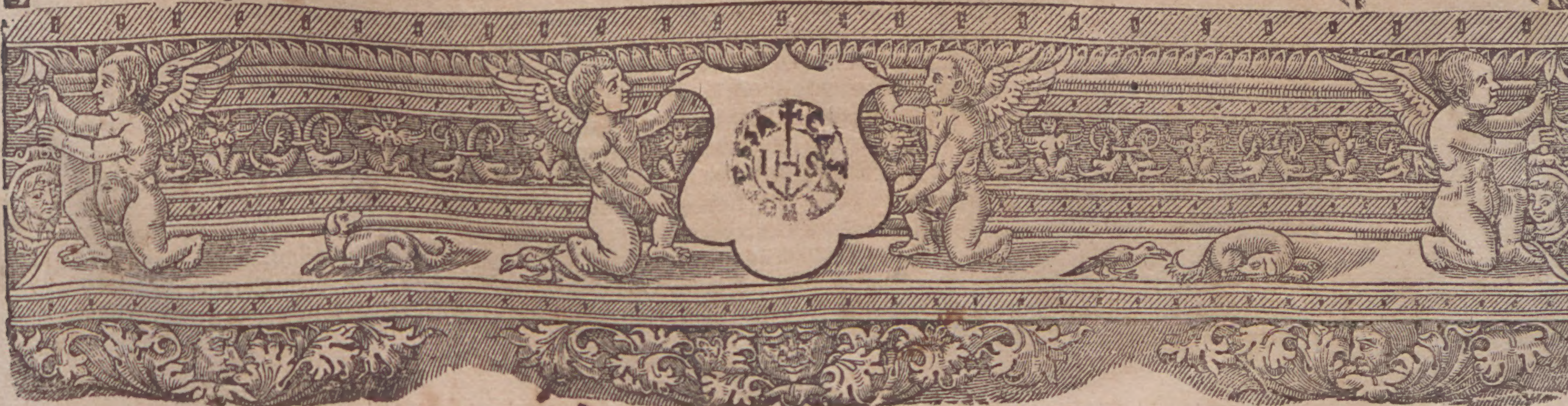

Do. Angelus Aretinus, super MALEFICIIS.

OPVS MALEFICIORVM DO. ANGELI ARETINI NOVITER CASTIGATVM: ET AB INFINITIS ERroribus, quibus scatebat, expurgatum. Cum additionibus maximi practici do. August. Ariminensis, necnon & aliorum modernorũ. Superadditis etiam de nouo q̃plurimis alijs vtilissimis additionibus do. Hiero. Chuchalon Hispani. vnà cum celeberrimis tractatibus in maleficijs excellentissimorum doctorum do. Alberti de Gandino: ac do. Bonifacij de Vitali. de Mantua. Insuper addita fuit elegantissima Tabula per ordinem alphabeti mirificè fabricata, præcipuas huius operis materias, ad cõmunem Iuri operam dantium vtilitatem, vt breuissimè ita lucidissimè continens.

1542

Tabula verborum [illegible] itentorum.

¶ Finis.

¶ Ad illustrissimum ⁊ excellentissimum principem

Herculem Estensem, Ducem secundum Ferrarie ⁊c. Augustinus Bonfranciscus Ariminensis doctor, eiusdem consiliarius secretus.

Et si multis variisq; contemplatione tue excellentie, occupationibus publicis occupatus sim: quinimo ob rerum multitudinem sepenumero fastiditus, excellentissime Dux: tamen si quando rerum commoditas patitur aliquid temporis inde furari: ad legale studium simul ⁊ canonicum recreandi animi causa confugio: in quo a teneris vnguibus, vt aiunt, ⁊ versatus ⁊ educatus sum. Nec mihi profecto desunt ⁊ priscorū ⁊ modernorum diuina monumenta: que me mirum in modum leuare queant: siue Imperatorum seu Pontificum sacratissimas constitutiones contemplari malim: quarum lectione iucundissima atq; omnium humanarum rerum mihi potissima adeo mirifice capior vt sempiternas optimo ⁊ maximo Deo gratias habeam, agamq;. Quumq; mihi inter legendum quedam annotatu digna visa sint, ea ne solus mihi haberem, gratus aliȷs, non summis quidem ⁊ peritissimis doctoribus: sed me in hac facultate inferioribus impartire volui, que non tanq̄ in aceruum indigeste congessi, ne confusa legentibus multitudine ac varietate rerum congeries tedio esset, si indistincte ⁊ promiscue traderentur: sed ea in additionum ordinem ad subsidiū memorie ita annotaui, vt coherentia huic operi de maleficiȷs conuenirent. Neq; hoc feci vt cuiq̄ detraherem, verum quia hec maleficiorum materia dignior visa est: in qua de hominum salute ⁊ pena disputatur: qua in re nouas questiones, que in veritate perq̄ necessarie essent, formare nolui, ⁊ que ab ipso quoq; do. Angelo omisse sunt. Sed his tantū modo questionibus ⁊ conclusionibus que ab eodem tacte sunt, additiones meas copulare profiteor. Quas nomini tuo diue Hercules dedicaui, quem inter huiusce etatis principes te solum huiuscemodi muneribus dignum existimo. Qui ⁊ si alioquin in re immortale decus adeptus sis: iustitia tamen ⁊ pietate maiorem te inuenio neminem: idcirco iustissimo tibi opus hoc de iustitia q̄ aptissime conueniet. Non me preterea latet multos inuidos ⁊ detractores futuros esse, qui meum hoc opus mordaci liuore carpere conabuntur: quibus vt potero assentiam, si ipsi vel maiora vel similia edere palam ⁊ in medium adducere curauerint: quod si facere neglexerint eos fusie canine legis nomine damnabo: nam quum ex se quicq̄ tale edere nec valeant nec possint: aliorū scriptis maledici more detrahunt: quibus illud Martialis obiȷciam: Cum tua non edas, carpis mea carmina Loli. Carpere vel noli nostra, vel ede tua. Vos autem quibus hoc opus vtilitatem allaturum existimatis; feliciter legetis inter vos dicentes: Rumpatur quisquis rumpitur inuidia.

¶ Repertoriũ primi volumi nis Maleficiorum in quo continentur tractatus Clarissi. I. U. doc. dñi Angeli de Aretio: dñi Alberti de Gandino: ac dñi Bonifacij de Uitalinis de Mantua: per ordinẽ numeri & Alphabeti fabricatum. Deo fauente Incipit.

¶ De litera A.

alias eam

Armati z

De litera C.

Clericum

Dominus an

De litera G.

De litera H.

De litera I.

Inquisitio

Deum

¶ De litera L.

Mulier

Ordinato

¶ De litera P.

De litera Q.

De litera R.

absoluendum

¶ De litera T.

FINIS.

Regestum.

AA BB CC. sunt quaterniones, preter CC qui est quinternio.

Ad eundem Magnificum et clarissimum. D. Othonem anacephaleosis nonnullos superioris epistole continens errores: eiusdem Calisti sergij Parmensis.

Ad mag. D. Jo. Franciscum tridapaleum patritium Mantuanum Calistus sergius Parmensis.

Sunt tua que audiui sacra dignissima cedro
Carmina: communis non tibi vena datur.
Oenei facunda tibi iam musa maronis.
Cedat: et ingenio pareat vsqz tuo.
Jam tibi iam cedat tenerorum lusor amorum.
Jam tibi iam cedat bilbilicana domus.
Jam tibi iam cedat genuit quem corduba quondam.
Jam cedat vatum queqz corona tibi.
Se tibi morigerum prestat latonius heros.
Se facilem prestat pieridumqz chorus.
Perge igitur Francisce meus: quo dignior alter
Non fuit: haud phebo desine digna loqui.

¶ Angeli Aretini vita per dominum Thomam Diplobatacium Constantinopolitanum. J. V. docto. edita: ad Ludouicum et Paulum Padue legibus professores ⁊ sororios: filios excellẽtissimi artiũ ⁊ Medicine doctoris domini Augustini de Angelis Pisaurensis.

Angelus natione Tuscus: patria Aretinus: gente Sambiliona, patre Joanne, Juriscõsultus eximius ⁊ celeberrimus practicus: vt ipse refert insti. de pupil. substi. in princ. in. ij. col. ⁊ in. §. fi. in fi. insti. de pa. potesta. ¶ Audiuit Bonon̄. Joan. de imo. ⁊ Floria. de sancto Petro: prout pluries in suis lecturis attestatur: ⁊ precipue in. §. affinitatis. insti. de nup. ⁊ Padue, Rapha. fulgo. ⁊ Rapha. cuma. prout in suis lecturis refert: ⁊ Pau. de ca. prout ipse scribit in §. fina. institu. de inofficio. testamen. ⁊ in. l. j. §. cum ex edicto. ff. que senten. sine appella. rescindatur. ¶ Et etiam Perusij, Onofrium de Bartolinis de Perusio: vt refert in. §. posteriori. in vlt. col. ⁊ in. §. ex eo. in. j. col. institu. quibus mod. testa. infir. ¶ Quorum doctrina effectus fuit excellentissimus: ⁊ Anno domini. 1418. fuit licentiatus: ⁊ postmodum fuit doctoratus anno. 1422. vt ipse scribit in. §. quedam actiones. in. vj. colum. insti. de actio. in versi. quero de questione. Et legi ego in libro secretorum almi collegij Bon̄. q᷑ dictus Angel. die. 13. Januarij. 1422. fuit doctoratus publice more solito: ⁊ insignia doctoratus habuit a dicto domino Floriano, ⁊ Joannes de Guascombus fecit sermonẽ. ¶ Hic Angelus fuit primo assessor Perusij: vt ipse refert in. §. j. in fi. institu. vi bonorum raptorum. ¶ Et Rome et castelli: vt scribit in rubrica institu. de exceptionibus. in. x. colum. in fin. ⁊ Rome fuit locum tenens senatoris: vt per ipsum in. l. j. in. ij. colum. ff. a quibus appella. non licet. ⁊ vide institu. de perpe. ⁊ tempo. actio. ⁊ que in hered. in prin. in. ij. colum. ¶ Et collateralis Nursie s̄m Pari. de puteo doc. Neapolitanum in suo solenni tract. syndica. in. xxxj. col. Ubi dicit q᷑ audiuit Ange. predictum dum legebat appellationes quod ipse fuit collateralis apud Norcenses: ⁊ cum fuisset in syndicatu: fuit incarceratus ⁊ stetit per annum in carceribus: ⁊ quod decapitabatur nisi omnia collegia Jtalie consuluissent in sui fauorem: ex qua causa relictis officijs exercuit se in lecturis: ⁊ ob doctrine sue prestantiam a Borsio estensi Marchione: ⁊ primo Ferrarie Duce: publico salario ibi conductus fuit: cuius tempore primum literarum gymnasium ibi constitutum: prout ipse refert in proemio insti. ⁊ ibi legit institu. ⁊ alias lecturas. ¶ Legit etiam Bon̄. tit. insti. de actio. Anno. 1441. vt ipse attestatur institu. de actio. in prin. ⁊ in. §. ex maleficijs. in. ij. col. eod. titu. Jbi etiam legit appellationes in diebus festiuis. Anno domini. 1443. Angelus fuit eximius. ll. doct. prout Joan. de imo. suus preceptor scribit in consil. xxxvij. incip. Uisis ⁊ consideratis his que late. in prin. Et vide Ludo. Roma. in consil. ccccxcvij. incip. Diligenter perscrutatis prolixo consilio ⁊c. Et prestantissimum ⁊ celeberrimũ Jurisconsul. appellat Alex. de imo. in ꝯsil. lxxiiij. in. vj. volu. incip. Uiso titulo questionis. ⁊ in consi. iiij. j. volu. incip. Circa primum. in. ix. col. in fi. ⁊ in consi. xxvj. in. vij. volu. incip. Cumulatissime. in vlti. col. ⁊ in consi. cxcviij. in. ij. volu. incipi. Uiso prestantissimo. ⁊ in consil. lxxix. inter consilia Mariani socini, incip. Accumulatissime ⁊ eleganter. in princip. Et solennem docto. etate sua appellat Francis. curtius, in consil. xxxv. in xj. col. incip. Statuto. ¶ Hic Angelus habuit auditores excellentissimos docto. videlicet dictum Alexã. de imo. prout idem Alexan. scribit in consi. xxvj. in. vij. col. ⁊ in. l. sanctio legum. in additio. ff. de penis. ⁊ Bartho. cepo. Ueronensem. prout ipse Bartho. refert in auẽ. sed nouo iure. in. xiiij. col. C. de ser. fugit. Et dictum Pari. de puteo, vt ipse scribit in dicto tracta. syndica. in. xxxj. col. ⁊ etiam alios docto. ¶ Floruit Bono. ⁊ Ferrarie anno domini. 1445. vt per ipsum insti. ad legem aquil. in prin. in versi. in glos. in eo anno. Et ibi cõposuit in iure ciuili plura cõmentaria in ordinarijs ⁊ extraordinarijs: ⁊ precipue in materia appellationum in titu. ff. de appel. vsq; ad titu. si penden. appel. mors interue. inclusiue. ¶ Composuit etiam super institutionibus opus vtilissimum ⁊ prope diuinum ⁊ tract. in materia maleficiorũ infrascriptum satis vtilissimum incipit, Sepe mihi nature munera. q᷑ apud modernos iudices adoratur: cui fecit addi. Augustinus Bonfrãciscus Ariminensis aduocatus consistorialis: quem allegat Jason in. l. j. C. de preci. imp. offe. ⁊ Francis. curtius in dicto consi. xxxv. in. xj. col. ¶ Composuit etiam plura volumina consiliorum, ⁊ tractatum de testamentis per viam glossarum incip. Ego Angelus de Sambilio. ll. doct. Ferrarie ⁊c. Jn inclyto studio. ⁊ pro tractatu Angeli allegat Philippus Decius in. l. precibus. in. v. col. C. de impu. ⁊ alijs substitu. ⁊ in. l. de alimentis. in. j. col. C. de transactio. tamen dictum opus attribuitur castellano domini Salustij de Perusio. Et ita dictum opus habeo intitulatum manu propria mutato nomine castellani in Angelum predictum. Tandem Ferrarie moritur: ⁊ sepultus est in ecclesia Carmelitana vbi est tale. Epitaphium.

¶ Angeli Sambilionis de Aretio perspicaciũ ingeniorum alumno oriundi perplexarum. ll. enodatoris: interpretisq; fama noti super ethera, summis ac infimis gratissimi, integritate, comitate, graui genere, diuitijs bono modo partis, ingenua liberorum sobole ornatissimi, viridi senecta religiosissime extincti, ossa hic moliter quiscunt.

¶ Angeli Aretini, de maleficiis tractatus:

cum additionibus optimi practici domini Augustini Ariminensis: ac domini Hieronymi Chuchalon Hispani, nouissime superadditis: in quibus multa que ad integralem intelligentiam aliquarum materiarum a predictis omissa fuerunt, quandoqꝫ decisiue, (premaxime in his que sibi annotatu digna visa sunt) quandoqꝫ remissiue per eum breuissime superaddita fuerunt: vna cum ꝙplurimis, vtilissimis, ⁊ necessariis apostillis domini Bernardini de Landriano: necnon ⁊ aliorum Modernorum. Ad laudem omnipotentis Dei, ac eius immaculate genitricis Marie, cum summariis nuper additis, incipit.

Proemium.

Epe mihi nature munera animo repetenti verissimum illud stoicorum videri solet. Quecunqꝫ a natura ipsa genita essent, omnia ad vsum hominum esse genita. Homines autem etiam hominū causa esse procreatos, vt sibiinuicem quacunqꝫ possent ratione auxilio forent. Proinde quantum quisqꝫ ingenio, quantum opere ⁊ labore assequi posset, tantum in cōmunem hominum societatem conferendum esse. Itaqꝫ cum essem rogatus a pluribus iuris ciuilis studiosis, ⁊ qui in eo administrando versari cum dignitate cuperent: vt de inquirendis puniēdisqꝫ criminibus conscriberem: quo facilius ea ⁊ rectius diiudicare ⁊ iustis penis emendare possent: non ingenio fretus, sed eorum precibus: ⁊ eo (quo dixi) nature instinctu adductus: minime in hoc a me illis officium meum denegandū putaui: presertim recta cupientibꝰ ⁊ iusta petētibus. Quare cum in hoc de vita ⁊ moribus hominum agatur, que inter mortalia potissima sunt collectis multorum Doctorum sententiis, atqꝫ opinionibus veris ⁊ communiter vsitatis: decreui eas in libellum conferre, nec ex meipso quicꝙ nisi breues notulas aliquas addere. Satis enim mihi visum est ad similitudinem doctissimi Papirii iurisconsulti: si ea que ab illis doctissimis viris summo labore cōquisita, ac literis prodita essent: ita disponerem atqꝫ ordinarem, vt eorū inuestigatio ⁊ perceptio facilior videreť. Qua de re cum publice in inclyto ac in orbe famosissimo studio Bononie iura ciuilia legerem: ego Angelus de Gambilionibus de Aretio minimus inter legum Doctores id opus aggressus sum, breuiqꝫ tēpore persolui ꝙ spectabilibus dominis Rectoribus: necnon excellentissimis Doctoribus ⁊ scholaribus egregiis Bononie commorātibus assigno: quodqꝫ omnium iudicio corrigendum, atqꝫ emendandum trado. Tu igitur lector, velim ipsum non detrahendi aut vituperādi studio, sed amore impulsus diligenter legas: ⁊ si quid in eo aut inconditum, aut parum perfecte scriptum inueneris id tua doctrina suppleas: ⁊ ꝙ minus pro iuris equitate dictum videatur prudentia corrigas emendesqꝫ. Si quid autem ex ipso fructus ⁊ vtilitatis capies, immortali Deo, ⁊ summis illis doctoribus qui ea nobis scripta reliquerunt gratias agas. Huius autem libercul vel tractatus erit ordo. Primo nanqꝫ loco tex. ponetur, ⁊ inquisitio quedam, cum totali processu. Demū loco interpretationis ac declarationis dicti tex. glossas necessarias ⁊ vtiles faciam. a

Inquisitio.

Ec est quedā inquisitio, que fit ⁊ fieri intenditur per do. T. de Fano honorabilem potestatem Bononie necnon per do. Sabbam eius iudicem maleficiorum, ex eorum ⁊ cuiusqꝫ eorum mero officio, autoritate, potestate, arbitrio, atqꝫ bailia. Et ad q̄relam infrascripti Titii, necnon ad denunciam Joannis Ambrosii ministralis siue syndici capelle sancti Petronii: contra ⁊ aduersus Caiū Sempronii de nobilibus de monte Oliueto capelle sancti Blasii de Bononia homicidam, ⁊ Andreā Marci lanificē capelle predicte sancti Blasii de Bononia auxiliatorē, ⁊ Semproniū Rodulphi barbitonsorē forēsem de Florētia mandatorē. ¶ In eo, de eo, ⁊ super eo, ꝙ fama publica precedēte ⁊ clamosa insinuatione referēte: non quidē a maliuolis ⁊ suspectis, sed potius ab honēstis ⁊ veridicis hominibus ⁊ personis: non semel tantū, sed sepe ac sepius ad aures ⁊ notitiā dicti domini potestatis iudicis ⁊ curie, etiam per modū notorii auditu peruenit, ꝙ de anno presenti, ⁊ de mense Octobris, dictus Sēpronius existēs Florētie in hospitio leonis: cui a primo latere coheret platea cōmunis, ab alio bona do. Andreucii, ⁊ alia latera, commisit ⁊ mandauit dicto Caio ꝙ Titiū, Joannis Martini de Bononia capelle sancti Saluatoris in ciuitate Bononie vulneraret: ⁊ ad hoc colloquiū ⁊ tractatū qualiter hoc fieri posset in dicto hospitio adinuicem habuerūt. ¶ Deinde dictus Caius de anno presenti, ⁊ de mēse Nouembris, in festo omniū sanctorū, de nocte, vt dictum mandatum exequi valeret armatus vno stocho de ferro sciēter dolose ⁊ appensate in ciuitate Bononie mouēdo se de loco ad locū fecit insultū contra dictū Titiū in platea cōmunis Bononie, in scalis sancti Petronii: quibꝰ ab vna parte coheret ecclesia dicti sancti Petronii, ab alia platea dicti cōmunis ⁊ alia latera, ⁊ contra dictū Titiū verba iniuriosa ⁊ contumeliosa diceñ. vcꝫ, traditore adultero che hai adulterata la mia donna, ⁊ hai tradito la tua patria, falsario, incendiario, metitor de mali dati, tu non poi scampare, io te ne pagaro. ¶ Et ipsum Titiū per pannos siue caputium capiendo dictū stochū quem habebat ad latus euaginauit ⁊ ipsum admenauit contra dictū Titiū: ipsumqꝫ Titiū percussit ⁊ vulnerauit vna percussione ⁊ vulnere in pectore, ex qua sanguis exiuit, ⁊ etiā ipsum percussit vna alia percussione ⁊ vulnere in facie supercilio sinistro cū sanguinis effusione ⁊ cū fractura ossis, ex qua cicatrix ⁊ signū perpetuū erat remansurū. ¶ Et non contētus de predictis dictum Titiū pluribus ⁊ pluribus percussionibus ⁊ vulneribus percussit, ⁊ vulnerauit in brachio dextro: ex quibꝰ mēbrū predictū remanet debilitatū: ⁊ dictus Titius se defendendo percussit dictū Caiū cū vno cultello in manu dextra vno vulnere ex quo sanguis exiuit. ¶ Deinde ex interuallo dictus Titius ex dictis vulneribus mortuus fuit, ⁊ est. Et vt votū suū iniquū dictus Caius adimpleret vestem celestrem fodratam de agnelinis dicti Titii valoris ⁊ cōmunis estimationis flore. x. abstulit: ⁊ de loco ad locū contractando quo voluit, asportauit, ⁊ in sui vtilitatem cōuertit. Et vt dictus Caius predicta omnia habilius committere posset: dictus Andreas armatus vno ense de ferro quē habebat ad latus dicto maleficio semper astitit. Et predicta ⁊ quodlibet predictoꝝ facta cōmissa ⁊ perpetrata fuerūt per dictos inquisitos ⁊ quēlibet eorū singula singulis referēdo supradictis locis modis ⁊ tēporibus, cōtra voluntatē dicti Titii, ⁊ cōtra formā iuris ⁊ statutorū cōmunis Bononie.

Forma sententie[a].

Uper quibus omnibus ⁊ singulis emergētibus cōtingētibus cōnexis ⁊ dependētibus ab eis: ac prorsus extraneis: predicti dominus potestas ⁊ iudex ⁊ quilibet eorū, ex eorū ⁊ cuiusqꝫ ipsorum mero officio ꝓm formam iuris ⁊ statutorū dicte ciuitatis inquirere ⁊ procedere intendūt, ⁊ dictos inquisitos ⁊ quemlibet eorū repertos culpabiles punire ⁊ condemnare intendunt, ꝓm formam iuris ⁊ statutorū cōmunis Bononie. ¶ Die. xxiiii. Nouēbris supradicti anni. M.cccclxxxvii. inchoata facta ⁊ formata fuit dicta inquisitio per dictū dominū potestatem, ⁊ eius iudicem maleficiorū, ⁊ quemlibet vel alterum ipsorū pro tribunali sedētes ad eorū solitū banchum iuris ex ipsorū ⁊ cuiusqꝫ eorum mero officio arbitrio autoritate, potestate, atqꝫ bailia. ¶ Die vero. xxv. Nouēbris qui dominus iudex, vt. s. pro tribunali sedens commisit N. publico ⁊ iurato nuncio cōmunis Bononie, ꝙ dicte inquisitionis copiam secum portet, ⁊ dimittat ad camerā actorum cōmunis Bononie. ¶ Dicta die dictus N. publicus nuncius retulit se dictam copiā portasse ⁊ dimisisse ⁊c. vt habuit in mandatis ⁊c. ¶ Die autem. xxvi. Nouembris supradictus dominus iudex, vt. s. pro tribunali sedens cōmisit N. publico ⁊ iurato nuncio, ꝙ citet ⁊ requirat dictos

a ¶ Ista est sula. Adꝺ tu circa h̄ ⁊ vide do. Alex. de imo. in. l. si cōstāte. in prin. iiii. col. vbi tꝫ ꝙ glo. male loquať dū vult ꝙ fauore fidei non debeat extēdi ad accusationē, ⁊ qꝺ cōtra illā tꝫ Arch. ibi: quē sequitur Lu. ro. in auť. similiter. C. ad le. fal. ⁊ ꝙ cā accusationis sit magis fauorabilis, ꝙ̄ cā inquisitionis: ptꝫ ex no. ꝑ Bart. in. l. infamem. ff. de pub. iudic. et. l. ii. §. ex publico. ff. de adult. ⁊ aliquid ꝑ Bal. in. l. ea qui dē. C. de adul. et i. l. iii. ff. de suspe. tu. ⁊ ꝑ cōfirmatiōe p̄dictoꝝ ad de ꝙ voluit Cal. in ti. de accu. ꝯs. j. ⁊ de penis. cōsi. j. Fulg. consi. cxxxvi. ⁊ consil. clxxxv. ⁊ Cepo. cōsi. lxv. Pet. de anch. cōsi. cxc. et Abb. cōsil. xxv. In quibꝰ locis concludiť ꝙ inq̄sitio est via extraordinaria, et accusatio ordinaria, ⁊ ꝙ dānatus ex inq̄sitiōe non efficiť infamis: sed ex accusatione sic. ergo patet ꝙ quo ad punitionē criminis accusatio est magis fauorabilis: facit qꝺ dicit Ale. ꝯs. lxiii. in. j. vol. vbi ꝙ oīs exceptio q̄ pōt opponi ꝯ accusatorē, pōt opponi ꝯ iudicē inq̄rentē. et inq̄tū dixi ꝙ dānatus ex inq̄sitione nō efficiť infamis ītellige vt ꝑ Bar. in. d. l. infamē. ⁊ adꝺ ꝙ per dicta Bar. ibi cōsuluit Ra. cu. in ꝯsi. lxxi. ꝙ si talr̄ dānatus instruiť a fratre in testō ꝙ excludeť ꝑ q̄relā inofficiosi ab illo q de iure debebat institui. ⁊ aduerte tn̄ ꝙ glo. in. d. c. in fidei. sequiť simplr̄ ro. in ꝯsi. cccxxxvii. Ber.

Ca. An. ꝛ Semproniū, ꝛ quemlibet eorū inquisitos ꝛ eisdē schedulam cōtinentem totū tenorem dicte inquisitionis secū portet ꝛ eis dimittat. ¶ Dicta die dictus M. publicus ꝛ iuratus nuncius predictus retulit se dictos inqsitos ꝛ quēlibet eorū, quoniā ipsos personaliter reperire nō potuit citasse domi eorū ꝛ cuiusqꝫ eorū solite habitationis ꝛ omnia alia dixisse ꝛ fecisse q̄ habuit a dicto domino iudice in commissione ꝛ mādatis. ¶ Die vero. xxvij. Nouembris dictus dominus iudex, vt. s. pro tribunali sedēs quoniā esset contra formā statutorū: vel quia nō est verū ꝙ cicatrix sit perpetuo remansura: vel quia nō fuit de nocte dicta verba in inquisitione apposita, vcꝫ cicatrix ꝛ signū perpetuo remansurū: vel de nocte ademit ꝛ detraxit, ꝛ huius detractionis copiā ad camerā portari iussit, ꝛ imposuit dicto M. nuncio publico ꝙ ad istam detractionē dictos inquisitos, ꝛ quēlibet eorū solēniter citet cum schedula continēte dictā detractionem ꝛ ademptionem ꝛc. ¶ Dicta die M. nuncius retulit se copiā dicte detractionis in cameram actorū dimisisse ꝛ etiā dictos inquisitos ꝛ quemlibet eorū cum dicta schedula se citasse domi ꝛc. ¶ Die vero. iiij. Decēbris dictus iudex vidēs ꝛ cognoscens dictos inquisitos non cōparuisse ꝛ esse cōtumaces ꝛ in eorū contumacia perseuerātes cōmisit S. publico bannitori dicti cōmunis dictos inquisitos ꝛ quēlibet eorū banniri in tali pena, vel in tanta quantitate pecuniarū: ꝛ eisdē assignet terminū octo dierū ad cōparendum ꝛ defendendū se a dicto banno ꝛ inquisitione ꝛ cōtētis in eis vel altero eorū. ¶ Dicta die dictus S. preco retulit se ita bannisse preconizasse, ꝛ in banno posuisse, ꝛ alia fecisse vt habuit in cōmissione ꝛ in mandatis. ¶ Die autem xiiij. dicti mēsis predicti inquisiti cōparuere coram suprascripto iudice, ꝛ respondēdo dicte inquisitioni, aut negauerūt totū, aut confessi sunt totū, aut partē negauerūt ꝛ partem cōfessi sunt ꝛc. aut in eorū contumacia perseuerarūt: ꝛ omnia ista vt appareāt scribi debēt in actis. ¶ Dicta die prefatus iudex fecit sibi dari licentiā posse procedi vsqꝫ ad sententiā diffinitiuā inclusiue a dictis inquisitis comparētibus ꝛc. ¶ Qui iudex dictos inquisitos ꝛ quēlibet eorū monuit singulis diebus ꝛ horis ꝛc. ¶ Qui inquisiti ꝛ quilibet eorū promiserūt stare parere ꝛ pati omnē condēnationē ꝛc. pro quibus ꝛ quolibet eorum ꝛc. An. thome capelle sancti Antonij de Bononia fideiussit ꝛc. ¶ Quibus inquisitis ꝛ cuilibet eorū dictus iudex statuit terminū decem dierum ad faciendas suas defensiones. Qui dictus iudex dictum Caium detineri ꝛ carcerari iussit ꝛc. ¶ Die. xxv. Decēbris cōparent dicti inquisiti ꝛ quilibet eorū, ꝛ in termino defensionis ꝛ pro eorū defensione produxerūt instrumentū pacis ꝛ alia q̄ sunt in filcia ꝛ infrascriptos testes quos petierūt citari ꝛ examinari ꝛc. ¶ Die vero. ij. Ianuarij dictus iudex ad ꝓbationē sue inquisitionis ꝛ processus ꝓduxit infrascriptos testes quos examinauit ꝛc. facta prius citatione de dictis inquisitis ad videndū iurare testes ꝛc. ¶ Die v. dicti mēsis dictus iudex publicauit ꝓcessum, Qui dictus iudex statuit terminū quatuor dierū ad cōparendū ꝛ opponendū cōtra dictū ꝓcessum. ¶ Die. viij. eiusdē cōparent ꝛ opponūt dicti inquisiti cōtra ꝓcessum ꝛ testes prout est in filcia ꝛc. ¶ Die. xij. eiusdē dictus iudex imposuit S. publico banitori ꝙ banniat ad conciliū generale pro sententijs in criminalibus ferendis. ¶ Dicta die predictus preco retulit se ita bannisse, preconizasse ꝛc. vt habuit in mandatis. ¶ In nomine domini, amen. Hec est quedā sententia condēnatoria corporalis, ꝛ partim pecuniaria ꝛc. lata per do. Thomam de Fano potestatē ꝛc. Bononiē ꝛc. de consensu omniū suorū iudicū ꝛc. sub examine do. Sabbe iudicis maleficiorū ꝛc. Nos Tho. ptās predictus ꝓ tribunali sedēs ad nostrū solitū banchū iuris maleficiorū ꝛc. saluo ꝛ reseruato semper ꝛc. ꝛ quia nobis constat ꝛc. Semproniū in libris ccc. Bononeorū ꝛc. dandis ꝛ soluendis camerario: quas si non soluerit intra. x. dies, soluat cum quarto pluri admisso sibi beneficio ꝓpter cōfessionem ꝛc. Et sic deducta quarta parte sibi: ac etiā sibi deducta alia quarta parte ꝓpter instrumentū pacis ꝛc. Andream in libris mille Bononeorū: quas si nō soluerit intra. x. dies, manus sibi amputetur ꝛc. Caium qđ duci debeat per loca publica consueta vsqꝫ ad locū iustitie, ꝛ ibi caput a spatulis amputetur, ita ꝛ taliter qđ moriatur ꝛc. ꝛ eius bona publicamus ꝛc. presentibus T. D. ꝛ B. infrascriptis testibus ꝛc. presente dicto Caio ꝛ appellare ꝛc. Qui dominus potestas ꝛ eius iudex maleficiorū ꝛ quilibet eorū visis ꝛ intellectis predictis ꝛ visa forma iuris ꝛ statutorū cōmunis Bononie appellationē dicti Caij nō admiserūt, imo vt friuole ꝛ cōtra vel preter formam iuris ꝛ statuti Bononie non detulerūt. Quinimo nō obstante dicta asserta appellatione mandauerunt Antonio militi suo qui dictam executionem corporalem faciat: prout habuit in commissione ꝛ in mandatis. Qui Antonius miles die de dicta corporali executione fidē fecit per publicum instrumentum ꝛc.

¶ Inquisitionis declaratio.

1 Inqsitio fit ex mero iudicis officio, accusatio ad partis petitionem, denunciatio vero ad relationem ꝛ denunciam officialis.

2 Inquisitio est magis fauorabilis ad reprimendum delicta ꝙ̄ accusatio, ꝛ ideo statuta in fauorē inquisitionis nō extēduntur ad accusationem: qđ limita prout in additione. ibi.

Hec est quedā inquisitio. ¶ Nūc ordinē tenebo, scꝫ quē tenuit Bar. in extrauaganti ad reprimendū: qꝛ exponā vnūquodqꝫ verbū substantiale, et clausulas dicti processus, quid importēt, ꝛ quare ita practicaꝛ, super vnoquoqꝫ verbo, faciendo glo. formādo questiones ꝛ casus quotidianos, ponēdo decisiue dicta doc.

1 † Et ideo dicit, hec est quedam inquisitio, ad differentiā accusationis, que non fit ex mero officio, sed ad partis accusantis petitionē. l. rescripto. §. si quis accusatorem. de mu. ꝛ ho. l. qui accusare. ff. de accu. ꝛ dicit sup gl. in ver. necnō ad querelā. Et etiā dicit inquisitio, ad differētiā denunciationis q̄ fit ad denūciam ꝛ relationē officialis. de quo in. l. diuus. ibi per Bar. ff. de cust. reo. ꝛ per Cy. Bal. ꝛ Sali. in. l. ea quidē. C. de accu. ꝛ. j. dicet in ver. necnō ad denūciam. Et de istis tribus dicūt Mod. habetur in tex. ꝛ ibi Bar. in extrauag. ad reprimē. in ver. per accusationē, denūciationē ꝛ inquisitionē. ¶

2 † Aduertas tū ꝙ magis fauorabilis inquisitio ad reprimēdū ipsa delicta ꝙ̄ accusatio: vnde multa statuta in fauorē inqsitionis nō extēdunt ad accusationē: vt est tex. cū gl. in. c. in fidei. de here. li. vj. ꝛ Ang. i l. si vacātia. C. de bo. va. li. x. in ver. sumus expediti de hac. l.

Augusti. ¶ Tu hic in hac prima cōclusione adde ꝙ verum est ꝙ statuta in fauorē inquisitionis non extēduntur ad accusationem. Limita hoc procedere quādo illa statuta in fauorem inquisitionis sunt contra ius commune: quia non extēduntur ad accusationem, als secus. Ista est sententia Io. and. ꝛ Domi. de sancto Gemi. in. c. frequēs. in versi. j. extra de resti. spol. lib. vj. ꝛ idem firmauit Domi. in dicto. c. in fidei. Adde de materia not. per Ant. de but. in. c. venerabili. in fi. extra de offi. dele.

Hiero. ¶ Preclare scribitur apud Psalmistā celebrem: Prope est dominus inuocātibus eū. quo enim inuocandi more non tantum in maioribus ꝛ arduis vnusquisqꝫ fidelis Christianus vti debet: vt in. c. in nomine domini. de testi. vbi doc. ꝛ. j. q. j. cum Paulus. cum cōcor. de quibus vbiqꝫ: sed etiā ꝛ in minimis apud Grecos summe philosophie princeps Plato, primo Thimei prudēter scripsit: Omne quippe opus ex diuini nominis inuocatione principium bonum, melius mediū, optimumqꝫ finem cōsequitur. vt in auf. quomo. opor. epis. in prin. colla. j. no. gl. ꝛ doc. in proe. insti. Bar. ꝛ doc. in. j. cōsti. ff. in prin. idcirco clementissimū ad supremū Deū puro corde ꝛ ore humiliter inuoco, ꝛ pijssimo saluatore dño nostro Iesu Christo medio, ac immaculata ꝛ semper virgine Maria aduocata nostra, totaqꝫ celesti curia, ac beato Iacobo ꝛ diuo Hieronymo patronis meis intercessoribus, dignet ingressum instruere, progressum dirigere, egressum complere lumenqꝫ claritatis, veritatis, ac iustitie super intellectus mei tenebras infundere, quatenus valeam q̄ vera sunt ꝛ maiestati sue grata ad eius laudem iudicū ꝛ aduocatorū vtilitatē scribere, ꝛ in mediū deferre, ꝛ omni vana gloria semota ita dicere: nolite loqui sublimia gloriātes: quoniā Deus est scientiarū dominus: vt. j. Reg. c. ij. sapiēter scribitur ꝛc. Nunc ad propositū nostrū deueniēdo, quia aliquando iuuenes assessores ignorant qualiter formanda sit inquisitio (vt verbis vtar do. Bonifa. in suo trac. de malefic. in rubr. de inquisitionib.) ideo videatis eum qui posuit aliquas diuersas formas inquisitionū: cum vnaqueqꝫ inquisitio formari debeat secundum quod qualitas delicti exposcit: vt in. l. pretor. ff. de iniurijs. ꝛ per Papiensem in sua practica, in rubrica, de forma inquisitionis. vbi multa tangentia

materiam

materiam nostram reperietis.
3 Inquisitio quedam est generalis, quedam specialis: ⁊ que sit prima species inquisitionis generalis.
4 Inquisitionis diffinitio tam generalis ꝙ specialis.
5 Inquisitionis generalis que sit secunda species.
6 Item que sit tertia species.
7 Item que sit quarta species.
8 Inquisitio specialis que sit.
9 Inquisitio duplex est, vna gñalis, alia specialis, fm Hosti.
10 Inquisitio, fm Spec. duplex est, vna preparatoria, alia solennis ⁊ ordinaria.
11 Inquisitionis alia diffinitio fm Hostien.

3 **Ange.** ¶ Et pro expeditione istius materie anteꝙ diffiniatur ipsa inquisitio: † quero quotuplex est inquisitio: ⁊ ibi dicetur eius diffinitio separatim: ⁊ dic ꝙ duplex est inquisitio, vna gñalis, ⁊ alia specialis: gñalis diuiditur in quatuor species. Una est cum preses inquirit gñaliter quo ad delicta, ⁊ quo ad personas: vt cũ inquirit ne in suo territorio aliqui sint pena digni. vt. l. cógruit. ff. de offic. presi. Ex ista hodie succedit illud bannũ gñale ɔtra omnes homines male códitionis ⁊ fame. Et hoc faciũt facere potestates per proclama in principio sui officij: ⁊ dicetur hic. j. in hac eadé glo. in ver. ex quo dico tu iudex ⁊c. ⁊ ita dicit Butri. in. d. l. cógruit. ⁊ Sali. in. l. ea quidé. C. de accu. in ver. sed q2 per denunciationé deuenimus ⁊c. circa prin. lz Ang. di-
4 cat contrariũ in. d. l. si vacátia. † ⁊ ita diffinitur ꝙ est ius ꝓcedédi per officiũ ad inuestigationé omnis facinorose persone inquirétis in territorio pena digne: facit ꝙ no. Inno. in
5 c. bone. de elect. ¶ † Scda gñalis inquisitio est gñalis quo ad personas: specialis quo ad delicta, vt cum delictũ noto-
a riũ est: sed ignoratur malefactor[a]. l. iiij. §. mandatis. ff. ad le. iul. pecu. ⁊ ita diffinitur ꝙ sit ius per officiũ procedédi ad inuestigandũ personá que iam repertũ maleficiũ commisit.
6 ¶ † Tertia est inqsitio gñalis quo ad delicta, specialis quo ad personas: vt est illa quá facit visitator ecclesie cótra existétes in ecclesia ad inuestigádũ ⁊ puniendũ crimé per ali-
b qué eorũ[b] cómissum: de qua in. c. per inquisitioné. extra de accusa. vel cũ syndicus ꝓtátis cótra potestaté ⁊ eius fami-
c liá gñaliter inquirit de delictis: ⁊ sic syndicus ex sua gñali[c] inquisitione posset dánare potestaté ⁊ eius familiá postea
7 repertá culpabilé de aliquo delicto. ¶ † Item est ⁊ quarta species inquisitionis gñalis cótra personas de necessitate, vt cum inquiritur de aliquo maleficio cótra aliquá ciuitaté ⁊ eius homines: de qua in. l. aliud. §. refertur. de re. iur. ⁊ sic iste due vltime diffiniuntur ꝙ est ius quoddá per officiũ procedédi ad códénandũ ⁊ puniendũ facinorosos homines de territorio inquirétis de aliquo crimine nó a maliuolis diffamatos: ⁊ hoc etiá de méte Sali. lz per alia verba in. d. l. ea quidé. §. sed q2 per denunciationé deuenimus ad inquisitioné.
8 ¶ † Alia est inquisitio specialis de qua loquitur iste ꝓcessus: specialis dico quo ad delicta ⁊ quo ad personas q̃ pót sic diffiniri ꝙ est quoddá ius per officiũ procedédi ad códénationé ⁊ punitionem dictos aliquos nominatim inquisitos de delictis certis diffamatos. ista sunt in effectu ꝟba Bar. in. d. l. ij. §. si publico. ff. de adul. ⁊ Ange. in. d. l. si vacantia. in verbo, sumus expediti de hac lege. Et vide circa huiusmodi diffinitiones Bal. in. l. ea quidem. C. de accu. in versi. circa ꝙ his premissis ⁊c. qui in effectu idem ponit. Et ita in hac prima conclusione residet do. Ange.

Augusti. ¶ Tu aũt in hac materia adde ꝙ licet Bar. in. d. §. si publico. posuerit has diuersitates inquisitionũ. tñ Host. in tit. de inquisi. in sum. sua in. §. ⁊ qualr ꝓcedatur. non videtur velle ex dictis per ipsum ibi
9 nisi ꝙ † duplex sit inquisitio: vna gñalis, altera specialis. Et idé Rof. in sum. sua in tit. de accu. ⁊ inqui. §. j. versi. ité videamus. de. ij. parte rubri. Et idé dixit Gand. in tract. malefic. in rubri. quomo. cogno. de malefic. per inquisi. in ver. super inquisitione aũt per iudicé facieda. ¶ Adde tñ ꝙ Spe. in tit. de inquisi. §. qñ aũt. versi. ꝙ aũt in hac questione quotu-
10 plex sit, dixit † ꝙ duplex est. Una est preparatoria: alia solénis ⁊ ordinaria. Host. vero in. c. qualiter ⁊ qñ. extra de accusa. ⁊ in ꝙ referũt ibi moder. repetétes: ⁊ eum sequuntur in hac materia: addidit aliá specié inquisitionis: ꝙ erat vna inquisitio vltra generalé inquisitioné. s. generalissima inquisitio: q̃ fit ex mero iudicis officio cũ in generali, vel ꝓuinciali, aut diocesali cócilio inquiritur de statu ꝓuinciarũ, siue diocesum: ⁊ de hac tractatur in auth. de san. epi. in. §. vt aũt omnis. col. ix. ⁊ in. c. graue. extra de preb. ¶ Sed aduerte ꝙ si quis subtiliter omnia ista considerabit, licet per diuersa verba hec dicant: tñ reducuntur ad distinctioné Bart. de qua. s. in. d. §. si publico. a cuius doctrina nó est recedendũ in hoc, licet repetétes moder. in. d. c. qualiter ⁊ qñ. multa in hoc dicát, tñ residét in idem. Et de materia vide per Sali. in. d. l. ea qui- a
dé. C. de accus. in materia inquisitionis, in. j. q. ⁊ vide Bal. in. d. l. ea quidé. qui multũ eleganter loquitur: ⁊ de illa generali inquisitione vide Bar. in. l. congruit. ff. de offic. presid. ¶ Item addo ꝙ Hosti. in tit. de inquisitio. §. j. aliter diffi-
11 nit inquisitioné. Nam † dicit ꝙ inquisitio est alicuius criminis manifesti ex bono ⁊ equo iudicis cópetentis canonice facta inuestigatio que diffinitio posset morderi, quia inuestigatio sonat in factũ. Sed inquisitio est quoddam ius vt b
diffinit Bar. in. d. §. si publico. ⁊ ideo plus mihi placet diffinitio Bar. ⁊ ꝙ inquisitio si ius ⁊ non factum ad hoc allego Bal. in. l. ea quidem. C. de accus. ⁊ ibi vide per eum dif-
d finitionem inquisitionis generalis ⁊ specialis: ⁊ vide[d] Oldra. in consi. suo. cclxxvi. qui ponit effectũ inquisitionis generalis ⁊ specialis: ⁊ ponit an ambe possint concurrere in vnomet delicto: ⁊ quomodo in inquisitione generali testes domestici sint admittendi.

Hiero. ¶ Inquantũ do. Ange. querit quotuplex sit inquisitio, ⁊ qualiter diffiniatur. addatis Uitali. in trac. malefic. in rub. de inquisi. ⁊ earũ for. in princ. Bonicuntũ in tract. de accusa. ⁊ inquisi. col. iiij. versi. restat videre de quarto. Ange. de clauasio in sum. in ver. inquisitio. in. §. j. latius. Prepo. in summa. ij. q. viij. col. xij. versi. circa inquisitionem.

12 Inquisitio in quibus casibus de iure formari possit.
13 Inquisitionis ponuntur quinqz regule secũdum quas potest inquiri.
14 Inquisitio formatur aut ad priuatam vtilitatem, aut ad publicam, ad priuatam principaliter non inquiritur regulariter.
15 Inquisitio ad publicam vtilitatem, aut respicit principaliter vtilitatem publicam pecuniariam ⁊ ciuilem, ⁊ potest inquiri: aut respicit casus criminales, ⁊ tunc dic vt. j.
16 Inquisitio formari potest vbi crimen tale esset ꝙ accusan- c
do iuris solénitas relaxetur, ⁊ de eo crimine inquiri potest.
17 Item vbicunqz crimen committitur coram iudice, ita ꝙ offenditur persona vel iudicis maiestas.
18 Item vbicunqz crimen est de atrocioribus ⁊ precedat fama publica a fide dignis.
19 Item propter immanitatem criminis.
20 Item in crimine lese maiestatis.
21 Item in crimine heresis.
22 Item quando vnus socius nominat alios.
23 Item quando fuit impetratus accusator corruptus á reo ⁊ abolitione fuit impetrata.
24 Item quando dominus dicitur occisus a familia nec constat a quo sumendo questionem a familia.
25 Item fm. l. quoties. C. de submer. lib. xij.
26 Item quando iudex ex inquisitione generali inquirit contra aliquem de crimine diffamatum.
27 Cautela iudicũ est vt in principio sui regiminis faciant fieri bannum prout in litera: quia tunc in casibus expressis in banno ⁊ similibus poterunt inquirere.
28 Damnari regulariter nemo potest sine accusatore.
29 Inquirendi facultas vtrum sit permissa de iure ad publicam vtilitatem ⁊ vindictam.
30 Inquisitionem nó potest formare iudex contra certá personam: nullo alio preambulo precedente: propter ꝙ iudici vere vel presumptiue constet de aliqua presumptione legitima illam personam delictum perpetrasse.
31 Inquisitio formari potest ad vtilitatem priuatam, quando propter dolum partis esset preclusa via agendi.
32 Inquirere potest iudex ad vtilitatem priuatá vbi per fraudem esset impositum silentium actori vel reo.
33 Inquiri potest in casibus de quibus agit do. Anto. de bu. ⁊ Bal. in locis hic allegatis.
34 Inquisitio potest formari in causa ciuili. s. in causa vsurarũ in causa suspecti tuto. ⁊ vbi aliqua pietas mouet iudicem.
35 Inquisitio formari potest ciuiliter in causa spoliationis: d
quando causa esset miserabilium personarũ vel episcopus haberet iudicare inter clericos suos.
36 Inquisitio ciuiliter formari potest super iniurijs ⁊ violentijs si papa delegat vnum iudicem super eisdem.
37 Inquiri potest in casibus positis per doct. in locis hic alle.
38 Inquiri potest propter iniuriam illatam presbyteris ⁊ illorum ministris in ecclesia vel cultu diuino ⁊ in alijs casibus de quibus per Bandi. in locis hic alleg.
39 Item in charta falsa coram iudice producta.

a ¶ Sed ignoratur malefactor. adde circa hoc et dic vt p Bal. in ɔsi. xxix. inci. in cá inquisitionis. in. ij. vol. Ber.

b ¶ Aliquem eorũ. adde qd cum per iudicé ecclesiasticũ inquiritur ad punitioné criminũ per peniteńtiá, tunc poterit interuenire ꝓcurator, nec causa dicitur criminalis: secus tamen si ad depositioné nec superiori casu hz Abb. se necesse inscribere cum detrudit monachũ in carceré propter crimen. ita tz Cal. in tit. de accusa. cõsil. ciij. ⁊ tenet Old. in ɔsi. xlvj. incip. videtur ꝙ eps. Ber.

c ¶ Ex sua gñali. adde circa hoc Bal. in ɔsi. clxiij. in. iij. lib. inci. presupposito statuto. de inquisitio. vbi dicit syndicatus officialiũ dicuntur digestiones: q2 tũc officialis digerit ꝙ inglutiuit ante: ⁊ ideo sufficit libellus inqsitionis gñalis de generib9 singulorum si postea sequatur ꝓbatio specialis de singulis generũ: presertim si in inquisitióe ponátur quedá capitula specialia: ⁊ dicit esse casum expssum in c. veritatis. in ꝟ. alijsqz criminibus. de do. ⁊ cõtu. aduerte tñ ꝙ syndici non possunt cognoscere de ɔmissis extra officiũ: ita Ro. cõsi. cccxxv.

d ¶ Uide Oldr. Adde tu ⁊ vide eundem in cõsi. cclxxviij. incip. lz quantũ claustrales. Ber.

a ¶ Caſibus. Adde ⁊ vide doct.ſ.in prima apoſtil.alleg. Et vltra ibi allega.vide Cepo.in conſi.xxiij.Pet.de ancha.in conſi.cxc.⁊ ad ea que ponit.ſ.do. Auguſti.vide do. Alexan.in dicto.§.publico.in apoſtillis.

b ¶ Propter immanitatē criminis. Adde qꝺ propter immanitatē criminis poteſt tranſgredi.ll.vtputa ꝓpter pꝛeruptā ſeditionem: ita dicit Bal.in.l.ſi quis filio.§.ſi qui.ff. de iniuſt.teſta.⁊ ſequit̃ do.Hier.toꝛ.in ꝯſi.edito in fauoꝛē Floꝛētinoꝛū cū ſuſpendi fecerūt archiepm Piſanū, et ſpālia ꝓpter criminis immanitatem: vide per Barba.in ꝯſil. ſuo.lxxij.Ber.

c ¶ Calūnia.adde Bald.conſi.clxij.in.iij.volu. vbi ponit ꝙ iudex inquirendo excuſatur a preſumpta calūnia licet dicat fama publica precedēte: ⁊ ꝙ qui dicit famā publicam nō preceſſiſſe, id ꝓbare dꝫ.⁊ addꝺ ꝙ iudex pōt inquerere, lꝫ fama nō habeat certū auctoꝛē. ita Jo.an. in addi.Spe.in tit.de not.cri. in §.fama.⁊ ſequit̃ Franc.de are.in ꝯſ.ſuo.lxxiij.B.

d ¶ Reſtituāt.adde ꝙ qñ formatur inquiſitio ꝯ aliquē q fuit publicus vſurarius nō requirunt̃ ſpecificationes circūſtantiarū criminū,ſꝫ ſufficit gñalis.ita Cal. in tit.de accu.ꝯſi.ij.B.

40 Item quando heres qui adit hereditatem cum beneficio inuentarij aliqua de hereditate ſubtraxi.
41 Item quando ſocius nominat ſocium.
42 Item in crimine notoꝛio.
43 Item in bonis damnatoꝛum.
44 Item contra turbantes vel iniuriantes ſcholares.
45 Inquiſitio criminalis foꝛmari poteſt vbi delictum cōmittitur contra miſerabilem perſonam.
46 Inquiri poteſt in delicto notoꝛio.
47 Inquiri quando poſſit cum glo.ponant regulam ⁊ poſtea faciant exceptiones.
48 Inquiri an poſſit de iure nouiſſimo de omni crimine.

12 Ange. † ¶ Secūdo pꝛincipaliter in hac materia vi
dēdum eſt in quibus delictis poſſit foꝛmari
de iure ipſa inquiſitio: ⁊ dico ꝙ glo.⁊ antiqui communiter
poſt Dy.dicūt ꝙ regulariter de iure nō eſt permiſſa ſpecia
a lis inquiſitio. Sed fallit in ſex caſibus[a],quos gloſ.enume
rat in.d.l.ij.§.ſi publi.de adul. Et Bar.⁊ Nico.de matarel.
13 in.d.§.ſi publico.in ver.do ergo regulam. Ponūt † quinqꝫ
regulas ex quibus poteſt inquiri. ¶ Pꝛima eſt ad denun
ciam officialis: vt.l.diuus.⁊ ibi Bart.ff.de cuſt.⁊ exhi.reo.
¶ Scḋa qñ incidenter de crimine cognoſcit̃.l.j.C.ſi aduer.
lib. ¶ Tertia qñ pꝛecedit gñalis inquiſitio poſtea ſpāliter
inquiri poteſt: vt.l.congruit.ff.de offic.pꝛeſi. ¶ Quarta qñ
crimē cōmittit̃ coꝛā eo.l.nullū.C.de teſti. ¶ Quinta ꝓpter
b immanitatē criminis[b].l.ſi quis in hoc genus.C.de epi.⁊ cle
ric.⁊ ſic quoties poteſt ꝓcedi ſine metu calūnie,tunc poteſt
procedi per inquiſitionē. Sed Ang.in.d.l.ſi vacantia.dā
nat iſtā opi.Bart.ibi in ver.venio ad ſcḋm articulū pꝛinci
palē,qꝛ falſum eſt ꝙ inquiſitio foꝛmari poſſit.vbi ꝓcedi po
teſt ſine metu calūnie: qꝛ fama licet falſa excuſat a pꝛeſum
c pta calūnia[c]: vt.l.fi.ff.de here.inſti.⁊ tñ non poteſt inquiri
de omni crimine,de quo rumoꝛ ⁊ fama procedit,vt ibi late
per eū: facit.l.iiij.in pꝛin.⁊ qꝺ ibi no.ff.de ſuſpe.tut.⁊ qꝺ no.
Dy.in.l.fi.eo.tit.qꝛ requirit̃ inſcriptio ⁊ accuſatio calūnie:
ad hoc vt ꝓcedi poſſit,vt ibi no. Itē in crimine ſuſpecti tu
toꝛis poteſt per inquiſitionē ꝓcedi.l.iii.§.ſuſpectus.ff.de ſu
ſpec.tut. ⁊ tñ hoc nō eſt ſm regulas Bar.vcꝫ nō ad denun
ciam officialis,nō per incidētem cognitionē, nō ob genera
lem pꝛecedētem inquiſitionē, nec ꝓpter criminis atrocita
tem,nec per offenſam iudicis. Unde ipſemet Ang.in.d.l.ſi
14 vacātia.in ver.quid dicēdū.⁊ iſtud eſt difficile: † dicit ꝙ in
quiſitio pōt foꝛmari,aut ad pꝛiuatā,aut ad publicā vtilita
tem. Ad pꝛiuatā pꝛincipaliter non inquirit̃ regulariter, qꝛ
qñ tractat̃ de pꝛiuata vtilitate,dꝫ fieri ad partis petitionē:
vt.l.iiij.§.hoc aūt.⁊ ibi Bar.de dam.infec. ¶ Sed fallit pꝛi
mo in crimine ſuſpecti tutoꝛis.l.j.⁊.iij.de ſuſpe.tu. ¶ Scḋo
fallit in datione tutoꝛis.l.credendū.ff.qui pe.tu. ¶ Tertio
inquiſitoꝛ ad pꝛiuatā vtilitatem inquirit ad videndū cuius
patrimoniū ſit minutū, vt releuetur a cenſu.l.fi.ff.de cenſi.
¶ Quarto ꝑtoꝛ inquirit ad pꝛiuatā vtilitatē ꝯ executoꝛes
publicos,ne interim tributis ⁊ alijs vexationibꝰ iniuſte ve
xent ſubditos: in auſ.de man.pꝛin.§.coges. ¶ Quinto eps
d ꝯ vſurarios inquirit vt vſuras pꝛiuato reſtituāt[d]. c.ad no
ſtrā.extra de iureiu.referūt etiā qꝺ Sali.in.d.l.ea quidē.C.
de accu.in ꝟ.ſed qꝛ ꝓpter denūciationes venimus ⁊c. dicit
ꝙ etiā fallit in.l.quoties.C.de naufr.li.xij.⁊ his caſibꝰ exce
15 ptis dicit ꝙ nō pōt inquiri ad pꝛiuatā vtilitatē. ¶ † Scḋo
caſu pꝛincipali ad publicā vtilitatē diſtingue: aut reſpicit
pꝛincipaliter vtilitatē publicā pecuniariā ⁊ ciuilē ⁊ pōt in
quiri.d.l.ſi vacantia.aut reſpicit caſus criminales: ⁊ in hoc
ibi Ange.dat quatuoꝛ regulas,tres affirmatiuas ⁊ vnam
16 negatiuā. ¶ † Pꝛima affirmatiua eſt ꝙ inquiſitio foꝛmari
pōt,vbi crimen eſſet tale ꝙ accuſando iuris ſolennitas ali
qualiter relaxet̃,⁊ de eo crimine pōt inquiri: vt.d.l.ea qui
dē.⁊.l.j.§.denūciatoꝛes.ff.ad Turp.⁊ rō quare ad denūciā
officialis pōt inquiri eſt,qꝛ ex hoc crimē efficit̃ notoꝛiū: ſed
e in notoꝛijs ꝓcedit̃ nulla iuris ſolēnitate[e] ſeruata. l.j.C.qui
⁊ aduer.quos. ⁊.c.veſtra.extra de coha.cle.⁊ mul.⁊ ibi per
17 Inn.⁊ alios. ¶ † Scḋa regula eſt ꝙ vbicūqꝫ crimen cōmit
f titur coꝛā iudice[f]: ita ꝙ offendat̃ perſona vel iudicis maie
ſtas, de eo poteſt inquiri.d.l.nullū.C.de teſti.⁊.l.iubemus.
18 C.de ꝓba.⁊ ibi plene per Bal.C.de ꝓba. ¶ † Tertia regu
la eſt ꝙ vbicunqꝫ crimen eſt de atrocioꝛibus fama publica
pꝛecedēte a fide dignis, de eo pōt inquiri.l.iiij.§.mādatis.
ff.ad.l.iul.pe. Et ratio eſt qꝛ in his atrocioꝛibus ſolennitas
iuris relaxat̃.l.pꝛouinciarū.C.de ferijs. Ergo ratione pꝛedi
cta poteſt per inquiſitionē pꝛocedi: ⁊ pꝛobat̃ in.l.ſi quis in
19 hoc genus.C.de epiſ.⁊ cle. † ꝙ ꝓpter immanitatē criminis
g poteſt foꝛmari inquiſitio. ¶ Et q̄ dicant̃ crimina atrocia[g]
colligit̃ ex not.in.l.ab ea.⁊ in.l.omnibꝰ.ff.de re.iur.⁊ in.l.li
ber homo.ff.ad.l.aquil.⁊.l.auxiliū.§.in delictis.de mino.⁊
in auſ.de man.pꝛin.§.ſed nec homicidas.⁊ in auſ.de nup.
§.denūciationes.in quibus caſibus poteris per inquiſitio
nē ꝓcedere: ⁊ qꝺ ꝓpter criminis immanitatē poteſt inquiri
pꝛobat̃ in.l.ſi quis in hoc genus.C.de epiſ.⁊ cleri. Et adde
Rofre.in materia inquiſitionis in ſumma ſua.⁊ Spe.in ti.
20 de inquiſi.§.ij.addūt alios duos caſus ſpeciales, † vbi po
21 teſt infoꝛmari inquiſitio,ſcꝫ in crimine leſe maieſtatis.l.ij.⁊
h iij.ad le.iul.ma. ¶ † Itē in crimine hereſis[h].l.apoſtata.C.
22 de apoſta. ¶ † Itē qñ vnus ſocius nominat alios: nā eius
dicto nō credit̃ regulariter.l.fi.C.de accu.tñ ex hoc ſolo iu
i dex pōt inquirere[i] cōtra eū.l.j.§.ſi quis vltro.ff.de queſtio.
23 ¶ † Item qñ accuſatoꝛē a reo coꝛruptū ⁊ abolitionē ipſam
24 impetraſſe dicit̃: vt.l.abolitio.C.de aboli. ¶ † Item qñ do
minus a familia dicit̃ occiſus, nec cōſtat a quo, tūc poteſt
inquiri ſumēdo queſtionem a familia.l.j.in pꝛin.ff.ad ſilla.
25 ¶ † Item in.l.quoties. C.de ſubmer.lib.xij.ſm aliam lect.
26 ¶ † Item qñ iudex ex inquiſitione generali inquirit cōtra
k aliquē de crimine diffamatū. Nam tūc iudex ad ſpecialem[k]
⁊ ſolēnem inquiſitionē ſuper illo delicto cōtra illū ꝓcedere
pōt.l.iiij.§.j.ff,ad.l.iul.pe. Et eſt ratio ne inquiſitio genera
lis reperiat̃ fruſtratoꝛie facta: ⁊ maxime cum iudex nūc ſcit
illū diffamatū eſſe de crimine.l.illuſtriſſimos.C.de offi.pꝛef.
pꝛouin. ita dicit Sali.in.d.l.ea quidē.in.d.ver.ſed qꝛ ꝓpter
denūciationē.⁊ in ver.eſt ⁊ alia ſpecies.ex quo dico ꝙ Sa
li.ibi videt̃ velle id qꝺ vult Bar.in.d.§.ſi publico.in ver.ve
nio ad ſcḋm articulū.in ver.nō obſtat qꝺ alia eſt inquiſitio
27 generalis. Et dico ꝙ † iudices debēt aſſumere hanc caute
lam ꝙ in pꝛincipio ſui regiminis faciāt bannū fieri ad pur
gandū pꝛouinciā malis hominibus latū vt compꝛehendat
pꝛoditoꝛes,ſacrilegos,inceſtuoſos, homicidas, fures, ra
ptoꝛes,incendiarios,adulteros,falſarios,⁊ omnes homi
nes male cōditionis ⁊ fame: ⁊ poſtea addenda eſt clauſula
l generalis[l] in fine: ⁊ cōtra omnem perſonā q̄ aliquid fece
rit vel dixerit contra foꝛmā iuris ⁊ ſtatutoꝛū cōis Ferrarie.
Nam in omnibus caſibus expꝛeſſis in illa inquiſiti- ne ge
nerali ⁊ etiā in ſimilibus expꝛeſſis poterit poſtea fieri inqui
ſitio ſpālis,lꝫ alias in illo caſu ſpeciali nō potuiſſet foꝛmari
inquiſitio: ⁊ faciūt no.in.l.ſtipulationes cōmodiſſimū.ff.de
ver.obli.⁊ in.l.ſed ⁊ ſi quis,§.queſitū.ff.ſi quis cau.⁊.c.q ad
28 agendū.de ꝓcu.in.vj.⁊ in cle.fi.extra de ꝓcu. ¶ † Ultima
regula negatiua eſt, qm̄ regulariter ſine accuſatoꝛe nemo
pōt dānari.l.reſcripto.§.ſi qs accuſato.⁊ ibi glo.ff.de inu.⁊
ho.

e ¶ Solēnitate.adde ⁊ intellige de notoꝛietate tā facti permanētis ꝙ trāſeūtis: vt dꝛ Ang.in.d.l.ſi vacātia.ꝟ.ſꝫ q̄ro.⁊ ita alle.⁊ ſequit̃ Hier.toꝛ.in.d.ꝯſi.ſ.alle.

f ¶ Coꝛam iudice. adde vt per Raph.cu.in cōſi.cxxxv.vbi ponit qualiter iudex poſſit inquirere de ſcriptura falſa ꝓducta ꝑ partē.⁊ Pe.de anc.in ꝯſ.clxxij.B.

g ¶ Crimina atrocia. Adde ad hec Bar.in ꝯſi.cxxvij.incip.ad declarationem. Jo.de ana.in cōſi.xliiij. Cep.in cōſi.xj. ⁊ not.ꝙ iudex licet in atrocioꝛibus delictis nō poſſit inquirere niſi fama publica pꝛecedēte: tñ vt obuiet̃ delicto cōmittēdo poterit ſine infamia pꝛecedēte inquirere.ita voluit And.barb.in cōſi.lxxj. incip.ſcribit̃ in lib. Heſter.⁊ dicit fuiſſe ſingulare dictū Inn.in,c.j.de poſtu.pꝛe. ⁊ in dicto cōſi.vide etiam multa conceſſa: vt futuris delictis obuietur.Ber.

h ¶ In crimine hereſis. Adde ꝙ inquiſitoꝛ heretice pꝛauitatis pōt ꝓcedere cōtra Judeū occultantē Chꝛiſtianū,volētē ad Judaicā ſectā trāſire.ita Old.ꝯſi. xxxvj.⁊ qd ſit hereſis,⁊ qualiter debeat ꝓbari.vide eūdē Old.in ꝯſi,ccx.⁊ an inquiſitoꝛ poſſit ꝓcedere tam ꝯ hereticū ꝙ cōtra illū qui cōfeſſus eſt ſe male ſentire de fide q de dicto peccato ſuſcepit penitētiā, ſed adimplere noluit.vide Cal. in tit.de here.conſi.j. Et an ſimiliter pꝛocedi poſſit contra illū qui pꝛedicauit heretica: ⁊ per ſuperioꝛem coꝛrectus pꝛedicauit oppoſitū: non tamen voluit coꝛrigere dicta que ſuus ſcholaris ſcripſit: vide per eundē in dicto tit.cōſi.vlt.Ber.

i ¶ Inquirere. Adde ꝙ Fulg.in conſi.clxxiij.incip.in cauſa inquiſitionis.tenere videtur.ꝙ illud habet locū in homine male fame: vt ex confeſſione ſocij poſſit inquirere contra culpatū.⁊ ita refert Albe.⁊ Old.in quodā trac. quem dicit inſeruiſſe Gandi.in titu.de queſtio.⁊ toꝛmen.⁊ vide Alex.in conſi.lxxxix.in.iij. volu.⁊ Pau.de caſt.in conſi.ccxxiiij.in nouis.Ber.

k ¶ Ad ſpecialem. Adde circa hoc ⁊ vide Franciſ.de are.in conſi. vlti. Pet. de anch.in conſi.ccccxl.⁊ Pau.de caſt.in conſi.xvij.in nouis.

l ¶ Clauſula generalis. Adde tu ⁊ vide Fulg.in conſi.cxxxvj.in.iij.col.⁊ de pꝛedicta cauſula: ⁊ vide per Ro.in cōſi.cclxxv.⁊ conſi.ccccxcix.⁊ caſus aliquos in quibus iudex poteſt facere ſpecialem inquiſitionē: vide per Jo.an.in.c.j,vt eccle.benefi.⁊ vide Cal.in conſi.j,de accuſa.⁊ Pet.de anch.in conſi.cxc.Ber.

ho. ¶ Ultimo in hac difficultate videt̃ s̃m Sal.in.d.l.ea q-
dē.in ꝟ.sed qꝛ ꝑpter denūciationes. ibi, sꝫ mihi videt̃ ⁊c.ꝙ
predictorū cōclusio nō sit lege vel rōne,qꝛ nō sequit̃: accusa-
tio sine metu calūnie fieri pōt: ergo ⁊ iudex poterit ingrere,
qꝛ ista sunt separata.l.papinianus exuli.ff.de mi.⁊ econtra
nō admittit̃ accusator sine metu calūnie p̄sumpte: ergo nec
iudex pōt inquirere. Preterea eoꝝ verba potius ꝓbauit ꝙ
iudex pōt semper ingrere sicut quis accusare: sed nō tenet̃
de presumpta calūnia accusator: vnde ipse tenet glos.aliter
29 intelligēdo ꝙ intelligat Bar. †Et ideo cū querit̃ an facul-
tas inquirēdi sit de iure permissa ad publicā vtilitatē ⁊ vin
dictā: sic ibi inquit Sal.aut querit̃ an sit permissa hoc respe
ctu vt sit sensus an de quolibet crimine possit inquiri: ⁊ di-
cit ꝙ sic quicquid senserit glo.⁊ ꝓbat primo qꝛ accusatio de
quolibet crimine est permissa: ergo ⁊ ingsitio q̄ succedit lo-
co eius.c.lꝫ hely.extra de simo.l.cum patronū.§.j.ff.de iur.
pa.⁊ sic ad eundē effectū ne maleficia remaneāt impunita.
¶ Scdo qꝛ inquisitio generalis fit ad effectū descēdēdi ad
specialē.l.iiij.§.j.ff.ad le.iul.pec.ergo sequit̃ ꝙ in speciali de
quolibet delicto pōt inquiri iuxta illud gn̄ale propter vnū-
quodqꝫ tale ⁊ illud magis: vt in auf.multomagis.C.de sa.
san.ecc.⁊ dicit ꝙ non est respōsio bona huic motiuo. Unde
subdit ibi Sali.in.d.l.ea quidē. ꝙ vera cōclusio in materia
30 est ista: †aut querit̃ an iudex possit suā inquisitionē specialē
formare ꝯ certā personā nullo alio preābulo p̄cedēte ꝑpter
ꝙ iudici vere vel presumptiue sibi cōstet de aliqua presum-
ptione legitima illā personā delictū perpetrasse, et dicit ꝙ
nō. Et hoc modo intelligēda est glo.in.d.§.si publico.⁊ pōt
a esse ratio vt iudicū malitia refrenet̃[a]: vt.l.ij.in fi.de cu.reo.
Si vero preābulo legitimo precedēte ꝑpter ꝙ appareat iu
dici vere vel presumptiue istā personā illud delictū perpe-
b trasse dicit ꝙ inquisitio spālis[b] formari poterit ꝑ cuius de-
claratione cū canonistis dat talē cōclusionē ꝙ iudex pote-
rit formare semꝑ inquisitionē vbi clamor validus peruenit
ad aures iudicis ꝙ eius subditus diffamatus sit de aliquo
delicto, ⁊ dicit ꝙ de hoc est text.in.d.c.qualiter ⁊ qn̄.extra
de accu.⁊ in.l.iij.ff.de of.pref.pre.⁊ ex eo qꝛ ꝯ diffamationē
in inquisitione gn̄ali iudex deuenit ad specialē.d.l.iiij.ff.ad
le.iul.pe.⁊ est rō,qꝛ tale delictū nō pōt amplius sub dissimu
latione trāsferri. Nam iudex non dꝫ dimittere indiscussum
ius reipublice: maxime cū scandalū pōt oriri: vt in.d.c.qua-
liter. dūmodo clamor iste perseueret q̄ perueniat ab hone-
stis ⁊ nō a maledicis personis. ¶ Item ꝙ sit valēs clamor
ita qꝺ nō ab vno vel semel tm̄: sed sepe ⁊ sepius ⁊ talis cla-
mor dꝫ esse cū diffamatione: ⁊ ideo iudex de tali diffamatio
ne dꝫ inuestigare a vicinis ⁊ ab aliis notis: ⁊ postea suā in-
quisitionē formare: vbi aūt talis diffamatio cessaret nō pōt
iudex talē inquisitionē formare, nisi sit talis persona vel ve-
re vel iuris presumptione de tali crimine suspecta: ⁊ sic iu-
dici preambulū cōstaret sibi, vcꝫ tale delictū cōmisisse, vt in
ea inquisitione generali reperit̃ deliquisse. ¶ Item ⁊ qn̄ iu
dex cognoscit incidēter: ⁊ est ratio, qꝛ satis sibi cōstat vt iu-
dici: ideo non potest sub dissimulatione trāsire ⁊ reipublice
ius indiscussum relinquere: ⁊ hoc etiā patet per alios casus
numeratos per gl.in.d.§.si publico. ¶ Item probat̃ in eo
qui instituit accusationē ⁊ non probauit, qꝛ presumit̃ calū-
niose, ⁊ cōtra ipsum potest iudex de calūnia inquirere. Sed
his cessantibus nō pōt inquirere: ⁊ sic loquit̃ opi.glo.⁊ ista
sunt verba Sali.in.d.l.ea quidē. que valde sunt notanda.

Augusti. ¶ Tu autē in hac materia adde ⁊ dic
ꝙ inquantū tractat̃ hic in isto passu in
quibꝰ casibꝰ pōt formari ingsitio. Et primo discussum fuit
an ad vtilitatē priuatam possit formari vltra illos casus.s̄.
31 enumeratos. ¶ †Adde aliū casum vbi pōt formari inqui-
sitio ad priuatā vtilitatē qn̄ propter dolū partis esset preclu
sa via agēdi: ita voluerūt Guil.Lau.⁊ Pau.in cle.j.extra
de offi.ord.q̄ doctrina fuit approbata a Pet.de ancha.⁊ a
Jo.de imo.ibi: ⁊ idem voluit Pau.in.c.fi.extra de fo.cōpe.
De qua materia late per doct.in.c.ad nostrā.⁊ in.c.quēad
modū.de iureiur.⁊.j̄.dicetur. Dicit tm̄ do.Car.in.d.cle.j.ꝙ
32 Lau. ibi dicebat † ꝙ vbi per fraudē esset impositū silentiū
reo vel actori ꝙ tunc iudex potest inquirere ad vtilitatē pri-
uatā: maxime si sit casus in quo est peccatū notorie, vt est
in restitutione vsurarū, vel in impedimento executionis te-
stamēti, qꝛ talia spectant ad ecclesiā, maxime si actor iura-
uit non agere: ⁊ sic dicit Laud.ꝙ intelligat̃ dictū.c.ad no-
strā. Sed dicit do.Card.ꝙ proprie hic non fit inquisitio ad
vtilitatē priuatā, sed ad interesse publicū. ¶ Item adde ꝙ
docrina posita in.d.cle.j.de of.ordi.videtur falsa: nam sen-
tentia est Inno.Jo.and.Ant.de but.⁊ aliorū in.c.ad no-
stram.extra de iureiu.ꝙ etiā in causa vsurarū, ꝙ fortius est
si soluēs est exclusus a via repetēdi vsuras: quia ita iurauit
nō repetere. Tn̄ iudex ad priuatā vtilitatē, ⁊ sic ad priuatū
interesse non potest formare inquisitionē suā: ad hoc vt ille
restituat vsuras: sed bene poterit formare inquisitionē ad
penitentiā imponendā, licet in cōsequentiā veniat priuatū
interesse: qꝛ fructuosum nō potest agere penitentiā, nisi re-
stituat alienū.c.nō remittit̃ peccatū. de reg.iur.⁊ ita voluit
33 Hosti.in.c.j.extra de vsur. ¶ †Item adde in hac materia
alios casus quos posuit Anto.de but.⁊ alii in.d.c.ad no-
stram.extra de iureiur. ¶ Itē adde aliū casum quē posuit
Bal.in.l.sancimus.per illū tex.C.de sac.san.ec. qui dicit ꝙ
lꝫ fuerit sentētia Inn.in.d.c.ad nostrā.ꝙ in causa ciuili nō
pōt formari inquisitio. Tn̄ fallit fauore ecclesie, qꝛ ꝯ detēta
tores rerū ecclesiarū poterit iudex formare inquisitionē ci-
uiliter. Et pro hac cōclusione bene facit id qꝺ dixit Bal.in
34 c.j.§.si tres.de pa.iur.fir.qui videt̃ velle: † ꝙ in causa ciuili
iudex non pōt formare inquisitionē, nisi in tribus casibus:
in causa vsurarū: in causa suspecti tutoris: ⁊ vbi aliqua pie-
tas mouet iudicē.⁊ idē dixit Bal.in.c.j.§.iniuria.de pa.iu.
fir.vbi allegat Cy.in.l.mulierē.C.si man.ita fue.ali.ne pro-
sti.quē sequūtur doct.ibi ꝙ in causa miserabiliū personarū
pōt iudex formare inquisitionē ciuiliter. Sed causa ecclesie
est causa pia, ⁊ dicit̃ habere fauorem miserabiliū persona-
rū.arg.eorū q̄ habētur in.l.fi.C.de sac.san.ecc.igitur ⁊c. Et
pro hac cōclusione facit qꝺ dixit etiā Host.⁊ sequit̃ Jo.an.
35 in.c.solite.extra de rest.spo.in.j.col.qui dixit † ꝙ licet videat̃
probari ꝙ in causa spoliationis iudex possit formare inqui-
sitionē ciuiliter: hoc verū qn̄ causa esset miserabiliū perso-
narū vel episcopus inter clericos suos haberet iudicare in
tali causa. ¶ Adde tn̄ ꝙ licet Inno.in.d.c.ad nostrā. ⁊ in
c.quoniā frequēter.extra vt lite non cōte.dixerit ꝙ ciuiliter
super iuribus ecclesie inferior a papa nō possit per inquisi-
tionē existēte legitima causa procedere nisi ꝙ do.Anto.de
but.in.d.c.quoniā.§.sunt ⁊ alii.declarat hoc, ꝙ erit legiti-
ma causa si quis occupat vel male tractet iura ecclesie: vi-
de tn̄ Imo.in.d.§.sunt ⁊ alii.qui aliter intelligit dictū In-
no.⁊ Imo.in.d.c.ad nostram.vide dicta Ant.de but.in.c.
venerabili.extra de offi.dele.in pe.col.vide Ro.in singula.
primi anni: qꝺ incip. Innoc.dubitat ⁊c.⁊ est singul.penul.
illius primi anni, qui per bonas rationes cōcludit ꝙ etiam
c inferior a papa ⁊ quilibet iudex[c] potest ꝑcedere per viā in-
quisitionis super rebus ecclesie ⁊ aliarū personarū misera-
36 biliū. ¶ †Adde etiā aliū casum positū per Feder.de senis
d in suo elegāti cōsi.ccix.[d] qui dixit ꝙ si papa delegat vnū iu-
dicem super iniuriis ⁊ violētiis talis iudex poterit formare
inquisitionē ciuiliter super eisdem: ⁊ nō poterit formare in-
quisitionē ad hoc vt reus criminaliter puniat̃: ⁊ hoc cōclu-
dit per bonas rationes, de quibus ibi per eum. Et certe mi
37 rabilis est illa doctrina. ¶ †Adde alios casus collectos ꝑ
do.Ant.in.d.c.ad nostram.⁊ alii etiā possent colligi ex do-
ctrina Sali.in.d.l.ea quidem.⁊ per Bal.ibi dum allegat.l.
interdū.§.qui furem.ff.de fur.⁊ vide Ang.in.l.inter litigā-
tes.ff.de iud.⁊ Bar.in.d.l.si vacātia. Et inquantū do.An
gel.hic ponit materiā qn̄ in criminalibus possit formari in-
38 quisitio. †Adde ꝙ vltra alios casus posuit aliū Jo.an.in
c.j.vt eccle.benefi.propter iniuriā illatā presbyteris ⁊ illorū
ministris in ecclesia vel cultu diuino: per ea q̄ habētur in.l.
si quis in hoc genus.C.de epis.⁊ cler. Gandi.vero in tract.
malefic.in rubri.quomo.cogno.de malefi.per inquisi.⁊ me-
lius in rubri.quid sit accus.⁊ quan.accusa.est neces.enume-
rat alios casus vbi per inquisitionē potest procedi in crimi
39 ne sacrilegii.d.l.si quis in hoc genus. ¶ †Item in charta
40 falsa corā iudice producta.l.iubemus.C.de ꝓba. ¶ †Itē
qn̄ heres qui adit hereditatē cum beneficio inuentarii ali-
qua de hereditate subtraxit: vt.C.de iure delib.l.sancimus.
41 §.licentiā. ¶ †Itē approbat etiam qn̄ socius nominat so-
42 cios. ¶ †Itē in crimine notorio ⁊ hoc voluit etiā glo.in.c.
43 de manifesta.ij.q.j.⁊ in.d.c.j.vt ec.benefi. ¶ †Itē in bonis
damnatorū.l.si quis intra.C.de bo.proscrip.⁊ tandē mul-
tas alias leges allegat etiā, vbi speciale est ꝙ pōt formari
inquisitio.vide etiā Jo.an.in.d.c.j.vt eccle.benefi.ponentē
multos alios casus, vbi potest etiam formari inquisitio: sed
44 Imo.ibi eum reprehendit. ¶ †Itē adde aliū casum vltra
doct.vt cōtra turbantes vel iniuriātes scholares potest for
mari inquisitio: vt dicit Bal.in auf.habita.C.ne fi.pro pa.
45 in.viij.col. ¶ †Adde aliū casum per Ang.post doct.ibi in
l.mulierē.C.si mancip.ita fue.alie.ꝙ vbi delictū cōmittitur
contra miserabilem personā in omni tali delicto inquisitio
46 criminalis potest formari. ¶ †Itē vbi delictū est notoriū:
Ange.de malefi.

a ¶ Refrenetur. adde circa hoc late Andr.bar. in ꝯsi.xxxv. inci. scribit̃ preclare ecclesiastes. B.

b ¶ Spālis. adde qꝺ Raph.cu. in cōsi.cxxxv. dicit ꝙ cōis opin̄. est de iure ciuili, ꝙ iudex possit ingrere: sed de consuetudine cōtrariū obseruat̃: et tn̄ nō pōt inquirere nisi precedētibus indiciis legitimis: ⁊ idē voluit Jo.andr.in addi.ad spec.ti. de inquisi.§.j.

c ¶ Iudex. circa hāc materiam, vcꝫ q̄ iudex possit inquisitionē facere cōtra suos subditos: vide longam ⁊ bonā dis.do.Henrici boyc, q̄ per duas col.eā examinat in.c.j.extra de offic.ord. Hie.Chucha.

d ¶ Cōsi.ccix. adde tu qꝺ est ī cōsi.cxvj.incip.do. Fed.⁊ dicit hoc ꝓbari in auf.de collatio.§.iubemus. Ber.

⁊ de materia vide per Bar. in extrauag. ad reprimen. in v. per inquisitionē. vbi idē dixit q in dicto. §. si publico. ⁊ per Bal. in. d. l. ea quidē. ¶ Et inquantū quidā nitūtur impugnare glo. illā in. d. l. ij. §. si publico. ff. de adul. q̄ dicit q regula est q de iure ciuili nō potest formari inquisitio cōtra delinquentē, sed ista regula hꝫ multas fallētias, vt. s̄. dictū

47 fuit. ¶ † Adde q glo. nostra iuris ciuilis videtur vera pro qua allego aliam glo. de iure cano. in. c. de manifesta. ij. q. j. approbāt omnes doc. ibi: ⁊ aliā glo. in. c. j. extra vt eccle. benefi. que glo. faciūt regulam, postea ponūt exceptiones, in quibus casibus potest formari inquisitio. Ad idem allego glo. insti. de pub. iudic. in prin. ⁊ glo. in. l. tutor. §. preterea. ff. de suspe. tuto. ⁊ glo. in. l. rescripto. §. si quis accusatorē. ff. de mu. ⁊ ho. faciūt no. per glo. in. d. l. nullū. ⁊ l. pe. C. de proba.

48 ¶ † Sed aduerte q ista doctrina videtur falsa: ⁊ primo in hac difficultate allego autoritatē Jo. an. in. c. felicis. extra de pe. in nouel. lib. vj. qui dicit q hodie de iure nouissimo in omni crimine potest formari inquisitio: per text. in auē. de colla. §. iubemus. per quē tex. dicit etiā Jo. fab. insti. de publi. iud. in prin. q satis hodie possumus dicere tam de iure ciuili q̄ canonico q precedēte infamia potest de omni crimine formari inquisitio. ⁊ ita dicit q de facto obseruatur. Preterea hoc idē est de cōsuetudine, q̄ licet de iure nō possit formari inquisitio, nisi in certis casibus. s̄. enumeratis. Tamen hodie de cōsuetudine pōt formari inquisitio regulariter in omnibus casibus: ⁊ primo ad hoc allego autoritatē Gand. in trac. malefi. in dicta rub. s̄. alleg. qui dicit q de iure Lōbardo potest formari inquisitio in omnibus casibus, sed etiam de cōsuetudine in alijs locis, de quo dicto Gandi. fecit mentionē Bal. in. d. l. ea quidē. ¶ Quinimo saltē de iure cano. hodie in omnibus casibus pōt formari inquisitio, precedentibus his de quibus in. c. qualiter ⁊ qñ. extra de accus. Ita in terminis no. Ant. de but. in. c. j. extra de offi. ordi. per illū tex. in. j. col. ⁊ idē Ant. in. c. j. vt eccle. benefi. in. vj. col. est ⁊ sentētia Arch. in. d. c. felicis. §. fi. extra de pe. lib. vj. ⁊ doc. cōiter in. d. c. qualiter ⁊ qñ. Sed aduerte, q̄ regulariter teneo siue de iure ciuili, siue de consuetudine, siue de iure canonico nō potest formari inquisitio nisi in casibus. s̄. enumeratis: et regula est vera tam de iure ciuili q̄ de iure canonico, qḋ inquisitio nō potest formari. Fallit in casibus. s̄. enumeratis: hoc satis. s̄. probatū est autoritate illarū glossa. de iure ciuili ⁊ canonico, in. d. §. si publico. ⁊ in. d. c. de manifesta. ⁊ in. d. c. j. vt eccle. benefi. vbi glossa. nostri semꝑ posuerūt exceptiōes a regula: ⁊ sic est falsa illa doctrina Jo. an. in. d. c. felicis. ⁊ ideo illa glo. in. d, c. de manifesta. q̄ dicit. Fallit qñ crimen probat̄ per inquisitionē, voluit dicere q vbi precedūt ille solēnitates ⁊ sunt probate: de quibus in. d. c. qualiter ⁊ qñ. poterit procedi hodie per inquisitionē: q̄ fateor hic q iste est vnus de illis casibus vbi pōt formari inquisitio qñ fama precessit. Et ideo in hoc reprehēdo Bar. in. l. cōgruit. ff. de of. presi. qui dixit q vbi sancitū est q in certis casibus specialibus possit ꝓcedi per inquisitionē: hoc dꝫ intelligi si fama precessit: q̄ dico q in omnibus casibus pōt formari inquisitio si fama precessit per dictū. c. qualiter ⁊ qñ. Nec ob. ille tex. in. §. iubemus. per quem tex. Jo. an. in. d. c. felicis. dicit q hodie de iure nouissimo in omnibus delictis pōt formari inquisitio. Nam hec sua sentētia est falsa, q̄ ille tex. loquit̄ in casu spāli vbi pōt formari inquisitio. ¶ Et ideo ipsemet[a] Jo. an. melius ⁊ rectius in hac materia locutus est in addi. Spe. in tit. de inquisi. §. qñ aūt. in ver. ij. vbi reprehēdit iudices qui hodie in Italia de cōsuetudine in omni delicto formāt inquisitionē, ⁊ dicit q male faciūt. Ecce ergo quō Jo. an. totū dixit cōtrariū eius qḋ dixit in. d. c. felicis. ¶ Adde tñ qḋ Gui. de suza. in trac. malefic. sub rubri. quali. fiat inquisi. dicit q de gñali cōsuetudine hodie ꝑtātes oēs in oībus criminalibus procedūt ꝑ viam inquisitionis, lꝫ ꝯ̄ ius sit, q̄ nisi in. xiij. casibus de iure hoc fieri nō potest. Et in hac materia multū elegāter locutus est Gasp. de calde. in cōsi. suis, in tit. de accu. cōsi. j. qui ponit qui sunt casus in quibus de iure ciuili pōt ꝓcedi per viā inquisitionis. Preterea q in omni crimine possit formari inquisitio de iure canonico: hoc etiam non credo verū, q̄ Spe. ⁊ Jo. an. in. d. §. qñ aūt. dum ponūt exceptiones a regula vidētur sentire contrariū: ⁊ Jo. an. in. d. c. j. vt ec. benefic. Et ideo lꝫ Bal. dixerit in. c. j. extra de of. ordi. q inquisitio de iure canonico est remediū ordinariū: sed de iure ciuili est remediū extraordinariū. Nam omnis exceptio q̄ est cōtra regulā dicit̄ esse remediū extraordinariū: ⁊ sic Bal. videt̄ sentire q de iure canonico nulla est exceptio criminis, quin in omni crimine possit formari inquisitio: q̄ ordinariū remediū est hoc de iure canonico: sed de iure ciuili est secus q̄ est extraordinariū remediū: ptꝫ q̄ nō inquirit̄ nisi in casibus exceptuatis: nā dico q ista doctrina Bal. est falsa. Et cōtra ipsum allego decis. Inno. in. c. cū oporteat. de accu. q dixit q inquisitio est remediū extraordinariū: ⁊ gl. hoc dicit in. c. presbyter. ij. q. iiij. dū dicit q primo dꝫ ꝓcedere accusatio, postea inquisitio: faciūt ea q̄ habētur in. c. nullus. iij. q. iiij. ⁊ facit. c. qm̄ ꝯtra. coniūcta gl. de ꝓba. vbi appellatione iudicij ordinarij nō venit inqsitio: ⁊ ideo gl. in indiuiduo de iure cano. in. c. cū speciali. extra de appel. in ver. eū iudicē vult q ꝓcessus inqsitionis dicat̄ extraordinarius ꝓcessus: ⁊ hoc credo verū, licet Inn. in. c. dilecto. de sen. excō. lib. vj. tenuerit ꝯtrariū: ⁊ Bal. in. c. suꝑ literis. extra de rescrip. allegās Inno. hoc voluisse ibi q de iure canonico inquisitio sit remediū ordinariū. ¶ Adde tñ q in hac materia videnda essent dicta Bar. in. l. si marit⁹. §. j. ff. de adul. ⁊ do. Bal. in. l. j. §. cū vrbē. ff. de of. prefe. vr. ⁊ Ang. in. l. ea quidē. C. de accu. ⁊ dicta do. Abb. in rub. extra de iu. vbi videt̄ concordare opi. ⁊ vide Do. de sanc. Gemi. latius loquētem in. c. multi. ij. q. j. ⁊ Bal. in. l. j. C. qui accu. ⁊ Ang. in. d. l. si vacantia. ¶ Itē aduerte q in illis casibus exceptuatis a regula in quibus dixit q potest formari inquisitio: possem allegare multas decisiones similes, sed q̄ in hoc nemo ꝯtradicit: ideo sum contētus pro nūc de huiusmodi allegationibus.

Hiero. ¶ Inquantū Ang. ⁊ Aug. laborāt an gl. in. d. l. ij. §. si publico. de adult. si vera, qḋ regulariter de iure ciuili nō est permissa inqsitio nisi in certis casibus dicatis q do. Alb. de ro. in. l. ea quidē. C. de accus. ⁊ in. d. §. si publico. tenet illā glo. ⁊ dicit eā cōiter a doc. approbatā: subdit tñ q de consuetudine ⁊ alicubi de statuto iudices de omni crimine inquirūt: pro quibus dicit bene facere tex. in auē. de colla. §. iubemus. coll. ix. ⁊ ff. ad le. iul. pe. l. iiij. §. mandati. ⁊ l. cōgruit. de of. presi. ⁊ Amede. in tract. de syndic. col. vij. ⁊ eandē opi. gl. tenet Bal. in sua practica quā dicūt quidā fuisse Tancre. de corne. in rub. de questio. circa inqui. in. j. q. vbi etiā firmat q nec etiā de iure cano. in omni causa seu crimine gñaliter possit inquiri: ⁊ rñdit ad. c. qualiter ⁊ qñ. ⁊ cū suis cōcor. q loquit̄ qñ inquirit̄ cōtra aliquē in sua administratione vel officio presidētie vt sue villicationis rationē reddat: tūc eñ q̄ eius administratio cōsistit circa multa: ideo nō est mirū si de multis inquirat̄. arg. l. j. C. de transac. ⁊ l. exigēdū. C. de ꝓcur. ⁊ l. j. de admi. tut. ⁊ l. procu. C. de trāsac. vnde etiā de omnib⁹ delictis cōmissis ⁊ per eū perpetratis pōt inquiri: vt in auē. vt iud. si. quo. suffra. ⁊ de diuer. ⁊ tēpo. prescri. l. j. ⁊ de sta. mo. c. j. in princ. sed predicta omnia nō sunt trahēda ad consequētiā inquirēdi cōtra specialē personā preter administrationē officij delinquētem: q̄ de hoc nihil dicit̄ in. d. c. stabimus. ergo iuri q nō inuenio correctū ⁊c. vt. C. de testa. l. sancimus. nec obst. etiā iura alle. vcꝫ. §. iubemus. ⁊ §. mādatis. q̄ rñdeo dupl'r. Primo ṡm Mar. sil. q. d. ll. intelligant̄ ⁊ loquant̄ qñ gñaliter ꝯ̄ personā inquirit̄: vt in. l. congruit. ff. de of. presi. ⁊ ita videt̄ sentire ibi gl. Jac. Albe. ⁊ Bar. ⁊ Alber. in. d. §. si publico. vbi multas solu. ponit ad dicta iura. vel scḋo ṡm Dy. qñ crimina sunt notoria ⁊ manifesta: nā tūc permissum sit iudici inqrere ⁊ interrogare, subdit tñ q de cōsuetudine ꝯ̄rariū obseruat̄: ⁊ hāc opi. videt̄ tenere Areti. in rub. extra de iud. vbi dicit q etiā de iure cano. regulariter nō est permissa inqsitio. Uos tñ dñi reiectis op. teneatis cū Sali. ⁊ Ange. hic ⁊ Areti. idem tenēti in. c. qualiter ⁊ qñ. extra eo. col. xiiij. pro quibus allego Uitali. in suo opere malefi. in. d. rubri. de inquisi. vbi cōcludit per supradicta iura qḋ procedi possit per inquisitionē in omni casu ⁊ q ita de gñali cōsuetudine obseruat̄ q̄ vicem. l. obtinet: vt. ff. de legi. l. cum de cōsuetudine. l. de quibus. §. fi. ⁊ q̄ sit lon. cōsue. C. l. j. ⁊ sic cum iam certā habuerint interpretationē minime essent immutanda: vt in. l. minime. ff. de legi. quod tamē intelligit fama precedēte clamore vel indicio vno vel duobus: ꝑ. d. c. qualiter. ⁊ ibi nota. ⁊ c. cum oporteat. eo. tit. idem etiā tenet Jo. Fab. in. l. ea quidem. C. de accusa. ⁊ Prepo. in sum. ij. q. viij. col. xxij. versic. in criminibus autem ⁊c. ⁊ hec videtur verior opi. Secūdo inquantū Ange. tangit an quando agitur de priuata vtilitate possit inquisitio formari: adde qḋ Areti. vbi. s̄. col. xv. versi. sed queritur. tangit questionē ⁊ finaliter cōcludit q sic, per. l. congruit. de offic. presi. vbi generaliter videt̄ permittere iudicem super omni delicto posse specialiter inquirere ⁊ ponit exemplū in furto qḋ est crimen priuatū: vt in. l. fi. ff. de fur. ⁊ tamen pro eo ponitur pena corporis afflictiua: vt in auē. nouo iure. C. de furtis. ⁊ in corpore: vnde sumitur ⁊ ibi respōdit ad quedam faciētia cōtra hāc

opi.

[a] ¶ Et ideo ipsemet. aduerte tu q̄ Jo. an. ibi loquit̄ de iure ciuili, sed de iure ca. sentit: sec⁹ vt. s̄.

opi. et cōcordat cum eo Prepo. vbi. s. qui de verbo ad verbum omnia motiua et fundamenta Are. eo. tacito posuit: duntamen ex sufficiētibus indicijs moueatur iudex ad inquirendū. ¶ Tertio inquantū Ange. et Augu. enumerāt hic plures casus in quibus potest formari inquisitio tā ad publicam vtilitatem q̄ etiam ad priuatam: vide q̄plures per Bal. in sua practi. in d. rub. et q. et Preposi. et Vitali. vbi. s. Saneti. in repe. c. j. extra de accus. super rub. col. xij. et Alex. in apost. ad Bart. in d. §. si publico. Jo. de platea insti. de pub. iud. in prin. col. ij. et iij. et per Soci. in tracta. fallen. quē dicūt fore suum in cc. regula, vbi ponit. vij. fallen. per ordinem: in quibus potest iudex in criminalibus etiam ad priuatam vtilitatem inquirere quas referre nō curo ne longū processum faciamus. ¶ Item inquantū dicūt q̄ qn̄ vnus socius nominat alios, iudex potest inquirere: addatis q̄d cōtraria sentētia videtur verior: quā tenet Fulg. q̄si. cxxxvj. col. fin. ver. nouissime. Alex. consi. cxxviij. incip. qm̄ abunde. col. fi. lib. iiij. Philip. deci. cōsi. clxxv. in. j. parte. inci. in causa falsita. col. ij. ver. scdo dato. et in q̄si. ccxxxiiij. incip. in effectu queritur. col. j. in. ij. parte. vbi allegat plures cōcor. pro qua mihi videtur q̄ faciat doctrina Vitali. de qua. s. inquantū vult q̄d non possit procedi ad inquisitionem, nisi saltem sit vnū indiciū contra delinquētem, sed dictum socij non facit indiciū: vt vult Sali. in. l. fi. C. de accus. et Alex. et Philip. in prealleg. consi. ergo dicendū est iudicem non posse propter eius dictū inquisitionē informare. Item etiā facit pro hac opi. doctri. Ang. hic cum cōcord. de quibus. s. qn̄, scz possit cōtra certā personā iudex suam inquisitionem formare et c. ¶ Quarto inquantū Ang. et Aug. dicūt posse formari inquisitionē in causa vsurarū: addatis q̄ hoc procedit de iure canonico, non tamen de iure ciuili: ita Bal. in. c. j. §. similiter. col. ij. ver. extra nota et c. de cōtro. inuesti. refert et sequitur Philip. deci. consi. clxx. in. j. parte. col. iij. ver. confirmatur. incip. viso themate et his que narrata et c.

49 Inquisitionis via qui iudices procedere possint.

49 **Ange.** ¶ Tertio principaliter est videndū † qui iudices possint per viam inquisitionis procedere: et dico q̄ Ange. in d. l. si vacantia. dicit, aut est causa meri imperi principaliter, aut incidēter, aut est causa mere pecuniaria. Primo casu nemo formabit illam inquisitionē, nisi sit iudex qui habet merū imperiū, nec potest hoc merū imperiū delegari. l. j. ff. de off. eius cui man. est iurisd. et l. imperium. ff. de iurisd. om. iudic. Si autem causa meri imperij incidit in dicta causa mere ciuili etiā pecuniaria, et tūc quilibet iudex coram quo tale crimē incidit poterit cognoscere de tali causa. l. nullū. C. de testi. cum si. Et est ratio q̄z rationе incidentis cognitionis causa meri imperij deuoluta est ad suā iurisdictionem. l. quoties. C. de iudic. Secundo casu qn̄ causa est mere pecuniaria et ciuilis spectans ad publicā vtilitatem: et tunc omnis iudex qui habet cognitionem de illa causa poterit per inquisitionem procedere in dicta causa, vt est tex. in d. l. si vacantia. et ita dicit do. Aug. ibi.

Augusti. ¶ Tu aūt in hac materia adde q̄ dixit Spec. in tit. de inquisi. §. j. in versi. item opponitur q̄ volēs et c. qui dixit q̄ Papa et Imperator inquirunt per suos legatos vel delegatos[a]. Item epi in suis diocesibus. Itē metropolitanus non tn̄ in clericis suffraganeū nisi in casibus qui no. in. c. pastoralis. de offi. ord. Item preses prouincie. Item quicunq̄z habet cognitionem cause criminalis hoc est merum imperiū et qui sunt isti not. per Spe. in tit. de iuris. om. iudi. et allegat dictū. c. qualiter et q̄n. et c. sicut olim. extra de accu. et c. j. extra de offi. ord. et l. j. §. si quis vltro. ff. de questio. et in fine cōcludit q̄ quicūq̄z iudex qui potest corrigere et punire potest et inquirere: et hanc sententiam tenuit Hosti. in sum. de inquisitio. §. quis possit qui in effectu hoc dixit. ¶ Adde tamen q̄ in hac materia in illa inquisitione generalissima de qua locutus sum vltra docto. q̄ illam inquisitionem generalissimā potest facere episcopus, et quilibet metropolitanus: fm̄ tamen formam traditam in. c. sicut olim. extra de accusa. et in auf. de san. epis. §. vt autem omnis. col. ix. Item illam inquisitionem super statu alicuius ecclesie vel loci tam super capite q̄ super mēbris potest facere quilibet prelatus qui habet ecclesias sub se pleno iure: vt in. c. conquerente. extra de offic. ordi. Item scias q̄ Oldra. in consi. suis, consi. ccxij.[b] dicit q̄ iudex delegatus super iniurijs et differentijs censetur etiam habere potestatem inquirendi super huiusmodi violentijs.

Hiero. ¶ Inquantū querit Ang. qui iudices possint per viā inquisitionis procedere: addatis q̄ istam questionem melius q̄ alibi reperietis examina, tam per do. Henri. boyc, in. c. j. de offic. ordi. extra in. j. dist. quem omnino videatis, et quia longa est eius di. eam referre non curo sufficiat vobis remissio.

50 Inquisitio quot de necessitate requirat ad sui substantiā.
51 Inquisitio qn̄ teneat etiam si non precedat diffamatio.
52 Inquisitio non tenet si non habet debitam formam.
53 Inquisitio vel libellus criminalis non requirunt de necessitate conclusionem.
54 Inquisitio debet fieri in scriptis.
55 Inquisitio non requirit q̄ lis contestetur.
56 Solennitates iuris vel statutorum nō requirūtur in modo procedendi vel condēnandi quando crimina leuia sunt.
57 An iudex inquirens ex mero suo officio possit formare inquisitionem nulla diffamatione precedente.
58 Inquisitio fit in crimine heresis nulla diffamatione precedente.
59 Inquisitio specialis tenet non precedente diffamatione, quando de conscientia principis formata est inquisitio.
60 Inquisitio siue processus non tenet nisi fama precedat, licet reus non opposuerit et responderit inquisitioni: et semper poterit opponere.
61 Inquisitionem et capturam debet precedere fama que originem habeat ab honestis et fide dignis.
62 Inquisitio generalis non debet cōtinere tempus nec locū.
63 Inquisitio in crimine heresis tenet sine loco et tempore.
64 In crimine falsi tenet processus sine loco et tempore.
65 Inquisitio formata contra certam personam de pluribus criminibus in genere commissis, non requiruntur specificationes circunstantiarum.
66 In criminalibus hodie de consuetudine concluditur per illam clausulam: quare peto eum condemnari fm̄ formam iuris et statutorum.
67 In inquisitione non fit litis contestatio nisi ex parte rei.
68 Crimina que dicantur esse leuia.

50 **Ange.** ¶ Quarto principaliter † quero quot sunt necessaria pro substātia inquisitionis: et dic q̄ quinq̄z. ¶ Primo q̄ ex parte iudicis inquirētis sit iudex competēs: alias non valeret quicquid actū esset. C. si a non cōpe. iud. per totū. ¶ Secundo requiritur ex parte rei contra quem inquiritur q̄d sit suppositus iurisdictioni inquirētis[c] quo ad illud crimen aut ratione loci, aut delicti. l. j. C. vbi de cri. agi opor. alias non posset contra eum inquirere. c. si diligenti. de foro compe. ¶ Tertio requiritur ex parte cause de qua inquiritur, quia non super omni crimine de iure ciuili potest inquiri, vt. s. dictum est fm̄ Sali. ¶ Quarto requiritur q̄ fama publica a fide dignis precedat: et nō semel, sed sepius: et sit tanta q̄ generet scandalū, et sine periculo tolerari non possit. c. ad petitionē. et c. qualiter et q̄n. et c. cum oporteat. extra de accusa. ita dicit Ang. in dicta. l. si vacantia. et si ista diffamatio non precedit nec inquisitio procedit. Sed Ang. in dicta. l. si vacantia. in ver. de quinto notabili articulo. dicit q̄ in pluribus casibus tenet inquisitio

51 tio quantūcunq̄z non precedat diffamatio. ¶ † Primo qn̄ reus est presens et non opponit[d]: vt in. c. ij. de accu. in. vj. q̄z tūc tenet inquisitio sine diffamatione. ¶ Item fallit in inquisitione generali contra caput et membra: vt in. c. j. de of. ordi. et sic syndicus potestatis qui inquirit contra potestatem et eius officiales, et sic cōtra caput et membra potest inquirere non precedēte aliqua diffamatione. ¶ Tertio fallit qn̄ ad denūciam officialium[e] procedit: vt dicta. l. ea quidē. ¶ Quarto fallit qn̄ iudex ex mero officio inquirit et nō ad postulationem vel querelam alicuius. d. c. j. de offic. ordina. ¶ Quinto quando iudex inquirit ex necessitate sui officij, vel vertitur periculum animarū: vt no. in. c. ad nostrā. extra de iureiur. q̄ notandum est: si per statutum cauetur q̄ potestas teneatur inquirere de tali delicto: et si nō fecerit imponit sibi penam: et tūc in tali crimine potest inquisitio formari non precedēte aliqua diffamatione: alias poterit inquirere si vellet, sed non arctatur a statuto, tunc regulariter requiritur q̄ diffamatio precedat[f] nisi in casibus supradictis: vt in. c. qualiter. et in. c. inquisitionis. de accus. ita dicit Ange. in dicta. l. si vacātia. ver. de quinto vero articulo.

52 ¶ † Sexto requiritur ex parte forme inquisitionis: quia si nō habet debitā formam[g] non tenet. d. c. qualiter et quan

a ¶ Per suos delegatos. Adde tu tamen q̄ delegati pape in suis prouincijs nō possunt dicere sententiā sanguinis. ita Jo. an. in. c. fi. ne cle. vel mo. lib. vj. tamen si papa committat sacerdoti causam capitalem ex certa scientia videtur dispensare vt sententiam capitalem dicat. ita Franc. de are. in consi. lviij. vbi etiam dicit q̄ statutum de duabus dietis non habet locum in causa inquisitionis. Ber.

b ¶ Consil. ccxij. Adde q̄d voluit allegare Federi. de senis in consi. ccxvj. Ber.

c ¶ Inquirentis. adde tu q̄ tn̄ delegat[9] pape poterit inquirere et citare existētem in territorio imperij. ita Bar. in extrauag. ad repri. versi. totius orbis. et dicit etiā ipse ibi in verbo per edictū, q̄ licet iudex nō possit citare in alieno territorio: potest tamen scribere iudici illi[9] territorij, vt reū citet. et si fuerit negligens poterit postea ipse citare et predicta sequitur Fran. de are. in consil. liij. vbi etiā dicit q̄d si inquisitus cōparuerit et respōderit inquisitioni. et deinde recesserit q̄d tamē valet sententia contra eum lata: ex quo voluntarie comparuit licet non potuisset citari. Ber.

d ¶ Et non opponit. adde ad hoc Cep. in q̄si. lxvij.

e ¶ Officialium. adde Cep. in q̄s. xl. quem vide.

f ¶ Diffamatio precedat. Adde Fulgo. in consil. cxxvj. et cōsilio clxxv. vbi consuluit pro statuto Vincentie: et vide. j. in verbo, fama publica precedente.

g ¶ Formam. adde q̄d ex inepta inquisitione debet sequi absolutoria. ita t̄z Ro. in consi. cxliiij. et an fine inquisitione quis possit dānari. vide Cepo. consi. xl. in fi. et Roma. in cōsi. cx. et Pau. de ca. consi. cxlj. in antiquis, et que sint preeminētie inepti libelli. vide p Barto. in consi. penul. Ber.

do.⁊ dicto.c.inquisitionis. facit.l.j.ff.si men.fal.mod.dixe.
ita dixit Ange.in.l.si vacantia. ⁊ in ista forma est qđ pars
citetur:ita dicit Ange.in dicta.l.si vacantia.in princ. facit
cle.pastoralis.de re iud. ¶ Item ꝙ apponat locus ⁊ tem-
pus sicut in accusatione.l.libellorū.ff.de accusa.c.uoniā iu-
dex inquirēs succedit in locū accusatoris preterꝙ in subscri
a ptione ad penā talionis[a]:quia nō debet se subscribere: ita
dicit Bar.in dicta.l.ij.§.si publico. ver.quero vtrū in inqui
sitione.⁊ in ver.vtrū in inquisitione iudex. ⁊ Ang.in dicta
l.si vacantia.in ver.quero an iudex teneatur ad penam ta-
lionis.⁊ in ver.quero an in inquisitione debeat apponi lo-
cus.⁊ Sali.in dicta.l.ea quidem.ver.si per denūciationem.
53 Et subdit do.Ang.hic,† ꝙ licet in libello sit necessaria cō-
clusio, tamen in libello criminali vel inquisitione nō est ne-
cessaria cōclusio: vt no.in.l.j.ff.de edē.quia ius cōcludit ad
penam sine iudice.l.j.ff.ad Turpil. ita not.Bal.in dicta.l.
edita.C.de eden. Sed de consuetudine accusator cōcludit
b dum petit eum puniri ſm formam iuris vel statutorum[b]:⁊
iudex inquirēs cōcludit apponēdo illā clausulā super qui-
bus omnibus ⁊ singulis ⁊c. Ita dicit Bar.in dicto.§.si pu
blico.in ver.tertio quero vtrū inquisitio debeat cōtinere cō
54 clusionem.⁊ Ang.in dicta.l.si vacātia. ¶ † Item requirit
c ꝙ inquisitio fiat in scriptis,⁊ redigatur in scriptis[c] sicut li-
bellus in ciuili:ita dixit Ange.in dicta.l.si vacātia.in versi.
item quero an qñ fieri debeat inquisitio. Et fuit originale
verbū Azo.in auſ.de exhib.re.in.§.scimus.in fi.gl.magne.
¶ Itē iudex debet animāduertere ꝙ anteꝙ faciat inqui-
sitionem interroget reū super quo intēdit inquirere contra
eum:alias si primo formaretur inquisitio:⁊ postea interro-
garet nō valeret:vt in.c.qualiter ⁊ quādo.in ver.debet igi-
tur.de accusa. Sed Ang.in dicta.l.si vacantia.in ver.pro-
ceditur autem in inquisitione ordinaria.dicit ꝙ hoc de cō-
suetudine nō seruatur:quia imo semper ante fit inquisitio,
d ⁊ postea interrogatur. Sed dic ꝙ illa doctrina[d] Ange.in
dicta.l.si vacātia. procedit qñ iudex cōtra absentem inqui-
rit.Si autem reus est presens ⁊ in fortia officialis,tūc sem-
e per iudex interroget[e] reū cum tortura ⁊ sine,in camera plu
ries, vt videat bene super quo possit informare inquisitio-
55 nē:⁊ post eius interrogationē formet inquisitionē. ¶ † Itē
non est necesse qđ super inquisitione lis contestetur:quoniā
hic nō est actio:ergo nō est dare cōtestationē: ⁊ licet nō sit
litis cōtestatio,fieri tamen debet per iudicem interrogatio
⁊ per reum respōsio:vt.j.patebit in glos.super verbo,cōsti-
tutus ⁊c.respōdet ⁊c.Et maxime hoc militat vbi cōtra ab-
sentem in aliquibus casibus poterit fieri cōdemnatio: vt.l.
iiij.ff.de sicar.⁊ ex forma statutorum cōmuniter per Italiā
proceditur cōtra absentem:ergo non requiritur litis conte-
statio,quia hoc impossibile est. ita dicit Ange. in dicta.l.si
vacantia.in versi. item quero an in causa inquisitionis de-
beat lis contestari. Et predicta omnia procedūt in crimini
56 bus grauibus:quia iste solennitates requirūtur. ¶ † Sed
f in criminibus leuibus[f] solēnitates iuris vel statutorū non
requiruntur in modo procedēdi vel condemnandi: vt in
auſ.nisi breuiores.C.de sen.ex pericu.reci.puta si quis fue-
rit repertus ad ludum azardi, vel cum armis, vel de nocte
si pena est pecuniaria ⁊ parua tunc in his non requirit or-
do iuris vel statutorum:nec requiritur ꝙ processus forme-
tur:sed sufficit ꝙ iudex faciat mandatum qđ soluat penā:
⁊ si statuto cauetur ꝙ de omni delicto iudex faciat proces-
sum intelligitur de delictis grauibus, non autem de leuio-
ribus.ita eleganter dicit Bar.in.l.leuia.circa fi.de accusa.
g ⁊ que crimina dicantur leuia[g]:vide Bar.in.d.l.leuia.⁊ ple
nius in dicta.l.non solum.§.si mandato.de iniurijs.

Augusti. ¶ Tu aūt in hac materia adde qđ in-
quantū primo supra deducta fuit illa
singularis doctrina do.Ang.in.d.l.si vacantia.in.iiij.fal-
57 len.† ꝙ vbi iudex inquirit ex mero officio[h] suo, ⁊ nō ad po-
h stulationem vel denūciam alicuius, ꝙ tūc iudex formabit
inquisitionē nulla diffamatione precedēte: per.c.j.de offic.
ordi. dicatis ꝙ licet cōmuniter assessores hoc obseruēt ta-
men ista doctrina est falsa:cōtra quos primo allego Gan-
di.in tracta.malefic.in rubri.quomo.cognosca.de malefic.
per inquisitio.in versi.si autem iudex accedat ad inquisitio
nem nullo inquisitionem promouente. ⁊ in versi.item nota
ꝙ quando iudex recipit testes sup infamia alicuius ex me-
ro officio ⁊c. qui concludit ipse ꝙ vbi iudex procedit ex offi
cio suo ad inquisitionem nullo promouente iudicem: quod
tunc si reus neget se de illo crimine infamatum,tunc iudex
debet inquirere de fama ⁊ infamia qua reperta incipiet p-
cedere ad inquirendum de maleficio:⁊ allegat dictū.c.j.de
offic.ordi.bene verum est ꝙ Gandi.ibi dicit ꝙ si iudex in-
quirēs receperit infamiam cōtra Caium:⁊ Caius neget se
esse de illo crimine infamatum: non tenetur iudex ei facere
fidem de ipsa infamia. Nam iudex cui faceret fidē de ipsa
infamia nisi sibi iudici cum ipsemet iudex sit. Dicit tamen
ꝙ si a tali grauamine appelletur, tūc iudici superiori fides
est adhibēda de ipsa fama.c.cum cessante. extra de appel.
Unde Gand. ibi vult omnino ꝙ isto casu reo negante cō-
tra quem inquiritur se esse infamatū de tali crimine qđ non
teneat inquisitio si non precessit infamia: ⁊ in hoc est diffe-
rētia bene quādo iudex inquirit ex mero officio vel alio p-
mouēte iudicem ad inquisitionem: quia vbi iudex ex mero
officio procedit habitis testibus super infamia ⁊ reo petēte
copiam:iudex non debet dare sibi copiam: secus si ad po-
stulationem alterius, vel ad denunciam alterius iudex in-
quirit: quia ipsi reo petēti copiā de ipsa infamia iudex de-
bet ei dare copiam infamie. Et ideo cōtra Ange.cōcludo
ꝙ nemo iudex vnquā si tante audacie quando inquirit cō-
tra certam personam de maleficio etiam ex suo mero offi-
cio vt formet inquisitionem suam nisi precedēte infamia de
delicto.Et in terminis ad hoc allego Hostiē.in sum.de in-
quisitio.in.§.⁊ qualiter procedatur. versi. quod si alias cō-
tra singularem personam inquisitio fiat ⁊ iudex ex suo offi-
cio procedat.⁊ ibi in versi.aūt presens est is cōtra quem ⁊c.
qui ho.determinat illud idem qđ dicit Gandi. s. scʒ ꝙ vbi
iudex ex suo officio procedit nullo promouēte inquisitionē
⁊ reus negat se esse diffamatum iudex nō potest procedere
i etiā isto casu nisi precedat infamia: ⁊ hoc voluit Spec.[i] in
tit.de inquisitio.§.nunc tractemus.vers.hoc autem scias.⁊
Io.an.in.c.qualiter ⁊ qñ.super glo.magna:extra de accu.
¶ Adde tamen ꝙ pro opi. Ange. videtur esse casus in.c.
ad nostram.extra de iureiur. vbi proceditur ad inquisitio-
nem nulla precedēte infamia.Et ideo dicebat ibi do.Ant.
de but.ꝙ Inn.dicebat ꝙ ibi erat speciale vbi iudex ex me-
ro ⁊ puro officio procedit:quia nō precedēte diffamatione
poterat formare inquisitionem: secus si ad denūciam alte-
rius.Sed do.Anto.de bu.ibi temperat hoc esse verum vbi
iudex procedit ex mero ⁊ puro officio,⁊ agitur de peccato-
rum correctione vel imminet periculū animarū, tūc iudex
procedēdo de mero ⁊ puro officio formabit inquisitionem
sine diffamatione precedēte allegat.c.ij.⁊ penul.de sup.ne-
gli.prela.⁊.c.fi.de cleri.peregri.⁊ hāc limitationem semper
58 teneas mēti. ¶ † Item adde alium casum vbi proceditur
per inquisitionem nulla precedēte diffamatione, scʒ in cri-
mine heresis casus est,quē do.Card.dicit ibi esse singularē
⁊ se alibi non legisse in.c.excōmunicauimus. §. adijcimus.
extra de hereti.⁊ ipsum sequit Io.de ana.ibi in.ij.col.Sed
ille tex.hoc mihi nō dicit:bene verū est qđ est alia differētia
isto casu ꝙ vbi iudex ex suo officio procedit ad inquisitionē
nullo promouēte examinabit testes super diffamatione ꝙ
isto casu si cōparet cōtradictor ⁊ vult pbare de bona fama
non auditur:secus si iudex ad postulationē alterius inqui-
rit cōtra aliquem.ita voluit Gādi.in loco.s.alleg.quia nō
ita presumitur cōtra iudicem sicut cōtra aduersarium alle-
gat.d.c.cum oportet. ⁊ de hoc vide etiam in locis.s.alleg.
59 ¶ † Adde etiā aliū casum vbi regulariter tenet inquisitio
specialis nulla precedēte diffamatione quādo de cōsciētia
principis est formata inquisitio:que cōclusio an sit vera vel
falsa late dicam in addi.meis.j.in ver.fama publica prece-
60 dēte. ¶ † Item adde Oldr.in cōsi.suo.ccxiij.qui vult ꝙ fa-
ma precedat inquisitionē,vel ꝙ testes ipsam probēt: alias
nō tenet processus, licet etiam reus nō opposuerit ⁊ respō-
derit inquisitioni: quia semper poterit probare cōtrariū ⁊
61 hoc opponere. ¶ † Item adde pulchrū cōsiliū Pe.de anc.
in cōsi.suo.ccliiij.qui cōsuluit qđ opus est ꝙ fama precedat
capturā ⁊ inquisitionem iudicis nō autem sequat:⁊ debet
habere originē ab honestis ⁊ fide dignis:⁊ ideo ibi dicit ꝙ
fama que probat ꝙ post capturam rei habuit originē non
probat:qr opus est ꝙ appareat a quibus ⁊ a quo tempore
ista fama habuit originē ante capturam ⁊ inquisitionem.
62 ¶ † Itē inquātum.s.dictū est,ꝙ in inquisitione debet ap-
poni locus ⁊ tēpus:addatis ꝙ hoc est verū in inquisitione
speciali:secus in inquisitione generali,vt voluit Bar.in ex-
trauag.ad reprimē. super verbo,inquisitionē.qui affirma-
uit etiā in.d.§.si publico,dum respōdet ad glo.insti.de pu-
63 bli.iudi.in prin. ¶ † Item addatis ꝙ hoc nō habet locū in
crimine heresis:quia procedit inquisitio sine loco ⁊ tēpore.
Ita singulariter dixit Bal.in.l.j.C.qui accusa. in.iij.col.⁊
ibi vide rationem.Et de ista materia omnino vide Raph.
post doct.in.l.edita.C.de eden. ⁊ ibi Bal.in ver.nono op-
ponitur.

a ¶ Penā taliōis. addē circa h Io. de ana.consi.j.⁊ Ang.cōs.clxxvij. ⁊ an procurator fisci debeat se subscribere ad penā talionis in crimine lese maiesta. vid Cep.cōs.xvij.

b ¶ Statutorū.ad de ꝙ tūc libellus dicit psumptiue cōcludere: ita ro. in cōsi.xv.⁊ an sit necesse ꝙ libell⁹ in criminalib⁹ cō cludat:vid Cep. in cōs.xiiij.col.iij. ꝟ.nec ob,dū dixi vbi tenet ꝙ non.

c ¶ In scriptis. addē ⁊ vid Spe.i ti.de inqsi.§.nūc tractemus.in ti. de li.cōte.§.j.

d ¶ Illa doctrīa. Adde qđ ex his declarant dicta per istū.j.in ꝟ.fama publica.i.vj. col.ꝟ.qro qualiter ⁊c.⁊ i.iiij.col. in addi. incip.tu aūt addē hoc ⁊c.

e ¶ Interroget. addē ⁊ vide Cep. in cōsi.xl.col.viij. ver.circa sextū.

f ¶ Leuib⁹.adde tu ⁊ vide Cep.in cōsi.xxxiiij.⁊ idē est si esset cōsuetudo qđ de grauib⁹ nō fieret pcessus : vt refert Cep.in cōsi.xl.fieri i Alemania ⁊ Germania. ita ipse l.d.cōs.xl.i fi.

g ¶ Leuia. adde q̄ dicātur criminia leuia, tam de iure diuinoꝙ positiuo.⁊ vide per Bar.l cōs.ccxvij. inci.ad declarationem.Ber.

h ¶ Ex mero officio. Adde circa hoc ⁊ de intellectu.d.c.j. ⁊ vide per Barb. in cōsi.xxxv. inci.scribit pclare apud Ecclesiastes.vbi late de hoc.B.

i ¶ Et hoc voluit Spec. Adde ꝙ vbi scandalū verti possit,⁊ in causa heresis potest iudex inqrere diffamatione nō pcedēte: ita Spe. in.d.§.j.ver.vtrū qđ fortifica. vt p Barba.in cōsil. lxxij. inci. scribit libro Wester.

ponitur.⁊ ibi dicit Bald. ꝙ imo in inquisitione non debe-
mus apponere nec locũ nec tempus, quia.l. hoc nõ caue-
tur.⁊.l.libellorũ.loquitur in accusatore qui non caret odio:
sed non sic in iudice. Et omnino vide Abb.in.c.fi.extra de
purg.cano.qui videt̃ limitare predicta:⁊ per Bal.in.l.ij.C.
de edẽ.⁊ per Bal.⁊ Sali.in.d.l.ea quidẽ.⁊ per Cy.in.l.j.C.
vbi cõue. qui cer.lo.da.promis.⁊ per Barto.in.l.j.§.j.ff.de
64 suspe.tut.⁊ per Ang.in.l.libellorũ.ff.de accusa. ¶ † Item
adde qd dixit Bal.multũ elegãter in.c.j.qui.mo.feu.amit.
qui dixit ꝙ in crimine falsi tenet processus sine loco ⁊ tẽpo-
re ⁊ dicit ꝙ allegat glo.que nõ reperitur alibi.insti.de pub.
iudi.in prin.Et ratio est quia crimẽ tale fit in abscõso: ⁊ sic
etiã possemus dicere ꝙ omnibus casibus vbi nõ militat so-
lẽnitas.l.libellorum.in illis casibus procedet inquisitio sine
loco ⁊ tẽpore:⁊ qui sunt isti casus pro nũc tene mẽti ꝙ dixit
Ange.multũ singulariter in aut.qũo opor.epi.in.§.fi.⁊ cõ-
tra committẽtes delictũ cõtra maiestatẽ diuinã tenet pro-
cessus sine solẽnitate.l.libellorum. que solẽnitas.l.libellorũ.
an habeat locũ de iure canonico. Moder. late posuerũt in
65 c.dilecti.extra de iudi. ¶ † Item adde id qd dixit Gaspar
calde.in cõsi.suo.ij.in tit.de accusa. ꝙ vbi formatur inqui-
sitio cõtra certã personã de pluribus criminibus in genere
cõmissis:non requirũtur specificationes circũstantiarũ cri-
a minũ:⁊ allegat Jo.an.ita voluisse ⁊ in hac materia[a]: vide
Ange.in cõsi.suo.clxxvij.qd incip.visis actis predictis.qui
dicit ꝙ in inquisitione sicut in accusatione, debet apponi
locus ⁊ tempus:⁊ dicit ꝙ locus ⁊ tempus homicidij debet
66 apponi non autem auxilij vel mãdati. ¶ † Item inquantũ
s̃.dictum est ꝙ in criminalibus nõ est de necessitate pone-
re cõclusionẽ in libello. Adde gl.Cy.⁊ Ang.in.l.in causis.
C.de accu.quã gl.põderauit etiã Bal.in.l.edita.C.de edẽ.
in versi. ibi circa secũdum. an libellus procedat sine cõclu-
sione ⁊c. ibi Bal. notabiliter loquitur q̃ differẽtia sit an li-
bellus cõcludat vel nõ in criminalibus. ¶ Adde tamen ꝙ
Sali.in.d.l.in causis.dicit ꝙ hodie de cõsuetudine cõcludi
tur semper in criminalibus, per illã clausulã que apponit̃
in fi.quare peto eum cõdemnari s̃m formam iuris ⁊ statu-
torũ. ⁊ de hac materia vide pulchra verba Bal.in.l.⁊ si se-
uerior.C.de his qui not.infa.per Bar.in.l.quid ergo.§.pe-
na grauior.ff.de infam.l.⁊ per Ang.in.d.l.edita.⁊ latius di
67 cam.j.in ver. necnõ ad querelam. ¶ † Item inquantũ di-
b ctum est.s̃.ꝙ inquisitione nõ fit litis cõtestatio[b]. Adde qd
Bal.in.l.j.§.ij.de of.pref.vr.in vlti.col.dicit ꝙ nõ fit litis cõ
testatio nisi ex vna parte,scz rei:⁊ in vlti.col.C.de accusa.⁊
ibi dixit vnum not.verbũ.⁊ idem Bal.in.l.j.C.qui accus.in
x.col.dicit ꝙ licet in inquisitione lis nõ cõtestetur, tñ quasi
contestatur per respõsionem rei apud acta, dum respõdet
inquisitioni.Et de materia vide per Bal.in.l.j.C.vbi de cri
mi.in fi.Sed tene mẽti que dixerũt do.Ant.de bu.⁊ Abb.
in.c.quoniã frequẽter. in.§.sunt ⁊ alij. extra vt lite nõ cõte.
¶ Nam imo videt̃ ꝙ in causa inquisitionis nõ possit pro-
cedi sine litis cõtestatione. de hoc videtur tex.in.c.cum di-
lecti.extra de purga.cano. Et ideo pro solutione referũt ꝙ
Host.dicebat aut iudex procedit ex mero officio,⁊ tũc nul-
la requiritur litis cõtesta. quia non est cum quo lis cõteste-
tur aut querelam alterius inquiritur:⁊ tũc cum illo promo-
uẽte querelam debet lis cõtestari: idem s̃m Inno.cum in-
quiritur aliquo specialiter prosequẽte ipsam inquisitionem
per not.in.c.cum olim.extra de testi.ad fi.magne gl. Et de
materia in.c.cum J.⁊ A.extra de re iudic.Referũt tamen
ꝙ Specu.in tit.de inquisi.§.j.ver.cum igitur.cõcordat opi.
ꝙ in generali inquisitione siue sit specialis prosecutor siue
non:nõ fit litis cõtesta.fit tamen quasi litis cõtesta. ita lo-
quit̃ tex.in.c.cum J.⁊ A. ¶ In speciali vero inquisitione
si non est specialis prosecutor non fit litis cõtesta.fit tamen
quasi litis cõtesta.que est inter famam ⁊ responsionem fa-
ctam per ipsum reum traditis capitulis s̃m formã.c.quali-
ter ⁊ quando.Si autem est instigator tamen assistẽs vel ibi
positus per iudicem vt adiuuet iudicem,tũc non est lis cõ-
testanda: secus si sit prosecutor spãlis impetrãs ⁊ assumẽs
inquisitionis tutelam:quia tũc lis debet cõtestari cum ipso
⁊ reo:⁊ hoc omnino ad limitationem Bart.⁊ Ange.⁊ di-
ctorũ.s̃.⁊ hoc voluerũt Inno.⁊ Hosti.in.c.cum clamor.ex-
tra de testib.Quãdo autem est specialis prosecutor ⁊ reus
est absens per cõtumaciam,an tunc sine litis contesta.pos-
sit procedi: vide do.Abb.in dicto.§.sunt ⁊ alij.decidẽtem
ꝙ sic:ver glo.in.c.cum J.⁊ A.extra de re iudi.⁊ hoc affir-
mat Oldra.in cõsi.suo.cclxxvi.⁊ vide Bal.in.l.si pluribus.
ff.de leg.j.⁊ vide pulchra verba Bal.in.l.cum mulier.ff.sol.
matri,in.v.colũ.qui dicit ꝙ licet per talem respõsionem fa-
ctam per reum,inducatur quasi litis cõtestatio:tamen illa
respõsio debet fieri iudice sedẽte pro tribunali non in ortis
68 ⁊ nõ in domo qd no. ¶ † Item inquantũ do.Ang.hic di-
xit q̃ crimina dicãtur leuia,vel nõ:⁊ allegauit Bar.in locis
s̃.alleg. ¶ Addatis ꝙ per predictã nõ habetis veram cõ-
clusionem: sed videatis Ange.temperãtem ista in dicta.l.
non solũ.§.si mãdato.de iniur.⁊ in dicta.l.leuia.de accusa.
⁊ addo vltra ipsos glo.in.c.cum illorũ. extra de sen.excõ.in
verbo, mẽbri que dicit ꝙ hoc relinquitur arbitrio iudicis.
que crimina dicãtur leuia,vel nõ:⁊ per illã glo.cõtra Bar.
approbo do.Ang.in dicta.l.leuia:quia s̃m vulgi opi.⁊ cõ-
suetudinem ista veniũt in consideratione. Nam licet alias
per.l.crimen.dicat atrox:tamen s̃m cõsuetudinem hoc nũc
non erit.⁊ vide glo.in.l.iij.ff.de iniur.in prin.que videt̃ velle
ꝙ omnis iniuria facta cum armis dicatur atrox crimen.

Hiero. ¶ Primo inquantũ Ang. ponit quinq̃ q̃
necessaria sunt de substantia inquisitionis:
addatis Amede.in tract.de syndica.col.vij.ver.successiue.
vbi per ordinem ponit ista quinq̃ substãtialia Bal. in sua
practi.in rub.de questi.circa inquisi.in.j.q. ¶ Scdo inquã-
tum Ang.enumerat hic quin 12 casus in quibus potest iu-
dex formare inquisitionem diffamatione nõ precedẽte.ad-
datis Amede.in tract.de syndi.col.xj.in gl.super verbo,in
eo ⁊c.vbi enumerat.xij.casus quos referre nõ curo:in alijs
autem casibus regula remanet firma per iura hic allega.⁊
hec est cõmunis sentẽtia doct.in dicto.c.qualiter ⁊ quãdo.
⁊ in.c.inquisitionis.de accu. de qua etiã materia late tradi
tur per Alex.cõsi.cxxiiij.incip.quoniam abũde.in princ.vj.
vol.⁊ in cõsi.cxxxviij.inci.visa copia denũcia. in prin.⁊ col.
iij.ver.nõ obst.eo.vol.⁊ cõsi.cxx.incip.viso processu inquisi-
tio.in prin.vij.vol.Philip.deci.cõsi.clxx.incip. viso thema.
⁊ his que narrata sunt in.j.parte.col.ij.ver.sed predictis.⁊
cõsi.clxxv:incip.in causa falsita.col.ij:versi.scdo principali-
ter.vbi plures cõcor.Hiero.zane.in repe.c.j.de accus.super
rub.col.xiij.versi.nec procedit ⁊c. ¶ Tertio inquantũ dicit
ꝙ de forma inquisitionis est ꝙ pars citetur, videatis nota
biliter Maria.soci.in trac.de citatio.artic.xx.q.xxv.vbi po
nit formã citationis in criminalibus. ¶ Quarto inquantũ
Ang.sequẽdo Ang. in dicta.l.si vacãtia.tenet ꝙ qñ iudex
ex mero officio inquirit, ⁊ nõ ad postulationẽ partis ꝙ nõ
requirit̃ diffamatio:addatis ꝙ cõmunis opi.doc.est in cõ-
trariũ. de qua videatis Alex.qui eã tenet cũ multis cõcor.
per eum in cõsi.cxxxviij.incip.visa copia inquisitionis. col.
pe.⁊.fi.ver.nõ obst.pro ista cõmuni est tex.iũcta gl.quã se-
quũtur doc.ibi in.c.j.de offi.ordi.vbi latissime Henri.boyc,
in sua.j.dist.quã dicit ibi Bal.pcedere etiã si potestas ha-
beat a statuto arbitriũ procedẽdi libere in criminalibus:vt
probat̃ in.d.tex.in ver.liberã.pro qua facit doctrina Pau.
de leaza.in.c.grauis.in.vlti.col.extra deposi.⁊ ante eũ fuit
Gandi.in rub.an pote.qui hab.arbi.⁊c. qui volũt ꝙ pote-
stas siue iudex quantumcũq̃ habeãt amplũ ⁊ liberũ arbi-
triũ procedẽdi in criminalibus: non tñ per hoc poterit po-
nere aliquẽ ad torturã legitimis nõ precedẽtibus indicijs:
vt late tradit Alex.ꝯsi.clxxxiij.inci.habita super cõtẽtis⁊c.
ij.vol.⁊ cũ cõmuni tenet Bonifa.vital.in.d.opere malefi.in
d.rub.de inquisi.in princ.ver.si aũt iudex.Prepo.in.c.hz.ij.
q.v.col.ij.in prin.ver.cõclude. sed aduerte posito ꝙ indicia
debeãt precedere inquisitionem:si tñ oppositũ nõ fuerit an
valebit processus:⁊ videt̃ ꝙ sic:per tex.in.c.ij.de accu.li.vj.
⁊ ibi doc.⁊ Alex.in.d.cõsi.cxxxviij.⁊ in ꝯsi.cxx.inci.viso p-
cessu.vij.vol.⁊ practicus Pap.in sua forma inqsi.in gl.sup
ver.fama publica ⁊c.cõtrariũ tñ tenet Vital.in.d.opere in
d.rub.de inquisi.in forma inquisi.cõtra robora. in fi.per.c.
inquisitionis.de accu.extra.idẽ Aret.vbi alleg.Bar.Bal.
⁊ Gand.idẽ tenere in.c.qualiter ⁊ qñ.pe.col.in fi.sed breui-
ter dicatis ꝙ prima op.procedit quando presente ⁊ tacẽte
inquisito iudex inquirit:vt in.d.c.ij.de accus.lib.vj.secus tñ
quãdo absente: ⁊ ita pcedit scda op. ¶ Quinto inquantũ
de substãtia inquisitionis est ꝙ ponat̃ locus ⁊ tẽpus.adde
qd idem tenet Bal.cõsi.ccccxc.incip.de sola subscriptione,
in.iij.vol.Pap.vbi.s̃.in glos.super verb.in domo. Amede.
vbi.s̃.col.vij.in fi.⁊ Pari.de puteo in trac.de syndi.in rub.
redditio rationũ.in verbo,an per dictũ.char.cj.idẽ Bar.⁊
Ang.in sua marga.in verbo,inquisitio. ver.j.⁊ notabiliter

a ¶ Et in hac materia: Adde qd Ang.in ꝯsi.clxxviij.⁊ in ꝯsi.ccxcvij.dicit exp̃sse
ꝙ in inqsitione sicut in accusatione est apponẽdus locus cõsummati delicti nec
sufficit ponere locũ auxilij p̃stiti,vel mãdati,vel tractatus: ⁊ ꝙ debeat apponi
locus ⁊ tp̃s ⁊ solẽnia.l.libellorũ.tenet Alex.de imo.in ꝯsi.clxvj.⁊ ꝯsi.cxxiij.in.ij.
vol.⁊ videt̃ voluisse Raph.cu.in ꝯsi.xxvij. vbi dicit ꝙ ex quo inquisitio successit
loco accus. sicut
offẽsus accusãs
nõ põt pducere
testes domesti-
cos: ita nec iu-
dex ingrẽs:⁊ vid
remissiue p Ale.
in apo.ad Bar.
in. d. l. libellorũ.
not.tñ ꝙ sicut in
accusatiõe requi
rit̃ locus et tp̃s
delicti. ita dz po
ni in mãdato da
to ad accusandũ
s̃m Ro.cõsi.lx.⁊
nõ solũ in libello
criminali inserẽ-
dus est locus, sz
ẽt cũ agit̃ actiõe
famosa ciuiliter.
ita Rom.in cõsi.
cxcj.tñ si cogno-
sceret̃ virtute re-
scripti in quo es-
set cl'a ꝙ cogno-
sceret summarie
de veritate ⁊ eq-
tate, tunc locus
nõ insertus non
vitiaret libelluz.
ita Alex.in cõsi.
vj.in.iij.vol.B.

b ¶ Litis cõtesta
tio. add tu circa
hoc ⁊ vide Frã.
de are.i ꝯsi.lviij.
v̾si.ad qntũ.vbi
qd rñsio facta p
reũ in iudicio cri
miali accusatio-
ni vel inqsitioni
ad interrogatio
nẽ iudi. etiã ab-
sente denũciato-
re inducit lit.cõ-
te.allegat Bar.
in. l.is q reus. et
de publi.iudic.⁊
dicit qd ita ser-
uat̃ in practica:
⁊ iudex dicit̃ in-
terrogasse reum
qñ detulit iura-
mẽtum calũnie,
vt rñdeat inqui-
sitioni, et licet in
actis nõ appa-
reat de interro-
gatiõe tñ ex quo
apparet de solẽ-
ni rñsione p̃sumi
tur ꝙ precesserit
interrogatio.al-
legat Jo.and.⁊
Ant.de bu.in.c.
j.de lit.cõte.⁊ an
qñ est spãlis pro
secutor: et reus
est absens possit
pcedi in cõtuma
ciã sine litis cõte
sta. vide Oldra.
cõsi.lxvj.⁊ Cep.
in cõsi.vj.Ber.

Henri.boyc in.c.si.de purg.cano.de quo posuimus.j.in gl.
de anno presenti: z in glo.in platea.z tradit etiã per Ang.
j.in verbo,z ad querelam.nu.55.z adde q̃d glos.quã hic al-
legat August.insti.de pub.iudi.in prin.reprobatur cõmu-
niter fm Prepo.in.d.c.libellorũ.ij.q.viij.colũ.v.ver.z de in-
quisitione zc.Cano.tamen cõmuniter in.d.c.qualiter z q̃n.
tenent q̃ non,vt ibi per Fely.post alios. ¶ Sexto quero in
quibus causis criminalibus non requirat libellus: videa-
tis not.Maria.in.c.ignatius eps.de libel.ob.vbi col.vj.po-
nit regulam cum.lxxx.fallen.inter quas enumerat multas
causas criminales in quibus non requirit libellus: sed etiã
quero an iurabitur de calũnia in istis causis criminalibus.
z breuiter dico q̃ sic, fm cõmunem opinionẽ quã late pro-
sequitur Maria.in.c.literas. de iuramen.calum.col.ij.ver.
octauo. ¶ Inquantum Ange. concludit q̃ in libello cri-
minali vel inquisitione non requiratur conclusio. adde q̃d
idem tenet idem Ange.j.in glo.super verbo,z ad querelã.
z ibi Augusti.ver.an autem dies zc. de quo late Preposi.
qui idem tenet in.c.libellorum.ij.q.viij.col.ij.ver.nota quod
non zc.z Amede. in dicto trac.col.vij.in fi. ¶ Octauo in-
quantum tangit Ang.an requiratur lit.contest. in inquisi
tione.vide vnam bonam dis.quam facit do.Henri.boyc in
dicto.c.qualiter z quando.lo.ij.in.ij.dis.z rogo q̃ vbicunq
allegauero tibi dis.Henri.q̃ omnino eas videas:quia me-
ram veritatem quasi semper in eis reperies.

69 Inquisitio ex quibus causis possit impugnari.

70 Omnis exceptio que potest opponi contra accusatorẽ po-
test opponi contra iudicem regulariter excepto q̃d concer-
neret quia est magistratus.

71 Inquisitio nomine reipublice fieri non potest per iudicem:
quãdo exceptio respicit personam offensi: vt quia est mal-
pagus,qui ex forma statuti non est audiendus,nec in ciuili,
nec in criminali.

72 Inquisitio potest fieri de delicto in bannitum cõmisso, li-
cet ipse non possit audiri.

73 Inquisitio licet possit opponi quod reus non est diffama-
tus: limita hoc nõ habere locum vbi inquisitio ex mero iu-
dicis officio est formata.

69 **Ange.** ¶ † Quinto principaliter quero ex quibus
causis potest inquisitio impugnari.Respõ-
deo fm Ang.in.d.l.si vacãtia.in ver.de tertio articulo prin
cipali.q̃ inquisitio semper potest impugnari q̃n deficit ali-
quid de natura ex substantia ipsius inquisitionis: z hoc re
gulariter est in omni actu vt ex tali defectu semp possit im-
pugnari.l.cum hi.§.cum pretor.ff.de transac. Sed Sali.in
d.l.ea quidẽ.in ver.sed q2 propter denunciationẽ. z in ver.
quero quinto de exceptione dilatoria.altius exorditur ma-
teriam q̃ quedã sunt exceptiones respicientes permissionẽ
inquirẽdi,quedam personam iudicis continẽtes, quedam
eius qualitates vel officiũ attendentes.Exceptiones circa
permissionem inquirẽdi pertinentes z respiciẽtes indistin-
cte possunt opponi: vtputa non est tibi permissum de hoc
crimine inquirere: z procedit exceptio attento q̃ de omni
crimine non potest inquiri,al's secus pro quo facit:quia suf
ficit dare instantiam.j.q.j.c.sicut vrgeri.z est tex.cum gl.in
l.creditori.ff.de ope.no.nun. ¶ Item quia nõ potest cõtra
me inquiri,quia non sum diffamatus:z ideo cõtra me non
potest procedi,vt.d.c.qualiter z q̃n.Et isto casu habebit iu
dex de hoc preambulo docere: alias nõ poterit ad vlterio-
ra procedere.l.non ignorant.C.qui accu.non pos. ¶ Scdo
potest opponere exceptiones tendẽtes cõtra personã iudi
a cis,vt quia sunt inimicitie capitales[a]:vt est tex.z gl.in.d.c.
qualiter z q̃n.sed hoc probabit opponẽs.Et aduertas fm
Bar.in.d.l.ij.§.si publico.ff.de adulte.in ver.item queritur
70 vtrum cõtra iudicem.Nam dicit † q̃ regulariter omnis ex-
ceptio q̃ potest opponi cõtra accusatorẽ potest opponi cõ-
b tra iudicem[b]:excepto eo q̃d cõcerneret, q2 est magistratus:
allegat de cleri.coniu.c.diuersis.vtputa quia est magistra-
tus vel q̃d habeat plures vno semel inquisitos. ¶ Istud
non potest opponi.arg.l.cum his.§.j.ff.de condi.indeb.ita
etiã dixit Sali.in dicto loco. Si aũt opponeret exceptionẽ
c incõpetentie[c] ratione iurisdictionis: z potest opponi.l.j.C.
si a non cõpe.iudi. ¶ Item isto casu non poterit.iudex de-
clarare inquisitionem obscuram, z eius verba quã forma-
uit eius precessor:ita dicit Bart.in.l.inter stipulantem.§.j.
ff.de verbo.obligatio. z ideo hec exceptio poterit opponi.
71 ¶ † Quedam sunt exceptiones respicientes personam of-
fensi,vt quia est malpagus qui ex forma statuti non est au
diendus , nec in ciuili, nec in criminali, tunc iudex nomine
reipub.non potest inquirere cum ipse offensus non possit:

a ¶ Inimicitie capitales.adde circa h̃ z vide Ant. de prato vete.in cõsi.pe. in cõsiliis Barba.j.volu.

b ¶ Cõtra iudicẽ. Adde circa hoc Alex.in cõs.lxiiij. z cõs.lxxiij. z cõs. clxxvj.in.ij.volu. z vide spe.in.§.j. in tit.de inquisi. z Rapha.cu.in suo cõs.xxvij.B.

c ¶ Incõpetẽtie. Adde q̃ lz reus non opposuerit de incõpetẽtia z crimen cõfessus fuerit dũmodo non sciẽter videa-rit q̃ dz absolui. ita Ang.in cõsi. suo.xxvij.in fi.et dicit Cep.in cõs. lix.in fin.q̃d reus nõ videt cõsenti re in iudicẽ procedentẽ p inquisitionẽ alleg. Innoc.in.c.ad peti tionẽ.de accus.z dicit esse singula riter notandũ.

d ¶ In.l.cum mu lier.adde circa h̃ z vide Franc.de are.in cõs.lxxix.z late p Ro.in cõs. ccxiiij. Feder.de senis cõsi.cclxxj. z Alex.in consi. cxxx.l.iij.vol.B.

z istã questionẽ formant Iac.de are.z Bart.in.l.non solũ.
§.quãq̃.ff.de iniur.vbi Iac. tenet q̃ talis exceptio potest
opponi.d.§.quãq̃.in cõtrariũ alleg.Bart.in.l.j.§.vsque-
adeo.eo.tit.z plus ibi nõ dicit Bar.sed Sal.in.d.l.ea qdẽ.
pro Bar.alleg.gl.coniũcto tex.in.l.falsi.C.de fal. Quapro
pter distinguit Sali.aut verba statuti sunt in rem scripta,
vtputa de iniuriis illatis in malpagũ ius nõ reddat: z tũc
procedat opi.Iac.pro quo facit.d.§.quãq̃.in ver.finaũt
cũ liberto.Nam ibi maritus z vxor erãt prohibiti agere in-
iuriarũ:aut verba statuti in personã sunt scripta,q2 malpa
gus nõ audiat:z tũc aut verba aliqua in statuto procedũt
vel sequũtur: per que iniurie malpago illate sunt permisse:
z tunc etiã iudex inquirere non potest: quia iniuria non est
punibilis: z maxime q2 respu.cõsentit q̃ iniuria in malpa-
gũ fiat:ideo nomine reipu.inquisitio fieri nõ potest.d.l.j.§.
vsqueadeo.in fi.aut talia verba ꝓcedũt per q̃ nõ appareat
q̃ malpago iniurie sunt a statuto permisse, tunc lz malpa-
gus nõ debeat audiri:tñ respub.de iniuria sibi illata pote-
rit formare inquisitionẽ de vulnere malpago illato.d.§.vs-
queadeo.Nec huic cõtradicit.d.§.quãq̃.imo conformat.
Nam pro iniuria illata a patrono nõ leui,liberte permittit
marito cũ liberta ꝓprio nomine experiri,vt ibi in princ.z in
fi.Et per hoc accedat gl.in.d.l.falsi.z q̃d ibi Ang.z gl.in.l.
j.C.si tut.vel cur.non ges.z Bal.in.l.j.C.sen.rescin.nõ pos.
Et pro predicta diffinitione,an verba sint scripta in rẽ, vel
in personã.facit tex.in.l.hec verba.ff.de adul.z q̃d ibi Bar.
z.l.aut qui aliter.§.fi.ff.q̃d vi aut clam.q̃d est not.de qua.q.
vidẽda sunt dicta per Pet.de anch.in cle.j.de seque.pos.z
fruc.refert etiã qualiter Ang.in.d.l.si vacãtia.in ver.iuxta
predicta quero, Perusine ciuitatis statuto cauet. finaliter
cõcludit q̃ q̃n statutũ facit maleficiũ licitũ : puta q2 nõ sol-
uẽs collectas põt impune offendi,tũc nõ põt formari inq-
sitio ꝯ facientẽ tale maleficiũ, q2 nõ est illicitũ. d.§.quãq̃.
Si vero statutũ nõ facit maleficiũ licitum, sed tantũmodo
denegat audiẽtiã malpago : q2 dicit q̃ nõ soluẽti collectas
ius nõ reddat,tũc aut redditio iuris denegat perpetuo.z
tũc est vera opi.Ia.de but.q̃ nec p inquisitionẽ ꝓcedi põt.
l.filius.§.veteranis.ff.de ꝓcu. Nec ob.gl.in.l.querelã.C.de
fal.vbi post.xx.annos falsi querela perpetuo denegat:z tñ
inquiri põt,q2 illa gl.fm Ang.falsa est:z cõtra.d.§.vetera-
nis.z ita dicit q̃ audiuit Bart.in scholis hoc dicẽtem:aut
redditio iuris denegat ad tps: puta q2 statutũ dicit q̃ non
soluẽti collectas non reddat ius ad annũ : z tũc ꝓprie ver-
ba fauent q̃ ius non reddat ad petitionem non soluẽtis:z
tũc ex mero officio inquiri potest:z ita loquit gl.no.si recte
inspiciat in.l.j.C.qui accu.non pos.z in.l.j.C.de calum.

72 **Augusti.** ¶ † Tu autẽ in hac materia adde q̃d
Bal.in.c.j.in prin.hic finit lex Cõradi:
deinde incipiũt cõsuetudines regni indistincte.dixit q̃ licet
bãnitus nõ possit audiri, tñ põt inquiri de delicto in eũ cõ-
misso : z alleg.Richar.malũ.ita dixisse.sed vide Bal.in.l.j.
C.si a nõ cõpe.iud.in pe.col.qui multũ eleganter distinguit
in hac materia fm doctrinã do.Richar.malũ.Et tandẽ fa
cit illã distinctionẽ quã facit Ange.in.d.l.si vacãtia.prout
supra refert Ang.z sic autor iste hic credit q̃ illa distinctio
Ang.in.d.l.si vacantia. fuerit ipsius Ang. q2 dico q̃d fuit
Richar.malũ.originaliter fm Bal.in.d.l.j.a qua doctrina
Sali.in.l.ea quidẽ. postea subtilizauit illã suã distinctionẽ.
d Sed istã materiã late posuit Bal.in.l.cum mulier.[d] in vlti.
char. ff. sol.mat.qui referens illam disputationem Iac.de
bu.arguit pro z cõtra multũ eleganter,per cuius dicta po-
teris limitare predicta.Et de materia vide p Bar.z Ang.
per illũ tex.in.l.quesitũ.ff.de in ius voc. Aliquid per Bart.
in consi.suo.xcvj. ¶ Adde dicta Ang.in.d.l.querela.C.de
fal.per illũ tex.coniuncta glo.z per moder.in repe.c.quali-
ter z quando.extra de accu.per Pet.de anch.in.c.nulli.ex-
tra de accu.per Iac.but.z per Ange.multũ eleganter per
illũ tex.in.l.q̃ adulteriũ.C.de adul.per Bar.in.l.j.§.q̃d aũt.
ff.de aleat. ¶ Adde dicta Bal.in.l.j.§.filius.ff.ne quis eũ
qui in ius voc.est vi exi.z per Bald.in.l.falsi.C.de fal.Sed
in hac materia adhereo sentẽtie Bal.in.d.l.cum mulier.ex
cuius doctrina poteris ibi habere verã conclusionẽ.Limi-
tarem etiam predicta nõ procedere.si primo iniuria fuit fa-
cta malpago anteq̃ desijsset soluere: quia tũc sicut ipse po
terat prosequi accusationem suã,non obstante statuto, ita
non dubito q̃d iudex poterit inquirere per not.per Bal.in
l.j.C.qui accusa.qui referendo Cy. dicit q̃ si per statutum
bannito non debet reddi ius si ante bannum produxi libel
lum contra aliquem in criminalibus,licet postea sit banni-
73 tus,tamen audiri debet ipse bannitus. ¶ † Itẽ inquantũ
supra dixit

supra dixit do. Ang. hic, ꝙ cōtra inquisitionem potest opponi exceptio ꝙ reus non est diffamatus de tali crimine: ⁊ iudex habet probare de tali diffamatione: limitate hoc nō habere locum vbi inquisitio ex mero officio iudicis fuit formata: quia licet non possit formari non procedēte diffamatione etiam isto casu: tamē non tenetur iudex facere fidem reo de tali diffamatione: per ea que supra dixi in additio. meis in preced. articu. in. iiij. questio. princip. dum allegaui Hostien. Spec. ⁊ Sandi. Et hic adde Oldra. in consi. suo ccxiij. qui dicit ꝙ etiam si reus respōderit inquisitioni ⁊ nō opposuerit, quod fama non precesserit inquisitionem: semper potest opponi ⁊ contrarium probari.

Hiero. ¶ Circa hāc quintā questionem principalem vide late Specu. in tit. de inquisi. in. §. j. vbi late materiam prosequitur. ¶ Secundo quantum ad questionē de malpago. videatis forte melius ꝙ̄ alibi Areti. in. c. nulli. extra de accusa. col. ij. in princ. vbi post Abb. ⁊ docto. facit vnam longam distinctionem.

74 Inquisitione formata per iudicem, si superueniat accusator, an supersedeat iudex in inquisitione.
75 Inquisitione formata iudex supersedet superueniēte accusatore: limita hoc non habere locū in crimine lese maiesta.
76 Item limita hoc non habere locum in crimine heresis.
77 Item limita, quia si offensus dicat se nolle accusare: ⁊ ideo iudex formauit inquisitionē, postea offensus ꝑducit accusationē, accusatio non debet recipi, q2 iudex preuenit eam.
78 Inquisitio non impeditur si iudex habet suspectam cōclusionem accusatoris, vel si fiscus ex hoc patiatur preiudiciū nisi accusator sit in bona fide.
79 Inquisitio non retardatur liquidato maleficio in inquisitione, si superueniat accusator. Idem quoq3 est si sunt probata indicia ad torturam.
80 Inquisitione formata per iudicē poterit accusator testes producere, licet nolit accusare.

74 **Ange.** ¶ † Quero an inquisitus in inquisitione formata per iudicē superueniēte accusatore supersedeat iudex in inquisitione: ⁊ sic an inquisitus poterit opponere ꝙ superuenit accusator. Dic ꝙ Dyn. posuit istā materiā in. c. actus legitimi. extra de reg. iur. Cy. posuit in l. ea quidē. C. de accus. Bar. in. l. iij. §. fi. ff. de adul. ibi cōcludit ꝙ si inquisitio est formata ad petitionē vel querelā iniuriati, vel ob negligentiā cessat accusatio, nec potest opponi talis exceptio: vt. l. ij. in fi. ff. de adult. aut ista cessant, ⁊ tunc si accusator prosequit̃ suam iniuriā, q2 tenet accusatio: tūc contra talem inquisitionē potest inquisitus opponere. d. §. fi. ⁊ l. si cui. §. eisdē. ff. de accus. Si vero non prosequitur suā iniuriā, ⁊ tūc de iure cōmuni potest opponi talis exceptio: quia accusatio vt remediū ordinariū prefertur inquisitioni remedio extraordinario. l. in prouinciali. in prin. ff. de oper. no. nun. nisi cōprehendat iudex ꝙ animo calumniandi hoc faciat. l. ij. §. fi. ff. de adult. Hodie autē cum per statutū permittatur ꝙ de omni crimine possit fieri inquisitio, ⁊ sic inquisitio erit remediū ordinariū: vnum ordinariū non potest tollere aliud ordinariū. Ange. vero in. l. si vacātia. C. de bo. vacan. in versi. quero an accusatio superueniens in effectu. videtur velle illud idem qđ Bar. s̄. Sali. vero in. d. l. ea quidem. in ver. sed quia propter denūciationes. ⁊ in ver. quero cum glo. in. c. actus legitimi. latius locutus est. Nam dicit aut accusator superuenit ante receptionem testiū seu probationū, seu post. Primo casu aut negligentia potest accusatori imputari, ⁊ tunc non cessat inquisitio, sed repellitur accusator. d. l. ij. in fi. Et est ratio quia propter negligētiam se suspectū facit: ⁊ sic magis lex confidit de iudice, vt in. iiij. ratione ci. aut accusatori non potest negligētia imputari, tunc aut prosequitur suam vel suorū iniuriam, ⁊ tunc auditur ⁊ cessat inquisitio, nisi videretur iudici ꝙ animo calumniandi ⁊ transigēdi accusator venit: vt. d. l. ij. §. j. in fi. Et est ratio q2 colludēte vel desistēte accusatore iudex potest perficere. d. l. si cui. §. eisdem. ⁊ l. ij. de abolitio. Et pro tanto nō debet desistere a sua inquisitione, vt in. iiij. ratione ci. aut suam vel suorū iniuriā non prosequit̃, ⁊ tunc non auditur, ⁊ sic inquisitio non cessat. Et isto casu inquisitus nō potest istam exceptionē opponere. Ratio, q2 in pari causa melior est cōditio possidētis. Sed iudex inquirēs cum accusatore contendit, ⁊ iudex est in quasi possessione inquisitionis vel ꝓcessus, igitur ⁊c. ¶ Item preoccupātis melior est cōditio in. l. si quis a multis. ff. de noxa. ¶ Itē q2 in iudice est maior ratio: q2 prosequit̃ vindictā publicā ⁊ offensi: ⁊ cum ex suo officio incūbat inspicere ne maleficia cōmittantur: fortius vt cōmissa puniantur: ⁊ sic non proprio dolore cōmotus credendū est ꝙ fidelius prosequat̃, nec accusator suum perdet intentū: q2 pōt assistere iudici ⁊ necessaria preparare ꝙ si nō facit satis se suspectū reddit: nec est inquisitio
a remediū extraordinariū[a] si teneas qđ supradictū est: vz ꝙ de omni crimine potest inquiri ad vindictā publicā: tñ in casu in quo potest iudex inquirere cum succedat in locū accusaris, vt. s̄. dictū est, ipse eligendus est vt idoneior: vt. l. si plures. ff. de vi ⁊ vi ar. ⁊ l. si plures. ff. de accus. ¶ Secūdo casu principali qñ accusator superuenit, qñ ꝓbationes sunt iam recepte in inquisitione, ⁊ tūc delictum iam erat probatū ⁊ cessat accusatio. Si vero delictū non erat probatū, tunc auditur accusator ne preiudiciū fiat accusatori lata sententia absolutoria: ⁊ ratio est ne delictum remaneat impunitum. ¶ Item si teneas ꝙ post didicita testificata potest de nouo iudex testes recipere ad veritatem criminis eruendam: vt no. Bar. in. l. j. in fi. ff. de questio. Et conclusionē cause ꝙ iudex potest testes accusatoris examinare absq3 nouo processu ne differat̃ sentētia absolutoria vel condēnatoria. Et predicta procedūt qñ coram eodem iudice inquirēte fit accusatio. Sed qñ coram alio qui est paris potentie an iudex
b inquisitionis poterit obijcere[b] iudici inquirēti ne super inquisitione procedat. dicit Bar. in. d. l. iij. de adulte. ꝙ sic. ar. l. sepulchri. ⁊ ibi Bart. ff. de sepul. vio. Quinimo dicit ꝙ cū sua intersit posset suā iurisdictionē tueri. l. j. ff. si quis ius di. non obtēp. pro hoc allegat. c. ideo. de of. ordi. qđ not. tu qui es inquisitus in isto casu, facias ꝙ vel iudex coram quo vertitur accusatio notificet protestetur iudici inquirenti, vt. s̄. qđ placet do. Ang. hic in casibus in quibus accusatio faceret cessare inquisitionem, al's secus. Et subdit do. Ang. ꝙ Bal. ⁊ Ange. in. l. si seruus pluriū. §. ij. ff. de leg. j. dixerūt ꝙ si quis procurauit accusari vt euitet inquisitionē talis pro-
c curatio sibi nō prodest[c], imo iudex poterit inquirere per illum tex. Sed Rapha. ibi tenet contrariū per. l. at qui natura. §. cum me absente. ff. de neg. gest. Nec obst. ille. §. ij. q2 ille tex. cōsiderauit vt videretur colludere vel procurauit vt iniuste deferretur fisco. Sed puto forte considerandū esse an ista procuratio qđ accusetur fiat animo colludendi vel non per predicta: ⁊ ita in hoc eleganti passu resideo.

Augusti. ¶ Tu aūt in hac materia adde Bar. in extrauagan. ad reprimen. in ver. per
75 denunciationē. qui dicit † ꝙ licet superueniente accusatore iudex debeat supersedere super inquisitione: tamē limitat
d hoc non habere locū in crimine lese maiestatis[d] per illū tex.
76 ¶ † Adde aliam limitationem quā posuit Ang. in. l. i. §. i. in fi. ff. de rei vend. ꝙ in crimine heresis superueniēte accusatore iudex non supersedebit in inquisitione. Et isto casu vnum remedium non tollit aliud: ⁊ has duas limitationes approbauit etiā Ange. in. l. ea quidem. C. de accus. per tex. in. c. per hoc. extra de here. lib. vi. licet Ange. non habuerit notitiā de doctrina Bar. in. d. extrauag. ⁊ vide Bal. in. d.
77 l. ea quidem. ¶ † Adde aliā limitationē quā posuit Bal. in. l. accusationē. in. j. col. C. qui accusa. qui dixit ꝙ si offensus dixit se nolle accusare: ⁊ ideo iudex formauit inquisitionem: ⁊ formata inquisitione, offensus producit accusationem ꝙ tūc sua accusatio non debet recipi: quia iudex preuenit eam anteꝙ̄ reuocaret volūtatem suam: qđ est notab. arg. illius tex. iuncta glo. Et adde Bal. in. l. j. §. ij. ff. de offic. prefe. vr. qui reprobat Bar. inquantū Bar. voluit ꝙ si per statutū de omni crimine potest fieri inquisitio ꝙ tūc superueniente accusatore iudex supersedebit in inquisitione. Nā illa doctrina Bar. est reprobata a Bal. ⁊ ibi Bal. multum late loquit̃: ex cuius dictis poteris limitare ꝑdicta. ¶ Adde etiā omnino Jo. and. in addi. Spec. in tit. de inquisitio. §. nunc tractemus. in ver. porro. qui hūc passum late disputat ⁊ refert omnes antiquos in hac materia. Ex cuius dictis poteris etiā limitare predicta. ⁊ vide Bal. in dicta. l. ea quidem. ⁊ adde Bal. in addi. Spec. in tit. de senten. in. xvij.
78 colū. qui multū eleganter loquitur in hac materia. † Et ibi dicit vnū notabile verbum, ꝙ si iudex habet suspectā conclusionē accusatoris nō debet supersedere in inquisitione. ¶ Item si ex hoc fiscus patitur preiudiciū, quia inquisitio est probata ⁊ accusator vellet de nouo producere probationes non auditur. Limita tamen nisi accusator sit in bona fide, quia tunc etiam iudex supersedebit in inquisitione. ar. l. eum qui. §. in popularibus. ff. de iureiur. ⁊ dicit ꝙ practica est ꝙ si plenior est accusatio super ea tñ procedet ⁊ pronūciabitur non esse procedendū super inquisitione. Et nihilominus acta facta in inquisitione poterūt ꝑduci in accusatione: sed attestationes non publicate in inquisitione nō poterūt produci in accusatione. Et ibi dicit ꝙ superue-

a ¶ Extraordinarium. Adde hic q. s̄. posui in prima addi. ⁊ vide Spe. in tit. de inquisi. §. nūc tractem9. ℣. si autē. vbi ꝙ inquisitio tunc dicit̃ remedium ordinariū qñ accusator nō cōparet. Ber.

b ¶ Poterit obijcere. adde ⁊ vide Bal. in. l. ea quidem. C. de accu.

c ¶ Sibi nō prodest. vltra posita. j. per do. Augu. in aposti. qñ prosint ꝓcurata ꝑ Barb. in cōsi. liiij. incip. Scribit̃. j. Regū. B.

d ¶ In crimine lese maiestatis. adđ tu ꝙ Bar. nō fundat se ex eo qđ sit crimen lese maiestatis: sed ex eo qđ vbi cōpetit remediū ordinariū nō potest impediri ꝑ aliud remediū ordinariū: et sic dicit cessare rōnem Dy. in. c. actus legitimi. extra de reg. iur. ⁊ hoc est qđ dicit hic Ange. si bene aduertatur. ⁊ ad dicta ꝑ do. Augu. hic in ꝑsenti addit. vide Alex. de imo. in apost. ad Bar. in. l. iij. ff. de adulte. Ber.

niēs accusatio nō tollet ipso iure inquisitionē: sed opus est ꝙ pronūcietur. Primo non esse procedendū in inquisitione allegat. l. ij. in fi. ff. de adul. ꝛ vide Gand. in trac. malefic. in rubri. quomo. cogno. de malefi. per inquisi. in vers. sed pone iudex inquirit. qui per plures rationes probat ꝙ iudex nō debet supersedere super inquisitione ꝑpter accusationē superuenientē: ꝛ de materia vide per Bal. in. l. deniq;. §. j. ff. de mino. qui dixit ad ampliationē predictorū vnū notabile
79 verbū: †ꝙ licet liquidato maleficio in inquisitione superueniēte accusatore, iudex non debeat supersedere in inquisitione. Idē erit si sunt ꝓbata indicia ad torturā. ꝛ hoc semper teneas mēti. allegat Cy. ita voluisse ibi in addi. ꝛ de materia vide Bal. in. l. quedā. in fi. ff. de eden. qui dixit ꝙ licet ex doctrina Dy. possit fieri fraus: ꝙ reus videns formatā esse inquisitionē contra ipsum faciet venire vnū accusatorē qui accusat: ꝛ postea nihil ꝓbat, ꝛ sic sequit̄ absolutio: tamen dicit ibi Bal. ꝙ iudex poterit huic malitie resistere ꝓducendo testes quos credit scire veritatē: vt no. in. l. idē est. §. si tibi. ff. de cōdi. ob turp. cau. ꝛ vide vnū verbū per Bal. in. l. ea lege. C. de cōdi. ob cau. ꝛ per Jo. an. late in. c. actus
80 legitimi. extra de reg. iur. in mercu. ¶ †Et tene mēti q̄d dixit Bal. in auf. nūc si heres. C. de litig. ꝙ licet accusator noluit accusare, tamen inquisitione formata per iudicē poterit testes producere. ¶ Adde que dixi in. d. l. si seruus plurium. §. ij. ff. de leg. j. an sit vera illa doctrina Bal. ꝛ Ange. ibi: ꝛ vide Ange. in consi. suo. cclxxxvj. q̄d incip. Uiso facto ꝛ statuto. in fi. per que poteris limitare predicta late per Albe. de rosa. in. iij. parte statutorum. q. lxvj.

Hiero. ¶ Quantū ad principa. q. addatis q̄d dis. Sali. in. l. ea quidē. quā hic refert Ang. cōiter tenet̄ ſm Fely. in. c. qualiter ꝛ q̄n. in. §. lȝ. in fi. ꝟ. vlterius tangūt. de qua. q. vltra alle. per Fely. tradit̄ ꝑ Albe. in rub. ff. de suspe. tut. ꝛ per Signo. cōsi. xlvj. incip. statuto ciuitatis Mediolani ꝛc. Prepo. in. c. porro. de diuor. in. iij. notab. Uitali. in. d. rubri. de inquisi. in forma inquisi. ꝟ. relata. in. j. col. ver. sed pone ꝙ iudex. licet Bal. in. d. practi. in rubri. de questio. circa inquisitio. in. iij. q. dicat ꝙ opi. Dy. quā refert hic Ange. seruatur in practica. ¶ Item inquantū incidēter tangitur an inquisitio sit remediū ordinariū vel extraordinariū. Dicatis omissis opi. doct. ꝙ cōmunis cōclusio est ꝙ tam de iure canonico q̄ ciuili sit remediū extraordinariū. Et hanc opi. tenent cōmuniter cano. in rub. extra de iudic. vbi do. Philip. ꝛ Moder. dicūt hanc cōmunem: ꝛ eam tenet Bal. Ang. ꝛ Pau. in. l. j. C. de libe. ꝛ eo. libe. Ang. in l. ea quidem. C. de accu. Inno. in. c. cum oporteat. de accus. Bar. in. l. si maritus. §. finautem. ff. de adul. Anch. cōsi. cix. incip. Plura. Cepo. consi. lxv. incip. Super articulo gl. ꝛ ibi Prepo. ꝛ Perusi. in. c. cum speciali. de appel. gl. ꝛ ibi Lanfran. in. c. quoniam contra. de probat̄. voluit etiā Augusti. vbi etiam dat concor. ꝟ. in. iij. q. princip. in fi.

81 Inquisitio iudicis an impediatur, transactione interposita simpliciter super crimine.

81 **Ange.** ¶ Quero †an trāsactione simpliciter interposita super crimine impediat̄ ꝙ iudex possit inquirere vel inquisitionē inchoatam prosequi. dicit do. Ang. ꝙ istā materiā ponit Jac. ꝛ Bar. in. l. transigere. C. de trāsac. ꝛ Bar. in. l. si maritus. §. si negauerit. ff. de adul.

Augusti. ¶ Tu in hac materia omnino vide ꝑ Moder. in. d. l. trāsigere. ꝛ vnū pulchrū consi. Bar. q̄d incip. Dño potestati terre roche contracte. per Cano. in. c. j. de col. deteg. ꝛ vide vnū bonū verbū Ange. in. l. iurisgentiū. §. si paciscar. ff. de pac. qui dixit ꝙ si pena remittitur per statutū: quia dicit facta concordia inter partes remittatur pena, tunc iudex nō potest prosequi inquisitionem inchoatam, facta concordia inter partes.

82 Iudex inquirens et non probans, an incidat in Turpilianum.

82 **Ange.** ¶ †Quero an iudex inquirens ꝛ non probans incidat in Turpilianum. videtur text. ꝙ sic. l. senatus. §. nam ad eos. ff. ad Turpil. Tamen glo. ꝛ Bar. ibi aliter intelligunt: ꝛ ibi dicit Bart. ꝙ si inquirit ex necessitate officij quod sit excusatus a presumpta calūnia: vt not. Bar. in. l. ij. §. si publico. ff. de adulter. ꝛ etiam excusatur ne incidat in Turpilianum, nisi sit in euidēti calumnia dicto. §. nam ad eos.

a **Augusti.** ¶ Tu autem in hac materia[a] adde q̄ dixit Bal. in. l. iubemus. in fi. C. de probatio. ꝙ iudex inquirens excusatur a presumpta calumnia non autem a probata calumnia. ¶ Et ideo voluit ibi dicere Bal. ꝙ si ex processu apparet iudicem inquirentem calumniasse, ꝙ tunc tenetur de calumnia: ꝛ idem voluit Bal. in dicta. l. iubemus. in princip. vbi dixit ꝙ iudex inquirens excusatur a presumpta calūnia, ꝛ a pena in casibus in quibus ex officio debet formare inquisitionem: ꝛ ibi enumerat qui sunt illi casus: ꝛ hoc est quod voluerunt dicere Canoniste: maxime do. Anto. de butri. in. c. cum dilecti. extra de dolo ꝛ contu. ꝙ si iudex precedente fama formauit inquisitionem excusatur a presumpta calumnia: nec debet ipse soluere expensas factas in illa inquisitione, si postea reus fuit absolutus: quia processit ex necessitate officij fama precedente. ꝛ ita dixit Bal. in. l. obseruare. in. §. proficisci. ff. de offic. proconsu. ꝛ lega. in. xvj. q. allegat Cy. in. l. seueri. C. de excu. tuto. ¶ Adde tamen omnino do. Ange. in. l. fi. C. ad Turpil. vbi not. loquitur: ꝛ probat dicta Bar. in. d. §. nam ad eos. ꝛ ibi exclamat Ang. in. d. l. fi. ꝙ caueas tu iudex vt formata inquisitione non supersedeas in processu, quia teneris in syndicatu, quia incidis in Turpilianum.

Hiero. ¶ Tu adde an iudex male inquirēs faciat litem suam. ꝛ dic ꝙ aut loquimur in calumnia vera, ꝛ tunc facit litem suā: vt in cle. j. de here. ꝛ in. l. seueriter. C. de excusa. tut. aut de calumnia presumpta, ꝛ tūc qualitas officij excusat ipsum, quia presumitur pro iudice in. c. in presentia. de renun. c. pisanis. de restit. spolia. l. ij. C. de offi. ciui. iudic. ꝛ ita intelligatur Cal. in auf. generaliter. C. de episco. ꝛ cle. in. l. licet. de procu. in. l. sancimus. C. de iudic. in. l. obseruare. §. proficisci. de offic. proconsu. in. l. ij. §. si absens. si ex noxali cau. aga. in. l. athletas. §. calumniator. Anto. de but. quem hic refert Augusti. in. d. c. cum dilecti. docto. in. c. finem lit. de dolo ꝛ contu. ꝛ in. c. quoniam contra. de proba. Ancha. in dicta cle. j. de here. ¶ Item adde ꝙ si iudex formet inquisitionem de mādato principis non tenebitur si temere inquisiuerit per no. per Inno. in. c. cum oporteat. de accu. ꝛ Bal. in. l. nullus. ad le. iul. maie. ¶ Itē etiam si mandato vel scientia regentis ciuitatem, quia regens ciuitatem habetur loco principis. ſm glo. ꝛ Cyn. in. l. fi. de prescrip. lon. temp. Bart. in. l. hostes. de cap. Ita voluit Paris de puteo in trac. de syndic. in rubri. de fuga officia. in verbo, dicit constitutio. ij. col. in prin.

83 Inquisitio an formari possit per iudicem originis contra subditum pro delictis commissis extra territorium.

84 Communis opinio est quod delinquens extra territorium punitur per iudicem originis, secundum statuta loci delicti commissi.

83 **Ange.** ¶ †Quero an in delictis cōmissis per subditū extra territorium possit formari inquisitio contra eum per iudicem originis. Odof. ꝛ Jaco. de bel. in. l. j. C. vbi de cri. agi opor. tenēt ꝙ non: quia inquisitio regulariter est prohibita: ꝛ pertinet ad vindictam publicam. Ciuitas autem originis non offenditur, sed terra vbi est delictū cōmissum: idem voluit Gandi. ꝛ idem Jo. an. in addi. Spe. in tit. de cōpe. iudi. adi. §. j. Sed Cy. in. d. l. j. tenet contrarium: quoniā inquirere pertinet ad ordinem processus: ideo inspicitur locus iudicij. l. ij. C. quemad. testa. aperian. ꝛ sic poterit inquirere de delicto commisso in alieno territorio. l. si quis in hoc genus. C. de epis. ꝛ cle. ꝛ idē voluit Bar. in. l. j. C. de sum. trini. Subdit tamen ꝙ pena debet imponi ſm statuta loci delicti, non ſm statuta loci originis: quod tamen non placet Bald. in dicta. l. j. C. de sum. trini. versic. vlterius queritur. ꝛ versi. posito ꝙ ciuis ꝛc. vbi dicit ꝙ tutior est opinio quod iudex originis possit inquirere, quia obligatio sequitur delinquentem. Nam noxa caput sequitur merito potest per iudicem proprium puniri etiam inquirendo non attenta qualitate loci, sed persone que est effecta propter delictum. Sicut enim officium suum ex omni causa ciuili impartitur. Ita in criminali cum redigatur ad instar ciuilis in procedendo. l. absentem. de penis. Et maxime quia ponitur illa clausula super quibus omnibus ꝛ singulis: ꝛ ita dixit Ang. in. d. l. si vacantia. in versi. sed hic incidēter quero de inquisitione, quam hoc anno vide in ciuitate Aretij ꝛc. ꝛ dicit do. Ange. hic ꝙ semel habuit istam questionem de facto. Et ꝙ multa consilia doctorū peritorū vidit pro ꝛ contra. Tamen ipse in practica tenuit opi. Cy. ꝛ Bar. ad hoc ne delicta remaneant impunita.

Augusti. ¶ Tu autem in hac materia adde ꝙ Bal. ꝛ Ang. in. l. fi. ff. de iuris. om. iudi. sequūtur opi. Cy. ꝛ Bar. ꝛ Bal. in. l. j. §. ij. ff. de offi. pre. vrb. approbat dicta per ipsum in. l. j. C. de sa. san. eccle. ꝛ idē dixit Bal. in. l. j. C. vbi de cri. lȝ Bal. in addi. Specu. in tit. de sen. in pe. col. videat̄ transire cum opi. Odofre. ꝛ Jo. and. ꝛ
b vide Bal. in. l. si q̄s in hoc genus[b]. qui approbat dicta per ipsum

a ¶ In hac materia, adde etiā tu in materia, ꝛ vide Bal. in. l. j. §. si pses. ff. de magi. cōue. ꝛ Bal. in consi. clxiij. in iij. vol. Frāc. are. in ꝯs. clxxiij. ꝛ latius ꝑ Barb. in cōsi. xxxv. incip. scribitur preclare apud ecclesiastes. j. Ber.

b ¶ Si q̄s in hoc genus, adde q̄d ibi videt̄ casus ꝯ Odof. ꝛ ratio q: nō differūt ꝓcedere ꝑ inquisitionē vel accusationem, nisi quo ad ordinē. l. absentem. ff. de pe. ꝛ finis inq̄sitionis tēdit ad hoc vt ꝓuincia purgetur. l. cōgruit. ff. de offi. presi.

ipsum in dicta.l.i.C.de sacrosan.eccle. Et de materia vide pulchra verba Bart.in.l.ij.C.de eunuchis.z dicta Bal.in l.mercatores.C.de cōmer.z per Bald.in.l.neganda.C.qui accusare.in.vj.col.in versi.pone Florentinus deliquit.z per omnes docto.in.c.vt animarum.§.j.extra de testib.z in.vj. per Canonist.maxime per do. Anto.de but.in.c.a nobis. extra de senten.excom.z opi.Cy.z Bar. secutus est Ang. in publica disputatione,que incip.Bononiēsis bannitus. z vide Pet.de anch.in solenni sua repetitione.c.postulasti. extra de foro cōpe. z de materia per Bar.in.l.iij.ff.de offic. a presi. ¶ Adde tamen ꝙ Bal.[a] in.l.j.§.ij.ff.de offi.prefe.vr. videtur velle ꝙ in foro canonico saltem militet opi.Odofr. qd not.quia in terris ecclesie forte non poterit iudex punire malefactorem committentem delictum extra territoriū: z sic concordabimus opiniones. Et de materia per Bart. in.l.si cui.§.fina.ff.de accusa. z Pet.de ancha.in repetitio. c.canonum statuta.extra de cōstitu. dum ponit materiam an statuta extendant vires extra territorium. et ibi dixit Pet.de ancha.ꝙ imo Jo.andr.in addi.Specu.approbat opi.Cy.Puto ꝙ errauit Pet.de ancha.ibi: vnde non dubito ꝙ ista est cōmunis opi.z si do.Ang.vidisset istas decisiones non dubitasset formare inquisitionem,ad hoc tantum vt delicta punirentur. Sed dico ꝙ hodie iudex debet
84 formare inquisitionem,quia ista est cōmunis opi. ¶ †An autem fm statutum originis vel loci in quo deliquit ille talis debeat puniri:vide in locis.s.allega.communis est sententia quod in locis delicti.
85 Potestas tenetur de negligentia,statuto dicente,ꝙ potestas in talibus casibus possit inquirere.

85 **Ange.** ¶ †Quid si statuto cauetur ꝙ potestas in talibus casibus possit inquirere, an si nō inquirat teneatur de negligentia.Bal.in.l.gallus.in prin.ff. de lib.z posthu.tenet ꝙ sic.Et sequūtur ibi Raph.z Jmo. qui dicunt ꝙ cum potestas teneatur purgare prouinciam malis hominibus.l.congruit.ff.de offic.presi.not.in rub.ff. de iuris.om.iud.necessario sequitur ꝙ verbū potest,importet necessitatem:z per consequens si fuerit negligēs teneatur de negligentia:faciūt qd not.docto.maxime Bald.z Ange.in.l.mancipia.C.de ser.fug.quod no.debet ergo iudex de delictis inquirere,alias tenetur in syndicatu:si fuerit negligens,siue statutum dicat ꝙ de tali crimine debeat inquirere,siue quod possit inquirere.

Augusti. ¶ Adde hic q̄ dixi in dicta. l. gallus. vide tex.z ibi Bart.in.l.j.C.publi.leti. lib.xij.qui dicit ꝙ acriter puniuntur iudices qui dissimulāt inquirere contra malefactores. ¶ Adde tamen ꝙ dicta
b Bal.[b] et sequaciū videntur falsa, quia vbi verbum potest, dirigitur in iudicem, illud verbum potest, non inducit necessitatem:z ideo dicit Bal.in.l.non quicquid.ff.de iudi.ꝙ isto casu iudex non facit litem suam, nec potest appellari a tali negligentia.z allegat Specu.hoc voluisse in tit.de offi. iudic.§.impedit.versi.sed nunquid iudex.sequitur do.Castaldy.in tract.syndic.in.q.clv.
86 Aretinus cōmisit delictū in Marchia:z ibi de delicto conuenitur:an Aretij poterit de dicto maleficio conueniri.

86 **Ange.** ¶ †Quero Aretinus cōmisit delictum in Marchia : z ibi de delicto conuenitur z est contumax, an Aretij poterit de dicto maleficio conueniri. Bart.format istā questionē in.l.sepulchri.ff.de sepul.viola. z ibi concludit ꝙ si precedente processu in Marchia est cōtumax z velit opponere Aretij de litis pendentia non potest: quia non potest vti beneficio dicti processus in quo est contumax nisi cōpareat z reficiat expensas.l.sancimus.C. de iudic.z sic non potest vti beneficio.l.vbi ceptū.ff.de iudi. z idē not.Bart.in.l.quāuis.ff.de dam.infec.z idē in Marchia fuit condēnatus tamen illi sentētie non paruit, z fuit contumax, tunc non potest vti dicta sententia in sui fauorem.l.euidēter.ff.de exce.rei iudi.Et ideo potest in loco sue originis conueniri:ex quo Bar.ibi in fine infert vnū mirabile,ꝙ si in Marchia est condemnatus z Aretij,z sic in loco originis qd valet vtraqꝫ condēnatio:z sic imputet sibi si nō comparuerit in vno loco,z dicte sentētie paruerit z opposuerit exceptionē litis pendētie in alio loco:sicut in simili dicimus in eo qui condēnatus est z domino z procuratori.l. si seruum.§.cum autem.ff.rem ra.ha. Et dico hoc esse not. quia alias hoc vidi de facto,z tunc si tam in Marchia fuerit repertus ꝙ̄ Aretij poterit de dicto delicto puniri.

Augusti. ¶ Tu autē in hac materia adde q̄ dixit Bal.in.l.senatus.C.qui accusa.qui
c hoc idem dixit ꝙ Bart.in.d.l.sepulchri.[c] quod contumax

a ¶ Adde tū qd Bal.Hoc ibi nō firmat,ſꝫ remittit se ad dictū.c.vt animarum. in quo fundat dubitatio:sed respōde ꝙ loquit̄ in pena q̄ infligit̄ ipso iure: z de hoc vide in.c.cū cōtingat.in.ij.col.de fo.cōpe.z adde qd aliud est in foro canonico,aliud in terris ecclesie in foro ciuili patet in.c.cum esses.de testa.z aduerte qꝛ Gand.in trac.malefi.in.q.inci.licet finē imposuerim.q̄ est in fi.sui operis, sentit

non potest opponere de litis pendentia quādo in duobus locis in diuersis territorijs formātur inquisitiones. Et idē dixit Pe.de ancha.in repetitio.c.proposuisti.extra de foro compe.z do.Abb.in.c.postulasti.in prin.vlti.colū.extra de fo.compe.in multū magnificet doctrinā Bar.in dicta.l.sepulchri.z eam approbat: z vide Jmol.in.c.a nobis.extra de sen.excom.Et hec fuerunt originalia verba Jac.de bel. in sua disputa.quam posuit in.l.j.C.vbi de cri.quem refert z sequitur Bal.in.l.si pluribus.ff.de lega.j.dicens hoc esse verū ꝙ propter contumaciam inquisiti in diuersis territorijs poterit formari inquisitio.Jntellige tamen predicta vt late scripsi post Mod.in dicta.l.si pluribus.z vide ꝙ no.in dicta.l.vbi ceptum.ff.de iudic.
87 Judice inquirente de delicto de quo non potest inquiri, poterit appellari, si appellans alleget causam impedientem processum.

87 **Ange.** ¶ †Et notanda est doctrina Bal.quā posuit in.l.ij.C.de epis.aud.in pe.col.ꝙ si iudex inquirit de delicto de quo non potest inquiri ꝙ poterit appellari,si ipse appellans allegat causam impediētem processum:qꝛ grauat̄ litibus z sumptibus:z etiā qꝛ ipsum forte opꝫ stare in carcere,ꝙ grauamen nō potest postea reparari:secus si allegaret causam inimicitie : qꝛ nō poterit appellare,sed debet se purgare:vt.l.is qui reus.ff.de pub.iud. b

d **Augusti.** ¶ Tu adde hoc qd dixit Bal.i.l.si qs prouocatione[d].C.de appel. qui dixit qd vbi timet̄ ꝙ iudex nō pronūpat in actū quo facto nō esset reparabile per appellationē:puta ne ponat inquisitū ad torturā indebite ꝙ ille poterit appellare:modo in ꝑposito facta inquisitione deuenit̄ regulariter ad torturā, vt.s.dicā. vnde nō dubito ꝙ si iudex formabit inquisitionē casu quo fieri nō potest qd in istis criminalibus tenebit appellatio.
88 Jnquirere an possit iudex contra suum officialem.
89 Potestas vel superior potest cognoscere de iniuria facta officiali vel eius familiari,si sic sit consuetudo.

88 **Ange.** ¶ †Quero an iudex possit inquirere cōtra
e suū officialem[e] delinquentē:dic aut deliquit in officio z pōt.l.ij.C.de sportu.Si vero extra officiū, tūc si crimen nō est notoriū nō pōt,qꝛ esset suspectus.l.senatus.z qd ibi per gl.z Bar.ff.de offi.presi.aut est notoriū qꝛ iudex nō habet nisi punire,z tūc potest.l.si quis forte.§.si quos.z qd ibi Bar.ff.de pe.z ibi Bar.etiā dixit ꝙ iudex potest inquirere cōtra delinquentē in familiā suā, qn̄ crimen est notoriū,qꝛ tūc cessat causa suspicionis.arg.l.ea quidē.C.de accusa. secus si nō est notoriū nisi delictū cōmittat̄ circa officiū principaliter, z nō circa personā officialis,qꝛ tūc potest ꝑcedere z punire.d.§.si quos. secus si deliquerit circa personā.d.l.senatus.z dicit do.Ang.ꝙ vidēda sunt dicta Jnno.z Jo.an.in.c.ex parte.extra de ver.sig.z plenius Pe.de anc.in cle.j.de fo.cōpe.z bonus tex.in.c.j.de pe.in.vj.z Cy. in.l.j.C.ne quis in sua cau.dixit etiā Bar.in.d.l.senatus.ꝙ si duo officiales insimul delinquūt eiusdem iudicis,z iudex idoneus talis erit in cognoscendo z puniendo : quia cessat c causa suspicionis.arg.l.non solum.§.j.de ritu nup.

Augusti. ¶ Tu autem in hac materia adde dicta Bar.in.l.lex cornelia.in prin.ff. de iniur.qui ponderauit illū tex.ad hoc ꝙ potestas tūc potest esse iudex de iniuria facta familie: nihilominus Barto.ibi d approbat dicta per ipsum in dicto.§.si quis obrepserit.circa fin.ff.de falsis.Et ad idem allego Domi.de sancto Gemi.in.c.j.de pe.in.vj.qui dixit ꝙ ibi est casus,ꝙ superior nō potest cognoscere de iniuria facta officiali vel eius familiari:patet ibi in tex. quia opus fuit ꝙ papa illi superiori delegaret illam causam.Nam frustratoria illa fuisset delegatio si ille de iure cōmuni poterat procedere circa processum il- e
89 lum.†Limita tamē predicta fm illum tex.z glo.ibi:z Domini.de sancto Gemi. in.d.c.j.ꝙ etiā in casibus in quibus de iure cōmuni potestas vel superior nō potest cognoscere de iniuria facta officiali vel eius familiari, nisi consuetudo esset in contrarium: quia consuetudo tribuit ius,vt ibi per gl.quia tunc poterit superior esse iudex in illa causa. Et de materia vide omnino dicta Spe.in titu.de legato.§.j.versicu.sed nunquid poterit legatus. z bene faciunt nota.per Spec.in tit.de compe.iudi.additio.§.ij.versicu.item nota.

ꝙ de iure cano. iudex originis z domicilij possit inquirere: secus de iure ciuili per rōnes de quib' ibi ꝑ eū: z idē ꝙ in iure cañ.z de iure,ꝑcedat opi. Cy.vult Jo.an. in addi. Spe.in tit.de cōpe.iud. adi. vt refert et declarat abbas Pañ.in.c.cū cōtingat.de fo.cō pe. vbi vide per mod.z vide aliquid ꝑ Alex. in cōsi.cxi.in.j.vol. z latius ꝑ Abb. in cōsil'.xxiiij.inci. Rodulphus ciuis.Corneti.

b ¶ Qꝫ dicta bal. ads qd ꝫ bal. et tꝫ Ale.i.d.l.gallus.z qd ideo in ciuitate Bono. sunt duo statuta,vnū ꝙ iudex teneat̄ ingrere: aliud qd possit: sed Raph.cu.in cōsi. cxlviij.in.ij. colū. tꝫ ꝙ verbū possit, positū in statuto iportet necessitatē causatiuā, qꝛ aliter statutū esset frustratoriū:qn̄ autē i statuto sunt ꝑdicta vba nega tiue ꝑlata, tunc bene important necessitatē precisam.ita cōsuluit Ale.i ɔsi.lxxvij. in.iij.vol.z de verbo pōt,vide per Pau.de cast.in ɔsi.ccxvi. Ber.

c ¶ Qd Bart.in d.l.sepulchri.ad de z vid ibi alex. in apost.z in ɔs. suo.xi.in.j.vol.

d ¶ Prouocatione.adde circa ħ qd voluit Ale.i ɔsi.cxli.in.ij.vol. z Pau.de ca.in ɔs.cxxij.l antiqs scd'o impssis.B.

e ¶ Officialē.adde tu vltra dicta hic ꝑ do. Ange. ꝙ opi. Bart.sequit̄ Alex.in cō si.xxxv.z an eps possit cognoscere in cā sue ecclesie:vide Oldr.in consi.lvij.

¶ Adde tamen in materia unum notabile verbũ ꝙ eo casu quo potestas inquirit de delicto facto per officialem vel eius familia non potest appellari ab illa sententia lata per potestatem. Iste est casus, et ibi omnes notant in. l. nulli. C. quorum appel. non recip.

90 Inquisitio an fieri possit contra Caium de homicidio si reperitur mortuus unus eremita, qui fuit interfectus a Caio et ignoratur nomen occisi.

90 **Ange.** ¶ † Quero reperit̃ unus eremita mortuus vel unus aduena q fuit interfectus a Caio et ignoratur nomen occisi: an contra Caium homicidã possit inquiri ut valeat inquisitio vel accusatio, licet ignoretur nomen interfecti: dic ꝙ sic: ut est gl. sing. ij. q. viij. c. libellorũ. Et no. Bal. et Imo. in. l. quoties. §. si quis nomen. ff. de here. insti. Et hec dicit Ange. ꝙ cetera spectantia ad materiã inquisitionis, dicentur. j. in verb. super fama publica.

Augusti. ¶ Tu aũt in hoc articulo. s. dicto adde qđ Bal. in. l. solam. C. de testi. in. iiij. col. approbat illam glo. in. d. c. libellor. et ibi dicit ipsam esse singularem: pro qua glo. ego allego casum in. l. j. §. interdũ. ff. si pars here. pet. quem tex. ad hoc ponderauit ibi Ang. qui dicit not. ꝙ hic tex. est pro illa glos. in. d. c. libellorum. ꝙ si cõstat unum occidisse unum hominem, et ignoratur quis sit occisus poterit formari inquisitio contra occidẽtem. Et idem dicit in furto, quia quotidie videmus in istis furibus qui capiũtur cum diuersis rebus subtractis, et ignorat̃ cuius fuerint res qđ poterit formari inquisitio. Et dicit ibi domi. Ange. ꝙ utrunqꝫ casum ita vidit practicari. Et ad hoc vide in argumentum bonam glos. in. l. si cum exceptione. in a §. in hac. ff. qđ met. cau. quam glos. ponderauit ibi Ange.[a] referens Bald. fratrem suum alias vidisse practicari Florentie contra unum potestatem qui in tortura unũ occidit, cuius nomẽ ignorabatur, quia fuit punitus potestas, licet nomen occisi ignoraretur. Quinimo fortius dixit ibi Ange. ꝙ licet acrius puniretur isto casu occidens ciuem ꝙ forensem, qđ in dubio ille occisus in terra presumitur magis ciuis ꝙ forensis. Nam ex quo occisus erat Florẽtie presumitur potius Florentinus ꝙ forensis, nisi alia eius ostendatur origo: ut. l. j. in fi. ff. ad municip. imo si ille occisus allegetur fuisse bannitum. Dicit Ange. ibi hoc non presumi: quia non est qualitas insita a natura: dic ut ibi per eum: et remittit se ad nota. in. l. libellorum. ff. de accusa. in reportatis suis quas fecit Bononie, et hec omnia bene no. ¶ Adde Ange. in. l. pretor. §. si dicatur. ff. de iniur. qui dicit quomodo debet formari inquisitio vel accusatio isto casu: et an ille talis occisus presumatur bannitus.

a ¶ Et ibi Ang. add. et vid. Bal. in addi. Spe. in tit. de accusa. in iiij. parte.

b ¶ Id qđ dixit Bar. adde tu ꝙ opi. Bar. videt̃ tenere Ro. in cõsil. clxij. ubi dicit ꝙ nõ valet sentẽtia iudicis maleficiorũ in ciuili cũ nõ condẽnat de maleficio vel criminis cã et de consensu partiũ nõ posset de causa ciuili cognoscere. Ber.

Que fit et que fieri intenditur. ¶ Notanda sunt ista verba, qꝛ non solum dicitur que fit, sed etiam dicitur que fieri intenditur: quasi velit non solum presens tẽpus, sed etiã futurũ comprehẽdere et manifestare ꝙ dictus dominus potestas et iudex volunt et intendunt ex eorũ mero officio per inquisitionem procedere in casu infrascripto: postea in specie deducto et in toto processu usqꝫ ad sententiam inclusiue: sicut dicit Bar. in simile: quando procurator in principio sui libelli dicit Titius procurator et procuratorio nomine agit et agere intẽdit: et sic signat futurũ tẽpus: quia licet postea in processu omittit procurator dicere et procuratorio nomine, tamẽ intelligitur, quia apparet expresse de sua primeua intẽtione ꝙ in toto illo processu: et sic in futurũ vult procuratorio nomine agere. ita voluit Bar. in. l. si stipulatus. §. chrysogonus. ff. de ver. obli. in ulti. col. Nam licet postea in dicto ꝓcessu in aliquo actu non appareat quis actũ fecerit potestas, vel iudex, vel sub nomine ꝓprio, vel sub nomine dignitatis, vel officij ex inquisitione: et sic ex mero officio, vel quomodo ꝙ ista clausula in principio apposita est tante potentie qđ facit qđ presumatur per viam inquisitionis ex mero officio prosecutum per dominum potestatem et iudicem maleficiorũ usqꝫ ad finem.

Augusti. ¶ Tu autem in hac materia adde in quantũ. s. do. Ange. allegauit doctrinam Bar. in. d. §. chrysogonus. vide pulchra verba Bar. in. l. qui in aliena. §. is qui. ff. de acqui. hered. Et ibi omnino vide Ro. qui multa allegat, vide Bal. in. l. literas. C. man. et per Bar. in. l. post dotem. ff. sol. matri. in. vj. lect. vide que dixi post moder. in dicto. §. chrysogonus.

1 ¶ Iudex causarũ ciuilium, et qui habet iurisdictionem tantũ, nõ potest de causa criminali cognoscere, vel punire.

Per iudicem maleficiorum. ¶ † Iudex enim causarũ ciuilium tantum, et sic qui habet iurisdictionem tantum: iuxta. l. imperium. in fi. ff. de iurisdic. om. iudic. et. l. ea que magistratus. ff. ad municipa. non potest de causa criminali cognoscere, vel punire regulariter, ut dictum est. s. in tex. in princip. ibi, hec est quedam inquisitio. in versi. tertio principaliter est videndum. Ad hoc enim ut quis possit de maleficijs regulariter cognoscere et punire oportet, qđ habeat merum imperium. l. imperium. ff. de iurisd. om. iud. et quod ibi Bar. et. l. iubere cauere. eod. tit. l. j. ff. de offi. eius cui mand. est iurisd. facit qđ no. Bar. in. l. inter conuenientes. ff. ad municipa. Iudex enim causarum ciuilium tantũ etiam si iurisdictio sua esset prorogata non posset de causa criminali cognoscere: sicut econtra iudex maleficiorũ non posset de causa ciuili iudicare: ut. l. solemus. §. latrunculator. ff. de iudic. etiam si sua iurisdictio in causis ciuilibus esset prorogata. l. testamenta omnia. et quod ibi Bald. C. de testa. et not. Cy. et Bal. in. l. si qui ex consensu. C. de episcop. audien. et Bart. in dicta. l. inter conuenientes. quod est verum si principaliter iudex maleficiorum super ciuili aditus etiam ex prorogatione fuisset: secus si incidenter, ut quia cognoscit de furto criminaliter et potest iudicare ultra penam furti quod res ablata restituatur: ut dicit glo. et Bar. in. l. interdum. §. qui furem. ff. de furtis. et notat Inno. in. c. cum oporteat. de accusa.

Augusti. ¶ Tu autem in hac materia adde qđ b id dixit Bar.[b] in dicta. l. interdũ. §. qui furem. idem voluit in. l. penult. ff. de calum. Et idem voluit Ange. in dicta. l. si vacantia. in ulti. questio. et Bar. in. l. defuncto. §. fin. ff. de publi. iudic. per illum tex. qui ita limitat dictum. §. latrunculator. Et ideo dixit Bal. in. l. quod euitandi. C. de condi. ob turp. cau. quod ex processu criminali peruenitur ad ciuilem processum ex eadem instantia ex officio iudicis. Et ideo dicit ꝙ fur qui criminaliter fustigatur tamen de carcere non relaxatur, donec furtum reddatur, allegat dictũ. §. qui furem. Et ideo dicit ꝙ custodes carcerum caueant ne talem sic condemnatũ dimittãt, nisi prius sit satisfactũ fisco et parti. Et idem videtur velle Bal. in dicta. l. ea quidem. in ulti. col. dum allegat dictũ. §. qui furem. et idem Bal. in. l. j. C. si a non cõpe. iudi. in penul. col. et idem Bart. in. l. j. in. §. hoc edictũ. in. j. col. ff. vi bo. rap. per Bart. in. l. j. quan. ciui. actio preiudi. crimi. ¶ Adde tamen quod Bal. in. l. si quis a se fundũ. C. unde vi. in ulti. col. tenet contrarium: quia iudex maleficiorũ incidenter non pronunciabit super restitutione rei: quia duo processus sunt necessarij, scilicet ciuilis et criminalis. Nec ob. dictus. §. qui furem. quia respondet qđ ibi fuit processum de facto non de iure: et alleg. Odof. Pet. et Cy. ita tenuisse: vel dicit ꝙ ibi est speciale, quia delinquẽs fuit repertus in crimine: ut est etiam speciale in. l. capite quinto. ff. de adulte. et in. l. ictus fustium. ff. de infa. Ad idem contra Bar. Bal. allegauit tex. in terminis in. l. si de possessione. C. unde vi. Nam dicit Bal. in dicta. l. si de possessione. hic est casus contra opi. Bart. ꝙ iudex maleficiorũ incidenter non potest pronũciare super restitutione rei. Non obst. §. qui furem. quia respondet ꝙ ibi fallit nisi latro duceretur ad furcas. et ita intelligit dictũ. §. qui furem. et sic voluit ꝙ ibi illo casu in dicto. §. qui furem. esset speciale. Sed non recedatis ab opi. Barto. in locis. s. alleg. quia diuinatio est quod in dicto. §. qui furem. ibi fuerit aliqua specialitas. Limitate tamen predicta quod verũ est quod incidenter iudex maleficiorũ ex officio potest pronunciare super restitutione rei ablate quando de maleficio constaret per confessionem: secus si per alias probationes. ita eleganter et singulariter voluit Bald. per bonas rationes in. l. qui crimen. in ult. col. C. qui accusare. et certe ista est maxima restrictio ad dicta Bart. et ad dictũ. §. qui furem. sed certe rationes Bal. ibi sunt friuole, quas ipse adducit. De hac materia vide per Sal. in dicta. l. si quis a se fundũ. et aliquid per Bar. arg. illius tex. in. l. penul. C. si aduer. lib. Et de intellectu dicti. §. qui furem. late per Gand. in tract. malefic. in rubri. forma libel. accusa. in versi. sed interim ego quero nunquid in eodem libello &c. et ibi late examinat intellectũ dicti. §. qui furem. et vide Bar. in. l. j. in fi. ff. ad Turpil. et Bal. in. l. obseruare. §. proficisci. ff. de offic. proconsu. et leg. qui in fi. vj. questio. dicit ꝙ dispositio dicti. §. qui furem. habet locũ in inquisitione nedũ in accusatione: et intellectũ dicti. §. qui furem. melius posuit Angelius in. l. j. C. quando ciui.

do ciui. act. preiud. cri. z ponit practicā qua vtuntur hodie iudices maleficiorū: per Bal. in. l. j. in. j. col. C. de appel. per do. Catald. in trac. syndica. q. cxcviij. qui tenet φ iudex malefíciorū erit iudex etiam si de maleficio ageretur ciuiliter.

Ange. ¶ Et dico φ quilibet potestas z quilibet alius officialis iurare debēt φ officiū suū faciēt bona fide z sine fraude remoto precio z qualibet illicita pactione. l. fi. z ibi Bal. C. ad le. iul. repe. Si quidē autem aliquid receperit per concussionem vel per baratariā acceperit domū illud cum quadruplo restituet. l. j. z ibi Bal. C. eo. tit. que pena transit in heredē officialis, licet cōtra eum non fuerit lis cōtestata vel ad heredem eius nihil peruenerit. l. ij. z ibi Bal. eod. tit. Nam officialis debet habere mundas manus. l. omnis. eo. tit. z ibi Bal. de barataria potest a quolibet accusari. l. iubemus. eod. titu. z ibi Bal. z etiam ab eo a quo extorsit dūmodo querelam porrigat intra certum tempus: vt. l. vnusquisqz. z ibi Bal. eod. tit. qđ not. pro syndicatu, z contra alios officiales baratarios.

Augusti. ¶ Adde tu in hac materia inquantū dictū est φ iudex qui commisit barataria tenet ad quadruplū: dic hoc verū quādo ciuiliter cōueniret, secus si criminaliter. Nam z criminaliter potest etiā cōueniri, tex. est in. l. antepe. §. hodie. ff. ad le. iul. repe. z ideo caueant ne iudices baratariū cōmittant: z qđ etiā criminaliter possit agi voluit glo. in. l. j. C. eo. tit. z omnes doct. Cy. Pet. z Salic. in. l. iij. C. eo. tit. quinimo dixit ibi Ange. qđ si iudex in causa capitali cōmisit baratariā, quia cōdēnauit innocentem, z absoluit noscentem, pena capitali punitur vel deportat. In aliis casibus siue criminaliter agat, siue ciuiliter etiā si causa sit pecuniaria relegandus est per. d. §. hodie. licet Sali. ibi in. d. l. iij. aliter intellexerit istam materiā. Item inquantū dictū est. s. φ quilibet potest accusare iudicē qui cōmisit baratariā. ¶ Adde z tēpora predicta pcedere qñ ageretur criminaliter seu ageretur pena quadrupli, z illud quadruplū applicaretur fisco: secus si illud quadruplum applicaretur parti z fisco: qz tunc nō potest quilibet de populo agere contra iudicē: sed solū ille qui dedit pecuniam, z heres eius cuius interest. Ita dixit Ang. in. d. l. j. C. ad le. iul. repe. in. j. col. Et de materia vide Bart. in. d. l. datur. qui ponit qñ heres iudicis teneatur de barataria. z per Ang. z Sali. in. l. ij. C. eo. tit. z vide do. Catald. in tract. syndi. in. q. cx. qui dicit φ in sola promis. cōmittitur

a barataria[a], z in vno nummo: z priuatur ipso iure officio: z in. q. lxiiij. ponit qñ mediator in barataria potest esse testis.

Hiero. ¶ Tu adde Pari. de pu. vbi late tradit de hac materia in trac. de syndi. in rub. de barataria. char. xxvj. z in ea. rub. in ꝟ. corruptio. char. xxxviij.

1 ☞ Accusationis processus non fit officio iudicis, sed ad partis petitionem.

2 Verba mero officio, operantur quod inquisitio fieri possit absqz hoc φ procedat diffamatio, z φ inquisitionis copia reo detur.

Mero officio: arbitrio: autoritate: potestate: atqz bailia.

¶ Dic φ ista verba de necessitate z vtilitate z cū ministe-

1 rio apponūtur: †quoniā qñ agitur per accusationē non fit ex officio iudicis, sed ad partis petitionē: vt dicet statim in glo. seq. facit. l. rescripto. §. si quis accusatorem. ff. de mu. z ho. z dic φ ista verba ex mero officio, sunt multū vtilia apponi in inquisitione. Nam per talia verba apposita in in-

2 quisitione, non est necesse qđ precedat diffamatio: †sed nec est necesse qđ copia inquisitionis tradatur reo: vt in. c. qualiter z quando. z in. c. inquisitionis. eo. tit. ita dicit Ang. in d. l. si vacantia. in versi. de quinto vero articulo. z in versic. item fallit. vbi iudex inquirit ex mero officio. z hic voluit Ant. de but. in. d. c. qualiter z quādo. in. iij. col. al's non appositis dictis verbis nō procederet inquisitio, nisi precedēte diffamatione. Et multum cōmēda in practica, qz multi hoc non ponderauerūt: z quid importet z significet ex mero: vide Ang. z Imo. in si. in. l. v. in prin. ff. de ver. obli. facit tex. z glo. in verb. mero. insti. de diuis. stip. §. ij. z ibi dixi.

b **Augusti.** ¶ Tu autē in hac materia adde que dixi. s. in illo articulo[b], in. iiij. q. princi. in gl. hec est quedā inquisitio. vbi probaui istam suā practicam esse falsam motus autoritate Spe. Hosti. z Jo. and. z Gandi. qui in propriis terminis dixerūt cōtrariū: quos iste ignorauit qui voluit φ imo si iudex etiā pcedit ex mero officio necessaria est ipsa diffamatio: imo dico φ tu iudex teneris in syndicatu, si tu formares etiam inquisitionem ex mero officio nulla precedente diffamatione, dic vt ibi: z de verbo mero vide que dixi in dicta. l. v. ff. de verb. obli.

1 ☞ Querelans aut instigans iudicem, vt inquirat, non proprie dicitur accusator.

2 Querelans siue instigans aut solicitans iudicem vt inquirat, tenetur pena Turpiliani, z condemnatur in expensis, sicut si principaliter accusaret z non probasset.

Et ad querelam Titij infrascripti.

1 ¶ † Dico φ iste non est pprie accusator, lz querelet vel instiget iudicē vt inquirat, qđ patet, qz non facit ea q̄ sunt necessaria in accusatione, vt se subscribat vel prestet

2 fideiussionē, z alia de quibus. j. † Et dico vnū menti tenen-

c dum φ talis ad cuius instantiā querelam[c] vel instigationē iudex inquirit siue solicitauerit. Si inquisitio nō probatur tenetur pena Turpiliani z etiam condēnatur in expensis: sicut si principaliter accusasset, z non probasset accusationem: vt est tex. z glos. in. l. j. §. incidit. ff. ad Turpil. z est tex. gl. z Bar. in. l. in senatus. §. an ad eius. in prin. ff. ad Turp. z est tex. in. l. ob hec verba. ff. de infa. Et ibi omnino videas Bal. z Ang. singulariter: qđ singulariter no. z tene menti.

Augusti. ¶ Tu adde vltra predicta ea q̄ dicit Angel. in. l. iij. ff. de cri. stel. qui dicit φ isti instigatores tenētur crimine stellionatus, z sic puniunt arbitrio iudicis. Et idem voluit in. d. l. ob hec verba. quem omnino vide. Si autē vnus cū pecunia faceret φ vnus denūciaret iudici inique aliquod maleficium ad hoc vt iudex procederet cōtra eum tenet pena falsi. l. lege cornelia. §. fi. z ibi Bart. ff. de fal. Et adde hic not. per do. Anto. de but. z Abb. in. c. cum dilecti. in fi. extra de do. z contu. Et qđ iste promouēs iudicem in formando inquisitionē teneat in expensis si reus est absolutus. tenet do. Cataldy. in trac. suo syndi. q. clxv. secus si iudex ex necessitate officij ex mero officio suo format inquisitionem, ibi vide. z in. q. seq. ibi declarat do. Cataldy. quid importet hoc verbū querela.

Hiero. ¶ Addatis Stepha. auferi omnia ista referentem z approbantem in decisi. capelle Tholosane. in decisi. vij. in ordine.

3 Accusare quid sit.

4 Accusator iurat φ nō animo calumniandi reum accusat.

3 **Ange.** ¶ Et quia hic tractatur materia congruētius ipsius accusationis. Primo qro † quid est accusatio. Unde dicit Azo in sum. C. de accusa. Accusare est aliquem in libello reum criminis deferre, vel facere ad vindictam. Et de materia late per Hosti. in sum. eo. tit.

4 z facit. l. cum rationibus. C. qui accusa. † Et ille qui accusat primo iurare debet φ non animo calumniandi reum accusat. Ita voluit Bar. in. l. is qui reus. ff. de pub. iud. in versi. sed quero quomodo cum supra dixerim zc.

Augusti. ¶ Tu adde quod miror φ iste nō allegauerit doctrinā Bart. in. l. j. C. de iura. calum. qui melius hoc dicit φ hodie fm cōsuetudinem Italie, accusator iurat in principio, quod accusatio est vera, z quod non animo calumniandi hoc facit, z reus iurat de dicenda veritate. Idem dixit Gandi. in trac. maleficio. in rubrica, qualiter fiat accusatio. in versicu. hodie autem de consuetudine per totam Italiam. vbi dicit quod hodie non producitur libellus accusatorius, sed simplex quedam accusatio, que continet z nomen accusantis z accusati, z delictum, locum, z tempus: z ille accusans iurat accusationem esse veram. Sed ibi Gandi. non adijcit illa verba, qđ non animo calumniandi hec facit.

Hiero. ¶ Tu adde do. Preposi. in sum. ij. q. viij. in ij. col. versic. z in primis. cum pluribus seq. vbi ponit plures diffinitiones, que tamen idem reincidūt. z per Bal. in sua practi. in rub. de quest. circa libel. cri. Hiero. zane. post doc. in repe. c. j. de accusa. super rub. colum. v. versi. quero. Vitali. in tracta. malefic. in rub. quot mod. super malefi. proced. in versi. quid sit accusatio. vbi etiā ponit multas formas accuse: sed an accusatio expediatur officio iudicis nobili: z breuiter dico φ sic, fm Bapti. de sancto Blasio, qui late hanc questionem disputat in. l. imperium. ff. de iurisd. om. iud. iiij. col. ver. octauo quero zc.

5 Accusator subscribit se ad penam talionis.

6 Inscriptio requiritur de iure canonico.

a ¶ Barataria. quid aūt sit barataria, z qualr fiat: z ad materiā vid Paul. de cast. in ꝯsil. clxij. prima stam. et Pet. de ancha. ꝯsi. cclxxij. Ber.

b ¶ In illo articulo. Adde tu z vide ibi posita z vide Cep. in ꝯsi. lxvj. vbi trāsit cū opi. Ang. scz φ non sit dāda copia inquisitiōis z indiciorū: z dicit φ Ang. in. d. l. si vacātia. hoc nō dicit z φ autor ista sic correxit. j. in ꝟs. fama publica. z φ sit dāda copia indiciorū z inquisitionis cū pcedit ur ex mero officio dicit tenere Jo. Pe. Ferra. Pap. in sua practi. Gand. z plures alios, quos vide ibi: z qñ sit danda copia indiciorū eū iudex hz latū arbitriū, vide Ale. in ꝯsi. in. ij. vol. Ber.

c ¶ Querelā. adde tu qđ sit qrela, z an ponat p accusatiōe z denūciatione: vide Cep. in cōsi. lxv. z φ assistēs seu accusans, si nō pbat, possit puniri de falso. tenet do. Alex. in ꝯsi. xj. in. j. vol. z an instigator incidet in Turpilianū: vide Cep. cōsi. lxvj. Ber.

5 **Ange.** ¶ † Scdo requiritur ꝙ se subscribat ad penam talio. l. iij. C. qui accu. nõ pos. ⁊ ibi Cy. Bal. Ang. ⁊ Sali. ⁊ in. l. si cui. in prin. ⁊ ibi Bar. ff. de accusa. ⁊ Spe. in tit. de accu. in prin. versi. his igitur consideratis ⁊c. ¶ Item inscribat se eandem penam subiturũ si nõ probet, quã reus pateretur[a] si probatũ esset. l. pe. ⁊ fi. C. de accu. ⁊ debet per se siue per aliũ, si nescit scribere se subscribere: vt. l. libellorũ. ff. de accu. ⁊ auf. generaliter. C. de epis. ⁊ cle. ⁊ no. Saly. in. d. l. iij. ⁊ vide bonum tex. in. c. tue. extra de procu. ⁊ in. c. super his. extra de accus. ⁊ hoc procedit de iure, sed de consuetudine non est necessaria subscriptio[b]: vt not. Bar. in dicta. l. si cui. in prin. ⁊ in dicta. l. libellorũ. ff. de accu. Sed de iure hoc etiam fallit in. l. quamuis. la. ij. C. de adulte. ⁊ hoc de iure antiquo: hodie vero secus: vt in auf. vt lice. ma. ⁊ auie. in. §. si de adulterio. ¶ Item fallit in causa abigeatus: vt. l. j. C. de abige. ⁊ hoc cum agitur de crimine criminaliter: si vero agitur ciuiliter non est necessaria inscriptio, ⁊ sic ad penam applicãdam parti. Secus si pena applicaretur fisco[c], licet esset pecuniaria: quia tũc dicetur agi criminaliter: vt est glo. singu. in. l. ij. §. j. ff. de sepul. viola tunc autem necessaria esset subscriptio. Ista distinctio probatur expresse in. l. fina. ff. de priua. delic. ⁊ idem si agitur de crimine ⁊ criminaliter per viam exceptionis: quia qui excipit non proprie accusat: ⁊ sic se subscribit. Et hoc etiam patet, quia si crimen obijcitur per modum exceptionis nõ est punibile. l. lucius. ff. de infa. Nec obst. l. vbi. C. de fal. quia illud accessorie officio iudicis non principaliter: ergo est attendendum: vt. l. si quis nec causam. ff. si cer. peta. Si vero non simpliciter excipit, sed impugnat, quia petit puniri illum contra quem excipit, tunc debet se subscribere. Ita in hoc vltimo dixit Bar. in. l. si cui. in prin. ff. de accusa. ⁊ Sali. in. l. iij. C. qui accus. non poss. Si vero procedatur per denunciationem non est necessaria subscriptio: vt. l. ea quidẽ. C. de accusa. ¶ Aduertas tamen s͡m Ange. in. l. iij. C. qui accusa. non pos. ꝙ licet quando crimen obijcitur tantummodo ad repellendum non sit necessaria subscriptio. Tamen obijciens potest iniuriarum[d] cõuenire indistincte, nisi probet quod non probauit propter potentiam aduersarij, vel quia fuit deceptus a testibus: tunc apparet ꝙ non animo iniuriandi hoc fecit: ideo non tenetur iniuriarũ. Et ita tenet Io. an. in addi. spe. in ti. de accu. in ℣. vsqꝫ pene. ad fi.

Augusti. ¶ Tu autem in materia hac adde qđ vera est ista conclusio quod vbi agitur ciuiliter non requiritur illa solennitas inscriptionis: tex. est ⁊ ibi Bal. in. l. momentanee. C. vnde vi. voluit Bald. in. l. ij. C. de fide instru. Et in hac materia adde bonam gloss. ij. q. viij. in summa que enumerat sex casus in quibus de iure si agitur criminaliter non requiritur inscriptio ad penam talionis. Sed adde ad illam gloss. ⁊ ad docto. hic, quod vbi crimen est contra maiestatem diuinam, nec etiam ibi requiritur talis inscriptio. Ita voluit Ange. singulariter in authen. quomo. opor. episco. in. §. fin. quod nota contra blasphemantes maiestatem diuinam. De consuetudine hodie non requiritur inscriptio. Ita dixit Gandi. in tracta. maleficiorum. sub rubri. qualiter fiat accusatio. in versi. dixi inscriptionem de consuetudine non esse faciendam. Et idem Gandi. sub rubri. quis possit accusare. in versi. hodie autẽ in consuetudine. Et ibi etiam ponit aliquos casus, vbi etiã de iure non fit inscriptio. Et dixit Bar. in. l. penul. §. ad crimen. ff. de publi. iudic. in prin. in. j. colum. ꝙ in Italia ex forma statutorũ non fiunt iste prescriptiones. Et ideo Spe. in titu. de accusa. in. §. j. in versi: nec mirum si in criminali dicit ꝙ generalis consuetudo non obseruat has inscriptiones. Et vide Io. andr. in addi. Spec. in tit. de accusa. ⁊ inquisitione. in. iiij. parte. in fine. qui remittit se ad bonas remissiones: vide Oldra. in consi. cclxix. qui ponit quando superior accusat inferiorem[e]: an requiratur inscriptio ista: ⁊ dicit ꝙ sic.
6 † De iure canonico vidi dubitari, an requiratur inscriptio ad penam talionis: ⁊ dubium faciebat tex. in. c. dilecti. extra de iudic. ⁊ tex. in. c. licet in beato Petro. extra de accusa. Sed certe frustratoria erat disputatio: quia de hoc est casus in. c. quisqs. ij. q. viij. ⁊ text. in. c. licet hely. extra de simonia. vbi expresse requiritur inscriptio: ⁊ tex. in. c. qualiter ⁊ quando. An autem vbi crimen opponitur per viam exceptionis requiratur inscriptio. In hac materia vltra. s. allega. adde glo. ij. q. viij. in summa. ⁊ Bal. in. l. fi. in penult. colum. C. si ex fal. instru. ⁊ Ange. in. l. libellorum. ff. de accu. ⁊ Canoniste in. c. super his. extra de accusa.

Hiero. ¶ In hac materia adde Sali. in. l. penul. vbi ponit formam inscriptionis. ¶ Item inquantum dicũt hic Ange. ⁊ August. ꝙ inscriptio hodie non requiritur de consuetudine. adde qđ idem tenet practicus Pap. in forma inquisitio. in glos. hec est quedã inquisi. j. colum. versi. sed quid dices. ¶ Item vltra casus positos hic, in quibus non requiritur inscriptio, adde notabiliter Henricum boyc, in. c. super literis. de accusa. in. j. ⁊. ij. colũ. vbi post antiquos ponit. xj. casus, ⁊ Prepo. post gl. in summa. ij. q. viij. ⁊ per Iaco. de bel. in sua practi. in rubri. de inquisitio. j. colum. versi. ⁊ intelligãtur. vbi tenet ꝙ vbicunqꝫ communitas, collegium seu vniuersitas, accusat ꝙ non requiritur inscriptio. Sed quero in quibus casibus requirit͛ inscriptio, etiam si nõ interueniat accusatio sit nulla: ⁊ breuiter dicatis ꝙ non, s͡m communiter in. c. super his. de accusa. extra. de qua traditur per doctores. in. l. penul. ⁊ fina. hic alleg. ⁊ ratio est, quia suppletur a lege, vt accusator intelligatur obligatus ad penã talionis, ⁊ ad prosequẽdam accusam, s͡m glo. ⁊ doc. ibi: ⁊ probatur per tex. quẽ ibi not. Bal. in. l. his verbis. cum seq. ff. de adoptio. ⁊ in. l. j. in princ. C. de rei vxo. actio. vbi omissio solennitatis que suppletur a l. ipso iure. nunꝙ reddit actum ipso iure nullum. ⁊ ita declarat etiam do. Prepo. c. vbi. s. colũ. iij. sed an vbi proceditur per denunciationem requiratur inscriptio. videatis singu. Henri. boyc, in dicto. c. super his. de accusa. vbi ponit in accusatione, inquisitione, denunciatione, ⁊ exceptione.

7 Accusator dicit ius in carceribus sicut accusatus.

7 **Ange.** ¶ † Tertio requirit͛ vt ius dicat in carceribus vt sicut accusatus stat in carcere ita accusans: ⁊ si nõ ꝓbat possit postea sustinere similẽ penam, ⁊ sic ne pena sit elusoria: vt est casus in. l. fin. C. de accu. qđ intelligit esse verũ quando reus esset detẽtus: qꝛ est tale delictũ ꝙ nõ est fideiussoribus relaxãdus. iuxta not. in. l. j. ff. de cust. reo. Alias aũt si reus non cõpareret accusator nõ debet stare detẽtus plus ꝙ̃ reus: vt est casus in. l. nullus. C. de exhi. reis. Et idẽ si accusatio fiat de crimine cuius pena sit pecuniaria semper, ⁊ sic reus veniret fideiussoribus relaxãdus: qꝛ posito ꝙ accusator nõ probet, ⁊ sic tenetur ad similitudinem supplicij: tamen sentẽtia poterit habere effectũ quãuis accusator nõ sit detẽtus cum prestet fideiussorẽ de accusatione prosequẽda. arg. l. generaliter. C. de epis. ⁊ cler. ⁊. l. grece. §. post. ff. de fideius. ⁊ dicit. d. Ang. hic, ista esse bene not. qꝛ vidit multos peritos errare. Dicit tñ ꝙ licet accusator debeat stare detẽtus, vna cum malefactore: tñ relaxabitur liquidato delicto, licet adhuc lata non sit sentẽtia: qꝛ non potest amplius esse suspicio, quod aut colludat aut nõ probet delictũ intentatũ. Ita dicit Sali. in. d. l. nullus. in fi. C. de exhi. reis. Bar. aũt in. l. pe. §. ad crimẽ. ff. de pub. iudi. in prin. ij. col. dicit ꝙ hodie cõmuniter ex forma statutorũ Italie hoc non obseruatur vt accusator stet detẽtus: quia vt plurimũ ex forma statutorũ accusator non tenetur ad penã talionis: qꝛ dicit ꝙ si statuta sunt illa, obseruanda sunt. al's autem procedũt de iure que supradicta sunt: ⁊ voluit etiam Bar. in. d. §. ad crimen. ⁊ Bar. in. l. fi. C. de accu. qđ intelligit verum ibi Bar. nisi accusatus vellet statim accusare accusatorẽ suũ de falso ⁊ calumniosa accusatione.

Augusti. ¶ Tu autem in hac materia adde qđ Ang. in. l. fi. C. de accu. ponderauit gl. in. d. l. nullus. ꝙ accusator nõ dꝫ ingredi carceres nisi reus cõpareat. Sed limito predicta qđ poterit esse ꝙ accusatus ingredie͛t carceres, qꝛ est vilis persona[f], ⁊ accusans est nobilis persona. Nam illo casus accusans non ingredie͛t carceres: vt est tex. singu. in. c. quisquis. ij. q. viij. nisi omnino essemus in casu, vbi etiã nobilis deberet incarcerari: vt declarat Ang. in. d. l. nullus. qui ponit modũ ⁊ practicã qũo accusatus qñqꝫ debet relaxari fideiussoribus datis aliqñ ꝓpter vtilitatem persone incarcerate: aliqñ datur in custodia militibus: aliqñ assignatur sibi vnus locus in ciuitate ⁊ licet cõtra limitationem meam videatur expresse decisio Bal. in. l. ij. C. de fide instru. Tamen cõtra Bal. ibi est casus in. d. c. quisquis. ⁊ in. l. fi. C. vbi sena. vel claris. Tu adde ꝙ etiã stante cõsuetudine ꝙ accusans non debet se subscribere ad penam talionis etiam circũscripto statuto: de quo per Bart. in. d. §. ad crimen. ⁊ dictũ est. s. dico ꝙ in illis locis vbi viget talis cõsuetudo accusans non ingreditur carceres, qꝛ cessat ratio. l. fi. C. de accu. arg. l. adigere. §. quãuis. ff. de iure patro. c. cum cessante. extra de appella.

Hiero. ¶ De hac materia adde etiam Prepo. in sum. ij. q. viij. col. v. in fi. sed aduertendum ꝙ do. Bonifa. de vitelinis ꝙ id qđ dicit͛ de carceribus nõ seruat͛ de cõsuetudine: vt per eũ in dicto trac. in rub. quot modis super malefi. ꝓceda. ⁊c. in ℣. cõstitutus M. corã do. P.

Accusator

---

a ¶ Pateret͛. adde tu Alexã. de imo. in cõsi. xi. j. vol. ⁊ Anto. de prato vete. in ꝯs. Barba. ꝯsi. pe.

b ¶ Subscriptio. adde Anto. de prato vet. in ꝯsi. ꝓxi. allega. ⁊ idẽ sentit Ro. in ꝯs. ccccli. in fi. Ber.

c ¶ Fisco. Adde circa hec dicta. ⁊ vide que ponit Alexã. in consi. cxxij. in. j. vol.

d ¶ Iniuriarũ. adde ad hoc Alex. in cõsi. xi. j. volu. Oldr. cõsi. cliij. ⁊ Pet. de ancha. ꝯsi. ccccxxvj. B.

e ¶ Inferiorẽ. adde tu et dic hoc verũ nisi agerũt ad correctionẽ morũ ⁊ imponeret penitẽtiã. ita Cal. in tit. de accusa. ꝯsi. ij. ⁊ adde ꝙ libellus accusatorius in ciuili dꝫ continere oẽs solẽnitates: scꝫ loci ⁊ tpis q̃ ꝯtinere dꝫ in criminali. ita Ro. in cõsi. cxcj. B.

f ¶ Vilis persona. adde ad ꝓpositum, ⁊ vide Anto. de prato vete. in ꝯsi. s. sepius alleg. B.

8 Accusator prestat fideiussorem de accusatione prosequēda vsq3 ad finem.

8 **Ange.** ¶ † Quarto requirit φ fideiussorē prestet de accusatione prosequēda[a] vsq3 ad finem: sicut accusator tenetur facere in ciuili. aut generaliter. C. de epi. ꝛ cleri. ꝛ est text. in. l. iij. C. qui accu. non pos. qui loquit in plurali numero ꝛ ibi sal. in princi. ꝛ φ se inscribat ad penam talionis ꝛ de lite prosequēda habet locum siue delictum sit publicum siue priuatum. d. l. iij. ꝛ glos. ꝛ ibi Sali. in prin. C. qui accusare non pos. Et satis est φ in criminali prestet fideiussorem ante litem contesta. l. senatus. §. qui post ad turpil.

Augusti. ¶ Tu in hac materia adde not. p Albe. de rosa. post Jac. de but. in. d. l. iij. C. qui accusare. ꝛ per Alber. in. l. senatus. §. qui post. ad turpil.

Hiero. ¶ Circa hanc quartā. q. vide prepo. vbi. s. col. v. ver. ponitur indiffi. vbi in fine eiusdem col. hoc limitat. sed aduerte quia Bonifa. vbi. s. tenet φ de cōsuetudine non prestatur ista satisdatio. sed quero quid si statutū dicit simpliciter, quod accusans vel denūcians det fideiussores an valebit accusa. si contra factum fuerit videatis Bal. post Jac. but. in. l. si tutor. in fi. C. in quibus cau. in integrum. Moder. in. l. ij. de liber. ꝛ posthu. ff.

9 Accusare in crimine priuato regulariter nō admittitur nisi cuius interest.

9 **Ange.** ¶ † Quero an quilibet possit de crimine publico accusare ꝛ dico, quod distingui debet crimen publicum a priuato: nam in crimine priuato regulariter nō admittitur ad accusandū, nisi cuius interest: vt videt velle gl. in. l. fi. ff. de priua. delic. qd limita nisi sit tale delictū priuatū ex quo veniret pena pecuniaria applicāda fisco: quia quilibet de populo admittatur ad accusandū pro illa pena etiam pecuniaria que applicari debet fisco non p interesse offensi. ita voluit glos. sing. Dy. ꝛ Bart. in rubri. ff. de pop. actio. pro quo facit. l. j. ff. de iure fisci. ꝛ. l. iij. ff. de preuarica. Sed Bal. in. l. aduersus. C. de fur. tenet contra glo. ꝛ Barto. ꝛ per eundem in. l. j. C. qui accu. non pos. vbi dicit primo qd ipsis dissimulantibus iniuria non puniretur. Itē est contra dicta. l. iij. ff. de preua. Item ius ꝛ obligatio, que ex facto oritur coheret persone quam factum tangit: vt. l. licet. §. ea obligatio. ff. de procura. Non obst. dicit ipsa glos. in rubrica. ff. de popula. actio. quia illa loquitur de ciuilibus actionibus que veniunt ex edicto pretoris: nam sunt populares eo ipso, φ pena fisco applicatur. Ad penam autē corporalem actio popularis non intentatur licet in defectū pecuniarie quandoq3 pena officio iudicis imponatur. l. si id quod. ff. de iurisdic. omnium iudi. Nec ob. l. fin. C. de litigio. quia alienatio tendebat ibi ad impediendum effectum iudicij ꝛ sic delictum in rem ipsam non in personam. Nec ob. ff. de sepul. vio. l. qui sepulchri. quia speciale ibi: quia ibi deliquit in re sacra siue religiosa: vnde est sacrilegiū. Itē ibi lex vltra procedit: vt. C. de preuari. l. j. Item non ob. l. j. ff. de iure fisci. quia dicit φ ibi non est pena criminalis: sed defertur in fiscum ex contractu vel ex contumacia, vel dic φ illa. l. indistincte loquens debet intelligi, fm aliā distinctionē legū. ¶ Item in criminali fiscus nō est creditor nisi lata sententia: vt. l. si qua pena. ff. de verb. signi. ꝛ sic ante sententiam nihil pertinet ad fiscum, quod posset dici debitum post sententiā. Ergo quilibet posset denūciare quod est publicum, id est fiscale. Et contra glo. ꝛ Bar.[b] videtur text. apertus in. l. fi. in fi. de litigi. vide aliquid per Imo. in. l. j. ff. de pub. iudi. Et p Bald. facit glos. singu. in. l. cum emancipatus. §. cum emancipati. ff. de colla. bono.

b

Augusti. ¶ Tu autē in hac materia adde φ iste doctor errauit dum supra posuit illā doctrinā Bal. contra Bart. allegando Bal. in. l. j. C. qui accu. quia Bal. ibi nihil loquitur de ista materia. Sed voluit allegare Bald. in rubri. C. qui accu. non pos. in. iij. col. Et vnum pondera, qd Bal. in dicta rubrica dicit φ cōmunis sententia doctorum est contra Bart. ꝛ certe periculosum est verbum istud. Sed ego sum in cōtraria opi. quia dico φ imo cōmunis opinio est contra Bal. ꝛ pro sententia Bart. allego aliā glo. in. l. fi. C. de litigio. φ ibi secutus est ipsemet Bald. ꝛ sic Bal. est sibimet contrarius in hoc articulo. Et ad idem reprehendo do. Ange. hic qui dixit illam glo. sing. in rubrica de popula. ac. quia similis est glo. in. d. l. fi. C. de litigio. ꝛ ita eam ibi ponderauit Bal. vt dixi. Quinimo inuenio Ange. in rubrica. ff. de publi. iud. φ in hac materia approbat illam glo. in rubrica. ff. de popula. actio. ꝛ ibi etiam dicit φ vbi pena applicat fisco in delicto priuato quilibet de populo admittitur ad accusandum. Unde cum habeam[9] autoritatē glo. approbatam a Barto. ꝛ ab Ange. non video quare cōmunis opinio nō sit illa quam posuit glo. in. d. rubrica. ff. de populari actio. ꝛ maxime cum Bal. reperiatur contrarius vt supra dixi. Nec cum supportatione Bal. respondet recte ad motiua Barto. quinimo allego in indiuiduo Dy. quem[a] refert ꝛ sequitur Ang. in. l. si quis. ff. de priuatis delictis. qui hoc voluit in terminis. Et ibi Ange. multum exclamat pro statutis, que ponunt penam pecuniariam applicandam fisco, φ quilibet poterit accusare illo casu, licet in statuto hoc non dicatur: ꝛ allegāt illam glo. in dicta rubrica de popula. act. Et ad idem allego Ang. in. l. preuaricationis. ff. de preuari. vbi approbat etiam predictam glos. Concludo ergo communem opinio. esse illam quam tenuit prefata glos. Dyn. Barto. et Ange. et sic errauit Bald. in dicta rubri. C. qui accu. inquantum voluit quod communis opi. doctorum sit contra Barto.

a

Hiero. ¶ Adde qd dictam glo. approbauit Albe. de rosa. post And. de pisis in. d. rubr. de popu. actio. vide Dyn. qui ibi dixit φ si ex priuato delicto imponatur pena per statutum applicāda fisco quod quilibet de populo admittetur ad accusandum.

10 Accusare in priuato crimine potest qui suam aut suorū iniuriam vel vindictam prosequitur.

11 Cuiuslibet criminis, siue publici, siue priuati, duplex oritur actio: vna ad commodum iniuriati: alia ad vindictam, siue penam fisci.

12 Crimen blasphemie est crimen publicum.

10 **Ange.** ¶ † Si vero est ille qui suam vel suorum iniuriā vel vindictam propriā vel suorū prosequatur potest in crimine priuato accusare: vt. l. fina. ff. de priuatis delictis. ꝛ. l. fi. ff. de iniurijs. ꝛ. l. fi. de fur. ꝛ etiam potest agere ad penam applicandam sibi ꝛ ad vindictam publicā: ꝛ tunc dicitur agere ciuiliter ꝛ criminaliter: vel potest agere ad penam applicandam sibi: ꝛ dicitur agere ciuiliter tantum: vel potest agere ad vindictam publicam, vel ad penā applicandam fisco, ꝛ tunc dicitur criminaliter agere: vt est
11 glo. sing. in. l. iij. §. j. ff. de sepul. vio. ꝛ Bart. ibi. ¶ † Nam de vno quoq3 crimine publico vel priuato oritur duplex actio: vna ad cōmodum iniuriati, que dicitur actio in factū: ꝛ vocatur actio ciuilis. Alia ad vindictam vel penam fisci, que dicitur criminalis: ꝛ de hoc est text. in. l. fi. ff. de priua. delic.[b] ꝛ in. l. fina. ff. de fur. ꝛ in. l. fi. de iniurijs. ꝛ in. l. qui nomine. ff. de fal. ꝛ predicta procedunt quando delictum committitur contra personam certam: al's si in incertam vt puta statuto cauetur, φ quicūq3 blasphemauerit Deum: quicunq3 portauerit arma: quicunq3 iuerit de nocte puniatur in. x. Tunc ad accusandum talem reum quilibet admittitur: quia cum certa[c] ꝛ determinata non sit persona passa iniuriam ne delicta remaneant impunita: quia persona offensa non cōqueritur, vt deus ꝛ respub. Tunc quilibet de populo admittitur ad accusandum: vt not. Bart. ꝛ Imo. in. l. j. ff. de publi. iudi. ꝛ Barto. in. l. lex Cornelia. §. si quis libellum. ff. de iniurijs. Barto. in. l. ea quidem. C. de accu.

b c

12 **Augusti.** ¶ Tu autem adde in hac materia qd falsa est ista conclusio † φ crimen blasphemie sit crimen priuatum: imo teneo φ est crimen publicum: bene fateor quod in crimine quilibet admittitur ad accusandum. Ita allego Bal. dixisse quem iste non vidit. in. l. reos. C. de accu. in. vj. colū. qui dixit quod illud crimen blasphemie est crimen publicum ꝛ quilibet admittitur ad accusandum. Idem cum crimen cōmittitur cōtra incertam personam: quia crimen dicitur esse publicum. ita voluit Bald. ibi Si ergo publicum: ergo quilibet ad accusandum admittitur est casus institu. de publi. iudi. in prin. ꝛ hoc dixit Bar. in terminis in. l. j. ff. de pub. iud. qui ponit exemplum in blasphemante Deum.

13 Accusare cuilibet permittitur in crimine publico.

13 **Ange.** ¶ † In crimine autē publico regulariter est, φ quilibet admittatur ad accusandum: ꝛ sic regula, est permissiua. Et tene bene menti φ non tantū permittitur ciui dicta accusatio de crimine publico. Sed etiam
d cuilibet forensi:[d] ita dicit Barto. in. l. is qui reus. ff. de publ. iudi. quem ibi sequitur Jo. de Imol. super glo. fi. quoniam iura indistincte loquuntur facit. l. j. §. consequens. ff. de susspec. tuto. Et quia non potest reddi ratio diuersitatis inter ciuem, ꝛ forensem: ꝛ pro hoc etiam facit, quod notat Jaco. de are. ꝛ Barto. in. l. in prouinciali. §. fi. ff. de operis noui nūciatio. ꝛ facit glos. in. l. ij. §. penulti. ff. ne quid in loco publi. Et pro hoc potest allegari quod no. Imol. in rub. ff. de pub. iudicijs. quod dic perpetuo esse notādum. ¶ Et dico φ in

d

a ¶ Prosequēda. Adde circa hoc ꝛ vide Hi. Ant. de prato vete. s. allegato ꝛ cōsil. hu[9] autoris qd immediate sequitur.

b ¶ Et cōtra glo. ꝛ Bar. Adde φ etiā cōtra Bar. cōsuluit Ro. in cōsi. clij. incipiē. pñs accusatio: et ibi fortificat opi. Bal. in. d. l. aduersus et ibi dicit qd Bald. pfecte rñdet ad motiua Barto. Ber.

c ¶ Quia cū certa. Adde ꝛ vide Bar. in cōsi. suo inci. qd minister fratrū vbi dicit qd si aliquis habet priuilegium extrahēdi duos carceratos in festo natiuitatis dñi, dummodo carcerati habuerint pacē ab offenso quod blasphemator incarceratus poterit extrahi: q2 clausula qd habeat pacē debet intelligi qñ persona est certa. Ber.

d ¶ Forēsi. de hoc vide etiā p Pet. de ancha. in cōsil. ccccxvij.

quantum.§.dictum est cuilibet ciui ꝛ forensi licita est accusatio publica: hoc verum nisi quis lege vel statuto prohibeatur vel consuetudine: vt.l.qui accusare. cum pluribus legibus sequentibus.ff.de accusa.ꝛ ibi not.ꝛ plures alios qui repelluntur a dicta accusatione ponit Specu.in titu.de accusatore.in fi.ꝛ not.glos.in rubrica.C.qui accusa.non pos.ꝛ ibi Bald.ꝛ Sali.

Augusti. ¶ Tu autē in hac materia adde inquātū dictum est, ꝙ forensis poterit accusare dic, ꝙ imo videt̄ qḋ illa gl.in dicta.l.is qui reus.ff.de publi.iudi.sit verior que voluit ꝙ forensis non possit accusare: ꝛ ita voluit Ange.in rubrica.ff.de publi.iudi. quia sua non interest etiam ratione patrie.ergo non admittitur ad accusandum.sed vide Imo.ipsum reprehendentē in.l.j.ff.de publi.iudi.qui dicit,quod Ange.contrarium videtur tenuisse in.l.fi.ff.de priuatis delictis.ꝛ in hoc reprehendo do. Ang. qui supra allegauit Imo.posuisse istam materiam,in rubrica.ff.de publi.iudi.quia non est verum,qḋ ibi Imo. loquatur de ista materia. ¶ Adde etiam,qḋ Ang.in.l.si quis.ff. de priua.delic.attingit istā difficultatem ꝛ ibi in indiuiduo dicit,ꝙ imo forensis poterit accusare ꝛ de hoc dicit,qḋ allegat glos.nota. in.l.ij.§.penulti.ff.ne quid in lo.pub.ꝛ voluit Bald.in rubrica.C.qui accusare.in vlti.col.in illa.q. quā ponit:an statuto dictante ꝙ quilibet possit accusare an forensis poterit accusare. ꝛ in hac materia mihi placet doctrina Ange.in dicta.l.ij.§.penulti. Ex cuius dictis possumus reducere omnia ad concordiam: dic vt ibi per eum. Et omnino vide que scripsi post Mod.in dicta.l.in prouinciali.§.fi. ff.de oper.no.nuncia.

Hiero. ¶ In hac.q.scilicet an cuilibet forensi permittat̄ accusatio de crimine publico. dicas ꝙ verior op.videtur ꝙ nō admittatur per tex.in.l.in prouinciali.in.§.fi.de ope.no.nuncia.vbi Pau.vult per illum text. qḋ stāte statu.ꝙ quilibet possit accusare, ꝙ forensis nō admittetur ad accusandū pro quo Iason.ibi allegat Bal.qui idē tenet in.c.ex parte.adde de testi.col.ij.ver.dicit Bar.ꝛc. iuncta glos.ibi per doctri.Bald.ꝛ Pau.in.l.j.§. huius studij.de iusti.ꝛ iure.vbi volunt ꝙ si iniuria sit facta sacerdoti, quod quilibet de populo poterit accusare quod intelligunt scilicet de populo illius loci,scilicet ciuitatis vel castri ꝛ hāc etiā opi.tenet.d.Prepo.in summa.ij.q.viij.col.vij.vbi dicit Ange.Pau.ꝛ Roma.idem tenere in dicto.§.fina.

14 An regulariter omne crimen sit publicum vel priuatum.

15 Crimen cōmissum contra incertam personam:licet dicatur publicū:ita ꝙ cuilibet competat accusatio: nulla tamen lege cauetur,quod tale crimen puniatur criminaliter.

14 **Ange.** ¶ † Queritur tamē pro declaratione an omne crimen regulariter sit publicum vel priuatū: dic ꝙ regulariter omne crimen dicitur priuatum nisi lex exprimat qḋ sit publicum.l.iij.in fi.ff.de preuari. ꝛ ibi Bart. ꝛ Bar.in.l.j.ff.de publi.iud.ꝛ Imo.in.l.fi.ff.de priua.deli.ꝛ in.l.ij.ff. de concussio. In certis tamen casibus regulariter omne crimen est publicum. Primo si committitur in deum vel in sanctos.C.de hereti.l.ariani.ꝛ supra dictū est. ¶ Secundo si committitur in sacerdotibus,l.si quis in hoc genꝰ. C.de epis.ꝛ cleri. ¶ Tertio si cōmittitur in magistratibꝰ occupando vel offendendo: vt.l.j.C.de priua.carce.l.fin.C.ad leg.iul.de vi. ¶ Quarto quādo committitur in religionem diuinam.l.fina.ff.ad leg.iul. pecu. Item est publicum propter quod offenditur etiā omne genus hominum.l.fi.C. de malefi.ꝛ mate.quia non cōmittitur contra singularem personam:sed cōtra genus personarū. Idem in delicto in quo offenditur incerta persona considerato actu:sed considerata potentia iniuria potest cadere in quocūqꝫ.l.eum qui.§.in popularibus.ff.de iureiur.exemplū in appenso.ꝛ Ange. in l.fin.ff.de priua.delic.tenet isto casu,quod forēsis transiens per istam ciuitatē poterit intentare accusationē contra tenētem aliquid appensum.ꝛ ideo Imo. in.l.j.ff.de publi.iudi. allegat glo.in.l.ij.§.pe.ne quid in loco publi.Sed idem in rubrica.ff.de publi.iudi.tenet contrarium: quia non est interesse forensis tueri iura ciuitatis aliene.Et dicit do.Ang. ꝙ hoc putat verius,facit.l.in prouinciali.§. de ope.no. nūcia. Non ob.glo.in.d.§.penulti.quia ibi loquitur,quādo sunt de eodē populo:licet essent de alia contracta vel alia vicinia.

Augusti. ¶ Tu in hac materia adde ꝙ illa sunt omnia iudicia publica,ꝗ sunt in numerata.instit.de pub.iudi.per totū.ꝛ in.l.j.ff.de publi.iudicijs. Et ideo cum legislator voluit numerare que dicantur publica iudicia manifeste denotat,ꝙ illa que non sunt enumerata erūt priuata iudicia. ar.eorū que habentur,in.l.cum ita, ff.de conditio.ꝛ demonstra.ꝛ.l.quod labeo.ff.de compen.et l.maritus.C.de procura.ꝛ dixit Bal.post Bar.in.l. si quis. in hoc genus.C.de epis.ꝛ cleri.ꝙ omnis iniuria que fit ecclesie vel clericis dicitur crimen publicum: ꝛ omnia ista dicta do.Ange.fuerunt Bal.in rubrica.C.qui accu.in.j.col.ꝛ vide Bal.in.l.reos.C.de accu.in.vj.col.ꝙ si quis blasphemat Deum:hoc est crimen publicum.ꝛ idem si crimen committatur in sacerdotes dicta.l.si quis in hoc genus. Idē si crimen cōmittitur in Deum terrenum, id est Cesarem vel his qui sunt ad latus eius. Et ideo crimē commissum in aliquē ex prioribus vel officialem publicum est crimen publicum.l. spadonum.§.si cum inter.ff.de excus.tuto. Et dicit ibi Bal.

15 in dicta.l.reos.vnum singularem verbum, † ꝙ licet crimen commissum contra incertam personam dicatur esse publicum adeo,ꝙ cuilibet competat accusatio: tamen nulla lege cauetur,ꝙ tale crimen criminaliter puniatur: quia regulariter debet constare de persona offensa.l.j.§. item illud.ff. ad silla. Sed not.quia Bald.ibi noluit,ꝙ delictum sit factum:sed erat in fieri in potentia fiendi:quia nemini dubiū facto delicto constaret de persona: ꝛ sic criminaliter puniretur. An autem forensis possit accusare in crimine cōmisso in incertam personam. Adde que dixi supra in precedēti col. ¶ Adde tamen hoc procedere de iure ciuili:sed de iure canonico omne crimen est publicum. Ita dicit Ioan.fabri.instit.de pena temere liti.in.§.fina. in glos.ꝛ multa allegat.ꝛ ita dicit Bal.in rubrica.C. qui accu.in.vj.col. allegat vj.q.j.in.c.infames.in glos. que hoc dicit ꝛ.ꝭ. dicam.in hac eadem glo.in illa.q. que incipit,quid autem si ex aliquo delicto debet lingua amputari.

Hiero. ¶ Circa principalē.q.addatis pro eius intelligentia,ꝙ publicum crimen potest intelligi tribus modis latissime late ꝛ stricte quod declara ꝛ prosequere,vt late per Bart.in.l.j.ff.de publi.iudi.colū.ij.versi. pro eius decla.quē sequūtur Io.de platea.ꝛ Ang.de are. in.§.j.in fi.institu.de publ.iudi.prepo.in summa.ij.q.viij.col. vj.in fi.cum seq. Item adde quod publica,alia ordinaria: alia extraordinaria de quo Spec.tit.de accusatione.§.ii.in princ.de quo vide etiam vitali,in tracta.maleficio. in rubri. de publi.iudi.ꝛ in rubri.de priuatis delictis.

16 Accusare de crimine publico que persone prohibeantur.

17 Mulier accusans debet se subscribere ad penam talionis.

18 Mulier in quibus casibus accusare potest.

16 **Ange.** ¶ Et licet in supradictis criminibus quilibet admittatur ad accusandū regulariter. † fallit in aliquibus personis,que prohibentur de crimine publico accusare:ita dicit Bald. in rubrica.C. qui accusare non pos.Primo ergo prohibetur accusare mulier. ꝛ est ratio fragilitatis sexus.l.crimine.C.qui accu.non pos.nisi prosequatur suam vel suorum iniuriam.l.ij.ff.de accu.ꝛ isto casu prefertur in accusando omnibus accusare volentibus qui non prosequuntur suam vel suorum iniuriam: vt est casus in.l. vxor.C.qui accusa.non pos.ꝛ ibi Salic. Si autem masculus ꝛ femina prosequuntur suorum iniuriam. Et etiam masculus sit in vlteriori gradu prefertur masculus. l.iij.ff. de libe. causa.ꝛ quia masculus admittitur ad accusandum de iure cōmuni,femina de iure speciali.l.eius militis.§.militia missus.ff.de testa.mili. Ita dicit Salic.in dicta.l.vxor. Si vero femina prosequatur suorum iniuriam ꝛ masculus: et simul veniant ad accusandum prefertur femina:facit.l.j.§. socrū. ff.de posthu.ita dicit Sali.in dicta.l.vxor. Quando autem nec masculus nec femina prosequitur suam vel suorum iniuriā:ꝛ in casu in quo mulier posset admitti iuxta not.in.l. qui de crimine.ꝛ qḋ ibi Salic. Tunc si masculus alias est habilis prefertur. Si vero est inhabilis: tunc locus erit gratificationi.l.iij.§.si mulier.ff.de lib.homi.exiben. Ita dicit Salic.

17 in dicta.l.si vxor. ¶ † Sed aduertas quando tunc admittitur mulier ad accusandum debet se subscribere ad penam talionis alias non admitteretur.l.de crimine.C.qui accusare non pos.qḋ fallit etiam in casibus notatis per gl. ꝛ Bar. in.l.ij.ff. de accusa. vbi mulier admittitur ad accusandum: licet nec suam nec suorum iniuriam prosequatur.ꝛ per glos. in dicta.l.de crimine.ꝛ ibi Bald. et Angel.ibi addunt ad glo.tres alios casus:videlicet in crimine heresis.l.manicheos.C.de here.ꝛ.c.vergentes.extra eo.tit. Item in crimine sacrilegij.l.si quis in hoc genus.C.de epis.ꝛ cleri.ꝛ.ij.q.j.in primis. ¶ Item in crimine simonie: vt.l.si quenꝙ.C. de episc. ꝛ cleri. ¶ Itē quando pastor ecclesie dilapidat bona ecclesie: vt extra de simonia.c.licet eli.quos casus etiā enumerat speculator,in tit.de accu.in fi.ꝛ Sali. in dicta.l. de crimine. in quibus casibus non tātum femina. Sed quilibet admittitur

titur excepto inimico capitali: vt in.c.per tuas.⁊ in capi. licet heli.extra de simo.

18 **Augusti.** ¶ †Tu autem in hac materia adde ꝙ Gandi.in tractatu maleficiorũ sub rubrica qui accu.pos.ibi in prin.ponit aliquos casus in quib⁹ femina potest accusare,⁊ ibi dicit ꝙ licet in crimine falsi possit accusare femina: hoc verũ in crimine falsi, vbi falsitas circa testamentũ est cõmissa in alia falsitate nõ per text.in.l. et si per te.C.de fal.⁊ vide Spe.in titu.de accusatore.in prima parte in.§.viso. in versi.itẽ ꝙ est mulier. qui enumerat nouẽ fallẽtias vbi mulier potest esse in iudicio criminali accusando.Et de materia vide text.⁊ glo.xv.q.iij.c.de crimine.⁊.c. ex eo.⁊.c.nõ est permissum mulieri.⁊.c.de certis causis.⁊.c. vxor.⁊ textus glo. ⁊ Archi. ibi enumerãtem aliquos casus ij.q.j.c.prohibentur.§. mulierem.⁊ Spec.⁊ Archi. enumerant illos casus in heresi ⁊ simonia: ⁊ in alijs ⁊c. quos enumerat Ange.in.l.ij.ff.de accu.Nec est verum, qd Ang. enumerauit illos casus in.d.l.de crimine.⁊ in.d.l.vxor. quia ibi nihil dixit.Et in hoc reprehendo do.Ang.hic,⁊ ibi dicit Ange.in.d.l.ij.ꝙ licet de crimine prelati dilapidantis bona ecclesie mulier possit accusare: vt voluit Spe.in.d. ver.§. viso.hoc debet limitari quãdo ille prelatus est superior suus. Nam interest eius tunc bona nõ dilapidari.Adde ꝙ inquantum supra dictum est,ꝙ femina tenetur se subscribere ad penam talionis: hoc verũ est de iure ciui. Sed secus est de iure canonico.Ita voluit Jo.fa.insti.de susp.tut.§.cõsequẽs. ⁊ allegat Host.in sum.de accu.§.quis possit.Et de hoc vide glo.in terminis.xv.q.iij.c.de crimine.⁊.ij.q.j.§.mulierem.

Hiero. ¶ In hac materia inquantum Augusti.dicit ꝙ de iure cano.mulier in casibus in quibus admittitur ad accusandum non tenetur se subscribere. adde ꝙ istam opi.tenet glo.in summa.ij.q.viij. ⁊ glo. in.c.super his.de accusatio.⁊ hec opinio cõmuniter tenetur a canonistis cum qua concor.Guid.de suza.⁊ Albe.in.l. de crimine.C.qui accusare nõ possunt.Item inquantum ponunt hic Ang.⁊ Augusti.casus in quibus mulier admittitur ad accusandum.adde ꝙ per Barba.in.c.cõmunia.de offic.de leg.col.v.ver.ego adduco ⁊c.approbat dictum Bald.in.l.j. col.xij.ver.sed an cõmater ⁊c.vbi vult ꝙ cõmater possit accusare occisorem compatris sui.his fundamentis quibus ⁊ Bal.¶ Item circa istos casus quos hic in fine enumerat Ang.vide Vitalinum idem tenẽtem in rub. de priuatis delictis.Prepo.in.c.prohibentur.ij.q.j.

19 Accusatus etiam de crimine publico prohibetur accusare suum accusatorem.

19 **Ange.** ¶ †Secundo prohibetur accusare etiam de publico crimine accusatus suũ accusatorem, l.negãda.C.qui accusa. non pos.⁊ credo ꝙ ista sit ratio quã assignat iurisconsultus in.l.is qui reus.ff.de publi. iudicijs. videlicet ꝙ non relatione criminis,sed innocentia reus debet purgari.ita vult Cy.in dicta.l.neganda.Nam ante nomẽ receptum rei inter reos potest etiam suum accusatorem accusare.Sed post suum nomen receptum inter reos nõ,vt habetur in dicta.l.is qui reus. ⁊ in dicta.l. negãda. ⁊ est ratio quia quãdo fit ante nomen rei receptum inter reos videtur iniuria habita ex accusatione de eo facta propulsari incontinenti,qd licet.l.vt vim.ff.de iusti.⁊ iure.Sed quãdo vellet accusare post nomen suum receptum videtur magis facere ad vindictam,⁊ sic non licet.vt not.in.d.l.vt vim.

Augusti. ¶ Sed aduerte quod iste est maximus passus an accusatus possit accusare suum accusatorem ⁊ quando dic infra dicam in istamet glos. post.d.Ange.vbi in terminis examinabitur ista.q.

Hiero. ¶ Tu in hac. q. vide que infra dicã in ver. quero an accusatus.numero.63.

20 Accusare non permittitur quis nomine alieno.

20 a **Ange.** ¶ †Tertio non admittitur ad accusandum qui facit siue accusat alieno[a] nomine.l.ij.C.q accu. nõ pos. ⁊ per cõsequens procurator tutor ⁊ actor administratorio nomine accusare nõ possunt, vt ibi ⁊ idem in syndico vniuersitatis syndicario nomine: vt dicit ibi Salic. in versi.extra glo.quero.Quando ergo volunt admitti debent accusare proprio nomine ad vtilitatem tamẽ sui dñi,⁊ principalis: vt ibi dicunt doct.⁊ Bart.in.l.ij.ff.de accusa.in §.j.vbi Bar.dixit ꝙ cautela est quod tutor dicat talis tutor accusat: quia si repetit tutorio nomine satis est.l.si post mortem.in prin.ff.quando ex fa.tuto. Si proprio nomine debet accusare intelligit vt debet,sed ista cautela nõ placet: quia eo ipso ꝙ dicit talis tutor ⁊ sic facit mentionẽ de officio: videtur facere in dubio tutorio nomine: vt est casus no.in.l.si.

ff.de instito. ⁊ allegat rationem ex parte rei ne iudicia sint elusoria: quia si procurator vel defensor succũberet reus aufugeret.¶ Itẽ ex parte actoris: quia ipse debet subire penã talionis ⁊ detineri carceratus ꝙ nõ posset esse. ¶ Itẽ quia diligentius facit causam suam per se ꝙ per aliũ de quo per Bar.⁊ Imo.in.l.pe.§.ad crimen.ff.de publi.iudi.

Augusti. ¶ Tu autẽ in hac materia adde ꝙ ista conclusio videt falsa, ꝙ tutor nõ possit accusare noie pupilli est tex.in.l.polla.C.de his qui.vt indignis.Sed Bal.ibi videt transire cum opi.Bar.tenẽs ꝙ poterit accusare s3 suo nomine ad vtilitatẽ tamen pupilli ⁊ ita voluit Jo.an.in.c.dilectus.extra de simo.⁊ Imo.⁊ Ang.in l.penul.§.ad crimen.ff.de publi. iudi. Vide tamẽ Gandi.in tractatu maleficiorũ,in rubrica quis posset accusare ⁊ quis non.in versic.item accusare vetantur tutores qui idẽ tenuit. Limita tamẽ hoc non procedere in personis illustribus qui per procuratorem poterũt accusare nomine proprio, per.l. fi.C.de iniurijs.Et ibi subdit Gandi.hoc procedere quando imponeret pena a relegatione.s.secus a relegatione infra: quia nõ habebit locum dispositio legis.ij. C. de accusa. quia procurator etiã nomine alieno poterit accusare per ea que habentur in.d.§.ad crimen.⁊ tene mẽti Jo.an.in.c. dilectus.de simo.qui dicit ꝙ cõmunis est sententia legistarum ꝙ syndic⁹ vniuersitatis nõ poterit accusare syndicario nomine,sed opus est ꝙ suo nomine accuset ad vtilitatẽ tamen vniuersitatis.De qua tamẽ materia vide dicta Bar.in.d.l. ij.§.j.in fi.ff.de accusa.⁊ Bal.⁊ Ang.in.d.l.ij.C.qui accusare.vbi Ange.no.loquitur.⁊ Ang.⁊ Imo.in.d.l.pe.§.ad crimen.ff.de publi.iudi.ibi.viij.fallit in causa vniuersitatis,et vide Gandi. sub eadem rubri. in versi.Sed hic quero nunquid vniuersitas qui tenet ipse,ꝙ syndicus vniuersitatis ꝓprio nomine vniuersitatis poterit accusare.

Hiero. ¶ Inquantũ Augusti.dicit referẽdo Jo. and.in.c.dilectus.de simo.extra ꝙ vniuersitas nõ potest per syndicũ accusare syndicario nomine, sed proprio ad vtilitatem vniuersitatis.adde ꝙ hec est communis senten.legistarum.adde ꝙ hanc etiã dicũt cõmunẽ Henricus boyc,⁊ Pet.de anch.in.d.c.dilect⁹. de quo q2 melius ꝙ alibi discussit.q.istam.d.Vianẽsis de pasci.pauperis vbi per plura fundat cõmunem opi.ad eũ me remitto, in.q. sua ordinaria nu.67.incipi. vniuersitas bazani a quo ꝙ plurima fundamenta habuit Sali.in.d.l.ij.C.qui accusa.nõ pos. ⁊ aduerte quia ꝙ plures doc.dicunt simpliciter ꝙ vniuersitas potest accusare per syndicũ.⁊ ita dicit Ange.in.l.pe.§. ad crimen.hic allega.⁊ Bonifacius vitelinus,in tract.malefi.in rubr.de procu.col.iij.ver.sed nũquid. quia debes intelligere fm predictã cõem opi.⁊ an ⁊ quãdo vniuersitas possit accusari ⁊ puniri: vide late doc.in.d.c.dilectus. vbi Henri.facit vnã lõgã dis.⁊ circa accusantes noie alieno.vt tuto. cura.⁊c.vide Vital.in.d.trac.rub.de his qui accu.non pos.

21 Accusare non permittitur qui expresse vel tacite renunciauit accusationi.

21 b **Ange.** ¶ †Quarto principaliter nõ admittitur ad accusandũ qui renunciat[b] expresse vel tacite accusationi.l.accusationem.C.qui accus.non pos.l.si ea. eo. titu.Et est ratio ꝓpter varietatẽ ⁊ inconstantiam eius euitandã: vt.l.in cause.in prin.ff.de procu.De hoc tamẽ an possit renũciari: ⁊ an valeat renũciatio: no. Bar.in.l.maritus. §.si negauerit.ff.de adul.dic vt ibi infra dicet ex quib⁹ verbis inducatur repudiatio vel non: no.Salic.in.d.l.si ea.

Augusti. ¶ Tu aũt in hac materia adde qd vera est ista cõclusio ꝙ ille qui renũciauit accusationi nõ potest postea accusare. ¶ Limita hoc verũ vbi accusatio fuit proposita ⁊ postea secuta est renũciatio. Sed vbi nũꝙ fuit proposita accusatio licet quis millies renunciaret accusationi.Tamen postea poterit accusare.tex. est ⁊ ibi Bar.in.l.iij.§.si his.ff.de sepul.vio.

Hiero. ¶ In hac.q. reperio quãdam notabilẽ distinctionem Petri de bella perti.Cy.⁊ Albe.de rosa.in.d.l.accusationẽ.⁊ Henrici boyc eam approbãtẽ in.c.crimina.de collu.detegen.ꝙ aut quis admittitur ad accusandũ vna consideratione vel vno iure tantum: vt quia vnus de populo,⁊ sic ratione pub.interesse tm̃ ⁊ tunc si desistit seu renunciat nõ potest amplius accusare, ⁊ sic intelligit.l.accusationẽ.hic alle.aut admittit duplici iure: vt puta ratione iniurie sibi vel suis illate ⁊ tanꝙ vnus de populo, ⁊ tũc aut renũciat accusatiõi vtroq3 iure ⁊ tũc neutro iure amplius admittetur: vt in.d.l.accusationem.et in.l.si maritus. §.si negauerit. de adulte. ff. aut renunciat vno respectu tm̃. ⁊ tũc alio respectu admittetur,⁊ sic intelligatur tex.in.l.iij.§.

a ¶ Noie alieno. Adde tu qñ qs possit accusare noie alieno.⁊ vide Ant. de prato vete.in.d. cõsil.pe. supra allegato in consilijs Barba.

b ¶ Renũciat expresse. Adde tu circa hoc.⁊ vide Barba. in consilio.lxij.

si is.ff.de sepul.vio. ⁊ hoc probatur a simili.ff. de succes.edi.
l.j.§.quib⁹.⁊.§. sed videndū. in dubio tamen alio nō appa-
rēte videt̃ renūciasse vtraqꝫ cōsideratione ar.l. in pluriū.in
fi.⁊.l.nec is qui.§.heres ⁊.l.illud.ff.de acq. here. ⁊ hoc dicūt
esse valde notandum,⁊ cum hac dist.dicit ibi Sali. ꝙ multi
pertranseunt licet ipse velit ibi eam impugnare quā tamen
dicit in se cōtinere veritatē.item reperio,qđ Ang.in.d.l.ac-
cusationē.refert Bar. dixisse ꝙ in casibus in quib⁹ licitū est
transigere decetero renūcians nō auditur alias admittitur
per.l.transigere.C.de transac.vbi vero nō licet tunc si renū-
ciat ante accusationē propositā,⁊ ab alio est preuentus simi
liter nō admittit̃,per tex.in.d.l.iij.§.si is cuius.de sep.vio.se-
cus si nō sit preuentus vt ibidē: qđ fallit in crimine adulte-
rij:vt in.d.§.si negauerit.⁊ in.l.miles.§.socer.eo. ti.ꝙ intelli-
git,ibi Ang.quādo simpliciter renūciauit ꝑ dis. Pet. secus
si negasset se accusaturū ex vno capite : qꝛ ex altero admitte
retur per supradictā distinctionē,⁊ per.d.§.sexaginta.⁊ qđ
dictum est,ꝙ fallit in adulterio intelligit Ange.in vno casu
tantū quādo scilicet quis negat se de adulterio accusaturū
agit ciuiliter solum ad finē vt adultera perdat dotem . nam
tunc eius odio:quia nō erubuit preponere cōmodum pecu-
niarium vindicte domus sue introductū est , vt postꝙ̄ se de
adulterio negauit ꝙ non audiatur,⁊ maxime cū primo pro
testatus fuerat ꝙ volebat de adulterio accusare:vt probat̃
in dicto.§.socer.Si vero renūciat post accusationē proposi-
tam non admittetur amplius ad accusandum:⁊ hoc ꝓpter
suspicionem ⁊ infamiā quam incurrit desistendo, per.l.qui
desistit.ff.ad turpil.⁊ per.d.l.accusatio.que ita intelligit̃,ƒm
Ang.⁊ Bar.sed hoc intellige quādo propria auto.desistit:
secus tamē si abolitione impetrata:quia tunc poterit repe-
tere accusationes intra.xxx.dies,ƒm Ang.vbi.s̃.per.l.libel
lorū.§.fi.ff.de accu.⁊ cum opi.Bar.trāsit Alex.in.l.iurisgē-
tiū.§.si paciscar.ff.de pactis.⁊ in.d.l.trāsigere. C. de trāsac.
Albe.tamen de rosa.in dicta.l.trāsigere.ij.col.format.q. an
transiens admittatur ad accusandū de crimine nō obstan-
te transac.⁊ refert tres opi.Primā Gui.⁊ Odo.tenentes ꝙ
non. Alterā Jac.de are.Oldr.Cy.⁊ cōmuniter Moder.te-
nentium qđ sic sequēdo opi. Jo.approbatam a glos. in.l.iu-
risgentium.§.si paciscar.ff.de pactis.que se fundat per.d.§.
si is cui.hoc tamē intelligētes quādo ante inchoatā accusa-
tionem fuit facta transactio:⁊ in quolibet crimine pub. san
guinolento vel non : ⁊ hoc ne melioris cōditionis sit magis
delinquens ꝙ̄ minus cōtra.l.diuus.de offi.presi.ff.⁊.l.p̄sby-
teri.de episc.⁊ cle.C.ꝙ esset si vbi pena sanguinis non inge-
ritur ibi admitteret̃:⁊ vbi pena sanguinis ingeritur nō ad-
mitteretur.Tertia opinio est quorūdā quā sequitur ipse Al
beri.concor.opi.ꝙ aut transactio nō tenet:quia contra for-
mā.l.trāsigere.⁊ ꝙ tunc transigens possit cōtrauenire cum
transactio facta fuerit cōtra.l.aut transactio tenuit:quia fa
cta,ƒm formā.d.l.⁊ tunc transigens pro suo priuato cōmo-
do nō possit cōtrauenire:⁊ qđ ita ꝓcedat opi. Gui. ⁊ Odo.
pro vindicta tamē publica possit sicut quilibet de populo.⁊
ita ꝓcedat opi. Jac.de are.⁊ sequaciū.Et sic ex predictis po
teris colligere ꝙ̄ magna sit cōfusio circa veritatē hui⁹.q. qd
ergo dicendū? Mihi autē videt̃ concordando opi. sic posse
distingui,ꝙ aut sumus in casib⁹ in quib⁹ licita est trāsactio
aut non.Primo casu subdistingue aut renūciatio fuit facta
ante accusationē propositā.⁊ tūc opi.Bar.Ange.⁊ Alex.
habes,in.d.l.trāsigere.in primo mēbro intelligēdo eam,ƒm
dis.Pe.⁊ sequaciū:aut post propositā accusationē:⁊ tūc re-
nuncians repellat̃ ꝓpter suspicionē ⁊ infamiā quā incurrit
desistēdo,per.l.accusationē.⁊ per.l.qui desistit.ff. ad turpil.
Scđo casu prin,distingue vt supra,ƒm Bar.Ang.⁊ Alex.
De quo vide Abb.⁊ Moder.in.c.veniēs.de accus.extra. Et
ex his colligit̃ male dixisse,hic Augusti.ꝙ vbi nunꝙ̄ fuit ꝓ-
posita accusatio:licet qs millies renūciasset accusationi , ꝙ
poterit postea accusare ꝑ tex.⁊ ibi Bar.in.d.§.si is cui.quia
debet intelligi,vt supra dictū est.Sꝫ quero an de iure cano.
detur potētia penitendi postꝙ̄ quis accusationi renūciauit.
Ang.mouet.q.in.d.l.accusationē.sed nō decidit remittit se
ad Jo.and.in.c.ij.de collu.detegen.vbi videatis docto.

22 Accusare fratrem suum frater non potest.

22 **Ange.** ¶ †Quinto repellitur frater fratrem accusa-
re.l.si magnū.C.qui accusa.nō pos.Ratio est
propter coniūctionem sanguinis,que est immutabilis.l. ius
sanguinis.ff.de reg.iuris.ꝙ etiam pacto ⁊ voluntate partiū
tolli non potest:vt.l.ius agnationis.ff.de pact.ꝙ est verum
in magnis delictis.Sed in leuibus permittit̃ accusa.vt in.l,
sororem.C.qui accusa.non pos.Et hoc idem erit in fratre na
turali tantū:vt not.Salic.in.d.l,si magnum,

Augusti. ¶ Tu autem in hac materia adde qđ
dixit Gandi.in tractatu maleficiorum
sub rubrica quis possit accusare vel non. in ver. item frater
non auditur.Qui limitat predicta ꝙ verum est ꝙ frater nō
a admittitur in capitali crimine accusare fratrem:[a] nisi prose-
quatur suam vel suorum iniuriam:quia tunc admittitur si-
cut dicitur de matre,in.l.propter.⁊ in.l.si sororem.C. qui ac-
cusa.non pos.⁊ ad hoc idem allego Spec.in titu.de accusa-
tore.§.j.in versi.item ꝙ est frater.

Hiero. ¶ Cū istis cōcor.Vitalinus in trac. malefi.
in rubr.de his qui accusare nō possunt. An-
ge.⁊ Alber.in.d.l.si magnū.vbi Sali.extendit ad fratrē na-
turalem tantū : quia.d.l.magis respicit naturalitatē. arg.l.
ponentes.ff.de in ius vocā.⁊.l.tutelas.de capi.dimi.

23 Accusare non potest ille qui est infamis.

23 b **Ange.** ¶ †Sexto ab accusatione repellit̃ infamis:[b]
vt.C.qui accu.non pos.l. qui criminis.Ratio
est propter presumptā calumniā:quia qui sem[el] malus ⁊c.l.
Cassius.ff.de senato.Vel est ratio,ƒm Cy.ibi:quia si ille qui
accusat nō ꝓbaret , perdit estimationē ⁊ famā.l.fi.C.de ac-
cusa.Sed ille qui est infamis iam amisit.l.cognitionū.§.j.ff.
de variis ⁊ extraor.crimi.l.ij.C.vt intra certum tempus.In
certis tamē casibus admittitur.l.famosi.ff.ad leg.iul. maie.
qđ intelligit̃,ƒm glo.in.l.qui iudicio.ff.de accu.Et dicet̃ in-
fra in glos.sup verbo,Tu hai tradito la tua patria.⁊ in ver.
quis possit accusare de hoc crimine.⁊ intellige in infame in-
famia iuris,⁊ non facti tantum.l.qui accusare.in prin.ff. de
accu.vbi Bart.⁊.l.infamem.⁊ ibi Barto.ff.de publ.iudi. ⁊
Salic.⁊ doct.in.l. criminis.C.qui accu.non pos.⁊ Ange.et
Imol.in.l.is qui reus.ff.de publi.iudi.

Augusti. ¶ Tu autē in hac materia adde q̄ di-
xit Spe.in tit.de accu.in.iii.parte.§.ter-
tio videndū est.in ver.infamis autē ⁊ criminosus qui dixit,
ꝙ isti infames ƒm canones repellūtur ab omni accusatiōe.
ij.q.vij.c.querendū.⁊.c.si qui sunt.⁊ vide in.c.infames.vj.q.
j.⁊ eadē causa.⁊.q.c.qui crimē.⁊.ij.q.j.c.in primis.versus fi-
nē.Sed latius de materia vide per Spec.in ti.de accu. in.j.
parte.§.j.versi. itē qui est infamis. qui ponit de his qui sunt
infames ipso iure vel per sententiā,vel infamia facti:an re-
pellant̃ ab accusatione:⁊ ibi dixit Spec. ꝙ nō reperit̃ in iu-
re qđ infames infamia facti repellātur ab accusando. Ar-
guit tn̄ postea cōtrariū,⁊ ibi ponit multas fallētias : vbi in-
famis poterit accusare . ⁊ ibi vide an infamis possit infamē
accusare.⁊ de materia ꝑ Bal.C. q accu.in rubri. ⁊ oīno ad-
de dictū do. Abb.in.c.j.extra de accu.q aliqua noua addu-
cit an infamis infamia facti repellat̃ ab accusando. ⁊ dicit
Bald.in.l.neminē.C.de incest.nup. ꝙ ille q habet vnā vxo-
rē,⁊ vnā concubinā est infamis ipso facto ⁊ nō admittit̃ ad
accusandū de pub.iudicio seu crimine.Idē q hꝫ duas cōcu-
binas:qꝛ infamis est.vt voluit glo.ƒm eū,in aut̃.qui.mo.na.
effi.legi.§.fi.qđ no.tu scholaris q aliquādo habes tres in do
mo.Limita tn̄ predicta ⁊ tēpera nisi iudex haberet arbitriū
ꝓcedēdi de iure ⁊ de facto:qꝛ tūc infamis vel alias crimino-
sus vel nō legitimus accusator admitteret̃: per ea que dixit
Bal.in.l.vbi pactū.C.de trāsac.per illā gl.ibi in vlti.col.in fi.

Hiero. ¶ In hac materia faciatis tres conclusio-
nes.Prima conclusio ⁊ cōmunis ⁊ indubi-
tata tā de iure cano. ꝙ̄ ciuili.infamis infamia iuris repellit̃
ab accusando.c.infames.vj.q.j.c.querendū.ij.q.vij.l.qui ac-
cusare.ff.de accu.vbi Bar.Scđa conclusio ꝙ de iure cano.
infamis infamia facti repellitur ab accusando.ita glo.⁊ cō-
muniter cano.in.c.j.de accu.cū concor.de quib⁹ ibi per doc.
Tertia cōclusio ꝙ de iure ciuili infamis infamia facti nō re
pellit̃.⁊ hāc tenent Bart.⁊ Albe .qui refert etiā eam tenere
Rofre.in suis libellis iuris cano.in rubri.repelluntur ab ac-
cus.⁊c.Boni.vitalinus in trac.malefi.in rub.de his qui ac-
cus.nō pos.Abb.Maria.soci.⁊ Jo.de imo.in.d.c.j.⁊ hec vi-
det̃ cōmunis opi.attento ꝙ de iure ciuili infamis infamia
facti repellitur a testificando,ƒm cōmunē sentētiā doc. in.l.
j.C.de sum.tri.vbi late per Moder.cū ista duo, scilicet testi-
ficari ⁊ accusare parificētur:vt volunt cōmuniter doc. in.c.
decetero.de testi.licet do. Anto.quem sequuntur,ibi Feli.⁊
Are.voluerit ꝙ de iure ciuili sit in arbitrio iudicis repellere
infamem vbi specialiter non est determinatum.

24 Accusare non permittitur excommunicato.

24 **Ange.** ¶ †Septimo repellitur ab accusando excō-
municatus propter periculum participatio-
nis.c.pia.extra de exceptio.lib.vj.

Augusti. ¶ Sed adde ꝙ ille tex.nō loquit̃ in cri-
minalib⁹, ⁊ casu quo loqueret̃ in crimi-
nalibus.

a ¶ Fratrē.Adde
tu nec soror fra-
trem:qꝛ appella
tione fratris ve-
nit soror.ita Ful
go. in suo consi.
cvij. ⁊ de fratre
naturali.adde ⁊
vide Pe. de an-
cha.in cōsi.lxxx-
vij.vbi ꝙ statu-
tum ꝙ inter fra
tres fiat cōpro-
missum cōprehē
dit fratrē natu-
ralē:quia est ea-
dē ratio.Ber.

b ¶ Infamis.ad
de tu ⁊ vide cir-
ca hoc.d. Alex.
in cōsi.xj.⁊ quid
possit facere iu-
dex vigore lati
arbitrij.viđ Pe.
de anch. in cōsi.
cxlvj.Ro.consi.
ccxlvij. ⁊ Alex.
cōsi.xlj.v. vol.et
vide Ant. đ pra
to veteri in cōsi.
supra sepi⁹ alle-
gato : q dicit qđ
est arbitrariū iu
dici an velit ad-
mittere infamē
infamia facti ad
accusandum .
Bern.

nalibus. Tamē ſm gloſ. in. d. c. pia. in verſi. communibꝰ. ibi excōmunicatus repellitur ab actu iudici: ali quoties de proprio cōmodo excōmunicati tractaretur nihilominus nō dubito quin excōicatꝰ repellaꝛ ab accuſando. ita allego Spec. dixiſſe in tit. de accuſatore. in. j. parte. §. j. ¶ Item qꝺ eſt excōicatus vel anathematizatꝰ. ꝛ Bal. in rubrica. C. qui accu.

Hiero. ¶ Pro iſta opi. facit bene text. in. c. illud de cle. excōi. ꝛ per quē do. poſt Abb. in. d. c. pia. ponūt regulā ꝙ omnis actꝰ q ſine cōicatione alteriꝰ nō procedit eſt interdictus excōicato. Itē pro iſta op. videꝛ etiā bonus tex. in. c. intelleximus. de iudi. iūctis his que ibi notanꝛ extra. vbi regulariter prohibeꝛ excōica. eſſe in iudicio. ꝛ hoc expreſſe tenet Vitalinus in trac. male. in rub. de his qui accu. non poſ. vbi ponit de excōmuni. ſuſpenſo ꝛ interdicto.

25 Accuſare non poteſt qui habet duos accuſatos.

25 **Ange.** ¶ † Octauo repelliꝛ qui hꝫ duos accuſatos. l. cū rōnibꝰ. C. q accu. nō poſ. ꝛ eſt rō propter turpem queſtum euitandū, vt dixit tex. in. d. l. hos accuſare. ff. de accu. ſi tñ habet plures accuſatos tenet proceſſus ſi nō opponaꝛ. Fallit in crimine adulterij: vt no. Bar. in. l. hos accuſare. §. lege. ff. de accu. ꝛ Sali. in. l. cū rationibꝰ. C. qui acc.

Augusti. ¶ Tu autē in hac materia adde Sādi. in trac. maleſi. ſub rubri. qui poſſunt accuſare, ꝛ qui nō. verſi. Itē qui duos accuſauit: qui limitat predicta ꝙ lꝫ ille qui duos accuſauit nō poſſit tertiū accuſare. Tamē hoc non militat vbi ſuā vel ſuorū iniuriā proſequeretur: quia poterit plures accuſare. Et dic ꝙ de hoc eſt text. in. d. l. cum rationibus. ¶ Adde tamē qꝺ iſto caſu qñ diuerſa ſunt delicta [a] tamen in eodem libello nō poterit quis accuſare tres vel quatuor etiā ſi proſequatur ſuam vel ſuorū iniuriā. Ita dixit Ange. in. l. j. C. ſi reus vel accuſator mortuus fuerit. Et ibi Ang. approbat dicta Bar. in. d. l. hos accuſare. §. lege. an aūt eo caſu quo quis accuſat plures: cū nō poſſit teneat iudiciū ſi nō opponaꝛ. adde Bart. in. d. l. j. §. accuſationē. ff. ad turpil. qui hoc idē voluit. Et de iſta materia ꝑ Spe. in tit. de accuſa. §. j. in verſi. Itē opponitur qꝺ nō poteſt. Et alias limitationes. vide per Bar. in. d. §. lege. Et per Salic. poſt doct. in. d. l. cum rationibus. ꝛ per Ange. in. d. l. j.

26 Accuſatio non conceditur alumno contra ſuum nutritorē.

26 **Ange.** ¶ † Nono repelliꝛ alumnus. l. iniquū. C. q accu. nō poſ. Et eſt ratio: qꝛ iniquitas ꝛ ingratitudo beatū hoiem eſſe non ſinūt: ꝛ ingratitudo deſiccat fontem pietatis: facit. l. ſi non ſortem. §. libertus. ff. de cōdi. inde.

Augusti. ¶ Tu adde ꝛ intellige premiſſa vbi nutritus vellet accuſare ſuum nutritorem: quia non poteſt: ſed ibi non dicitur ꝙ alumnus nō poſſit accuſare eum quem nutriuit: ſed cōtra: ꝛ ita intellige. d. domi. Ang. hic. Limita tamen predicta niſi nutritus vellet proſequi ſuam vel ſuorū iniuriam: quia poterit ſuum alumnum accuſare. Ita not. dixit Ange. in. d. l. iniquum.

Hiero. ¶ Circa limitationē quā ponit hic Auguſti. dic ꝙ idem tenet. ꝛ ibi Salic. vbi ꝛ querit ſed an hoc locū habeat in delictis magnis ꝙ videtur per ea que dicta ſunt ſupra de fratre.

27 Accuſare prohibentur ſerui familiares ꝛ liberti.

27 b **Ange.** ¶ † Decimo prohibentur ſerui familiares [b] ꝛ liberti accuſare dñm vel patronū vel eorum heredē extraneū: vt. l. penul. ꝛ fi. C. qui accu. nō poſ. Et eſt ratio: qꝛ non eſt permittendū his qui calcaneum dirigunt contra dñm vel patronū. l. ij. C. de libertis ꝛ eorū liberis. Et intelliguntur familiares etiam ſi non ſunt cōducti propter mercedem. Sed familiares intelliguntur, ſm cōmunē vſum loquendi: vt no. gl. in. c. ex literis. de accu. facit. l. fi. §. ſi qua. C. de his qui ad eccle. confugi. ꝛ not. Sali. in. l. ſi quis ex familia. C. qui accuſ. nō poſ. qꝺ eſt verum niſi in crimine leſe maieſtatis ꝛ hereſis. ꝛ aliorum que habentur in. l. lis certis. ff. de iudi. ꝛ ita habetur in dicta. l. ſi quis. ꝛ ibi Salic.

Augusti. ¶ Tu autē in hac materia adde Sandi. in trac. maleſi. ſub rubꝛ. q accu. poſ. in verſic. Item repellunꝛ filij liberti ꝛ hoies familiares: ꝛ vide Spe. in ti. de accu. in. j. parte, in. §. j. in ver. itē ꝙ eſt libertus vel bñficiatus: per cuiꝰ dicta poteris limitare predicta: ꝛ vide tex. ꝛ gl. ꝛ ibi Bar. in. l. hi tñ. §. liberi. ff. de accu. ꝑ cuiꝰ dicta limitanꝛ etiā ꝑdicta: ꝛ qd ecōtra. Vide etiā ꝑ Specu. in loco. ſ. allegato: vbi bonos tex. allegat in iſta materia. Idem adde ꝛ limita ſm Io. an. abb. ꝛ doc. in. c. nulli. extra de acc.

Hiero. ¶ Circa hāc materiā vide late doct. in. d. c. nulli. vbi Fely. ponit. iiij. limitatiōes qui tex. intelligiꝛ in familiari crimino ſo ſm cōem intellec. de quo vide Philip. Deciū in. c. dilecti. de exce. extra col. iiij. in medio.

28 Accuſatio eſt prohibita militibus.

28 **Ange.** ¶ † Vndecimo prohibenꝛ milites, in. l. nō ꝑhibenꝛ. C. qui accu. nō poſ. ꝛ eſt ratio: quia militaribus exercitijs operā dare debēt: vt. l. milites. C. de procur. ꝛ ita in milite celeſtis militie: vt in clerico ar. l. cōſulta diualia. C. de teſta. ꝛ. l. repetita. C. de epiſ. ꝛ cle. ꝛ facit gl. Bar. ꝛ Imo. in. l. miles. in prin. ff. de re iudi. ꝛ idē in milite cauſarum: ꝛ ſic in doctore. Militant nāqꝫ patroni cauſarū: vt no. gl. in. d. l. miles. ꝛ facit. l. aduocati. ꝛ. l. fori. C. de aduo. diuer. iudi. ſed Saly. in. d. l. nō prohibenꝛ. dicit ꝙ in militibꝰ noſtri tēporis nō eſt ꝓhibitū accuſare etiā de iniuria aliena qꝛ non iurant ꝛ nō exercent ſtipendia ꝛ vt plurimū negotiantur: vnde in eis ceſſat ratio prohibitionis. ꝛ alleg. Spec. ꝛ Ioā. and. in tit. de accuſa. §. j. verſic. item excipitur. pro quo facit qꝺ no. Cyn. in. l. j. C. de iur. ꝛ fac. igno.

Augusti. ¶ Tu aūt in hac materia adde Sād. in trac. maleſi. ſub rub. q acc. poſ. in ver. item milites prohibenꝛ accuſare. Qui limitat niſi ſuam vel ſuorum iniuriam proſequanꝛ: qꝛ tunc milites poterūt accuſare ꝛ de hoc eſt tex. ſm Ange. ꝛ doc. ibi in. l. nō prohibētur. C. qui accuſare. ꝛ alias limitationes vide per Spec. in tit. de accu. §. j. in verſic. Item excipitur. ꝛ adde Bal. in rub. C. qui. accu. nō poſ. in. j. col. qui dicit qꝺ ideo milites nō poſſunt accuſare quia debēt ſuos ciues defendere ꝛ caſtris inſiſtere ꝛ nō verſari circa lites nec eſſe terribiles inferioribus. Et ideo ſi recte ponderēt verba Bal. in militibus noſtri tēporis qui nō inſiſtūt caſtris nō procedet hec ɔcluſio. Quinimo allego tex. in. c. prohibenꝛ. ij. q. j. vbi eſt tex. cōiuncta glo. ꝙ ideo milites nō poſſunt accuſare ꝑpter ſacramētum quod recipiūt ꝙ non euitabunt mortem dum creantur milites. Vnde cū hodie nō ſubijciant ſe huiuſmodi ſacramento: dico ꝙ poterunt accuſare ꝛ hoc dicit textus cōiuncta glo. in. l. qui accuſare. ff. de accu. in glo. magna. An autem iſta hodie ꝓcedāt in militibus noſtri tēporis vt habeant priuilegia militaria. ¶ Adde hic que dicā. ſ. in gloſ. ſuper verbo, fama publica. in verſi. vj. quero que perſone poſſint torqueri ꝛc.

29 Accuſare non poteſt pupillus.

29 **Ange.** ¶ † Duodecimo ꝓhibetur pupillꝰ. l. j. ꝛ. ij. ff. de accu. ꝛ eſt ratio ꝑpter fragilitatē etatis et carentiam intellectus dicta. l. ij. §. pupillus. ꝛ ibi Bart. ff. de acuſa. Sed quid in adulto. glo. in dicto. §. pupillus. ſm opi. Vgo. tenet qꝺ minor. xx. annis non poſſit accuſare ſicut nec poteſt eſſe teſtis in criminali. l. teſtimonium. ff. de teſti. qꝛ accuſare ꝛ teſtimoniū ferre a pari procedunt. l. qui cum maior. §. j. ff. de bonis liber. ꝛ hāc partem tenent doct. in dicta. l. ij. c ꝛ Bar. in. d. §. pupillus. Sed hoc non placet [c] mihi qꝛ regula eſt permiſſiua ꝙ cuilibet permittitur accuſatio niſi expreſſe reperiatur prohibitū. l. qui accuſare. ff. de accu. ſed ſolum pupillus reperitur prohibitus: vt. d. §. pupillus. igiꝛ ꝛc. Nec eſt bonum ſimile quod faciūt de teſtimonio: quia qꝺ minor. xx. annis non poſſit eſſe teſtis eſt exorbitans a iure cōmuni: cū pubes regulariter poſſit eſſe teſtis: vt ibi no. Ergo nō debet trahi ad exemplū. l. qꝺ vero. ff. de legibus. ꝛ maxime quādo eſt diuerſa ratio. Nam multi prohibenꝛ eſſe teſtes qui nō ꝓhibentur accuſare propter preiudiciū quod magis infertur b cum teſtimonio quam per ſolū accuſatorem facit. l. ij. ff. de teſti. coniuncta. l. ij. in prin. ff. de accu. ꝛ pro hoc facit glo. no. in. §. conſequens in gloſ. ſecūda inſtit. de ſuſpe. tuto. ꝛ in hac queſtione vide late per Sali. dicta. l. ij. C. qui accuſ. nō poſ. in verſicu. expeditis igitur. ꝛ pro iſta parte videtur caſus in l. clarum. C. de auto. preſtan. vbi loquitur ſiue accuſent: ſiue c accuſentur. et tamen quos ſimpliciter vocant minores. xxv. annis poſtea vocant pupillum et adultum: vt clare comprehendat minorem. xx. annis.

Augusti. Tu aūt ī hac materia adde dicta Bartoli in. l. q accuſare. ff. de accuſatio. ꝛ per Imo. ꝛ Ro. i. l. de pupillo. ff. de ope. no. nuncia. per Spec. ꝛ Io. and. in tit. de accuſa. §. j. verſi. quid de pubere. ꝛ ꝑ Bal. in rubri. C. qui accuſa. in. iiij. col. ꝛ per Sali. in. d. l. clarū. C. de auto. preſtan. qui tenet ɔtra cōmunē ſententiā. ꝛ idē fecit Ang. in. l. ij. C. qui accuſare. ꝛ in. l. iij. ff. de accuſ. ꝛ per Ang. in. l. ꝑpter inſidias. C. qui accu. nō poſ. et no. ꝙ Spec. l loco ſupra allegato limitat ꝑdicta. De qua limitatione dicēdū eſt vt per doct. in locis ſupra allegatis. ꝛ latiſſime poſui materiā vltra doctores in collectis meis in. d. l. de pupillo. Tene tamen menti ꝙ dixit Spec. in titu. de acſ. in verſi. ſi autē ſit maior. in. ij. col. qui dicit ꝙ maior. xiiij. annorum: et minor xxv. poterit facere accuſationem in ſpiritualibus ſine tutoris autoritate. Et adde Sandi. in trac. maleſi. in rubric. qui accuſare poſſunt. in verſi. Sed quero nunquid adultus. qui

a ¶ Diuerſa delicta. Adde tu qꝺ Ro. in cōſi. ccxi. dicit ꝙ cōis opi. eſt ꝙ quis ex diuerſis delictꝭ nō poſſit plures eodem libello accuſare. Ber.

b ¶ Familiares. Adꝺ circa hoc. ꝛ vide etiā Old. in conſilio. cxlv. Bernar.

c ¶ Sed hoc non plꝫ. adde Alex. in dicto. §. pupillus. ꝛ Bald. in conſil. lx. in. v. volu. Ber.

dicit ꝙ in crimine adulterij ⁊ lese maiestatis adultus poterit accusare alias non. ⁊ de eo qui habet. xiiij. annos. vide Abb. in. c. j. extra de accu. qui notabiliter loquitur.

Hiero. ¶ De hac etiā materia vide Angeli. in trac. malefi. in rub. de his q̄ accu. nō pos. col. ij. in medio. ⁊ adde ꝙ maior. xx. an. etiā si suam vel suorū iniuriā nō prosequat᷑ poterit accusare ſm gloſ. et Bar. in. l. q̄ accusare. de accu. ⁊ hec est cōmunis sententia docto. quā late pſequitur Alex. in. l. in prouinciali. §. fi. de ope. not. nūcia. col. ij. versi. sed dicas. de qua p̄ Areti. post Abb. in. c. j. de iudi. vbi Zaneti. etiam dixit cōmunem. Pupillus vero nō admittit᷑ nisi suam vel suorū iniuriam prosequatur ſm cōmunem sententiā docto. vbi supra per. l. ij. ff. de accu. et tunc si infans accusat tutor nomine suo et se inscribit ad penam talionis: vt tenet Barto. in. d. l. ij. si vero maior infante ⁊ impubes accusare potest cū auto. tuto. vt. d. l. ij. ⁊. l. clarum. de auto. pſtan. de quo late Moder. post Abb. in. d. c. j.

30 Accusare nō potest furiosus surdus mutus ⁊ mētecaptus.

30 **Ange.** ¶ † Ex his pōt inferri. xiij. ꝙ etiā furiosus repellit᷑ ab accusatione. argu. l. fulcini⁹. §. adeo. ff. ex quib⁹ causis in pos. ea. ⁊ etiā. xiiij. pōt inferri ꝙ surdus, mut⁹ ⁊ mētecapt⁹. Et idē in prodigo ⁊ ceco ꝙ isti repellunt᷑ ab accusatione. arg. l. j. §. p̄ casum. ⁊. §. cecum. ff. de postula. ⁊ insti. de curatorib⁹. §. ſ3 mētecaptus. ⁊. d. §. adeo. ⁊. l. is cui bonis. ⁊ ibi Bar. ff. de verb. obli. ⁊ in. l. j. eo. tit. ⁊ ibi Bar. Et illud qđ dixi de surdo intelligēdum est de eo qui nihil penitus audit. Secus si esset surdaster qui posset exaudire: vt notatur in. l. discretis. C. qui testa. face. pos. Tūc iste pōt accusare. d. §. per casum. ⁊ argu. l. j. in fi. ff. de actio. ⁊ obliga. Quod tamē est intelligēdum si linguā habet expeditā. Si aūt lingua caret lȝ exaudiret credit ꝙ nō admitteret᷑ ad accusandū: q2 nō posset exponere corā pretore. arg. l. j. ff. de postulan.

Augusti. ¶ Tu de his omnib⁹ vide q̄ vltra doc. notaui in. l. j. ff. de verb. obli. an isti equiparentur pupillis vel adultis vel maioribus. Dicit tñ Bal. in rub. C. qui accusare nō pos. in prin. ij. col. ꝙ illi qui carent mente vel intellectu illi accusare non possunt.

Hiero. ¶ Circa hanc materiā adde ꝙ do. Barba. in rubrica extra de accu. volebat ꝙ stāte statuto ꝙ q̄libet posset accusare ꝙ furiosus eēt admittēd⁹ mo tus: q2 vbi stult⁹ vel furiosus facit actū quē facit sapiēs: tūc valet id qđ facit furiosus per no. per Jo. an. l. c. fi. de succes. abintesta. ⁊c. sed do. Hiero. Zanetinus eius discipulus eum reprehēdit: quia cōtra. d. c. fi. de succes. abintesta. quē vide in repe. c. j. de accu. sup rub. col. viij. versi. vlteri⁹ querit hic dñs meus ⁊c. Itē adde ꝙ eandē sñiam. s. ꝙ pdigus, surdus, mutus ⁊ furiosus nō possint accusare. tenet idē do. Ang. insti. de excep. in. §. preterea. col. xiij. ver. iij. prodigus nō potest ⁊c.

31 Accusare non potest qui habet merum imperium.

31 **Ange.** ¶ † Decimoquinto repellitur q̄ habet merū imperiū. ff. de accu. l. qui accusare. Et est ratio ꝓpter potentiā litigātis. Sed ego assigno aliam rationē hic scilicet quia si ipse esset falsus calumniator nō posset puniri pena talionis: quia durante officio cōueniri non potest l. nec magistratibus. ff. de iniur. Nec carceratus retineri posset: vt necessario fieri debet. l. fi. C. de accusa. Quoniā incōueniens esset ꝙ magnus magistratus retineret᷑ in carcerib⁹: ergo videns se succūbere durāte officio cum nō posset interim cōueniri[a] aufugeret ⁊ sic pena talionis nō posset habere locum. igit᷑ ⁊c. vt. l. adigere. §. quis. ff. de iurepatro. Nam etiā durante officio cōueniri potest. d. l. nec magistratibus. facit quod no. Bart. in simili in. l. pe. §. ad crimen. ff. de pub. iudi. Ex quo sequitur ꝙ minor magistrat⁹ potest accusare quia in eo cessant predicte rationes igitur ⁊c.

Augusti. ¶ Tu adde ꝙ ista rō dñi Ang. nō mihi placet: q2 secūdm rationē suam sequeretur ꝙ hodie posset magistratus habens merum vel mistuȝ imperium accusare. Ex quo de ꝯsuetudine nemo tenetur se subscribere ad penam talionis vt supradixi. ¶ Adde tamē ꝙ Specu. in tit. de accusatio. §. j. versic. item ꝙ est magistratus. dicit ꝙ nec preses ꝓuincie seu iustitiarius seu seneschalcus possunt accusare nec accusari: qui habet cognitionem misti vel meri imperij: ⁊ alij officiales de quib⁹ per eū in titu. de iurisdi. om. iudi. Limitat tamē predicta Spec. quia dicit ꝙ hoc nō procedit vbi pater inueniret magistratū talem cū filia sua quia poterit accusare: quia ipsum magistratuȝ isto casu poterit occidere: vt est tex. in. l. marito. ff. de adulte. Minores autem magistratus vt sunt defensores seu potestates ciuitatum ipsi accusant ⁊ accusantur. l. quemadmodum. §. si magistratus. ff. ad legem aquil. et. l. nec magistratibus. ff. de iniurijs. ¶ Adde tamē ꝙ ratio vera quare magistrat⁹ non possit accusare est illa que est assignata a gloſ. in dicta. l. qui accusare. in glo. magna.

32 Accusare non potest qui precium accipit vt aliquem accusaret vel non accusaret.

32 **Ange.** ¶ † Decimosexto repellitur qui preciū accepit vt aliquē accusaret vel nō accusaret. l. qui accusare. ff. de accusa.

Augusti. Tu adde dicta doctorum ibi.

33 Accusare non potest qui alias falsum testimonium pſtitit in aliqua alia accusatione.

33 **Ange.** ¶ † Decimoseptimo repellitur q̄ alias falsuȝ testimoniū prestitit in aliqua alia accusatione: vt. l. alij propter. ff. de accusa. Ratio est propter suspicionem: quia presumit᷑ ꝙ sicut alias in alia accusatione falsuȝ testimonium prebuit: ita etiam proferat falsam accusationē q2 procedunt a pari: vt. l. qui cū maior. §. j. de bo. liber. facit quod not. gloſ. in. l. ij. §. j. ff. de accu.

Augusti. ¶ Tu intelligas istam conclusionē ſm doc. in dicta. l. alij propter.

*34 Accusatio est interdicta pauperi.

34 **Ange.** ¶ † Decimooctauo repellit᷑ pauper: vt. l. nōnulli. de accu. ⁊ pauper est in isto casu accusandi: q̄ nō habet quinquaginta aureos in bonis. Et est ratio: quia lex clare se declarat isto casu. Non autem stat᷑ isto casu arbitrio iudicis vt alias regulariter fit: vt not. gloſſ. in auť. ꝓterea. C. vnde vir ⁊ vxor. Et ita dicit Bart. in simili. in l. si constante. ff. solu. mat. Et isto modo pauper repellit᷑. l. iij. in prin. ff. de testi. q2 in accusatione ꝓcedimus ꝓhibendo sicut in testimonio: vt no. in. l. ij. ff. de accu. Et istud de paupere intelligas nisi sit fidelis ⁊ diligens: q2 tūc posset accusare: vt est gloſ. ordinaria in. d. l. nōnulli. ⁊ glo. ij. q. j. c. prohibent᷑.

b **Augusti.** ¶ Tu adde Spec. i ti. de accuſ. §. j. ver. itē qđ est pauper[b]. qui dicit ꝙ ratio quare pauper repellitur ab accusando: est illa quia diues cū pecunia posset eum corrumpere. Si ita est ratio sequeretur qđ vbi pauper accusaret alium pauperē admitteret᷑ accusatio: quia cessat illa presumptio ꝙ accusatus cuȝ pecunia posset accusatorē corrumpere. Sed illa ratio nō mihi placet: ⁊ credo ꝙ melior sit ratio supra assignata: an autem illa limitatio sit vera ꝙ si pauper est fidelis ⁊ honesta ꝑsona possit accusare. Vide Abb. in. c. j. de accusa. Et inquātum in alia materia quis dicatur pauper. tangit hic do. Ang. allegādo dicta Bar. in. d. l. si constante. Adde gloſſ. ⁊ Domi. in. c. ꝓhibentur. ij. q. j. per Jo. and. in additio. Spec. in titu. de suc. ab intest. in prin. per Ang. post gloſ. in. §. si vero absunt. in auť. de here. ⁊ falc. per gloſ. ⁊ Bal. in. l. ij. C. quādo fisc. vel pri. per Archid. ⁊ Do. in. c. quo iure. viij. diſ. per Bal. in. l. si quis ad declinandam. in. iij. col. C. de epiſ. ⁊ cle. per Bal. in. l. paupertas. ff. de excu. tuto. per. d. Abb. in. c. super his. extra de voto. p̄ Pet. de ancha. ⁊ do. Cardi. in. c. ij. de maledi. per Imo. ⁊ Abb. in. c. odoardus. de solu. per Imo. post Joan. and. in c. que in ecclesiarum. de constitu. per gloſ. xxj. q. j. in summa per gloſ. Bar. ⁊ alios in auť. preterea. C. vnde vir ⁊ vxor. per glo. in. c. j. de statu regu. in. vj. per glo. in. l. sed si susceperit. §. j. ff. de iudi. per Bal. in auten. nisi breuiores. C. de sententijs. per gloſ. in. l. illicitas. §. ne tenuis. de offic. presi. per Archid. xj. q. iij. c. pauper. Et per Bal. in. §. item propter litem. instit. de excusa. tuto. per Ange. in. l. mater ⁊ filij. C. qui bo. ce. pos. per Archi. vj. q. vltima in. §. actor. circa fi. per gloſ. in. l. si qs argentum. in verbo, donauit. C. de dona. ⁊ per glo. in. l. paupertas. ff. de excu. tuto. Late per Ange. in. l. si vero. §. j. ff. qui satisdare cogantur.

Hiero. De hac materia videatis latiſ. zenati. i repe. c. j. đ acc. vbi mlťa ꝯgerit col. xl. ver. vltio ⁊c.

35 Accusare non potest socius eiusdem criminis.

35 **Ange.** ¶ † Decimonono repellit᷑ soci⁹ eiusdem criminis vt. l. si filium. C. de liber. cau. Ratio est propter delicti participationem: quia non meam festucam oculi: sed tuam respice trabem. Et quia nil dolus doloso. l. viro atq3 vxore. ff. solu. matri. Quomodo aūt repellens possit facere vt socium ab accusatione remoueat no. glo. in. d. l. filium. ⁊ Bar. in dicta. l. qui accusare.

c **Augusti.** ¶ Tu autē in hac materia adde Gādi. istā eādem cōclusionē tenuisse in tractatu maleficiorum. in rubri. qui possunt accusare vel nō. in versi. item qui est socius. ⁊ Bald. in rubrica. C. qui accusa. ⁊ Spec. in titu. de accu. in. j. parte. §. j. versi. item repellitur qui fuit socius. qui limitat predicta. Nam dicit ꝙ fallit in simonia pro

a ¶ Cōueniri. adde tu ꝙ de delictis factis i officio pōt ꝯueniri. ita Ro. in consi. cccc xv. Itē pōt officialis perpetuus p̄ superiorē syndicari durante officio. ita Bar. in. l. nisi. §. fi. ff. de tute. ⁊ rati. distra. Ber.

b ¶ Paup. adde vltra ea que dicit hic do. Ang. an paup̄ possit accusare. ⁊ vide p̄ Pet. de anch. in cōsi. cccc xvij. incipiē. plura ex predictis. versic. q̄rta exceptio. et qs dicat᷑ paup̄ in cā criminali ⁊ ciuili per Alex. in consi. xv. in. ij. volu. ⁊ qualiter paupertas ꝓbetur. vide Ro. cōsil. cc xlv. Et multa de paupertate. vide p̄ do. Frāc. pep. i repe. auť. ꝓterea. C. vnde vir ⁊ vxor. ⁊ adde ꝙ q̄n quis est pauper ⁊ subditus: lȝ fidelis qđ tūc nō testificat᷑. ita Ro. in consi. ccl xxxij. Ber.

c ¶ Tu autem in hac materia. vltra hic addita adde tu Alex. i consil. cxxvij. in iiij. volu.

nia pro papatu habendo cōmissa: allegat.lxxix.di.c.si quis. Et fallit in crimine lese maiestatis.xv.q.iij.c.nemini.et in qualibet alia simonia vbi esset eadem ratio.c.licet eli.extra de simo.z in crimine sacrilegij.ij.q.j.in primis: et in crimine false monete.l.j.C.de falsa mone.z in mathematicis.l.fi.C.de male.et mathema.et in alijs de quibus per eum.Et vide Ange.affirmantem predicta in.d.l.qui accu.

Hiero. ¶Circa hāc materiam addatis Vitalinuz idē tenentē cū fallen.de quibus per Augu. in tracta.malefi.in rubrica de his qui accusare non possunt post principium.

36 Accusare non permittitur inimicus capitalis.

37 Accusatio quando permittitur alicui vbi alias nō permitteretur puta in crimine heresis: tamen capitalis inimicus non admittitur.

36 **Ange.** ¶†Vigesimo repellitur inimicus capitalis.ar.no.in.l.labeo.ff.de arbi.z in.l.inimicitie.ff.de his quibus vt indignis.z in.l.iij.§.fina.z ibi per Barto.ff.de adimen.leg.z quod inimicus repellatur: tenet Bal.et Ange.in.l.is qui reus.ff.de publi.iudi.pro quo facit auten.si dicatur.C.de testibus.z.c.cū P.māconella.de accusatio. Sed Imo.in.d.l.is qui reus.tenet cōtrarium de iure ciuili. De iure autem cano.fatetur quod inimicus repellat: z assignat rationē inter testem et accusatorem: dicvt ibi per eum. Sed precedens opi.seruatur z cōmuniter tenetur.

Augusti. ¶Tu aūt in hac materia adde qđ minor: quod doc.nō viderint glos.in terminis que decidit istam questionē in.c.j.extra de accu.que vult quod inimicus nō admittatur ad accusandum.Sed aduertas: quia abbas ibi dicit quod hoc est verū de iure cano.sed de iure ci.est secus.Et probat hoc modo quia iure non reperitur quod inimicus repellatur de iure ciui.ergo sibi est permissum accusare.d.l.qui accusare.Ego credo inimicū posse repelli: intelligendo tamen vt dicit Spec.in titu.de accus.in prima parte in.§.j.in versicu.Item quod est inimicus quod nedum si est inimicus de presenti vel etiam si olim fuit inimicus: licet nunc non sit.iij.q.j.c.j.Que autem inimicitia habeat repellere accusatorem: dicit Specu.ibi hoc arbitrariuz esse: quia etiam in fraudem posset hoc asserere.c.inquisitio-

37 nis.de accusa.z.c.per tuas.extra de simonia. ¶†Tene tñ menti vnum singulare verbum quod etiam in casibus exceptuatis vbi quis admittitur ad accusandum: vbi alias nō admitteretur: puta lese maiestatis heresis vel simonie et similium: vbi nō habiles admittuntur ad accusandum. Tamen capitalis inimicus non admittitur. Ista est sententia aurea Specu.in titu.de accu.in.j.parte in.§.j.ver.fi.in fi.qui ita dicit per tex.in.c.per tuas.de simo. De qua doctrina facit festū Ange.in.d.l.q accu.ff.de accu.z idē firmauit Spe.in titu.de accu.in.iij.parte.§.ij.in versi.j.

Hiero. ¶Sed quero qđ de teste pducto cōtra me in causa criminali an presumatur inimicus meus ad hocvt repellatur ab accusatione z breuiter dico q sic per tex.z ibi doc.vbi Anch.tertio not.in.c.cum P.manconella.de accu.extra sed quid de aduocato procura.vel fideiussore accusatoris: z idē est dicendū fm Anch.vbi.s.per tex.in.l.post legatum.§.his vero.ff.de his quib9 vt indignis. sed quid de iudice qui aliquem cōdemnauit ad mortem: an et hoc inimicitia sit cōtracta cum fratrib9 z cognatis occisi sicut si de facto occidisset.z videtur q nō: quia officij necessitate hoc fecit z ideo debet esse excusatus vt in dicta.l.post legatum.§.in omnibus.Item quia auto.l.et ideo nō tenetur pena.l.gracchus.C.de adulte.sed contrarium videtur veri9 quia in inimicitia contrahenda non cōsideratur quod verum z iustum est (vt patet in teste qui licet verum dicat presumitur tamē inimicus) sed consideratur quod potest animum ad iracundiam prouocare licet possit illud fieri impune z etiam cum premio vt accusare: testificari: z aduocare: z ita est casus no.in dicta.l.post legatū.§.his verbis.ff.de his quibus vt indignis. z ibi Barto.z probatur in dicto.c.cum P.manconella. fm Anch.ibi.Item inquantū concludit q inimicus capitalis repellatur.adde q istam opi.cōmuniter tenent doc.in.d.c.cum P.manco.de accus.que tamē cōclu. pcedit in inimico capitali z non in quolibet odio: vt in auf. de testibus.§.fin.ita tenet Vincen.in.c.repellātur.de accus. quē ibi sequuntur cōmuniter doct.vbi ancha.Abb.z Are. Sed qui dicantur inimici capitales respondetur fm omnes vbi.s.possunt dici qui cōtendunt de omnib9 bonis vel maiori parte vt in.l.propter litis.de excusa.tuto.ff.vel vbi agitur de statu persone puta quia aliquis minatus fuit mihi mortem vel me criminaliter accusauit: vt in.l.licet.ff.de arb. de quo late Abb.z docto.vbi.s.z in.c.oporteat.eo.tit.post glos.ibi z not.q non refert a quo fuerit inimicitia causata vt probatur in.d.c.repelluntur.z ibi doct.vbi anch.allegat no.in.l.at hlete.§.dat remissio.ff.de excu.tuto. Itez etiā aduertendum est q illud qđ dictū est de inimicitia capitali procedit indistincte vt in.d.c.cū oporteat.z.c.accedēs.de accu. z ita volunt ibi cōmuniter docto.in alijs autem relinquitur arbitrio iudicis.z ita procedit do.Specu.hic alleg.et gloss. que hoc idem tenet in.d.c.cum oporteat.pro quo facit.l.j.ff. de questio.§.cum quis.vbi Barto.et Abb.in.d.c.repellantur.Item est no.q dicta inimicitia extenditur vsqz ad quartum gradum fm Anchara.in dicto.c.repellātur.per tex.in l.si femina.C.ad turpilia.et in.l.lex corne.ff.de iniurijs.et perpetuo est valde memorie cōmendandum in hac materia dictum Inno.in.c.cum I.z A.de re iudi.qđ non solum dicitur mihi inimicus qui est inimicus capitalis sed etiam ille qui habet causam inimicitie licet ostendat contrarium z de hoc dicto facit magnum festum Ro.in rubri.ff.de arbitris. col.vij.ver.scias tamen z Anch.in.c.statutum.§.cū vero.in quarto nota.de rescrip.lib.vj.Bal.in.c.si grauis.de confirma.vtili vel inutili. Item finaliter pro complemento huius materie est sciendum q illud q supra dictum est videlicet q inimicus nō admittatur ad accusandum procedit etiam in notorijs fm Roma.consi.cccxiiij.incip.in proposita cōsultatione breuiter zc.z Alex.consi.cxxv.incip.visa inquisitione in fi.in quarto volu.per tex.singularem in.c.nulli episcoporum in fi.iij.q.v.vbi idem tenent Hug.z Cardi.

38 Accusatio interdicitur etiam filio emancipato.

39 Accusatio interdicta aliquibus personis permittitur illis in octo casibus a Specu.enumeratis.

38 **Ange.** ¶†Vigesimoprio repellit filius etiā emancipatus pro leui iniuria accusare patrez: sed pro graui sic si ciuiliter non potest agere.l.hi tamen.in prin. ff.de accusa.ad instar liberti.l.si adulterium.§.liberto.ff.de adul.alias si ciuiliter agere potest cōmode nō agit criminaliter.l.v.C.de fal.Filius vero in potestate etiam p graui non accusat: sed cōtra patrem imploratur officium iudicis: vt.l.si lenones.C.de epis.audiē.vide Bar.z glo.in.l.qui accusare.§.liberti.ff.de accus.Sed pleni9 Sali.in.l.iniquum.C.eo.tit.qui accusare non possunt.

Augusti. ¶Adde tñ qđ dixit Spec.l ti.de accu.§.j.versi.Itē qđ est libert9 qđ si filius ad suam vel suorū iniuriā velit accusare patrē criminaliter auditur per.l.pter insidias.C.qui accu.nō possunt. Idem in crimine lese maiestatis. ¶Adde h qđ si pater accusat filiū de crimine lese maiestatis q princeps debet remittere ei penam.Ita dicit Sali.in.d.l.propter insidias.C.qui accu.per tex.fin.in.l.milites agrum.§.desertorem.ff.de re mili.z dicit Sali.q ita consuluit forliuij,z fuit obtentum: z dicit Pau. de cast.q ita etiam consuluit in causa cuiusdaz mercatoris alemani per illum.§.singularem.z ille mercator allegauit et ostendit imperatori illum text.z ita imperator pepercit filio illius mercatoris quē pater accusauerat in crimine lese maiestatis: tamen imperator posuit ipsum in exiliū p.x.annos. ¶Aduertas tamē z tene mēti q licet iste bonus doctor in isto tractatu de maleficijs enumerauit has.xxj.psonas que repelluntur ab accusando.Tamen Gandi.in tractatu maleficiorū sub rubrica qui accusare possunt alias personas [a] enumerauit que repellunt ab accusatione. Sed miror q nō alleget Spe.in tit.de accu.§.j.vbi a principio vsqz ad finem enumerauit plusq sexaginta casus: vbi diuerse persone in diuersis casibus repellunt ab accusan.Et ideo Ang.in.d.l. qui accusare.ff.de accusa.dicit q licet glos.in.d.l.qui accusare.enumerauit multos casus vbi qs repellit ab accusando. Tamē latius z melius posuit istā materiā spe.in loco supra allegato.Ego nō tracto oīa dicta Spec.q2 hoc mihi parum esset ne sim nimis longus sufficiant remissiones pro nunc. ¶Tene tamē mēti vnū sin.verbū spec.qđ posuit in.d.§.j.in

39 versi.in summa: qui versiculus est circa fi.†q dixit q oēs ille meratis ibi per eum poterunt accusare.z habebūt legitimā personā.Primo si prosequant suā vel suorū iniuriam in crimine heresis: in crimine lese maiestatis: z in alijs de quibus per eum ibi: excepto inimico capitali: quia in nullo casu admittitur ad accusandū etiā in illis octo casib9 exceptuatis: vbi alias nō habētes personā legitimā possunt accusationē instituere.Et illam doctrinam spe.approbauit Sali.in.l.de crimine.C.qui accusare non pos.z ibi vltra spe.addit alium casum not.vbi etiam vltra inimicum capitalē quis non admittitur ad accusandum in illis casibus exceptuatis.

[a] ¶Alias personas. Addo tu q etiā blaphemator nō potest accusare quia qui deo est infidelis non pōt esse hominib9 fidelis. ij.q.vij.c.nō pōt et tenet Pet.de anch.in consilio cccxvij.nec domesticus familiaris. ita Ro. consi.clij. Et an accusans attinētem priuet eius hereditate.vide p Pau.de ca.in cōsi.ccxlvj.in secūdo impressis Ber.

a ℂEx offō suo. Adde Ro. in 2si. lx. z 2si. cccclxvij. vbi dicit qd iudex ex offō suo dz nulliter agentez repellere: ne elusorij actus coram eo fiāt. z vide Ant. de pra. to vete. in consi. pe. s. sepius allegato. vbi qd iudex etiam parte nō opponēte potest accusatorez inhabilē repellere. Ber.

b ℂIdoneior. adde tū qd si statuto caueretur qd proximiores occisi citarētur ad accusationē occisoris: qd femine tūc erunt citande quia hoc casu masculinū cōcipit femininuz fauore reipublice et femina pōt hēre vindictā iudicialē. ita ang. in 2si. cclxxxviij. Ber.

c ℂAnte infamiā. Adde z vid pet. de anch. in cōsi. ccccxvij. vbi qd bānitus post accusationem repellit ab accus. Ber.

d ℂIn hac materia. vltra adducta p. d. Ang. j. adde tu Pet. de ancha. in consi. ccccxvij. vbi qd statutū loquens de psonis debet itelligi de habilib⁹. et adde qd Bal. in consilio suo. cccxcij. qd stāte statuto qd null⁹ possit opponere de nullitate iudicij. qd th poterit opponi per filiūfamilias. z ēt voluit Ro. 2si. ccxviij. qd statutū disponens qd oēs cāe compromittant nō cōprehendit cās misti imperij, nec spūales, Itē facit qd statutū permittēs iudici inquirere de oibus delictis dz oino intelligi etiam de adulterio cōstāte mrīmonio cōmisso: z an statutum debeat itelligi fm ius com-

Hiero. ℂInquantū Augu. hic dat remissio. plures in qb⁹ reperiunt q̄plures alie psone prohibite accusare. addatis Bonifaciū in d. tracta. in rubri. de his q accusare nō possunt. vbi enumerat plusq̄ qnquaginta psonas iter quas etiā enumerauit oēs quas hic posuit Ange. z p Hostiē. in sua practica in rubri. de. q. circa libel. crimina. q. vj. ver. restat videre. Prepo. in summa. ij. q. viij. col. vij. ver. qui autem. z latius. ij. q. j. in c. prohibent. in princi. j. col. cum seq. doct. in c. j. extra de accus. Item inquātum Augu. hic dicit q persone prohibite accusare possunt in quibusdā casib⁹ accusare: adde Bonifaciū vbi. s. col. fi. in fi. Ancha. in d. c. j. de accusa. Item inquātum dicit q inimicus si prosequatur suam vel suorū iniuriā q nō admittitur: addatis qd hanc. q. tetigit Areti. vbi melius q̄ alibi in c. cum oporteat. extra de accusa. iiij. col. ver. sed adhuc restat zc. gl. z Anch. in c. per tuas el. j. de simo. extra, z limitat eam fm Archid. in c. accusatores. vbi idē tenet Io. de fantu. iij. q. v. ar. c. oib⁹. iiij. q. vj. vbi dicit hoc pcedere nisi qn̄ quis est effectus inimicus ex cā ppter quā accusat. lz Are. vbi. s. voluerit tenere cōtra quē videatis. Item quero an prohibitus accusare possit esse promotor inquisitiōis. videatis Are. in d. c. j. de accusa. col. iiij. vers. queritur vbi ponit longam distinctionem.

40 Accusatio quando est interdicta aliquibus: an si accusauerint z non fuerit ius oppositum: processus valeat.

40 Ange. ℂ†Quero si predicte psone phibite accusauerint z non fuit oppositum an valeat processus. Bart. in l. j. §. accusationē. ff. ad turpil. tenet q sic: qz iste sunt exceptiones que debēt opponi ante lit. cōtest. iuxta l. si maritus. §. prescriptiones. ff. de adul. Sed credo q etiam post litem cōte. aliquos ex iis iudex ex officio suo a possit repellere: vt sunt mulieres, milites, infames, excōmunicati, et similes. Facit qd notat in l. ea demū. C. de procur. cōiuncta. l. quos phibet. ff. de postulan. Et credo q in aliquib⁹ iudicium non tenebit: vt est in furiosis, pupillis, mentecaptis, z similibus qui carent sensu: quia clarum est q iudicium aliquo modo non tenet quia habentur loco absentis. l. si quis cum nullum. §. ij. ff. de iure codi. Facit. l. fulcinius. §. adeo. ff. ex quibus cau. in pos. ea. z predicta vendicāt sibi locum nisi suam vel suorum iniuriam sequant: z sint iudicij z discretionis capaces: quia oīs admittitur ad accusandū. l. hi tamen. §. oīs. ff. de accusa. in prin. Itē pdicta vera in iudiciis publicis, in priuatis non que pariunt actionem vel accusationez damnū passo vel iniuriā. ℂItem sibi z suis tantū: z nō cuilibet de populo. Regula est q quilibet cui ius cōpetit poterit accusare: z exceptiōes statim supra posite aliquē nō oēs tamē sibi locū vendicent in priuato delicto. ℂQuidā enim vt infantes z furiosi z intellectu carentes z similes sui natura repelluntur a limine cuiuslibet iudicij publici vel priuati: quia non possunt se subscribere ad penam talionis: nec alia facere que sunt de substantia prout supra dictū est. Facit. l. ij. C. qui accu. nō pos. ℂQuidā ex his repellunt morib⁹: vt femine: z he propriā iniuriam vlcisci possunt z suoruz. d. l. hi tamē. z. l. ij. §. ff. de accu. dūmodo quādo iniuriā volunt vendicare nō sit alius idoneior b: qui dictam iniuriā possit z velit vendicare. l. senatus. C. qui accusare. ℂQuidā repelluntur iure ciuili z hi per infamiā. Et isti si accusationē inchoauerint ante infamiam c nō repellunt. l. is qui reus. ff. de publi. iudi. Secus si post infamiā nisi suam vel suorū iniuriā prosequant. d. l. hi tamē. ℂQuidā vero repellunt propter periculū participationis vt excōicati, z isti similiter repellūtur. ℂQuidā ratione penalitatis vt bāniti: z tūc indistincte repellunt. d. c. pia. De quo not. Bar. in l. viro. ff. sol. matri. z in l. cum mulier. eo. titu. z in l. de pupillo. §. pe. z ibi Bart. ff. de oper. no. nun. ℂQuidā repellunt ratione preiudicialitatis: vt. l. fi. C. de accu. ℂQuidā ratione ordinis. l. denunciasse. §. itē. ff. de adul. ℂQuidā pter magnā reuerentiā. l. pe. in fi. C. qui accu. nō pos. ℂQuidā propter euidētē calumniā. l. si maiore. §. si matris. ff. de bo. liber. ℂQuidā pter ingratitudinē. l. iniquū. C. qui accu. nō pos. z ita summat Bal. istos casus in l. j. C. q accu. nō pos. ℂOmnes ergo he psone que prohibent accusare liberos prohibent etiā accusare seruos. vt est casus fin. in l. seruos. z ibi Barto. ff. de accu. Cū ergo iste psone sint prohibite accusare remanet regula quod quilibet admittitur ad accusandum regulariter.

Augusti. ℂTu adde inquātū. d. Ang. allegauit vltimo loco qd Bal. in l. j. C. qui accusare nō pot. summauit istos casus: puto q vitio scriptoris ita scriptum sit: quia Bal. ibi hoc nō dicit. Sed voluit allegare Bal. in rubrica. C. qui accusare, in. ij. col. vbi alios enumerauit dic vt ibi. ℂEt inquātum supra quesitum est: an si non fuit opposita exceptio cōtra psonā que nō potest accusare: nihilominus iudiciū sit nullum. ℂAdde qd Bal. in l. ij. C. qui accusare, in vltima col. videt approbare. d. Bar. in d. l. j. §. accusationem. ff. ad turpil. Et idem fecit Bar. in l. hi tn̄. §. liberi. ff. de accusa. z omnino vide Bal. in rubri. C. qui accusare, in. ij. col. dū querit an exceptio de inhabilitate accusatoris possit opponi post litem contesta.

Hiero. ℂInquātū Ange. concludit q si psone prohibite accusauerint z oppositum nō fuit qd valet processus. addatis q ista est cōmunis sentē. doc. in c. j. extra de accusa. vbi Areti. dicit eam cōmunem quam tamē limitat quādo statutum repelleret aliquem ab accusando: puta si diceret q bānitus nō audiat ab agendo vel accusando: quia tunc iudicium erit nullum fm Barto. in l. cum. l. in vltima. q. ff. de fideiusso. de quo vide cōcor. per eum col. ver. sed supposita zc.

41 Statuto existente q quilibet possit accusare de homicidio: an admittatur minus legitimus accusator.

42 Statuto dicēte q de homicidio nō possit quis accusare nisi sit agnatus vel affinis: tunc delictum non est publicum.

43 Statuto stāte q de tali maleficio liceat cuilibet accusare: z accusator habeat tertiā partē: si officialis curie vel familiaris potestatis accusauerit de tali maleficio non habebit tertiam partem a statuto concessam.

41 Ange. ℂ†Subsequēter qro de vna questione quā posuit Bal. in rubrica. C. q accusa. Statuto cauetur q quilibet possit accusare de homicidio. An admittatur minus legitimus accusator. Bal. ibi in d. rubric. Primo arguit ibi q non quia intelligitur quilibet, scilicet habilis. l. vt gradatim. in §. sed si lege. ff. de mu. z hono. In 2trarium determinat: quia verba statuti debēt aliquid operari. l. j. ad muni. z sic quilibet al's prohibitus admittetur ad accusandum isto casu qd est verū nisi talis esset phibitus iure diuino vt excōmunicatus: aut iure nature vt infans, furiosus, z mētecaptus. Nā accusare est beneficiū quod odiosis non datur nec est in bannitis: nec natura impeditis. vt. l. lucius titius. ff. de leg. ij. Mulier ergo et minor. xx. annis si est doli capax z inimicus z ceteri qui iure cōmuni vel consuetudine hominū regulariter repellunt isto casu audiunt: quia videtur dispensatū cum eis arg. l. si quādo. C. de inoffi. testa. ℂItem admittunt isto casu forenses ad accusandū: si fm ius cōmune permittit accusatio de dicto crimine alias sec⁹ quia nō est de illo populo: vt. l. si nō speciali. C. de test. Rustici tamē admittunt: quia dicuntur esse de populo vel ciuitate cui subsunt: vt in autētico de qd. circa prin. Si aūt statutū adduceret nouā pmissionē: puta q qlibet possit de dāno dato accusare an mulier isto casu poterit. Bal. ibi dicit q qz intelligit de persona habili z legitima: vt. l. j. C. de sacrosan. eccle. Si vero statutum inducit delictū vbi alias de iure non erat vt ne quis vadat de nocte z dat potestatē cuilibet accusandi. Dicit ibi Bal. in fi. qd hoc statutū limitatur quia solummodo persone habiles admittunt z non alie. d. l. j. C. de sacrosan. eccle. Nec per hoc q dat potestatē accusandi cuilibet efficit crimē publicū quātum ad effectū publicū iudicij. Et sic q dānatus efficiat infamis. z q nō possit interuenire procurator: z quo ad alia: ratio quia hoc nō inducit aliqua lege publicorū iudiciorum. Sed est publicum quo ad illos effectus assumendo publicū large. Ita dicit Bar. in l. j. ff. de pub. iudi. Et dicit Bal. ibi q si statutū restringit accusationem nō ad certas psonas q adhuc erit crimē publicū: quia in illis personis ius publicū inducit ar. l. sicut. ff. qd cuiusqz vniuer. nomi. z est text. in l. quāuis. C. de adulte. z ita voluit Barto. in l. j. ff. de publi. iudicijs.

d Augusti. ℂTu aūt in hac materia d adde q imo videtur q si statutum dicit q in homicidio quilibet possit accusare q imo nec etiaz femina: nec alij prohibiti poterunt accusare: qui prohibentur de iure cōmuni. Et hoc quia tale statutū dicit id quod ius cōmune: quia de iure cōmuni quilibet de homicidio poterit accusare: exceptis aliquib⁹ psonis exceptuatis. l. qui accusare. ff. de accu. z satis supra dictuz est. ℂUnde cum tale statutū disponat id quod ius cōmune: debet intelligi z interpretari fm ius cōmune. c. dilectus. extra de cōsuetudine. z ibi casus. c. ex parte. extra de verb. signi. z ibi do. Anto. de butr. l. ij. C. de noxa. Sed de iure cōmuni mulier et alij prohibent de quibus supra. Non dico de iure diuino tantū vel naturali. Ergo Bal. in dicta rubric. pessime est loquutus in hoc. Bene approbo dictū do. Bal. q illi qui sunt prohibiti de iure diuino nō videntur admissi propter generalitatem illius statuti. Nec infantes, furiosi, mentecapti, z carētes intellectu: qz hoc cen-

4 not3 anch in rep. c. i de accus. fol. 6 col. 4

setur

setur impossibile. Nam generalia verba statuti non trahuntur ad impossibilia hoc modo loquendi fretus est Bal.in.l.fi.§.in computatione.C.de iure delibe.allegat Bart.in.l.si quis sub conditione.ff.de cōdi.insti. ꝛ Bal.in.l.omnes populi.ff.de iusti.ꝛ iur.allegat Bar.vbi supra.ꝛ Bal.in.l.fi.C.de sacrosan.eccle.in.v.colum. ꝛ Bald.in.c.cum non ab homine.extra de iudi.Bald.in.c.clerici.eod.titu.ꝛ Bald.in.c.ecclesia sancte Marie.de consti. ꝛ Bal.in.l.sacrosancte.C.de episc.ꝛ cleri. ꝛ fuit originale verbum Joannis monachi in.c.vt animarum.extra de consti. Abb.in.c.a nobis.el.j.de sententia excommu.ꝛ vide text.in.c.tua.extra de decimis.et ibi do.Anto.de but.ꝛ ideo dixit Bal.per illum tex.in.l.ij.§.quod ait.ff.qui satisd.cogan. quod si statuto cauetur quod lauda qualitercunqꝫ lata executioni mādentur: hoc debet intelligi dummodo subsistant de iure.argumento illius tex.ꝛ argumentum.l.diuus.ff.de testamen.mili. Idem si statutum dicit quod contra magnatem sufficit qualiscunqꝫ probatio que debet intelligi quod de iure valeat argumento illius legis. ¶ Adde tamen si tu velles tenere opi.Bal.in.d.rubrica dum reprobaui ipsum in.j.c. Vide que allegaui in.l.iiij.§.pretor ait.ff.de damno infecto.vbi posui an vera sit illa conclusio: an quando statutum disponit id quod ius commune debeat intelligi ꝛ interpretari ꝛ limitari secūdum ius commune vel non, et multa allegaui in iure ciuili ꝛ canonico. ¶ Tu autem in hac materia adde etiam Ang.in.l.pre-
42 tor.§.j.ff.de iniur. † qui dicit quod si statuto cauetur quod de homicidio non possit quis accusare: nisi sit agnatus vel affinis quod tunc delictum non erit publicum. Unde damnatus ex tali maleficio non erit damnatus de delicto publico: vt ponderauit ibi Ange.tex.ꝛ glos.cuius contrarium dixit Bald.in.d.rubrica.

Hiero. ¶ In hac materia addatis Hiero.Zaneti.in repe.c.j.de accu.extra colū.vj.ver.restringo.vbi quasi omnia hic dicta per Ange.refert ꝛ sequitur.ꝛ pōt ista sententia Bald.comprobari ex multis auto.docto. nam cum istud statutum respiciat publicam vtilitatem ne maleficia remaneāt impunita: nō debet recipere restrictionem de habilitate fm Alex.post Guil.de cu.in.l.si filiusfamilias.ff.si cer.peta.vbi dicit quod si proclamatum sit quod quicunqꝫ ceperit talem bānitum habeat castrum in feudū quod tunc etiam inhabiles ad feudum admittentur quod dictum Guil.dicit ibi Jason in.j.col.versi.istud nota.quod communiter approbatur vbi vide late per doct.ꝛ per Philip.decium.in regula fi.de reg.iur.ff. et in.d.l.filiusfamilias.iij.no. ¶ Item adde circa id quod dicit Augusti.qꝫ stante tali statuto ꝛc.qꝫ infans non admittatur Hippo.de marsi.in.l.vnius.§. cognitionum.ff.de questio. colū.vij.in princip. refert Bal.tenere contra in.l.ita nobis.C.de adul.sed male quia tantum loquitur de inhabilibus non iure naturali de quo late Jason in.l.j.C.de summa trinita. colum.iij.in fine.
43 versi.regula ꝛc.vbi multa adducit in materia.† sed an stante statuto quod de tali maleficio liceat cuilibet accusare et qꝫ accusator habeat tertiam partem si officialis curie vel familiaris potestatis accusauerit de tali maleficio an recipiet dictam partē a statuto concessam. Bal.disputat pro ꝛ contra in practica sua in rubri.de questio.circa statuta.q.xij.finaliter concludit quod non: eo quia potestas siue rector recipit salarium pro se ꝛ omnibus famulis quo debet esse contentus: vt in auf.de iureiuran.quod prestatur ab his qui in prin. ¶ Item qꝛ.l.cauetur quod id qꝫ capitur ab hostibus efficiatur capiētis: vt in.l.si quid.ff.de cap.ꝛ postlimi.reuer. et tamen si milites armate militie qui recipiunt stipendia a repub.capiant aliquem ab hostibus non ideo efficitur eius seruus ꝛ idem dicit seruādum fore in officialibus ꝛ familiaribus terrarum argu.l.ne quid.in fi.ff.de incen.rui.naufra.
44 Statuto alterante penam delicti publici: non propter hoc desinit esse publicum.

44 **Ange.** ¶ † Querit etiā Bal.circa fi. quid si statutū alterat penam delicti publici: an desinat esse publicum propter hoc, ꝛ ibi concludit quod non: vt no.Ja.but.in.l.seruum quoqꝫ.in.§.publice.ff.de procu.ꝛ Bal.in.l.reos.C.de accusa. Crimen tamē dicitur publicum respectu ordinationis iudicij ꝛ eius qualitatis non respectu pene: et lex ꝛ non pena facit publicum iudicium. ꝛ Bar.late posuit istam materiam in.l.j.ff.de publi.iudi. Et ibi cōcludit quod si statutum alterat penam super homicidio non accusatur accusatione descendēte a statuto. Sed accusabitur lege publicorum iudiciorum, ꝛ sic de sicarijs. Secus si statutum inducit nouum nomen delicti ꝛ nouam speciem: vt qꝛ falsitati imponit nomen baratarie seu aliud vocabulum tunc accusabitur accusatione descendente a statuto ꝛ damnatus nō efficitur infamis quia non est damnatus publico iudicio.

Augusti. ¶ Tu adde dicta Bar.per illum text.in.l.ij.ff.de cōcessio.et approbant.d.per ipsum in dicta.l.j.ff.de publi.iudi.ꝛ ibi vide Ange.ꝛ Imol. approbantem dicta per Barto. Et idem dixit Barto.in.l.infamem.de publi.iudi.ꝛ in.l.hos accusare.in fi.in.§.fi.ff.de accusa. Uide tamen Bal.in.l.ij.C.qui testamen.facere possunt. qui dicit quod statuta sunt priuatorum iudiciorum et non publicorum.

Hiero. ¶ Addatis eundē Ange.in.§.j.in fi.institu.de pub.iudi.ꝛ ibi per Jo.de platea.
45 Crimen pro quo venit imponenda pena mortis naturalis vel ciuilis dicitur publicum.
46 Crimen ex quo venit amputanda lingua vel aliud membrū mutilari quando sit publicum.
47 Crimen quodlibet de iure canonico est publicum.

45 **Ange.** ¶ † Et vnum est mēti tenendum qꝫ quoties de aliquo crimine est pena mortis naturalis vel ciuilis potest dici crimen publicum: vt.l.j.ff.de publi.iudi.ꝛ quod ibi late Barto.quod bene no.quia quoties ex lege vel statuto ex aliquo delicto est pena mortis etiam ciuilis quod quilibet admittitur ad accusandum: licet de dicto crimine lex expresse non dicat quod sit publicum, dummo-
46 do non dicat expresse quod sit priuatum. ¶ † Quid autem si ex aliquo delicto debet lingua amputari vel aliud membrum mutilari. Respondet Bal.in rubrica.C.de iure fis.lib.x.quod si delictum punitur de iure communi tali pena per l.antiquam.xij.tabularum distinguitur. Aut punitur per l.publicorum iudiciorum. et est publicum aut per aliam legem et est priuatum: vt.d.l.j.ff.de public.iudic.aut punitur per.l.nouam imperatoris et statutariam. Tunc aut delictum ob quod venit imponenda pena fuit commissum in rem examinabilē puta in facultates tuas quia ratione eius delicti multum expendisti tunc accusatio non est publica: sed tantum competit ius accusandi cuius interest: vt.C.de dela.l.omnes.in fi.lib.x.ꝛ not.in.l.fin.ff.de priuatis delic.et de popu.actio.in rubri.aut cōmittitur in rem inestimabilem vt in corpus liberum vel in rem publicam tunc accusatio est publica: ꝛ tunc maius delictum est. Ita inquit Bald.in.d.rub.C.de iure fisci.ꝛ ita intelligit de pace tenēda ꝛ eius vio.in.§.si quis alium.qꝛ hodie propter cognationē quandam que est inter homines cōmissum in aliqꝫ corpus ab omnibus potest vendicare: vt.l.j.ff.de libe.homi.exhiben.ex quo ibi Bal.dicit ꝙ si statuto dicitur ꝙ qui vineam inciderit alterius amputetꝛ manus eius ꝙ non erit accusatio publica. Sin aūt dicat ꝙ si notarius fecerit falsum instrumentū amputetur sibi manus ꝙ cuilibet cōpetit accusatio qꝛ deliquit in officio qꝫ est publicū: ꝛ accusatio erit publica omnibus illius prouincie siue territorij ꝛ nō alijs: qꝛ quantū ad alios illa statuta vel cōsuetudines sunt priuati iuris. Ex quo etiā infert ꝙ licet in statuto sit pena mortis pro furto: tamē non est publicum crimē: nec omnibus competit accusatio qꝛ ad priuatam vtilitatē datur: ꝛ expresse dicitur ꝙ est priuatum crimen: vt.l.fin.ff.de priua.delic.

47 **Augu.** ¶ Tu autē in hac materia adde ꝙ omnia ista de iure ciuili possunt ꝓcedere. † Sed de iure canonico omne crimen censetur esse publicū. Ita dixit Inn.in.c.ij.extra de collusio.detegē. Sed aduerte qꝛ Inn. loquitur ibi per verbū forte. Nam dicit forte omne crimē est publicū de iure canonico. ¶ Sed addatis ꝙ non debebat dubitare de hoc Inn. qꝛ de iure canonico de hoc est glos.in terminis q̄ hoc affirmat sine verbo forte.vj.q.j.c.infames. quā Bal.primo reuelauit legistis ꝛ eam sequitur in rub.C.qui accu.non poss.in.v.col. Sed ego vltra Bald.allego aliā glos.quā ipse ignorauit que hoc voluit.ij.q.iij.c.preuaricator.in glos.magna.ꝛ sic de iure canonico non habet locū titulus de priuatis delict. Et idē dixit Joā.Fabri.insti.de pe.teme.litig.in.§.fi.super gl. Miror tamē ꝙ Spec.in tit.de accusa.in.iij.parte.in.§.ij.ver.j.hoc nō dixerit.imo dixit ꝙ crimina aliqua sunt publica, aliqua sunt ꝑuata: nisi dicamus per iura que ipse allegat ꝙ ipse loquitur de iure ciuili.
48 Appellatione suorum que persone comprehendantur.

48 **Ange.** ¶ † Subsequēter querit qꝛ supra visum ē ꝙ he persone ꝓhibite possunt prosequi suā vel suoꝝ iniuriā. Modo querit qd cōtinet appellatiōe suoꝝ.ꝛ gl.in.l.legāda.in fi.gl.j.C.qui accu.nō pos.dicit ꝙ ista verba nō sunt late interpretanda. Alibi gl.vꝛ velle ꝙ si vni de cognatione fiat iniuria, toti familie [a] dicit facta: vt no.in.l.lex cornelia.in prin.ff.de iniu. Facit qꝫ no.Cy.in.l.raptores.C.

munc.vide Ale.in ꝯsil.cxxx.l.iiij.vo.Raph.cu.cō si.xlj.Fulg.cōsil.xciij.Ro.consi.cccxlviij.Ange.cōsi.xliij.Frā.de are.pulchre i cōsil.xx.ꝛ Cepo.in consi.pen.Ber.

a ¶ Toti familie. Addevt p Ale.de imo.in consi.xcix.in.j.vol.ꝛ in cōsi.cxj.in.ij.volu.Ber.

de epis. et cle. Alibi dicit gl. quod sui consyderantur ratione affectionis. Ita dicit gloss. in l. vt vim. ff. de iusti. et iure. alibi tex. limitat vsque ad quartum gradum: vt. l. petitionem. §. egrediente. C. de aduocatis diuerso. iudi. Sed Bart. in l. ij. ff. de accu. in fi. prin. dicit secundum Innocen. in c. nonnulli. extra de rescrip. quod coniuncte persone per consequens sui dicuntur vsque ad illum gradum in quo possunt succedere et ita intelligitur tex. in l. sed et hec. ff. de procur. pro quo bene facit tex. in auth. in successione. et quod ibi notatur. C. de suis et legiti. et glos. a in l. si femina. C. ad turpil. dicit quod suorum[a] appellatione dicuntur omnes illi pro quibus quis inuitus testimonium ferre non cogitur qui sunt vsque ad septimum gradum. Et istam glos. tenet Bal. in l. j. C. qui accusare non possunt. Et credo istam gloss. veram pro qua est casus in l. iij. in princi. ff. de accusa. coniuncta ibi gloss. et coniuncta l. lege iulia. ff. de testi. Nam pro socero et nouerca quis non cogitur testimonium dicere: vt. d. l. lege iulia. ergo pro eis licita est accusatio publica. d. l. iij. ff. de accusa. et dicitur prosequi iniuriam suorum vt ibi sed clarum est quod eis non succeditur: vt no. in l. j. C. vnde vir et vxor. facit. l. iij. ff. de inoffi. testa. ergo in ista materia accusationis coniuncta persona non dicitur per modum successionis: nec etiam quo ad hoc vt possit agi sine mandato. Summo omnis ille dicitur coniuncta persona pro qua quis inuitus non cogitur testimonium ferre. De quibus personis habetur in d. l. lege iul. et in l. si. cum. l. j. §. sequenti. ff. de postu. et ita not. in l. sed et he. in prin. ff. de procu. et de materia allegat etiam Spec. in ti. qualiter in accusatione procedatur. §. iij. videndum est in princ. §. ex quibus. Bart. in d. l. ij. ff. de accu. dicit quod sicut femina non admittitur ad accusandum de morte soceri: ita admittitur de morte viri quia dicitur prosequi suorum iniuriam. d. l. lege iulia coniuncta. d. l. ij. ff. de accu.

Augusti. ¶ Tu autem in hac materia adde dicta Bart. in l. lex cornelia. ff. de iniur. et que dicantur coniuncte persone vide tex. in l. j. §. fi. ff. de postu. et ibi Bal. qui dicit quod diuersis modis accipitur in iure que dicatur coniuncta: et ibi vide ipsum Bald. allegantem bonas decisiones Spec. et Cy. et illum tex. ponderauit Bart. in l. cui eorum. §. affinitatis. ff. de postu. et vide Bal. in l. sed et he. ff. de procu. et pondera quod in hac materia Bar. in d. l. ij. ff. de accu. videtur sibi contrarius. et vide nouissimos in c. nonnulli. extra de rescrip. et vide Bal. in c. postremo. extra de appel. et in repetitione. c. si pater. de testa. lib. vj. Quid contineatur appellatione suorum. ¶ Et aduerte quia iste passus dubius est. Nam in eo docto. vario modo loquuti sunt, et ideo in indiuiduo in proposito nostro do. Anto. de but. post Jo. an. in c. decetero. extra de testibus. querit qui contineantur appellatione suorum ad hoc vt cognoscamus quando quis potest prosequi suorum iniuriam. et breuiter ibi refert Joan. an. posuisse istam questionem ibi: qui dixit quod sui sunt qui pro eo testificari non possunt per. d. l. pe. C. ad turpilia. et ibi glos. refert Azo. habuisse aliam opi. ¶ Item Gofre. habuit aliam opi. Jo. and. in addi. Spe. habuit aliam. dic vt ibi in d. c. decetero, per do. et late de hac materia loquitur Sali. in d. l. pe. C. ad turpil. vbi refert multas opi. et dicit Ange. ibi quod ibi est glos. melior de iure quid contineatur appellatione suorum.

Hiero. ¶ Inquantum Ang. dicit quod appellatio suorum dicuntur illi pro quibus quis inuitus testimonium ferre non cogitur qui sunt vsque ad vij. gradum. addatis Henri. boyc. idem tenentem in c. decetero. extra de testib. in ij. distinc. in medio. vbi Fely. fi. colum. post alios late cumulat hanc materiam et per domi. de Rota decisio. ccix. sub tit. quod metus causa. in antiquis Ale. consi. xxxiiij. volu. iij. ¶ Item an appella. suorum veniant magni amici. Barb. in c. coram. de offi. delega. colum. vj. post prin. tenet quod sic per glos. in l. ij. C. in quibus causis colo. lib. xj. pro qua allegat. l. alumnam, C. de lega. iuncta glos. in l. intesta. ff. de fideicom. liber. et per alia multa probantia quod amici magni censentur coniuncti de quo late vltra eum per Hippo. in repeti. rub. ff. de fideiusso. colum. lv. in princi. et per Jas. vbi etiam dicit amicus singu. venit appel. suorum in l. titia. ff. de verbo. obliga. colum. ij. et in l. exigendi. de procu. C. et in l. que dotis. ff. sol. ma. et in l. si fratres. ff. de lega. j. in j. col.

49 Filia naturalis potest accusare mortem patris naturalis.

50 Filius spurius quando possit accusare mortem patris, et quando non.

49 **Ange.** ¶ † Quesiuit etiam Bart. in l. ij. ff. de accu. An filia naturalis possit accusare mortem patris naturalis: et determinat quod sic: siue sit pater naturalis tantum: vt. l. iij. ff. de liber. cau. siue sit spuria: quia isti admittuntur tanquam idoneiores. arg. l. ij. §. fina. ff. de adul. allegat Innocen. in c. nonnulli. extra de rescrip. in fin. et idem tenet Bart. in l. hos accusare. §. omnibus. ff. de accu. Sed Imol. videtur concludere quod naturalis tantum admittatur non b spuria. et opi. Bar. sequitur ibi Bal. Ang. et Rapha.[b] Sed in filia naturali potest procedere, quia de iure digestorum concubinatus est permissus: vt. l. j. et pe. et ibi Bar. ff. de concubinis. et quia in certo casu et modo succedit patri: vt not. in l. si qua illustris. C. ad orfi. et dicit dominus Ange. quod credit quod in alijs ex damnato coitu tales non possint accusare. ¶ Primo quia non possunt ostendere patrem: vt. l. vulgo quesiti. et ibi no. ff. de sta. homi. ¶ Secundo quia non sunt nominandi filij: nec ille pater: vt in auth. ex complexu. C. de incest. nup. intantum quod non sunt alendi de iure ciuili: vt ibi. Secus de iure canonico: vt ibi no. Bar. ¶ Tertio ille dicitur pater et filius quem nuptie demonstrant: vt. l. quia semper. ff. de in ius vocan. institu. de nup. in prin. et in §. aduersus. Quomodo ergo iste dicitur accusare de morte patris cum patrem nominare non debet. Preterea isti non dicuntur de agnatione, nec de cognatione, nec de familia, nec de cippo, nec de casata, nec de gente illius quem dicit patrem: vt no. Ang. et Imo. in l. ex facto. in §. si quis rogatus. ff. ad trebel. et hoc est verum si sit spuria et nata ex coitu damnato: secus si non possit accusari criminaliter: vt. l. quia semper. ff. de in ius voc. et ibi per glo. et predicta procedunt in femina. ¶ Si autem esset c masculus naturalis[c] nulli dubium quod admitteretur vt quilibet de populo, et quando concurrunt plures ad accusandum ille debet preferri cuius magis verisimiliter interest, et melius prosequatur accusationem: vt. l. si plures. ff. de accusa. et clarum est quod sui magis interest ratione affectionis quam alterius qui penitus extraneus est: ideo extraneo prefertur. ita dicit Imol. in d. l. ex facto. in versi. item per predicta potest inferri. et facit quod not. Barto. et Bald. in l. fi. ff. de verb. signi. et Bar. in l. tutelam. ff. de cap. di. et Bart. in l. pronunciatio. §. familie. ff. de verbo. signi.

Augusti. ¶ Tu autem in hac materia adde quod Bar. in l. cum scimus. C. de agri. et censi. li. xj. hoc idem affirmauit quod spurius admittatur ad accusandum mortem patris. et idem Ange. affirmauit doctrinam Bart. 50 in l. vxorem. C. qui accusare. ¶ † Adde tamen quod Bal. in l. j. C. qui accusare. in xvj. col. videtur limitare predicta vt procedant quando esset spurius natus ex certo complexu: quia idem est quod in filio naturali: quia naturalis dolor eos impellit: argumento. l. ij. et iij. ff. de libera. cau. Secus si ex incerto complexu: vt vulgo concepti: quia respectu patris eos ius vindicte non tangit: quia non possunt se probare filios cum lex fingat eos non habere patrem. l. vulgo. ff. de statu homi. Respectu vero matris admittentur ad vindicandam mortem matris. Et hec teneas menti: quia per predicta opiniones possent reduci ad concordiam. Et vide pulchra verba Bal. in c. naturalis. si de feu. fue. contro. ver. de istis spurijs. et Bal. in l. ius ciuile. ff. de iusti. et iure. et Bal. et Imo. in l. lucius. §. fi. ff. de lega. ij. et in l. j. §. diuus. ff. ad sil. et ibi per Moder. in l. generaliter. §. cum autem. C. de insti. et substi. Item consydera quod Bar. in hac materia semper allegauit doctrinam Innoc. in c. nonnulli. extra de rescriptis. Sed Innocen. ibi non querit: an spurij admittantur ad accusandum mortem patris: sed an admittantur ad agendum propterea ibi Inno. dicit quod spurij non sunt coniuncte persone sed naturales sic. Unde ibi Innoc. est contra Bart. si quis subtiliter respicit verba Inn. ¶ Item consydera inquantum supradictum est quod spurius saltem poterit accusare tanquam quilibet de populo. Nam quidam Moderni in c. nonnulli. extra de rescrip. damnant istam doctrinam et multum clamant contra Imol. in d. l. ex facto. et arguunt hoc modo: actio que competit alicui tanquam cuilibet de populo debet intentari per eum qui est integre opinionis. tex. est in l. popularis actio. ff. de popu. act. et in l. omnis. in verbo, si tibi integre estimatio est. C. qui accu. non pos. Sed spurij et nati ex damnato coitu sunt infames: vt in auth. ex complexu. C. de incest. nup. per Bar. et Sali. in l. fi. C. de ver. sig. Cy. in l. quisquis. ad. l. iul. maie. C. et in l. parentes. ff. de in ius vocan. Ergo necessario sequitur quod vt extraneus: et vt quilibet de populo accusare non potest nisi saluando dicamus: vt dixi supra in. xxi. fallentia. qui accusare possunt. allegando Spe. ibi, quod quoties aliquis vt infamis repellitur ab accusatione vel ex alio capite: quia mulier tamen si prosequitur suam vel suorum iniuriam isto casu admittitur.

Hiero. ¶ De hac materia quia satis habetur in locis hic per Augu. allega. amplius non me intromitto. videatis tamen Ang. in l. senatus. C. qui accu. non pos. vbi tenet opi. Bar. videlicet quod filia naturalis etc.

Idoneior

a ¶ Suorum appellatione. Adde quod do. de Ro. in deci. ccccl. in ti. de renun. dicunt quod suorum appellatione veniunt nedum parentes et consanguinei: sed etiam domestice persone, et ibi quod renunciatio facta de beneficio propter liberationem domestice persone a carcere: non valet et dicitur meticulosa, et qui veniant suorum appellatione vide late per Barb. in repe. l. cum acutissimi. C. de fideicom. et per do. meum Soci. in repet. l. cum auus. ff. de condi. et de.

b ¶ Rapha. idem tenet Ang. in l. senatus. C. qui accusa. non pos.

c ¶ Masculus naturalis. circa hoc adde et vide: vt latius per Fely. in d. c. nonnulli. de rescri. col. pe. vbi dicit quod opi. bar. semper fuit visa equa. Pro qua tu allega quod voluit Bal. in consi. cxix. li. v. vbi spurius poterit vindicare mortem patris stante statuto quod coniuncti et illi de domo possint vindicare mortem defuncti. Et an spurij dicantur de domo vel agnatione, vide Ang. in consi. xxx. et Nic. de vbal. in tract. successionum ab intestato parte iij.

51 Idoneior quando admittatur ad accusandum.
52 Accusari potest quilibet de delicto nisi sit priuilegiatus.
53 Patri licet non sit permissum accusare magistratum durā-
te officio : tamen licitum erit propria autoritate ius dicere si
inuenit magistratum adulterantē filiam ⁊ ipsum occidere.

51 **Ange.** ¶ †Et ex predictis apparet qđ idoneior ad-
mittitur ad accusandum.l.si plures.ff. de ac-
cusa: quod est verum quando principaliter et non eque in-
terest quia tunc omnes admittuntur iuxta.l.j.⁊ ibi Bart.ff.
de sepul.vio.Et notandum est id quod dixit Bart.in.l.post
dotem.ff.solu.matri.quod si accuso Titiū de publico crimi-
ne ⁊ dico me accusasse de volūtate Titij presentis ⁊ volen-
tis quod non dicor facere procuratorio nomine dic vt ibi.
52 ¶ †Postquam vidimus que persone possint accusare ⁊ de
quo crimine ⁊ quid sibi incumbat ad hoc vt accusandū ad-
mittatur procedamus vlterius ⁊ queramꝰ que persone pos-
sunt vel nō possunt accusari: ⁊ quilibet pōt de delicto accu-
sari nisi sit priuilegiatus: ita qđ ex priuilegio non possit accu
a sari: vt est magistratus [a] dū est in magistratu vel legatꝰ vel
qui semel rite vel recte fuit absolutus de crimine iuxta nota-
ta in.l.si cui.§.j.ff.de accu. ¶ Aduertas tñ quod verum est
quod magistratus non pōt accusari durante officio ad hoc
vt contra eū procedatur in accusatiōe vt est tex.in.l.si adul-
terium cū incestu.§.fi.ff.de adul.ex quo dicit Bart.in.l.hos
accusare.ff.de accu.qđ anciani durante officio possunt ac-
cusari solū ad hoc vt recipiaꝛ accusatio et depositio officio
ancianatus super dicta accusatione procedatur.

Augusti. ¶ Tu aūt in hac materia adde ꝙ Gā-
di.in tractatu suo maleficio.fecit vnam
specialem rubricam de his qui possunt accusari et ibi ponit
breuiter an masculi vel femine tam presentes quā absentes
possint accusari ⁊ tam mortui ꝙ viui: ⁊ in quibus casibus ⁊
an serui in quolibet crimine ⁊ in omni pena ⁊ tam puberes
quā impuberes. Et an quis in pluribus possit accusari. Ibi
autē Gandi.de magistratibus nil loquitur. Sed in hac ma
teria adde inquantum dictum est quod magistratꝰ duran-
te officio non pōt accusari. Limita nisi in officio cōmitteret
crimen quod spectaret ad eius officium quia etiam durāte
officio nedum potest accusari. Sed etiam expelli de officio
puta si commisit barattariam vel aliud delictum: ita dicunt
doct.maxime Bal.in.l.iubemus.C.ad.l.iuliam repe. ⁊ hoc
est quod dixit Bar.in.l.nec magistratibus.ff.de iniurijs. et
Ange.in.d.l.iubemus. ¶ Item tene mēti quod dixit Alb.
de rosa.in.l.si preses.C.de episco.au.quod licet officialis du
rante officio non possit accusari: tamē in tribus casibus po
terit. ¶ Primo si se submittit iurisdictioni,per.l.est receptū.
ff.de iurisdi.om.iudic. ¶ Scđo si deliquit in officio per.d.l.
iubemꝰ. ¶ Tertio in crimine adulterij : per.d.l.si adulteriū
cum incestu.§.fi.ff.de adul. cū hoc quod non poterit contra
eum hoc casu procedi durante officio: sed prestabit cautio-
nem qđ finito officio sistet in iudicio. Sed aduertas qꝛ credo
quod sua decisio Alberi.inquantum loquitur de adulterio
sit falsa. Primo ille text.in.d.§.fina. dicit quod superseditur
durante officio: ⁊ ita omnes doc.intelligunt illum tex.ibi,et
Bar.Ange.⁊ alij doc. ibi intelligunt illum tex.nedum pro-
cedere in adulterio sed in omnibus delictis. ¶ Aduertas
53 tamen qđ in crimine adulterij speciale † est quod licet nō sit
permissum patri accusare durāte officio magistratū: tamen
sibi licitum erit propria autoritate ius dicere si inuenit ma-
gistratum adulterantem filiam ⁊ ipsum occidere, tex.est sin
gularis in.l.marito.ff.de adul. ⁊ ibi Ange.⁊ Ang.etiā hoc
dixit in.l.hos accusare.ff.de accu.⁊ Spe.in tit.de accusato-
re.§.j.in versi.item quod est magistratus. Et an predicta mi
litent in magistratu maiori vel minori vel si officium sit per-
petuum vel temporale: vel si sunt magistratus habentes di
gnitatē solā: vt sunt duces, marchiones, vel si sunt potesta-
tes terrarum. Adde.d.Specu.in loco allegato per me.in.d.
ver.item quod est magistratꝰ. Et Bar.in.d.l.nec magistra-
tus.⁊ latius per Salic.in.l.iubemus.C.ad.l.iul.repetun. Et
Sali.in.d.l.si preses.C.de episc.au. dixit qđ in criminalibus
approbat.d. per ipsum in.d.l.iubemus. et ex omnibus istis
poteris etiam limitare predicta. ¶ Adde tamen ꝙ si maio-
res magistratus faciunt aliquid contra iurisdictionē supe-
rioris etiam durante officio poterunt conueniri. Ita voluit
Bal.ponderans ibi esse tex.in.l.si appellationē.C.appella.

Hiero. ¶ De hac etiam materia fecit dñs Vitali-
nus vnā specialē rub.in tract.malefi.in rub.
q accusari nō possunt.⁊ adde inquantū tangunt hic an ma
gistratꝰ possit durāte officio accusari vide dist.quā facit idē
Vitalinꝰ in fi.d.rub.vbi approbat aliqua hic dicta late per
Amedeum in tract.de syndica. col.ix.in fine cum seq.in gl.
super verbo, olim potestatem.⁊ Catal.in tracta.de syndica.
q.xxxiij. Parid.de puteo in tracta.de syndica.in verbo, du-
rante.in verbo, officialis. char.xliiij. et in istis remissioni.sa-
tis habetur de materia.

54 Exceptio, ego non possum accusari, est dilatoria: et ideo est
opponenda ante litem contesta.

54 **Ange.** ¶ †Et tene menti qđ talis exceptio. Ego nō
possum accusari est dilatoria: vnde necesse est
qđ opponatur ante lit.conte. ⁊ sic ante nomē rei receptum
inter reos alias autem si tunc non opponitur processus re-
b manebit validus [b] vt.l.si maritꝰ.§.prescriptiones.ff.de adul.
Et dicit Bar.in.d.l.hos accusare.in prin.⁊ in.§.j.

Augusti. ¶ Adde tñ in hac materia qđ non pu
tarē predicta procedere si vnus accusa-
ret personam inhabilem ad accusandum cuius inhabilitas
procederet de iure naturali: puta in infante ⁊ furioso q non
possunt accusari : quia etiam post litem contesta.posset op-
poni ista exceptio. Ego nō possuʒ accusari: ⁊ moueor ex his
que dixit Bal. in rubrica.C.qui accusare. in.iij.col.vbi dicit
qꝫ licet ista exceptio. Tu non potes accusare debeat oppo-
ni ante litē.contest. Tamē si inhabilitas descēdit de iure na
turali semper poterit opponi talis exceptio dilatoria.

Hiero. ¶ De hac.q.satis dictū fuit supra in qōne
incipien.quero si predicta ⁊c. nu.xl.vbi vide
que ibi dicta sunt.

55 Accusatio omnis debet continere locum annum, ⁊ mēsem
delicti commissi.

Ange. ¶ Procedamus vlterius in materia accusa
tionū: ⁊ aliqua vtilia ⁊ necessaria videamus
55 que etiā sunt quotidiana. †Et primo scias qđ in omni accu-
satione requiriꝛ ꝙ apponaꝛ locus, annus ⁊ mēsis delicti: vt
l.libellorum.ff.de accusatio. Siue agatur criminaliter vt ibi.
Siue agatur de crimine ad interesse partis tātum, siue per
modum accusationis crimen deducatur, siue per modum
exceptionis: vt dicit Barto.in.l.j.ff.de exceptio. Dummo-
do sit talis accusatio que infamet, siue de iure, siue de facto
tantū: vt.l.pretor edixit.⁊ ibi Bar.in prin.ff.de iniur. Et idē
voluit Bar.in.l.viro atqꝫ vxore.ff.solu.mat.⁊ in.l.j.ff.de su-
spec.tuto.⁊ in.l.j.ff.de excep.⁊ in.l.⁊ an eandem.in.§.actio-
nes.ff.de excep.rei iud.ex quo sequiꝛ ꝙ si ageretꝛ ex quasi de
licto qđ non infamaret: vt.l.cessat.ff.de actio.⁊ oblig.ꝙ non
est necesse ꝙ locus ⁊ tempus apponaꝛ: vt dixit Bar.in.d.l.
pretor.qđ perpetuo no.qꝛ quando agitur contra iudicē qui
male iudicauit: qui tenetur ex quasi delicto: vt insti.de obli.
que ex quasi delic.in prin.cum ibi no.ꝙ procedit libellus : li-
cet locus ⁊ tempus in libello non sit insertus.

Augu. ¶ Tu aūt in hac materia adde inquātū di
c ctum est ꝙ locus [c] ⁊ tp̄s ponēdus est semp in
accusatiōe. Limita oīa ista per ea que.s.dixi in versi.hec est
quedā inqsitio.in illo articulo an in inqsitione sic apponen-
dus locus ⁊ tp̄s in criminalibus: ⁊ ibi addidi aliquos casus
in qbus nō requiriꝛ locus ⁊ tp̄s in criminalibꝰ. ¶ Sed ad-
uerte inquantū supra dictū est ꝙ vbi accusatio est famosa ⁊
d agiꝛ ciuiliter [d] requiriꝛ locus ⁊ tp̄s: ⁊ ista semp fuit sententia
Bar. ¶ Adde ꝙ sniam Bar.sequiꝛ Sali.in.l.atrocē.C.de
iniur.⁊ Bar.i.l.itē exigiꝛ.ff.de dolo.⁊ sequiꝛ Bal.ibi.⁊ An
ge.in.l.libellorū.ff.de accu.⁊ Pet.de anch.post.d.Car.in.c.
tue.extra de procu.⁊ ibi Abb.⁊ Bar.voluit in.l.j.§.interdi-
ctum.ff.vti possi. Et p hac snia videꝛ tex.⁊ ibi Bart.in.l.in-
de neratius.ff.ad.l.aquil.⁊ Pet.de anch.post Arch.in.c.vt
circa.extra de electio.li.vi.⁊ in.c.presentiū.§.testes.extra de
testib.lib.vi.⁊ Inn.post Host.voluit in terminis in.c.accepi
mus.extra de purgatiōe canonica. Et de materia vide per
doc.in.l.edita.C.de eden.⁊ per Io.an.in addi.Spe.in titu.
de accusa.§.j.versi.ij.super.l.in fin. ¶ Aduertas tamē licet
ista videaꝛ cōis opinio: tamē nō obseruaꝛ in curia romana.
Et dñi de Rota cōtrariū tenuerūt in decisionibꝰ suis deci-
sione.xlv.⁊ pro hac pte arguūt terribiliter. Idē Bal.in.c.j.
§.itē si fidelis.quib.mod.feu.amit.⁊ ibi Bal.rn̄det ad mo-
tiua Bar.sed certe ego cōfundo doctrinā Bart.per ea que
ipsemet tradidit in.l.j.ff.de vulg.⁊ pu.vbi dicit qđ triplex est
expressio: quedā generalis, quedā spālis, quedā indiuidua.
⁊ istā doctrinā sequiꝛ Bal.in.l.edita.C.de edē.⁊ in.l.huma-
num.C.de legi.⁊ eā sequiꝛ Pau.de cast.in cōsilijs suis.cōsi.
xxj. Et iō dixit Bar.per illū tex.in.l.j.in verbo, spālis.ff.de in
ius voc.ꝙ scholaris qui dꝫ specialiter renūciare priuilegio
suo sufficit si in genere renūciet lꝫ nō in indiuiduo. Modo sic
Bart.fundat se per tex.in.d.l.pretor.ff.de iniur.qđ qn̄ agiꝛ
ciuilr de crimine dꝫ spāliter exp̄mi crimē. Ille ergo tex.facit

a ¶ Magistratꝰ.
Adde Spec. in
ti. de accusa.§.j.
ver. itē ꝙ est ma
gistratꝰ. ⁊ Bal.
in.l.nisi.§.fi.ff.de
tute.⁊ ratio dist.
vbi qđ officialis
perpetuꝰ potest
durāte officio p
superiorē syndi-
cari.⁊ Ro.in cō-
sil.ccccxlv.vbi ꝙ
officialis de deli
ctis cōmissis in
officio pōt durā
te officio puniri.
Ber.

b ¶ Validꝰ. Ad-
de ⁊ itellige hoc
nisi inhabilitas
pcederet de iure
naturali vt i pu-
pillo et furioso:
qꝛ tūc talis exce-
ptio poterit op-
poni etiā post li-
tem cōtestatam
p ea que voluit
Pet.de anch.in
cōsi.clxvj. ⁊ an si
accusatꝰ vel inq
situs non oppo-
nit exceptiones
competentes vi
deaꝛ illis renun
ciare.vide Pau.
de cast.in consil.
xvij.i nouiter im
pressis.Ber.

c ¶ Locus ⁊ tem
pus. Adde cir-
ca hoc.⁊ vid ale
xā. in ɔsi.lxxij.in
j.li.⁊ ɔsi.clj.in.ij.
vo. ⁊ ibi que req
ranꝛ in accusa-
tione.⁊ Ang.in
ɔsi.clxxviij.Ro.
cōsi.cxcj. ⁊ posi-
ta supra i prima
glo.Ber.

d ¶ Ciuiliter.ad-
de Ale. ɔsi.ccix.
⁊ ro.in ɔsi.cxcj.⁊
dū supra Ange.
allegat bar. i.l.j.
ff.de exce. adde
Cal.in consi.j.in
tit.de exce.Ber

a ¶Locus et tẽpus. Adde bal. in consil. clxiij. et alios casus in q̃bus specificatio circũstãtiarũ nõ requirit, vide p Cal. in tit. de accusa. §l. iij. Ber.

b ¶Conclusio libelli. adde vltra ea q̃ ponit. j. do. Ang. ꝙ si i libello accusatorio sit cõclusio qd ex illa colligit an ciuiliter an criminaliter agat ita Cal. in tit. de accu. §l. iij. ꝛ adde quod ꝓpo. do. Ant. facit gl. or. j. l. vinũ. ff. si cer. pet. q̃ dicit ꝙ in causis in quib⁹ non requirit libellus processus nõ vitiat licet sit inepte cõceptus ꝛ p illã glo. Ro. in cõsi. cccc.xcvij. dicit ꝙ in casib⁹ in quib⁹ nõ erat necessaria citatio si illa fiat minus solẽniter nõ vitiat ꝓcessum.

c ¶Et statutorum. Adde Ro. i cõsi. cy. Ber.

d ¶Talis cõsuetudo. Adde qd Cepol. in cõsil. xl. 13 ꝙ valet cõsuetudo qd reus cõdemnetur ex cõfessione facta in loco tormentorũ ꝛ vbi sunt instrumẽta ad torquẽdum: ꝛ de cõsuetudine statur dicto excellẽtis. doctoris. Ber.

e ¶Contrarium. Adde tu ꝛ vide Alex. in apo. ad Bar. j. d. l. in eũ. et Adde Ro. in consil. clxvij. vbi ꝙ in crimine homicidij iudex potest cõpellere ad accusandũ. ber.

contra Bar. quia sufficit si sit facta certificatio in specie circa substantiã ꝛ qualitatem delicti nõ autem opus est quod apponatur locus ꝛ tempus:ᵃ ꝛ sic in indiuiduo: ꝛ singulariter ponere delictum: sicut dixit tex. in. d. l. libellorum.

56 Accusatio an debeat cõtinere diem delicti ꝛ locum loci: et an sit necessaria conclusio libelli.

56 **Ange.** ¶† An aũt dies sit apponẽda ꝛ locus loci satis dictum est supra in verbo, hec est quedã inquisitio. Et an in accusatione sit necessaria conclusio libelliᵇ sicut in ciuili: vt. l. j. ff. de eden. cum simi. Respondeo quod non, vt no. Barto. in. l. libellorum. in fine prin. ff. de accusa. ꝛ in. l. ij. §. si publico. in versi. tertio quero vtrum. ff. de adul. et idem Bal. ꝛ alij in. l. edita. C. de eden. ꝛ Sali. in. l. penul. C. de accu. ꝛ non est mirum quia in iudice nõ est necesse quod ipse concludat ad penam vel in penam condemnet: sed tãtum narret: siue declaret delictum: vt. l. j. §. j. ꝛ ibi Barto. ff. ad turpilia. De consuetudine tamẽ est quod ipse concludat videlicet quare peto ipsum puniri secundum formam iuris ꝛ statutorumᶜ. Ita dicit Bald. in. d. l. edita. in versi. vj. querit principaliter. ꝛ in. l. ij. C. de proba. et not. Barto. in. d. l. ij. §. si publico. in. d. versicu. tertio quero. ꝛ Barto. in. l. accusare. §. omnibus. dicit quod caute cõcludat generaliter: quare peto ipsum puniri quia intelligitur prout debet de iure: non autem descendet ad aliquam specificam penam ꝛ sic si dicta conclusio nõ apponatur: sed simpliciter factum ꝛ delictum narret satis est quia statim succedit dispositio iuris primitiua inferendo penam cõdignam: vt. l. j. §. j. ꝛ ibi Barto. ff. ad turpil. ¶Et aduertas quod licet cause criminales expediantur per accusationem tamen expediuntur officio iudicis nobili tãtum non autem iure actionis ꝛ sic nihil ponitur vel concluditur a parte aduersa: sed iudici. Ita dixit Barto. in. l. imperium. ff. de iurisdi. om. iudi. in versic. videamus ergo primum coniuncto eodem quod etiam ipse nota. in. l. j. ff. eo. tit. versic. item quero. Sed putarem quod si dicta consuetudo quod conclusio apponat est prescripta ꝛ alias obtenta tunc requiritur iuxta notata per Cyn. in. l. ij. C. que sit longa consuetudo. ꝛ ibi Bald. ꝛ docto. in. l. de quibus. ff. de leg. maxime qꝛ dicta consuetudo sit ius municipale non scriptum in. §. ex non scripto. instit. de iure na. gen. ꝛ ciuili. et ista est talis consuetudo vincet et tollet legem. l. iij. §. diuus. ff. de sepul. vio. alias si talis consuetudoᵈ non est solennizata nõ est obseruanda quia est corruptela. l. j. C. de iudeis. Nam stylus curie antiquitus est obseruandus: vt no. Cy. ꝛ alij in. l. ij. C. que sit longa consuetu. Et de tali stylo curie: iudex leuato velo ex suo mero officio pro sui informatione põt procuratores ꝛ alios circunstantes ꝛ litigantes interrogare cũ iuramẽto ꝛ in actis tot ralatiões scribi facere: vt dicit Bar. ꝛ flo. i. l. iij. §. si. ff. de testi. ꝛ no. Bal. i. l. j. C. vt q̃ desunt aduo.

Augusti. ¶Tu aũt in hac materia adde inquãtum dictum est an procedat libellus in criminalibus sine conclusione. Adde ea que late dixi supra in versi. hec est quedam inquisitio vbi scripsi an in criminalibus requiratur conclusio. Et de materia vide glo. ꝛ Ang. in. l. in causis. C. de accu, vbi habetur quod in criminalibus non requiritur conclusio in libello. Dicit tamen ibi Angel. quod si est conclusio in libello accusatorio tamen sententia est ferenda secundũ formam iudicij per text. in. c. qualiter, el ij, extra de accusationibus. Sed vide Ang. in. d. l. hos accusare. in. §. omnibus. in vlt. colum, ff. de accusa. qui dicit quod licet in libello criminali non requiratur conclusio: tamen si par concluditur ad penam aliquam que non cõuenit accusato reijciendus est libellus. Et de materia vide per do. Anto. de but. in. c. examinata. extra de iudi. in. xi. col. qui concludit contrarium quod imo licet in criminalibus non requiratur conclusio in libello. Ratio est quia iudici ꝛ non parti cõcluditur. Tamen si conclusio est inepta cum iudex ex officio possit supplere supplebit illi cõclusioni inepte secundum qd sibi videbitur. Mouetur per doctrinam Bart. in. d. §. pena grauior. et istam partem credo veriorem. Et de materia vide per Ange. in. d. l. libellorum. ꝛ per Bald. in. l. si quis iure. C. de accusa. qui dixit ibi vnum notabile verbum. ꝛ Bal. in l. si seuerior. C. de his qui not. infa. qui pro hac parte allegat gloss. ordinariam. in. c. quia presulatus. iiij. q. j. Sed pondera quod illa gloss. non loquitur in criminalibus: sed allegatur quod contra violẽtum inuasorum procedit libellus sine conclusione: ꝛ in hoc reprehẽdo etiam Ange. in. l. omnium. C. de testamẽtis. qui etiam allegauit illam gloss. in. d. c. quia presulatus in criminalibus. Sed latius posui istam materiam ꝛ remissiue vltra modernos. sic vt ibi in. l. j. §. hoc autẽ iudicium. ff. de ope. no. nun. Et ideo opus est videre omnes illas remissiones quas ibi allegaui circa materiã illius glos. in. d. c. qꝛ presulatus. in quibus remissionibus habetur etiã iste articulus an in criminalibus requiratur conclusio.

Hiero. ¶Circa materiã precedẽtium questio. que ꝯ. posui post Ang. ꝛ August. in verbo, hec est qdã inqsitio. ꝛ. j. in verbo, de anno. ꝛ in verbo, in platea.

57 Iudex an possit cogere illum accusare: cui iniuria est illata.

57 **Ange.** ¶† Quero alicui est illata iniuria et nõ vult accusare an iudex possit cogere illum ꝙ accuset ꝛ forte in tali casu iudex non põt inquirere contra eũ vetante statuto. Et breuiter. d. Ang. refert verba Barto. que ipse posuit in. l. in eum. ff. de accusa. qui dicit quod Spe. posuit materiam in titu. de accusatore. §. j. versi. quid si nullus. ꝛ ibi dicit quod non potest cogi: vt ibi in rubro ꝛ nigro. C. vt nemo inuitus. ꝛ Bart. hoc fatetur verum in. d. l. in eum. preterquam in causa homicidij quia potest cogere heredes vt accusent argu. l. pretor. §. j. ff. de iniurijs. quoniam si non accusarent delinquerent ꝛ sic perderent hereditatem: vt. l. j. ff. ꝛ. C. de his qui. vt indi. ergo iudex potest cogere heredez ne delinquat ꝛ sic ne sit negligens imo quod accuset: vt in. l. j. ff. de offi. prefe. vrbis. Sed contrariumᵉ videtur tenere gloss. in. l. si quis homicidij. C. de accusa. ꝛ ibi Cy. Bal. ꝛ Salic. et Ange. ꝛ Rapha. in dicta. l. in eum. videlicet quod indistincte nemo cogatur accusare etiam in crimine homicidij: vt est text. qui loquitur indistincte in. l. diui fratres. ff. de accusa. Et pro hoc facit gloss. in. c. licet in beato Petro. extra de accusatio. allegat. ij. qõ. iij. in. c. si quem. Non obstat. l. pretor. §. j. quia ibi non omnino desistebat ab accusatione sed volebat accusare sed vno modo tunc iudex ne preiudicium fiat l. iulie de sicarijs. talem accusationẽ non recipiet ꝛ postquã vult accusare coget quod eum accuset de sicarijs. Sed in casu nostro nullo modo volebat accusare. Nec obstat quod iudex potest cogere ne quis delinquat: sed nemo deliquit non accusando, imo accusare est cõtra preceptum Dei: vt tenet glo. in. l. quid ergo. in. §. penul. ff. de infamibus. dum allegat illam particulam Pater noster. ibi, et dimitte nobis debita nostra. Et si quis deliquit non accusando de homicidio ratione negligentie punitur vt priuetur hereditate. Unde satis sufficit illa pena igitur ꝛc.

Augusti. ¶Tu autem in hac materia adde qd imo videt qd quis cogatur accusare. Et sic vera sit opi. Barto. pro qua ego allego glos. in terminis. xxij. q. j. c. si quis per capillũ. ꝛ cum illa gl. videtur ibi trãsire Archid. ꝛ dicit quod fuit opi. Laudonij. Et hoc ne delicta remaneant impunita ibi tamen gloss. dicit qd iure actionis nemo cogitur accusare: sed officio iudicis ꝛ sic possumus respõdere ad contraria: ꝛ vide aliã in terminis. ij. q. vij. c. quapropter. que aliter videtur loqui et gloss. xcvj. distinctio. c. in causis. dicit tamen Ioan. an. in addi. Specu. in tit. de accusatore. §. j. in addi. que incipit Gui. de suza. quod Guido de suzaria, in. l. j. C. vt nemo inuitus. ꝛ Rolandinus in prin. sui operis dicũt quod licet hoc non caueatur quod quis cogatur accusare. Tamẽ iudex benefaciet si coget illum cui⁹ interest quod accuset. Et ideo pondera dicta Bal. in. d. l. si qs homicidij. C. de accusa. quod cõmuniter obseruatur quod quis cogatur accusari: ꝛ ita tenet Salice. in dicta. l. ex morte. C. ad legem aquil. in. ij. colum. quod Bar. male loquutus sit in hac materia.

Hiero. ¶In prin. q. an quis cogatur accusare adde qd Bal. in sua practica, ꝛ pro ꝛ cõtra disputat: an qui dubitat accusare aliquẽ ꝓpter potentiã aduersarij possit cõpelli per iudicem ad accusandum cogẽdo aduersarium satisdare de non offendendo vel quid in casibus in quibus iudex nõ potest procedere ad inquisitionẽ: ꝛ finaliter videtur cõcludere ꝙ ad accusandum ex iudicis officio possit cogi: non tamen iure actio. per. c. si quis. in fi. xxij. q. j. ꝛ hanc opi. etiam tenet Georgi. Nathan, in repetitione cle. sepe. de ver. sig. col. xxxviij. vbi ponendo regulã generalẽ de qua in. l. vnica. C. vt nemo inuitus, in secunda fallentia sequitur hanc opinio. Item circa limita. Barto. videlicet qd quis cogatur accusare in crimine homicidij dic quod communis opi. est contra Barto. quam etiam tenet Alberi. de ro. in. l. vnica. ꝛ Bonifacius in tracta. malefi. in rubri. de accusa. in forma accusa. porrecte per syndicum colum. iij. versi. sed pone quod pater.

58 Iudex an possit prefigere terminum intra quem quis accuset vel inchoatam accusationem prosequatur.

59 Iudex nunquam potest imponere alicui perpetuum silentium nisi precedat bina monitio facta per iudicem de qua appareat in actis.

60 Iudex si dixerit processum forte cancellandũ: nihilominus iterum causa poterit in iudicio deduci.

58 a **Ange.** ¶ † Quero an iudex possit prefigere[a] terminũ intra quẽ quis accuset, vel intra quẽ accusationẽ inchoatam prosequat. Istam.q.ponit Bar.in.l.titia.ff.de accusa. Ubi concludit q ex iusta causa potest hoc facere: vtputa si tu vadis me diffamãdo ego accusabo Titium de tali delicto per.l.diffamari.C.de ingenu.z manu.z ibi Bal.z doc.in.l.si ea.C.qui accu.nõ pos. vbi Ang.sic cõcludit q quãdoqz iudex vult statuere terminum ad agendũ vel accusandum. Et hoc casu non põt nisi ex causa: vtputa nisi precedat diffamatio. Nam tũc interest diffamati terminum statui. Ita loquitur.d.l.diffamari. z.ff.de opti.legata. l.mancipiorum. z tamen non obstante lapsu termini audit ille saluo nisi iudex per suam interlocutoriam imposuerit sibi silentium. Tex.est in dictis iuribus. Et Innoc.in.c.cũ in tua.qui ma.accu.pos. Ideo sis cautus tu aduocat⁹ vt per interlocutoriam predicta fieri facias. Et de ista interlocutoria est text.in.d.l.titia.ex quo sequitur q a tali sententia interlocutoria etiam potest appellari de iure ciuili vt ibi, quãdoqz iudex vult statuere terminum parti ad impediendum aliquem actum quominus per aduersarium fiat: z tunc elapso termino parte non opponente: amplius non datur regressus ad illum actum impugnandum: vt.l.si eo tempore. C.de remis.pignorum. Quandoqz statuit terminũ ad opponen. exceptionẽ z tunc potest sed lapsus termini non precludit viam opponendi nisi ius aduersarij sit factũ deterius.[b] b Sed in productione instrumentorũ nõ debet prefigi terminus nisi ex magna cã ita no.in.l.iudices.C.de iudi.z Dy.in

59 c.indultum.de reg.iur.z vide Bal.in.d.l.si ea. ¶ † Unũ tamen singulariter est menti tenendum: q nunq̃ iudex potest imponere perpetuum silentium: z sic ferre talem interlocutoriam nisi tali diffamanti z cui iã terminus statuit ad agẽdum vel accusandum precedat bina monitio facta per iudicẽ de qua in actis appareat: alias dicta bina admonitione nõ precedẽte: nunq̃ põt sibi silentiũ imponi gl.est sing.z ibi Ang.in auf.de heredibus z fal.§.j.q bene no.in practica.

Augusti. ¶ Tu aũt in hac materia adde an iudex possit prefigere terminum ad accusandũ ea que dixit Abb.in.c.licet in beato Petro. extra de accu. Inn.in.c.super eo.extra de app.z vide que dixit Ange.in.l.j.C.vt nemo inuit⁹. qui dicit q statuto termino per iudicẽ intra quem ille deducat ius suũ tamen elapso illo termino audietur etiam nisi sit sequuta sentẽtia interlocutoria imponendo sibi perpetuum silentium: qz amplius non põt audiri. Et allegat illud dictũ Inn.in.c.cũ in tua.extra qui matrimoniũ accusare pos.z ibi dat vnam notabilem limitationem z idẽ dicit Bal.in auf.ad hec.C.de vsuris. in pe.col.in versi.queritur si ego diffamo an mora possit purgari.z vide Barto.in.l.si quis libertatem.ff.de petitione hereditatis.in pe.colũ.qui approbat dicta sua in.d.l.titia. in hac materia. Et vide oĩno pulchra verba Ang.post glo.z Bar.ibi.in.d.

60 l.papinianus.§.si quis.ff.de inoff.testa. ¶ † Adde tamẽ q si iudex diceret processum cancellandum: nihilominus poterit iterum causa deduci in iudicio: secus si iudex funditus imponeret finem litĩ: ita dicit Ange. in.d.l.si quis libertatẽ. in.v.col.z approbat dicta Bart.in.d.l.titia. Et inquantum supradictum est quod nunquã potest iudex auferre ius tertio imponendo sibi perpetuum silentium quod intra certũ tempus agat vel accuset nisi precedẽte bina monitione per glos.singularem.z ibi Ange.in.d.§.j.in auf.de heredi.z falci. ¶ Adde quod ad idem allego Angel.post gloss.in auf. de ecclesiasticis titulis.in.§.si quis autem. Adde tamen q Ro.in.l.quãdiu.ff.de acqui.here.in.§.j. reprobat dicta Ange.in loco supra allegato per vigentes rationes: et si recte verba Ang.ponderentur ibi Ange. loquitur per verbũ forte. Et dicit Ro.in.d.l.quandiu.quod cum questio accidisset sibi de facto non potuit tantũ clamare quod iudex non sententiaret pro opinione Ange. Et inquantum supradictum est an dato termino opponẽdi suas exceptiões: an post terminũ quis possit audiri. Adde ea que vltra doctores scripsi vbi infinitas limitationes dedi in repetitione mea.in.l.si insulam.ff.de verbo.obli.in penul.z antepe.charta.vbi multa allegaui que hic non recito ne sim nimis longus.

Hiero. ¶ In hac.q.adde q opi. Bar.in.l.titia.ff. de accusa. tenet Ancha.in.c.licet in beato. extra de accusatio.z collectarius in.c.veniens.eo.titu.colũ. iiij.in prin.de quo vide tex.bonum.z ibi Abb.z Prepo.post alios.extra qui filij sint legitimi.

61 Iudex producta accusatione facit sibi dari licẽtiam ab accusatore quod ex suo officio pro vindicta publica possit prosequi in dicta accusatione z facere ea que põt ipse accusator.

62 Quando nomen rei dicatur receptum inter reos.

61 **Ange.** ¶ † Et adde quod postquam est facta dicta a accusatio z pducta iudex facit sibi statim dare licentiam[c] a.d.accusatore quod ipse ex suo officio pro vindicta publica posset prosequi in dicta accusatione: z facere ea que potest ipse accusator: vt no. Bart.in.l.is qui reus.ff. de publi.iudi. Sed etiam vt dicit ibi Bar.etiam si dicta licẽtia non esset data nec ab accusatore nec a reo. Tamẽ iudex ex suo officio posset illud facere per.l.penul.ff.de publi.iudi. z ibi Barto.ex quo infert ad illud quod data sibi licẽtia vel non quod licet accusator sit absens z nõ prosequatur suam accusationem: tamẽ iudex potest si vult reum absoluere ab obseruatione iudicij: vel si vult potest assumere partes accusatoris z prosequi dictum processum z absoluere diffinitiue z condemnare prout videbitur z iustum fuerit.l.penul.ff.de publi.iudi.z ibi Imo.z Bar.in.l.libellorũ.in fin.ff.de accu. ¶ Adde hic dicta per Bal.in.l.vt perfectius.ff. de annali excep.in pe.colũ.qui dicit q in criminalibus communis est practica z obseruatur quod iudex facit sibi dari licẽtiam q possit procedere. Et idem dixit Bal.in.l.si accusatorib⁹.C. de accusatio. in princip.quod cauti assessores semper faciũt hoc. Et ibi probat per rationem quomodo valet huiusmodi licentia data iudici qua accusatione formata et data iudici: citatur reus ad comparendum z respondendum dicte accusationi z statuitur certus termin⁹: vt.l.j.z ibi not.C.de requirẽdis reis. z si comparet et opponit exceptiones suas dilatorias z iudex pronunciat non obstantibus dictis exceptionibus procedendum esse in dicta inquisitione non obstante contumacia rei quam accusat. Tunc iudex procedẽdo ad vlteriora vel etiam si accusator istud nõ petat: qz etiã ipse non comparet sed iudex faciat ex suo officio q potest. Tunc statim dicitur nomẽ rei receptum inter reos. Ita dicit Barto.in dicta.l.is qui reus.ff.de publi.iudi. allegat.l.si maritus.§.prescriptiones.ff.de adul.z.l.adulterij accusationem.C.eodem titulo.quam opi.Barto.ibi Imo.approbat reprobata opinione Ang.z reprobata opi.Sali.in.l.neganda.C.qui accusa.nõ possunt.z ista opi.Bar.in practica obseruatur. Dicit tamen q Sali.post Bal.late posuit istam d materiam quando nomẽ rei dicatur receptũ inter reos[d] in l.j.C.qui accusa.non possunt.

62 **Augusti.** ¶ † Tu autẽ in hac materia quãdo dicatur nomen rei receptum inter reos. adde ea que dixit Ange.in.l.adulterij.in fin.C.de adulter. Et adde bonum text.z ibi vide Angel.in.l.adultera.C.de adulte.z tamen ibi videtur approbare dicta Barto.in.d.l. is qui reus.z vide tex.meliorem de iure fm Odofre.z Bal. ibi in.l.quamuis.C.si penden.appellat. mors interuenerit. z Bartol.in.l.ij.C.vt nemo priuatus. Et omnino amplia z extende istam materiam fm Bald.in.l.neganda.C.qui accusare.z Ange.in rubri.C.qui accusare. Et omnino intellige predicta fm Imol.in.l.cum mulier.in tertia oppositione ff.solu.matrimo.

Hiero. ¶ In hac materia quando dicatur nomẽ rei receptum inter reos vltra hic alle.addatis notabiliter Bal.in sua practica in rubri.de questio.circa ordina.libellorum in.q.x.vera tamen opi.z cõmunis est q si contra personam accusatoris sunt opposite alique excep. non cõcernentes merita cause tunc eo ipso quod iudex procedit ad vlteriora videlicet declarando eum esse accusatum vel se esse iudicem cõpetentem z similia dicitur nomen accusati receptũ inter eos.l.adulterijs.z.l.adulterã.C.de adult. vbi vero non sunt opi.tales exceptio.z tunc eoipso quod lis non contestata per accusa.vel inquisitionem dicitur nomen accusati esse receptũ inter reos: vt in.l.si maritus.§.prescrip. ff.de adulter.

63 Accusatus an possit suum accusatorem vel alium accusare de alio crimine.

63 e **Ange.** ¶ † Quero an accusatus possit suum accusatorem[e] accusare de alio crimine. Et dic q si suam vel suorum iniuriam prosequatur siue ante nomen rei receptum fuerit inter reos: siue etiam post: potest suum accusatorem accusare de pari vel minori crimine. Si autem suam vel suorum iniuriam non prosequatur non licet nisi de maiori crimine conueniat. Iste est text.z glos.z docto.in dicta.l.neganda.C.qui accusare. Ita intelligit istum text. gloss.j.coniuncta gloss.ij.in dicta.l.is qui reus.ff.de public. iudi.z ibi Bar.Bald.Ange.z Imo.Facit.l.j.C.de calum. z in.l.ij.§.si publico.ff.de adulte. Et aduertas quod quando

a ¶ Prefigere.ad de vltra ea q̃ dicit.j.do.Ang.z vide Ro.in consi.liij. vbi etiã cõcludit q lex diffamari habet locum tam in ciuili q̃ in criminali de quo p nouis. in.c.nouit.de iudi.Ber.

b ¶ Deteri⁹.Ad de tu Bal.circa hoc i cõsi.ccxxvj. in.ij.vol.z Oldr. cõsi.iij.circa medium.Ber.

c ¶ Dare licẽtiã. Adde q Bar. in extraua.ad repri.in vir.neglexerit dt hoc non procedere in crimine lesemaiest. Ber.

d ¶ Inter reos. Adde.d.Alex. in.l.cũ mulier.ff. solu.matri.

e ¶ Suum accusatorẽ.circa hoc vide Fede.de se. in cõsi.xciij.inci. factum q proponitur.Ber.

reus accusatus reaccusat de pari vel minori etiā ante nomē rei receptum inter reos prosequendo suam vel suorum iniuriam non supersedetur in prima accusatione cōtra eum formata. Ista est sententia Pet. Cy. & Salice. in d. l. negāda. & Imo. in d. l. is qui reus. in ver. sed circa predicta. posset esse dubiū. sed Bar. in d. l. is qui reus. & ibi Ange. late & Imol. & Sali. in d. l. neganda. dicunt quod aut vult accusare ante nomen rei receptū inter reos: aut post nomen rei receptum inter reos: ante tamen latam sententiam aliquando post latam sententiam. ¶ Primo casu de maiori crimine pōt: vt. l. per minorem. ff. de iudi. & in d. l. j. C. qui accusa. non possunt. de minori vel pari non potest: vt. d. l. neganda. nisi sit preiudicialis ad primam: vt. l. quoniam Alexan. C. de adulte. Si vero non esset preiudicialis & vult suum libellum producere non autem prosequi accusationem & tunc potest: vt. d. l. neganda. in fi. que debet ita intelligi ſm Pet. predicta vera nisi prosequatur suam vel suorum iniuriam: quia tunc regule iuris cessant. l. hi tamen. ff. de accu. ¶ Secundo casu principali quando nomen rei receptum est inter reos & vult libellum accusationis simpliciter porrigere & in causa non est cōclusum & liquidatū: & potest alias secus. d. l. negāda. que sic etiam debet intelligi. arg. l. fi. C. de compensa. Hoc verū nisi prosequatur suam vel suorum iniuriam: quo casu ad prosequendum admittitur. l. qui publico. ff. de accu. & hoc in pari siue in maiori. d. l. neganda. ¶ Tertio casu principali quando post sententiam condēnatoriam latam. Et tunc si sententia non infamat nulli dubium qd potest. Si vero infamat: & tunc super antiqua accusatione proposita pōt procedere. Si aūt nouam inchoare vult non potest: vt. d. l. is qui reus. in fi. distingue aut illa sentētia abstulit sibi ciuitatē aut libertatē aut non. Si quidē abstulit ciuitatē aut libertatem: tūc non pōt nouam accusationē proponere. Aut non abstulit: sed est pena relegationis imposita vel minor, tūc dicūt doc. aut suā vel suorū iniuriā prosequit̄ & tunc pōt: vt. l. hi tamen oēs, ff. de accu. Aut non prosequit̄ suam vel suorū iniuriam: & tunc aut vult aliū accusare ꝙ accusatorem suum & nō potest: q: est infamis. l. infamem. ff. de publi. iudi. Aut vult suū accusatorem reaccusare & tunc sibi licet: quia illi qui vult se vindicare ignoscendum est, d. l. is qui reus. argu. l. qui cum maior. §. libertus. ff. de bo. liber. Si vero ista esset absolutoria. Tunc dic indistincte ꝙ potest in accusatione proposita insistere & actionem nouam producere: vt. d. l. neganda. ibi plusꝙ. & d. l. j. in fi. C. qui accu. non pos. de qua questione late per Dy. Cy. Bal. & Sali. in d. l. j. & Bar. in d. l. is q reus. & ibi Ang. & Imo. latiꝰ. ¶ Uel in hac materia latius concludendo & clarius dic cū queritur an accusatus possit aliū accusare. Dic aut querit̄ ante nomen rei receptū inter reos aūt post aut vsq3 ad conclusionē in causa aut post cōclusionem in causa vsq3 ad sententiā aut post sententiam. ¶ Primo casu nulli dubiū ꝙ accusator nō prohibet̄ nisi aliud a lege prohibeat̄: vt. l. qui accusare. ff. de acc. & sibi permittitur accusare quēlibet alium siue prosequat̄ suam iniuriam, siue non, siue de maiori, siuē de pari, vel minori crimine. d. l. is qui reus. & d. l. neganda. in fi. vt super sua accusatione procedatur. Et isto casu si accusat suū accusatorem discutiet̄ super vtroq3 vt in ciuili: vt. l. pe. & auͣ. & consequēter. C. de sen. si vero accusat extraneum: tunc quilibet pōt procedere prout solertior erit. Uerūtamen citatus pro vno iudicio non cogitur cōparere pro alio, & non cōparens pōt dici cōtumax. l. cōtumacia. §. fi. ff. de re iudic. ¶ Scdo casu principali post nomē rei receptū inter reos, & tūc aut vult inscriptionē accusationis facere ad finem ne tps sibi currat: & vt post sn̄iam possit prosequi suā accusationē & audit̄. d. l. negāda. in fi. siue accuset suū accusatorem siue aliū. d. l. neganda, dūmodo non faciat in fraudē: vt retardet executionē & tunc non valebit sententia lata contra ipsum: vt no. Ange. & Imol. in d. l. is qui reus. aut vult accusare ad finem: vt procedat̄ super ea, & tūc aut prosequit̄ suam vel suorum iniuriā & auditur siue accuset de maiori, siue de minori, siue de pari. d. l. neganda. si autem suam vel suorum &c. non prosequitur, & tūc aut vult accusare de maiori crimine & potest quemlibet, siue suum, siue extraneū accusatorem accusare: vt, d. l. neganda. Potissime si dicta accusatio superuenit post nomē suum receptum inter reos argu. l. ij. C. de satis. ¶ Sed aduertendum tamē est isto casu quādo accusat accusatorem suū de maiori. Et tūc aut de tali crimine qd si esset verū primū crimē cōtra eū obiectum & asscriptum nō esset verum. Et tūc nō solum audiet̄. Sed omnino imponet̄ silentium in primo donec secundum fuerit discussum & ex euentu cause procedatur super primo vel nō. Iste est proprie casus in. l. j. C. qui accusare. Qui tex. potest etiam intelligi post nomē rei receptū inter reos. Aut non opponit̄ tale crimen: sed aliud & primū et scdm delictū possunt esse & tūc audietur & super suo secundo procedetur pariter sicut proceditur in crimine quod sibi asscribitur. Et iste est proprie casus in. d. l. neganda. Aut vult accusare extraneum de maiori & tunc non potest postꝙ nomen suū est receptū inter reos. d. l. is qui. & d. l. neganda. Siue accusatorem suū velit accusare. d. l. is qui. siue extraneū. d. l. negāda. facit. l. ij. §. si extraneum. ff. de adulte. vbi de pari non potest accusari vel obīci vt ibi. Hoc tamē fallit in vxore & marito: quādo obījcit marito de lenocinio post nomē rei receptum inter reos: vt. d. §. si publico. et ratio specialitatis patet ibi. ¶ Tertio casu principali post conclusionem in causa ante sententiā: & quarto casu vc3 post sententiā & tūc aut fuit absolutus & clarū ꝙ omnis accusatus accusat de quolibet crimine: vt. d. l. qui accusare. Aut fuit condemnatus de crimine priuato tantū: & per cōsequens non fuit effectꝰ infamis ex prolatione sn̄ie & pōt quēlibet de quolibet crimine accusare: vt. l. infamē. ff. de pu. iudi. & no. Bar. in. l. in eum. ff. de accu. aut fuit effectꝰ infamis q: fuit damnatus de publico iudicio. d. l. infamem. & tunc aut vult accusare extraneū de nouo: & nullo modo audit̄ de aliquo crimine: vt. l. qui iudicio. ff. de accu. nisi de crimine lese maiestatis: vt. l. famosi. ff. ad. l. iul. maie. & no. gl. iij. in. d. l. is qui reus. Aut vult accusare accusatorem suū, & tunc aut per sn̄iam debet perdere vitā naturalē & tunc ſm glo. in. d. l. is qui reus. nullo modo pōt, per d. l. cū reus. C. de pe. & puto istam conclusionem esse veram in hac materia: licet doc. alio modo loquantur: quia in. d. l. is qui reus. cum ministerio iurisconsultus in ver. illud dicit ꝙ imperator indistincte volebat ꝙ accusatus post condemnationē non audiretur: & sic est regula negatiua. Tamē iuriscōsultus dicit ꝙ est verū demum quo ad eos qui & ciuitatē & libertatem perdiderūt, & per consequens multominus poterat accusare si perderet vitā naturalem: & idē ꝙ nō admittatur ad accusandū si perdit libertatem. d. l. is qui reus. Secus autem si simpliciter fuerit relegatus: q: tunc licet sit infamis suū accusatorem tantū: vt se possit aliqualiter vlcisci poterit accusare de quolibet crimine: vt no. gl. ij. in. d. l. is qui reus. sed accusationes prius formatas pēdente sua accusatione: si nō perdit per sententiā vitam ciuitatē vel libertatē: tamen ſm omnes doctores poterit prosequi. d. l. is qui reus. in versicu. sed hoc puto iuncto versicu. fin. Si autem perderet etiam vitam naturalem, & tunc ſm glo. non potest prosequi etiā iam inchoatas: vt no. glo. fi. in. d. l. is qui reus. ꝙ nō placet doctoribus: q: cum ibi dicat̄ de vita ciuili ergo idem in naturali. Sed ergo credo gl. veriorem, q: vt dictum est regula stat negatiua qd accusare non potest post dānationem quam regulā approbat Bar. in duobꝰ casibus: & dicit quod per dictionē demum, que sonat in taxatiuā: vc3 ꝙ istud est verum si ciuitatē vel libertatem perdidit. Ergo in alijs casibus non expressis remanemus in regula ꝓhibitiua vniuersali qd non possit: vt dicit imperator. ar. l. cū pretor. ff. de iudi. nō autem dicas: vt dicit Sali. in. l. j. C. qui accusare. & Imo. in. d. l. is qui reus. argumentū a cōtrario sensu. Sed est in alijs casibꝰ remanet sub regula negatiua: vt dicit imperator & sic extra casus declaratos per iuris consultum remanemus in dicta regula prohibitiua: ergo cum casus mortis naturalis non sit specificatus a iure consulto necessario sequitur quod remanemus in dicta regula prohibitiua. Et maxime cum mors ciuilis non habet eūdem effectum: sicut mors naturalis: facit. l. ex ea parte. §. j. ff. de verb. obli. et hoc puto verius quicquid concludant doctores.

Augusti. ¶ Tu aūt in hac materia adde ea que dixit gl. in terminis de iure canonico in c. neganda. iij. q. ix. et latius posuit istam materiam Jo. an. in addi. Specu, ibi post Specu. in titu. de accusatore. §. j. versiculo, item qd est accusatus, Sed vide Gandi. in tractatu maleficiorum. sub rubrica qui possunt accusare. et qui nō in versicu. sed ego formabo talem questionem ponamus. Qui in hac materia arguit pro & contra, & refert opinionē Azo. in hac materia. Tamen dicit ꝙ per totā Italiam obseruat̄ opinio Odofre. & Jacobi Balduini qui dicebant quod secundus accusator prosequatur suam vel suorum iniuriam quod audiatur reaccusans reaccusatorem suū hac ratione quoniam si te accusaui de crimine contra me illato & nō potui meam accusationem probare tēpore sententie proferende poteris postulare me de calumnia condemnari ex eo q: tuam iniuriam prosequebaris: vt. l. j. C. de calum. Nam & ei ignoscendū est qui prouocatꝰ seu accusatus voluit vlcisci. ff. de bonis liberis. l. qui cum maior. §. si libertus, & hic me non extendo:

extendo: poteris ibi videre Gandi. qui respondet ad motiua Azo. postea ibi Gandi. dicit qd cum ista questio sibi euenisset de facto in ciuitate Bononie, et ibi esset iudex maleficiorum consuluit in hac materia dominum Dy. de musello qui sibi ita deliberate respondit: cum aliquis accusat⁹ vult suum accusatorē accusare. Aut opponit aduersario suo crimina in modū exceptionis: aut in modū accusationis. Primo casu subdistingue: quia aut lis est cōtestata aut nō. Primo casu quando lis est contest. Tunc accusatus non potest crimen opponere suo accusatori in modum exceptionis. Secundo casu sic: vt. ff. de adulte. l. j. §. extraneus. et d. l. marit⁹. §. prescriptiões. Si autem vult accusare suum accusatorem per modū accusationis. Tunc subdistingue eodem modo: aut lis non est contest. aut sic: aut est lata sententia. In primo casu quando lis non est contesta. si vult accusare de crimine maiori potest adeo qd sua accusatio tanquam maior precedere debet in causa. Si autē vult accusare de pari vel de minori crimine et non potest nisi prosequatur suam vel suorum iniuriam: vt. l. neganda. C. qui accusa. non possunt. In secūdo casu quando lis est contesta. Tunc aut iste accusatus pretēdit suam vel suorum iniuriam: aut iniuriam publicam. In primo casu auditur. ff. de accus. et l. hi tantū. siue velit accusare de maiori crimine, siue de minori, vel pari. In secundo casu quando pretendit iniuriam publicam non auditur. ff. de pub. iudi. l. is qui. In tertio casu quando lata est sententia tūc subdistingue: quia aut sententia est absolutoria tunc auditur. ff. de publi. iudi. l. is qui. in princip. et ibi dū dicit quod fuerit excusatus. Ergo a contrario sensu si fuerit absolutus potest. Si vero sententia fuerit condemnatoria. Tunc distingue aut illa sententia adimit vitam: ciuitatem vel libertatem: aut nihil ex his, si nihil adimit. Aut accusare extraneum aut accusatorem suum. Si vult extraneū accusare et non potest: quia infamis. l. infamem. ff. de publi. iudi. Si vero vult accusare suum accusatorem et potest. d. l. is qui. quia hoc conceditur ad vindictam. Si vero illa sentētia adimit sibi ciuitatem vel libertatem. Tūc aut vult de nouo inducere accusationem aut inchoatam accusationem vult prosequi. Primo casu non potest indistincte nec contra extraneū nec cōtra accusatorē: vt. d. l. is qui. ver. pro hoc etc. In secundo casu quando vult inchoatam prosequi. Tunc aut sententia adimit vitam aut solam ciuitatem vel libertatem: si adimit vitam non potest prosequi quia non debet differri pena. l. cum reis. C. de penis. In alio casu quando sola libertas, vel ciuitas adimitur et non vita. Tunc aut accusatio sua perimitur per sententiā contra eum datā et tunc non auditur argu. l. j. C. qui accusare non possunt. Aut non adimitur: quia sua accusatio potest esse vera et tūc etiam cōtra omnes adimitur: vt. d. l. is qui. ff. de pub. iudi. Et ita in hac difficultate residet dominus Dy. et ibi Gandi. approbauit suam distinctionem. Et certe per predicta habem⁹ claram doctrinam et veram solutionem ad illos tex. qui ita vidētur sibi contrariari.

Hiero. ¶ Circa hāc materiā. vide Abb. in c. j. de mutuis petitio. extra col. vij. ver. vlti. glo. etc. vbi sequit̄ opi. Bar. in l. is qui reus. et ibi notabiliter Henri. boyc, q longā facit dis. col. ij. in v. dis. per doc. in c. fi. extra de testi. vbi Areti. vltimo notabili. Bonifacium Vitalinū qui etiam facit vnam dis. in tra. malefi. in rub. quid sit accusa. in forma accuse porrecte per syndicum. col. j. ver. sed pone. et in ea. forma col. fi. in fi. Albe. qui post antiquos distinguit in l. j. C. qui accusare non pos. col. ij. in princi. Collecta. in c. accedens. de accusa. breuiter et compēdiose per do. Prepo. post do. in c. prius. iij. q. ij. ¶ Itē aduerte nam inquantū Ange. hic, in fi. in ver. finaūt perderet etiā vitā naturalē etc. approbat gl. fi. in l. is qui reus. dicatis qd d. glo. cōiter reprobatur ab oibus et eā dicunt cōiter reprobatā. Abb. et Prep. vbi. s. bene tamen possem hic adducere quāplures dis. supradicto doc. prout etiam fecit hic domi. Augusti. sed facerem⁹ valde longum processum videatis in locis supra allegatis.

64 An quis possit aliquem accusare simul et semel de pluribus delictis.

64 a **Ange.** ¶ † Quero an quis possit accusare aliquē simul et semel[a] de pluribus delictis. glo. et doc. ponūt in l. qui de crimine, C. de accus. Bart. in l. libellorū. §. si aliud. ff. de accu. vbi cōcludit qd aliquādo alicui obijciunt̄ plura delicta que puniūtur ea. l. tūc de omnib⁹ potest simul accusare: vt. l. non est nouū. ff. de act. empt. Si vero ista delicta puniūtur diuersis legibus vel statuto etiā potest eodem tempore eūdem de omnibus accusare: sed non eodē libello d. l. non est nouum, et ibi no. Et vide latius per Bar. in l. qui de crimine. C. de accu. Sed latius per glos. et Barto. in l. senatus. ff. eod. titu. Et predicta procedunt quando ex diuersis factis. Si autem ex eodem facto plura delicta oriuntur loquitur lex qui de crimine de quo latius per Salice. in l. si quis homicidij. C. de accusa.

Augusti. ¶ Adde tamē hic ea que dicit Ange. in l. j. C. si reus vel accu. mor. fue. qui faciēs mētionē de hac materia allegat qūo gl. dubitauit in d. §. sed si aliud. et qūo gl. magna in d. l. qui de crimine. aliter locuta est et qūo Barto. postea distinxit in d. §. sed si aliud. Et ibi dicit Ange. quod verū est quod si quis punitur diuersis legibus pōt accusari simul et semel eodem tempore: sed non vno libello. d. l. non est nouū. Et hoc cū dicta crimina diuersa oriūtur ex diuersis factis: nam si ex vno tene gl. in d. l. qui de crimine. scz vt in eodem libello per eundē possint deduci omnia non autē in diuersis. per tex. illius legis. et ibi limitat Ange. predicta et intelligit esse vera qn̄ vnus accusat vnum non prosequēdo suam vel suorū iniuriam: alias etiam si delicta sint omnino diuersa et ex diuersis factis contingentia et siue puniatur eadē lege vel diuersis in eodem libello de omnibus poterit accusari: et etiā in diuersis ad libitū accusantis: quia in criminalibus est eadem forma procedendi sicut in ciuilibus. l. absentem. ff. de penis. et ibi glos.

Hiero. ¶ Adde in hac materia qd cum dictis per Ang. hic concor. collecta. in c. licet. y. de accu. Sed circa hanc materiā et q. seq. fac istos casus quos remissiue prosequere. Primus est quando vnus accusat vnū. Secundus quando vnus plures. Tertius qn̄ plures vnum de omnibus istis. vide no. dist. Alberi. post alios antiquos, in l. qui de crimine. C. de accusa. col. ij. in medio. versi. et ideo vt plene liqueat etc. cum col. se. Henricum boyc, in c. j. de collu. deteg. in c. de his. de accu. extra vbi facit not. distinctiones: sed melius quam alibi vide Maria. soci. in c. j. de libel. obla. col. xxxiiij. versi. circa quartum membrum. et colū. xlij. in medio. versi. secundo casu.

65 An plures possint simul accusare eundem.

65 **Ange.** ¶ † Quero an plures possint simul accusare eūdem. Istam questionem format Cy. et Salice. in l. iiij. C. de accusa. vbi glos. et Sali. finaliter concludūt quod aut cuiuslibet accusantium interest ratione officij: et tunc possunt de eodem libello non diuersis accusare eundē: vt. l. senatus. C. qui accusa. non pos. et ibi Salic. ponit rationem: aut cuiuslibet eorum interest ratione proprij interesse, puta si seruus communis sit occisus, et tunc etiam possit eodem libello: vt. ff. de noxa. et l. si retentione. in prin. nō diuersis ex quo propter idem: et ad idem agitur et hoc ne de delicto eiusdem hominis sepius inquiratur aut neutrius eorū interest ratione officij vel interesse et communis iniurie. Et tunc nec diuersis libellis nec eodem libello possunt eundem accusare: sed idoneior ipsorum admittitur ne reus in plures aduersarios fatigetur: et ne sepius queratur de delicto eiusdem hominis: vt. l. licet. §. fi. ff. nau. cau. sta.

Augusti. ¶ Adde tamē et intellige premissa fm Salice. in l. vxor. C. qui accu. nō pos. vbi ponit quando plures ratione officij concurrūt ad accusandum vnum quis preferatur: et ibi ponit quādo ratione proprij interesse plures concurrūt ad accusandum vnum quis preferatur: et limitat predicta: et cui debet iudex gratificari an masculo an femine. Et de materia vide Bart. in l. si plures. ff. de accu. et gl. et Archi. in c. accusatoris. ij. q. j. et domi. Abb. in c. j. de collusionibus. Inno. in c. olim. extra de accusa. et Archi. in c. epiphaniam. v. q. j.

Hiero. ¶ Adde qd ita etiam cōcludunt cōiter docto. in c. ij. extra de accu. Ad cuius tn̄ veritatem indagandā. vide dist. quā facit do. Henri. boyc, in c. de his. extra de accu. col. ij. ver. si queris nūquid possit accusari etc. et Bal. et Albe. post Ja. de are. et antiquos in d. l. senatus. et idē Sali. in l. si accusatorib⁹. col. ij. de accu. qd intellige tam in isto primo mēbro qd in alijs trib⁹: quia in omnibus tribus cōiter tenet̄ di. tradita hic per Ang. vt etiam tradit Barba. post Nico. de neapo. in l. decreto. §. si duob⁹. de admi. tuto. ff. et doc. in locis hic alleg. Et rō quo ad primū membrū est fm Sal. in d. l. iiij. quia oēs isti officiarij representāt personā offensi que vna est, et sic sicut nō posset ipse offensus varijs libellis eūdem accusare: vt in l. lz. §. fi. ff. nau. cau. sta. sic nec etiā isti representātes vnā personā: vt in l. si plures. ff. de pac. et hāc rationē ante eū assignant doc. et Henri. boyc, vbi supra. ¶ Itē circa vltimū membrū Ang. quero quid si oppositū non fuerit an valebit iudiciū. Et dicatis qd sic per tex. in l. si accusatorib⁹. C. de accusa, vbi hoc tenet Bar, et idem

a ¶ Simul et semel. add ad hoc Ro. q̄si. cccxlv.

Bart.in.d.l.si plures.ff.eodem. Cano.in.c.ij.vbi Abb.post alios.extra de accusa.⁊ idem Abb.per tex.⁊ gl.ibi,in.c.j.de collusio.detegenda. extra quod tamē intelligit Sali.in.d.l. si accusatoribus.quādo in eodem libello isti accusant:secus tamen si diuersis quia tunc etiam post litem contestatam,⁊ postquam receptum est nomen inter reos poterit alter eorū repelli et eligi idoneior per iudicem ex officio suo etiam par te non petente:quia ad eius decorem spectat ne coram eo ⁊ maxime eodem tempore de eisdem delictis sepius queratur cum ea que ad iudicis decorem spectāt pars remittere non possit: vt in.l.quos prohibet.de postulatio. vt ibi per eū qui pluribus ⁊ bonis rationibus hanc fundat.Et in hac mate ria cadit bene questio vulgata,vtrū eodem libello quis pos sit accusare testes qui deposuerunt falsum et producentem ipsos que tamen diuiditur in duas. Prima,vtrum produ cens testes falso scienter ⁊ dolose possit accusari simul cum dictis testibus falsum deponentibus.Secunda,vtrum ipsi testes plures numero possint simul accusari de falsitate.Et scias quod ista questio contingit tēpore domini Vianensis de pascipauperis docto.antiqui quam posuit in questioni bus suis numero.lxxvj.incipien. Uniuersitas Bazani.licet eam decidat in questione sequen. incipien.Queritur ⁊c.Et quo ad primam quod concludit quod si accusator suam nō prosequitur iniuriam ꝙ accusa.nō procedat:aut suam pro sequitur iniuriam ⁊ tunc sic. allegat.l.hos accusare.§.lex iu lia.ff.de accusa.⁊.l.athletas.ff.de falsis. vos tamē videatis Alberi.in.l.qui de crimine.C.de accusa.Barto.in.d.l.athle tas.Ioā.an. Are.qui eam singulariter examinat in.c.si qs episcopus. de accu.colum.fi.versicu.⁊ tangunt ⁊c.vbi con cludit quod sic.allegat Bar.vbi.s.per.d.l.athletas.⁊ eun dem Bar.per tex.ibi in.l.nihil.§.fi.ff.de adulte.⁊ Ioā.and. idem tenentem in titulo de accusa.§.j. de qua videatis etiā Prepo.in.c.prohibentur.ij.q.j.col.iij.in princi. De secunda videatis Aret. ⁊ Prepo.vbi.s.vbi faciunt longam dis.quā referre non curo. ¶ Item circa fi.membrum Ange.potest hic queri de.q.statuto cauetur quod qui cum armis aliquē percusserit manum cum qua percussit amittat. Titius eo. impetu duos percussit ⁊ dubitatur quem prius percusserit: accusatur ab eisdem eo tempore de dictis percussionibus queritur quis istorū admittendus est,⁊ sic quis erit preferē dus videatis Albe.qui tetigit hanc questionē in.d.l.si plu res.ff.de accusa. Concludit tamen ꝙ ista sint plura facta ⁊ plura delicta:qꝛ plures persone,⁊ sic ꝙ nō sit locus prelatio ni per.l.qui de crimine.C.de accu.⁊ qꝛ idē est in ciuili:vbi nō est locus prelationi in pluribus cōcurrentibus ad agendū: vt patet in petitione here. vt in.l.pe.de peti.here. ⁊ in rei vē. vt.l.is a quo.de rei vendi.⁊ in noxa. vt in.l.si quis a multis. ff.de noxa.ergo arguendo de ciuilibus ad criminalia quod est licitum:vt in.l.omnē.§.de iudic. ⁊ in.l.iij.§.si mulier.ff.de liber.homine exhiben.concludendum est idem esse in crimi nalibus ꝙ in ciuilibꝰ,⁊ ita residet ille practicus doctor quā tum ad accusationē. Secundo querit quid quantū ad sen tentiam et quid quantum ad pene impositionem: vide per eum quia magnum facit processum.

a ¶ Ius accusandi. Adde ꝙ doc. Bart. sequitur Fran. de aret.in cōsi.lxxix.Ber,

66 Accusator non prosequēs suam accusationem: an incidat in penam ⁊ in quam.

66 **Ange.** ¶ †Quero accusator nō prosequitur suam accusationem:an ⁊ in quam penam incidat. Istam.q.ponit Bar.in.l.iij.§.j.ff.de preuari.⁊ distinguit ꝙ aut expresse desistit non impetrata abolitione ⁊ punit pena quinqꝫ librarum auri: vt.d.§.aut tacite. et tūc aut faciendo labi tēpus statutum a iudice ⁊ punitur extraordinarie: vt.l. qui crimen.C.qui accu.non poss. Aut patiendo labi tēpus legale ⁊ punitur pena apposita in.l.j.C.vt intra certum tē pus.punitur etiam quandoqꝫ pena conuentionali:vt.l.iiij. ff.de custo.reo.⁊ idem Bart.in.l.j.§.si quis aūt.ff.ad turpil. latius dicit:videlicet quādoqꝫ aliquis desistit expresse ⁊ ma nifeste ab accusatione:⁊ tūc punitur pena turpiliani:vt di cto.§.si quis autem. Si vero non expresse desistit sed tacite: ⁊ hoc tribꝰ modis contingit.Nam quandoqꝫ statuitur ter minus absenti ⁊ ipse nō venit ⁊ punitur propter contuma ciam pena extraordinaria non pena turpiliani: vt.l.qui cri men.C.qui accu.non pos. Quādoqꝫ statuitur terminus pre senti ad prosequendū ⁊ non prosequitur:⁊ tunc videtur desi stere ⁊ punitur pena turpiliani: vt.l.si ea.C.qui accusa.non pos.Quandoqꝫ nullus terminꝰ statuitur a iudice.Sed ipse accusator intra tempus statutū a lege non prosequitur: vi delicet intra biennium:tūc punitur pena.l.ij.C.vt intra cer tum tempus crimina.terminetur. ¶ Adde fm Cy.et Bu. in.d.l.qui crimen.quod aliquando non desistit: sed nō pro bat suam accusationem,⁊ tunc punitur similitudine suppli cij: vt.l.fina.C.de accusa. ¶ Item adde fm Angel.in.d.l. qui crimen.quando statuitur terminus a iudice ⁊ nō prose quitur quod etiam punitur in expensis: vt.d.l.qui crimen. C.qui accusa.non possunt. An autem ad hoc,vt non prose quens accusationem suam,incidat in Turpilianum requi ratur quod lis sit contestata vel non.vide late per Cy.Bal. ⁊ Sali.in.l.j.C.ad Turpil. Et no.in Spec.⁊ ibi Ioan.and. in addi.in titu. qualiter in accusatione procedatur.§.quin to tractandum.versicu.j.⁊ Cyn.ibi concludit quod siue lite contesta. siue ante desistat quod incidat in Turpilianum. argu.auꝭ.qui semel.C.quomodo ⁊ quando iudex.quod in tellige verum fm Iaco.si reus iam fuerit citatus ⁊ compa ruerit. Sinautem reus non fuerit citatus, vel citatus non comparuerit.Tūc non habet locum dicta pena imo impu ne potest desistere:vt.l.quesitum.ff.ad Turpil.quod intelli ge:vt.j.dicetur in questione sequenti fm Bart.in.d.l.quesi tum. Et tene menti quod ille qui desistit non potest ex eodē facto ad illam redire:⁊ iterum accusare etiam criminaliter: vt est text.⁊ ibi Barto.in.l.qui desistit. ad Turpilia.⁊ dicit Bart.in dicta.l. quesitum.ff.ad Turpilia. quod post litem contesta.super accusatione non licet desistere impune: vt.l. senatus.ff.ad Turpilia.in.§.qui post. Quinimo etiam ante litem contestatam post fideiussionem prestitam nō licet de sistere:vt.l.j.C.eod.titu.⁊ ibi Cy. Si vero sumus ante litem contestatam ⁊ ante datam fideiussionem post tamē produ ctionem accusationis. Tunc Bart.distinguit:aut reus est iam citatus aut non:si reus est citatus ⁊ non licet desistere: vt auꝭ.qui semel.C.quomo. ⁊ quādo iudex.coniuncta.l.ab sentem.ff.de pe.ante citationem vero licet desistere sicut in ciuili. Quoddā est tempus ante accusationem propositam licet etiam dederit libellum principi,⁊ licet desistere.l.miles. §.socer.ff.de adulte. ¶ Quid si ex forma statuti licet alicui a quacunqꝫ accusatione desistere dūmodo soluat decē,po ne quod eodem libello accusauit aliquem de pluribus secū dum qꝫ supra dictum est,⁊ vult desistere:an soluat vna de cem vel tot quot sunt crimina intentata. ⁊ Bar.decidit istā questionem in.l.libellorum.§. quod si aliud.ff. de accusa.et

a ibi dicit qꝫ de iure accusatio est ius accusandi.[a] sicut actio ius est prosequendi quod sibi debeꝭ: ⁊ sic quod sunt crimi na tot sunt accusationes. Ideo tot decē soluere debet:vt.l. scire debemus.ff.de verbo.obliga.⁊.l.si pluribus.eo.titulo. Tamen communis vsus loquēdi qꝫ vnica charta appella tur pro vna accusatione.Unde si est vnus libellus licet plu ra delicta cōtineat pro vna accusatione soluat decē.Unde desistens debet probare istum communem vsum loquēdi: alias soluet pro pluribus.⁊ vide Bart. in simili in.l.j.in fi. ff.de testi.⁊ Bal.in.l.ordinarij.C.de rei vēdi.qui Bar.dicit in.d.l.j.ꝙ aut statutum habuit respectum ad substantiā vt de quolibet testamento soluatur gabella:tūc licet essent plu res charte:tamē si est testamentū vnius vnicū est testamen tum:aut dicit ꝙ notarius de quolibet testamēto scripto tā tū accipere possit:⁊ tunc habeꝭ respectꝰ ad schedulas.Sed Bal.in.d.l.ordinarij.dicit magis ad propositum,videlicet ꝙ circa eandē accusationē diciꝭ vnus libellus a cōclusione. Nam vnitas ꝯclusionis est illa que facit vnitatē petitionis licet in diuersis actionibꝰ ⁊ accusationibus: tūc diciꝭ vni cus libellus:quando conclusio est cōmunis vtriqꝫ actioni: alias dicunꝭ plures libelli.ff.fami.ercis.l.heredes.§.de plu ribus.l.nō est nouum.ff.de actio.emp.Et inducit ad qōnē.

67 †Dicit statutum ꝙ non probans accusationem puniatur in centum.Modo quidam in eodē libello accusat plures ⁊ nō probat de aliquo.Queriꝭ an debeat puniri in pluribus penis an in vna:si sumaꝭ accusatio pro libello est tātū vna pena:⁊ ad hoc facit.l.edita.C.de eden.vbi actio poniꝭ pro libello.Sinaūt assumiꝭ ꝓ iure accusandi tūc sunt plures a ctiones.l.j.C.si reus vel accu.mor.fue.⁊ etiā dicit ꝙ Dy.di sputauit istā.q.⁊ dixit ꝙ erat vnica pena que habebat locū ex vniuerso ⁊ ex aliquo, id est siue nil probeꝭ, siue probeꝭ cō tra vnum,⁊ nō contra alium. Et hoc ex natura indefinite que potest verificari in vniuersali ⁊ particulari fm Dyn. qꝫ Bart.ibi approbat qꝫ notandum est.

Augu. ¶ Tu aūt in hac materia in his qōnibus. Adde primo qua pena puniaꝭ qui desistit ab accusatiōe.vide tex.gl.⁊ doc.in.l.accusatiōis.C.de acc. ⁊ in.l.absentē.§.pe.ff.de pe. Latiꝰ vltra doc.posuit istā ma teriā Spe.in ti.de accu.in.iij.parte in.§.qnto.vbi examina uit intellectū omniū legū loquētiū in hac materia q̄ videnꭍ cōtrariari.Et ibi Spe.latius ⁊ melius loquiꝭ ꝙ fecerint le giste. ¶ Adde tū ꝙ multe sunt ꝑsone q̄ possunt accusando

desistere

desistere ab accusatione et nō incidunt in aliquā penam vt est mulier ₇ minor. Ita dixit Ang.in.l.si femina.C.ad turpil.₇ intellige:vt dixit tex.cū glo.₇ ibi Bar.in.l.mulier.ff.ad turpil.Et limita predicta per aliū tex.₇ ibi gl.₇ Bart.in.l.in senat⁹.§.eos.ff.ad turpil.Et adde pulchra verba Ang.vbi refert Cy.in.l.fi.C.de accu.an sicut licitum est heretico penitere si est accusatus de heresi an etiam accusanti hereticū licitū sit impune desistere a dicta accusatione ₇ qua pena pu-
68 nitur si desistit. ¶†Item adde inquantū dictum est quod post datum libellum incontinenti licet desistere impune.Limita tamen predicta ₇ intellige quod talis contra quē pro-
a ductus est libellus poterit agere iniuriarum [a].ita dixit Ange.in.l.nullus.C.de exhiben.reis.referēs Jac.de are.ita dixisse in.l.j.C.ad turpil.₇ ibi Ange. hoc etiā firmauit per illū tex.in.l.item apud.§.si quis libello.ff.de iniurijs.₇ ibi in.d.l.j.dicit Ang.ꝙ si accusatorem penitet anteꝙ accusatus cōpareat non incidit in turpilianū sed tenetur iniuriarum:sed intelligo predicta: vt dixit domi. Anto. de but.in.c.licet in beato Petro.extra de accu. quod hoc est verum quod agitur iniuriarū si ex tali productione libelli oritur infamia ipsi accusato.Et de materia vide etiam ibi in.d.c.licet.per Abba.₇ per Moder.qn̄ licet desistere ab accusatione.Et adde que dixit Ange.per illam glo.in rubri.C.de in ius vo. ꝙ ille qui produxit libellum accusationis ₇ desistit ante partis citationem nō tenetur pena turpiliani. De qua materia per Bar.in.d.l.quesitum.ff.ad turpil.₇ per glos.₇ doc.in.c.licet in beato Petro. ₇ per Bal.in.l.j.in.xvj.col.C.qui accusare.₇ per Bal.in.l.j.C.vt intra certum tēpus.Et de materia vide per Bal.in.l.accusationē in fi.C.qui accusa. ¶Aduertas tamen inquantū supra legiste oēs tenent istam conclusionem qꝺ in criminalib⁹ non cogitur accusator prosequi accusationem:sed pōt desistere: vt supra dictum est in multis casib⁹.Tamen limita fm do.Ant.de but.in.d.c.licet in beato Petro.in fi.in vltimis verbis nisi oriretur infamia ipsi accusato:quia poterit dicere volo ꝙ litiges ₇ procedas in causa ₇ super hoc feratur sententia et allegat gl.iiij.q.v.c.quisquis.₇ allegat.v.q.j.c.quedam. ₇.c.vltimo. et.c.epiphaniā. ¶Adde no.in sing.ꝗ.anni.xxxix. ꝙ incipit instituens accusationem an postꝙ accusator desistit ab accusatiōe vel per mortem vel per cōtumaciam possit iudex compellere tertiū ad prosequendum.Et in hac materia vide Inn.in.c.j.extra de collu.detegēda.an instituens accusationem ineptam incidat in turpilianū si postea desistit. Limita ₇ intellige ꝓut fecit Ange.in.l.fi.ad turpil.C.qui limitat dicta Barto.in.l.querebatur.ff.ad turpilia.inquātum supra quesitum est an si vnus accusauit aliquem de pluribus delictis in eodem libello an sint plures libelli an vnus libellus.adde oīno Sali.qui late loquitur in hac materia referēs omnes in.l.si quis homicidij.C.de accusa.₇ quando dicantur plures libelli vel vnus.Materiam late vide per Bal.in.l.edita.in repe.Paduana.in.xv.q.C.de edē.Et in criminalibus vide per Bal.in.l.cum rationibus.C.qui accu.non pos.

Hiero. ¶In hac materia adde qꝺ Ancha. Ant. Abb.et Mod.in.c.licet in beato. extra eodem,referunt distin.Bar.₇ eam sequuntur.vbi tamen vide Henri.boyc, qui bonam distinctionē facit que multum declarat materiā: de qua materia vide etiam collecta. in.c.cū dilectus.de calum.extra.

69 Si infamis excōicatus vel bannitus qui accusare non potest,accusetur ab vno qui accusare non pōt vt a muliere: an possit excipere:tu non potes me accusare: qꝛ inhabilis es,₇ an accusans possit replicare:tu nō potes ɔtra me excipere.

69 **Ange.** ¶†Quero si infamis excōicatus vel bannitus qui non pōt accusare, vt supra dictū est accusetur ab vno qui non pōt accusare vt a muliere vel ab alio:an pōt opponere exceptionem. tu nō potes me accusare qꝛ inhabilis es ad accusandū ₇ an accusans possit repli-
b care ₇ tu nō potes cōtra me excipere. ₇ Bar.in.l.seruos [b].ff.de accu.dicit qꝺ accusatus pōt opponere dictam exceptionem:₇ accusator non pōt replicare ꝙ etiā accusatus est infamis vel bannitus siue excōicatus: vt.d.l.seruos.₇.c.cū dilecti.extra de excep.de qua.q.per Bar.Bal.₇ Imo.in.l.cū mulier.ff.so.ma. ₇ Flo.in.l.iiij.§.l.iulia.ff.de testi.₇ dicēdum est:vt ibi plene per prefatos doctores.Sed forte dictū Barto.in.d.l.seruos.procedit qn̄ agitur ciuiliter vel ad penā applicandam accusatori vel pro eius interesse.Si autem ageretur criminaliter ad vindictam publicam tunc videtur qꝺ cōtra talem exceptionem possit replicari etiam de inhabilitate ne delicta remaneāt impunita.l.ita vulneratus.ff.ad.l.aqui.argu.l.apud celsum.§.marcellus.ff.de doli excep.₇ qꝺ not.Inno.in.c.intelleximus.extra de adul.in gloss.₇ hic videtur sentire Bald.in.d.l.cum mulier.in.j.limitatione regule: an dolus cum dolo compensetur. allegat not.in.l. is qui reus.ff.de pub.iudi.₇ quod no.in.c.sicut.extra de iureiur.₇ in.l.viro atqꝫ vxore.₇ ibi glo.₇ Bar.ff.so.mat,de qua.q.per Imo.in.d.l.cum mulier.

Augusti. ¶Tu adde ₇ latius vide ista disputata per Ro.in.d.l.cum mulier.qui multa allegat.₇ per Bal.in.l.j.§.j.ff.ne quis eū qui in ius vo.est vi exi.₇ per Ant.de but.in.c.cum dilecti. extra de excep. ₇ per Pe.de anch.in.c.intelleximus. extra de adul.₇ per Bal.aliquid in.l.in arena.C.de inoffic.testamen.vbi predicta poteris limitare ₇ aliquid per Ang.in.§.itaqꝫ.in auk.vt iudices sine quoquo suffragio.

Hiero. ¶Breuiter in hac.q.dicas op.Bar.cōiter tenetur per docto.in.d.l.cum mulier.quam etiam tenet Albe.in.l.seruos hic allega.₇ in.l.amplius.ff.rē ratam habe. Abb.et post eum Moder. vbi late declarant in.c.dilecti.de excep.extra.

70 Accusans an presumatur calūniator eoipso ꝙ non probat suam accusationem.

70 **Ange.** ¶†Quero an accusator presumaꝛ calūniator eoipso quod non probat [c] suā accusationem. Istam.q.format Bart.in.l.j.in princi.ff.ad turpil.₇ in effectu concludit cum gl.in.l.athletas.§. calumniator.ff.de his qui not.infa. in casibus exceptuatis qui ponuntur per gloss.in.d.l.j.non presumitur calumniator alias regulariter contra non probantē presumitur calumnia:sed non est presumptio iuris ₇ de iure, ₇ sic admittitur probatio in cōtrarium: vt.d.l.j.qꝛ potest probare iustum errorem et est iustus error fama publica.l.miles.§.mulier.ff.de adulte.vel si audiuit a personis fidedignis:vt no.Bar.in.l.athletas.ff.de infa.Et vide Bart.in.l.fi.ff.de here.insti. ₇ Cy.₇ doc.in.l.j.C.de aduo.diuersorū iudiciorum.₇ Sali.in.l.ij.C.de calum. ₇ ibi Bald.qui no. distinguit an publica fama excuset a presumpta calumnia: et per canonistas in.c.fina.extra de calum. ¶Ex quibus sequitur quod tu iudex anteꝙ condemnes accusatorem de calūnia, statuas terminū eidem ad faciendum suam defensionem quare de calumnia non veniat condēnandus:vt dicit ibi Bar.alias si hoc non faceres faciliter poteris errare ₇ teneris in syndicatu.

Augusti. ¶Tu autem in hac materia adde.d.Bar.₇ doc.in.l.cū quedam.§.j.ff.de acqui.here.₇ dicta.d.Anto.de bu.in fi.₇ aliorum in.c.cū dilecti.extra de dolo ₇ cōtu.₇ vide Ange.in.l.mater.C.de calū.qui ponit in hac materia altercationem inter Cy.₇ Bar.₇ breuiter limitat dicta Barto.qꝺ tunc fama non excusat aliquem vbi quis accusat aliquem de facto in se cōmisso cuius non potest nec debet ignorantiam pretendere. Nam si scio me non esse iniuriatum a te:₇ fama sit in contrarium illa fama falsa nō excusat me.arg.l.fi.C.de calum. ₇ certe pro hoc ex tex.₇ ibi Ange.ponderans eū in.l.fallaciter.C.de calum.qui dicit qꝺ vbi constat de calūnia accusantis nullus color excusat nec etiā fama isto casu nec semiplena probatio vel presumptio nec rescriptū principis generale aut speciale nisi dicatur in eo non obstante.l.aliqua.quia omnia hec veritati succūbunt. Sed doctrina Bar.fm Ang.in.d.l.mater.habet locū vbi quis accusat de facto non commisso in se sed in res suas:puta de rebus sublatis ei de domo noctis tēpore vel de adulterio cōmisso in vxorem eo absente vel alijs similibus.Nec etiam habebit locū doctrina Barto.vbi quis accusaret aliquem de iniuria non concernēte eum vel suos: quia fama eum non excusat quia cum non proprio dolore moueatur ad accusandum debuit mature deliberare ₇ indagare sufficienter.arg.l.fi.C.de accu.

Hiero. ¶In hac materia adde ꝙ cōis opi.docto.est ꝙ accusator presumatur calumniator eo ipso qꝺ non probat:ita est glo.cōmuniter approbata in.c.ij.de calū.vbi Abb.₇ Moder.dicūt eam cōmunem idem etiā tenet collecta.post Vincen.in.c.j.eo.ti. vbi dicit idem tenere Archi. ₇ Hosti.idem etiā tenet Sali.in.l.ij.C.de calūnia.to.ista tamen regula fallit in pluribus casib⁹ ibi positis per Abb.Henri.₇ Fely.quos referre non curo.

71 Calumniator an ₇ quando condemnari possit.

72 Accusator qui conuersatur cum aduersario facit sufficiēs indicium ꝙ calumnietur.

71 **Ange.** ¶†Quero an ₇ qn̄ potest calumniator condemnari cōclude quod aut fit eadem snīa: qꝛ reum absoluit vt quia dicit reum non fore repertum culpabilem absoluo ₇ accusatorem declaro dolose et calumniose

a ¶Iniuriarum. Adde hic verū etiā si accusator desistat.ita Ro.ɔsi.ccviij.Ber.

b ¶Bar.in.l.seruos. Adde tu Pet.de anch.in c.intellexim⁹.extra de adul.ant.de bu.₇ Fely.in c.cū dilecti. extra de except. et Ale.in.l.cū mulier.ff.so.matri.₇ Jo.an.in addi. Spe.in ti.de accusa.iiij.pte.ber.

c ¶An accusator presumaꝛ calūniator eoipso ꝙ nō ꝓbat. Adde circa hoc ₇ vide.d.Ale.in ɔsi.xj.in.j.vol.₇ clarius p Abb.in ɔsi.lxxviij. vbi dicit ꝙ cōis opi.est ꝙ accusator deficiens excusaꝛ a presumpta calūnia si hꝫ alia indicia euidentia vel famā vel qꝺ audiuit a fidedignis vel qꝺ simile,₇ an si accusator dicat qꝺ non pōt ꝓbare nisi ꝑ duellum an tūc dicaꝛ in calūnia. vide Barba.in consi.pe.

non probasse. Tunc licet aliter non condemnet vel penã nõ imponit statim succedit dispositio iuris cõdemnatoria. d. l. j. ꝛ ibi Bart. ff. ad turpil. Et intelligitur pena imposita si est certa ꝛ determinata a iure vel statuto vel que cõsueuit in similib⁹ imponi: vt. l. quid ergo. §. pena grauior. ff. de his qui no. infa. Secus si iudex diceret absoluo reum ꝛ declaro accusatorẽ non probasse potest esse cum dolo ꝛ sine dolo. Ergo necessario non includit delictum cũ in penis minor pena sit eligen. vt. l. pe. ff. de pe. nõ intelligitur dictus accusator de calumnia damnatus ꝙ eadem sñia debeat cõdemnari. est tex. in. l. j. C. de calũ. Et est tex. ꝛ ibi Bar. in. l. athletas. in fin. ff. de fal. ¶ Aduertas tamen quod hoc est verum vt precludatur via officio iudicis mercenario deseruiẽti dicte actioni proposite reus debet petere accusatorẽ puniri eadem sententia. l. iiij. C. depositi. l. paulus. ff. de re iudi. Sed non negat ꝙ si principaliter velit accusare eum de calũnia ꝛ solẽniter ꝛ se subscribere ad penã talionis ꝛ alia facere ꝙ ipse nõ possit etiam post primam sententiã. l. j. ff. ad turpil. Nec etiã negatur qui iudex ex suo officio nobili per viã inquisitionis etiã post primã sententiam possit cõtra accusatorem inquirere ꝛ condẽnare de calumnia. Maxime cum tale delictum fuerit cõmissum coram maiestate sua iuxta not. per Bar. in. d. §. si publico coniũcta. l. nullum. C. de testi. Ita dicit Bart. in. l. j. ff. ad turpilia. facit qđ no. Barto. in. l. athletas. §. fi. ff. de fal.

72 ¶ † Anũ no. tu iudex ꝛ nũꝗ tradas obliuioni ꝙ si tu vides accusatorẽ conuersari ꝛ vti cũ aduersario. Tũc sufficiens est iudiciũ ꝙ accusator sit calũniator. Nam per accusationẽ solent oriri inimicitie capitales inter accusatorẽ ꝛ accusatũ. l. iiij. ꝛ ibi Bar. ff. de adi. leg. l. si inimicitie. ff. de his qui. vt indi. Si ergo reus ex hac accusatione nõ indignet presumit collusio sicut vir presumit leno qui non indignat de adulterio cõmisso per vxorem. l. mariti lenociniũ. ff. de adul. Ita singulariter dicit Bar. in. l. j. §. preuaricatorem. ff. ad turpil.

a Augusti. ¶ Tu aũt in hac materia[a] adde oĩno ꝛ vide dicta Bar. in. l. athletas. §. calũniator. in fi. ff. de his qui no. infa. qui etiã ponit quot modis põt quis de calũnia accusari, ꝛ in effectu idem videtur concludere quod dixit in. d. l. j. ff. ad turpilia. ꝛ hos modos approbat Sali. post glo. in. l. qui nõ probasse. C. de calũ. ¶ Sed in hac materia adde qđ gl. in. l. si tibi. C. de libe. causa. videt velle ꝙ eoipso ꝙ reus est absolut⁹ ꝛ accusator nõ est de calũnia condẽnatus eoipso videt accusator absolutus de calũnia: et si ita est ergo non põt contra eũ procedi postea per viã inquisitionis vel accusationis: qꝛ obstaret tali processui exceptio rei iudicate: ꝛ sic remaneret destructa illa sententia Bar. supra allegata ꝙ multis modis potest calũniator puniri: ꝛ licet Cy. in. l. qui nõ probasse. C. de calum. videatur reprobare illam gl. in. d. l. si tibi. Tamen Ang. in. l. j. C. de calũ. saluando illam glo. singulariter limitabat dicta doc. qꝛ si iudex dirigit verba ad accusatorem: ꝛ dicit eum calumniatum ꝛ reũ absoluit. Tunc vera est ista conclusio qđ videtur cõdemnare accusatorem de calumnia: ꝛ sic amplius non est querendum qꝛ eum videtur condẽnare similitudine supplicij. text. est in. l. ij. §. j. ff. ad turpil. Si aũt iudex dirigit verba ad accusatorem ꝛ reum absoluit, vt dicit accusatori non probasti et non dicit eum calũniatum. Nam tunc vera est illa gl. in. d. l. si tibi. nam videtur iudex pepercisse ꝛ dicit ꝙ de hoc est etiã tex. in. d. §. j. quem diligenter dicit esse ponderandũ ꝛ sic contra accusatorem nõ poterit formari inquisitio amplius nec accusatio de calũnia. Secus si iudex simpliciter reum absoluit. Tunc verum dicit gl. in. l. j. C. de calũ. quia accusator nõ intelligitur absolutus nec condẽnatus ꝛ ideo tũc de calumnia poterit accusari ꝛ inquiri. Ita dicit Ang. esse tenẽdum pro euangelio in. d. l. j. C. de calum.

a ¶ In hac materia, Adde tu et vide Fede. de senis in cõsil. xciij. inci. factum proponitur.

Hiero. ¶ In hac materia vide dicta domi. Henri. boyc. in. c. ij. de calũ. per Alb. post antiquos in. l. j. C. de aduo. diuer. iudi. ¶ Item vtrum ꝛ qualiter non probans a presumptione calumnie valeat se purgare. vide docto. in. d. c. ij. de calũnia. vbi Henri. post Hosti. ꝛ Jo. and. qui notabiliter distinguit.

73 Succumbẽs in criminali an debeat in expensis condẽnari.

73 Ange. ¶ † Quero an succũbẽs in criminali debeat in expeñ. cõdẽnari offõ mercenario. dic ꝙ sic vt no. Bar. l. l. j. in fi. pn. ff. ad turpi. ꝛ Sali. ꝛ doc. in. l. iij. C. q accu. nõ pos. ꝛ facit. l. pe. ꝛ fi. C. de fruc. ꝛ lit. expẽ. ꝛ ibi Bar.

b Augusti. ¶ Tu aũt in hac materia an condẽnatio expensarũ[b] veniat in criminalibus. Adde dicta Bal. in. l. eũ quẽ temere. ff. de iudi. ꝛ p Bart. in l. si postulauerit. in princ. ꝛ in. §. fi. ff. de adul. ꝛ lati⁹ per Bal. in auť. generaliter. in penul. colũ. C. de episco. ꝛ cleri. late per canonistas in. c. cum dilecti. extra de penis. Aliquid per domi. Ant. in. c. cum dilecti. extra de dolo ꝛ contu. ꝛ per Bal. in. l. sancimus. C. de iu. et in predictis locis habemus alias decisiones.

b ¶ Cõdemnatio expensarũ. Adde ꝙ Abb. in cõsi. lxxviij. dicit ꝙ ille videt temere accusasse qui nõ cõsuluit peritiores, ꝛ ideo in expensis condemnatur.

Hiero. ¶ Tu in hac materia expensarũ adde Cy. in. l. j. C. de aduocatis diuer. iudi. vbi dicit ꝙ quo ad condẽnationem expensarum non probãs presumatur iniuste litigasse licet nõ quo ad penã calumnie nisi iudex expresse pronunciauerit eum calumniatorem: vt. ff. ad turpi. l. j. §. j. ꝛ sic intelligit. d. l. j. et. l. qui non probasse. C. de calum. rationem diuersitatis assignat inter calũ. ꝛ condẽna. expensarum: qꝛ condẽnatio expensarum est quoddã intrinsecum cause, calũnia vero quoddã extrinsecum qđ committit multis modis: vt in. d. l. j. ad turpi. ꝛ ideo facilior est presumptio iniuste litis quo ad expensas ꝙ̃ presumptio calũnie arg. no. in. l. ij. C. de cõdi. ob turpem cau. ꝛ per Inn. extra de accu. c. super his. ꝛ ita intelligit qđ notatur. C. de lib. cau. l. si tibi. et addatis pro declaratione huius materie quod de expensis contumacie clara est decisio qđ sic: vt in. l. qui crimen. C. qui accu. non pos. ꝛ ibi Cy. ꝛ doc. ꝛ habetur in. l. pe. hic alle. per Bar. ꝛ Bald. ꝛ per doc. in. c. finẽ litibus. ꝛ in. c. cũ dilecti. de do. ꝛ contu. ꝛ Lanfran. in. c. qm̃ contra. extra de proba. sed de expẽsis victorie an succumbens condẽnetur, ꝛ in hoc dicatis qđ tam de iure cano. ꝙ̃ ciuili communiter tenent doc. qđ sic in. c. calumniam. de pe. ꝛ in. c. accedens. de accusa. vbi istã dicit communem Are. super gl. in verbo, in expensis. iij. col. cũ plu. concor. nec est aliqua differentia inter ius cano. ꝛ ciuile ꝺm Preposi. qui hanc etiam dicit communem in. c. in primis. vbi est gl. notabi. ij. q. j. col. iiij. extende istam communem opi. quod in causis criminalib⁹ vbi procedatur per accusa. denuncia. siue inquisitionem semper victus victori cõdemnatur in expensis ꝺm glos. no. in. d. c. cum dilecti. in glo. fi. quam ibi Bald. dicit vnicam quod etiam extende etiam si per modum exceptionis de crimine queratur per text. ibi. ¶ Itẽ adde circa id quod diximus quando per denunciationẽ. vide Cy. qui hoc tenet in. l. seueriter. C. de excusa. tut. ꝛ ibi Bal. ꝛ hanc dicit cõmunem opi. Albe. in. l. sancimus. col. iij. C. de iudi. ꝛ adde circa id quod diximus quando agitur per modum inquisitio. quod si iudex male vel calumniose inquirat tenet ad expẽsas ꝛ interesse parti: vt tenet Bal. in rub. C. de peda. iudi. in prin. Cataldinus in tracta. de syndicatu. q. cviij. colũ. xv. ꝛ sequit. d. Prepo. vbi. s. qui allegat cõcor. ꝛ Are. in. d. c. accedens. ꝛ nedum ad expẽsas ꝛ interesse etiam punitur criminaliter. ita tenet Cy. ꝛ Bal. in. l. seueriter. per illum tex. C. de excusa. tuto. ꝛ Anto. de but. in. d. c. cum dilecti. ad finẽ. Paris de puteo in trac. de syndi. in rub. de barataria. in ver. quia. char. xxviij. vbi dat concor. ꝛ idem Cy. ꝛ Bal. in. iij. q. in. d. l. sancim⁹. C. de iudi. item etiam adde ꝙ etiam. s. d. doctrina cõis habet locũ in instigatore ꝺm Bar. in. l. j. §. incidit. ad turpi. ff. ꝛ reliqua que possent in hac materia adduci. vide in locis. s. alleg. qꝛ hec satis sufficiunt hic pro declaratione huius. q.

74 Accusatori an liceat impune desistere a bolitiõe publica legali vel priuata.
75 Abolitio publica quid sit.
76 Abolitio legalis quid sit.
77 Abolitio publica siue generalis non porrigitur ad delicta liquida.
78 Abolitio priuata quid sit.
79 Abolitio an extendatur ad crimen falsi.
80 Abolitionem priuatam a iudice impetrare non potest qui propter pecuniam aliquem accusauit vel qui est in euidenti calumnia.

74 Ange. ¶ † Quero an abolitione publica legali vel priuata liceat impune accusatori desistere. Et sciendũ est ꝙ aliqua est abolitio publica, aliqua legalis,
75 aliqua priuata. ¶ † Abolitio publica est que a solo principe vel superiore conceditur ob diem insignẽ: puta propter filiũ sibi natũ vel ob res prospere gestas vel propter debellationẽ hostium: vt. l. abolitio. cum. l. seq. ff. ad turpil. ꝛ fit isto modo quia princeps permittit quod omnes accusatores impune
76 possunt desistere ab accusatione: vt ibi not. gl. ¶ † Legalis vero abolitio est cũ accusator mortuus est vel aliter iuste impeditur prosequi. l. libellorum. §. fi. ff. de accu. Quib⁹ omnibus reo postulante processus circũducitur ꝛ nomen rei aboletur. d. l. libellorum. §. fi. Quinimo etiam reo non postulante hoc iudex ex officio suo potest istud facere cũ in criminalibus maxime ad defensam iudex habeat latas habenas. l. si non defendantur. de pe. Ita dicit Bar. in. d. l. libellorum. §. fi. his duobus casibus ꝙ̃uis abolitio fiat nõ tamen in totum

tum accusator excluditur. Quinimo idem accusator si vult
potest repetere reum intra.xxx.dies a die predicte abolitio⸗
nis. Qui dies vtiles sunt:vt.l.aut priuatim.§.xxx.ff.ad tur⸗
pil.⁊ in.d.l.libellorum.ad fi. ¶ Et aduertas qđ in potestate
accusatoris est si vult redire ad suam accusationem inchoa
tam prosequēdam ⁊ sic ad eandem instantiam:vt no.Bar.
⁊ glos.in.d.§.triginta.⁊ Bar.in.l.libellorum.§.fi.ff.de accu.
⁊ eodem statu in quo instantiam dereliquit: ⁊ eodem modo
quo primo agere ⁊ prosequi ⁊ non opponi potest:vt est tex.
⁊ gl.in.l.si quis repetere.in princ.ff.ad turpil.facit.l.si priua⸗
torū.§.abolitionē.ff.eo.ti.licet Cy.teneat contrariū in.l.j.C.
de aboli. ¶ Itē est in facultate eiusdem accusatoris dictū
accusatū repetere de nouo ⁊ ex nouo processu intra dictos
xxx.dies vtiles: vt.d.l.libellorū.§.fi.⁊ est in facultate cuiusli⸗
bet alterius eandē accusationem ab alio productam vel de
nouo aliam accusationē inchoare:dummodo inchoet intra
xxx.dies. Iste est tex.in.d.l.libellorum.§.fi.ibi ex integro ⁊c.
Licet Bar.ibi ſm Iaco.de are. teneat qđ si ex integro vult
accusare qđ potest in.xx.annos per.l.querela.C.de fal.Sed
dicit contra.d.l.libellorum.§.fi.ibi ex integro. ⁊ ita dicit Io.
de imo.in.l.pe.§.ad crimen.ff.de publ.iudi.Quinimo etiam
si iudex vult potest nō obstante dicta generali vel legali abo
litione eundem reum in eandem instantiam antiquā, vel de
nouo per inquisitionem inquietare:vt ibi no.Bart.⁊ prose⸗
quitur Ange.⁊ alij in.d.l.pe.§.ad crimen. Sed Bar.in.d.l.
libellorum.§.fi.dicit quod de nouo potest accusari vel inqui
ri in.xx.annos. Sed Imo.in.d.§.ad crimen.dicit imo intra
triginta dies:vt.d.§.fi.ibi ex integro. Nec ob.l.querela.qꝛ lo
quitur qñ nunquam fuit per prius accusatus ⁊ ratio differē
tie est ne ex delicto eiusdem hominis sepius queratur:vt.l.li
cet.in fi.ff.nau.caupo.stabu.Sed forte ſm.d.Ang.hic opi.
Imo.erit verior in alio priuato:vt.d.§.fi.ibi ex integro.⁊ ibi
intra triginta dies.Secꝰ in iudice,vt ibi patet a cōtrario:qꝛ
dicendo de alio:ergo non videtur concludere iudicem: vt.l.
cū pretor.ff.de iudi. ⁊ sic iudex poterit prosequi accusationē
iam inchoatā intra triginta dies. ¶ Itē poterit nouū pro⸗
cessum formare quomodocūq; etiā intra.xx.annos : vt.d.l.
querela. facit.l.ij.ibi in.q.formata.C.de aboli.⁊ dicit.d.An
ge.qđ hoc credit verius vt iudex ad quē spectat malefacto⸗
res punire:vt.l.cōgruit.ff.de offi.presi.facilius possit contra
77 malefactores intētare officium suū.† Et subdit multum no.
qđ ista abolitio generalis nō porrigitur ad delicta iam liqui
da:vt est tex.in.l.fi.C.de aboli. ¶ Itē secundo non porrigit
a ad crimē falsi[a] licet non sit liquidatū: vt est tex.in.l.lucius.ff.
ad turpil.⁊ ibi Bar. ¶ Tertio nō porrigitur ad iā carcera⸗
tos:vt ex tex.⁊ ibi Bar.in.l.domitius.ff.ad turpil. qđ intelli
ge:vt ibi no.Bar.in.d.l.lucius.in fi. Ita dicit Ang.in.d.l.li
bellorū.§.fi.ff.de accu. ¶ Quarto dicta abolitio nō porrigi
tur ad accusationes nondū inchoatas ⁊ institutas.l.j.et.ij.
C.de generali abolitione. Et incidēter ⁊ satis inepte subdit
hic.d.Ang.qđ no.est instātia cepta in criminali per accusa⸗
torem mortuū non trāsit ad heredem eius, vt est casus in.l.
diui fratres.⁊ ibi Bar.ff.de accu.licet in ciuili actiue ⁊ passi
ue transeat in heredem vniuersalē.l.si hominē.⁊ ibi Bar.ff.
de fideius.facit.l.si constante.ff.so.ma.⁊ ibi Bar.⁊ tamē di⸗
cta instātia criminalis transire pōt in quemlibet extraneū:
vt.d.l.libellorū.§.fi.quod videtur mirabile quod magis trā⸗
seat in extraneum q̄ in heredem. Et ratio esse pōt:qꝛ heres
representat personā mortui per omnia : ideo sicut mortuus
non pōt ita nec heres qui representat eius personā. Ex quo
infertur quod si heres vellet admitti tanq̄ quilibet de popu
lo nō vt heres quod posset.arg.l.sed si hac.in.§.qui duos.ff.
de adop. ⁊ qđ no.gl.⁊ Bar.in.l.quidam cum filiū.ff.de ver⸗
78 bo.obli. ¶ † Alia est abolitio priuata que diffinit ſm Bar.
in.d.§.triginta.ꝙ abolitio nil aliud est q̄ nomen rei abolere
inter reos ⁊ eum ab instantia iudicij absoluere. Ista probā
tur in.l.interueniēte.ad fi.ff.ad turpil.que fit a presule accu⸗
satore impetrante causa cognita ⁊ partibus presentibꝰ vel
absentibꝰ tamen parte citata ⁊ contumace.l.j.C.de aboli.⁊
sic debet dicere causam ex qua petit abolitionem alias non
esset audiendus vꝫ quod ideo petit:qꝛ per calorem vel erro
rem vel temeritatem et non melius de negotio informatus
prosiluit ad accusationē. ¶ Itē debet iurare ⁊ dicere quod
istam abolitionē petit non corruptꝰ prece vel precio vel alia
humana gratia.d.l.j.C.de aboli. Requiritur ⁊ aliud vꝫ qđ
pure ⁊ simpliciter accusatio tm̄ sit producta nec reus vel ali
quis alius, vt testis iniuriā aliquam sit passus et tūc si nihil
contra reum vel aliū: vt puta testē mali aliquid non sit actū
intra.xxx.dies etiā reo inuito abolitio concedetur regulari⸗
ter nisi in certis casibus qui habent in tex. in.l.fallaciter.C.
de aboli.⁊ in.l.vbi.C.de fal.vbi etiā accusatore nihil proban
te reus debet innocentiam suam purgare. Si autē reus vel
alius:vt puta testis aliquam iniuriam sit passus ex dicta ac
cusatione:vt quia captus vel detentus vel carceratus tunc
nunq̄ concedit abolitio nisi volente iniuriā passo : que om⸗
nia tu iudex qñ concedis dictam abolitionem bene conside
res ⁊ nisi omnia supradicta sint verificata ⁊ in actis appa⸗
reat nūquam concedas dictam abolitionem. Et subdit do.
Ange.in hac materia quod quando aliquis accusauit ali⸗
quem de pluribus delictis iuxta not. in.l.qui de crimine.C.
de accusatio.oportet quod abolitio sit generalis:ita ꝙ om⸗
nia delicta intentata comprehendat. Alias autē si nō esset
generalis non preiudicaret in omnibus.l.j.in prin.⁊ ibi not.
C.de aboli. ¶ Scđo aduerte ꝙ impetrata abolitione priua
ta nunq̄ predicto impetranti abolitionē concedetur reaccu
sare de eodem crimine dictū reum nisi a principe ⁊ sic a su⸗
periore impetrauerit abolitionē abolitionis, id est ꝙ nō ob⸗
stāte sua abolitione possit de nouo accusare.d.l.j. in fi.C.de
abolitio. Et vide quod not. Ang.in.l.j.C.de generali aboli⸗
tio.⁊ in.l.hi.§.fi.ff.de accusa.

Augusti. ¶ Tu autē in hac materia adde dicta
Sali.in rub.C.de abolitio.vbi ponit istā
materiam quotuplex sit abolitio. Et vide late omnes istas
q.terminatas per Ange.in.l.j.C.de generali aboli. ¶ Ad⸗
de dicta eleganter per Spec.titu. de abolitio.§.j.in princ.in
ver.j.vbi ponit similiter quotuplex sit abolitio ⁊ a quo con⸗
cedatur ⁊ an ⁊ quando concedatur. Et vide Ange.in rub.
eod.ti.qui dicit ꝙ ista generalis abolitio non porrigitur ad
crimina liquidata per.l.fi.C.de abolitio. nec in crimine falsi
per.d.l.lucius.nec ad crimina nondum in iudicio deducta.
79 ¶ Adde tamen inquantū † supra dictum est ꝙ abolitio ge
neralis nō extenditur ad crimen falsi ꝙ ista conclusio videt
falsa per tex.in.l.si docueris.⁊ qđ ibi glo.C.de fal.vbi si prin
ceps alicui ex causa concedit indulgētiam criminum etiam a
extēditur ad crimē falsi. Sed dicas ꝙ aliud est ꝙ princeps
concedat hoc vni in genere ex causa qꝛ tunc etiam in crimi⸗
ne falsi videtur indulsisse. Aliud est qñ propter res prospere
gestas conceditur abolitio : qꝛ tunc nō venit crimen falsi in
hac generali abolitiōe.⁊ ita intelligo text.in.d.l.lucius.⁊ ibi
Bart.⁊ ratio differētie est:qꝛ primo casu crimē extinguitur.
Secundo non:sed tantū illud iudicium ⁊ instātia. Ideo in⸗
tra.xxx.dies finita illa letitia poterit ille accusari iterum.l.si
interueniēte.ff.ad turpil.⁊ ibi Bar.per que patet Ro.pessi⸗
me locutū esse in.l.de pupillo.§.si in pluribꝰ.ff.de ope.no.nū
tia.⁊ ibi late dixi post Moder. ¶ Itē adde ꝙ ista genera⸗
lis abolitio nō extenditur ad bānitos propter crimē lese ma
iestatis, Ita dicit Ro.in.l.si quis in graui.§.de his quoq;.
ff.ad silla.allegat Ang.in disputatione sua incipiēte exorta
guerra:qui dixit ꝙ si per statutū conceditur abolitio delin⸗
quentibus non cōprehenduntur delinquētes in crimine le⸗
se maiestatis:⁊ forte possemus etiā dicere ꝙ non cōprehen⸗
derentur etiam illi qui delinquerūt in aliquo enormi delicto
per doctrinā Bal.per tex.in.l.iij.C.de epis.audi. qđ pro nūc
non affirmo. Et in hac materia vide omnino aliqua no.que
dixi in.d.l.de pupillo.§.si pluribus. vbi etiā aliqua allegaui
80 vltra supradicta. † Unū tamen nota ⁊ tene mentj:qđ in casi
bus in quibus supradictum est quod quis potest impetrare
abolitionem priuatā a iudice. Tamē si quis accusauerit ali
quem propter pecuniam, vel est in euidenti calumnia illam
abolitionem priuatam a iudice impetrare non poterit. Ita
dicit Ang.per illum tex.in.l.j.C.de aboli. ⁊ ideo dicit quod
hoc notan.est. Et in hac materia dicta Bar.in.d.l.domici⸗
lius.approbauit Ange.post Bart.in.l.ij.ff.de custo.⁊ exhi.
reo.⁊ Pet.de anch.in repetitio.c.canonum statuta.in versi.
sed alibi querit Bart.approbauit dicta Bart.in hac mate⸗
ria in.d.l.lucius.

a ¶ Crimen falsi. adde ⁊ vide ale. i.l. de pupillo.§. si pluribus.ff.de dā.infe. et Ant. de prato vet. in consi.pen. qđ est in.j. volu.consil. Barba.

Hiero. ¶ Hanc materiam satis notabiliter exami
nat do.Hēri.boyc,in.c.licet.in.ij.dist.de ac⸗
cusa.vbi primo ponit qđ sit abolitio.scđo quot sint eius spe⸗
cies.tertio qs sit effectus cuiuslibet abolitionis.quarto qñ ⁊
vsq; ad qđ tēpus liceat ab accusatione desistere vbi etiā vi⸗
de late per docto.declarat etiā no. Alb.in.l.j. vbi Sali.in ru
bri.C.de aboli.gl.no.in.c.prohibentur.in verbo,triplex.ij.q.
j.vbi per doct. ¶ Item inq̄tum dicunt hic Ang.⁊ Augu.
quod generalis abolitio non extenditur ad crimen falsi ⁊c.
Adde qđ idem tenet Anch.in repe.c.j.de ꝯsti. extra fo.38.
ver.vnde si statuto ⁊c. Nellus in tracta.bannitorū in.iij.par
te.q.xij.vbi querit statuto cauetur qđ banniti certam quan
titatem soluentes eximantur de banno an bānitus pro fal⸗
sitate debeat eximi,vel si statutū dicit quod incarcerati de⸗

a ¶ Cōsensus patris. adde ad hoc Bal. in ɔsil. lxix. in. v. volu. ⁊ Pe. de anch. in cōsi. lxxij. Ber.

b ¶ Sed de ista materia. tu ultra hoc adde Fede. de se. in ɔsi. xciij. ⁊ Lepol. in cōsi. xi. Ber.

c ¶ Delegat⁹. adde et vide oīno Frā. de are. in cōsi. lviij. Ber.

d ¶ Admittere. Adde tu ⁊ qualiter puniat̃ denegans iustitiā. vide Ale. in ɔsi. iij. i. j. vo. ⁊ char. in cōsi. cl. ⁊ an represalie possunt concedi si iudex est negligens in ministrando iustitiā. et vide per Roma. in consi. xlviij. et consilio clxxix. Ber.

e ¶ Interponit. adde tu q̄n probatiões facte in ciuili pbēt in criminali. vid̃ pau. de cast. in consil. cccxxvij. in nouiter impressis.

f ¶ Adde ultra dicta August. ari mi. j. ⁊ vide Ro. in consi. cccxxix. Ber.

beant relaxari certa quantitate soluta: an carcerati pro delicto falsitatis debeant relaxari ⁊ concludit quod cōmuniter tenetur quod non per. d. l. lucius. ⁊ ibi Bar. ⁊ per. l. falla citer. §. j. C. de abolitio. quod ipse approbat ⁊ limitat nisi in carceribus vel banno non essent alij carcerati vel bāniti pro alia causa q̄ pro falsitate: nā tunc cum rectus futuro plura lis numeri aliter verificari non potest ad illos porrigetur. ar gu. ff. ad trebel. l. si. cum ibi no.

81 Filiofamilias accusante an requiratur consensus patris.

81 a **Ange.** ¶ †Quero quādo filiusfa. accusat an requiratur cōsensus patris[a] dico quod sic per. l. fi. §. necessitatem. C. de bo. que libe. pro quo allego Spe. ita voluisse in ti. de accusato. in ver. Quero si accusator sit filiusfa. Et ibi ponit quomodo pater prestat cōsensum accusationi. Sed Dy. Bart. Bal. ⁊ Imo. in. l. fi. §. j. ff. de verb. oblig. tenent contrariū. ⁊ Bar. in. l. inter liberos. §. j. ⁊ in. l. filiusfamilias. ff. de adul. s. q8 imo non requirat̃ consensus patris, siue accuset siue accusetur de publico crimine. Quoniam regula est q8 quoties patri non queritur vsusfructus nō est in illo actu necessarius consensus. d. l. fi. §. j. ⁊ est casus in. c. fi. de iudi. lib. vj. Merito in criminalibus in quibus patri nō acquiritur vsusfructus non requiritur cōsensus, siue filius accuset, siue accusetur.

Augusti. ¶ Tu autem in hac materia adde q8 Angel. in. d. l. inter liberos. §. j. dicit q8 ista questio est dubia. Adde etiam quod Spe. in ti. de actore. §. j. versi. sed nunquid. in publicis ibi expresse tenet cōtrarium eius quod dixit in ver. quero. si accusator. s. q̄ in publicis iudicijs non requiritur cōsensus patris. Quinimo dicit ibi Joan. and. in additio. quod Guido de suza. dicebat q8 etiam in priuatis delictis non requiritur consensus patris: per. l. quoties. ff. de noxa. ⁊. l. iij. ff. de condictio. furti. Ego vero etiā teneo istam partem pro qua allego casum ⁊ ibi Barto. ponderauit illum text. in. l. post legatum. §. si filius. ff. de his qui. vt indi. ⁊ est bonus text. ⁊ ibi Barto. in. l. filij nomine. ff. de iniur. dicit tamen Ange. in. d. l. inter liberos. quod tutius est q̄ pater prestet consensum quia Joan. an. in glos. sua q̄ fecit in. c. fin. extra de iudi. in. vj. dixit q8 regula est q8 pater prestare debeat consensum filio in iudicijs: fallit in certis casibus. s. in crimine adulterij: ⁊ in certis casibus de quibus per eum ibi.

Hiero. ¶ In hac materia addatis q̄ cū opi. Barto. transit do. Prepo. in summa. ij. q. viij. colū. ix. in prin. ver. Item secundum. vbi dicit q̄ gl. in. §. necessitatem. hic alleg. volēs contrariā sententiam q̄ cōiter reprobatur per Barto. Pau. Sali. Jo. fab. Philip. cor. Ange. ⁊ Albe. de rosa. qui refert plures antiquos qui indistincte tenent hāc opi. in. d. §. necessitatē. Idem etiam tenet Stepha. auferri in decisio. capelle decisio. clxxv. super gl. ⁊ hec est cōmunis opi. a qua in iudicando non est recedendū quicquid dixerit Ange. in. d. l. inter liberos. puta quod tuti⁹ est quod pater prestet cōsensum ⁊ idem videtur etiam velle Bald. in §. necessitate ⁊c. ⁊ cum Bar. tenet etiam Ja. de belui. in sua practica. li. ij. in rub. de causis criminalibus criminaliter ⁊c. col. ij. ver. sed an presens.

82 Laicus regulariter non potest clericum accusare.

82 **Ange.** ¶ †Quero an laicus possit accusare clericū: dicas regulariter quod nō nisi in casibus exceptis: ⁊ nisi prosequatur suam vel suorum iniuriam: vt no. Specu. in titu. qualiter procedatur in accusatione. §. tertio videndū. ver. ⁊ not. q8 accusatus. ⁊ versi. item q̄ est laicus. ⁊ quis sit cōpetens in causa criminali contra clericū presbyterum, diaconū, subdiaconum, vel episcopū. no. in Spe. in tit. qualiter in accusatione procedat̃. §. quarto loco, per totū. §.

Augusti. ¶ Tu autē in hac materia adde dicta Gandi. in rub. quis possit accusare vel non. in versi. Item repellūtur clericos ⁊ alias ecclesiasticas personas accusa, qui per tex. ⁊ in auk. causa que fit cum monacho. C. de episc. audien. vult q8 tunc laicus repellitur accusare ecclesiasticas personas: quoties corā iudicibus secularibus vult accusare: ⁊ melius habetur hoc de iure nouissi-

b mo in auk. ad decus ⁊ decorem. Sed de ista[b] materia late vide per glos. ⁊ text. Joan. and. Innocen. Anto. de but. Abba. ⁊ Imo. in. c. cum P. manconella. extra de accu. vbi glo. enumerat omnes fallentias vbi laicus potest accusare clericum, ⁊ per Spe. in ti. de accusa. in. j. parte. §. j. versi. itē quod est laicus qui non potest clericum accusare. vbi multos tex. de iure canonico allegat.

Hiero. ¶ Uide Bonifa. vitali. in tracta. malefi. in rub. qui accusari non possunt. in medio ver.

Item clericus ⁊c. ⁊ notabilem distin. do. Henri. boyc, in. c. decetero. extra de testi. in. j. dist. ⁊ adde quod ad accusationem clericorū nullus admittitur qui sit ignotus vel suspect⁹ de falsitate vel inimicitia. c. accusatoribus. c. canonica. et. c. accusatores. iij. q. iij. ⁊ hoc nisi prius inquiratur de vita ⁊ fide ⁊ intētione eius: vt in. c. querendū. ⁊. c. si qui. ij. q. vij. et ibi per Archi. ⁊ per Inn. ⁊ docto. vbi do. Ancha. facit no. distinctionem in. c. cum P. manconella. de accusa. per Henri cum vbi. s. ij. dist. ⁊ de ista materia ultra hic alleg. vide doc. in. d. c. decetero. de testibus.

83 Iudex competens in causa criminali est ordinarius.

83 c **Ange.** ¶ †Quero quis est iudex cōpetens in causa criminali dic q8 ordinarius non delegatus[c] quoniam causa criminalis non potest delegari: nisi a principe: ⁊ nisi in certis casibus. l. j. ff. de officio eius cui manda. est iurisdictio. ⁊ ibi gloss. ⁊ docto. ⁊ no. Specu. de officio delegati. §. excipitur. in versiculo. Item quod est delegatus in causa ⁊c.

Augusti. ¶ Tu aūt in hac materia adde que dixi. s. in versi. iudicem maleficiorū.

84 Accusatio si recte producatur ⁊ iudex non vult ipsam admittere vel postq̄ admisit non vult testes super ea examinare facit litem suam.

84 **Ange.** ¶ †Quero an si producat̃ accusatio: ⁊ ipse iudex nō vult ipsam accusationē recte produ

d ctam admittere[d] vel postq̄ admisit non vult testes super ea examinare: dic quod talis iudex facit litem suam ⁊ tenetur in syndicatu. l. argentarius. §. ad hoc nunc. ff. de eden. Ita no. Bal. in. l. mancipia. in prin. C. de ser. fugi.

Augusti. ¶ Tu adde que dixi in. l. iiij. §. in eū. ff. de dam. infec. vbi ultra omnes doct. posui materiam qualiter puniantur. Et inquantum isti iudices nolentes administrare iustitiam: ⁊ ibi pulchra multa dixi ultra docto.

Hiero. ¶ In ista materia multa possem adducere sed esset occupare mēbranes ideo ultra docto. vbi Lud. ⁊ Alex. aliqua dicunt in. d. l. iij. §. in eum dabo remissiones. vbi latissime examinatur materia et videatis Amedeū qui latis. per tres col. multa cōgerit in trac. de syn. in glos. super verbo, item in eo ⁊ de eo ⁊c. Pari. de puteo in tracta. de syndi. in verbo, negligentia. char. lxxij. ⁊ in ver. cōtra. ⁊ in versi. qualiter. char. lxxiiij. Item qualiter probetur negligentia. vide notabiliter Bar. in consi. cij. incip. charissime domine ⁊c. ⁊ Corneum consil. c. incipiē. consuluit dominus ⁊c. in. j. parte in prin.

85 Accusatio pro crimine ciuiliter intentata an possit etiā pro eodem criminaliter intentari.

86 Condemnatus in criminali an possit conueniri ciuiliter.

87 Confessio facta in ciuili quando preiudicet in criminali.

88 Confessio facta in vno iudicio tunc nocet in alio inter easdē personas: nisi contra illam confessionē in primo iudicio fuerit pronunciatum.

85 **Ange.** ¶ †Queritur si actum fuerit pro crimine ciuiliter: an possit etiam pro eodem criminali-

e ter accusatio interponi[e]. Istā. q. ponit Bart. in. l. pretor ait. §. hoc edicto. ff. vi bonorum rap. ⁊ Imo. in. l. interdum. ff. de publi. iudi. vbi concludit quod si obtinuit in ciuili indubitāter poterit postea criminaliter accusare: non tamen probationes in ciuili sufficiunt in criminali: vt. l. fi. C. de proba. et sic iterum produci debent testes: quia testibus ⁊ nō attestationibus creditur. l. iij. §. item diuus. et ibi Glosa. ff. de testi. faciūt tamen acta in ciuili aliqualem presumptionem in criminali: vt not. gloss. in. l. si quis a se fundum. C. ad. l. iul. de vi. ⁊ ibi doct. Sed Bald. in. l. ij. C. de eden. in versi. venio ad secundam partem et dico. dicit quod in effectu predicta sunt vera quando probatio est variabilis: puta facta per testes. Sin autem non posset variari: vt puta quando in ciuili causa aliquid est consensus vel sunt instrumenta publica producta inter te ⁊ me. Tunc talis probatio facta in ciuili: prodest in criminali. l. penul. C. de arbi. ⁊ extra de testa. c. presentia. si vero reus fuit absolutus: tunc si fuit absolutus: quia crimen non fuit commissum. Tunc non potest accusari criminaliter, et hoc casu absolutoria lata in ciuili parit exceptionem rei iudicate in criminali. argu. eorum que habent̃ in. l. fina. C. de fide instrumento. Si vero fuerit lata quia nō fuit probatum: tunc non preiudicat in criminali. Si vero est lata simpliciter: tunc si ex actis potest apparere de causa ex illa videtur lata per no. in. l. si quis ad exhibendum. ff. de ex-

f ceptione rei iudicate. Si vero non apparet: tunc in dubio videtur lata ex eo: q2 non probatum,[f] per. l. iuliam. ff. de cōdi. inde.

dic.inde.ibi. Sed si aliquis fuit accusatus vel inquisitus cri
minaliter ⁊ absolutus: an possit ipse de eodē delicto ab alio
a accusari.[a] vide text.gl.Bart.Ange.in.l.si cui.§.j.ff.de accu-
26 sa.⁊ Sali.in.l.qui crimen.C.de accusa.† Quid autem econ-
b tra an condēnatus in criminali possit cōueniri ciuiliter[b] dic
quod sic si remanent sibi bona: ita dicit Bart.in.d.l.pretor
ait hoc edictum.quod condēnatus in criminali potest post-
ea ciuiliter conueniri: si remanent sibi bona. Quinimo plus
videtur quod probationes facte in criminali faciant fidem
in ciuili: quia cessant ratiōes que dicte sunt supra. Unde ex
quo eadem.q.vertitur inter easdem personas videtur quod
facit fidem. et hoc tenet Barto.in.l.ij.§.ij.ff.vi bono.rapto.
Sed Jmol.in.d.l.interdum.tenet cōtrarium: quia licet sint
eedem persone: tamen causa est mutata. Jgitur non ob.ex-
ceptio rei iudicate. facit quod notat Jnnocē. in.c.veniens.
extra de testibus.

Augusti. ¶ Tu autē in hac materia adde qđ in-
quantum dictū est quod si lata est sen-
tentia condēnatoria in ciuili potest postea agi criminaliter.
¶ Jntellige hoc verū, vbi illa ciuilis est intentata ad prose-
cutionē rei familiaris: sed si sit proposita ipsa ciuilis ad me-
ram vindictā ⁊ condemnatoria est lata ⁊ est satisfactū: tunc
non posset agi criminaliter vllo modo. Sed bonus iudex nō
debet tunc pati, vt proponatur ciuilis ⁊ omittatur crimina-
lis propter magnū preiudicium quod reipublice paratur:
sic intelligitur singularis tex. in.l.pretor edixit.§.j.ff.de iniu.
vbi volens agere ciuiliter ad vindictam de iniuria nō debet
audiri: sed accuset criminaliter si vult. Jsta sunt verba au-
rea Ang.in.l.j.C.quando ciuilis actio preiudicat crimina-
li.in.j.⁊.iij.col.⁊ Bal.in.l.edita.in.xxxij.colū.C.de eden.⁊.j.
in seq.q.etiam dicetur. ⁊ vide do. Anto.de but.⁊ doct.in.c.
de his.extra de accu. Sed aduerte quia cum supportatiōe
Ange.in.d.l.j.male loquitur inquātum vult ꝙ iudex nō de-
bet permittere ꝙ primo agatur ciuiliter ad vindictā: qꝛ spe-
ciale est: vt.d.l.pretor edixit.§.j.s.in causa homicidij: quia li-
cet de omni crimine possim agere ciuiliter ad vindictā ⁊ cri-
minaliter: vt notatur in locis supra allegatis. et si actum sit
ciuiliter ad vindictā: tunc indistincte sententia absolutoria
vel condemnatoria parit exceptionem rei iudicate in causa
criminali. Fallit tamen isto casu in crimine homicidij: qꝛ iu-
dex nō debet pati quod illa ciuilis ad vindictā primo inten-
tetur.⁊ ita dixit ipse Ange.in.l.qđ senatus.ff.de iniu.ita in-
telligens illum text. singularem, in.d.l.pretor.§.j. Quinimo
Barto.in.d.§.j.hoc dixit. ⁊ Salic.in.l.ex morte.C.ad legem
aquil.in.iij.col.⁊ quia ista materia amplissima est: an si actū
est ciuiliter possit agi criminaliter vel econtra. ¶ Adde om-
nino pulchra verba Bald.in.l.j.C. ad legem iul. de plagia-
rijs.⁊ vltra omnes posuit Ange.in.l.j.C.quando ciui. actio
preiudi.criminali.vbi ponit aliqua noua. ⁊ ibi vide Salic.⁊
per doct.maxime per Bal.Ange. ⁊ Sali.post glo.in.d.l.ex
morte.C.ad legem aquil.⁊ multas glos.in hac materia alle-
gat Salice.in.l.j.C.quando ciui.actio preiudi.criminali.Et
per doct.maxime per Jmol.in.c.de his.extra de accusatio.
27 ¶ † Jtē inquantum supradictū est quod confessio in ciuili
preiudicat in criminali. ¶ Adde qđ idem tenet Joā.and.⁊
alij in.c.per inquisitionem. extra de elec.per.l.generaliter.in
fi.in ratione sui.C.de nō nume.pecu. no.doc.in.c.ij.extra de
ordi.cogni.Anto.de but.in.c.cum dilectus.de capellis mo-
nachorum.quod est verū in confessione principalis: secus in
c confessione procuratoris[c]: qꝛ in eo cessat ratio posita in.d.l.
generaliter. ⁊ sic non nocebit domino in alia causa. Jta ele
ganter dixit Compost.⁊ Jo.and. in.d.c.per inquisitionem.
⁊ Spe.in ti.de confessis.§.nunc videndum.in versi.sed nun-
quid confessio.⁊ Pau.de liazar.in.c.fi.de cōfes.quod est no
tandum fm do.Anto.de but.⁊ Jmo.in.c.j.extra vt lit.non
contest.⁊ plenius per do.Ant.in.d.c.per inquisitionē.ad fi.
28 † Et tene menti ꝙ cōfessio facta in vno iudicio: tunc nocet
in alio inter easdē personas nisi contra illam confessionē in
primo iudicio fuerit pronunciatū. gl.est no.in auf.item pos-
sessor in glos.qui potio.in pig.hab.⁊ ibi Bart.dubitauit de
illa glos.sed vide Bart.in.l.papinianus.§.sed nec impube-
ris.ff.de inoffi.test.Et vide dicta Jnn.in.c.mulieri.extra de
iureiurā.⁊ Bald.in auf.sed nouo iure.C.de pena indic.qui
male iudica.⁊ Bal.in.l.si quis in hoc genus. de epis.⁊ cleri.
An autem sententia absolutoria videatur lata: qꝛ non fuit
delictum cōmissum, vel quia non probatum. ¶ Adde vltra
predicta dicta Bal.⁊ Ang.in.d.l.ex morte.C.ad legē aquil.
⁊ domi.Anto.de but.⁊ Jmo.in.c.de his.extra de accusa.⁊
Barto.in.l.qui rome.§.duo fratres.ff.de verb.obli. Bar.⁊
Jmo.in.l.ex duobus.ff.de duobus reis. cōmuniter tenetur
quia non probatum. licet Ang.tenuerit contrarium in.d.l.
ex duobus. Cuius opinionem possumus intelligere quādo
ex actis apparet maleficium non fuisse cōmissum: prout ex-
presse declarāt Bal.⁊ Ang.in.d.l.ex morte.quia verba sen-
tentie generalia semper debent limitari ex actis gloss.in.c.si
confirmationem.de elec.in.vj.glo. ⁊ Bar.in.l.si quis ad ex-
hibendum.ff.de excep.rei iu.Bal.in.c.cū super.ad fi.de cau
sa posses.⁊ proprie.Et de materia vide late per Ang.⁊ Sa-
li.vbi latissime loquūtur in.d.l.j.C.qñ ciui.actio preiudi. cri-
mina.⁊ ibi Ang.pulchra verba ponit: an in dubio presuma
tur absolutoriam fuisse latam: quia non fuit cōmissum deli-
ctum vltra quia non probatum.

Hiero. ¶ Jb hac materia videt̃ ita distinguēdum
fm Pet.de anch.in.c.de his.extra de accu.
aliquibus tamē additis quod aut est secuta absolutoria su-
per facto, vt qꝛ crimen non est cōmissum: et tunc non possit
agi alia aut pronunciatū est super iure, vt quia non est pro-
batū: ⁊ poterit iterum agi: vt in.l.si duo patro.§.idem iulia.
ff.de iureiur.⁊ not.Dy.in regula, nullus pluribus. de regu.
iur.li.vj.fi.col.ver.dico igitur.aut lata est prima sententia cō
demnatoria ⁊ tunc sine dubio poterit agi secūdo iudicio: vt
in.l.j.⁊ ibi Cy.Jaco.de are.Pet.⁊ Alb.de rosa.sequuntur
hanc dist.hoc tamen finale membrū intellige si ista condem
natoria sit lata in ciuili tenderet ad vindictā per.l.quod se-
natus.⁊.l.pretor.§.j.ff.de adulte.⁊ fm docto.in.d.l.vnica.⁊
Abb.in.c.tue.de procurato.⁊ Fely.in.d.c.de his. in.iij.col.
in.vj.limita. ¶ Sed dubiū est quid si simpliciter lata sit ab-
solutoria an videatur lata: quia nō fuit commissum delictū
aut quia non fuit probatū. ¶ Et breuiter omissis opi.dica-
tis quod communis opi.doc.est quod lata sit: quia nō pro-
batum: vt dicit hic Augusti.⁊ ita concludūt doc. in.d.c.de
his.de accu.vbi Fely.allegat plures concor.de qua etiā ma
teria videatis Hēri.boyc, in.c.cum dilectus. de ordi.cogni.
Secundo inquantum tangitur hic per Ange. et Augusti.
quod confessio facta in ciuili preiudicat in criminali. videa-
tis latis.remissio.per Fely.in.c.qualiter et quando. extra de
accusa.in.§.ad corrigendos.in.ix.⁊.x.col.⁊ ponit limitatio.
de qua hic per Augu. vbi eū videbitis remissiue qñ acta in
vno iudicio faciant fidem in alio ⁊c.
29 Pendente criminali iudicio super crimine intentato per iu
dicem inquirētem, vel etiam eo finito an possit ciuilis actio
intentari per partem offensam ad suum interesse.
29 **Ange.** ¶ † Quero an pendente criminali iudicio su
per crimine intentato per iudicem inquiren-
tem possit ciuilis intentari per partem offensam ad suū in-
teresse vel etiam eo finito videtur ꝙ sic: quia regula prohibi
tiua.l.j.C.quando ciuilis actio preiudi.crimi. habet locum
quādo vnus ⁊ idem est promotor iudicij criminalis vel ciui
lis: sed questio nostra loquitur quando sunt diuersi vt iudex
⁊ pars. Unus non debet per factū vnius alteri preiudicari:
vt in regula, non debet.extra de reg.iuris. ¶ Jn contrariū
facit.l.j.C.quādo ciuilis actio preiu.cri.⁊ quia factum iudi-
cis est factū partis.l.si ob causam.C.de euictio. Maxime cū
inquisitio hodie succedat in locum ordinarie accusationis
per statuta terrarum.vt tractat Bar.in.l.iij.ff.de adulte.igi
tur ⁊c. Sed tamen ego teneo primam partem: quia factum
partis non preiudicat iuri publico ad vindictam publicam.
l.j.cum gl.⁊ Bart.ff.ad silla. Jta econtra factū iudicis non
debet preiudicare parti quando prosequatur suū interesse.l.
qui de crimine.ff.de fal.l.fi.ff. de priuatis delic.l.fi.ff.de fur.
Qđ sane intelligas qñ actio ciuilis intētata tendit ad prose
cutionē rei familiaris: secus si etiam ciuilis tenderet ad vin-
dictam.iuxta glo.singularem, in.l.si cum emancipatus.§.si
duo emancipati.ff.de colla.bonorum. Nam si etiam ciuilis
intentata fuisset ad vindictam ⁊ non ad prosecutionem rei
familiaris, vel pro emendatione damni interesse ⁊ expensa-
rum. Tunc sententia absolutoria lata in criminali pareret
exceptionem rei iudicate in ciuili: ideo non potest agere etiā
ciuiliter: sin autem ageret quo ad resarciendum suum inter-
esse ⁊ expensas operarum deperditarum: ⁊ tunc potest age
re.ita not.Bart.in.l.ait pretor.§.interdum.ff.vi bo.rap.⁊ in
l.pretor.§.j.ff.de iniur.

Augusti. ¶ Tu aūt in hac materia adde qđ mi-
ror qđ do. Ang.hic in hac sua questio-
ne ꝙ formauit in terminis nō allegauerit Bal.in.c.j.de ap-
pel.in.iiij.col.qui dixit qđ illa regula, posita.in.l.j.C.quando
ciui.actio preiu.crimi. non habet locum in iudice formante
inquisitionem: prout.s.formauit.d.Ange.questionem suā
qui presupponit quod formata sit inquisitio per iudicē. Et
ratio est: quia sunt persone diuerse Judex et pars. Et mul-

a ¶ Accusari. ad de ⁊ vide de hoc p Ale.in cōsi.xj. colū.ij.in.j.volu. Frācis.de are.in ꝯsi.lviij.⁊ Ro.in consi.ccxiij.⁊ an monachꝰ puni-tus p Abb.pos-sit per ordinariū puniri. vide per Roma.in consi. ccclxxv.Ber.

b ¶ Ciuiliter.⁊ an ⁊ qñ snia lata in cā criminali fa-ciat fidē in ciuili. vide Bal. in cō-silio.xxix.in.j.vo lu.Ber.

c ¶ Cōfessione p curatoris. adde de hac ꝯfessione ꝙ preiudiciū fa-ciat. et vide per Cepo.in ꝯsil.xxj. ⁊ ꝙ confessio re-probata per iu-dicē sit nulliꝰ mo mēti. adde Ro. in cōsi.lix.⁊ cōsi. lxxj.⁊ ibi idem in cōfessione repro bata ex.l. dispo-sitione.

tofortius posset pars ipsa formata inquisitiõe per iudicem intentare suam ciuilem: si ex tali inquisitione reus condemnaretur ad mortem. Ad hoc allego sing. doctrinam Bald. in.l.j.C.de appel.in.ij.col.qui dicit quod vbi quis venit condẽnandus ad mortem. Tunc non habet locum titulus quãdo ciuilis actio preiudicat criminali. quia isto casu simul et semel possunt cumulari. Et ratio est: quia frustra actor intẽtaret iudicium ciuile reo mortuo. Et dicit quod est sua conclusio noua in hac materia. Bene faciunt notata per Bal. in repe. Perusi.in.l.edita.in.xxxij.col.C.de eden.

90 Accusatus vel inquisitus criminaliter ꝛ absolutus an possit iterum de eodem delicto ab alio accusari.

90 **Ange.** ¶ † Subsequenter quero. Pone qd aliquis fuit accusatus vel inquisitus criminaliter et absolutus an possit iterũ de eodem delicto ab alio accusari. vide tex.glo.Bar.ꝛ Ang.in.l.si cui §.j.ff.de accu.ꝛ Sali.in l.qui crimẽ.C.de accu. Et aduerte qꝛ iste est pulcher passus cõmuniter omnes doc.vbi supra dicunt quod absolutus de certo crimine amplius accusari non potest.

Augusti. ¶ Tu in hac materia adde dicta canoniste,in.c.de his.extra de accu.maxime do.Ant.de but. Abb.ꝛ Imo.ibi. Et limita predicta sm.gl. in.d.c.de his.quã ibi approbant omnes nisi quis absolutus esset in foro penitentiali: qꝛ poterit iterum accusari non obstante illa absolutione. Pro qua cõclusione allego etiã text. quem ponderauit ibi domi. Abb.in.c.j.de purga.cano.ꝛ vide glo.in.c.ij.de schismaticis.ꝛ glo.in.c.admonere.xxxiij.q.ij.ꝛ glo.in.c.qui crimen.vj.q.j.ꝛ glo.in.c.pe.de peni.distin.j.ꝛ glo.in.c.gaudemus.de diuor. ꝛ glo.in.c.ij.de emp.ꝛ vẽdi. ꝛ glo.in.c.fi.de tempo.ordi.ꝛ Spec.in titu.de accusatore.in v.col.ꝛ glo.in.c.cum percussio.vij.q.j.ꝛ glo.in regula,peccati venia.lib.vj. ¶ Sed aduerte qꝛ do.Anto.de but.ꝛ Imo. in.d.c.de his. Limitant predicta nisi penitẽtia fuisset publica.ꝛ hoc voluit Hostiẽ.in.c.tue.extra de procura.lз.d.Abb. tenuerit contrarium in.d.c.de his.per quandam rationem friuolam: qꝛ tunc dico quod facta illa absolutione cũ publica penitentia nõ poterit ille talis amplius accusari. Idẽ dico si absolutio facta in penitentia per omnia operantur eũdem effectum quẽ absolutio iudicialis. ita mirabiliter cõsuluit Bar.in cõsil.incipien. Minister fratrum de penitentia. quem refert ꝛ sequitur Pe.de anch.in.c.ij.in.xiiij.col.de maledi.et ideo si blasphemanti virginem Mariam imponitur pena lingue per statutum: ꝛ alio statuto cauetur quod habenti pacẽ ab offenso pena remittatur: tunc si talis blasphemans egerit penitentiã cum isto casu per talem penitẽtiam remittatur peccatũ: ꝛ sic habuerit pacẽ ab eo qui fuit offensus: tunc talis blasphemans amplius non potest accusari. ¶ Item aduerte qd licet ille gl. in locis supra allegatis per me vltra doc.velint qd absolutus isto casu in foro penitẽtia-
91 li: tamẽ poterit accusari criminaliter de illo delicto. ¶ † Limita etiã nisi crimen fuerit cõmissum ante baptisma: qꝛ baptisma operatur remissionẽ peccatorum etiã in foro iudiciali: vt post baptisma quis non possit accusari etiã criminaliter. Ita volunt Anto.de but.ꝛ Imo.in.c.de his.ꝛ est glos. in.c.quod aũt.xxxij.q.j. ꝛ glo.in.c.sine penitẽtia.de cõsecra. dist.iiij.ꝛ in.c.quoniam.xlviij.dist. ꝛ voluit Archid.l.dist.in summa. Sed contrariam sententiam tenet Abb.in.d.c.de his. Inno. Hosti.ꝛ Abb.in.c.gaudemus. de diuor.per tex. ibi in fi. Et ibi materia late examinatur: quia baptisma operatur solum remissionem respectu Dei. Sed Imol.respondet ad.c.gaudemus.quod illud habet locũ iure quesito parti lese propter suũ interesse sicut in debito pecuniario. ¶ Et sic limitabitur predicta conclusio doctorum et firma remanebit opinio contra Hostien.ꝛ Inno. ¶ Item adde ꝛ predicta limita etiam non habere locum quando quis fuit absolutus vel punitus in foro ecclesiastico: quia tunc poterit puniri vel absolui de eodẽ crimine in foro seculari sm Bal. in.l.placet.C.de sacrosan.eccle.qui vult quod pena spiritualis non tollat tẽporalem: nec econuerso. Idẽ Bal.in.l.si qs in hoc genus.C.de epis.ꝛ cleri.ꝛ Pe.de ancha.in regula,ea que.de reg.iur.in.xxxvj.colũ.qui dicit qd Bal.ita consuluit. licet Bald.non ausus sit decidere in.l.j.C.de summa trini.ꝛ fide catho.in.viij.col. Et pro hac cõclusione est casus in terminis in.c.felicis. de pe.in.vj.quem subtiliter ponderauit et induxit do.Abb.in.c.tue.extra de procura.ꝛ ibi Abb.multum exclamauit de illo tex. ¶ Sed aduertas: quia si ibi speciale inductum est fauore Cardinaliũ. ille tex.esset in cõtrarium. Et de materia vide per do.Abb.in.c.cum sit.extra de foro compe.per do.Cardi.ꝛ per Pet.de ancha.in.c.ij.extra de adult.per do.Abb.in.c.de causis.in pe.col.extra de offi.delega.per Abb.ꝛ Imol.in.c.j.extra de offi.ordi.per Bal. in.l.nemo martyres.C.de sa.san.eccle. alias limitationes vide per doc.in.d.c.de his.in locis supra allegatis.

a ¶ Quod Bar. Adde qd opin. Bar. tenet Ale. in cõsi.xl.in.j.vol.

Hiero. ¶ Inquantũ concludit Ange.quod absolutus de certo crimine amplius accusari nõ potest. ¶ Adde quod idem tenet Bonifa.vitali. in suo tracta.malefi. in rubrica qui accusari nõ pos.post medium. sed circa istam regulam que traditur in.c.de his.extra de accu. vide ibi Fely.qui ponit.xiij.limitationes quas tamen colligere poteris ex notabili distinc.do. Henric.boyc,super.d.c. col.ij.ver.sequitur de secũdo membro ꝛc.ꝛ per Prepo.notabiliter.ij.q.v.c.habet.fi.col. Sed quero aliquis fuit accusatꝰ quod Titiũ vulnerauit cum sanguinis effusione vel cũ spata: aut adiecta alia qualitate vel ecõuerso fuit accusatꝰ simpliciter sine expressione qualitatis: ꝛ qꝛ illa qualitas nõ fuit adiecta vel nõ fuit probata ipse fuit absolutus: querit an de nouo poterit accusari qualitate detracta vel adiecta. vide Bar.in.l.denunciasse.§.qui tamen.ff.ad legem iul.de adul. ꝛ in.l.senatus.ff.de accu. vbi facit quandã dist. ¶ Ad cuiꝰ tamen declarationem.vide Practicum Papien.in sua practica in forma inquisitionis.in verbo,hec est quedam.col.ij. ver.sed circa hoc insurgit. et per Fely. in.d.c.de his.in.ix.et x.limitatione. ¶ Itẽ inquantum Augusti.reprehendit hic Abb.dicendo rationẽ Abba. fore friuolam ꝛc. dic qd cum do.Abb.tenent Maria.Fely.ꝛ Areti.in.d.c.de his.qui respondit motiuis in cõtrarium adductis. ¶ Item ad id qd tãgit hic Augu. de crimine commisso ante baptismum ꝛc. Adde quod cõmunis opi.doc. tenet q baptismus non liberat baptizatum a pena delicti in preiudicium reipub.ꝛ hoc tenent cõmuniter docto.in.c.gaudemus.vbi Inno. Io.an. Pe.de peru. Hostiẽ.ꝛ Abb.post glos.ibi.idem Abb.in.c.de his.extra de accu. vbi idem tenent Maria.soci. Are. ꝛ Io. de ana. ꝛ hanc dicit communem. hãc etiam tenet Cardi.in cle.j.§.sane.q.xiiij.de vsuris.ꝛ idem domi. Philip.decius,in c.que in ecclesiarum.de consti.col.vij.in medio.versi.iij.ꝛ vltimo ꝛc.vbi eam dicit communem ꝛ fundat bonis ꝛ nouis fundamentis. et hanc etiam dicit communem Fely.in.d.c. de his.licet ipse sequatur limitationem seu opi. Io.de imol. ꝛ cum communi opin.tenet egregius doctor domi. Henric. boyc,in.d.c.gaudemus.fi.colũ.in.ij.dist. vbi allegat plures antiquos qui hanc opi.tenuerũt. ¶ Item circa limita.quã ponit hic Augusti. de punito vel absoluto in foro eccle. ꝛc. ¶ Adde hanc etiam limitationẽ ponunt doct.in.c.de his. vbi Felyn.in.xij.limita. qui allegat plures concor. cui vltra per eũ positas. adde quod idem tenet ibi Areti.in.iij.col.in fi.ꝛ Henri.boyc,in sua no.distin.col.iij.in fi.versi.aut est tale ꝛc. ꝛ idem Areti.cõsil.lviij.inci.diligenter cõsideratis ꝛc. in secundo dubio. Io.bap.de sancto seueri.in.l.j.C.de sum. trini.colũ.xj.in fi.ver.super.iij.q.ꝛ latius per do.Barb.post Abb.in.c.j.de offi.ordi.col.antepe.ver.capio tertiũ ꝛc. Castaldi.in trac.de syn.q.clxx.

92 Accusationẽ falsam qui produxit an ex hoc accusari possit lege cornelia de falsis.

92 **Ange.** ¶ † Quero aliquis produxit falsam accusationem vtrũ ex hoc possit accusari.l.cornelia de falsis. Dic qd aut dicitur quod accusabit me calumniose de falso crimine ꝛ nõ vero quod nõ probauit ꝛ tunc est pena calũnie.l.j.§.j.ff.ad turpil. Si vero accusatur qd produxit falsam accusationẽ contra me propter quod obtinuit a pretore me citari ꝛ cõtra me procedi: ꝛ sic per obreptionẽ a pretore impetrauit: tunc est pena falsi: vt est casus.ꝛ ibi Bar.in l.si quis obrepserit.ff.de fal.qd no. quia virtus stat in modo practicandi an cadat in calumniam vel in falsum.

Augusti. ¶ Tu autẽ in hac materia adde quod Bal.in.l.quicunqз.in fi.C.de seruis fugitiuis.reprehendit Bar.ꝛ dicit quod Barto.[a] in hoc fortiter errauit: quia isti sunt tituli diuersi: et de calumniatoribꝰ ꝛ de falsis: ꝛ quod in capite legis cornelie de falsis nõ comprehenditur accusans falso: sed comprehẽditur in.l.hernia. Unde concludit quod si quis produxit falsam accusationẽ narrando nunq̃ punitur pena falsi. Sed si vlterius deliquit producendo falsos testes et falsa instrumẽta fortius punit̃ quia pena falsi.l.j.ff.de falsis. Et subdit qd.d.l.si quis obrepserit. quam Bar.allegauit debet intelligi obreptione probatoria non narratoria. Et ideo Baldus ibi per multa argumenta alia cõcludit quod impossibile est quod solum accusans aliquem de falso teneatur pena falsi nisi prosecutus sit in producendo falsos testes vel falsa instrumenta: et hoc mihi placet. De materia vide per Bal.in.l.ij.C.qui accusa. in vlti.colum. et per Bald.in.l.data opera. in.ix.colum, ibi

verbi

verbi gratia: dicit statutum qd producēs falsam accusationem teneatur pena falsi.

93 Accusator ꝛ iudex dum aliquis accusatur, quando debeāt in accusatione vel inquisitione facere mentionē de scientia delinquentis.

93 **Ange.** ¶ †Et nota qd accusator debet aduertere: ꝛ idē in iudice inquirente qd quando quis accusatur qd nihil fecit, ꝛ sic de omissione vel negligentia: tūc scientia est de substātia delicti: vt. l. fi. ff. de decre. ab ordi. facien. ꝛ istud est bene no. vbicūqꝫ quis accusatur qd nihil fecit, debet in accusatione siue in inquisitione fieri mentio de scientia vt puta si accusatur villa qd non cepit malefactorē debet dici in inquisitione sciens vel scire debens ꝛc. Idem si accusatur syndicus qd non denunciauit malefactorē: sed si quis accusatur quod aliquid fecit, puta quod vulnerauit vel quid simile: procedit accusatio vel inquisitio licet nō fiat mentio scientie vel supine ignorantie que pro scientia reputatur. Ita no. glos. aurea que istam dat doctrinā in. l. ex maleficijs. §. longe minus. ff. de actio. ꝛ obli. facit. l. j. C. de falsa mone. Ita dicit Bal. in. l. j. C. qui accu. non poss. versi. super secundo premitto.

a **August.** ¶ Adde tamē qd ista cōclusio ita generaliter tradita [a] videtur falsa: qꝛ dico qd imo potest esse qd aliquod delictum est cōmissum in faciendo ꝛ tamen accusatio vel inquisitio nō procedit nisi in accusatiōe vel inquisitione apponatur sciētia: ad hoc allego Bar. ita dixisse per illum tex. in. l. omnes. C. de agri. ꝛ censi. libr. xj. licet aliqui habeant in tit. in quibus causis coloni censi. dominos accusare non pos. eo. lib. qui per illum tex. dixit qd licet per statutū prestanti opem bannito debeat truncari manus. Tamen si quis opem bānito cōmittenti delictū prestat debet poni in inquisitione formata contra prestantem auxilium qd sciebat illum esse bānitum. Idem dicit Ang. in. l. j. C. de nili agge. non rumpen. in. ij. col. quod si prestās opem nobili acrius debet puniri debet probari illū popularē qui prestitit opem debere habere scientiā qd cōmittens delictū erat nobilis. Et ita dicit obtinuisse Perusij. Preterea cōfunditur predicta doctrina per gl. ꝛ Bar. in. l. j. ff. de receptatoribus. vbi recipiens bannitū debet puniri. Tn̄ hoc verum si
b est probatū ꝛ articulatū illum scienter [b] sciuisse esse bannitū ꝛ receptasse. pro qua cōclusione est tex. ꝛ ibi. Bar. in. l. ij. §. j. ff. de incēdio rui. nau. ꝛ est text. ꝛ ibi Barto. in. l. j. C. de sena. libro. xij. ꝛ text. ꝛ ibi Bart. C. de colon. illiricia. l. j. lib. xj. ꝛ tex. in. l. metodorum. ff. de penis. ꝛ ibi Barto. Ista ergo delicta cōmittuntur in faciendo: et tamē scientia debet poni in accusatione vel inquisitione: ꝛ sic predicta videntur falsa. De qua materia vide etiam per Bal. in. l. data opera. C. qui accusa. non pos. ꝛ domini de sancto Ge. in. c. cōcertationi. extra de appel. super gloss. in verbo, sciuerit. in. vj. Unū tamen
c scias qd si ciuis probaret se ignorasse [c] ꝛ ex diuerso probaretur ipsum illā ignorantiā affectasse: ille talis habet̄ pro sciente. Ita voluerunt do. de Rot. in nouis decisionib⁹. ccliiij. in fi. ꝛ est gloss. quā ibi ponderauit ad hoc Domini. de sancto Ge. in. c. fi. §. vt aūt. de offi. deleg. in. vj. ꝛ gl. in. c. ad falsariorum. de crimine falsi. ꝛ gl. in cle. j. de cōsangui. ꝛ affini. ꝛ glo. in. c. eos. de tempo. ordi. in. vj.

Hiero. ¶ In hac materia inquantū Ang. limitat dictū Bal. in. l. j. C. qui accu. nō pos. vꝫ nisi actus ostēderit scientiā dato ꝙ accusator nō reprimat scientiā, al's autem si actus nō ostenderit scientiā quod procedat dictū Bal. addatis qd idem tenet Fely. in rubr. de accu. extra. Item addatis Bar. ꝯsi. cij. inci. charissime domine. vbi cōsuluit qd ad hoc vt syndicus nō denuncians maleficium incidat in penā debet probari quod habuit scientiā quia qn̄ aliquis tenet̄ ad aliqd faciendū in genere, vt in casu nostro. syndicus ad denunciandū malefactores tunc ad ostendendū negligentiā syndici debet primo probari syndicū sciuisse maleficium esse cōmissum per. l. quidam decedens. §. fi. cū. l. seq. ff. de admi. tut. vbi periculū tunc tēporis spectat ad tutorē ex quo innotuit sibi se esse tutorē quam sententiā sequit̄ do. Corneus cōsi. c. inci. cōsuluit do. Bal. ꝛc. in prima parte vbi allegat quāplures tenentes doctrinā Bar. in. d. consi. ꝛ pro hoc facit tex. iūcta doc. Floriani ibi, in. l. quoties. ff. ad. l. aqui. vbi dicit Flo. per illum tex. qd villa non teneat̄ de robaria cōmissa in eius territorio nisi fuerit sciēs: sed cōtra hanc sentē. Ange. facit quod voluit Bar. in. l. nec exemplū. C. ad l. cor. de falsis. vbi dicit quod qn̄ quis accusat aliquē de falso non est necesse quod dicat qd commisit falsum scienter ꝛ dolose quia ista tacite includūtur: ꝛ iō pro cōcordia mihi videtur inherendum doctrine Bal. in aut. habita. C. ne filius pro patre. qui ita distinguit quod aut qualitas exprimenda in libello tacite inest ex natura facti quod cōcludat libellus per locum ab effectu, vt in prima cōsti. ff. in. §. duab⁹. vbi per Iac. de aret. Cy. ꝛ Bal. de hoc notatur, aut qualitas possit adesse ꝛ abesse ꝛ tunc secus per. l. merito. ff. pro socio.

94 Instigans vel solicitans quod iudex torqueat ꝛ condēnet reum ad vindictam publicam: ꝛ per iudicem puniri: nō poterit postea agere ad vindictam per iniuriam suam.

94 **Ange.** ¶ †Et tene mēti tu cui iniuria illata fuit: qꝛ si iudicē instiges ac solicites qd malefactorē torqueat atqꝫ condēnet ad vindictam publicam qd si fuerit punitus per iudicē. Tu non potes postea agere ad vindictā per iniuriā tuam: qꝛ eo ipso quod fuit tortus ꝛ condēnatus, satisfactum est tue iniurie s̄m tuam voluntatem. Unde videris illā iniuriam pro tua emēdatione remisisse: vt est tex. ꝛ ibi Bart. in. l. sed ꝛ si vnius. §. si ante. ff. de iniu. facit. l. interdum. §. qui fidem. ff. de fur. Unde sis cautus qd ista non facias: aut quando facis semper protesteris ad hoc, vt postea possis agere pro tua iniuria. l. fi. ff. de iniur.

Augusti. ¶ Adde tu qd Bar. l. d. §. si ante. nihil dicit de hoc: sed est Ang. ibi, qui ita pōderat illū tex. ꝛ ibi certe est casus. ꝛ illū text. ponderauit etiā Bal. in. l. fi. ff. de in ius vocan.

Hiero. ¶ Et hic dixit Albe. de rosa. in. l. interdū. §. qui furē. ff. de fur. per illum text. qd si passus furtum sua auto. ducat furem coram iudice qui tātum de ciuilibus cognoscit quod hoc ipso videtur actionem criminalem ꝛ penam remittere: de qua materia vide Alex. in apost. ad Barto. in. d. §. si ante. vbi allegat no. in. l. si ab hostibus. §. j. ff. solu. matri.

95 Liberum corpus estimationem nō recipit: sed si quis in aliquo membro est debilitatus a Titio: tunc propter expēsas medicorum ꝛ medicinarum ꝛ operas quibus cariturus est, poterit agere vt sibi emendetur damnum secūdum taxationem iudicis.

96 Libellus in actione iniuriarum qualiter sit formandus.

95 **Ange.** ¶ Nota etiam qd liberum corpus nō recipit estimationem. Sed si membrū est tibi debilitatum a Caio vel fuisti vulneratus ꝛ propter vulnera ꝛ mēbri debilitationem expendisti in medicis ꝛ caruisti ꝛ cariturus es multis operibus: tūc propter hoc bene potes agere: vt tibi emendetur dānum s̄m taxationē iudicis: ꝛ de vtroqꝫ est casus in. l. fi. ff. de his q deie. vel effu. et insti. de oblig. que
d ex quasi delic. in. §. pe. qd no. in modo practicandi [d] ne tu er-
96 res. ¶ †Qualiter autē debes formare libellū in actione iniuriarū: not. Bart. in. l. iniuriarum. ff. de iniurijs. vꝫ duplici modo. Uno modo referendo se ad dānum vꝫ qd dicat pri⁹ voluissem esse passus tantum damnum ꝙ tantam iniuriam. Vel secundo referat se ad lucrum vꝫ noluissem esse lucrat⁹ tantum ꝛ pati tantam iniuriam. Ratio quia cum agitur est maleficio habetur ratio cuiuslibet interesse intrinseci: vt no. glo. in. d. l. iniuriarum. Et aduertas quod aliqui ibi in gloss. tenent qd tale interesse potest probari sacramentum iniuriā passi: taxatione iudicis preambula. arg. l. videamus. §. pe. ff. de in litem iur. Sed Bar. ibi tenet quod imo potius fiat estimatio iudicis. allegat. d. l. sed si vnius. §. seruus meus. ff. de iniu. Et istud tenet Azo in summa illius tituli. ex quo Bar. infert an in libello iniuriarum certa quantitas sit exprimenda: ꝛ dicit quod eo casu quo taxatio faciēda est officio iudicis certa quātitas apponi non debet: si autem sit faciēda sacramento iniuriati: tunc certa quātitas apponatur. l. continuus. §. qui illud. ff. de ver. ob. Ego aūt practicando semper appono certam summam cum iuramento: ꝛ postea subdo, ꝛ plus ꝛ minus vt videbitur iudici, ꝛ eius officio ꝛ eius taxationi ꝛc. Et sic vtrumqꝫ intento simul ꝛ diuisim.

Augusti. ¶ Tu in hac materia qn̄o formetur libellus in materia iniuriarum. adde gl. in. c. si canonici. extra de officio ordi. lib. vj. Sed vltra omnes
e late posuit materiam ꝛ formam [e]. Spec. in titu. de iniu. in. §. j. per totam. j. colum. vbi in proposito multa pulchra dixit. Et adde Bald. in. l. ij. C. de sen. que sine cer. quanti. j. colum. ꝛ ibi Sali. ꝛ late per Sali. in. l. atrocem. C. de iniu. per Cy. in l. si non conuicij. C. de iniur. per Bald. in. c. j. §. iniuria. de pace iur. fir. per do. Abb. in. c. j. in fi. ꝛ ibi per Imo. de iniurijs. ꝛ damno dato. in fin. Et ibi vide do. Abb. ad illam questionem quam. s̄. posuit domi. Ange. hic ante istam. ꝛ per doc. in. c. in nostra. extra de iniurijs ꝛ dam. da. Et vide Ange. in consilio. xciiij. incipiente, super puncto primo. ꝛ ibi vide formam libelli ꝛ estimationis iniurie. ꝛ vide in consilio. ccxlvij. vbi ipse Ange. ponit an possit concludi ad penam applicā-

a ¶ Gnāliter tradita. adde circa hec dicta. ꝛ vide Bar. in cōsi. cij. incip. charissime dn̄e isti nr̄i. vbi late ponit qualiter probet̄ negligētia ville in capiendo malefactorē, et qualiter diligētia. et vide etiā Ro. in proposito in consil. cv. Ber.

b ¶ Illū scienter. add tu circa hoc ꝛ vide Ro. in cō si. cccclxxiij. ber.

c ¶ Se ignorasse. Adde circa hoc ꝛ vide Ro. in cō si. ccclxxxj. Ber.

d ¶ In mō practicandi. Adde Roma. in consi. cclxxviij. ꝛ barb. in cōsil. xxxv. vbi ponit de iudice inquirēte. Ber.

e ¶ Et formā. vltra relata hic p do. Augu. vide Ange. in consil. xciiij. in prin. inci. sup puncto. ꝛ Alex. late in cō si. ccix. in. ij. volu. Ber.

dam fisco si ciuiliter agatur.

Hiero. ¶ De hac forma libelli in actiõe iniuriarũ. vide Ja. de bel. in sua practica ĩ prin. vbi ponit formã libelli in quo totam suam practicam fundauit late per Jaso. post alios in prin. de actio. vbi ponit an locus ⁊ tẽpus commisse iniurie sit apponendus in libello vbi concludit quod sic per. l. iniuriarũ. la. j. ⁊ ibi Bar. ff. de iniu. ¶ Jtẽ an debeat inseri qualitas persone iniuriate. Jtẽ ⁊ estimatio iniurie colum. xvj. ver. in eadem glo. ⁊c. de quibus omnibus per Jaco. vbi. s. ⁊ per Pet. Jaco. in sua practica de libellis in forma libelli de iniurijs. vbi ponit formã libelli tam de iniuria ex. l. cornelia ꝙ pretoria cum suis declarationibus.

97 Judex non tantum quando principaliter aditur per viam accusatiõis criminaliter: sed etiã si aditur ciuiliter super delicto potest reum punire de delicto.

97 **Ange.** ¶ † Ultimo addo hec qđ iudex non tantum quãdo principaliter aditur per viam accusationis criminaliter potest reum punire de delicto: sed etiam si aditur ciuiliter ⁊ ciuili modo super delicto. Tamen iudex pendente officio ciuiliter intẽtato si reperierit reum de delicto fore culpabilem poterit eum criminaliter punire. l. quos retrahi. ⁊ ibi Bar. C. si aduersus libertatem. l. iij. C. de cõdi. ob turpem causam. ff. de calum. l. pe.

Augusti. ¶ Adde tu ea que dixi supra sup verbo, iudicem maleficiorũ. adde text. ⁊ ibi Bar. in. l. pe. ff. de calũ. ⁊ per Bald. in. l. nullũ. C. de testi. licet aliter videatur loqui Bart. in. l. diuus. la. ij. ff. de fal. circa ea que dixit in. d. l. nullum.

Hiero. ¶ Miror qđ in hac notabili ⁊ contingenti q. isti patres tam sicco pede (vt ita dicã) pertrãsierint aliter eã non declarãdo. Jdeo pro eius dilucidatione aduertendũ est qđ ꝯclusio ista sic simpliciter intellecta est falsa qꝛ iura allega. hic per Ang. non bene hoc probant nec Bar. ita indistincte ea intellexit: vt. ĩ. dicam sed pro hac etiã conclu. allegantur per Bar. in. l. pe. hic alleg. hec tria iura de quibus hic per Ange. vꝫ tex. in. l. quos retrahi. ibi, nõ dubitaturus etiã grauiorem ⁊c. Scđo tex. in. l. iij. de ordi. ⁊c. ibi, cõcussiones crimen inultũ non patietur. Tertio tex. in. l. pe. ff. de calũ. in fi. ibi, pro modo delicti penã irroget. Quarto tex. in. l. diuus. ff. de re iudi. ibi, rem seuere iudica. Quinto tex. in. l. j. ff. de cõcussio. ibi, ⁊ delictum coercet. Sexto text. in l. medicus. ff. de varijs et extraor. cogni. ibi, in ciuile factum preses prouincie coercet. Septimo text. in. l. interdum. §. qui furem. ff. de furtis. ibi maxime si iudex aliquid in eum constituerit. Octauo text. in. l. iiij. §. si dicantur. ff. finium regun. in quibus iuribus videtur probari qđ iudex qui cognoscit de crimine ciuiliter eo comperto potest ex officio suo delinquẽtem criminaliter punire. Attamen vt dixi Barto. in. d. l. pe. de calumniatoribus. ff. videns quod quidam. per. d. ll. volebant ꝙ. l. interdum. de pub. iud. ff. que dicit ꝙ non potest cõcurrere ciuilis cum criminali qđ debeat intelligi in iudicijs pub. ⁊ non in priuatis: per. d. ll. quod Bar. non placuit quia in priuatis non potest cõcurrere ciuilis cum criminali si intentur principaliter per regulam qꝛ absolutoria lata in vno preiudicat in alio: vt. l. ij. §. j. ff. vi bo. rap. ⁊ in. l. j. quando ciuilis actio cri. preiu. ideo posuit duos intellectus ad oẽs predictas. ll. primus ꝙ. d. ll. intelligãtur qđ sint duo iudicia ⁊ hoc ne repugnet regula. l. ij. §. j. ff. vi bo. rap. ⁊. l. j. ff. quãdo ciuilis actio ⁊c. vꝫ ꝙ absolutoria lata in vno preiudicet in alio. et istum etiam tenuit in. l. quos retrahi. vbi dicit qđ ex illo text. non apparet an ex eodem iudicio vel diuerso iudex criminaliter puniat ideo remittit se ad dicta per eum in. l. defuncto. de pub. iudi. ff. ⁊ ita intellexerunt. l. quod euitandi Bal. Sali. ⁊ Guido pape. ibi dicentes quod. d. l. intelligitur nõ ꝙ ex eodem processu ⁊ ex eadem instantia ex qua agebatur ciuiliter imponatur pena criminalis: sed cum per primã cognitionem de delicto sit iudici notificatum quod talis notificatio habeatur loco denunciationis sicut dicit̃ de fama qua mediante iudex procedit super crimine: vt in. l. j. §. si publico. ff. de adulte. Secũdus intellectus est quẽ tenet Bar. in. d. l. pe. ⁊. d. l. defuncto. ⁊ in. l. interdum. §. qui furem. ff. de fur. videlicet quod dicamus quod quãdo formatur libellus seu accusatio de dãno dato vel robaria facta dicendo: peto eum puniri ⁊ condemnari ⁊ rem mihi restitui seu dãnum emendari quod talis libellus procedat ⁊ quod non sum visus intentare ciuilem ⁊ criminalem in eodem libello: sed quod videor intentare criminalem tãtum ⁊ incidenter implorare officium iudicis, vt incidenter faciat mihi rem restitui seu damnum emendari ⁊ quod ita intelligantur omnia iura. s. alleg. ⁊ ita etiam declarat idem Barto. ⁊ sing. in. l. ij. §. j. ff. vi bo. rapto. Flo. in. l. iiij. §. si dicantur. Jo. de imo. ⁊ Ang. in. l. interdum. ff. de publi. iudi. Sali. in. l. si quis ad se fundum. ff. ad. l. iuliã de vi ⁊c. ⁊ sic vidẽtur concludere quod quãdo formatus est libellus eo modo quo. s. quod tunc iudex maleficiorum per d. iura cognoscit principaliter de delicto et incidenter facit rem restitui seu damnum emendari: ex quo colligitur quod dicta iura non probant quod ibi principaliter agitur ciuiliter ⁊ quod iudex ex officio suo punit criminaliter: sed quod agitur principaliter criminaliter ⁊ incidenter petitur restitutio. Quia domini aduertatis quod licet iste secundus intellectus in se sit verus: vꝫ quod qñ formatꝰ est libellus eo modo quo. s. quod iudex maleficiorũ possit incidenter ex imploratione officij condẽnare ad restitutionem rei seu ad emendationem dãni: tamen non põt adaptari ad omnia. s. dicta iura. primo qꝛ in. l. quod euitandi. principaliter intentata est actio ciuilis ad restitutionem pecunie. idem in. l. quos retrahi. ⁊ in. l. pen. ⁊ in. l. diuus. ibi principaliter fuit petita resti. ⁊ in. l. j. de concussio. licet in alijs videatur principaliter intentata criminalis. Secundo qꝛ predictus intellectus diuinat ad dicta iura. Tertio qꝛ in eis nõ constat an eo iudicio an diuerso, ⁊ ideo videtur verior primus intellectus, s. ꝙ ex nouo processu ex iudicis officio formato possit punire criminaliter ⁊ sic quod in citato ex priori processu procedat ad criminalem: vt. s. dictum fuit ꝙ si aliter diceremus sequeretur qđ ex probationibus factis in ciuili posset qs puniri criminaliter qđ non est dicendũ cum in criminalibꝰ requirantur probationes luce clariores vulga. l. sciant cũcti. de probatio. C. cum ibi not. ⁊ in expressis terminis declarando istũ secundũ intellectum Flo. in. d. si dicãtur dicit hoc non procedere ecõtra. s. si principaliter intentaretur ciuilis qđ de criminali non põt cognosci accessorie propter disparitatem probatio. allegat. d. l. sciant cuncti. ⁊ Bart. in. d. l. ij. §. j. ff. vi bo. rap. ꝓ quo faciunt que. ĩ. dicã in distinctione. et per hoc tollitur illa ratio Pau. de castr. in. l. quesitum. C. de ser. fugi. ⁊ in. d. l. quos retrahi. vbi dicit qđ sicut potest iudex maleficiorũ principaliter aditus super crimine incidẽter cognoscere de causa ciuili per. d. §. qui furẽ. hoc est condẽnare eum ad mortẽ ⁊ incidẽter facere restit. de re: ita etiã econtra iudex qui cognoscit de causa ciuiliter possit reperto crimine circa contingentia cause ex officio suo extra ordinẽ punire: sed vt dixi ista parificatio nõ procedit ratione de qua. s. preterea sequeretur qđ duo specialia concurrent circa idem cõtra. l. j. ⁊ ibi not. C. de dotis promissione. quod ita probatur qꝛ cũ de iure nemo sine accusatore debeat puniri: vt in. l. rescrip. §. si qs. ff. de mune. ⁊ hono. c. j. vt eccle. benefi. si iudex ex probationibꝰ factis in ciuili puniret criminaliter sequeret̃ ꝙ dicte ꝓbatio. haberẽtur loco accusatoris ⁊ loco probationũ ⁊ sic cõcurrẽt due fictiones seu specialitates cũ nemo possit fungi loco accusatoris ⁊ loco testis: vt in. c. nullus. iiij. q. iiij. dñi. pro vera intelligẽtia sic distinguendũ fore arbitror. Aut loquimur de iudice causarũ ciuilium tantũ aut criminaliũ tantum: aut criminalium ⁊ ciuiliũ insimul. ¶ Primo casu dico qđ iudex ciuiliũ causarum nõ poterit criminaliter punire qꝛ ad hoc: vt quis possit de maleficijs cognoscere ⁊ punire requirit̃ ꝙ habeat merũ imperium. l. imperiũ. ⁊. l. cauere. ff. de iur. om. iud. cũ ibi plene not. et. l. j. ff. de offi. eius cui man. est iuris. de quo late per Ang. s. in gl. in verbo, per iudicem maleficiorũ. sed debet illũ delinquentẽ remittere ad iudicẽ competentẽ per tex. no. in. l. quicũqꝫ. C. de ser. fugi. ibi cõpe. iud. ⁊c. vbi hoc tenẽt Raph. ⁊ Guido pape. vbi Sali. hanc tenẽs allegat tex. quẽ dicit fore notabilem ⁊ menti tenendũ in. l. fi. de in ius vocan. ff. ⁊ pro hoc facit doctri. Bar. idem volentis in. l. diuus pius. ff. ad. l. cor. de fal. quẽ sequitur Aret. in rub. de iudi. extra. col. iiij. in fi. de qua doctri. videbitis latius. ĩ. in gl. super verbo, falsario. in ver. quero testis. dixit falsum coram iudice ⁊c. ¶ Secũdo casu quando est iudex maleficiorũ tantum dico qđ talis iudex non est cõpetens in causa ciuili principaliter intentata: vt. l. solemus. §. latrunculator. ff. de iudi. ⁊ ibi doc. sed bene quãdo cognoscit de ciuili incidenter et de tali ciuili que descẽdit ex eodẽ facto de quo criminaliter cognoscit: vt in. l. interdum. §. qui furem. ff. de furtis. ⁊ in. d. §. si dicantur. ⁊ vult Bar. ⁊ communiter doc. in. d. §. qui furem. cũ concor. de quibus. s. et tũc non cadit dubitatio cum iam de ipso delicto cognoscit ⁊ punit: sed dubiũ est quando de causa ciuili cognoscat principaliter propter absentiam iudicis causarum ciuilium quod potest fm Ang. in repetitio. l. si vacantia. de bonis vacanti. libro. x. vel quando agitur condictione furtiua quia tunc debet intentari coram iudice maleficiorum. fm Bald. in. l. si pro fure. §. fina. ff. de condic. furti. quem sequitur Cataldi. in tractatu de syndi. q. cxcviij. qui

tamen

tamen male intellexit Bal. dum vult q generaliter qn agit de maleficio ciuiliter, debeat agi coram iudice maleficioru: & no coram alio: quia Bal. tantu loquit quado agitur codictione furtiua. nam disputado Bal. an codictio furtiua nascatur ex delicto vel quasi vel ex cotractu vel quasi dicit fm Dynum q quantum ad natiuitatem est ex maleficio: quatum ad effectum est anomala: vnde ex hoc infert q si deputatus sit vnus iudex super maleficijs & alius super alijs causis si agatur 9dictione furtiua q agi debet cora iudice maleficioru & hoc quia quatum ad natiuitatem oritur ex maleficio: vt in. l. si ambo. §. quoties. ff. de copensa. & his duobus casibus an iudex reperto delinquete culpabili poterit eum criminaliter punire: dic vt in seqeti membro. ¶ Tertio casu qn est iudex ciuilium & criminalium & sic habens merum & mistum imperium: & hic cadit hec. q. si actum sit ciuiliter de crimine an eo comperto possit ex officio suo criminaliter delinquentem punire: & in hoc distingue aut finita causa ciuili vult nouu inchoare pcessum, aut non. Primo casu subdistingue, aut vult punire eu vigore probationu seu actoru cause ciuilis, aut vigore cofessionis in ea habite. ¶ Primo casu dico q licet verum sit q talis iudex possit procedere ex officio ad criminalem sine alio accusatore: vt volunt Bald. Sali. & Guido pape ita intelligedo tex. ibi in. d. l. quod euitandi. & hoc qr incitatus fuit ex priori pcessu & sententia: vt in l. j. §. si publico. ff. de adult. no tame poterit eu punire vigore talium probationum & actorum: quia probationes in causa ciuili facte non plene probant in criminalibus: in quibus luce clariores requiruntur probationes: vt in. l. sciant cuncti. de proba. C. vbi Pau. de ca. plura ponit exepla. tum etiam quia iudex debet videre qua voce qua trepidatioe testes deponunt: vt in. l. de minore. §. tormenta. ff. de questio. & in auf. apud eloquentissimu. in fi. C. de fide instr. & hoc maxime cu consuetudo admittat examinationem testium per tabelliones in ciuilibus quod no facit in criminalibus: est tn bene verum q dicte probationes facerent aliqualem probatione & adminicularentur. vt in. l. capite quinto. cum ibi not. ff. de adulte. & per Bar. in. l. i. §. j. ff. vi bo. rap. & q tales pbatioes in causa criminali non faciant plenam fidem tenet gl. in verbo, destinatus. & ibi doct. vbi no. Sali. in. l. si quis ad se fundum. C. ad. l. iul. de vi. Abb. & doc. in. c. j. de iud. & in. c. per inquisitionem. de elect. doc. in. c. de excep. vbi late Fely. Abb. & Moder. in. c. qualiter & qn. de accusa. vbi Fely. plures dat cocor. & hanc comunem opi. late prosequit per cocor. Alex. post alios, in. l. ij. C. de eden. vbi Albe. notabiliter loquutus est in hac materia & aduerte ne te faciat dubitare dictu Inno. in. c. qualiter. de accu. vbi voluit q conuictus de crimine ciuiliter q pot per suum superiore priuari beneficijs vigore sentetie prime in alia tame instatia: cum quo dicto coiter ibi pertraseunt doc. qr idemet Inn. tenuit contrariu in. d. c. per inquisitione. & eu reprobat Abb. in. d. c. qualiter. que sequit ibi Fely. & in veritate magis cois opi. doct. est illa qua. s. dixi, vcz q nec probationes facte in causa ciuiliter intetata super crimine nec ipsa snia faciant plena probatione in causa criminali: & ita firmant oes doct. vbi. s. cum plu. concor. per eos tradi. ¶ Secudo casu. s. qn ex cofessione facta in causa ciuili costat de crimine: & tunc dico q sic fm Inno. in. c. per inquisitione. extra de elecf. vbi late doct. & Abb. & Moder. in. c. at si clerici. de iudic. & in. c. ij. de confess. Bal. in. l. ij. C. de eden. per. l. locum. §. si quis. ff. de tabu. exhib. qui tame tex. videri meo hoc no probat licet bene probet q acta facta in ciuili probat in criminali. & ad hoc illu not. Old. Jac. de are. & Bar. vbi Alber. de rosa. declarat q faciunt aliquale probationem: non tn q plene & ita idemet Albe. declarat illu tex. in. d. l. ij. de edend. prout etiam dicit glos. in. d. l. si quis ad se fundum. tenent doc. in. c. j. de excep. vbi late Fely. & Mode. Abb. & doct. in locis. s. alleg. Alex. late post alios in. d. l. ij. de eden. vbi ponit plures concor. hanc tame conclu. limitabitis fm doct. vbi supra multis modis, & primo intelligetis eam in cofessione principalis & non procu. per. l. generaliter. C. de no nu. pec. secudo in cofessione vera & no ficta: per. l. iij. de fide instru. & l. iij. §. diuus. ff. de iure fisci. alias aut limitatio. videatis per Fely. in. d. c. qualiter & quado. & in. d. c. j. de excep. & Alex. in. d. l. ij. de eden. vbi melius omnib[9] posuit. d. Rimnal. col. pe. & fin. sed aduertendum est dni q licet multi pertranseant cum opi. Inn. de qua in. d. c. per inquisitionem no aliter cosiderantes tame glos. in. c. ex penitetibus. l. distin. videtur sentire contra. & idem tenet expresse Marianus soci. consil. viij. incipien. visis & diligenter. col. iij. in medio. vbi refert idem tenere Jo. an. in. c. cum cotingat. de offi. delega. & idem etiam tenet magnus practicus in criminalibus do. Vitalinus in tracta. malefi. in rubr. de cofessione in fine. & pro hac sententia faciut no. per Bar. in. l. si cofessus. ff. de custo. & exhib. reoru. & Jo. de anania, in. d. c. qualiter & quado. qui allegat Ant. de bu. ide tenere per tex. in. c. olim. de rescrip. vbi Anto. dixit dictum Inno. in. d. c. per inquisitio. debere no procedere quando cofessio facta fuit in causa ciuiliter intentata super crimine: & ideo Abbas in cap. qualiter & quado. de accusa. in fine dicit concludendo q sola cofessio no sufficiat ad codemnationem: sed quod possit reus compelli vt perseueret in cofessione sua vel vt det intellectu cofessioni sue: & quod ita intelligatur dictum Inno. in. d. c. per inquisitionem. cum orta sit suspicio no leuis cotra illum ex illa confessione argu. l. capite quinto. ff. de adulter. & hec opi. humanior & verior videtur. ¶ Secudo casu principali quado. s. no inchoato alio processu vult iudex in eadem instantia ciuili punire criminaliter: prout hic simpliciter dixit do. Ange. & hoc casu dicatis iudicem no posse eum punire: qr iura hic alleg. hoc no probant Imo. Barto. vt. s. dixi voluit fm primum intellectum q. d. ll. intelligerentur quando ex alio iudicio de nouo intetato iudex procedit ad criminalem: quia in. d. iuribus non apparet an eodem iudicio an vero diuerso & hunc intellectum sequuti sunt in. d. l. qd euitandi. Bal. Sali. & Guido pape. & pro hac opi. est text. fm vnu intellectum in. c. ij. de cofessis. & dictum Inno. quod. s. retuli in. d. c. per inquisitionem. de electio. quod ibi. & in. c. j. de iudicijs. & in. c. j. de excep. & in. c. cum dilectus. de ordi. cogni. & in. c. qualiter & quado. de accusa. communiter approbant docto. dicetes iudicem nec ex probationibus sententia nec etiam cofessione no posse procedere ad criminalem nisi nouo inchoato processu hoc est vel per inquisitione ex suo offi. qd potest per. l. capite quinto. vel accusatione de nouo intentata a parte: vt vult glos. a nemine reprobata. in. l. j. ff. de cocussio. qua approbat Albe. in. d. l. ij. de edendo. C. que tenet. Reliqua autem circa materiam vide in locis supra alleg.

Ad lectorem.

¶ Charissime lector iste do. Hieronimus infirmitate superueniente vltra no processit: quapropter nos necessitate coacti finem operi imposuimus.

1 ¶ Denunciare quid sit.

NEcnon ad denuciationem Joanis ambrosij ministralis capelle. s. Petronij.

¶ Hic tractat materia denuciationis. Et dico q tu iudex no debes credere q ista forma hic in isto pcessu sit forma 9munis: vcz quia quadoq iudex format inquisitione ex mero officio: aliquado simpliciter ad petitionem ptis: aliquado solumodo ad denunciatione officialis. sed p raro istis tribus modis format inquisitio: & ideo ista tria simul cumulaui vt comodius possem separatim tractare de accusatione inquisitione & denuciatione. ¶ Primo igitur querendu est quid sit denuciare. Et dico quod Salic. in. l. ea quidem. C. de accusa. reiectis alijs diffinitionibus. dicit q denuciare[a] est crimen alicuius deferre apud copetentem iudicem sine inscriptione legitima ad penam peragendam vel aliam legitimam penam subeundam: & ista diffinitio declarationem recepit ex sequentibus.

a ¶ Denunciare. add tu & quo cognoscatur denunciatio iudicialis vide Cald. in cofilio. iiij. in tit. de accusa. Ber.

Augusti. ¶ Tu autem in hac materia adde qd Gandi. in opere suo maleficiorum sub rubrica quomodo de maleficijs cognoscatur per denunciationem. in princi. dicit qd denuciare nihil aliud est q deferre aliqe reu criminis allegat. l. ea quidem. C. de accusa. & l. ab accusatione. §. denuciatores. ff. ad turpil. & idem dicit Guido de suza. in tractatu maleficioru sub rubrica de denunciatoribus. ¶ Adde etiam q Spec. in titul. de denucia. §. j. ponit diffinitionem denuciationis aliter. Sed ibi intellige dicta Specula. in denuciatione euangelica. licet postea Specu. dn allegauit ibi tex. in. d. l. ab accusatione. §. denunciatores. voluerit diffinire denunciationem de qua. s.

2 Denunciationis plures sunt species quia quedam euangelica, quedam criminalis, quedam regularis, & quedam iudiciaria.

3 Quis potest denunciatores constituere.

2 **Ange.** ¶ †Sed quero quot sunt species denūciationis ꝛ dico ꝙ plures sunt spēs denūciationis: alia euangelica, alia canonica, alia regularis, alia iudiciaria: vt dicit Sal.in.d.loco.ꝛ Bar.in extrauaganti ad reprimendū in verbo ꝑ denunciationē: ꝛ per canonistas in.c. nouit.extra de iudicijs.Tamen hic solū tractat̄ de denūciatiōe iudiciaria.¶ Et primo tractabit̄ de causa efficiēti, vcʒ qs posset istos denūciatores constituere.¶ Scdo tractabit̄ de causa materiali q possunt denūciatores ↄstitui.
3 ¶ †Tertio aliqua dubia mouebunt̄ in materia. Primo igit̄ querēdum est de causa efficienti, qs pōt tales denūciatores cōstituere.respōdet̄ fm Bar.in.l.diuus.ff.de custo.ꝛ exhibi.reorum. vcʒ ꝙ quilibet iudex vel vniuersitas que habet merū ꝛ mistum imperiū.[a] vt.l.j.§.qui ex.ff.de offi.pref.vr.ꝛ.l.diuus. ff.de custo.re.vnde iudex paruus qui habet tm̄ iurisdictio. vel iudex delegatus nō potest tales officiales denūciatores creare vt in dictis iuribus facit.l.j.C.de decuriōibus.lib.x. ꝛ.l.j.§.denūciatores.ff.ad turpil.bene affirmat Sali.in.d.l. ea quidem.in prin.

a ¶ Imperium. Adde ꝛ dic vt ꝑ Pau.de cast.in cōsi.cccxxij.in.ij. impressis.Ber.

Augusti. ¶ Adde tn̄ ꝙ ista cōclusio videt̄ falsa: qꝛ imo videtur ꝙ quilibet admittat̄ ad denūciandū crimina dūmodo sit bone fame ꝛ bono zelo se moueat.de hoc est casus in.c. qualiter ꝛ q̄n. extra de accus. quinimo videt̄ casus, in.d.l.ea quidem.C.de accusa. in ver. ibi publicum officium: vbi Ange. ibi exponit.i. officiales deputatos a publico: per quē tex.ibi dicit Ang.ꝙ alij non deputati a publico non admittuntur ad denunciandū maleficia: qꝛ non reperitur.l.cautum.Sed aduerte quia per predicta non recedo ab opi.Bartol.non ob.c. qualiter ꝛ quādo. quia ille text. loquitur in denunciatione que fit ad iniungēdam penitentiam.Et de hac non loquitur que denunciatio fieri non potest nisi precedente monitione vt ibi habetur in text.vnde ille talis denunciator non opus est ꝙ cōstituatur ab alio iudice vel vniuersitate: sed quilibet admittit̄ ad denunciandū vt supradixi.Et sic dixit Ang.in.d.l.ea quidem. in prin.nō ob tex.in.d.l.ea quidem.quia intelligo illum text. qd satis deputatus est officialis a publico si est deputatus vel ab vniuersitate vel a iudice.

4 Denunciator quis possit constitui.

4 **Ange.** ¶ †Secūdo principaliter queritur de ratione subiecti vel materie quis possit cōstitui denūciator. Bar.in.d.l.diuus.in versic.sed quero qui possunt cōstitui.dicit ꝙ omnis qui admittitur ad accusandū, admittitur ad denunciandum: ꝛ omnis qui prohibetur accusare: iuxta.l.qui accusare, cum.l.sequenti.ff. de accusa. prohibet̄ denūciare: vt.c.cum omni.extra de accu.ita dicit Sali.in.d. l.ea quidem.ver.iij.ratione materie: ex quo no.ꝙ cum per.l. qui accusare.ꝛ.l.sequē.ff.de accu.prohibeant̄ infames accusare qd etiā infamis ꝓhibet̄ denūciare.Sed dicit do.Ang. qd credit cōtrariū: ꝛ ita cōmuniter obseruat̄.nam isti denūciatores cōstituunt̄ ꝛ sunt officiales viles ꝛ minimi vt nūcij: sed nūcius etiam infamis potest cōstitui.l.j.C.de infa.lib.x. ergo ꝛc.Preterea dico denūciatori seu officiali nō creditur nisi probetur postea crimen per eum denūciatum. Sed solum facit ꝙ iudex inquirit: vt.d.l. ea quidem.ergo ꝛc.Preterea deputatio ꝛ mandatum iudicis cōstituentis istum infamem pro denūciatore ipsum habilitat: vt.l.furti.§.si quis iussu.ꝛ ibi not.ff.de infa.Et maxime cum vt plurimum fiunt tales etiam inuiti eligūtur ad tale officium: vnde ego sic distinguerem, aut aliquis denūciat motu proprio.[b] Et tunc sic verum dictum Bart. qꝛ eadem est ratio in denūciante sicut in accusatore: aut denūciat virtute sui officij: qꝛ fuit deputatus a iudice vel forte inuitus: ꝛ tunc infamis potest esse denūciator: ꝛ ex necessitate officij hoc facit: igitur nō potest repelli vt infamis, sicut dicimus in nūcio, vt dictum est supra.

b ¶ Motu ꝓprio. adde tu ꝛ vide ꝑ opi.Barto.Pe. de ancha, in consil.ccccxvij.Ber.

c ¶ Loquat̄ ↄtra Bar.adde tu in proposito.ꝛ vide Pe.de anch.in cōsi.ccccxvij.vbi tenet ꝙ infamis nō pōt esse denūciator q̄n si statutū diceret qd stetur dicto denunciatoris.

Augusti. ¶ Tu autē in hac materia adde, ꝛ dic qd videt̄ ꝙ.d.Ang.rectius loquat̄ cōtra Bart.[c] inquātum dixit ꝙ infamis admittit̄ etiā ad denunciandū pro qua cōclusione allego decisionē in terminis quā ipse ignorauit, nā gl.in terminis in.c. si peccauerit.ij.q. j.in glos.magna tetigit istā difficultatē ꝛ arguit ad partes. ꝛ tandē cōcludit infamē posse denūciare: licet nō possit accusare: ꝛ licet glo.ij.q.viij.in summa, in glo. magna videat̄ tenere ꝙ infames repellant̄ ad denūciandum: tn̄ dum glo. in hac materia remittit se ad no.ꝑ ipsum.in.d.c. si peccauerit.videt̄ velle ꝙ infames admittant̄ ad denunciandū: sed cōtrariam glo, allego in.c.preterea.extra de testi.cogen.vbi pōderat ibi esse casum qd infamis nō admittatur ad denūciandū: ꝛ maxime fm do.Anto.de bu.cum denūciator habeat aliqd de publico: ꝛ ibi glo.pro hac parte allegat bonū text.in.c.cum dilectus.extra de accu.ꝛ tex.in.c.cum in tua. extra de spō.ꝛ vide Specu.in ti.de denū.in.§.quis denūciare possit.in versi.sed nūquid infamis.qui late disputat istam materiam pro ꝛ cōtra: ibi tamē videtur cōcludere ꝙ si quis cogeretur denūciare infamis admitteretur ad denunciandum alias secus.Ego vero indistincte approbo dicta Bartol.ꝙ ille qui nō potest accusare nō potest denūciare: ꝛ ideo infamis nō potest accusare ergo nō potest denūciare per superius allegata.Et ideo recte dixerunt domi.Anto.de bu. ꝛ Imo.in.d.c.in omni. ꝙ iura que dicunt infames admitti ad denunciandū loquuntur de denunciatione euangelica: secus in denūciatione iudiciali: qꝛ infamis repellitur: ibi tamen limitat do.Anto.de but.[d] istam materiam: nisi in ista iudiciali denunciatione accusatus esset diffamatus ab alijs personis: quia tūc infamis denūciator admitteretur: ꝛ istā partem credo veram: non ob.ꝙ infames admittūtur in nūcios: quia illa.l.prima.C.de infami. hoc nō dicit. sed casu ꝙ hoc verum esset nos loquimur in denūciatoribus denūciantibus maleficia: ꝛ vbi agitur de vita hominis: ergo cautius agendum est.argu.l.sciant.C.de proba.c.vbi periculum.extra de elec.lib.vj.imo pertineret ad officium iudicis repellere hos infames.l.quos prohibet.ff.de postu.

d ¶ Do.Ant.de bu.adde ꝙ ↄtra hāc limita. facit qd voluit Ro.in cōsil.cclxiij. vbi ꝙ in notorijs accusator non admittat̄ iusta exceptione puta inimicitie.Ber.

5 Denūciatores tenentur iurare in principio officij sui ꝙ bene ꝛ legaliter exercebunt officium suum.

5 **Ange.** ¶ †Et aduerte ꝙ isti denūciatores tenent̄ iurare in prin.officij sui ꝙ bene ꝛ legaliter exercebunt officium suum.ita dicit Ange.in.l. si vacantia.C.de bo.vacan.in prin.sicut nuncij tenētur etiam iurare.l.cōparationes.C.de fide instrumen.

Augusti. ¶ Tu autē adde Gandi.in tractatu malefi.sub rub. qualiter cognoscat̄ de maleficijs per denūciationem in fi.ij.colū.qui idem voluit ꝙ isti denunciatores teneātur suscipere istud iuramentum, ꝙ fideliter ꝛ legaliter exercebunt officium suum. Idem dixit Specul.in titul. de accusa.§.primo. in versicu.penult. in.iij. parte. ꝛ hoc iuramentum est maxime efficacie: vt declarat ibi Gandi.

6 Denunciatores ad quem finem ꝛ effectum constituantur.

6 **Ange.** ¶ †Tertio quero ratione finis ꝛ effectus ad quē finem ꝛ effectū isti denunciatores constituantur.Respondeo fm Sali.in.d.l.ea quidē.in versi.iij.ratione finis vt eorum denūciationibus mediātibus puniant̄ delicta, ꝛ per cōsequens prouincia remaneat purgata: vt.l. congruit.ff.de offi.presi.nam facta denūciatione per syndicum ville: iudex duobus modis potest procedere fm quod dicit Bartol.in dicta.l.diuus.in versic.vlterius quero quid sit.videlicet vno modo super denūciatione simpliciter procedēdo. ꝛ isto casu possunt opponi omnes exceptiones que possunt opponi contra accusatorē, vt puta talis nō est: nec esse potest legitimus denūciator: arg.l.qui accusare.ff.de accusa.Item potest procedere iudex per inquisitionem quam facit propter denunciationem tūc ille exceptiones fm Bar. ibi cessabunt in personam illius denūciatoris.ꝛ allegat tex. in.c.licet hely.extra de simonia.Sed inquantum Bar.dicit quando simpliciter iudex super denunciatione procedit qd potest opponi exceptio sicut contra accusatorem nō credo verum: quoniam iste denunciator eligitur ex publico ꝛ virtute ex necessitate officij dicitur habilis: vnde dictum Bar. puto verum, quando non est ad illud officiū deputatus: sed motu proprio denunciat.pro hoc facit qd not.Salic.in.d.l. ea quidem.versi.septimo quero.

Augusti. ¶ Tu autem in hac materia adde qd Gandi.in tracta.malefi.sub rub. quomodo de malefi.cognoscatur per denuncia.ꝛ Spec.in titu. de accusato.in.iij.parte.§.j.versic.pe.aliter loquuntur dum tractāt istam materiam quis sit finis ꝛ effectus istorum denunciatorum: ꝛ in specie declarant finē istorum denunciantium.Nam dicunt quod quandoqꝫ nocturni custodes iura ponuntur: ꝛ vt quoscunqꝫ sub noctis silentio transeūtes capiant ꝛ denuncient puniendos: quandoqꝫ etiam ponūtur custodes ad custodiā alicuius passus: vt quoscunqꝫ inuenerint cum rebus vetitis transeuntes capiant similiter denuncient ꝛ presentent: nonnunquam etiam ponuntur custodes ad agrorum custodiam vt fructuū depopulatores eodem modo denuncient ꝛ presentent ꝛ similiter quadrupedes in predijs damnum dantes.Et hi denunciatores nō tenentur accusare, nec iurare de calūnia.Sed solum faciūt denunciationem quibus credit̄ propter officium sibi cōmissum ꝛ hoc fm diuersas cōsuetudines locorū, ꝛ sic facta tali denunciatione ipsis creditur ꝛ hoc propter iuramentū qd iurauerūt a prin.

a prin. sui officij quod legaliter ⁊ fideliter exercebunt illud: adeo ꝙ nisi denũciatus probauerit suam innocentiam condēnabit ex tali denunciatione que quo ad hoc finem ⁊ probationem facit ⁊ ita de cõsuetudine obseruat. hec Gandi. ⁊ Spec. in loco. s. allegato. ex quibus habes ꝙ officium denũciatoris qñqꝫ solum non est in denunciando sed etiam in capiendo. Item effectus denũciatiõis est ꝙ sine alia inquisitione sequitur condẽnatio. nihilominus non recedo a doctrina Bart. quia etiam propter illam denũctionem iudex poterit formare inquisitionem suam. an autem tali denũciatori credatur. infra dicetur in materia. Et an exceptiones possint opponi. ego teneo cũ Bart. ⁊ ꝙ do. Ange. hic male dicat ꝑ ea que supradixi in proxima. q. precedenti: ⁊ fm do. Ang. sequeretur ꝙ licet denũciator sit deputatus de publico ⁊ denũciaret me occidisse Titium ⁊ esset inimicus meus ꝙ ego non possem opponere denũciatorem inimicũ meum esse: contra nota. in. c. cum oportet. ⁊ in. c. qualiter ⁊ quando extra de accusa.

7 Denunciator an teneatur denunciare omnia maleficia etiã impunita de iure, consuetudine, vel statuto: vt quia pater occidit adulterum.

Ange. ¶ †Quero an iste denunciator teneatur denũciare omnia maleficia etiã impunita de iure, cõsuetudine, vel statuto, vt quia pater occidit adulterũ: vt in. l. nec in ea. ff. de adul. dic ꝙ sic qñ cognitio iuris, vtrũ tale delictũ sit punibile vel non. non spectat ad eũ, sed ad iudicẽ. l. fi. §. diuus. ⁊ ibi hoc no. Bar. ff. de publi. ⁊ ibi Imo. ⁊ Bar. in. l. si quis in graui. §. maritus. ff. ad silla. ⁊. d. l. diuus. in versi. vlterius quero. ⁊ in. l. j. §. qui denunciationẽ. in pe. q. ff. ad turpilia. ⁊ Salic. in. d. l. ea quidem. in prin. in versic. iiij. quero circa ipsius cõstituti. licet fm Ro. in ꝯtrarium posset argui ex no. per Bal. in. d. l. decuriones. C. de infami. qꝛ licet maleficiũ non puniatur: tamen maleficiũ est: vt. l. si vxori. ff. de fur. ⁊. l. respiciendum. §. facta. ff. de penis. sed Ro. in. d. §. maritus. tenet opi. Bar. pro quo allegat tex. ⁊ ibi Bal. in. l. j. ⁊. ij. C. vt nemo priuatus. sed vide que dicã infra in ista gl. in versic. quero. vtrum maleficium commissum per Titium casu fortuito. ⁊c.

August. ¶ Tu autẽ in hac materia adde ꝙ contra istam cõmunem sentẽtiam alleg. bo. tex. in. l. si seruus. C. de his q ad eccle. confu. ⁊ ibi Barto. dicit ꝙ si delictum est cõmissum in casu permisso a lege qꝛ occidit Titium ad mei defensionẽ, ꝙ ista accusatio non debet recipi: pro hac parte allego etiam doctrinam Bart. per illũ tex. in. l. cum quidam. §. fi. ff. de acquir. here. ⁊ in. l. fi. qui dicit ꝙ stante statuto ꝙ fama precedẽte syndicus teneat denunciare oĩa maleficia: ꝙ si fama precedit ꝙ syndicus ipse commisit delictum qđ isto casu syndicus non denunciando non incidit in penam. nihilominus allego Pet. de anch. in proprijs terminis tetigisse istam difficultatẽ in cle. presenti. extra de censi. vbi facit mentionẽ de illa doctrina Bar. in. d. l. fin. §. diuus. ⁊ tandem arguit pro ⁊ cõtra ⁊ approbat illam doctrinam Bar. ꝙ imo syndicus tale maleficium tenet denunciare: ⁊ ista opi. mihi placet. Limito tamen cõmunẽ opinionem: nisi notoriũ esset illum occisum fuisse bannitum: qꝛ tunc maleficium non tenetur denunciare. Istam cõem opinionem limitat Ange. in. l. ne quis vela. C. vt nemo priua. titulos predijs suis imponat.

8 Denunciator an quẽlibet delinquẽtem denunciare teneat.

8 **Ange.** ¶ †Quero an quemlibet delinquentem denunciare teneat Bar. in. d. l. diuus. in versic. quero vtrum iste denunciator. dicit ꝙ non: sed solum quos accusare posset: vt. l. iniquum. ⁊. l. pe. ⁊ fi. C. qui accu. nõ pos. sed Sali. in. d. l. ea quidẽ. in versi. quero an quemlibet delinquentem. in contrarium allegat necessitatem publici officij, facit. l. quesitũ. ff. de in ius vocan. sed respondet ꝙ ibi loquitur in tutore non tamen in accusatione quã nec tutorio nomine gerere potest. C. si tutor non gesser. l. j. sed qꝛ officium istius est principaliter deputatũ ad maleficia denunciãda: ideo videt qđ apud eum sint partes iudicis: hinc est ꝙ Romulus fecit mori fratrẽ: qui transcendit muros quasi violata lege. l. fi. ff. de re. diuisio. ⁊ desertorem militie filium pater defert ⁊ denunciat. l. milites. ff. de re milita. ⁊ tutor nomine pupilli cõtra patronũ implorat officiũ iudicis ⁊ suspectum iudicẽ denunciat: vt. d. l. j. si tutor non gesserit. Item qꝛ non facit vt ipse sed tanꝙ alius: vt. C. de administra. tuto. l. cum quidam. ⁊ hoc credo verum, facit. l. minime. ff. de religio. ⁊ sumptib. fune.

August. ¶ Tu autẽ in hac materia adde qđ veritas istius difficultatis depẽdet ab illa. q. que fuit disputata supra in hac gloss. in. ij. q. principali vbi Bar. voluit ꝙ omnis qui admittitur ad accusandũ admittatur etiam ad denunciandum: alias secus: que conclusio an vera sit vel falsa dic vt ibi.

9 Denunciator an excusetur a denũciando, si ignorat nomen illius qui maleficium cõmisit.

10 Syndici qui volunt se excusare super ignorantia: debent ꝓbare de diligenti sua inquisitione.

9 **Ange.** ¶ †Quero an excuset ex eo qꝛ ignorauit nomen illius qui maleficiũ cõmisit. Bart. in. d. l. diuus. in vers. vlterius circa. l. nostrã. dicit ꝙ sic per. l. si ideo. C. de his qui. vt indi. sꝫ Bal. in. l. duobus. §. fi. ff. de iureiurã. dicit ꝙ si ignorat qs lꝫ sciatur ꝙ maleficiũ sit cõmissum. puta in multitudine hominũ est cõmissum maleficiũ: ⁊ ignoratur quis ꝯmiserit vel de nocte est cõmissum ⁊ syndicus fecit priuatam inquisitionem vel in domo vel in villa qđ excusat per. l. si cũ exceptione. §. in hac. ff. qđ met. cau. sed Sali. in. d. l. ea quidem. in versi. vj. quero an excuset: dicit ꝙ põderãda sunt verba statuti loquentis de his denũciatoribus: qꝛ aut sint scripta in rẽ: aut in personã: aut vtroqꝫ modo: si in rem: vt puta syndici villarum teneãtur denũciare oĩa maleficia in villis eorum cõmissa: ⁊ tunc lꝫ ignoret a quo ipsum maleficium sit cõmissum: tamẽ ipsum maleficiũ denũciare debet. si vero loquit in personã: puta ꝙ denũciet syndicus oẽs qui maleficia cõmiserint. tunc si ignoraret malefactorẽ nõ tenetur denunciare maleficium qꝛ denunciatio maleficij tunc in cõsequentiam venit ad denunciationẽ persone maleficium ꝯmittentis. Et ad hoc bene facit. d. l. si ideo. Si vero vtroqꝫ modo sint scripta vt denuncient omnia maleficia in eorum villis cõmissa: ⁊ omnes personas que illa cõmiserint: ⁊ tunc licet malefactor ignoretur non excusatur syndicus ad denũciationẽ maleficij. sicut dicimus in simili de preceptis factis ab arbitro. l. celsus. §. j. ff. de arbi. ¶ Sed aduertas qꝛ iusta
a causa ignorantie[a] ad excusandum syndicum est si maleficiũ sit clam ⁊ occulte de nocte ꝯmissum vel in loco in quo homines de raro vadunt. l. j. §. occisorũ: ⁊ ibi omnino vide Bart. ff. ad silla. ⁊ in. l. semper. §. sup hoc interdicto. ff. quod vi aut clam. ⁊ ibi Bar. ⁊ in. l. auus. ⁊ ibi Bar. ff. de calum. ⁊ Bar. in. d. l. diuus. in versi. sed quid si non denunciauit intra tempus. facit quod not. Bartol. in. l. fi. ff. si quis testa. liber esse iussus fuerit: ⁊ qđ no. Bald. in. l. id quod pauperibus. C. de episcop. ⁊ cleri. in. l. si quis nõ dicam rapere. C. de sacrosanctis ecclesijs.

a ¶ Iusta cã ignorantie. Adde tu ꝙ tps nõ currit syndico nisi a die sciẽtie, ita Ro. in cõsil. ccxviij. ⁊ qđ nõ teneat denũciare maleficia facta clam. ađ eundẽ Ro. in cõsil. vij. ⁊ Alex. in consi. xxiiij. in. ij. vo. ⁊ viđ ad hoc late per Bar. in cõsi. suo inci. clarissime do. Ber.

Augusti. ¶ Tu autem in hac materia adde qđ nemini dubiũ ꝙ ignorãtia excusat syndicum qui tenet denũciare. ita voluit Ang. per illũ tex. in. l. si cum exceptione. §. in hac actione. in. j. col. ff. quod me. cau. ⁊ ibi ponit etiam exẽplum quãdo maleficiũ de nocte fuit cõmissum vel in multitudine ⁊ ignoratur quis cõmiserit ⁊ qđ ignorantia excuset: voluit Ange. per illũ text. in. l. semper. §. hoc interdictũ. ff. quod vi aut clam. ⁊ est bonus tex. in. l. j. C. de fal. mone. ⁊ ibi Bal. põderans illum tex. ibi tamẽ dicit ꝙ licet ignoret a principio si tñ postea superuenit sciẽtia, tenet syndicus denũciare. ad idem est bonus tex. ⁊ ibi Bald. in. l. cum ancillis. C. de incestis nup. vbi per illum tex. idem dicit Bal. ꝙ ignorãtia excusat syndicũ. tñ si superuenit sciẽtia tenetur postea denũciare, per illum tex. ⁊ ibi disputat, quid si finito officio postea superuenit scientia: ⁊ de hoc infra etiã dicet: ⁊ in tantũ ignorãtia excusat syndicũ: ꝙ si statuto cauetur ꝙ syndici teneant denunciare maleficia nec apponit qãdo semp intelligit a tẽpore sciẽtie: nec intelligas statim a tẽpore sciẽtie syndici: hoc est cũ precipiti festinãtia: sed ꝑquisita veritate. ita voluit Bal. in. d. l. cũ ancillis. in argumen
10 tum allegat bonũ text. in. l. ij. §. cõfestim. ff. ad tertul. †Tene tñ mẽti in hac materia vnũ singulare verbum ꝙ syndici qui volunt se excusare super ignorãtia nunꝙ erũt excusati: nisi probent de diligenti inquisitione eorum. aurea est doctrina Bald. ꝑ bonas rões in. l. j. C. ad mace. quã doctrinã semꝑ teneas mẽti qꝛ alias regulariter ignorãtia presumitur vt ibi notatur. ¶ Adde tñ qđ do. Ant. de but. in. c. ab excõicato. extra de rescrip. faciẽs mẽtionem de do. Bar. dixit ꝙ lꝫ sciẽtia presumat in syndico cõmisso delicto: tñ eo ipso ꝙ probat se inuestigasse malefactores ⁊ iurat etiã se nõ potuisse inuenire, hoc modo ꝓbatur ignorãtia dic vt ibi ꝑ eum. In hac materia vide pulchrũ ꝯsilium Pau. de ca. ccxvj. de quadã muliere que fuit impregnata: an tale delictũ debeat denũciari postꝙ peperit: ⁊ an tale tẽpus sit cõtinuum vel vtile ⁊ currat ignorãti: ⁊ vide Albe de rosa. in. iij. parte statutorũ. q. lxxx. qui ponit an isti teneant denunciare furta nocturna ⁊ similia vel si maritus de nocte occidit vxorem.

11 Syndicus si preventus fuerit in denunciando ab iniuriato vel a iudice inquirente an puniatur.

11 **Ange.** ¶ † Quid si fuit syndicus in denũciãdo preventus ab iniuriato vel a iudice inquirẽte an puniat syndicus. Respõdeo ꝙ nõ si nõ põt ei negligẽtia imputari. l. j. §. eleganter. ff. de lib. agno. & vide oino Bar. in d. l. diu⁹. in versi. quid si talis denũciator. & Sali. in d. l. ea quidem. in vers. nec preveniẽtia accusatoris. de hac tamen materia latius dicetur infra in versi. quid si debet syndicus denunciare. & ego ibi dicam: & vide Bartol. in l. sororem. & ibi Bald. & Ange. C. de his qui. vt indignis.

Augusti. Tu in hac materia addꝫ Albe. de rosa. in. ij. pte statut. q. lxij. q elegãter loquit.

12 Denuncians nõ debet se subscribere ad penam talionis.

12 **Ange.** ¶ † Quero an denũcians debeat se subscribere ad penam talionis dic ꝙ nõ vt est casus in d. l. ea quidẽ. nõ ob. l. fi. eo. tit. qꝛ loquit in accusatore nos loquimur in denunciatore: ita dicit Barto. in d. l. diuus. in versi. quero vtrum ille qui denunciat. & Sali. in d. l. ea quidẽ. in versi. octauo quero an denuncians.

Augusti. ¶ Adde tu ꝙ istud idem voluit Bal. in l. ea quidem. C. de accu. in ver. quero vtrũ ordo iuris sit seruãdus sup notorio. Et melius Ange. in d. l. ea quidẽ. in fi. j. co. & dicit ꝙ ita seruat de ꝯsuetudine. Adde tamẽ ꝙ lꝫ syndicus nõ teneatur se subscribere: tamẽ illa denũcia sua quã facit iudici dꝫ esse in scriptis.[a] Ita volunt doc. maxime Bal. in l. fi. C. de ne. gest. ꝑ bonas rõnes.

13 Denunciari an debeant solum maleficia notoria.

13 **Ange.** ¶ † Quero an maleficia notoria tm̃ possint denũciari Cy. & alij doc. in l. ea quidem. C. de accu. dicunt ꝙ illa notoria tm̃ possunt denunciari. sed Sali. ibi. in ver. viij. quero que delicta &c. tenet ꝯtrariũ ꝙ etiã non notoria debent denũciari: dummodo probari possint. l. j. §. quies. ff. de offi. prefe. vi. & d. l. diuus. vel dic. dicit ipse ꝙ maleficia debent esse notoria: sed non est necesse malefactorem hoc notorie fecisse: vel notorium esse. ideo iudex inquirit an persona denunciata illud crimen fecerit necne: & sic cõcordat opiniones.

Augusti. ¶ Tu autẽ in hac materia adde & dic ꝙ imo de iure ciuili nemo admittit ad denunciandũ nisi sit deputatus de publico: & opus est ꝙ crimen sit notorium. Et iste est casus in d. l. ea quidem. & ibi Bal. summat hoc modo illũ text. sed de iure canonico quilibet bone fame motus bono zelo admittitur ad denunciãdum precedente primo admonitione charitatiua: per text. in c. qualiter & quãdo. el. ij. extra de accu. Et ideo Ange. in d. l. ea quidẽ. in prin. dixit in foro ciuili seruabis leges: in foro canonico seruabis canones. Et hoc est qꝺ voluit dicere Gandi. in trac. malefi. in rub. qualiter procedatur in maleficijs per viam denũciationis: & Spe. in ti. de denunciatione. §. j. in. j. & ij. col. qui ponit de denunciatione iudiciali.

14 Denunciatori an credatur: & sic an denunciatio habeatur pro plena probatione.

15 Officiali creditur & eius dicto stat: & sic statuto hoc expresse dicatur intelligit donec denũciatus probauerit cõtrarium.

16 Denunciatori an credatur donec probetur contrarium: & ꝯtrarium probari potest etiam si statuto caueatur quod eius dicto vel iuramento stari debeat.

17 Stante statuto ꝙ stet dicto alicuius: põt probari cõtrariũ.

18 Statuto dicente ꝙ de dãno dato stetur iuramento accusatoris vsqꝫ ad quantitatẽ decem librarum licet accusator iurauerit: tamẽ iudex poterit taxare prout sibi videbitur falsitatem vel calumniam continere.

19 Si inquisitor heretice prauitatis aliquem de heresi condẽnauit & ad iudicem secularem remisit puniendum: an requiratur nouus processus.

14 **Ange.** ¶ † Quero an denũciatori credat & sic de effectu huius denũciationis: an habeat pro plena probatione. Bar. in l. diuus. in ver. quero quis sit effect⁹ denũciationis. cõcludit ꝙ talis denũciatio in delictis grauibus nõ facit plenam fidẽ. d. l. ea quidem. si vero delicta non sunt grauia. Bar. distinguit qꝛ aliquãdo ponit denũciator ad denũciandũ illud qꝺ inuenit vere & illud qꝺ ipse vidit exẽplum mittit aliquis ad inuestigandũ ludentes per ciuitatẽ: & tunc credit tali officiali referentj: vt. d. §. quies. Si vero nõ mittit ad referendũ que vidit: sꝫ que auditu ꝑcipit ex relatu aliorũ: & tunc ei nõ credit ad puniendũ, sꝫ ad inquirendũ.[b] vt. d. l. diuus. sed de hoc latius ꝑ Bart. in d. l. diuus. in ver. sed qm̃ dixi. sed fortius nec etiã credit iudici: sicut dicimus in inquisitore heretice prauitatis qui cõdemnatũ de heresi tradit puniendum iudici seculari: nam tunc iudex secularis nõ tenetur stare ꝓcessui inquisitoris: sed põt de nouo crimẽ examinare & nouũ ꝓcessum facere in auf. de san. epis. in §. si vero crimẽ. ita dicũt Guil. & Bar. in d. l. diuus. sed Sali. in d. l. ea quidem. in prin. in ver. decimo quero dicit caue tibi qꝛ d. §. si vero crimen. loquitur qñ eps̃ remittit degradatũ condẽnandum: nos vero loquimur in iam condẽnato: cui⁹ executio mandat iudici seculari: tñ non habet ipse cognoscere de viribus sententie: sicut nec in ciuilibus cũ vnus iudex alij rescribit vt exequat rescribẽtis sententiã: vt. C. de iudi. l. ꝑperandum. §. finaũt reus. & ꝑ hoc bene facit. c. super eo. de here. li. vj. vbi dꝛ ꝙ heretici[c] deprehensi per inquisitorẽ sine vlla audiẽtia relinquant iudici seculari executori: & sic merus est iudex secularis: vt est casus in c. inqsitionis tenor. de hereti. lib. vj. vbi dꝛ ꝙ sententiã inquisitoris vel epi iudex secularis debet sine mora contra ipsum de heresi dãnatum executiõi mãdare. Preterea caue fm Sali. ibi lꝫ cognitio & condẽnatio de heresi olim spectaret ad iudicẽ secularẽ: vt. l. cũcti. & l. quicũqꝫ. C. de heret. tñ secus est hodie de iure canonico: sed ad inquisitorẽ heretice prauitatis vel ad epm̃ tñ: ita ꝙ non ad iudicẽ secularem: & ideo cessaret. §. si vero crimẽ. & ibi no. glo. & habet locũ. §. ibi sequens: vcꝫ. §. si autẽ ecclesiasticum. est autẽ crimen heresis ecclesiasticũ tantũ: vt habet in d. c. ¶ Et aduerte ꝙ inquãtum supradictũ est fm Bar. ꝙ creditur officiali quãdo mittitur ꝑ ciuitatem ad videndum ludẽtes vel portantes arma. nam hec doctrina venit limitanda per quandam auream decisionẽ Ia. de but. in l. j. C. de re iudica. vt refert Sali. in d. l. ea quidẽ. in d. loco. & in d. ver. vcꝫ

15 quod † credit & dicto ei⁹ statur & si statuto hoc expresse dicatur intelligit donec denũciatus[d] ꝓbauerit cõtrariũ. d. l. j. C. de re iu. Et in hac materia pulchre hoc no. Ang. & Imo. in l. qui bona. §. qui dãni. ff. de dam. infe. & ibi ꝯcludit Imo. ꝙ aut statutũ vel. l. dicit stari debere simplici dicto alicui⁹. aut stari debere sacramẽto alicuius. Primo casu videtur ꝙ intelligat stari debere in dubio: nisi aliud in ꝯtrariũ ꝓbaretur: etiã si forte sit talis qui sit officialis & iurauerit fideliter exercere officiũ per no. per Ia. de bu. in l. j. C. de re iu. ¶ Secũdo casu principali aut lex vel statutũ vult stare sacramento alicuius precedẽte cõtumacia alterius cum dolo de qua cõstat: & tunc videt ꝙ stari debeat iuramẽto nec contrariũ probari possit ꝑ ea que habent in auf. sed nouo iure de seruis fug. & l. si quãdo. C. vnde vi. & c. fi. extra ꝙ me. cau. & hoc operat delictũ delinqnentis: de cuius delicto alias cõstat, aut nõ cõstat aliter de delicto. Et tunc aut lex dicit in subsidium stari debere sacramẽto & non põt probari cõtrariũ. c. statutũ. §. j. de rescri. li. vj. & in Spec. de offi. iudic. in fi. & ibi per Io. and. ratio qꝛ iuramẽtũ etiã succedit in locũ alterius ꝓbationis: & nõ est dubiũ ꝙ si alia probatio fieret nõ posset cõtrariũ probari: aut lex vel statutũ dicit simpliciter stari sacramento. Et tũc si sumus in spiritualibus poterit iudex ex officio nõ obstante sacramẽto inquirere veritatẽ per supradicta: aut nõ in spiritualibus: & tunc si expresse nõ disponat in casu quo querit: sed fit extensio per quandã similitudinẽ: tunc videtur posse probari contrarium per not. per Ioan. and. in c. ij. de iureiur. aut expresse disponit in casu quo queritur: & tunc est dubium. Nam videtur qꝺ amplius non debeat agitari ne periurium detegatur: vt. l. nam & postea. §. j. ff. de iureiurã. ꝙ tamen intellige vt. s. dixi: aut aliter constet de maleficio: aut non vt plene colligitur ex not. per Imo. in d. l. qui bona. §. qui damni.

Augusti. ¶ Et ita in hac difficultate quieuit spiritus horum patrũ nostrorũ. ¶ Sed qꝛ hec materia quotidiana & vtilis est ideo altius scribã in hac materia & multa allegabo istis incognita. ¶ Tu ergo in hac materia adde primo qꝺ Gand. in tract. maleficiorũ. sub rub. qũo de malefic. cognoscatur per denuncia. in. j. & ij. col. late disputat istam materiã, an istis denunciatoribus credatur: & saltuarijs, & syndicis: & ibi dicit qꝺ licet de cõsuetudine seruetur fm varietates locorũ qꝺ ipsis creditur, tamẽ videtur qꝺ de iure non est ipsis credendũ: qꝛ habet loco vnius testis & vni testi nõ creddit. l. iurisiurandi. C. de testib. Item soli arbitro nõ credit. l. ne in arbitris. C. de arbi. Itẽ hoc videtur velle Accur. in l. ea quidẽ. C. de accu. Itẽ vbi agitur de crimine ꝓbationes debẽt esse luce meridiana clariores. l. sciant. C. de ꝓba. & econtra ꝙ ipsis credat arguit qꝛ iurauit bene & legaliter suũ officiũ exercere: vnde nemo presumitur immemor salutis eterne. l. fi. C. ad. l. iul. repet. Itẽ omnia que in iudicio agunt solẽniter presumuntur acta. l. sciendum. ff. de verbo. oblig. Item pro hac parte solet allegari in d. l. ea quidẽ. vnde pro cõcordia dicit Gandi. ꝙ si isti syndici sunt deputati

a ¶ In scriptis. addꝺ tu circa hoc & vide Alexã. de imo. in cõsil. lxxj. in. iij. volu. Ber.

b ¶ Sed ad inqrendũ. adde qꝺ Bar. in d. l. diu⁹ sequit do. Alex. in consil. j. in. iij. volu. Ber. Additio.

c ¶ Heretici. vide Augu. ĩ. in sua addi. in fi. & que ibi ponit Hiero. chu.

d ¶ Denũciatus. adde tu & dic ꝙ statutũ pt dispo nere ꝙ stetur dicto saltuarij vel officialis. ita Fulgo. in ꝯsi. cxxxvj. in. iij. col. & quid operet tale statutũ & qualr denunciare debeat & qualiter fides de denũciatione iudici sit faciẽda ꝑ Alexã. late in ꝯsil. lxxj. in. iij. vo. & ꝙ probatio facta ꝑ iurm̃ vigore statuti possit reprobari. voluit Ro. 1 ꝯsi. cij. & vide circa hoc Alex. de imo. in d. §. dãni. Ber.

deputati ad denunciandũ maleficia tantũ ꝛ ipsis nõ credi-tur: aut officiũ horũ nõ consistit tantum in denũciando: sed in inquirendo ꝛ cognoscendo vt quoties ipsi vadunt cũ no-tario vel iudex cũ familia discurrendo ciuitatẽ de nocte ꝛ vi-det ꝛ inuenit aggressorẽ vel maleficiũ cõmittẽtes aut hoĩes euntes de nocte vel arma portantes vetita vel victualia vel alia vetita per statutum. nam tũc ꝛ eo casu satis dici põt: ꝛ videt̃ tale esse indiciũ ex quo iudex vel potestas possit sentẽ-tiam diffinitiuã ferre nulla alia super eo excessu probatione reperta qm̃ tale factũ dicit̃ esse iudici notoriũ ꝛ sibi videt̃ de eo excessu cõstare nõ vt priuato, sed vt iudici: ar. ff. finiũ reg. l. si irruptione. §. fi. ꝛ. ff. de offi. presi. l. illicitas. §. veritas. satis dr̃ cõstare de crimine qd̄ oculis subiicit̃ iudicis more iudicia rio inquirẽtis: cũ oculoꝝ inspectio pro quadã specie ꝓbatio-nis habeat̃ lege. l. q̃ tutores. C. de admi. tut. nõ obst. qd̄ dictũ est supra ꝙ officialibus nõ est credendũ: vt. l. diuus. ff. de cu-sto. ꝛ exhi. reo. ꝛ. C. de accu. l. ea quidẽ. qꝛ illud videt̃ intelligi cũ officialis suũ officiũ solũ in denũciando ꝛ nõ inquirẽdo ꝛ cognoscẽdo cõsistit: ar. l. j. §. quies. ff. de offi. pre. vrb. ꝛ. l. ma-

16 gis puto. §. ne tamẽ. ff. de reb. eoꝝ. ❡ † Sed aduerte inquan tum. d. Ange. s̄. tetigit illã difficultatẽ an eis credat̃ donec probet̃ ꝯ̃riũ: ꝛ si cõtrariũ probari põt: etiã si statuto cauet̃ ꝙ eius dicto vel iuramento stari debeat: qꝛ iste est pulcher passus ꝛ quotidianus, ideo latius ipsum examinabo: qꝛ se-pe occurrit de facto: ꝛ primo vide. d. Abb. in consil. suo. lij. ꝛ adde inquãtũ. d. Ang. hic refert illã doctrinã Jmo. in. d. §. qui dãni. q dicit ꝙ si statutũ vult ꝙ stet̃ sacramẽto alicuius precedente dolo vel cõtumacia alicuius ꝯ̃ quẽ iurat̃ de quo dolo vel delicto cõstat ꝛ tunc nõ põt probari ꝯ̃riũ ꝯ̃ iura-mentum: dic ꝙ Jnn. tꝫ cõtrariũ in. c. fi. extra qd̄ met. cã. quẽ sequunt̃ Jo. an. ꝛ. d. Ant. de but. ibi qꝛ imo si iurãs taxabit vltra debitũ iudex nõ obstãte iuramẽto faciet taxationẽ iu-stam. ꝛ lꝫ Jmol. in. d. §. q dãni. nitat̃ reprobare snĩam Jnn. tamẽ allego ipsummet Jmo. approbasse illã snĩam Jnn. in hac materia. nam Jmo. in. l. qd̄ iussit. ff. de re iudi. approba-uit snĩam Jnn. in. d. c. fi. ꝛ ipsemet Jmo. in. d. c. fi. dixit hoc. ꝛ Jmo. in. l. ait ꝑtor. §. j. ff. de re iudic. nec ob. d. auẽ. sed nouo iure. qꝛ ille tex. dꝫ intelligi quãdo fuit iuratũ ꝛ pars aduersa nõ ꝯ̃dixit ꝛ ꝓbationes in ꝯ̃riũ nõ fecit: ꝛ hec pars corrobora tur ratiõe viua: qꝛ est maior dolus falsum iurãtis: qui par-tem ꝛ etiã Deũ offendit. c. debitores. de iureiu. l. ij. C. de reb. credi. ꝙ sit cõtumacia illius qui tantum iudicem contemnit dolus enim culpe preponderat. l. item si obstetrix. §. fi. ff. ad l. aquil. ꝛ non lꝫ aduersus delinquẽtem se vindicare per vi. delicti seu periurij. l. si quis a se fundũ. C. ad. l. iul. de vi. ꝛ sic ista videt̃ esse cõis opi. ꝛ Ro. in. d. §. qui dãni. videt̃ approba re istã sententiã: licet Jmo. in. d. §. q dãni. videat̃ aliter intel

17 ligere dictũ Jnno. in. d. c. fi. ❡ † Jtẽ inq̃tum supradictũ est ꝙ si statuto cauet̃ ꝙ stetur dicto alicuius ꝙ tũc põt ꝓbari ꝯ̃trariũ. ❡ Adde ꝙ etiã istã sentẽtiã tenuerũt Bal. ꝛ Sali. in. d. l. j. C. de re. iur. ꝛ Pau. de ca. per illam glo. in. l. ij. §. si ab-sens. ff. si ex nox. cã. aga. ꝛ sequit̃ Bal. in. l. pe. C. de peri. tut. vbi ꝓ hoc adducit multa. ꝛ Ang. in. l. diuus. de testa. mili. ꝛ Pe. de anch. in repetitiõe. c. canonũ statuta. extra de cõsti. in ver. vlteriꝰ quero statuto cauet̃ quicquid in hoc articulo dixerint Ja. de are. ꝛ Cy. in. l. j. C. si aduersus libertatẽ. limi tarẽ tñ predicta nisi statutũ vltra figeret pedes ꝓhibens cõ trariũ posse probari: ar. l. fi. circa principiũ cũ ibi notatis. C. arbi. tut. ꝛ. l. diem proferre. §. stari. ff. de arbi. nisi qs vellet ꝓ-bare ꝑ modos ꝑ quos admittit̃ ꝓbatio cõtra presumptionẽ iuris ꝛ de iure que regulariter nõ recipit ꝓbationẽ in cõtra-rium: de quibꝰ modis tangit̃ per Ro. in. l. si duo. ff. de acqui. here. ꝑ modernos in. l. inter stipulãtem. §. j. ff. de ver. obli. per glo. in auẽ. sed iam necesse ꝛ in corpore vnde sumit̃. C. de do. ante nup. ꝛ ibi per doc. ꝛ per doc. in. c. ei qui. extra de spõsa-libus. ꝛ Albe. de rosa. in. ij. parte statutoꝝ. q. õne. xij. ibi tenet qd̄ põt ꝓbari cõtrariũ: nisi statutũ expresse vellet ꝙ oĩno cre datur officiali denũcianti vel accusanti. sed dubiũ est maxi-mũ. quid si statuto cauet̃ qd̄ stetur sacramẽto alicuiꝰ: an sta

18 bitur donec ꝯ̃trariũ ꝓbabit̃. ❡ † Addatis vltra supra alle-gata ꝙ Ang. in auẽ. de exhibẽ. ꝛ introdu. reis. in prin. dicit ꝙ lꝫ statutũ dicat ꝙ de damno dato stetur sacramẽto accu satoris vsqꝫ ad quantitatẽ decẽ librarũ. certe licet accusator iuret: tñ iudex poterit illud iuramentũ taxare ꝓut sibi vide-bitur tale iuramentũ falsitatẽ vel calumniã continere. ꝛ hoc dicit probari per illũ text. ꝛ per tex. in. d. §. qui dãni. ꝛ idẽ di-cit Ange. in. l. qui vas. in prin. ff. de fur. qui per illũ tex. dixit ꝙ lꝫ de iure cõi vel ex forma statuti de robaria stari debeat sacramẽto passi furtum vel robariã si tñ accusatus ꝓbat de vera estimatione nõ est standum sacramẽto. Et idem dicit in saltuario ꝙ super dãno dato debet stari eius sacramẽto tamen veritate ꝓbata receditur a iuramento: licet Ja. in. l. j. alias. ff. C. si aduer. liberta. dixerit standum esse sacramẽto sed puniẽdum esse saltuarium: ꝛ qd̄ dixit Ang. in. d. l. q vas. ꝛ idem dixit in. l. qui restituere. ff. de rei ven. cõfirmatur hec sententia autoritate Bal. in. c. j. in. j. col. in titu. si de inuestitu-ra inter do. ꝛ vas. lis oriatur: qui dicit ꝙ si statuto cauetur ꝙ stetur iuramẽto alicuius nisi statutũ figat pedes ibi ꝛ no lit vltra de periurio inquiri. Poterit ꝓbari cõtrariũ: allegat no. per Ja. de bu. in. d. l. j. C. de re iudi. ꝛ idem Bal. in. l. j. C. de re. cre. ꝛ ibi expressius Sali. ꝛ Sali. ibi allegat Ja. de bu. in. d. l. j. ꝛ. ij. licet Ja. de are. contrarium dixerit in. d. l. j. C. si aduer. liber. idem dixit Pe. de anch. in regula, semel malus. de reg. iur. lib. vj. in. iiij. charta. ꝛ Sali. in. d. l. ꝯ̃tra negãtem. C. ad. l. aquil. ꝛ idem dixit. d. Abb. per illum tex. ꝯ̃iuncta gl. in. c. proposuisti. extra de ꝓbationibus. ꝛ idem dixit domi. Abb. per illum tex. in. c. cõtinebatur. extra de despõ. impu. ꝛ ibi reprehendit doctrinã Ja. de are. in. d. l. j. C. si aduer. li-ber. ꝛ vide que dixit Ang. in. l. videamus. §. iurare. per illam glo. ff. de in litem iurã. ꝛ Pau. de ca. in. l. fi. ff. de pretor. stip. Et de materia pulchra verba Bal. in. l. fi. ff. ꝙ me. cau. Sed adde ꝙ contrariam sententiam tenuit Albe. de rosa. in ele-ganti suo opere statutorum in. ij. parte. q. lxxxij. que incipit, sed pone statuto Bononie cauetur. vbi dicit de dãno dato scholaribus stetur eorũ sacramẽto ꝛ dãnum fuit modicũ ꝛ scholaris iurauit de maiori summa ꝙ iudex facta inquisitio ne veritatis nõ retractabit illud iuramentũ. Jdẽ dicit Alb. de rosa. in. d. l. j. C. si aduer. liber. ꝛ dicit ꝙ ad hoc allegat. l. j. ff. si mes. fal. mo. di. idem videtur velle Bal. in. d. l. ait pretor. in prin. ff. de iureiu. ❡ Et aduerte qꝛ in hac materia ego scri psi vltra oẽs doc. in. d. l. qui bona. §. qui dãni. ff. de dã. infec. Jdeo me remitto ad dicta per me ibi. ❡ Et aduerte ꝙ licet statutum velit quod denũciatori credatur tñ poterit oppo-ni ꝙ est forensis pauper ꝛ bannitus ꝛ alia: ita cõsuluit Pe.

19 de ancha. in cõsi. suo. ccccxvij. ❡ † Et inquantũ supradictũ est: an si inquisitor heretice prauitatis condẽnauit aliquem de heresi ꝛ remisit ad iudicem secularem vt eum puniat an requiratur nouus processus. ❡ Adde oẽs doct. in. l. magi-stratibus. ff. de iuris. om. iudic. ꝛ in. l. diuus. ff. de custo. ꝛ ex-hibi. reo. ꝛ Bar. in. l. j. ff. si quis ius di. nõ obtempera. ꝛ vide glo. ꝛ Bald. in auẽ. clericus. C. de epis. ꝛ cle. ꝛ Ange. in. d. l. diuus. dicit ꝙ canoniste tenẽt cõtra opi. Bar. ꝛ vide Pe. de anc. in. c. at si clerici. extra de iudi. ꝛ Jmo. in. c. j. de offi. ordi. vbi respõdet ad. d. §. si crimen. Et aduerte quia Jmol. in. d. c. j. dicit ꝙ canoniste cõmuniter tenent opi. Bar. ꝛ de mate ria per Ang. in. l. j. C. de exhiben. reis.

20 Denunciatores an debeant probare quod denunciant.

20 **Ange.** ❡ † Quero an isti denũciatores debeãt pro-bare qd̄ denũciant: ꝛ dic qd̄ sic de iure in di-cta. l. diuus. ꝛ. l. accusationẽ. §. denũciatores. ff. ad turpi. sed vsus hoc nõ admittit: sed solum noĩa testium qui scire ꝑpe-trata dicũtur post denunciationem in eadem schedula scri-bunt. Jta dicit Sali. in. d. l. ea quidem. in prin. ver. xij. quero an denunciatores. ꝛ ibi Sali. inquit omissis verbis Barto. in. d. l. diuus. qui minus ꝑfecte loquitur in hac materia qd̄ aut denũciatores nõ probant: quia nec cause assistunt: imo deserunt ꝛ tunc propter desistentiã pena turpiliani sunt pu niendi. d. §. denũciatores. qui sic debet intelligi vt faciat ad titulum: aut nõ probant: quia testes denunciationem non probant. Et tunc aut queris an pena talionis puniatur: ꝛ dic ꝙ non. d. l. ea quidem. que dicit ꝙ non tenetur se subscri bere: aut queritur an extraordinarie puniatur: ꝛ tunc aut eorum calumnia est presumpta ex defectu ꝓbationum aut est euidens: si presumpta ꝛ tunc aut denunciator est volun tarius: ꝛ est extra ordinem puniendus: nisi purget suam in-nocẽtiam: vt in. c. fi. extra de calum. aut est necessarius quia ex necessitate officij hoc facit: vt. d. l. ea quidem. ꝛ tunc pre-sumpta calumnia nõ tenetur seu nõ punitur: vt. d. l. diuus. in fi. quod intelligit Bartol. extra ordinem iudicis arbitrio d. c. fi. ꝛ. l. j. de var. ꝛ extraordi. cri. ꝛ Salic. ibi dicit iudicem ex qualitate calumnie ꝛ doli: ꝛ ex circunstantijs seuerius pe nam falsi quandoqꝫ iniungere posse: argu. l. j. in prin. in ver. fi. ꝛ. iij. ff. de falsis.

Augusti. ❡ Adde tu ꝙ vera est ista cõclusio ꝙ denũciator qui cõpellitur accusare vi-gore officij ex debito non punitur tanquam calumniator si deficit in probatione propter regulam traditã in. l. ij. C. qui accusare. ꝛ ideo per illam. l. doc. ibi in. d. l. ij. ꝛ canoniste ma-xime do. Anto. de but. in. c. cum dilecti. extra de dolo ꝛ con-tuma. in fi. vltime col. tradunt istam regulam quod ille qui

accusat aliquem propter necessitatem officij, excusatur a pena calũnie. intelligo ego de presumpta calumnia. ¶ Adde tñ quod si syndicus deficeret in probãdo qui scienter aliquẽ falso accusauit vel denũciauit z sic probare non potuit tenetur pena falsi. ita dicit Bal. in. l. ij. C. de errore aduo. in prin. z Bar. melius per illum tex. in. l. lege cornelia. §. fi. ff. de fal. z de materia vide aliquid per do. Anto. de bu. in. c. licet hely. extra de simo. in. v. co. ver. opp. ¶ Secũdo videtur ꝙ isti denũciatores desistentes debeãt puniri. Et in hac materia in proprijs terminis, adde glo. z ibi omnes docto. in. c. ij. extra de calũ. z per Albe. de rosa. in rub. C. de monopolijs. sed latissime posuit istam materiã Albe. de rosa. in. ij. parte statutorum questione. cxviij. qui multas decisiones allegat.

21 Iudex an possit recipere in testem in processu inquisitionis ipsum denunciantem.

21 **Ange.** ¶ † Quero an iudex possit denũciantem recipere in testem in ꝓcessu inquisitionis: dicit Bart. ꝙ sic in. d. l. diuus. p. c. lz hely. extra de simo. sed Sali. in. d. l. ea quidem. ver. xiij. quero. dicit ꝙ opi. Bar. est vera si iudex nõ procedit super denunciatione: sed inquirit ꝓpter denunciationem z famã eius aures reuerberantem. ita qꝺ modo sub dissimulatione transire non potest: z ita loquitur ca. licet hely. sed vbi super denũciatione procedit: z tunc denuncians debet denunciare per idoneos testes z non per se ꝓbare: vt. d. l. diuus. z. d. l. ab accusatione. §. denũciatores. patet ratione ꝙ isto casu si nõ probat denunciata est puniẽdus: vt. s̃. dictum est in proxima questione: z per cõsequens nõ est legitimus testis. ex quo tu iudex sumas cautelam qꝺ qñ nõ haberes de delicto alium testem idoneum nisi officialem positum ad denũciandum ꝙ non procedas super ipsa denuncia per viam denuncie: sed per viam inquisitionis ex mero officio propter publicam famã precedentem: z poteris dictum syndicum denunciantem in testem examinare. quod tene menti.

a **Augusti.** ¶ Tu in hac materia adde text. in terminis[a] z ibi Bal. in. c. in omni negotio. extra de testi. vbi est tex. cõiuncta glo. ꝙ denũciator põt esse testis: z ideo illũ tex. põderauit ibi Bald. ꝙ syndicus ville q habet denũciare maleficiũ: potest etiã testificari de visis per eum: qꝛ aliud est officium publici syndici aliud testis. Item denunciat secundum cõscientiam publicam sed testificatur scꝺm propriam z sunt officia compatibilia ar. l. si cõsul. ff. de adop. vnde non dubito: ꝙ siue procedat iudex per viam inquisitionis facta denũciatione: siue super ipsa denunciatione z syndicus facto maleficio quod maleficium propter officium suum tenetur denũciare: tñ si vidit etiam fieri maleficium quod de suo visu poterit testificari: qꝛ ista sunt diuersa: vt dicit Bal, in. d. c. in omni negotio. non ob. quia si non probat punitur. nam respondeo hoc falsum: quia imo excusatur a presumpta calumnia: vt. s̃. dixi in proxima questione: z sic approbo indifferẽter dicta Bar. in. d. l. diuus. quicquid dicant hic Sali. z do. Ange.

22 Confessio facta coram officiali denunciante vel remittente ad competentem an sit sufficiens ad condemnationem.

22 **Ange.** ¶ † Quero an cõfessio facta coram tali officiali denunciãte vel remittẽte ad iudicem ad quem spectat denunciatio sit sufficiens ad ipsius cõdemnationem. Salic. in. d. l. ea quidem. in prin. in ver. iiij. quero an confessio: dicit ꝙ nõ tanꝙ̃ facta corã iudice incõpetenti[b]: vt. d. l. diuus. z ibi no. Bar. in. l. magistratibus. de iur. om. iudi. vbi etiam dicit ꝙ quãdo inquisitor heretice prauitatis tradit iudici seculari decapitandum aliquẽ de heresi ꝙ non debet stare processui z cõfessioni facte coram dicto inquisitore sed de nouo faciat coram se cõfiteri: alias talis cõfessio non noceret delinquenti. dicit tñ. d. Ange. qꝺ talis cõfessio duo operatur. vnum est ꝙ est tante potẽtie ꝙ talis cõfessio facit indicium tale quod põt poni ad torturam sine alio indicio arg. gl. in. l. capite quinto, ff. de adul. z ibi Bart. facit qꝺ no. in. l. ictus fustiũ. ff. de infami. ¶ Secundo operatur ꝙ cogit̃ postea corã iudice ordinario z cõpetenti in tali sua cõfessione ꝑseuerare: vt not. Inno. in. c. at si clerici. extra de iudi. qꝺ bene nota qñ syndicus ville malefactor cõfessus est delictũ, quod talis cõfessio facta coram officiali licet non in iudicio ordinario z competenti: habet dictos duos effectus.

Augusti. ¶ Tu autẽ in hac materia adde ꝙ iste cõclusiones videntur false: ꝙ imo talis confessio facta corã iudice incõpetenti nullũ effectum possit operari. nã hoc probatur, qꝛ ea que sunt facta in iudicio reprobato nullũ habent effectum: ar. l. non dubium. C. de legi. Preterea ꝓ hac parte est casus in. c. at si clerici. extra de iu. in verbo, aliquatenus. quem tex. ibi, ad hoc ponderauit do. Anto. de bu. z mouetur etiã ar. c. cũ super. extra de officio deleg. z ideo Bal. in. d. c. at si clerici. dixit ꝙ hoc relinquitur arbitrio iudicis. vtrum propter talem confessionem malefactor possit torqueri vt perseueret in tali cõfessione. sed Imo. in. d. c. at si clerici. dicit cõem opinionem esse cõtra opinionẽ do. Ant. de bu. licet sua opinio videatur verior de iure. z verum dicit Imo. qꝛ cõmunis opinio est in contrariũ pro qua vltra doc. allego ꝙ Bal. in. l. clarum. C. de autoritate prestãda. idem tenuit etiam Bal. in. l. j. in pe. col. C. de cõfessis. Et Ang. in sua disputatiõe que incipit, astensis miles. in. ij. co. z Bal. in. d. l. magistratibus. qui dicit ita debere intelligi dictum Inno. in. c. per inquisitionem. de elec. z in. c. cũ super. extra de cõfessis. z Ang. z Pau. de ca. in. d. l. magistratibꝰ. hoc idem tenuerũt. z Ange. in. l. j. C. de cõfessis. qui pro hoc allegat glo. in. d. l. ictus fustium. ff. de infamibus. z Ang. in l. j. ff. de cõfessis. Limito tñ istam cõem sentẽtiam, nisi talis cõfessio esset facta calore iracũdie: qꝛ nõ preiudicaret in aliquo cõfitenti per glo. in. c. ex literis. extra de diuortijs. ita dixit. d. Abb. in. d. c. at si clerici. Scꝺo limito[c] hec ꝓcedere vbi talis cõfessio emanasset ad eundem effectũ. secus si ad aliũ: qñ quis negare potest id qꝺ semel est cõfessus ad aliũ effectum: vt est gl. notabilis in auten. Item possessor. C. qui potio. in pigno. habe. z ita singu. limitabat istã cõem sententiã Ang. in. l. j. C. de confes. sed aduerte qꝛ dubito de ista limitatione ꝑ doctrinã Bart. in. l. ij. ff. iudica. sol. Et per glo. no. in l. z qꝛ. §. fi. in ꝟbo, preludia. ff. de interroga. act. vbi habetur ꝙ cõfessio facta in vna causa: z sic ad effectũ illius cause nocet in alia saltem quoad presumptionẽ z indicium nec ob. glo. in. d. auf. Item possessor. qꝛ bene verũ est ꝙ quis põt negare qñ cõtra suã cõfessionẽ fuit iudicatũ alias nõ: z ita declarat Bar. per illũ text. in. l. papi. §. sed nec impuberis. ff. de inoffi. test. z Inno. in. c. mulieri. extra de iureiur. ¶ Itẽ adde ꝙ tertio[d] limitabat Ange. istã cõem sententiã in. d. l. j. C. de cõfes. nisi malefactor ꝯfiteret̃ corã iudice penitus incõpetenti cuius iurisdictio nec expresse nec tacite põt prorogari: qꝛ clericus corã iudice laico cõfitetur: z ita intelligit text. in d. c. at si clerici. z Io. an. hoc voluit in addi. Spe. in tit. de cõfessis. §. sequitur in versi. v. Et hoc modo põt saluari opinio do. Ant. de bu. in loco supra alleg. licet Inno. in. d. c. per inquisitionem. z Ange. in. d. l. j. ff. de cõfess. indistincte loquãtur. ¶ Sed aduerte cõtra istam limitationẽ expresse adduco text. in auten. de sanctissimis epĩs, in. §. si vero crimen. in ver. prius ciuilem iudicẽ habeat. quẽ tex. ibi põderauit Ange. in proprijs terminis: vbi si corã iudice laico clericus est cõfessus z factus sit processus debet remitti ad episcopũ ille clericus cũ illo processu z ibi super illo processu epĩs debet se fundare. alias limitationes in hac materia poteris colligere ex dictis Inno. in. d. c. at si clerici.

23 Absolutoria lata super denunciatione: an prosit reo sicut absolutoria lata super accusatione.

23 **Ange.** ¶ † Quero an absolutoria lata suꝑ denunciatione prosit reo sicut absolutoria lata suꝑ accusatione. z Sali. in. d. l. ea quidẽ. in versi. quero an absolutoria dicit qꝺ doc. dicunt ꝙ sic. ¶ Addunt aliqui qꝺ cautus iudex nõ debet eum absoluere sed pronũciare denunciatorem minus bene retulisse: z sic reiterato denũciari vel accusari poterit: sed Sali. in. d. l. ea quidẽ. dicit hoc non esse verum: qꝛ etiam si procedit super denũciatione absolui debet in vtroqꝫ casu. d. c. licet hely. z sic est eadem ratio sicut in accusatore: qꝛ de qua re zc. z. l. de qua re. ff. de iudi. nec ob. d. l. diuus. qꝛ loquit̃ ibi respectu denunciationis an veniat puniendus necne: vt ibi ptꝫ ex sequentibus. Et ita voluit Bar. in. d. l. diuus. in versi. vlterius quero an absolutoria.

Augusti. ¶ Tu autem in hac materia adde qꝺ vera est conclusio. Sali. in loco supra allegato: per text. z per ea que ibi notantur in. l. si cui. §. j. ff. de accusa. vbi dicta in illo. §. extendunt̃ etiam ad alios modos per quos delicta puniunt̃ vt absolutoria illa lata prosit ipsi reo: z ad hec possunt adduci multa iura que allegantur ibi in glossa.

24 Syndicus denunciauit vnum deliquisse qui nõ deliquerat subductꝰ instigatione aliquorum: an teneatur denũciator.

24 **Ange.** ¶ † Quero syndicus denunciauit vnũ deliquisse z non vere quia non deliquerat subductus instigatione z dictis aliquorum: an teneatur denũciator: istam questionem mouet Barto. in. l. athletas. ff. de fal. vbi concludit quod aut talis instigatio siue notificatio fuit facta a personis quibus verisimiliter debet credi z tunc excusatur[e]. l. qui cum maior. §. penul. fina. ff. de bonis liber.

alias

a ¶ In terminis, adde tu z vide ꝑ Franc. de are. in consi. suo. xiij.

b ¶ Iudice incõpetenti. adde tu z vide Franc. de are. in consil. cl. z ibi an valeat vt extraiudicialis: z Ange. in cõsi. clxxviij. z cõsilio cxcvij. Cepo. ꝯsi. xj. Io. de ana. cõsil. xij. z ibi Lud. bolo. Alex. cõsil. xiij. z consi. xcvj. in. j. volu.

c ¶ Scꝺo limito. ad hanc limitationẽ vide Alex. in cõsi. xiij. z ꝯsi. xcvj. in. j. volu.

d ¶ Itẽ adde ꝙ tertio. cõtra hãc limitationẽ vide Cald. in cõsil. vj. in tit. de cõfess. z Abb. in ꝯsi. xxv. in fi. ꝟbis. Ber.

e ¶ Excusat̃. adꝺ z viꝺ Panor. in consilio. lxxviij. Ber.

alias secus.d.l.athletas. facit quod no.Bar.in.l.athletas. §.j.ff.de infami.

Augusti. ¶ Tu in hac materia hic adde tex. cõiuncta glos.in.l.penulti.ff.de his qui. vt indi.⁊ per Ja.de are.in.d.l.athletas.ff.de falsis.

25 Syndicus si accepta pecunia aliquem denũciauit falso: mi
nuendo vel aggrauando delictum: tenetur pena falsi.

Ange. ¶ †Quero syndic⁹ accepta pecunia aliquẽ denunciauit falso: intelligo falso aliquid minorando de delicto vel aggrauando delictũ vltra qualitatẽ delicti ⁊ dicit Bart.in.l.lex cornelia.ꝑ illum text.ff.de falsis. quod tenetur pena falsi.⁊ hoc not.q̃r dicit hic.d.Ange. q̃d semel vidit hoc in ciuitate perusĳ: ꝙ syndicus ad instãtiam vnius potentis ciuis minorauerat delictũ: ⁊ vide Bal.in.l. duobus.§.j.ff.de iureiuran.

Augusti. ¶ Adde quod dixi supra in quã penã incidit iste denũciator: ibi feci mentionem de hac doctrina Bar.in.d.l.lex cornelia.§.fi.

26 Maleficio cõmisso in cõfinibus duarum villarum quis syn
dicus tenetur denunciare dictum maleficium.

26 **Ange.** ¶ †Quero quãdo maleficium est cõmissum in cõfinibus duarũ villarum ⁊ sic in loco cõmuni dictarum villarum quis syndicus teneatur denuucia re dictum maleficium Bal.posuit istã.q.in.l.ĳ.C. vbi de crimine agi opor.qui dicit q̃d vterq; syndicus tenetur denũciare:allegat.l.si vero.§.qui ex morte.ff.de his qui deie. vl' effu. sed tamen sufficit quod vnus syndicus denũciet.Si aũt nemo denũciaret vterq; teneretur,ita dicit Bal.ibi: ex quo infert ꝙ si sunt duo diuersi iudices ⁊ in eorum cõfinibus in loco medio sit commissum delictum ꝙ vterq; iudex potest punire.allegat.l. iuris peritos.§. cum oriundus.ff. de excu.tu. dic vt ibi per eum.

Augusti. ¶ Tu in hac materia adde Albe. de rosa.in auth.qua in ꝓuincia.C.vbi de crimi.agi opor. vbi idẽ voluit ꝙ vterq; iudex cognoscat facto maleficio in cõfinibus.putarẽ tñ ꝙ si vnus inquirit ⁊ punit alter nõ ꝓcedet:per ea que dixit Bal.in.l.iĳ.§.j.ff.de officio prefe.vigi. qui dixit ꝙ licet maleficium sit cõmissum in cõfinibus duarũ villarũ:vtraq; tenetur: ⁊ sic quilibet syndicus denunciabit. sed si vna villa soluit altera liberatur.De.j.q. adde oĩno dicta Albe.de rosa. in questionib⁹ suis.q.clxx.in ĳ.parte que incipit questio disputata fuit ꝑ Richar. malũ. in questionibus statutorum.⁊ ibi ponit si homo mortuus reperitur in illo loco: an presumatur ibi mortuus. ita dixit ibi Albe.in.d.q.⁊ Bal.in.d.l.iĳ.§.j. Item limitarem predicta, quia licet maleficium sit factum in confinibus.tamen si maleficium plus participat ⁊ attingit de cõfinibus vnius ville q̃ alterius,ꝙ isto casu syndicus illius ville in cuius confinibus plus attingit illud maleficiũ teneatur.Et in hoc adduco oẽs leges quas adducit Alber. de rosa.in.ĳ.parte statutorũ.q.cxxxix.in illa.q.quã ipse format qñ aliquis debet soluere collectã in parochia quam habitat ⁊ aliquis habebat domũ in cõfinibus duarũ parochiarum sed plus participabat de vna parochia q̃ de alia. Et in hac materia bene faciũt no.per Albe.de rosa.in questionib⁹ suis statutorum.in.ĳ. parte.q. lxxiĳ. qui dixit ꝙ si statuto cauetur ꝙ villa teneatur de dãno dato. tñ si maleficiũ est cõmissum in cõfinibus duarum villarum vtraq; tenetur si tamen maleficium esset commissum in loco vbi nõ esset syndicus deputatus:tunc proximior ville tenetur denũciare:per ea que dixit Albe.de rosa. in.ĳ.parte statutorũ.q.lxxxv.vbi dixit si villa tenetur emẽdare dãnum, ⁊ dãnum est datum in loco indeterminato. Tũc vicinior villa tenetur:⁊ allegat bonas rationes. Sed in hac materia ⁊ principali.q.adde omnino pulchra verba Bal.in l.si plures.C.de condi.insertis.in.v.col.⁊ Bal.in.l.si quis ex aliena.ff.de iudi.in fi.

27 Statuto dante premium accusanti ludentes ad azardũ:an
debeatur etiam denuncianti.

28 Premium concessum accusanti ludentem ad azardum non
debetur officialibus potestatis.

29 Denuncians crimen:non habebit premium statuti: si est so
cius criminis.

30 Familia potestatis capiens bannitum: nõ habebit premiũ
quod datur capienti bannitum.

31 Statuto dicente:quicũq; reuelauerit tale delictum habeat
tale premium:non comprehenduntur complices.

27 **Ange.** ¶ †Quero sm̃ Sali. in.d.l.ea.quidẽ. in principio in ver.xvj.quero de questiõe Spe. vtrũ si per statutum datur premium accusanti ludentes ad azardum debeatur etiam denuncianti. Spec.in tit.de denũ.§.j. determinat quod sic per.l. cũ patron⁹.§.j.ff. de bo. liber.vbi delator dicitur accusator.nec ob.l.qui cũ maior.§.accusasse. ff. de bo. lib. quoniam respondeo quod Sali. credit verũ in
a denunciatore voluntario non autẽ necessario [a] qui facit ex necessitate sui officĳ: quia premiũ non debet habere nisi expresse caueatur a statuto: quia turpiter dicit recipere is qui gratis tenetur facere.l.ĳ.§.j.ff.de condi.ob tur. causam.pro hoc allegat tex.sing.in.l.si quis in graui.§.vtrum.ff.ad silla. vbi patet quod premia que dantur denũciatoribus: intelliguntur de denunciatoribus spontaneis: non de illis qui de
28 necessitate faciunt:etiã si causatiue hoc faciũt.†Et ideo huiusmodi premia nõ debẽtur familie potestatis: vel alterius officialis ad quem spectat capere bãnitos: pro hoc videtur
29 text.⁊ ibi Bald.in.l.ĳ.C.de ope.liber.† Item quod dicit de spontaneo denũciatore. hoc limita verum nisi fuerit socius
b in crimine[b]: qui sociũ denũciat vt si malefactor semetipsum denũciaret quia tunc nullum premium sibi debetur argu. l.idem est.§.fin. cum.l.se.ff. de cõdictio. ob turpem causam. ⁊ ibi hoc vult Bartol.⁊ vide Bald.in.l.j.C.eodem titu. Et hoc probat text.singu.cum gloss.in.l.j.C.de mulieribus que proprĳs seruis. Et ibi Sali. non ob.verba statuti quod generaliter dat premium accusanti:quia restringuntur dummodo sint habiles.l. vt gradatim.§. etiam si lege. ff. de muneri.⁊ hono.Sed in hac questione principali quando datur premium accusanti an intelligatur etiam concessum denuncianti:dubito.nam licet Sali. teneat quod sic in spontaneo denũciatore ⁊ Specu. indistincte in omni denunciatore dicit habere locum.tamen facit dubium quia etiam si expresse statuto cauetur quod indicãs malefactorem habeat certũ premium qualiter intelligatur indicare vt premiũ habeat. nam nunquam dicitur indicare vt dictum premium consequatur licet vadat ad iudicem vel ad notarium maleficiorum ⁊ dicat quod ille talis cõmisit tale maleficium.Sed requiritur quod expresse accuset:⁊ nisi expresse accuset non dicitur iudicasse vt est text. ⁊ ibi hoc vult Bartol. in.l.lex cornelia.§. si quis libellum. ff. de iniurĳs. Si ergo quando datur expresse premium a statuto indicanti intelligitur dummodo accuset aliter premium non habeat.quãto magis nõ debet dare premium indicanti vel denũcianti, simpliciter si statuto expresse cauetur:quod premium assignetur accusatori.Sed in hoc an si statutum premiat accusatorẽ habeat locum in denunciatore.Rom.in.l.si quis in graui.§.vtrum. ff.ad silla.allegat Joã.and.in addi.Spec.in tit.de denuncia.⁊ arguit primo quod non ex quo nomine ⁊ effectu differunt:non autem effectu tantũ,vt patet in.l.ab accusatione. §.nunciatores.ff.ad turpil.igitur statutum loquens de vno nõ extẽditur ad alium: facit.l.qui cum maior.§.accusasse.ff. de bonis liber.Sed Joã.and.ibi tenet cõtrarium q̃d sequit̃ Ang.in.d.l.diu⁹.⁊ Albe. de rosa.in suo tractatu statutorum. in.ĳ.parte ⁊ hoc per tex.optimũ in.l.patronis.§.qui nomen detulit.ff.de iure patro.Secundo fauore reipublice qui est vt citius inueniantur homines ad accusandum delinquentes: arg.l.eum qui innocentẽ.ff.de iniur.¶ Tertio ꝙ idem effectus ad illationẽ pene in illum delinquentẽ sequitur ex denunciatione quẽ sequitur ex accusatione: vt not.in.l.sepulchri.ff.de sepul.vio.ergo pariter sibi locũ debet vẽdicare statutum q̃d Roma.dicit fore notandum.

August. ¶ Tu autẽ in hac materia adde primo inquantũ dictũ est an statutũ loquens in accusatore habeat locũ in denunciatore.¶ Adde q̃d vera mihi videtur illa cõclusio ꝙ sic ⁊ moueor ex eleganti doctri.
c d.Bar.[c] per illum tex.cõiuncta glos.in.l.quẽadmodũ.C.de agri.⁊ cẽsi.q dicit ꝙ lz lex vel statutũ penale debeat intelligi in proprio significatu: nec extra proprium significatũ possit fieri extẽsio.l.cũ quidã.ff. de libe.⁊ posth.c.odia.extra de regu.iur.tñ si illa lex sit in fauorẽ reipub.ad hoc vt maleficia puniant̃ fiet extẽsio:isto casu si lex esset fauorabilis.Cũ ergo huiusmodi statuta fiant fauore reipub.ad hoc vt prouincia purget̃ malis hoĩbus statutũ loquẽs in accusatore extendetur ad denunciatorẽ:⁊ maxime cũ sc̃do loco pro hac cõclusione videat̃ esse tex.cõiuncta glo.in.c.si eps̃.extra de accu. in.j.glos.ĳ.⁊.iĳ.vbi verbũ accusator exponit̃.i. denũciator.
30 ¶ †Item inquantũ supra cõclusum est ꝙ si premiũ dat̃ capienti bannitũ nõ dabit̃ isto casu familie potestatis capiẽti bãnitũ.Adde ꝙ pro ista ꝯclusione allego tex.⁊ ibi.d.Abb. põderantẽ ad hoc illũ tex.in.c.ecclesĳs. extra de cẽsi.Et idẽ voluit Ang.in.l.iĳ.§.si ex stipulatiõe.ff.ad silla.⁊ idẽ Bal. per illũ text.in.l.ab hostibus.la.ĳ.C.de capti.⁊ postli.reuer.
31 ¶ †Item inquantũ supra conclusum, q̃d si statutum loquitur generaliter ꝙ quicunq; reuelauerit tale delictũ habebit

a ¶ Necessario.adde tu ⁊ vide circa hoc Bald. in consil. cxĳ. in. v. volu.

b ¶ Socius in crimine. Adde tu ⁊ vide circa hoc moder.i.d. l. idẽ est.⁊ Jo.d' ana. in cõsi. lix. Ber.

c ¶ Do.Bartol. adde ⁊ fortifica hec ꝑ dicta Ro. in cõsil.cv.Ber.

tale premium q̄ isto casu non cōprehenduntur particeps & complices delicti. Adde q̄ istam sententiam tenuit Barto. Ange. & Raph. in. l. iij. §. si ex stipula. ff. ad silla. & oēs doc. in d. l. idem est. §. fi. cum. l. seq. ff. de condi. & demon. ob tur. causam. & Sali. in. l. pe. C. de condi. ob tur. cau. & Sali. in. l. ij. C. de noxa. sed cōtrarium videtur tenere Bald. in. d. §. si ex stipu. & idem in. l. j. C. de condi. ob tur. cau. pro quo in medium adduco illam doctrinā quam tradunt doc. per illū tex. in. d. §. si ex stipula. q̄ fauore reipublice generalitas statuti nō restringitur ad personas habiles: sed statutū loquens generaliter: generaliter debet intelligi. Unde isto casu cū statutū dicat generaliter q̄ quicunq; reuelauerit habeat tantū hoc statutū debet cōprehendere etiam personas inhabiles & sic particeps delicti: & hoc fauore reipublice vt citius delictum puniatur & ne delictum impunitū: vt. l. congruit. ff. de officio presi. sed pro hoc non recedo a cōmuni opi. doct. q2 Sali. in d. l. ij. C. de noxa. respondet huic motiuo q2 verum est q̄d tale statutū non restringit̄ ad habiles consequendi premium q̄ eis pollicetur: sed bene restringitur ad habiles faciēdi id q̄d petitur q̄d dicit esse notandū. Limita tamen istam communem opinionem non habere locum in eo qui fuit socius delicti q̄ delictum cōmisit in omittendo vel in negligendo: q2 ille talis consequitur premium vt fuit casus, in. d. §. si ex stipula. Ita voluit ibi Rapha. cu. ¶ Sed certe illa fuit sententia Bar. ibi & licet Bal. in. l. j. C. de condi. ob tur. cau. videatur cōtradicere Bar. vel saltē limitare dicta Bar. tamē eius sentētia est falsa per ratiōes supradictas. Et inquantū d. Ange. cōcludit hic q̄ isto casu ille qui reuelabit nō habebit premium nisi accuset: dicatis q̄ ista cōclusio est falsa: q2 aliud est reuelare manifestare pādere, & aliud accusare. ista probant̄ ex cōiunctione duoꝝ iuriū, in. c. j. de noua forma fidelitatis in vsibus feudo. & in. l. qui accusare. ff. de accu. non obst. doctrina Bar. in. d. l. lex cornelia. §. si quis libellū. ff. de iniur. q2 ibi loquit̄ de verbo, indicare. De cuius propria significatione est q̄ verbū indicare denotet accusationē: sed cum verba statuti debeant intelligi f̄m cōmunem vsum loquendi: vt dicit Bar. in rub. ff. de oper. no. nun. & in. l. j. ff. de verb. sig. verbū indicare denotabit simplicē manifestationē: q2 sic videm⁹ hodie in practica: q2 sufficit sola manifestatio.

32 Officialis ad denunciandū deputatus: an possit capere malefactorem & incarcerare.

32 **Ange.** ¶ † Quero an talis officialis ad denūciandū deputat⁹ possit capere malefactorē & incarcerare: dic q̄d non: vt est tex. & ibi Bart. in. l. j. C. de curio. statio. lib. xij.

August. ¶ Tu adde q̄ Bar. hoc ibi expresse non dicit sed istam sniam puto verā per text. in. l. capite quinto. ff. de adulte. vbi est casus q̄ ille qui habet facultatē occidēdi q̄ fortius est, non pōt retinere in carcere illum malefactorē nisi dicamus q̄ ille tex. loquit̄ de priuato carcere: q2 non poterit retinere eum nisi per. xx. horas: & ita illū tex. hoc modo declarauit Albe. de rosa. in. iiij. parte statutorū. q. xcij. que incipit dubitari etiam vidi nunquid statutum. sed q̄ maxima differētia sit: an si statutū dicat q̄ syndicus debeat denūciare maleficium vel syndicus teneatur capere malefactores: vide rationem differentie per Bar. in l. si quis maritus. ff. ad sillania.

33 Statuto dicente q̄ syndicus teneat̄ denūciare omnia maleficia de quibus est fama: si sit fama q̄ ipsemet syndicus deliquit posito q̄ alias deberet se denūciare: an si ipse syndicus vere scit quod non deliquit debeat se denunciare: dic quod non.

33 **Ange** ¶ † Quid si statuto cauetur q̄ syndic⁹ teneatur denūciare oīa maleficia de quib⁹ est fama: tunc si est fama q̄ ipsemet syndicus deliquit posito q̄ al's deberet se denunciare an si ipse syndicus vere scit q̄ nō deliquit debeat se denūciare: dic q̄ nō: vt no. Bar. per illū text. & ibi aliū doc. in. l. cū quidā. §. q̄ d2. ff. de acqr. here. s3 Raph. & Ro. ibi tenent ɔtrariū: vz3 q̄ imo debet denūciare. nā talis denūciatio cōstituta est eo vt iudex cognoscat an incul pat⁹ maleficiū cōmiserit nō aūt debet cognoscere ip̄e syndicus nec d3 se de hoc impedire: q2 equiparat̄ mero executori vt colligit̄ ex no. p̄ Bar. in. d. l. diu⁹. facit q̄d no. Bart. in. l. si quis in graui. §. si maritus. ff. ad silla. & l. fi. §. diuus. ff. de publicanis. vbi Bar. vult q̄ oīno syndicus d3 denūciare maleficiū etiā si non sit punibile: sed ipsemet de se cognoscere nō debet, imo debet denūciare. Tu vero posses saluare Bar. p̄ l. cū falsum. & q̄ ibi doc. ff. de acqui. here. & iura allegata per Rapha. & Ro. loquunt̄ in alio qui d2 deliquisse vel deliquit & nō in ipso syndico quia certissimus est q̄ nō deliquit.

Augu. ¶ Addatis q̄ miror de ista saluatione dn̄i Ange. quia nihil dicit & nō tollit motiuum Ludo. & Raph. ¶ Addatis tn̄ q̄ opinionē Bar. possum⁹ saluare in vno casu. s. nā licet nō pertineat ad syndicum ad iudicādū an illud sit maleficiū vel nō: & ideo indistincte etiā maleficia nō punibilia deberet denūciare q2 mer⁹ est executor: tn̄ si notoriū est illud maleficiū nō esse vel non fuisse punibile: tūc syndicus non tenetur tale maleficiū denunciare. Ita in propriis terminis dixit Ange. in. l. ne quis vel a. C. vt nemo priuat⁹ per bonas rationes. intelligo ergo doctrinā Bar. & saluo hoc modo. pūta: q2 contra famā notoriū erat illum syndicum fuisse absentem tempore delicti cōmissi. An autem syndicus teneatur denūciare maleficia cōmissa per ipsum stante statuto &c. vide per Pe. de anch. in repetione c. canonum statuta. extra de cōstit. sub rubrica que persone ligentur statutis: faciūt notata p̄ Bal. in. l. j. in fi. C. ex quibus cau. restitutio in integrum non est necessaria.

34 Syndici obligati ad denūciandum maleficia intra certum tempus alias incidant in penā: si Titius vt priuatus denūciauit maleficiū & postea fuit creatus syndicus: an si deinde nō denūciet intra terminum incidat in penam. dic q̄ non.

34 **Ange.** ¶ † Quid si syndicus debeat denūciare maleficia intra certum tempus alias incidit in penam. pone q̄ maleficiū denūciauit Titius vt quilibet priuatus: postea fuit creatus syndicus: an iterū debeat denūciare: & si non faciat intra terminū incidat in penam: dic q̄d non cum iam semel denunciauerit licet vt priuatus. l. si quis heres. ff. de iniusto rup. & irri. testa. & ibi Imo. quinimo subiungit do. Ang. q̄ si syndicus ville tenetur denūciare maleficia sub certa pena excusatur si alius denunciādo preuenit eum. ita dixit Bal. in. l. ij. C. de his qui. vt indignis. & l. ij. §. si mater. ff. ad tertul. & l. iij. ff. de lib. agno. sed Ro. in. l. pe. ff. ad silla. dixit q̄ animaduertendū est aut accusatio seu denunciatio fuit minus sufficienter instructa per illum peruenientem & tunc syndicus tenetur ad penam & ad interesse: & hoc p̄pter interesse reipublice facit. l. ij. §. non solum. ff. ad tertul. Et maxime cum timeatur de collusione & ideo tali casu non excusat̄ syndicus licet fuerit preuētus: & ita intelligit Alberi. de rosa. in. ij. parte statutorum. qui posuit hanc. q. & quod no. Bar. in. l. sororem. C. de his qui. vt indig.

Augusti. ¶ Tu dic vt dixi supra in gl. ista in verbo q̄d si fuit in denūciādo preuētus &c. Et in hac materia adde q̄d voluit allegare Albe. de rosa. in secunda parte statutorum. qō. lxij. que incipit, Item quero statuto cauetur q̄ cōsules villarū. Et de materia vide oīno Albe. de rosa. & Bar. in. l. j. §. elegāter. ff. de libe. agno. & idē vide Albe de rosa. in questiōe statutoꝝ in. ij. parte. q. lxxxiij. incipiēte, item dubitatur: statuto cauetur q̄ si maleficiū cōmittatur in aliquo loco: qui allegādo Gandi. in tracta. maleficiorum, sub rubrica de multis questionibus maleficiorū dependentibus a statuto, in ver. item quid erit. videt̄ cōcludere q̄ si ille malefactor alias punitus a cōmunitate absq; denūciatione vel captura illius qui sub pena deberet denūciare vel capere malefactorē & ob aliā causa3 vel delictū fuit detentus ille malefactor l3 punitus propter illud delictū q̄d debebat denūciare per denunciantem vel malefactor capi per capientem quod isto casu ille talis incidit in penam al's secus dicit: tamen ibi Albericus quod si negligētia poterit imputari ville que debebat denūciare vel capere licet ille talis malefactor fuerit preuentus vel punitus quod villa incidit in penam. ¶ Adde tamē quod indistincte teneo isto casu in questione nostra quod syndicus qui fuit preuētus excusatur a pena propter regulam quam approbant omnes doctores Bartolus Angelus Imola & Rapha. in. l. cū seruus. ff. de verborū obligationibus. per textum in. l. si puellam. C. si mancipi. ita fuerit alienatū. qui dat illam regulam quod quo ad penam euitandam non refert a quo dispositio adimpleatur per quam regulam decidūt doctores post Bartol. in. d. l. cum seruus infinitas questiones. vnde cum hic tractemus de euitatione pene ipsius syndici licet illud factum quod debebat adimplere, sc3 denunciare maleficia alias incideret in penam hoc factum sit adimpletum per alium: euitat penam ille syndicus propter denunciationem alterius.

35 Syndico existente Titio fuit cōmissum maleficium de quo non habuit notitiam finito officio habuit notitiam de illo: an teneatur illud denunciare.

35 **Ange.** ¶ † Quero si maleficiū fuit cōmissum tēpore quo Titius fuit syndic⁹ & tp̄e sui syndicatus nō habuit notitiā de vno crimine cōmisso: postea finito suo officio

officio supuenit notitia dicti criminis an denūciare debeat tale delictū. Istā questionē format Bal. in l. cū ancillis. C. de incest. nup. ꝛ ibi tenuit ꝙ nō est denūciandū: p tex. in l. j. §. occisoꝝ. ff. ad silla. ſ; Ro. in d. §. occisoꝝ. dicit ꝙ hoc est dubi-
a tabile: qꝛ hec denūciatio hꝫ tractū ꝛ originē[a] ex delicto ꝯmisso tpe sui officij ergo denunciare tenet̃ ad hoc alleg. l. nā ꝛ si seruꝰ. §. si viuo. ff. de neg. gest. ꝛ p. l. j. C. vt cause pauper. post pu. ad tu. ꝛ qd not. Bart. in l. j. §. fi. ff. de admini. tuto.

Augusti. ¶ Tu adde ꝙ ꝓ opi. Ro. allego optimā decisionē Bal. quā posuit in l. fi. ff. de iurisdi. om. iud. q dixit ꝙ si syndicꝰ intra octo dies dꝫ denūciare maleficiū ꝛ vltima die sui officij fuit ꝯmissū delictū ꝙ ad ipm spectat denūciatio maleficij nō ad nouū syndicū lꝫ statutū dicat ꝙ intra. viij. dies dꝫ fieri talis denūciatio: ꝛ ratio est qꝛ in psona syndici veteris cepit obligatio que non trāffunditur in successorē in officio: vt. C. de decu. l. ꝓuidendum. ꝛ alia allegat de quibus ibi per eum.

36 Maleficiū cōmissum casu fortuito: an debeat per syndicū denūciari ꝛ si nō denūciet an incidat in penam statuti.

36 **Ange.** ¶ † Quero vnū maleficiū fuit ꝯmissum casu fortuito: an istud debeat p syndicū vel ministralem denūciari: ꝛ si nō denūciauerit incidat in penā statuti. Et ad huiꝰ dubij decisionē. Primo videndū est an tale cōmissum p Titiū dicat̃ maleficiū ꝛ videt̃ ꝙ nō qꝛ ex casu quis nō punit̃ aliquo modo nisi culpa pcedat casum: vt. l. si fortuito. ff. de incen. rui. nau. ꝛ no. in l. j. §. idē iuris. ff. ad. l. rhodiā de iactu. In ꝯtrariū videt̃ tex. in l. respiciendū. §. delinquūt. ff. de pe. ꝛ qd ibi no. Est ergo maleficiū ſ; est absqꝫ pena. Ex hoc sciri pōt in casu ꝓposito an syndicus teneat̃ denūciare tale maleficiū ꝛ videt̃ ꝙ sic. Sufficit. n. ꝙ prima facie sit maleficium: ꝛ iudex postea hꝫ inquirere an sit punibile vt. ff. ad turpil. l. ab accusatiōe. ꝛ ibi Bar. Syndici ergo nō est iudicare: ſ; indicare ꝛ denūciare qd no. Facit qd no. Bar. in l. fi. §. diui. ff. de publi. Et istā. q. posuit Bal. in l. data opa. C. q accu. nō pos. in vsi. quero vtrū maleficiū ꝯmissum casu. ꝛ idē Bal. subdit ꝙ secus erit si qs occidat hominē se defendēdo qꝛ illud nō dicit̃ maleficiū. Ratio dr̄ie est qꝛ occidere aliquē ad sui defensionē fit lege pmittēte ꝛ naturali rōne cōcedēte: sed homicidiū casuale nō fit legis autoritate ſ; fit pter legē Et ideo qñ fit casu essentialiter est maleficiū: ſ; nō quoad punitionē. Et facit extra de delictis pueroꝝ. c. j. ver. qs vero ꝛc. ꝛ. ff. de fur. l. inter oēs. §. j. Ex quo Bal. ibi infert. aut maleficiū fit ſm legē ꝛ nō est maleficiū nec essentialiter nec quo ad punitionē qꝛ lex est illa que occidit ꝛ hoiem necauit ministerio hois. ar. l. palā. ff. de ritu nupt. ꝛ no. xxiiij. q. vij. in c. occidit in gl. aut pter legē. ꝛ tūc est maleficiū essentialiter nō quo ad punitionē vt qñ fit casu fortuito aut fit cōtra legē ꝛ tunc est maleficiū essentialiter quo ad delictū ꝛ quo ad penam vt no. C. de sacrosan. eccle. l. ij. Sed dico ꝙ lꝫ magna sit autoritas Bal. in iudiciis qñ nō hꝫ cōtradictorē tñ dubito de hac sua doctrina dū dicit qñ maleficiū est cōmissum ad sui defēsionē ꝙ syndicus nō teneat̃ denūciare qm vt supra dictū est officiū syndici est referre ꝛ denunciare ꝛ nō iudicare. Unde etiā si delictū nō esset delictū effectu. tñ stante dubio de delicto vtrū ꝓbabit̃ ꝙ fecerit ad sui defensionē vel nō qꝛ allegāti ꝙ fecerit ad sui defensionē incūbit onus ꝓbandi. ꝛ nō pōt negari ꝙ delictū saltē apparēter nō sit. qm dicenti ꝙ fecerit ad sui defensionē incūbit onus ꝓbandi: qꝛ intētio iudicis ad accusantis est fundata ꝙ occidēs attētauit rem sui natura de genere ꝓhibitoꝝ. l. j. C. de sica. ꝛ dicet̃. j. in gl. sup verbo, ꝛ dictus Titius se defendēdo ꝛc. ergo stante hoc dubio ad ipsum syndicū nō spectat interim iudicare sed denūciare ꝛ nō denūciādo incidit in penā facit qd no. Bar. in l. fi. §. diui. ff. de publi. ꝛ supra dictū est: credo tñ ꝙ si in processu formato ad querelā Titij offensi vel ex inquisitione iudicis apparebit ꝙ ille fecit ad sui defensionē ꝛ sic p sententiā apparebit illi fuisse licitū ad sui defensionē occidisse Titiū ꝛ sic notoriū erit ꝙ isto casu syndicus reuelabit̃ a pena ꝛ ita poterit saluari dictū Bald. qd not. vt possis cū opus erit saluare amicum tuum syndicum qui non denūciauit cum tale homicidium commissum erit.

Augusti. ¶ Tu autē in hac materia adde ꝙ inquantū Bald. supra voluit in d. l. data opera. ꝙ homicidiū penā nō meretur. Tamen essentialiter est delictū qꝛ casu fortuito cōmissum: ꝙ isto casu syndicus tenetur denūciare maleficiū quia delictū est licet nō quo ad penam. Nam ista cōclusio videtur esse cōtra text. ff. ne quis eum qui in ius vo. est vi exi. in verbo nō deliquit q exemit. in l. j. §. cum offilius. nam in l. ij. illius tituli dicitur ꝙ qui eximit aliquem de manu familie quādo vocatus est in ius ille eximens cōmittit delictum. d. l. ij. in verbo, qui in simili delicto. tamen si quis eum qui in ius vocatus est vi eximit: qui vocatus: nō poterat vocari: tamen hoc illicitum cum penā nō meretur nō vocat̃ delictū vt est casus in d. §. cū offilius. vnde Bal. ibi not. Nota ꝙ illicite cōmissum cum penam nō meretur nō vocatur delictum: ergo cum verba statuti proprie debeant intelligi. l. iij. §. hec verba. ff. de neg. gest. Syndicus qui tenetur denūciare omnia delicta vel maleficia nō tenebitur etiā denūciare delictū cōmissum casu fortuito: cū penam nō meretur: cum nō sit delictum. Preterea videtur ꝙ autor hic male reprehendat Bal. in casu quādo aliquis occidit aliquē ad sui defensionē: per tex. ꝛ ibi Bar. in l. ij. C. de his qui ad ecclesi. cō fu. vbi Barto. dicit ꝙ qñ homicidiū fit lege ꝓmittente ꝛ accusator cōparet iudex repellet talē accusatorē. Unde multo fortius videt̃ ꝙ syndicus nō incidat in penā si non denūciat maleficiū ꝓmissum autoritate legis. His tamē nō obstātibus puto falsam esse illam primā cōclusionē quā supra posui cōtra Bal. de homicidio ꝯmisso casu fortuito: qꝛ licet illud penā nō mereat̃: tamē dico essentialiter maleficiū esse, licet nō quo ad penā, ꝛ ita intelligo dictū §. cū offilius. ꝛ ita ipsum intellexit Bal. ibi illū tex. Preterea vt dixit Bart. in l. si quis in graui. §. si maritus. ff. ad silla. ꝛ Bart. in l. diuus. ff. de custo. ꝛ exhib. reo. ꝛ Bar. in l. j. §. qui denūciationē. ff. ad turpil. ꝛ Sali. in d. l. ea quidem. licet delictū sit factū ꝛ penā nō mereatur. Tamē syndicus tenetur denūciare similia maleficia: qꝛ onus iudicādi nō pertinet ad ipsum. Nec ob. doctrina Bald. in d. l. ij. quia intelligo dicta Bal. quādo notoriū erat homicidiū cōmissum esse ad sui defensionē: qꝛ hoc accusator dicebat in suo libello. Et ideo dixit Ang. in l. ij. C. vt nemo priuatus. ꝙ vbi notoriū est homicidium potuisse fieri autoritate legis: tunc syndici nō tenentur denūciare similia maleficia: ꝛ hec nota.

a ¶ Tractū ꝛ originem. Adde in circa hoc ꝛ vide Alex. in cōsi. vij. iij. libro.

1 ☞ Delicta quatuor modis committuntur. s. facto, dicto, consilio, ꝛ scriptura.

2 Nomen, agnomen, ꝛ cognomen ponuntur in maleficijs vt fiat cognitio.

3 Officialis quādo capit bannitum antequā faciat executionem facit ipsum confiteri ꝙ est idem homo qui sic vocabat̃ qui fuit bannitus ꝛc.

Caium Sēpronij de nobilibus de monte Oliueto. ¶ Et qꝛ in multis glo. inferius plura delicta
1 veniunt examinanda. Sciendū est ꝙ † quatuor modis: vꝫ facto, dicto, ꝯsilio, ꝛ scriptura maleficia cōmittunt̃: vt. l. maleficia. ff. de actio. ꝛ obli. ꝛ infra dicet̃ in suis cōgruis locis. Et hec colligunt̃ ex doctrina Bal. in l. data opera. in versi. premittēdum est aūt qd delicta. C. q accus. vbi multa allega.
2 Ideo † hic ponit̃ nomē, agnomē, ꝛ cognomē vt fiat cognitio. Qm per ista agnoscit̃ homo ꝛ corpꝰ de quo iudex inquirens sensit. l. ad recognoscendas. C. de inge. ꝛ manu. insti. de leg. §. si quis in nomine. l. si quis in nomine. C. de test. facit. C. de mutatio. nomi. l. j. sicut dicimus in rebus inanimatis: qꝛ ex duabus ad minus demōstrationibus ꝛ circūstantijs demonstrande ꝛ circūstantiāde sunt: vt. l. forma. ꝛ qd ibi no. gl. ꝛ Bar. ff. de cēsi. l. si quis in fundi vocabulo. ꝛ ibi gl. ꝛ Bar. ff. de leg. j. Ita igitur qñ describitur homo animal rationale, facit. l. demōstratio. in prin. ff. de cōdi. ꝛ demō. ꝛ ibi Bar. in versi. quero per que verba inducatur demonstratio. ꝛ ibi
3 ex quo vide ꝛ c. † Et dicit Bart. in l. inter stipulantem. §. j. ff. de verb. oblig. ꝙ quādo officialis capit bannitū anteꝙ faciat executionē facit ipsum cōfiteri ꝙ ipse est idem homo ꝛ idem corpus qui sic vocabatur qui fuit bānitus ꝛ condēnatus pro tali crimine ꝛ tali tempore sub tali nomine ꝛ fuit citatus ꝛ recōdēnatus qua cognitione facta executio capitalis de eo fieri potest absqꝫ nouo processu: ꝛ ꝙ dixi absqꝫ nouo processu intelligas super delicto: sed fiet nouus ꝓcessus in quo declaretur talem personam captam esse que reperit̃ in bāno ꝛ bannū cōtra ipsam exequendū esse: ita dicit Bal. tit. de feu. sine culpa nō amittēdo. c. j. de quo etiā dicet̃. j. in glos. in verbo, ꝛ ibi caput a spatulis amputetur. ꝛ in versic.
b ꝙ hic dicitur ꝙ decapitetur. Sed Bal.[b] in quodam suo cōsilio quod incipit. Cum appareat Petrus ꝛc. dicit ꝙ talis recognitio est de cautela: nō autē de necessitate. Sed ego dico ꝙ imo est de necessitate per rationes Bal. in d. l. demonstratio. quinimo plus ꝙ melior practica est ꝛ forte necessaria ꝙ talis bānitus nō tantū se recognoscat: vt dicit Bart. sed addatur qd tale crimē de quo cantat bānum ꝛ condem-

b ¶ Sed Bal. ad de tu ꝛ vid Bal. in consi. lxxiiij. in v. volu. Ber.

natio, loco ꝛ tempore, modo ꝛ forma in ipso processu cõtenta ipse cõmisit: tunc facta dicta cõfessione poterit fieri dicta executio. Alias autem cum tale bãnum ꝛ cõdemnatio facta in cõtumacia dicti banniti nõ probet dictũ bannitũ tale maleficium cõmisisse: vt no. Bart. in. l. si ideo. in prin. ff. de euictio. ꝛ Bal. in. l. transigere. C. de trans. circa medium. Necessario sequitur ꝙ iste magis est bãnitus propter cõtumaciam ꝙ ꝙ tale delictum cõmiserit: argu. l. si repudiãtis. §. fi. ff. de inoffi. test. ꝛ ideo si sic dãnaretur absq; delicti probatione ꝙ est incõueniens. Unde vt appareat ꝙ ex delicto ꝛ nõ propter eius cõtumaciam fiet executio ita acriter qꝛ decapitatur semper vtile imo necessariũ mihi videt̃ ꝙ bãnitus cõfiteatur se tale maleficium cõmisisse vt dictum est: ꝛ ita etiam sentit Ang. ꝛ Imo. in. d. l. inter stipulãtem. §. j. ꝛ hoc etiam videt̃ sentire Barto. in. d. l. inter stipulãtem. §. stichum. in fi. si recte põderent̃ verba Bart. vnde dicit ꝙ si iudex nõ põt hanc cõfessionem extorquere habeat probationes ꝙ iste est ille homo qui de hoc maleficio inculpabat̃ vel qui illud fecerit. Sic ergo Bart. vult ꝙ probetur ꝙ illud maleficium cõmiserit: clarum qđ sentit ꝙ si tu iudex si potes ꝛ eandẽ confessionem ab eodem tu exigas ꝙ illud maleficium cõmisit. Et de materia vide per Bar. in. d. l. diuus. ff. de custo. reo. ꝛ Bal. ꝛ Imo. in. l. si quis seruum. §. si inter duos. ff. de leg. ij. ꝛ Ang. ꝛ Imo. in. l. ij. ff. de libe. ꝛ posthu. ꝛ Imo. in. d. l. demõstratio. ꝛ vide Ang. in. l. hac cõsultissima. C. qui testa. face. pos. ꝛ in. l. j. C. de sentẽ. que sine certa quãti.

Augusti. ¶ Tu aũt in hac materia adđ ꝙ mihi videt̃ verior illa sentẽtia Bar. ꝙ ille cõfiteat̃ se esse illud corpus ꝛ non sunt necessaria illa que dicit d. Ange. hic ꝙ cõfiteat[a] ꝙ ipse cõmisit delictũ. ꝛ ꝓ sentẽtia Bar. Allego. Bal. in. l. volũta. C. de fideicom. ꝛ hoc dixit in terminis Bald. in. l. hac cõsultissima. C. qui testa. face. pos. ꝛ Bal. in. l. j. C. si vnꝰ ex pluribꝰ. ꝛ Imo. in. d. l. demõstratio. ꝛ lꝫ Ang. tenuerit cõtrariũ in. l. ij. ff. de libe. ꝛ posthu. ꝛ Ange. ꝛ Imo. in. d. l. inter stipulãtem. §. j. per aliquas rationes quibus faciliter respõdet̃ per Imo. in. d. l. ij. ꝛ in. d. l. demõstratio: ꝛ per Bal. in. d. §. si inter duos. per quẽ patet ꝙ hic do. Ang. male loquitur. Nec est verum ꝙ Bar. in. d. l. inter stipulantem. §. j. hoc dixerit si recte verba ponderentur. Sed bene verum est ꝙ cautius faciet iudex si ipse interpretetur ꝙ de hoc corpore sensit in processu ꝛ bãno qđ quidem facere põt. l. ab executore. in princ. ꝛ ibi hoc Bar. vult. ff. de appel. ꝛ Bal. in. l. nõ ignorat. in fi. C. de fruc. ꝛ lit. expẽ. Sed adde ꝙ cõtra istam doctrinã arguit terribiliter Ange. in. l. eum quẽ temere. ff. de iudi. in fi. prin. vbi probat qđ lata sñia ista interpretatio nõ põt fieri per iudicẽ: ꝛ aliquid de materia per Ang. in. l. his verbis. ff. de here. insti. ꝛ vide Albe. de rosa. in. iiij. parte statutoꝝ. q. liiij. qui disputat ibi: an bãnito capto statim debet fieri executio cõtra ipsum. Tempera tñ predicta ꝙ licet bãnitus millies confiteret̃ se esse corpus de quo in citatione ꝛ bãno tamẽ si tunc opponeret exceptionẽ que si fuisset opposita a principio ipse bãnitus iudiciũ suscipere nõ cõpelleretur ꝙ tunc iudex declarabit iudiciũ ꝛ bannum fuisse nullũ: ita dicit Bar. in. l. nõ videt̃. in fi. ff. de iudi. Quinimo cõsuluit Pau. de castr. in suo consi. xxx. ꝙ si post terminũ banni: compareret bannitus ꝛ negat se cõmisisse delictum, qđ videbatur tacite cõfessus ex cõtumacia ex forma statuti ꝙ ipse est audiendus ibi vide. Et de materia an statim debeat fieri executio cõtra bãnitum captum sine nouo processu vel opus sit ꝙ iudex faciat ipsum se recognoscere esse illud corpus. Late posuit do. Nellus in tract. bannitoꝝ. in secunda parte secũdi temporis quest. xxxiiij.

4 Inquisitus habẽs nomẽ singularissimũ vt est in gallopresso: nõ debet per alia nomina demonstrari in inquisitione.

4 **Ange.** ¶ † Quero quid si habet nomẽ singularissimum vt est in gallopresso: vt not. glo. in. l. hac cõsultissima. C. qui test. face. pos. Respõdeo ꝙ sufficit in inquisitione solum nomen suum sine alia demõstratione apponi. Alie etiam demõstrationes ꝛ pronomina apponuntur vt certus reddatur. Sed si certus est ex sola proprij nominis appositione nõ est necesse ꝙ alia apponatur. ita voluit Bar. in. d. l. demõstratio falsa. ff. de cõdi. ꝛ demon.

August. ¶ Tu autẽ in hac materia adde ꝙ vera est ista cõclusio ꝙ etiam in criminalibus opus est ꝙ persona appareat certa quam intẽdit iudex punire. Et addatis dicta Barto. in. l. libellorum. in fin. prin. ff. de accusa. qui dixit ꝙ persona ita debet exprimi ꝙ certa reddatur per duas demonstrationes vt Petrus filius talis de tali loco: nisi esset ita singulare nomẽ ꝙ persona redderetur per se certa: ꝛ allegat. d. l. hac consultissima. Nam voluit ibi Bart. loqui de gallopresso: ꝛ idem dixit Bald. in. l. certum. ff. si certum petatur. de isto gallopresso. ꝛ not. doc. per illum text. in. l. j. ꝛ. ij. ff. de libe. ꝛ posthu. ꝛ ibi Ang. loquitur de illo qui vocabatur papafaua.

5 Demonstrationibus pluribus appositis in inquisitione ꝙ sit necessarium: si vna demonstratio nõ necessaria, falsa sit, non vitiabitur inquisitio.

Ange. ¶ † Quero quid si plures ꝙ sufficiant demõstrationes apponant̃. puta: qꝛ dicit Titium Sempronij becarium de gallutijs capelle sancti Blasij: ꝛ ipse non est de gallutijs sed de pepolis. An talis adiectio falsa vitiet inquisitionem cum alie omnes demõstrationes sint vere. ꝛ Bart. dicit ꝙ non in. d. l. demonstratio. in versi. vj. quero quõ ꝛc. ꝛ in versi. ꝛ licet aliqua demonstratio quia quicquid adijcitur vltra necessariam demonstrationem frustra sit: ꝛ non vitiat. l. j. §. fi. ff. de dote prelega. ꝛ. l. j. in princi. C. de rei vxo. act. sicut dicimus in simili ꝙ in summarijs potest procedi ꝛ in executiuis sine libello. Si tamẽ fiat libellus ꝛ ineptus non nocet vt dicunt glos. ꝛ docto. in. l. vinum. ff. si certum petatur.

Augusti. ¶ Tu aũt in hac materia adde ꝙ nũc nõ intendo examinare illam difficultatem quam posuerunt do. in. d. l. vinum. quia maxima est dubietas de iure an sit vera cõclusio ꝙ multe decisiones reperiuntur in cõtrarium. Sed in princip.[b] q. adde ꝙ Bar. idem expresse affirmauit in. l. j. §. fi. ff. de dote prelega. quia illa falsa demõstratio non habet vitiare id qđ certũ erat per alias demonstrationes. ꝛ not. in. l. si quis in fundi vocabulo. ff. de lega. j. Sed hic adde que dicam infra in sequen. qõ. in additionibus meis.

6 Error in nomine proprio patris ipsius inquisiti an vitiet inquisitionem vt si dicatur Titius Caij cum esset Titius Sempronij.

6 **Ange.** ¶ † Quid autem si erratum fuit in nomine patris vt quia erat Titius Caij. ꝛ fuit citatus Titius Sẽpronij an vitietur per hoc inquisitio. ¶ Respõdeo aut sub tali ꝛ propter talem citationem ꝛ inquisitionem ipse cõparuit ꝛ sub tali nomine ipse litigauit, ꝛ contra hoc non opposuit: ꝛ tunc talis processus propter hoc nõ vitiatur quia tam iudex ꝙ partes habẽt istum pro Titio Sẽpronij. Si vero fuit contumax ꝛ in contumacia processum fuit, ꝛ constat ꝙ ille est homo qui fuit de tali crimine diffamatus ꝛ inculpatus: licet fuerit in nomine erratum videlicet ꝓcessus: ꝛ sic si fuerit de tali crimine diffamatus ꝓpter hoc ꝛ propter processum predictum ipse se absentauit ꝛ se contulit ad alia territoria ꝛ vt bannitus stabat ꝛ capi timebat ne decapitaretur. Tunc talis error nominis nõ vitiat. Si vero constaret hunc fuisse conuentum sub nomine Titij Sempronij ꝛ cõstat ꝙ nõ est Sempronij sed Caij. tunc processus vitiatur. Ita dicit Bar. in. d. l. demõstratio. in ver. vj. quero quid in iudicijs: hoc verũ vt dicit Bar. nisi ille demõstratiões essent ita vere ꝙ sufficerent vt. s. dictum est.

Augusti. ¶ Tu aũt[c] in hac materia adde ꝙ vera videtur illa conclusio ꝙ si ille Titius cõparuit tanquã Titius Sempronij ꝛ nõ opposuit sibi imputetur. Et ideo dixit Ange. in. l. eum quem temere. de iudicijs. ꝙ si inquisitio est formata contra Titium: ꝛ duo erant Titij in ciuitate: ꝛ vnus comparuit qui fuit citatus in veritate non erat ille de quo iudex sensit: quia ille talis non cõmiserat illud delictum: quod faciat ꝙ iudex interpretetur ꝛ declaret se de illo Titio non sensisse. ¶ Aduerte tamen inquantũ Barto. in. d. l. demonstratio. ꝛ in. d. l. j. §. fi. voluit ꝙ licet sit erratum in nomine patris: si tamen per alias coniecturas appareat ꝙ ille est illud corpus de quo in dispositione ꝙ talis error non vitiat actum maxime si sunt due demõstrationes vere vt in exemplo. Pone ꝙ citatur Bartolus Petri de saxoferrato legum doctor. Nam licet non sit verũ ꝙ vocetur Bartolus Petri. sed quia erat de saxoferrato legum doctor: satis probatur non esse erratum in corpore.

¶ Adde tamen ꝙ Pau. de cast. in. l. testamẽto quidam. ff. de conditio. ꝛ demõstratio. dicit predicta nõ habere locum vbi essent expresse quatuor qualitates ꝛ due conuenirent ꝛ due non: quia tunc dispositio vitiatur: quia res efficitur dubia ꝙ intelligo verum quando ille que conueniebant huic rei conueniebant alteri. quia tunc dispositio vitiatur. Ita voluit Pau. de ca. in. l. si in nomine. C. de testamen. ꝑ ea que habentur in. l. j. §. fi. ff. de do. preleg. Unde ad predicta dico ꝙ si iudex citat Titium Sempronij beccarium de gallucijs capelle sancti Blasij: ꝛ ipse nõ est de gallucijs sed de pepolis ꝙ tenet citatio: quia reperiunt̃ alie demonstrationes ve-

re saltẽ

a ¶ Confiteatur, adde circa ista ꝛ vide cep. in consil. xxi.

b ¶ Sed in principali. q. Adde circa hoc Ro. in cõsil. cccclviij. ꝛ qñ vna demonstratio est falsa ꝛ vere sunt alie. vide Alexã. in consil. lxxiij. in. iij. volu. Ber.

c ¶ Tu aũ t. Adde tu ꝛ vide Alexã. de Imo. in cõsil. lxxiij. in. iij. volu.

re saltem due.s.ꝙ est Titius beccarius cappelle sancti Blasij: qꝛ ille due demõstrationes vere vincunt illã falsam. Sed si citaret Semproniũ beccarium de galluciis capelle sancti Blasij sed non esset Titius Seproniij: sed Titius Caij. ꝛ sic errauit in vna demõstratione.s.de galluciis. qꝛ volebat dicere de pepolis ꝛ errauit in alia qꝛ dum dixit Sempronij volebat dicere Caij. ꝛ sic volebat dicere Titiũ Caij beccarium de pepolis cappele sancti Blasij. tunc isto casu citatio ꝛ processus nõ valerent: qꝛ licet hic essent due demõstrationes vere erant alie due false que faciebãt rem dubiam. Limito tamen ẜm Pau.de cast.si ille due qualitates false alteri Titio de galluciis cõueniebant alias nõ vt dixi.s. qꝛ tunc cum nõ cõstaret de corpore citatio non valuisset ꝛ late dixi in.l.si qs in fundi vocabulo.ff.de lega.j.

7 Error in nomine proprio inquisiti cum constat de corpore non vitiat inquisitionem.

7 **Ange.** ¶ †Subsequenter quero quid si sit erratum in nomine proprio delinquentis cum de corpore constet. Respõdeo nõ vitiatur processus nec inquisitio. vt.l.si in iudicijs.ff.de iudi.

Augusti. ¶ Aduertas tamen ꝙ recte dixit cum de corpore cõstet: quia si nõ cõstaret de corpore: qꝛ erãt duo Titij in ciuitate ꝛ iudex citaret Titium ille qui fecit facere illam citationem illo modo debet cõdemnari in expẽsis gl. Bal. ꝛ Ang.in.l.eũ quẽ temere.ff. de iud. Scias tamen ꝙ ille sic citatus tenetur cõparere ꝛ allegare exceptionẽ vel ꝙ citatio est obscura vel ꝙ nõ est ille Titius. Ita dixit Bal.in.d.l.eum quẽ temere. fuisse iudicatum Florentie licet Ange.ibi aliter loquatur.

8 Error confinium loci delicti non vitiat inquisitionem si constat de quo loco sensit iudex.

8 **Ange.** ¶ †Quid si est erratum in cõfinibus delicti pur tamen constet de quo loco iudex hic sensit dic ꝙ non vitiatur inquisitio.l.patronus.§.sempronio.ff. de lega.iij.

Augusti. ¶ Tu adde not.per doc.in.d.l.si quis in fundi vocabulo.de leg.j.ꝛ ibi late dixi ꝛ doc.in.l.forma.ff.de censi.per Bar.in.l. cum pater.§.si. ff.de lega.ij.vide not.in.l. si fortidianũ.C.de lega.vide Bal. in.l.penul.in.x.colũ.C.de execu.rei iudi.qui dicit ꝙ error cõfinium etiam non vitiat sententiam.

9 Error loci originis vel parochie delinquentis non vitiat inquisitionem dummodo constet de corpore.

9 **Ange.** ¶ †Quid si est erratum in terra siue loco originis delinquentis vel erratum fuerit in parochia dic ꝙ non vitiatur inquisitio.l.quoties. in princip.ff. de heredi.instit. dũmodo de corpore cõstet intantum quod dicit Ange.ꝛ Imo.in.l.his verbis.§.j.ff. de heredi.instit.ꝙ semel fuit Bononie vnus decapitatus qui nõ credebat bannum suum valere quia erat de alia terra quam diceretur in banno: quia constabat de corpore quod not.

Augusti. ¶ Tu aũt in hac materia adde ꝙ verũ est ꝙ vbi constat de corpore error in patria nõ vitiat dispositionem. Sed limito predicta vbi patria non esset de substantia actus alias secus quia ẜm diuersas patrias erant diuerse pene quia tũc error patrie vitiaret inquisitionem. Ita ad hoc allego doc.in.c.significante.extra de rescrip.maxime Imol.in illa questio.de illo qui impetrauit rescriptum cõtra Titium docto. de diocesi Ferrariensi: ꝛ erat Reginus qꝛ si cõstabat per alias circũstãtias de corpore Titij: tamen ratiõe patrie propter dictas rescriptum obtinuisset ꝛc.vide. Nam cõmunis sentẽtia est ꝙ ille error in diocesi vel patria vitiat dispositionẽ etiã si cõstat de corpore.vide tamen que dixi in.d.l.si quis in fundi vocabulo.

10 Error in nomine artificij: quia dixit beccarium cum esset faber non vitiat inquisitionem si constat de corpore.

10 **Ange.** ¶ †Quid si erratum fuit in nomine artificij quia dixit beccariũ cũ esset faber[a] dic ꝙ si de corpore cõstat nõ vitiatur inquisitio.l. qui habebat flacum. ff.de rebus dub.ita dixit Bald.in.l.si quis in fundi vocabulo.ff.de lega.j.

Augusti. ¶ Tu adde que ibi dixi. adde tamẽ ꝙ ista conclusio videtur falsa. Nam error in nomie appellatiuo vitiat dispositionẽ.d.l.si quis in fundi vocabulo: vnde cum dico beccarium cum esset faber videt erratum in nomine appellatiuo ꝛ sic vt dixi videtur vitiari dispositio cum etiam de corpore constet.d.l. si quis in fundi vocabulo. ꝛ ideo pro pleniori doctrina ꝛ vera solutiõe illius text.in.d.l.qui habebat flacum. vide Bald. in.l.si in nomine.C.de testamen. ꝛ aliquid in.l. si fortidianum.C. de lega.

11 Error in proprio nomine iudicis non vitiat inquisitionem.

11 **Ange.** ¶ †Quid si iudex erat in proprio suo nomine an per hoc vitietur inquisitio: videtur qꝺ sic: quia error in suo nomine proprio videtur supinus: vt in l.fina.C.de heredi.instituen. ¶ Tamen ille text.vult cõtrarium quia licet sit supinus si tamen erretur nõ vitiatur insti. ꝛ sic non debet inquisitio vitiari vt not.Raph.in.d.l.si quis in fundi vocabulo.in prin.

Augusti. ¶ Tu in hac materia adde ꝙ ista decisio videtur falsa:[b] qꝛ Bart.Bal.Ang. ꝛ doct.in.d.l.si.C. de here.insti. cõtrariũ volunt ꝙ imo vitietur dispositio propter errorem nominis proprij. Et Roma. in.l.si in nomine.C. de testamẽ. ꝛ Moder. ꝛ ibi late scripsi in d.l.si quis in fundi vocabulo.ff.de lega.j. vbi etiã vltra legistas dedi aliam pulchram limitationem quãdo error in nomine proprio vitiat dispositionem.

12 Error in proprio nomine delinquentis non autem dignitatis seu artificij etiam vitiat inquisitionem.

12 **Ange.** ¶ †Quid autem si esset error in nomine proprio delinquẽtis: sed nõ dignitatis seu artificij vt quia inquirit cõtra Titium potestatẽ Aretij ꝛ Sempronius est potestas Aretij an teneat inquisitio dic ꝙ sic qꝛ attenditur artificium siue dignitas propter quam dignitatem ꝛ artificium administratum cõtra eum inquiritur licet sit erratum in nomine proprio vt not. Bart.per illum tex.in l.pe.ff.de reb.dub. ꝛ in.d.l.demonstratio.in prin.in ver.item est aduertendum ꝙ quando ꝛc.

Augusti. ¶ Adde ꝙ ista conclusio est vera per ea que tradidi late in.d.l.si quis in fundi vocabulo.ff.de lega.j.secutus sententiam Bald.in.l.si in nomine.C.de testamẽtis. ꝛ maxime qꝛ vbi cõstat de corpore per alias demõstrationes error in nomine proprio nõ vitiat dispositionẽ.d.l.si in nomine.C.de testamẽ.cum similibus.

13 Statutum dicit ꝙ pena augeatur si quis offendit annũciatum. Titius offendit Petrum ab annunciatu remotum de proximo: dic qꝺ augebitur pena.

13 **Ange.** ¶ †Et diligenter põderanda sunt verba nostre inquisitiõis quia homicida erat nobilis. Quid econtra si offensus erat nobilis in dignitate de presenti vel preterito vt puta. Pone qꝺ statutum vult qꝺ pena augumẽtetur si quis offendat ancianum vel potestatem aliquis offendit aliquẽ ab ancianatu vel potestaria remotum de proximo: an pena augmentetur. Roma.in.l. si quis in graui.§.de his.ff.ad silla.allegat Alber.qui tenet qꝺ sic in tractatu statutorũ: pro quo allegat text.in.l.si.ff.de decu. ꝛ tex.in.l.pe.C.co.titu.facit.l.frustra.C.de senten.pass. Sed Roma.[c] ibi dicit fortiter se dubitare cum qualitas adiuncta verbo debeat intelligi secundũ tempus ꝛ actum verbi.l. in delictis.§.si extraneus.ff.de noxa. Cum ergo statutũ loquatur de potestate nõ debet intelligi de remoto siue de eo qui finiuit officium.l. si vero.§. de viro.ff.soluto matrimo. ꝛ.l.cui eorum.§.affinitatis.ff.de postu. Nec obst.d.l.si.ꝛ.d.l. pe.quia ibi expresse fit mentio de remoto a decurionatu nõ autem est ita in statuto. Et pro hoc inducit casum in.c.j.de vasallo qui contra constitutionem: vbi vasallus liberatus non tenetur defendere dominum vt prius: ita nec offendere ꝛ si dominus offenderetur a vasallo liberato vasallus non tenetur eadẽ pena: sed alia iudicis arbitrio: vt dicit ibi tex. iuncta glos.

Augusti. ¶ Tu autẽ in hac materia adde id qꝺ dixit Bald. not.in.l.obseruare.§.proficisci.ff.de offic.proconsul. ꝛ lega.in.vij.q.qui dicit in propriis terminis qꝺ stante statuto qꝺ si quis offenderit potestatem puniatur in tantum: non intelligitur de remoto sed de presenti ꝛ allegat in argumentum.d.§.affinitatis.in dicta.l.cui eorum. ꝛ hoc intelligo procedere: ꝛ idem esse in ancianis ꝛ aliis prioribus. Limito tamen predicta singulariter qꝺ si statutum loqueretur de officialibus qui finito officio tenentur stare ad syndicatum: statutum loquens puniendo iniuriantes huiusmodi officiales comprehendit etiam officialem remotum ab officio qui fuit offensus durante syndicatu suo: dũmodo fuerit offensus tempore syndicatus ratione illius officij finiti: ita singulariter dixit Bald.in. d.§.proficisci.in vij.q.argu.l.j.C.vt cause post puber.adsit tutor. Et hec not. qꝛ alias vidi de facto hanc.q. Rom. voluit allegare Alber. in.ij.parte statutorum.q.xviij.

14 Si Titius qui naturaliter est nobilis, statuto fiat popularis ꝛ desierat esse nobilis quomodo intelligatur.

14 **Ange.** ¶ †Quid autem si quis naturaliter nobilis est, sed ex forma statuti efficitur popularis vt

Ange.de malefi.

---

a ¶ Faber. Add. ꝛ vid Lud. Ro. in consi.ccclxiij. Ber.

b ¶ Videt falsa. vltra dicta hic adde qꝺ nõ solũ error in nomine proprio testãtis vitiat testamentum: sed etiã in noie proprio patris ipsius testãtis vitiat institutionẽ. ita ꝯsuluit Roma.in consi. clxxix. dic tñ qꝺ error nois iudicis vel partis nõ vitiat rescriptũ. ita ipse Ro.in cõsil.ccclxiij. quem etiam vide ad.q. sequẽtem. Ber.

c ¶ Sed Ro. addtu qꝺ ꝓ opi. Ro. facie qꝺ cõsuluit Pau. de cast. in ꝯsi.lxviij. vbi statutum de cõpromisso fiendo nõ comprehẽdit socrũ ꝛ nurũ mortuo viro. Ber.

Audi dispos. ang. 179.

fit Florētie: quod magnas efficitur de populo ⁊ desinit esse nobilis quomodo intelligit̄ dic quod quo ad ea que cedunt ad eius fauorē desinit esse nobilis sed non ad ea que cedunt in eius odium: vt not. Barto. per illum text. in. l. j. C. de infa. lib. xij. facit quod ipse not. in. l. j. C. de dignitatibus. lib. xij. ⁊ facit. l. actionum. §. item qui sunt. ff. pro socio. ſm Ro. in. d. §. de his: facit quod not. Barto. in simili. in. l. j. ff. de lega. j. in versi. ⁊ faciunt predicta quod singulariter not. qꝛ si Florētie vnus qui erat nobilis ⁊ magnus: effectus sit postea popularis ⁊ delinquat tamen punietur pena magnatum ⁊ sic maiori: non autem pena popularium ⁊ sic minori: quia quo ad sui odium non desinit esse nobilis.

Augusti. ¶ Adde tamen ꝙ ista decisio videtur per text. in. l. ex ratione. ff. de excu. tuto. per quem tex. dicit ibi Bal. quod si comitatiuus debet tractari vt ciuis: nedum dꝫ tractari vt ciuis quo ad fauorem: sed quo ad odium. Et idem vult Bald. in. l. quod fauore. in vij. oppositione. C. de legi. ⁊ Pau. de ca. in. l. si duo. ff. de acquir. here. ⁊ in. l. nulla. ff. de legi. Sed qꝛ ista eſt maxima difficultas: ⁊ multe decisiones Bar. ⁊ Bal. ⁊ canonistarum reperiuntur contrarie: ideo me remitto ad ea que dixi in. l. j. ff.
a de lega. j. [a] vbi multas decisiones allegaui.

a ¶ ff. de leg. j. adde tu ꝙ verba statutorū vel reformationū quibus nobiles efficiunt̄ populares sunt pōderanda ꝑ ea que ponit Ro. in consil. lxxxij. vbi ponit ꝙ statutū disponens ꝙ inter affines fiat cōpromissum et alio statuto existente ꝙ aliquis non intelligatur de tali agnatiōe esse ⁊ habeat vt extraneꝰ an hoc nō obstante poterit fieri cōpromissum. Ber.

15 Iudice procedente contra aliquem tanquā cōtra insignem latronem: ⁊ ita condemnāte: cum pro sententia presumatur non potuit condēnatus appellare dicendo se esse latronem sed non insignem.

15 **Ange.** ¶ † Et tene bene menti ꝙ hic in nostro processu proceditur tanquam cōtra homicidam ⁊ ita damnatur quod facit si iudex procedit cōtra aliquem tanquam contra insignem latronem ⁊ ita condemnauit ꝙ cum pro sententia presumatur. l. herennius. §. j. ff. de euic. nō poterit condemnatus allegare quod nō eſt insignis licet sit latro ad hoc vt possit appellare: ita dicit Bartol. singulariter in. l. constitutiones. ff. de appel. ⁊ ipsum sequitur Imol. quod singulariter nota pro inquirentibus qui solent dicere in inquisitione contra Caium publicum ⁊ insignem furem ⁊ latronem: ⁊ in inquisitione dicunt similia verba: vt ita presumatur nisi in contrarium probetur.

August. ¶ Adde qꝺ ista cōclusio an sit vera vel falsa pēdet ab his que dixi in repetitione l. sciendum. ff. de verbo. oblig. vbi disputaui an presumatur pro sentētia quando iudex in sententia dicit viso libello visa litis contestatione ⁊c.

1 ☞ Statuta sunt in aliquibus locis qꝺ alia pena sit in ciue alia in forense.
2 Statutum imponens maiorem penam forensi quam ciui an valeat.

De Bononia homicidam.

¶ Ideo apponunt̄ ista verba vt sit maior demōstratio vt supra in gl. precedente dictū est: ⁊ dic vt
1 ibi. † Ac etiam quoniā in aliquibus ciuitatibus ⁊ locis sunt statuta qꝺ alia pena est in forense alia in ciue. Unde vt iudex postea in limitatione penarū sciat ⁊ possit penam de delicto ſm qualitatē personarū cōmensurare. l. auxiliū. §. in delictis. ff. de mino. Ideo talia verba a iudice
2 in inquisitione apponūtur. † Quid autem si statutū vult ꝙ maior pena imponat̄ forensi ⁊c. an valeat tale statutū ⁊ videtur qꝺ non: quoniam lex siue statutū debet esse vniuersalis nō particularis: alias nō valet. l. anthiocensium. ⁊ qꝺ ibi not. ff. de priuil. credi. Preterea lex vel statutū debet esse sancta ⁊ honesta: vt. j. q. v. c. hoc quippe. ⁊ l. ij. ⁊ iij. ff. de legib. sed non potest dici honestum statutum qꝺ pariter nō punit delinquentes ac etiā cum propter statutum ciues redderentur audaciores ⁊ forenses timidiores cū maiori pena timerent affici: argu. l. j. §. que honorande. ff. quarū rer. actio non datur. ⁊ qꝺ ibi Barto. In contrarium qꝺ valeat statutum: quoniam ciuitas potest grauare ciues suos muneribus realibus ⁊ personalibus ⁊ mistis ⁊ non forenses. ff. de mune. ⁊ hono. per totam. l. incola. ff. ad municip. l. ij. ff. de iure immunita. l. rescripto. §. si. ⁊ ibi gl. ⁊ Bart. ff. de mune. ⁊ hono. Ergo non est mirum si ciuitas potest postea ciues suos in alio alleuiare vt minori pena de pari delicto afficiant̄ ꝙ forēses: arg. l. eum qui. in prin. ff. de iureiur.

Augusti. ¶ Tu in hac materia adde qꝺ vera est ista cōclusio qꝺ tale statutum valeat qꝺ
b punit in plus forenses [b] quam ciues: quia in delictis est ista vna maxima quod lex non debet esse tantum vniuersalis ⁊ generalis quo ad omnes quin habeatur distinctio personarum vt in vno eodemq; delicto maiori pena afficiat̄ vnus plusquā alter. Iste est text. in. l. in seruorum. in prin. ff. de penis. ⁊ ideo dixit iurisconsultus in. l. aut facta. in versi. persona dupliciter spectatur eius qui fecit ⁊ eius qui passus est. ff. de penis. quod ad puniendum malefactorem ad penam infligendam iudex debet animaduertere ad conditionem persone. Unde nō est nouum quod de pari delicto vna persona puniatur plusquam alia vt ibi habet̄: ⁊ dic vt dicam. j. in seq. questio.

b ¶ Forēses. Adde tu ⁊ dic vt etiam per Cepo. consi. xl.

3 Homine patrie delinquentis nō existente in inquisitione presumitur ꝙ talis sit de loco in quo fit iudicium.

3 **Ange.** ¶ † Quid autem si dicta verba vꝫ de Bononia nō apponātur: an in dubio presumat̄ de Bononia vel Forensis dico ꝙ in dubio presumitur de loco vbi iudicium accusatio vel inquisitio agitatur arg. no. in. l. que conditio. §. cum ita. ff. de conditio. ⁊ demonstratio. ⁊ l. nulli. C. de episco. ⁊ cleri. quia ista qualitas vꝫ quod sit forensi cum non sit apposita non presumitur nec subintelligitur. l. ita stipulatus. §. chrysogonus. ⁊ quod ibi not. ff. de verbo obliga. Et presertim cum ista qualitas sit causa fundamentalis indicis ad imponendā maiorem penam. Ideo fuit de necessitate apponenda in inquisitione approbanda ⁊ non apposita ⁊ non probata non presumitur: ⁊ sic solum pena ciuium ⁊ nō forensium potest imponi: quia iudici hoc facere ⁊ probare incumbebat cum sit causa sue intentionis. argu. not. per Bartol. in. l. in illa stipulatione. si cal. ⁊ l. hoc iure. ff. de verbo. obliga.

Augusti. ¶ Tu aūt in hac materia adde ꝙ vera est ista cōclusio quod in dubio quis presumatur esse de illo loco vbi repertus est, siue viuus, siue mortuus. Et ideo dicit Ang. in. l. si cum exceptiōe. §. in hac. ff. ꝙ met. cau. ꝙ stante statuto quod maiori pena puniatur ille qui occidit ciuem quā forensem ⁊ aliquis occidit aliquē in dubio alio non docto: ille mortuus presumitur esse ciuis ⁊ non forensis quia in dubio quis non presumitur forensis de hoc videtur esse tex. in. l. j. ff. ad municipa. quem tex. ponderauit ibi Bart. in illa questio. ibi quero quid si est aliquis cuius ignoratur origo paterna vel materna: late dixi in rubrica soluto matrimonio in addi. meis.

4 Statuto dicente quod forensis plus puniatur ꝙ ciuis qui dicetur tunc ciuis: dic quod ciuis est origine propria paterna vel auita.
5 Ciuis quomodo conficitur quis quando hoc non cōsequitur origine sua aut paterna vel auita.
6 Ciuis ex priuilegio dicte ꝙ habeatur pro ciue: an actiue ⁊ passiue habeatur pro ciue.

4 **Ange.** ¶ † Quero stante statuto ꝙ forensis plus puniatur ⁊c. quis dicatur forensis: dic vt dicit Barto. in simili. in suo tractatu represaliarum in principali. q. in versi. ad tertium queritur an ciuibus nostris ⁊c. ⁊ in vers. ad quartum queritur. ⁊ in versi. ad quintū. ⁊ in versi. ad sextum. vbi in effectu cōcludit quod ciuis est origine propria paterna vel auita. vt. l. assumptio. ⁊ quod ibi not. gloss.
5 ⁊ Bartol. ff. ad municipa. † Sin autem ibi natus non sit: ⁊ tunc aut est effectus ciuis ⁊ tunc si dictum sit quod in omnibus ⁊ per omnia sit ciuis ⁊ pro ciue habeatur. ⁊ tunc debet sibi imponi pena vt ciui originario. l. si maritus. §. lege iulia. ⁊ ibi Bar. ff. de adult. ⁊ l. si is qui pro emptore. circa mediū. ff. de vsucap. ⁊ hoc est verum si factus est primo ciuis dicto modo ante dictum maleficium: alias sibi non prodesset: vt l. si quis posteaꝙ. ff. de iudi. ⁊ facit quod plene not. Bart. in l. j. ff. de penis. Si autem quo ad quid habētur pro ciuibus ⁊ non quoad omnia vt scholaris vt. l. ij. C. de incolis. ⁊ tunc in his que ad eorum cōmodum spectant habentur pro ciuibus ⁊ sic quo ad pene minorationem. In his vero que ad eorū dānum spectant nō habentur ꝓ ciuibus: vt no. do. in. l. quod fauore. C. de leg. ⁊ in. l. j. ⁊ ij. C. vbi de crimine agi op. Sin autem statutum diceret ꝙ tales tractarentur vt ciues: animaduertendū est ꝙ talia verba non faciūt eos ciues: vt ff. de verbo. signi. l. mercis loco. in prin. ⁊ qꝺ ibi no. gl. ⁊ Iac. de are. important tm̄ illa verba ꝙ in iis que de iure possunt cōsequi vt ciues: tales qui haberi debeant pro ciuibus cōsequātur ita ꝙ intelligitur addita dicta qualitas. s. vt tractētur vt ciues sicut dicimus in simili ꝙ tutor loco domini habetur: intelligitur in his que de iure fieri possunt: vt. l. si fundum. §. si tutor. ff. pro empto. Alij autem omnes dicunt̄ forenses ⁊ in his habet locum augmētatio pene nisi steterint in ciuitate per. x. annos qꝛ ipso iure habentur pro incolis ⁊ nō forensibus: vt. d. l. ij. C. de incolis. ⁊ ibi gl. ⁊ Bar. in. d. l. j. ⁊ ij. ⁊ ibi do. C. vbi de cri. agi opor. ⁊ in auḟ. qua in prouincia.

C. eod.

C.eo.tit.que omnia singulariter tene mēti: q2 vt plurimum statuta terrarum imponūt maiorem penam forensibus: vt scias cognoscere qui sint forenses r qui non.

a **August.** ¶ Tu autē[a] in hac materia adde inquātum.d.Ange.hic concludit q stante statuto q maior pena sit in forense q in ciue q ad hoc vt quis nō sit forensis sed dicatur ciuis, r q eiuis dicitur proprie origine propria vel paterna vel auita, per doctrinā Bart.post glos.in.l.assumptio.ff.ad municip.Sed addatis q imo etiā si esset aliquis qui haberet incolatum vel domicilium in aliqua ciuitate potest dici ciuis illius ciuitatis r ad hoc allego glos.sing.in.c.statutum.§.cum vero.in versi.eiusdem ciuitatis.r in versic.vnam dietam.in fin.extra de rescrip.in.vj.vbi gl.dicit q si aliquis habet domicilium in vna ciuitate dicitur esse de illa ciuitate: r ideo Domini.de sancto Geminia. ibi pōderabat illam glos.ad hoc vt ille qui habet domiciliū in vna ciuitate possit dici ciuis illius ciuitatis r maxime in fauorabilibus nō autem stricte r proprie: r allegat.l.ciues. cum glos.ibi.C.de appel.Et certe hoc etiam ibi voluit Bal. in.d.l.ciues.per ea que habent in.l.ciues.C.de incol.r idē dixit Pau.de cast.in.l.in prouinciali.§.si in publico.ff.de ope. no.nun.qui per no.in.l.j.ff.ad municip.r per not.per Bar. in tracta.represalia.in.v.questio.princip.dixit q si forensis subiret onera ciuitatis r ibi haberet domicilium etiam quo ad cōmoda habebitur pro ciue.Ergo in proposito cum tractatur in casu nostro de fauore: hoc est q talis delinquens habeatur pro ciue r sic in minori pena afficiatur.videtur qd forensis habens domiciliū in vna ciuitate quo ad ista commoda ciuium debeat haberi vt ciuis.Et an ista conclusio sit vera vel falsa: dic vt dixi in additionibus meis in.d.§.si

6 in publico.†Et inquantū dictum est q si aliquis ex priuile-

b gio habetur pro ciue in omnibus r per omnia[b] vel sine his verbis dictum est q talis habeat pro ciue an actiue r passiue debeat haberi pro ciue vel quo ad cōmoda vel incommoda.De hac materia adde not.per Ange.in.l.iij.§.furiosus.per illum tex.ff.de iure codicil.r Bal.in.l.quod fauore. C.de legi.in.vij.oppo.r Pau.de cast.in.l.si duo.ff.de acqui. hered.r in.l.nulla.ff.de legib.r per Bar.in.l.non tantum.r in.l.si emancipa.ff.de contratab.Et Bal.in.l.ea lege.C.de condic.ob cau.r Ange.in.l.diuus.per illum tex.ff.de testa. mili.r Ange.in.l.si a milite.eo.titu.r adde Bal.in auk.habita.C.ne filius pro patre.in.ij.col.r Bal.in proemio.ff.Et Bal.in.l.si rufinus.C.de testamē.mili.per Roma.in.l.adoptiuum.§.patronum.ff.de in ius vocan.Petr.de ancha.in repetitione.c.canonum statuta.extra.de iudi.in.ciij.colū.r Ange.in.l.j.ff.de lega.j.Ang.in.l.tale.§.j.ff.de heredi.insti. r ibi Imol.Fulg.r Roma.in.d.l.si Rufinus.r Roma.in.l. si is qui pro emptore.ff.de vsucapio.Et predicta limitabat Pau.de ca.in.d.l.si Rufinus.r Pau.de cast.in.d.l.si duo. ff.de acquirē.heredi.r Albe.de rosa.in questionibus statutorum in.j.parte.q.lxx.in vers.Item quero statuto cauetur q ciues habentes discordia.

1 ¶ Inquisitione eadem procedatur contra principalem r prestantem opem.

2 Inquisitione facta contra plures nō retardatur processus contra presentes propter absentes r contumaces.

3 Adulterij crimen nō patitur q ex eadem inquisitione r eodem processu procedatur contra masculum r feminam.

4 Incestus crimen patitur q contra plures delinquentes simul r semel inquiratur.

T Andream Marci lanificem capelle sancti Blasij de bo-

1 nonia auxiliatorem. ¶ †Nota q ex eadem inquisitione procedit cōtra principalem r accessorium seu opē prestantē qd fieri potest.Et idem cōtra principales r opē prestātes ex eodem facto r delicto r eodem tempore r loco cōmisso: vt.C. de accusa.l.si quis homicidij.r qd ibi no.doc.in.l.nihil.§.fi.

2 ff.de adul. ¶ †Aduertas tamē q isto casu quādo inquirit cōtra plures q propter absentes r cōtumaces non tractat processus cōtra presentes r ecōtra: vt est tex.r ibi Bar.in.l.

3 non idcirco.ff.de iudi.† q fallit in crimine adulterij quia ex eadem inquisitione r pcessu nō potest procedi cōtra masculum r feminam adinuicem adulterantes.l.si maritus.§.fi. ff.de adult.Ita dicit Cy.in.l.iij.C.de sepulchro vio.r Bar. in.l.hos accusare.§.l.iulia.ff.de accu.r Bart.in.l.inter libe-

ros.§.filiusfami.ff.de adulte.Et not.glo.in.l.si cui.C.si reus vel accusator mortuus fuerit. ¶ Et aduertendum est q dictus Andreas nihil aliud fecit nisi q semp astitit dicto maleficio vt dictus Titius habiliꝰ cōmittere posset vt patet in dicta inquisitione: sed dicta verba semper astitit maleficio sunt tante importantie quante si diceretur auxilium r fauorem prestitit.Ita dicit Bart.in.l.si seruus.§.fi.ff.de fur.circa fi.r in.l.si in rixa.in versi.datis his regulis ibi.tamen aduerte rc.ff.de sica.facit qd not.Bald.in.l.nō ideo minus.C. de accu.r Bar.in.l.in furti.§.ope.ibi quādoq3 quis prestat auxilium in ipso actu rc.ff.de fur.r vide que dicam infra in glo.in verbo, dicto maleficio semper astitit rc.

Augusti. ¶ Tu aūt in hac materia adde ea que dixit Barto.per illum text.in.l.de vno quoq3.ff.de reiudic.qui multa allegando dixit idem quod dixit in.d.l.non idcirco.vz q nō debet retardari processus propter contumaciam aliorum: r idem econtra r ibi vide Moder.quia ista est vera sententia.Et hoc ne delicta remaneāt impunita: r hoc pertinet ad officium iudicis.l.congruit.ff.de officio presi.Dixit etiam in.l.iiij.§.hoc autem in-

4 dicium.ff.de damno infec.† Et inquantum.d.Angel.limi-

c tabat hoc non procedere in crimine adulterij:[c] quia contra plures simul r semel delinquentes nō pōt inquiri. ¶ Adde Cynum.Bald.Ange.Salice.r doc.in.l.reos.C.de adulte. qui ita dicunt per illum tex.r ibi Angel.dicit q est speciale in illo delicto. Limita tamen hoc non militare in crimine incestus: quia contra plures simul r semel cōmittentes illud delictum potest inquiri.text.est in.l.vim passam.§.incesti.ff. de adulte.r in.l.qui pupillam.in fi.ff.eod.titu.r licet glo.voluerit destruere illos text.Tamen Bart.in.l.hos accusare. §.j.ff.de accus.damnat illas glo. ¶ Secundo limita hoc debere intelligi quando quis vellet accusare adulteriū r adulteram: quia nō potest qui cōmiserunt simul r semel illud delictum: sed si vellet accusare adulterum r opem prestantem adulterio: tunc tenet processus.tex.est singul.in.l.nihil.§.fi. ff.de adul.Ita etiam dicit Sal.in.l.reos.C.de adulte.r hec omnia nota: quia sunt quotidiana r pulchra.

5 Opem prestare maleficio quot modis quis dicatur.

5 **Ange.** ¶ †Quero quot modis dicatur quis prestare opem.[d] Respondeo qd maleficio prestare

d opem dicitur duobus modis: ante maleficium vt prestādo ferramēta: r prestando domum vbi se reponant r de cōmittendo maleficio loquantur: vt.l.si pignore.§.fi.ff.de fur.r.l. qui domum.ff.de adulterijs vel assistēdo dicto maleficio ita dicit Bartol.in.d.§.ope.ibi venio ad secundum.ff.de furt. Post vero maleficiū prestādo opem vt puta ad euasionem homicide etiam tunc nō dicitur proprie prestare opem maleficio: sed alio modo vt notat ibi Bar.circa finem.

Augusti. ¶ Tu aūt in hac materia adde q melius posuit istam materiam Ang.in.l.j. C.de nili aggeribus non rumpēdis: vbi ponit quot modis

e dicatur prestare auxilium.Sed aduerte inquātum Bar.[e] r alij volunt q quis prestando auxilium post maleficium proprie non sit auxiliator. ¶ Adde q contra istam determinationem tenebat expresse Gandi.in tracta.malefi.sub rubri. de pena associātis r fugere facientis: vbi expresse decidit q imo dicitur prestare auxilium post maleficium cōmissum r allegat tex.in.l.iij.§.si quisquam.ff.ad silla.r certe ille tex.videtur destruere cōmunem sententiam doc. Sed vide Bar. multum eleganter in.d.§.si quisquā.respondentem ad motiua Gandi.Et de materia vide Albe.de rosa.in quarta parte statutorū.q.xxxiiij.qui facit mentionem de illa doctrina Gandi.in loco supra allegato per me. Limito tamen q si consilium precessit auxilium prestitum post maleficium qd tunc ille talis tenetur de auxilio.Ita eleganter dixit Bart. in.d.l.in furti.§.ope.puta consulo vt occidas Titium quia postea trāsfugabo te extra territorium in vna naui: r alias istum casum habui de facto. ¶ Adde vnā pulchram limitationem quē ponam nunc in additionibus meis infra in se quēti.q.vbi prestando auxilium post maleficium perfectum proprie dicitur prestare opem.

6 Statuto dicente si quis bannito opem r adiutorium prestiterit qualiter intelligatur.

7 Statuto dicente si quis dederit auxilium alicui ad maleficium cōmittendum qualiter intelligatur.

8 Statuto puniente absolute operat q si quis prestiterit auxilium post maleficium perfectum: ille talis puniat ac si vere prestasset auxilium maleficio.

9 Auxilium prestare an dicatur quis supplicando principi vel aduocando.

a ¶ Tu aūt.Adde tu r vide p cōfirmatiōe eorū que hic dicūtur. que voluit Franc.de are.in ɔsi.lxxvij. vbi alleg.glos.in d.c.statutū.r ad illā rñdet r fortifi cant p ea que voluit Alex.in ɔsil. clvij.in.ij.volu.r vterq3 alleg.bar. in ɔsi.qd incip.q dā est effectus ciuis.r vid Raph. cu.in cōsi.clxxvj. Ant.de bu.in cōsil.xxj.vbi alleg. dictā glos.Ber.

b ¶ In oībus r p oia.Add tu r vide Alex.de imo. in.l.j.ff.de lega.j. Ro.ɔsil.lxij.xcij. r.ccvj.vbi bonū verbū.r inquātū s.Ange.dicit q q stetit in ciuitate p decē annos habet p incola. add Ang.de pe. in consil.clxxviij. Ber.

c ¶ In crīe adulterij.Adde tu an adulter r adultera possint simul r semel accusari vide Bal.in ɔsi. cclxxxj.in.iiij.vo. Ber.

d ¶ Prestare opē. Adde tu qualr qs dicat opē prestare r vid Bal. in ɔsi.ccxx.in.iij. li.Cep.consil.j.r Pau.d ca.in cō sil.cxxviij.Ber.

e ¶ Inquantum Bar.Add tu q opi.Bar.sequit Cep.in.d.cōsil.j. Et p limitatione Bart.l.d.§.ope. add Bal.in ɔsil. ccccxvj.in.j.vol. vbi dicit q qdā nimis rigorosi dicūt q vbi cōsiliū ɔiūgit cū ope qd dz puniri vt principalis: r qd de eqtate putat cōtrariū eē tenēdū. Ideo ibi refert se seq cōsiliū do. Philip.d regio. r qd prestās ɔsilium homicidio cū ope dbeat puniri pena arbitraria.adde cep. cōsil.xxvij.Ber.

10 Statuto dicente ꝙ bannito non possit prestari auxilium testificans pro bannito incidit in penam.

6 **Ange.** ¶ † Si aũt diceret statutum si quis bannito opem ⁊ adiutorium prestiterit qualiter intelligatur no. Barto. in princi. d. §. ope. vbi dicit ꝙ quandoq; statutum punit auxilium non respectu certi actus: puta qr statutum dicit si quis auxilium dederit bannito quandoq; statutum punit auxilium respectu certi actus vt qr dedit auxilium ad maleficium cõmittendum. Primo casu auxilium intelligitur multum late pro quolibet adiutorio siue mutuetur pecunia, siue pariter associetur, siue quicquid aliud faciat quod ad eius vtilitatem pertineat: probatur in. l. iiij. ff. ad. l. iuliam maiest. ibi cuius de opera ⁊c. ⁊ ibi vide Bartol. Predicta vero non habent locum quãdo procuraretur qd rebanniretur per superiorem per viam gratie vel iustitie vt ibi late per Bartol. quia non dicitur dare auxilium taliter quod ipse procurans puniatur. Sed aduerte ꝙ Bart. in. l. post legatum. §. sunt qui putant. ff. de his qui. vt indig. dicit per illum tex. ꝙ aduocando pro bannito est prestare auxiliũ ⁊ fauorem. Unde dicit sis cautus ne sis pro eo aduocatus nec pro eo fideiubeas nisi mandato iudicis: alias in penam incurreres: argu. d. l. cogita. Sed de prestante auxilium ante maleficium ⁊ in ipso ⁊ post ipsum vel ad euadendum vel per viam iustitie vel per viam gratie vel per viam supplicationis vel misericordie vel prestando alimenta vel representando: vide latius per Salic. in. l. j. C. de rap. virgi. in versic. nunc trãseamus ⁊c. dic vt ibi qr hic esset longum rescribere.

7 Si autem † punitur auxilium respectu certi actus: distinguitur aut ante maleficium vt scalas accõmodando ⁊ tenetur: vt. l. si pignore. §. fina. ff. de fur. aut in ipso maleficio ⁊ idem: vt. d. l. j. Sin autem post perfectum maleficium vt puta ad euadendum non dicitur proprie prestasse opem malefcio: vnde nõ tenetur simili pena sicut cõmittens maleficium sed arbitrio iudicis tenetur: vt. l. j. ⁊. ij. C. qui latrocinio. vbi vide Bald. ⁊ Ange. ⁊ plene not. Bart. in. d. l. ope. Et istam materiam an ⁊ quando quis dicatur prestare opem ⁊ auxilium vel consilium ⁊ qua pena teneatur vide infra in gloss. in verbo dicto maleficio ⁊c. vbi latius dicam.

a ¶ Conuento. Adde tu an cõfessio principaliter delinquentis noceat accessorie delinquenti. adde ⁊ vid. Bal. in cõsil. xxxv. in. v. vo. Ber.

Augusti. ¶ Tu autem in hac materia adde qd dixit Angel. in. l. j. C. de nili aggeribus nõ rũpendis. in fi. ij. col. quod vera est illa cõclusio ꝙ quãdo per statutum punitur auxilium non respectu certi actus qd illud auxilium capitur ibi late: ⁊ dixit vnum notabile verbũ
8 quod intãtum capitur late † quod si quis post maleficium perfectum prestiterit auxilium ille talis punitur ac si vere prestasset auxilium maleficio per d. l. iiij. ff. ad. l. iuliam. maie. quod not. Et adde ꝙ vera est illa conclusio ꝙ quis mutuando pecuniam dicitur prestare auxilium. Ita dicit Bartol. in. l. si sciente. ff. ad leg. Pompe. de parricid. Et inquantum
9 supradictum est ꝙ dubium est in iure: † an quis supplicãdo principi vel aduocãdo quis dicatur prestare auxilium. ⁊ reperitur quod Barto. est sibi cõtrarius. ¶ Adde ꝙ prima facie videtur ꝙ vera sit illa conclusio Bartol. quam posuit in. d. §. sunt qui putant. pro qua cõclusione allego gloss. ⁊ ꝙ ibi Bartol. in. l. post legatum. §. his vero. ff. de his qui. vt in
10 dig. in fi. qui † dixit ꝙ si statuto cauetur ꝙ bãnito non possit prestari auxilium alias incidit in penam: ꝙ si quis testificatur pro bannito incidit in penam: qr testifican. dicitur auxilium prestare. Preterea in hac parte videtur text. in. l. quisquis. C. ad legem iul. maie. vbi nec potest supplicari principi pro cõmittentibus crimen lese maiestatis. Nec dicas ꝙ ibi sit speciale: quia ad idem allego casum in. l. quicunq;. C. de episco. ⁊ cleri. vbi habetur ꝙ si episcopus vel aliquis habẽs dignitatem spiritualem molitur aliquid contra ciuitatem suam pro eo quis non potest supplicare principi. Sed his non obst. teneo contrariam partem: ⁊ falsa videtur illa cõclusio Bar. quã posuit in. d. §. sunt qui putant. ⁊ in. d. §. his vero. ⁊ vera est sententia Bart. in. d. §. ope. ⁊ allego pro hac parte Alb. de rosa. in quarta parte statutorum. q. xxxij. que incip. item querit ipse Bandin. qui faciens mentionem de quadam doctrina Bandi. in tracta. malefi. sub rubri. de bãnitis. in versi. item pone continetur in statuto ꝙ nullus prestet auxilium consilium ⁊ fauorem ipsis bannitis: ibi Bandi. volebat ꝙ si aliquis aduocatus vel alius pro eo iuit corã iudice pro bannito ad allegandum causas absentie: qd iste talis videt defendere ⁊ fauorem prestare ipsi bãnito si hoc facit corã iudice: secus si corã alio. Et sic ibi Bandi. voluit id quod voluit Barto. in. d. §. sunt qui putant. Sed ipse Albe. de rosa. in. d. iiij. parte statutorum. q. xxxij. dicit ꝙ ista decisio est nimis dura ⁊ periculosa. ⁊ cõtra tenentes cõtrariam partem arguit hoc modo. Nam officium aduocationis ⁊ allegandi causas absentie est publicum ⁊ publice vtilitatis: vt. ff. ⁊. C. de postulatio. ⁊. l. seruum quoq;. §. publice. ff. de procur. Ergo tale faciens penam non meretur. l. gracchus. C. de adult. Et de talibus non debet intelligi statutũ: sed de dantibus auxilium consilium ⁊ fauorẽ extra iudiciũ. Omnia enim iura loquentia de auxilio consilio vel fauore videntur loqui de auxilio extraiudiciali. C. de his qui latro. l. ij. c. sicut dignum. §. si. extra de homici. ⁊ ibi per Inn. c. j. de schismati. lib. vj. Item dicit ꝙ est speciale in crimine lese maiestatis: qd quis pro tali non possit intercedere vel allegare coram principe alleg. d. l. quisquis. ⁊ istam partem puto veriorem de iure. Nec obst. d. l. quicunq;. quia speciale est in illo casu: vt dicit Ange. in. l. in furti. §. ope. ff. de fur. Preterea idem ibi est casus ꝙ in. d. l. quisquis. ⁊ licet Albe. multa alleget in contrarium ibi: tamen dicit ꝙ prima opi. est verior, ⁊ ideo subdit ipse ꝙ existens Rome coram papa Benedicto. xij. pro dominis vicecomitibus de Mediolano qui fuerant damnati de heresi per Ioannem papam. xxij. ⁊ iniuste cum peteret dictos processus annullari in publico consistorio fuit sibi dictum per vnum ex cardinalibus ꝙ caueret ne incideret in fautoriam hereticorum ⁊ ꝙ ipse protestatus est ꝙ hoc non erat prestare auxilium corã superiore defendere aliquem. Secus si extra iudicium aliter quis prestaret auxilium: ⁊ ita dicit ꝙ alias obtinuit Pergami. Remanet ergo defensata opi. Bart. in. d. §. ope. ⁊ hec omnia not.

11 Principali conuento de crimine an liberetur auxiliator.
12 Pluribus delinquentibus qualiter debeant puniri.
13 Pluribus delinquentib[us] iuri alieno subiectis que erit pena.
14 Uilla tenetur capere malefactorẽ sub certa pena, si plures fuerint malefactores ⁊ nullus capiatur: an villa teneat[ur] pluribus penis vel vna tantum.
15 Auxiliantibus ⁊ mandantibus pluribus existentibus: an satisfactio pene vnius liberet alios.
16 Delicto vno cõmisso a familia seruorum dominus tenetur tantum pro vno delinquente: si delictum fuit cõmissum vniformiter, secus si difformiter.

11 a **Ange.** ¶ † Quero an Caio principali cõuento [a] de crimine liberetur ipse Andreas inter gl. sunt opiniones. Dy. dicit ꝙ si esset mera pena ex parte conuenti ⁊ agentis, ⁊ si deliquit vt vniuersitas vel vt familia: ⁊ tunc vnius solutio liberat alios. ff. si fami. fur. fecis. dica. per totũ. Si non comprehenduntur sub vno nomine, ⁊ tunc siue fecerint cõmunicato consilio siue proprio motu quilibet tenetur insolidum, nec vnius solutione liberatur alter: vt. l. si id quod. §. fi. ⁊ ibi Barto. ff. de iurisdi. om. iudic. ⁊. l. item mela. §. si plures. ⁊ ibi Gloria. ff. ad legem aquil. de quo per Bart. in. l. semper. §. ꝙ si in sepulchro. ff. quod vi aut clam. ⁊. l. j. si
12 fami. fur. fec. dica. ⁊. l. si plures. ff. arbo. fur. ces. ¶ † Et aduerte qualiter puniantur: quia si omnes equaliter delinquunt: tunc equaliter punientur: vt. l. si plures. ff. de iniur. Si vero inequaliter delinquunt: tunc quilibet punitur s[ecundu]m sui delicti qualitatem. ⁊ sic factum vniuscuiusq; debet per se contemplari: vt. d. §. si plures. ⁊. l. si in rixa. ff. de sica. ⁊ ibi dixit Bar. Si vero est tale delictum cuius ratione pena debet imponi ex parte rei: sed ex parte actoris est interesse: ⁊ tunc licet de rigore vno conuento alter sit liberatus: tamen de equitate liberatur ope exceptionis legis perceptiõe. ⁊ ibi Glo. ff. de his qui deiecerunt vel effude. Si vero proprio animo delinquunt ⁊ tunc aut cõcurrunt in idem tempus: ⁊ tunc vnius conuentio ⁊ perceptio liberat alium: vt. l. j. §. j. ff. de his qui deiece. vel effu. Si vero diuersi temporibus tunc vno soluente alter non liberatur: quod patet quia vbi agitur rei persecutoria vno soluente non liberatur alter: vt. l. j. §. qui rem. ff. de fur. Ergo idem quãdo ex altera parte est penalis: vt. l. ita vulneratus. ff. ad legem aquil. vel etiam possumus breuiter distinguere. Aut sumus in delictis proprie: ⁊ tunc pena vnius corporalis vel pecuniaria non liberat consocios: vt d. l. item mela. §. si plures. aut loquimur in quasi maleficiis. ⁊ tunc vno soluente vel penam sustinente reliqui liberãtur: vt no. Bart. in. l. ex maleficiis. §. pen. ff. de actio. ⁊ oblig. Et idem quando sunt plures officiales ⁊ publice persone simul delinquentes in officio: ⁊ tunc sufficit solui vnam penã per vnũ ⁊ alii liberantur: quia omnes reputantur pro vno: vt. l. si multi. ff. de publi. ⁊. l. ij. de iure fisci. ita dicit Bartol. in. d. l. si id quod. §. fi. ff. de iurisdi. om. iudi. ⁊ in. d. l. si in rixa. in fi. ij. col. facit. l. tres. ⁊ ibi not. Barto. ff. de admini. tuto. ⁊ in. l. sacrilegii capite. §. j. ff. ad legẽ iul. pecu. Et predicta procedunt quãdo ille qui soluit penã cõmisit maleficium vel opem prestitit de quo inquiritur vel est vnus de malefactoribus dicti

malefici[i]

maleficij. Si autem maleficium in veritate non commiserit
nec fuerit particeps: licet maleficium contra eum intenta-
tum confessus fuerit ꝛ penam soluerit: tunc talis pene solu-
tio non liberat verum delinquentem: vt.l.qui seruum.ff.de
interrog.actio.ꝛ not.Ange.ꝛ Imo.in.l.quoties.§.j.ff.solu.
matri.vnde reperto postea malefactore contra eum de di-
cto delicto poterit iterum inquiri ꝛ pena imponi nō obstan
te sententia condemnatoria ꝛ solutione pene facta per con-
fitentem quod not. ¶ Et predicta procedunt quando plu-
13 res homines liberi delinquunt. † Si vero alieno iuri sunt
subiecti distingue aut delinquit quilibet ex proprio propo-
sito non simul cōmunicato cōsilio, ꝛ tunc dominus tenetur
pro quolibet non pro vno tantū: vt.l.si familia.ſm primam
solu.ff.de iurisdi.om.iudic. Aut omnes delinquunt cōmu-
nicato consilio: ꝛ tunc aut domino sciente ꝛ dominus tenet̄
pro omnibus: vt.l.j.ff.si famil.fur.fecis.dica. Aut domino
ignorante, ꝛ tunc aut est vnum maleficium ꝛ dominus tene
tur pro vno: vt.d.l.si familia.in fin.aut sunt plura delicta: ꝛ
tunc aut agitur criminaliter, ꝛ sic ad vindictam publicam
vt in albo corrupto, ꝛ tūc pro omnibus tenetur: vt.d.l.si fa-
milia. Aut agitur pro vindicta priuata ꝛ sic ad penam par
ti applicandam: ꝛ tunc tenetur tanꝙ pro vno ꝛ ac si delictū
fuisset cōmissum ab vno seruo tantū ꝛ nō a pluribus: vt.l.il-
lud.ad.l.aqui.ꝛ intellige si tempore cōmissi delicti erat vna
familia, al's secus: vt.l.quod ait pretor.in fin.de noxa.ꝛ hec
14 sunt verba Bar.in.d.l.si familia. ¶ † Ex his terminatur ta
lis.q.villa tenetur capere malefactorem sub certa pena fue-
runt plures malefactores simul ꝛ nullum cepit: an teneatur
villa de pluribus penis, ꝛ sic tanꝙ pro pluribus malefacto-
ribus nō captis: dicas ꝙ pro vna pena tm̄: ac si pro vno ma
lefactore nō capto quem capere villa debebat, ꝛ tenebatur
virtute statuti ꝛ non pluribus penis tenebitur dicta villa:
ita determinauit Dy.ꝛ Bart.in.d.l.si in rixa. De ista tamē
q.latius dicam infra in glo.in verbo, fama publica ꝛc.versi.
queritur ecōtra statuto cauetur ꝛc.sed hic aduerte quia hic
15 fuit vnus qui prestitit auxilium malefactori. ¶ † Quid au-
tem si auxiliātes ꝛ mandātes erāt plures an satisfactio pe-
ne vnius liberet alios auxiliātes si simul mādauerint ꝛ au-
xiliati fuerint. Dic ꝙ non.vt est text.ꝛ ibi not.in.l.si plures
serui.ff.de noxa.ꝛ no.Bar.in.l.j.in fi.prin.ff.si fa.fur.fe.dic.

Augusti. ¶ Tu autē in hac materia adde ꝙ illa
prima distinctio quā primo adduxit do.
Angel.in hac materia de verbo ad verbū fuit Bartol.in.l.
16 semper.§.ꝙ si in sepulchro.ff.quod vi aut clam. ¶ † Sed in
hac materia adde vnā pulchrā limitationē ꝙ licet supra cō-
clusum fuerit ꝙ vbi maleficiū vnū est factū a familia seruo-
rum dominus tantum tenetur pro vno delinquente: puta si
familia cōmisit vnū furtū. Nam intelligas hoc verū quādo
delictū factū fuit ab omnibus vniformiter cōmissum: secus
si difformiter: quia vnus cōmisit furtum manifestum alius
non manifestum: vt est text.in.l. si quis per fundum.in fi.ff.
de fur.quem Ang. ad hoc dixit esse no. perpetuo ꝛ alibi nō
esse. ¶ Et in hac materia vide pulchra verba Gandi.in
tracta. maleficiorum sub rubrica de pena associantis ꝛ fu-
gere facientis homicidā. in versic. pone etiā de facto aliam
q. qui arguit ꝛ in terminis questionis nostre principalis:
imo videtur quod si iste Andreas prestitit auxilium Titio:
vt occideret ꝛ secuta occisione si Titius fuit punitus quod
Andreas auxiliator non debet puniri: quia regula extat ꝙ
vbicunqꝫ sunt culpabiles eiusdem delicti, ꝛ appareat ex cu-
ius ictu perierit occisus: ille solus punietur de occiso ꝛ ce-
teri de occiso liberantur.l. item mela.§. si plures.ff. ad.leg.
aquil.l.quoniam.C. de vi publica.not.in.l.si in rixa.ff.de sic.
ibi tamen Gandi.arguit pro ꝛ cōtra: tandem concludit ꝙ
pena vnius non liberat alium. ꝛ adde Gandi. in rubric. de
pena imponenda pluribus delinquentibus. ꝛ vide Bald.
in.l.j.C.si plures vna sententia.in.ij.colū.ꝛ Bald.in.l.j.C.de
condi.furti.qui decidit.q. de villa que tenebatur capere ma
lefactorem ꝛ plures fecerūt delictum ꝛ villa fuit negligens.
ꝛ adde Bar.in.l.cum si exhibuissent.§. si plures.ff.de publ.
Et in principali materia adde Innocen.in.c.sicut dignum.
extra de homici. ꝛ per Cyn. in.c.significasti.eo.titu. Alias
limitationes prosequere per Moder. in.d.l. si familia.ff.de
iurisdi.om.iudic.ꝛ in.d.l.si id quod.§.fi.ff.eo.titu. ꝛ omnino
vide argumen. Gandi. pro veritate inuestiganda que ipse
posuit pro ꝛ contra in.d.rubri. de pena associantis ꝛ fugere
facientis quem supra allegaui.
17 Auxiliatoribus ꝛ mandantibus existentibus pluribus: an
satisfactio pene vnius liberet alium si simul mandauerint.
18 Auxilium prebēte vno pluribꝰ: an vna pena tm̄ tenebitur.
19 Delinquentes plures ꝛ diuersa facta cōmittentes quomo-
do tenebuntur.
20 Delinquente primo non inferente vulnus letale quomodo
tenebuntur alij.
21 Vulnere letali illato ꝛ non apparente a quo an vno libello
plures poterunt accusari.
22 Pluribus existentibus percussoribus ꝛ non apparente ex
cuius ictu mortuus perierit: quando debent omnes condē-
nari vel non.
23 Vulnere vno letali illato: pluribus existentibus delinquen
tibus: quando omnes debent puniri vel non.
24 Vulnere vno letali illato: ꝛ alio non letali: quando omnes
puniantur vel non.
25 Pluribus prestantibus auxilium qui armati erant ad hoc
vt vnus aliquem bastonaret ꝛ ille occidit, illi non condem-
nabuntur tanꝙ occisores.

Ange. ¶ Et aduertas qꝛ hic fuit vnus qui prestitit
17 auxilium malefactori. † Quid aūt si auxilia-
tores ꝛ mandantes erant plures an satisfactio pene vnius
liberet alios auxiliantes si simul mandauerint ꝛ auxiliati
fuerint.dic ꝙ non.vt est tex.ꝛ ibi no.in.l.si plures serui.ff.de
18 noxa.ꝛ not.Bartol. in.l.j.in fi.prin.ff.si fa.fur.fe.di. † Quid
a autem si vnus prestitit auxilium[a] pluribus malefactoribus
simul an teneatur pro pluribus auxilijs pluribus penis di-
cas quod vna pena tantum tenetur tanꝙ omnes illi male-
factores pro vno reputentur cum tractet̄ de puniendo illū
auxiliātem propter illorum delictum. ita terminauit Dy.ꝛ
Bartol.in.d.l.si in rixa.in.ij.colū. Predicta procedunt quā
do auxilium ꝛ mādatum prestitū est per vnū pluribus vnū
maleficium cōmittentibus: secus si diuersa maleficia: quia
prestans auxiliū vel mandans pro vno quolibet tenetur: vt
19 dicit ibi Bartol. † Si vero plures delinquentes simul ꝛ di-
uersa facta fecerunt: quia vnus intulit vnum vulnus alter
aliud quomodo teneantur. si inferens vulnus letale primo
percussit ꝛ alij qui nō intulerunt vulnera letalia secūdo per-
cusserunt.tunc oēs tenentur de occiso: vt.l.qua actione.ff.si
20 quis seruū egrotū.ꝛ ibi Flo.ad.l.aquil. † Si autē qui primo
percussit non intulit vulnus letale: tunc secundi ꝛ non primi
tenentur de occiso.d.l. Item mela. Et hoc quando ista pos-
sunt apparere. si aūt non apparet ex cuius ictu periit: quia
nulla vulnera per se erant letalia: sed simul iuncta sic: tunc
oēs tenētur de occiso: ita dicit Inno. extra de homici.c. si-
21 gnificasti. † Si vero illatum sit vnū vulnus letale apparere
aūt non potest quo modo illatū fuerit: quia ignoratur quis
illud letale vulnus intulerit ꝛ delictū cōmiserint simul: licet
diuersa ꝛ delicta ꝛ facta: ꝛ tunc vno libello etiam mille pos-
sunt accusari vel cōtra eos simul inquiri etiā de occiso siue
de vulnere letali. facit qꝺ no.in.l.qui pupillū.§.fi.ꝛ ibi Bar.
ꝛ.l.vim passam..§.incestu.ff.de adul.licet quidā Albe.pap.
teneat contrariū.sed opinio gloss.Dy.ꝛ Barto. cōmuniter
tenetur de quo vide latius per Salic.in.l.quoniā multa.C.
ad.l.iul.de vi.ver. quero vt predicta ꝛc. nisi fuisset vnus au-
tor tumultus ꝛ belli.licet postea multi coadunati sint: quia
ſm Sali.ibi in versi.quero. extra gloss. vbi punitur ꝛc.quia
tūc autor solus de occiso tenet̄ ꝛ alij de culpa: vt.d.l.quoniā.
ꝛ est ratio quoniā oēs tenent̄. nā omnia ista reputātur pro
vno facto: vt.l.si quis homicidij.ꝛ quod ibi no.C.de accusa.
¶ Fallit in crimine adulterij vbi masculus ꝛ femina nō pos
sunt simul accusari: vt.l. si maritus.§.fina.ꝛ ibi Bartol.ff.
de adulte.ꝛ supradixi.

a ¶ Auxiliū pluribus. Adde tu satis in pposito Bar.i ꝯsi. ccxiij. inci.l.municipali cauet̄ vbi ꝙ stāte statuto ꝙ prestans auxiliū ad maleficiū cōmittendū puniat̄ in mille an prestās auxiliū pluribus ad cōmittenduꝫ maleficiū debeat puniri pro quolibet delinquente in mille.cōcludit ꝙ non.Ber.

Augusti. ¶ Tu autē in hac materia adde ꝙ pe
riculosa videtur illa decisio Bart.post
gloss.in.d.l.si in rixa. inquantū voluit in illo articulo quod si
nō apparet ex cuius ictu quis perierit ꝙ oēs debent deca-
pitari: quia certe ista videntur esse cōtra determinationem
22 gloss.in.l.itē mela.§.si plures.ff.ad.l.aquil. † Sed dicatis qꝺ
posito qꝺ doctrina Bart.ꝛ gloss.sit vera: tamen ego limito
qꝺ illa doctrina debet procedere quādo oēs qui erāt in rixa
percusserūt: ꝛ erant tot vulnera quot persone vulnerantes:
sed si erant decē simul in rixa: ꝛ reperit̄ qꝺ homo mortuus
nō habet nisi vnū vulnus tantū vel tria vulnera: tunc dico
ꝙ oēs decē nō debēt decapitari.imo nemo.ad hoc allego in
terminis Archi.in.c.si.xxiij.q.vlti. ꝛ idem voluit Ang.in.d.
l.si in rixa.ꝛ Ang.in.l.qm̄ multa.C.ad.l.iul.de vi.ꝛ Spec.in
ti.de homici.§.j.ver.sed pone qꝺ quatuor.ꝛ ideo tex.in.d.§.
sed si plures.in.d.l.item mela.presupponit ꝙ oēs vulneraue
rūt.ꝛ ideo ibi Bald.dicit qꝺ in illo.§.constabat omnes deli-
quisse. ideo omnes puniuntur de occiso: quia omnes vulne-
rauerunt.ꝛ ita cōsuluit Pe.de anch. in terminis.in consilio
b suo.ccxvij.[b] ꝛ ad hoc allego illum magnū practicū Gandi.

b ¶ In ꝯsilio suo. ccxvij. Adde qꝺ hic dictū Pe. de anch.seqt̄ Alex. de imo.in ꝯsi.xv. in.j.vol.ꝛ in cōsi. xiiij.l.iij.vo.Cep. in consi.xlj.ꝛ idē Alex.i ꝯsi.lxxxj. in.v.volu.ꝛ vide Pau.de ca.in cō sil.cxcij.in prima stāpa.ꝛ.ccxciij. in.ij.stāpa. Ber.

in tracta.malefi. sub rub.quomodo puniátur plures aliquē vulnerātes: ꝛ illo vulnerato descendente ex aliquo dictorū vulnerū: q2 in criminalibus nemo ex presumptiōibus debet dānari.l.absentē.ff.de penis.maxime capitaliter licet ipse nō alleget.est casus in.c.afferte.extra de presump.ꝛ ibi hoc notant Jo.an.ꝛ omnes: maxime cū in maleficijs debeant esse probationes luce meridiana clariores.l.vlti.C.de proba.nec debemus vti mendicatis suffragijs.l.singuli.C.de accusa.ꝛ iste nō potest probare cuius ictu sit mortuus.igit ꝛc. ꝛ ideo dicit text.in.d.l.si in rixa.ꝙ ictus vniuscuiusqꝫ est cōtemplādus.cum ergo deficiat vera probatio.s. quis eorū occiderit neuter de occiso debet dānari ad mortē.l. duo sunt Titij.ff. de testa.tutela.nam cum non apparet ex cuius ictu perierit pena est potius molienda.l. interpretatione.ff.de pe. ꝛ ideo dicit Gandi.ꝙ cū ista questio venisset de facto: consilio plurimorū sapientū nō occidit illos malefactores: sed quia cōstitit ipsos deliquisse cōdemnauit ipsos in pecunia: ne maleficia remaneant impunita.l.ita vulneratus.ff. ad leg.aquil. Nec obst.illa glos.in.d.l.si in rixa.quia est falsa fm Gandi. quia nemo ex presumptionibus debet dānari vt.s.probatū est.Nec obst.tex.in.d.l.item mela.§.sed si plures.ꝛ.l.ita vulneratus.quia locū habent quādo ciuiliter agitur ex.l.aquil. pro dāno dato ex seruo occiso: vbi ex presumptione habita cōtra reos quilibet insolidū ad dānum emēdandū ꝯdemnatur:sed aliud vbi criminaliter agitur vt supradictum est.Et ad hoc in terminis allego Bal.in.l.j.§.cognoscit.ff.de offic. prefec.vigil.qui dicit ꝙ ideo in.d.§.sed si plures.oēs puniūtur quia pecuniariter puniūtur non autem pena capitali. ꝛ
23 ita voluit Bart.in.d.§.sed si plures.† Intellige tamen predicta fm Barto.in.d.l.si in rixa.ꝛ Joan.an.in.d.c.signifi.ꝛ Gandi.in loco supra allegato procedere quādo in rixa ista sunt facta ꝛ sic tunc nō animo deliberato secus si animo deliberato iuerunt oēs ꝛ vnus percussit nec apparet ex cuius ictu: tunc oēs tenentur tanquā videātur prestitisse auxiliū vnus alteri.ita etiā voluit Spec. in loco.s.allega. ꝛ colligit ex doctrina Ang.post Bart.in.d.l.si in rixa.ꝛ Bart.in.d.l.
24 item mela.§. sed si plures.† Sed aduerte inquantū doctores volunt in locis.s.alleg.ꝙ si primū vulnus est letale alter secūdo dedit vulnus nō letale cum in corpore nō sano illud secundū vulnus est letale in rixa: ambo debent decapitari: intellige predicta quādo inferius secundū vulnus nō letale omnino efficitur letale in corpore non sano:sed si cōstaret secundū vulnus illatū in corpore vulnerato nō esse letale non haberet locū decisio Bar.per ratiōes ipsiusmet Bar.puta vnus dedit vnū vulnus letale in rixa in capite vulnerati. si superuenit secūdus ꝛ pcussit vulneratū vno vulnere paruo in vno digito:tunc nō dicerē hūc secundū debere decapitari per rationes Bartol.quia non omne vulnus illatum secūdo loco in personam iam vulnerati tale secundū vulnus est mortale:nam Barto.presupponit ꝙ secundū vulnus efficitur mortale propter primum vulnus:sed Barto. necessario nō decidit ꝙ omne vulnus secundo illatū sit mortale ꝛ hec probantur per dictum.§.si quis seruū egrotum ꝛ per doctrinam Bartol. in.d.l.si in rixa. Bene faciunt notata in.l. ita vulneratus.ff. ad.l.aquil. Ultimo in hac materia adde vnū pulchrum cōsil.Pau.de cast.in consil.suo,clxxxix. quod in-
25 cip.In Christi nomine amen in causa incarceratorum.† ꝙ si plures prestiterūt auxiliū qui erāt armati ad hoc vt vnus bastonaret aliquem.ꝛ sic cū baculo verberaret ꝛ ille talis postea occidit ꝙ auxiliatores nō debet cōdemnari tanquā occisores sed tanꝙ prestantes auxiliū homicidio.qd no.
26 Accusare possumus diuersos de diuersis delictis ꝛ temporibus: dūmodo tantum duos accusamus nisi nostram vel nostrorum prosequamur iniuriam.
27 Judex eodem tempore potest inquirere contra mille de diuersis criminibus diuersis temporibus cōmissis.
26 **Ange.** ¶ †Si vero vult aliquis diuersos de diuersis delictis ꝛ temporibus cōmissis accusare: ꝛ duos tantū tunc potest accusare.l.cū rationibus. qd ꝛ ibi not.Ang.ꝛ Bald.C.qui accusa.nō pos.diuersis tamē libel a lis.vt.l. hos accusa.§.l.iulia.ff.de ac. plures vero ꝙ duos [a] non potest eodem tempore habere accusatos nisi suam vel suorum prosequaꝛ iniuriā.d.l.cū rationibus: ita dicit Bar. in.d.§.leg.iul.ꝛ Cy.in.l.ij.C.de sepul.vio.ꝛ vide Bartol.in
27 l.inter liberos.§.maritus.ff.de adulte. ¶ †Preterea procedunt in accusatore sed in iudice inquirente dic ꝙ potest eodem tempore mille de diuersis criminibus diuersi temporibus cōmissis habere inquisitos ne delicta remaneant impunita.l.ita vulneratus.ad.l.aquil. facit quod no.Barto.in.l. ij.§.si publico.de adulterijs.

a ¶ Quam duos. Adde Lud. Ro. in ꝯs.cccxliij. B.

b ¶ In prima.q.de villa. Adde etiā tu ꝛ vide Jo.an. in ti.de solu. in addi.Spec. vbi dicit an recept⁹ in collegio debeat habere ptem ei⁹ ꝙ soluit in introitu ꝛ qūo intelligaꝛ statutū Senēse disponēs ꝙ si villa fuerit negligēs i capiēdo malefactorē:ꝙ p eo ꝙ soluit ob negligētiam possit habere recursū ad bōa delinquētis ꝛ fratrū vide Ro.in ꝯsi.ccccc ix.Ber.

c ¶ Quecūqꝫ verba. Adde tu ꝛ vide p que vba qs videbaꝛ mādare ꝛ quis psuadere do.Alex.in cōsi. cxxvij.in.iiij.vol. ꝛ Ange.ꝯsi.xxij. ꝛ an mādatū presumaꝛ ex eo ꝙ fit locut⁹ ad aurē alicuius ꝛ statim fit sequutū homicidiū vide Jo.de ana.consil.iiij. ꝛ Bal.i.ꝯsil.cclvj. in.ij.volu. vbi qs annuēdo capite ad malefactorē dicaꝛ mādare ꝛ tenet ꝙ non nisi cōstet ꝙ cōtēplatiōe ipsi⁹ annuētis hoc fecit vt ibi.Ber.

August. ¶ Tu autē in hac materia adde gl.in.l. qui accusare.ff.de accusa.circa mediū gl. magne que etiam reddit rationem quare ille qui accusauit duos nō potest tertiū accusare nisi suam vel suorū iniuriam prosequaꝛ.ꝛ vide Ange.in.l.C.j.si reus vel accusa.mortuus fuer.vide tamen Gandi.in tracta.malefi.sub rubri.qui accusa.poss.vel non.in ver.Item qui duos accusauit prohibetur tertium accusare.

28 Libello eodem ꝛ inquisitione eadem potest agi cōtra producentem falsos testes ꝛ contra falsarios testes.

28 **Ange.** ¶ †Ex predictis infertur ꝙ eodem libello ꝛ eadem inquisitione potest agi contra producentem falsos testes ꝛ cōtra falsarios testes:vt not.Bar.in d.l.nihil.§.j.ff.de adulte.

August. ¶ Tu adde Ang.in.l.j.C.si reus vel acc. mortuus fue.ꝛ Ange.in.l.hos accusare. §.lege iulia.ff.de accu.ꝛ ibi ponit si plures testes falsum deposuerunt: an omnes vno libello possint accusari, ꝛ refert opi.doctoꝝ:tandē adducit optimam distinctionem ex qua opiniones omnium possunt saluari: dic vt ibi.

29 Statuto dicente ꝙ villa teneatur emendare damnū passo sub pena centum si malefactorem non capit ille qui passus est damnum debet etiam contribuere pro rata ad istam penam si est de villa.

29 **Ange.** ¶ †Quid autem si plures tenētur ex vnius delicto:vt puta dicit statutū ꝙ villa teneatur emēdare damnum passo sub pena cētum malefactorem nō cepit:an ille qui passus est damnū debeat etiam cōtribuere pro rata sua ad istam penam si est de villa.Dic ꝙ sic: vt no. Bal.in.l.ab omnibus.§.si titio.ff.de lega.j.Quid econtra si statuto cauetur ꝙ cōdemnationes cōsiliariorum qui nō veniunt ad consiliū diuidantur inter eos:an etiam debeāt habere partem suam dicti consiliarij condēnati ꝛ cōtumaces. Bart.in.d.§.dicit ꝙ sic.ꝛ ibi vide Bal. Ange. Jmo.ꝛ Rapha.qd not.An autem cōdemnatio facta de Caio: ꝛ sic de principali preiudicet cōsocijs vel mandatori vel auxiliatori. Et econtra an absolutoria vnius prosit alteri.Et de multis alijs que faciunt ad istam materiā pro eius perfectione dicam infra in gl.in verbo,ꝛ ibi caput a spatulis ꝛc.ꝛ in versi. sed quero an damnato ꝛc.ꝛ versi.seq.

b **Augusti.** ¶ Tu adde hic in prima questione[b] de villa que teneꝛ emēdare dānum: quod Martinus de fano latissime disputauit istā questionē vt late psequiꝛ Jo.an.in ti.de cēsibus.§.ij.in versic.ꝙ si dānum. qui allegat oēs antiquos in hac materia: ꝛ dānat Dy.qui in hac.q.in.d.§.si Titio nimis breuiter locutus est. ꝛ vide doc.post Jo.an.in.c.cū nō deceat.extra de electio. in ver.in nouel.super vlti.glos.bene facit glos. in.l.j.ff.ad.l.rhodiā de iactu.ꝛ ibi Bal.qui idem decidit ꝙ Bar.in.d.§.si Titio.

1 ¶ Mandare quis dicatur.
2 Mandatum dicitur licet verba nō sint imperatiui modi.
3 Assassini dicuntur qui sunt corrupti pecunia.

T Sēpronium Rodulphi barbitonsorem de Florentia mandatorem: in eo:de eo: ꝛ super eo.

¶ Ut cognosci possit quis ex mandato ꝛ quis ex psuasione vel cōsilio teneatur.

1 ¶ †Quero primo quis dicaꝛ mādare. Et respōdeo ꝙ mandare dr̄ ois qui mādat cōmitti delictū ꝑpter seipsum ad sue
c volūtatis satisfactionē nulla data pecunia quecūqꝫ verba [c] interueniāt:ita tn̄ ꝙ sit ad vtilitatē mādātis.Si aūt ad vtilitatē illius cui cōmittiꝛ:dicaꝛ psuasor ꝛ mādator nō habito respectu qbus v̄bis vsus fuerit:vt no.Bart.in.l.nō solū.§.si mādato.ff.de iniu. ver. venio ad materiā ꝛc. ꝛ ver.venio ad cōductorē ꝛc.Si aūt data pecunia: dr̄ accipiēs ita mādatū per pecuniā assassinus: ꝛ de hoc habeꝛ in.c.j.de homi.li.vj. vbi mādās etiā nō secuta morte ipso iure caā.lata snīa sine alia declaratoria cū suis bonis a toto populo diffidatus est. ꝛ facit auf.itē nulla cōitas.C.de epis.ꝛ cle.ꝛ.d.§.si mādato. ꝛ ibi dicꝛ ꝙ nō vocaꝛ assassinus: sꝫ locator ꝛ dn̄s cōductor.

August. ¶ Tu aūt in hac materia adde inquātū dictum est supra ꝙ quecūqꝫ verba interueniant dicitur mandatum: ꝛ hec intelligo dummodo illa verba quocunqꝫ modo possint importare mādatum: ꝛ ideo dixit Bal.in.l.hec verba.ff.de infa.per tex.cū glos.ibi ꝙ ille

qui

qui hortatur nō mandat: vt.ff.manda.l.si vero nō remunerandi.§.cum quidā.⁊ ille qui persuadet non mādat. allegat l.j.§.pōponius.ff.depositi. ¶ Item qui cōsuluit vel permittit nō mandat.ff.de leg.ij.l.cū pater.§.mandato. vnde dicit si tu vis occidere hominē ⁊ tu dixisti mihi ⁊ ego laudaui qđ erat bene factū:istud non est mandare.⁊ ideo dicit ibi Bal. qđ quando aliquis inducit testes ad probandū mandatum iudex debet interrogare quibus verbis fuit vsus ille qui accusatur:nā ex serie ⁊ qualitate verborū apparebit:vtrū fuerit mandatū necne.Et subdit ibi Bal.ꝙ opus est qđ mādatum precedat factū: et sic debet probari ordo tēporis, alias quis nō posset condēnari de mandato: ⁊ dicit qđ ad hoc allegat glo.singularē in.l.si vero remunerādi.§.si post creditā. ff.mandati.qđ dicit esse singulare ſm Iac.de are:⁊ hoc idē dixit Bald.in.l.j.C.de ser.fugi.in.iij.colū.⁊ ibi in.d.l.j.dixit Bal.ꝙ ille qui vtitur verbis imperatiui modi dicit̄ manda-
2 re.† Ibi tamē Bal.dixit vnum notabile verbum ꝙ licet nō sint verba imperatiui modi erit mandatū: nam dicit qđ ille qui optat se vlcisci etiā rogando dicit̄ mandare ⁊ fortius dixit qđ si locutus est ad aurem ⁊ secutū fuit factum illo instāti ⁊ precessit capitalis inimicitia presumit̄ mandatū: per ea que habent̄ in.l.si quis mihi bona.§.si.et ibi per Bart.ff.de acqui.here.⁊ dixit singulariter Ange.in consi.suo.xxij.inci. Pro decisione questionis hoc solum mandari oportet,ꝙ licet vsus fuerim verbis importantibus mandatum cōtra illū qui alias deliberauerat primo occidere:ꝙ ego non debeo puniri tanꝗ mandans: sed tanꝗ persuadēs: licet cōfessus fuerim ꝙ ego mandaui: qꝛ ista verba nō possunt importare mandatū isto casu. Et aduerte inquātum dictum est qđ ordo temporis inspicitur in mādato, alias non est mandatū. De hac.q. vide que dicam.ī.in materia in illa.q.an ratiha-
3 bitio in maleficijs equiparetur mandato. ¶ †Et inquātum
a supradictū[a] est quod illi qui sunt pecunia corrupti dicuntur assassini. Addatis ꝙ hoc idem voluit Bar.in.l.cicero.ff.de pe.⁊ Ange.in.l.qui sepulchra.C.de sepul.viola.⁊ Ang.in.l.j.ff.de eo per quem fac.erit.⁊ Sali.in.d.l.nō eo minus. in fi. licet Ang.in cōsil.xiiij.incip.Nos Caro.videtur velle quod etiā potest esse vnus assassinus sine pecunia.⁊ Ioā.an.in.c.pe.extra de cleri.non residen. videtur velle ꝙ assassinus dicitur ille qui exponit se morti obediēdo domino in malum.tu vide docto.in.c.j.de homici.lib.vj.

4 Socius potest interrogari de socijs in crimine assassinamenti propter immanitatem criminis.

5 Heres assassini etiā lite non contestata cum defuncto tenet̄ restituere illam pecuniam si ad manus suas peruenit.

Ange. ¶ Et bene nota ꝙ isto casu assassinus tenet̄ dominum siue mandatorem in iudicio nominare ⁊ per hoc possunt torqueri: vt no.glo.ij.in.l.nō ideo minus.C.de accu.ita dicit ibi Bald.circa prin.in versi.in glos.ij.⁊c.ꝙ tene menti: quia licet alias socius regulariter non sit de socio interrogandus ⁊ participe delicti:vt.l.si.C.de accusa. in assassinatu tamen secus est: vt hic propter criminis et proditionis immanitatem.

Augusti. ¶ Sed addatis ꝙ ista conclusio videt̄ falsa per gloss.in.l.fi.C.de accusa. et per gloss.in.c.j.de confessis.vbi enumerantur casus speciales in quibus socius potest interrogari de consocijs ⁊ tamen iste casus in assassino non ponitur ibi in exceptuatis a regula, nisi saluādo.dicamus qđ propter immanitatē criminis hoc
4 sancitū est.† Et ideo gl.in.d.l.fi. dicit fallit in tali casu ꝑpter immanitatem criminis: sed assassinamentum est crimen immane.igitur ⁊c.⁊ probo qꝛ licet hodie de generali consuetudine mundi nō puniatur affectus nisi sequatur effect⁹ in delictis.fallit in assassino qui punitur capitaliter licet non consummauerit delictum.ita consuluit Ang.eleganter in cōsi. suo.xiiij.incip.Nos Caro.fundans se super text.dicti.c.j.de homici.in.vj.Et hoc propter immanitatē criminis. et idem Bal.in.l.j.ff.ꝙ quisqꝫ iuris. in.§.hec verba. de qua materia vide omnino Ioā.an.in mercu.in regula,in penis. extra de reg.iur.lib.vj.⁊ aliter videtur velle diuus.⁊ Ang.in.l.itē caput.§.si curauerit.ff.de iniu.sed ille tex.non probat. quia loquitur in delictis leuioribus: vt dixit Bart.⁊ Bar.in.d.§.si mādato. et.ī. dicitur in qōne que incipit,quero scđo aliquis
5 mādat.† hoc confirmatur qꝛ licet heres de delicto defuncti regulariter nō teneatur : si quid ad manus defuncti peruenerit lite nō contestata.tamē fallit in herede assassini:qui tenet̄ restituere illā pecuniam etiā lite nō contestata cū defuncto.text.est cum gl.⁊ ibi Ang.in.l.j.§.fi.ff.de eo per quē fac. erit.⁊ hoc propter immanitatē criminis. Preterea illa gl.in l.fi.C.de accu. simpliciter non approbatur a docto. nā multos alios casus exceptuatos ab illa regula ꝙ socius pōt interrogari de socijs.posuit Spe.in ti.de accusatore.§.j.versi. item repellitur. ⁊ ita eum allegat Anto.de but.in.c.j.de cōfessis. Preterea illam gl.illius.l.fi.derisit Bar. in.l.repeti.§.j.ff.de questio.qui in hac materia aliter loquit̄. Sed aduerte qꝛ do. Ange.hic,⁊ Bal.in.l.non ideo minus.non videtur aliquid dixisse:qꝛ hoc nō est tantū in assassino:vt socius possit interrogari de socijs: sed etiā in omni alio mādatore.tex. est ⁊ ibi Ang.in terminis in.l.⁊ si certus.ff.ad silla.⁊ hoc est qđ voluit dicere Bar.in.d.l.repeti.§.j.ff.de questio.dum dixit.fallit in.l.si prius.ff.ad silla.licet Sali.in.l.non eo minus. in.iiij.col.C.de accusa.dicat ꝙ distinguendum est: an mandatum sit libero,an seruo:vno casu tenetur nominare mandatorem:alio non:⁊ ita intelligit glo.in.d.l.si prius.

6 Mandati assassinamentum ⁊ assassino conueniunt que dicuntur in mandante ⁊ mandatario.

6 **Ange.** ¶ Unde Sali.in.d.l.nō ideo minus. ver.modo veniamus ⁊c.circa fi.† Querit an in illo q mandat assassinamentū ⁊ in assassino habeāt locum que dicam.ī.in mandante ⁊ mādatario . Et dicit quod sic:vt probatur in.d.§.si mandato. Et allegat rationem:quia licet pecunia detur tamen mandator data vel non data pecunia nō obligatur ex mandato : nec ex locato vel alia obligatione:qꝛ res est turpis ⁊ a iure improbata: vt.ff.māda.l.si vero nō remunerandi.§.rei turpis. et ideo dicit dātem pecunias obligari ex maleficio postea secuto: vt.ī.dicam in mandato re ⁊ probat ille qui dat pecuniam:vt eius nomine cum contrahat obligatur ex contractu postea secuto cum quo contraxit pecuniam recepit: vt.ff.de prescrip.ver.l.naturalis.§. pe.verūtamen vt dicunt doc.⁊ Barto.delictum censetur in vtroqꝫ ipsorum atrocius ꝙ si pecunia non interuenisset : et ideo grauior pena:vt in.c.j.de homi.lib.vj.sicut de iudice dicimus qui magis peccat corruptus pecunia ꝙ si gratis : vt l.venales.C.quando prouo.non est ne.coniuncta.l.seruo inuito.§.si pretor.ff.ad trebel.

Augusti. ¶ Tu aūt in hac materia adde pro cōfirmatione predictorū dicta Bart.in.l.cicero.ff.de pe. qui dicit ꝙ vera est illa conclusio ꝙ grauius peccāt corrupti pecunia ꝙ illi qui nō sunt corrupti pecunia: ⁊ adducit hoc exemplū de assassino. Et cōsidera quod vera est ista cōclusio ꝙ ea que dicta sunt per Sali. quod dicta in mādatore ⁊ mandatario militāt in assassino : sed non econuerso vt supra in precedēti col.satis clare probaui.

7 Mandans maleficium quod non est secutum an teneatur ex mandato.

8 Mandatū tunc punitur pena ordinaria quādo tale mandatum habetur pro perfecto delicto in se.

7 **Ange.** ¶ †Quero scđo aliquis mandat cōmitti maleficium qđ tamen secutum non est: an mandans ex mādato teneatur Bar.in.d.§.si mādato.versi.hoc
b premisso ⁊c.cōcludit in effectu aut delictum est atrox[b] et tūc ex solo mandato tenetur : vt extra ordinē puniatur:vt.l.j.ff. de extraor.crimi.non autem vt puniatur ex ipso delicto qđ mandauit fieri:aut delictum est leue ⁊ nō tenetur : vt.l.item apud.§.si curauerit.ff.de iniur. idem tenet Sali. in.d.l.non ideo minus.ver.quero tertio ⁊c.

Augusti. ¶ Tu aūt in hac materia adde ꝙ omnia ista approbauit etiam Imol.l.si vt proponitur.ff.de fideius.Sed aduertas quod ista conclusio legistarum est de directo contra tex.in.c.pro humani. extra de homi.lib.vj.ibi vel etiā mandauerit quāꝗ mors forsitan nō sequatur vbi papa vult qđ in assassinamento:⁊ sic in grauiori ⁊ atroci delicto mandans puniatur illa pena ordinaria: licet delictū non sit postea secutū sicut ea pena punitur qn delictum est postea secutum post mandatū:⁊ tamen docto.hic volunt qđ puniatur tale mandatū:sed extraordinarie nō pena ordinaria: nisi respondeamus qđ ibi est speciale in assassino : vel dicamus vt dixit Io.an.in regula,in penis in mercuriali.qđ ibi in.c.pro humani.quo ad illas penas de quibus ibi in.d.c.pro humani. facto illo mandato delictum erat perfectū non mirū si punitur pena ordinaria ac si deli-
8 ctum principale fuisset consummatum. ¶ †Ex quibus infero vnam conclusionē vltra legistas: qđ vbi mandatū habetur pro delicto perfecto in se: tūc tale mandatum punit̄ pena ordinaria: ac si delictum principale fuisset cōmissum per tex.in.d.c.pro humani.quē tex.aliter non possumus fugere. ¶ Item adde ꝙ contra predicta est expressa decisio Dyn. ⁊ Ange.in.l.item apud.§.si curauerit.ff.de iniur.qui dicunt qđ in assassinamento si do pecuniam alicui vt aliquem occidat:tamen homicidio nō secuto non punitur mādans.Sed

a ¶ Et inquantū supradictuꝫ est. Circa hoc adde tu vt pulchre ꝑ Ang. i cōsi.xiiij. inci.Nos Carolus. et ꝑ Bal. in ꝯsi.lxxxi.l.iij.vol. inci. iste beton⁹. vbi ꝙ stāte statuto qđ assassinus dicat̄ qui precio dato fieri fecerit vel ꝑmissione si aliquis dicat qđ mādās dixit va ⁊ dalli. Ytidaro la ꝑmessa: ꝓbet̄ ꝑ hoc assassin⁹, ⁊ an mādans fieri homicidiū pecunia:debeat de capitari vt assassinus.vide ꝙ habet̄ pulchre per Are.in ꝯsi.clxv. Ber.

b ¶ Est atrox. adde Ang. in cōsi. xiiij.⁊ Bal.in cōsil.lxxxj.ſ. alleg. de veritate aūt. vide per Are.in d.ꝯsi.clxv. Ber.

aduertas qꝛ verum dicunt qꝛ non puniť tanquã de homicidio: sed pena extraordinaria vt ibi declarant. et de materia vide in illo consi. Ange. quod incipit, nos Caro. ꝛ ibi Ang. dicit quod si delictũ non est secutum: licet assassinus debeat decapitari: qꝛ peruenit ad actum proximum: tamen ex quo delictũ non est consummatũ: quia mors non est secuta: bene faciet princeps: si commutet illam penam corporalem mandantis in pecuniariam.

9 Mandans ipse an teneať si mandatarius nõ potest teneri.

9 **Ange.** ¶ †Quero tertio si mãdatarius nõ possit teneri an mãdans ipse teneať. Dicendũ est vt no. glo. Bar. ꝛ alij in. l. si id qd. §. fi. ff. de iurisd. om. iudi.

Augusti. ¶ Tu dic ꝙ in hac materia pulchre cõsuluerũt Bar. ꝛ Fran. tigrini, in. l. si mulier. §. si seruus. ff. de rerum amota. vt ipse Barto. dicit. vide Moder. in. d. §. fi.

10 Mandans si tenetur an etiam mandatarius teneať: an vero aliquo casu excusetur.

11 Beroarius an excusatur propter mandatũ iudicis pro executione sententie vel precepti licet faciat iniustitiam.

12 Incidens ligna in fundo alieno de mandato alterius quãdo excusetur.

13 Beroarij potestatis qui torserunt vnũ indebite excusantur propter mandatum potestatis.

14 Laborator inductus in fundum alienum quãdo excusetur propter mandatum inducentis.

10 **Ange.** ¶ †Quarto quero posito ꝙ mãdans teneať an etiã ꝛ mãdatarius teneať: an vero aliquo casu excuseť virtute mandati. Istã. q. format Bar. in. d. l. nõ solũ. §. si mandato. ff. de iniur. versi. sed quero quando est secutum delictũ ꝛc. ꝛ cõcludit ꝙ aut mandatarius nulla iusta causa potest se excusare: ꝛ tũc clarum est qd teneť: vt. d. l. nõ ideo minus. ꝛ. d. §. si mãdato. aut potest se excusare, vt quia credebat nõ delinquere vt filius vel seruus qui obediũt patri vel domino: ꝛ tũc aut est delictũ leue: ꝛ non teneť qꝛ patri vel dño parere tenetur in leuibus criminibus: vt. l. liber homo. in prin. ꝛ ibi glo. ꝛ Florẽ. ff. ad. l. aquil. aut est delictũ graue ꝛ tũc propter mandatũ non excusanť: qꝛ in atrocioribꝰ ꝛ grauibus obedire nõ tenentur: vt. d. l. liber homo. Et est singulariter aduertẽdum ſm Bar. in. d. §. si mandato. ꝙ quelibet iniuria personalis diciť delictũ graue: ꝛ sic filius nõ excusať si mãdato patris percutit et manu vacua aliquem cũ quelibet iniuria personalis dicať grauior quauis alia pecuniaria: vt. l. in seruorũ. ff. de pe. et sic filius ꝛ seruus tenerẽtur qñ mandato patris vel dñi aliquam iniuriã contra alicuius personam intulerint: vtputa qꝛ percussit manu vacua qd est singulare. dicit tamẽ Salic. ꝛ Bal. in. l. seruus. C. ad. l. iul. de vi. ꝙ licet mandatũ patris vel alterius superioris non excuset in totũ: tamen mitigari facit penã per. d. l. seruus. facit. l. gracchꝰ. C. de adul. ꝛ ꝙ est singulare. ꝛ q̃ dicanť delicta grauia[a] vel leuia. no. Bar. in. d. §. si mãdato. ꝛ. l. leuia. ff. de accu. Dicendũ est vt ibi per eũ. ꝛ per glo. in. l. auxiliũ. §. in delictis. ff. de mino. ꝛ qd dixi de filio et seruo quibus casibus parere

11 debeãt patri ꝛ dño. †Idẽ in beroario[b] siue executore qui paret iudici pro executione sentẽtie vel precepti iudicis: licet faciat iniustitiã propter mandatũ excusať: vt no. Dy. in. c. ꝙ si quis mandato. de reg. iur. Et predicta procedũt regulariter ꝙ mandatarius propter mandatũ non excusať nisi ex iusta causa, vt quãdo tractamus de ijs que sunt de iure ꝓhibitorũ vt in maleficijs ꝛ in alijs prohibitis: secꝰ si mandatũ esset

12 de genere permissorũ† vt quãdo conduco artificẽ ad incidendum ligna in fundo: qꝛ bona fide credẽs fundum meũ: licet sit alienus excusať propter mandatũ: nec ipse laborator potest accusari de dãno dato sed conducẽs tantũ: vt. l. in rem. §. tignũ. de rei vẽdi. ita dicit no. Bar. ꝛ Bal. in. d. §. ꝛ ibi Ange. nisi fuerit sibi laboratori protestatũ ꝙ nõ incideret ligna vel edificaret in tali fundo: qꝛ spectat ad denunciantẽ: tũc laborando vel edificãdo constitueť in mala fide: ꝛ teneť ꝛ posset accusari. ita dicit Sali. in. d. l. nõ ideo minus. ꝛ do. Jo. de imo. ꝛ Ludo. in. l. de pupillo. §. si forte. de oper. no. nũcia. vel scdo hoc e st verũ nisi ille laborator fuerit vicinus: qꝛ tũc presumiť scire cuius fuerit ille fundus[c]. vt not. Specu. in tit. de emp. ꝛ vẽdi. §. ostenso. circa fi. ꝛ vide Bal. in. d. l. nõ ideo minus. ver. in glo. iij. ibi. l. ad ea ꝛc.

13 **Augusti.** ¶ Tu aũt in hac materia adde inquãtum dictũ est ꝙ † familia potestatis excusať propter mandatũ potestatis qd Bal. in. l. liber homo. ff. ad. l. aquil. idẽ voluit ſm Dy. ꝙ si beroarij potestatis torserunt vnũ indebite ex mandato potestatis ipsi excusantur ꝛ voluit Ange. in. l. liberorum. §. excusatur. ff. de his qui not. infa. ꝛ qd iussus iudicis excuset est tex. ꝛ ibi Bar. in. l. si quis id qd. in ver. doli mali. ff. de iur. om. iud. sed Ang. ibi videtur limitare predicta, vt procedant in leuioribus delictis: secus in atrocioribus ꝛ grauioribus per. d. l. liber homo. ꝛ sic Ange. ibi intelligit etiam. d. l. liber homo. procedere in potestate ꝛ iudice: sed hec conclusio an sit vera vel falsa habeas recursum ad gl. no. quã ibi ponderat Bar. ꝛ est glo. magistra in. l. nõ videtur. §. ꝙ iussu. ff. de regu. iur. per quam glo. predicta possunt reduci ad concordiã: ꝛ predicta poterunt etiã limitari. Sed contra doctrinam istam legistarũ de directo est tex. cũ gl. ante pe. in. c. quicũqꝫ. de senten. excõ. lib. vj. que glo. dicit nec hic excusat iussus maioris vel superioris: sed dic vt dicitur ibi in glo. vt no. in regula, quod quis ex mãdato. extra de regu. iur. ꝛ cõtra predicta est glo. in. c. mulieres. extra

14 de sen. excom. in antiquis. ¶ †Itẽ inquantũ dictũ est qd si induco laboratorẽ in fundo vel aliquẽ artificem qui laboret qd non possunt accusari de dãno dato: sed excusantur propter mãdatũ cõducẽtis ipsos: licet ille fundus fuerit alienꝰ. Sed limitant predicta nisi fuerit facta protestatio qd nõ laborent in fundo denunciantis: qꝛ tũc faber vel operarius teneť nec mandatũ excusat. Addatis qd ista limitatio videť falsa: qꝛ nõ probať de iure. nã Jmo. ꝛ Ro. in. d. §. si forte. allegãt Sali. in. d. l. nõ eo minus. hoc dixisse: sed hoc nõ est verum qd Sali. dixerit. Scdo moueť per doc. Bar. ꝛ glos. ibi in. d. §. si forte. sed illa etiã non probãt: qꝛ gl. ꝛ Bar. loquunť in nunciatore noui operis ex illo edicto: cui parendũ est siue iusta siue iniusta sit. l. j. ff. de ope. no. nun. ꝛ idẽ in nunciatione noui operis ex edicto qd vi aut clã. l. j. §. et parui. ff. quod vi aut clam. In alijs vero denunciationibus extraiudicialibus nõ reperiť ꝙ per solã denũciationẽ quis cõstituatur in mala fide si aliter certioratus nõ est: ꝛ sic nõ tenetur eis credere: vt no. Inn. in. c. dilecti. extra de maio. ꝛ obe. no. Bart. post glo. in. l. pe. ff. pro emp. ꝛ dixi late vltra doct. in repeti. §. morte. in. l. non solũ. ff. de ope. no. nũ. Aduerte tamẽ ꝙ Ange. in. d. §. tignum. ꝛ Ang. in auť. qua in prouincia. C. vbi de crimi. agi oportet. ꝛ Ange. in auť. vt omnes obediant iudicibus. circa. v. col. voluit ꝙ per denunciationẽ factã operarijs ipsi constituanť in mala fide per. l. si fundũ. C. de rei ven. ꝛ per tex. in auť. vt oẽs obediãt iudicibus. in. §. si vero alter. ex quo tex. sumpta est illa auť. qua in prouincia. ꝛ bene facit licet ipse non alleget qd no. Bar. in. l. si stichũ. §. si ab alio. ff. de noua. Sed aduerte qꝛ etiã ista iura nõ probant: qꝛ text. in d. auť. qua in prouincia. intelligitur qñ operarius nullã causam excusatiõis habebat: qꝛ nullũ precessit mandatũ: qꝛ tũc teneť: vt ibi dicit Bar. Nec ob. d. l. si fundũ. qꝛ ibi denunciatio fuit facta ante ꝯtractũ: ꝛ sic tẽpore quo faber nullã excusationẽ habebat: qꝛ nullũ precessit mandatũ. Non ob. d. §. si ab alio. qꝛ etiã sibi mandatũ cessabat: ꝛ sic patet qd opi. Ange. posset saluari qñ illa denũciatio fuit facta operarijs ante mandatũ, alias non põt procedere: vt sola denũciatio cõstituat ipsos in mala fide: ꝛ qꝛ in hac materia difficultas videtur stare in hoc an per solã protestationem quis cõstituatur in mala fide. In hac materia approbo dicta Specu. in titu. de emp. ꝛ vendi. §. nunc dicendum. versi. fin. qꝛ si aliqua adminicula cõcurrebant cum denũciatione protestantis ei erat credendum: ꝛ ille cui fit protestatio cõstituitur in mala fide: ꝛ in hac materia adde dicta Bald. in auť. ingressi. C. de sacrosan. eccle. in. ij. col. ꝛ Bal. in disputatione sua accusatꝰ de vi turbatiua in. xxj. col. ꝛ Bal. insti. de rerum diui. in. §. si quis in suo solo. qui dicit quod si coloni veniunt ad laborandum cum armis hoc casu non excusantur. ¶ Item inquãtum supradictum est que dicantur delicta leuia ꝛ que grauia. dic vt late dixi supra.

15 Mandaui tibi vt occideres Titium diu stetisti ꝛ postea cõmisisti delictum: an ego tenear.

15 **Ange.** ¶ †Quinto querit Bar. in. d. §. si mandato. in versi. si mãdaui tibi vt delinqueres ꝛc. si semel mandaui delictũ ꝛ diu stetisti ꝛ delictum postea cõmisisti an tenear, ꝛ cõcludit cum Inno. in. c. ad audientiam. extra de homi. quod sic nisi mandatum meum sit expresse vel tacite reuocatum, vt quia feci pacem vel parentelam cũ inimico meo: vt. l. iij. §. fina. ꝛ ibi gloss. et Barto. ff. de adimen. lega. ꝛ hoc sequitur Bald. in dicta. l. non ideo minus. in fin. ꝛ hoc etiam probatur per id quod notat Bart. in ciuilibus in. l. qui aliena. §. si is qui. in fin. ff. de acqui. here. ꝛ. l. is qui. §. vnde querit poterit. ff. de manu. ꝛ hanc tenet Bal. in. l. multum. C. si quis alteri vel sibi. in. iij. col. in versi. vnde dico in simili. ꝛ dicetur. j. eo. in gl. colloquium ꝛ tractatum.

Augu. ¶ Tu aũt in hac materia adde ꝛ dic limitãdo p̃dicta ꝙ si mãdatũ a p̃n. fuit tp̃e limitatũ

si trãsacto

a ¶ Delicta grauia. adde ꝛ vide Cepo. in cõsi. vj. vbi late.

b ¶ Beroario. adde tu ꝛ vide pulchre per Ale. in cõsil. j. in. iij. vol.

c ¶ Ille fundus. Adde de hoc et dic vt pulchre ꝑ Bal. l. ꝯsi. cxxix. inci. statuto papie. in. ij. vo. ꝛ de hac qõne late ꝑ Ale. in ꝯs. xxxvj. in. iij. vo. Ber.

si transacto tēpore mandatarius interfecit: mādans non tenetur. ita dicit Salic. in. l. nō ideo minus. in. iiij. q. C. de accu. per tex. in. l. diligēter. ff. man. cū si. ¶ Itē adde ꝙ si mandatum non est tēpore limitatum: tamē mandās in delictis poterit reuocare mandatū. de hoc est text. in. c. quicunqꝫ. extra de sen. excom. dūmodo re integra sit facta reuocatio mādati: vt est ibi tex. ꝛ gl. ꝛ intellige predicta ꝙ facta reuocatione reuocās mandatū non teneaꝛ secuto postea delicto dūmodo illa reuocatio mādati peruenerit ad notitiā mandatarij: alias non. ita dixerūt Cy. ꝛ Sali. in. d. l. nō ideo minus. ꝛ ita dicit Sali. intelligēda esse dicta Inno. in. d. c. ad audientiā. pro qua cōclusione dicit Sali. ꝙ allegat glo. ordinariā in. c. mulieres. extra de sen. excō. Sed ego allego glo. meliorem in c. cū quis. extra de sen. excō. lib. vj. ꝛ est doctrina Barto. per illū tex. in. l. si pecuniā. §. si seruum. ff. de cōdic. causa data. et ex dictis Bar. ibi colligitur quare opus est ꝙ reuocatio mādati perueniat ad notitiā illius cui mandatū erat fieri delictum. Quinimo Ang. in. l. j. C. de nili agge. non rūpen. in fi. videꝛ velle ꝙ illa reuocatio mandati peruenire debeat etiā ad aures illius qui fuit occisus. sed certe Angel. ibi videtur loqui in alio casu. Adde tamen quod videtur qd in delictis facto mādato per me, vt aliquē occidas: licet reuocem mandatum etiā anteꝙ delictum fiat: nihilominus pena ordinaria debet puniri mādans: qꝛ talis reuocatio mādati fieri nō potest etiā re integra quin puniatur: vt est casus in. c. pro humani. extra de homici. lib. vj. sed responde: vt per gloss. ibi in verbo, mādauerit. ꝛ tene menti illū casum. Adde Bal. in. l. j. C. de ser. fugi. in. iij. col. qui approbat dicta Inn. in. d. c. ad audientiam. in hac materiā ꝛ ibi tangit quid si mandaui tibi vt Titiū occideres ꝛ ex interuallo occidisti omnino, alias facturus: an mandans teneatur. Adde Bald. in. c. j. §. furtum. de pace iura. fir. qui ponit quando mandans volebat probare mandatariū esse inimicum occisi. ꝛ adde etiā qd dicit Bal. in. c. j. §. iniuria. in. viij. col. versi. quero Titius. de pace iur. fir. ꝛ adde dicta Ange. in. l. j. C. de nili agge. non rumpen. in fi. ꝛ Sali. in. l. j. C. de rap. virgi. in. vj. colū. qui faciunt mentionem de doc. Inn. in. d. c. ad audientiam. ꝛ de ista reuocatione mandati dicam in hac eadem glos. in vlti. q. ꝛ vide Pet. de ancha. in cle. j. de renuncia. de intellectu. do. Innocen. in. d. c. ad audientiam.

16 Mando tibi vt mandes alij: an tu scdo mandans tenearis.

17 Nuncius scienter portans literas vt maleficiū committatur punitur secuto homicidio.

16 **Ange.** ¶ † Sexto quero mando tibi, vt tu mandes alij: an tu secundo mandās tenearis. hāc. q. format Bart. in. l. aut qui aliter. §. pe. ff. quod vi aut clā. ꝛ in l. j. §. incidit. ff. ad turpil. vbi concluditur ꝙ aut est crimē leue ꝛ talis nuncius vel habens mandatum ad mandandū non tenetur: vt. d. §. pe. aut in grauibus ꝛ tenetur: vt. d. §. incidit. ex quo dicit ibi Bart. no. qd contra istos nuncios per quos fiunt isti tractatus per iudicem maleficiorum potest procedi ꝛ puniri possunt. de hoc est gloss. ordi. ꝛ Barto. not. in. l. si sciente. ff. de parri. quod singulariter no. contra istos portātes literas, vel ambasiatam de aliquo tractatu contra rem publicā vel alio delicto atroci: qꝛ tenentur ꝛ puniri possunt, vt principales delinquentes.

Augusti. ¶ Tu aūt in hac materia adde que dixerūt Pe. ꝛ Cy. vt refert ibi Sali. in. d. l. nō eo minus. C. de accu. in antepe. col. in ver. viso de mādante an ꝛ qñō puniatur.

17 ¶ † Quero quid de nūcio: ꝛ ibi Salic. breuiter faciēs mentionē doc. de Bar. in locis. s. alle. tandē cōcludit fm Pe. ꝛ Cy. id qd Bar. s. adde tamen que in hac materia pulchre dixit Bald. in. l. j. §. ne aūt. C. de cadu. tol. in fi. vlti. col. qui dicit ꝙ nuncius qui sciēter portauit literas vt maleficiū vel homicidium cōmitteretur puniꝛ secuto homicidio qui allegat doctrinā Cy. in. d. l. non ideo minus. idē dicit si mādaui Titio ꝛ Titius Seio omnes tenemur per tex. quem dicit esse singularem in. l. si ego. ff. qd vi aut clam.

18 Mandans an teneatur ex mādato vel ex delicto postea secuto qd est vtile scire propter locum: ꝛ tempus ꝛ alia que in inquisitione debent apponi.

19 Accusare vel inquirere volens contra mandantē debet confinare locum ꝛ tempus delicti secuti: non autem locū ꝛ tempus mandati facti.

20 Qualitas que oritur ex tēpore respiciens mandantē ꝛ mandatarium qualificata ex tempore vel loco an aggrauat pariter factum in vtroqꝫ.

21 Mandans obligatur ex mandato quando mandatum de per se habetur pro delicto perfecto etiā si non sequatur delictum: ꝛ tunc inspicitur tempus ꝛ locus mandati.

18 **Ange.** ¶ † Septimo queriꝛ an mandans teneaꝛ ex mādato vel ex delicto postea secuto qd est vtile scire propter locū et tps ꝛ alia que in inquisitione debent apponi. ꝛ hanc. q. format Bart. in. d. §. si mādato. ver. quero vnde oriꝛ obligatio ꝛc. vbi tenet qd ꝓpter mandatū teneꝛ ex delicto: vt. l. j. §. persuadere. ff. de seruo corrup. ꝛ ibi gl. ꝛ not.

19 gl. in. §. ope. de obli. que ex deli. nascun. ¶ † Ex quo infert qd quando vis accusare vel inquirere contra mandantem debes confinare locū delicti secuti[a] ꝛ tempus delicti nō autem tēpus ꝛ locum mandati facit: vt. l. pretor. §. hoc aūt edicto. ꝛ ibi Bart. ff. vi bo. rap. qd est menti tenendū: ꝛ ibi etiā infert qd locus ꝛ tempus delicti commissi inspicitur ad penam augendam vel minuendam in mandante: vt. d. §. hoc autē edicto. facit qd not. Bar. ꝛ ibi etiā Imo. in. l. si vt ꝓponis. ff. de fideius. de quo latius per Sali. in. l. nō ideo minus. C. de accu. ver. vij. quero vnde obligatio ꝛc. sed Bal. in. d. l. non ideo minus. licet in effectu idē videatur cōcludere cum Bart. tamen in ver. quinto queritur an mādans ꝛc. sic dicit aut mādans obligatur ex eodem delicto: et tūc sine dubio obligaꝛ simul in tempore aut ex diuersis delictis: ꝛ tūc refert an delictum mandantis recipit consummationē in ipso mandato: ꝛ tunc obligatur mādans: ꝛ tunc locus mandati tantūmodo: ꝛ tempus est apponendus: vt. d. §. persuadere. aut in ipso mādato non recipit cōsummationē: sed in delicto postea secuto: tūc dicit ꝙ simul obligantur: vt. l. hec verba. ff. de adul. ꝛ locus ꝛ tempus delicti postea secuti sunt apponen-

20 da. Ex quibus infertur ꝛ patet: † an qualitas que oritur ex tempore qualificata: ꝛ que respecit mādantem ꝛ mandatarium: qꝛ vbicunqꝫ delinquunt simul in tempore ibi sequitur accusatio qd ea qualitas aggrauet factū pariter in vtroqꝫ: ꝛ eodē modo dicit an obligentur eo loco: qꝛ aduertendū est qd vbicunqꝫ obligaꝛ simul in eodē tempore obligaꝛ etiā simul eodem loco, ꝛ sic qualitas loci pariter aggrauat mandantem et mandatariū: ꝛ etiam sequitur qd mandatarius debet conueniri in loco facti ꝛ delicti cōsummati non in loco mandati. adde tamē quod dicā. j. in ver. xij. quero ꝛc. vbi aliter in aliquibus dicam fm Bal. ꝛ plenius.

21 **Augusti.** ¶ Tu aūt in hac materia adde ꝛ limita predicta ꝙ † verū est ꝛ fateor qd mandans obligaꝛ ex delicto ꝓpter mandatū ꝛ sic locus ꝛ tēpus delicti consummati inspicitur etiā quo ad penam imponendam: fateor hoc vbi mandatū de per se solum nō est delictū nisi secuto maleficio loquor quo ad hoc, vt pena ordinaria puniaꝛ: sed vbi mandatū de per se solū habetur pro delicto perfecto etiā non secuto maleficio vt in assassino: vt est casus in. c. pro humani. de homi. lib. vj. ꝛ ibi gl. super verbo, mādauerit. ꝛ Jo. an. in regu. in penis in mercu. ꝙ facto illo mādato in hoc delictū est perfectū: tunc dico qd tempus ꝛ locus mandati inspicitur qꝛ mandans obligatur isto casu ex mandato illo iniusto, ꝛ hoc probaꝛ in. d. c. pro humani. ibi vel mādauerit, quamꝙ mors forsitan non sequatur ꝛ hoc est qd dixit Bald. in. d. l. non eo minus. in sua distinctione relata ab isto autore hic. dū Bal. dicit ꝙ vbi delictū mandantis recipit consummationē in ipso mandato: et tunc ex illo obligatur mandans ꝛ locus mandati ꝛ tempus esset apponendū in inquisitione. d. l. j. §. persuadere. itē intellige ꝛ limita dicta Bar. supra allegata do tractatur de puniendo mandātem pena ordinaria: secus si tractaretur de puniendo ipsum pena extraordinaria propter mandatū tātum qꝛ locus ꝛ tps mandati inspiciꝛ ꝛ nō locus ꝛ tēpus consummati delicti: ita elegāter dixit Imol. in. l. si vt proponiꝛ. ff. de fideius. ꝛ omnino vide Bart. qui ponit istā eandem qōnem si ego existens Ferrarie mādo vt occidas vnum Florētie ꝛ occidisti: an hic Ferrarie ego mandās possum conueniri. si obligatio oritur ex mandato possum cōueniri Ferrarie. si oritur propter delictum consummatum non, ibi vide: ꝛ de materia principali vide Bal. in. l. sed ꝛ eximendi. §. pretor. in fi. ff. ne quis eum qui in ius vo. est vi eximat.

22 Instigans ꝙ clericus percutiatur: secuta percussione teneꝛ instigans canone si quis suadente diabolo.

22 **Ange.** ¶ † Octauo quero aliquis instigat et solicitat ꝙ clericus percutiatur an percussione secuta teneatur etiā canone si quis suadente diabolo, ꝛ dicendum est qd sic: vt no. Bal. Ange. Rapha. ꝛ Imo. in. l. quid ergo. §. penul. ff. de lega. j.

Augusti. ¶ Tu autē in hac materia adde tex. in c. mulieres. extra de sen. excō. §. j. q text. vult ꝙ talis non possit absolui nisi a summo pontifice.

23 Clericus si solicitat aliquem ad cōmittendum maleficium: morte secuta an sit irregularis.

a ¶ Delicti secuti. An tempus cōsummati delicti debeat poni i accusatione adde tu ꝛ vide Ange. in cōsi. suo. clxxviij. Ber.

a ¶ Instigauerit. circa hoc adde & vide Fe. de se. in cõsi. clxvij. Ber.

b ¶ Format bart. Adde qd opin. Bar. sequit late Bar. Cep. in cõsil. xxxiiij. vbi vide. Ber.

23 **Ange.** ¶ † Nono quero quid ecõtra si clericus instigauerit[a] vel solicitauerit aliquem ad maleficium cõmittendum & mors sequatur an ipse sit irregularis. vide vt. s. per eosdem in. d. §. pe.

Augusti. ¶ Tu aũt in hac materia adde no. per docto. in. c. sicut dignũ. extra de homicidio. lib. vj. sed melius vide text. cũ gl. in. c. Petrus diaconus. eo. tit. extra de homicidio.

24 Mandans maleficiũ, eo secuto, nihil agit in passum intrinsece per se sed per causam extrinsecam.

24 **Ange.** ¶ † Decimo quero si mãdatur cõmitti maleficium seu homicidiũ & eo secuto quid mandans dicatur agere in passo hanc. q. format Bal. in. d. l. nõ eo minus. in versic. in ista materia procedo &c. vbi concludit qd nihil agit intrinsece per se: sed agit per causam extrinsecam: quia patet quia nihil potest agere per causam intrinsecã nisi sit approximatus passo: sed talis agens potest esse omnino separatus a passo, verbi gratia si ille qui est Florentie mãdat percuti illum qui est Bononie: nam inter illud agẽs & illud patiens nulla est approximatio vnde iste actus non attribuitur illi primo agenti per propriam operationem sed per alienam.

Augusti. ¶ Adde & dic qd ista procedunt de facto: sed iuris fictione aliquando mandans dicitur vere facere etiam in passo, vt in casibus quos plene examinabo infra in quartadecima questione an mãdans dicatur vere facere.

25 Delictum mandantis & mandatarij an sit vnum numero.

25 **Ange.** ¶ † Undecimo quero an delictũ mandantis & mandatarij sit vnũ et idem numero. istã. q. format Bald. in. d. l. non eo minus. versi. sed quero an delictum &c. vbi concludit qd quando resultat delictum in mandante & mandatario quia est quando mandatũ transit in nomen illius delicti: ita qd nominetur mãdator talis quale est delictum quod tũc in mandante & mandatario est idem delictum numero ex parte finis: quia non est nisi vnicum delictũ igitur &c. quod patet etiam quia vnico libello contra omnes agitur: vt. l. accusatoribus. C. de accu. facit. l. ita vulneratus. in fi. ff. ad. l. aquil. qd qualiter debeat intelligi dic vt no. Sali. in. d. l. non ideo minus. versi. x. quero an mandans &c. si vero non resultat in mandante quod in mandatario vel aliqd delictum resultat in mandatario quia non resultat in mandãte & tunc non obligãtur eodem delicto numero: quia patet quia dicuntur esse plures obligationes numero: vt. l. generaliter. ff. de fideius. per dictam. l. non eo minus. vbi dicit quod quelibet persona: ergo quilibet tenetur ex suo facto, & sic sunt plura facta numero. de quo vide Sali. per alia verba in. d. l. nõ eo minus. versi. quero septimo vtrũ delictum mandantis. et ibidem Bald. in versic. quero an delictum mandantis. sed istas questio. magis ordinate format Bar. in. l. sed si vnius. in fi. ff. de iniur. dic vt ibi per eum per Cy. & Salic. in. d. l. non eo minus. qui in effectu idem dicunt quod supradictum est ideo non reitero.

Augusti. ¶ Tu de hac materia vide dicta Cy. in. l. j. C. si reus vel accusa. mor. fuerit. et dicta Bar. in. l. j. §. ne aũt. C. de cadu. tol. in vlti. col. qui dicit quod factum mandantis & mandatarij est vnum numero: & allegat Cy. ita voluisse in. d. l. j. C. si reus vel accu. mor. fuerit. & dicit quia de hoc est gloss. valde no. in. l. qui de crimine. C. de accu. sed certe ibi gloss. nihil loquitur de hoc et subdit ibi Bald. qd ex mandante & mandatario compilatur vnum & idem maleficium per. l. si familia. ff. de iuris. om. iudi. sed vide postea ibi Bal. terribiliter arguentem in contrariũ. tu non recedas ab opi. Bar. in. d. l. sed si vnius. ¶ Adde tamẽ domi. Nellum in tractatu bãnitorum in. ij. parte primi temporis in. q. vij. & ibi per multas autoritates probat quia delictum mandantis & mandatarij est vnum & idem in specie & in numero. licet alleget Bal. alibi contrarium dixisse. Limita tamen predicta et intellige: vt dixi supra in. vij. q. in additionibus meis in hac eadem gloss.

26 Qualitas que est in mandante an sit in mandatario.

27 Statuto dicẽte quod magnas puniatur pena in duplo maiori quam popularis si popularis mandet magnati quod occidat Titium: sequuto delicto: an iste popularis puniatur pena dupli.

28 Populari mandãte magnati quia cõmittat delictũ: eo sequuto quando puniatur popularis pena dupli.

29 Qualitas que oritur ex tẽpore qualificata: an respiciẽs mãdantem et mandatarium: debet in accusatione vel inquisitione contra vtrunque apponi.

26 **Ange.** ¶ † Duodecimo quero an qualitas que est in mandante sit in mandatario hanc qõ. format Bart.[b] in. l. is qui ope. ff. de furtis. & in. d. §. si mandato. vbi concludit quia qualitas que inheret mandatario loco & tẽpore delicti intelligitur inesse mandanti: vt. l. vtrum. ff. ad. l. iul. de parrici. qualitas autem post delictum cõsummatum superueniens sicut est qualitas furti manifesti ex apprehensione superueniente ista talis qualitas non intelligitur inesse in mandante dato qd insit in mandatario: vt. d. l. is qui

27 ope. Ex quo infertur gratia exempli dicit † statutum quod magnas puniatur duplici pena quam popularis: popularis mãdat magnati quia Titium occidat queritur an iste popularis delicto secuto puniatur pena dupli et dicit quod sic quia ista erat qualitas inherens mandatario: ideo eadẽ representatur in mandante: vt. d. l. vtrũ alias secus. sed istam opinionẽ reprobat Bal. in. d. l. nõ ideo minus. versi. hoc premisso. circa. q. propositam & quia non sit vera. ponit exemplum dicit lex quia decurio non possit bestijs subijci, serui aũt & alieviles persone bestijs subijciãtur modo decurio mandat vili persone quia cõmittat homicidiũ an decurio bestijs subijcietur certe si respicimus propriã qualitatem ipsi mandanti inherentem nõ subijcietur bestijs si autẽ inspicimus quali. ipsi mandatario inherentẽ & ipsam trahimus ad mandantẽ tunc bestijs subijcitur: sed primã partem dicit forẽ verã. allegat casum in. l. more. §. iste. ff. de penis. ergo opi. Barto. videtur esse falsa. Et sic qualitas inherens persone siue generet odiũ siue fauorem nõ est trahenda ad aliam personã. l. j. ff. de cõsti. prin.

28 ¶ Ex quo infert ad. q. Bart. † quod falsum est qd popularis qui mandat nobili cõmitti maleficiũ puniatur pena dupli cũ ratione istius qualitatis que diuersa est tã in vno quã in altero resultat diuersa ratio ergo nõ debet esse eadẽ punitio in vno que est in alio: sed quilibet puniendus est secundum propriam & inherentẽ conditionem & qualitatẽ. Non obstat secundum Bal. in. d. l. vtrũ. quia ibi est speciale propter criminis immanitatẽ vel secundo ibi est propter qualitatẽ que est in offenso que aggrauat factũ & qualitatẽ in persona mandantis & mãdatarij: sed in. q. nostra solũ loquimur de qualitate que solũ est in offendentibus. subdit tamẽ Bal. in. d. l. non ideo minus. quia si nõ loquimur de qualitate inherente personis: sed de inherente circunstantijs vel concomitantijs: dicit qd videtur opi. Bart. concludere quod illa qualitas non representetur in mandante quia dicit falsum ita intelligendo quia si mandatarius deliquit de nocte vel in platea, vt fuit in nostra inquisitione iste qualitates aggrauant factũ in personã mandantis sicut in personã facientis: nec obstat. d. l. is qui opẽ. quia ibi dicta apprehensio nõ inducit qualitatẽ in ipso facto proprie loquẽdo sed solũ in persona apprehensa, & ideo ad aliã personã non trahitur. Comitantia aũt criminis sunt locus & tẽpus: vt. c. Abbate. de re iudi. lib. vj. & sunt qualitates in rem ideo non est mirũ si he qualitates ad mandãtem porrigantur. Et predicta dicit vera quãdo mandans obligatur ex eodem delicto: sed si ex delictis diuersis tunc sine dubio qualitas inherẽs vni non aggrauat nec leuiat aliũ: vt est exemplũ in. d. §. persuadere. & istã opinionem credo veriorẽ: quia mitior est: vt. l. preses. & l. si de interpretatione. ff. de pe. ex quibus Bal. in. d. l. non ideo minus. etiã infert an mandãs & mandatarius obligentur simul in tempore & vt etiã supra dixi an obligentur ex eodẽ delicto: & tunc obligantur simul in tẽpore: aut ex diuersis delictis: & tunc refert an delictum mandantis recipiat consummationem in ipso mandato: et tunc non obligantur eodẽ tempore: quia ante obligatur mandans: vt. d. §. persuadere. an non recipiat consummationẽ in ipso mandato: sed in facto postea subsecuto: et tũc simul

29 & eo tẽpore obligãtur: vt. l. hec verba. ff. de adul. † Ex his patet an qualitas que oritur ex tẽpore qualificata & que respicit mandantẽ & mandatariũ quia vbicunque simul deliquerint in tẽpore ibi sequitur: quod illa qualitas aggrauat factum pariter in vtroque: sicut idẽ tempus debet in accusatione vel inquisitione contra vtrũque apponi. Insuper idẽ Bal. infert in. d. l. nõ ideo minus. an simul mãdans & mandatarius obligentur eo loco & cõcludit quia omni casu quo obligãtur: eo tẽpore & loco simul obligantur. Ex quo infert quia qualitas loci aggrauat factum in personã mandantis, & mandatarij.

Augusti. ¶ Tu autẽ in hac materia adde quod in principali articulo quẽ tetigit. d. Ang. hic in hac. vij. q. s. an qualitas que est in mandatario sit in mãdante vel ecõtra. Qd inquantũ adduxit illã doctrinã Bart. in. d. l. is qui opem. quã omnes allegant ad hoc qd ibi Bar. nihil dixit de mandãte: sed potius videtur loqui de opem prestante. Sed in proprijs terminis istã. q. posuit Bar. in mandante

dāte in.l.vtrum.ff.ad.l.pompeiam de parrici. Tandem concludit id quod ipsemet Bart.in.d.l.is qui opem.in materia opem prestantis ⁊ addatis quod Bal.in.l.vnica.§.ne autē. C.de cadu.tollen.in penul.col.circa intellectum dicte.l.vtrū dixit quod in mandante ⁊ mandatario adeo non causatur vnum et idem delictum quod quelibet persona decernitur de per se ⁊ qualitas cuiusqꝫ in se proprie decernitur ⁊ moue tur per.d.l.non ideo minus.ex versi.in sua persona. Nō obstat dicta lex vtrum de parricidijs: quia ibi est speciale, et ibi ponit aliam specialitatem quam non posuit in dicta.l.non ideo minus. Adde tamen quod Angel.in.l.j.C.de nili ag. non rum.fecit etiam mentionem de doctrina Bar.in.d.l.is qui opem. et etiam reprehendit Barto. qui minus perfecte loquitur, ⁊ est defectiuus: quia licet esset vera illa conclusio quod vbi qualitas que inest a principio in cōmittente delictum que aggrauat delictū quo ad penam: ⁊ fortius puni tur: sit ⁊ esse debeat etiam in alio: tamen hoc verum vbi ille alter scit illam qualitatē inesse: et hoc probatur: qꝛ tunc ille alter ita acrius debet puniri sicut ille principalis qui cōmisit delictum: per dictā.l.vtrum.in verbo, participes ⁊ conscios. Quinimo ibi Ange.etiam in alijs reprehendit Bar.in.d.l. is qui opem. Bene faciunt notata per Sali.in.l.j.C.de rap. virgi.in.v.colum. Et sententiam Barto.in.d.l.is qui opem. videtur approbare dominus Anto.de but.et Imol.in.c.j. extra de officio delega.qui ita videntur intelligere dictam.l. vtrum.sicut intellexit Barto.quia ibi illa qualitas inerat a principio. Quando autem pena minoretur.vide per Bart. per illum text.in.l.qui seruo.§.j.ff.de furtis.vide doctores in l.j.C.de rap.virgi.

30 Mandans ⁊ mandatarius an puniantur eadem lege.

30 a **Ange.** ¶ †Tertiodecimo queritur an mandans et mandatarius puniātur eadem.l.* hanc questionē format Bald.in.d.l.nō ideo minus.versi.vij.queritur an mandans ⁊c. vbi concludit ꝙ aut queritur an teneaꝛ eadem lege iuris cōmunis: an municipalis vel consuetudinis, si loquimur de iure cōmuni videꝛ sic dicendum qꝛ aut consideramus fictionem et tūc tenetur eadem lege: vt.l.j.§.deiecisse.ff.de vi ⁊ vi arma.aut cōsideramus veritatem ⁊ quilibet tenetur sua lege: vt.l.non solum.in princi.ff.de iureiurā. si vero loquimur de iure municipali vel consuetudine tunc illud est seruandum ⁊ eius verba: vt.l.j.§.is qui nauem.ff.de exerci.sed Sali.in.d.l.non ideo minus. ver.quero ibi ad declarationem ⁊c. subiungit latius istam questionem, videlicet an qui fieri mandat cōprehendatur sub verbis legis de faciente disponentis: nā dicit ipse ꝙ doct.dicunt aut verba legis sunt in rem scripta et tūc tam ex proprio significatu ꝙ ex virtute comprehendunt vtrūqꝫ: vt.ff.de eo per quē fac.est l.j.§.j.aut verba sunt scripta in personam ⁊ tunc dicūt quod mādans nō tenetur nec ex verbis cōprehenditur. Sed Sali.dicit qꝺ aut verba legis disponunt expresse ⁊ specifice de vtroqꝫ ⁊ tunc quilibet expresse ex propria culpa tantū comprehendiꝛ non vnus ex alterius culpa ⁊ nedū ex significatu verborū: sed nec etiā ex mente proferentis: vt.l.si per alium cōiuncta.l.precedēti.in fi.ff.ne quis eū qui in ius vocat⁹ est vi eximat. Et ita dicit debere intelligi.l.liber homo.in princ. ff.ad legem aquil.que dicit iubentem teneri aquilia: quia de iubente damnum dari vel fieri expressa erat facta mentio in verbis tertij capituli edicti: vt patet in.l.si seruus seruum.§. tertio capite.eo.titu. Aut verba legis sunt prolata per verbum commune ad vtrunqꝫ quale est verbum committit: vt l.non dubium.C.de legi. ⁊ tunc si qua lex ciuilis vel municipalis dicat ꝙ si quis commisit homicidium vel adulterium tunc dicit ꝙ ex proprio significatu verbi vtrūqꝫ comprehenditur: vt.d.l.non dubium.⁊.ff.de adul.l.⁊ si quis.⁊.l.nihil.§. fi.⁊ clarius extra de senten.excōmu.c.mulieres. Aut verba specialiter prolata pariter vtrunqꝫ non concernūt ex ipsorū significatu ⁊ tunc dicit ꝙ si ex actu illius de quo queritur finis ⁊ effectus: efficacia siue cōmodum concernunt duntaxat agentem remotum vel mediatum non proximum ⁊ immediatū tūc ex proprio significatu ⁊ ex mēte declarata ipse mandans ex verbis legis cōprehenditur nō ipse immediate faciēs ⁊ assignat rationē qꝛ iste actus soli mediato potest attribui tamē absqꝫ eius mandato nō poterat effectualiter fieri, exemplū est in.l.iij.§.si procu.cōiuncta.l.j.§.fi.ff.ꝙ quisqꝫ iuris. ¶ Itē in.l.pater ex puincia.ff.de manu.vin. Aut ille actus vel effectus cōcernit tm̄ ipsum agentē ⁊ tunc ex vi verborū mandans non cōprehenditur sed interpretatur.exemplū in.l.aquilia.cui⁹ verba sunt in personā scripta: vt.l.ij.ff. ad.l.aquil.⁊ mādans non dicit occidere sed mortis causam prebere ideo nō aquilia: sꝫ in factū subsidiaria tenetur: vt.l.

a ¶ Eadē.l. Adde tu circa hoc cep.in ꝯsi.xxxiiij.§.allegato q distinguit aut verba l.loquunꝛ realiter.⁊ puniꝛ mandans eadē pena: aut personaliter ⁊ secus. Ber.

b ¶ Nō is punitur. circa hec an per aliū faciens dicaꝛ per seipsum facere vltra posita.j.per Ange.adde tu pro parte affirmatiua text.in.l.hec verba.ff.ad.l.iul.de adul.vide dicta Barto.ibi in ver.pertinet.item adde ⁊ pondera text.in.l.certe.§. qua actione.§.occisum. tūc fieri faciēs tenetur ex eius mente: vt.l.j.§.deiecisse.cum.§.seq.de vi ⁊ vi arma.

Augusti. ¶ Tu aūt in hac materia adde qꝛ ista qōne multum depēdet ab illa qōne ꝙ nūc proxime examinabo. Ideo dic ⁊ adde illas additiōes quas nunc.j.proxime in additionib⁹ proximis dicā. Adde tamen pro nunc qꝺ cōtra istā distinctionē Sali.videꝛ expressa decisio in.c.pro humani.extra de homi.in.vj. in verbo, vel etiam mādauerit.vbi speciale introductū est in illo delicto de quo ibi vt mādans fieri delictū comprehendaꝛ sub dispositione legis punētis facientē principaliter delictū ergo in contrariū debet esse ius cōmune. ¶ In contrariū fortiter facit.l.j. §.j.ff.de eo per quē fac.erit.in verbo, manibus suis.inducendo illū text.aliter ꝙ doc.induxerint. Nā illa verba manibus suis proprie cōprehendunt personā facientis delictū: vt no. Bar.per illū tex.in.l.per hāc.C.de eroga.mili.anno.lib.xj.⁊ ibi Bar.pōderans ibi tex.in verbo, manu sua.⁊.j.dicetur in seq.q.⁊ tamē illa pena illius edicti cōprehendit etiā mandātem, vt est casus in.d.l.j.§.j. Sed vt dixi vera decisio colligiꝛ ex his decisionibus quas.j.in seq.q.adducam. Ludo.de roma in.l.si is qui pro emptore.ff.de vsuca. multas decisiones Sali.destruxit quas ipse Sali.posuit in hac materia in.d.l. non eo minus.⁊ adde Bald.in.l.athletas.§.pomponius.in fi.ff.de his qui not.infa.per illum tex.ibi.

31 Mandans secuto facto: an dicatur vere facere vel interpretatiue.

32 Statuto dicente quod si quis produxerit exceptionem aliquam contra instrumentum confessionatum: nec probauerit puniatur in tantum: si aliquis producat exceptionē contra instrumentum per procuratorem habentem mādatum ad hoc ⁊ non probet ex verbis statuti dominus punietur.

33 Statuto dicente si quis proprijs manibus vulnerauerit aliquem puniatur graui pena: dic quod non comprehendit si quis aliquem per alium vulnerari fecerit.

31 **Ange.** ¶ †Quartodecimo queriꝛ an mandās secuto facto dicaꝛ vere facere vel interpretatiue ⁊ sic ad videndū vtrū locū habeat in statutis in quib⁹ habēt locū verba propria nō fictitia. hanc questionē format Bar. in.l.sed si vni⁹.§.seruus.ff.de iniur.in versi.quero circa hanc legem ⁊c. ⁊ post allegationes hincinde concludit ꝙ quādo mando tibi aliquid ꝙ post susceptū mandatū tu habes necesse facere necessitate ciuili qꝛ es obligatus ad hoc: puta qꝛ mandatur tibi aliquid qꝺ est honestum, vel si dominus mādat aliquid seruo qꝺ non cadat in graue delictum tunc vere ille facit cuius mādato id fit quoniam instrumētum quo mediāte agit de necessitate agit dico de necessitate ciuili iste est casus in.l.si pater. in fi.de manu.vindic.⁊.l.iij.§.si procurator.ff.qꝺ quisqꝫ iuris. Licet enim verba illius edicti loquātur in personam tamen locum habent in eo qui per procuratorem impetrauit: cum enim mandatum de impetrando sit licitum ille procurator de necessitate impetrauit. Et per hoc

32 dixi semel de facto in ciuitate. † Assisij statuto dicitur quod si quis produxerit exceptionem aliquam contra instrumentum confessionatum nec probauerit puniatur in tantū: modo aliquis produxit exceptionem cōtra instrumentum per procuratorem habentem ad hoc mandatum nec probauit:

b dixi quod ex verbis statuti dominus punitur^b quia vere dominus produxit: quia procurator tanquam instrumentum hoc facit de necessitate ciuili: nec tunc dicit quod debeāt inspici verba statuti vtrum loquantur in rem vel in personam. ¶ Si vero mandatum nō sit licitum, ideo ille per quē quis facit nō facit de necessitate nature quia liberum arbitrium habet: nec ex necessitate legali cum rei turpis nullum sit mādatum tunc ille qui mandat non vere facit sed interpretatiue ⁊ sic non habet locum in statuto loquente in personā ita loquitur lex prima.§.deiecisse.⁊.l.si pater.cum simi.ff.de his que in frau.credi.⁊ ista est veritas licet Bald.in.d.l.nō ideo minus.vt supra retuli aliter ⁊ distinxerit: de ista tamē questione dic vt in.l.si is qui pro emptore.ff.de vsuca.⁊ ibi latissime Ludoui. et vide notanter Bald.in.l.si transigere. circa fin.C.de transactio. et docto.in.l.iij.§. si procurator.ff.quod quisqꝫ iuris.⁊ Bald.in.c.si quis dixerit.si de feu.fuerit controuersia. et.l.gallus.§.quid si is. de liberis ⁊ posthumis.et per Imol.in.d.l.gallus.§.et quid si tantum.⁊ per Salice.in

j.ff.de preca.quē bal. reputat sin. in.c.j.§.iniuria. ff.de pac.iur.fir. itē tex.l.c.mulieres.in fin.de sen. excō.itē tex.in.c. sicut dignum.extra de homi.adde tm̄ qꝺ sententiā Bart.tenent cōmuniter doct. et Bal.in.l.non ideo min⁹.C.de acc.⁊ Pe.de ancha.l.c.canonū statuta.de cōsti. Abb.in.d.c.mulieres.⁊ Ang.in l.quem pr.de priui.credi.bal.Ange.⁊ Imo.in.l.si seruū.ff.de acqr. here. et Flo.in.l. ita vulnerat⁹.ff. ad.l.aql.itē adde ꝙ statutum puniens psonaliter faciētē nō cōprehēdit mādantē glo.est in cle.j.in §.publice.de vi. ⁊ ho.cle.ꝙ sing. reputat Abb.in d.c. mulieres. et sequiꝛ.d. Ias.in l.id qꝺ.ff. de iur. om.iu.⁊ in ppo sito.vide Ro.in cōsil.cv.vbi cōsuluit ꝙ stāte statuto ꝙ vtens falso instro puniatur certa pena tale statutū cōprehēdit vtentē p.pcuratorē ꝙ adde ad id quod dicit.§. auf.de excipiente.itē adde in pncipali ꝙ stāte statuto qꝺ homicida capite puniatur ita qꝺ moriatur statim vt est Mediolani et alio statuto caueaꝛ ꝙ null⁹ corporaliter puniatur nisi.l.municipali caueaꝛ. qꝺ mādās fieri homicidiū de iuris subtilitate nō cōprehenditur. ita Bal.in ꝯsi.lij.in iij.vol.et satis in proposito. vide et Ale.in cōsil.lxv. in.iiij.vo. ⁊ Lev. in cōsil.xxxiiij.supra in precedenti additione allegat. Ber.

l.non dubium.circa princ.C.de legi. ⁊ latius per eundem in
d.l.nō ideo minus. qui in aliquib⁹ discrepat a Bar.vñ suffi-
33 cit remissio q2 multa scribit in ver. quero quinto. ¶ † Quid
si statutum dicit si quis manibus proprijs vulnerauerit ali-
quem teneatur graui pena dic ꝙ non comprehendit si quis
aliquē per alium vulnerari fecit: vt eleganter no. Bal.in ti-
tu.de pace iuramento firma.in.§.furtum.in fi.in vsibus feu
dorum.⁊ hoc volunt Canoniste in.c.sicut dignum. de homi
ci.⁊ not. Domi.de sancto Gemi. in.c.si quis viduam.l.dist.
⁊ pro hoc facit quod not. Bar.in.l.per hanc.C.de ero.mili.
annone.lib.xj.ibi manu sua:vbi dicitur quod nō potest ca-
pere per substitutū ⁊ etiam facit text.in.l.probationes. ⁊ ibi
Bar.C.de diuer.offi.lib.xij.vbi vult Bar.quod si statuto di
citur de instrumento scripto manu publici notarij non intel
ligitur de exemplo manu publici notarij sed de primo ⁊ ori-
ginali:de ista questione videlicet de faciente manibus pro-
prijs.vide Ludo.in.l.si is qui pro emptore.ff. de vsucapi. Et
predicta procedunt quando mandatum procedit.

Augusti. ¶ Tu autem in hac materia: q2 mate-
ria amplissima est.s.an mandans ⁊ mā
datarius eadem pena puniantur ⁊ an mādans dicatur ve-
re facere: ⁊ an statutum comprehendat eum. ¶ Adde di-
cta Bal.in.c.j.in verbo,opizoni.de pace constan.per Ang.
in.l.iij.§. si procurator.ff.quod quisq3 iuris. per Bald.in.l.j.
C.de ser.fugi.per Cy.⁊ Bal.in.l.si per alium.ff.ne quis eum
qui in ius voc.est vi eximat.per Bald.in.l.omnes populi.ff.
de iusti.⁊ iur.in.xv.col. per Bald.in.l.j.§.ne autem.C.de ca
du.tol.per Imo.in.l.si seruum.§.pretor.ff.de acquir.heredi.
per Bal. in.l.peremptoria.C.senten. rescin.non pos. per ca-
no.in.c.sciant cuncti.post glo.extra de elec. per Abba.in.c.
mulieres.extra de sen.excō.qui eleganter loquitur per Bar
to.in.l.quemadmodū.C.de agri.⁊ censi.vbi facit vnum ter-
ribile argumentum, et est mirabilis doctrina pro decisione
istius passus nam dixit ꝙ ibi est casus coniuncta gl.quod li
cet lex penalis non sit extendenda:tamen si extenditur in fa
uorem publicum: talis lex debet extendi sicut lex fauorabi-
lis. Et ideo cum intersit reipub.purgare ciuitatē malis ho-
minibus.l.congruit.ff.de offi.presi. lex vel statutum puniēs
delinquentem extenditur ad mādantem. Sed aduertas q2
Moderni in.l.j.in prin.ff.de verb.obli.dicunt quod commu
nis opi.in hac materia est ꝙ statutū penale non comprehen
dit mandātem: quia mandans fieri delictum hoc facit per
alium ⁊ sic videtur ficte agere.l.j.§.deiecisse. in verbo,vide-
tur.ff.de vi ⁊ vi arma.l.si pater.cum glo.ff.que in frau.credi.
Et ideo statutum loquens in casu facientis,⁊ sic in casu ve-
ro:non trahitur ad fictum: ⁊ sic ad factum per alium.l.iij.§.
hec verba.ff.de nego.gest.l.j.§.hoc interdictum de cisterna.
ff.de fonte. Unde isto casu faciens per alium erit puniēdus
pena iuris cōmunis tanquam omissum a statuto. Et vltra
predicta adde Bal.in.l.ex hoc iure.ff.de iusti.⁊ iur.⁊ p An-
ge.in.l.j.ff.de eo per quem fac.erit. per Bal.in.l.athletas.§.
pomponius.ff.de his qui no.infa. per Bar.in.l.aut qui ali-
ter.in.§.fi.ff.ꝙ vi aut clam.per Bal.in.c.j.in vlti.col.quibus
mo.feu.amit.per Bar.in.l.hec verba.ff.de adul. per Pe.de
ancha. in repeti.c.canonum statuta. extra de consti.in ma-
teria interpretationis extensiue in versi. hic subiūgitur que-
stio de mandante.Sed in hac materia allego singularē de-
cisionem Albe.de rosa.legistis incognitam in.iij.parte sta-
tutorum.q.lv.qui ibi refert opiniones omnium doc. Et alle
gat omnia que pro et contra possunt allegari. Et subdit qd
cum ista questio semel fuisset de facto in ciuitate Bononie
fuit decisum ꝙ statutum non comprehendat mandatū sed
male.⁊ ideo fm ipsum Jaco.de are.⁊ Uber.de bobio,deci-
derunt contrariū,⁊ ibi dicit ꝙ prefati doc.dicebāt hanc esse
magis cōmunem opi.⁊ ibi Albe.respondet ad omnia moti
ua que possunt allegari in contrariū ⁊ parum mihi hoc esset
deducere et transscribere. Adde tamen ea que dixi in.l.j.in
prin.ff.de verb.obli. copiose vltra doct. ⁊ pondera q2 Abb.
in.c.sicut dignum.extra de homi.videtur tenere contra cō-
munem sententiam Jo.an.et aliorum. ibi ꝙ si statutum di-
cit:si quis proprijs manibus vulnerauit aliquem tunc statu
tum non comprehendit mandantem ⁊ arguit ipse terribili-
ter contra doc.sed puto suam opi.falsam. contra quem ar-
guo,argumento inconuincibili. Nam lex vel canon loquēs
de proprijs manibus:hec verba operantur quod proprie cō
prehendatur persona facientis ⁊ non alterius qui mandat:
⁊ iste est proprie text.coniuncta glos.in.c. quicunq3.extra de
hereti.in.vj.in verbo,proprijs manibus. Ad hoc allego tex.
in cle.j.de iureiurā.in ver.nos itaq3.ibi per manus nostras:
vbi per illum text.dicit domi.Cardi.in.xxj.notabi.quod vbi

a ¶ Tu aūt. Ad-
de ad principa-
lem.q. Ro.in cō
si.cv.⁊ Oldra.in
9si.cxcix. ⁊ Frā.
areti.pulchre in
cōsi.clxv.⁊ ad li-
mitatiōes quas
ponit hic.d. Au
gu,vide Fed. de
se.in cōsil.xxviij.
vbi an cleric⁹ effi
ciatur irregula-
ris;q2 cum sciuit
delictū eius noīe
gestū 9tradixit.
deinde aliquo in
teruallo ratifica
bit.Ber.

sunt ista verba:hec verba important restrictionem persone
per hoc allegat glo.quam dicit singularem in cle.j.in verbo,
publice.de vita ⁊ hone.cleri. Sed pro opin.domi. Abba.in
proprijs terminis videtur tex.in.l.j.ff.de eo per quē fac. erit.
in prin.in verbo,manibus suis.⁊ tamen in illud edictum in-
cidit etiam ille qui per alium facit nisi dicam⁹ ꝙ ibi dicitur
solum:de manibus suis:non autem de proprijs manib⁹ co-
gita. In.j.q.adde domi. Abba.per illum text. in.c.vt fame.
extra de senten.excom.

34 Ratihabitio in delictis an equiparetur mandato.
35 Ratum habens licet non sit gestum nomine suo: quādo ali
quid peruenit ad manus eius tenetur de iure canonico.
36 Ratum habere non possum adulterium nomine meo per-
petratum.

34 **Ange.** ¶ † Nūc.xv.queritur. An in delictis ratiha-
bitio equiparetur mandato. Istam qō.for-
mat Bald.in.d.l.non ideo minus.versic.duodecimo queri-
tur.⁊ ibi allegat gloss.in.l.j.§.quoties.ff.de vi ⁊ vi arma. qui
dicit ꝙ sic: quando est delictum perpetratum nomine rati-
ficantis,alias secus. Sed Jac.de are.dicit quod in delictis
ex quibus aliquid adest operatur ratihabitio: nō autem in
illis in quibus aliquid non adest: ⁊ est ista opinio approba-
ta in.l.j.§.deijcere.ff.de vi ⁊ vi arma.per glo.ibi,sed Barto.
in.l.j.§.sed cum quis.ff.de vi ⁊ vi arma. aliter dicit. ⁊ no.illā
glo.que cum ministerio loquitur. Ad hoc vt quis ex ratiha-
bitione teneatur: duo requiruntur in maleficijs, sc3 quod
sit gestum nomine meo,⁊ quod ratum habeam tanꝙ gestū
nomine meo, ⁊ si aliqd istorum deficit ex ratihabitione non
tenetur: ex quo singulariter infert ⁊ est menti tenendum qd
possum habere ratum factum:licet non qualitatem facti:vt
l.si qd interdicto.C.de arbi.tute.⁊ no.in.l.pōponius scribit.
ff.de nego.gest. et ex his tu iudex sumas cautelam quando
vis inquirere contra aliquem ꝙ maleficium ratum habuit:
ꝙ tu dicas qualiter fuit commissum delictum nomine illius
⁊ quod postea ille sentiens suo nomine gestū ratum habuit
tanꝙ suo nomine gestum ⁊ sic gestum alias autem licet ra-
tum habuerit ⁊ tanꝙ sic gestum:quia letatur quod Titius
sit interfectus: quia forte erat inimicus suus: si tamen non
habet ratum vt factum nomine suo non tenetur ex ratiha-
bitione ꝙ perpetuo tene menti. Sed Sali.in.d.l.non eo mi-
nus.C.de accu.in versi.nunc quero de ratum habēte. ponit
circa hoc.v.q. Prima est an ⁊ quādo ratum habens tenea-
tur. Secunda an quodlibet delictum possit ratum haberi.
Tertia an ratum habens puniatur vt faciēs. Quarta quo-
modo cognoscitur quod faciens nomine ratum habētis fe-
cerit. Quinta an ratum habens immediate ex ratihabitio-
ne obligetur an ex maleficio commisso: de quibus dic vt ibi
per eum: q2 decreui non implere chartas.

a **Augusti.** ¶ Tu aūt [a] in hac materia adde ⁊ limi
ta predicta procedere in foro iudiciali:
secus in foro penitentiali: q2 licet delictū nō sit meo nomine
perpetratū:tamen si ratum habeo ipso facto teneor quo ad
ecclesiam. Ista est glo.singu.in.c.cū quis.extra de sen.excō.
35 lib.vj.que multa ad hoc allegat ibi. ¶ † Itē adde ꝙ predi-
cta etiam non militarent de iure canonico vbi aliquid per-
ueniret ad manus ratum habentis licet non sit suo nomine
gestum. Et ideo dixit domi. Ant.de but.in.c.cum dilectus.
extra de ordi.cogni. in fi.princip. quod licet in maleficijs re-
quiratur qd ille qui ratum habet ad hoc vt teneatur:opus
est ꝙ delictū fuerit suo nomine gestum: si tamen non fuerit
suo nomine gestum: sed aliquid peruenit ad manus ratum
habentis: ⁊ sit locupletatus: tunc isto casu tenetur dicit ta-
men ꝙ licet non competeret directa actio: competeret alia
per ea que habentur in.c.sepe.de resti.spo.⁊ in.c.reintegran
36 do.iij.q.iij. ¶ † Itē adde predicta non habere locū in adul-
terio: q2 si adulterium nomine meo est perpetratū non pos-
sum habere ratū:ad hoc vt puniar capitaliter. Ista est glo.
sing.in.l.j.§.quoties.ff.de vi ⁊ vi ar. quam approbat Bald.
in.l.quid ergo.ff.de his qui no.infa. ⁊ Bald.in.l.j.§.si procu
ra.ff.si quis ius di.non obtemperauerit.licet Bart.tenuerit
contrariū in.l.j.§.cū quis.ff.de vi ⁊ vi ar.⁊ Ang.in.l.iij.§.j.ff.
ꝙ quisq3 iur. ¶ Adde tamē qd Bal.in.l.obseruare.§.pro-
ficisci.ff.de offi.proconsul.⁊ lega. Multum eleganter arguit
in hac materia ꝙ impossibile est ꝙ maleficiū possit ratifica-
ri: licet meo nomine sit gestum: ad hoc vt puniar capitali-
ter. Nec ob.d.c.cum quis.extra de senten.excommu.quia di
cit ibi est speciale in sententia excommunicationis que me-
dicinalis est:non penalis. Sed aduertas q2 Bal.dicit ꝙ cō
munis opinio est in contrariū:l3 ipse videat sequi sniam Ja.
de bu.ibi. Adde tamē ⁊ dic vt per Hosti. Inn.⁊ oēs docto.

in.c.mulieres.extra de sen.excõ.in antiquis post gl.ibi.ꝛ dicta Bal.in.l.fi.C.ad mace.ꝛ per Ang.in.l.non solũ.§.si mãdatum.in fi.ff.de iniur.ꝛ per Ang.in.l.j.§.quoties.ff.de vi ꝛ vi ar.vide Bald.in.l.ob hec verba.ff.de his qui not.infa.ibi tenet cõtra Ja.de but.ꝛ ꝑ Ang.in.l.iul.ff.qui satisda.cog.

37 Mandans an teneatur vt principalis vel accessorie vt opẽ prestans.

37 **Ange.** ¶ †Decimosexto quero an mãdans teneaṫ vt principalis vel accessorie vt opem prestãs. Istã.q.ponit Cy.in.d.l.nõ eo minus.ꝛ eã reassumpsit Barto.in.d.l.sed siuniᵘˢ.§.seruus.ff.de iniur.in fi.vbi dicit ꝙ quelibet obligatio qua isti tenẽtur est principalis nec obligatio cedit obligationi:ꝫ factũ accedat facto. Et remittit ad not. per gl.in.l.qui seruo.§.j.ff.de fur. ¶ Sed Bal.in.d.l.non eo minus.in versi.ꝛ.queriṫ.allegat Cy.ibi qui tenet q̃ mãdãs est eque principalis: ꝛ magis sicut ipse mandatarius ad q̃ allegat Bar.in.l.ij.§.nõ homines.ff.vi bo.rap.vbi mandãs dicitur caporalis ꝛ principalis:facit.C.ad.l.iul.de vi.l.quoniã multa.ꝛ hoc dicit verũ de mandante qui obligaṫ ex eodem facto cũ mandatario. Sed quãdo mandãs proprie nõ obligareṫ vt mandãs:sed de consilio vel ordine delicti:tunc mãdatarius dꝫ magis dici accessor.l.hec verba.ff. de adul. ꝛ huiᵘˢ inuestigationis effectus est. Quia qui obligaṫ accessorie obligatur ad illã penã ad quam teneṫ principalis.C.de epis.ꝛ cle.l.si quãq̃. Sed qui obligaṫ eque principaliter potest suo modo ꝛ sua pena teneri.[a]

Augusti. ¶ Tu autẽ in hac materia adde: ꝛ dic ꝙ predicta nõ militarent:vbi per solum mandatum delictũ esset perfectũ. Secus si nõ persiceretur: nisi secuto mãdato ad effectũ:vt.s.dixi in illa.q.vj.supra an mãdans teneatur ex mãdato vel ex delicto postea secuto q: tũc mandans ipse indistincte teneṫ vt principalis ꝛ non accessorie:vt probatur in tex.in.c.pro humani.extra de homicidio.li.vj.super verbo,mãdauerit.ꝛ ibi gl. Quinimo impossibile est q̃ mandans teneaṫ vt accessorie: sed semper videṫ teneri vt principalis: ꝛ probo argumẽto incõuincibili ex doctrina Bal.in.l.athletas.§.pomponiᵘˢ.ff.de his qui not.infa.q: dixit per gl.in.l.si plures.ff.de iniur. quod maiori pena punitur mandans q̃ faciens delictum:q: mandãs plus delinquit q: illud diciṫ esse maius delictum q̃ dinumeratur inter plures personas facientes.d.l.si plures.ff.de iniur. Si ergo puniretur tanq̃ opem prestãs puniretur tanq̃ accessoriᵘˢ ad delictũ ꝛ eadẽ pena puniretur:vt.l.si quãq̃.C.de epis.ꝛ cle. Sꝫ multas limitationes in hac materia.vide per Sali.in.d.l.nõ ideo minus.C.de accusa.in ver.quero octauo.pro intelligẽtia tex.ꝛ materie dic vt ibi:q: multum elegãter loquiṫ. Adde tamen Bald.in.l.data opera.C.qui accu.in penul.char. qui videtur velle q̃ mandans sit accessorius.

38 Mandãs an teneatur ex sola attentatione mandatarij nõ autem perficientis delictum.

38 **Ange.** ¶ †Decimoseptimo queritur:an si mãdatarius tantummodo tentauit: sed non perfecit delictũ: an ex sola attentatione mãdatarij mandans teneatur. Istã.q.format Bald.in.d.l.non ideo minus.in ver. Item queritur an mandans ꝛc. Et primo dicit ꝙ nõ: q: lex si quis non dicã rapere.C.de epis.ꝛ cle.nõ dicit ꝙ mandans teneatur q: mandatarius nõ est secutus formam mandati. Sed contrariũ ibi determinat q: qui mandat precedẽtia videtur etiã mandare ea que sunt preambula. argumento.ff. de procu.l.ad rem mobilem. probatur q: mandans tenetur non tantum quãdo mandatarius facit totaliter secundum mandatum: sed etiam quando facit iuxta mandatum.l.ita tamen.§.penul.ff.iudi.sol.

Augusti. ¶ Adde tñ cõtra ꝙ istã decisionẽ facit tex.in.c.ꝑ humani.extra de homicidio. in.vj.ibi quanq̃ mors ex hoc forsitã non sequaṫ inducen̄.ibi tex.a speciali vbi si speciale est q̃ ille qui mãdat assassino in illo casu vt aliquẽ interficiat speciale est si non totaliter ipm̃ interfecit. Sed attentauit delictũ nihilominus teneṫ. Ergo in contrariũ est ius cõmune: nisi dicamus ꝙ in hoc ille text. non inducit isto casu aliquã specialitatem. Sed ibi bene est alia specialitas:vt patet ibi in tex.

39 Mandãs an teneaṫ si mandatarius excedat fines mãdati.

39 b **Ange.** ¶ †Decimooctauo ecõtra queriṫ: an mandãs teneaṫ si mãdatarius excedit fines[b] mandati. Istã.q.format Bal.in.d.l.nõ ideo minᵘˢ.in ver.itẽ quero.an mandans teneaṫ sicut mandatarius vbi concludit q̃ aut seruare fines mãdati non est in potestate mandatarij ꝛ tunc mãdans in totũ tenetur: vt puta mãdo tibi q̃ gladio aliquẽ vulneres ꝛ nõ occidas: hoc nõ potes facere q: etiam modicum vulnus est mortale. Unde mortale: ꝛ nõ mortale non est in potestate facientis. Nã concludit q̃ isto casu mãdator tenetur de homicidio ac si mandasset homicidiũ fieri:vt est casus in.c.fi.de homici.li.vj. Aut seruare fines mandati erat in potestate mandatarij:vt si mando tibi vt percutias aliquẽ extra plateam:percutis in platea: certe non teneor.argumento.l.diligenter.ff.man.

Augusti. ¶ Tu aũt in hac materia adde q̃ cõtra predicta videṫ esse decisio Inn.in.c.ad audiẽ.extra de homi. Et vide Hosti.in.c.Petrus diaconus.extra de homi. Sed ego non recedo a decisione Bald. in.d.l.non ideo minus.quã amplio q̃ fortius est non tantũ habere locũ in expresso mãdato: sed etiã in tacito: vnde do. Abb.in.c.ex literis.extra de exces.prela.per illũ tex.dicit q̃ ibi videtur casus ꝙ ille eps̄ de quo ibi qui tacite videbatur mandasse q̃ ille minister suus verberaret aliquẽ ꝙ si mors secuta est postea teneṫ:ad hoc extendit dictũ.c.fi. ¶ Adde aliã limitationem quã posuit Bal.in.c.cũ mandati.C.man. nisi dominus mandasset,vt mandatarius vulneraret cũ cultello ita paruulo qui nõ esset aptus ad occidẽdum et ille excessit fines mandati: q: tunc non militaret dispositio dicti.c. fi.extra de homi.in.vj.quod nota.

40 Sententia lata pro mandatario an prosit mandanti.

40 c **Ange.** ¶ †Decimonono quero an sentẽtia lata ꝑ mãdatario prosit mandãti.[c] Istam.q.ponit Cy.in.d.l.nõ ideo minus.ꝛ Bal.in ver. Itẽ quero an sentẽtia lata. Ubi cõcludit quod cũ sit possibile mandatariũ non teneri: q: tamẽ tenetur mandãs: tunc liberato mandatario nõ prodest ei. Preterea si nõ esset possibile vt in furto tamẽ res inter alios acta nõ preiudicat.ff.de adult.§.queriṫ.l.denunciasse.facit.l.lucius.ff.de his qui no.infa. facit q: potest agi simul cõtra mandantem ꝛ mandatariũ: vt.l.j.C.si reus vel accusa. mor.fu.q̃ fieri non posset.si sententia generaret preiudiciũ in alterum.l.j.§.fin.ff.si fa.fur.fec.di.facit.l.j.ꝛ q̃ ibi no.glo.ff.de fide instru.ꝛ ibi hoc notant omnes. a

Augusti. ¶ Tu aũt in hac materia adde q̃ miror ꝙ iste doctor non allegauerit in terminis decisionẽ Bar.qui ponit istã questionẽ referens antiquos in.l.adultera.§.si eo tẽpore.ff.de adult. Nã Dy.in.c. ratihabitio.extra de reg.iur.li.vj.etiã ibi quesiuit vtrũ absoluto malefactore videaṫ absolutus mãdator.ꝛ ibi Dy.dixit aliter: q: aut absoluiṫ q: ꝑnunciaṫ delictũ nõ esse cõmissum ꝛ tũc sententia absolutoria lata pro mãdatario prodest mãdanti.l.duobus.§.a fideiussore.ff.de iureiur. Et per istã conclusionem limita allegata per do. Ange.hic ꝭm dicta Cy.ꝛ Bal.in.d.l.nõ eo minus. Sed Bar.ibi hoc reprobat in.d.§. si eo tẽpore.ꝛ ita dicit Richar.malumbre determinasse cõtrariũ in publica disputatione per.d.§.si eo tempore. Nam delictum ibi erat coniunctũ inter adulterum ꝛ adulteram ꝛ tamẽ absolutoria lata pro vno nõ prodest alteri nisi in casu speciali:vt ibi diciṫ. Nec obstat.d.§.a fideiussore.q: ibi loquitur in iuramento q̃ habet vim solutiõis:vt ibi diciṫ. Aliud in sentẽtia q: regulariter snĩa lata pro fideiussore nõ prodest principali.l.aduersus.ff.de arbi.ꝛ ꝯcludit ibi Bar.ꝭm Dy. Idẽ si ꝑnunciaṫ mandatariũ nõ fuisse in culpa: q: ista absolutoria nõ prodest mandãti: ꝛ vide bonũ tex.ꝛ ibi Bar.in.l. denũciasse.§.fi.ff.de adul.ꝛ dicta Bar.in.l.j.§.si quis vltro. ff.de questio.an acta ꝛ testes recepti pro mandante prosint mãdatario:ꝛ econtra.ꝛ dicta Bal.in.l.iurisconsul.C.quibᵘˢ res iudi.nõ nocet. An condẽnatoria lata contra vnũ nocet alteri. Et Sali.in.l.j.C.de rap.virgi.ꝛ per Moder.in repeti. l.sepe.de re iudi.ff.ꝛ vide Albe.de rosa.in.iij.parte statutorum.q.xlv.que incipit, An aũt sententia absolutoria.ꝛ ibi vi de pro ꝛ contra late per Alb.in.l.non ideo minus.C.de accusa.ꝛ dicetur.j.in verbo,ꝙ caput a spatulis amputetur.in ver.sed quero an damnato dicto Titio. b

41 Mandans ꝛ mãdatarius coram diuersis iudicibus cõuenti: an possint petere se remitti ad eundem iudicem,et coram eodem iudice conueniri.

41 **Ange.** ¶ †Uigesimo quero an mãdans ꝛ mãdatarius corã diuersis iudicibus conuenti possint petere se remitti ad eundẽ iudicẽ ꝛ coram eodẽ iudice cõueniri. Istam.q.format Bal.in.d.l.nõ eo minus.circa fi.versi. Itẽ quero an mandãs ꝛ mandatarius qui cõueniunṫ ꝛc.ꝛ ibi primo arguit q̃ sic ꝑpter cause connexitatẽ.ff.de iudi.l. nulli.§.si queriṫ.ff.de libe.cau. Et q̃ no. Inn.in.c.cũ M.ferrarien̄.extra de cõsti. Sed tamẽ dicit ꝙ de facto fuit determinatũ contrariũ,ꝛ rõ fuit q: isti obliganṫ de per se qlibet ꝛ ꝓcessus cũ vno nõ valeret cũ alio arg.d.l.nulli.ꝛ.l.ij.C.de qᵘibus rebᵘˢ ad eundẽ iudi.eatur.ꝛ.l.j.C.de crimi.expi.heredi. c

---

a ¶ Teneri. Adde tu ꝛ vide Ce. in consi.xxxiij.

b ¶ Fines.vltra ea q̃ ponit.j.do. Ange.audi tu ꝛ vide Bal.in.l.si q̃s mihi bona.§. si quis alr.ff.de acq.here.ꝛ Ale. de imo.in consi. cxxviij.in.j.vo. ꝛ Bar.cep.19fi. xxxiij.Ber.

c ¶ Mãdanti circa hoc vide late d.Ale.in.l.sepe. ff.de re iudi.ꝛ in ꝯsi.lxxxix.ij.volu.Ber.

Augusti. ¶ Tu autē in hac materia adde q̄ nemini dubiū q̄ corā eo iudice non dz esse ista talis cognitio cū penit⁹ ista sint separata & snīa siue absolutoria siue condēnatoria lata p̄ vno vel cōtra: nō prodest nec nocet per ea q̄ dixit Bart. in. l. adultera. §. j. ff. de adul. & Py. in. d. c. ratihabitio. & Bal. in. l. iuriscōsul. C. quib⁹ res iudi. nō nocet. & no. in. l. sepe. ff. de re iudi. Nec video rationem quare ista remissio fieri debeat. Limita tn̄ vt per. d. Nellum in tracta. bannitorū in. ij. parte primi temporis in. q. vij.

42 Mandans nō expresse: puta q2 nō dixit volo q̄ interficias Titium sed dn̄s cui fuerit illata iniuria dixit famulo non redeas domum si ego nō sentio aliquid de negotio isto: an talis dominus mandans, si famulus occidat iniuriantem teneatur ex mandato.

42 **Ange.** ¶ † Uigesimoprimo quero pone q̄ non fuit mandatū expresse: puta q2 nō dixit neq3 vsus fuit istis verbis que sunt in. l. j. ff. mā. q2 non dixit mando, volo, rogo q̄ Titiū interficias: sed dū quidā dn̄s cū suis famulis rediret domū, cui iniuria illata fuerat vel pater dixit filio amplius nō redeas domum si ego nō sentio aliquid de negotio isto. An si filius vel famul⁹ postea interficiat iniuriātem, dn̄s vel pater teneatur ex mandato. Ista questio fuit semel de facto Florentie, & quidā dn̄s p̄pter dictū mandatū fuit decapitatus: vt refert Bar. per illū tex. in. l. si quis mihi bona. §. si quis mādauerit. ff. de acqui. here. q̄ perpetuo no. & maxime tu paterfamilias, vel dn̄e q̄d bene aduertas quomodo loquaris cū filio vel famulis quibus est illata iniuria ne postea posset dici q̄ ex mandato tenearis.

Augusti. ¶ Tu aūt in hac materia adde q̄ periculosa videt̄ ista decisio & maxime in criminalibus q̄d illa directa verba per dn̄m in famulum cū directe dn̄s non videat̄ mandare importāt mandatū: & negare nō possumus: quin sint dubia, & in penis debem⁹ in istis ambiguis interpretari in mitiorē partē. l. interpretatione. vbi est casus: sed ego non recedo ab opi. Bart. que est cōis quā sequunt̄ Ang. & Imo. in. d. §. si quis mādauerit. p̄ qua cōclusione allego tex. & ibi do. Abb. ponderātem illū tex. ad hoc in. c. ex literis. extra de exces. prela. et fortius dixit Bal. in l. j. C. de ser. fugi. in. iiij. colū. q̄ si loquor tibi in aure^a & statim occidas vnū qui sit meus capitalis inimicus: debeo puniri tanq̄ mandator illius homicidij, allegat Bart. in. l. si vētri. §. fi. ff. de priuile. credi, licet Bar. ibi videat̄ loqui: sed aduertas^b limitando cōem opi. q̄ verū est si dico famulo facias q̄ nō reuertaris quin sentiā noua de iniuria tibi illata: & tu occidas illū q̄ ego videor mandare q̄ tu cōmittas illud homicidiū. Nā est hoc verū si iniuria grauis fuit illata illi famulo vt puta vnū vulnus sed si vna alapa fuisset sibi data vel alia iniuria nō multū grauis & hoc debet esse in arbitrio iudicis tunc si illi famulo qui habuit illā alapam: dico ego dn̄s facias q̄ ego sentiā noua: & ille famulus occidat illū iniuriantem tunc nō teneor ego dn̄s tanq̄ mandās fieri illud homicidiū. & probat̄ per. l. j. C. vnde vi. per gl. & Bar. in. l. fi. ff. ad. l. cor. de sica. q2 si habuisti iniuriam cū alapa debes defendere cū manu & sic in singulis limita: vt per Bal. in. l. si literas. C. de mā. in fi. Et limita ista dicta Bart. per doctrinā Bal. in. l. cū mandati. C. mā. nisi dn̄s dixisset famulo fac cum isto cultello sentiā noua: & ille cultellus erat ita paruulus q̄ non erat aptus ad occidendū. Et ille occidit et sic excessit fines mādati: q2 videt̄ solum mādasse de vulnere: vt dixi supra in xviij. q. in hac eadem glo. Pau. vero de cast. per illū tex. cum glo. in. l. j. ff. de his qui. vt indi. videtur habere aliā opinionē in prin. q. Bar. hic.

43 Persuadens siue consilium prestans an teneatur.

44 Opem prestans licet indistincte teneatur etiā si malefactor erat perpetraturus delictum: tamen limitatur nisi fauor sit simplex et malefactor oīno maleficiū cōmisisset sine ope vel fauore meo q2 tunc opem prestans mitius punitur.

43 **Ange.** ¶ † Uigesimosecūdo quero vidi materiā mādantis & mandatarū gratis & q̄n cum pecunia: & sic de assassinis nūc videamus quid in persuadēte^c siue prestante consiliū, an teneatur. Istā. q. format Bar. in. d. §. si mādato. in versi. quero vtrū in persuadente &c. vbi concludit vna cū Cy. q̄ illa distinctio an esset alias facturus vel ne in his que sonāt in delictis nō ha[bet] locū probatur in. l. j. §. incidit. ff. ad turpi. ibi aut qui instig[a]t &c. persuadere & dare consilium est opem ferre: vt. l. qui seruo. §. plus pōponius. ff. de fur. & si persuades vel consilium prestas Titio q̄d vnū maleficium cōmittat q̄ etiam sine dicta persuasione siue cōsilio facturus erat vel nō quod tu tenearis: q̄d bene no. tu iudex qui inquiris de consilio vel persuasione quod etiā si non

a ¶ In aure. Adde tu & vide Jo. de ana. in q̄si. lix.

b ¶ Sz aduertas, Adde q̄d opin. Bar. & ang. hic sequit̄ Paul. de ca. in cōsil. cclxij. & ibi poteris colligere pro veritate huius limitatiōis: & in materia vide Ale. de ymol. in consilio. cxxvij. in. iiij. lib. Ber.

c ¶ Persuadēte. Adde vltra dicta p Augu. an accusat⁹ de mādato probet̄ de persuasione: debeat condemnari. & vide Ale. de imo. i q̄si. cxxvij. iiij. li. et qualiter q̄s teneat̄ de cōsi. vide Ce. in cōsi. xxvij. Bar. cōsi. clxv. Ang. cōsil. xxij. & Bal. in consi. ccxx. in. iij. volu. Ber.

concludas q̄d nullo modo Titius dictum maleficiū commisisset nisi fuisset talis persuasio vel consiliū. Tamē processus tuus procedit & econtra tu qui vis defendere articulare q̄d omnino Titius illud maleficiū cōmisisset etiā si non fuisset vel tuū consiliū vel tua persuasio. Tamen venies condēnandus licet forte leuius: q̄d perpetuo no. in practica: sed in prestante opem sine dubio non adhibetur. d. distinctio: vt not. Bart. in. d. l. is qui opē. ff. de fur. & an persuadens vel consiliū prestans ad maleficium cōmitteñ. puniatur vel non: vide Sali. in. l. j. C. de rap. vir. in ver. quero ergo an persuadēs &c. Et qua pena teneat̄ persuadens vel consulens not. ibidem Sali. ver. quero scd̄o si in. l. nō est &c. Scribit in ista. q. Bart. an malefactor esset alias facturus necne. & Bal. & Sali. in. l. j. C. de ser. fugi. Sed in prestāte opem absq3 dubio nō adhibetur. d. distinctio: vt not. Barto. in. l. is qui opem. ff. de fur. Et predicta sunt vera q̄n persuadet̄ aliquid q̄d cadit in delictū. Si vero persuasio siue cōsilium est circa illud q̄d in delictum nō cadit: tūc adhibeat̄ ista distinctio, vc3 aut fecit dolo aūt non: aut erat alias facturus aut nō: vt. l. si quis cū sciret. ff. de dolo. l. ij. in fi. ff. man. l. si remunerādi. §. si tibi. eo. tit. Sed aduerte q2 distinctio an esset alias facturus vel nō: nō habet locū in mandāte: q2 pro certo presupponitur q̄d non erat alias facturus nisi gratia mādantis: vt supra dictū est.

Augusti. ¶ Tu autē in hac materia adde vltra doc. inquantū supra cōclusum est q̄d in mādante illa distinctio non habet̄ an quis alias sit factur⁹ vel ne. ¶ Adde q̄d Bal. post multa verba videt̄ affirmare in. d. l. nō ideo minus. C. de accu. in antepe. col. et vide Bal. in. l. obseruare. §. proficisci. ff. de offic. proconsul. & le. qui post Jac. de but. tenet contrariū: sed Ang. in. l. j. ff. de eo per quē fac. erit. tenet contrariū: q2 indistincte mādans tenetur etiā si ille alias facturus erat. & ideo Bal. mutauit propositum in. l. ob hec verba. ff. de his qui no. infa. qui dicit quod illa distinctio: an quis alias facturus erat vel nō: non habet locū in mandato: sed solum in consilio & ibi allegat multas gloss. Limita per Bal. in. l. metū. C. q̄ me. causa. scd̄o limita in persuadēte & cōsulente: & predicta nō militare: q̄n solum tractaretur de puniendo persuasorē vel consulentem de solo consilio vel persuasione: q2 nō adhibet̄ illa distinctio: secus si tractaretur de ipsis puniendis: q̄n maleficium est secutum propter ipsum maleficium: q2 adhibeat̄ illa distinctio fm̄ Bal. in. l. data opera. C. qui accu. in penul. char. & certe est sententia Bart. in. l. non solū. §. si mandato. ff. de iniur. & .ī. dicet̄ in fi. istius gl. & ibi Bal. in. d. l. data opera loquit̄ in mandante. & vide Inn. i. c. querelā. extra de elec. in verbo, subtractā. qui loquit̄ de consilio: & dicit Mathesi. in notabilibus suis notabili. xcvij. q̄d ille qui facit furtum persuasione vel consilio alterius nō tenetur actione furti: si fur alias erat facturus. per tex. §. ope. insti. de obli. que ex quasi delicto. vbi glo. hoc vult licet Bar. teneat contrariū in. d. §. si mādato. sed dicit Mathe. q̄ Bar. dixit cōtra mētem illius. §. ope. dicit tamen q̄ Joā. de lig. in. c. mulieres. extra de sen. excō. sequitur opi. Bar. & vide que dicentur in fine istius glo. & vide Bal. & Sali. in hac materia in. l. j. C. de ser. fugiti. Sali. in. l. j. C. de rap. vir. & Bart. in consi. suo. clx. qui notabiliter loquitur de persuadente & consulente. & Ange. in consi. suo. xxij. q̄d incipit, p̄ decisione q̄onis hoc solum qui singulariter decidit q̄d licet fuerint verba importātia mandatū tamen erit persuasio vel consiliū quando direxi verba contra illū qui omnino

44 deliberauerat facere homicidiū. ¶ † Item adde in opem prestante. Adde q̄d licet non adhibeat̄ illa distinctio: an q̄s alias sit facturus vel ne: q2 indistincte tenet̄: limito hoc verū nisi fauor sit simplex & malefactor omnino maleficiū commisisset sine ope vel fauore meo q2 tūc mitius debet puniri prestans opem: mirabilis est decisio Joā. an. in. c. felicis. de penis. lib. vj. quā multum ponderat & magnificat Ange. in. l. is qui opē. ff. de fur. & in. l. in furti. §. ope. eo. ti. & allego similem gloss. in cle. j. de pe. & quomodo adhibetur simplex fauor. vide per Angel. in. d. l. is qui opem. et semel ego euasi vnum a furca per illam doctrinam quem iudex maleficiorum volebat suspendere tanquam opem prestantem delicto quia dicebam quod minus debebat puniri: quia omnino principalis fur delictum commisisset etiam si iste opem nō prestitisset quia fuit simplex fauor intelligendo fauorem simplicem: vt ibi declarat Ange. Et in hac principali materia: adde glos. in. §. ope. insti. de obli. que ex quasi delicto.

45 Consilium siue persuasio an reuocari possint.

46 Persuadens punitur simpliciter quando tractatur de ipsa persuasione punienda: sed quādo tractatur de maleficio puniendo commisso persuasione; tunc opus est distinctione.

Ange.

45 **Ange.** ¶ † Uigesimotertio qro an possit reuocari consiliū siue persuasio. dic ꝙ si meo cōsilio & mea persuasione solū incepisti hoc facere opʒ ꝙ tibi persuadeam contrariū ꝙ sim certus te mutasse propositū: al's debeo denūciare ei in cuius persona maleficiū debet cōmitti, vt se custodiat ne offendatur. ita tenet Inno. in. c. ad audien. extra de homi. In mādato vero solū sufficit reuocatio. Ita dixit Bar. in. d. §. si mādato. in pe. q. de quo vide bonā glo. in. c. cū quis. extra de sen. exc. in. vj. in gl. q̄ qrit si quis mādauit clericū vulnerari, & postea ante manus iniectionē mandatum reuocauerit demū mādatarius percusserit: dicit ꝙ quo ad Deū mandās non tenetur, sed quo ad ecclesiā patitur penā, qꝛ excōicatus est: qđ no. & late Pet. de anc. in cle. j. de renū. ponit materiā an & qn̄ reuocatio mādati sit necessaria qđ perueniat ad mādatarij notitiā: & bene & diligēter aduerte ꝙ omnes actus qui fiūt verbis tantū, & fiūt gratia faciētis, non gratia cōsulētis possunt dici cōsiliū: vt. ff. de fur. l. in furti. §. consiliū. Sed qn̄ peruenitur non tm̄ ad verba sed ad actū, tūc dicitur quis prestare opem: vt. d. l. in furti. §. ope.

46 ¶ † Et predicta sunt vera qn̄ tractatur de aliquo maleficio cōmisso persuasione puniēdo. Sed si tractatur de ipsa persuasione puniēda, tūc distinctio & opinio. s̄. dicta nō habet locū, sed simpliciter puniretur: vt. l. j. §. persuadere. ff. de ser. cor. Ita dicit Bar. in. d. §. si mādato. in fi. qđ no. & tene mēti. Et vide plene per Bal. C. mand. in. l. mandatū. in fi. Tu aūt de cōsilio vel mandato an esset alias facturus vel non, & qūo: vide not. per Bal. in. l. j. C. de ser. fug. & ibi Sali. & per Sali. in. l. j. in. vj. parti. de ra. vir. q latius & melius loquuntur.

Augusti. ¶ Tu aūt in hac materia adde ꝙ tex. est in terminis in. c. quicunqꝫ. extra de sen. exc. vbi probatur ꝙ mandās in delictis potest reuocare mandatū, licet tex. videatur in contrariū in. c. pro humani. de homi. lib. vj. Sed dic vt dixi. s̄. in hac eadē glo. in ver. querit Bart. in. d. §. si mandat. & vide glo. in terminis. & ibi omnes doct. in. c. mulieres. extra de sen. excō. & Ang. in. l. j. C. de nili agge. non rump. & Bar. in. l. si pecunia. §. si seruū. ff. de cōd. ob cau. & Cy. & Sali. in. d. l. non ideo minus. C. de accu. Sed omnino vide que dixi in versi. querit Bart. in. d. §. si mādato. Et vide omnino pulchra verba Bal. in. l. mandatū. C. mand. in vlti. col. qui ponit etiā quomodo reuocatur consiliū: & Bal. in. l. hec verba. ff. de his qui not. infa. in fi. qui remittēdo se ad dicta Inno. c. ad audiētiam. approbat dicta ipsi Inno. & tene mēti dicta Bart. que posuit in. d. l. non solum. §. si mandato. ff. de iniur. qui dixit ꝙ omnes actus qui fiunt verbis tantum, & sic gratia facientis & non gratia consulentis possunt dici cōsilium: vt probatur. ff. de fur. l. in furti. §. cōsilium. sed quando peruenitur non tantū ad verba sed ad actum, tunc dicitur quis prestare opem. d. l. in furti. §. ope. & predicta sunt vera quando tractatur de aliquo maleficio puniendo commisso persuasione qđ si tractatur de ipsa persuasione punienda: distinctiones & opiniones supradicte non habebūt locum, sed simpliciter puniretur: vt. d. l. j. §. persuaderi. de ser. cor. Adde hic bonam glos. in. §. ope. insti. de obliga. que ex quasi delic. vnde dicta Bal. in. l. data opera. in penul. char. C. qui accu.

1 ☞ Diffamatio non debet esse facta vel producta iudici in occulto, sed ad banchum iuris pro tribunali sedente.

a Quod fama publica[a] precedente & clamosa insinuatione & referente.

1 ¶ † No. ꝙ dicit fama publica precedēte: vt in. c. qualiter & quando. de accusa. & nō debet esse facta vel producta iudici talis diffamatio in occulto: vt in. c. inquisitionis. de accusa. Ex quo Ange. in. l. si vacantia. C. de bo. vacan. lib. x. ver. sed quero diffamantes Titium &c. dicit quod sit cautus iudex vt dictam diffamationem recipiat ad banchum iuris pro tribunali sedens, ne possit dici ꝙ diffamatio in occulto facta fuerit: qđ no. vnde quando recipis dictam diffamationem in tuo bastardello facias quod notarius maleficiorum dicat: & predicta & facta fuerunt ad banchum iuris iudice pro tribunali sedēte: quod tene menti in practica ne erres.

Augusti. ¶ Adde ꝙ ista possunt procedere regulariter, sed non militarēt vbi esset cōtra
b diffamatū tanta vehemēs fama, ꝙ trāsiret ad notoriū[b]: in notorijs non requiritur ordo iuris per ea que habentur in. c. vestra. extra de cohabi. cle. & mulie. & ideo si talis diffamatio esset recepta per iudicem ipso non sedente pro tribunali, ꝙ teneret processus non dubito.

2 Inquisitio valet si tempore inquisitionis formate erat fama, licet postea superueniat fama contraria.

3 Inquisitio potest fieri contra Titium, quando contra illū sunt indicia, licet non sit diffamatus & bonus reputetur.

2 **Ange.** ¶ † Et tene mēti ꝙ si tempore inquisitionis formate erat fama satisfactū est iuri: & valet inquisitio lʒ postea superueniat fama cōtraria, qꝛ fama cōtraria nō tollit actū iam inesse formatū sed formandū sic: & sic cū noua fama superueniat non poterit poni ad torturā, qꝛ tortura nō est actus formatus, sed formādus post primā famā. Unde ex prima fama ↄtra eū facta, lʒ potuerit inquiri: tm̄ nō potuit torqueri superuēta noua fama cōtraria, nisi alia indicia habeantur: qꝛ iste est actus de nouo formandus. Ita singu. dicit Bal. & Inno. in. l. is potest. ff. de acqui. her. & pro hoc bene facit qđ ibi not. Bar. in ver. ꝓ declaratione
3 huiusmodi. q. precedētiū & sequētiū. ¶ † Sed quid si cōtra Titiū nō laborat diffamatio, tm̄ sunt indicia cōtra eū, licet cōiter reputetur bonus. Credo si sunt indicia cōtra eum pōt inquiri cōtra eū, qꝛ indicia sunt loco diffamationis. Cū aūt est diffamatio sufficit. Si aūt sunt tantūmodo indicia etiā sufficit ad inquirēdū: & ita declaratur. c. quāl'r & qn̄. de accu.

Augusti. ¶ Adde hic & intellige predicta scđm ea q̄. j. dicā in additio. meis in eadē gl. an fama sit sufficiēs indiciū ad torturam qꝛ do. Ang. videtur velle hic ꝙ nisi fama venisset in contrariū illa sola fama per quā fuit formata inquisitio per illam famā reus etiā possit torqueri. Et subdit do. Ang. hic ꝙ si cōtra Titiū nō laborat diffamatio: sed tm̄ sunt indicia cōtra eū licet cōiter reputetur bonus: tm̄ cōtra eū poterit formari inquisitio: qꝛ illa indicia credit qđ sint loco diffamationis: & ita intellige. c. qualiter & qn̄. extra de accu. Adde tm̄ ꝙ ista cōclusio videtur vera: qꝛ fortiora sunt indicia super veritate q̄ ipsa diffamatio: qꝛ per indicia deuenitur ad torturā. l. j. §. ij. & iij. ff. de questio. l. fi. eo. tit. qđ fortius est. ergo per illa indicia poterit fieri ꝙ minus est, scʒ ipsa inquisitio. Preterea nō possunt esse indicia super veritate quin in ipsis non cōtineatur diffamatio ipsius rei. Loquor quando sunt indicia propinqua non remota: vt declarat Bar. in. d. l. fi. ff. de questio. igitur &c.

4 Diffamatio siue indicia debent precedere capturam arrestationem inquisitionis formationem & tormenta.

5 Inquisitio emanās de principis scientia non presupponit de necessitate quod constet de fama.

4 **Ange.** ¶ † Aduertēdū autē est ꝙ oportet ꝙ diffamatio siue indicia procedant: sine indicijs auten & sine suspicionibus precedētibus & diffamatione in
c criminali nō potest ad aliquē actum[c] iudex procedere vel capture, vel arrestationis persone, vel tormentorū, vel inquisitionis formationē: vt in. c. qualiter & qn̄. & c. inquisitionis. & qđ in eis no. per Inno, Jo. an. & Ant. de bu. & not. Ang. in. l. si vacātia. extra de accu. ℣. ideo aūt ponūtur dicta verba &c. & Bar. in. l. de minore. §. tormēta. & l. fi. ff. de questi. & l. j. in prin. eo. tit. Quod verū est, quando inquisitio emanat principe incōsulto: secus si eo cōsulto & de eius consciētia:
5 vt. l. nullus. & ibi Bal. C. ad le. iul. maiest. † Et pro hoc facit qđ no. Inno. in. c. cum oporteat. de accusa. ad fi. vbi dicit ꝙ qn̄ inquisitio emanat de principis sciētia non est necesse qđ constet de fama, quia sola principis sciētia supplet defectū cuiuslibet solēnitatis: ita dicit Bal. ar. d. l. nullus. quod no. tu iudex quando crimen est atrox: & non sunt ita vrgentia indicia, ꝙ tu facias inquisitionem tuam de conscientia regentis ciuitatē, & ita facias in actis apparere, quia regens ciuitatem habetur loco principis: vt no. glo. & Cy. in. l. fi. C. de prescri. lon. temp. & Bar. in. l. hostes. ff. de cap. & postli. reuer. & isto modo non poterit dicta inquisitio annullari ex hoc ꝙ fama & indicia non laborent contra inquisitum.

Augusti. ¶ Tu aūt in hac materia adde ꝙ ista doctrina hoc modo simpliciter relata fecit errare multos ignorantes: quinimo audiui sepe multos peritos & aduocatos in hoc errasse sequentes simpliciter illam doctrinā Bal. in dicta. l. nullus. quia primo ego
d limito[d] predicta ꝙ verum est ꝙ quando inquisitio formatur de mandato principis non requiritur ꝙ infamia prece-

a ¶ Fama publica. Aduerte qꝛ iudici asserēti in inquisitione famā precedere nō videtur credendū: vt per Fulg. in cōsi. cvij. col. ij. ver. deniqꝫ. & adde quid sit fama, & qualiter probetur: & vide Frā. de are. in cōsi. ciij. Alex. de imo. in cōsi. xc. in. ij. vo. & Pau. de ca. in consi. cxlj. in. ij. impressis: & adde ꝙ testis deponēs sup infamia, etiā nō interrogatus, dʒ deponere apud quos. ita Inn. in. c. cū oporteat. de accu. & Cald. in ↄs. iij. in tit. de testi. et adde si fama nō habuit certū autorē sit tamen iusta credulitas an iudex poterit inqrere: vid Frā. de are. in consil. lxiiij. et qn̄ fama possit ꝑ inhabilē ꝓbari ꝑ Barba. in cōsi. vj. Ber.

b ¶ Ad notoriū. adđ tu circa hāc limitationē: & vide Frā. de are. in ↄsi. clxv. vbi ꝙ in notorio procedit iudex iuris ordine nō seruato cū iam sibi ↄstet de notorio. Ber.

c ¶ Ad aliquē actū. Adde tu qđ voluit Ro. i ↄsi. cx. inci. qō ↄsultationis. vbi ꝑ tex. in. c. j. & ij. de homi. lib. vj. dicit ꝙ ex inqsitione formata super delicto ↄ̄ aliquē diffamatiōe nō ꝑcedēte nūq̄ sequitur cōdemnatio nisi delictū cōfiteatur. imo si de delicto sit inquisitū cum qualitate & dictū ꝓbetur absqꝫ qualitate sequitur absolutio. Ber.

d ¶ Ego limito. adde tu ad has limitatiōes. & vide Fely. in rubr. de rescri. vbi allegat Fran. de paui. in suis ↄsilijs. post Old. & Ro. in repet. l. j. C. de here. insti. & vide Ful. in cōsil. cvij. vbi ꝙ in grauioribus delictis seueritatē legū cū aliquo temperamēto benignitatis subsequi debemus: & ꝓ hoc facit qđ not. elegāter Hostiē. in sum. de inqsi. §. qualiter. vbi ꝙ si papa mādat alicui qđ inquirat ↄ̄ talē de tali crimine videtur mandare si ea q̄ reqruntur ad inqsitionē interueniāt. & & adđ ꝙ. d. Ale. in ↄsi. clxxx. in. ij. vol. intelligit di-

cta Inno.alleg.per Bal.in.d.l.nullus.si princeps dicat assertiue sibi cõstare de infamia,al's nõ videt remittere quin recipiatur testes super infamia: et facit qd dicit Andre.barb.in cõsi.xxxv.incip.scribit apud Ecclesiastes.referẽdo Tancred.in.d.c.cum oporteat.et Io.an.q licet papa narret aliquem de crimine diffamatũ qd propter hoc nõ impedit pcessus super infamia, qz potuit a maliuolis hic procedi.

adde tñ qd Cep. in 9si.xvij.simpliciter sequitur dicta Bal.in.d.l. nullus.et ibi videtur velle Io.mo. in.d.c.ij.licet Archi.ibi videat sequi sentẽtiã Gofred.Ber.

a ¶ Motu pprio. Adde tu et vide gloss.et qd voluit Ro.in 9s.cccxxvij. vbi motus pprius tollit ea q sunt iuris positiui tantum.Ber.

b ¶ In hac materia. Adde vltra dicta per Aug. Pe.de ancha.in 9si.ccliiij.et Andre.barba. in cõsi.xxxv.Ber.

c ¶ Opponat per reũ, Adde Ro. in cõsi.cx.Ber.

d ¶ Formata inqsitione.adde Angel.s.iij.col.in ver. quero qualiter. Et vide eundem Angel.s.in ver. hec est quedã inquisitio. in.iiij.q. principali.ver.sexto requiritur.

e ¶ Infamia. adde tu q requiruntur ad hoc vt infamia irrogetur. et vide Car.in cõsi. xciiij.et cõsi.xcvj.

f ¶ Indiciũ. adde tu qd Bal.in cõsi.cxxiiij.col.fi. in.j.parte. dicit q indiciũ est minus q̃ semiplena pbatio.Ber.

g ¶ Per duos testes. adde Cep. in cõsi.lxvij.Panor.9si.xvj.Ange.in consil.iij. et Fulg.in 9si.cvij, et p do.Bartho.soci.in 9si.cxviij. col.v.vers.postremo.et intellige q pbatur per duos testes qñ indiciũ est a remotis.ita do.Alex.in cõsi, v.colũ.ij.in.j.vol. et idem in consil. xvj.colũ.vj.versi. pterea iste testis. et in 9si.xviij.col. iij.eo.vol.ver.ij.et fortius in cõsil.j. co.ij. ver.accedit quia.in.iij.vol.

a dat isto casu: hoc verum, quando motu proprio[a] superior mandat hoc: secus si ad postulationem alterius: ista est gl. singularis in cap.ij.in glo.j.extra de accusa.lib.vj.ita temperans dicta Inno.in dicto.c.cum oportet.et aliam limitationem vide per Spec.in titu.de inquisitio.§.nunc tractemus.versi.hoc autem notandum.et ibi vide Ioan.andr.in additio.in dicto versic.limitantem etiam predicta.et in hac materia multas alias limitationes et restrictiones: vide per Domini.de sancto Geminia.post Io.andr.et Archi. in dicto.c.ij.extra de accusa.lib.vj.et late per Io.and.Anto.de but.et Imol.in dicto.c.cum oportet. cui videtur contraria: et ibi Abb.facit vnam distinctionem in hac materia.Et per Hostien.et Io.andr.in.c.fi.extra de accu. in antiquis: et omnia ista plene sunt collecta per Moder. repetentes dictum.c.qualiter et quando. post Io.andr.in.viij. questio.princip.in.xij.q.et vide Pet.de ancha.in consi.suo ccliiij. qui ponit q ista diffamatio debet precedere capturam et inquisitionem: et quomodo testes debent deponere de diffamatione ante capturam,non post.

6 Indicium vnum an sufficiat ad formandam inquisitionẽ.

6 **Ange.** ¶ †Et regulariter non sufficit vnum indicium,sed plura: vt no.glo.et Bar.in.l.j.§.occisorum.ff.ad silla.et dicta.l.j.in prin.ff.de questio.nisi in casu.l.prius.ad silla.et ibi not.glo.et Barto.in.l.vnius.§.in ea causa.ff.de questi.et no. Bal.in.l.congruit.ff.de offi.presi.et idem in.l.j.C.de sum.trini.et fide catho.in.vj.col.et vide Cyplene in.l.fina.C.de questio.plenius per Barto.in.l.fi.ff.de questio.Et quando plura indicia vel vnum sufficiant, not. Iac.de bel.in.l.j.§.si vero. in authen.de exhib.reis.Io.an.in addi.ad Spec.in tit.de proba.§.fi.super ver.xij.et Bal. l.fi.ff.de hered.insti.et ibi Imo.

b **Augusti.** ¶ Tu autem in hac materia[b] adde dicta Sali.in.l.fin.C.de questio. qui multum eleganter loquitur: et vide Gandi.in tracta.maleficio. in rubri.an sufficiat vnus testis de visu ad tormenta.et Io. andre.et alios in.c.cum in contemplatione.extra de reg.iuris.et Io.andr.in addi.Specu.in tit.de presumptio. §. species.in fi.j.col.et Guid.de suza.in tracta.maleficio.sub rubri.qualiter reus subijcia.tormen.et dicetur.j.in hac eadem glo.in illa questio.quando sufficit vnum indicium: et in hac eadem glo.j.in additio.meis, ibi in illa questio.quero qualiter probetur indicium. Et in hoc omnes resident in sententiam Bar.quam posuit in.l.fi.ff.de questio.et Bal.in.l. obseruare.C.quo.appel.non recip.

7 Inquisitio licet non possit formari sine indicijs et diffamationibus: tamen si fuerit formata et reus non opponat tenebit processus.

7 **Ange.** ¶ †Et sic bene nota q licet sine indicijs et diffamationibus precedentibus non possit formari inquisitio: verum est si opponatur per reum[c]: al's si non opponeretur teneret processus: vt est casus in.c.fi.de accusa.in.vj.et ideo danda est indiciorũ copia reo: vt possit suas exceptiones opponere,vt.j.dicam: et sic opponere qd dicta diffamatio et indicia non precesserint qd bene not.tu qui vis facere defensionem reo vt opponas quod inquisitio fuit formata sine indicijs precedentibus.

Augusti. ¶ Tu autem adde hic inquantũ do. Ange.hic dixit q indicia debẽt precedere inquisitionem: dic q iste autor non vult intelligere q de necessitate illa indicia que debent precedere torturam, debent etiam precedere inquisitionem: quia sola diffamatio sufficit ad formandam inquisitionem: in cap.qualiter et quando.extra de accusat. Et satis fuit dictum.s.in materia inquisitionis. Indicia ergo debẽt precedere torturam non inquisitionem. Quinimo nec capturã in criminalibus: et ideo Bal.in.l.et si certus.ff.ad silla. dixit q indicia debẽt precedere torturam non capturam: quia vt dixit Sali.in.l. nullus.C.de exhib.reis.per illum text.in maleficijs, statim potestas potest capere malefactorem. dicit tamen primo, habita aliquali informatione de maleficio et malefactore: quia nemini dubium si potestas capit aliquem in criminalibus temere tenetur: vt dixit Bald.in.l.ij.C.de his qui latro. Quinimo Salic.in.l.fina.C.de questio.in fi. vult quod anteq̃ in criminalibus iudex veniat ad capturam q habita informatione primo, et formata inquisitione[d], postea veniat ad capturam.

d

8 Infamia quid sit.

8 **Ange.** ¶ †Quero itaqz qd sit infamia: vide Bal. in.l.j.in princip.ff.de his qui sunt sui vel alie. iuris.qui dicit quod infamia est macula acquisita ex malis moribus diuulgata in populo detestabilis: et maxime apud bonos et graues viros.

e **Augusti.** ¶ Tu adde quod Barto. in.l.j.ff.de his qui not.infa. dicit quod infamia[e] est lese dignitatis status legibus et moribus improbatus: vt in.§.cognitionum.ff.de varijs et extraordi.cog. Et idem tenet Salic.in.l.ea quidem.C.de accusa. in diffinitione fame et infamie.et Gandi.in tract.maleficio.sub rubri.de opposito fame,scilicet infamia.et Salic.in dicta.l.ea quidem. allegat Io.andre.hoc etiam voluisse.

9 Indicium quid sit.

9 f **Ange.** ¶ †Quero quid sit indicium[f]: docto.dicũt quod non potest dari certa doctrina: sed totum hoc relinquitur arbitrio boni viri iudicis: qui fm qualitatem persone et delicti et demonstrationum seu suspicionum iudicabit indicium esse sufficiens vel idoneum esse vel non: vt.l.iij.§.tu magis et eiusdem quoqz. ff. de testib. Ita dicit Barto.in dict.l.fina.ff.de questio. Nam indicium dicitur ab indico indicas: vnde indicia, id est demonstrantia adminicula ad veritatem indagandam: vt.C.de adulte.l. adulterij.et.l.solent.ff.de prescrip.verb. sed istud est potius quedã descriptio q̃ eius diffinitio. Unde Bal.in.l.ea quidem.C.de accusa.in fi.ij.colum.in ver. indicium vero est &c. dicit quod duplex est indicium: videlicet semiplenum dubitatum et plenum. Et indicium semiplenum est presumptio mouens fortiter animum ad aliquid credendũ vel non credendum.et de hoc in.l.cum probatio.ff.de probatio. Indicium vero plenum est dinumeratio rei per signa sufficiẽtia per que animus in aliquo tanquã existente vero quiescit et plus inuestigare non curat: vt.C.de rei vendic.l.indicia.et ibi doct.et Io.andre.in additio.Spec.in titu.de probatio. in ver.octauo quia indicia. Uel dic q indicium est duplex, scilicet facti et iuris. ex indicio facti dirigitur iudex in viam presumptionis, et tale indicium potest per quemcunqz fieri: vt.ff.de pe.l.qui vltimo. Indicium autem iuris, id est q habet aliquem effectum iuris, est duplex, quoddam est q iudicẽ dirigit in viam habẽde questio. id est torture: quoddam est q instruit iudicẽ simul cum alijs in viã condẽnationis.ita dicit Bal.in.l.seruos.C.de testi.dic vt ibi per eũ: facit tex.cum gl.sing.et ibi Bal.in.l.excipiũtur.ff.ad silla.

Augusti. ¶ Tu aũt in hac materia inquantum dictũ est.s.q in indicijs non potest dari certa doctrina,sed totũ hoc relinquitur arbitrio iudicis. Adde q istam sentẽtiam tenuit Io.and. in.c.cum in contemplatione. extra de re.iur.et Bal.in.l.obseruare.C.quo. appel.nõ recip.et Sali.in.l.fi.C.de questio.et Bal.in.l.cum probatio.ff.de proba. in addi.Gandi.in tract.malefic.sub rubri.de indi.indubi.quib.ad tormen.proced. et ibi Gand. dicit q in criminalibus indicium sumitur et dicitur signum alicuius maleficij cõmissi,vel alterius rei de qua agitur. Et subdit q indiciũ dicitur ab indicãdo. Et idem dixit Gandi.in eo.tract.et melius in rubri.que debeant preced.quest. in ver.quero que et qualia debẽt esse ista indicia.q licet certa doctrina dari nõ possit,sed relinquitur arbitrio iudicis: tamẽ quilibet bonus iudex debet solicite instare ad indicia indaganda. Et subdit q indicia sunt proxima alijs probationibus, et indicia dicuntur a demonstratione et demonstrantia veritatis et probationis adminicula.l.fi.et.l.instrumenta domestica.C.de proba.sunt enim indicia pars clare probationis allegat.l.hac cõsultissima. C.qui testa.fa.pos. adde Bal.in addi.in.d.l.cum probatio.ff.de proba.qui dicit q indiciũ est minus q̃ semiplena probatio. quinimo dicit q quedã sunt indicia que sunt minus q̃ semiplena probatio: et tamen ex eis peruenitur ad torturam.allegat glo. ibi: et dicit q similiter habet in.l.capite quinto. ff.de adult. adde Abb.in.c.tertio loco.et extra de proba.

10 Indicium qualiter probetur.

11 Testes examinati super inquisitione generali non preiudicãt malefactori contra quem specialiter postea inquiritur: si malefactor non fuit citatus quando testes iurauerunt in inquisitione generali.

12 Testis vnus de visu quando faciat indicium ad torturam.

10 g **Ange.** ¶ †Quero qualiter pbet indiciũ: dic q ad minus per duos testes[g] qui tñ directe nõ probant

bant maleficiũ, sed qui viderũt eum prope domũ de nocte
a ibi stantem in qua furtum cõmissum est[a]: vt est glo. singul.
⁊ ibi doct. in. l. fi. C. fa. ercis. facit qd not. in. l. cum sillanianũ.
C. de his qui. vt indi. ita dicit Bart. in. l. fi. de questio. Nam
vnicus testis de visu probat indiciũ ⁊ facit indiciũ: vt no. gl.
⁊ doc. in. l. si quis. C. ad le. iul. maie. ⁊ vide Sali. in. l. fi. C. de
questio. Et aduertas ꝙ q̄n ibi testes examinant̃ pro habẽ-
dis indiciis: necesse est ꝙ ad hoc vt preiudicẽt malefactori:
ꝙ ipsi illo citato iurẽt, ⁊ sic in cõtradictorio iudicio: al's aũt
si simpliciter examinarent̃ inscio, ⁊ eo nõ citato sibi nõ pre-
iudicãt: vt not. Bart. in. l. si quis de crimine adulterii. C. de
adul. ⁊ in. l. pe. de questi. ⁊ in. l. custodias. de pub. iud. ex quo
11 infert ad aliud † ꝙ testes examinati sup inquisitione gñali
nõ preiudicãt malefactori cõtra quẽ spãliter postea inqui-
b rit̃ si malefactor non fuit citatus[b] q̄n testes iurauerũt in in-
quisitione gñali. l. si q̄n. C. de test. ita dixit singulariter Bal.
in. d. l. fi. ff. de questio. Et ideo cauti iudices anteq̃ forment
inquisitionẽ, recipiunt informationẽ a testibus ⁊ in scriptis
redigũt: ne postea dicãt contrariũ. qua informatione habi-
ta formãt eorũ inquisitionẽ: ⁊ si pena est corporalis citari fa
ciũt inquisitũ realiter, scz capiẽdo per personã: non aũt sim-
plici verbo ne aufugiat. argu. l. nullus. C. de exhi. reis. ⁊ ibi
Sali. ⁊ postea faciũt reũ respondere inquisitioni: ⁊ si negat
iterato examinãt testes reo citato ⁊ in iudiciũ veniẽte vt vi-
deat iurare testes, ⁊ põt tũc ipse vel eius aduocatus inter-
rogatoria facere. ff. de adul. l. si postulauerit. §. q̃stioni. ⁊ iste
scde attestationes nõ prime preiudicãt ei in totũ si plene ꝓ-
bãt, vel quo ad torturã si faciũt sufficiẽtia indicia: qd no. di-
cit Sali. in. l. fi. in fi. ff. de questio. vide Bald. in. l. si tibi. ff. de
condi. ob tur. cau. in ver. sed nunquid isti testes recepti.

Augusti. ¶ Tu autem in hac materia adde in-
quantũ do. Ang. hic dixit ꝙ vnus te-
stis de visu facit indiciũ ad torturã vel deponit de veritate:
12 q2 vidit Titiũ occidere Caiũ. ¶ † Adde hoc verum[c] q̄n ille
c testis est omni exceptione maior, al's nõ: q2 nõ infamis, non
vilis, non attinẽs, ⁊ sic de simi. Aurea est doctrina Bar. in
l. j. §. item cornelio. ff. de questio. in. l. maritus. in. j. col. eo. ti. ⁊
de illa doctrina facit festũ Ang. in. l. si quis. C. ad le. iul. ma.
⁊ Ang. in. l. fi. C. de questio. in fi. ⁊ dicetur. j. in sequẽ. q. hoc
idem tenet Abb. in. c. j. extra de confes. Adde tamen singu
laria verba Bar. in. l. admonẽdi. ff. de iureiuran. in antepe.
char. qui multas limitationes dicit: ⁊ vide Sali. in. l. si quis
alicui. C. ad le. iul. ma. qui dicit Dy. velle qd in criminalibus
vnus testis faciat indicium: vide do. Abb. in consi. suo. xvj.
qui ponit, an vnus testis faciat indiciũ vel duo. ¶ Itẽ ad-
de ꝙ licet duo testes faciunt indicium ad torturam quãdo
non deponunt de veritate: sed per indicia quia de nocte vi-
derunt Titiũ exeuntem illam domum in qua furtũ fuit cõ-
missum: ⁊ sic cum deponant super actu remoto opus est vt
sint duos testes: vt. s̃. dixit iste autor allegando Bart. in. l.
fi. ff. de questio. Dic tamen ꝙ ꝓpter hoc indistincte semper
iudex nõ debet ponere ad torturam illũ hominem pro quo
deponunt illi duo testes, quia opus est ꝙ illi duo testes qui
deponũt super isto indicio: ⁊ sic super actu remoto dicant
indicia verisimilia. Nam pone ꝙ ille qui exiuit illam domũ
erat vnus magnus mercator ⁊ visus fuit habere aliqd sub
mantello, licet sint duo testes qui hoc deponãt: cum hoc in-
diciũ non sit verisimile: hoc solũ indiciũ non sufficeret licet
duo testes hoc dicãt: ita declarat Ange. in. l. milites. C. de
questio. per illũ tex. qui dixit ꝙ cõditio persone excludit pre
sumptionẽ resultantẽ ex indiciis: ⁊ ideo opus est qd alia in-
dicia concurrãt: puta quia visus de nocte exire illã domũ in
qua fuit factũ furtũ ⁊ habebat aliqd subtus ⁊ incontinenti
fuit visus expẽdere illã pecuniã stampatã stampa illius mo
nete: que asserebatur furata: an aũt testes examinati in in-
quisitione generali preiudicẽt postea in inquisitione specia-
liter formata: dic ꝙ non. Adde vltra. s̃. alle. Bal. in. l. iube-
mus. C. de proba. ⁊ Inno. in. c. bone memorie magũt. extra
de elec. ⁊ Gan. in trac. malefi. sub rub. quo. cogno. de male-
fic. per inquisi. in ver. sed nũquid introductione testium in-
quisitor faciet citare reum. quam doctrinam multũ extollit
Albe. de rosa. in. l. iurisiurandi. C. de testi. ⁊ ibi declarat di-
cta Inno. in dicto. c. bone. ⁊ dicta Gandini.

13 Indicium vnum, an plura requirantur ad inquisitionem ⁊
torturam.
14 Indicium vnum valde demonstratiuum sufficiens est ad
inquisitionem ⁊ torturam: puta vnus testis integer ⁊ bone
fame deponens de visu.
15 Indicium sufficiens ad inquirendum, ⁊ torturam est si re-
periatur furtum apud aliquem.
16 Indicium sufficiens, vt. s̃. est, si quis iuuenis inuentus est
in domo pulchre puelle.
17 Indicium sufficiens, vt. s̃. est, si quis reperiatur prope mor-
tuum cum cultello euaginato.
18 Indicium sufficiẽs, vt. s̃. est, si aliquis visus est cum cultello
sanguinolento exire cum facie pallida de domo q̃ non ha-
bet nisi vnum ostium, ⁊ intus reperitur homo mortuus.
19 Iudex bonus, inquirit cum quibus ⁊ per que loca conuer-
santur delati seu inquisiti quos torquere intendit.
20 Indiciorum doctrina certa dari non potest, sed remitte-
tur arbitrio iudicantis.
21 Furtum repertũ apud aliquem non est sufficiens ad inqui-
rendũ seu ad torturã si talis est bone conditionis ⁊ fame.
22 Presumptiones ⁊ indicia an sufficiãt ad condẽnationem.
23 Presumptio violẽta puta nudus cum nuda, non est proba
tio plena ad condemnandũ de adulterio in criminalibus.
24 Iudex multũ debet temperare sententiam ex presumptio-
ne violenta.
25 Iudex nõ tenet̃ temperare penam quãdo fert sententiã ex
presumptione quã lex expresse approbat in criminalibus.
26 Iudex non tenetur temperare sententiam ex presumptio-
ne violenta, si agatur de puniendo aliquem pecuniariter,
vel pena corporali leui.
27 Iudex tenetur temperare sententiam ex presumptione, si
presumptio est violentissima.
28 Indiciorum indubitatorũ multa exempla ponit Gandi.
29 Inimicitia an sit indicium sufficiens ad torturam.

13 **Ange.** ¶ † Quero an vnũ indiciũ vel plura requi-
rantur: dic ꝙ hoc residet in pectore iudicis:
vt dicto. §. eiusdẽ. nã possunt esse plura indicia valde leuia:
14 vnde non sufficiũt † ⁊ potest esse vnũ valde demonstratiuũ:
vtputa si est vnus testis integer et bone fame qui testificet̃
qd vidit maleficiũ cõmitti, tunc talis testis est sufficiens ad
inquirendũ ⁊ ad torturã: vt not. glo. ⁊ doc. in. l. si quis. C. ad
le. iul. maie. ⁊ Bar. in. d. l. i. §. ii. ⁊ in. l. maritus. ⁊ in. l. pe. ff. de
d questio. vel etiã est confessio rei extraiudicialis[d]: vt. l. capite
15 quinto. ff. de adulte. ⁊ ibi gl. † vel quia res furata[e] est penes
e eum: secus aũt si esset homo male conditionis ⁊ aliud indi-
ciũ non habet̃ cõtra eum. ita dicit Bar. in. d. l. fi. ff. de quest.
16 † ⁊ idẽ si quis iuuenis inuẽtus fuit in domo pulchre puelle,
vel venisset de domo vnius pulchre, presumit̃ supposuisse:
17 ita dicit Bart. post Iac. de bu. in. l. fi. ff. de hered. insti. † vel
prope mortuũ aliquis reperiat̃ cum cultello euaginato: nã
istud solũ est sufficiẽs indiciũ, imo manifestũ. ita dicit Bar.
18 in. l. fur manifestus. ff. de fur. † ⁊ idẽ si visus est cum cultello
sanguinolẽto exire cum facie pallida de domo q̃ nõ habet
nisi vnum ostiũ ⁊ reperitur intus homo mortuus. ita dicit
Tho. piperata, vt refert Io. an. in addi. Spe. in tit. de pro-
ba. §. j. v. xiii. intm̃ qd est sufficiẽs indiciũ ad cõdẽnationẽ. ⁊
idem ibi dicit idẽ Tho. si visus fuit admenare cultellũ, licet
nõ visus fuit percutere, ⁊ postea ibi reperitur interfectus, ⁊
postea visus fuit fugere, ⁊ apparet qd erat sibi inimicus, ⁊
fama laborat cõtrat eum, ⁊ idem probatur ꝙ Titius erat
inimicus Seii. ff. de questio. l. j. §. preterea. vel ꝙ tẽpore occi-
sionis erat in loco, vel ꝙ receptauit occidentem, vel ꝙ occi-
dẽti erat familiaris vel domesticus, vel ꝙ Titius iactabat
se qd Seium interficere fecerat, vel ꝙ inter eos offense pre-
cesserãt. Sed ibi Io. and. tenet qd ista indicia non sunt suf-
ficiẽtia ad condẽnationem, sed ad torturam: vt etiã ab eo
f habeat̃ confessio ⁊ istud est tutius[f]: ⁊ idẽ tenet Inno. in. d.

a ¶ Cõmissum. Ang. idẽ voluit in. l. cũ cognitionaliter. C. de questi. ⁊ Sali. in. l. fi.
de questi. ⁊ Ang. in. l. fi. C. qd me. cau. Inn. in. c. sicut. de simo. Et hoc verũ est q̄n
testes deponũt sup indiciis a quib9 potest esse veritas: sed q̄n testis deponit sup
actu facti: vt q2 testificat̃ de ipso maleficio: vt q2 vidit maleficiũ cõmitti, stuprum
perpetrari, tũc vnus solus testis facit indiciũ sufficiẽs ad torturã gl. ⁊ doc. in. d.
l. si qs. ad leg. iul. ma. hoc etiã voluit Ang. in. d. l. cũ cognitional'r. ⁊ in. l. fi. C. eo. Et idẽ voluit Bar. Bal. ⁊ Ange. in l. fi. circa fi. C. fa. ercis. ⁊ Bal. in. l. cũ ꝓponebat̃. ff. de leg. ii. ⁊ in. l. si quis ex argẽtariis. §. j. ff. de edẽ. et Cy. in. l. fin. C. de questio.

b ¶ Non fuit citatus. Adde ⁊ intellige h̃ nisi stylus palatii al'r se haberet, tũc preiudicarẽt. ita alexan. in ꝯsi. xlj. s̃. ꝓxime allega: q2 ꝯsuetudo potest derogare solẽnitati citatiõis: vt voluit Bald. in auf. si quis in aliquo. C. de eden. et vide ad materiam Frã. de are. in consi. clxv.

c ¶ Adde ꝙ hoc verum. Tu circa hoc adde ꝙ etiã si nõ sit omni exceptione maior dũtñ alia cõcurrãt erit sufficiẽs indiciũ ad torturã. ita Ro. in ꝯsi. ccccli. ⁊ Alex. in cõsi. v. ⁊ in consi. xlj. in. ii. vol. et in cõsi. xj. in. j. volu. Cep. in cõsi. xl. et ibi quid si deponat directo sup maleficio. ⁊ Ange. in cõsi. iii. ⁊ in materia vid etiã Pau. de ca. in. l. fi. C. fa. er. ⁊ not. ꝙ vbi iudex haberet arbitriũ in procedẽdo posset ad torturã deuenire etiã si testis nõ eẽt omni exceptione maior. ita Ale. in. d. ꝯsi. xlj. cuius cõtrarium tenet Bar. in suo consi. xxxv. incip. scribitur apud Ecclesiastes. ⁊ dicta s̃. adde etiam. j. ad versi. quero an vnum indicium ⁊ quando vnus testis de visu faciat indicium. adde etiam Alex. in consi. lxv. col. fi. in. j. volu.

d ¶ Extraiudicialis. adde Ro. in cõsi. viii. ⁊ ibi etiã dicit ꝙ mendaciũ ⁊ domesticitas faciũt indiciũ ad torturam. ⁊ adde Pau. de ca. in cõsi. cxcvii. in prima impressione. ⁊ vltra predicta vide q̃ late ponit do. Franc. brunus de sancto seric. in suo trac. de indi. ⁊ tortu. char. iii. ver. aliud est indiciũ generale. in. iii. col. ⁊ Pari. neapoli. in tract. de syndi. in verbo, tortura. §. quia cõmuniter. circa fi.

e ¶ Res furata. adde ꝙ idẽ est si est solitus emere res furatas. ita Alex. in ꝯs. l. in j. vol. ⁊ ibi ꝙ inuẽtus in strata mortuus p̃sumit̃ mortuus a frequẽtantib9 stratã.

f ¶ Et istud est tutius. aduerte q2 Tho. de piperata loquitur copulatiue: ⁊ adde qd Io. loquit̃ solũ in scdo exẽplo ibi relato: ⁊ per ꝙ idẽ sentiat in tertio, q2 est minus violẽtũ q̃ scdm: sed in primo nõ videt̃ aliter sentire q̃ Tho. ⁊ Gui. de suz. ⁊

est magis violentū ꝙ ceteri: ⁊ vltra predicta adde ꝙ opi. Gand. sequit̃ Pau. de ca. in cōsi. cxcvij. in .j. impressis. ⁊ ibi ꝙ ꝓpter Gan. autoritatē liberauerat quendā a morte: ⁊ eandē opi. tenet Alex. in ꝯsi. xv. in .j. vol. ⁊ ibi ꝙ est casus in .c. afferte. de presum. q̄ʒ ibi illa mulier ꝓpter plagiū merebat̃ mortē verū q̄ʒ non erāt nisi presumptiones violēte nō cōdēnauit Salomon ad mortē, sed ad restituendū filiū. ⁊ idē tenet in ꝯsi. xiiij. in .iij. vo. Jo. de ana. in cōsi. lix. ⁊ Oldra. in ꝯsi. cxcij. vbi idē dicit de. d. c. afferte. Cep. in ꝯsi. xxxij. ⁊ ꝯsi. xxxix. ⁊ Pet. de anch. in consi. cciiij.

a ¶ Mala cōuersatio. adď quod Bal. in ꝯsi. lxxix. in .iij. vo. cōsuluit ꝙ ꝯuersus cū heretico poterat tāq̄ hereticꝰ poni ad torturā. B.

b ¶ Adde tñ qď ꝓ opi. Thome. Not. ꝙ Tho. de piperata posuit tres casus seu tria exempla presumptionis violentissime seu indiciorū indubitatorū: in quibus voluit habere locum. l. sciāt cuncti. C. de ꝓbat. ⁊ in quibꝰ ex indicus possit qs dānari: ⁊ cū eo trāsit Abb. in .c. tertio loco. de ꝓba. in .c. quāto. de ꝓsump. ⁊ satis idē sentit in .c. q̄ʒ verisimile. e. tit. reprehendit eñ Bar. in .d. l. fur. est solū in exemplo. de adul. vt pʒ ex dictis ipsius Abb. in. d. c. tertio loco. de proba. ⁊ in c. tertio loco. de ꝓsum. ⁊ cū Thoma trāseūt multi quos hic refert. Sed est dubium an in omnibꝰ dictis casibꝰ ⁊ exēplis possit qs dānari nō dico ad mortem q̄ʒ cōmunis opi. est ꝙ nō; post Inno. in. d. c. q̄ʒ verisimile. et sequunt̃ doc. hic relati, sed ad penam mitiorem ordinariam: ⁊ videtur de mēte sequentiū ipsum Thomam ꝙ sic; tamen Jo. and. in. d. addi. ⁊ Ang. ⁊ Imo. contra relatio. vidētur sentire ꝙ solū ad torturam: ⁊ concordātes cum eis: licet Jo. an. in primo exēplo transeat cum Thoma qď ad condēnationem sufficiat: ⁊ sic vidētur cōtra dicere nisi dicamus saluādo, qď qui dicūt non sufficere ad condēnationē sed ad torturā loquūtur qñ vellet iudex procedere ad condēnationē imponēdo penā ordinariā, q̄ʒ ad talem effectū potest torquere ⁊ non excludāt cōdēnationē mitiorē: patet q̄ʒ ex presumptionibus etiā non adeo violētis potest quis dānari ad penā pecuniariā vel leuem corporalem, vt. s̃. in. ij. limita. ⁊ nota quia hic in dicta limitatio. ij. expresse sentit ꝙ in secūdo ⁊ tertio casu Tho. potest ferri sententia ex presumptionibus in pena pecuniaria vel corporali mitiore. In primo vero exēplo Tho. licet Joā. and. post Tho. vellet penam ordinariam seu sentiret imponi posse vt in. iij. limitatio. tamen Spec. ibi relatis Gand. Mathesi. Ro. ⁊ alij relati contra,

19 l. fi. de here. insti. ¶ † Judex enim bonus inquiret cum quibus ⁊ per q̄ loca cōuersantur delati seu inquisiti quos torquere intēdit, quoniā mala cōuersatio[a] est male operationis indiciū. ff. de admi. tut. l. si plures. §. quāuis. quia ex mala cōuersatione bonus efficitur malus vel vitiosus: vt. l. ediles. §. pedius. de edil. edic. ¶ Item considerat loca in quibus cōuersatur, quia ꝺm loci varietatē collige coniecturā: vt. l. fi. C. si man. ita alie. ¶ Item conspiciat constantiā, vel vocis trepidationē, vel membrorū pallorem: vt. l. de minore. §. tormēta. ff. de questio. ¶ Item queret cuius vite fuerat prius, ⁊ an talia vel similia de quibus inculpat̃ facere cōsueuerit. ff. de re mili. l. desertorē. §. is qui. ¶ Itē inuestiget cuius fame ⁊ opinionis est in ciuitate, q̄ʒ ꝺm famā iudicabo: vt. d. §. tormēta. ⁊ qď ibi not. Bar. item si ibi erat inimicitia vel displicentia aliqua inter eum ⁊ offensum vel aliqua offensa vel iniuria fuerit inter eos, q̄ʒ tūc videt̃ presumptio culpe. ff. de his qui. vt indi. l. si militia. ⁊ etiā alia de quibus inuestigare dʒ. Ex quibus oībus curiosus iudex poterit capere indicia ad informandū conscīētiam suā: ita dicit Bar. in trac. suo de. q. in rubri. quero aliqua indicia ⁊c.

Augusti. ¶ Tu aūt in hac materia adde qď miror ꝙ iste doctor allegauerit Barto. in trac. de questi. q̄ʒ Bar. nō fecit tractatū de questio. sed vide plerosq̄ʒ docto. tenentes ꝙ ille tractatus qui appropriatur Bar. fuerit Dy. sed certe nō fuit nec Bar. nec Dy. sed fuit Gand. ⁊ posuit illū tractatū in tracta. suo malefic. Et ideo Gand. in trac. malefi. sub rub. de indic. non dubita. qui. ad tormen. perueni. in prin. ibi facit mentionē ⁊ allegat tractatum suū de questio. ⁊ tormen. ⁊ de verbo ad verbū vna sylaba non detracta ille tracta. Gand. de questio. est sicut ille tracta. de questio. qui appropriat̃ Bar. ⁊ ideo in hoc reprehēdo doc. qui hoc modo allegāt Bar. sed iste error causat̃: q̄ʒ multi doc. sunt sicut pictores: q̄ʒ nolunt emere libros, sed viuūt super additionibus ⁊ apostillis aliorū: ⁊ interdū nedum errāt in quotis ⁊ decisionibus legū ⁊ doct. sed etiā in libris: ⁊ ideo si do. Angel. hic vidisset originaliter in fonte tractatū Bar. de questio. quē ipse allegat: ⁊ tracta. Gand.
20 non fecisset tantū errorē. ¶ † Sed adde in hac materia primo do. Gand. in trac. malefi. sub rub. de questio. in ver. que debeāt precedere questiones. cōcludit ꝙ in materia indiciorū certa doctrina dari nō potest: sed remittit̃ arbitrio iudicantis: ⁊ ibi dicit ꝙ iudex ex mala conuersatione rei capiet indicia ⁊ in quo loco cōuersabatur: cuius vite antea fuit ⁊ qualis estimationis ⁊ fame, ac qualem vitā ⁊ habitū quis duxerit. ¶ Item qualitatē maleficij. ¶ Item si ille qui de crimine inculpat̃ erat inimicus occisi vel offensi. ¶ Item si potuit prouidere ne illud maleficiū cōmitteret̃: ⁊ ibi etiā multa, q̄ʒ ⁊ idem fecit Gand. in. d. trac. sub rub. de indi. nō dubita. quib. ad tormen. proceda. Adde etiā Gui. de suza. in trac. malefic. sub rub. quali. reus subijcia. tormen. qui po. mul. indic. ad ponen. quem ad tortu. ⁊ multa indicia ponit Ange. in. l. milites. C. de questi. ⁊ in. l. fi. C. eo. tit. ⁊ Jo. an. in c. cum in contēplatione. extra de regu. iur. ⁊ inquantū dicit̃ hic de cōfessione extraiudiciali. Adde do. de Rota in decisio. cxcij. qui dicūt ꝙ in delictis extraiudicialis cōfessio plene delictū non probat ad effectū pene ordinarie infligende: sed ad penā priuationis beneficij ⁊ facit indiciū ad torturā.
21 ¶ † Sed aduerte inquantū do. Ange. hic dicit ꝙ si res furata est penes vnū, est sufficiens indiciū ad torturam: ⁊ idē affirmauit Ang. in. l. fi. C. de questio. per ea que habētur in l. ancille. C. de furt. limita ⁊ tempera hoc procedere, nisi illa res reperiatur penes vnū hominem bone conditionis ⁊ fame: q̄ʒ tunc non est sufficiēs indiciū ad torturam: ⁊ ita Sal. in. l. fi. C. de questio. limitabat dictā Bar. Nec mirū quia vt dixit Bar. in. l. j. §. j. per illū tex. in prin. ff. de questi. ꝙ licet reperiantur indicia que al's essent sufficiētia ad torquendum reum. Tamen si pro reo aliqua sunt indicia pro ipso, tunc opus est ꝙ illa indicia ad torquendū sint magis vrgentia.
22 ¶ Et inquantū. s̃. alleg. Jo. an. † ꝙ ex presumptionibus ⁊ indicijs licet sint indubitata quis nō potest dānari sed be-
b ne torqueri. ¶ Adde tñ ꝙ pro opin. Thome[b] de piperata allego in terminis Bar. in. l. ij. ff. de fur. in prin. ⁊ Bar. in. l. ij. §. fi. ff. de adul. ⁊ Bal. in auth. quas actiones. C. de sac. san. eccle. ⁊ Bal. in. l. neq̄ʒ natales. C. de proba. qui volūt ꝙ aliquādo vera probatio in his criminalibus colligat̃ ex presumptione violēta: ⁊ ponūt exemplū in eo qui visus fugere cum gladio euaginato: ⁊ de scholari reperto cum muliere: q̄ʒ non presumit̃ dicere, pater noster: sed hoc modo probat̃ adulteriū ⁊ homicidiū. ¶ Sed aduerte ꝙ Ang. in. l. ij. ff. de fur. reprehēdit Bar. q̄ʒ dicit ꝙ ex presumptione aliqua violēta nemo potest dānari criminaliter maxime ad mortem: sed bene est sufficiēs indiciū ad torturā: ⁊ ita dicit Imo. in l. fi. ff. de here. insti. ⁊ Bal. in. l. fi. C. de proba. ⁊ vide no. in. c. afferte. extra de presump. Adde Bal. in. l. sciant cūcti. C. de proba. ⁊ Bar. in. l. capite quinto. ff. de adult. qui loquuntur de indicijs indubitatis. adde no. in. l. si quis adulterij. C. de adul. Adde Abb. in. c. tertio loco. extra de ꝓba. qui videt̃ aliter loqui. Et adde hic que. j. dicā in glos. che hai adulterato la mia dona. in versi. visis capitulis de vxore q̄ramus qualis debet esse probatio de adulterio. Et vide Mathesi.
23 in not. dictis suis, not. cxviij. † vbi dicit̃ ꝙ presumptio violēta nō est plena probatio ad condēnandū de adulterio in criminalibus, sicut nudus cū nuda, solus cū sola: de qua in c. literis. extra de presum. q̄ʒ ibi agebat̃ ad separationē matrimonij ciuiliter: secus in presumptione violēta approbata a iure etiā quo ad causam criminalē, q̄ʒ illa sola sufficit:
24 vt in. l. si qui. C. de adulte. ¶ † Adde tñ ꝙ ex presumptione violēta iudex debet multū tēperare sententiā: ⁊ maxime vt non condēnet ad penā corporalē: iuxta not. per Inno. in. c. q̄ʒ verisimile. extra de presum. ⁊ affirmat hec do. Cardi. do. Anto. Abb. ⁊ Imo. ibi: ⁊ Oldr. in cōsi. cxcij. qď incip. viso diligēter. ⁊ Pet. de ancha. in regu. semel malus. in. x. col. de reg. iur. ⁊ do. Ant. in. c. quāto. extra de presum. do. Abb. in c. cōstitutus. extra de testib. ⁊ Bal. in. l. fi. C. de ꝓba. ⁊ Bal. in rub. extra de offi. dele. Spec. in tit. de presump. §. species. versi. in summa. Abb. in. c. ij. extra de coha. cle. ⁊ mu. ⁊ Ab. in. c. ⁊ si clerici. §. de adul. extra de iud. ⁊ Abb. in. c. auditis. extra de prescri. ⁊ recte locutus est Bal. in. d. l. fi. C. de ꝓba. qď vbi iudex ex presumptionibus venit ad condēnationem est iusta causa minuēdi penā: per. l. quid ergo. §. pena grauior. ff. de his qui no. infa. pro quo facit tex. ⁊ ibi gl. in. c. in-
25 ter solicitudinis. extra de purg. cano. ¶ † Limitarē tñ predicta, nisi iudex ferret sententiā per quandā presumptionē quā lex expresse approbat in criminalibus: vt dicebat Mathesi. s̃. ⁊ alij per dictā. l. si quis adulterij. C. de adulte. ⁊ ita tenet do. Abb. in. c. accedēs. extra de simo. ⁊ Bal. in. d. l. fi. ⁊ sic intelligant̃ dicta doc. maxime do. Abb. in. c. j. extra de
26 iudic. in. xiij. col. ¶ † Item limitarē vt dixi. s̃. nisi ageret̃ de puniendo aliquē pecuniariter vel pena leui corporali: puta fustiga. tex. est etiā in. l. iij. versi. ⁊ quia plerūq̄ʒ. ff. de of. pref. vigi. vbi ex culpa presumpta, quia incendiū presumit̃ culpa inhabitantiū, pōt quis fustigari. ¶ Itē hoc etiā nō procedit in grauissimo delicto: puta in casu. c. pro humani. extra de homi. ibi dū dicitur probabiliter constiterit argumētis.
27 ¶ † Itē limitabat alio modo Jo. and. in addi. Spec. in tit. de proba. §. fi. versi. xiij. nisi iudex moueret se ex presumptione violētissima: ⁊ ita refert Inn. in. d. c. afferte. extra de presump. ⁊ do. Ant. ⁊ do. Abb. in. c. tertio loco. extra de ꝓba. ⁊ videt̃ esse de mente Bal. in. d. l. excipiunt̃. ff. ad silla. Sed Ro. ibi multū elegāter loquit̃ intelligēdo de illis indicijs de quibꝰ in. d. l. si q adulterij. q̄ cōclusio an sit vera vel falsa patet ex supradictis per me: q̄ʒ vt dixi Gand. ⁊ alij dicūt contrariū: ⁊ ideo licet dicāt in exēplo de eo qui visus fuit fugere cum gladio sanguinolēto: qď illa fuga arguit plenā probationem delicti ꝺm do. Abb. in. c. tertio loco. extra de presum. ⁊ Bar. in. d. l. fur est. in prin. ff. de fur. ⁊ Jo. an. in. d. §. xiij. ⁊ Bal. in. d. l. neq̄ʒ natales. ⁊ in. l. fi. C. de proba. ⁊ Bal. in. l. fi. ff. de offi. procon. ⁊ leg. tñ iste probationes non cōcludūt: quia poterit esse ꝙ ille qui aufugiebat cum gladio euaginato: quicquid fecit, fecit ad suā defensionē: ⁊ ideo alia

opi.

opi. videret verior de iure. ¶ Fateor bene qd hoc esset indi-
ciũ sufficiens ad torturam: vt voluit Spec. in tit. de presum.
28 §. fi. ver. sed pone. in fi. ¶ † Adde Gandi. in tract. malefic. sub rubri. de indic. ꝛ presump. indubita. ex quib. ad condē-na. perue. potest. quia multa ponit exempla de illis indicijs indubitatis, de illo qui exiuit cameram cum gladio sangui-nolento pallidus. Item de capitali inimico. Item ꝙ vnus vidit admenare. Item qd fugit: tamen do. Gand. dicit qd vidit in practica obseruari, ꝛ omnes sapientes Bononie: ꝛ alibi nō volũt aliquem capitaliter posse puniri ex aliquo indicio quantũcunq; indubitato: secus si pena pecuniaria veniret imponenda, ꝛ ibi multa allegat: ꝛ de ista doctrina Gand. facit mentionem. Bal. in addi. Spe. in tit. de sen. in vlti. char. allegat tamen Dy. in. l. ij. ff. de excu. tuto. contra-
29 rium tenuisse. ¶ † Item inquantum dicũt ꝙ inimicitia est sufficiens indiciũ ad torturam. Adde ꝙ alias de facto vidi allegare doctrinā Spec. in tit. de presump. §. j. versi. sed pone. ꝛ ibi Jo. an. qui dicũt ꝙ si vnus reperitur interfectus, ꝛ habebat aliquē inimicũ potest capi ille inimicus ꝛ torqueri: quia hoc solũ est sufficiens indiciũ ad torturam: sed ista decisio est falsa, q2 alias sequeret ꝙ vnum indiciũ remotũ a facto sit sufficiens indiciũ ad torturā per doctrinā Bar. in l. fi. ff. de questio. ꝛ ideo Imo. in. l. fi. ff. de here. insti. videtur destruere illam doctrinam Spec. ꝛ Gand. in trac. malefic. sub rubri. que debeant preced. questio. qui vult ꝙ concurrant alia indicia cum isto indicio si ille qui inculpatur erat inimicus offensi: ꝛ latius dicetur. j. in ead. glo. ibi quero reperitur aliquis occisus ꝛ ignoratur a quo.

30 Testis vnus integer, non autem seruus aut vilis seu infamis facit indicium maleficio.

30 **Ange.** ¶ † Et bene not. quia dixit ꝙ vnus testis integer de maleficio facit indiciũ: quia secus si non esset homo integer, vt seruus vilis vel infamis: tunc etiam deponens de visu non facit indicium: vt. l. j. §. idem cornelio. ꝛ ibi Bar. ff. de questio.

Augusti. ¶ Tu adde que dixi. s. in hac ead. gl. in versi. quero qualiter probetur indicium. vbi ad hoc multas decisiones allegaui in proprijs terminis quas non replico breuitatis causa.

31 Particeps criminis aliquando non est idoneus testis ad indicium contra socium, aliquando sic.

31 **Ange.** ¶ † Quero an particeps criminis dicat testis idoneus cōtra sociũ ad indicium. dic ꝙ non: vt no. gl. in. l. filiũ. C. de lib. cau. ꝛ sic nō fuit interrogandus de socijs: vt. l. fi. ꝛ ibi per gl. ꝛ doc. C. de accu. ꝛ ideo interrogatus etiā si sua sponte dixerit non facit indiciũ contra sociũ: vt not. Bar. in. l. j. §. si seruus. ff. de questio. Etiā si inculpatus sit male fame, qd est verũ nisi in casibus not. in d. l. fi. ex quo Bar. in. l. repeti. §. j. ff. de questio. dat certā doctrinā, de qua dic vt ibi per eum: sed Salic. in. d. l. fi. ver. nūc oppono cōtra secundā qd ꝛc. concludit ꝙ sunt consideran de qualitates personarum ꝛ delictorũ. Nam aut inquisitus est seruus ꝛ de socijs est interrogandus: vt. l. quicũq;. C. de ser. fug. ꝛ. l. j. in fi. ff. de questi. Si vero erat liber homo, ꝛ tūc in criminibus que regulariter sine socijs non cōmittuntur interrogari possunt: vt. l. prouinciarũ. C. de fer. ¶ Item de falsificantibus monetam: quia plures in eo ministerio sunt necessarij: vt. l. j. de fal. mo. idem in crimine lese maiestatis: quia vnus solus tantũ cōmittere non posset. Idem quando tendit ad salutem cōmunem omniũ: vt. l. fi. C. de malefi. ꝛ mathe. vbi autem delicta non sunt ita atrocia: ꝛ sunt delicta que sine socijs vt plurimũ cōmitti solent, tūc de socijs non est interrogandus, ꝛ interrogatus nō preiudicat illis nominatis que omnia nota. Sed Ant. de but. in. c. j. de confess. tenet simpliciter opi. Bart. sed ꝙ socius faciat indiciũ contra socium: videtur tex. in. c. j. de testi. ꝛ ibi Inno. ꝛ Anto. de but. ꝛ est tex. ꝛ ibi But. in. c. veniens. el. j. eo. titu. facit tex. in. l. cum seruum. C. de ser. fug.

Augusti. ¶ Tu autē in hac materia adde ꝙ licet inueniam ꝛ glo. ꝛ doct. vario modo locutos fuisse in hac materia: tamen non recederem a sententia illorũ qui fuerunt magni practici in maleficijs. Nam reperio Gand. in trac. malefic. sub rub. de questio. ꝛ tormē. in versi. bonas questiones de tormentis. ibi aliquis subijcit tormentis confitetur contra alium: nunquid statur dicto suo: concludit ibi verā esse opi. Azo. ꝙ socius non facit indicium cōtra sociũ, nisi in ceteris casibus specialibus, in. d. l. fi. C. de accu. enumeratis ibi per gl. Quinimo ibi cōcludit ꝙ etiam in illis casibus specialibus si non precedāt alia indicia non creditur socio. Et istam sententiam tenet Guid. de suza. in trac. malefic. sub rubri. qualiter reus subijcia. tor. in fi. j. col. ꝛ ambo prefati doct. concludunt ꝙ imo si persona nominata sit male conditionis ꝛ fame: etiā propter talem nominationem non poterit subijci tormentis de iure: exceptis casibus illis exceptuatis. Et ideo Ang. ꝛ Roma. quos doc. iste non vidit in. l. ꝛ si certus. ff. ad silla. dicunt ꝙ bene verũ est ꝙ socius[a] contra socium facit indiciũ ad formandam inquisitionem nō torturam. Quinimo Ro. in dicta. l. ꝛ si certus. dicit ꝙ ista est cōmunis sententia. ꝛ Arch. in. c. nemini. ix. q. iij. dicit ꝙ preter casus exceptos: socius cōtra socium non facit indiciũ. Et de materia adde vltra istũ doct. dicta Pet. de ancha. in. c. j. de confess. in. vj. ꝛ latissime scripsit vltra omnes doct. Abb. in. c. j. extra de confess. ꝛ vide glo. in. c. quoniam. extra de testi. ꝛ ibi per doct. ꝛ Bar. ꝛ Ang. in. l. fi. C. de accu. quicquid sit in practica non recederem a glo. huius. l. fi. C. de accu. approbata ꝛ declarata ab illis summis doct. qui fuerunt magni practici in maleficijs, scilicet Gand. ꝛ Guid. de suza. Et ideo do. Abb. in. c. j. extra de cōfes. bene facit dum reprehēdit in aliquibus Bart. in hac materia in dicta. l. repeti.

32 Testis qui non debet examinari, vt pater, si examinatus fuerit non facit indicium.

33 Laicus licet contra clericum non possit examinari in criminalibus, tamen examinatus facit indicium.

32 **Ange.** ¶ † Quid si quis testis[b] non debuit contra malefactorem examinari, vt pater, filius, ꝛ alij commensales ꝛ domestici: vt. l. presenti. C. de his qui ad eccle. confu. ꝛ. l. lege iulia. ꝛ. l. inuiti. ꝛ. l. parentibus. ff. de testi. an examinati faciant indiciũ. dic ꝙ non: vt not. Bar. in. l. j. §. idem cornelio. ꝛ in. §. diuus. ꝛ. §. seruus. ꝛ. l. maritus. ff. de questio. ꝛ Bal. in. l. seruos pro domino. C. de testib. ꝛ in. l. si quis ex argentarijs. §. ij. ff. de eden.

Augusti. ¶ Tu autē in hac materia adde dicta do. Abb. per illum tex. in. c. de cetero.
33 extra de testi. † vbi dicit ꝙ licet laicus in criminalibus non possit testificari contra clericũ, tamen facit indicium: ꝛ vide Bal. in. c. sacramēta. de consue. rec. feu. qui dicit ꝙ testis nō legitime examinatus faciet indicium. quam materiam intelligo sm dicta Bar. in. l. admonendi. in antepe. char. ff. de iureiur. ꝛ multa dixit Bal. in. d. c. sacramenta.

34 Indicijs omnibus existentibus contra reum, tunc indiciũ etiam vrgens facit: si vero pro eo sint aliqua indicia, tūc indicia contra reum debent esse multum vrgentia.

34 **Ange.** ¶ † Et predicta precedũt qñ omnia indicia sunt contra reum. Sinautem pro se[c] aliqua sunt indicia reũ excusantia, tunc indicia contra reũ debent esse multũ vrgentia: vt superēt ea que faciunt pro eius excusatione: vt no. in. l. j. §. j. in fi. de questio. ꝛ ibi Bar.

Augusti. ¶ Tu adde id quod dixit Bar. in. l. ij. C. quo. appel. non reci. in. ij. col. qui alleg. Jo. and. in. c. cum in contemplatione. extra de reg. iur. dixit ꝙ licet vnus testis de veritate faciat indicium ad torturam: hoc verum est nisi alie circunstantie resistant illi testi. ꝛ pro hoc facit optime id quod dixit Salice. in. l. fi. C. de accu. circa glo. in. l. inciuile. C. de fur.

35 Iuramentum non est indicium sufficiens ad torturam nisi vbi in ciuilibus faceret plenam probationem.

35 **Ange.** ¶ † Iuramentum autem non est indicium sufficiens veruntamen in casibus in quibus ciuiliter agendo facit plenam probationem: vt in. l. si quando. C. vnde vi. ꝛ quod ibi not. per glo. ꝛ doc. in. c. fi. extra qd met. cau. in illis casibus facit indicium sufficiens ad torturam. ita dicit Bar.[d] in. l. fi. in fi. ff. de in lit. iur. quod not.

Augusti. ¶ Adde tamen qd ibi Bar. loquitur per verbum, forte: ꝛ sic Bar. ita ibi clare hoc non videt affirmare: q2 certe durũ est qd asserenti se esse vi derobatũ ꝙ sibi credat in criminalibus in facto proprio ꝛ ad ponendũ reũ ad torturā: quia vbi ex dicto vnius quis torqueri pōt, opus est ꝙ ille sit omni exceptiōe maior: iurta no. per Bar. in. l. j. §. itē cornelio. ff. de. q. ꝛ. s. late dixi.

36 Indicijs non precedentibus, licet reus in tormentis confiteatur ꝛ postea ratificet, non poterit condemnari: secus tamen si sponte ꝛ absq; tortura confessus fuisset.

36 **Ange.** ¶ † Aduertas tñ ꝙ si indicia non precedāt ꝛ inquisitio formet non precedentibus indicijs, licet reus confessus[e] fuerit in tormētis ꝛ postea ratificauerit: non tñ ex tali confessione etiā ratificata ꝛ processu poterit damnari, vt est tex. cum glo. singulari. ꝛ ibi Bar. in l. pe. ff. de questio. secus tñ si sponte ꝛ absq; tortura confessus fuisset: quia tūc etiā non precedētibus indicijs vel etiā

a ¶ Socius criminis facit indiciũ ad ingrediũ. ad de Sal. in. l. ea qdē. in. xiij. col. C. de accus. ꝛ adde Ful. in ɔsi. lxxi. et Alex. de imo. in l. j. §. si seruus. ff. de qō. Et de hoc vide late p eũdē Alex. in ɔsi. cxxvij. in. iiij. vo. ꝛ in ɔs. cxxxij. in. j. vo. ꝛ vid Frā. d are. in ɔs. lxj. vbi ꝙ lz socius nō possit interrogari d socio nisi in aliquibus casib9: tñ qñ de crimine agit ciuil'r socius sem p pōt interrogari. alleg. Spec. in tit. de teste. §. j. v. itē qd est socius. Et vltra pdicta vide Cep. in ɔsi. xxxj. Ro. in cōsi. cliiij. l fi. ꝛ Pau. de ca. in ɔs. ccxxiiij. in nouis. Et plene de hoc per Ale. l ɔs. lxxxix. p totũ. in. iij. vol.

b ¶ Quid si quis testis. adde Ale. in cōsil. cxxvij. in iiij. vol. ꝛ Ro. in ɔs. cliij. ꝛ Barb. in cōsi. xxxv. inci. scribit pclare apud Eccl'iastes. Et q sunt illi testes q examinari nō debēt: vid late p Frāc. bru. in tra. de ind. ꝛ tor. char. j. col. iiij. v. vlterius generaliter quero.

c ¶ Pro se. adde Ful. in ɔsi. lxxi. ꝛ dicta Ang. sequtur etiā Frā. bru. in trac. de indi. ꝛ tor. char. ij. colũ. iiij. circa fi.

d ¶ Ita dicit bar. adde ꝛ vide Alexan. ibi in apost. qui dicit hoc esse arbitrarium. ar. no. in. c. cũ in ɔtēplatiōe. extra de re. iur. ꝛ maxime p Jo. an. Ber.

e ¶ Cōfessus non precedētibus indicijs. vide Moder. in. c. at si clerici. in prin. de iudic. ꝛ istum. j. in versic. comparēt inquisiti ꝛ confitentur totum in vlti. colum. ꝛ vide Cepo. in cōsi. cv. ꝛ Barba. in consi. xxxv.

non data indiciorũ copia ex tali spontanea cõfessione potest damnari: vt est tex. ⁊ ibi no. in. c. j. de accu. lib. vj. ita no. Pet. de anch. in cle. j. de homi. qđ singulariter tene menti[a].

a ¶ Tene menti. adde tu vltra ea q̃ ponit hic Augu. ꝙ consi. Ro. est nume. clxvij. Et vide Alex. in consil. v. in. j. vol. in cõsi. j. ꝯsi. xxxiiij. ⁊ ꝯsi. lij. in. iij. vol. Cep. cõsi. xl. ⁊ cõsi. xxxiij. ⁊ ibi dicit ꝙ confessio spõtanea nõ verisimilis non est sufficiẽs ad condemnationẽ. ⁊ vide cõsi. Pau. de ca. in consi. cclxvj. in secũdo impressis. Ber.

Augusti. ¶ Tu aũt in hac materia adde ꝙ contra istã cõclusionẽ expresse tenet Bal. in. l. j. C. de cõfes. in. iij. oppo. qui vult ꝙ si confessio est facta in tormẽtis sine indicijs dũmodo sit ratificata nocet confitẽti vt possit dãnari ad mortẽ: ⁊ ita solet allegari ꝙ Sali. in l. ij. col. C. de cust. ⁊ exhi. reo. ⁊ hoc idẽ tenuit: ⁊ hoc est qđ voluit dicere Imo. in. c. fi. extra de cõfes. qui dixit ꝙ Sali. tenuit cõtrariũ eius qđ dicit Bar. in. d. l. pe. ff. de questi. Sed vos addatis ⁊ teneatis opi. Bar. ꝓ qua allego Imo. post Ang. in. l. celsus. in fi. ff. de acqui. here. qui dicit hoc notandũ esse, q2 poteris lucrari multas pecunias. Et ita al's obtinuit in personã vnius qui vocabat̃ Aug. de Arimino, ⁊ libẽter feci, quia propriũ nomen meũ habebat ⁊ erat de ciuitate Arimini sicut ego, ⁊ tunc Rome eram, ⁊ fuit in primo anno quo fui creatus aduocatus cõsistorialis. Pro qua cõclusione in terminis vltra doc. allego Ange. hoc idẽ voluisse in. l. j. C. de cõfes. ⁊ Ange. in. l. ij. C. quo. appel. non recip. ⁊ Gand. in trac. malefic. in materia torture sub rubr. an confes. per tortu. quã non precess. indic. ⁊ Gui. de suza. in tract. maleficio. sub rubri. quali. reus subijcia. tormen. in versi. sed quero aliquis. ⁊ Bal. in addi. Spe. in tit. de confes. in. j. col. ⁊ Pet. de ancha. in consi. suo. xxiij. incip. In Christi nomine visa inquisitione. Plus dicebat ibi Pe. de anch. ꝙ si apparet illum talem iniuste carceratũ, ⁊ postea cõfessum non dicitur confessio legitima: nec ex ea reus est condẽnandus per bonas rationes quas allegat ⁊ sequũtur Moder. in. d. §. celsus. ⁊ Ro. in cõsi. cxlix. licet Pau. de eleaza. contrariũ tenuerit in cõmento. c. grauis. de deposi. ⁊ malefic. Et vide do. Catald. in materia syndica. in. q. ccxij. qui tenet ꝙ talis ratificatio non tenet quando per torturam est habita confessio sine indicijs. ¶ Limitat tamen ibi hoc esse verũ quãdo ille reus non esset repositus in suam pristinã libertatem: secus si esset repositus et postea iret ad iudicem ⁊ ratificaret quia ipse ex tali confessione obligaretur, ibi vide multa que allegat, que hic non transscribo: nam mihi hoc esset parum. Et licet iste do. Catald. non dicat, tamen reperio qđ originaliter hoc fuit dictum Mathe. in notabilibus dictis suis, notabili. lvj. ¶ Nec obst. dicta Salic. in dicta. l. ij. quia ibi Sali. non presupponit ꝙ nulla indicia precesserint: vt in casu nostro nos loquimur. Et de materia per Flora. in rubri. ff. de proba. per que patet verã esse sententiã Bar. in dicta. l. penul. ꝙ confessio facta in tormentis sine indicijs: etiã si millies esset ratificata non est sufficiens ad condemnandum hominem ad mortem. ¶ Adde tamẽ ꝙ in tribus casibus potest quis torqueri sine indicijs quos gl. enumerat. xij. q. ij. in. c. questionem.

37 Indicia non solũ debent precedere ⁊ esse nota reo, sed debet dari copia reo.

38 Indiciorum copia danda est reo, quando iudex procedit inquirendo in casibus a statuto omissis, ⁊ a iure communi permissis: alias inquisitio non valet.

b ¶ Ex mero officio. adde ꝙ etiã qñ iudex ꝓcedit ex mero officio ꝙ copia indiciorũ sit dãda tenet Cep. in cõsi. lxvj. ⁊ ibi ꝙ iudex nõ dicit̃ ꝓcedere ex mero officio qñ est aliquis qui instigat. ⁊ vide alexã. de imo. in cõsi. xlj. in. ij. vo. vbi ꝙ iusta causa denegandi indicia reo est qñ reus esset iurisperitus, ⁊ iudex sibi legit copiã indiciorũ: ⁊ idem qñ esset timor subornationis testiũ ꝓpter potentiã rei: vt ibi per Alex. ⁊ p Barb. in consil. xxxv. inci. scribit̃ apud eccl'iastes.

37 **Ange.** ¶ † Item aduertas ꝙ nõ sufficit ꝙ indicia precedãt ⁊ nota sint iudici nisi det̃ copia reo ⁊ qđ cõtradicat, al's ad torturã poni nõ potest. ⁊ etiã detur copia aduocato suo: vt. l. custodias. ⁊ ibi gl. Bar. ⁊ Ang. ⁊ Imo. ff. de pub. iud. ⁊ not. in. c. qualiter ⁊ qñ. de accu. Si tñ indiciorũ copia non fuerit data aduocato non tñ propter hoc ipso iure vitiabit̃ processus: vt not. Bart. in. d. l. custodias. arg. l. j. C. de sen. aduer. fi. la. lib. xij. Si tamen reo postulante non detur copia diffamationis ⁊ indiciorũ ⁊ vltra procederetur ipso iure non valet processus: vt. d. c. qualiter ⁊ qñ. ⁊. c. inquisitionis. qđ vltimũ singulariter limitatur per Ang. in. l. si vacantia. C. de bo. vac. post formã specialis inquisitionis quo ad personas ⁊ delicta: vbi in effectu dicit ꝙ qñ inquisitio est remediũ ordinariũ qđ est qñ de tali crimine ex forma statuti potest procedi per inquisitionem, tũc cum procedi possit fama non precedẽte non est fame ⁊ alio-
38 rum indiciorum copia danda, al's sic. ¶ † Ex quo bene no. ꝙ si tu iudex vis per viã inquisitionis procedere in casibus a statuto omissis ⁊ qui permittũtur a iure communi: iuxta regulas Bar. in. l. ij. §. si publico. ⁊ ibi glo. ff. de adul. Salic. in. l. ea quidem. C. de accusa. ⁊ dixi in glos. hec est quedã inquisitio ⁊c. qđ copia indiciorũ danda est, al's inquisitio non valet. ¶ Secundo in dicto loco hoc limitat Ange. esse verũ nisi quando iudex inquirit ex mero officio[b] ⁊ non ad alicuius querelã, vt. s. dixi in verbo, ex mero officio. ita etiam dicit Anto. de butr. in dicto. c. qualiter ⁊ quando. in. iij. col.

¶ Vel tertio quando procedit per inquisitionẽ ad denunciam syndici vel officialis, tunc copia fame non est danda: vt dicit Ang. in. d. l. si vacantia. Sed an saltem aliorũ indiciorum sit danda copia: videtur ꝙ sic: ⁊ sic saluatur opinio Bar. in dicta. l. custodias. ⁊ dicto. §. si publico.

Augusti. ¶ Tu aũt in hac materia adde vnam singularẽ limitationẽ qđ verũ est ꝙ copia inquisitionis ⁊ indiciorum est danda, nisi captus alias sit homo male conditionis ⁊ fame: ita singulariter dixit Gui. de suza. in trac. suo malefic. sub rubri. qualiter fiat inquisi. in princ. qui dicit ista verba formalia. ¶ Quero nunquid facta ⁊ cõpleta inquisitione testes debeant publicari ⁊ de eis fieri copia illi cõtra quem est facta dicta inquisitio. ⁊ breuiter determinat ꝙ sic: per. l. vnius. §. cogniturũ. ff. de questi. cum multis si. ¶ Temperat tamen hoc esse verum si ille olim fuit bone fame, alias non. Et hoc etiam voluit Gandi. in tracta. maleficio. sub rubri. quomo. cognosca. de malefic. per inquisitio. in versic. sed quero facta ⁊ completa inquisitione, nunquid testes ⁊ totus processus debent publicari: ⁊ de his debet fieri copia ipsi reo: ibi cõcludit ꝙ sic. ¶ Temperat tamen hoc esse verum, nisi ille contra quem est facta dicta inquisitio, sit homo male fame ⁊ vite: ⁊ olim sic est habitus. ⁊ allegat Spec. in terminis hoc voluisse. Et ibi dicit ꝙ illud opus Spec. multum pro authentico reputatur. Et certe voluit allegare Spec. vbi ego allegaui. s. in glo. in verbo, hec est quedam inquisitio. in illo articulo, an quãdo iudex mero officio procedit requiratur quod testes examinẽtur super infamia. ¶ Sed certe mihi videtur ista sententia periculosa, nisi limitaremus istam sentẽtiam fm quod alias Gandi. dixit sub eadem rubri. quomo. cogno. de malefic. per inquisitio. in. iij. col. in versic. sed nunquid in introductione testium. qui dicit ꝙ doctores Bononienses semel interrogauerunt do. Federic. qui in hac materia dixit ꝙ licet alias illi qui olim sit diffamatus quod sit homo male cõditionis ⁊ fame, copia ⁊ inquisitionis ⁊ testiũ non sit danda: hoc verum vbi inquisitio est formata ex mero officio iudicis: secus si ad postulationem alterius: ⁊ istã partem credo verã, ⁊ intelligas sane, quia intelligo predictos doctores quod loquantur de copia inquisitionis: ⁊ solum de copia testium super diffamatione, non de copia indiciorum propter que quis postea potest poni ad torturã: quia licet millies sit homo male fame ⁊ vite: nõ dubito quin dari debeat sibi copia illorũ indiciorum per ea que dicta sunt: quia defensio que est de iure naturali nemini est auferẽda. l. vt vim. ff. de iusti. ⁊ iure. cum simi. Et ideo dixerunt Gandi. ⁊ Guid. de suza. qui fuerunt magni practici in criminalibus quod facta captura de ipso reo a receptis indicijs contra reum, ad hoc vt possit torqueri ⁊ iudex vult ipsum torqueri. Si reus captus dicit, domine potestas anteꝙ̃ me ad torturam ponatis detis mihi terminum defensionis infra quem possim probare de innocentia mea: quia incontinẽti sum paratus probare per testes idoneos, ⁊ tollere omnia indicia que habetis contra me: quod iudex non debet ponere ipsum ad torturam: imo dare sibi dilationem ad destruendum illa indicia que habet potestas in reum. Ita dicit ꝙ dixit Lamber. de rampo. ⁊ hoc dixit Gandi. in trac. malefic. sub rubri. an volens probare contra indicia preceden. ad tortu. admit. ⁊ idem Guid. de suza. in tracta. maleficio. sub rubri. qualiter reus subijcia. tormen. in versicu. sed quero ponamus quod precedant criminis indicia. ¶ Unde concludo indistincte copiam indiciorum ad torturã esse dandam etiam si reus sit homo male vite ⁊ cõditionis, vel etiam si iudex procedat ex mero officio. ¶ Nec obstant. s. allegata, scilicet ꝙ vbi iudex ex mero officio procedit, non est danda copia, quia intelligo ⁊ inquisitionis ⁊ infamie: ⁊ ita intelligo dicta Ange. in dicta. l. si vacantia. ⁊ Gandi. ⁊ Guid. de suza. aliter doct. essent ipsimet contrarij. ¶ Inquantum autem dixi ꝙ vbi ex mero officio iudex procedit copia diffamationis sit danda: intelligas materiam vt dixi. s. in glo. in verbo, hec est quedam inquisitio.

39 Minatus est Titius alicui mortem, postea die sequenti ille cui facte sunt mine reperitur mortuus, an presumatur mortuus ab eo qui minatus fuit.

39 **Ange.** ¶ † Quero quid si aliquis minatus sit alicui post mortem: postea vero sequenti die ille cui facte sunt mine reperiatur mortuus, an presumatur mortuus ab eo qui intulit minas. Istam questionẽ format glo. Cy. ⁊ alij in. l. metum. C. quod met. cau. ⁊ per Specu. in titu. de presump. §. ij. versicu. sed pone. ⁊ Cy. in. l. j. C. si quis impera. maledixe. ⁊ Ray. ⁊ Bal. ⁊ Imo. in. l. fin. ff. de here. insti.

insti. & per Bar. in. l. famosi. §. j. ff. ad leg. iul. maie. vbi in effectu cōcludit esse aduertēdū, an minator fuerit homo male fame, & consuetus sit minas suas in interfectione hominū executioni mandare, & tunc licet Ray. dicat quod est sufficiēs indicium ad condēnationem: tamen Bal. ibi quem sequitur Imo. dicit quod non ad condemnationem, sed quo ad ponendum ad torturam est sufficiens indicium, quia nemo ex presumptionibus debet damnari. l. absentem. ff. de pe. sed probationibus claris, vt. l. fi. C. de proba. &c.

Augusti. ¶ Tu autem in hac materia adde quod miror quod iste doct. hic attribuerit istam determinationem Bal. contra Rayne. Sed hoc fuit originale verbum Spec. quem sequitur ibi Io. an. in addi. in tit. de presump. §. j. versi. sed pone. Et istam sentētiam secutus est Gandi. in trac. malefic. in rub. an possit emen. dam. corā vicar. domi. potesta. in versi. item pone quod quidam mihi minatus fuit. Et ibi in effectu concludit per bonas rationes quod solum est sufficiens indicium ad torturam, non ad condemnandum: & vide Salic. in. l. j. C. si quis impera. maledi. Adde Anto. de but. in. c. iij. loco. extra de proba. Et omnino Ange. in. l. fi. C. de questio. & per Ange. in. l. j. C. de his quib. vt indig. Adde Abb. in. c. literas. extra de presump. post Bal. ibi vide Abb. in. c. scribam. in fi. extra de presum. Domi. de sancto Gemi. in. c. secundū. xviij. dist. aliquid per Bal. in. l. j. in. iij. col. & do. Bart. in. l. fi. in pe. q. ff. de questio. dum dixit quod de homicidio presumitur cōtra illum qui erat inimicus occisi, & ex minis capitalibus inducitur inimicitia capitalis: vt est glo. not. in. l. licet. ff. de arbi.

40 Fama debet esse talis quod non possit tergiuersari, & que possit generare scandalum: alias talis diffamatio non sufficeret.

40 **Ange.** ¶ † Et bene not. quod dicta fama de qua. s. debet esse talis quod non possit tergiuersari, & que possit generare scandalum: vt dicto. c. qualiter & quando. alias talis diffamatio non sufficeret, vt ibi. ¶ Quero q̄ fama esse debeat & qualiter probari debet[a]: vide Bar. in. l. de minore. §. tormenta. ff. de questio. & Salic. plene in dicta l. ea quidem. C. de accusa.

Augusti. ¶ Tu adde & vide dicta Gan. in tra. malefic. in rubri. vnde & a quo loco possit fama procedere. qui late examinat istam materiam. & in rubri. qui ad fame proba. poss. & debe. de iure admit. qui ponit quomodo fama sit probanda: & cōtra Bar. tenet Bal. in. l. de quibus. ff. de legib. in fi. & Bal. in. l. testium. C. de testi. in fi. & de materia per Ang. in. d. l. ea quidem. per Inn. & do. Ant. de bu. in. c. cū oporteat. extra de accus. per Bar. & Bal. in lectu. & in additio. in. l. iij. §. j. ff. de testib. per Bar. in. l. fi. ff. de suppel. leg. Tancre. in compendio suo pro & cōtra, fol. lxxix. q. x. per Flori. in. l. si arbiter. C. de probatio. per Bal. in auth. quod locum. C. de colla. & per Bal. in additio. Spec. in tit. de senten. in vlti. colum.

41 Fama an sit sufficiens indicium ad torturam.

42 Fama est indicium sufficiens ad torturam, si est vehemens contra malefactorem.

43 Item si cum fama adsit denunciatio syndici cum iuramēto denunciantis Titium occidisse Caium.

44 Item si cum fama, probatū est etiam esse ipsum alias male fame, & vite & conditionis.

45 Fama an sit sufficiens indicium ad torturam. dantur multe remissiones.

41 b **Ange.** ¶ † Et an fama[b] sit sufficiēs indiciū ad torturam: dic vt ibi. & in. l. fi. eo. titu. per Bart. & Sali. in dicta. l. ea quidem. in materia fame: & facit glo. in. l. iij. §. eiusdē. ff. de testib. que regulariter dicit quod non: sed iuncta cum aliis indiciis valet: vt no. Bar. in. l. j. §. idē cornelio. ff. de questio. ¶ Tene tñ menti sing. glo. in. c. veniēs. el. j. de testi. que dicit quod fama cū vno teste in causa ciuili facit plenam probationem: & sic sufficit ad condēnationem: secus criminali: quod bene not. de quo tamen dic vt no. Bart. in. d. §. item cornelio. sed melius loquitur Bart. secundum Dy. Ray. & Oldra. in. l. j. vbi etiā est glo. ff. de excu. tuto. dic vt ibi. & per Ant. de bu. in. c. cū oporteat. de accus. de quo dic vt dixi in glos. j. in ver. cōparent dicti inquisiti & negauerunt totū &c. in versi. quero an ex diuersis generibus probationū. & hoc tenet Bar. in. l. si quis ex argentariis. §. j. ff. de eden.

Augusti. ¶ Tu autē in hac materia, quia quotidiana est, adde quod istum passum late disputauit pro & contra vltra omnes doct. Gandi. in trac. malefic. sub rubri. de questio. & tormen. in illa questione: sed de vno quero, pone fore probatū de crimine per publicam vocem & famam. & tandem cōcludit quod si cum fama est vnū aliud indicium, tunc per famam poterit poni ad torturam reus. Idem Guid. de suza. in tract. malefic. sub rubri. qualiter reus subiicia. tormē. in prin. qui dicit puta qui erat inimicus. puta quia iactatus est vel fugit &c. & hoc dicit Gandi. secundum iura ciuilia, secundum iura canonica: cum fama faciat semiplenam probationem, et equiparetur dicto vnius testis. c. illud. extra de presump. & c. si quis. extra de purga. cano. cū simi. tunc per solam probationē fame quis poterit torqueri: & subdit quod cōmuniter assessores hoc obseruant. Subdit tamen quod multoties vidit obseruari pro & contra, per iudices & assessores secundum varias & diuersas opiniones diuersorū. Ego autem si assessor essem hoc non facerem, quod per solam

42 famam ponerem vnū ad torturam. ¶ † Limitarem tamē predicta secundum quod dicit Bar. in quodam consi. suo. clxxxvi. incip. Domino Paci de burgo sepulchri legū doctori. qui dixit quod si fama est vehemens contra malefactorē, tunc est sufficiens indiciū ad torturam. Et ita reperio Bal tenuisse in. c. j. de pace iura. fir. in. viij. colū. & habetur in dicto. §. tor-

43 mēta. ¶ † Secundo limitarem nisi cum probatione fama esset dictū syndici cum iuramento: qui ita denunciauit Titium occidisse Caium. ita consuluit Barto. consi. clxxxvi.

44 ¶ † Tertio limitarem vbi contra illū malefactorem cōtra quem viget fama de delicto cōmisso probatum est etiā esse ipsum alias hominem male fame & vite & conditionis. Ita multū copiose probauit Gandi. in tracta. malefic. sub rub. ex quo tempore possit fama incipere. versic. sed pone quod crimen. & affirmaui etiā in fi. illius. q. in vers. sed de vno quero.

45 quam. s. allegaui. ¶ † Et an fama sit sufficiens indiciū ad torturam. Adde Bal. in additio. Spec. in tit. de senten. in vlti. col. & Ant. de but. in. c. veniens. extra de testi. in. iii. col. Abb. in. c. j. extra de deposi. pulchra verba Ange. in. l. fi. C. de questio. Et dixit Bal. in. l. ii. §. eiusdem. ff. de testi. in addi. quod vbi est varia opinio gentiū, tunc fama nō est sufficiēs indiciū ad torturam. Et omnino vide Bald. in. l. milites. C. de questio. Moder. in ista materia late loquūtur in. d. c. veniens. Consuluit Pet. de anch. in consi. suo, vbi omnino vide. ccliiij. quod fama non est sufficiens indiciū ad torturā: & ibi ponit quomodo testis debet deponere super fama. Adde do. Catald. in trac. synd. q. cxxvij. vbi tractat materiā quando fuga facit indicium: & ibi ponit etiam de fama.

46 Fuga an faciat indiciū sufficiens de maleficis: & an faciat probationem plenam vel semiplenam seu indicium.

46 c **Ange.** ¶ † An fuga[c] sit sufficiens indiciū pro maleficio. dic quod aut fugit reus anteq̄ contra eum ad aliquid procedatur: quia nondū est accusatus, nec iudex aliquid preparauit: & tunc facit indiciū & suspicionē contra eum: vt. l. lege cornelia. ff. ad silla. sed si postq̄ ipse accusatus vel inquisitus est anfugit vel stat cautus non eundo per ciuitatē propter crimen capitale sibi asscriptū, tunc non est presumptio propter hoc contra eum, quia iuste debuit & potuit timere: ita singulariter dixit Bart. in. l. j. ff. de his qui sibi mor. consci. al's autē, an fuga faciat plenā vel semiplenā probationē vel indiciū. plene ponit Bar. in. d. l. lege cornelia. vbi dicit quādoq; fuga obiicitur alicui pro crimine, & tūc ea probata probatur crimen: vt. l. desertores. C. de deser. & l. desertorē. ff. de re mili. quādoq; fuga obiicitur alicui in probationē alterius criminis non vt crimen pro se, & tūc quādoq; est crimen solius suspicionis, & tunc fuga est plena probatio, quia facit quē suspectū: vt. l. impuberibus. ff. de suspe. tut. quādoq; est crimen de quo requiritur plena probatio de ipso facto non de suspicione tantū, & tūc fuga regulariter non facit plenā probationē: vt. l. j. C. de rap. vir. l. §. & ibi doc. C. de exhi. reis. & in auth. §. suscepto. sed verū indiciū facit semiplenā probationē: vt not. glo. in. l. in bone fidei. C. de re. cre. & l. admonēdi. ff. de iureiu. & ibi vide Ang. in ver. in eadē glos. ibi, per fugā. sed aduertas ad hoc, quia plenius no. Sali. in. d. l. in bone fidei. & etiā aduerte quod illud quod dixi secundum Bar. in. d. l. j. de his qui sibi mor. cōsci. quia Ludo. de Ro. in. d. l. lege. dupliciter limitat. Primo quāuis nondū interuenerit accusator: tñ si interuenerit libellus minatorius de accusando: quia de hoc resultat in multis casibus effectus idē qui resultaret ex libello accusatorio: vt est tex. in. l. miles. §. sicubi. ff. de adult. Secūdo nisi alia suspicio labo-

a ¶ Probari debet. Adde tu & vide circa hoc Alex. in cōsi. xc. in. ij. vol. & Franc. de are. in cōsi. ciij. Io. de ana. in cōsi. j. Fulg. in cōsi. clxxxiiij. Rapha. cu. in consi. lxiij. & lxxvij. Cald. in tit. de proba. cōsi. j. & Panor. in cōsi. xiij. Ber. Adde vltra predicta circa probationē fame: & vide Alex. de imo. in cōsi. ccxj. col. pe. ver. nec etiam. in. ij. vol. & in cōsi. xix. col. pe. post mediū. ibi, que singula &c. in. iiij. vol. & in cōsi. xxv. col. ij. et aliquid in consi. lxvi. col. fi. vers. et sic stat. in. iij. vol. & etiā in cōsi. lxx. eo. volu. Et qūo probetur per eundem Alex. in cōsi. lxxij. col. ij. ver. nec etiam obstaret. in. j. vol. & vide eundē in cōsi. lj. eo. volu. vbi quod probatur per testes singulares.

b ¶ An fama sit sufficiēs indiciū ad torturā. Adde tu & vide Alexā. de imo. in cōsi. v. s. in aliis apostil. alleg. vbi quod est sufficiens indiciū ad torturam in eo. genere mali, de quo imputatur puta in furto quando est fama, quod sit fur vbi vide: & vide etiam Franc. de aret. in consi. xiij. Ro. in consi. vij. & de hoc plene per Pari. de puteo in tracta. syndi. in ver. tortura. ver. an fama. & adde an fama de iure canonico probet: & sit sufficiēs vt quis reputetur irregularis: vt eius impetrata non teneāt: & vide Calde. in titu. de proba. consi. ix. & an si fama non habet certū autorē sit sufficiēs indiciū ad inquirendum. & vide per Franc. de are. in consi. lxxiij.

c ¶ Quale indiciū faciat fuga. Et vltra ea que j. ponit do. Ange. adde Bal. in cōsi. cxxij. & cxxx. et Alex. de imo. in consi. cxliiij. in ij. volu, Cuma. in consi. xliij, & Io. de ana. in consi. j. & quod & quale indiciū faciat fuga. vide etiam per Francis. bru. in tract. de iudi. et tortu. char. iij. colum. j. versicu. Item potest esse aliud.

raret contra fugientem, quia tūc etiam fuga abrepta post accusationem vna cum hac maximam inducit suspicionē. argu.not.in.l.fi.C.qui nume.tute.⁊ vide glo.not.in auth.de exhi.reis.§.si vero.in glo.fi. vbi familiaris recedens fugitiue, videtur ꝙ si res que in domo de qua fugit, non reperiātur, sit furatus: quam glo.bene no.

Augusti. ¶ Tu aūt in hac materia adde omnino pulchra verba Bal.in.l.in bone fidei.C.de iureiur.in penul.col.qui ponit de officiali qui syndicatur ⁊ aufugit vel de ciuibus qui propter partialitatem aufugiūt: ⁊ vide vnū bonum verbū Bar.in.l.quid sit fugitiuus.per illū tex.in.§.j.ff.de edil.edi. ⁊ tene menti ꝙ Ang. in.l.fi.C.de questio. in hac materia an per fugā quis possit torqueri: multū magnificat doctrinā Bar.quā posuit in.l.j.ff.de bo.eo.qui mor.sibi cōsci.⁊ sequit̄ Ro.in.d.l.lex corne lia.⁊ adde Bal.in addi.in.l.cū probatio.ff.de ꝓba.⁊ ibi indistincte dixit ꝙ est sufficiēs indiciū ad torturā: que doctrina mihi non placet. Et ideo Guid.de suza.in trac.malefic. sub rub.qualiter reus subijci.tor.voluit ꝙ si cum fuga fuisset aliud indiciū, scʒ publica vox ⁊ fama contra fugientem tunc possit fugiens torqueri: quia al's sequeret̄ ꝙ vnum indiciū remotū a maleficio sufficeret ad torquendū qd est falsum, vt.s.dixi. Et de materia adde Gand.in trac.malefic. in rubri.de questio.⁊ tor.in illa questione, que debeāt precedere questiones. Et de materia vide Bal.in.d.l.lex cornelia.ff.ad silla. ⁊ latissime vltra omnes posuit istam materiā Jo.an.in addi.Spe.in titu.de presump.§.ij. versi.violenta presumptio.⁊ Pet.de anch.per illū tex.in.c.literis.extra de pigno.⁊ Jo.de imo.in.c.nullus.extra de presum.⁊ Bar.in l.impuberibus.§.j.ff.de suspe.tuto.⁊ Barto. post glos.in.l. admonendi.ff.de iureiuran.⁊ ibi in effectu approbat dicta per ipsum in dicta.l.lex cornelia. ⁊ idem Ro. in dicta.l.admonendi.in fi. Et adde Bal.in.l.j.C.de requi.re.⁊ Bal.in l.si consiliarios.C.de assesso. Adde aliam pulchram limitationem Ro.in.d.l.lex cornelia. ff. ad silla.in.iiij.col.qn̄ quis post accusationē fregit carceres ⁊ aufugit: quia potest ꝓcedi cōtra eum tanꝙ contra cōfessum: per.l.in eos.⁊.l.fi.ff.de cust.reo. Et de materia vide Old.cōsi.suo.lxij.quia dicit ꝙ fuga facit semiplenā probationem: ⁊ vltra oēs doct.in hac materia loquit̄ do.Catal.in suo trac.syn.q.cxxvij.⁊ in hac materia opi.Bar.quā ponit in.d.l.j.ff.de bo.eo. sequitur ⁊ magnificauit Mathe.in not.dictis suis, notab.clxv.

a ¶ Cōtra jus cōmune. Adde tu Cal.in cōsi.iiij.et ꝙ statutū per qd crimen vsurarū possit ꝓbari per vnū testem valeat: tenet idē Calde.in ti.de cōsti. cōsi.xxij.Ber.

b ¶ Quero in quo casu.adde ad ꝓpositū ⁊ vide Lepo.in consi.lxj.⁊ dicit Fran.de are.in suo cōsi.lxj. ꝙ plus creditur ꝯfitēti de se ⁊ socio sine tormētis ꝙ̄ cum tormentis.Ber.

c ¶ A vicinis.ad de circa hoc que ponit Roma.in consi.vij.

d ¶ De inimico capitali.adde ꝙ damnū presumitur datū ab inimico. ita Ro.in consi.viij.

47 Statuto an fieri possit quod omni casu fuga faciat plenā probationem.

48 Statuto an possit fieri ꝙ stante rumore de commisso delicto in ciuitate, fugiens capitaliter puniatur.

47 **Ange.** ¶ † Querit Lud.in.d.l.lege cornelia. an statuto fieri possit ꝙ omni casu fuga faciat plenā probationē: ⁊ arguit ꝙ sic.ar.c.cū dilectus.de fi.instru. ⁊ qd no.in.c.ij.de ꝓba.⁊ qd no.Inno.in.c.cum P.tabellio. de fi.instru. Sed cōtrariū tenet qꝛ tale statutū est cōtra ius cōmune vbi ex suspicionibus quis non debet dānari.l. absentē.ff.de pe. Itē nō potest facere qd debitū vsurarū ꝓbet̄ per vnū testē: vt no.Fede.de se.in cōsi.xvij.⁊.xviij.⁊ Bal.in l.solā.in fi.C.de test.⁊.l.si nō spāli.C.de testa.dicit ꝙ nō potest statuto fieri ꝙ per vnū testē tm̄ nō reddentē sufficientē causam possit ꝓbari cōtra bānitū qꝛ est ꝯtra ius cōmune[a].

48 ¶ † Querit idē in.d.l.an per statutū possit fieri ꝙ stāte rumore de cōmisso delicto in ciuitate fugiēs capital'r puniat̄. Et breuiter dicit ꝙ eo casu quo ex fuga nō resultaret nisi suspicio: ꝙ aut tractamus an possit puniri rōne delicti cōmissi: aut rōne alicuius actionis intentare: primo casu aūt fugiēs est citatus: ita qd fuit cōtumax, ⁊ tūc possit virtute statuti. Itē etiā rōne cōtumacie q̄ in hoc casu est delictū: vt.l. omne delictū.§.cōtumacia, ff.de re mil. aut nō fuit citatus, ⁊ tūc nullo mō valet statutū. Primo qꝛ citatio est de iure diuino: vt in cle.pastoralis.de re iud. Scdo qꝛ dānaret̄ ex presumptionibus qd nō est dicēdū, vt.s.dixi. Et hoc colligit̄ ex verbis Bal.in.l.j.C.qño ⁊ qn̄ iu.⁊ isto casu dicit statutū nō valere: qꝛ ex cōtumacia nō pōt qs capital'r dānari, ſm glo. iiij.q.j.in sum. quā Bal. dicit nō esse alibi in repe.l.data opera.C.qui accu.nō pos. ergo multominus per simplicē fugā.

Augusti. ¶ Tu aūt in hac materia adde ꝙ iste ambe decisio. Ro. videtur false: qꝛ principale fundamētū est ꝙ statutū cōtra ius cōmune nō valet: sed de iure cōmuni nemo capitaliter punit̄ ex presumptionibus. igit̄ ⁊c. qꝛ cū supportatione sentētia cōmunis est ꝙ statutū cōtra ius cōmune valet ⁊ tenet. Et ita argumētando pro ⁊ cōtra determinauit Albe.de rosa.in.j.parte statuto.q.vij.qui dicit ꝙ totus mundus ita obseruat ⁊ determinat. igit̄ ⁊c. Preterea cōuincit̄ autoritas Ro. per autoritatem Bal.in.c.j.§.furū.de pa.iur.fir.qui dicit ꝙ statutū fieri potest ꝙ ex sola cōtumacia quis potest capitaliter puniri: etiā non cōstito aliter de delicto. Et alleg. Spe.hoc voluisse in tit.de fideiuſ.§.j.vers.sed pone.⁊ Jo.and.in.c.veritatis. extra de do.⁊ cōtu.⁊ idem dixit Bal.in.c.j.qui succes.tene. Et hoc dixit melius Bal.in rubri.C.cōmi.vel episto.in fi.ꝙ licet per solā contumaciam quis non potest de iure cōmuni corporaliter puniri, per.l.diuus.ff.de cust.reo.tamen per statutū hoc fieri potest: ⁊ sic iste decisiones sunt de directo contra illam glo.iiij.q.j.in sum. quam etiam allegauit ⁊ sequitur Imo.in.c.ij.extra de maio.⁊ obe. Preterea ibi prefati doc.alleg. per me expresse volunt ꝙ statutū contra ius cōmune in istis criminalibus valet ⁊ tenet etiā ad puniendum. Sed aduerte quo ad primā decisionem Ro.mihi videtur Ro.bene dicere: quia dico tale statutū non tantū esse contra ius cōmune, sed cōtra ius diuinū. ⁊ moueor per decisionem Pet.de anch.in repeti.c.j.extra de questio.quam posuit in.xj.q.de quibus rebus ⁊ super quibus rebus possunt fieri statuta in illa questione: nunquid valet statutū ꝙ crimen vsurariū possit probari per testes singulares vel per famā: qui in decisione illius questionis dicit non valere statutū: quasi annihilans speciē probationis ⁊ eas adducens ad probationes reprobatas vel insufficiētes: quia illud statutū est contra ius diuinum: ⁊ est in damnū plurimorū qui possunt de facili succūbere: ⁊ ibi multas rationes allegat. Jure enim diuino ad minus dicit ipse debet quis conuinci per duos testes: cui non potest humana constitutio derogare.viij.dist.per totū. dico ergo tale statutū esse cōtra ius diuinū, ⁊ non tantū cōtra ius commune. Quo ad secundā decisionem, credo opi.Ro.veram per rationes suas: ⁊ dicta Bal.allegata per me militabunt, si primo ille fuit citatus ⁊ non constito, aliter de delicto ille aufugiat.

49 Testes quando pro indicijs habendis ⁊ eruendis torquendi sunt, an sit seruanda forma.l.custodias.ff.de pub.iud.

49 b **Ange.** ¶ † Quero in quo casu[b] testes pro indicijs habendis ⁊ eruēdis sint torquēdi: quia non omnis nec omni casu testes in criminalibus sunt torquēdi: vt no.Bar.in.l.ex libero. ff. de questio. An quādo possunt torqueri sit seruanda forma.l.custodias.ff.de pub.iudi.vcʒ ꝙ eorū aduocati moneantur: ⁊ videant indicia que sunt contra dictos testes: qd ipsi testes sciunt ea que vult iudex ab eis, vcʒ ꝙ ipsi sciunt indicia qualiter Titius vulnerauit Seiū: dic ꝙ non: vt not.Bar.in.l.vnius.§.j.ff.de questio.⁊ sic pro indicijs a testibus habēdis non seruatur solennitas l.custodias.secus quando agitur cōtra malefactorem. Et sis bene cautus tu iudex ꝙ quādo tu perquiris pro indi-

c cijs incipias a vicinis[c] quoniam in dubio vicini presumunt̄ cōmisisse damnum ⁊ furtum magis ꝙ̄ alij: vt not.Jac.de are.⁊ Bar.in.l.si ita.§.fi.ff.de fun.instru.quod no.

Augusti. ¶ Tu in hac materia inquantum do. Ang.hic dixit ꝙ non omni casu testes sunt torquendi. Adde omnino Gandi.in trac.malefic.sub rubri.de questio.⁊ tormen.in versi.an possit testis torqueri. vbi ponit ibi melius enumerando quando persona testis possit torqueri ꝙ̄ fecerit Bar.in dicta.l.ex libero.ff.de questio. Et scias vnum notabile verbum quādo eris iudex tu, quod eleganter dixit Bal.in repetitio.l.data opera. C.qui accusare.circa medium.quod vbi testes torquentur, sufficit torqueri duo vel tres factum scientes, ⁊ non omnes: nam frenanda est tortura.l.quoties.C.de naufrag.lib.xj. Item inquantum do. Ange.hic dixit ꝙ vicinus magis presumitur commisisse furtum ꝙ̄ alius. Adde ⁊ intellige predicta si vicinus alias est male fame: secus si alias esset honeste vite.argu.eorum que tradidit Sali.in.l.fi.C.de accusa. circa intellectum glo.l.inciuilē.C.de fur.

50 Indicium sufficiens ad torturam an sit, si aliquis reperiatur mortuus ⁊ ignoratur a quo habet tamen inimicum capitalem vel pro magna lite magne quantitatis in ciuitate presentem.

50 **Ange.** ¶ † Quero quid si reperiatur quidam occisus ⁊ ignoratur a quo habet tamen inimicū capitalem vel pro magna lite magne quātitatis in ciuitate presentem, an sit indicium contra eius inimicum; adeo qd ob hoc torqueri possit. dicit Spec.in tit.de presum.§.ij.versic.sed pone quod sic. quod Ludo.in.l.j.§.hoc rescriptum. ff.ad sillania. ibi qui suspicione cedis. dicit fore verū de ini-

d mico capitali[d] vel si de maiori parte bonorum erat litigium inter eos.arg.glo.in.l.licet.de arbit.⁊ not. Bar.in.l.iij.§.fi. ff.de adimen.lega.

Augusti.

Augusti. ¶ Tu autem in hac materia adde ꝙ istam eandē sententiā tenuit do. Ang. in.l.fin.C.de questio. vbi dicit ꝙ istū est maximū indiciū ad torturā si probat illū esse inimicū occisi qui inculpat de delicto. Et Bar. hoc voluit in.l.fi.ff.de questio.ibi.vt in homicidio reperit homo mortuus ⁊ ignorat a quo. Sed certe nō dubito istam doctrinā esse falsam: ⁊ ideo Imo.in.l.fi.ff.de here.insti.in antepe.col.tetigit istā difficultatē in ꝓprijs terminis.⁊ allegat Iac.de belui.tenuisse contrariū: quia vnū indiciū non sufficit ad torturā. Nam Bar.⁊ omnes fatent in.l.fi.ff.de questio.⁊ dixi. s. ꝙ vbi per vnū indiciū probatū est: ⁊ est remotū a facto hoc est maleficio, tunc vnū indiciū non sufficit ad torturā: sed hoc est remotū a facto, vt ibi declarat Bar.igit. Et ideo propter hoc nunꝙ ponerē aliquē ad torturā nisi alia indicia concurrerēt fm qd videtur velle Han.in trac.malefi.sub rubri.de questio.⁊ tormen.ibi, que debeat precedere questiones. ⁊ de hoc etiam dixi.s.in hac eadem glo.ibi, quero an vnum indicium vel plura.

51 Mortuo iuxta domum Titij reperto, an sit indicium contra Titium quod eum interfecerit.

51 **Ange.** ¶ †Quid autem si reperiatur mortuus iuxta domum Titij[a], an contra Titium sit indicium ꝙ eum interfecerit. Bart. in.l.fi.ff.de vi publi.dicit quod sic: quod Ludo.in dicto.§.hoc rescriptum.intelligit verum si ille alias erat solitus committere homicidia. arg. not.per glo.in.l.inciuilē.C.de fur.

Augusti. ¶ Tu dic vt.j.nunc dicam in additio. in proxima questione.

52 Mortuo in strata reperto, si ignoratur a quo, dic ꝙ presumitur mortuus ab eo qui multū frequentabat in illa via.

52 **Ange.** ¶ †Quid autem si quis in strata reperiat mortuus ⁊ ignoratur a quo: dic ꝙ presumit mortuus ab eo qui multū frequentabat in illa via. ita dicit Bar.in.l.iusto.in princ.ff.de vsucap. ⁊ talis viam frequentans potest torqueri: intellige tamen si ille erat malus homo: pro quo facit qd not.Bar.in.l.in omnibus mensuralibus.ff.de priui.cre.⁊ per Bal. in. l.multū interest.C.si quis alte.vel sibi.⁊ in.l.j.C.de ser.fug.facit qd not.Bart.in.l.fur manifestus.ff.de fur.⁊ Bal.in.l.fi.ff.de hered.insti.⁊ in.l.fi. ff.de proba.⁊ Ang.in.l.j.C.si quis impe.maledi.

Augusti. ¶ Tu in his duabus questionib' adde ꝙ mihi durū videt ꝙ ꝓpter locū vbi corpus mortuū reperit quis debeat torqueri, siue reperiat in strata vbi quis frequentabat, siue reperiat corpus mortuū ante domū Titij: qꝛ dicit Bal.multū elegāter in.l.iij.§.j.ff.de of.pref.vigi.in.j.col.allegat Richar.malū. ꝙ corpus mortuū non prebet testimoniū loci, scꝫ in quo loco cedes facta sit. Et ita voluit Alber.de ro.in.ij.parte statuto.q.clxx. que inci.talis questio disputata fuit per do.Richar. Et est etiā ratio vera, quia al's sequeret ꝙ per vnū indiciū remotū a facto quis possit torqueri cōtra doctrinā omniū doc.maxime Bar.in.l.fi.ff.de questi.⁊.s.dixi in illa qōne quot indicia requirant ad torturā: fateor tñ si essent alia indicia: puta qꝛ ⁊ ille Titius talia cōsueuerat facere: vel ille qui ibi versabat erat malus homo: nō dubito ꝙ stantibus istis indicijs posset torqueri per ea q̄ dixit Bal.in.d.l.iij.§.j.⁊ Albe. de ro.in loco.s.alleg.quicquid dixerit Ang.in.l.fi. C.de q̄stio.qui dixit ꝙ si aliquis visus fuit ire per locū in quo quis fuit interfectus est sufficiēs indiciū ad torturā maxime si ille qui inculpat nō erat solitus ire per illū locū: ⁊ sic Ang.videt dicere cōtrariū eius qd dixerūt doct.s. Adde tamen ꝙ non reperio ꝙ Bart.in.d.l.iusto.hoc dixerit fm qd allegat do.Ange.hic, qꝛ errauit ipse: sed bene reperio ꝙ illud fuit dictū Ray.de forli.ibi in.d.l.iusto.argu.illius tex.fm qd referunt ibi Ang.⁊ Raph.⁊ ibi Ange.dicit ꝙ verū est ꝙ ille qui locū frequentabat presumitur occidisse illud corpus qd reperitur mortuū ibi si ignorat quis occiderit: sed ibi Ange.dicit maxime si ille talis erat cōsuetus facere talia: ⁊ sic videtur velle id qd voluit Rom.in.d.§.hoc rescriptum.vide que nunc.j.dicam in additio.proxi.

53 Mortuo reperto in vna domo in qua erant quinqꝫ si ignoratur a quo an presumatur occisus ab illis.

53 **Ange.** ¶ †Quid autē si sint quinqꝫ in vna domo ⁊ vnus reperiat interfectus, ignorat autem a quo, an presumat occisus ab illis. Dy.in.l.j.§.hoc aūt senatusconsultus.ff.ad silla.per illū tex.ipsorū tenet ꝙ sic. Hanc questionē posuit Io.and.in.c.significasti.de homi.⁊ tenet idem per.l.item mela.§.si plures.l.ad leg.aquil. idem Bal. in.l.iij.§.j.ff.de offi.prefe.vigi.sed Albe.in suo tracta.statuto.in.ij.parte, circa fi.tenet contrariū dicens quod, §.si plures.loquitur quando cōstabat vnum ex illis deliquisse, sed ignoratur quis fuerit. In questione autem nostro nō erat certum aliquem deliquisse. Ludo.autem in dicto.§.allegat Io.and.in addi.ad Spec.in tit.de homici.§.j.versi.sed pone ꝙ aut querit an omnes predicti possint puniri pena capitali: ⁊ dic ꝙ non: qꝛ talis pena requirit indubitatas probationes.l.fi.C.de probatio.aut ant possit torqueri: ⁊ dicit ꝙ sic, per predicta iura. Et materiam indiciorum vide per Bal.in.l.excipiuntur.ff.ad silla.⁊ in.l.fin.ibi Imo.ff.de heredi.insti.⁊ per Cy.⁊ Sali.⁊ alios doct.in.l.fina.C.de questio.⁊ per Bar.in.l.penul. ⁊ fi.ff.de questio.⁊ per Io.and. in addi.Spec.in tit.de proba.§.fi.iuxta finem.

August. ¶ Tu autē in hac materia adde de ista questione quam posuit Io.an.in.d.c.significasti.allego gloss.in terminis que arguit pro ⁊ contra. xlij.distin.in.c.quiescamus.⁊ vide Archidia.in.c.nolite.xj. questio.iij. et per Brixien. in illa questione quinqꝫ erant in domo per Host.in summa in titu.de homicid.§.qua pena. versic.sed nunquid omnes.per Specu.in titu.de delega.in tracta.dispensationis.§.iuxta.versic.sed quid si rixa.⁊ melius in titu.de homici.§.j.versic.pone ꝙ quatuor homines[b]. Adde omnino dicta Mod.in dicto.c.significasti.non dubitarem si essent aliqui qui essent male conditionis et vite: quin iudex ab illis deberet incipere torturā: per ea que dixi s.in additio.proxima in precedenti questione. Et adde hic que dixit Ro.in.l.excipiuntur.ff.ad silla.in fi. qui disputat an si quis reperiatur occisus in vna domo, et socius suus tacet ⁊ nihil dicit, tunc indiciū est contra eum ⁊ potest torqueri: ⁊ ibi disputat an poterit condemnari. Et materiam indiciorum vide per Bal.in.l.excipiuntur. ff. ad silla.⁊ in.l. fi.⁊ ibi Imo.ff.de hered.insti.

54 Officialis volens tenere malefactorem qui fugere vult ⁊ se armis defendere, an possit illum impune occidere.

54 **Ange.** ¶ †Uerum quia precedētibus indicijs deuenitur aliquando ad capturam mandato diligenti iudicis: ideo quia hic cadit congruētius ꝙ in alio loco de captura ⁊ carceratione videamus. Et primo quando officialis vadit pro malefactore capiēdo ⁊ ipse vult aufugere seqꝫ armis defendere an possit per officialem ⁊ eius familiam impune occidi[c]: dic ꝙ non: imo occidens tenetur de sicarijs: qd intelligo verum nisi in mandatis a superiore habuerit ꝙ si non potuerit eum capere vel ducere ꝙ ipsum interficiat. ita videtur velle Bald.in simili in.l.additos.C. epi:.aud.vbi dicit ꝙ miles ducēs malefactorem ad supplicium timens ne ab eo auferatur ꝙ interficiens tenetur nisi in mandatis hoc specialiter habuerit: vt.l.ita vulneratus. ff.ad le.aqui.ver.si quis igit ⁊c.ad hoc.ff.de reg.iur.l.nō ex singulis. quia tūc non vt priuatus, sed vt publica persona facit.vide Flori.in.l.quemadmodū.§.magistratus.ff.ad le. aquil. vbi videtur arguere vt officialis non videtur delinquere vulnerando resistentem: sed in.l.seruus.in prin.eo.ti. dicit ꝙ si talis malefactor erat bannitus qui poterat ex forma statuti impune occidi, tunc clarum est ꝙ occidens non tenetur: quia tali bannito non permittitur sui defensio: vt l.fi.C.quan.lic.vni.se si.iud.vin.ita in isto casu in bānito voluit Bar.⁊ Bal.in.l.vt vim.ff.de iusti.⁊ iur. sed si non reperiatur talis, tunc potest dici ꝙ si volens capere vtatur iure suo possit eum impune occidere.l.si seruus.C.de his qui ad eccle.confu.sed si vtatur iure publico videtur magis dubiū ⁊ tex.in.l.fi.C.de malefic.⁊ mathe.videtur probare ꝙ non liceat hoc: dic vt ibi per doct.ꝙ non. Sed Salic.in.l.neminem.C.de exhib.reis.not.ex glo.ꝙ iudex potest dare licentiam cuilibet priuato capiēdi malefactorem, ⁊ tunc si capit non delinquit: facit.d.l.fi.C.de malefi.⁊ mathe. ⁊ quod ibi per doct.⁊ si resistentem vulneret non tenetur: vt.d.l.si seruus.ff.de his qui ad ec.confu.Bart.ibidem no.ꝙ quando aliquis potest licite capi si se defendat ⁊ in certamine a familia occidatur ꝙ occidens non veniet puniēdus. arg. dicte.l.quod singulariter not. sed forte tale mandatū de quo dicit Bald.non excusaret cum in questione per me.s.posita: quia in atrocioribus mandatum superioris non excusat l.liber homo.in prin.⁊ ibi glo.⁊ Floria.ff.ad leg.aquil. Non obstat dictum Bal. quia ibi loquitur quando aliquis ducebatur ad suppliciū, ⁊ sic iam damnatus erat, ⁊ sic ex sententia delictum iam erat factum notorium: vt.l.emptorem. in prin.ff.de actio.emp.in casu autem nostro nondum erat damnatus, ⁊ sic de delicto plene nō cōstabat: ergo priusꝙ dānaretur de eo fieri non poterat executio: vt.l.j.C.de execu.rei iud.⁊.l.constitutiones.⁊.l.non tantum.ff.de appel.⁊ .l.⁊ si non defendantur.ff.de penis.

a ¶ Domū Titij. Adde ꝙ Bald. in.l.iij.ff.de offic. prefe.vig.de hoc dubitauit ꝓ bar. facit tex.in.l.sivē dita.de pericu.⁊ cōmo. rei ven.et plene per Pari. in trac.syndic.in verbo, tortura.§. mandauit.col.v. in princ.

b ¶ Pone ꝙ quatuor.adde ꝙ hec dicta spe. sequit Bal.in ɔſ.lxxxj. in.v.vol.Ber.

c ¶ Occidi. adde ⁊ vide Bal.in cō si.cy.in.j.vol.

a ¶ Eum de carcere. Tu autem dic vt per Cep. in cõsi. xiiij. ⁊ latius per do. Alex. in consi. xxxv. ij. volu.

b ¶ De facto resisti. Adde q̄d Alex. in cõsi. cxliiij. in. ij. vol. cõsuluit q̄ stante statuto q̄ aufugiens de carcere habeatur pro confesso de delicto: q̄ aufugiens de carcere: q̄z tortus non precedẽtibus indicijs: non debet haberi pro cõfesso: quia illo casu licuisset de facto resistere iudici. ⁊ adde etiã Ange. in cõsi. clxxij. q̄ iudici volẽti exequi sententiam nullam potest de facto resisti. Ber.

c ¶ Nõ possit. adde tu de hoc et dic vt per Oldr. pulchre in consi. cvj. ⁊ per Alex. in consi. lxxvij. in iij. volu. Ber.

d ¶ Superiori. adde tu ⁊ vide Ange. in cõsi. cccvij.

e ¶ Et sic etiã in ecclesia. adde tu de hoc ⁊ vide Roma. in consil. ccxxiiij. ⁊ ccxxxiiij. vbi dicit q̄ nõ solum in laico, sed etiã in clerico habet locũ dispositio. l. presenti: et non solũ in delinquẽte in ecclesia sed etiã extra ecclesiam. allegat glos. singul. in c. frater. xv. q. iiij. ⁊ quod fugiẽs ad hospitale sit tutus sicut fugiẽs ad ecclesiam. ponit idem Ro. in cõsi. ccccix. ⁊ vide Pau. de castr. in consi. ccccllxxi. in iij. vol. vbi habebis pulchram limitationem ad predicta. Ber.

f ¶ Pro quibus delictis quis possit capi in ecclesia. Est text. in c. inter alia. extra de immu. eccle. vbi patet q̄ non põt quis extrahi nisi in casibus vtz in publico latrone ⁊ depopulatore agrorum: etiã quantũcũqz delicta grauia sint nisi deliquerit in ecclesia. c. fina. e. ti. facit tex. in ca. reum. xvij. q. iiij. vbi dicit reũ simpliciter indefinite: ⁊ sic cõprehendit omnẽ reũ. facit. c. sicut antiquitus. ead. q. ⁊ c. frater coepiscopus. ibi q̄ nec potestatibus quidẽ vel principibus vnquã licuit perpetrare vt hominẽ in sanctuarijs constitutũ captata sacerdotis absentia reluctantẽ reclamantẽqz violẽterqz abstraherẽt: ⁊ in c. diffiniuit. vbi dicit regia seueritate plectendũ. facit. l. ij. ⁊ l. presenti. C. qui ad eccle. cõfu. vbi indefinite datur priuilegiũ. In contrariũ facit q̄ qñ delictũ est cõmissum ex pposito ⁊ sit atrox, possit extrahi de ecclesia delinquẽs vltra dictos duos casus cõprehẽsos in c. inter alia. Primo tex. in c. j. de homi. vbi in homicidio pẽsato ↄcedit. facit doctrina Guil. de cu. in auth. licet. C. de lib. pre. ⁊ tex. in d. §. neqz aũt homicidis. in auth. de mã. prin. ⁊ tex. in c. j. §. pdictis. §. sed q̄r q̄ fuit prima cã bñfi.

August. ¶ Tu autẽ in hac materia teneas ⁊ cõcludas q̄ si familia potestatis vulnerat vel occidat aliquẽ quem volebat capere, ⁊ ille resistebat, q̄ familia nõ incidit in aliquã penã. Et istam sententiã tenuit Bal. in l. fi. C. de exhi. reo. qui dicit q̄ vidit de facto q̄ vbicũqz aliquis potest capi, si ille resistat ⁊ interueniant vulnera, q̄ vulnerãs nõ punitur: ⁊ dicit q̄ vidit de facto q̄ vnus fugiebat quẽ familia potestatis volebat capere, ⁊ vnus biruarius eum percussit, q̄ ille biruarius nõ venit puniẽdus: per d. l. si seruus. ⁊ ita voluit etiã Raph. ful. in d. l. si seruus. ⁊ Alb. de rosa. in iiij. parte statu. q. xxxvi. ibi dum dicit licet resistentẽ interficere. ⁊ de materia vide Bal. in l. j. C. vnde vi. in repetitio. penul. char. circa intellectũ dicte. l. si seruus. Adde tamen vnam pulchrã limitationem quã dedit Bal. in auth. ⁊ omnino. C. ne vxor pro mari. in pe. col. qui dixit q̄d hec procedunt in officiali cui cõmissa est captura. Sed si iudex daret licentiã creditori vt capiat debitorẽ: ⁊ dum vult ipsum capere debitor aufugit: tandẽ creditor eum vulnerare cepit ⁊ duxit ad iudicem: nedũ creditor punitur de vulnere: sed imo captus illo modo debet relaxari in pristinam suã libertatẽ tanq̄ male captus. arg. l. extat. ff. q̄d met. cau. Quinimo ibi Bald. videtur sentire q̄ etiã familia potestatis puniatur de vulnere, nisi saluãdo dicas q̄ aut quis pro debito ciuili debebat capi, ⁊ ille talis non potest occidi nec vulnerari: vt videtur sentire Bal. in auth. ⁊ omnino. qui loquitur in causa ciuili, aut in criminali. Et tunc habent locũ do. Bar. in d. l. si seruus. cogita, non decido. ⁊ ad intellectũ d. l. si seruus. vide Bal. in l. vt vim. ff. de iust. ⁊ iur. ⁊ omnino vide Bal. in l. nec timorẽ. ff. q̄d met. cau. qui allegat Inn. in hac materia ⁊ ibi expresse tenet q̄ licet impune occidere resistentẽ: ⁊ q̄ impune possit familia potestatis occidere resistentẽ tenuit Pau. de ca. in cõsi. suo. cxciij. ⁊ alleg. Jac. but. ita voluisse in l. iij. C. de his qui latro. ⁊ idem dixit do. Catal. in tracta. syndic. q. cxxxvij. si ille qui volebat capi volebat se defendere. ⁊ adde que dixit Ange. in l. si quis virginẽ. ff. de iniur. q̄d verũ est q̄ ille qui capitur a familia potestatis non potest se defendere: hoc verum si cognoscebat illos esse de familia potestatis: secus si illi biruarij non habebãt aliqua insignia, quia eis non est credendũ, vnde licita est defensio: ita dixit Ange. fuisse determinatum alias.

55 Eximens de manibus officialium captum, qũo puniatur: ⁊ eximens malefactorem de carcere, quomodo puniatur.

56 Malefactore existẽte in carcere seu eunte ad supplicium, si coniuncti sui iuste appellẽt, ⁊ iudex nihilominus vult prosequi, potest de facto resisti iudici, ⁊ talis executio impediri.

57 Eximens aliquem de carcere, in causa ciuili, non tenetur in plusq̄ teneretur exemptus.

55 **Ange.** ¶ † Secũdo quero quando quis iam est captus ab officialibus, ⁊ de manibus familie eximatur: qualiter eximẽs tenetur. Bal. in dicta. l. additos. C. de episco. audi. dicit q̄ tenetur ac si pro eo in omnem casum fideiussẽrit: vt. l. iij. C. de exac. tribu. lib. x. Si aũt officialis iam posuisset malefactorẽ in carcere, tunc eximens eum de carcere[a] tenetur leg. iul. maie. vt. l. iij. ff. ad leg. iul. maie. quod intellige verũ quando iam esset dãnatus vel dãnandus, quia aut cõfessus vel de crimine conuictus, vt d. l. iij. alias autem si nondũ confessum conuictũ vel damnatũ eximat, tunc eximens punitur: iuxta. §. eripiant. in auth. vt om. obe. iudi. nisi in casu. l. fi. de malefi. ⁊ mathe. vbi punitur ad mortem: ista sunt verba Bar. in d. l. iij. facit q̄d idem no. in lege iulia. ff. de vi publi. 56 ¶ † Aduertendũ tamen est q̄ siue malefactor sit in carcere dãnatus, siue ducatur ad suppliciũ, ⁊ coniuncti sui iuste appellent pro eo iuxta. l. non tantũ. ff. de appel. ⁊ iudex non obstãte appellatione iuridica vult vlterius prosequi in exequendo q̄ isto casu potest iudici de facto resisti[b]: ⁊ talẽ executionẽ impedire impune: quia per appellationẽ ablata est iudici iurisdictio: a quo s̃m Inno. in c. si quando. extra de offi. dele. q̄d est not. dignũ: ⁊ hoc tamen non est mirũ quoniã quando executio nõ est reiterabilis, tunc faciliter potest impediri. facit. l. si quis prouocatione. ⁊ q̄d ibi no. C. de appel. hinc est q̄ licet cõtra tres sententias cõformes de nullitate opponi nõ possit[c]: vt in cle. j. de re iudic. istud verũ est nisi executio esset irreiterabilis vel personalis: ita ibi dicit Pau. de elea. ⁊ Pet. de anc. nam vt dicit Inno. in c. pastoralis. de off. dele. nunq̄ executor pene corporalis debet illam exequi qñ eam videt iniustã: sed referre superiori[d]: pro quo est casus in l. j. in fi. ff. de questio.

Augusti. ¶ Tu in hac materia inquantũ Bal. in d. l. additos. voluit q̄ ille qui malefactorẽ eximit de manibus familie teneatur ac si pro eo fideiussisset: secus si erat in carceribus. ¶ Adde ⁊ dic q̄ mihi videt̃ q̄ non sit aliqua differẽtia vel q̄ vnus sit in manibus familie, vel sit in carceribus: ⁊ hoc per doctrinã Bart. in l. ij. §. transfuga. ff. de fica. qui hoc voluit. Et ideo Rapha. in d. l. additos. reprehẽdit ibi Bal. per hanc eandem rationẽ. Dicit tñ ibi Rapha. q̄ cõmuniter isti eximẽtes hoc modo pecuniariter puniunt̃: vt. l. si quis. ff. de custo. reo. ⁊ de pena frangentiũ carceres, vide Salic. in l. j. C. de fal. mone. in vij. notab. Ang. in l. j. ff. de effra. vbi poteris limitare predicta. ⁊ no. in l. si quis. ff. de cust. reo. ⁊ vide pulchra verba Ange. in l. j. ff. ne quis eum qui in ius voc. est vi exi. qui ponit qũo punit̃ q̄ eximit captũ a familia etiã indebite captũ: ⁊ in l. sz eximẽdi. §. j. eo. tit. ⁊ Bal. ibi: vide Salic. in l. fi. C. de malefi. ⁊ mathe. qui approbat distinctionẽ Bar. quã posuit in d. l. iiij. ⁊ vera est ista cõclusio qñ executio est irretractabilis potest de facto resisti ipsis officialibus ⁊ iudicibus: est sententia Cy. in l. j. in vlti. questio. C. vnde vi. vbi multũ magistraliter distinguit. ⁊ Bal. in l. vt vi. ff. de iusti. ⁊ iure. ⁊ materiã late ponam. j. in verbo, presente Caio ⁊ appellante. in versi. quid autem si non obstante appellatione. ⁊ vide Abb. in c. si quando. de offic. deleg. ⁊ Ang. in dicta. l. j. ff. ne quis eum
57 qui in ius voca. est vi exi. ¶ † Et tene menti vnum tex. cum glo. quem ibi Ang. ponderauit in l. j. §. hec verba. ff. ne vis fiat ei. quod ille qui exemit aliquem de carcere non tenetur in plusq̄ teneretur ipse principalis qui fuit exemptus: hoc intelligo in ciuili, vt in plus non teneatur: sed in criminalibus non procedet hoc per predicta.

58 Stante statuto q̄ bannitus possit impune occidi, an bannitus existens in manibus familie potestatis, possit impune per priuatum occidi.

58 **Ange.** ¶ † Tertio queritur si bannitus ⁊ condẽnatus capiatur, ⁊ existẽs in manibus ⁊ fortia familie an possit impune occidi per priuatũ stante statuto q̄ bannitus possit impune occidi. Dy. Jac. de are. ponunt in l. in laqueum. ff. de acqui. rer. do. ⁊ ibi Bar. ⁊ Bar. ponit in l. iij. §. fina. ff. de fica. ⁊ Dy. ⁊ Imo. in l. publius. §. j. ff. de condi. ⁊ demonstra. veritas est quam ponit Bar. in d. l. iij. §. fina. videlicet q̄ non possit occidi, al's occidens tenetur: quia licet sit hostis, tamen hostis captus est seruandus. l. seruos. ff. de sta. homi. igitur ⁊c. ⁊ per alias etiam rationes ibi allegatas: tu dic vt ibi per eum: ⁊ aliquantulum latius per Sali. in l. fi. C. de malefi. ⁊ mathema.

Augusti. ¶ Tu autẽ in hac materia adde Joand. in addi. Spec. in tit. de accusa. §. sequitur videre. in v. colũ. versic. tertium membrum fuit an bannitus captus qui per familiam ducebatur. et late vide per Albe. de rosa. in iiij. parte statuto. q. xxxvi. incip. adhuc querit. eo. titu. de banni. ⁊ malefi. videlicet vltra duas questiones qui faciẽs mentionem de doctrina Band. in tit. de banni. ⁊ ibi etiã facit mentionẽ quomodo Jac. de are. hanc questionẽ disputauit: ⁊ est in libro magno questionũ disputatarũ. q. cxxxiij. que incip. quero in statutis vel cõsuetudinibus alicuius ciuitatis habetur. Tandem Albe. dicit ibi q̄ decisio Ban. cõmuniter obseruat̃ in hac materia. Adde omnino ⁊ limita per dicta Bal. in l. libertus. ff. de sta. ho. ⁊ vide do. Mel. in trac. bannito. in ij. parte secundi tẽporis.

59 Malefactor an vbilibet ⁊ sic etiam in ecclesia capi possit.

59 **Ange.** ¶ † Quarto quero an vbilibet liceat capere malefactorẽ ⁊ sic etiã in ecclesia[e]: dic q̄ propter crimina atrocia: vt pter homicidiũ raptũ virginũ ⁊ silia põt capi in ecclesia[f], ⁊ de eximi: vt est tex. ⁊ ibi ple. glo. in auth. de man. prin. §. neqz aũt. no. gl. Cy. ⁊ Bart. in l. iij. C. de his qui ad ec. cõfu. q̄ Sali. in auth. si quis ei. C. de adulte. intelligit

intelligit verum dummodo prius requirat epiſcopū vt ſibi tradi faciat:vt.d.auť. ipſo autē annuēte poterit poſtea extrahere:vt.§.neqȝ.in.d.auť.dic vt ibi per eum:pro aliis vero criminibus nō atrocioribus de ea extrahi nō poteſt vel eius cemiterio: vt ibi not.glo.⁊ doc.qđ no.in practica:⁊ ſic oſtiū ſcalarū eccleſie ⁊ cemiteriū ſunt priuilegiata ſicutipſa eccleſia , vt aliquis de eis extrahi non poſſit nec capi ſicut nec poſſet in eccleſia:vide que in ſimili dicam.ĩ.in gl.in ver. in ſcalis ſancti Petronij. Et qđ dixi qđ non poteſt extrahi de eccleſia:habet locū in hoſpitali cõſtituto autoritate epiſcopi:ita dicit Archi.xvij.q.iiij.c.diffinit. ⁊ Bal.in.l.ſi quis ad declinandā.§.in omnibus. verſi.ſed quero iuxta hoc de duabus queſtionibus.C.de epiſc.⁊ cle. Et predicta procedūt de iure ciuili,de iure vero canonico eccleſia cum ſuo cemiterio habēt immunitatē preterꝙ quando in eis aliquis occiditur vel membrū mutilať,⁊ poſtea in eccleſia aufugit: vt extra de immu.eccl.c.fi.ita dicit Sali.in.d.auť.ſi quis ei. tenet etiā ꝙ forte per rationē poſitā in.d.c.fi. poteſt extēdi ad quodlibet delictū per qđ eccleſia violatur. Idem quando eſſet latro publicus qui homines in ſtratis publicis inuadit,vel quando eſſet agrorū populator:vt in.c.inter alia. eod.titu.⁊ not.gloſ.ibidem quod dicit eſſe notabile propter illos qui ſunt de terris eccleſie:quia in illis ſeruatur ius canonicum:vt not.glo.in.c.ij.de arbitris.in.vj.

Augusti. ¶ Tu autē in hac materia in quibus caſibus quis poteſt capi in eccleſia , qꝛ maxima eſt:pro nunc ſufficiāt remiſſiones,quia doc.diuerſimode loquūtur. Adde ⁊ vide do.Ange.in.d.auť.ſi quis ei.⁊ Sali.in.d.l.ij.C.de his qui ad eccle.confu.⁊ doc.in.d.c. inter alia.⁊ docto.in.d.c.fi.extra de immu.eccle.⁊ Albe.de roſa.in rub.C.de his qui ad ec.confu.⁊ longam diſtinctionem Cy.quam poſuit in.l.preſenti.C.de his qui ad eccl.cõfug.⁊ late ſcribit Iac.de bel.in.§.ſed neqȝ. in auť.de manda.princ.⁊ Imo.in cle.j.col.pe.extra de peni.⁊ remiſ.omnino vide Hoſti.in ſumma ſua tit.de immu.eccle.in.§.inquātum.in princ.ij.col.vbi ponit notabilem intellectum ad tex. in dicto.§.ſed neqȝ. Et adde Oldra. in conſi.ſuo.lj.⁊ gloſſ. xxxvj.q.j.c.de raptoribus.⁊ ibi Archi.⁊.xxiij.q.v.c.reos. et xvj.q.iiij.c.reum.omnino adde q̃ dicam.ĩ.in glo.ſuper verbo,in ſcalis ſancti Petronij.

60 Malefactor qui commiſit atrox delictum , ſi habeat ſaluū conductum , an non obſtante ſaluo conducto per iudicem conceſſo,poſſit iudex facere eum capi ⁊ punire.

61 Iudex an poſſit dare fidentiam accuſato ſeu inquiſito qđ veniat ad eum pro ſe excuſando , vel pro aliqua informatione curie.

60 **Ange.** ¶ † Quinto quero ſi cõmittens atrox delictū habet ſaluum conductū an non obſtāte ſaluo cõducto per iudicem cõceſſo iudex poteſt eum facere capi ⁊ punire:⁊ videtur tex.ꝙ ſic:in.§.neqȝ autē.in auť.de man.princi.⁊ pro hoc facit.l.j.⁊.ij.⁊ ibi glo.in ver.hoſtes ⁊ duces belli.ff.de dolo.Guil.de cu.ibi dicit ꝙ ſi eſt talis malefactor qui poteſt inuitus extrahi de eccleſia ꝙ tūc iudex poteſt ſaluū conductū frangere:vt.d.§.neqȝ aūt.al's ſecus. Cy.vero in.l.preſenti.C.de his qui ad ec.cõfu.dicit ꝙ ſemp eſt ſeruandū:quia etiā hoſti fides ſeruanda eſt:vt.d.l.j.§.ij. ff.de dolo.⁊.l.cognitionē.de bo.au.iudi.poſ.Bal.⁊ Ange. ibidē dicūt ꝙ ſi eſt factū cum cauſe cognitione : ⁊ plena informatione,tūc ſemper ſeruādū eſt:vt no.gl.Bar.⁊ Imo. in.l.is qui reus.ff.de pub.iud.aut ſine cauſe cognitione vel iuſta cauſa vel ex abrupto,⁊ tūc non teneť illud obſeruare, quoniā cõcedere non potuit in preiudiciū reipublice:vt.l.relegati.ff.de pe.nam vt dixi hoſti etiā eſt ſeruanda fides : vt not.glo.xxiij.q.j.c.noli eſtimari. vbi dicit ꝙ iſtud eſt verū ſi ipſe etiā obſeruat:quia de nouo nullū maleficiū cõmittitur hoc etiā vult Ang.in.d.l.j.§.ij.⁊ vide qđ no.Ludo.de ro.in
61 l.iij.§.ſi quis ſeruū.ff.de acqui.poſ.† Sed prius eſſet videndum an iudex poſſit accuſato vel inquiſito dare ſecuritatē fidentiam vel ſaluū conductum vt veniat ad ſe excuſandū, vel pro aliqua informatione curie:vide glo.⁊ doct.⁊ Io.de imo.in.l.is qui reus.ff.de accuſa.⁊ late Sali.in.l.cum indulgentia.in.ij.col.C.de ſen.paſ.dic vt ibi plene.

Augusti. ¶ Tu autē in hac materia vltra doct. adde ⁊ vide iſtam materiam late diſputatam per do.Nico.capocium cardinalem Romane eccleſie,quā diſputationem refert de verbo ad verbū Alberi.de roſa.in.iiij.parte ſtatuto.q.xxxviij. que incip. quero etiam aliam queſtionem, bānitus de maleficio accuſatus de alio maleficio,volens ſe defendere petit fiduciam.ibi ponuntur ⁊ allegantur omnia iura pro ⁊ contra que poſſunt allegari amit.⁊ ibi Iaco.alua.idem tenuit Inno.Hoſti.⁊ Anto.de but.in dicto.c.inter alia.in ſua diſtinc.vbi in grauibus delictis cõcludit confugiēs non gaudere : licet do.Abb.ibidem tenuerit contrariū.idem tenuit Cy.in.d.l.preſenti.⁊ Io.for. in practica in materia inquiſitionis.⁊ Oldra.in cõſi.liiij.Et maxime quando ſumus in terris imperij debet ſeruari ius ciuile:vt voluit Pet.de ancha.in.d.c.inter alia. vt refert in hac materia:⁊ adde longam diſtinctionem quam ponit Iac.de bel.in auť.de man.prin.in.§.ſed neqȝ.Sed omnino in hac materia adde pulchrā doctrinā Ang.in.l.vtimur.ff. de ſepul.viola.⁊ ibi aliquid per Bar.⁊ per Ang.in.l.papinianus.§.ſi quis mortis.ff.de inof.teſt.⁊ per Bal.in.l.libertas.ff.de ſta.ho.an autem iudex poſſit ſaluū conductū facere vel princeps debeat facere.vide doc.in locis.ſ̃.alle.⁊ per Ang.in.l.j.ff.ad leg.iul.maie.⁊ ibi Bar.⁊ per Bar.in.l.relegati.ff.de pe. Adde Ro.ponētem iſtas queſtiones ⁊ allegantem multas gloſ.de iure canoni. in.l.recuſare.§.ſed ſi alio.ff.ad trebellia.⁊ vide Ange.in diſputa.ſua,que incip. Bononienſis ſue ciuitatis bannitus. in.vj.queſtio. qui diſputat,an iſte ſaluus conductus poſſit dari per iudicem et quando.⁊ vide Bald.in.l.reos.C.de accuſa.in antepenul. char.⁊ omnino Albe.de roſa.in.iiij.parte ſtatu. q. lxxxviij. Et de omnibus iſtis queſtionibus vltra omnes poſuit iſtā materiam do.Nellus in tracta.bannito.in.ij.parte ſecundi tēporis.in.xv.⁊.xvj.q.⁊ ibi videas an ſaluus cõductus debeat obſeruari per ſuperiorem.

62 Officiali an liceat capere in alieno territorio malefactorem quem incepit proſequi in ſuo.

62 **Ange.** ¶ † Sexto queritur an ſi officialis vult capere malefactorem quem in ſuo territorio incepit proſequi:ille vero in alieno poſtea fugiat territorio ⁊ officialis ſuam proſequatur capturam, an liceat ei capere in alieno territorio.hoc poſuit Bal.⁊ Flo.in.l.ſecuti.§.ariſto. ff.ſi ſer.ven.vbi primo arguit ꝙ non licet : vt in dicto.§.ariſto. In contrarium allegat. l. capite quinto. ff. de adulter. ſed tenent primum dictum ea ratione : cum enim ad alienū territorium ſe contulit ſtatim dominus primi territorij priuatus eſt poteſtate capiendi. pro hoc facit dicto. §. ariſto. quia probat qđ nō licet ponere pedem in alieno territorio: nam mutato territorio ſtatim dicitur mutata poteſtas.ar. l.ſi dominium.ff.de fur.facit.ff.de edi.edic.l.quid ſit ſeruus fugitiuus.§.idē Celſus.Nec ob.l.capite quinto.qꝛ ibi durabat ptās retinendi patriſfami.facit.ff.de adult.l.qđ ait lex. §.qđ ait lex.idē tenet Sali.in.l.ij.C.de exhi.reis.in caſu autem noſtro , ſecus eſt propter territorij mutationem ⁊c. Si non eſt iuſte caperetur , tunc iudex in cuius territorio iniuſte captus eſt poteſt repetere talem captum et allegare qđ capi non potuerit.facit.d.§.idem Celſus. ⁊ qđ potuerit repeti.tex.eſt in.c.ex parte.extra de verb.ſig.ita dicit Bar.in l.ſi cui.ff.de accuſa.⁊ ſic capiēs non poſſet de eo facere executionem etiā ſi iudex alterius territorij non repeteret : ſed deberet ſue priſtine libertati reſtituere:cum captura ſit nulla:quinimo ⁊ capiens ⁊ retinēs videtur obligari actione iniuriarum:vt.d.c.ex parte.ita dicit Flo.in dicto.§.ariſto.

a **Augusti.** ¶ Adde tamē ꝙ illa deciſio eſt falſa[a] in.j.q.per doctrinām Bar. quā poſuit in.l.qđ ait.§.qđ ait.ff.de adult.⁊ ibi eū omnes ſequunť: qui dicit ꝙ quoties initiū eſt licitū ⁊ habet cauſam licitā , finis vero eſt illicitus,tunc initiū inſpicimus:vt eſt tex.ibi in.d.§. qđ ait.⁊ eſt tex.in.l.qui cum maior.§.j.ff.de liber.cau.ſecus

Ab.ſicu.in.l.facit.etiaȝ optima ratio adducta ꝑ Bar.in.l.ſi vi.de vſucap.⁊ in.l.obes.ꝙ vbi lex ponit regulā ⁊ excipit aliquos caſus:tū alij caſus qui reperiunť excepti vendicāt ſibi locū.Et ſic caſus exceptuati I c.inter alia.nō reſtringunt regulam in ceteris:qꝛ etiam non eſt bona cõſequētia.l. canonū.excepi aliquos caſus ⁊c. Ergo in non numeratis ⁊ excep. eſt lex correcta: pro quo gl. in.c. qm̄ frequēter. vt lit.nō ɔte.Et ita ſeruatū fuit Verone dū ego Frāciſ.a ligna.eſſem iudex maleficiorū magnifici do. Anto. Venerio ptātis Verone die.xvij.nouembris.1481.in perſonā Pet.peroni de inſula ſcalarū qui fuit captus in eccleſia ſancte Marie inſule Porcaritie, ⁊ fuit pro furtis ſuſpēſus cum cõſenſu ipſius clariſſimi dñi poteſtatis ⁊ curie ſue ac curie conſulū ciuitatis Verone,excepto ſapiētiſ.doc.do.Ant. de pelegrinis:in qua curia omnia ſupraſcripta allegaui.

a ¶ Falſa. Adde tu ꝙ imo videť vera:⁊ allegata ɔtra Ang.procedūt vbi eſt eadem ratio ⁊ cõgruitas terminorū:ſed vbi eſt diuerſa ratio ⁊ qualitas terminorū quicquid eſt licitū in termino a quo non eſt licitū in termino cõtinuato:ita Bal. in.l.ſi quis non dicā rapere.C.de epiſ.⁊ cle. vnde ex diuerſis non inferť : allegat Bal.in.l.quid ſi fugitiuus.hic alleg.⁊ ſic voluit Bal. ꝙ vbicūqȝ eſſet licitū ex forma ſtatuti offendere aliquem deprehēſum in aliquo crimine ⁊ in domo : certe ſi ille deprehēſus aufugiat de domo poterit per totū territoriū ſtatuentiū impune offendi:ſed ſi ſequatur in alieno territorio ⁊ offendat hoc nō poterit,quia ſtatutum hoc non potuiſſet permittere,nec eſt veriſimile ita permiſiſſe : ⁊ ita loquiť.l. quid ſi fugitiuus.⁊ Io.an.in addi.Spe.in tit.de accu.§.fi.in.iij.parte. quia tūc eſt diuerſitas terminorū,⁊ per cõſequēs nominis:ſed ſi exinde ſequať extra domū per territoriū ſtatuētis inſpecto ꝙ principiū eſt licitū ⁊ vbiqȝ eadē ratio.⁊ ita loquať Bar.in.d.§.qđ ait.qui ſe fundat in hac rõne:⁊ ita etiā voluit Bal.in.d. l.ſicuti.dū dicit ꝙ mutato territorio eſt mutata ptās.⁊ ita tȝ Ang.in ſpecie in.l. nec in ea.§.nec occidēdi.ff.de adul.intelligēs.d.§.qđ ait.vt.ſ̃.dixi : vñ nō meruit reprehēdi Ange.iuxta illud Senec.Qui parce laudādus eſt parcius vituperādus.⁊ ꝓ Ang.facit qđ voluit Bal.in ɔſi.lxxij.inci.quidā ſubditus.vbi cõſuluit pro quodā ſubdito ducis Sabaudie q aliū ſubditū dicti ducis interfecerat ⁊ aufugerat in dñio comitis virtutū:⁊ ibi captus ꝑ ſubditos ducis Sabaudie,⁊ ductus in eius dñio,⁊ cõſuluit ꝙ deberet relaxari.⁊ idē cõſuluit Barb.in ɔſi.xxvj.

a ¶ Recõmendari. Adde tu ⁊ vide Bal. in cõsi. ccclxxxiiij. in. ij. lib. ⁊ ibi ponit cautelam ad euitandã istam sequestrationem: ⁊ etiã an carceratus pro delicto: possit pro debito recõmendari: ⁊ vide eundẽ in cõsi. ccclxxv. vbi an carceratus per potestatem possit per epm̃ recõmendari. ⁊ adde Bar. in disputa. sua, incip. Lapus. ⁊ in consi. cxxvj. ⁊ etiam vide Alex. in consi. clix. in. ij. vol. vbi qd recõmendatio in carcere nõ poterit fieri i die feriato. vnũ etiã not. ꝙ si reperiatur vnus carceratus ꝑ delicto ⁊ fiat proclama ꝙ talis est in carcere. ⁊ ꝙ petit relaxari si est aliqs qui vult cõtradicere ꝙ cõpareat qd si nullus comparet, qd iudex dꝫ illũ relaxare: ita dicit Paul. de cast. in consi. xliiij. in prima impressione. Ber.

b ¶ Ad iudicem. Tu adde ⁊ vide in ꝓposito qñ clericus deprehensus possit per laicum puniri per Alex. in ꝯsi. viij. in. j. vol. ⁊ Cepo. in cõsi. xv. Ber.

c ¶ An sit fideiussoribus. adde in materia vid Jo. de ana. ⁊ in cõsi. j. ⁊ Cep. in consi. xl. ⁊ ibi etiã ꝙ valet cõsuetudo ꝙ quis relaxetur fideiussoribus vbi venit pena corporalis; ⁊ adde etiã Pau. de ca. in consil. cccxlvj. incip. clarũ est in iure. in. iij. vol. in vltimo impressis vbi qd iudex ex causa potest reũ fideiussori relaxare etiã vbi pena sanguinis ingeritur ⁊ ibi etiã videtur ponere in iudicis arbitrio: qñ quis sit relaxandus fideiussoribus quicquid dicãt doct. in. l. j. de cust. re. ⁊ subdit qd causa est iusta qñ aliquis nõ magne cõditionis accusat aliquem magnũ virũ de crimine ingerente penã sanguinis ⁊ ibi etiã dat cautelã iudici vt in actis apparere faciat cãm quare reũ relaxauit fideiussoribus sicut quando pena auget vel minuit: et hec not. Bernar.

quando finis ⁊ initiũ sunt illiciti: quia inspicitur finis. Sed in casu nostro initiũ est licitũ: ergo inspicit̃ locus initij: ⁊ ita decidit Ang. per illũ tex. in ꝓprijs terminis questionis nostre in. l. gracchus. C. de adult. ⁊ per hãc rationẽ ita decidit Ro. multa allegãdo in. l. j. §. occisorũ. in. viij. col. ff. ad silla. ⁊ ad hoc vide pulchram disputationem Albe. de rosa. vltra omnes doct. in tract. statuto. q. lxxvj. in. iiij. parte. que incip. disputauit etiam ipse Oldr. aliam pulchrã questionem. qui in hac difficultate scripsit. xij. col. ⁊ allegat omnia q̃ possunt allegari: ⁊ vide aliquid per Jo. and. in regu. in obscuris. de reg. iur. in mercuria. faciũt no. per Ang. in. l. nemo carcerẽ. C. de exact. tribu. ⁊ do. Bal. in. l. j. C. de ser. fugi. ⁊ in ꝓprijs terminis istius questionis vide Bal. pulchre omnino in. l. j. C. de sum. tri. ⁊ fi. catho. in repeti. in. vij. char.

63 Carceratus propter vnum maleficium an possit per vnum alium officialem, ex alio maleficio recommendari.

63 **Ange.** ¶ † Septimo quero an carceratus propter vnum maleficiũ possit per aliũ officialem ex alio maleficio recõmendari: dic ꝙ sic: facit ꝙ no. Bar. in simili in. l. ij. §. fi. ff. de cust. reo. ⁊ in. q. sua Lapus fuit captus. qd est verũ dummodo processus per primũ officialẽ inchoatus nõ impediat̃, imo primo expediat̃: ita dicit Bar. in. l. si cui. §. fi. ff. de accus. Sed aduerte q₂ per scd̃am recõmendationẽ nõ potest impediri executio prime pene: qd tñ intelligo, vt not. Bar. in. l. ij. §. fi. vbi vlterius quero ⁊c. ff. de cu. re. ⁊ no. Raph. in. l. j. nil no. app. pen. qui videt̃ aliter dicere.

Augusti. ¶ Tu autem in hac materia an carceratus ex vna causa possit recõmendari[a] ex alia. Adde Barto. in. l. ij. §. sed ⁊ eximendi. ff. ne quis eum qui in ius voca. est vi exi. vide Bal. in. l. quia pleriqꝫ. ff. de in ius voc. Bal. in aut̃. ei qui. in. vj. col. C. de bo. auto. iudic. pos. Bal. in. l. turpia. ff. de lega. j. omnino Ang. in dicta l. ij. §. fi. ff. de cust. re. qui breuius ⁊ melius loquitur q̃ Bart. ⁊ Ange. in dicta. l. si cui. §. fi. ff. de accusa. ⁊ Bal. in. l. penul. ⁊ fi. ff. quod metus cau.

64 Malefactor pro crimine qd veniat relaxandus captis fideiussoribus, an iuste possit detineri ⁊ carcerari vt doceat socios mandatores ⁊ auxiliatores.

64 **Ange.** ¶ † Octauo quero an si est tale delictum ꝙ debeat captis fideiussoribus relaxari: iuxta not, in. l. j, ff. de custo, reo. an sit iusta causa detinendi ⁊ carcerandi eum vt doceat socios, mandatores, ⁊ auxiliatores: dic ꝙ sic: vt not. Bart. per illum tex, in. l. ij. §. pe. ff. de iur. fis. ꝙ intellige verũ quando sumus in casu quo possit de socijs interrogari: iuxta no. in. l. fi. C. de accusa. ita tenet ibi Cy. ⁊ Sali. al's si non posset interrogari, interrogatus etiam non facit indictum: vt no. Bar, in. l. j. §. si seruus. ff. de questio. ꝙ vꝫ quando possit de socijs interrogari: ponit Bart. suam determinationem in. l. repeti. §. ij. ff. de questio, quam dãnat Sali. in. l. fi. C, de accusa, ⁊ suam ponit: quam. s. recitaui in ista glo. versi. quero an particeps criminis ⁊c.

Augusti. ¶ Tu autem in hac materia inquantum dictum est an mandatarius possit in carcere retineri. Et in aliquo casu ad hoc nominet mãdatorem. Adde glo. no. in. l. non ideo minus. C, de accus. in glo. ij. ⁊ ibi Bal, circa prin. in gl. ij, no. qui dixit ꝙ assassinus tenet̃ dominũ siue mandatorẽ in iudicio nominare ⁊ super hoc potest torqueri: quando autẽ socius tenet̃ sociũ nominare: late dixi in additio. in dicto versi. quero an particeps criminis. ⁊ vide Ang. in. l. ⁊ si certus, ad silla,

65 Judici cuilibet competenti licet malefactorem capere.

65 **Ange.** ¶ † Nono nota ꝙ cuilibet iudici suo competenti licet capere malefactorem. Unde clericus non potest capi a iudice laico, nisi de licẽtia sui ordinarij ecclesiastici, vel nisi in flagranti crimine reperiatur: quia tunc potest capi per laicum vt ducatur ad iudicem[b] ecclesiasticum: ita dicit Inno, in. c. vt fame. de sen. excom, ⁊ not. Floria. in. l. iiij. ff. ad leg. aquil. Si clericus capiatur a iudice laico vel inquiratur a iudice laico an possit petere se remitti ad iudicem ecclesiasticũ si non est in habitu ⁊ tonsura; vide Bal, in. l. si qua per calumniam. C. de epis. ⁊ cler. Et not. qd non tantũ officiali licitũ est capere clericũ delinquentẽ: imo etiam laico priuate persone vt ad suũ iudicem ducat: vt no. per Bar. in. l. si quis in seruitute. ff. de fur. facit. l. j, C. de ra. virg. Et hoc etiam voluit Bal. in. l. si qua per calumniam. C. de epis. ⁊ cle. ¶ Secundo etiam casu licitũ est cuilibet capere malefactorem vt quando aufugeret. arg. l. ait pretor. §. si quis debitorẽ. ff. de his que in frau. cred. ¶ Tertio si ex forma statuti esset casus in quo liceret ipsum reum offendere: ergo fortius potest capi ⁊ etiã omni casu ⁊ per quẽcũqꝫ quando quis repertus est in flagranti crimine, tũc quilibet habet mandatũ a lege de capiendo quemlibet malefactorem: vt. l. raptores. C. de epis. ⁊ cleri. ⁊. l. capite quinto. ff. de adul. ita dicit Bal. in. l. fi. C. de requi. re. qd no. ¶ Et aduertas qd non potest retinere captũ nisi per. xx. horas vt ad iudicem ducat: vt not. glo. ⁊ Bart. in. d. l. capite quinto. ⁊ ita dicit Bal. in. d. l. ij. ⁊ idem ibi Salic. in casibus in quibus liceat priuato capere malefactorem de quibus ibi per glo.

Augusti. ¶ Tu aũt in hac materia inquantum dictũ est an licitũ sit capere clericũ delinquentem repertũ in flagranti crimine vel fugientem per quemlibet laicũ. Adde qd Host. in summa de sen. excom. in §. quibus debet. versi. fallit. dicit qd non vult diffinire istam questionem, ⁊ ibi dubitauit de vera decisione. Et eundem recitat simpliciter Arch. in. c. presbyter. lxxxi. dist. quinimo Hosti. in. c. nuper. de sen. excom. dicit se non fateri ꝙ vbi leges capturam permittunt possit illo casu clericus capi, nisi detur ius canonicũ expressum: ⁊ vide in hac materia Laudinium ⁊ Jo. de ligna. ⁊ doct. in. c. j. de offic. ord. in cle. ⁊ dicta Innoc. in. c. si vero. extra de sen. excom. Adde ꝙ istam materiam do. Card. do. Anto. de but. ⁊ omnes posuerunt in. c. cum non ab homine. ⁊ ibi vltra omnes locutus est do. Ab. ⁊ ibi vide Mod. extra de iudi. Et adde pulchra verba Ang. in. l. ictus fustiũ. de his q no. infa. ⁊ ibi Bal. sed Bal. ibi optime est locutus in. c. j. §. si quis. de pa. iur. fir. qui dicit ꝙ clerici capi possunt vt presentent̃ episcopo: vt voluit Jo. and. in nouel. in dicto. c. vt fame. sed ex interuallo nemo potest eum capere nisi de cõmissione episcopi: allegat no. in. c. cum non ab homine. extra de iudi. An aũt clericũ debitorẽ fugiẽtem licitum sit creditori capere: vide Abb. ⁊ Mod. in c. cum non ab homine. De prima questione vide Domini. de sancto Gemi. post Archid. in. c. de his clericis. el. ij. in. c. ante omnia. xxv. dist. ⁊ Domi. de sancto Gemi. l. dist. c. de his. vide Bal. per illũ tex. in. l. nec timorem. ff. qd met. cau.

66 Captus si sponte se representet, an sit carcerandus vel fideiussoribus relaxandus.

66 **Ange.** ¶ † Decimo quero an postq̃ est captus si spõte se representauerit sit carcerandus vel fideiussorib⁹ relaxandus: dic ꝙ aut ex tali delicto qd sibi asscribitur venit pena corporalis vel corporis afflictiua imponenda de iure vel a statuto, ⁊ tunc ne pena deludatur non est fideiussoribus relaxandus. Quinimo si sit graue crimen non tantũ est carcerandus, sed etiam in vinculis ponẽdus. l. diuus. ⁊. l. si confessus. ff. de cust. reo. vel si crimen confiteatur etiã in vinculis ponẽdus est dato ꝙ crimen non sit graue, vel etiã si sit testibus conuictus: al's si crimen nõ sit multum graue solũ in carcere ponet̃. d. l. si cõfessus. Si aũt pena nõ sit corporis afflictiua, ⁊ tũc fideiussoribus est relaxandus, etiã anteq̃ astringatur vel confiteatur: vt est tex. ⁊ ibi Bar. in. l. j. ff. de cust. reo. qd singulariter nót. cõtra aliquos latrũculatores qui anteq̃ malefactorẽ captũ velint fideiussorib⁹ relaxare: casu quo sit fideiussoribus relaxandus: cõpellũt eum ad confitẽdũ ꝙ ipsi postea tenent̃ in syndicatu.

August. ¶ Tu aũt in hac materia qñ aliqs fideiussorib⁹ sit relaxãdus: add no. ꝑ Bal. ⁊ Ang. in. l. ij. C. de exhi. re. ⁊ vide illas decis. quas allego nũc. j. in proxi. seq. q. ⁊ dicet̃. j. in glo. pro quibus Ant. fideiussit.

67 Pena a principio existẽte pecuniaria in subsidiũ vero corporis afflictiua an sit malefactor fideiussoribus relaxãdus.

67 **Ange.** ¶ † Undecimo q̃ro si a principio pena erat pecuniaria, in subsidiũ vero erat corporis afflictiua, an sit fideiussoribus[c] relaxandus: dic ꝙ non: quia possibile est illam penam corporalem imponi igitur iudicatur pena corporalis: vt not. Bar. in. l. ij. ff. de pub. iudi. ⁊ ita idem determinat in. l. j. ff. de cust. reo. ¶ Aduertas tamen ꝙ cautela est ꝙ si talis vult relaxari quod soluat penam fisco transferendo in eum dominium sub hac conditione si condemnabitur: vt. l. si sub conditione. ff. de solutionibus. non autem pecuniam deponat etiam apud fiscũ: quia deposita forte periret, ſm Barto. ibi: sed Ange. in. l. ij. C. de exhib. re. dicit hoc verum si fuit deposita in sacculo: secus si fuerit numerata, quia tunc dominium transfertur in fiscũ: ⁊ sic perire non potest: vt. l. diem sponsaliorum. ⁊. l. lucius. ff. depo. nec etiã fideiussores de soluendo damno relaxabũtur, quia

tur quia poterũt effici nõ soluẽdo: ⁊ sic possibile est ꝙ pecu-
nia nõ soluat: ⁊ sic corporalis posset imponi: nõ ergo depo
sitũ vel fideiussores admittũtur ne pena corporalis sit eluso
ria. ita nota. dicit Bar. in. l. j. ⁊ l. itẽ liberatur. §. j. ff. qui. mo.
pig. vel hy. sol. vbi plura singularia dicit. Nam in. d. q. alio
modo distinguit, vcʒ aut statutũ dicit qđ condẽnet in cer-
a ta quantitate quã si soluere nõ poterit amputet sibi pes[a]:
⁊ tunc datis fideiussoribus vel facto deposito relaxabit: qꝛ
nõ potest dici ꝙ soluere possit q fideiussores idoneos adin-
uenit: vt. l. nemo dubitat. de reg. iur. qđ intellige verũ si sunt
fideiussores q habẽt bona verisimiliter nõ peritura, al's se-
cus: vt. l. ij. §. j. ⁊ ibi no. ff. so. ma. Si vero statutũ dicat ꝙ cõ-
dẽnetur in certa quãtitate quã si non soluerit amputet sibi
pes, tũc nõ dʒ relaxari datis fideiussorib⁹: qꝛ põt esse ꝙ nec
ipse nec eius fideiussores soluẽt q̃q̃ sint locupletes ⁊ statu-
tũ requirit solutionẽ ergo nõ sufficit satisdatio vel datio fi-
deius. vt. d. l. itẽ liberat. §. j. ⁊ eo modo faciẽdo depositũ non
relaxat nisi trãsferat dominiũ, vt dixi. ¶ Sed dubiũ est an
massarij fisci cogant talẽ dominij translationẽ in dicta pe-
cunia recipere Bar. in. d. l. itẽ liberat. §. j. in fi. dicit ꝙ nõ: qꝛ
nemo cogit recipere pecuniã per quã quis obligat ad red-
dendũ: vt. l. j. qui po. in pig. hab. Sed dicti massarij possunt
obligari ad restituendũ si ille veniret absoluẽdus: ergo non
potest cogi recipere. Ex quo no. ꝙ si dicti officiales volũt re
cipere possunt ⁊ facere ꝙ illi fiat gratia qđ fideiussorib⁹ re-
laxet: al's si nõ volũt facere dictã gratiã arrestabit ⁊ carce-
rabit. ita dicit Bar. qđ no. qꝛ eoꝝ officiũ poterit esse venale.
facit qđ no. Bar. in. l. vẽtre. circa fi. ff. de acqui. he. quã cau-
telã no. perpetuo tu iudex qñ vis arrestare aliquẽ dicto ca-
su ꝙ facias ꝙ camerarius cõmunis nõ velit dictũ depositũ
sub dicta conditione, ⁊ ita semel practicaui Nursie: de quo
dic vt etiã dicã. j. in gl. in ver. pro quibus Anto. fideiussit.

Augusti. ¶ Tu aũt in hac materia adde primo
ꝙ lʒ per iura vulgata sancitũ sit ꝙ ca-
ptus in aliquibus casibus fideiussoribus sit relaxãdus: iu-
xta no. in. d. l. j. ff. de cust. re. ⁊ qđ ibi per Bar. ⁊ alios ⁊ satis
s. in his duabus proxi. questio. dictũ fuit. Tñ limita hoc ve
rum nisi ille qui est captus: qui vult fideiussoribus relaxari:
al's fregerit carceres ⁊ aufugerit, qꝛ tunc nullo modo fide-
iussoribus est relaxandus. Ita singulariter dixit glos. q̃ est
singularis sm Ro. ibi in. l. lex cornelia. ff. ad silla. ⁊ ibi Ro.
dicit ꝙ nemo vnq̃ eam põderauit: sed certe errauit Ro. qꝛ
Bal. ibi in. d. l. lege corne. eam põderauit quẽ ipse nõ vidit:
⁊. j. dicetur in hac eadẽ gl. in ver. quarto notandũ est. ⁊ ibi
latius. Et idem voluit Bal. in. l. iij. C. de episco. audien. vbi
etiam limitat istam materiam per auf. nouo iure. C. de cu-
sto. ⁊ exhib. reo. Et adde pulchra verba Bal. in. l. sed si his.
ff. de in ius voc. ⁊ ibi dicit ꝙ quando aliquis est inuẽtus cũ
armis non est fideiussoribus relaxãdus, quia cõstat de de-
licto manifeste, licet delictũ non sit graue. vide Bal. ⁊ doct.
in. l. si quis post. ff. de testa. Adde qđ Ange. in. l. more Ro-
mano. ff. de fer. per illam glo. ibi dicit ꝙ si quis comparet ⁊
vult dare pignora etiã de nocte pro carcerato: qꝛ carcera-
tus debet relaxari: ⁊ tene menti sentetiam Bal. in. l. eos. §.
super his. C. de appel. ꝙ si causa est capitalis, ⁊ vnus vellet
dare nedũ centũ: sed mille fideiussores talis nõ debet rela-
xari. ita dicit Bal. ibi sm Pet. ꝙ not. Et de hac questione
quã formaui hic in. xj. q. vide Bar. dubitãtẽ in. l. nemo du-
bitat. ff. de reg. iur. vide Bart. per illũ tex. in. l. statuliberos.
§. ij. ff. de sta. lib. omnino per Ang. ⁊ Raph. in. l. j. ff. de cust.
reo. per Mod. in dicta. l. itẽ liberat. §. j. ff. qui. mo. pig. ⁊c. vi-
de Bal. in terminis in. l. data opera. circa mediũ. C. qui ac-
cusa. Et tene mẽti qđ dixit Bal. in. l. j. ff. qui satisd. cog. ⁊ qđ
dixit Bal. in. l. j. ff. si quis in ius voc. non ier. ꝙ si iudex male
ficiorũ acceptauit fideiussores non idoneos ⁊ captũ relaxa
uit: nihilominus potest iterũ capere eum ⁊ facere ꝙ iterũ
prestet fideiussores: quibus prestitis nihilominus etiã pri-
mi fideiussores sunt obligati: ⁊ in hac materia bene faciũt
not. in. l. si quis ab alio. ff. de re iud. in. l. iiij. §. ait pretor. e. tit.
ff. de re iudi. per Bar. in. l. solutionis. ff. de solu. Quinto ad-
de do. Bal. ⁊ Ang. in. l. ij. C. de exhi. re. Et certe Bal. in. d.
l. ij. notabiliter loquitur nihilominus nõ recedo a doctrina
Bar. in dicta. l. item liberatur. §. j.

68 Statuto dictante ꝙ villa teneatur capere malefactorem ⁊
non capere, an ⁊ quomodo teneatur.

69 Statuto dicente ꝙ villa teneatur custodire ⁊ saluare terri-
torium suum ne incendia, robaria, ⁊ damna committan-
tur, al's teneatur ad emendandum damnum si non appa-
reat malefactor: ⁊ maleficium puta ignis commissum fuit
de nocte ⁊ ignoratur malefactor, an villa teneatur.

70 Villa si tenetur pro delicto de quo supra: quomodo impo-
netur collecta.

71 Carcerari quando aliquis possit pro crimine.

68 **Ange.** ¶ † Duodecimo circa predicta querit qꝛ. s.
vidimus qñ aliquis tenet vel nõ, qñ malefa-
ctor capitur vel captus est: modo videamus qñ aliqui te-
neantur quia fuerũt negligẽtes in capiendo malefactorem
quoniã per Italiã cõmuniter sunt statuta: ꝙ ville teneant
capere malefactorẽ ⁊ non ceperũt: an ⁊ qño teneãtur distin
guendũ est ꝙ si nõ potuerũt capere: qꝛ forte venit cum tan-
ta gente ꝙ eũ capere non potuerũt vel maleficiũ in confini-
bus ville cõmissum fuit ⁊ incontinẽti se transtulit ad alienũ
b territoriũ[b]: vel tertio de nocte cõmissum est dictũ maleficiũ:
ita qđ in notitiã ville maxime maioris partis hominũ non
deuenit ⁊ tũc villa non tenet: ita singulariter dicit Bar. in
l. j. §. occisorũ. ff. ad silla. ⁊ in. l. ne quid. ff. de incen. rui. nau. ⁊
in. l. in delictis. in prin. ff. de noxa. al's tenetur, vt ibi. facit qđ
no. Bal. in. l. si quis non dicã rapere. C. de epis. ⁊ cle. ⁊ ibi in
69 ver. mõ iuxta pdicta. ibi, vt qꝛ puta de nocte ⁊c. ¶ † Quid
si statuto cauet vt est Bononie ꝙ villa teneat custodire ⁊
saluare territoriũ suũ ne incẽdia robaria ⁊ dãna cõmittant:
al's teneat ad emendandũ damnũ passo si non appareret
malefactor ⁊ maleficiũ ignis siue damnũ cõmissum fuit de
nocte vel in cõfinibus ville ⁊ ignorat malefactor, an teneat
c villa: ⁊ dic ꝙ sic[c]: quoniã statutũ iniungit sibi custodiã: er-
go si non custodit ⁊ de die ⁊ de nocte dicitur esse in culpa ⁊
magis debet custodire cõfinia: vt est tex. in. l. ij. §. j. C. de of.
pref. pret. aphri. ibi, vt festinẽt die nocteqꝫ ⁊c. ⁊ ꝙ ille qui te-
net custodire dicat esse in culpa ⁊ ita presumat si nõ custo
diat. tex. est ⁊ ibi hoc vult Bar. in. l. iij. in prin. ff. de of. prefe.
vigi. ⁊ tenet quoniã lex siue statutũ mandat custodiã: ergo
si non custodiat fecit cõtra statutũ: ergo pena statim eidẽ
cõtinuata est: vt est tex. in. l. imperator. ff. de of. prefe. vig. ita
dicit Ang. in cõsi. suo qđ incip. in questione pposita dubiũ
faciũt mihi plura ⁊c. facit. l. ne quid. cum gl. ⁊ ibi Bar. ff. de
70 incen. reui. naufra. † Sed tunc insurgit dubiũ casu quo vil-
la teneatur ad penã vel damni emẽdationẽ quomodo im-
ponatur collecta an per librã ⁊ solidos an per capita: not.
Bart. in. d. l. ne quid. ⁊ l. iiii. §. actor. ⁊ Imo. ff. de re iudic. ⁊
per Bar. in. l. aut facta. §. fi. ff. de pe. Sed in. d. l. ne quid. de-
terminat in casu nostro ⁊ nõ alibi: vbi dicit in ver. sed que-
ro in vniuersitate ⁊c. vbi primo arguit qđ imponitur per ca
pita quia vniuscuiusqꝫ delictũ ⁊c. vt. l. si quenq̃. C. de episc.
⁊ cle. in contrariũ qđ imponatur pro patrimonij quantita-
te. C. de patrimo. l. j. lib. x. de naufra. l. fi. lib. xj. ⁊ hoc sequit
Dy. ⁊ Spec. in tit. de rap. §. j. versi. sed pone vniuersi. ⁊ not.
71 plene Bal. in. l. j. C. de execu. rei iudi. At † ergo scias quan-
do et quis possit in carcere detrudi pro crimine. not. plene
Bar. in. l. sacrilegij. §. cum eo. al's inci. Labeo. ff. ad leg. iul.
pecu. vbi cõcludit aut est priuatus qui vult capere malefa-
ctorem: aut iudex si priuatus capere vult ob delictũ cõmis-
sum: ⁊ tunc si est crimen capitale vel eidem pena sanguinis
sit imponẽda, tũc in flagranti crimine licet eum capere, al's
secus: vt. l. j. C. de rap. vir. ⁊ l. capite quinto. ff. de adul. dun-
tamen postq̃ cum poterit ducat ad iudicẽ intra. xx. horas
si fieri potest: vt not. in. d. l. capite quinto. alias priuato ca-
pere non licet: vt. l. j. C. de pri. car. ¶ Secundo casu princi-
pali an iudici hoc liceat: distingue ꝙ pro delicto capere po
test etiã in domo ppria: vt. C. de of. diuer. in. l. j. ⁊ no. in. l. ne-
mo de domo. de reg. iur. Fallit in muliere q̃ cõmittitur fide-
iussoribus in crimine pecuniario: vt. d. l. j. C. de of. di. iudi.

Augusti. ¶ Tu aũt in hac materia adde inquã
tũ dictũ est. s. de villa que tenet capere
malefactorẽ: ⁊ si non capit non tenet qñ villa non erat po-
tens. Adde not. per Bal. in. l. non idcirco. C. de his quib. vt
indig. pro quo allego tex. in. c. fi. de pe. libe. vi. ⁊ ibi Io. and.
super verbo, affuerit: vbi ciuitas vel vniuersitas punitur si
non capiunt ibi malefactores: ⁊ tamen dicit ibi Io. an. su-
per verbo affuerit, hoc verũ: nisi malefactores essent poten
tes: ⁊ ratio est quia verba statuti non trahũtur ad impossi
bilia: ⁊ ita dixit Bal. in dicta. l. non idcirco. Et tene menti
id qđ dixit Bald. in. l. fi. C. de his qui latro. quod licet villa
non possit capere malefactorem propter impotentiam tene
tur tamen denunciare. argu. illius tex. Et isto casu an villa
excusetur si delictum est factum clam vel de nocte. vide no.
per Bart. in. l. auus. ff. de calum. per Bart. in. l. diuus. ff. de
custo. reo. Et dixi. s. in versi. necnon ad denunciam. in ma-
teria an illi denũciatores ⁊ syndici teneãtur denũciare hu-
iusmodi maleficia clandestine cõmissa, dic vt ibi. ¶ Item
inquantũ tactũ est. s. an emenda que debet fieri per cõmu-

a ¶ Sibi pes. adđ an si statutũ dicat ꝙ debeat sol uere intra mensem cõdẽnationẽ pecuniariam an iudex possit intra mẽsem illũ cogere ad soluẽdũ: vide Cal. ꝯsi. ij. in titu. de pe. ⁊ qđ si appellauit a quo tẽpore icipiat currere mẽsis: vide do. Ale. in consi. xxxvj. in iiij. lib. Ber.

b ¶ Alienũ territoriũ. adde ⁊ vide Bar. i ꝯsi. cij. incip. charissime dñe isti nostri nucerini. ⁊ ꝙ syndicus nõ teneatur denũciare maleficia clandestina tenet Ro. in ꝯsi. vij. Ber.

c ¶ Et dic ꝙ sic. Adde tu et vide Bal. in cõsi. xxxvij. in. j. vol. et ibi cõsuluit sup statuto cremone ꝙ villa teneatur de incẽdio facto siue clam siue palam: ⁊ vide eũdẽ in consi. clxxij. et consi. clxxiiij. vbi cõsuluit sup statuto Mediolani disponẽte ꝙ villa teneat emendare robariã nisi intra. xxx. dies malefactorẽ consignauerit an si fuerint quatuor malefactores q̃rũ vnus fuit carceratus non tamen per villã an villa dicat liberata. Ber.

nitatem, an pro modo facultatū illorū de vniuersitate fieri debet vel ſm numerū perſonarū. Adde qd videt φ fieri dʒ pro numero perſonarū, quia omnes negligētes fuerūt: ergo omnes equaliter tenent: vt.l.ſi nō fuerit.ff.pro ſoc.& ibi Albe.de ro.in termi. hoc dixit in ɔtrariū pro numero facultatū & patrimoniorū: pbat ex coniūctione duarū legū: per l.fi.C.de naufra. vbi dicit φ pro rata contingētis numeri: per.l.j.C.de mu.patri.per quas duas leges ita voluit Dy. in.d.l.ne quid.& ita Marti.de fano dicit ſe cōſuluiſſe de facto:& pro hoc.C.de oper.publ.l.omnes.&.l.forma.ff.de cēſi. & ita videt determinare Alber.de roſa.in.ij.parte ſtatuto. q.lxvj.que incip.quero quomodo fiet iſta emēdatio per cōmunitatē. Et de materia adde dicta Inn.in.c.graue.extra de ſen.excō.& ibi per doc. ¶ Item inquantū dictū eſt.ſ.φ licet perſona priuata poſſit capere malefactorem tñ nō poteſt eū retinere in priuato carcere, niſi per.xx.horas. Limita predicta, & dic φ ſi quis poſuit aliquē in priuato carcere & nō erat tantū ligatus nec in vinculis poſitus: quin de facili poſſet fugere non incidit in.l.j.C.de pri.carceri. ita dicit Ang.in.l.ſi quis in graui.§.ſubuenitur.ff.ad ſilla.

72 Iudex an poſſit ſtatuere premiū capienti malefactorem.

73 Premium ſtatutum capienti malefactorem, de quibus bonis ſit ſoluendum.

74 Officialis publicus non debet habere premium ſtatutum capienti malefactorem.

75 Statuto dante premiū inuentori banniti, quō intelligatur.

72 **Ange.** ¶ † Terciodecimo qro an iudex poſſit ſtatuere premiū capiēti malefactorē. videt text. φ ſic: in.l.ſi barſatorā.C.de fideiuſ.& qd ibi no.per gl.& doc. Sed tu dic φ aut cōſenſu regētiū ciuitatē hoc bannū fecit premiū ſtatuēdo & poteſt ſalariū cōſtituere: vt.l.j.in prin.ff. de iuſt.& iu. aut preter dictū cōſenſum & premiū ſtatuere nō pōt: vt.l.j.C.de ſal.nō pre.li.xj.& ibi Bar.ita dicit etiā Iac. bu.in.l.j.in prin.& etiā ibi Bar.ff.de iuſti.& iu.

73 † Et aduerte φ iſto caſu niſi aliud in bāno ſpecificet tale pmiū in dubio primo dʒ ſolui de bonis delinquētis[a]: ſi vero nō ſunt bona ſufficiētia dʒ ſolui de bonis offenſi, ad cuius iniuriā vindicandā hoc fit. Si vero iſta bona nō ſint ſufficiētia vltimo loco dʒ ſolui de bonis fiſci: ita dixit Bar.per illū tex.in.l.lege. ad ſilla. ſed etiā in iſto caſu eſt cōſiderandū φ ſi quis nō ex ppoſito ſed caſu obuiauerit malefactori, & caſu eū indicauerit vel ipſum ceperit, qꝛ non ibat iſto ppoſito vt eū caperet & perquireret, tūc talis non dʒ habere aliquod premiū.

74 Sed † nec officialis publicus[b] dʒ habere premiū, qꝛ ex neceſſitate ſui officij cogit perquirere & prouinciā purgare malis hominibꝰ tūc etiā ſi ex ppoſito cepit bannitū vel malefactorē non dʒ habere premiū etiā nō a ſe cōſtitutū & ordinariū: ſed vniuerſaliter ordinatū & a ſtatuto deputatū: vt not. Bar.in.l.iij.§.vtrū.ff.ad ſilla.& Sali.in.l.ea quidē.in princ. ver.xvj.quero &c.C.de accu.no.Bar.ff.de acqui.re.do.l.is qui.§.φ ſi ſeruus.facit qd habet in.l.ij.ff.de cōdi.& demō.& ibi Bar.& Imo.& Bal.in.l.genero.ff.de his qui no.infa.& idē in.l.ſi quis heredē.in pe.q.C.de inſti.& ſubſti.ſub condi. fac.ſed idē Bal.tenet cōtrariū in.d.l.genero.cōfundēs fundamentū Bar.primo, qꝛ nō eſt iſta cōditio mere poteſtatiua: vt patet qꝛ partim pēdet ex fortuna vt bannitus obuiet capiēti: tum qꝛ talis cōditio eſt difficilis in implemēto: vnde ſufficit ſi facto impleat: vt.d.l.ij.de cōd.& demō.&.l.multū.eo.tit.& hoc ſequit Lud.in.d.§.vtrū conſiderādo mentē dicti ſtatuti q̄ eſt vt bānitus capiat pro executione pone faciēda: vnde cū tale quid habeat locū in caſu Bar.merito & ſtatuti verba.ar.l.qd dictū.ff.de pac.& ſic capiēs caſu & fortuna ipſum bannitū, lʒ non ex ppoſito cōſequet premiū ſtatuti qd credo verū, qꝛ effectu purgat prouincia malis hominibus & reipu.intereſt: vt.l.cōgruit.ff.de of.preſi.ſiue ex ppoſito capiat bānitus ſiue caſu: & facit qd no.Bar.in.l.oēs populi.in.xij.col.ff.de iuſt.& iur.

75 ¶ † Sed aduertendū eſt ſi ſtatutū premiat inuētorē bāniti intelligit dūmodo eum apprehēdat[c] nec ſufficit ſola inuētio: vt.d.l.ſi barſatorā.C.de fideiuſ.facit qd no.Bar.in.l.j.in prin.ff.de acqui.poſ.qd eſt verū ſm Ang.in.l.iij.§.neratius.e.tit.ſi ſtatutū premiat inuētorē maleficij. Si aūt puniret quēcūqꝫ inuentū cū armis, tūc etiā ſi nō capiatur punit pena ſtatuti ſi fuerit inuētus: alr ſequeret φ niſi quis apprehendāt licet delictū pbaret nō poſſet puniri cōtra.l.j.C.de rap.vir.&.d.§.neratius.& vide Imo.q etiā per.d.l.j.de rap.vir. dicit φ quis ſatis dicit inueniri ſi fuerit de maleficio conuictus. dic vt ibi per eū de quo dixi.ſ.eo.in glo.in ver.& dictus Andreas armatus.

Auguſti. ¶ Tu autē[d] in hac.xv.q.in principali articulo an iudex poſſit ſtatuere premiū capiēti malefactorem. Adde & vide dicta Ang.per illum tex.cum gl.in.l.j.φ quiſqꝫ iur.qui dicit φ ipſe vidit iſtā queſtionē de facto Peruſij infinitis vicibus: & dicit Albe. de roſa.in.iij.parte ſtatu.q.xlvij.que incip.itē colligit Dy. qd cōmuniter tenet φ poteſtas ſine ſtatuto poteſt ſtatuere tale premiū capienti malefactorem: per glo.in.l.ij.C.qui ad liber.perue.nō poſ.&.ff.de re mil.l.non omnes.§.fi.&.l.j.&.ij. C.qui ex cau.ſer.pro pre.liber.acci.poſ.& vide Bal.in.d.l.j. ff.de iuſt.& iure. De quibus autem bonis debet ſolui dictū premium, an de bonis delinquētis, an de bonis offenſi, vel de bonis reipub. adde φ ſentētiam Bar.ibi in.d.l.lege cornelia.videtur approbare ibi Bal.& Raph.& dicit Ang.in l.lege cornelia.§.fi.ff.de iniur.per illū tex.ibi φ illud premiū qd ſtatuitur capiētibus vel indicantibus malefactorē ſemper debet ſolui de ſubſtantia malefactoris. Et inquantū dictum eſt φ tale premiū non debetur officiali qui ex caſu fortuito capit. Adde tex.& ibi do.Abb.in.c.eccleſijs.extra de cenſib.& idem voluit Ange.in.l.iij.§.ſi ex ſtipulatione.ff.ad ſilla.& Bal.per illum tex.in.l.ab hoſtibus.la.ij.C.de capti. p poſtli.reuer. Et pro hac queſtione bene faciūt no.per Alberi.de roſa.in.iiij.parte ſtatu.q.lxxvj.que incip.ipſe Odo. querit aliam pulchrā queſtionem. An autem quis dicatur inueniſſe niſi apprehēdat propter ſtatutū premiantem inuentorē. Adde do.Cy.poſt antiquos in.l.licet.C.de acqui. poſ.& omnino pulchra verba Ang.poſt Bal.in.l.ſi barſatoram.C.de fideiuſ.& Pau.de caſt.in.l.j.ff.de acquir.poſ.& Bal.in.l.item lapilli.§.j.ff.de rer.diui. qui ponit de ſtatuto quo cauetur φ ſi domine fuerint inuēte cum perlis ſoluant decē: nam ſi ſunt viſe per officialem & non retēte non debēt ſoluere decē. De materia per Ang.in.l.qui ſeruū.ff.de ver. obli.& per Ang.in.l.ſi fugitiui.C.de ſer.fugi.& iſta videtur vera ſentētia & cōmunis φ quis non dicit inueniſſe niſi apprehēdat, licet Ro.in.l.j.& Ang.in.d.§.neratius.ff.de acq. poſ.aliter diſtinguāt: & vide Bar.in.l.j.C.de peti.bo.ſubla. lib.x.& Albe.de roſa.in.ij.parte ſtatuto.in.q.cxvj.

76 Bannitus capiens bannitū an conſequat premiū ſtatuti.

76 **Ange.** ¶ † Quero an bānitus capiēs bannitū cōſequatur premiū ſtatuti. videt φ non: qꝛ ſtatuta ſunt fauorabiliora ergo nō cōprehendēt bannitū: vt.l. amiſſione.§.j.& ibi Bar.ff.de cap.di. In cōtrariū videt veritas, qꝛ de iure cōmuni manifeſtans & capiēs ſociū criminis punitur: vt.l.non oēs.§.fi.ff.de re mili. ¶ Scđo, qꝛ verba fauore reipub.capiūt ampliationē: vt.d.§.vtrū.& eſt tex. in.l.hoc modo.ff.de cōd.& demon.& iſtud tenet Lud.in.d. §.vtrū.ſed Bar.in.l.iij.[e] §.ſi tibi.ff.de cond.ob tur.cau.dicit no.iſtū ver.ad excuſationē cōmunis Peruſij φ fecit bāniri φ quicūqꝫ indicaret occiſores ſabbati Iudei haberet tantam quantitatem. nam debet intelligi de alijs indicātibus q̄ de ſocijs & criminis participibus. illi enim licite accipere non poſſunt: & ideo dicit φ ille fornarolus qui indicauit alios licite fuit ſuſpenſus: qd eſt verū niſi ſtatuto dicat expreſſe qd premiū detur etiā ſi eſſet de ſocijs criminis quia ſtatutū valet[f] & pena remittit: vt aut.ſed nouo iure.C.de pe.iud.qui ma.iud.ita dicit Bar.in dicto.§.ſi tibi.

Auguſti. ¶ Tu autē in hac materia adde tex.& ibi Sali.in.l.j.C.de mulier.que pro.ſer.& Ang.& Raph.in.l.iij.§.ſi ex ſtipulatione.ff.ad ſilla.& oēs doc.in.l.idem eſt.§.fi.ff.cōd.ob tur.cau.& Sali.in.l.pe.C.de cōdi.ob tur.cau.& Sali.in.l.ij.C.de noxa. Sed contrarium videtur tenere Bal.in.d.§.ſi ex ſtipulatione.& Bald.in.l.j. C.de cōd.ob tur.cau.pro quo adduco id qd tradūt doc.per illū tex.in.d.§.ſi ex ſtipulatione.φ fauore reipu.generalitas ſtatuti non reſtringitur ad perſonas habiles. Sed ſtatutū loquēs generaliter, generaliter debet intelligi: vnde iſto caſu cum ſtatutū generaliter loquat quicūqꝫ indicauerit &c. debet tale ſtatutū cōprehendere etiam inhabiles, etiā ſi ſit bannitus, vel ſocius criminis. Sed vide omnino Sali.in.d. l.ij.C.de noxa.notabiliter reſpondētem ad iſtud motiuū in hac difficultate & eius verba poſui.ſ.in glo.necnon ad denunciationē.in illa.q.q̄ incip.qro ſm Sali.in.d.l.ea quidē.

77 Bannitus qui alium bannitū poſuit in manibus poteſtatis, an poſſit per poteſtatem rebanniri.

77 **Ange.** ¶ † An aūt bannitus qui aliū bannitū poſuit in manibus poteſtatis poſſit per poteſtatem rebanniri[g]: videtur φ ſic: vt homines facilius inducant ad capiendū bannitos: vt.d.§.vtrū.ad ſilla. contrariū aūt tenet Bar.in.l.ambitioſa.ff.de decre.ab ord.fac.& in.l. oēs populi.ff.de iuſti.& iure.& per.l.j.§.fi.ff.de queſtio.facit l.relegati.&.l.diui fratres.ff.de penis.&.C.eo.tit.l.pe.& primam partem ſequitur Alberi.in ſuo tracta.ſtatutorū.in.ij. parte

---

a ¶ Delinquētis. adde et vide per Roma.in conſi. ccccix. Ber.

b ¶ Officialis publicus. Adde tū qd Bal.in ɔſ.cij. in.ij.volu.vult φ ſyndicus denuncians dʒ habere premium qd per ſtatutū denūciāti maleficium eſt conſtitutū. Ber.

c ¶ Apprehēdat. Adde & dic vt p Alex.in cōſi.xxiiij.vbi an ſtante ſtatuto φ inuentus in domo poſſit vulnerari & occidi an ſit neceſſe qd manu capiatur. Ber.

d ¶ Tu aūt.adde tu & vide Bal.in cōſi.xliij.in.v.lib.

e ¶ Sed Bar. in l.iij. Adde tu et ibi vide nouiſ. et Alex.in cōſi.j.in iij.vol. Ber.

f ¶ Statutū valet. adde circa hoc & vide Ioan. de ana.in ɔſ.lix. B.

g ¶ Rebāniri. adde et vide Alex. de imol.in conſi. xxvj.in.j.vol.

parte per.d.l.nō omnes.§.fi.ꝛ.l.ij.C.qui ad liber.procla.nō lic.ꝛ.l.ij.C.ex qui.cau.ser.pre.liber.ac.sed pro Bart.facit.l.iij.§.plane.ff.qd vi aut clam. Lud.aūt in.d.§.vtrum cōcordat. aut potestas est assumptus cum mero ꝛ misto imperio,ꝛ tūc possit ipsum rebannire:mouet per.l.illicitas.§.qui vniuersita.ff.de of.presi.aut est vt cōmuniter eligūtur,ꝛ tūc aut talis bannitus erat certo loco relegatus ad expediēda certa opera ciuitatis:ꝛ tūc potest saluari Albe.ꝙ potestas rebannire nō possit:vt.l.metallum. ff.de pe.alias tenet opi. Bar.ꝛ hoc sequitur Bar.in.l.i.circa fi.C.de preci.imp.off. ꝛ tangit postea Gui.in.l.i.circa fi.princ.ff.de insti.ꝛ iur.

Augusti. ¶ Tu autem in hac materia adde qd Bar.in.d.l.ambitiosa. de decre. ab or.fa.nō loquit̄ aliquid in questione proposita,scꝫ de potestate,an possit rebāniri:sed loquitur tm̄ ipse de decurionibus: quibus est datū liberū arbitriū ꝛc. an vigore dicti arbitrij possit rebānire:ꝛ sic loquit̄ Bal.per illū tex.in.l.lucius.§.lucius.el.ij.ff.de leg.ij.sed melius facit qd dixit Bart.per illū tex.in.l.relegati.ff.de pe.ꝙ solus princeps est ille qui potest rebānire,ꝛ non iudex.Nec ob.ꝙ iudex ex causa potest hoc facere: qꝛ intelligitur,scꝫ autoritate principis ꝛ non aliter. Idem dicit de populo qui non recognoscit superiorem.

78 Statuto cauetur quod si villa nō ceperit malefactorem teneatur ad penam centum : modo fuerunt plures malefactores in territorio ville , quorum nullum villa cepit,an debeat villa in totum in centum puniri vel pro singulo malefactore in centum.

78 **Ange.** ¶ †Queritur econtra si statuto cauetur ꝙ si villa non ceperit malefactorem teneat̄ ad penā centū, modo fuerūt plures malefactores in territorio ville,quorū villa nullū ceperit:an debeat in totū in centum puniri vel pro singulo malefactore in centum,ꝛ qd pro singulo teneatur:videtur casus in.l.lege iulia.ff.ad silla.ꝛ etiā quia personarū multiplicatio vel rerum inducit multiplicationem penarum:vt.l.agraria.ff.de ter.mo.ꝛ.l.pe.ꝛ fi.ff.de colle.illici.Preterea quot sunt persone tot videntur esse delinquentes:vt.l.si plures.ff.de iniur.ꝛ.l.si familia. ff. de iur. om.iud.Si igitur plures delinquentes, ergo plures negligentie interuenerūt in villa non capiēdo aliquem ergo pro singulo debent puniri.pro hoc.l.senatus.in fi.ff.ad Turpi. ꝛ statutum singulariter loquens pluralitatem inducit.l.si quis id quod.de iurisdi.om.iudi.Preterea vnusquisqꝫ vnū maleficiorū commisisse intelligitur:vt.d.l.si ex familia.ergo ex maleficiorum multitudine penarum numerus multiplicatur.l.nunq̄ plura.ff.de priua.delic. Sed contrariū tenet Alberi.in suo tract.statuto.in.ij.parte. in fi.ꝛ Bart.in.l.cū si exhibuissent.ff.de publica. ꝛ.l.ex maleficijs.§.fi.ff.de acti. ꝛ obli.quia verum est ꝙ sunt plura maleficia habito respectu ad ipsos delinquentes:sed quantū ad villam que tenet̄ dicitur vnū maleficiū:vt.d.l.cum si exhibuissent. Et ideo cū villa teneat̄ ex quasi maleficio qꝛ ꝓpter alterius tantū delictū vna tantū pene solutio liberat omnes totaliter ꝛ totā villam:vt.l.i.§.fi.cum duabus seq.ff.de his qui deie.vel eff. ꝛ plene per Bar.in.l.semper.§.sepulchro.ff.qd vi aut clam. ꝛ.l.si plures.ff.ñ fa.fur.fe.di.ꝛ in.l.item mela.§.si plures.ff. ad le.aquil.not.in.l.si multū.ff.de publi.iudi.quinimo dicit Bal.notanter in.l.i.C.de cōdi.fur.ꝙ stante statuto ꝙ quicunqꝫ non ceperit,malefactorē puniat̄ tanta pena ꝙ si plures fuerunt ꝛ nullus eorū ceperit:solutio facta ab vno oēs liberat : cuius contrariū videbatur dicendū per dictionem quicunqꝫ que est distributiua:vt plene per Bar.in.l.in hoc articulo.ff.de here.insti.ꝛ ideo hoc est qꝛ isti tenent̄ ex quasi maleficio:ideo solutio facta ab vno omnes liberat, vt.s̄.dictum est.Et omnia ista vide per Ludo.in.l.lege cornelia.ff. ad silla.Et aliquid dixi.s̄.in glos.in verbo,ꝛ Andream ꝛc. in versi.ex his determinatur talis questio.

Augusti. ¶ Tu aduertas qꝛ mirabar ꝙ iste doctor tāta allegasset in hac materia : sed omnia verba sua de verbo ad verbū fuerūt Roma. in.l.lege.ff.ad silla.qui allegauit omnia ista : ꝛ ipse Roma.in dicta.l.cum si exhibuissent. faciēs mentionem de hac doctrina Bart.dicit ꝙ de hac materia late dixit in.l.diuus.ff.ad silla.sed errauit , qꝛ voluit dicere in.d.l.lege.ff.ad silla.ꝛ ibi allegat dicta Bart.in.l.si rixa.ff.de sicar. Et vide omnino dicta Bal.in.l.cum rationibus.C.qui accu.ꝛ dicta Bal.in l.i.C.si plu.vna sen.in.ij.col.ꝛ hic potes addere ea que dixi s̄.in glo.in ver.Andream auxiliatorem.in additio.meis,in illa questione que incip.ex his determinatur talis questio. Et adde Moder. in dicta.l.cum si exhibuissent.§.si plures. Et certe ille text.multum facit pro ista questione: sed istam questionē melius probat tex.in.l.perceptione. ff.de his qui deie.vel effu.ꝛ vide Alberi.de rosa.in loco allegato a Ro. in dicta.l.lege. ff. ad silla. qui allegat omnia bona iura que possunt allegari in hac materia.

79 Officialis dicēs se iussu presidis debere aliquem capere ꝙ verum non sit ꝛ propter hūc timorem fuit sibi aliquid datum tenetur de concussione.

80 Carcer regulariter ad custodiā non ad penā est inuentus.

79 **Ange.** ¶ †Tene tamen menti ꝙ si officialis dicat qd iussu presidis debeat aliquem capere qd non erat verū ꝛ propter hunc timorem fuit aliquid sibi datum,tenetur de concussionibus:vt no.glo.in.l.i.ff.de cōcus. ¶ Postq̄ vero reus se presentauerit , vel captus est ponit̄ in carcere : dicamus aliquid de ipsa carceratione ꝛ vinculis ꝛ custodia,quoniam hic congruēter cadit. ¶ Et primo

80 sciendū est ꝙ † carcer regulariter ad custodiā non ad pe-

a nam[a] inuentus est.l.aut damnū.§.solēt.ff.de pe. Sed si punitio delicti non expectat aliam penā a lege vel ab homine

b imponendam : tunc carceratio[b] a lege ordinaria datur ad penā:vt.l.i.in fi.ff.de alea.ꝛ in casu speciali,in.l.nemo.ꝛ ibi Ang.C.de exac.trib.lib.x.ita dicit Sali.in.l.i.C.de cu.reo.

Augusti. ¶ Adde ꝛ intellige predicta ꝙ verum est ꝙ carcer regulariter inuētus est ad custodiam non ad penam.hoc verū quando carcer nō habet in se aliquod aliud accidēs, vt est in casu declarato pulchre per Bar.in.l.i.§.diuus Seuerus.ff.de questi. Et vide Bal.in auf.si captiui,C.de epis.ꝛ cle.ꝛ dicam.i.late in materia.Adde omnino do.Io.an.ꝛ do.Ant.in.c.a nobis.de aposta.extra.Sed omnino ibi vide do.Abb.qui eleganter loquitur:ꝛ vide in.c.quāuis.de pe.lib.vi.do.Catal.in trac. syndi.in.q.cli.qui ponit ꝙ carcer est mala mansio ꝛ ille qui non potest torqueri non poterit etiam incarcerari:que conclusio an sit vera vel falsa ibi vide.

81 Carcerato reperto mortuo, ꝛ non cognito quomodo vel a quo,presumitur contra ipsum officialem vel cōmentariensem qui eum retinebat in carcerem.

81 **Ange.** ¶ †Secundo quero , carceratus reperitur mortuus et ignoratur quomodo vel a quo. Dic ꝙ presumitur contra ipsum officialem vel commentariensem qui eum retinebat in carceribus : qui nisi probent ꝙ non dolo vel eorum culpa sit mortuus tenentur : de quo est glo.singularis in.l.cum res.§.species.ff.de leg.ij.ꝛ est casus ibi,ꝛ in casibus per glo.allega.

Augusti. ¶ Tu aūt in hac materia adde ea que dixit Ang.in.l.si quis ex argētarijs.§.pretor.in fin.ff.de eden. qui dixit ꝙ hodie custodes carcerū adhibent istam cautelam ꝙ eo ipso ꝙ vnus est in carceribus mortuus adhibent medicos qui dicunt mortuū absqꝫ culpa ipsorū,ꝛ morte sua mortuū, ꝛ ita faciunt notariū esse rogatū:ꝛ hoc probat illa prima solutio glo.ibi : ꝛ est tex.in l.fi.ff.de custo.reo.ꝛ ibi Ang.hoc etiā dixit:ꝛ ibi etiam dat aliam cautelam anteq̄ carceratus sit mortuus.

82 Carceratus pro aliquo crimine quod tamen non commiserat si fracto carcere aufugiat , habetur pro cōfesso dictum crimen:ꝛ contra eum tanq̄ si dictum crimen commisisset ꝛ confessus fuisset procedi potest.

82 **Ange.** ¶ †Tertio quid si quis positus fuit in carcere pro aliquo crimine etiā si dictū crimē nō cōmiserit tn̄ si effracto carcere aufugerit habet̄ pro cōfesso dictū crimen ꝛ cōtra eum vt ꝛ tanq̄ dictū crimen cōmisisset ꝛ tanq̄ cōtra confessum dictū crimen procedi potest : vt est tex.ꝛ ibi glo.ꝛ Bar.in.l.in eos.ff.de cust.reo.ꝛ.l.fi.eo.tit.

Augusti. ¶ Tu aūt in hac materia adde ꝙ opus est ꝙ ad hoc vt fuga de carcere inducat illā plenā ꝓbationē propter fractionē carceris ꝙ opus est ꝙ fugiēs fregerit carceres : al's si reperiret hostiū apertū ꝛ negligētia custodis aufugisset illo modo ꝛ illa pena nō dꝫ puniri s̄m qd dixit do.Ang.hic. Ita in terminis voluit Guil.de cu.in.l.succurrit̄.ff.ex q.cau.ma.ꝛ ibi Bal.ꝛ Bal. in.l.admonēdi.ff.de iureiur.ꝛ Ang.in.l.i.ff.de effrac.Et de materia vide pulchra verba Io.an.in tit.de presum.§.ū.℟. violēta.ꝛ vide no.in.c.cū nō ab homine.extra de iu.ꝛ Bal. in.d.l.succurrit̄. dicit ꝙ si sine fractura aufugit , qꝛ inuenit hostiū apertū non habet̄ pro confesso. Si aūt extra muros exiuit,tūc est violator carceris: ꝛ sic tenet̄ pena frangentis carcerē,ꝛ tūc dico ꝙ habebit̄ pro confesso. Idem si fractis cōpedibus exiuit per hostium:vide ibi Bal.post Guil.

83 Delinquens qui non veniret carcerandus sed relaxandus fideiussoribus , si alias aufugit de carcere carcerandus est ꝛ diligenter custodiendus.

a ¶ Nō ad penā. Adde circa hec ꝛ vide Fulgo. in consi.xliij. Ber.

b ¶ De carceratione.

a ¶ Si al's fugit. Adde tu aufugiens de carcere habeat pro ꝯfesso adde et vide Bal. in cõsi. ccc. xx. j. vol. z Alex. in ꝯsi. clviij. in ij. vol. et qualr punians plures cõspirãtes ad frangendũ carceres: vis p. Raph. cu. in cõsi. cv. Ber.

b ¶ Et hoc no. adde tu z vide Jo. de ana. in ꝯsi. j. z ibi Lud. bolo. in addi. Ber.

c ¶ Perpetui carceris. adde z intellige hoc pcedere i clerico nõ sũt in laico effecto de foro ecclesiastico: ita Ro. in si. cxciiij. z adde ꝙ lꝫ dãnatus ad ppetuos carceres fugiat de carcerib⁹ nihilominus seru⁹ pene remanet: ita cõsuluit Raph. ful. i ꝯs. xliiij. B.

d ¶ Officio relaxare. Adde tu z vide Pau. de ca. in cõsi. xliiij. in j. impressis. Ber.

e ¶ Quod alij custodes. adde qꝫ carceratus psumit aufugisse regulariter negligentia custodie. vñ superstes hꝫ psumptionẽ pro se. ita pbat text. in. l. fi. circa medium. z ibi gl. fi. ff. de cu. reo. itẽ adde ꝙ custos carceris nõ est diligẽs si nõ tꝫ duos carceres ad obseruãdũ custodem. tex. est in. d. l. fi. in prin. z ferramẽta pro frangẽdo carcere nõ presumunt posse inferri in carcerẽ nisi ex culpa z negligẽtia custodis casus est not. in. l. carceri. in princ. ff. de cu. reo. de quo late vide per Frã. de are. in ꝯsi. xxxvij.

83 **Ange.** ¶ † Quero notandũ est ꝙ licet quis esset fideiussoribus relaxandus ex aliquo delicto, nec carcerãdus: si tñ alias semel de carceribus aufugit carcerandus est, z diligẽter custodiẽdus: z per hoc amittit beneficiũ. l. j. ff. de cust. reo. cum si. glo. est in. l. lege. ff. ad silla. ex hoc dicit ibi Ludo. ꝙ insurgit intellectus ad glo. que semp allegat in. l. si pecu. ff. de condi. ob cau. circa med. vcꝫ ꝙ vbi quis est de delicto absoluẽdus non est diligẽter custodiendus sicut damnãdus: ita no. in. d. l. si pecuniã. §. pe. ꝙ bene debẽt tenere mẽti cõmentarieses: qꝛ propter hoc multoties excusant: tñ illud est verũ nisi alias talis malefactor aufugerit, vt. d. l. qꝛ cũ semel aufugerit presumit ꝙ semper aufugeret: z ideo perdidit priuilegiũ ꝙ nõ ita arcte cõstringat: facit. l. quid sit fugitiuus. in prin. ff. de edil. edic. qꝫ bene no.

Augusti. ¶ Tu autem in hac materia circa intellectũ illius gl. in. d. l. lege corne. adde qꝫ Ro. ibi dixit ꝙ illa glo. nunꝗ fuit ponderata ab aliquo nisi ab ipso: sed ipse errauit, quia Bal. ibi eam ponderauit licet Bal. in. l. nemo deinceps. in fi. C. de epis. audi. non recordatus fuerit de illa glo. in dicta. l. lege. sed ipse Bald. ibi ponderauit ꝙ de hoc erat tex. in dicta. l. nemo. Nam dicit ꝙ licet quis non esset in carcere detinẽdus, si al's fugit[a] de palatio: tũc si iterum capitur debet incarcerari propter illam primam fugam, z hoc not.[b]

84 Carceratus senex vel debilis non sunt ita diligenter custodiendi sicut iuuenis z robustus.

85 Carcer quotuplex sit.

86 Detentus sub fida custodia an dicatur carceratus.

87 Carcer quadruplex est.

88 Carceri perpetuo iudex ecclesiasticus potest condemnare clericos, nõ autem laicos, licet efficerentur fori ecclesiastici ratione delicti.

84 **Ange.** ¶ † Quinto etiã aduertat custos carceris ꝙ non ita diligẽter est custodiẽdus senex sicut iuuenis, z non ita debilis sicut robustus: vt no. glo. in. l. si vt certo. §. nũc vidẽdum. ff. cõmoda. Et bene notandũ est qualiter intelligatur ꝙ quis diligẽter custodiẽdus sit: quia de hoc habes glo. in. l. j. in fi. ff. de ser. fugi. cuius glo. formã 85 sequi debes tu custos carcerũ. ¶ † Quotuplex aũt sit carcer not. plene Bal. in auf. si captiui. C. de epis. z cler. vbi videas de pluribus carcerũ speciebus. Nam quidam est carcer terminus pene z imponitur de iure canonico pena perpetui carceris[c]. ¶ Scd's carcer est qñ quis detinet pro criminis inuestigatione: vt. l. iij. ff. de exhib. reo. ¶ Tertius est carcer qñ quis tam cõdemnatus est, z detinetur in carcere vt soluat condẽnationẽ vel de eo fiat executio: z est carcer hostiũ, vt in toto tit. de capti. Est z alius latronũ, vt. l. nam 86 z Seruius. in prin. ff. de neg. gest. ¶ † Quero aliquis detinet sub fida custodia an dicat carceratus vel teneri in carcere: ita ꝙ si esset tale delictũ ex quo prohibita esset carceratio ꝙ iudex teneat in syndicatu necne: dic qꝫ non dicit incarceratus: vt est tex. gl. z Bar. in fi. C. de cur. z stat. lib. xij. qꝫ bene no. pro excusatione iudicis qui ponit biruarios circa captũ ne aufugiat: ꝙ tñ non dicitur ipsum carcerasse.

87 **Augusti.** ¶ Tu aũt in hac materia inquantũ dictum est quotuplex sit carcer. Adde Bal. in. l. imperium. ff. de iurisdi. om. iud. in. iiij. col. qui dicit ꝙ quadruplex est carcer, scilicet pene perpetue: z est meri imperij quia morti equiparatur: alleg. Inno. in. c. qualiter. extra de accus. ¶ Secũdus est carcer modice coercionis: exemplũ, quia baiulus non bene facit ambasiatã iudicis z iudex facit eũ poni in cippis. ¶ Tertius est carcer custodie. ¶ Quartus est carcer domesticus. dic vt ibi per eũ, z vide Ang. in. l. j. C. de priua. car. qui dicit ꝙ etiã ille qui detinetur in via z recedere nõ potest dicitur incarceratus: et talis detinẽs illo modo incidit in penã de priuatis carceribus. ¶ Item qui de loco libere z tute recedere non potest dicitur incarceratus, vide ibi. z ibi Bal. in. l. j. C. de confes. in. xi. col. ꝙ ille qui est bene custoditus dicitur incarceratus per. l. qui neqꝫ. ff. de ver. sig. z dixit Ang. in. l. qui in carcerẽ. ff. qꝫ me. cau. ꝙ carceratus est qui de loco ad sui libitũ recedere nõ potest. Quinimo vult ibi ꝙ etiã dicitur carceratus ille cui assignatus est vnus locus amplissimus: vnde si vni nobili assignatur palatiũ totũ a quo non recedat, vel ciuitas tota, ille dicitur incarceratus: z satisfactum est statuto ꝙ accusator ponat in carcerem qui autem dedit fideiussores z iurauit de non recedẽdo, nec in vinculis, nec in custodia est. Et vide do. Catald. in trac. syndic. q. ccxlvij. qui dicit ꝙ maior custodia adhibẽda est illi qui debet condẽnari ꝙ illi qui debet obsolui. z vide ipsum ibi in questi. ccxlviij. z ccxlix. qui dicit ꝙ ille dicitur incarceratus cui locus est assignatus quem exire non potest: z ibi ponit quando quis dicatur esse sub fida z secura custodia: z ibi dicit ꝙ ille dicitur esse sub fida z secura custodia qui est ligatus, z licet aufugiat commentariensis dicitur excusatus. Et qꝫ dixit. s. 88 de carcere ꝙ carcer perpetuũ est meri imperij. † Scias ꝙ lꝫ iudex ecclesiasticus possit condẽnare ad perpetuũ carcerẽ: intelligas hoc esse verum contra clericos non cõtra laicos, etiam quando laici propter crimen efficerentur de foro ecclesiastico: ita dixit Ro. in singul. suis secũdi anni. clxxxiij. qꝫ incip. Tu scis quod de iure ciuili.

89 Confitens delictum an possit poni in carcere ad hoc vt cõsocios manifestet z mandatorem.

89 **Ange.** ¶ † Quero aliquis confitetur delictum an possit poni in carcere solummodo propter hoc vt manifestet consocios z mandatorem: dicit Bar. ꝙ sic: per illum tex. in. l. ij. §. penul. ff. de iure fis. z in ista glos. s. dixi versi. octauo quero an si est tale zc. Unde tu iudex si tu retines eum in carceribus propter hoc vt manifestet mandatorem vel socios, excusaris: z hoc semper facias apparere in actis: al's talis carceratus posset agere actione iniuriarum contra iudicem: vt not. Bar. in. l. si vero pro condemnato. §. j. ff. qui satisd. cogan.

Augusti. ¶ Tu in hac materia adde z intellige predicta vbi sumus in casu ꝙ quis tenetur nominare socios criminis: iuxta not. in. l. fi. C. de accusa. z in. c. j. extra de confess. Et late dixi. s. in hac eadem glo. in illa. q. quero incipit, quero an particeps criminis dicatur ad indicium idoneus testis.

90 Judex tenetur visitare carceratos z facere quod habeant necessaria sibi.

91 Custodibus carcerum existẽtibus duobus, si vnus eorum aufugiat cum carcerato, alius custos non tenetur pro illo carcerato qui aufugit.

92 Carceratus non debet relaxari sine bulletino illius iudicis qui fecit eum incarcerare.

90 **Ange.** ¶ † Et aduertas tu iudex ꝙ obligaris visitare carceratos z facere z curare ꝙ habeãt necessaria sibi: vt. C. de epis. aud. l. iij. z si vides aliquem carceratum sine causa siue sine delicto, ad nullius petitionem potes ex mero officio relaxare[d]: vt not. Barto. in. l. si quis vxori. §. si fugitiuũ. ff. de fur. Et isto casu bene aduertat custos carceris: qꝛ si ipse sine iudicis mandato relaxaret etiã illum qui sine causa positus est in carceribus tenetur, al's tenetur iudex, si minus ꝙ iuste mandauit qꝫ relaxetur: vt not. Bart. in. d. §. si fugitiuũ. z sic dictus custos semper velit de mandato iudicis precipiẽtis sibi ꝙ relaxet apparere in scriptis z cõtra. Etiam tu iudex bene aduertas qualiter mandas aliquem carceratũ relaxari ne postea tu tenearis fisco vel creditori ad interesse: et ita sepe in vrbe practicaui 91 dum essem locum tenẽs senatorum. ¶ † Tene etiam mẽti ꝙ si sunt duo vel plures carcerũ custodes z vnus ex eis aufugiat cum carcerato ꝙ alij custodes[e] aliquo modo nõ tenẽtur pro illo carcerato qui aufugit: vt est tex. in. l. pe. §. j. ff. de cust. reo. Ita etiam dixit Bal. in. l. filio exhe. §. eius qui. ff. de iniu. testa. qꝫ perpetuo not. quia semel habui de facto in ciuitate castelli. Adde qꝫ dicam. j. in glo. in verbo, iudex detineri z decarcerari iussit. Sed aduertas si quis fuit iniuste captus z detẽtus: z aufugit qꝫ non tenetur de fuga: not. Bar. in. l. ius eius. z ibi doc. C. de proba.

Augusti. ¶ Tu his in questio. adde inquãtum dictũ est ꝙ iudex tenetur procurare qꝫ carcerati habeãt sibi necessaria. Adde ꝙ si carceratus nõ habet vnde ali, debet alimentari per eum qui fecit incarcerari eum. glo. in. l. fi. C. de erog. mili. anno. lib. xij. vide Bar. in. l. sanctum. in princ. ff. de rer. diuisio. Et Ange. in. l. minime. C. de appella. z in materia adde Ang. in dicto. §. si fugitiuum. qui confirmat do. Bart. ibi: z Bal. in. l. mulier. ff. de condi. insti. quod si iudex videt aliquem incarceratum sine causa, nec ad alicuius petitionem potest ipsum rela- 92 xare. † Et not. que dixit An. in. l. pleriqꝫ. ff. de in ius vocan. §. si quod. carceratus nõ debet relaxari sine bulletino illius iudicis qui fecit eum incarcerari. Adde que dixit Roma. in singula. suis primi anni. xxviij. quod incepit si dicit statutum quod ille tex. in. l. fina. §. interdum. ff. de custod. reo. est singularis, scilicet quod si vnus carceratus aufugit cum altero custode carceris quod alter non tenetur.

93 Tortura quando possit adhiberi tam cõtra malefactores ꝙ contra testes z pluribus existentibus inculpatis de vno debito, a quo debeat incipere tortura.

Ange.

93 a **Ange.** ¶ †Nunc videamus de tortura nā poſt indicia, capturam, ⁊ carceratione ad torturam[a] deuenitur hic enim congruentius ponitur ꝙ in aliqua glo. huius tractatus: ideo hic de ea aliquid dicam. Premittas primo quando ad torturam poteſt deueniri tam contra malefactores quam contra teſtes quod not. plene Sali. in l. fi. C. de queſtio. ver. iij. quero quando ad queſtiones poſſit deueniri ⁊ quem ordinem debeat tenere iudex: vide plene per Ang. in d. l. fi. Et primo quero quando iudex habet plures inculpatos de vno delicto a quo debet initiū facere de torquēdo Bar. in l. j. in prin. ff. de queſtio. dicit q̄d iudex debet animaduertere a quo melius ſperat ⁊ citius extrahere veritatem ⁊ ab illo in torquēdo faciat initium: ſi autem ſperat ita ab vno ſicuti ab alio tūc initium faciat ab eo qui magis de crimine eſt ſuſpectus. Si autē omnes pariter ſunt ſuſpecti tunc incipiat a magis debili: vt. d. l. j. coniuncta. l. vnius. in prin. eod. ti. ¶ Item ſi eſt pater ⁊ filius a filio in conſpectu patris incipiat qui magis timet in filium quam in ſe: vt l. iſti quidem. ff. q̄d met. cau. ¶ Item ſi eſt maſculus ⁊ femina incipiat a femina quia eſt debilior: vt. l. filio. C. de inoffic. teſta. ⁊ l. deferre. in prin. ff. de iur. fiſ. ita dicit Dy. in ſuo tracta. de queſtio. verſi. quo ordine ſit habenda tor. ⁊c.

Auguſt. ¶ Tu autem adde q̄d Gandi. in tracta. ſuo maleficiorū in rubri. de queſtio. ⁊ tormen. in verſic. nunc videndum eſt quo ordine ſint habenda tormenta dicit q̄d iudex ſagax conſyderabit a quo facilius veritas erui poſſit vt ab illo queſtionē incipiat tanꝙ a timidiore ⁊ a magis ſuſpecto ⁊ a magis debiliori ⁊ non a fortiore per. l. j. §. j. ff. de queſtio. ⁊. d. l. vnius. ⁊ dicit ꝙ cum femina habeat cor momentaneū ⁊ inſtabile. l. deferre. in prin. ff. de iur. fiſci. primo torquēda eſt femina magis ꝙ maſculus. Item filius ꝙ pater. Et certe dum. d. Angel. hic allegauit Dy. in ſuo tracta. de queſtio. errauit ipſe ⁊ alij qui allegant Dyn. feciſſe illum tractatum q2 fuit Gandi. qui fecit illum tractatū de queſtio. ⁊ tormentis quem poſuit in ſuo tracta. malefic. Et de materia iſta vide Ioan. and. in terminis formantem iſtam queſtionem in. c. cum contemplatione. extra de regu. iur. ⁊ Pau. de liaza. in cōmento. c. grauis. extra de depoſito. Adde tamen inquantum dictum eſt ſupra quod poſt indicia deuenitur ad torturam q̄d gloſ. in. c. queſtionē. xv. q. iij. dicit ꝙ licet regulariter ad torturam deueniri non poſſit: niſi precedentibus indicijs: tamē hoc fallit in tribus caſibus ibi enumeratis: vbi ad tormēta peruenitur: nullius indicijs precedentibus. Item fallit in teſte qui in vilis perſona qui poteſt torqueri ſine indicijs Bal. in l. milites. C. de
b queſtio. ⁊ ibi vide alios caſus[b].

94 Iudex non debet ad torturam deuenire niſi in ſubſidium: ⁊ quando aliter veritas non poteſt veriſimiliter haberi.

94 **Ange.** ¶ †Secundo quero ante omnia an liceat iudici deuenire ad torturam quando vult dic ꝙ non ſed in ſubſidium deuenitur vt quando veriſimiliter veritas alias haberi nō poteſt alias autē ſi per aliam viam veritas reperiri poſſet: deueniendum nō eſſet ad torturā vt eſt tex. ⁊ ibi Bart. in l. edictum. ff. de queſtio. Ex quo not. et cautus ſis ꝙ facias in actis apparere ꝙ iudex nō poſſendo
c aliter veritatē[c] habere declarauit deueniendū ad torturā alias autem in ſyndicatu poſſes teneri. Sed aduertas q̄d predicta procedunt in cauſa capitali ⁊ graui. in pecuniaria autem non tantum ꝙ in ſubſidium ad torturā deueniatur: ſed non ita faciliter deuenitur ſicut in criminali: vt. l. etiam liberi. ⁊. l. diuus. ff. de queſtio.

Auguſt. ¶ Tu autē in hac materia adde que dixit Gandi. in tracta. malefic. in rubric. de q̄ſtio. ⁊ tormētis in prin. qui dixit q̄d iudex qui de aliquo q̄ſtionem habere intēdit ante omnia habere debet iuris ⁊ humanitatis rationem ⁊ cōſyderationem hāc videlicet vt nō facile ⁊ repente ad queſtionē proſiliat: ſi aliqua alia via leuior poteſt obiecti criminis veritas inueniri: quantūcunq adſint indicia vel veriſimilia argumēta: alleg. l. diuus. ff. de queſtio. Et ideo dixit Ange. in. l. ſi certus. ff. ad ſilla. quod ſi maleficium eſt liquidatum per probationes veras male facit iudex ponere malefactorem ad torturā ⁊ tenetur in ſyndicatu ⁊ vide Bal. in. l. milites. C. de queſtio. ⁊ Ang. in. l. fi. C. de queſtio. Et hoc dixit Io. and. in terminis in. c. cum in contēplatione. extra de reg. iur. Et. d. Catal. idē dixit in ſuo tracta. ſyndicatus, in q̄ō. cxxij. ⁊ in. q. ccix. ccx. ccxj. Qui ponit q̄d de facili nō eſt deueniendū ad torturā ⁊ q̄d in diebus paſcalibus: an autē in cauſa ciuili poſſit ad torturam procedi: vide canoniſtas in. c. j. extra de depoſi. Et maxime per domi. Anto. de butr. qui dixit ꝙ in cauſa ciuili aliquando ad veritatem eruendam poteſt procedi ad torturā quando ciuilis cauſa habet in ſe annexum delictum. ⁊ vide gloſ. xv. q. vj. in ſumma. a

95 Tortus, an iterum torqueri poſſit.

95 d **Ange.** ¶ †Tertio q̄ro an tortus[d] poſſit iterū torqueri ⁊ repeti in tormētis. Bar. in. l. vnius. §. j. ff. de queſtio. dicit ſi primo fuit ſufficienter tortus: nunquam in tormētis poteſt repeti: niſi ſuperueniāt indicia de nouo vt ibi probat quod no. contra aliquos crudeles iudices qui quotidie torquent ⁊ tormēta repetūt ⁊ de nouo alia indicia non habent: quoniam tenētur in ſyndicatu quia nō poterant illum in tormentis repetere: ⁊ idem tenet Salice. in. l. ij. in. fi. C. de cuſto. ⁊ exhi. re. intantum ꝙ Bald. in. l. decuriones. C. de queſtion. dicit quod illa lex eſt in argu. ꝙ de quacunq tortura ꝙ iudex facit dolo malo ⁊ ſine cauſa ſit b
pena capitis vt etiā ipſe not. in l. j. C. de priua. car. ꝙ bene tu iudex debes conſyderare. ¶ Aduertas tamen ſm Dyn. in ſuo tractatu ver. quid ſi aliquis ⁊c. vbi dicit q̄d aſſeſſores hoc ex conſuetudine non ſeruant. Sed iudicio meo male fa c
ciunt imo continue repetūt in tormētis ſine nouis indicijs quouſq de obiectis criminibus veritatē eruant pro quorū opinione ſaluāda Dy. alleg. in auſ. vt iudic. ſine quo. ſuffra. §. oportet. ⁊ ibi iudices torquebunt fures: niſi prius ⁊c.

Auguſti. ¶ Adde tamen tu ꝙ Bal. in. l. milites. C. de queſtio. dicit ꝙ ſemel tortus nō poteſt iterū torqueri: ⁊ ſi faceret hoc iudex q2 repeteret ⁊ tortus decederet iudex punit acriter. Et hoc dixit do. Catald. in materia ſin. q̄ō. ccvj. ⁊ ſequit Bald. in. d. l. milites. ⁊ dicit d. Catal. in. q. ccxx. ꝙ leuiter tortus poteſt iterum torqueri quantūcunq Bal. in. l. obſeruare. C. quorū appel. non reci. dicit, ꝙ ſemel tortus etiam inſufficienter: nō poteſt torque d
ri ſine nouis indicijs: quā ſententiam non credo verā: quia caret ratione per doctrinam Bar. in. d. l. vnius. q2 Bartol. voluit ꝙ ſi ſufficienter fuit tortus ſecundū indicia nō poſſit iterum torqueri: al's ſic: ⁊ licet Io. an. in. c. cum in contemplatione. in fi. extra de regu. iur. referat ibi opiniones diuerſorum docto. in hac materia, ⁊ nihil affirmet. ⁊ Cy. habuit aliam opi. in. l. fi. C. de queſtio. Tamen ibi dicit Cy. q̄d aſſeſſores qui repetūt tormēta ſine nouis indicijs vel ſine nouis argumentis non habent nec Deum nec leges pre oculis. Mihi autem in hac materia placet ſentētia Gandi. in tractatu maleficiorum ſub rubr. de queſtio. in verſi. an queſtio poſſit repeti. qui dicit ꝙ licet aſſeſſores qui ſunt auidi honoris obſeruent vt repetant queſtionē ſine nouis indicijs: tamen cōmunis opinio doct. eſt quod ſine nouis indicijs non poteſt repeti tortura. Et affirmauit Gan. in. d. tractatu maleficio. ſub rubri. de queſtio. in. j. col. licet ibi dicat ꝙ de conſuetudine multi aſſeſſores hoc non obſeruent. ⁊ dicit Ang. in. l. j. §. ſi quis mortis. ff. ad ſilla. quod ſemel illata tortura caueant iudices ne iterum torqueant. ⁊ dicit Bal. in. c. j. §. iniuria. de pace iura. fir. ſemel tortus bis ⁊ ter ⁊ ſufficienter ſi tamē perſeuerat negādo ⁊ ſuperueniant indicia de nouo poteſt iterum torqueri. Et idem dixit Bald. in. l. j. de confeſſis, in. vij. colum. ꝙ tortus competenter nō poteſt iterum torqueri ſine nouis indicijs.

96 Repeti non debet malefactor in tormentis ſine nouis indicijs: poterit tamen repeti etiam poſt publicationē proceſſus quando ſunt euidentiora primis.

97 Articulos formans ſup maleficio: ⁊ publica voce ⁊ fama ⁊ teſtis deponat ſup maleficio: ac ſubiūgat ſe nihil plus ſcire tū ſuper articulo de fama poterit teſtis repeti ⁊ examinari.

98 Indicia que dicantur noua ad hoc quod quis poſſit in tormentis repeti.

96 **Ange.** ¶ Sed † tu caueas: ⁊ ſine nouis indicijs nō repetas malefactorem in tormentis: vt ſupra e
dixi. Et poteſt etiam in tormētis repeti etiam poſt publicationem proceſſus quando ſunt indicia euidentiora primis: ita dicit[e] eleganter Barto. per illum tex. in. l. vnius. §. j. ff. de queſtio. q̄d not. perpetuo. Quinimo etiā ſi publicatus fuerit proceſſus ⁊ non fuerint teſtes examinati ſuper omnibus articulis non obſtat quin teſtes ſuper articulis ſuper quibus nō fuerunt examinati teſtes poſſint examinari: vt not. Spec. in ti. de notorio crimine. §. fama. verſi. fi. ⁊ hoc voluit Bart. in. l. de minore. §. tormēta. ff. de queſtio. ⁊ hoc probat ſm regulam ⁊ doctrinam doct. Bart. ⁊ aliorum in auſ. qui ſemel. C. de probat. q2 ſuper nouis articulis vel ſup alijs qui non cōprehendūtur in publicatione priorum nō obſtat pu
e blicatio quin teſtes poſſint repeti, vt ibi[e]. ¶ †Et aduertas
97 ꝙ ſi feci articulos ſuper maleficio. Item alios ſuper publica voce ⁊ fama: ⁊ teſtis ſuper maleficio aliq̄d dixit ⁊ ſubiū-

¶ Ad torturā. adde ⁊ vide bal. in q̄ſi. cclxxv. vbi ꝙ triplex eſt tortura. grauis grauior et grauiſſima que cū imponit bene eſſet q̄d adeſſent: q2 aliqñ ita moles ꝙ expirarent torti in tortura.

¶ Alios caſus. adde ⁊ vid̄ Barba. in. cōſil. xxxv.

¶ Aliter habere veritatē. Adde ꝙ et ad torturā deuenit q̄ñ cā ciuilis h3 annexū delictum. ita Alex. i q̄ſ. lxxvij. in. j. vo. ⁊ Barb. in q̄ſ. xxxvij. in. c. ſcribit. in lib. iudicum.

¶ An ⁊ q̄ñ tortus poſſit repeti. q̄d aūt ſi ſit ſufficiēter tortus. iudex tamen, pp̄ter indicia vehemētia ſuſpicetur ꝙ ſit culpabilis an debeat diffinitiue abſoluere. vide Salic. in. l. ea q̄dē. antepe. col. C. de accu. in. l. ſi quis. C. ad le. iul. ma. ⁊ in. l. ſi quis adulter. ff. de adult. Mod. in. l. vnius. §. reus. ff. de q̄ō. vide tū dicta. d. Abb. poſt alios Moder. in ca. j. vij. char. de offi. or. ⁊ vltra p̄dicta adde tu et vide alex. d imo. i q̄ſi. v. in. j. vol. ⁊ Cep. in q̄ſ. lxviij. Rap. cu. in cōſil. cxxxviij. ⁊ Bal. i cōſi. cclxxvj. in. j. volu. ⁊ ibi q̄ ſint noua indicia. Stra.

¶ Repeti vt ibi. Adde ꝙ Bal. in cōſi. cclxxvj. in. j. vo. al's eſt in conſi. clij. inci. in chriſti noīe plura tāgunt: ⁊ q̄d dicit Inn. in. c. cū clamor. de teſti. itelige verum q̄ñ iudex pprio motu ⁊ inq̄ſitio eſt facta ex mero officio: ſecus vbi eēt pſequutor inquiſitionis. Ber.

git se nihil plus scire: tamen super articulo de fama poterit repeti z testis examinari: nō obstāte publicatiōe processus: vt not. Specu. z Joan. an. in titu. de teste. §. nunc videdum. versi. illud autē. z no. Jo. an. z Anto. de but. in. c. fraternita
98 tis. de testi. qđ bene no. q2 vidi de facto Ferrarie. ¶ † Que
a rō que dicantur noua indicia[a] ad hoc vt possit repeti in tormentis. Respondeo esse ea que differunt a precedentibus specie vel substantia. Verbi gratia: prima indicia erant de mala fama rei vel qđ erat inimicus zc. superuenit postea vn[us] testis qui dicit se vidisse reum percutere: vel dicit quod vidit cū gladio euaginato. Talia enim indicia dicūtur noua que a prioribus specie differunt vel substātia sicut dicimus in capitulis nouis: vt. l. per hanc. C. de tempo. appel. z. c. fraternitatis. de testi. quod bene not. ne erres: quia si tu primo habuisti indicium ex fama per aliquos testes licet postea plures habeas pur super fama non dicuntur noua indicia: sed dicitur noua probatio primi indicij: z sic propter nouos testes super fama non posset in tormentis repeti.

Augusti. ¶ Tu autē in hac materia adde inquātum dictū est q propter indicia de nouo superuenientia re[us] potest iterum torqueri. dic hoc verū intelligēdo noua facientia indicia verisimilia contra captū non intelligēdo noua: scz impertinentia z hec sumuntur ex doctrina. d. Anto. in. d. fraternitatis. extra de testi. dū tractat materiam qui dicātur noui vel antiqui articuli: z vide Spe. in titu. de teste. §. satis vtiliter. vers. illud autē. z Hosti. in summa de teste in fi. bene faciūt. d. Ange. in. l. j. in fi. principij. ff. quod quisqz iuris. dum tractat materiam qui dicantur noui casus: z glos. in. c. generali. de elec. lib. vj. in glo. super verbo de nouo. z glo. xviij. q. ij. c. quidā in glo. nouū z vide Anto. de but. in. c. fraternitatis allegantē multa in hac materia qui dicatur nouus vel antiquus articulus ex cui[us] dictis poteris arguere ad hanc materiam que dicantur noua vel antiqua indicia.

99 Delicto existente q pro eo reus ex forma iuris vel statutorū nō possit torqueri: vel fuerit sufficienter tortus z non supersunt indicia an si retineatur in carceribus vt siti vel fame moriatur dicatur tortus.

99 **Ange.** ¶ † Quero quid si est tale delictum pro quo nō potest torqueri ex forma iuris vel statutorum: vel fuit ad sufficientiam tortus z nō supersint indicia: an si retineatur in carcerib[us] vt fame aut siti moriat[ur], dicatur tortus[b] ita qđ si virtute talis sitis confiteat[ur] teneat talis sitis
b cōfessio: dico qđ nō nisi in ea postea rite z recte perseueret. ita dicit elegāter Bar. in. l. j. §. diuus seuerus. ff. de questio. facit. l. iij. §. si quis autem visus. ff. de vi z vi ar. Et sic facit cōtra iudices ignorātes qui non possunt torquere dāt carnes valde salitas ad comedendū malefactori z nō bibere quia tunc dicuntur torquere z teneri debent in syndicatu.

Augusti. ¶ Tu autem in hac materia adde hic que dixerunt Paul. de liaza. z Pet. de anc. in. c. j. extra de depo. Et hic bene faciūt no. per doc. in. l. ij. C. qđ metus causa. z in. l. interpositas. C. de transac. z dicit Bal. in. l. j. C. de his qui ad liber. perue. non pos. q carcer est tormentū z ponere in compedibus. vidde Bar. in. l. j. ff. de cust. re. z ideo recte dixit Bal. per illum tex. in. d. l. j. C. de his qui ad liber. perue non pos. q iudices non possent adhibere ista genera penarum extra. Adde. d. Jo. an. in. c. cū in contemplatione. extra de regu. iur. qui dicit q tormentū fit etiā cū ieiunio: z q ieiunia sint tormēta. vide glos. in cle. j. de here. z ibi vide doc. z ideo recte dicit Jo. an. in. d. c. cū in cōtemplatione. dum corpus habet dolorem illud est tormētū z voluit Bald. in. l. obseruare. C. quorum appel. non re. imo aliqui voluerūt q solus carcer sit tormentum. Sed hoc est falsū q2 carcer tunc est tormentū dū sibi victus denegatur. Ange. in. l. item apud. §. questionem. ff. de iniur. idē dixit in hac principali questione melius Gan. in tracta. maleficiorum sub rub. de questio. z tormen. in versi. dictum est supra q confessio facta zc. in. fi. j. col. Et. d. Catal. in. q. ccvij. z in. q. ccx. in tractatu suo syndicatus: vbi ponit quid etiā tormentum: quid est questio. z Alberi. de rosa. in. iij parte statutorum. q. xxxj. qui ponit de eo qui non dat alicui nec comedere nec bibere vt talis dicatur tortus.

100 Torqueri timens contra ius appellet: quoniam appellatione pendente: si aliqua confessio emanauerit: erit ipso iure nulla.

100 **Ange.** ¶ † Aduertas tamē eleganter q si captus timet torqueri contra ius: consiliū est quod appellet: quoniam appellatione pendente etiam si aliqua
c confessio emanauerit: talis confessio est ipso iure nulla[c]: vt arg. l. j. ff. nil no. appella. pen. nec in hoc articulo opus est vt iudex appellationis superior inhibeat: q2 periculosum esset ita dicit Bal. in. l. j. C. cōmina. vel epi. quod not.

Augusti. ¶ Tu autē in hac materia adde Bal. per illū tex. in. l. si quis prouocatione. C. de appel. qui dixit q licet ante factum non possit appellari: sed post factū. tamē vbi factū est irreparabile ante factū tenet appel. Et exēplū ponit. Et ideo dicit q vbi de intētione aliqua iudicis cōprehēdit[ur] aliquo modo q vult aliquē torquere vel q2 cōminatus: tūc ante tormenta possit appellari: q2 post factū illud irrecuperabile est: nō nimirum ergo si nō teneret talis confessio appellatione pendente.

101 Tortus fuit vnus contra quem vere erant indicia sufficientia: non tamen apparebant in actis nec erant nata iudici: postea superuenerunt indicia vera ad notitiam iudicis que in actis apparēt dicta tortura non iustificabitur ex indicijs postea notis iudici.

101 **Ange.** ¶ † Quinto quero iudex torsit vnū z in veritate indicia erāt sufficiētia cōtra eū nō tamē apparebat in actis nec erāt nota iudici post torturā indicia superuenerūt z vera: z in notitiā iudicis deuenerūt z in actis apparet: an dicta tortura iustificet[ur] ex indicijs postea notis iudici. dic qđ nō: vt no. Bar. in. l. maritus. in prin. fm glos. ff. de qō. z non est mirū q2 sic etiā est in ciuili: vt not. Bart. in. l. hoc autē. §. j. ff. ex qui. cau. in poss. ea. z in. l. multū. ff. de cōdi. z demonst. qđ no. ne in syndicatu postea tenearis qđ anteq̄ torqueas facias indicia prius apparere in actis.

Augusti. ¶ Tu adde qđ istā eandē cōclusionem approbauit Bal. in. l. ea quidē. C. de accus. Sed in proprijs terminis Bal. in. l. fi. C. de accu. formauit istam qōnē z multū extollit illā gl. in. l. maritus. ff. de qō. fm secūdā lect. z ibi dicit q indicia superuenientia nō iustificāt torturā: z alleg. rationē q2 dicit q ordo iuris est peruersus. z sic Bal. ibi tenet q est de ordine essentiali. z ita consuluit
d Roma. in consil. suo. clxvij.[d]

102 Torqueri que persone possint z que non.

102 **Ange.** ¶ † Sexto quero q̄ psone possint torqueri. dic q regul[ar]r oēs: z sic regl'a est affirmatiua nisi expsse reperiant[ur] phibite: z sic siue liberti, siue serui, siue mares, siue femine. siue paterfa. siue filiusfa. vt. l. vnius. §. j. z. l. labeo. ff. de qō. Sed excipiunt[ur] minores. xiiij. an q2 debēt ferula cedi: vt. l. j. §. impube. ff. ad sil. Itē in dignitate constitutus vt decurio z eius filij. Itē maior magistrat[us] durante
e officio. Itē doctor. Itē clericus[e] in sacris z istorū filij. Sed milites nostri tpis cū nō sint milites pprie poterūt torqueri: vt no. Cy. in. l. iij. C. ad leg. iul. maiesta. z in. l. milites. z ibi Ang. ff. de qō. z no. Dy. in suo tracta. de qō. in ver. q̄ psone possint torqueri. Et etiā circa fi. predicti tract. in ver. modo dictū est supra qn̄ zc. Item decrepitus nō torquet[ur]: vt. l. iij. §. ignoscit[ur]. ad silla. Aduertas tñ q in certis delictis etiā pdicti exceptuati: vt magistratus doctor z siles. torquet[ur] vt in crimine lese maiestatis: vt. l. de minore. in pnc. z. l. libero. §. j. de questio. de re milita. l. proditores. z in crimine heresis: vt no. gl. in. l. iij. C. ad. l. iul. maie. Item mulier pregnans dū est grauida non torquet[ur]: vt. l. pregnātis. ff. de pen. ex quo Bal. in. l. decur. C. de questio. dicit no. q si potestas huius ciuitatis torqueat aliquē de priorib[us] siue de ancianis q sunt loco curionum puniet[ur] pena capitis excepto in crimine lese maiestatis z proditionis populi. l. fallaciter. C. de aboli.

Augusti. ¶ Tu autē in hac materia adde z vide Jo. an. in. c. cū in cōtēplatione. extra de regu. iur. qui late vltra doc. examinat istā materiā q̄ persone possunt torqueri: z qn̄ milites z senes z iuuenes z minores possunt torqueri z in qbus casibus. Itē qn̄ serui siue liberi, siue statu liberi. Itē qn̄ clericus siue intelligamus de clerico, siue de presbytero. Itē qd si iste psone examinant[ur] ppter se, siue ppter aliū. s. in testē quādo z qn̄o possunt torqueri. z ibi late loquit[ur] Jo. an. referēs dicta antiquoz. Et de clerico de presbytero. adde dicta Bal. in. l. psbyteri. C. de epi. z cle. z ibi per alios moder. Et de materia vide per Gan. in tract. malefi. de qō. z tormē. in rub. in ver. q̄ psone possunt torqueri. vbi multa alleg. in hac materia z bonos text. z per Bar. in. l. ex libero. ff. de quest. z ibi late z p Gand. in. d. tracta. in ver. an testes possint torqueri. z in versi. pulchra q̄stio. dictū est supra z ibi ponit qd de militib[us] nr̄i tpis z qd de aduocatis: z p Jo. an. in. c. j. extra de depo. vbi ponit qd de clericis z ibi p doc. z an cōsiliarij ciuitatū nr̄i tpis possunt torqueri: vide Gandi. in loco. s. alleg. in versi. s. dictū est: decuriones non posse torqueri. qui dicit q cū isti decurionibus equiparent[ur] z decuriones nō possint torqueri. igit[ur] zc. s3 dicit qđ de generali

---

a ¶ Que dicātur noua idicia. adde ēt tu z vide. d. Alex. de imol. in cōsi. clxxxiij. col. fi. in pn. l. ij. vol.

b ¶ Dicatur tortus. Adde tu qđ dicat[ur] tormētum et vide p Alexā. de Imo. in cōsi. xlvj. in. ij. volu.

c ¶ Ipso iure nulla. Adde tu z vide Alex. in cōsi. cxliij. in. ij. volu. Ber.

d ¶ Consil. clxvij. adde tu etiā Pe. de ancha. in ɔsi. xxiij. z Alexā. in cōsi. liij. in. iij. vo. Ber.

e ¶ Clericus in sacris. Adde q si cleric[us] q ex causa torqueri pōt fuit tortus sup diffinatione vni[us] delicti z cōfiteat[ur] de alio vbi non essent indicia talis ɔfessio valet. ita Car. l ɔsi. xlv. z ponit etiā Jo. ana. in ɔsi. Ber.

generali cõsuetudine contrarium obseruat̃. ⁊ ita vidit Bononie obseruari ⁊ consuli per sapientes ⁊ obseruari autoritate cõsuetudinis que cõsuetudo pro lege obseruat̃. Adde tamen que dixit Roma. in singu. primi anni. ccclxxj. q̃ incipit, milites, doctores, decuriones ⁊c. ꝙ non valet consuetudo in cõtrarium vt prefate persone possint torqueri. Et hoc dicit Bart. in. l. omnes. C. de decu. lib. x. qui loquitur de mi-

a litibus. Sali. vero in. l. j. C. de iur. ⁊ fac. ign. dicit ꝙ milites[a] nostri temporis non possunt torqueri. ⁊ Guil. de cu. quẽ vidi in fonte in. l. penul. ff. ex quibus cau. ma. ⁊ approbãt Modern. in. l. centurio. ff. de vulga. ⁊ pupil. Sed ego in tractatu meo allegationum quem nuperrime facio damno opinionem istam ⁊ teneo ꝙ milites nostri tẽporis possunt torqueri ⁊ ꝙ non gaudent priuilegijs militaribus.

103 Tortura seu questio quo moderamine sit habenda.

103 **Ange.** ¶ †Septimo quero cũ quo moderamine sit †habenda q̃. respõdeo moderate, vt. l. de minore. §. tormẽta. ff. de questio. ⁊ hoc totum residet in pectore boni iudicis qui cõsyderabit cuius fortitudinis sit torquen-

b dus: cuius etatis valitudinis ⁊ s̃m qualitatẽ psone[b] ⁊ delictorum: nec a grauioribus nec a leuioribus tormẽtis initiũ faciet. facit. l. iij. §. fi. ff. de re mili. ⁊. ff. ad sil. l. si quis in graui. in prin. ⁊ in. l. j. §. impubes. eo. ti. ⁊ sic vt innocẽtie vel supplicio eum conseruet indẽnem: vt. l. q̃onis modus. ff. de q̃. ita dicit Hy. in suo tract. versi. qualr̃ inquisitio fieri debeat ⁊c.

Augusti. ¶ Tu in hac materia dic vt sepe dixi in †isto tractatu ꝙ supportatiõe iste tractatus q̃onis appropriat̃ Hy. fuit Gand. in tracta. malefi. qui fecit rubri. de q̃onibus ⁊ tormẽtis. Quinimo dixit Gand. in. d. tracta. in prin. in versi. quinto not. ꝙ iudices hoc tẽperamentũ teneant vt tormenta non sumãt immẽsa de aliquo nec inquãtũ accusator postulauerit: sed prout moderate rationis tẽperamenta desyderant adeo ꝙ totus sanus vel saluus innocẽtie vel supplicio cõseruetur: ita dixit Jo. an. in. c. cũ in contẽplatione. extra de reg. iur. per tex. in. l. q̃onis modum. ff. de q̃. ⁊ Adde Bal. in. l. j. C. de cõfes. in. vj. col. q dicit ꝙ quo moderamine sit habẽda q̃stio hoc relinquit̃ arbitrio iudicis ibi vide: sꝫ intelligo dictũ arbitriũ sc̃dm virũ discretum nõ indiscretum per ea que habẽtur in. l. j. ff. de leg. ij.

140 Torto moriente in tormentis, an iudex puniatur.

140

c **Ange.** ¶ †Octauo quero quid si tortus[c] morit̃ in †tormẽtis an iudex teneat̃. videt̃ dictũ Bar. ꝙ sic in. l. lege cornelia. ff. de sicar. vbi dicit ꝙ si rectores torquent reum vel testem ita ꝙ ex hoc moriatur ꝙ tenent̃. l. cornelia. de sicar. per illã legem. ad idem facit. l. aut damnũ. §. j. ff. de penis. Sed Bartol. in. l. questionis. ff. de questio. ⁊ Cy. Bal. a Sali. in. l. gracchus. C. ad le. iul. de adul. tenẽt cõtrarium. ⁊ idem tenet Angel. in. l. iij. C. de adulter. q̃ tamẽ Cy. Angel. ⁊ Salice. intelligunt verum dũmodo indicia precedant ⁊ in actis de indicijs appareat tunc cum iudex fecerit ex permissu legis: quia ad torturam licite peruenit licet ille moriatur non debet teneri: vt. l. sed an vltro. in princip. ff. de nego. gest. ⁊ hoc etiam intelligunt verũ: dũmodo iudex nõ fuerit egressus terminos torture: de quo per Cyn. in. d. l. ij. ⁊ per Bal. in. d. l. gracchus. In dubio autẽ nõ sumitur quod fuerit egressus imo q̃ suum officiũ temperate gesserit: vt. l. herẽnius. §. caia. ff. de euict. Unde alleganti q̃ iniuste torsit incumbit onus probandi s̃m Angel. q̃ est not. dignum: nõ obstat dictũ Bar. in. d. l. lege. quia imo facit pro ista parte si bene consyderetur: quia dixit reum torsit cõtra iustitiã ⁊c. ⁊ sine indicijs: ⁊ sic excessit formã ⁊ modum torquendi: alias sentit si fecisset s̃m iustitiam ꝙ non teneretur. Et de materia per Florianũ in. l. qui occidit. ff. ad leg. aquil.

Augusti. ¶ Tu de hac materia adde dicta Ga†sparis de Cald. in ca. j. extra de deposi. Sed in hac materia reperi vnum pulchrũ cõsiliũ dñi Zilioli de Cauitel. qui consuluit. pone q̃ iudex excessit modum in torquendo reum excessiue vel in casu non permisso: vt quia forte non erant indicia legitima: vel fuerũt purgata p alias probationes, vel quia nõ erat de casibus: de quibus posset torqueri de iure an teneatur directa. l. cornelia de fica. ⁊ sic debeat decapitari. Nam videt̃ ꝙ sic cũ iudex nõ possit pretendere se ignorare iura quorũ asseruit se fore peritum cum electioni de se: vt de perito facte cõsenserit. l. ij. ⁊ ibi no. ff. q̃ quisqꝫ iur. Nam licet ignorare iura sit lata culpa: q: potest consulere peritiorem: vt. ff. de infa. l. liberorum. in fi. ⁊ ita dicit ibi glos. in. l. ex maleficijs. §. si iudex. ff. de actio. ⁊ oblig. ⁊ probatur per tex. insti. ad le. aquil. §. preterea. ver. imperitiã. et. ff. de regu. iur. l. imperitiam. tamen hoc verũ in personis que non sunt astricte scire iura vbi in penalibus lata culpa non equiparatur dolo: ⁊ ita intelligit̃. d. l. imperitiam. cum a similibus. Sed in iudice qui se asserit iurisperitum ignorareius est adeo lata culpa ꝙ dolus in eo presumitur cũ iuris ignorantia nõ presumit̃, sed verius scientia iuris. Et isto casu lata culpa equiparat̃ dolo. l. ij. cum gloss. ff. q̃ quisqꝫ iur. Et pro hoc videtur ꝙ iudex debeat decapitari tanꝙ dolose occiderit illum in tormẽtis. ⁊ ita videtur tenere Sali. sed certe est error: quia s̃m dictum dñi Zilioli isto casu lata culpa equiparatur dolo, sed nõ dolo vero, sed presumpto. Itẽ equiparat̃ dolo tacito ⁊ nõ expresso. ⁊ ita debet intelligi tex. ⁊ gl. in. d. l. ex maleficijs. ⁊ gl. in. l. fi. C. de pe. iudi. q male iud. Et idem in medico qui per imperitiam aliquem debilitauit vel occiderit: vt dicit gl. in. d. l. ij. quod quisqꝫ iur. ⁊ tex. in. d. §. preterea. instit. ad leg. aquil. ⁊ ideo errauit Sali. dum voluit talem puniri directa. l. aquilia. sed nõ est verum quia in penis corporalibus infligendis lata culpa nõ equiparatur dolo. Sed eum dico teneri vtili Cornelia vt extra ordinẽ iudicis arbitrio puniatur. ⁊ ita dicit Bar. in. l. vlti. ff. de adul. in. q. de occiso bannito probat̃ in. l. lex iulia. §. fi. ff. ad le. iuliã repetun. lex enim Cornelia directa requirit verum dolum: vtilis autem requirit fictum seu presumptum q̃ insurgit ex lata culpa cõmissa per illum qui est astrictus scire iura vt in iudice ⁊ medico. Et licet quando iudex ledit partẽ ciuiliter per imprudentiam nõ teneatur ad meram penã fisco applicandam: sed tantũ ad satisfactionẽ damnorum ⁊ expensarũ seu interesse partis lese: vt dicit Barto. in. l. fi. in fi. de var. ⁊ extraordi. cogni. ⁊ in disputatione sua, que incipit a sententia iudicis qui male iudicauit ⁊c. tamẽ quãdo iudex per imprudentiam ledit in corpus aliquem. s. torquendo, vel eum aliter debilitãdo, vel occidi faciendo in publico arengo. iste iudex tenetur extra ordinem vtili. l. Cornelia: vt supradixi. ⁊ ita cõsuluit dñs Ziliolus in ciuitate Mantue qui dixit q̃ nisi dolus expressus probet̃ in iudice. s. q̃ vel odio vel gratia alterius puta inimici passi vel corruptus pecunia illum lederet in corpus non teneat̃ directa. l. Cornelia. s. pena corporali quin potius dici debet ipsum iudicem fuisse in culpa lata ꝙ in dolo vero ⁊ expresso: quia saltẽ pretextu officij sibi commisit id fecit: ⁊ per consequens non pretextu homicidij cõmittendi: nam ad excludendum verũ dolum ⁊ expressum ⁊ penã que pro tali dolo imponẽda venit sufficit q̃ aliquo colore iusto vel pretextu id factum sit: licet facere iure non debuerit: vt. l. gracchus. C. de adul. vbi casus. Item sufficit eũ fuisse motũ aliquibus rationibus siue iustis siue iniustis: q: per hec caliditas excludit̃: licet vera culpa cõcludat̃ que ex quasi maleficio peruenit nõ ex maleficio: vt dicit gl. in. d. l. ex maleficijs. §. si iudex. ⁊. d. l. fi. ff. de var. ⁊ extraordi. cog. ⁊ pro hoc tex. in. l. igitur. §. potest. ff. de liber. cau. ⁊ glo. in. l. j. ff. de abige. ⁊ in. l. plagiarij. C. de plagia. ⁊ in. l. j. C. vbi causa status. ⁊ ibi Bal. ⁊ p Bar. in. d. l. fi. ff. de adulte. ⁊ in corporalibus lata culpa nõ equiparat̃ dolo. s. vero ⁊ expresso: vt. l. in lege. in princ. vbi Bar. ff. de fica. Et hanc opi. dicit ipse dñs Ziliolus tenere Joco. de arena in addi. in. d. l. gracchus. ⁊ Guido. de suza. tamen dicebat iudicem hm̃oi debere caute protestari se errasse in iure ⁊ suũ errorẽ iuris allegare ⁊ protestari: ꝙ si alias similis reus sibi occurreret eum taliter nõ torqueret. arg. l. si adulterium cũ incestu. §. idẽ polioni. ff. de adul. ⁊ dicebat eum extra ordinẽ puniẽdum in corpus punien dum. ⁊ ita ipse dñs Ziliolus de facto consuluit in ciuitate Mantue pro dño Bidia de Fauentia ibi iudice qui tantũ torqueri fecerat vnũ reum modũ debitũ excedendo q̃ mortuus fuerat: ⁊ in syndicatu cõtra iudicẽ pcedebat̃. ⁊ no. etiã pro medico cuius lata culpa perit infirmus: pro quo instit. ad leg. aquil. §. preterea. versi. imperitia. ⁊. l. illicitas. §. sicuti medico. ff. de offi. psi. ⁊ gl. in. l. ij. ff. ꝙ quisqꝫ iuris. ¶ Sed in hac materia adde Gandi. in tracta. maleficio. sub rubri. de questionib⁹ ⁊ tormen. in illa questione que cõfessio dicat̃ facta formidine tormẽto⁊ in versi. sed quid si iudex. in tormentis adeo modum excedit ꝙ tortus ibi defecit vel membrum debilitauit, qui latissime disputauit istã q̃onem arguendo pro ⁊ cõtra. ⁊ refert Guido. de suza. dixisse ꝙ vbi iudex modum excedit torquendo statim ꝙ modũ excedat tenet̃: quia fingitur nõ iudex: sed est priuatus sicut tutor male administrando fingitur nõ tutor ⁊ tenetur tanꝙ quilibet. l. tutor. ff. de suspec. tut. cum simi. Ipse vero Gandi. dicit, ꝙ si dolo fecit tenetur: si vero aliam culpã cõmiserit nõ tenetur: dic vt ibi. Adde dñm Ang. notabiliter loquentẽ in. l. iuliam. ff. ad legẽ iuliã de vi publica. Adde do. Catal. in tracta. syndica. q. clxiiij. vbi approbat in hac materia dicta Bart. in. l. questionis. ff. de questio. ⁊ Cy. in. l. gracchus. C. de adul. ⁊ idem do. Catald. q. ccv. ⁊. ccvj. dicit, ꝙ si aliquis in tortura repe-

¶ a milites. ⁊ q̃ milites nr̃i tẽporis non gaudeant priuilegio antiquorũ. tenet Frãcis. de are. in cõsil. xij. sed Jmũ q̃ imo gaudeãt tenet Ro. in cõsi. ccccvj. ⁊ ꝙ aduocatus nec miles pñt torq̃ri cõsuluit Fulgo. cõsi. clxxiij. qui alleg. Cyn. ⁊ Albe. ita tenere in. d. l. milites. Jmũ tamen tenet F. e. in. cõsi. xl. ⁊ ibi ꝙ de consuetudine decuriones ⁊ cõsiliarij ciuitatis pñt torqueari alleg. Gand. p Ange. s. alleg. ⁊ Odof. in tract. de q̃. in fin. q dicit q̃ ita vidit cõsuli ⁊ seruari. Albe. de rosa. in. l. diuo marco. in fin. de q̃. ⁊ ibi etiã Sali. qui dicit ꝙ non seruatur priuilegiũ quo ad torturã ꝙ cõsiliarij non torqueãt. ⁊ dicit ꝙ ita est generalis cõsuetudo: ⁊ ita seruãda nisi esset specialis cõtraria in loco vt est Florentie: vt dicit Bald. in. l. nihil. de q̃stio. et ibi late. Ber.

b ¶ Qualitatẽ psone. Adde tu ⁊ vid. alex. de imo. in consi. clxxv. in fi. in. ij. vol. Ber.

c ¶ Si tortus. ad de ⁊ vide Bal. i cõsil. ccccxxxvj. in iiij. vol. incip. factum sic pponit̃ vbi q̃ si in casu etiã a iure pmisso iudex dolose torquet q̃ tenet̃ pena. l. cornelie. de fica. l. lege. §. fi. ff. ad. l. iul. pec. aut rigidex ñ dolose torq̃t ⁊ tũc te net̃ miori pẽa. l. respiciẽdũ. §. q̃ linquũt. ff. de pe. aut nec dolo nec culpa torquet ⁊ facit sicut qlibet diligens ⁊ tunc nullo modo tenetur. Si vero iure prohibẽte vel nõ permisso ponit iudex aliquẽ ad torturam punitur. l. cornelia. de fica. ita Jac.

de are. in tracta. de questio. ꝛ vide Frã. de are. in cõsi. lxxx. Ber.

titur: ꝛ ibi moriatur assessor tenetur tanq̃ homicida.

105 Trepidatio balbuties ꝛ variatio in actis redacta: etiã sine illis indicijs: an sint sufficientia indicia ad torturam.

105 **Ange.** ¶ †Nono quero quid si alia indicia nõ sunt: iudex tamẽ interrogat ꝛ ipse trepidat balbutiat ꝛ variat: tũc iudex faciat ista ĩ actis scribere: ꝛ hec sunt sufficientia indicia sine alijs indicijs ad torturam. ita dicit Inno. in c. qm̃. de pba. ꝛ Bar. in. l. de minore. §. tormẽta. vers. plurimũ. ff. de q̃ŏ. Ex quo pulchrã ꝛ salubrẽ capias cautelã q̃ qñ precedẽtibus indicijs torques aliquẽ ꝛ vno sero dicit vnũ alio vero sero dicit aliud variãdo[a]: tũc nõ parcas calamo: imo oĩa que dicit ꝛ istas varietates facias scribi in act. tũc secure ꝛ sepe ꝛ sepius etiã alijs indicijs nõ superuenientibus potes eũ in torturã repetere. ita dicit Bar. in. d. §. tormẽta. in prin. q̃ŏ bene no. qꝛ hoc practicando multoties fecit mihi honorem ꝛ maxime in vrbe dum ibi assidebam.

a ¶ Variando. et a quod mendaciũ sit sufficiẽs indiciuz ad torturã.* vide Roma. ꝯsi. viij. Ber.

Augusti. ¶ Tu autẽ adde ꝛ intellige p̃dicta nisi torqueres reũ iniuste sine indicijs: ꝛ ipse tũc variaret ꝛ vacillaret: qꝛ vno sero diceret vnum alio sero diceret aliud in tortura: qꝛ oẽs ille cõfessiones ꝛ vacillationes facte illo modo in tortura: etiã si essent millies ratificate nõ valerẽt: vt. s. in hac eadẽ gl. in ver. aduertas tamẽ si indicia nõ precedãt ꝛ inquisitio formet: licet reus fuerit ꝯfessus in tormẽtis ꝛ in q̃ŏne quã tetigit do. Ang. hic. Adde Bar. in. l. fin. ff. de q̃ŏ. in fi. j. col. qui dicit ex voce ꝛ trepidatione ꝛ incõstantia poterit iudex habere indiciũ vel p̃sumptionem cõtra aliquẽ: ꝛ vbi inuenit illũ in mendacio hoc est sufficiẽs indiciũ. Sola aũt trepidatio vel mutatio coloris vultus nõ sufficeret: vt vr̃ velle Bal. in. l. presbyteri. in prin. C. de epis. ꝛ cle. nisi cõcurrerent alia que arbitrio iudicis relinquuntur: vt dicit ibi Bal. ꝛ certe est sñia Barto. in. d. l. fi. vbi videtur velle q̃ copulatiue illa concurrant: dum dicit ex voce ꝛ trepidatione ꝛ inconstantia.

106 Inculpatio quam facit socius criminis: an sit sufficiens indicium ad torturam.

106 **Ange.** ¶ †Decimo quero an inculpatio q̃ facit socius criminis sit sufficiens indicium vt quis possit torqueri dic q̃ in casibus in q̃bus quis potest interrogari de socijs q̃ŏ est in sex casibus not. in. l. fi. C. de accusa. q̃ talis inculpatio est sufficiens[b] ad ponendum inculpatũ ad torturam: vt. l. edictum. ꝛ. l. j. §. eum qui latrones. ff. de q̃stio. ita dicit Dy. in suo tracta. versi. sed nunquid propter talem presumptionem ꝛc. al's secus. facit q̃ŏ supradixi in ista glos. versi. octauo an si contra talem delictum ꝛc.

b ¶ Sufficiens. b Adde tu ꝛ vide Alexã. in consil. lxxxviij. in. iij. volumi. Ber.

Augusti. ¶ Adde q̃ miror q̃ iste doctor in isto articulo tam arduo ꝛ quotidiano ꝛ vbi tracatur de torquendo hoĩes ita incaute locutus est. primo qꝛ vt sepe dixi ille nõ est tractatus Dy. s; Gandi. in loco. s. allega. Sed siue sit Dy. siue Gandi. hodie assessores cõiter videntur obseruare doctrinam Bar. in hac materia quam posuit in. l. repeti. §. j. ff. de questio. Et materia est amplissima quã late posui. s. in addi. meis, in hac eadem glo. in ver. qui incipit, quero an particeps criminis. ꝛ ibi iste autor posuit latius in materia: sed non fuit recordatus hic.

107 Hospiti, existenti in hospitio aliquid reperitur subtractum ꝛ ignoratur a quo nec aliqua suspicio vel indicium est contra familiam hospitis: an iudex ex suo officio sine alijs indicijs potest torquere familiam hospitis.

107 **Ange.** ¶ Undecimo quero alicui hospitãti in aliquo hospitio aliq̃d reperit̃ subtractũ ꝛ ignorat̃ a quo: nec aliqua suspicio vel indiciũ est cõtra familiam hospitis: an ex suo officio iudex sine alijs indicijs põt torq̃re familiam hospitis ꝛ alios qui erãt in domo. dic q̃ sic. ita dicit Bar. q̃ŏ semel practicauit in. l. j. in fi. ff. si fa. fur. fe. dic.

c ¶ Q̃ŏ sic. Adde tu vltra ea q̃ ponit do. Alex. ꝛ vide Alex. de imo. in cõsil. cxxvij. in. iij. vo. ꝛ ibi q̃ŏ sola confessio sufficit ad condẽnandum etiã si processus est in ordinatus. ꝛ idẽ voluit Abb. in ꝯsi. xxv. ꝛ qñ ꝯfessio dicat̃ facta metu tormentoꝝ: ꝛ si notari⁹ scripsit sponte cõfessus. vide Pau. de ca. in cõsi. cclxxxiij. ꝛ Alex. de imol. in cõsi. clxxvij. in ij. volu. ꝛ in cõsi. ij. in. iij. volu.

Augusti. ¶ Tu adde q̃ iste doctor errauit: quia Barto. ibi nihil dixit de hoc: sed voluit allegare Bar. in. l. j. ff. fur. aduer. nau. cau. ꝛ stabu. ꝛ etiam si tu consideras verba Bar. ibi Bar. nihil dicit de hoc. Sed Barto. dicit q̃ŏ practicauit semel q̃ familia potest torqueri ad deponẽdum q̃d erat in illa valisia. ꝛ Spe. videt̃ aliter dixisse in ti. de fur. §. j. versi. pone. sed posito q̃ŏ Bar. hoc diceret. Ego autem ita indistincte nõ torquerem familiã hospitis: sed haberẽ recursum ad dicta Spec. in. d. versi. per totã illam col. cõiecturando si hospes est bone fame vel male: vt ibi dicit Spe. si peregrinus est pauper vel diues ꝛ alie presumptiones: de quib⁹ etiã p̃ Bar. in. d. l. j. ff. fur. aduer. nau. cau. sta. dicit tamẽ Bal. in. l. j. C. loca. q̃ŏ generaliter est presumptio contra hospites qui sunt homines male conditionis ꝛ rapaces: istud dictum Bal. habet locum quãdo dubitatur: an hospes sit male vite ꝛ cõditiõis vel bone vite. Sed si est bone fame ꝛ cõstat vt in hac ciuitate Ferrarie habem⁹ hospitem Angeli qui fidelis est ꝛ bone fame non h; locum doctrina Bal. s. alleg. qꝛ vera p̃batio excludit presumptionem. l. j. C. de probat. l. nõ est verisimile. ff. q̃ŏ me. cau. ꝛ ita vr̃ esse de mente Pet. de ancha. in cõsi. suo. cclxxxviij. qui multum eleganter loquitur. dicit tamen dñs Cataldi. in tracta. synd. in. q. cclxxiij. q̃ cũ res dat̃ in custodiã alicui: ꝛ illa res est derobata talis custos põt torq̃ri ꝛ multa alleg. ibi vide.

108 Tortura non debet adhiberi pro maleficio prius q̃ constet curie maleficium fuisse cõmissum.

108 **Ange.** ¶ †Duodecimo tu iudex sis bene cautus ne aliquẽ ad torturam pro maleficio ponas prius q̃ cõstet curie tue id maleficiũ fuisse cõmissum: l; ignoret q̃s illud cõmiserit: vt. l. j. §. illud. ꝛ ibi Bar. ff. ad sill. vnde si furtũ dicit̃ factũ facias in bastardello tuo per diligẽtem inquisitionẽ querelam ꝛ testes ꝛ missionẽ tui officialis vbi furtum cõmissum est describi ꝛ ponere per tuum notarium. Et sic de homicidio q̃ mittas officialẽ ad videndũ mortuũ ꝛ vulneratũ ꝛ vulnera describi: ꝛ hoc redigas pri⁹ in actis: al's autẽ nisi facta tali diligentia si aliquẽ torqueres pro dicto maleficio posses in syndicatu teneri: vt no. Bar. in. d. §. illud. facit q̃ŏ idem not. in simili in. l. hec autem. §. j. ff. ex qui. cau. in pos. ea. ꝛ. l. multum. de condi. ꝛ demon.

Augusti. ¶ Tu autẽ in hac mareria adde quod Bart. hoc nõ dixit in. d. l. j. §. itẽ illud. ff. ad sil. quẽ voluit allegare iste doctor ꝛ ibi nihil dicit de tortura magis q̃ de p̃cessu. Sed dico q̃ imo iudex nõ d; p̃cedere q̃ŏ fortius est ad inquisitionẽ specialẽ nisi primo cõstet de delicto. ꝛ ita dicit Barto. in. l. fi. ff. de q̃ŏ. in prin. Si autẽ aliq̃s sponte cõfiteret̃ delictũ: puta occidisse Titiũ: ꝛ postea cõstaret Titiũ fuisse occisum per famã vel hoĩem ꝛ p̃iecisse in mari: an sufficiat hoc modo cõstare de delicto dicã infra in glos. in verbo, ꝛ vestẽ celestem abstulit. in vers. q̃d si aliq̃s confitetur se plura furta cõmisisse. dicã. j. in proxi. col. ꝛ seq. omnino vide. ꝛ vide Ro. in. d. §. itẽ illud. in. l. j. ff. ad silla. qui videtur velle q̃ si non sit oppositũ: ꝛ postea cõstaret de delicto in processu sufficeret. Limita tamẽ p̃dicta f̃m Bal. in. l. inde neratius. ff. ad le. aquil. in. §. fi. ꝛ voluit Bart. in. d. §. itẽ illud. Adde tamẽ q̃ŏ Bal. in. l. iij. §. eiusdẽ. de testi. in addi. per text. in. d. l. j. §. item illud. ff. ad silla. dixit q̃ŏ prius debet constare liquido de facto anteq̃ quis torqueat̃: vnde tortura fit ad liquidationẽ persone nõ ad liquidationẽ facti allegat. d. §. itẽ illud dicas. sed q̃ŏ dispositio. d. §. itẽ illud. fallit in crimine furti per. l. vbi. C. de fal. ꝛ in crimine furti p̃. l. cũ seruus. ff. de cõdic. ob cau. ꝛ in crimine adulterij per. l. p̃spexit. ff. qui ꝛ a quibus. Ego vero pro nunc dubito de istis tribus fallentijs: quia ille leges mihi hoc non probant.

109 Torqueri possunt custodes qñ curie constat de maleficio.

109 **Ange.** ¶ †Sed si curie cõstat de maleficto puta de furto potes custodes torq̃re vt indicẽt furẽ ꝛ non teneris postea in syndicatu: licet dictos custodes sine incidijs torseris: ita dicit Bart. in. l. j. ff. de offi. prefe. vigil.

Augusti. ¶ Tu adde ꝛ vide Bal. in. d. l. j. de offi. prefe. vigil. ꝛ hoc est quod voluit dicere Bar. in. l. j. in fi. ff. naut. aduer. nau. cau. sta. de illis qui tenent̃ custodire res positas in stabulo vel caupona qui possunt torqueri. ꝛ dic vt. s. dixi. in. xj. q.

110 Cõfessio facta sine tormẽtis preiudicat nec est opus quod reiteretur.

111 Confessio vnica ꝛ sola sine tormentis aut metu tormentorũ facta non preiudicat.

112 Tortus quantum tempus quiescere debet anteq̃ ducatur ad tribunal ꝛ ratificet.

113 Confessio sine tormentis facta non preiudicat si postea contra eam probetur falsitas.

114 Item non preiudicat si non est verisimilis.

115 Confessus se occidisse hominem ꝛ proiecisse in mari: si non constat de corpore mortuo: nõ potest occidi nisi saltem per famam probetur illum esse mortuum.

116 Item nõ preiudicat confessio facta sine tormentis: nisi fuerit facta ante sententiam.

117 Testis confessus per torturam nõ debet preseruare nisi in confessione illa.

Ange. ¶ Post q̃ aliquis est captus ꝛ carceratus aliq̃n sine tortura cõfitetur ꝛ sine metu: aliq̃n cũ tortura vel metu tormentorũ: aliq̃n negat de quib⁹ oĩbus

110 videamus. ¶ †Et primo qñ sponte cõfitetur sine tormẽtis

c an talis ꝯfessio preiudicet. dic q̃ŏ sic[c]: ꝛ vnica sufficit nec est opus q̃ reiteret̃: vt no. gl. ꝛ Bar. in. l. j. §. diuus. in prin. ff. de q̃ŏ. ꝛ Dy. in suo trac. vers. restat videre q̃d sit cõfessus ꝛc. ꝛ idẽ not. Bar.

not. Bar. in. l. j. in fi. ff. de custo. re. idē not. doc. & Sali. in. l. ij. C. de custo. & exhi. re. vt ibi plene p eū: sʒ cautus iudex semp facit eū in ɔfessione reiterare ad tribunal: & in ea perseuerare ne aliquo modo possit dici q̄d illa confessio fuerit extorta metu tormentoꝝ. nā cōfessio dr̄ facta metu tormentoꝝ si facta fuit tormētis adhibitis: vel si ligatꝰ est i tortura vel ante torturā ductus & mine precedāt q̄ si nō confiteat̄ torquebit̄ tunc dr̄ facta metu tormentorū. ita dicit Ja. bu. Cy. & Sali. in. l. ij. C. de cust. & exhi. re. & no. Bar. in. d. §. diuus. ¶ Dicit̄
a etiā facta metu tormētorūª si tantūmodo ante torturā quis spoliatus fuerit & nō ligatus nec minatus sibi de tortura si non confiteat̄. ita elegāter dicit Bar. in. l. nouissime. per illū tex. ff. q̄d fal. tu. au. vbi dicit q̄d semel habuit de facto Florētie q̄d not. Sʒ aduertas quia multi iudices faciunt malefactorē qui cōfessus fuit in tormentis statim ad banchū ratificare & male faciūt: q̄a adhuc inest dolor & metus tormetorū q̄ anteq̄ ducat̄ ad ratificādū debet esse interuallū. ita dicit But. Bal. & Salic. in. l. ij. C. q̄d met. cau. & ibi Ange. & ·j· dicā: posset tamē esse q̄ aliquo modo nō presumeretur confessio facta metu tormētorū: vt si quis captus esset precedētibus indicijs & statim cū captus est anteq̄ carcereī̄ vel aliquo modo ei mineī̄ cū esset in palatio ante tribunal sponte dixit & cōfessus fuit iudici pro tribunali sedenti ex tali vnica confessione poterit dānari: nec est opus q̄ perseueret: ita
111 intelligat̄ Bar. ¶ † Scd̄o not. q̄ si confessio facta sit in tormentis vel tormentorū metu q̄ vnica & sola nō preiudicat: vt dicit. §. diuus. & ibi Bart. quādo dicatur facta metu tormentorum. & idē no. Jaco. buť. in. d. l. ij. de custo. & exhi. reo.
112 Ubi dicit † q̄ tortus debet quiescere saltē per vnā diem naturalē post torturā anteq̄ ducat̄ ad tribunal vt ratificet: vel fm̄ Bar. hoc erit arbitrio boni iudicis relinquēdum qui iudex dʒ arbitrari eque: vt reducat eū ad reiterādū cōfessionē ante tribunal eo tp̄e quo verisimiliter tormentorum metus cessauerit q̄ puto verius cū dolore & metu tormētoꝝ cessantibus ducit̄ ad tribunal: & sic in loco publici iudicij corā notarijs & publicis psonis: vt q̄d in secretis palatij dixerit confirmet & in publicū ɔfiteat̄. vt dicit tex. & ibi Ang. & Sali. in d. l. ij. quibꝰ oīno addas q̄d no. Sali. in. l. fi. in. j. col. C. de q̄ō.

Augusti. ¶ Tu autē in hac materia adde quod San. in trac. malefi. sub rub. de q̄stio. & tormē. in versi. q̄s sit effectus q̄ōnis. ibi arguēdo p & cōtra: an cōfessio sponte facta in criminalibꝰ debeat ratificari per eū: tandē ɔcludit q̄ illa que est facta sine tortura & metu tormentorū illa sola & vnica sufficit ad cōdemnandū & dicit q̄ ista est cōis opi. doct. & idē tenet Bal. in addi. Spe. in tit. de confes. in. j. col. & Bal. & docto. in. l. ij. C. q̄d me. cau. & Bal. & Ang. post gl. in. l. j. C. de cōfes. & idē Ang. in. l. j. ff. de confes.
113 ¶ † Qui limitat primoᵇ pdicta nisi illa ɔfessio que est spōte
b facta sine tortura & vna cōtra eā probet postea falsitas q̄ ex illa cōfessione sponte facta in criminalibꝰ: tūc nō pōt sequi cōdemnatio. alleg. Spe. hoc voluisse in titu. de cōfes. §. effectus. ad fi. Et hanc sniam approbauit etiā Bal. in. l. si quis in hoc genꝰ. C. de epis. & cle. Ex cuius dictis potes limitare
114 predicta. ¶ † Secūdo q̄ verū est q̄d pp̄ter solā cōfessionem sponte factā in capitalibus quis potest condemnari si talis ɔfessio est verisimilis: secꝰ si nō sit verisimilis. alle. l. j. §. si quis vltro. ff. de q̄ō. & hic possum ponere exēplū Ang. q̄ posuit in l. j. C. de ɔfes. de illis malādrinis qui cōfessi sunt se occidisse plures mercatores pegrinos & piecisse eoꝝ corpora i mari: an stādū sit illi ɔfessiōi: q̄ inspiciēdū est an mare flumē esset ibi prope vel nō. Ex istis eīn cōprehēdit̄ verisimilitudo: q̄ si erāt hoīes male vite & ibi aqua erat ppe poterūt damnari: alias nō. ¶ Sʒ dubito de illa decisione q̄a ɔtrariū videt̄ innuere ipse Ange. in. l. certum. ff. de ɔfes. Itē dubito propter tex. in. l. j. §. item illud. ad silla. vbi primo opus est q̄ constet de maleficio anteq̄ pcedat: & satis supra dixi in p̄ori. col. &
115 ideo Bal. in addi. Spe. in ti. de sentē. in. xviij. col. † Dixit q̄ si quis cōfitet̄ hominē occidisse & proiecisse in mari: cū non cōstet de corpore mortuo ille nō pōt occidi saltē nisi probet̄ per famā illū esse mortuū per dictū. §. itē illud. que doctrina an sit vera vel falsa: nunc infra dicā quātūcunq̄ Bald. hoc affirmauerit in. l. cū pbatio. ff. de pba. in addi. suis. & idē dixit Bal. in auť. sed nouo iure. C. de furt. q̄ qui cōfessus est se plura furta fecisse a diuersis psonis per istā solā cōfessionē nō potest dānari: nisi iudex inuestiget ab illis psonis a qbꝰ dixit se furto subtraxisse: an hoc sit verū vel falsum dubito etiā de illa doctrina Bal. in addi. in ti. de sen. q̄ vbi tractat̄ de magno preiudicio mortis nō pbat̄ per solā famā: vt dicūt doc. in. l. si quidē. C. solu. mat. & Ang. & doc. ibi. & per Ange.
116 in. l. fi. ff. de his qui no. infa. ¶ † Tertio limitat Bal. in. d. l. si quis in hoc genus. q̄d opus est quod illa cōfessio fiat ante sniam: secus si fiat lata snia extra iudiciū: vt. l. nō tantū. ff. de
117 appel. & ibi dicit q̄d est glos. ordi. ¶ † Quarto limita predicta nō habere locū in teste: q̄ testis qui cōfessus est per torturam nō debet perseuerare in cōfessione illa. ita per bonas rationes cōcludit Bal. in. l. fi. C. de questio. et istā sententiā quā etiā supra dixi in. q. princi. tenet etiā Jo. an. in. c. cum in contemplatione. extra de reg. iur. qui dicit q̄d quādo fit ista ratificatio: opus est q̄d reus nō sit territus tormētis: & extra locū tormentorū illa nō videns: al's si prope tormēta vel illa videret nō valeret illa ratificatio. & ita dicit q̄d docto. tenēt hoc: & hoc voluit etiā Bal. in. c. j. §. furtum. de pace iura. fir. Ange vero in. l. item apud. §. questionē. ff. de iniur. dicit q̄d licet assessor ducat malefactorē ad funē illa est leuis territio: nec dicit̄ cōfessio facta metu tormentoꝝ. nisi fuerit ligatus ad funē. per. d. §. questio. Sed vide San. in trac. malefi. sub rub. de questio. & tormen. in versi. dictū est. §. q̄d cōfessio in tormentis nō valet: qui vltra docto. late disputauit istas q̄ones. & breuiter respōdet ad. d. §. questionem. & ibi tenet q̄ sufficit q̄d ille sit penes torturā: licet nō fuerint ligate manꝰ de retro. & ibi Gandi. dixit, q̄ si extra locū in quo hoīes torquentur. Iudex dixit, aut cōfitearis, aut ducam te ad tormenta inferendo sibi terrorē de hoc quantū poterat: & reus his auditis fuit cōfessus. Isto casu nō dicitur cōfessio facta metu tormentorū: q̄ leuis est territio per. d. §. questionē. Et de istis minis quas faciunt iudices: an dicatur malefactor cōfiteri metu. vide que dixit Bal. in. l. j. C. de cōfes. in fi. viij. col. in versi. sequit̄ tertiū membrū. & vide Bal. in. c. j. §. iniuria. de pace iur. fir. qui ponit etiā an vultus terribilis superioris inducat iustū metū, & quādo non. Adde Gand. in lo- b co. §. alleg. circa. ij. col. qui querit quātū tp̄s debet esse intermediū ab hora cōfessionis facte per tormenta vsq̄ ad horā ratificationis. Et breuiter dixit quod in. d. l. ij. C. de custo. & exhi. reo. hoc nō dicit̄: sed hoc debet esse in arbitrio iudicis cōsyderata qualitate personarū & leuitate & grauitate criminis: q̄ cū tp̄s nō prefinit̄ a iure hoc in arbitrio iudicis est per. l. j. ff. de iur. delib. idē Jmol. in. l. qui in alienas. §. fi. ff. de acquir. heredi. in materia principali. Adde etiā Joan. an. & alios in. c. olim. extra de rescrip. & doc. in. d. c. cū in contēplatione. & tene menti que dixit Pet. de anch. in cōsi. suo. xxiij. qui dixit q̄ si quis cōfessus est: per istā primā cōfessionē nō debet cōdemnari: si dicit postea q̄d confessus est metu tormētorum: & licet curia dicat q̄ imo spōte attestat̄: ita no. nihilominus psumit̄ metus tormētorū & talis cōfessio dicitur metu facta cū semper potestas habeat biruarios & torturā ad sui libitum & reus est in carcere: semper omnis confessio in criminalibus dicitur facta metu tormentorū si reus hoc alleg. & ideo fm̄ Pet. de ancha. opus est q̄d isto casu semper reus ratificaret qui allegaret cōfessionē metu factā. et vide do. Catald. in tracta. syndica. in. q. cl. qui allegando Ange. dicit q̄ confessio dicitur metu facta quādo reus est ductus ante funem: licet non sit ligatus.
118 Interrogatio in tormētis: quomodo debeat esse in genere, & non in specie.
118 Ange. ¶ † Tertio sit bene cautus iudex ne dicatur cōfessionē in tortura habuisse p suggestionē: q̄ nō debet interrogare reū an percussit Caiū in brachio cū ense tali die & tali loco q̄n esset ipsum instruere & per suggestionē eū inducere ad sic confitendū: vt est tex. & ibi Bart. in l. j. §. qui questionē. ff. de questio. & ideo. h. d. Bartol. in teste torto & interrogato: sed debet eum in genere interrogare si cum aliquo fecit aliquā rixam vel etiam ad speciem descendendo si cum Caio: vel etiā ad speciē magis si Caium vulnerauit nō autem in specie magis inclinet vel dicat & rectius si aliquod maleficiū cōmiserit nec plus nec vlterius interroget: alias forte ille metu tormentorū vt doctus illud diceret q̄ nunq̄ sciuisset dicere nec dicere potuisset: & sic cōtra ius cōfessionem haberet de delicto q̄ forte nunq̄ cōmisit q̄ est iniquū. facit q̄d not. glos. in. l. si prius. ff. ad silla. & no. Cyn. in l. fi. C. de accu. & ibi Sali. in versi. quero tunc de modo &c.

Augusti. ¶ Tu hic adde dicta Guid. de suza. in tracta. malefi. in rub. quādo reus subijciatur tormentis. in fi. in pe. col. qui dicit, q̄ q̄n aliquis torquetur non est interrogatus in specie: an Caius occiderit Seiū: sed est interrogādus in genere: puta quis fuit ille qui occidit Seium allegat. l. j. §. questio. ff. de q̄ō. putare ego ista vera vbi indicia nō essent nimis manifesta: sed vbi cōstaret de delicto vere ɔtra culpatū nō video quare iudex ad cōuincendā malitiā malefactoris q negaret ad hoc vt sibi denotaret q̄ imo iudex scit oīa quare iudex peccaret si hoc diceret.

a ¶ Metu tormētorum. Adde tu q̄n cōfessio dicat̄ factā metu tormētorum & debeat perseuerare: & q̄ interuallum esse debeat. et vide Alex. in cōsil. j. & cōsi. lij. in. iij. vol. & in ɔs. v. in. j. vo. & Cep. late i ɔsil. xl. vbi dicit q̄ valet cōsuetudo q̄ reus interroget̄ in loco tormentorū. & vide Frā. de are. in ɔs. xiij. no. tñ q̄d cōfessio rei in benigniorē partē. & p reo est interpretāda. ita Ro. i ɔsi. cccclv. & Cepo. in consi. lxxvij. Ber.

b ¶ Qui primo limitat. Adde & limita etiam vt p Alex. de imol. in cōsil. xv. vbi vult q̄ si reus ɔfiteat̄ se veneno interfecisse aliquē: qui iudicio medicorū non erat mortuus veneno q̄d ex tali cōfessione nō dʒ cōdēnari. Itē limita q̄ cōfessio minoris an. xxv. alio nō pbato: non est sufficiens ad ɔdēnādū. ita Ang. in. l. certū. de cōfes. & ponit Alex. vbi s. & pdictis adde q̄ cōfessio nō verisimilis non est sufficiēs ad condemnationē. ita Cep. l ɔsi. xxxiij. & Paul. de ca. in ɔsi. cclxvj. Et an ɔfessio criminis possit p̄textu erroris reuocari, vide Frā. de are. in cōsi. clxvij. & incidēter not. quādo mors pbet p famā. & vide Alex. in consi. iiij. in. ij. volu. Item not. aliud, an cōfitēs se fecisse homicidiū possit ex interuallo dicere q̄ fecit ad defensionē. & vid alex. in consil. j. in. iiij. volu. Ber. & ɔsi. Alexan. §. alleg. nu. xv. est in cōsi. cxv. in. iij. volu.

a ¶ Seruatur contrarium. Adde tu q sniam Gandi. ꝛ Angel. sequitur Cepo. in cōsi. xl. col. xj. ꝛ idē voluit Car. in cōsi. xlv. vbi dicit q ex quo cōfessus est illud crimen ob qd positus fuit ad torturā q presumitur criminosus in alijs. iuxta regu. c. desteat. fm. iij. lec. de reg. iur. ꝛ vide Alex. in consi. lij. in. iij. volu. Ber.

Modus interloquendi in relaxatione purgatis indicijs.

b ¶ Sigulari. cccc lxxix. adde q est c. fsim. cccc xcvij. ꝛ vide eūdem in cōsi. ccclj. Ber.

¶ Est notoriuz. Tu adde q notoriū est qd ante oculos situ est vl' in mentib' hoim ita radicatū qd euelli nō pōt. ita dicit Bal. i. l. ciues. C. d ap. ꝛ in notorijs reqrūt loci, q̄litas tpis, astantiū multitudo. ita Spe. in ti. de not. ꝛ est cōis opin. q ea q̄ sunt facti momētanei pnt trāsire in notorium. ita Cyn. Abb. bal. ꝛ sali. in. l. ea qdē. C. de accu. ꝛ Bal. i. c. j. de pa. tenen. ꝛ in aut. q semel. C. d pbat. vbi saluat bar. q act' facti momētanei non pnt trāsire in notoriuz q releuet ab onere pbādi. ꝛ dixit idē bal. in c. j. §. iniuria. de pace iur. fir. q in notorio facti nō pmanētis nō valēt pbationes facte nō suato ordine: ꝛ subijcit q si qs accusat de homicidio tanq notorio q nō valēt pbatiōes recepte ordine non seruato. ꝛ cognoscere iuris ordie nō seruato tollere est defensiones. al. c. statutū. de hēr. in. vj. ꝛ dt Al. in. d. l. ea qdē. col. xxj. qd anq pcedat sup notorio facti trāseūtis dz iudex recipe pbationes sup notorio. alleg. c. gsuluit. de app. Et cū aliqd est pambulū alterius opz prius cōstare de pambulo si illud neget. l. si ignorat. C. q accu. ꝛ dicūt Inn. Ant. de bu. ꝛ Abb. i. c. vr̄a. de coha. cle. ꝛ mul. qd nullū malū est adeo notoriū qn possit habere aliquā excusat. Itē ad's q nō credit pape cū deponit de noto. q ab alijs audiuit: qꝛ plura spālia gcurrerēt: pmo q vni soli credat: secūdo q sibi crederet de eo q ab alijs audiuit qd esset ḡ regulas iuris. Itē qd illi a qb' audiuit eēnt tot ꝛ tales qb' eēt adhibēda fides. ꝛ ad id qd dicit. d. Ant. i. d. c. vr̄a. de coha. cle. ꝛ mu. qd effect' notorij nō impediunt lz accidētia nō sint notoria. Adde qd ills pcedit qn accidēs esset tale q si eēt notū nō hr̄et excusare ipm facientē secus si hr̄et excusare. Ita dicit. d. Pie. tortus in eius gsi. edito p Flo. eo tpe quo papa in eos ptulit sniam excōicatiōis: qꝛ ppter seditionē motā ab archiepo Pisa. quē laqueo vitā finire fecerūt. ꝛ in. d. gsi gcludit papā nō potuisse pdictā sniaz pferre absqꝫ citatiōe: lz assereret. notoriū eē qd Flo. fecerūt carcerare archiepz in palatio: qꝛ talis detētio nō poterat eē noto. ꝛ idē ꝛ i eo. fcō gsuluit Frā. de are. i gsi. clxv. vbi i spē dt q iudici inqrēti ꝛ dicēti noto. nō credit: qꝛ agit de maiori piudicio q qn asserit famā esse. ꝛ ēt ibi addit q pcessus factus sup noto. act' trāseūtis nō vz iur. ordi. nō seruato nisi pus facta fuerit fides iudici de noto. ꝛ in actis appareat ēt si iudex ex mero offo pcedat. Et ex h gclude q illud qd dr q in notorijs pcedit iur. ordi. nō seruato dz intelligi postq de notorietate gstat iudici. ꝛ iudici ꝛ dz gstare qn ps fuit vocata. ita gl. i c. sacro. de sen. exc. ꝛ al's gcor. vide p Are. in. d. gsi. clxv. Itē no. q illud qd dr q notoriū equiparat snie: pcedit quo ad liqdationē facti non iuris effectū. ita Bal. in. l. is cui. ff. de testa. ꝛ qd notoriū debeat ex actis coustare iudici vt iudici. adde Alex. de imo. i gsi. cxvij. i. iiij. vo. ꝛ Car. i gsi. lvj. vbi ēt multa de notorio. B.

ret reo per ea que habent in. l. cū hi. §. si cum lis. ff. de trāsac. cum simi. vbi malitijs hominum obuiandum est.

119 Reo negāte ꝛ in negātione pseuerāte qd de eo fieri debeat.

119 **Ange.** ¶ Si vero negat crimen ꝛ in negatione pseueret: debet in carceribus reponi ꝛ iterū torqueri si noua indicia superuenerūt vel vacillaret: vt supradictū est: ꝛ sic in carcere p plures vel plures dies retinere: al's si noua non superuenerunt indicia debet relaxari. ita dicit Dy. in suo tractatu in versi. quero si dicat in tormentis ꝛc.

Augusti. ¶ Tu adde q ista non fuerūt Dy. sed Gan. in trac. malefic. sub rubri. de qō. ꝛ tormen. in qōne illa: an qō possit repeti. in fi. in ver. qd si tortus dicat teneatis me ad tondulū quantū vultis: ꝛ ibi dicit qd si ille q semp cōstāter negauit in tormētis fuit accusat' ꝛ nō inquisitus dz iudex reponere reū in carcerib' ꝛ assignare vnam dilationē accusatori intra quātū tēpus debeat pduxisse gtra inculpatū quicquid velit: al's relaxabit ipsum.

120 Iudex ne teneat in syndicatu faciat apparere in actis torturam cū moderamine fm quod exigebāt indicia habitam fuisse de tali inculpato ꝛ purgatis bene indicijs non repertum culpabilem relaxari.

120 **Ange.** ¶ † Sed aduerte q bona cautela est: ne tu iudex in syndicatu tenearis qd facias in actis apparere torturam cū moderamine fm q indicia predicta demonstrabāt habitam fuisse de tali inculpato ꝛ purgatis bene indicijs nō repertū culpabilē relaxari. ita notan. dicit Bar. in. l. fin. in prin. ff. de qō. q tene menti perpetuo: qꝛ hoc pluries practicaui: ꝛ in vrbe Perusij, ꝛ Aursie, ꝛ in alijs quibus assedi. ¶ Si quis vero cōfessus fuerit crimē de quo sunt indicia: an possit interrogari de delictis: de quib' indicia nō sunt. dic q nō de iure: vt. l. j. in prin. ff. de qō. sed de cō-

a suetudine seruat[a] cōtrariū que cōsuetudo pōt pbari per. l. nō oēs. §. a barbaris. ff. de re mili. ꝛ. l. cōgruit. ff. de off. presi.

Augusti. ¶ Tu in hac materia adde ꝛ dic q ista est periculosa decisio: ꝛ miror q iste autor nō allegauerit p se illā pulchrā decisionē Gan. quā posuit in tract. malefi. sub rub. de qō. ꝛ tormē. in illa. q. q incip. bonas qōnes de tormētis. in ver. sed qd de qōne q quotidie occurrit de facto: qdā de furto accusat ꝛ indicijs pcedētib' torquet ꝛ cōfitet se illud furtū fecisse nūquid dz pcedi in tortura ꝛ interrogari q gfiteat de alijs furtis: si qua fecerit ad q̄ nulla habeam' indicia. Rn̄. ipse Gan. q nō de iuris subtilitate: qꝛ sine indicijs nemo torquet. l. milites. C. de qō. Sed dicit Gan. q de gnali cōsuetudine totius Italie seruat cōtrariū ꝛ spāliter in furtis qꝛ magis frequētant. ꝛ dicit q illa cōsuetudo pōt adiuuari p illas leges quas allega. s. iste autor hic. Ego vo credo illā gsuetudinē nō valere: qꝛ irrationabilis cōtra tex. in. c. fi. extra de cōsuetu. ꝛ. l. ij. C. q sit lon. con-

suetu. nā opus est qd primo cōstet de delicto anteq pcedat vt est tex. in. l. j. §. itē illud. ff. ad sil. Bar. in. l. fi. in pn. ff. de qō. dixi. s. in pxi. iij. col. nisi forte postea ista furta verificarent: vt dixit Bart. in auf. sed nouo iure. C. de fur. ꝛ dixi. s. in ista gl. in. v. postq aliqs est captus ꝛ carceratus. in addi. meis: q gclusio an sit vera vel falsa: pēdet etiā ab his q̄ dixi in addi. meis. s. in hac eadē gl. vbi quero an prius dz cōstare de deli-

121 cto ꝛ ibi dū disputo an opus est q cōstet de delicto. † Tene bene mēti que dixit Ang. in. l. si vacātia. C. de bo. vacan. li. x. in. xxiiij. col. qd si iudex inqrit de homicidio cōtra me ꝛ apparet in pcessu me esse culpabilē de adulterio ꝛ homicidio qd ppter illā inqsitionē iudex nō pōt me cōdēnare nisi appareat per meā cōfessionē spontaneā de alijs criminibus non positis in inquisitione: qꝛ tūc lz illud aliud crimen non sit in inquisitione deductū tamē rōne cōfessionis potest sequi cōdēnatio ita est casus in. c. j. extra de accu. in. vj. qꝛ in gfessum mille sunt partes iudicis nisi in condemnādo: vt. l. pinde. §. nōdū. ff. ad. l. aquil. hec credo vera vt dixi vbi gstaret de maleficio: vt. s. dixi. pterea in gfessiōe spōtanea hec possent pcedere: sed in cōfessione extorta p tormēta sine indicijs hoc nō credo verū. imo credo cōsuetudinē nō valere p ea q̄. s. dixi ꝛ nisi sit vera snia Bal. in. l. iij. §. eiusdē. ff. de testi. in addi. qui voluit qd in crimine adulterij, falsi, ꝛ furti pōt procedi: etiā si nō constat de delicto, sed dubito: vt. s. dixi in hac eadem gl. vbi quero an opus est quod prius constet de delicto.

1 ¶ Uerba nō quidē a maliuolis ꝛc. ponunt in inqsitione qꝛ ad hoc qd fama sit iusta oportet qd habeat initiū a personis honestis ꝛ veridicis nō semel tantū sed sepe ꝛ sepius ad aures ꝛ notitiam dicti domini potestatis ꝛ iudicis ꝛ curie.

Non quidē a maliuolis et suspectis: sed ad honestis ꝛ veridicis hominib' ꝛ personis. ¶ † Ideo apponunt ista verba qm̄ al's nō est iusta fama qm̄ opz qd habeat initiū a personis honestis ꝛ veridicis: vt not. gl. in. l. cū quidā. §. qd dicit. ff. de acqui. here. ꝛ ibi Bar. ꝛ in. l. de minore. §. tormēta. ff. de qō. ꝛ ibi late p Bar. ꝛ Sali. in. l. ea quidē. C. de acc. Et sic sine diffamatiōe pcederet q nō pmittit ꝛ sic inqsitio nō pcederet: iuxta no. in. c. qual'r ꝛ qn. extra de acc.

August. ¶ Adde q Ang. in. l. si vacātia. C. de bo. vac. hoc idē voluit: ꝛ Bal. in. l. cōgruit. ff. de offi. presi. Et limita predicta q verū est q nō est formāda inquisitio sine diffamatione q̄ habuit ortū a maliuolis: hoc verū sup delicto sz sup fama inqrēda sufficeret. Ita singul'r

b dixit Ro. in singu. suis singulari. cccclxxix.[b] qd reputat not. ꝛ alleg. Io. an. hoc voluisse in. c. cū in iuuētute. ex de psump.

1 ¶ Uerba nō semel tm̄ ꝛc. sunt necessaria ad substantiandum famam qꝛ non sufficit semel vociferatio sed debet esse reiterata populi vel vicinie vociferatio.

Non semel tantum sed sepe ꝛ sepius ad aures ꝛ notitiā dicti domini potestatis et iudicis et curie.

1 ¶ † Necessaria sunt ista verba ad substātiandū ipsam famā qꝛ nō sufficit semel vociferatio sz dz esse reiterata populi vel vicinie vociferatio: vt not. Bar. in. d. §. tormēta. vt est tex. in d. c. qual'r ꝛ qn. el. ij. extra de accu. ꝛ q si talis vociferatio ꝛ fama q nō queat tergiuersari ꝛ que posset gnare scandalū vt ibi: ꝛ dixi supra in gl. in verbo, fama publica, circa princ. ꝛ Sali. ponit multum late in. d. l. ea quidem.

Augu. Adde hic dicta Gan. i trac. malefi. sub rub. qs sit fame effec. ꝛ sub rub. qn̄o debeat fama initiū capere. ꝛ sub rub. a qbus debet fama initium capere.

1 ¶ Uerbum notorij positum in inquisitione: an faciat remitti omnes iuris solennitates.

c **Etiam per modū notorij auditu peruenit qd de anno psentis ꝛ mēse Octobris dictus Sempronius.**

¶ Hoc verbum

1 ¶ †Hoc verbũ in inquisitiõe est magne importantie: vt no. Ang. in d. l. si vacantia. in ver. venio ad fm articulũ princi pale. & versi. iiij. est regula &c. C. de bo. vac. lib. x. vbi in effe ctu dicit ꝙ quando crimẽ est notoriũ omnis solẽnitas iuris cõmunis intelligit remitti: vt in c. vestra. de cohabi. cleri. & mu. & in l. j. C. qui & aduer. quos. & ibi gl. vnde si de iure com muni nõ posset procedere sine accusatore in tali crimine ta men si sit notorium etiam sine accusatore: & sic ex inquisitio ne poterit procedi: ita dicit ibi Ange. idem voluit Barto. in l. iij. §. si publico. ff. de adul. versi. vlterius scias. qd quãdo crimen est notoriũ. Et etiã nõ est necesse qd indiciorũ copia det. Unde si ipse postea respõdẽdo inquisitioni cõfiteat oĩa in ea cõtẽta cõfitet etiã notorietatẽ: vt not. Bar. & Bal. in l. si cui. §. j. ff. de leg. j. facit qd no. Bar. in l. ꝯstitutiões. in fi. ff. de app. & Imo. vnde ex defectu solẽnitatis omisse: vel qꝛ nõ fuit accusator &c. vel qꝛ defectus aliqs in ꝓcessu interuenit nõ poterit ꝓcessum annullare qd no. qꝛ in notorijs crimini bus nõ requirit solẽnitas. & ideo semper in tuis inquisitio nibus istud verbũ apponas qd tamen a paucis vidi appo ni: sed male faciũt vt ex predictis patet. tene mẽti perpetuo.

Augusti. ¶ Tu autẽ male facies ponere si deli ctum nõ est notoriũ: qꝛ videt qd in deli ctis notorijs ordo iuris nõ sit seruãdus: vt dicit Bal. in l. j. C. de iudi. & Bal. in l. properãdũ. in fi. princi. eo. ti. & pulchre posuit Gand. in tra. malefi. sub rub. qñ de delic. cogno. qñ crimẽ est noto. Spe. aũt videt loqui in ti. de no. cri. & ibi vide bonas leges & capitula q̃ possunt ꝓ & ꝯtra allegari in mate ria. & ibi vide doc. in dictis iurib⁹. & adde doc. & Bal. in l. ea quidẽ. de accu. & gl. & doct. in c. porro. extra de diuor. & in c. ad nostram. extra de iureiuran. pulchre per Inno. in c. sta tuimus. extra de offi. deleg. Quãdo autẽ dicatur notorium & per quot testes vide Gand. & Spe. & doc. in locis. s. alleg. & doc. in d. l. ea quidẽ. & Bal. in l. j. §. ius autẽ gentium. ff. de iusti. & iur. & Bal. in l. de quib⁹. ff. de lega. in viij. col. & Bal. in l. si vero. §. j. ff. qui satisda. cog. licet autẽ delictũ sit noto rium: tamen minor magistratus non potest punire: vt dixit Bal. in l. magistratibus. ff. de iurisdi. om. iudi.

1 ☞ Delinquens Ferrarie: an possit puniri Bononie.

Existens Florẽtie in hospitio leonis cui a primo latere cohe ret platea cõmunis ab alio bona domini Adrutij & alia latera commisit & mãdauit dicto Caio ꝙ Titiũ Ioan nis Martini de Bononia capelle sancti Saluatoris de Bononia vulneraret.

1 **Ange.** ¶ †An de delicto alibi cõmisso possit qs pu niri Bononie. Bar. in l. si cui. §. fi. ff. de accu. fm Dy. dicit per illum tex. qd nõ qd est verum: nisi sit ciuis huius ciuitatis: tunc eñ ratione originis de quouis delicto vbiqꝫ terrarũ cõmisso põt puniri hic Bononie: vt l. j. C. vbi de cri. agi opor. Sed delicta alibi cõmissa aggrauãt delictũ hic cõmissũ & faciũt qd acrius puniat si sepe & sepius alibi est consuetus facere huiusmodi tractatus vulnerationes & furta: tũc acrius hic ꝓ vno delicto puniet: vt l. iij. C. de epis. audien. l. seruo. C. ad leg. iul. de vi. cũ si. ita dicit Bar. in d. l. si cui. §. fi. & Bal. in aut. sed nouo iure. C. de ser. fugi. versi. ꝫ dubitatur &c. vide que dicã. j. in gl. vestẽ celestẽ abstulit.

Augusti. ¶ Tu adde q̃ dixi. s. in glo. hec est q̃dã ingsitio: ibi querit dñs Ang. an in deli a ctis cõmissis per subditũ extra territoriũ[a] possit formari in quisitio cõtra eũ ꝑ iudicẽ originis. & ibi late disputaui mul ta allegãdo an si Ferrariẽsis Florẽtie occidit vnũ possit hic puniri Ferrarie. ¶ Adde tñ qd Pet. de anch. in cle. j. extra de pen. approbat opi. Bar. in d. l. si cui. §. fi. ꝙ delicta extra territoriũ cõmissa aggrauant delicta hic facta. Et idẽ dicit Ang. in d. l. si cui. §. fi. & dicit qd ita de cõsuetudine obserua tur. & voluit Bal. in l. fi. ff. de iurisdi. om. iud. & Ja. de bel. in aut. vt nulli iudi. §. si vero cõprehensorũ. & Sali. in l. seruos. C. ad le. iul. de vi. dicit ꝙ si statuto caueat qd qui duo furta fe cit suspendat: licet hic Ferrarie vnũ furtum cõmisit & aliud Florentie: tamen debet furca suspẽdi: & videt esse de mente Bal. in aut. q semel. C. qũo & qñ iu. & Sali. in d. l. iij. C. de epis. audi. certe ista sñia est rigorosa. Si essem iudex maleficiorꝫ hoc non facerẽ. & ita reperio Bald. sensisse in l. j. C. de actio. sed⁹ in indiuiduo expressius & in terminis reperio Jo. an. vo luisse in addi. Spec. in rub. de furt. & Sali. in d. l. seruos. po suit quid si malefactor fuit punitus de delicto Florentie cõ misso: & opi. Jo. an. tenuit Gand. in trac. malefi. sub rub. de furi. & latromb. in pe. col. in versi. sed iterũ pone aliã q̃onem de facto. & ibi vult fm Ubertũ de bobio ꝙ delicta alibi cõ missa nõ aggrauẽt delictũ factũ hic. Adde Albe. de ro. la tius disputantẽ istã materiã in iiij. parte statutorũ. q. xxxix.

2 Mandatum fuit factũ Florentie: sed homicidiũ fuit perpe tratum Bononie vbi ille mandans poterit puniri.

2 **Ange.** ¶ †Quero primo hic mãdatũ fuit factũ Flo rentie: homicidiũ vero fuit perpetratũ Bo b nonie vbi ille mãdans potest puniri[b] hanc. q. format Bar. in l. si vt proponit. ff. de fideiuss. vbi cõcludit qd cũ mãdans teneat ex homicidio secuto: vt no. gl. in l. j. §. ꝑsuadere. ff. de ser. corrup. & hic est cõmissum maleficiũ: ergo hic Bononie mãdans põt puniri. Pet. aũt de ancha. in cle. j. §. fi. extra vt lite pen. tenet contrariũ per gl. in d. cle. que facit differentiã inter procuratorẽ & nego. gest. secuta ratihabitione. nam in procuratore & sic in mãdatore videt mãdans deliquisse vbi delictũ est cõmissum: & ibi etiã potest puniri. ita intelligitur opi. Bar. secus in ratũ habẽte a gestore factũ, qꝛ videt deli quisse in loco vbi ratũ habet: & ibi põt puniri per illam glo. no. sed Imo. in d. l. si vt ꝓponit. dicit qd illa gl. & dictũ Pe. non ꝓcedit in maleficijs vbi qs obligat propter maleficium factũ & nõ verbo: vt l. si quis vxori. §. neqꝫ verbum. ff. de fur. igit etiã in ratum habẽte obligat ratũ habẽs in loco delicti qꝛ propter delictũ tenet: vt d. §. ꝑsuadere. Itẽ ibi Imo. dicit ꝙ predicta ꝓcedũt qñ mãdato venit puniendus de delicto cõmisso. Si aũt ageret de ipso puniendo extra ordinẽ: qꝛ pu nit mãdãdo delictũ: ita atrox vr̃ & posse cõueniri in loco vbi mãdauit: vt no. Bar. in l. nõ solum. §. si mãdato. ff. de iniur.

Augusti. ¶ Tu aũt in hac materia adde qd ista q. pẽdet ab illa. q. an mãdans teneat ex mãdato de delicto postea secuto: quã. q. late posui. s. in glo. Semproniũ mãdatorẽ. in vij. princi. q. & ibi allegaui multa & tandẽ cõclusum fuit qd tenet de delicto postea secuto. vnde ille locus delicti cõmissi & tempus debet inspici: vt pulchre voluit Bart. in l. non solũ. §. si mandato. ff. de iniur. de qua materia habet per Bald. & latius ꝑ Sali. in l. nõ eo minus. C. de accu. & vide Bal. in l. sed & eximẽdi. §. pretor. in fi. ff. ne quis eum qui in ius vocatus est vi eximat. Adde tamẽ & li mita predicta vt supra dixi ibi in d. vij. q.

3 Delinquẽte Titio Bononie: si conueniat Florẽtie a iudice sue originis: an iponet pena statuti Florẽtie an loci delicti.

3 **Ange.** ¶ †Quid si dictus delinquẽs Bononie ꝯue niat Florẽtie a iudice sue originis an possit di ctus iudex imponere penã sui statuti Florẽtie an penã statu c ti loci delicti[c] istã. q. ponit Bar. & Bal. in l. j. C. de sum. tri. & ibi Cy. & Bar. in l. fi. ff. de extraor. cri. vbi ꝯcludit ꝙ pena lo ci delicti & nõ loci in quo delictũ cognoscitur est imponẽda qd semel de facto mihi occurrit nursie: sed obuiaui propter ꝗnalẽ & pinguẽ clausulã quã posui: vcꝫ super qbus oĩbus & singulis &c. ex qua clausula fm Bar. in d. l. j. si est late cõce pta tu iudex potes late imponere etiã penã statuti Bono nie & iuris cõis. argu. nota. per Bar. in l. j. ff. vi bo. rap. & di cam in gl. infra super verbo, super quibus omnibus &c.

Augusti. ¶ Tu in hac materia si velis videre ve ritatẽ istius difficultatis. Adde & vide ea que hic dixi remissiue supra in gl. que incipit, hec est que dam inquisitio. in versicu. querit hic. d. Ange. an in delictis cõmissis per subditũ extra territoriũ possit formari inquisi tio contra eum per iudicem originis.

4 Tractans Florẽtie de homicidio cõmittendo Bononie an possit conueniri Florentie de tractatu solũmodo.

4 **Ange.** ¶ †Quero in casu nostro: an iste qui tracta uit Florẽtie de homicidio cõmittẽdo Bono d nie possit Florentie de tractatu[d] solũmodo conueniri hanc questionẽ format Bart. in l. & si amici §. j. ff. de adul. & dixi supra in glos. proxime preced. & in effectu dicit ꝙ sic per illũ text. quẽ dicit esse intelligendũ qd puniat de ordinatione & tractatu aliter facto quam si in mente sua tantummodo te nuisset: qꝛ sola cogitatio non punit: vt l. cogitationis. ff. de

a ¶ Extra territo riũ. Adde tu ad predicta Abb. in consi. xxvj. sed an delicta alibi conmissa aggra uẽt delicta com missa in loco ori ginis vel domi cilij. vide Bald. in ꝯsi. cccclxxvj. in iiij. vol. Ber.

b ¶ Puniri. adde Ang. in ꝯsi. clxx viij. in princip. et Panor. in consi. xxv. Ber.

c ¶ Statuti loci. adde & vide cir ca hoc Fran. de are. in ꝯsil. lviij. & qd debeat puni ri fm statuta lo ci delicti voluit Alex. in cõsil. xj. in j. vol. Ber.

d ¶ De tractatu. adde tu in ꝓpo sito. & vide consi lia Philip. de re gio. qd habes in ter consi. Bald. nume. ccxj. in iiij. Ber.

penis.& ibi late per Bar.& predicta dixit Bart.esse vera in d.l.& si amici.in eo qui ordinauit cũ aliquo vt aliquẽ occideret sed si ipsemet hoc ordinasset & deliberasset alibi Titium occidere:tunc dicit Bart.qd ppter sequẽs homicidiũ pena tractus est extincta:vt.l.illud.in fi.ff.ad leg.aquil.qd tamen intellige verũ si de homicidio esset punitus vel condẽnatus vel posset puniri vel condemnari:sed si esset contumax in loco homicidij perpetrati:ita qd ex homicidio pena nõ potest habere effectũ: tũc dicit qd satis probabiliter potest dici qd ex solo tractatu veniret puniendus in vbi tractatum & ordinationem fecit.Nam principale tunc extinguit accessorium quãdo principale habet executionẽ: al's secus: vt.l.si heres a debitore.§.si seru'.ff.de fideiuss.qd bene not.qz mihi semel contingit de facto hic Bononie sicut dicimus de insultu q cõfunditur cũ vulnere secuto vulnere:vt.l.qui crimen.C.de accu.& dicam.j.in glos.in verbo,fecit insultum.

Augusti. ¶ Tu in hac materia adde q non est dubiũ q in istis delictis quis punit' de tractatu vbi delictũ est cõsummatũ.& hoc voluit Bart.in.l.si vt proponit'.ff.de fideiusso.dũ ponit.q.sum hic Ferrarie: ordino q tu occidas vnũ Florẽtie:& ita mãdo tibi:hoc mandare est principium delicti committẽdi: & iste est tractatus contra illum qui debet occidi:& ita ibi determinauit q Florentie ille talis possit puniri:& dixi supra in hac eadem glos. in versi.quero hic mandatum fuit factum Florentie.Bar. vero in.d.l.& si amici.non decidit questionem istam vt eam proponit do.Ange.hic:sed melius colliges ex dictis Bar. in.d.l.si vt proponitur.posset etiam talis species tractatus esse:qd etiã delicto nõ secuto ille tractans puniret' hic Ferrarie:ac si delictum fuisset cõsummatũ & hic Ferrarie posset puniri in casu.c.pro humani.de homici.lib.vj.& dixi supra in gloss.Sempronium mandatorẽ in multis questionibus:maxime in ordinamento assassinamenti committendi. ¶ Adde tamen q Ange.in.d.l.amici.ff.de adulte.videtur decidere cõtra Bar.in illo articulo quando quis est contumax in loco delicti consummati : an cõfundatur tractatus cũ delicto secuto postea:& ibi arguit cõtra Bar.dic vt ibi.

1 ☞ Tractatus factus Florẽtie quãdo postea delictũ fuit alibi cõmissum:an possit puniri Florentie.

2 Tractatu habito per Titiũ & Caium:qd Caius interficeret Seium si postea ipse Caius occidat presumitur q fuit secutus ipsum tractatum:& q ita fuit ordinatum inter ipsos:licet testes dicant se nescire de finali ordinatione.

Et ad hoc colloquiũ & tractatũ qualiter hoc fieri posset in dicto hospitio adinuicem habuerunt: deinde predictus

1 **Caius.** ¶ † An autẽ de isto tractatu possit puniri Florentie vbi tractatũ fecerunt. dic qd sic. ita determinat Bar.per illũ tex.in.l.si amici.§.j.ff.de adult. & dixi.s.statim in proxi.glo.& non est mirũ.qz ille tractatus fuit principiũ huius delicti. Unde istum delictũ habet necessariam causam ad sui principiũ : videlicet ad tractatum igitur ad euz refertur : & de principio iudicabimus sicut de
2 fine.l.dãni.§.sabini.ff.de dam.infec. ¶ † Et no.q si inter Titium & Caium fuit habitus tractatus q ipse Caius interficeret Seium:& postea Caius occidat p̃sumitur q fuit secutus ipsum tractatum:& qd ita fuit ordinatum inter ipsos:lz testes de finali ordinatione dicãt se nescire. ad hoc facit qd not.Bar.in.l.qui in aliena.§.is qui.ita dicit Bal.in.l.multum.in.viij.col.C.si quis alteri vel sibi.

Augusti. ¶ Tu adde & cõsydera q de tractatu facto Florẽtie vt quis occidat vnũ Bononie:verũ est q poterit de isto solo tractatu puniri Florentie.ita dicit Bart.in.d.l.& si amici.sed an puniat'.l.cornelia de sicarijs.vel extraordinarie vel delicto secuto vel nõ. Nec oia colligũtur ex dictis Imo.post Bart.in.l.si vt proponit'. ff.de fideiusso.& dixi.s.in gl in verbo,existens Florentie.in versicu.quero quia hoc mandatũ fuit factũ Florentie:quia vt dixi supra in proxima gloss.in additio.finalibus. iste tractatus delicti cõmittẽdi equiparatur proprie his qui mandãt aliquod delictum fieri:& tene menti qd dixit Bar.in.d. l.& si amici.§.j.q ille qui prestat locum vel domũ ad hoc vt aliqui habilius possint colloquium habere simul: ille talis

possit puniri de auxilio: vide in.l.in furti.§.ope.ff.de furtis. Et de materia istius tractatus quomodo dicat' tractatus in maleficijs. Adde Alber.de rosa.in qõnibus statutorũ.in tertia parte.q.lxiij.& Ange.in consi.suo.xxij.& ibi Ang.ponit quis vocatur tractator & quis ordinator delicti.

1 ☞ Locus & tempus an necessario sint apponenda in criminalibus & etiam in inquisitione.

De anno presenti et mense Nouembris.

1 ¶ † Locus & tẽpus necessario sunt apponenda in criminalib' & etiã in inquisitione speciali nõ generali:vt not.Sali.in.l.ea quidem.C.de accu. versi.sed qz propter denũciationes &c.& versi.quero an debeat &c.licet glos.not.insti.de publi.iudi.in prin.teneat contrariũ.facit.l.pe.C.de accu.vbi gl.ponit formã libelli in criminalibus.& Bartol.in.l.libellorum.ff.de accusa.& hoc tenet expresse Barto.in.l.ij.§.si publico.ff.de adul.fm Iacobutri.ibi,quero vtrum in inquisitione &c. & Cyn.in.l.j.C.de quod certo loco.

Augusti. ¶ Tu autẽ in hac materia adde Bal. in.l.edita.C.de eden.in repet.in.ix.opp. qui terribiliter arguit q nõ est de necessitate: vt in inquisitione apponatur locus & tempus:quia hoc.l.nõ cauet'.Nec obst.l.libellor.ff.de accu.& alia iura qz loquũtur in accusatore:qui nõ caret odio : sed non sic in iudice inquirente pro quo lex presumit.Item limita hoc non habere locũ in crimine heresis:& rationẽ vide per Bal.in.l.j.C.q accu.in.iiij.col. Item nec predicta militãt in crimine falsi:vt dixit Bal.eleganter in.c.j.quib.mod.feu.amit.& ibi alleg glos.singularẽ. & ibi vide rationẽ multas alias limitationes: & multa alia allegaui.s.in gl.hec est quedam inquisitio in additio.meis. in versi.item inquantũ supradictũ est q in inquisitione debet apponi locus & tempus.

2 Dies quum nõ sit apponendus in criminalibus: si ego imploro officiũ iudicis vt ipse inquirens apponat vel accusatorem apponere faciat diem quid faciet iudex.

2 **Ange.** ¶ † Sed circa hec plura sunt videnda. Primo qz necesse est q apponat' annus & mẽsis cõmissi delicti:vt.d.l.libellorũ.& insti.de publi.iudi.in prin. an etiã dies sit apponẽdus.Dic q non:vt.d.l.libellorũ.& dictis iurib'.Quid si ego imploro officium iudicis vt ipse inquirens apponat vel accusatorem apponere faciat diem vt meas defensiones facere possim:vel qz dicam me fuisse absentem tota ea die:vt est glo.singu.in.l.optimã.C.de cõtrahen.stipulatio.Bar.in.l.ij.§.si quis ephesi.ff.de eo qd certo loco.vel quia feci ad meam defensionẽ quid erit.Bart.in.l. is qui reus.versi.sed quero an in accusatione.ff.de pub.iudic.dicit qd equũ est qd apponatur ne reo auferatur defensio & vt libellus sit talis per quem reus plene instruatur an velit cedere vel cõtendere:vt.l.j.ff.de edẽ.q talis dies debet exprimi.facit.l.penul.ff.de interrog.act.ibi,quoties equũ iudici videbitur. Aduertas tamen isto casu qd licet aliquãdo dies ad rei petitionẽ declaret' nõ tamẽ de necessitate probãdus est.ita dicit Bar.in.d.l.libellorũ.in fi.versic.circa tempus &c.& hoc etiam not.Salt.in.l.pe.C.de accu. Si autẽ nõ vult exprimere vel iudex nõ vult cõpellere accusatorem ad dicẽdum diem q remediũ erit ipsi reo: tunc dicit Bart.aut delictum probatur per mei cõfessionẽ : & tunc satis est mihi licet dies non exprimatur:quia probatio mea quã faciã per testes ad mei defensionem concludet necessario quia pbabit de illomet delicto de quo sum confessus cum confessio mea iudicialis debeat regulari & intelligi secundũ cõfitentis intentionem:vt.l.si quis intentione.ff.de iudi.& sic intelligitur confessum fuisse illud crimen quod postea probatur fecisse ad sui defensionem. ¶ Si vero crimen sit negatum & per testes probatũ : tunc reus debet facere articulos quod illo mense vna tantum rixa interuenit inter ipsum & vulneratum in qua fuerunt presentes tales testes. ¶ Item quod in dicta rixa fuit primo insultatus a Titio:testes inquisitionis hoc faciliter probabunt.s. vulnus esse factum si verum est:& etiã testes mei poterunt probare defensionẽ:vt in.c.cũ Ioannes.de fide instru. ¶ Sed aduertas quod in eo quod supra dixi secundũ Bart. qd quoties iudici equum videbit' ad petitionem rei dies sit apponendus per.d.l.pe.de interro.act.quia Imo.in dicta.l.is qui reus.in versic.item adde dictis Bar.&c.dicit dictum Bart.nõ esse verum quia videtur absonum quod iudex possit arctare accusatorem ad apponendum diem in accusatione:ex quo expresse in.d.l.libellorum.

lorum.dicitur φ nō debet cogi.nec obst.l.de interro.actio. per quā mouetur Bart.qꝛ illa debet intelligi in casibus in quibus a iure non reperitur facta prouisio in specie specificata quia clausula generalis non refertur ad specificata:vt l.doli clausula.ff.de verb.oblig.facit quod habetur in dicta l.sanctio legum.ꝛ maxime ibi per Bar.ff.de peñ.sed verius credo dictū Bart.per id qδ ipse not.in.d.l.libellorū.in versi. circa tempus.in fi.qδ apparet qꝛ accusatoꝛ propter hoc nō grauatur:qꝛ licet cogatur apponere diem non tamē probare ꝛ si non probat:reus nō absoluetur propter hoc ꝛ sic non grauatur in onere probandi:ꝛ istud est qδ voluit.d.l.libellorum.in fin.prin.ibi neqꝫ autē diem ꝛc. ¶ Aduertas tamen φ ita demum cogit̃ apponere diem si reus in iudicio exprimat diē in qua vult facere suas defensiones:ita dicit Sali. in.l.pe.C.de accusa.qδ not.tene etiā menti qδ Jmo.ibi dicit qδ fiat vnus articulus φ vnica tantum rixa interuenit ꝛc. alias testes mei nō probant defensionē:qδ est verum quādo delictum est reiterabile puta percussionis:secus si nō sit reiterabile vt mortis vel amputationis membri:qꝛ tunc testes mei etiam absqꝫ dicto articulo probando insultū factum a te de dicto mense:necessario probant qδ ad mei defensionē probando insultum factum a Titio de dicto mense.

Augusti. ¶ Tu aūt in hac materia adde φ imo videtur φ Jmol.rectius loquat̃:ꝛ hoc per doctrinā Bal.φ posuit in addi.in.l.vbicūqꝫ.ff.de interrog.actio.qui dixit qδ.d.l.vbicūqꝫ.nō habet locū in casibus vbi a iure contrariū expresse est prohibitū:ꝛ in illis casibus iudex non interrogabit partem:qꝛ equitas ibi non dicitur adesse vbi lex expresse prohibet.Et ideo dicit cum in.l.sancitum est qδ nemo cogitur dicere titulū sue possessionis.Ideo nulla equitas debet mouere iudicē φ interroget partē quo iure possidet.Et si expresse in.d.l.libellorū.sancitū est φ non dies apponatur:ergo iudex nō potest cogere partē ad edendum diem:nec est bona responsio.d.Ange.dum reprehēdit Jmo.respondēdo φ si pars apponat diem:propter hoc nō grauatur in onere probandi:qꝛ si quis nō grauatur in hoc tamē grauatur in alio:qꝛ apponēdo diem satis in hoc grauatur:qꝛ facilius pars aduersa probabit contrariū.Et probando contrariū presumitur ille alter calumniatoꝛ.l.j.ff.ad turpil.l.athletas.§.calūniatoꝛ.ff.de his q notā.infa. ¶ Sed aduertas his non obstantibus:puto veram esse sententiam Bar.cōtra Jmo.qꝛ dico φ in criminalibus vbi equitas potest mouere iudicē potest iudex partem interrogare ꝛ cogere etiam ad edendū diem quando delictū fuit cōmissum ad hoc vt facilius pars possit probare contrariū.Et istam sententiam reperio φ etiā tenuit Bal.in terminis in.l.j.C.de re iudi.qui dixit φ si ego accuso te φ mihi damnum dedisti:ꝛ tu vis probare negatiuam damnum non esse datū:ꝛ sic vis reprobare de falso testes meos:φ isto casu dies debet edi. argumen.insti.de inutili stipu.§.item verborum.Et probatur per modum traditum in.l.optimam.C.de contrahen.ꝛ cōmit.stipu.s.φ tota illa die non fuit visus damnū dare:nec potuisse dare quin custodes vidissent dare:vt not.in.l.j.§.j. ff.de itine.actuqꝫ priua.ꝛ dicit Bald.φ non cogitur edere diem in libello:sed iudex ex officio interrogabit de die, per l.vbicunqꝫ.ff.de interro.actio.Subdit tamē φ hoc est in arbitrio iudicis:ꝛ sententiā Bart.secuti sunt doct.ꝛ maxime Roma.post Bart.in.l.pantonius.§.rei perduellionis.ff.de acqui.hered.Nec obst.motiuum Jmol.quia lex libellorum debet intelligi quando ad petitionē partis accusatoꝛ cogeretur edere diem quia accusatoꝛ nō cogitur sed nos loquimur[a] an iudex ex officio suo possit hoc facere:ꝛ ista sunt penitus diuersa sicut not.in.c.cū ioannes.extra de fide instru. ꝛ maxime per Anto.de bu.ꝛ in.c.cū causam.extra de iura. calum.ꝛ in.d.l.vbicunqꝫ.per doc.in cle.sepe.de verb.signi. vbi post conclusum in causa ad petitionē partis nō possint fieri iste interrogationes:qꝛ lex ita dicit nihilominus post conclusum in causa iudex ex officio potest ista facere.

3 Dies cum non sit apponēdus in libello criminali apponatur per accusatorem vel inquirentem a principio:ꝛ reo non instante:ꝛ non probetur sed omnia alia probantur:an absoluetur reus.

4 Dies apposita in libello criminali si postea ponat̃ clausula in fine libelli nō tamē se astringens ad probandū nō necessaria tunc accusatoꝛ non astringitur ad probandum diem.

3 **Ange.** ¶ † Secundo quero dies de necessitate in libello criminali nō est apponēdus:vt.d.l.libellorum.Quid si dies apponatur per accusatorē vel inquirentem a principio etiā reo nō instante φ apponat̃:ꝛ tamē non probatur omnia vero alia probantur:dic φ reus debet absolui:nam licet de necessitate hoc apponi non debuit:tamē si apponatur sibi imputet[b] si nō probat:vt.l.habebat.ff.de instito.ꝛ maxime cum variatio diei faciat videri aliud delictum in substantia:vt in.c.abbate sane.de re iud.in.l.fi.li.vj. ꝛ no.Bar.in.l.denūciasse.§.qd tñ.ff.de adul.ita dicit Bar. in.d.l.is qui reus.versi.quero cū de necessitate ꝛc.de quo vide late per Bal.in.d.l.j.C.qui accu.nō poss.ꝛ latius p Sali. in.l.pe.C.qui accu.versic.quero quando dies ꝛc.

Augusti. ¶ Tu autē in hac materia adde Bal. in.l.habebat.ff.de instito.Adde Bart. Bal.Ang.Jmo.ꝛ Ro.in.l.pantonius.§.rei perduellionis. ff.de acqui.here.qui idem voluerunt:sensit Barto.in.d.l.libellorū.Ange.in.l.denūciasse.§.qui tñ.ff.de adul.Quinimo dixit Bal.in.l.ij.C.de proba.φ si dixisti delictum esse factū in tali hora,puta.x.ꝛ probas de xj.hora,sequi nō debet condemnatio qꝛ aliud est delictum.cōtra istam primam determinationem videt̃ expresse decisio tex.ꝛ Bart.in.l.circa.ff. de prob.qui dixit per illū tex.φ ille qui in se assumpsit onus probandi id quod ipse probare nō debebat non probando sibi nō preiudicat.Posito φ sententia cōmunis prima esset vera.

4 † Tamē limitarem predicta φ licet dies sit apposita ꝛ accusatoꝛ in fine libelli diceret nō tamē se astringēs ad probandum nō necessaria:φ tunc accusatoꝛ propter illam protestationem non esset obligatus ad probandū diem.colligo ego ex decisione Bar.in.l.diuus.ff.de re iud.ꝛ fuit sentētia Jo.and.in.c.licet causam.extra de proba.qui voluit φ licet proponēs in libello tali modo inepte proponat φ de necessitate illa pbare debeat:que nō sunt de necessitate pro victoria cause:tñ si proponit cū clausula illa nō se astringēs ꝛc.saluatur etiā si non probat illa:dic vt ibi per doc.ꝛ per Bar.in d.l.circa.Tene tamē mēti que dixit Ang.in.l.libelloꝝ.ff.de accu.φ licet possit cogi ad edēdum diem officio iudicis:ad hoc vt possit reus se defendere.Tamē si dicit φ nō recordatur de die non cogitur:sed excusat̃.ꝛ ita dicit φ practicat̃.

5 Stante statuto φ aliquid sit delictum in vno die φ non est in alio tunc debet exprimi dies.

5 **Ange.** ¶ † Tertio quero aliqua sunt delicta ex statuto in vna die que nō sunt delicta alijs diebus:vtputa in festo sancti Donati aduocati Aretini an illa dies sit exprimēda.dic φ sic:ꝛ idē si vna hora esset delictū alia non:vt not.per glo.in.l.eum actum.ff.de neg.gest.alias si tacetur nō erit delictū.Ex quo sequitur φ si pena propter noctem augumentet̃ debet illud tps apponi:alias pena nō augumentat̃:vt dicit Bart.in.d.l.libellorum.in prin.versi. circa tps ꝛc.Et pro hoc notanter facit statuto cauet̃ φ vsqꝫ ad mediū mensem Maij liceat pasculari in pascuis cōmunis ꝛ nō postea sub pena ꝛc.si volo inquirere quod tempore prohibito de mense Maij pasculasti debeo dicere qδ de hoc anno ꝛ de mense Maij vltra medium mensem ꝛ circa eius finem pasculasti:alias autē simpliciter dicēdo de mense Maij necessario non includitur delictum quia potuisset de mense Maij in principio:ꝛ sic tēpoꝛe permisso[c]:ita notabiliter dicit Barto.in.l.non solum.§.sed vt probari.ff.de oper.no.nuncia.ꝛ Bald.in.l.matrem tuam.vbi omnino videas.C.de proba.ꝛ ibi Sali.ꝛ hoc tenuit etiam Ang.Jmo. Rapha.ꝛ Ludo.in.d.§.sed vt probari.

Augusti. ¶ Tu in hac materia cōsydera φ oēs doc.in locis.s.allega.sequunt̃ sententiā Bart.que fundat̃ in regula iuris:qua cauetur qδ vbi certū ꝛ limitatū tempus:vel certa seu limitata pars loci seu alia similis qualitas habet esse fundamentū alicuius intentionis opoꝛtet qδ illa qualitas ꝛ illud tēpus deducat̃:ꝛ specifice probetur alias succūbit ad hoc possumus etiam allegare bonū tex.in.l.fin.C.an ser.ex suo fac.quē tex.ibi ponderauit Bal.ꝛ Sali.ꝛ Bar.in.l.denūciasse.§.quid tamē.ff.de adul. dum alleg.l.pretoꝛ.§.docere.ff.vi bono.rap.ꝛ habemus gl. not.in.c.venerabilis.de sen.excō.in.vj.in' gl.pe.ꝛ Bar.in.l. si quis §.fi.ff.de iur.fisci.ꝛ faciūt not.per Bal.in.l.si qs non dicam rapere.C.de epis.ꝛ cle.circa.iij.vel.iiij.col.dum refert singulare dictū Jo.and.in.c.j.extra de homi.in.vj.in nouella.Et videnda sunt dicta Bar.in.l.j.post prin.ff.ne quid in flumi.publi.ꝛ vide Bart.Bal.ꝛ Ange.ꝛ Rapha.ꝛ omnes in.l.eum actū.ff.de nego.gest.Et certe ibi est bonus tex.coniuncta glos.Nam ibi agebatur cōtra vnū actione neg.gest. qui dicebat̃ administrasse tēpoꝛe quo erat seruus ꝛ tēpoꝛe quo erat liber:ꝛ ibi non est probatū de tempoꝛe,ibi dicit̃ φ fertur sentētia absolutoꝛia:ꝛ principalē qōnem quam.s.posuit do.Ange.hic formant Moder.repetētes in.c.qualiter ꝛ quādo.extra de accu.in.xxxvj.q.in.ij.col.xj.q.princ.ꝛ breuiter nil aliud allegant:nisi Barto.in locis.s.alleg.ꝛ eum

a ¶ Sed nos loqmur. Adde tu et qδ iudex post cōclusum in causa possit partes interrogare:vide Lud.de Ro. in cōsil.clxxvij.ꝛ in ɔsi. cccclxxix. vbi qδ etiā post didicita testificata pōt testes ex officio interrogare:et adde φ pro opi.Bar. facit qδ voluit Abb.in ɔsil.xxj. φ lꝫ quis nō cogatur in libello exprimere actionem tñ ex causa cogi potest:ꝛ sic etiā iudex ex cā cogitur cām exprimere in sententia.Ber.

b ¶ Sibi imputet. Adde tu et vide Alexan.in cōsi.lx.in.iij.vol. vbi de clau.nō se astringens ꝛ ad qōnem Ang.vide Pau.de ca. in consil.xxvj.in scdo impressis. Ber.

Additio.
¶ Seqt̃ Hipp. i repe.rub.de fideiusso.col.xiij. in fin.

c ¶ Tempoꝛe permisso.adde tu ꝛ vide in terminis Bar.in ɔsi.ccix. inci.viso processu Joan.ꝛ φ qñ qualitas deducitur in inquisitione q̄ aggrauat delictum debeat sequi absolutio consuluit Ro.i ɔsi.clxvij. Et idez tenet.d. Alex.in cōsi.j.ꝛ ɔsi.lxxxiij.in.iij. volu.ꝛ ibi refert notabile dictuz Jo.an.in.c.pro humani.de homi.ꝛ vide Bar. in ɔsi cxvij.inci. accu.fuit insti.ꝛ opi.Bar.sequitur etiam Lepo. in cōsi.lxij.Ber.

sequuntur. Adde hic nota. per Roma. in addi. in dicto. §. sed vt probari.

6 Accusatore plene probante suam intentionē si per exceptiones r probationes rei talis probatio reddit dubia: an reus sit absoluendus.

6 **Ange.** ¶ Quid si accusator plene pbauit intētionem suam: sed propter exceptionē r pbationem rei reddit dubia probatio actoris: vt puta accuso te ꝙ tu vulnerasti Titium de mense Nouembris r probo. Tu dicis ꝙ de mense Nouembris Titius fuit bannitus nec doces an hoc fuerit anteꝗ̄ tu vulnerares eū vel postea r dicit Bart. ꝙ debet absolui quia in delictis probationes in condemnando debet necessario concludere r clarissime. l. fina. C. de probat. sed probatio accusatoris nō concludit ꝙ vulnerauit ipsum ante bānum: igitur rc. r pro hoc alleg. l. ij. C. de peti. heredi. r istam sententiam sequutus est Sali. in. d. l. matrem. in fin. Sed contrariū tenet Bal. in. d. l. matrem. C. de probatio. qr iste accusatus excipit obscure: nec probat exceptionem suam: ergo debet succumbere. l. ab ea parte. ff. de probatio. Tu teneas opi. Barto. quam do. Joan. de imo. r Raph. sequuntur in dicta. l. nō solum. §. sed vt probari a. ff. de oper. no. nuncia. vbi Bart. hoc dixit r nō alibi per. d. l. ij. C. de peti. heredi.

a ¶ §. sed vt probari. Adde tu r vide do. Alex. in d. §. sed vt probari. Ber.

Augusti. ¶ Tu in hac materia pulchra r quotidiana in qua alias allegaui r consului: an vera sit ista sentētia Bar. ꝙ in criminalibus dubia probatio exceptionis ipsius accusati habeat releuare pbantē. Aduerte qr contra istam decisionē Bar. fortiter obstat doctrina Barto. quā posuit in. l. aurelius. §. idem quesiţ. ff. de liber. lega. ꝙ si accusaui Sempronium qd occidit Titium r Sempronius excipiat pro defensione qd occidit Titium ad sui defensionem qd potest ex sua cōfessione condēnari quia licet cōfessio predicta sit qualificate probata r sub vna constructione: tamen quia presumptio iuris orta ex homicidio ꝙ dicitur esse illicitū: r de genere prohibitorū: tunc est contra ipsum confitentē: r potest cōfessio recipi quatenus contra confitentem est r respui quatenus est pro eo: vt ibi per Barto. r ita reperio domi. Abb. in. c. auditis. extra de prescrip. terribiliter arguentem contra istam doctrinam Bar. nihilominus domi. Abb. ibi sequitur Bart. r respondet ꝙ hoc non habet obstare: qr in illo casu tractatur de exceptione fundante intentionem rei que nō erat prohibita nisi per confessionem ipsiusmet rei que cōfessio nō releuat eum: vbi est presumptio contra ipsum per not. in. c. cum venissent. extra de insti. Sed in questione nostra erat facta probatio rei per testes vel per instrumentum. Et subdit ibi Abb. vnum mirabile verbū ꝙ ꝗuis ex tali confessione sic qualificata intentio rei nō sit probata: scilicet ꝙ ad sui defensionē occiderit: tamen ex illa sola confessione sic qualificata non poterit condemnari saltem capitaliter: qr ex presumptione que est contra qualificate confitentē non debet quis ita aspere condemnari per not. per Inn. in. c. quia verisimile. extra de presum. ꝙ est mirabile r singulare verbum. Sed de hac materia dixi plene post Jmo. r Moder. in. l. decem. ff. de verbo. obliga. Item aduertas ꝙ contra Barto. multum obstat in principali articulo nostro ꝙ presumptio est ꝯtra delinquētem seu vulnerātem nisi probet ipse se fecisse in casu licito. l. si non conuiciŋ. C. de iniur. not. Barto. in. d. §. item quesiţ. r l. j. C. ad legē corne. de sicar. ergo hec presumptio fundat intentionem accusatoris r transfert onus probandi in aduersarium: iuxta. l. cū de indebito. ff. de proba. r in. l. siue possidetis. r ibi not. C. de prob. ergo clare debet pbare id qd est fundamentū intentionis sue r probare de limitato tēpore. d. l. matrē. r ibi plene per Ange. r. l. de rebus. C. de donat. ante nup. al's si opinio Bart. vera esset videret sequi qd cum contingere posset ꝙ homicidiū fieri posset cum dolo r sine dolo: r ꝙ ad defensionē fuerit factum deberet presumi factū licito modo: r sic accusator simpliciter homicidio probato non posset obtinere etiam dato qd reus nil probasset contra l. j. C. de fica. Nec obst. isto casu. d. l. j. C. peti. hered. qr responderi potest: qr licet ibi presumatur contractū ibi fuisse celebratum tēpore permisso r ante litem cōtestatā: nisi per actorem contrariū probetur. Tamē illud ideo est: qr fundamentum intētionis actoris est ꝙ probet possessorem fuisse in mala fide: seu possessorem sciēter emisse post litem cōtesta. Contra actorem ipsius possessoris. l. j. eo. tit. ideo cum illud esset fundamentū intentionis actoris debuit probare illud non reus. iuxta. l. actor. C. de proba. r ita Bald. declarat illā. l. ij. ¶ Aduertas tamē ꝙ licet illa. l. ij. nō probet opi. Bart. quā cōmuniter doct. sequunt r est cōmunis opi. vt infra dicam: tamen opi. Bart. satis videt probari per alias probationes suas dum alleg. l. merito. ff. pro socio. cum similibus. Et per quā rationem respondet ad obiecta per Bal. in. d. l. matrē. r tenendo opi. Bar. dicunt Moder. possumus respondere ad id qd dictū est supra qd sequeretur ꝙ semper debet interpretari ꝙ homicidiū factum fuit in casu licito: qr respondetur qd presumitur factū in casu licito: quando ex parte rei erat probatum ꝙ interuenerit causa que poterit facere ipsum actum esse licitū: vt patet in. d. l. merito. r prout in questione nostra in qua apparebat de banno probatum: sed vbi causa que posset reddere actum esse licitum nō est clare probata nec dubia: tunc procedit. l. j. C. de sicar. Ex quibus sequitur notabilis conclusio ꝙ si probat per accusatorem ꝙ Titius occiderit Semproniū r ex aduerso Titius probat ꝙ Sempronius contra ipsum cum armis insultum fecerat: satis dicitur probatum esse ꝙ Titius incōtinenti post insultum ad defensam Sempronium occiderit ꝗuis specifice nō fuerit probatū ꝙ incontinēti fuerit nō obstante ꝙ illud qd dicitur vim vi repellere posse intelligit si incontinēti fuerit factum l. iij. §. vim vi. ff. de vi r vi arma. plene not. in. l. j. C. vnde vi. r in cle. j. de homi. ¶ Item aduertas ꝙ cōtra istam doctrinā Bar. multū obstat tex. r ibi Pet. de ancha. r do. Anto. de but. r do. Abb. in. c. constituimus. extra de rescrip. per quē tex. dicunt doc. r maxime do. Abb. ibi in. j. col. ꝙ ibi erat casus in fin. illius. c. ꝙ vbi statutū propter aliquod inualidat actum r dubitat an statutū precesserit actum vel ecōtra: dicenti statutū precessisse incumbit onus probandi qr est fundamentum intētionis sue. Unde in terminis questionis nostre cum probatū fuerit contra occisorē ꝙ fecerit id qd a iure est reprobatū puta homicidium. d. l. j. C. ad. l. cor. de fica. Si vult se excusare vigore banni opus est ꝙ asserens bannū fuisse ante actum: r sic ante homicidiū probet illud. Et ideo dixit Pet. de anch. in. d. c. constitutus. ꝙ quādo est questio de prioritate r posterioritate tēporis: tempus debet limitate allegari r probari vt per hoc fundet intentio rei vel actoris ex prioritate vel posteriotate tēporis. Et dicit ꝙ Bar. in hac materia multum elegāter est locutus in. d. §. sed vt probari. Et sic ibi Pet. de anch. sequit doctrinā Bar. supra allegatam. Cum ergo in terminis questionis nostre sit questio de prioritate vel posteriotate tēporis fundans se in tempore ad excusandū se limitate debet pbare illud tēpus maxime cōiuncta doctrina Bal. quā tradidit in. d. l. ij. C. de peti. heredi. qui dixit illā glos. esse singu. ad hoc vt ibi agēs habeat intentionē suam fundatā: probatio tēporis incumbit excipienti. Sed isto casu agens habet intentionē suam fundatam: qr nemo debet cōmittere homicidiū: ergo excipiens ꝙ sibi est permissum homicidiū propter tēpus: ipsi excipienti incumbit onus probandi de tēpore: cum ergo probatio temporis nō concludat nō releuat probantē. c. in presentia. extra de proba. Et hoc videt de mente Pet. de ancha. in. c. cū cōtingat. de offi. deleg. Adde tū ꝙ nō recederē ab opi. Bar. in. d. §. sed vt probari. r allego do. Abb. in. c. per tuas. extra de condi. apposi. qui dixit ꝙ ibi erat casus ꝙ vbi actor plene probat intentionē suam nisi reus illam clare confundat debet actor obtinere: nec sufficit ꝙ reus reddat eam dubiā. Sed dicit fallit hoc in criminalibus: qr sufficit ꝙ reus clare non probet intentionē suā: sed sufficit ꝙ reddat eam dubiā per mirabilē doctrinā Bart. in. d. §. sed vt probari. r cū s͂nia Bar. transit etiā Bal. in. l. j. ff. solu. ma. licet in. d. l. matrē. aliter sit locutus r male. Et idē dixit. d. Abb. in. c. in presentia. extra de proba. in. iiij. col. vbi multū exclamat dicens ꝙ oia iura clamāt ꝙ pbatio dubia nō releuat pbantē in dubio: tū in criminalib' hoc nō militat ex parte rei p doctrinā Bart. in. d. §. sed vt probari. r in simili causa tꝫ Bal. in. l. precibus C. de impu. r alijs substi. in. vj. col. ego vero latius ēt scripsi in addi. meis in. d. §. sꝫ vt pbari. post Moder. dic vt ibi aliter distinguo: sed in practica non recederem ab opi. Bart.

7 Accusatore non ponente in libello ꝙ delictum fuerit commissum tempore punibili: r sic libello existente inepto: an si postea illud probat debet sequi condemnatio.

7 **Ange.** ¶ Quid autē si accusator non apposuit in accusatione ꝙ delictū fuit cōmissū tpe punibili r sic libellus est ineptus. an si postea illud probat debet sequi cōdemnatio: r vt refert Ro. in. d. §. sed vt pbari. Franciscus Accur. cōsuluit ꝙ sequi debeat absolutoria quia nō potest sequi condemnatio super tali libello: pro quo allegat Ang. in. l. si cū actor. ff. de neg. gest. r Spe. in tit. de actore r petitore. §. sequit. versi. hoc quoqꝫ pmittendū. cum versi. sequēti. r in tit. de iurisd. om iud. §. deseruit. ver. sed nunqd libellus. r in tit. de teste. §. j. ver. quid si capitula. r ibi Jo. an. in additio.

in add.⁊ Bal.in.l.j.ff.de iurisd.om.iud.⁊ in.l.j.§.j.ff.si mensor fal.mo.dix.⁊ doc in.c.examinata.de iudi.sed d.Ludo.tenet cōtrariū qꝛ qñ libellus est ineptus ꝓpter aliqđ omissum illud postea ꝓbando cōualidatur libellus ⁊ sequi dꝫ condēnatio:pro quo alleg. gl.sing.in.l.j.§.si quis argētū.ff.depo.quā gl.sequit Inn.in.c.j.de ordi.cogni.Preterea cū simus in eo qđ est vtilitatis publice:vt delicta puniantur ꝓbationes facte in vno iudicio quantūcunqꝫ inualido licet nō essent quo ad ꝓbationē:tñ erūt valide quo ad iudicē quatenus se ex actis poterit informare:vt dicit gl.no.c.cupiētes.in ver.ceterū.in versi.excludētes.de ele.in.vj.Et istud tenet Ro.qđ est multū nota.facit qđ not.Bar.in.l.si cōfessus.ff.de custo.reo.

Augusti. ¶Tu autē in hac materia adde ꝙ inuenio ꝙ fuit Raph.q ita cōsuluit in hac materia ⁊ nō Frā.accur.sed dicit Ro.ꝙ in vno casu pōt saluari opi.Raph.vbi ꝓbatio resultaret ex cōfessione couenti: qꝛ hec species ꝓbationis nō inualidatur propter iudiciū inualidum casum notabilē alleg.in cle.cōstitutionē.de elec.in.c.pisanis.extra de resti.spo.⁊ facit.c.j.⁊.ij.extra de accu.in.vj.⁊ licet ipse nō alleget.videtur determinasse Bal.in.l.j.ff.de iurisdi.om.iudi.qui dixit ꝙ si libellus est ineptus ⁊ probatio apta:tamē condēnatoria sequi nō pōt nisi probatio per confessionem fuerit facta.Sed in hac materia addatis pulchrū consiliū Ang.in ordine suo.ccxcvi.qđ incipit visis actis predictis vbi ibi apparet ꝙ in libello nō fuit appositū tps ⁊ tñ cōsuluit ꝙ sententia condēnatoria nō sit ferēda qꝛ vbi opus est ꝙ tēpus ponatur nedū opus est ꝙ tps probetur:sed ꝙ tēpus deducatur ⁊ probetur, ⁊ alle.d.l.eū actū.⁊.d.l.matrē.⁊ doctrinā Bar.in.d.§.sed vt ꝓbari.⁊ facit pro hac doctrina id qđ dixit ipse idē Ange.in.l.claudius felix.ff.de his qui potio.in pig.hab.vbi dicit ꝙ si in libello fuit actū ex causa incōgrua ⁊ ex actis apparet ꝙ agi potuisset ex causa cōgrua ⁊ apta: ⁊ nihilominus iudex nō pōt condēnare ⁊ allegat fratrē suū d.Bal.eius ꝑceptorē ita voluisse in.l.bebius.ff.de pac.dot.⁊ ita voluit Bal.C.de heredi.insti.in.l.fi.in.xj.col.Nec obst. illa gl.quā pro singulari alleg.Ro.in.d.l.j.§.si quis argētū. qꝛ illā allegauit Bal.in.l.fi.C.de anna.excep.ad hoc.s.ꝙ libellus gñalis valet ⁊ tꝫ si nō opponatur nihilominus in ꝓbatione dꝫ liquidari:facit gl.in.l.j.ff.de edē.⁊ in cle.sepe.extra de ver.sig.vnde illa gl.nihil facit qꝛ presupponit libellū valere nos vero qñ libellus nō tꝫ.Preterea ibi in illa gl ꝑmittitur qꝛ verisimile est qđ ille ignoret pōdus argēti:sicut dicimus in colore:vt no.gl.⁊ Bar.in.l.in furti actione.ff.de fur. nō aūt esset illa gl.vera in alia ineptitudine libelli: vt voluit Bal.in.l.edita.C.de edē.in ver.sed dubitatur an actoris ꝓbatio sufficiat.Quinimo hoc i terminis voluit illa gl.dū dicit ꝙ illud ꝓcedit in incertitudine pōderis nō speciei qꝛ potius pōt ignorari pōdus ꝙ spēs:alleg.l.quisquis.C.de rescin.vē.

¶Itē adde ad ꝯfirmationē ꝑdictoꝝ in terminis ꝙnis nr̄e in criālibus:qñ tps vel alia solēnia q̄ reqrunt in accu.vel inqsitione deficiūt an posset snīa cōdēnatoria sequi ex ꝓbatione postea valida ⁊ apta:reperio Ange.cōsuluisse in elegāti
a suo cōsi.clxxv.[a] q fortius dixit ꝙ etiā si talis probatio apta esset p ꝯfessionē ipsius inqsiti sup inqsitiōe inualida:nō pōt seqꝫ ꝯdēnatio.Et ita dicit ꝙ semel in syndicatu defendit.d. Ray.de pis.olim ptātē Perusij.q semel absoluit quēdā malefactorē ꝑpter ineptā inqsitionē:lꝫ cōfessus esset se fecisse tale delictū ⁊ mouet se:qꝛ vbi libellus est ineptus qcqd sequitur est nullū ipso iure.Et ideo dicit ꝙ Guil.de cu.p illū tex.in.l. si libertus ꝓnū.ff.de iureiur.dicebat ꝙ exceptio ineptitudinis libelli ex quo reddit iudiciū retro nullū: etiā post sententiā pōt opponi.Si ergo ꝑpter ineptitudinē libelli null⁹ ꝓcessus intelligitur fact⁹ habetur perinde ac si ꝯfessio sine ꝓcessu emanasset:in quo casu impossibile vr̄ ferri snīam diffinitiuam:in auc.offeratur.C.de lit.ꝯte.l.j.C.de snīa ex per.reci.⁊ facit gl.in.l.iubemus.C.de lib.cau.q̄ voluit ꝙ si iudiciū nō est legitimū cōfessio nō ꝑiudicat:⁊ est bon⁹ tex.in.c.olim.extra de rescri.Nec huic cōclusioni obst.tex.in.d.cle.ꝯstōnē.qꝛ ibi nō fuit defectus circa substantiā iudicij.Nec obst.c.j.⁊.ij.de accu.in.vj.qꝛ ibi nō fuit defectus circa substātiā iudicij:ꝫ circa ea q̄ potuerūt omitti:⁊ ideo ibi dicit Jo.mo.ꝙ tam in.c.j. ꝙ in.ij.extra de accu.in.vj.fuit renunciatū ꝓcessui qui premitti debuisset si petitū fuisset.¶Nec ob.c.pisanis.qꝛ loquitur qñ libellus nō tenet ex aliquo defectu extrinseco an confitens posset renūciare.Nec ob.qđ not.Bar.in.l.si cōfessus. ff.de cu.reo.qꝛ p illū tex.allegādo Inn.dixit ꝙ si ꝓcessus est validus ⁊ reus est ꝯfessus crimē corā iudice ad hoc ꝑncipaliter sedēte poterit puniri:qꝛ nō dꝫ in.d.l.si cōfessus ꝙ libellus fuerit ineptus: sed dicitur ibi ꝙ si reus est cōfessus stabit in vinculis donec ꝓnuncietur:dꝫ intelligi iudicio existēte valido:⁊ sic inchoabit nouū iudiciū: vt dicit Ange.in.d.consi. Nec obst.ꝙ cōfessio facit delictū notoriū:ex quo nō requiritur solēnitas:qꝛ respondetur ꝙ licet notoriū nō requirat omnimodam solēnitatē tñ requirit aliqualē solēnitatē.c.ad nostrā.extra de iureiur.⁊ ideo requirit solēnitatē libelli:ita ibi dicitur: per que patet ꝙ pessime est locutus Bal.in.l.j.C.de re iudi. qui dixit ꝙ cōfessus nō pōt opponere de ineptitudine libelli vel de aliquo inordinato ꝓcessu:alleg.tex.no.in.l.ait pretor. §.permittitur.ff.de mino.⁊ tex.in.d.c.pisanis.⁊ idē voluit in d.l.edita.in repe.Paduana.in pe.char.⁊ Bald.in.l.j.C.de iudi.qui alleg.Inn.in.c.p inquisitionē.extra de ele.⁊ Ang. in.l.denūciasse.§.quid tamē.ff.de adul.qui alleg.Inn.in.c. qualr ⁊ qñ.extra de accu.Scias tamē ꝙ Ang.in.d.cōsi.cōsuluit ꝙ per talē cōfessionē poterit cōfitens extra ordinē puniri:nō autē capitaliter ⁊ sic pena ordinaria: ⁊ multa bona allegat:⁊ idē voluit Ange.in.d.l.si cōfessus.de custo.reo.⁊ idē Inn.in.c.per inquisitionē.extra de elec.vide oino Pet. de anch.in.d.cle.constitutionē.extra de elec.

8 Insultus si factus est vno tpe puta de die ⁊ tanto tpe durauit vel fugauit ꝙ de nocte ꝑcussit:qđ tēpus debet apponi.

9 Insultu facto vt supra immediate qđ tempus debet apponi de iure cōmuni.

8 **Ange.** ¶†Quarto quero qđ si insultus est factus vno tpe puta de die ⁊ tāto tpe durauit vel fugauit ꝙ de nocte percussit ꝙ tps debet apponi.Bar.in.l.libellorum.in prin.versi.sed quero aliquis insultauit.dicit ꝙ attēdenda sunt verba statuti: aut dicit si quis percusserit ⁊ tps ꝑcussionis attendatur aut dicit si qs insultauerit vel percusserit:⁊ tps insultationis attēdatur.Sali.in.l.pe.ff.de accu. dicit latius nam interdū lex punit insultū: lꝫ grauius factū secutū:interdū ecōtra lex punit ꝑncipaliter factū secutū sed grauius ꝑpter insultū precedentē:⁊ tūc ipsum vulnus ⁊ insultus debet attēdi ⁊ poni in libello.Interdū lex vel statutū principaliter punit vtrunqꝫ:⁊ tunc si vtriusqꝫ pena peteretur vtriusqꝫ locus ⁊ tps debet assinari.Interdū dubitatur an lex ꝑncipalr pro vtroqꝫ p se puniat:⁊ tūc insultus tendēs ad finē vulneris secuti successiue nō dꝫ attēdi.l.illud.in fi.ff.ad.l. aquil.no.C.de accu.l.q de crimine.nō solū locus sed tps vulneris debet attēdi ⁊ apponi vt inquit Ray.ꝙ procedit vbi vtrūqꝫ fit in eodē territorio.Si aūt insult⁹ fit in eodē territorio ⁊ fugādo vulnus fiat in alio territorio de die vel de nocte qs locus vel tps dꝫ inspici.Sali.in.d.l.pe.ver.quero aliquis insultauit in vno territorio ⁊ c.eū fugādo:dicit aut sumus in iure cōi:⁊ tūc locus ꝑcussionis est attēdēdus sicut ⁊ tps ⁊ iudex ꝑcussionis exhibet iustitiā.ita not.Cy.in.l.q de crimine.C.de acc.Si aūt statuta sunt in locis tūc aduertas ad vba statuti qꝛ si dicitur de insultu soluat cētū ⁊ de ꝑcussiōe ducentū:tūc iudex insult⁹ de insultu penā imponet ⁊ pro eo insultu locus in suo territorio est cōsinandus,⁊ alius iudex pro percussione penā imponet ⁊ pro eo insultus locus ab eo cōsinabitur ⁊ suū tps.Si vo statutū dicat pro insultu percussione secuta soluat centū:tūc vr̄ ꝙ solus iudex ꝑcussionis de vtroqꝫ dꝫ cognoscere ⁊ punire qꝛ cū lex punit insultū princi a
paliter sic qualificatū cū ꝑcussione dꝫ intelligi de ꝑcussione secuta in suo territorio qꝛ de alio disponere nō pōtrat.l.fi.ff.
9 de iurisd.om.iud.tñ latius ibi per Sali.†Sed qđ si statutū nō est sed sumus in dispōne iuris cōis:tūc credo ꝙ cū insultus confundatur secuto vulnere nec insultus sit punibilis:vt not. gl.⁊ Cy.in.l.qui de crimine.C.de accu.ꝙ satis est si apponatur tps ꝑcussionis qꝛ istud est punibile.Ita dicit Cy.facit.l. ait lex.⁊.l.huic scriptu.§.j.ff.ad.l.aquil.ita dicit Bar.in.d.l. libellorum.in versi.quero aliquis aliquē percussit.

Augusti. ¶Tu aūt in hac materia adde not.per Flo.in.l.ait lex.ff.ad.l.aquil.sed cōsyderata ꝙ indistincte vr̄ dicendū ꝙ vterqꝫ locus ⁊ tps debeat apponi.s.insultus ⁊ ꝑcussionis qꝛ duo sunt delicta per tex.in.l. si vulnerato seruo.ff.ad.l.aquil.cum simi.Quinimo vr̄ ꝙ in oibus casib⁹ locus insultus nō debet poni qꝛ secuto vulnere:nunꝙ ipsum delictū insultus est in cōsyderatione: ⁊ moueor autoritate ⁊ ratione Ange.quā adducit cōtra Bar.in l.q de crimine.C.de acc.qui dicit qđ semp fuit in ista opinione:qđ de insultu nō nascitur actio nec accusatio:qꝛ ex quo ordinatur ad certū ⁊ determinatū finē.Et sequitur finis:ex fine sequitur actio solū ⁊ nō ex principio.casus est in.l.illud.§.j.ff. ad leg.aquil.cui dicit ꝙ nō vadit responsum: qꝛ ibi dicit ꝙ vna nascitur actio de occiso.Et not.quia dicit nascitur nō ergo cōfunditur.Nec obst.leges Bart.quia loquuntur cum obligatio accessoria nascitur ⁊ ex ea nascitur actio ⁊ vulnus non est quid accessorium sed preparatorium.Unde nihil de preparatorio querēdum.Sed de preparatorio.d.l.illud.in

a ¶Consil.clxxv. Adde tu quod alias est consilio clxxviij.et est idē quod alle.supra numero.ccxvj.⁊ qđ libell⁹ inept⁹ sit ipso iure nullus:adde Pau. de cast.in consil. cclix.⁊.cclxj.in.j. impressis.⁊ Ange.in cōsil.cccxj. ⁊ Roma.in cōsi. lxix.⁊ vid Abb. consi.xxv.vbi tenet contrarium eius quod voluit Angel. et vide Alex.de imo.in cōsil.xxxvij.in.j. volu.vbi qñ libellus est inept⁹ an probationes facte sup ipso sint apte.Ber.

a ¶Et Imo.in.l. diuortio. Adde tu z vide alex.in d.l.diuortio.in iij.colũ.vbi dicit decl.Ro.falsam qr iure nõ pbat: item qr in criminalibus pcedit ad instar ciui.l.absentem.ff.de penis et decisio Bald.pcedit ex eo qñ presupponitur q pbatio accusationis nõ aliud concludebat: z ideo cũ pbatio accusatoris debeat interpretari ɜ ipm.c.in presentia.de pbat.ideo dicta verba interpretant pro incontinenti z ita aperte tenet Bal.in d.§.si quis.z eãdem decisionem sequit Alexã.in consil.cxv.in.iij.vol.z ibi de muliere que confessata fuit dedisse aquã venenatã infirmo et iudicio medicorũ q dicta aqua non erat sufficiens vt infirmus moreretur.

b ¶Dicatur nox. Adde tu et vide Fede.in consilio xliiij.z consilio cclvj.z ibi qñ dicatur dies: z qñ nox: z an per statutũ possit induci dies vel nox: z qualr debet formari accusatio vel inquisitio et qualr testes deponere eum per statutum maleficia commissa de nocte duplicent pene z nox intelligatur a pulsatione cãpane de sero illius diei vsqz ad pulsationem cãpane diei. Not.tñ q si per statutũ duplicẽtur pene maleficiorũ cõmissorũ de nocte qd non duplicent pene maledictorũ vel male scriptorum de nocte ita not. Bar.in.l.aut facta.ff.de pe.z sequitur Alexã.in consi.lxxvij.in.j.volu.

vno tamen casu saluat opi.Bart.dic vt ibi.Et in hac materia bene faciunt not.per doc.in.l.j.C.vbi de posses.agi oportz maxime per Bal.z per Ant.de but.in.c.fin.extra de foro compe.z per Jo.and.in mercurialibus.in regula in obscuris.de reg.iur.in.vj.

10 Vulnerato aliquo vno tẽpore: z alio tempore sequuta morte quod tempus apponetur.

10 **Ange.** ¶†Quinto quero si vno tempore fuit vulneratus alio tempore moritur ex dictis vulneribus dic q tẽpus vulneris nõ tempus mortis debet apponi l.huic scripture.§.j.ff.ad.l.aquil.ita dicit Bart.in.d.l.libellorum.in versi.quero aliquis aliquem percussit.

Augusti. ¶Tu aũt in hac materia adde vt dixi supra in precedenti additione cõtra istã decisionẽ videtur text.apertus in.l.si vulnerato seruo.ff.ad l.aquil.vbi videtur dicẽdum q tempus vtriusqz debet apponi: qr duo separata sunt delicta: vt dicit ibi tex.z cogita.

11 Maleficio cõmisso per plures dies ante natiuitatem domini si inquiritur post natiuitatẽ: z dicitur q de hoc anno de mense Decembris: an valeat inquisitio.

11 **Ange.** ¶†Sexto quero qñ maleficiũ est cõmissum per plures dies ante natiuitatẽ dñi: z inquiritur post natiuitatẽ.z dicitur q hoc anno de mẽse Decembris.an valet inquisitio Jaco.bu.instit.de act.in prin.dicit q sic qa colligit de anno legali.ccclxvj.dierũ: vt.l.cũ heres.§.stichus.ff.de fidei.liber.z sic est factũ intra temp9 predictũ.sed Barto.in.l.libellorũ.in princ.in versi.quero aliquos dies.tenet contrariũ cum in inquisione debeant inseri anni Christi.z sic qui apponuntur in principio quinterni notarij intelliguntur repetiti in.d.inquisitione.facit.l.si quis ex argentarijs.§.initiũ.ff.de eden.z sic illa verba hoc anno intelligunt hoc Millesimo: z sic cõcludit q talis inquisitio hoc maleficiũ nõ cõprehendit sed pro Jaco.facit qd not.gl.Imo.Rapha.z Bart.in.l.diuortio.ff.solu.matri in prin.in ver.menses.ibi de mense Augusti: vbi gl.vult z doct.q valeat accusatio si te accuso de mense Augusti: q de eodẽ anno z mense Nouẽbris preteriti vulnerasti Titiũ q intelligat eodẽ anno.scilicet legali.ccclxvj.dierũ.Ita in casu nostro: vel possumus cõcordare opiniones: q aut ex verbis inquisitionis apparet clare de quo anno locutus est.Et tũc procedit: z ita intelligat opi.Jaco.aut nõ apparet, sed est ambiguum.Et ita procedat opi.Bar.nam qñ inquirit de mense Augusti qd de mẽse Nouẽbris cõmisit maleficiũ z dicitur hoc anno si intelligit de annis dñi a natiuitate vel incarnatione nõ posset aliquo mõ mẽsis Nouẽbris preteritus cõprehendi intelligit ergo eo modo quo potest.s.de anno legali: arg.l.quoties.in prin.z qd ibi doc.ff.de verb.obli.sed qñ de mense Decẽbris dicit hoc anno, põt illud intelligi duobus modis.s.de anno legali: z tunc pcederet accusatio vel inquisitio z de anno a natiuitate: z tũc nõ pcederet, nec cõprehẽdet delictum.Igitur cum sit dubiũ nõ valet z in penalibus potius deuenit ad absolutoriã q ad cõdenatoriã: vt.l.arianus.ff.de act.z obli.Et vt incertus libellus nõ pcedat: z ita intelligit opi.Bar.z imputet sibi iudex inquirens: vel accusator qui nõ cõficit libellũ clarum z maxime si opposituũ fuit per reũ vt arg.l.si.C.de anna.excep.alias si nõ opponat valebit pcessus vt res potius valeat q pereat: ar.l.quoties.ff.de re.du.z ne delicta remaneãt impunita: ar.l.ita vulneratus.ff.ad leg.aqui.z sic intelligit de anno legali vel de anno dñi nr̃i Jesu Christi prout iudex vel accusator declarauerit: vt.l.si quis intẽtione ambigua.z q ibi not.gl.z Bart.ff.de iudi.de qua tamẽ questione vide late per Sali.in.l.pe.C.de accu.in versi.quidã cõmisit aliquod delictũ ante festum.

Augusti. ¶Tu aũt in hac materia inquãtũ iste doctor hic allegãdo.l.si quis intẽtione ambigua.ff.de iud.dicit q illa.l.habet locũ etiã in criminalibus vt verba libelli accusatoris obscura interpretent fm mentẽ accusatoris vt si nõ opponat pcedat libellus intelligendo de anno legali: z allegat qd Bar.in hac qõne nostra principali voluit in.d.l.libellor.in decisione huius questionis.Addatis q cõtra istã decisionẽ vr̃ expresse decisio Bal.z Imo.in.l.quoties.§.si qs ita.la.ij.ff.de here.inst.z in.l.aduersus.C.de fur.z in aut.sed nouo iure.in vrsi.si cõfitet.C.de ser.fu.z Bal.z Imo.in.l.diuortio.a vrsi.ecõtrario.ff.sol.ma.q dicũt p illũ tex.decidit q si accusaui Titiũ q ɜ me insultũ fecit z statim vel mox vulnerauit me: an intelligat statim p interuallũ z sic veniat de vtroqz excessu puniẽdus vel intelligat q in eodẽ actu sit factũ vulnus z insultus: qr tũc nõ puniet nisi de vno vulnere: vt est gl.sing.in.l.qui de crimine.C.de accu.quã Imo.reputat singularẽ in.d.versi.ecõtrario cõcludũt prefati doc.in locis.s.alle.q cũ pdicta verba sunt equiuoca qr dictio statim z mox possunt accipi ex interuallo: z sine interuallo.vt.l.si pater capt9.z ibi not.ff.de vulg.z pup.in auf.de ince.nup.in pn.cũ gl.z in.c.qr ppter.extra de elec.debẽt intelligi incõtinenti z sic in mitiorem partẽ: ar.l.preses.j.de pe.Et ideo per istã decisionẽ Ro.dicebat in.d.l.diuortio.q licet verba ambigua libelli fm mentẽ proferẽtis debeãt intelligi: z sic fm mentẽ libellantis.d.l.si quis intentione ambigua.Tamẽ hoc nõ militabit in criminalib9 per predicta qr.d.l.si qs intẽtione ambigua.nõ pcedit in criminalibus.Sed ista conclusio an sit vera vel falsa, dixi late in addi.meis in.d.l.diuortio.in versi.ecõtrario.De principali tñ qõne adde q.d.Bar.in effectu cõcludit id qd ipsemet dixit in.d.l.libellor.z Ang.in.d.§.annũ.sequit et dicta Bar.lz Bal.in.d.l.diuortio.põderet gl.ibi cõtra decisionẽ Bar.

12 Delicto durante per annum continue puta qr tenet aliquã terram: an menses sint exprimendi.

12 **Ange.** ¶†Septimo quero quid si deliquit cõtinue per annũ qr tenet aliquam terram: an menses sint exprimendi: dicit Bar.in.d.l.libellor.in versi.sed pone q aliquis tenet q non: qr illud qd dictũ est q mensis est exprimendus intelligitur in delictis momentaneis.Secus in successiuis: arg.aut.credentes.C.de here.

Augusti. ¶Tu aũt in hac materia adde z intellige pdicta z limita fm doctrinã Bart.in.l.inficiado.§.infans.ff.de fur.qui videt limitare predicta nisi interrupcũ esset in medio tpe: qr dicta Bart.hic z istius doctoris nõ procederent: z vide Ang.in.d.§.infans.qui videtur aliter loqui.z.d.Bal.in.l.quicũqz.C.de ser.fugi.z vide doc.in.l.nunq plura.ff.de priua.delic.

13 Anni domini nostri Jesu Christi vel imperatoris: an sint ponendi in libello accusatoris.

13 **Ange.** ¶†Quero an anni dñi nr̃i Jesu Christi vel imperatoris sint ponẽdi in libello accusatoris.Bar.in.d.l.libellor.dicit q nõ: sed Sali.in.d.l.pe.C.de accu.dicit cõtrariũ: licet dicat q nõ est in vsu: nec etiã sunt de substantia formali libellor accusationũ: z multominus inquisitionũ: sed dic q anni dñi qui apponunt per notarios in principio librorũ suorũ intelliguntur repetiti in qualibet inquisitione postea formata: donec anni domini nõ mutentur: arg.l.si quis ex argẽtarijs.§.initium.ff.de eden.ita sentit Bar.in.d.l.libellorum.circa prin.

Augusti. ¶Tu adde no.per Ang.in.d.l.libellorum.in.ij.col.qui etiã dicit q hodie non est in vsu q dies cõsulis apponant in libello accusatorio: licet de iure deberẽt apponi.Et in hac materia bñ faciũt que late scripsi vltra doc.in rub.ff.de ope.no.nun.vbi vltra doc.examinaui illã materiã an anni domini nostri Jesu Christi hodie sint apponendi in instrumentis.

1 ¶ Dies quando sit ponenda in libello accusatorio seu inquisitione.

1 **In festo omniũ sanctorum.** ¶†Hoc necessario apponi dz: z sic dies qñ ex forma statuti in tali die est maior pena in delictis: alr̃ autẽ si pena non augmentaret magis in vna die q in alia nõ est de necessitate q dies apponatur: vt not.Bart.in.d.l.libellorũ.in prin.ff.de accu.in versi.hoc anno z de mense rc.

Augusti. ¶Adde z vide que dixi supra in proxima precedenti gl.in versi.secũdo quero.z versi.tertio quero aliter me non extendo.

1 ¶ Nox quando dicatur.

De nocte vt mãdatũ exeqvaleret armat9.

1 ¶†Quero qñ dicat nox.Dic quãdo sol nõ est sup terrã.l.hec verba.ff.de verb.sig.Ita dicit Bar.in.l.j.§.hoc senat9.ff.ad silla.z Bar.z Bal.l.l.titius.§.luci9.ff.de libe.z posth.vel dic vt colligit ex.j.dicẽdis.

Augusti. ¶Adde tu que infra in fin.huius glos.dicam.

2 Mane vel sero: an dicatur nox vel dies.

2 b **Ange.** ¶†Quero an mane vel sero dicat nox b vel dies Bar.in.l.q duos.§.j.ff.de manu.testa.p illam.l.dicit q sero dicat dies: z mane qñ incipit clarescere dicat nox: sed in.l.aut facta.§.tps.ff.de peñ.dicit qd nox est de sero vel de mane qñ sol nõ est super terrã.Alias de sero vel de

vel de mane dicitur dies: sed idem Bar. in. l. titius. §. j. ff. de lib. & posthu. dicit aliter, videlicet ꝙ aut est dies aut est nox: vt. l. hec verba. ff. de verb. signi. Tunc dicit ꝙ si queritur quid est nox, tunc dicit ꝙ est priuatio lucis: vt probat in. c. consu
3 luit. de off. dele. ¶ † Nunc ad propositū quādo dicitur de sero nō est facta nox: sed fiunt tenebre. Tamē adhuc nō est nox: vt probatur in. d. l. qui duos. §. j. vbi dicitur ꝙ viuens moritur. Itē dicit quando dicatur mane: quia celo albescente dicitur dies: ita dicit in. d. l. titius. §. j. Ang. autē in. l. j. C. de cu. re. dicit ꝙ mane intelligitur dies post galli cantū qui cātat de mane & sero intelligitur nox quando facte sunt tenebre: & ita ꝙ de facili homo cognoscitur: casus est in. c. si quis perfodiēs. extra de fur. probatur hoc expresse Marci. xiij. c. in fi. & xv. c. Cū ergo celū albescit dies est. licet sol nō sit super terrā cū speratur de proximo & tanta sit claritas ꝙ homo bene pōt cognoscere. Et predicta procedunt
4 de nocte naturali. ¶ † Quid autem si statutū alio modo nominat noctē vt quia dicitur ꝙ nox intelligatur a sono cāpane: que pulsatur de sero vsqꝫ ad aliū sonū: que pulsatur de mane. Et quid si cōmisit delictū in loco vbi campana nō auditur an dicatur de nocte cōmisisse vt pena ex statuto duplicetur. Istā questionē ponit Bar. in. d. §. hoc senatus. & ibi per plures rationes cōcludit ꝙ si quis deliquit in nocte vera punitur in pena dupli: licet nō possit exaudiri campana, quia si nō essent tenebre tūc non punitur: quia cāpana nō potest audiri: & sic attendimus veram noctē: vt ibi elegāter dicit Bart. per bonas ratiōes secundum Iac. but. sed Bal. in. l. fi. C. de his quib. vt indi. primū dictū Bar. intelligit nisi statutū se expresse restringat ꝙ pena illa nō habeat locū nisi in delicto cōmisso in nocte ficta: quia tunc casus vere noctis sit obmissus a statuto remanet in dispositione iuris cōmunis: alleg. c. susceptū. de rescri. in. vj. & in. l. si cum dotem. in prin. ff. solu. matri. ¶ Scōm autē membrū distinctionis Bar. sequitur Bal. sed Ro. in. d. l. j. §. hoc senatus. ff. ad silla. dicit ꝙ aut iste nō audiēs cāpanā nō audit propter vitiū accidentale: quia erat in loco remoto tunc nō videtur. verū dictū Bar. quia licet audire nō potuerit: tamē cōsiderare debuit tempus cōsuetum quo cāpana pulsabat: mouetur per. l. libellorū. §. j. ff. de his qui no. infa. & quod ibi not. Bal. in similibus verbis dicens ꝙ stante statuto predicto: licet nō pulsetur campana vt tempore suo est prohibitū vt in die veneris sancti: tamen inspici debet cōmunis cōsuetudo & tempus secundum ꝙ alias solebat pulsare. Unde licet caderet excusatio propter inauditū sonū attamen hoc tollitur quia cōsiderare debuit cōsuetudinē cōmunē & solitū tēpus aut talis nō audiuit nō propter accidēs sed propter vitiū naturale vt puta quia delinquēs erat surdus. Et tūc dicit talē excusari debere a pena statuti: alleg. l. iij. §. surdus. ff. ad silla. & l. j. §. iij. ff. de postu. credit tamē hoc casu locū habere secundum membrū dist. Bar. Ego autē credo ꝙ licet surdus sit si nō a natura & sic sciuit cōsuetudinē ciuitatis ꝙ si campana est sonata tempore cōsueto licet non audiuerit ipse sibi debet imputare: quia ipse sciebat & debebat considerare stylū & cōsuetudinē & tēpus pulsandi cāpanā. argu. l. si quis domū. §. j. ff. loca. & l. discretis. & ibi not. C. qui test. fac. poss. Et predicta credo procedere quando campana sonauit eo tēpore quo cōsueta est sonari licet ante naturalē noctē quia vt dixi qui etiā nō audiuit campanā nō potest pretendere ignorantiā propter antiquā cōsuetudinē tēporis predicte pulsationis dicte cāpane. Si autē illa die qua cōmissum est maleficiū per illū qui non audiuit campanā fuit sonata anteriori tempore ꝙ solitū fuisset. Et tūc credo opi. Bar. fore verā quia nō fuit huius propositi velle delinquere de nocte. igitur &c. Sed Sali. in. d. l. fi. C. de his quib. vt indi. dicit ꝙ prima pars statuti que duplicat penas in cōmissis de nocte per totū territoriū debet intelligi etiā si campana ibi nō posset exaudiri: sed si sequēs pars statuti eam declarat vel fingit noctē vel diem ad pulsum certe campane: solum habet locū vsqꝫ quo exaudiri potest & nō vltra: sed in loco vlteriori remanemus respectu illius particule in iure cōmuni vt ibi dies vel nox appelletur secundum cōem vsum loquēdi & hominum interpretationē. l. cum delanionis. §. asinam molendinariā. ff. de fundo instruc. & vide Bal. in. l. ij. §. appellata. ff. si cert. pet. in versi. & facit ad statutum. qui dicit ꝙ si dicatur ꝙ post sonum campane finitū pena duplicetur si iudex inquirit & dicat post sonū campane: & non dicat finitum nō cōcludit ad penā duplicatā: vt. d. §. appellata. & in. l. insulā. ff. solu. matri. quod tamē limita per Bal. ibi.

Augusti. ¶ Tu in hac materia adde. d. Bal. vbi pulchre sequitur in. l. more. ff. de fer. qui ponit veram materiā quando dicatur dies prout distinguitur a nocte & quādo dicatur nox prout distinguitur a die: & infert ad statuta que distinguūt in maleficijs diē a nocte: ita tamē Bal. vult per illam glo. quod dies dicatur ab aurora vsqꝫ ad occasum solis, & aurora dicitur secundum ipsum celo albescente: alleg. l. titius. §. fi. ff. de libe. & posthu. ¶ Et subdit quod duplex est dies naturalis & artificialis, artificialis est duplex: vnus est vniformis qui semper incipit ab aurora & durat vsqꝫ ad crepusculum noctis. Alter difformis & pōt incipere in qualibet parte diei & appellatur dies emergens qui quādoqꝫ incipit a mane quādoqꝫ in vesperis vel in meridie secundum quod occurrit de facto: vt. C. de app. auf. hodie. & faciūt ea que habentur per Arch. lxxv. dist. c. quod a patribus. in glos. seq. & §. seq. Ange. tamen in. d. l. more. vult cōtrariū ꝙ imo si statutū punit maleficiū factū de nocte: tunc dicitur maleficiū cōmissum de nocte: cū sol super terrā non est vel etiam si celū albescat, & alleg. d. l. titius. Et in hac materia adde ꝙ. d. Abb. in. c. si perfodiēs. extra de homi. dicit ꝙ cōtra determinationē Bar. quā fecit in hac materia in. l. aut facta. §. tēpus. ff. de pen. est expressa decisio Io. and. in. d. c. si perfodiēs. dicit tamē ibi idē Abb. ꝙ ille tex. in. d. c. si perfodiens. probat expresse ꝙ ibi poterat discerni ꝙ dies dicitur post ortum solis quia poterat discerni: dicit ergo vbi est tanta claritas ꝙ potest discerni ibi est dies: licet sit post occasum solis vel ante occasum solis: dicit tamen ꝙ canoniste tenent opi. Ioā. and. ibi ꝙ si sumus in loco vbi sunt statuta que cōmuniter per Italiam distinguunt diē a nocte secundum sonum cāpane, illud est seruādum: aut cessat tale signum & erit arbitrariū. Unde iudex considerabit an esset tanta claritas vt attribuatur diei: an tanta obscuritas vt attribuatur nocti: in dubio dicit mitiorem partē eligendā. Et istā sententiā cōmuniter canoniste tenēt vt dicit ibi. d. Abb. & subdit. d. Abb. hoc confirmatur prout dicimus de hermofrodita vt attribuatur illi sexui in quo magis incalescit. l. queritur. ff. de sta. ho. ¶ Adde. d. Ant. post Ioā. an. in hac materia in. c. cū dilecti. in versic. dubitari solet. extra de dolo & contu. Sed Bal. ibi melius loquitur per Alber. de rosa. in. ij. parte statuto. q. xxj. quam decisionē doc. solent allegare: sed nō reperi in alberico meo, sed voluit allegare Alberi. in. ij. parte statutorū. q. xviij. qui ponit quando maleficiū est factum de sero: an dicatur factū de die vel de nocte. & ibi vide quid est dies vel nox. ¶ Adde pulchra verba Bal. qui multa bona dixit in hac materia in. l. ij. C. quib. res iudic. nō nocet. in versic. moueo tibi tale dubiū. & ponit materiā quid in testibus: & omnino per Sali. in. l. non minorē. C. de transac. per Alber. in. d. l. more. & per Sali. in. l. fi. C. ad silla. & Bal. in c. j. §. porro. circa fi. pe. col. que sit prima causa beneficij amittendi: & adde no. per Ange. in. l. j. §. propter casum. ff. de postul. qui dicit ꝙ surdus qui nō audiuit sonum cāpane de nocte punitur pena dupli quia punitur ex quo deliquit in hora qua cōsiderare debebat noctem esse alias secus. Adde Pet. de ancha. in repe. c. canonum statuta. extra de consti. in. vj. principali quesito. in. xxvj. col. illius quesiti. in versic. in ista materia qui ponit de illo qui non audiuit campanam. & vide Albe. de rosa. in. ij. parte statutorū. quest. vj. vij. & viij. incip. Item statuto cauetur ꝙ nullus vadat sine lumine: & ibi ponit an illa pena cōprehendat illum qui vadit de nocte in die veneris sancti quo tēpore campana nō pulsatur vel in illo qui vadit nō credens campanā pulsatam: & an illa pena extendatur tantū vbi campana potest exaudiri. vide Salic. in l. nō minorē. C. de transac. Et de omnibus istis questionibus campane vide omnino Ange. in. l. si quis mortis. §. surdus. ff. ad silla. & vide Io. and. in. c. alma. §. fi. super glos. in verbo, assumptiue. de senten. excom. in. vj. vbi dicit ꝙ dies dicitur a dica ꝙ est claritas. & idē dixit Io. and. in. d. c. si perfodiens. De hac materia vide per doc. in. c. ij. extra de fer. & allego solenne consiliū Fede. de senis suo consil. xliij. & consi. cclix. & omnino vide glos. de consecratione dist. iij. c. j. que ponit quando dicatur dies vide no. in. c. consuluit. extra de offi. deleg. Et adde not. in. c. j. extra de treug. & pace. In istis penalibus ego perfecto nō recederē ab opi. Io. an. quā supra dixi intelligen. diem & noctē prout ipse intellexit: cuius opinio mihi placet, cogita. ¶ De hac materia adde Band. in tract. malefi. sub rub. de pluribus delinquen. in versi. preterea. pone cōtineri in statuto ꝙ pene maleficiorum de nocte duplicētur. Adde Albe. de rosa. in. ij. parte statutorum. c. xviij. que incipit, deinde quero statuto cauetur ꝙ si quis fecerit feritā de nocte. Et multū eleganter loquitur Ange. in consi. suo. clxxxiij. incip. visis processibus. char. principalis. pe. col. & in antepe. colū. que poteris limitare predicta: & vide Fede. de senis in cōsil. suo. xliij. qui ponit de statuto ꝙ duplicat penas in delictis factis in festo beate virginis. Aliquis fecit delictū in festo beate virginis: an iste talis incidat in penā. & ibi vide quomodo capiatur dies. & vide in consi. cclix.

1 ☞ Armorum appellatione quid veniat.

no stocho ferreo.

¶ Opponit͂ q̄d ista verba.s.ferreo sint su
1 perflua.† Quoniā appellatione armoꝝ fustes ꝛ lapides cōtinent͂:ꝛ omne id q̄d nocere pōt:vt.l.ij.ff.de vi ꝛ vi arma. Quoniā armorum appellatiōe cōprehendit͂ omne id q̄d nocere potest: vt ibi,ꝛ.l.armatos.cum ibi not.in glos.ff.ad.l.iul.de vi pub. igit͂ ꝛc. Rn̄deo ꝙ imo sunt necessaria dicta verba,q̄m lʒ appellatione armoꝝ etiā fustes ꝛ lapides ꝛ alia offensibilia cō
a tineant͂ tn̄ nō ppriē vt no. Ang.in.l.si de pignore.§.fure.ff. de fur.ꝛ Ro.in.l.j.§.occisoꝝ.ff.ad silla.in prin. Unde si in statuto fieret mentio de violētia facta cū armis:fustes lapides ꝛ talia nō cōprehendunt͂ q: proprie nō sunt arma:vt est gl. singu.in cle.j.de statu mona.in verbo, arma.sed statutū debet verificari verbis ppriīs:vt.l.cōstitutionibus.ff.ad municip.l.iij.§.hec verba.ff.de neg.gest.igitur ꝛc. Unde dicit ꝙ q̄n tu iudex mittis militē ꝛ officialē tuū ad perquirendū portantes arma q: si reperis scholarē vel notariū cum suo pennifero ꝛ moderatorio ad moderandū pēnas vel rusticū:vel alium habentē cultellos ad incidendū panem ꝙ isti non incidunt in penā:q: talis cultellus non cōtinetur appellatione armorum:vt est glos.sing.in auth.de armis.§.fin.

a ¶ Non proprie. Adde tu an paruus ꝛ breuis cultellus veniat appellatione armorum:ꝛ vide Frā. de are.in consil. lxxx. Ber.

Augusti. ¶ Tu aūt in hac materia adde ꝙ licet appellatiōe armoꝝ veniāt oēs res apte ad nocēdū:vt.l.pe.§.fi.ff.ad.l.iul.de vi pub. Tamē intellige fm̄ q̄d dixit Ang.in.l.armatos.ff.ad le.iul.de vi pub.s.intellige ꝙ nocere pōt q: principaliter ordinata est res ad nocendum aliter autem nō. Et dicit fore notandū hoc pro statuto Perusino ꝙ punctualiter sic dicit ꝙ si qs offenderit aliquē cū armis vel re aliqua apta ad nocendū nō cōprehendit illū qui percussit aliquē cū anfora plena vino vel cū vase vitreo vel terreo,ꝛ dicit ꝙ vidit hoc semel practicari cū vno q percussit cū pera in qua erat panis ꝛ exiuit sanguis.ꝙ ille nō videtur percussus cū armis.ꝛ adde Ang.in.l.j.ff.de vi pub.q dicit ꝙ illa gl.in corpore de armis est sing. ¶ Adde etiā ꝙ illam glos.in.d.§.fin.dixit sing.d.Ange.in dispu.sua incip. exorta guerra.in.j.conclusio.in.j.col.ꝛ Ro.in.l.j.§.occisoꝝ. in prin.ff.ad silla.qui ad hoc alleg.Bart.in.d.l.j.ff.ad.l.iul. de vi pub. Et adde aliā opi.glos.in pposito.in rub.C.de fabricensib.lib.xj.que idē videt͂ velle Jaco.ꝛ ibi Bar.in.d.l.j. dicit hoc not.verbū ꝙ ille cultellus paruulus ad incidendū panē vel ad temperandū calamū possit portari q: nō sunt in vsu nocendi tamē dicit aduertendū est ne fiat fraus ne quis dicat se portare cultellū aptum ad incidendū panē cum sit ad offendendū q: talis cultellus appellatione armorū continetur cū sit talis qui nocere pōt. ¶ Sed vt supra dixi non credo ꝙ propter penā statuti ille talis incideret in penā: q: principalr͂ nō est ordinatus ad nocēdū licet forte secus esset de iure cōi:quid cōtineat͂ appellatiōe armoꝝ in statutis vide Jaco.de bel.in auth.de armis.in.j.col. Jtē adde ꝙ Bar. cōsuluit in consi.suo.cj.ꝙ appella.armoꝝ per statutū:nō incidit in statutū ille qui cum dentibus fecit sanguinem.

2 Statuto puniente portantes arma offensibilia si aliquis reperitur portare arma defensibilia ꝛ offensibilia:vt puta tabulatium:an cadat in penam statuti.

2 **Ange.** ¶ † Quero statutum punit portantes arma offensibilia ꝛ aliquis reperit͂ portare arma q̄ sunt offensibilia ꝛ defensibilia:vt puta tabulatiū cū quo potest offendere ꝛ defendere an cadat in penā statuti:istā questionem mouet Bar.in.l.pediculis.§.argēto.ff.de auro ꝛ argen.leg. Ubi dicit inspiciendā cōsuetudinē videlʒ ad quem vsum tabulatiū portat͂:arg.d.§.argēto.q: si cōmuniter solet portari ad defensionē:nō incidit in penā statuti al's secus.

August. ¶ Tu in hac materia adde dicta Ray. de forli.ꝛ in lectu.ꝛ in additio.in.d.l.pediculis.§.argēto.ff.de au.ꝛ arg.leg. ¶ Sed aduerte lʒ doc. iste hic cōsuetudinē inspiciendā dicat:tn̄ intelligo predicta nisi doceret͂ ꝙ ille portans tabulatiū,aīo offendendi portaret lʒ eīn cōtra esset cōsuetudo ꝙ aīo offendēdi solet portari in loco:per ea que dixit Barto.de cultello paruulo in.l.j.ff. ad.l.iul.de vi pub.in prin.ꝛ dixi in proxima precedē.q.

3 Statuto puniente portantes arma,an si quis itinerationis causa portet arma cadat in penam statuti.

3 **Ange.** ¶ Quero statutū punit portantes arma an si quis itinerationis causa portaret arma puta ensem incidat in penā statuti de iure digestoꝝ itinerationis causa licitū erat arma portare in itinere etiam offensibilia:vt.l.j.ff.ad leg.iul.de vi pub. Hodie vero indistincte sine principis licētia:quecūqʒ arma etiā in itinere nō licet portare ꝛ not.Bar.in.d.l.j.per tex.in auth.de armis.§.pe.q̄d est verum de iure sed cōiter p statuta ciuitatis aliter prouidet͂ in itinerationib⁹ q̄n haberet signū itinerationis vt stiuallium capellū caputiū ꝛ alia vnde verba statuti sunt attendenda.

Augusti. ¶ Tu aūt in hac materia adde ꝙ verū est ꝙ hodie itinerationis causa nō est licitū portare arma hoc intelligo pcedere vbi nō esset locus suspectus vel vbi inimici vel latrones nō essent:al's credo ꝙ licitū est portare arma:ad hoc allego tex.in.c.j.§.si quis rusticus.de pace te.in vsi.feu.vbi dicit͂ ꝙ lʒ mercator trāsiens per puinciā nō posset portare arma. Tamē si ad sellā portet arma vel sub vehiculo nō aīo occidēdi sed cā se defendendi a latronib⁹ sibi hoc est licitū nec incidit in penā alias si hec cōclusio nō esset vera illud auten.de armis sonaret iniquitatem q: vim vi repellere licet ꝛ est lex naturalis in.l.vt vim.ff. de iusti.ꝛ iur.ꝛ in.l.j.C.vnde vi.ꝛ in.d.§.si quis rusticus.habes in quā penam incidit ille qui portat arma.

4 Statuto puniente delatorē armorum: an etiam intelligitur punire portantes arma vt interficiant bannitum.

5 Armorum appellationē nō proprie continentur nisi ea que sunt apta ad nocendum ꝛ sic ad offendendum.

4 **Ange.** ¶ † Quero statutū punit delatorem armorū an etiā intelligat͂ portantes arma punire:vt interficiant bānitū ꝛ videt͂ ꝙ nō:q: hoc est factū fauore publice vtilitatis.l.iij.§.sed vtrū.ff.ad silla.ꝛ maxime q: licitū est ex causa iusta transgredi a precepto superioris:vt.l.si hominem.in fin.ff.mand. Et q: in simili dicimus q̄d belli calamitas introduxit:pacis lenitas sopiuit.l.j.in prin.C.de cad. tol. Jta ecōtra possumus dicere ꝙ pacis lenitas introduxit belli calamitas sopiuit:facit q̄d no.Jnn.in.c.j.de cōsti. Jta dixit.d.Nellus de sancto Gemi.in suo tract.bānito.q̄d hoc fuit disputatū Bononie ꝛ refert Rom.in.l.iij.§.vtrū.ff.ad silla. Nota tamē ꝙ licet appellatiōe armoꝝ fustes ꝛ lapides cōtineant͂:vt.l.armorū appellatione.ff.de verb.sig.vt supra dictū est: tn̄ appellatione telorū nō continent͂ fustes ꝛ lapides.l.j.§.occisorum.ꝛ ibi Ro.ff.ad silla.q̄d not.pro statutis. ¶ Et licet appellatiōe armoꝝ cōtineant͂ tam arma ad de
5 fendendum ꝙ ad offendendū.† Tamē Bart.videt͂ in.d.l.j. ff.ad.l.iul.de vi ꝛ vi.ꝛ clarius Ro.in.d.§.occisorū.ꝙ nō proprie cōtinent͂ nisi ea que sunt apta ad nocendū ꝛ sic ad offendendum:vt.d.l.armorū.ex quo sequit͂ ꝙ arma defensibilia vt sunt galea,pāceria,ꝛ brazalia ꝛ similia proprie nō continentur appellatiōe armoꝝ:ex quo sequit͂ ꝙ si statuto punit͂ portans arma:maxime statuto penali ꝙ nō verificat͂ si quis inuentus fuerit portare loricam ꝛ brazalia q̄d not.

Augusti. ¶ Tu aūt in hac materia adde q̄ dixit Bar.per illū tex.in.l.hi qui edes.§.fi.ff. ad.l.iul.de vi pub.q dixit q̄d quidā dicūt ꝙ appellatiōe armorū ɔtinent͂ tn̄ arma offensibilia per illū.§.q̄d nō est verū: q: ibi fit mētio de verbo telorū:ꝛ subdit Bar.ꝙ appellatione telorū nō continent͂ nisi arma offensibilia.d.l.armorū.de ver.sig.ꝛ expresse hoc dicit in auth.de armis. Adde tamē ꝙ Albe.de rosa.in.ij.parte statutorū.q.cxiij.in ver. Jtē querit dn̄s.T.vltimo ver. Pone statuto cauet͂ q̄d nullus portet arma sub certa pena:aliquis portauit panceriā siue loricā: an incidat in penā.ꝛ vr̄ q̄d nō,q: hoc est pro salute ꝛ defensiōe hominis q̄d nō videt͂ fuisse de mēte ꝙ talis phiberet͂:ꝛ dicit ꝙ Gand.in suo ope malefi.hoc voluit:nisi statutū de armis vetitis loqueret͂:ꝛ ita dicit Gand.cōtineri in questionibus statuto. Et fuit questio Marti.de fano. Sed dicit Albe.ꝙ vidit seruari cōtrariū cū sumere arma sit phibitū a iure cōmuni:vt in auth.de armis.ꝛ pbat͂ in.l.j.ff.ad.l.iul.de vi pub. ꝛ ibi not.ꝙ lorica cōtinet͂ appellatione armorū,ꝛ.l.ij.C.que res expor.nō debēt.ꝛ armoꝝ appellatione.de verb.signi.ꝛ insti.de pub.iud.in.§.itē lex cornelia.ꝛ dixit Albe.in alphabeto in dictione arma. Subdit tamē ꝙ prima opi.ꝙ arma intelligant͂ tantū que sunt fabricata ad nocen̄.est pbabilis. ꝛ ibi Albe.multa allegat:dic vt ibi per eum:ꝛ vidi Gandi. originaliter in opere suo qui illud idem dicit.

6 Portans arma vetita si tamen non fuerit repertus per familiam portare arma non tenetur.

6 **Ange.** ¶ † Et diligēter tene mēti ꝙ lʒ aliquis arma vetita portauerit si tn̄ nō fuerit repertus per familiā portare arma nō tenet͂ vt infra dicā in gl.in verbo,ꝛ dictus Andreas armatus ꝛc. Si autē fuerit inuētus cū armis de nocte per familiā vel ludere ad azardū ꝛ cum voluit ipsum scribere delinquēs mutauit sibi nomē ꝛ aliud nomen scribi fecit vt faciunt aliqui incidit in falsum quia mutauit sibi nomen in falsum ꝛ fraudem: vt.l.j.C.de mutat.nomi.ꝛ ibi Sali.facit.l.eos.in fi.ꝛ ibi Bar.ff.de falsis.

Augusti. ¶ Adde tu, an licitũ sit alicui mutare sibi nomen ea que habent in.l.hoc iure. §.i.ff.de dolo.per Bar.in proe.digest.§.nos vero.per Bal. in.l.fin.in.j.⁊.ij.q.C.de hered.instit.per glos.in proe.sexti in verbo, Bonifacius.per Bald.in proe.Digest.in.xij.q.per Iac.but.⁊ per Bal.in prin.C.per Bart.in.l.demonstratio falsa.in fin.princ.ff.de condit.⁊ demon.per Imo.in proe. Gregoriano.sed latius ibi per.d.Ant.de bu.⁊ Domini.de sancto Gemi.in.d.proe.Sexti.aliquid per docto.in.c.cum sm.extra de prebẽ.pulchra verba Bal.in rub.C.de fide instru.in.v.col.latius locutus sum in add.meis.post Moder. in rub.ff.solu.matri.

1 ¶ Pena corporalis quoties est imponenda ex delicto: nunꝙ imponitur nisi dolus interueniat.

2 Statuto dicẽte si qs turbauerit aliquẽ in possessione sua vel molestauerit aliquẽ: tũc requirit̃ dolus si aũt dicat statutũ si quis ingressus fuerit possessionẽ tunc sufficit lata culpa.

3 Statuto dicẽte si quis derobauerit rem alienã vel damnum dederit in re aliena vel similia verba ꝙ si damnũ datum est vel fructus sunt derobati ꝙ colonus vel ille qui ꝯducit fundum: non potest accusare sed proprietarius.

4 Delinquens si est in lata culpa: an teneatur ac si dolo cõmisisset maleficium.

5 Delinquens si est in leui vel leuissima culpa vel casu aut impetu deliquit: an teneatur.

Cienter dolose cum ministerio.

1 ¶ Ista verba apponuntur. † Nam quoties est pena corporalis imponenda ex delicto nunꝙ imponit̃, nisi dolus interue-
a niat[a]. Bar.in.l.j.§.j.ff.si quis testa.liber esse iussus fuer.ver. Iuxta hoc queritur.Et idem dicit Bal.in.l.data opera.C. qui accu.non poss.in ver.Item si statutũ punit precise homicidam ad mortẽ.vbi dicit ꝙ si statutum punit homicidã ad mortẽ ⁊ non facit doli mentionẽ: tamen vbi nõ est dolus sed culpa fuit homicidiũ cõmissum: iudex debet suam sententiã ⁊ penã tẽperare: vt.l.qd ergo.§.pena grauior.ff.de his qui notã.infa.Nam statuta restringunt̃ per rationẽ iuris communis.l.ij.C.de noxa.Unde volũtas ⁊ propositũ distingũt maleficiũ: vt.l.qui iniurie.ff.de fur.Idem tunc si statutũ requirit dolum expresse qꝛ tunc ad verificationẽ delicti requiritur qd dolo fuerit cõmissum.Si autẽ simpliciter loquit̃: ⁊ tunc aduertas qꝛ quedam sunt vocabula que sui natura dolum important: vt puta dicit statutũ si quis cõmisit dolum vel falsitatẽ, facit lex nec exemplũ.C.de fal.nec etiã lata culpa sufficeret si vero verba statuti nõ important delictũ in se. Et tunc aduerte: qꝛ aut statutũ punit actum qui principaliter infertur in personã vt si quis percusserit aliquẽ tunc requiritur dolus: quia talis iniuria non potest inferri in personam sine effectu iniuriantis.l.iij.ff.de iniur.Si vero punit actũ qui affertur in rem tunc sufficeret lata culpa ⁊ pro hoc dicit in statuto de turbata possessione: an debeat absolui si doceat aliqua ratione se fuisse ingressum: ita ꝙ dolus absit.
2 † Aduertas ad verba statuti qꝛ si dicit si quis turbauerit aliquem in possessione sua vel molestauerit aliquẽ que verba denotant actũ illatũ in personã tunc requirit̃ dolus.Si vero actũ illatũ in rem: vt puta si quis ingressus fuerit possessionem alicuius: tunc sufficit lata culpa.insti.vi bono.rapt. §.qꝛ tamẽ.⁊ isto casu non excusat̃ nisi probet se fuisse ingres-
b sum iusta ratione[b] vt notan.dicit Bart.in.l.j.ff.si quis testa. liber esse iussus fue.§.j.⁊.l.iuste possidet.ff.de acqui.poss.facit qd idẽ no.Bar.in simili in.l.pe.ff.de adul. ¶ † Aduertas
3 tñ diligẽter ꝙ si statuto cauet̃ ꝙ si quis derobauerit rẽ alienam: vel dãnum dederit in re aliena vel ingressus fuerit rẽ alienã: vel similia verba ꝙ si dãnum datum est vel fructus
c sunt derobati vel exportati ꝙ colonus[c] vel ille qui cõducit fundũ nõ põt accusare sed dñs proprietarius.Ita dicit singulariter Bar.in.l.si fur.ff.de vsufruc.facit qd idẽ not.in.l.si seruus.§.locari.ff.de fur.qd tu bene no.pro statuto de dolo dato vt scias quis accusare potest: an dominus vel colo-
4 nus de dãno dato. ¶ † Quid autẽ si est in lata culpa: an teneatur ac si dolo cõmisisset maleficiũ videt̃ ꝙ sic: qꝛ lata culpa equiparatur dolo.l.qd nerua.ff.depo.⁊ ibi plene Bar.in ꝯtrium videt̃ qꝛ in penis corporalib⁹ vel infamiã irrogãtib⁹ lata culpa nõ equiparat̃ dolo: vt plene no.gl.⁊ Bar.in.l.actionibus.ff.de in litẽ iurã.⁊ insti.de suspe.tu.§.suspectus.⁊ habet̃ in.l.lege.⁊ ibi casus ⁊ Bart.ff.de sica.Sed qui fuerit in lata culpa: vt in casu.l.si putator.ff.ad.l.aquil.si hominẽ occidat nõ tenet̃ de sica.Sed officio iudicis extraordinarie punit̃ in minori pena: vt.l.respiciendũ.§.ij.ff.de pe.sic iste pu-
5 tator tenet̃ extraordinarie ex lata culpa. ¶ † Sed ille qui est in leui vel in leuissima culpa: vel etiã casu deliqt, vel impetu vel proditorie an teneat̃: vide Bar.in.l.j.ff.de legib.⁊ etiam in.l.respiciendũ.§.delinquũt.ff.de pe.⁊ ibi gl.⁊ vide bonum tex.⁊ ibi gl.⁊ Pet.de anch.in cle.j.de homi.⁊ hoc statim dicam ⁊ in seq.gl.j.⁊ no.Sali.in.l.j.C.de sica.Quod dixi de lata culpa est verũ qñ est culpa talis principaliter ⁊ cõiter in aliquẽ secus si principalr̃ nõ respicit personã alterius: vt.l. si adulteriũ cum incestu.ff.de adul.§.nõnunꝙ.⁊ ibi Bart.⁊ Bar.in.d.l.in.l.⁊ vide Ang.in.l.si is qui cũ telo.C.de sica.qꝛ tũc isto casu qñ nõ cõmittat̃ in aliquẽ principalr̃: an quis ex lata culpa veniat puniẽdus ⁊ qño: not.Bart.in.l.si adulterium cũ incestu.§.nõnunꝙ.ff.de adul.⁊ Bar.in.l.respiciendum.§.delinquũt.in fi.ff.de peñ.vbi etiã ponit qñ volebã percutere Titiũ ⁊ pcussi Seiũ, an ego puniar ⁊ ibi dixit ꝙ sic, per.l.eũ qui.in.§.pe.in fi.ff.de iniur.⁊ ibi plenẽ not.per gl.⁊
d Bar.Et ideo subdit ꝙ si cursu equi⁹ puer occidat̃ ⁊ nõ ꝓposito equitãtis: tũc nõ dicit̃ equitãs occidere sed cãm mortis prebere: vt.l.qua actiõe.§.ꝓinde.ff.ad.l.aqui.⁊ culpa ⁊ nõ dolo equitãtis asscribit̃: vt.l.idẽ iur.§.mulionẽ.eo.ti.ex quo sequit̃ ꝙ equitans nõ tenet̃ pena legis de occidẽte loquẽtis: tum qꝛ illa requirit dolũ: vt.ff.de sica.l.iij.quãtuncunqꝫ esset municipalis qꝛ patit̃ interpretationẽ restrictiuã ⁊ declaratiuam.l.ij.C.de noxa.tum etiã qꝛ vere nõ occidit cũ in sui potestate equũ nõ habuit nec ex ꝓposito interfecit.facit.l.j.§.ij. ff.si quadrupe.paupe.fecis.dica.⁊ ibi Flo.ita dicit Sali.in l.nõ ideo minus.C.de accu.in versi.quero qnto.an mandãs ⁊ etiã in ver.Et ideo si in cursu equi puer occidat̃ ⁊ idẽ erit si ducebas vel cõcitasti cõtra me canẽ tuũ.Quia si dolo tuo ⁊ excitatiõe canis aliquẽ mordeat ex quo morit̃ tenet̃ de sic. als si ideo ꝙ canẽ cõtinere nõ potuisti tñ eũ per aliũ cõtinere potuit vel per illũ locũ pub.duci nõ debuit qꝛ fuit in culpa, tenet̃ de culpa: als aũt nullo modo tenet̃: vt est tex.in.l.j. §.si canis.⁊ ibi Florianus.ff.si quadru.pauper.fecis.dica.

Augusti. ¶ Tu autẽ in hac materia qꝛ ardua est ⁊ periculosa ꝓpter doctrinã Bart.qui semp dixit ꝓmo in hac materia faciẽdo suã cõclusionẽ in locis.s.allegatis ꝙ in criminalib⁹ qs nunꝙ corporaliter indistincte põt puniri: nisi dolus interueniat ⁊ in istis nunꝙ lata culpa equiparat̃ dolo. ¶ Adde ꝙ cõtra istã determinationẽ suã de directo allego tex.in.l.ad cõmẽtariensem.C.de custo.reo.vbi ex lata culpa quis punit̃ corporaliter ⁊ iõ illũ tex.ibi ponderauit Ange.qui dixit no.istũ tex.cõtra regulã traditã p Bar.in.l.lege corne.ff.de sica.Adde etiã tex.C.de priua.carceri.in.l.j.vbi dicit Ange.not.hic casum cõtra regulã Bar.nã põt esse ꝙ absqꝫ dolo qs capitaliter punit̃, vt b
ibi est casus: ad idẽ allego Ang.in.l.lege cornel.ff.de sica.q dicit Bar.hic dicit nõ inueniri casum in quo pro lata culpa homo possit ad mortẽ dãnari: sed tu dic cõtra qꝛ casus est. C.de custo.reo.l.pe.⁊ est alius casus in.l.peñ.ff.de incen.rui. nau.Concedit tñ Ange.ibi ꝙ si ad penã inferendã verba legis exigunt dolũ ꝙ tũc lata culpa nõ equiparat̃ dolo. ¶ Et c
ita dicit ꝙ intelligit illã legẽ in.l.lege cornelia.ff.de sica.Et ita cõcordat Bar.gl.⁊ oẽs doc.Et cõtra Bart.tenet etiam Ange.in.l.j.ff.si quis testa.liber esse iussus fue.Et sententiã Ange.sequit̃ Bal.in.l.si vsumfructũ.§.deniqꝫ.ff.de vsufru. dũ allegat cõmentariensem.Et oĩo vide Salic.in.l.j.C.de sica.in vlti.col.⁊ Ange.in.l.fi.ff.de incẽ.rui.nau.⁊ Ange.in l.in actionibus.ff.de in litẽ iur.qui dixit ꝙ certe Bar.errauit in.d.l.in lege cornelia.⁊ ꝙ ipse Ange.cõsuluit ꝯ Bar.⁊ illud cõsiliũ cõfirmauit collegiũ Paduanũ: qꝛ imo sunt casus vbi ex lata culpa qs põt condẽnari ad mortẽ. ¶ Ad idẽ allego Ange.in.l.fi.C.ad.l.flauiã de plag.vbi mirabiliter locutus est in ista materia ⁊ ibi enumerat bonos casus vbi qs ex lata culpa corporaliter punit̃ ꝯ Bar.⁊ ibi vide Ang.notabiliter loquẽtẽ qño qs a dolo põt excusari vel ab ista lata d
culpa vel rõne erroris vel temeritatis ⁊ qño: ⁊ ibi capit illã doctrinã Bar.quã posuit in.d.l.j ff.si qs test.liber esse iussus fuer.⁊ oẽs suas distinctiões: ⁊ ibi disputat: an ille ꝯclusiões sint vere vel false ⁊ qño ab illis quis põt se excusare: ⁊ qñ lex vel statutũ simpliciter loquit̃ an reqrat̃ dolus, vel non.vide ibi p Ang.⁊ in hoc adde Bal.in.l.ij.§.q ꝓtor.ff.ne qs eũ q in ius vo.est vi exi.per Bald.⁊ Sali.in.l.ij serui.C.de noxa.

a ¶ Interueniat.Adde tu ꝙ hãc cõclu.tꝫ Pau.de cast.in ꝯsi.cccxiij.inci.in causa carcerato⁊.vbi ꝙ assessores male faciũt cũ statutũ intelligant ad lrãm cũ dicat̃ litera occidit, spiritus viuificat, ⁊ ibi etiã dicit ꝙ nec lata culpa sufficeret: ⁊ eandem opi.tenet in cõsi.cccxciij.⁊ seq.vbi dicit ꝙ ad hoc vt quis puniatur de falso requiritur dolus: ⁊ vide Fran.de are.in cõsi.lxxx.Bal.cõsi.cxj.in.ij.vo.⁊ Cep.in consil.xxxiiij.vbi etiã dicit ꝙ non sufficit lata culpa ⁊ idem tenet Raph.cu.in ꝯsi.cxxxiiij.⁊ Alex.de imo.cõsil.lxxvj.⁊ cõsi.cix.in.j.li.⁊ ꝯsil.cxxxviij.in.ij.volu.⁊ ꝙ lata culpa nõ sufficiat vbi dolus requirit̃.tꝫ Abb.in consil.lxviij.⁊ ibi ꝙ theorica Bart.hoc alleg.est no.vide tamẽ Ange.in cõsilio cclxxxviij.incip.viso thema.vbi cõcludit latã culpam nõ equiparari dolo in penis capitalibus imponendis.Et dum dicit nõ reperiri casum in quo ex lata culpa quis capitaliter puniat̃ dic ꝙ cõtrariũ probatur in.l.C.de priua.carce.⁊ in l.j.C.ad legẽ iul.de vi.⁊ in rubric.nemini licere signum saluatoris.⁊ vide Ang.in.l.ad cõmentariensem.C.de cu.re.⁊ in.l.fina.ad legẽ iul.de plag.Salic.in.l.j.C.de sicar.⁊ ibi an ex lata culpa quis possit capitaliter puniri.Ber.

b ¶ Iusta ratione.Adde consil.Bar.inci.in questione vertẽte.⁊ Pet.de ancha.in consi.ccvij.

c ¶ Colon⁹.Adde vt per Alexã.de Imol.late in consil.lxxx.in.ij.vol.⁊ in ꝯsi.v.in iiij.volu.⁊ ibi an stante statuto ꝙ de malo laborerio stetur sacramẽto dñi: an debeat stari sacramento vsufructuarij ⁊ concludit ꝙ sic.Ber.

d ¶ Cursu equi.Adde ad materiã ⁊ vide Bald.in consi.cix.in.ij.volu.incipiẽ.coram vobis.⁊ vide quod consuluit Alexand.in

cōsi.cxl.in.ij.volu.ponit de eo q posuit offendiculum ad fenestrā vt caperet ingredientem Ber.

Bal.in.l.in actionibus.ff.de in litē iuran.ibi Ro.Bal.in.l. que fortuitis.C.de pigno.ac.in vlt.col.Bal.in.l.quicūqz.in vj.col.C.de ser.fugi.Bal.in.l.j.ff.de legi.Bal.in.l.z si seuerior.C.de his qui no.infa.in.v.col.Et per Sali.in.l.pe.C.de sica.per.d.Ant.de but.in.c.ij.extra de cōsti.d.Card.in.c.lator.extra de homi. z per Bal.in.l. quid ergo.§.cum autē.ff. de his qui no.infa.¶ Adde Bal.in.c.j.in pe.col.qub.mod. feu.amit.qñ in statuto nō est facta mētio doli: an sit distinguendum z Pau.de cast.in cōsi.cxc.qui reprehēdit iudices qui credunt in statutis solū requiri factū hoc est homicidiū nō autē animus.i.dolus.z de materia vide p Bal.z Ang. in.l.si quis id qd.§.doli.ff.de iurisd.om.iudic.an lata culpa equiparetur dolo.In ista materia nō obliuiscamini videre Sali.in.l.j.C.de sica.qui se latius iactat examinare istā materiam q̄ aliquis alius per Bal.in.l.cūctos populos.C.de sum.tri.z pulchre per Ange.in.l.j.ff.de legi.z Bal.in.l.que fortuitis.C.de pigno.act.in fi. z que ponit Ang.in cōsi.suo cclxxxv.incip.viso themate supra dicto.in fin.illius consilij. vbi dicit q̄ est cōclusio Bar.q̄ dixit nullū casum reperiri in quo etiam ex culpa lata possit imponi pena capitalis.l.in lege.ff.de sica.z dicit Ange.hoc verū dum Bar.cōcludit latam culpā nō equiparari dolo in penis capitalibus imponendis.Sed dum Bart.infert nullū reperiri casum in quo ex lata culpa quis capitaliter puniatur Bart.nō dicit verū z ibi vide Ange.allegantē aliquos casus.Et omnino in materia pulchra verba Ange.per illū tex.z glos.in.l.iij.§.interdum.ff.de negoc.gest.vbi disputat, an in istis dolus cōprehendat latā culpā sicut dictio taxatiua tm̄ rc.Et vide Bal. in.l.z ita de facto.per illū tex.ff.nau.caupo.stab.q̄ dolus interpretatiuus dicit̄ lata culpa.Et de materia per Ange.in l.si mora.ff.solu.mat.Et inquantū supra.d.Ange.hic alleg. Bar.in.d.l.iuste possidet.Idē tenet Ang.in.l.fi.C.de plag. z Bar.in cōsi.suo incip.missus in possessionē.z in cōsi.inci. in.q.vertente in curia.z Pet.de anch.in consi.ccvij.De eo autē qui currit cum equo z casualiter aliquē occiderit:an teneatur vide doc.vbi est casus in terminis de iure canonico in.c.significasti.extra de homi.z in.c.dilectus filius.eo.tit.

6 Infans qui cōmisit homicidium vel maleficiū:an puniat̄.

a ¶ Omne delictum.Adde z vide Cep.in consi. xxx.qui cōsuluit pro vno regatio qui ludo proiecerat lapidem z occiderat vnum q̄ nō teneat̄ pena corporali sed ad plus in quinquenniū relegari z vide Petr. de anch.in cōsil. ccxxv.Ber.

6 **Ange.** ¶ †Quid de infante qui cōmisit maleficiū vel homicidiū:an teneatur:dic q̄ nō,quia dolo caret z volūtate delinquēdi: vt.l.infans.ff.de sica.z.l.infans.ff.de fur.z cle.j.de homi.z ibi gl.z si est doli capax potest omne delictum[a] cōmittere preter delictū carnis:vt.l.auxilium.z ibi not.ff.de minorib.in.§.j.

August. ¶ Tu autē in hac materia adde q̄ falsa est illa cōclusio.d.Ang.hic, q̄ infans doli capax potest puniri de omni crimine quia potest cōmittere omne delictū preter delictum carnis quia errauit iste doctor propter regulam quā tradunt docto.per illam glos.ibi in.l.impuberē.ff.de fur.z ibi Ange.in terminis qui dixit q̄ isti minores z impuberes qui cōmittunt delicta cū sint doli capaces nunq̄ possunt puniri de delicto p̄petrato per ipsos nisi sint proximi pubertati.Duo ergo requirunt̄ q̄ sint doli capaces z proximi pubertati.Et ideo dicit q̄ sepe vidimus q̄ isti pueri qui excesserunt infantiā proijciunt lapides z occidunt vnum z dubitatur : an capitaliter possint puniri qz veritas colligitur per supradicta:z ita ego alias hic Ferrarie euasi vnum puerū qui occiderat super ripa padi vnū fachinum.Nec obst.iura dicentia q̄ imo sufficit q̄ ille impubes sit doli capax qz dico q̄ vna lex suppleť per aliam posito autē q̄ isti minores sint doli capaces z proximi pubertati z cōmittunt delictū:an possint directe puniri.l.cornel.de sicar.dicā infra nunc in ista gl.in addi.meis.Ego istam materiam late posui.Et ibi de his omnibus dixi in addi.meis in.l.j.ff.de verbo.oblig.dic vt ibi.

b ¶ Furioso.Adde q̄ licet ipe nō puniatur, punitur tamē qui sibi dedit gladiū in manu:ita Ang. in ɔsi.cclxxxviij. circa fin.Ber.

c ¶ Dum est in furore.Adde tu z vide Alexā.in d.l.furiosum.et Imo.in cle.j.de homi.vbi si quis ante furorem stetisset baptizari superueniēte furore non pōt baptizari.Ber.

7 Furiosus cōmittens maleficium:an puniatur.

8 Furiosus habens dilucida interualla,si maleficium cōmittat:an in dubio presumatur factum tempore sane mentis z sic teneatur.

9 Furiosus habens dilucida interualla, si delinquat tēpore sane mentis:z nunc in presenti est in furore:non tenetur nec potest puniri de delicto cōmisso tempore sane mentis dum est in furore.

10 Furiosus habens dilucida interualla si delinquat:an presumatur deliquisse tempore furoris vel sane mentis.

11 Furiosus habens dilucida interualla:si tempore sane mētis hominē occidat,ac postea furiosus efficiat̄:an poterit tempore furoris condemnari z puniri ad mortem.

7 **Ange.** ¶ †Quid in furioso[b] dic idem q̄ nō tenetur: quia satis suo furore punitur.l.cōgruit.ff.de offi.prefec.z est tex.in cle.j.de homi.z ibi gl.dicit q̄ idē in eo qui habet dilucida interualla : quia si illo tēpore quo vexatur dolore deliquit non teneť.Nam vt dicit glo.in cle.j.Iste persone sunt apte nate ad suscipiendum iniuriam nō autē ad inferendum alteri hoc est si aliquis istis personis iniurie
8 tur tenetur:facit.l.cū aliquis.C.de cura.furio.†Sed quid si maleficiū est cōmissum ab illo qui habet dilucida interualla:an in dubio presumatur factū tempore sane mentis, z sic teneatur:dic q̄ si probetur q̄ aliquādo fuit in furore presumitur q̄ tempore delicti fuerit in furore.Et sic nō teneť nisi probetur q̄ tunc erat sane mentis.¶ Et sic antiquus furor transferat onus probandi in aduersariū : vt not.in.c.fin.de succes.abintest.z Bart.in.l.ij.ff.de bo.pos.infan.vel furio. delata.z Pet.de ancha.in.d.cle.j.de homi.q̄ singulariter
9 not.ad euadendū amicum tuum.¶ †Aduertas q̄ fortius dico q̄ si tēpore sane mentis deliquit:z tūc in presenti est in furore nō teneť nec pōt puniri de delicto cōmisso etiā tēpore
c sane mentis dū est in furore[c].Ita singulariter dixit Bal.in l.furioso.C.qui test.fa.pos.licet Imo.in.l.exacto.in princ.ff. de vulg.z pupil.arguat pro z cōtra z postea dimittat insolutum.Sis tm̄ tu iudex cautus q̄ nō credas ita faciliter aliquem esse fatuū vt penā criminis euitare possit.Sz velis retinere ipm̄ z multas z varias interrogatiōes per te vel aliū fiendas vt cōprehendi possit si est furiosus vel non:ita dicit Bal.in.l.obseruandū.ff.de cura.furio.Interim tamē si nō apparebit q̄ vere est furiosus diligētius custodiendus erit. Et si videbit̄ iudici vinculo coercendus est : qm̄ hoc tam ad penā furiosi q̄ ad tutelā eius z securitatē proximoꝝ pertinebit.ita dicit tex.in.l.diuus.ff.de offi.presi.

10 **Augu.** ¶ †Tu autē in hac materia adde inquantū tactū est : an delictū factū per illū qui habet dilucida interualla presumat̄ factū tpe furoris vel sane mētis:vide Dñicum de sancto Gemi.in.c.si vero.de cle.egro. in.vj.Bar.no.in trac.suo,de teste.in ver.opposita prudenti. ibi videť limitare materiā q̄ si occidit fratrē vel matrē presumitur q̄ ille erat furiosus:z sic Bar.ibi vult q̄ si occideret aliū nō ita presumereť.Certe magnus est iste passus.An factus per illū qui hz dilucida interualla presumat̄ factus tpe furoris vel sane mētis tpe.Bal.Odo.Ang.z doc.vario modo loquunť in.d.l.furiosum.¶ Aduertas tm̄ q̄ indistincte videť dicēdū q̄ semel furiosus semp presumat̄ furiosus qz passiones hm̄oi p̄sumunť durare nisi ɔ̄riū probeť:vt not. gl.in.c.cū inter canonicos.de ele.z ibi oēs canoniste tenent istā cōclusionē z expresse hoc dicunt in furore ibi.d.Card.z Imo.z hoc idē dixit gl.in.c.indicas.iij.q.ix.q̄ gl.cōiuncto tex.hoc expresse p̄bat.Et idē voluit gl.in.c.fi.de succes.ab intest.maxime Io.an.Ant.de but.Abb.z Imo.in.c.dudū. in.vj.col.de presum.z Sal.in.d.l.furiosum.z Pau.de liaza. post antiquos in cle.j.de homi.z hoc etiā voluerūt Pet.de anch.z do.Car.in.d.cle.j.qui fortius dicūt q̄ si probatū est aliquo tpe fuisse furiosum:ex aduerso p̄batū est ipsum fuisse sane mētis nō sufficit hoc ad cōcludendū qd tpe actus erat sane mētis.alleg.not.per Dy.in.c.q̄ semel.extra de reg.iur. z dicit ita semel obtinuisse.z dicit Car.q̄ ita alias cōsuluit per gl.in.d.c.fi.de suc.abintest.De hoc articulo adde dicta Spec.in tit.de dona.§.probat̄.ver.Pone quidā erat furiosus.vbi ponit opi.multoꝝ.z ibi vide Io.and.in add.Adde Imo.in.l.qui testamēto.in.§.nec furiosus.ff.de test.z in.l.j. ff.de verb.obli.in.§.fi.aliter locutū esse in hac materia:z vide Pau.de cast.in.d.§.nec furiosus.vide Sali.in.l.nec codi
11 cillos.C.de codicil.Et inquantū supra tactū est : an si qs sane mētis hominē occidat:postea si furiosus effectus est.An poterit tpe mortis cōdemnari z puniri ad mortē : z iste doctor refert hic Bal.tenuisse q̄ nō.¶ Addatis q̄ cōtra istā decisionē videť expresse tex.in.l.j.ff.de pen.quē text.ad hoc pōderauit ibi Ro.in.d.l.furiosum.z per illū tex.tenuit ɔtra sententiā Bald.ibi.Sed aduertas qz istam questionē alias vidi de facto:z iudex maleficioꝝ nesciebat allegare, nisi ea que sunt allegata a do.Angel.hic in isto suo tractatu qui est refugium miseroꝝ:z tamē est vnum refugium tale quale videtis:z licet domi.Angel. hic allegauerit Imo.in.l.ex facto non dedisse aliquid in isto passu.Tamen allegate vos q̄ Imo.formauit istam questionē z decidit in.c.raynutius. in materia substitutionis exemplaris extra de testamē.vbi concludit quod non potest fieri processus contra furiosum nec condemnari quia loco absentis habetur.l.ij.§.furiosus. ff.de codicillis.Sed contra absentem ad talem sententiam procedi non potest.l.absentem.ff.de penis.nec potest procedi cum curatore furiosi : quia vbi talis pena venit imponenda non admittitur procurator nec consequenter curator illius

tor illius qui nullum habet intellectũ allegat.l.pe.§.ad crimen.ff.de pub.iudi. Et istam sententiam tenet Bal.in.l.humanitatis.in.xvj.col.C.de impu.ꝛ alijs substi.ꝛ Bal.in.c.j. an ille qui interficit fratrem dñi sui. quinimo dixit Imol.in d.c.Ray.ꝙ si furiosus esset dãnatus ante furorem: ꝛ postea sibi superueniat furor ꝙ sibi videtur ꝙ superior sit consulendus: cuius arbitrio hoc sibi cõstituitur.l.diuus.ff.de offic.presi. tamen ille text.non videtur loqui aliquid de eo qui esset damnatus ante furorem,ꝛ postea furor interuenit tempore executionis faciende: ideo videtur tutius ꝙ non deberet decapitari anteꝙ rediret ad sanã mentẽ: qꝛ vt dicit Bal. in.d.l.humanitatis.in.viij.col.in ver.quarta differẽtia.mortuus ꝛ furiosus a pari procedũt allegat.l.bonorũ.ff.rem ra. ha.ergo sicut corpus mortuum non põt regulariter suspendi.l.defuncto.ff.de publi.iudi. ita nec furiosus.pro hoc facit text.in.d.l.diuus.dũ dicit ꝙ satis suo furore punitus est. Et per hec patet non obstare.l.j.ff.de pe. que non potest habere locum in eo qui est ad instar mortui.

12 Minor doli capax licet teneatur ex omni delicto in facto cõsistente in committendo: non sic si consisteret in negligendo quia non tenetur.

12 **Ange.** ¶ †Et licet minor sit doli capax et teneaẽ ex omni delicto in facto consistente in cõmittendo: non sic si cõsisteret in negligendo: qꝛ non tenetur: vt.l.j. ꝛ.ij.C.si aduer.delic. tamen cautus debet esse iudex in casu quo minor ex delicto in cõmittendo cõmisso teneaẽ ꝙ mitiꝰ
a debet agere cũ minore ꝙ cum maiore[a] vt est tex.glo. ꝛ Bar. in.l.auxilium.§.j.ff.de mino.ꝛ not.gl.ꝛ Bar.in.l.si ex causa. §.nunc videndũ.ff.eo.tit.ꝛ Bar.ꝛ Bal.in.l.j.C.si aduer.deli.etiam quãuis sit delictum atrox: vt patet in.l.aut facta.§. persona.in fi.cõiuncto prin.illius legis.ff.de pe. Et gl.Bar. ꝛ doc.in.l.ꝛ si seuerior.C.de infa.ꝙ tene menti tu iudex ne erres: quia credo ꝙ sit beneficium datum a iure, ꝛ sic non potest ab eo auferri: vt in.c.indultum.extra de regu.iur.ꝛ ꝙ sit ipso iure tale beneficium cõcessum patet in.d.l.auxiliũ.§.in delictis.ꝛ in.d.l.aut facta.§.persona.

Augusti. ¶ Tu autẽ in hac materia adde et dic qd imo si delictũ est cõmissum in omittẽdo. Et sic negligendo ꝙ impubes puniẽ criminaliter. Et intelligo si est doli capax ꝛ proximꝰ pubertati: per tex.in.l.excipiũtur.ff.ad silla.s.si cõcurrant illa de quibus ibi quẽ text. idem Ang.in.l.impuberem.ff.de fur. ꝛ omnino vide Bart. in hac materia in.d.l.excipiũtur.ꝛ sic per illũ text.potes limitare predicta. ¶ Adde aliam pulchrã limitationem positã per Ro.per illũ tex.in.l.j.§.impuberẽ.ff.ad silla. qui dixit qd licet per delictum cõmissum in omittẽdo minor non puniaẽ: tamẽ hoc militat vbi minor aliquo modo nõ esset particeps delicti per illum tex.ꝛ semper intelligo predicta: vt dixi.s.in precedẽti questione vbi ille impubes est doli capax et proximus pubertati: ꝛ aduerte qꝛ vbi dixi impuberẽ ꝛ minorẽ debere puniri criminaliter nunꝙ intelligo ipsum directe puniri.l.cor.de sica.sed alia pena, ꝛ ideo si isti minores occidunt aliquẽ: non credo debere decapitari: sꝫ iusta est causa dispẽsandi cũ eis ꝙ minori pena afficiãtur.ita dicit Bar.in terminis in.l.administrantes.§.fi.de excu.tu.ꝛ Bal.in.l.ꝛ si seuerior.C.de infami.ꝛ probaẽ ista conclusio per tex.rotundum in.l.si adulterium cum incestu.§.imperatores.ff.ad.l.iul.de adul.nãquoties in delicto est minor dolus ibi delictũ mitius puniẽ: vt ibi probaẽ: sed in minore nõ est tantus dolus quantus in maiore: vt dicit Bal.l.d.l.ꝛ si seuerior.C.de infami. sꝫ de hac materia dixi etiã aliquid in.l.j.ff.de verb.obli. in addi.meis: dic vt ibi.vide Pet.de anch.in cõsi.suo.cclxxxv.qui consuluit qd minor qui lusit ad bataiolã per consuetudinẽ si occidit aliquẽ debet decapitari. adde tñ ꝙ iudex lꝫ ex causa possit augere vel minuere penas: iuxta.l.quid ergo.§.pena grauior.ff.de his qui not.infa.intelligiẽ hoc verũ in ordinario nõ in delegato.ita dicit Arch.vt refert ꝛ sequiẽ do. Castal.in trac.sin.q.clxxj.ꝛ ibi dicit ꝙ si aliquis non põt soluere põt in executione etiam penam alterare post sententiam.

13 Culpa leuis ꝛ leuissima: an faciant delinquentem criminaliter teneri.

13 **Ange.** ¶ †Et aduerte Bar.in.d.l.respiciẽdũ.§.delinquunt.ff.de pe. vult ꝙ non tñ ille qui est in lata culpa teneatur criminaliter lꝫ non de sica.arbitrio iudicis: sed etiam ille qui est in leui vel leuissima culpa per illum tex. Et sic no. diligẽter ꝙ etiam ex leui vel ex leuissima culpa põt inquiri officio iudicis cũ possit criminaliter puniri: et sic ad penã fisci: sed contrariũ tenet Cy.in.l.si quis non dicã rapere.C.de epis.ꝛ cle.ꝛ sentit in.l.data opera.C.qui accu.non pos.vbi dicit Bald.ꝙ pro leui culpa non põt inquiri qꝛ res publica non lediẽ nec iudex põt inquirere ad priuatã vtilitatẽ: vt not.Inn.in.c.ad nostrã.de iureiu. ex quo dicit Bal.in d.l.data opera.in ver.nũc de tertio qñ incendiũ ꝛc. dicit qd multe inquisitiones possunt impugnari: facit pro eo.l.igiẽ. ff.de libe.causa.sed etiã ibi Bal.dicit ꝙ lꝫ.d.§.delinquũt.nõ faciat pro Bar.qꝛ loquiẽ in culpa dolo proxima: ꝛ sic in lata tñ pro Bart.est casus in.l.si fortuito.ff.de incẽ.rui.ꝛ naufra.ex quo ipse Bald.sequiẽ opi.Bar.no.ergo ꝛ tene menti qd ex leui culpa põt etiã inquiri ꝛ no.etiã qd ex leui culpa qs
14 tñ ciuiliter sꝫ criminaliter põt puniri. ¶ †Sed aduertas ꝙ lꝫ criminaliter puniaẽ non puniẽ corporaliter sed pecuniariter.d.l.si fortuito.ꝛ.l.qui edes.in fi.eo.tit.ꝛ.l.j.§.j.ff.de sic.ita dicit Bal.in.d.l.data opera.qd est no.ꝛ menti tenendũ. ꝛ vide q dixi.j.eo.in gl.super verbo, incẽdiario.in ver.ex quo sequitur ꝙ pro leui culpa non põt procedi per inquisitionem.

Augusti. ¶ Sed in hac materia adde que dixit Sali.in.l.j.C.ad.l.cor.de sica.in vlti.col. q faciẽs mentionẽ de hac altercatione inter Bart.ꝛ Cy.qd ꝓ leui culpa sm Bar.quis criminaliter possit puniri. sꝫ Cy. fuit in cõtraria opi.ꝙ imo si puniẽ,puniẽ pecuniariter: tñ si non põt soluere pecuniã luat in personã. Et dicit qd est etiã snia Ja.de are.in.d.l.data opera.C.qui accu.tãdem Salic. ibi saluat opiniones.nã dicit ꝙ vbi malũ non cõcernit rẽ familiarẽ habet locũ opi.Bar.sed mitius puniẽ,alias secꝰ qꝛ ꝓcedet opi.Cy.ꝛ dt hec esse notãda qꝛ quotidiana. ¶ Adde tñ ꝙ Bar.in.l.j.ff.de offi.ꝑfe.vigi. in fi.videẽ velle ꝙ ꝓ leuissima culpa qs pecuniariter puniatur in criminalibꝰ.ꝛ de materia vide Bal.in.l.si vsufructꝰ.§.deniqꝫ.ff.de vsufruc.q facit mentionẽ de doctri.Cy.in.d.l.si qs non dicã rapere.in hac materia ꝛ ibi limitat predicta q dicit ꝙ nunꝙ ꝑpter le-
15 uissimã culpã põt cõmitti maleficiũ si est in omittẽdo.† ꝛ ĩo dicit ꝙ est argu. ꝙ syndicꝰ ex leuissima culpa nõ teneẽ si nõ denũciat maleficia maxime qꝛ Cy.in.d.l.si qs nõ dicã rapere.voluit ꝙ criminaliter leuissima culpa nõ possit puniri. dicit tñ ꝙ cõtra Cy.est tex.de directo in.l.ad cõmentariẽsem. C.de custo.reo.sꝫ rñdet ibi Bal.in.d.§.deniqꝫ.ꝙ illud hꝫ locũ in custode carceris ꝛ materia ꝑ Flo.in.l.sꝫ quẽcũqꝫ.§.iniuriã.ff.ad.l.aq.q scripsit in hac materia nõ recedo a doctri. Ang.in.l.j.ff.de legi.qui cõcordando opi. multũ elegãter loquitur ꝛ quomodo intelligatur.d.§.delinquunt. ꝛ Bald.in d.l.j.ꝛ Bal.in.l.qui fortuitis.in pe.col.C.de pigno.acti.

16 Prodigus cui bonis est interdictum an teneatur si deliquit.

16 **Ange.** ¶ †Quid in prodigo cui bonis est interdictũ an teneaẽ si deliquit.glo.in.l.si qs in tantã.C. vnde vi.videtur dicere ꝙ nõ. sed Bar.in.l.is cui bonis.ff.de verb.obli.videtur tenere contrariũ: quia equiparatur proximo pubertati.d.l.is cui cõiuncto.§.sed quod diximus. insti. de inuti.stipu.sed pupillꝰ proximus pubertati teneẽ ex delicto.l.pupillus.ff.de reg.iur.eodẽ modo prodigus: sed.§.sed qd diximus.qui allegaẽ per Bar.non probat: qꝛ imo proximus infantie põt acquirere: ergo prodigus equiparaẽ proximo infantie: ergo nõ debet obligari ex delicto.l.infans.ff. de sica.igiẽ ꝛc.sed Bal. Ang.ꝛ Imo.in.d.l.is cui.dicunt ꝙ est verũ si delinquit in cõmittendo,ꝛ sic in faciendo secus in his que cõtingunt in negligendo: qꝛ tunc prodigus sicut minor nõ tenetur: qꝛ non vindicauit mortẽ defuncti vel prodiga non petijt tutorem filijs suis: vt.l.ij.C.si aduer.deli.

Augusti. ¶ Tu autẽ in hac materia adde et dic ꝙ imo si ideo doc. dicunt prodigũ obligari ex delicto ex eo qd equiparaẽ personis que ex delicto obligaẽ,habeo iura q probabũt non teneri ipsum prodigũ ex delicto qꝛ lex equiparat prodigũ furioso.est casus in.l.furiosi.ff.de regu.iur.ꝛ in.l.fulcinius.§.adeo.ex quibus cau.in pos.ea. ꝛ casus in.d.l.is cui bonis.ꝛ supra ꝓbaui in hac eadem gl.furiosum ex delicto non teneri etiã in faciendo commisso. Igiẽ doc.male loquunẽ: ꝛ rectius dixit gl.in.d.l.si qs in tantã. que voluit ꝙ prodigus ex delicto nõ teneaẽ ꝛ allego Bal.quẽ isti nõ allegant in.l.certi cõdictio.§.qñ.ff.si cer. pe.qui dũ querit in delictis cui prodigꝰ equipareẽ: dicit ipse: dic vt dicit gl.in.l.si qs in tantã.C.vñ vi. ꝛ sic Bal.videẽ approbare illã gl.sed his nõ obstantibꝰ credo Bar. rectius dicere.ꝛ ideo Ang.in.d.l.is cui bonis. dicit ꝙ oẽs doc.in hac materia reprobant.d.glo.l.si quis in tantã.nec ob.ꝙ prodigus equipareẽ furioso: qꝛ dico hoc verũ esse sed nõ in omnibus: vt dicit Sali.in.d.l.si curatorẽ.de in integ.resti.ti.generali.dixi ego aliqua in hac materia in.d.l.is cui bonis.

17 Ebrius si propter ebrietatem delinquat an teneatur.

17 **Ange.** ¶ †Sed quid si quis propter ebrietatẽ delinquit.dicit Bar.in.l.respiciendũ.§.delinquũt. ff.de penis.ꝙ tenetur.sed idem Bart.in.l.aut facta.in prin.

a ¶ Quã cũ maiore.adde tu ꝙ idẽ cõsuluit Raph.cu. in cõsi.xcv.et Raph.ful.in cõsil.lvij.ꝛ cõsuluit Pet.de anch.in cõsil.cclxxxv.qd minores ludentes, vt vulgariter dr battagliolas excusanẽ si aliquez occidũt, ꝛ non solũ minores sed maiores ꝑpter consuetudinẽ,ꝛ an minor excuseẽ a dolo ꝓsumpto.vide alexã.in cõsil.cij.in j.vol. et vide do. Maria. soci. in cõsi.xvj. ad excusationẽ ludentis in loco cõsueto ꝛ proijciẽtis palũ et homicidiũ secutũ fuerit.ber.

ibi venit rixa ex loco vel ebrietate.ff.de pe. videtur dicere q̄d nō tenetur sicut nō tenetur: q̄n aliquid fit ex ioco: pro quo facit.l.omne delictum.§.si propter lasciuiam.ff.de re militari.ꝛ facit glos.in.l.j.C.si quis impera.maledi.quod ego intelligo verum q̄d distingui debeat: eo modo ꝛ forma quo distinguitur in dormiente qui deliquit.de quo per Bart.in.l.pe.ff.de parrici.vbi dicit an dormiendo si quis cōmiserit delictum teneatur: queritur aut sciebat naturam: q̄r solitus erat surgere ꝛ dormiētes secum percutere ꝛ tenetur, al's secus: vt dicit Bar.in.d.l.pe.Bal.vero in.l.data opera.C.qui accu.inver. nunc de tertio q̄n incendiū ꝛc. dicit q̄d animaduertendū est ꝙ nimia ebrietas delictū tenuat non aūt in totum eximit, vt sic leuius propter magnam ebrietatē puniatur: sȝ omnimodo tenet̄. Si vero fuit parua ebrietas: tūc non minuitur. Et ponit exemplū in diuina scriptura in filiabus Loth quem inebriauerūt, ꝛ delictū per leuem inebrietatē seu calore vini mente turbata: nō tamen cū exilio mentis dicitur impetu factum. Ideo nō dicit ille tex.culpa: sed dic impetu.i.non appensate ꝛ deliberate: sed incōsulte subito motu: vnde pōt dici ꝙ est minor dolus ꝙ qui fit appēsate quod not. vt nō permittas te destrui ꝛ turbari vino: q̄r non esses excusatus delinquendo: facit.ff.de re mili.l.omne delictum.§.fi.

Augusti. ¶ Tu aūt in hac materia adde ꝙ Ro. in isto passu multū eleganter locut⁹ est in.l.j.in prin.ff.de verb.obli.in.iij.col.qui dicit q̄d licet legiste istū passum attingant: an ebrius delinquendo puniatur: tamen de hoc nullū tex. habēt nisi tex.in.d.l.omne delictū. qui loquitur cū quis se propter vinū vulnerauerit: sed ille tex.nihil ad rem: q̄r alia pena est illa que infertur delinquēti in seipsum: alia pena que infert̄ delinquēti in personā alterius: patet in ti.ff.de bonis eorū que sibi mortē consciuerunt. nec etiā probat text.in.l.j.C.si quis impera.maledixerit iūcta gl. q̄r ille tex.loquit̄ de ebrio solum delinquente verbaliter: non aūt de delinquēte realiter: sed in his est differētia.d.l.aut facta.in princi.nec tex. in.l.respiciendū.§.delinquunt.ff.de pe. q̄r licet tex.dicat ebrium ex impetu delinquere: nō tamen ibi in tex.ponitur pena qua affligitur ebrius delinquēs: ideo dicit ꝙ canoniste de hoc habēt tex. rotundū ꝛ singularē.xv.q. j.c.sane.et.c.inebriauerūt. quapropter cōcludit sicut infans delinquēdo non punit̄, ita nec ebrius: sed solū ebrius delinquens puniri debet: pro leuitate: quia ad inebriationē deductus est: ꝛ hec pro iudicis arbitrio.ꝛ ideo dixit Sali.in.l.j.C. de sica.in fi.q̄d delictum ebrietatis non est ex toto impunitū: secus in dormiēte.adde.d.Pe.de anch.ꝛ Imo.in cle.furiosus.extra de homi.ꝛ Bar.in.l.vt vim.ff.de iusti.ꝛ iur.ꝛ Ro. in.l.j.§.adipiscimur.ff.de acqui.pos.qui dicit q̄d imo videtur q̄d dormiens in aliquam penā non cadat: q̄r equiparat̄ infanti ꝛ furioso.ꝛ facit mentionē de doctri. Bar.in.d.l.pe.ff. de parri.vbi Ang.ibi sequitur doctrinam Bart.ꝛ vide tex. ꝛ gl.in.c.si cum in cōcupiscentia.xvj.q.j.ꝛ Flo.in.l.si seruus seruum.§.si fornicarius.ff.ad.l.aquil. et Do. de sancto Ge. xxxv.dist.c.venter. ꝛ Bal.in.l.j.C.vnde vi.in repeti.ꝛ notatur in.c.sicut.extra de testi.

18 Percutiēs eum pomo ensis quem habēbat: an teneatur de sicarijs.

18 **Ange.** ¶ † Quid si habebat arma puta ensem ꝛ percussit cū pomo vel cum hasta: an teneat̄ de sica. dic ꝙ non q̄r non presumitur ꝙ habuerit animū occidendi.ª vt.l.omne delictū.§.ij.de re milita.ꝛ est tex.ꝛ ibi Bart.l. j.§.j.ff.de sica.ꝛ est text.in.l.j.C.de emendatione seruo. et ibi Salic.in.l.j.C.de sica.quod est verum nisi q̄n quis percussit in loco periculoso: puta in capite, ꝛ sic ex proposito vel impetu: vt dicit eleganter Bar.in.d.l.j.§.j.de sica.in fi.

Augusti. ¶ Tu in hac materia adde no.p Ange.in.l.is qui cū telo.C.de sica. qui dicit ꝙ verū est ꝙ ille qui percussit aliquem cū hasta cum haberet telum in manu non punitur.l.cornelia.de sicarijs.Et ad hoc no.ibi bonam gl.ꝛ vide per Canoni.per illū tex. in.c.significasti.extra de homi. ꝛ dicta Bal.in.l.j.C.de emenda.seruo. ꝛ Ange.in.l.j.§.diuus.ff.de sica.

19 Uerba scienter dolose ꝛ appēsate quare apponuntur in inquisitione.

19 **Ange.** ¶ † Adde Ang. in.l.si vacātia.C. de bo.va.li.x.ver.pro intellectu istorū verborum sciēter dolose ꝛ appēsante qui tn̄ perfecte nō loquitur: nā dicit q̄d iō dolose ꝛc, apponūtur, vt dolus de necessitate includat̄ lȝ semp dolus presumptus includat̄ cū factū illicitū deducit̄: vt.l.j.C.de sica.ita dicit Ang.in.d.l.si vacātia.ibi forma inquisitionis specialis: sed dic vt dictum est: quia sua nō est perfecta doctrina ꝛ in multis defectiua: vt patet ex supradictis.

a ¶ Animū occidendi. Adde tu qualiter probet̄ ꝙ quis non habuerit animū occidēdi.ꝛ vide Cepo.in ↄ̄si.xxxiij. Ber.

b ¶ Ignoranter. a. Adde tu q̄d voluit Ro.in cōsil. cccc vj. quē vide ꝛ Ale.in ↄ̄s.ciiij. in.j.volu.Ber.

c ¶ Et deliquit vltra.adde de hoc vt late per Cep. in ↄ̄sil.xxxiiij.vbi ponit de illo qui volebat occidere inimicū ꝛ occidit patruū suū.ꝛ vide Pau.de castro,in ↄ̄sil.cxcij. vbi ponit de illo qui volebat percutere adulterū cū baculo: deinde occidit. Ber.

Augusti. ¶ Tu adde an ista cōclusio sit vera vel falsa: patet ex his q̄ dixi supra: in hac eadem glo.in.j.q.principali in additionibus meis.

1 ¶ Uerbum appēsate quare apponatur in inquisitione.

Et appensate in ciuitate Bononie mouendo se de loco ad locum.

1 ¶ † Ista verba apponūtur: quia maior pena imponitur q̄n quis appēsate ꝛ deliberate deliquit ꝙ ex arrupto vel in rixa vel calore iracundie vel impetu vel casu: vt est tex.ꝛ ibi habes.l.j.§.j.ff.de sica.ibi casu magis ꝙ voluntarie.facit.l.respiciendū.§.delinquunt. et ibi gl.ꝛ Bar.ff.de pe.ꝛ in.l.ꝙ calore.ff.de reg.iur.ꝛ habet̄ in.c. j.de homi.in.vj.ꝛ aliquid tetigi supra in precedenti glos.sed Bart.in.l.j.ff.de legi.dicit ꝙ q̄n aliquis deliquit casu: ꝙ aut culpa procedit casum ꝛ tenet̄: vt.l.fluminū.§.hec stipulatio. ff.de dā.infect. Si vero culpa non precedit casum: tunc non tenetur de casu.l.ij.§.si eo tēpore.ff.de admi. rerum ad ciuitatem pertinentiū.de hoc tn̄ arriculo dic vt plene no.in.l.itē mela.ff.ad legē aquil.in prin. ꝛ ibi Flo.an autē predicta sint vera q̄n quis dabat operam rei licite vel illicite: dic vt Bar. ibi dicit in.d.l.j. Et videtur casus in.l.sciant cuncti.§.cū aliter.ff.ad legem aquil.ita dicit Bar.in.d.l.j.

Augusti. ¶ Tu in hac materia adde que dixit Ang.in.l.j.ff.de legi.qui dixit ꝙ verum est ꝙ delictum cōmissum casu nō punitur nisi culpa precedat casum: dicit tn̄ ꝙ isto casu in libello accusatorio loc⁹ culpe est apponendus ꝛ nō locus casus quod nota tu: q̄r alias vidi doctissimū procuratorē errasse. adde que in hac materia dixit Ang.in.l.j.C.ad.l.cor.de sica.qui cōtra predicta videtur allegare casum in.c.cōtinebatur.extra de homici.vbi delictum videtur casu cōmissum: ꝛ tamen ibi vult ꝙ puniatur.l.cornelia. ꝛ vide doct.in.l.itē mela. ꝛ bonas leges quas allegat gl.in.l.j.C.ad.l.cor.de sica. ꝛ per Bal.ibi in.d.l.j.qui dicit ꝙ est differentia inter casum fortuitū ꝛ casum improuisum: nā vbi culpa precedit casum: ille dicitur casus improuisus non fortuitus: nā casus fortuitus est vbi nulla culpa precedit: ꝛ dicit ꝙ hoc nullibi ita bene explicatur nisi ibi.

2 Delinquens ignoranter ignorantia facti vel iuris: aut iuris naturalis vel positiui: ꝛ an fuit iusta ignorantia vel iniusta: ꝛ an ꝛ quando teneatur vel non.

2 b **Ange.** ¶ † Si quis aūt deliquerit ignoranter[b]: aut ignorantia facti vel iuris: aut iuris naturalis vel positiui: ꝛ an fuit iusta ignorantia vel iniusta et an ꝛ q̄n teneatur vel nō.no.Sali.in.l.senat⁹.C.de his qui sibi asscribunt ꝛ sufficiant remissiones: quia clare ꝛ longe tn̄ loquit̄.

Augusti. ¶ Adde tamē tu in hac materia gl.in.l.ex maleficijs.§.longe minus.ꝛ ibi doc. ff.de actio.ꝛ obli.ꝛ gl.in.l.j.C.de colonis illirici.li.xj.ꝛ Ang. in.l.fi.C.de plagiarijs.ꝛ per Bart.in.d.§.delinquunt.ꝛ per Bal.in.l.que fortuitis.C.de pigno.actio.in fi.et Bal.in.l.ex more.C.ad legem aquiliam.

3 Delinquere cogitans ꝛ in animo proponēs in vna re si deliquerit vltra ꝛ preter cogitatum: an ꝛ qualiter teneatur.

3 c **Ange.** ¶ † Quero quid si aliquis cogitauit ꝛ in aīo proposuit delinquere in vna re ꝛ deliquerit vltra[c] ꝛ preter cogitatū: an et qualiter teneat̄. Istā.q.format Bar.in.l.diuus.ff.de sica. ꝛ Cy.ꝛ Sali.in.l.q̄m multa.C.ad l.iul.de vi.vnde s̄m Sali.dic plene: aut in eo ꝙ cogitabat siue facere intendebat non est ratū: aut est ratū. ¶ Primo casu aut dabat operā rei licite: ꝛ tunc delinquēdo preter cogitatum vel culpam non tenetur.ff.ad.l.aquil.l.qui occidit.§. pe.aut dabat operam rei illicite, ꝛ tunc aut cogitatum verisimiliter tendit ad finem secutum, ꝛ tunc punitur s̄m finem: vt no.in.c.fi.de homici.in.vj.ꝛ in.d.l.q̄m multa.ꝛ in.l.ex incēdio.ff.de incen.rui.nau. aut cogitatum non tendit verisimiliter ad finē secutū. Et non punitur quis vltra cogitatum.l. si iniuriarum.ff.de fur. ¶ Scd'o casu principali q̄n cogitatū est ratum: tūc est incidere in dubium: an in predictis opinio preualeat veritati. ¶ Circa ꝙ dic aut opinio vel error versat̄ circa delicti productionem: aut circa delicti specificationē. ¶ Primo casu puta q̄n nō putauit delictum cōmittere: dic aut cogitatum ꝛ attentatū est de genere permissorum: ꝛ tūc scd'm cogitatum iudicabimus ꝙ preualet opinio veritati: vt ff.de iniur.l.item apud.§.si quis virginem.q̄r attentatio meretricis est permissa: vt in.l.que adulterium.C.de adult.aut cogitatū est de genere prohibitorū: ꝛ tunc s̄m veritatē iudicabimus

cabimus: qꝛ talis opinio ⁊ iuris error regulariter non excu- satur: absurdum enim esset dicere ꝙ scienter aliquē occidēs non puniret ex eo: qꝛ non putaret delictū: lꝫ iustus dolus ex- cusetur vel mitius puniat. facit. l. j. §. fi. ff. de sica. ¶ Scdo casu qñ error versat circa delicti specificationē: vt qꝛ putauit de- linquere: sed in delicti specie errauit. Et tūc aut error iste ex- cusatur a iuris ignorātia: vt qꝛ scit quis delinquere subtra- hendo rem sacrā de loco sacro: ⁊ putat simplex furtū delin- quere: vbi sacrilegiū cōmittit: ⁊ tunc fm veritatē punitur. l. j. C. de interdi. matri. aut excusat ex ignorantia rei vel perso ne in qua error cōmittitur: ⁊ tūc aut error est in substātia rei vel psone aut in qualitate: si rei vel persone: ⁊ tūc fm verita- tem iudicat: vt de errore persone patet. ff. de iniu. l. eū qui. §. si iniuria. ⁊ ibi Bart. de re patet. ff. de furt. l. vulgaris. §. si qs res qñ aūt errat in qualitate: tūc distinguas rem a persona reiecto errore ⁊ opinione ⁊ videt ꝙ fm qualitatē rei iudicet. l. si. de cri. expi. here. mitius tñ aliqualiter tenet ꝑpter igno- rantiā. l. ij. in fi. ff. de termi. moto. sed in errore qualitatis per sone: dic ꝙ error attendit: nec ꝑpter qualitatē tertie perso- ne noua obligatio orit: vt patri per filiū marito per vxorem sufficit vna filio oriri. d. l. eū qui. §. fi. sed qñ est error in substā- tia persone si fm illam iudicaretur delictum remanet impu nitum: tunc non attenditur. d. l. eum qui. §. pe.

Augusti. ¶ Tu aūt in hac materia adde Ange. in. d. l. diuus. qui approbat do. Bar. ibi in omnib⁹. ⁊ vide Ang. in. d. l. qm̄ multa. qui ponit etiā ipse exēpla in eo qui credebat verberare laicū ⁊ verberauit cleri- cū: ⁊ verberare seruū ⁊ verberauit liberum: ⁊ facere iniuriā virgini ⁊ erat meretrix ⁊ percutere Titiū sed occidit Seium ⁊ surripere vnā rem ⁊ surripuit duas ⁊ verberare vnū ⁊ ver berauit duos. ⁊ adde Jo. and. in mercuria. in regu. cū quis. extra de reg. iur. qui ponit etiā ibi de eo ꝗ credebat iacere cū soluta ⁊ erat maritata: vel ecōtra quid iuris ⁊ ibi disputat: an in delictis preualeat opinio vel veritas: ⁊ certe in hac ma teria nō mihi displicet distinctio multū solēnis do. Bal. per quā poteris limitare predicta quā ipse posuit in. l. si quis ser uo. C. de fur. qui dixit: aut veritas ⁊ opinio habēt se vt con- traria: aut vt excedētia ⁊ excessa: aut vnū alteri cōpatit per oia. ¶ Primo casu si veritas est causa delicti ⁊ opinio non. tūc dicit Bal. magis considerat opinio ꝙ̄ veritas. allegat l. inter oēs. §. recte. ff. de furt. que lex optime ꝓbat. facit. l. im- pubere. §. j. ff. de fal. vbi autē delictū est ex parte opinionis ⁊ nō veritatis: tunc in cōsideratione est veritas. mouet per. l. si seruū. §. ait pretor. ff. de acqui. here. tempera tñ predicta qꝛ dicit ꝙ fallit hic regula in casu. d. l. si qs seruo. quādo aūt ex vtraqꝫ parte est delictū. s. veritatis ⁊ opinionis: dic vt ibi: et dicit ꝙ predicta procedūt qñ plus est in opinione ꝙ̄ in veri- tate. ¶ Itē qñ econtra per. d. §. si quis virginē. ⁊. l. apud la- beonē. ff. de iniu. ¶ Quid aūt si habeāt se vt excedētia ⁊ ex- cessa. Et tūc veritas est in cōsideratione: vbi opinio veritatē excedit per. l. vulgaris. §. si qs es. ff. de fur. Si aūt veritas ex- cedit opinionē: ⁊ tūc aut in diuersis delictis: ⁊ cōsiderat opi nio. l. eū qui. §. cū aliqs. ff. de iniur. aut in eadē persona: ⁊ tūc cōsiderat veritas: vt. l. eū qui nocentē. §. si iniuria. ff. de iniu. fm Andr. de pisis. Et dicit Bal. ꝙ hec procedūt in delictis in quib⁹ animus requirit: sed vbi animus nō est de substan tia delicti ibi veritas inspicit. Si aūt veritas ⁊ opinio per oia sibi cōsonant: tunc non est dubium ꝙ vtrūqꝫ inspicit, ⁊ sub- dit ꝙ aliqñ delictū extendit ad casum improuisum propter ipsi⁹ facti naturā que ad talē casum verisimiliter se extendit p. c. si. de homici. in. vj. ⁊ per. d. l. quoniā multa. ⁊ qño probat opi. Bal. allegat ꝙ materia habetur in. d. §. recte. ⁊ insti. de obli. q̄ ex deli. nas. §. placuit. ⁊ facit. l. senat⁹. C. de his qui si bi ascribūt. ⁊ in. l. cū quidā. §. ꝙ et. ff. de acqui. here. Et adde gl. in. c. j. quib⁹ mo. feu. amit. que ponit de vasallo qui iacuit cū vxore dn̄i nō credens eam esse dominā suam. Et ibi Bal. subdit de vasallo qui interfecit vnū ⁊ deliquit in plus: qꝛ re- periebat dn̄s suus postea quid iuris. Et in hac materia be ne faciunt no. per Bald. in. l. venia. C. de in ius vocā. Et per Bald. in. l. si qua per calū. C. de epis. ⁊ cle. ⁊ in. l. si quis igno- rans. ff. locati. ⁊ ea que habentur in. l. pe. ff. de adulte.

1 Insultus quid dicatur esse.

Fecit insultum con- tra dictum Titium.

1 ¶ † Insultus aūt dicit in aliū saltus. l. ij. C. de iud. ibi velut insultātes. ita dicit Ang. in l. si vacātia. C. de bo. vacā. in versi. forma aūt inquisitiōis spe cialis est ⁊c. li. x. facit. l. respiciendū. §. delinquūt. ff. de pe. sed Dy. dicit in. d. §. delinquūt. qꝺ insultus est motio de loco ad a locum. ⁊ ibi Bar. ⁊ idem Bar.[a] in. l. j. §. cū arietes. ff. si qua- drū. paupe. fe. di. dicit qꝺ insultus dicit promouere se de lo- co ad locū ⁊ aggredi ⁊ insultare idē importat: nam aggredi est dicere. i. ad aliū ire ⁊ assilire est aduersus alium salire. sed Rom. in. l. si percussor. §. fi. ff. ad silla. dicit ꝙ aliqñ volumus hoc vocabulum intelligere secundū eius allusionē ⁊ distin- ctionē ⁊ non verificat qꝺ dicit Bar. in. d. §. delinquūt. qꝛ est bona interpretatio ab allusione vocabuli. l. j. ff. de testa. aut fm ei⁹ diffinitionē ⁊ verificat id qꝺ dixit in. d. §. cū arietes. fa cit. ff. ad. l. aqui. l. si seruus seruum. §. neratius. ⁊ ibi Floria. ⁊ a ¶ Et idē Bart. adde ꝙ opi. bar to. sequit Fran. de are. in consil. xxxiiij. Ber. hoc de insultu circa personas: sed de insultu circa vel contra castrū. vide Bal. in. c. j. q. mo. feu. amit. vbi dicit ꝙ tūc insul- tū dicitur qñ homines sibi propinquant ꝙ possint proiicere cū lapide ⁊ hoc de verbo, insult⁹. sꝫ de verbo, assilire vel assul tus qꝺ idem significat. habes tex. in. c. j. §. porro. que fuit pri ma causa benefi. amit. Et subdit do. Ang. ꝙ dictus insult⁹ pōt fieri pedes ⁊ eques: vt. d. §. cū arietes. ⁊ in terra ⁊ in ma ri: vt in. l. queādmodum. §. si nauis altera. ff. ad. l. aqui. ita di cit Bal. in vsibus feu. in. c. j. §. similiter. qui. mo. feu. amit.

Augusti. ¶ Tu aūt in hac materia adde Gā. in trac. malefi. sub rubri. de pena imponē. pluri. delinquen. in versi. pone insuper. q. que assessoribus et rectorib⁹ quotidie occurrit de facto, qui dicit qꝺ ille dicitur assultus vbi insultus est factus cū actu: voluit dicere cū per- cussione: vbi aūt est sine percussione illa dicit insultus: quia act⁹ non est cōsummatus: ⁊ declarat hoc modo qꝛ volui te percutere ⁊ non potui: qꝛ fui detentus, vel qꝛ cecidi in terrā, vel qꝛ forte assultus aufugit: vel aliud quid simile accidit qꝺ non percussit ille dicit insultus. et sic concludit ibi Gan. qꝺ est differētia inter insultū ⁊ assultum: qꝺ non credo qꝛ mihi placet sentētia Bart. quā posuit ipse in. d. §. cū arietes. tene tamen menti ꝙ nunꝙ̄ aliquis dicit fecisse insultū contra ali quem nisi insultās esset tantū propinquus illi qui fuit insul- tatus ꝙ posset verberare ipsum. Ista est aurea sn̄ia Bal. in c. j. §. similiter. quib. mo. feu. amit. Et ideo si vnus esset in vna turri nō posset insultare alium qui esset in alia turri. ita de- clarat Bal. in loco. s. allegato in. d. c. j. nisi diceremus ꝙ illa cū vna balista vel alio modo posset ostendere illū qui erat in alia turri per suāmet doctrinam Bal. in. d. versi. similiter. et hec omnia bene no. qꝛ alias istā. q. vidi de facto in hac ciui tate Ferrarie. Adde in hac materia Catal. in trac. syndi. q. cxxxvj. qui notabiliter loquitur.

2 Insultus quando puniatur vna cum actu secuto et quan- do non.

2 **Ange.** ¶ † Et aduertas tu iudex ꝙ si post insultū se quat aliud maleficiū punibile: ⁊ de tali male- ficio est maior pena ꝙ̄ de simplici insultu: tunc nunꝙ̄ de in- sultu punit: imo pena insultus ꝯfunditur cū pena vulneris: vt. l. qui crimē. ⁊ ibi glo. ⁊ Cy. C. de accu. no. Bar. in. d. §. de- linquūt. ⁊ Bal. in. d. §. similiter. Si vero ex forma statuti ma ior esset pena ꝑ insultu ꝙ̄ pro maleficio postea cōmisso: tunc de insultu punit: vt no. in dictis iurib⁹, ⁊ plene no. Bar. in. l. nunꝙ̄ plura. in versi. iuxta hoc quero. ff. de priua. delic. licet Ang. in. d. l. qui crimē. tenuerit contrariū ⁊ male, ⁊ predicta ꝑcedunt qñ in inquisitione simpliciter dr̄ fecit insultū in quo etiam Caium vulnerauit: ⁊ sic continuatiue. Secus autē si poneret verba importantia interuallū tēporis inter insultū et vulnera, vtputa fecit insultū contra Caium, et interuallo tēporis ipsum vulnerauit. Et tū c de insultu ⁊ vulnere pote- rit pena imponi. ita dicit Bald. in. l. fruct⁹. ⁊ in. l. diuortio. ff. sol. ma. qꝺ bene no. tu iudex in limitatione penarum: secus si diceret fecit insultū ⁊ postea vulnerauit qꝺ non intelligit ex interuallo sed successiue: vt. l. quoties. §. si qs ita scripserit. et ibi Imo. ⁊ Ang. de hered. insti. ⁊ no. Ang. Raph. ⁊ Imo. in. d. l. fruct⁹. que omnia bene no. quia semel habui de facto.

Augusti. ¶ Tu autē in hac materia adde quod Gādi. istā. q. late disputauit in trac. ma lefi. sub rub. de penis ⁊ percussionib⁹ ⁊ insultu. in versi. pone insuper. q. que assessorib⁹ ⁊ rectorib⁹ quotidie occurrit ⁊ ar- guit pro ⁊ cōtra. tandē dicit ꝙ Fran. accursij. istā. q. disputa uit ⁊ refert eius opi. sed iste Gandi. videt approbare sn̄iam Guido. de suza. qui in hac qōne soluēdo dixit ꝙ si insultū fe ci eo aio vt percuterē, ⁊ tunc tñ de percussione fit punitio ⁊ nō de insultu: qꝛ vnum delictū est per. d. l. qm̄ multa. Si autē insultū tñ facere proposuerā: ⁊ pro ipso insultu crescēte rixa etiā percussi: tūc dicit ꝙ debeo puniri ⁊ ꝑ insultu ⁊ percussio- ne: qꝛ volūtas ⁊ propositū distinguūt maleficia. ff. de fur. l. q ea mēte. sed qd presumemus in dubio si de animo ⁊ volūta- te non cōstat: dic ꝙ insultans voluerit tñ percutere. d. l. qm̄

multa. Adde tñ q̄d Alber. de ro. in q̃onibus statutorũ in. ij. parte. q. xxviij. in. q. inci. iij. q. est. statuto cauet̃ ꝙ pro assultu qs puniat̃ in centũ: vbi etiã ipse in hac materia arguit pro ⁊ cõtra: ⁊ multa allegat. ⁊ doc. antiquos in quib⁹ locis disputauerũt istam. q. ⁊ allegat Ber. in. c. j. de pe. ⁊ Spe. ibi vide.
a ⁊ vide Bal.ª in. c. j. §. furtũ. de pa. iur. fir. qui limitat predicta ꝙ lz insultus cõfundatur secuto vulnere regulariter tñ hoc hz locũ in eodẽ territorio ꝙ si insultus fuit in vno territorio ⁊ continuando delictũ fuit cõmissum in diuerso territorio ⁊ cõsummatum: tunc insultus nõ confundit̃ cũ delicto perpetrato: sed delinquẽs puniet̃ de vtroq;, ⁊ in hac materia omnino vide Sali. in. l. in causis. C. de acc. In hac materia vnũ pulchrum consiliũ fecit Bal. q̄d incidit. Michael archãgeli, vbi multa mirabilia dixit: ⁊ oĩno pulchra verba dixit in. l. aduersus. C. de fur. in vlti. colũ. Et vide Catal. in trac. syndi. in q. cxxxvj. ⁊ vide Nellum in trac. bannitorũ. in. ij. parte secũdi temporis. q. liiij. qui multum eleganter loquitur.

3 Statuto magis puniẽte insultum factum ad domum alicuius quando dicatur factum ad domum.

Ange. ¶ † Quid aũt si statutũ punit magis insultũ factum ad domũ alicuius qñ dicat̃ factũ ad domũ. vide tu glo. in. l. quidã hiberus. ff. de serui. vrb. predio. ⁊ ibi Flo. ꝙ per quinq; pedes. Idẽ videtur velle Bal. in. d. §. similiter. sʒ Bart. in. d. l. apud labeonẽ. §. conuitiũ. ff. de iniur. dicit ꝙ importat ꝙ venerit iuxta domũ vel in pertinentijs domus: vt. ff. ꝙ vi aut clã. l. qui vite. §. q ad ianuã. siue sit ꝓpria siue sit cõducta: sed non verificat̃ si fiat ad statiõnẽ: vt est tex. in. l. lex cornelia. §. domũ. ⁊. §. in fundũ. ⁊ ibi Bar. ff. de iniur. ⁊ idẽ dicit in. l. qui domũ. ff. de adul. Si aũt puniret insultũ factũ in domo an sit punibile si est factũ in porticu vel ostio. Bar. in. l. meminisse. ff. de offi. ꝓcõ. ⁊ leg. videt̃ velle ꝙ factũ in hostio vel porticu si coheret in domo dr̃ factũ in domo sʒ in. l. j. §. j. ff. de cloa. dicit ꝙ si statutũ dicit in domo nõ sufficit esse in ostio nisi fiat inter clausurã ostij: secus si fiat in hospitio in illa parte q̃ aperit̃ ab extra. l. j. §. in flumine. ff. de fluminibus. sed Bal. ⁊ Flo. in. d. l. quidã hiberus. dicunt ꝙ quo ad materiã fauorabilẽ appellatione domus continetur porticus ostiũ, vtputa quicũq; fuerit inuentus de nocte sine lumine extra domum soluat. x. si inuentus fuerit in suo ostio vel porticu. dic ꝙ nõ incidit in penã: q2 tũc porticus appellatione dom⁹ continet̃. l. predijs. §. pe. ⁊ fi. ff. de lega. iij. et hoc vult Bal. in. l. predia. §. senatus. ff. de leg. j. et ibi Raph. sed ad predicta vide Bar. ⁊ Imo. ibi, aut est odiosa dispositio vt in augẽdo penã insultanti ad domũ: tũc porticus non cõprehendit̃: ita intelligat̃ alia opi. Bart. sed forte isto casu non esset malũ dicere: vt ibi dicit Flo. vtrum porticus sit affixus domui: ⁊ tũc vt pars domus iudicabit̃, al's non. Et maxime qñ statutũ penale loquit̃ per dictionẽ ad, videlicet ad domum: ⁊ non per dictionem in, videlicet in domo.

Augusti. ¶ Tu autẽ in hac materia, an appellatione domus[b] veniat ostium. adde Ange. in. l. plerĩq;. ff. de in ius voc. vbi dicit ꝙ de ista materia est melior tex. qui sit in corpore iuris. insti. q. mo. ius pa. po. sol. §. si ab hostib⁹. ⁊. §. sequẽti. de qua materia per Bal. in. l. gallus. §. ille casus. ff. de libe. ⁊ posthu. ⁊ per Bal. in rub. ff. solu. ma. per Bal. in. l. data opera. in. xv. col. C. q accu. per Bald. in. l. presenti. in prin. C. de his qui ad ec. confu. per Io. an. in addi. Spe. de immu. eccle. ¶ Adde bonam glo. in. c. hec de charitate. in gl. fi. de peniten. distin. ij. que dicit ꝙ ille qui est in porta partim est in domo ⁊ partim extra. ⁊ vide Bal. in. l. ⁊ ita de facto. ff. nau. caupo. stabu. qui dicit ꝙ illud q̄d fit iuxta hostiũ non dicit̃ fieri in domo. vide notabile verbũ Bal. in. l. fistulã. in. §. scalas. ff. de ser. vrba. pre. qui dicit ꝙ appellatione domus nõ venit scala que est extra hostiũ dom⁹ quãtuncunq; sit contingua cũ muro domus. ¶ Adde Io. an. in. c. vnico. extra de cõsecra. eccle. in. vj. ⁊ Ange. in. l. codicil. mili. ff. de test. mili. an aũt appellatione domus contineatur portic⁹. adde Pau. de ca. in. l. ꝙ cõclaue. ff. de dã. infec. ⁊ per Bal. in rub. ff. so. ma. per do. Ant. de bu. in. c. inter alia. extra de immu. ⁊ per Spec. in tit. de iniur. §. j. versi. sed pone statuto. per Ang. in. l. plerĩq;. ⁊ in. l. sequenti. ff. de in ius vocan. et ibi not. dicit q̄d lz quis non possit capi in domo tñ poterit in porticu qui est diuisus ⁊ separat⁹ a domo. que gl. in cle. causam, extra de elec. in verbo, domo. que gl. vult ꝙ tñ est ꝙ aliqd fiat ante domũ quantũ si in domo. ⁊ ibi Imol. dicit q̄d si aliqd est factũ in porticu cẽsetur esse factũ in domo: q̄d facit ꝓ statutis: ⁊ ibi allegat aliquas remissiones. ⁊ vide. d. Abb. in. c. ecclesie. extra de immu. eccle. qui per tex. in. c. si qs cõtumax. xvij. q. iiij. dicit ꝙ porticus ecclesiarũ gaudet priuilegio ecclesie: et per hoc infert ad questionẽ nostram an porticus cõprehendatur appellatione domus. adde tñ tu ad ꝓpositũ tex. qui videt̃ destruere cõmunem opinionem in. c. j. extra de decimis. vbi aliqua permittunt̃ fieri in porticu ⁊ vestibulo q̃ non sunt permissa fieri in tẽplo. ⁊ ibi do. Abb. dicit multum singulariter no. istum tex. tu qui expresse decidis ꝙ stãte statuto ꝙ qui percutit aliquem in domo incidit in tantã penã. Si aliquis est percussus in porticu nõ incidit in penam. ⁊ vide Bald. in. l. sed si. ff. de in ius vocan. qui approbat do. Ja. de are. in hac materia in. l. cetera. §. hoc senatus. ff. de lega. j. adde Imo. in cle. j. in fi. extra de pe. ⁊ Alb. de rosa, in. ij. parte statutorum. q. xc. ⁊ ibi arguit pro ⁊ cõtra: ⁊ multum notabiliter loquitur. ⁊ adde Albe. in eadem parte. q. xxxiiij. adde Ange. in. l. militis codicillis. ff. de test. mili. in fi. princi. et per Hostien. in summa de accu. §. ij. in versi. sed si crimen. qui ponit quid sit porticus. ⁊ Bar. in. d. l. ꝙ conclaui. Late dixi de ista materia in additionibus meis post Moder. in. d. l. cetera. §. hoc senatus. ff. de lega. j.

4 Verba mouendi se de loco ad locum denotant insultum.

4 **Ange.** ¶ † Et bene nota ꝙ in inquisitione nostra dicit̃ mouendo se de loco ad locum: nã predicta verba denotant insultũ, alias aũt si tu veniens mecũ vt soci⁹ alio iturus nulla rixa inter me ⁊ te interueniẽte me offendis
c diceris ꝓditorie[c] fecisse: nõ aũt fecisse insultũ, vel si sedes mecum in mensa me offendis tunc non põt dici quod insultus interuenerit. ita no. dicit Bar. in. d. §. delinquunt. ⁊ Bal. in l. j. in pñ. q. mo. feu. amit. vbi plene no. de isto actu ꝓditorio.

Augusti. ¶ Tu autẽ in hac materia adde quis dicat̃ proditor. vide id q̄d tradit Pe. de anch. in repeti. c. j. de cõsti. in ordine meo in. lxxiij. charta. ibi no. loquitur. ⁊ Bal. in. l. inter nulla. C. de epis. ⁊ cle. q allegat Io. an. in. c. j. de homi. lib. vj. in nouella. vide gl. in. c. clerici. el ij. xlvj. distin. Ange. in. l. nõ impossibile. ff. de pac. vide not. in l. j. ff. de pac. Bal. ⁊ Sali. in. l. ij. C. que res exportari possit. ⁊ dicit Bal. in. c. j. de eo qui interficit fratrẽ domini sui ꝙ proditor nõ debet stare corã principe: ⁊ ille qui occidit cũ veneno dicitur proditor. Bald. in. l. fi. de summa tri. ⁊ fide catho. ⁊ in. l. cum fratrem. C. de his quibus vt indi.

5 Statuto loquẽte de insultu facto ad domum an habeat locum in domo communi.

5 d **Ange.** ¶ † An aũt si dom⁹ sit cõmunis[d] habeat locum statutũ predictũ de insultu facto ad domum. videt̃ ꝙ non: q2 ꝙ cõmune est meũ ficte est: vt. l. illud. ff. de ritu nup. ⁊ fictio non hʒ locũ in statutis: igit̃ ⁊c. Bald. in. d. l. illud. ⁊ in. l. j. C. qui test. face. pos. distinguit ꝙ aut illa domus erat cõmunis cum vulnerauit: ⁊ tunc statutũ nõ habet locum. l. sed ⁊ militis. ff. de excu. tuto. aut cũ alio, et tunc statutum habet locum. no. in. d. l. j. ⁊ in. l. serui elec. §. fin. ff. de lega. j. ⁊ ita debet intelligi quod ibi no. Bar.

Augusti. ¶ Tu aũt in hac materia adde ꝙ pro decisione Bal. facit q2 statutũ puniens inferentẽ iniuriam ad domũ alicuius habet etiã locũ in domo conducta que penitus non sit illius insultati. l. lex cornelia. §. domũ. ff. de iniur. ergo multomagis in domo cõmuni: quia solum statutum considerauit domũ pro habitatione. ⁊ hoc voluerunt Pau. de ca. ⁊ Ang. in. d. l. j. C. qui testa. face. pos. ⁊ Bal. in. l. illud. ff. de ri. nup. in reportatis antiquis. ⁊ Ro. in. l. illud. §. dictum. ff. ad silla. et similem decisionem posuerunt ibi Bal. ⁊ Ang. sed Ro. in. l. j. C. qui testa. facere pos. tenet contrarium: q2 id q̄d cõmune est meũ ficte est ⁊ nõ ꝓprie: vt no. Bar. ⁊ oẽs doc. in. d. l. serui electiõe. in. §. fi. ff. de leg. j. sed verba statuti proprie ⁊ nõ ficte debent intelligi. l. iij. §. hec verba. ff. de nego. gest. l. j. §. hoc interdictũ. de cisterna. ff. de fonte. igitur ⁊c. Sed puto non esse recedendum ab opinione Bal. in. d. l. j. tanq̃ cõmuni: q2 vbicũq; vna sola ratio reddi põt pro statuto: lz in eo non fuerit expressa: tamen habetur pro expressa. no. gl. in. l. quãuis. C. de fideicõ. est tex. in l. militis agrũ. ff. de re mili. quem tex. ad hoc allegauit Bal. in. l. maximũ vitium. C. de libe. prete. ⁊ Raph. ⁊ Pau. de ca. in. l. si vero. §. de viro. ff. solu. ma. ⁊ Imo. in. l. fin. ff. de heredi. insti. sed ita est ꝙ vbi ratio est expressa in lege: tunc fit extẽsio etiam in correctorijs. no. glos. in cle. j. in verbo, eligatur. extra de elect. ⁊ ibi per Pau. de liaza. ⁊ dixi in. l. j. ff. de leg. j. sed ita est in casu nostro ꝙ non põt alia ratio reddi: quia dom⁹ debet esse tutissimum refugium. l. plerĩq;. de in ius vocan. ergo dicẽdum est istud statutum debere intelligi etiam in domo cõmuni: ⁊ inquantum do. Ange. hic, ⁊ Bar. in. d. l. serui electione. §. fi. ff. de lega. j. per glo. quam reputauit singularem in. l. id quod nostrum. ff. de regu. iuris. dicunt quod id quod commune est meum est ficte ⁊ non proprie. ¶ Adde quod Albe. de rosa. in prima parte statutorũ. in. q. clxxvj. expresse decidit

a ¶ Et vide Bal. Adde q̄d dictũ Bal. in. d. §. furtũ. sequit̃ Frã. de are. in suo cõsil. x. et in materia vide ẽt Ale. in cõsi. cxvj. si q̃s fecit insultum ⁊ postea vulnera. Ber.

b ¶ Dom⁹. Adde tu q̄d veniat appellatione domus ⁊ an stante statuto q̄d null⁹ possit capi in domo an poterit capi in apotheca: siue habeat accessum p domuʒ siue nõ. et vide p Pau. de ca. ĩ cõsil. xiiij. in primo impressis: et an factũ in porticu dicat̃ factũ ĩ domo. vide Pe. de ancha. in consil. clix. Ber.

c ¶ Proditorie fecisse. adde ⁊ vide j. i §. che hai tradito la tua patria. ⁊ vide Cep. in cõsi. xxxiiij. q̄s stãte statuto q̄d bannitus possit impune offendi ꝙ ꝓditorie occidens bannitum non iuuat̃ statuto nisi sit bãnit⁹ ꝓpter crimẽ lese maiestatis. ber.

d ¶ Sit cõmunis. Adde tu ⁊ vide Pau. de cast. in cõsil. cccxliij. vbi ponit an stante statuto ꝙ vicin⁹ possit auocare rẽ emptam ab emptore si sunt duo socij domus pro indiuiso: an vn⁹ possit auocare: ⁊ id q̄d est cõmune dicat̃ meum. vide Abb. in cõsi. lxxxiij. in. ij. volu. ⁊ Soci. in cõsil. cclv. colũ. v. ver. lz ad hoc fũdamentum.

decidit contrarium: quia non est verū quod ficte debeamus intelligere ꝙ cōmune est meū sit: imo proprie hoc est de proprio significatu vocabuli. ꝛ allegat tex. in. d. l. illud. ff. de ritu nup. ꝛ certe ille tex. videtur decidere cōtra Bar. ꝛ do. Ang. hic, nam ibi fuit reprobata sententia Jaboleni iurisconsulti qui dicebat ꝙ res cōis non est proprie illius qui habet partē in re: et ibi dicit ꝙ multi iurisconsulti dixerunt contrarium ꝙ liberta communis dicitur esse proprie illius qui habet partem in ea. vide tñ Pau. de ca. in cōsi. cccxlj. qui limitat dicta Bar. ꝛ glo. in. d. l. id quod nostrum. ꝛ quia multas et infinitas decisiones posui in hac materia in additionibus meis quas feci in. d. l. serui electio. §. fina. ff. de lega. j. in. j. col. ideo dic vt ibi dixi. sequitur glos. in platea communi.

1 ☞ Locus commissi delicti confirmatus maxime duobus confinibus an in inquisitione sit ponendus ꝛ quando.

1 **In platea cōmunis.** ¶ † Dic quod locus commissi delicti confinatus maxime duobus cōfinibus in inquisitione est ponendus: vt notatur in. l. libellorum. in princ. ff. de accusa. et in. l. ij. §. in publico. ff. de adulte. per Bar. quod est verum in omni crimine qd committitur in cōmittendo preterꝙ in crimine falsi: quia in eo non est necesse ponere locum delicti: vt no. glo. instit. de publi. iudi. in prin. ꝛ dicam infra super glo. in versi. falsario. in versicu. ꝛ tene menti tu iudex. secus autem est in delictis que committuntur in omittendo: qꝛ in illis non est necesse ꝙ apponatur locus delicti: vt dicam. j. in hac ea. glo. in versi. et predicta procedunt in delictis.

Augusti. ¶ Tu aūt in hac materia adde que dixit Bal. in. l. edicta. C. de eden. in versi. viij. opponitur. qui dicit ꝙ in inquisitione non debemus apponere locum: qꝛ nullibi in. l. aliqua hoc cauetur. nec obstat. l. libellorum. ff. de accusa. quia lex ꝓcedit in accusatore qui nō caret odio: sed nos in iudice. item addatis hec nō procedere in crimine heresis vbi non requiritur locus: ita singulariter dixit Bal. in. l. j. C. qui accusare. in. v. col. ꝛ ibi vide rationem. Et qꝛ multa in ista materia dixi in glo. §. hec est quedā inquisitio in additionibus meis in illo articulo an in inquisitione requiritur locus ꝛ tempus ꝛ multa allegaui ibi. ideo me remitto ad ea que ibi dixi: ꝛ ibi tetigi quid in crimine falsi et ideo approbo que ibi dixi. In delictis vero in omittendo: dicā infra in hac eadem glo. in. d. versi. Et predicta procedunt in delictis in additionibus meis.

2 Locus loci an debeat poni in inquisitione.

2 **Ange.** ¶ † Quero an locus loci debeat apponi: dico ꝙ si vniformiter delictum nō est punibile: qꝛ ex forma statuti forte post medium platee est maior pena: et tunc locus loci est inserendus ad hoc vt necessario cōcludat in maiori pena. l. de pupillo. §. qui nunciat. ff. de ope. no. nuncia. ita dicit Bar. in. l. libellorum. ff. de accu. in versi. quero circa tempus.

Augusti. ¶ Tu autem in hac materia adde ꝙ Spec. in titu. de accu. ꝛ inquisitio. ꝛ denunciationibus in vltima parte in. §. j. circa prin. tetigit istā qō. et ibi decidit expresse et indistincte dicit ꝙ locus loci est apponendus ꝛ probat autoritate testamenti veteris: quia illi qui calūniabant Susannam fuerunt interrogati de loco loci. s. in pomerio ꝛ sub qua arbore: et sic de loco loci. In hac tamen materia potes addere omnia ea que dixi in. l. de pupillo. §. qui nunciat. ff. de ope. no. nun. vbi multa dixi an locus loci sit ponendus in instrumento: dic vt ibi dixi.

3 Locis pluribus existentibus eiusdem nominis: an requiratur vt demonstretur expresso nomine.

3 **Ange.** ¶ † Quid si sint plura loca eiusdem nominis vt due ville an requiratur vt demonstreꝫ expresso noīe. Bart. in. d. l. libellorū. in prin. in versi. scdo quero. dicit ꝙ si vere locus est sub iurisdictiōe dicti iudicis qui tali noīe nuncupatur: licet alia plura sint eiusdem nominis: que tñ non sunt sub illa iurisdictione: ꝛ sufficit qd locus demonstretur: quia presumetur dixisse de eo qui est sub sua iurisdictione: secus si sunt sub sua iurisdictione plura eiusdem noīs loca: qꝛ tunc tanꝙ incerta inquisitio non ꝓcedit nisi alio modo specificetur locus. l. ita fidei. ff. de iure fisci. Et ita etiā videtur sentire Bar. in. l. quoties in stipulationibus. ff. de verbo. obli. sed Bar. in. l. que conditio. ff. de conditio. ꝛ demon. tenet ꝙ quāuis locus appositus et nolatus in inquisitione sit sub iurisdictione iudicis: tamen si sint loca similis nominis et alterius iurisdictionis: quia ciuitas non subintelligitur in inquisitione: imo debet apponi in dicta. l. libellorum. tunc etiam debet alijs signis specificari: alias repellitur tanquam accusatio vel inquisitio sit obscura propter locum obscurum. et ita ibi tenet Imo. sed ego credo primum dictum verius ꝛ maxime in inquisitione, qꝛ si iudex inquirit de delicto commissio in villa sancti Martini: ꝛ vna villa subdita iudici inquirenti nuncupetur dicto nomine de ea que est sub sua iurisdictione ꝛ non de aliena ipse intellexit: alias de delicto alibi commisso non ita faciliter potest fieri punitio: nisi forte ratiōe originis. l. j. C. vbi de cri. agi oportet. et maxime per modum inquisitionis: vt no. Bar. in. l. j. C. de sum. tri. et fid. catho. ꝛ supradixi in versi. hec est quedam inquisitio. igitur de sua intelligitur ne delicta remaneāt impunita. et hoc tenet Raph. etiā in accusatione in. d. l. que conditio. §. j. per glo. in. l. quoties. de verbo. obliga.

Augusti. ¶ Tu aūt in hac materia adde que dixit Bar. per illum tex. in. l. ita fidei. ff. de iure fis. circa prin. qui dixit propter diuersitatem rerum legatum & obscurum per qd infert ꝙ si in inquisitione continetur delictum esse cōmissum in villa sancti Martini: tamen si in comitatu Perusij sunt plures ville hoc nomine nominate non videtur appositus certus locus per illū tex. tñ Bar. ibi se remittit ad dicta per ipsum in. d. l. libellorū. sed aduertas qd mihi videtur contrarium ꝙ ille locus censeatur appositus qñ sunt plura loca eiusdem nominis in quo loco nuncius citauit reum: et pro hoc adduco id qd eleganter tradidit Bal. in. l. eum quem temere. ff. de iudi. qui dicit ꝙ licet citatio reddatur obscura qñ sunt plures eiusdem nominis: tñ fuit iudicatum Florentie ꝙ ille censeatur esse certus: quem nūcius citauit: et pro hoc creditur citatio clara propter illam citationem et nuncio creditur in. c. cum parati. extra de app. et pro hoc possumus concordare opiniones: cogitā tu.

4 Pena si imponatur maior delinquenti in principio platee queritur quod dicatur platee principium.

4 **Ange.** ¶ † Quid aūt si penā ponat maiorē in principio platee: queritur qd dicatur platee principium notat Bar. in. l. ij. ff. de fur. ꝛ dicit ꝙ principiū dicitur a parte superiori vsqꝫ ad. xij. partem. et inferior pars platee est ad quam descēdit cursus aque. vide etiam Bar. in. l. j. in princi. ff. si quis ius dicen. non obtempe. ꝛ in. l. nemo. C. de tēpo. appel. et Bal. in rubri. ff. de re. di. in ver. sed qñ cognoscā ꝙ alueus est mutatus. cum versi. sequen.

a **Augusti.** ¶ Adde[a] tu dicta Bar. in tractatu suo Tiberiadis: q ponit aliqua de isto principio ꝛ fine. ꝛ vide Ange. in. l. ij. ff. de fur. qui in aliquibꝰ contradicit Bar. Moder. vero in. l. j. in. §. j. ff. si quis ius dicen. nō ob tempe. approbant dicta Bar. ibi. ꝛ vide ibi doctores. a

5 Platea que dicatur.

5 **Ange.** ¶ † Quero que dicatur platea: quia vt plurimum statuta augent penam in delictis commissis in platea. pone si vnum edificium erat penes plateam destruitur autoritate publica: an via que erat penes dictum edificiū remaneat via: an vero censeatur platea. Bar. in. l. j. ff. de via publi. ꝛ loco publico. dicit quod illa via a modo cēsebitur platea: sed vt plurimum confinatur platea per statuta que sunt seruanda.

Augusti. ¶ Tu in hac materia considera si non sunt statuta quis sit cōis vsus hominum in illo loco ꝛ quantum contineat ipsa platea. arg. eorum que habentur insti. de re. diui. in. §. vniuersitatis. vel distinguerem: aut sumus in odiosis: aut in fauorabilibus vt videamꝰ quid comprehendatur appellatione platee iuxta ea que dixi in simili in. l. j. ff. de verbo. obli. cogita.

6 Statuto dictante si quis offenderit aliquem in tali via per quam itur ad talem locum puniatur pena dupli an includatur offensa facta in fossatis que sunt in dicta via.

6 **Ange.** ¶ † Quid si statutum dicit ꝙ si qs offenderit aliquē in tali via per quā itur ad talē locū: puniatur pena dupli: an includatur offensa facta in fossatis q̄ sunt in dicta via. dic ꝙ nō: qꝛ illa nō est via: qꝛ nemo p dicta fossata vadit. l. ij. §. ait pretor. ff. ne quid in loco publico. ita dicit Bar. in. l. riparum. ff. de rerum diui. Si aūt quis offenb ditur in dictis fossatis[b] que sunt extra sepem ꝛ viā an dicatur offensus in re sua vt comprehēdatur a statuto qd duplicat penam offendenti in re aliena. Bal. in. d. l. riparum. dicit qd non: qꝛ non sunt plene sua: quia talia fossata de per se nō censentur sua nec per se sola possent vendi: vt ibi per eum.

Augusti. ¶ Tu aūt in hac materia fossatorū dic ꝙ decisio etiā melius pōt colligi ex his que eleganter tradita sunt per Bar. in tractatu suo tiberiadis circa prin. in versi. ago. vide aliquid per Bal. in rubri. ff. Ange. de malefi.

a ¶ Adde tu. ꝛ vide Pe. de anch. in cōsi. xcviij. qui dicit Bar. in. d. l. ij. de furt. bene loqui. Ber.

b ¶ In fossatis. Adde tu ꝛ vide Ale. I cōsi. xxxvj. in fi. in. j. vo. ꝛ ibi qñ fossata stēt in cōfinibꝰ vel sint dñi prediorum. Ber.

dere.diuisio.in.xiiij.col.vide no.in.l.predia.ff.de fun.instru. et instrumen.leg.in.§.item legatum.⁊vide no.per Bar.in.l. qꝫ impensa.ff.de impen.⁊ in consilio suo.clxxxviij. et ibi colligitur in predictis locis qñ fossata veniant in stipulatione.

7 Percutitur quis in vno loco ⁊ in alio loco incontinenti moritur quis locus debet apponi.

7 **Ange.** ¶†Quero quis in vno loco percutitur et in alio loco incontinenti moritur quis locus debeat apponi.dic percussionis ⁊ non mortis:quia videt̃ mortuus vbi est percussus.l.ait.ff.ad legem aquil.ita dicit Bar. in.d.l.libellorũ.versi.sed quero aliquis percussit.ff.de accu. et Sali. in.l.penul.C.de accu.in versi.adhuc queritur.

Augusti. ¶Tu aũt in hac materia adde ꝙ imo videtur indistincte dicendum ꝙ vterqꝫ locis debeat apponi per tex. in.l.si vulnerato seruo.ff.ad.l. aquil.qui videtur velle quod vterqꝫ locus sit apponendus ex quo duo censetur delicta.vide Flo.in.l.ait lex.ff.ad legeꝫ aquiliam.sed hic non me extendo:quia omnia ista fuerunt tacta in glo.in verbo,de anno presenti.in.iiij.q.prin.et in sequenti.q.⁊ ibi vide que dicta sunt.⁊ in text.et in addi.meis. et adde Bar.in terminis ponentem istam.q.in.l.item mela. §.si plures.ff.ad legem aquiliam in fine.

8 Delinquente cum sagitta existente in platea et vulnerante aliquem existentem extra plateam quis locus cõfinabitur.

9 Vulnerato aliquo extra plateam qui fuerat apprehensus in platea et extra illam portatus: an puniatur percutiens tanquam vulnerauerit ipsum in platea.

10 Statuto cauetur quod licitũ sit inuẽtum in possessione sua damnum dantem percutere sine pena:si aggredior damnũ dantem in possessione et prosequor ipsum fugientem extra possessionem meam et percutio extra meam possessionẽ nunquid licite percusserim.

8 **Ange.** ¶†Quero qd si aliqs existens in platea sagittat aliquẽ extra plateam[a] qs locus cõfinabitur.Bar.in.d.l.libellorũ.in versi.vlterius qro.dicit ꝙ verba statuti sunt attendẽda.nã si dicit si qs sagittauerit aliquẽ et tunc platea est cõfinãda:aut dicit si qs percusserit:⁊ quia percutere est erigere cutem:cõfinabit̃ locus vbi erat qui percussus est:vide Cy.in si.C.vbi de cri.agi oportet.l.j.sic ergo videmus qꝺ aliqñ inspicimus principium.i.locuꝫ aliqñ vltimum:⁊ tũc cautela est ſm Bar.ꝙ semp vterqꝫ locus apponatur ꝙ Saly.in.l.pe.C.de accu.in versi.quid in balistante. dicit fore necessariũ vt reus possit facere plenas suas defensiones ⁊ deliberare an velit cedere vel cõtendere:vt.l.qui accusare.C.de edẽ.⁊.l.j.ff.de edẽ.Si aũt statutũ dicit si qs sagittando aliquẽ percusserit:⁊ tunc dicit Sali. ꝙ vterqꝫ locꝰ debeat apponi per supradicta.⁊ ideꝫ si statutũ dicat si quis sagittauerit ⁊ aliquẽ ꝑcusserit:qꝛ copula ⁊ principaliter copulat:⁊ sic locꝰ vterqꝫ de necessitate debet apponi predicta vera qñ initium[b] ⁊ finis sunt ꝓhibiti per supradicta ne reus teneatur duplici pena propter loca diuersa.Si vero initium erat licitum ⁊ habebat cãm licitã:tũc inspicimus initium et non finẽ.l.ꝙ ait.§.ꝙ ait.⁊ ibi per Bar.ff.de adul.facit.l.quicunqꝫ maior.ff.de bo.li.§.j.

9 ¶†Quod facit ad multa:pone aliquis cepit aliquã personã in platea ⁊ eam portauit extra plateã ⁊ ibi vulnerauit:an puniat̃ tanqꝫ percusserit ipsuꝫ in platea.d.l.ꝙ ait.facit ꝙ sic.sed tñ per predicta apparet ꝯtrariũ qꝛ initium fuit licitũ:ideo inspiciet̃ locus finalis:et eodẽ mõ si aliquis insultat aliquẽ in platea ⁊ ipsum infugat ⁊ percutiat extra plateã non videt̃ ipsum vulnerasse in platea:⁊ per hoc Cy.in.l.qui de crimine.C.de accu.l.iiij.q.dicit ꝙ si aliqs insultat aliquẽ cuꝫ gladio euaginato in territorio vnius iudicis et eũ insequẽdo in territorio alterius iudicis interfecit debet fieri executio ⁊ iustitia vbi est factũ homicidiũ.ar.l.ita vulneratus in prin.ff.ad legem aquil.et.l.qm̃ multa.ff.ad legem iul.de vi.⁊ vide Bar.in.d.l.libellorũ.⁊ Floria.in.d.l.ait. ff.ad.l.aquil.

10 ¶†Tertio facit pone statuto cauet̃ ꝙ licitũ sit inuentum in possessione sua damnũ dantẽ precutere sine pena:pone ꝙ aggredior dãnuꝫ mihi dantẽ in possessione mea et ipsum fugiẽtem extra possessionẽ ꝓsequor ⁊ ipsum percutio extra possessionẽ meam.certe ipsum licite percutio:quia initium fuit licitum.ita no.dicit Bar.in.d.§.quod ait lex.

Augusti. ¶Tu aũt adde doc.maxime.d. Ant. de but.in.c.si.extra de foro cõpe.qui videt̃ velle ꝙ si qs sagittat in vno loco et ipse sagittatus est in alio ꝙ in vtroqꝫ loco potest dici factum esse delictum:⁊ ideo subdit ipse ꝙ si quis in vno territorio habet arcũ in manu cũ sagitta ⁊ sagittat vnũ qui est in alio territorio alterius iudicis ꝙ respectu loci vbi delicta sunt facta ambo erũt iudices: subdit si vtriqꝫ concurrãt ille iudex obtinebit in cuius terri-

a ¶Extra plateã adde tu et vide Bal.in ꝯsi.xcvj. in.ij.volu.et predictis adde are. in.c.si.de foro cõpe.vbi ponit de sagittãte in vno territorio ⁊ vulnerante exñtẽ in alio t̃ritorio qs erit iudex. ⁊ adꝺ etiã ꝙ dictũ bar. in.d.l.libellorũ. sequit̃.d.maria. sozi.in.c.postulasti.extra ꝺ fo.cõpe.⁊ adde etiam ꝓdictis Abb.in c.j.ꝺ presump.et Joã.an.l.c.j.de ꝯse.ec.vel alta.⁊ do.Maria.in.c. j.de rapto.et i.c, qualr̃ et qñ.el.ij. art.xj.prin.q.vj. de accu.Strad.

b ¶Qñ initiũ adde ⁊ vide alex.de imo.i cõsil.xxiiij. in.ij.vol.vbi ponit de eo qui fuit inuentus in domo et vulneratꝰ et extra domum mortuus.Ber.

c ¶In loco notorio.adde et vide Bal.in cõsi.liiij. in.iij.vol.incipi. casus breuis et arduus.Ber.

torio sagitta ꝑcutit,et ibi multa allegat. Et certe ista materia proprie dependet a dictis Jo.an.vbi format similes qõnes in maleficijs in addi.ad Spe.in tit.de inquisitione.in.§. nunc tractemus.versi.super hoc vide decretalem statuimꝰ. qui allegat Ja.bu.in.q.sua que incipit statuto ciuitatis qui ponit.qõ.de eo qui fuit captus in vno loco et positus super equũ expoliatus in alio loco vbi debeamus dicere delictum fuisse cõmissum.⁊ vide doc.⁊ Jo.an.in.c.j.de priui.li.vj.qui ponit.q.de eo monacho monasterij exempti qui status in loco exempto percussit cũ lapide existentẽ extra locũ exemptũ. Et ibi dicit ꝙ ista.q.fuit Egidij cremonensis:⁊ ibi videt̃ cõcludere ꝙ illud delictum in vtroqꝫ loco cõstat esse cõmissum adeo ꝙ vterqꝫ iudex potest inquirere.ar.l.si plures.ff.arbo. fur.ces.in fi.⁊ idem videt̃ velle Frã.ſm eũ in.c.fi.de foro ꝯpe. per.c.illorũ.extra de sen.excõ.⁊.c.pastoralis.extra de testi.⁊ adde Jo.an.in regu.in obscuris.de reg.iur.in mercu.ibi in principio dũ dicit primus immisit in scõm gladiuꝫ:lanceam vel sagittã dubitatur in quo loco qs sortiat̃ foruꝫ.Et in terminis nostris omnino vide pulchra verba Bal.in.l.j.C.vbi de causa pos.agi.opꝫ.quicquid sit lege om̃es istos doc.plus mihi placet sentẽtia Barto.quã posuit in.d.l.libellorꝫ.dicat Saly.quicquid velit in.d.l.pe.C.de accu.⁊ adde Bal.in.c.j. in.§.furtum.de pa.iur.fir.

11 Locus an confinari debeat quando quis mittit gentem ad terram abiectam.

11 **Ange.** ¶†Quero quid si quis misit gentẽ ad terrã alienam qs locus cõfinabit̃.Bar.in.d.l.libellorꝫ.versi.iuxta hoc quero.dicit statutũ ꝙ in delictis habẽtibus cãm successiuã locus ⁊ tp̃s perfecti delicti inspici ⁊ cõfinari.l.semp.ff.ꝙ vi aut clam.Si vero maleficiũ respicit totũ cõe ciuitatis:vt qꝛ ipsum occupauit vt ciuitatẽ Assisij:tũc in inquisitione ꝯ occupantẽ non est necesse apponi ꝯfinia:vt.l. de pupillo.§.qui nunciat.ff.de ope.no.nun.ita dicit Bar.in di.l.libellorꝫ.in versi.quero. volo aliquẽ accusare.et hoc no. Bar.in.l.pe.C.de insti.⁊ substi.sub ꝯdi.factis. dic vt ibi:sed hoc non est miruꝫ.nã debes scire ꝙ qñ cõtractus vel maleficiũ fit in loco notorio nõ est opus qꝺ cõfinet̃:vt puta qñ fit in palatio potestatis vel in eccl'ia sancti Petronij : tunc nõ est necesse ꝙ ex confinibꝰ verificet̃ qꝺ clarũ est.l.j.in fi.ff.de dot. preleg.ita dicit Bar.in.l.demõst.ff.de ꝯdi.⁊ demõ.⁊ Bart. in.l.si qs in fundi vocabulo.ff.de leg.j.et sic no.ꝙ si in dictis locis nõ apponunt̃ ꝯfinia nõ vitiabit̃ ꝓcessus et ꝯtus:possunt tñ apponi ⁊ apposita nõ vitiãt:vt.l.que dubitatiõis.ff. de reg.iur.quinimo fortius dico ꝙ si confines apponuntur in loco notorio ⁊ erretur non vitiat̃ inquisitio.arg.no.in.l.vinum.ff.si certum petatur.⁊.l.j.§.j.ff.de rei vendi.

Augusti. ¶Itẽ adde tu in quantũ dictũ est ꝙ si maleficiũ fit in loco notorio[c] non est opꝰ qꝺ cõfinetur vt puta in palatio huiꝰ ciuitatis:dic ꝙ hoc idẽ tenuerũt Moder.maxime Imo.⁊ Pau.de ca.in.d.l.si quis in fundi vocabulo.per.l.cũ seruo.§.j.ff.de ꝯhen.emp.⁊.d.l.j. §.j.ff.de do.preleg.cũ ꝓpter qualitatẽ expressam reddat̃ certus:⁊ fuit sentẽtia Bar.in.d.l.cũ seruo.§.j.⁊ Bal.in.l.certũ. ff.si cer.pe.⁊ Ang.in.l.hac ꝯsultissima.C.qui testa.fa.pos.ꝑ id qꝺ dixit ibi glos.de gallo presso q fuit bidellus Accursij. ¶Sed adde ꝙ Gan.i suo trac.malefi.expresse tenet ꝯtrariũ.et refert Ang.in.l.hac consultissima.vbi etiam dicit fortius ꝙ eiꝰ opi.in practica obseruat̃.sed aduerte qꝛ opi.Bar.⁊ aliorum põt saluari per ea que notat Guil.de cu.⁊ Bal.in.l.cõparationes.C.de fi.instru.circa.iiij.col.vbi cõcludũt ꝙ lꝫ in instrumẽtis debeat inspici locꝰ ꝯctus celebrati.iuxta.l.gñali.C.de tabula.li.x.⁊.l.optimã.⁊ ibi doc.C.de ꝯhen.⁊ cõmit. stipu.tñ si ex inspectio.ꝯctus apparet de loco vbi consueuit fieri talis ꝯctus non requirit̃ expressio loci:vt in actibus qui cõmuniter fieri solent puta in thesauraria.allegat.l.j.C.de apoch.li.x. sed aduerte si quis vellet tenere opi.Gan.faciliter posset responderi ad doctrinã Guil.⁊ Bal.in.d.l.cõparatiões.quia illa doctrina est falsa.vt late dixi post doct.in l.de pupillo.§.qui nunciat.ff.de ope.no.nuncia.

12 Locus an sit confinandus in delictis que committũtur in negligendo.

12 **Ange.** ¶†Et predicta ꝓcedũt in delictis que ꝯmittuntur in facien.secus in delictis que ꝯmittũtur in negligen.vt puta qꝛ in syndicatu cõuenit̃ potestas de negligẽtia quis locus sit cõfinandꝰ.R̃ñdeo qꝛ aut debebat aliquid facere in certo loco:vt custodiã vel ad certũ locũ denũciare maleficia:⁊ tunc ille locus est cõfinandus:qꝛ ibi fuerit cõmissa negligẽtia:vt.l.desertorẽ.§.qui stationis.ff.de re mili.Si vero locus nõ erat determinatus:tũc nõ est aliquis locus apponẽdus:ita dicit Bar.in.d.l.libellorꝫ.in versi.sed quod

q̃d in maleficiis. ⁊ idem tenet Sali.in.l.pe.C.de accu.versi. quero in casib⁹ in quibus omisso vel negligentia: ſʒ de aliis negatiuis: an locus et quis ſit confinandus: vide latius per Bal. ⁊ Sali.in.l.actor.C.de proba. in fi.dic vt ibi ſufficit remiſſio. ⁊ Bar.in.l.libellorum.in fi.prin.ff.de accu.

Augusti. ¶ Tu i hac materia adde q̃ dixit Bal.in.l.j.C.de his qui vt indig.in fi.j.co.qui dicit ꝙ non entia non ſunt in aliquo loco circunſcripta.et idem dicit ꝙ in caſu.l.ſi.ff.de decre.ab ordi.fa.quia ibi erat maleficium negatiuũ ꝙ non circũſcribebatur per locuʒ aliquem determinatum.et idem dixit Bal.in.l.preſbyteri.C.de epiſ.et cle.quod vbi locus omnino eſt incertus: tunc loc⁹ non debet apponi in libello criminali. Et de materia principalis q̃onis noſtre adde Bal. Ange. ⁊ Imo.in.l.ſi mora.ff.ſolu.matri. ⁊ Sali.in.d.l.actor.C.de proba. per Joan.an.in addi.Spec.in tit.de accu.in.iiij.parte circa prin. ⁊ vide Ro. omnino ibi in.d.l.mora. ⁊ ibi dixi.

13 Locus ⁊ tempus an poni debeant in lege aquilia.

13 **Ange.** ¶ † An in.l.aquil. ſit locus ⁊ tẽpus inſerendus.dic ꝙ nõ: vt no.Bar.in.l.neratius.ff.ad legem aquil.per illũ text.nec etiam dãnatus.l.aquil. vel me.cau.vel etiã interdicto vnde vi eſt infamis: vt no.gl. ⁊ Bart. in.l.j.in prin.ff.de infami.

Augusti. ¶ Tu adde ꝙ Odo.in libellis ſuis dixit q̃d in.l.aquil.nõ eſt locus ⁊ tẽpus apponen.refert ⁊ ſequitur Bart.in.l.pretor.in prin.ff.de iniur. ⁊ ratio eſt iſta: q2 vbi actio ciuilis deſcendens ex delicto non infamat ibi non habet locum ſolẽnitas legis libellorũ. Jſta fuit ſententia Bar.vbiq; in.l.item exigit.ff.de dolo. ⁊ in.d.l. neratius.et in.d.l.pretor.que concluſio an ſit vera vel falſa ſupra diſputaui ⁊ latiſſime.

14 Statutũ duplicãs penas an valeat ⁊ q̃uo debeãt duplicari.
15 Statuto dicente ꝙ in delictis cõmiſſis in eccleſia pena dupletur ſi quis cõmiſit ſacrilegium ꝙ non poteſt niſi in eccleſia committi an ꝓpter eccleſiam pena duplabitur.
16 Qualitates q̃n ſunt poſt maleficium conſummatũ: vt cõtra negantem maleficium quomodo faciant penam duplicari.
17 Qualitas que ineſt a principio: vt puta in ſtatuto de nobili offendente quomodo faciat penam duplicari.
18 Duplicatio penarũ quando habeat locum et quando non.
19 Statuto dicente ſi quis percuſſerit aliquem in platea cũ ſanguinis effuſione amputetur ſibi manus: modo aliquis percuſſit alium pluribus percuſſionibus cum ſanguine an plures manus debent amputari.
20 Statuto cauetur ꝙ portãs bladum extra territorium perdat animal: modo quis portauit bladum de nocte cum vno aĩali in qua debet pena duplicari an teneatᷣ ad duo aĩalia.
21 Statuto cauetur ꝙ magnas cõdemnetᷣ in quadruplum q̃ popularis: magnas vulnerauit aliquem de nocte vbi popularis pro qualitate noctis condemnaretur in duplum q̃uo condemnabitur ille magnas.
22 Statuta duplicantĩa penam propter locum intelligi debẽt q̃n illud delictum põt fieri indifferenter in illo loco ⁊ in alio.
23 Pena q̃n imponitur per reſpectũ ad aliam intelligitur cum omnibus qualitatibus illius pene ad quam ſit relatio.
24 Statutum de penis duplicandis non habet locũ in penis correlatiuis.
25 Statuta dicentia ꝙ de nocte pena duplicetur non habent locum in pena abſciſſionis membri.
26 Statuta loquentia de penis duplicatiuis non habent locũ in pena manu vel pedis.
27 Statutũ dicens penã duplicari pro delicto cõmiſſo in palatio intelligitᷣ de delicto q̃d poteſt cõmitti in palatio ⁊ extra.
28 Statutum de penis duplicandis an militet in tempore: puta ſi pro vulnere debeat vulnerans ſtare in exilio per decem annos: an ſi fiat de nocte propter quam qualitatem pena ſit duplicanda: ſtabit.xx.annis.

14 **Ange.** ¶ † Et aduertendum eſt ad inquiſitionẽ noſtrã: q2 in ea ponuntᷣ aliqua ex quib⁹ vt plurimũ per ſtatuta Jtalie cõiter pena duplicatᷣ. Et q2 iſta ſententia duplicationis penarũ magis cadit hic q̃ alibi. Jdeo aduertas: q2 ſi ex ſtatuto pena duplicatᷣ de nocte ⁊ etiã duplicatᷣ propter locũ: vcʒ in platea: et etiã duplicatur q2 in feſto natiuitatis dñi cõmiſſum: vel in feſto omnium ſanctorũ: vel in feſto ſancti Donati epĩ Aretini: an tribus vicib⁹ in caſu noſtro duplicetur ⁊ quoties duplicetur. ¶ Et primo eſt videndũ an tale ſtatutũ duplicans penas ꝓpter locũ vel ſimilia valeat.dic ꝙ ſic in.§.atrox.inſti.de iniu. ⁊ ibi hoc notaui. ¶ Secũdo dicas ꝙ iſtam.q.poſuit Bar.in.l.aut facta.§.locus.ff.de pe. ⁊ in.l.meuius.§.duobus.in fin.ff.de lega.ij. ⁊ in l.vulgaris. in prin.ff.de fur. ⁊ plene in.l.ſanctio legũ.ff.de penis. ⁊ in.l.fideicõmiſſariis.§.decẽ.de leg.iij.vbi in effectu concludit ꝙ inſpiciatur ſtatutum: nam aut propter iſtas qualitates pene augẽtur non tamen per nomina multiplicatiua vtputa in nocte puniatur in.x.plus in platea in.vj.plus: ⁊ in feſto Natiuitatis in.v.plus q̃ ſi alio tempore deliquiſſet: tũc oẽs dicte pene poſſent habere locum: vt.d.l.aut facta.aut ꝑ nomina multiplicatiua loquuntur: vtputa propter noctem pene duplicẽtur: ⁊ tunc etiã ſi eſſent mille qualitates nõ poſſet multiplicari vltra quadruplũ.inſti.de actio.in.§.omnes. Bal.aũt in.l.contra negãtem.C.ad legem aquil.dicit ꝙ primo duplicandum eſt ſimplum: q2 duplum a ſimplo formatᷣ: duplicatum aũt ex qualitate temporis non debet duplicari ex qualitate loci: vnde dicit ꝙ ex duabus qualitatib⁹ cõcurrentib⁹ ad duplicãdum erit pena tripli vel quadrupli.verbi gratia, dicit ſtatutum ꝙ de percuſſionibus ſit pena centũ librarum: aliud ſtatutũ dicit ꝙ pena de nocte duplicetᷣ: aliud q̃d in platea dupletur: modo quidam percuſſit aliquẽ in platea de nocte certe condẽnabitur in.ccc.libris nõ in.cccc.ſed ſi pena hui⁹ qualitatis ſit ſimplex duplicabitur pena qualitatis ver.g.dicit ſtatutum ꝙ popularis percutiens puniatᷣ in centum: magnas vero percutiẽs puniatur in centũ quinquaginta: modo quidã magnas deliquit de nocte certe duplicabitur.cl.nam licet in eo attẽdatur qualitas perſone: tñ cl.ſunt ſimplum quo ad eũ: ⁊ hoc ſm Bal.probatᷣ ex theorica.d.l.cõtra negantem. ⁊.l.cum exceptione.in.§.quadruplatur.ff.quod me.cauſa.vnde ſcðm iſtam doctrinam que mihi placet procedamus in caſu noſtro.ponamus q̃d pro vulnere eſſet pena centum: tũc quia de nocte iſta centum duplicabũtur etiã ſi eſſet ſtatutũ per verba multiplicatiua ⁊ eſſent ducenta per plateã etiam illud erit ſimplum non aũt tunc duplicatum propter noctẽ multiplicabitur: ⁊ ſic erũt tricenta: ⁊ q2 in feſto Natiuitatis: ⁊ etiam ex ſtatuto duplicabitᷣ illud ſimplum: ⁊ prior pena originalis pro vulnere que erat centũ ⁊ ſic in totum in caſu noſtro erunt.xl. Et ſic ex predictis apparet ꝙ ſit duplicatio propter locũ ꝙ eſt verum q̃n in omni loco illud ſui natura eſt delictũ: tunc propter locũ priuilegiatũ augmentatur ꝙ põt: ſi aũt delictũ non põt pariter omni loco cõmitti: ſed tantũ in vno loco: tũc nunq̃ propter locum ſit duplicatio: vtputa in delictis cõmiſſis in palatio vel in ec-
15 cleſia pena dupletur. ¶ † Pone ꝙ quis cõmiſit ſacrilegium ꝙ nõ poſſet niſi in re eccleſiaſtica cõmitti: an propter eccleſiã duplabitur pena.dic ꝙ nõ: vt.l.diu.ff.ad legem iul.pecu.q2 duplicaretur illud q̃d alias eſſet ſimplandum, vel vt in.l.hoc edictum.in fi. ⁊ ibi Bar.ff.de publi. ſed ſimplum non reperitur alias q2 alibi quã in eccleſia non põt cõmitti ſacrilegiũ: ergo nõ põt duplicari: ita dixit Bar.no.in.l.aut facta.§.locus.ff.de pe.ſʒ Bar.in.l.ſanctio legũ.ff.de pe.vbi late ⁊ ampliſſime loquitur ⁊ ſingulariter tractat hãc materiam dicit ꝙ aut qualitates ex quibus debet fieri duplicatio cõcurrũt eodem tẽpore: ⁊ ſic tempore delicti pariter ⁊ ſimul ⁊ vna nõ eſt anterior vel poſterior altera: vtputa percuſſiſti Titium in in platea de nocte et in feſto omniũ ſanctorũ aliq̃n qualitates alique ſunt poſt delictũ conſummatũ: vtputa dicit ſtatutũ ꝙ contra negantẽ maleficiũ pena duplicetᷣ: aliq̃n qualitates inſunt a principio ante maleficiũ: vtputa dicit ſtatutũ ꝙ nobilis puniatᷣ in duplũ eius ꝙ puniretur plebeius. ¶ Primo caſu q̃n qualitates concurrũt eo tpe: ⁊ ſic vna nõ põt dici antiquior alia: ⁊ ſimplũ tunc primũ tantũmodo duplica-
16 bitᷣ ſemel vt ſupradictũ eſt. ¶ † Secũdo caſu q̃n qualitates ſunt ex poſtfacto: ⁊ ſic poſt maleficiũ conſummatũ vt cõtra negantẽ: ⁊ tunc duplicabitᷣ cum oĩbus dictis qualitatib⁹: ⁊ de nocte ⁊ in platea: ⁊ in feſto oĩm ſanctorũ.l.cũ exceptione.
17 §.quadruplabitᷣ.ff.q̃d me.cau. ¶ † Tertio caſu q̃n qualitas ineſt a principio: vtputa in ſtatuto de nobili offendẽte: ⁊ tũc tota pena que imponeretᷣ habito reſpectu ad oẽs illas qualitates.ſ.de nocte. ⁊ in platea ⁊c.eſt ſimplũ ⁊ illud totũ duplicabitur: ⁊ ſic põt aſcẽdere ad multũ.pro hoc allegat caſum in.l.j.cũ glo.ſi fami.fur.fe.di. ⁊.l.verum.cum ibi no.ff.de pari.q2 intelligitur cũ qualitatib⁹ omnib⁹: vt.l.a filio.§.pater. ff.de ali. ⁊ cib.leg. vide tñ multo latius per Bart.in.d.l.ſan-
18 ctio.ꝙ perpetuo tene menti. ¶ † Et predicta de duplatione penarũ habent locũ q̃n eſt tale quid ꝙ põt duplari vt quãtitas vel que cõſiſtit in pondere numero vel menſura: ſecus ſi cõſiſtat in ſpeciebus: vtputa q2 amputetur ſibi man⁹ ex certo delicto ſi cõmiſit de nocte etiã ſi pena deberet duplari nõ tñ ſibi amputabuntur due manus: ſed tantum vnica: ita dicit Bar.in.l.lucius.§.impuberem.ff.de leg.ij. ⁊ in.l.meuius. §.duobus.in fi. ⁊ in.d.l.ſanctio legum.in fi. Jdem in tempore quãdo tempus eſt ſpecifice deſignatũ.ſ.cũ deſignatione

principij ⁊ finis ipsiꝰ tēporis. ita dicit Bal. Raph. ⁊ Imol.
in.l.ex facto.§.j.ff.de vulga.⁊ pupil.⁊ propter noctē tale tps
nō duplicabitur:qꝛ est designatū vt species. ¶ Et predicta
procedūt qñ aut pena duplaꝶ propter locū aut in loco vnicū
19 maleficium cōmittitur. ¶ †Sed quid si statutū dicat si qs
percusserit aliquem in platea cū sanguinis effusione ampu-
tetur sibi manus. modo aliquis aliū percussit pluribus per-
cussionibus cū sanguine, vt est in casu nostro an plures ma-
nus debeant amputari: distingue aut statutum dicit ampu
tetur sibi manus simpliciter ⁊ indiffinite: nec dicit de dextra
vel sinistra: ⁊ tunc ambe manus amputari possunt: sicut em̄
genus generalissimū qđ est in quātitate multiplicaꝶ: ita hoc
genus subalternum recipit multiplicationem donec durat.
l.in ratione.§.diligenter.ff.ad legē fal. Si vero dicat manus
dextra tūc si illa plura delicta precesserant anteꝗ̄ aliqua fie
ret condēnatio: tūc sufficit amputari illā manum dextram
pro omnibꝰ percussionibꝰ: vt.l.vulgaris.ff.de fur. Si autem
prius erat facta condemnatio ⁊ executio pro vno delicto in
manū dexterā postea cōmittereꝶ aliud delictū posset iudex
ne delicta remaneant impunita alterare penā in aliā manū
sinistrā: vt.l.hos accusare.§.omnibꝰ.ff.de accu. ita not. dicit
20 Bart.in.d.l.vulgaris. ¶ †Inducunꝶ predicta ad.q.statu-
to caueꝶ ꝙ portās bladum extra territoriū perdat animal:
mō quidā portauit bladū de nocte cū vno aīali in qua pena
debet duplicari: dic ꝙ iste nō teneꝶ ad duo aīalia cū sit spe-
cies q̄ duplari nō pōt: vt.d.§.impuberē. ita dicit Bart.in.d.
§.duobꝰ. Et eodē modo qñ pena nō esset reiterabilis nunꝗ̄
duplaꝶ: vtputa pena mortis: vt no.gl.⁊ Bart.in.d.l.vulga-
ris. circa mediū. ꝙ est verū qñ oēs pene essent mortis. Si aūt
vna esset pena mortis alia manus amputatio: tūc distingui
debet: aut pena mortis primo habuit locū ⁊ executionē ⁊ pe
na manus cessat: aut primo locū habuit pena manus: ⁊ tūc
pena mortis locū habere pōt in.l.ij.§.fi.ff.de cust.reo. sꝫ Ra-
pha.in.l.j.ff.nil no.app.pen. videtur in simili aliter dicere: di
cens dubito an intētio.d.l.j.nil no. allegate per Bart. fuerit
qđ dānatus fuerit ex diuersis criminibꝰ ad penas incōpas-
sibiles: quō enim iudex pōt condēnare aliquem ad furcas ⁊
ad decapitationē: qꝛ ⁊ hec snīa cōtinet incōpassibilitatē: nec
em̄ in vna snīa: nec in diuersis qs pōt ad duplicē mortē con-
demnari: semel enim mortuus amplius mori non pōt sicut
nec testm̄ semel ruptum ampliꝰ rumpi pōt: vt.l.nā ⁊ postea.
§.j.ff.de iniusto rup.testa.⁊ snīe essent illusorie: vt.l.si pretor.
in prin.ff.de iudi. vñ propter hoc intelligit ꝙ in.d.l.j.erat dā
natus ex duabꝰ causis cōcurrentibus simul iunctis ad vnā
mortem ipse appellat a snīa quatenus ea cōtinet ipsum tale
delictū cōmisisse ab alio aūt non appellat: vnde sicut in.l.iij.
ff.de appel. qui appellat cōtra vnū cōtra oēs appellat: ita in
d.l.videbaꝶ. qꝛ rōne vniꝰ delicti appellauit: an rōne alterius
videaꝶ appellasse: ⁊ in.d.l.j.dꝛ ꝙ si de graui appellauerit vi-
deꝶ etiā de alio appellasse, alˀs secꝰ: ⁊ appellatio erit tota nul
la, alioquin cū grauiꝰ esset dānatus nō debet fieri executio:
qꝛ nulla est ꝑpter indiuiduitatē: ⁊ hoc dicit vr̄ fuisse de mē-
te glo. ꝑpter iura per eā allegata: vñ cōcludit sibi placere qđ
vbi ambo delicta sunt decisa eadē sententia debet suspendi
maioris executio: qꝛ dici non potest ꝙ fuerit preuentū: ⁊ tūc
suspēdi debet executio maioris: sed vbi in eadē sentētia non
sunt precisa: qꝛ alius velit ex alio delicto accusare: primū de-
lictū dꝫ precedere. iuxta no.in.l.si qs ex multis. de noxa.⁊ in
l.si vero. de pecu. sed tu dic ꝙ Bar. loquiꝶ qñ pena est vnica
mortis alia mēbri mutilatio. dictū vero Rapha. loquitur qñ
diuerse snīe siue pene mortis inferunꝶ ⁊ sic diuersis casibus
loquunꝶ: ⁊ sic vnusquisqꝫ eorū in casu suo pōt dicere verum.

Augusti. ¶ Tu aūt in hac materia duplicatiōis
penarū. adde ꝙ cōtra cōem snīam forti
ter obstat text.in.l.si cū exceptiōe.§.quadrupleꝶ.ff.ꝙ me.cā.
vbi habeꝶ ꝙ quoties aliquid debet duplari vel quadrupla-
ri non simplum debet duplari: sed duplum duplicabitur vel
quadruplabitur: ⁊ ideo recte illum text. ponderat Bart. ibi
dum dicit. iste text. facit ad questionem aliquis cōmisit deli
ctū in platea de nocte in festo sancti Herculani que pena dꝫ
duplari: an duplicabitur ẜm simplū vel ẜm duplū vel qua-
druplum. iste tex. facit ꝙ ẜm duplum non ẜm simplum. In-
quātum dꝛ ibi ꝙ cū fructibus ⁊ omni causa debet fieri dupli
catio. dicit tñ Bart. ibi qđ hoc est falsum, et in effectu in hac
materia approbat dicta ꝑ ipm̄ in.d.l.si preses.in fin. ¶ Itē
adde ꝙ contra istam cōmunem sententiam fortiter etiā ob-
stat text. in.l.si cum exceptione.§.si quis.ff.ꝙ me.cau. quem
tex. ibi ponderauit Bal. qui dicit no. ꝙ licet probetur quod
non solum quadrupletur res: sed etiam accessiones. Et ideo
dicit hoc est argumentum quod si de nocte debet pena du-
plicari qđ non solū duplicetur simplum: sed etiam pena que
in penam ponitur ratione alicuius qualitatis. Sed dicit qđ
doctores tenent contrarium in causis criminalibus qui di-
cunt quod quicquid additur simplo non venit duplicandū
⁊ exemplificat. verbi gratia, de vulnere est pena centū: si cō-
mittatur in strata duplatur pena. Modo pone ꝙ iste ambe
qualitates cōcurrunt: qꝛ in strata et de nocte condēnabitur
iste in tercentum: quia ratione cuiuslibet qualitatis dupla-
tur centum non autem condēnabitur in quatuor centum: qꝛ
ista verba debent ad simplum referri. nec obstat iste.§. qꝛ re
spondet Bal. ibi qđ imo ille text. facit pro questione: qꝛ totū
hoc habebatur pro simplo. Et ideo totū quadruplatur: sed
in ratione proposita non est ita: qꝛ illud qđ additur per no-
mina multiplicatiua non pōt habere locum nisi in simplo.
21 ¶ †Subdit postea Bal. pone statuto cauetur ꝙ magnas
condēnetur in quadruplum ꝗ̄ popularis. Modo magnas
vulnerauit aliquē de nocte vbi popularis pro qualitate no-
ctis condēnaretur in duplū vnus magnas condēnabitur in
quadruplum illius dupli: an in quadruplo simpli. videtur
ꝙ sic: per ea que dicta sunt. Sꝫ dic ꝙ videꝶ: qꝛ in simplo de-
bet hic accipi totum id in quo condēnaretur popularis: qꝛ
habetur respectus ad illam summā: ⁊ sic ratio multiplicati-
ua respectu persone nō respectu simplicis facti: ⁊ hoc veriꝰ:
vnde dictus magnas veniet in casu premisso sic condēnan-
dus. ⁊ ita consuluit Ia. de bel. ẜm Bal. ibi, ⁊ dicit qđ ista est
cōis practica: qꝛ ex termino ad quē fit relatio debemus istā
multiplicationē assumere. Et ita in istis questionibꝰ decidit
Ange.in.d.§.si quis. qui fecit mentionem de doctrina Bal.
fratris sui ⁊ in omnibus approbat dicta sua allegās etiam
Bar.in.d.l.si p̄ses. Et de materia vide pulchra verba Bal.
post glo.in.c.j.§.fi.de pace tenenda. ¶ Item adde qđ vnam
pulchram limitationem ponit Bar. in hac materia in cōsil.
22 suo.cxciij. †qui dicit quod ista statuta duplicātia penas pro
pter locum intelligi debent qñ illud delictum potest fieri in-
differenter in illo loco ⁊ in alio: secꝰ si tale delictum nō pos-
set fieri nisi in illo loco tantum: ⁊ ibi vide exemplum. ¶ Itē
adde inquātum supra decisa est questio de nobili offendēte
vbi pena debet quadruplari ꝙ cōtra illam decisionē est tex.
in.l.in furti.ff.de fur. quē tex. in hac materia reperio ponde-
rasse Bar.in.l.j.§.cum plures.ff.si fami.fur.fe.di. quem tex.
ibi in.d.§.cum plures. iuncta glos. ponderauit etiam Bart.
23 qui dixit no. ex isto tex. iuncta glo. † ꝙ quādo pena imponiꝶ
respectiue ad aliā intelligiꝶ cum omnibꝰ qualitatibus illius
pene ad quā fit relatio: et ꝓ hoc dicit hoc anno erat questio
dicit statutū ꝙ nobilis puniaꝶ pena quadrupli eius in quo
puniretur popularis contingit qđ nobilis delinquit de no-
cte vel in platea queritur vtrū pena debeat quadruplari pe
na simplicis maleficij: an vero pena maleficij sic qualificati:
⁊ dicit ꝙ hoc vltimū videꝶ verū: qꝛ ad illa referꝶ cū omnibus
qualitatibꝰ suis: sed dicit ꝙ in contrariū facit.d.l.in furti.in
fi. tamen in hac materia approbat Bart. dicta per ipsum in
24 hac materia in.d.l.sanctio legū.ff.de pen. ¶ †Item adde ⁊
intellige predicta non habere locum in penis correlatiuis:
hec fuit aurea decisio Bal.in.l.athletas.in.§.calūniator.in
fi.ff.de his qui no.infa. qꝛ ex illo text. iuncta doctri. Guil. ibi
dicit ex hoc not. qđ licet magnas debeat puniri in quadru-
plo quā popularis crimine probato contra eum: ⁊ euenit qđ
magnas fecit falsas accusationes cōtra popularem: ita qđ
veniet puniendus pena talionis non punietur in quadru-
plo sed punietur in simplo: sicut debet puniri popularis cri-
mine probato contra eum ⁊ hoc facit pene identitas: vnde
dicit ibi Bal. ꝙ statuta loquētia de pena quadrupli debent
intelligi vbi pena imponiꝶ: non habito respectu aliquo alio
sed simpliciter non autem in penis correlatiuis qđ dicit esse
25 notabile ⁊ menti tenendum. ¶ †Item adde aliā limitatio-
nem quā posuit Bal.in.l.cum in furti.ff.de in litem iurādo.
qui dicit quod statuta talia que dicunt qđ pena de nocte sit
duplicāda non habent locū in pena abscissionis mēbri: pu-
ta manus vel pedis: quia dicit quod in penis corporalibus
vna executio sufficit: vnde dicitur quod homini semel statu-
tum est mori: ⁊ mors est vltimū terribilium. ¶ Sed aduerte
qꝛ contra istam decisionem videtur esse doctrina Bar.in.l.
vulgaris.ff.de fur. Et dictum est supra qui Bar. videꝶ velle
ꝙ si statutum non venit ad speciem: sed dicit ꝙ abscindatur
manus ⁊ nō dicit plus dextra ꝗ̄ sinistra ꝙ sicut multiplica-
tur quātitas in genere generalissimo in istis penis: ita multi
plicabiꝶ pena in hoc genere subalterno. Sed ego nō appro
bo doctrinā Bart. sed plus mihi placet doctrina Bal. ⁊ ea
ratione quam posuit in.l.j.C.de senten. que sine certa quan
titate qui dixit quod si quis cōmiserit delictum vnum cum

mille

mille qualitatibus ⁊ quelibet qualitas haberet de per se pe
nam tamen inter penas nō possunt excedere quadruplum
26 ⁊ hoc tu penis pecuniarijs qđ est notabile. ¶ † Postea sub-
dit quod statuta loquētia de penis duplicatiuis nō habent
locum in pena manus vel pedis: qꝛ fiscus in penis pretēdit
cām lucratiuā. l. apud celsum. §. de autoris. ff. de excep. doli.
sꝫ plures cause lucratiue nō ꝯcurrunt. Item sicut totus ho-
mo est spēs quedam: ita quodlibet membrū: ⁊ lex dicit qđ si
testator duplicabit legatū non porrigitur ad spēs. ff. de leg.
ij. l. lucius. §. impuberem. Ergo qꝛ nō potest duplicare perso
nalem penam imponet illam penam personalem simplicem
⁊ vltra hoc penam pecuniariā arbitrio suo: quasi pena ꝑso
nali nō cadēte. ¶ Alij dicūt ꝙ si nō pōt amputari vna ma-
nus amputabit altera. Sed dixit Bal. qđ dixi verius ⁊ hu-
manius est: qꝛ mutilatio secūde manus est lōge maior pena
ꝙ̄ prima: ⁊ ideo plꝰ esset ꝙ̄ duplicatio sicut patet in euulsiōe
oculorū: ⁊ ita hoc approbo. Sed bene no. ꝙ talis condēna-
bitur in pecunia arbitrio iudicis. Et vide Bald. in. l. lucius.
27 §. impuberē. ff. de leg. ij. ¶ † Item adde ꝙ statutū loquens
de penis duplicādis. Si delictum factū est in palatio: opus
est quod illlud delictum qđ fit in palatio sit tale delictum qđ
potest cōmitti ⁊ in palatio ⁊ extra ad hoc vt pena duplice-
tur: quia potest esse delictum qđ nō potest cōmitti nisi in pa-
latio. Et no. qꝛ ista fuit elegans decisio Bar. in quodam cō-
silio suo in ordine. cxciiij. quod incipit. tudertinus. ibi vide.
28 ¶ † Et an tale statutū de penis duplicandis militet in tem
pore: statutū dicit. si quis vulnerauerit stet ꝑ. x. annos extra
ciuitatē. Et alio statuto cauetur quod pene duplicentnr in
delictis de nocte factis. ¶ Adde Bart. in. d. §. impuberē. ⁊
remittit se ad dicta per ipsum in. l. j. §. fi. ff. ad turpil. An aūt
species possit duplicari ꝓpter statutum qđ duplicet penas.
Adde Bal. in. c. j. §. si duo. de pace tenenda. Et vide Bald.
in. l. j. in fi. C. de senten. que sine certa quātitate. ⁊ Bal. in. l.
si cū exceptione. §. quatenus. ff. quod me. cau. Et adde mo-
der. in. d. §. duobus. in. l. meuius. ⁊ in. l. lucius. §. impuberē.
ff. de lega. ij. ⁊ omnes dicunt quod tale statutum non habet
locum in penis corporalibus in specie que multiplicari non
possunt quod not. Adde que dicam. ī. in glos. que inci. quas
si non soluerit intra. x. dies amputetur sibi manus dextra.
29 Inquirit simpliciter de vulnere ⁊ pendēte iudicio sequitur
mors quid faciet iudex.
30 Qualitas mortis quando possit addi processui formato de
vulneribus.
31 Consuetudine generali totius mundi est derogatum omni
bus legibꝰ punientibꝰ homicidium non consummatū.
32 Accusauit Titius Seium qđ eum vulnerauit: hac accusa-
tione pendente ⁊ probato illo maleficio per testes mortuus
est Titius ante sententiam: an iudex poterit procedere ad
condēnationem super morte.

29 **Ange.** ¶ † Quid si aliqua dictaꝝ qualitatū omittā
tur. Et primo quero simpliciter inquiritur de
vulneribus ⁊ pendente iudicio sequit mors: quid faciet iu-
dex. Respondeo: aut iudex in sua inquisitione apposuit illā
clausulam ⁊ in bonā formā. s. super quibus omnibus ⁊c. ⁊
tunc etiam eodē processu morte secuta: postea non per mo-
dum additionis: vt dicam infra in glos. super verbo, qui. d.
iudex addidit ⁊c. ⁊ probata morte in eodē processu poterit
de morte puniri: vt dicā infra in gl. super verbo, emergenti-
bus ⁊ cōnexis: aut dicta clausula nō est apposita, vel si eam
apposuit nō posuit eā late vt decet: ⁊ tūc aut loquimur de
iure cōmuni: aut fm statuta. Primo casu potest in eodē pro
cessu de morte cognosci ⁊ puniri: qꝛ de iure cōmuni valuit ac
cusatio ⁊ inquisitio si simpliciter de vulneribus fuerit dictū
licet de morte omissum fuerit: qꝛ lex cornelia de sicarijs non
requirit quod percussus moriatur: sed sufficit quod animo
occidendi percusserit: vt. l. si is qui cum telo. C. de sicar. Un-
de si dicta qualitas mortis postea in ꝓcessu de simplici vul-
nere addatur: nihil dicit addi sed exprimi: qđ tacite inerat:
vt. l. iij. ff. de legat. j. sed fm formam statutorū que requiritur
quod aliquis vere occiderit necesse est quod fiat additio ad
hoc vt de dicta morte secuta possit fieri condemnatio: ita
not. dicit Bar. in. l. senatus. ff. de accu. versic. aduerte qꝛ ⁊c.
facit quod idem not. in. l. pretor. §. j. ff. de iniur. ⁊ in. l. nunꝙ̄
plura. ff. de priua. delict. versicu. quero circa hoc ⁊c. Tu iu-
dex sis tamen bene cautus quod aliquando ex forma statu
torum: vt est Perusij maior pena est de vulneribus ꝙ̄ sit de
morte: quod tunc quando proceditur per inquisitionem
de simplicibus vulneribus non facias dictam additionem
tue inquisitioni de morte: et idem quando proceditur per
accusationem quod non patiaris accusatorem addere qua-
litatem de morte. Et isto casu a principio debes pati qđ ac-
cuset simpliciter de vulneribus. ita eleganter dicit Bart. in
30 d. l. nunꝙ̄. ⁊ in. d. versic. ¶ † Sed dubium insurgit quando
dicta qualitas possit addi dicto primo processui. Hanc que
stionem format Bar. in. d. l. senatus. versi. extra glo. quero.
de qua dicam late infra in glo. super verbo. qui iudex addi-
dit ⁊c. concludit tamen Bart. in. d. l. senatus. in accusatiōe
formata simpliciter qđ vulnerasti Titium sed in ea nō est di
ctum de morte: sꝫ qꝛ vulnus erat tale qđ remaneret cicatrix:
an ꝓpter mortē vel cicatricem omissam possit nouū iudiciū
inchoare. nam dicit ꝙ si secūda accusatio producit ante no
men receptū inter reos in prima: ⁊ tunc super secūda audie-
tur omissa prima: vt. l. ij. §. fina. ff. de adulte. Idem si hoc fiat
post nomen receptum inter reos: quia super secunda tanꝙ̄
grauiori procedetur: vt. l. per minorem. ff. de iudi. ita dicam
in inquisitione: quia iudex inquirens succedit in locum ac-
cusatoris: vt. l. ij. §. si publico. ⁊ ibi Barto. ff. de adulte. Sed
adde quod no. Barto. in. l. denunciasse. §. quid tamen. ff. de
adulte. in fi. sed latius not. Sali. in. l. qui de crimine. C. de ac-
cusa. versic. iuxta predicta quero. si in vna ⁊c. Adde etiam
quod dicam infra in glo. super verbo, qui iudex addidit ⁊c.
circa prin. ⁊ in versi. quid si in prima inquisitione ⁊c. sed ego
memini alias practicasse cum casus de facto cōtigit ad tol-
lendam omnem dubietatem qđ ego absolui inquisitum ab
obseruatiōe iudicij primi de simplicibus vulneribus tantū-
modo reseruādo mihi iudici ⁊ curie ne maleficia remaneāt
impunita ius iterū inquirēdi de dictis vulneribꝰ ⁊ de morte
ad vindictā ⁊ penā corporalē imponendā: ⁊ mandabā circū
duci dictū ꝓcessum ⁊ feci cū cause cognitiōe vcꝫ cū mihi no-
uiter venit in notitiam ꝙ talis ex talibus vulneribus nunc
mortuꝰ est ⁊c. facit. c. pastoralis. extra de excep. ⁊ postea
formaui processum de morte. facit quod not. gloss. ⁊ Bart.
in. l. postꝙ̄ liti. C. de pact. ⁊ in. l. titia. ⁊ ibi Barto. ff. de accu.
quod bene not.

a **Augusti.** ¶ Tu autem in hac materia [a] adde ꝙ
Bart. in. l. dāni. §. sabini. ff. de dā. infec.
in. ij. col. tetigit istā. q. principalē. ⁊ refert Richar. malū. q di-
sputauit istā. q. scꝫ qn̄ agitur ex vulnere an sequi debeat cō-
dēnatio ex ipso ꝓcessu de homicidio. Et Richar. malū. di-
cebat ꝙ si dictum fuit de vulnere mortali ⁊ pōt sequi condē
natio de homicidio: si vero hoc nō fuit dictū ⁊ nō pōt sequi
cōdemnatio de homicidio ex eodē ꝓcessu ꝑ. l. si vulnerato. ⁊
in. l. qui occidit. ff. ad. l. aquil. sed ibi Bar. dicit ꝙ ista sua di-
stinctio est vera de iure cōi: quia nō requirit mors: sed suffi-
cit animꝰ occidēdi: idem ergo si accusatio vel inquisitio cō-
tineret illum percussisse animo occidendi. Sed hec nō proce
derent fm statuta que requirunt mortē: qꝛ licet inquisitio sit
facta de vulnere mortali non pōt sequi cōdemnatio de occi-
so: quia illa accusatio nō fuit ꝓposita: secus si accusator di-
xisset quare peto eum condēnari de morte ⁊ dic vt ibi late ꝑ
eum. ¶ Adde tamen quod hec doctrina Bar. ⁊ do. Ang.
hic nō videt vera de iure. Et hec distinctio nō valet: imo in-
distincte debemus dicere siue loquamur de iure cōmuni si
ue municipali nō potest sequi condēnatio etiā si dictū est ꝙ
vulnus est mortale imo falsa videt cōclusio sua etiam in eo.
casu. Inquātum concludit Bart. talem etiam posse puniri
non expectata morte: qꝛ vt habeat locū pena homicidij suf-
ficit vulnus fuisse illatum animo occidendi per. d. l. is qui cū
31 telo. ¶ † Adde ꝙ istud hodie nō videt verū: nec hꝫ locū ho
die qꝛ reperit quedā mirabilis doctri. Spe. quā posuit in ti.
de accu. §. j. quā refert ⁊ sequit Bald. in. l. iij. C. de ser. fugi. ⁊
Ang. in. l. j. in fi. ff. ꝙ quisqꝫ iuris. ꝙ de generali ꝯsuetudine
totiꝰ mūdi est derogatū oībus legibꝰ punientibꝰ homicidiū
nondū cōsummatū. Et ita dicit do. Catal. in tracta. syndica
tus. q. clxxxvij. ꝙ cū ista sit generalis cōsuetudo nō indiget
ꝓbatione: ⁊ ideo videt concludendū de iure cōi sicut de iure
municipali cōcludit in casu statuti. ⁊ ita in hoc passu cōclu-
dit Ro. in. d. l. dāni. §. sabini. in. ij. col. ¶ Adde etiam in hac
materia que dixit Gandi. in tracta. maleficiorū. in qōne illa.
¶ Pone statutū fore in ciuitate si qs dederit alicui alapam
soluat centū in ꝶs. pone ꝙ Titiꝰ mortifere vulneratꝰ accusa
32 uit Seiū ꝙ eū vulnerauit. † Qui dicit ꝙ si iste Titiꝰ accusa-
uit Seiū ꝙ eū vulnerauit ⁊ hac acusatiōe pendēte: ⁊ ꝓbato
illo maleficio ꝑ testes mortuꝰ sit ille Titiꝰ ante condēnatio-
nem ⁊ sentētiam: ꝙ iudex sup dicta accusatione nō poterit
ꝓcedere ⁊ ꝯdēnationē sup morte: qꝛ istud est vnū de gn̄ibus
abolitiōis q̄ ipso facto a lege cōcedit absqꝫ petitiōe a princi
pe faciēda. Nā mortuo accusatore sicut mortuo accusato pe
rit oīs instātia iudicij ⁊ oīa acta: vt. C. si reus vel accu. mor.
fue. l. j. §. fi. ⁊ l. libellorū. §. fin. ff. de accu. imo absoluit accusa-

[a] ¶ In hac mate
ria. Addꝰ tu ⁊ vi-
de Alex. de imo.
in ꝯsi. xv. in. j. vo.
⁊ ibi an ꝑ gn̄alez
consuetudinē sit
derogatū oībus
legibus punien-
tibus homicidiū
nondū ꝯsumma
tū: ⁊ an cū qs est
accusatꝰ de vul-
nere ⁊ sequatur
mors possit sequi
ꝯdemnatio. vide
etiā Bal. in ꝯsil.
lxxxj. in. v. volu.

tus ab obseruatione iudicij: dicit tamen q accusatio pôt institui ab alio intra.xxx.dies: z etiã ab heredib⁹ accusatoris mortui non vt ab heredibus sed vt ab aliis.l.libellorũ.§.fi.z ibi cõcludit q si postea heredes accusant illũ malefactorem secuta morte q illa acta de vulnerib⁹ facta cũ vulnerato nõ iuuant heredes super morte secuta. Unde non puto q ista doctrina Bar. possit militare aliquo modo in accusatore q accusauit de vulnere: z sequit postea mors: quia de morte in eodem processu nõ pôt sequi condẽnatio: dic vt ibi. Et de materia vide Ange. omnino in.d.l.senatus. discedens aliqualiter a doctrina Bart.ibi.z adde Bal.in.l.z si seuerior. C.de his qui no.infa.circa medium. qui Ja.de bu. cõsuluit contrarium. Et ita refert Bald. qui dicit q cõtra doctrinã Bar. in.d.l.senatus.reperitur q in.l. ancille.C.de furtis, in fi. Et vide Flori.in.l.vulneratus.ff.ad.l.aquil.qui tenet contra Bar.in aliquibus sequendo doctrinam Specu.

1 ☞ Delicto cõmisso in loco religioso: iudex laicus z nõ clericus habet cognitionem z punitionem: etiam si esset cõmissum in clericum.

2 Delicto cõmisso in ecclesia vel eius cimiterio: iudex laicus nõ potest extrahere malefactorem de loco religioso: sed ipse debet eum capere z tradere iudici seculari.

In scalis sancti Petronij cui ab vno dicta ecclesia.s. Petronij: ab alio platea cõmunis z alia latera z cõtra dictum Titium.

1 a ¶ † Quamuis delictum cõmissum sit in loco religioso: iudex tamen laicus[a] z nõ clericus habet cognitionẽ z punitionẽ etiã si esset cõmissum in clericum: vt.l.si quis in hoc genus.C.de episc.z cleri.facit c.inter alia.de immuni.eccles.ita dicit Bart. in.l.si cui.§.fi. ff.de accu.z Sali.in auf.item nulla cõmunitas.C.de episc.z cleri.versi.quero delictum cõmittit rc. Et isto casu iste occidens poterit teneri de homicidio z sacrilegio q in loco sacro hominem interfecit: vt.d.l.si quis in hoc genus.ita dicit Bar.vt refert Sali.in.l.qui crimen.C.de accu. in ver.oppono tertio rc. z dixit Bar.in.l.senatus.in prin.ff.de accu.etiã si esset tale delictum ex quo vt dixi incurreret duplicem penam z vna est ciuilis alia ecclesiastica: vt excõicatiõis q̃uis a iudice fuerit absolutus z condemnatus z penam soluerit tamen poterit condemnari a iudice ecclesiastico: ita dicit Jac.butri.z Bald.in.l.placet.in pe.q.C. de sacrosan.eccle.

2 b Et † aduertas q si delictũ sit cõmissum in eccl'ia vl' ei⁹ cimiterio iudex tamẽ laicus nõ pôt capere[b] malefactorẽ z eum de loco religioso extrahere sed episcopus debet eum capere z tradere iudici seculari: vt est tex. in auf.si qs ei.C.de adul. secus autẽ si deliquit extra ecclesiam z in ecclesia postea fugit: quia per iudicem laicum potest capi z extrahi: vt in auf. de mand.prin.§.sed neq homicide. Et est ratio quia quãdo deliquit in ecclesia non deliquit in territorio iudicis secularis: ideo ipsum in ecclesia capere non potest: ita dicit Cy.in auf.si quis ei. qd no.ad limitationem eorum que dixi supra in glo.sup verbo, fama publica.s.in materia capture.

a ¶ Laicus. Adde in hoc z vide vt pulchre p Cal.in cõsi.iij.ti.de iud. z Pe.de anc,cõsil.xv.Ber.

b ¶ Capere malefactorẽ.adde aliqd circa hoc z vide p Ro.in cõsil. cccxvij.z.cccxxiiij Ber.

c ¶ Persona exẽpta.adde tu z vide Fed.in cõsi.xxv.Car.cõsi.cxij.in fi.z Cal.in tit.de foro cõpe.cõsi.iij.

Augusti. ¶ Tu aũt in hac materia adde q Cy. in.l.pñti.C.de his qui ad eccle.cõfu.expresse tenuit q si delictũ est factũ in ecclesia iudex secularis nullo modo se intromittit sed iudex ecclesiasticus est ille qui dz punire tanq delictũ sit cõmissum in sua iurisdictiõe. Ita reperio do.Abb. ipsum allegasse in.c.fi. extra de immu.ecclesi.z ibi do.Abb.refert doctri.Bar.in.d.l.si cui.quem iste doctor alleg.hic: vbi Bart.expresse tenuit cõtrariũ p.l.si qs in hoc genus.C.de epi.z cle.z ibi hoc etiã voluit Bal. põderans illũ tex.ad hoc. Sz dicit.d.Abb.in.d.c.fi.q opi.Bart. est verior z p sua opinione induxit optime illũ tex.in.d.c.fi. z tandẽ.d.Abb.remittit se ad not.p ipm in.c.inter alia.extra de immu.eccle. Et certe.d.Abb.ibi optime distinguit: vide oĩno ipm in.d.c.inter alia. Et in hac materia adde Sali. in.d.auf.si quis ei.qui dãnat opinionẽ Pe.z Cy.qd etiam si de iure ciuili delictũ est factũ extra ecclesiam vel in ecclesia potestas secularis non pôt ipsum extrahere.de ecclesia sine licentia iudicis ecclesiastici: per.§.sed neq.in auf.de man. prin.z ibi ponit quid si iudex ecclesiastic⁹ denegat tradere iudici seculari. Hec aũt vera de iure ciuili: sed de iure canonico an procedant vt cõfugiens ad ecclesiam possit extrahi inde siue delictum est factum in ecclesia siue extra z in quibus casib⁹.vid Inno.Jo.an.Bu.z Abb.in.d.c.inter alia. z in.d.c.fi.extra de immu.ecce.z p Albe. in rubr.C. de his q ad eccle.cõfu.z oĩno per Cy.in.d.l.pñsenti.qui ponit.q.an z qñ aliquis sit immunis vel nõ ex eo q cõfugit ad ecclesiam z an possit extrahi per iudicem seculare siue licentia iudicis ecclesiastici. Et vide omnino que dixi supra in glo.in verbo, fama publica precedente in materia capture.z Ange.in.d. auf.si quis ei.C.de adul.videt transire cum opinione Pe.z Cy.cũ aliqua limitatione: dic etiam vt ibi per eum.

3 Priuilegium cõcessum ecclesie dicitur etiam esse concessum per.xxx.passus in eius circuitu.

3 **Ange.** ¶ † Et not.q priuilegiũ cõcessum ecclesie dicitur etiã esse concessum p.xxx.passus in eius circuitu.xvij.q.iiij.qsquis inuẽtus. z sic factũ in cõfinibus ecclesie dicit esse factũ in ecclesia: z sic capt⁹ in scalis vel ostio ipsius ecclesie dicit esse factũ in ecclesia: vt in.l.presenti.§.sane.C.de his qui ad eccle.confu.z ibi Bar.

Augusti. ¶ Tu in hac materia dic vt ibi dictũ fuit supra proxime in verbo, in scalis rc. z adde qd in glo.Jo.an.in.c.per exceptionem.de priui.lib. vj.in verbo, exempto sup gl.ibi. z ibi Jo.an. multa allegat.

4 Priuilegiatus siue exẽptus qui non tenet corã potestate respõdere si delinquat an possit per potestatem puniri.

4 c **Ange.** ¶ † Quid aũt si sit persona exempta[c] vel priuilegiata: vt q coram ptãte nõ tenet respondere z deliquit an possit puniri per potestatẽ.no.Bart.in.l. beneficiũ.ff.de cõsti.prin.vbi in effectu dicit fm Pe.aut queritur de casu in quo specialiter est exẽptus aut non. Primo casu propter delictum vel contractum non potest cõueniri: vt.l.ij.post prin.C.vbi de crimine agi opor. Secũdo casu aut quis cõuenitur ratione publicarũ functionũ: z tunc exẽptio sibi non potest: vt.d.l.ij.in fi. Si vero alia ratione cõueniat z tũc aut data est exemptio loco z persone aut persone tñ. Primo casu aut deliquit in territorio potestatis z exemptio ei nõ prodest vt in auf. qua in puincia.C. vbi de cri.agi op. Si vero deliquit in loco exempto z extra iurisdictionẽ potestatis: z tunc corã potestate vel ex inquisitione formanda p potestatẽ nõ potest cõueniri: vt.c.volentes.de priuil.lib.vj.z ibi no. Si vero exẽptio siue priuilegiũ sit data persone tantũ z tunc aut est data rõne dignitatis aut preeminẽtie: z tunc recurre ad.l.ij.C.vbi sena.vel cla.z circa hoc distingue vt ibi aut est data ratione publice vtilitatis vt in militibus: z tũc aut loquimur in ciuili aut in criminali. Primo casu non pôt coram potestate cõueniri: vt.l.magistratũ.C.de iurisdi.om. iudi. Secundo casu aut delictũ est cõmune z enorme z tunc coram potestate potest cõueniri: vt in.d.auf.qua in prouin. aut delictũ est singulare vt vendere arma: z tunc dic vt not. in.l.pe.ff.de iuris.om.iudi.

Augusti. ¶ Tu in hac materia adde notabile verbũ Cyn.in auf.qua in prouin. qui dicit qd priuilegiũ exemptionis perditur si exẽptus aliquãdo graue scelus cõmisit.z adde Joã.and.in.c.j.de verb.signi. in.vj.in nouel.ponderantẽ ibi tex.sing.in hac materia exemptionis: z scias qd exemptus dicit esse sub papa.c.per exemptionem.de priui.lib.vj. Si tamẽ exemptus deliquit in loco potest conueniri sub ordinario nõ obstante priuilegio exemptionis.c.j.de priuileg.lib.vj.probatur in.l.j.C.vbi senat.vel cla.ibi vide omnes doct.vbi text.dicit quod reatus omnem honorem excludit z idem si exemptus negotietur in aliquo loco: vt in.d.c.j.z Bal.in.l.j.C.in quib.causis nulli fori prescriptio rc. Et de istis exemptis vide omnino Bald.in auf. quas actiones.C.de sacrosan.eccle. Et ad predicta optime facit tex.in.l.si quis in hoc genus.C.de epis.z cle.qui probat qd delictum cõmissum in territorio in loco tamen exempto iudex territorij nõ potest punire: nam ista iudicantur a pari delictum cõmiti extra territorium aut intra territorium in loco exempto. Et ita disputando tenet Joan.calde.in.c.romana.§.contrahentes.de foro compe.in.vj. ¶ Et omnino in hac materia adde Pet.de ancha.z Cardi.z Jmo.in.c.j. extra de offi.ordi.in cle.z But.in.c.fin.de cler.peregrinã.z Bal.in.c.fina.de capel.mona.vbi habetur quando ordinarius habet iurisdictionem in exemptos.

1 ☞ Uerbũ iniuriosum siue in gñe siue in specie qd dicat.
2 Pluribus delictis in processu cõtentis si etiã cõtineant verba iniuriosa an processus procedat etiã super illa verba.
3. Uerbum quodlibet iniuriosum presumit dictum animo iniuriandi nisi contrariũ probetur.
4 Uerbis iniuriosis si aliquis in iudicio excipiat: an possit agi contra illum iniuriarum si postea non probat.

Uerba

Verba iniuriosa ⁊ cōtumeliosa dicendo adultero. ¶ † Unde si statuto cauetur quod de quolibet verbo iniurioso puniat̄ hic esset primo videndū an
a hoc sit verbū iniuriosum[a] ⁊ quot v̄ba sunt. Respōdeo ꝙ in casu nostro est verbū iniuriosum. Nā verbū iniuriosū dicit̄ siue in genere siue in specie improperetur aliquod delictū cōmissum vt in casu nostro traditore ⁊c. vide Barto. Bald. ⁊ alios in. l. iij. in prin. ff. de li. ⁊ posth. ⁊ Bart. in. l. turpia. ff. de lega. j. ⁊ in. l. his verbis. §. j. ff. de here. instit. ¶ Scdo dico ꝙ oīa ista traditore tu nō poi piu scampare: sunt vnicū verbū tantū ⁊ pro vno verbo iniurioso debet tantū puniri. ita dicit Bart. dando doctrinā in. l. item apud labeonem. §. sed quo ad dicitur. ff. de iniur. idem no. Bart. in. l. si quādo. C. de bo. va. lib. x. ⁊ idem Ange. in. l. si non conuicij. C. de iniur. Et ibi dicit Cy. qd̄ libellus in verbis iniuriosis nō procedit nisi addatur quod protulit talia verba animo iniuriādi: nam pōt esse quod sint prolata a ꝓpinquis magistro vel maioribus quibus corrigendi gratia licet talia verba proferre: vt. l. j. C. de emen. propin. ⁊ de emenda. seruo. Ange. vero ibi dicit ꝙ vȝ processus si non apponantur talia verba vcȝ animo iniuriandi: arg. l. fi. C. de anna. excep. Ego credo ꝙ si libellus accusatorius formetur solūmodo de dictis verbis: vcȝ quia dixit traditore nulla est dubitatio: ⁊ idem in inquirente solum de dictis verbis qꝛ cū accusator petat eū puniri ⁊ iudex dicat ꝙ intendit contra eum procedere ⁊ repertum culpabilem punire apparet de eorum intētione qd̄ dicta verba sunt prolata animo iniuriandi: facit qd̄ maxime not. per Cy. in. l. nec exemplum. C. de fal. ⁊ in. l. si quis intentione ambigua. ff.
2 de iudi. † Quando autem in processu plura alia delicta cōtinentur est magnū dubium vtrum de dictis verbis vt iniuriosis procedat. ⁊ etiam credo ꝙ sic qꝛ vnūquodqȝ verbum appositum in inquisitione debet intelligi appositum cū ministerio: arg. l. si quando. ff. de lega. j. ⁊ sic quod de eis etiam puniatur.

Augusti. ¶ Tu autem adde in hac materia ꝙ Ang. in. d. l. si nō conuicij. nihil dicit de hoc. Sȝ imo Ang. ibi dicit per. l. iij. ff. de iniu. qd̄ nō pōt agi iniuriarū: nisi ille qui facit iniuriandi aīo hoc fecit. Et ideo ponit exēplū de astrologo ⁊ de ebrio q appellāt aliquē furē cū aīo iniuriandi hoc nō faciāt directo iniuriarū nō tenentur. Sed bene verum est ꝙ Sali. in. d. l. si nō cōuicij. dixit distinguēdo ſm doct. ꝙ aut dictū vel factū allegat̄ qd̄ de se est iniuriosum ⁊ tunc aut persona que allegat̄ cōmisisse iniuriā est persona que facit presumptionē iniurie cessare vt qꝛ magister percussit discipulū: tūc dȝ dici qd̄ nō animo iniuriādi fecit. l. iniuriarū. §. j. Aut persona cōtra quā allegatur nō facit cessare presumptionē iniurie ⁊ tūc nō est necesse dici in libello qd̄ aīo iniuriādi fecerit qꝛ sufficit illud allegare ex quo cōclusio sequit̄. ff. que in frau. credi. l. oēs. §. lucius. Si vero dictū vel factū est indifferenter ad vtrūqȝ oportet dicere qd̄ animo iniuriandi hoc fecerit. Et ideo cum Veneti dicāt ꝙ fatui sunt astrologi: ⁊ sic alicui potest dici in bonū alicui in malū debet dici in libello ꝙ dixerit aīo iniuriādi ⁊ dicit Sal. qd̄ hoc tenuerūt Pe. ⁊ Jac. de rauē. ¶ Adde tamē q̄ dixit
3 Bal. in. l. si nō cōuicij. C. de iniu. dū summat illā. l. q̄ dixit † ꝙ oē verbū iniuriosum ꝑsumit̄ dictū aīo iniuriandi nisi ꝯ̄riū probet̄. Et sic cōcludo si verbū est iniuriosum de se: nō opus est ꝙ illa verba dicant̄ in libello: qꝛ eoipso lex ꝑsumit hoc: vt dixit ibi Bal. in summario: ꝓbat̄ aūt ꝯ̄riū ꝙ nō aīo iniuriandi hoc dixit. dicit Bar. in. l. vt vi. ff. de iust. ⁊ iur. q̄ a mēte capto vel cōiūcto est dictū vel a magistro ꝑ gl. in. l. j. C. de sic. cū simi. nō dubito ꝙ q̄n est verbū indifferēs qꝛ pōt esse iniuriosum vel nō opus est qd̄ hoc dicat̄ in libello ꝙ aīo iniuriādi hoc fecerit. Sȝ etiā hoc nō sufficeret nisi etiā postea ꝓbaret̄ per libellātē ⁊ hec ꝓbatio sufficeret per cōiecturas: qꝛ dolus hoc modo ꝓbat̄. l. dolū. C. de dolo. Et moueor ex elegāti doctrina Bar. q̄ posuit in consi. suo. ciij. inci. in. q. vertēte inter dominā. N. ⁊. S. Qui dixit qd̄ quādo aliqd̄ verbū profert̄ in aliquā personā qd̄ verbū potest sonare iniuriā vel nō. Et sic est indifferens verbū verba illius inquisitionis accipienda sunt in mitiorē partē. l. si de interpretatione. ff. de penis. Et vide Ro. in cōsil. suo. xcvi. ⁊ ibi pulchre ⁊ late ponit quando alicui dicit̄ verbū cōtumeliosum qd̄ est verum: an possit agi iniuriarū. Et dicit Pet. de anch. in cōsil. suo. cccxxvij. ꝙ siue qs dicat v̄bū iniuriosum ꝙ est verū in iudiciū siue extra iudiciū nō tenet̄ iniuriarū: ⁊ vide Pe. de anc. in consi. cccxxvj.
4 qui ponit ꝓprie quādo fit ⁊ dicatur fieri iniuria alicui. † Et an ille qui per viam exceptionis in iudicio dicit alicui verba iniuriosa possit agi iniuriarū cōtra illū qui postea non ꝓbauit: ⁊ dicit ꝙ sic. Et vide Ange. in cōsi. cccxxxvij. qui ponit de eo qui accusauit notarium de falso ⁊ nō probauit: an possit agi iniuriarum ibi multa allegat: de omnibus istis vide late per Oldradum in consil. suo. l. ⁊ in consil. suo. ccc. per doc. in l. si non cōuicij. C. de iniur. per Bar. in. l. eum qui. ff. de iniur. per Bald. in. l. apud labeonem. §. si quis libellos. ff. de iniur. quādo autem verba denotant plures iniurias vel vnā ego infra dicam in hac eadem glo.

5 Statuto stāte qd̄ de maleficio cōmisso de nocte sit pena duplici: an ꝑ v̄bo iniurioso dicto de nocte sit pena duplicāda.

Ange. ¶ † Quid aūt si statuto cauet̄ qd̄ de maleficijs cōmissis de nocte sit pena dupli an si dicat̄ maledictū vel verbū iniuriosum de nocte sit pena duplicāda. Bart. in. l. aut facta in prin. ff. de pen. dicit qd̄ nō: qꝛ dictum statutū est odiosum ⁊ maledictū proprie nō est maleficium: igit̄ dicto statuto nō cōprehendit̄: qd̄ tamen intellige vt dicam infra eadem glo. versi. quid si statuto dicatur ⁊c.

Augusti. ¶ Tu adde qd̄ dubito ꝙ ista doctrina Bar. ⁊ Ang. sit falsa: qꝛ Bal. in. l. ignorantiā. C. de crimine stellio. vr̄ ipse aliter loqui. Et lȝ ꝑ verbū forte loquat̄. tñ eiꝰ impugnatio mihi placet. Preterea ꝯtra Bar. de directo est glo. insti. de ob. que ex quasi delic. in verbo sed nō vi. vbi glo. vult qd̄ maleficiū nō tantū cōmittat̄ re sȝ etiā verbo: ad idē glo. in. l. ex maleficijs in fi. ff. de act. obli. Et de directo est tex. cōtra Bar. vbi maleficiū dicit̄ etiam si verbo cōmittat̄: in auč. vt nō luxurient̄ ꝯtra naturā in tribꝰ locis. Ad idē tex. in. l. sed si vnius. §. quedā. ff. de iniur. nisi dicamus ꝙ ista nō obstāt: qꝛ habēt locū qd̄ improprie cōprehēdant̄ sub vocabulo maleficij: secꝰ ꝓprie: ⁊ ita de mēte Bar. in. d. l. aut facta. sed doctri. Bal. in. d. l. ignorātia. alio modo est fundata: vide ibi eū. Et adde ꝙ reperio ꝙ opinionē Bal. cōtra Bar. tȝ do. Catal. in materia syndicatus. q. cxxvj.

a ¶ Verbū iniuriosum. Adde qd̄ dicat̄ verbū iniuriosum ⁊ an requirat̄ ꝙ iniuriatus reuocauerit ad animū. ⁊ vide Jo. de ana. in ꝯsi. xliiij. ⁊ Bar. in ꝯsi. cviij. incip. in. qō. vertēte ⁊ ibi q̄lit̄ intelligat̄ vnum v̄bū iniuriosū: ⁊ ꝑ Ro. in ꝯsi. cxcvj. ⁊ ibi an iniuria possit fieri ꝑ scripturā ⁊ an q obijcit alteri crimē. si nō ꝓbat teneat̄ actiōe iniuriaꝝ Pe. de anc. in consi. cccxxvj. Old. in ꝯsi. cliiij. ⁊ an possit expiri discipl's in magistrū verberātē actiōe iniuriaꝝ. vide Bar. in ꝯsi. ciiij. ⁊ qualr̄ formetur libellus in actiōe iniuriarū: vide Alex. in ꝯsil. ccxij. ⁊ vide Ang. in ꝯsi. xcv. ⁊ ꝯsil. cccxxxvj. ⁊ an iniuria facta fratri dicat̄ facta sorori. vide ꝑ Alex. in cōsi. xcvij. in. j. volu. Ber.

6 Statuto dicēte ꝙ ꝑ quolibet verbo iniurioso puniat̄ pena x. quem cognoscemus quot verba iniuriosa sint si aliquis vtitur verbis iniuriosis contra aliquem.

6 Ange. ¶ † Et bene aduertas in casu nostro q̄ verba iniuriosa dicantur si statutum dicit ꝙ ꝑ quolibet verbo iniurioso puniatur pena. x. quia hic dixit traditore falsario tu mai adulterato la mia dona tu nō poi scāpare ⁊c. Credo quod sint tria verba tantum: quia sunt due orationes separate traditore falsario si duo verba contumeliosa ⁊ illud verbum actioso qualificat igitur non facit nouum verbū, tu me hai adulterato, est aliud: ⁊ illud ꝙ sequit̄ tu nō poi scampare, nō est verbū iniuriosum sed minatoriū: ita dicit ibi Bar. vnde si de penis minatorijs esset alia pena pro istis minatorijs tenetur.

Augusti. ¶ Tu autē adde ꝙ iste doctor voluit allegare Bart. in. l. itē apud labeonē. in §. sed qd̄ adijcit̄. ff. de iniur. vbi ponit istā materiā de statuto puniēte quodlibet verbū iniuriosum quomodo cognoscamus: an sit vnū verbum iniuriosum vel plura. Ex cuius doctrina potes etiā predicta limitare. ⁊ vide Alber. de rosa. in q. statutorū. in. ij. parte. q. xxxix. incip. viij. q. est ꝙ si quis vno impetu dixit alicui multa verba iniuriosa: ⁊ ibi per ratiōes bonas multū cōcludenter manifeste ꝓbat ꝙ sit vna iniuria ille qui vno impetu dixit plura verba iniuriosa: ita dixit qd̄ Dy. dicebat ꝙ pluries cōsuluit ⁊ obtinuit ⁊ istā partē ꝑ rationes ⁊ leges Dy. credo plus ꝙ̄ verissimā ⁊ adde doctrinam Bar. in. l. nunꝙ̄ plura in fi. ff. de priuatis delic.

7 Statuto dicente si aliquis diffamauerit aliū de aliquo maleficio punit̄ in tanta pena q̄n dicatur quis diffamare.

7 Ange. ¶ † Quid aūt si statutū dicat si aliquis diffamauerit aliū de aliquo maleficio puniatur in tanta pena: q̄n dicat̄ diffamare. dic ꝙ dicitur diffamare de maleficio: q̄n ꝓnunciat aliqd̄ verbū qd̄ verbū alteriꝰ importat in spē: vt dicēdo ꝙ tale maleficiū cōmisit vel similia: ita dicit Bar. ⁊ alij doc. in. l. turpia. in prin. ff. de lega. j. ¶ Quero q̄n dicat̄ diffamari de maleficio: dic ꝙ nō sufficit ꝙ in genere dicat ipsum esse impiū ⁊ pessimū: sed requirit̄ ꝙ descēdāt ad speciē vcȝ ꝙ homicidiū cōmisit vel tale furtū: licet nō ponat ea que habent̄ in. l. libellorū. ff. de accu. ita dicit Bart. ⁊ alij in. d. l. turpia. Jmol. aūt dicit ꝙ cū statutū sit stricti iuris ꝙ nō dicit̄ diffamasse nisi apud bonos ⁊ graues ꝓpter hoc sit infamatus. secus si dicenti non crederetur quia propter hoc non est diffamatus: vide per eum ibi.

Augusti. ¶ Tu aūt i hac materia adde ꝙ mihi vr̄ op. bar. v̄ior ⁊ falsa op. Jmo. ꝑ tex i i. l.

item apud labeonē.§. si qs libello.ff. de iniur.vbi dicit᷑ ꝙ qs
dꝫ diffamare aliquē ꝑ libellū diffamatoriū cū ꝓducit libellū
cōtra ip̄m nec requirit᷑ ꝙ apd̄ bonos ⁊ graues sit diffamatꝰ
⁊ in dubio presumit᷑ qd̄ aīo iniuriādi hoc fecerit: vt dicit ibi
Ang.⁊ doc.q2 in hoc ꝯsiderat᷑ animꝰ ⁊ nō finis.⁊ opi.Bar.
videt᷑ approbare Bal.in.l.diffamari.C.de inge.⁊ manu.Et
ꝓ hac opi.est bonꝰ text.in cle.j.in ver. diffamat᷑ eccl'ia.iūcta
prima expositiōe gl.de offi.ordi.⁊ facit rō tex.in.c.cū in iuuē
tute.extra de purgatio.canonica.dū tex.dicit ꝙ dictū facile
sequit᷑ multitudo.itē sicut famosus seu diffamatorius libel-
lus dicit᷑ ille q ꝯtinet illud qd̄ significat in familiā alteriꝰ nō
habita distinctiōe an illud trāsiuerit in opi.bonoꝝ ⁊ grauiū
vel nō:vt.l.j.C.de famo.libel.cū si.Ita dꝫ dici diffamator q
talia quomodolibet ꝓfert.⁊ lꝫ ꝓ opi.Imo.videat᷑ tex.in.c.
qual'r ⁊ qñ.extra de accu.vbi tex. videt᷑ velle ꝙ ille diffama-
tus sit apd̄ bonos ⁊ graues.Et ad idē est tex.in.l.ea que.C.
quibus ex cau.infa.irrogat᷑.⁊ in.c.pe.extra de purga.cano.
tñ iura illa nō ob.q2 ibi agit᷑ de sumēdo indicio ad ꝓcedēdū
cōtra diffamatū crimine. Nā requirit᷑ ꝙ talis diffamatio la
boret apud graues ⁊ nō suspectos:vt est bonꝰ tex.in.l. item
apud.§.ex his apparet.ff.de iniur.

8 Minatoria verba prolata :an inducant iustum metum ac-
cedendi ad pretorem vt sibi caueat.

8 **Ange.** ¶ † Quid si verba minatoria protulerit an
inducāt iustū metū ꝙ possit accedere ad pre-
torē vt sibi caueat:iuxta.l.denūciamus.C.de his q ad eccle.
cōfugi.Et ibi vide doc. quibꝰ casibꝰ qs possit implorare of-
ficiū iudicis vt sibi caueat᷑ vt.l.illicitas.§.ne potētiores.⁊ ibi
Guil.⁊ Bart.ff.de offi.p̄si.Et tūc est aduertendū que ꝑso-
na ⁊ cuius qualitatis sit ille qui minat᷑ vt no.glos. ⁊ doc.in.l.
metus.C.qd̄ me.cau.⁊ in.l.j.C.si quis imp.maledi. ⁊ hꝫ ibi ꝑ
Bart.in.l.famosi.ff.ad.l.iul.ma.glo.⁊ ibi Bar.in.l.me.cau.
ff.ex quibus cau.maio.videlꝫ an solitus sit mittere suas mi-
nas executioni necne:facit qd̄ not.Bar. in simili.in.l.de pu-
pillo.§. si quis ipsi pretori.ff.de oper.no.nun.

Augusti. ¶ Tu aūt[a] in hac materia adde no. in
l.interpositas.C.de transac. sꝫ aduerte
q2 ille decisiones allegate ꝑ.d.Ang.hic nō ꝓbant id de quo
in qōne principali sꝫ in terminis.q.nostre vide oīno Bar.in
l.hec aūt satisdatio.ff. si cui plusꝙ̄ per.l.fal. ⁊ ideo faciūt ibi
doc.⁊ maxime Imo.ibi ꝙ ille text.ꝓbat ꝙ nō semper possit
peti cautio de nō offendēdo ab illo qui minatꝰ est aliū offen
dere : sed demū qñ verisimiliter pōt iuste timeri : de quo per
Guil.in.d.§.ne potētiores:vt allegat Bar. in.l.qui bona.§.
si quis iuxta.ff.de dā.infec. vbi notabiliter loquit᷑ an si quis
primo percussit ꝓpter ꝙ timet ab illo offendi :an tunc possit
petere ab illo cautionē de nō offendēdo:⁊ decidit ꝙ sic si ve
risimiliter pōt suspicari de offensa ꝙ singulariter tene mēti
⁊ ego ibi dixi late vltra doc. dic vt ibi ꝯcludo. Et subdit etiā
Imo.in.l.hec aūt stipulatio.ꝙ in casu.q.nostre etiā animad
uertendū est an possit presumi ꝙ tūc verisimil'r ille mine sint
habiture effectū ꝓ quo allegat.l.j.C. si quis imp.maledi.

9 Uerbum iniuriosum vel contumeliosum dictum cum prote
statione vt puta tu mentiris per gulam saluo honore tuo:
an faciat sic dicentem teneri de verbo iniurioso.

9 **Ange.** ¶†Quid autē si dixit verbū iniuriosum vel
cōtumeliosum cū protestatione vt q2 dixit.tu
mētiris per gulam saluo honre tuo: an teneat᷑ de verbo iniu
rioso.Dy.in.l.si quis extraneus.in prin.ff. de acqui.her.per
illū tex dicit qd̄ sic:vt ibi quē sequit᷑ Bar.ꝙ tñ dꝫ intellige ve
rum nisi faceret gratia sui iuris vel hono.cōseruandi vcꝫ:q2
ille ei aliquid primo improperabat᷑:q2 etiā tunc de iure licitū
est dicere tu mētiris:vt.l.que oīa.⁊ ibi Bar.ff.de procura.fa
cit.l.qui cū maior.§.si libertus.ff.de ope.liber.multo igit᷑ for
tius licitum est dicere alicui improperāti cū protestatione tu
mentiris saluo honore tuo.

Augusti. ¶ Tu aūt in hac materia adde Albe.
de rosa.in.ij.parte statu.q.xlj.que inci.
sed quid si qs tu mētiris saluo honore tuo:vbi cōcludit ꝙ te
net᷑ iniuriarū per.l.si qs extraneus.⁊ dicit ꝙ ibi de hoc dixit.
Ergo si esset verū ꝙ mētiret᷑ : tūc licitū esset dicere illa verba
per.l.que oīa.ff.de ꝓcur.⁊ ibi dixit.¶ Adde etiā in hac ma-
teria que in proprijs terminis dicunt canoniste maxime do.
Ant.⁊.d.Abb.in.c.cū te.extra de etate ⁊ qualitate.⁊ Bar.
in.l.item apud.§.si quod adijcit᷑.ff.de iniur.Bald. ⁊ Ange.
in.l.si.post Gui.de cu.ff.quod quisqꝫ iur. Et vide doc.in.d.
l.que omnia.ff.de procura.

10 Prouocatus aliquo dicto vel facto iniurioso ad iram si tali
ira durante aliquid iniuriosum dixerit contra prouocātem
non tenebitur iniuriarum.

10 **Ange.** ¶†Quid plura si aliquo dicto vel facto tuo
iniurioso ego fui ꝓuocatꝰ ad irā ⁊ ꝓpter irā
b iam mihi a te cōmotā ⁊ durāte dicta ira aliqd iniuriosum[b]
dixero tibi nō teneor iniuriarū:facit tex. in.l.qui cū maior.§.
accusasse.ff.de bo.lib.vbi dr̄ ꝙ ꝓuocatus licite potest se vlci-
sci:facit text.in.l.j.§.si cū arietes.ff.si quadru.paup.fe.dica.
ita dicit Spe.in ti.de accu.§.j.ver.qd si vocauit latronē.ꝓpe
finem.ꝙ not.in practica q2 est vtile scire.

Augusti. ¶ Adde istā doctrinā Spe. esse verā ꝑ
ea que habent᷑ in.l.j.C.vñ vi. ꝑ gloss.⁊ ꝑ
Bal.ibi in repeti.q2 licita est defensio si cū armis est offensio
dꝫ esse cū armis defensio si sine armis est offensio:⁊ defensio
sine armis.quinimo dixit Ang.ꝑ illū tex.in.l. si adulteriū cū
incestu.§.impatores.ff.de adul. ꝙ si cū verbis iniuriosis pro
uocasti me:⁊ ego nō cū alijs verbis iniuriosis offendi te sed
cū gladio ꝙ fortiꝰ est debeo subueniri. ¶ Adde tñ ꝙ Bar.
in illo cōsi.suo.ciij.dicit ꝙ si ꝯstabat ꝙ verba hincinde erāt
iniuriosa:adeo ꝙ dicendū est ꝙ vnus fuit ꝓuocatus teneat᷑
nihilominꝰ Bar.nō videt᷑ approbare p̄dicta : nisi dicamus
ꝙ nō apparebat ibi quis fuerit prouocatus.

11 Statuto cauetur ꝙ pro maleficijs cōmissis in palatio pote
statis pena duplicatur.pone ꝙ in palatio quis blasphema-
uit deum an pena duplicetur.

11 **Ange.** ¶†Quid si statuto dicat᷑ ꝙ ꝓ maleficijs fa
ctis in palatio ptātis pena duplicet᷑.Pone
ꝙ in palatio qs blasphemauit deū an pena duplicet᷑. Bal.
c in.l.fi.C.vi bo.rap.refert Bart.[c] cōsuluisse ꝙ nō:q2 hoc fuit
dictū ⁊ factū : vt.s̄. dixi in ver. quid aūt si statuto cauet᷑ ⁊c.
statuti verba sunt stricte accipienda:sed Bal.ibi dicit ꝙ for
te nō bene dixit:per.l.atrocē.C.de iniur.nā statutū duplicat
atrocitatē delicti ⁊ in casu nostro resultat maior atrocitas
ꝓpter locū ergo hꝫ locū pena statuti: cogita. Sed pro Bal.
allega.glo.insti.de obli.que ex qua.deli.na.in princi.⁊ quod
ibi scripsi ⁊ istud credo verius.

August. ¶ Tu aūt ī hac materia add̄ ꝙ.d.An-
ge.hic nō bñ loqt᷑ sꝫ pessime q2 nō est ve-
rū ꝙ Bal.ī.l.fi.C.vi bo.rap.reprehēdat Bar.q2 Bal.in.d.l.
fi.nec alleg.Bar.nec facit aliq̄ mentionē de ista.q.ꝙ̄ tetigit
hic.d.Ang.Sꝫ allego Bal.in.l.ignorātiā.C.de cri.stel.q re-
prehendit Bar.⁊ facit mētionē de.q.nostra : reliquit tñ sub
dubio ⁊ dicit cogitandum esse de sua reꝑhensione ꝙ̄ facit ꝯ
Bar.⁊ licet Bal.in.d.l.ignorātiā. ⁊.d.Ang. hic nō allegēt
Barto.in aliquo loco dic qd̄ nō dubito qd̄ voluerūt allega-
re Bar.in.l.aut facta. in p̄n.ff.de pen. Quicquid sit de opi.
Bar.vr̄ text.in.l.sꝫ si vnius.§.quedā.ff.iniur.vbi ꝓbatur qd̄
maleficiū nō tantū cōmittitur re sed verbo.Et idē tex.cū gl.
in.l.ex maleficijs.in fi.prin.ff.de act.⁊ obl.⁊ hic potes allega
re oīa que dixi in addi.supra in hac eadē gl.in ver.quid aūt
si statuto cauet᷑ qd̄ de maleficijs cōmissis de nocte.d.Catal.
in materia syndicatus.q.cxxiij.tenet opī.Bal.cōtra Bart.
s.qd̄ blasphemans incidit in penam statuti.

12 Blasphemans an dicatur dicere verbum iniuriosum ita ꝙ
de verbo iniurioso possit puniri.

12 **Ange.** ¶†Quid aūt si nō dixit ꝟba ꝯtumeliosa vel
iniuriosa sed blasphemauit an dicat᷑ ꝓtulisse
verbū iniuriosum ita ꝙ de ꝟbo iniurioso possit puniri. Bar.
in.l.itē apud labeonē.§.sed qd̄ adijcit᷑.in fi.ff.de iniu.dicit ꝙ
sic q2 dr̄ ꝯ bonos mores ciuita.itē ꝑ illū tex.q dicit ad īfamiā
vel alicuꝰ iniuriā ⁊c. nā ī eo ꝙ dicit ad īfamiā loquit᷑ de eo q
dicit malū de p̄nti vel p̄terito:sed in eo qd̄ dicit ad iiuriā loq-
tur in eo qd̄ optat malū de futuro ꝓpter iniuriā quā ei gerit.

Augusti. ¶ Tu aūt in hac materia adde q2 cū re
gulariter oīa delicta nō sunt nisi cū iniu
ria alterius vt colligit᷑ ex.l.j.⁊.ij.ff.de pub.iudi.⁊ blasphema
ri sit delictū:vt in aut᷑.vt nō luxur.cōtra natu.in tribus locis
illius authētice:sequit᷑ ꝙ ille qui blasphemauit dicat᷑ dixisse
verbū iniuriosum ⁊ dicam etiā infra in hac eadē gl.in proxi-
ma.q.vbi autor iste hic videt᷑ limitare predicta ⁊ vide Abb.
in.c.j.de maledictis.

13 Blasphemare ⁊ maledicere:an differant.

13 **Ange.** ¶†Quero an inter blasphemare ⁊ maledi-
cere sit differētia.Respondet Bar.in.d.§.sed
qd̄ adijcit᷑.in pe.q.ꝙ prout ista verba referunt᷑ ad Deum ⁊
sanctos eius omne maledictū est blasphemia:vt not.de ma
led.c.j.⁊ in passiōe vbi audiuistis blasphemiā ⁊c.Et de hoc
etiā vide Ang.⁊ Imo.in.l.his verbis.§.j.ff.de here.inst.Sꝫ
prout verba referunt᷑ in casu maledicere est dicere aliqd̄ ma
d lum de p̄terito vel presenti : blasphemare[d] est optare malū
de futuro vt ibi dicit:iste est cōis vsus loquēdi:qui debet at-
tendi:vt.l.liberoꝝ.§.qd̄ tñ cassius.ff.de lega.iij.⁊ ꝯm Bart.
apparet

a ¶ Tu aūt, Add̄ vltra predicta: ⁊ vide Pe.de anc. in ꝯsi.lj.Ber,

b ¶ Iniuriosum. Adde circa hoc are.in ꝯsi.xxxiiij.

c ¶ Bar.ꝯsuluisse. Adde ꝙ dictum Bar.seqt᷑ Alex. in consilio.lxij. in iij.volu,

d ¶ Blasphemare. Adde tu an ille q dicit non lo poteria fare dio: dicat᷑ blasphemare:⁊ qd si statim se corrigit: ⁊ dic vt ꝑ Alex.in ꝯsi.xv.in.iij.vol.⁊ ꝑ d.meum Sozi.in ꝯsi.cij.ꝑ totū.vbi de iudeo q dixerat ei nō poteria fare dio chi io te lauesse cābiato ⁊ an blasphemās vno cōtextu plures blasphemias debeat puniri ꝓ pluribꝰ vid̄ Cep. in cōsi.lxxviij.

apparet ꝙ illud qḋ dixi supra. in ver.p̄cedēti: ꝙ blasphemare est dicere verbū iniuriosum,ꝓcedit de iure ſ; nō haberet locū in statutis ex quibus verba iniuriosa puniūtur vel cōtumeliosa noua pena quia statuta debēt intelligi verbis proprijs: ſ; blasphemare non est proprie dicere verba iniuriosa vel cōtumeliosa vt dixi igitur.

Augusti. ❡ Tu aūt in hac materia adde ꝙ etiā videt̄ ꝙ oīe maledictū etiā in aliū ꝙ in deū sit blasphemia.ita videt̄ velle Bar.in.l.j.in prin.C. si qs imp.male.vbi Bald.ex illo tex.hoc no.ſ; postea hoc arguat quo ad deū: ꝓ qua cōclusione cōtra istā opinionē Bar.allegat casum in.c.si igit̄ michael.xxiij.q.iij.vbi probat̄ ꝙ maledicere est etiā blasphemare ſ; hec verba referant̄ ad diabolum:ꝓ cōi tn̄ opinione videt̄ tex. in.c.fi.in ver.blasphemare. iuncta ru.in.c.j.extra de maledicis. In quo tn̄ dico seruari d; cōis vsus loquēdi:de oībus istis late vltra oēs multū elegāter posuit do.Catal. in tracta.syndicatus.in.q.cliij.ꝛ.cliiij.

14 Pena que sit contra blasphemantes deum ꝛ sanctos.

15 Statuto dicēte ꝙ blasphemās deum aut virginem Mariā aut sanctos puniat̄ in.c. qn̄o punietur blasphemans semel bis aut ter ꝛ quomodo blasphemans ex consuetudine.

14 **Ange.** ❡ †Quero q̄ erit pena ꝯtra istos sacrilegos blasphemātes deū ꝛ sctōs dic ꝙ sicut illi q iurāt ꝑ humanitatē Christi:vt ꝑ caput, pedes, manus ꝛc. est pena capitalis tanq̄ nomē dei sūpserint in vanū:vt in auc. vt nō luxurient̄ cōtra naturā ꝑ totū:multomagis d; esse pena capitalis blasphemare deū ꝛ sanctos eiꝰ cū optet malū eis:vt dicit tex.ibi.vcȝ multomagis q ipm̄ blasphemat ꝛc. ꝛ ibi ꝛ vltimis subire supplicijs ꝛc.

Augusti. ❡ Tu aūt in hac materia adde ꝙ iste doct.minꝰ ꝑfecte est locutꝰ in isto passu ꝛ ꝑiculose decidit istā.q. ꝛ ſ; inimicꝰ sim blasphematorū dei ꝛ ꝟginis Marie ꝛ aliorū sctōꝝ: tn̄ scribā in isto passu aliter q̄ scripserit iste doc.hic:ꝛ veritatē scribā:ꝛ q̄tuncūqȝ tex.in auc.vt nō luxurient̄ cōtra naturā.ꝓprie loquat̄ in iurāte:tn̄ scias ꝙ ꝟe ista iuramēta in deū sunt blasphemia:vt ē tex.in c.si qs ꝑ capillos.in prin.xxij.q.j.ꝛ Bal.hoc dicit in.l.ij.in fi. ff.de rebꝰ credi.ꝛ satis hoc aperte dicit ille text.in auc.vt nō luxurient̄ cōtra naturā.Sed aduerte q2 imo videt̄ ꝙ nō sit amplius pena capitalis blasphemare Deū.Sed adinuēta est alia pena iur.per tex.in.c.fi.extra de cler.male.vbi expresse dicit̄ ꝙ ille qui blasphemat Deū ꝛ virginē Mariā ꝛ alios sctōs d; ieiunare in pane ꝛ aqua publice cū corrigia in collo ꝛ d; adire eccl'ias.Et interdicit̄ sibi sepultura ꝛ multa de qbus ibi.Sed r̄nde ꝙ illa est pena adinuēta de iure canonico ꝛ est pena sp̄ualis: vt dicūt Jac.de bel. ꝛ Bar.in.d.auc. vt nō luxuriē.ꝯtra natu.Et iō dixit gl.in.d.c.fi de iure ci. ille q blasphemat Deū ꝛ sctōs vltio supplicio dānat̄.per tex.in d.auc.vt nō luxurien.cōtra natu.Et ideo reperio gl.Jo.dixisse in.c.si qs per capillos.xxij.q.j.q̄ etiā dicit ꝙ de iure ci. blasphemās d; decapitari:per tex.illius auc.vt nō luxu.ꝛc. Sed aduertatis vos ꝛ teneatis mēti ꝙ Pe.ꝛ Cy.voluerūt ꝙ ille tex.in auc.vt nō luxurien.procedat in blasphemante Deū ex ꝯsuetudine ꝛ in cōtēptū:ita singulariter dixit Bal. in.l.ij.C.ad.l.iul.maiest.ꝛ Bal.in.l.ij.C.de rebus credi.in fi. Unde p̄fati doc.voluerūt ꝙ si semel vnus blasphemauit nō d; decapitari sed opus esset ꝙ ex cōsuetudine hoc faceret: quinimo mirabilius dixit Bal.in.d.l.ij.C.de re.cre.qḋ de cōsuetudine nō obseruat̄ hodie pena illius auc.vt nō luxu.ꝛc. ❡ Itē per statuta etiā ꝓuisum est que oīa singul'r no.circa dispositionē illius auc.vt nō luxuriē.ꝯ natur.Et ideo dixit Cy.in.l.ij.C.de reb.cre.qḋ si qs blasphemat Deū bis ꝓpter hoc habebit locū tex.vt nō luxurient̄ ꝯtra naturā:dic vt ibi

15 ꝑ eū:ꝛ hec oīa no.Ex decisione tn̄ Cy.ibi colligo † ꝙ si statuto cauet̄ ꝙ blasphemās Deū aut virginē Mariā aut sanctos:puniat̄ in centū.intelligit̄ in eo q semel bis vel ter blasphemauit Deū: ſ; si ex cōsuetudine hoc faceret forte decapitaret̄.Pōdera bn̄ verba Cy.ibi ꝛ vltra oēs latissime vide illā materiā per.d.Catal.in tracta.syndicatus.q.cliij.ꝛ.cliiij.

16 Exceptio turpis si opponatur actori agenti ex causa ciuili: an reus poterit conueniri iniuriarum.

16 **Ange.** ❡ †Quid si turpis exceptio sit opposita in actorē q ex aliqua cā ciuili egit:an reus possit cōueniri iniuriarū.ꝛ Jo.an.in add.Spe.in tit.de accu.in fi. dicit aut excipit aīo nocēdi ꝛ diffamādi ꝛ hoc cōstat ꝛ tenet̄ iniuriarū:ar.l.si ꝟo ꝑ cōdēnato.§.j.cū ibi no.ꝑ Bar.ꝛ doc. ff.qui satisda.cog.ꝛ facit.l.iij.C.de iniur.ꝛ.l.si tibi.ff.de libe. cā.aut excipit nō calūniose nec animo nocēdi nec diffamādi ꝛ tūc aut probauit suā exceptionē ꝛ nō tenet̄ alias secus:vt l.ij.C.de calum.q2 nō probando presumitur ꝙ animo diffamandi dixerit. ita etiam dicit Sali.in.l. si nō conuicij.in fin. C.de iniur.qḋ bene no.

Augusti. ❡ Tu aūt in hac materia adde qḋ ista sententia videt̄ falsa per ea que tradit Sali.ꝑ illū text.in.l.de tutela.C.de in inte.re.q dixit ꝙ si vni testi deponēti cōtra me dico tu dicis falsum. ꝛ sic excipio ꝙ nihilominꝰ nō pōt agere iniuriarū:ꝛ vide ipsum allegātem.

17 Condēnatꝰ de iniuria dūmodo nō sit leuissima an infamet.

17 **Ange.** ❡ †Quid si verba iniuriosa vel contumeliosa vel aliam iniuriā etiā verbalē quis intulerit ꝛ de tali iniuria dūmodo non sit leuissima fuerit condem

a natus an sit infamis dic ꝙ sicᵃ vt est tex.gloss.ꝛ doct.in.c.cū te.extra de re iudic. Unde quādo aliquis actione iniuriarū cōuenitur cautela est ꝙ ꝓcur. cōpareat q2 procuratore dānato nec ipse nec dn̄s erit infamis:vt.l.furti.§.qui alieno.ff. de infami.vel soluat vt absoluat̄:vt no.Bar. in.l.infamem. ff. de public.iudic.

Augusti. ❡ Tu aūt in hac materia adḋ ꝙ Bal. ꝛ Sali.in.l.decuriōes.C.quibus ex causis infa. irrogat̄ videt̄ tenere ꝙ actio iniuriarū nō infamat nisi iniuria sit atrox.ꝛ ita Ange.in.l.infamē.ff.de pub.iudi. tenet ꝛ dicit ꝙ oēs docto.ita tenēt ſ; Jmo. ibi cū al'r recitet. Spec.etiā in tit.de re.in inte.§.videndū. in fi.videt̄ tenere id qḋ tenet gl.i.d.c.cū te.extra de sentētia ꝛ re iudi.vt si iniuria est modica nō infamat alias secus:vt ibi Abb.multū pōderat illā gl.ꝛ Jmo.ibi allegat ad hoc Spec. in loco.s̄.allega. Sed contrariā partē qḋ etiā si est modica qḋ infamet tenet Bar.ꝛ Jmo.in.d.l.infamem. ꝛ Jnno.Joā.and. ꝛ Jmo.ꝛ do.Anto.de but.in.d.c.cum te.

18 Iniuria verbalis vel realis quando dicatur atrocior.

18 **Ange.** ❡ †Et iniuria verbalis vel realis dicit̄ atrocior respectu ꝑferētis ꝛ respectu illiꝰ cui dicit̄ vt si est doctor vel respectu loci ꝛ tēporis qn̄ dicit̄: vt si fieret in imperatoris cōspectu:vt insti.de iniur.§.atrox. Et qual'r

b de iniuria formet̄ libellusᵇ not.glo.ꝛ Bart.in.l.iniuriarum. ff.de iniur.ꝛ ego dixi supra in glo.in verbo, necnon ad querelam in fine.

Augusti. ❡ Tu adde quod ibi dixi in.d.glo.nec non ad querelam.

1 ❡ Fornicatio producit ex se omnia fere delicta.

2 Marito habenti aliquem suspectum de adulterio cum vxore sua qn̄ liceat eum interficere.

3 Maritus qui inuenit eū quē h; suspectū de adulterio cū sua vxore ꝛ cui fecit tres denūciationes in scriptis loquētem cū ea:extra domū suam vel alienam quid facere debeat.

4 Marito an indistincte liceat in casu auc. si qs ei.C. de adul. interficere quēlibet adulterū etiam nobilem.

5 Marito non licet interficere adulterū vilē repertū cū vxore si ipse etiam est vilis.

6 Marito nō licet neqȝ patri occidere adulterū virū repertū cū vxore:si vxor esset ignominiosa vel ducta cōtra legem.

7 Maritus vel pater licet occidant adulterum vel adulteram deprehensos in actu veneris tamen peccant.

Che hai adulterato la mia dona.

❡ Hic bene cadit materia

1 adulterij incestus ꝛ lenocinij.† Et ex fornicatione omnia fere delicta proficiscūtur vt no.Sali. in rubri.C.de adul.hinc est ꝙ ꝓpter criminis enor

c mitatē nō licet de adulterio trāsigereᶜ: vt.l.transigere. ꝛ qḋ ibi not.C.de transac.licet de alijs criminibus que penā sanguinis ingerunt sic:vt ibi facit.l.codic.§.matre.ff. de lega.ij. Et aduertas ꝙ hic maritus interfecit adulterū quod ei non licet nec per se nec alteri mādare etiam filijs nisi adulter sit vilis ꝑsona:alias impune homicidiū nō cōmittit̄:vt.l.gracchus.C.de adult. quia vilem licet interficere licet vxorem nō interficiat dūmodo eam sine mora dimittat: vt.l. marito.ff. de adulte.❡ Aduertas tamen qḋ de sica.non tenetur propter iustum dolorem: ꝛ maxime si nocte fecerit: alias datur in exilium:vt.d.l.gracchus.in fine.ꝛ.l.diuus.ff.de parrici.ꝛ idem si interfecit vxorem deprehēsam in adulterio: quia nō licet impune. Cum ergo non liceat interficere vxorem: maritus non lucrabitur dotem vel partem eius ex statuto qḋ vxore predecedente in matrimonio vir partem dotis lucretur: vt.l. si ab hostibus.§.j.ꝛ ibi. Bartol.ff.solut.matrimo. Sed vt dixi maritus humilis in opus metali alias in insulam relegatur: vt.l.si adulterium cū incestu.§. imperatores. ff.de adulte.❡ Multominus licuit dicto marito in casu nostre inquisitionis quia vt ex ea patet ipsum interfecit non in

a ❡ Qḋ sic. Adde Ro.ꝯsi.ccvij.

b ❡ Libellꝰ. Adḋ Ang.in ꝯsil.cxlv.ꝛ Alex.in ꝯsil. ccix.in.ij.volu.

c ❡ Transigere. Adḋ ꝛ intellige ꝙ nō ſ; trāsigere vt impediat̄ processus sed bn̄ pōt haberi pax vt remittat̄ rācor intermaritū ꝛ adulterū. ita cōsuluit Bart.in cōsil.cl xxv.ꝛ qd sit adulterū vide Alex. in cōsil.lxij. in.iij. vol. ꝛ an iudeus habēs rē cū xp̄iana dicat̄ cōmittere adulteriū ꝛ ꝙ penā mereat̄ viḋ Oldr.in cōsi.vlt. ꝛ qn̄ cōmittatur adulterium: ꝛ an habēs rē cū propria sclaua dicat̄ cōmittere adulteriū:in ꝯsil.cxlviij. colū.j.ꝛ.ij.

Che hai adulterato la mia dona.

a ¶ Uilis. ꝛ quis dicaꝛ vilis ꝛ humilis. vide Cep. in ꝯsil. xlij. Ber.

b ¶ Et bono zelo. Adde tu qualr̃ sit puniedꝰ clericus se iactās de adulterio si scandalū sequaꝛ. vid̄ Pau. de ca. in cō sil. ccv. ꝛ ꝯsi. cccxlv. in primo impressis.

actu veneris inuentū: sꝫ ex interuallo igiꝛ nō lꝫ: vt. d. l. marito. ꝛ. l. ꝙ ait lex. ff. de adulte. Et sic regula est ꝙ nō licet marito impune occidere adulterū etiā vilem inuentū in actu veneris: licet interficiēs vilem leuius teneaꝛ. Et quis dicaꝛ vi-
a lis[a] adulter. vel nō vilis siue humilis habeꝛ in. d. l. marito. ꝛ
2 in. l. humilē. C. de ince. nupt. no. Sali. in. d. l. gracchus. † hoc tamē est verū nisi maritus illi quē hꝫ suspectū ter in scriptis denūciauerit ꝛ in presentia triū testiū fide dignorū q̄d dimittat viuere in pace suā vxorē ꝛ cū ea aliqd cōe nō habeat. Et si post dictas denūciatiōes factas diuersis diebus ꝛ horis: argu. l. iiij. ff. de pig. act. inuenerit cū vxore sua cōuenientē in domo propria vel vxoris vel alterius aut in popina: vel in suburbanis tunc sine vllo periculo maritus pōt eum interfi-
3 cere p̄ seipsum. † Si autē alibi ipsum alloquentē cū vxore reperiret cōuocatis tribus testibus eū capiat ꝛ iudici tradat qui iudex sine aliqua inuestigatione: visis dictis tribus denūciationibus ꝛ auditis dictis tribus testibus qualiter spretis denūciationibꝰ maritus reperit eū loqui cū vxore sumet vltimū supplicium. Si in ecclesijs reperit loquentē pōt protestari clericis qui eū sub periculo clericorū ꝯseruēt ep̄o: donec ep̄s eū capi faciat ꝛ puniendū tradat iudici seculari cō-
4 petēti: vt est text. fin. in auf. si qs ei. C. de adul. † Querit Cyan indistincte in casu. d. auf. si quis ei liceat marito interficere quēlibet adulterū etiā nobilē. arguitur primo ꝙ sic q̄ gñaliter loquiꝛ. igitur ꝛc. vt. l. j. §. generaliter. ff. de leg. prestañ. ꝛ hoc tenet glo. in. d. l. marito. Sꝫ ꝙ solum loquaꝛ in vili adultero tenet glo. in corpore: vnde. d. auf. sumitur. Et hanc vltimā tenet Jac. ꝛ Cy. cū legū correctio sit euitāda. nā si de iure antiquo etiā vilem in actu veneris inuentū nō licet impune occidere: vt no. in. d. l. gracchus. Ergo multominus interficere nobilem ex illis denūciationibꝰ ꝛ suspicionibꝰ: intelligiꝛ ergo. d. auf. q̄d permittat ꝙ possit impune occidere adulterū vilē nō aūt nobilē: ſm Ja. ꝛ Dy. ibi sed Sali. in. d. auf. per multas bonas ratiōes tenet primā partē: dic vt ibi per eum. Ego cū casus accideret tenerem opi. Sali. q̄ vt ipse dicit illi qui non sunt viles magis sunt soliciti ad coinquinādā aliena matrimonia. Et ideo fuit necessaria ꝓuisio. d. auf. vt a tali delicto arceantur.

Augusti. ¶ Tu aūt in hac materia adde ꝙ imo videꝛ ꝙ cōclusio horū doctorū sit falsa inquantū volunt ꝙ liceat marito occidere propriā vxorē deprehensam in acto veneris cū adultero q̄ de directo est cōtra text. xxxiij. q. ij. in. §. in hoc. c. ꝛ in. c. inter hec. ꝛ in. c. quicūꝗ propriā vxorē eadē causa ꝛ questiōe: vbi expresse in tex. habeꝛ ꝙ nō licet marito occidere vxorē adulterā deprehensam in actu veneris: quinimo ille text. videꝛ velle q̄d nō licet etiā si nō est in actu veneris: sed etiā si adulterium cōmiserit nisi limitando predicta dicamus quod si mulier est vilis tūc licet marito occidere ipsam adulteram alias nō. Et hoc est quod voluit tex. ꝛ ibi gloss. in. l. j. §. fi. ff. ad leg. cornel. de sica. ¶ Sed aduertas q̄ nō recedo ab opinione doc. ꝛ teneo q̄d nullo casu mundi licet marito occidere vxorē suā adulterā per tex. in. l. nec in ea. §. fi. ff. de adul. ꝛ voluit glo. in. d. c. inter hec. ¶ Nec ob. ille tex. qui dicit ꝙ iura patiunꝛ maritū posse occidere vxorē suā: nō aūt ius canonicū quia hoc non patiꝛ quia glo. ibi dicit ꝙ illud ius est ius Lombardorū: non autē est ius ciuile Romanorū. Nec ob. tex. cū gloss. in. d. l. j. §. fi. q̄ illa glo. nō teneꝛ a doc. p̄ predicta. Nec ob. tex. in. l. si quis in graui. §. si maritus. ff. ad silla. vbi expresse videꝛ text. velle ꝙ marito licet impune occidere vxorē adulterā: q̄ respōdeꝛ ꝙ ille tex. loquiꝛ in casu sicut intellexit glo. in. d. l. nec in ea. §. fi.
5 ¶ † Adde tñ limitādo p̄dicta inq̄tum doct. supra voluerūt ꝙ lꝫ marito occidere adulterū vilē dep̄hensuꝫ cū vxore sua: dicatis nō habere locū si maritus esset vilis p̄sona. Et ratio est q̄ sicut vilis p̄sona nō pōt accusare iur. mari. l. iij. ff. ad. l. iu. d adul. Ita nec poterit occidere. Ita dicit tex. in. l. marito. §. fi. ff. de adul. ꝛ ibi expresse dixit Bart. ꝛ ibi doc. ꝛ maxime
6 Sali. in. l. gracchus. C. de adulte. † Item limita predicta nō habere locū si vxor esset ignominiosa vel ducta cōtra. l. quia tūc nō liceret ipsi marito occidere ipsum adulterū vilē dep̄rehēsum cū vxore nec etiā patri: rō est, q̄ nō p̄nt accusare iure mariti: vt. l. si vxor. §. plane. ꝛ. §. ꝙ si ea. ff. de adul. lꝫ gl. ꝯrium dixerit in. l. j. §. fi. ff. ad mu. ꝗ reprobat in. d. l. marito. §. fin. ff.
7 de adul. Et vide Sali. in. d. l. gracchꝰ. ¶ † Et tene mēti q̄ dixit Imo. in. l. qd ergo. §. si heres. ff. de leg. j. ꝙ lꝫ p̄r vł maritꝰ occidāt adulterū vel adulterā dep̄rehēsos in actu veneris tñ peccant p. c. admonere. ꝛ. c. inter hec. xxxiij. q. ij. que cōclusio an sit vera dic vt ibi p̄ doc. ꝛ p̄ Abb. in. c. ij. extra de homi. ꝛ vid̄ Ang. in. l. marito. ff. de adul. q tꝫ ꝙ p̄. d. l. marito. limitaꝛ p̄. auf. si qs ei. Et ego approbo istā partem p̄ ratiōes suas.

8 Patri licet impune interficere adulterum primo si filiam reperiat in actu veneris.
9 Item si in preludijs adulterij puta in osculis ꝛ similia.
10 Item quod reperiat adulterum in actu veneris in domo ꝓpria vel generis.
11 Item quod filiam ꝛ adulterum pariter ꝛ simul occidat.
12 Item quod filiam habeat in potestate.
13 Item patri licet non aūt matri filiam nec fratri sororem nec auo neptem etiam quam habet in potestate.
14 Item ꝙ tēpore homicidij pater habeat eam in potestate lꝫ tēpore matrimonij auus eam habeat in potestate.
15 Item ꝙ sit nupta.
16 Item licet patri legitimo ꝛ naturali: vel legitimo tantum.
17 Item licet interficere adulterum existentem in magistratu.
18 Osculans mulierem siue sit clericus siue laicus quando presumatur actu venereo.
19 Patri quare non liceat interficere filiam adulterātem in domo ipsius patris in qua non habitat.
20 Pater interficiens adulterū ꝛ nō filiā tenetur. l. cor. de sica.
21 Pater si occidat filiam vel adulterum debet alterum etiam incontinenti occidere.
22 Frater lꝫ non possit sororem nec adulterū occidere nec filius matrem nec adulterum in adulterio attamē frater pōt interficere raptorem sororis: ꝛ filius raptorem matris.

8 **Ange.** ¶ † An p̄ri liceat impune occidere adulterū dico ꝙ sic: dū plura simul copulatiue cōcurrāt. alr̄s aūt si ei aliqd deficit nō lꝫ impune. Primo ꝙ filiā reꝑiat in actu veneris: q̄ post actū ꝑfectū ꝙ intelligiꝛ postꝗ ad alios actus extraneos adulter ꝛ adultera diu exierūt. ar. no. in. l. cōtinuus. ff. de verbo. obli. ꝛ in. l. si duobus. in prin. ff. de duobus reis sibi nō licet. Et intelligiꝛ in actu veneris nō
9 tñ si actualiter sit nudꝰ cū nuda in actu carnali venereo. † sꝫ etiā si eū reperiat in p̄ludijs vt solꝰ cū sola in cameracū v̄bis blandis lasciuis vel cū basijs vel cū tactu mamillarū q̄m ista ola sūt adulterij p̄ludia. vt no. gl. ꝛ Bar. in. l. j. ff. de var. ꝛ extraord. cri. ꝛ est gl. no. ꝛ ibi Bar. in. l. ꝙ ait lex. ff. de adul. ꝛ in. l. capite qnto. ꝛ Sali. in. d. l. gracchꝰ. q̄d verū est in laico si aūt reperiaꝛ clericus osculās aliquā mulierē nō p̄sumiꝛ animo
b venereo sꝫ charitate ꝛ bono zelo[b] osculatus fuerit vñ in clerico nō p̄sumiꝛ adulterū p̄ludiū. ita dixit gl. i. c. absit. xj. q. iij. q̄d est no. tñ vt alibi dixit gl. in. l. diuus. ff. si cui plusꝗ. p. l. fal. q̄d a tali paupertatis ꝓdesse libera nos dñe: ita ꝛ a tali charitate ꝛ dilectiōe ꝛ bono zelo ꝙ vxores nr̄e a clericis osculen-
10 tur libera nos dñe. ¶ † Scd̄o reqriꝛ ēt copulatiue ꝙ repiat adulterū in actu veneris in domo ꝓpria vel in domo generis: nā reperiendo alibi nō posset occidere: ꝛ intellige in domo ꝓpria vel cōducta dūmodo eā inhabitet: nā si pater vel gener haberet plures domos ꝛ in vna in qua p̄r vel gener nō habitet reperiat filiā adulterātē nō pōt impune eā occi-
11 dere: vt. l. nec in ea. ꝛ ibi gl. ꝛ Bar. ff. de adul. ¶ † Tertio requiriꝛ ꝙ filiā ꝛ adulterū pariter ꝛ simul interficiat: ꝛ intelligas ꝙ filiā possit occidere ꝗuis sit ꝑgnās: vt no. Bar. in. l. impe. la. ij. ff. de sta. homi. ꝛ etiā intelligo simul vel vno impetu vel vno ictu vel prius filiā ꝛ postea adulterū: vt. l. nihil. ff. de adul. vel pariter intelligiꝛ ꝙ ꝛ filiā ꝛ adulterū nō adulterum tñ interficiat: vt. l. patri. ꝛ ibi gl. ff. de adul. Et bñ no. ꝙ si adulterū interficeret filiā vero solū vulneret eidē non licet impune: nisi taliter vulneraret ꝙ v̄isimile est ipsam mori debere: q̄ si ei grauia vulnera intulerit: lꝫ postea euadat patri nō imputaꝛ: inspicias solū in p̄re indignationē ꝛ seueritatē q̄ si istis ēt in filiā vsus fuit occidēdo adulterū: lꝫ filia vulne-
12 rata euadat nō teneꝛ p̄r: vt est casus in. d. l. nihil. ¶ † Quarto requiriꝛ q̄d filiā habeat in p̄tāte alias eā emancipatā vel in aui potestate existentē, tūc patri nō licet occidere: vt. d. l.
13 patri. ꝛ. l. sic euenit. ff. de adul. ¶ † Quinto requiritur q̄d sit pater: nō autē matri filiā, nec fratri sororē, nec auo nepotem etiā quā habet in p̄tāte: vt. d. l. p̄ri. in fi. cū. l. seq. sed nec filio permittiꝛ occidere adulterantē cū matre: vt. d. l. gracchus. ꝛ ibi Cy. ꝛ Sali. lꝫ glos. dubitauerit in. d. l. q̄d ait lex. talis eñ lex vt exorbitās a iure cōmuni ꝛ odiosa, q̄ permittit homicidium: ꝛ loquiꝛ tñ in patre. Ergo ad alios parētes etiā qui habēt in p̄tāte: vt puta ad auū nō extendiꝛ vt dictis iuribꝰ. ꝛ Barto. in. d. l. patri. facit. l. si vero. §. de viro. ff. solu. matri.
14 ¶ † Sexto requiriꝛ q̄d tēpore homicidij pater habeat eā in potestate licet tēpore matrimonij fuisset in aui potestate: vt
15 d. l. q̄d ait lex. ver. ergo sufficit patri ꝛc. ¶ † Septimo requiritur q̄d sit nupta: nā si esset vidua nō credo q̄d patri ista permitterentur preceteris: q̄m ex adulterio cōmisso per filiā viduā ipse nō hꝫ ius p̄cipuū vt alijs extraneis ꝑferaꝛ in accusando: vt ē casus in. l. nec i ea. ij. respō. ff. de adul. ergo multo minus

minus qđ occidat habebit ius pręcipuum quia si denegat principiũ in accusan. ꝙ est minus ergo fortius nõ cõceditur occidere qđ est maius. Sed alias etiã marito non conceditur
16 ergo nec patri in filia vidua. ¶ †Et aduertas quod non sit differentia inter patrem legitimum ꝛ naturalem vel legitimum tantũ maxime hodie qñ erat de ascendentibus: vt.d. l.nec ea.in pꝛincipio ꝛ ibi glo.que omnia no. vt scias articulare que necessaria sunt ad ꝓbandum pro euasiõe patris ꝑ
17 interficientis adulterũ. ¶ †Et adde quod supradixi ꝙ patri licet interficere quẽlibet adulterũ an idem liceat interficere adulterum qui sit in magistratu: dic qđ sic: qꝛ si expectaret qđ magistrũ deponeret iam amplius ei non liceret qꝛ pmittitur in actu venereo: ita dicit Bar.in.d.l.qđ ait lex.§.illud. alias.l.marito.§.illud.ff.de adul.ꝛ dicitur interficere incõtinenti ꝛ in domo sua vel generi si inuentos in actu venereo sit insultatus ꝙuis aufugiãt ꝛ eos semper insequat: ꝛ post plures horas in alio loco interficiat quia dicũtur interfecti in actu venereo ꝛ in domo patris vel generi vt est tex.in.d.l.
a quod ait lex.§.quod ait.ꝛ ibi Bar.[a]

Augusti. ¶ Tu aũt in hac materia inquantũ dictum est ꝙ laicus osculans mulierẽ presumit ꝙ animo venereo. Secus videt in clerico qꝛ presumit
18 quod bono zelo osculatus fuerit. ¶ †Addatis qđ credo ꝙ doc. male loquatur. Ita loquẽdo indistincte: qꝛ illa sunt cõsiderãda ſm circũstantiam loci tẽpoꝛis ꝛ personarũ. tex. ad hoc notabilẽ allego in.c.in oibus.lxxxj.di. vbi papa dixit ꝙ etiã si clericus nedũ osculat mulierem sed loquatur de secreto cũ muliere in malũ presumi r ꝛ ideo recte glo.in.d.c.absit. dixit ꝙ cũ sola fabulatio clerici cũ muliere in malũ interpretetur aliquãdo: puta qñ in secreto fieret multomagis dicerẽ in obscuro. Et ideo vide do. Abb. in.c. quãto. extra de presump.in.iiij.col.limitantẽ multũ no.in.d.c.absit.ꝛ limitantẽ predicta. ¶ Idẽ dico in laico ꝙ si laicus mulierẽ oscularet in publico: ꝛ multa alia concurrerent qđ non presumerem qđ animo venereo ita faciliter nisi alia concurrerent: qꝛ vna presumptio tollit aliam vt.l.non est verissimile.ff.qđ me.cau. Et ideo dicit Ang.in.l.si hi qui.C. de adult. ſm Ja.but.qđ etiam si esset nudus cum nuda ꝛ oscularẽtur inuicem ꝛ amplecterentur: licet per ista probet adulteriũ. Tamẽ si ꝓbat ꝙ erant cõsanguinei: illa presumptio cõsanguinitatis tollit
19 aliã qđ not.idem Ange.in.l.ij.§.si.ff.de adul. ¶ †Itẽ inquantum dicit qđ si pater habet duas domos ꝛ in vna filia committat adulteriũ in qua pater nõ habitat qđ pater non potest occidere filiã ibi impune. Et allegat gl.ꝛ Bar.in.d.l.nec in ea. ¶ Adde qđ errauit iste doctoꝛ ꝙ Bart. ibi nihil dicit de hoc sed voluit allegare text.in.l. qđ ait lex.§.quare.ff.de adul. Et ratio reddit ibi in text. qꝛ maioꝛ iniuria fit patri qñ tale delictũ fit in domo propria vbi habitat ꝙ in domo propria vbi nõ habitat. ¶ Itẽ adde qđ Cy.Bal.ꝛ Ange.in.l. imper.ff.de sta.homi.volũt qđ pater filiam pregnantẽ occidere potest ꝙ nõ videbat verum per illũ tex. vbi si mulier est dãnata ad moꝛtẽ que sit pregnans nõ potest fieri executio:
20 sed differt vsqꝫ quo partũ fecerit: dic vt ibi per eos. ¶ †Itẽ adde qđ si pater solam filiam interficeret ꝛ nõ adulterũ tenetur.l.coꝛ.de sicar. vt pulchꝛe declarat Azo in summa.C.de
21 adul. Et est tex.in.d.l.nihil.ff.de adulte. ¶ †Itẽ adde qđ si pater occidit filiã vel adulterũ opus est qđ incõtinenti adulterum occidat. Et licet do. Ange. hic dixerit vno ictu ꝛ vno impetu: opus est qđ ambos occidat. Et ego supra addidi qđ incontinenti hoc faciat vt vno moꝛtuo alterũ occidat incontinenti: qꝛ sic dicet vno ictu ꝛ vno impetu. Tamen intelligas qđ si pater occidat adulterũ ꝛ interim filia fugiat: ideo qđ statim moꝛtuo adultero pater ceperit ꝓsequi filiã suam: ꝛ hoꝛis interpositis ipsam inuenit ꝛ occidit. Tamẽ vno impetu ꝛ ictu dicit occidisse ꝛ equali: ita ꝛ tunc etiã pater non dicitur incidisse in legẽ coꝛ.de sic. qꝛ illud incõtinenti dicitur fieri ꝙ fit stante eadẽ ira. Iste est casus in.l.qđ ait.§.qđ ait. ff.de adul.ꝛ infra hoc etiam dicit.d.Ang.hic. ¶ Quinimo foꝛtius dico qđ si filia fugisset in quoddam castrũ ꝙ foꝛtasse fuisset mariti ꝛ pater staret per sex menses ad preparandũ se cõtinue vt filiam occideret: qđ pater dicit incontinenti fecisse: ꝛ hoc per elegantẽ doctrinã Ugutionis ꝙ tradit prima dist.§.ius naturale. de qua fecit magnũ festũ Bald.in.l. fin.C.de his qui a nõ domi. vbi habet qđ licet vim vi repellere incontinẽti.l.j.C.vnde vi.l.vt vim.ff.de iusti.ꝛ iur. Tamẽ incontinenti dicit fieri: si alter qui expulit me erat potens ꝛ ego ad preparandũ me steti per sex mẽses vt illũ potentẽ expellerem. Nec huic cõclusioni obst. tex.in.d.§.ꝙ ait.in prin. vbi habet ꝙ si pater occidit adulterum vna die: ꝛ alia die vult filiã occidere: ꝛ ita occidit, ꝙ pater incidit in.l.coꝛ.de si

ca. qꝛ respõdeo ꝙ illũ tex. debemus intelligere quãdo pater potuit occidere filiã ꝛ noluit: qꝛ illã iram deposuit secus in casu nostro qꝛ semp voluit ꝛ nunꝙ potuit. ¶ Itẽ in.iiij.v. ꝛ.vj.cõclusione.d.Ang.inquantũ dictũ est ꝙ si pater nõ hꝫ filiã in potestate vel filia sit vidua ꝙ pater nõ põt adulterũ
22 occidere. †Idẽ in fratre ꝙ nec soꝛorẽ vel adulterũ. Idẽ in filio ꝙ nec adulterũ in matre limita predicta procedere in crimine solo adulterij secꝰ in crimine raptꝰ. Iste est casus singularis in.l.j.C.de rap.vir.in.§.j.ꝛ voluit Cy.in.l.gracchꝰ. C.de adul. Et ꝙ ista facultas sit data etiã illis qui nõ habẽt alios in ꝑtãte si in flagrãti crimine inueniũt hos sceleratos: vt impune possint occidere. ꝓbat ille tex.dũ dicit ꝙ ꝯsanguineis hoc eis pmittit. Quinimo ꝛ tutoꝛibꝰ ꝛ curatoꝛibꝰ: ꝛ gl. ibi extẽdit etiam ad cognatos. Et clarã est ꝙ ibi nõ habent alios in ꝑtãte. ¶ Itẽ vltimo errauit d.Ang.hic inquãtum ꝑ tex.in.l.qđ ait.in.§.illud. dixit ꝙ etiã patri lꝫ occidere adulterũ existentẽ in magistratu. Addatis ꝙ ille.§.nõ reperit in d.l.qđ ait. sꝫ voluit allegare tex.in.l.marito.§.illđ.ff.de adul.
23 Filia si sit vilis ꝛ pater honesta persona: aut pater vilis ꝛ filia probate vite: patri non licet interficere adulterum.

23 **Ange.** ¶ †Et ꝑdicta ꝓcedũt nisi filia esset vilis ꝑsona: tũc patri lꝫ honesto nõ liceret interficere adulterũ: facit.l.si eã.C.de adulterijs. nec etiã pr̃i vili: lꝫ filia sit ꝓbate vite etiã vilẽ adulterũ interficere lꝫ: qꝛ ei nõ cõcedit accusatio iure mariti: ita dicit Bar.in.l.qđ ait lex.§.illud. a

Augusti. ¶ Tu adđ ꝙ.d.§.illđ non est in.l.ꝙ ait lex. sꝫ est in.l.marito.§.illud.ff. de adul. vbi Bar. hoc dixit: ꝛ dixi.s̃.in addi. meis.in.j.cõclu.huiꝰ gl.
24 Pater mãdans alteri ꝙ filiã ꝛ adulterũ interficiat: puta qꝛ ipse erat senex: an liceat facere tale mandatum.

24 **Ange.** ¶ †Quid si pr̃ mãdat alteri ꝙ filiã ꝛ adulterũ inuẽtos i adulterio interficiat an liceat. qꝛ forte pr̃ est debilis ꝛ senex vl' infirmꝰ: credo ꝙ sic. ar.l.gracchus.C.de adul. nã ibi ideo nõ tꝫ mãdatũ qꝛ maritꝰ interficere nõ põt secus ergo si sibi liceret facit.l.ita tñ.§.gessisse.ff. de admi. tu. ꝛ isto casu credo ꝙ nec pr̃ nec ille cõmittẽs homicidiũ teneat qꝛ si est delictũ impunibile quo ad mãdantẽ dꝫ eẽ nõ punibile quo ad mãdatariũ ar.l.adultero.§.j.ꝛ ibi Bar.ff.de adul. Aduertas tñ vt.j̃.dicã in vers. an maritus.

Augusti. ¶ Tu aũt adde ea q̃ ego dicã ibi in.d. ver. an maritꝰ. sꝫ ꝑ nũc cõsidero ꝙ cũ in l.ait lex.ff.de adul. lex ipa põderat ꝙ si pr̃ durãte eadẽ ira interficiat adulterũ ꝛ adulterã nõ incidit in aliquã penã ꝙ mihi videt impossibile ꝙ si pater alij mãdaret quasi impossibile eẽt ꝙ dispõ illiꝰ.§.verificari posset: qꝛ pr̃ credẽs fore ꝙ ille mãdatariꝰ adĩpleuisset volũtatẽ suã iterficiẽdo filiã suã ira cessasset ꝛ sic pr̃ icideret i.l.coꝛ.de sic. cogita tñ in ꝟs. an maritꝰ.
25 Marito an liceat accusare vxoꝛem de adulterio vt dotẽ perdat ꝛ puniat.l.iul.de adul.
26 Mulier quãdo possit accusari criminaliter de adulterio per maritum ad hoc vt ipse dotem lucretur.
27 Uxoꝛ sicut perdit dotẽ ꝓpter adulteriũ ita perdit bona paraphernalia. b

25 b **Ange.** ¶ †Quero qꝛ video ꝙ marito nõ lꝫ interficere rebꝰ an liceat de adulterio accusare vt ipa perdat dotẽ ꝛ ẽt vt ipa puniat.l.iul.đ adul. dic ꝙ sic: vt.l.j.ꝛ ibi glo.ꝛ Cy.C.de adul.ꝛ no.Bar.in.l. rei iudica.§.moꝛũ. ꝛ ibi
c doct.ff.so.ma.nõ aũt cõtra lꝫ vxoꝛi accusare virũ de adulterio per eũ cõmisso in aliquã solutã vel cõiugatã vt puniat.l. iulia đ adul. vt.d.l.j.qđ no.qm̃ ꝑ vxoꝛẽ fit iniuria viro nõ ecõtra vt ibi habet qđ no.bñ: ꝛ vide Cy.ꝛ Sali.in.d.l.j.q ponũt rationẽ: qꝛ ꝑ maritũ non põt violari toꝛũ põt tñ mulier accusare virũ ciuiliter vt separet toꝛũ ꝛ vt perdat donationẽ ꝓpter nuptias: vt ibi dicũt doc.ꝑ.l.cõsensu.C.de repudijs. c

Augusti. ¶ Tu autẽ in hac materia adđ ꝛ dic ꝙ imo vr̃ ꝙ ẽt mulier põt accusare maritũ de adulterio hodie ꝑ ius aut. vt est casus in aut. de nup.§.si igit ſm theodosiũ ibi maritũ adulterio delinquẽtem. Quinimo etiã de iure.C.ꝑ tex.in.l.cõsensu.§.j.C.de repu. ibi si qua igit mãdat suũ adulterũ vbi mulier accusando maritũ facit camꝰ ꝙ ibi agit ciuiliter: nõ aũt criminaliter sꝫ certe est diuinare ad illa iura: ꝛ Sali. hoc modo r̃ndet in.d.l.j. vbi Sali. ponit vnũ casum sing. qñ vxoꝛ põt accusare maritũ de adul. etiã criminaliter: ꝛ hoc est qñ vxoꝛ ꝓsequit suã iniuriã puta qꝛ maritꝰ cõmisit adulte. cũ vxoꝛe filij ipsiꝰ mulieris nati ex alio m̃rimonio: vel cũ vxoꝛe fratris ipsiꝰ mulieris dic vt ibi ꝑ eũ. De hac materia viđ ẽt q̃ scripsi in.l.rei iudi.§. moꝛ.ff.so.
26 ma.post Mod.ꝛ Ro. ¶ †Adđ hic oino.d.Imo.in.l.cũ mulier.ff.so.ma.in.viij.col.q ponit materiã qñ mulier põt accu

¶ Et ibi Barto. tu circa predicta vide Alex.in cõsil.xxiiij.in.ij.vol.

¶ Interficere. Adđ in hoc ꝛ vide Alex.in cõsil. lxxvj.in.j.vo.B.

¶ Uirũ. Adđ ꝙ cõtrariũ cõsuluit Ro.in cõsi.clxxvij. vbi ꝙ ad hoc vt condẽnatio sequi possit mulier dꝫ ꝓbare matrimoniũ: sicut tenetur vir. Ber.

Che hai adulterato la mia dona.

¶ Allegatio in causa adulterij.d.Alex.de imo.de tarta.

¶ Mulier que cōmisit adulterium ⁊ maritus non est conquestus de ea heredes non possunt obiicere ei exceptio.adulterij ad finem priuandi eam dote,quia videtur ei remissum per maritum hoc verum nisi mulier commisisset in art. mortis mariti q2 non videtur ei remissum quo ad illum quod cōmisit in art. mortis ⁊ sic potest illud per heredes opponi ad hoc vt perdat dotem vt firmat Sali.in.l.fi.C.de adulte.⁊ no. per sari criminaliter p maritū de adulterio ad hoc vt ipse possit lucrari dotē.Et Pau.de ca.in cōsi.suo.cxxvj.⁊ videtur singu. cōsil.Pet.de ancha.in consi.suo.cccciz.qui cōsuluit in casu vno peregrino.q erat maritus quidā qui acriter verberaue glo.in.l.fideicom.C.de fideicom.⁊ argu.l.nō est ferēdum.ff.de transac.⁊ idem tenet Ro.in.l.rei iudi.§.j.ff.solu.ma.vbi pro hoc etiam allegat.l.j. cum ibi not. per Bart.ff. de his qui.vt indig.idem videtur voluisse Cy.in.l.j.in fi.C. de reuocan. dona.vbi dicit quod si dominus non reuocauit feudum cum vasallus cōmisisset aduersus eum feloniam quam ignorauit idem si sciuit ⁊ non habuit cōmoditatem reuocandi quia statim mortuus fuit poterit heres eius reuocare feud.alle. argu.l.vtilitatem.⁊.l.in cōfirmando.ff.de cōfirma.tut. idem etiam tenuit And. de iser.⁊ Bal.in.c.j.§.porro.que fuit prima causa benefi.amit.vbi idem dicunt si sciuit ⁊ non habuit cōmoditatem vendicandi morte preuentus pro quo Sali.in d.l.fi.C.de adulte.allegat in argu.bonum text.in.l.iij.C. de inoffici.testa. ⁊ idem etiam tenuit.do. Abb. in prellega.c.fi.de do. ⁊ quando est in articu.mortis semper presumitur ignorare vt dicunt prefati docto. in locis superius alleg. quoniā adulterium in articu.mortis cōmissum ac etiam quia non habuit facultatem vēdicandi ⁊ accusandi.

¶ Allegatio do.Alex.de tarta.de Ymola.

¶ Nota in ver.Quid si maritus scit vxorem adulteram ⁊c.Quod mulieri possit per heredes crimen adulterij opponi ad finem priuandi eam dote probatur expresse per.d.l.ex cōsensu.C.de repu.⁊ in authen.vt liceat matri ⁊ auie.§.quia vero plurimas.⁊ in.l.rei vendicatione.§.⁊ heredi.ff.soluto matrimonio cum similibus.Nam hoc est verum q heredes possunt de hoc obiicere nisi maritus mores mulieris adultere approbasset seu conquestus non esset quia tunc est secus. Sed si improbasset mores vxoris adultere aut cōquestus esset dum viueret tunc etiam ad heredes transit facultas obiiciendi crimen adulterij ad finem priuandē mulieris iure dotis.ita voluit Jo.de imo.in.l.cum mulier.in.viij.colū.in versi. item aduerte q hoc procedit quando vir viuit ⁊c.ff.solu.matri.vbi dicit q si maritus reprobauit mores mulieris adultere licet contra eā in iudicio nō egerit heredes possunt eidem mulieri opponere de adulterio ad finē excludēdi eā a dote. ita dicit transire Ja. de bel. in prealleg.§. quia vero plurimas. ⁊ in auk. vt liceat ma.⁊ auie.⁊ ibi hoc ponit Jac.de bel. in fi. vbi pro hoc alleg.l.si vxor. in fi.ff.de adulte.⁊ in.c.plerunq.de do.inter vi.⁊ vxo.hoc etiam voluit Ange.in.l.rei iud. §.⁊ heredes.ff.solu.matri.ibi dum dicit nec sub silentio pertransiuit ⁊c. hoc clarius voluit Pau.de ca. in.d.l. cum mulier. ibi dum dicit q si maritus in vita.idē videtur tenere Barto.summando illam.l.⁊.l. rei iudi.§.j. in primo cōtrario. ⁊ in l.lucius.circa fi.Dum dicit q si maritus non fuit in vita de adulterio cōquestus nō potest heres eius de adulterio opponere per.d.l.rei iudica.hoc aperte voluit Andr.de iser. in.c.j.§. porro.que fuit prima causa beneficij amit. dum dixit q si vasallus offendat dominum tamen dominus eum in vita nō inquietauit nō poterit per eius heredem feudo priuari per.l.fi.C. de reuo.do. ⁊.l.omnimodo,cum gloss.⁊.l.non tantum.§.si mancipatus.ff.de contrata.⁊ nota in.c.imperialem.§. insuper.de prohi.feu.alie.per feud. Subdit tamen hoc esse verum nisi dominus fuisset cōquestus in vita de offensa allegat.l.que a patre.

¶ Eiusdem allegatio.

¶ Mulier propter adulteriū perdit dotem.l.ex cōsensu.C.de repu.⁊ authen.vt liceat matri ⁊ auie.§.quia vero plurimas.c.plerūq.de do.inter vi.⁊ vxo. Tamē illud verum est si maritus accusauerit eam criminaliter de adul. ⁊ se ad penam talionis inscribat tex.est fm intellectum Bart.in.l.miles.§.socer.ff.de adulter.⁊ pro hoc etiam allegat Barto.in.d.§.si vero plurimas.⁊ not. per glo.in prealleg. l.ex consensu. Preterea dico q non esset necessaria criminalis accusatio tamen ex quo maritus dum viueret silentio vsus est nō videtur heredes ad retinēdam dotem posse mulieri obiicere crimen adulterij.l.rei judic.§.⁊ heredi.ff.solu.matr. ⁊ ibi glo.⁊ cōmuniter scribentes ⁊ Spec.in titu.de excep.in.d.ver. item queritur ecce.⁊ in titu.de do.inter vi.⁊ vxo.§.ij.ver. quid si mulier.licet ibi clare nō firmat ⁊ not.Sali.in.l.fi.C.de adul.⁊ ibi etiam per Bal.⁊ ad hoc.l.fi.⁊ quod ibi not.C. de reuo.do.⁊ quod legitur ⁊ no.in.d.c.fi.de dona.no.C.eo.l.fin.in simili.C.de reuo.do,⁊ quod no.glo.in.l.omnino,in ver.si licebit.C.de inoffi.testa. que dicit no. q heredes domini nō possunt auferre feudum vasallo pter feloniā cōmissam versus dominum si dominus nihil dixit dum vixit.

¶ Responsio contra predictas alleg.d.Agolini de ariminio.

¶ Non ob.in contrarium allegata scilicet q necesse sit vt maritus lucretur dotem pter adulterium vt vxorem accuset de adulterio criminaliter vt hic Bart. in.d.l.miles.§.sacer.per illum text.fm intellectum Bartol.quia respondeo q cōmunis opi.est in cōtrarium a qua in iudicando non est recedendum ⁊ de hoc q non requiratur accusatio est text.in.d.l.cum mulier.ff.solu.matri.⁊ ibi hoc sequitur Bald. Joan.de imo.⁊ Pau.de cast.⁊ etiam tex.in.l.lucius.⁊ ibi etiam sequitur Ro.eo.titu.⁊ tex.juncta glo.in.l.viro,eo.tit.⁊ est tex.clarus in preallegato.c. plerūq.⁊ in.l.fi.cū ibi no.C.de adul.⁊ ita tenet etiā Ja.but.Pe.Cy.Bal.Salic. in auk.sed hodie.C.de adul.⁊ Ja.de bel.in.§.q2 vero plurimas.in auk.vt lic.ma. ⁊ auie.Et ideo patet quod illo intellectu Bar.ad.d.§. si socer.non potest procedere est cōtra predicta iura nec etiam probatur opi.sua in.d.§. quia vero pluri-

rat vxorē suā ⁊ ipsa aufugit ⁊ venit Ferrariā: maritus habitās Bononie accusauit ipsam de furto ⁊ adulterio vt poneretur in banno ad hoc vt perderet dotem: cōsuluit quod ipse maritus tanq inimicus non est idoneus accusator isto casu: ⁊ tale bannum nō profecit nec marito nec heredibus mariti:ad hoc vt lucrentur dotem. Et vide consilium Old. in consi.suo.clxviij.q maritus qui expulit vxorem de domo propter adulterium cū adulterium non sit notorium vel sententia aliqua fuerit lata debet vxor alia marito interim.† Et
27 scias q sicut propter adulterium vxor perdit dotem:ita perdit bona parafernalia:glo.est fin.in.l.plerunq.de dona.inter virū ⁊ vxo.⁊ allegat ⁊ sequitur Ro. in singularibus primi anni.cccxv.quod incipit,propter adulterium vxor perdit dotem ⁊c.

28 Socero an permittatur saltem vilem adulterum interficere vt patri: vel saltem sicut vir nō tenetur de sica.sed leuius punitur ita ⁊ socer.

28 **Ange.** ¶ † Nunquid socero permittatur saltem vilem adulterum interficere vt patri vel saltem sicut vir nō tenetur de sica.s3 leuius punitur ita ⁊ socer ⁊ videtur q sic: ⁊ fortius cum loco parētis habeatur:vt.l.quia parentis.ff.solu.matri. Cōtrarium videtur quoniam lex loquens in patre non habet locum in alio ascendente:vel collaterali: vt.l.patri.ff. de adulte.ita ergo lex loquens in viro non extenditur ad socerum:vt.l.si vero.§. de viro.ff.sol.ma. quod not.quia vidi de facto.¶ Et predicta procedunt preterq in raptoribus monialiū ⁊ eorum auxiliatoribus quia in flagrāti crimine inuēti:nō tantū a patrib9 monialiū inuētis sed etiā a cōsanguineis ⁊ a tutorib9 ⁊ a curatoribus poterunt occidi:vt.l.raptoribus.C.de epis.⁊ cleri.

Augusti. ¶ Tu adde q mihi videtur q ista questio nō est dubia cum casu legis expressum quodammodo habeamus in.l.sic eueniet.ff.de adulterijs: vbi auo quod fortius est nō permittitur occidere adulteram nec adulterū quia cum hec potestas occidendi exorbitet a iure cōmuni:vt quis propria autoritate sibi ius dicat ⁊ vindictam faciat: vt not.Bar.in.d.l.sic eueniet. Ideo nō mirū si non possum9 extendere ipsam legē iuxta no.in.l.omnes populi.ff.de iustit.⁊ iur.⁊ in.c.canonū statuta.extra de cōsti.⁊ in.d.§.de viro.⁊ in.l.cōmodissime.ff.de libe.⁊ posth. ⁊ maxime cum socer vxorem filij nō habeat in potestate: vt not.in.d.l.patri.⁊ in.d.l.sic eueniet.

29 Marito sciente vxorem adulterā ⁊ non accusante siue ignorante:an liceat eius heredi maxime propter dotem perdendam illam accusare.

30 Si vero ipse teneat concubinā ⁊ mulier cōmittat adulteriū: nō debet perdere dotes suas per adulterium.

29 a **Ange.** ¶ † Quid si maritus scit vxorem adulterā ⁊ non accusat:an liceat eius heredi maxime propter dotem perdendā accusare:dic q nō siue maritus sciuerit ⁊ non sit conquestus quia videtur remisisse: imo videtur de lenocinio teneri: vt.l.ij.C.de adul.⁊.l.ij.§.ij.ff.e.tit. siue etiam ignorauerit eius heres nō potest etiam ad finem vt perdat dotem cōtra vxorem agere vel excipere de adulterio:vt.l.rei iudicate.§.moriū.ff.solu.ma.⁊ ibi Bal.Ang.Rapha.⁊ Imo.nam prout dicit ibi Bal.istud tendit ad vindictam,ergo talis actio:licet maritus ignorauerit sibi cōpetere:non transit ad eius heredes:vt.l.cum emancipatus.§.cū emancipati.⁊ ibi glos.ff.de colla.bo.Sed Sali.in.l.fin.C.de adul.tenet quod si vir ignorauerit q eius heredes possint excipere de adulte.vt mulier petens dotē eam perdat.Sed Bar.in.l.peñ.C.de adul.dicit q ita iniuriatur consanguineus de stupro cōmisso in vidua: sicut de adulterio cōmisso tēpore mariti defuncti.Et vide Cy.Bal.⁊ Angel.in.d.l.fi. ⁊ vide que scripsi.in.d.l.rei iudicate.§.j.

Augusti. ¶ Tu aūt in hac materia adde q Ro. in.d.l.rei iudicate.§.moriū.tenet expresse q heredes mariti possunt excipere de adulterio ad hoc vt mulier perdat dotē: per not.per gl.in.l.fideicōmissum.C.de fideicō.⁊ per tex.in.l.j.cū ibi not.per Bart.ff.de his quib.vt indig.facit.l.in confirmando.⁊.l.in vtilitatem.ff.de confir. tuto.⁊ quod eleganter decidit Cy.in.l.fi.C.de reuo.dona.⁊ q pulchre decidit Jo.and.⁊ alij canoniste in.c.fin.extra de dona.vbi singu.limi.l.fi.C.de reno.dona.procedere in donatore decedente ⁊ sciente donatarium fuisse ingratū: secus si donator ignorauerit:quia poterit eius heres donationē reuocare.Sed his non obst.teneo opi.Bal. q2 illa allegata in contrarium non militant nec tollunt rationē illam per quā Bal.tenet suam opinionē:⁊ hoc idem voluit Bal.in.l.cum mulier.ff.solu.mat.in repe.in.xv.oppo.⁊ sequitur ibi in.vij. col.Jo.

col. Joā. de imo. Limita tamen predicta quādo maritus viuens post adulteriū ꝯprobasset mores mulieris: vel esset dubium an approbasset: sed si improbasset. tunc dicit Jac. de belui. in auť. vt liceat matri ⁊ auie in. §. qꝛ vero plurimas: ꝙ heres eius posset opponere exceptionē adulterij: ⁊ idē tenet Jmo. in. d. l. cū mulier. in. viij. col. Jdē etiā sentit Ange. in. d. §. morum. dū intelligit illū tex. quando maritus sub silentio transiuit. Jn hac materia Bart. in. d. l. rei iudicate. allegat Spec. in duobus locis: ⁊ vide docto. in. d. l. fin. C. de adulte.

30 ¶ † Adde tamen Pau. de cast. in cōsi. suo. cxxvj. incip. Jn Christi nomine Amen. hec mulier nō debet excludi a petitione dotis. qui per bona iura cōsuluit qꝺ si vir tenebat concubinas ⁊ mulier cōmisit adulteriū non debet perdere mulier dotes suas per adulterium. Jdem si maritus sciuit eam adulterā ⁊ eā carnalititer cognouit postea. Jdē si vir nunꝙ est cōquestus: dic vt ibi per eū in. d. consi. Jtem adde predictum in cōsi. cxxix. incipiē. Jn Christi nomine Amen. reuocabať in dubiū: qui disputat ⁊ terribiliter arguit: an sit vera illa doctri. Bar. quā posuit in. l. pe. C. de adul. ꝙ si vidua cōmisit stuprū an heredes viri possint excipere de stupro ad hoc vt ipsa perdat dotē: ⁊ in fi. approbat. d. Bart. in. d. l. pe. Et adde. d. Nellū in tracta. bannitorum in secūdo tempore post bannum perfectum in. xxix. q.

31 Jnquisitio an possit fieri de adulterio ⁊ lenocinio.

31 **Ange.** ¶ † Quero an de adulterio possit per viā inquisitionis de iure procedi: dic ꝙ sic tam de adulterio ꝙ̄ de lenocinio: vt. l. ij. §. si publico. ⁊ ibi gl. ⁊ Bar. ff. de adulterijs.

Augusti. ¶ Tu adde hic ea que dixi. s̄. in gloss. hec est quedā inquisitio in prin. vbi late disputatum fuit in quibus casibus ⁊ in quibus criminibus potest formari. d. inquisitio: dic vt ibi late dixi.

32 Marito agente contra vxorem de adulterio: an possit mulier excipere de lenocinio.

32 **Ange.** ¶ † Quid si per maritū agať cōtra vxorē de adulterio an ipa possit excipere de lenocinio respōdeo ꝙ aut agiť ad vindictā publicā: ⁊ ad penā corporalē imponendā: ⁊ tūc exceptio lenocinij eam non excusat: nam talis exceptio solū maritū aggrauat vt puniať nō aūt facit vt se liberet: vt. d. §. si publico de quo late ꝑ glo. Bar. ⁊ Jmo. in. l. is qui reus. ff. de publi. iudi.

Augusti. ¶ Tu in hac materia adde ea que dixit Pau. de ca. in. d. cōsi. supra allegato per me. cxxvj. qui dicit ꝙ imo videť casus cōtra istā cōclusionem. d. Ange. in. l. cū mulier. ff. solu. mať. vbi si vir agit cōtra mulierē: vt perdat dotē propter adulteriū cōmissum: mulier excipit de lenocinio excludit maritū: sed dic ꝙ ibi agiť ciuiliter, secus si agereť crimmaliter: dic vt ibi per eum.

33 Adulterij accusationem quis facere possit.

34 Maritus ⁊ pater an preferātur in accusando ⁊ possunt accusare de adulterio: qꝛ vxor est ignominiosa: ⁊ matrimoniū fuit contra leges contractum.

33 **Ange.** ¶ † Quis possit de adulterio accusare: dic cū crimē sit publicū: vt. l. j. ff. de pub. iud. ꝙ qlibet admittiť: ar. §. ꝯsequēs. insti. de suspe. tut. Sed aduerte ꝙ si extraneus accusat ⁊ marit⁹ ⁊ pr̄ ꝯcurrat ꝙ marit⁹ preferť omnib⁹ etiā si pr̄ iā accusationē ⁊ subscriptionē proposuerit ⁊ maritus nō fuerit in negligētia: vt. l. ij. §. fi. ⁊ gl. ⁊ ibi Bar. ff. de adul. Jn h̄ dic lati⁹ vt no. Azo i summa de adul. circa prin. vcꝫ ꝙ marit⁹ in accusatiōe adulterij p̄ferť oībus etiā patri mulieris: nisi pater doceat generū infamē aut arguat eū colludere cū vxore magis ꝙ̄ animo accusandi alias p̄ferť maritus etiā si pr̄ p̄uenerit ⁊ libellū porrexerit: marito tm̄ nō negligēte vt dictū est: nec distiguiť iustū an iniustū fuerit mr̄imoniū siue fuit vxor vilis ⁊ vulgaris siue non: vt. l. si vxor. §. plane. ff. de adul. Jntm̄ ꝙ sponsus admittiť ad accusandū de adulterio i sua spōsa cōmisso ⁊ p̄ferť alijs: qb⁹ nec mr̄imoniū qualecunqꝫ nec spē mr̄imonij violare lꝫ: vt. ff. de adul. l. si vxor. §. diu⁹. ⁊ in. §. si minor. ⁊ tene mēti ꝙ in sponso vel marito nō attendiť vtrū sit paterfa. vel filiusfa. qꝛ etiā sine voluntate patris sui qn̄ est filiusfa. de adulterio accusare pōt: vt. l. inter liberos. §. filiusfa. ff. de adul. Sꝫ bene attendiť in marito sit liber vel seruus: qꝛ seruus ob violatū cōtuberniū accusare nō pōt. C. de adul. l. serui. Sed nō consyderať etas mariti sit minor: qꝛ etiā minor cū suo curatore admittiť ad accusandū pro suo toro violato. ff. de adul. l. si maritus. §. lex. Post maritū admittiť pr̄ mulieris iure mariti, id est vt alijs preferať intra sexaginta dies a die cōmissi adulterij: ita dicit gl. in. l. iure mariti. C. de adul. ⁊ l. patri. §. j. ff. de adul. sꝫ ille tex. dicit a die diuortij: vnū de iure qn̄ incipiant currere mas. qꝛ vbi non negatur qꝺ si maritus nō accusat criminaliter sed alias per modum exceptionis opponatur de adulterio qꝺ vxor dotē non perdat ⁊ ita etiam respondetur ad no. per gloss. in. d. l. ex consensu. confirmo predicta ex alio capite nam nō est dubium ꝙ per adulterium dicitur illata iniuria marito. l. si maritus sit. §. lex vilis. ff. de adulte. ⁊ l. miles. §. socer. eo. titu. ⁊ ibi probať ꝙ nō solū marito fit iniuria sed etiā omnibus de agnatiōe mariti vt ꝓbat tex. ibi in ver. vindicte domus iūcta. l. j. in prin. in ver. dom⁹ s̄m expositionē Jac. de are. ⁊ ibi Bar. ff. ad silla. ⁊ l. cū vnus. in p̄n. cū glo. in vers. do mū. ff. de alimē. ⁊ cib. leg. ⁊ est regulare ꝙ iniuria facta vni cēseť facta oībus de gn̄e suo. l. lex corne. in prin. ⁊ ibi Bart. ff. de iniur. ⁊ l. j. ⁊ ibi Bal. C. si qua. predi. po. l. cū scimus. ⁊ ibi Bar. C. de agri. ⁊ cēsi. lib. xj. ⁊ l. j. ⁊. ij. ff. ꝺ lib. causa. ergo si filij mariti ex ꝓpria ꝑsona corū petāt iustitiā ministrari sup actione iniuriarū aduersus mulierē nō pōt negari quin iudex debeat dictā iniuriā vel estimāda sit per iuramentum actoris accedēte taxatiōe iudicis. l. sꝫ si vn⁹. §. seru⁹ meus. ⁊ l. iniuriarū estimatio cū ibi no. per Bart. ff. de iniurijs. ⁊ plene per alios in. l. si nō cōuicij. C. de iniurijs.

dicti. lx. dies plene not. Sali. in. d. l. iure mariti. ver. quero secundo ⁊c. qui. lx. dies cedunt pariter marito ⁊ patri neutri ipsorū accusanti: si tamē intra. lx. dies maritus occupat accusationē: tamē residuū qꝺ de dicto tēpore restabat cū maritus cepit accusare posse: vt. ff. de adul. l. si maritus. in prin. Sed hoc nō procedit de iure authē. quia etiam nō facto diuortio maritus potest accusare de adulterio ⁊ tempora sibi currūt ⁊ nō patri quia demum facto diuortio potest ⁊ si veniāt pater ⁊ maritus ordine successiuo non currunt tēpora patri nisi marito excluso: vt not. Sali. in. d. l. iure mariti. facit. j. nouo iure. C. de adul. Et bene not. ꝙ illud qꝺ supra dixi maritū oībus preferri etiā primo accusantib⁹ verū est intra lx. dies his autē finitis cō currentibus cū marito ⁊ nō preuenientibus: tamen etiā maritus tanꝙ idoneior preferť: vt. d. l. j. in fi. ⁊ l. ij. ⁊ ibi glo. ⁊ Bar. ff. de adul. ⁊ eodem modo post maritū datur prelatio patri: vt. d. l. j. in fi. cū. l. ij. Jn quibus autē maritus omnibus alijs preferatur. no. glo. Bal. ⁊ late Sali. in. d. l. iure mariti. in versi. quero modo ⁊c. Et tene cordi qꝺ predicta procedunt quando patri permittiť accusare adulterū: sed de filia dicta iura nō loquūtur. Tu autem dic idem vt est tex. sing. in. l. qꝺ si maritus. cū glos. ff. qui ⁊ a quibus. ⁊ no. Sali. in. d. l. iure mariti. vers. quero dixi quādo pater ⁊c. scias tamē ꝙ hodie correctū est ꝙ siue cōstante matrimonio, siue postea siue maritus vel pater vel alij coniuncti fuerint negligētes vel nō: tamē nunꝙ extranei admittūtur ad accusandū de adulterio vxoris aliene licet sit publicū crimen: vt no. gloss. ⁊ ibi Bar. quāuis se nō firmet in. l. miles. §. volenti. ff. de adul. Sed clarius Richar. malū. Cy. ⁊ Sali. in l. quāuis. la. ij. C. de adul. in vers. oppono cū glo. iiij. cū ver. sequenti. ⁊ ibi assignāt rationē quare ⁊c. Et qꝛ dixi de cōiun

¶ Maritus qui nō approbauit in vita sua mores pudorē adulterij cōcernētes etiā extraiudicialiter heredes possunt cōtra mulierē repetentē dotē excludere ꝓpter adulteriū cōmissum in vita mariti allegāt Jo. de imo. in. l. cū mulier. in. viij. col. in versi. itē aduerte ꝙ hoc procedit. ⁊ alios doc. ⁊ hāc sententiā esse cōem licet Bar. sentiat cōtrariū in. l. miles. §. socer. ff. de adul. ⁊c. ibi requiriť inscriptionē ⁊c. ⁊ sic per viā iudicij ad qꝺ respōdeť cū omni reuerētia opi. Bar. potius esse cōem qm̄ cōfirmať per tex. glo. ⁊ doc. plures maioris autoritatis: nā probari videť per tex. expressum in auť. vt liceat matri ⁊ auie. §. qꝛ vero plurimas. ibi si de adulterio maritus putauerit posse vxorē suā cōuinci oportet prius virū inscribere ⁊c. ⁊ glo. ibi sup verbo si de adulterio expresse firmat ibi qꝺ est verius approbās ꝙ. l. ꝙ̄uis. C. de adul. corrigať ⁊ clarius glo. idē cōfirmat in. l. cōsensu. §. vir quoqꝫ. in. j. glo. ⁊ in glo. sup versi. sibi heredi. hāc sententiā sequiť ⁊ firmat Spe. in tit. de do. inter virū ⁊ vxo. §. fi. versi. Quid si mulier agit. ⁊ de excep. ⁊. d. ver. Jtem sequiť ecce cū quo ibidē trāsit Jo. an. in addi. etiā Jo. and. oīno sequiť opi. Spe. remittēs se ad eū in. c. plerūqꝫ. de do. inter vi. ⁊ vxo. ⁊ ibi etiā But. idē sequi videť dicēs teneas qꝺ nō cōpetit exceptio cū nō lucreť maritus dotem nisi accuset de adulterio ⁊ inscribat ⁊c. Jdem expresse voluit ⁊ cōsuluit Bal. in cōsi. incip. si vxor recedit ibi dicti forma lit. si vir dissimulauit adulterium vxoris ⁊ nec criminaliter nec ciuiliter egit ⁊ nec ius vindi. tentauit heres mariti nō potest accusare mores quos nō accusauit maritus. ff. solut. matri. l. rei iudi. §. ⁊ heredi. ⁊ ibi per Dyn. ⁊ ad hoc. c. de repu. l. ⁊ consensu. §. vir. ⁊ ibi gloss. Et verba mariti non in iudicio sed extra iudicium nihil operantur ad trāsmittendam actionem per naturā dotis nec ad perpetuandam in successores ⁊c. ⁊ paulopost subdit. sed cōtrarium est cum enim vir dissimulauit ⁊ in iudicio cōquestus nō fuit heres audiri nō debet. ⁊ videť approbasse patiendo labi tēpus accusandi de adul. ⁊c. hāc etiā opi. sequutus est Ang. ⁊ in. d. l. rei iudi. §. ⁊ heredi. ad fi. ibi vltimo scias ꝙ sicut licitū est viro ꝓpter adulteriū retinere dotē sic ⁊ heredi viri: si modo vir expulit mulierē alias secus ⁊c. magis expressius firmat in auť. vt lice. ma. ⁊ auie. §. qꝛ vero plurimas. lꝫ liber meus videť intitulare Bar. sed cōiter diciť ꝙ Bart. nō scripsit super auť. post omnes predictos. Raph. cu. predictorū cōfirmat sententiā in. d. l. cū mulier. ff. solu. ma. si igiť opi. Bart. roborat tex. glo. ⁊ illustres doct. quo colore pōt dici cōtrariā opi. esse cōem: preterea nec Jo. de imo. in predicta. l. cū mulier. vt. s̄. alleg. nec Ja. de bel. ⁊ alij cōtradicūt lꝫ dicāt ꝙ si maritus nō approbauit mores vxoris ⁊ est certum ꝙ heredes possunt oppo. de adul. nō tamē dicunt extra iudiciū. ideo intelligenť nō approbauit iuxta formā traditā in. d. §. qꝛ vero plurimas. ⁊ glos. ⁊ aliorū doc. vt. s̄. qui expresse dicūt de nō approbatione in iudicio: vt. s̄. dictum est. deinde si expresse dicerent qꝺ sufficiat ꝙ maritus est querelatus extra iudiciū tamen plures sunt ⁊ magis digni tex. gl. ⁊ alij supra numerati ideo magis preualere dꝫ opi. Bart. ⁊ sequa. nā qui plurib⁹ ⁊c. c. prudentiā. de offi. deleg. ⁊ est expressum. xx. di. c. de qbus. ⁊ xxxiij. q. ij. hoc ipsum. hec fuit alleg. do. Ugolini de arimo.

ctis q8 admittunt. dic siue sint ex latere coniuncti mulieris siue viri: vt not. Sali. in. d. l. quãuis. q8 no.

Augusti. ¶ Tu aũt in hac materia adde, q intantum marito permissa est accusatio mulieris de adulterio q imo si extraneus accusauerit mulierẽ de adulterio z mulier fuerit absoluta: z maritus vult iterũ ipsam mulierẽ accusare de adulterio: q8 poterit: vt est text. in. l. si maritus. §. fi. de adul. dũtamen ipse pbet a principio q8 iusta causa fuerit impeditus: q8 intra tẽpus legitimũ nõ potuit accusationẽ instituere. ¶ Itẽ ad8 q Ang. in. l. quãuis. ff. de adul. z Ang. in. l. si maritus. in prin. ff. de adul. vult q8 false sint glo. que dicunt q. d. l. quãuis non corrigat iura antiqua: qz imo hodie extraneus non põt accusare vxorem alterius de adulterio: qz non licet fedare matrimonia aliena. Et ideo dixit Ange. in. d. l. si maritus. q si vxor fuit repudiata a viro ex quo maritus eam cõtemnit nemo poterit eã accusare de adulterio. Que aũt psone possunt accusare sancitũ est in. d. l. quãuis. Itẽ inquãtum dictũ est q maritus z pater preferunt in accusando z possent accusare mulierẽ de

34 adulterio. † Limita nisi vxor fuerit ignominiosa qz nõ poterũt hoc facere: vel fuerit vxor: sz matrimoniũ ɔtra leges fuerit factũ. ita voluit Bar. in. l. marito. §. ill8. ff. de adul. casum allegat in. l. si vxor. §. plane. z. §. sed in ea. ff. de adult. Et hoc intelligas qñ iure mariti vellet accusare. alias secus. vt ibi habet: z quãdo dicat accusare iure mariti vel nõ: z que priuilegia habeat: vide Cy. in. l. iure mariti. C. de adult. ibi vide doc. z vide Bar. in. d. l. marito. §. illud. qui dicit q si marit⁹ z pater sunt infames, viles, z ignominiosi repellunt ab accusando: hoc intelligo si iure mariti alias secus. Itẽ inquãtum Sali. in. d. l. si iure mariti. z. d. Ang. hic allegauerũt illũ tex. p singulari in. l. sed si maritus. qui z a qbus. q pater ita põt accusare filiã adulterã sicut adulterũ. z Sali. ibi dicit q ille tex. alibi nõ reperit. z ita ptrãsit. d. Ange. ¶ Aduertas q certe miror de istis clarissimis docto. qui luminaria iuris erãt z ignorauerũt tex. magistrales. nã ille tex. in. d. l. sz si maritus. nõ probat nisi ɔiuncta gl. sed ego in indiuiduo allego in terminis in. l. is cuius. §. marito. ff. de adul. vbi expsse text. hic dicit q pater põt accusare filiã adulterã intra. lx. dies z nemo alius extraneus prefertur sicut in ipo marito dicitur. Quinimo cõtra istã sententiã videt text. in. l. nec in ea. §. j. ff. de adul. vbi dicit q pater in accusando filiã adulterã pre ceteris nullũ ius precipuũ hz. Uide ergo quomodo ille text. in. l. sz si maritus est sing. cũ reperiamus multa iura de istã materia loquẽtia. Sz respõde ad text. in. d. l. nec in ea. qz loquit in patre qui vult accusare filiam viduã que cõmisit stuprũ. z ita dixit ibi glo. alias secus. Et tene mẽti q dixit Ro. in singu. primi anni. cclviij. q8 incip. scis q adulter. qui dixit q in eod. libel. adulter z adultera non possunt accusari tamẽ ibi limitat no. hoc.

35 Pater z maritus si intra. lx. dies nõ probant accusationem an condemnentur de calumnia.

35 **Ange.** ¶ † Quero si pater z maritus intra. lx. dies nõ probant accusationem an cõdemnentur de calũnia. dic q nõ nisi sint in euidenti calũnia. C. de adult. l. quãuis. de quo tamen vide late per glo. z Sali. in. l. absolutione. C. de adulte.

Augusti. ¶ Sed adde q cõtra istã decisionẽ est text. in. l. pater. z in. l. is cuius. §. fi. ff. de adult. vbi expresse dicit q si vir iure mariti accusat tenet de calũnia: faciũt ea que habent in. l. auxiliũ. ff. de mino. z ideo vide glo. in. d. §. fi. z ibi Bart. expresse dicit q si intra. lx. dies accusat nõ tenet de calũnia si pbat: secus si accusat elapsis lx. diebus. qz tenet de calũnia: de euidenti vero calũnia tenetur. dicit ibi Bar. z ita intelligat. d. §. fi.

36 Pater z maritus licet intra. lx. dies negauerint se velle accusare de adulterio: tamen intra quatuor menses vtiles ad mittuntur iure extranei.

36 **Ange.** ¶ † Scias tamen q licet intra. lx. dies negauerint se velle accusare de adulterio tamen iure extranei admittunt intra. iiij. menses vtiles: vt. d. l. iure mariti. C. de adulte. z. l. iij. §. hoc in maritis. z. l. maritus si negauerit. ff. eod. titu.

Augusti. ¶ Tu adde q vera est ista cõclusio q maritus duplici via põt accusare vxorẽ suã z iure mariti z iure extranei: vt est casus in. l. ij. §. j. ff. de adul. z in. l. si vxor. in prin. z in. §. sed si ea. ff. eo. ti. Priuilegia aũt que magis dãtur in vno casu q in alio satis supradictũ fuit. z in. l. iure mariti. per Cy. z alios. C. de adul.

37 Maritus si intra. lx. dies incepit accusare z nõ finiuit z nõ prosequatur vltra an cõsyderato sine teneatur de presumpta calumnia.

37 **Ange.** ¶ † Quero an si marit⁹ incepit accusare intra. lx. dies z non finiuit z non prosequatur vltra. z non probet an consyderato fine teneat de presumpta calũnia. Sali. in. d. l. iure mariti. in versi. quero an maritus zc. dicit q nõ tanq principium sit spectandum: vt. ff. de bo. liber. l. qui cum maior. §. j.

Augusti. ¶ Tu adde q mihi videt q satis pulchre dixit Bar. in. l. is cuius. §. iure mariti. ff. de adult. inquantum diffiniuit presumptam z veram calumniam: nam dicit q si maritus accuset intra. lx. dies excusatur a presumpta calumnia: a vera vero calumnia quis non excusatur.

38 Pater frater vel auũculus an admittãtur etiã iure mariti.

38 **Ange.** ¶ † Quero an pater frater vel auũculus admittatur etiam iure mariti: quia vtile est iure mariti accusare propter presumptam calumniam: z vt preferatur. Azo in summa de adulte. in. ij. colũ. dicit forte q sic per. l. quãuis. C. de adul.

Augusti. ¶ Tu adde q dubito de ista decisiõe. Et primo scias q quãdo pater accusat proprie nõ dicitur accusare iure mariti sed iure patris dicit accusare vt est tex. in. l. marito. §. illud. ff. de adul. ibi iure patris maritiue. Sed in hoc cõsydera q imo iure patris etiam pater semp nõ põt accusare: nisi cõcurrãt certa que de iure cõcurrũt: vt est tex. in. l. nec in ea. §. in accusatorẽ. ff. de adul. Si ergo pater nõ põt accusare semp iure patris: quãtominus z frater z alij cõiuncti separati. Et maxime requirit q ille qui accusat iure patris z mariti habebat adulteram in potestate: vt est text. in. l. is cuius. §. marito. ff. de adulterijs. ¶ Nec ob. q maritus non habet vxorem in potestate: qz respõdeo q imo est falsum hoc: qz pater habet filiã in potestate quo ad reuerentiã: sed maritus habet vxorẽ filiãfamilias in potestate: que ad opa z debitũ carnis ita elegãter tradidit Bar. in. l. rei iudicate. §. socero. ff. sol. ma. Et no glo. insti. ad tertul. §. ij. z. l. si vxorem. C. de condi. insertis.

39 Extranei post quas personas admittantur accusare in crimine adulterij.

39 **Ange.** ¶ † Et post has psonas cõiunctas extranei admittunt cũ sit crimẽ publicũ: vt. d. l. q̃uis. z lz olim aliud esset: hodie ẽt cõstante matrimonio põt fieri accusatio: vt in auk. vt lic. mat. z auie. §. qz vero plurimas.

Augusti. ¶ Tu adde hic que supra dixi in trib⁹ proximis additionibus.

40 Capitula in adulterio quomodo formabunt vt cõcludant.

40 **Ange.** ¶ † Qño formabunt capitula in adulterio vt cõcludãt: z sic vt sciã que pbationes sunt necessarie: z sic vides modũ z formã practicãdi de adulterio dic q8 aut pcedit per accusationẽ factã ab extraneo: z tunc sufficit q capitulet q8 talis. s. berta habebat z reputabat vt vxor Caij ergo idẽ qñ per viã inquisitionis pcedit qñ iudex succedit in locũ patris extranei nõ autẽ inquirit iure mariti: vt habetur maxime per Bar. in. l. ij. §. si publico. ff. de adul. Si autẽ maritus iure mariti accusat: tũc nõ sufficit ita capitulari nisi capitulet q8 vere sit vxor nõ autẽ capitulet q8 habebatur: z vt vxor reputabat. ¶ Sed aduerte qz etiã maritus qñ ita capitularet z pbaret sufficit quo ad hoc vt presumatur vxor z onus pbandi in reũ transferat: vt. l. in verbis. ff. de ritu nup. vnde si reus faceret capitula q illa non poterat esse vxor, nõ releuat se: sed capitulare debet q berta non habebat nec reputat vt vxor: quo probato etiã absoluet. Et sic ex his habes capitula pro parte inquirẽtis: z p parte accusatoris z rei: ita elegãter dicit Bar. per illũ tex. in. l. si vxor. §. sz in ea. ff. de adul. Adde q idẽ ipse not. in. l. si vxor. §. q si in vxorẽ. ff. eo. q8 bene not. qz nõ omnis scit bene capitulare: z cõsequenter minus bene pbare in adulterio: ex parte vero cõmittentis adulteriũ nõ refert: an credat eã verã vxorẽ Titij z scierit an eam in animo reputauerit z tenuerit pro vxore Titij qz Titio iniuriã inferre volebat. ita dicit Bart. in. l. de iure. §. fi. ff. ad municip. q8 not.

August. ¶ Tu aũt in hac materia adde q Ang. in. l. si vxor. §. plane. ff. de adult. posuit istã materiã z refert istã materiã aliter: nã Batr. dicit q vir accusans de adulterio vt vir debet probare matrimoniũ verũ q8 pbat eoipso q probat se tractasse z tenuisse illã in vxorẽ per. d. l. in verbis. Sed qñ accusat simplr sufficit pbare matrimoniũ putatiue: q8 pbat pbando tractatũ: z q8 licet aduersari⁹ pbet q8 illa vxor esse no põt non eximit a pena nisi pbet negatiuã. s. q8 nõ tractabat eã vt vxorẽ. Et subdit ang. q8 si inspiciant verba Bart. q8 sibijpsi videt ɔtrari⁹. Nam dicit

dicit primo matrimoniũ vere debere ꝓbari: ⁊ deinde subdit qꝺ nõ sufficit ꝓbare reo qꝺ ista vxor esse nõ potest: vnde ſm Ange. dic ꝙ vbi maritus accusat vt marit⁹ matrimoniũ dꝫ ꝓbari vere. Et ideo si aduersarius ꝓbet ꝙ ista vxor esse non põt absoluit̃ quãtuncũqꝫ illa tractaret̃ vt vxor qꝛ p̃sumptio matrimonij insurgẽs ex tractatu tollit̃ per contrariã probationẽ suã.s.ꝙ ista vxor esse nõ põt. Et certe plus mihi placet ista sententia Ang. ¶ Nec ob.tex.quẽ Bar.alleg.s.tex.in.d.§.sed si in ea.qꝛ ille tex. recte intuẽti nõ ꝓbat id qꝺ ipse dicit. ⁊ no.id qꝺ dixit Bal.in.l.nõ igno.C.qui accuſ.qꝺ efficacior est ꝓbatio matrimonij qꝺ vir tractabat Bertã in alimentis ⁊ vestibus preciosis ꝙ qꝺ vir nominaret Bertã vxorẽ suam qꝛ parũ curamus dicit ipse de solo nomine: cũ sepenumero ista dant per fictionem: qꝺ no.

41 Capitula seu ꝓbationes de adulterio qualia esse debeant.

41 **Ange.** ¶ † Uisis capitulis de vxore: nũc successiue queram⁹ qualis dꝫ esse ꝓbatio de adulterio: ⁊ p cõsequẽs etiã illa capitula de actu venereo: qꝛ post capitula sequi dꝫ probatio dic ꝙ adulteriũ nõ põt probari directo[a] ⁊ qꝛ etiã si videres duos nudos in lecto nescires directo quid vere facerent: vnde dic ꝙ ex presumptionibus probat̃ vt.c.preterea.de testi.⁊.c.tertio loco.extra de ꝓba. vt qꝛ vidisti eos nudos in lecto: vel ꝙ vidisti per scissuram ostij eos solos in camera clausa: ⁊ erãt iuuenes ⁊ luxuriosi ⁊ nihil parẽtela cõiungebant̃ ⁊ alia similia probãdo ⁊ deducẽdo: ita dicit Bar.in.l.ij.§.si.ff.de adul. Itẽ dico ꝙ ex actib⁹ venereis probat̃ ⁊ preambulis: vt no.glo. ⁊ Bar.in.l.j.ff.de var. ⁊ extraordi.cri. ⁊.l.qꝺ ait lex.in prin. ⁊ ibi Bart.ff.de adulte. ⁊.l. capite quinto. ⁊ ibi Bar.ff.de adul. ⁊ supra dixi.

Augusti. ¶ Tu aũt in hac materia adde ea q̃ dicit Bar.in.l.ij.ff.de fur.in prin.qꝺ aut ꝓbat̃ adulteriũ: si in domo alicuius pulchre puelle est aliquis inuẽtus de qua doctrina ego dubito in istis preiudicialib⁹ ꝙ iste dicat̃ manifest⁹ adulter qꝛ poterit esse ꝙ ex alia causa iuerit in domũ illius mulieris: vel qꝛ erat frigidus ⁊ non potuit fornicari. Sed vide do. Abb.in.c.preterea.extra de testibus approbãtem illã doctrinã Bar.in.d.l.ij.sed ipse vult ꝙ vir ⁊ mulier in latebris domus reperiãtur. ¶ Aduertas qꝛ reperio.d.Abb.in.c.tertio loco.extra de ꝓba.in.vj.col.faciẽtem mentionẽ de hac doctrina Bart.in.d.l.ij. ⁊ dicit ꝙ illa doctrina Bar.est falsa: qꝛ ad ꝓbandũ adulteriũ nõ est verũ ꝙ sufficiat ꝓbari ꝙ aliquis fuerit inuentus in domo vnius pulchre mulieris: qꝛ poterit esse ꝙ ille ingressus illã domum ⁊ tamen ignorauerit ibi mulierem habitare. Et ideo dicit ꝙ illa doctrina Bar.in.d.l.ij.dꝫ intelligi quãdo aliquis in latebris domus fuerit inuentus: ⁊ erat in actu preambulo veneris: puta qꝛ se osculabant̃. ⁊ vide Bal.in.l. neqꝫ natales.C. de ꝓbatio. qui dicit ꝙ si mulier admittit viros passim de nocte ⁊ de die in domo presumitur meretrix. Et ideo scholaris qui ingredit̃ in similẽ domũ nõ est presumendũ qꝺ dicat pater noster.

42 † Tene mẽti que dixit Ange.in.l. si qui adulterij.C.de adul. ⁊ in.l.ij.§.si sic.ff.de adul.qꝺ adulteriũ directo ꝓbari non põt vere: sed ex presumptionibus vt supradictum est: dicit tamẽ qꝺ illa presumptio excluditur per aliã presumptionẽ puta ratione cõsanguinitatis. Subdit tamẽ ꝙ licet ratione cõsanguinitatis sentẽtia absolutoria fuerit lata cõtra adulterũ tamẽ si vere postea ꝓbaret̃ adulteriũ põt iterũ ꝓcedi cõtra adulterũ nõ obst.illa sentẽtia absolutoria text. allegat in.l.si qui adulterij.C.de adul.ita dicit Ang.in.d.§.si sic. Et oĩno vide que dixi supra in hac eadẽ gl.in verſ.quid in patre in addi.vbi examinaui an predicta militent in clerico osculante vel alloquente mulierẽ. An aũt criminaliter ex istis presumptionibus liceat criminaliter ⁊ ad mortẽ condẽnare aliquẽ: vide.d.Abb.multa allegantem in.c.q̃to.extra

43 de presum. ⁊ melius in.c.afferte.eo.titu. ¶ † Adde tamẽ ꝙ licet per istas presumptiões ꝓbaret̃ adulteriũ: tñ videret̃ ꝙ mitius debeat puniri per doctrinã Bal.in.l.si qs nõ dicã rapere.C.de epis. ⁊ cle.in illa sua distinc.qñ distinguit qualiter vnus puniat̃: qñ vnus fuit inuentus cũ vna muliere iacente in terrã: vel qñ fuit inuentus osculari mulierẽ ⁊ allegat glo. in.l.j.ff.de var. ⁊ extraor.cri.qui dicit ꝙ mitius punit̃: ⁊ illa fuit doctrina Jac.de are. ⁊ Guil.de cu.ibi: nisi dicamus ꝙ ibi cõstabat ꝙ illi ad vlteriora non processerãt cogita: ⁊ vide que late dixi in glo.fama publica precedẽte in ver.quero an vnũ iudiciũ vel plura requirantur in illa addi.magna mea vbi examino istam materiam.

44 Pena adulterij que sit.

45 Adulterij pena licet in viro sit capitis iudex tamẽ illam ex causa minuere potest.

46 Muliere committente fornicationem cum sacerdote iudex ecclesiasticus nõ laicus cognoscet quia effecta est fori ecclesiastici.

44 **Ange.** ¶ † Quero que sit pena adulterij[b] qꝛ facta probatione ⁊ liquidatiõe adulterij sequitur pene impositio argu.l.j.§.j.ff.ad turpil. dic ꝙ in masculo est pena mortis naturalis: vt.l.Quis la.ij.C.de adul. ⁊ ibi vide late per Sali. In femina aũt est pena de qua in auſ.sed hodie.C.de adult.qꝛ claudit̃ in monasterio ⁊ alia patit̃ de quibus ibi. De iure autẽ canonico sententia lata cõtra feminã adulterã licet emendata fuerit si maritus nõ vult ipsam recipere tradi debet in monasteriũ in perpetuũ ad penitentiã peragendã: vt.c.gaudemus.de cõuer.cõiugatorũ. Et predicta intellige qñ est simplex adulteriũ. Si aũt esset adulteriũ cũ incestu vel cũ nefario coitu: tunc etiã in femina est pena capitis ⁊ sic punitur femina vt masculus: vt est text.in.d.l.si adulteriũ cũ incestu.in prin.ff.de adul. ⁊ ibi glo. ⁊ Bart.nec hoc hodie corrigit̃ per auſ.positã.in.l.quãuis.C.de adulte. ita dicit Bart.in.d.l.si adulteriũ.qꝺ no. De iure vero canonico si maritus vult: est pena adulterij vt habetur ⁊ no.in.c. gaudemus, extra de conuersione coniugatorum.

Augusti. ¶ Tu aũt in hac materia adde ꝙ Jo. fab.insti.de pub.iudi.post gl.ibi latius loquit̃. Et cõsyderat in hac materia quatuor iura. primum ius diuinũ quo adulter ⁊ adultera occidunt̃: vt deuteronomij.xxj.c. ⁊.xxxij.q.v.c.hec imago. cũ.c.seque. ¶ Item ſm ius digest.quo iure videt̃ ꝙ nõ esset certa pena statuta. Itẽ nõ videt̃ ꝙ esset capitalis: vt no.glos.in.l.qui cũ vno.ff.de re mili.§.adulterio. ⁊ de his qui no.infa.l.cũ miles. Itẽ de iure C.fuit statuta pena capitis tã in masculo q̃ in femina: vt.l. Quis.C.de adul. Itẽ de iure auſ.est ordinatũ ⁊ statutũ ꝙ in muliere mutat̃ pena vt nõ sit pena capitis sed alia pena: de quibus in.d.auſ.sed hodie. Solũ est pena capitis in masculo cõmittente adulteriũ: ⁊ ista est cõis sentẽtia. Et ita tꝫ glo. ⁊ oẽs doc. ⁊ maxime Ant.de bu. Abb. ⁊ Imo.in.c.tue.extra de procu.vbi Imo. dicit ꝙ ita legiste cõiter tenẽt. Et de materia vide Ro.in singularib⁹ suis secũdi anni sing.cxlvj. qꝺ incip. nos sumus in materia adulterij qui dicit ꝙ hodie sunt statute tres pene. Et ibi ponit quis erit iudex. ¶ Adde.d.Bar.in.l.inter liberas.§.j.post gloſ.ff.de adul. ⁊ Bar. in.l.si quis iudiciũ.post glo.ff.de quest. ⁊ Sali.in.l.castitati. ⁊ in.l.eũ qui duas.C.de adul. ⁊ Ange.in auſ.vt nulli iudi. §.adulterã. ⁊ Jacob.de bel.in.l.raptores.C.de epiſ. ⁊ cler. ⁊ §.necessitatẽ.in auſ.vt nulli iudi.col.ix. ⁊ gloſ.in.c.de benedicto.xxxij.q.j. ⁊ Bar.in.l.Claudius.ff.de his quib.vt indi. ex quibus dictis possumus colligere vnam pulchrã limita-

45 tionem † qꝺ licet in viro sit pena capitis tamẽ ex causa iudex põt minuere illã penã: per.l.quid ergo.§.pena grauior. ff.de his qui not.infa. ⁊ vide Pau.de ca.in cõsil.suo.ccciij.ponentẽ an si mulier nupta q̃ viuit inhoneste adulteriũ cõmittit: an ipsa ⁊ masculus adulter debeant capitaliter puniri: ⁊ ibi alleg.Ang.no.loquentẽ. Adde Fed.de se.in cõsil.clxij. ꝙ incipit mulier accusata: qui dicit ꝙ mulier que commisit adulteriũ credens maritũ mortuũ nõ debet puniri de adul-

46 terio sed de simplici fornicatione. † Item dicit ibi qꝺ si vna mulier fecit fornicationẽ cũ vno sacerdote iudex ecclesiasticus nõ secularis puniet ipsam qꝛ effecta est de foro ecclesiastico: ⁊ ibi dicit qꝺ si mulier respondẽdo inquisitioni dicit se cõmisisse adulteriũ vel incestũ ⁊ in veritate nõ sit: non debet puniri de adulterio vel incestu: qꝛ forte erat fornicatio ibi vide: ⁊ dixit.d.Abb.in consi.suo.iiij.ꝙ quedã mulier que fuit vi coacta facere adulteriũ cũ quodã officiali cũ dolose non cõmiserit crimẽ adulterij nõ incidit in penã: nec perdit dotem, nec alimẽta: ⁊ tene mẽti qꝺ dixit gl.in.c.tue.extra de procur.qꝺ mulierẽ dãnatã de adulterio põt vir secũ reconciliare ⁊ ipsam retinere ⁊ ita dicẽdum est ecõtra in viro respectu mulieris: est tex.in.d.auſ.sed hodie.quinimo fortius dico ꝙ etiã inuita muliere dãnata de adulterio põt maritus ipsam retinere penes se: est gl.no. in.c.ex literis.extra de diuortijs. quã approbãt ibi docto.maxime Abb.licet.d.Ant.de but. cũ aliquali distinctione ipsam approbet ⁊ ita illã glo.intelligit do.Anto.sed hodie de iure canonico clericus cõmittẽs adulteriũ in monasterium detruditur ⁊ laicus excõmunicatur: per tex.in.c.si qs clericus.lxxxj.dist.ita dicit Joan.fab. insti.de publi.iudi.§.ij.

47 Fornicationem cõmittens: an euitent penas si dicãt se contraxisse matrimonium.

47 **Ange.** ¶ † An aũt postea dicti tales cõmittẽtes fornicationẽ euitare possint penas si dicãt ⁊ cõfiteant̃ se cõtraxisse matrimoniũ.not.per Bal.in vsib.feu.in tit.de pa.iur.fir.dic vt ibi per eum. ⁊ dicã infra eo.ver.pone[c] Ange.de malefi.

a ¶ Probari directo. Adꝺ tu ⁊ vide Ro. in consil. cccclj.vbi etiã an ex eo qꝺ mulier vadit de nocte ad domũ Amasij p̃sumat̃ adultera. Ber.

b ¶ Pena adulterij. vltra ea q̃ ponit hic aug. ⁊ vide Fulg. in cõsil. cliij. ⁊ Fed. de senis.in consil.lxij. vbi si mulier fuerit fornicata cuꝫ vno sacerdote iudex ecclesiastic⁹ ⁊ nõ laic⁹ cognoscet ⁊ adde qꝺ lꝫ cum muliere nupta inhoneste viuẽte cõmittatur adulteriũ tñ cõmittẽs nõ punit̃ sed ipsa mulier. ita Pau.de cast. cõsi.cccvij.

c ¶ Confiteãtur. adde ⁊ vide do. Alex. in consil.j. in.iij.volu.

quod est iuuenis.

Augusti. ¶ Tu adde ⁊ dic vt dicam ibi in.d.ver. pone quod iuuenis.

48 Concubina alicuius si cognoscatur carnaliter a Titio: an Titius puniatur ⁊ quomodo.

48 a **Ange.** ¶ † Quid si cõcubina [a] alteri⁹ carnaliter cognoscit̃ dic ꝙ aut talis cõcubina ꝑdidit nomẽ matrõe ⁊ honeste mulieris: ⁊ tũc talis coit⁹ est impunit⁹ aut nomen matrone ⁊ honeste mulieris retinet vt q̃ liberta stat cũ suo patrono: ⁊ tũc talis coit⁹ est punibilis: vt est tex. ⁊ ibi gl. ⁊ Bar. in.l.si vxor. circa prin.ff.de adul. Et predicta ꝓcedũt si est libera mulier que passa sit adulteriũ sinaũt serua sit habet locũ iniuriaꝝ actio ⁊ de seruo corrupto.l.act.ff.de adul.l.miles.§.pe. ⁊ .l.pe. Et si vis scire qs coit⁹ sit ꝑmissus ⁊ etiã quis dãnat⁹. vide Bar.gl. ⁊ .ll.quas allegat in.l.si adulteriũ cũ incestu in prin.ver.oppo.de.l.qui contra.ff.de adul.

Augusti. ¶ Tu in hac materia adde ⁊ dic ꝙ cũ hodie de iure canonico null⁹ cõcubinatus sit licitus: vt voluit Joã.an.sequẽdo opi. Hostiẽ. in.c.lator. extra q̃ fi.sint leg.ꝑ text.in.c.nemo.xxxij.q.iiij. Quinimo ꝺm Hostiẽ. etiã hodie de iure nouiss. videt̃ dicendũ ꝙ leges dãnant illũ coitũ ꝯcubinatus illicitũ: q̃ leges noue dãnant fornicationẽ. ⁊ omẽ peccatũ: vt in auf.de lenonibus. col.ij. ⁊ scen.mulieres ⁊c.col.v. ⁊ vt nõ lux.cõtra na.co.vj. vnde ⁊ dicit imperator castitatis sumus amatores: vt in auf.qui.mo. na.col.vj.§.illud. ⁊ .l.si qua illustris.C. ad orficianũ. ⁊ in talibus potissime vbi de peccato agit̃ leges sequũtur canones in auf.qũo opor.epõs.col.j. ⁊ de ec.titulis.co.ix.tenẽt ꝑ has rõnes: ⁊ Jo.an. ⁊ Host.hodie indistincte saltẽ de iure cano. qđ oĩs cõcubinat⁹ est illicitus. Si ergo oĩs cõcubinatus est illicit⁹: ita põt impune haberi accessus ad oẽm cõcubinã sicut põt haberi ad illã q̃ vulgariter meretricat̃ ad quã impune sine dubio habet̃ accessus ꝑ tex.in.l.si vxor.§.plane.ff.de adul. ⁊ .l.q̃ adulterũ.C.de adul. ⁊ ideo dicebat Ange.in.d.l. si vxor.in prin. Not.tu scholaris q quotidie habes accessum ad cõcubinas Bonoñ. q̃ nõ sunt sclaue: sʒ fantolastre: vnde de tali accessu nõ debes puniri ꝯsyderato ꝙ talis ꝯcubinatus est reprobatus de iure ciuili ⁊ forti⁹ de iure cano. etiã si sit libera Bonoñ. cõsyderato qđ de iure predicto oĩs cõcubinatus improbatus est: nisi dicas ꝙ ex quo oĩs fornicatio est ꝓhibita iure canonico etiã talis accessus dʒ puniri in terris ecclesie in quibus habet tẽporalẽ iurisdictionẽ: ⁊ sic iura canonica sunt spũalia: vt no. Jo.an.in.c.ij.extra de reg.iur. in.vj. Sed tu vide oĩno Bar.in.l.j.ff.de cõcu. optime saluantem in quo cõcubinatus de iure canonico est approbatus vel reprobat⁹: sed vide tex.cũ gl.in.c.cõcubina.xxxiiij.dist.q videt̃ velle ꝙ de iure canonico q̃nq̃ cõcubinat⁹ sit permissus: ⁊ .xxxiij.dist.in summa. vide oĩno Abb.in.c.cũ sit g̃nale. extra de fo.cõpe. disputantẽ an hodie de iure ciuili cõcubinatus sit ꝓhibitus: vide Matthe.in singu.suis singulari.cj. qui ponit materiam de qua in.j.q.hic tracta. dicit tamen ibi in fin. ꝙ si filius habet rem cũ cõcubina patris est iusta causa exheredandi eum ibi allegat bona iura.

a ¶ Concubina. Adde que proprie dicatur concubina Pau. de cast. in cõsi.cccclxvj. ⁊ do. Lud. sardũ in tra.legi.

49 Mulier accusata de adulterio quas defensiões facere põt.

50 Maritus approbans mores mulieris: an videatur approbare futuros.

49 **Ange.** ¶ † Quero quas defensiões põt facere accusat⁹ vel accusata de adulterio: dic ꝙ plures facere ꝑmittit̃. Prĩo si dicat ꝙ iure mariti post.lx.dies accusare nõ põt vel si dicat ꝙ plures accusatores de adulterio habere nõ põt lʒ secus sit in crimine incestus: vt.l.si maritus.§.pe. ⁊ .l.vim passam.§.duos.ff.de adul. Itẽ opponi p̃t exceptio perẽptoria: vt si dicat transactũ est quinquẽniũ q̃ q̃nquẽnio accusatio adulterij tollit̃: vt.l.si marit⁹.§.scriptione.ff.de adul. qđ tñ intellige: vt not.gl. ⁊ late Sali.in.l.adul. C.de adul. ⁊ ẽt in.l.querela.C.de fal. ¶ Scđo si dicat̃ maritũ destitisse: vt.ff.de adul.l.j.§.j. ⁊ .l.absolutiõe. vel si mulier dicat adulterũ esse absolutũ: q̃ amplius in eternũ accusari nõ põt: vt.l.denũciasse.§.j. ⁊ qđ not.gl. ⁊ Bar.ff.de adul. Et sic cõdẽnatoria facta de adulterio nõ nocet mulieri: sed absolutoria facta de adulterio ꝓdest mulieri: vt.d.§.fi. Ratio autẽ est q̃ in absolueñ. sumus prõptiores: vt.l.arriani.ff.de act. ⁊ obl. ¶ Tertio si vir dicat̃ fuisse autor maloꝝ moꝝ: iudex enĩ inquirere dʒ: an maritus pudice viuẽs mulieri quoq̃ colendi bonos mores autor fuerit: alias per iniquũ est ab vxore alios mores exigere quos ipse maritus nõ habet: vt.ff.de adul.l.si vxor.§.si iudex. ¶ Quarto opponitur qđ maritus eius mores approbauit vt si eã ꝑpter adulteriũ de domo expulit postea vero eã reassumpsit: vt.l.si vxor.§.fi.ff.de adul. Et cõsequẽter dicit̃ approbasse mores vxoris nõ tantũ p̃teritos: sʒ etiã futuro: vt vult gl.in.l.castitati.C.de adul. ⁊ ibi Sali.in.p.q.q remittit ad not.ꝑ ipm.in.d.l.q̃m Alexandrũ. ¶ Ultimo ꝙ maritus fuit leno: vt.l.quoniam. ⁊ .l.ita.C.de adul. ⁊ dicit̃ leno multis modis: vt ibi plene per Sali. qđ est verũ si opponat anteꝙ nomẽ suũ recipiat̃ inter reos postea aũt vir nõ repellit̃: mulier tamẽ obijciẽs viro eũ aggrauat: sed se non liberat: vt.d.§.si publico. ⁊ qđ ibi per glo. ⁊ Bar. de quo tñ late q Imo. ⁊ Bar. in.l.is qui reus.ff.de pub.iu.

Augusti. ¶ Tu autẽ in hac materia adde ⁊ dic quo ad.iiij. ⁊ .v. ⁊ .vj. defensionẽ tex.in.l. quesitũ.§.fi.ff.de adult. ꝑ quẽ text. colligit̃ ꝙ lʒ maritus desistat ab accusatione ante cõdemnationẽ ꝙ nõ põt amplius eam accusare quãdo in veritate cognoscebat mulierẽ forte nõ culpabilẽ: ⁊ dicit gl.ibi ꝙ licet desistat nõ tñ crimine lenocinij punit̃: intelligas hoc verũ q̃n nõ erat dãnata de adulterio: q̃ si erat dãnata de adulterio ipsa mulier vel maritus in verũ eã cognoscebat culpabilẽ ⁊ mulierẽ reducat punit̃ ipse marit⁹ pena lenocinij ꝑ text.in.l.sine metu.C.de adulte. ¶ Aduertas tamẽ ꝙ hodie per tex.in auf. Sed nouo iure ⁊ in corpore vnde sumit̃ licet marito sine pena etiã mulierẽ dãnatam de adulterio reducere ad domũ eius: vide doc.in l.castitati. maxime Ja.de are. Cy. ⁊ Ang. qui dicũt ꝙ cũ hodie maritus pena lenocinij puniretur si reduceret mulierem ad domũ suam quãdo mulier meliorem vitam nollet facere sed vellet esse meretrix quicquid dicat in.d.l.sine metu. ⁊ vide Sali.in locis preallega. 50 † Sed aduertas inquãtum dñs Ang.hic post Sali.in.d.l.q̃m Alexandrũ. videnẗ tenere ꝙ maritus approbans mores mulieris non modo preteritos: sed etiã futuros videt̃ approbare. Addatis ꝙ imo credo ꝙ futuros non videtur approbare nec etiã posset ⁊ hoc probo per tex.coniuncta glo.c.quẽadmodũ.extra de iureiuran. ibi tutius ergo in hoc casu videtur vt propter iurisiurandi religionem vir accusare desistat vxorẽ ad diuortiũ celebrandũ vbi fortius dicitur ꝙ si maritus expresse per pactũ etiã cum iuramento promittat non accusare mulierem de adulterio futuro: ⁊ sic videat̃ approbare mores mulieris ꝙ hoc pactũ inquãtum venit contra publicã vtilitatem ꝙ dolus de futuro remittat̃ qđ hoc fieri non potest per tex.in.l.si vnus.§.pacisci. ⁊ .§.illud.ff.de pac. ⁊ ideo dicit do. Abb.hic tex. coniũcta gloss. probat ꝙ non vʒ pactũ per qđ maritus promittat mulieri non accusare ipsam de adulterio futuro inquãtum hoc pactũ venit cõtra vtilitatẽ publicã: ⁊ sic maritus posset ipsam accusare pacto nõ obstante ⁊ etiã iuramẽto non obstante: vt vult ille text. bene valeret illud pactũ ⁊ iuramentũ inquãtum cõtineret vtilitatem priuatã ipsius mariti: vt voluit ille tex. cõiuncta glos. ⁊ sic voluerũt Hosti. Jo.an. ⁊ Inno.ibi: ⁊ ideo si recte ponderat̃ ille text.in.d.c.quẽadmodũ. cõiuncta glo. ⁊ dicta doc.ibi. ⁊ .d. Anto.de bu. ⁊ Imo. Sed melius per Abbatẽ ibi vbi multũ elegantissime loquit̃. Habemus maximã limitationẽ in hac materia ⁊ ita reperio clarissimũ patrem meũ in allegatione sua.xlviij. multũ extolllẽtem dicta.d.Abb. ibi ad limitationem dictorũ Sali.in loco preallegato: ⁊ ita dicit obtinuisse de facto: que oĩa no.

51 Stuprum quando dicatur committi.

51 **Ange.** ¶ † Quero quãdo dicat̃ cõmitti stuprũ: dic ꝙ cõmittit̃ siue cũ masculis: siue cũ feminis viduis vel virginib⁹ solutis: siue vna femina cũ alia: siue mulier sit agens ⁊ puer patiẽs ⁊ per consequẽs semꝑ etiã quãdo cõtra naturã coitus cõmittat̃ dũmodo in quas cõmittitur sint persone libere: non autẽ serue: vt.l. inter liberas.ff. de adult.insti.de publi.iudi.§.item lex iulia.de adulte. ⁊ dũmodo etiam non sint meretrices: vt.l.stuprum.primo respõso. ⁊ .§.j.ff.de adulte.

Augusti. ¶ Tu adde in hac materia qđ ille text. in.d.l.inter liberas. ⁊ ille.§.insti.de pub. iudi. nõ ꝓbat ea que dicit.d.Ang.hic. ¶ Quimimo ille text. insti.de publi.iudi. videt̃ probare qđ nõ sit stuprũ quãdo cũ masculo cõmittit̃ coitus. Sed ista conclusio probat̃ de directo in.l.stuprũ.§.j.ff.de adul. vbi iurisconsul. hoc expresse dicit: ⁊ bon⁹ tex.in.l.que domũ.ff.de adul. Quãdo vero femina cũ masculo ⁊ femina agit: vt masculus qđ sit stuprũ vide in.l.fedissima.C.de adul. ⁊ tex.cũ glo.xxxij.q.iiij.c.nemo. vbi glo ponit quid est stuprũ. ⁊ dicit ꝙ ista procedunt de iure ciuili. Alio modo capit̃ stuprũ de iure canonico: vt.xxxvj.q.j. §.j. vbi ꝓprie dicit̃ quid est stuprũ pro adulterio ⁊ aliquãdo econtra: vide doct.in locis.s.allega. ⁊ glo.in.d.§.j.

52 Stuprũ cõmittens quomodo teneat̃ domino serui ⁊ quando stupri accusatio fieri possit.

52 **Ange.** ¶ † Quid autẽ cũ serua stuprũ cõmiserit tenet̃ dño serui corrupti iniuriarũ.l.aql. vt.d.l. inter

inter liberas.ꝛ potest extra ordinē puniri vt ibi.ꝛ.l.fin.ff.de offi.presi.ita dicit glos.ꝛ Sali.in.l.serui.in prin.C.de adulte. ¶ Itē accusatio de stupro pōt intra quinquenniū institui: si tamen stuprū per vim cōmittiť in masculo vel femina sine temporis prefinitione accusatio potest institui semper.ff.de adul.l.marito.§.quinquenniū.ꝛ.§.fi.

Augusti. ¶ Tu adde doc.in.l.serui.C.de adult. ꝛ in.d.l.fi.ff.de offi.presi.

53 Pena stupri que sit.
54 Sodomia qua pena de iure canonico puniatur.
55 Stupro ꝙ non sit pena capitis quando non interuenit vis quomodo intelligatur.
56 Stupro quomodo dicatur mulier consentire.
57 Raptor an per subsequens matrimonium ducendo in vxorem raptam euitet mortem.

53 a **Ange.** ¶ † Quero que sit pena stupri dic ꝙ cū masculis: ꝛ sic sodomiticū[a] est pena gladij: ꝛ sic decapitari debet: vt.d.§.item lex iulia.ꝛ.l.cū vir.C.de adul. ꝛ in auť.vt nō luxu.cōtra naturā.§.j. Itē qñ femina cū femina stuprū cōmittit qꝛ gladio materiali puniť: vt.l.fedissimā. ꝛ ibi glo.ꝛ Sali.C.de adul. Itē qñ mulier est agēs cū mascu
b lis qꝛ eadē est ratio. Itē est pena gladij qñ per vim[b] stuprum cōmittiť: vt.d.l.fedissimā.cū si. Si aūt sine vi cōmittatur in feminis tūc si inferētes sunt honeste persone pena est dimidie partis bonoꝝ publicatio humiliores coertionis corporis ꝛ relegatiōis: vt.d.§.itē lex iulia. Et eadē pena est in muliere patiēte stuprū: qđ est verū quādo virgo que est viri potens corrumpiť: si aūt nondū sit viri potens tūc corruptores humiliores dānantur in metallū honestiores in insulā releganť: vt est tex.in.l.si quis aliquid.§.qui nondū.ff.de pe.nec hoc est hodie correctū: vt not.glo.ꝛ Bal.in.l.si adulteriū cū incestu.in pn.ff.de adul.de quo tñ an sit in muliere correctū. vide Sali.in.l.eū qui duas.ꝛ in.l.si mulier.C.de adult.ꝛ no. gloss.in.d.l.inter liberas.qñ vero tutor stuprauit eā cui fuit tutor deputať ꝛ oīa eius bona publicanť: vt.l.j.C.si quis eā cu.fu.tu.cor. Et mulier que maritū non hꝫ fm Salic.ibi que seruo ꝓprio se occulte immiscuerit capitis pena puniet: seruus vero igne cremabiť: vt.l.j.C.de mulie.que ser.ꝓpri.se immi.qđ no.ꝯtra istas maledictas mulieres ꝛ maxime viduas luxuriosas que seruis vel famulātibus ꝓpriis se immiscent vt merito decapitari debeāt: vt no.glo.fi.in.d.§.itē lex iulia. Et pdicta ꝓcedūt etiā si patiēs coitū cōsentiat: si aūt dissentiret tūc habet locū.l.j.C.de rap.vir.qꝛ acriter puniť vim in adulterio vel stupro inferēs ꝛ socius ꝛ particeps tā in persona ꝙ in bonis vt ibi. Et ea mulier que passa est violentiā nō puniť imo aliquādo premiať: vt hec omnia habenť per tex. Cy.Bal.ꝛ Sali.in.d.l.j.C.de rap.vir.

Augusti. ¶ Tu aūt in hac materia de multiplici modo peccādi ꝯtra naturā vt dixit tex. in.c.adulterij malū.xxxij.q.vij.ꝛ glos.vide in.c.oēs causationes ea.causa.ꝛ.q.que videť enumerare in isto delicto illum qui proprijs manib[9] se corrūpit: non credo tñ ꝙ simili pena puniať: ꝛ vide tex.in.c.flagitia.xxxij.q.vij.qui proprie appellat ipsos sodomitas.ꝛ ibi est bona gl.que dicit ꝙ isti q peccant cōtra naturā aliter puniunť de iure ciuili aliter de iure cano.nā de iure ciuili est pena gladij: sꝫ de iure cano.non dicit tñ illa glo.ꝙ hoc crimē tēpestates ꝛ pestilētias inducit p tex.in auť.vt nō luxu.cōtra naturā. Et subdit ꝙ qui puerum corrumpit ad stuprum morte puniať per text.de pe.di.j.in
54 c.solicitatores.§.qui puero. † Que aūt sit pena de iure cañ. cōtra laicos cōmittētes delictū ꝯtra naturā ꝛ sic ꝯtra sodomitas est text.in.c.clerici.extra de excessi.prelatoꝝ qui dicit ꝙ laici debēt excōicari clerici vero deponunť a beneficijs ꝛ in monasteriū detrudunť ꝛ in tantū hoc crimen est exosum de iure cano.ꝙ ꝓpter enormitatē delicti pena extendiť ad nō peccātes, vt dicit.d.Ant.de bu.in.d.c.clerici.per glo.ibi ꝛ ecclesia habet iurisdictionē in laicos ꝓpter hoc crimen vt multū elegāter dixit.d.Abb.in.d.c.clerici. quicquid dixerit ibi.d.Ant.de bu.qꝛ decisio Abb.est verior p ea que habenť in.c.cū sit generale.extra de fo.cōpe.ꝛ p doctrinā Inno.in c.ꝙ sup his.extra de voto. ¶ Itē in hac materia adde ea q̄ s.dicta sunt in stupro vt illđ delictū puniať eo modo ꝛ ea.l. que dicta sunt habēt locū de iure ciuili. Sꝫ de iure cano.aliter puniť qꝛ aut eā quā stuprauit accipiat in vxorē aut dotet aut alio modo castigeť: fm distinctionē tamē de qua p tex. ꝛ doct.in.c.j.ꝛ.ij.extra de stupris ꝛ adulterio: ꝛ vide Mathesi.in not.suis dictis no.cētesimo, qui dicit ꝙ nō est pena capitalis q stuprat viduā vel virginē honeste viuentē nisi sit vilis infamis de iure vel de facto qꝛ tūc relegabiť vel fustiga
55 biť. Nec ob.d.l.j.qꝛ ibi interuenit aliqua vis ibi vid. ¶ † Itē adde ꝙ licet semp allegeť qđ non sit pena capitis vel gladij in stupro qñ vis nō interuenit in muliere volēte. hoc verum qñ precessit volūtas mulieris ꝛ sic est simplex volūtas ꝛ masculus fecit stuprū sine aliqua violentia ita loqui text.instit. de pub.iudi.§.sed eadē lege.secus si ꝓcessit volūtas viri ꝛ sic masculi qꝛ in stupro est pena capitis ꝛ sic mortis per text.in l.j.§.fi.ff.de varijs ꝛ extraor.cri.ita limitabat istā materiam Bal.in.l.raptores.C.de epis.ꝛ cle.ꝛ est notabilis limitatio. ¶ Sꝫ aduerte qꝛ Bart.in.d.l.j.§.fi.allegādo Ja de are.intelligebat illū tex.in.d.§.fi.ꝙ ibi vis aliqua interuenit: ꝛ certe est vna diuinatio in practica tamen nō recederem ab opi.
56 Bar.sed meli[9] declarādo pdicta vltra doc.dico † ꝙ vbi mulier cōsensit stupro in sua simplici volūtate: qꝛ nō vi nō vbis viri nō aliquo dolo subducta nō precio nō ꝓmissionib[9] cōsensit: sed magis filocapta in virū cōmisit stuprū non est pena capitis per illū tex.in.d.§.sed eadē.qꝛ hic est simplex volūtas nō coacta tñ subducta verbis quoquomō. Sꝫ vbi nō est raptus proprie cū violentia de facto: sed vir precessit vel cū lenocinio vel cum ꝓmissionibus mulier fuit subducta ad stuprū cōmittendū: tunc est pena capitis per illū tex.in.d.§. fi.qꝛ violētia etiā cōmittiť sine facto: sed verbis isto casu per tex.in.d.l.raptores.ꝛ per tex.in.d.l.j.C.de raptu virginū.ꝛ ita intelligendo predicta.ꝛ vide Bal.in.l.si quis nō dicā rapere.C.de epis.ꝛ cle.qui ponit que pena sit in eo qui nō viripotentē stuprauit: ꝛ qñ dicať ꝙ rapt[9] ꝯmittať.vide pulchre p Host.in summa de rap.qui no.loquiť vltra doc.p Angel. in.l.sed eximēdi.post doct.ff.ne qs eū qui in ius vo.est vi exi. vide Alb.de rosa.in.iij.parte statutoꝝ.q.lxvj.q allegat Jabu.ꝛ Bandi.in trac.malefi.q.cētesima.ꝛ Cy.ꝛ doc.in.l.j.C. de rap.virgi.xxxvj.q.j.c.ij.ꝛ.xxxvj.qō.j.c.ij.cū ergo. Et vide Pau.de ca.in cōsil.suo.ccciij.qui consuluit ꝙ ille qui rapuit mulierē solutā que semel ab alio fuit tacta vel ꝙ alius osculatus est: nō incidit in crimē raptus stāte statuto qđ debeat decapitari ille qui mulierem honestā rapuerit: ꝛ ibi vide an rapt[9] cōmittať in muliere nupta inhoneste viuēte. Albe.de rosa.in.iij.ꝑte statut.q.lij.dicit ꝙ Dy.dicebat ꝙ si faciebat questū cū ꝑsona sua nō puniť pena raptus ille rapiēs alias
57 sic: licet alias eā cognouisset. ¶ † An aūt p sequēs mrimoniū raptor si ducit raptā in vxorē euitet mortē.ꝛ sic penā legalē: vide Spe.in ti.de leg.§.nūc de dispēsatione epi.versic. xxix.ꝛ Jo.cal.cōsuluit ꝙ euitet penam: hoc dixit.c.fi.extra de rap.ꝛ voluit But.in.l.j.in fi.C.de rap.virgi.per gl.in.c.ij. extra de heř.li.vj.vide tex.xxxvj.q.ij.c.de puellis. Et hec no. qꝛ habui de facto: ꝛ ita obtinui fm opi.Jo.cal. ¶ Item inquātū.d.Ang.hic dicit qđ mulier que proprio seruo se facit stuprari puniť pena capitis.per.l.j.C.de muli.que proprijs seruis. Adde ꝛ dic ꝙ illa lex loquiť in persona non libera ꝛ sic in seruo: ꝛ ideo ibi est speciale in illo casu: vt dicūt docto. ibi maxime Ange.cū ergo lex sit penalis in persona seruoꝝ nō debet extendi iuxta notata in regula,odia.de reg.iur.l. cōmodissime.ff.de libe.ꝛ posth.l.si vero.§.de viro.ff.sol.ma.

58 Juuenis solutus inuentus est cū quadā muliere etiā solutā contra quē fit inquisitio de tali carnali in mistione: si vterqꝫ eorum confitetur quod vnus alterum desponsauerit. nunquid credatur.

58 **Ange.** ¶ † Pone ꝙ quidā iuuenis qui est solutus inuētus est cū quadā muliere etiā soluta: contra quē fit inquisitio de tali carnali immistiōe: modo vterqꝫ eorum cōfiteť ꝙ vnus alterū desponsauerat: nūquid creda
c tur: dic ꝙ sic:[c] nisi signa in cōtrariū appareāt: vt.C.de rap. virgi.l.j.vt qꝛ inuenta fuit femina plorans ꝛ similia: ita dicit glos.Bal.ꝛ doct.in.l.pe.C.de fideius.qđ not.ad euadendū aliquos a stupro.

Augusti. ¶ Tu aūt in hac materia adde ea que dixit Bal.in addi.Spe.in tit.de confes. in.ij.col.qui dicit qđ hec confessio matrimonij excludit accusationē stupri. Sed fallit in crimine raptus per.l.j.C.de rap. virgi. Et idē dixit Bal.in.d.l.pe.C.de fideius.ꝛ vide ibi Ange.qui dicit ꝙ semel defendit vnū iuuenem qui debebat decapitari qui accusabať de adulterio.de hac materia adde Spe.in tit.de confes.§.sequiť.ver.Sed pone.ꝛ vide Bal.in l.quicūqꝫ.C.de ser.fugi.in pe.col.qui dicit ꝙ ipsa mulier poterit tñ torqueri qđ est vnū verbū periculosum: ꝛ credo illā doctrinā falsam nisi sint alia indicia in cōtrariū: arg.l.non est verisimile.ff.qđ met.causa.ꝛ eoꝝ que dixit Sali.in.l.fi.C. de qō. Sꝫ in hac materia mihi placet sñia Bal.in.c.j.§.furtum.de pace iura.firmā.qui dixit qđ credit qđ illa allegatio matrimonij pretensi ante nō excusat ab accusatione stupri: ꝛ ꝙ iudex in hoc dꝫ inspicere alias coniecturas. Et ad hoc est bonus text.in.l.j.C.de collusio.detegen.quem Bald.ibi

a ¶ Sodomiticū. Adde tu ꝛ vide Andr.barba.in ꝯsil.lxij.inci.scribit hester.ꝛ vide in cōsi.do.Anastasij plati.qđ est in cōsil.Barba.

Additio. ¶ Adde notabil'r.d.Vitalinū in suo ope malef. in rub.de raptoribus ꝛc.

b ¶ Qñ per vim. Adde tñ qđ si tale crimē ꝯmittať minorē.xxxv.annoꝝ dꝫ miti[9] puniri ita Rapha.cu.in ꝯsi.xcv.vbi etiā dicit ꝙ iuuenis rapiēs mulierē in via publica ꝛ ducens eā seorsum a via cā cognoscendi nō ꝛ cōmittere raptū.ꝛ dicit Pau.de ca.in cōsil.cccvij.ꝙ rapiens mulierem solutā inhoneste viuētē ꝛ etiā p vim nō incidit in penā rapt[9].ꝛ vide Alex.in cōsil.j.in.iij.volu.q̄ sit pena rapiētis monialē: vid Jo.de ana.in ꝯsilio.j Ber.

c ¶ Qđ sic. adde tu Alex.in cōsil.j.in.j.vol.ꝛ Bar.in consi.lvij.

ponderauit ꝛ dat exemplū qꝛ dicit ꝙ illa glo. in.l.pe.C.de fi de iuſ. nō militaret ſi maſculus ꝛ femina erant impares vel ſi nō eſſent alia indicia in contrariū: pro qua ɔ̄cluſione eſt bona glo.xxx.q.v.in.c.aliter.ꝛ vide Bald.in.l.j.C.de cōfeſſ.

59 Inquiſitione facta de adulterio ſi probetur ſtuprum an ſequetur condemnatio de ſtupro.

59 **Ange.** ¶ †No.tamen ꝛ tene mēti ꝙ licet inquiſitio vel accuſatio fiat de adulterio ꝛ probetur ſtuprum ſequeṫ condēnatio de ſtupro [a] ſm gloſſ.in.l.ſi ea.C.de adul.Dy.aūt in qōne facti tenuit contrariū.ꝛ allegat.l.qui adulteriū.in fi.eo.ti.cuius opinionē ſequiṫ Sali.in.d.l.ſi ea. dic tamen plene vt ibi per eum.

a ¶ De ſtupro.adde ꝛ vide Alex. in cōſil.vlti.in.ij. vol.vbi qđ cū inqſitio fit de vno delicto ꝛ de alio probaṫ ſequi dꝫ abſolutio.ꝛ vide eundē in conſil. xxiij.

Auguſti. ¶ Tu adde qđ ego limitarē predicta ꝛ dicerē glo.eſſe verā contra Dy.ꝛ Sali. niſi ſup illa inquiſitiōe de adul.ſequereṫ ɔfeſſio de ſtupro qꝛ ex eadē cōfeſſione ſequi pōt condēnatio in criminalibus ſm tex.in.c.j.ꝛ.ij.extra de accu.ꝛ hic in terminis dixit Ange.in repe.l.ſi vacātia.C.de bo.vac.in.xxiij.col.qui dixit ꝙ licet inquiſitio ſit formata de homici.vel accuſatio tm̄ ſi in proceſſu apparet de furto vel alio delicto,an ſequi poſſit ɔdēnatio.ꝛ ibi eleganter decidit limitādo p̄dicta duobus modis.ego in addi.meis.ſ.late diſputaui iſtum paſſum dic vt ibi dixi.

60 Pax erat inter aliquos ꝛ promiſerant ſe non offendere ſub pena:an adulterando vxorem incidat in penam pacis.

60 **Ange.** ¶ †Quid autē ſi pax erat inter eos ꝛ ꝓmiſerāt ſe nō offendere ſub pena an adulterādo vxorē incidat in penā pacis Bar.in.l.verū.ff.de fur.dicit [b] ꝙ nō:qꝛ fecit cauſa libidinis ꝛ nō cauſa iniuriādi:vide qđ not. Bar.ꝛ imo.in.l.licitatio.§.qđ illicite.ff.de pub.

b ¶ Dicit ꝙ non. Adde qđ idē tenet Ro.in ɔſi.clxxxiij.ꝛ ɔſi.cclv. ꝛ late tꝫ Alexā. in conſil.cxiij.in ij.volu.

Auguſti. ¶ Tu autē in hac materia adde ꝛ dic ꝙ Ang.i.d.l.verū.videṫ dicere ꝙ in dubio p̄ſumiṫ ꝙ cā pacis rūpende illud fecerit ꝙ̄ cā libidinis ꝑ bonas rōnes:ꝛ ɔtra iſtā cōem ſentētiā fortiter ob.ea ꝗ dixit Bart.in.l.ita ſtipulat⁹.§.griſogonus.ff.de ver.ob.ꝙ mirabilē doct.approbauit Bal.in.c.j.§.ſimiḷr.qui.mo.feu.amit. ꝛ ibi multū exclamauit Bal.de iſta doctri.ꝛ dicit eā menti eſſe tenendā qui dicūt ꝙ ſi ſempronius fecit pacē Titio ſub pena ꝛ ꝓmiſit nō offendere lꝫ pſonā Titij nō offenderit.Sꝫ illā pſonā offenderit ꝑpter quē Titio ꝓprio noīe cōpeteret actio iniuriarum qđ pax dicit eſſe rupta.Modo ſtat regula qđ licet vxor Titij ſit adulterata actio iniuriarū cōpetit marito proprio noīe per tex.in.l.j.§.ſi.ff.de iniur.cū ſi.ꝛ per hāc ratiōnē reperio Rom̄.in.l.licitatio.§.ꝙ illicite.ff.de pub.vbi ip̄e dicit ꝙ al's legit Bal.in vſib.feu.reprobaſſe illā doctrinam Bar.ꝙ̄ poſuit in.d.§.qđ illicite.Sed nō recordaṫ:ꝛ dicit ꝙ ip̄e ꝑquiſiuit Bal.nec vnꝙ̄ potuerit inuenire vbi Bal. hic dixerit in vſib.feu.Sed credit qđ lectura ſua ſit falſa:bn̄ dixit ꝙ aut Bal.poſuit in.c.ij.ꝗ ſit p̄ma cā beneſi.amit.aut in.c.j.quib.mod.feu.amit.Et ideo errauit iſte doctor.nā habebat lecturā ſuā corruptā.Sꝫ illo tp̄e nō habuit memoriā: debebat nāqꝫ ꝑquirere vbi ego qſiui ꝛ inueniſſet.ſ.in.d.c.j. §.j.fuiſſet etiā lec.mea corrupta ſi ſolū in.c.j.ego perquiſiuiſſem.ꝛ in principali materia adde Pau.de caſt.in.l.ꝗ ſeruū. ff.de verb.obli.ꝛ Jo.and.in regula.c.fruſtra.extra de regu. iur.in.vj.¶ Tu adde etiā que late ſcribo in allegationibus meis vbi late diſcutio iſtam materiam.

c ¶ Qđ pluries. Adde ꝛ vid Pe. de anch.in cōſil. iiij.ꝛ ibi an adulteriū dicaṫ crimē cōtinuatū.Ber.

61 Statutum imponens penam pecuniariam pro adulterio ſi reus cōfeſſus eſt ꝙ pluries cognouit carnaliter vxorē Titij: an vna vel plures pene imponentur.

61 **Ange.** ¶ †Quid ſi ſtatutū imponat penā pecuniariā ꝑ adulterio ꝛ reus cōfeſſus eſt ꝙ pluries [c] carnaḷr cognouit vxorē Titij:an vna vel plures pene imponeṫ.Bar.ponit in.l.vulga.ff.de fur.ꝛ in cōſi.qđ incip.Anto.cōmiſit adulteriū ꝛc.ꝛ Jo.cal.ꝛ Jo.de lig.in cōſi.ſuis ꝗ incipiūt.Inquiſitiōis hui⁹ thema.ꝛc.ꝛ aliud incipit.Queriṫ an multiplicenṫ pene ꝛc.facit qđ no.Bar.in.l.nunꝙ̄ plura.de pri.delic.ꝛ in.l.j.§.vnde qriṫ.ꝛ ibi Imo.ff.de pub.ꝛ cōcludit qđ lꝫ Bar.in.d.l.vulgaris.ibi videaṫ velle ſaluare gl. qđ ibi ideo cōtingit qđ vnica pena pro oībus vicib⁹ imponiṫ qꝛ pena adulterij cū ſit pena capitalis:vt.l.ꝗuis.la.ij.C.de adul.nō eſt reiterabilis.Ex quo inferṫ qđ ſi eſſet pena pecuniaria ꝑ adulterio:vt plurimū eſt ꝑ ſtatuta tūc pena multiplicabiṫ ſm delictorū reiterationē.Sꝫ Bar.in.d.ſuo cōſi.dicit qđ Imo.d.gl.in.l.vulgaris eſt vera.ēt ſi pena pecuniaria eſſet imponēda qꝛ pro oībus vicib⁹ adulterij vnica tm̄ pena imponiṫ per gl.ꝛ qđ ibi no.ꝑ Bar.in.d.l.nunꝙ̄ plura.nam ad hoc vt ex delicti pluralitate pena multipliceṫ, neceſſe eſt ꝙ ſint diuerſe delinquendi ſpēs.facit.d.§.vnde queriṫ.ꝛ ibi Dy.Bar.ꝛ Imo.Sinautē eadē ſpecies delicti eſt:lꝫ reiterata nō reiteraṫ ēt pena pecuniaria ꝛ maxime qn̄ ex reiteratione nō oriṫ nouū intereſſe pecuniariū:vt.l.inficiando.§.infan.ff.de fur.ꝛ ibi Bar.Et ſic licet centies bertā carnaliter cognouerit vnica tm̄ pena etiā pecuniaria a ſtatuto inducta imponereṫ qđ no.ꝛ tene bene menti iſtā doctri.ad multa ꝛ maxime in limitatiōe penarū qn̄ delicta ſunt reiterata.

Auguſti. ¶ Tu aūt in hac materia adde que dixit Bal.in.l.qcunqꝫ.C.de ſer.fugi.in.ij.col.qui dixit ꝙ ſi eodē loco ꝛ cōtinuato ꝓpoſito ſepi⁹ qs cognoſcat vxorē alterius aut viduā: vt no.in.l.vulgaris.ff.de fur.ꝛ in.l.pe.ff.de act.ꝛ obli.in gl.ordi.qꝛ hic delictū cōtinuū eſt,reputaṫ hic quaſi vnū delictū per.l.eū qui in popularib⁹. ff.de iureiur.Et ſic Bald.ibi vult ꝙ ſi diuerſo loco hic fieret vel nō ꝓpoſito cōtinuato predicta non militarēt.Et ad idē in terminis alle.glo.vj.q.j.c.imitarē que gloſ.per illū tex.cōcludit qđ ſi cū eadē muliere pluries cōmitto fornicationē ꝙ toties debeo puniri tanꝙ̄ pro diuerſis delictis per.c.cōſyderet.de pe.di.v.ꝛ.c.miſericordiā.de pe.di.j.ꝛ de illa gloſ.fecit mētionē Abb.ꝛ ipſam ſequiṫ in.c.ſicut dignū.extra de homici.ꝛ vide glo.in.c.virginib⁹.xxvij.q.ij.ꝛ vide gl.ꝛ Bar.in l.ſi qs diuino.ff.de pe.ꝛ gl.ꝛ Bar.in.l.mariti.§.ſex mēſium. ff.de adul.ſꝫ Ang.in.d.l.vulgaris.videṫ in hac materia approbare doctrinā Bar.ibi ꝛ vide Sali.in.l.adul.C.de adul. Sꝫ vltra oēs lati⁹ locutus eſt in hac materia Pe.de anc.in cle.j.extra de ꝑuilegijs.in.§.quib⁹.in.vij.no.vbi facit mētionē de cōtrarietate Bar.in hac materia.ꝛ de illo cōſi.Bart. dic vt ibi p eū a cuius ſentētia nō diſcedo.ꝛ vide Pe.de anc. in quodā cōſi.ſuo quarto in ordine meo.vbi not.loquiṫ.ꝛ vide Barto.in.d.l.nunquā plura.de priuatis delic.archi.in.c. ad apoſtolice.de re iudi.lib.vj.

62 Inquiſitio quādo fit cōtra eū qui habet duas vxores.ꝛ negat inquiſitionē an iudex ſecularis poſſit inducere probationes ſuper matrimonijs.

62 **Ange.** ¶ †Quid in caſu.l.eū qui duas.C.de adul. quādo inquiriṫ cōtra aliquē qui habet duas vxores ꝛ negat inquiſitionē:an iudex ſecularis ſup mr̄imonijs poſſit inducere ꝓbationes videṫ ꝙ nō: qꝛ eſt ſpirituale ergo ad epiſcopū pertinet: vt.c.tuā.de ordi.cog.c.lator.qui fi.ſint le. Contrariū tenet Bal.in.l.quoties.C.de iudi.p illā l.ꝛ idē pe.de anc.in cle.diſpendioſam.de iudi.qꝛ illa capitula loqunṫ quādo agitur ciuiliter:ſecus ſi criminaliter: qꝛ ſicut in criminali punitio ſpectat ad iudicē ſecularē: ita ꝛ cognitio:vt.c.iij.de rap.qđ ſingulariter tene menti: qꝛ eſt notabilis limitatio ad.d.c.cum ſimilibus.

Auguſti. ¶ Adde ꝙ iſta queſtio nō eſt ita faciḷr decidēda vt dicit.d.Ang.hic ſꝫ eſſent videnda dicta Bal.in.l.omni innouatiōe.C.de ſacroſan.eccle. ꝛ pulchrū ɔſi.Gaſpa.de cal.qđ incip.In noīe dn̄i nr̄i Jeſu chriſti: vbi latiſſime locut⁹ eſt in hac materia ꝛ dicta Jo.de ligna.ꝛ Imo.in.d.cle.diſpēdioſam.extra de iu.ꝛ dicta doc. poſt Bar.in.d.l.titia.ff.ſo.ma.ꝛ per Spe.in tit.de recōuentione.§.nunc videamus.ver.ſed nūquid incidenter. Ego qꝛ late poſui iſtam materiā in.d.l.titia.me remitto ad ibi dicta per me:ꝛ moderni late ſcripſerunt in.d.c.tuam.

63 Pater vel maritus reperiens clericum in flagranti crimine cū filia vel vxore iuxta.l.gracchus.c.de adul.an poſſit eū occidere ita ꝙ non incurrat canonē ſi quis ſuadente diabolo.

63 **Ange.** ¶ †Quid ſi pater vel maritus iuxta.l.gracchus.C.de adul.reperiat clericū in flagranti crimine cū filia vel vxore an poſſit occidere ita ꝙ non incurrat canonē ſi quis ſuadente diabolo.Bald.Ang.ꝛ Raph. dicūt ꝙ ſic in.l.ergo.§.ſi heres.de leg.j.ꝛ ibi vide Imo.

Auguſti. ¶ Adde ꝙ ego miror ꝙ iſti doc.alleg. Bal.ꝛ doc.ponētes iſtā queſt.ego allego tex.cū glo.in terminis.in.c.ſi vero.extra de ſen.excō.in fi. ibi dn̄ dicit tex.ſi clericū cū vxore vel filia inueni turpiter iacētem, poſſum ip̄m capere.ꝛ ibi gl.dicit ꝙ in caſu.l.gracch⁹. C.de adulte.poſſum inferre iniuriā ipſi clerico.ꝛ ibi vide an ſim excōicatus.vide tamen oīno doc.in.d.c.ſi vero.ſed oīno Jo.an.qui ponit qđ faciendū ſit iſto caſu ipſi laico impune.

64 Maritus an poſſit demādare alteri occaſionem vxoris deprehenſe in adul.

Ange. ¶ †An marit⁹ poſſit demādare alteri occiſionē vxoris deprehenſe in adult.Bal.in vſi.feu.c.j.§.ſi vero.de pa.iu.fir.tenet ꝙ nō per text.in.l.ſi qs in graui.§.ꝙ ſi marit⁹.ff.ad ſilla.vbi videas Lo.de ro.ꝓ quo facit gl.in.l.cū fund.ff.de vi ꝛ vi ar.ꝛ hic vult Cy.in.l.j.circa vlt.q.C.vñ vi.ꝛ nō eſt mirū,qꝛ lex ſpeciaḷr demōſtrat ſolūmodo pſonā mariti ergo alteri demādari ſiue ɔmitti nō pōt vt l.ſi ſeru⁹.§.ſi heredi in rōne ſui.ff.de ſta.lib. Et hic etiā tenet Sali.in.d.l.gracch⁹.ver.ꝛ hic tertia eſt ꝛc. Licet Bal.ibi teneat

neat cōtra dicēs φ si statu. licitū sit marito interficere adulterū pōt alteri demādare τ assassinus interficiens nō tenet̃ sʒ prima pars est verior per. d. l. gracchus. q₂ tantū filijs pōt mādare: vt est glo. in. d. l. cū fundū. Sed an pater qui potest adulterū occidere possit alteri demādare dixi. s. in ista glos. in ver. quid si pater mandat alteri.

Augusti. ¶ Tu in hac materia adds φ cū hec qō semel occurrisset de facto τ allegaretur cōtra me hec doctri. d. Ang. hic τ Bal. in. d. c. j. τ Cy. Ego ꝯ ipsos allegabā Ro. in. l. j. §. fi. ff. de ope. no. nū. q expresse tʒ cōtrariū τ approbat doctri. Bal. in. d. l. gracchus. ꝓ cuius opiniōe allegat tex. in. l. metū. la grāde. §. sed lʒ. ff. φ me. cau. vbi ꝓbat̃ φ si pecuniā ideo dedi tibi vt a violētia me liberes illā pecuniā repetere nō possum ergo ibi est casus φ translatio isti⁹ iuris vēdicandi ꝓpria autoritate fieri pōt in aliū etiā si pecunia interueniat. Adde tñ φ ꝯtra istā sentētiā fortiter ob. dicta ꝑ doc. maxime ꝑ Cy. τ Bal. in. l. ad officiū. in fi. C. cōi diui. τ Bal. in repetitiōe. l. j. C. vñ vi in. xv. col. τ Bal. in. l. accusatiōis. C. φ me. cau. τ Pau. de ca. in. l. si cū dotē. §. trāsgrediamur. ff. so. ma. τ Bal. i. l. vt vim. ff. de iusti. τ iure. Qui dicūt φ si statutū dicit φ licitū sit offēso occidere ꝓpria auc. τ se impune vēdicare qō talē facultatē vēdicādi ꝓpria auc. nō pōt alteri demādare ipe offensus. τ in terminis nr̃is vide Sali. in. l. nō ideo min⁹. C. de accu. in. v. col. ibi q̃ro quinto an in delictis qs excusat̃ rōne mādati. Et ibi tʒ φ vbi ꝑ priuilegiū cōpetit alicui hoc ius vēdicādi ꝓpria auc. nō pōt cedi nec mādari. Nec ob. d. l. gracch⁹. q₂ dicit φ ibi cōcedit̃ filijs tantū: ergo alijs videt̃ inhibitū. Et ad idē ego alle. Pau. de ca. in ꝯsi. suo. xlj. inci. in Christi noīe amē. videt̃ dicendū φ si dict⁹ ꝓpositus q dicit φ in. d. l. gracch⁹. pater nō pōt illō alteri demandare. Et hec opi. mihi magis plʒ. ¶ Nec ob. d. §. sed licet. quē tex. allega. Ro. ꝯtra cōem sentētiam q₂ ille tex. nō hʒ obstare q₂ ibi in. d. §. sed lʒ. ille q me a violētia defendebat oīno me poterat defendere sine translatiōe talis iuris. Nā licitū est alicui me adiuuare ꝓ defensione rerū mearū nedum ꝑ psona: vt not. in. d. l. vt vim. Preterea ille text. loquit̃ de facultate iuris defendēdi que cōpetit iure naturali. d. l. vt vim. nō enim loquit̃ in casu nostro. s. qñ facultas vendicādi ꝓpria auc. cōcedit̃ in priuilegiū psone cōtra regulā iur. cōis. Tūc talis facultas nō pōt in alterū trāsferri: dic tñ vt latius vltra doc. scripsi in. d. l. j. §. fi. ff. de no. ope. nun. quā partē cū multo labore τ tāto temporis spacio cōmentaui vt affirmē nunφ additiones cōficiam copiosius: nec preceptor meus vnφ aliquid elegantius conficiet.

65 Stuprum cōmittit non autem adulterium qui duas habet vxores τ sic nō debet capitaliter puniri.

65 **Ange.** ¶ † Et aduertas q₂ vidi multos iudices errare in intellectu. d. l. eū q duas. nā puniūt capitalr̃ eū q actualiter hʒ duas vxores qō tñ nō credo de iure ꝓcedere q₂. d. l. dicit qō cōmittit stuprū τ glo. ibi in verbo infert̃ expresse hoc vult φ nō cōmittat̃ adulteriū sed stuprū lʒ maritus accedat ad aliquā solutā: sed pena stupri nō est pena capitis: vt. §. item lex iulia. de adul. insti. de pub. iu. τ dixi supra in versi. quero que est pena stupri τc. τ. d. l. eū qui. locū habet siue qs eodē tempore habeat duas vxores siue duas sponsas: vt. l. j. ff. de infami. Idē si vnā vxorē τ vnā spōsam:
a vt no. glo. in. d. l. eū qui. que omnia nota[a] q₂ cum semel casus mihi contigeret nolui illū qui duas habebat vxores decapitare sed alia pena affixi. s. pena stupri. τ ita tenet ibi Sali. in. d. l. eum qui duas.

Augusti. ¶ Tu aūt in hac materia adde φ imo videt̃ φ cōmittat adulteriū ille q duas vxores hʒ vt est casus in. c. gaudemus. extra de diuortijs. ibi q plures dicūtur habuisse vxores ab adulterio excusant̃ vbi illi sancti pr̃es excusant̃ ab adul. ꝑ pluralitatē vxorū alij nō: ibi certe est casus cōtra ꝑdicta. Sʒ ego nō recedo ab opi. d. Ang. hic per tex. in. l. ij. C. de incestis nuptijs: τ ibi Sali. hoc etiā dixit ibi in terminis qō iste talis q duas vxores accipit pena stupri est puniēdus criminalr̃: τ lʒ Bald. in. d. l. ij. dixerit φ criminalr̃ puniat̃ ille qui hʒ duas vxores intelligo criminalr̃. s. pena stupri ꝑ. d. l. eū qui. nō ob. c. gaudemus. q₂ ille text. loquit̃ de iure cano. quo iure si vir habēs vxorē iacet cū vna soluta de iure cano. adulteriū cōmittit̃ nō autē de iure ciuili: vt pulchre declarāt Cy. Ang. τ Sal. in. d. l. eū q duas. τ Cy. in. l. j. C. de adul. τ in terminis nr̃is Bal. affirmat in. d. l. eū q duas. φ pena stupri punit̃. An aūt sit pena capitalis pena stupri dixi supra in eadē glos. Et ꝑ predicta reprehēdo Ro. in suis singularibus scdi anni qō incip. tu scis que pena est de iure ciuili capienti duas vxores: τ ibi dicit φ est pena capitis. τ allegat. d. l. eum qui duas. Sed hoc est falsum vt vidisti. dicit tamen Ro. ibi τ bene φ de iure canonico vxori debēt incidi capilli τ panni anteriores τ posteriores. tex. allegat quē dicit singularē in. c. de benedicto. xxxij. q. j. iūcta gl. licet do. Ant. de but. cōsuluerit φ si vilis psona duas nobiles acceperit in vxores sit pena capitis alias non: q₂ ista pena extraordi. potest extendi vsqʒ ad mortem ſm glo. insti. de iniurijs. §. in summa. τ per. l. hodie. ff. de penis. ꝑ. l. j. §. expoliatores. ff. de effracto. Sed ista sunt somnia.

66 Adulteriū stuprū nefari⁹ coitus incest⁹ qñ cōmitti dicātur.
67 Coitus illiciti de quib⁹ in precedēti ver. quomodo puniant̃.
68 Incestas nuptias cōtrahentes sunt infames τ etiā approbantes τ defendentes seu patrocinium prestantes.

66 **Ange.** ¶ † Habeas etiā aduertētiā: q₂ adulteriū dr̃ cū vxorata: stuprū vero cū masculis vel virginib⁹ vel viduis liberis: tñ vt supra dixi. ¶ Qñ vero ꝯiuncti cōmiscent̃ τ inter ascēdētes τ descēdētes dr̃ nefari⁹ coit⁹ incest⁹ aūt dr̃ inter collaterales τ affines: vt insti. de nup. §. ergo. τ cū mr̃imonio τ sine: vt. ff. de adul. l. si adulteriū cū incestu. in prin. Ita habent̃ in auc. de incest. nup. in prin. Et ista
b delicta. s. coit⁹ nefari⁹ τ incestuosus puniunt̃ vt adulteriū:[b] vt. d. l. si adulteriū. Qō est verū qñ sciēter: si ꝟo ꝑ iuris ignorātiā a marito cōmittat̃ pena mitigabit̃. vt. d. l. si adulteriū. §. nōnunφ. τ. §. incestū. Sinaūt a femina cōmittat̃ ꝑ ignorātiā iuris naturalis vl̃ gentiū punit̃: vt mascul⁹: si ꝟo ꝑ iuris ciuilis ignorantiā excusat̃ in totū: τ idē in minore. vt. d. l. si adulteriū. §. j. τ. §. incestū. τ. §. impatores. τ dic lati⁹ vt statim dicā ſm Bar. i. d. l. si adulteriū. §. j. Et aduertas φ oīs coit⁹ a iure ē reprobat⁹ est punibilis τ. xiiij. modis dr̃ improbat⁹ τ
67 sic punibilis: vt no. gl. isti. de nup. §. aduers⁹. τ dic vt ibi. † Et distinguas ſm Bar. in. d. l. si adulteriū. §. j. φ aut talis coit⁹ fit sine colore mr̃imonij: τ tūc indistincte punit̃ ſm veritatē: τ nō ſm qō delinquētes putabāt: vt puta si erat ꝯsanguinea puniet̃ de incestu. Sinaūt erat nupta puniet̃ de adulterio: q₂ ab initio dabat operā rei illicite: τ erat in dolo: vt. l. vulgaris. §. si qs decē. de fur. Qñqʒ talis coit⁹ fit sub colore mr̃imonij: τ tūc est aduertēdū: aut tu queris vtrū puniat̃. l. iulia. de adul. de stup. τ de incest. aut queris an puniat̃ de adulterio est ꝯtōnib⁹ q̃ puniūt ꝯtrahētes incestas nup. ¶ Primo casu aut ipsi sciūt ius τ factū: τ puniunt̃ de incestu τ stupro: vt. d. §. j. aut ignorauerūt vtrūqʒ. τ tūc sunt excusati: vt. l. q contra. C. de incest. nup. aut ignorabūt factū τ sciebāt ius: τ tūc idē vt. d. §. j. ꝓut ibi dicit̃ de errore: aut ecōtra sciebant factū: τ ius ignorabāt, τ isto casu si quidē est mulier excusat̃. d. l. si adulteriū. ibi in ver. cōsequēter mulier. τ versi. fratres. si erat masculus, τ tūc aut minor τ excusat̃: vt. d. versi. fratres. aut maior: τ tunc aut statim cum cognouit cū penituit que penitentia ꝓbat̃ per diuortiū vel ꝑ supplicationē τ parcit̃: vt ibi in ver. imperatores. τ ver. idē polioni. aut statim nō penitet, τ tūc punit̃, sed mitius: vt. d. §. nōnunφ. aut dubitat̃ vtrū sciuerit vel ignorauerit: τ tūc aut mr̃imoniū ꝯctū est clā: τ presumitur sciētia: vt. l. vlt. ff. de rit. nup. aut fecit palā τ ꝓsumit̃ ignorātia: vt. d. l. vlti. q̃ maxime in muliere τ minore ꝓsumit̃: τ in eo quē statim penitet facto diuortio vl̃ supplicatiōe porrecta: vt. d. l. si adulteriū. Si ꝟo q̃rit̃ qualr̃ qs puniat̃ illis cōstitutionib⁹ q̃ puniūt incestas nuptias. Aduertendū est qō in hoc est triplex pena: vna qō mr̃imoniū nō valeat: τ ista indistincte hʒ locū: nec excipit̃ ignorātia vel etate: vt. l. j. C. de interdic. ma. alia est ꝑ quā qs repellit̃ a lucro: τ in hoc distinguitur: aut fuit sciēs: τ hʒ locū illa pena: aut ignorās: τ tūc aut fuit ignorātia iusta: τ tūc a pena excusat̃: aut iniusta: τ nō excusat̃: vt. d. l. q cōtra. C. de incest. nup. Ex quo sequit̃ qō si errauit in iure qō cū eēt iniusta ignorātia qō teneat̃ pena illius. l. q ꝯtra. Tertia est pena per φ punit̃ in psona τ reb⁹: τ talis pena nō hʒ locū: nisi tales nuptias ꝯxerit dolose τ sciēter: τ iō quecūqʒ ignorātia ab illa pena excusaret: ita loquit̃ tex. in auc. de incest. nup. §. j. Qō nota vt scias formare inq̃sitionē τ cōcludere in scia τ dolo. Et ꝑdicta ꝓcedūt qñ ambo sunt sciētes sinaūt vn⁹ est sciēs τ alter ignorās sciēs tenet̃: vt supra dictū est τ ignorās excusat̃ intantū φ ēt alia pena extraordinaria nō venit puniēdus: nā regula est φ ōties delictū nō cōmittit̃ ꝑncipalr̃ in alicui⁹ iniuriā tūc si cessat dolus nulla pena venit imponēda: vt. d. l. si adulteriū. §. j. ēt si sit in culpa vt ibi secus si iiuriā alicui⁹ respiceret ꝑncipalr̃: vt no. Bar. i. l. pe. ff. d adul. ita dixit Bar. i. d. l. si adulteriū. §. j. i fi. vt ibi τ adde φ dixi supra in gl. sup ꝟbo, sciēter τ dolose τc.

Augusti. ¶ Tu i hac materia adde ea q̃ singulariter dixit Ang. in. l. si adulteriū cū incestu. §. incestā. ff. de adul. q dixit limitādo ꝑdicta qō lʒ a pena incestus cōmissi nō in figura mr̃imonij nullus error excuset iuris vel facti ex quo operā dabat rei illicite ꝑ. l. vulgaris. in

a ¶ Que ola not. τ adde tu in materia. d. l. eū qui duas. Bal. in cōsi. ciij. in. iij. volu.

b ¶ Ut adulteriū. Adde tu late τ ꝑ Cu. in ꝯsi. cliiij. τ ibi qd si matrimoniū sit ꝯctum de cōsensu pr̃is vel mr̃is ꝯhētis icestas nuptias. τ Ro. in ꝯsi. cccc vj. τ ibi an miles ꝯhens incestas nup. excuset̃ a penis iuris τ qd in muliere τ an iuris ignorātia excuset ꝑdictos τ qd de minore cōtrahēte incestas nup. τ vide Bal. in consi. cij. in. iij. vol. τ adds qō pena de incestis nuptijs nō hʒ locū in eo q cognouit sororē vxoris sue. Pe. de ancha. in consi. ccccxcij.

ẽn.⁊.§.ſi qs es.ff.de fur.vbi delinquẽs in pluſq̃ ipſe crede-bat delinquere punit̃ in illo pluri. ¶ Adde ꝙ hoc verũ cũ inceſtuoſus credebat delinquere ſꝫ ſi non credebat iuſto du ctus errore q̃ ignorabat cõſanguinitatẽ: ⁊ merito ⁊ crede-bat mulierẽ meretricẽ q̃ more meretritio incedebat ⁊ viue-bat: tũc nullo modo punit̃.argu.l.Itẽ apud.§.ſi qs virginẽ. ff.de iniu.cõiuncta.l.pe.ff.de fur.⁊.l.q̃ adulteriũ.C.eo.⁊ ſub dit Ange.ibi ꝙ verũ eſt ꝙ vbi inceſtuoſi mr̃imoniũ ɔ̃xiſſent errore facti ⁊ iuſtiſſimo q̃ cõſanguinitatẽ ignorabãt exẽplũ ponit in florẽtino q habebat ſororẽ in Anglia ⁊ ipſe illã du-xit in vxorẽ quã nunq̃ viderat ⁊ tũc nulla pena imponit̃: ⁊ filij nati ex tali mr̃imonio ſunt legitimi per.d.l.qui cõtra.Si aũt dictus error nõ eſſet iuſtiſſimus ſꝫ iuſtus.exẽplũ in puel-la tradita nuptui publice ⁊ palã auũculo ſuo ꝑ auiã ipſius puelle ⁊ hoc caſu ſimil'r excuſat̃ a pena.Sꝫ ſoboles nõ eſt le gitima niſi matrimoniũ durauerit ꝑ annos.xl.vt.d.§.diu⁹. Marcus.⁊ ibi Ange.in hac materia multa pulchra dixit in d.§.inceſtũ.Et affirmat etiã Ang.ibi in.d.§.inceſtũ.ꝙ preſu mit̃ ſciẽtia ꝙ inceſtũ cõmittat̃ etiã ſi cõtrahẽtes mr̃imoniũ poſtq̃ ſciuerũt iuris diſpoſitionẽ in matrimo.pſeuerauerũt ꝑ.§.idẽ polioni.ea.l.dicit tñ ꝙ excuſat̃ ab iſta pena mulier ⁊ in totũ qñ mr̃imoniũ erat ſolũ interdictũ de iure ciuili ſi erro rem alle.vt eſt text.in.d.§.inceſtũ.⁊ in ver.ſexu.Excuſat̃ etiã maſcul⁹ vt probat̃ in.d.l.ſi adulteriũ cũ inceſtu.§.idẽ impa-tores ⁊ ſi mulier excuſat̃ in totũ.Nec ob.q̃d gl.de directo ſit in ɔ̃trariũ.in.§.fratres.deniq; in.d.l.ſi adulteriũ cũ inceſtu. q̃ dicit Ang.in.d.§.inceſtũ.q̃d glo.in.d.§.fratres.eſt falſa. nec recte loquit̃ ſꝫ tẽpera ⁊ dic hoc eſſe verũ ſi a crimine ſe di ſtrahat anteq̃ accuſet̃ vt eſt tex.in.d.l.ſi adult.cũ inceſtu.§. idẽ polioni.excuſat̃ ſimil'r minor ⁊ ſimil'r in totũ.Et hoc ca-ſu excuſat̃ ſiue matrimoniũ ſit interdictũ iuregentiũ ſiue ci-uili: vt.d.§.inceſtũ ⁊ probat̃ in.d.§.fratres.Et ſubdit Ang. ibi vnũ notabile verbũ ꝙ tũc minor probat errorẽ eoipſo q̃d ipſe probat minorẽ etatẽ ⁊ dicit q̃d hoc probatur expreſſe in d.§.inceſtũ.⁊ affirmauit etiã Ange.ibi ꝙ ab iſta pena excu ſaret̃ maſculus ⁊ femina maiores quãtuncũq; matrimoniũ ſit interdictũ de iuregentium ſed incõtinenti habita ſcientia ſupplicauerint ſe cõiungi ⁊ diuerterũt: dicit tñ q̃d hoc caſu nõ releuant̃ ex toto.Sed aliqualiter puniunt̃ ⁊ dicit ꝙ hoc ꝓbat̃ in.d.§.inceſtũ.in ver.punit̃ vbi cõiunctionẽ ⁊c.Et pro batur iſta ɔ̃cluſio in.d.l.ſi adulteriũ cũ inceſtu.in.§.nõ vſq;. ⁊ de iſtis ⁊ de iſta materia late vide per gloſ.⁊ Bar.⁊ Mo-der.in.l.fi.ff.de cõdic.ſine cã.vbi Bar.multũ elegãter loqui tur: vide aliqualiter in.l.fin.ff.ad.l.iul.de adul.vide late per Bal.⁊ Sali.in.l.qui cõtra.C.de inceſt.nup.per Jac.de bel. in aut̃.de inceſt.nup.in prin.aliqualiter per Jo.an.in.c.ex-teriore.extra qui filij ſint legitimi.de errore iuris an habeat excuſare a pena: late vide per Ja.de bel.in.l.ſi quis id q̃d.ff. de iuriſdi.om.iudi.ibi per Modernos videbis infinitas re-miſſiones.Et tene menti ea que dixit Jo.fab.inſtit.de nup.

68 in.§.aduerſus.† ꝙ cõtrahentes inceſtas nuptias ſunt infa mes ⁊ etiã approbantes ⁊ defendentes ſeu patrociniũ pre-ſtãtes.j.q.iij.c.cõſanguineorũ.⁊ ipo iure ſunt excõicati ⁊ ꝑ-batur in cle.j.extra de ſponſa.dicit tamẽ hoc eſſe tẽperandũ q̃d predicta militent in illis ſex caſib⁹ ibi tm̃ enumeratis in alijs vero nõ: ⁊ vide pulchrũ cõſiliũ Pe.de anc.in conſi.ſuo cclxxxij.qui cõſuluit ꝙ licet ego cõcubuerim cũ vna ſorore ſecrete ⁊ poſtea aliã palã duxerim in vxorem ꝑpter hoc nõ debeo puniri pena inceſtus q̃ ad hoc vt habeat locum iſta pena inceſtus habetur alio modo reſpectus affinitatis quã velint canones in celebrandis matrimonijs.

69 Lenocinium eſt delictum maius adulterio.

69 **Ange.** ¶ † Nũc de lenocinio dicamus ⁊ dicitur ma ius adulterio ⁊ maius delictũ quã ſit adulte-rium quoniã adulter peccat in ſe ⁊ in vnam feminã.leno au-tem peccat ipſe ⁊ etiã duos peccare facit: vt not.gl.in.l.ath-letas.§.qui lenociniũ.ff.de infa.⁊ ſic erit grauiſſimũ delictũ cum dicamus in cõmuni maius eſt homicidio vt not.aliqui doc.in.l.pe.§.matre.ff.de lega.ij.An autẽ lenociniũ ſit ma-ius adulterio ⁊ quo reſpectu.vide Bar.Ange.⁊ Jmo.in.l. is qui reus.ff.de publi.iud.eſt autẽ leno qui adulterio ſubij-cit vel precium pro coperto ſtupro accipit vel dãnatam de adulterio duxit in vxorem vel queſtum ex vxoris adulterio facit vel depre-henſam vxorem in adulterio in matrimonio retinuit.Et aduertas q̃d etiam lenocinij pena tenetur is ex cuius ope ⁊ conſilio dolo malo factũ eſt ne vir ⁊ femina in adulterio deprehendatur ſi pecunia alia de pactione ſe re-demerunt: vt.C.de adulte.l.ij.⁊.l.caſtitati.⁊.ff.eod.l.is cui.j. reſpon.cũ ſi.Et qũo de lenocinio accuſari vel excipi poſſit ⁊ qũo puniatur habet̃ plene in.l.ij.§.j.⁊.ij.⁊ ibi per Bar.ff.de adul.⁊ lati⁹ Bar.⁊ Jmo.in.d.l.is q reus.¶ Et an vt ſim-pliciter repellat accuſantẽ.An etiã vt eũ punire faciat de le nocinio ⁊ an opponat ante nomẽ ſuũ receptũ inter reos vel poſtea ⁊ quot ſint ſpecies lenocinij dic vt ibi per glo.⁊ doct. ⁊ per Sali.in.l.quoniã Alexandrũ.C.de adul.dic vt ibi vbi ponit multa bona ex quibus poteſt imputari marito lenoci nium.ſufficiatq; tibi remiſſio.

Auguſti. ¶ Itẽ adde ꝙ cõmittit̃ lenociniũ ꝑprie ꝑſuadendo adulteriũ vel ſtuprũ ſecutũ: vt.l.j.ff.de extraor.cri.⁊ dicit Hoſt.e.ti.de adulterijs.ꝙ leno eſt q adulterũ ⁊ adulterã ſubiecit.⁊ dicit tex.in.l.athletas.§. ait pretor.ff.de his q no.infa.ꝙ leno eſt q ſeruos hꝫ ad luxu riã ꝓſtitutos ⁊ queſtũ facit ⁊ ꝙ plus delinquit q̃ meretrix.⁊ hoc apparet in aut̃.de lenonib⁹ circa mediũ.Nã illõ eſt ma-ius delictũ q̃d dinumerat̃ inter plures ꝑſonas patiẽtes vel faciẽtes.vt.ff.de iniurijs.l.ſi plures ſerui.Adde glo.xxxij.q. j.c.crimẽ.que ponit quot modis cõmittat̃ lenociniũ ⁊ ibi eſt caſus: ⁊ ibi eſt alia glo.ordin.que ponit quot ſunt ſpẽs leno cinij vltra ſupra allegata: ⁊ vide.l.ſi lenones.C.de epi.aud. vbi pena lenocinij in dño aperte eſt priuatio ptãtis ⁊ ꝑſcri-bit̃ in metallũ ⁊ ſic in eis nõ eſt mors naturalis ꝑ pena ſic eſt differẽtia inter patrẽ ⁊ alios q ɔ̃ſentiũt raptui.vt.C.de rap. virgi.l.j.§.pen.⁊ q̃ dicũt doc.ꝙ q retinet vxorẽ male vite vel adulterã punit̃ vt leno.An puniri poſſit vt leno ille q habet vxorẽ ſuſpectã quã nõ inuenit in actu veneris.Sed maritus hꝫ aliquã vmbrã ſuſpectiõis ꝙ ipſa cõmittat adulteriũ.Ad de ⁊ vide dicta Bal.Cy.⁊ aliorum in.l.crimẽ lenocinij.C.de adul.de materia iſta vide Sali.i.l.caſtitati.C.de adulterijs. ⁊ no.q̃d tex.in.c.queadmodũ.§.illud.extra de iureiurã.dicit ꝙ patronus eſt turpitudinis q celat crimẽ vxoris.Adde di cta Jnno.in.c.intelleximus.extra de adulterijs.

1 ☞ Proditio patrie eſt crimẽ enorme, ⁊ in eo nõ appellat̃: tamẽ in eo nõ ꝑcedit̃ ad torturã niſi precedẽtibus indicijs.

1 **T hai tradito la tua patria.** ¶ † Quãuis ſit crimẽ enor-me ⁊ etiã in eo appellari nõ poſſit vt dicã.j.in gloſ.ꝑſente Caio ⁊ appel-lãte ⁊c.tñ etiã in hoc crimie nõ põt ꝑcedi ad torturã niſi ꝑcedẽtibus indicijs ⁊ alijs ꝑſumptionib⁹: vt eſt tex.⁊ gloſſ.Cy.Bal.⁊ Sali.in.l.ſi qs alicui.C.ad.l.iul.maie. Dictis aũt indicijs ꝑcedẽtib⁹ oĩs põt torqueri nullo priuile

a gio[a] obſtãte ſiue ſit miles ſiue doctor ſiue etiã clericus: vt in c.j.de depo.q priuilegiati al's excepto dicto crimie torqueri nequeũt ſine ꝑncipis ɔ̃ſciẽtia: vt.l.milites.C.de q̃ſti.Et ꝙ ꝑ tali crie qcunq; ſit ⁊ quocũq; munit⁹ ſit priuilegio poſſit tor queri.caſus eſt in.l.null⁹.C.ad.l.iul.maie.tenet̃ autẽ hoc crie q cõmiſit aliquid de ɔ̃tentis in.l.j.ij.iij.⁊.iiij.ff.ad.l.iul.maie.

Auguſti. ¶ Tu in hac materia adde ꝙ Bal.in l.qcunq;.C.de ſer.fugi.in fi.videt̃ velle ꝙ in iſtis tracta.q fiũt ſecrete ꝑpter ꝓbatiõis difficultatẽ inci-piendũ eſſet a tortura: preterea ſunt alij caſus vbi puenit̃ ad torturã ſine indicijs.vt no gloſ.xij.q.ij.c.q.⁊ tu in illis caſib⁹ eſt tm̃ facin⁹ q̃tum eſt crimẽ leſe maie.niſi dicam⁹ ꝙ ille tex. in.d.l.ſi quis alicui.loquit̃ qñ indicia poterũt haberi.Secus ſi nõ poterũt haberi.Sed certe multũ ſtringit ille text.in.d.l. ſi qs alicui.Et dicũt doc.ibi,maxime Ang.qui doct.volunt ꝙ nullo modo qs torqueat̃ in iſto crimine niſi precedãt indi cia licet in iſto crimine ſint alia multa ſpecialia.

2 Crimen leſe maieſtatis an incurrat congregans gentem in alia ciuitate q̃ in Romana ciuitate.

3 Crimen leſe maieſtatis an cenſeat̃ crimen cõmiſſum contra dños ſeu tirannos Jtalie cũ loco principis habeantur.

4 Crimen leſe maieſta.eſt attentare aliquid contra vicarium principis.

5 Crimen leſe maieſtat.attentantis aliquid contra vicarium principis.an ſe extendat contra filios delinquentis.

6 Crimen leſe maieſta.cõmittit̃ nõ ſolũ contra regem ſed etiã contra quẽlibet dominum ciuitatis.

7 Crimen leſe maieſta.cõmittit̃ ꝑprie quando vnum caſtrum rebellaret proprie ciuitati.

8 Crimen leſe maieſt.non eſt quando vna pars ciuium expel-lit aliam propter partialitatem.

2 **Ange.** ¶ † Quero aliqs ɔ̃gregat gentẽ in alta ciui

b tate q̃ in ciuitate Romana[b] an icidat in hoc crimẽ gl.in.l.j.ff.ad.l.iul.maie.dicit ꝙ nõ.Sed Bar.ibi dicit ꝙ cõgregans gentem in alijs ciuitatibus tenetur.l.iulia de vi.Sed ego credo ꝙ hoc ſit verum niſi ſit talis ciuitas que ſuperiorem non recognoſcat quia tunc cum illa ciuitas Ro me equipareretur vel principi vt notat Bartol.in.l.hoſtes. ff.de

a ¶ Nullo priuile-gio.Adde tu ⁊ vi de Cep.in ɔ̃ſi.xl. ⁊ Pe.de anch.in ɔ̃ſil.cccccxl.⁊ ibi qũo ꝓbet̃ rebel-lio ⁊ cõſpiratio ⁊ qual'r cõtra ɔ̃ſpi ratores procedi poſſit ⁊ ꝙ crimie leſe maie.nõ poſ ſit ꝑcedi ad tor-turã indicijs nõ precedẽtib⁹ vide Barba.in conſi. pen.⁊ ibi eſt etiã ɔ̃ſi.Ang.Are.⁊ Ber.

b ¶ Ciuitate Ro. Adde tu Ang. in ɔ̃ſi.ccxxij.ici. ꝑponit̃ ꝙ forti guerra: vbi ꝙ cõ tra aliã ciuitatẽ etiã nõ recogno-ſcentẽ ſupiorẽ nõ cõmittit̃ crimẽ le ſe maieſt.lꝫ dicat q̃d talis ciuitas põt ſtatuere q̃d memoria bonis dãnari põt ⁊ q̃d cõtra aliã ciuita tẽ quã Romanã nõ cõmittat̃ cri-mẽ leſe maie.ad-de Pe.de anc.in ɔ̃ſi.cclxxxix.⁊ vo lunt Cal.in tit.de accu.ɔ̃ſi.vlt.⁊ vi de tu de hoc per Sozi.in ɔ̃ſi.xxij. co.iij.⁊ in ɔ̃ſi.cc-lxxv.col.ij.ver.ſꝫ ꝑmiſſis vbi qd in ciuitate lucana.

ff. de capti. & in. l. lex. xij. tabu. ff. ad. l. iul. maiesta. igitur in talibus ciuitatibus habet locum etiam hoc crimē, quomodocūq; aliquid contra eam fiat sicut si fieret contra ciuitatem Romanā: vt. d. l. j. ij. iij. & iiij. pro quo est gl. in. l. fallaciter. C. de aboli. vbi tamen Salice. aliter distinguit videlicet q aut patria proditur, vt a principe auferatur et tenetur crimine lese maiestatis secus si proditur nō ad finem, vt principi auferatur: et ita proprie loquitur ibi text. Quod nota contra istos qui quotidie in ciuitatibus & maxime Bononie concitant populum et gentium faciunt congregationem qd ipsi l. iulia maiesta. teneantur et dicto crimine puniri possunt.

3 † Idem si contra dominos vel Italie tyrannos committitur qui cum loco principis habeantur: vt notat Bartol. in d. l. hostes. perinde est ac si tale delictum contra principem esset commissum tam contra delinquentium personā quam contra personam ipsorum filiorum: vt. l. quisquis. C. ad legem iul. maiesta. vide Bart. late in tractatu qui sunt rebelles in gloss. contra nostrum honorem in fidelitatis. versi. sed an hec constitutio locum habeat vbi tenet q non habet locum crimen lese maiestatis quod credo verū proprie: vt voluit Cy. in. d. l. quis. et ibi Salice. in versi. oppono primo. extra glo. &c. & vide Pet. de ancha. in clemen. pastoralis. versi. octauo no. de re iudi. & quod not. Barto. in auf. ad reprimē

4 dum in verbo, rebellando. † Secus si contra aliquem vicariū ipsius principis et eius personam attentetur quia quo ad delinquentis personam perinde est ac si contra ipsum principem esset attentatum sed non contra filios delinquētium quia isto casu filij aliquam penam non patiuntur. ita dicit Salice. in. d. l. quisquis. in princip. qd est not. precipue contra delinquētes cōtra istos dominos vicarios pape vt sunt isti domini de Romandiola: quia licet contra delinquētes dicatur commissum crimen lese maiesta. non tamen quo ad eius filios quod no.

Augusti. ¶ Tu autē in hac materia adde & dic q mihi videtur q hec cōclusio do. Ange. sit falsa inquantum vult qd congregans gentem contra patriam propriam incidat in crimen lese maiestatis maxime quando non recognoscit superiorem: quia gloss. nostre semper posuerunt contrarium que dixerunt q nisi hec fiant cōtra ciuitatem Romanam alias non committitur crimen lese maiestatis. Et ad hoc vltra docto. allego aliam glo. paruam. insti. de publi. iudi. in. §. publica. in vna glo. parua que incipit Romanorum. & ibi Jo. fabri, qui dicit q nō est crimen lese maiestatis quo ad hoc vt filij puniantur sicut puniuntur quando proprie committitur crimen lese maiestatis secūdum formam traditam in. l. quisquis. C. ad. l. iuliam maiesta. Et ideo quo ad propositum nostrum pro opi. mea mihi videtur tex. & rubrica ibi in. l. j. C. de seditiosis. vbi tractatur que pena datur istis qui proprie committunt aliquid contra rem publicam propriam vel aliquid moliuntur: et ibi omnino vide Angel. post antiquos. et ideo dico falsam illam esse glo. in. l. fallaciter. C. de aboli. quia proprie ille tex. in. d. l. fallaciter. expresse dicit contrarium si quis illum text. ponderat vbi ille tex. ponit vt casus separatos quando aliquis committit crimen lese maiestatis & quādo aliquis demolitur contra patriam propriam. Et in hac materia vide vnum pulchrum consilium Bald. q incipit quāquam allegata sint multa & plura. ¶ † Item inquātum dicitur quod

5

a quando committitur aliquid cōtra vicarium[a] pape vel imperatoris quod non committatur crimē lese maiestatis quo ad filios. Certe credo istam opi. falsam & pōdero text. in. d. l. quisquis. vbi expresse dicitur q si aliquis demolitur aliquid contra personam principis, vel suorum consiliariorum, vel suorum militum quod incidit in crimen lese maiestatis etiā quo ad filios, vt ipsi puniantur secundum formam illius. l. quisquis. Certe nescio quis est ille qui diceret quod acrius puniretur ille qui occideret vnum militē imperatoris quam ille qui occideret vnum vicarium imperatoris vel pape qui sit vicarius in temporalibus cum omnimoda iurisdictione meri & misti imperij cogita. Et per hoc patet falsam esse sententiam Salice. in. d. l. quisquis. & rationem suam per predicta. & vide Jmol. et dominum Cardi. in. d. clementi. pastoralis. qui ponunt an sit crimen lese maiestatis qui contra tyrānos Italie committit aliquem tractatum q cōtra vicarios. & dixit Bald. in. l. data opera. C. qui accusa. in. v. colum. qd cōmittens aliquid contra vnum baronem vt sunt isti castellani non committit crimen lese maiestatis quod intelligo verum proprie ad hoc vt filij puniantur. Secus improprie secundum quod declarat Cyn. in. d. l. quisquis. quia proprie & improprie sumitur crimen lese maiestatis quo ad penam infligendam: vt declarat Salice. ibi in. d. l. quisquis. & Angel. in. l. j. ff. ad. l. iul. maiesta. Et de materia not. vide Bartol. in

6 l. hostes. ff. de capti. † Dicit tamen Brixiēsis in reperto. suo in verbo, maiestatis. committitur nedum contra regem: sed etiam contra quemlibet dominum ciuitatis allegat casum in. l. nemo. C. de epis. audi. q intelligo improprie non proprie ad hoc vt puniantur filij eorum secundum. l. quisquis. C. ad l. iul. maiestatis. vt dicebant ibi Cy. & Salice. quod crimen le a se maiestatis capitur proprie & improprie. & dicit Joā. an. in c. felicis. de pe. qd crimen lese maiestatis committitur etiam in personam inferioris a principe supremo. vide pulchra verba domi. Petri de ancha. in consil. cccxl. pulchra verba posuit Domi. de sancto Gemi. in. d. c. felicis. & vide Pe. de ancha. in consil. suo. cclxxxix. † qui dicit q non committitur cri

7

men lese maiestatis proprie quando vnum castrum rebella-

8 ret se proprie ciuitati. ¶ † Item etiam quando per partialitatem vna pars ciuium expelleret aliam non est crimen lese maiestatis ibi vide. & vide Oldra. in consil. suo. xlij. qui ponit quid est proprie quando cōmittitur crimen lese maiestatis & ibi vide q si quis non recognoscit ab imperatore nisi vnum feudum in reliquo non est subditus imperatori q nō potest talis cōmittere crimen lese maiestatis in personam imperatoris proprie & vide in hac materia. d. Nellum in tracta. bānitorum in secundo tempore de concurrentibus post perfectum bannum in. xv. q. qui multum elegāter & diffuse loquitur an & quando committatur crimen lese maiestatis quando vna pars ciuium expellit aliam vel aliquis rebellat contra patriam propriam vel aliquem populū vel aliquem dominum vel aliquem vicarium. b

9 Accusare quis possit in crimine lese maiestatis.

9 **Ange.** ¶ † Quero quis possit accusare de hoc crimine dic q omnis etiam ille qui alias est prohibitus de quibus dixi supra in verbo, necnon ad querelā. de quo text. est & ibi Barto. in. l. famosi. & in. l. in questionibus. ad. l. iul. maiesta. Et per consequens etiam infames admittuntur dummodo nō sint infames ex eo q damnati sint publico iudicio nā tunc de nullo crimine possunt accusare nisi suam & suorum prosequantur iniuriam: vt est gloss. singularis in. l. qui iudicio. ff. de accusatio. vbi Barto. nihil dicit sed in. l. qui accusare. eod. titu. versicu. Item hic dicitur &c. & ibi vel nisi in causis exceptuatis &c. sentit quod imo omnis infamis etiam crimine publico damnatus possit de crimine lese c

b maiesta. accusare & illud credo verius[b] quia non potest reddi maior ratio prohibitionis quare magis prohibeātur accusare de crimine lese maiestatis damnati crimine publico quam alij infames & alij inhabiles qui alias non admittuntur: vt, d. l. famosi.

Augusti. ¶ Tu aūt in hac materia adde tex. cū glo. in. l. mulierem. ff. de accusa. qui text. videtur velle quod infames admittantur & ibi glos. in casu. l. famosi. ff. ad. l. iul. maiesta. Et sic vult illa glo. infamē posse accusare de crimine lese maiestatis. Aduertas tamen quod ille tex. coniuncta glo. non dicit quando est infamis propter sententiam quia sit damnatus de publico iudicio. Sed ad hoc allego Angel. in terminis vltra supra allegata in. l. qui iudicio. ff. de accusatio. vbi expresse damnat illam glos. ibi & dicit quod illa glo. est falsa que dixit quod in omnibus casibus vbi reperitur infamem posse accusare debemus intelligere de illo qui non sit infamis per sententiam & sic sit damnatus de iudicio publico. Et ideo dicit Ang. illam glos. falsam & glo. & Bar. allegat dixisse contrarium in. d. l. qui accusare. et ideo dicit quod in crimine lese maiestatis et heresis isti tales qui sunt dānat etiam propter publicum crimē possunt accusare in crimine lese maiestatis vide que dicta sunt supra in gl. necnon ad querelam in materia accusationis in illo articulo an infamis possit accusare.

10 Crimen lese maiestatis an cōmittatur per illum qui in simplicem scientiam incidit.

11 Scientia simplex facit aliquem teneri crimine lese maiestatis si illa scientia est probabilis. i. si illud quod ipse scit probare potest.

10 **Ange.** ¶ † Quod crimen lese maiesta. committitur etiam ab eo qui in simplicem scientiam incidit licet nulla operatio vel factum interuenerit: vt. l. quisqs. in fi. & ibi docto. C. ad. l. iul. ma. & q sola scientia quis teneatur ex tali delicto & pluribus alijs not. Barto. in. l. vtrum. ff.

11 de parrici. & plene Sali. in. d. l. quisquis. §. ad quod. ¶ † Qd tamen limitat Bald. in quodam suo consilio quod incipit

c quāq allegata sint multa &c. esse verum si talis scientia[c] esset probabilis per. l. qui accusare. C. de edē. ad quid em tenetur

a ¶ Vicariū pape. Adde circa hoc late: vt p Cepo. ꝯsi. xviij. Pe. de anch. ꝯsil. cclxxv. Raph. cu. ꝯsi. xlij. Old. ꝯs. xlij. &. d. Ale. de imo. in ꝯsi. ciij. in j. vo. & an contra Cardina. cōmittat crimē le. maiest. vide Pe. de ancha. in consil. cclxxv. et Cal. in cōsi. vlti. ti. de a c cusa. Ber.

b ¶ Veri⁹ an infamis possit accusare i crimine le. ma. vide in cōsil. Ang. are. Ant. de pratoueteri & Barb. q cōsilia habes in cōsilijs Barb. in dictis consilijs si accusans nō pōt probare nisi p duellum: an sit repellendus. Ber.

c ¶ Si talis scia. Adde tu p hac pte qd sola & nuda scia nō sit digna hac pena. facit qr. l. qsqs. punit pricipales satellites & cōscios ac ministros cōscius vr̄ accipi p participe, nō autē p simplici sciēte de quo scripsi in. c. j. d resti. spo. vel de off. dele. & q ita sit cōfirmatur ex text. cū gl. & ibi Jo. mona. Jo. an. & alij oēs in. c. felicis. in. §. illud. de pe. in. vj. vbi simplex & nudū cōsiliū fauor nudus nō punit pena qua princi palis s; minore & arbitraria et tñ nudū cōsilium & fauorē prestans sciebat: vñ dicūt ibi Jo. mo. & alij qd punit qr debuit reuellare et tñ illud delictū censet vt crimen lese maiest. vt ibi in principio. imo magis fm An. in. l. quisquis. p his faciunt que

no.Jo.an.⁊ Dñicus ibi in prin.de eo q̄ prestat cōsiliū ⁊ fauorē nō nudū nisi dixerim⁹ aliud esse in casu illi⁹.c.in quo nō punit̄ cōscius simplr, vt ptz in p̄n.⁊ aliud in casu.d.l.qsqs. Ad hoc etiā pondero dicta Car.⁊ Jmo.in cle.pasto.de re iudi. dum tractant post antiquos qñ cōmittat̄ crimen lese maiestatis:⁊ nullo modo in enumeratione casuum ponunt simpliciter scientem sine participio cōiurationis imo videt̄ ex qualitate casuū inclusorū ipsum excludere. Facit etiem.c.sicut dignum.de homicidio:vbi mitius puniūtur etiam cōsulentes dum modo non induxerint regem ad homicidiū et similiter opem ferentes vt ibi,cū ergo.l.quisquis. cōscios eadē pena puniat dz intelligi de participibus alias ⁊c.

a In facto etiā vidi de vocato ad impediendū occulte ne domin⁹ occideretur credētibus aliis cōiuratorib⁹ ꝙ iuuare deberet:an retēta opi.ꝙ nuda sciētia puniatur debeat puniri, et videtur q̄d non q2 non fuit cōscius nec a cōiuratoribus vocatus sed ab impedire volente: tñ q2 omnino sciuit qualitercūqz ⁊ vidit coniuratores perseuerare i machinatione retenta dicta opi.nō fuisset tutus.

a ¶ Opinio tamē. Adde tu et vide Jo.and.in.c.penas.de homi.et Spe.in tit.de lega.§.iuxta.ver. qd si amici ⁊ ꝯsuluit Bal.in cōsi. xxxiiij.ij.li.q̄d nō reuelās crimē proditionis q̄d effectū nō habuit q2 sciens ꝯtradixit debeat relegari maxie si erat affinis.Ber.

b ¶ Sz p̄miū.vide Bal.i.l.testa.ff. de heredi.insti.

c ¶ Statuta penalia:et q̄d statuta penalia debeant extēdi fauore rei publice tenuit Roma.in consi.cccxxxviij.et an crimine lese maiestatis masculinū concipiat femininum. Uide Francis.de aret.in consilio.xxxix.⁊ an delictum matris in crimine lese maiestatis noceat filiis: vide Pet.de ancha. Joan.and.mona.in.d.c.statutum.Ber.

quis reuelare ꝙ probare nō possit: certe nemo debet se submittere tormētis que hoc casu delatori inferūtur: vt.l.iij.C. ad.l.iul.ma.⁊ squalori carceris:vt.l.fin.C.de accu.nulla enī culpa est in vite discrimine se nō ponere: vt voluit gloss.in.l. neminem.C.de infa.qui.n.solum audiuit ⁊ non reuelauit q2 probare non poterat immunis est a delicto per text.in.l.nostris.in fi.C.de calum. Ex hoc infert Bald. quod assessores sequentes Bart.in.d.l.vtrum.⁊ occidentes homines solūmodo quia non reuelant secretum non probabile oēs sunt homicide quia visus vidit velit nolit auris audit quia sensus corporis ⁊ primi motus non sunt in potestate nostra: vt not.in glos.in.l.j.§.ius naturale. in versicu.coniugatio.ff.de iusti.⁊ iure. Et propter hoc ipse Bal.in.d.cōsi.deplorat memoriam fidelissimi militis domi.Donati de barbadoris qui ob hanc causam cum aliquibus suis sequacibus fuit decapitatus. ita refert Jo.de platea doct.Bono.insti.de publi. iudi.§.publica autē.pro quo facit.ij.q.vij.c.quia plerunqz ꝙ nota.Opinio[a] tamen Barto.⁊ Salice.obseruatur in practica:vt etiam dicit Bal. ¶ Ex quo sequitur q̄d quilibet quāprimum audiuit vel notitiam habuit de aliquo tractatu cōtra suum principem vel contra rempublicam illico debet reuelare ⁊ reuelans statim premium consequitur. ¶ Si autē ex interuallo reuelauerit priusꝙ dictum delictum fuerit executioni mandatum ⁊ anteꝙ per alium fuerit reuelatū tunc sibi parcitur ⁊ nō punitur:sed premium[b] perdit:vt.d.l.quisquis.⁊ ibi Cy.Bar.⁊ Bal.

Augusti. ¶ Tu autē in hac materia adde quod alias vidi istā.q.in practica et fui iudex in illa causa contra vnum potentem dominū: qui suo principi nō reuelauit tractatum cōmittendum contra principem ⁊ superiorem suū:quia erat ciuis suus: vnde feci ipsum decapitare secutus sententiam Bart.in.d.l.vtrum.quam sententiam secutus est Barto.ipsemet in.l.j.§. occisorum.ff.ad silla.⁊ ibi expresse Ange. ⁊ sequitur domi. Abbas in.c.j.extra de restitu.spolia.⁊ vide dictum domi. Abbatis in.c.j.extra de offic.delega. ¶ Dicit tamen Roma.in.l.j.§.occisorū. in fi.ꝙ contra istam sententiam Barto.consuluit Bal. Florentie in personā illius militis ⁊ ita obtinuit. ¶ Quod non credo verum quia propter exorbitantiam istius criminis iura ita voluerunt vt voluerunt in.§.alia.insti.de publi.iudic. et in.d.l.vtrum.⁊ canoni.in.d.c.j.maxime domin⁹ Abbas. ¶ Adde tamen quod dixit Angel.in.l.frater.ff.ad.l.iul.de parri.ꝙ vidit decapitari plures ciues qui non reuelauerunt tractatum ciuitatis sue qui sciebant solummodo tractatum et non fuerunt participes ⁊ hoc male fuit factum ⁊ inique: quia iura hoc nō patiuntur quia dicit ꝙ si filius sciebat futuram mortē patris ⁊ non reuelauit non decapitari sed relegari:ergo ⁊ ciuis debet relegari pena capitis,est solū quādo fieret tractatus contra principem ⁊ papam et sic contra ecclesiam vel imperium. Et dicit Ang.hoc esse menti tenendum quia quotidianum est. Et subdit q̄d vnus forensis qui non esset de populo et sic ius populi non debet tueri lz sciat cōspirationem tamē non debet puniri ex hoc ꝙ non reuelauit ⁊ dixit ꝙ hoc tenet gl.in.d.l.vtrum.in verbo,conscios.dū subaudit de participibus q2 de sola scientia iste talis nō punitur in forense credo istam sentētiam Ang.veram: sed credo sententiam Ange.falsam dum se restringit tantū in personā pape vel imperatoris p ea que supra dixi. ⁊ no.bñ ista.

12 Crimen lese maie.cōmissum per patrem siue per matrem facit ꝙ nō solum delinquens sed etiam filii masculi puniātur.

12 Ange. ¶ † Et aduertendū est quod propter tale delictum cōmissum per patrē vel etiam per matrem q2 lz.d.l.quisquis.loquatur in patre habet etiam locū in⁹ matre ⁊ sic in femina licet sit exorbitans ⁊ penalis:vt not. glos.in.d.l.quisquis.in verbo,ausuras.⁊ nō est mirādum de dicta glos.quoniam aliquādo lex exorbitans loquens in femina ex rationis idētitate extēditur ad patrem: vt not.gl.in l.femine.C.de secū.nup. q̄d nō tantū punit̄ delinquēs sed ēt filii masculi prout habet̄ in.d.l.quisquis. q̄d not. lz videatur inusitatum ꝙ mulier tale crimen cōmittat: tamē vidi semel de facto Bononie: filie autē femine de bonis matris ⁊ non patris delinquentis habent falcidiā: vt.l.pe.C.ad.l.iuliam maiesta. ⁊ vxores delinquētium dotes nō perdunt:vt.d.l.qsquis.§.j.Sed Sali.in.d.l.j.§.j.dicit ꝙ lz Pe.⁊ Cy. teneat.d. glos.que dicit idem in matre tamē sibi nō placet q2 materia est odiosa ⁊ penalis ideo ex rōnis idētitate extēdi nō debet ⁊ maxime si pater esset viuus tūc filii domicilium patris nō perderent.tamen gl.cōmuniter tenetur.

Augusti. ¶ Tu autē in hac materia adde ꝙ videt̄ q̄d gl.in.d.l.quisquis.sit vera:q2 extat doc.Bar.per illū tex.in.l.quemadmodū.C.de agri.⁊ cē

c si.qui dicit ꝙ statuta[c] penalia sunt fauorabilia ⁊ possunt extēdi vbi faciendo extēsionem delicta nō remaneant impunita ⁊ ciuitas purgetur malis hominibus. ¶ Non mirū ergo si lex quisquis loqueretur in patre si possimus extendere ad matrem sed hec ratio est nimis generalis ⁊ periculosa. Sed vltra doc.gl.ordinaria de iure canonico allego in hac materia que vult idem ꝙ gl.nostra iuris ciuilis: q2 glo.in.c.statutum.el.ij.extra de here.li.vj.expresse hoc dicit in terminis ꝙ lex quisquis habet locū in matre ⁊ in filiis ⁊ lz huic sententie sit tex.in contrarium in.c.vbicūqz.extra de pe.in.vj. Tamen glo.in.d.c.statutum. respōdet ad hoc contrariū sed eius responsio nō mihi placet ⁊ credo in pūcto iuris falsas esse illas glo. Quinimo gl.in.c.si qs.vj.q.j.voluit ꝙ tex. in.l.quisquis. loquatur solum de filiis qui sunt in potestate nō in emancipatis. Sed mater nō hz filios in potestate igitur in practica nō recederem a gl.propter enormitatē criminis: vide Jmol. in materia nostra principali in.l.ex facto.§. si quis rogatus. ff.ad trebel.ibi vide. Tene tamē menti ꝙ ista pena nō afficit filios si sint clerici. Jta dicit glo.in.c.satis peruersum.lvj.di. cōtra facit tex.in.c.statutū.extra de here. ⁊ ibi Pe.de anch. si crimen heresis equiparatur crimini lese maiest. et ibi vide quid in matre.⁊ vide Archi.in.c.si quis.vj.q.j.

13 Crimine lese ma. cōmisso p filiūfamilias: an pater puniatur ⁊ an.l.qsquis.C.ad.l.iul.ma.habeat locū in filiis nascituris.

13 Ange. ¶ † Querit ibi Sali.si filiusfami.commisit dictum crimē an pater teneatur ⁊ puniat̄ ⁊ dic ꝙ nō: vt.d.l.quisquis.§.ratio successionis sanguinis improbati.ergo ⁊c. Cy.ibi querit an habeat locum.d.l.ita in filiis nascituris. ⁊ dicit ꝙ sic quia ratio.d.l. ita in eis sibi locū vendicat sicut in iam natis. ar.l.adigere.§.ꝙuis. de iure patro. ⁊ hoc tenet ibi Sali.

Augusti. ¶ Tu autē in hac vltima conclusione an illa.l.quisquis. habeat locū in iā natis vel nascituris.sepius ego fui interrogat⁹ de hac.q.⁊ adde glos.magistram in.c.si quis.vj.q.j.que decidit istam questionem in terminis ⁊ omnino vide doc.maxime Jo.and.in c.qbusdā.de pe.in fi.ij.col.⁊ Ang.i.d.l.qsqs.⁊ vide no.p tex. ⁊ gl.Bar.Bal.⁊ Sali.in.l.ij.C. de libertis. ⁊ eorum liberis.

14 Crimine lese maiesta.d.l.quisquis.an habeat locum in filiis naturalibus tantū ⁊ spuriis,⁊ vsquequo extendatur ⁊ quomodo sint incapaces.

15 Lex in materia penali loquens de filiis an comprehendat naturales.

14 Ange. ¶ † Querit Cy.⁊ Salic.in.d.l.quisqs.§.j.an illa.l.habeat locū in filiis naturalib⁹ tantū ⁊ dicūt ꝙ sic ar.l.iiij.C.de interdi.ma.cōiuncta rubri.lz Cy.in d.l.iiij.videat̄ tenere contrariū:vt refert Bart.in.l.ex facto. §.sigs rogat⁹.in fi.ff.ad trebel.vbi ipse nō decidit sed Ang. lz ibi opi. Cyn.in.d.l.quisqs.ne plus videat̄ habere luxuria ꝙ castitas ⁊ hoc videt̄ velle gl.in.c.statutū. i verbo,volum⁹. de here.in.vj.⁊ idē erit in spurio vbi eadē viget rō. ⁊ hoc etiā sequit̄ ibi Jmo. ¶ Jtē in.d.l.quisquis.Sali.⁊ cōtter omnes doc.cōcludunt ꝙ ob quandā constitutionē Hede.de qua ibi Cy.in fi.facit mentionē ꝙ filii etiā in infinitū vsqz tñ ad secūdam generationē cōprehendant̄ ꝙ quidā restringunt in patre:in matre aūt dicunt ꝙ delictū nō trāsit vltra primū gradū ad similitudinē heresis ꝙ crimini lese maiest.equiparat̄: vt no.gl.⁊ Sali.in.l.ij.C.ad.l.iul.maiest.⁊ pro hoc allegat.c. statutū.el.ij.de here.in.vj. Et notandū est ꝙ tales filii nō tātum ex testamēto sed nec abintestato sunt aliquo modo capaces imo ab omni successione sunt alieni.ita dicit tex.in.d. l.quisqs.ibi ꝙ a successione proximorū habeātur alieni ⁊ sic etiam nō capiuntur ad cōmodum fisci: filie autē femine extraneis ex testamēto ⁊ proximis abintestato succedere possunt etiā ad earum vtilitatem q2 non reperitur contrarium iure cautum.ita dicit Sali.in.d.l.quisquis.§.ad filias.

15 Augusti. ¶ † Tu aūt in hac materia an appellatiōe filiorū ꝯtineant̄ naturales ⁊ bastardi. Jste passus hz multa capita sz passus noster est iste an in materia

materia penali lex loquens de filijs comprehendat natura-
a les[a] sed in casu.d.l.quisquis.mihi videtur q glo.in.d.l.quis-
quis.videtur tenere q bastardi nō comprehendantur dum
glos.vult ibi q ille tex.loquatur de filijs in potestate non de
emancipatis. Et in terminis hoc voluit alia glos.de iure ca-
no.in.c.si quis.v.q.j. Quinimo ibi Archi.dixit vnum stupē-
dum verbum qd.d.l.quisquis.non comprehendit filios cle-
ricos. Si ergo vera est ista conclusio:vt.d.l.quisquis.non cō-
prehendat nisi filios in potestate: ergo non comprehendet
spurios z naturales qui non sunt in potestate.§.fin.insti.de
nup.sed docto.communiter in.d.l.quisquis.tenent contra-
rium z Joan.and.consuluit pro hac parte cum quampluri
mis doct.vt ipse refert in.d.c.statutum.de here.in.vj.quem
sequitur ibi Domi.de sancto Gemi.licet Cy.videatur tene
re contrarium in.l.libertinum.C.de libertis.et eorum liber.
per.l.fi.C.de naturalibus lib.que lex nihil facit qr ibi quere-
batur an auus qui posset relinquere substantiam suam ne-
potibus per dispositionem legis posset etiā relinquere nepo
tibus naturalibus et dicitur quod nō: ibi enim non resultat
absurdum vt beneficium quod conceditur legitimis nō ex-
tendatur ad nepotes naturales. Sed in.q.nostra si senten-
tia penalis non cōprehenderet naturales sed legitimos tan
tum contineret absurdum q est contra tex.in aut.de resti.et
ea que parit post prin. Et in hac materia vide per Moder.
in.d.§.si quis rogatus.z dicta Cyn.in hac materia amplia-
uit Ange.in consil.suo.xxix.quod incipit domina Frācisca:
in vulgo autem conceptis qui patrem demonstrare nesciūt
non habet locum.d.l.quisquis.vt ibi not.Cy.z Joan.and.
et Domi.de sancto Geminia.in.d.c.statutum. Et dixit Ro
ma.in singularibus secundi anni.clxiij.q incipit tu scis q in
condemnatione patrisfamilias filius clericus habēs bene-
ficium ecclesiasticum nō priuatur illo beneficio propter de-
lictum patris.

16 Crimē lese maiestatis quāprimum quis tractare incipit sta-
tim perdit administrationem rerum suarum z omnis alie-
natio interim facta est ipso iure nulla.

16 **Ange.** ¶†Et bene scias qd quāprimum quis inci-
pit tractare dictū crimen statim perdit suarū
rerum administrationem et omnis alienatio interim facta
in bonis suis ipso iure nō valet.est tex.in.l.fi.z ibi Cy.C.ad.l.
iul.ma.z no.Bar.plene in.l.post contractū.ff.de dona. non
tamen ipso iure bona sunt cōfiscata: vt.d.l.pe.ad fi.licet gl.
in.c.cum secundū.de here.in.vj.dicat contra.s.q intelligun
tur confiscata ipso iure a die commissi criminis heresis. ita
dicit Bar.in.l.si debitor.ff.que in frau.cre.quod bene no.

Augusti. ¶Tu adde quod dixit Ange.in.l.me-
b minisse[b].C.ad.l.iul.maie.vbi videt equi
parare reū criminis lese maiestatis z heresis in hoc.s.quod
postq deliquerunt nō possint alienare quicquam de bonis
vendendo donando vel dotem constituendo z dicit qd illa
distinctio q ipse ibi posuit in reo criminis lese maiesta.per
c omnia dicendum est idem in reo committente heresim[c] et
ibi limitat materiam istam in duobus capitib⁹. Primo per
text.in.l.qui a debitore.ff.que in frau.credi.et per text.in.l.
si fraudator.§.j.ff.que in frau.credi.sed vide Moder.in.d.
l.qui a debitore.z in.d.l.post contractum. Et vide quod di-
ctum est.j.in glo.z eius bona publicamus in penultima ad-
ditione mea.

17 Crimen lese maiesta.etiam post mortem delinquentis po-
test intentari.

17 **Ange.** ¶†Et bene aduertas qd tale crimen etiam
post mortem delinquentis potest intentari z
quomodo intentetur no.gl.in.§.per contrariū.insti.de here
di.que ab intesta.defe.z dicam.j.in glo.in verbo,qui iudex.
videns q dicti inquisiti non comparent: et bene nota qd in
hoc crimine Caius qui iam mortuus est non potest citari et
condēnari: vt.l.j.C.si reus vel accu.mor.fue.z.l.de qua re.§.
d j.ff.de iu.sed memoria[d] Caij est damnanda:vt no.gl.in.d.§.
per contrarium z contra eius defuncti memoriam forman-
da est inquisitio z processus debet agitari.ita dicit Angel.
in.l.fi.C.ad.l.iul.maiesta. Et fiet isto modo vcz: hec est que-
dam inquisitio que fit rc.contra z aduersus memoriā Caij
proditoris in eo de eo rc. Postea citentur filij et successores
coniuncti qui veniant ad contradicendum quicquid volunt
z possunt ne memoria domini Caij damnetur virtute z oc-
casione cuiusdam inquisitionis contra eius memoriam for-
mate z eius bona cuius inquisitionis in effectu tenor est iste
vcz rc. Et nō est mirum quare isti citētur quia eorum inter-
est:vt.l.j.§.iij.z.iiij.ff.de libe.cau.z etiam propter bona: vt.l.
fi.C.si re.vel accu.mor.fue.z.l.j.z per totū.C.si pen.ap.mors
interuenerit:sententie aūt formam vide per gl.in.d.§.per cō
trarium quod nota qr sepe de facto contingit. No.etiam qd
a tali iuri dānandi memoriam delinquētis prescribitur quin-
quennio.arg.l.ij.C.de apost.

Augusti. ¶Tu aūt in hac materia considera z
adde q canoniste habēt vnam bonam
gl.in summa.xxiij.q.ij.que dicit q canoniste non permittūt
post mortem aliquem accusari nisi in tribus casib⁹. Primo
in heresi per.c.fi.de here. Secundo qn quis hereticum insti-
tuit heredem: vt in.c.si quis epi.extra de here.tertius casus
est si quis in notorio crimine decesserit.lxxxviij.dist.c.neq3.
Sed dicit illa glos.in.d.summa q leges dicūt aliter nam nō
permittunt aliquem accusari post mortem nisi propter bo-
na tantū non alia pena sibi imponatur:z dicit q in crimine
lese maie.hoc statuit per.l.fi.C.ad.l.iul.maie. z per alia iura
z multos casus enumerat etiam ibi glos.illa:z similis est gl.
in.c.accusat⁹.de here.in.vj.cōiuncto tex.in verbo,post mor-
tem.z illa glo.in.d.c.accusatus.dicit vnum singulare verbū
q l3 post mortem possit agi:ad hoc etiā vt bona heredū con
fiscētur z applicētur fisco. Tamē hoc verū si intra.xl.annos
hoc fit alias nō.z illam gl.semper teneas mēti q glo.intelli-
go etiā in crimine lese maiestatis: z ita illā gl.intelligit Joā.
and.ibi in nouella z etiam Do.de sancto Gemi. Quinimo
expresse hoc voluit gl.illa dū allegat tex.in.l.fi.C.ad.l.iul.ma
ie. ¶Adde que dicam.j.in glo.in verbo, que incipit.qui iu-
dex vidēs q predicti inquisiti non comparēt. et vide Ro.in
singularib⁹ primi anni.cccx. qd incipit de crimine lese maie-
statis qui ponit qtum durat istud ius accusandi post mor-
tem rei:z allegat illam glo.xxiiij.q.ij.in summa z videtur ibi
tenere q durat quinquennio:dic tamen vt ibi per eum.

18 Sacerdos qui in cōfessione audiuit cōfitentē crimē lese ma-
ie.an teneatur vel possit confessionem sibi factam reuelare.

18 **Ange.** ¶†Quero an sacerdos qui audiuit aliquē
in confessione qui confessus fuit aliquod cri-
men lese maiesta. teneatur vel possit dictam confessionē sibi
factam reuelare. ¶Ista est materia cano.et non licet mihi
immittere falcē in messem alienam:vt in.c.venerabilē.de ele.
attamē vt aliquid dicam z vt materiam alijs melius dicen-
di tradam submittendo me canonistarum z theologorū de-
terminationi videtur q aliquo modo sacerdos dictam con
fessionem non debeat propalare:vt in.c.omnis vtriusq3 se-
xus de pe.z remissio.in ver.caueāt autem rc.z qd ibi no.per b
Jnn.z Ant.de bu.hoc etiā confirmatur qr crimē lese maie.
heresis z simonie equiparātur:vt not.gl.in fi.in.c.j.de censi.
in.vj.sed ego habeo in crimine simonie qd si plures confessi
fuerūt dictum crimē:z vnus inducat dictum sacerdotem in
testem pōt contra illum confitentē qui sacerdotē inducit in c
testē super dicto crimine procedere: alios aūt dictum crimē
cōfitentes clare debet:vt in.c.nemo.de simo.z sic loquit.c.si
gnificasti.de adul. Et sic habeo q etiā in crimine simonie il-
lū qui nō inducit sacerdotē in testē non pōt sacerdos pdere
ergo eodē mō in crimine lese maie.que vt dixi equiparant z
qn duo eqparant statutū in vno de eqparatis trahit ad re-
liquū:vt.l.si qs seruo.C.de fur.merito ergo rc. Et p ista par
te q oino celari debeat facit q habet in.c.sacerdos.de offi.
ordi.facit et qd no.Jnn.in.c.ois.q quicquid facere pōt bo-
no mō sacerdos vt peccatum qd in cōfessione audiuit impe-
diat sine expressione psone vel proditione cōfitentis z cōfes-
sionis pōt sacerdos facere,alias aūt quodcūq3 malū exinde
sequi posset hoc ei denegat ne pandat. Caue tibi qr etiā nul
lo casu sacerdos pōt reuelare delictū siue crimen sibi in peni
tētia confessum fm Archi.de peni.di.vj.c.sacerdos.qr illud
peccatū scit vt deus de offi.ordi.si sacerdos bn facit de re iu-
di.c.ois res.de hoc etiā no.de excel.prela.c.dilect⁹.vn sacer- d
dos iudici quereti ēt per iuramentū pōt rndere nihil scio ol-
no.s.vt hō z ēt nihil scio per confessionē subintelligēdo nihil
scio tibi reuelandū sicut dr Matthei.xiij.de die z hora illa ne
mo scit neq3 angeli in celo neq3 fili⁹.s.vt reuelēt. Jn contra-
riū videt facere vcz qd sacerdos possit illud manifestare qd
no.Ant.de bu.i.d.c.ois.ver.S3 quero qd si aliqs cōfitet rc.
vbi dicit fm quosdā q si quis confitet se velle occidere aliū
vel aliud malū cōmittere dicens q nō pōt tentationi resiste
re an sacerdos possit reuelare z ibi quidā dicunt q pōt hoc
reuelare illis qui pdesse z non obesse allegat.xxx.di.c.hic vi-
detur cū simili.pro hoc etiā facit fm eundē ibi q non est ve-
ra cōfessio vbi qs non cōfitet peccatū cōmissum s3 cōmitten
dū de quo ēt pnia dari pōt z qd quilibet tenet impedire: vt
no.in.c.quēadmodum.§.fi.de iureiur. vbi aūt veteret peni-
tentiā preterite voluntatis: tunc bn esset cōfessio.allegat de
pe.z re.c.cum quidam.posset forte ex predictis sic distingui

a ¶Naturales. Et an filiorū appellatiōe veniāt naturales z bastardi. vide Bal. in cōsi.cxix. z in cōsi. clxiij. in quinto Fol. in cōsi.clx.et q fili⁹ legitimus ex pre spurio nō venit appellatione cōiunctorū. z idem voluit Pe. de anch. in cōsi. ccccx. Ber.

b ¶Meminisse. Adde vt p Pe. de ancha.in cōsi. clix. Ber.

c ¶Heresim. adde Pet.de anch.in cōsil.ccxciiij.i fin. z ibi ad l3 qs nō priuet beneficio ipso iure nisi pp crimen heresis z simonie. qd tn si papa mādat puidere alicui de bnficio criosi cōstiterit crimē cōmisisse, q in vim talis cōmissiōis executor poterit prouidere. Ber.

d ¶S3 memoria. Adde tu z vide Cep. in cōsil.xvij. vbi in facto consuluit q memoria possit dānari. z vide Ang.i consil.ccxxiij. et Bal.in cōsi.lx. in iij.vol.vbi ēt ponit practicā z dicit q predicta pcedunt cū crimē cōmittit 3 principē vel rēpubli. Romanoz.ber

ꝙ aliquis cõfitetur crimen lese male. iã perfectum ⁊ cõsum-
matum: vtputa ego confiteor ꝙ in tali tractatu iam est an-
nus per tales celebrato etiam ego interueni ⁊ omnia sciui ⁊
omnia tractaui licet de me dictũ ⁊ rationatũ nõ fuerit ⁊ pe-
rit penitentiã ⁊ sibi iniuncta est, ⁊ tunc tale crimẽ nõ potest
per sacerdotes propalari: qꝛ eoipso ꝙ penitentiam iniunxit
⁊ peccatum est iam cõmissum ⁊ perfectum ⁊ ex hoc sciatur
vel non cõmunitas ledi non potest ⁊ res publica non debet
reuelari: vt.d.c.sacerdos.⁊.c.nemo.⁊.c. significasti. ⁊.c. qđ
quidã.de peni.⁊ remis.⁊ idem si cõfitetur ꝙ actualiter est in
tali tractatu ⁊ ipsum penitet ⁊ preterite volũtatis petit pe-
nitentiam que sibi iniuncta est ⁊ tunc etiam hoc non potest
propalare: vt.d.c.cum quidam. Si autem dicat ꝙ habuit ⁊
habet tractatum ⁊ quotidie exercet cõtra rempu.⁊ tali ten-
tationi resistere non potest ⁊ nullo modo potest habere ani
mum desistendi ⁊ ꝙ omnino quãtum in se erit cum ceteris
alijs executioni mandabit: tũc ego credo ꝙ si sacerdos ma-
nifestet illis quibus prodesse ⁊ nõ obesse potest non specifi-
cando personã vcꝫ caueatis qꝛ tali die omnino et tali loco
debet fieri tumultus vel aliquod scãdalum in populo tunc
ego credo ꝙ hoc facere ⁊ propalare possit: vt.d.c.hoc vide-
tur.xxx.di. ¶ Et qꝛ non est confessio illa ex qua non recipit
nec recipere põt penitentiam: vt.d.c.cum quidam. Et predi
cta sunt vera si tantummodo dicat de se: si vero etiam dicat
consocios in specie, vel dicat ꝙ in hoc tractatu sunt plures
alij tũc siue etiam penituerit de suo malo proposito ⁊ peni-
tentiã petat tunc credo ꝙ sacerdos non male faceret notifi-
care illis quibꝰ abesse ⁊ non prodesse possunt ꝙ tractatꝰ est
in ciuitate cõtra rem publicam: vt.c.hoc videtur non autem
nominet aliquo modo dictum confitentẽ: vt.d.c.omnis.nec
etiam alios qui confessi non sunt sed tantum nominati ab
illo confitente.arg.d.c.nemo.de simo. qꝛ ipse sacerdos illos
nominãdo videt̃ eos accusare ꝙ ei non permittitur.igit̃ ⁊c.
Ego vt legista hec dico que extraxi ex dictis Ant.de but.et
Inno.in.d.c.omnis.cogita ⁊ corrige tu vt iuris est.

Augusti. ¶ Tu autẽ in hac materia adde ꝙ mi
hi videtur ꝙ nullo modo sacerdos de-
beat reuelare confessionem per id quod dixit sanctus Tho
mas in quarto sententiarũ dist.xxj. nam dicit quod in sacra
mentis illud ꝙ geritur exterius est signum eius quod geri-
tur interius: vnde sicut deus peccatum hominis texit ita cõ
fessor debeat tegere exterius ⁊ ideo tanꝙ violator sacramẽ-
ti peccat qui reuelat confessionem qꝛ per celationem etiam
homines magis ad confessionem attrahuntur ⁊ simplicius
confitentur vnde etiam dicit si aliquod periculum futurum
immineret ⁊ hoc fatetur solũ per confessionem vt de hereti-
co qui corrũperet fideles vel de matrimonio illicito quod ali
quis vellet facere vel aliquid magnum temporale damnum
non propter hoc reuelare debet sed potius monere eos qui
confitentur vt obuient vel desistant ⁊ prelato dicere ꝙ vigi
let super gregem, ⁊ huiusmodi sine vlla reuelatione per.c.sa
cerdos.de pe.dist.vj.⁊.d.c.omnis. Quinimo dixit do.Abb.
in.c.dilectus.extra de exces.prela.ꝙ etiam per papã non po
test quis cogi ad reuelandum confessionem alterius limitat
tamẽ prefatus doctor in loco preallegato nisi sacerdos alio
modo sciret ꝙ per confessionem ea que audit et scandalum
immineret qꝛ potest reuelare. Et ad hoc vide Abba.in.d.c.
dilectus. Materiam autem istam ⁊ istam distinctionem do
mi.Ang.vide latius per Archi. quem ipse non vidit in.c.sa
cerdos.de pe.dist.vj.per Io.an.in.d.c.omnis.⁊ per doct.in
d.c.nemo.in.d.c.significasti.⁊ in.c.si sacerdos. extra de offi.
ordi.pro nunc ista nota ⁊ materiam late vide in pisanella in
litera C.in verbo, confessio.ibi confessionis celatio.

1 ☞ Falsum quid sit.

1 **Falsario.** ¶ Videndum hoc cen-
seo de crimine falsi. † est
a aũt falsum veritatis mutatio: [a] vt in auf.de
instru.cau.⁊ fi. in princi.⁊ no. Azo.in sum-
ma de fal.in prin. quotiescũqꝫ ergo qs do-
lo ⁊ nõ alio modo immutat veritatẽ incidit
in penam falsi: nam sine dolo et proposito tale delictum nõ
committitur: vt.l.nec exemplum.C.de fal. ⁊ ibi Cy.⁊ a dolo
quis excusatur quibuscunqꝫ excusationibꝰ vel presumptio-
nibus etiam iniustis: vt.l.igitur.§.j.ff.de libe.cau.et in.l.j.in
fi.⁊ ibi Barto.ff.de abige. quod tamẽ qualiter intelligatur
not.plene ⁊ eleganter Salice.in.l.senatus.C.de his qui sibi
asscri. Ex quo sequitur ꝙ si aliter reperiatur scriptum a no-
tario quam fuerit dictũ a partibus tamen non propter hoc

a ¶ Veritatis mutatio. Adde qd sit falsũ ⁊ an cõmittat̃ sine dolo vide Cep.in ꝯsil.xxj.⁊ ibi qd si testes dicũt ꝙ aliter scripsit notarius quã fuit dictũ an presumat̃ falsariꝰ.⁊ ꝑ Rapha.cu.in consi.cxlviij.vbi ⁊ in qbus rebꝰ falsum cõmittat̃ et qũo cõmittat̃, ⁊ qua pena puniat̃.et ꝑ eundẽ in cõsil.cxxxv.⁊ in cõsil.xcj, et ibi ponit an testis deponẽs nõ verũ sine dolo puniat̃: et quot modis dicat̃ falsum.vide Ale.in ꝯsi.lxxiij.⁊ ꝯsi.lxxiiij.⁊ cõsi.lxxvij.in.j.vol.⁊ quid si est sine dolo ⁊ si non nocet, nec põt nocere.ꝑ eundẽ Ale.in ꝯsi.lxx.eo.vol.col.fi.⁊ in.d.ꝯsi.lxxiij.col.ij.et qñ falsitas ꝓsumat̃ in teste: et qd in scribẽte in libro ꝓprio.vide ꝑ do.meũ Soci.in cõsi.ciiij.per totũ ⁊ an in notario ꝓsumat̃ potius error ꝙ dolus per Ale.in.d.ꝯs.lxx.Frã.de are.in cõsil.xlvij.⁊ Paul.de ca, in ꝯsi.clj.⁊ ꝑ do.meũ Soci.in ꝯsi.xciiij.⁊ vltra predicta qd sit falsum. vide Bar.i ꝯsil.cxcix.inc.tudertinus.et Io.de ana.in cõsil.xij.dic tñ ꝙ lꝫ in notario presumat̃ potiꝰ error ꝙ falsitas tñ si ex alijs ꝓsumptionibꝰ appareat de falsitate põt torqueri. ita voluit Barb.in ꝯsi.xxxvij.incip.scribitur lib.iudicum.

solum presumitur falsum nec de falso debet dãnari nisi ap-
pareat ex alijs circunstantijs quod falsum commisit. ita sin
gulariter dicit Barto.in.l.quoties.§.j.ff.de here.institu. Et
non est mirum quia Bald.in.l.j.C.de sacrosanc.eccle. dicit
quoties est vnum verbum quod potest importare falsitatem
⁊ non falsitatem facimus coniecturam quod falsitatem nõ
importet pro quo facit quod not. Bald.in.l.errore.C.de te-
sta.vbi propter officium pulchrum presumitur quod magis
errore quam falso fecerit: vt.l.ij.C.de offi.iudi.pro quo facit
quod not. Barto.in.l.gerit.in.vj.colum.ff.de acquiren.here
di.quoties potest capi coniectura qđ quis delinquat ⁊ non
delinquat capimus illam, vt in delictum non incidat: vt.l.
merito.ff.pro so.

Augusti. ¶ Tu autẽ in hac materia inquãtum
autor iste hic loquitur de excusatiõe no
tarij. ¶ Adde nota.per Bal.in.l.ij.C.de fal. ibi dum dicat
quia notarius erat persona fide dignissima. ⁊ vide Bald.in
l.pe.C.de his qui sibi asscribũt qui dicit ꝙ ille text.est melior
tex.de iure qui probat ꝙ vbi ignorantia est tolerabilis sem-
per presumitur error potius ꝙ malitia limitarẽ tamen predi
cta ſm doctrinam Salice.in.l.in exercen.C.de fide instru. in
pe.col.quia si quis per testes probaret notarium falsum di-
xisse puta per tres vel quatuor testes etiã non descriptos in
instrumento quod instrumentum non coadiuuaretur alijs
testibus ꝙ tunc potest ex illismet testibus notarius condẽ-
nari de falso ꝙ si solum per duos testes nõ descriptos in in-
strumento probaretur contra instrumentum quod nõ alijs
testibus coadiuuaretur ⁊ illi testes etiam reprobatorij essent
omni exceptione maiores tunc etiam notarius non potest
propter hoc condẽnari de falso sed bene esset presumptio et
suspicio falsi. Ita intelligo dicta Bart.in.d.l.quoties.⁊ ad-
de Tancre.in.viij.rubrica in.xij.q.qui dixit ꝙ si notariꝰ omi
sit scribere protocollum in totum vel in partem vel solennia
vel substantialia omisit scribere potius presumitur ꝙ ex sim
plicitate ꝙ dolo hoc fecerit. Adde dicta docto. in.l.si quis
decurio.C.de falsis.in illa.q.quando nuncius dicit vnum ⁊
notarius aliud an magis credatur ⁊ an potius presumatur
ꝙ nũcius dicat falsum ꝙ notarius. ⁊ vide Bar.in.l.predia.
ff.de acqui.possessio. licet testes dicant aliud quã instrumen
tum excusatur notarius a falso. An autem tunc si testis cõ-
tradicat notario qꝛ testis dicit nunꝙ dixi id qđ scripsit no-
tarius ⁊ ipse notarius dicat contrarium cui magis credetur
⁊ in ciuilibus ⁊ in criminalibus materiam vide per Specu.
in titu.de teste.§.j.ver. sed pone ecce vbi dicit qđ crederetur
notario nisi testes accusarentur de falso quod putat notabi
le do.Abb.in.c.cum causa.de testi. ista est maxima materia
de qua ibi per Io.an.in addi.⁊ per Sali.late in.l.si quis de-
cu.C.de falsis.licet aliter sentiat do.Ant.de but. qui notan
ter loquitur in.c.ad audientiam. extra de prescrip. ⁊ ibi do-
mi.Anto.limitat materiam ⁊ per Innoc.⁊ Imo.in.c.cum
Ioannes.extra de fide instru. ⁊ Roma.in.l.j.§.fin.ff.de ver
bo.obliga.qui notanter loquitur ⁊ duas limitationes.vide
per Ange.⁊ Imol.in.l.j.§.si quis neget.ff.quemadmodum
testamen.aperiantur per Abba.in.d.c.ad audientiam.per
Bald.in.c.literas.extra de presumptio.⁊ Imo.⁊.d.Car.in
clemen.j.§.fi.de heredi. Pet.de ancha.in.c.cum ab vno.de
re iudic, per Floria.in.l.de etate.ff.de probatio. per dominũ
Abbatem in.c.sicut.extra de testib.per Bald.in apostil.in
l.ob carmen.ff.de testibus.

2 Falsum quot modis dicatur.
3 Falsi crimine quis puniri non potest: nisi talis falsitas alte-
ri noceat vel nocere possit.
4 Crimine falsi tenetur qui manu sua schedulam scripsit in sui
fauorem si probari potest ꝙ illa scriptura sit falsa.
5 Falsum large non comprehenditur per statutum mentionẽ
faciens de falso.
6 Falsi crimen quomodo consuetudine excusetur.
7 Scriptura falsa vel instrumẽto aut dicto testis quibus nul-
lum preiudicium paretur alicui quãuis pena falsi non adhi
beatur attamen pena extraordinaria erit exercenda.

2 **Ange.** ¶ † Quero quot modis dicatur falsum re-
spondeo: vt dicit Bart.in.l.quid sit falsum.
ff.de falsis. qui concludit quod vno modo dicitur largissi-
me et istud est illud quod non est verum siue dicatur dolo-
se siue non. istud probatur per.l.si is qui ducenta.§. vtrum.
ff.de rebus dubijs. Secundo modo dicitur falsum large, sci
licet omnis veritatis mutatio que in se habet dolum: vt in
dicta auf. de fide instrumento. et supradictum est. Et hoc
modo loquendo omnis ille qui dolum committit potest di-
ci ꝙ falsum cõmittat ⁊ hoc est verum quãtum ad accusatio-

nem de falso. ¶ Tertio modo dicitur falsum stricte qd incidit in aliquod capitulum.l.cor.vt.d.l.quid sit falsum.ex quo Bar.infert quod nõ ex omni dolo nec ex qualibet deceptione quis incidit in falsum: vt puniatur.d.l.cor.de fal.nisi in certis capitulis expressis.C.z.ff.de fal.z tamẽ idem sequitur Sali.in.l.nec exemplum.C.de fal. que capitula enumerantur per Azo.circa princ.in summa de fal.in.ij.q.dic vt ibi per eum z per Salice.in.l.j.C.de fal.Ex quo secundo loco etiam infert Bar.in.d.l.quid sit falsum.q2 cum statuta debeant proprie intelligi z nõ verba latissima vel larga: vt.l.cõstitutionibus.ff.ad munici. q si statuto cauetur q damnatus de falsitate nõ admittatur ad honores intelligitur de condẽnato de falsitate ex aliquo.c.qd enumeratur.in.ff.z.C.de fal. q no.vnde si esset dãnatus ex aliquo statuto vel reformatione indu-
a cẽte falsitatem nõ repellitur ab honoribus[a]. Et aduertendũ
q cõsuetudo cõmunis scribẽdi aliter q sit veritas rei excu-
b sat a falso[b] vt pone perusij est officium conseruatorũ qui sunt tres numero qñ duo faciunt aliquid est consuetudo q licet alius absens sit scribitur sub nomine omniũ trium q tamen propter talem consuetudinẽ excusatur scribens etiã scienter a falso: vt not.elegãter Bald.in.c.obertus.in fi.j.col.de feu.da.invicem.l.cõmisso.z etiam in dicto loco ponit exemplũ si consuetudo est q notarius massariorum licet vltima die sui officij reperiãtur solutiones ponat in alia die q propter di-
3 ctam consuetudinẽ excusatur a falso quod no. ¶ † Habeas tamen pro fundamẽto vero q de falsitate quis puniri non potest nisi talis falsitas sit alicui nocitura: nã si alteri damnum nõ inferat licet falsum cõmissum sit z dolose tamen talis falsitas nõ punietur: vt est tex.cum gl.no.z ibi Cy.Bar.
c Bal.z Salic.in.l.damus.C.de fal.qd nota perpetuo.[c] Sed q dixi nisi noceat supple vel nocere possit q2 tunc teneretur de falso. ita dicit Bald.per illum text.in.l.si falsos.C.de fal. quod tamẽ limita: vt no.Sali.in.l.qui sepulchra.C.de sepul.vio.z statim dicã in sequenti.q.Ex quo Bart.in.l.si quis legatum.in princ.in ver.hoc premisso hec.l.z c.ff.de fal.querit an notarius teneatur de falso quãdo suum instrumentum falsum est nullũ ex defectu solẽnitatis z ibi concludit quandoq instrumentũ est nullum defectu ipsius instrumenti tũc si quidem est nullum ita q ex eo nullum preiudiciũ potest alteri parari: tunc de falso nõ punitur: vt.d.l.si quis legatum. prout dicit de testamẽto non signato z allegat rationem q2 notarius noluit cum posset perficere: ergo non presumitur: vt.l.qui falsum.ff.de fal. Sed si ex hoc posset aliquod preiudicium parari, vt q2 licet non esset publicum esset tale quod peti posset q publicetur vel si procederet ad comparationẽ ad aliquod aliud tũc talis notarius de tali instrumento punietur de falso: vt.d.l.damus.cũ gl. Et quod dixi de tali tabellione videtur sequi Bal.in.l.j.C.de sepul.vio. Sed ibi Sali.aliter dicit z late distinguit. dic vt ibi per eũ q2 sua distinctio esset valde longa. Aduertas tamen ad vnũ quod dixit
4 Ange.per illũ text.in.l.qui veluti.C.de fal. q † si quis manu sua scripserit schedulas in sui fauorem: nam licet dicte scripture scribẽtibus non prosint: vt.l.instrumenta. z.l.exẽplo. C.de proba.tamen si probari possit q ista scriptura sit falsa
d qui scripsit eam tenetur de falso:[d] et pro hoc facit q2 q̃tum in eo fuit fecit quod potuit. arg.l.j.ff.de extraor.cri. ita dicit glo. Bar.z ibi Ang.in.d.l.damus.quod nota ibi,z in.l.pe.eo.ti.vide Sali.in.d.l.j.C.de sepul.vio.hoc idẽ voluit Bart. in.l.si quis legatum.in.iij.col.ff.de fal.

Augusti. ¶ Tu aũt in hac materia adde inquãtum supra tractatũ est quid sit falsum. adde Bar.in cõsi.cxciiij. z adde q Sali.in rubrica.C.de falsis.in hac materia approbauit dicta p ipsum in.d.l.nec exẽplum.z etiam Ange.in.d.l.nec exemplum. tripliciter distin-
5 guit quid est falsum. † Sed addatis q inquantum supradictum est fm Bart.q si per statutum fit mentio falsi q illud falsum large nõ sumitur sed stricto modo q cõtra istã doct. allego tex.z ibi Bal.per illum tex.in.l.si nõ verum.C.de do. inter virum z vxo.vbi Bal.dicit q cum instrumẽtum simulatum largo modo dicatur falsum stãte statuto q nulla exceptio possit opponi cõtra instrumentum nisi exceptio falsitatis q isto casu exceptio simulatiõis poterit opponi q2 largo modo simulatio est falsitas. Sed dicatis veram esse sententiã Bar.z falsam illã Bald.per rationes Bar.in.d.l.qd
6 sit falsum.quibus Bal.nõ respõdet. ¶ † Item inquantum dictũ est q cõsuetudo excusat a falso: addatis non mirũ q2 cõsuetudo operatur etiam quod locus loci sit de substantia instrumenti alias instrumentum presumitur falsum. Ita dixit Bar.in.l.si quis ex argentarijs.§.si initium.ff.de edẽdo. nõ in lectura sed in repetitione dixi late in.l.iij.§.qui nũciet.

ff.de o pe.no.nuncia. Et ideo Bal.in.l.j.C.de cõfessis.in.xj.colum.dixit quod generalis consuetudo excusat iudicem et notarium a falso. Et hoc dixit in illa.q. quã ponit de eo qui fuit tortus postea notarius confitetur ipsum sponte cõfessum fuisse. ¶ Item inquantum dictum est quod falsitas cõmittitur etiam si alicui damnum infertur adde qd ista questio potest etiam adaptari in teste deponẽte nulliter.de qua materia vide Jo.and.in regula, non est sine culpa.extra de regu.iur.in mercu. Et vide Bald.in.l.fi.C.si ex falsis instru. qui dicit quod si testis deponit nulliter z nullum preiudiciũ paratur aduersario nec aliqua vtilitas adducitur illi qui produxit quod nihilominus punitur de falso per.l.iij.§.j.de falsis.sed possumus dicere quod ibi Bal. loquitur de teste qui punitur ex eo quia offendit aures iudicis nos in notario qui conficit instrumentum in camera. et vide Bald.in.l.si post. C.de iuris z fac.igno.z vide Pau.de cast.in consi.suo.cxlix. incipiẽte in Christi nomine amen. videtur dicendum quod dictus presbyter veniat puniendus qui dicit quod vbi scriptura nullam fidem seu plenam seu iudicium facit quis nõ punitur de falso allegat glos.quam dicit ordina.in.l.diuus. de falsis.z dicit ita tenere Barto.in.l.j.§.qui rationibus.ff. de falsis. Adde Bald.in.l.iubemus.in fi.C.de testa.qui ponit materiam quando reperitur instrumentum notarij falsum quod nullum est. et Bandinum in tractatu maleficiorum sub rubrica de falsarijs.q.cxxj. qui late disputat hoc et ibi mirabiliter loquitur. ¶ Adde tamen que dixit Cy.mul-
7 tum eleganter in.l.j.C.de sepul.vio. † qui dicit quod licet ex scriptura falsa vel instrumento vel dicto testis nullum preiudiciũ paretur alicui licet pena falsi regulariter puniri non debeat tamẽ pena extraordinaria punietur crimine stellionatus: quam sententiam credo veram quia iura multũ contra istos falsarios laborant magis specialiter eos puniẽdo que omnia nota. ¶ Adde Bald.in rubrica.C.de fi.instrumen.qui ponit de illo qui falsificat literas alicuius z allegat l.Titio cum esset.ff.ad municip. z hoc nota inquantum do. Ange.hic tetigit materiam quam tractat Ang.in.l.qui veluti.C.ad.l.fal.Et adde Bal.in.l.si quis decurio.super verbo,priuatis.C.de fal.vbi colligitur quod pro scriptura priuata falsa imponitur pena falsi: z hoc etiã apparet in testamento in scriptis que dicitur scriptura priuata: vt notatur in.l.ij.ff.quemad.testa.aperi.z tamen scriptor tenetur de falso z apparet etiã in.d.l.qui veluti. licet ibi scriptura priuata contineret veram nominis mutationẽ quia erat formata in personam eius qui nunq̃ scripserat: z omnino vide Ange. z Bar.in.d.l.damus.z Bar.in.l.j.C.de sepul.vio.z doct.in d.l.diuus.z hec omnia nota q2 quotidiana sunt.
8 Aduocatus procurator aut solicitator vnius cause aut vnus depositarius scripturas vnius partis alteri ostendẽs an ex sola ostensione incidat in falsum.
9 Lacerans,comburens, vel celans sciẽter scripturas publicas vel priuatas alteri spectantes ita q amplius non appareant: an incidat in falsum.
10 Aperiens z dissigillans literas alienas vt ostendat aduersario scribentis an incidat in falsum.

8 **Ange.** ¶ † Quero si aduocatus vel procurator siue solicitator vnius cause vel etiã vnus depositarius scripturas vnius partis ostendat alteri parti an ex
e sola ostensione incidat in falsum[e]: dic qd sic vt est text.z ibi Bar.in.l.j.§.is qui depositã.ff.de fal. Ex quo Bar.in.l.qui testamentum.eo.ti.refert q ille qui aperuit literas priuatas alienas an incidat in falsum: nã aut ostẽdit aduersario scribentis z incidit in falsum aut ipse tantũ aperuit z solus legit nemini alteri ostendendo z tunc de falso nõ tenetur sed extra ordinẽ punitur: pro quo allegat.c.cum olim magister.
9 extra de offi.leg. † Et bene aduertas q scienter lacerans cõburens vel celans ita q amplius non appareant scripture publice vel priuate que ad alium spectãt incidit in falsum vt est casus.z ibi Bar.in.l.paulus.ff.de fal. quod nota contra aperientes literas alienas z omnibus ostendẽdo z lacerando. Incidit etiam in falsum qui etiã de literis do. Pape aliquid amouit vel bullas vel aliorum dominorum sigillũ vel plumblum: vt no.Bar.in.d.l.paulus.

Augusti. ¶ Tu autẽ in hac materia de reuelãte scripturas aduersario. Adde text.cum gl.in.l.si qs aliqd.§.instrm.ff.de pe. vbi gl.allegat text.in.l.j. §.is q depositã.ff.de fal.z sic gl.cũ tex. vult q ille qui reuelat aduersario instrumẽta punitur pena falsi. Et iõ dixit Bar.in l.ij.ff.de preua.in illa.q. quã cõsuluit vt ipse ibi. vide Bãdi.
10 in tract.malefi.sub rubrica de falsarijs.q.cxx. ¶ † Item de aperiente z dissigillante literas alienas adde Bar.in.l.titio

a ¶ Ab honorib[9]. Adde q dictuz Bart. sequitur Ale.in csi.lxxiij. in.j.volu. et vide Pau.de ca.in cõsil.ccvij.in.j.impressis.Ber.

b ¶ A falso.adde Ale.in csi.lxx.j. vol.z Barba.in csi.xlvij.Ber.

c ¶ Not.ppetuo. Adde.d.Alex. in consi.lxx.in.j. volu.

d ¶ De falso.Adde et dic vt per Paul.de cast.in cõsi.clj.z seq.incip.videtur dicendũ quod dictus presbyter. et per Bal.i csi.cccxxj. in.j.libr.z consil. cccxxiij.i.iiij.libr.

e ¶ Incidat i falsum.Adde Pe.de anch.in cõsil. clxxij.vbi ponit de illo q pduxit instrm z cũ pars ptestaretur q intẽdebat illd redarguere de falso p ducens arripuit de manib[9] notarij et proiecit in ignẽ,z ibi vide q̃ sunt spãlia in crimine falsi et an tale delictũ possit puniri a iudice delegato vide Bald.in consil. cccxxiij.iiij.vol.et ibi q ex eo q qs confessus est cõbussisse scripturaz pãt poni ad torturã vt dicat qua de cã cõbussit.Ber.

cum esset.ff.ad municip.ꝛ vide not.in.d.l.si quisaliquid.§.si instrumentum et in.l. si quis in graui.§. si quis tabulas.ff. ad silla. ꝛ Rom̃.in.d.§.aperire qui multa allegat. Adde tamen quod mihi videtur quod falsa sit sententia communis quod ille qui aperit literas alienas ꝛ dissigillat, vt ostendat aduersario ꝙ committit crimen falsi: nam ille tex.allegatus per Barto.in.d.c.cum olim magister.cum glos.dicit cõtrarium: nam ibi ille aperuit illas literas ꝛ acta dissigillauit qui erat aduersarius ipsemet dissigillãs ꝛ tamẽ glos.dicit quod punitur tãquam falsarius vel quasi falsarius pondero verba quasi vel tanquã quod est verbum impropriietatis. Modo stat docto.Bald.in.c.olim.extra de rescrip.quod ille qui debet puniri quasi falsarius punitur extraordinarie.cogita. Et adde pulchrum consilium Roma.in hac materia in cõsil.suo.cccxxij.[a] in secũdo dubio illius cõsilij qui consuluit in hac materia in consil.cj. Basiliensi in effectu videtur approbare dicta Barto.in.d.l.qui testamentũ. ꝛ vide Bar.in l.paulus.ff.de falsis.

a ¶ cccxxij. Adde qꝺ al's est.cclxvj. et vide Fede.in ꝯsi.ccxix.Ber,

11 Dictãs scripturam ꝛ sciẽter aliquid omittẽs: si notarius bona fide scribat: an dictans teneatur de falso instrumento.

12 Dãs notario cedulam falsam: vt registretur in scriptis quã notarius bona fide registrauit si ob hoc sentẽtiam reportet an possit de falso puniri.

13 Asserens se creditorem mercatoris falliti cum nõ sit incidit in falsi crimen qꝛ illud ad damnum aliorum tendit.

11 **Ange.** ¶ † Quero aliquis dictat aliquam scripturã ꝛ scienter aliquid omittit: notarius tamẽ bona fide scribit an dictans teneatur ꝛ de falso instrumento ꝛ Barto.in.l.si quis obrepserit,versic.quero cum pars dictaret ꝛ c.ff.de fal. dicit quod sic quia delictum radicatũ est in ipso dictatore ergo ipse tenetur: vt.l.presbyteri.C.de episco. ꝛ cleri.facit.l.ea que commendandi.ff.de cõtrahen.emptio. Querit Barto.in.d.l.si quis obrepserit. in versicu.quero de
12 questione ꝛc.† quid si pars dedit notario vnã cedulam [b] falsam vt registraretur in actis ꝛ notarius bona fide registrauit: ꝛ ob hoc obtinuit sententiã an propter hoc possit de falso puniri ꝛ concludit quod iste aut accusatur quod fecit falsum instrumẽtum ꝛ hoc est verum quia notarius cum fecerit bona fide ipse nõ fecit falsum instrumentũ: ergo nec ipsa pars fecit fieri: vt.l.si is qui.§.te ꝛ Titiũ.ff.de fur.aut conuenitur quia obrepsit iudici quia virtute talis cedule false obtinuit sententiam ꝛ tunc tenetur de falso: vt.d.l.si quis obrepserit. quod nota quia virtus consistit in modo practicãdi.

b ¶ Cedulam falsam. Adde ꝛ vide p Ale.in ꝯsil.lxxiij.in.j.volu.ꝛ ꝯsil.lxxvij. col.ij. circa princi.et in consi.lxx.colũ.ij. Bar.in ꝯsi.cxix. inci.tudertinus, Ber.

13 ¶ † Nota tamẽ ꝛ tene menti quod quotidianum est in istis mercatoribus qui vulgariter dicũtur falliti ꝙ si aliquis coniunctus vel amicus vel quilibet qui etiam de conscientia et debitoris volũtate faciat siue fingat se creditorem cum non sit vel sibi solutum nõ esse asserat cum tamen in veritate sibi solutum esset qꝛ tenetur pena falsi: ratio qꝛ hoc tendit ad dãnum aliorum creditorum: [c] vt est tex.no.ꝛ glo.Sali.ꝛ ibi docto.in.l.si creditor.C.de fal.

c ¶ Creditorũ. adde tu Bal.i ꝯsil. ccxx.in.iij.volu.

Augusti. ¶ Tu aũt i hac materia adde ꝙ Barto.in consil.suo incip.tudertinus quidã ꝛ est in ordine suo.cxciij. consuluit idem quod supra, scilicet de illo qui comparuit coram notario ꝛ dicit vna cum nuncio scribe tu notari: vt in ista cedula in tali relatione ꝛ iste talis qui fecit scribere falsum notario existẽte in bona fide obtinuit sententiam, ibi disputat Barto. an notarius debeat puniri pena falsi ꝛ in hac materia adde que dixit do.Abb. post gloss.in.c.quãto.extra de his que fiunt a prela. in fi.qui dixit ꝙ ille tex,cum glo.debet intelligi ƒm ꝙ multum elegãter dixit Bar.in.l.si quis obrepserit.ff.de falsis. qꝛ notarius scripsit ƒm ꝙ partes dicebãt: nam instrumentum tunc non est falsum neqꝫ partes possunt accusari de falso. Sꝫ de obreptione quia offendant propter hoc aures iudicis. Et ideo dixit ibi Abb. substantia instrumenti fundatur super ipso notario per.c.cũ Joannes. extra de fide instru. Et ideo dic vt ibi an isti puniantur tanꝙ falsarij. ꝛ etiam adde Bal.in l.iubemus.C.de testa. in fi.qui in effectu concludit. idem qꝺ Bart.in.l.si quis obrepserit. Et vltimo in hac materia tene menti.d.l.si creditor.C.de fal. ꝛ ibi quam sequuntur omnes docto.de debitoribus qui volunt decipere creditores, vt incidant in falsum.

d ¶ Correctas.adde tu ꝺ hoc ꝛ dic vt late p Fely.in c.canonũ statuta. extra de ꝯsti.

e ¶ In.l.p̃dia. adde ꝛ vide ibi nouissi. ꝛ in.l.singularia.ff.si cer.pe. bal.in ꝯsil.xxvij. in.ij. volu. et qñ sufficiat ꝟbalis productio. vide Roma.in consi. cclxxvj.Ber.

14 Procurator vel pars in causa ostendens iudici statuta vel reformationes correctas vt ƒm ea decidat causam: an incidat in falsum.

14 **Ange.** ¶ † Quero procurator vel pars in causa ostẽdit iudici statuta vel reformatiões correctas [d] vt ƒm ea decidat causam: an incidat in falsum dic qꝺ sic: vt est casus in.l.fi. ꝛ ibi Bar.ff.de fal.ꝙ perpetuo nota contra procuratorem qui ostẽdit iudici statuta aliqua reformatione sublata vt pro eo ferat sententiam quia tenetur de falso.

Augusti. ¶ Tu autem in hac materia adde que dixit Bal.in.l.j.C.de iusti.C.confirmãdo qui dixit quod verum est quod ille qui allegat leges corruptas incidit in penam falsi. Sed ibi multum eleganter limitat istam materiam ꝛ dat aliam limitationem nisi allegaretur ex eo quia illa causa per antiqua ꝛ vetera statuta debebat decidi nisi per statuta noua hoc expresse esset vetitũ: ꝛ ibi omnino vide eleganter Paulum de castro limitantem predicta.

15 Verbũ produxit intelligitur de actuali: nõ verbali, et ideo si notarius scribat produxit: ꝛ tamen productio fuit solũ verbalis incidit in falsum.

15 **Ange.** ¶ † Quero in actis reperitur scriptũ per notarium actorum ꝙ Titius instrumentum sui mandati produxit: et in veritate realiter non produxit: sed allegauit verbo tantum: an incidat in falsum: dic quod sic. quia nunꝙ notarius debet dicere quod aliquid produxerit nisi sit verum de actuali ꝛ vera et non verbali productione: vt not. Bald.in.l.fi.C.de eden. quod est notandum contra notarios actorum.

Augusti. ¶ Tu aũt in hac materia adde qꝺ cum supportatione ista conclu. videtur falsa quia ad excusandum notarium a falso verba notarij intelliguntur etiam in actu ficto ꝛ non vero: vt est sententia Bar.
e multum elegans in.l.predia [e].ff.de acquirẽ.possessio.ꝛ Bal. in rubri.C.de contrahen.emptio. Unde illa verba posita in instrumẽto Titius enumerauit pecuniam possunt intelligi de numeratione ficta.s.de confessione de recepto. ꝛ istã partem credo veram.

16 Notario damnato quia falsum commisit in arte notarie: an iudex possit reseruare in sententia instrumentorum confectionem.

17 Notarius infamis etiam aliter ꝙ ex ministerio artis notarie an possit exercere officium tabellionatꝰ quod in se habet dignitatem.

18 Notarius infamis vel quia alias sit cõdemnatus de falso: an possit conficere alia instrumenta.

16 **Ange.** ¶ † Quero aliquis notarius damnatus est qꝛ commisit falsum in arte notarie an iudex possit sibi reseruare in sententia instrumentorũ confectionẽ dic ꝙ non: vt est gl.ordinaria in auf.de tabel.§.pe.secus aũt si esset dãnatus de falso ex alio quam in sue artis ministerio vt no.docto.in.l.ex militaribus.C.de testa.mili.ꝛ no. Bart. in.l.non potest.ff.de fur. Ex quo Bar.in.l.eadem.§.hac.l.ff. ad.l.iul.repe. multum late et in.l.iij.§. item videamus.ff.de
17 suspe.tu.querit ꝛ infert † ꝙ notarius infamis etiã aliter quã ex ministerio artis notarie nõ potest exercere officium tabellionatus quod habet in se dignitatem: vt.l.ij.C.de digni.vt est esse cancellarius principis: vt.l.j.C.de mã.princ.et.l.laudabile.C.de offi.diuer.iu. vel aliud officiũ sibi de publico iniunctum, vt ꝙ esset notarius ad banchum actorum: vt.l.ij. §.miles.ff.de his qui no.infa. secus si a partibus assumatur vt de aliquo cõficiat publicum instrumentum qꝛ dicitur munus publicum: ipse etiã dicitur seruus publicus qꝺ munus infami nõ interdicitur: vt.l.neqꝫ infames.C. de decu.li.x.cõiuncta.l.fi.in prin.C.qui mili.nõ pos.li.xij.

Augusti. ¶ Tu autẽ in hac materia adde Cy.in l.ꝛ militibꝰ.C.de testa.mili. q dicit id qꝺ do. Ange.supra dicit tñ ꝙ etiã ex causa iudex põt reseruare sibi cõfectionem instrumenti etiã si sit dãnatus ex eo qꝛ confecit instrumẽtum falsum per.l.diuus.ff.de iniu. ꝛ istã.q.vide ibi per Cy.Bar.ꝛ Ang.idem voluit Ray.ꝛ Bar.in.d.l. ꝛ militibus. ꝛ Ang.in.l.ꝛ si seuerior.C.de his qui not.infa.ꝛ per Ray.ꝛ Bar.in.l.si quis.in prin.testa.ff.de lega.iij.§.miles.lꝫ aliter dicat Ange.in.l.quid ergo.§.pe. in vlti.col.ff.de infa.ꝛ Oldra.ꝛ Bal.in.d.l.ꝛ militibꝰ.ꝛ Bal.Ang.ꝛ Fulg. ꝛ Paul.de cast.in.d.l.ꝛ militibus. Ro.vero ibi aliter dicit ꝛ
18 Ang.in.d.l.ꝛ militibus.† Adde Bal.in ti.de pace constan. in verbo, in criminalibus. an notarius infamis vel qꝛ alias sit condẽnatus de falso possit cõficere alia instrumẽta. adde Bal.in.l.si quis decu.C.de fal.per illum tex.ꝛ Inn.in.c.fraternitatis.de here. Bal.in.l.j.C.de testa. Bal.in.l.in exercendis.C.de fi.instru. ꝛ in.l.cassius.ff.de sena.ꝛ Bal.in.l.ij.C.de sentẽtijs.et Bal.in auf.habita.in.x.col.C.ne filiꝰ pro patre. ꝛ Bal.in.c.inter pares.de lege cõradi.ꝛ per Spe.in ti.de instru.edif.§.instr̃m.versi.itẽ opponit qꝺ tabellio.ꝛ in.§.testis. versi.quid si tabellio. Ange.in.l.si quis ex argentarijs.§.j.ff. de edẽ. Bar.in.l.ad testiũ.ff.de testi.de istis.q.vide Bart.in

a consilio[a] suo incipiente Joannes Bal.in.l.qui depositū.ff.de deposi.Bal.in.l.ij.C.de fide instrumē. Bald.in.l.iubemus.§.sane.C.de sacrosan.eccle.per Jaco.de bel.in auk.de tabellio.in princi.in.vij.q. per Jmol.in.l.infamem.ff.de publi.iudi.⁊ vide Pau.de cast.in cōsil.ccvj.qui ponit etiam an vtilitas et infamia notarij vitiet instrumētum.⁊ de materia per Pau.de ca.consi.suo.ccij.

19 Testis accipiens pecuniam vt dicat testimonium etiam verum an incidat in falsum.

20 Testi dare palam pecuniam vt verum dicat an liceat ⁊ etiā in iudice.

19 b **Ange.** ¶ †Quero aliquis accepit pecuniā vt dicat testimonium etiam verum[b] an incidat in falsum.dic ꝙ sic:vt est tex.⁊ ibi Bart.in.l.j.in princip.ff.de fal. quod nota contra dantes ⁊ recipientes pecunias pro ferendo testimonio.

Augusti. ¶ Tu autē in hac materia adde dicta Bart.in.l.presbyteri.C.de episc.⁊ cleri.⁊ etiā vide ibi Moder. ¶ Adde tamen vnam mirabilem limitationem † ꝙ si do pecuniam testi palam vt dicat veritatem possum hoc facere idem in iudice[c]. Mirabile dictum Bal.per bonas rationes in.c.fi.extra de app. hec nota nedum incognita domi.Ang.hic,sed etiam legistis ⁊ ita limito etiam Bar.in.l.diuus.ff.de re iudi.qui idem dixit ⁊ Specu.in titu.de teste.§.j.versi. quid si testes. licet Inno.teneat contrarium in.c.licet.extra de proba. ⁊ intellige hoc verum si pars sponte offerat pecuniam testi. ſm Ja.de bel.in auk.vt iudi.sine quoquo suffra.§.j.⁊ vide Bal.in.d.l.presbyteri.dicentem ꝙ qui celat veritatem tenetur pena falsi, et istam conclusionem credo verissimam per text.in auk.de fide instrumen.in principio.

21 Testis dicens falsum cuius dictum non valet:an incidat in falsum.

21 **Ange.** ¶ †Quero testis dicit falsum sed eius dictū nō valet an incidat in falsum.dicit Barto.qꝺ si suum dictum non valuit quia nō iurauit punitur de falso:vt notat Barto.in.l.si quis obrepserit.ff.de fal. in versic.iuxta hoc quero alias secus. dic vt ibi per eum de quo tamen vide Bal.in.l.j.C.de sepul.vio. Sed Sali.ibi in fi.dicit latius dic vt ibi per eum.

Augusti. ¶ Tu autē in hac materia adde illas decisiones hic quas.s.dixi in ista gl.in illa.q.an producens instrumentum falsum nullum puniatur pena falsi:⁊ vltra.s.dicta adde[d] Gādi.in tractatu malefi.sub rubri.de falsarijs.qui late tractat istam questionem.⁊ ibi dicit Gandi. ꝙ cōmunis conclusio doc.est ꝙ testis nō puniatur pena falsi: sed bene punitur crimine stellionatus hoc est pecuniariter dicit ipse:⁊ dicit Alb.de rosa.in.ij.parte statutorū.q.cxlv.vbi multa allegat pro ⁊ contra ⁊ multos doc.allegat ꝙ cōmuniter vidit teneri ꝙ testis nō punitur pena falsi sed pena extraordinaria. Idem dicit in tabellione cōficiente instrumentum falsum,al's nullum.⁊ Jo.an.in regula,nō est sine culpa in mercurialibus.extra de reg.iuris. Bal.in.l.data opera.in.xij.colū.C.qui accusare.qui allegat glo.in.c.ne quis arbitretur.xxij.q.ij.Bald.in.l.presbyteri.C.de epi.⁊ cle.dum dicit ꝙ saltē punitur crimine stellionatus. Bal.in.l.iurisiurā.C.de testi.in fi.⁊ in rubri.si de inuesti.feu.controuer.fue.in fi.⁊ Bal.in.l.fi.C.si ex fal.instru.

22 Statuto cauetur ꝙ inducēs falsos testes incidat in falsum an inducens vnum testem tantum incidat in falsum ⁊ in penam statuti.

22 **Ange.** ¶ †Quero vt plurimū statuto cauetur ꝙ inducens falsos testes incidit in falsum si vnicū testem tantum induxerit an incidet in falsum ⁊ in penā statuti:⁊ dic ꝙ sic.vt not.Bar.in.l.ij.§.si vnus.per illū text.ff.vi bo.rap.quod est no.

e **Augusti.** ¶ Tu adde[e] Bald.in.l.j.ff.de procur. Bal.in.l.gallus.§.j.ff.de lib.⁊ posthu.⁊ quod ipse no.in.l.iubemus.§.pe.C.ad trebel.⁊ omnino vide Bal.in.l.j.C.de cōdi.inser. adde Bar.in.l.ij.§.j.ff.de nego.gest.⁊ Alb.de ro.in.ij.parte statutorū.q.xxvj.⁊ Gādi.in tractatu malefi.in rubri.de falsarijs ⁊ falsitatibus. Pet.de ancha.in.c.j. de litis contest. Pet.de anch.in.c.relatum.extra de testa.el.ij.Bal.in.l.diuus.§.diuus.ff.de peti.here. glos.⁊ Do.de sancto Gemi.in.c.pe.de resti.spo.in.vj.faciūt nota.per ipsum in.c.ꝙuis.de prebē.in.vj.Jmol.in cle.ij.de rescri.facit gl.in.c.si compromissarius.de elec.in.vj.Ange.in.l.j.§.j.ff.de dolo.⁊ in.d.l.iij.ff.de neg.gest.

23 Testis dicēs vnum in iudicio ⁊ aliud extra iudicium an incidat in falsum.

a ¶ Consi.suo.Adde qꝺ est numero.clxxiij.⁊ consi.Pau.de ca.est nume.ccix.

b ¶ Etiam verū.adde ꝙ testis tacens verum punit̃ de falso.Cep.in cōsil.lxj.col.ij.

c ¶ Judice.adde tu an iudex possit accipere pecuniam pro punitione alicuius qui vere sit culpabilis ⁊ puniendus ab inimicis illius.vide Pau.de cast.in cōsi.xvij.in secundo impressis.Ber.

23 **Ange.** ¶ †An testis qui dicit vnū in iudicio ⁊ aliud dixerit extra iudiciū incidat in falsum Bart.in.l.eos.in princ.ff.de fal.tenet ꝙ sic per.d.l.eos.ij.responso. Cōtrarium aūt notat gl.fi.in.c.causam.que de testi.⁊ Spe.⁊ Jo.an.in titu.de teste.§.j.ver.ꝙ si idem testis.⁊ vēr.sequē. Bal.in.l.iurisiurā.⁊ in.l.fi.C.de testi.⁊ est tex.contra Bart.⁊ ibi Bal.in.c.j.§.j.quid sit inuesti.⁊ not.Flor.in.l.qui falsa.ff.de testib.⁊ istud cōmuniter tenetur qꝛ primum dictū extra iudicium cum non fuerit prestitum cum iuramēto non valuit:sed standū est scḋo dicto in iudicio facto cū iuramento.

Augusti. ¶ Tu autē in hac materia adde ꝙ sententiā Bart.tenet do. Ant.de bu.in.c.cū in tua.extra de testi.⁊ est tex.quem ibi ponderat do.Cardi.ad hoc in.c.per tuas.in prin.extra de probatio.⁊ do.Abbas in.c.inquisitioni.§.iij.extra de accusatio.,⁊ Pet.de ancha.in cle.iij.in fi.de testi.Sed contrariā[f] partem tenet Ange.in cōsil.suo.clxxxix.⁊ Ang.in.l.quidam tabularum.ff.de fur.⁊ Ro.in.l.qui bona.§.si quis stipulatus.ff.de dā.infect.⁊ Jmol.in.d.c.cum causam.⁊ Ang.in.d.l.eos.⁊ Bal.⁊ do.Abb.in.d.c.per tuas.ita cōsuluit Bal.in quodam cōsil.suo quod incipit licet assessores pos. Bar.⁊ Bal.in.l.nullum.in prin.C.de testi.Bald.in.c.j.§.cum aūt in fi.de controuersia inuesti.⁊ Bal.in.c.j.§.notandū.de notis feudorum istā partem credo veram non obst.c.per tuas.qꝛ do.Abb.ibi optime respondet:⁊ vide Abba.in consi.suo.liij.

24 Testis dicēs falsum coram arbitro vel arbitratore: an possit puniri de falso ⁊ per quem.

25 Judex ex suo officio potest punire quando in actu iudiciario fit aliquod delictum coram iudice,vel a parte,vel a notario,vel a teste,vel ab aduocato.

24 **Ange.** ¶ †Quero testis dixit falsum corā iudice arbitro vel arbitratore an possit puniri de falso ⁊ per quem vide Angel.in.l.si vacātia.C.de bo.vocā.li.x.in versic.Sed tūc quero licet possit iudex cōtra testem ⁊c. cum ver.seq.⁊ conclude qꝺ si iudex habet imperiū potest ordinariam penā imponere vel extraordinariam:vt not.gl.in.l.nullum.C.de testi.si nō habet imperium potest extraordinariā tantum imponere nisi consulto principe qꝛ tunc etiā ordinariam imponet:vt.l.pen.ff.de fal.nisi sit clericus testis ꝙ tunc licet gl.in.d.l.nullū.velit ꝙ etiam per iudicē laicum possit puniri:tñ ibi doc. dicunt cōtra per auk.statuimus.C.de episc.⁊ cle.⁊.c.si diligēti.de fo.compe.Si aūt coram arbitro vel arbitratore falsum deponat per eos puniri nō pōt qꝛ non habēt imperiū sed per iudicē cōpetentē:vt.l.fi.C.de testi.ibi aduersus eos reseruato ⁊c. cōiuncta gl.ita dicit Ang.in.d.l.vacātia.versi.sed tunc dubitatur compromissum ⁊c.

Augusti. ¶ Tu autē in hac materia adde qꝺ de hac materia dicet̃ etiam.j.sequēti charta in illa.q.que incipit quero an quilibet iudex de falso commisso coram se possit puniri.⁊ vide omnino Pet.de anch.in g consil.suo[g].clxxij.⁊ vide que dixit Bart.in.l.diuus.ff.de fal.la.ij.qui dicit ꝙ ibi videtur esse tex.cōtra tex. nullum.C.de testi.nam videtur probari in.d.l.nullum. qꝺ omnis iudex corā quo talis falsitas est facta pōt punire testes illos. Sed text.in.d.l.diuus. videt̃ velle ꝙ tunc demū ille solus potest punire qui habet facultatē ⁊ autoritatem puniēdi alias debet remittere ad maiorē iudicem:⁊ dicit Bart.istam partē text.in auk.de testibus.in.ij.col.⁊ sic Bart.videtur sibi contrarius his que dixit in.d.l.nullum. ¶ Adde tamē in hac materia ⁊ vide dicta Salice.in.d.l.nullum.vbi multum eleganter loquitur.⁊ dixit Bar.in.l.si quis obrepserit.in fi.ff.de fal.† qꝺ 25 qñ in actu iudiciario fit aliqꝺ delictū corā iudice vel a parte vel a notario vel a teste vel ab aduocato:tūc iudex ex suo officio poterit punire:vt.l.athletas.§.j.ff.de his qui no.infa.⁊ per alia iura que ipse ibi allegat. ¶ Adde tamē dicta canonistarū in hac materia ⁊ vnā gl.in.c.illi.v.q.v.⁊ in terminis. Ant.de but.in.c.verū.in.viij.col.extra de fo.cōpe. ⁊ Bal.in

d ¶ Ados Gā.ad de tu vltra predicta Fulgo.in cōsi.xcj.in fi.⁊ ꝙ dixit Ale.de nota rio cōficiente instrumentum nullum in consi.lxx.in.j.volu.Ber.

e ¶ Tu ados.vltra hic addita vide Fely.in.c.humanum genus.j.di.⁊ ibi quādo pluralitas resoluat̃ in singularitatē.⁊ adde Car.i cōsil.cix.bal.in ɡsi.x.in.v.volu.⁊ an statutū loquens in singulari verificetur in pluraliꝰ vel ecōtra.vide Pau.de ca.i cōsil.clxij.in nouiter impssis.ber.

f ¶ Sed cōtrariā. Adde ꝙ Ang.i cōsil.ccxxiij. ꝙ lꝫ debeat stari dicto scḋo cū iuramēto qꝺ tñ ei nō tāta fides est adhibēda ꝙtū si ꝓriū nō dixisset ex iudiciū.et ita resultat dictū bar. in casu suo.s.in quo dictū testis extra iudiciū fit aliqꝺ ꝓpter subiectā materiā,et ꝙ stet̃ scḋo dicto iudiciali firmat Ale.i ɡsil.lxxiiij.in.iij.col.in.j.vo.vbi dicit hāc esse magis cōeꝫ opi.⁊ Frāc.de are.in cōsil.xiij.tñ dicit non decidere:qꝛ dubiū ⁊ opi.proxime relatam firmat Ro.in cōsi.ccccv.⁊ bal.ɡsi.clxv.i.v.vo.limita tñ cōem cōstitutionē ꝓcedere nisi cū primo dicto testis cōcurrerent alie coniecture.Jta Ab.in consil.lij.allegat Ant.de bu.in.c.cum in tua.de testi.Et Jnno.i.c.preterea.de testi.cogen.⁊ qꝺ quando presumptio est pro primo ꝙ ei stetur,⁊ non secūdo tenet Ro.in allegato cōsi.ccccv.per.c.per tuas.s.allegatū.⁊ aliqd etiā vide per Cepo.in cōsi.lxj.in fi.⁊ per Tyndarū in suo elegāti tracta.de testibꝰ vari ātibꝰ.⁊ Soci.in ɡsil.ccliij.col.j.circa prin.

g ¶ Consilio suo.adde Jo.and.in addi.Specu.in titu.de competen.iudi.adi.vbi ponit de cremonense examinato ad instantiam potestatis per me,si dicit falsum a quo debeat puniri.Ber.

l.si lis.C.de falsis.z quid in clerico deponente falsum coram laico.z per Inn.z doct.in.c.ij.extra de falsarijs.per Inn.in c.dilectus filius.extra de penis.z ibi per docto. et late ponit Ange.vbi videtur saluare Barto.a contrarietate in.l.quoties.in fi.C.de iudi.vbi multum elegāter loquitur qui videtur velle ꝙ saltem extraordinarie poterit semper puniri ille testis falsarius qui falsum deposuit coram illo iudice q alias punire non potest criminaliter.z ita voluit Francis.de ramponibus,in.l.iij.C.de cōdi.ob turpem cau.z hec omnino bene nota quia sepe in practica veniunt.

26 Producens falsos testes an possit vna cum eis eodem libello accusari z condemnari eodem iudicio.

26 **Ange.** ¶ †Quero an producēs falsos testes possit vna cum eis eodem libello accusari z cōdemnari eodē iudicio: dic ꝙ sic.vt.l.j.z ibi Cy.C.si reus vel accu.mor.fue.z est casus.z ibi Bar.hoc dicit in.l.nihil.ff.de adulte.Scias tñ ꝙ sentētia lata de falso cōtra producentem falsos testes nō nocet testib⁹: z ecōtra lata cōtra testes nō preiudicat producēti:[a] vt.l.lucius.z ibi Barto.Bal.z Ang.ff.de infami.z no. Cy.z doct.in.l.j.C.qui accu.nō pos.z facit.l.j.z quod ibi no.gl.z Sali.C.de fal.vnum etiam scias ꝙ si qs testes subornauerit,vt falsum dicāt licet postea eorum attestationibus nō vtatur: tamē penam falsi nō euitabit: vt colligitur ex.l.si falsos.C.de fal.z hoc no.ibi Sali.in fi.

a ¶ Producenti. Adde Ale.in.l.sepe.de re iudi.z Bal.in ɔsi.xxxv.in.v.vol.z in ɔsi.lxxxix.in fi.in.iij.volu.

Augusti. ¶ Item adde que dixit Bar.in.l.hos accusare.§.j.ff.de accu.z ibi latissime vltra omnes vide Ang.an in eodem libello pars z testes possint accusari.z doc.in.d.l.j.C.si re⁹ vel accu.mor.fue. ¶ Adde tamē q̄d Ang.in.l.lucius.ff.de his qui not.infa.dicit ꝙ si testes sciunt processum de falso agitari cum parte tunc illa sentētia nocet testibus. vide de materia Moder.in.l.sepe.ff.de re iudi.z Bart.in.l.ij.§.si publico.ff.de adulte.in vlti.col.z doct.maxime Anto.de but.in.c.ij.extra de ordi.cogni.aliquid in.c.ij.extra de confessis.per do.Ant.de bu. Bar.in.l.si vteris.C.de fi.instrumē.Bal.in.l.ij.C.de eden. qui allegat Inno.z Specu.in hac materia.

27 Plures testes dicētes varia z adinuicem discrepantes: an sint reducendi ad concordiam ne incidant in falsum.

28 Limitatio Pau.de ca.l.ij.ff.vt quis eum qui in ius pro concordia testium variantium.

27 **Ange.** ¶ †Quid si sunt plures testes dicētes varia z adinuicē discrepantes: an sint reducēdi ad concordiam ne incidant in falsum dic ꝙ sic : sed non vt probent: vt.c.cum tu.de testi.z no.Barto.in.l.in insulam.§.fructus.ff.solu.matri. z ibi Imol.z Barto.in.l.ij.§.pe.ff.si cer.peta.z Bart.in.l.si finita.§.si ante.ff.de dam.infec. z Ang.in.l.qui sententiam.C.de pen.Flo.in.l.de etate.ff.de proba. Imol.in.l.inter partes.ff.de re iudi.z per eundē late in.l.inter stipulātem.§.j.ff.de verbo.obliga.z Barto.in.l.labeo.§.quid si testis.ff. de supel.leg. quod intellige verum in pluribus testib⁹ eiusdem partis: si autem sunt testes varij diuersarum partium statur dignioribus et pluribus numero : vt l.ob carmen.§.j.ff.de testi.z ibi glo.z Flo. Et predicta procedunt quando plures testes eiusdē partis sunt inter se varij. Si autem vnus z idē testis sibiipsi sit cōtrarius vel varius: tūc nō habent locum predicta: imo vt falsarius punitur.ita singulariter dicit Bar.in.d.l.eos.quod no. ¶ Item aduertas ꝙ testes cū dicto partis nunꝙ reducunt ad concordiā: vt in.c.cum cōtingat.z ibi Inno.de offi.deleg.z not.Bart.in.d.l.j.ff.si cer.peta.Et aduertas: q2 predicta sunt vera in se fm ea que dixit Barto.in.l.si quis intētione ambigua.ff.de iudi.vbi dicit hoc fore verum nisi pars dicat ego intellexi et intelligo dictum meū: prout dicūt testes q̄d singulariter no,

b ¶ Minori liga. vide Old.in ɔsil.lxxiiij.z ibi ꝙ ille q facit de stagno argētū z ere aurū nō peccat: nec d3 puniri, et an obligās sciēter es p auro teneatur de falso.

c ¶ Monetā falsam. Adde q̄ dicat moneta falsa p Bal.in ɔsil.xxxiiij.in.v.vol. Et qualiter intelligat statutū puniēs falsificantē monetā, z qualiter intelligat et de qua moneta q̄ sit pena, et an cōprehendat vilissimā: vt sūt bagatini. vide per Alex.de imol.in ɔsi.ciiij.in.j.vol.z Cep.in consil.lxxviij.et ibi an maiori pena puniatur falsificās monetā aureā ꝙ alteri⁹ materiei. z de falsificante monetā vide cu. in cōsil.cxxviij. Ber,

Augusti. ¶ Tu aūt in hac materia adde.d.Anto. et Abb.in.d.c.cū tu. qui ponunt q̄n vnus testis contradicit sibiipsi.z per Jaco.de but.in.l.optimam.C.de cōtrahen.z cōmit.stipu. z Jac.de but. in.l.cum etate.ff.de proba.z Jaco.de but.in.l.sed si possessori.§.item si iurauero.ff.de iureiur. z Barto.in.l.j. in princi.ff.de oper.no.nūcia.z Bart.in.l.j.in fi.C.de vsufru.z Specu.de notorio crimine.§.fama.in fi.z glo.z domi.Anto.de but.in.c.in nostra.extra de testi.z cōtra ea que dixit Bar.in.d.l.eos.in hac materia cōtrarium videtur tenere.ff.de minoribus.in.l.de etate. qui videtur tenere ꝙ vnus z idem testis reducitur ad cōcordiam: etiam vt probet qui saluat testem deponentē Caium maiorē ex aspectu.Interrogatus quid est aspectus nesciuit respondere.z idem Bal.in.l.data opera.C.q accu, in.xvj.colum, Nec aliter videtur sentire Spec,in.d.§.fama, Et ita voluerūt quidam Moder.in.d.c.cum tu,z idē Bald. in.l.si defensor.ff.de interroga, actio, facit q̄d voluit Imol.

in.l.qui bona.§.si quis stipulatus.ff.de dam.infec. Si vnus testis cōtradicit alteri reducūtur ad cōcordiam vt periuriū euitēt: non autem vt probent fm Specu.z Jo.an.in ti.de teste.§.iā de interrogatorijs. ver.in addi.incipiente hinc autē. z fm do.Ant.de bu.z Abb.in.d.c.cum tu.sed ꝙ imo etiam vt probent tenet Barto.in.l.gallus.§.ille casus.ff.de liber. z posthu.z Imo.in.d.l.inter stipulantem.§.j.z Barto.in.l.in insulam.§.j.ff.solu.matri.sed concorda opi.fm domi. Abb. in.d.c.cum tu. distinguēdo vtrum reducendo ad concordiā testes remaneāt singulares vel nō. Quādo autē plures contradicūt pluribus z sunt inequales glo.videtur velle ꝙ fiat cōcordia etiā vt probent: non tantū vt euitent periurium vt sentit glo.iiij.q.iij.§.si testes.z glo.in.c.in nostra.extra de testi.z ibi domi.Ant.de but.z Abbas in.d.c.cum tu.z Imo. in.d.l.inter stipulantē.§.j.dicens ꝙ forte in practica seruaretur ista opi.propter autoritatem glo.z Inno.in.c.cum contingit.extra de offic.delega.z idem Imo.in.d.c.cum tu. qui dicūt ꝙ fit cōcordia vt euitēt periurium nō vt probēt q2 statur pluribus z dignioribus fm glo.in.d.c.cum contingat.z ibi Imo.in.iij.colum.z Barto.in.d.l.j.ff.si cer.peta.z Barto.in.d.§.ille casus.z Bald.in.j.consti.C.§.quibus. et Bal. in.d.l.in insulā.z Pau.de castr.in.d.l.ij.z Flo.in.d.l.cum de etate.Quādo autē sunt plures testes z equales z discordāt possunt reduci ad concordiā: vt probent fm do.Angel.in.l. in ambigua.ff.de legi. z Bald. in rubri.C.si ex falsis instrumentis.in vlti.colum.sentit glo.in.d.c.in nostra.z do.Ant. de but.in.c.ex literis.in vlti.colum.extra de sponsa.et Bal. et Imol.in.d.c.cum tu.z idem Abbas ibi, z Barto.in.l.in exercendis in prima combinatione.C.de fide instru.z Barto.in.d.l.ij.§.pen.z in.d.l.labeo.z in.d.§.ille casus.z Bar.in d.l.in insulā.sed ꝙ tamen cōcordentur: vt probēt tenet Barto.in.l.j.in fi.C.de vsufruc.z Bal.in auf.qui semel.in.iiij.colū.de proba.z Flo.post Jaco.de but.in.d.l.cum etate.Sec⁹ dicens de iure canonico cum Barto.in.d.l.inter stipulantē. z Jaco.but.in.l.sed si possessori.§.sed si iurauero.ff.de iureiur.z Roma.in.l.si finita.§.si autem plures.ff.de dam.infe. primam partem credo de iure veriorem z procedit quando testes producūtur ab eadem parte siue ab vtraqꝫ z varient testes vnius partis siue alterius: ita indistincte vult gl.in.d.c.in nostra.z ibi Abb.in glo.in.d.§.si testēs.iiij.q.iij.z Imo. in.d.c.cum tu. z in.d.§.j.licet Ant.de but.teneat contrariū in.d.c.cum tu. licet ergo fiat ista cōcordia inter testes vnius partis non tamē fit inter dicta testium z confessionē partis: vt voluit Abb.in.c.cum Joannes.extra de fide instrumē.in vlti.notabili.z Imo.z Abb.in.d.c.cū tu. Pau.de cast.post Bart.in.d.l.ij.§.pe.Inno.in.c.cum contingat. de offi.dele-

28 ga.Flo.in.d.l.cum de etate.Bald.in.d.j.consti.C. ¶ †Adde tamen hic vnam pulchram limitationem Pau. de castr. in.l.ij.ff.ne quis eū qui in ius voca.est vi exi.qui alleg.Bart. in quibusdam lecturis late ibi.z idem videtur tenere Bald. post Cy.in.l.cum falsa.in fi.C.de iur.z fac.igno.Salice.in.l. cum precum.C.de libe.cau.z hec bene nota quia singularia sunt et bñ collecta. ¶ Adde hic omnino que dixi in.d.l.inter stipulantem.post Moder.ibi latissime videbis materiā. de hac materia per Pet.de ancha.in consil.suo.ccclxxxvj.z ccclxxxix.z per Bar.in consi.suo.cxj.incipiente accusatio fuit instituta.in fi.z vide Roma.in singularibus secūdi anni.xlviij.quod incipit si testes qui ad concordādum testes vt falsum euitent dicit vnū notabile exemplum.

29 Aurifex qui facit aurum vel argentum de minori liga ꝙ̄ sit statutum vel ordinatū in sua ciuitate an incidat in falsum.

30 Expendens falsam monetam an teneatur crimine falsi.

29 **Ange.** ¶ †Quero an aurifex qui facit aurū vel ar-

b gentum de minori[b] liga ꝙ̄ sit statutū: vel ordinatū in sua ciuitate incidat in falsum : dic quod sic. ita dicit

30 Bar.in.l.lege cornelia.ff.de fal. ¶ †Quero an ille qui expē-

c dit falsam monetam[c] teneatur crimine falsi. Bart.in.d.l.lege.dicit q̄d aut expendit nūmos plumbeos vel stagneos et incidit in falsum : vt.d.l.alias. si aliter moneta sit falsa non incidit in falsum sed extraordinarie punitur: vt.l.saccularij. circa prin.de extraordi.cri.

Augusti. ¶ Tu aūt in hac materia adde ꝙ licet expēdens falsam monetā incidat in illā penā de qua.s.tamē adde ꝙ ille expendēs illam monetam falsam excusaretur si docet a quo habuit : nec est necesse fm Jaco.bu.ꝙ doceat se habuisse a Titio vel Seio: sed sufficit ꝙ doceat se ab alio habuisse per testes q hoc viderint : l3 nō nominet per quem ita multum singulariter dixit Ja.de bu. in.l.maiorem.C,ad.l.iul.de falsis. ꝙ cōclusionem multū singulariter limitat Ang.ibi si psona est honesta z bone fame alias

alias non. Nam de facili quidam ignotus posset submitti et tempore submissionis testes adhiberi: et pro hoc allega casum in.l.inciuilem.C.de furtis.

31 Vendēs scieter eandem rem duobus an incidat in falsum.

31 **Ange.** ¶ †Quero an vēdens scienter eandem rem duobus incidat in falsum: dic ꝙ sic: vt.l.qui duobus.ff.de falsis. ꝙ Bar.ibi intelligit stricte quando in diuersis cōtractibus eandem rem duobus vendidit: secus si in diuersis contractibus eandem rem duobus donat vel alio titulo ꝙ̄ titulo per venditionem alienat: quia non pena falsi, sed crimine stellionatus tenetur: vt.l.iij.ff.de cri.stellio.qđ est verum ſm Bar.ibi si dixit verum: alias si interrogatus dixerit se non donasse vel non obligasse alicui parti prius ꝛ mentitur, tunc incidit in penam falsi propter mendacium: vt.l.si a debitore.ff.de fal.ꝛ ideo Bar.ibi dicit aduertendum ꝙ si in instrumento apposita sunt illa verba ꝙ de dicta re nemini ius dedit ꝙ preiudicium fieri possit tunc si alteri etiam donauerit vel alio titulo ꝙ̄ venditionis ius cesserit, tenetur pena falsi: vt dicta.l.si a debitore.quod not.

Augusti. ¶ Tu autem in hac materia inquantum tractaꝶ hic de eo qui vendidit rem duobus, an incidat in crimen falsi. Primo limita non habere locū in eo qui vendit in casu.l.a diuo pio.§.sed si emptor.ff.de re iud.ꝛ ita no.ibi Moder. scʒ de iudice vendente rem in executione sentētie: quia si primus emptor qui offert precium non soluit illud preciū potest iudex sine pena falsi vendere illam rem duobus, scʒ alteri secūdo soluenti precium: ꝛ hoc vt finis sit executioni rei iudicate: ꝛ quia iudex nō potest vendere habita fide de precio. Et ideo dicebant Odof. ꝛ Bal.in reportatis antiquis in.l.vēditor ex hereditate. ff. de here.vel ac.ven.l.qui duobus.ff.de fal.non militat in illo qui vendidit secundo loco quando primus emptor emit non habita fide de precio, nec offerendo precium: ꝛ ita voluit Bal.in.c.si facta.sub rub.si de feu.fue.contro.inter do.ꝛ agna.ꝛ in.l.quoties.C.de rei vendic. ¶ Item limitarem predicta nisi ille qui vendit rem secundo emptori non tradidisset actualiter rem venditam per doctrinam Bal.in.c.j.§.aut si liuellario.quib.mod.feu.amit.ꝛ Bal.in.c.j.§.fi.que sit pri.cau.benefi.amit.ꝛ in.c.imperialē.de prohib.feu.alie. per Fede.qui dicit quod.l.qui duobus.de fal.non habet locum in pignorante rem duobus.ꝛ idem Bar.in.l.si quis in pignore.§.j.ff.de pigno.acti.ꝛ hec no.

32 Asscribens sibi in testamento in scriptis vel nuncupatiuo, incidit quasi in falsum.

33 Heres scribēs totū testamentū manu sua, ꝛ se heredem instituens, ꝛ postea dans notario qui eum legit corā testatore ꝛ testibus ꝛ fuit rogatus, an incidat heres in illā penā.

34 Notarius qñ non possit notarius esse in facto proprio.

35 Notarius licet non possit notarius esse in causa propria: tamen si testes adhibiti in instrumento affirmarent totū contentū in instrumento isto casu probarent omnia que in tali instrumento continentur.

32 a **Ange.** ¶ †Qui sibi in testamēto in scriptis vel nūcupatiuo asscribit, incidit quasi in falsum[a]: vt.l.j.§.ꝛ illa qnoqꝫ.ff.de fal.ꝛ ibi Bar.qđ aūt dixi de testamēto nūcupatiuo qualiter debeat intelligi: vide Sali.in.l.j.C.de his qui sibi asscri. etiā si sit filius qui sibi asscribat dūmodo in testamēto patris sibi plus asscribat ꝙ̄ esset portio quā habiturus esset abintestato: vt not.Bar.in.l.j.§.j.ff.de fal.ꝛ no.glo.ꝛ Sali.in filio ꝛ patrono in.l.quanꝙ̄.C.de his qui sibi in testa.asscri. siue sit pater qui etiā asscribat pro filio in potestate etiā hodie in aduētitijs: vt no.Bar.in.l.impuberē.§.j.ff.de fal.secus aūt si scriberet instrumentū vel in testamēto alicui pro filio emancipato vel ecōtra filius emācipatus pro patre, quia valet instrumētū, nec incidit in falsum: vt est tex.ꝛ ibi Bar.in.l.si pater.ꝛ in.l.filius.in prin. ff. de fal.in prin. Et maritus pōt scribere in alteri testamento vxori sue ꝛ valet: vt.l.ea lege.§.maritus.ꝛ ibi Bar.ꝛ no. Salic.in.l.q̄ in testamēto.C.de his qui sibi asscri. Sed filius potest esse rogatus de instrumēto in vtilitatē matris ꝛ asscribēs matri non incidit in falsum: vt est tex.ꝛ ibi Bar.in.l.si

33 pater.ff.de fal. †Quid aūt si heres scribat totū testamentū manu sua: ꝛ se heredē instituat ꝛ postea dedit notario q eū legit corā testatore ꝛ testibꝰ ꝛ fuit rogatꝰ, an incidat heres in illā penā. Sal.in.l.j.in fi.ff.de his q sibi asscri. dicit ꝙ nō: qꝛ heredis scriptura non ꝓbat sed conficiēda a tabellione.

Augusti. ¶ Tu aūt in hac materia per predicta videꝶ ꝙ do. Ang. attingat illā difficultatē ꝙ filius potest esse rogatus de cōtractu facto in vtilitatē patris: ꝛ ecōtra ꝙ pater potest cōficere instrumētū in vtilitatē filij, ꝛ an quis vltimo potest cōficere instrumentū in vtilitatē suā dum attingit illā difficultatem quid si quis scripsit testamentū manu propria ꝛc. De prima questione an pater potest esse rogatus de actu qui tēdebat in vtilitate filij vel ecōtra adde vltra dicta Bar.in.l.si filiꝰ.ff.de fal. ꝙ voluit Bal.in.l.instrumēta.C.de ꝓbat.in cōsi.inci.filiusfa.notarius ꝛ presbyter.per Spe.ꝛ Jo.an.ti.de instru.edi.§.instrumentū.ver.quid ergo.per Bart.in.l.qđ dicimus.ff. de au.tut.in.§.si pater.ꝛ Jmo.in.c.ex literis. extra de trāsac.qui aliqualiter impugnat dicta Bar.in.d.l.si pater.quē allegat do.Ang.hic ꝛ eum sequiꝶ.ꝛ Moder.videnꝶ approbare in.l.sciendū.in prin.post Ro.ff.de ver.obli.ꝛ vide Salic.in.l.q̄ testamēta.C.de his qui sibi asscri. ꝛ do.Ant.in.c. super eo.el.ij.in fi.extra de testi.ꝛ ibi aliqualiter per Abb.ꝛ per Flori.in.l.testis idoneus.ff.de testi. ꝛ per Ange.in.l.qđ adhibitus.C.de his qui sibi asscri.ꝛ in materia ista vide latissime vltra doct.per Ange.in.l.j.C.de his qui sibi asscri.ꝛ etiā per predicta videꝶ ꝙ quis in causa vbi cōsequiꝶ cōmodū potest esse notarius. Et de materia adde Ange.in.d.l.j. ꝛ latissime vltra doct.scripsi in.d.l.sciendū.in repeti.mea.ff.

34 de ver.obli. ¶ †Tene tū mēti singulare verbū ꝙ licet iura dicāt ꝙ in facto proprio notarius nō potest esse notarius: hoc verū qñ notarius immediate tractat de sui cōmodo a principio cōfectionis instrumēti: quia tūc in causa propria nō potest instrumentū cōficere, secus si mediate: puta quia fuit rogatus de quadam donatione facta Titio ꝛ successit Titio: qꝛ tūc poterit releuari tale instrumētū: hoc voluit singulariter Dy.per illū tex.in.l.de eo.§.illud cōstat. ff.de fal.

35 ꝛ ibi Bart. † Scias tū vnū mirabile verbū ꝙ licet in causa ꝓpria quis nō possit esse notarius: ꝛ tū illud instrumētū nō facit fidē si instrumentū est factū: tū si illi testes adhibiti in tali instrumēto dicerēt ꝛ affirmarēt totū id qđ dicit instrumentū. Tū isto casu probarēt omnia que in tali instrumēto continentur, in hoc multa possunt allegari. Sed expressius hec colliguntꝶ ex notabili doctrina Sali.in.l.j.C.de his qui sibi ascri.in testa.in fi. Adde tū vnū notabile verbū ꝙ licet asscribens sibi in testamento incidat in penā.l.cornelie. Tū ad istam penā euitandā est inductū remediū: vt ipse asscribens repudiet legatum, ꝛ ꝙ probet ꝙ propter iuris ciuilis ignorantiā hoc fecit ꝙ ius iuste potuit ignorare. Ista sunt verba doc.maxime Salic.in.l.senatus.circa med. C.de his qui sibi asscri.in testa. Et tene mēti ꝙ Odof. tenuit istā sententiam ꝙ in testamēto nūcupatiuo principaliter facto coram testibus non militat illud edictū de his qui sibi asscribūt in testamēto: qꝛ cessat presumptio fraudis ꝓpter testes qđ non est ita in testamento in scriptis: ꝛ hoc voluit Spe.in tit.de instru.edi.§.instrumēto.versi.quid ergo si testator.qđ limitat Dy.vt dixit Sali.in.d.l.j.C.de his q̄ sibi asscri.ꝛ vide Sali.in.d.l.j. qui dicit ꝙ ad excusandū illū qui asscripsit sibi in testamento duo testes sufficiunt qui erant presentes quādo testator sibi legauit: secus ad petitionem legatarij: quia septē testes requirerentur: ꝛ hoc bene no. Reliqua vide per Azo.in summa.C.de his qui sibi asscri.

36 Quilibet iudex an possit de falso coram se cōmisso punire.

36 b **Ange.** ¶ †Quero an quilibet iudex possit de falso coram se commisso punire[b]: videtur ꝙ sic: vt.l.nullū.C.de testi.ꝛ pro hoc est glos.ordi.in.l.si lis.C.de fal. sed Bar.in.l.diuus.la.ij.in fi.ff.de fal. tenet contrarium ꝙ imo ille iudex potest de tali falsitate punire qui alias habet potestatē de tali falsitate puniendi ꝛ cognoscendi: al's debet ad maiorem remittere iudicem. allegat in auf. de testi. ij.col.ꝛ.c.penul.ꝛ antepe.de pe.per Jnno.sed Bal.in.d.l.si lis.nititur concordare opi.licet de Bart.non faciat mētionem.de quo etiam not. Ange.in.l.si vacantia. C.de bo.valeficiorum puniantur: vbi autem non esset statutū: ab opi. Bar.in practica non recedas: quia glo.loquitur quando incidenter questio facti euenit ꝛ non fuit principaliter. sed cōmuniter sunt statuta ꝙ talia delicta per iudicem ma

Augusti. ¶ Tu aūt in hac materia adde Ang. in.l.quoties.C.de iudi.qui latissime loquiꝶ in ista materia ꝛ facit mentionem in hac materia quō Bar.reperitur cōtrarius: ꝛ tamen ibi videꝶ saluare Bar. a contrarietate: ꝛ ibi cōcludit ꝙ saltem extraordinarie poterit ille iudex punire testem falsum deponentem, licet alias ille iudex criminaliter nō possit procedere. Et in hac materia omnino vide additiones quas feci. s. in hac eadem gl. in versi.subsequēter querit hic do.Ang. testis dixit falsum coram iudice vel arbitratore, an poterit puniri de falso, ꝛ per quem: ꝛ ibi posui materiam quid si clericus corā iudice ecclesiastico vel seculari, ꝛ sic non suo iudice falsum depo

a ¶ In quasi falsum. Adde tu ꝛ vide Frā.de are. in consi.lxxxviij. vbi pulchre ꝛ an notarius possit de proprio cōtractu instrumentū facere. vid Bal. in consi.xliij.in.j. vo.ꝛ intellige qđ dicꝶ hoc nō habere locū in eo q sibi aliqđ asscribit causa mercedis vel alia causa quaꝫ expressa in illis de his qui sibi asscribūt. ita consuluit Cu. in consi.lxxviij. vbi etiā tenet ꝙ asscribens in testamēto nūcupatiuo nō patiꝶ penas asscribentis in testamento in scriptis: ꝛ an predicta habeāt locum in clerico sibi asscribente: vide Barb.in consi.lxiij.Ber.

b ¶ Punire. adde ꝛ dic vt per Pe. de anch. in cōsi. clxxij. ꝛ ibi vide specialia in crimine falsi.

a ℂ Falsitatis. Adde tu q̄d Bal.in consi.liiii.in.iii.vol.voluit contrarium: ꝛ dicit Alex.in cōsi.lxxvii.in.i.vol.ꝙ in occultis iudex dꝫ esse pronior ad torturā.Ber.

b ℂ Exceptionis. Adde tu an crimen obiectum per modum exceptionis possit puniri: vide Oldra.in consi.lxxvii.Ber.

c ℂ In hac materia. Adde tu ꝛ vide Alex.in.d.l.si falsos.in apo.C.de fal.ꝛ no. ꝙ sublato iure q̄ relādi est etiā sublatū ius ingrēdi.ita Pe.de anc. in cōsi.cxc.Ber.

d ℂ Sed vtēs simpliciter. adde tu ꝙ vtēs instrō debiti iā soluti siue p se siue p aliū tenetur cri.stellio.ita Ro.in cōs.cv.ꝛ ꝙ vtēs falso instrō cū ꝓtestatiōe nō teneatur falsi.tꝫ Ale.i cō.lxxxix.i iii.vol.ꝛ vid Ra. cu.consi.cxxxv.ꝛ Ful.cō.clxxvii.b.

e ℂ Producenti. adde ꝛ vid Bal. in cō.lxviii.in.v. vol.vbi si interrogatus rn̄deat ꝙ vult vti in passibus ꝛ pūctis p eo facientibus ꝛ nō alr q̄d dꝫ intelligi ꝙ nihil rn̄dit.Ber.

f ℂ Si ex falsis. add q̄d Bal.i cō. xcvii.inci.in quo dam instrō.ꝛ ibi an si instrm cōtineat plura capitula separata ꝛ i vno est falsū rōne loci vl in tota substātia ipsius, an vitietur. ꝛ vide Pau.de cast.in cō.ccv.in nouis. ꝛ ꝙ instrm continens plura capitula i vno falsū sit in oībus falsum cū ex parte notarii causetur falsitas. vid do. Alex.in cō.xliii. in.iiii.vol. q alle. text.in.c.ad scripturas.lxx.di.ꝛ idē voluit Bal. in allegato cōsi. quid aūt teste.vide Oldra.consi. xxxvii. vbi q̄d si est circa substantialia in totū corruit ex quo iuramentū est vnicū. Si vero sit falsitas circa extrinseca solū vitiatur falsū ꝛ nō verū: ꝛ ibi ponit an princeps possit facere ꝙ stet dico testis deponentis partim vere, et partim false. Et qualiter tale rescriptū intelligi debeat.Ber.

suit, an poterit puniri de falso. dic vt ibi dixi: ꝛ hic nota ꝛ vide Spec.in tit.de teste.§.i.ver.quid de arbi. ꝛ versi.seq.ꝛ sequen.ꝛ Sali.in.l.si quis decurio.C.de falsis.

37 Inquisitio vel accusatio de falso non exigit de necessitate locus vel tempus commisse falsitatis: ꝛ an locus iuramenti vel depositionis debeat poni in accusatione testis qui falsum deposuit.

37 **Ange.** ℂ Et tene menti tu iudex inquirens de falso vel etiam in accusatione non est necesse ꝙ apponas locum vel tēpus cōmisse falsitatis[a], licet regulariter in delictis debeant apponi: vt est glo.ordi.insti.de publi.iud.circa prin.ꝛ not.Bal.in.c.i.circa princ.qui.mo.feu.amit.sed in teste qui iurauit in vno loco ꝛ in alio falsum deposuit quis locus ponetur in accusatione, fm Barto.in.l.damni.§.sabini.ff.de dam.infe. quia depositio trahitur ad iuramentum videtur ꝙ locus iuramenti debeat apponi. et vide Bal.C.de sac.san.eccle.in.l.ii.

Augusti. ℂ Tu in hac materia in accusatione falsi vel inquisiti non an sit necesse ꝙ locus apponatur. Adde ꝙ illa glo.insti.de pub.iud.non videtur dicere id ad quod allegatur: de qua glo.dixi.s.hec est quedā inquisitio.in versi. illo vbi tractatur que sint necessaria pro substantia inquisitionis. Et adde in illa conditione an locus iuramenti vel depositionis testiū debeat poni in libello falsitatis.aliqui allegant Bart.tetigisse istam questionē in l.i.ff.de bo.pos.ex testa.muli. quam allegat etiam Ro.in.l.damni.§.sabini. ff. de dam.infec.qui dicit ꝙ hoc reperitur in quibusdam lecturis Barto.ꝛ pondera q̄d Bal.in.d.l.ii. clare in hac materia non videtur aliquid affirmare.

38 Falsi cognitio quinqꝫ modis fieri potest.

39 Falsi cognitio per multas ꝛ diuersas vias fieri potest.

38 **Ange.** ℂ †Et de falso pōt cognosci plurbus modis: vt est glo.ꝛ ibi doct.in.l.si ex falsis. C.de transac.ꝛ not.plene Imo.in.l.diuus.de reg.iur.versi.extra glo.ꝛc.ꝛ ibi vide late per eum: ꝛ etiam est glo.ꝛ ibi Sali.in l.querela. C.de fal. in quibus dicitur ꝙ quinqꝫ modis. Uno modo per accusationem, vt.d.l.querela.Secūdo per actionem in factū: vt.l.damus.eod.titu. Tertio per modum exceptionis.Quarto per modum replicationis: vt not.glo.in l.si ex falsis.ꝛ in dicta.l.querela. Quinto officio iudicis: vt l.sciant.C.de proba.ꝛ.l.nullum.C.de testi.

39 **Augusti.** ℂ †Tu autē in hac materia adde tex.ꝛ ibi doct.in.c.lator.extra de re iudic.ꝛ vide Spec.in tit.de senten.§.fina. versic.in summa nota ꝙ sententia lata per falsos testes.qui dicit ꝙ de falsitate procedi potest per multas ꝛ diuersas vias inter quas enumerat ꝙ etiā per querelam falsi: per.d.l.querelam.ꝛ per actionem in factū allegat. Item vel fm canones per iudicis officium quando ecclesia est lesa per.d.c.lator. extra de re iud. Item pretextu falsi per in integrum restitutionem: per.d.l. diuus.ff.de re iudi.ꝛ ibi vide Spec.in dicto versi.

40 Cognitionem falsi fieri per viam exceptionis an sit verum simpliciter ꝛ semper.

40 **Ange.** ℂ †Sed vnum nota in eo q̄d dixi quia etiā per modū exceptionis[b] ꝛ replicationis potest cognosci de falso vtrum illud sit verū simpliciter ꝛ semper an sit opus primo impetrare restitutionem in integrū: not.Cy.ꝛ vltramon.in.d.l.querela. ꝛ ibi late Salice. ꝛ not. Bar.Ang.ꝛ Imo.in.l.diuus.ff.de reg.iur.vt ibi.

Augusti. ℂ Tu autem in hac materia adde gl. singularem in.l.qui agnitis.ff.de inof. testa.late per Io.and.ꝛ doc.in.c.cum venerabilis.extra de exceptio.ꝛ in.c.licet causam. extra de proba.Bal.ꝛ Iaco. but.in.l.sub pretextu.C.de transac.ꝛ in.l.si ex falsis.C.eod. titu.ꝛ in.l.fina. C. si ex fal. instrumen. Sed moder.late posuerunt istam materiam dicte.l.diuus.ff.de re iud.vbi multa allegant: quia diuerse opiniones fuerunt in isto passu, vt ibi videre potestis.

41 Querela falsi vsqꝫ ad quantum tempus duret.

41 **Ange.** ℂ †Quero vsqꝫ ad quantū tempus duret querela falsi: dic ꝙ vsqꝫ ad.xx.annos potest de falso cognosci: vt.d.l.querela.ꝛ q̄d ibi no.glo.ꝛ doc.

Augusti. ℂ In hac materia[c] adde Spec.multum eleganter loquentem in tit.de senten.in.§.fi.in versi.nota ꝙ fm canones ꝛ per canonistas.in c.licet causam.extra de proba.

42 Falsum an ita committat ille qui vtitur falso instrumento: sicut ille qui fabricauit vel dictauit.

43 Falsum an quis incidat in testibus si non vult vti illis.

44 Falsum an incidat Titius qui mecum vtebatur vno instrumento cū protestatione ꝙ non vult eo vti si apparebit falsum: ego dixi q̄d erat falsum ꝛ assignaui causas falsitatis: postea quasi in fine cause vult desistere.

42 **Ange.** ℂ †Et scias ꝙ ita cōmittit falsum qui vtitur falso instrumento, sicut ille qui fabricauerit, vel dictauerit, vel fieri fecerit: vt.l.si falsos.C.de fal.sed differentia est, quia ille fuit autor falsitatis abstinendo postea ab vsu non excusatur: quia falsitas fuit cōmissa in eius fabricatione.Sed vtens[d] simpliciter falso instrumēto ꝛ postea abstinens releuatur ab ea pena: vt dicta.l.si falsos. ꝛ ibi glo.ꝛ doct.ꝛ Salice.vbi etiam glo.ꝛ docto.ꝛ Sali.ponunt qua pena puniatur vtens falso instrumento vel rescripto: ꝛ q̄ primum vtitur illis verbis, videlicet quod non vult vti statim: tale instrumentum caret viribus ꝛ effectu: vt.C.de fide instru.l.si aduersarius. Sed cautela est fm Bar.in.d.l.diuus.ff.de fal.quod ad instantiam partis statuatur terminus producēti an velit vti dicto instrumento: ꝛ ita in testibus ꝛ attestationibus.argu.l.mancipiorum.ff.de optio. lega.ꝛ.l.Titia.ff.de accu.in quo termino debet respondere

43 clare ꝛ aperte.vbi per Bar.ꝛ Sal.in.d.l.si falsos. ℂ †Sed diligenter aduertas: quia in testibus si non vult vti non incidit in falsum, nisi posuerit aliquid falsum super quo petiit testes examinari tenetur eo ipso ꝙ testes super dictis capitulis produxerit, licet postea non velit vti dictis attestationibus, tamē incidit in falsum.ita vult subtiliter intelligēdo

44 Bar.in.l.si falsos.C.de fal.q̄d est no.dignū. ℂ †Sed pone Titius vtebatur mecū vno instrumēto cum protestatione, q̄d nō vult eo vti si apparebit falsum: ego idem dixi ꝙ erat falsum et assignaui causas falsitatis: postea quasi in fine cause vult desistere an excusetur de falso.hanc questionem format Gand.in suo opere malefic.titu.de falsar.ꝛ falsita. ꝛ concludit ꝙ falsitatis penam non euitat: quia certioratus ꝛ statim non desistens non caruit dolo: vt.ff.de libe.exhi.l.iii.§.si is. Secus si probetur instrumentū suspectū tantum, non autem falsum, nisi producens dicto instrumento fidem astringat: vt.C.de proba.l.iubemus.

Augusti. ℂ Tu aūt in hac materia adde ꝙ docto.mod.maxime do.Ant.in.c.imputari.extra de fi.instru.circa fi.de verbo ad verbū.refert verba Bar.q̄ posuit in hac materia in dicta.l.diuus. ff. de fal. ꝛ in oībus approbat ꝛ sequitur Bar. sed adde ꝙ contra ista faciūt originalia verba Guid.de suza.in auf.si quis in aliquo.C.de eden.vbi dicit Io.and.in addi.Spe.in tit.de instru.edi.§.videndū restat.circa prin.versi.quid si velis.ꝛ ibi Spec.hoc etiam voluit vbi dicit q̄d producens instrumentum q̄d dicitur falsum debet dicere: ego talis fateor tale instrumentū scriptū etiam manu talis notarii: ꝛ dico tale instrumentū verum esse: sed si apparebit esse falsum, tunc nolo eo vsus esse: ꝛ perinde volo ac si eo vsus non fuissem: ꝛ dicunt ibi quod iuuabit eum talis protestatio: si dicat aduersarius, certifica me an velis eo vti, non tenetur aliter certificare. Adde ꝙ idem vult Bal.in.l.si aduersarius.C.de fide instru.licet contrariū tenuerit Lapus allega.cix.que incip.quero pone. Et aduerte quia licet Bar. in dicta.l.diuus.dicat ꝙ saltem debeat dari producenti[e] terminus ad deliberandum an velit eo vti vel non. Aduerte quia Salic.in.l.si falsos.dicit q̄d hoc dictum Bar.non procederet nisi doceretur quod de falsitate foret instructus vel instrui noluit cū potuit. Et scias quod do.Ant.de but.dicit in.d.c.imputari.quod idem in testibus dicit limitando predicta ꝙ ista nō procederent quando ille qui vtitur falsis testibus vel instrumento falso procurasset ipse illam falsitatem faciendā.allegat Bart. ita dixisse in dicta.l.diuus. Adde tamen in hac materia dicta Bal.in.l.fina. C. si ex fal.instru.ꝛ Gandi.in tracta.maleficio.sub rubri.de falsariis.in questione, an producens falsos testes cui ꝛ enunciatur.

45 Instrumentū falsum in vno capitulo, an in totū vitietur.

45 **Ange.** ℂ †Pone ꝙ vnum instrumentū habet plura capitula ꝛ in vno reperitur falsum in ceteris verū an in totū vitietur: ꝛ credo ꝙ non: qꝛ tot sunt instrumēta quot capitula: vt.l.etiā.§.i.ꝛ ibi glo.ꝛ doc.ff.de mino. ꝛ.l.scire debemus.in prin.ꝛ ibi Bar.de ver.obli.

Augusti. ℂ Tu adde dicta doct.maxime Bal. ꝛ Pau.de castro in.c.si ex falsis[f]. C. de transac.

transac.glo.z doc.in.l.ij.C.de vete.iu.enuc.Inno.in.c.fraternitatis.extra de hereti. z ibi per docto.glo.iuncto tex.in l.ij.C.de fal.glo.ix.distin.in.c.si ad sacras. Jo.and.in.c.eccle.el.ij.extra de elect.Tancre.de corneto in opere suo, rubri.viij.q.x.Uide omnino Sali.in dicta.l.si ex falsis.Bal.z Imo.in.l.j.§.si quis.simpliciter post Ange.ff.de ver.oblig. z ibi per moder.vide docto.in.c.quanto. de his que fiunt a prela.sine consen.capitu. Oldra. in consi.xxxvj. Gandi.in tracta.maleficio.sub rubri.de falsarijs. z Specu.in titu.de instru.edi.§.instrumentum.versi.quid si aliquid.limita per Archi.in.c.si papa.de priuile.in.vj.z Inno.in.c.cum in iure.extra de offic.deleg.limita secundum Jaco.but.z Bal. in.l.iubemus.C.de testa.in fi.z Bal.eleganter in.l.quāuis. C.de fideicom.liber.per Bal.in.l.nec exemplum. C. de fal. z in.l.fina.de conueni.fisci debi.lib.x.z in.l.fina.C.de edic. diui.in.iiij.opposi.moder.late ponunt in dicta.l.si ex falsis. z quid in teste,dic vt ibi.

46 Tabellio scripsit instrumētum super re illicita extra casus a iure permissos an incidat in penam falsi.

46 **Ange.** ¶ †Quero tabellio scripsit instrumentū super re illicita extra casus a iure permissos an incidat in penam falsi.not.Barto.in.l.j.C.de pe.bo.subla.lib.x.dic vt ibi per eum.

Augusti. ¶ Adde q cum illa decisione Bart. ibi transeunt omnes doctores: ibi ego aliter non me extendo:quia opinio Barto.approbatur ab omnibus ibi in ista materia. Adde Bald.in.l.si post.C.de iuris z facti ignorā.

47 Tabellio in instrumēto dicit z hoc pro centum q precium totum dedit z numerauit zc. z testes in instrumēto descripti dicunt q non est verum quod numerauerit: sed q venditor tantum confessus fuit habuisse:an instrumentum dicatur falsum,ita tabellio dicatur falsarius.

47 **Ange.** ¶ †Quero tabellio in instrumento dicit: et hoc pro precio centum quod precium totum dedit z numerauit zc. z testes in instrumento descripti dicunt q non est verum q numerauit,sed q venditor tantūmodo fuit confessus habuisse,an instrumētum dicatur falsum,ita q tabellio sit falsarius: dic q non: quia illa verba habuit z recepit, possunt verificari ex actu ficto: videlicet per dictam confessionem de qua testes deponunt:ita dicit per illum tex.Bar.in.l.predia.ff.de acqui.poss.quod nota: quia semel habui de facto Bononie.

Augusti. ¶ Tu autem in hac materia adde q ista questio sepe accidit de facto: z vide q Bar.in hac materia videtur sibi contrarius:nam cōtrarium videtur dixisse in.l.singularia.ff.si cer.peta. z contra Bar.in dicta.l.predia.expresse tenuit Ange.scilicet ibi a in dicta.l.predia.[a] qui dicit audacter teneas contrariū per glo.in.l.si ex cautione.C.de non nu.pecu.vbi glo.decidit q notarius nunq debet apponere hec verba nisi videat vere pecuniam actualiter interuenisse in presentia sui z testium: z idem videtur tenere glo.in.l.si ex precio.C.si cer.peta. Et respondent ad illum tex.in.d.l.predia.quia loquitur in scriptura priuata. Et omnino in hac materia adde do.Anto. de but.z ibi omnino moder. qui multum eleganter loquuntur in.c.si cautio.extra de fide instru.z Ro.reducit omnes ad concordiā in dicta.l.predia.z in dicto.c.si cautio. z moder.in dicta.l.predia.maxime Ro.multa allegant.

48 Statuto cauetur q falsans instrumenta puniatur pena manus:aliquis falsificauit acta an incidat in statutum.

48 **Ange.** ¶ †Quid si statuto dicatur q falsificās instrumenta incidat in penā manus z aliquis b falsificauit acta an incidat in statutum: dic q sic[b]: vt not. Bar.in.l.in fraudē.§.neqz.ff.de iure fisci. z sic appellatione instrumentorū continētur acta etiam in materia penali, quod no.Et aduertas q sicut ille qui committit falsitatem circa acta perdit causam: ita z qui committit falsitatem in causa:ita dicit Bar.in dicta.l.in fraudem.§.quoties.

Augusti. ¶ Tu in hac materia adde q glos. in l.j.§.editiones.ff.de eden. videtur sentire q appellatione instrumentorum non cōtinentur acta. Et ideo Bar.recte ibi pōderauit in hac materia illam glo. ad hoc:quia Bart.ibi dicit illa gl.ponit ibi tanq separata acta z instrumenta,ergo sunt diuersa.Sed Bart.in fi.approbat dicta per ipsum in hac materia in dicto. §. neqz. in vlti.questio.Adde q hic caderent bene not. per Bar.in.l. si quis obrepserit.ff.de fal.z per Bal.in.l.fina.C.de pe.iud. qui male iudi.Adde tex.contra Bar.in.c.cum olim.de rescrip. vbi dicitur q falsificans literas absolutionis perdit causam: z ibi vide Imo.Et adde glos.in.c.venerabilis.de religio.domi.z Bal.in.l.testamenta.C.de testib.Ad quod a contra Barto.tenet Jac.de are.vt refert Gandi.in tract. malefic.sub rubri.de falsarijs.in versi.sed pone statuto cauetur in ciuitate Padue.z approbat Alberi.de rosa.in.ij. parte statuto.q.xxxvj.ibi Gand.dicit q licet appellatione instrumentorum veniant acta:tamen statutum puniēs facientem falsum instrumentum non comprehendit notariū falsificantem acta: z ideo pena falsi de iure communi debet puniri. Subdit tamen Gandi.q cum hodie deportatio, que est pena falsi, non sit in vsu q bene faciet potestas punire notarium falsantem acta pena statuti. Et aduerte quia dicit Gandi.bene faciet potestas: sed non cogit potestatem:ad hoc quinimo audiui alias a quodam doctore z vidi q alias Bal.consuluit contra Bar. z dicit ibi Bal. q Bar.non ponderauit dictum.§.neqz. pro hac sententia bene faciunt dicta Pet.de ancha.in.c.peruenit.de testib.z Salice.in.l.j.ff.de fide instru.qui volunt q statuta punientia producentem falsum instrumentū non comprehendant producentem falsos testes, licet testes veniant appellatione b instrumentorum. Et sic bene not. que sit pena falsi cum hodie deportatio non sit in vsu: dicit Gand.ibi si est statutum serua illud: quod statutum puniat delictum qd cum deportatione puniebatur: sin autem nō est statutum pena erit arbitraria. Et ita videtur esse de mente Imo. in.l.ij.ff. de publi.iudic. Quinimo dicit Gandi.quod in notario est pena manus de iure Lombardorum: z ita dicit quod hodie nos obseruamus: sed Roma.in singu.primi anni.ccclxij.quod incip.Pone quod notarius scribat falsum instrumentum. qui dicit quod est pena ignis si notarius scribat falsum instrumentum immunitatis,est etiam pena manus si scribat instrumentum simulatum: et ibi bona iura allegat,ibi vide: sed Roma.in singu. secundi anni.xlvj. incip. Scis quod relegati.dicit quod in locum deportationis hodie successit decapitatio: sed sua conclusio est falsa per predicta:licet Ange.in.l.iij.§.legis.ff.ad leg.cornel.de sica.videtur innuere quod dixit Roma.s.

49 Aduocatus recipiens salarium ab vna parte vel cui pars reuelauit secreta sue cause z ille patrocinium promisit si reuelat iura vel secreta partis alteri parti incidit in falsum.

49 **Ange.** ¶ †Sis etiam cautus tu aduocate quod si tu recipis salarium ab vna parte, vel etiam pars ipsa reuelauit iam secreta sue cause, z tu postea promisisti patrocinium, si tu alteri parti reuelas iura alterius c partis,z sua secreta incidis[c] in falsum.l.penul.ff.de postul. z not.Bart.in.l.ij.ff.de preuari.

Augusti. ¶ Tu autem in hac materia omnino adde Fulg.in rub.C.de procu.qui querit ibi an titulus.ff.de preuari. habeat locum in procur. Et d adde ea que dixit.s. do.Ange. z ego addidi in addi.meis in hac eadem glo.in versi.quero si aduocatus,procurator, vel solicitator vnius cause.dic vt ibi scripsi.

50 Testis vacillans an vt falsarius puniri possit.

50 **Ange.** ¶ †Quid si testis vadit vacillādo an vt falsarius possit puniri:dic q sic[d]: vt est glo.j.q.iiij.in.c.testimoniū.z est tex.iiij.q.iiij.c.qui falso.facit.l.q falsa.ff.de testi.z ibi Glo.vnū tamen tene menti in ista materia q licet accusator suam intētionem non probet,tamen reus e non debet absolui.iuxta.l.qui accusare.C.de eden.nisi reus suam purget innocentiam[e]:vt est tex.in.l.vbi. C.de falsis. Et idē in pluribus casibus in.l.fallaciter.C.de aboli. Aduertas tamen q talis purgatio innocētie sufficit per iuramentum.ita dicit Pet.z Cy.in dicta.l.vbi.quod nota.

Augusti. ¶ Tu autem in hac matetia inquantum dictum est q in accusatione falsi si actor non probauit intentionem suam tamen opus est q reus purget innocentiam.Adde qd hoc est verum vbi ipse actor aliquid probasset:puta licet non plene nec semiplene: tamen aliquid verisimile probasset cōtra reum accusatū de falso: quia tunc reus saltem debet purgare id qd aliqualiter est probatum contra ipsum.Si autem nihil fuisset penitus probatum contra ipsum accusatū non est necesse q ipse reus se purget:sententia est Pet.z Ang.z Sali.post doct. in.d.l.vbi. An autem fiat hodie de iure canonico purgatio per sacramentum videnda essent not.in rub.z in nigro.extra de purg.cano.fm Ang.z Sali.in.d.l.vbi.

51 Notarius qui in actu aliquo de quo est rogatus non adhibuit debitam solennitatem an incidat in falsum.

51 **Ange.** ¶ †An autem notarius qui in acto aliquo de quo est rogatus non adhibuit debitā so-

a ¶ In.d.l.pdia. Adde tu q moder. in. d.l.pdia. cōiter tenent cōtra Barto. z de hoc vide etiā per Alexā.in consi. xxxv.in.j.volu. z Bal. in cōsi.xxviij.in.iij.vol.qui examinat dicta Bar. in.d.l.predia.z in.l.singularia. ff.si cer.pe. et vide Pau.de ca.in cōsi.cxij.in.ij.impressis.B.

b ¶ Q sic. Adde Bal.in cōsi.cxxvij.in.ij.volu. Et an appellatione actoz veniat sententia. vide Bal. q sic in cōsi.cccxxxviij.in.j.volu. z an acta possint per testes,pbari. vide per Pau.de ca.in cōsi.xi.in.j. impressis.Pe.de anch.qsi.cclxxxvij.z oēs concludūt q sic:z an instrumentorū appellatione veniant acta: vide Pau.de castr.in cōsi.cclvj.z consi.ccccxxxvij.in.ij. impressis.Ber.

c ¶ Incidis. adde tu z vide Ro. in consi.ccclxxxiiij.Ber.

d ¶ Q sic. Adde circa hoc dicut per Alex. in qsi. xx.in.iij.vo.z ibi quid si testis dicat q ea que primo dixit sunt falsa.Ber.

e ¶ Innocentiā. Adde tu p hoc qd no.Ro.in cōsi.cccli.vbi voluit qd accusatus de crimine qui obtinuit tres sententias absolutorias, eo qr non pbatur: debet tamen se purgationi subijcere:qr remāsit suspectus allegat casum in c.omnibus.xj.q. iiij. et vide in dictis consi.q sunt sufficientia ad inducendam purgationem. Ber

a ¶ Solēnitatem. Adde tu Jo. de ana. in ꝯſ.xxxiij. ꝙ notari⁹ omittēs aliquod neceſſariū ad validitatē inſtrumēti preſumit̄ falſarius, adeo qꝺ nō pōt ꝓbari in contrariū allegat q̄ habentur in.l.actuarijs.C.de actua.lib.xij. ⁊ in l.iubemus.hic allega. ⁊ qñ notarius plus vel minus ſcribit preſumatur falſarius vel potius ꝑ errore.vide Raph. cu.in cōſi.cxxxv. adde tñ ꝙ notarius preſumit̄ rogatus apponere clauſulas cōſuetas: vt late tenet Alex.in ꝯſ.lxxxix.in.iij.vol. ⁊ ibi etiam vide qñ et qũo notari⁹ poſſit errorem ſuuz corrigere, ꝺ quo etiā per eundem in cōſi.xxvij. ⁊ in cōſi.cv. in.ij.vol. per Bal.in cōſi. cxxvij.in.v.volu. ⁊ per Ang.i ꝯſi. ccxcj. et adde ꝙ lȝ notarius etiā rogatus nō debeat cōficere inſtrumentū de actu inutili: tñ ſi confecit cogit̄ illud in publicam formā redigere: ita dicit Ang.in cōſi.clxxiiij. ⁊ an inſtrumentū reddat̄ ſuſpectū ex eo ꝙ notari⁹ ſolitus eſt errare in ſuis inſtrumētis vel facere inſtrumēta diſcordantia.vide Pau.de ca.in conſi.xix. ⁊ de princip. q. vi de Barb.in ꝯſi. xxxvij.incip.preclare ſcribit̄ in libro Judicū. Et vltra p̄dicta an i notarijs p̄ſumatur potius error q̄ falſitas: vide dñm meū Soci. in cōſi.xciiij. col. iij. ⁊ ibi qñ poſſit corrigere errorē ſuum.

a lennitatem[a] incidat in falſum: ⁊ videtur preſumptione iuris ⁊ de iure ꝙ ſic: vt eſt tex.cum gl.notab.in.l.iubemus.C. de teſta.Sed Bar.in.l.ſi librarius.ff.de re.iur.in ꝟ. ſed cōtra hoc facit.dicit ꝙ eſt ſpeciale in teſtamētis ꝙ non adhibēs ſolēnitates debitas incidat in falſum.⁊ hunc intellectū ſequit̄ Bal.⁊ Jmo.in.l.quoties.ff.de he.inſti. ⁊ ſic in cōtrariū eſt ius cōmune: vel dicit Bar.in.d.l.ſi librarius. ꝙ in.d. l.iubemus.nō fuit ſolēnitas ſeruata nec ſcripta, tūc notari⁹ falſarius eſt: aliqñ in actu ſeruauit ſolēnitatē ſed poſtea nō ſcripſit: ⁊ tūc de falſo nō punit̄, ſȝ errorē ſuū corrigere poterit, iuxta ea q̄ habēt̄ in.d.l.ſi librari⁹.qꝺ no.Qñ aūt notari⁹ errauit in aliquo de ſubſtātia ipſi⁹ inſtrumēti, an ⁊ qũo poſſit corrigere ⁊ emēdare.vide late per Dy.⁊ Bar.in.d.l.ſi librarius.⁊ not.Cy.in.l.imperatores. ff. de ſta.ho.⁊ Bal.C. de no.co.ꝯfir.in fi.⁊ Bar.Bal.⁊ Ang.in.d.l.imperatores.

August. ¶ Tu aūt in hac materia de notario omittēte ſolēnitatē debitā an ſit falſari⁹, materia eſt lata. Adde ꝙ ita cōmittit̄ falſum omittēdo ſcribere verū ſicut exprimēdo falſum per tex.in.c.j.extra de cri. falſi.⁊ in.l.preſbyter.C.de epi.⁊ cle. Adde Bar.in.l.ſi poſt. C.de iur.⁊ fac.igno. qui dixit ꝙ teſtamētū nō ſolēne habet̄ pro falſo quantū ad puniendū tabellionē nō quo ad al's: ⁊ q2 hoc nō reperit̄ iure cautū.adde Bal.in.l.ſi veritas.C.de fideiuſ.⁊ Bal.in.l.fi.C.de edi.di. Adria.in ver.ſexto oppono.⁊ Pe.de anch.in cōſi.ſuo.cclxxviij. inci. Jn Chriſti nomine tria principaliter ⁊c.Et ibi dicit Pe.de anch. ꝙ ſi notarius omittat ſcribere inſtrumentū ſm ordinē cōſuetū nō per hoc eſt ſuſpectus de falſo. Nec ob.d.l.iubemus.q2 dicit ꝙ loquit̄ de ſolennitate ſubſtātiali omiſſa. Adde Bar.per illū tex.in.l.nulli.C.de nu.⁊ actu.lib.xij. Adde Bal.in.l.iubemus.§.ſane.C.de ſac.ſan.ec.aliquid ꝑ Bal.in rub. C. de fi.inſtr.in.x.co.⁊ in.l.ſup chyrographis.C.ſi cer.pe.cōis ſententia doc.maxime mod.in.l.iubemus.C.de teſta.dicūt poſt Sali.ꝙ niſi in caſibus a iure expreſſis notarius ſolennitatē omittēs non punitur de falſo, al's ſic ⁊ optime vide moder. colligētes omnia in.d.l.iubemus. Adde q̄ dixi.ſ.in hac ea. glo.in prin.in addi.quā feci ad dicta Bar.in.d.l.quoties.

1 ☞ Incendiarius qualiter puniatur.
2 Incendium dolo commiſſum qualiter puniatur.
3 Statuto dicente ſi quis incenderit domum an comprehendatur capana.
4 Incendium lata culpa commiſſum qualiter puniatur.
5 Incendium leui culpa commiſſum qualiter puniatur.
6 Incendium negligentia commiſſum ſine leuiſſima culpa qualiter puniatur.
7 Statutum puniens comburentem domum an comprehendat capanam.
8 Stato dicente ſi quis combuſſerit domū puniatur in tanta pena an contineatur comburens paruam domum.

1 **Incendiario.** ¶ † Qualiter autē incendiarius puniatur not.Bart.in.l.iiij.ff.de offic. prefe.vigi.Cy.in.l.data opera.C.qui accu. non poſ.⁊ ibi latius Bal.⁊ Salic.⁊ hoc qñ criminaliter agitur ⁊ punitur. ¶ Qualiter aūt incendiarius ciuiliter teneat̄.not. Sali.in.l.que fortuitis.C.de pig.act.⁊ in.l.ſi vēdita.de peri.⁊ cōmo.rei ven.qui Bal.in effectu dicit aduertendū eſſe ꝙ committit̄ incendiū dolo malo qñq3: qñq3 lata culpa qñq3 leui: item qñq3 committit̄ in ciuitate vel infra oppida qñq3 committit̄ in villa.

2 ¶ † Quo ad primū qñ committit̄ dolo ⁊ in ciuitate vel oppido ⁊ delinquens ſiue incendiarius ſit vilis perſona ⁊ qꝺ domus ſit actualiter accenſa, vel aliud edificiū, vel aceruū frumēti poſitū iuxta domū: quia qꝺ fit iuxta edificiū in ipſo edificio factū dicit̄ ⁊ ꝙ incendiū ſit magnū: ⁊ ſic omnibus his copulatiue concurrētibus, tūc incēdiarius debet igne cōburi: vt eſt tex.cum glo.in.l.qui edes.ff.de incen.rui.nau. Et eſt ratio quare igne comburat, quia incēdiū in ciuitate vel oppido mortem ignis multis preparat: ⁊ ideo incēdiarius mortē quā alijs preparauit recipiat.arg. ff.de extraor. cri.l.ſaccularij in rōne ſui.ſi aūt omnia predicta quatuor cōcurrūt: ⁊ incēdiarius ſit in aliquo gradu cōſtitutus, tūc nō cōcremabit̄ ſed decapitabit̄: vt eſt tex.in.l.capitaliū.§.nōnunq̄.ff.de pe. vel dic ſm Bal.in.d.l.data opera. ꝙ iudex arbitrabit̄ an eum decapitet, an furcis ſuſpendat, an igne concremari faciat attēta delicti qualitate ⁊ perſonarū ſtatu.arg.no.in.l.quid ergo.§.pena grauior.ff.de infa. Si vero incendiū fiat extra menia ciuitatis vel caſtrorū, ⁊ tūc aut incendiū eſt magnū ⁊ dolo malo factū, ⁊ tunc etiā eſt pena mortis, niſi delinquētis perſona ſit in tali dignitatis vel ſtatus gradu qꝺ vita deberet ei cōcedi ex benigna diſpēſatione: quia tūc dȝ deportari: vt.l.fi.ff.de incē.rui.nau. Et predicta procedūt qñ dolo ſciēter ⁊ appēſate incendiū immiſſum eſt: ⁊ ſemper preſumitur dolus ſi inimicitia preceſſerit inter immittentē ignē ⁊ illū cui immittit̄: vt eſt tex.no.in.l.capita

3 liū.§.qui ob inimicitias.ff.de pe. ¶ † Quid ſi ſtatutū dicat ſi quis incenderit edes vel domum, an comprehendat̄ qui incenderit capanam ad vſum hominis: dic ꝙ non: vt not. Bal.de fra.de no.benefi.inueſt.c.ij.pro quo facit tex.in.l.ſenatus.§.maritus.ff.de le.j.⁊ qꝺ not.Bar.in.l.cetera.§.hoc

4 ſenatus.e.ti. ¶ † Scꝺo caſu princ.qñ incendiū cōmittit̄ lata culpa: ⁊ tūc ſm Jaco.pro magno incēdio imponit̄ pena corporalis, tñ mitior q̄ ꝑ dolo: vt.l.ſi fortuito.ff.de incē.rui. nau.⁊ ſm eū ſpeciale eſt.nam pena mortis vel quaſi mortis naturalis, vt cū membrū truncat̄ regulariter non imponit̄ niſi pro dolo: fallit ſm eundē niſi in incēdiario qꝺ verū intelligit̄ in vili perſona.Sed Bal.in.l.data opera. dicit ꝙ forte.d.l.ſi fortuito. non cogit nos dicere de pena mortis ſiue mēbri mutilatiōe: ⁊ ideo intelligēda de alia pena corporali vel pecuniaria grauiſſima.ar.l.j.§.diuus. ff.de ſica. vt iura iuribus cōcordent̄, nā ſi lata culpa nō infamat: vt no.inſti. de ſuſpe.tu.§.ſuſpectus. ergo multominus inducit penam mortis vel mutilationis mēbri, q2 iudicio meo iſta equiparant̄: vt eſt tex.in auf.de coll'.§.⁊ hoc prohibemus. Jntelligit tñ Bal.ꝙ ſemꝑ per incēdiariū etiā lata culpa tm̄ dānū debeat etiā ex eadē inſtātia inquiſitionis vel accuſationis reſarciri: q2 ciuilis ⁊ criminalis veniūt eadē.l.ideo non ſunt neceſſarij duo proceſſus: vt.l.qui edes.ff.de incen.rui.nauf.

5 ¶ † Tertio caſu princ.qñ incendiū fit leui culpa tantū dicit Cy.in.l.data opera.ꝙ iſto caſu nulla pena criminaliter punit̄: ſed bene puniet̄ in dāni emendatione tantū: ſi tñ dānū emēdare non poteſt luit in corpus: vt.d.l.qui edes.vnde ex leui culpa nō orit̄ duplex via agēdi: vc3 ciuiliter ⁊ criminaliter: ſed vna tantū, ſc3 ciuilis.⁊ idē no.Cy.in.l.ſi quis nō dicam rapere.C.de epiſ.⁊ cle. Ex quo ſequit̄ ꝙ pro leui culpa nō poteſt ꝓcedi per inquiſitionē: q2 reſpub.nō reputat̄ offenſa, nec eius intereſt: q2 iudex inquirere nō pōt ad priuatorū cōmodū: vt no.per Jnno.in.c.ad noſtrā.de iureiu. Et ex hoc multe inquiſitiones poſſent impugnari: q2 ſi cōſtat ⁊ dolū ⁊ latam culpā abeſſe ſm Cy.accuſatio vel inquiſitio formari non poteſt.pro quo facit.l.j.in fi.ff.de arbi.⁊.l.igit̄. §.fi.ff.de libe.cau.Sed Bal.in.d.l.data opera.in ver.nunc de tertio qñ incēdiū ⁊c. dicit ꝙ cōtra Cy. videt̄ caſus in.d. l.ſi fortuito. vbi punit̄ criminaliter ex culpa dolo proxima, iſta eſt lata culpa. Jtē punit̄ culpa proxima late culpe, iſta eſt leuis culpa: ita dicit tex.in.d.l.ſi fortuitis. Non obſt.d.l. qui edes.q2 loquit̄ ibi de culpa leuiſſima: dicit eñ ſi nō caſu: vnde ibi loquit̄ de culpa q̄ eſt ꝓxima caſui fortuito.i.de culpa leuiſſima q̄ nō punit̄ criminaliter: vel dicit Bal.aut leuis culpa eſt in faciēdo ⁊ punit̄ criminaliter: aut in negligēdo, ⁊ non punit̄ criminaliter: nā eſt grauior culpa facere q̄ omittere: vt.ff.de vſufr.l.ſi eius.§.de preteritis.ſed Bar. vult ꝙ etiā ex leui culpa quis puniat̄ criminaliter. alle.l.reſpiciēdū.§.delinquūt.ff.de pe.ſed ſm Bal.in.d.l.data opera.ibi loquit̄ de lata culpa cū quis delinquit ꝓpter ebrietatem: nam lata culpa eſt ꝓpter ebrietatē delinquere: ⁊ ſic nō loquitur ibi de leui culpa: vnde dicit qꝺ.d.§.nihil facit: ad hoc alleg.l.omne delictū.§.pe.ff.de re mili.nimia ergo ebrietas delictū attenuat: non aūt in totū tollit, ſed parua ebrietas delictū nō minuit: ⁊ allegat exēplū in diuina ſcriptura qñ filie Loth eum vno inebriauerūt.⁊ tex.ibi non dicit culpa ⁊c.ſed dicit impetu.i.nō appēſate ⁊ deliberate, ſed ſubito motu: nam iſtud eſt minus delictū q̄ ſi eſſet appēſate cōmiſſum: vnde dicūt ꝙ.§.delinquūt.loquit̄ in tribus caſib⁹, ſc3 in dolo premeditato, ⁊ maiori in dolo non premeditato ⁊ in minori, ⁊ in caſu fortuito: ⁊ ſic nulla culpa: ⁊ ſic nō facit pro Bar.ſed dicit ꝙ pro Bar.facit.d.l.ſi fortuito. ſed ꝑ Cy.alleg.vbi lex loquit̄ in pena figit pedē in dolo ⁊ lata culpa: vt.l.j.§.non aūt. ⁊ ibi Bar.ff.ſi quis teſta.lib.eſ.iuſ.fue. Sed poteſt reſpōderi ſm Bal. ibi ꝙ edictū pretoris ibi requirit dolū: ⁊ ideo culpa dolo remota vel leuis culpa nō cōtinet̄: ſed vbi lex ſimpliciter punit factū nec facit doli mentionem, tūc punit̄ culpa niſi ſit leuiſſima q̄ criminaliter non punit̄ ⁊ dicit ꝙ hoc eſt verū ꝙ leuis culpa punitur pena pecuniaria non aūt capitali: vt.l.in lege.ff.de ſica.quia nulla culpa leuis eſt crimen capitale: ⁊ ſic in effectu tenet opinio. Bar.ꝙ etiā ex leui culpa poſſit inquiri ⁊ damnari: licet nō corporaliter ſed pena pecuniaria qꝺ no. ⁊ idē dixi.ſ.in glo. ſuper ver.ſciēter doloſe ⁊c.in verſi.aduertas tñ ꝙ Bar.⁊c. Ex quo poteſt inferri ad incendiariū ꝙ ipſe ex culpa etiam

leui potest per iudicē criminaliter dānari ad penā pecunia
6 riā applicandā fisco ꝛ ad emēdā damnū passo. ¶ †Quarto casu qñ incendiū est immissum negligētia siue culpa etiā leuissima, tūc isto casu nō loqr̄ Cy. nec Bal. in. d. l. data opera. Sed ego vidi vnū cōsi. Sali. qđ incip. Saluatoris nomine inuocato ad q̄stionē propositā ꝛc. vult ꝙ quis teneat̄ ex leuissima culpa nō aliquā penā, sed tantūmodo ad damni emēdationem. alleg. l. capitaliū. §. qui ob inimicitias. ibi, ex negligētia eorū ꝛc. ff. de pe. ꝛ sic punit negligētiam, ergo leuissimam culpam. pro hoc facit. l. iij. §. j. ꝛ qđ ibi no. ff. de of. prefe. vigi. ꝛ in. l. si vendita. ff. de peri. ꝛ cōmo. rei vend. ibi, si seruorum negligentia ꝛc. ꝛ ibi, negligentiam ꝛc.

August. ¶ Tu aūt in hac materia adde de pena incēdiarij ꝙ tex. in. l. j. ff. ad le. cor. de sica. in prin. voluit ꝙ etiā pena leg. cor. de sicar. teneatur que est pena capitis ille qui dolo malo fecit incēdium sicut tenetur etiam pena ignis: vt voluit tex. in. l. qui edes. ff. de incē. rui. nau. ꝛ ideo gl. in dicta. l. qui edes. dicit tenet̄ le. cor. de sicar. Bar. tñ ibi in. d. l. qui edes. ꝛ ibi Ang. approbāt in hac materia dicta Cy. q̄ posuit in hac materia in. d. l. data opera. licet Bar. in. l. iij. ff. de of. prefe. vig. videat̄ approbare Dy. Jac. de are. in hac materia. Adde tñ in hac materia glo. in c. cum deuotissimā. xij. q. ij. in ver. incendiū. que dixit ꝙ alia est pena iuris canonici: quia incēdiarius est ipso iure excōmunicatus nec prius absoluit̄ ꝙ satisfaciat ꝛ iuret: ꝙ nunquā amplius talia faciet: hoc probat̄ in. c. si quis mēbrorū. xxiij. q. viij. c. si quis membrū. ꝛ si talis incēdiarius fuerit denūciatus excōmunicatus nemo potest ipsum absoluere nisi papa: vt in. c. tua. extra de sen. exc. dicit tñ illa glos. ꝙ fm ll. puniūtur per. l. capitaliū. §. nōnūꝗ. ff. de pe. vbi dicit̄ ꝙ si quis intra oppidū vel propter inimicitias vel prede causa cōbusserit igne cremet̄: sed si villā cōbusserit leuius punitur per. l. qui edes. ff. de incē. rui. nau. ꝛ subdit illa glo. ꝙ nō reperit̄ ꝙ incendiarius sit ipso iure excōmunicatus, nisi sit incēdiarius ecclesie: de qua. q. vltra illā gl. in hac vltima cōclusione: vide Jo. an. in. c. cōquestus. extra de fo. compe. in vlti. gl. ꝛ per Ant. de but. ꝛ Abb. in. c. tua nos. extra de sen. excom. ꝛ no. in. c. cōquesti. eo. tit. Et de materia ista late per Host. in sum. in tit. de rap. sub rubri. de incēdiarijs. §. ꝛ qua pena. quem alleg. Jo. and. in. d. c. tua nos. vbi Host. late distinguit: ꝛ vide no. in. d. c. in literis. extra de rapto. Et adde glo. xxiij. q. ij. c. pessimam. in glo. que incip. damno. que dicit ꝙ pena canonica incēdiariorū practicat̄ in. c. si quis domū. extra de iniur. ꝛ dam. da. Et pondera glo. in dicto. c. si quis pessimā. que disputat an episcopi vel archiepiscopi possint cōsulere de interficiēdo incēdiarios. Et breuiter illa glo. dicit ꝙ iuxta legis tenorem incēdiarij varie plectūtur si sunt incēdiarij spontanei vel cum nouissimo infortunio notant̄ vel deportātur vel alio modo forte puniūtur: postea glo. ibi videt̄ distinguere, aut est nobilis vel ignobilis: quia si nobilis, capite non punitur: si ignobilis, supponit̄ bestijs bonis proscriptis: ꝛ hoc qñ dolo incendiū fuit factū: alias sufficit damna restituere: vt. l. qui edes. ff. de incē. rui. nau. Adde q̄ dixit do. Ant. de but. in. c. tua nos. extra de sen. exc. in. j. col. qui dicit ꝙ tex. in. l. capitaliū. §. nonnunꝗ. ff. de peñ. vult ꝙ incēdiarij capite puniunt̄ debet intelligi ille tex. fm doc. qñ incēdiarij sunt dolosi: sʒ qñ sunt in culpa, puniunt̄ ciuiliter, id est tenētur leg. aqui. ꝛ in. d. c. tua nos. ibi doc. disputāt an incēdiarij ecclesiarū vel aliorū locorū sint ipso iure excōmunicati, ꝛ quis potest ipsos absoluere, ꝛ an papa vel legatus vel eps potest ipsos absoluere: vide ibi omnino do. Abba. ¶ Item in hac materia adde glo. in. l. si mora. ff. sol. mat. q̄ induci potest ꝙ licet leuissima culpa veniat in leg. aqui. l. in lege aquilia. ff. ad le. aqui. tñ hoc verū si est in faciēdo: secus si neglegēdo: pro qua cōclusione vide tex. aureū fm doct. in l. si auus. §. de preteritis. ver. deniqꝫ. ff. de vsufru. ꝛ Bar. ibi dicit ꝙ ille tex. glossat totū titu. ff. ad le. aquil. ꝛ Ro. allegat illū tex. pro singulari in. l. diuus. ff. ad silla. ꝛ Jmo. in. l. fluminum. §. quanꝗ. ff. de dam. infec. ꝛ no. Bar. ꝛ alij in. l. qui bona. §. cum inter. ff. de dam. infe. licet Ro. in. d. l. mora. ꝛ in. l. cum quis. ff. de dolo. limitēt illū tex. ꝛ ideo dato ꝙ per predicta possimus inferre ad materiā nostrā ꝙ si aliquis cōduxit domū que incēdio sit combusta vt ipse cōductor non teneatur in dubio. Nam licet dicat̄ incēdiū presumi ortū culpa inhabitantium. l. si vendita. in prin. ff. de peri. ꝛ cōmo. rei ven. l. nam salutē. §. cognoscit. ver. ꝛ quia plerūqꝫ. ff. de offi. prefe. vigi. tñ in dubio illa culpa presumit̄ leuissima. glo. est valde notabilis in. §. preterea. insti. qui. mo. re cōtrahi. obli. glo. in ver. vnde furtū. quā pro singulari allegat Sali. in. l. q̄ fortuitis. in vlti. col. ver. vnū. tamen singulariter est notandum. C. de pig. act. cum ergo cōductor non teneat̄ de leuissima, sed de leui. l. si vt certo. §. nūc vidēdum. ff. cōmod. cum ibi plene not. ꝛ insti. loca. §. pe. Jdeo nō videt̄ teneri de incēdio, nisi expresse appareat de dolo suo, vel lata culpa, vel leui: ꝛ si obijciat̄ ꝙ talis culpa licet presumatur leuissima, tñ potest puniri leg. aquil. d. l. in lege. Potest respondere ꝙ ꝛ culpa leuissima incēdij presumitur in non faciēdo: vt sentit glo. in. d. §. preterea. ꝛ videt̄ tex. in. l. qui edes. in ver. negligāt. ff. de incen. rui. nau. qui tex. intelligit̄ de leuissima, vt no. Bal. in. l. data opera. in prin. iij. col. C. qui accu. nō pos. Cum ergo sit leuissima culpa in non faciēdo nō venit in le. aquil. per. s̄. dicta; ꝛ hec tene mēti: ꝛ hec adde ad ea que superius dicta sunt. Adde tñ que dicam nūc. j̄. in proxi. addi. mea, in seq. q. vbi examinabo istū passum etiā quando conductor tenetur de incēdio: ꝛ vide Pet. de anch. in cōsi. suo
7 ccclix. ¶ †Item adde inquantū dictū est ꝙ si statutū punit comburētem domū non cōprehēdit illū qui cōburit capanā. ꝛ ad hoc adde vnā gl. insti. de rer. diui. in. §. cū in suo. in versi. appellatione. Addatis tñ ꝙ cōtra istā decisionē in terminis allego Ang. in. l. j. ff. de tig. iniū. qui dicit ꝙ appellatione domus venit capana etiā in statutis: ꝛ ideo ipse infert ꝙ statutū in domibus hʒ locū in capanis: ꝛ ideo dicit ꝙ sicut domus cōstructa de alieno tigno nō potest destrui ita nec capana cōstructa de alieno tigno. Nec ob. illa gl. in d. §. si quis in suo. quia Ange. ibi respōdet. Sed aduerte qꝛ pro prima cōclusione faciūt ea que dicūt doc. in. l. cetera. §. marcellus. ff. de le. j. qui dicūt ꝙ si statuto cauet̄ si quis do-
8 mū cōburit puniat̄ tanta pena. †Tñ si quis cōburit vnam paruā domū nō incidit in illā penā statuti: pro qua cōclusione faciunt q̄ dicūt canoniste in simili ꝙ lʒ res ecclesie non possint alienari sine solēnitate. de qua in auť. si quis porrectū. C. de sac. san. ec. ꝛ in. c. sine exceptione. xij. q. ij. tñ fallit in re parua seu minima in cuius alienatione nō est necessaria tanta solēnitas: vt est tex. valde not. in. c. terrulas. xij. q. ij. et posset etiā pro hac parte allegari id qđ dixit Bal. in. l. si predīū. C. de edil. edic. vbi dicit statutū puniēs inferētē vulnus non vēdicat sibi locū in faciēte vulnusculū: per. l. qui clauū. §. f. ff. de euic. Adde tñ vt dixi cōtra istā decisionē videt̄ decisio Ang. in. d. l. j. ff. de tig. iniū. ꝛ in terminis allego Bal. in. l. j. §. de exercitoribus. ff. nau. cau. stab. per illū tex. in ver. lintearijs. cum gl. qui dixit ꝙ stante statuto si quis cōburit domū incidat in tantā penā habebit locū etiā in eo qui cōburit domū paruā. Nec ob. qđ dicit̄ ꝙ solēnitas alienationis in re ecclesiastica nō militat in re parua alienata: quia de directo est in contrariū tex. in. c. casellas vel mancipiola. xij. q. ij. nam casa reperit̄ in iure. l. si aree vsusfructus. ff. de vsufru. ibi, me posse casam edificare. nam casella est diminutiuū case: ergo dispositio in domo militat in domūcula. de qua tamen materia an illa solēnitas ecclesie in alienādo requirat̄ in re parua vel minima vltra. s̄. allega. vide per Jo. an. in regu. qui tacet. in mercu. Et no. Ang. in auť. de alie. ꝛ emphy. ꝛ. §. hoc etiā. in fi. ꝛ per gl. in. c. vt super. extra de re. ec. nō alie. ꝛ ibi Ant. de bu. ꝛ Jmo. per Pe. de anch. in ꝯsi. cxvj. ꝛ Jn. an. in addi. Spec. in rub. de reb. ec. nō alie. in fi. ꝛ Fede. de se. in cōsi. lj. tex. ꝛ Abb. in. c. cōtinebat̄. de his que fiūt a prela. si. cōsen. cap. Si quis tñ vellet tenere cōtrariam partē q̄ forte est verior cū loquamur in penalibꝰ possumus rñdere ad illū tex. in. l. j. ff. nau. cau. sta. sup quo Bal. se fundat, qꝛ ibi quo ad terminos illiꝰ edicti vtroqꝫ casu erat eadē ratio: secus in. q. nr̄a. vide q̄ late dixi in. d. §. marcellus.

9 Incendium quando casu fortuito incepit in vna domo et vicinas cōbussit an dominus prime domus teneatur alijs ad emendationem.
10 Incendium cuius causa fuit paterfamilias qūo puniatur.
11 Incendiū cuius causa fuit habitare, non tamen dominus neqꝫ paterfamilias quomodo puniatur.
12 Incendiū quando dubitatur a quo fuerit immissum quomodo puniatur.
13 Incendij culpam apud se nō fuisse, quomodo probabitur inhabitantes domum vbi ignis fuit.
14 Statuto dicente ꝙ damnum datum per incēdium debeat emendari quomodo emendabitur.

9 **Ange.** ¶ †Cuius rei gratia quoniā vt plurimū incendiū cōmittitur ex negligētia nō custodiē-
a tis[a] bene ignem, ꝛ sic ignis incipit in vna domo ꝛ alias vicinas cōburit an dn̄s domus in qua incēdium habuit exordiū teneat̄ ad emēdationem domorū vicini. Sali. in. d. cōsi. ꝛ in. d. l. q̄ fortuitis. C. de pig. actio. sic dicit, aut incendiū fit casu fortuito, ꝛ dicit̄ factū casu fortuito qñ est factū taliter ꝙ preuideri non potuit: ꝛ sic culpe non ascribit̄: vt. d. l. que

a ¶ Non custodiētis. addꝰ an ignis presumat̄ processisse culpa inhabitantiū ꝛ teneātur ad emēdam damnorū. ꝛ vide Jo. de ana. in cōsi. lxxi. et Ludo. bolog. in addi. ꝛ vide Bal. in cōsi. xiij. in. j. vol. et in consi. ccclxxij. incip. quidā magister grammatice. ꝛ consi. cxx. in v. vol. Pe. de ancha. cōsi. ccclix. Cep. consi. lxx. et Ang. ꝯsi. cxcvij. ꝛ Alex. de imo. in cōsi. l. in. j. vol. vbi plene quando sunt plures habitātes in domo: ꝛ ignis incepit a parte inferiori. et vide etiā Ro. in cōsi. cccc. vbi si erant duo habitantes eandē domū ꝛ ignis exortus sit: ꝛ nescit̄ a quo qđ ꝓpter incertitudinē vterqꝫ erit ab soluēdus. Ber.

fortuitis. Et sic vt dicat̃ factũ casu fortuito opꝫ ꝙ sit factũ
a latronibus vel ab hostibus: vt.ff.pro soc.l.cũ duobus.§.
dãna.vel etiã subita vis ventorũ ignẽ longius ꝑduxit:vt fit
sepe qñ quis incendiũ mittit in stipulas pro seminando: et
ille qui imposuit omnia q̃ oportuit obseruauit ne ignis lon
gius ꝓcederet:ita ꝙ culpa ei imputari non potest: vt.ff.ad
le.aquil.l.qui occidit.§.in hac.tunc etiã isto casu fortuito ca
sui asscribit̃. Et isto casu qñ incendiũ sit casu fortuito omni
respectu est impunibile, nec etiã ad aliquã emẽdationẽ te-
net̃ ille in cuius domo incendiũ habuit exordiũ:⁊ sic deter-
minatus est quartus casus.s̃.positus, vcꝫ qñ incendiũ ca-
su cõmissum est.facit.l.pe.ff.de incẽ.rui.nau.⁊ hoc vult Cy.
⁊ Ja.de are.in.d.l.data apera.in fi. vbi aũt ꝑdicta cessarẽt
casui fortuito nõ asscribet̃:licet qñqꝫ dñs rei siue domus in
qua incẽdiũ habuit exordiũ non teneat̃ ad emendationem
10 damnũ passis. ¶†Unde pro huius rei declaratione Sali.
in.d.cõsi.⁊ in.d.l.que fortuitis.facit tria mẽbra: nam qñqꝫ
cõstat ꝙ paterfa. dñs domus fuit causa incẽdij:qñqꝫ con-
stat ꝙ aliquis habitator nõ dñs vel paterfa.qñ dubitat̃ si-
ue ignorat̃ qs fuerit cã dicti incẽdij.¶Primo casu non est
dubiũ ꝙ ipse in cuius domo incẽdiũ habuit initiũ tenet̃ de
dãno ex incẽdio alteri dato: vt.ff.ad.l.aql.l.si seruus seruũ.
§.si fornicarius.⁊.§.si furnũ. An aũt ille q est tertius in or-
dine possit ꝓpria autoritate medias edes vicini decidere ꝓ
suarũ tuitione:⁊ dic ꝙ sic:vt.l.si quis fumo.§.j.⁊ ibi Flor.ff.
ad le.aquil.⁊.l.ij.§.ꝙ ait pretor.ff.de incen.rui.nau.qꝺ intel
ligas verũ si illa domus media,omnino erat cõbustura al's
destruẽs tenetur:vt est tex.in.l.si alius.§.est aũt ⁊ alia.ff.qꝺ
11 vi aut clam. ibi, eque perituris edibus. ¶†Scꝺo casu di-
stinguit aut ille alius est de familia inhabitãtis, tũc quedã
glo.videt̃ tenere qꝺ dñs teneatur: vt no.glo.in.l.ne quid.ff.
de incen.rui.nau.in prin.per tex.insti.de oblig.que ex quasi
deli.na.§.fi.sed illa glo.reprobat̃ ibi per Bart.quia domi-
nus domus tũc de facto familie tenet̃ si familia deliquit of-
ficio seu ministerio in cuius opera vtit̃ dñs:vt.ff.de pub.l.j.
§.famile. pro hoc videtur casus in.d.l.si vẽdita. ff.de peri.⁊
cõmo.rei ven. nam ibi de seruorũ negligẽtia dñs non tenet̃
si debitã diligentiã adhibuit: sed ille seruus vel familiaris
tenet̃:vnde dñs dando seruũ pro noxa liberat̃: vt.d.l.si vẽ-
dita.vel ille familiaris erat homo liber,eo ip̃o ꝙ dñs vel pa
terfa.eũ denũciet ⁊ exhibet dãnũ passo liberatus est: vt no.
Bar.in simili in.l.j.§.qꝺ nouissime.ff.de pub.⁊ Bal.in.l.ob
seruare.§.proficisci,in prin.ff.de of.procon.⁊ leg.⁊ vide tex.
Bart.⁊ Flo.in.l.si seruus seruũ.§.proculus.ff.ad leg.aquil.
qꝺ not.qꝛ semel vidi de facto. Si vero fuerit prorsus extra-
neus q ignẽ inmisit: qꝛ non de familia,nec de habitãtibus
in dicta domo,tũc videt̃ ꝙ dñs domus ad emendã non te-
neat̃:qꝛ culpe sue nõ pȏt asscribi:facit.ff.loca.l.q insulã.§.fi.
12 ¶†Tertio casu princ.aliqñ dubitat̃ a quo ignis fuerit im-
missus,⁊ tũc videt̃ ꝑsumptione iuris presumi immissus ab
habitãtibꝰ ⁊ eoꝝ culpa factũ incẽdiũ fuisse,siue fuerit vnus
siue plures:vt.d.l.iij.§.j.ff.de of.prefe.vig.⁊ ibi docto. adeo
qꝺ si nullus inhabitat ista presumptio cessat aliquo aũt in-
habitãte presumptio est de aliquo ibi habitãte: sed non de
certa persona ex eis,sed de incerta ⁊ indeterminata ex illis:
vt ꝓbat̃ in.d.l.si vẽdita. veruntñ nisi doceat̃ a qua persona
inhabitãtiũ hoc ꝓcesserit culpe patrisa.asscribit̃:cuius im-
perio ceteri obediũt quasi minorẽ diligẽtiã iuris ꝑsumptio-
ne adhibuerit quã debuerit: hoc ꝓbat̃ in.d.l.si vẽdita.quã
pondera ibi circa prin.vcꝫ ibi rñdet ⁊c. qꝛ facit generalẽ re-
gulã ꝑsump.s.ꝙ incẽdiũ siue culpa patrisa. fieri nõ potest:
postea ab illa regula ⁊ gñali presumptione recedit in casu
certo.s.si cõstat quis fecerit:⁊ sic cõstat ꝙ paterfa.omnẽ di
ligẽtiã requisitã adhibuit, ita ꝙ culpe eius nihil possit im-
putari. Aduertendũ tñ est ad intellectũ.d.l.iij.§.plerũqꝫ.qꝛ
per illud verbũ plerũqꝫ,datur intelligi regula in contrariũ:
qꝺ regulariter nõ presumit̃ negligẽtia siue culpa inhabitã-
tis,nisi probet̃ ꝙ circa ignem erat solitus versari, ⁊ versa-
tus fuit:ita dicit tex.in.d.l.si vẽdita. al's autem agẽs cõtra
habitantẽ nisi deducat ⁊ probet negligentiã solitã: et etiã
tẽpore incẽdij adhibitã nõ potest de igne cõdẽnari habita-
tor qꝺ no.singulariter.Et ꝓ hoc facit ꝙ culpe patrisa.incẽ-
diũ ortũ in domo asscribat̃. C.de peri.tu.l.si res pupillares.
⁊.ff.loc.l.q insulã.§.colonus.⁊.d.l.capitaliũ. §.q ob inimici-
tias.vnde cum incendiũ dicat̃ oriri apud patrẽfa.illius do-
mus,tũc eius negligẽtia dicit̃ ortũ. Et est ratio,qꝛ ad ipsuꝫ
principaliter diligẽtia ⁊ custodia domus,⁊ eorũ q̃ in domo
sunt spectat:⁊ si alteri diligẽtiã ⁊ custodiã dimisit in culpa
fuit si minus diligẽti cõmisit: ideo de incẽdio proueniẽte ex
eius negligentia teneretur:vt.l.si seruus seruũ. §.si fornica-
rius.ff.ad leg.aquil.⁊.l.videamus.in prin. ff.loca.⁊ insti.de
obli.ex quasi delic.§.pe.Non obst.ꝙ quilibet presumat̃ bo-
nus ⁊ diligẽs:vt.l.cum quidã.ff.de leg.ij.quia verũ est qua-
dam presumptione generali cui derogat̃ per quandã pre-
sumptionẽ iuris: vt.c.generi per speciẽ.de re.iur.in.vj.pre-
sumptio eñ specialis qꝺ minus diligẽs fuerit in custodien-
do ignẽ colligit̃ ex incẽdio orto in ipsius domo: vt.d.l.iij.§.
j.nam ibi dictio plerũqꝫ,facit regulã in presumptione:vt.ff.
de iure do.l.plerũqꝫ.⁊ ideo paterfa.tenet̃ vicinis ad emen-
dam dãni:vt.d.l.si seruus seruũ.§.qui insulã.⁊.§.si furnũ.⁊
d.l.capitaliũ.§.qui ob inimicitias.vide Bar.in.l.i.in prin.ff.
ad le.rho.de ia.nõ aũt ad aliquã penã applicandã fisco te-
net̃,vt.s̃.dixi q̃ omnia no.Et ꝙ dñs domus in qua incepit
incendiũ teneatur ⁊ eius culpa factũ presumatur.determi-
nat etiã Ang.in suo consi. qꝺ incip.in questione proposita
dubiũ faciũt mihi plura. ⁊ ibi allegat pro casu.l.imperato-
res.ff.de offi.prefe.vigi. vbi dominis dominorũ indicitur a
lege sub intimatione pene vt sint soliciti ⁊ attẽti, ne in eorũ
domibus incẽdia committantur: qui igitur non fuit solici-
tus ⁊ attẽtus nedũ ꝙ reus sit culpe,sed transgressor legis:
quapropter meretur mori:vt in.c.ij.de maio.⁊ obe.⁊ in du-
bio presumitur in culpa ⁊ negligẽtia cum incendia, vt plu-
rimum culpa accidant:vt dicta.l.iij.⁊ dicta.l.si vendita.

August. ¶Tu aũt in hac materia adde ꝙ Bal.
in.l.si res.C.de peri.tu.dicit ꝙ ignis sem
per veniet culpa inhabitantiũ:per.l.iij.ff.de of.prefe.vigi.⁊
certe hec est periculosa decisio ꝙ ignis semꝑ dicat̃ euenisse
culpa inhabitantiũ.Sed doc.in.l.si vẽdita.ff.de peric.⁊ cõ.
rei ven.maxime Fulg.nõ dicũt affirmatiue ꝙ culpa inha-
bitantiũ semꝑ veniat. Sed dicit ꝙ in dubio presumit̃ ꝙ cul
pa inhabitantiũ eueniat: ⁊ ideo ibi querit an in dubio pre-
sumat̃ ꝙ culpa patrissa.hoc euenerit: nã potest esse ꝙ cul-
pa tertij vel alterius ibi inhabitãtis vel fulgure: dicit tñ qꝺ
hoc debet ꝓbari ⁊ per quos ibi vide: ⁊ ideo Ang.in.l.si qs
ex argẽtarijs.§.pe.ff.de eden.dicit multũ eleganter qꝺ sunt
aliqui casus qui non solẽt euenire nisi cum culpa ⁊ exẽplifi-
cat in casu ignis. Nam dicit ꝙ ille talis qui cõburit aliquid
si vult dicere ꝙ non culpa sua hoc euenerit dꝫ illud ꝓbare:
quia presumptio culpe degenerat cõtra ipsum per.l.credi-
tor.C.de pig.act.cũ si.⁊ sic volũt prefati doct.ꝙ ista est pre-
sumptio ꝙ culpa inhabitantiũ ignis euenerit cõtra quã pre
sumptionẽ admittit̃ ꝓbatio in contrariũ. Et scias ꝙ Bal.
multũ elegãter docet in.l.si creditor.C.de pig.ac.qñ ꝓbat̃
culpã abesse in igne: ⁊ qñ inhabitãtes in domo probabũt
ignem fuisse sine culpa ipsorũ. Nam dicit maxime probãdo
ortũ ⁊ principiũ ignis.s.vnde ignis habuit principiũ: puta
ab hostiũ incursu idẽ dicerẽ si ignis habuit ortũ in loco non
cõsueto cõmuniter qꝛ nõ potuit imputari qꝺ nõ adhibue-
rint inhabitãtes curã diligentẽ in igne custodiẽdo ne ignis
euagaret̃:⁊ hoc est qꝺ voluit dicere Bal.in proprijs termi-
nis in.l.j.C.deposi.per ea q̃ habẽtur in.l.si seruus seruũ.§.si
fornicarius.ff.ad leg.aquil.⁊ ideo Bal.ibi voluit ꝙ si ignis
est in loco ꝙ de raro contingẽtibus ibi solet esse,tũc enume
rat̃ casui fortuito,qꝛ est casus insolitus, ⁊ ideo non enume-
rat̃ culpe: vt.ff.pro soc.l.cum duobus.§.dãna.⁊.l.fistulas.
§.qui frumẽta.ff.de cõtrahen.emp. Et ideo si vis defende-
re illũ qui cõbussit domũ in qua inhabitat: videas probare
ꝙ ignis habuit principiũ in loco vbi de facili ibi ignis non
debebat adesse: quia hoc modo probat̃ culpa inhabitan-
tiũ non affuisse: ⁊ ita non fuerũt in negligẽtia ꝙ ignis non
euagaret:⁊ certe ista fuit sentẽtia Bal.in.d.l.j.C.depo.di-
cit tñ Bal.in.l.si creditor.C.de pig.actio. vnũ periculosum
verbũ ꝙ si non apparet ꝙ incendiũ habuerit culpã a famu
lis hospitis vel a forensibus ibi inhabitãtibus vel ab ipso-
met hospite ꝙ tũc sentẽtia non potest ferri cõtra reũ tanꝙ̃
res sit dubia per.l.si vero.§.qꝺ si ex media.vbi tex.not.ff.de
his qui deie.vel effu.⁊ dicit ꝙ de facto fuit semel Bononie
13 in hospitio leonis. ¶†Item adde q̃ dixit in hac materia
Salic.in.l.in iudicio.C.loca. vbi ipse etiã ibi quesiuit multũ
elegãter ad accusandũ illos qui inhabitãt domũ vbi ignis
fuit qñ probabũt se non fuisse in culpa imo diligẽtem dili-
gentiã adhibuisse:⁊ ideo ibi querit, locaui Titio domũ:re-
gatius eius tenuit minus diligẽter lucernã in stabulo pro-
pter qꝺ domus est combusta,queritur an Titius teneatur
ex locato.Et aduertas anteꝙ̃ vlterius procedã ad decisio-
nem Salic.ꝙ istã questionẽ etiã tetigi.s̃.in proxi.addi.mea
in hac eadem glo.dum disputaui an cõductor teneatur de
culpa leui ⁊ leuissima:⁊ ideo adde etiam hic ea que ibi dixi.
¶Reuertendo ergo ad dicta Salice.in dicta.l.in iudicio.
dicit Sali.ꝙ in hac questione videtur prius inuestigandũ,
an ex

an ex facto vel culpa huius regacini: ꝛ tenet ꝙ sic per ea q̄ dixit in dicta.l.q̄ fortuitis.Scđo an Titius tenendo talem regacinū vel ei cōmittēdo tale officiū fuerit in culpa leui an solū leuissima,quia si in leui,videt̃ teneri.arg.eorū que.s̄.dicta sunt: ꝛ pro hoc accedit.l.videamus.§.fi.l.seq.ff.loca.ꝛ.l.ex cōducto.§.fi.eo.tit.Postea querit ibi Sali.in.d.l.in iudicio.quid si ipse conductor domus minus diligenter ignem tenuit vel lucernam dicit ꝙ si ista minor diligentia cadit in leuissimā culpam: quia solū diligētissimus prouidisset, ꝛ tūc non teneat̃: aut cadit in leuem culpā, quia non tantū diligētissimus,sed etiam quilibet diligēs prouidisset, ꝛ tunc teneat̃,vt hic: dicit tamē ꝙ in dubio glo.singulariter notanda.insti.qui.mo.re contrahi.obli.§.preterea. dicit ꝙ culpa que presumitur incendiū precessisse iudicanda est leuissima: que glo.menti est tenenda.de qua glo.latissime per Sali.in l.si vendita.in fi.ff.de peri.ꝛ commo.rei ven.ꝛ ibi late examinat quid de conductore cuius domus est cōbusta,quando teneat̃,ibi vide: ꝛ ibi ponit ꝙ ex his habemus quid si habitatio gratis est cōcessa,vt tunc recipiēs teneat̃ de leuissima culpa in minus custodiēdo diligēter adhibita.l.si vt certo. §.nunc videndū.ff.cōmo. ꝛ quia hec etiā pendet ab illa conclusione an aliquo casu leuissima culpa veniat in actione locati. Adde que dixit Sali.in.l.si nulla.C.de pig.act.ꝛ in.d.l.in iudicio. Et an in actione locati veniat leuissima culpa: vide Salic.in.l.qđ nerua.post doc.ff.deposi.Et in hac materia adde que dixit Sali.in.l.si vendita.ff.de peri.ꝛ cōmo. rei vend. qui etiā multa ibi dixit, scꝫ ꝙ non est culpa tenere ignē in domo, scꝫ quia est vnū de elementis: sed tenere ignē magnū ꝛ immoderatū est culpa ꝛ etiam vagantem: ꝛ dicit ꝙ dicit̃ immoderatū habere tribus modis, re, loco, ꝛ tēpore: re ex nimia quantitate lignorū super igne positorū per qđ ignis fuit nimis excessiuus: ita ꝙ nimis in altū flammā extēdat. Item culpa est in loco qn̄ in loco incōgruo ignem tenet ꝛ periculoso propter tolerantias vel propter seipsum: puta si ignis fiat in taxello ꝛ ibi nulla sit rola. Item tēpore quia flante vēto ignem immisit seu accendit in loco aperto, et ibi ponit qn̄ aliquis nō tenet ignem velatū vel coopertū: ꝛ ibi etiā ponit qn̄ famulus vel femina in coquina faciunt minus diligēter in custodiēdo ignem in coquina: vel si fuerunt diligēter aliter familiaris non deputatus ad coquinā discooperuit ignem: ꝛ postea nō bene cooperuit ignem an paterfamilias teneat̃: ꝛ quid si hospes receptus in domo posuit candelam vel alius in loco periculoso quis tenet̃ ad istud damnū ꝛ an paterfamilias teneat̃ de facto familiaris vel alterius ibi vide eleganter ꝛ an conductor teneat̃: ꝛ quid de eo qui domū incensam cōducebat: ꝛ quid si incendiū ab intra vel extra habuit ortū: ꝛ quid si vnus inhabitat in domo vel plures: ꝛ quid si agitur.l.aquilia. Itē quid si mandato magistratus vel alterius propter alias edes liberandas alie domus prosternunt̃ quis tenet̃ ad illud dānū: ibi vide Sali.in.d.l.si vendita.Et in hac materia incēdij vide pulchrā limitationē Ro.in cōsi.suo.cccci. Et in hac materia incēdij adde Alb.de ro.in.ij.parte statu.q.lxxvij.qui
14 ponit statuto cauet̃ † ꝙ damnū datū per incendiū debeat emendari: domus alicuius est cōbusta ipse petit emendationē,nunquid teneat̃ probare ignē immissum: dicit ꝙ sic: licet non teneat̃ probare necessario certā personā q̄ immiserit: per.l.j.§.si scribi.ff.ad silla.ꝛ ibi Albe.de rosa.ꝛ ibi querit quid si vnus destruxit domū suā propter qđ alie domus sunt saluate: an illi quorum domus sunt saluate teneantur emēdare remittit ad no.per ipsum in.l.j.ff.ad le.rho.de iac. ꝛ ibi etiā ponit si ignis est in domo mea ꝛ alie domus sunt combuste an tenear emēdare illud damnū: ꝛ in.ij.parte statuto. q. lxxviij. querit si incendiū oriatur casu fortuito puta per fulgur, an cōmune teneatur emendare illud damnū: ꝛ cōcludit ꝙ non: ꝛ ita Padue fuit determinatum propter quoddā incendiū fulguris in montagnana: ꝛ.ij.parte statuto.q.xc.dicit multa allegando ꝙ si statuto cauetur ꝙ cōmune debeat emēdare damnū propter ignē qui ignis clam impositus fuit, ꝛ in vna domo ignis clam impositus est ꝛ vi ventorū multe alie domus postea combuste sunt ꝙ illud incendiū secutū ex primo incēdio dicitur clandestinū incendiū: vnde cōmune tenet̃ ꝛ ibi etiā ponit per statutū ꝙ oēs debēt currere ad ignē extinguendū: turba superuenit ꝛ destruxit plures domus ne ignis longius euagaret̃ quis teneatur emendare hoc damnū an vicinia vel ciuitas. Et de hoc quis teneat̃ emendare hoc damnū domorū destructarū.vide Ang.in cōsi.suo.cxcvi.qđ incip.incendiū ortū in domo Titij Fabri.ꝛ ibi vide cuius culpa. Adde Albe.de rosa.in.ij.parte statuto.q.xc.ꝛ.xci.Et vide pulchrū consi.Pe.de anch.in consi.suo.cccxlix.ad excusationem conductoris vt non teneat̃ de incendio domus conducte: ꝛ dixit Ro.in singula.primi anni, singu.xxvij.qđ incip.si quis permiserit. qui dicit ꝙ si quis fecit pactum qđ non vult teneri de incēdio tenetur si sua culpa sit siue per eius familiam.

15 Statuto dicente ꝙ villa teneatur custodire territorium suū si ignis fuit immissus et ignoratur a quo de die vel de nocte, an villa teneatur ad emendam.

15 **Ange.** ¶ † Sin autē statuto cauetur ꝙ villa teneat̃ custodire territorium suum, ꝛ ignis fuit immissus, ignoratur autem a quo de die vel de nocte, an villa teneat̃ ad emendā: vide q̄ dixi.s̄.in glos.super verbo, fama publica ꝛc.ver.xij.circa predicta queritur ꝛc. cum ver.seq.

August. ¶ Hic aliud non addo, quia late scripsi in dicta glo.fama publica precedēte. Et omnino hic adde ea que dixi supra in ista eadem glos. s̄. in additio.proxi.Pro nunc ista sufficiant.Sequitur alia glos. que est bona glos.

1 ¶ Ludens cum falsis taxillis punitur pena falsi.
2 Ludus in quo luditur pecunia vel alia res, quomodo sit prohibitus.
3 Clericis quomodo licet ludere ad scachos.
4 Clericis ꝛ laicis quando sit licitum ludere in istis ludis qui consistunt in ingenio.

Etidore de mali dadi, tu non poi scampare, io te ne pagaro: ꝛ ipsum Titiū.

1 ¶ † Not.qđ dicit̃ ꝙ iste intromittebat ꝛ ludebat cum taxillis falsis: nam ludens cum falsis taxillis punit̃ pena falsi.arg.l.arbitrio.§.de eo autem. ꝛ ꝙ ibi not. ff.de dolo.ꝛ etiā tenetur de furto: quia non efficitur dominus pecunie quā vicit.arg.l.falsus.in prin.ff.de fur.vel saltem extra ordinem punitur ꝛ pecuniā restituet: quia turpitudo est solius vincentis: ita dicit Bal.in rub.C.de cond. ob turp.cau.quia tenet̃ crimine stellionatus cum certū criminis nomen non sit.facit.l.ij.ff.de cri.stel.Et si velles hoc probare vel etiā ꝙ fama sit ꝙ luserit ꝛ vicerit tibi cum taxillis falsificatis potest probare etiam per homines barros ꝛ similis conditionis ꝛ vite: quia in tali ludo non conuersant̃
a homines bone fame: vnde quāuis fama predicta[a] habeat exordiū a personis infamibus ꝛ malis. Isto tn̄ casu valet: ita dicit Sali.in.l.ea quidem.C.qui accus.in materia fame in ver.ad quintā questionē vnde ꝛ a quibus ꝛc. Et pro hoc optime facit qđ no.Inno.in.c.cum I.ꝛ A.de re iudi.in fi. vbi voluit ꝙ in causa inquisitionis etiā criminosi recipiantur, cum inquisitio non fiat nisi cōtra criminosos: vt extra
2 de accus.c.qualiter ꝛ qn̄. ¶ † Scđo aduertas ꝙ omnis ludus in quo luditur pecunia vel alia res est prohibitus, vt.j. dicam: ꝛ non tantū ludus azardi sed etiā alearū est prohibitus etiā si cum taxillis iustis ꝛ idoneis ludatur: vt est tex. in auf.alearū vsus.ꝛ ibi not.C.de relig.ꝛ sump.fu.ꝛ in auf. interdicimus.C.de epis.ꝛ cler.ꝛ in corpore vnde sumitur.in auf.de san.epis.§.interdicimus. sic enim ludus in quo perditur pecunia, ꝛ versatur fortuna, vt in taxillis siue fortuna ꝛ industria, vt in aleis ꝛ chartis est prohibitus: vt not. glo.in.l.j.ff.de alea.ꝛ in.l.si filiofamilias.§.j.ff.qua.re.ac.nōda. Ipse nanq; ludus prohibitus est eo maxime: quia in ludis blasphematur Deus ꝛ eius sancti: vt.d.auf.alearum vsus.Et predicta procedūt qn̄ est talis ludus in quo versat̃ fortuna ꝛ ingeniū siue hominis industria, vt in ludo alearū vt dixi. Si aūt esset ludus in quo versatur tantūmodo ingeniū siue hominis industria, vt in ludo scachorū: tunc glo.in d.auf.interdicimus. vult ꝙ nō tantū laicis sed etiā clericis talis ludus nō sit prohibitus: ꝛ idē voluit glo.in.c.quoniā. de vi.ꝛ ho.cle.vbi vult ꝙ non tm̄ laici sed etiā clerici possint ludere ad scachos. Sed Iac.de are.in.l.si quis cū sciret.ff. de vsucap.pro emp.ꝛ Pe.ꝛ Cy.in.d.auf.interdicimus.dicūt ꝙ laicus potest ludere ad ludū scachorū non autē clericus: quoniā ludus in clericis maxime vetitus est ne vacēt a diuinis officijs. Sed magis vacarēt a diuinis officijs propter ludū scachorū, quia lōgius tēpus requirit ꝙ alius ludus: igit̃ dictus ludus etiā clericis est prohibitus: sed etiā bene nota, quia etiā isto casu quo dixi ꝙ laici possunt ludere ad scachos vel alios ludos in quibus simpliciter versat̃ hominis ingeniū: ꝛ sic ad ludū licitū aduertas, ꝛ tene mēti ꝙ laici tm̄ ludere nō possunt nisi paruā quantitatē pecunie:

a ¶ Fama predicta. adde tu ꝛ vide Rom. in cōsi. ccclxxi. vbi fama pōt habere initiū a maliuolis que est sufficiēs ad purgationē indicēdā dūmodo apud graues viros sit diuulgata. Ber.

vtputa nisi vnū solidū etiā si ludentes essent milites doctores siue diuites ne ex tali ludo permisso graue casum sustineant: q2 possent isto ludo omnia ludere: iste est casus in.d. auḱ. alearū vsus. versi. sed nemini permittimus ꝛc. Aduertas quia ego intelligo ibi vnū solidū ſm q8. ll. appellāt, vcȝ quorū. lxxij. faciūt vnā librā auri: vt. l. ij. C. de susce. ꝛ arc. lib. xj. nō tñ ruditer intelligo vt pro omni vice ꝛ ludo possit ludi vnus soldus: sed pro tota illa die qua duo adinuicē ludunt nō facto aliquo interuallo: qm̄ pro toto dicto tpe dr vnus ludus ꝛ nō plures: vt no. Bar. in. l. inficiādo. §. si infans. ff. de fur. alś aūt si p singula vice posset ludi vnus soldus posset sequi φ graue casum sentiret cōtra casum. d. auḱ. facit. l. nō dubiū. cū ibi not. per glo. ꝛ doc. C. de legi. cogita tamen.

August. ¶ Tu aūt in hac materia adde quantū ad primā cōclusionē φ ille q ludit cū falsis taxillis teneaṫ indistincte pecuniā restituere: q2 ista est vera cōclusio. tenet Jo. an. ꝛ alij maxime Jmo. in. c. clerici. extra de vi. ꝛ ho. cle. ꝛ sanctꝰ Tho. sc̄ða sc̄ðe. q. xxxij. ꝛ Pisanella in lr̄a l, in ꝟbo ludus. in ver. vtrūq frauduléter ludit. ꝛ multa allegat Jmo. in. d. c. clerici. Sed q2 do. Ang. hic allegando Bal. in rub. C. de cōdi. ob tur. cau. dicit φ teneṫ etiā furti: ego credo φ directo furti nō teneṫ tanφ latro vt possit furca suspēdi. Sȝ teneaṫ saltē in hoc vt extra ordinē possit puniri aliqua pena: ꝛ ideo Bal. in. d. rub. dixit: vel extra ordinarie potest puniri. Istā partē credo verā sicut faciunt isti barri qui dant alicui es affirmando hoc esse aurū: nam hoc nō est furtū ꝓprie: sed ꝯ tales pōt agi tanφ ꝯ dolosos: vt est casus in. l. si id q8 aurū. ꝛ ibi dixi. ff. de ver. obli. idē qn̄ isti barri suppignorāt es pro auro: nam tenenṫ crimine stellionatus[a]: vt est casus in. l. j. §. si cū gl. ff. de pig. ac. ergo non est furtū: q2 alś nō esset crimē stellionatus. l. pe. ff. de cri. stel. Nec mirū q2 in furto nullo mō adesse pōt animus nec ꝯsensus dn̄i rei subtracte: q2 furtū fit inuito dn̄o. l. j. ff. de fur. Sȝ in istis barramentis aliqualiter inest animus ꝛ cōsensus illius qui decipiṫ siue ludēdo siue pignorādo. l. j. ff. de pig. ac. Et ita alś rn̄di semel cum fuissem de isto casu interrogatus ab illustriss. duce Ferrarie. Et ideo nō mirū si Bal. in. d. rubri. per disiunctiuā vel, locutus est dū dixit: vel extraordinarie puniṫ ille qui cū falsis taxillis vicit. Jtē inquantū dictū est an clericis licitū est ludere ad scachos: adde q8 Jo. an. in. c. clerici. vltra. s̄. alleg. tenuit φ sic. ꝛ etiā ibi sequunṫ doc. maxime Ab. ꝛ Jmo. ꝛ ibi Ab. dicit φ cōiter doc. tenēt istā partē: pro qua cōclusione allego gl. affirmantē hoc in. §. interdicimus. in auḱ. de san. epis. ꝛ illa gl. nō loquiṫ per verbū forte: vt fecit gl. in. d. auḱ. interdicimus. C. de epis. ꝛ cle. Jdē voluit Jnno. in. c. lator. extra de ho. ꝛ Archi. in. c. epi. xxxv. di. ꝛ Odo. in. d. auḱ. interdicimus. vt refert ibi Albe. de ros.
3 ꝛ ibi Albe. dicit φ Mar. sili. tenebat cōtrariū. † Ego nō recederē a cōi opi. φ imo clerici possint ludere ad scachos: ꝛ ita dicit Ful. in. d. auḱ. interdicimus. C. de epis. ꝛ cler. ꝛ dicit φ aliqui allegāt vnā gl. in cōtrariū in. c. clerici. ꝛ in. c. qm̄. de vi. ꝛ ho. cle. ꝛ φ nunφ inuenit illā glos. nec in hoc debemus tenere opi. vltramon. Pet. Cy. Jac. de are. ꝛ aliorū. Limita tñ predicta nisi clericus luderet ad scachos causa auaritie ꝛ cupiditatis. Jta dicit Archi. ſm Lau. in. d. c. epis. xxxv. dist. sequiṫ Jmo. in. d. c. clerici. in. ix. col. qui dicit φ etiā isto casu laicis non esset permissus in foro conscietie: dicit tamē φ ex quo ludus est in se permissus, non teneṫ restituere victo, nec distribuere inter pauperes Christi. Sed videṫ isto casu φ debeat agere penitentiam de cupiditate ꝛ auaritia sua. Sed Ab. ibi est in cōtraria opi. φ saltē pauperibus sit id q8 vinciṫ erogādū cū causa cupiditatis ꝛ auaritie ludiṫ. Et omnino adde do. Jo. de imo. in. l. si quis cū sciret. ff. de
4 ver. obli. † optime loquentē qn̄ clericis ꝛ laicis sit licitū ludere in istis ludis q cōsistūt in ingenio: ꝛ ibi etiā ponit an sit restituendū: ꝛ qd in foro cōsciētie qn̄ ludiṫ cā auaritie vel cupiditatis in istis casibꝰ ꝛ quare ludus ad aleas sit ꝓhibitus: vide Old. in cōsi. suo. lxxviij. q allegat Arch. in. c. eps. xxxv. di. Jtē adde φ Ab. in. d. c. clerici. in pe. col. dicit φ lȝ sit permissum ludere ꝛ ad scachos[b] ꝛ ad alios ludos qui consistūt in ingenio: tamen non licet ludere in maxima quātitate iuxta. d. auḱ. alearū vsus. voluit dicere φ licet ludere vsqȝ ad vnū aureū: vt dicit do. Ant. ꝛ si vltra aureū vinciṫ opus est restituere victo. Sed Jmo. in. d. c. clerici. dicit vnū periculosum verbū in. vj. col. φ licet non liceat de iure positiuo ludere nisi vsqȝ ad vnū aureū in istis ludis permissis in ingenio: tamē de consuetudine videtur derogatum illi legi: pro qua conclusione facit quod dixit Bald. in. d. l. alearū vsus. qui dixit etiā q8 videtur derogatū illi legi per cōsuetudinē. ꝛ Sali. in. d. l. alearū vsus. allegando sanctū Tho. ꝛ Ray.

[a] ¶ Stellionatꝰ. Adde tu et vide Old. in cōsi. lxxiiij. ꝛ de hac materia vide plene per do. Pari. de neap. in suo tra. de ludo. ꝛ p barba. in cōsi. incip. scribiṫ ni fallor. q8 est nume. vij. in. j. vol. Ber.

[b] ¶ Ad scachos. adde an cum ludus nō est prohibitus: ꝛ clericus nō stat in fraudibus an ludēs incurrat irregularitatē. vide Cal. in tit. de accusa. cōsi. vij. Ber.

[c] ¶ Nō est puniēda. adde φ hoc nō videṫ ꝓcedere in eo q licitat baratariā; quia tūc facit iure permittēte: ideo penam nō mereṫ. l. gracchus. C. de adulte. Ber.

an autem ludus tabularū seu azardi sit prohibitus quo ad hoc vt ludens teneatur restituere id quod vicit dicam. j. in hac eadem glo. dum tractabo materiam quando ludens ꝛ vincens tenetur restituere id q8 vincit. Et de ista materia adde doc. in. c. inter dilectos. extra de excessibus prelat. maxime Moder. ꝛ Ange. in. l. fina. §. j. ff. quarum rerum actio non datur. dicit ludū scachorū permissū esse: ꝛ an predicta militent in foro cōtentioso vel in foro poli. dic remissiue vt infra dicā in vltima additione.

5 Domus in qua luditur debet publicari.
6 Ludū tenens φ acriter puniatur.
7 Ludēs nō solū punitur sed etiā particeps: ꝛ ideo si statuto imponatur pena ludēti comprehenditur etiam particeps seu socius.
8 Ludū tenēs quādo impune possit offēdi.
9 Ludere quomodo quis dicatur cōpelli.
10 Uidua ꝛ pupillus an puniant pena φ domus eorū publicatur si in illis ludatur.
Statutū puniens ludentē an puniat participem.

5 **Ange.** ¶ † Et viso φ ludus est prohibitus videamus quas penas patitur ludens. Et primo sciendū est φ illa domus in qua luditur dȝ publicari: vt. d. auḱ. alearū vsus. ibi domibꝰ eorū publicatis q8 forte dȝ intelligi nisi illa domus fuisset cuiusdā pupilli vel vidue. arg. l. j. C. de fal. mo. ꝛ ibi hoc in simili vult Cyn. ꝛ idem in omni domo miserabilis persone. arg. no. per Cy. in. l. j. C. quando imp. inter pu. ꝛ vi. Et idē si dn̄s domus lȝ sit maior, ignoret φ ibi ludatur: q2 nō publicatur. arg. not. per Sali. in. l. j. C.
6 de fal. mo. in fi. ¶ † Secūdo sciendū est ꝛ bene notandū q8 ille qui retinet ludū acrius punitur quoniā si percutiatur ꝛ
c verberetur talis iniuria non est punienda[c]: nec ex tali iniuria nascitur actio quādocunqȝ ꝛ vbicunqȝ sibi facta fuerit: ꝛ sic siue tēpore quo luditur, siue alio tēpore, siue in loco in quo luditur: ꝛ ipse ludum retinet siue alio tēpore, vt sentit Bart. ꝛ est tex. in. l. j. in prin. ꝛ §. j. ff. de ale. ibi. vbicūqȝ ꝛ qūcunqȝ ꝛc. Quod ego intelligo procedere qn̄ alibi percutiaṫ φ in ludo: dummodo occasione ludi fuerit percussus: alias iniustū videṫ φ sēper ꝛ omni tpe ꝛ omni loco impune possit offendi: quin saltem iudex ex officio suo possit percutientē punire saltem ad vindictam publicam vindicandam: vt. l. non solum. §. φφ. ff. de iniurijs. ꝛ ibi Bart. Sȝ si occasione ludi fuerit percussus vbicunqȝ: tunc percutio est impunita quod est singulare. Jtē patitur alias penas quia si de domo in qua luditur tempore quo luditur fuerit aliquid furto subtractum siue a lusoribꝰ siue a quocunqȝ alio non habet retinens ludum actionem: non tantum penalem furti: sed nec ad rei persecutionem: vt est tex. not. in. d. l. j. §. j. ibi impune fit. ꝛ in. §. ait pretor. ff. de alea. potest etiam mulctari arbitrio iudicis quoniam retinens ludū causa est multorum malorū, scilicet blasphemie furtorū depauperationū ꝛ homicidij: vt dicta auḱ. alearū. ꝛ docet experientia. Et potest etiam poni in carcere ꝛ compedibus: vt est tex. in. l. j. §. fi. ff. de alea. Nec obst. ille tex. qui dicit, compulit ludere ꝛc. ꝛ sic videtur contra illū tantū qui compulit: quia ego generaliter intelligo: ꝛ quis satis dicitur compellere eo ipso q8 stat cum altari parato: hoc est parat ꝛ prestat domū ꝛ taxillos ꝛ scamnū ad ludendū ꝛ lumina: tūc etiam ex suasionibus ꝛ istis illecebris ꝛ alijs dicitur cōpellere iuuenes ad ludendū, qui iuueniles calores refrenare non possunt: vt. l. fina. §. filius autem. C. de bo. que libe. sicut dicimus in materia macedoniani: vt. l. j. ꝛ. ij. ꝛ per totū. ff. ad macedonia. ꝛ ita acriter intelligo materiā vt homines abstineant a tali morbo: quoniam alio modo nisi vt dixi non compelluntur homines ludere inuiti: ergo alias dicta lex effectū non haberet quod non est dicendū: vt. l. si pretor. in prin. ff. de iudi. ꝛ dicta. l. j. §. fi. ff. de aleato. potest intelligi in omnibus alijs qui suasionibus blanditijs ꝛ malitijs inducūt homines ad ludendū: tūc isti tales dicūtur compellere: quia nisi fuissent isti non tantū per iuuenes maxime luderetur quantū luditur sicut dicimus de lenonibus qui nisi essent, adulterium non ita sepius committeretur: vt. l. ij. §. ij. ff. de adulte. tunc equissimum esse arbitror quod tales persuasores tanti mali
7 possint mulctari ꝛ in vinculis poni: q8 not. ¶ † Tertio aduertas quia non tantū ludens punietur, vt. j. dicam: sed ꝛ ipsius ludi particeps licet ipse non ludat: vt est tex. in dicta auḱ. interdicimus. Et sic si statuto imponitur certa pena ludenti comprehendetur etiam a tali pena particeps siue socius in ludo vt quādo vnus ludit pro se ꝛ quodā socio suo. ita dicit Guil. de cu. ꝛ Bald. in. d. auḱ. interdicimus. Nam particeps in ludo diciṫ facere fraudē legi ꝛ statuto qui ludit per

dit per interpositã personã, ideo tenet. arg. no. in. l. non du-
biũ. C. de le. ꝛ. l. pupillus. §. per interpositã. ff. de auto. tut.
August. ¶ Item inquantũ tractatur in ista ma-
teria: hic tractat quas penas patitur lu-
dens ꝛc. si attẽderemus ad malũ qd facit ipse ludens mul-
tas deberet pati penas ipse ludẽs. Nam reperio ꝙ Archi.
in. c. eps. xxxv. di. ponit multa mala perpetrari per ipsos lu-
sores. Et hoc dicit Host. in sum. sua, in tit. de exces. prela. ℣.
clericis vero. Et idem voluit Host. in. c. inter dilectos. extra
de exces. prela. in lectura: vbi dixit, nec cũ taxillis ludẽdo cri
mina sunt. Diuinis spretis vsura, rapina, scandala, vel nu-
ge, blasphemia, siue faciendi furti, doctrina, violẽtia, crimi
na falsi, ꝛ mortis causa, deceptio, perditioq; tẽporis. Ad-
de desideriũ corruptioq; iungis predictis adulatio vita ꝙ̃
turpis, ꝛ ideo ludus appellat crimen: vt est tex. in proe. di-
gesto. §. illud vero. ꝛ ibi Bar. qui dixit ꝙ si statuto cauet ꝙ
bannitus propter crimen possit impune occidi, ꝙ si quis oc
ciditur qui fuerit bãnitus propter ludũ poterit impune oc-
cidi: ꝛ vide text. in. d. c. inter dilectos. ꝛ legitur etiã in sacra
scriptura ꝙ maxima pena afficiũtur ludentes. Nam Ciril-
lus scribit inter miracula Hieronymi ꝙ fuerunt tres qui in
tyro ludebãt ꝛ in contemptũ Hieronymi finẽ ludo non im-
ponẽtes terre hiatu absorptos. Itẽ refert Cirillus aliũ lu-
dentem fulmine illico percussum fuisse. Itẽ ꝛ refert aliũ qui
delectabat in ludo Ruffum nomine dãnatũ fuisse. Item
adde qd ꝛ lex ciuilis afficit ipsum alijs penis. Nam lex pre-
sumit ipsum ludentẽ dilapidatorem bonorũ suorũ: ꝛ ita lex
presumit ipsum vti male substãtia sua. ita dixit Bal. in au-
then. qd locũ. C. de col. in fin. qd bene nota ad materiã. l. vbi
adhuc. C. de iu. do. cum si. Item adde ꝙ valeret statutũ in
penã illius qui tenet ludũ in domo sua ꝙ domus vbi ludit
combureretur: ita presupponit Bal. in. l. cum proponas. C.
de nau. fe. Et dicit ibi Bal. ꝙ isto casu suppellectilia q̃ sunt
in domo non deberẽt comburi. Limita tamen nisi essent in
strumenta ꝛ suppellectilia apta ad ludum vt scamnũ super
quo ludit ꝛ similia. ita dicit Bal. in. d. l. cum proponas. qd
8 not. † Item adde ꝙ inquantũ dictũ est. s. ꝙ ille qui est alea-
tor ꝛ tenet baratariam siue ludũ in domo ꝙ incidit in illas
penas, de quibus. s. scz quia potest verberari ꝛ iniuriari ꝛ
furari: intelligo de illo qui causa emolumẽti ꝛ lucri tenet lu
dũ in domo. Ista est glo. not. in. l. j. in prin. ff. de alea. in vna
glo. paruula ibi. Secus ergo esset qñ vnus nobilis non cau
sa emolumẽti teneret ludũ in domo: sed causa recreationis
sicut fit in domibus aliquorũ nobiliũ, ꝛ aliorũ in quibus nõ
cadit presumptio ꝙ causa emolumenti ꝛ lucri principaliter
faciant. Et istam sententiam affirmauit Azo in rubri. C. de
reli. ꝛ sump. fu. in fi. scz ꝙ causa emolumẽti opus est ꝙ alea-
tor teneat ludũ in domo ad hoc vt incidat in illas penas: ꝛ
ibi Azo dicit ꝙ illa regula que dicit ꝙ aleator potest vbi-
cũq; iniuriari: hoc verũ dicit qñ causa ludi iniuriaretur: vt
quia dedit malos dados vel malũ vitiũ: al's non post iniu-
9 riari quia iniurians teneret. † Item adde ꝙ inquantũ do.
Ange. hic dicit ꝙ ille qui cõpellit aliũ ad ludendum incidit
in penã de qua. s. ꝛ satis dicitur cõpellere quando verbis
solis etiã inuitat aliquem ad ludendũ ꝛ ita allicit tenendo
etiam ludũ in domo. Addatis ꝙ pro hac cõclusione vide-
tur text. in. l. j. C. de rap. virgi. vbi cum verbis blãdis dicitur
quis etiã facere raptũ qui fit cum violẽtia aliqua, sed certe
teneo contrariũ. Et hanc doctrinã non teneo tanꝙ̃ nimis
rigorosam: quia tex. in. d. l. j. ff. de alea. videtur cõprehende-
re vim: maxime tex. in. d. l. solent. in prin. ff. de alea. Unde cũ
ille leges sint penales non debẽt extẽdi in regula, odia. de
reg. iur. Nec obstat tex. in. l. j. C. de rap. virg. quia ibi est spe-
ciale odio raptoris sicut alia sunt specialia ibi: vnde nõ de-
10 beremus extẽdere vnũ casum ad aliũ. ¶ † Item inquantũ
dictũ est ꝙ pupillus ꝛ vidua nõ cõprehendunt, vt si ludat
in domo ipsorum non incidũt in illas penas: de quibus. s.
per. l. j. C. de fal. mone. Addatis ꝙ hoc falsum est si intelle-
xerimus in pupillo qui est doli capax ꝛ proximus puberta-
ti: per ea que tradidi in. l. j. ff. de ver. obli. ꝛ per. l. impuberẽ.
ff. de fur. per. c. j. extra de delic. pue. l. pupillus. ff. de reg. iur.
Preterea tex. in. d. l. j. super quo se fundat loquitur in impu
bere qui qd vidit ignorat: ꝛ sic loquit in infante. Quinimo
nec etiã vidua excusaretur, nisi ꝛ ipsa esset ignorans: secus
si sciens, vt habetur in. d. l. j. Preterea in vidua nulla est spe
cialitas, quia non connumeratur inter miserabiles perso-
nas, nisi quando esset pauper, vel ei denegaretur iustitia:
vt not. cano. post Jo. andre. in. c. ex tenore. de foro compe.
¶ Alia autem pena afficitur ludens, quia si clericus est ꝛ
ludat deponẽdus est nisi desistat. c. clericum. xlv. dist. c. eps.
xxxv. dist. habetur in. c. clerici. de vi. ꝛ ho. cle. Quinimo non
debet ad ordinẽ promoueri qui ludis temporibus deseruit.
11 xxxiij. dist. c. maritũ. ¶ † Item vltimo dicit do. Ang. hic ꝙ
si statutũ punit ludentẽ, punit etiam participem, id est qui
facit ludere per aliũ: allegat Bal. ꝛ Guil. de cu. vbi. s. Ad-
uertas tu ꝛ adde ꝙ Bal. ꝛ Guil. de cu. amplius loquũtur,
scz ꝙ statutũ tale punit nedum participes, sed etiam inspe
ctores qui vident ludere illos qui ludunt ad ludũ prohibi-
tum. Sed addatis ꝙ Alberi. de rosa. in auf. interdicimus.
C. de epis. ꝛ cle. facit mentionem quomodo Uber. de bobio
expresse tenebat contrariũ, ꝙ imo tale statutũ non compre-
hendit participem nec inspectorem: ꝛ ita affirmauit Albe.
de rosa. in. d. auf. interdicimus. ꝛ idem dixit in. ij. parte sta-
tuto. q. cxv. que incip. quid si statuto cauetur ꝙ ludẽtes ad
taxillos puniantur in. x. qui dicit ꝙ imo tex. in. d. auf. inter-
dicimus. vult cõtrariũ quia ibi inspectores ponũtur diuersi
a lusoribus. Et idem dicit in eo qui iurauit non ludere quia
si superfit ludo non est periurus: quia statuta sunt penalia
ꝛ stricti iuris: ideo ad personas non ludẽtes non extendũ-
tur: per. l. si ita stipulatus. §. chrysogonus. ff. de verb. oblig.
¶ Sed aduerte quia Raph. fulg. in. d. auf. interdicimus.
miratur de ista controuersia inter Uber. de bobio, ꝛ Guil.
de cu. qui vidẽtur cõtrariari in vna eadẽq; sciẽtia. Et certe
mirandũ est ꝙ in vna eadẽq; lege doct. sint varij, ꝛ sint di-
uerse opinionis: ꝛ in vna eadẽq; lege sumãt argumentũ ꝙ
sic: alter sumit argumentũ ꝙ non: ꝛ ideo scientia nostra est
periculosa difficilis ꝛ mirabilis: ꝛ ideo tot capita tot sentẽ-
tie. Et mihi placent doctores qui delectãtur habere diuer-
sos libros ꝛ doctores in studio. ꝛ ideo dicit Fulgo. ꝙ vidit
de facto hoc esse verũ ꝙ ille qui dat pecuniam alteri vt lu-
dat est periurus sicut si ipse luderet, quia particeps: ꝛ hoc
modo vera est sententia Guil. de cu. Secus in inspectore
qui vidit ludere: quia in hoc videtur verior sentẽtia Uber.
de bobio, ꝛ dicit sententie inhereo tanꝙ̃ equiori.

12 Contractus celebrati inter ludẽtes ludo prohibito omnes
sunt nulli nec vendens tenetur de euictione.
13 Ludo prohibito vincẽs, an dicat habere titulo lucratiuo.
14 Ludens ludo prohibito, an teneatur satisfacere mutuan-
tibus sibi in ludo.
15 Ludenti si tertius mutuet pecuniam, an repetere possit.
16 Ludens mutuans collusori: si postea ex interuallo ille qui
pecuniam mutuo accepit promittat per stipulationem il-
lam pecuniam restituturum: poterit pecuniam mutuatam
repetere.

12 **Ange.** ¶ † Quarto aduertas ꝙ omnis cõtractus
celebratus inter ludẽtes adinuicem non te-
net: vnde si ego ludẽs tecũ in ludo vendo vestem, talis con-
tractus non valet: vt no. Bar. in. l. si quis cum sciret. in fi. ff.
de vsucap. pro emp. nec vendẽs in ludo tenetur de euictio-
13 ne: vt est tex. in. l. si filiosa. §. j. ff. qua. rer. ac. nõ da. ¶ † Que-
ro an vincẽs in ludo prohibito ꝛ illicito dicatur habere ti-
tulũ lucratiuũ: ꝛ videtur ꝙ non: vt. l. si pater. C. de inoffi. te-
sta. in contrariũ est verũ, quia quicquid habetur ex malefi-
cio dicitur ex titulo lucratiuo: vt. ff. de do. exce. l. apud Cel-
sum. §. de autore. et ideo filiũ possunt reuocare vsq; ad eorũ
legitimam qd pater eorũ in ludo predicto perdidit: secus si
fuisset ludus licitus: vt. l. in executione. §. fi. ff. de ver. obli. ita
dicit Bal. in. l. j. in fi. C. si quid in frau. patro. qd tene menti.
14 ¶ † Quinto sciendũ est ꝙ si ludens mecũ mutuet mihi pe-
cuniam vt luderem secum, vel ille qui retinet ludũ aliquam
quantitatem pecunie mutuauerit lusoribus ꝙ tale mutuũ
repeti non potest: vt est glo. ordi. in. l. j. in princ. ꝛ in. l. fi. in gl.
super verbo, accipit pecuniã. ff. de alea. Secus autem si ab
alio: vt est glo. in dicto ver. accipit pecuniã ꝛc. qd forte verũ
est qñ talis qui mutuat ignorat, an ille ludere velit vel non:
nam si mutuũ fit illi quẽ scio velle ludere ꝛ lusit postea ꝛ pe
cuniã perdidit: licet ego non ludam secum videtur ꝙ ego
repetere non possim: vt. l. verũ. §. pe. ff. de mino. nec dicas ꝙ
ibi loquatur in minore, vt etiam loquitur. l. si vero nõ remu-
nerandi. §. adolescens. ff. manda. quoniam respondeo ꝙ di
cta. l. verũ. §. pe. loquitur etiam in minore qui minor est pri-
uilegiatus ꝛ mutuat minori priuilegiato: ꝛ tamen licet ibi
sint in pari priuilegio potior est conditio illius qui pecuniã
perdidit: facit qd not. Bar. in. d. l. si quis cum sciret. Et pre-
dicta procedũt quando ludit in ludis, vt. s. prohibitis. Si
autem ludat in ludo in quo virtus ostenditur vt in saltãdo
ꝛ in currendo ꝛ qui longius proiecerit vnum iaculũ ꝛ simi-
lia: tũc talis ludus est permissus ꝛ pecunia que perditur vel
aliud vicenti acquiritur: vt not. glo. in. l. in executione. §. fi. ꝛ
ibi doc. ff. de ver. obli. ꝛ est tex. in. l. ij. ꝛ. iij. ꝛ pe. ff. de alea.

August. ¶ Item adde ꝙ verũ est ꝙ contractus
factus cũ lusore nõ valet nec tenet, ⁊ nec
tenet̃ de euictione. Adde ⁊ dic ꝙ verũ siue loquamur de lu
do ꝓhibito siue permisso, vt põt colligi ex dictis gl. ⁊ Bar.
Sed melius per Ang.in.d.l.fi.§.j.ff.qua.rer.ac.non da.Et
pondera ꝙ Ange. ibi vult ꝙ nec vendẽs teneat̃ actione ex
empto ad restitutionẽ precij illi emptori collusori a quo res
est euicta: q2 dicit ꝙ ille qui perdit preciũ nõ est factus locu
pletior, scz ipse vẽditor. voluit ergo Ang. ibi secus esse si vẽ
dẽs non perdidisset preciũ: q2 licet de euictione non teneret̃
tñ ad restitutionẽ precij : per.l.ex empt. Et istã partẽ credo
verã : ⁊ vide aliquid per Imo.in.d.l.si quis cũ sciret. ⁊ per
doc.in.l.si cũ dotẽ.§.j.ff.sol.ma. ⁊ ibi dixi: ⁊ per cano.in.d.c.
clerici. Adde tñ ꝙ si recte põderent̃ verba Bar. ⁊ gl.in.d.l.
fi.§.j.in fi.ff.qua.rer.act.non da.non vident̃ velle ꝙ in ludo
permisso predicta procedãt, q2 potest agi de euictione: ergo
cõtractus tenet nec mirũ: q2 si in ludo permisso possum vin
cere tibi res ꝓprias, quare nõ potes mihi vẽdere rem tuã.
Nec ob. ꝙ vltra vnũ aureũ nõ licet ludere etiã in ludo per
misso: quia hodie per consuetudinem est abrogatũ illi auth.
alearũ vsus. in hoc vt dixi.s̃.in.j.additio.mea: in ista gl. dũ
tractaui materiam scachorũ an liceat ludere vltra vnũ au
15 reũ, cogita pro nunc. ¶ Item adde in illa materia an mu
tuans ludẽti possit repetere, quicquid dixerit do. Ange.s̃.
ꝙ si vnus tertius qui non ludit mutuat pecuniã ludenti qđ
dat̃ repetitio. ista est sentẽtia Azo.in sum.de relig. ⁊ sump.
fune. ⁊ Abb.in.d.c.clerici. ⁊ affirmat Sali.in.d.auth.alearũ
vsus. ⁊ est sententia Imo.in.c.clerici.extra de vi. ⁊ ho.cle. ⁊
dicit Io.and.ibi hoc voluisse, ⁊ idem affirmauit Imo.in.l.
si quis cum sciret.ff.de vsuca.pro emp. dic imo regulariter
qđ mutuat̃ in ludo repetit̃. Fallit in quatuor casibus. Pri
mus nisi mutuãs sit collusor. Secũdus nisi sit aleator. Ter
tius si mutuat̃ minori ludenti. Quartus si sibi bonis est in
terdictũ: ⁊ dicit ꝙ ista opinio obseruatur in practica: ⁊ hoc
teneo quicquid dixerit Io.an.in rub.extra de oblig. ⁊ solu.
in addi.Spe.in prin.qui distinguebat ꝑm qđ dixit do. An
ge.hic, an mutuãs sciebat illũ ludere, vel non. Primo casu
non datur repetitio. Scđo sic: que doctrina confundit̃ per
doctrinã Bar.in.d.l.si quis cum sciret. q2 ludẽs possibile est
ꝙ vincat. Sed adde vnã mirabilẽ limitationẽ in hac mate
16 ria: † q2 si pecunia mutuaret̃ etiã in casu in quo non dat̃ re
petitio: puta q2 inter collusores pecunia est mutuata: tñ si
postea ex interuallo ille qui accipit pecuniã mutuo promit
tat per stipulationem se illã pecuniã restituturũ vel accipit
preceptũ in cõfessum corã iudice: potest tũc illa pecunia re
peti: mirabilis est decisio Alber.galeo.in.l.solent.§.j.ff.de
alea. quã reassumit ⁊ magnifacit: ⁊ sequit̃ Io.an.in addi.
Spe.per bonã rationem in dicta rub.de obli. ⁊ solu. Adde
etiã ꝙ Imo.in.d.c.clerici. dum tractat istã materiã videt̃
decidere, an etiã predicta habeãt locũ inter collusores in lu
do permisso inuicem pecuniã mutuãtes, ⁊ maxime vt.j.di
cetur. Hodie de consuetudine videt̃ derogatũ illi auth.alea
rũ vsus. ⁊ hodie de consuetudine pecunia non restituit̃ que
perdit̃ in ludo reprobato: per dictam auth.alearũ vsus. ⁊ in
fine istarũ conclusionũ dicit ꝙ licet de consuetudine hodie
in omni ludo pecunia deperdita non restituatur: ⁊ sic vide
tur ꝙ licitũ sit hodie ludere indistincte: tñ in practica serua
tur illa opinio vt mutuãs possit repetere. Sed fallit in illis
quatuor casibus, ⁊ sic sentit ꝙ in ludo etiam permisso etiã
per consuetudinem mutuãs collusori non potest repetere.
Sed aduerte, vt.s̃.dixi, si hodie cõtractus factus inter col
lusores in ludo licito valeret: idem deberet posse dici mutuũ
teneret ⁊ daretur repetitio, cogita.
17 Ludere etiã in ludis vetitis, licitũ est aliquid vescẽdi causa.
17 **Ange.** ¶ † Et tene menti quia etiam in ludis veti
tis vt in taxillis permissum est vt aliquid lu
datur vescendi causa: vtputa quando scholares inter se
causa solatij ludũt ad aleas vnum edum vel vnum par ca
ponum: vt est tex.in.l.fi.ff.de alea.
August. ¶ Tu adde ꝙ Flo. dicit ꝙ dicta.l.qđ in
cõuiuio. non hʒ locũ in clericis, quia non
licet clericis facere cõuiuia, quia debẽt quotidie clerici esu
rire: vt not.in.c.a crapula.extra de vi. ⁊ ho.cle. ⁊.c.nõ opor
tet.xliij.distin. ¶ Sed aduerte quia ille tex. loquit̃ etiam in
laicis, nisi dicamus ꝙ si fiunt propter luxuriã vel lasciuiam
non valeret tam laicis q̃ clericis: ⁊ hoc tene quo ad forũ cõ
sciẽtie: sed iure fori bene valeret ⁊ teneret cõtra Flo. tam in
laicis q̃ in clericis: ⁊ si luderẽt propter lasciuiam tenerẽtur
facere penitentiam. arg. not. per Io. de imo.in.d.c.clerici. ⁊
per ea que.s̃.dixi: ⁊ vide omnino Abba.in ista materia ad
veritatem permissorũ qui notanter loquitur in dicto.c.cle
rici.in penul.colum. melius per do. Anto.de but.in.c.inter
dilectos.extra de exces.prela.
18 Ludentium pena ludo prohibito que sit.
19 Ludens ludo prohibito si nolit repetere, vel negligens sit
qui possint repetere.
20 Ludens vincens ⁊ perdens potest puniri arbitrio iudicis
de hoc inquirentis.
21 Statuto concedente arbitrium officiali contra ludẽtes ad
ludum azardi, an poterit officialis omnia bona ludentium
confiscare.
22 Ludens ludo permisso et vincens, an possit ab eo repeti in
foro contentioso.
23 Ludens ludo reprobato ⁊ vincens, an debeat restituere.
18 **Ange.** ¶ † Quero q̃ sit pena ludentiũ ad ludos ꝓ
hibitos: dic ꝙ illud qđ vicerũt cogunt̃ resti
tuere: ⁊ cõtra tales ludẽtes ⁊ vincẽtes põt agi ad restitutio
nẽ eius ꝙ vicerũt ⁊ cũ bonis non tm̃ falsis taxillis vsqꝫ ad
quinquaginta annos: vt est tex.in.d.auth.alearũ vsus.ibi, sꝫ
solutũ reddat̃ ⁊c. ⁊ ibi nõ ob. nisi quinquaginta annorũ ⁊c.
¶ Scđo ꝙ si vicerũt ⁊ de victis fidẽ habuerũt tunc de tali
ludo actionẽ non consequent̃, nec vincẽti cõtra victũ dabit̃
actio: vt.d.auth.ibi nulla sequat̃ cõdẽnatio. Et est aduerten
dum ꝙ si filius vel seruus in tali ludo vicerit non tm̃ ipsi ad
restitutionẽ rei victe tenent̃: sed etiã eorũ pater vel dñs pe
19 culiotenus teneret̃: vt est tex.in.d.l.fi.ff.de alea. † Et not. ꝙ
si ille qui perdidit in ludo vetito nõ vellet repetere vel negli
gẽs esset ad repetẽdũ qđ perdidit: tñ eps̃ loci vel fisci ꝓcur.
põt repetere ⁊ qñ ignorat̃ cui victũ sit expendet̃ in piã cau
sam vel in opus publicũ qđ aufert̃ vincẽti in ludo: vt.d.auth.
ibi, in opus publicũ conuertat̃ ⁊c. qñ autẽ scit̃ cui victũ est,
illi victo restituet̃, vt ibi habet̃: ⁊ ibi no. Bal. an aũt qđ in lu
do perdit̃ possit repeti: vide qđ no.gl. ⁊ ibi Anto.de but.in
20 c.pe.de vi. ⁊ ho.cler. ¶ † Ultimo scias ꝙ ille qui vicit, ⁊ ille
qui lusit potest arbitrio iudicis inquirẽtis de hoc puniri ꝑm
personarũ ⁊ delicti qualitatẽ siue in publico siue in priuato
ludat̃ nec licitũ est ludere in specie nec in genere, vt est tex.
in.d.auth.alearũ vsus.ibi, neqꝫ in publicis. ⁊ ibi, neqꝫ in spe
cie neqꝫ in genere. ⁊ ibi, puniri ⁊c. ⁊ talis inquisitio ꝙ nõ lu
dat̃ nec blasphemet̃ põt fieri per ep̃m loci ⁊ iudicẽ secularẽ:
21 vt in.d.auth.ibi, ep̃is locorũ ⁊c. ¶ † Tene tñ mẽti ꝙ si per sta
tum cõcedat̃ arbitriũ officiali ꝯtra ludẽtes ad ludũ azardi
nõ poterit virtute talis arbitrij omnia bona ludẽtiũ cõfisca
re, quia arbitriũ intelligit̃ ꝑm dignitatẽ eius cui cõcedit̃: vt
l.plenũ.§.equitij.ff.de vsu ⁊ hab. supple tu ⁊ qualitatẽ deli
ctorũ: ita dicit Bal.in.l.j.C.ne sine ius.prin.not.quia vt plu
rimũ per statuta datur arbitriũ officialibus cõtra ludẽtes.
Augusti. ¶ Tu autẽ in hac materia adde quia
hic intẽdo tractare materiam qñ id qđ
perdit̃ in ludo possit repeti et in omnibus casibus et mate
ria est amplissima: ⁊ quid in ludo permisso, ⁊ quid in prohi
bito, ⁊ quid in foro cõtentioso, ⁊ quid in foro poli ⁊ consciẽ
tie: ⁊ quia doc. inculcant casus, quia casum quem debẽt po
nere in foro poli ⁊ cõsciẽtie ponũt in foro contẽtioso ⁊ ecõ
tra: ideo hic latius me extendam q̃ doc. scripserint. Et pri
mo scias quia materia est amplissima: ⁊ primo tangit̃ ista
materia per glo.in.l.fi.ff.de alea. ⁊ per glo.in.c.clerici.extra
de vi. ⁊ ho.cle. ⁊ ibi per Io.and. Io.cald. Ant.de but.per
Abba. ⁊ latius per Imo. latissime in.l.si quis cum sciret.ff.
de vsuca.pro emp. ⁊ per Inno. Io.an. Ant.de bu. ⁊ alios
in.c.quia pleriqꝫ.extra de immu.eccle. ⁊ per gl.in.c.j.xxxv.
dist. ⁊ ibi latissime per Domi.de sancto Gemi. qui notãter
loquitur: ⁊ per Bal.in rub.ff.de alea. ⁊ per Bal.in quodã
cõsi. suo de quo ipsemet Bal. facit mentionẽ in.d.auth.alea
rum vsus. per Hostien.in summa sua de excess.prela.§.vni
co.versicu.clericus.seu sub.§.clericus autem. ⁊ per eundem
Hostien.in summa de peni.§.j. ⁊ per beatum Tho. in scđa
secũde.q.xxxij. ⁊ per moder.in.c.inter dilectos.extra de ex
ces.prela. Sali.in.d.auth.alearum vsus. ⁊ sanctus Bernar
dinus ponit materiã in suo opusculo de restitutione ⁊ vsu
ris: ⁊ per Pisanellã in litera l, in verbo, ludus. ⁊ per Ray
ne.in summa, in secunda parte, in fine. quem etiam recitat
Sali.in dicta auth.alearum vsus. ⁊ moder.in dicto.c.clerici.
et moder. in aliquibus tractatibus de ludo. Sed aduerte
quia non reperio aliquem posuisse materiam, nisi Imo.in
22 d.c.clerici. ⁊ in.d.l.si quis cum sciret. † Et ideo primo quero
an id quod vincitur in ludo permisso in foro contẽtioso pos
sit repeti. Et habetur in.d.auth.alearũ vsus, ꝙ non: quia lu
dus est permissus: ⁊ not. Inno. ⁊ Abb.in.d.c.clerici. Tene
tamen menti ꝙ si luderetur in maxima quantitate in ludo
permisso

permisso posset peti restitutio, vt. s. dixi in alia materia scac
corū: sed hoc est derogatū per cōsuetudinē, vt ibi dixi: quia
etiā in maxima quantitate posset ludi: ⁊ sic non veniret re-
stitutio in foro contentioso. Limito tamen predicta nisi lu-
deret cum falsis taxillis vel cum illo qui non habet admi-
nistrationem rerū suarū, quia filiusfa. vel monachus, quia
tunc ex parte ludentis qui non habet legitimā personā lu-
soris, quia filiusfa. vel quia dolose cum falsis taxillis ludit
non est bonus ludus daret restitutio p dicta, p Bal. in ru-
bri. C. de cond. ob tur. cau. ⁊ per dicta doc. in. d. c. clerici. Si
ergo in foro contētioso ista veniret restituenda: multoma-
gis in foro consciētie quia iste qui vicit, vicit lege non per-
mittēte. Si aūt ista cessarēt ⁊ quis vinceret in ludo permis-
so causa auaritie vel blasphemaret ludēdo an id veniat in
restitutione nō reperio qd de iure positiuo iste talis debeat
restituere ista. Sed in foro consciētie an ista veniāt in resti-
tutione vide quod dixi. s. in materia scaccorum in additio.
meis: quia Imo. vult ꝙ non debet restitui, sed sufficit age-
re penitentiam de auaritia vel blasphemia. Sed Abb. di-
cit ꝙ pauperibus est errogandum. Sed opi. Abba. tutior
est per ea que dixit Ant. de but. in. d. c. quia plerique ⁊ quia
dixi hic cum falsis taxillis, et sic ludus non esset permissus
loquor ego quando cōsuetudo faceret ludū taxillorum per-
missum: idē dico si luderetur cum falsis chartis vel socius
intelligeret secum alio socio in ludēdo, tunc vbi fit fraus in
ludo permisso semper venit restitutio de iure contentioso ⁊
23 de iure poli per predicta. † Si autē ludus est reprobatus vt
taxillorum et alearū an vincens debeat restituere. Omnes
doct. indistincte vidētur approbare glo. in. l. fi. ff. de aleato.
ꝙ sic, qd id debet restitui. Sed aduerte quia Imo. in dicto
c. clerici. ⁊ in dicta. l. si quis cum sciret. dicit ꝙ hodie est ab-
rogatum per consuetudinem illi legi, quia qd perditur non
restituitur: allegat sanctum Tho. ita voluisse. ⁊ do. Card. ⁊
Pet. ⁊ Io. cald. ⁊ Io. and. in dicto. c. clerici. ⁊ idem videtur
velle Sali. in dicta auť. alearum vsus. Limito tamen predi
cta nisi ille qui vinceret filiumfa. vel monachum, vel mino-
rem, vel similes personas cum taxillis falsis: per ea que di-
xit Sali. in dicta. l. alearum vsus. ⁊ per Imo. in locis preal-
legatis. An autem in foro consciētie predicta militent vide
longam distinctionē Imo. in dicto. c. clerici. qui omnes al-
legat: ⁊ in dicta. l. si quis cum sciret. licet Cardi. ⁊ Io. cald.
⁊ Sali. ⁊ Inno. locis. s. alleg. multa dicant ⁊ diuersa. Di-
cit tamen Cald. in dicto. c. clerici. in additio. suis, ꝙ si quis
ignarus ludi luderet cū illo qui esset magnus magister alee
⁊ ludi ⁊ taxillorum, tunc indistincte ille vincens tenetur re-
stituere, ex quo videť dolo versatus ludendo cum illo igna
ro: quam sentētiam credo militare de iure poli, non contē-
tioso in loco vbi ludus per consuetudinem esset permissus.
Adde etiam ꝙ etiam id quod vincitur in ludo reprobato
non venit in restitutione, vbi ille qui vincit erat in maxima
necessitate: ⁊ ratio est quia tempore necessitatis possum fu-
rari alium. c. si quis pro necessitate. de furtis. Hec est senten
tia Richar. in. iiij. distin. xv. articu. v. q. iiij. hec tamen intelli
go in foro conscientie, sed in foro contentioso si ludus esset
reprobatus: etiam contra existentem in maxima necessita-
te daretur reperitio: per dictam auť. alearum vsus.
Stante statuto ꝙ ludens ad azardum puniatur tanta pe-
24 na: si aliquis lusit cum pluribus ⁊ pluries vno die vicit et
perdidit, an dicatur vnus ludus vel plures, ⁊ sic an dica-
tur vnum delictum vel plura.
25 Ludens, vt. s. in versi. preceden. quando dicatur cōmittere
vnum delictum vel plura.
24 **Ange.** ¶ † Quero si statuto cauetur quod ludens
ad azardū puniatur tanta pena, modo ali-
a quis lusit cum pluribus[a] ⁊ pluries vno die vicit ⁊ perdidit
an dicatur vnus ludus vel plures: ⁊ sic an dicatur vnū de-
lictū vel plura: quoniam si sunt ludi pluribus penis afficie-
tur iuxta materiam. l. nunꝙ plura. ff. de priua. delic. Sed in
casu nostro dic ꝙ vnus tantum ludus dicitur: ⁊ sic vna pe-
na tenebitur quoniam licet sit hora qd vicerit poterit post-
ea alia hora perdere ⁊ multa accidere poterunt quod per-
dere ⁊ vincere poterit. arg. l. in laqueum. ff. de acqui. re. do.
vnde dicitur vnus ludus tantum quousque ipse partes non
habuerunt eum pro perfecto ⁊ absoluto: vt. l. contractus.
C. de fi. instru. ⁊ quod ibi not. licet alio se ⁊ ad diuersa loca
ludentes contulerint: vt. l. continuus. in princ. de ver. obli. ⁊
ita singulariter dicit Bart. in dicta. l. inficiando. §. infans.
ff. de fur. in ver. pro huius declaratione ⁊c.
August. ¶ Tu autē in hac materia adde quod
vera est ista conclusio ꝙ ille qui ludit ad
azardum toto vno die, ⁊ plures vicit ⁊ ludit ⁊ perdit etiam
25 quod punitur pro vno delicto: limita hoc verum † nisi per-
didisset illam pecuniam quam primo extraxit: ⁊ postea se-
cundo extraxit aliam quia dicitur alius ludus, ⁊ tunc bis
deberet puniri tanꝙ in duobus ludis lusisset. Ista est au-
rea sententia Bar. in. l. pomponius in negotijs. ff. de nego.
gest. quam sequitur ibi Bal. Item limita secundo quod est
vnus ludus quando omnes collusores nunquā recessissent.
Nam vnus ex collusoribus recessisset, ⁊ postea recessisset li-
cet statim, tunc diceretur alius ludus ⁊ bis ludens deberet
puniri. Ita limitat Ang. istam materiā in dicto. §. infans.
qui tertio limitat istam materiam ibi nisi statutum puniret
inuentum ludere, quia si miles fuerit inuētus, tunc pluries
debet puniri: ⁊ hec bene nota.
26 Ludus quis sit permissus.
27 Statuto prohibente ludere simpliciter licet ille ludus non
sit proprie turpis, tamen quia reprobatus vincens tenetur
victo ⁊ via fori ⁊ via poli.
26 **Ange.** ¶ † In ista tamen materia ludi ego postea
vidi Bal. in rubri. C. de condic. ob turp. cau.
in versicu. venio ad secundum quod de ludo ⁊c. Et dicit qd
alius est honoris lusor ⁊ laudis amator, ⁊ iste ludus est per-
missus: vt. ff. ad le. aquil. l. qua actione. §. si quis in collucta-
tione. Alius est lusor alieni fraudator, ⁊ iste ludus non est
licitus: vnde ille qui ludit cum monacho qui nō habet pro-
prium, vel cum filiofa. qui lusit patri pecuniam, vel cum in-
stitutore qui lusit domino pecuniam scienter non solum ni-
hil lucratur sed furti tenetur. argu. l. si seruus cuiusdam. ff.
de condic. indeb. Idem dico si lusit cum falsis taxillis quia
furti tenetur nec efficitur dominus pecunie. argu. l. falsus.
in prin. ff. de furt. vel saltem extra ordinem punietur ⁊ resti-
tuet pecuniam, quia turpitudo est solius vincentis. Alius
est lusor nature recreator, ⁊ iste ludus est permissus: vt in di
cta auť. alearum vsus. Alius est fortune temptator seu per
scrutator, vt accidit in taxillorum ludo, vel vbi fortuna cum
aliquali industria commicetur: quem ludum quidam dicūt
ex accidenti cōtra bonos mores non per se, sed quasi ex eo
multa mala oriantur, blasphemie, furta, ⁊ similia vt vide-
mus: vnde videť ꝙ iste ludus sit turpis ratione consequen
tie ⁊ accidentium sibi. Alij dicunt ꝙ si luditur bona fide in
parua quantitate siue magna ludus est permissus ⁊ ꝙ par
periculi causa quia vterque pariter subiacet fortune facit hunc
ludū esse permissum: similis ratio habetur in. l. si pater puel
le. C. de inof. testa. vnde qui bona fide ludit in foro consciē- a
tie non tenetur ad restitutionem, nec cōfessores faciunt de
hoc conscientiam: quod non est verum vt. s. dictū est: ⁊ pa-
tet in dicta auť. licet Bal. non dicat: sed sanctus Thomas
dicit quod vbi de consuetudine est licitus, vt est in ciuitate
mea Aretij in festo natiuitatis, tunc si quis vicerit non ar-
ctatur ad restitutionem nec in foro ciuili, nec in penitētiali.
Idē dicit Io. an. in. c. clerici. de vi. ⁊ ho. cle. in nouel. ⁊ vide
27 Sali. in. d. auť. alearum vsus. qui recitat verba Io. an. † Si
ergo non permitteretur, sed loci statutū vetaret ludere sim-
pliciter vel etiā puniret ludētes licet iste ludus non sit pro-
prie turpis tamen quia reprobatus est vincens victo teneť
⁊ via fori ⁊ via poli, vt. d. auť. Et si nesciret cui vicerit debet
errogare in pauperes: vt extra de iude. c. cum sit. ⁊ ita dicit
ibi Bal. ⁊ hoc ibi sequitur. Ego autem latius. s. dixi: vnde
dic vt. s. dictum est, quod verius puto. Ad vnū aduertas
si statuto dicatur quicunque fuerit inuētus ludere vel ad lu-
dum azardi ⁊ similia, an intelligatur inuētus ⁊ captus per
familiam vel simpliciter inuentus: dic vt dicam. j. in glo. su-
per verbo, dictus Andreas armatus ⁊c.
August. ¶ Tu aūt in hac materia adde inquan
tum. s. tactū est, an hodie alearū vsus sit
permissus ⁊ quo ad forū iudiciale, ⁊ quo ad forū poli ꝙ ne-
mo est qui latius tāgat istū passum nisi Io. an. in. d. c. cleri-
ci. extra de vi. ⁊ ho. cle. qui dicit ꝙ. d. auť. alearū vsus. hodie
per cōsuetudinē nō obseruať. Et ista cōsuetudo excusat lu-
dentē vt nō teneať vincēs quo ad forū iudiciale ad restitu-
tionē: ⁊ ista cōsuetudo pōt iuuari quia sicut vincēs in ludo q
cōsistit in ingenio vt in ludo scaccorū vincēs nō teneť ad re
stitutionē: ita ⁊ in isto ludo qui partim cōsistit ⁊ in ingenio
⁊ in fortuna: quia rōne mixture multa permittunť que al's
nō permitterenť per. c. sacris. extra de sepul. Dicit tñ ꝙ pre
dicta nō militarēt in eo qui vinceret filiofa. vel institori, vel
monacho, vel illi cui bonis esset interdictū, vel al's admini-
stratio esset interdicta: vnde cōcludit fm Hosti. in summa
de exces. prela. sub. §. j. ver. clericus. ꝙ vincēs nullo modo te-
neatur ad restitutionē: dūmodo nec cum falsis taxillis nec

a ¶ Cū pluribus. adde ⁊ vide do. Alex. in apostil. in. l. inficiādo. §. infans. ff. de fur tis. ⁊ do. Mari. soci. in cōsi. xxx-iij. col. iiij. ver. insuper etiam.

per fraudem ludat̄ & essent blasphemie & turpia q̄ euenire solēt in ludo: & dicit q̄ nec cōfessores faciūt cōsciētiam: que cōclusio an sit vera vide per Cardi. & do. Abb. & latius per Imo. ibi in. d. c. clerici. quā opi. in hac materia ego approbo, & credo q̄ nemo in hac materia latius locutus sit & melius q̄ Imo. in. d. c. clerici. & in. d. l. si quis cū sciret. Sed melius locutus est in. d. c. clerici. quia paruā facio differētiam inter ludū alearū & ludum azardi. An autem id qd̄ luditur in parua siue in magna quantitate veniat in restitutione: vide que dixi. s̄. in proxi. additi. & an id qd̄ vincitur in festis natiuitatis veniat in restitutionem: adde Cardi. in. d. c. clerici. de cuius opi. facit mētionem do. Jo. de imo. in. d. c. clerici. Item adde q̄ licet Bal. in rub. C. de condi. ob tur. cau. nesciuerit allegare decisionem beati Tho. in hac materia: tamē Sali. allegauit ipsum in dicta auth. alearū vsus. & eius verba de verbo ad verbū posuit & bene fecit, quia doct. nostri canoniste & legiste in hac materia vario modo referunt & intelligunt verba beati doc. & verba sua refert Jo. cald. & Imo. in. d. c. clerici. et Pisanella declarat in litera l, in verbo, ludus: dic vt ibi per eos. Sed nullo pacto in omnibus istis non recedatis ab opi. Imo. in. d. c. clerici. quicquid dixerit Ant. de but. in. d. c. clerici. & in. c. quia plerīq. extra de immu. eccle. & hec sufficiant pro nunc in ista materia.

1 ☞ Iniuria illata alicui capiendo per vestimenta, an dicatur iniuria personalis.

Er pannos siue caputium[a] capiēdo dictū stochum quē habebat ad latus euaginauit et ipsum. ¶ † An talis dicatur iniuria personalis & illata in corpus. Bar. posuit in pluribus locis, scilicet in. l. sed est. per illū tex. ff. de iniur. & in. l. j. §. hoc autem edictū. ff. de ope. no. nun. & ibi Imo. in. l. licitatio. §. qd̄ illicite. ff. de pub. & Flo. in. l. si seruus seruū. §. rupisse. ff. ad le. aquil. & l. j. §. hec autem verba. ff. de his qui deie. vel effu. & vide Bal. in. l. ad testiū. §. si. ff. de testa. & in dictis locis Bar. cōcludit q̄ dicitur iniuria personalis & illata in corpus, & maxime quando est odium rationabile. Guil. de cu. & Bal. in. l. si qua per calumniam. C. de epis. & cle. faciūt differentiam an dicatur offensa[b] personalis vel offensa in personam: quia scindere vestes dicitur offensa personalis, non autem in personam: quia offensa in personam dicitur quoties persona tangitur, vel qd̄ affixum coheret persone, vt in capillis: & idem no. Bar. in dicto. §. qd̄ illicite. vbi late videas vt scias formare accusationem vel inquisitionem: & etiam si statutum puniret delictum commissum in personā an tunc isto casu teneatur pena statuti.

August. ¶ Tu aūt in hac materia adde que ego late et remissiue dixi in. l. j. §. hoc edictū. ff. de ope. no. nun. & vide & adde Jaco. de are. in. l. si quis in graui. §. si quis. ff. ad silla. & Bal. in. l. j. §. hec verba. ff. de his qui deie. vel effu. & omnino ibi Bal. in addi. & per Innoc. & Jo. and. Ant. de but. & doc. in. c. nuper. extra de sen. excō. & vide Bal. in rub. sol. mat. in. ij. col. late per Ro. in. d. §. quod illicite. qui dicit q̄ proprie est iniuria personalis quādo persona propria offendit. Et ideo si aliquis ponitur in carcerē priuatum est iniuria personalis: et ideo vera est sententia Innoc. in dicto. c. nuper. pro quo videtur casus in. c. j. §. si quis aliquando. cum. §. seq. de pace tenen. & eius violato. & ideo dicit ibi Roma. etiam quod vera est ista conclusio q̄ licet iniuriatio verbalis dicat̄ offensa simplici modo sumpta: attamen nō dicitur offensa in personam: & dicit quod in hoc est casus in. l. omnes. §. preterea. C. de episco. & cleri. inducendo illum tex. hoc modo, quia ille tex. inter ista duo loquitur alternatiue: & hic not. Adde Alberi. de rosa. in. ij. parte statutorum. q. xlix.

2 Iniuria illata fratri meo, an dicatur iniuria personalis quantum ad me, & quando dicatur fieri iniuria personalis alicui.

2 Ange. ¶ † Quero an dicatur offensa personalis si fratri meo infertur iniuria. Bar. in. l. si stipulatus. §. chrysogonus[c]. in fi. ff. de verbo. oblig. dicit q̄ non: quoniam sunt certe persone per quas dicor offendi, inter quas non est frater: vt. l. j. cum sequen. ff. de iniurijs. Item tunc mihi dicit̄ fieri iniuria quādo nomine meo mihi cōpetit actio: vt. l. in testamento. de manu. testa. sed non nomine meo, sed fratris mei nomine competit actio: ergo non dicor offendi personaliter. Ang. ibi tenet contrarium per titu. in vsibus feud. an ille qui interfe. fra. do. sui. c. j. Sed Imo. in dicto. §. chrysogonus. dicit quod illud cap. est contra Ange. quoniam ibi dicitur quod si interfecit fratrem domini, non redit feudum ad dominū, & tamen si iniuria fieret domino rediret ad eum: vt in. c. j. que sint cau. feud. amit. & sic per iura sua tenet opinionem Barto. Ego autem dico qd̄ ego sum offensus & iniuria dicitur personalis, licet non in personam meam: vt dixi. s̄. f̄m Guil. Bar. & Bal. nam negari non potest quin ego sim prouocatus ad iracundiam: ergo dicor offendi offensione personali: vt dicta. l. in testamento. vide omnino Bar. in. l. j. ff. de his quib. vt indig. qui eleganter loquitur & opinionem Bar. tenet ad literā Bal. quib. mod. feu. amit. c. j. §. similiter. dic vt ibi.

August. ¶ Tu autem in hac materia adde Ro. in. l. licitatio. §. qd̄ illicite. ff. de publi. & videnda essent dicta Bal. in. l. j. C. si qua. pred. po. Et adde dicta Jo. and. in regu. frustra. in mercu. extra de regu. iur. Et in ista materia quando dicatur offensa cōmitti. vide Bar. in. l. quidam cum filiū. ff. de here. insti. & ibi per Bal. Ange. & Imo. & doc. & Bar. in. l. cum te. C. de inof. testa. Bal. in. l. si qua per calumniam. C. de episc. & cleri. & in. l. solam. C. de libe. cau. & per doc. in cle. j. de penis. Ang. in consi. suo. lxxj. & moder. in. q. nostra principali, late scripserunt in dicto. §. chrysogonus. in fi. in vlti. questio.

1 ☞ Admenatio cultelli, bastoni, vel manus, & si non percutiat an sit punibilis.

1 Dmenauit contra dictum Titiū. ¶ † Nam iste actus solus admenationis cultelli, vel bastoni, vel manus etiam si non percutiat, tamen est punibilis: vt est tex. singu. & ibi Bar. in. l. item apud Labeonē. §. si quis pulsatus. ff. de iniur. qd̄ no. sed forte in casu nostro cum post admenationem secutū fuerit vulnus & de vulnere punit̄, videtur q̄ de admenatione puniri non debeat sicut de insultu dixi: puniretur enim de admenatione quando ex ea non est secutū vulnus: vnde quando ex forma statuti esset maior pena de admenatione q̄ de percussione, vt. s̄. dixi de insultu in glos. super verbo, insultum &c. punietur de admenatione sicut de ipso vulnere: qd̄ not.

August. ¶ Tu adde q̄ Ange. in dicto. §. si quis pulsatus. in dicta. l. itē apud Labeonē. fatetur in hoc illū. §. esse singularē & non esse alibi: & dicit q̄ proprie illa dicitur admenatio quando alicuis manū contra aliū leuat velut verberaturus vel percussurus, sed quia non verberat nec percutit non tenetur iniuriarum directa sed vtili: & dicit hoc esse vtile propter statuta que dicunt q̄ percutiens puniatur in decem: nam si non percutit sed admenat tenetur vtili ex illo statuto non ad tantam penam: quia non consummauit actum: vt plene no. in. l. si quis non dicam rapere. C. de episco. & cleri. Sed aduerte quia dubito de ista decisione: inquantum loquitur de statuto, quia statuta penalia regulariter extra casus suos non debēt extendi in regu. odia. extra de reg. iur. cogita.

2 Pater percutiens filium, propinquus propinquum, maritus vxorem, dominus seruum, vel magister discipulum, an teneantur.

2 Ange. ¶ † Quid autem si pater percutiat filiū, vel propinquus propinquum, vel maritus vxorem, vel dominus seruum[d], vel magister discipulum an teneantur: vide. l. j. C. de emen. seruo. & l. j. de emen. propin. et vtrobiq. no. per glo. & doc. & in. l. iiij. §. si magister. ff. ad leg. aquil. & ibi Bar. & Flo. vbi Bar. concludit quod debet articulare qd̄ tunc monebat corrigebat vel instruebat eum et ex qualitate instrumenti cum quo percussit & percussionis qualitate presumetur an animo admonitionis, & sic nō teneatur an causa delinquendi & sic teneatur: quibus probatis percutiens debet absolui vel deferri iuramentum purgationis quod dicit semel fuisse obseruatum Perusij.

August. ¶ Tu omnino adde Bal. Ang. & Salice. & doct. in dicta. l. j. C. de emen. seruo. & in dicta. l. j. C. de emen. propin. & dicit Ange. in. d. l. j. C. de emē. propin. qd̄ magistri mechanici hoc faciūt & alij magistri scholariū: sed non magistri & doctores legū & canonum qui non corrigunt discipulos suos quos non habēt in potestate sicut alij magistri: an autem maritus possit verberare vxorem: vide Jo. andre. in addi. Specu. in rub. in titu. de iniur.

a ¶ Caputiū. adde tu q̄ appellatione caputij veniat vestis. et vide Alex. in cōsi. v. in. iij. vol. Ber.

b ¶ Offensa. adde tu quid sit offensa et quotuplex: et vide Paul. de ca. in cōsi. cxciij. & cclxxix. & ibi an frangēs ostiū vt cognoscat mulierem dicat̄ inferre vim personalem: & vide Ale. de imo. in consi. cxij. in. ij. vol. vbi an pax dicat̄ rupta per raptū filie eius cum quo fuit facta pax: & Ro. in cōsi. clxxxiij. & cclv. & stāte statuto q̄ offendēs puniat̄ certa pena an habeat locū in eo q̄ offendit negligēdo. vide Ange. consi. lxx. Ber.

c ¶ §. chrysogonus, adde & vide Alex. ibi limitātem opi. Bar.

d ¶ Seruū. adde tu qualiter sit permissa castigatio seruorū dn̄o. & vide Alex. in cōsi. lxxv. in. iij. vol. et de magistro castigante discipulū. vide Bart. in cōsi. ciij. Ber.

de iniur. Bar. in. l. cū satis. C. de agri. ꝛ cēsi. ꝛ tex. in auḟ. sed hodie verberato. C. de repu. ꝛ ibi doc. vbi nō lꝫ marito sine causa fustibꝰ cedere vxorē. vide tex. in auḟ. vt cū. de ap. cog. §. q2 vero. qd liceat mulieri diuiti si maritus eam flagellat.

1 ☞ Vulnerare ꝛ percutere quomodo differant.

2 Vulnus dicatur an percussio, si ex percussione facta est tumefactio.

Et ipsum Titiū percussit et vulnerauit vna percussiōe ꝛ vulnere in pectore: ex qua.

1 ¶ Inter ista † est
a magna differētia: nam vulnerare siue vulnusᵃ ꝓprie est qñ fit scissura vel separatio in corpore: vt est tex. ad literā: ꝛ ibi Flo. in. l. si seruus seruū. §. rupisse. ff. ad leg. aquil. percutere aūt siue percussio est etiā sine scissione corporis, vt ibi habetur dūmodo carnē tangat, quia percutere est cutē tāgere, vt ibi ꝛ in. l. libellorum. in prin. ff. de acc. vnde sit cautus iudex qñ nō est scissa caro ꝙ non dicat in inquisitione vulnerauit
2 sed dicat percussit. † Quid aūt si ex percussione facta sit tumefactio an dicaṫ vulnus vel percussio. Respō. aut ex tali tumefactione fit scissura carnis latēs: licet nō appareat vel opꝫ ꝙ per medicū scindaṫ, quia facit saniem subtus siue latēter, tūc etiā diciṫ vulnus: al's nō diciṫ vulnus, sed percussio: ita not. dicit Bar. in. l. pretor. §. qui atrocem. ff. de iniur.

August. ¶ Itē adde ꝙ licet vulnus sit qñ est scissura, tñ si scissura esset facta cū vngue nō diciṫ ꝓprie vulnus qñ statutū puniret facientē vulnus. Ista videṫ esse decisio Ang. si recte eius verba ponderenṫ in. l. si pignore. §. furē. ff. de fur. Nec mirū quia statutū puniēs vulnus non videṫ velle punire vulnusculū: vt pulchre declarat Ang. in. l. extat. ff. qd me. cau. qui ponit differentiā inter ferire ꝛ vulnus ꝛ cicatricē. facit tex. in. l. j. in fi. ff. ad sil. ꝛ Bar. in. l. edita. C. de edē. ꝛ ꝑ doct. in. l. j. C. de edil. act. ꝛ etiā vide Bar. in. l. si gemina. in fi. ff. ar. fur. ces. vbi not. differentiā inter vulnus ꝛ percussionē: ꝛ ibi oīno vide Ang. qui ponit an parua scissura dicaṫ vulnus. ꝛ Bal. in. l. si prediū. C. de edil. edic. qui vult ꝙ modica scissura nō dicaṫ vulnus: ꝛ dicā. j. in glo. vna alia percussione. in pe. addi. ꝛ pulchra verba de vulnere. vide ꝑ Bar. in cōsi. suo. ciiij. incip. cōtra Titiū processum fuit. vide Oldra. in cōsi. suo. lv. qui ponit differentiā inter percussionē ꝛ vulnus ꝛ sanguinis effusionē: ꝛ ibi decidit si est probatū qd percussisti me cum spada cū sanguinis effusione propter hoc proprie nō est probatū vulnus. adde do. Catald. in tracta. syndic. q. cxxxv. qui sequiṫ doc. Bart. in dicto. §. atrocē. ꝛ dicit ꝙ si sanguis exiuit in modica quātitate ꝙ non presumiṫ de percussione cum sanguine: ꝛ dicit ꝙ modicū vulnus non habet in se delictū. Et dixit idem Catald. q. cij. qd appellatione vulneris non venit percussio faciēs tumorē sine extractiōe sanguinis: casuꝫ allegat quē dicit singularē in. l. si seruus seruū. §. rupisse. ff. ad le. aquil.

3 Vnico actu ꝛ ictu inferentis si plura resultāt vulnera, puta cum bidente. quomodo punietur inferens.

3 b **Ange.** ¶ † Quid si ex vno ictu ꝛ actu inferētis resultāt plura vulnera, vt q2 cū bidēteᵇ percussit. Bar. in. l. si gemina. ff. arbo. fur. ces. dicit ꝙ verba statuti sunt aduertēda: quia aut dicit si quis admenauerit, ꝛ tūc si vno ictu ꝛ admenatione plura vulnera inferuntur pro vna tñ teneṫ. Si vero cōsyderat actū prout inferṫ in aliquē, vt q2 dicit si quis aliquem percusserit, tūc Ja. de are. dicit aut statutū dicit ꝙ pro percussione, aut pro vulnere. Si pro vulnere, ꝛ tūc quot sunt vulnera pro singulis teneṫ: aut dicit si quis percusserit, ꝛ tunc pro vno tñ teneṫ, q2 vnus est actus percutiēdi. Sed Bar. ibi in hoc casu dicit ꝙ imo pro pluribus puniēṫ, quia statutū consyderat actū qui inferṫ in aliū qui non potest cōsyderari ex parte agentis quin cōsyderet ex parte patientis: ꝛ ideo pro pluribus teneṫ. Sed opi. Ja. de are. communiter tenetur vt not. Flo. in. l. iiij. ff. ad le. aquil. vide omnino Jo. an. in mercu. in. c. delictū. de reg. iur. in. vj. vbi videṫ aliter loqui ꝙ Bar. Ego autem in practica semp vidi obseruari opi. Jac. Et predicta fm Bart. ibi sunt vera qñ fiūt vno ictu: secus si successiue vt si percussi in capite descēdit in spatulis postea in crure, licet sit vno ictu tñ, q2 successiue fit, pro oībus teneṫ: vt. l. ter enixa. ff. de ver. sig. Et idē si vno ictu in pluribus digitis, q2 pro pluribus delictis, q2 loca sunt distincta teneṫ: vt. l. de pupillo. §. qui nūciat. ff. de ope. no. nū. Si aūt percussit aliquem ꝛ fregit os fractū facit vulnus, an de vtroq3 teneaṫ. Respō. ꝙ duo sunt vulnera ꝛ duobꝰ pōt puniri: si aūt de osse fracto ꝛ nō de simplici vulnere inquireret nō posset postea de ꝑcedēti vulnere puniri q2 vulnera ꝑcedētia tedūt ad frangedū os, ideo de solo illo teneṫ. l. si seruus seruū. §. si illū. coniūcta. l. illud. ff. ad. l. aqui.

August. ¶ Tu aūt in hac materia adde qd Angel. in. d. l. si gemina. indistincte approbat dicta Bar. in hac materia. Sed adde Albe. de rosa. in ij. parte statuto. q. xxiij. ꝛ ꝙ latius examinauit istam materiam Albe. de rosa. in. ij. parte statuto. q. xxxviij. que incip. septima questio est si quis vulnerauit aliquem cum forcipe vel furca. qui dicit in hac materia ꝙ docto. antiqui cōmuniter tenent ꝙ pro vno vulnere tantum quis debet puniri, quando cum forcipe vel furca vulnerauit: q2 vnus est ictus ꝛ ab eodem instrumento processerunt: per. d. l. si gemina. ꝛ qd ibi glo. ꝛ allegat Gandi. in tracta. malefic. hoc voluisse in titu. de penis percussis ꝛ insultu. versic. sed pone aliquis percussit. ꝛ q2 ab vna radice ista processerūt, ergo vna. l. tollunṫ ꝛc. l. fi. C. de nup. Sed dicit ibi Alberi. qd putat ꝙ puniaṫ pro duobus vulneribus: cōstat eīm ꝙ sunt duo vulnera ꝛ quo ad dolorē ꝛ quo ad expēsas, per ea q̄ ipsemet Alber. disputauit in. ij. parte statu. q. xxix. q̄ inci. statuto caueṫ ꝙ si quis aliquē percussit condemneṫ in centū. Si vero percusserit in capite in. cc. Modo aliquis percussit aliquē in capite ꝛ in manu simul vno ictu an debeat cōdēnari bis: ꝛ in questio. nostra princi. dicit Albe. ꝙ alias dareṫ materia fabricandi arma ex quibus vno ictu plura vulnera possent inferri. Non ob. d. l. si gemina. q̄ dicit ꝙ si iunctura duarū arborū apparet supra terrā vna est arbor ex quo arguiṫ ꝙ forpex vel furca bifurcata est vnū instrumētū ex quo cōcludūt ꝙ vnū est vulnus: q2 ista cōsequētia est falsa: q2 licet sit vnū instrumentū bifurcatū tñ sunt duo vulnera. Nā etiā ex vno ense vno ictu possunt fieri duo vulnera vnū in capite, aliud in brachio ꝙ exponereṫ pro defensione capitis: ꝛ idē posset cōtingere in vna sagitta qua percutereṫ quis in brachio tenēte clypeū ꝛ sagitta vltra penetraret ꝛ trāsiret ad aliā partē corporis, ꝛ sic essent duo vulnera. Si ergo ista sunt in instrumēto non bifurcato multomagis bifurcato: dicit tñ ꝙ ista sua cōclusio est ꝯtra cōem opi. cogita. Adde etiā dicta Bal. in. l. quicūq3. C. de ser. fug. ꝛ limita ꝑ Ang. in cōsi. suo clxxxiij. incip. Titius fuit inquisitus per iudicem Pisanū.

4 Fugiens si cadat ꝛ se vulneret, an insequens teneatur de vulnere: ꝛ si percussi te in cerbelleria ꝛ ex tali percussione fit vulnus in fronte an percutiens dicatur vulnerasse: ꝛ quid si eodem loco bis percutiam.

4 c **Ange.** ¶ † Quid si insequar te ꝛ tu in fuga cecidistiᶜ ꝛ te vulnerasti, nō teneor de vulnere, sed teneor quasi fecerim te vulnerare. l. qua actione. §. proinde. ff. ad le. aquil. Si quis percusserit in cerbelleria ꝛ ex percussione cerbellerie fecit vulnus in fronte dicor vulnerasse te: vt. l. item mela. in prin. ff. ad leg. aquil. Si vero eodē loco bis percutiam cōsyderanda sunt verba statuti: quia aut puniṫ vulnus, ꝛ vnū vulnus est: aut percussiones, ꝛ plures sunt: ꝛ isto casu pro pluribus teneṫ: vt. l. nunq̄ plura. ff. de priua. delic. ita dicit Bar. in. d. l. si gemina. quod nota.

August. ¶ Tu autem in hac materia adde ea q̄ dixit Bal. in. l. quicunq3. C. de ser. fug. et in terminis nostris vide omnino Ange. in. d. l. si gemina. ff. arb. fur. ces. qui videtur limitare illam cōclusionem qñ percussi aliquem super cerbelleria: postea cerbelleria fecit vulnus: dic vt ibi per eum ꝛ etiā ibi tangit aliā questionem qñ quis eodem loco aliquem percutit, an teneaṫ percussione bina vel de bino vulnere: ꝛ ibi expresse tenet contra dicta Bart. in. d. l. si gemina. ꝛ allegat bonas ratiōes ꝛ in effectu approbo dicta Ange. ibi cōtra Bar. quādo ex secūda percussione illud idem vulnus ampliaretur, alias secus.

1 ☞ Iudex in sua inquisitione debet dicere sanguis exiuit quia tunc verificabitur etiam si gutta sanguinis exiuerit: secus si dixerit cum sanguinis effusione.

Sanguis exiuit et ipsum ꝑcussit. ¶ Isto modo dꝫ iudex loqui in inquisitione, q2 tūc sua inquisitio verifica
d biṫ etiā si guttaᵈ sanguinis † exiuerit: secus
1 aūt si dixerit cum magna sanguinis effusione, vel cum effusione sanguinis vel intulit tale vulnus sanguinolentū quia tūc est necesse ad predictorū verificationē qd magna ꝛ non parua sanguinis copia fuerit ꝛ exiuerit ꝛ probeṫ: al's sequi debet absolutoria. ita dicit Bald. in. l. ij. C. de iure emphy.

a ¶ Siue vulnus. Adde Fed. ꝯsi. lviij. vbi ꝙ si testes dixerunt qd Titius percussit Seium cum ense cū sanguinis, an necessario sit intelligendū ꝙ fecerit vulnus: et quid sit vulnus, ꝛ qñ processit tumefactio. vid Cepo. in consi. xlj.

b ¶ Cum bidēte. Tu adde ꝛ vide Bal. in ꝯsi. clxvj. in. v. vo. ꝛ si quis vno ictu cum instrumento non bifurcato faciat duo vulnera, an debeat de ambobus puniri. vide Ang. in ꝯsi. cxc. vbi ponit de illo q̄ fuit inquisitus a iudice Pisano de vulnere in supercilio dextro: si soluit condēnationē, an possit ab alio iudice inquiri de vulnere in supercilio sinistro. ꝛ vide Bal. in consi. cix. in. ij. volu.

c ¶ Cecidisti. adde Cepo. in cōsi. xxix. vbi ponit de illo q̄ fugit ꝛ cecidit in terra ꝛ fregit caput.

d ¶ Gutta. adde ꝛ vidde tu Bar. in consi. cix.

⁊ est glo.ordi.in.c.cum illorũ.in verbo,effusionem. extra de sen.excom.⁊ in.c.ro.in verbo,effundendum.de elect.in.vj.⁊ est text.xvj.q.ij.c.reuertimini ꝙ tu latrunculator tene bene menti in formatione tue inquisitionis.

Augusti. ¶ Tu in hac materia adde que dicit do.Abb.in.d.c.cum illorum. extra de sen.excõ.qui etiam notauit illam glo.in dicto.c.ibi.⁊ de illa glo.facit mentionem Jo.and.in addi.Spec.in tit.de accu. in rub.in fi.in vlt.parte:⁊ ibi infert ad questionẽ statuti imponentis penã de vulnere cum sanguine ⁊ tempera predicta ſm doctrinam Bal.in.l.ſi predium.in fi.j.col.C.de edil. edic.⁊ vide quod no.Bal.in.l.j.§.sed ⁊ sciendum.ff.de edil. edic.in lectura antiqua. Nec inuenio Bal.in.l.ij. C.de iure emphy.tangẽtem istam difficultatem: vt allegat iste autor hic nisi liber meus sit corruptus. Et dicit Ro.in singularibus secundi anni, singu.xlj.qđ incip.excapillans aliquem. qđ excapillans aliquem in pilis vel in barba sine effusione sanguinis tenetur in libris.x.parti:⁊ in.xx.fisco.allegat casum singularem in.c.j.§.ſi quis aliquem. de pace tenen. Et dicit do.Catal.in tracta.syndic.q.cxxxv.ꝙ ſi probatũ est ꝙ sanguinis exiuit in modica quantitate non presumitur de percussione cum sanguine:⁊ idem Catal.in.q.cij.an appellatione sanguis veniat aliqua gutta sanguinis. allegat gl. in.c.cum illorum,extra de sen.excom.omnino pro intellectu istius glo.vide do.Nellum in tracta.bannito.in.ij.parte secundi temporis.q.liij.

1 ¶ Uulnerato aliquo mortifere, an possit contra delinquentem inquiri de occiso.
2 Uulnerato aliquo mortifere,an ex processu de vulnere simplici sequi possit condemnatio de homicidio.
3 Uulnus quod sit mortale quando stetur dicto vnius.
4 Inquisitione facta de vulnere,ſi postea mors sequatur,an possit in eadem instantia sententia ferri super morte.

Una alia percussione ⁊ vulnere. ¶ †Si autem quis est mortifere vulneratus an possit cõtra delinquẽtem inquiri de
1 occiso. Et primo bene notes qđ dicitur vulnus letale iudicio medicorũ ⁊ ſi potes habere plures nunꝙ permaneas vnius iudicio[a].ita dicit Bar.in.l.ſi in rixa.in fi. ff.de sica. Istã questionẽ ponit Bart.in.l.damni.§.sabini. ff.de dam.infec.⁊ Bal.in.l.ſi quis non dicam rapere. C.de epi.⁊ cleri.⁊.x.col.qui.mo.feu.amit.c.j.in prin.vbi cõcludũt ꝙ non potest inquiri de occiso, quia dum ille viuit non potest dici mortuus:vt.l.qui duos.ff.de manu.testa. Item qđ mortifere vulneratus dicatur mortuus est ficte,⁊ per fictionem que nõ habet locum in statutis:vt.l.iij.§.hec verba. ff. de neg.gest. Idem not.Bal.in.l.non quecũqz.ff.de iudi.⁊ vide omnino eundem in.c.j.§.furtũ.in pe.col. de pace iura. fir. ¶ Quero hic loquitur quando ex vulnere nou dubita-
2 tur de morte. †Sed quid ſi vulnera erãt mortalia an ex ꝓcessu de vulnere simplici sequi possit condemnatio de homicidio[b]. Bart.in.d.§.sabini.dicit ꝙ ſm statuta que actualiter requirunt mortem, tunc non potest sequi condẽnatio: etiã ſi in inquisitione dicaꝛ de vulneribus mortiferis, quoniã illa inquisitio non fuit ad hoc proposita. Si autẽ fuerit ad hoc ꝓposita,vt qꝛ dicit ꝙ intẽdit etiã de morte inquirere,tũc ex eodẽ processu posset de morte condẽnari ⁊ puniri: qꝛ ius superueniens actori ex causa de preterito confirmat ius ⁊ iudiciũ suũ:vt.l.ſi rem alienam.§.fi.ff.de pign.act.

Augusti. ¶ Tu autem in hac materia adde in quantũ incidẽter do.Ang. hic dixit ꝙ nunꝙ standũ est dicto vnius an vulnus sit mortale, vel nõ. Sed duo medici ad minus debent haberi. Adde ꝙ Ang. in.l.qui luminibus.ff.de ser.vrb.pred.multũ exclamat dans cautelam iudicibus maleficiorũ, vt nunꝙ iudices stent dicto vnius medici, ⁊ sic vnius periti. Sed ad minus duos medicos eligant quorum fama sit preclarior:⁊ ibi dicit ꝙ ſi sint in loco periti non tenetur mittere pro eis extra locum. Sed aduerte an standũ sit dicto vnius periti,vel an plures debeant haberi: vide doc.in.§.fi.in.l.j.ff.de verb.oblig.per Bar.⁊ Bal.in proe.digest.in fi.prin. Adde que dixi in addi.⁊ in tex.j.in glos.in verbo,cicatrix.vbi tractatur etiã ista materia medicorũ:⁊ in.l.j.ff.de ven.inspi.⁊ per Bal.in.l.rationes.in.vj.q.C.de fide instru. ⁊ ibi Sali.⁊ Bar.in.l.quoties.C.de ponde.auri.lib.x.per Bal.in.l.iudices.C.de sen. per Ang.in auꝛ.vt propona.no.impera.in fi.per Anto.de but.⁊ Abb.in.c.proposuisti.extra de probaꝛ. per Bal.in.l.
3 directas.C.de ma.testa. †Et breuiter cõmunis cõclusio est ꝙ stetur dicto vnius ſi est electus a partibus. Idẽ ſi est de publico deputatus. Idẽ ſi in ciuitate nõ est nisi vnus quantumcunqz: do.Abb.in.d.c.proposuisti,teneat contrariũ ⁊ male:quia Bar.in.l.idem que.ff.pro soc. hoc voluit ꝙ ſi nõ est nisi vnus in ciuitate non est necesse ꝙ extra locum mittatur pro alio. Idem Bar.in tracta.de teste.in verbo,lata culpa. Limitat tamen Bal.in proe.digesto.nisi statutũ in loco requireret plures,quia tũc etiã ſi vnus tm̃ esset in ciuitate non sufficeret,quia ille numerus taxatus est per statutum. Limitat etiã Bal.in addi.Spe.in tit.de homici.quia statur dicto vnius qñ solus est in ciuitate:hoc verum ſi bonus homo est. ¶ Itẽ adde in princip.q.quã tangit hic do. Ang.ꝙ pro nũc nihil addo nisi illas additiones quas multum eleganter in hac materia fecit Lud.de Ro.in.l.dãni. §.sabini.ff.de dam.infec. qui multũ eleganter loquitur. Et omnino Imo.post Ang.in.l.in ratione.§.ſi seruus.ff.ad le. fal. Et vide vnã pulchram.q.Richar.malum.que inci. Titius vulneratus extitit a Sempronio.qui pro ⁊ contra multum elegãter loquiꝛ.⁊ Gand.in trac.malefi.in questio.que incip.an super accusatione de vulnere instituta moriẽte accusatore ⁊c. Et ad hoc vide Spe.in tit.de accusatore ⁊ accusato.⁊ ibi Jo.an.in addi.§.j.in versi.sed pone.⁊ ver.quid ſi vulnerasti.⁊ ver.quid ſi primo actũ fuit de vulnere. Ad-
4 de Alber.de rosa.in.ij.parte statuto.q.xlvj.†vbi etiã disputat an inquisitione facta de vulnere, ſi mors postea sequatur possit in eadem instantia ferri sententia super morte: ⁊ bene faciunt not.per Albe.in.ij.parte statutorũ:in.q.lj.vbi disputat ſi vulneratus cõsecutus est centum nomine pene imposite per statutũ propter vulnus:⁊ postea mors sequatur ⁊ heres agit de morte,quid erit de illis centum: ⁊.q.lij. disputat idẽ Albe.an lata sententia absolutoria super vulnere possit agi de morte. Et ista etiã adde.j.in.q.proxi.vbi nihil addam. Et adde Alber.de rosa.q.liij.in.ij.parte. vbi disputat ſi aliquis est mortifere vulneratus, an potestas possit procedere de morte non expectata morte.

5 Punito aliquo de vulneribus, ſi postea mors sequatur ex dictis vulneribus,an possit puniri de morte.

5 **Ange.** ¶ †Quid ſi quis sit punitus de vulneribus an ſi postea mors sequaꝛ ex dictis vulneribꝰ possit puniri de morte:dic ꝙ non:vnde sit cautus iudex qđ licet aliquis vellet accusare simpliciter de vulnere quando dubiũ est de morte quod non permittat: ita etiam quando ipse inquirit ꝙ nunꝙ inquisitionẽ formet nisi certus sit de morte vel de vita: vide Bar.in.l.nunꝙ plura.versic.quero circa hoc.ff.de priua.delic.⁊ in.l.senatus. ff. de accus.⁊ in.l. pretor edixit.§.fi.ff.de iniur.quod no.

Augusti. ¶ Tu aũt in hac materia adde q̃ dixi.s.in proxi.additio.mea:sed aduerte,qꝛ dubito de ista decisione, qꝛ ſi hodie de cõsuetudine totius mũdi quis nõ puniꝛ de morte nisi quis vere occiderit: vt dixit Spe.quẽ allegat ⁊ sequitur Ang.in.l.j.§.hec aũt verba. ff.ꝙ quisqz iur.⁊ Ro.in.l.damni.§.sabini. ff. de dam.infec. ⁊ interim pendente processu de vulneribus parte instante ad sententiã iudex non potẽs, nec videns condemnare de morte per supradicta ſi puniret solũ de vulneribus non dubito quin postea de morte posset condemnare iuxta notata per Bar.in dicta.l.damni.§.sabini.ff.de dam.infec.

6 Statuto puniente vulnus simpliciter, an de omni vulnere intelligatur.

6 **Ange.** ¶ †Quero statutum punit vulnus simplici-
c ter: dic ꝙ intelligiꝛ de magno[c] nõ de qualibet scissura, siue scorticatura, siue graffignatura: vt est tex. in.l.j.in fi.ff.ad silla.⁊ in.l.j.§.sciẽdũ.⁊.§.vitiũ.ff.de edil.edi. ⁊ no.Bal.in.l.fi.C.de edil.ac.⁊ no. Ange.in.l.ſi pignore.§. furẽ.ff.de fur.qđ bene nota:qꝛ vt plurimũ statuta dicunt ꝙ pro quolibet vulnere facto in tali parte persone soluat tm̃, quia ſi fecit vnã scorticaturã,licet sanguis exiuerit nõ teneꝛ pena dicti statuti,sed extra ordinẽ arbitrio iudicantis considerata qualitate scissure,⁊ alijs qualitatibus qđ est notãdum:⁊ ita semel vidi in practica Perusij me assidente.

Augusti. ¶ Tu adde Ang.in.l.extat.ff.qđ met.cau. qui dicit qđ verbũ ferire ⁊ vulnus non differunt,quia verbum ferire est vulgare tuscorum. Et dicit ꝙ etiã licet multa iura faciant mentionem de vulnere, tamen etiam de iure habemus mẽtionem de vulnusculo: per.l.j.§.admonet.⁊.l.febricula. ff.de edil.act.⁊ ideo pena statuti loquentis de vulnere non habebit locũ in vulnusculo:loquitur tamen per verbum forte. Sed dicit ꝙ pena forsan erit arbitraria: sed vide que dixi.s.in alia glos.in verbo,⁊ ipsum Titium percussit ⁊ vulnerauit.in addi.j.q.

Facies

a ¶ Unius iudicio. Adde tu ꝙ imo statur iudi. vnius medici cõcurrentibus aliquibus coniecturis q̃ adiuuẽt eiꝰ dictũ: vtputa ſi vulnus nõ est in loco mortali ⁊ ꝙ post vulnus vulneratus superuixerit aliquibꝰ diebus. ita cõsuluit Bal.in cõsi.cix. in.ij.vol,inci.proponiꝛ ꝙ Titius percussit ⁊ quando vulnus dicaꝛ mortale: ⁊ qđ ſi medici referãt ꝙ vulnus erat aliqualiter mortale vel aliquantulũ periculosum:⁊ q sint preferẽdi cũ aliqui viderunt corpus mortuũ, ⁊ dicunt vulnus non fuisse mortale:⁊ illi qui viderũt viuũ dicũt ꝙ erat aliqualiter mortale.vide late Cep.in consi. lxiij.⁊ adde ꝙ statur dicto vnius periti cum plures haberi non possunt ⁊ ꝙ sufficiat ſi talis deponit de credulitate.ita Rom.in ꝯsi.xxij.⁊ ibi etiã ꝙ sufficit vnius, lꝫ statutũ regrat plures qñ procederet sola facti veritate inspecta: ⁊ qñ steꝛ peritis vel saltem dicto vnius.vide alex. in cõsi.xv.col.pe. ⁊ in cõsi.xxxvj.in j.volu.⁊ in consi. cxlix.in.ij.volu.⁊ vide ad materiã q̃ late ponit do. Bartho.soci. in consi.clxxviij.

b ¶ De homicidio.adde tu ⁊ vide Cep.in ꝯs.xlj.

c ¶ Magno, adde Alex.in cõsi. ciij.in.j.vol.

1 ☞ Facies que dicatur.
2 Statutum quod pro furto quis debeat in facie bullari, est contra formam iuris.
3 Accusatio vel inquisitio an debeat declarare in qua parte corporis percussio aut vulnus sit illatum.
4 Statuto dicēte ꝙ pro vulnere in facie illato quis puniatur in centū: ꝛ in alia parte corporis in .xxv. si ꝓbata fuerit percussio sed non in facie: sequi dꝫ absolutio ab accusatione.

In facie supercilio sinistro cū sanguinis effusione ꝛ cum fractura ossis ex qua.

1 ¶ † Que dicat̃ facies vt possit sciri de pena grauanda quoniā vt plurimū statuta grauiorē penā imponūt de percussione in facie ꝙ in alia parte corporis ꝙ de iure fieri potest: vt est tex. insti. de iniur. §. atrox. ibi, veluti in oculo. ꝛ ff. eo. l. itē apud Labeonē. §. fi. cum. l. seq. Et est sciendū ꝙ Ange. in. l. si quis in metallū. C. de pe. dicit ꝙ facies protendit̃ descensiue vsqꝫ ad barbā exclusiue ꝛ inclusiue, siue superius ad capitis capillos exclusiue. Nam tota frons est de facie ex trāsuerso vsqꝫ ad aures inclusiue totaliter maxillas ex parte apparēti: ꝛ dicit ꝙ hoc sentit tex. cū glo. recte intuēti. ff. ad leg. aquil. in. l. itē mela. in prin. ꝛ. d. l. si
2 quis in metallū. † Ex quo etiā ibi no. Ang. ꝙ contra formā iuris est statutū ꝙ pro furto quis debeat bullari in facie, qꝛ non debet: vt. d. l. si quis. qꝛ tale statutū non valet, qꝛ facies hominis non dꝫ maculari. igit̃ ꝛc. sed ꝯriū de facto seruat̃.
3 ¶ † Quero an debeat declarari et apponi in accusatione vel inquisitione in qua parte corporis percussio vel vulnus sit illatū: ꝛ dicit Jac. bu. ꝙ sic de iure cōmuni: qꝛ eius varietate variat̃ pena: qꝛ al's est grauior pro percussione facta in facie ꝙ in alia parte corporis: vt. d. §. atrox. ꝛ idem si per
4 statutū variatur pena ſm diuersas partes corporis. † Ex quo infert̃ ꝙ si statuto cauetur ꝙ pro vulnere illato in facie quis puniat̃ in cētū: ꝛ in alia parte corporis puniat̃ in. xxv. Si quis aliū accusauerit ꝙ ipsum in facie percusserit ꝛ percussionē ꝓbauerit, sed non in facie ꝙ dꝫ sequi absolutoria: ita refert Sali. in. l. pe. in fi. C. de accu. sed de hac vlti. q. vide Bar. in. l. senatus. ff. de accu. ꝛ in. l. denūciasse. §. quid tū. ff. de adul. Sali. in. l. q de crimine. C. de acc. ꝛ ego dixi. s. in gl. sup ꝟ. in platea cōis ꝛc. ꝛ. j. gl. q iudex addidit vel detraxit.

Augusti. ¶ Itē in hac materia adde inquantū do. Ange. loquitur de facie ꝛ allegauit Ang. in. d. l. si quis in metallū. dic ꝙ ista fuerunt originalia verba Bal. in rub. C. de vind. liber. qui dicit ꝙ homo cōstat ex septē mēbris, scꝫ maioribus, id est pedibus, tibijs, cossis, inguine, ventre, cum suis interioribus: collo ꝛ capite in quo est facies q̄ est ad imaginē Dei: qꝛ ibi est forma pulchritudinis ꝛ decoris: ꝛ ideo dicit ꝙ iudicibus nō est licitū pro aliqua pena mundi faciē hominis cicatricibus deformare, vel nasum amputare, vel extrahere oculos, vel amputare auriculas: qꝛ quicquid est discoopertū facies appellat̃. alleg. l. si quis in metallū. C. de pe. Et aduerte qꝛ si recte ponderētur verba Bal. ibi Bal. non videt̃ se cōcordare cum Ang. qꝛ Bal. ibi multū late loquit̃ dum dicit ꝙ quicquid est discoopertū facies appellat̃: sequeret̃ ergo ꝙ guttur ꝛ collū q̄ sunt discooperta dicerentur esse de capite ꝛ facie hominis. Sed Ang. in. d. l. si quis in metallū. dum diffinit faciē ascensiue ꝛ descensiue ex transuerso, nullo modo vult ꝙ guttur ꝛ gula ꝛ collū contineant̃ in faciem: nisi dicamus ꝙ si recte verba Bal. ponderētur in dicta rubri. Bal. ibi voluit qđ dixit Ang. in. d. l. si quis in metallū. vt gula ꝛ collum non veniant appellatione faciei. Item inquantū do. Ang. hic tetigit illam vlti. q. adde que ego dixi in additio. meis, in illa glo. super verbo, in platea cōmunis. in glo. super verbo, qui iudex addidit vel detraxit. ꝛ quia satis ibi dictum fuit: ideo amplius me non extendo: ꝛ bene notetis ea q̄ ibi dicta sunt quia sepe veniunt de facto: sequitur alia glo.

1 ☞ Cicatrix duplex est.
2 Cicatrix dicitur excecans faciem, id est deturpans.
3 Stante statuto ꝙ super cicatrice non possit fieri condēnatoria nisi medicis adhibitis qui ita iudicēt si cicatrix est notoria iudici: ꝛ cuicunqꝫ poterit fieri condemnatio medicis adhibitis vel non.
4 Iudex semper debet mittere medicos peritiores in loco ad videndum, ꝛ referendum cum iuramēto, an cicatrix sit remansura vel non.
5 Statuto puniente euidentē cicatricem, pena illius statuti non habebit locum in percutiente in tibijs vel cruribus.
6 Medicus an vnus vel plures sint adhibendi ad vidēdum an vulnus sit letale, ꝛ cicatrix sit remansura.
7 Iudex eligens medicum imperitum ad videndum an cicatrix sit remansura, si male referat medicus an iudex teneatur in syndicatu.

Cicatrix ꝛ signū perpetuū erat remāsurū: ꝛ non contētus predictis dictū Titiū.

¶ Vide. l. fi. ff. de noxa. ꝛ ibi Flori. qui dicit per illū text. in ver. ꝛ cicatricū per illā disiunctiuam aut, que debet poni inter diuersa. quod ibi vi
1 detur probari posse † duplicem esse cicatricem, vnā deformantē faciem, aliā non deformantē: pro quo est etiā casus in. l. ex hac. ff. si qua. pau. fe. dic. ibi, deformitatis. ꝛ ibi Flori. ꝛ sic vbi per statuta auget̃ pena propter cicatricem deformantē non sufficit inquirere de cicatrice simpliciter nisi ad
2 dat̃ deformante ꝛc. facit. ff. de vsufru. l. locū. §. j. ¶ † Et not. ꝙ cicatrix dicit̃ excecans faciem, id est deturpans, ꝛ q̄ post sanatū vulnus remaneat: vt. j. q. j. accusatus. ꝛ Bal. in. l. si quis in metallo. C. de pe. dicit ꝙ cicatrix est quedā scissura apparēs in exteriore parte cutis: ex quo sequit̃ ꝙ per cicatrices ꝛ signa dicunt̃ homines dignosci: vt. l. j. §. j. ff. de ser. fugi. de ista cicatrice vide consi. do. Fran. de alberg. de are.
3 ¶ † Quero dicit statutū qđ super cicatrice non possit ferri condēnatoria, nisi medicis adhibitis qui ita iudicēt ꝛ cicatrix est notoria oculis iudicis ꝛ cuiuscunqꝫ medici sunt vel non sunt adhibiti: potest tū fieri condēnatio quia in notorijs iudex potest supplere etiā in facto: ꝛ ita dicit Bal. in. l.
4 j. circa prin. C. vt que des. aduo. ¶ † Et aduertas tu iudex vt semper mittas medicos peritiores in loco ad videndum iudicandū ꝛ referendū cum iuramēto an cicatrix sit remansura vel non: vt no. Bar. in proe. ff. in prin. ver. item nota ꝙ illis ꝛc. ꝛ ibi Cy. ꝛ Bal. in. iij. col. ꝛ stabitur dicto medicorū: vt. l. qui semel. C. de re mili. Et mēti habeas ꝙ si plures haberi possunt in loco medici ꝙ non sufficit ꝙ vnus referat, nisi plures haberi non possent: vt in auß. de non alie. §. qđ aūt. facit qđ no. in. l. j. in prin. ff. de ven. inspi. ꝛ. l. quid tū. §. si arbiter. ff. de arbit. ita dicit Bar. in. l. si in rixa. circa fi. ff. de arbit. ita dicit Bar. in. l. si in rixa. circa fi. ff. de sica. ꝛ idē dicendū an vulnus sit letale, an membrū sit debilitatū: qđ no. de quo dixi. s. in verbo, vna alia percussione. ꝛ hec etiā no. Bal. in. c. j. in prin. qui. mo. feu. amit. in ver. quid est ꝙ ibi dicitur. ꝛ Spe. in tit. de baptis. §. fi. in ver. ꝛ hoc quoqꝫ no. facit. l. quoties. C. de ponde. au. lib. x. Si tamen isti medici inique fuerint arbitrati ꝛ retulerint inique ab eorum relatione poterit appellari vel etiam per iudicem qui eos elegerit poterit eorum arbitriū corrigi: vt est casus ſm vnam lectu. ꝛ ibi Bar. Bal. ꝛ Ang. in. l. arbitro. ff. qui satisda. cogan. ꝛ Imo. in. l. fi. in prin. ff. a qui. appel. non lic. Sinautem in eorum relationibus discordant statur peritioribus. arg. gl. c. vt veterū. ix. dist. si sunt pariter periti statur his qui verisimiliora dicunt: vt. l. ob carmen. §. fi. ff. de testi. ita dicit Bal. in. d. c. j. sinautem in omnibus sint pares pro reo capietur sententia: vt. l. fauorabiliores. de reg. iur. ita dicit Lud. in. l. j. §. fi. de ver. obli. de quibus dic latius vt ibi per eum.

August. ¶ Tu autem in hac materia de cicatrice vide do. Nel. in tracta. bannitorꝫ. in. ij. parte secūdi temporis. q. lij. qui eleganter loquitur. Et adde que dixit Ang. in. l. extat. ff. qđ met. cau. in. j. col. qui dicit ꝙ de cicatrice habemus tex. in. l. quero. §. fi. ff. de edil. edic. ꝛ dicit ꝙ duplex est cicatrix: quedam est euidens ꝛ periculosa quedā tecta a vestimētis: vt probatur in. d. §. fi. iunctis his que dicūtur per Cy. in. l. j. C. de edil. edic. quem ibi vide
5 per quod dicit Ang. † ꝙ si statutū punit facientem euidentem cicatricem pena illius statuti non habebit locū in percutiente in tibijs vel in cruribus que calcijs teguntur vel in capite qđ caputio tegitur. Sed in eo qui infert cicatricem in vultu vel in manu quoniam he partes corporis non sunt tecte ꝛ omnibus euidenter apparent videre volentibus: et nota. Et de ista cicatrice vide Ange. omnino in consi. suo cxliiij. incip. super primo dico sententiam fore nullam. ꝛ ibi vide si dubiū est an cicatrix sit remansura vel nō: nō adhibitis medicis quando sentētia sit nulla: ꝛ vide ibi differentiam inter cicatricem ꝛ signū vituperabile: ꝛ vide Ange. in

l.si venditor.§.j.ff.de edil.edic.⁊ dixit do.Catal.in trac.syn. q.cxxix.qd nunq̄ quis pot condēnari de cicatrice nisi ibi ꝑpetuo sit remansura: ⁊ an opus est ꝙ medici hoc referāt lꝫ millies reus hoc cōfiteret̃ ⁊ nō stat̃ dicto vnius medici nisi
6 sit salariatus de publico.† Et inquantū.s.dictū est ꝙ medici debeāt adhiberi an vulnus sit letale vel cicatrix sit remansura an vnus medicus vel duo. Adde ea q̄ late dixi.s. in gl.q̄ incip.vna alia percussione ⁊ vulnere. in prima addi. mea:⁊ aliqua pulchra dixi in gl. q̄ inci.ex interuallo dictus Titius.in addi.mea.in.q.ij.q̄ inci.quero quid si ex interuallo.Item inquantū.s. tactū est qn̄ medici ⁊ periti in arte se discordāt quid faciendū est. Adde tu dicta Spec.in tit.de proba.§.fi.ver.hoc quero.⁊ Spe.in tit.de homi.§.j.ver.sed pone A.⁊ ibi Jo.an.⁊ do.Ant.de bu.in.c.ꝓposuisti.extra de ꝓba.⁊ Bal.in proe.digest.qui dicunt qd stabit̃ peritoribus.Si autē sciētia ⁊ numero essent equales stabit̃ illis qui fauorabilius deponūt: etiā si illi qui fauorabilius deponūt deponerēt negatiue,licet dicat̃ magis credi duobus affirmantibus q̄ mille negantibus:est ⁊ glo.no.in.l.diē proferre.§.si plures.ff.de arbi.tn̄ hoc fallit in criminalibus vbi testes deponūt negatiue fauorabiliter.tex.est sing.cum glos. sua.lxxxj.dist.in.c.cle.vel continētes quē tex.primo reuelauit legistis Bal.in.l.data opera.in pe.char.C.qui accu.nō pos.⁊ sequūtur mod.in.l.j.§.fi.ff.de ver.ob.Et in hac materia adde q̄ hic dixi in gl. q̄ inci.interuallo dictus Titius. in addi.q.vij.⁊ Bal.aliter videt̃ loqui in.c.j.q.mo.feu.ami.Et
7 tene mēti q̄ dixit Ange.in.l.vtiq̄.§.culpa.ff.de rei ven. †ꝙ si iudex eligit medicū imperitū qui habet referre an cicatrix sit remansura vel non,⁊ refert ꝙ non,⁊ male,⁊ iudex eū sequat̃ qd iudex in syndicatu tenet̃, quia eligit medicū imperitū cum peritiorē possit habere:⁊ idē dixit in.l.qd si nolit.§. mancipiū.ff.de edil.edic. ⁊ intelligo medicū imperitū qn̄ est medicus nouellus:vt dixit Ang.in.l.j.§.pueritiā. ff.de postu.⁊ de illa gl.in.d.c.vt veterū. facit mentionē Jmo.in.l.si vero.§.de viro.ff.sol.ma.in.xv.col.⁊ illū tex.cum glo.in.d.c. clerici.multum magnifacit Abb.in.c.cum P.manconella. extra de accu.⁊ do.Abb.in.c.ex literis.extra de proba.

a ¶ De quatuor. adde ⁊ vide Roma.in consi.cccj. vbi qd si aliquis in capl'o dicat ꝙ Titius possedit per plures ⁊ plures annos, ꝙ dꝫ intelligi de quatuor:⁊ si testis interrogatus sup capitulo,r̄ndeat ꝙ possedit tēporibus in capitulo annotatis qd debeat intelligi de quatuor mēsibus: vt saluet̃ a falsitate rōnib⁹, de quib⁹ ibi per eū: ⁊ posset etiā adduci qd dicit̃ si fiat cōpromissum cū ptāte ꝓrogandi semel ⁊ pluries quot vicibus possit prorogari.de quo p Bal.in ꝯsi.ccxcix.⁊ seq.in.j.vol. ⁊ per Lanfr. de brixia in trac. de arbitr. char. iiij. col.j.vbi qd poterit prorogari per duas vices.

1 ¶ Uerba pluribus ⁊ pluribus percussionibus intelligitur de quatuor percussionibus.
2 Uerba multis vicibus percussit, quomodo verificentur et intelligantur.

Pluribus ⁊ pluribus percussionib⁹ et vulneribus percussit et vulnerauit ī dextro brachio ex quibus.

1 ¶ † Dic ꝙ intelligitur de quatuor[a] percussionibus: nam vnumquodq̄ verbū pluribus de per se importat pluralitatē, ⁊ sic ad minus duo:vt.l.vbi numerus.ff.de testib.ita dicit Bar.in.l.si gemina.in fi.ff.arbo.fur.ces.sed proprius loqueremur si diceret̃ pluries percussit: quia tunc intelligit̃ de diuersis ictibus.ita dicit bar.in.d.l.si gemina.in fi.†Quid si dicat̃ mul-
2 tis vicibus percussit:dic ꝙ etiā intelligit̃ ⁊ verificari potest in dubio ⁊ fauorabiliter in pena de duabus: vt no.Bar.in l.licet imperator.de leg.j.⁊ in.l.j.per illū text.in.§.hoc rescriptum.ff.ad silla.facit glo.insti.de iur.perso.§.fi.licet predicta vera sint possunt verificari in.xl.vel maiori multitudine vt est tex.in.c.latores.de cleri.excom.ministran.

Augusti. ¶ Tu aūt in hac materia adde ea q̄ dixit Bal.in.l.fideicō.§.si quis.x.ff.de le. iij.q dicit ꝙ si quis in libello dicat se pluries percussum qd intelligit̃ de duabus percussionibus:⁊ hoc per illū tex.⁊ vide Ange.in auf.de tri.⁊ semis.§.⁊ qd sepe. qui dixit ꝙ cum verba testis proprie debeant intelligi ꝙ si testis deponit ꝙ vidit Caiū percutere Titiū pluribus vicibus qd debet fieri condemnatio de tribus percussionibus.Sinautem dixisset de plurimis tūc debet fieri condēnatio de duobus:quia dictio pluries verificatur in duobus : vt.l.vbi numerus.ff.de testi.Et adde no.in.l.si post tres.ff.de cautio. Et inquantū tactū est quid comprehendat̃ appellatione multoꝝ.Adde no.in.c.ad nostrā.extra de reb.ecc.non alie. Et adde tex.cū glo.in.c.vidua.xxxiij.di.qui tex.dicit ꝙ vidua est illa que patet multis.nam glo.ꝑpter illud verbū multis,dicit ꝙ opus est ꝙ excedat numerum.xl.personarū:⁊ Albe.de rosa,in.j. parte statu.q.xxiij. Adde gl.in.l.j.ff.de leg.j.⁊ ibi per doc, ⁊ ego latissime dixi ibi in addi.meis post moder.dic vt ibi.

1 ¶ Membrum quod dicatur.
2 Digitus an sit membrum.
3 Barba an possit dici membrum.
4 Membrum aridum an possit dici membrum.
5 Membri permutatio an fieri debeat propter membri sterilitatem ⁊ debilitatem.
6 Statuto imponente penam amputationis manus dextre, si illa sit arida, an illa erit amputanda vel sinistra.
7 Inquisitione dicente ꝙ Titius Caium percussit in barba: cum barba accipiatur dupliciter alio non docto non condemnabitur percussor tanq̄ percusserit in facie.
8 Digito debilitato an dicatur debilitatum membrum.
9 Digitus an sit membrum.
10 Judice condemnante aliquem qd amputetur sibi manus, an intelligatur de dextra vel sinistra.

Embrum predictū remanet debilitatū in dextro brachio.

1 ¶ † Quid dicatur membrū ad hoc vt dicamus membrum debilitatū:⁊ membrū dicitur a metior,ris, qd est diuidere ⁊ partiri fm̄ Hug.⁊ sic membrū dicit̃ : quia corporis est pars fm̄ Bar.in.l.ij.ff.de pub.iud.vel fm̄ Bal.Ang.⁊ Jmo.ibi membrū proprie dicitur qd in corpore nostro habet propriā ⁊ distinctā operationē:vt tangit Arist.iiij.metaphy.ad fi. vide omnino Bal.in.l.iij.C.de accu.in versi.quero hic quid
2 est membrū.⁊ in versi.quero an pena ⁊c. ¶ † Quero igitur primo an digitus sit membrū:nam videt̃ tex.in.l.nō sunt liberi.coniūcta gl.ff.de sta.ho.ꝙ non, sed officiū membri. dic vt ibi per doc.⁊ plene per Bart. ⁊ Jmo.in.l.ij.circa fi.ff.de pub.iudi.pro hoc videt̃ casus in.l.offilius. ff.de edil.edic.q̄r inter mēbrū ⁊ digitū ponit̃ alternatiua. final'r ibi Bar.cōcludit ꝙ ꝓprie membrū est illud:⁊ sic qd habeat locū in statutis qn̄ habent diuersa officia vt pes ad ambulandū,manus ad palpandū ⁊c.alia aūt q̄ coadiuuāt ista : vt digitus proprie appellant̃ officia membroꝝ non autē membrū fm̄ Bal.⁊ Ang.ibi nisi de mente statuētis aliud appareat: vt puta si statutū dicit si quis absciderit alicui membrū similiter sibi abscindat̃:q̄r si digitū abscidit similiter ei abscindet̃ ex relationibus qualitatū: vt.l.nonnunq̄.ff.ad treb.vel dic clarius fm̄ Bal.Ang.⁊ Jmo.in.d.l.ij. ꝙ sicut membrū ꝓprie dicit̃ ꝙ in corpore nostro ꝓpriā ⁊ distinctā habet operationē; vt tangit Arist.in loco preálleg.sicut etiā videt̃ in in oculo qui est ad videndū : ⁊ fm̄ hoc etiā virilia dicuntur membrū:facit.l.si quis seruū.ff.de sica.⁊ idem not.Bal.de
3 membro virili in.l.iij.in fi.iij.col.C.de accusa. ¶ † Quero an barba possit dici membrū.respōdeo fm̄ Ang.⁊ Jmo.in.d. l.ij.in fi.ꝙ hoc potest accipi duobus modis: vno modo pro pilis:vt.l.itē apud Labeonē.§.generaliter.ff.de iniu.⁊ hoc modo sumpta non dicit̃ membrū,q̄r lꝫ pili adhereāt capiti: tn̄ reuera sunt quid separatū a corpore ⁊ nullā operationē habēt in eo. Scd'o modo accipitur barba pro mento:vt.x. col.de pa.te.⁊ eius vio.§.si quis aliquem. ⁊ similiter non est membrū q̄r distinctā non habet operationē in corpore intelligit̃ fm̄ eum qd non est membrū instrumētale,sed bene formale,q̄r dat formā corpori, ⁊ sine illa parte corpus esset deforme ⁊ imperfectū:vt.l.si rem.§.j.ff.de rei ven.vide Bal.in l.iij.C.de accusa.in ver.quero quid sit membrū. Idem de labijs fm̄ eū in dicto loco q̄r labia sunt ianua gutturis ⁊ palati:⁊ idē iudicat̃ de ianua qd de anterioribus : vt.l.si vitē. §.ad ianuā.ff.qd vi aut clam. Idē dicūt de dente vt non sit membrū , sed existat intra mēbra ⁊ nō hꝫ per se operationē ꝓpriā sed mediātibus alijs mēbris : vt.l.cui dens.ff.de edil.
4 edic. ¶ † Utrū membrū aridū dicat̃ membrū: dic ꝙ non:q̄r non hꝫ vitā mēbri sicut nec oculus lymposus: si aūt hꝫ vitā mēbri,sed est sterilis tūc dicit̃ membrū sicut dicit̃ mulier, licet sit sterilis:vt.l.querit̃.§.si de sterili.ff.de edil.edi. Ex quibus Ang.in.d.l.ij. infert ꝙ si quis debilitat alicui digitum non dꝫ puniri de mēbro debilitato nisi in cōsequentiā manus esset debilitata ꝑpter digitū debilitatū: de quo latius
5 j.dicā. † Et per predicta infert an ꝑpter sterilitatē et mēbri debilitatē debeat fieri mēbri permutatio in alio. de quo re-
6 mittit ad no.per doc.in auf.sed nouo iure.C.de ser.fu.† Et sic videt̃ velle ꝙ si statutū imponat penā amputatiōis manus dextre ꝙ si illa sit arida: ⁊ nullā habeat vitā ꝙ illa non debeat amputari sicut si illā nō haberet: sed alia sit amputanda:vt.l.ij.C.vt intra cer.temp.sed si habet aliqualē vitā membri : ⁊ sic etiam videtur ibi sensisse Bal. Sed Jmo.ibi dicit ꝙ

dicit ꝙ imo videt̃ ꝙ ex quo habet manū dextrā illa ampu-
terur.arg.l.pe.ff.de pe.⁊ ꝓ hoc facit qꝺ dicit̃ in.l.j.ff.ar.fur.
ce.q2 vitis aridā an dicat̃ vitis ibi habet̃.⁊ ibi vide Bart.⁊
similiter si statutū dicat ꝙ debeat manus amputari sufficit
illā amputari: licet Cy.contra in.d.aut.sed nouo iure.Sed
Iaco.⁊ Bar.ibi tenēt cōtrariū.q2 negari nō potest ꝙ ꝗuis
sit arida tamē est ad corpis decorē.⁊ vide Bal.⁊ Flor.in.d.
7 aut.Ex quo † Ange.infert ꝙ si inquirit̃ cōtra Titiū ꝙ per-
cussit Caium in barba cū barba dupliciter sumat̃:vt supra-
dictū est:alio nō docto cū ruditer sit probata inquisitio non
condēnabit̃ percussor tanꝙ̄ ꝓcusserit in facie.ita dicit ꝙ de
facto vidit Perusij.Quod autē supra dixi ꝙ debilitato di-
8 gito nō dicat̃ debilitatū mēbrū esset primo aduertendū† an
digitus dicatur mēbrū: ⁊ vt dixi.s.l.videt̃ dicere ꝙ non:sed
officium membri:vt.ff.de statu ho.l.nō sunt liberi.in fi.⁊ ibi
Bar.⁊ alij doc.⁊.ff.de edil.edi.l.offilius.In cōtrariū videt̃
c.presbyterū.de cler.egro.⁊ in.c.thomas.de cor.vitia.quid
enim si precioso pictori vel scriptori pollex sit abscissus vel
debilitatus:certe tota manus debilitata vr̃.l.idē neratius.
§.iulia.⁊.ff.ad le.aql.Ex quibꝰ videt̃ inferri ꝙ largo modo
sumpto vocabulo in totū debilitato tali pollice vel simili: ⁊
manus siue membrū per cōsequēs tanꝙ̄ cōnexum debilita-
tum esse videt̃: ⁊ hoc si rigorē vel asperitatē qs vellet sequi:
verū si qs vellet equitatē sequi:tūc iudicio meo esset aduer-
tendū ad supra dictā distinctionē qualis esset ille digitus q
debilitatus esset:nam si esset ille qui reddit quasi totā manū
inutilē:tunc tenet̃ tanꝙ̄ mēbrū sit debilitatū, alias secus:vt
patet ꝑ p̄dicta.ar.l.peculiū.§.quadrige.ff.de leg ij.Et ideo
isto casu tu iudex habeas iudiciū medicorū:⁊ in arte exper-
torum cui stare debeas,⁊ scribi facias in actis:vt.l.iij.C.de
re mili.li.xij.qui digitus sit ille qui remanet debilitatus.Et
per cōsequens scire poteris:an ex debilitatione talis digiti
dicat̃ manus debilitata:⁊ etiā scribi facias in actis:an per-
cussus sit scriptor,vel pictor.vel similis,vel non:vt patet ex
predictis.Et de ista materia vide Bal.in.l.iij.in fi.iij.col.C.
de accusa.vbi etiam dicit ꝙ membrū genitale: q2 habet di-
stinctā operationem dicitur membrum.quod not.

August. ¶ Tu autē in hac materia adde ꝙ Bal.
in rubri.C.de indi.liber.dicit ꝙ homo ha
bet.vij.mēbra.s.pedes,tibias,coxas,inguē cū vētre cū suis
interioribꝰ:collo ⁊ capite in quo est facies: ⁊ dicit ꝙ ista ap-
pellant̃ mēbra maiora.⁊ sic Bal.ibi sentit ꝙ in hoīe aliqua
sunt mēbra maiora aliqua minora cum qua doctrina posse-
mus saluare oīa supradicta.Sed Apostolus recte locutus
est de istis mēbris ad Corinth.j.c.xij.quē alleg. Ang.in.l.pu
blicorū.ff.de pub.iud.⁊ Bal.in.l.data opera.C.qui accu.in
antepeñ.col.⁊ ibi Bal.dicit ꝙ in corpore nostro multa mē-
bra habemus nō autē eūdē effectū habēt:⁊ dicit ꝙ illa pro-
prie sunt mēbra que habēt in corpore nostro per seipsa prin
cipaliter actū:vt manus,pedes,oculi,nasus ⁊ aures:dū er-
go Bal.ibi ponit oculū ꝓ mēbro: vel nasum illa ꝓprie sunt
parua mēbra ⁊ nō maiora mēbra ꝑ ea q̄ supra dixi:⁊ dicit ꝙ
māmille mulieris sunt mēbrū:nō autē māmille hoīs:q2 man
mille mulieris habēt officiū suū non autē māmille hoīs.Ite
genitalia hoīs sunt mēbrū:⁊ de barba,⁊ de labijs:an sit mē-
brū dicit cogita: dicit tm̄ ꝙ digitus hoīs nō est mēbrū.Sed
debilitat membrū digiti mutilatio per.l.querit̃.ff.de sta.ho.
¶ Sed aduerte in ista materia inquātum doc.vident̃ dubi-
9 tare: † an digitus sit mēbrū ꝙ Bar.in.l.nō sunt liberi.ff.de
sta.ho.dicit ꝙ si statuto cauet̃ ꝙ si aliqs alicui aliquod mē-
brum amputauerit ꝙ idē mēbrū sibi amputet̃. Modo ali-
quis abscidit alicui digitū: an puniri possit ex forma statu-
ti:⁊ dicit ꝙ nō:ꝑ tex.illū cū glos.q2 digitus nō est mēbrū:sed
officiū mēbri ꝑ text.in.l.offilius.ff.de edi.edic.⁊ dicit ꝙ iam
semel de facto fuit interrogatus:⁊ ita cōsuluit de facto:⁊ lꝫ
doc.hoc nō dicāt.Adde ꝙ Bar.hoc cōsuluit in cōsilio suo
cxcvj.qꝺ incipit,querit̃ nūquid digitus vocet̃ mēbrū.vbi cō
cludit ꝙ digitus non est membrū ⁊ multū se fundat suꝑ illo
tex.in.d.l.itē offilius.ff.de edil.edic.vbi dicit̃ ꝙ si cui digitꝰ
abscissus sit videt̃ quidē membri diminutio:nā dicit ꝙ regu
la est ꝙ vbi copulatiua oratio ponit̃ inter diuersa: diuersa
tm̄ habet copulare per glos.in rub.ff.de iur.⁊ fac.igno.Sed
sic est in.d.l.idē offilius.igitur.nam dicit siue ponat̃ in vim
disiunctiue:siue copule qꝺ hꝫ intantū suū:q2 necessario con
cludit̃ esse diuersum mēbrū.Et dicit qꝺ ita tenet Mar.sil.⁊
Odof.in.d.l.non sunt liberi.Et istā sententiā tenet Rapha.
fulg.⁊ Sali.in.d.l.idē offilius.Ang.vero in.d.l.idē offilius.
facit mētionē de doc.Bal.in aut.sed nouo iure.C.de ser.fu.
⁊ ibi in.d.aut.Bal.etiā approbat doc.Barto.in.d.l.ij.ff.de
publi.iudi.qui limitando predicta voluit qꝺ si de mēte sta-
tuentis aliud possit cōiecturari: tūc appellatione mēbri ve-
niret digitus ⁊ etiā dens.Puta qn̄ statutū diceret si quis
abscinderet alicui mēbrū simile membrū sibi abscindat̃:q2 si
quis alicui abscinderet digitū sibi digitus tunc abscindet̃.
Et ita etiā voluit Ange.in.d.l.idem offilius.approbās do-
ctrinam Bar.in.d.l.ij.⁊ sic semꝑ doc.secuti sunt ⁊ magnifa
ciunt doctrinā Bar. de qua doctrina semꝑ dubitaui:q2 si in
statutis verba ꝓprie debēt capi:vt dicūt doc.in locis preal
lega.quomodo in istis odiosis extēdemus hmōi statuta cō-
tra regulā,odia.de regu.iur.Et nō credo ꝙ in puncto iuris
posset sustineri ꝙ si digitus est abscissus alicui qꝺ ꝓpter sta
tutū ille digitus debeat abscindi.Adde etiā Albe.de rosa.
in.q.statutorū in.ij.parte.q.xxiiij.que incipit,quid si statuto
cauetur quod debilitans aliū in mēbro qui dicit etiā qꝺ di-
gitus non est mēbrū:dicit tamē qꝺ si ex debilitatione digiti
debilitaretur tota manus qꝺ cōtingit sepe ex debilitatione
pollicis:tūc locꝰ esset pene statuti.Et hoc etiā voluit Ang.
in.d.l.ij.⁊ de materia per Bal.in.c.j.de no.for.fideli.⁊ tene
menti ꝙ appellatione mēbri intelligitur de manu.Unde si
statutū dicit ꝙ amputaretur alicui membrū intelligitur de
manu: vt dicit Bald.in.l.data opera.circa medium.C.qui
10 accusa.† An autē intelligatur de dextra vel sinistra si iudex
cōdemnat aliquē quod ampetur sibi manus: vide omnino
per Ang.in.l.ab executore.ff.de app.Adde Moder.de ma
teria in.c.cū ex iniūcto.extra de here.Adde tamē qꝺ de ma
teria ꝙ ꝓprie dicat̃ mēbrū habeas recursum ad dicta Bal.
in.l.publicorū.ff.de publi.iudi.licet pauci doct.habeant illā
lectu.qui Bal.allegādo Bart.in tracta.minoricarū multū
eleganter loquitur de naso,ore,tibijs,capite,labijs,barba,
dente,digito:⁊ quid est membrū instrumentale,⁊ quid for-
male,⁊ quid de membro debilitato: an dens sit membrum
dic qꝺ no.Bar.in consi.suo.cj.⁊ quid de manu an sit mem-
brum.ibi vide etiā Bar.in consi.cxcvij.qui ponit de digito,
an sit membrū.⁊ dicit ꝙ non:⁊ ibi dicit ꝙ si digitus ex per-
cussione mutauit formā ꝓpter hoc nō dicitur ꝙ digitus sit
deperditus:de oībꝰ istis latissime posuit materiā.d.Catald.
in tracta.syndica.q.cxxxiiij.⁊ idem.d.Catald.qō.cxcj.dicit
appellatione capitis cōtinetur collū.in statutis etiā penali-
bus ⁊ alleg.Bal.ibi vide.⁊ vide do.Nellū in tracta.bānito
rum,in secūda parte secūdi tēporis,in.q.lj.⁊ ibi quādo digi-
tus dicatur membrū:⁊ quid de mēbro arido ⁊ de alijs mē-
bris.⁊ vide in.q.lxij.an dubio quid contineatur appellatio-
ne membri de quo membro intelligatur.

1 ☞ Defendere seipsum non tantum est licitū sibi: sed etiā
cuilibet de populo licet defendere offensum.
2 Defendēs alium si vult euitare opiniones doctorum: quid
facere debeat.
3 Defensio pro rebus an sic sit licita sicut pro persona.
4 Defendere consanguineum,an liceat.
5 Defendere offensum an quilibet cogatur qui illū tueri pōt.

Et dictus Titius se defendendo percussit dictū Caium cū vno cultello in manu dextra ex qua sanguis exiuit.

1 ¶ † Aduertas ꝙ nō tantum sibimet licet defendere:vt.l.vt
vim.ff.de iusti.⁊ iure.⁊ ibi Bar.⁊ Bal.⁊ alij.⁊ in.l.scientiā.
§.qui cum aliter.ff.ad.l.aquil.⁊ ibi Flo.cū moderamine ta-
men inculpate tutele:vt.l.j.C.vn̄ vi.⁊ ibi gl.Cy.Bart.Bal.
⁊ Salic.sed qualiter intelligat̃ istud cū moderamine statim
infra dicā.Sed etiā cuilibet de populo licet defendere offen
sum:vt elegāter not.Bart.in.l.si quis in seruitute.in fi.ff.de
fur.⁊ in.d.l.vt vim.in versi.querit gloss.quid ⁊c.⁊ ibi glos.⁊
Cy.⁊ Pet.in.d.l.j.C.vnde vi.facit optime text.in.c.dilecto.
2 extra de sen.excōi.in.vj.ver.⁊ quidē cū liceat.† Sed aduer-
tas ad tollendas oēs opi.Barto.consuluit in.d.l.vt vim.in
d.versi.querit glos.ꝙ ille tertius defendens faciat sibi man
dari ab iniuriā passo ꝙ ipsum defendat siue etiā acclaman-
a do ⁊ dicēdo accurrite[a] accurrite adiuuate ⁊ similia verba.
vt not.Bal.in.l.j.C.vnde vi.⁊ tunc defendendo ſm oēs de-
fendens nō tenet̃.arg.l.gracchus.C.de adul.qꝺ dicit Bar.
3 esse notandū in practica.¶ † Quero an sic sit licita defensio
b pro rebus meis sicut pro persona:dic ꝙ sic[b]:vt.l.j.⁊ ibi glo.
4 ⁊ doc.C.vnde vi.⁊ Bar.in.d.l.vt vim.¶ † Quero an liceat
defendere cōsanguineū:dic ꝙ sic:vt.l.lex corne.in prin.ff.de

a ¶ Accurrite.ad
de Bar.in.l.de-
uotū.C.d meta.
libr.xij.vbi qꝺ si
aliquis vult me
expellere de pos
sessione mea vel
amici mei ꝙ vi-
cini ⁊ peregrini
possunt percute
re volentem me
expellere.⁊ vide
Pau.de cast.in
ꝯsi.cxciiij.in pri-
mo impssis.vbi
qꝺ non ꝑmittit̃
defensio amicis
nec vicinis quā-
do offensio est li
cita.Ber.

b ¶ Quod sic.ad
de tu tex.in.l.iij.
§.l.duodecim ta
bularū.ff.ad le.
aquil.⁊ Bal.in
l.si allegas.C.de
sicar.adde tm̄ qꝺ
pro re nō lꝫ occi-
dere sicut nec ꝓ
persona quādo
res est valoris a
duobus aureis
infra ita i specie
Mathe.no.cxl.
et limita etiā vt
per Bar.in furē
nocturnū.Itē li
mita nō habere
locū in clericis:
nec personis ec-
clesiasticis q2 nō
licet occidere ꝓ
defensione rerū
suarū.text.in ca.
suscepimꝰ.extra
de homi.et sunt
verba Iaso.in.l.
ex hoc iure.ff.de
iusti.et iur.vide
Frācis.de are.in
cōsi.lxxx.vbi qꝺ
ꝓ defensione re-
rum nō licet oc-
cidere: ⁊ si occi-
datur puniatur
quis de excessu.
de quo etiā per
Cep.in cōsil.xix.
Ber.

a ℂ Cuilibet extraneo. Adde tu et vide in glo. in §. iuris ptextu. in. ff. de iusti. ⁊ iu. per Modern. in c. j. de off. deleg.

b ℂ Moderamine iculpate. Adde tu an licitum sit cū moderamine offendere cardinalē p tuitione corporis: Jo. and. i. c. si. de penis. dicit q̄d sic. ⁊ Angel. in. l. vt vim. ff. de iusti. ⁊ iure. et qñ dicat̄ fieri cū moderamine inculpate tutele vide Cep. in cōsi. xlij. ⁊ cōsi. xliij. Bal. in cōsilio. ccij. in. iiij. volu. vbi dicit q̄ defendēs d; potius pati q̄ agere. ⁊ vid. d. Ale. in consi. cix. in. j. vol. vbi q̄ nō requiritur necessario q̄ testes dicant q̄d aggressus non poterat euitare mortē: sʒ sufficit q̄ dicant q̄ non poterat euadere iniuriā psonalē. ⁊ ibi allegat Bar. in cōsil. incipi. vanitius ⁊ q̄ etiā sufficit si testes deponāt de credulitate: lʒ in alijs nō valeat dictū testis de credulitate. Ber.

c ℂ Euadere. adde ⁊ vide Jaso. et Moder. in. d. l. vt vim. de iusti. ⁊ iur.

d ℂ Que percussio. Adde et vide Cep. in consi. xlj. vbi q̄ habēs plura vulnera presumit̄ q̄ passus fuerit aggressurā allegat ca. in cle. j. de homi. Ber.

e ℂ Tueri nō posse. Adde quādo quis teneat̄ fugere ⁊ vid. Bal. in cōsilio. ccij. in iiij. volu. Cep. in consil. xlij. et do. Alexā. in cōsilio lxxvj. ⁊ cōsil. cix. in. j. volu. Ber.

iniur. ⁊ ibi glos. Bar. ⁊ in. d. l. vt vim. ⁊ doct. in. d. l. j. C. vñ vi. Flo. in. d. l. sciētia. §. q cū aliter. ⁊ Sali. in. l. j. C. de rap. virgi. q̄d est intelligendum etiam si mihi non mandatur per consanguineum meū quia mea interest. l. j. §. ij. ⁊ iij. C. de libe. cau.

5 ℂ†Quero cū licitū sit cuilibet extraneo[a] defendere quēlibet de populo vt supradictum est: an quilibet qui potest cogatur adiuuare ⁊ defendere illū cui infertur iniuria. Bart. ⁊ doc. in dicta. l. vt vim. dicunt q̄ non: pro quo allegant gl. in. c. quanto. de senten. excō. ⁊ tex. in. c. dilecto. eo. titu. in. vj. ⁊ est casus etiam. ⁊ ibi doc. in. l. metū. §. sed licet. q̄ met. cau. nec si ille potuit opem ferre ⁊ non tulit dicitur te offendere: vt est tex. ⁊ ibi Bald. ⁊ Rapha. in. l. filio pater. ff. de leg. j. licet non prestando auxilium cum possit ⁊ negligit videatur iniurianti fauere ac esse particeps huius culpe: ita dicit ad literam tex. in. c. dilecto. de senten. excō. in. vj.

Augusti. ℂ Tu autē in hac materia adde Bar. in. l. prohibitum. C. iure fisci. lib. x. qui dicit q̄ ibi videtur casus q̄ illi tantum possunt resistere insultanti quādo eorum interest: dicit tamen q̄ si sunt amici: insultatus potest ipsos conuocare ⁊ etiam sine conuocatione possent venire amici ⁊ vicini per. l. ij. §. igitur. ff. de vi ⁊ vi armata. dicit tamen q̄ ad hoc vt oppressis citius succurratur cōsuetudine inuentum est vt oppressi exclament succurrite succurrite: ex quo videtur omnes audientes conuocare. Et de materia vide Innoc. in terminis qui ponit quid de consanguineis ⁊ quid de extraneo in. c. si vero. lo. j. extra de senten. excō. ⁊ ibi per Moder. ⁊ per gloss. bonā. xxiij. q. iij. c. non est inferēda. vbi bonus tex. que glos. ponit an cogatur quis defendere: ⁊ Barto. in. l. metum. §. sed ⁊ licet. ff. q̄ met. cau. ⁊ vide doc. in. c. dilecto. ⁊ dicit Bal. in. d. l. vt vim. ff. de iusti. ⁊ iure. q̄ etiā inimicū meum possum adiuuare si est insultatus ab alio: ⁊ allegat istā rationē quia ꝓpter iniuriā que fit inimico meo offendit̄ res publica: ergo quilibet de populo potest propulsare illam iniuriā. ⁊ vide Bald. in. l. raptores. C. de epis. ⁊ cler. qui dicit q̄ si adiuuando cōsanguineū meū occidam aggressorē q̄ non teneor ⁊ remittit ad no. in. c. j. de pace tenenda. vide aliquid per Ang. in. l. j. §. serui. in fi. ⁊ in §. occisorum. ibi in. §. si sibi manus. ff. ad silla. Et omnino in hac materia adde pulchra verba Ange. in. l. j. in j. col. C. de rap. vir. qui dicit q̄ illa clamatio requiritur propter extraneos qui veniant ad adiuuandū sed non requiritur in propinquis. Adde Bald. in. l. j. §. si in eo. ff. ad sillani. Adde. d. Abbatem in. c. olim. extra de resti spo. Aliquid per Ange. in. l. is qui aggressorem. C. ad leg. cornel. de sicar.

6 Statuto permittente vulnerato cōpetentē vindictā contra vulnerantē: an tale ius vindicte possit alteri demandari.

6 Ange. ℂ†Quero statutū permittit vulnerato contra vulnerantem cōpetentem vindictam: an tale ius vindicte possit demandari. Bal. not. in auk. de pace iur. fir. in. §. iniuria. dicit q̄ non. ⁊ idem not. in. l. vt vim. ff. de iusti. ⁊ iur. Et p hoc facit equa ratio quia si statutū demonstrat specialem personā a qua debet fieri vindicta: ergo ius specialiter concessum tali persone alteri cedi nō potest: pro quo facit tex. optimus in. l. seruus si heredi. in ratione sui. ff. de sta. libe. facit q̄d notat Cy. in. d. l. j. circa vlti. q. C. vnde vi. vide q̄d notat Bartol. in simili in. l. j. in fi. cum. l. qui viam. in princi. ff. de oper. no. nuncia. ⁊. l. gracchus. C. de adult. ⁊ q̄d not. glos. in. l. cum fundum. in fin. ff. de vi ⁊ vi ar. ⁊ dixi supra in glos. super verbo, che hai adulterato la mia dona.

Augusti. ℂ Tu autē in hac materia adde Ro. in. l. si quis in graui. §. si marit⁹. ff. ad silla. ⁊ Bal. in repetitio. l. j. C. vnde vi. in. xv. col. ⁊ Bal. in. l. accusationis. C. q̄d met. cau. ⁊ Bal. in. l. ad officium. post Cy. C. cōi diui. ⁊ Pau. de cast. in. l. si cum dotem. §. transgrediamur. ff. solu. matri. Sed aduertas q̄ Bald. in. l. gracchus. C. de adulte. per illum text. dixit contrarium vbi pater qui potest propria auk. occidere adulterū potest hoc mādare filio qui impune interficiet. Sed aduerte quia potest responderi ad illum tex. vt respondet Bar. in. l. nō solū. §. si mandato. ff. de iniur. in versi. secūdo quero quia verū q̄ nō potest alteri demādari nisi filijs. Sed adde Ro. in. l. j. §. fi. ff. de ope. no. nun. qui p opi. Bal. alleg. casum in. l. metū. la grāde. §. sed ⁊ licet. ff. q̄ me. cā. Sed in hac materia nō recedas ab opi. cōi. Nec quas dedi in. l. j. §. fi. ff. de ope. no. nun. dic vt ibi ⁊ dixi supra in illa glos. che hai adulterato la mia dona.

7 Defensio quādo dicatur cū moderamine inculpate tutele.
8 Fugere non potens quin percutiatur ab aduersario: an licite possit aduersarium interficere.
9 Probari quomodo possit aliquid factum fuisse ad sui defensionem ⁊ quomodo faciet articulos.
10 Articuli ad probandum q̄ fecit ad sui defensionem.
11 Presumit̄ quis in discrimine vite cōstitutus eoipso q̄ sibi terror infertur cum armis.
12 Probato q̄ cum armis fecisti insultum contra me. lex presumit q̄d eram constitutus in discrimine vite.
13 Probato q̄ tu cum armis insultasti me. satis dicor ꝓbasse q̄ occidi te ad mei defensionem.
14 Coniecturis probatur q̄ quis fecerit ad sui defensionem.
15 Insultatum posse cum armis offendere insultantem intelligitur quādo insultus factus fuit cum armis euaginatis.
16 Defensio satis est probata si testes dicant ⁊ deponant q̄ viderunt Titium occidisse Caium ad sui defensionem.

7 b Ange. ℂ†Dixi q̄ licita est defensio cum moderamine inculpate[b] tutele quomodo intelligant̄ dicta verba glos. in. l. j. C. vnde vi multum laborat. sed Bar. ibi ⁊ in. l. furem. in fi. ff. de sica. dicit q̄ dicit̄ inculpata tutela quādo aliter se defendere non potest: vt est tex. in dicta. l. scientiam. §. qui cum aliter. ⁊ in dictis locis per. d. l. leges intelligit si aliter se defendere non potest sine periculo rerū siue persone: vnde non debet pati q̄ damnificetur in aliquo
8 si damnū esset irreparabile al's secus: vt. d. l. furem. ℂ†Ex quo etiā infert q̄ si non possem effugere quin me percutias nisi te interficiam licite possum te interficere quia cum quelibet iniuria personalis sit maior quacunqʒ reali: vt. l. in seruorum. ff. de pen. ⁊ propter realem irreparabilem possum te interficere: vt. d. l. furem. ergo fortius ꝓpter personalem: facit glos. de resti. spo. c. olim. lo primo ad finem glos. fi. ⁊ extra de homi. c. significasti. de quo ibi omnino vide, ⁊ istud etiā
9 dicit Flo. in. d. §. qui cum aliter. in prin. ℂ†Quomodo autē posset probari factum ad sui defensionē. de hoc habes glo. ordina. in clemen. j. de homici. in glos. j. ⁊ ibi Pe. de ancha. qui videtur velle quod necesse sit q̄ articuletur ⁊ probetur q̄ iste erat arctatus ⁊ angulatus. ita ⁊ taliter q̄d neqʒ clamare: neqʒ fugere vel aliter se iuuare poterat ⁊ per circunstantias debebit hoc probare: quia in foro contentioso sibi asserenti non creditur. Sed etiā aliud articulare ⁊ probare debet: videlicet q̄d non potuit cum suo honore ⁊ saluatione euitare insultum: alias imputaretur ei cur non euitasset: vt maius malum euitaret: vt. ff. ad leg. aquil. l. quemadmo-
10 dum. §. si nauis alterā. ⁊ ibi Flor. ℂ†Ex hoc infertur quod etiam debet articulare q̄ per illam aggressurā fuit in discrimine vite cōstitutus: tunc videtur ei statim licere aggressorem occidere: vt in. l. is qui aggressorē. C. de sica. ⁊ ibi not. et Bar. in. d. l. scientiā. §. qui cū aliter. dicit facias articulū ad probādum defensionē caute: quia non sufficit dicere q̄ ipse fuit aggressus vnde tu percussisti eum. Sed dicas q̄ tu ali-
c ter te tueri nō poteras: nec ab eo euadere[c] nisi eum vi repel-
11 leres: q̄d bene no. ℂ†Et aduertas q̄d quis p̄sumit̄ in discrimine vite constitutus: eoipso q̄d terror infertur cum armis. ita sentit notabiliter gloss. in. l. v. ff. ad. l. aquil. ⁊ ibi Bar. no. dicit in princ. q̄d eoipso ⁊ probo q̄ aliquis veniebat contra me cum cutello: ⁊ ego occidi eum statim ꝓbata est mea defensio: vt ibi est casus cum glo. ⁊ hoc etiā tenet Bal. in. l. j. C. vnde vi. in lectura ordinaria illius. l. si ex plagis. §. tabernarius. ff. ad. l. aquil. ⁊ ibi etiam Bart. dicit quādoqʒ ego percutio te anteq̄ me percutias quando es in actu percutiēdi: tūc in dubio videor facere ad defensam: ⁊ hoc modo potest intelligi ibi glos. quandoqʒ quis est percussus: ⁊ tunc non licet repercutere etiam incontinenti, qʒ hec esset vindicta: qʒ iam habita offensa euadi nō potest nisi forte percuteret euadens alias offensas quas aduersarius volebat infligere de
d nouo. Si vero non apparet que percussio[d] precesserit: dic vt not. in. d. l. j. C. vnde vi. Et hoc casu potest intelligi quādo presumatur culpa in eo qui prouocauit: facit. l. j. §. cum arietes. ff. si quad. paupe. fecis. dic. De hoc etiā vide Sali. in. l. ij. C. de sica. Intantū q̄ Inn. in. c. si vero. de sentē. excom. dicit q̄ sufficit probari q̄ probabiliter dubitari poterat de offensione, vt defendens se excusaretur: arg. d. §. qui cum aliter. ⁊. l. sed ⁊ si quecunqʒ. in pin. ff. ad. l. aquil. ⁊. C. quādo lic. se si. iu. vin. l. j. ⁊. d. l. is qui aggressorē. q̄d not. Et predicta procedūt nisi sit miles insultatus a rustico vel robustus a debili: ita q̄ sine dedecore fugere nō poterat si occidat illum rusticum
e nō punietur qʒ videtur se aliter tueri non posse[e]: argu. ff. de cōdi. institu. l. si filius. ⁊ ita dicit Dyn. ⁊ Bar. ⁊ Cy. ⁊ Ang. ⁊ Bal. in. l. j. C. vnde vi.

Augusti. ℂ Tu autē in hac materia adde q̄ in theorica ⁊ in practica melior decisio nō potest allegari q̄ decisio Bal. ⁊ Ang. in quodam suo consilio: vbi ambo in ciuitate Venetiarum cōsuluerunt ⁊ victoriam

riam obtinuerũt quia captiuus euasit a pena mortis: vt de omnibus istis fecit mentionem Ange.in.l.is qui aggressorem.C.ad leg.cornel.de sica.qui dixit ꝙ ibi erat tex.ꝛ gloss. sing.not.que cõiuncto tex.tradit aduocatis formã practicandi cum volunt defendere accusatũ pretendentes eũ nõ debere puniri:eo ꝙ omnia fecit ad sui defensionẽ. ¶ Deberet enim articulare ꝙ accusator armatus tali loco ꝛ tpe cũ talibus armis insultũ fecit ꝛ impetũ contra accusatũ causa eum percutiendi cũ dictis armis:ꝛ tunc dictus accusatus videns se sic insultatũ,ꝛ in vite discrimine cõstitutũ:eisdem loco ꝛ tempore vulneribus in dicta accusatione descriptis ꝑcussit accusatorẽ: ꝛ dicit ꝙ ista est recte practicãdi forma: qꝛ te coarctas ad locũ ꝛ ad tẽpus ꝛ vulnera in accusatione descripta:ꝛ ita te coarctãdo deducis ꝙ cũ eras in discrimine vite cõstitutus per dictũ insultũ: tu percussisti,ꝛ dicit ꝙ ista practica est bona qñ accusatus percussit post insultum anteꝙ̃ percuteretur.Sed si accusatus fuisset primo percussus non licuisset ei repercutere percussorem:nisi propter timorem geminande percussionis:ꝛ isto casu ista est practica articulãdi ꝙ accusator armatus insultauit ꝛ percussit:ꝛ cũ se iterũ ad percutiendum pararet:dictus accusatus dictũ accusatorẽ percussit vulneribus in dicta accusatione descriptis. ¶ Et hoc modo habebit practicam ad defensionẽ ꝙ̃ aduocati nesciunt articulare:quia dicit Angel.ꝙ nesciunt eam cõcludenter deducere. ¶ Et subdit ꝙ nõ debemus illud intueri ꝙ insultatus poterat fugere.nam sufficit solum sibi ꝙ insultatus est ꝛ ꝙ erat in periculo: ꝛ dicit ꝙ de hoc est casus in.d.l.is qui aggressorẽ.ꝛ in.l.xxi.que hoc clarius probant ꝙ̃ aliqua lex que sit in iure.Unde dicit ꝙ nõ sentit illis tenentibꝰ ꝙ tenet̃ fugere si fuga nõ est verecũdia sibi: qꝛ nullo casu tenet̃ per has.ll.cũ sibi suffecerit esse in dicto discrimine.ꝛ alleg.Bart.hoc voluisse.ꝛ dicit ꝙ hoc putat verũ ꝛ equum. Et dicit ista menti esse teneñ.qꝛ lucraberis
[12] multã pecuniã. ¶ Et sic mirabiliter no.† ꝙ eoipso ꝙ probo ꝙ cum armis fecisti insultũ contra me lex presumit ꝙ eram constitutus in discrimine vite:ꝛ ista etiã approbauit Ang. in.l.j.C.vnde vi. ¶ Tene tamen menti ꝙ ille qui primo percussit me ꝛ insultauit videtur habere animum repercutiendi in dubio.hoc optime probat Sali.in.d.l.is q aggressorẽ. et Bald.in.l.vt vim.ff.de iusti.ꝛ iure.ꝛ dicit Bald.in.l.j.C. vnde vi.ꝙ hoc est verum durãte rixa ꝙ ille qui percussit videtur habere animũ repercutiendi. ¶ Et nota ea que dixit Bart.in.l.sed si quacunqꝫ.ff.ad le.aquil.qui dixit ꝙ si occido aliquẽ venientẽ cõtra me cũ cultello:dicor fecisse ad mei defensionẽ. ¶ Plus dixit Bal.in.l.in lege.ff.loca.in addi. ꝙ si video inimicũ meũ parantẽ se vt me offenderet possum ego prorumpere ad offendendum ipsum anteꝙ̃ aggrediatur me. ¶ Sed istam doctrinam Bal.non puto veram pro nunc.ꝛ glos.xxiij.q.j.in summa vult ꝙ si quis vim factã repellat:potius presumi debet qd causa defendẽdi ꝙ̃ vlciscendi hoc fecerit.Iura enim multũ persequũtur autorem rixe ꝛ illũ qui primo insultat alium:adeo quod Bald.in.l.is qui aggressorem.C.ad le.cornel.de sica.dicit ꝙ ille qui est insultatus in dubio lex semper ꝑsumit qd quicquid facit faciat ad sui defensam.ꝛ ita dicit Bal.per illũ tex.in.l.j.§.cũ arie-
[13] tes.ff.si qua.pau.fe.di. ¶ † Ex quibus colligo quod eoipso qd probo qd tu cũ armis insultasti me: satis dicor probasse defensionem meam:scilicet qd occidi te ad mei defensionẽ: quia ego qui sum insultatus habeo presumptionẽ iuris pro me:qd postea ego insultatus quicquid facio: facio ad mei defensionẽ: ꝛ hoc modo lex presumit qd insultatus erat in periculo.iuxta illud vulgare.Homo assaltato mezo perso o morto.Uires enim multomagis excellunt ꝛ excedunt in persona illius qui aggredit̃ aliũ ꝙ̃ in persona illius qui aggressus est: quia insultans est preuisus insultatus vero nõ. Et ideo recte voluerunt doctores quod contra insultãtem alium ꝛ autorem rixe ista presumãtur. ¶ Et si diceretur ꝙ do.Anto.de butri.in.c.olim.in.xviij.col.dũ disputat istam materiã.extra de restitu.spolia.dicit allegando Bartol.ꝙ ad probãdum defensionem illius qui occidit alium: testes non debent deponere ꝙ aliter euadere non poterat: sed ꝙ aliter nõ poterat iniuriam defensare:nisi illum percussisset.
[14] ¶ Et Bald.in.l.j.C.de confess.circa medium.dicit † ꝙ ad probandum ꝙ quis fecerit ad suam defensionem probatur per cõiecturas.ꝛ ita dicit.d.Pet.de anch.in cle.j.de homi. ꝛ dicit ꝙ ibi est glos.quia intelligo predicta militare vbi nõ apparebit quis primo fuit ille qui aggressus est alium quia tunc opus est ꝙ ista probẽtur:sed vbi apparet de aggressore:eoipso qd probo qd tu in illo loco ꝛ tẽpore quibꝰ aggressus es me cũ armis euaginatis:ego offendi te:probato insultu tuo cũ armis licet in illo loco ꝛ tempore statim vulnerauerim te vel occiderim te:statim dicitur probari defensio mea:quia signum est qd in loco ꝛ tempore insultus eram in periculo vite vel alicuius iniurie personalis per ꝑdicta:dicat Bart.quicquid velit in.l.scientiã.§.qui cum aliter.ff.ad leg.aquil.qꝛ expresse ɔtrariũ dixit in.l.sed ꝛ si quacũqꝫ.ff.ad le.aquil.ꝛ in terminis hoc dicit Pe.de anch.in clemẽ.j.de homi.qui dixit ꝙ glos.Accur.Bernar.ꝛ Io.in decre.hoc voluerũt ꝛ sic no.tu qd in practica a glos.nõ est recedendũ.
[15] ¶ † Et hec intelligo vera quãdo insultus est factus cũ armis euaginatis:vbi autẽ quis aggressus est me sine armis sed cum pugno: ꝛ ego habebã arma ꝛ percussi eum: dic vt dicam.j.in sequenti.q.que incipit,quidam insultauit me cũ baculo.ꝛ hoc est quod dixit Bal.in.l.j.C.vnde vi.qui dicit quod aduocati volentes probare defensionem alicuius faciũt vnum articulum de arctatione loci,scilicet, qd ille erat ita arctatus in illo loco quod alias nõ poterat euadere. nã dicit allegando Bar.qd hoc non est necessarium:quia sufficit probare insultum et terrorem armorum: quia quicquid postea est factum dicitur factum ob defensam.licet Bal.in l.j.in fi.C.quãdo lice.se sine iudi.vindi.dicat qd ille qui minatur mortem alicui potest in ipso actu ab ipso occidi:quia non debet expectare primo percuti:melius est enim occurrere in tẽpore ꝙ̃ post exitum vindicare:ꝛ quia illata percussio nõ potest reparari. intelligo ergo ista quãdo ille erat in actu percutiendi: quẽ cum difficultate ille poterat fugere.
[16] ¶ † Et aduerte quia satis est probata defensio si testes dicunt ꝛ deponũt qd viderũt Titium occidisse Caium ad sui defensionem:vt voluit Barto.in consi.suo quinto quod incipit,quidã Massiolus.ꝛ de illo consil.facit mẽtionẽ Sali. ꝛ eum approbat in.l.solam.C.de testi.quod not.sing.Et de omnibus istis vide Sali.in.l.j.C.vnde vi. ꝛ vide.d.Catal.in trac.synd.q.cxcvij.qui dicit in fi.illius.q.qd probatur quod quis fecit ad sui defensionem,etiam per cõiecturas.Et allegat Bal.ita dixisse in.l.j.C.de confes.Dicit tamen Roma. in sing.sui primi anni.xxvj.allegã.Bal.qd licet quis probet se occidisse Titium ad sui defensionem: debet ꝑbare ꝙ ad sui defensionem necessariam hoc fecit: ꝛ si nõ probatur necessaria defensio,non obtinet.ꝛ alleg.Bal.hoc voluisse.

[17] Insultatus modum excedens in se defendẽdo: vt puta vulnerando potuit se defendere ꝛ tamen occidit: an puniat̃ de occiso vel de excessu.

[18] Inquisitus potest probare per fratrem propriũ quod fecit homicidium ad sui defensionem triaqꝫ sunt que requiruntur in defensione.

[19] Excedens modum in se defendendo quando puniatur in tantum quantum excessit.

[20] Defensio quomodo intelligatur fieri incontinenti.

[21] Insultus factus fuit cõtra me sine armis:an possim me cũ armis defendere.

[17] Ange. ¶ † Aduertas etiam quia supra dixi cũ moderamine inculpate tutele qd si insultatꝰ modum excedit se defendendo vt puta vulnerãdo potuit se defendere,ꝛ tamen occidit: an puniatur de occiso:ꝛ dicas qd
[a] debet puniri solũ de illo excessu[a].casus est singularis in.l.si adulterium cum incestu.§.imperatores.ff.de adulter.et.C. eo.titu.l.gracchus.ꝛ hoc vult Io.and.in Specu.de homicidio in rubri.ꝛ in.c.significauit.de peniten.ꝛ remis.ꝛ Bal. in titu.de pace te.ꝛ eius vio.in vsi.feudorum.Quod est verum quãdo excessus est punibilis: vt in.d.glos.in.d.c.olim. ¶ Debet etiam talis se defendẽs articulare ꝛ probare qd hoc fuit incontinenti ꝛ nõ ex interuallo:quia aliter diceret̃ vltio non defensio: que vltio non est permissa: vt not.in dicta.l.vim.Et dicitur fieri incontinenti vel ex interuallo iudicis arbitrio iud.attenta qualitate iniurie ꝛ facti personarum:vt.l.iij.§.cũ igit̃.ff.de vi ꝛ vi ar. ¶ Ac etiã debet articulare ꝛ probare qd ante factum ꝛ non post factum se defendit:vt not.text.de homi.extra in.c.significasti.ꝛ Bal.in.d. l.j.C.vnde vi.versi.extra op.qd ante ꝛc.intelligitur quando esset tale factum: quod reuocari nõ potest nec in pristinum statum cõtraria via reduci:secus si in pristinũ statum reduci possit qꝛ tunc incontinenti post factum licet,sed nõ ex in-
[18] teruallo:vt.d.§.cum igitur. ¶ † Et tene mẽti ꝛ nunꝙ̃ exeat mentem tuam ꝙ etiã iste inquisitus potest probare per fratrem proprium quod fecit homicidiũ ad sui defensionẽ.ita dicit Bal.ꝛ Salice.in.l.parẽtes.C.de testi.qꝛ fiscus tractat de pena ꝛ lucro odioso cũ aliena iactura igitur: vt.l.si quis vxori.§.j.ff.de fur. ¶ Quero ergo quid importẽt dicta verba cum moderamine ꝛc.glos.ꝛ docto.in.d.l.j.C.vnde vi.dicunt multa.Sed Bal.ibi in versicu.querit glos.in quo con-

[a] ¶ De illo excessu.adde.d.Frã.de aret.in consi.lxxx.Pau.de ca.in cõsil.cxc.inci.in causa carceratorum.Petr.de anch.in cõsi.cclxxxv.Bal.in cõsil.ccccxxx.in j.volu.ꝛ cõsilio cij.in.ij.volu.ꝛ Frã.de aret.etiã in consil.xxxiiij.ꝛ cep.late in ɔsi.xxix.ꝛ.d.Alexã.in consil.lxxvj.ꝛ in consi.cix.in.j.volu.ꝛ in consil.xxiiij.ꝛ in consi.cxxxviij.i.ij.vol.Ber.

ſiſtat ⁊c. concludit ⁊ dicta gloſ. triplicem concluſionē. Pri-
mo ꝙ in defenſione requiratur factorū equalitas: ex quo ſe-
quitur ꝙ aggreſſus ſine armis non poteſt vti armis nec ar-
mis percutere. Secundo requiritur temporis vicinitas vt
dictū eſt. Nam vt ſimul fieri dicantur oportet vel ſimul fieri
in ipſo congreſſu vel ſucceſſiue immediate vel quaſi imme-
diate: vt. d. §. cū igitur. Tertio ꝙ talis ⁊ tanta ſit expulſatio
quanta eſt neceſſitas defenſionis: hec nanq̃ moderata de-
fenſio non plus faceret q̃ꝫ oporteat ⁊c.

Auguſti. ¶ Tu autē in hac materia adde qḋ ve-
ra eſt iſta cōcluſio ꝙ ſi inſultatus modū
excedit in ſe defendēdo punit̄ de exceſſu tantū: ⁊ ſic de quan
to et non de toto: ⁊ ſic pena extraordinaria punitur ⁊ non
ordinaria ⁊ hoc pulchre declarat Bal. in. l. vt vim. ff. de iuſt.
⁊ iur. qui dicit qḋ quis poteſt excedere modum: aut ex do-
lo ⁊ tunc plus punitur aut culpa lata ⁊ tunc minus: aut le-
ui ⁊ minus. Aut culpa leuiſſima, ⁊ hoc voluit Bald. in. c. j.
de pace iuramen. firman. q2 ille qui eſt in inſtanti periculo ⁊
pena magna ⁊ metu quicquid facit non dicitur facere ani-
mo deliberato: quia motus dolore nō eſt in plenitudine in-
tellectus ⁊ do. Bald. in. d. l. vt vim. qḋ ille qui eſt aggreſſus
non poteſt habere ſtateram in manu ⁊ ideo ſi excedit modū
in ſe defendendo: non punitur niſi intantū inquantū exce-
dit: ⁊ ſic extraordinarie punitur: ⁊ hoc etiā voluit gloſ. xxiij.
q. j. in ſumma. ⁊ Pet. de anch. in cle. j. de homicidio ⁊ But.
in. c. ſignificaſti. de homicidio. ¶ Et hoc expreſſe declarabi
tur per exemplum infra in illa. q. que incipit, quare Titius
vulnerauit Seium ⁊ ſtatim aufugit. ¶ Tene tamen menti
19 predicta ⁊ tempera † ꝙ verū eſt ꝙ ille qui excedit modū in
ſe defendendo punitur intantum quantum exceſſit. ¶ Hoc
verum ſi ex propoſito exceſſit. ſecus ſi culpa ſic ſi inſultatus
fuit in dolo. ita reperio Pet. de anch. hoc voluiſſe in dicta
cle. j. de homicidio. in fi. tertij notabilis. licet Bal. alle. dixe
rit in dicta. l. vt vim. ¶ In dubio autem nō preſumitur do
lus: ſed culpa in eo quia faciendo actum licitū exceſſit mo-
dū iſta eſt pulchra theorica Sali. in. l. gracchus. C. de adul.
in illa. q. quādo iudex torquēdo occidit aliquē. Sed quis ſe
defendendo facit actum licitum: quia vim vi repellere licet
dicta. l. vt vim. ergo ſi exceſſit modū defendendo potius pre
ſumitur culpa q̃ꝫ dolus. ¶ Credo tamen ꝙ in dubio iſta re
mittuntur arbitrio iudicis qui diligenter omnibus conſy-
deratis iudicabit an ex culpa lata vel leui vel ex propoſito
20 per doctrinā Bal. in dicta. l. vt vim. cogita. ¶ † Adde etiā
inquātum tactum eſt quod opus eſt quod incontinenti fiat
defenſio qḋ Ro. in. dicta. l. j. §. qui preſens. ff. de verbo. obli.
dicit qḋ illa iura que dicūt vim vi repellere licet dummodo
incontinenti fiat aliquādo ſi fiat poſt ſex menſes dicitur in-
cōtinenti per decennium puta ſi vnus magnus dn̄s vel po-
tens expellat vnum inferiorem. nam licet etiam in decēnio
recuperare poſſeſſionem ſuam ⁊ dicetur facta incōtinenti.
alleg. Hugo. ita dixiſſe. j. di. in. §. ius naturale. de quo dicto
facit feſtū Bal. in. l. fi. C. de his qui a nō domino: de iſta di-
ctione incōtinenti dic vt latiſſime vltra omnes doct. dixi in
21 d. l. j. §. qui preſens. ff. de verb. oblig. ¶ † Et inquantū ſupra
dictū eſt quomodo dicat̄ factū cū moderamine inculpate
tutele ⁊ dictum eſt quod ſi ſine armis in me inſultum feciſti
ego armis non debeo me defendere: ⁊ ita limita iſtā mate-
riam vt dicā infra in ſequenti glo. in tex. ⁊ additio. quia po-
teſt eſſe quod defenſio licita erit cū armis: licet ſine armis
in me inſultum feceris: vt ibi videbis: ⁊ de iſtis vide. d. Ab-
batem in. c. olim. extra de reſti. ſpo. qui diſputat in quo con
ſiſtat iſtud moderamen inculpate tutele. ¶ Sed do. Ant.
de but. ibi latius diſputat. Concludit tamē ibi. d. Abb. tan-
dem qḋ iſta relinquunt̄ arbitrio iudicis. Et vide ea que mul
tum eleganter ſcripſit Ro. in ſing. ſuis primi anni ſing. iiij.
qḋ incipit, an ſi quis exceſſerit modum.

22 Inſultauit me quis cū baculo ego ne ꝑcuterer eum cū gla-
dio feriui vnde mortuus eſt: queritur an debeam puniri.

23 Inſultum fecit Caius contra Titium a cuius facie poterat
aufugere, nō aufugit: imo Caiū percuſſit: an teneat̄ Titius.

24 Piſanus vel Peruſinus qui ſunt bellicoſi ⁊ quibus eſſet
verecundia aufugere ſi fuerit inſultatus ⁊ fugere poſſit: an
fugere debeat.

25 Robuſto volente percutere debilem cum pugno, an debilis
contra robuſtum poterit vti gladio.

22 **Ange.** ¶ † Ex his infert ibi Bal. ad. q. Quidam in
ſultauit me cū baculo ego ne percuterer eum
cum gladio feriui: vnde mortus eſt, querit̄ an debeam pu-
niri: in quo concludit ſm gloſ. in dicta. l. j. videlicet aut inſul
tatus poterat aliter q̃ꝫ cum gladio ſe defendere: ⁊ tunc pu-
nitur alias non alleg. nota. in. l. ij. C. de ſica. ¶ In dubio au
tem cum fuerit inſultatus cum armis q2 fuſtes ſunt arma
preſumitur qḋ ſine armis ſe defendere nō potuit. Et etiam
Bal. ibi infert. pone quidam fecit contra me inſultum ſine
vllo genere armorum volens mihi dare vnam maxillatam
manu vacua: ego ne percuterer: gladio ipſum interemi: an
puniar. Et diſtinxit aut cōſtat quod poteram aliter me de-
fendere, ⁊ tunc teneor quia non ſeruaui modum defenſio-
nis: ſed vindictam aſſumpſi: aut conſtat quod ego nō po-
teram euadere quin cum vituperio percuterer ⁊ tunc licite
feci: nam ſi hoc licet pro rerū defenſione: vt dicta. l. j. ergo
fortius propter perſonas ⁊ corpus noſtrum quod dignius
eſt: vt. l. in ſeruorum. ff. de pe. aut dubitatur ⁊ tunc in dubio
preſumitur quod alia via patuerit defenſioni inter pares.
Sed ſi inſultans eſſet robuſtus, ⁊ ego ſenex: tūc preſumitur
propter annorum inequalitatem ꝙ nō potuerim aliter me
defendere ſm. d. gloſ. vnde multe circunſtantie ſunt ponde
23 rande: vt ex predictis patet. ¶ † Querit Bal. in. d. l. j. verſi.
pone quidam fecit inſultum ⁊c. quidam contra: me fecit in-
ſultum a cuius facie poterā aufugere: nō feci imo eum per-
cuſſi: an tenear. Et concludit aut violētia infertur circa res
ad earum occupationē vel deſtructionem ⁊ non debet quis
fugere: quia fuga trahit ſecum periculum circa res: vt. l. j. §.
ſi quis autem. ff. de vi ⁊ vi ar. aut circa perſonas: ⁊ tunc aut
fuga importat periculum ſalutis: quia inimicus eſt ſibi ad
ſpatulas ⁊ terga vertendo de facili poſſet vulnerari, ⁊ non
debet fugere: imo ſalutē ſuam tueri: vt. d. l. ſcientiam. §. qui
cum aliter. ff. ad. l. aquil. aut fuga importat periculum ho-
noris: ⁊ tunc idem ſm Iaco. de are. quia quilibet honorem
ſuū debet tueri: ⁊ cum lucro preferre: vt. ff. ſi quis omiſ. cau.
te. l. iul. Ex quo etiam Bart. in dicta. l. j. C. vnde vi. ⁊ ibi Cy.
24 dicunt † qḋ ſi eſſet vnus Piſanus vel Peruſinus qui ſunt
bellicoſi ⁊ verecundia eſſet aufugere: qḋ non debet fugere:
ſecus ſi eſſet alterius patrie vbi homines non ſunt ita belli-
coſi: q2 nō eſſet dedecus aufugere: ⁊ tunc aut fuga periculū
non importat: ſed cautelam quandam: tunc debet quis au-
fugere: quia ſibi non nocet ⁊ alteri prodeſt: vt. ff. de aqua
plu. arcē. l. ij. §. item nauis. Et bene aduertēdum eſt qḋ illud
quod dixi ſupra, de honore intelligitur etiam de leui: quo-
niam leuis honor eſt curādus. facit. ff. de iniurijs. l. iniuria-
25 rum. §. ſi quis de honore. ¶ † Quid ſi robuſtus vtitur cōtra
debilem tantūmodo pugno: nunquid debilis poſſit vti gla
dio. gloſ. in dicta. l. j. dicit ꝙ ſic. ⁊ idem tenet ibi Cy. Bart. ⁊
Bald. in verſic. ſed pone robuſtus.

Auguſti. ¶ Tu aūt in hac materia adde inquā-
tum ſupra tactū eſt: an ſi me inſultaſti
ſine armis ſed cum pugno an poſſim te occidere impune cū
armis. Aduerte quod dico qḋ poſſibile eſt qḋ impune cū
armis poſſem te occidere iſto caſu et dicor feciſſe ad mei de
fenſionē: ⁊ hoc eſt ſi accuſatus ꝓbaret per teſtes quod ipſe
occidens aliter non poterat euitare illum pugnum: quia ſi
aliter illam iniuriam non poteram euitare: niſi te occidam
hoc poſſum: ⁊ hoc colligo ex doctri. Bar. in. l. furem. ff. ad. l.
cornel. de ſica. qui voluit quod ſi probo feciſſe ad mei defen
ſionem ſi interfeci te probando quod aliter nō poteram eui
tare illam iniuriam realem: niſi te interficerē: quia ſi pro re-
bus hoc licet: multomagis pro ꝑſonis: ⁊ hoc eſt quod dixit
etiam multū eleganter Ant. de but. in. c. olim. extra de reſti.
ſpo. qui ipſe examinat iſtam materiā qui dicit ex his appa-
ret quod Bar. vult quod teſtes ad probandam defenſionē
nō debent concludere ⁊ deponere quod aliter euadere non
poterat: ſed quod aliter nō poterat iniuriam defenſare vel
euadere illam iniuriam perſonalē. Unde ſi ſum in vno an-
gulo vbi perſtrinxiſti me ⁊ vis dare vnam maxillatā mihi: ⁊
ita prope me eras ꝙ cum pugno poteras me percutere: nec
poteram euadere quin me percuteres: ego ne me percute-
res capio vnū gladiū quem habebā ad latus ⁊ te percutio
⁊ interficio: tunc iſto caſu dicor feciſſe ad mei defenſionem
per predicta. ¶ Bene verum eſt quod iſto caſu opus eſt qḋ
iſta probentur quod aliter non poteram euadere illam in-
iuriam: niſi te gladio percuſſiſſem: vt dictum eſt. Et in hoc
facio differentiā inter illum caſum quando tu inſultaſti me
cū armis euaginatis: ⁊ ego occido te: q2 iſto caſu non opus
eſt ꝙ iſta probentur, ſed ſufficit probare ⁊ articulare id qḋ
ſupra dixi in addi. in hac eadem gloſ. que incipit dixi quod
licita eſt defenſio cum moderamine inculpate tutele: ſecus
quando occido in caſu. q. noſtre. quia opus eſt probare hoc
per teſtes qḋ dixi ſupra: ⁊ hec nota. ¶ Nec huic concluſio-
ni obſtat quod ego dixi ſupra qḋ ad hoc vt quis dicatur nō
exceſſiſſe modū opus eſt qḋ arma ſint equalia pugnus cum

pugno, si cum armis paruis & non inhastatis tantũdem debet esse ex parte defendentis se: quia predicta non militant vbi offensus esset ita coarctat᷒ ab autore rixe & sic ab insultante: quod nisi insultatus gladio se defendisset & percussisset illum autorem rixe: licet aggressor arma non habuisset & voluisset cum pugno dare sibi vnã maxillatam alias insultatus non posset euitare illam iniuriam personalem: & hoc probatur ex his que .s. manifeste decidi, & maxime per doc. Barto. in .l. furem. & melius in .l. j. C. vnde vi. & domi. Anto. de butr. in .d. c. olim. vbi domi. Anto. etiam multum elegãter disputat: an quis teneatur fugere si est insultatus ibi vide. & per Ange. elegantissime in .l. j. C. vnde vi. & ibi per Salice. vltra omnes. & per Bald. in .l. vt vim. ff. de iusti. & iure. & probat in .l. j. C. vnde vi.

26 Insultatus an debeat expectare se percuti.

26 **Ange.** ¶ † Queritur ibi gloss. an debeat expectare se percuti & respõdet ꝙ nõ, quã sequũtur doct. ibi, & Bald. in versic. querit gl. vtrum quis &c. quia melius est ante causam vulneratã occurrere ꝙ postea remediũ querere: vt .l. j. C. quando licet vnicuiqȝ se si. iu. vin. & .l. fina. C. in qui. cau. in integ. resti. nõ est ne. Itẽ nõ est remediũ cum nec reparari possit: vt. C. de appel. l. si quis. facit qd not. Bart. in .l. v. in prin. etiã .l. si ex plagis. §. tabernarius. ff. ad .l. aquil. & supra dixi. ¶ Querit etiam ibi gloss. an debeat expectare aliquẽ actum fieri ab offendẽte & gl. dicit ꝙ sic, debet enim expectare se insultari & armis & clamore terreri: nec põt preuenire omnia ista quia qui primo incepit rixam, ille est qui primo potest offendi: vt. ff. ad .l. aquil. in .d. §. tabernarius. & ibi Bal. & Flo. & ita dicit Bal. in dicta .l. j. versi. sed nũquid debeat expectare &c.

Augusti. ¶ Tu adde an quis debeat expectare se prius percuti quod Bar. per illũ tex. in .l. idem est. §. armis. ff. de vi & vi ar. dicit qd nõ. & idẽ Bar. & Ange. in dicta .l. j. C. vnde vi & ideo dñs Ant. de but. in .c. olim. extra de restit. spoli. in .xix. colũ. qd Hos. nõ laudat qd quis patiatur se primo percuti: quia poterit esse quod si expectaret primũ ictum non esset postea locus defensioni per .l. si ex plagis. §. tabernarius. ff. ad .l. aquil. & .l. j. §. cũ arietes. ff. si qua. paupe. fecis. dica. sufficit enim terror armorum ſm Hos. & dic qd de hoc habet. xxiij. q. j. in summa, & in .c. significasti. extra de homici. dicit tamen do. Anto. qd Cy. in .l. j. C. vnde vi. temperabat hoc quia dicit quod quidã sunt qui minantur anteꝙ percutiant, & percutiunt, & isti nõ sunt expectandi: quidam vero sunt ita timidi qd non percutiunt, & isti sunt expectandi: vt .l. j. C. si quis imper. ma. Refert tamen do. Anto. qd Bar. aliter dicebat, scilicet qd si verisimilia precedunt indicia: & actus manifesti quod ille intẽdebat offendere & aliter iste se defendere non poterat potest alias non. Et conclude tu in hac materia qd an debeam expectare me prius percuti, vel non: patet ex supradictis decisionibus proximis. q. in tex. & in addi. quia si tu aggressus es me armis euaginatis nõ debeo expectare me prius percuti idẽ si tu eras sine armis: & ego habebam arma: sed aliter nõ poteram euadere illam iniuriam personalem: & vide Abb. in .d. c. olim. qui dicit quod omnia ista relinquenda sunt arbitrio iudicis.

27 Minis solis interuenientibus: an alter possit minantem percutere.

28 Iniuriosis verbis si aliquis protractus fuit in rixã & vulnerauit iniuriantẽ: an debeat puniri de toto vel de excessu.

29 Iustum dolorẽ tẽperare est difficillimum: & ideo nesciens temperare mitius punitur.

27 a **Ange.** ¶ † Queritur an ex solis minis[a] possit percutere minantem glos. in .d. l. j. sentit quod sic: si minator suas minas consueuit exequi. ar. l. j. C. si qua. preditus pote. Sed Bald. in .d. l. j. versicu. sed nunquid. ex solis minis &c. tenet contrarium: quia licet quis minetur non incipit delinquere facto: sed verbo, nec ad actum proximũ procedit: & ideo dicit quod verbis contra verba debet resisti: non autem ad manus & ferrũ allegat Spec. tit. de accu. versi. quod si te vocaui latronem. Dicit tamẽ quod si in mora expectationis esset periculũ: ex quo liquet de animo tunc tenet glos. qd melius est aduersus iniuriam preparare ꝙ se in discrimine coarctare. Quid autem si ille qui minabatur expectabat socios venientes: certe poterit preueniri quia si expectaret forte non posset se defendere ꝙ tamen intelligit quod hoc facere debet si aliter euadere non poterat: vt patet ex predictis.

Augusti. ¶ Tu aũt in hac materia adde qd ideo videtur quod ex solis minis quis possit alium percutere: nam supra sepe dictũ est qd sufficit ꝙ quis habuerit iustum metum: sed mine inducunt iustum metum glos. Bar. & omnes doc. in .l. metũ. ff. qd met. causa. l. igitur. Et no. per doc. & maxime Sali. in .l. j. C. si quis impe. maledi. sed non recedo a doctrina Bald. in .l. j. C. vnde vi. Adde ta
28 men vnam mirabilem limitationẽ. † qd si quis minatus est mihi & propter ista verba iniuriosa illata cõtra me vel propter alia verba iniuriosa ego hoc modo protractus sum in rixam & ego vulneraui te non debeo puniri de toto sed de quanto ego excessi: ista est singularis doctrina Ang. quam tradidit per illum tex. in .l. si adulterium cum incestu. §. item imperatores. ff. de adul. qui Ang. dixit ista verba formalia
29 per illum tex. Nota † qd difficillimum est temperare iustum dolorem & ideo nesciens temperare punitur mitius & allegat pro illis qui incidunt in aggressuram contra alterũ inferentem verba iniuriosa: punit enim tunc qr plus fecit nõ qr se nõ debuit vindicare: verba enim iniuriosa sunt illa quando quis minatur mihi mortẽ. Idem etiam qr proferuntur contra honorẽ meum: vt probatur in .l. j. ff. de iniur. coniuncta .l. pretor edixit. eo. titu. & hec bene not.

30 Pater & mater an filium tam legitimum ꝙ nõ legitimum defendere possint.

31 Filius an possit & debeat defendere patrem & matrem.

32 Maritus vxorem, sponsus sponsam, amasius cõcubinam, an defendere possint.

33 Consors consortẽ: socius itineris socium cohabitans sociũ cohabitationis aut vite dñs seruum vasallũ asscriptitiũ familiarem cõductum: abbas monachũ, monachus abbatẽ, an defendere possit, & an insultatus sociũ insultantis offendere valeat mediator quoqȝ an offendi possit.

34 Familiaris an dominũ armis & clamore: ac quocũqȝ modo potest debeat adiuuare.

30 **Ange.** ¶ † Quero sicut potest quis semetipsum defendere an possit etiam filiũ defendere Bal[a]. in .d. l. j. versi. expedita est glos. &c. dicit ꝙ doct. dicunt ꝙ sic: per .l. isti quidẽ. ff. qd met. cau. ꝙ Bal. intelligit siue sit legitimus siue non qr natura cõmunis est: vt .l. hos accusare. §. fin. ff. de accu. nec potest cõstitutio naturam immutare: & sic siue sit in potestate siue nõ & sic mater potest impune & sine mandato defendere filium: vt .l. quia mater. ff. de in ius vo
31 b can. † Querit etiam Bal. in dicta .l. j. an filius[b] possit defendere patrẽ & matrẽ & in ver. ij. questio est an filius &c. dicit ꝙ sic: imo etiã dicit ꝙ si filius non defendat patrẽ & matrẽ punitur: vt .l. vtrum. ff. de parri. Item carnẽ suam quis nunꝙ
32 habuit odio: vt not. in .l. ij. ff. de in ius vocan. ¶ † Quero an maritus possit defendere vxorem suam: vel ecõtra Bal. in versic. ij. questio an maritus &c. dicit ꝙ sic: quia duo sunt in carne vna. xxiij. q. ij. c. admonere. Idẽ de concubina & amasio propter amicitiã non leuẽ que inter eos extat. ff. de verb. signi. l. inter amicissimos. & qr domestici sunt & quadam societate iunguntur. ff. de diuor. l. quod ait. & ff. de adulte. l. si vxor. §. si minor. versi. ꝙ si in cõcubinam. & C. de bo. que libe. l. non sine. Idem de sponso & sponsa quia eodem zelo amoris adinuicem cõnectuntur: & quia de sponsa & vxore idem debet esse iudicium. ff. de sponsa. l. oratio. & in .d. §. si minor. ita dixit Bal. in .d. l. j. versic. quinta est an sponsus &c. & etiã amici mei & vicini mei & peregrini possunt percutere volentem me expellere de possessione mea: ita dicit Bar. in .l. de
33 c uotum. C. de meta. lib. xij. † Item & consortes: qr iniuria que fit vni fieri videtur toti consortarie[c]: & ideo omnes prosequi possunt eorum iniuriam: ita not. dicit Bart. in .l. cũ scimus. in prin. ij. col. C. de agri. & censi. lib. xj. & etiam socius itineris potest defendere socium qr iniuria est cõmunis: vt. ff. de iniur. l. item apud. §. tenetur. & idẽ in socio cohabitationis vel vite. xxiij. q. iij. c. hac ratione. per totum, & etiã possum offendere sociũ criminis qui criminoso & criminis aggressori socius est: vt .l. j. C. de rap. virg. & .l. raptores. C. de epis. & cle. ita dicit Bal. in .d. l. in versi. sexta est an quis &c. ꝙuis sociũ criminis possim offendere nõ tamẽ possum offendere mediatorem vel aliũ circũstantẽ qui se de crimine nõ impedit alias teneor: vt .d. §. qui cũ aliter. An dñs possit defendere seruũ & econtra Bal. in .d. l. j. dicit ꝙ sic: vt .l. lucius. ff. de appel. & ibidẽ dicit idem in vasallo & asscriptitio: & idem dicendũ est de abbate in monachũ & econtra: nam pro iure qd quis habet in istis sua interest pecuniariter eos non ledi: & idẽ dicit in familiari cõducto: qr est de domini familia: vt. ff. de vsu &
34 habi. l. ij. † Et idem quia familiaris debet adiuuare dominum armis & clamore & quocunqȝ modo potest: etiam cum sui corporis periculo: vt .l. j. §. eodẽ autem tecto. ff. ad silla. & l. cũ dominus. eo. tit. & ita etiã tenet Flo. in .d. §. qui cũ aliter.

a ¶ Ca. d. n. s. Adde ꝙ cõmittens delictũ per iram mitius punitur: ita Fran. de are. in consil. xxxiiij. Ber.

b ¶ An fili᷒. Adde & vide Bald. in consil. viij. in prima parte incip. in causa vertente inter Christophorũ: vbi ꝙ filio naturali lȝ defendere patrẽ. Ber.

c ¶ Consortarie. Adde et vide Alexã. in consil. xcvij. in .j. volu.

Augusti. ¶ Tu autem in hac materia adde hic ꝙ doc. maxime Bald. in l. vt vim. ff. de iusti. & iur. videtur approbare omnes istas cõclusiones. Et aduerte: quare si licitũ est vni extraneo defendere vnũ insultatum multomagis istis personis: de quibꝰ supra que conclusio, an sit vera vel falsa: dixi supra hac glos. in .j. additio. Sed aduerte quia dñs Ang. tangit hic vnam pulchrã conclusionem an licitum sit mihi offendere nõ insultantem me: sed socium illius qui aggressus est me vel mediatorẽ. Et in hoc allego vnam mirabilem doctrinam Angel. quã posuit in l. ij. C. ad le. corne. de sica. per quam doctrinã poteris limitare predicta. Nam dixit Ange. ibi per illã glos. si. Nota mirabiliter hanc glos. que decidit ꝙ constitutus in vite discrimine propter insultum: nedum ꝙ impune possit offendere insultantẽ & occidere: imo socium ipsius & alium si per illud euadit ab illo discrimine. Sed dicit Ange. inquãtum dictũ est de non socio. intellige si hoc non fecit ex proposito: vel si ex proposito nõ est tamen puniendus. l. Cornelia qꝛ fecit ob tutelam sui non autem principaliter ob iniuriam: et ponit exemplum si vnus ex bono proposito venit ad mediãdum: et cepit forsitan insultantem & insultatum & quia vires insultantis preualebãt: nisi insultatus talem mediantem percussisset fuisset occisus nullus dixerit talem occidẽtem teneri de homicidio: & dicit Ange. qđ illa gl. in d. l. ij. hoc voluit sing. & allegat pro hoc quia igne immisso in vnã domũ licitum est destruere domũ vicini vt ignis cõuolans nõ cõburat meam ita licitum est percutere ne occidat arguendo de rebus ad personas qđ est not. dignum ſm ipsum. Si autem percutiens aliũ nõ esset in tali discrimine cõstitutus. Tunc dicit Ang. ibi qđ tunc percutiens tenereť de tali percussione etiã si ipsum occidisset preter propositũ: licet tunc nõ teneretur. l. cornelia de sica. qꝛ non dolo. allegat tex. in l. scientiam. §. qui cũ alter. ff. ad le. aquil. Et hec certe nota: qꝛ pulchra & singularia ad euadendum hominem a morte.

35 Defendere aliquẽ promittens an teneatur illũ defendere.

35 **Ange.** ¶ †Quid autem si quis promiserit aliquem protegere & defendere nõ dico in cõtractu: de quo loquitur. l. si. C. de act. emp. istam. q. format Bar. in prima cõstitutione. ff. & ibi determinat qđ potest & tenetur etiã ipsum defendere cum armis & allegat tex. cum glo. in l. desertorem. §. fina. ff. de re milit.

Augusti. ¶ Tu autem in hac materia adde qđ põt esse qđ in cõtractu etiã verbũ defendere intelligitur cũ armis: & hoc quãdo vnus superior venderet vni priuato ita per bonas rationes consuluit multum eleganter Pet.[a] de anchar. in consil. suo. lxxxij. incipien. in Christi nomine omisso primo dubio: que cõclusio an sit vera vel falsa: late ego dixi de omnibus istis post Moder. in l. stipulatio ista. ff. de verb. obli. dic vt ibi late dixi.

36 Vulnerato Seio a Caio statim aufugiente: si Seius post Titium aufugientem currat & illi vulnus inferat nunquid Seius punietur.

36 **Ange.** ¶ †Queritur Titius vulnerauit Seium et statim aufugit: Seius post eũ currens vulnerauit eum qđ non licuit, vt patet ex predictis: nunquid punietur ac si primo offensus nõ fuisset. Bal. in d. l. j. ver. decimo querit Titius &c. ſm Jaco. dicit ꝙ debet puniri qꝛ difficillimum est iustum dolorem temperare: vt. l. si adulteriũ. §. imperatores. ff. de adulte. Mitius tamẽ punietur nõ tanꝙ dolosus sed tanꝙ culposus: & quia inconsultus calor[b] caret vitio doli: vt. ff. ad turpil. l. j. §. queritur. quod nota.

Augusti. ¶ Tu autẽ in hac materia adde quod dum essem aduocatus vidi multos aduocatos refricantes in dubium: an ista cõclusio sit vera vel falsa: sed semper mihi placuit ista sententia Jaco. de are. pro qua allego in terminis Anto. de but. eam approbasse in ca. olim. extra de restitu. spolia. in. xix. col. & ita pro hac opinione cõsuluit Bal. Papie: vt in terminis nostris & refert & sequitur Pau. de cast. in consi. suo. cxc. in fi. & vide Sali. in l. j. C. vnde vi. adde Albe. in ij. parte statutorũ. q. xlv.

37 Vulnerauerũt se duo simul & ignoratur quis fuerit aggressor: quid fiet.

37 **Ange.** ¶ †Querit glo. in d. l. j. quid si dubiteť vtrũ sit factũ ad defensam vel nõ: quia duo simul percusserunt & ignoratur quis fuerit aggressor: glo. in l. j. §. cum arietes. ff. si quad. pau. fe. dica. dicit ꝙ vterqꝫ absoluitur. & Bal. in d. l. j. versi. duodecimo quero cũ gloss. &c. dicit sic: nõ enim videtur maleficiũ probatũ, quia defensio nõ est maleficium: & certum est qđ alter eorum cõmisit maleficiũ. Iniustitia igitur esset si vterqꝫ condemnaretur: qꝛ innocẽs propter peccatorẽ periret: vt not. glos. C. vti pos. l. j. Sed contrarium videtur qđ ratione dubij vterqꝫ cõdemnetur. ff. vti possi. l. si duo. in princi. melius facit. ff. ad le. aquil. l. scientiã. §. qui cũ stramenta. Si vero cõstaret quis esset in culpa ille condemnaretur. ff. ad le. aqui. l. quemadmodum. §. si nauis. Si autem constaret ꝙ vnus fuit in culpa alter non: sed non apparet quis iste & quis ille dicit Bald. qđ quidam tenent glos. alij qđ nulla defensio est probata cũ probatio sit incerta & obscura: ideo nõ releuat. c. cum in presentia. de probať. & defensio tanꝙ exceptio peremptoria liquido est probanda. Si autem cõstaret qđ vnus alterum & alter alterum offendit nec quicquã aliud probatum est ad defensionẽ tũc vterqꝫ punitur: nec ob. §. qui cum stramenta. quia ibi datur opera rei licite ideo facilius recipitur excusatio quia nõ ita presumitur dolus sicut in factis illicitis. ff. de iniur. l. illud. & l. seq. qđ not. quia semel habui de facto: & istam opinionẽ sequutus fui.[c] licet Barto. teneat glos. in d. §. cum arietes. Sed veriorem credo opinionẽ Bald. ne delicta remaneant impunita per rationes suas. Et adde predictis quod not. Barto. in l. si seruum. §. sequitur. ff. de verbo. oblig. & in l. cũ pater. §. libertis. ff. de lega. ij. Sed in simili elegãter no. Bal. Ange. & Jmol. in l. si mora. ff. solu. matri. quia facit differentiam an quo ad se dicantur rupisse pacem an quo ad vindictam publicam dic vt ibi: quia est bona determinatio. & ibi videas Ludo. qui plene & bene loquitur & Joan. andr. late in additio. ad Spec. titu. de treu. & pace. in rubri. & Bald. in l. vt vim. ff. de iusti. & iure. & in l. qui fidem. de transac. & in l. cum proponas. & l. petens. C. de pac.

Augusti. ¶ Tu autẽ in hac materia adde quod Bal. in d. l. j. §. cũ arietes. dicit ꝙ inquantum illa gloss. voluit qđ sequi debuit absolutoria. Nam dicit ipse quod doc. tenent contra illam glos. Et ideo dicit qđ si duo inuicem se percusserunt vnus alterum: & alter alterũ in nullo sit absolutio, sed vterqꝫ cõdemnabitur. Et hoc voluit etiam Bal. ibi in addi. in dicto. §. cum arietes. & expressius in l. vt vim. ff. de iusti. & iur. qui dicit qđ illa glos. in d. §. cum arietes. que voluit quod neuter puniatur debet intelligi quod nemo punitur sub nomine delicti insultus: sed si interuenit cedes & vulnera de istis vterqꝫ punitur: vel dicit dic verius qđ ad interesse partis nemo punitur: sed bene puniuntur criminaliter: qꝛ ambo delinquunt cõtra rempublicam. & ista cõclusio probatur per doctrinã Bar. in l. si in rixa. ff. ad leg. cor. de sica. qui dicit ꝙ si plures vulnerauerunt aliquẽ & erat vnũ vulnus mortale tantũ: & ignoratur quis fecerit: illud qđ in dubio tali omnes debẽt decapitari. Non ergo est inconueniens qđ vnus patiatur penã pro alio cum quis dat operã rei illicite, etiã inquantum do. Ange. hic incidenter tangit illam materiã quãdo ruperũt pacem & ignoretur qui fuit aggressor ad hoc vt pax dicať rupta. Adde & dic vt ego latissime dixi vltra doctores in addit. meis post Moder. in l. mora. ff. solu. matri. dic vt ibi.

1 ¶ Lege Cornel. de sica. quis teneatur siue liberũ hominem, siue seruum interemerit.

ET ex interuallo dictus Titius ex dictis vulneribꝰ mortuus fuit & est & vt votũ suũ iniquũ dictus Caius adimpleret.

1 ¶ †Et quis tenetur de sicarijs, siue liberum hominem, siue seruum interemit: vide. l. j. §. j. ff. de sic. instit. ad l. aqui. §. liberum. ff. ad l. aqui. l. idem neratius. §. si dolo. & ibi not. glos.

Augusti. ¶ Quia hic non intẽdo tractare istam materiã: sed infra dicetur in hac eadẽ glo. in versi. & aduerte quia pena homicidij est pena capitalis: dic vt ibi dicam.

2 Vulneratus si ex interuallo moriatur: an intelligatur mortuus ex precedentibus vulneribus.
3 Vulneratus intra qđ tẽpus presumať mortuus ex vulnere.
4 Judex in electione medicorum adhibendorum vulnerato: quando debeat se intromittere.

2 **Ange.** ¶ †Quero si ex interuallo moritur presumatur mortuus ex dictis vulneribꝰ. Jsta. q. format. Bart. in l. si in rixa. ff. de sica. & allegat glos. sing. in l. j. C. de emen. seruo. que dicit ꝙ si visus fuit ambulare etiã cũ baculo

a ¶ Pet. de ancha. adde Pau. de cast. in consi. cxcvij. in j. ipressis. Ber.

b ¶ Jnconsultus calor. Adde tu vide Francis. de are. in cõsil. lxxx. qui idem dicit. Ber.

c ¶ Sequutꝰ fui. Adde qđ opi. Bal. saluari potest per text. in l. ita autẽ. q dicit pro publica vtilitate cõtra subtilem disputãdi rationem multa in iure ciuili recepta fore: & per illum text. dixit Ro. in cõsi. cccj. qđ iudex potest testem punire de falso q dixit qđ Titius possedit per tpa et tpibꝰ in. c. annotatis cum capitulatũ esset qꝰ Titius possederat p plures & plures annos & reuera nõ possederat nisi p quatuor mẽses, lʒ de iuris subtilitate posset dictum talis testis saluari. & qđ doctrina Bar. in l. si in rixa. faciat ad doctrinã bal. nõ vř verũ qꝛ in d. l. si in rixa. apparet de principio & fine delicti & certũ est quod oẽs deliquerũt: sed in casu pposito nõ apparet de principio nec fine delicti nec certũ est qđ ambo deliquerunt imo incertũ: vñ propter incertitudinem videtur quod opi. glos. & Bar. procedere debeat: & per ea vide qđ voluit Ro. in cõsi. cccci. vbi vult ꝙ si incẽdium exoriať in domo in qua duo habitant et ignoratur cuius culpa pcesserit: qđ propter incertitudinem ambo absolui debent. Ber.

baculo post tres dies a die vulnerum non presumitur mortuus ex dictis vulneribus: sed Barto. dicit ibi qd standum est iudicio medicorum: vt. l. semel. C. de re milita. ꝛ si plures possint haberi plures adhibeãtur: alias sufficit vnus, vt in auf. de non alie. aut permu. §. quod autem. vide clarius per Barto. in proemio. ff. in fi. princip. ꝛ ibi Cyn. ꝛ Bald. in. iij. col. versi. ꝛ ideo an vulnus sit mortale ꝛc. ꝛ ibi Cy. ꝛ Bald. in. c. j. quib. mo. feu. amit. versi. sed quid est quod ibi dicitur ꝛc. ꝛ Bart. in auf. de non alienan. §. quod autem. per illum tex. ꝛ ibi Ange. ꝛ Spec. titu. de prob. §. fin. versi. hoc quoqz not. vbi plene facit quod not. Bartol. in. l. j. §. j. ff. de ven. inspi. ꝛ Petr. de anch. in. c. presbyterum. de homici. ꝛ Bald. in. c. j. in prin. quib. mod. feud. amit. in. ij col. versicu. quidem quod dixit ꝛc. ꝛ Ang. in. l. j. C. de emen. ser. ꝛ pro hoc est tex. in. c. significasti. lo. ij. ibi, iudicio peritorum. de homici. ꝛ ibi Jo. and. ꝛ istud puto verũ: licet Sali. in dicta. l. j. C. de emendatio. seruo. aliter distinguat quoniã tex. varie loquuntur. Nam dicta glos. dicit de tribus diebus. ad idem. c. si qua femina. l. di. sed in. c. continebatur. de homi. videtur dicere de octo diebus: facit. d. c. presbyterum. vbi dicit intra paucos dies: ꝛ. c. ad audientiam. eo. titu. dicit aliquãdiu. facit quod not. Flo. in. l. ait lex. ff. ad leg. aquil.

a **Augusti.** ¶ Tu autem in hac[a] materia adde qd certe reperio docto. ꝛ text. vario modo locutos esse. Nam Angel. in. l. j. C. de emen. seruo. dicit not. istam glos. que est singularis ꝛ non est alibi sm quod hic loquitur de triduo. Nam dicit loquitur sm legẽ Mosaicam. Sed in foro contentioso tam in canonico ꝙ ciuili non sufficit: licet percussus post triduũ ambulet super grabatũ suũ: sed si ambulauerit post dies. xl. quia nullus vulneratus sm sententiam medicorum potest viuere vltra. xl. dies post vulnus: vnde si per vnam diem viuit ꝛ postea decedit presumitur mortuus non ex vulnere: eodem modo dicit si vulnus non esset mortale. ꝛ hoc probaret per medicos: quorum sententie debet stari. d. l. semel. ¶ Adde tamẽ quod dominus Ant. de butrig. in. c. preterea. de cle. percus. dicit not. ex isto
3 tex. cum glos. † quod si in breui post percussionem secuta est mors presumitur quod sit mortuus ex percussione vulneris secus si post longum tempus est mortuus quia presumitur quod non ex vulnere sit mortuus: ꝛ hic tex. declarat quantũ sit longum tempus scilicet post octo menses. Limitat tamẽ ibi hoc do. Ant. de but. dicens hoc credo arbitrariũ attenta quãtitate ꝛ qualitate vulneris. Aliam limitationem dat etiam ibi. d. Abb. in. d. c. preterea. qui dicit qd licet quis superuixerit per octo menses a die vulneris vt nõ presumat mortuus ex vulnere. Nam dicit hoc verũ quãdo percussus post octo menses cõualuit: vt sentit glos. in. l. j. C. de emẽ. ser. ¶ Secus vero si vulneratus semper in deterius se habuit: ꝛ tandem decessit. ¶ Subdit tamen quod hec regula satis potest relinqui arbitrio iudicis. Gandi. vero in tracta. malefici. sub rubri. de homicidiariis. in. q. que incipit, Questio etiã dubitabilis subsequitur ibi videtur velle qd statur iudicio medicorũ. Istam partẽ credo verã. Et ideo Alber. de rosa. in. ij. parte statutorũ. q. xxxvj. que incipit, item quid si aliquis vulnerauit aliquem. vbi Alb. facit mẽtionem de omnibus istis quãdo aliquis etiam superuixit post vulnus per octo mẽses ꝛ multa allegat, ꝛ multos doc. tandẽ Albe. ibi dicit ꝙ in hoc casu semper vidit stari dicto medicorũ: et dicit ꝙ ita de facto obtinuit. Et inquãtũ dictũ est, an vnus medicus vel plures adhiberi debẽt ad videndũ: an vulnus sit mortale, vel nõ. Adde que supra late dixi in glos. que incipit, vna alia percussione ꝛ vulnere. in prima additio. mea: ꝛ quid si isti medici discordant quid faciendũ est. ¶ Adde que late dixi. s. in gloss. in verbo, cicatrix. in fi. Bald. tamen in ca. j. quib. mod. feudũ amit. videtur velle ꝙ si medici sunt varij ꝛ ille mortuus est quod presumitur mortuus ex vulnere. ꝛ Gandi. in loco. s. allega. dicit ꝙ si medici dubitant an vulnus sit mortale vel non: ꝛ ille moriatur ꝙ dicitur mor-
4 tuus ex vulnere. Tene tamẽ † menti que dixit Gandinus in loco. s. allega. qd in electione istorum medicorum iudex nõ debet se intromittere si amici vulnerati ꝛ vulnerantis concordant se in electione medicorum. Si vero discodãt iudex eliget ipse. Et hoc etiam videt velle Jo. and. in addi. Spec. in titu. de homi. §. j. in prin. ꝛ do. Anto. de bu. in. d. c. proposuisti. licet nõ ita clare loquatur sicut loquitur Gandi. vide pulchrum consilium Pe. de ancha. in consi. suo. cclxxx. qui dicit ꝙ si quis post vulnus vixit post tres dies nõ dicit mortuus ex illo vulnere sm gl. vel aliter sm Dy. si dicimus esse arbitrarium dicit iudex habet arbitrari qñ post vulnus in breui debet mori: istud breui debet arbitrari itra tres dies: vel melius si vnus medicus dicat qd mortuus est ex morbo superueniente: licet millies cõstaret de morte, talis occisor nõ debet mori: sicut dicimus in ciuilibus si per duos testes constaret de debito ꝛ per vnũ testem de solutione: tamẽ per vnũ solum testem idoneum de solutione eliditur illa plena probatio: ita in criminalibus dicendum est, ibi vide.

5 Vulnerato mortuo ex negligentia vel mala custodia sua aut imperitia medicorum reus tenebitur de vulneribus nõ de occiso.

6 Vulnerans vnum debilem propter quod vulnus regulariter sanus non moreretur: si ille debilis moriatur: an tenebitur de occiso.

5 **Ange.** ¶ † Quero quid si mortuus[b] est negligentia
b sua vel mala custodia vel medicorum imperitia: dico ꝙ reus tenetur de vulneribus ꝛ non de occiso: vt l. qui occidit. in fi. ꝛ ibi Flo. ꝛ in. l. si ex plagis. in prin. ff. ad. l. aquil. Sed satis dicã in versicu. quero aliquis fuit vulnera-
6 tus ꝛc. ¶ † Quid autem si percussit vnum debilem ꝛ intulit vulnus quod regulariter in sano non esset mortale ꝛ ille debilis vel infirmus moritur, an teneatur de occiso. dico ꝙ
c sic[c]: vt. l. qua actione. §. si quis seruum egrotum. ff. ad legẽ aquil. ꝛ ibi Flo. ꝛ in. l. ita vulneratus. qd bene not. quia vidi Nursie aliquos errare volẽtes defendere homicidas: quia capitulant qd vulneratus erat debilis ꝛc. ꝛ capitulant contra se, vt patet in dictis iuribus.

Augusti. ¶ Tu aũt in hac materia adde de hac prima cõclusione ꝙ tãgit hic do. Ang. dic vt. j. dicam in additio. meis, in illa questione que incip. Sed quero aliquis vulneratus fuit vbi tãgam materiam. De hac autem secũda conclusione considera qd doc. in locis supra allegatis voluerunt qd vbi vulnus esset mortale, tunc mortuus dicitur ex vulnere: potest ergo esse quod vulnus qd non est mortale in vno erit mortale in alio per. d. §. si quis seruum egrotum. ꝛ ideo not. que dixit Bal. ibi in. d. §. si quis egrotum. ¶ Adde tamẽ ꝙ maiora ꝛ grauiora vulnera sustinet femina quam masculus, vt est gloss. nota. in. l. nihil interest. ff. de adul. que allegat bonã. l. ꝛ adde hic illud consilium Pet. de anch. in consi. suo. cclxxxv. de quo supra in addi. proxime precedenti feci mentionem.

7 Statuto an possit imponi pena pecuniaria pro homicidio.
8 Consuetudo quandoqz excusat a pena homicidij.

Ange. ¶ Et aduerte qr pena homicide est pena ca-
d pitalis[d]: vt. l. ij. ff. de sicar. ¶ † Et ideo quero
7 an per statutũ pro homicidio possit imponi pena pecuniaria. Bart. in. l. j. in fi. iij. col. ff. de publ. iudi. videtur sentire ꝙ per statuta pena homicidij possit alterari. Contrarium vero tenet Hostieñ. ꝛ Jo. and. in. c. fi. de cõsue. quia tale statutum videtur dare materiam delinquendi. ꝛ ita tenet Tancredus de corne. in sua compendiosa. Sed qd valeat statutum: ꝛ sic pro Barto. posset allegari quia de iure. ff. pro homicidio non erat semper pena decapitationis: vt. l. iij. in. §. fina. ꝛ quod ibi not. ff. de sica. ¶ Ergo ꝛ per statuta idẽ potest induci: nisi forte dicas qd quia per. l. Corneliã puniebat affectus etiã si effectus nõ consequebatur: vt. l. diuus. ff. de sica. cuius cõtrarium faciunt hodie statuta: ꝛ ideo. l. Cornelia tolerabat aliam penã quã mortis quod singulare est sm Imo. in dicta. l. j. in. fi. ff. de publi. iudi. facit quod not. Bal. in. c. j. §. iniuria. de pa. iura. fir. in. x. col.

Augusti. ¶ Tu adde qd doc. nostri videñt tene-
e re qd tale statutum[e] valet. Nam presupponunt tale statutum valere. Et ita videtur esse de mente Barto. ꝛ doc. in. l. transigere. C. de transac. ꝛ Bart. in. l. j. ff. vi bo. rap. faciunt not. per Bal. in. l. reos. C. de accu. ꝛ vide Bal. in. c. j. §. iniuria. de pace iu. fir. ꝛ in. c. j. §. si quis aliũ. de pace tenen. Adde Alberi. de rosa. in. ij. parte statuto. q. cxx. vbi allegat multa quod tale statutũ nõ valet. dicit tamẽ qd totus mundus obseruat cõtrarium quod talia statuta obseruẽtur quod pro pena corporali soluatur pecunia. Item scias quod pro homicidio non imponit pena capitalis vbi multorum iacet strages. Ita dixit multum elegãter Ange. in. l. penul. ff. ad legẽ cornel. de sica. qui etiam dixit multum not. in. l. iij. §. legis. ff. ad leg. cornel. de sica. quod hodie indistincte, siue in nobili, siue in humiliori cõmittente delictum imponitur semper pena mortis. ꝛ allegat bonam glos. insti. de public. iudic. §. item lex cornelia. ꝛ ille alie pene vbi viles subijciebantur bestijs, ꝛ digniores deportabantur in insulam non sunt in vsu: sed in locum etiã imponitur pena mortis: ꝛ an pro homicidio imponatur pena mortis: vide Bal. in. l. data opera. in prima charta. C. qui accusare. ꝛ text. in. l. nemo. C. de epis. audien. Adde omnino Angel. ponentẽ pe-

a ¶ Tu autem in hac. adde tu hic q posui. s. in verbo, cicatrix.

Additio.
¶ Tu adde do. Bonifa. Vitali. in suo opere malefi. in rub. qd sit accusa. nu. 131. ꝟ. sed qd vulnerasti aliquem ꝛc.

b ¶ Mortuus. Adde ꝛ vide domi. Bar. sozi. in cõsi. clxxiij. quasi per totũ. vbi de vulnerato q decessit post octo mẽses qñ dicat decessisse ex vulnere.

c ¶ Qd sic. Adde tu ꝛ vide Rapha. cu. in consi. cxxxiiij. ꝛ Cepo. in cõsi. lxij. Ber.

d ¶ Capitalis. adde qd quãdo lex vel statutũ simpliciter imponunt penam capitis itelligitur de ciuili non naturali. ita Alex. in cõsi. ciij. ꝛ cõsi. cxvj. in. j. volu.

e ¶ Tale statutũ. Adde Frãci. de are. in cõsi. lviij. qui idẽ tenet cũ fit ex causa.

nas.l.cornelie de sica.in.l.is qui cum telo.C.ad.l.corneliam de sica.ꝛ ibi facit mētionem de statuto Perusino quod imponit penam pecuniariā pro homicidio. Dicit tamē Bal. in.c.j.§.furtum.de pace iura.fir.in fi.ibi format questionem quod pro homicidio imponatur pena.x.ducatorum: sed dicit quod Archi.xxiij.q.iiij.in.c.duo.dicit quod nō valet statutum imponēs penam contentibilem pro homicidio: hoc
8 dixit verum Bald.nisi subsit alia iusta causa.¶ †Adde tamen quod consuetudo quādoqꝫ excusat a pena homicidij. Ita consuluit Petr.de ancha.in consil.cclxxxv.qui euasit vnū puerum.xvj.annorū qui in vna bataiola occidit alium: si ibi ita erat cōsuetudo quod bataiola fieret idem si est bataiola hominum ibi vide.

9 Occidens hominem monstruosum: an subsit statuto punienti interficientem hominem.

9 **Ange.** ¶ †Quid autem si hominē mōstruosum interfecit an puniat̃ ex statuto quod punit interficientem hominem. Bald.in.l.quod dicitur.ff.de lib.ꝛ posthu.dicit per illum tex.quod sic:quia satis est quod habeat spiritum ꝛ animam: quod Angel.ꝛ Imol.dicunt ibi esse verum quādo habet plura vel pauciora membra q̄ debeat:secus si habeat caput animalis quia tunc non est homo:vt.l.non sunt liberi.ꝛ quod ibi not.per gloss.ꝛ docto.ff. de statu homi.

Augusti. ¶ Tu autē in hac materia adde quod illa corpora que assimilant̃ animalibus vocantur prodigiosa:vt not.gl.in dicta.l.non sunt liberi.ꝛ text.allega.in.l.ostentum.ff.de verb.signifi.sed imo videtur quod talis occidēs huiusmodi prodigia teneatur.l.cornel. de sica.text.allego.in.l.queret aliquis.ff.de verbo.signi.vbi dicit quod imo isti sunt liberi ꝛ filij, ꝛ prosunt matri. Sed solue vt notat̃ in dictis iuribus:nō dubito si habent animā rationalem licet sint corpora cōtra naturam edita: qđ talis tenetur.l.cornelia de sica.alias non per predicta.

10 Aborsum qui facit vt femina faciat: an comprehēdatur in statuto puniente qui hominem interficit.

11 Pregnātem filiam repertam in adulterio si pater occidat: nulla pena tenetur.

10 **Ange.** ¶ †Quid si quis faciat qđ mulier abortiat̃ an teneatur pena dicti statuti.Bal.in.d.l.qđ dicitur.dicit qđ non:qꝛ qui est in vtero nō est homo:sed homo effici speratur,vt.l.apud veteres.C.de fideicōmis.liber. qua autem pena talis puniatur habet̃ in.c.sicut.lo.ij.de homici.quia distinguit aut fecit abortum anteq̄ esset perfecte creatus ꝛ haberet animam: ꝛ tūc punitur iudicis arbitrio: vt.d.c.sicut.si autem posteaq̄ fuit in vētre viuificatus ꝛ sic factus homo:ꝛ tunc licet nō teneatur pena dicti statuti qđ imponit penam interficienti hominem cum in veritate de presenti non sit homo sed futurus homo: ꝛ sic nō sunt proprie verba statuti verificata ideo non tenetur pena dicti statuti.sed tenebitur de sicar.vt dicta.l.diuus.ꝛ ibi glos.de extraordi.cri.ꝛ.l.cicero.ff.de pen.ꝛ tenetur.l.aquil.l.si seruus. §.si mulier.ff.ad leg.aquil. Sed ista originaliter sunt verba Butr.de quo tamen tu dic vt habetur ꝛ ibi late Salic.in.l. penul.C.de sica.

Augusti. ¶ Tu autē in hac materia adde qđ lz iste doctor hoc dicat quod si mulier[a] fecit aborsum ante partum animatum qđ nō debet decapitari.¶ Adde quod hoc non militat vbi faceret propter pecuniam quia decapitaret̃ per.l.cicero.ff.de pe.ita voluit Bar. in.l.diuus.ff.de var.ꝛ extraor.cog.ꝛ ibi Bar.in.d.l.diuus. Bart.querit post glos.quando partus dicatur animatus: nam dicitur animatus post.xl.dies quod verū est in masculo quia citius habet animam q̄ femina. nam vt dicit Ang. ibi post glos.ꝛ doc.per.xl.dies dicitur habere animā:ꝛ contra predicta est tex.in.l.ij mulier.ff.ad leg.corne.de sica.vbi videtur quod non sit pena mortis in dicta.l.diuus.sed dic vt dicit Bar.in dicta.l.diuus.post glos.quando partus nō erat animatus.Secus si animatus quia pena mortis.Et intellige predicta si ille qui fecit qđ mulier faceret aborsum sciebat ipsam pregnantem alias secus:vt not.per doct.in.l. penul.C.de sicar.maxime per Ange. Sed vide ibi Sali.qui aliter loquitur:hec vera in extraneo.Secus si esset pater vel mater qui occiderent partum in ventre:quia nō tenerentur l.cornelia de sicar.sed penā parricidij incurrerent:vt voluit
11 Bald.in dicta.l.diuus.†Limito tamen hoc non procedere in patre occidēte filiam pregnātem repertam in adulterio: quia isto casu nulla pena tenet̃,nec cornelia,nec parricidij: qꝛ lex ipsum excusat. Ita dixerūt Bar.ꝛ Bal.in.l.imperatori.lo.ij.ff.de ita.homi.Et de ista materia vide bonum tex. in.l.si quis aliquid.§.qui abortionis.ff.de penis.ꝛ in materia ista vide bonum tex.in.c.moyses.xxxij.q.ij.ꝛ tex.ꝛ gloss. in.c.consuluisti.ij.q.iiij.ꝛ.l.j.ꝛ.l.necare.ff.de libe.agnoscen. Aduerte tamen si tu vis videre istam.q.latissime vltra oēs disputatā:habeas semper recursum ad Albe.de rosa.in.iij. parte statutorum.q.lix.que incipit, si statuto cauetur quod homicida occidatur vertitur in dubium si quis percusserit mulierem pregnātem cum pede. ꝛ ibi allegat infinitas decisiones in ista materia:ꝛ cum ista questio nunc ad presens esset in ꝯsilio secreto Illustrissimi ducis Herculis feci vnū pulchrum cōsilium collegis meis pro decisione huius questionis quod incipit, Ego Augustinus de bonfrāciscis de Arimino doctor ꝛ aduocatus concistorialis ꝛ consiliarius secretus:dico in presenti questione qua queritur ꝛc.ꝛ multa allego.Tandem nō recedo ab Alberi.in.d.q.ꝛ ibi ponit quid in dubio an presumatur quod ille sciuerit mulierē esse pregnantem vel non.

a ¶ Quod si mulier. Adde Ioā. de ana.in cōsi.j. ꝛ ibi ponit qualiter puniat̃ clericus qui dedit poculū moniali vt faciat aborsum. Ber.

b ¶ Medicos.adde qđ licet in loco insigni presumat̃ qđ sint medici tn̄ nō presumitur qđ inueniat̃ homo qui velit tota die stare impeditus ꝑ alio nisi probet̃. ita dicit Frācis. de are.in consil. xvj.Ber.

12 Uulneratus culpam cōmittens in nō adhibendo medicos vel alio simili si postea moritur: an percutiens teneatur de occiso vel de vulnere.

13 Medici ad hoc vt prestare possint bonum iudicium debēt multa considerare.

14 Uulneratus presumit̃ mortuus ex vulnere nisi negligentia vel mala custodia vulnerati probetur.

12 **Ange.** ¶ †Quero aliquis fuit vulneratus ꝛ probatur quod ipse comisit culpam vel in nō adhi-
b bendo medicos[b] vel in non curando se vel in non parendo medicis vel quia cōcubuit cum vxore siue aliam culpā cōmisit ꝛ postea moritur:an percutiens teneatur de occiso vel de vulnere. Bal.in.l.si ab hostibus.in.§.j.ff.solu.matrimo. cōcludit qđ non: adhibendo medicum presumitur sua culpa mortuus quando cura medicorum poterat se iure habere ꝛ ad vitam ꝛ ad mortem qđ dicit esse not.Et etiam istam qō.format in.c.j.quib.mod.feud.amit.in.iiij.col.versi.sexto queritur vtrum dominus ꝛc.vbi dicit quod quoties culpa vulnerati admista est cum vulnere: non dicitur mortuus ex vulnere:quia non dicitur ex simplicibus prouenire qđ cum alio prouenit: vt.l.j.ff.de aqua quoti.ꝛ esti.Et sic concludit quod ille qui vulnerauit nō debet teneri de toto. Facit etiā quod not.idem ibidem in seq.col.versic.ꝛ not.quod difficilius ꝛc.ꝛ quod de vulnere tātum teneatur facit.l huic scripture.§.si seruus vulneratus.ꝛ.l.item mela.§.celsus.ꝛ.l.qui occidit.§.fina.ff.ad le.aquil.vbi Bal.dicit no.tex.qđ quando vulnus non est mortale ꝛ aliquis propter suam culpam decessit vel cum vxore concubuit vulnerans nō tenetur de occiso sed solū de vulnerato ꝛ de hoc stabitur iudicio medicorum qui habent considerare vulnerum qualitatem. Et ibi etiam subdit quod presumitur sua culpa decessisse si medicis noluit obedire.ꝛ ita tenet Glo.vbi etiā dicit not.istum tex.ad articulandum defensam vulnerantis.ꝛ hoc etiā tenet glos.ꝛ Io.and.in.c.ij.de cle.percusso.istud etiam voluit Dy.ꝛ Gui.de suza.quos refert Tancredus in sua cōpendiosa in.xj.rubrica.q.ix.vbi plene de hoc disputat.ꝛ de hoc videtur casus in.c.ad audientiam.de homi.ꝛ de illo qui nō est obediens medico.not.plene Io.andr.in.c.tua nos.ꝛ facit.c.significasti.lo.ij.de homici.Si autem quis fuerit mortifere vulneratus licet nullam adhibuerit diligentiā tamē hoc non minuit homicidium dicta.l.occidit.§.fi.a cōtrario sensu.ita dicit Baldus in quodam suo consilio quod inci-
13 pit, Sapientissime allegatum est.¶ †Et tene menti vt medici possint prestare bonū iudiciū debent ad multa aduertere,videlicet ad robur percutiētis ꝛ debilitatē percussi.l.j. cum glos.C.vnde vi ꝛ.l.quas actiones.§.si quis seruū.ff.ad leg.aquil.ꝛ qualitatem ac vulneris profunditatem de homicidi.d.c.significasti.in fin.locum ꝛ magnitudinē vulneris fluxum immoderatum sanguinis de sententia excōmu. c.cum illorum.an vulnus medio tempore consolidatus: ita qđ habeat formā sanitatis vel infirmitatis.l.maritus.ff.locati.cum glos.ita dicit Bal.in d.suo consilio.ꝛ ibidē subdit qđ inspiciat̃ si vulneratus perdit loquelā:quia similis mortuo est.l.iubemus.C.de testa.vel si perdit sensum vel intellectū quia grauius morbū corporis inducit exiliū mētis.ff.de edil.edic.l.ob que.secūdo respon.ꝛ.ff.de testa.l.in aduersa.

Augusti. ¶ Tu autē in hac materia adde San. in tractatu maleficiorum sub rubrica si iudicetur per medicos vulneratum non moriturum ꝛ febre adueniente dicunt contrariū ꝛ moritur vulneratus an vulnerans teneatur de occiso ibi late vide: ꝛ vide etiam ipsum ibi in sequenti questione que incipit, Sed quero quidā vulnerauit aliū non mortifere: postea ille vulneratus mortuus est non

est non ratione vulneris: sed propter malum & imperitum medicum qui medicatus est. ¶ Queritur nunquid vulnerator teneatur de occiso: & certe dicendum est quod vulnerator teneatur de vulnerato tantum. alleg. tex. in dicta. l. qui occidit. §. penulti. & ita dixit q̄d ita scripsit do. Odofre. & ibi dixit

14 † q̄ in dubio vulneratus presumit mortuus ex vulnere nisi negligētia vel mala custodia vulnerati probetur. Nam tunc tantum tenetur de vulnerato & non de occiso: & ponit exemplum de rustico qui modicum in capite vulneratus in estate ad laborādū cum bobus ad solem: & est iratus cū bobus & calefactus venit domū & mortuus est: nam tūc vulnerans non tenet de occiso: & ita dicit tenere do. Alber. de papia: & in hac materia allego casum quē isti nō allegant in. c. tua. extra de homicidio voluntario ibi qui spreto precepto. Et not. q̄ Bal. in. d. l. si ab hostibus. §. si. nō dicit de directo id q̄d hic dixit do. Ange. Sed omnino vide que dixi in. d. l. si ab hostibus. §. fin. in addi. meis. & ibi Bal. etiam voluit q̄d licet medici non adhibeant & tamen vulnus fuisset mortale q̄d nihilominus occidēs teneretur. Nam dicit q̄d tunc hoc iuuat: medicū non fuisse adhibitum quādo ex vulnere dubitatur: an esset mortale vel non. & ibi vide Ang. & Imo. dicētes paria esse nō adhibere medicū vel adhibere medicū imperitum q̄d not. Et in hac materia adde omnino elegantia verba Ang. in. l. q̄d si nolit. §. si mancipiū. ff. de edil. edic. vbi in ista. q. multū eleganter loquit: & ita tēpera & limita predicta: vt ibi habet. Et adde q̄d opus est q̄d probetur medicos potuisse adhiberi: q̄ erant in ciuitate: vt dicūt doct. in. d. l. si ab hostibus. & ibi late dixi & doc. in. d. §. si mancipium.

15 Statuta per Italiam puniunt factum nō animū: vnde nisi quis interficiat licet etiam mortis causam animo prebuerit: non tenebitur de sica. sed alio modo castigabitur.

16 Venenum tenens vt daret alteri, licet non dederit: punitur ac si dedisset.

15 **Ange.** ¶ † Sed aduertas ne erres q̄ is qui cū gladio deuenit ad actū proximū animo occidendi licet non occiderit tenet de sica. ac si interfecisset: vt. l. j. §. j. ff. de sica. & l. is q̄ cū telo. cū ibi no. per doc. C. eo. sed statuta

a per Italiā puniunt factū & nō animū[a]. Unde ad similitudinem. l. aquil. dicunt si quis interfecit vnde nisi interficiat licet etiā mortis causam animo prebuerit nō tenebit de sica. sed alio modo castigabit. ita dicit no. Bar. in. l. j. §. diuus. ff. de

b sica. & qualiter cōprehendat animus occidēdi[b] vel nō, vide ibi glos. & Bar. vt puta si habebat in manu giauerinā & noluit percutere cū ferro sed cū hasta percussit: vel etiā respicias in qua parte corporis cū bastono percussit: q̄ si in spatulis nō presumit animus occidēdi sed sic in capite: alle. gl. in. d. c. significasti. in fi. Et pro hoc est bonus tex. in. c. omne delictū. §. qui nō militat. ff. de re mili. & in. l. j. C. de emen. ser.

16 † Unum[c] tamen singulare nota q̄d si quis emerit venenum

c vt daret alteri licet nō dederit punit ac si dedisset: vt est casus singularis & ibi Bar. in. l. j. in fi. ff. de parri. & in. l. j. C. de malefi. & mathe. & in. l. eiusdē. in prin. ff. de sica. vbi etiā punit qui retinet & qui facit venenū causa hominis occidendi: q̄d tamē intellige vt not. Sali. in. d. l. j. de male. Et predicta pcedunt quando interficit extraneus: si autem interficiat ascen

d dens vel descendēs in infinitū tenetur de parricidijs:[d] vt. l. pe. §. j. cum gl. ff. de parri. & not. gl. in. l. j. C. de his qui pa. vel li. & gl. in. §. alia. insti. de publi. iudi. Si autē personas agnatas vel cognatas vel affines videtur q̄ de sica. tantū teneatur: vt. l. j. ff. de parri. sed glos. in dicta. l. j. C. de his qui pa. vel li. &c. & Sali. tenet q̄ isti etiam tenētur de parri. & eius pena ibi habetur & in. d. l. j. & in. d. l. pe. & in. d. §. alia. sed fm Salic. in. d. l. j. talis pena non est hodie in vsu: sed credit q̄ debeat decapitari & carere sepultura.

Augusti. ¶ Tu aūt in materia adde q̄ etiā si nō essent statuta per Italiā: sed ius cōe hodie de generali cōsuetudine totius mundi derogatū est. l. is qui cū telo. C. de sica. & similibus legibus q̄ etiā cessante statuto nemo d̄z decapitari nisi proprie occiderit alterum nec propter animū tantū debet puniri, nec propter conatū tātū mirabilis est doctrina Specu. in titu. de accusa. in. j. parte.

e in. §. j. in versi. sed pone primo[e] quē refert & sequit & ipsum magnificat Ang. in. l. j. §. hec verba. ff. q̄d quisq̄ iur. & Bal. in. l. iij. C. de ser. fugi. Et Ro. multū eleganter loquitur in. l. damni. §. sabini. ff. de dam. infec. Fallit in crimine lese maiestatis & in assassino vt dicūt Bal. & Ange. in. d. §. hec verba. & adde Ang. in. l. is qui cū telo. C. de sica. qui dicit q̄ habens hastam cum ferro & percussit aliquē cum hasta & non cum ferro nō dicitur habere animū occidendi: vnde non tenetur. l. corne. de sica. alleg. tex. cum gl. in. l. iij. §. pe. ff. ad leg. cornel. de sica. & glos. in dicta. l. is qui cum telo. ¶ Itē adde q̄d Jo. fabri. insti. de publi. iudi. in. §. alia. approbat ibi opi. Pla. de qua in glos. ibi in verbo, preparauerit. vt teneatur

a l. cornel. de sica. ille preparauit venenū alicui causa venenandi: & sic tenet opi. Barto. quam tenuit in. l. j. ff. de parri. licet Ange. ibi nihil affirmet. & Sali. in. d. l. j. C. de male. & mathe. videtur etiam tenere istam opi. Bart. licet Ange. aliter vi

b deatur loqui in. l. j. §. fit iniuria. ff. de var. et extraordi. cog. Nam videt velle ibi q̄d opus est q̄d mors sequat quicquid sit hodie cum statuta requirant factum. Credo opi. Barto. non procedere: & quando non essent statuta vt dixi de generali consuetudine totius mundi hodie nemo debet mori: licet deuenerit ad conatum nisi sequatur effectus mortis per illud dictum Specu. de quo supra. Et illud dictū Specu. sequitur etiam Cyn. in. d. l. is qui cum telo. aliquid per Bal. in l. data opera. C. qui accusa. in penul. char.

17 Pater occidens filium spuriū: an incidat in penā parricidij. c

18 Filius interficiens patrem bannitum an erit sine pena.

17 **Ange.** ¶ † Quid si pater occidit filium spurium an incidat in dictā penam: dicit Bal. in. c. j. si de feu. fue. controuer. inter domi. & vasal. q̄ sic, q̄ natura omnibus est cōmunis. Si vero interfecit quē poterat exheredare dic q̄d non tenebit de parricidijs sed alia pena castigabitur

18 vt. l. diuus. & ibi Bart. ff. de parri. ¶ † Quid si filius interficiat patrem bannitum an impune fecerit. Dy. tenet q̄d nō: q̄ patris persona filio semp debet sancta haberi: vt. l. liber

f to. ff. de obse. liber. In contrariū fuit determinatū[f] per collegium Perusij: per. l. minime. ff. de relig. & sump. fune. coniuncta. l. posi liminij. §. filius. ff. de capti. & postli. reuer. ita dicit Sali. in. d. l. j. C. de his qui pa. &c.

Augusti. ¶ Tu aūt in hac materia adde q̄ Alb. d de rosa. in. q. statutorum. in. q. vj. in. iiij. parte. que incipit, item quid si statuto cauetur q̄d bannitus possit impune occidi: nunquid filius possit occidere patrē: & ibi sequitur opi. Dyn. q̄ nō respondet ad. l. minime. scilicet q̄d loquatur in casu speciali licet in patre oppugnante pa e triam & liberos: & de materia vide etiā Albe. de rosa. in. iiij. parte statutorū q. xxvij. que incipit, item presupposito predicto statuto q̄d bānitus possit impune offendi. qui allegat etiam Gandi. in tracta. malefi. tetigisse istam questionē. dic vt in predictis locis.

1 ¶ Rapina proprie dicit quando aliquis abstulit vestem illi quem vulnerauit: & an dicatur crimen publicum.

2 Statutum loquens de robaria quomodo intelligatur. f

3 Rapina non est licita in bannitis post mortem ipsorum: licet ex statuto possit impune offendi in ere, & persona.

4 Fur manifestus & non manifestus: q̄uo puniatur de iure.

5 Fur quāuis puniatur de iure in duplum siue quadruplum pro varietate casuum: attamen etiam officio iudicis puniri potest extra ordinem.

6 Delictum quodlibet siue publicum siue priuatū parit duas rationes vnam que competit parti lese alteram que cōpetit reipublice.

7 Rapere an dicatur crimen publicum. g

8 Banniti an post mortem derobari possint.

9 Banniti si post mortem fuerit derobatus cum hereditas nō est adita derobans cōmittit crimē expilate hereditatis.

10 Fur manifestus an in penam quadrupli: & non manifestus in penam dupli incidat. h

11 Judices an possint condemnare fures ad furcas & ad restitutionem eorum & sic an in vno libello ciuilis & criminalis intentari possint.

Etiam vestem celestem foderatam de armelinis dicto Titio abstulit.

1 ¶ † Ro. q̄ hec est proprie rapina: & ideo vi bo. rapt. in triplū potest

g puniri[g] de iure: vt. l. j. & ij. & per totū ff. vi bo. rap. & cum regulariter pro rapina etiā cōpetat accusatio. l. iul. de vi publi. & priua. vt. ff. ad. l. iul. de vi publ. & priua. l. j. & per totum merito dicit crimē publicū & cuilibet potest cōpetere accusatio. vt. l. j. & ij. ff. de publi. iudi. ita dixit Imo. in rub. ff. de publi. iudi. & Cyn. in rub. C. vi bo. rap. & Sali. ibidem in. l. fin. in fin.

2 & ibi Bar. ff. de priua. delic. ¶ † Si autē dicatur statuto vel

h alia dispositione de robaria[h] qualr intelligant dicta verba dicit Bal. in auf. sed nouo iure. C. de ser. fu. versi. quero q̄uo accipitur istud verbum &c. quod dicta verba grosso modo

a ¶ Et non animum.

b ¶ Animus occidendi. Adde Alexā. in consil. cxxxviij. in. j. vol. Cepo. in consil. xxix. Rapha. cu. in consi. cxxxiiij. & Frā. de aref. in cōsi. lxxx. Ber.

c ¶ Unum tamē. Adde tu & vide Cepo. in consil. vltimo. qui cōsuluit in terminis & Bal. in consil. cxxj. in. v. volu. & consil. ciij. in. iij. volu. vbi q̄ occidens veneno est pditor & homicida iō scelus grauissimū. Ber.

d ¶ Parricidijs. adde & vide Jo. de ana. in consil. lxiij. Ber.

e ¶ Sed pone primo. Adde q̄ dictum Specu. refert et sequitur Alex. in cōsi. xv. in. j. volu. & Cep. in cōsi. xxx.

f ¶ Fuit determinatū. adde abb. in consi. cliij. vbi q̄d bānitus non habet filios i potestate: & filij possunt testari. & idē Ange. in consil. cxxiij. Ber.

g ¶ Puniri. adde & vide Alex. de Imo. in cōsil. ciij. in. j. vol.

h ¶ Robaria. adde tu q̄ differentia sit inter rapinam & robariā & vide Bal. i. c. j. §. si duo. de pa. iur. fir. et q̄d statuta sint intelligēda fm cōem vsum loquēdi & vulgatum nō autē fm peritos vide q̄d voluit Ro. in cōsil. iiij. & in consil. xxxij. et an furti appellatione veniat rapina vide Ro. in c̄sil. cl. & c̄si. cxliij. Ber.

intelliguntur secundum videlicet qd vulgus intelligit.l.labeo.ff.de supelle.lega.qd perpetuo tene menti propter statuta que faciunt mentionē de robaria.Sed in casu nostre inquisitionis nō fuit furtum:nam proprie furtū dicit a furuo, id est a nocte ꝛ sic nō potest dici furtum:vt.l.j.ff.de furt.Est autem furtū rei aliene contractatio fraudulenta inuito domino animo lucrādi facta: vt in.§.furtum.insti.de obli.que ex quasi delic.nascun.not.ꝙ est cōtractatio vt ibi dicit sine contractatione:ꝛ sic absqꝫ amotione de loco ad locum non cōmittitur furtum:licet scriptura voluntas vel verbū interueniat.vt.l.j.cū.l.seq.ꝛ.l.si quis vxori.§.neqꝫ verbo.ff.de fur. Alia autē verba apposita in ista diffinitione declarant per Azo.in summa in tit.de fur.in prin.ꝛ hec cōtractatio sufficit siue vere siue interpretatiue vt si falsus procurator volēs debitū exigere alij delegauerit soluendū se presente:nā contractasse videtur propter presentiā:vt.ff.de fur.l.falsus.§.si ius.Et ne nimium prolixius videar aliquas questiones ꝛ dicta que quotidie de facto eueniunt ꝛ de quibus dubitat dicam:reliqua ad furti materiam spectantia causa breuitatis omittam:remittens me ad nota.per Azo.in summa de fur. Unde prosequor materiā nostram:ꝛ dixit ꝙ in casu nostro proprie loquendo non est furtum sed proprie rapina vt dixi

3 † que nō est licita non tantū in personis que stari ꝛ morari in ciuitate absqꝫ aliqua prohibitione possunt sed nec in bannitis etiam post ipsorum mortē[a]:nam licet ex statuto bannitus possit impune offendi in ere ꝛ persona illud tamen intelligitur in bānitis scꝫ viuis existentibus:secus si iam mortui sunt qꝛ licentia morte finitur:vt.l.si qua.ff.de pe.Et ideo capiens vestem bānito mortuo tenet crimine expilate hereditatis:ita dicit Sali.in.d.l.qui sepulchra.C.de sepul.viola.ꝛ

4 est text.ꝛ ibi not.in.l.diuus.ff.de bonis dam.† Si autē esset furtū: de iure loquor debet in duplum fur nō manifestus ꝛ rei subtracte restitutione condēnari parti lese.Si autē esset fur manifestus debet restituere rem furatā ꝛ vltra ea quadruplum.insti.de oblig.que ex quasi delic.nascun.§.si.qd est verū nisi dānum passus duxerit furē vel fuerit causa ꝙ fur duceret ad presidem:tunc videt remittere penam dupli vel quadrupli.Iste est tex.in.l.interdū.§.qui furē.ff.de furt.Et ideo latrunculatores simpliciter condēnant furē ad furcas ꝛ restitutionē rerū ablatarū non autē ad restitutionē ad duplum vel quadruplū.Et fur dicit manifestus qui fuit visus post furtū fugere ꝛ post eum fuit acclamatū:vt.l.si quis in seruitute.§.si.ff.de fur.ꝛ no.Cyn.in.l.falsus.C.de fur.in.iiij. oppo.nec requirit apprehensio siue captura vt ibi habetur:

5 ꝛ Bar.in.l.ij.ꝛ.iij.ff.de fur.† Et bene aduertas qd licet parti lese ita debeat condēnari:tamē etiam condēnari potest ꝛ puniri extra ordinē officio iudicis ad vindictam publicam:

6 vt est tex.singularis in.l.fi.ff.de fur.†Sed tamē non est mirū quoniā scire debes ꝙ in quolibet delicto priuato vel publico oritur duplex actio siue duplex modus agendi siue vindicandi:vnus qui parti lese cōpetit pro suo interesse reficiēdo ꝛ ad penam applicandam sibi alius qui cōpetit reipublice pro vindicta publica de crimine publico[b]: casus est in.l.qui nomine.ꝛ ibi gl.ꝛ Bar.ff.de fal.de priuato,casus est in.l.fi. ff.de priua.delic.ꝛ sic fur ex re furtiua tenet cōdictione furtiua ad ipsam rem subtractam:vt.l.si pro fure.§.j.ꝛ toto tit. ff.de condic.furti.quare ista condictione furtiua heres furis non potest conueniri etiam lite contestata contra furem iam defunctum nec etiam ꝙ aliquid peruenerit ad eius heredem:qꝛ speciale est in condictione furtiua:vt.l.si pro fure. §.fi.ꝛ ibi Bar.ꝛ in.l.in cōdictione.in prin.ff.de condic.furt. tenetur etiam actione furti scꝫ ad duplum ꝛ quadruplū ꝛ etiam ad vindictam publicam:vt dictum est.

7 **Augusti.** ¶ Tu aūt in hac materia in prima conclusione inquantū dictum est† ꝙ rapina est crimen publicum:adde ꝙ imo videtur crimen priuatum esse,tex.allego in.l.infamē.ff.de publi.iudi.ꝛ text.in.l.si quis ex domo.ff.de furt.sed vide Barto.in.d.l.infamē.ꝛ in d.l.si quis ex domo.qui dicit qd speciale est in.d.l.si quis ex domo.vbi rapina est crimen priuatum : ꝛ ita dixit Bart.in d.l.infamem.per que potes limitare istam primam conclusionem:ꝛ inquantum dictum est supra quid est robaria.adde ꝙ Bal.in.c.j.§.si duo.de pace tenen.ponit differentiam

8 inter rapinam ꝛ robariam ibi vide.† Item inquantum tactum est an bannitus post mortē suam possit derobari.adde Bal.in.l.sororē.C.de his quib.vt indi.qui tenet illud idē qd tenet Sali.in.d.l.qui sepulchra.Et adde Alber.de rosa. in questionibus statutorum.in.iiij.parte.in.q.xcj.incip.si statuto cauetur ꝙ bānitus possit impune occidi:ꝛ sic sequitur quod multo fortius derobari:qui arguit pro ꝛ cōtra.Tandem concludit ꝙ alias pistorij fuit determinatum spoliatorem fore bannitum de robaria quasi robaria fuit cōmissa de rebus hereditatis ad filios bāniti pertinentibus sed ipse Alberi.nō stat in ipsa opinione: qꝛ allegat qd rei hereditarie non potest dici cōmissa robaria:sicut nec furtum ex quo in heredes non transit possessio sine apprehensione: ꝛ hoc probatur in.l.cum heredes.ff.de acquir.posses.coniuncta.l. hereditarij.ff.de acqui.pos.An autē predicta militēt quādo incontinenti ꝛ in flagranti crimine fit dicta spoliatio vide dicta Alber.de rosa.in.d.q.ex cuius verbis poteris habere decisionē:ꝛ certe in ista materia placet mihi ista sua decisio.

9 ¶ †Et tene menti ꝙ si bānitus derobat post mortē cum hereditas nō est adita talis cōmittit crimen expilate hereditatis.vt dixit Sali.in.d.l.qui sepulchra.Dicit tamē Bal.in.l. de his.C.de fur.ꝙ talis nihilominus debet furca suspendi sicut famosus latro.sed Sali.in.d.l.de his.reprobat Bald. ibi ꝛ Ludo.ro.in.l.gerit.ff.de acqui.hered.dicit ꝙ cum hec questio fuisset de facto iudices secuti sunt opi.Bal propter autoritatē suā:sed dicit Ro.ꝙ opi.Bal.nō est vera de iure: ꝛ sic Ro.ibi reprobat Bald.ꝛ bene qꝛ cū supportatione rationes Sali.concludunt contra Bal.ꝛ dicam.j.in vlti.q.in addi.meis.Ultimo loco factis in hac eadē glos.Et si recte ponderentur verba Albe.in.d.q.ibi Albe.sentit qd alia pena datur expilatori hereditatis ꝛ alia pena datur furi , seu robatori:ꝛ si statutum loquitur de vno crimine nō infertur ad aliud.ꝛ vide Pau.de cast.in consi.suo.xxxj.in fin.qui dicit limitando predicta ꝙ si bannitus qui occidit statim derobatur:hoc potest fieri:secus si ex interuallo anteꝙ deueniant ad illos actus : ꝛ ibi concludit qd casu quo quis ante hereditatem aditam cōmitteret crimē expilate hereditatis qd ista est pena extraordinaria ꝛ faciunt pulchre nota.per Bar.in consi.suo.clxiij.[c] qd incipit statuto castri plebis cauetur qui ponit de statuto per qd bannitus potest offendi quod poterit occidi:ꝛ ibi vide an furtum dicatur maleficiū personale ꝛ bene faciunt nota.per domi.Catal.in tractatu syndicatus.q.clvij.qui ponit an corpus mortui possit furari vel vulnerari vel in delinquentē habeat locum pena furti vel statuti ꝛ dicit qd non.ꝛ vide do.Nellum in tracta.bannitorum.in.ij.parte vltimi tēporis.q.iij.vbi latissime loquit ꝛ ibi disputat an recte Alber.de rosa.in.q.statutorū.supra

10 allegata locutus sit ibi omnino vide.†Et adde in hac materia inquantū dictum est qd fur si est manifestus incidit in penā quadrupli:fur vero nō manifestus in duplū.Adde qd cōtra istam doctrinā est text.in.l.mācipia.C.de ser.fugi.vbi fur non manifestus aliter punitur:sed glos.dixit ibi qd erat speciale in illo casu sicut est etiam speciale in alio casu in.l. christianis.C.de paganis.ꝛ etiam glos.insti.vi bono.rapto. allegauit illam.l.ibi in.d.l.christianis.ꝛ glos.insti.de oblig. que ex delic.in.§.pena quadrupli.Item inquātum dictum est qd ad hoc vt quis dicatur fur manifestus nō requiritur apprehensio.Adde qd de hac cōclusione non opus est allegare docto.sed tex.in proprijs terminis habemus.instit.de furt.in.§.furtum.vbi imperator diffinit ibi furtum manifestum a non manifesto: ꝛ in effectu concludit qd fur dicitur manifestus si fuit repertus cum re furtiua vel fuit visus ire cum re furtiua ꝛ sic ibi tex.loquit per disiunctiuā vel, ꝛ ibi habemus meliorē tex.de iure.Itē circa intellectū.l.interdū. §.qui furē.ff.de fur.quare ibi illa pena dupli vel quadrupli remittat ex eo qꝛ duxit furem ad presidem omnino vide dicta Sali.in.l.j.C.quando ciui.actio preiu.cri.in vlti.col.vbi multū eleganter loquitur declarando ibi illam gl.in dicta

11 l.j.que allegauit.d.§.qui furem.† sed consydera qd videtur quod decisio.d.Ange.hic sit falsa inquantum voluit quod iudices possint cōdemnare furem ad furcas ꝛ ad restitutionem rerum quia in vno ꝛ eodem libello non possunt ciuilis ꝛ criminalis intentari.d.l.j.sed vide ibi Ange.in fin.multū eleganter loquentem qui allegando.d.§.qui furem.dicit qd licet ciuilis vel criminalis non possit intentari in eodem libello tamen bene potest quis in iudicio criminaliter accusari ꝛ officio iudicis petere restitui damna ꝛ interesse ꝛ expensas:vt.l.qui crimen.C.qui accusa.non possunt.ꝛ.l.qd euitandi.C.de condi.ob turp.causam.ꝛ.l.pe.ff.de calum.ꝛ.l.medicos.ff.de var.ꝛ extraor.cogni.ꝛ in corpore de questio.§.si vero aliqui in corpore de manda.princip.§.si vero delinquentes.ꝛ in corpore vt litigantes inter.§.ꝛ hec quoqꝫ.ꝛ allegat etiam.§.qui furē.ꝛ ita dicit quod practicatur quod in libello criminali concluditur delinquentē ex delicto condemnari ꝛ puniri sm formam iuris ꝛ statutorum cum restitutione damnorum ꝛ interesse ꝛ expensarū ꝛ cum restitutione rerum ablatarū.Et adde tex.in.l.si res.C.vi bono.rap.ꝛ ibi glos.Sali.

a ¶ Ipsorū mortem.adde tu qd si fuit formatus pcessus de furto pōt fieri condemnatio de crimine expilate hereditatis ita Lepo.in cōsi.lxviij.

b ¶ Crimine publico.adde Ro. in suo ɔsi.ccccv. in vltimis ꝑbis.

c ¶ Bar. in cōsi. suo.clxiij. Adde qd al's est nume. cxxxviij.Ber.

glos. Sali. & doc. ubi ponunt etiam an condictio furtiua competat contra heredem defuncti. Et adde Moder. in locis supra allegatis per d. Ange. hic ubi multum eleganter loquutur.

12 Fures de iure morti: an damnari debeant.

12 **Ange.** ¶ Et not. bene quod de iure non reperio quod a pro furto quis debeat mori[a] nisi fures crassatores & insignes latrones: ut l. capitalium. §. famosos. & ibi b Bar. ff. de penis. vel si est fur nocturnus[b] & aliter non poteram defendere aut personam meam vel familie mee vel bona mea vel etiam furem diurnum qui se telo defendat: & sine discrimine persone mee vel familie defendere non poteram: tunc licet mihi cum impune occidere: ut est tex. & ibi gl. in l. furem. ff. de sica. & in l. itaque. §. lex. ff. ad l. aquil. & ibi Flo. & Sali. in l. si ut allegas. C. de sicar. quod est verum si immineret perditio rei magne: secus autem si rei vilis quia tunc mihi non liceret occidere furem nocturnum etiam telo defendentem imo nec vulnerare: casus est singularis & peregrinus ubi hoc probatur, in l. si ex plagis. §. tabernarius. ff. ad l. aquil. Pro quibus omnibus & maxime pro crassatoribus & furibus insignibus iudex pati non debet aliquem aduocare quorum fera & periculi sui nescia feruet insania. l. per omnes. C. de defensori. ciui. Et sic regulariter de iure communi pro furto non est pena mortis nisi uno casu videlicet in l. pe. ff. de condic. ob cam. sed forte istud fuit de facto vel forte ibi speciale quia fur erat vilis persona scilicet seruus: vel dic ut ibi not. docto. & uno alio casu & scilicet in auth. de pa. tenen. §. si quis quinque solidos. sed ibi dicitur esse speciale propter fractionem pacis & alio casu quando ministrator publicus pecuniam publicam vel quis rem sacram vel religiosam furto abstulerit qui capitali pena punitur: ut est tex. insti. de publi. iudi. §. item l. iul. pecul. sed de iure nouo fit membri abscissio: ut in auth. sed nouo iure. C. de ser. fugi. sed communiter per Ytaliam vigent statuta que seruanda sunt: ut not. etiam Bal. in d. auth. sed nouo iure. ver. sed adde quod furta & alia &c. Nam ut plurimum statuta dicunt quod pro primo furto fustigetur: pro secundo fustigetur & mitrietur vel bulletur: pro tertio autem suspendatur.

Augusti. ¶ Tu autem in hac materia adde quod Gand. in trac. malefi. sub rub. de furib. & latronib. ultra omnes disputat istam materiam in versic. nunc videamus que pena sit furibus imponenda. & ibi dicit quod de iure communi si fur non est famosus & clam furtum faciat: dicit quod fustigatur: ut in auth. ut nulli iudi. §. pe. & vide doct. que autem signa insit in auth. sed hodie. C. de ser. fugi. Si autem est famosus & tunc debet suspendi dicta l. capitalium. §. famosos. ff. de penis. Si autem palam quis furatur & est famosus. Tunc furca suspendatur. d. §. famoso. ut sunt derobatores stratarum. Si autem palam delinquat derobando & non est famosus: & tunc aut semel tantum derobauit & tunc punitur. l. iul. de vi publi. vel priua. ut insti. de publi. iudi. §. item l. iulia. Si autem bis aut sepius & tunc punitur furca: ut l. capitalium. §. transgressores. ff. de penis. & dicit hoc esse seruandum de iure communi & Romanorum: dicit tamen quod de iure Longobardorum aliter fit quia pro primo furto fur amittit oculum pro secundo nasum pro tertio suspendit: dicit etiam in penul. col. quod furtum aliter punitur. Et tertio modo per l. Federici imperatoris. quia si quis quinque solidos fuerit furatus laqueo suspendi & sic ut vides per tres leges criminaliter furtum punitur. Primo per leges Romanorum. Secundo per leges Longobardorum. Tertio per l. Federici. Sed subdit ibi Gandi. hodie quas leges seruabimus. dicit quod glos. ordi. in c. j. de pace iura. fir. in §. iniuria seu furtum. dicit furtum puniri secundum iura communia: non secundum legem Longobardorum vel dicit dic quod hodie punietur secundum formam. d. §. si quis quinque solidos. Sed dicit quod hodie de consuetudine hoc non seruatur quod fiat punitio per iura communia: sed fit secundum leges Longobardorum & hoc tam in Lombardia quam in Tuscia: licet multe ciuitates super hoc habeant multa statuta que seruanda sunt: & hec Gand. Bal. vero in auth. sed nouo iure. C. de ser. fugi. dicit quod hodie de consuetudine non seruatur. d. §. si quis quinque solidos. & hoc est verum: quia statuta sunt hodie per totam Italiam aliter punientia furta: vide doc. maxime do. Abb. post gl. in c. inter alia. extra de immuni. eccle. in xj. col. & do. Catal. in trac. syndi. q. cxlix. qui ponit intellectum d. §. si quis quinque solidos. Adde tamen omnino bonam glos. in c. j. de pace iura. fir. in d. §. iniuria seu furtum. & Ange. in l. fin. ff. de furt. qui dicit quod late posuit istam materiam in auth. sed nouo iure. C. de ser. fugi. in repeti. Paduana. & vide Ange. in d. auth. sed nouo iure. notabiliter loquentem in lectura sua & Ioan. and. in addi. Spe. in tit. de fur. in rub. & vide glo. xliij. q. iij. §. si quis fortitudinem. Et in hac materia multum allegat Alber. de rosa. in d. auth. sed nouo iure. & multas decisiones allegat: & allegat bonum tex. de iure canonico & ibi vide doct. in c. tua nos. §. fi. extra de homici. & vide quomodo respondet ad illum tex. in quibus tamen casibus licet occidere furem: vide Ange. omnino in d. l. si ut allegas. & doct. maxime domi. Anto. de but. in c. olim. extra de resti. spolia. in xviij. colum. & Ange. in l. j. C. unde vi. qui dicit etiam quod in his casibus in quibus dictum est licere occidere furem: habet locum si furtum erat magni valoris. secus si parui quod dicit relinquendum arbitrio iudicis. De materia vide aliqua per Pau. de cast. in consi. clxxx. in fi. ¶ An autem predicta militent quando unum furtum esset enorme: dicam infra in seq. q. & ibi vide qui dicantur fures latrones. Et qui dicantur famosi latrones & Barto. in d. §. capitalium. melius per Angel. in d. auth. sed nouo iure. in reportatis Padue. Ange. in l. aduersus. ff. de sepul. viol. do. Catal. in tractatu syndi. q. cxlix. in illa. q. ubi tractat materiam quando fur in una ciuitate fecit furtum: & in alia postea furatur ubi videtur velle quod pro multis furtis paruis non dicitur famosus fur. Sed ad hoc ut dicatur famosus requiritur quod cum armis hoc fecerit ibi vide.

13 Furtum quando dicatur unum: & sic quando dicatur primum, secundum & tertium furtum.

13 **Ange.** ¶ Nunc sumpta occasione aliquid de furtis dicamus ad statutorum declarationem. Et primo quando dicatur primum, secundum & tertium furtum. Respondeo unum furtum dicitur quod de uno loco uno contextu siue uno tempore fit etiam si plures res furentur tamen dicitur unum furtum: ita dicit Bart. in l. eum qui. §. idem respondit. ff. de furt. & sic tanquam unum furtum commiserit punietur licet plures res sit furatus. Tamen singulariter dicit glo. in d. l. capitalium. §. famosos. quod isto casu pro uno furto veniam meretur a furca. & not. Bald. d. auth. sed nouo iure. in versi. ulterius quero nunquid &c. quod est verum secundum Bald. nisi furtum sit magnum quod alias preualeat pluribus furtis paruis: tunc licet statutum prohibeat furem suspendi nisi pro tribus furtis. Iuridice tamen pro uno magno poterit suspendi: ita ibi dicit in versi. tertio not. de pena &c. & alleg. l. si quis. ff. de excusa. tuto. & etiam quia propter delicti enormitatem permissum est leges transgredi: ut no. Inn. in c. j. de consti. quod not. quia ita semel practicaui Perusij dum ibi assiderem.

Augusti. ¶ Tu autem in hac materia adde quod ista sententia Bal. mihi non placet: & si recte considerantur omnia iura que dicunt quod fur furca debet suspendi: non habent respectum ad quantitatem furatam: & sic ad ipsum furtum. Sed ad alia extrinseca: & ideo Bald. in auth. sed nouo iure. C. de ser. fugi. in versi. ulterius quero. nunquid plura furta in eodem loco & tempore dicit quod statutum quod punit furem furca pro tertio furto quod mens statuti est ut grauius puniat furem propter consuetudinem delinquendi & sic doc. non habent respectum ad quantitatem: sed ad animum delinquentis hoc est ad reiterationem delicti quod grauius punitur propter ipsam reiterationem ut in furto dicit glos. de pace iura. fir. in §. iniuria seu furtum. & ita obseruarem si iste casus mihi obueniret de facto. Nec obstat doctrina Inno. in d. c. j. quia ita non est ita urgens causa quod imponatur pena mortis ubi alias imponi non debet an sit unum furtum vel plura furta. vide Bar. in l. inficiando. §. infans. ff. de fur. Sed Bal. in c. j. §. furtum. in princ. de pace iura. fir. videtur velle quod pro primo furto enormi fur possit furca suspendi: & sequitur do. Abb. in c. inter alia. extra de immu. eccle. in x. colum. quia ex causa licitum est transgredi leges & statuta: & ita econuerso consuluit Ludo. ro. in consi. suo. cccclxix. quod si per statutum quis pro leui furto debet suspendi: tamen si iudici videbitur poterit iudex minuere illam penam statuti & commutare in aliam penam minorem citra mortem.

14 Fur alias passus penam primi & secundi furti puta: quia fustigatus mitriatus vel bullatus postea facit tertium furtum: an pro isto tertio poterit suspendi.

14 **Ange.** ¶ Quero si alias fur passus fuit penam primi & secundi furti quia fustigatus, mitriatus vel bullatus: postea fecit unum furtum quod est tertium in ordine an pro isto tertio possit suspendi, & videtur quod non: quia pro primis iam punitus est. igitur &c. ut l. licet. §. j. ff. nau. caupo. stabu. & l. senatus. ff. de accu. In contrarium c videtur quod debeat suspendi[c] quia in crimine perseuerauit. igitur &c. ut l. seruos. C. ad leg. iul. de vi publi. & l. iij. C. de epis. audien. & l. capitalium. §. solent. ff. de penis. & ita tenet Ubertus de bobio. Idem credo si de dictis primo & secundo furto habuerit gratiam a domino loci: quia priuilegium

a ¶ Debeat mori. adde tu quod sit pena furti de iure communi & vide Lep. in repet. auth. sed nouo iure. C. de fur. & in consil. suo xxxvj. & consil. xlj. & ibi qualiter puniatur furto qui subtrahit pecuniam cois & vide de Raph. fulgo. in consi. cl. & clvij. Alex. in consil. v. & in consil. cxxxv. in j. volumi. & in consil. cxiij. in iiij. vol. Pau. de ca. in consi. cccl. in ij. pte. in ij. impressis.

b ¶ Nocturnus. Adde tu & vide Alex. de imo. in consi. cxxxviij. in j. vol. Ber. & de B etiam per Alex. in consi. cxlj. col. j. versi. iiij. non videtur in ij. vol.

c ¶ Suspendi. adde quod imo duo furta punita aggrauant tertium. ita Ro. in consi. cccxxxvj. ubi dicit esse tex. no. in auth. qui semel. limitat tamen quod predicta non procedunt ubi de duobus primis furtis fuisset penitus absolutus: quia hoc casu non aggrauaretur tertium & ibi quod stante statuto quod notarius pro trina annotatione dicatur priuatus quod si fuit bis annotatus & absolutus: quod pro tertia annotatione non priuabitur: & quando furta alibi commissa aggrauent tertium furtum in loco fori. vide Bal. in consi. cccclxxiiij. in iiij. vol. & quod tertium furtum aggrauetur per duo alia furta precedentia vide pau. de ca. in consi. cccl. in nouis.

nō meretur qui cōcessa sibi abutitur potestate.lxxxiiij.dist. c.vbi.ꝛ ff.de pecu.leg.libere.ꝛ ff.de nego.gest.l.qui sine.ꝛ l. iudeos.ꝛ ibi glos.C.de iudeis.Et pro hoc facit quia prima furta fecerūt eum notorie ꝛ manifeste furem:vt.l.emptorē. in prin.ff.de actio.emp.Ergo vt publicus ꝛ manifestus fur potest furcis suspēdi: vt.d.§.famosos.Nam furta vel alias vel alibi cōmissa qualificant furtū factum hic vt acrius puniatur ꝛ suspendatur:ita dicit Bart.in.l.si cui.§.fi.ff.de accu. Et hoc etiam vult Bal.in auþ.sed nouo iure.C.de ser.fugi. in versi.sed dubitatur.Sed contrarium tenet Joan.and.in addi.Spe.in rub.de fur.ꝛ Sali.in.d.l.seruos.dicit plus qꝫ etiam furta ꝛ numerus furtorum hic cōmissorum vt si statuto cauetur qꝫ pro tribus furtis suspendatur ꝛ alibi cōmisit duo furta ꝛ hic vnum tantum: tamen verum est dicere qꝫ tria furta cōmisit:ꝛ sic suspendetur qꝫ no.

Augusti. ¶ Tu aūt in hac materia adde Gand. in trac.malefi.sub rub.de furibus ꝛ latronibus in illa.q.que incipit,sed pone penam fore impositam furi pro primo ꝛ secundo furto. qui allegando dictum Ober.de bobio tenet qꝫ licet fur sit punitus pro primo ꝛ secundo furto:tamē pro tertio debet mori: qꝛ lex dicit qꝫ pro tertio moritur non pro primo ꝛ secūdo. ꝛ ibi etiam Gandi. subdit illam aliam questionem de eo qui alibi cōmisit duo furta ꝛ hic tertium an furta alibi cōmissa aggrauent delictum:ꝛ in effectu concludit qꝫ non:ꝛ exclamat contra potestates ita feroces:qui pro furtis alibi cōmissis volunt puni re furem in suo territorio.Ange.autē in.d.l.si cui.§.fi.dicit qꝫ de consuetudine seruatur qꝫ furta alibi cōmissa aggrauant delictū.Et de materia adde dicta Bald.in.l.fin.ff.de iurisdi.om.iudi.ꝛ per Jaco.de bel.in auþ.vt nulli iudicū.§. si quis vero cōprehensorum.ꝛ videtur esse de mente Bald. in auþ.qui semel.C.qūo ꝛ quando iud.Adde Albe.de rosa. latius disputasse istam materiam in tertia parte statutorū. q.xxxix.Pet.de anch.in cle.j.extra de penis.expresse approbat dicta Bart.in.d.l.si cui.§.fin.ff.de accu.ꝛ vide Sali.in l.iij.C.de episc.audiē.Et in hac materia teneo ego opi.ꝙ tenui.s.in glo.in verbo,existens Florentie.in addi.prime.q.ꝛ certe rigorosa est opi.Bar.dicit tamen do.Catal.in tracta. syndi.q.cxlix.qꝫ cū alias habuisset istā questionē de facto euasit furē qui in alieno territorio alia furta fecerat vt illa furta alibi facta nō cōnumerentur in numero furtorum.

a ¶ In hac materia.Adde tu vltra ea que ponit hic.d.Augu.qꝫ pro opi.Barto. facit qꝫ voluit Spec.in titu.de cpe.iudi.adi.§.j. versi.sed quid si lucan⁹.et sequitur Pau.de cast.in cōsil.cccclxxj.incip.viso casu proposito in nouis. vbi qꝫ si fur res furatas exponat venales ppe aliquod cemiteriū qꝫ ratione mutationis territorij dicitur sacrilegus: et confugiēs ad ecclesiam potest extrahi.addē tu ꝙ Fulg.in consi. cxlviij.refert plures ꝯsuluisse cōtra Bar.vbi vide.ꝛ adde ꝙ bal. in consi.clxj.in.j. volum̄.dicit opi. Bar.de iure veriorē:licet de facto non seruetur.ꝛ vide Lepo.in cōsil.lix.in pe.colū. q etiā tenet ꝯtra Bar.Ber.

15 Fur cōmisit furtū Florentie furtum Bononiam portauit: an possit de tali furto puniri Bononie.

15 **Ange.** ¶ †Quero quid si fur furatus fuit Florētie ꝛ furtum huc scilicet Bononiam portat: an hic possit de furto puniri Bar.posuit in pluribus locis istā suam opi.que multos suspendi fecit: ꝛ quam ego semper secutus fui in practica vez qꝫ sic,ꝛ ita dicit in.d.l.si abducta. C.de fur.ꝛ in.l.sed nec.ff.de condi.fur.ꝛ in.l.si dominium.ff. de furt.nā sicut mutatione dominij noua nascitur actio furti: vt.d.l.si dominium.ita etiam mutatione territorij ad vindictam publicā facit.l.si furē.ff.de statu homi.Sed cū casus occurrisset de facto doc.Bononienses cōsuluerunt contrarium qꝫ consilium incipit quidam scholaris ꝛc.ꝛ mouētur ipsi his rationibus.Primo ex regula vulgata:scilicet ꝙ ex assidua contractatione nō nascitur noua actio furti: vt.l.ei qui.ff.de fur.ꝛ ibi Bar.non obstat.l.si dominium.qꝛ ex mutatione dominij tunc ex noua cōtractatione nascitur noua actio furti qꝛ in persona noui domini nascitur in quē cadit furti diffinitio que est vt res aliena inuito domino non contractetur sed in casu nostro nō contractatur nisi priore possessore ꝛ domino inuito cui nō potest nasci noua actio furti:vt.d.l.ei qui.Tertio qꝛ a dicta regula.l.ei qui.recedetur ex mutatione dominij:vt.d.l.si dominium.ergo est casus exorbitans igitur cōtra regulam nō debet extēdi ex mutatione territorij.¶ Quarto per.d.l.ei qui.non datur parti ex assidua contractatione noua actio furti ergo nec reipublice si nō parti ergo nec ripublice:vt.l.nō solū.§.quāꝙ.ff.de iniur. ꝛ ibi Barto.¶ Quinto fur non visus ad locum destinatū portare res non est manifestus licet postea mutato proposito alio res transferat ꝛ videatur:vt.l.iij.cum.l.seq.ff.de fur. ita in casu nostro ex mutatione loci noua actio nō nascitur nec persona mutatur nec qualitas furti.¶ Sexto potest adduci in auþ.vt nulli iudic.§.si quis vero cōprehēsorū.vbi fit remissio ad locū delicti que non esset necessaria si in loco in quo portauit furtum posset puniri.Sed do.Fran.de albergotis de aretio solennis doctor tenet opi.Bart.pro qua alleg.l.inficiādo.infans.ff.de furt.ita etiā refert et tenet Ant. de but.in.c.j.de rap.ꝛ istud est tenendū ꝛ obseruandū ꝛ maxime vt vitium furti nō frequentetur ꝛ etiam videtur sequi Bal.in.c.j.§.iniur.de pa.iura.fir.col.x.ꝛ in.d.l.si abducta. ꝛ in.auþ.sed nouo iure.C.de ser.fu.ꝛ p opi.Bar.adducit.d. Salustius de Perusio ei⁹ nepos ex filia in.d.l.si abducta. tex.in.l.verum.in princ.ff.de mino.ꝛ in.l.j.C.de noxa.ꝛ in.l. iij.in princ.ff.rerum.amota.ꝛ glos.in.d.l.de his.C.de fur.in quibus probatur ꝙ ex noua mutatione persone quia de seruo fit liber ꝛ de vxore desinit esse vxor:tunc ex noua contractatione oritur noua actio furti: ita in casu nostro insurgit mutatio status furis ex mutatione territorij.nō obst.rationes doct.Bonon̄.allegate ꝯ Bar.qꝛ prima ratio tollitur per eūdē met Bar. que regula.d.l.ei qui.nō habet locū nisi mutet dn̄ium nec etiā facit scd̄a ratio quia negatur ꝙ lex que dicit ex noua cōtractatione oriri actionē furti sit contra regulas iuris.imo dicit do. Salustius ꝙ est ꝯtra regulas iuris. Propterea pōt extēdi quātuncūqꝫ penalis:qꝛ hoc facit lex antiqua: scꝫ regula dicta.l.si fur.¶ Item tertio pōt dici ꝙ nulla fiet extensio si respectū habes ad vniuersum dominiū qꝫ est vniuscuiusqꝫ ciuitatis ꝛ in qua furatus est ꝛ in quā postea se cōtulit fur:nec ob.tertia ratio nam nihil repugnat vt dicamus furtū esse factum qꝛ facta est cōtractatio inuito domino ꝛ tamen actio furti non datur sibi propter nouam contractationem sed datur reipublice vbi furtū portauit cū ex illa noua contractatione nouiter offenditur cū regula sit ꝙ actio furti detur illi cuius interest furtum non fieri:vt.l.manifestissimi.C.de fur.nec ob.no.in.§.ꝙꝙ.qꝛ negari pōt assumptum qꝛ videtur contra.l.falsi.C.de fal.ꝛ Bal.tenet oppositū in.l.fi.C.de fur.Nec obst.quinta ratio qꝛ tollitur ex elegāti doctrina Bal.in.d.§.iniuria.de pace iur.fir.Nec ob.§.si qs vero comprehensorum.qꝛ potest dici ꝙ non habeat locum in fure qui nouiter contractasset: nam a iudice loci in quo est facta noua ꝯtractatio nō potest peti qꝫ fiat remissio inuito suo iudice nouiter offenso cum ipse velit ex delicto cōmisso in suo territorio punire.Sed in.§.si quis vero.in secūdo loco nullum delictum cōmisit merito debet facere remissionē vt puniatur per iudicem quem offendit.Et tamen bene aduertas ꝙ predicta procedūt si huic apportaret rem furatā: secus si apportaret eius precium qꝛ de dicto precio nō dicitur cōmittere furtum nec tenetur furti: vt est tex.ꝛ ibi not.in.l. qui vias.§.fi.ff.de fur.ꝙ singulariter not.

a **Augusti.** ¶ Tu autē in hac materia[a] adde ꝙ inquantū opi.Bar.esset vera.Tamē primo limitatur vt procedat si intermedio cōditio furis mutata fuerit qꝛ de seruo liber fuerit in itinere.Ita limitabat Ange.istam materiā in.d.l.si dominium.Aliam limitationem dabat Ang.in.d.l.si dominium.vt opi.Bar.procedat si in ipso initio fur fuit propositi vt in alium territoriū se transferret sue securitatis causa:exemplum ponit.Pone in subtrahentibus in cōfinibus Bononie vt transferant se Ferrariam ibidem ergo maleficiū consummabitur:vnde ibi poterit puniri ꝛ per rationes suas concludit ita Ange.ibi.¶ Tertio limitat ibidē Ange.vt opi.Barto.procedat quando in initio furti actio nō est nata: ꝛ ita in his casib⁹ poterit procedere opi.Bar.alias secus.¶ Item quarto addit aliū casum vt opi.Bart.procedat vt si furtū est factum Bononie bannito:qui fm formam statuti licite potest offendi: nam si fur se transtulit Ferrariā ibi puniri poterit postꝙ Bononie puniri nō poterit obstante statuto.¶ Item adde aliā limitationem ꝙ tradit Aug.in.l.si abducta.C.de fur.vt procedat opi.Bart.in vagabundo fure qꝛ scriptū est vbi te inuenero ibi te iudicabo: vt.l.j.C.vbi de cri.agi opor.¶ Idē ꝛ sexto restringitur opi.Bar.vt procedat si fur proroget iurisdi
16 ctionem iudicis.†Unde dicit si eris assessor ne possis cōuenniri tpe syndicatus si vides ꝙ expediat reipublice vt suspēdas furem repertū cum re furtiua alibi derobata ne dānū possis pati:facias ꝙ fur prorogεt iurisdictionē per.l.quero. ff.de solu.ꝛ.l.j.ff.de iudi.ꝛ hic dicit Ange.in.d.l.si abducta. ꝛ ibi etiā Ange.facit mentionē de illa limitatione ꝙ.s.dixi vt opi.Bar.procedat quando fur mutauit cōditionē persone in itinere.¶ Item sexto loco restringas opi.Bar.vt opinio sua procedat qn̄ fur fuisset inuentus cū re furtiua:puta qꝛ Florentie fecit furtum ꝛ hic Ferrarie inuenitur cum furto. Secus si rē vendidisset postea Bononie ꝛ hic Ferra.fuisset inuentus cū precio:qꝛ in isto precio hic Ferrarie nō cōmittitur furtum: qꝛ in re sua furtum nō cōmittitur per.l.pe.ff.de condi,ob tur.cau.Ita singulariter dixit Bal.in.l.j.C.de cōfes.in.xij.col.qꝫ tene menti.Item septimo intelligas dictū Bar.procedere si fur qui furatus est Florētie ꝛ venit Ferrariam vt possit hic Ferra.puniri hoc verū si fecit hic Fer.residentiā per spatiū vnius diei:alias nō poterit hic puniri:ita dicit Bal.multū singulariter in.l.qui fur ere.ff.de statu ho. per.l.

per.l.quõ destinauerat.ff.de fur.Et ita dicit qꝫ intelligi debet opi.Bar.in.d.l.si dominiũ.alias secus qꝫ no.¶ Octauo reperio Raph.fulgo.in.l.siue manifestus.§.tandiu.ff.de condi.furt.dicenteꝫ ꝙ opi.Bar.nõ procederet tanꝙ iniqua si hoc Ferrarie foret statutũ propter qꝫ pro leui furto esset imposita pena mortis:nã tũc dicit ꝙ opi.Bar.tanꝙ iniqua non est sequenda:que no.qꝛ alibi pulchre ita collecta nõ reperies:sed quia multoties vidi refricari in dubium an opi.Bar.sit vera vel falsa omissis his fallentijs scribam qꝫ scriptum reperio in hoc passu terribili: dico passum terribilem qꝛ hec opi.sua vt dicit do.Maria.in.c.j.de rap.fecit suspendi decem milia hominum:⁊ id qꝫ dixit ipse Barto.in.d.l.si dominiũ.approbauit etiam in.l.ei qui furti.ff.de fur.in fin.⁊ Bar.in.l.sed nec legatarius.ff.de condic.furti.⁊ Bart.in.l.si abducta.C.de fur.Bal.vero fm do.Joan.de ana.in.c.fi.extra de furt.semper videtur approbare istam opi.Barto.nam Bal.tetigit istam difficultatem in pluribus locis.Et maxime in.c.j.§.furtum.de pace iura.firman.arguit pro ⁊ cõtra in hac difficultate.Tandem videtur approbare opi.Barto.⁊ Bald.in.l.cunctos populos.C.de summa trini.⁊ fide catho.in.xvij.colum.⁊ Bald.in auf.sed nouo iure.C.de ser.fugi.in versicu.vlterius quero nunquid plura furta.Idem fecit Bal.in.l.qui furere.ff.de sta.homi.Idem dixit Bald.in.l.j.C.de confes.in.xij.col.⁊ sequitur opi.Bar.ipse Bal.in.l.sed nec legatarius.ff.de condic.furt.⁊ Bal.in.l.si abducta.C.de fur.¶ Et aduertas quia licet doctores allegent Bal.semper secutum fuisse opinionem Bart.Tamen vt infra dicam allegabo Bald.non indistincte approbasse opini.Barto.Francis.de areti.tenet etiam opini.quã tenet do.Bar.per.l.inficiando.§.infans.ff.de fur.⁊ ipsum refert domi.Anto.de but.in.c.j.extra de raptori.⁊ istam sententiã tenuit ipse domi.Anto.de butr.in cap.fina.extra de furtis.⁊ licet pro hac sententia soleat allegari quod hoc etiam affirmauit dominus Anto.de but.in capi.j.extra de raptori.Dicatis quod hoc est falsum:ibi domi.Anto.de butri.hoc non affirmauit:sed dicit quod in ista quest.sunt opiniones inter legistas ⁊ hoc relinquendum est legistis:⁊ sententiam Bar.est secutus etiam Pet.de ancha.in.d.c.fina.extra de fur.⁊ licet docto.non allegẽt domi.Pet.de anch.in clemẽ.j.extra de penis.approbauit etiam dicta Barto.in.d.l.si dominium.⁊ hoc fecit in.xvij.notabi.sed pondera quia domi.Petr.de ancha.ibi proprie non infert ad questio.nostram domi.Joan.de ana.etiam in.c.fin.extra de furt.refert do.Pet.de anch.in suo reper.sub rubri.de furt.tetigisse istam difficultatẽ:sed ibi etiam nihil affirmat: sed bene hoc affirmauit domi.Pet.de anch.in.l.qui furere.ff.de statu homi.in reportatis iuris ciuilis.d.cõte.in.d.l.qui furere.⁊ in.d.l.sed nec manifestus.tenet illam opi.ꝙ vbiqꝫ ipse fur potest suspendi.⁊ alleg.Jaco.de are.hoc voluisse in.d.l.si dñium.⁊ ita refert Joan.de ana.in.d.c.fin.extra de fur.qui dicit ꝙ Pau.de cast.in.d.l.sed nec legatarius.ff.de condi.furti.tenet etiam opi.Barto.in collectis quas habet:⁊ sententiam Bart.approbauit etiam Rapha.fulgo.in.d.l.si abducta.⁊ in.d.l.sed nec legatarius.Temperabat tamen hoc verum si pena erat correspondẽs delicto in secũdo loco vbi fur fuit captus:quia si pro modicis florenis quis debet suspendi nõ seruaretur opi.Barto.⁊ ita dicit quod cõsuluit cum semel iste casus feltri occurrisset.⁊ dicit Ange.in.d.l.si dominiũ.quod opi.Bar.per multos assessores obseruatur.⁊ Ange.in.l.de his.C.de fur.in lectu.Florentina dicit quod fauore publice vtilitatis opi.Bart.approbatur.⁊ Angel.in lectu.Perusina in dicta.l.si abducta.dicit quod vidit sepius practicari opiñ.Barto.⁊ multos ad furcas deduci.⁊ Angel.in.l.si abducta.in lectu.Paduana dicit quod assessores seruant opi.Bart.tanꝙ vtilem reipub.Et dicit domi.Floria.in dicta.l.si abducta.quod assessores tenent opi.Barto.pro Euangelio.¶ Et aduerte quod licet ista allegẽtur pro ista opi.Bar.tamen reperio ꝙ multi tenuerunt contra opinio.Bar.⁊ melius: nam Fran.tigri.tetigit istam difficultatem in.l.qui vas.ff.de fur.in.§.fi.⁊ ibi expresse tenet cõtra Bar.⁊ ita etiam eum refert domi.Joan.de ana.in dicto.c.fin.extra de fur.contra Bart.eiam tenuit Ray.de forli.doc.profecto maxime autoritatis.per tex.in.l.j.§.fina.ff.de noxa.⁊ per.l.de his.C.de furt.⁊ ita eũ refert Ludo.de Cortesijs de Padua in suo repertorio in verbo,furtum in prin.⁊ ipsum etiam refert domi.Joan.de ana.in dicto.c.fi.extra de fur.⁊ licet ipse do.Joan.de ana.crediderit allegare omnia que possunt adduci in ista materia in.d.c.fi.addatis qꝫ Angel.in.l.si is qui.in.§.si cui rem.ff.de furt.qui summando illum tex.dicit quod mutatione dominij cõmittitur nouum furtũ noua contractione secuta: dicit qꝫ hoc est verum ratione interesse dominij commissi in persona secundi domini.Et dicit ꝙ ista ratio cessat cum locus et territorium mutatur quia non mutatur dominium quia interesse nunꝙ renouatur: ⁊ ideo dicit quod opi.Barto.in.d.l.si dominium.non est vera.Et certe ille tex.multum destruit opi.Bart.⁊ ideo recte Ange.in.d.l.si dominium.dixit quod ista opi.Barto.de rigore cõmuniter reprobatur.⁊ ideo Angel.in.d.l.si abducta.in lectura Paduana per multas rationes dicit ista verba opi.Bart.salua eius reuerentia non potest sustineri.Et licet doc.allegent semper Bal.tenuisse opi.Barto.Tamen allego Bal.quem doct.non referunt nec allegant nec viderunt in lectura sua quam pauci habent super.ff.nouo.que lectura parua est: que cõmentauit certas leges.Nam Bald.in.d.l.si dominium.dicit quod licet opi.Barto.seruetur de cõsuetudine: tamen sua opinio videtur esse contra tex.in.c.j.extra de rap.⁊ dicit qꝫ opinio sua nõ potest saluari nisi in duobus casibus quãdo ille qui furatus est Bononie furtum fecit vni bannito:⁊ sic actio furti nõ est nata ibi:⁊ postea venit Ferrariam:⁊ hic reperiť vel etiam alio casu quãdo furatur in confinibus Bononie:vt furtum portet in ciuitatem Ferrarie ⁊ hic Ferrarie reperiť cum furto alias opi.Bart.non est vera.⁊ sic Bal.ibi indistincte non approbauit sententiam Barto.⁊ qꝫ opi.Barto.non sit cõmunis opinio:nonne do.Ant.de but.in.d.c.j.extra de rapto.dicit quod de hoc est opinio inter legistas imo fortius est domi.Abb.in.c.j.de rapt.dicit ista verba formalia quod communis opi.docto.vsqꝫ ad tempora Barto.fuit quod fur repertus hic Ferrarie cũ re subtracta non possit hic Ferrarie puniri:licet Bart.tenuerit cõtrarium in.d.l.si dominium.pro qua opinione dicit quod multi ⁊ multi sunt suspẽsi.Quinimo dicit quod Moderni adhuc dicũt quod de stricto iure illa opi.Bart.non procedit ⁊ respondit ad.d.§.infans.qui adijcit quod ille.§.de necessitate nõ concludit ⁊ dicit quod vltra non procedit:qꝛ opi.est periculosa.Et ideo recte dixit Floria.in dicta.l.si abducta.quod licet assessores obseruent opi.Barto.tamen ipse arguit contra Barto.finaliter dicit quod dubium est argumentabile:vnde dicit tene quod vis.Sali.vero in.l.siue manifestus.§.j.ff.de condi.furti.tenet expresse contra Bar.⁊ in.d.l.si abducta.per multas ⁊ multas rationes concludit contra Bar.⁊ arguit terribiliter ostendens opi.Bart.esse falsissimam:⁊ istam sententiam: vt ipse refert tenuit etiam Richar.de Sali.⁊ etiã Joan.de lig.consuluit pro ista parte.Quinimo dicit Salic.ibi quod collegium Padue consuluit contra opi.Barto.⁊ ita referebat Richar.de Sali.tempore quo legit Padue:vnde multum exclamat contra assessores: qui sequuntur opi.Bart.quod ipsi debeant se precauere.Quinimo Odofre.fuit in contraria opinione Barto.⁊ ita ipsum allegat Bal.in dicta.l.j.C.de confes.in.xij.colũ.⁊ per hec reprehendo domi.Joan.de ana.qui in.c.fin.extra de furt.reprehendit domi.Abb.qui do.Abb.in.c.j.de rapto.dixit quod cõmunis opinio vsqꝫ ad tempora Barto.fuit in contrariam sententiam Barto.quia domi.Joan.de ana.dicit ibi libenter scirem ab Abb.vbi inuenit istam questionem tractatam ante Barto.quia salua reuerẽtia domini Joan.de ana.Bal.in loco.s.alleg.refert Odof.tetigisse istam questionem.⁊ ipse domi.Joan.de ana.refert quod Franc.tigri.⁊ Ray.de forli.fuerunt in contrariam sententiam Bar.quinimo Rapha.fulg.in.d.l.si abducta.⁊ in.d.l.sed nec legatarius.refert quod septem doc.Bononienses subscripserunt se illi cõsilio Joã.de lig.⁊ licet.d.Jo.de ana.referat Pau.de cast.tenuisse opi.Bar.tamen non est verum hoc:qꝛ Pau.de cast.in.d.l.siue manifestus.§.j.dicit qꝫ licet hodie cõmuniter iudices sequantur opi.Barto.Tamen dicit qꝫ docto.Moder.reprehendunt istam opinionẽ:⁊ dicit qꝫ re vera opi.Bar.est falsa:⁊ ibi arguit terribiliter cõtra Bar.dicit tamen qꝫ de iure ⁊ consuetudine inoleuit opi.Bart.Et ideo do.Nellus in tracta.suo bannito.in scda parte.q.v.dicit qꝫ assessores sequentes opi.Bar.de iure non recte se fundãt.Sꝫ dicit qꝫ sequentes opi.Bart.in syndicatu suo defendũt se ex varietate opinionum per not.in.l.cum prolatam.de re iudica.⁊ forte ex consuetudine:dicit tamen qꝫ si fur est vagabundus: potest in omni suspendi:⁊ Pau.de cast.in.d.l.siue manifestus.dicit quod opi.Bar.per vniuersum mundum seruatur:sed dicit quod eius opinio non est vera:⁊ arguit cõtra Barto.⁊ respondit ad motiua sua ⁊ dicit quod illis rationibus quas adducit Bal.cõtra Bar.in.d.l.si abducta.potest respõderi pro certo:si tot illustres doc.tenuerũt cõtra Bar.⁊ dicunt doc.qꝫ de pũcto iuris est falsa opi.Bart.quo isti iudices sitibundi

sanguinis humani in istis cõtrarietatibus & subtilitatibus iuris volunt magis condẽnare q̃ absoluere contra tex.in.l. si preses.ff.de pe.& alio die cũ iste casus occurrisset hic Ferrarie q̃ vnus Mãtuanus furtum cõmisit in ciuitate Bononie & venit huc Ferrariã cum furto & fuit captus. Illustrissimus dux Hercules cum sim de suo consilio secreto interrogauit me Augustinum de arimino quid agendum esset respondi sententiam Bart.penitus fugiendam esse tanq̃ iniquam q̃ tot illustres docto.dãnauerunt: licet aliqui latronculatores sitibundi sanguinis humani obseruent opi. Bar. & male: & ita obseruatum fuit & hec not.q͛ non ita bene collecta alibi reperies: possem ego adducere omnes rationes quas scriptas reperio super libris & a me visis: sed hoc esset transcribere: hec sufficiant.

17 Furto cõmisso an possit torq̃ri actor rei subtracte etiam sine indicijs: & quando plures vnam rem furto subtrahunt: an sit vnum furtum vel plura.

17 **Ange.** ¶ †Et etiam tu iudex aduertas quando furtum cõmittitur potes torquere custodem rei subtracte etiam sine indicijs[a] vt indicet furem & nõ teneris in syndicatu de tortura: ita dicit Bar.in.l.j.ff.de offi.prefe. vigil. Et etiam menti habeas tu iudex q̃ si plures furantur eandem rem licet sint plura furta q͛ alia cõtractatio vnius alia alterius & tot sunt contractiones & furta quot sunt delinquentes tamen vnicum furtum est propter rei subtracte vnitatem[b]: ita dicit Bar.in.l.si familia.ff.de iurisdi.om.iud. & pro vnico furto debet reputari.

Augusti. ¶ Tu autẽ adde q̃ Bart.in.d.l.j.ff.de offi.prefec.vigil.nõ dicit q̃ sine indicijs ille possit torqueri: vt dicit.d.Ang.hic. Sed aduerte q͛ etiã si Bar.diceret q̃ sine indicijs possit quis torqueri: intelligerem vt ille tex.loquitur qñ custos esset vnus homo vilis vt seruus alias secus.& ita Bar.loquit̃ ibi in seruis dum dicit hoc probat̃ ibi in tex.in seruis custodiẽtibus & hoc corroboratur per ea que dixit Sali.in.l.fin.C.de questio.qui dicit q̃ licet iura velint q̃ si res furata reperit̃ penes vnum est sufficiens indiciũ vt ipse possit torqueri: hoc verũ si ille esset psona nõ bone fame alias secus. Itẽ de secũda ɔclusione adde Bal.in.l.cum rationib᷒.C.qui accusa.& Paul.de cast.Moder.in.d.l.si familia.qui ponũt an sit vnicũ furtũ vel plura.

18 Fur confitet̃ se abstulisse mihi certa bona & anteq̃ condemnaretur moritur: an ex tali confessione habeam actionẽ contra illius heredes

18 **Ange.** ¶ †Quid si fur confiteatur se mihi furto abstulisse certa bona & anteq̃ cõdẽnaret̃ morit̃: an ex tali cõfessione habita: habeam cõtra eius heredẽ actionẽ: vide Bar.in.l.j.cir.fi.ff.de priua.deli. & in Spe.qualiter in accusatione procedat̃.in prin.ver.quid si latro famosus qui dicit q̃ sic q͛ in istis indicijs quasi contrahit̃: vt.l.iij. §.idem scribit.ff.de pecul.& q͛ ex confessione oritur actio in factum sicut ex sententia: vt.l.proinde.§.si procurator.ff.ad leg.aquil.igitur &c.

Augusti. ¶ Tu adde q̃ Ange.in.d.l.j.hoc idẽ tenet q̃ Bart.& hanc eandẽ sñiam tenet Jo.and.in addi.Spec.in titu.de accu.in addi.que incipit, quid si latro.qui limitat predicta. Nam dicit q̃ si iudex pcedit per viã accusationis: scilicet Titij cõtra Caium q̃ Caius confitet̃ se plura furta fecisse & Titio & multis alijs illa confessio Caij nocet heredibus tantũ quo ad Titiũ qui accusauit & nõ alijs prodest: secus si per viam inquisitionis: q͛ illa confessio nocet heredibus quo ad omnes & istã limitationẽ magnifacit Jmo.in.d.l.defuncto.ff.de pub.iudi. Et limita predicta procedere nisi heres cõtra cõfessionẽ probaret contrarium: vt dicit Bal.in.l.j.C.ne ex delic.defun.qui tẽperat hoc modo dicta Bar.& Spec.& dicit idem si non est facta confessio: sed est cõclusum in causa.& vide bonã gl.in.§.penales.insti.de perpe.& tempo.actio.que dixit fortius & bene faciunt no.per Bar.in.l.interdum.§.qui furem.ff.de fur.

19 Emens vel pignori accipiens rem furtiuam a fure an teneatur furti.

19 **Ange.** ¶ †Quid si q̃s emit scienter rẽ furtiuã a fure dic q̃ tenet̃ furti: vt.l.inciuilẽ.& q̃ ibi no.gl.& doc.C.de fur.& idem si rem furtiuã a fure scienter pignori accepit: vt est casus in.l.si seruus cuiusdã.ff.de cõdi.inde.& ita dicit Bal.& Raph.ful.in.d.l.eos.C.de fur.sec᷒ si ignorãter emeret vel pignori acciperet vt in dictis iuribus: debet tamẽ nominare furẽ ne ipse incidat in suspicionẽ q̃ ipse fuerit ille qui furatus sit: vt.d.l.si seruus.& tũc etiã quãdo recipit ignorãter cogit̃ rem furatã restituere dño sine restitutione precij: vt est casus in.d.l.inciuilẽ.q̃ bene no.

Augusti. ¶ Tu adde inquantũ tangit̃ hic an si res furata reperit̃ penes vnũ: an presumatur fur.certe varie fuerũt sententie & licet Accur.variauerit ab opi. Placen.in.d.l.inciuilem.q͛ illa glo.semper allega.tamen de materia vide Sali.in.l.fi.C.de questio.& pulchra verba posuit Bal.in.l.fin.ff.de heredi.insti.in fin.vlti. col.qui sequitur opi.Cyn.& omnes doct.cõmuniter videntur hoc approbare: q͛ si persona erat bone fame non presumitur: secus si male fame: dic tamẽ vt dicam infra in.q.que incipit, quero an eoipso q̃ res furtiua reperitur.& si vir bone fame emit ab illo quem non cognoscit non credo ipsum presumi furem nec credo debere cogi nominare & indicare furem si iurat ipsum nõ cognoscere per predicta: & de receptante furtum in domo quomodo puniatur ne erres: vide Bar.in.l.furtum.ff.de fur.& .j.dicetur.

20 Pignorans vnum librum: & postea alium submittens: an teneatur furti.

20 **Ange.** ¶ †Quid autẽ si quis constituit mihi vnũ librum pro pignore & postea alium submisit tenetur dic q̃ tenet̃ furti: secus si in pignore cõstituendo vnã rem pro alia sumittat q͛ furti nõ tenetur: sed crimine stellionatus: vt.l.si pignore.in prin.& ibi Bart.ff.de pig.actio.

Augusti. ¶ Tu de ista materia adde q̃ verũ est q̃ tenet̃ crimine stellionatus ille qui persuasit hebreo aurum esse cũ es esset & sic extraordinarie puniretur: vt est tex.in.l.j.in fi.ff.de pigno.act.& est tex.in.l.pe. ff.de crimi.stellio.& vide glos.in.d.l.j.

21 Furem vel furtum receptans: an teneatur furti.

21 **Ange.** ¶ †Quid si rem furatã quis sciẽter receperit & receptaculum dederit dic q̃ tenet̃ furti: vt est tex.in.l.eos.& ibi Bar.& Bal.C.de fur. Et bene aduertas q̃ receptans furem vel rem furatam dicit̃ prestare auxilium furi & furto ita intelligit illã.l.eos.Barto.in.l.furtum. ff.de fur.& sic non dicitur proprie fur: & non tenetur proprie ac si furtum cõmisisset: sed ac si furti opem prestiterit quod not.pro intellectu.d.l.eos.de cuius intellectu vidi dubitari Bononie cum casus ocurreret & etiã predicta nota pro statutis que debent intelligi in verbis proprijs que puniũt aliter furem vel alium prestantem opem: de quo in simili per Bart.in.l.sed si vnius.§.si seruus.ff.de iniur.& in cle.j.ff.de rescrip. Et de ista receptatione vide que scripsi infra in glo. & dicto maleficio semper astitit.circa fin.

Augusti. ¶ Tu aũt in hac materia adde q̃ Bal.in.d.l.eos.dicit q̃ vidit Bononie q̃ vna mulier semel fuit suspensa que prestabat furibus domum & ibi receptabat maleficia,& certe ista doctrina videtur falsa: q͛ hoc auxilium post factum maleficium & consummatum prestatur: & ideo extraordinarie debet puniri vt pulchre declarat Bar.in.l.furti.§.ope.ff.de fur. Sed Bart.optime respondet huic motiuo in.d.l.furtum.ff.de furt.ibi vide: & de receptante furem. Adde Bal.in.l.pe.C.ad.l.iul.de vi.& tex. in.l.j.C.de his qui latro.& ibi docto. Adde tamen q̃ latissime istam materiam vltra omnes disputauit Gandi.in trac. malefi.sub rub.de receptato.furium & latronum.qui ponit omnes casus quãdo receptator in omnibus maleficijs banniatur & qua pena & quando & ibi multa bona dicit & essem nimis longus si omnia ponerẽ. ¶ Adde omnino que dicã .j.in gl.super verbo,& dicto maleficio semper astitit.in versi. quero.q͛ dixi.§.q̃ post maleficiũ ibi omnino vide.& de materia vide per Ro.in consil.suo.cccclxxiij.& ibi concludit q̃ in dubio presumitur receptans ignorasse.

22 Furem indicere: an quis cogatur.

23 Judex negligens in faciendo restitui res furto subtractas damnum passo: an teneatur.

22 **Ange.** ¶ †Quero an q̃s cogat̃ indicare[c] furẽ Bar. & Ange.in.d.l.ciuile.C.de furt.& ibi Rap.tenent q̃ non: etiam de iure canonico vnde dicunt q̃ episcopi hodie faciunt excõmunicationes: & sic nõ cogitur indicare.

23 ¶ †Quid si iudex fuit negligens in faciẽdo restitui res furto ablatas damnum passo: an teneatur iudex: dic q̃ sic, vt not.Bal.in.l.si mancipia.in prin.C.de ser.fugi.

Augusti. ¶ Tu adde que dixit.d.Ant.de but.in c.nemo.extra de simonia.qui dicit etiã q̃ ad instantiã partis nemo cogit̃ indicare furẽ: sed ad instantiam iudicis sic vt prouincia purget̃ malis hominibus, per.l.cõgruit.de offic.presi. Et de materia omnino vide docto.in.d.l.ciuile.& per gl.in.l.si seruus.C.de his qui ad eccle. confug. Et ibi docto.& l.iij.§.fina.ff.de condictio.ob turpẽ causam.& in c.dilectus.extra de exces.prela.& .j.q.j.c.q̃ quidam.§.ex his.in gl.& illa glos.allegat bonas cõcordantias.

Furtum

---

a ¶ Sine idicijs. Adde Alex.de Jmol.in consil. q̃nto.in.iij.volu.

b ¶ Unitatẽ.adde Fulg.in cõsil.cl. vbi dicit q̃ etiã data opi.Bart. pro vera q̃ etiã si furta fiant in pluribus locis: & cum rebus inuenti fuerint in alio loco q̃ censetur vnum furtum arguẽdo de loco ad tẽpus. Ber.

c ¶ Cogat̃ indicare. Adde tu & vide Jo.and.in addi.Spe.in tit. de furt.& ibi an valeat peccatũ q̃ fit inter furẽ & dominum rei furate ne ipsum accuset. Ber.

24 Furtũ de quo nõ põt cognosci tẽporis prescriptione vel q2 sit cõmissum extra territoriũ: an aggrauet furtum de nouo cõmissum: ꝛ in numero furtorum connumeretur.

24 **Ange.** ¶ Quero nunquid furtũ de quo non potest cognosci temporis prescriptione: vel quia extra territorium sit cõmissum aggrauet furtum qd de nouo cõmittitur: ꝛ in numero furtorum connumeretur. Istam questionem format Bart. ſm Jaco. de are. in. l. si cui. §. fin. ff. de accu. ꝛ Bal. in. d. auḱ. sed nouo iure. versic. sed dubitaḱ nunquid furta ꝛc. vbi dicunt ꝙ sic q2 ratione aliorum furtorum remanet infamis: ꝛ ideo ꝙ principaliter cognosci non potest: cognosciḱ per consequentiã: arg. l. quoties. C. de iud. ꝛ qd no. ibi doc. ꝛ sic furta alibi cõmissa qualificãt ꝛ aggrauant furtum cõmissum nouiter hic: q2 faciunt furem manifestum: ita dixit Bar. in. d. l. si cui. §. fi. ꝛ sic tanquam contra furem manifestum agi potest. Quinimo fortius dicit Sali. vt. s. dixi in. l. seruos. C. ad. l. iul. de vi pub. qd vnum furtum alibi cõmissum non tantum facit qd aggrauet furtum hic cõmissum: sed facit qd illud furtum in numero furtorũ connumeratur. Unde si non posset mori nisi ex tribus furtis, illud furtum alibi cõmissum cõputatur in numero furtorum ꝛ habetur pro vno furto etiam hic.

Augusti. ¶ Tu autẽ in hac materia adde qd reperio Joã. and. in addi. Spec. in rub. de fur. tenuisse contrariam partem: scilicet qd furta alibi facta non aggrauent furtum factũ hic Ferrarie: ꝛ hoc per bonas rationes. Et ad idem reperio Gand. in trac. malefi. sub rub. de furib. ꝛ latronib. in pe. col. in versi. sed iterum pone aliam questionẽ de facto. qui allegando vbertum de Bobio hoc idem vult ꝛ multũ exclamat contra potestates ꝛ officiales: qui sunt ita feroces qd pro furtis alibi cõmissis volunt punire furem in suo territorio. Ange. tamen in. d. l. si cui. §. fin. dicit qd opi. Barto. seruatur de consuetudine: etiam dicta Barto. approbauit Pet. de ancha. in cle. j. de penis. Et de materia vide Sali. in. l. iij. C. de epis. audien. ꝛ Bald. in. l. fin. ff. de iurisdictio. omniũ iudic. ꝛ per Jacob. de belui in auḱ. vt nulli iudi. §. si quis vero comprehensorum. ꝛ videtur esse de mente Bald. in auḱ. qui semel. C. qũo ꝛ quando iudex. Sed latius vltra omnes docto. disputauit istam materiam Alber. de rosa. in secunda parte statutorũ questio. xxxix. ꝛ adde que dixi. s. in versi. existens Florentie. in addi. j. q. ꝛ certe rigorosa est opi. Bart. ꝛ vide que dixi etiam supra in hac eadem glos. in illa questione quero quid si fur passus fuit penam primi ꝛ secundi furti.

25 Confessioni confitentis se plura furta diuersis temporibus ꝛ locis cõmisisse an stetur.

26 Furto apparente: sed iudice neq3 fure cognoscente personã cui furtum dicitur factum: an furti puniatur fur.

25 **Ange.** ¶ Quid si quis cõfiteatur se plura furta diuersis temporibus ꝛ locis cõmisisse nunquid a standum sit huic sue cõfessioni. Respondeo qd non[a] q2 talis confessio est generalis cum nõ constet de rebus subtractis: argu. l. si illud. §. j. ff. ad trebel. ita dicit Bald. in dicta auḱ. sed nouo iure. C. de seruis fugi. sed pone qd quis ꝛc. Et sic tu iudex sis bene cautus ne damnes animam ꝛ corpus tuũ quando fur confitetur corã te maria ꝛ mõtes ꝛ plura furta cõmisisse qd velis dicta furta hic ꝛ alibi cõmissa verificare vt in destinando nunciũ ad habendum informationem pro veritate ꝛ in reperiendo furta ita qd appareant que distraxerit ꝛ que pignorauerit ꝛ que penes se vel alium habeat alias sepe innocentem condemnares qui metu tormentorũ multa ꝛ nõ vera ꝯfiteḱ cõtra. l. absentẽ. ff. de pe. Et eodẽ modo si quis cõfitetur se multa furta cõmisisse eodem loco diuersis temporibus: q2 ista verba diuersis temporibus sunt obscura q2 potest intelligi diuersis temporibus cõtinuatis ꝛ sic non reputanḱ plura furta: argu. ff. de actio. ꝛ obliga. l. nunꝙ actiones. nisi dicatur in inquisitione cum tẽporis interuallo que verba videlicet cum tẽporis interuallo faciũt iudices apponi: ita dicit Bald. in. d. auḱ. sed nouo iure. in
26 versi. quid si cõfitetur ꝛc. ¶ Quero quid si apparet de furto: sed persona cui factũ est non est cognita neq3 iudici neq3 furi: an nihilominus furti punietur dic ꝙ sic, argumen. ij. q. ix. c. libellorũ. ita dicit Bal. in. d. auḱ. sed nouo iure. versic. sed si apparet de furto.

Augusti. ¶ Tu autẽ in hac materia adde que dixit Ange. in. l. j. C. de confes. in. ij. col. qui dixit qd vidit de facto Perusij obseruatũ esse per egregium virum dñm Nicolaũ de locellis ibi potestatẽ qui fecit mori quosdam derobatores mercatorum ꝛ occisores eorum qui confessi sunt occidisse ipsos mercatores ꝛ derobasse ꝛ proiecisse corpora in quodam flumine: ꝛ tamen nõ apparebat de rebus subtractis ꝛ de corporibus occisis: ꝛ sic illa confessio generalis preiudicat in criminalibus ipsis reis. Sed aduerte q2 Ange. ibi dicit qd ideo hec militant de iure: q2 illi inquisiti alias erant homines male vite ꝛ fame ꝛ habiliter potuerunt proijcere illa corpora in flumine illo: q2 stabãt iuxta illud flumen in cõmittendo ꝛ perpetrando illa delicta dicit tamen qd si non esset verisimile vel propter loci distantiam s. fluminis vel propter bonam famam inquisiti qd nõ credit ex tali confessione quis sit damnandus. Colligitur ergo recte ex hac doctrina Ang. qd dicta Bal. in dicta auḱ. sed nouo iure. non militarent vbi confessio furis qui generaliter dicit se derobasse Ferrarie ꝛ Padue ꝛ in illo loco in quo est captus quod tunc illa delicta nõ debent verificari semper quando fur alias esset male fame ꝛ cõditionis q2 tunc confessio illa generalis se fecisse plura furta absq3 eo ꝙ constet de rebus subtractis preiudicaret cõfitenti. ꝛ ita Ang. in. d. l. j. C. de confes. videḱ limitare istam materiam: ꝛ ea que not. in. d. l. illud. ff. ad trebel. Sed aduerte q2 etiam si fur esset male vite ꝛ conditionis non dubito qd semper iudex debet facere qd constet de rebus subtractis: ꝛ de delicto perpetrato per text. in. l. j. §. item illud. ff. ad silla. Et latissime dixi supra in verbo, fama publica precedẽte. circa fin. in addi. in versi. postꝙ aliquis fuit captus ꝛ incarceratus aliquãdo sine tortura confiteḱ. Preterea ego reperio Ange. expresse dãnasse alibi illum do. Nicolaum potestatem Perusij qui propter illas confessiones generales occidit illos inquisitos cũ non constaret de rebus subtractis: ꝛ de corporibus mortuis: ꝛ hoc dixit Ange. in. l. certũ. ff. de confes. ꝛ adde Bal. in addi. Spec. in tit. de sentẽ. in. xviij. col. in simili qui dixit ꝙ si quis cõfitetur se hominẽ occidisse ꝛ corpus proiecisse in mari qd cum non constet de corpore mortuo ille nõ potest occidi saltem nisi probetur per famam illum esse mortuum. sed dic vt dixi in. d. addi. in verbo, fama publica.

27 Statutum dicens ꝙ accusatus de furto nõ comparens ponatur in banno furcarum: an valeat.

27 b **Ange.** ¶ Quero an valeat statutum[b] quod accusatus de furto nõ comparens ponatur in banno furcarum dic ꝙ sic: vt arg. in auḱ. de lenonib. §. si quid. in versi. expellatur. ita dicit Bal. in. d. auḱ. sed nouo iure. versi. dubitatur de statutis disponentibus ꝛc.

Augusti. ¶ Adde tñ tu qd hec militarent in contumacia vera. In contumacia aũt ficta non datur bannum vel multa: ita dicit Bart. in. l. j. in fi. ff. si quis ius dicen. non obtempe. ꝛ ibi in materia vide Moder.

28 Furtiua res eo ipso qd reperitur apud Titium: an presumatur Titium illam furto subtraxisse.

29 Furtiua res eo ipso quod apud Titium reperitur: an presumatur Titius particeps furti.

28 **Ange.** ¶ Quero an eo ipso, ꝙ res furtiua reperiḱ penes aliquem presumatur illam subtraxisse. Istam questionẽ format Bal. ꝛ Imo. in. l. fi. ff. de here. inst. Et concludit ibi Bal. qd aut erat male fame ꝛ presumitur subtraxisse nisi doceat a quo habuit: vt. l. ciuile. C. de fur. secus si erat bone fame: vt. l. non omnes. §. a barbaris. ff. de re mil. Sed Imo. ibi dicit ꝙ fame ꝙ etiã si est male hoc solummodo facit indiciũ nõ tamen qd propter hoc possit damnari sed poni potest ad torturã[c] vt. l. absentẽ. ff. de pe. An au-
29 tem eo ipso ꝙ habet penes se rem furtiuam presumatur saltem particeps furti. Istud ponitur in. l. inciuilem. ꝛ. l. ciuile. C. de fur. ꝛ ibi concludiḱ ꝙ si cõsuetus erat emere res furtiuas presumiḱ ꝙ scienter emerit ꝛ sic qd fuerit particeps ꝛ sic tenetur furti nisi aliter se excuset. Si autẽ non erat solitus emere tales res tunc ſm Bald. in. d. l. inciuilem. debent attendi alie circunstantie vt q2 emit pauco pretio ꝛ clam: ꝛ tunc presumitur contra eum: secus si palam vel iusto pretio satis. ꝛ ita etiam dicit Imo. in. d. l. fi. ff. de here. insti.

Augusti. ¶ Tu in hac materia adde que dixit Alber. de rosa. in. d. l. inciuilẽ. C. de fur. qui per bonas rationes concludit quas mihi hic adducere ꝛ transcribere parum esset quod etiam si res furtiua reperitur penes aliquem in loco absconso: ꝛ licet persona alias sit consueta furari quod per istas presumptiones non inducitur etiam vera probatio que sit sufficiens ad condemnandum. Barto. vero in. l. fin. ff. de questio. in princ. ij. col. dixit quod si res furtiua est penes aliquem quod est sufficiens indicium ad torturam. allegat. l. ciuile. ꝛ. l. inciuilem. C. de furt. dicit tamen quod iste presumptiones possunt elidi. Uerbi gratia, si res furtiua est penes me ꝛ reperitur penes me ꝛ ostendam a quo habui: et tunc non est sufficiens indicium

a ¶ Quod nõ. adde tu ꝛ dic vt p Pau. de cast. in consil. cclxvj. in nouis. Ber.

b ¶ Statutũ. adde ꝛ vide Pau. de cast. in consil. cccl. in nouis. Ber.

c ¶ Ad torturã. Adde Alex. de imo. in consil. v. in. j. volu. ꝛ posita. s. in ver. quid si quis emit sciẽter.

ad torturam. ¶ Sed aduerte q͂ Sali. in l. fi. C. de q̃ő. in iiij. col. faciens mentionē de hac doctrina Bar. dicit ꝙ doctrina Bar. dꝫ tēperari ꝙ hoc vꝫ ꝙ si res furtiua est penes aliquem est sufficiēs indiciū ad torturā: dūmodo attēdat̄ qualitas psonē. Quid. n. si vir alias bone opinionis vt sunt strazaroli qui ab ignoto cōsueuerunt emere. Nam dicit ꝙ tunc hic nō esset sufficiēs indiciū ad torturā: sed certe si recte doctrina Bar. pōderet̄ in d. l. fi. Bar. h̄ etiā voluit ꝙ ille alias esset homo male vite ⁊ opiniōis vel fame: ⁊ dic etiā vt dictū est. s. in addi. in illa. q. quid si quis emit sciēter rem furatā.

30 Accusari vel inquiri de furto vel alio delicto: an possit simul ⁊ semel ciuiliter ⁊ criminaliter.

30 **Ange.** ¶ † Quero an simul ⁊ semel possit accusari vel etiā inquiri de furto vel alio delicto ciuiliter ⁊ criminaliter.[a] Bar. in l. interdū. §. qui furē. ff. de fur. dicit ꝙ aliquādo ciuilis ⁊ criminalis proponunt̄ principaliter ⁊ tūc nō possunt successiue intentari vel nec simul proponi eodē tpe: vt. l. interdū. ff. de pub. iudi. ⁊ ibi Bar. ⁊ Imo. ⁊ Bart. in l. pretor. §. j. ff. vi bo. rap. vbi Bar. plene. Aliquādo criminalis proponit̄ principaliter ⁊ ciuilis incidēter: ⁊ tunc vtriusq̧ cōcursus admittit̄ ⁊ tolerat̄: vt. d. §. qui furē. q̃ő confirmatur ꝑ tex. in l. iiij. §. si dicat̄. cū gl. ff. finiū reg. Unde fm Bar. sustinet̄ libellus in quo dicit̄ peto talem puniri de rapina vel furto rei mee mihi subtracte ⁊ rem mihi restitui: nā hic restitutio venit incidenter officio iudicis. Unde ille qui fuerat prius iudex solius cause criminalis: vt. l. solemus. §. latrūculator. ff. de iudi. erit etiam eius incidentis cōpetens iudex: vt. l. medicus. ff. de var. ⁊ extraor. cri. facit q̃ő not. Cy. fm Mar. de fano. in l. si qs homicidij. C. de accu. de quo vide late per Sali. in l. si quis ad se fundū. C. ad. l. iul. de vi.

Augusti. ¶ Tu in hac materia adde Bart. in l. pe. ff. de calū. qui examinat istā materiā ⁊ damnat illam limitationē eorū qui dicūt ꝙ in publicis iudicijs nō potest cōcurrere ciuilis ⁊ criminalis, per. d. interdum. ff. de publ. iudi. secus si in iudicijs priuatis per. d. l. pe. que cōclusio est falsa: vide tamen doctrinā Bar. ibi qui aliqualiter videt̄ cōtrarius his que dixit in. d. l. ij. §. j. ff. vi bono. rap. in hac materia. ⁊ adde pulchrā cōclusionē Bal. in l. j. C. de appel. in ij. col. qui dixit limitādo predicta ꝙ illa iura que dicunt ꝙ ciuilis ⁊ criminalis non possunt simul concurrere limitantur vt nō habeant locum vbi pena mortis venit imponenda q͂ tūc possunt cōcurrere ⁊ certe est cōclusio noua ⁊ ibi late ponit materiam ⁊ intellectū. d. §. qui furem. in d. l. interdum. ⁊ si vis videre istam materiā latius. ¶ Adde hic ea que latissime scripsi. s. in verbo, iudicem maleficiorū. vbi latissime posui vbi doct. examinant intellectū. d. §. qui furē. ⁊ an iudices simul ⁊ semel super ciuili ⁊ criminali possint simul pronunciare.

31 Furti an teneatur ille qui reperiēs boues in suo predio sibi damnū dantes si illos ad domum suam conducat ⁊ domino inuito retineat.

31 **Ange.** ¶ † Quero quidā reperit boues meos damnum dantes in vinea sua quos conduxit ad domū suā ⁊ retinet me inuito: an teneatur de furto: videt̄ q̃ő sic: vt. l. iij. §. fi. ff. de acquir. posses. ⁊ ff. de furt. l. iiij. §. fin. sed contrariū est veritas q͂ furtū nō fit sine dolo vt supradictū est: facit. l. j. ff. de fur. sed iste nō fuit in dolo q͂ iustā causam habuit capiendi ⁊ retinendi quousq̧ emendaretur sibi dānum igitur nō dicitur esse in dolo ⁊ sic furti nō tenetur pro quo vide bonum tex. in l. quāuis. ff. ad. l. aquil.

August. ¶ Tu in hac materia adde q̃ő. d. Ange. videtur male loqui: q͂ imo est sententia Oldra. ⁊ Barto. in l. pretor ait. §. de his. ff. de damno infec. qui dicunt ꝙ imo non possum retinere illam pecudē vel bestiam dantem mihi damnum. ⁊ ibi Ro. dicit q̃ő saltem possum retinere illam bestiam ad hoc vt dominū cognoscam. ¶ Adde Gandi. in tracta. malefi. sub rub. de furib. ⁊ latronib. in iij. colū. qui dicit de consuetudine possum ducere ad domum meam donec damnum emendetur: ita dixit domi. Anto. de but. post Ioan. and. in c. si leserit. extra de iniur. ⁊ damno dato. Et vide glos. in terminis. in l. de pecoribus. C. ad. l. aquil. Ego latissime vltra omnes doct. examinaui istū passum multas decisiones allegando in addi. meis in. d. §. de his. dic vt ibi dixi.

32 Cōmodaui tibi librū vt studeas: tu ad alium vsum retines: cōmodo tibi equū vt vadas ad villam: tu vadis Florētiam cōmodo tibi argentū vt vtaris ⁊ tu pignoras hebreo: an tenearis furti, idem queritur de re pignorata.

33 Furtum aliquando fit ⁊ res vitio furtiuitatis afficitur ⁊ tamen nō oritur actio furti, filius patri, seruus domino, si furtum cōmittant: an teneantur furti.

34 Famulus furto subtrahens res domino: quādo debeat suspendi furca.

32 **Ange.** ¶ † Quid si cōmodo tibi librum vt in eo studeas ⁊ tu ad aliū vsum retines puta pro exemplari: an tenearis furti. Uel pone cōmodo tibi equum meū vt vadas ad villā ⁊ vadis cū eo Florentiam me inscio. Uel cōmodo tibi argentū vt vtaris ⁊ tu pignoras hebreo: an furti tenearis: ⁊ dic q̃ő sic: vt. l. si vt certo. §. deniq̧ ait. ff. cōmo. ⁊. l. si furtū. ff. de condic. fur. Et idem si quis accepit rem in pignore ⁊ ipse creditor re vtatur vel vēdat anteq̄ possit vendere vel pacto vel de iure: vt. l. si is qui pignori. ff. de fur. que omnia vera sunt si verisimiliter vtens re ad aliū vsum quā destinata sit sciebat vel scire vel credere verisimiliter debebat dominum non permissurum: vt not. glos. in d. §. deniq̧ ait. q̃ő not. alias non tenetur furti: vt ibi not. Si autem res sit cōmunis[b] cum alio ⁊ socius in ea cōmittat furtum an teneatur furti. Uide. l. rei cōmunis. cum. l. seq̄. ⁊. l. merito. ff. pro socio. ⁊. l. si socius. ff. de furt. Si autē res sit mea ⁊ alius habeat ius in re vel q͂ creditor vel bonefidei emptor est ⁊ ego eam accipio cōmitto furtum ⁊ teneor furti licet nō afficiatur vitio furtiuitatis. ff. de furt. l. cū eo. §. j. ⁊. l. is qui rem

33 pignori. † Aliquando econtra fit furtum: ⁊ res vitio furtiuitatis afficitur ⁊ tamen nō oritur actio furti vel cum filius vel seruus patri vel domino furtū faciunt. ff. de fur. l. serui ⁊ filij. ⁊ sic filius vel seruus pro furto facto ab eis patri vel domino nō tenentur q̃ő est verum si sit leue.[c] Si autem est magnum tenentur. Et dicitur magnum vel paruum fm personarum qualitatē ⁊ rei subtracte quantitatē: vt est text. ⁊ ibi Bar. in l. respiciendū. §. furta. ff. de pen̄. Et idē est in vxore[d] ꝙ ex leui furto facto viro suo non tenetur. Secus si furtum magnū cōmiserit q͂ isto casu etiam iste persone possunt criminaliter teneri. Et idem not. Bar. in l. j. ff. rerū amota. ⁊ est tex. glos. ⁊ Bar. in l. si libertus. ff. de fur. q̃ő not.

Augusti. ¶ Tu aūt in hac materia adde ꝙ licet vera sit ista conclusio q̃ő si cōmodo tibi vnam rem ad vnum vsum ⁊ tu vtaris ad alium vsum quod tu cōmittis furtum ꝙ vera ista esse intelligo nisi ille qui vtitur illa re ad alium vsum dominū rei crediderit permissurū ꝙ ille vtatur illa re in longiorem vsum. Et ideo Angel. in l. inter omnes. §. recte. ff. de furt. dicit ꝙ si cōmodo tibi vnum equum per decē dies, ⁊ tu tenes illū equū per viginti, ⁊ asseris ideo hoc fecisse q͂ credebas dn̄m equi faciliter hoc permisisse q̃ő hoc non est furtum: q͂ nō animo lucrandi inuito dn̄o hoc facis: aduertas ꝙ licet gl. insti. de obl. que ex quasi delic. in §. placuerit. q̃ő si fur habuit ab initio animum concurrentem: q͂ inuito domino ab initio nō habuit rem furatam: sed dominus ab initio sibi dedit illam rem puta quia cōmodauit librum ⁊ equū hec procederent. Secus si fur nō habuit ab initio animū domini: q͂ inuito domino surripui rem tuā. Nam fur isto casu nunq̄ potest dicere ꝙ dominus potuit hoc non consentire: q͂ hoc nō presumitur licet Bar. in d. §. recte. aliter videat̄ loqui quā illa glos. tamē Ang. ibi dicit ⁊ melius ꝙ hec relinquuntur arbitrio iudicis: dicit tamen Ange. ibi vnum verbū periculosum: q̃ő si cōmodo tibi vnum equum: vt vadas in villam: ⁊ tu ires ad bellum nunq̄ te excusabis ꝙ crederes dominū realiter hoc permissurum: secus si cōmodo tibi per duos dies equum ⁊ tu teneres per

34 decē dies ibi vide. † Item inquantū dictū est ꝙ si famulus furatur domino ⁊ furtum sit leue q̃ő nō debet furca suspendi mec agi potest furti. Et tempera ⁊ limita hoc procedere quando semel hoc fecisset, sed si hodie surriperet rem vilē: ⁊ cras aliam ⁊ alio die aliam ⁊ pluries plures res viles furaretur: tunc deberet furca suspendi. Ita voluit Bal. in l. pe. C. de fur. qui ita limitat ⁊ temperat text. in l. respiciendū. §. furta domestica. ff. de fur.

35 Furtum ad hoc ꝙ committatur quomodo sit necesse q̃ő aliquem spectet.

35 **Ange.** ¶ † Et aduertas bene q͂ in inquisitione dicitur dictam vestem spectantē ⁊ pertinentē ad dictum Titiū. Nam ad hoc vt furtum cōmitti posset oportet ꝙ res que aufertur sit alicuius vel ab aliquo possideat̄ vel aliquis in ea vsumfructū vel aliq̃ő ius habebat vel sua intersit ex aliqua iusta ⁊ probabili causa. s. ratione dominij vel quasi vel ratione possessionis vel detētionis[e] vel custodie. Alias autem si res esset hereditaria ⁊ iacēte hereditate furtum cōmittatur non punitur: nec tenetur furti. l. hereditarie. cum. l. seq̄. ff. de fur. ⁊. l. manifestissimi. C. de furtis. in prin. ⁊ quod ibi not. glos. ⁊ omnes doct. ⁊ non mireris si supra dixi in diffinitione furti: ꝙ nō fit sine cōtractatione vel amotione.

a ¶ Et criminaliter. adde in hoc ⁊ vide Bart. in cōsi. cvj. ⁊ Pau. de cast. in consil. cccxlvj. i nouis. Ber.

b ¶ Cōmunis cū alio. adde ⁊ dic vt per Alexā. in consilio. ciij. in j. volu. Ber.

c ¶ Leue. adde ⁊ vide Alexan. in ɔsil. cxv. in j. vol. ⁊ Cep. in consil. xxvj. qui i facto consuluerunt in ciuitate Brixie. Ber.

d ¶ In vxore. adde ⁊ vide Pet. de anch. in cōsi. ccccix. Ber.

e ¶ Detētionis. Adde tu quod ille qui capit fructus sui fūdi nō ɔmittit furtum in quo alias fuit missus in possessionem ex primo decreto: ita Ro. in consil. cl. ⁊ ibi vide ⁊ in ɔsi. cxliiij. qualiter rei imobilis non fit furtū: ⁊ ibi qualiter sit formanda inq̄stio d̄ furto ⁊ vide eūdē in ɔsil. cxij. de subripiente falconē.

amotione. Ex quo sequitur qꝺ rei immobilis non sit furtum quia cõtractari non potest: vt insti. de vsuc. §. quod autẽ. Si autem cretam aufero de tuo fundo furtum cõmitto: vt. l. si crete. ff. de fur. Unde de fundo meo auferẽs lapides vel cretam me inuito fur efficitur.

Augusti. ¶ Tu in hac materia adde pro intelligentia horum que dixit glo. ꝛ Ange. in l. conquerebatur. C. vnde vi. ꝛ ibi per docto. ꝛ per gl. insti. de vsuc. §. quod autem. ꝛ in. l. j. ff. de cri. expila. heredi. vbi habetur qꝺ licet rei hereditarie non fiat furtum: si tamen heres postea adeat hereditatem: et ipsi heredi nullo modo possit competere actio furti: tamen sibi competit condictio ex. d. l. cõquerebatur. C. vnde vi. ad recuperãdum dictam possessionem qꝛ dicitur quodammodo spoliatus: eo quod spoliatus fuit defunctus que cõclusio an sit vera: vel falsa omnino vide Ang. post glo. qui ista declarat in. d. l. cõquerebatur. Et vide omnino Ang. in. d. l. hereditarie. ꝛ ibi vide Ang. aliter loquẽtem ꝙ Bart. quare rei hereditarie non sit furtũ vt agi possit actione furti. ¶ De secundo tene menti ꝛ nota bene illam glos. in. d. l. si crete. ff. de furtis. que dicit quod si a principio ego fodeo causa faciendi cretam ꝛ amoueo illam cretam de loco ad locũ: licet non abstulerim illam cretam nihilominus furtum est: quod no.

36 Furtum an cõmittatur quãdo aliquis putat aliquid facere domino inuito ꝛ tamen dominus erat volens.

36 **Ange.** ¶ † Sed quid si aliquis putat facere aliquid inuito domino sed tamen dominus erat volens[a] dicas ꝙ furtum propter furantis effectionem committitur sed tamẽ quia nõ facit inuito dño non oritur actio furti ꝛ sic de tali furto non potest puniri. l. inter. §. pe. ff. de furt. Et dicitur domino volẽte fieri si semel dedit licentiã aliquo modo: vt. ff. de furt. l. falsos. §. si quis. ꝛ. l. cũ creditore. nisi in casu. l. si quis seruo. C. de fur. vbi est casus specialis ꝙ quando ille actus ibi fit in seruo volẽte tamen furtum ibi cõmittitur propter corruptelam illius persuadentis.

Augusti. ¶ Tu aũt in hac materia adde que dixit Bar. in. l. inter oẽs. §. recte. ff. de fur. in vlti. col. dixit quod semper cõtra furem est presumptio iuris dominum nõ permissurum se velle derobari: quia nemo presumitur iactare suum. l. qui vas. §. vetare. ff. de furtis. Et ideo dicit quod opus est quod probet ipse fur dominum rei subtracte consensisse ipso furto per aliquas presumptiones verisimiles. Et omnino vide Ange. in. d. l. inter omnes. §. recte. ff. de furtis. qui ponit vnam pulchram conclusionem: et vide Abb. in. c. dudum. el. ij. extra de elec. in. vj. colum. qui in hoc approbat dicta Barto. in. d. §. recte. ꝛ vide Ro. in cõsil. cccxc. qui cõsuluit quod oblatio lapidum ex palatio vel alio loco que habentur pro derelictis ꝛ que capiuntur sub confidentia voluntatis domini non inducit furtum.

37 Furtum ꝙ sit contractatio animo lucrandi intelligitur respectu rei vel possessionis vel vsus rei.

38 Fur habens animũ lucrandi non totum sed partem: an cõmittat furtum totius vel partis.

37 **Ange.** ¶ † Et aduertas ꝙ illud quod dicitur ꝙ furtũ est cõtractatio animo lucrandi intelligas ꝙ habebat animũ lucrandi rem vel possessionem: vel etiam tantũmodo vsum rei: tunc de furto tenetur: vt. l. j. ff. de furt. Si autem non haberet animum lucrandi aliquod commodum pecuniarium: sed tantummodo damnificandi dominum vel causa libidinis hostium frangendo vel amouendo: tunc non tenetur furti: vt. l. verum. ꝛ quod ibi not. gloss.

38 ꝛ Barto. ꝛ in. l. fullo. ff. de furt. eo. tit. † Sed pone ꝙ fur habet animũ lucrandi partem[b] ꝛ non totum qꝺ abstulit: ꝛ dic ꝙ quãdoqꝫ totum cõtractatur: sed pars exportatur ꝛ tunc illius partis tantum fit furtum siue totum ꝙ cõstat ex pluribꝰ separatis: vt. l. vulgaris. in princi. ꝛ in. §. si de naui. ff. de fur. siue sit totũ integrale consistens ex partibus coherentibus. l. si apes. in fi. ff. de furt. quãdoqꝫ totum exportatur sed animus nõ est in toto ꝛ tunc aut animus erat qualitate rei ꝛ totius fit furtum: vt. d. l. vulgaris. §. si quis es. aut erat totum indiuiduum ꝛ tunc aut erat totum integrale ꝛ totius fit furtum: vt. d. l. vulgaris. §. idem iulia. versi. sed si causam. aut illud totũ consistebat ex partibus separatis. ꝛ illius partis tantum in qua est animus, fit furtum: vt. ff. ea. l. §. si quis es. ita ibi Bartol.

Augusti. ¶ Tu autem in hac materia adde que pulchre declarãdo dixit Ang. in. d. §. sꝫ si damni. in. d. l. vulgaris. qui dixit ꝙ qui dissoluit inuolutũ vel cursellum pãnorum: vel aperiendo armarium librorum, vel doleum vini, vel granarium vbi est aceruus frumenti, vel etiam ipsum aceruum manu tangendo, vel etiam ipsum granum in saculis ponendo: tunc in totum cõmittitur furtum: licet ipsum integrale totũ deferre non potuit, ꝛ de hoc est casus in terminis in. d. l. vulgaris. in princi. ꝛ si tu diceres ista videntur expresse contra dicta per Bart. in. d. §. si quis es. Respondeo secundum Ang. quod ista procedunt de rigore. Sed de equitate in tantum cõmittitur furtum inquantum exportatur ꝛ non in plus. Et certe ista fuit sententia iurisconsulti cum gloss. sua in. d. l. vulgaris. in princi. ꝛ ratio est ista secundum Ange. quia licet fur habuerit animum lucrandi totum: quia tantũmodo semel lucrari non potuit secundũ propositum propter grauitatem rei ꝙ in totum exportare non potuit: dici oportet furtum non consummatũ perfecte: et ideo solum de exportatis tenetur: sed vbi potuit solidum exportari: ex quo a principio habuit animum lucrandi totũ ꝛ interuenit contractatio: licet postea eum peniteat portare totum per penitentiam non purgatur delictum perfecte commissum: vt. l. qui ea mente. j. eodem. dicit quod hoc voluit glos. in. d. l. vulgaris. in. §. item si quis. ꝛ in. d. l. vulgaris. versi. tutius. ꝛ versiculo licet quos simul iunge et multo fortius si non penituit facere sed non voluit portare torsellum: dubitãs ne propter eius magnitudinem ab alijs videretur: vt. d. §. item si quis. in versiculo quid si totum. Si autem a principio fur dissolueret tursellum pannorum quam poterat semel portare totum: non videtur habuisse animum nec semel nec inter plures vices totum portare sed vnã rem voluit portare: tunc illius rei tantum fit furtum vt colligitur in dictis glossellis. et ita dicit hec menti esse tenenda. Adde tamen que dixit Angelus, in. l. si apes. ff. de furtis. in. §. j. quod actio furti potest competere etiam illi qui tãtum hoc interesse habeat ꝙ sperabat habere dominium illius rei: que fuit subtracta, ꝛ de hoc recordor patrem meum in allegatis habuisse maximũ honorem. hoc dico quia supra dominus Angelus dicit quod sufficit ꝙ sit interesse respectu rei aut possessionis vel vsus rei.

39 Auferens animo lucrandi si postea penitentia ductus voluit restituere an teneatur furti et quid si a principio abstulit animo restituendi domino rei.

39 **Ange.** ¶ † Sed quid si aliquis aliquid abstulit animo lucrãdi ꝛ postea penitẽtia ductus voluit restituere tenetur furti: dic tamen vt habetur in lege qui ea mente. ff. de furtis. Si autem a principio abstulit animo restituendi ei cuius esset non committit furtum. l. falsus. §. qui alienum. ff. de fur.

Augusti. ¶ Tu autẽ in hac materia adde quia ista est maxima materia: ꝗ pulchre scripsit Joan. an. in. c. cum laici. extra de iure patrona. ad quã doctrinam omnes recurrunt quando penitentia excusat in delictis vel non aliquid per Bald. in. l. prima. C. de plus petitio. Et bene faciunt ea que scripserunt Cyn. Barto. Bal. ꝛ Salice. et Moder. in. l. si quis non dicam rapere. C. de episco. ꝛ clericis.

40 Furtiua condictio non infamat: actio vero furti infamat etiã si iudex diceret condemno cum hoc ꝙ non sit infamis.

40 **Ange.** ¶ † Et aduertas qꝺ condictio furtiua non infamat. l. cessat. ff. de actio. ꝛ oblig. sed actio furti infamat etiam si iudex in sententia diceret condemno te ex tali furto cum hoc ꝙ non sis infamis vt. l. non potest. ꝛ ibi Bartol. ff. de furtis. Unde cautela est quando vis etiam consequi penam ꝛ quod non infametur quod agas certi cõdictione generali ad duplũ vel quadruplum ꝛ in dicta conditione includi debet quid certum et consequeris etiam penam ꝛ fur non infamabitur. ita dicit etiam glo. ꝛ Barto. in l. certi condictio. in principio. ff. si certum petatur. ꝛ facit ad predicta institutio de pena teme. li. §. pen. ꝛ quando est semper furtum non manifestum clarum est ꝙ ciuilis pro furto manifesto est pretoria ꝛ tamen vtraqꝫ licet pro manifesto sit pretoria durat. xxx. annis. vt institu. de perpe. ꝛ tempo. ac. §. j. ꝛ hoc propter odium tanti sceleris. Unum tamen scias ꝙ licet tanto tempore duret: tamen ipso iure tollitur etiam pacto nudo: vt. l. si tibi. in principi. ꝛ. l. si vnus. §. pact. ff. de pac. ꝛ vtrobiqꝫ glo. ꝛ Bar.

Augusti. ¶ Tu adde hic vnum notabile verbũ quod licet omnia iura dicãt ꝛ affirmẽt istam conclusionem quod actio furti infamat sed condictio furtiua non. Tamen scias quod si quis per condictionẽ furtiuam esset condemnatus ad restituendum mihi res derobatas illa condictio furtiua aggrauat opinionem illius penes bonos ꝛ graues homines glos. est singu. in. l. sed si. §. pretor. in verbo, sigillat. ff. de in ius vocã. quam glos. semper te-

Ange. de malefi. l

a ¶ Volẽs. Adde ꝙ ꝑ hac decisione facit qꝺ voluit Ro. in ꝯs. cccxc. vbi qꝺ auferens lapides de palatio q habebant ꝑ derelictis non cõmittit furtuꝫ: nec quasdã cannas qꝫ dñs erat pmissurꝰ: lꝫ ipse subtrahens cõsiteat furtũ fecisse qꝛ i ptãte sua nõ erat ꝑ suã cõfessionẽ facere furtũ id qꝺ vere nõ est furtũ. Ber.

b ¶ Partẽ. Adde Ce. in repe. auf. sed nouo iure. C. de ser. fugi.

neas menti. Et de his que supradicta sunt: adde omnino: ⁊ vide Moder. in. l. si tibi. et in. l. si vnus. §. pactus. ff. de pact. post glo. Bar. ⁊ Jo. fab. insti. de perpe. ⁊ tempo. ac. §. j.

41 Furandi animo quis accessit ad banchum Titij: sed nō potuit q2 visus fuit per eum tamen non stetit: an teneatur pena furti.

41 **Ange.** ¶ † Quero aliquis accessit ad banchū Titij animo furandi et non potuit quia visus fuit ⁊ per eū non stetit quin furtum cōmitteret: an teneatur furti: dic ꝙ pena furti non punitur sed pena extraordinaria: vt est tex. ⁊ ibi Bartol. in. l. saccularij. ff. de extraordi. cri.

Augusti. ¶ Tu adde q8 Bar. expresse hoc idem videtur affirmare in. l. vulgaris. §. furti. ff. de fur. ⁊ vide que no. dixit Bal. in. l. si quis non dicam rapere. C. de episco. et cleri. qui attingens istam difficultatem de fure qui fuit visus ingredi domum ⁊ captus nondū delicto consummato qua pena puniri debet: dicit ꝙ alibi meli9 non probatur ꝙ in. d. l. pe. ⁊ multum exclamat de illo text. et domi. Cataldi. in tract. syndica. q. cxcvj. ibi dicit ꝙ talis potest fustigari vel puniri iudicis arbitrio. Et vide Albe. de rosa. in. ij. parte statutorum. qō. clxv. qui ponit de illo qui cogitauit facere delictū ⁊ venit ad actum proximum ⁊ non perfecit qua pena puniatur.

42 Petens ⁊ exigēs vt procurator Titij scienter: ⁊ sciēs se nullum habere mandatum an ex hoc dicatur fur.

42 **Ange.** ¶ † Quero aliquis vt procurator Titij scienter petit ⁊ exigit ⁊ in veritate nullum mandatum habet: ⁊ ipse procurator bene scit se nullum mādatum habere: an ex eo ꝙ sciēter exigit dicatur fur, dico ꝙ dicit᷑ fur ⁊ manifestus:[a] vt no. Bald. titu. de pace iuramen. fir. in. c. j. versi. in rubrica ⁊c, quod nota. facit. l. falsus cum materia. ff. ⁊. C. de fur. l. falsus,

Augusti. ¶ Tu adde ꝙ dubito ꝙ iste doctor errauerit: quia Bal. in. d. l. j. in. §. furtū. de pace iur. fir. in. ij. colū. ibi quero an falsus procurator faciat furtum manifestum: expresse Bald. ibi dicit contrarium q2 dicit ꝙ bene cōmittitur furtum: sed dicit ꝙ non punitur pena furti manifesti ⁊ Bald. non potuisset dicere contrarium quia de hoc est casus in terminis in. d. l. falsus. C. de fur. quē tex. colligit Bal. ibi.

43 Furto rebus mihi subtractis: si suspicer illas esse penes aliquē: an possum petere officio iudicis ꝙ fiat mihi copia perquirendi in domo illius.

43 **Ange.** ¶ † Et bene nota q8 de rebus mihi subtractis quas suspicor esse penes aliquē possum petere officio iudicis ꝙ mihi fiat copia perquirendi in domo illius ⁊ iudex hoc facere debet: vt. l. j. §. hoc autem. ⁊. l. diuus. ff. de seruis fugi. ⁊. l. requirendi. C. eo. ita tenent ibi docto. quod etiam est verum non tantum in vno territorio in quo factum est furtum: sed etiam si aretij sit mihi factū furtum et fur conuolauit Bononiā ⁊ assignauit vnam rē subtractam possum petere hoc autoritate legis que suum vbiq3 extendit vigorem: vt. l. ij. C. de cur. ⁊ coar. libr. xj. inquirere in domo illi9 de re mihi furata: ita dicit Bal. in. d. l. requirēdi.

Augusti. ¶ Sed adde tu vltra docto. q2 iste passus est dubius: sed Rapha. fulg. in. d. l. requirendi. Altius exorditur istam materiam dicens ꝙ gl. nostra tenet ꝙ imo pro furto non licet inquirere ⁊ perquirere in domo aliena: et istam sententiam secuti sunt Jaco. de ra. ⁊ Pet. sibi eam ascribentes: ⁊ istam sententiā secuti sunt ᵽm eum Bar. Bal. ⁊ Ang. adijcientes duas exceptiones: prima fallit gratia publice vtilitatis per. l. facultas. C. de iure fisci. lib. xj. Secūda est nisi essent indicia per que euitetur suspicio ꝙ res furtiue essent in domo illius: ⁊ dicit ꝙ hoc modo potest saluari opinio Odofre. qui tenuit ꝙ imo licebat inquirere furtum in domo aliena quam sententiam tenebat Francis. accur. ⁊ Nicolaus matharelli ⁊ Ray. nam dicit intelligamus opi. horū in illis casibus duobus: ⁊ subdit ꝙ cum tractatur de modico preiudicio sufficiunt indicia leuia ᵽm Bald. ibi, ⁊ ideo dicit Rapha. solum iuramentum sufficeret: ⁊ hanc sententiam approbat Petr. de ancha. in clemē. j. de vsu. in. §. j. dicēs ꝙ ista fuit originalis opi. Marti. de fano. scilicet q8 vbi iusta presumptio mouet iudicem possum inquirere in domo aliena de furto: ⁊ certe hec fuit sententia Specu. in titu. de instrumen. edi. in. §. dicendum. text. in versi. pone instrumenta. ⁊ Jaco. fabri. insti. de oblig. que ex delictis. in. §. conceptum. vide tamen Salic. in. d. l. requirendi. qui videtur restringere istam communem sententiam ⁊ ibi vide eum ponentē: an requiratur citatio in alieno territorio.

a ¶ Manifestus. Adde tu vt per Jo. an. in addi. Spec. in rub. de sol. ⁊ p Ange. in cōsi. ccxcj. Ber.

b ¶ Furtū. Adde tu q3 Cep. in cōsi. lxviij. sequitur opi. Bal. ⁊ q8 in crialibus possit pcedi de similibus ad similia: vide Bar. in cōsi. xj. Ber.

c ¶ Amotarū. adde tu ⁊ dic quod mulier constāte matrimonio nō pōt de furto accusari. ita Petr. de anch. in cōsi. cccix. Ber.

d ¶ Ita dt Bar. vide tu ibi domi. Ale. in apostil. ⁊ ibi dicit q8 estimatio est apponēda in inquisitione vel accusatiōe. allegat ro. in. l. si familia. et in. l. magistratibus. ff. de iurisd. om. iudi. qnimo si in inqsitiōe diceretur vestē celestē valoris florenorū decē: saluo errore calculi talis inqsitio nō pcederet: vt voluit Barb. in cōsil. cvj. j. volumi. incip. verba accusationis. et l3 Bart. in. d. §. diuus. dicat de pcessu parti. dicit de libello qui est pcessu. c. qm̄ contra. de pba. ⁊ de pdictis vide barba. in cōsi. xvj. in ij. volu. Ber.

44 Crimem rerum amotarum non comprehenditur sub precedenti versiculo nec crimen expilate hereditatis: q8 crimen hereditatis expilate largo modo est furtum.

45 Procedendum nō est de similibus ad similia vt statutū loquens de furto cōprehendat crimen expilate hereditatis.

44 **Ange.** ¶ † Et predicta non procederent in crimine rerum amotarum nec in crimine expilate hereditatis. l. j. ⁊. ij. ⁊ ibi Bart. ff. rerū amota. ⁊ in toto titu. C. ⁊. ff. de crimi. expila. hereditatis. Sed largo modo sumptu3 crimen expilate hereditatis dicitur furtum[b] ⁊ sic est improbus fur: vt not. gl. ⁊ doct. in. l. si te. C. de infa. q8 Bal. in. d. l. de his. C. de fur. dicit esse notandū ⁊ vtile ad statuta que loquuntur de furtis vt contineat᷑ publicus ⁊ famosus expilator hereditatis procedendo de similibus ad similia: imo de minoribus ad maiora seu de positiuo ad cōparatiuū: ⁊ per locū a maiori ⁊ minori vt talis possit furca suspendi vel alia pena affligi vigore statuti loquentis de furto q8 est not. ᵽm Bald. ibi, ⁊ q8 dictum est de actione rerū amotarū[c] est verū nisi post solutū matrimonium mulier contractet ⁊ tunc etiā furti tenet᷑: vt est tex. in. l. iij. in prin. ff. rerum amota. q8 nota cōtra mulieres que in vita mariti aliquid amouēt ⁊ eo mortuo contractant de loco ad locū: q2 etiam furti tenentur.

Augusti. ¶ Tu autem in hac materia actionis rerū amotarum adde ea que dixerunt Spec. ⁊ Jo. an. latissime in ti. de fur. in. §. j. ver. pone cōstante. qui dicunt etiam quod actio famosa furti non potest esse inter virum ⁊ vxorem. ¶ Et ideo propter res cōtractas datur actio rerum amotarum. ⁊ ibi vide Spec. ponentem formam libelli. ⁊ ibi Jo. and. dicit ꝙ octo requiruntur ad hoc vt dicatur actio rerum amotarum que numerat Rofre. in summa sua in tit. rerū amotarum. Et late posuit Hostiē. sub rubrica de dote post diuort. restituta. sub. §. fi. ⁊ etiam ibi dicit Jo. an. ꝙ si diuortio facto vxor illa que fuit vxor amoueret teneretur furti per. d. l. iij. ff. rerū amotarum. ⁊ ibi disputat etiam an cum hodie matrimonium non possit separari ne fiat diuortium: an hodie de iure canonico ista actio cesset ibi vide. ⁊ per doc. in rubri. C. eo. ⁊ per Bar. in locis. s. alleg. ¶ Item adde q8 Salic. ibi multū terribiliter arguit per sex rationes contra illam decisionem Bald. quā fecit in. d. l. de

45 his. ⁊ idē fecit Sali. in. d. l. si reprobans. † quod nō est procedendum de similibus ad similia vt statutum loquēs de furto comprehendat crimen expilate hereditatis. et dixit Roma. in. l. gerit. ff. de acqui. here. quod opinio Bald. in. d. l. de his. est falsa de iure, ⁊ reprehendit assessores qui eam secuti sunt: dixi etiam supra in principio huius gloss. ⁊ certe miror de domino Bal. ꝙ in re tam periculosa ita errauerit.

1 ☞ Accusatio ⁊ inquisitio an debeant continere valorem rei subtracte.

Valoris ⁊ communis estimatiōis florenorum decem ⁊ de loco ad locum cōtractando: quo voluit asportauit: ⁊ vt predictus Caius oīa huiusmodi committere posset.

1 ¶ † Ista verba cū ministerio apponūtur ⁊ apponi debēt in inquisitione et accusatione: vt simus certi que pena veniat imponēda maior vel minor: nam si valor rei nō apponitur: tunc assumimus penam que est mitior seu minor: vt. l. interpretatione. ff. de pe. ⁊. l. preses. eod. ti. ita dicit Bart.[d] in. l. pedius. §. diuus. ff. de incē. rui. nau. q8 dicit esse no. ad statuta cōmuniter per Italiam que disponūt furibus esse imponendam maiorem vel minorem penam secūdum valorem rei subtracte quod no.

Augusti. ¶ Tu autē in hac materia adde quod dominus Ange. hic nimis se arctat dū dicit ꝙ opus est quod in accusatione vel inquisitione valor rei subtracte apponatur. Nā dico quod idem erit si in processu hoc appareat: licet in inquisitione seu accusatione non sit appositus valor: per ea que habentur in. l. si quis intētione ambigua. ff. de iudi. ⁊ ideo si recte ponderent᷑ verba Barto. in. d. l. pedius. Bart. ibi dixit ꝙ opus erat q8 in processu hoc appareat: nec Bar. ibi dixit ꝙ in accusatiōe ista apponantur vel in inquisitione: ⁊ ideo sufficeret ꝙ in accusatione diceretur

diceretur accuso te quod talem vestem mihi surripuisti que est talis coloris & talis magnitudinis iuxta formam traditam in.l.si cum rem.ff.de rei vendicatione.

1 ¶ Auxiliū cum armis prestare an dicat̄ astans armat⁹: licet non euaginet, & an insultum & violētiam facere dicat̄.
2 Associans aliquem ad delictum cōmittendum: an presumatur prestare opem.
3 Armatum stare cum aliquo: & tamen ei opem non prestare quomodo est possibile.
4 Assistens delicto an presumatur assistens ad auxilium quando aliud non apparet.
5 Bastono aliquem percutiens, gente congregata, si illū occidit quem bastonare volebat: an astātes teneant̄ de occiso.

Dictus Andreas armatus quodam ense de ferro quem habebat ad latus.

1 ¶ †Nota q̄d iste Andreas armatus nō euaginauit cultellū nec manus posuit ad arma & tñ dicitur prestitisse auxilium cū armis. Nam sufficit q̄d quis habeat arma ad latus l3 nūquam manū ad arma ponat vt dicat̄ insultus vel violentia vel prestare auxiliū cum armis: q2 propter arma que habet ad latus & ad sui petitionē ipse redditur audacior & aduersarius timidior: ideo de insultu violētia vel auxilio cū armis prestito punitur. ita singu. dicit Barto. in.l.ij.§.j.ff.de vi & vi arma. quod no. q2 semel illud dictum habui de facto nursie: nam armatus presumitur de rixa & bello cogitare: vt no. gl. l.licet.C.de pact. Bal. & Sali. in.l.j.C.de ser.fugi.

Augusti. ¶ Tu adde ea que dixit Bal. in.c.j.§.si quis rusticus.de pace tenē. & eius violato. & vide Alb. de rosa. in.ij. parte statutorum.q.xxxiij. qui allegat Jaco.but. tenere q̄ si ille non euaginauit arma non dicitur aggressura facta cum armis: vide tamen ibi Alber. qui allegat quod in contrarium faciat. Et in hac materia adde que dixit Bald. in.l.non ideo minus. in vlti. colum.C. de accusa. qui dixit quod licet quis stet a remotis: tamen si offendens redditur audacior et offensus timidior: tenet̄ de
2 ope. †Et tene menti que dixit Innocen. in.c.continentia. de clerico percusso quod ille qui associat aliquem ad delictum committendum presumitur prestare opem & maxime presumitur si erat armatus: sequitur Bald. in.l.j.C.de ser.fugi. in ij.col. & Bald. in.c.j. de benefi.fra. & quod dixit Innocen. in d.c.continentia. q̄ ille qui stat armatus cum aliquo dicatur prestare auxilium: licet nullum actum faciat: voluit Bal. in l.raptores.C.de episco. & cleri. & vide Bald. in repetitione.l. j. in fi.C.vnde vi. ¶ Uide tamen pulchra verba Bald. in.l.
3 data opera.C.qui accusare. in fi. in pen.col. qui docet† quomodo possibile est q̄ aliquis stet armatus cum aliquo: & tamen non dicitur prestare auxilium. Et in hac materia mihi placet sententia Bald. quā non posuit in lectura: sed in additionib⁹ suis in.l.j.ff.de seruo corrupto. qui querit nunquid quilibet assistens dicatur fauere maleficio & dixit q̄ non: nisi ad hoc assistat: vt.l.pretor.§.homines. vi bono.rapto. dicit tamen q̄ ille qui est cum aliquo & ex hoc ille redditur audacior & securior ad maleficium perpetrandum: licet ille nullū actum faciat: tamen ipso iure dicitur prestare auxilium: vt
4 not. in gloss. de facto in.l.ij.§.etiam quis.ff.vi bono.rap. †nūquid autem presumatur ad hoc assistere si aliud non apparet. Respondet ibi Bald. videtur quod non: quia non constat de affectu assistentis et voluntas & propositum distingunt maleficium. concludit tamen Bald. quod iudex debet hoc arbitrari ex circunstantijs. argu.l.j.§.si quis in villa.ff. ad silla. & §.cum dominus. & hec no. tu quia pulchra. & dicit Bald. in.l.ob hec verba.ff.de his qui notan.infa. quod ille qui stat armatus cū aliquo, & a remotis stat vel ex incidenti superuenit non dicitur prestare auxilium & de associante qñ dicatur prestare auxilium ad maleficium: vide Bal. in.l.penul. & vlti.col. & in.l.non ideo minus.C.de accusa. Et per predicta patet an vera sit sententia Roma. in.l.j.§.sed in eo.ff. ad silla. qui dixit q̄ licet probatum sit Titium fuisse presentem tempore maleficij perpetrati tamē propter hoc non videtur probatum esse Titium prestitisse auxilium maleficio quod tamen duobus modis limitat secundum Bald. Primo nisi probatum sit ipsum associasse delinquentem ad maleficium perpetrandum: per doctrinam Bald. quam posuit in.c.j. in verbo, cum do. de pace iur.fir. Secundo nisi probatum sit Titiū fuisse presentem maleficio & armatum cum armis: licet nullum actum fecerit per doctrinam Inn. in.d.c. cōtinentia. que doctrina an sit vera vel falsa: patet ex supradictis & dicetur.j. in glos. dicto maleficio semper astitit in.q. que incipit, quero quādo duo simul stant. Et adde omnino multa pulchra verba que posui supra in glos. in verbo, Andream auxiliatorem. in antepenul. colum. dum tracto an vera sit conclusio Barto. quam posuit in.l.si in rixa.ff.ad.l.corne.de sica. ibi vide quomodo potest esse quod vnus armat⁹ presens non teneatur de auxilio. Et vide vnum pulchrū consilium Roma. in cōsil. suo.cxvij. quod incipit, quod premissa statuti particula loquēs de pena. & vide pulchra verba Pe. de ancha. in regula, accessorium. extra de regu.iuris. in.vj. q̄ō.principali. in versicu. sed iuxta predicta quero ex quibus actibus quis dicatur prestare opem. Intellige tamen predicta fm quod consuluit Pau. de ca. in consilio suo.cxc. quod incipit, in causa incarceratorū per potestatem Mātue. qui
5 dixit† quod si bastonaui aliquem & congregaui gētem & nihilominus ego occidi illum quem volebam bastonare quod illi astantes congregati nō tenentur de occiso: quia ad hoc propositum ipsi non erant coadunati: scilicet ad homicidium perpetrandum. hoc dixit Pau. de cast. ibi in.ij. colum. illius consilij. & allegat Angel. hoc voluisse vt ibi. & ideo consuluit Petr. de ancha. in consilio suo.ccxvij. in fin. illius consilij: q̄d si sunt tres in vna rixa & vnus occidat alij duo non possunt puniri tanquam socij & auxiliatores: quia ad hoc principaliter non erant coadunati. Unde omnes censentur principales & prout deliquerunt puniendi sunt. Et ideo dicit q̄d non debemus dicere quod ibi affuerint causa prebēdi auxilium & fauorem illi occisori: sed tanquam principales censentur: & hoc est quod dixit Bald. in.l.non ideo minus.C.de accusa. in vlti. colum. quod quando plures sunt in aliquo loco cōgregati: & quilibet facit quilibet tenetur prout facit, et propter hoc non probatur quod alter alteri prebeat auxilium: licet probetur quod ipsi fuerint simul in illo directo: nisi probaretur clare q̄d vnus impendisset auxilium alteri: vide que dicentur.j. in sequenti gloss. et vide Roma. in singularibus primi anni.ccxlij. & domi. Cataldi. in tractatu syndica. questio.cxxiiij. qui dixit quod in vna adunatione gētium nemo tenetur de auxilio: nisi quatenus tulit. allegat Innocē. in.c. sicut dignum. de homi.

6 Statuto puniente violentiā factam cum armis vel sine: an comprehendat etiam mulieres que cōmittunt etiam violentiam cum armis vel sine.
7 Statuto dicente quicunq3 inuentus fuerit cum armis, vel inuentus de nocte vel ludere ad azardum intelligitur inuentus supple & apprehensus.
8 Statuto dante premium officiali inuenienti puta aliquem cum armis: an intelligatur de inueniente & apprehendent.
9 Statuto puniente mulieres inuentas cū perlis: an sufficiat eas esse visas, vel oportet esse apprehensas.

6 **Ange.** ¶ †Quid si statutum punit violētiam factā cū armis vel sine an comprehendat etiā mu-
a lieres[a] que etiam committūt violentiam cum armis vel sine. Dic quod sic. ita not. Bal. Ang. & Imo. in.l.si constante.§. fi. per illum tex. cum glo.ff.solu.ma.

Augusti. ¶ Tu adde q̄ ista questio depēdet ab illa questione: an in statutis masculinū concipiat femininum de quo per docto. in.l.omnes populi.ff.de iusti. & iure. & per doc. in.c.canonum statuta. de constitu. Bar. in.l.j.ff.de verb.sig. & in.l.iura.ff.de legibus. & in.l.si quis in tantam.C.vnde vi.

7 **Ange.** ¶ †Et facit si statutum dicit quicunq3 inuētus fuerit cum armis, vel inuentus de nocte, vel inuentus ludere ad azardum quia tale statutum intelligitur inuentus supple & apprehensus: vt.l.si barsatoram.C. de fideiusso. & ibi glos. Cy. & Bal. & no. Bar. Ange. & Imo. & Ludo. de roma. in.l.j. in prin.ff.de acqui.pos. alias autem licet inuentus fuerit cum armis si tamen non fuerit apprehensus non tenetur pena statuti. Sed Angel. in.l.iij.§.neratius.ff.de acquiren.possessio. dicit q̄ imo tenetur pena ordi-
b naria statuti[b] quia statutum non videtur consyderasse apprehensionem persone sed inuentionem delicti: alias autem conuicto ludente potest imponi pena statuti: qui dicitur inuentus deliquisse quia de delicto conuincitur: vt.l.j.C.de ra-
8 ptu vir. ¶ †Sed si statutum premiaret officialem inuenientem: dic quod cum statutum exorbitet a iure communi officialis non consequetur premium nisi ludētes vel portantes arma vel euntes de nocte personaliter reperierit & apprehēderit: ita loquitur dicta.l.si barsatoram. sed Imo. in.d.§.neratius. & forte verius dicit q̄ forte hoc casu satis dicit̄ inuē-

a ¶ Mulieres. adde & vide Ale. in ɔ̄si.cxxxv.l.j.vo. & Cep. i ɔ̄s.xxvj. et ibi an statutū q̄d fur famosus furca suspendat̄ cōprehēdat mulieres & qñ in statutis masculinū cōprehendat femininū. vide. d. Ale. in ɔ̄si.lxxx. in.j.vo. & in cōsi. xxiiij.l.ij.vo.ber.

b ¶ Statuti. Adde & vide Ale. in ɔ̄si.xxiiij. in.ij.volu. Ber.

tus si conuincitur: vt. l. j. C. de rap. virg. ꝛ in. c. j. ad fi. de dila. nec obst. d. l. si bar satorā. q2 promiserat inuenire barsatorā latronē: ꝛ sic verisimiliter videť intellexisse de actuali ꝛ reali inuētione ꝛ apprehensione: ideo nō sufficit tūc doceri vt ibi. Sed in casu nostro statutū solū cōsyderasse videť odiū delicti que rō locū habeat vniformiter qñcunq; ꝛ qñocunq; delictū patefiat vt possit puniri: ꝛ iō videť sufficere si familia vel officialis inueniat eum ludentē vel de nocte euntē vel arma portare: lȝ actualiter nō apprehēdat: dūmō possit hoc ꝓbare ꝑ testes ibi assistētes q2 talis inuent⁹ fuerit per officialē lȝ apprehēsus nō fuerit vt delinquēs teneať pena statuti ꝛ officialis habeat p̄miū statuti. dicit tñ ibi Imo. ꝙ ꝓpter autoritatē Cyn. ꝛ Bar. forte eorū opinio seruareť in practica ꝛ q2 in penalib⁹ mitior via eligiť: vt. l. si preses. ꝛ. l. interpretatiōe. ff. de pen. Ego credo opinionē Imo. veriorem per rationes suas. ꝛ adde que dixi. s. in glo. super verbo cum vno stocho.

a ¶ Nota bñ. Ad de tu ꝛ vide late do. Ale. in cōsil. xv. in. j. volu. ꝛ in 2si. xiij. in. iij. volu. Pe. de anch. in 2si. ccccxvij. ꝛ Cep. in 2si. j. cōsi. ij. ꝛ 2si. xxxiij. Ber,

Augusti. ¶ Tu aūt in hac materia adde qd Cy. Gui. de cu. ꝛ Ja. de are. in. l. lȝ. C. de acqui. pos. expresse tenēt ꝙ nō dicit inuētus nisi qui fuit apprehēsus: ꝛ ad hoc possunt allegari multi tex. lȝ etiā in cōtrariū possent allegari alij casus: ꝛ istā partē tenet etiā Pau. de ca. in. d. l. j. ff. de acq. pos. ꝛ Bal. in. l. itē lapilli. in fi. ff. de rerū diui. ꝛ Ang. in. l. qui seruū. ff. de verb. obli. ꝛ allegāt etiā Ang. hoc voluisse in. l. si fugitiui. C. de ser. fugi. Sȝ in lectura mea hoc nō habeo sȝ pōt hoc esse alia lectura Ang. q2 due lecture reperiunť: vna Paduana alia Perusina. ꝛ ita etiā tenuit Alb. de ro. in. l. qd ait. ff. de adul. Adde Albe. de ro. tetigisse istā difficultatē in. ij. parte statutorū. q. cxvj. que incipit si statutū dicit si quis fuerit inuētus ludere ad taxillos ꝛc. vbi arguit ad partes: ꝛ tādem cōcludit qd Jac. de are. expresse tenebat ꝙ non sufficit quē esse conuictū per ꝓbationes in isto casu: sed opus est inuentū esse. ꝛ idē Alb. in alphabeto in lectura. j. in verbo, inuētus. Sed pro decisione hui⁹ questionis nō omitto ea que singulariter tradit Ang. ꝑ illū text. in auť. de san. epis. in. §. reuerēdissimus. vbi per illū tex. in verbo, inuētus. dicit ꝙ ille tex. probat ꝙ ille diciť inuentus qui nō est inuētus: sed tantūmodo per probationes est conuict⁹. Et iō si statutū punit inuētū facere homicidiū nō op⁹ est ꝙ inueniať in persona ꝛ in materia flagrāti. Sed sufficit si est cōuictus per ꝓbationes. sed Ang. mirabiliter dat istā regulā ꝙ vbi inuenio nō est crimen: sed factū de per se est crimē absq; inuētione. Tūc sufficit si fit probatio per testes: puta q2 occidere hoīem est homicidiū sine inuētione: ꝛ iste est casus in. d. §. reuerēdissimis. cū simi. Secus vbi delictū non esset delictū sine inuētione. Et dat exemplū de statuto puniēte arma portantē puniať in tantū q2 isto casu statutū nō punit portantē simpliciter: sed inuentū portare arma q2 sine inuentione crimen nō est quoniam statutū crimen facere voluit. Et idē dicit in statuto dicēte si quis iuerit de nocte et fuerit inuētus: nā ire de nocte non est maleficiū cum vadit de nocte: ꝛ ideo necessaria est inuētio ꝛ ita practicatur. ¶ Adde tamen inquantū dicit ꝙ portare arma non est prohibitū nisi sit inuentus: hoc videť esse contra ea que habētur per tex. ꝛ Bal. in c. j. §. si quis rusticus. de pace tenē. vbi dicitur ꝙ ille qui portat arma vetita perdit arma. ꝛ maxime ſm Bal. ibi qui portat presumiť habere malum animū. Et ideo ille text. videtur permittere ꝙ possim portare arma in itinere: sed non per ci

9 uitatem. Et † tene mēti que dixit Bal. in. d. l. itē lapilli. ꝙ statutū puniens mulieres inuentas cū perlis si sunt vise mulieres cū perlis per officialem ꝛ non apprehense: non poterūt puniri tales mulieres: nec incidunt in penā statuti: et teneo istam partem tanꝙ mitiorem.

1 ☞ Astare maleficio cōmittendo per alium nihil aliud est quam prestare opem dicto maleficio.

2 Iudex que verba debet ponere in inquisitione si vult ꝙ ille qui percussit non letaliter teneatur de occiso.

3 Vulnerās pōt teneri tanꝙ principalis ꝛ tanꝙ opē prestās.

4 Libellus continens ꝙ quilibet sibi adinuicem prestiterunt auxilium ꝛ fauorem quomodo procedat.

5 Vulnerauerunt Titium duo quorum intulit incultevulnus mortale alter non moritur Titius an ille qui intulit vulnus non mortale debeat mori.

6 Vulnerauit dominus vnum mortaliter famulus postea de facto occidit illum: an dominus debeat decapitari.

Dicto maleficio semper astitit et predicta: ꝛ quodlibet predictorum facta commissa ꝛ perpetrata fuerūt per predictos inquisitos et quēlibet eorum singula singulis referendo supradictis modis locis ꝛ potissimum. 1 a ¶ † Nota⁹ bñ ista verba q2 astare maleficio cōmittendo per aliū nihil aliud est quā prestare opem dicto maleficio quoniā propter talē assistentiam ꝙ facit ille Andreas iste Caius erat audacior ꝛ vulnerat⁹ timidior igiť dicitur prestare opē. Ita singulariter dixit Bar. in. l. si rixa. in pe. colū. ff. de sica. ꝛ. l. q seruo. §. fi. ff. de fur. ꝛ dixi. s. in verbo, Andreā auxiliatorē. in prin. ꝛ no. Inn. in. c. continentiā. de

2 cle. percus. ex quo no. † qd qñ sunt plures vulnerantes quorū vnus intulit vulnus letale: si tu iudex vis ꝙ illi qui prius percusserūt non letaliter teneanť de occiso apponas post illationem vulnerū cuiuscūq; ꝙ dicas ꝛ vnus alteri dicto maleficio vt habilius cōmitti posset semper astitit. Ita sing. dixit vt habilius Bar. in. d. l. si in rixa. tūc qui primo intulit vulnus nō letale licet ex suo vulnere nō deberet teneri de occiso tamen q2 astitit vulneri letali cōsocij: tenetur de ope prestito homicidio. Non autē dicatur in. d. inquisitione ad predicta cōmittenda prestiterunt auxiliū ꝛ fauorem. Nā ex tali inquisitione non pōt sequi condēnatio de auxilio: q2 non exprimitur qualiter auxiliū ꝛ fauorem prestiterūt: ꝛ ideo dicta verba debēt intelligi in benigniorē partem: vt. d. l. si preses. intelligūtur ergo si percutiendo ego prestiti auxiliū tibi ꝛ tu percutiendo prestitisti mihi, ꝛ sic actus meus fuit auxiliū tibi ꝛ tuus mihi: sed de isto meo actu punior vt principalis ergo de eodē vt prestās opem non debeo teneri: sed vt dixi in inquisitione debet dici ꝙ vnus alteri ꝛ alter opē prestitit assistēdo dicto maleficio vt habilius cōmitteretur ꝛ sic vn⁹ prestitit auxiliū per alium actum ꝙ per illū de quo principaliter puniť: que omnia singulariter nota in practica. Et vide etiā circa hoc qd no. Sali. in. l. j. C. de rap. vir. ver. quero. vj. si plures ꝛc. Quod intelligas: vt dicam. j. ea. gl. in ver. ꝛ aduertas bene ꝛc. aduertas tamē si tu adderes in inquisitione ꝛ diceres: ꝛ dictus Andreas prestitit auxiliū, consilium ꝛ fauorē: ꝛ sic adderes predictis consiliū tunc ex eo ꝙ dicit consilium posset puniri vt prestās opem etiā si in inquisitione nō sunt dicta verba vt habilius cōmitteretur semp astitit dicto maleficio q2 prestans consiliū dicitur prestare opem: vt. d. l. qui seruo. ff. de fur. ꝛ sic istud consiliū de necessitate presupponit alium actum ꝙ illum de quo ipse inquisitus est, ꝛ qd ipse manibus proprijs cōmisit: merito etiam tenetur de ope ꝛ auxilio. ita singu. dixit Bar. in. d. l. qui seruo. §. fi.

Augusti. ¶ Tu autē in hac materia adde qd in hoc ego nō discordo me ab his que dicta sunt hic per do. Ang. inquantū dixit ꝙ possibile est ꝙ in vno homicidio quis teneatur tanꝙ principalis, ꝛ etiam tā

3 quā opem prestans. † Et ideo Bal. multū eleganter in. l. non ideo minus. de accu. in antepe. col. dixit ꝙ al's quidā Perusinus qui cū vno famulo suo occiderunt Titiū: qui Perusinus ille cū vno cultello vulnerauit Caium: famulus vero cū alio cultello intulit aliud vulnus adeo quod ille mortu⁹ est. Modo querebatur an iste Perusinus teneatur tanꝙ principalis ꝛ etiam tanꝙ opem prestās effectus est magnus q2 si tenetur tanꝙ principalis pena nō erat capitalis propter statutum si tenetur tanꝙ opem prestans pena est capitalis dicit Bal. ꝙ breuiter fuit allegatum ꝙ cū essent duo vulnera illata vnum ab illo Perusino in capite: alterum a famulo in fianco ꝙ ipse de suo vulnere teneretur tanꝙ principalis et de vulnere illato per famulum teneretur tanꝙ opem prestans: q2 iste malefactor non eodem: sed diuersis respectibus teneretur: sed respectu diuersorum vulnerum, ꝛ si diceretur ꝙ ex istis vulneribus non sequitur nisi vnus effectus. s. mortis. Ergo debent pro vno reputari. Respondet Bald. hoc est verum quando essent illata ab eodē: sed quādo duo vulnera inferuntur a diuersis cuilibet attribuitur ius insolidum ac si ista vulnera essent illata in persona diuersorum. allegatur. l. ita vulnerat⁹. ff. ad. l. aquil. et dixit quod ita fuit de facto iudicatum. ꝛ dicit Bal. ꝙ credit ꝙ ista sentētia fuerit iusta quia in inquisitione continebatur distincte et clare quomodo vnus intulit vnum vulnus mortiferum, et alter intulit aliud vuln⁹ mortiferum: ita quod vnus alteri super

diuersis

diuersis potuerunt prestare auxilium ⁊ fauorem, ⁊ dicit q̄ᵭ ita etiam fuit visum aduocatis. ⁊ putat Bald. ꝙ ista sit veritas. Unde subdit concludendo dico ꝙ cõstat quem posse teneri: vt principalem ⁊ de auxilio ⁊ fauore. et allegat dicta
4 per Barto. in. d. l. qui seruo. §. fin. ff. de furt. †Sed aduerte q: in hoc non sto cum opi. domi. Angel. inquantum voluit sequendo Barto. in. d. l. qui seruo. §. fi. qui dixit ꝙ si duo accusantur de duobus vulneribus quilibet de suo subnectitur quod quilibet sibi adinuicem prestiterunt auxilium ⁊ fauorem non procedit libellus respectu auxilij ⁊ fauoris: q: possibile est quod quilibet alteri prestitisset auxilium per suã percussionem quam fecit: de qua percussione ⁊ vulnere cum puniatur vt principalis non est possibile q̄ᵭ puniatur: vt opem ferens. Sed adde quod Ang. expresse tenet contrarium in d. l. qui seruo. §. fi. quia dicit quod actus sui vulneris et percussionibus fuit ordinatus s̃m proposita in accusatione ad duos disiunctos ⁊ separatos effectus inter se contingentiã nullam habentes. Cum igitur ex vno facto resultent plura crimina plures tituli criminis plures agendi forme: non video, dicit Ang. cur de isto eodem vulnere: due pene sibi nõ possint inferri: sicut dicimus in eo qui commisit adulterium cum incestu: vel etiam rapuit cultellum de manu alterius cũ sanguinis effusione: vt no. idem Bar. in. l. senatus. ff. de accusatio. ⁊ inscriptio. non tamen negat Angel. quin alia forma libelli sit tutior. ⁊ certe ista sententia Ange. est verior de iure. ⁊ ideo Angel. in. l. reos. in. j. col. ff. de duo. reis. faciens mentionem de hac doctrina Barto. in. d. l. qui seruo. §. fin. pungit etiam Barto. ibi: ⁊ si certe cõsiderentur verba Bal. in. d. l. nõ ideo minus. in verbis suis videtur velle quod sufficit si in inquisitione dicatur quod vnus prestitit auxilium alteri: maxime quia negare nõ possumus quando sunt duo qui aggrediuntur vnum hominem illi duo sunt magis audatiores. ⁊ ille solus est magis timidus ꝑpter duos et propter existentiam illorum duorũ vnus non dicatur quin prestet auxilium alteri: quia plus valent duo quam vnus. vt nota. in. l. j. C. vnde vi. ⁊ argumẽto nota. in. l. vbi numerus. ff. de testibus. Tamen in practica seruatur opinio Bart. et an ille qui dat consilium dicatur prestare auxilium. Adde Barto. in. l. in furti. §. ope. ff. de fur. ⁊ dicitur. j. in hac eadẽ glo. in. q. que incipit si autem quis persuadens. et vide dominum Cataldi. in materia syndica. q. cxxxvij. qui allegando Bal. dicit quod nõ tenet inquisitio cũ iudex dicit vnus alteri ⁊ alter alteri prestitit auxilium consilium et fauorem. Et an ille qui stat armatus cum alio dicatur prestare auxilium. Adde ea que latissime dixi supra in glos. super verbo dictus Andreas armatus. Adde tamen ꝙ eleganter cõsuluit Cy. in consilio suo incipien. Alber. ⁊ Bartho. fratres:
5 qui dixit† ꝙ si duo insultauerunt Titium ⁊ vnus dedit vnũ vulnus mortale: alter vero intulit vulnus non mortale, licet vulneratus moriatur: tamen ille qui intulit vulnus nõ mortale non debet mori: sed debet puniri inquantum deliquit per. l. j. in fi. ff. de extraordi. crimi. quinimo dicit si iudex vult punire ex eo quia homicidio prestitit opem inferendo vulnus non mortale, ⁊ dictum sit in inquisitione sibi dederunt auxilium ⁊ fauorem vt habilius dictum homicidium cõmitteretur, tunc iste debet decapitari sicut alter. Secus si dicit iudex in inquisitione sibi dederũt auxilium ⁊ fauorem: quia cum non sit dictum ꝙ ad homicidiũ dederunt auxilium intelligitur ꝙ ad vulnerandũ tantum ⁊ non ad interficiendũ: vt. l. interpretatione. ff. de pe. Et vide Rom. in singularibus suis primi anni. ccxlij. quod incipit quidam fuit vulneratus
6 mortaliter, qui dicit ꝙ † licet vnus dominus mortaliter vulneraret aliquem ⁊ famulus postea de facto occidat: q̄ᵭ dominus nõ debet decapitari. Et de ista principali. q. vide do. Cataldi. in tracta. syndicatus. q. cxxxvij. qui approbat dicta Bar. in. l. qui seruo. §. fi. ff. de fur.

7 Accusantur tres vel plures, siue inquiritur contra eos et in accusatione aut inquisitione dicitur q̄ᵭ alter alteri prestitit auxilium, consilium et fauorem: an ista pars inquisitionis procedat.

7 **Ange.** †Unũ tamen tene mẽti perpetuo ꝙ quando tres vel plures accusantur vel inquirũtur de vno maleficio et in accusatione vel inquisitione dicatur ꝙ alter alteri prestitit auxilium consilium ⁊ fauorem q̄ᵭ ista pars inquisitionis nõ procedit quia est contra propriam significationem illorum verborum vnus alteri ⁊c. vt. l. ancille. cum glo. C. de fur. ita dicit ibi Bal. ⁊ Salic. in prin. quod tamen videt̃ mihi durũ cum ad hoc vt libellus saluetur verba impropriantur: vt. l. si olei. ⁊ ibi Barto. C. loc. ⁊. l. si possessor. §. j. ⁊ ibi Ja. bu. ⁊ Bart. ff. de iureiur. tamen in practica seruaretur eorum opinio propter eorum autoritatem.

a **Augusti.** Tu adde [a] ꝙ pro sententia do. Ang. faciũt no. per Ant. de but. in. c. cũ ecclesia sutrina. extra de causa pos. ⁊ proprie. qui dicit ꝙ in libello omnia veniunt que etiam non s̃m propriam significationem trahi possunt. et idem videtur voluisse in. c. querelam. extra de electio. et in. c. examinata. extra de iudi. Sed adde q̄ᵭ ista in ciuilibus militarent non in criminalibus propter periculum maximum per ea que habentur in. l. fi. C. de proba. cum similibus.

a Tu adde. Adde tu vltra q̃ hic ponit Ang. bal. in cõs. ccxxviij. in iij. vol. Ber.

8 Prestans opem his enormitatibus factis per Caium an teneatur de eis.
9 Prestans opẽ homicidio vel persuasor an dicat̃ homicida.

8 **Ange.** †Quero primo an prestãs opem his enormitatibus factis per Caiũ teneatur de eis:
9 dic ꝙ sic. vt. l. is qui opẽ. ff. de furt. †Scd̃o posito hic quero an persuasor vel prestãs opem homicidio dicatur homicida: ita q̄ᵭ si statutũ punit homicidã verificetur etiã in prestante opem. Respõdeo aduertas ad verba legis vel statuti. Nam si statutũ loquitur in personã: vtputa si quis homicidium cõmiserit vel si quis vulnerauerit tunc prestans opẽ non dicitur homicida, vt pena homicidij teneatur sed alia pena extraordinaria tenebit̃: aut statutum loquitur in rem: vtputa si homicidium fuerit commissum vel pro homicidio vel vulnere sit tanta pena, tũc prestãs opem tenet̃ dicto statuto. arg. l. aut qui aliter. §. fi. ff. q̄ᵭ vi aut clã. ⁊ ibi Bart. in. l. hec verba. ⁊ ibi Bar. ff. de adul. ita singulariter dicit Bart. in. d. l. is qui opem. in prin. ⁊. l. nihil interest. ff. de adul.

Augusti. Tu autẽ in hac materia adde quod ista doctrina Bartol. semper visa mihi fuit periculosa propter nimiam generalitatẽ quia dico q̄ᵭ infinita iura reperientur que loquuntur in personam: et tamen qui per aliũ facit vere dicitur facere: vt comprehendatur in verbis legis. est casus in. c. mulieres. extra de senten. excommu. coniuncto tex. in. c. si quis suadente. xvij. q. iiij. est alter tex, in. l. si quis per alium. vbi est casus in terminis coniuncta rubrica. ff. ne quis eum qui in ius vo. est vi exi. Et alia iura allegat do. Abb. in. d. c. mulieres. et Ro. in. l. si is qui ꝓ emptore. ff. de vsuca. Et certe iste passus. q. proposite per do. Ange. hic, ⁊ per Bar. in. d. l. is qui opem. depẽdet ab illa in materia fictionis. Utrum ille qui prestat auxilium maleficio dicatur vere vel ficte facere maleficium quod fit per alium quia in hoc est maxima vtilitas: vt dictum est per doc. in locis. s̃. allegatis. Et licet Bar. in ista materia voluerit respõdere ad tex. d. c. mulieres. in. d. l. is qui opem. dum dicit canoniste aliter loquuntur. ⁊ non allegat tex. dicti. c. mulieres. dicatis ꝙ illum text. in. d. c. mulieres. bene allegauit Barto. in hac materia in. l. sed si vnus. §. seruus. ff. de iniur. Nam dicit ꝙ ille tex. loquitur quantũ ad peccatum dicatis ꝙ nõ est verum ꝙ imo loquitur q̃tum ad penam. s. excõmunicationis. Et ideo Roma. in. d. l. si is qui pro emptore. ⁊ do. Abb. in. d. c. mulieres. reprehendunt Bart. sed etiam solutiones ipsorum non mihi placẽt. Preterea ista doctrina do. Angel. est defectiua quia in hac materia doctores etiam subdistinguunt sequentes Bald. in. l. omnes populi. ff. de iusti. et iure. De quo Moder. maxime Roma. in. d. l. si is qui pro emptore. facit mentionem. ⁊ Abb. in. d. c. mulieres. Et in hac materia conclude ea que dicta sint in mandante: an mandans dicatur vere vel ficte facere: q: idem est in isto passu: de quo articulo satis dixi in verbo, sempronium mandatorem. Et vltra docto. late dixi in. l. j. ff. de verb. obli. ⁊ in terminis istius q. adde do. Ant. de bu. Jmo. in. c. j. extra de offi. delega. qui sequuntur opinio. Barto.

10 Opem prestans qua pena puniatur.
11 Condemnato principali in plus propter eius contumaciã: istud non nocet opem prestanti ita si acrius punitur principalis quia confessus est non proderit hoc prestanti opẽ nisi etiam ipse confiteatur.
12 Pena minori existẽte in ciue quã in forẽsi si forẽsis opem prestat ciui. an qualitas ciuis prosit forẽsi ad minoritatẽ pene.
13 Opem prestare maleficio quando quis dicitur.
14 Ignorantia nunquã est in consultatione vbi quis dat operam rei illicite.
15 Prestantes opem an puniũtur pari pena sicut principalis quãdo prestantium opem magna erat multitudo.
16 Prestans auxilium ⁊ fauorẽ an sit arbitrio iudicis puniendus ⁊ nõ vt principalis q̃n auxiliũ ⁊ fauor est simplex, id est maleficium ita est executum ac si non interuenisset.
17 Prestans opem an puniatur sicut principalis: quando fert opem per actum remotum non autem proximum facto.

a ¶ Eadem pena. Adde circa hoc ꝛ vide Cep. in cō si. xxxiiij. Ber. et tu vide circa hoc late per do. meū Soci. in consilio clxxxviij. colū. iij. versi. sed iterū. ꝛ in col. seq. ꝛ se. in versi. confirmaꝛ ista responsio.

Additio. ¶ Tu adde qꝺ cū Dy. tz. d. Bonifa. vitalin⁹, in suo ope malefi. in rubr. qd sit accusatio in forma accuse porrecte per syndicū nu. ciiij. ver. l3 pone ꝙ quidā fuit accusat⁹ ꝛc. Fely. vero in.c.j. de offi. delega.

b ¶ Teneo. Adde Cep. ꝯsi. xxxvj. col. iiij. ꝛ Bar. in cōsil. lxv. inci. ad declarationem. Ber.

10 **Ange.** ¶ † Quero qua pena puniatur prestās opē. Respōdit Dy. ꝙ punitur media siue minori pena ei⁹ qua puniretur principalis per.l.is qui opē.ff. de fur. Sed Bar. ibi dicit ꝙ regula est ꝙ eadē pena[a] qua principalis tenetur teneatur etiam prestans opem: vt.d.l.is qui opem. ꝛ.d.l. nihil interest. fallit in casu.l.j.C. de raptu virgi. ꝛ in.l.j.C. de nili agge. nō rumpē. ꝛ ibi Ange. ¶ Item fallit quando preter propositū aliqua qualitas plus est in vno ꝙ in alio tunc prestans opem nō punitur ꝰm qualitatem principalis: q2 qualitas vtputa quod hoc vt efficiatur fur manifestus nō fuit ex eorum proposito: vt.d.l.is qui opem. secus si a principio talis qualitas erat tunc propter delinquentis qualitatem, vt quia est nobilis cuius maior est pena in plus tenetur prestans opem. arg.l. vtrū.ff. de parri. ita dicit Bar. in.l.is qui opem. Sed Salice. multum late in.d.l.j. de raptu virgi. in versic. quero ad declarationem predictorum. tenet opinionem Dy. ꝛ dicit qꝺ illa est regula que dicit quod pro minori pena teneatur, ꝛ vbi est aliter prouisum est fallentia dic vt ibi per eum: q2 sufficit remissio ne nimis lōgus videar. ꝛ vide etiam omnino Salice. in.d.l.j. de raptu virgi. in versi. quero si propter qualitatem inherentem ꝛc. Sed Bal. in.l. non eo minus. C. de accusa. in versi. hoc premisso circa.q. ꝛc. tenet contra Bart. dicens quod dictum Bart. est contra.l. moris.§. iste ferre.ff. de penis. vbi etiam decurio mandat vili persone homicidium committi an teneatur pena vt tenetur vilis an vt nobilis ꝛ tenetur vt decurio: vt ibi ꝛ sic non subijcitur bestijs licet vilis subijci posset. Non obst.d.l. vtrum. q2 ibi esset specialis propter criminis immanitatē, vel secundo dic quod ibi est propter qualitatē que est in offenso que aggrauat factū ꝛ qualitatem in personam mandantis ꝛ mandatarij. Sed in.q. supradicta solum loquiꝛ de qualitate que est tantum in offendētibus. igitur ꝛc. ꝛ istud teneo.[b] Ex qui-
11 bus infertur ꝰm Bart. in.d.l.is qui opē. † quod si principalis condēnatus sit in plus propter eius cōtumaciam quod istud non nocet prestanti opem quia ista qualitas superuenit preter eius propositum. Facit pro Bartol. in.l.j. et quod ibi no. per glo. Bar. ꝛ Bald.ff. de in litem iuran. cum similibus. et idem dicas econtra si minus punitur propter suam confessionē ex beneficio statuti ꝙ certā partem remittit confitenti: tunc talis minoritas pene propter principalis confessionem non prodest prestanti opem nisi etiam ipse confiteatur. ita eleganter dicit Bart. in.l. libertos quos.§. pe.ff. de ali. ꝛ ciba. lega. Et predicta procedunt quando qualitas
12 que est in principali auget penam. † Quid econtra si minorat puta minor est pena in ciue ꝙ in forensi ꝛ forēsis prestat opem ciui an qualitas ciuis prosit forensi ad minoritatem pene: dic ꝙ non vt expresse probatur in.l.j.ff. de parri. ꝛ in.l. qui seruo.§. idem placuit.ff. de fur. ita dicit ibi not. Barto. ꝛ sic forēsis prestans opem ciui tenetur pena forensium, ꝛ patet in filio prestante opem extraneo vt patrē occidat qui punitur vt parricida ꝛ extraneus occidens vt simplex homicida: vt.d.l.j. in fi.ff. de parri. ita dicit Sali. in.d.l.j. de rap. vir. versi. quero enim si qualitas ꝛc. ꝛ ratio est quia opē prestās non dicitur accessorie obligari vel venire obligationi principali qui si ita esset teneretur omnino eadē pena ꝛ non plus: vt.§. fideiussor. instit. de fideius. sed dicitur accedere factum suum facto principalis. Nam si principalis committat factum vel maleficium nunꝙ prestans opem tenetur: vt.l.j.§. persuadere.ff. de seruo corrupto. ita dicit Bart. in.d.§. item
13 placuit. ¶ † Querit Barto. in.d.l.is qui opem. in fi. ꝛ in.l. in furti.§. ope.ff. de fur. quando dicatur prestare opem maleficio. ꝛ dicit ꝙ aliquando ante maleficium vt prestando ferramenta ad furtum: vt.l. si pignore.§. ferramenta.ff. de fur. vel domum vt se reponat ne videatur ab aliquo vel vt de maleficio possit loqui: vt.l. si amici.§.j. ꝛ ibi Bart.ff. de adulte. Et iste dicitur prestare opem maleficio vt dictis iuribus, et punitur ea pena qua principalis. ¶ Secundo modo dicitur prestare opem ipsi maleficio assistendo vt habilius cōmittatur vt in nostra inquisitione: et tunc etiam simili pena tenetur: vt.l.j.C. de raptu virgi. Primo tamē casu non est necessarium ꝙ ponatur tēpus auxilij ante prestiti: sed sufficit locus ꝛ tempus delicti principalis quia tūc commisso delicto ille obligatur: vt.l. qui seruo. ꝛ ibi Barto. ꝛ.l. si quis vxori.§. neq3 verbo.ff. de fur. ita no. dicit Bart. in.d.l. in furti.§. ope. Tertio modo dicitur prestare opem post maleficium commissum: vtputa associando eum vel prestando auxilium ad euadendum: ꝛ iste non potest puniri vt prestans opem maleficio quoniam non prestitit ad maleficium cōmittendum sed ad euadendum ideo tenetur ex tit. de his qui latro.l.j. et §. vide Bar. in.l. furtum.§. non cōmittit.ff. de furt. ꝛ Bar. ꝛ Ang. in.l.j. de his qui latro. ꝛ in.l. non eo minus. C. de accu. Et predicta etiam videas: vt dixi in glo. super verbo, ꝛ Andream auxiliatorem ꝛc. circa prin. Predicta procedunt nisi per prius datum esset consilium: vtputa facias ꝙ ego adiuuabo te ad euadendū tunc ex illa spe data videtur datū auxilium ad maleficium cōmittendum ꝛ tenetur eadē pena.

Augusti. ¶ Tu autē in hac materia adde qꝺ canoniste hāc difficultatem tetigerūt in.c.j. de offi. dele. post gl. ꝛ l3 cōiter canoniste sequanꝛ opi. Bar. in.d.l.is q opē. maxime.d. Ant. de but. Abb. ꝛ Imo. in.d.c.j. qui approbāt oēs suprascriptas opi. Bar. de quib⁹ supra. Tamē aduertendū est in hac materia ꝙ l3 etiā Ang. in.d.l. is qui opem. sequaꝛ Bar. ibi. Tamē ipsemet Ang. in.l.j.C. de nili agge. nō rumpē. aliter locutus est vbi reprehēdit hec dicta Bart. dicens qꝺ nunc prestans opē punitur eadē pena qua faciēs: procedit qñ sciuit vel scire debuit illā qualitatē inherere delinquēti: puta q2 sciebat illū fore nobilē vel fore filiū eius quē occidere volebat. ꝛ allegat.l. vtrū.ff. de parri. ꝛ.l. fi.ff. de recepta. subdēs ꝙ cū hec questio alias Perusii fuisset de facto cōtra doctri. Bart. fuit iudicatum ꝛ pena mortis nō fuit imposita illi opē prestanti: ꝛ sic prestās opem euasit a pena mortis: q2 nō fuit probatū nec articulatum ꝙ prestans opem sciret illū esse filiumfa. vel esse nobilem ꝛ certe secundū ipsum recte fuit iudicatum. Sed tu in hac mate-
14 ria adde qꝺ dubito ꝙ pessime fuerit iudicatum. † Et arguo sic. ratione incōuincibili q2 regulam in iure habemus quod nunꝙ ignorantia est in consyderatione: vbicunq3 quis dat operā rei illicite: hec fuit elegans doctrina Bar. per illū tex. in.l. eū qui nocentē.§. pen.ff. de iniur. Sed negari non potest quin hoc prestans opem daret operā rei illicite. igitur ꝛc. q2 principalis maleficiū volebat committere: ergo ignorantia nō attenditur. Preterea ꝛ secūdo vbicunq3 ignorantia non venit ex defectu iniuriati nō excusat iniuriantem.l. itē apud.§. si quis virginē.ff. de iniur. Sed in casu Bar. ista ignorantia nō habuit ortum ex defectu occisi vel ex defectu occidētis ergo nō excusat prestantē opem. Et per cōsequens male dixit Ang. nec ob.d.l. vnum. q2 si recte ponderetur loquitur de eo qui est ꝯscius delicti sed nō qualitatis delicti. Nec ob.l.j.ff. de recepta. quia ibi receptās non dabat operā rei illicite. ¶ Itē adde in hac materia Bal. in.l. hec verba.ff. de his qui no. infa. in vlti. colū. facit mentionē qualiter fuit altercatio inter Dy. ꝛ Bar. ꝛ allegat do. Bart. in.d.l. is qui opem. ¶ Adde etiā ꝙ Gandi. in tracta. malefi. sub rubri. an mandans et fieri faciens homicidium puniatur vt homicida in questione que incipit, item pone Titius cōmisit homicidiū3 aliqui alij fuerunt accusati quod dicto Titio dederūt auxilium ꝛ fauorē ꝛc. dicens quod cum ista questio fuisset de facto transmissa fuit Bononiam do. Dy. de mussello ꝛ domino Bonagratie ꝛ quibusdā alijs.ll. do. qꝺ ipse Gan. cognoscebat dubitarunt prefati doc. de decisione quia videbatur quod dicti auxiliantes deberēt puniri eadem pena qua homicida, iuxta illud, agentes ꝛ cōsentientes pari pena puniūtur: vt.l. item mela.§. is qui.ff. ad.l. aquil.l. diuus.ff. de iure fisci. ꝛ quia in maleficijs volūtas spectatur.l. qui ea mente.ff. de furt. ex alia parte videbatur predictos auxiliatores non tam graui pena debere puniri quia constat eos minus deliquisse. ¶ Itē quia inter criminis reos ꝛ fraudis participes multum interesse iura constituerunt.l. si multi.ff. de publico. Nā de ope quis non tenetur nisi crimine cōsummato: vt.l. se pe.ff. de verb. obli. ꝛ de hoc est decretalis ꝙ non fit punitur in.c. sicut dignū. extra de homicidio. Demum post multas altercationes ꝛ allegationes, dicit Gandi. ꝙ fuerunt dicti doct. in cōcordia ꝙ dicti auxiliātes puniantur media pena qua dictus homicida debeat puniri, vel ex forma iuris cōis vel ex forma statutorū. Et idem affirmauit Gandi. in rubri. de pena asso. ꝛ fugere facientis homicidā. Limitabat tamē nō habere locū ꝙ si dicti auxiliātes fuissent causa homicidij vel dederūt causam mortis q2 tunc tanquam homicide tenentur ꝛ puniri debent per.l. nihil interest.ff. de sica. Ita dicit Gādi. in.d.q. sub rubrica an mandans vel fieri faciens. ¶ Item adde ꝙ inquātum vera esset doctrina Bar. in.d.l.
15 is qui opem. † Tamen Io. de imo. in.c.j. extra de offi. deleg. limitat nisi esset magna multitudo prestantium opem quia tunc posset procedere ꝙ principales magis puniuntur quā alij. allegat.c. latores. extra de cle. excō. vbi etiam videtur expressum qꝺ qñ non est magna multitudo omnes pariter puniuntur. Nec distinguitur de prestātibus opē ad ipsos principales: sed certe miror ꝙ.d. Io. de imo. in hoc nō allegauerit Angel. in terminis hoc dicentem in.d.l. is qui opem. qui dixit ꝙ si iaceret strages multorū ꝙ soli caporales punirentur. ꝛ

tur.et allegat.d.c.latores. ¶ Itē adde in hac materia vnā
16 mirabilem limitationem.† ꝙ licet prestans opem pari pena deberet puniri ſm doctrinam Bar.vbi ſupra. Tamen Io. and.in.c.felicis.de penis.lib.vj. dicit ꝙ vbicunqꝫ auxilium r fauor eſt ſimplex eo ꝙ maleficium nō eſt actum: ſed ita eſt executioni mandatum ſicut r ſi non interueniſſet ꝙ tūc auxilium r fauor arbitrio iudicis puniendus eſt r non pena ordinaria qua punitur principalis. Et iſtā mirabilem doctrinam ſequitur Ange.in.l.in furti.§.ope.ff.de fur. r Ange.in d.l.is qui opem. vbi multum exclamat de iſta doctrina, r dicit iſtam doctrinam eſſe menti tenendam. Et adde qđ ſimilis eſt glo.in cle.j.de pe.in glo.ſuper verbo, defenſauerit.circa mediū. Tamen dicit ꝙ nudus fauor eſt quādo.r.c.r per hoc.alias defenſaui a pena furce vnum qui preſtiterat auxilium quinqꝫ latronibus qui noctis tēpore furati ſunt vnam apothecam a qua exportauerūt vnam petiam veluti qui acceperunt vnum alium qui preſtaret ſibi auxilium. Nam iſte qui preſtitit auxilium nihil fecit: quia non aperuit apothecam nec aſportauit illam petiam veluti: ſtetit tamen ſuper viam cum alijs quatuor: interim ꝙ ille alter ſurripiebat illā petiam veluti. r apothecam illemet frangebat. Nam dicebat ꝙ iſte ſextus preſtitit fauorem ſimplicem: quia omnino illi quinqꝫ illud delictū executioni mādaſſent ſine iſto ſexto. Unde dicebam ꝙ pena ordinaria nō debeat puniri per predicta r ita fuit iudicatum r hec not. bene. ¶ † Item adde
17 aliam mirabilem limitationem quam tradit Bald.in.l.j.C. de crimine pecula.qui per illum tex.dicit ꝙ licet doct.dicant ꝙ preſtans opem punitur eadem pena qua principalis hoc eſt verum quando fert opem per actum proximū facto: puta aſſiſtēdo facienti delictum. Sin autem fert opem per actū remotum a facto tunc mitius punitur, r quomodo fit illud mitius dicit ꝙ eſt arbitrariū r dicit quod ita conſuluit Dy. r dicit ꝙ de hoc etiam not.per Cy.in.l.j.C.de nili agge.non rumpen.r dicit ꝙ facit.c.ſicut dignum.extra de homi.r dicit ꝙ ratio differentie inter opem proximā facto r remotam a facto eſt quia mitius punitur factum remotum ꝙ̄ factum proximum in.l.j.ff.de extraordi.cri. Et ſubdit ꝙ neſcit quid dicat Cy.in.d.l.j.C.de nili agge.non rumpē. Et dicit qđ iſta eſt veritas quia dicit quod cum opē ferēs agit in actu eque deliquit r tunc punitur ſicut principalis: cum vero nō agit in actu: ſed aliquid preparatoriū facit: puta quia ferramenta accōmodauit. Iſte nō eque deliquit ſed mitius. Et ideo mitius punitur facit.ff.ad.l.corne.de ſica.l.infans.r hoc eſt quod affirmauit etiam Salice. in.l.j.in colū.viij.C.de rapt. virgi.qui dixit ꝙ ſi preſtans opem eſt cauſa delicti ipſe punitur ea pena qua principalis r dicit Salic.ꝙ iſtud probatur de iure canonico in dicto.c.ſicut dignum. Et ſubdit Salice.quod vbi eſt maior culpa debet infligi maior pena.l.diuus.la ſecunda.ff.de falſis.cum ſimilibus. Sed non eſt dubium quod eſt maior culpa in eo qui opem preſtando preſtat cauſam mortis vel alterius delicti quā qui cauſam non prebet licet opem preſtet. Et hanc rationē dicit ponderaſſe theologos etiā canoniſtas in dicto.c.ſicut dignū. Et ideo dicit qđ opinio Bart.ꝙ̄ iudices immittant occidit animos ipſorum. Et pro hac opinione eſt caſus in terminis contra Barto.in.c.j.extra de offi.deleg.vbi tunc preſtans opē punitur eadē pena qua principalis quando preſtat opē cooperatiuam ipſi delicto. r ita illum text.ponderauit ad hoc ibi do.Cardi.licet do.Cardi.non ita recte ponderauerit illum tex.in cle.j.de penis. r ita in practica limitarem dicta Bar. licet contra dictam limitationem fortiter obſtet tex.inſti.de oblig.que ex qua.delic.naſcū.in.§.at vbi ope.r conſilio vbi ille qui preſtitit ferramenta ad delictum cōmittendum r ſic preſtitit auxilium remotum a facto nihilominus incidit in illam penam in quam principalis incidit niſi dicam⁹ quod ille tex.et alia iura que ſimiliter hoc dicunt quia multi text. etiam reperiuntur qui hoc dicunt loquuntur de pena quadrupli. Nos vero loquimur de pena capitali.

18 Perſuadens vel conſulens maleficium dicatur opē preſtare, r vt preſtans opem maleficio poſſit puniri.

18 a **Ange.** ¶ † An autē quis perſuadens[a] maleficiū cōmitti vel ſi cōſuluit dicatur opē preſtare et vt preſtans opem maleficio poſſit puniri. dicit Bar.in.l.in furti.§.ope.in fi.ff.de furt.§.ꝙ non. qꝛ proprie conſulere non eſt preſtare opē: de quo plene per Salic.in.l.j.de raptu virgi.in ver.ideo ante omnia quero rc. Et an ex ꝯſilio quis teneatur. vide late per Bald.r Sali.in.l.j.C.de ſer.fugi. Dic omnino vt ibi per eos qui ibi plene r perfecte loquuntur.

Auguſti. ¶ Tu autē in hac materia adde q̄ dicta ſunt.ſ.in hac eadem gl.per do.Ang.in j.q.r que dixi in additione. Aduertas tamen ꝙ non dubito iſta eſſe penitus diuerſa r non credo ꝙ ex inquiſitiōe formata de cōſilio poſſet ſequi condemnatio de auxilio vel ecōtra quia iſta ſunt penitus ſeparata.d.l.qui ſeruo.§.fi. Preterea diuerſe ſunt pene.eſt caſus in terminis inſti.de ob.que ex delic.naſcū.in.§.at vbi ope.ibi ſed tātum conſilium dedit et multi ſunt tex.qui etiā hoc dicunt.adde in materia cōſilij pulchrum cōſilium Bar.clx.quod incipit in queſtione quaqueritur vbi ponit quando quis tenetur de conſilio.

19 Maleficio commiſſo per vnum ex duobus ſimul ſtātibus: an ex hoc ſolo ꝙ ſtat ſecum dicatur preſtare opem.

19 **Ange.** ¶ † Quero quando duo ſtant ſimul quorū vnus committit maleficiū: an ex hoc ſolo ꝙ ſtat ſecum dicatur preſtare opem dicit Inno.in.c.continentia.extra de cle.percuſ.dicit ꝙ ſic: r idem not.Bal.in tit.de benefi.fra.c.j.in vſi.feu.quod tamē intellige vt.ſ.dicetur in hac ea.glo.in ver.r aduertas bene.r eſt not.doctrina Bal. in.l.non ideo minus.de accuſa.r in.l.data opera.C.qui accu.non poſ.

Auguſti. ¶ Tu autē in hac materia aduertas quia ego late poſui iſtam materiam.ſ. in glo.que incipit, dictus Andreas armatus ſuper prima queſtione in additio.meis: ideo hoc aliter non me extendo ibi latiſſime dixi.

20 Procedi ſi debet cōtra opē preſtantem: neceſſe eſt probare contra opē preſtantē factū principale r operis preſtationē.

21 Limita verſiculum precedentē niſi ſimus in caſibus in quibus aliqñ principalis punitur tamen aliter non poteſt conſtare de delicto niſi per confeſſionem principalis.

20 **Ange.** ¶ † Quero ad hoc vt procedi poſſit contra opē preſtantem neceſſe eſt primo ꝙ ꝯſtet opē preſtantē deliquiſſe r delictum factū fuiſſe vere vel ꝑ teſtes vel per confeſſionem principalis[b]. nam ſi eſt contumax et ex forma ſtatuti habeatur pro confitente: tamen talis cōfeſſio non obeſt opem preſtanti nec per hoc contra opem preſtantem poteſt procedi. ita no. dicit Bar.in.l.ſi is.§.ſi tu titium. ff.de fur.r in.l.denunciaſſe.§.ſi.ff.de adulte. Sed ſi procederetur contra preſtātem opem neceſſe eſt probari ipſum principalem commiſiſſe maleficium ſiue nondum principalis eſſet dānatus ſiue iam damnatus erat: ratio quia cū ipſum factum accedens non poſſet eſſe ſine principali: vt.d.§.ſi tu titium.opem prius conſtare de eo vt ibi r tene tamen menti ꝙ quāuis probatio facta eſſet contra principalem non habet obeſſe preſtāti opem nec etiam ſententia lata cōtra eū: vt.C.de fide inſtru.l.ſi veteris.eſt ergo neceſſe probare cōtra preſtātem opem factum principale r operis preſtationem. Ita dicit Sali.in.l.j.C.de rap.virg.in ver.qđ ſucceſſiue rc.

Auguſti. ¶ Tu autē in hac materia adde qđ nedum op⁹ eſt quod cōſtet de delicto ad hoc vt poſſit procedi cōtra preſtantem auxilium per illum §.ſi tu titium. Sed Bal.multum eleganter in.l.j.ff.de ſeruo cor.in addi.per illum.§.ſi tu titiū.dixit ꝙ teſtis qui vult probare auxilium non poterit probare niſi probet factum quia a cuius ſenſu r cognitione remouetur principale et eius acceſſorium neceſſe eſt vt remoueatur r allegat.d.§.ſi tu titiū. et qui vult probare aliquid dꝫ probare illud ſine quo illud eſſe non poteſt: r a quo remouetur cognitio antecedētis remouetur cognitio conſequentis.l.j.in prin.ff.de iuſti.et iur. l.illud.l.antiqui.ff.ſi pars here.pe. Et ideo dꝫ teſtis de quolibet deponere r fortius ibi dicit ſi teſtis faceret incidētē mētionē de crīe principali forte nō ſufficeret arguendo a ſimili de verbis teſtis r inſtrumenti que non probāt id de quo incidenter tangit vt no. Inno.in.c.illud.de preſump. Et dicit quod iſta.q.modo eſt de facto Florētie: ſed dicit quod ꝯtrarium credit per.l.optimam.C.de contrahen.et cōmit.ſtipu. ¶ Adde etiam Bar.in conſi.ſuo.clxxxiiij.quod incipit tudertinus quidam veniens coram iudice rc.per illum.§.ſi tu titium.dixit ꝙ ille qui venit tanquā acceſſorius ad delictum non punitur niſi conſtet principalem deliquiſſe. † Limita-
21 rem tamen predicta niſi ſimus in caſibus in quibus aliquādo principalis punitur tamen aliter non poteſt conſtare de delicto niſi per confeſſionem principalis vt late dixi ſupra in glo.in verbo publica fama.in verſi.tanquā aliquis eſt caſus.vbi dixi ꝙ ſi aliquis confitetur ſe plures homines occidiſſe et eorum corpora proieciſſe in mari r in eadem gloſ.in xij.q.principali: que cōcluſiones an ſint vere vel falſe dic vt ibi. ¶ Adde tamē ꝙ Ang.in.d.§.ſi tu titium.dixit qđ aſſeſſores non intelligunt dicta Bart.in.d.§.ſi tu titium. Nā qui dixit ibi non poſſe procedi de auxilio et fauore niſi cōſtet de maleficio in proceſſu auxilij r fauoris: r ideo credūt aſſeſſo-

a ¶ Perſuadens. addꝫ tu circa hoc q̄ ponit.d. Ale. in cōſil.lxix.in.j. vol.Ber.

b ¶ Principalis. Adde ꝙ idē dicit Bal. in cōſil. cccxix. in.iij.vol. Pet.de anch.in cōſil.ccxvij.in fi r Bal.in conſil. xxxv.in.j.volu.

res quod absoluto principali non poterit fautor condēnari. sed male dicunt. dicit Angel. ibi. Nā dicit concedo ꝙ de maleficio oportet constare in. d. processu. Cōstare autem potest dupliciter primo per testes. Secundo per confessionem veram impetiti de fauore. Tertio per confessionem factam eisdem puta quia contumax est ⁊ patitur bāniri ita ꝙ ex forma statutorum habetur pro cōfesso ⁊ conuicto ⁊ propterea si accusatur principalis ⁊ fautor ⁊ principalis comparet et absoluitur q: maleficium nō probatur ⁊ fautor est cōtumax et bānitur, satis probatum est maleficium cōtra eum. Unde ipse condēnabitur sicut dicimus defuncto autore criminis cōtra quem nō potest probari maleficium propter mortem cum non possit cōtra eum esse iudicium. Nam poterunt fautores accusari ⁊ cōdēnari ⁊ sic cum eis maleficium probari casus est in terminis in. l. ij. ff. ad turpil. quem text. dicit esse mēti tenēdum. Si autem principalis esset absolutus eo qđ esset probatū maleficiū nō esse cōmissum tunc nō potest fautor cōdēnari propter suam ɔtumaciā q: nō posset plus operari illa ficta cōfessio ꝙ vera: sed doct. ꝙ maleficiū nō sit cōmissum cum vtriusq; eadem sit cā defensionis: probationes tunc tendentes ad absolutionē rei prosunt ēt fautori. l. denūciasse. §. quid tñ. ff. de adulte. Et ideo nō est standum illi cōfessioni tanꝙ falsę: si nō staretur vere. l. confessionis. ff. de interroga, acti. etiam dicit ꝙ si tu assessor maleficiorum pur times consulas superiorem vt possis talis cōtumacie gratiā facere. l. j. §. fi. ff. de questio. ⁊ hec bene nota in practica: ⁊ doctrinam Bart. in. d. §. si tu titiū. in terminis approbat Pet. de ancha. in consi. suo. ccxvij. in fi.

22 Processus in quo inquiritur specialiter contra Titiū ⁊ in genere contra eius auxiliatores an valeat.

22 **Ange.** ¶ †Quero an valeat pcessus si inquirit̄ specialiter cōtra Titiū ⁊ in gñe cōtra oēs eiꝰ auxiliatores ⁊ mādatores, dic ꝙ sic. vt est tex. in cle. pastoralis. de re iudi. ⁊ ibi Pe. de ancha. tu dic vt ibi per Modernos.

Augusti. ¶ Tu adde ⁊ dic vt ibi per Moder.

23 Receptans malefactorem quando teneatur.

23 **Ange.** ¶ †Quero q: supra dixi ꝙ post maleficium etiā ꝺꝫ pstari opē. Quid de eo q ipm malefactorē excipit ⁊ vide tex. quis dicat̄ recipere siue receptās in l. j. §. qđ aūt ait ptor. ff. de ser. corrupto. et in. l. j. §. j. ff. de recepta. ⁊ ibi Bal. ⁊ vide eundē. l. l. q vas. §. qui furē. ff. de fur. ⁊ p Bal. ⁊ Ang. in. l. j. C. de his qui latro. Et prio aduertēdū est ꝙ necesse est ꝙ receptās sit sciens ꝙ ille maleficiū cōmiserit al's nō tenet̄. Et ꝺꝫ sciens si erat publicū: ita dicit gl. ⁊ Bar. in. l. j. ff. de receptato. Scđo ꝙ si receperit cōsanguineū: tunc licet teneatur eadē pena: tamē iudex ex iusta cā pōt minuere penā: ita intelligit Bar. in. l. ij. de recepta. ⁊ aduerte ad id qđ no. Bar. in. l. q vas. §. qui furē. ff. de fur. nā si recipio furē etiā sciēter nō sum fur sed opē ei presto post maleficiū vt supradictū est. Si autē recipio ipsum cū re furata ⁊ scienter cōmitto furtū secus si ignoranter: vt. l. eos. C. de fur. ⁊ illud qđ dicit̄ per. d. l. est intelligendū qñ omnino nōdum erat pfectū delictū vel habitū pro perfecto vel absoluto, alias aūt si post delictū habitum pro perfecto recipit rem furatā vel aliquid auxilij prestiterit furi non ꝺꝫ auxilium prestitisse furto et sic furti nō tenet̄. Ita singulariter[a] dicit Bart. in. l. furtū. ff. de fur. qđ nota pro intellectu. d. l. eos. Et ita isto anno allegaui ⁊ practicari vidi: vide etiam que dicta sunt supra de ista receptatione in glos. super verbo, ⁊ vestem celestem ⁊c.

Augusti. ¶ Tu autē in hac materia adde ꝙ inquantum do. Ang. hic allegauit dicta Bar. in. d. l. furtū. ꝙ dubito ꝙ minꝰ bñ alleget inquātū. s̄. dictum est ꝙ receptores furiū debēt puniri eadē pena qua fures puniunt̄. Adde q̄ dixi Bar. in. l. pe. C. ad. l. iul. de vi. Et dixit bal. l. l. data opa. C. q accusare in. iij. charta ꝙ receptores furiū pena mortis dñt puniri ⁊ allegat. d. l. pe. ⁊ l. ij. C. de his q latro. ⁊ idē voluit gl. de peni. di. j. c. aut fctā. ⁊ iō recte dixit Bal. l. d. l. eos. C. de fur. ꝙ bononie vidit semel quādam mulierē suspēdi q̄ dabat receptaculū furibꝰ. ¶ Adde tamē ꝙ Gandi. in tractu maleficiorū sub rubrica de receptatoribus maleficiorū furium latronū ⁊ aliorū videtur restringere predicta dicēs ꝙ lꝫ iura dicāt ꝙ malefactores ⁊ receptatores puniant̄ pariter. Dicit ipse intelligo ꝙ peride ⁊ pariter sed nō simili pena vel equali sed pariter: q: malefactor punitur ⁊ receptator similiter. Et dicit ꝙ gl. ordinaria in. l. j. ff. de recepta. vr̄ istud velle: pro hac pte faciūt ea q̄ late dixi in. l. j. ff. de leg. j. vbi lꝫ lex dicat legata sunt p oia adeq̄ta fideicōmissis. Tamē hoc fallit in multis: ⁊ iō dicit ꝙ extraordinarie debēt puniri: ⁊ sic videt̄ intelligere. l. j. ⁊. ij. C. de his q latro. ⁊ l. j. ff. de recepta. ⁊ esset limitatio ad. d. l. eos. Et subdit ꝙ debemus intelligere illū receptare malefactorē qui sciēter recipit in suo loco: vel alieno pstādo cām abscōdēdi: vt. ff. de ser. corrupto. l. j. §. qđ autē. nā si ignorans sit non tenetur: ⁊ dicit ꝙ semper presumit̄ ignorātia nisi probet̄ scientia. ff. de pbatio. l. verius. nisi esset notoriū in. l. j. C. qui et aduersus quos. que cōclusio an sit vera vel falsa ꝙ opus est ꝙ receptor sit sciens. Ipse Gādi. ibi vltra omnes disputauit. Et oīno adde pulchra verba Bart. in. l. oēs. vbi latissime disputauit istā materiam. C. in quibꝰ casibus colo. censiti. libr. xj. per Bar. in. l. metrodorū. ff. de pe. de omnibꝰ istis vide per glo. ⁊ doc. in. c. j. §. receptatoribus. de pace iura. fir. ¶ Uide bonū tex. in. l. j. C. de rap. vir. ⁊ disputauit latissime Flo. in. q. sua incipiēte inquisitus. in. ij. dubio. Bal. in. l. qcūq;. in. j. col. C. de ser. fugiti. Bar. in. l. j. §. ij. ff. de incē. rui. ⁊ nau. per Do. de sctō Gemi. in. c. quicūq;. de here. in. vj. vide text. in. c. ij. de here. ⁊ nota etiā que dicit Bal. per illū tex. in. l. ij. C. de adul. ꝙ si receptās bannitū suspicet̄ ipm esse bānitū nō aūt haberet notitiā verā ipm esse bānitū ꝙ tūc nō punit̄. ¶ Itē adde que dixit Bal. in. c. j. §. conuēticulas. Limitando ibi gl. que dixit ꝙ non licet receptare attinentem vel cognatum bannitum propter violentiā pacis. Et omnino vide Gandi. in loco. s̄. allegato vbi multum eleganter loquitur[b].

24 Presens maleficio non dicitur prestare opem nisi assistat vt ille habilius cōmittere possit ⁊ hoc probatur.

24 **Ange.** ¶ †Et aduertas bñ ꝙ lꝫ quis sit presens maleficio non tñ dicit̄ prestare opē maleficio nisi ibi assistat: ⁊ hoc probet̄ vt ille habilius cōmittere possit: vt est tex. ⁊ ibi Bar. ⁊ Ludo. in. l. j. §. sed in eo. ff. ad silla. Et idē voluit Bal. in. d. l. nō eo minus. in vlti. charta. ver. iuxta hoc quero pone ꝙ duo ⁊c. vbi dicit nūquid eo ipso ꝙ probat̄ qđ duo erāt simul qui intulerāt diuersa vulnera sit probatū de auxilio principalis ⁊ de fauore ⁊ dicit ꝙ non. Ex quo infert qđ qñ sunt plures in eodē loco cōgregati quilibet tenet̄ non de eo ꝙ alij faciūt nisi probaret̄ distincte ⁊ clare qūo ⁊ qualiter vnꝰ impendisset auxiliū alteri: vt no. ff. vi bo. rap. l. ij. §. si qui. quod nunꝙ exeat mentē tuam quia hic Ferrarie habui de facto ad cōsulendū ⁊ ita debet intelligi qđ dixi supra eadem glos. versi. quero quando duo simul stant. alias autem Bal. sibimet cōtradiceret: ⁊ idem voluit Bald. in. d. l. data opera. in fi. C. qui accusare non pos. Dic etiam vt dixi supra in glo. fama publica. ver. quero an vnum indicium ⁊c.

Augusti. ¶ Tu i hac materia q: late scripsi i hac cōctōne supra i gl. i vbo dictꝰ andreas armatus. ⁊ in verbo supra in hac eadē gl. in prin. dic vt ibi.

25 Receptare an possit vxor maritū bānitū: ⁊ ñ teneri aliq̄ pēa ⁊ an receptās malefactorē q ifert sibi vim teneat̄ aliq̄ pena.

25 **Ange.** ¶ †Et aduertas etiā illud quod dicit̄ ꝙ sciēter receptās malefactorē tenet̄. Fallit quādo vxor recipit virū bānitū vel delinquētē vt no. Specu. de dona. inter vi. ⁊ vxo. §. fi. nā vnꝰ ꝺꝫ cōpati alterius infortuniū vt. l. si cū dotē. §. sin autē in seuissimo. ff. solu. matri. bene facit c. inter alia. de sen. excō. ⁊. l. j. C. de diuor. Itē etiā predicta procedunt nisi violētiam malefactor intulerit et receptaret̄ quia tūc receptās excusatur: vt no. Bal. per illum tex. in. l. in delictis. circa prin. ff. de noxalibus. Ita dicit Ludo. in. d. §. sed in eo. quod not. ad limitationem eorum que supradicta sunt in ista ea. glo. versi. quero quando duo simul stant.

Augusti. ¶ Sꝫ vide tu Spe. in loco supra allegato q: nō ita clare loquitur sed potest intelligi qđ licet maritus sit bānitus: tamen vxor grauatur in hoc quod tenetur ipsi prestare alimēta de fructibus dotis. intelligo extra prouinciam vbi est exbannitus. ar. no. in. l. extra territorium. ff. de iurisdic. omnium iudicum.[c]

1 Iniuria aliqua an possit inferri in volentem que nullo modo sit punibilis.

2 Statutum ⁊ consuetudo ciuitatis Pisarum: ꝙ quis ponat se in manibus sui inimici, et quod inimicus possit ei facere signum in vultu: an valeat.

3 Pactum iuramento firmatum: de non habendo querelam de iniuria si sibi inferretur: an valeat.

4 Libellus accusatorius non debet de necessitate continere ista verba contra voluntatem meam.

1 **Contra voluntatem dicti Titij.** ¶ †Hoc ideo ponitur q: aliqua iniuria inferri pōt in volētem[d] q̄ nullo modo est punibilis: vt. l. cū donatio. C. de trāsac. ⁊ ibi omnino vide Bald. in. l. j. §. vsq; adeo. ff. de iniur. Ad cuius intelligentiam

a ¶ Ita singulariter. Adde an pena q̄ imponit̄ furi possit imponi receptatori stāte statuto qđ fur certa pena puniat̄ vide Bald. in cōsil. ccxlvj. in j. volu. Ber.

b ¶ Loquit̄. Adde. d. Nellū i tractatu bannitorū in. iij. pte secūdi tpis i. xx. ⁊. xxj. q.

c ¶ Iudicū. ⁊ opinionē Spec. approbat. d. Nellꝰ i tracta. bānito. in. iij. pte. ij. tpis in qđ. xxij. et ibi allegat Alb. de rosa. idē voluisse.

d ¶ Uolentē. adde ⁊ vide Alex. in consi. ccxvj. in ij. vol. vbi ponit qđ statutum puniens facientem sanguinē in palatio nō cōprehendit barbitōsorem flobothomantem. Ber.

intelligentiā distingue aut a prin. recepit voluntarie vnam
alapā ⁊ sic aliqd ꝙ nō frāgat os vel nō scindat carnē ⁊ tūc
neqꝫ sibi neqꝫ fisco cōpetit aliqua actio ⁊ ita loquant̄ predi
cta iura: ant cōsentit ꝙ os sibi frangat̄ vel caro scindatur.
tunc sicut ipse sibimet hoc facere nō posset imo si fecisset pu
niri posset: vt.l.fi.§.si quis aūt.ff.de bo.eo.qui sibi mor.cōsci.
ergo nō pōt aliȷ̄ permittere ꝙ sibi faciat.ita dicit Bar.in.d.
§.vsqꝫ adeo.facit ad predicta qd no.gl. ⁊ Bar.in.l.interdū.
§.qui furem.ff.de fur. Et predicta procedūt qn̄ adest volun-
tas tēpore quo percutit̄. Si vero ex postfacto vt qr remitto
iniuriam ⁊ facio pacē tunc talis remissio tollit actionē iniu-
a riato nō aūt fisco[a] ad vindictā publicā. Ita dicit Bar.in.d.
§.vsqꝫ adeo.in prin.pro quo est glo.ordi.⁊ ibi Bart.in.l.ij.ff.
ad silla.⁊ sic nō obstante pace vel remissiōe facta ab offenso
tamē ad penā corporalē vel pecuniariā fisco applicandā po
terit cōueniri malefactor. Item secus si anteꝙ̄ percutiatur
adsit voluntas sed percussiōis tempore cessat vt puta dicit
rusticus sum contentus ꝙ si tu reperis me in tua vinea me
offendas: nam cū tēpore percussionis non adest voluntas
tale pactū non valet cū contineat turpe scilicet ꝙ maleficiū
possit cōmitti: vt.l.iurisgen.§.si ob maleficium. cum si.ff.de
2 pact.† Et ideo non valet statutū ⁊ cōsuetudo ciuita. Mira-
sum qd quis ponat se in manibus sui inimici ⁊ ꝙ inimicus
possit sibi facere signū in vultu: vt est tex.in.c.contingit.ex-
tra de senten.excō.lo.j. Ita dicit Bart.in.d.§. vsqꝫ adeo.⁊
idem voluit Bar.in.l.sed si vnus.§.pretor ait.eo.ti.⁊ posito
ꝙ tale statutū valeat tamē si ille excessit modū in vindicādo
pōt puniri qr arbitrio boni viri debet hoc facere: vt est text.
in.d.§.pretor ait.⁊ tanꝙ̄ in bonū virū videtur esse remissum
etiā si dicat̄ remitto in te offensam vt iudices in me vt velis.
ita dicit glo.sing.in.l.pen.ff.de arbit.de quo per Cy.⁊ doct.
in.l.j.C.ne quis in sua causa. ⁊ in.l.ij.C.de do.promiss.⁊ per
Pau.de cast.in.l.centesimis.§.fi.ff.de verb.obli. Et bene ad
uertas ꝙ Bal.in auf. sacramēta puberum.C.si aduer.ven.
3 dicit† etiam qd iurans de nō habendo querelam de malefi-
cio vt puta quādo offensus vellet se vindicare cōponit se cū
aduersario ꝙ si contingat se cōpetenter vindicare ꝙ ille nō
accusaret eū ⁊ ita fuit iuratum ibi dicit ꝙ tale pactū etiā iu-
ramento firmatum nō valet: qr cōtra publicā vtilitatē.nam
vigore publice discipline vult maleficia puniri: vt.l.licitatio.
§.qd illicite.ff.de publi.⁊.l.ita vulneratꝰ.ff.ad.l.aql. ¶ Ad-
4 de ſm Bal.in.d.l.cū donationis.† qd in libello accusatorio
non est necesse ꝙ apponatur contra voluntatem meā: quia
eoipso qd ponitur se mihi iniuriatum vel me fuisse vulnera-
tum vel me verberatū videor ponere me fuisse inuitum per
d.§.vsqꝫ adeo.facit qd not.Cy.in.l.nec exemplum.C.de fal.

Augusti. ¶ Tu aūt in hac materia adde ꝙ Cy.
in.l.raptores.C. de epis.⁊ cle. videt̄ ali-
ter loqui dicit ꝙ Dy.in reg.sciente.extra de regu.iur.limita
bat predicta dicens qd volenti non fit iniuria: tamē non ha
bet locum vbi volūtas esset deceptoria per.l.j.C. de rap.vir.
Subdit tamen Cyn.qd quidam altius exordiens istam ma
teriam dicunt distinguendo aut queritur de voluntate tem
pore cōmissi delicti aut queritur de voluntate que sequitur
post delictum. Primo casu aut est delictum tale circa quod
puniendum non cōsyderatur qualitas delicti ratione eius
cui infertur: sed etiam alterius vel saltem publice vtilitatis
que est vt talia non fiant vt est in quolibet publico crimine.
Tunc licet voluntas aliquid possit operari quo ad se nō ta-
men preiudicat iuri publico vel aliȷ̄ cui ex delicto aliquid ac-
quiri potest vt hic ⁊.ff.de iniuriȷ̄s.l.j.§.vsqꝫ adeo.aut est tale
delictū in quo cōsyderat̄ qualitas eius solum ratione eius
cui infertur. Et tunc aut voluntas est deceptoria aut nō vt
s̄.dictum est per.l.j.C.de rap.virg. Sed dicit ꝙ fallit in casu
in.l.si quis seruo.C.de fur. ¶ Quando autem voluntas ve
nit post delictum ⁊ tunc materia non est nostra. Et sic Cy.
certe videt̄ diuinare ⁊ doctrina Bartol.s̄. Sed credo doc-
trinam Barto.veriorem: quia Ange. Rof. ⁊ Fulgo.in.l.si
vnus.§.pacta que turpem.ff.de pac. aliter loquuntur qui se
quentes Barto.dicunt ꝙ ille tex.facit cōtra illos qui me vo
lentem percutiunt quia possum agere iniuriarum quia non
potuit ibi permittere. Sed dicit Ange.ꝙ Guil.de cu.ibi de
terminat contrarium ⁊ bene quia iniuria non infertur volē
ti ergo iniuriarū nō agitur dicto.§.vsqꝫ adeo. ⁊.d.c.scienti.
Sed dicit Ange.ꝙ est verum ꝙ non possum agere pro iniu
ria quatenus respicit me qr non est facta mihi ex quo volui.
Sed bene potest agi pro iniuria commissa in rem publicam
quia non potui tibi cōcedere potestatem vt amputares mi-
hi manum aut pedem.l.interdum.§. qui furem.ff.de fur.nā
nec ego mihi amputare possum quin puniar.l.fi.ff.de bo.eo.
qui mor.sibi cōsciuerunt. Unde si nō possum mihiȷ̄psi infer-
re. Ergo nec consentire alteri inferenti.ff.ad mace.l.filio.§.
fi.C.de legiti.tuto.⁊ sic ſm Guil.ex predictis apparet quod
si paciscor tecum vt possis me percutere propria autoritate
si vineam tuam sine licentia intrauero ꝙ istud pactum non
tenet.argu.illius.§.pacta que contra.⁊.l.cōuenire.⁊.l.papi.
ff.de pactis dota.⁊ ita dicit Angel.ibi. Sed limitarem ista
dicta ſm Bartol. in.d.§.vsqꝫ adeo.ꝙ non tenet pactum vt
possis me percutere: hoc verū si scinderes mihi carnem aut
os: secus si dares mihi vnam alapam. Cogita pro nunc.
Causa autē medicine licet predicta facere: quia licet carnē
scindere ⁊ sanguinem effundere: vt in.c.tua nos.extra de
homicidio. Ita in simili materia dicit Ange.in.d.l.j.§.vsqꝫ
adeo.in fi.extra de iniuriȷ̄s. De materia autē an quis possit
se ponere in manibus inimici sui vel compromissum facere.
Late vltra omnes multa allegando posuit Bald. in.c.j.de
lege conradi.dic vt ibi per Roma.in.l.pen.ff.de arbi.

1 ☞ Clausula contra formam iuris ⁊ statutorum quare
ponitur in inquisitione.
2 Sententia lata licet possit referri ad dispositionem iuris vel
dispositionem statutorum tamē magis referenda est ad id
qd fuerit de intentione iudicis.

ET cōtra formam iuris ⁊ statutorū communis Bononie.

¶ Ista verba ponuntur primo vt videatur ꝙ delictum est
1 punibile.† Nam potest esse aliquod delictū qd licet sit puni-
b bile de iure cōi tamen ex forma statutorum[b] que iuri cōi de-
rogant non est punibile econtra argu.nota.per Bar.in.l.j.
§.j.ff.si quis testa.liber esse ius.fue.facit qd not.Bart.in.l.fi.
§.diuus.ff.de publi.⁊ facit qd dixi.s̄.in glos.proxi.precedē.
super verbo, contra voluntatem.vt ergo cōprehendatur di
ctum delictum esse ⁊ de iure ⁊ per statuta prohibitū. Ideo
talia verba apponuntur. Uel secundo alio respectu appo-
nuntur. Nam talia verba intelliguntur ſm intētionem pro-
ferentis in iudicio: vt.l.si quis intentione ambigua.ff.de iu-
dic.⁊ sic intelligitur qd est contra statuta a iure approbata:
vt.l.rerum amotarum actio.⁊ ibi glos.ff.rer.amota. Uel in-
telliguntur qd in condemnatione erit contra ius ⁊ statuta
⁊ in procedendo est cōtra statuta. Uel tertio contra formā
iuris: ⁊ contra ius non reprobatum nec per statuta deroga
tum. Ita dicit Barto.in simili in dicta.l.rerum. Uel quar-
to dic quod sicut in accusatione procedit accusatio de con-
suetudine peto eum condemnari ſm formam iuris ⁊ statu-
torum vt not.glos.in.l.senatus.ff.de accusat.⁊ ibi Bald.⁊
not.Bald.in.l.ij.C.de proba.ita etiam in inquisitione cum
iudex assumat personam accusatoris: vt not.Barto.in.l.ij.
§.si pub.ff.de adul.

Augusti. ¶ Tu aūt in hac materia adde que di-
xit Bal.in.l.gallus.§.si eius.ff.de liber.
⁊ posthu.qui dixit ꝙ ille tex.facit ad questio.peto in libello
quem puniri ſm formam iuris ⁊ statutorum: nūquid proce-
dat iste libellus: ⁊ cōcludit ꝙ libellus nō procedit si statutū
⁊ ius cōe non incidit in eandem condemnationē als secus.
Et in hac materia vide ipsum Bal.ibi ponentem quid si al-
ternatiue dicatur peto eum condemnari ſm formam iuris
vel statutorū. ¶ Adde tamen dicta Bal.in.l.j.C.de cōfess.
in versi.sed dubitatur qr in fine accusationū: qui aliter vide-
tur loqui. Et vide Imo.in.d.§.si eius.⁊ ibi late dixi.⁊ omni-
no vide dicta Barto.in.l.ij.§.si in publico.ff.de adul.qui di
cit ꝙ de cōsuetudine iste libellus procedit per illā glos.sing.
in.d.l.senatus.⁊ ideo recte dicit Bald.in.d.§.si eius.qd ad-
uocati cōmuniter sciunt illam glo.singu.in.d.l.senatus. ⁊ in
hac materia vide pulchra verba Bald. in.d.l.edita. in.xvj.
colū.C.de eden.⁊ per Bald.in.l.obseruare.§.proficisci.ff.de
offi.procōsul.⁊ lega.in.xxxij.q.qui faciens mentionē de do-
ctrina Barto.in.d.l.rerū.derobata omnia ipsa quid impor
tant illa verba bene faciunt dicta per Bald. in.l.eos.C.de
appel. Ioā.and.in.c.statutum.de appel.in.vj. ⁊ in.l.si quis.
§.quesitū.ff.si quis caut. Ro.in rub. de arbi. in.xv.col. Bal.
in.l.generaliter.in.x.col.de epis.⁊ cleri. Bal.in.l. prescriptio-
ne.C.si contra ius vel vtili.pub. Bald. in.l.vinum.ff. si cert.
pet. Bald.in.l.quicunqꝫ.C. de ser. fugiti.circa medium. Et
Bal.in extrauaganti de pace consta.in versi.sententie. Flo.
in.l.in delictis.§.si de certa.ff.de noxa.⁊ Bald.in.l.illa insti-
tutio.in fi.prin.ff.de here.insti. ⁊ vide quod dicet̄.j.in glo.se.
¶ Add qd multū elegāter de hac clausula ſm formā iuris

a ¶ Fisco. Adde tu Andr.barba. in cōsil. lxvj. in.j. volu. Ber.

b ¶ Statutorum. tu autē vide Ro. in cōsi.cv. ⁊ Cal. in titu.de accus. cōsi.j. Ber.

⁊ cōstitutionis vel statutorū: dixit Cal. in cōsil. suis cōsil. j. in
2 ti. de accusa. qui dixit † φ licet sententia postea lata possit referri ad dispositionē iuris vel ad dispositionē statutorū tñ magis referēda est ad id qđ fuerit de intentiōe iudicis ⁊ hoc cōprehendet ex impositione pene vel alijs cōiecturis. ⁊ ista sunt maximi effectus qꝛ poterit esse si referret sentētia ad dispositionē iuris reus condēnatus esset infamis qđ nō esset si referret ad dispositionem statutorū. ibi vide Cald. multum subtiliter arguentem.

1 ☞ Clausula super quibus omnibus ⁊ singulis: quare ponat in inquisitione.
2 Consuetudo obseruat quod supradicta verba ponantur loco conclusionis.
3 Clausula supradicta etiā est vtilis quo ad ꝓcedendū vt ibi.
4 Item etiam vtilis quia non se arctat iudex vt ibi. ⁊ quibus clausulis in ciuili: ista clausula equiualeat in criminali.
5 Itē equiualet clausule: ⁊ predicta petit non tantum dicto modo ⁊c.

Uper quib⁹ [a] omnibus ⁊ singulis. ¶ Predicta verba cū ministerio apponuntur ⁊ diuersimode scđm qđ cautus iudex est. †Nam licet in ciuilibus libellis necessaria sit cōclusio: vt no. Inn. in. c. super literis. de rescrip. ⁊ doct. in. l. j. ff. de eden. ⁊ in. l. edita. C. eod. Tamen in criminalibus in accusatione vel inquisitione nō est necessaria conclusio sed sufficit qđ narretur maleficiū. facit. l. j. §. j. ⁊ ibi Bar. ff. ad turpil. Ita dicit Bart. in. l. libellorum. in fin. princ. ff. de accusa. ⁊ Bal. in. d. l. edita. † Consuetudo tamē obseruat qđ loco conclusionis apponant dicta verba scilicet super quibus omnibus ⁊ singulis ꝓcedere intendit: ⁊ repertū culpabilē punire aut ꝭm formam iuris aut statutorū vel cautela est qđ misceas de iure cōmuni: ⁊ etiā statutorum: ⁊ sic non dicas alternatiue vel distributiue qđ tene bene menti. Et sis bene cautus in formando istam clausulam. † Ita no. dicit Bar. in. l. ij. §. si publico. ff. de adul. versicu. quero vtrum in inquisitione. vel etiā est vtilis ad aliud qꝛ potest dicere procedere intendunt ꝭm formam statutorū ⁊ punire, aut ꝭm statuta, aut ꝭm ius cōmune, aut ꝭm statuta tantum: aut ꝭm statuta simul ⁊ ius commune. Ita dicit Bart. in. l. j. versi. item quero quid si hoc in statuto nō caueatur. in fin. ante versic. vltimo quero. C. de summa trini. ⁊ fide catho. tunc si seruatur statutum in procedendo poterit penam imponere ꝭm legem quam intentauit aut iuris communis aut statuti tantum aut vtriusqꝫ qđ maiorem penam imponat quod tene menti perpetuo. ¶ † Quarto est vtilis dicta clausula: quoniam per eam apparet qđ iudex nunφ inquirit connexe, sed diuisim: cum dicta clausula sit diuisoria ⁊ ideo sufficit alterum ex intentatis probari quia nō videtur se arctare ad omnia probanda. ita dicit Bal. [b] in. l. ij. C. de probat. vbi omnino videas vide etiam eundem in. l. j. in. viij. q. C. qui accusa. nō poss. Et Florianus in. l. in delictis. §. si detracta. ff. de noxa. ⁊ sic ista clausula in criminali tantum importat quantum in ciuili importat illa clausula non astringens [c] se ad probandum ⁊c. ⁊ quantum illa clausula videlicet scilicet ⁊ predicta: dicit, proponit, ⁊ petit fieri simul ⁊ diuisim ⁊c. de qua in. l. diuus. ff. de re iudic. ⁊ Barto. in. l. edita. C. de edendo. ⁊ quantum importat illa clausula petens [d] sibi iustitiam ministrari de qua in. c. ij. de ordi. cogni. Et † quantū importat in ciuili illa clausula scꝫ ⁊ predicta petit nō tm̄ dicto modo sed etiā omni alio meliori modo ⁊c. de qua p Imo. in. l. si cum nulla. ff. de re iudi. qđ no. perpetuo.

a ¶ Sup quibus oibus. Adđ ⁊ vide de Bar. in cōsil. cxvij. vbi si accusatio fuit instituta de percussiōe cū sanguine ⁊ ꝓbatū de ꝑcussione an seq debeat absolutio vel cōdēnatio virtute dicte clausule.

b ¶ Bal. in. l. ij. adde ⁊ vide Ro. in cōsi. cx. inci. q. cōsultatiōis. vbi tꝫ ꝯtra opi. Bal. in d. l. ij. vbi ꝑ te videas: ⁊ dicta R. sequit Barbat. i ꝯsi. x. j. vo. Ber.

c ¶ Nō astringēs, adđ de hac clausula Alex. in ꝯsi. lxj. in. ij. vol. ⁊ cōsi. vj. ⁊ in ꝯsi. xlij. in. iij. vol. ⁊ in. cōsi. cxxj. colū. iij. in fi. in. j. vol. Ber.

d ¶ Petens. adde de hac clau. in locis. s. allega. ⁊ in ꝯsi. lviij. p Alex. in. ij. vol. Sozi. in cōsil. cxlvj. col. iij. ꝑ ver. cōfirmat.

Augusti. ¶ Tu aūt in hac materia adde que dixit Sali. in. l. in causis. C. de accusa. qui dicit φ doc. dicunt φ in accusatorio libello nō est necessaria cōclusio: ⁊ ratio est φ pene impositio iudicis voluntati non imponit. Sꝫ legis autoritati seruat. l. j. §. fi. ff. ad turpil. ⁊ sic sufficit reum accusari de certo delicto declarato licet nō petatur puniri certa pena ⁊ dicit hoc etiā probari in. d. l. libellorū. que nihil loquit de cōclusione ⁊ solet allegari illa glos. singu. in. d. l. in causis. dicit tamē Sali. qđ de cōsuetudine cōclusio adijcitur sed nō sup certa pena. Sed generaliter ⁊ indeterminate vcꝫ quare peto eū puniri ꝭm formā iuris ⁊ statutorum. Dicit tamē notanter Ang. in. d. l. in causis. φ licet in libello criminali nō cōcludat: tamē si pur cōcluditur necessario est ferenda sentētia ꝭm formā cōclusionis vt est tex. in. c. qualr̄ ⁊ qñ. lo. ij. extra de accusa. ⁊. l. pretor. §. docere. ff. vi bo. rap. cum si. vide que dixi. s. hec est quedā inquisitio in xj. colū. in addi. que incip. item inquantū supradictū est φ in criminalibus nō est de necessitate apponere cōclusionē. Et adde ea que. j. dicent ⁊ dicta sunt. s. in gl. precedē. Et inquātum dictum est de illa clausula peto ius ⁊ iustitiā mihi ministrari. Latissime ponūt Moder. in. c. ij. extra de ordi. cogni. vbi infinite decisiōes allegant: ⁊ multa priuilegia habet de quibus ibi. Et de virtute istius clausule sup quib⁹ omnib⁹ ⁊ singulis vltra ꝑdicta que ponunt in inquisitionib⁹. Uide oīno Ang. in. l. si vacātia. C. de bo. vacā. lib. x. in. xxiiij. col. q notāter loquit: ⁊ oīno Moder. in repetitiōe. c. qualr̄ ⁊ qñ. in xj. q. principali. q. lxiij. ⁊ Bal. in. l. ij. C. de proba. ⁊ melius in l. ⁊ si seuerior. C. de his qui not. infa.

1 ☞ Clausula ista emergētibus ⁊ cōtingentib⁹ ⁊c. posita in inquisitiōe: si processus erat simplr̄ de vulneribus: ⁊ postea sequatur mors: an poterit sequi condemnatio de morte.
2 Clausula predicta quid operetur circa qualitates omissas: vt puta qualitatem loci, temporis, ⁊ alterius.
3 Clausula predicta si operetur φ possit sequi condemnatio super morte quomodo limitatur.

Mergentibus ⁊ cōtingentibus ⁊ cōnexis dependentibus ab eis ac prorsus extraneis dicti do. potestas ⁊ iudex: ⁊ quilibet eorum ex cuiuscūqꝫ ipsorū mero officio ꝭm formā statutoꝝ dicte ciuitatis inquirere ⁊ procedere intēdunt ⁊ dictos inquisitos ⁊ quēlibet eorū repertos culpabiles punire cōdemnare intendunt ꝭm formā iuris ⁊ statutorum cōis Bononie.

1 ¶ † Ista verba apponunt qñ si inquirit simplr̄ de vulneribus nō pōt postea sequi condēnatio de morte ex dicto processu etiā si mors fuisset secuta: vt no. Barto. in. §. pretor edixit. l. j. ff. de iniurijs. ⁊ in. l. nunφ plura. ff. de priuat. deli. Sed si dicta verba apponant qñ hoc est emergens ⁊ cōtingens ex dictis vulneribus: tunc sine nouo processu sequi poterit condēnatio de morte φ tamē intellige vt no. Bar. in. l. in senatus. de accusa. ⁊ dixi. s. in glo. sup verbo de nocte. nā quoties actori seu iudici inquirenti ius superuenit de nouo pendente iudicio φ habuit causam antiquā ante iudiciū qđ iudiciū valet ⁊ sequi debet condēnatio: vt. l. si in rem. §. fi. ff. de
2 pig. act. facit qđ plene not. Bar. in. l. j. ff. de excep. ¶ † Scđo principalr̄ operant dicta verba φ si in inquirendo omittat aliqua qualitas vt puta loci vcꝫ tute dicti pmi ꝓcessus nō poterit intelligi intētata iuxta materiā Bar. in. l. senatus. ff. de accu. ⁊. l. in delictis. §. si detract. ff. de noxali. ⁊ ibi in Flo. tñ si dicta verba apponant etiā virtute dicti ꝓcessus si dicta qualitas qualificat ⁊ probat in dicto processu sequi pōt cōdēnatio. arg. l. j. C. de or. iudi. ⁊ maxime p Bar. Bal. ⁊ Sali. ⁊ est bonus tex. ⁊ ibi Bal. de his verbis depēdentibus ⁊ cōnexis. in. l. si quis ex argētarijs. §. ratiōnū. ff. de edē. qñ in criminib⁹ ꝓcedit ad si͂litudinē ciuiliū: vt. l. absentē. ff. de penis.

Augusti. ¶ Tu aūt in hac materia adde φ Moderni repetentes. c. qualr̄ ⁊ qñ. extra de accusa. faciētes tractatū sup maleficijs sup. xj. q. principali. in lxiiij. q. que incip. sexagesimoquarto quero quare subdant illa verba emergētibus ⁊ cōnexis de verbo ad verbū appro
3 bant istā sententiā do. Ang. hic. † Addūt tñ vnā limitationem inquantū dictū est φ verū est φ ꝓpter dicta verba sup emergētibus ⁊ cōnexis pōt sequi condēnatio de morte secuta ex vulnere si simplr̄ inquirit de vulnere: dicūt hoc verū si vulnus fuit causa mortis alias sec⁹ qꝛ potuit esse φ fuit mortuus ex negligētia ⁊ remittit se ad notata p ipm̄ in. c. presbyterū. extra de homici. ⁊ dicit etiā hec esse intelligenda ꝭm do

ctrinā

etrinā Bar.in.d.l.senatus. Sed certe dicāt isti doc.quicqd
velint nunq̄ hec sententia mihi placuit per ea que latissime
dixi in hac materia in solēni repetitione mea.l.j.ff.de lega.ij.
¶ Adde hic illas additiones quas addidi supra in gl.pro-
xime precedenti.
1 ☞ Clausula inchoata facta ⁊ formata: est vtilis in accu-
satione ad sciendum quis primo accusauit.
2 Item est necessaria quia licet accusatus non reaccuset suū
accusatorem vt prosequatur: tamen si proponat accusa-
tionem ⁊ subscribat apparebit quando fuit proposita ⁊ in-
choata.
3 Item apponitur ista clausula in inquisitiōibus propter ea
que posuit Bar.in.l.libellorum.ff.de accusa.⁊ propter statu
ta quibus cauetur q̄ iudex intra mensem debeat expedisse
processum a die inchoati processus.
4 Item est necessaria ista clausula in inquisitione per ea que
notat Bartolus in.l.final.ff.si quis testamen. lib.esse iussus
fuerit.
5 Statuto dicente quod potestas possit inquirere de delictis
commissis per annum ante processum inchoatum si delictū
fuit commissum occulte per duos annos ante an poterit in
quirere.
6 Ignorantia que sit illa propter quam conseruatur ius in-
quirendi.
7 Prescriptio ad inquirendum quādo currat iudici vel non.
8 Confitente reo delictum: post tempus prefinitum iudici ad
inquirendum an iudex poterit sententiam promulgare.
9 Termino ad accusandū vel inquirendum lapso si quis fue-
rit accusatus vel inquisitus an teneatur cōparere ad oppo-
nendum exceptionē prescriptionis ne in banno ponatur.
10 Statuto stante quod consules cōmunium ⁊ communia te-
neantur denūciare maleficia ⁊ capere malefactorē sub cer-
tis penis ⁊ intra certum tempus an si maleficium sit occul-
tum commune vel consules teneantur.
11 Statutum ponens tēpus terminatum in quo possit inqui-
sitio formari. limitat Ange.in.l.si qui.C.de adul.

¶ Die.xxiij.Nouembris.s̃.dicti anni.1447.

Inchoata facta ⁊ formata fuit dicta inquisitio per dictum dominum potestatē ⁊ eius iudicem ⁊ quemlibet vel alterum ipsorū ad eorum solitum banchum iuris pro tribunali sedentes ex ipsorū ⁊ cuiuscunq̄ ipsorū mero officio arbitrio autoritate po-
1 **testate atq̄ bailia.** ¶ † Ista clausula est ponēda primo
in accusatione quando dicatur inchoata maxime vt vide-
ri possit quando sunt accusatores hincinde quis primo ac-
cusauerit: qnoniā ille prefertur qui primo accusauit: vt.l.qui
prior.ff.de iudi.Nisi secūdo accusans accusaret de maiori ⁊
preiudiciali: iuxta.l.per minorē.ff.de iudi.vel de tali delicto
qđ si verū esset primum de quo accusatus fuit esset extinctū:
vt.l.j.C.qui accusa.non poss.facit qđ not.Bar.in.l.j.§.j.ff.vi
2 bono.rapto.vel etiam ista clausula apponit̄ ⁊ est necessaria
per ea que habent̄ in.l.is qui reus.ff.de publi.iudi.⁊ qđ not.
doct.in.l.neganda.C.qui accu.nō poss.† Nam licet accusa-
tus non possit reaccusare suum accusatorē: illud est verū ad
hoc vt possit vsq̄ ad finē prosequi sed ad hoc vt suam possit
proponere accusationē potest. Ideo vt videamus quando
suam accusationē proposuerit ista clausula apponit̄ qꝛ dici
tur inchoata sua accusatio quando fecerit subscriptionem
⁊ alia necessaria: vt.d.l.neganda.in fin.ita dicit Barto.in
3 dicta.l.is qui reus.in fin.penul.col. ¶ † Vel secundo princi-
paliter in inquisitionibus apponit̄ ista clausula per ea que
not.Barto.in.l.libellorū.in princ.circa fin.sui cōmenti.ff.de
accusa.vel etiam apponit̄ si statuto caueatur vt intra men-
sem iudex debeat expedisse processum a die inchoati proces-
sus: tunc dicitur inchoari per istam clausulā. Facit qđ no.in
rub.C.de in ius vocan.⁊ in.§.fi.insti.de perpe.⁊ temp.act.⁊
qđ no.Guil.⁊ alij in simili de citatione in.l.j.ff.de in ius voc.
facit.l.ij.C.vt intra cer.tēp.facit.l.fi.⁊ qđ ibi not.Bal.⁊ Sal.
4 C.de do.† Vel tertio ista claus. est necessaria in inquisitiōe:
per ea que not.Bar.in.l.fi.ff.si qs test.liber esse ius.fue.⁊ no.
5 Bal.in.l.fi.C.de dolo.⁊ ibi Sali.† Nam si statutū dicat qđ
potestas possit inquirere de delictis cōmissis per annū tan-
tum ante processum inchoatū ⁊ cōmissum fuit maleficiū an
te per duos annos sed fuit occulū: vt puta quia fuit falsifi-
catum quoddam instrumentū an poterit inquirere. Bart.
a in.d.loco dimisit indiscussum.Sed [a] domi.Pau.de ca.⁊ ali
qui alij doct.in suo cōsi.quod incip.potestas secundus non
habet in syndicatu suo ⁊c. Dicunt q̄ non omnis ignorātia
ius potestatis cōseruat. nam quedam sunt crimina que per
diligentē inuestigationē ⁊ inquisitionē generalē potuissent
in potestatis notitiā deuenire. quia non fuerunt ita occulte
cōmissa quin facta criminum diligenti inquisitiōe generali
possent reperiri tunc si iudex omisit facere talē inquisitionē
generalē vel min⁹ diligēter fecisset ignorātia non impedisset
tēpora statuti currere: quia cū potuit facere vt sciret habet̄
pro sciente. vt.l.qui pōt.ff.de regu.iur.facit.c.fi.de elec.talis
6 enim ignorantia fundata nō est super iusta causa. ¶ † Que
dam vero crimina sunt tam occulte cōmissa q̄ de facili non
potuissent in notitiā deuenire per generalē inquisitionē: de
qua in.l.congruit.ff.de offi.presi. ad quā iudices teneantur
sicut est in crimine falsitatis qđ secretissime cōmitti potuit
tunc ignorantia conseruat ius inquirendi quia est fundata
super iusta ⁊ rationabili causa: vt.l. semper.§. sed si is.ff.qđ
vi aut clam.que probat istam distinctionē: que probatur ex
duarū legum cōiunctione videlicet ex.l.penulti.ff.si quis te.
liber esse ius.fuerit.cōiuncta.l.fi.eo.tit. Nam.l.penul.probat
primum membrū distinctionis.l.fi.probat secundum. Et se-
cundum istam distinctionē intelligi debet quod not.Bald.
in.l.fi.C.de dolo.Barto.⁊ Bald.in.l.j.circa medium.C.qui
admitti.⁊ in.l.ij.C.de edili.actio.⁊ in.l.id qđ pauperibus.C.
de epis.⁊ cleri.pro qua distinct.casus est in simili in.c.cum in
tua.qui matri.accus.pos. ¶ Sed do. Ludo.filius Fran.de
Albe.de are.doct.solennis in suo consil.quod incip.consul-
7 tatis infrascriptis dubijs ⁊c. ¶ † Distinguit aut delictum
ex persona delinquentis erat incognitū vt in exēplo Bart.
de falsitate tunc non currit prescriptio iudici ad inquiren-
dum: aut delictum erat notū sed delinquētis persona igno-
rabatur ⁊ tunc currit prescriptio. Ista distinctio habetur
per Bartol.in.l.penulti.coniuncta.l.fi.ff. si quis te.liber esse
ius.fue. Et hanc partē vltimo loco allegando sequi videtur
Bartol. in.d.l.fina. quia cum maleficium est notum iudici
potuit inuestigare ⁊ inquirere ⁊ scire malefactorem: vnde si
non fecit sibi imputetur ⁊ currit prescriptio. argumen.l.qui
non facit.ff. de regu.iur. Sed Lud.de roma.in.l.j.§.occiso-
rum.ff.ad silla.dicit primo quod licet Barto.in.d.l.penulti.
vel fina.non determinet tamen in.d.l.eum.§. qui in popula-
ribus.ff.de iureiuran.decidit quod a die scientie currit tem-
pus. Sed Bald.ibi tenet contrarium quia accusatio vel in-
quisitio a tempore delicti cōmissi certa est ergo ignorantia
non impedit currere cōtra eos prescriptionē quia s̄m ipsum
pro inducenda libertate tempus contra ignorātem currit:
⁊ maxime quia non requiritur factum prescribentis: vt.l.si
partem.§.si per fundum.ff. quemadmodum ser. amit. ⁊ idē
tenet Bald.in.l.genero.ff.de infa.vbi etiam dicit quod quā
tuncunq̄ delinquens confessus esset deliquisse: tamen si hec
confessio post lapsum temporis facta sit inquisitio vel accu-
satio fundari nō poterit: quia paria sunt quem absolutum
esse vel terminatū prescripsisse: vt.l. sed si vnus.§. sed si a te.
ff.de iniur.facit.C.de iniur.l. si non cōuicij. Nec ob. s̄m eum
quod delicta remaneant impunita ⁊ multa illicita commit-
tuntur: vt.l.penulti.ff. de his qui notan.infa. ⁊ ad hoc deci-
dendum allegat theoricam Guil. in.l. si cum exceptione.§.
satis clementer.ff.quod me.cau.vbi dicit q̄ vbicūq̄ tractat̄
de odio sumēdo vel finiendo semper tēpus prefixū in dubio
presumitur cōtinuum: ⁊ sic currit a die ignorantie: vt.ff.de
dolo.l.fina.sed ita est in casu nostro igitur ⁊c. Sed Ludoui.
in.d.§. occisorum. dicit quod.§. si per fundum. allega.per
Angel.non ob.quia respondet ibi vt not.Bald.videlicet q̄
ibi loquatur in prescriptione extraiudiciali que causatur ex
non vsu. secus est autem in prescriptione iudiciali vt est in
casu nostro: quia illa etiam dum tractatur de odio finiēdo
aut de libertate inducenda nō currit nisi a die scientie. Sed
tamen contra istud dictum do.Ludo.facit quoddam cōsi.
quorundam docto.Florentinorū videlicet.do.Nelli.de san-

a ¶ Sed.d.Pau. de ca.in ↄsi.ccxxviij.in.j.imp̄ssis ⁊ ibi vide Roma. in ↄsil.ccxxviij. ⁊ ibi quādo currat tempus executori.Ber.

cto Gemin. do. Stepha. bonacursij. do Guil. de tenagul.
do. Gaspa. m. Ludo. qd cōsi. incip. secūda dubitatio est ⁊c.
In quo quidem consilio tenent dicti docto. quod quoties
agitur de odio finiendo omne tempus est cōtinuum. Unde
omnis actio ad vindictā: ⁊ omnis accusatio habet tēpus:
⁊ sic concludunt dicti doct. quod potestas post dictum tem
pus cognoscere non possit. hoc fallit dicunt ipsi quando de-
lictum esset omnino incognitum quia tunc nō currit prescri-
ptio. secus quando est notum alicui accusare volenti vt. s̄. p
batur. ⁊ in. l. annus. de calumnia. ⁊ in. l. cum sex. de edil. edi.
8 Unde tenet opi. Ange. ¶ Unum tamen dicit esse notañ. †
quod illud quod dicit Bald. de confessione post tempus fa
cta est falsum per no. per Bal. in. l. properandum. in fi. prin.
C. de iud. dicens quod quantūcunq; tempus termini sit la-
psum attamen si post illud pars confiteretur in iudicio vi-
gore confessionis non obstante lapsu termini iudex poterit
sententiā promulgare eo quod confessio facta in iudicio in-
ducit notoriū: vt. l. ictus fustium. ff. de his qui notā. infa. in
quo iure ordo non seruatur vt. c. ad nostram. de iureiuran.
Ita dicendum est quod iudex virtute notorij resultante ex
9 iudiciciali confessione procedere potest. ¶ † Ex quo etiam
deciditur si post lapsum termini ad accusandum vel ad in-
quirendum accusatus vel inquisitus tenetur comparere ad
opponendum exceptionē prescriptionis ne in banno possit
poni. Istam. q. format Bartol. in. l. ij. §. ij. ff. ad turpil. ⁊ me-
lius in. l. si cum. ff. si quis cau. Et distinguit aut ex tenore in-
quisitionis apparet impossibilitas cognoscēdi aut non. Pri
mo casu ex processu bannum nō potest sequi: facit quod no.
gloss. docto. ⁊ Bartol. in. l. vbi pactum. C. de trāsac. ⁊ Bar.
in. l. eum qui ita. ff. de verb. oblig. ⁊ in. l. si vnus. §. pactus ne
peteret. ff. de pact. Ratio quia libellus continet in se expres-
sum errorem ⁊ ideo est ineptus. Unde quicquid sequitur ex
eo est nullum. l. cum quedā puella. ff. de iurisdi. om. iudi. pro
qua alle. Lud. in. d. §. occisorū. q2 sentētia lata virtute inepti
libelli est ipso iure nulla. Et elegāter dicit glo. insti. de obli. §.
fi. p quo alleg. tex. ff. de iureiur. l. si libertus. ⁊. c. cū delicti. de
empt. ⁊ vendi. Ideo cōparere tenetur al's in banno ponit:
hoc dicit Bald. per. d. l. si eum, in prin. que omnia bene not.

Augusti. ¶ Tu autē in hac materia adde ꝙ per
predicta non haberes perfectā conclu-
sionem in hac materia: ⁊ certe iste passus dubius est ex eo
ꝙ doc. vario modo locuti sunt: sed referā ea que reperio scri
pta penes docto. Nā Ange. in authē. de san. episc. §. si quis
rapuerit. per illū text. dicit ꝙ iste text. est not. ad hoc ꝙ pre-
scriptio temporalis non currat ignoranti se actionē habere
quod apparet: quia annus qui datur ad vendicandū ibi di
cta bona incipit currere a die scientie cōmissionis dicti male
ficij. Et ideo per predicta infert ad questio. nostrā dicens ꝙ
per hec patet ꝙ si statutum dicit ꝙ intra sex menses possit
de maleficio cognosci. Isti sex menses nō incipiunt currere
nisi a die quo scitur maleficiū fuisse cōmissum. allegat. l. j. ff.
ꝙ vi aut clam. ⁊ ad filla. l. si quis in graui. dicit tamē ꝙ pre-
scriptio. x. annorum. xx. vel. xxx. currit ignoranti vt. l. omnis.
C. de prescriptio. xxx. annorum. ¶ Subdit tamen ꝙ ista pre
scriptio temporalis non currit ignoranti ad ipsius incōmo-
dum. Et ita dicit ꝙ habemus intelligere text. in. l. genero. ff.
de his qui notā. infa. ⁊ ad hoc allego Angel. in. l. genero. ff.
de his qui notā. infa. vbi latissime disputat istam materiam
quando tēpus est vtile vel continuū allegando oēs doc. an-
tiquos ⁊ infert ad questio. nostrā: ⁊ facit mentionem de do
ctrina Barto. in. d. l. penulti. ff. si quis te. liber esse ius. fuerit.
⁊ quomodo Barto. istam materiā indecisam reliquit, tenet
tamen Angel. in. d. l. genero. quod tale tempus non currat
nisi a die scientie per. d. l. genero, ⁊ per. l. auus. ff. de calū. ⁊ p
l. semper. §. hoc interdictum. quod vi aut clam. ⁊ per regulā
que dicit ꝙ omnia tempora a principio sunt vtilia: vt nota.
in rub. ⁊ in. l. j. ff. de diuersis ⁊ tempo. prescrip. in gloss. rubri.
quia impedito agere a principio non currit prescriptio. vt. l.
attilicinus. ff. de serui. rustico. predio. Et quia expedit reipu-
blice maleficia puniri. l. ita vulneratus. ff. ad. l. aquil. Nō ob.
l. omnes. C. de prescrip. xxx. annorum. quia ibi expresse impe
rator statuit vt currāt tempora ignoranti. Et ideo currit vt
ibi ⁊ in corpore vt facte noui constitu. Nec ob. d. l. penul. que
allegatur pro casu in contrarium quia ibi delictum fuit cō-
missum per seruum in seruitute existentem. Unde non mirū
si scientia superueniens non est causa inducendi actionem
que ab initio non est nata. Sed in questione nostra ius accu
sandi erat ortum: sed ignorabatur contra quem quia male-
ficium erat occultum. Et ideo non mirum si eo in notitiā de-
ducto competit potentia accusandi: ⁊ dicit ꝙ istam quest.
habuit de facto Perusij tempore domi. Quiriti de Nannia
assidente secum quodam domi. Barthol. de placentia: qui
per predictas leges ⁊ rationes quendam decapitari fecit.
¶ Item adde ꝙ ista videtur decisio Bartol. in. l. eum qui.
§. in popularibus. ff. de iureiuran. qui per tex. in. l. semper. §.
alius. ff. quod vi aut clam. dicit ꝙ licet tempus limitatum a
statuto currat a die operis perfecti. Tamen hoc intelligen-
dum est si in notitiam eius peruenit quia si opus est factū
clam: tunc tempus non curreret per. d. l. semper. ⁊ alias vidi
doctissimos aduocatos multum magnifaciētes ⁊ exclamā-
tes in hac materia de illa doctrina Bartol. in. d. §. in popu-
laribus. ⁊ idem tenet Pet. de ancha. in. c. canonum statuta.
extra de constitu. in versicu. sed alibi querit Barto. ¶ Sed
aduerte ꝙ licet Bartol. istam questio. indecisam reliquerit
in. l. fina. ff. si quis te. liber esse ius. fue. q2 dicit ꝙ questio du
bia erat ⁊ de facto pēdebat. Tamē Bal. in. l. fin. C. de dolo.
pōderans ibi illū tex. dicit ꝙ ille tex. facit ꝙ si statutū dicit ꝙ
de maleficijs non possit inquiri vltra sex menses debet intel-
ligi siue maleficiū erat manifestum, siue occultum quia non
a die scientie: sed a die delicti connumeratur tempus vt ibi
probatur: ⁊ idem tenet Sali. in. d. l. fina. qui etiam not. dicit
ꝙ si statutum prohibet vltra dictos sex menses cognosci ꝙ
lis inchoata intra sex menses debebit intra idem tempus
terminari: alias vltra dictos sex menses cognoscere: ⁊ hoc
repugnaret dicto statuto. Et certe hoc est notabile verbum
in materia. ⁊ istam opinionem tenet Angel. in. l. fi. ff. si quis
te. liber esse ius. fue. qui dicit ꝙ licet contra istam decisionem
faciat text. in. l. auus. ff. de calū. scilicet ꝙ prescriptio non de-
beat currere ignoranti cum non subsit potentia agendi pro
pter ignorantiam. Ergo videtur ꝙ prescriptio nunq̄ fuerit
inchoata vt. l. j. ff. de diuersi. ⁊ tempor. prescrip. Dicit tamen
ꝙ contrariū est verū quia actio nata est licet propter ignorā
tiam in iudiciū non sit deducta que nō obest etiam in initio
cursus prescrip. tex. alleg. in. l. si fundum. §. si partem. ff. quē-
admodum serui. amitta. ratio est quia hec prescriptio currit
absq; facto prescribentis ⁊ est prescriptio fauorabilis sic in
l. sequitur. in. §. si viam. ff. de vsucap. ⁊ quia prescriptio statu
taria subrogata est in locum prescriptionis legalis longissi-
mi temporis vnde sapit eius naturam ⁊ illa currit ignoran
ti etiam ius ⁊ factum. l. si quis emptionis. in fin. C. de prescr.
xxx. annorum. Quinimo dicit quod credit non posse implo-
rari beneficium restitutionis in integrum ex clausula gene-
rali: q2 in executionibus penarū illud non vendicat sibi lo-
cum nec minoribus patrocinatur. l. auxilium. ff. de mino. §.
in delictis. licet alias habeat locum vbi esset prescriptio pro-
pter ignorantiam non propter aliud impedimentum con-
tra actionem ciuilem per text. in. l. attilicinus. ff. de seruitu.
rustico. predio. ⁊ dicit ista menti esse tenenda: quia multo-
ties ista veniunt de facto: certe passus hic dubius est cum
nedum docto. sint varij sed illustres docto. ipsimet variant
quia in vno loco vnum dicunt ⁊ ipsimet in alio loco dicunt
contrarium. ⁊ ideo Angel. non fuit recordatus de his que
scripsit in. d. l. genero. vbi expresse dicit contrarium ⁊ istam
partem tenet etiam Bald. in. l. eum qui. §. in popularibus.
ff. de iureiurand. in fin. ¶ Sed aduerte quod contra istam
decisionem videtur tex. ⁊ quod ibi docto. in. l. j. C. de exacto-
rib. tributo. libro. x. vbi habetur quod tales prescriptiones
non currant ignoranti per quem text. dicunt docto. quod
vbi pena veniret imponenda iudici non inquirenti de ma-
leficio intra dictum tempus, vel officiali non denuncianti:
puta syndico vel ei ad quem pertinet denunciare intra di-
ctum tempus: tunc tale tempus nunquam currit ignoran-
ti nisi a die scientie: ne ignoranti videatur pena imposita.
Et iste est text. in dicta. l. j. quem text. ibi ad hoc propositum
ponderat Bartol. ⁊ hanc limitationem ponderauit etiam
Alberic. de rosa. in questio. statutorum questio. lxxx. in se-
10 cunda parte in questione que incipit. † Sed quero si consu-
les communium ⁊ communia ex forma statutorum tenean
tur denunciare maleficia vel capere malefactorem sub cer-
tis penis ⁊ intra certum tempus ⁊ maleficium sit occultum
puta furtum vel aliquod aliud maleficium factum de nocte
puta quia maritus occidit vxorem in lecto sicut dicit Albe.
quod sibi occurrit de facto an cōmune teneatur ⁊ dicit qd
putat quod non, ⁊ dicit quod hoc sepe obtinuit per. l. j. §.
occisorum. ff. ad sillania. ⁊ ibi etiam Alberic. hoc dixit: et
Dyn. hoc voluit in. l. si quis in graui. §. in sepulchro. eodem
titu. ⁊ hoc etiā affirmauit Alber. in. l. si ideo. C. de his quib.
vt indig. dicit tamen Alberi. in dicta questio. lxxx. quod cer
te contra istam decisionem fortiter obstat tex. in. l. cum fra-
trem. C. de his quib. vt indig. vbi frater fuit occisus cum ve
neno.

neno. ⁊ sic occulte tamen heredes puniuntur si non vindicant necem. Sed Alberic. respondet quod intelligit illam.l. cum determinatione dicte legis, si ideo. scilicet quando delictum est manifestum: ⁊ ex tunc cedit tēpus. argumē.l. cum lex.ff. de edili. edicto. ⁊.l. auus.ff. de calum. Et istam partem tenet in terminis Bartolus in.l. diuus. la secunda in vltima colū.ff. de custo. reo. ⁊ Bald. in lege prima. C. de his qui latro. ⁊ Bart. in.l. semper. §. hoc interdum. in versi. annum.ff. quod vi aut clam. ⁊ Bart. in.l. auus.ff. de calum. ⁊ Bartol. in.d.l. fina.ff. si quis testa. liber esse ius. fue. ⁊ Bartol. in lege prima. §. occisorum.ff. ad silla. ⁊ Bald. in.l.j. per illum text. C. de priua. carceribus. ⁊ Bal. in.l.j. C. de falsa mone. ⁊ Angel. in.l. si cum exceptione. in. §. in hac.ff. quod metus causa. affirmauit etiam Angel. in.d.l. genero. ⁊ Ange. in.d.l. semper. §. hoc interdictum. dicit quod ista questio fuit formata per Dyn. ⁊ Jacob. de arena ibi per illum text. hoc expresse affirmauerunt quod tale tempus ad inquirendum non currit potestati ignoranti maleficium quo ad euitationem pene si non inquisiuit ⁊ syndico si non denunciauit. Moderni tamen in.d.l. fina. C. de dolo. videntur tenere illam partem quod tale tempus currat potestati ignoranti si non inquirit quo ad hoc vt non possit amplius inquirere illo tempore elapso: quia regulariter omnes prescriptiones habent tempus continuum nisi contrarium reperiatur specialiter statutum: ⁊ allegat gloss. ⁊ Bartol. in Rubrica.ff. de diuer. ⁊ tempo. prescrip. ⁊ gloss. in fi.ff. eodem titulo per.l. nunquā. §. in vsucap.ff. de vsuca. ⁊ per pulchra verba Bal. declarat in.l. quamdiu. C. ad municipa. ⁊ istam partem tenuit Bal. in.d.l. genero. ⁊ Rom̃. in.d. §. occisorum. nisi s̄m eos tale statutum esset conditum ab episcopo, vel comite, vel marchione: ⁊ non a populo quo casu cum tale statutum tanquam factum a magistratibus habeat vim iuris pretorij: vt declarat Bartol. in.l. stipulationum alie. in principio.ff. de verborum obligationibus cum concordan. quas ibi dedi. Ideo tempus prefixum a iure pretorio semper intelligitur esse vtile ⁊ non cōtinuum: vt voluit etiam tex. notabilis. institu. de perpe. ⁊ tempo. act. in ver. annum. ⁊ not. Bartol. in Rubri. supra allegata. ideo non currit ignoranti. Ita loquitur tex. in.d.l. auus. ⁊ in.d.l. semper. Tempera vero continua currunt impedito tam propter ignorantiam quam propter absentiam ⁊ similia: vt habetur in dicta leg. fin. C. de dolo. ⁊ in l. fin. C. de prescrip. longi tempo. cum similib. Et hanc partē quam tenent Moder. in.d.l. fina. videtur approbare Pau. de cast. in.l. genero.ff. de his qui notan. infa. in vltima colū. qui dicit quod reperitur quedā singula. doctrina Guiliel. de cu. in.l. si cum exceptione. §. si quis.ff. ꝗ met. causa. qui dicit quod tempus prefixum ad accusandum vel inquirendum propter odium ipsius accusationis vel inquisitionis semper currit ignoranti: ⁊ ideo elapso illo tempore non poterit fieri inquisitio vel accusatio. Et subdit ipse Paul. de cast. ꝗ est ista bona cōclusio: quia tempus legale in dubio est continuum: ⁊ non vtile per illam gloss. not. in.d. rubrica ff. de diuersis ⁊ tempo. prescrip. ⁊ facit mētionem ibi Pau. de castr. quomodo Bal. ibi tenet istam partem. licet Ange. dicat contrarium ibi: ⁊ se iactat habuisse hanc questionem de facto ⁊ obtinuisse. Sed Paul. de castr. dicit quod sue rationes sunt satis debiles et deridet Angel. qui allegauit gloss. in rubri.ff. de diuersi. ⁊ tempora. actio. que secundum eum dicit quod tempus legale in dubio est vtile: ⁊ illa gloss. dicit cōtrarium quod imo tempus est continuum in dubio. Sed aduerte quia mihi durum sapit quod prescriptiones breues currant iudici ignoranti vel accusatori: ⁊ maxime quod lapso illo modico tempore non possit inquiri contra delinquentes maxime si sunt delicta atrocia ⁊ contra iura naturalia cum de iure communi huiusmodi prescriptiones durarent per spatium viginti vel triginta annorum regulariter ad hoc vt non possit querelari de delicto: dico regulariter per text. ⁊ glos. in.l. querela. C. de falsis. cum similib. ⁊ ꝗ ibi per glos. Barto. Bal. Ange. Sali. ⁊ docto. ⁊ per glos. in l. in cognitione.ff. ad silla. ⁊ ideo quod propter breue tempus statuti tridui vel mensis: vel sex mensium vel per annū tollatur vt non possit queri de delicto hoc non credo de iure posse sustentari: iura enim supra allegata que volunt ꝙ tempus currat ignoranti regulariter habēt maximum tractum temporis decē viginti vel triginta anno. vt not. in.d.l. omnes. ⁊ in.d.l.j. qr lex presupponit ⁊ presumit ꝗ elapso illo longo tempore quo non est quesitum de delicto illud delictum non fuerit perpetratum in rerum natura: qr prescriptio equiparatur veritati.l.j. C. de seruitu. ⁊ aqua. vt inquit Bal. in.c. fin. in vlti. col. de feu. dato in vicem legis cōmisso, he rationes cessant quando tempus breue est. Et ideo dicit Bal. in.c.j. §. porro. qualiter olim feudum pot. alie. quod iste prescriptiones criminales vel minoris temporis nunquam currunt ignoranti: ⁊ affirmauit Bald. c. fin. de prohibi. feu. alie. per lotha. ⁊ maxime elapso illo tempore posset queri de delicto si constaret de delicto per confessionē delinquentis. ⁊ hoc videtur etiam esse de mente Bal. in.l. properandum. in fin. princip. C. de iudi. per rationem quam ipse ibi assignauit vt supra dictum est. Tenentes tamen aliam partem possent allegare alias limitationes vt potest colligi in decisionibus doc. supra per me allegatis ⁊ negari non potest quin

11 iste passus non sit dubius in iure. ¶ † Item in hac materia adde vnam mirabilem limitationem Ang. in.l. si qui. C. de adul. qui allegando Jac. but. vult quod elapso illo tempore terminato ab ipso statuto poterit inquisitio formari et omnino vide Pet. de ancha. in repetitione. c. canonum statuta. extra de constitu. in materia interpretationes ibi dum dicit. Quintodecimo vtrum statuta recipiant interpretationem in sexto. Sed alibi querit Bartol. ⁊ non soluit vtrum illud tempus ad accusandum ⁊c. Et ibi dat vnā mirabilem limitationem in materia quam omnino videas. ⁊ Paulum de castro in consilio. ccxxvj. qui ponit de quadam muliere que fuit impregnata: an tempus incipiat currere postquā peperit: ⁊ an tempus currat ignorāti: ⁊ an tempus sit vtile vel continuum.

12 Procedi omni die ⁊ tempore: an possit in criminalibus

12 **Ange.** ¶ † Quero an omni die ⁊ tēpore possit procedi in criminalibus. Dic quod de iure communi non pōt procedi diebus feriatis nec in honorem dei: vt.l. si feriatis.ff. de fer. nec etiam feriatis in hominum vtilitatem: vt.l. custodias. ⁊ ibi Bartol.ff. de publicis iudicijs. nisi aliter per statutum sit prouisum: ⁊ sic habeas menti ꝙ ille ferie que sunt ⁊ obstant in ciuilibus sunt etiam in criminalibus: saluo quā in casu.l. prouinciarum. C. de fer. in quo casu potest procedi propter criminis immanitatē etiam in die paschatis.

Augusti. ¶ Tu autē in hac materia adde ⁊ dic ꝗ imo videtur ꝗ indistincte executio criminalis fienda est die dominico: quia ius dicit quod non est peccatum occidere delinquentem. xxiij. qō. v. qui malos. ⁊. c. iudex. Sed Joā. and. ⁊ Anto. de but. ⁊ Abb. ⁊ omnes docto. in capitulo primo. extra de fer. dicunt quod licet non sit peccatum est tamen horrendum ⁊ miserabile: ⁊ ob rei reuerentiam abstinēdum: non tamen ob. quod dicitur quod beati qui faciunt iustitiam omni tempore: quia intelligitur omni tempore scilicet competenti: vt. c. nunquam. de consecratione distin. v. ⁊. c.j. de vsuca. Excipit tamen Hostien. ibi fallit in publico latrone ⁊ nocturno depopulatore per.l. prouinciarum. C. de fer. Et voluerunt ibi doct. maxime Anto. de but. ⁊ Abb. ⁊ moderni: que conclusio mihi placet quia.l. prouinciarum non loquitur in nocturno depopulatore: sed propter inhumanitatem criminis extendunt illam.l. prouinciarum. ⁊ videtur esse de mente Baldi in dicta lege, prouinciarum. que non loquitur nisi in certis latronibus vt extendatur illa dispositio ad omnia delicta que sapiunt inhumanitatem. ⁊ vide domi. Anto. ⁊ Abba. ⁊ docto. in. c. fina. extra de iudi. aliquid per docto. in. c. fin. extra de ferijs. Et certe ista. q. est m a le formata hic quia hoc quod sequitur non bene conuertit.

13 Statuto dicente ꝙ potestas non possit cognoscere de maleficio cōmisso ante inchoatum processum per annum modo aliquis fecit ligam prohibitam iam sunt tres anni, que adhuc durat: an possit de hoc crimine cognosci, ⁊ vtilis erit clausula inchoata facta ⁊c.

14 Statuto cauetur quod iudex expediat processum vel accusationem intra duos menses probata accusatione intra legitimum tempus opponitur de falso contra testes an talis instantia prorogetur ita quod si iudex nō expediat causam non incidat in penam.

15 Potestas cognoscere non potest de maleficijs cōmissis per sex menses ante initium officij sui modo ante lapsum termini inquiritur, sed inquisitio nō habet substantialia propter quod fit alia recta sed post sex menses dictos; an poterit delictum tunc puniri.

16 Limitatur primo versiculus procedens qui incipit, statuto cauetur: si iudici ex actis constet de innocentia accusati.

17 Limitatur secūdo si accusatus accusaret suū accusatorem ex eo quod dicat eum produxisse falsos testes.

18 Accusatus de homicidio si in medium exceptionis dicat testes falsos esse differtur questio homicidij.

19 Limitatur primo dictum precedens: nisi iudici cõstet ꝙ in fraudẽ ⁊ causa litis differende talis exceptio proponatur.
20 Limitatur secũdo nisi imputari possit accusato qꝫ nimis se arctaret ad opponendum exceptionem predictam.
21 Aduocati caute faciunt vt accusatus de homicidio accuset accusatorem qꝫ testes falsos producit vel excipiat cõtra testes de falso.

13 **Ange.** ¶ † Est etiã talis clausula vtilis: qꝛ si statutum dicit qꝫ potestas non possit cognoscere de maleficijs cõmissis ante inchoatũ ꝓcessum ꝑ annũ. Modo pone ꝙ aliquis cõmisit maleficium ꝙ habet causam permanentem[a] vt puta qꝛ in loco prohibito fecit edificiũ ꝙ adhuc durat: vel facta fuit quedã liga vel cõiuratio prohibita iam sunt tres anni ⁊ adhuc durat an possit de hoc crimine cognosci. Glo. in.l.eũ qui.§.in popularibus.ff. de iureiurã. videtur velle ꝙ non. In cõtrariũ facit.l.j.ff. de vsufru.accre. ⁊ in.l.eũ qui.⁊ qꝫ not. Barto.ff.de fur.facit.l.fi.§.fi.cũ gloss. de his qui deiece.vel effude. ⁊ predicta procedunt si statutũ dicat si quis habuerit edificiũ in platea: secus si dicat si qs edificauerit: qꝛ tũc inspicimus tẽpus edificationis: ⁊ abinde currit prescriptio si hoc notũ erat secus si factũ esset clã: vt.l.semper.§.annus.ff. qꝫ vi aut clam. ita dicit Bart.in.d.§.in popularibus.de quo plene in cle.j. de consan.⁊ affi.per Pe.de ancha.facit.l.inficiando.§.infans.ff.de fur.⁊ qꝫ no. Bart. vbi ponit an vnus ludus cõtinuatus sit vnus ludus vel plures ludi dic vt ibi per eũ: quia nõ est materia nostra. Et aduertas ꝙ illud statutũ qꝫ dicit ꝙ potestas non possit cognoscere de maleficijs ante suum officium per sex menses cõmissis: intelligitur ⁊ intelligi debet principaliter non autẽ secundario ⁊ incidenter. Unde si de alio inquiratur vel agatur ⁊ postea incidenter ⁊ secundario deducatur vnum delictum cõmissum ante annum quod potestas poterit cognoscere ⁊ punire. Ita dicit Bal. in auc. qui semel.C.quomodo ⁊ quando iudex.⁊ pro hoc facit quod not. Bart.in.l.si quis nec causam.ff.si cert.petat.in illa.qõ. an valeat statutũ in fauorem bannitorum: vbi dicit ꝙ sic: quãdo fit in fauorem reipublice principaliter ⁊ in consequentiam: ⁊ necessario resultat vtilitas bannitis: secus si principaliter in fauorem bannitorum statueretur: de quo ibi per eum: facit.l. interdum
14 §. qui furem.ff. de fur. ¶ † Quid autem si statuto cauetur quod iudex expediat processum intra duos menses vel accusatio vel inquisitio intra legitimum tempus: sed opponitur de falso[b] contra testes an talis instantia prorogetur: ita quod si iudex non expediat causam non incidit in penam. Istam.q.format Cyn.⁊ Bald.in.l.j.C.qui accus.non pos.⁊ ibi finaliter concludit Bal. ſm aliquos ꝙ iudex cõdemnet saluo ⁊ reseruato ꝙ si apparuerit postea ꝙ testes falsum dixerint quod condẽnatio habeatur pro non facta ⁊ interim non potest fieri executio: vt.l.si pecuniam.ff.si cert.pet. Sed Cyn.⁊ Ray. tenent ꝙ debet supersedere in prima ⁊ cognoscere de testiũ falsitate ⁊ prima instantia prorogata intelligitur quia iudex cum de vita hominis agatur: debet multũ ponderare: vt in auc.vt iudic.sine quoquo suffra.⁊.l.si quis vltro.ff.de questionibus. in.ij.colum. Et hoc verum est si illi testes qui necessario faciebant probationem redarguuntur de falso. Si autẽ preter eos qui redarguũtur remanet probatio sufficiens non suspenderetur: vt.C.de questionibus.l.j.facit.l.j.in fin.ff.queãdmodum.testa.aper.ita dicit Bald. in.d.l.j.C.qui accusa.non pos. vbi istam questionem vide latius.
15 ¶ † Et aduertas diligenter pone vt supradictũ est qꝫ de maleficijs cõmissis retro per sex menses ante initium sui officij potestas cognoscere non possit. modo a die commissi maleficij antequã trãseant dicti sex menses potestas inquirit vel per accusationem proceditur de dicto maleficio que tamen inquisitio seu accusatio de iure non habet sua substantialia fit emendatio inquisitionis vel accusationis.⁊ ponuntur substantialia post dictos sex menses a die commissi maleficij: an illud fieri possit ⁊ tale delictum puniri. Respõdeo qꝫ non. ita singulariter dicit Bart. ꝙ de facto determinauit in.l.edita.in.ij.colũ.ver.⁊ per hec determinatur questio ⁊c.C.de eden.allegat.ff.de adulter.l.accusaturus, quod not. singulariter.

Augusti. ¶ Item inquãtum tacta e si supra illa difficultas: an questio falsitatis faciat supersederi in causa principali. Addatis ꝙ reperio Alberi. de ros. in duobus locis latissime disputasse istã difficultatẽ. Primo in.l.fi.C.si ex fal.instru. Secũdo in questionibus statutorum in prima parte.q.lxxiij. que incipit, modo subijcio questionem disputatã per do. Richardum que talis est ex fõrma statuti tenetur rector intra.lx.dies terminare causas criminales sub certa pena subdit contingit aliquem fore accusatum de homicidio ⁊ probatum est per testes. Ipse accusatus vel tertius arguit ⁊ accusat testes falsos vel opponit testes esse falsos an hoc pendente sine metu pene possit iudex differre vltra.lx.dies illam primã causam criminalem de homicidio ⁊ dicit ꝙ certe illa lex vltima.C. si ex falsis instru. multum facit ꝙ differri debeat quia si sententia lata fuisset pretextu falsorũ testiũ retractaretur per totũ titu.C.si ex falsis instr.⁊ per.l.diuus.ff.de re iudica. Ergo multo fortius differri potest. Subdit tamen ipse Alberic.ꝙ Richar. in loco supra allegato post multa subtiliter allegata ꝓ ⁊ cõtra determinauit oppositũ quia nõ potest dici questionem homicidij differendã nisi hac sola ratione: quia si testes de falso condẽnarentur accusatus de homicidio esset purgatus ⁊ ad hoc tendunt omnia iura pro hac parte per ipsum allegata: dicit ergo Alberic. est ergo solũ hoc attendendũ vtrũ acta in questione falsi preiudicent in questione homicidij quia si preiudicant oportet differri alias non. Qꝫ autem non preiudicẽt nec opitulentᷣ videtur casus in.l. is qui reus. ff.de publi.iudi.ibi dum dixit in tex. ꝙ nõ relatione criminũ sed innocentia reus purgatur.⁊ pro hoc est bonus tex.in.l.ij.§.si publico.ff.de adulte.restringit tamen se ibi Alber.nisi referatur tale crimen ꝙ adeo esset preiudiciale si cõstat illud esse cõmissum nõ sit possibile de quo prior accusatur fore cõmissum vt est exemplum in.l.j.C. qui accusa.non pos. multo ergo fortius non releuat quando crimen non in accusatorẽ sed in tertiam personam puta in testes proponitur ad penã eis imponendam: quia tunc res inter alios acta.⁊c. per totum: quomodo ergo acta in causa falsitatis possent preiudicare accusationi homicidij qui nec receptioni nec iuramẽto eorũ forte presens erat certe nullo modo. C.quibus res iudi. non nocet.l.penulti. vt intelligatur non solum in eodẽ facto sicut gloss. intelligit sed multo fortius in diuersis: vt in questione nostra. Item videtur ad hoc.l. expresse.in.l.lucius.ff. de his qui not.infa.⁊ capitulo secundo.extra de ordi.cognit. vbi diffinitur super crimine. contra assertio testium non preiudicat testibus ergo nec econtra testes debent preiudicare cause homicidij eadẽ ratiõe quia res inter alios acta ⁊c. cõcludẽdo ergo determinauit ipse Richar. vt refert ibi Albe. ꝙ supersederi non debet in ipsa causa criminali propter accusationem de falso cum vna alteram nõ contingat: ⁊ si testes deponerent in causa falsi eum viuere qui occisus dici-
16 tur. Limitat tamen hoc nisi iudici cõstaret hoc ex actis habitis in causa homicidij de tali innocentia accusati qꝛ tunc esset ferenda sententia absolutoria: imo etiã si hoc cõstat in executione sententie ꝙ ille viuus est qui dicitur occisus qꝛ illa sententia criminalis nõ esset executioni mandanda sed seruaretur id quod dicitur in.l.j.in fin.ff.de questio.⁊ in.l.
17 diui fratres.ff.de pe. ¶ † Secundo limitat Barto.predicta nisi ille qui est accusatus de homicidio accusaret accusatorem suum ex eo qꝫ dicit falsos testes produxisse: qꝛ tũc questioni homicidij differri debet quia sententia super falso lata preiudicialis esset questioni homicidij: allegat.l.fina.§. si predictum.C.de fide instrumen.⁊ qꝛ incidenter ista questio falsi detegit accusationẽ homicidij fore calumniosam ⁊ qualitercunqꝫ constet iudici in causa homicidij procedere nõ debet.l.qui cum maior.§.presens.ff.de bo.liber. Et ideo in ea causa falsi tanquam preiudiciali prius cognoscẽdum est.l.j.C.qui accu.non poss. Subdit tamen ibi Albe.ꝙ si extraneus non ille qui accusatus est accusaret de falso: tunc causa homicidij non differtur per ea que supra dicta sunt.
18 ¶ † Subdit tamen quod si accusatus de homicidio in modum exceptionis dicat testes falsos esse: tunc differtur questio homicidij cum sit preiudicialis: vt dictum est. Limitat
19 tamen hoc † ⁊ temperat nisi iudici constet quod in fraudem ⁊ causa litis differẽde talis exceptio proponitur: vt.l.j.C.de
20 iur.calum.⁊.l.satis aperte.C.de fal. ¶ † Item limitat hoc nisi imputari possit accusato qꝫ nimis se arctaret ad opponendum exceptionem predictam in.l.petenda.C.de tempo. in integr.restitu.⁊.l.nemo.C.de tempo.appellatio. Secus si sibi non possit imputari: quia accusator circa finẽ duorum mẽsium produxit dictos testes: qꝛ tunc excipiens auditᷣ ⁊ potest differri vltra sine metu pene.l.fi.C. de adul, quãtũcunqꝫ enim statutum sit strictum tamen cepit hanc interpretationem a iure cõmuni: vt iusta ⁊ necessaria causa intelligitur excepta.l.si serui.C.de noxa.l.vt gradatim.§.sed si lege.ff.de mũne.⁊ hono.⁊ facit mentionẽ etiam ibi Alber.quomodo Cyn.in.d.l.j.C.qui accu.dicit ꝙ existente ista questione de facto in palatio Bononie quidã doc.aliter dicebãt qꝫ proposita questione falsi a quocunqꝫ supersederi dꝫ indistincte in questione

a ¶ Permanentẽ, Adde Moder. in.d.§.in popularibus.⁊ Petr.de ancha. in ꝯsi.iiij. Ber.

b ¶ De falso ꝯtra testes. Adde tu ⁊ vide de hoc ꝑ Abb. in ꝯsil.xvj. in.ij.vol. ⁊ Barba.in ꝯsil.xxxvj. inci. preclare scribitur.

in questione homicidij: ⁊ ibi recitat verba Cy. que posuit in d.l.j.C.qui accusare. dicit tamen q̄d opi. Richar. vera est de facto iuris rigore: licet opinio docto. Bononien̄. mitior sit ⁊
21 equior: †caute ergo faciūt aduocati s̄m ipsum vt accusatus de homicidio accuset accusatorē suū q̄ testes falsos ꝑduxit vel excipit contra testes de fal. ¶ Adde tamen q̄ Sali. in l. si docueris. C. de fal. posuit etiā istā materiā. adde Gand. in materia, in tracta. maleficiorum, in rubri. de falsarijs ⁊ falsitatibus. in versic. sed pone q̄ aliquis producit contra me in causa quoddam instrumentū vel testamentū. ⁊ vide docto. maxime Bal. in l. lucius. ff. de his qui not. infa.
1 ☞ Inquisitionis copia quare mittaur ad camerā actorum communis.

¶ Die. xxv. Nouembris.

Ui dominus Iudex vt supra ꝑ tribunali sedens cōmisit publico ⁊ iurato nūcio q̄ copiā dicte inquisitiōis secū portet: ⁊ dimittat ad camerā actorum cōis Bononie. ¶ †Istud aūt fit ex forma statutorū locorū ne iudices pro libito volūtatis possint mutare formā inquisitiōis. ⁊ sic auferre defensionem reo quoniam oportet q̄ semper inquisitio sit cōformis cum exemplato ⁊ transmisso ad camerā: vt. l. si quis ex argētarijs. §. pertinere. ⁊ ibi Bart. ff. de edendo. ⁊ l. sempronius proculo. ff. de leg. ij. Et etiam pōt dici q̄ hoc est iure introductum. Nam sicut in ciuili libellus porrigit̄ de pluribus, libellus vnus iudicialiter parti: vt in auf. offeratur. C. de lit. contesta. ⁊ in l. j. ⁊ ibi Barto. ff. de eden. ita est in criminali mittendo copiā ad cameram superioris perinde ac si iudex inquirens qui tenet locum partis: vt not. Barto. in l. ij. §. si publico. ff. de adul. ipse det vnum libellum sue inquisitionis quem debet transmittere ad suum superiorem inter ipsum ⁊ reum: cū quo reo ipse iudex inquirens debet litigare.

Augusti. ¶ Tu autē in hac materia adde ⁊ dic q̄ vera est ista cōclusio q̄ de iure cautū nō est q̄ hec copia inquisitionis trāsmittat̄ ad camerā superioris: ⁊ licet. d. Ang. hic alleget Bar. in d. l. argētarijs. ⁊ in d. l. sempronius proculo. tamen Bar. ibi nihil dicit in terminis de hac materia nisi q̄ Moderni repetētes. c. qualiter ⁊ quādo: extra de accusa. faciūt mentionē de hac transmissione, sed parū curo de hac trāsmissione: q̄r est parui momenti nisi ex lege municipali hoc sancitū esset scilicet q̄ alias ex tali inq̄sitiōe nō pōt sequi condēnatoria: nisi ad camerā copiā inquisitiōis trāsmittat: ⁊ in multis partib⁹ Italie talia statuta nō sunt imo sine trāsmissione istius copie tenet ipsa inq̄sitio. Audiui alias a maximis practicis in ciuitatibus vbi vigēt huiusmodi statuta ratio finalis fuit ne introitus fisci fraudet̄ per iudices vt ille qui ꝑpter aliq̄d delictū veniret cōdēnādus in centū vel bona sua ꝯfiscari deberēt iudices ipsi vel ꝑpter amicitiā vel ꝑpter sordes condēnarent in minus.

1 ☞ Inquisitionis copia vna cum citatorio: vt plurimū ex forma statutorum loci debet transmitti q̄d seruandum est.
2 Delictum in citatione generaliter nō explicite per circūstātias loci ⁊ temporis debet contineri.
3 Inquisitionis copia cū citatorio cōmuniter ex forma statutorum semper mittitur ⁊ ita practicatur.
4 Iudices cauti, habita qualiquali informatione de delicto, iubent reum capi quādo pena est corporis afflictiua, ne facta citatione verbali aufugiat.
5 Citatio in ciuili an debeat continere copiam libelli quando quis citatur vt veniat ad respondendum libello.
6 Citatorium an debeat exprimere crimen pro quo quis citatur vel sufficiat citari q̄ cōpareat ad se excusandum a quadam accusatione porrecta contra eum.

Udex cōmisit q̄ Caius predictus et alij inquisiti citarentur.

1 ¶ †Ut plurimū ex forma statutorū loci requiritur q̄ copia
a inquisitionis vna cū citatorio[a] transmittatur que forma seruāda est. Quinimo dico q̄d etiam istud videtur esse de iure. Nam sicut in ciuili q̄n quis ad respondēdum libello citatur semper cū citatorio: videtur q̄ debeat mitti copia ad reum, alias aūt non esset reus sufficiēter instructus ad quid citaretur ad actoris petitionē: ⁊ si non cōpareret non esset contumax nec cōtra eum vt contra cōtumacem posset procedi: vt videt̄ tex. in auf. de litigio. §. ad excludendas. in princi. coniuncto. §. fi. ⁊ not. plene Bart. ⁊ Imo. in l. si finita. §. iulia. ff. de dam. infect. ⁊ ibi Imo. ergo idem erit in criminali in quo ad similitudinem ciuiliū proceditur: vt. l. absentem. ff. de pe. Et quod in criminali debeat copia totius inquisitionis vna cum citatorio mitti. no. glo. ⁊ doc. in c. preterea. de dilatio. ⁊
2 vij. q. ij. c. si primates. quod intellige †generaliter, videlicet q̄ compareat ad respondēdum super tali delicto: non autem requiritur q̄d explicite delictum in citatione deducatur per circunstantias loci ⁊ temporis: vt. l. j. C. de exhibendis reis. vbi dicitur q̄d postquā reus citatus veniret iudex debet explanare quesitū ⁊ dicere quare citatus fuerit ex quo manifeste apparet q̄d in hoc citatorio non fuit expressum. ita dicit Barto. in extrauaganti ad reprimendum in verbo, per edictum. Et Pet. de ancha. in clemen. j. de foro compe. in versicu. no. rc. quod not. forte q̄r communiter tenetur q̄ in ciuili non sit necesse q̄d copia libelli trāsmittatur cum citatorio: vt not. Barto. in d. §. iul. ⁊ Cy. in auf. offeratur. ita etiam in criminalibus non est necesse de iure quod cum citatorio mittatur copia inquisitionis nisi modo ⁊ forma, vt statim dixi s̄m Barto. in dicto loco in verbo, per edictum. sed sufficit si citetur quod veniat responsurus inquisitioni contra eum formate: vt etiam not. Barto. in l. inter accusatorem. versi. pro
3 declaratione rc. ff. de publi. iudi. ⁊ ibi vide Imo. † Sed communiter ex forma statutorū semper mittit̄ copia inquisitionis cum citatorio: ⁊ ita practicatur ⁊ hec obseruātia fundatur ex gloss. in d. capitu. preterea. Sed Sali. in l. absentem. C. de accusa. versicu. quero tertio an in schedula rc. tenet q̄ sufficit q̄d citetur q̄d veniat ad respondendum cuidem inquisitioni cōtra eum formate per dictam. l. j. C. de exhibitione reo. Et hoc fuit vtilitatis causa ne rei scientes crimen de
4 quo sunt inquisiti fugam arripiāt. † Sed cauti iudices prouident q̄r habita qualiquali informatione de delicto iubēt reum capi si crimē sit tale q̄d pena sit corporis afflictiua ne verbali citatione precedente reus aufugiat: ita dicit Salice. in dicta. l. absente. ⁊ in dicta. l. j. Et in effectu tenet id quod dicit Bar. in dicta extrauaganti ad reprimendū. in verbo, per edictum.

5 **August.** ¶ Tu autē in hac materia adde q̄ iste doc. tractat hic duo. † Primū est an vera sit ista conclusio q̄ opus sit in ciuili q̄ in citatione mittatur copia libelli quando quis citatur in citatione q̄ veniat ad respondendum libello. Secundum an in criminali debeat mitti copia libelli. Quo ad primam cōclusionem adde pro nunc q̄d Franc. tigri. in rub. C. de eden. dicebat per nota. ibi per gl. in rub. dum glos. dicit ibi, q̄d illa editio de qua in illo tit. est preparatoria iudiciorū q̄ ibi gl. erat in terminis q̄ copia libelli debeat mitti ipsi reo in citatione q̄r in illo titu. tractatur de editione libelli: vt. l. edita. C. de edē. igitur rc. ⁊ voluit Dyn. in dicto. §. ad excludendas. ⁊ Guil. de cu. in d. l. edita. licet Bar. in dicta rub. C. de eden. aliter videat̄ sentire ⁊ ideo gl. ⁊ doc. in c. ij. extra de libel. obla. videtur velle q̄ missio copie libelli cum citatorio non sit necesse imo q̄d teneat illa prima citatio absq̄ missione libelli. Bene verū est q̄d Pau. de cast. in dicto. §. iulianus. dixit q̄d quo ad hoc vt possit perueniri ad primum decretum: opus est quod copia libelli mittatur cū citatorio: sed quo ad hoc vt citatus comparere teneatur vel multari possit non requiritur q̄ copia libelli mittatur cum citatorio: primam tamē partem tenuit Io. de deo. vt refert Io. and. in addi. Spec. in titu. de libelli obla. in. §. j. sed ipsum reprobat Io. and. in addi. Spe. in tit. de citatione. §. iam de citatione. versi. viso. ⁊ in d. versic. viso. ibi Spec. dicit quod ad cautelam tenor libelli debet inseri in citatione sed adhunc finem non ad finem comparitionis. sed ad hoc vt reus cōuentus habeat amplius inducias deliberatorias, quam conclusionem limitauit Ant. de but. in d. c. preterea. extra de dilatio. ꝑ opi. tamē cōtraria multū facit tex. in l. fi. C. de anna. excep. inducendo illū text. a speciali ꝑut pōderabat ibi Ang. ⁊ ibi erat casus specialis in quo requiritur q̄d citatio cōtineat in se libellū. alter casus est dicit ipse in l. fi. C. de duo. reis. ⁊ per doc. ibi. Ergo in cōtrariū est ius commune. Pro alia opi. videtur tex. in l. fina. C. de iure

a ¶ Cū citatorio. adde ⁊ vide Anto. de prato veteri. in eius cōsil. q̄ est pe. inter con. Barba. Ber.

do.impe.quem ponderabat ibi Bald. qd imo opus erat qd in citatione mitteretur copia libelli ad hoc vt citatio cōprehenderet citatū. Ange.vero in.l.si seruū.§.nunc videamus. ff.de verbo.oblig. in principio multū exclamabat ibi in hac materia de illo tex. ꝙ ibi erat casus qd licet in citatione non debet mitti copia libelli tamē quo ad hoc vt fiat interruptio prescriptionis opus est ꝙ in citatione mittatur copia libelli.casus est ibi in.d.§.nunc videamus de quo tex. Angel.ibi faciebat maximum festum quicquid sit dic tamen que dixit Ange.sm Cy.in.l.sicut.C. de prescriptio.xxx.annorū qd de 9suetudine nō seruat ꝙ copia libelli mittat cum citatorio: licet Jaco.but. ibi dicat ꝙ de iure mero debeat mitti copia
6 libelli:omnino vide Ange. in.d.l.sicut. ¶ †Quo ad scdam cōclusionē. Adde que dixit Bald. in.l.nullus.C.de exhibē. reis.qui dixit ꝙ ibi in illo text.est argumentū qd in citatorio non est necesse exprimi crimen pro quo vocatur sed solum ꝙ citetur ꝙ debeat cōparere coram iudice ad se excusandum a quadam accusatione porrecta contra eum:sed in citatione nō dicat de quo crimine.si enim oporteret in citatorio exprimi crimen nō esset necesse vlterius explorare id qd dicitur ibi in illo tex.q2 iam esset instructus.sed do.Card.in cle.ij.vt li.penden.tenet expresse ꝙ imo in criminalibus in citatione omnia debent exprimi ipsi accusato.per tex.cū glo.in.c.maximianus.lxxxj.di.⁊ per.d.c.si primates.Adde tamē domi. Abba.notanter loquentem in.c.licet in beato Petro.extra de accusa.qui dicit ꝙ illa doctrina Barto.in.l. inter accusatorem de directo est contra tex.in.c.si primates.supra alleg. Unde do.Abb.temperat dicta Bartol. in hac materia ibi vide.de materia autē ista an in ciuili vel criminali opus sit ꝙ copia libelli vel accusatiōis debeat inseri videñ.essent dicta Moder.in.d.c.ij.extra de dilatio.⁊ in.d.c.qualiter ⁊ qñ. in repor.⁊ Hostiē. ⁊ do.Ant.de but.in.c.pastoralis.§.quoniam.extra de rescrip.⁊ ibi vide Moder. ⁊ ibi Jmol. in.iiij. col. Joa.de ana.in.d.c.licet.⁊ per Bar.in.l.fi.C.de anna excep.per Anto.de bu.in.c.j.de libel.obla. ⁊ multū eleganter loquitur Pet.de ancha. in.cle.ij. extra vt lit. penden. quem omnino vide in causa ciuili. ⁊ aliquid ibi per Jmo. Abba. in.c.j.de dila. in pe.col.per Cy. in.l.sicut.C. de prescrip.xxx. annorū.per glo.in.d.cle.ij.in glo:fi. per Bald.in auf.qui semel.C.quomodo ⁊ quando iudex in versi.quero quando dicatur.⁊ vide bonum tex.cum glos.in.c.indicas.iij. q.ix.⁊.c. si episcopus.iij.q.ij.

7 Terminis ad cōparendum ⁊ respondendū libello sicut datur in ciuili ita ⁊ in criminali.sed statuta seruanda sunt que cōmuniter aliū statuunt terminum.

8 Judex vel statutū si cōcedit minorē dilationē quā faciat lex quid erit faciendū.

7 **Ange.** ¶ †Et est notandū ꝙ sicut in ciuili dat terminus ad comparendū ⁊ respondendū libello:vt no.in.d.auf.offeratur.⁊ in.l.fi.ff.de fer.⁊ ita etiā in criminali:vt.l.j.C.de exhiben.reis.Sed cōmuniter per statuta.d.l.j.est sublata ⁊ alius terminus statuitur:vnde statuta
8 sunt obseruañ.⁊ attendenda. ¶ †Quid si iudex vel statutū concedit minorē dilationē ꝙ cōcessa sit per.d.l.j.an integra dilatio suppleat a iudice vel a iure videt qd sic per nota.per Bar.in.l.j.ff.de iure delib. Jn contrariū videtur ⁊ maxime quādo iudex possit dilationem legalē abbreuiare:[a] vt.l.ij.⁊ ibi plene per Bart.ff.de re iudi.Sed ego distinguo aut statutum minuit dilationē legalem:⁊ hoc clarum ꝙ fieri pōt: quoniam statutū est ius ciuile nouum qd tollit antiquum: vt.l.omnes populi.ff.de iusti.⁊ iure.aut iudex facit illud ex suo officio:⁊ tūc aut facit ex causa ⁊ si est iusta causa facere potest:vt.d.l.ij.de re iudi.quam causam exprimere debet in actis cum sit decretum vel sententia interlocutoria vt videatur vtrū grauauerit partē necne:facit.l. qui testamēto.⁊ ibi glos.⁊ Barto.ff.de excusa.tut.⁊ facit qd plene not. Ange.⁊ Jmo.in.l.qui rome.§.duo fratres.ff.de verbo.oblig.⁊ ꝙ iusta causa possit minorare facit.l.reis.C.de penis.⁊.l.constitutiones.ff.de appel.⁊.l.si quis filio.§.irritum.ff.de iniusto rup.irritoqꝫ testa.⁊.l.prouinciarū.C.de fer.sm delicti qualitatem ⁊ delinquentis.

8 ¶ Abbreuiare. Adde nouissi.in d.l.ij.⁊ in.l.si finita.§.iul.ff.de dāno inf.⁊ vid Ro. a in 9sil.ccccxcvij. q magnifacit dictū Bar.in.l.iiij. §.pretor ait.ff.de dāno infe. Ber.

Augusti. ¶ Tu aūt in hac materia adde ⁊ consydera qd ista questio dependet ab illa an in dilatione legali que assignatur cū ministerio hominis iudex possit illam augere ⁊ minuere ⁊ multi tenuerunt qd cū causa talis dilatio possit augeri ⁊ minui; per.l.nōnunꝙ. ff.de iudic.coniuncta.l.ad peremptorium.eod.titu.⁊ istam opi.tenuerunt glos.Joā.and.in.c.cupientes.§.qd si per viginti.de electione.in.vj.in versic.xv.⁊ glos.in auf.offeratur. C.de litis cōtest.in verbo,viginti.sequitur Jac.de are.in.l.j. C.de dila.⁊ ibi Cy.⁊ no.in.l.siue pars.eo.tit.⁊ Cy.sequitur in authē.ei qui.C.de temp.appella.⁊ Cyn. in authē.qui semel.C.quomodo ⁊ quando iudex.⁊ Jaco.de bel.⁊ Ang.in authē.de exhiben.reis in.§.j.⁊ Jaco.but.in.l.ad peremptoriū.⁊ Bal.in.l.de die.ff.q satis.cog.⁊ Bal. in auf. iubemus. C.de iudicijs.⁊ Bal.in.d.auf.ei qui. ⁊ Guliel.de cu.⁊ Jac. but.in.l.de die.⁊ Dy.in.l.iiij.§.si quis.ff.de re iud.Quinimo Bartol.in.d.l.ij.ff. de re iudic.expresse voluit ꝙ omnino dilatio legalis ex causa possit mutari ⁊ multa allegat ibi. ⁊ vide per te ibi.⁊ istam opinionem tenet glos.in.§.sancimus.in verbo.xx.in auf.de exhiben.reis. ⁊ domi.Anto. in capit.cū sit romana.de appella.⁊ in.c.preterea.extra de dila.Aduerte tamen q2 ista nō videntur ad propositum q2 loquūtur in ciuilibus,sed nos loquimur in criminalibus. Unde in criminalibus dilatio legalis nō potest mutari vt voluit Cy.in terminis.in.l.j.C.de requi.reis.propter magnitudinem iudicij allegat in argu.l.fi.C.de requirē.reis.facit qd not.Pet.⁊ Cy.in auf.qui semel.C.quomodo ⁊ quando iudex.Sed aduerte q2 ista cōclusio est falsa:q2 imo in criminalibus iste dilationes etiam possunt mutari.⁊ in terminis nostris in casu dicte.l.ij.C.de exhiben.reis.allego Specu. in titu.de citatione.§.nunc de tempo.in fi.⁊ Bal.in dicta.l.j.⁊ Jnno.⁊ communiter canoniste in.c.ad petitionē.extra de accu.⁊ Bald. in.l.ij.C. vt intra certum tempus.⁊ Spec. multa allegat ibi in dicto.§.nunc de tēpo.omnino ipsum vide ⁊ melius ⁊ istā partem teneo,quia in criminalibus proceditur ad instar ciuilium.l.absentem.ff.de penis.licet Bald.videatur innuere contra in auf.qui semel.in.ij.colum.C. quomodo ⁊ quando iudex. ⁊ in.d.l.de die. ⁊ in dicta.j.C. de requiren.reis.⁊ in.d. auf.iubemus. ⁊ in.l.si ea. in penult. colū.C. qui accusare. in illa.q.quam ponit de statuto quo cauetur ꝙ contumax ponatur in banno in quo ei assignetur terminus octo dierum intra quem si non cōparuerit habeatur pro cōfesso ⁊ ibi voluit ꝙ ille terminus non possit nec augeri nec minui : dicas ꝙ ideo hoc est q2 ibi pena imponitur a iure sub certa forma debet forma specifice seruari: per gloss.quā alleg.valde notabilem in capitulo primo. de milite vas. qui contumax est. iuncto illo tex.in verbo,tertiā vaccationē.Et adde glo.valde nota.in clemē.prima de vita ⁊ ho.clerico.in verbo,tertio. ⁊ no. Joā.and.in rubri.de cōfess.in additio.Spec. ⁊ Bald. in.l.non sunt liberi.ff.de statu ho.⁊ Anto.de but.in capitu. tue.extra de cle.nō resid.⁊ Bald.in.l.ij.C.quomodo ⁊ quādo iudex.papa vero ⁊ princeps indistincte omnes dilatiōes legales augere ⁊ minuere potest.text.est notabilis sm Pet. de ancha.ibi ⁊ Jmo.in capitu.ex ore.extra de his que fiunt a ma.parte capit.iudex vero dilationē legalē in totū tollere non potest.glo.est nota. in.l.qd iussit.ff.de re iudic.in fine.in glo.magna. ⁊ voluit Specu.in titu. de citatione.§.nunc de temporum.versi.fi. sed miror ꝙ domi.Ange.hic nō viderit. ⁊ gloss.in terminis.in.l.ij.C.de exhiben.reis. ⁊ tex.ibi qui loquitur taxatiue:nā text.dicit ibi non minus.xxx. dierū spatium dari debet.⁊ ibi gloss.dicit malus tempus poterit statui per iudicē.sed sic illa dilatio legalis poterit augeri sed minui illud tempus:glo.tacite videt velle ꝙ non: ⁊ forte illa glo.tenuit q2 tex.ibi taxatiue videtur loqui: sed cōsydera ꝙ indiuiduū huius questionis dependet ab ista an dilatio legalis que ministerio iudicis assignat possit mutari licet lex dicat nō minus tēporis assignari possit ꝙ.x. vel.xx. vel.xxx. dierū:⁊ licet Bar.in dicta auf.offerat. videat sentire ꝙ nō isto casu vt videt velle ibi gloss. in.d.l.secūda.C.de exhiben. reis.⁊ est in terminis nostris tamen contraria opi.verior est de iure q2 Jaco.butri. tenet contrariū in.d.l. ad peremptorium.ꝙ imo ex causa potest mutari etiā isto casu.⁊ Cy.in.d. l.j.C.de dilatio.⁊ not.Bar.in.d.auf. qui semel.post mediū. ⁊ gloss.iuncto tex.in.§.omnes.in auf.de litig. ⁊ domi.Ant. de but.in.c.ij.extra de dila. ⁊ probatur in.d.l.ad peremptorium.cū.l.seq.ff.de iudic.in verbo,non minus.iuncta.l.nunquam.ff.de iudi.

9 Criminalibus in causis maxime nuncius nō potest aliquē citare nisi de mandato iudicis.

10 Cōmissio iudicis de citando si non appareat:apparente tamen in actis qd nuncius retulit se citasse de mandato iudicis:presumetur precessisse mandatum.

9 **Ange.** ¶ †Et bene not.ꝙ in pcessu nostro iudex cōmisit.Ex quo not. ꝙ nuncius aliquē maxime in criminali citare nō pōt: nisi hic procedat de iudicis precedēti mādato:vt.l.fi.⁊ ibi Cy.C.de requi.reis.Licet Jnnoc. in.c.quoniā.cōtra de proba. voluerit sufficere cōmissionē generalē.⁊ istud dictū Cy.est verius:vt est casus in.l.cum cle. ibi memorati.C.de epis.⁊ cle. ⁊.l.omnes. eo.tit. ibi ex eius qui

regit

regit prouinciã: ꝛ pro hoc q̄ not. Barto. in. l. si. C. de iur. do. impe. licet Bart. aliter distinxerit saluando vtraq̄ꝫ opi. in. l. si quãdo. C. de testi. ita dicit Lud. in. l. sciendũ. de verb. obli.

10 ¶ †Quid autẽ si non apparet de cõmissione iudicis facta. respõdeo si in actis postea in relatione nunctij dicatur talis nuncius retulit se citasse ex cõmissiõe sibi per dominũ iudicẽ

a facta presumitur[a] precessisse cõmissionẽ: ita dicit Cy. ꝛ Bal. in. d. l. fi. ꝛ facit q̄ not. Bal. in. l. cũ clericis. C. de epis. ꝛ cleri. secus aũt si de preambula cõmissione nõ apparet vel etiã in relatione nunctij: vt. d. l. fi.

Augusti. ¶ Tu autẽ in hac materia an p̄sumat̃ q̄ cõmissio iudicis precesserit nuncio de citando aliquẽ q̄d ista est maxima difficultas quã disputauit Ro. in. l. sciendũ. ff. de ver. obli. ꝛ Guido de suza. in. l. ad peremptoriũ. ff. de iudi. d. Anto. de but. ꝛ docto. in. c. j. extra de iudi. Et solet allegari q̄ Bart. posuit istã materiã in. d. l. sciendum. licet in sua lectura hoc non habeat: ꝛ Bal. in. l. j. ff. de in ius vocã. Innocẽ. Joan. andr. ꝛ docto. in. c. quoniã contra. extra de probatio. ꝛ Tancred. in opere suo in materia citationum. in. x. q. ꝛ Barto. in. l. j. §. cura. ff. de offi. prefe. vrb. ꝛ Bartol. in extrauagan. ad reprimendum in verb. per nunciũ. ꝛ Bald. in. l. consentaneũ. in. viij. notabili. C. quomodo ꝛ quãdo iudex. Et Sali. in. l. tres denũciationes. eo. titu. ꝛ Jmol. in. d. c. j. extra de iudi. Adde Jo. an. in addi. Spec. in ti. de citatiõe. §. sequitur. versi. vnũ aũt. ꝛ Jmo. ꝛ. d. Ant. de bu. in. d. c. cũ parati. extra de appella. qui dicũt q̄ imo cõmissio iudicis facta de citãdo debet in actis scribi q̄d est cõtra multas curia, in quibus nõ scribit̃ nisi relatio nũcij se citasse de mãdato iudicis ꝛ nõ cõmissio iudicis ꝛ ideo illi processus corruũt. Dicit tamen ibi Jmo. forte processus illi sub stentarentur si cõsuetudo illa diutius esset obseruata q̄ cõmissio iudicis in actis nõ scriberetur: sed si nõ apparet de cõsuetudine: dicit Jmo. q̄ processus corruũt. ꝛ vide Sali. in. l. absentem. in. vj. col. C. de accusatio. ꝛ Abb. in. d. c. quoniam contra. Sed not. q̄ Joan. and. in. d. c. quoniã contra. refert ibi Abb. dicunt q̄ cõmunis est obseruantia vt tales cõmissiones de citando nũcijs facte nõ scribant̃. Frustra ergo disputam⁹ de ista materia. Ego vltra oẽs doc. scripsi amplissime post modernos in repet. mea. l. sciendũ. ff. de ver. obli. ibi vide vbi multa alle. ꝛ adduxi aliquas limitatiões dic vt ibi.

11 Iudex an possit facere citari in alieno territorio subditum suum existentem in territorio alieno.

11 **Ange.** ¶ †Quero an iudex possit facere citari subditũ suũ qui nũc est in alieno territorio in dicto alieno territorio. Respõdeo aut sunt plures presides diuersarũ prouinciarũ sub vno domino vel regimine tũc vnus põt facere citari in alieno territorio verbo tantum: vt. l. oẽs. §. apparitor. C. de epis. ꝛ cle. aut sunt sub diuersis dominis: ꝛ tunc non põt facere citari verbo in dicto alieno territorio sed debet requirere iudicẽ illius territorij q̄d citet illũ vt corã se cõpareat ꝛc. vt in. c. pastora. de re iud. facit. l. cũ vnus. §. pen. ff. de bo. auc. iu. poss. Uel etiã põt dici q̄ aut quis citare vult in territorio illius, cui iudex citans subest vt iudex aretinus citari vult subditũ suũ in ciuitate Florentie cui subest ꝛ tunc nõ põt propter reuerentiã: vt. d. cle. pastoralis. alias si non subest põt vt. d. §. apparitor. ita dicit Bart. in. l. j. §. j. ff. de requi. re. vide Cy. ꝛ alios in. d. §. apparitor.

b **Augusti.** ¶ Tu autẽ in hac materia adde Cyn. Sali. ꝛ Pau. de ca.[b] in. l. fi. ff. de iurisdictiõe omniũ iudi. ꝛ per Jo. cal. in rep. c. de illis in. ix. q. extra de rap. per Bar. in extrauagã. ad reprimendũ in verbo, per edictum. per Cy. Bart. Bald. Sali. ꝛ docto. in. l. omnes. §. apparitor. C. de epis. ꝛ cle. ꝛ per Joã. an. ꝛ alios in. c. romana. §. cõtrahentes. de fo. compe. in. vj. in nouella. per Spec. in titu. de cõpe. iudi. adi. §. j. ver. sed quoniã iudex. per Pau. de eleaza in cle. pastoralis. extra de re iudica. per do. Anto. de bu. in. c. fi. de foro cõpe. circa. j. col. per Ang. in sua disputatione que incip. Bononiẽsis. in. ij. questiõe principali. ꝛ in repetitione. l. si vacãtia. post mediũ. C. de bo. vacã. lib. x. per Bal. in. l. testa. qui. C. de test. qui singulariter limitat istã materiam. Aliquid per Bal. in. l. inquirendi. C. de ser. fugiti. ꝛ per Bal. in. l. penul. in. xv. col. C. de execu. rei iudic. per Bal. in. l. in tempus. ff. de her. instituẽ. Et omnino in hac materia videnda sunt dicta Ange. in dicta questione sua que incip. Bononiensis qui ponit regulã nullam citationẽ fieri posse extra territoriũ: ed ponit sex fallentias: ꝛ certe multum mirabiliter ꝛ magistraliter loquitur.

12 Citatio ad domũ facta an sufficiat ꝛ arctet citatum.

12 **Ange.** ¶ †Quero an sufficiat citari ad domũ. Respõdeo q̄ sic: q̄ꝛ sufficit citari personaliter vel alibi ex quo verisimile est q̄ in sui notitiã veniat ꝛ sic ad domum: ita dicit Bar. in. d. l. inter accusatorẽ. versi. sed quero vbi debet citari ꝛc. ff. de pu. iud. ꝛ ibi etiã Jmo. ꝛ vide Sali. in. l. absentẽ. C. de accu. addas que dicã. j. in gloss. in verbo, qui iudex videns q̄ inquisiti nõ cõparent ꝛc. in versi. quãdo autem fit processus contra absentem ꝛc.

a **Augusti.** ¶ Tu aũt in hac materia aduertas: q̄ꝛ dubito de ista cõclusione per ea que latissime vltra doc. ꝛ maxime Modernos scripsi in. l. iiij. §. pre-

c tor[c] ait. ff. de dãno infe. vbi doctores examinãt istum passum an citatio facta ad domum arctet citatum: ꝛ licet Ro. late ibi scribat ꝛ Moderniores latissime: tamen multa ꝛ infinita ego allegaui ibi que penitus sunt incognita ipsis ꝛ inter alia ego adduxi illam pulchram doctrnam Pet. de ancha. in hac materia quam posuit in cle. j. extra de iudicijs in vltimo notabili qui limitando docto. omnes qui dixerunt q̄ verum est q̄ citatio facta ad domum arctat citatum: hoc verum in his que sunt leuis preiudicij secus si sunt maximi vel magni preiudicij: ꝛ ita respondit ad dicta glo. ꝛ docto. ꝛ allegat Innocen. hoc voluisse in. c. fin. extra de eo qui mitti. in posses. causa rei seruande: sed cause criminales sunt magni preiudicij: vt habetur in. l. imperiũ. ꝛ in. l. magistratibus. ff. de iurisdictione om. iudi. cum simili. ergo videtur falsa conclusio Bart. hic: sed omnino vide que dixi in. d. §. pretor ait. quomodo ista possent saluari in his que sunt magni preiudicij: quia ibi multa allegaui.

13 Citatione verbali an quis dicatur preuenisse iurisdictionẽ.

14 Iudex vnus preuenit in citatiõe verbali alius in reali quia capit reum personaliter quis istorum dicitur preuenisse.

15 Iudex originis preuenit in citando ꝛ iudex delicti in sententiando quis erit potior.

13 **Ange.** ¶ †Quero an ex citatione verbali dicat̃ officialis p̄uenisse ꝛ p̄occupasse iurisdictionẽ alterius officialis. Jstam questionẽ ponit Bart. in. l. sepulchri. ff. de sepul. viola. qui in effectu dicit quod per citationem di

d citur preoccupasse[d] iurisdictionẽ: vt. l. si posteaq̄. ff. de iudi. ꝛ iudex quando per processum secundi iudicis impediretur procedere posset suam iurisdictionẽ defendere etiam penali iudicio: vt. l. j. ff. si quis ius dicen. nõ obtempe. Item interdicto vti possidetis: vt not. Bart. in. l. fi. ff. vti posside. Si autem nõ impediretur: vt puta iudex loci delicti procedit ꝛ iudex originis non prohibetur procedere cũ hodie nõ habeat locũ remissio: ita not. Bart. in. d. l. sepulchri. hic vltimo loco

14 dicta cessarent. ¶ †Quid autem si vnus iudex in citatione

e verbali alius in reali: q̄ꝛ cepit eum personaliter[e] propter delictum. Jstam questionẽ vidi de facto in ciuitate mea aretij: vbi sunt duo officiales eandem iurisdictionem habentes: ꝛ ista questio põt determinari per no. per Bal. in. l. posteaq̄. ꝛ per no. per Bal. in. l. ij. ff. de cust. reo. ꝛ in. l. ij. ff. de pe. ꝛ per Bal. in. l. j. C. vbi de cri. agi opor. ꝛ not. Bart. in. l. domitianus. ff. ad turpil. facit q̄d not. Joã. and. in. c. j. de obli. ad ratio. ꝛ quod not. Bal. in additio. Specu. titu. de contuma. §. sequitur. versi. sed pone. ꝛ quod not. Bald. in auc. sed nouo iure. C. de ser. fugi. versic. pone quod in ciuitate Perusij. Et finaliter tenerem quod potentior sit citatio realis q̄ verbalis: ꝛ sic iste iudex preferatur in processu qui cepit malefactorem illi iudici qui preuenit in citando reum citatione verbali per predicta: ꝛ maxime quia ipse ad suum libitum potest suam sententiam executioni mandare q̄d non potest ille qui tantum verbaliter citauit: ꝛ etiam cum hodie nõ habeat locum remissio in criminalib⁹, vt supra dixi. Igitur facta executione secundi iudicis necessario sequitur quod sententia primi iudicis erit frustratoria: ꝛ opponi poterit exceptio rei iudicate cum paruerit prime sententie ne bis de eodem delicto queratur: vt. l. non possunt. ff. nau. caupo. stabu. ꝛ argu. not. per Bart. in dicta. l. sepulchri. omnino vide que ibi per eum scribuntur: q̄ꝛ quis potest de eodem delicto damnari ꝛ in loco delicti ꝛ in loco originis. Et imputet sibi reus qui in vno loco nõ comparuit ꝛ paruit sententie: alias autẽ si non compareret in loco originis ꝛ non paruisset sententie iudicis loci delicti nõ est audiendus: vt. l. euidenter. ff. de excep. rei iudic. q̄d nota quia semel habui de facto Nursie. De supradicta autẽ materia vide etiam Bart. in. l. pluribus. ff. de

15 lega. j. ¶ †Quid autem si iudex originis preuenit in citãdo iudex delicti sententiando quis erit potior. Jstam. q. Cy. in simili format Dy. Bal. ꝛ Ray. in. d. l. si pluribus. ff. de leg. j. ꝛ ibi Jmol. qui volũt q̄ ille qui primo p̄cessum inchoauit sit prior per. d. l. si pluribus. ꝛ per. l. j. ff. de officio consulis. Secũdo quia inquirens succedit in locũ accusatoris: vt not. Bartol. in. l. ij. §. si publico. ff. de adulte. sed in accusatione prefer

a ¶ Presumit̃ precessisse. Adde tu Frã. de are. in cõsi. xxxiij. vbi dicit q̄ cõis opi. est in cõtrariũ de quo p̄ Ro. in cõsil. cccc. xcvij. ꝛ Abba. in cõsi. xliij. in. j. vol. ꝛ an si nõ apparet de relatiõe nũcij. tũ si citati cõparẽt p̄sumunt̃ oĩa solẽnit̃ acta vide Frã. de are. in cõsil. xxx. ꝛ q̄d si nõ apparet de noĩe nũcij in relatione vide Ro. in cõsil. cclvj. Ber.

b ¶ Et Pau. de ca. adde tu vltra ea q̄ habẽtur in. d. l. fi. Oldr. in cõsil. lxxxvij. Frãci. de are. in consi. lviij. ꝛ consilio. cxxv. et ibi an iudex delicti possit citare extra territorium. Et q̄n̄o debeat citari subditus existẽs extra territoriũ vid̃ plene do. Mar. sozi. in cõsil. clxvij. col. vj. vers. preterea. Et ponit etiã. d. Maria. soci. in rubri. de dila.

c ¶ §. p̃tor. Adde ꝛ vide tu Alexã. in. d. §. p̃tor. Ro. in consil. ccccliij. Abb. in cõsi. lxxxiij. l. j. vol. raph. cu. in cõsil. cclvi. ꝛ Ful. in cõsil. lxxvj. ꝛ Alexã. de imo. in cõsi. xj. in. iij. vo. Ber.

d ¶ Preoccupasse. Adde Ro. in cõs. ccccxij. vbi dicit q̄ q̄n citatio est illegitima iurisdi. nõ est preoccupata. Ber.

e ¶ Personaliter. Adde ad oĩa hec q̄ ponit Bald. in cõs. cccc xviij. inci. quidã Cagn⁹ de freno. in. ij. vol.

tur qui primo preuenit: vt.l.qui crimen.cum ibi not.C.de accusa.igitur ⁊ iudex inquirens. ¶ Preterea quãdo secundũ iudicium ita se habet ad primũ ꝙ lata absolutoria in primo opponet in secundo exceptio rei iudicate: tunc vlterius procedere non potest: vt.l.fundum.⁊.l.fundi.⁊ ibi Bartol.ff.de except.rei iudica. Sed in casu nostro sententia absolutoria in primo impediret secundum processum ergo obstante pendentia primi processus nõ poterit procedi in secũdo. Et hoc etiam habet locum quo ad confiscationẽ bonorũ: q: ille prefertur qui primo incepit inquirere quod not.

Augusti. ¶ Tu autẽ in hac materia adde quod prima cõclusio supra tacta videt cõtra text.in.l.non videtur.ff. de iudic. vbi habetur ꝙ sola citatio non confert iurisdictionem. Sed responde vt eleganter dixit Bartol.in.l. vbi ceptum.ff.de iudic.quod verũ est ꝙ a citatione non dicitur esse ceptum quando non coram suo iudice conuenitur vel coram eo quem posset declinare.⁊ ita loquat dicta lex non videtur. Secus si quis conueniretur qui haberet plures iudices habentes eandem iurisdictionem ⁊ parem vt puta in casu nostro, quia potestas ⁊ capitaneus sunt iudices in ciuitate Perusij vel Senis: nam tunc ille qui preuenit per citationẽ ille erit iudex per.d.l.si quis postea.ff. de iudi.vbi notanter dixit Ange.allegãdo singulare verbũ Archi.in.c.nõ est.iij.q.vj.qd isto casu nõ requiritur qd talis citatio sit peremptoria quod not. ¶ Item an per capturã persone dicatur preuẽta iurisdictio. ¶ Adde que dixit Ange.in.l.si quis postea.ff.de iudi.qd sicut per citationẽ iurisdictio preuenitur ita per capturã: nam illa citatio fortior est. Unde capto malefactore ꝑ potestatẽ pro vno delicto ante processum inchoatum preuenta dicitur iurisdictio capitanei. ita vt amodo cognosce capitaneus nõ possit de eodem ⁊ allegat Joan.andr.hoc voluisse in dicto capitulo primo. de ob.ad ratioci.secus si potestas solum libellum accusationis seu inquisitionis posuerit in actis: per not.per glo.in.l.j. ff.de in ius vocan. Aduertas tamen qd prefati doct.nõ decidunt id qd decidit do.Ange.hic scilicet, vt si capitaneus primo citauit verbaliter alter scilicet potestas citauit realiter: ⁊ sic venit ad capturam post citationem incontinẽti capitanei quod per capturam dicatur preuenta iurisdictio capitanei: quia dubito de ista decisione domi.Ange.hic quia doct.omnes maxime Pau.de cast.in dicta.l.si quis.postea dicunt qd sicut per citationẽ verbalem preuenit iurisdictio ita per capturam. Et ita dicit domi.Ang. ibi sed non decidunt id quod decidit do.Ang.hic imo dicta per Joan.an. in.d.c.j.de oblig.ad ratio. non decidunt id ad quod domi. Angel. ipsum allegat: vt pulchre poteris videre ex dictis Ange.in.d.l.si quis postea. Unde text.dicunt quod per solam citationem perpetuatur ⁊ preuenitur iurisdictio.d.l.si quis postea.sed non reperio tex.qui dicant qd captura isto casu fortior sit q̃ prima citatio. Et de materia preuentionis vide omnino Pet.de anch.in.c.significasti.extra de foro cõpe.⁊ ideo dixit Bal.in.l.senatus ad fi.C.qui accu.quod captura persone dicitur citatio.⁊ ille dicitur preuenisse alterum per capturam sicut fit per citationem sed non dixit Bal.in l.j.id qd iste doc.voluit determinare. Inquantũ autẽ dominus Ange.tetigit hic aliam.q.si vnus iudex preuenit in citando alter in sentẽtiando. Adde que late dixi post docto. Moder.vbi multa fuerunt alleg.in.l.si pluribus,ff.de leg.j.

1 ☞ Nuncius potest esse etiam infamis.

2 Nuncij si ex forma statuti debent eligi in concilio generali tunc iudex nõ posset a se nuncium eligere.

Etro publico ⁊ iurato nuncio.

¶ Dicta die.

¶ Quod Petrus nũcius publicus retulit se dictos inquisitos ⁊ quẽlibet eorum quoniam ipsos personaliter reperire nõ potuit citasse domi eorum ⁊ cuiuscunq3 ipsorum solite habitationis ⁊c.⁊ omnia alia fecisse ⁊ dixisse que habuit a dicto.d.iudice in cõmissione ⁊ mandatis.

¶ Die.xxvij.dicti mensis.

1 ¶ † Quilibet etiam infamis[a] põt esse nuncius licet sit publi-
a cum officium tamẽ datur vilissimis personis: facit.l.nec infames.C.de decur.lib.x. Et debet a principio iurasse quãdo officiũ acceptauit: ⁊ de iuramẽto suo appareret in actis: vt l.hac edictali.§.illud.C.de secundis nup. Si tamẽ non iuraret vel nõ appareret de iuramento ⁊ officium exercet: satis est: vt in auf.decernimus.C. de arbitris.
2 ¶ † Secundo aduertas ꝙ si ex forma statuti debent esse electi in cõcilio generali: tunc iudex a se non posset nuncium eligere: quia forma non esset seruata alias secus: vt.l.j.C.de spon. Sed si de sua electione nõ apparet: si tamen sit in quasi possessione sui officij satis est: vt.l.barbarius.ff.de offi.presi.

> a ¶ Etiã infamis. ⁊ adde tu ꝙ hoc nõ habet locũ in curte Romana; q: ibi infamis nõ poterit esse nũcius ita Bal. in.l.sed ⁊ milites.§. ignominie.ff.de excu. tut. ⁊ add. an nũcio iurato credi debeat vide per Car. Alex. in.c. cũ parati. extra de appel. Paul. de ca. in ɔ̃si.cclxxvj. in ꝑma stãpa. ⁊ cõsil.lij. Ro. in cõsil.ccccxcvij. ⁊ Alex. de imol. in ɔ̃s.cxxiij.in.ij.vo.

Augusti. ¶ Tu adde ꝙ oĩa ista sunt dicta Bartol. in extrauaganti ad reprimẽdum in verbo, per nunciũ. Sed dubito de prima cõclusione quã posuit Bar.ibi.⁊ refert do. Angel.scilicet ꝙ infames ⁊ persone vilissime possunt esse nuncij per ea que dixit Joã. and. in addi. Specu.in titu.de teste.§.j. versi. item qd est seruus.qui refert ⁊ sequit Guil.de suza.in.l.illicitas.§.illicita.ff.de offi. presi.ꝙ seruus nõ põt esse nũcius cũ nõ possit esse testis: ⁊ tales nuncij sunt plusq̃ testes: q: eis solis credit vt infra dicet ergo doctrina Barto.est falsa ꝙ vni vilissimo credatur: ⁊ l3 Barto.in dicta extrauaganti velit respondere huic motiuo tamen mihi non plene satisfacit.

3 Citatus in suo territorio etiã sine literis ⁊ alia fide debet nũcio credere alias est contumax.

4 Nuncius iuratus ⁊ deputatus seruire potestati si fuerit vocatus ab inferiore puta a Barisello, citatio valebit.

5 Nuncio dicenti se aliquem citasse an credi iure debeat.

6 Mandato iudicis apparente si non constet ꝙ citans sit nũcius: ⁊ si vltra id qd sibi cõmissum est referat, ⁊ si dicat se habere cõmissionem iudicis, an sibi credatur.

3 **Ange.** ¶ † Tertio citatus in suo territorio etiã sine literis ⁊ alia fide debet nuncio in citando credere: alias est contumax: vt in auf.de colla.§.eos. Et iudex etiam vni nuncio referenti solet credere in sibi cõmissis.C.de epis.⁊ cleri.l.omnes.§.sin autem apparitor. Ista sunt verba Bar.in extrauaganti ad reprimendũ in verbo, per nunciũ.
4 ⁊ vide omnino Bar.in.l.j.§.j.ff.de offi.prefe.vrb. † Et tu iudex bene aduertas ꝙ licet sit nuncius iuratus ⁊ deputatus ad seruiandũ vni curie vnius officialis superioris: vt puta potestatis poterit tamen iudex inferior: vt Barisellus vel executor cõmittere tali nuncio superioris officialis: ⁊ citatio facta per dictũ nunciũ superioris officialis ad instantiã minoris officialis valet: ita dicit Bar. in.d.verbo, per nunciũ. qd tene menti. ¶ Sed postq̃ supradicta scripsi melius cogi-
5 tans ⁊ plura videns dicendum est † an credatur nũcio dicẽti se aliquem citasse: ⁊ dicendum est ꝙ de iure credi debet: vt no.Bart.in.l.j.§.cura carnis.ff.de offi.prefec.vrb.⁊ in.d.extrauagan.in.d.verbo, per nunciũ. Si autem dicat se citasse Caium qui Caius dicat contrariũ cũ iuramento. Joã.and. ponit in.c.cũ parati.de appella.⁊ Sali.in.l.tres denũciationes.C.quomodo ⁊ quãdo iudex. ⁊ dicũt ꝙ est in arbitrio iudicis cui magis debeat credi: an nuncio vel citato considerata facti qualitate ⁊ personarũ conditione. Et pro ista parte multum facit quod not.Cy.in.l.si quis decurio.in fi.C.de falsis. Bar.autem in.d.verbo, per nunciũ. dicit ꝑm Specu. ꝙ cautela esset semper mittere duos nuncios vt in ore duorum vel trium stet omne verbum: vt in.c.in nomine domini.
6 de testi. ¶ † Quid autem si constat de mandato iudicis sed non constat ꝙ citans sit nuncius, ⁊ si vltra id qd est sibi cõmissum in sui relatiõe dicat ⁊ referat an sibi credatur. Item an ei credatur si dicat se habere cõmissionem iudicis. Et generaliter materiã nuncij vide latius explicatã q̃ per aliquẽ alium per Imo.in.l.ex consensu.§.j.ff.de appel. in versi.circa primũ est videndum ⁊c.vsq3 ad versic.restat nunc videre. ¶ Et adde que dixi super glo.precedenti.in versic. Et nota bene ꝙ in processu nostro ⁊c.cũ versi.se. Et de materia nuncij vide Bart.⁊ Sali.in.d.l.tres.⁊ Ange.⁊ Bal.in.l.cõsentaneum.C.eo.⁊ Bald.in.l.neminem.C. de requiren.re.⁊ Cano.in.c.quoniã cõtra.de proba. Et vide etiã que ego scripsi in.d.l.ex consensu.§.fi.⁊.l.si finita.§.iulianus.ff.de dã.infec.

Augusti. ¶ Tu aũt in hac materia adde ea que dixit Ang.in.l.si vacantia.C.de bo.vacan.lib.x.in.j.col.qui dixit ꝙ ex illo text.potest sumi qd nuncius vel etiam merus executor teneatur iurare alios non est sibi credendum per.l.rem non nouam.C. de iudi.§.patroni. ⁊ per glo.in.d.c.cum parati.⁊ per glos.in.c.prudentia.extra de offi.delega.⁊ facit tex.in.l.iurisiurandi.C. de testi. ⁊.l.cõparationes.C.de fide instrumen. ⁊ in auf.iusiurandi.quod prest.ab his.col.iij.⁊ dicit Ang.quod his nuncius creditur in his que spectant ad eorum officiũ non aũt in alijs: vt no. gloss.in.d.c.cum parati. ⁊.l.magis puto.§.illud.ff.de rebus eorum, ⁊.l.j.§.sane.ff.de offi.prefec.vrb. dũtamen nuncij portent literas eius qd asserunt se in mãdatis habere.d.c.prudentia. Subdit tamẽ qd ille qui facit aliquem citare semper sit cautus vt nũcius sit publicus ⁊ iuratus alias merito sibi non creditur qd portet schedulam cõmissionis sue ꝑ quo

optime

optime facit.ff de dā.infec.l.iij.§.abesse.⁊ ita Perusij de cō-suetudine seruatur ⁊ dicit esse notandum pro executoribus literarum papalium vt nō eligant sibi priuatos nūcios nisi vigore cōmissionis. Nec obst.ff.de arb.l.sed si interpellatur. §.j.vbi arbiter citat verbo,absq; epistola.⁊ in auf.de exhib. reis.§.si vero.colla.vj.q2 illa iura loquuntur solum quando citatio cōtinet mandatum de parendo ita q illa citatio est modici preiudicij:sed si aliud nuncio iungitur quod manda retur parti nō crederetur sibi sine literis vt dictum est. Bal. tamen in.l.magis puto.§.ne tamē.ff. de rebus eorum. dixit q creditur nuncio quando facit aliquid circa naturam sui officij in modicis: sed in magnis ⁊ preiudicialibus non cre-ditur.⁊ idem Bal. in.d.c.cum parati. dixit ꝙ etiam magis videtur absurdum quod credatur nuncio asserenti se citasse etiam si nuncius est vilis ⁊ causa sit ardua ⁊ absens iurat se non fuisse citatū q soli nuncio non est credendum. Hofre. tamen in.c.quod sicut.extra de elect. voluit credendum esse nuncio.⁊ idem Innocen.in.c.quoniam cōtra.extra de pro-batio.⁊ Archi.in.c.venerabilibus.§.idem est. de sent.excō. in.vj.⁊ in hac materia adde gloss.in clemen.j.de do.⁊ cōtu. ⁊ gloss.in.d.c.prudentia.⁊ gloss.in.d.c.quoniā cōtra.⁊ gloss. in.c.ꝙ sine.extra de elec. ⁊ in.c.testes quos.iiij.q.iij.⁊ in.l.ex consensu.§.fi.ff.de appella.⁊ in.l.penulti.⁊ fi.ff.de in integr. resti.⁊ quod notatur in.l.consentaneum.C.quomodo ⁊ quā do iudex.⁊ Cyn.in.l.ea que.C.de accusa.⁊ Bald.in.l.j.ff.de in ius vocan.aliquid per Bart.in.l.congruit.ff. de offi.pre-sid. Adde Bald.⁊ Angel. in.l.diuus.ff.de in integ.restit.⁊ Bald.in.l.eum quem temere.ff.de iudic. Bald. in.c.j.in.iiij. colū.de milit.vas.qui contumax est.⁊ Barto.in.l.stipulatio. §.habet.ff.de ope.no.nun. Bartol. in.l.a diuo pio.§.in ven-ditore.ff.de re iudic.plene per Sali.in.l.ea quidem.C.de ac-cusa. Hostien.in summa de dolo ⁊ contuma. super rubric. ⁊ §.qualiter.versi. quid si absens. pulchra verba Barto. in.l. palatinos.C.de colla.fundo.fis.lib.xj.⁊ vide Ro.in cōsi.suo ccccxcvij.qui ponit aliqualiter materiam istius gloss.

1 ☞ Citari debet pars quando inquisitioni fit additio vel detractio.

2 Copia additionis vel detractionis ita debet mitti ad came ram ex forma statuti sicut copia inquisitionis.

3 Additio vel detractio fieri debet ante litem cōtestatam vel ante nomen receptum inter reos.

Qui dominus Iudex vt supra pro tribunali sedens q2 non esset cōtra formam statutorū vel quia non est verū ꝙ cicatrix sit perpetuo remansura: vel q2 nō fuit de nocte. d. verba in inquisitione apposita vz cicatrix ⁊ signum perpetuo remāsurū: vel de nocte ademit ⁊ detraxit: ⁊ huiusmodi detractionis copiam ad camerā portare iussit: ⁊ imposuit dicto. P. publico nūcio q ad dictā detractionē dictos inquisitos ⁊ quēlibet eorum solenniter citet cum schedula cōtinente dictā detractionē ⁊ ademptionē ⁊c.

¶ Dicta die.

¶ Quod.P.nuncius retulit se copiam dicte detractionis camera actorum dimisisse ⁊ etiam dictos inquisitos ⁊ quē-libet eorum cum schedula predicta se citasse domi.

1 ¶ †Primo ⁊ ante omnia volo ꝙ scias ꝙ semper facias ci-tari partem quādo tue inquisitioni facis additionem vel de

a tractionē: ⁊ est ratio q2 pōt^a ledi: vt.j.dicā.l.de vnoquoq;.ff. de re iudica. Ita sentit Barto.in.l.in delictis.§.si detracta.

2 ff.de noxa.⁊ ibi Flo. ¶ †Scdo scias ꝙ sicut inquisitiōis co-pia dz mitti ad camerā ex forma statuti.ita etiā copia addi-tiōis vel detractiōis.ita dicit Bar.⁊ Flo.in.d.§.si detracta. facit q not.gloss.⁊ Barto.in.l.j.in.§.cū adijcit.ff. de verbo.

3 oblig.⁊ latius per Barto.in ea.l.in.§.fi. ¶ †Tertio sis cau-tus tu iudex q talē additionē siue detractionē facias ante litem cōtestatā vel ante nomē receptū inter reos: ⁊ ita semp practicaui. Nā sicut in ciuili debet fieri additio ante litem cō testatā: vt.l.q familie.ff.fami.ercis cun.⁊ not.doct.in.l.edita. C.de eden.ita etiā in criminali cū ad eius similitudinē proce datur: vt.l.absentem.ff.de penis.q est verū s̄m Bal.in.d.l. edita.versi.sexto principaliter querit.si qualitas adiecta vel detracta facit factū cadere sub alia obligatiōe ⁊ sub alia le-ge vel statuto.exemplū si pro maleficio de die sit pena pecu-niaria de nocte pena corporalis tūc si inquisitio sit sine qua-litate de nocte nō pōt talis qualitas addi nisi ante litem cō-testatā si aūt non alterat delictū: nec delicti obligationē nec ipsum facit cadere sub alia lege: tūc vsq; ad sententiā exclu-siue debet fieri detractio vel adiectio: ita etiā sentit Barto. subtiliter intelligēti in.l.denūciasse.§.q tamē.ff. de adult.in versi.videmus vtrū adiectio.exemplū si statutū punit nobi-lem percutientē plebeiū in centū si inquirit cōtra Titiū ⁊ nō dicit nobilem: tunc talis qualitas nō pōt addi: nisi ante lit. cōtesta.q2 cōtra Titiū est vnū statutū ⁊ vna pena ⁊ per se: ⁊ cōtra nobilē est aliud statutū ⁊ alia pena: q2 si facit post lit. cōtest.additionē nō esset lis cōtest. sup illo statuto de nobili loquente. Si aūt pena est pro modo augmenti: ⁊ pro vulne-re sit pena centū: ⁊ in nobili pena duplicetur vel de die sit pe na centū: ⁊ in nocte pena duplicet tūc manifeste apparet ꝙ est idem statutū per modū augmenti ⁊ additionis: ideo pōt fieri additio ante ⁊ post litē cōtesta.q bene no.⁊ aduertas qualiter statuta loquantur.

a ¶ Pōt ledi. Ad de de hoc ⁊ vide Alex.l2si.ccviij. in.ij.vol.⁊ 2si.lx. in.iij.libr. Pau.d ca. in cōsil. liij. in pmo impressis. ⁊ adde q etiā qs qñ pōt ledi est ci-tad^9 pluries ita do.Mari.sozi.in 2si.xij.col.xj.ℏ.⁊ nō solū.⁊ idē do. Bar.sozi.ei^9 fili^9 in cōsil.cclxxxiij. col.iij.versi.ij.de-ducitur.

Augusti. ¶ Tu aūt in hac materia adde q dixit Bal. in.l.accusa.C.qui accusa. in fi.qui dixit q Guiliel.de cu.in.l.edita.C.de eden.dicebat ꝙ in cri minali libellus etiam ante litem contestatā emendari nō po test: ⁊ hoc ideo erat cautum propter inscriptionem: q2 vincu lum inscriptionis inducit necessitatē perseuerationis: ⁊ pro hac parte dicebat Bald.bene facit.l.tuta.C.de omni agro deser.vbi not.q desiderium apud acta notatū non potest corrigi: sed dicit Bal.q ista sunt cōtra glos.ordi.in.l.si ma-ritus.§.si negauerit.ff.de adul.vbi glos.dicit cōtrarium: q2 aut quis vult emendare libellū ante litem cōtestatam: ⁊ po-test: aut post litē contestatam ⁊ nō potest: q2 res tunc nō est integra lite cōtestata.d.l.edita.⁊ dicit Bal.in.d.l.accusato rem.idem esse in libello inquisitionis q potest emēdari an-teꝙ reus respondeat non postea: q2 non est res integra: ⁊ hoc nisi libellus sit ineptus q2 tūc iudex debet pronunciare libellum ineptū: ⁊ nouus libellus est necessarius.ff.de adul. l.accusaturus.post litem ergo contestatā cessat remedium emendationis: ⁊ est necessariū remediū absolutionis. Tem-perat tamen hoc nō procedere vbi per statutum productio accusationis habet vim litis cōtestate: q2 tunc nulla potest fieri emendatio vel detractio: q2 hoc est impossibile q accu-sator petat absolutionem ne error a principio in crimē falsi transeat ex postfacto. Et aduerte q2 licet do. Ange.hic fece rit mentionē in hac materia de doctrina Bal.in repeti. Pa duana,in.viij.q. Tu adde Bal.in repeti. Perusina illius.l. edita.in.x.col.in versic.ex predictis.collige distinctionē qui dixit q si libellus in criminali non continet veritatē in ali-qua particula vel in aliqua qualitate: ⁊ tunc ante litē conte statam potest emendari,sed non impune: in ciuili autem po test emendari impune nisi q2 tenet in expensis: alleg.l.quan tum.ff.ad turpil.⁊ illam.l.edita.post litem contestatā vero nō licet emendare: q2 iam formatum est iudiciū ⁊ hoc dicit pcedere super fundantibus iudiciū sed super alijs que non sunt de esse libellorū potest libellus emēdari vsq; ad conclu sionem cause.alleg.d.§.si detracta.que omnino not.⁊ vide Moder.in.d.l.edita.⁊ Moder.repetentes.c.qualiter ⁊ qñ. in.xj.q.principa.in.lxx.q.princ.q citatio sequi dz anteꝙ iste emendatiōes fiant q no.⁊ approbāt de verbo ad verbū oia dicta.d. Ang.hic,⁊ vide Bar.in 2li.suo.cxj.inci.accusatio.

4 Inquisitio facta sine qualitate, si qualitas probatur: que condemnatio sequi debet.

5 Qualitate probata, que non erat posita in inquisitione, potest fieri condemnatio si per cõfessionem rei apparet de illa qualitate.

6 Iudex inquirit de homicidio: in processu vero apparet per probationes non solum de homicidio, sed de furto. an poterit sequi condemnatio de furto.

4 a **Ange.** ℂ†Quid si sine qualitate inquirit̃ ꝛ tamen qualitas probatur[a] que condemnatio debet sequi: videtur ꝙ sequi debeat absolutio cum potestate tamen iterum inquirendi quia alia res est: vt.l.beblius.ad fi. prin.ff.de pac.do. Tamen Bald.in.d.versi. sexto principaliter queritur ꝛc. ꝛ in versi.sed quid si est probata talis qualitas ꝛc.dicit ꝙ in accusatione sequitur condẽnatio de simplici maleficio sine qualitate: quia illa qualitas que non cõcludit in processu nihil operatur: vt.l.si quis libertatis.ff.de petit.heredi. sed in inquirente dicit ꝙ est dubium. Sed ego credo idem per suam rationem ibi: ꝛ in versi.seq.quia iudex inquirens non facit conclusionem: sed solum procedit per famã preambulã: sed in illa qualitate non erat preambula fama. Ergo necessario sequitur ꝙ de illa qualitate non debet sequi condemnatio: sed de simplici facto sic.

a ℂProbat̃. Adde tu ꝙ ꝯs. Bar. allegatũ.s.in addi.pceden.ꝛ.j.in addi.seq.est ꝯsil. cxvij. ꝛ vltra ea. adde.d.Alex.in cõsi.fi.in.ij.vol.ꝛ And.sicu.in ꝯsi. xlij.in.j.vo.incip. viso pcessu ꝛ testibus.Ber.

Augusti. ℂTu aũt in hac materia adde ꝙ reperio Ioan.and.in addi.Spec. in titu.de accusa.ꝛ inquisi.in.iiij.parte in fi.rubꝛ.tetigit istam difficultatem ꝛ expresse decidit cõtra per optimas rationes, quas vide per eum. sed casu quo esset vera opi. Bal.in.d.l.edita.

5 in.d.ver.sexto adde.†Et limita predicta non procedere quãdo per suam confessionem appareret de dicta qualitate: qꝛ tunc dico ꝙ super dicta inquisitiõe potest ferri sententia cõdemnatoria etiam super illa qualitate probata per cõfessionem ꝛ hoc per doctrinam Angel.quam posuit in.l.si vacãtia.C.de bon.vacan.in.xxiiij.colum.in illa questione que in-

6 cipit.†Sed quero iudex inquirit de maleficio puta homicidio in processu vero per probationes apparet reum esse culpabilem nedum de homicidio, sed de furto: ꝛ adest etiam illa clausula in inquisitione que communiter solet apponi super quibus omnibus ꝛ singulis connexis ꝛ dependentibus ꝛ extraneis: nam concludit multũ eleganter per bonas rationes: ꝛ bona iura que parũ esset mihi hic referre qꝺ iudex ipse nullo modo de furto põt condemnare ex illa inquisitione formata de homicidio: nisi ꝓbatio cõstaret per confessionem super furto: qꝛ tunc secus per text.in.c.j.extra de accusa.in.vj.qꝛ in confessum nulle sunt partes iudicis nisi in condẽnando. Si ergo in casu isto posset ferri sententia condemnatoria: qꝛ furtũ est penitus extraneum ab homicidio propter virtutẽ confessionis multofortius quãdo super illa qualitate nõ deducta in inquisitione cõstaret iudici per confessionem rei: qꝛ condẽnatoria posset ferri. ꝛ hec not. qꝛ pulchra ꝛ facient tibi honorẽ. ꝛ in terminis nostris voluit Bal. in.l.ꝛ si seuerioꝛ.C.his qui notã.infa.que cõclusio an sit vera vel falsa patebit per ea que.j.dicã.in proxi.addi.Et de materia per Bar.in consi.suo.cxj.inci.accusatio fuit instituta.

b ℂEt vide Ro. adde tu ꝑdictis. do.Alex.in ꝯsil. cxxj.in fi.in.j.vo. ꝛ in ꝯsi.lxj.in.iiij. vol.Cep.in cõsil. lxiij.ꝛ Paul.de ca.in ꝯsil.ccvij.ꝛ ꝙ qñ aliqua qualitas adijciat̃ alicui rei vel facto ꝙ debeat simul cũ facto ꝓbari latẽ p Alex.in ꝯsi. cxix.col.iij.in ꝑn. j.vol. ꝛ in ꝯsil.iij. col.ij.in.ij.volu.ꝛ ibi ꝙ si nõ allegetur añ lit.ꝯtesta, qꝺ nõ põt postea probari.

7 Inquisitio si non probatur propter qualitatẽ appositam a principio vel ex post adiectam vt si accusatur vel inquirit̃ ꝙ percussit de nocte ꝛ probat̃ percussio sed nõ de nocte: an ex illo delicto sequi possit condemnatio.

8 Accusatur Titius siue cõtra eum inquirit̃ ꝙ percussit Caiũ in collũ ꝛ probat̃ ꝙ in facie: an ꝛ quãdo possit ferri sentẽtia condẽnatoria ꝛ dic ꝙ sic quando probatur per confessionẽ.

9 Factum quando non est variabile propter locum vel tẽpus vt in homicidio eiusdem nominis: tunc licet non probetur locus vel tempus deductum in accusatione tamẽ sequi debet condemnatio.

10 Factum vbi probat̃ per confessionẽ licet non probat̃ qualitas habens alterare factum tamẽ condẽnatio sequi debet.

11 Inquisitione formata non super homicidio licet adsit illa clausula super quibus omnibus ꝛ singulis si in processu appareret de homicidio non potest sequi cõdemnatio super homicidio nisi hoc constaret per confessionem rei.

12 Limita versiculum precedentẽ ꝙ habet locum in iudice ordinario non delegato.

13 Qualitate aliqua apparente de qua non sit actum a principio sequi potest condemnatio si de illa qualitate appareat per confessionem.

14 Limita qꝺ versiculus precedens habet locũ quãdo confessio est facta principaliter ad hoc non autem incidenter.

7 **Ange.** ℂ†Quid si per adiectionem vel a principio appositionẽ dicte qualitatis inquisitio non probatur vt si accusatur vel inquiritur: vel agitur ꝙ pcussit de nocte vel cum sanguine: ꝛ percussio probatur: sed non de nocte vel cũ sanguine: vtrum ex illo delicto sequi possit condẽnatio. Istam.q.format Bart.in.l.denũciasse.§.qꝺ tamẽ. in princi.ff.de adulte.ꝛ Bald.in.l.ij.C.de proba.ꝛ Barto.ꝛ Imo.in.l.diuus.ff.de re iudica.Bal.in.l.j.C.si ex fal.instru. ꝛ in.l.j.C.de cõdi.inde.per Flo.in.l.in delictis.§.si detracta. ff.de noxa.ꝛ latissime Salic.in.l.ij.C.ad.l.iul.de vi. Guil.de cu.tenet ꝙ debet fieri condẽnatio: vt.l.bouem.§.aliquãdo. ff.de edil.edict.sed Bart.contra argumẽ.l.vt fundus.ff.cõdi.quam opin.sequitur Salic.per.l.si preses.ff.de penis.sed latius distinguendo dicit: aut queritur an sequi possit condẽnatio in alia instantia ꝛ remittit ad notata per se in.l.de crimine in.ij.parte.C.qui accus.non pos.si ex eadem instantia: ꝛ tunc aut adiectio addit seu cumulat nouam delicti dispositionem aut non. Primo casu debet sequi condẽnatio: vt.l.si adulterium cum incestu.in princip.ff.de adult. ℂSecundo casu subdistingue aut qualitas illa que nouã speciẽ non addit sed ipsum delictum specificat: tunc illa non probata non põt sequi condemnatio: vt.l.pretoꝛ.la.ij.§. hec aũt actio.ff.vi bo.rapt. aut transmutat in aliam speciem delicti ꝛ tunc idem vt quando accusatur.l.iul.cum armis ꝛ nõ probat arma: vt.d.l.ij.aut illa qualitas nõ transmutat sed perseuerat ꝛ tunc aut perseuerãdo solum delictũ declarat eius penam non alterando, aut etiã alterat. Primo casu dicas vt quando locus vel tempus adijcitur in libello, de quo dic per eum in.l.penul.C.de accusa. ℂSecundo casu quando non tantũ declarat sed penam alterat: ꝛ tunc aut alterat in totum illam transmutando vel ampliando ꝛ qualitate non probata nõ potest sequi condẽnatio. Ratio qꝛ varietas loci vel tempoꝛis facit censeri diuersum delictum: vt.l. testium. C.de testi. quando autem in totum penam non transmutat sed auget: dic ꝙ aut per nomina multiplicatiua tunc qualitate non probata tantum in simplum fit cõdemnatio, quia vnũ simplum est pena simplicis delicti probati. Si vero aliter augetur vt quia pro simplici vulnere sit pena centũ ꝛ cũ sanguine sit pena ducentũ: isto casu eadem est ratio quãdo per nomina multiplicatiua ſm Sali.ideo idem ius. Sed de hoc tu dic vt not. Bald.in.l.ij.C.de proba. Si aũt augmentum esset in diuersa specie: vt pro simplici vulnere est pena centum: cum sanguine est pena centum ꝛ manus. Et tunc dicit ꝙ licet sit maius dubium tamẽ idem putat. Sed tu dic vt per Bal.in.d.l.ij.ꝛ in.l.edita.C.de eden.versi. sexto principaliter queritur. Et vide etiam qꝺ dicã.j.circa fi.huius glo.

Augusti. ℂTu aũt in hac materia adde qꝺ miroꝛ ꝙ iste doc.nõ viderit Barto.disputasse publice istã materiã in solenni sua disputatione que incip.iure municipali cauetur.vbi terribiliter arguit pro ꝛ cõtra, ꝛ tandẽ soluit: ꝛ omnino vide do.Angel.hic in fi.istius glo.ibi sis cautus tamen tu iudex: quia ista additio quã facio hic supplebit ijs que dixit do.Angel.hic in fi.istius glo. Et vide Ioan.andr.in additio.Specu. in titu.de accusa.in iij.colũ.C.de epis.ꝛ cleri.ꝛ Bal.in.l.contra negantem.C.ad leg.aquil.ꝛ Bald.in.l.j.C.qui accusare in.xviij.col.cum seq. aliquid per Barto.in.l.is qui reus.in versic.venio ad quest. ff.de publi.iudi.ꝛ Bald.in.l.item exigitur.ff.de dolo.vbi dicit ꝙ si accuso aliquem qꝺ percussit in collo ꝛ ꝓbatur de facie nõ tamen fertur sententia condẽnatoria: ꝛ allegat Spe. hoc voluisse: adde Angel.in.l.is cui.ff.queãdmo.serui.amit-

b ta. Et vide Ro.[b] in consil.suis.cõsil.cx.vbi pulchꝛe consuluit in hac materia consi.clxvij.ꝛ Oldra.in cõsi.lvij.ꝛ cõsi.cxxij. qui dicit ꝙ si testis dicit qꝺ percussit Titiũ ense per pũctam alter dicit cum ense per taglium ꝛ non per punctam qꝺ non est probatũ delictum ꝛ testes sunt singulares. Et do.Abb. in consil.lxxviij.qui dicit ꝙ si est facta accusatio de insultu cum armis vel de percussione cum sanguinis effusione ꝛ est probatum de insultu ꝛ non de armis vel de percussione sꝫ sine sanguinis effusione non potest sequi condẽnatio allegat Bartol.in duobus locis ibi vide. Adde tamen ꝙ Alberic. de rosa.multum copiose in hac materia loquit̃: quẽ omnino vide qui multos doct. refert in secunda parte statutorũ. quest.xlv. Sed omnino vide pulchra verba Bald.in.l.ꝛ si seuerioꝛ.C.de his qui notan.infa. in vlti.colũ. qui in.vj. quest. ponit in terminis quest.nostrã: ꝛ facit mẽtionem quomodo Guil.de cu.per.§.pena grauioꝛ tenet ꝙ iudex debet condẽnare ſm qꝺ probatũ est licet propositum hoc nõ fuerit: nam in.§.pena grauioꝛ: ibi fuit proposita actio furti non manifesti tamen quia fuit probatum de furto manifesto fuit lata sententia secundum probata: sed dicit ibi Bal.ꝙ ille.§.non probat hoc quia ibi fuit generaliter actum nõ expressa furti qualitate

qualitate vel specie qđ si esset specialiter actum ad duplum nunꝗ̄ posset iudex condemnare ad quadruplum, ꝛ dicit ꝙ Iaco. butri. ꝛ alij docto. tenent istam cōclusionem: ꝛ refert
8 quomodo Cyn. † ꝛ Iac. de are. hoc tenent in. d. l. ij. ꝛ refert quomodo antiqui aduocati hoc tenent in ꝑcessu accusationis: secus dicebat in inquisitiōe propter clausulam adiectā super quibus omnibus ꝛ singulis ꝛc. non enim videt̃ iudex se abstrinxisse sed diuisim narrasse ꝛ ideo sufficit factū probari absqꝫ qualitate: sed Bal. ibi multum mirabiliter dicit hoc verum esse si delictum est probatum per cōfessionem qꝛ ibi non curamus formam accusandi vel inquirendi per notata per Inno. in. c. cum super. extra de cōfess. ꝛ per Inno. in. c. per inquisitionē. extra de elec. licet quādo probatur per testes tunc id qđ nō includitur in accusatiōe nō pōt includi in probatione qꝛ esset impertinēs. Unde ad propositum factum de quo querimus est iterabile ꝛ ad positionem vnius non sequitur positio alterius. Unde cum sententia absolutoria pariat non exceptionem rei iudicate super altero. Sequitur merito ꝙ condemnatoria non potest ferri quia non includit in hoc iudicio nec super eo fuit lis contestata: vnde plus dicit ꝙ iste probationes in alio iudicio non probant qꝛ apparent recepte lite non contest. cum alia. l. sit actū. ꝛ alia l. sit probatum: tandem allegat notata per Bartol. in. d. §. quid tamen. recte Bald. dabat mirabilem limitationem vt confessio sit tante efficacie ꝙ si libellus est ineptus: vel processus sit ineptus tamen probatio facta per confessionē operatur hoc quod sententia condemnatoria potest ferri super eo quod non fuerat deductū a principio ꝛ est maxima limitatio ad dicta Bartol. ꝛ aliorum in locis supra allegatis: ꝛ ideo Ange. in. d. §. quid tamen. dicebat ꝙ Barto. ibi in hac materia multū eleganter loquebat̃: sed solū addebat duas
9 limitationes. ❡ † Primo erat quod vbi factum non est variabile propter locum vel tempus quia non est possibile qđ sit nisi vnum exemplum in homicidio eiusdem nominis qđ tunc licet nō probetur locus deductus vel tempus deductū in accusationem tamen sequi debet condemnatio ex quo locus vel tempus non alteret ipsum factum nec penam sicut dicimus quādo nō probatur qualitas que non habeat alte-
10 rare subiectum. ❡ † Scđo limitabat ꝙ vbi factum probatur per confessionem licet nō probetur qualitas habens alterare factum tamen cōdemnatio sequi debet ꝛ fertur tunc sententia vt super quodam notorio: nam sufficit ad quācunqꝫ penam grauissimam imponendam constare de maleficio per cōfessionem: etiam si processus est inordinatus. allegat Innocē. in. c. qualiter. lo. ij. extra de accusa. ꝛ quod crimen sit notorium per confessionem ponit Inno. in. c. statuimus. extra de offi. delega. ꝛ sicut do. Angel. voluit id quod Bald. frater suus. in. d. l. ꝛ si seuerior. Et hanc eandem sententiā affirmauit Ang. in. l. vulgaris. ff. de fur. qui dixit no. hunc text. contra iudices ignorantes qui deducta percussione faciei condēnant accusatū de alia ꝑcussione in alia parte corporis probata per testes. Unde sup nō deducto non pōt sequi condēnatio saluo nisi vulnus nō deductū sit probatū per cōfessionē rei qꝛ tunc nō precedēte ꝑcessu vel precedente quātuncūqꝫ inordinate potest ad cōdemnationē deueniri ꝛ imponi quecūqꝫ pena grauissima ſm Inno. in. c. qualiter ꝛ qñ. extra de accus. ꝛ hoc est qđ voluit Ang. in. d. l. si vacātia.
11 C. de bo. vacā. in. xxiiij. col. ibi sed quero iudex inquirit: † vbi voluit ꝙ si est formata inquisitio nō sup homicidio lꝫ adsit illa clausula, super quibus oibus ꝛ singulis. tamen si in processu apparet de homicidio sup homicidio nō pōt sequi condēnatoria nisi hoc cōstaret per cōfessionē rei per. c. j. ꝛ. ij. extra de cōfess. in. vj. per hec patet ꝙ do. Angel. hic in fi. istius glo. in proxima sequēti. q. pessime loquitur dū loquit̃ de virtute istius clausule, sup quibus omnibus ꝛ singulis. ꝛ hanc sententiā videtur sequi Angel. in cōsil. suo. ccxv. incipieñ. in dei nomine ꝛ sue matris in causa accusatiōis producte per Philippum qui multū magnificat illam doctrinā Innoc. ꝛ Io. and. in. d. c. qualiter ꝛ qñ. ꝙ licet ex processu nō possit sequi condēnatoria licet per cōfessionem constet ꝙ non fuit a principio deductum. allegat Barto. hoc voluisse in. l. si con-
12 fessus. ff. de custo. reo. † Temperat tamen hoc habere locū in iudicibus ordinarijs nō autē hoc procederet in iudicibus delegatis: quia delegatus per cōfessionem factam sup processu inepto nō posset ferre sententiā cōdēnatoriam licet de delicto cōstaret per confessionē ꝛ certe singularis est decisio ꝛ pulchrā rationē ibi vide in. d. cōsi. assignatā per eum: ꝛ in terminis nostris ibi qualitas loci ꝛ tēporis fuerat deducta in accusatiōe. Alia qualitas erat probata per cōfessionem:
13 † ꝛ etiam in terminis nostris reperio Bald. multū eleganter locutū esse in. l. quid ergo. §. pena grauior. ff. de his qui notā. infa. in. vj. colū. in ver. iuxta hoc quero. Titius accusatus est de homicidio ex cuius dictis habem⁹ declarata ꝛ limitata dicta Bart. in. d. §. quid tñ. ꝛ ibi affirmat ꝙ si cōstat de alia qualitate quā sit actū a principio nihilominus fertur sententia cōdemnatoria: dūmodo hoc cōstet per confessionē. ꝛ ibi notauit Bal. ibi illā glo. in. l. ictus fustiū. ff. de his q no. infa. qui dixit ꝙ illa gl. ibi est in argumē. cōtra cōfessum vt nō requirat̃ ordinarius processus qđ iudex pōt punire cōfessum licet ad aliud agerer̃: ꝛ allegat Archi. hoc voluisse. ij. q. j. c. multi. ꝛ. c. in primis. ꝛ dicit ꝙ hoc est gloss. ordi. iij. q. iij. c. hoc quippe. ꝛ ꝓ hoc facit qđ pulchre dixit Bal. in. l. j. §. ij. in vlti. col. ff. de offi. pre. vrb. ꝙ si inqsitio est formata casu quo nō pōt formari ꝛ ꝑcessus est nullus tamē si cōfessio sequit̃ pōt sententia cōdemnatoria sequi per no. Inno. in. d. c. per inquisitionē. dicit tñ ꝙ talis sententia erit interlocutoria nō diffinitiua iuxta no. l. ictus fustium. ff. de his qui notā. infa. ꝛ illud dictū in. d. c. qualiter ꝛ qñ. sequit̃ ꝛ magnificat Ange. in. l. j.
14 ff. de cōfes. † Limita tamen predicta dūmodo cōfessio nō incidenter sit facta sed principaliter ad hoc: vt limitat Anto. de bu. in. d. c. qualiter ꝛ qñ. ꝛ voluit Barto. in. d. l. ij. ꝛ casum pone vt voluit Bal. in. l. mercalē. C. de cōdi. ob tur. causam. Aliā limitationē posuit Anto. de bu. in. d. c. pisanis. qꝛ si qs excipiēdo cōfiteret̃ nō posset dānari ex illa cōfessione: vt ibi ampliat ꝛ limitat istā materiā ibi vide. Idem facit Sali. in l. ij. C. de cust. reo. qui limitat predicta. Item limita nisi ista cōfessio esset facta corā iudice incōpetenti qꝛ clericus coram laico cōfitetur: multa allegata vide per Ange. in. l. j. ff. de cōfessis. ꝛ in. l. j. C. de cōfess. Adde tamē qđ Bald. in. l. quoniā. ff. de his qui notā. infa. dicit qđ illud dictum Innoc. non est ita expeditum: imo glo. nostre referunt se ad libellum si confessio cōtinet plus ꝙ̄ libellus: ꝛ ideo Ang. multum elegāter in cōsilijs suis cōsil. clxxvij. incipieñ. in dei nomine ꝛ sue matris visis actis predictis multum eleganter loquitur in hac materia melius ꝙ̄ alius ꝛ ibi tenet quod si confessio cōtinet plus ꝙ̄ inquisitio vel accusatio nō pōt sequi sententia cōdemnatoria propter cōfessionē ꝛ multa peregrina allegat: ꝛ dicit ꝙ Innocen. in. c. per inquisitionem. de electione videtur aliter loqui ꝙ̄ loquatur in. d. c. qualiter ꝛ quando: quia si in c. qualiter ꝛ quando. dicit qđ ex tali confessione potest sequi sententia cōdemnatoria intelligit ꝙ pena extraordinaria punitur non autem ordinaria: ꝛ ita refert in consil. suo. ccxv. et vide Ange. in. l. j. C. de confes. ꝛ dicit in consil. clxxij. quod semel in syndicatu defendit quēdam potestatem qui per cōfessionem factam super inepta inquisitione voluit condēnare reum. In hac materia bene faciūt no. per Bal. in. l. ij. C. de re iudi. Bal. in. l. presbyteri. C. de episco. ꝛ cleri. multa peregrina scripsi in ista materia in addi. meis in. l. nō solum. §. sciendum. ff. de ope. no. nun. vbi multa dixi: an autem super ista confessione sit ferenda sententia vel nō: collige ex dictis Ang. in. l. debitoribus. ff. de re iudi. ꝛ Cy. in. l. j. C. de confes. in. ij. q. ꝛ do. Ant. ꝛ Imo. in. c. examinata. de iudi. ꝛ Ang. in prefato consi. clxxvij. ꝛ Bal. in. l. ij. §. j. ff. de offi. prefec. vrb. in vlti. col. de hac materia late per Bar. in consi. suo. cxj. incip. accusatio fuit instituta.

15 Inquisitione non probata per appositionem vel additionē alicuius qualitatis si secuta est absolutoria: an sine dicta qualitate iterum possit inquiri.

16 Qualitate nullo modo probata in prima inquisitione: an propter illam qualitatem iterum possit inquiri.

17 Qualitas propter quam cōdemnationis effectus est diuersus est detrahenda per iudicē pendente iudicio cum iudex illam probare non potest.

15 **Ange.** ❡ † Quero quid si per additionē vel a principio per appositionē dicte qualitatis inquisitio non probat̃: ꝛ per consequens secuta est absolutoria: an sine dicta qualitate iterum possit inquiri. Dicit Bart. in. §. quid tamē. versi. quero quid si absolutoria qđ si est absolutoria super nō facto ꝛ iterū nō inquirit̃: vt. l. legi. ff. de excep. rei iudi. aut propter illam qualitatē tantum nō probatā secuta est absolutoria qꝛ nō probat̃ ꝙ sit nobilis tūc ex delicto suo iterū cōueniri potest: vt. l. habebat. ff. de instito. Sed nō pōt iterū cōueniri si cōuenitur ex alieno delicto: vt. d. §. si detracta. Et subdit Bart. ꝙ in hoc pulchra est etiam difficultas.
16 ❡ † Quid si in prima inquisitione qualitas nullo modo sit probata: an propter illā qualitatē iterū possit inquiri. Bar. in. d. §. quid tamē. in fi. dicit qđ aut fuit in prima condemnatus vel absolutus: si absolutus tunc si talis adiectio que de nouo fit alterat delictū, ꝛ tūc potest: vt. l. cum querit̃. de excep. rei iudi. aut nō alterat delictū sed condemnationē: ꝛ tūc

aut lata fuit super facto z iterum non potest inquiri: secus si super iure: qꝛ illa qualitas erat necessaria: vt.d.l.habebat. Si vero secuta sit cōdēnatoria tūc Bar.in.d.l.senatus.ff.de accusa. dicit ꝙ iterum pōt inquiri z inquiref super toto delicto cū adiectione dicte qualitatis: vt.l. item querif in fugitiuo.ff.de edil.edic.z.l.iul.§.j.ff.de verbo.obli. Sed Flo.in.l. ita vulneratus.ff.ad.l.aquil.tenet opi.Spe. cōtra Bar.per d.l.pretor edixit.§.j.licet illi.l.Bart.singulariter respondeat in.d.l.senatus.item dicit ꝙ est casus cōtra Bar. qđ ampli⁹ de ipsa qualitate nō pōt inquiri: vt.l.sepulchri violati.ff. de sepul.vio. Item allegat.l.senatus. fm primū exemplū gloss. z probat.Pone ꝙ pro simplici vulnere sit imposita pena irreiterabilis vt ꝙ auricula amputetur: cum qualitate debet esse minus. Certe incōueniens esset ꝙ etiā posset inquiri cū qualitate cū auricula restitui nō posset: vt.l.si quis prouocatione.C.de appella.nec obst.iura Bar.que loquunf quādo agitur ciuiliter ad rei familiaris prosecutionem. Et hoc verum est nisi sit qualitas loci vel temporis qꝛ illa non est qualitas que alteret maleficiū: vt no.Bar.in.d.§.quid tamē.vbi dicit ꝙ si qualitas nō probata facit cessare accusationē propositam vel inquisitionem ꝙ tunc non possit inquiri: vt.d.l. pretor.§.docere.ff.vi bo.rapt.Si vero alterat solum factum z facit videri delictum aliud vt qualitas loci vel temporis z tunc idem vt.d.§.quid tamē.secus si factum vel delictū non alterat z tunc ex eodem processu potest sequi cōdemnatio.

17 ¶ † Sis tamen cautus ꝙ si cōdemnationis effectus est diuersus propter illam qualitatem tunc cū tu iudex nō possis probare dictā qualitatē ipsam pēdente iudicio detrahas[a] alias sequi nō posset cōdemnatio vt.d.§.si detracta.de quo vide ibi per Flo.z Barto.in.l.diuus.ff.de re iudica. videtur in ciuili aliter loqui dic vt no.Cy.in.l.ij.C.de proba.vbi allegat quoddam consil.Iaco.de are.qui multas rationes tenet quod omni casu debet sequi absolutoria in totum. Sed Bald. dicit ibi quod de cōsuetudine non seruatur. z est ratio qꝛ de cōsuetudine etiam accusator non tantum vnam legem sed omnem intentat dum dicit peto eum puniri fm formam iuris z statutorum qui libellus procedit de consuetudine vt notat glo. in.l.senatus. in inquirente clarum est qđ per illam clausulā super quibus oibus zc.diuisim z non cumulatim intentat z procedere intendit: z sic in effectu tenet opi.Bar.Sed Bal.in.d.l.edita.versi.vj.principaliter queritur zc.videf velle qđ aut pena est multiplicatiua vt puta de die sit pena manus de nocte sit pena ambarū manuū: z tūc si qualitas non probaf potest imponi minor pena vt de vna manu: aut nō continetur pene multiplicatio: vt puta de die sit pena manus de nocte sit pena capitis z sic alia diuersa pena nō multiplicatiua ad primā: z tūc si intentaf de nocte z sic ad penā capitis z non probaf qualitas noctis: an possit puniri pena diei z sic manus: dic ꝙ nō, qꝛ species sunt diuerse nec vna continef sub alia qꝛ ad aliam speciē sit actum qđ dicit esse verū nisi talis qualitas sit ante litē contestatā: deducta: qꝛ in delictis potest sequi condēnatio: vt.d.l.edita. Ego intelligo suum dictū verū in accusatione: sed in inquisitione non qꝛ per illā clausulam super quibus omnibus zc.iudex nō videtur se arctare ad vnū imo sigillatim ponere oia: ex quibus videf posse sequi condēnatio super probatis, vt patet ex predictis, z dixi aliquid in glos.super verbo, ex quibus omnibus zc.qđ no. ¶ Et adde que dixi in gl.super verbo, in platea cōmunis.Sed de his que hic scripsi a versicu. quid si in prima inquisitiōe zc.hucusqꝫ vide latius per Sali.in.l.qui de crimine.C.qui accu.in versi.item iuxta predicta quero si in vna inquisitione zc.quoniā in aliquib⁹ discrepat a Bart.z ab his que hic recitaui: quē Sali.postea vidi: sed in.q.supra formata, vꝫ, an post condemnationē de simplici vulnere possit sequi nouus processus super cicatrice quādo pena nō est reiterabilis: z tūc licet Bar.dimittat insolutā in d.l.senatus.ego credo qđ sic, in secūda enim imponef minor pena iudicis arbitrio qꝛ potest alterare: vt.l.hos accusare. §.omnibus.in fi.ff.de accu.z sic si fuit fustigatus pro simplici vulnere z cum cicatrice erat pena manus nō abscinderef manus in secūdo processu sed iudicis arbitrio castigabitur.

Augusti. ¶ Ita residet.d.Ange.hoc insipide z intricate hoc referens: tu adde hec oia que dixi supra in hac ead.gl.in.q.preced.qꝛ do.Ange.hic in fi.istius gl.a versi.sis cautus tu iudex tractat illam materiā que satis examinata fuit supra in preceden.q.z late dixi.s. in addi.meis in.d.proxime preceden.q. dum pono in addi. meis.Quid si apposita clausula super omnibus z singulis. Aliquid dixi supra in glo.super omnibus z singulis.Et inquantū do.Ang. hic tetigit illam difficultatem quā tetigit

[a] ¶ Detrahas.ad de tu ꝙ opi. bar. in.d.l.senatus.sequif Pau.de ca. in ꝯsil.cxix.alias cccxlv.in.ij.impssis.z aliquātulū lati⁹ in ꝯsil.xviij. in.ij.impssis.inci. nō video zc. B.

Bart.in.d.l.senatus.Et licet Bart.z Pau.de cast.in.l.si vt certo.§.si duobus vehiculū.ff. commoda. videantur transire cum dictis Bart. in.d.l.senatus.tamen dicta Bar. certe non sunt vsquequaqꝫ tuta: quia Ange.in.d.§.si duobus.in versic.nam z si.in.iij.col.dicit ista verba formalia: not.ꝙ iste text. facit ad questionē de punito simplici vulnere an possit amodo puniri de qualitate z de qua non fuit cognitum: refert quod quidam dicunt ꝙ non, quia qualitas de per se nō est disceptabilis: in contrarium arguit quia maleficium nō est purgatum.argumen.c.at si clerici. extra de iudi.z.l.nullum.C.de test.z.l.ij.C.de spon.§.ij.z refert qualiter cum ista questio fuisset de facto fuit ostensum vnum pulchrum cōsil. Iaco. de but. z ita fuit iudicatum contra doctrinam Bar. quod non possit de illa qualitate amplius puniri. Postea subdit Angel. ibi quod opin.Bartol. posset esse vera si fuit collusum secus si illa qualitas fuit per errorem omissa: dicit tamen Ang.ꝙ hoc non dicit determinando. preterea nōne in hac difficultate multum elegantissime locutus est Bald. in.l.ij.§.nouissime.ff.nau.caupo.stabul. faciens mentionem de illo consil.Iaco. de but. z multum magnifacit z extollit illud consil.z ibi Bald.in.d.§.nouissime.ponderabat illam gloss.pro decisione istius materie.Nam dicit ibi Bal. ꝙ illa gloss.fuit pro opi Bart.in.d.l.senatus. ꝙ condemnatus in minori quantitate quam debuit condemnari: possit iterato condemnari z accusari in illo pluri quod sepe contingit quādo in prima accusatione est omissa qualitas que postea reperitur in secūda accusatione que habet grauare delictum z penam: refert ꝙ alij dicunt contrariū dicentes ꝙ illa glo. non debet intelligi in accusatione ad vindictam quia ibi nō cōsyderatur effectus: vt.j.de iniur.l.quod senatus.item nec qualitas potest addi pendente iudicio cum veniat incidenter z non per se.d.§.si detracta.item quia de delicto hominis eiusdem non est sepius disputandum siue sit condemnatus siue sit absolutus.l.lator.§.fi.ff.nau.caupo.stabu.Unde cum omnia iudicia criminalia sint ad vindictam sequitur ꝙ denuo procedi non potest nec eadem.l.nec alia a principio intentata facit qđ not.ff. de calumni.§.j. Preterea si posset denuo agi.ergo posset ita absolui sicut condēnari z sic teneret sentētia cōtraria prime z preiudicaref fisco in prima cōdematione cōtra.l.j.cum ibi no.C.qn̄ prouo.nō est necesse.z ita dicit ꝙ Iac.de but. cōsuluit pro ista parte ꝙ post sentētiam cōdemnatoriā nō posset formari noua accusatio ratione qualitatis omisse in primo iudicio z in secūdo adiūcte z est cōsil.valde elegans z dicit Bal.ꝙ anno preterito ista.q. fuit de facto assisij z collegiū Perusinum cōsuluit. sꝫ tamē fuerūt in discordia vt secūda accusatio pcederet. dicit tamē Bal.ꝙ forte male p ista parte cōsuluerūt.z sic Bald.ibi nō ausus est in hac tanta difficultate approbare opi Bart.sed certe multū elegātissime reperi Bald. allegatū a patre meo in suis allegationibus qui reprobat Bart. in hac materia. nā Bald. in.l.ij.C.de re iudi.expresse dicit ꝙ in hac materia Bar.in.d.l.senatus male loqinf. z ibi p bonas rōnes Bal. tenet contra.z ista sententia est vera: quia potest esse ꝙ in secūdo iudicio intentato cum qualitate feretur sententia absolutoria vbi prima erat condemnatoria. z per dicta Bald. ibi poteris intelligere, limitare, z extendere dicta Bart. Et inquantū.d.Ang. hic voluit decidere id qđ Bar. nō ausus est decidere in.d.l.senatus.qꝛ pena nō est reiterabilis vel corporalis est pena: dicatis ꝙ quādo opi.Bar.procederet quā etiā videtur approbare Ang. in.d.l.senatus.tamen Ange. est ille qui decidit in.d.l.senatus.in fin. qui dicit ꝙ de rigore iuris ille qui est accusatus iterum cum qualitate iterum debet puniri pena personali: sed dicit ꝙ de equitate putat penam temperādam z cōuertendam in aliā penā vel pecuniariam vel personalē per quā nō tollif vita vel membrū nec sit corporis afflictiua vt est corporis relegatio.arg.§.pena grauior.l.quid ergo.ff.de infa. z.l.z si seuerior.C.de infa.

1 ☞ Bannum dicitur sententia interlocutoria.
2 Bannum potest contra minorem z indefensum infligi.
3 Bannum datum contra minorem indefensum sine autoritate curatoris an valeat.

¶ Die.vij.Decembris.

Qui dominus Iudex videns z cognoscēs dictos inquisitos nō comparuisse z esse cōtuma-

ces z in

ces ⁊ in eorum contumacia perseuerantes: cōmisit. A. preconi dicti cōmunis vt dictos inquisitos ⁊ quēlibet eorum banniat ⁊ tali pena vel in tanta quantitate pecuniarum ⁊c. ⁊ eisdem assignet terminū octo dierum ad comparendum ⁊ se defendendum a dicto banno ⁊ inquisitione ⁊ contentis in eis vel alio ipsorum.

¶ Dicta die.

¶ Qui. A. preco retulit se ita bannisse ⁊ preconizasse vt habuit in commissione ⁊ mandato.

1 a ¶ † Quod bannum dicitur sententia interlocutoria[a] vt habetur in.l.j.de requirendis re. ⁊ in auf.item nulla communitas.C.de sacrosan.eccle.⁊ not.Bald.in.l.si quis filio.§.eius qui.ff.de inoffi.testa.⁊ not.gloss.in.l.j.§.quid ergo.ff.de ven.

2 inspi.in verbo,in multis.in.l.iij.in prin.de suspect.tuto.† Ex quo sequitur ꝙ cum sit sententia interlocutoria ꝙ tale bannum pōt contra minorem ⁊ indefensum infligi: vt no.Bal. in.l.cum ⁊ minores.C.si aduer.rem iudi.

Augusti. ¶ Tu aūt in hac materia adde que dixit Bald.in.c.j. hic fi. lex corra. deinde incip.cōsti.regni.in.iiij.col. vbi voluit ꝙ bannū nō est interlocutoria habēs vim diffinitiue sed interlocutoria: qꝛ ante litem contest.fertur: ⁊ ideo dicit ꝙ cōtrario imperio potest reuocari.Sed Bald.in.l.certa ratione.C.quādo prouo.nō est necesse.in prin.dicit aliter ꝙ bāna que fiunt cōtra formā statutorū ideo possunt corrigi per iudicē: qꝛ sententia est interlocutoria: sed non videtur stare in ista opinione: qꝛ dicit vel dicas melius ꝙ bannū est quedam cōminatio iudicis ideo vtile per inutile non vitiatur: ⁊ Bald. in.l.si quis filio.in.§. eius.dixit ꝙ est sententia interlocutoria ⁊ quomodo ista intelligantur quando sit sententia bannū vel cōminatio opus esset videre dicta Alber.de rosa. in.iiij.parte statutorum.in j.q. ⁊ vide etiā Bal. in.l.j.C.qui accusa.in illo articulo quā

3 do dicatur nomen rei receptum inter reos. † Et inquātum domi.Ang.hic dicit quod banna data contra minorem indefensum sine autoritate curatoris valēt: certe si iste doctor vidisset dicta Alberic.de rosa.in.d.l. cum ⁊ minores.nō ita faciliter decidisse istam quest. Sed reperio Albe.de rosa.in quest.statutorū.in.iiij. parte.q.lxxij.incip.sed quid si minor inculpaꝛ. ⁊ cōtra eū inquirebaꝛ de aliquo maleficio citatus nō cōparet ⁊ sic bannitus fuit vbi per quatuor col.disputat istam materiam: an tale bannū teneat referens primo dicta Ugol.de fontana.⁊ postea Guil.de suza.postea Richard. malumbre.tandem tenet hoc bannū non valere nec tenere: ⁊ multa allegat que parū esset mihi hic trāscribere: ⁊ refert qꝺ Dyn.dicit ꝙ potestas Padue cum procederet cōtra minorem dedit sibi curatorem de cōsilio peritorū ⁊ postea processit cōtra eum ⁊ refert Azo.tenuisse istam sententiā: videtur tamen in fi.limitare dic vt ibi.

4 Statuta que cōmuniter hodie ꝑ Italiam fiunt ꝙ absens possit condemnari: sunt introducta de iure positiuo: ⁊ bannum reuocatur ꝙprimū citatus comparet etiam post terminum assignatum etiam vsqꝫ ad prolationem sententie.

5 Rectores terrarum non possunt aliquē de iure bannire nisi expresse hoc ex forma statuti caueatur.

6 Absens siue sit vagabundus vel nō.clericus vel laicus: qn̄ contra eum fit processus: quomodo debeat citari.

7 Bannum si extendit penam relegationis: de iure cōmuni non potest procedere.

8 Annotatio bonoꝝ hodie nō hꝫ locū nisi in bonis mobilibꝰ.

9 Rectores terrarum an possint aliquem bannire.

4 Ange. ¶ † Et tene menti ꝙ cōmuniter statuta que hodie fiunt per Italiā ꝙ absens possit condēnari: sunt introducta de iure positiuo: ita dicit Bald.per illam.l.ne diu.C.de penis.qꝺ bannum seu sententia interlo

b cutoria reuocaꝛ ꝙprimum ille citatus cōparet[b] etiam si post terminū in bāno assignatū cōpareat etiā vsqꝫ ad sentētie ꝓlationē qꝛ sic fit in ciuili ad cuius similitudinē procediꝛ in criminali.nam sicut in ciuili citatus cōtumax patiꝛ primū decretū ita in criminali patitur bannū predictū ꝙ personā suā afficit ⁊ nomē suū inter reos alligat.facit.l.j.ff.de requi.reis. ⁊ sicut in ciuili fit missio in bonis vt tedio affectus reus veniat responsurus: vt.l.si is a quo.ff.vt in pos.lega.ita ⁊ in criminali bānitus in persona afficitur ⁊ nomen eius inter reos ascribiꝛ licet sit cōtumax inter reos vt tedio affectus cōpareat: vt.l.adulteram.C.de adulte.⁊.l.miles.§.ij.⁊ bona eius annotātur: vt.l.j.ff.de requi.reis.Si fuit crimen a relegatione supra: qꝛ regulariter in tali crimine absens nō pōt dānari etiā si sit absens post litis cōtest. nisi in casu.l.ne diu.C. de penis.⁊ in casu.l.in.l.§.qui hoc.ff. de sica. ⁊ in casu extraua. ad reprimē.ita dicit Bar.in.d.l.j.ff.de requi.reis.Si aūt fuerit pena a relegatio.j.tunc qꝛ annotatio bonorū nō habet locum: tunc ne iudici inquirēti vel accusatori fit preiudiciū qꝛ nō pōt esse cōsultus ex predicta bonorū annotatiōe: tūc siue lis sit cōtest.siue nō pōt ad diffinitiuā perueniri: dūmodo de negotio principali cum iudice cognoscatur: vt not.glo.in.l.

c quoties.[c] de digni.lib.xij.⁊ hoc vide late per Bart.in.l.absentem.ff.de penis.⁊ Sali.in.l.si absentem.C.de accus.ideo isto casu admittiꝛ qui causas absentie allegat: vt.l.inter accusatorē.⁊ ibi Bart.⁊ Imo.ff.de pub.iudi.⁊ per eosdē,in.l. pe.§.ad crimē.eo.ti. ¶ Unde sicut in ciuili cōparendo quādocūqꝫ intra annū refectis expēsis: ⁊ prestita fideiussione re a cuperat bona sua: vt.c.quoniā frequēter.§.in aliis.extra vt lite nō cōtest.ita in criminali quādocunqꝫ ante sententiā cōparendo annullat virtutē banni perinde ac si nunꝙ fuisset bannitus ⁊ sic cōparendo ⁊ faciendo nūc illud qꝺ si a principio fecisset nunꝙ fuisset bānitus: ergo bannū tollitur argu. not.per Bar.in.l.si pecunia.vt le.no.caue.bona aūt nō recuperat nisi intra annū cōpareat nisi a die dicte annotationis ⁊ notificationis: vt.d.l.j.in princip. ⁊.d.§.j.⁊ ibi Bart.ff.de

5 requi.reis. ¶ † Sꝫ aduertas qꝛ nisi expresse ex forma statuti b caueatur ꝙ rector terrarū siue preses prouincie possit aliquē

d bannire non potest aliquē de iure bannire[d] vt not.Bart.in l.illicitas.§.qui vniuersas.ff.de offi.presi.quod bene not.In quo quidem banno certus terminus statuitur intra quem cōparere debeat alias est ⁊ intelligaꝛ bānitus in tali pena. c Et aduertas ꝙ talis terminus tali banno non currit nisi a die notificationis personaliter facte vel ad domū cum schedula ſm formā statutorū nō aūt incipit currere a die annotationis ⁊ facti banni.l.j.§.j.⁊ ibi Barto.ff.de requirē.reis. Teneas tamen vt supra quod quāprimum reus comparet in termino banni totum bannum ⁊ eius virtus annulatur: vt.l.j.§.fi.⁊ ibi Barto.ff.de requir.reis.⁊ perinde est ac si nō d fuisset bannitus quoniam fiebat ad hunc finem vt cōparet.Unde si cōparet statim expirat virtus ⁊ effectus banni:

6 vt.l.a filia.§.alumno.ff.ad trebel. ¶ † Quando autē fit processus contra absentem siue fit vagabundus siue non clericus vel laicus an sufficiat citatio ad domū vel ad beneficiū vel rure vel in alio territorio no.Spe.tit.de accu.§.qualiter. versi.sed nunquid sufficit ⁊ ibi ponit formam.Si autē reus cōparet qualiter procedaꝛ cōtra eum not.Spec.in.§.versi. cum autem fuerit coram preside.

Augusti. ¶ Tu autem in hac materia adde que dixit Alber.de rosa.in.iiij.parte statut. q.j.qui dicit ꝙ bannū est quedā iudicialis sn̄ia penalis contra contumacē prolata in ciuili vel criminali de iure cōmuni vsqꝫ ad relegationē: ⁊ de iure municipali vel cōsuetudine etiam vltra relegationem: bannum enim de iure communi potest dari absentꝫ ⁊ lit.nō cōtest.vsqꝫ ad relegationē per.l.

7 absentem.ff.de pe.cum ibi no. ¶ † Si autem bannū excedit formam relegationis: tūc de iure communi procedere non potest per.d.l.absentē.tamē ex consuetudine ⁊ statutis fere totius Italie in quocūqꝫ graui crimine datur ⁊ ꝑcedūt talia bāna ⁊ executioni mādātur ⁊ dicit qꝺ pro hoc bene facit glo.in.l.amissio.§.qui deficiunt.ff.de cap.dimi.⁊ de isto ban

8 no aliquid vide per Bald.in.c.j.de pac.tenen. ¶ † Et not. bene que ibi dicit ꝙ hodie ſm Iaco.de bel.nō habet locum ista annotatio bonoꝝ nisi in bonis mobilibus. ¶ Et omnia ista que dixit do.Ange.hic fuerunt in omnibus approbata a Modernioribus in solenni repeti.c.qualiter ⁊ qn̄.in.xj.q. princip.in.lxxiiij.q.vbi in effectu sequiꝛ dicta Bart.in.d.l.j. de requiren.reis.⁊.l.absentē.ff.de penis.reprobata opi.glo.

9 d.l.quoties.⁊ Pet.de bella pertica. ¶ † Et inquantum su

a ¶ Interlocutoria.Et an bannū dicaꝛ sentētia interlocutoria. vide Pe.de ancha.in ꝯsi.vj.⁊ Alex.in ꝯsil.xc. in.j.volu. Ber.

b ¶ Citatus cōparet. adde ad hoc Pau.de ca.ꝯsil. xxiij.⁊ Cep.in cōsil.xxxix.Ber.

c ¶ In.l.quoties. Adde qꝺ voluit allegare glo.in.l. absentē.ff.de penis.⁊ gl.in.l.quoties.tenet ꝯtrium.

d ¶ Bānire. Adde circa hoc Alex. in cōsil.xxvj.in.j. volu.Ber.

pꝛadictum eſt, an rectoꝛes terrarũ poſſint aliquem bannire. Addatis dicta Moder. que ipſi poſuerunt late in. l. impe-rium. ff. de iuriſdic. om. iudi. ⁊ de iſtis citationibus faciẽdis in iſtis cauſis criminalibus vbi debent fieri ⁊ quomodo ⁊ maxime ad hoc vt deueniatur ad iſtam annotationẽ bono-rum. Adde Gandi. in trac. malefi. ſub rub. de citationibus faciendis. ſ. quõ fiant quo loco ⁊ earum obſeruantia.

10 Iudex abſoluit reum bannitum, ſub iſta condictione: vcȝ, ⁊ hoc addito vt non audeat de cetero ſimilia attentare: ſed ſi ſecus fieret ipſo iure cadat in pꝛimas penas: quid dicendũ.

10 **Ange.** ¶ †Quid autem ſi iudex vel dominus abſol-uit reum ⁊ bãnitum ſub iſta conditione vcȝ, ⁊ hoc addito vt nõ auderet de cetero ſimilia attẽtare ſȝ ſi ſec⁹ fieret ipſo iure cadat in pꝛimas penas. Iſtã. q. ponit Bart. in. l. tale pactũ. §. qui pꝛouocauit. in fi. ff. de pact. ⁊ in. l. vnus. a §. pactus [a] ne peteret. eo. titu. circa fi. vbi dicit ꝙ iſta queſtio fuit de facto Bononie: ⁊ finaliter concludit ꝙ aut talis di-ſpoſitio ⁊ liberatio fit ab eo qui habet poteſtatem legis cõ-dende: vt eſt legatus Bononie: vel alius dominus: ⁊ talis cõditio eſt lex: vt. l. pen. C. de donatio. inter vi. ⁊ vxo. ⁊ ideo reus qui contrauenit reincidit in pꝛimas penas nec ab eis fuit ipſo iure liberatus: neqȝ incidit in alias penas tanquã ex pꝛioꝛib⁹ delictis qꝛ ſublata ſunt ipſa ⁊ earũ obligatiões: vt. d. §. pactus. Sed nouum delictum pꝛopter ꝙ cõtrauenit meret̃ illas penas quas pꝛimo incurrerat ex omnibus deli-lictis ⁊ hec potuit facere lex punit enim ſ̃m delictũ grauius ꝓpter pꝛecedẽtia de quibus eſt cõdemnatus vel abſolutus vt. ff. de pen. l. capitalium. §. famoſos. Si vero ille iudex qui fecit talem diſpoſitionem nõ poterat legẽ cõdere: aut talis cõditio fuit ſtipulatiõe vallata vel non. pꝛimo caſu aut in pe na veniebat aliquod pecuniariũ ⁊ tũc in illas penas incidit ⁊ nõ tanꝙ̃ debitas ex delicto, ſed tanꝙ̃ debitas ex ſtipula-tione: põt enim per ſtipulationẽ pꝛomitti id qᵈ eſt pꝛobabile per legem deberi: vt. l. non impoſſibile. ff. de pac. ¶ Si vero pene erant tales que nõ poterant in ſtipulationem deduci: tunc illa adiectio nihil releuat: vt eſt caſus in. d. §. pactus. fa cit. l. imperatoꝛ. ff. de manu. teſt. aut fuit pactum nudũ ⁊ nõ valet: vt. d. §. pactus. quia ex eo nõ agi põt ⁊ perſona non re ſuſcitatur: vt. d. §. pactus. facit. l. ſi tibi. §. j. ff. eodem.

Auguſti. ¶ Tu aũt in hac materia adᵭ ꝙ Bar. in terminis tetigit iſtam difficultatẽ in l. non ſolum. §. j. ff. de iniur. ⁊ arguit pꝛo ⁊ contra ⁊ tandem in effectu appꝛobat dicta ꝑ ipſum in. d. l. ſi vnus. §. pactus. ne peteret. ff. de pactis. Et adde Ang. in ſolẽni ſua repetitio ne exoꝛta guerra. Sed certe Bart. ibi in. d. §. pactus. ne pe-teret videt̃ nimis ſubtilizare iſtã materiã: ⁊ dicit ꝙ iſta que-ſtio fuit de facto in quodã marchione ferrarienſe cũ quodã legato Bononie: ⁊ vt dixi, audiui viua voce aliquos mo-dernioꝛes qui moꝛdebant Bart. bonis rationibus ſed pꝛo-pter autoꝛitatem tanti viri in iudicando nõ eſſet recedendũ ab opinione ſua: ⁊ maxime quia Bal. Ange. Pau. de caſt. ⁊ Raph. tranſire videntur cum doctrina Bart. licet ipſum non referant tamen ipſum non repꝛobant.

11 Comparens vel etiam pꝛeſens exiſtens in carceribus: quan do non eſt fideiuſſoꝛibus relaxandus poteſt per ſe aut per legitimum pꝛocuratoꝛem cauſam ſue relaxationis etiã cri-minalem agere.

2 Dominus non autẽ pꝛocuratoꝛ damnandus eſt in crimina-libus in quibus poteſt pꝛocuratoꝛ interuenire.

11 **Ange.** ¶ †Et etiam not. qᵭ talis cõparens vel etiã pꝛeſens exiſtens in carceribus quando nõ eſt fideiuſſoꝛibus relaxãdus põt per ſe aut per legitimũ pꝛocu-ratoꝛem cauſam ſue relaxationis etiã criminalẽ agere que-cunqȝ cauſa ſit cũ nõ ſit timoꝛ ꝙ ſñia eludat̃ nec habeat in fine executionẽ. ita dicit Bar. Imo. ⁊ alij in. d. l. pe. §. ad cri-men. ff. de pub. iudi. ⁊ ibi Bar. in verſi. item opponit̃. de. l. lu-cius ⁊c. Si vero nõ ſit detẽtus ⁊ dicta pena ſit coꝛpoꝛis affli ctiua nõ põt per pꝛocuratoꝛẽ cõparere: vt not. Bar. in. d. §. ſed ſi nõ eſt coꝛpoꝛis afflictiua. ⁊ tunc eſt cautela qᵭ ſemper per pꝛocuratoꝛẽ cõpareat quoniã ſi eſſet damnatus ex pꝛo-pꝛio nomine etiam ex leui iniuria ſtatim efficeret̃ infamis: vt eſt caſus in. c. cum te. de re iudi. Secus ſi per pꝛocuratoꝛẽ liti gauit vel cõparuit qꝛ alieno nomine damnatus nec ipſe nec pꝛincipalis infamatur: vt. l. furti §. qui alieno. ⁊ ibi gl. ⁊ doc. ff. de infa. qᵭ not. qꝛ eſt vna cautela ad euitandam infamiã.

12 ¶ Unum† adde qᵭ in criminalibus in quibus poteſt ꝓcu-ratoꝛ interuenire iuxta. l. fi. C. de iniu. ⁊ regulã ſupꝛa traditã nõ pꝛocuratoꝛ ſed dominus eſt dãnandus: vt not. gl. doc. in l. nihil. C. de pꝛocu. Bar. autẽ dicit in. l. ſeruũ quoqȝ. §. publi. ce. ff. de pꝛocur. quẽ refert ibi Pau. de caſt. qᵭ ſi reus eſſet in carceribus poſſet conſtituere pꝛocuratoꝛẽ ad omnes actus preterꝙ̃ ad ſñiam ⁊ ita dicit pꝛacticari: qꝛ ceſſant rationes ꝓhibitiue. Ange. autẽ dicit contrariũ vcȝ: qᵭ ad reſponden dum accuſationi vel inquiſitioni vel poſitionib⁹ nõ põt con-ſtituere pꝛocuratoꝛẽ: ſed debet perſonaliter duci ad banchũ ⁊ per ſeipſum reſpondere: ⁊ ita de facto obſeruat̃ ne pꝛocu-ratoꝛ cõfitendo inferat grauiſſimũ pꝛeiudiciũ ipſi carcerato vel negando ingerat difficultatem curie in pꝛobando. Iſta ſunt verba. d. Pauli in. d. §. publice: vbi plene tractat iſtam materiã: vtrũ in criminalibus admittatur pꝛocuratoꝛ ſiue defenſoꝛ ⁊ quando ⁊ in quibus caſibus: dic vt ibi.

Auguſti. ¶ Tu aũt in hac materia adde inquã-tum tactum eſt ꝙ quãdo reus eſt in car ceribus poteſt interuenire pꝛocuratoꝛ in cauſa capitali qᵭ Angel. in. d. §. ad crimen. temperabat hoc ibi in ſeptima fal lentia dicens ꝙ ſi reus eſt incarceratus ⁊ tunc interuenit ꝓ-curatoꝛ. ſed ad medietatem non autem ad conteſta. litis admitteretur pꝛocuratoꝛ: imo reus cuſtoditus debet iudici pꝛeſentari vt litem cõteſtet: vt. l. ij. ff. de cuſto. reoꝛum. vbi eſt caſus nec etiã interuenit ad ſententiã audiendã cuius ver-ba foꝛmãda ſunt in ipſum carceratum pꝛeſentẽ ad tribunal non autẽ exiſtentem in carcere quia eſſet abſens ⁊ ita obſer-uat cõmunis conſuetudo mundi pꝛo qua eſt caſus recte in-tuenti in. l. ſi cuiuſdam. C. de publi. iudic. ⁊ dicit ꝙ hoc tenet b Io. an. [b] in addi. Specu. in titu. de pꝛocur. §. j. ver. ſed nũquid ad media cauſe. Et in hac materia adde Gandi. in tractat. maleficioꝛum ſub rubꝛica vtrum pꝛocuratoꝛ interueniat in maleficijs ⁊ quando in illa queſtione que incipit. Item que-ro pone ꝙ quis detinetur in carceribus occaſiõe homicidij vbi in hoc paſſu pꝛo ⁊ contra arguendo multũ eleganter lo quitur referendo opin. antiquoꝛũ. tandem videtur tenere id qᵭ Angel. ſupꝛa vt pꝛeter lit. cõteſt. ⁊ ſententiã poſſit in alijs interuenire ꝓcuratoꝛ: ⁊ vide docto. maxime Bal. in. l. reos. C. de accuſ. ibi quero circa iſtã partem. ⁊ doc. maxime Bal. qui aliter diſtinguit in. l. ſeruũ quoqȝ. §. publice. ff. de pꝛocu. in. iij. col. ⁊ Ange. in. d. l. reos. in. iiij. col. dicit ꝙ ita obſeruat cõis cõſuetudo mundi ſ̃m qᵭ dixit in. d. §. ad crimen.

13 Bannitus per bannum quod eſt ſententia interlocutoꝛia, an poſſit a tali banno appellare de iure ciuili.

14 Statuto dicente ꝙ abſens poſſit damnari in capitali cau-ſa etiam a relegatione. ſ. an poſſit interuenire pꝛocuratoꝛ.

13 **Ange.** ¶ †Quero an talis bãnitus a tali bãno qᵭ eſt ſentẽtia iterlocutoꝛia vt ſupꝛa dixi poſſit appellare de iure ciuili Bartol. dicit ꝙ ſic quando bannum ſeu annotatio bonoꝛũ ſiue nominis inter reos receptio ſtat pꝛo ſentẽtia pꝛincipali ⁊ appellans a pꝛincipali poſt bonoꝛũ annotationẽ non recuperat bona: vt. l. j. de requi. reis. Bal. in. l. ij. C. de epiſ. audiẽ. verſi. tertio queritur vtrũ bãnitus ⁊c. dicit ego foꝛmo iſtam queſtionẽ in bãno qᵭ datur ex foꝛma ſtatuti qᵭ cõfunditur cũ cõdemnatiõe pꝛincipali. argu. l. cũ querebatur. ff. iudi. ſol. Et dicit ꝙ non poſſit appellare quia per appellationẽ in pꝛincipali conſulitur in vtraqȝ ergo ſtat regula pꝛohibitiua de iure ciuili. Sed tamen cõcludit ꝙ aut eſt vere cõtumax ⁊ tunc a tali interlocutoꝛia appellat: ⁊ eſt ratio quia iſta interlocutoꝛia trahit ſecum pꝛeiudiciũ circa infamiã facti quã incurrunt banniti: ideo merito poteſt ap-pellari: iuxta regulã notabilẽ in. l. ab arbitrio. ff. qui ſatiſda. cogã. ⁊. l. intra vtile. ff. de mino. ⁊ Bart. in. l. ij. ff. de ap. reci. ſȝ ſi ſemper fuit contumax: tunc aduerte qꝛ de iure ſi eſt crimẽ a relegatione ſupꝛa regulariter nõ põt condẽnari dicto caſu vt habetur in. l. penult. §. ad crimen. ff. de publi. iudi. ⁊ in. l. j. an per alium cauſa appel. Si vero ſit a relegatione. j. qꝛ tũc põt dãnari admittit̃ quilibet vt quilibet de populo volens allegare cauſas abſentie: non autẽ cauſas cauſe: vt. d. §. pu-blice. ⁊ in. d. §. ad crimen. Ex quo ſequitur ꝙ ſi ex foꝛma ſta-tutoꝛum etiam a relegatione ſupꝛa abſens ⁊ contumax po-teſt damnari quod etiam iſto caſu quilibet ad allegañ. etiã cauſas abſentie admitteretur: vt. d. §. publice. facit qᵭ not. Bald. in. l. reos. C. de accuſa. in vlti. colũ. verſicu. interdum. ⁊ ibi Salicet. ⁊ not. Bartol. in. d. §. ad crimen. in verſiculo, quero ⁊ intro materiam. l. noſtre. Bald. in. d. §. publice. ver-ſicul. reuoco in dubium. Et admittitur etiam femina vt no-tat Bald. in. l. alienam. C. de pꝛocurato. ⁊ minoꝛ ⁊ quilibet alius alias inhabilis: vt not. in. l. exigẽdi. C. de pꝛocu. ⁊ in. d. §. publice: ⁊ de iſta abſentia fidem faciant iudici in iudicio ⁊ ſcribi etiam faciant apud acta. tunc ſi iudex vlterius etiam pꝛocederet cõtra talem abſentem pꝛoceſſus eſſet nullus ar-gumen. l. queſitum. ff. de re iudica. ⁊ not. Bartol. in. l. ij. §. ſi quis in iudicio. ff. ſi quis cau. ⁊ in. d. §. publice. in fine. ⁊ ibi Bal. ⁊ Angel. quod eſt verum de iure cõmuni niſi per ſta-

tuta eſſet

a ¶ Pactus. Ad-de ⁊ viᵭ ibi Moder. ⁊ viᵭ Ro. in l. ſi quis accepto ad fi. ff. de condi. ob. tur. cau. Ber.

b ¶ Io. an. Adde tu ꝙ opi. Io. an. in tit. de ꝓcu. §. j. ṽ. ſȝ nũqd tȝ ⁊ ſe-quit̃. d. Alexã. in ꝯſi. cxvj. in. ij. vo. ⁊ ibi late exami-nat dicta bart. in d. §. publice. ⁊ qñ carcerat⁹ ꝓ pena afflictiua coꝛpis poſſit ꝓcuratoꝛẽ ꝯſtituere viᵭ Ce. in ꝯſi. xx. ⁊ ibi ꝙ vxoꝛ filij ⁊ etiã ex tranei pñt ꝯpare re ad infoꝛmãdũ iudicẽ de innocẽ tia accuſati qꝛ ẽt ip̃e iudex ex offõ dȝ innocẽtiã inq-ſiti q̃rere. Adde tñ ꝙ opi. bar. j. d. §. publice tȝ Io. de ana. in ꝯſi. j. ⁊ ẽt tȝ Ro. in ti. de ꝓcu. deci. ccj. ⁊ ibi qᵭ poterit talis carcerat⁹ a quo hȝ ẽt ſine mãda-to defendi. ſub-dũt foꝛti⁹ in. d. ti. deciſ. cciij. ꝙ vxoꝛ clerici detẽti põt ꝓ marito ꝓcura-toꝛẽ cõſtituere. ⁊ viᵭ eoſdẽ in deci. cccclxxxij. vbi qñ ꝓcuratoꝛ fuit ad miſſ⁹ in cã crĩali, an poſſit poſtea opponere ꝙ non p̃t admitti. ⁊ adᵭ an admittat̃ de-fenſoꝛ in cã crĩali ⁊ viᵭ Cep. ꝯſ. xlj. ꝯſ. l. ⁊ ꝯſ. lv. ⁊ an iude⁹ ĩ crĩali poſ-ſit eẽ ꝓcu. filij ſui viᵭ Ce. in ꝯſ. lxx-vj. ⁊ no. ꝙ vbi ac cuſatio vel inqſi-tio ẽ inepta p̃t ꝓ-cu. iteruenire ita Bal. in ꝯſ. cvj. in j. ꝑte Cal. in ti. de ꝓcu. ꝯſ. ij. quẽ viᵭ ⁊ Ant. de pꝛato vete. in ꝯſi. pen. ⁊ in ꝯſ. barb. Ber.

tuta esset alias prouisum. Si vero vellet venire defensor ad defensam allegans causas cause non audiretur: vt. d. §. ad crimē. nisi pena esset pecuniaria ⁊ confiteretur delictū alias aūt nunq̄ tu iudex admittas aliquē defensorio nomine nisi ista duo concurrant, scilicet q̄ sit pena pecuniaria ⁊ q̄ ipse inquisitionē confiteatur non autem admittas eū si vellet negare in totū vel in parte: vt est casus ⁊ ibi not. in. l. qui seruū. ff. de interrogatoria act. quod tene menti perpetuo ne tu iudex sis deceptus: sed Bar. in. d. l. publice. vt ibi refert domi. Paul. dicit quod aliquādo quis vult admitti vt defensor sine mandato ad ostendēdum de innocentia quod venit absoluendus: ⁊ tunc admittitur vbicunq̄ potest ferri sentētia cōtra absentem quia etiam si nullus comparet iudex ex officio tenetur inquirere de hoc: vt. l. si non defendatur. ff. de pe. vnde iste talis solū admittitur ad istum articulum nec subijcit se sententie nec venit ad plenariam cause defensionē nec potest aliud facere quod preiudicet absenti: vnde iste dicer defensor ⁊ excusator innocētie: non procurator. ista sunt verba. d. Pau. in. d. §. publice. ⁊ ita fuit de facto obseruatū Regij contra absentem quia cōparuit vnus tanq̄ vnus de populo[a] ⁊ defensorio nomine ad allegandum causas innocentie ⁊ ita fuit admissus: vide etiam Barto. in extrauagāti ad reprimēdum in verbo, legitime. versiculo an iste debeat admitti ⁊c. ⁊ hoc fuit in causa capitali quia dicebat cōparens q̄d vulneratus erat mortuus sua culpa ⁊ quod vulnus non erat mortale: ⁊ omnia ista fuerūt probata per testes per eū productos ⁊ sic ille fuit condemnatus de vulnere tātum. Et quia est etiam vna cautela ad euitādum infamiam q̄ quis incurrit ex confessione propria: vt not. Bart. in. l. infamiam. ff. de publi. iudi. vt per defensorē compareat ⁊ cōfiteatur q̄r nemo ipsorū erit infamis: vt. d. §. qui alieno. ⁊ reus habebit beneficium quod confitentibus tribuitur.

Augusti. ¶ Tu aūt in hac materia adde ea que dixit Albe. de rosa. in. iiij. parte statutorū. q. xxxviij. incipiente consequenter queritur alia questio si contra talem bannitum ⁊c. vbi in effectu videtur velle quod si bannum est datum super crimine tunc licet appellare nisi per statuta aliter prouideretur: puta quod bannitus amplius non audiatur. Limitat tamē predicta nisi superior tali bannito faceret fiduciam q̄d veniret ad se defendendum quia tunc illa defensio nihil aliud importat q̄ quod possit appellari ⁊ etiam remittit ad not. per ipsum in. q. lxxxvij. Et in hac materia adde pulchrum consilium Bald. quod incipit. Cauetur ex forma statuti q̄ citatus ad se excusandum. faciunt notata per Gandinū in tractatu maleficiorum sub
14 rubrica de bannitis. † Et inquantū supra dictum est quod si ex forma statutorum de omni capitali casu: tunc absens potest dānari etiam a relegatione supra quod tunc pōt interuenire procurator: an hec cōclusio sit vera vel falsa vltra supra allegata vide omnino que. j. dicenf in proxima. q. in tex. ⁊ in additionibus meis. ⁊ adde Jo. in addi. Specu. in titu. de procuratore. §. j. versicu. item q̄ causa est criminalis. in fi. ⁊ habetur per Gandi. in tractatu maleficiorum sub rubrica an in causis capitalib⁹ potest procurator interuenire: ⁊ per Bart. in extrauaganti ad reprimendum in verbo, legitima. ⁊ per doc. in. c. veniēs. extra de accu. ⁊ per doct. in. l. reus. C. de accusa. ⁊ in. d. §. publice. ⁊ in. d. §. ad crimen. maxime per Imo. tamen nō omitto ea que dicit Ange. in. d. §. ad crimē. q̄d in crimine publico etiam quando in absentē ferri pōt sententia condemnatoria quod nullo modo nominatur procurator quia ita. l. cautum est expresse: vt patet in. d. §. ad crimen. in principio. nec est bona consequentia ferri potest sentētia in absentem ergo potest interuenire procurator. vetat enim lex interuentum procuratoris in crimine publici iudicij: dicit tamen quod propter hec verba in consulendo ⁊ iudicando non esset recedendum a consuetudine ⁊ a cōmuni opinione que vult vt isto casu possit interuenire procurator et subdit quod isto casu non obstat. d. §. publice. qui vult q̄d vbi de crimine absens potest damnari ibi admittitur quilibet ad innocentiam excusandam ⁊ sic ad plenariam defensionem: quia dicit quod ille tex. debet intelligi in crimine priuati iudicij non publici ne ille text. contradicat principio illius. §. ad crimen. subdit tamen Ange. quod Bart. disputationis gratia intellexit quod interuenire pōt quilibet qui habeat prodesse reo accusato non autē possit obesse: dicit tamē in consulendo ⁊ iudicando tenendam esse opi. communem: sed dicit quod ista sua opinio de rigore non videtur vera q̄r secundum hoc posset interuenire procurator constitutus vt possit facere omnia que prosunt domino ⁊ non que obsunt quod est falsum quia forma eius procuratoris est inepta et reprobata: vt not. Innocen. in. c. constitutus. de procura. in princi. Et adde que dicam. j. in proxima questio. subsequenti vbi aliquid dicam. et vide que dixit Alberi. de rosa. in. ij. parte statutorum questione. xxxvij. qui allegando Dy. dixit si quis vulnerauerit aliquem mortifere potest se defendere per procuratorem licet pro vulnere sit pena pecuniaria per statutum ⁊ cum potest ex tali vulnere sequi mors ibi vide. et vide Alberi. in. ij. parte statutorum. q. cxxi. qui ponit quando pro homicidio est pena pecuniaria an possit interuenire procurator. in questione sequenti ponit an quando absens potest damnari possit interuenire procurator ⁊ ibi sequēdo Gandi. dicit quod sic.

15 Reus citatus est vel in banno positus si ipse non venit sed mittit procuratorem an sit excusatus.
16 Procurator admittitur in crimine pro quo venit imponenda pena pecuniaria tantum.
17 Statuta hodie extant per que potest absens in causa capitali ⁊ corporali damnari an hoc casu poterit admitti procurator ad plenam defensionem.
18 Procurator an admittatur ad opponendū exceptionem dilatoriam.
19 Iudex an simpliciter possit repellere procuratorem: quādo de pluribus inquiritur cōtra vnum quorum aliquod infert penam sanguinis alterum non.
20 Absens vbi potest dānari: maxime hodie per statuta Italie an tunc possit procurator interuenire.
21 Cautela. d. Ange. qua dicebat se habere indicia contra reū ideo debere venire personaliter ⁊ postea eū retinebat ⁊ torquebat an sit bona.
22 Personaliter cogi posse comparere reum in criminalibus limitatur si contra eum sunt indicia.
23 Cautelam. d. Ange. positam in. ij. versi. precedenti videf tenere Gandinus.

15 **Ange.** ¶ † Quero quid si citatus est reus vel in bāno posit⁹ ipse non venit sed misit procuratorem an sit excusat⁹: ⁊ an procurator admittatur, distingue aut est delictum ex quo venit imponēda pena maior relegatione ⁊ tunc non excusatur mittendo procuratorem sed ipse tenetur comparere personaliter ⁊ procurator non admittif: aut est imponenda pena minor relegatione ⁊ tūc excusatur mittēdo procuratorem ⁊ procurator[b] admitti debet: vt. d. §. publice. ⁊ ibi gl. docto. ⁊ Barto. plene ⁊ Imol. in. d. §. ad crimen. per Cy. Bald. ⁊ Sali. qui Sali. aliter dicit in. l. reos. C. de accu. Sed aduertas bene quod nō sufficit isto casu quod habeat generale mandatum: imo opus est quod sit speciale ⁊ expressum ad causas criminales ⁊ in specie vt ad tali inquisitioni respondendum: vt no. Jaco. but. Bar. Bal. ⁊ Ang. in. l. fi. C. de procura. ⁊ no. Imo. in. c. super his. in vltima co-
16 lum. de accu. ⁊ Jo. an. in clemen. ij. de procuratoribus. † Ex quo sequitur quod in crimine ex quo esset imponenda pena pecuniaria tantum bene admittitur procurator: vt. d. §. publice. Secus autem si esset imponēda pena corporalis. Predicta locum habent de iure communi secundum quod ab-
17 sens non potest damnari: vt. l. absentem. ff. de pe. ¶ † Quid ergo dicendum est hodie secundum statuta per que potest absens in causa capitali ⁊ corporali damnari an hoc casu poterit admitti procurator ⁊ ad plenam defensionem comparere. Dy. vt refert Cy. in. d. l. reos. C. de accu. determinat quod sic: q̄r hoc casu cessat ratio legis communis. ⁊ pro hoc videtur casus in. d. §. publice. sed Bart. in. d. §. ad crimen. et in dicta extrauagāti ad reprimendum in verbo, legitime. dicit quod illud est verū ad allegandas causas absentie: ⁊ ita intelligatur. §. publice. non autem ad plenam defensionem seu cause defensionē: vt. d. §. ad crimen. ⁊ idem tenet Anto. de but. in. c. veniens. de accusa. allegat. l. ij. de procur. iuncto eo quod habetur in. c. veritatis. extra de dolo ⁊ cōtumacia. sed de hoc vide plene Imo. in. d. §. ad crimen. sed ego nunq̄ vidi admitti aliquem procuratorē quando est pena corporalis siue corporis afflictiua principaliter vel in consequētiam siue sit publicum crimen, siue priuatū: vt. l. j. coniuncto principio cum fi. C. vt tam ciui. quam crimi. cause. ⁊ ego eram solitus vt vna cautela quando dubiū erat vtrum deberet admitti vel non quia dicebam q̄d habebam indicia contra inquisitum ⁊ quod principalis vt melius informatus deberet per se nō per procuratorem comparere vt aliquādo contingit in ciuili: vt. l. fi. cum ibi no. per glo. ⁊ docto. C. de procura. ⁊ istam cautelam ponit Cy. in. d. l. reos. ⁊ Bart. in. l. ij. §. defendi. ff. quibus ex cau. in pos. ea. ⁊ quod aut veniret ad confitendum aut ad subijciendū se torture vt. d. indicia purget iuxta not. per Bart. singulariter in. l. pe. ff. de questionibus.

a ¶ De populo. Adde de hoc vt per Cep. in cōsil. xx. ⁊ consil. xli. et Frā. de are. in cōsi. cxlvij. vbi dicit q̄d ista est cōior. opi. Ber.

b ¶ Et pcurator. adde circa hoc ⁊ vide Ale. in csi. cxlj. in. iij. volu. ⁊ que ponit Petr. de anch. in cōsil. cclxxiij. Ber.

si ipse cõparebat retinebam ⁊ torquebam quousqȝ purga-
uerat indicia: si vero per se non comparebat licet cõpareret
per procuratorẽ etiam specialiter ad hoc cõstitutum et ple-
narie instructũ reputabam eum contumacem.argu.no.per
doc.in.l.fi.C.de pcu.⁊ p Ja.bu.ibi,⁊ Bal.in.l.seruũ quoqȝ.
§.publice.in vlti.colũ. licet Salic.in.d.l.reos.in questione fi-
nali sentiat contrarium.Et facta declaratione contumacie
tunc habetur pro confesso ƒm Barto.in.d.l.penulti.⁊ sic su
peruacanee postq̃ est habitus pro confesso interuenit pro-
curator quod tene menti quia in practica faciet tibi hono-
rem: quia cum Cyn.dicat qd docto. ita tenent ⁊ ita diceret
Barto.obseruaretur in practica non obstante aliorum opi.
⁊ isto modo faciẽdo iudex nunq̃ potest decipi. ita dicit Cy.
18 in.d.l.reos.in fi.†An autem[a] admittatur procurator ad op-
ponendum exceptionem dilatoriam.vide Cy.Bald.⁊ Sa-
19 lice.in.d.l.iij.⁊ Bart.⁊ Imo.in.d.§.ad crimen.¶†Aduer
tas tamen quod si de pluribus inquiritur contra vnũ quo-
rum aliqua inferunt penam sanguinis ⁊ aliqua non: an iu-
dex simpliciter possit repellere procuratorem dicas qd non:
quia talis confessio potest scindi: ideo pro illis que penã san
guinis non inferunt potest interuenire procurator:vt notat
Barto.in.l.iam tamen.§.fina.ff.iu:di.sol. Et si iudex nõ ad-
misit hunc procuratorem lesit partem ⁊ tenetur in syndica-
tu:vt ibi per Barto.

a ¶An aũt.adde tu ⁊ vide Cepol, in ɔsi.lxxiij.ver,

Augusti. ¶Tu aũt in hac materia adde inquã-
tum supra dictum est an in causa crimi-
nali a relegatione supra vel infra admittaƭ procurator licet
hic multa possent adduci ⁊ allegari:quia alias vidi disputã
tes ⁊ tenentes contra communem opinionem de qua supra
⁊ multum subtiliter allegãdo que possem hic adducere que
non adduco quia hic in isto argumento non intendo recede
re a communi opinione de qua supra. Adde tamen quod li
cet in causa criminali non admittatur procurator:tamen li-
mita quia fallit in illustribus personis quia isto casu in cau-
sa publica ⁊ criminali admittitur procurator.ita no. Bart.
in.l.si quando.C.de iniurijs.⁊ eo maxime quia detineri non
possunt personaliter.l.medicos. ⁊ ibi not.C.de pfes.⁊ medi.
nec duci possunt in questione.l.j.C.de questionibus. iũcta.l.
aduocati.C,de aduo.diuer.iudi.facit quod not.Bal.in.l.ij.
C.de liber.⁊ eo.liber.fallit etiam.d.regula,vt per Bart.in.l.
fina.C.de iniur. per Spec.in tit.de procuratoribus.§.ratio-
ne igitur.versic.sed precedens regula fallit.Et pro intelligẽ-
tia istius.§.ad crimen.vide decisionem nouam Rote.cxcvj.
⁊ eius limitationem. ⁊ per Barto.in.l.iam tamen.§.si tamẽ
plures.ff.iu.sol.⁊.j.dicetur in proxima.q.vbi dicit quod si in
accusatione vel inquisitione deducantur plura delicta inter
que sit aliquod cuius occasione pena pecuniaria venit im-
ponenda ⁊ in alijs corporalis quod debet illo casu procura-
tor admitti ⁊ multas fallentias et limitationes ad dictũ.§.
ad crimen.prosequere vt per Ange.in.d.§.ad crimen.⁊ per
Ang.in.d.l.reos. vbi ponit multas fallentias ⁊ etiã decem
fallentie ponuntur per gl.in.c.veniens. extra de accusatio.
⁊ ibi vide docto.⁊ no.casum singularem in.c.hoc quippe.iij.
questio.vj.ꝙ vbi ageretur de nullitate sententie late in cau-
20 sa criminali tunc potest procurator interuenire. ¶†Item
inquantum supra tactum est an vbi absens potest damna-
ri ibi possit interuenire procurator maxime hodie per statu-
ta Italie ⁊c.licet addiderim aliqua in isto articulo supra in
addi.in proxima questione precedenti. tamen Angel.mul-
tum late in.l.reos,C,de accusa.in.vj.fallentia.dicit ꝙ Bar.
in hac materia posuit vnam suam nouam opinionem ⁊ pul
chram dicens qd non admittitur procurator qui dño possit
obesse ⁊ nõ prodesse ⁊ dicit esse casum,in.d.l.j. an per alium
vbi nõ interuenit procurator si tamen est capitalis ⁊ in cau-
sa appellationis ferri potest sententia in absentem:vt.l.fi.C.
de tempo.ordi.sed bene admittitur excusatio simplex ad al-
legandum pro absente causas innocentie criminis quia al-
legatio potest esse domino proficua nõ autem in aliquo no-
ciua. Sed Ang.bene dicit ꝙ ista opi. Barto.non est bona:
qꝛ.§.publici loquitur indistincte ibi quãuis ⁊c. De habente
⁊ nõ habente mãdatum.¶Item qꝛ forma huius procura-
torij est reprobata a iure per Innocen. in.c.constitutus. de
procura.⁊ si eius opinio esset vera sequeretur ꝙ possit con-
stitui procurator ꝙ domino prosit ⁊ non obsit quod falsum
est dicto.c.constitutus.patet quia procurator debet ita con
stitui vt per eius aduentum conditio aduersarij non efficia-
tur deterior.l.ij.§.pe.ff.qui.ex cau.in pos.eatur.⁊ ad rationes
Bart.multum eleganter respondet: dic vt ibi per eum ⁊ in
hac materia quãdo procurator possit interuenire. vide Ga
spar.de calde. in consil.suo.iij.in titu.de accu. et ibi ponit de
quodam abbate qui petebat quosdam monachos detrudi
in carcerem propter eorũ crimina an possit interuenire pro-
21 curator.¶†Et aduerte inquantum supra dominus Ang.
tetigit illã difficultatem ꝙ citabat reum personaliter ꝙ ve-
niret in persona ad respondẽdum licet tali casu procur.pos-
sit cõparere vel dubium an procurator possit comparere et
postea ipsum detinebat in carceribus:quia alias vidi istam
questionem dic ꝙ pro ista opinione certe videtur glo.in.l.fi.
C.de procura.in gl.pe.ibi melius: ⁊ ideo colligunt doc.ex il-
la gl.quod si dominus melius nouerit veritatem q̃ procura
tor ꝙ potest iudex cogere dominum personaliter compare-
re ad respõdendum:quod est verum etiã si procu.habet spe
cificum mandatũ ad sic respondendum quia per aspectum
domini potest iudex melius perpendere veritatem inspiciẽ-
do quo vultu ⁊ qua trepidatione loquaƭ.l.de minore.§.tor-
menta.ff.de questioni.⁊ per hoc Bar.ibi,in.d.l.fi.reprehen-
dit Ja.de bu.q cõtra tenebat ⁊ hanc sententiã approbauit
Dominicus de sancto Gemi.in.c.j.de iudi.in.vj.post Joã.
de imo.⁊ Imol.in.l.qui bona.§.qui alieno.ff.de dã.infect.⁊
Bart.in.l.ij.§.defendi.ff.ex quib.cau.in pos.ea. ⁊ Cy.in.d.l.
reos.C.de accu.⁊ Bar.in.l.seruum quoqȝ.§.pub.ad fi.ff.de
procura.aliqui vero volentes saluare Ja.de bu.dicũt quod
opinio Jaco.de bu.loquitur in ciuilibus ex quo procurator
specificum habet mandatum quia tunc dominus per orga-
num respondere videtur.l.qui aũt.§.fi.cum.l.se.ff.de cõstitu
ta pecu.secus in criminalibus in quib[9] ex indicijs iudex po-
test inquirere veritatem et etiam torquere.d.§.tormenta. et
istam partem expresse tenet Jo.an.in.c.fi. extra de iuramen
to calum.⁊ Ange.in.l.si actor.ff.de procu.Ang.in.d.l.fina.
C.de procura. ⁊ Bart.in.d.§.si alieno.⁊ dicit Ang.in.d.l.si
actor.quod in palatijs ita obseruatur.Et adde qꝛ dominus
Ange.supra refert Sali.in.d.l.reos.tenuisse contrarium: et
idem voluit Imol.in.d.§.ad crimen.dicentes quod non so-
lum in ciuilibus sed nec in criminalibus potest quis priuari
beneficio quod non possit comparere per procuratorem ha-
bentem ad hoc speciale ⁊ specialissimum mãdatum ⁊ quod
ipso inuito compareat personaliter alias erit contumax qꝛ
hoc falsum:quia alias beneficium comparẽdi per procura-
torem a lege concessum esset illusoriũ cum semper esset in fa-
cultate iudicis auferre illud beneficium dicẽdo compareat
dominus personaliter quia melius est informatus cõtra re-
gulam indultum.de reg.iur.libr.vj.nec ob.§.tormenta.quia
respondet quod ille non habebat specialissimum mandatũ
vel ibi causa criminalis talis erat in qua procu.non potest
comparere.⁊ sic Imo.vario modo locutus est in ista mate-
ria quia vnum dixit in dicto.§.si alieno.aliud in.c.j.extra de
22 iudi.†Limita tamen predicta secundum ea que dixit Petr.
de anchara.in.c.j.extra de iudi.in.vj.⁊ Bald.⁊ Pet.de an-
chara.in.d.l.seruum quoqȝ.§.publice.ff.de procura. qui di-
cunt quod in criminalibus verum est quod quis potest co-
gi vt cõpareat personaliter si indicia sunt contra eum alias
non. ⁊ voluit Bal.si recte ponderetur in.d.l.fina.C.de pro-
curato.quinimo dixit Bal.in.§.publice.quod etiam hoc est
verum in casibus in quibus potest esse locus torture secus
vbi non potest esse locus torture. ¶Adde Gandinum in
tracta.malefi.sub rubri.vtrum procurator potest interueni-
re in causa criminali.qui Gãdi.fuit maximus practicus vo-
23 luit † quod isto casu hec cautela in criminalibus valeret qd
dominus veniat ⁊ personaliter respondeat: sed omnino põ
derabis verba sua : ⁊ videtur velle quod opus est quod ali-
qua indicia precedant licet postea in fi. innuat etiam si non
essent indicia dum dicit vel tanq̃ melius informatum venit
responsurus.Subsequenter dominus Ange.hic replicauit
id quod Bartol.dixit in.l.iam tamen.§.penultimo.ff.iudic.
sol.quod si comparet procurator in pluribus causis capita-
libus ⁊ in quibusdam nõ poterat comparere procurator in
quibusdam sic:tunc poterat interuenire procurator. Adde
quod dixi supra in proxima precedenti questione et si iudex
non admisit procuratorem ledit partem ⁊ tenetur in syndi-
catu.ita dixit Barto.ibi.

24 Contumacia an sit delictum:ita ꝙ si statuto dicatur ꝙ bã-
nitus propter delictum possit impune occidi: an bannitus
per contumaciam possit impune occidi.

25 Bannum quod si propter contumaciam ⁊ inobedientiam
equiparatur multe.

26 Multam impositam:sicut propter paupertatem põt remit-
tere rector terrarum sine scientia vel consensu superioris,ita
⁊ bannum.

27 Condemnatus ex contumacia quando dicatur condemna
tus ex maleficio.

Ange.

Ange. ¶ †Quero an cōtumacia sit delictū ita q̄ si statuto dicatur ꝙ bānitus propter delictum possit impune occidi: an bānitus propter contumaciā possit impune occidi: hanc.q.format Bart.in.l.omne delictum.ff. de re mili.⁊ ibi cōcludit ꝙ debet inspici causa propter ꝙ fuit citatus: nā si citatur propter maleficium ⁊ fuit cōtumax dicitur dānatus propter maleficium, alias aūt si fuit simpliciter citatus ex causa ciuili ⁊ fuit contumax ⁊ tunc si propter eius cōtumaciam multaretur non dicitur dānatus propter maleficiū. ita sentit ibi Bar. facit.l.ictus fustiū.ff. de infami. vnde isto casu nō poterat impune occidi cū semper propter contumaciā condemnaretur q2 si essent partes presentes de eis fieret executio probato delicto.l.ij.C. quorum appel.nō reci.⁊.l.constitutiones.ff.de appel. licet Bal.⁊ Imo.videātur aliter dicere in.l.mora.ff.sol.ma.Cy.⁊ Ange.in.l.j.C.de crimine stellio.sed Bal.in.l.fi.C.vi bo.rap.videtur in effectu tenere supradictam opinionem Bartol.licet ibi dicat quod
25 fuerat opi. Mar. de fano†sed tene mēti tu preses prouincie ⁊ rector terrarum quod bannum quod fit propter cōtumaciam ⁊ inobedientiam equiparatur mulcte[a] vt no.gloss.in.l.j. §.ex hoc rescripto.ff.de ventre inspi. ⁊ in.l.j.post princi.ff.de
26 admi.tuto.† Ex quo sequitur quod sicut multam impositā propter paupertatem sine conscientia vel cōsensu fisci vel superioris potest remittere preses prouincie ita etiam bannū. ita dicit singulariter Bar.in.l.illicitas.§.fi.ff.de officio presi. ⁊ predicta procedunt de iure: communiter autem aliter procedit per statuta q2 contumax in quocūq; crimine habeat̄ pro conuicto ⁊ confesso ⁊ potest damnari.

Augusti. ¶ Tu aūt in hac materia adde gl.in.l. si filiꝰ.ff.de interro.act.et gl.in.l.j.§.fi.ff. si quis ius di.non obtem.in verbo, pena.⁊ aliā gl.in.l.si plures tutelam.ff.de admi.tuto.que gl.non allegatur per doct. ⁊ aliam glo.j.q.iiij.in summa tamen glo.tenuit contrarium, in.c.ex literis.extra de consti.s.quod cōtumacia non dicitur esse maleficium: ⁊ ideo cum statuta proprie debent intelligi. l.iij.§.hec verba.ff.de nego.gest. bannitus per contumaciā per statutum non dicitur bannitus propter maleficium. Et de hac materia videnda sunt dicta per Bal.in.l.j.§. nā tractemus.ff.de tut. ⁊ rationibus distrahen. Bald.in.l.fi.C.de crimine stel.per Bal.in.l.multis.C.de appel. per Bal.in.l.j. §.fi.ff.si quis ius di.non obtempe.aliquid per Imol.in.l.pe. §.ad crimen.ff.de publi.iudi.in.xxiiij.col. ⁊ Moder.in.d.l.si mora.ff.solu.matri.dicūt quod ista est communis opi. quod bannitus ex contumacia non dicatur bānitus ex maleficio quia contumacia nō reperitur inter tracta.de publi.vel priuatis delictis. imo ponitur inter ciuiles.d.l.j. si quis ius di. nō obtemp. Large vero ⁊ improprie sumitur pro maleficio. Et in hac materia adde dicta Alberi.de rosa.in questio.statutorum in.iiij.parte questio.xxij.qui vltra omnes examinat istam materiam ibi refert omnia domi. Cy.⁊ vide Bal.in.l.
27 j.ff.de in lit.iurando.qui colligit argumentū ex illa lege.†q̄ condemnatus ex contumacia non dicitur condemnatus ex maleficio: limitat tamen hoc nisi statutum vltra procederet quod cōtumax haberetur pro confessō quia tūc dicitur condemnatꝰ ex ficto maleficio nō ex vero per.l.si tutor.C. de interdic.ma.⁊ dicit quod Dy.tetigit.q.in.l.cum filiꝰ.ff.de verborum obligatio. Adde tamen quod contumacia nō sit delictum bene facit glo.in.c.cum non ab homine.in gl.magna extra de iudi.sed quod imo quod cōtumacia sit delictum allego in terminis glo.in.c.ij.in glo.morte.extra de ma. ⁊ obe. que dicit quod propter delictum contumacie peribit ⁊ propter cōtumaciā quis multatur ⁊ multa pertinet ad fiscum. Ista probantur in.l.reos.⁊.l.multatus.C.de modo multandi. ⁊ cum pena pertinet ad fiscum talis causa dicitur criminalis. glo.est singularis in.l.pretor.ff.de sepul.viola. nec ob. fundamentū Cy.dum dicit quod ideo contumacia non est delictum quia non erat posita inter crimina publica aut priuata quia istud argumētum nihil valet nec concludit. nam gloss.in.l.j.ff.de fideiusſ.tut.⁊ in.l.j.§.si apud.ff.deposi.dixerunt ꝙ dolus est delictum: ⁊ tamen titulus de dolo non est positꝰ inter crimina publica nec priuata. Preterea pro hac parte.allego bonum text.in.j.constitu.ff.in.§.illud verō. ver sicu.ludos exercere.⁊ alia crimina vbi lex appellat ludū delictum ⁊ titulus vt alearum vsus non ponitur inter crimina publica aut priuata.⁊ de ista materia vide dominum Nellū in tractatu bannitorum in secunda parte secundi temporis q̄ō.lx.⁊.q.lx.

28 Statutum disponens quod contumax habeatur pro cōuicto ⁊ confesso: an valeat de iure.
29 Contumax licet ex fictione statutorū habeatur pro confesso tamen requiritur declaratoria.
30 Contumax reus anteꝙ̄ condemnetur an semper debeat fieri declaratoria.
31 Contumacia licet operetur cōfessionem rei ⁊ ꝙ sit conuictꝰ tamen de contumacia debet apparere in actis.
32 Reo sponte confitente: etiam ex inordinato processu: sequi potest condemnatio: secus ex ficta confessione puta per cōtumaciam.
33 Confessio vera delictum vere probat: ficta autem nunquam vere delictum probat.
34 Notarius condemnatus de falso ex confessione vera vel cōuictus: nunquam poterit amplius instrumēta conficere: tamen damnatus propter contumaciam nō perdit instrumentorum confectionem. Et sententia lata contra vere ⁊ sponte confitentem ⁊ cōuictum: facit illum inhabilem quo ad omnes si autem lata ex cōtumacia ⁊ sic ex cōfessione ficta: preiudicat solum quo ad personam ad cuius instantiam fuit damnatus.
35 Declaratoria an sit opus qua iudex pronunciet super contumacia.
36 Contumacia negata pronunciandum est super ea aliter nō est necesse.
37 Confessio ficta quid operetur.
38 Statutū ꝙ quis habeat̄ pro cōfesso intelligit̄ quo ad delictū non quo ad qualitatem persone aggrauantē delictum.
39 Contumax licet habeatur pro confesso tamen quando iudici constaret ipsum nō esse culpabilem debet eum absoluere non condemnare.
40 Sententia lata propter cōtumaciam an magis dicatur lata pro contumacia ꝙ̄ propter delictum.

28 **Ange.** ¶ †Queritur tamē an tale statutū q̄ disponit ꝙ cōtumax habeat̄ pro cōuicto ⁊ cōfesso de iure valeat.[b] Istam questionē format Spec.⁊ ibi Jo.an. de accu.§.sequitur.⁊ ibi tenent ꝙ tale statutū valet et Joā. an.in.c.veritatis.de dolo ⁊ contu. Et in tit.de pace iur.fir.§. iniuria. Facit quod not.in.l.gallus.§.⁊ quid si tantū.ff.de libe.⁊ posthu.⁊ pro hoc allegat gl.ordi.in.l.locorū.C.de omni agro deser.li.xj.vbi dicit ꝙ talis cōtumacia est ficta probatio.facit quod notatur per Bar.in.l.omnes populi.ff. de iusti.⁊ iure.⁊.l.j.C.de asser.tol. ita etiam do. Nellus de sancto Gemi.doc.solennis in suo opere bannitorum in sui princip.
29 †Sed aduertendū est ꝙ licet cōtumax ex fictione statutorū habeat̄ pro cōfesso: tamē requiritur declaratoria: vt est tex. ⁊ ibi Bar.in.l.eius qui delatorem.ff.de iure fisci. ⁊ est tex.cū gloss.in.c.cum secundum. de hereti.in.vj. et hoc etiam tenet Bald.in.l.transigere.in fi.C.de transactionibus. ⁊ in.l.iubemus.§.economus.C.de sacrosanc.eccle. vbi plene: et in vsu feudorū quibus modis feu.amittatur.c.j.⁊ in.c.j.de feu.sine culpa non amit.⁊ in titu.generali alienatione.an feu.vasal.
30 conti.c.vasallus.† Ex quibus cautela esset ꝙ quando reus esset contumax anteꝙ̄ condemnaretur semper fiat declaratoria quando contumax fuit. Et virtute illius contumacie ipse habetur ex statuto pro confesso delictum ⁊ conuicto de quo contra eum inquiritur: facit quod no.in simili. Ja.but. per illam gloss.in.l.penul.§.cum autem.C.ad trebel. ⁊ quod not.Bar.sm Ja.in.l.hec stipulatio.§.ij.ff.de ope.no.nūtia. Sed licet hoc esset tutius tamē si iudex postea de delicto cōdēnet ⁊ penam imponit limitatā a statuto videtur tacite declarasse super dicta cōtumacia ⁊ quod habitꝰ fuerit pro cōfesso.ad hoc facit quod no.Barto.in.d.l.stipulatio.§.pe.nā procedendo ad condemnationē videtur tacite pronunciasse illū haberi pro cōfesso: sicut dicimus de iudice qui nō obstāte declinatoria fori adulteriora procedit tacite super declinatoria videt̄ pronūciasse.l.ij.§.si dubitetur.ff.de iudi. et maxime si iudex in sententia sua in illa clausula ⁊ quia cōstat ⁊c. facit mentionē de sua contumacia tunc super cōtumacia et ficta cōfessione declarasse videt̄: facit quod dicunt doc.quādo iudex dicit viso libello visa litis cōtesta.⁊c. quia sentētia facit fidē de predictis: vt no.doct.in auſ.si quis in aliquo.C. de eden. Teneasᶜ tñ†q̄ licet dicta sua cōtumacia hoc ope-
31 retur: debet tñ in actis hoc prius apparere anteꝙ̄ deueniatur ad condemnatoriā: nā licet esset citatus ⁊ statutꝰ terminus ad comparendū ⁊ ipse in veritate non comparuit si tamen hoc non apparet ex actis vel quia notarius nondū scripserat vel nūcius nondū fecerat relationē: tūc iudex nunꝙ̄ deueniat ad condemnationem quoniā talis sentētia nō valeret.arg.no.per Barto.in.l.hoc autē.§.j.ex qui.cau. in poſ.
32 ca.⁊.l.multū.ff.de cōdi.⁊ demōstra.† Sis igitur multū cautus tu iudex q̄ ordinate facias processum tuū: nā licet ex tali cōtumacia habeat̄ pro cōfesso ⁊ cōuicto. Magna tamen

a ¶ Mulcte. adde ⁊ vide Paul. de ca.in ɔſi.cxcviij. in.j.impressis.ber.

b ¶ De iurē valeat. Adde Fran. de are. in ɔſi.cxlvij. ⁊ ibi an cōtra talē fictā confessionē possit probari de innocētia rei: ⁊ ibi etiā ꝙ talis contumax videt̄ confiteri delictū cū oibꝰ qualitatibꝰ suis in accusatione vel inqsitiōe deductis allegat Bald.in.l. qui.de his q no. infa.⁊.l.ij.C.de iura.calū. Ang. tñ in ɔſi.cxlvi.et ꝙ videt̄ cōfiteri factū nō qualitatem facti.⁊ vide Pe.de anc.in cōsil.ccccix. vbi q̄ mulier accusata de adulterio si fuit cōtumax nō vr̄ fateri mrimoniū, ⁊ ibi ꝙ habetur ɔtumax pro confesso quo ad penā fisco applicādā nō quo ad penā applicādā parti quo ad eiꝰ interesse. ⁊ adde ꝙ tale statutum valeat. ⁊ vide ce. in ɔſi.xlj.⁊ ibi ꝙ tale statutū non dz intelligi taliter q̄ cōtumax de cuiꝰ innocētia cōstat habere p ɔfesso.⁊ vide ad materiā ban.in cōsi.ccvij.⁊ consi.cxvj.

c ¶ Teneas tñ.ad de ꝙ eādē sniā tenet Frā.de rāpo.in ɔſil.Cald. in ti.de re iu.cōsil.viij. sequutus Bar. in.l.si finita.§.iulianus.ff de dā.infe. Per

est differentia inter verã ⁊ fictam confessionẽ. Nam quando
tu habes reum qui spontanee confitetur tunc etiam ex inor-
dinato processu secure potes condemnare: vt no. Bar. in. l.
si confessus. ff. de custo. reo. ⁊ dicam. j. in gl. quando compa
a rent ⁊ totũ confitẽtur tamen qñ est ficta confessio nunꝙ [a] ex
tali cõfessione ficta poterit damnari nisi processus fuerit ri-
te ⁊ recte formatus ⁊ si fuerit condemnatus: talis sententia
ex inordinato processu ipso iure nõ valet. ita singulariter di-
cit Bal. in addi. ad Spec. titu. de accusa. §. ⁊ no. quod accu-
satio. versiculo ⁊ not. quod vbi libellus ⁊c. facit qđ no. Bal.
in. l. error. in fi. C. de iur. ⁊ facti ignoran. ⁊ quod not. Barto.
33 in. l. absentem. ff. de pe. ¶ † Secũdo principaliter dicta ficta
cõfessio habet alium effectũ nam licet vera probet vere deli-
ctum: vt. d. l. si consensus. ⁊. l. j. ⁊. iij. ff. de cõfessis. ⁊. l. inde ne-
ratius. ff. ad. l. aquil. tamen ficta confessio nunꝙ probat ve-
34 re delictum. † Ex quo sequitur quod si vnus notarius dam-
natus sit de falso ex cõfessione vera vel conuictus qđ nunꝙ
amplius poterit instrumenta conficere: vt in auf. de tabel.
§. fi. ⁊ not. Barto. in. l. eadem. §. primo. ff. ad. l. iuliam repetũ.
⁊ tamen si est damnatus propter contumaciam non perdit
b instrumentorum confectionem [b]. ita nota. dicit Bartol. in. l.
si ideo. in principio. ff. de euict. et Bald. in. l. transigere. circa
medium. C. de transa. magis enim propter contumaciam ⁊
absentiam suam dicitur esse lata sententia quam quod ma-
leficium cõmiserit: vt. l. qui repudiantis. in fi. ff. de inofficioso
testa. habet ⁊ tertium effectum: nam licet sententia lata con
tra vere ⁊ sponte confitentem ⁊ cõuictum ⁊ declaratoria su
per delicto faciat illum inhabilem ⁊ infamẽ quo ad omnes:
vt. d. l. si confessus. ff. de custo. reorum. ⁊. l. quoniã. de infami.
tamen quando est lata in contumaciam ⁊ sic ex ficta cõfes-
sione: tunc talis sententia non facit fidem nec cõdemnatio
preiudicat nec ipsum inhabilitat nisi quo ad illam personã
c ad cuius instantiam fuit damnatus [c]. ita singulariter dicit
Barto. in. l. eius qui delatorem. in fi. de iure fisci per casum,
in. l. ij. §. fi. ff. eo.

a ¶ Nunꝙ ex ta-
li. Adde et vide
Pe. de anc. cõsi.
ccccix. ⁊ Abb. in
consi. xxiiij.

b ¶ Confectionẽ.
adđ ⁊ vide pau.
de cast. in consil.
cxcviij. ⁊ Bar. in
consi. xj.

c ¶ Fuit dãnat⁹.
Adde ⁊ vide ro.
in ꝯsi. liiij. Bart.
in consi. cvj. inci.
statuto Perusi-
ne ciuitatis. et
Abb. in ꝯsi. lxvj.

Augusti. ¶ Tu aũt in hac materia adde inquã-
tum dictum est: an valeat statutũ quod
contumax habeatur pro confesso: quod in terminis videtur
gl. in. l. ij. §. senatus. ff. de iure fisci. que videtur etiam velle ꝙ
cõtumax habeatur pro cõfesso de iure ⁊ bon⁹ tex. in. l. arria-
nus. ff. eo. titu. de iure fisci. ⁊ boni tex. allegantur a Bart. in
d. l. locorum. C. de omni agro deser. ⁊ omnino ibi vide Ang.
Sed in contrariũ multum faciunt ea que notauit Ro. in. l.
lege cornelia. ff. ad silla. qui disputans illum articulũ an per
statutum potest induci quod per fugã inducatur vera pro-
batio dicit quod de iure habemus vnam gl. singularem. iiij.
q. j. in summa que dicit quod propter contumaciã quis non
potest condemnari ad mortem. que glo. Bal. in. l. data ope-
ra. solebat dicere quod alibi non reperiebatur: si ergo cõtu-
macia vera nõ potest facere quod quis condẽnetur ad mor
tem: quomodo ergo ista confessio ficta resultans ex tali con
tumacia operabitur hoc quod quis possit decapitari quan
do statutum dicit in criminalibus ꝙ contumax habea͛ pro
confesso cum non possit plus fictio ꝙ veritas: vt no. in. l. si is
qui pro emptore. ff. de vsucap. non obstant illa iura que sunt
allegata pro illa parte qđ contumax habeatur pro confesso:
quia vt dicit Ange. in. d. l. locorum. hoc non est regulariter:
sed solum est in casib⁹ expressis. Et ideo Ro. in. d. l. lege cor-
nelia. concludebat non tenere statutum in criminalibus qđ
per fugam inducatur vera probatio quia illa fuga quia est
absens inducit contumaciam ⁊ propter contumaciam quis
non potest puniri capitaliter. Idem esset dicendum in casu
nostro quicquid sit cum statuta sint hodie precisa per totã
Italiam credo tale statutũ valere; quia statuta sunt ius ci-
uile. l. oẽs populi. ff. de iusti. ⁊ iure. ⁊ ideo casu isto erit casus
expressus hoc in iure ciuili postꝙ statutum hoc expresse di-
cit ⁊ sic militabit doctrina Ang. in. d. l. locorũ. ad illam glos.
singularẽ. iiij. q. j. in summa respõde: vt pulchre dicit Imol.
in. c. ij. extra de maioritate ⁊ obedien. qui late examinat ma-
teriã illius gl. in illo articulo cũ dicitur qui non obedit prin-
35 cipi morte moriatur. † Et aduerte inquãtum supra tactũ est
an opus sit declaratoria quod iudex pronunciet super cõtu-
macia qđ Ant. de but. in. c. cũ dilecti. extra de dolo ⁊ contu.
in. vij. colum. ibi vltimo aduerte ibi ponderabat esse tex. bo-
num ad hoc dicens quod aduertẽdum est ad illam literam
que dicit ꝙ papa illum ibi reputauit contumacẽ ex qua ha-
bes cautum esse iudicẽ quando procedit contra aliquem vt
contumacẽ vt ante omnia eum reputet contumacem vel ali
quid interloquatur per ꝙ ostendat eũ esse contumacẽ vt sic
ostẽdat sibi de contumacia liquere: nam nõ sufficit eum cõ-
tumacẽ esse nisi sibi liqueat de contumacia allegat. l. hec au-
tem ibi cõstare liquerit. ff. ex quibus cau. in pos. eatur. ⁊ dicit
vide Bartol. in. l. iiij. §. pretor. ff. de dam. infec. ⁊ idem voluit
Anto. de but. in. c. cum dilecti. extra de electio. vel de dolo ⁊
cõtu. Et adde omnino Bal. in. l. j. C. ne ex delictis defuncto-
rum. in. iiij. col. qui faciens mentionem de doctrina Barto.
in. d. l. eius qui delatorem. Primo arguit pro opi. Bar. post-
ea in contrarium arguit ⁊ pro opinione Bart. dicit quod si
per legem vel statutũ aliquis habetur pro cõfesso intellige ⁊
intelligi debet si iudici videbitur. Et ideo iudex debet inter-
loqui ⁊ pro hoc allegat. l. generaliter. §. j. C. de reb⁹ credi. sed
dicit quod in contrariũ facit. l. penulti. C. ad trebel. vbi satis
est ꝙ ex actis apparet quia quod certũ est nõ indiget decla-
ratione. l. quoties. ff. de probatio. §. fina. ⁊ quod not. in. l. j. in
fi. ff. de do. prelega. sed ipse Bal. saluat dictum Barto. limi-
36 tando: quã limitationẽ semper no. quia dicit † si negatur cõ
tumacia est pronunciandum, alias non est necesse ex quo li-
quet ex actis quia si negatur ista est questio emergens ⁊ iõ
pronũciandum. ¶ Itẽ quod non requiratur illa interlocu-
toria videtur etiam Bal. tenere contrarium in. c. j. de feu. si-
ne culpa non amit. q: in istis huiusmodi quasi notorijs non
requiritur alia declaratio per ea que habentur in. c. perue-
nit. extra de appellatio. ⁊ in. c. vestra. extra de cohabitatio-
37 ne clericorum ⁊ mulierum. ¶ † Item inquantum dominus
Angel. hic circa effectum secundum dicte confessionis ficte
quid operetur talis confessio ficta exemplificat quod aliud
est quod de delicto constet per veram confessionem: aliud
propter fictam confessionem: quia si notarius propter con-
tumaciã banniatur poterit cõfiteri alia instrumẽta. ¶ Ad-
de Bal. in. l. in exercendis. C. de fide instrumento. in. iiij. col.
qui videtur tenere contra Barto. sed melius ⁊ expressius te
net contra Bartol. Bald. in additionibus Specu. in tit. de
instrumen. edi. in. vij. col. ⁊ contra doctrinam domi. Angel.
hic vide pulchra verba que posuit Ang. in. l. si is qui. §. si tu
titiam. ff. de furt. vbi ponit exemplum quod licet per statutũ
bannitus habeatur pro confesso: tamen propter talem cõtu
maciam debet vere constare de delicto: ac si per veram con
fessionem vel ac si per testes veros cõstaret de delicto ibi vi-
de. Et vide Pau. de castr. in consil. suo. cxcvij. qui ponit late
multa allegando: an isti tales banniti per contumaciã sint
infames ⁊ quando ⁊ allegat bona iura tex. ⁊ gloss. ⁊ Bart.
vide tamen quod consuluit Pe. de anchara. in consilio suo
38 ccccix. qui dicit † ꝙ statutũ quod quis habeatur pro confes-
so non debet intelligi cum est actum cum accusatore illegiti
mo ita tale statutum intelligitur quo ad delictum non quo
ad qualitatem persone aggrauantis delictum ⁊ ideo ibi cõ
suluit quod maritus qui verberauit acriter vxorem Bono-
nie ⁊ ipsa aufugit Ferrariam ⁊ postea ipse accusauit eã de
furto ⁊ adulterio ad hoc vt lucretur dotem ⁊ per contuma-
ciam ipsa condẽnetur vigore statuti ꝙ cõtumax habeatur
pro confesso qđ propter hoc iste nõ lucratur dotem licet sta-
tutum dicat quod habeatur pro confesso cõtumax. ⁊ idem
dixit Ange. in consi. suo. cxliiij. incipiente super primo dicto
ꝙ licet contumax habeatur pro confitente factum non aũt
qualitatem facti. ¶ Adde consilium Barto. xcvj. incipien-
39 te domino Cyno de Bononia qui ponit † quod licet contu-
max haberi debeat pro confesso: tamen quando iudici con-
staret ipsum non esse culpabilem quod debeat absoluere, nõ
condemnare ⁊ vide in consilio suo. cij. qui ponit stante statu
to predicto an iudex possit recipere informationes quo ad
absolu. aut condemnatio. ⁊ quid si terminus statuti in quo
comparere debebat est elapsus an iudex hoc possit et quas
exceptiones potest ipse bannitus opponere elapso termino
40 statuti. † An autem sententia lata propter contumaciam
magis dicatur lata per contumaciam quam propter deli-
ctum. adde Bart. in. l. papinianus. §. meminisse. ff. de inoffi-
cioso testamen. et quod habetur in. l. qui repudiantis. eod.
titu. ⁊ quod not. Bald. Ange. ⁊ Imo. in. l. inter stipulantẽ.
§. j. ff. de verborum obligatio. Bart. in. l. prima. in fin. si quis
ius di. non obtem. Bartol. in. l. vinum. ff. si certum petatur.
Bald. in. l. j. C. de confes. ⁊ Bald. in. l. fina. C. de procura. fa-
ciunt etiam not. in. l. absentem. ff. de pe. cum simi. ⁊ Bart. in
l. omne. §. j. ff. de re mili.

41 Inquisitio regulariter non fit contra mortuũ, ⁊ si pendente
iudicio reus moriatur tollitur omne delictum contra eum.
42 Delicta que nõ sunt publica nõ extinguunt͛ morte si lis fuit
contestata contra defunctum vel habita pro contestata.
43 Cadauer rei mortui pendente iudicio an debet suspendi vel
circa illud aliquid aliud fieri.
44 Reo mortuo post appellationẽ: qd erit an hr̃s appellaret.

Contumax

45 Contumax si habeatur pro cōfesso & conuicto ex forma statuti, & moriatur ante cōdemnationem an pena transeat ad heredes.
46 Inquiri in quib⁹ casibus possit in crimine lese maiesta. reo mortuo. & illius memoria damnari.
47 Mortuo reo ante sentētiam: iudicium criminale finitur regulariter & memoria hominis non damnatur: limita nisi heres vellet sentētiam ferri pro purganda infamia defuncti.
48 Cadauer rei an furca suspendi possit.
49 Reo mortuo post appellationem an talis sententia afficiat heredes.
50 Statuto dicente ꝙ quis habeatur pro confesso, & quis moritur ante condemnationem: an pena transeat ad heredes.

41 **Ange.** ¶ †Et predicta procedunt quando procedit contra viuū. si aūt iam esset mortuus reus vel pendēte iudicio moreretur tunc mors tollit omne delictum & contra eum regulariter inquiri non potest & inquisitio formata debet circūduci: nisi in casibus qui habētur in. l. ex iudiciorum. & ibi glo. & Bar. ff. de accu. ¶ Item quoties non principaliter pena est corporis afflictiua: sed principaliter causa & questio erat super bonis q̄m tunc quamuis reus sit mortuus tñ adhuc questio durat super bonis: vt. l. fi. C. si re⁹ vel accu. mor. fue. & C. si pen. app. mors interueniat. l. iij. alia delicta publica etiā lit. contest. non transeūt ad heredē: imo
42 morte extinguuntur: vt. d. l. ex iudiciorum. ¶ †Alia aūt delicta que non sunt publica non extinguūtur morte si lis fuit contesta. contra defunctum vel habita pro conte. l. j. & ibi gl. & per Bal. ibi. C. ne ex delictis defun. vel si aliquid ad heredē peruenit: vt. l. j. & ibi Bar. ff. de priua. delic. facit qd̄ no. gl. in. §. per contrarium. insti. de heredi. que abintest. dese. & nota bene quod in crimine lese maiestatis & similium que non expirant morte & in quibus etiam procedi potest post mortē ꝙ sententia & sic etiam inquisitio non debet esse cōtra illum mortuum nec eum condemnari cum sit mortuus sed cōtra
a eius memoriam inquiri vel eius memoriā dānari[a] vel pronūciari & declarari eum contra principem vel rempublicam fecisse & per hoc eius bona in fiscum inferri: nam propter hoc memoria eius damnatur & infamia quadam defunct⁹ afficitur: ita dicit singulariter glo. in. d. §. per contrarium. quod singulariter nota in modo practicādi & semel in ciuitate vulterarum habui de facto: de quo etiā vide que dixi supra eo. in gl. che hai tradito la tua patria: in versi. & bene aduertas
43 quod tale crimen. † An autem cōtra cadauer sit aliquid faciendum: vt quod suspendatur vel vt quid aliud fiat. Ang. in. l. j. ff. de publi. iudi. & ibi Imo. & Bal. in. l. j. C. ex delic. defuncto. dicit ꝙ non allegat etiam Cy. in. l. ij. C. qui testamenta facere pos. vbi videtur hoc etiam tenere. & sic dicit Ang. caueat autem Iudex quando delinquens moritur processu pendente quod eius cadauer non suspendatur, alias tenet in syndicatu: vt. l. j. §. quoties. ff. de iniu. dicit tamē ibi Imo. quod aliquando contrariū seruatur in famosis malefactoribus: et hoc in odium eorum videtur posse tolerari: vt in. c. mulier. xv. q. j. dic vt ibi per Imol. vbi etiam allegat quod habetur in. c. inter monasterium. §. j. de statu monachorum.
44 ¶ †Quid si reus decessit post appellationē quid erit. Barto. in. d. l. ex iudiciorū. dicit quod si decedat intra decē dies qui dantur ad appellandum quod heres eius debet appellare, alias cum lis sit contesta. & defunctus damnatus talis sententia afficeret heredes nisi appellarent: sed de ista. q. latius dicit Bald. & Imo. in. l. qui a latronibus. §. j. ff. de testamen. & Bal. in. l. si quis filio. §. eius. ff. de iniusto rupto testamen. vbi concludunt: vt dicam. j. in glo. super verbo, presente Titio & appellante &c. vide etiam Imol. qui similiter te-
45 net gloss. in. l. defuncto. ff. de publicis iudicijs. ¶ †Quid si habeatur pro confesso & conuicto cōtumax ex forma statuti & moritur ante cōdemnationem: an pena transeat ad heredes videtur quod non: quia requiritur litis contestatio. et sententia ad hoc vt contra heredem transeat: vt dicta. l. ex iudiciorum. & ita tenet Dyn. Bartol. tamen ibi determinat contrarium: sed de hoc dicit latius Bal. & Imol. in dicta. l. qui a latronibus. §. j. & in dicto. §. eius. vbi Bald. nititur concordare opinio. quia dicit opinionem Barto. veram si post interlocūtoriam banni secuta sit diffinitiua, alias procedit opinio Dy. facit. l. i. cum glos. C. de modo multandi. & istud mihi placet. licet Imol. videatur dicere quod indistincte sit vera opinio Dyn. etiam si secuta sit diffinitiua quoniam illa consueuit ferri conditionaliter: quia damnari consueuit ad mortem si veniret in fortiam communis &c. Et licet pena videatur capitalis: & in consequentiam tenere tacitam bonorum publicationem. iuxta nota. in. l. deportatorum. C. de penis. cum similibus. tamen ex quo est conditionalis suspēditur eius effectus in conditionis euētum: vt. l. j. §. biduum. ff. quando appellādum sit. & sic interim non habet effectum contra damnatum in ipsa pena capitali: nec cōsequenter in bonorum publicatione: ergo consequenter: nec contra heredem si interim moriatur. argumen. dicte. l. qui a latronibus. §. primo. Et hoc dicit procedere multomagis hodie: vbi bona damnatorum in consequentiam non publicantur: vt in auf. bona damnatorum. C. de bonis damnatorum. sed etiā non obstante opinione Imol. ego tenerem concordiā Bal. nec ob. quod dicit Imo. quoniam sententia lata contra cōtumacem & absentē fertur pure & simpliciter sine aliqua cōditione: licet eius executio differatur in conditionis euentum, videlicet quod dicitur: & quia cōstat nobis commisisse per veram & legitimam confessionem habitam ex sua contumacia secūdum formam statutorum &c. Idcirco ipsum Titium in amputatione capitis condēnamus & eius bona publicamus: verum si quo tempore venerit in fortiam communis quod ducatur & duci debeat vsq₃ ad locum iustitie & ibi decapitetur &c. & sic bonus iudex debet formare verba sententie hoc modo et sic formando necessario sequitur quod sententia est pure lata non sub conditione. Ideo habet et statim sortitur effectum: & sic erit vera opinio Bart. & Bal. et ita practicatur: & hunc modum pronunciandi sentit glo. in auf. de leno. §. si quis autem. in verbo, expellatur. quam gloss. allegat Iaco. de belui. in auf. de pace tenenda. in principio. et dicam. j. in gloss. super verbo, caput a spatulis amputetur &c.

Augusti. ¶ Tu autem in hac materia inquantū supradictum est quod mortuo delinquēte non potest amplius formari inquisitio vel accusatio contra mortuum: nisi in certis casib⁹ expressis &c. adde hic que dicta sunt supra in glo. Che hai tradito la tua patria: in verbo, et bene aduertas. vbi de iure canonico aliqua allegaui in materia ad intellectum text. glo. & Barto. in dicta. l. ex iudiciorum. ff. de accusatio. & vide glo. magistram. de iure canonico. xxiiij. q. ij. in summa que ponit regulam & fallentias quid de iure ciuili & quid de iure canonico & ibi vide multos text. allegatos de iure canonico ab illa gloss. quos non allego breuitatis causa: quia parum esset mihi hoc transcribere. Sed in materia tene menti vnum singulare verbū quod posuit Angel. in consilio suo. ccxxj. incipiente in Dei nomine et sue Matris virginis gloriose: pro decisione consulta-

a ¶ Memoriam dānari. adde circa hoc. et vide q̄ ponit Cep. in cō si. xvij. & vid̄ bal. ponentē practicam in cōsi. lx. in ij. volu. Ber.

46 tionis predicte qui dicit † quod licet in crimine lese maiestatis post mortem delinquentis potest queri de delicto talis & memoria eius damnari: tamen hoc habet locum solum in duobus casibus. Primus quando contra personam Imperatoris hoc fieret. Secundus quando contra rempubli. Romanorum committeretur tale delictum: casum allegat in terminis in. l. iij. ff. ad. l. iul. maiestatis. In omnibus autē alijs capitulis criminis lese maiestatis hoc non est q₃ cessat processus damnandi memoriam hominis. pro hac opinio. Ange. etiam est gloss. in dicta. l. ex iudiciorum. ff. de accusatio. Et ideo consuluit Ange. quod cum in ciuitate Lucana quidam ciuis contra illam rempubli. commisisset crimen lese maiestatis quod cum illa non sit respu. Romanorum nō tenuit illa sententia lata contra illum ciuem mortuum nec confiscatio bonorum: dicit tamen quod bene valeret statutum factum per illam ciuitatem Lucanam si expresse diceretur in statuto quod post mortem delinquentis posset procedi & contra mortuum delinquentem & cōtra bona sua. Dubito de ista decisione Ange. quia hodie quilibet princeps & quelibet respub. volunt habere prerogatiuas Cesaris & reipubli. Romanorum. iuxta ea que dixit Bar. in. l. infamem. ff. de publicis iudic. cum similibus. et que sit ratio viua quare post mortem delinquentis nō potest queri de delicto. Vide omnino pulchra verba Angel. in. l. j. C. ne ex delictis defun. in prin. adde que dicta sunt supra in glo. Che hai tradito la tua patria. in glo. in verbo, & bene aduertas. & q̄n damnatur memoria. vide Bart. in. l. qui a latronib⁹. §. fi. ff. de testa. & vide gl. xxiij. dist. c. quorūdam. & in. c. officij. extra de pe-
47 ni. & remis. ¶ †Et inquantū supra tactū est quod post mortem rei delinquētis ante sententiā iudicium criminale regulariter finitur & memoria hominis dānari non potest. Limita hoc nō procedere si heres vellet qd̄ pro purgāda infamia defuncti ꝙ sentētia ferreretur: q₃ pro suo interesse potest instare: vt sentētia feratur post mortē. ita dicit Bal. in. l. j. in. ij. col. C. ne ex delictis defun. casum allegat singularem secundū ipsum qui alibi in iure non reperitur in. l. filie. §. femina.
48 ff. de adimē. leg. ¶ †Item inquātum supradictū est an ca-

dauer mortuũ possit furca suspendi. adde qđ Ang. in. l. fi. C. si pendente appella. mortuus fuerit. multum exclamat contra assessores qui cadauera mortuorum delinquentia que obierũt ante sententiam faciunt suspendere vel igne comburi. ⁊ idem dixit Ange. in. d. l. ij. C. qui testamen. facere pos. licet ibi dicat quod aliquando viderit contrarium obseruari ⁊ male: quia est contra text. in. d. l. fina. C. si pendente apella. mors interue. vbi dicitur quod crimē est extinctum per mortem quod nulla pena debetur si nullũ est crimen: ideo rationes Bal. quas adduxit in. d. l. j. C. ne ex delictis defun. multum vrgen. pro hac parte quibus male potest responderi: licet Bal. in. l. ij. C. qui test. facere possunt. dicat quod hoc est arbitrariũ: ⁊ in arbitrio iudicis per clemen. j. in verbo, penitentie. de peni. ⁊ Fulg. in. d. l. ij. refert ibi dictum Bal. ⁊ eum reprehendit quod nihil inuenit ad propositum in dicta cle. j. sed aduerte quia mihi placet opinio Imo. quam posuit in d. l. defuncto. scilicet quod in famosis latronibus in malefactoribus hoc non procederet quia in odium ipsorum cadauera possunt suspendi vel igne comburi. ⁊ istam partem tenet Roma. in. l. si vero. §. de viro. ff. solu. matri. in. xlvj. fallentia. ⁊ Roma. in. d. l. ij. C. qui testa. facere possunt. qui dicit ibi opinio Bald. hic potest procedere in famoso latrone per id quod no. glo. sing. in. l. ij. ff. arbo. fur. ces. dum dixit latrones mortuos bestijs subijci, ⁊ ibi allegat multa que fuerunt allegata ab Imo. in. d. l. defuncto. sed cõtra Bal. Imo. ⁊ Ro. arguo sic: si taxatũ est lege, qui sunt illi casus in quibus post mortem quis potest iniuriari calumniari ⁊ damnari: vt in. l. ex iudiciorũ. ff. de accu. ⁊ lex noluit vltra procedere quomodo volumus nos vltra procedere cõtra. l. scriptam: iudex ergo tenebitur in syndicatu: vt dicit Ange. in. d. l. defuncto: ⁊ maxime quia ibi in. d. l. ex iudiciorum. ⁊ in gl. enumerãtur illi casus atrocissimi odio quorum lex voluit ꝙ post mortem damnetur memoria hominis: vnde ibi lex habeat consyderationem etiã de casibus atrocissimis: ⁊ sicut lex habuit cõsyderationem de crimine lese maiestatis heresi ⁊ repetũdarum ita dixisset de famosis latronibus ⁊ similibꝰ: nisi respõdeamus ꝙ lex etiam quãdoqꝫ comprehẽdit alios casus ibi non enumeratos. ⁊ probo per illummet tex. in. l. ex iudiciorum: nam ibi dicit ꝙ mortuo delinquente iudicium expirat sed fallit ibi in duobus casibus enumeratis in tex. scilicet in crimine lese maie. ⁊ repetũdarum: tamen ibi glo. vltra illos duos casus enumeratos in text. addidit alios quinqꝫ ⁊ sic nõ est absonũ vltra alios quinqꝫ casus enumeratos ꝑ gl. si doc. addunt alios extendendo per bonas rationes. ⁊ maxime quia ex causa licitum est leges trãsgredi ⁊ statuta iuxta regulam vulgarem Innocen. in. c. j. de constitu. et per not. in. l. quid ergo. §. pena grauior. ff. de ijs qui no. infa. et de materia per Angel. in. l. qui a latronibus. §. j. ff. de testa. ⁊ adde dominum Cataldi. in tractatu syndicatus. q. cxlvj. qui dicit quod est arbitrio iudicis an corpus mortuum velit facere su
49 spendere quia illud est corpus pene. ¶ † Item inquantum supra tactum est quando reus decessit post appellationem quid erit an talis sententia afficiat heredes. Tu de hac materia adde omnino que singulariter dixit Bal. in. l. j. C. ne ex delic. defun. in. iiij. col. vbi not. loquitur ⁊ ibi facit mentionē quomodo Bart. fuit in hac materia contra sententiã Dy. ⁊ omnino Bald. in. l. iij. C. si penden. appella. mors interue. ⁊ ibi in. l. prima. in fin. C. si reus vel accusa. mortu. fue. qui videtur velle quod opin. gloss. ⁊ Barto. sit communis. Et illa gloss. in dicta. l. ex iudiciorum. que allegatur in ista materia Ange. in. l. ⁊ post. ff. de transac. dixit illam gloss. singularem ⁊ non esse alibi. ⁊ idem magnifecit illam glos. Bal. in. l. furti. ff. de his qui not. infa. in. ij. colum. ⁊ ibi limitat illam gloss. et vide Barto. in. l. si qua pena. ff. de verborum significatione. ⁊ Albe. de rosa. in quarta parte statutorum, questio. xxv. et vide per dominum Ange, j. in vltima glos. in vltima colum.
50 ¶ † Inquantum vltimo loco tangit domi. Angel. hic si ex forma statuti quis habetur pro confesso ⁊ quis moritur ante condemnationem an pena transeat ad heredes. adde qđ Bald. multum no, loquitur in. l. j. C. ne ex delictis defunctorum, in, iij. colum. ⁊ aliquid per Bal. in auf. bona damnatorum, C, de bonis damnato. ⁊ faciũt not. per Bal. in. l. j. C. de condi. inser. ¶ Item vide Alberi. de rosa. in. iiij. parte statutorum. q. xxv. ⁊ omnino vide in vlti. gloss. in vlti. versic. in vlti. additione mea.
51 Statuto cauetur quod non comparens ponatur in banno de quo non extrahatur donec soluat condemnationē mille quidam sic fuit in bãno positus, ⁊ non vult soluere mille: an fiscus potent facere executionē in bonis istius vsqꝫ ad summam mille.

a ¶ Et minuere. Adde tu ⁊ vide de hoc per Pet. de anch. in cõsil. cclxxiij. Ber.

b ¶ Et non alius. Adde vt ꝑ Cep. ꝯsi. xxj. ⁊ pau. de ca. in cõsi. xxxiij. in primo impressis.

52 Statuto stante: vt. s̃. si bannitus moriatur in banno: an habebit bannum executionem contra heredes banniti.
53 Iudex posuit Titium in bãno centum librarum qꝛ Seium vulnerauit: an iudex compellatur illas libras exigere.
54 Bannitus fuit quidam tali bãno quod transiuit in rem iudicatam: puta quia reus nunꝙ̃ comparuit: quis potest petere ꝙ talis bannitus eximatur a banno.

51 **Ange.** ¶ † Quid si statuto cauetur ꝙ non cõparēs ponat̃ in bãno de quo nõ extrahat̃ donec soluat condēnationem mille: modo quidã est positus in bãno ⁊ nõ vult soluere mille an fiscus poterit facere executionem in bonis istiꝰ, ⁊ accipere bona vsqꝫ ad mille. Bald. in. d. auf. bona. arguit primo ꝙ sic qꝛ cum sit sentẽtia lata ergo meret̃ executionē, ⁊ mittetur executioni per iudicē maleficiorũ qui eã tulit: vt. l. si quis inter. C. de bonis proscrip. alias si executionē non meretur frustra esset lata. facit quod no. Dy. in. l. post contractũ. ibi Bar. ff. de dona. vbi dicũt ꝙ bona dãnati sunt obligata pro condēnatione soluēda. facit glo. in. l. rescriptũ. ff. de pac. in prin. In contrariũ allegat Bald. qꝛ iste videt̃ debitor alternatiuus ideo electio est sua: vt. l. plerũqꝫ. in fi. ff. de iure dot. facit quod no. Bal. in. l. quicũqꝫ. ⁊ ibi no. Bart. C. de ser. fugi. Preterea donec paret bãno stando absens aliter in pecunia satisfacere cõpelli non põt: vt. l. si pecu
52 niã. ff. de cõdi. ob cau. Ex quo infert Bal. † ꝙ si iste moriret̃ in bãno ꝙ tale bannũ executionē non haberet cõtra eius heredem: de quo tamē etiã latius. s̃. dixi: nã quilibet bannitus non cogitur ad satisfactionē penarum: vt. l. sed si vnius. §. si ante iudicē. ff. de iniur. Preterea si fieret talis executio bãnitus cõsequeretur premium qꝛ per solutionē rebanniret̃: sed hoc nõ debet fieri cum statutũ sit in eius odium factum. igitur ⁊c. vt. d. l. si quis inter. ¶ Itē si ita esset nõ lueret bannitus aliquã penam in corpore vel in bonis qꝛ ipse non dedit: sed si esset in bãno habet penã corporalem ⁊c. istud dicit qđ practicatur qđ nota: maxime in ciuitate Bononie vbi multi banniũtur in certa quãtitate pecunie vbi se absentant: an in eorꝫ bonis possit fieri executio, alias ego audiui doctissimos aduocatos practicasse istã vltimam partē quia fiscus nõ potest accipere ista mille inuito ipso bannito ⁊ allegabant ipsi istam rationē: qꝛ maior est pena corporalis minima ꝙ̃ alia maxima pecuniaria. l. in seruorũ. ff. de pe. cũ simi. Si sit ergo tale statutũ inquantum vult ꝙ bãniti rebanniant̃ soluendo mille hoc tēdit in beneficiũ ipsius banniti beneficiũ ergo nõ debet cõferri in inuitum in regula, beneficiũ. de reg. iur. nec crederē isto casu etiam si magis expediret ipsi bãnito stare in bannum ꝙ̃ soluere ista mille ꝙ in odiũ suum fiscus posset isto casu exigere illa mille ipso inuito qꝛ cum statutũ alternatiue quodãmodo dederit sibi hoc beneficiũ non põt ampliꝰ auferri ipso inuito per ea que not. doct. in. l. oēs populi. ff. de iusti. ⁊ iure. ⁊ per. c. j. extra de cõsti. ⁊ imputetur cõdentibus
53 statuta ꝙ nõ fecerunt statutũ clarius. ¶ † Aduertas tamē fm Ia. bu. in. l. j. C. cõmi. vel epi. iudex posuit Titiũ ex vulnere in Seium illato in bãno centum librarũ an iudex cõpellatur illas exigere: ⁊ dicit ꝙ nõ nisi secuta sentẽtia condēnatoria qꝛ tale bannũ est quedam cõminatio dicte pene ergo nõ
a habet vim snie: vt. d. l. j. ⁊ iõ iudex posset ex causa ⁊ minuere[a] ⁊ augere dictã penã cõminatam: vt. l. illicitas. §. fi. ff. de offi. presi. ⁊ hoc sequit̃ Sali. in. d. l. j. nisi aliter a statuto esset prui
54 sum. ¶ † Quero aliquis est bãnitus tali banno ꝙ transit in rē iudicatam vꝫ qꝛ reus nunꝙ̃ cõparuit quis põt petere ꝙ talis bannitꝰ eximat̃ a bãno. rñdet Bal. in rub. C. de iu. fisci. li. x. ver. ecõtra quis poterit petere ⁊c. ꝙ cognatꝰ vel affinis
b bãniti ⁊ non alius[b]. ff. de pe. l. in metallum dãnati. nec obstat l. non tantũ. ff. de app. qꝛ aut bannũ vel snia transit in rē iudicatam ⁊ sumus in executione: ⁊ locũ habet. d. l. in metallũ, aut nondũ meruit executionē: ⁊ quilibet põt impedire ne trãseat: vt. d. l. non tantũ. cum distinctione tñ aut ante sentētiam aut post vt ibi, ego aũt intelligo dictũ Bald. qñ voluit petere bannitũ eximi de bãno per viã iustitie: vt puta qꝛ non fuit rite bãnitus. Si aũt volunt venire ꝙ non põt banniri qꝛ aliũ bannitũ interfecit: ⁊ sic reipub. interest ⁊ etiã suum non fuit delictum ex forma statuti: tunc dico quilibet de populo etiam nõ habens aliquod mandatũ a bannito potest illud petere: vt eleganter no. Bar. in. l. vbi pactum. C. de transac.

Augusti. ¶ Tu aũt in hac materia adde ꝙ vera vr̃ indistincte esse illa ꝯclusio ꝙ quilibet põt cõparere ad defendendũ illũ q iniuste fuit bannitꝰ maxime ꝑ regulã traditã ꝑ Bar. in. l. pe. §. ad crimē. ff. de pub. iudi. in. iiij. col. ibi sed primo quero, pone quod in casu qui dicit quod vbi absens potest damnari ibi quilibet admittatur ad defensam: imo si nemo esset qui compareret pro eo debet

querere

querere de eius innocētia.l.j.in fi.ff.de questio.l.si nō defendantur.ff.de pe.z affirmat Sali.in.l.reos.C.de accusa.z de hoc satis supra dictū est in hac eadem glo.in addi.meis,vbi late posui istam materiam:an in causa criminali possit procurator vel alius comparere quando est absens.dic vt ibi:z maxime si de innocentia ipsius banniti potest ex actis colligi vt in casu nostro de bannito: posuit Bar.in.l.pe.§.ad crimen.ff.de publi.iudi.in penul.colum. in versic.quero procurator habens &c. dum allegat gl.reputatam singu. in.l.qui cum maior.§.si patris.in verbo,vel calūniosa.ff.de bo.liber. z fuit snia Cy.in.l.reos.C.de accu.in.vj.q.z ibi Bar.in.xiiij. col.z Ange.z Sali.z Fulgo.z Pau.de ca.in.d.l.vbi pactū. ff.de trāsac.tenent q quilibet potest comparere in illo casu, s.qñ allegatur qd ille non debet bāniri propter homicidium cōmissum in persona alterius banniti: sed si recte ponderentur verba Sali.in vltimis verbis allegatur alia ratio quare quilibet potest comparere quia dixit illud argu.q.s.allegaui quia vbi absens potest dānari ibi quilibet admittitur ad defensam &c.licet cōtra dicta.d.Bar.in.d.l.vbi pactum.dixerit Ja.but.in.d.l.decuriones.C.quib9 in causis infa.irro. sed Bal.videtur stare cum opi. Bart.ibi pro quo bene facit tex.cum ibi no.per Bar.in.l.si seruus.C.de his qui ad eccle. confu.z no.per Bald.in.c.j.§.iniuria.de pace iura.fir.z per Bal.in.l.j.in.ij.colum.C.quomo.z quan.iud.z per Bald.in l.j.§.filius.ff.ne quis eum qui in ius vo.est vi exi.

55 Processus formatus etiam in fauorē inquisiti an valeat in quo interuenit procurator q non fuit repulsus licet esset causa in qua non poterat procurator interuenire.

55 **Ange.** ¶ †Quero pone quod in causa criminali in qua non pōt interuenire procurator iuxta.l. seruum quoqz.§.publice.ff.de procura. z.l.pe.§.ad crimē.ff. de publi.iudi.si quis procuratorio nomine compareat z fuerit admissus tacite hoc est non fuerit repulsus:an tamen va-
a leat processus etiā in fauorem inquisiti dic quod sic [a] vt not. glo.in.c.j.de iudi.lib.vj.in verbo,criminalibus.quod no.

a ¶ Qd sic.adde z vide Ro.in cōsi.xxv.vbi multa ponit q fieri nō pñt z tñ facta tenent.z vide do. de Rot.in deci. cccclxxxij.in tit. de procur. Ber

Augusti. ¶ Tu in hac materia adde gl. in terminis.in.l.quamuis.C.de adul.z Bart.in terminis format istam.q.in.l.penul.§.ad crimen.ff.de publi. iudi.in vlti.q.z Bald.videtur tenere contra Barto. in.d.l. reos.z doct.tangūt istam difficultatem in.d.l.seruū quoqz. §.publice.ff.de procura.z in.d.l.penul.§.ad crimen. z in.d.l. reos.dic vt ibi per eos.

56 Bānitus est Titius z sic notatus de infamia postea de bāno est cancellatus an infamie effectus sit extinctus.

57 Statuto cauetur qd elapso termino bānitus possit impune occidi aliquis est bannitus nisi intra tertiam diē comparuerit qui reperiat venetijs z iā sunt elapsi duo dies,z sic est impossibile quod vno die compareat an interim possit occidi.

58 Bānitus equiparatur deportato: perdit ciuitatem dicitur esse hostis ciuitatis desinit esse ciuis illius ciuitatis z perdit omnia priuilegia sue ciuitatis.

59 Bannitus de quo in secundo ver.precedenti. offendi nō potest quia ille est terminus legalis.

60 Bannitus an equiparetur deportato vide remissiones.

56 **Ange.** ¶ †Quero aliquis fuit posit9 in banno z sic notatus infamia iuxta id quod no.per Bar. in.l.infamem.ff.de pub.iudi. demum de banno cancellatus fuit an infamie effectus sit extinctus. Istam.q.ponit Bart. in.l.fi.C.de senten.pas.z in.l.non solum.§.fi.ff.de procur. Et in effectu vult quod aut cancellatur: quia bānum sibi remittitur,z sic rebannitur,z tunc infamie effectus extinguit.idē no.Barto.in.l.j.in fi.ff.de questio.aut cācellatur:quia soluit bannum: z tunc non cancellatur nisi respectu quātitatis solute z sic cancellatio secūdum suam causam limitatur: vt.l. cācellauerat.z ibi Bart.ff.de his que in testa.delen.z sic nō erit extinctus effectus infamie: z sic adhuc remanebit infa-
b mis [b] de quo tamen latius per Bart.in.d.l.fina. ¶ †Pone
57 statuto cauetur quod elapso termino bannitus possit impune occidi: z aliquis est bannitus nisi intra tertiā diem cōparuerit qui bānitus est Venetijs z iam sunt elapsi duo dies et sic est impossibile quod vno die comparere possit an interim possit occidi. Istam questionem format Bart.in.l.cum stipulatus sim mihi a proculo.de verborum oblig.et ibi determinat quod non quia cum ista pena apposita sit a statuto z sic a lege opus est quod totum temp9 primo trāseat an-
c teq penam incurrat dic vt ibi [c] per eum. Ang.z Imo. †et te-
58 nementi quod bānitus equiparatur deportato [d] vt no.glo.
d in.§.deportati.insti.quib.mod.ius pa.pote.solui.z ideo vt deportat9 per ciuitatem,vt.l.ij.ff.de pe.z dicitur esse hostis ciuitatis vt.l.amissione.§.qui deficiūt.de capi.dimi.et vide ibi Bart.Bal.z Ang.et desinit esse ciuis illius ciuitatis vt not.Bar.in.l.pen.ff.de leg.z not.Bal.in.d.§.qui deficiunt. et in.l.sed milites.§.sed ignominia.ff.de excu.tuto.z perdit omnia priuilegia sue ciuitatis: vt.l.j.z ibi doc.C.de here.insti.z Ja.Bar.z doc.in.l.ex facto.§.ex facto.ad trebel.

b ¶ Infamis.adde qd idē consuluit alex.in cōsil. cxij.z cōsi.cxxiij. in.ij.volu.z vide Pet.de anch.in cōsi.ccccix.z ibi qs possit fame restituere et an dānatus per cōtumaciā sit infamis,z an cācellatio bāni idem operet qr plena restō,vide Barba.in consilio.v. Ber.

c ¶ Dic vt ibi.adde tu z vid pau. de cast.in consi. ccclxxij.vbi ponit an mater priuetur successiōe filij cuz certū est qd tps quod superest nō est sufficiens ad petendū tutorē. Ber.

d ¶ Deportato. Adde de hoc vide de hoc per Pau.de cast.in cōsi.xxxij. Alex. in cōsi.xxvi.in.j. vol.z in cōsi.cxv. in.ij.volu. Ber.

Augusti. ¶ Tu autē in prima questione hoc inquantū.s.tactū est an per cancellationē indistincte tollatur infamia qd licet Bal. indistincte secutus sit Barto. ibi in.d.l.non solum.§.fi. tamē videtur quod Bal.alibi tangens istam difficultatem in.l.quid ergo.§.pena grauior.ff.de his qui not.infa.in pe.col.arguit primo per illum tex.quod cancellatio indistincte tollat infamiam: qr si cancellatio est gratuita habet vim facti: si cancellatio est: qr aliquo dato sit: ista habet vim trāsactionis: tamē in fine venit ad distinctionē.l.cancellauerat.ff.de his que in testa.delentur: quia aut est facta ratione totius solutionis vel partis: nec ob.d.§.quid ergo.quia ibi loquitur in infamia contrahēda: secus in iam cōtracta.z ibi ponit quid si quis can-
59 celletur: qr in integrum restituitur. ¶ †Et ad secūdam questionem quam tetigit hic dominus Ang.adde quod Bal. idem dixit in.l.ij.C.si pendente appellati.mors inter.quia si certum erat bannitum non posse comparere intra terminū assignatum a statuto: tamen interim bannitus non poterit
60 occidi vigore statuti: quia ille est terminus legalis. ¶ †Itē inquantum tractatur hic vltimo loco an bannitus equiparetur deportato.z allegat illā glo.instit.quibus modis ius pa.po.soluitur.addatis vos quod ista est maxima questio, quam Alberi.de rosa.multū late examinat in.iiij.parte statutorum questio.xiij.z Ray.Cy.Bart.Bal.Ang.z Sali. z omnes doc.in.l.j.C.de heredi.insti.per Ang.Imo.z doc. in.l.ex facto.§.ex facto.ff.ad trebel.per Joan.an.in titu.de accu.in.iij.parte in.§.sequitur in additione Specu.in addi. incipiente Odofredus per Guil.de cu.Bart.z Bal.in.l.si qua pena.ff.de his qui sunt sui vel alie.iuris. per Barto.in extrauaganti qui sunt rebelles in verbo rebellādo.per Ja. de bel.in questio.incipiente Sempronius et Titius inimici capitales quam disputationem posuit in.l.ij.C.vt intra certum tempus.per Specu.z Joan.and.in titu.de instrumen. edit.§.compendiose.versiculo quid de bannito.z in titulo. de actore.§.j. versiculo. Item quod est bannitus.z in titulo de arbitris.§.differt.versiculo quid de bannito.per Dy.in l.si queramus.ff.de testamen.per Jacob.Butriga.in auf. Item quecunqz.C. de episcopis z clericis.aliquid per gl.et Baldum in.c.primo.hic finitur lex conradi.per docto.in dicto.§.qui deficiunt.Barto.Bald.et Imol.in.l.eius qui.§. primo.ff.de testamen.per Barto.in.l.gallus.§.z quid si tantum.ff.de liberis z posthumis.per Ang.z Imo.in.l.gall9. §.ille casus.ff.de liberis z posthumis.per Bartol.in sua disputatione Lucane ciuitatis statuto cauet per Ang.in sua disputatione duo adinuicē litigantes compromiserunt.vbi latissime z in sua disputatione Bononiēsi in.iij.questione. per Bal.in.l.seruum quoqz.§.publice.ff.de procur.in quarta columna.per Angelum in.l.si cum dotem.ff.solu.matrimonio in.§. si patre.per Baldum in repetitione.l.prime.in xj.columna.C.de sacrosanctis ecclesijs.per Baldum in.l. j.in fine.C.de monopol.et in.l.etiam.C.ad.l.falcidiam. per Bald.in.l.corruptionem.C.de vsufruc.per Bald.in.l.fina. in vltima col.C.si a non compe.iudi.

1 Iudex non debet recipere aliquā responsionē in maleficijs nisi iuret reus de respōdendo veritatem qui respōdere debet per verbum veritatis non autem credulitatis.

2 Reus nunq ad tribunal ducendus est nisi prius aut cū tormentis aut sine delictum fuerit confessus.

3 Reus tortus z qui purgauit indicium habitum ex cōfessione non est amplius torquendus nec cogendus quod in confessione persistet.

4 Confessio extraiudicialis est sufficiens indicium ad torturam que purgatur sicut z alia indicia.

5 Indicijs nemo damnari potest nisi sint indicia indubitata et que dicantur indicia indubitata.

6 Indiciorum indubitatorum exemplum est vbicūqz ex qualitate z multitudine indiciorum indicat veritas oculis mentis iudicis sicut clara lux veritatem ostēdit oculis corporis vt si Titius visus est intrare domū Caij cū gladio postea auditus est Caius acclamasse z Titium visus est exire domum z Caius reperitur in facie vulneratus.

7 Testes quando nolunt venire ad testificandum qua cautela sint cogendi.

8 Reus in maleficijs respondere debet per iuramentum veritatis non autem credulitatis.

9 Confessus metu tormētorum an cogatur perseuerare in illa
confessione ⁊ qualiter iudex se habere debeat circa tormēta
adhibenda huic malefactori in isto casu.
10 Iudex quomodo purgabit indicium proueniēs ex cōfessio-
ne in tormentis facta.
11 Condemnari ex indicijs indubitatis an quis possit ⁊ an exē-
plum positum.s̄.in versiculo precedenti sit verum.
12 Cautela posita.s̄.in versiculo precedēti de cogendo teste ad
testificandum an sit bona.

¶ Die.xiiij.Decembris.

Omparuerunt dicti
inquisiti coraz dicto
iudice ⁊ respondēdo
dicte inquisitioni totum ne-
1 gauerunt. ¶ † Tu iudex non recipias aliquam
respōsionē in maleficijs nisi iuret reus
de respōdendo veritatem,⁊ non sufficit q̄d respondeat per
verbum credit imo per veritatē debet rn̄dere:vt no Bar.in
l.marcellus.ff.rerum amotarū.⁊.l.inter oēs.§.recte.ff.de fur.
Et aduerte quia aut reus cōparet vel est presens ⁊ negat in
totum:aut in totū cōfitetur aut partim cōfitetur ⁊ partim
negat aut est cōtumax ⁊ contra eū cōtumacē proceditur vt
dictum est glo.in super verbo,qui iudex ⁊c. Primo casu q̄n
in totum negat quid incumbat iudici ⁊ quid facere debeat,
aduertendum est quia aut est tale delictū in quo potest tor-
queri ⁊ tunc retinēdus est ⁊ iterum de nouo subijciēdus tor
ture vt perseueret in eadē sua confessione quam fecit in tor-
mētis:vt no.Bar.in.l.j.§.diuus.circa fi.⁊.§.fi.ff.de questio
nibus.non tm̄ enim quando prius confessus fuit corā codē
iudice cogitur in eadē confessione persistere:verūetiam co-
ram alio iudice non suo aliquid confessus fuit cogit̄ coram
a iudice cōpetenti[a] persistere in sua confessione:vt no.Inno.
in.c.at si clerici.de iudi.quod quādo tamen intelligas vt di
2 cam in glo.sequē.in fine.† Sis ergo cautus quando habes
reum captum quod nunquā ducas ad tribunal nisi prius
tibi aut in tormentis aut sine delictum cōfessus fuerit:quia
tunc ducendo postea ad tribunal postposito metu tormen-
torum si aliquid confiteatur tunc possit puniri ⁊ si in sua cō
fessione nō persistit cogitur persistere:hoc est quod dicta ta
lis confessio est sufficiēs indicium quod tortura possit de eo
b repeti[b] vt.l.vnius.§.ij.ff.de questioni.† Sed si secundo loco
3 fuerit tortus intantum ꝙ dictum indicium habitum ex con
fessione purgauerit nō est amplius torquēdus nec amplius
est cogendus quod in confessione persistat sicut dicimus in
alijs indicijs purgatis vt not.Barto.ff.de questionibus.l.
sed si vnius.§.primo,⁊.l.prima.§.diuus seuerus.⁊.l.fi.eodē
4 titulo.† sicut etiam dicimus in confessione extra iudicium[c]
c habita quoniam est sufficiens indicium ad torturam vt.l.ca
pite quinto.ff.de adul.⁊ ꝙ ibi no.glo.⁊ Bart.tamen credo
quod tale indicium ex dicta confessione extraiudiciali pur-
getur vt purgatur vnumquodqꝫ indicium quia non video
rationem differētie vt.l.illud.ff.ad.l.aquil. ¶ Sin autem sit
tale delictum in quo non possit torqueri tūc reus negās est
fideiussoribus relaxandus vt statim dicam in glo.in verbo,
pro quo Anto.fideiussit ⁊c.Et isto casu quo est fideiussori-
bus relaxandus,ac etiam quando potest torqueri debet iu
dex subtiliter inuestigare per testes ⁊ alia indicia de malefi
cio. ¶ Et etiam testes quos primo examinauerūt pro indi-
cijs habendis ⁊ ad hoc vt possit formari inquisitio per capi
tulum qualiter ⁊ quando de accusatio.⁊ quorū dicta descri
bi fecerit in bastardello secreto scripto manu notarij malefi
ciorum ⁊ malefactore tūc nō citato sed nūc citato ꝙ veniat
d ad vidēdū iurare[d] testes ꝺm Sali.in.l.fi.in fi.C.de questio-
nibus.tunc repetat eos ⁊ iterum examinet cum iuramento
et eorū dicta poni faciat in libro ordinario in dicto processu
predicte inquisitionis:facit quod nota.glo.⁊ Barto.in.l.re
peti.ff.de questionibus.Et si ex dictis testibus vel alijs ha-
bet iudex indicia de maleficio de quo potest fieri tortura de
iure vel ex forma statutorum:tunc faciat citari reum quē fi-
deiussoribus relaxauit quod sub hac forma cōpareat vide-
licet quod veniat ad cōfitendum delictum nō obstante sua
negatione aut ad purgandum indicia que contra eū labo-
rant quo facto si reus compareat eū retineas ⁊ torquebis
immediate secūdum indiciorum qualitatem:si autē in ter-
mino non comparuit ponas eū in banno sic habebitur pro
confesso dictum maleficium:ita dicit singulariter Bar.in.l.
pe.ff.de questio.Et idem multo fortius faciat iudex ⁊ facere
potest si per dictos testes ꝓbatur vere ⁊ directo maleficiū.
argu.auf.multomagis.C.de sacrosanc.eccl.licet etiam isto
secundo casu alio postea in cōtrarium per reum non proba
to:licet iudex faciat ipsum citari ad cōfitēdum:vt supra di-
xi posset eum realiter cōdemnare:sed in principio quando
simpliciter sunt indicia purgata si nō faceret dictā citatio-
nem aut ad cōfitendum:aut ad purgādum indicia nō pos-
set ipsum condēnare quoniam ex indicijs et suspicionibus
tantum non est condemnandus:vt.l.absentem.ff.de penis.
ideo singulariter tene mēti istam bonam cautelam que tibi
5 poterit facere honorē quā sepenumero seruaui.† Et quod
dixi quod ex indicijs nemo potest dānari est verum nisi in-
e dicia sint indubitata[e] vt dicit tex.⁊ glo.in.l.fi.C.de proba.et
Bal.in.l.milites.C.de questionibus.facit tex.gl.⁊ ibi Bal.
in.l.excipitur.ff.ad sillanianum.Et dicuntur indicia indu-
bitata ꝺm Nico.mata.Bal.⁊ Sali.in dicta.l.fi.quādo a le
ge sunt approbata adeo quod lex vult super illa indicia fie-
ri condemnationē sicut est exēplum in.l.si quis adulterij.C.
de adult.quia cum ista sint legi indubitata:vt not.glo.in.l.
si tutor.C.de peri.tuto.secus si a lege nō sunt approbata.sꝫ
iudicis religioni cōmissa sunt quia ex illis solis non potest
6 damnari:vt dicta.l.absentem.† Et ponunt exēplum in indi
cijs indubitatis vbicūqꝫ ex qualitate ⁊ indiciorum multitu-
dine indicatur veritas oculis mentis iudicis sicut clara lux
veritatem ostendit oculis corporis:exemplum ponūt de fa-
cto. ¶ Quidam visus est intrare domum Titij cū gladio.
postea auditus est Titius acclamasse postea ille cū gladio
f sanguinolēto[f] visus est exire domū ⁊ Titius reperit̄ in facie
vulneratus:tunc ista sunt signa ⁊ indicia indubitata simul
collecta:⁊ ex his potest ille condemnari de vulnere:hoc vi-
detur determinasse Bar.in similibus exēplis in.l.ij.in prin.
ff.de fur.⁊ facit q̄d plene no.Bald.⁊ Imo.in.l.fi.ff.de here.
instituen.⁊ predicta procedunt quādo testes ad mandatū ⁊
iudicis monitionem veniunt ad testificādum. Aliquando
testes nō veniunt nec venire curant:imo latent ne in tali cā
habeat testificari forte suasionibus vel delinquentibus mi
7 nis vel alterius ciuis potentis† tūc cautela est vt testes cōpa
reant ꝙ contra eos formes processum q̄d pecuniam recepe-
runt:ne in tali inquisitione cōtra tales testificarentur,⁊ hu
ius timore ne incidant in falsum venient ⁊ testificabuntur:
alias de falsitate et corruptela dicti testes possent puniri:
ita dicit no.Barto.in.l.j.§.j.ff.de fal.

8 Augusti. ¶ Tu aūt in hac materia inquantum
in prin.huius glo.d.Ang.† hic tetigit
hanc difficultatē quod reus dꝫ in maleficijs rn̄dere per iu-
ramentum veritatis ⁊ non credulitatis,⁊ allegat Bar.vbi
s̄.vbi Bar.voluit q̄d in maleficijs positionibus est respon-
dendū per iuramentum veritatis. ¶ Adde q̄d Bal.in.l.j.
de cōfessis.in.xxj.col.hoc voluit licet dicta Bar.in.d.l.mar
cellus. Bal.in.l.j.C.de pena iudi.qui male iudicauit.nō se-
quit̄.Intelligo tamē et limito ista ꝺm Specul.in tit.de posi.
§.vij.ver.xix.⁊ scd̄m dicta Spec.in titulo de inquisitione.§.
nunc tractemus.versi.inquisitores quoqꝫ.⁊ dicta sua in hac
materia que posuit in dicta.l.marcellus.approbauit etiam
Bar.in.l.genero.ff.de his qui not.infa. ¶ Item inquātum
9 s̄.d.Ang.tangit illam pulchram difficultatē† an ille qui me
tu tormentorum confessus est cogat̄ perseuerare in cōfessio-
ne ⁊ qualiter iudex se habere debeat ad adhibēda tormēta
ipsi malefactori isto casu.adde ꝙ Sali.in.l.ij.C.de cust.reo.
in fi.ibi quero tm̄:si reductus ad acta neget ponit istam.q.de
eo qui in tormentis confessus est postea reductus ad acta vt
ratificet non vult reus perseuerare quid faciet iudex. Dicit
Sali.ibi q̄d quidam dicūt:vt Odofre.q̄d si noua indicia su-
peruenerunt:tunc debet poni ad torturam,alias non per.l.
vnius.§.j.ff.de questionibus.⁊ ar.l.qui bona.§.si quis stipu
latus.ff.de dam.infec.Sed dicit quod Barto.in.d.§.distin
guit.secundum indiciorum qualitatem vbi etiam noua non
superueniant:nam aut priora non erant multū vrgentia vel
non multū manifesta ⁊ non repetātur. ¶ Aut erant mani
festa ⁊ multum vrgentia ⁊ tunc repetantur.Et ita seruatur
in practica.Sed aduerte q: Salic.non tangit ibi punctum
difficultatis nostre quia ille doctrine debeat intelligi quan-
do reus semper negauit in tormentis an possit hoc non ob-
stante questio repeti.Sed pūctus noster est licet propter in-
dicia non vrgentia non posset amplius reus poni ad tortu-
ram que indicia fuerunt habita ante torturā an propter cō
fessionem factam in tormentis quis cogatur perseuerare in
illa cōfessione ⁊ dico quod sic:⁊ ita videtur esse de mente do
ctorū maxime Bal.in.l.ij.de custo.reo.⁊ ideo Bald.melius
in.l.in

a ¶ Iudice cōpetēti. Adde circa hoc ⁊ vide ꝑ do. Alex.de imol.in cōsi.xiij.in.j.vol. Io.de ana.ꝯsil.xij.Ang.in cōsi.clxxviij. Abb.in consi.xxiij.⁊ per Ale.ēt in ꝯsi.xix.in.iiij.vol.Ber.

b ¶ Repeti.Adde circa hoc ⁊ vide Alex.in cōsi.clxxx.in.ij.volu. Bar.in.l.in bone fidei.C.de iu.iu.Cep.in consi.xxxij.⁊ Rapha.cu.i ꝯsi.cxxxviij. Ber.

c ¶ Extra iudiciū. adde q̄d cōfessio extraiudicialis rei est sufficiēs indiciū ad torturam ita ꝯfessio extrajudicialis accusatoris faciēs ꝓ reo ꝓdest ad absolutionē ita ro.in consi.clxvij.

d ¶ Iurare testes Adde Alex.in ꝯsi.clxxx.i.ij.vo.⁊ Ant.de prato vet.in consil.pe.in cōsil. Barba. Ber.

e ¶ Indubitata. Adde tu Alex.in ꝯsi.xv.in.j.vo.⁊ melius ad ꝓpositū.vide ꝑ Ro.in cōsi.cccclj.

f ¶ Sāguinolēto. Adde Old.ꝯsi.cclxij.⁊ Alex.in cōsi.xv.s̄.prime allegato.⁊ pau.de cast.in consil.cxcvij.Ber.

in.l.in bone fidei.C.de reb.cred.in versi.item quero de confessione facta in tormentis.dicit ꝙ si talis confessio facta in tormentis precedētibus indicijs,reuocetur tamen illa talis confessio illo modo facta inducit semiplenam probationē: ita voluit illa gl.in dicta.l.ij.C.de custo.reo. Et ideo nisi reuocans probet contrarium,cogitur perseuerare in tali confessione per repetitionem tormentorum. Ita dicit ibi Bal. multum eleganter multomagis potest iudex maleficiorum iterū torquere reum qui non vult perseuerare in cōfessione: quando vltra confessionem suam haberet indicia vrgentia contra malefactorem que non essent totaliter purgata per primam torturam. Remaneret ergo ista prima cōclusio ꝙ si indicia essent totaliter purgata: tamen per solā confessionem factam in tormētis precedentibus indicijs inducitur semiplena probatio, per quam quis potest iterū torqueri si nō vult perseuerare. ❡ Item aduerte inquantū do. Ang.
10 hic tangit subsequēter †quomodo iudex purgabit illud indiciū qđ oritur ex tali confessione: hoc est an iudex debeat adhibere tot tormēta donec ille perseueret:⁊ credo ꝙ non: quia Bal.in.d.l.in bone fidei.dicit ꝙ ex tali confessione oritur semiplena probatio: per glo.in.d.l.ij.de custo.reo.ergo purgabitur illud indiciū sicut purgātur alie semiplene probationes:de quibus per Bart.in.l.fi.ff.de questio. hoc est, sicut purgantur alia indicia. Et ideo male faciunt iudices qui reū confessum in tormentis qui ratificante negauit die noctuq; torquēdo fatigant donec perseueret,quia nō possunt hoc facere: quia illa talis confessio facta in tormentis non est nisi semiplena probatio per predicta:⁊ sic vnum indicium,nisi fm Salic.vbi.s. indicia essent tantum vrgētia: ⁊ per primam torturam non fuissent purgata: quia stantibus illis indicijs non purgatis ⁊ confessione rei facta in tormentis, aliud esset que omnia relinquerentur iudicis arbitrio per no.per Io.and.in.c.cum in contemplatione.extra
11 de reg.iur. ❡ †Item inquantū do. Ange.hic tangit illam difficultatem ꝙ licet aliquis ex indicijs non possit condēnari:tamen si indicia erunt indubitata poterit fieri condēnatio: ⁊ ponit exemplum que sunt indicia indubitata de gladio sanguinolento ⁊c. ❡ Addatis ꝙ nemo fuit qui ita latissime disputauerit istam materiam quam fecit Gandi.in suo tracta.maleficio.in rubri.de presumptio.⁊ indic.indu. ex quibus cōdemnatio sequi potest:⁊ ibi enumerat omnes casus ex quibus sequi potest cōdemnatio in criminalibus ex talibus indicijs indubitatis.Sed aduertas inquantum do.Ang. hic ponit exemplum de illō qui fugit cum gladio euaginato ⁊c.dicit ibi Gand.in vlti.colum.in illo casu ⁊ similibus: ꝙ contra illam sententiam Thome de Piperata omnes sapientes quos Bononie vidit ⁊ alij doct.alibi existentes dicūt istam sententiā esse falsam: ⁊ ita vidit de consuetudine obseruari contra sententiam Tho.de Piperata quia per talia indicia indubitata quis non potest diffinitiue damnari in persona, sed in pecuniaria sic vel in alia pena:⁊ ibi ponit que sint vere illa indicia indubitata: ex quibus potest sequi condemnatio: et ibi ponit quando possit postea contrariū probari: quia contra indicia indubitata infallenter potest contrariū probari, nisi sit presumptio iuris:⁊ de iure ibi vide,quia multū notabiliter loquitur: longum esset mihi hic transscribere dicta sua:⁊ ideo non transscribo. Et pro sententia Gandi.vide Ang.in.l.ij.ff.de fur. qui reprobat Bar.ibi.Ego vltra omnes posui istam materiam.s.in glo.in verbo,fama publica in materia indiciorū. dñus do. Ange.in hac materia allegando Bar.in.l.ij.ff.de fur. dixit ꝙ ex indicijs indubitatis sequi possit condemnatio:⁊ allegauit istud idem exemplum qđ posuit hic, ibi late vide: ⁊ an ex indicijs indubitatis sequi possit cōdemnatio:
12 adde omnino Bal.in.l.milites.C.de questio. ❡ †Inquantum autem Bar. tangit illam difficultatem ꝙ si testis non venit,iudex potest formare inquisitionem. Addatis ꝙ dubito de ista sua doctrina Bart.ꝙ propter hoc solum possit formari inquisitio de falso contra testem, per ea que dicta sunt.s.in gl.in verbo, hec est quedam inquisitio. quia multa requiruntur anteq̄ inquisitio formaretur.

13 Testes qui sint idonei in criminalibus.

13 **Ange.** ❡ †Quero qui testes sint idonei in criminalibus.Respondeo,omnes qui non reperiun
a tur excepti:vt.l.j.de testi. vnde excipitur ille qui accusatus[a] est,vel de aliquo crimine inquisitus. ❡ Item minor.xx.annis non est sufficiens ad testificandum in criminalibus: vt l.testimonium. ff.de testi.⁊ ibi Gloria.licet examinari possit ad aliquam intentionem iudicis,⁊ quod faciat indiciū non autem plenam probationem: ⁊ hoc si in inquisitione fuerit examinatus: ⁊ sic ex mero iudicis officio,non ad partis pe-
b titionē: ⁊ sic in inquisitione[b] poterit examinari pro indicio non autem in accusatione, nisi iudex eum examinet ex mero officio,non autem ad petitionem dicti accusatoris. Ita dicit Guid.de suza. ⁊ ibi etiam vide Gloria.in dicta.l.testimonium.ff.de testib.

August. ❡ Tu autē in hac materia adde ꝙ minor ꝙ iste Doctor vadat per mendicata suffragia. Nam doc.solent allegare vnam glo.pro singulari,in.l.fi.C.ad silla.in hac materia, ꝙ minor facit indicium ad torturam,non possit in criminalibus testificari: quibus Ludo.de Ro.in.l.j.§.impubes.solebat allegare similem in dicta.l.in testimoniū.ff.de testa. Et vide Bar.in hac materia per illū tex.in.l.de minore.in prin.ff.de questio. ⁊ ibi ponit an minor in criminalibus faciat indiciū: ⁊ multa in hac materia de iure canonico allegat Bal.in.d.l.in testimoniū. non in lectura sua,sed in additio.ibi omnino eum vide. Limita predicta per glo.in.d.l.in testimonium.ibi vide Salic. adde Bar.in.l.ex libero.in fi.ff.de questio.

14 Mulier an sit testis idonea in maleficijs.

14 **Ange.** ❡ †Quid in muliere[c] an sit testis idonea in
c maleficijs: dic ꝙ sic.l.ex eo.ff.de testi.hoc est verū de iure nostro,sed de iure canonico videtur prohibita quando de crimine agitur criminaliter:secus si ciuiliter.ita dicit glo.in.c.super eo.⁊ in.c.ex literis.de testi.⁊ sic dicte gl. procedunt de iure canonico: ⁊ sic seruatur in terris ecclesie subiectis,non autē in terris imperij.ita dicit glo.in.l.forus. §.j.de ver.signi.ita etiam dicit Glo.in.d.l.ex eo.

August. ❡ Tu autē in hac materia adde dicta Io.de imo.in.l.qui testamēto.§.mulier. ff.de testa.in fi.qui dicit ꝙ Iaco.de are.dicebat ꝙ in causa capitali verum erat ꝙ mulier non poterat esse testis de iure ciuili,quia isto casu agitur de graui preiudicio: secus in alijs maleficijs vbi causa non erat capitalis:sed legiste communiter tenent contrarium. Dicit vero Imo.ꝙ de iure canonico communiter tenetur ꝙ mulier non potest esse testis in causa criminaliter intentata: ⁊ sic intelligantur no.in.d. c.fi.⁊ in.c.mulierem.xxxij.q.v.⁊ in.c.quod proposuit.xxxij. q.vij.⁊ allegat in materia dicta Spe.⁊ Io.and.in addi.in tit.de teste.§.j.versic.item quod est mulier. et seq.⁊ vide per Io.fabri.insti.de testa.§.testes. ⁊ vide per doct.omnino in dicto.c.tum ex literis.⁊ in dicto.c.super.

15 Iudex an miscēdo diuersa gratia probationū possit suam probare intentionem,⁊ reus se defendere.

16 Delictum an possit per scripturā publicam aut priuatam probari.

17 An delictum possit probari per instrumentum vel scripturam priuatam.

15 **Ange.** ❡ †Quero an in diuersis generibus[d] pro-
d bationum possit iudex probare intentionem suam: ⁊ ideo multomagis intelligo in reo ad defensam: vt l.fauorabiliores.de reg.iur. Respondeo ꝙ sic etiam ad condemnandum: vnde ex vno teste omni exceptione maiori et fama quis potest damnari: ita eleganter dicit Bart.in.l.j. §.idem cornelio. ff.de questio.sicut etiam dicimus in ciuili: quia ex diuersis semiplenis probationibus etiam diuersorum generum fit magna integra probatio: vt in.c.fi.extra de succes.abinte. ⁊ not.Bar.in.l.admonendi.ff.de iureiur. de quo etiam dixi.s.in gl.in verbo,fama publica. ver. tene tamen menti glo.singu.in.c.veniens.⁊c.vbi glo.dicit ꝙ hoc
e non procedit in criminali[e]:⁊ idē voluit Ant.de but.in.c.cū oporteat.de accu.⁊ facit qđ not.Bal.in auf.contra rogati. de testi.⁊ qđ no.Bal.in.l.si quis ex argētarijs.§.j.ff.de edē. ⁊ qđ eleganter voluit Bal.fm Dy.Old.⁊ Ray.in.l.j.ff.de excu.tuto. Dic omnino vt ibi,⁊ istud teneas.arg.l.fi.C.de proba.Et maxime si verba Bart.recte ponderētur in.§.itē
16 cornelio.illud non affirmat: †potest etiā in aliquibus casibus iudex probare delictū per scripturā publicam vel priuatam:⁊ sic dictam scripturam producat: de quo per Ia. de are.⁊ Cy.in.l.fi.C.de proba.⁊ ibi Bal.⁊ Bar.in.l.senatus.ff.ad turpil.⁊ per Sali.in.l.singuli.de accusa.

August. ❡ Item inquantū tactū est an fama in criminalibus probet iuncta cū vno teste. Adde Spe.in tit.de noto.crimi.§.fama.versi.ij.⁊ ver.quid si agēti.⁊ Pet.de anch.in.c.j.de testi.in.vj.in pe.col.⁊ Old. in cōsi.cxcx.al's est.cxcix.vltra mediū.⁊ Salic.in.l.ea quidē. in vlti.col.C.de accusa.⁊ vide doc. omnino in.d.c.veniens. el.j.de testi.⁊ per Domini.in.c.pia.de exceptio. bene faciūt not.per do. Anto.de but.⁊ Abb.in.c.prudentiam.§.sexta. de offi.dele. Intellige tū predicta quādo crimen est proba-

a ❡ Accusat⁹.vide Bar.in ɔsi.xj. ⁊ an dānatus de aliquo crimine q appellauit,si pēdēte appellatione testificat, an valeat eius testimoniū.vis Ale. in consi.xxxvj.in iiij.vol.Ber.

b ❡ Et sic in inqsitione. adde tu vltra ea q.j. ponit d.Augu. ⁊ vide Io.an. in addit. Spe.in tit.de teste.§.j.versi.itē qđ est impubes. vbi concludit ꝙ minor.xx. annis nō dꝫ recipi in testē vllo modo nisi in defectū pbationū.⁊ vide in proposito do. Alex. in cōsi. clxxvi. in ij.vol.⁊ ibi qn dicant deficere pbatiōes:⁊ an credat testi minori dicenti qđ alius non erat presens delicto nisi ipse.

c ❡ In muliere. adde qn mulier testificetur. adđ Alex.in ɔsi.cxxvj.i.ij.vo.⁊ Pau. de ca. in cōsi.cclxviij.in secundo impressis.Ber.

d ❡ Generib⁹.adde Ro.in cōsi.ij. ⁊ cōsi.xci. Fran. de are.consi.lxv. Alex.in cōsi.xix. ⁊ in consi. xxj. in iiij.li. ⁊ ɔsi.xxxiij. in.ij.vol. Ange. in cōsi.iiij. ⁊ sexo in cōsi.cccclj.B.

e ❡ In criminali. adde et intellige hoc verū nisi cōcurrant alia adminicula.ita do. Franc. de are.in consi.xiij. ⁊ vide Bar.in ɔsi.cxcj. incip. dño Paci de brugo. et etiā Oldra. in consi. cxcij. ⁊ Alex.de imo. in cōsi.lxvj. in.iij.vol.Ber.

tum solum per vnũ testem vel aliud semiplene, ⁊ non vltra est probatũ: quia verũ est ꝙ sola fama non perficit probationem: secus si probatũ est plusꝗ̃ semiplene: puta per vnũ testem de veritate ⁊ aliud indiciũ, quia tunc fama perficit: ⁊ hoc est qḋ voluit Bal.in.l.si quis ex argentarijs. Et adde qḋ idem voluit Jo.and.in addi. Spec. in tit.de proba.§.fi. ver.xiij.ad fi.addi.pro qua conclusione allego text.sing.ƒm vltimum intellectum glo.in.c.preterea.extra de testi.vbi testes deponunt super adulterio de auditu, quia testes audirent adulteros cõmisceri: tũc ista probatio coniuncta cum fama ⁊ alijs legitimis adminiculis probant crimen: et pro ista cõclusione hoc modo intelligo dicta Bar.in.l.j.§.idem cornelio.ff.de questi. ⁊ omnino vide Domi.de sancto Gemi.in.c.j.de vsur.in.vj.in verbo, manifestos.in.§.j.in vlti.colum.qui no.declarat quomodo debet intelligi illa glo.in.d.c.veniens.⁊ ibi limitat istã materiam: ⁊ vide Pet.de anch.

17 in consi.cclviij. ¶ † Item inquantum.s̃.tactum est an delictum possit probari per instrumentum vel scripturam priuatam. Adde dicta Inno.in.c.statuimus.extra de offi.de lega.per Bal.in.l.contra negantem. ad le.aquil.per Bal. in.l.ij.ff.de fer.per Bart.in.l.non intelligitur.§.tacita.ff.de iure fis.per Jo.an.in.c.cum ad sedem.extra de resti.spolia. glo.in.c.cum dilectus.extra de maio.⁊ obed. Jo.and.in regula, semel malus.in mercuria.in.vj.vide glo.⁊ doct.maxime Dominic.in.c.constitutionem.de verb.signifi.in.vj.per Abba.⁊ docto.in.c.cum in ecclesijs.extra de maio.⁊ obed. per Bald.in rubri.de fide instrumen.vide Roma.in.l.ij.ff. de ferijs.qui multa allegat per Bald.in.l.neqꝫ natales.C. de probatio,per Bart.in.l.diuus.ff.de custo.reo.per Bar. in.l.ij.C.quorum appel.non recip.

18 Testes an torquendi sint, ⁊ an eis sine tortura credatur.

18 **Ange.** ¶ † Quero an testes sint torquendi[a], et an
a eis sine tortura credatur. dico ꝙ sicut testis clericus torqueri non potest, sed de falso per iudicem suum corripitur: vt.l.presbyteri.C.de epis.⁊ cle.sic in dignitate seculari constituti non possunt torqueri nisi testes vacillent: vt.l.mulier.C.de testi. Si vero non sunt in dignitate constituti, sed bone opinionis non torquẽtur nisi vacillent vel de mendacio conuincatur: vt.l.vnius.§.testes.ff.de questioni. Si vero sint homines viles vel vilem artem exercẽtes, tunc etiam sine tortura admittuntur: tamen non tantum creditur quantum alijs: vt.l.iij.§.j.ff.de testi.nec torquentur nisi in tribus casibus, videlicet si vacillent, si de mendacio conuincantur. Item si sponte se ingerunt testimonio: ita dicit Bar.in.l.ex libero.ff.de questionib. Addas quod not.Salice.in.l.fina.C.de questio.

a ¶ Torquẽdi.adde ⁊ vide.d.Alexan.in cõsi.lxiij. in.j.vol.⁊ Cepo. in cõsi.lxj.Ber.

August. ¶ Tu autẽ in hac materia si vis videre vnam glo.magistram habeas recursum ad gl.pleniorem in corpore iuris.xv.q.v.c.presbyter. vbi gl. ponit qñ testes possunt torqueri: ⁊ quid si sunt viles ignoti clerici vel alij positi in dignitate: ⁊ ibi vide Arch.⁊ illa glo. multos tex.allegat: ⁊ vide Bal.in.l.milites.C.de questio. qui aliter videtur dicere: ⁊ Gand.in tract,malefi.sub rub. de questio.in versi. quero an testis possit torqueri. ⁊ ibi eleganter loquitur: vide Jo.andr.in.c.j.extra de deposi.vide per Inno.⁊ doct.in.c.cum P.manconella.extra de accu.⁊ glo.v.q.vj,c.illi qui.⁊ vide Bart.in.l.j.in prin.ff.de questio. an requirantur aliqui indicia. Adde glo.in.l.nullum.C.de infamib. Et omnino Jo.and.in,c.cum in contemplatione. extra de reg.iur.per Pau.de leaza,in commento.c.grauis. extra de deposi.vbi posuit que persone possunt torqueri: ⁊ etiam Gandi.in loco.s̃.alleg,posuit qui testes possunt torqueri ⁊ que persone: ⁊ dixit Bal.in.l.data opera.in.xiij.colum.ꝙ sufficit ꝙ tres testes torqueãtur ⁊ non omnes, quia tortura est refrenanda.

19 Testes in causa criminali, an possint recipi ad defensam post publicationem processus.

20 Iudex etiam post conclusum in causa potest testes ⁊ alias probationes inducere cõtra reum ex mero officio suo, ⁊ iudex debet facere reum respondere feci vel non feci non autem nego me esse culpabilem.

19 **Ange.** ¶ † Quero an post publicationẽ processus possint recipi testes ad defensam. Respõdeo ꝙ non tantũ instrumẽta, sed etiam testes possunt admitti: postꝗ̃ conclusum est in causa ⁊ post testiũ aperturã: vt no. Bar.in.l.j.§.fi.⁊ in.l.vnius.§.fi.ff.de questio.⁊ in.l.diui fratres.ff.de pe.qḋ tamen intelligas vt voluit Sali.in.d.l.fi.C. de questio.⁊ dixi.s̃.in verb.fama publica precedẽte. qḋ be-
b ne nota[b]: vt tu semper defensionem admittas etiã vsqꝫ ad sentẽtiam: nisi statuto caueretur de certo termino statuto:

b ¶ Qḋ bene nota. adde tu ⁊ vide Frã.de are.in consi.cxxij. Cep. cõsi.xlj.⁊ cõsi.xj, et Rapha.cu.in cõsi.cxxiij.B.

c ¶ Culpabilem. adde etiã de hoc vt per Barto.in consi.cxv.Ber.

al's tu iudex faceres iniustitiam ⁊ teneri posses in syndicatu: ⁊ non est mirũ quia tractatur de vita hominis que cunctis rebus est preferenda: vt.l.sancimus.C.de sac.san.eccl. ⁊ sic de magno preiudicio tractatur: ideo cautius est agen-

20 dum: vt.l.j.§.sed ⁊ si quis.ff.ad carbo. † Et etiam tene mẽti ꝙ tu iudex potes etiam postꝗ̃ cõclusum est in causa etiam in accusationibus ex mero tuo officio inducere testes et alias probationes contra reũ vt condẽnetur: vide late Bar. in sua.q.que incip. iudex maleficiorũ super accusatione ⁊c. Tene tñ menti tu iudex ꝙ nunꝗ̃ recipias respondentẽ accusationi vel inquisitioni dicentem, nego me esse culpabi-

c lem[c], vel nego me esse punibilem: quia reus debet respondere super facto, vtrũ fecerit vel non fecerit id de quo accusatur vel inquiritur: quia vtrũ id sit culpabile vel non, spectat ad iudicem: ita dicit Bar. per illũ tex.in.l.j.§.in accusatione.in fi.ff. ad turpil.facit qḋ not.Bal.in auẽ.contra qui propriam.C.de non nu.pec.⁊ quod.s̃.dixi, ꝙ iudex in accusatione potest supplere in iure ⁊ in facto producẽdo testes, ⁊ alia pro accusatore ⁊ accusato tenet Bar.in.l.inter accusatorem.ff.de pub.iudi.⁊ idem videtur velle ⁊ clarius in extrauagan.ad reprimen.in verbo, neglexerit. quia sumus in illis que spectant ad publicam vtilitatem: vt.l.quos prohibet.ff.de postulan.facit qḋ no.in.l.si non defendantur.ff.de pe.sed in.l.iiij.§.hoc autem iudicium.ff.de dam. infec. dicit ꝙ quando accusator est absens non potest supplere pro eo nisi reo volente: vt.l.libellorũ.§.fi.ff.de accusa.⁊ sic Bar.est sibi contrarius. Sed Inno.in dicta.l.inter accusatorem.cõcordat opi. dicens ꝙ iudex non potest supplere ad vtilitatem accusantis ꝙ non condẽnetur in expensis, ⁊ ꝙ processus non circunducatur contra reũ: vt.d.l.libellorũ.in fi.sed si iudex vellet procedere cõtra reũ ex suo officio ⁊ inducere testes: dicit ꝙ pendet ex no.in.d.l.libellorum.§.fi.⁊ in.l.ij.ff. de aboli.⁊ in.l.pe.ff.de pub.iudi.⁊ dic vt ibi per eum: sed tu obserua ꝙ iudex ad vindictã publicam potest prosequi dictam accusationem, vel nouum processum formare ex officio: vt habetur in dictis iuribus ⁊ ita practicatur: ⁊ ita dicit Bar.in.d.l.inter accusatorem.in fi.⁊ sic non meretur reprehendi ipse Bar.vel dici ꝙ sit sibi contrarius.

August. ¶ Item inquantum.s̃.tactum est de illa contrarietate Bart.quam fecit in dicta.l.inter accusatorem. ⁊ in dicta.l.iiij. an in criminalibus iudex possit supplere producendo testes. Aduertas ꝙ licet Bar.in dicta.l.iiij.§.hoc autem.voluerit iudicem non posse supplere producendo testes contra accusatũ, accusatore existente absente. Nam Bart.in dicta disputatione incip. iudex maleficiorꝫ tenuit contrariũ per.l.abolitio.C.de aboli.⁊ ibi Cy.vbi licet accusator renunciet accusationi: tamen iudex ex officio super eadem accusatione veritatem perquirere potest ⁊ reũ condemnare: vt probatur in.c.ij.de collu.deteg.⁊ hoc est qḋ voluit Bart.in dicta.l.inter accusatorẽ. ⁊ Bar.in.l.libellorũ.§.fi.ff.de accusa. sed opi.Bar.in dicta l.intra. est verior per allegata per ipsum ibi: licet do. Anto. de but.in.c.bone.de postu.prela. referendo opi.quam posuit Barto.in dicta.l.iiij.§.hoc autem.dicat ꝙ aut Titius accusator se absentat post conclusum in causa, ⁊ tunc potest procedere ad sententiam diffinitiuam ⁊ contra reum si erat reprobatũ: secus si non erat conclusum: quia satis est equum ꝙ iudex ex eadem tela iudicij non procedat contra reũ: secus si nouam inquisitionem velit formare ex officio. ⁊ ad hoc multa allegat de quibus per eũ ibi. Et ad hoc videnda essent dicta per Bar.in.l.ij.§.si quis vltimo.ff.de questio.⁊ in.l.ij,§.si publico.ff.de adult. ⁊ in ver. quero vtrũ inquisitio.⁊ ibi tenet ꝙ in qualibet causa criminali: ⁊ sic tam inquisitionis ꝗ̃ accusationis, iudex ex officio possit recipere testes, etiam post dicta testificata, quãuis ad instantiam partis vel accusatoris non possit.⁊ Ang.in repetitione.l.si vacantia.C.de bo,vacan.circa mediũ.⁊ Bar.in auẽ. qui semel.C.de proba.⁊ Jo.an.⁊ alij in.c.qualiter ⁊ quando.extra de accusa.⁊ Fran.de tigrinis in.l.qui accusare.C. de eden. ⁊ ibi tenet ꝙ licet ad defensionem rei possit iudex ex officio suo presente accusatore inducere testes.l.si nõ defendantur.ff.de pe. Tamen ƒm eum non reperitur iure cautum ꝙ iudex ex officio possit inducere testes si accusator sit presens ⁊ accusationem prosequatur, licet ista opinio posset esse substentabilis: cõmuniter tamen tenetur opi.Bar. ⁊ vide notata per Bar.in.l,penul.§.ad crimen. ff.de publi. iud.in versi.septimo quero. ⁊ an iudex possit recipere testes ex officio in criminalibus.vide Bar,in dicta. l.si non defendantur.⁊ Salic,in.l.ij.C.de abolitio.vide Salic.in.l.transigere.in.ij,col,C.de transac.Bart.in.l.diui fratres.ff.de pe.

Jo.and.

Jo.and.in.c.fraternitatis.extra de testi.ꝛ ibi Abb.Bart. in.l.vnius.§.cogniturum.ff.de questio. Bal. in auk.qui semel.C.de probatio.in.ij.fallen. et per canonistas Hostien. Jo.andre.Butri.Abb.ꝛ Jmo.in.c.cum clamor. extra de testib.qui limitat predicta:ꝛ per Spe.in titu.de inquisitione.§.j.versic.sed nunquid publicatis.Fede.de senis in consi.cliiij. ꝛ multum eleganter locutus est Salice. in.l.fina.C. de questio.in hac materia:ꝛ Bart.in.l.vnius.§.j.ff.de questio.ꝛ in locis.s.alleg.ibi videbis quid in accusatore,ꝛ quid in inquisitione, ꝛ quid si publicatus est processus ꝛ didicita testificata, et ibi habes multas limitationes. Ego omnia ista late extendi cum limitationibus suis post Ro.ꝛ Mod. in.d.l.iiij.§.hoc autem.ff.de dam.infec.in versi.itē quesiuit. hic Bar.an in criminalibus:dic vt vbi latissime dixi.

21 Statuto puniente in plus propter negationem, quomodo poterit euitari talis pena per confessionem.

21 **Ange.** ¶ † Quid autē si statuto puniatur in plus propter negationem: dic ꝙ potest dictam penam pluris euitare si corrigat dictam suam negationem a ꝛ confiteatur anteꝙ̄ conuincatur[a] seu anteꝙ̄ contra eum probetur:vt volunt Barto. Ange.ꝛ Salice.in authen.contra qui propriam.C.de non nume.pecu. ꝛ etiam si quis neget se commisisse delictum postea cōfiteatur penam negationis si qua esset a statuto non euitabit, sed bene sibi prodesset quo ad penam delicti.ita dicit Bar.in dicta authen. contra qui propriam.

August. ¶ Tu in hac materia vide dicta Cy.in dicta authenti. contra qui propriam. et Bald.in.l.j.C.de confes.in.iiij.colum.in versicu.item quero quod primo negaui.ꝛ in.q.x.versi.quero de questione quotidiana.Et bene faciunt dicta Bart.in.l.cum de indebito. ff.de proba.ꝛ vide dicta Bald.in.c.j.§.item si vasallus. de controuer.inuestitu.ꝛ vide bonum tex.in.c.cum dilecti. extra de accusa.ꝛ Bal.in.l.iubemus.C.de appella.Bar.in.l. eum qui.ff.de iureiur.Moder.in.l.fi.extra de solu.

1 ☞ Reo confitente omnia ꝛ singula contenta in inquisitione esse vera, confitetur non tantum principale factū deductum, sed etiam omnia accessoria ꝛ omnes qualitates etiam incidenter intentatas.

2 Confitens omnia singula ꝛ contēta in accusatione aut inquisitione esse vera, si in illis contineatur quod Martinus cognouit carnaliter Bertā vxorem Titij, an videatur confiteri non solum quod cognouerit carnaliter Bertam, sed etiam quod est vxor Titij.

3 Subscribens se simpliciter schedule, an videatur omnia comprobare.

1 **Omparuerunt dicti inquisiti ꝛ confitētur totum.** ¶ † Quando reus confitet omnia ꝛ singula in inquisitione contēta vera esse cōfitetur non tantū principale factū deductū, sed etiā confitet omnia accessoria ꝛ omnes qualitates etiā incidenter intētatas:ita dicit Bar. Ang.ꝛ Bal.in.l.si cui.la.ij.§.j.ff.de le.j.

2 ꝛ sic si est inquisitio vel accusatio † ꝙ Martinus cognouit carnaliter Bertā vxorē Titij nō solū videt cōfiteri ꝙ Bertam carnaliter cognouit, sed etiā qd est vxor Titij: qd bene nota:secus fm Bar. Ang.ꝛ Bal.in.d.l.si cui.§.j.cum quibus ibi transit Ang.si confitet se cognouisse dictā Bertā: quia refert ad substantiā Berte, non aūt ad dictā qualitatem qd fuerit vxor dicti Titij.arg.d.§.j.coniuncta.l.fi.de fideicō.liber.sed Raph.in.d.l.si cui.§.j.tenet contrariū per.l. meuio.§.nūc.ff.de leg.ij.ꝛ per.l.si prior.cum ibi no.ff.so.ma. ꝛ.l.nesennius.§.j.ff.de re iud.ꝛ idē dixit Jmo.contra Bar. in.d.l.si cui.§.j.allegans casum cōtra Bar. in.l.si defensor. §.qui interrogatus.ff.de interrog.act.facit.l.de etate.§.qui tacuit.ꝛ.§.nihil.ꝛ qd ibi no.Bar.ff.eo.tit.ꝛ hanc partē contra Bar.tenet etiam do.Benedic.de plumbi.in.d.l.fi.ff.de fideicom.liber.allegat.l.at si quis.§.plerīqꝫ.cum glo. de religio.ꝛ sump.fu.vbi confessio indiffinita ad omnia refertur. Jtem allegat.l.iij.in prin.ff.de fun.instru. ꝛ sic refertur etiā ꝙ videatur confessus ꝙ fuit vxor Titij.Et pro hoc facit qd not.Bar.de confessione simplici que ad omnia refertur:vt ipse not.in.l.si ita stipulatus.§.chrysogonus.de ver.oblig.

3 ꝛ quod ibi not.Bald.Ange.ꝛ Jmo.† de eo qui simpliciter subscripsit se cuidam schedule, quia videtur omnia cōprobasse.facit.l.fi.C.si quis alte.vel sibi.vel plus valē.quod agitur ꝛc. quod not. quia semel habui Ferrarie pro ista parte contra Barto.consului vna cum multis docto.facit.§.preterea.insti.de inuti.stipul.ꝛ.l.j.§.si quis simpliciter. ꝛ quod ibi not.ff.de verbō.oblig.

b **Augusti.** ¶ Tu autem in hac materia[b] adde et dic ꝙ iste doctor in hac tā magna difficultate parum vidit ꝛ allegat, nec vidit, nec allegat multa que in terminis possent allegari.Nam tempore suo multa que scripta erant, etiam singularissimis doctoribus incognita erant:quia quandam scientiā antiquam habebant. Nunc autem scientia nostra excellētior est, quia laboriosior ꝛ difficilior.Et ideo ad propositum addatis primo vltra.s. allegata ꝙ Spe.videtur tenere opi.quam tenuit Bar.hic: hoc voluit Specu.in titu.de positio.§.sequitur. versicu.xj. ꝛ illud dictum Specu. secutus est simpliciter do. Anto.de but.in.c.j.de plus petitio.Sed pro opinione do.Bened.de plumbino, addatis quod Bar.videtur tenere istam sententiam in.l.penul.in penul.colum.C.de edili.edic.in versi.sed nunquid.ꝛ facit quod notat Bart.in.l.si quis seruum.§.fi. versic.sed quero testator. ff. de lega.ij.ꝛ solet allegari quod Barto.tenuit istam partem consulendo in consilio suo incipien. statuto ciuitatis Florentie cauetur quod forēsis ꝛc. allegat dictam.l.si defensor.ff.de interroga.actio. ꝛ.§.preterea.institu.de inuti.stipul.ꝛ limita vt ibi per eum: ꝛ bene facit id quod dixit Bald.in.l.ij.§.quod si actor. C. de iura. calum. vbi not.an ficta confessio que resultat ex contumacia vigore statuti disponentis qd contumax habeatur pro confesso videatur facta nedum de negotio principali: sed de omnibus qualitatibus: ꝛ dicit ꝙ sic. de quo etiam per do.Benedi.de plumbi.in dicta.l.fi.ꝛ intellige nisi ille qualitates essent impertinentes:vt per Bal.in.l.fina.§.in refutatorijs.C.de appella. Et pro hac parte bene facit doctrina Barto.in.l.si quis intentione.ff.de iudicijs.dum tractat de respondente positionibus:ꝛ eum sequitur ibi Bal.Non obstat quod pro opinione Bar.allegaretur tex.ꝛ ibi Bar. in.l.fina.§.titium.ff.de liber.lega.vbi clausula in fine apposita refertur ad ea que principaliter posita sunt tantū, non ad ea que causa demonstrationis, quia ibi non precessit interrogatio. Sed addas quod mihi videtur quod ista difficultas videtur dependere ab illa quam posuit Spec.in dicto titu.de positio.s.allegato, videlicet an ille qui simpliciter respōdet, videtur etiam fateri qualitates appositas in interrogatione: ꝛ breuiter per multa motiua ibi Spec.determinat ꝙ non. ꝛ istam sentētiam affirmauit etiam Specula.in titu.de positio.§.septimo.versi.item non est respondendū ad ea.ꝛ reperio ita Ange.consuluisse in cōsilijs suis consi.cclxx.ꝛ incip.in Christi nomine, amen.quia dictū priuilegium multifariam iuri communi contradicit. Et hanc partem affirmauit Bal.in addi.Specu.in tit.de positio.in iij.col. quantumcunqꝫ Jmo. in dicto.§.a filio.reprobauerit opi.Bar.tamen ipsemet Jmo.in.l.si dubitetur. ff. de fideiusso.approbauit in hac materia dicta Bart.in.d.§.a filio.ꝛ ideo Mathesi.in notab.suis.xxxiiij.faciens mentionē de doctrina Spec.in dicto tit.de positio. in versic.xj.ipsam probat:postea dicit ꝙ audiuit a do.Rogerio de perusio ꝙ si positio diceret. Jtem ponit ꝙ talis carnaliter cognouit Bertā vxorem Titij:ꝛ ille respondeat se carnaliter cognouisse dictam Bertam, non videtur cōfessus illam qualitatem qd fuerit vxor Titij: ꝛ allegabat Bar.ita consuluisse: ꝛ sic apparet ꝙ doc.male alleg.Bar.dum dicunt ꝙ Bar. consuluit contrarium eius qd dixit in.§.a filio. vide tamen que vltra doc.scripsi in.d.§.a filio.ꝛ vide Rom.in consi.suo cccclv.qui consuluit ꝙ per confessionem simpliciter factam respondēdo inquisitioni includit confessionem delicti cum qualitate annexa. Adde Mathesila.in notab.dictis suis xxxiiij.notabili, qui notabiliter loquitur.

4 Confessus an possit opponere de ineptitudine processus postea in termino defensorio.

5 Confessus videtur prorogasse iudici iurisdictionem, licet iudici inquirenti esset decursa prescriptio ex forma statutorum.

4 c **Ange.** ¶ † Quero an confessus[c] possit opponere de ineptitudine processus postea in termino defensorio. Jnno.ꝛ alij in.c.qualiter ꝛ quando. de accusa. ꝛ Bar.in.l.si confessus.ff.de custo.reo.tenet ꝙ non, quandō principaliter confitetur delictum:secus si non principaliter sed secundario:vt.l.qui filium.de libe.cau.quoniā confessio purgat omne vitium processus:vt not.predicti doc.ꝛ est casus in.c.j.de accusa.lib.vj.ꝛ not.in.c.pisanis. de resti.

5 spoli.† Ex quibus infertur ꝙ si esset decursa prescriptio iudici de tali delicto inquirēti ex forma statutorum: tamen si

a ¶ Cōuincatur. adde ꝛ vide Ro. in cōsi.lxxj.Ber.

b ¶ Jn hac materia. vltra posita hic vide p Alex. in dicto.§.a filio. ꝛ Roma.in cōsi. cccclv.ꝛ an confitens delictum videatur illud fateri cum qualitatibus suis. et vide etiā per Pet.de anchar.in consi. ccccix.vbi an cōtumax videatur ficte cōfiteri delictū cū oib[9] qualitatibus suis.ꝛ vide etiā Ange.in consi.xxvij. ꝛ adde ꝙ ille qui confitetur omnia in inquisitione contēta vera esse potest suā cōfessionē interpretari si in ea sunt verba equoca.ita Ale. in ɔsi.cxvj.in.iij. volu. et de dicta clausula omnia ꝛ singula, posita in respōsione ad inquisitionē, qd importet:p Ange.in cōsi.xxij.incip.de pena illi[9]. circa fi.Ber.

c ¶ An cōfessus possit opponere de ineptitudine vel nullitate processus.adde ꝛ vide tu Ab. in ɔsi. xxiiij. ꝛ do.Ale. in cōsi.xxxiiij. in iij.vol.ꝛ Pau.de ca. in consi.xvij. inci.potestas supraſcriptus. B.

confitetur videtur talis cõfessus cum ille non esset al's suus iudex prorogasse eius iurisdictionem de tẽpore ad tẽpus: qđ potest: per not. per Cy. & Bal. in. l. si qui ex consensu. C. de epis. audi. & idem si esset perempta instantia iuris vel statuti in accusatione vel inquisitione: cũ enim non pereat cõfessio licet pereat instantia: vt. l. properandũ. §. j. C. de iudic. ex confessione inducitur notoriũ & in notorijs ordo iudiciorum non obseruatur: vt not. Inno. in. c. per inquisitionem. de elec. ita dicit Bal. in. d. l. properandũ. in fi. Et idem si esset tale crimen de quo regulariter nõ posset inquiri, sed per accusationem procedi & non interuenit accusator vel etiam si esset talis exceptio ꝙ dicta causa debet ad forum ecclesiasticum remitti. Omnes enim tales exceptiones per confessionem & taciturnitatem, quia non opposuit remittuntur: nam cum per confessionem effectum fuerit crimen notoriũ non fuit necessarius accusator: vt in. c. euidẽtia. extra de accusa. & ibi no. in. l. ea quidem. C. de accus. Quinimo fortius dico ꝙ si de crimine cõstet aliter ꝙ̃ per cõfessionem: vt quia per testes est conuictus, & dictas exceptiones nõ opposuit, tunc iuste potest damnari quoniã crimina vndecunqꝫ claruerint punienda sunt: vt. xxiij. q. iij. ecclesie. & est casus de hoc in. c. j. de accusa. in. vj. Nec obstat si dicatur, imo iudex poterit defensionem facere ipso reo tacente: vt. l. si non defendantur. ff. de penis. nam licet potuerit non tamen cogebatur: vt. l. quicquid. ff. de iudi. vel dic ꝙ illa lex loquitur de defensionibus tendentibus ad innocentie defensionem ꝙ publice interest ne insontes condemnentur: vt. l. absentem. ff. de penis. secus si sit nocens & defensiones tendebant ad impunitatẽ criminis quod est odiosum: vt. l. a reo. §. quod vulgo. ff. de fideiusso. vnde iudex non debuit ita supplere de facto contra vtilitatem publicam. argu. not. per Bart. in dicto. §. hoc autem iudicium.

August. ¶ Tu autẽ in hac materia adde ea que dixit Roma. in. l. non solum. §. sciendum. ff. de ope. no. nun. qui limitando & saluando dicta Rapha. cuma. in hac materia dixit ꝙ vbi probatio resultat ex confessione conuenti, tunc hec species probationis non inualidatur propter iudicium inualidum. Casum not. allegat in clemen. constitutionem. de electi. & in. c. pisanis. extra de restitu. spolia. & facit. c. j. & ij. de accusatio. in. vj. Et ideo dixit Bal. in. l. j. ff. de iurisd. om. iudic. quod si libellus est ineptus & probatio apta non potest sequi condemnatoria per doctrinam Specu. in titu. de libel. conceptio. §. deseruit. versi. quid si libellus. Limitabat tamen ibi Bal. ſm Abba. antiquum nisi super libello inepto emanaret confessio: quia tũc potest sequi cõdemnatoria, per dictum. c. pisanis. Sed addatis quod contrarium tenuit Ange. in eleganti suo consi. clxxxv. qui fortius dixit ꝙ si super inquisitione inualida sequatur probatio apta etiam per confessionem: tamen ex tali confessione non ferretur sententia cõdemnatoria: & ita dixit ꝙ semel in syndicatu defendit do. Ray. de pisis olim potestatem Perusij qui semel absoluit quendam malefactorem propter ineptam inquisitionem, licet confessus esset se fecisse tale delictũ: & maxime quia vbi libellus est ineptus quicquid sequitur est ineptum ipso iure. Et ideo dicit quod Guil. de cu. per illum tex. in. l. si libertus patronum. ff. de iureiuran. dicebat ꝙ exceptio ineptitudinis libelli ex quo reddit iudicium retro nullum potest opponi etiam post sententiam. Si ergo propter ineptitudinem libelli nullus processus intelligitur factus habetur perinde: ac si confessio sine processu emanasset in quo casu impossibile videtur proferri sententia diffinitiua. auf. offeratur. C. de lit. contesta. & l. j. C. de senten. ex peric. reci. pro hac parte facit glos. in. l. iubemus. C. de libe. cau. que voluit quod si iudicium non est legitimum confessio non preiudicat. Et pro hac parte est bonus tex. in. c. extra. de rescrip. cõcludo bene ꝙ potest esse talis ineptitudo: puta que non est circa substantiã iudicij, vel cui partes possent renũciare, & tunc secuta cõfessione ferri potest sententia, al's non: ideo iste doctor errauit hic. Non obstat tex. in clemen. constitutionem. quia ibi non fuit defectus circa substantiã iudicij. Ita voluit Bal. in. l. item exigit. ff. de dolo. Nec obstat. c. j. & ij. de accusa. in. vj. quia ibi etiam non fuit defectus circa substantiam iudicij, sed circa ea que potuerunt omitti: & ideo dicit ibi Jo. mona. ꝙ tam in. c. primo ꝙ̃ in secũdo, fuit renunciatum processui qui premitti debuisset si petitum fuisset. Nec obstat. c. pisanis. quia loquitur quando libellus non tenuit ex aliquo defectu extrinseco cui confitens potuit renunciare. Nec obstat quod not. Bar. in. l. si confessus. ff. de custo. reo. qui per illum tex. allegando Innoc. dixit ꝙ si processus est inualidus & reus

a ¶ Irritari. adde & vide canon. in. c. fi. de confes. & in terminis do. Alex. in ɔsi. cvj. in. iij. volu. & clarius Bal. in ɔsi. cclxj. in. ij. vol. incip. aut mulier. vbi dicit ꝙ cõfessio minoris & ꝓcessus absqꝫ curatore est ipso iure nullus: & quãdo restituat̃ qñ fuit inductus adulationibꝰ partis, Ber.

est confessus crimen coram iudice ad hec principaliter sedẽte poterit puniri, quia non dicitur in dicta. l. si confessus. ꝙ libellus fuerit ineptus: sed dicitur ibi ꝙ si reus est cõfessus stabit in vinculis donec pronuncietur debet intelligi iudicio existente valido: & sic inchoabit nouum iudicium: vt dixit Ange. in dicto consilio. Nec obstat ꝙ confessio facit delictum notorium ex quo non requiritur solennitas: quia respõdetur ꝙ licet notorietas non requirat omnimodam solennitatem, tamen requirit solennitatem. c. ad nostram. de iureiuran. & ideo requirit solennitatem libelli, vt ibi dicitur: per que patet ꝙ pessime est locutus etiam Bal. in. l. ij. C. de re iudic. qui dicit ꝙ confessus non potest opponere de ineptitudine libelli vel de aliquo inordinato processu. Et idem voluit Bal. in repetitione Paduana in. l. edita. C. de eden. in vlti. char. & Bal. in. l. j. C. de iudic. qui allegat Inno. in dicto. c. per inquisitionem. extra de elect. & Ange. in. l. denunciasse. §. quid tamen. ff. de adulte. qui allegat Inno. in dicto c. qualiter & quando. & ibi hoc etiam voluit Jo. and. & vide que late scripsi. s. in glo. in verbo, qui iudex addidit vel detraxit. vbi amplissime scripsi: & vide Bal. in repetitio. l. cum mulier. ff. solu. mat. in. xxij. col. & in disputatione sua accusatus de vi turbatiua: & Moder. in. c. at si clerici. extra de iudic. & vide Mod. in repetio. c. qualiter & quando. in. lxxxvj. questio. princip. qui allegant multas decisiones Bal. & Salice. in. l. ij. in fi. de custo. reo. & vide Mathesi. in notabilibus suis dictis, in notabili. liiij. qui dixit ꝙ si confessio est primo facta & post fit processus & sit ineptus potest sequi condẽnatio: secus si nullitas fuit ante confessionem: & ita dicit ꝙ debemus intelligere dicta Innocen. in dicto. c. qualiter et quando. & Ange. in. l. denunciasse. ff. de adulte. & Bart. in dicta. l. si confessus. ff. de custo. reo.

6 Terminus non debet dari accusato vel inquisito ad deliberate respondendũ in facto proprio, secus in facto alieno.

6 **Ange.** ¶ † Et bene aduertas tu iudex ꝙ nõ debet dari terminus accusato vel inquisito de delicto in facto proprio ad deliberate respondẽdum, an sic an nõ, quia in facto proprio debet esse certus: secus si ex facto alieno conuenitur, vt quia villa conuenitur de robaria cõmissa in suo districtu: quia cum conueniatur ex delicto alieno verisimiliter potest ignorare: ideo debet habere terminum. ita dicit Bal. in. l. cum falsum. ff. de acqui. here.

August. ¶ Tu adde ꝙ Moder. communiter approbant illam doctrinam Bal. in. l. cum falsum. per ea que habentur in. l. fi. ff. pro suo. per ea que habentur in. l. ij. §. ij. C. de iura. calum. & per notata per canonistas in. c. j. & ij. extra de iura. calum.

7 Iudex habens in fortiam minorem. xxv. annis pro aliquo delicto nunꝙ̃ responsionem eius tue inquisitioni recipias, nisi predicto minori & processui dato curatore.

8 Confessioni minoris facte in tormentis non est necessaria autoritas curatoris.

9 Maior si dicat iudici non torqueatis me quia omnia confiteor & iuro non venire contra, talis confessio non preiudicat minori.

10 Autoritas curatoris sufficit in criminalibus non solum si datus fuerit specialiter ad talem actum, sed etiam si datus esset simpliciter ad lites.

11 Confessio adulti in criminali que fit ad solennizandum iudicium differt a confessione vel dicto in formatione sue accusationis.

12 Confessio minoris in tormentis ei preiudicat nisi restitutione in integrum vel alio modo retractetur.

13 Minor contra quem laborant indicia super delicto potest torqueri & toties confiteri absqꝫ autoritate curatoris.

7 **Ange.** ¶ † Necnon sis bene cautus tu iudex qñ habes minorem. xxv. annis in fortiam tuã pro aliquo delicto, ꝙ nunꝙ̃ eius responsionem tue inquisitioni recipias nisi primo dato eidẽ & processui curatore per te iudicem: quoniam minor tam in ciuilibus ꝙ̃ in criminalibus non habet legitimã personã standi in iudicio: vt. l. clarum. C. de auto. tu. & ibi no. intantũ ꝙ dicit ibi Cy. & alij ꝙ etiam si sponte confiteretur talis cõfessio dicto minori sponte confitenti delictum non obesset: quod tene menti, ne erres & ne

a processus tuus postea possit irritari[a]. Uide etiam ad hoc Bart. in. l. fi. §. pupillus. ff. de verbo. obliga. vbi tenet quod minor respondere non possit sine curatore. Et etiam dicit Salice. in. l. j. de confess. quod iudex criminum recipiat cautelam vt ad videndum iurare minorem faciat eius curatorem adesse. Idem dico si altercatum esset ꝙ minor ille propter indicia esset tormentis subijciendus vel non; nam in pronunciatione

pronũciatione seu interlocutione de illum tormentis subijciendo faciat eius curatorem citari: ⁊ si nullũ habet prius ei det vnum, postea interloquatur. Nec est necesse vt postea adsit in tormẽtis, q2 hec est executio illius sententie ad quã vidẽdam non est citandus curator, sicut nec in alijs execu-
8 tionibus fiẽdis. ¶ †Et ex hoc potes percipere ꝙ ꝯfessioni facte in tormentis non est necessaria autoritas curatoris: ⁊ ita seruat cõmuniter in practica: imo est quasi ridiculũ dicere, cum eius autoritas nõ possit adaptari. Est enim tortura actus iudicis cui curator nõ habet autorari, qđ no. post Ja. but. ⁊ semel de facto vidi Bononie. ¶ Intantũ qđ di-
9 cit Bal. in. l. j. C. de confes. versi. sed pone. † ꝙ si minor dicat iudici non torqueas me, quia omnia cõfiteor ⁊ iuro non venire contra: ꝙ talis cõfessio etiã cum iuramento minori nõ preiudicat ne inducatur per indirectũ renunciatio iuris et defensionis cõtra gl. in. l. pactũ. ff. de pac. ⁊ idem sentit Ja. butrig. refert Bal. ibi ⁊ in. d. l. vim. in auf. sacramenta puberum. C. si aduer. vendi. ⁊ facit. l. certũ. §. in pupillo. ff. de con-
10 fes. ¶ †Sed aduerte ꝙ sufficeret curatoris autoritas[a] non
a tantũ specialiter dati ad istum actum sed etiã si simpliciter esset datus ad lites: vt not. Sali. in. l. ij. C. qui accu. nõ poss. versic. quero tamen in casibus ⁊c. mouet per dictam. l. clarum. licet in contrariũ alleget. l. propter. ff. de adul. sed ibi respondet ꝙ non: sed nota tex. in. l. clarũ. ibi agentibus ⁊ pulsatis non tantũ quando minor conuenitur, sed etiã quãdo ipse accusat: quia requirit talis curatoris autoritas, vt ibi
11 per Sali. ¶ †Et vide omnino Bal. ⁊ Sali. in. d. l. clarũ. nã licet Nico. de mate. vt ibi refert Cy. vltimo loco faciat differentiam an adultus vel doli capax confiteatur ad solennizandũ iudiciũ: ⁊ sic respondendo inquisitioni in criminali. Uel in informatione sue accusationis quam facit: aliquid dicat vel cõfiteatur, ⁊ tunc sine suo administratore sibi non preiudicat: quia non habet legitimã personã solennizandi iudiciũ: ⁊ idem in ciuili: aut al's confitetur vt respondendo positionibus: ⁊ quia tũc tractatur de veritate indaganda non attendit qualitas vel inhabilitas persone: vt. l. si fide-
12 iussor. §. quidã. ff. mand. ¶ †Ex quo infert Cy. si confitent in tormẽtis, ꝙ talis cõfessio eis preiudicat, nisi restitutione in integrũ vel alio modo retractetur. Sed Salic. in. d. l. clarum. in prin. dicit hoc posse procedere si procurator prestitit autoritatem minori iuranti dicere veritatem: quia tunc videtur in responsionibus autoritatem prestitisse: al's dicit ꝙ non procederet dicta opi. per dictam. l. clarũ. Et hoc tenet ibi Bal. qui dicit ꝙ si ante torturam fuerit processus agitatus ⁊ cum autoritate tutoris causa cognita, tũc valeret cõfessio in tormentis: quia ista videtur quedam executio igitur videtur curator autoritatem interposuisse: alias nulla confessio siue ad solennizandũ iudiciũ, vel in positionibus, vel alio modo facta sine autoritate curatoris non valet: vt est tex. in dicta. l. clarum. ibi respõsa coniuncto ibi vel dicat ⁊ sic generaliter siue ad solennizandum iudicium, siue alio modo quod credo verius. ¶ Aduertas tamen ꝙ si minor negaret ⁊ propter suam negationem cresceret pena per inficiationem, vel perderet beneficium confitentis quod potest restitui qđ habeatur pro confesso: vt est tex. ⁊ ibi Bar. in. l. si ex causa. §. nunc videndum. ff. de mino.

August. ¶ Tu autem in hac materia aduerte ꝙ ista difficultas maxima est in iure, an in criminalibus cõfessio minoris in tormẽtis vel extra preiudicet minori. Et licet sm allegata per do. Ang. hic cõtra Nico. de mate. aliqui tenuerint, tñ ego addo ꝙ alias Jo. and. cum ista questio fuisset de facto habuit colloquiũ cum dicto do. Nico. ⁊ eius opi. videt approbare ipse in titu. de cõfes. §. sequitur. versi. secundo loquit in terminis nostris proprijs. ⁊ idem Ange. in. l. certũ. §. in pupillo. ff. de confes. vbi Ang. dicit differt confessio a sentẽtia quia sentẽtia lata cõtra minorem indefensum est nulla etiã curatore carẽte: sed cõfessio facta per adultũ valet licet contra eum possit restitui. ⁊ iste est casus in. d. §. in pupillo. nec requirit autoritas curatoris. Et hoc intellige qñ cõfessio emanauit nõ ad sub-
13 stantiandũ iudiciũ, sed ad veritatis indaginẽ. ¶ †Et ideo minor ꝯtra quẽ laborãt indicia super delicto potest torqueri: ⁊ toties cõfiteri absq3 autoritate curatoris: ⁊ alleg. Jo. andre. vbi. s. hoc voluisse: ⁊ Cy. in. l. vna. C. de confes. ⁊ Hosti. in summa de cõfes. §. j. versi. maior. Adde tamen ꝙ Albe. de rosa. in. iiij. parte statuto. q. lxxxij. ibi latissime disputauit istam materiam dicit allegãdo Dy. ꝙ cum potestas Padue processisset cõtra minorẽ ⁊ eum inuenisset culpabilem, ei curatorem cõstituit: cuius autoritate processit ⁊ sententiã tulit de cõsilio peritorũ: ⁊ allegat ꝙ Azo idẽ tenuit in sum. de auto. prest. nisi in casibus ibi per eum not. ⁊ dicit idẽ in alijs casibus in quibus minor habet legitimã personam sine curatore qui not. in. c. ex parte. extra de resti. spol. Et dicit ꝙ do. Ugoli. de la fonta. dicebat hãc opi. increscere ⁊ inualescere, ⁊ in iudicijs ⁊ in scholis. Preterea Ange. ipse in. l. j. C. de confes. expresse tenet contrariũ eius qđ dixit in. d. §. in pupillo. per vnam bonã rõnem. ¶ Propterea tenẽtes contrariã opi. mouẽtur per rationẽ quã allegat Nic. de mate. Sed Bar. expresse eam damnat in. d. §. in pupillo. dum Bart. dicit ꝙ vbi minor debet respõdere de veritate, ibi a principio debet esse autoritas curatoris: ⁊ optime hoc probat Bart. ibi. Sed ego habeo ꝙ in criminalibus debet responderi de veritate: vt est doctrina Bar. approbata ab omnibus in. l. inter omnes. §. recte. in fi. ff. de fur. ergo Bar. est cõtra opi. Nico. de materel. ⁊ Jo. an. si recte verba Bar. ponderẽtur in. d. §. in pupillo. hoc Bar. ibi decidit coniũcta doctrina sua quam posuit in. d. §. recte. Preterea Albe. de rosa. ⁊ Raph. fulg. in. d. l. clarũ. tenẽt ꝙ cõfessio minoris in tormẽtis non valet: ⁊ dicit Raph. ꝙ Albe. de rosa. dicit ꝙ hoc obtinuit de facto: ⁊ dicit ibi Raph. ꝙ ista pars est tutior, ⁊ vide Mod. ibi. Et de materia vide que dixi. s. in glos. que incip. qui iudex videns ꝙ inquisiti non comparẽt, ⁊ in sua contumacia persistũt. vbi tractatur materia bannitorũ in illa questione, an bannũ dari possit minori. ⁊ vide Mod. in. d. §. in pupillo. ⁊ in. d. l. clarũ. ⁊ gl. ⁊ doc. in. d. l. j. C. de cõfes. ⁊ ibi Sali. ⁊ Bar. ⁊ Jmo. in. l. j. §. fuit quesitũ. ff. ad treb. ⁊ ibi per Mod. dum Bar. ⁊ Jmo. allegant. l. certũ. §. in pupillo. ff. de confes. ⁊ Bar. ⁊ Bal. in. d. auf. sacramẽta puberũ. vide Bar. in. l. ij. §. qđ obseruari. C. de iura. calũ. ⁊ ibi per doct. per Pau. de leaza. in. c. ex parte. extra de confes.

14 Confessio rei est tante potentie qđ facta etiam coram iudice incompetẽti vbi non debet esse iudicium, tamen tenetur illam confirmare coram iudice competenti.

15 Confessio non est tante potentie vt possit facere ꝙ id quod in veritate non est sit: ⁊ ideo si cõfiteretur se prestitisse auxilium homicidio ⁊ verba sue confessionis hoc non importẽt iudex eum non condemnabit per talem confessionem.

14 **Ange.** ¶ †Et tene mẽti ꝙ cõfessio rei est tante potentie quod facta etiam coram iudice incõpetenti: vbi non debet esse iudiciũ, tamen tenetur illam confessionem confirmare coram iudice competenti[b]. Ita dicit
b Inno. in. c. at si clerici. extra de iudicijs. quod est verum sm Bart. in. d. l. clarum. si ex tali confessione exorta sit suspicio vel infamia, al's secus. ita not. Inno. in. c. per inquisitionẽ. extra de elect. ⁊ in. c. cum super. extra de confes. ⁊ vtrum et quando quis tenet perseuerare in sua cõfessione: vide Anto. de butri. in dicto. c. at si clerici.

August. ¶ Tu autẽ in hac materia adde ꝙ do. Anto. de but. in. d. c. at si clerici. aliter loquitur: ⁊ aliter loquit ibi do. Card. ⁊ do. Abb. ⁊ do. Card. in. d. c. interposita. se iactat melius examinasse istã materiã ibi ꝙ aliud. Bald. vero in. d. c. at si clerici. aliter dicit Jmo. ibi dicit ꝙ cõmunis opi. est ꝙ propter cõfessionem factam coram incompetenti iudice quis compellatur perseuerare. Adde Bal. in. l. eos qđ sup his. C. de ap. ⁊ vide Bal. in. l. j. C. de confes. in pe. col. ⁊ Bal. in. l. magistratibus. ff. de iurisd. om. iudi. ⁊ Ang. in. l. vnica. C. de confes. do. Anto. in. c. fi. in iij. col. extra de cõfes. late per But. in. d. c. per inquisitionẽ.
15 ¶ †Adde tñ ꝙ confessio non est tante potẽtie vt possit facere ꝙ id qđ in veritate non est sit: ⁊ ideo si quis cõfiteretur se prestitisse auxiliũ vel esse tractatorem ⁊ ordinatorem homicidij: ⁊ verba sue confessionis hoc non importarẽt: quia ista sunt in iure diffinita: iudex per istam confessionem non condemnabit reum. ita dixit Ange. in consi. suo. xxij. qđ incip. pro decisione questionis hoc solum.

16 Iudex an ⁊ quando possit facere scribi in actis in responsione malefactoris ꝙ sponte confessus fuit.

17 Iudex qui torsit reum non precedẽtibus indicijs non euitabit falsum si faciat scribere notario nescienti ꝙ reus fit tortus non precedentibus indicijs reum sponte confessum.

18 Tormẽtorum metus quando dicatur instare in personam rei etiam si sit relaxatus.

16 **Ange.** ¶ †Unũ non omittam an tu iudex ⁊ quando possis facere scribi in actis in respõsione malefactoris ꝙ sponte confessus fuit. nam Ange. ⁊ Jmo. in. l. qui in aliena. §. fi. ff. de acqui. here. dicunt aut reus fuit tortus non precedentibus indicijs vel non sufficientibus, ⁊ tũc etiam si perseueret in cõfessione non potest scribi quod sponte confessus fuit: ⁊ notarius scribens scribit falsum si sciret eum tortum non precedentibus indicijs: ⁊ ideo dicit Ange. de malefi.

a ¶ Autoritas. adde ⁊ vide bal. in consil. lxxxj. in v. vol. Ber.

b ¶ Competenti. Adde tu ⁊ vide Ab. in cõsi. xxv. ⁊ dic ꝙ confessio non est tante potẽtie ꝙ possit facere ꝙ id qđ non est sit: sed iudex dz videre an confessio sit verisimilis: vt per Alex. in ꝯsi. cxvj. in iij. vol. ⁊ de cõfessione facta corã iudice incõpetenti adde ⁊ vide Pe. de anch. in cõsi. cccj. incipiẽ. viso quodã processu. in ij. impressis. et vide Ang. in cõsi. clxxvij. cui contrariatur Abb. in cõsi. proxime allegato. Ber.

ꝙ cautela est ꝙ notarij maleficiorũ retineantur extra palatiũ ne habeāt notitiā tormentorũ: ꝛ sic possunt scribere con-
17 fessiones tanꝙ spontaneas. ¶ † Sed tu aduertas ꝙ propter hoc non euitaret falsum iudex qui hoc scribi fecit qui scit ꝙ reũ torsit non precedētibus indicijs. Si aũt iuste precesserũt tormēta, tunc rite ꝛ iuste potest scribi ꝙ sponte fuit cōfessus dũmodo inter tormēta ꝛ cōfessionem aliquod modicum interuallũ interueniat ꝙ arbitrio boni iudicis relin-
a quitur[a]: vt no. in. l. j. §. diuus seuerus. ꝛ ibi Bar. ff. de quest. Et doc. in. d. §. celsus. l. qui aliena. ff. de acqui. here.

a ¶ Relinquitur. adde ꝙ hoc idē dicit do. Ale. in cōsi. j. in. iij. vol. ꝛ vide eundē in cōsi. iij. eo. lib. ꝛ vide etiā Pau. de ca. in ꝯsi. cclxviij. ꝛ in consi. cccj. in ij. impressis.

August. ¶ Tu aũt in hac materia adde ꝙ verũ est qđ Bar. in. l. j. §. fi. in. ff. de questio. hic dixit in terminis: ꝛ Bal. in. c. j. §. iniuria. C. de pa. iu. fir. quē alleg. Ro. in. d. §. celsus. Uide pulchra verba Bal. que posuit in. l. j. C. de cōfes. in. xj. col. qui dixit ꝙ generalis cōsuetudo excusat notariũ ꝛ iudicem de falso quando scribũt talis est sponte cōfessus: ꝛ in hac materia do. Catal. in trac. syndica. q. ccxv. multũ eleganter loquitur qñ adhibita est tortu-
18 ra ꝛ iudex pōt facere scribere ꝙ spōte cōfessus fuit. ¶ † Et ibi vide qñ dicať metus tormentorum instare in personā rei etiā si sit relaxatus. Jac. bu. ꝛ Bar. ꝛ Ang. in. l. ij. C. qđ me. cau. Bal. in. l. j. viij. col. C. de delic. defun. bene faciũt no. per canoni. ꝛ maxime per Jo. an. in. c. cum in contemplatione. extra de re. iur. Et dicũt quidā Mod. ꝙ idem voluit Ang. in suo trac. de questi. qui Bar. attribuitur: tñ non est stylus Bar. Sepius ego dixi in istis addi. meis, cũ supportatione ille non est tractatus nec Bar. nec Ange. sed de verbo ad verbũ est tracta. Sand. de questio. quem posuit in suo tracta. malefi. Et adde hic consi. Pet. de ancha. in consi. xxiij. qđ consiliũ etiam allegaui. s. in gl. fama publica. circa fi. in antepe. col. qui in hac materia not. loquitur.

b ¶ In practica. adđ ꝛ dic ꝙ hoc idē voluit Bal. in cōsi. ccxlv. inci. denāte ad voi. et vide Bar. in ꝯsi. suo inci. Catherina accusauit gritam. ꝛ vide Ro. in ꝯsi. clvij. ꝛ per hoc sentētia Ange. in cōsi. xxvij. videť equa. B.

1 ☞ Reo confitente factum ꝛ negante qualitatem per quā substantia facti alteratur, aut condemnatio minuitur, vel cōfiteatur factum, sed dicat ad sui defensionem fecisse, aut negat qualitatem quid erit.

2 Respondens positioni ꝙ occidit Titiũ ad sui defensionē, an proinde habeatur ac si negasset homicidiũ fecisse.

3 Statuto dicente ꝙ quis simpliciter respondeat inquisitioni, an possit respondere ꝙ ad sui defensionem occidit.

4 Probante Titio se Caium occidisse sed ad sui defensionē, tamen debet puniri nisi probet quod fecit ad sui defensionem necessariam.

5 Confitens se occidisse Titium sed ad sui defensionem, potest condemnari de homicidio, tamen non poterit decapitari, sed mitius punitur.

Omparent inquisiti ꝛ partim negāt et partim confitentur aut in eorũ contumacia perseuerauerunt: omnia ista debent apparere et scribi in actis.

1 ¶ † Isto casu qñ partim negant ꝛ partim cōfitentur: aut confitētur factũ ꝛ qualitatem negāt; ꝛ tũc Bar. in. l. eum qui. in prin. ff. de iureiur. ꝛ in sua disputatione que incip. per Italiam cōmuniter ꝛc. dicit ꝙ si negatur qualitas per quam substantia facti alteratur: vtputa si inquisitio sit ꝙ delictũ cōmisit, sed alio mēse vel non in loco in inquisitione contēto, tunc dicitur totam inquisitionem negare, quasi neget totũ qđ deponitur: vt. l. denũciasse. §. quid tamen. ff. de adul. qđ tamen Ange. limitat in. d. §. quid tamen. nisi sit factũ non reiterabile vt homicidiũ: quia si homicidiũ confitetur licet tempus in inquisitione deductum non cōfiteatur, vel per testes legitime probetur sequi debet cōdemnatio. Idem voluit Imo. in. d. l. is qui reus. in fi. ff. de pub. iudi. in illa questio. cum dies ad partis instantiam sit in accusatione inferendus. Item sequi debet absolutoria si negat aliquā qualitatē per quā condemnatio minuitur. ita intelligit qđ no. insti. de act. §. item mixta. si vero cōfitetur delictũ siue factũ, sed dicit se fecisse ad sui defensionem: tũc cum hoc sit de genere prohibitorũ: vt. l. j. C. de sica. cōtra eum presumiť: ꝛ per consequēs iudex potest dictā cōfessionē scindere ꝛ acceptare confessionē, ꝛ qđ reus probet id qđ ad sui defensionē fecit: ita dicit Bart. in. d. l. eum qui. ꝛ in. l. aurelius. §. idem quesijt. ff. de liber. leg. Et maxime qñ sunt due orationes: vtputa ꝙ Titium interfecit sed ad suā defensionē. Sed si esset vnica cōstructio: vtputa dico ꝙ interfeci Titiũ ad mei defensionē, tũc Bal. in. l. codicillos. C. de codicil. ꝛ in. l. j. C. de confes. ꝛ Sali. in. l. eũ qui duas. C. de adul. vidētur dicere ꝙ non potest scindi: sed in hoc est dubiũ per dicta Bar. in. d. §. idē quesijt. quia est de genere prohibitorũ ꝛ cōtra eum est iuris presumptio. Unde ad euitandam omnem dubietatem consiliũ est ꝙ precedat negatiua: ꝙ non cōmisit dictum maleficiũ: ꝛ in casu quo apparet ꝙ cōmiserim feci ad mei defensionem ꝛ aliter et alia non feci, vel non cōfiteor: vt no. glo. Cy. ꝛ Bar. in. l. si quidē. C. de excep. Si autē non precederet negatiua ꝛ esset totũ vnũ constructũ, tũc ne delicta remaneāt impunita: ꝛ quia est de genere prohibitorũ ꝛ ius cōtra eum presumit: dico ꝙ non potest scindi ſm opi. Bar. in. d. §. idem quesijt. quā ego in pra-
b ctica[b] seruari vidi: licet Bal. in. l. decem. ff. de ver. oblig. teneat qđ. s. dixi. Sed ibi Imo. tenet opi. Bart. in. d. §. idem quesijt. ꝙ tenendũ ꝛ obseruandũ est qđ nota: ꝛ idē tenet prefatus do. Jo. de imo. ꝛ Abb. sicu. in. c. cum venissent. de insti. per illum tex. Et aduertas ꝙ predicta procedunt de iure: sed si esset statutum ꝙ debeat simpliciter respondere inquisitioni, tũc non potest respondere ꝙ interfecit ad sui defensionem ne dicta interrogatio dici possit calumniosa simpliciter respondēti: poterit tamen iudex tunc cogere respōdētem vt exprimat modũ defensionis: ita dicit Bal. in. l. j. circa prin. C. de edil. edic. ꝛ Lud. in. l. j. §. si quis simpliciter. ff. de verb. obli. vel dicas ꝙ imo iudex tunc potest cogere ꝙ simpliciter respōdeat: vt voluit Bal. in. l. j. C. de cōfes. ꝛ tũc reus respondeat, nego narrata prout narrantur ꝛc. nec est periurus ꝛ poterit postea in exceptionibus probare suam defensionem, qđ not. Si aũt cōfitetur factũ sed negat qualitatē: vt quia dicit ꝙ nō fecit dolose vel ꝙ non fecit animo iniuriandi, vel ꝙ nō est remāsura cicatrix, vel ꝙ non fuit de nocte, an ex tali processu ꝛ cōfessione si qualitas nō probeť intētata posset sequi condēnatoria de cōfessione. Bar. in. l. eum qui. in prin. ff. de iureiur. ꝛ in. l. senatus. ff. de accu. dicit ꝙ sic: ꝛ idem Ange. in. l. denũciasse. §. quid tñ. ff. de adul. de quo. s. dixi in gl. super ver. iudex detraxit ꝛc. dic vt ibi.

August. ¶ Tu aũt in hac materia adde ꝙ videť ꝙ nulla sit differētia, an quis simpliciter dicat Titiũ occidisse, vel cũ ista qualitate ad mei defensionē, quia ista est ꝓprie cōfessio ꝛ nō negatio: vt voluit Bal. in. d. l. nec codicillo. ꝛ sic nō est opus vt disputemus an possit scindi ista oratio: q2 respōdeat altero de duobus modis nō cofitetur reus: ꝛ pro hac parte videť tex. in. c. cum venissent. extra de insti. vbi diciť ꝙ cōfessio qualificata ꝓbet cōtra confitētem ac si simpliciter cōfessus fuisset quoniā cōtra talem qualificationem erat iuris presumptio: ꝛ sic vera erit sentētia Bar. in. d. l. aurelius. quem sequiť do. Ant. de bu. in. c. ex parte decani. extra de rescrip. ꝛ do. Ant. de bu. in. c. bone. extra de postu. prela. Et aduerte ꝙ cōtra ista vidētur facere no. per Bar. in. l. cum de indebito. ff. de proba. qui dixit ꝙ si quis confiteť se Titiũ occidisse ad sui defensionē nō cogiť probare ꝙ ad sui defensionē fecit si vult: ꝛ sic videtur velle Bar. ꝙ illa cōfessio sibi non preiudicet, sed perinde habeať ac si negasset. ¶ Preterea reperitur ꝙ Bal. in. c. j. §. porro. q̃ sit pri. cau. benefi. amit. ꝛ Bar. in. q. incip. cōmuni-
2 ter statuta per Italiam volunt multũ singulariter † ꝙ ille qui respondet positioni ꝙ occidit Titium ad sui defensionem: perinde habeť ac si negasset homicidiũ fecisse, nisi dicamus ꝙ isti loquuntur in casu diuerso, sc3 de statuto puniēte negantem maleficiũ vt duplici pena afficiatur. Dñs aũt Cardi. in. c. bone, el. ij. extra de postu. prela. solebat limitare predicta qđ in casu quo talis oratio potest scindi non scindetur quando in scriptis talis oratio emanasset, quia opus esset ꝙ iudex aut totam acceptaret aut totam rejceret per. l. publiam. §. fi. ff. de po. que limitatio cōmuniter non approbatur per cano. ibi: imo do. Ab. ꝛ Imo. ibi damnāt istā limitationē: ꝛ vide Mod. in. d. c. ex parte decani. qui vidētur seruare dicta do. Card. ꝛ ista est ampla materia ꝛ dependet ab illa, an confessio possit pro parte acceptari ꝛ pro parte non: que materia in multis locis tractatur: ꝛ ibi in dictis locis tangitur etiā de questione nostra in indiuiduo. ꝛ
3 tangiť † etiam quid si statuto caueť ꝙ quis simpliciter respōdeat inquisitioni an possit respōdere ꝙ ad sui defensionem occidit: de qua per Ange. in. l. j. §. si quis simpliciter. ff. de verb. obliga. Et de materia. s. tacta vide Bal. in. l. iubemus. C. de app. ꝛ per Bal. in. l. j. C. de edi. edic. ꝛ dicta Archi. in. c. j. de cōfes. in. vj. quādo cōfessio possit pro parte acceptari ꝛ pro parte non. Et vide aliquid per Bar. in. l. quidam. §.

dam.§.nūmularios.ff.de eden.do.Ant.Abb.ꝛ Jmo.in.d.c.cū venissent.extra de insti.ꝛ do.Anto.ꝛ alij in.c.preterea.extra de transac.Spe.in tit.de positio.§.fi.versi.pe.plenius ꝙ aliquis scripsit do.Card.in.d.c.bone.Archi.in.c.si quid veri.xxxvij.distin.per Bal.in.l.j.§.editiones.ff.de eden.per Bal.in.l.ea que.C.de cond.indeb.ꝛ in.l.ij.C.de dona.ante nup.ꝛ in.l.si quidem.C.de trāsact. vide ꝙ dixi in.d.§.si quis simpliciter. Et omnino vide Ro. in singu.primis,in singu.

4 xxvi.qui dixit allegando Bal.†ꝙ licet quis probet se occidisse Titiū,sed ad sui defensionem,tamen debet puniri nisi probet ꝙ ad sui defensionem fecit necessariā. Uide in hac materia vnum mirabile verbum do.Abba.quod posuit in hac materia in.c.auditis.in pe.col.extra de prescriptio.qui voluit ꝙ licet vera esset sententia Bar.in.d.§.idem quesijt.

5 In hac materia † tamen ille qui confitetur se occidisse Titium,sed ad sui defensionem possit condemnari de homicidio,tamen cum talis condēnatio procedat ex presumptione quam habet occidens contra se, talis non poterit decapitari,sed mitius agendum est cum eo per ea que latissime scripsi.s.in glos.fama publica precedente. in materia indiciorum in illa addi.magna : vbi quero an ex presumptionibus quis possit condemnari corporaliter: ꝛ est in illo versiculo an vnum indicium vel plura requirantur.

6 Statuto aut lege cauetur ꝙ ex aliquo facto pena imponatur ipso iure si per aliud statutum dicens, ꝙ confitenti minuatur ꝛ neganti augeatur pena,an per confessionem minuatur ꝛ negationem augeatur pena.

6 **Ange.** ¶ † Quero per statutū vel per legem ex aliquo facto vel delicto ipso iure imponitur pena,an postea per negationem possit augeri vel per confessionem minui ex forma alterius statuti dicentis ꝙ confitēti minuatur ꝛ neganti pena augeatur:dicit ꝙ non:vt est tex.ꝛ ibi Bar.in.l.si id quod.§.j.ff.de pecu.leg. ꝛ est casus in.l.palam.§.pe.versi.ergo.ff.de rit.nup.quod singulariter no.in limitatione penarum:quia si quis commiserit vnum delictum ex quo ipso facto vel ipso iure statim a statuto infligatur certa pena pecuniaria: vtputa si statutū dicit ꝙ si quis tale maleficium commiserit ipso iure vel ipso facto,vel statim vel mox incidat vel incidisse intelligatur in penam centum,vel vtatur similibus verbis : tunc licet postea alio statuto caueatur ꝙ confitenti delictum quarta pars minoretur condemnationis ꝙ isto casu non potest minorari, licet confiteretur: sed integre debet imponi absqꝫ aliqua diminutione quod perpetuo tene menti.

August. ¶ Tu autem in hac materia adde qꝺ Bal.in.l.ea que.C.de condi.inde.tetigit istam difficultatem, ꝛ fecit mentionem de doctrina Bart.in.d.l.id quod.ꝛ reprehendit Bar.qui ad hoc ponderauit illum tex.quia ille tex.in.d.l.id quod. non probat istam conclusionem:quia ibi ideo pena nō potest crescere, quia inter dominū ꝛ seruum non potest esse iudicium.Sed dicit ꝙ doctrina Bart.ibi certe est multum elegantissima ꝛ menti tenenda:ꝛ ipse multum extollit eam ꝛ approbat : sed dicit ꝙ conclusio sua recte probatur per tex.in.d.l.palam. ver.ego puto.ff.de rit.nup. sed certe si ille tex.pōderetur nec ille tex.probat hoc:quia ibi materia est odiosa. Nos autem loquimur in alio casu fauorabili:maxime quando per confessionem pena minuitur per ea que dixit Bald.in.c.j.§.porro.que sit pri.cau.benefi.amit.

7 Statuto dicente,confitenti minoretur pena,ꝛ neganti augeatur,si aliquis primo fuit cōfessus ꝛ postea negauit maleficium vel econtra , quid erit circa talem confessionem et negationem.

8 Negatio per quam augetur pena,quō sit intelligenda.

Ange. ¶ Sed aduertas ad certa verba Bal.in ti.que sit pri.cau.benefi.amit.c.j.§.porro.versi.

7 nunc generaliter quero ꝛc. vbi querit, † aliquis primo fuit confessus ꝛ postea negauit maleficiū vel econtra primo negauit postea confitetur, ꝛ postea vult aliquando inducere ad executionem beneficij: aliquando ad damni euitationē ꝛ quia statutū dicit ꝙ confitenti pena minoretur ꝛ neganti augeatur quero quid iuris:ꝛ ad euidētiam eius dic premittendum esse ꝙ negatio potest esse multiplex,vcꝫ de substantia:vt quia qualitatem loci vel temporis negat vel etiā de animi qualitate,vt quia negat dolum,quia dicit illud fecisse ad sui defensionem. Item aliquando negat in figura iudicij aliquando in iudicio vel corā iudice non cōtestata lite:vt quia libello oblato dicit ꝙ tale statutum debet intelligi de negatione que fit litis contesta. quando proceditur per accusationē quasi contest.quādo proceditur per inqui-

8 sitionē.ar.ff.de ver.sig.l.boue.§.hoc sermone.†vel dicit dic melius cum tractamus de pena augēda ratione negationis, intelligimus de ea negatione in qua perseuerat : sed si non perseuerat sed cōfitetur nondū liquidato negotio per testiū probationes,tūc euitat damnum quod ex negatione emergebat:vt nota.insti.de act.§.item mixta.C.de his qui.vt indig.l.alia causa.tamen per istam confessionem non cōsequitur beneficiū confitētis quia primo negando videtur tacite renunciare illi beneficio : vt.ff. de fideiuss.l.si dubitetur.ꝛ ibi Bar.facit qꝺ not.C.de non nu.pe.auf.contra qui propriam.ꝛ in auf.de tri.ꝛ semis.§.pe.ꝛ.C.de iure do.impe.l.ij.Sed Bar.in.d.l.eum qui.de iureiur.videtur simpliciter dicere ꝙ non possit gaudere beneficio statuti de confitente quia statutum de negante debet intelligi de primo actu facto in figura iudicij: vt.l.boue.§.hoc sermone. de ver.signi.ꝛ etiam quia per negationem ius est quesitum reipublice.igitur ꝛc.vt.l.fi.ff.de pactis.Sed Salice.in.l.contra negantem.ad le.aquil. videtur distinguere aut incontinenti se corrigit ꝛ debet posse facere, al's secus : allegat in simili quod not.gloss.in.c.ij.de confes.in.vj.ꝛ ista distinctio mihi placet saltem vsquequo iudex vel accusator non fuerit grauatus

a onere probandi[a]:vt.d.l.eum qui.sed etiam insurgit dubitatio quid iuris si confessus est in tormentis ꝛ perseuerauerit in confessione.dicit Bald.in dicto.§.porro.quod beneficiū confessionis non consequitur:vt.ff.ad turpil.l.ij.§.si mater. Sed certe etiam ibi dicit quod non incurrat penam negantis si statutum augeret penam neganti maleficium, quia in negatione non perseuerauerit.

a ¶ Probādi.ad-de ꝛ vide Ro. in cōsi.lxx. vbi hoc idē dicit.Ber.

August. ¶ Tu autē in hac materia adde Bald.in.l.quidam estimauerunt. ff.si cer.pet.ꝛ in.d.l.eum qui.tenet ꝙ post litem contesta.non potest reuocare illam confessionē sicut ante. Ang.vero in.d.l.eum qui.vult ꝙ si quis reuocat negationē ante probationes factas gaudeat beneficio statuti.dicit tñ ibi Ang. ꝙ dato ꝙ possit confiteri,tamen in expensis condemnabitur.idem sequitur ibi Sali.addit Raph.fulgo.ꝛ Pau.de cast.in.d.l.eum qui.tenētes ibi cōtra Bar. quia penitētia non est denegan da penitētibus re integra. Adde Bal.in.l.ea que.C.de cōdi.inde.in.x.ꝛ.xi.q.tenentem contra Bart.ꝛ tenet ibi ꝙ ille possit reuocare illam negationem quam per confessionem ante probationes factas. Adde ꝙ id qꝺ dixit Bal.in.d.§.porro.approbat in.l.contra negantem.C.ad le.aqui.ꝛ in.l.error.in.vj.col.C.de iur.ꝛ fac.igno.ꝛ Bal.in.l.de etate.§.fi.ff.de interro.act. Adde Bal.in.l.si vnus ex socijs.§.fi.ff.pro soc.per illū tex.vult ꝙ negans a principio non consequatur beneficium qꝺ conceditur a statuto confitenti: idem voluit Bal.in dicto.§.item mixta.ibi vult ꝙ non admittatur confessio post negationem.licet Bal.in.l.j.C.de fur.voluerit ꝙ post litem contestatam non possit confiteri reuocando negationem ante vero sic. Et aduerte quia licet do. Ang.hic in hac difficultate allegauerit Salice.in.d.l.contra negantem.tamen Salic.in.d.l.eum qui.contrarium tenet eius qꝺ dixit in dicta.l.contra negantem.Et vide Bald.in.l.j.C.de confes.v.col.ꝛ Jaco.de are.Ange.ꝛ Jmo.in.l.sed si ita.§.quod ait.ff.de re iudic.Ray.Ange.ꝛ Moder.in.d.l.si dubitetur.§.j.ff.de fideiusso.Et dicit do.Catald.in tracta.syndica. questio. clxxxviij. quod ille qui primo negauit postea confitetˀ non debet gaudere beneficio statuti allegat Bal.ꝛ Barto.hoc voluisse.

9 Confitetur quis factum sed negat facti qualitatem,an habeatur pro negante.

10 Agens accusans vel inquirēs vbicūqꝫ innititur responsioni aduersarij,sicut assumit eam pro se ad probandū,ita debet assumere contra se ad statuti beneficiū indulgendum.

9 **Ange.** ¶ † Querit Bal.in.§.porro. ponit qꝺ confitetur factū sed qualitatē negat : ꝛ dicit, aut qualitatis negatio habet alterare ꝺm plus ꝛ minus:ꝛ tunc respectu qualitatis habeo eum pro negāte : respectu sortis habeo pro confitēte:ita proportionaliter pena accedit qualitati ꝛ accedit sorti,licet alibi ista cōsyderatio reprobetˀ.ff.de eo qꝺ cer.lo.l.fi.aut alteratio non est respectu plus ꝛ minus,sed exclusio totius pene : ꝛ tunc habetur in totum pro negante.arg.d.§.quid tamen.ꝛ ibi Bar.ꝛ.l.pretor.§.docere.ff.vi bo.rap.ꝛ per Bart.in.d.l.eū qui.vbi ipse sentit vnā

10 conclusionem†ꝙ vbicūqꝫ agens vel accusans vel inquirēs innititur responsioni aduersarij inquisiti sicut assumit eam

b pro se ad probandū,ita debet assumere cōtra se[b] ad statuti beneficium indulgendū.ar.d.l.eum qui,ꝙ dicit esse satis rationabile que omnia subtiliter ꝛ pulchre nota. Cetera vide latius per Bar.in sua disputatione,per Jtaliam ꝛc.

b ¶ Contra se.adde tu ꝛ vide nouis.in.d.l.eū qui.ꝛ Ro.in ꝯs.ccccliiij.iij.col.Ber.

August. ¶ Tu autē in hac materia adde ꝙ ista maxima est ⁊ ampla materia: ⁊ opus esset videre dicta doct. maxime Bal. ⁊ Raph. Pau. de cast. post Bart. in. d. l. eum qui. ⁊ per Bal. in. l. electio. §. neqꝫ. ff. de noxa. per Bal. in. l. cum quid. ff. si cer. pe. ⁊ per Bal. in. l. ea que. C. de cond. inde. per Ro. ⁊ Imo. in. l. j. §. si quis simpliciter. ff. de ver. obli. vbi reprehendunt Ang. ibi, ⁊ no. que dixit Bal. in. l. edita. in pe. col. in repe. paduana. C. de eden. qꝫ ad hoc vt per negationē pena crescat opus est ꝙ sit facta super libello apto ⁊ non inepto: per text. in. l. j. C. de his qui poten. Item requiritur ꝙ ex certa scientia negetur, per tex. in. c. si vasallus. in tit. si de feu. fue. controuer. inter do. ⁊ agna. ⁊ ibi not. Bal. ⁊ est de mēte Bar. in dicta. l. eum qui. dum allegat tex. in. l. aliud. ff. de verb. signi.

11 Inquiritur cōtra Titium ꝙ occiderit Caium tali loco, tali tempore ⁊ proditorie: si Titius respondeat occidi, sed non tali loco nec tali tempore vel non proditorie, an iudex possit Titium cogere ꝙ certum respondeat.

12 Respondens inquisitioni occidi si homicidium appareat, an videatur respondisse sufficienter.

11 **Ange.** ¶ † Quid autem si contra te inquirūt ꝙ occidisti Titium tali loco, tali tempore proditorie: tu autem respondendo inquisitioni dicas ꝙ occidisti sed non illo tempore, illo loco, vel non proditorie: an iudex potest te cogere quod certum respondeas: dic ꝙ sic: quia non videris omnino ad interrogata respondisse: ita dicit singulariter Barto. per illum tex. in. l. de etate. §. quod au-
12 tem. ff. de interrog. act. ¶ † Quid autem si respondeas inquisitioni occidi si homicidium appareat, an videatur respondisse sufficienter: dicas ꝙ non. arg. not. per Bart. in. l. de etate. §. nihil. ff. de interrog. acti. ⁊ firmat Ludo. in. l. j. §. si quis simpliciter. de verbo. oblig.

August. ¶ Tu autem in hac materia adde moder. in. d. l. de etate. §. quod autem. ⁊ vide Ro. in. l. j. §. si quis simpliciter. ff. de verb. oblig. qui videtur transire cum ista doctrina Bar. licet aliqui ibi contrariū tenuerint ⁊ male: quia illa ratio super qua Bar. in. d. §. qꝫ autem fundauit istam conclusionem est vera in iure nec tenentes partem contrariam respondent rationi Bar.

a ¶ Usqꝫ ad sententiā. de hac dictione vide etiā p Old. cōsi. xlix.

b ¶ L. q ante calēdas. adde tu ⁊ vide Alex. ⁊ moder. in. d. l. q ante calēdas. et vide Bar. in extrauagan. ad reprimē. in verbo, per edictum. ⁊ Bar. in cōsi. cccxviij. in. iij. volu. vbi ꝙ talis citatio non valet ex quo nō habet debitū spatiū temporis ꝙ requirit inter dilationē ⁊ dilationem: ⁊ ibi vide qui adducit plures rōnes. ad de tñ ꝙ Fede. de se. in cōsi. clxxj. in cip. Casus talis est quidā fuit citatus tenet talē citationē valere. ⁊ ibi ꝙ si compareret ad vnū actū nō potest dici cōtumax et qꝫ ad omnes actus sequētes est citandus: per. c. ij. de do. ⁊ cōtu. vt ibi per eum: ⁊ qñ citatio gñalis valeat: vide Pau. de ca. in cōsi. l. in primo impressis. Bernar.

1 ☞ Iudex in licentia per reum sibi data de procedēdo dꝫ facere opponere ista verba, vsqꝫ ad sententiam inclusiue.

2 Iudex in criminalibus vbi imponitur pena relegationis, ⁊ abinde infra in quibus de iure potest procedi contra absentem: non potest procedere ad diffinitiuam lite non contestata nisi sit data licentia.

3 Assessores cauti semper faciunt scribi ꝙ pars dat licētiam explendi processum in absentia.

¶ Dicta die.

Qui iudex fecit sibi dari licentiam posse procedi vsqꝫ ad sententiam diffinitiuam inclusiue a dictis inquisitis comparētibus ⁊c.

1 ¶ † Et sis cautus tu iudex ꝙ in ista licentia per reū data apponere facias vsqꝫ ad sententiam[a] inclusiue: al's aūt si diceres dedit licētiam dicto iudici procedēdi vsqꝫ ad sententiam ⁊ non diceret inclusiue esset dubiū an posset procedere ad sententie prolationē non citato reo propter dictionem vsqꝫ, an ponatur exclusiue: iuxta no. per glo. ⁊ alios in l. i. ff. de pigno. acti. ⁊ per Bar. in. l. patronus. §. sempronio. ff. de lega. iij. alias si aliqua licentia concessa non fuisset iudici per reum ipse iudex nō posset sine debitis citationibus procedere, quia si nō potest in pecuniaria, ⁊ causa ciuili: vt l. nam ita diuus. ff. de adop. ⁊ l. de vnoquoqꝫ. ff. de re iudic. ergo multominus potest in criminalibus vbi maius vertitur periculū. Et de ista licentia ponit Bar. in. l. is qui reus. ff. de pub. iud. versi. sed quero quomodo cum supra ⁊c. ⁊ ibi Imo. qui dicūt qñ comparet accusator iudices faciūt eum iurare de calumnia ⁊ sibi dari licentiā procedendi ⁊ si non dederit tñ ex suo officio potest causam inquisitionis vel ac-
2 cusationis prosequi ⁊ finire: vt not. Bart. in. l. pe. ff. de pub. iudi. † Sed aduertas ꝙ in criminalibus in quibus imponitur pena relegationis abinde infra in quibus potest etiam de iure procedi cōtra absentem ꝙ non potest iudex procedere ad diffinitiuam lite non contestata nisi data fuisset dicta licentia. vide quod not. Sali. in. l. absentem. C. de accus. versic. quero ⁊ septimo in criminalibus ⁊c. Si ergo iudices faciunt dictam licentiam in accusatione idem ⁊ fortius faciunt ⁊ facere debent dari in inquisitione ⁊ tenet talis licentia concessa: quia in ciuilibus partes possunt pacisci ꝙ valet iudiciū sine citatione, ita ꝙ non sit necesse eos citari: vt. l. fi. §. fi. C. de temp. app. ita dicit Bal. ad literam in. l. vt perfectius. C. de anna. excep. ibi, octauo ꝙ partes ⁊c. ergo idē in criminalibus in quibus ad similitudinem ciuilium proceditur: vt. l. absentem. ff. de penis.

August. ¶ Tu autē in hac materia adde Bald. in. l. diem proferre. §. si quis litigatorum. ff. de arbit. ponderantem ibi glos. dicentem illam glos. ordinariam quod tenet processus sine citatione partis quando partes renunciant citationi: ⁊ ideo dicit ꝙ in criminalibus videmus practicari ꝙ iudices faciunt sibi dari licentiā procedendi sine citatione ⁊ in absentia partis: ⁊ allegat Specu. in titu. de citatione. §. viso. versic. pone ꝙ partes. et ideo dixit Bal. in. l. si quando. C. de testi. ꝙ in criminalibus videmus practicari ꝙ iudices faciunt sibi dari licentiam ꝙ possit recipere testes sine presentia partis, ⁊ per consequens sine aliqua alia citatione. Adde Bal. not. loquentem in hac materia. in. l. si accusatoribus. C. de accus. qui dicit ꝙ ibi licet in illo tex. dicatur ꝙ accusatore non citato nō potest ferri sententia absolutoria: tamen hoc est limitandum nisi accusatores dedissent licentiam iudici super hoc ꝙ sententia
3 potest ferri sine alia citatione. † Et ideo dicit ꝙ cauti assessores semper faciunt scribi ꝙ pars dat licentiam explendi processum in absentia que date licentie valent: quia hoc respicit ad fauorem partis: vt. l. diem proferre. §. si quis litigatorum. ff. de arbi. ⁊ dicit ꝙ istam partem tenent Spec. ⁊ omnes: ⁊ non dubito ꝙ voluerit allegare Spec. in dicto. §. viso. versi. sed pone quod partes.

1 ☞ Monitio qui compareat singulis diebus, an valeat.

Qui iudex dictos inquisitos et quēlibet eorum monuit singulis diebus ⁊ horis ⁊c. qui inquisiti ⁊ quilibet eorum promiserūt stare parere: ⁊ pati omnem condēnationem ⁊c.

1 ¶ † Et talis monitio licet videatur grauare partem tamē valet propter licētiam preambulam quā reus dedit iudici: alias autem si dicta licentia non precessisset, licet talis monitio de iure valeret: tamen quia est nimis onerosa ⁊ grauans reū ipse potuisset appellare ⁊ dicere ꝙ imo vult citari simpliciter in quolibet actu. ita dicit Imo. in. l. qui ante calēdas. in fi. ff. de ver. obli. ⁊ Bart. in extrauag. ad reprimen. in verbo, per edictum. ⁊ per Pe. de anch. in cle. j. de fo. cōp. in. §. no. quia si in ciuili vbi non vertitur tale preiudiciū propter hoc potest appellari quantomagis si reus nō acquiescit dicte monitioni in criminali debet posse appellari a tali monitione vbi maius vertitur preiudicium. arg. l. non tantum. cum si. ff. de appellatio.

August. ¶ Tu adde quod miror quod iste doctor dicat ꝙ Imo. in. d. l. qui ante calen-
b das[b]. dicat qꝫ possit appellari a tali monitione iudicis qꝫ singulis diebus ⁊ horis compareat nisi precedat illa licentia de qua supra in proxima glos. quia nec Pe. de anch. nec Bar. in locis. s. allegatis: per Ang. hoc dicunt: nec Imo. in dicta. l. qui ante calendas. sed Imo. ibi loquitur quando citatio generalis ad totam causam esset facta quia dicit si est facta sine causa: puta quod ille citatus nō sit de longinquo non tenet ⁊ poterit appellari. Quinimo etiam isto casu est maximum dubium in iure, an ab illa citatione generali possit appellari: quia aliqui tenent ꝙ talis citatio est nulla: vt voluit Anto. de bu. in. c. fi. extra de dila. ⁊ ipsemet Imo. in. l. ex consensu. §. fi. in. xxj. col. ff. de appel. ⁊ Imo. in l. de vnoquoqꝫ. §. j. ff. de re iudic. ⁊ Dominic. de san. Gemi. in. c. ij. de do. in. vj. licet Imo. in. c. consuluit. extra de offi. de leg. tenuerit ꝙ necessaria sit appellatio. Sed de materia vide do. Abb. in. c. fi. extra de dila. ⁊ do. Ant. de but. in. c. ad petitionem.

petitionem.extra de accus.& in.c.cum dilecti.extra de do.& contu.Sed quia ista non est materia nostra aliter non examino:sed remitto me ad ea que vltra omnes moder.scripsi multa allegando in dicta.l.qui ante calendas.in vlti.addi. meis. Quinimo Bal.in.l.si quando. C.de testi.tenet quod talis monitio iudicis quod quis cōpareat singulis diebus & horis valeat: & Bal.in.l.item illa.ff.de consti.pecu. Et de ista cautela facit mentionem Bar.in.d.extrauag.in verbo,per edictum.& Pet.de ancha.in dicta cle.j.

1 ¶ Fideiussor quando prestatur in delictis,& quando non.

Pro quibus & quolibet eorum &c. Antonius Thome capelle sancti Antonij de Bononia fideiussit &c.

1 ¶ †Hoc verū quod prestatur fideiussor quādo est tale delictū ex quo non venit pena nec principaliter nec in defectū, vel in quandam consequētiam corporis afflictiua imponenda:iuxta not.per Bart.in.l.j.ff.de cust.reo.& sic in casu nostro iste non fideiussit pro Caio: quia pro pena vel sub pena corporali nō potest fideiuberi:quia non est dominus membrorū suorū: vt est bona gl.in.c.cum homo.xxiij. q.v.intantū quod non valet fideiussio de presentando aliquem sub pena corporali:vt not.Bar.in.l.iiij.ff.de custo.reo.

August. ¶ Tu autē in hac materia adde quod iste conclusiones do.Ange.hic non sunt ita indistincte vere: nam poterit esse pena pecuniaria: tamen etiam reus non est fideiussoribus relaxandus:puta in casibus positis per Ange.in.l.nullus.C.de exhib.reis. puta si reus voluit a principio incarcerari: & postea in fine quando sentētia fertur dicit velle dare fideiussores:nā non debet audiri & allegat bona iura que parū mihi esset ista hic trāscribere,dic vt ibi. Idem secundum Bal.in.d.l.nullus. si reus confiteretur crimen etiam si pena esset pecuniaria non est reus fideiussoribus relaxandus. Preterea vide Ange.qui ponit etiam quādoque reum relaxari fideiussoribus quando pena esset corporis afflictiua ibi vide practicam: & tene menti gl. singularem quā magnificat ibi Ro.in.l.lege cornelia. ff. ad silla.quod ille qui semel aufugit de carcere etiā in casu quo deberet relaxari dando fideiussores amisit priuilegiū:adeo quod si ista secūda vice per quam est carceratus,licet deberet fideiussoribus relaxari: quia pena erat pecuniaria non relaxabitur:quod no.bene faciunt not.per Bar.& Bal.in.l.iij. C.de epis.audi. Intellige tamen predicta quod verū est quod in causa criminali vbi imponitur pena mortis non potest intercedere fideiussor. Dicas nisi consuetudo esset in contrarium:quia tunc valet cōsuetudo. glo.est singu.xxiij.q.i.c.cū homo.quā refert & sequitur Ro.in sing.suis primi anni,singula.cxx.quod incip.tu scis quod in causa criminali.

2 Iudex debet esse cautus vt in fideiussione recipiēda,ita late eam concipiat vt etiam casum comprehēdat si reus appellaret & per iudicem appellationis esset iudicatum.

3 Fideiussor apud primum iudicem acceptus quando teneatur & quando non lata sentētia per iudicem appellationis.

2 **Ange.** ¶ †Et sis bene cautus tu iudex vt dictā fideiussionem capias late, vt comprehendat etiam quod in casu quo reus appellaret, & per iudicem appellationis fuerit iudicatum quod etiam fideiussor teneatur:& sic dicas quod Titius promisit stare parere pati & soluere oēm condemnationem de eo:& ex dicto processu in omnem causam quotiescunque, qualitercunque, & quandocunque, et per quēcunque fuerit iudicatū.ar.l.cum postea.& ibi glo.in simili.ff.de arbi. vel dicat si per dictū iudicem fuerit iudicatum vel per aliū qui loco sui successerit vel etiam per iudicem appellationis: alias autē nisi ista verba in dicta fideiussione apponātur statim cum appellatum fuisset fideiussor esset liberatus:vt.l.cum apud.& ibi per Bar.ff.de iudic.

August. ¶ Tu aūt in hac materia adde moder. late ponentes istam difficultatem in.d.l. cum apud.ff.iudi.sol.& vide glo.in.l.ij.ff.de questio.in quadam notabili solutione videtur ampliare.d.l.cum apud.vt illa lex habeat locum etiam quādo nomen iudicis propriū non fuisset in satisdatione expressum:& sequūtur Cy.& Ja. de rauen.ibi allegantes.l.iij.in princ.ff.iudic.sol.& idem voluit Bart.in.d.l.ij. Et plenius Bart.in.d.l.cum apud.& ibi Ang.& Bal.in.l.reos.§.cautionem.in prin.C.de app.licet Marti.filli.contrariū tenuerit & non bene:vt dixit Jac.bu. in.d.l.ij.qui tandem per suam disputationem conatur opi. concordare:& cum eo transit Sali.in.d.l.ij.licet in effectu eorum verba non videantur discrepare a verbis Bar.in.d.l. cum apud. Adde tamen quod notanter dixit Bar.in.l.iulialianus.ff.qui satisd.cog.in.vj.col.qui dicit quod etiam si iuramentum interuenisset procedit dispositio.d.l.cum apud.allegat glo.not.iij.q.iiij.c.quod bene. & ibi in effectu ipse conclu-

3 dit† quod si iudex appellationibus simpliciter firmat primam sententiam,cum tunc ex prima sentētia detur actio: tunc fideiussores tenentur etiam in causa appellationis: secus si iudex aliquid adderet vel detraheret sententie : quia tunc ageret ex secunda sententia,tunc fideiussores dati in prima non tenentur in ista secunda: & dicit hoc vtilissimū esse scire propter causas criminales quando reus appellat an fideiussores dati teneantur etiam in causa appellationis.

4 Iudex tenetur fisco etiam si principalis non est soluendo: ideo bene debet aduertere in recipienda fideiussione cuius diuersimode concepte diuersi sunt effectus.

5 In fideiussione an sufficiat quod dicatur,pro quo fideiussit &c. absque hoc quod dicatur,& renunciauit &c.

6 Fideiussor de sistendo quandocunque curie placuerit, an teneatur sistere reum etiam lata sententia.

4 **Ange.** ¶ †Debes etiam animaduertere qualiter istam fideiussionem tu accipis & etiā si principalis non esset soluēdo tu iudex teneris fisco in syndicatu: quoniam si acciperes de iudicio sisti, clarū est quod expiraret aduenieēte sentētia q̄ apprehēderet reum : vt.l.grece.§.post

a litem.ff.de fideiuss. Idē si fideiussor de representando[a] quoniam statim lata sentētia que reum apprehēdat liberatus est:vt no.Bar.in.l.si quis reum.ff.de cust.reo. Idem si esset fideiussor qui promisit stare parere & obedire mandatis curie & dicti iudicis,quia talis fideiussor liberatur per sententiam:vt no.Bal.in addi.Spec.in titu.de reo.in prin. versi. sed quid si facit &c. facit quod not.Dy.in.l.continuus.§.cum quis.ff.de verb.oblig. debet ergo addi promisit stare parere mandatis dicti iudicis & soluere & pati omnem condēna

b tionem[b] et penam quā de eo dictus iudex vel alius vel etiā iudex appellationis pro dicto maleficio faceret pro quo &c.

5 Seius fideiussit &c.†Et bene nota quod satis est quod dicatur pro quo Seius fideiussit &c.nam eoipso quod dicit fideiussit licet non dicatur, & renūciauit &c. se obligauit nec etiā alias clausulas apponat: & licet esset pena furti tamen fideiussor tenetur:vt dicit glo.in.l.inter stipulantem.in princip.& in.l. cum filius.in princ.ff.de verb.oblig.& Bart.in.l.si quis pro eo.ff.de fideiusso.in prin.

August. ¶ Tu autē in hac materia adde primo que dixit Catal.in tracta.syndic.q.ccxlj. quod iudex maleficiorū qui recipit fideiussores minus idoneos ipse de suo postea tenetur per.l.quoties.ff.qui satisda.cog. Et adde ea que dixit Ange.in.l.ij.§.in fideiussorem.qui satisda.cog. qui dicit quod ille text.in dicta.l.grece.§.post litem. est singularis & non est alibi in iure : qui etiam dicit quod si actor differt prosequi litem tanto tēpore quanto potest durare instātia:& sic fit perempta instantia quod liberator fideiussor iste de representan. nisi obligauerit se in scriptis et pro republica:per.l.pe.C.de fideiuss.& ibi vides quid in cau-

6 sa appellationis, & quid si fideiussor est tēporalis. ¶ †Itē adde quod Bart. in dicta.l.si quis reum.imo expresse vult quod fideiussor aliquem quandocūque curie placuerit etiam tenetur sistere reum post latam sentētiam:licet Bal.in.l.eum pro quo.ff.de in ius voc.non ausus sit decidere : sed remittit se ad no.per Dy.in.d.l.continuus.§.cum quis.ff.de ver. oblig. Adde tamen quod Bal.in.l.qui crimen.C.qui accu. in.iij.colū.vbi latissime disputat & ponit materiam istam de fideiussore qui promisit de representando aliquem : tamen in indiuiduo istius questionis faciens mentionē de doctrina Bar.in.d.l.si quis reum.dicit quod Bar. ibi pessime est locutus & quod Dy.videtur tenere contrarium in.d.l.cōtinuus. dicit quod sua opinio est verior q̄ sit illa Bart.quod verba generalia debent restringi ad id quod iniustum est.l.si cui.ff. de seruitu. Adde Ang.tamen in.d.l.si quis reum.videtur sequi sententiam Barto. Adde quod Roma.in.l.si finita.in princ.ff.de dam.infec.facit mentionem de hac altercatione inter Barto.& Bal.& ibi nihil decidit : & ibi vide Roma.& mod.& ea que latissime scripsi post ipsos in additio. meis, an fideiussor de representando bis sit liberatus : et faciunt no.per Rom. in consi.suo.xiij.vbi concludit quod bis presentando quis est liberatus : & ista est materia profunda et latissime scripsi in.d.l.si finita.

a ¶ De representando. Adde tu an promittēs reū presentare intra octo dies dicatur in mora lapsis octo diebus si nō est sibi preceptū per curiā & an tēpus octo dierū dicatur appositū gratia differēde presentatiōis.vide Pau.de cast. in cōsi.cxlviij. in primo impressis. an aūt liberetur fideiussor represen tando anteq̄ sit requisitus. vide Ro.in cōsi.cxxxvij. & an promittēs representare toties q̄ties &c. q̄n teneatur p do. Alex.de imol.in consi.cxlvj, col.j. in.ij.volu.

b ¶ Omnem condemnationē. adde tu & vide bal. in consi.cclxxxv. in.iiij.vol.Ber.

7 Malefactor vnus an possit pro alio fideiubere.

7 **Ange.** ¶†Quero an vnus ex malefactoribus possit fideiubere pro alio. Bar.in.l.romanus.in fi.ff.de tut.ꝛ cura.dan.ab his.videtur velle ꝙ sic: sed ibi videtur loqui in criminalibus leuibus; tamē idem est in aliis quia eadē est ratio dummodo vt.s.dixi sit tale delictū ꝙ sit fideiussoribus relaxādus: vnde si iudex vnū ex reis pro alio reo fideiussorem acceperit non tenetur in syndicatu.

August. ¶Tu aūt in hac materia adde ꝙ Ange.in.l.reos.in prin.ff.de duo. reis. videtur in terminis hoc velle ibi. Sed aduerte quia intelligo ista cum grano salis, scilicet ꝙ vnus malefactor potest pro alio fideiubere, hoc verū si non est suspectus. Et ad hoc allego bonam glo.in auf.de exhib.reis.col.v.§.suscepto. in ver.fideiussione.quod tene menti, quia frustra totum esset si intelligeretur de eo qui nihil possideret.

8 Fideiussor an teneatur ad illud quartum plus in quo incurrit reus ex forma statuti si non soluerit originaliter condēnationem intra decē dies, ꝛ quomodo debeat esse cautus iudex in recipiendo fideiussionem dicēdo fideiussit non tantum pro pena delicti, sed pro pena dicti processus.

8 **Ange.** ¶†Quero an fideiussor teneatur ad illud quartum plus in quo incurrit reus ex forma statuti si non soluerit originaliter condemnationē intra.x. dies: dic ꝙ non: q illud quartū plus vel etiā si in plus condēnaretur per suam negationē habitā post fideiussionem: dic ꝙ non: q talis pena quarti pluris siue augumenti non est pena delicti, sed est pena notationis seu contumacie ad quam non intercessit fideiussor.l.fi.ff.de fideiusso. ꝛ.l.j.ꝛ ibi Barto.ff.de in lit.iuran. Sis ergo cautus tu iudex si vis ꝙ ad hoc etiam fideiussor teneatur ꝙ dicas ꝙ fideiussit non tantum pro pena delicti, sed pro pena dicti processus, vt.s.dixi: sed pena negantis vel contumacis est pena processus ergo fideiussor tenebitur: ita dicit Bart.in.d.l.j.in fi.vel dicas ꝙ promisit soluere iudicatū: vt.l.iudicatum. ff.iudi.sol. ita eleganter dicit Bar.in.l.sanctio legum.ff.de pe. Si autem alio modo ꝙ per negationem pena augeatur an fideiussor teneatur: videtur ꝙ sic: vt.l.ij.in princ.ff.quo.lega.dic tamen vt ibi per Ange.ꝛ omnino vide Bart.in.l.fideiussor magistratus.ff.de fideiusso.

August. ¶Tu autem in hac materia adde ꝛ dic ꝙ cōtra istam decisionem Bar.expresse videtur decisio Jo.and.in addi.Spe.in titu.de fideius.§.j. in additio.que incip.extant etiam questiones. Guid.de suza. qui dicit ꝙ si reus principalis condemnatus est in duplum ex eo quia nō soluit simplum tempore debito fideiussor soluit simplum ꝛ duplum quod fideiussor poterit repetere illud duplum a reo: per tex.in.l.si mādato meo.§.fideiussor.ff.man. nisi saluando Bar, dicamus limitando quia doctrina Jo.and. militabit quando talis fideiussor datus est postꝙ pena illa accrescit ꝛ non ante augmentum pene. Quod si ante augmentū militabit doctrina Bart.in.d.l.j. ita videtur sentire Bal.in.d.l.j.licet non alleget Jo.andr. in loco.s.allegato. Ad predicta etiam vide doctrinam auream Bar, quam posuit in.l.ij.ff.de pub.iudi.per quam poteris limitare predicta quādo pena crescit in quarto pluri, an sit pena delicti, an cōtumacie: dic vt ibi. Et adde que dicentur.j.in glos.que incip.quas si non soluerit intra decem dies soluat cum quarto pluri, in addi.mea: ꝛ Albe. de ros. in.j.parte statuto.questi.cxliiij. ibi determinat ꝙ fideiussor non tenetur ad penas contumacie.

a ¶In.l.cū ostendimus. Adde et vide Ro.in cōsi. cccxj.ꝛ ibi de vēdēte rem qui dixit ꝙ erat obligata ecclesie pro annua pensione ꝙ si emptor tacet ꝙ obligeꝛ ecclesie ꝛ pōt cogi ad solutionē. B.

9 Fideiussoribus relaxādus si idoneum fideiussorem offerat: iudex autem reum detineat in carcere, poterit agere cōtra iudicem actione iniuriarum.

9 **Ange.** ¶†Et not. ꝙ si aliquis esset fideiussoribus relaxandus ꝛ iudex ipsum retineret aut carceraretur ꝙ cōtra iudicem cui fideiussorem idoneum reus offerret, potest reus agere act.iniuriarum: vt no.Bar.in.l. si vero pro condemnato.§.j.ff.qui satis.cog.

August. ¶Adde ꝙ in terminis idē voluit Ang. in.d.§.j.ꝛ ibi Mod. sequūtur opi. Bar. vbi Ang.multū exclamat cōtra officiales detinētes inuentos cū armis, quia dicūt relaxari dādo fideiussores. Et idē dixit Bal.in.l.sed ꝛ si is.ff.de in ius vo, ꝛ hoc tene menti.

10 Femina que non potest fideiussionem prestare, quomodo per cautionem iuratoriam satisfacit.

10 **Ange.** ¶†Et aduertas ꝙ predicta procedunt in masculo qui tenetur dare fideiussorē, alʼs detinebitur, vt.j.in fi.dicam. In femina autem delinquēte si potest prestare fideiussorē eum prestabit, in casu quo sit fideiussoribus relaxanda: si autem prestare non poterit, stabitur sue iuratorie cautioni: vt in auf.vt nulli iud.§.necessarium.facit auf.cui relictū.C.de indi.vid.tol.ꝛ in auf.sed hodie.C.de offi.diuer.iu.qd nota tu iudex ad tui defensionem si non coegisti mulierem ad prestandum fideiuss. ꝛ eam relaxasti sue iuratorie cautioni tantum stando.

Augusti. ¶Tu autem in hac materia adde qd Bal.in.l.satis.§.j. ff.de in ius voc.dicit ꝙ licet inuenti cum armis debeant poni in carcere, nisi satisdent ꝛ dent fideiussorē: quia dando fideiussorem non debent incarcerari: hoc verū in masculo, in femina autē non: quia femina si non potest prestare fideiussorē iurando stabitur sue iuratorie cautioni de se presentando. text.allegat quem dicit notabilem in auf.sed nouo iure.C.de cura. que lex est extracta ex auf.vt nulli iudic.s.allega. Adde tamen limitando predicta: q.d.auf.sed nouo iure.habet locū solū in feminis honeste vite que non possunt incarcerari, sed iuratoria cautione relaxari. ita dicit Pet.ꝛ sequitur Cy.in.l. quoniam.C.de custo.reo.ꝛ Bar.in dicto.§.necessarium.faciunt not.per Sali.in dicta.l.quoniam.

11 Fideiussorem prestās, in quibus casibus penalibus veniat relaxandus ꝛ in quibus non.

11 **Ange.** ¶†Scis etiā ꝙ fideiussoribus quis est relaxandus quando simpliciter est pena pecuniaria aut ex forma iuris vel statutorum: vt.l.j.ff.de cust. re.ꝛ ibi Bar. Si vero esset pena corporalis vel corporis afflictiua, tūc reus non est fideiussoribus relaxandus, sed seruandus est in carcere: alʼs posset recedere tempore sententie: ꝛ sic pena esset elusoria contra.l.si pretor.ff.de iud. Item non est relaxandus si pena licet sit pecuniaria, tamen est in subsidiū corporalis: vt quia statutū dicit condemnetur in centū libris, quas si non soluerit intra mensem amputetur ei manus: vt no.Bar.ff.de custo.reo.l.j. vel si statutū dicat alternatiue, vtputa ꝙ amputeꝛ manus vel soluat lib.centū Bonoñ. vel fortius si esset copulatiue vt condēnetur in amputatione manus ꝛ in lib.centū: ita dicit Dy.ꝛ Bar.in.l.ij. ꝛ ibi Imo.ff.de pub.iud.de quo latius dixi.s.in glos.super verbo, fama publica.in versi. decimo quero ꝛc. ꝛ seq. dic vt ibi: vbi etiā videas qñ vult vel qñ potest facere depositū ꝛ in qua forma recurras omnino ad ea que ibi plene dixi.

August. ¶Tu aūt in hac materia adde hic not. per Bal.ꝛ Ang.in.l.ij.C.de exhi.re. qui in hac materia ponnnt multas fallentias ꝛ limitationes ꝛ maxime quādo pena est arbitraria, an quis fideiussoribus sit relaxandus: ꝛ ibi dicit cōsuetudinem inspici debere: per l.quid ergo.§.pena grauior.ff.de his qui no.infa.quia si cōsuetum est illam penam fore corporalem non est fideiussoribus relaxandus, alʼs sic: aliqui vero casus etiam ibi ponuntur per Ang.vbi predicta poteris limitare, dic vt ibi: ꝛ satis dictum est.s.in hac eadem glo.in prin.

12 Fideiussor est qui patitur se nominari in actis pro fideiussore, pro maleficio alieno: ꝛ non contradicit incontinēti, licet non dicat expresse ita promitto ꝛ fideiubeo ꝛc.

12 **Ange.** ¶†Caueat tamen iste Anto.qui hic fuit fideiussor vel alius quilibet quia quoties pro maleficio alieno: iste talis fideiussor patitur se nominari in actis pro fideiussore dicti inquisiti ꝛ ipse incontinēti nō cōtradicit, statim tenetur, licet expresse nō dicat ꝛ ita promitto ꝛ fideiubeo pro dicto inquisito, iste est casus ꝛ ibi Bart.
a in.l.cum ostendimus[a].§.fi.ff.de fideiuss. tu quod no.quando aliquis inquisitus te presente nominat te pro fideiussore si non vis obligari non permittas te scribi apud acta, imo statim contradicas, alias autem tacens obligaris.

Augusti. ¶Adde tamen tu quod multi doctores voluerūt quod ideo in dicta. l.cum ostendimus.§.fin. ibi inducatur stipulatio per patientiam cum scriptura, quia concurrebat fauor pupilli: et hoc voluerunt ibi Barto.ꝛ Bald.in dicto.§.fina.Barto.in.l.j.in princip. ff. de verbo.obliga. dixit ibi quod nedum hoc erit in pupillo, sed etiam erit generaliter in omnibus: vt per scripturam inducatur illa stipulatio que parit fideiussionem illā: sed quia ista est maxima materia addatis quod opus esset videre dicta Dy.Barto.ꝛ Bal.in dicta, l.cum ostendimus.§.fina. ꝛ Cyn.in.l.inuitus.C.de procuratorib.ꝛ do. Ant.ꝛ Abb.in cap.nonne.extra de presumptio.ꝛ do.Benedic.de plumbi.ꝛ Pau.de castro, et Rapha.ꝛ Imo.in.l. sciendum.ff.de verbo.obliga.ꝛ Bar.in.l.fi.ff.de preto.stip. in pe.col.Bal.in.l.tale pactum.§.qui prouocauit.in.vij.col. ff.de pac.ꝛ Bart.in.l.j.§.j.ff.a qui.ap.non lic.ꝛ Barto.in.l. cum quis incendijs.in prin.ff.de lega.iij. Bal.in.c.j.§.fina. de inue.

de inue.inter do.ꝛ vasal.conte. per glo.in.l.si fideiussor.in prin.ff.qui satisd.cog.Bal.in.l.statutis.in fi.C.de senten.ex peri.reci. ꝛ Bal.in.d.l.si fideiussor.in fi.Bal.in.l.siue apud acta.C.de trãsac.in.j.col.Bal.in.l.filius.§.inuitus. ff.de pcu.Bal.in.l.ij.§.volũtatem. ff.sol.mat. Ro.in.l.dot.in.xxv. col.ff.sol.ma.ꝛ ibi Jmo.dicit ꝛ Jo.andr.in regu.qui tacet. de reg.iur.ꝛ alia regu.is qui tacet.eo.tit.ꝛ do.Card.no.loquitur in cle.j.extra de procu.ꝛ Bal.in.l.j.C.de decu.lib.xj. ego latissime scripsi veritatem istius conclusionis post Ro. ꝛ Mod.in.d.l.j.ff.de verb.obli.dic vt ibi dixi.

13 Consuetudo est per Jtaliam ꝙ iudices quando accipiunt fideiussores ꝙ accipiant approbatores fideiussorum, que est bona cautela.

14 Presens licet sit tacens neqꝫ humeris aut capite annuat, si patitur nomẽ suum scribi in actis, ꝙ ipse approbet dictos fideiussores, pro idoneis statim tenebitur.

13 **Ange.** ¶ †Ro.etiam ꝙ consuetudo est per Jtaliã ꝙ semper iudex quando accipit aliquẽ fideiussorem ꝙ etiam vult vnũ approbatorem qui approbet dictos fideiussores esse idoneos, nam est bona cautela pro iudice:
a al's autem si fideiussores[a] idoneos non acceperit, ipse iudex in syndicatu tenet postea ad interesse reipublice. ar. l.j.§.sciendum.ff.de magi.conue.ꝛ insti.de satisd.tu.§.sciendum est autem. quia si ibi iudex tenetur pupillo quãdo non accepit fideiussores vel minus idoneos a tutoribus: ergo eodem modo tenetur iudex reipublice quando minus idoneos fideiussores accepit cum respublica ꝛ pupillus equiparentur: vt not.glo.ꝛ doc.in.l.imperatores.ff.de re iudic. Et ideo cum de more iudicũ sit velle approbatores fideiussorũ quos recipiunt.
14 †Caueat etiam aliquis ne patiatur se presente licet etiam fuerit tacens scribi nomen suũ in actis, ꝙ ipse approbet predictos fideiussores pro idoneis: quia statim quamuis non loquatur nec humeris vel capite annuerit tenebitur: vt in.d.l.cum ostendimus.§.fi.

August. ¶ Jnquantũ do.Ange.hic tangit materiã.d.l.cum ostendimus. Addatis hic ea q̃ dicta sunt.s.in proxi.prece.q.vbi apparebit an sit vera vel falsa illa conclusio quã affirmat hic do.Ang.ꝛ adde in hac materia Moder.in.l.j.§.sciendũ.ff.de magi.conue.vbi tractant materiam horum approbatorum fideiussorum.

15 Jnquisito absoluto, si postea fiat statutum ꝙ reuideantur processus qua reuisione facta qui fuerat absolutus est condemnatus, an fideiussor qui primo intercessit teneatur.

15 **Ange.** ¶ †Et mẽti habeas ꝙ si aliquis ex istis inquisitis esset absolutus postea inde ad annũ fieret statutum ꝙ non obstante quacũqꝫ absolutoria possint reuideri processus preteriti ꝛ viso processu istorum fuerint condẽnati. An iste Antonius fideiussor teneatur: dic ꝙ non: ꝛ ita dicit Bart.ꝙ fuit alias de facto obseruatum per illum tex. in.l.fi.ff.de pactis. quia ius liberationis quesitũ dicto fideiussori propter absolutoriam non potuit post-
b ea tolli per dictum statutum, quod not.[b]

Augusti. ¶ Tu autem in hac materia adde qd ad corroborationem doctrine Barto. posite in dicta.l.fi.faciunt not. per Bal.in.l.pacta nouissima.in antepenul.colum.C.de pactis.ꝛ dicta Bal.in.l.fi.in princip.C.ad macedonia. Sed Rapha.fulgo.in dicta.l.fi. ff.de pactis.non approbat rationem Bart. ibi sed fundat se ad defensionem istius questionis per aliam rationem q̃ per illam Barto.dic vt ibi.

16 Jnquisitus vel accusatus si non potest fideiussores prestare, quid erit faciendum.

16 **Ange.** ¶ †Quero quid si inquisitus vel accusatus de aliquo crimine nullos possit prestare fideiussores: dic ꝙ in carcere detinetur: vt est text. ꝛ ibi per Bar.ꝛ docto.in.l.eos.§.super his.C.de appella.ꝛ in.l.ij.in princip.ff.de custo.reo.

Augusti. ¶ Tu adde ꝙ ista est vera conclusio: ꝛ ita etiam determinat Ang.in.l.ij.C. de exhib.reis.ꝛ ibi vide Bald.notabiliter loquentem: non extendo eorum dicta ne sim nimis longus.

17 Fideiussor si pendente lite moriatur, an obligatio fideiussoria transeat ad heredem suum.

17 **Ange.** ¶ †Quid autem si iste Antonius fideiussor pendente lite moriatur, an obligatio sua fideiussoria transeat ad heredem suum.glo.est singu.institu. de fideiuss.§.fideiussor non tantum.que dicit ꝙ non: quod intelligunt ibi docto.verum quando fideiussit pro tali maleficio: secus si certam penam: puta centum promisisset, licet dicat pro tali maleficio quoniã penalis stipulatio qualificata transit contra heredem et hereditatem iacentem: vt.l.ad diem.ꝛ ibi Barto. Ange. ꝛ dominus meus Joan. ff.de verbo.oblig.quod nota.

August. ¶ Tu adde que late dixi post Moder. in dicta.l.ad diem.ff.de verbo. obliga. dic vt ibi.

18 Fideiussor ad quid teneatur si inquisitus sit relaxatus et postea aufugiat.

18 **Ange.** ¶ †Ad quid autem teneatur iste fideiussor si dicti inquisiti sunt relaxati ꝛ postea aufu-
c giant[c]: vide Pet.ꝛ Cy.in.l.ad commentariensem.C.de custo.reo.Sed omnino vide ibi latius per Sali.

August. ¶ Tu adde ꝛ vide notabilia verba Ange.in.l.nullus.C.de exhi.reis. qui notabiliter loquitur: aliquid ibi per eum.

1 ☞ Carceratur inquisitus de crimine capitali.

2 Carcerandus est reus vbicunqꝫ venit imponẽda pena corporis afflictiua.

3 Carcerandus est reus vbi indicia sunt sufficientia ad torturam.

4 Carcerandus est reus in omni causa criminali: quando fideiussores prestare non potest fallit in femina.

Qui iudex dictũ Caium detineri et carcerari iussit ꝛc.

a ¶ Super ista gl.bene caderet materia carcerationis: verũ quia dixi aliquid super glo.in verbo, fama publica precedẽte ꝛc.ver.postq̃ ve-
1 ro reus se presentauerit ꝛc.hic omittã.dic vt ibi: †carcerat ergo iste homicida ꝛ merito quia est inquisitus de crimine
2 capitali: vt.l.si quis post.ff.de testa. ¶ Scdo quis est carcerandus vbicũqꝫ veniret ex delicto intentato imponẽda pe- b
na corporis afflictiua.l.ictus fustiũ.ff.de his qui notã.infa.
3 ¶ †Tertio si cõtra accusatũ vel inquisitũ sunt indicia sufficiẽtia ad torturam, quia tũc carcerãdus est vt torqueri possit: iuxta not.per Bar.in.l.fi.ff.de questio.ꝛ Cy.ꝛ doct.in.l. fi.C.de questi.ꝛ Bal.ꝛ Jo.de imo.in.l.fi.de here.insti.qua c tortura habita si reperiatur culpabilis possit puniri, al's si innocens relaxari: vt.l.ij.C.de exhi.re.ibi dum dicit donec
4 reperiatur cognitio.ꝛ ibi Jac.de but.ꝛ Sali. ¶ †Quarto semper reus est detinẽdus in omni causa criminali quando non potest prestare fideiussores: vt.l.j.C.de cust.reo.ꝛ ꝙ ibi Bar. ¶ Fallit hoc in muliere, vt.d.l.ij.C.de cu.re.ꝛ auf.ibi posita: ꝛ no. Jnn.extra de sen.exc.c.vt fame. ita dicit Bal. ꝛ Jo.de imo.in.d.l.si quis post.ff.de testa.vide text.gloss.ꝛ Sali.in.l.nullus.C.de exhi.ꝛ intro. reo. Et an carcer dicat d
d ad custodiam[d] vel ad penam: vide Sali.in.d.l.nullus. vide tu tex.in.d.l.aut damnum.§.solent.ff.de pe.

Augusti. ¶ Tu autem in hac materia adde ꝙ ista omnia originaliter fuerũt dicta primo a Bal.in.l.iij.C.de episco.audien.in fi. qui ponit materiã quando quis potest in carcerem detineri.ꝛ allegat Jnnocen. vbi.s. Jntellige tamen predicta ꝑm quod intelligit Bar.in.l.j.ff.de custo.reo.

5 Judex imponit militi ꝙ faciat detineri et carcerari ipsum reum periculo militis: ꝛ eodẽ modo miles facit custodi carcerum, vel iudex recta via tradit saluandum custodibus.

6 Carceratus sine causa aut carceratione existente nulla, si carceratus aufugiat custodes non tenentur: ꝛ si carceratus veniret absoluẽdus, custodes non sunt in culpa, si non tenent illum sub tanta custodia.

5 **Ange.** ¶ †Aduertas tamen ꝙ iudex imponit militi socio vt dictũ Caium detineri ꝛ carcerari e iubeat vel faciat pro ere ꝛ persona sub periculo ipsius militis: ꝛ eodẽ modo postea facit miles custodibus carcerũ vel recta via iudex recõmendat ꝛ tradit saluandũ ꝛ custodiendum dictũ Caium pro ere ꝛ persona dictis custodibus sub
e omni periculo[e] dictorũ custodũ: ꝛ nõ mireris ꝙ ista detẽtio incũbat ipsis custodibus de iure ꝛ ex statutis: quia hoc pbat de iure per totũ titu.ꝛ maxime in.l.pe.ff.de cust.reo.Et scdo quoniã cum probat iudex vel alius officialis etiã quilibet sibi subdito qui tñ sit habilis ad hoc: ꝛ in loco condecẽti potest hoc cõmittere vt malefactorẽ custodiat, detineat, saluet, ꝛ sibi restituat: vt est tex.in auk.si quis ei.C.ad le.iul. de adul.vbi Bal.ꝛ Sali.dicũt. ¶ Not.casum, qñ miles ex mãdato potestatis capit aliquẽ bannitũ vel malefactorẽ in aliquo castro potest dictũ malefactorẽ tradere officialibus in loco tenendũ ꝛ saluãdo donec postea cum pluri familia

a ¶ Fideiussores. adď tu an in sententia approbationis fideiussorũ sint citãdi illi quorũ interest.et vide Ro.in cõsi. lxxij.Ber.

b ¶ Qd no. adde tu ꝛ vide Barb. in cõsi.v.ꝛ ibi qñ credat alicui sine cautione.B.

c ¶ Aufugiãt.adde tu ꝛ vide Rapha.cõsi.xxxij.ꝛ quid si vnus ex duob⁹ iudicib⁹ persuadeat ꝙ fugiat.vide Cepo. in consi.xxv.

d ¶ Ad custodiã. vide Fulg.in cõsi.xliiij.ꝛ Raph. cu.in cõsi.cv. ibi qd carcer est inuentus ad custodiam: ꝛ ꝙ locus sanctus non prophanus et illum frangẽs dꝫ capite puniri.ꝛ adde Ang.i ꝯsi.ccxij. vbi qd ꝑ carceratione dicitur corpus affligi.B.

e ¶ Sub omni periculo. Adde tu vt ꝑ Jo. de ana. in consi.liij. ꝛ qd pulchre Fran.de are.in ꝯs.xxxviij. ꝛ adď ꝙ si carceratus iniuste fugiat, custos non tenet: imo de facto licet resistere. ita ꝯsuluit Ale. in consi.cxliiij.in ij.volu.nec talis aufugiẽs habet pro confesso.B.

pro eo ad ciuitatem conducẽdo venerit: ꝛ ibi officiales eorũ periculo ꝛ casu debẽt dictũ malefactorem ad mandatũ officialis superioris detinere ꝛ saluare per illum tex. qđ no.

6 **August.** ¶ † Adde tamẽ ꝙ si iste aufugeret qui est incarceratus ꝛ sine causa sit incarceratus non tenẽtur isti Bar. in l. ius. C. de proba. Et ideo recte dixit Ange. in l. que sub cõditione. §. fi. ff. de condi. insti. quod si etiam carceratio esset nulla funditus non tenentur isti custodes. Quinimo si carceratus veniret absoluendus non sunt in culpa isti custodes si non tenent ipsi carceratũ sub tanta custodia. Dic tamen de materia vt per Barto. ꝛ doct. in l. si pecuniam. §. pe. ff. de cond. ob cau.

7 Carceratus si se vulnerat vel interimit, an iudex teneatur.

7 **Ange.** ¶ † Quero aliquis carceratus se vulnerat vel interimit vel laqueo se suspendit vt aliquando contingit an iudex teneatur: dic ꝙ non: vt est tex. ꝛ ibi Floria. in l. quemadmodum. §. magistratus. ff. ad leg. aquil. qđ tamen intellige nisi carceris sit custos, quia tũc an custos teneatur eo ipso qđ aliquis reperiť mortuus in carceribus ꝛ ignoratur quomodo mortuus sit: not. glo. in l. cũ ita legatur. §. species. ff. de leg. ij. ꝛ dixi. s. in gl. in verbo, fama publica ꝛc. in materia carcerationis.

August. ¶ Adde que ibi dicta sunt.

8 Damnatus ad perpetuũ carcerem, an intelligatur dãnatus de publico iudicio.

8 **Ange.** ¶ † Aliquis damnatus est ad perpetuum carcerem[a] an intelligatur de publico iudicio damnatus: dic ꝙ sic: vt not. Bar. ꝛ ibi Imo. in l. ij. ff. de publi. iud. ꝛ Bal. in l. j. C. qui accu. non pos.

August. ¶ Adde tamen tu ꝙ Bal. in l. reos. C. de accusa. in. ij. col. transportauit ibi dicta Bar. de verbo ad verbum, vbi. s. de eo non faciat mentionem: ꝛ allegat etiam dicta Inno. in c. qualiter ꝛ quando. extra de accusa.

9 Iudex secularis an possit dãnare ad carcerem perpetuũ.

9 **Ange.** ¶ † Quero an iudex secularis possit dãnare aliquem ad perpetuum carcerem: dic ꝙ non: vt not. Bar. in dicta. l. ij. ꝛ est tex. in l. aut damnum. §. solent. ff. de pe. ꝛ l. seruus. cum si. ff. de pe. Unde si de facto carceratus: ꝛ per iudicem secularem damnatus: ꝛ ita moriatur non efficitur intestabilis: ita dicit Ange. ꝛ Imo. in l. si quis mihi bona. §. j. ff. de acquiren. heredita. facit. l. aut damnum. in prin. ff. de pe.

August. ¶ Tu adde ꝙ licet de iure ciuili nõ possit imponi ista pena tñ per statutum potest imponi: vt dicit Bal. in l. reos. in ij. col. C. de accu. ꝛ ibi ponit quõ de iure canonico: ꝛ intelligo predicta de iure ciuili non põt imponi in homine libero: secus in seruo: vt pulchre declarat Bal. omnia ista in l. j. C. qui ad lib. perue. non pos. per tex. illius. l. j. ꝛ l. capitalium. §. solent. ff. de pe.

10 Detinens aliquam personam non vt captam teneat, sed alia causa: vtputa mulierem libidinis causa, an teneatur de carcere priuato.

10 **Ange.** ¶ † Quid autem si quis retineat aliquam personam non vt captam teneat, sed aliqua de causa: vt quia retinet aliquam pulchram mulierem reclusam causa libidinis[b], an dicatur in carcere tenere: et sic teneatur de carcere priuato: vt. C. de priua. carce. l. j. dic ꝙ non: vt not. Bar. in l. verum. ff. de fur.

August. ¶ Adde ꝙ imo Bart. ibi in d. l. verum. non ita indistincte dicit id qđ autor iste hic. imo Barto. multum eleganter ibi distinguit, dic vt ibi. Preterea contra suam defensionem facit multum. l. quoniam multa facinora. C. ad le. iuliam de vi. sed vera decisio istius questio. potest colligi ex his que dicta sunt per Bar. ꝛ Ang. in l. diuus cum materia. ff. ad le. cor. de sica.

11 Soluens condemnationem pro carcerato ex causa maleficij, an possit repetere.

11 **Ange.** ¶ † Quid si quis soluit condẽnationem pro aliquo carcerato, an dicatur in dubio soluere animo donandi vel possit repetere: dic ꝙ potest repetere: vt not. Bal. in l. quamuis. cum. l. seq. ff. solu. mat. licet in piam causam dicatur soluere: vnde executor datus ad aliquid in piam causam exequendi, potest soluere condemnationem pro carcerato etiam pro maleficijs, ꝛ dicitur soluere in piam causam: vt no. Bal. in d. l. quamuis.

August. ¶ Tu ibi adde ꝛ vide Imo. notabiliter loquentem: sed eleganter ibi loquiť Ro. ego ibi latissime dixi post Moder.

a ¶ Carcerẽ. Adde tu ꝛ vide Ful. in cõsi. cxliiij. vbi ꝙ quis nõ est dãnãdus ad perpetuos carceres. ꝛ adde etiã Ang. in cõsi. cclvj. vbi dãnatus ad perpetuos carceres potest iniuriarũ experiri cõtra iudicem. Ber.

b ¶ Causa libidinis. adde ꝛ vide do. Alex. in cõsi. j. in. iij. vol. Ber.

c ¶ Tu adde. vide tu Barba. in consi. xvj. Ber.

d ¶ Appellare, adde ꝛ vide Ange. in cõsilio. cclvj. Ber.

e ¶ Et aduertas, vide tu Cepo. in consi. xl.

f ¶ Carceratus, adde an contract⁹ carcerati valeãt ꝛ qñ quis dicatur in carcere: ꝛ vide Fulgo. in consi. clxxvj. ꝛ vide Raph. cu. in cõsi. cxliiij. vbi ꝙ postꝗ̃ quis fugit de carcere qđ potest testari. et vide eundem in cõsi. clvij. Ber.

12 Delictum commissum fuit de nocte, ꝛ illi de castro tenebãtur capere malefactorem, ex forma statuti, qui non potuerunt exire castrum, quũ rector claues haberet, an tenebuntur de non captura.

12 **Ange.** ¶ † Quid si de nocte commissum fuit maleficium, ꝛ illi de castro ex forma statuti tenentur capere malefactorem, ꝛ ipsi non potuerũt exire castrũ, quia rector habebat claues, an teneantur de non captura: dic ꝙ non: vt no. Bar. in l. iij. §. subuenitur. ff. ad silla.

c **August.** ¶ Tu adde[c] ꝙ ista conclusio Bar. approbatur a doct. maxime a Ro. ꝛ Mod. in dicta. l. si quis in graui. §. subuenitur. ff. ad silla. bene faciunt not. in l. j. §. occisorum. ff. eo. titu.

13 Carceratus pro causa ciuili vel criminali, an omni die etiã post latam sententiam per decem dies possit appellare.

13 **Ange.** ¶ † Quero aliquis captus est ꝛ carceratus pro causa ciuili vel criminali, an omni die etiam post latam sentẽtiam per. x. dies possit appellare: dic ꝙ sic: quia stando in carceribus omni die grauatur: ꝛ sic

d propter nouũ grauamen potest appellare[d]: ita dicit Spec. in tit. de appel. §. restat. ver. ꝛ no. secundũ. ꝛ ver. sed quid dices. in fi. facit qđ not. glo. ꝛ doct. in l. ij. C. de ser. ꝛ aqua. ver. alij dicunt ꝙ non. ꝛ hoc vult Bal. in l. ij. C. de epis. audi.

August. ¶ Tu adde ꝙ doc. maxime An. de bu. approbãt doctrinã illã Spe. ꝛ eam allegant ꝛ sequunť, licet ad aliud propositũ in c. ex parte. extra de ap. ꝛ do. Ant. de bu. in c. dilectus filius. extra de rescri.

14 Carcere detineri, ꝛ in vinculis esse, quomodo quis dicatur.

14 **Ange.** ¶ † Et aduertas[e] ꝙ carcer dicitur quoties

e quis non potest exire de loco pro libito volũtatis: vnde potest assignari pro carcere totũ palatiũ potestatis vel tota ciuitas. Si autem ponũtur custodes tũc dicitur esse in vinculis: vt l. succurritur. ff. ex qui. cau. maio. ita dicit Ange. in l. qui in carcerem. ff. qđ me. cau. qđ not. tu iudex qñ ex forma statuti debes aliquem carcerare vel non.

August. ¶ Tu adde que dixi. s. in glo. in verbo, fama publica precedẽte. in materia carcerationis quando dicatur quis detẽtus. Et adde Ang. ꝛ Ro. in l. si quis in graui. §. clausos. ff. ad silla. quem. §. legit Ro. sub. §. subuenitur. ꝛ ꝙ vna ciuitas possit assignari pro carcere: hic dixit Ang. in l. nullus. C. de exhib. reis.

15 Carceratus an possit contrahere, vel testari, vel confiteri in carcere.

15 **Ange.** ¶ † An autẽ carceratus[f] possit contrahere

f vel testari, vel cõfiteri in carcere: vide ibi Ange. Bar. ꝛ doc. in l. qui in carcerem. ff. qđ me. cau. ꝛ Bar. in l. qui neqꝫ. de verb. sig. ꝛ Bar. Bal. Ang. ꝛ Raph. ꝛ plene Io. de imo. in l. qui a latronibus. ff. de testa.

August. ¶ Tu adde Bal. in d. l. qui in carcerẽ. ꝛ vide Bal. in l. j. C. de confes. Bal. in l. necnon. §. j. ff. ex quib. cau. ma. Bal. in l. si quis in hoc. C. de epi. ꝛ cle. Pulchram limitationem Ang. in l. nemo carcerẽ. C. de exa. tribu. qui ponit quando promissio facta in carcerem: tenet Bal. in l. ab eo. C. quo. ꝛ quan. iud.

16 Carcer quid dicatur: ꝛ carceratus quis dicatur.

16 **Ange.** ¶ † Et ad id qđ dixi quid dicatur carcer vel quis dicatur carceratus: adde qđ habetur in l. verũ. ꝛ in l. vinculorũ. de ver. sig. ꝛ Inno. ꝛ Io. an. in c. nuper. in prin. de sen. exc. ꝛ Ange. in l. quoniã. de cust. reo. ꝛ in l. ij. C. de exhib. re. facit qđ voluit Bar. ꝛ domini mei: vbi vult ꝙ omnis locus assignatus alicui pro carcere sit carcer. ꝛ idem ipse voluit in l. ij. C. de exhi. reis. facit. l. titio. §. j. ff. de condi. ꝛ demonstra. ꝛ quod ibi Barto. vide Iaco. de are. ꝛ Bar. in l. qui neqꝫ. de verb. signi.

August. ¶ Adde ꝙ de his satis est dictum. s. in d. glo. in ver. fama publica precedente.

i ☞ Nemo damnandus est, nisi prius ei dato termino ad faciendũ suam defensionem: ꝛ hanc practicam totus mundus seruat, quod sponte confessum iudex mittunt ad carceres: ꝛ apud acta assignant ei terminum ad allegandum quicquid vult ne condemnetur, et ad faciendam omnem eius defensionem.

Qui iudex dictis inquisitis ꝛ cuilibet eorum statuit terminũ decem dierum ad eorũ defensione

1 **fensionem faciendā ⁊c.** ¶ † Hoc fit per. l. vnius.§.cogniturum.ff.de questio.nemo enim debet dānari nisi prius dato termino ad faciendam suam defensionē: vt.l.rei.§.si ad diem.ff.de re mili.⁊ est text.cum glos.in.l.j.ff. de fur.ita dicit Barto.⁊ Jmo.in.l.custodias.§.j.ff.de pub. iud.⁊ Sali.in.l.ij.C.de custo.reo.in versi.⁊ hanc practicam seruat totus mundus ⁊c. dic ꝙ totus mundus seruat hāc practicam, quia sponte confessum iudices mittunt ad carceres ⁊ apud acta prefigunt ei terminum ad allegandum
a quicquid vult ne cōdemnetur[a] ⁊ ad omnē eius defensionē faciendā intra quem si nullā faciat satis in confessione sua perseuerare videt̃: vt in simili dicit̃ de donatione que non reuocat̃: vt.l.iij.§.si maritus.ff.de do.inter vi.⁊ vxo. Si vero cōfessionem suā reuocat oportet ꝙ causam dicat quare reuocat ⁊ illam probet: vt.l.error.C.de iur.⁊ fac.igno.

August. ¶ Adde hic que dicam.j.in ista glos.in additione vltima.

2 Reus confessus est maleficium, statim iudex misit eum ad furcas non dato ei termino ad se defendendum, an poterit iudex in syndicatu sustentari.
3 Dilationem per legem scriptam, aut per statutum concessam, non est necesse petere, neq̃ a iudice concedi.
4 Defensio per reum fieri potest etiam ꝙ ei nō daretur terminus ad faciendum defensionem suam.
5 Reus an possit renunciare termino defensionis.
6 Defensioni an possit renunciare reus de qua constat nullam habere defensionem.
7 Defensionis renunciatio an teneat quando constat reum habere defensiones.
8 Defensionis renunciatio an admittatur quando dubium est an reus habeat defensiones.
9 Defensionibus quibus possit renūciare reus ⁊ quibus nō.
10 Confessus maleficiū si petat terminum, non obstante confessione ad se defendendū, quem iudex denegat quia maleficium est notoriū, an iudex statim possit procedere ad condemnationem ⁊ executionem.
11 Defensionibus suis an possit renunciare qui in flagranti crimine est repertus.
12 Latro famosus an possit suis defensionibus renunciare.
13 Defensionibus quando possit renunciari, ponitur casus tertius.
14 Defensionibus de presenti competentibus, an possit in iudicio generaliter renunciare.
15 Judex vt sedet tumultum populi potest pendente dilatione facere executionem corporalem.

2 **Ange.** ¶ † Si aūt aliquis fuit cōfessus maleficiū ⁊ statim iudex misit eum ad furcas nō data ei dicta dilatione ad faciēdū suas defensiones, an iudex possit de iure sustentari in suo syndicatu Bal.in.l.nouerint.C. vt intra cer.tēp.dicit ꝙ aut reus petijt dilationē predictā: ⁊ tūc iudex male facit, q̃r eam dare debuit: aut non petijt, tūc iudex nō habuit necesse dare: vt.l.qui sententiā.⁊.l.cū reis.
3 C.de pe. † Jn dilatione aūt que esset per legē scriptā vel per statutū cōcessa nō est necesse ꝙ petat̃ nec ꝙ a iudice concedatur: vt.l.si vēdicari.C.de pe.ita dicit Bal.plus etiā dicit Bal.in.d.l.cū reis.C.de pe.vbi dicit no.ar.ad.q.si iudex dedit dilationē cōuicto ad faciēdū suā defensionē ⁊ amici ꝓcurāt in multis: vel ꝓcurāt ꝙ fiat adunātia generalis vt liberet̃ ꝙ ipse iudex non d; ista expectare: sed d; facere reū
4 conuictū renunciare dilationi, ⁊ facere officiū suū ⁊c. † Sed bene no. ꝙ licet etiā si non daret̃ terminus ad faciendū suā defensionē vel excusationē, posset tñ per reū fieri defensio: vt.d.§.cogniturū habet̃.⁊ ibi not.Bar.in.l.in crimine.ff.de adul.⁊ in extrauag.ad reprimen.in verbo, sine figura iudicij.in versi.an debeat dari dilatio ⁊c. ⁊ non est mirum quia defensio est de iure naturali: vnde etiam si vellet iudex non posset eam auferre reo: vt in cle.pastoralis.de re iudic.quis autem defensiones possit facere, dicam.j.in glo.proxi.

August. ¶ Tu adde que dicam.j.in ista gl.in vlti.addi.mea. Quas autem defensiones potest facere dicam.j.in glos.proxi.que incipit, comparent inquisiti in termino defensionis.

5 **Ange.** ¶ † An aūt reus possit tali termino defensionis renūciare. Bar.in.l.custodias. in fi.ff. de pub.iud.⁊ in.l.quidā sunt serui pene.ff.de pe. ⁊ in.l.non tm̃.ff.de appel.videt̃ velle ꝙ nō possit renūciare: ⁊ in.d.l.nō tantū.fiebat executio de facto, qd credo verū. dicit tñ Bal. in.l.raptores.C.de epi.⁊ cle. qd hoc est verū nisi dicat̃ talis inquisitus sciēs se nō habere aliquā defensionē: imo carere omni defensione spōte: ⁊ ex certa sciētia dicto termino defensionis renūciauit, tūc talis renūciatio valet: vnde tu iudex bene nota q̄ verba apponi facias vt valeat dicta renūciatio qñ reus termino defensiuo renunciat: vide Ange.⁊ Jmo.in.d.l.custodias.⁊ Ang.in.l.pacto qd in heredē.ff.de
6 pac.qui dicūt † ꝙ si cōstat reū nullā habere defensionē forte quia est insignis latro, tūc potest renūciare: ex quo ius defendēdi non h; per ea q̄ habētur in.l.prouinciarū.C.de fer. quia per talē renūciationē non ledit̃, nisi quia citius morit̃ de quo nō videt̃ curandū: ex quo certū est ipsum nō habere
7 defensionem per.d.l.cum reis.C.de pe. † Si vero cōstat eū habere defensionē, ⁊ tūc non tenet renūciatio: vt.d.l.nō tan
8 tum.ff.de appel. † Si aūt dubiū sit tūc admittitur renūciatio, sed si eum penitet potest se defendere: vt.l.j.cū glo. ⁊ ibi Bal.C.de fur.sed glo.in.d.l.j.dicit ꝙ si asserat se nō habere aliquas defensiones quas facere possit, tunc renūciare pōt termino: vt ibi etiā tangit Ang.hoc etiā fuit de mēte Bal. in.l.fi.ff.de fur. vbi dicit ꝙ non potest renūciari defensionibus: termino aūt sic: allegat Jnno.in.c.cum olim. Abb.de offi.dele.Bal.in.l.nam ⁊ postea.§.si minor.ff.de iureiur.dicit ꝙ si certū est reū habere defensiones ꝙ nō tenet renūciatio quia lederet̃: sed nō si haberet liquidas probationes nō presumit̃ habere: ⁊ ego semper practicaui dictū Bal.in.d. l.raptores. ¶ Aduertas tñ ꝙ Bal.in.l.fi.C.qui accus.non poss.versi.⁊ premitto ꝙ omnis eorū defensio ⁊c. ⁊ ver.super
9 quinto dicit ⁊c. dico † ꝙ legitime defensioni per quā funditus extinguit̃ terminus defensionis nō potest renūciari: vt l.pactū inter heredem.ff.de pact. sed defensionibus q̄ sunt de apicibus iuris statutorū ⁊ nō de iuregentiū potest renūciari: vt.l.si accusatoribus.C.de accusa.in glo. qd dicit procedere de expressa renūciatione: sed tacita ⁊ velata renunciatio per lapsum termini bene potest fieri: ⁊ quoniā fortior est exclusio tēporis q̄ renunciationis: vt.l.ex facto.§.si quis bonorū.ff.ad trebel.ad hoc vt termini datio aliquid operetur: vt.c.pastoralis.de exceptio.quod nota.

a ¶ Ne condēnetur.adde et vide Alex.in ↄsi.lvij. in.iij.vol. vbi an repertus in flagranti crimine possit damnari.

August. ¶ Tu aūt in hac materia adde ea q̄ dicit Bal.in.l.j.C.de confes. in.iiij.char.in illa.q.q̄ incip.quero de questione quotidiana Titius accusatus vel inquisitus.qui dicit allegando text.in.l.iij. §. si ad diē.ff.de re mil.quē tex.dicit esse notabilem ad hoc ꝙ si Titius cōfitet̃ occidisse Seiū de more est vt det̃ sibi terminus ad omnē suā defensionē faciēdā ⁊ qñ iste talis sic confitēs reuocare possit suā cōfessionem iam factam coram iudice. adde que dicam.j.in seq.glos. ¶ Jtem adde inquantū do. Ang.hic allegauit Bal.in.l.nouerint.C.de aboli. addatis ꝙ error est quia illa.l.nouerint.est in tit.vt intra cer.tēp.⁊c. ¶ Jtem addatis ꝙ nō est verū qd Bal.in.d.l.cum reis.dicat id ad qd allegat eum do.Ang.hic. ¶ Jtē adde ꝙ dubito valde ne isti doc. errauerint dum volūt qd cōtra tales ratificantes ⁊ confitētes debeat dari ille terminus ad se defendendū, quia cum tales confitētes propter suam confessionem dicant̃ inducere quandā notorietatā ad quid danda est talis dilatio ⁊ talis terminus.⁊ ideo reperio Bal.notabiliter loquentē in isto passu ⁊ aliter loquentē dicētē per
10 tex.in.l.a ꝓcedēte.C.de dila.ibi in fi. ¶ † Ultimo ex isto casu collige ꝙ si aliquis est cōfessus maleficiū ⁊ petit non obstāte cōfessione terminū ad se defendendū quē iudex denegat, q̃r maleficiū est notoriū, ꝙ iudex statim potest ꝓcedere ad condēnationē ⁊ executionē per quā interloquat̃ dilationem non dandā tanq̄ petitā per calumniā. Utile est ergo in talibus interloqui, ⁊ allegat etiā no.per Jnn.in.c.ad petitionē.extra de accū.Sali.ergo in.d.l.ij.⁊ sequētes non recte loquunt̃ nisi saluādo dicamus ꝙ doctrina Bar.in.d.l. cogniturū.ꝓcedit qñ cōstabat aliter de delicto q̄ per cōfessionē.⁊ ideo in hoc reprehēdo magis Lud.ro.q̄ aliū doc.q omniū rerū singulariū professus est habere memoriā q Ro. ignorauit illā singularē doctrinā Bal.in.d.l.a procedente. dū ipse Ro.late posuit istam materiā in rubri.de arbi.in.v. char.⁊ maxime illū artic.an huiusmodi defensionibꝰ possit
11 renūciari: † qui dixit ꝙ si quis est inuētus in flagrāti crimine talis pōt renunciare defensionibus suis, q̃r pōt de facto
12 puniri: allegat Bal.in.l.vt vim.ff.de iusti.⁊ iure. † Jtē hoc fallit etiā in publico ⁊ famoso latrone. alleg. Bal.in.l.pro
13 uinciarū.C.de fer. † Aliam ⁊ tertiā limitationē ibi tradit, ⁊ multa ibi allegat q̄ parū esset hic transscribere: ⁊ facit mentionē de doctrina Bal.in.l.j.C.qui accu.Et qñ in hoc passu est altercatio inter Bar.d.l.custodias.⁊ Bal.in.l.in pecuniarijs.ff.de fer. Tene tamen menti pulchra verba q̄ po
14 suit Ange.in.l.sed si quis.§.quesitū. ff. si quis cau.dicit † ꝙ defensionibus de presenti cōpetētibus quis bene potest re

nunciare generaliter in iudicio: habet enim notitiã causarũ, vnde imputet sibi auť.iubemus.C.de iudi. Et subdit ꝙ hac practica hodie vtũtur assessores cum faciũt dãnandos renũciare termino adiuncta causa ꝙ nullã defensionẽ habẽt. Clamat enim Ange.ipse cõtra tales ⁊ maxime exclamat, dicẽs ꝙ caueant ipsi assessores ne supra se ⁊ filios eorũ cõuertanť si inique fecerint per tex.in auť.in corpore, iusiurandũ.adde no.in.l.ictus fustiũ.ff.de his qui no.infa. Adde in hac materia dicta Bal.in.l.raptores.C.de epis.⁊ cle. ⁊ Bal.in auť.habita.C.ne fil.pro pat.Bal.in.l.fi.C.de fer. Bal.in.l.si accusatoribus.ff.de accus.Bal.Ang.⁊ Sali.in auť.iubemus.C.de iudi.per Ang.in.l.j.ff.de furi.⁊ balnea. per Ro.in.l.alia.§.eleganter.ff.sol.mat.per do.Ab.in.c.fi. de pac.in.j.col.Bar.in.c.j.in.j.col.extra de iudic.Bar.in.l. stichus.ff.de pe.leg.Bal.in.c.cũ nõ ab homine.in fi.de iud. Jo.an.Pet.de anc.Do.de san.Ge.in.c.cũ C.laicus.extra de fo.cõpe.in.vj.Bar.in.l.qui vlti.in fi.ff.de pe. Et certe vltra oẽs locutus est Ang.in hac materia in.l.tale pactũ.§.q prouocauit.ff.de pac.in repe. sua, in.ij.col.ibi eum omnino vide si vis habere veritatẽ istius passus: ⁊ vide q̃ dixit Ro. in singul.suis.ccccxc.ij.anni, qd incip.licet iudex procedere
15 nõ possit.vbi dixit † ꝙ iudex vt sedet tumultũ populi potest pendẽte dilatione facere executionẽ corporalem: vide doct. in.l.si filio exheredato.ff.de iniu.testa.maxime Ange.⁊ dixit do.Catal.in.q.cxcvij.in materia syndicatus.

1 ☞ Confessus in parte vel in toto, an possit suam confessionem reuocare.
2 Confessio in criminalibus perseuerata, an reuocari possit.
3 Confessio iurata, an reuocari possit.

¶ Die.xv.Decembris.

Omparent dicti inquisiti ⁊ quilibet eorũ in termino defensionis ⁊ pro eorũ defensione produxerunt instrumẽtum pacis ⁊ alia qd est in filza et infrascriptos testes ⁊c. ¶ Sunt tria aduertẽda. Nam aut reus primo cõfessus fuit omnia, aut negat omnia, aut partim negat, ⁊ partim cõfessus est, vt.s.di
1 ctũ est in tribus gl.† qñ cõfessus fuit in parte vel in totũ, tũc in termino defensorio potest cõfessionẽ suã reuocare vt er
a roneam[a] in prima instãtia: ⁊ si eam in prima instãtia nõ reuocauit potest eam in causa appellationis reuocare ⁊ causam reuocationis exprimere, vt no.gl.Bar.⁊ Ang.in.l.creditor.§.j.ff.de app.⁊ ibi Ang.not.Bar.in.l.ij.C.quo.app. nõ reci.⁊ no.Bal.in.l.in minoribus.C.de his qui.vt ind.sed Nic.mata.⁊ Bal.in.l.fi.C.de ꝓba. dicũt ꝙ talis reuocatio cõfessionis non potest apud acta fieri vt prosit reuocatio si adsint alia indicia indubitata q̃ iuncta cũ cõfessione faciũt fidẽ iudici, nisi reuocãs ꝓbaret cõtrariũ per alia indicia cõtraria ꝙ debẽt esse notandũ: sed Sali.ibi hoc exẽplũ nõ placet presupposito ꝙ alia indicia per se non essent sufficiẽtia ad condẽnationẽ. Ratio est quia frustra essent.ll.q̃ reuocationẽ permittũt sine alicuius cause ꝓbatione: dic vt ibi per Bal.⁊ Sali.⁊ sic vides ꝙ Sali.tenet indistincte qd.s.dixi, vz omni casu ꝓdesse reuocare suã cõfessionẽ: ⁊ ita vidi practicari sicut dicimus in ciuili ꝙ indistincte põt cõfessio vt erronea reuocari: ⁊ reuocabiť ꝓbando rem se aliter habere: vt plene no.Bar.in.l.nõ fateť. ff. de cõfes.⁊ in criminali ad similitudinẽ ciuiliũ ꝓcediť: vt.l.absentem.ff.de pe.igiť ⁊c.

a ¶ Ut erroneã. adde ⁊ vide Ro. late exordiẽtem materiã in cõsil, cccxcj. Alexã.de imo.in cõsil.xc.⁊ in consil. cij.in.j. vol.⁊ in cõsi.cxx. iij.libr. ⁊ qño cognoscatur cõfessio erronea: vide Rapah.cu.cõsi. xxvij.⁊ cõsi.clx.⁊ an cõfessio in criminali possit reuocari.vide Frã. de are.cõsi.cxlvij. ⁊ qñ possit modificari cõfessio in criminali: vide Alex.in cõsi.j.in iij.volu.Ber.

August. ¶ Tu aũt in hac materia adde ⁊ cõsydera ꝙ Bal.in.d.l.fi.C.de ꝓba. expresse dicit ꝙ licet cõfessio indiciata nõ possit reuocari tñ reuocať ꝓbando contrariũ.s.rem alias se habere: ⁊ ita etiã refert eũ
2 ibi Sali. ¶ † Itẽ adde ⁊ limita non ꝓcedere in criminalib⁹ vbi cõfessio fuisset perseuerata qꝛ talis cõfessio nõ põt reuocari: hoc fuit singulare verbũ Spec, in tit.de cõfes.§.fi.ver. sed nũquid in criminalibus. ⁊ ipsum sequiť ibi Jo.an.allegando ꝙ Jaco.baldui.⁊ Alber.gal.idem voluerũt: ⁊ certe ista est mirabilis ⁊ noua decisio in ista materia ⁊ periculosa ⁊ corroborať ista mirabilis doctrina per ea q̃ latissime dixi in.l.j.ff.de lega.j.in addi.meis, vbi posui materiã quantũ plus põt actus geminatus q̃ actus simplex: ⁊ per ea q̃ tradit Bart.in.l.cũ scimus.C.de agri.⁊ censi.lib.xj.qui dicit ꝙ licet cõfessio facta per verba enunciatiua non preiudicet tñ si est cõfessio geminata preiudicabit. Itẽ confirmať per doctrinã Jo.an.in tit.de do.inter vir.⁊ vxo.in rub. qui voluit ꝙ cõtra cõfessionem geminatã non potest opponi exceptio nõ numerate dotis. Sed alias audiui illustrem genitorem meũ tenere contrariã partẽ: ⁊ in mediũ adducebat in indiuiduo doctrinã do.Ant.de bu.in.c.fi.extra de cõfes.in.xix. col.qui faciẽs mentionẽ de illa doctrina Spec.in.d.§.fi.ibi do.Ant.de but.dicit ꝙ pro dicto Spe.est gl.in terminis in c.ex literis.extra de diuor. ⁊ ꝙ per predictã doctrinã datur ista regula ꝙ vbi cõfessio est deliberata: quia datus est terminus ad respondendũ ⁊ ad liberandũ nunꝙ admittiť reuocatio cõfessionis: sed dicit ibi do.Ant.ꝙ putat ꝙ in criminali admittať reuocatio nisi iurauerit plenã dicere veritatem circa inquisita: quia nõ posset tanꝙ ostendẽs se periurũ admitti ad reuocationẽ ad excusationẽ bene admittereť: vt in.c.dilecti.extra de accu.dũtamen esset talis excusatio q̃ in toto non perimeret confessionẽ quo ad factũ, vt ibi not.⁊ vbi deliberate quis confiteť licet difficilius admittatur: admittitur tñ sed cũ maiori cognitione: ⁊ ad hoc allegat Jo.an.in.c.cum in positionibus.de iureiu.lib.vj.in nouel. Quinimo fortius ibi dixit do.Ant.de but.ꝙ forte posset dici ꝙ dato ꝙ iurauerit plenã dicere veritatem, posset illam reuocare: quia iurat plenã dicere veritatẽ de eo qd scit: si ergo probabili errore facti deceptus sit in eo qd cõfitetur ex hoc non est periurus iurans falsum. Non ob.d.c.dilecti. quia dicit ibi ꝙ illa non probabat errorẽ probabilẽ: ⁊ certe ista sunt menti tenẽda: quia cõmuniter isti malefactores cõfitẽtur dato primo sibi iuramẽto per officiales: ⁊ vide doct. maxime do.Ant.de bu.⁊ Abb.in.d.c.dilecti. an ista cõfessio iurata possit reuocari, adde que.j.allegabo. Adde not. per Bal.in.l.j.C.de confes.in pe.col. quomodo isti malefactores reuocant confessionẽ suam ne subijciantur tormentis qñ corã alio iudice cõfessi sunt. Ego non dubito ꝙ semper cõfessio potest reuocari probando contrariũ, loquor in criminalibus, qꝛ ad defensam semper probationes ⁊ quandocunqȝ debẽt recipi ne innocẽs indebite puniatur, per.l. diui fratres.ff.de pe.etiam si sententia esset lata. Intelligo predicta dũmodo calumniose ista non fiant, per ea que no.
3 Bal.in.l.procedẽte.C.de dila.† An autem confessio iurata possit reuocari. Adde Rom.in.l.si vero.§.de viro.ff.sol. mat.in.xxj.fallen.⁊ do.Anto.in.c.cum dilectus.de success. abinte.in pe.col.⁊ Bar.in.l.cum quis decedens.§.cũ quis codicillis.ff.de leg.iij.Ange.in auť.de iureiu.a mori.presti. circa fi.⁊ Bal.in.l.cum parem.§.filius matrem. ff.de leg.ij. Domini.de sancto Gemi.in.c.fi.de iureiuran.lib.vj. Imo. vltra omnes ponit in repeti.c.cum contingat.de iureiur.in xxxj.char.Bal.in.l.si creditoris.C.de fideicõ.⁊ Bal.in rub. C.res inter alios acta.in vlt.col.Bal.in.l.rationes.in.ij.col. C.de proba.⁊ Bal.in auť.quod obtinet.C.eo.

4 Instrumenti pacis productio quando fieri valeat.

4 **Ange.** ¶ † Itẽ potest producere instrumẽtũ pacis si statuto caueť ꝙ propter pacẽ minoreť pena siue sit habita pax ab offenso siue a patrefa. qñ filiusfa. est offensus, quoniã de iniuria filiofa.illata pater eius potest facere pacem: vt no.Bar.in.l.in personam.in prin.ff.de pac.⁊ est tex.⁊ ibi Bar.in.l.sed si vnius.§.filius.ff.de iniur.

August. ¶ Adde quod.j.dicam.

5 Instrumenti pacis vulnerum tantũ productio, an sibi prosit, si ex dictis vulneribus mors fuerit secuta.

5 **Ange.** ¶ † Quid autẽ si producit instrumentũ pacis ⁊ de vulneribus tantũ: ⁊ tamen ex dictis vulneribus secuta est mors, an sibi prosit. Bar.in.l.damni. §.sabini.ff.de dam.infec. dicit aut est remissa actio iniuriarũ: ⁊ non videtur facta pax de morte: vt.l.si duo patroni.§. iul.ff.de iniur.aut remisit iniuriam, ⁊ tunc aut vulnus erat letale, omnia remissa vidẽtur: vt.d.§.sabini.aut prima facie non erat letale, ⁊ mors non videtur remissa: vt.l.ita vulneratus.ff.ad le.aquil. Intellige tamen qñ vere mortale erat: al's si ex alia causa mors sequereť non teneretť: vt.l.qui occidit. in fi.ff.ad le.aqui.qꝛ tũc magis ex sui culpa q̃ ex vulnere diciť mortuus: vt.d.l.item vulneratus. ⁊.l.idẽ iuris.⁊ ad hoc singulariter vide Bal.in.c.j.quib.mo.feu.amit.

Augu. ¶ Adde tñ ꝙ inquantũ.s.dictũ est ꝙ pater potest remittere iniuriã factã filio. Limita duobus modis: primo dũmodo illa iniuria facta filiofa. sit facta a quodã extraneo: secus si a persona coniuncta: qꝛ pater illã iniuriã nõ remittit: hoc est singulare verbũ Bar.

per illum

per illum tex.in.l.lucius.ff.sol.ma.r ibi etiam Ro.sequitur: r Roma.in singula.suis.singu.lr.r vide Moder.in dicta.l. lucius. r quod ibi dixi. ¶ Item adde aliam limitationem si dicta iniuria etiam sit facta ab extraneo,ad hoc vt pater remittat illam iniuriã opus est q pater non sit vilis persona: per tex.r ibi Bar.in.d.l.sed si vnius.§.filiofa.r an producto instrumento pacis de vulneribus videt pax remissa de morte. Ad hec etiã vide dicta Bar.r Mod.in.l.fideiussor magistratus.ff.de fideiuss.r vide Mod.in.d.§.sabini.

6 Productio pacis a defuncto si statutum dicat q debet habere pacem ab herede,an sibi prosit.

6 **Ange.** ¶ †Quid si producit pacem a defuncto, et statutũ dicit q debeat habere pacem ab herede,an sibi prosit.Bar.not.in dicto.§.sabini. r dicit q videtur q idem sit cum alias dicatur q qui habet aliquid a defuncto dicatur habere ab eius herede:vt.l.tale pactum. ff.de proba. Sed contrarium determinat Bar.ibi,quia fauore heredis hoc est introductum.Igitur testator non potest remittere.l.pe.vt in pos.lega.quia ex hoc quis inuitaretur ad delinquendũ cum vulneratus expectãs mortem de proximo de facili faceret pacem : vt dicit Bar.in.d.§.sabini.qd est tenendum fm Imo.ibi:licet Bal.in.l.ij.C.de libe. r eo.libe.teneat contrarium r male.

August. ¶ Tu in hac materia adde q Imo.late posuit istam materiã in.l.iiij.§.cato.in fi.ff.de ver.obli.r ibi facit mentionẽ de ista altercatione inter Bar.r Bal.r tandẽ reprobata opi.Bal.sequit Bar.r idem dixit Imo.in.d.§.sabini.sed Sali.latissime disputãs istã materiã in.d.l.ij.C.de libe.r eo.libe.sequit Bal.contra Bar.r vide in hac materia bonũ tex.in.l.si ego.§.i.ff.de iu. do.quoniã ad istud propositũ allegauit Bal.in.l.j.C.cõ.de le.in fi.ibi.Sed pone testator qui tex.videt velle innuere qd necessariũ est heredẽ sequi voluntatẽ defuncti : nõ recederẽ ab opi.Bart.quã sequit Ro.in.d.§.sabini.r eam pbat per bonas rationes:r ibi dicit q istã partem doc.sequuntur.

7 Statuto dicente q habeat pacẽ ab heredibus,si sunt plures heredes r offendẽs habeat pacem ab vno tantũ, quid erit dicendum.

7 **Ange.** ¶ †Quid aũt si statutũ dicit q habeat pacem ab heredibus r sint plures offensi r ipse habuit pacẽ ab vno tantũ.not.doc.in.l.ij.C.de lib.r eo.lib. ibi dicũt per illã gl. q fuit Bononie consultũ q nõ valeat: nec tali pducẽti talis pax sibi prodest,quia oẽs heredes in solidũ sunt offensi:igit nõ sufficit pax ab vno facta.Bar.in l.eadẽ.§.cato.in fi.ff.de ver.ob. dicit q stari dz maiori parti.vt.l.fi.C.qui bo.ce.pos.r sic nomẽ heredis est nomẽ distributiuũ:vnde in distributiuis qd facit maior pars ab omnibus factũ videt. Bal.aũt in.d.l.ij.dicit q debẽt attẽdi verba statuti.Nam aut loquit in singulari aut plurali.Primo casu si in singulari sufficit si ab vno herede sit bona fide facta : vt.l.furti.§.qui pactũ.ff.de infa.Scdo casu aut in plurali,r tũc oẽs collectiue debẽt facere pacẽ, al's non prodest reo. Ang.vero in.d.§.cato. dicit aut statutũ totaliter penã remittit r tũc omniũ cõsensus requirit:vt.l.per fundũ.ff.de ser.rust.pred.r ibi vide Flo.circa fi.Nec ob.l.maiorem.ff.de pac.quã Bar.allegat quia loquitur in casu qñ pars r non totũ remittit. Si vero statutũ loquitur q propter pacẽ minoret pena,tũc tenet opi.Bar.cum tribus limitationibus. Primo si vnus fecit pacem corã aliis contradicẽtibus quia illi alij videtur cõsentire:vt.l.cõsilio.§.fi.ff.de cur.fur.Scdo nisi in numero illius maioris partis sit femina, qr illa vox non debet attẽdi vt augeat numerũ: quoniã femina nõ dicit leuare faidã:vt no.gl.c.j.an muli.vel ali.imper.c.j.col.x. r qui feu.da.pos.c.j.§.hic aũt.in fi.glo.magne.Tertio limita nisi in numero maioris partis essent consanguinei occisi in alia parte essent heredes extranei:quia consanguineorũ vox preualet:vt.l.si cui.§.j.ff.de accu.r.l.iij.ff.de libe.cau. et hãc opi sequit Imo.in.d.§.cato.r Ro.ibi:de hoc vide etiã per Flo.in.d.l.per fundũ.ff.de seruit.rust.pred.in.d.l.ij.C.de liber.r eo.liber.vide Ange.r latius Bal.in.l.j.ff.de pactis. sed in dubio quando statutũ dicit quod habeat pacem ab herede intelligitur de filio ad quẽ pncipaliter spectat vindicta:ita dicit Bar.in.l.pro herede.§.fi.ff.de acquir.hered. r in.l.si filius qui patri.de vulg.r pupilla.

August. ¶ Tu aũt in hac materia adde q Pet. de anc.in.d.c.ij. extra de iure pat.tenuit opi.Bar.in.d.§.cato.r idẽ facit Bal.in.c.cum omnes. extra de consti.in.ij.char.r ad idẽ allego Bal.in.l.cũ inter.C. de fideicõ.lib. Sed ibi limitat opi.Bar.qd verũ est q sufficit habere pacem a maiori parte heredũ r non ab vno, nisi ille vnus fuerit magis idoneus, quia masculus, r alter femina : sed q vnus heres solus possit facere pacem : tenuerunt Cy.in.l.j.§.fi.ff.de acqui.hered.r Bal.in.l.j.ff.de pac. cum limitatione,de qua ibi per eum. Ang.vero r Pau.de ca.in.d.§.cato.dicunt q de equitate approbant opi.Bar. al's non.Et de materia vide per Guil.Ange.r Bal.in.l.r seruũ.§.hodie.ff.de pac.r vide Imo.Ro.r Rapha.multũ subtilizantes in ista materia iura q̃ allegantur pro et cõtra in ista materia: sed latissime vide Albe.de ro.ponẽtẽ in ista materia r late disputantẽ in.iij.parte statuto.q.xxviij.r breuiter ibi cõcludit q sufficit habere pacem ab vno cum hoc sit quid indiuiduũ : r ibi refert Dy.r Oldra.ita tenuisse in ista materia:r allegat Rapha.dixisse in ista materia q pro ista parte ita fuit iudicatũ. Gandi.vero in tracta.malefic. sub rubri.an pax facta de vulnere videatur facta de morte. in versi.sed pone statuto caueri q si bannitus habuit pacẽ a defuncto vel eius herede. tenet q omnes debent consentire r nõ sufficit habere pacem ab vno herede. Et miror qr dicit q Dy.hoc voluit:r Sali. multum eleganter loquitur in.d.l.ij.de libe.r eo.libe.vbi optime probat istam partem: r hec affirmauit Bal.in.l.fi.C.de auto.prest.r vide Alber. de ros.in.iiij.parte statuto.q.xi. r vide Imo.r Ro.in.l.pro herede.§.fi.ff.de acqui.here. ¶ Item inquantũ.s.conclusum est q propter vocem femina nõ dicitur maior pars : qr femina non potest leuare inimicitiã. Addatis q Bal.in.l. titia.§.lucius.ff.de leg.ij.r Bal.in.l.pro herede.§.fi.ff.de acqui.here.dicit q illa opi.glo.est falsa:quia illa glo.loquitur fm consuetudinem Lombardie:secus in aliis locis. Secũdo quia permissum est mulieri q vindictã iniurie aliene faciet.l.sororem.cum simi.C.de his quib.vt indig. r idem facit Roma.in dicto.§.cato.r isti allegant pro ista parte tex. in.l.iij.§.prohibuisse.ff.ad sillañ. vbi ancille sicut seruo permittitur defensio pro domino:r idem dixit Ro.in.d.§.prohibuisse.Reliqua dicatis vt latissime vltra omnes moder. dixi in addi.meis,in.d.§.cato.quẽ.§.solenniter legi in.xxvi. anno etatis mee : r an femina possit reddere pacem, vide omnino Ang.in consi.cclxxxvj.qd incip.viso facto r statuto.r in consi.suo.lxxv. incip. ex themate presumpto duo oriuntur dubia:r materiam istam pacis late posuit do.Nel. in tracta.bannitorũ,in.iij.parte secundi temporis,in pluribus questionibus,ibi vide:r maxime in.q.xlix.

8 Statuto dicente quod habeat pacem a filiis occisi,an sufficiat habere a spuriis.

8 **Ange.** ¶ †Quid si statuto dicitur qd habeat pacem a filiis occisi, an sufficiat habere a spuriis: videtur q sic:quia sonat in naturalitate : vt.l.tutelas. ff.de capi.dimi.ergo videtur quod sufficit quod spurius faciat pacem:r hoc videtur expresse tenere Cy.in.l.quisquis. C.ad leg.iul.maiesta.r Bar.in.l.ij.ff.de accusa.r.l.tutelas. ff.de capi.dimi.r in.l.pronunciatio.§.familie. ff. de ver.sig. Sed contrarium videtur, quia spurius non est nominandus filius:vt in authen.ex complexu.C.de incest.nup.r ibi Bart.r intantũ quod a patre non est alendus nec aliquid participium haberet cum patre de iure ciuili, vt ibi habetur,r in dicta authen.r in corpore,vnde sumitur:facit auf. licet.C.de natu.liber.r in.c.per venerabilem.qui filij sint legi.ergo non comprehenditur a statuto q est ius ciuile municipale:vt.l.omnes populi.ff.de iusti.r iure.r sic statutum non restringitur vt spuriũ comprehẽdat: vt.l.lege iulia.§.j. ff.de rit.nup.r sic statutũ recipit interpretationem passiuã de habilitate.l.vt gradatim.§.sed si lege. ff. de mu.r hono. confirmatur hoc quia ad heredem spectat vindicta occisi. l.j.r.l.heredes.ff.de his qui.vt indig. vnde statutum quod dicit de filio, intelligitur de filio qui sit vel esse possit heres ad quem spectat vindicta, r per consequens pacem facere:vnde posito q ex mente dicti statuti cum loquitur de filio simpliciter posset etiam intelligi de filio naturali tantũ: r ita loquatur opi.Bart.r iura sua,tandem non potest intelligi in spurio,vt dictum est : facit glos.in.l.quia mater.ff. de in ius voc.r no.plene Imo.in.l.ex facto.§.si quis rogatus.ff.ad trebel.r ad iura Bar.patet responsio per notata per glo.in cle.j.de baptis. r ita consuluit Fran.de rampo.r Salice. r plures alij doct.in consi.quod incip.super primo dubio videlicet an filius spurius rc.

Augusti. ¶ Tu autem in hac materia consydera, quia pro decisione huius questionis videnda essent dicta Bald.in.c.naturales. si de feudo defun.controuer.fue.r Bal.in.l.ius ciuile.ff.de iusti.r iure. r Bald.in.l.parentes.ff.de in ius vocan.r Bal.in.l.generaliter.§.autem. C.de insti.r substi.r Bal.in.l.j.§.domini.

a ¶ Quid erit. adde et vide Fulg. in consi. cxix. vbi etiā ponit qs debeat cognoscere an clericus amiserit priuile. cler. et sub cuius custodia teneri debeat, si autē post delictū qs est effectus cleric⁹ qs debeat puniri. vide Oldra. in consi. iiij. Ber.

b ¶ Io. and. vide eundē in quadā qō. quā reperies in fi. fol. in tract. Bonifa. de Uitalinis. j. so.

c ¶ Coniecturis. Adde Fulgo. in cōsi. cccxc. Ber.

d ¶ Preiudicat. adde Ro. in ɔsi. ccccc vj. et Alex. de imo. in cōsi. j. in. iij. vol. Ber.

e ¶ Qd perpetuo no. adde tu ꝛ vide Pau. de cast. in consi. xxxiij. in primo impressis. vbi voluit ꝙ stāte statuto ꝙ ɔtumax habeatur pro confesso: ꝛ occidēs bannitū patiatur se poni in banno ꝓpter cōtumaciam qd tn̄ potest cōparere ꝛ allegare qd occidit bannitū, qꝛ nō negat crimē, ſʒ qualificat. B.

f ¶ Idētitate. adde ad hoc bene facere no. p Ale. in ɔsi. lxxiij. in. iij. volu. et ꝙ voluit Pau. de cast. in ɔsi. cclxviij. i scdo impressis. Ber.

g ¶ Ꝯ sic. Adde ꝙ hoc idē tenet Abb. in ɔsi. ciij. ꝛ Ang. in consi. ccxxiij. Ber.

ff. ad silla. ꝛ Bal. ꝛ doct. in. l. lucius. §. fi. ff. de lega. ij. ꝛ Bal. in rubri. C. qui accusa. non pos. ꝛ Bar. in. l. hos accusare. §. omnibus. ff. de accu. ꝛ Bal. in. l. id quod pauperibus. C. de episc. ꝛ cleri. vbi allegat Dy. cōsuluisse ꝙ spurij dicūtur coniuncte persone: ꝛ Moder. in. c. in his. de fi. presby. ꝛ latissime per Moder. in. c. nonnulli. extra de rescrip.

9 Inquisitio fit contra Titium, opponitur ꝙ est clericus vel aliquid aliud cuius cognitio ad iudicem laicū non spectat: quid erit faciendum.

10 Clericū se fecit Titius in fraudem delicti cōmissi, an istud patrocinabitur ei: ꝛ dato ꝙ non: iudex tamen laico non faciet ipso facto executionem contra eum.

9 **Ange.** ¶ † Quid autem si opponitur ꝙ ipse inquisitus est clericus vel aliquid aliud cuius cognitio ad iudicem secularē non spectat quid erit^a. Respondeo interim morabit in carceribus sub iudicis secularis custodia si erat tale delictū propter qd poterat detineri vel si erat fideiussoribus relaxandus manebūt adhuc fideiussores obligati: ꝛ interim iudex laicus supersedebit donec talis causa incidens fuerit per iudicem ecclesiasticū terminata: vt no. Inn. in. c. vt fame. de sen. excō. ꝛ facit qd no. Bal. 10 in. l. addictos. C. de episc. aud. † Aduertas ꝙ si fecit se clericū in fraudē delicti cōmissi an sibi patrocinetur: vide Io. an.^b ꝛ doc. in. c. j. de oblig. ad rap. ꝛ Bar. in. l. j. ff. de pe. ꝛ Bal. ꝛ Sali. in. l. officiales. C. de episc. ꝛ cle. Sed etiā si non patrocinetur tn̄ iudex secularis non potest cōtra eum ipso facto facere executionē in ipsum ipso facto: ita no. Bal. in auth. causa q̄ cum monacho. C. de episc. ꝛ cle. ꝛ Dy. ꝛ Bar. in. d. l. j.

August. ¶ Tu autem in hac materia adde pulchra verba Pe. de ancha. in repetitione regule, ea que. extra de reg. iur. in. xij. q. prin. ꝛ vide in terminis doc. maxime Do. de sancto Gemi. in. c. j. de cle. coniug. in. §. fi. in fi. qui no. loquit qui tenet ꝙ ille detētus nō debet remitti ad iudicem ecclesiasticū: sed iudex ecclesiasticus debet pronūciare an ille sit clericus vel non: ꝛ gaudeat priuilegio clericali: ꝛ interim supersedebitur p iudicē laicū: ꝛ allegat do. de Rota hoc idē voluisse: ꝛ certe reperi do. de Rota in sua decisione. ccxiij. qui notabiliter loquuntur. Et de materia vide Pet. de ancha. not. in sua disputa. que incip. laicus quidam. ꝛ do. Ab. in. c. at si clerici. de iudi. ꝛ do. Car. in. c. perpendimus. de sen. excom. ꝛ Cald. in consilijs suis. ¶ Item de eo qui post delictum facit se clericum: vide per Io. and. in addi. Spec. in tit. de reo. in prin. per do. Ant. de but. in. c. proposuisti. extra de fo. compe. qui multa allegat per Bal. in. l. fi. ff. de pe. per legistas in. l. pe. ff. de noxa. post Barto. plene per Pet. de anchar. in repetitione regule, ea que. in. xij. q. principali: per Moder. in. l. non solum. §. fin. ff. de excu. tuto. post Barto. per Bal. in. l. cum quedam. ff. de iurisdi. om. iudic. ibi late per Moder. bene faciunt not. per Bal. in. l. si crimen. C. de ord. cogni. qui ponit de eo qui post citationem de se facit se clericum: ꝛ vltra supra allegata vide Bal. in. l. si quis decurio. C. de fal. per do. Bart. in dicta l. j. ff. de pe. per Bal. in. l. j. C. an ser. ex suo fac. per Ang. in. l. si quis postea. ff. de iudi. per Moder. late in. l. cum quedam puella. ff. de iurisd. om. iudic. Albe. de rosa. in. j. parte statutorum. questio. xlj.

11 Fure dicente ꝙ subtraxit rem Titio putando illū esse permissurum: quid erit dicendum.

12 Fur an liberabitur si cōpareat dn̄s pro suo interesse: ꝛ furem excusando dicat illud fuisse factum sua voluntate.

11 **Ange.** ¶ † Quid si fur dicat ꝙ quādo rem subtraxit Titio putauit sibi dominū permissurum. Respondeo non creditur ei, cum furari sit de genere prohibitorū ꝛ nemo creditur consentire nisi expresse probetur cōsensus: vt. l. qui vas. §. vetare. ff. de fur. nisi ex aliquibus coniecturis^c id probet: vtputa quia dominus cōmodauit equū vsqʒ ad villam credere potuit ꝙ etiam pro longiori via concederet; vnde excusatur iuxta not. per glos. in. §. placuit. insti. de obli. que ex quasi delic. nas. ita determinat Bar. in. l. 12 inter omnes. §. recte. ff. de fur. ¶ † Quid si comparet dominus pro suo interesse ꝛ furem excusat dicēs illud factū fuisse sua voluntate: an propter hoc reus liberetur Bart. in. d. §. recte. dicit ꝙ in dubio talis cōfessio domini non preiudicat^d reipublice, quin reus ad vindictam publicam puniatur. arg. no. in. l. ij. §. fi. ff. si ex noxa. cau. aga. nisi appareant aliqua indicia de suo cōsensu vt quia erat consanguineus vel amicus valde ꝛ erat res parua vel erat consuetus talia cōcedere. arg. l. si seruus. ff. de dona. inter vir. ꝛ vxo. al's de facili multi fures possent euadere contra ius: ꝛ istā opi. sequitur Bal. in. l. transigere. C. de transac.

August. ¶ Tu autē in hac materia adde ea que dixit Bal. in. l. falsus. C. de fur. in. iij. col. qui dixit ꝙ verum est ꝙ non creditur domino rei subtracte ꝙ de consensu suo fur commiserit furtū: tamen limitat hoc non procedere nisi vltra assertionē domini iuramentū interuenerit, quia tūc creditur ei: ꝛ ibi vide Bal. allegantem bona iura: ꝛ dixit Ange. in. l. qui vas. §. vetare. ff. de fur. ꝙ si furtū est cōmissum persone cui erat gloria ignoscēdi, ꝙ excusatur fur qui dicit ꝙ fecit furtum credēs dominum permissurū: allegat Iaco. de are. ita voluisse in. l. si hoc genus. C. de episc. ꝛ cle. Sed Ang. in. d. §. recte. dicit ꝙ de hoc facto non obseruat. Et inquantum dictū est ꝙ si fur est persona coniuncta vel alias habet amicitiam cum domino rei subtracte ꝛ dominus confitetur ꝙ de consensu suo furtum est factum qn̄ releuatur isto casu fur a pena furti. ¶ Adde ꝙ hoc idem affirmauerunt canoniste, maxime do. Abb. in. c. dudum. el. ij. extra de electio. Et idem do. Abb. post doc. in c. j. extra de presumpt. qui faciunt mentionem de doctrina Bar. in hac materia in dicto. §. recte. ꝛ vide Bal. in dicta. l. falsus. ꝛ Sali. ꝛ Mod. in. d. l. transigere. ꝛ dicit Ang. in. d. §. recte. ꝙ omnia ista relinquuntur arbitrio iudicis ꝛ bene per. l. ait pretor. ff. de iure delibe.

13 Inquisitus si compareat ꝛ dicat, potuit impune occidere, quia erat bannitus: quid erit dicendum.

13 **Ange.** ¶ † Quid si dicat ꝙ potuit impune occidere quia ille erat bannitus. Respōdeo ꝙ non tantū inquisitus potest hoc facere deducere ꝛ allegare per se, sed etiā quilibet vt tanꝙ vnus de populo potest hoc facere ꝛ cōparere coram iudice ꝛ ostendere ꝛ producere bannum illius occisi, ꝛ allegare statutū quo potuit impune occidi, ꝛ statim accusatio vel inquisitio nō recipitur nec super ea proceditur: ꝛ sic talis exceptio valet, videlicet ꝙ ille potuit impune occidi si opponit ad processum: ita dicit Bar. in. l. si seruus. C. de his qui ad eccle. confug. ꝛ etiam quamprimum iudici constiterit de dicto banno, statim iudex potest circunducere dictum processum contra occisorem: quia sibi constat notorie ꝙ illud delictum est impunibile: ita notabiliter dicit Barto. in. l. vbi pactum. C. de transactio. ꝛ in l. penul. §. ad crimen. ff. de publi. iudic. versicu. quero procurator habens mandatum &c. ꝛ ibi Imo. ꝛ dominus Franciscus de Albergotis de Aretio in. l. iij. C. de accusationib. e quod perpetuo^e not. quia isto modo vidi multos defendi, nec est opus quod homicida compareat vel procuratorem siue defensorem constituat, sed vnus vt quilibet de populo compareat et predicta alleget et bannum producat occisi pro suo ꝛ dicti populi interesse, ꝛ ita Bononie vnum amicissimum meum euasi.

August. ¶ Tu autē in hac materia adde quod Iaco. de butr. tenet contrarium in. l. decuriones. C. ex quibus causis infa. irroga. Et ibi hoc ponderat Bal. sed verior videtur opinio Barto. vt patet ibi ex notatis per Bal. ꝛ istam partem sequitur Ange. ꝛ Salic. Fulgo. ꝛ Pau. de cast. ꝛ Moder. in dicta. l. vbi pactum. et vide notata per Cy. in. l. reos. in. vj. questio. C. de accusa. et ibi per Bal. in. xiij. colum. ꝛ Bald. in. c. j. §. iniuria. de pace iuramen. firman. per Bald. ibi in. ij. colum. C. quomodo et quando iudex. ꝛ per Bald. in. l. j. §. offilius. ff. ne quis eum qui in ius vocatus est vi eximat. bene faciunt notata per Bald. in. l. plane. ff. de petitione heredita. ꝛ Imo. in. l. fi. ff. a quibus appellare non licet. in. xxj. colum. ꝛ Richar. malumbre in. l. filiusfamilias. §. inuitus. ff. de procura. ꝛ Fran. de are. in dicta. l. reos.

14 Reus si compareat ꝛ dicat occisum fuisse bannitum, sed ꝙ variatum fuit nomen banni ꝛ inquisitionis.

14 **Ange.** ¶ † Quid si dicat occisum bannitum fuisse, sed variatum est nomen banni ꝛ inquisitionis. Respondeo quod debent fieri articuli de identitate^f persone: vt notat Bartolus in. l. j. C. si vnus ex pluribus. et in. l. demonstratio. in fine princip. ff. de condi. ꝛ demonstra. quod bene not.

August. ¶ Tu adde que dixi in dicta. l. demonstratio. in fi. ꝛ bene faciunt ea que dixi in l. si quis in fundi vocabulo. ff. de leg. j.

15 Inquisitio si fiat contra filium de parricidio: et opponatur quod pater erat bannitus, an potuit ipsum impune occidere.

15 **Ange.** ¶ † Quid si inquirit contra filiū de parricidio: opponit ꝙ pater erat bannitus: an potuit ipsum impune occidere: dic ꝙ sic^g: vt. l. minime. ff. de re li. ꝛ sum. fu. nā pater est effect⁹ hostis patrie: ꝛ sic patria potestatem

testatē perdiderat: vt. l. postliminiū. §. filius. ff. de cap. dimi. ꝛ ibi hoc dicit Bart. ꝛ in. l. si adulterium. §. si. ff. de adul.

Augusti. ¶ Adde gl. xxiij. q. iij. c. fortitudo. Adde tamen qꝫ glos. in. l. minime. ff. de religiosis ꝛ sum. fune. videtur velle ꝙ tūc licet filio occidere patrem quādo se defendendo filius hoc facit alias secus: licet Bart. ibi hoc nō dicat: ꝛ alij doc. ꝛ doctrinā Bar. in. d. §. liberto. approbant doct. maxime Ro. in. l. quāuis. cū. l. seq. ff. solu. matri. ꝛ Sali. in. l. j. C. de his qui parētes occiderūt: ibi hoc disputat: tandem nihil decidēdo remittit se ad notata per ipsum in repetitione. l. prime. C. de heredi. insti. ¶ Adde tamen quod contrarium tenuerunt antiqui Gandi. in tractatu maleficiorum sub rubri. de bannitis pro maleficio. ꝛ Alber. de rosa. in. iiij. parte statutorum. q. vj. ꝛ in. iiij. parte statutorum. q. xxvij. ꝛ ibi allegat antiquos tenētes istam partem.

16 Reo opponente ꝙ alias fuit inquisitus de eodem crimine: an exceptio erit peremptoria vel dilatoria.

16 **Ange.** ¶ † Quid si opponitur ꝙ alias de hoc crimine fui inquisitus an talis exceptio sit pemptoria vel dilatoria. glos. in. j. sol. ꝛ ibi Bart. in. l. senatus. ff. de accu. dicūt ꝙ talis exceptio est dilatoria: ꝛ sic processum impedit ꝛ ad processum debet opponi: vt est casus in. d. l. senatus. dic vt ibi plene per Barto.

Augusti. ¶ Tu adde quod Ang. alio ꝛ diuerso modo locutus est in. l. qui de crimine. C. de accusa. qui dixit per illū tex. ꝙ hec exceptio est peremptoria: nihilominus impedit litis ingressum: lꝫ Ange. in. d. l. senatus multū magnifaciat. ꝛ sequit̄ doctrinam Bar. ibi. Addatis ꝙ cū Bar. tenet practicus Papien. in forma inquisitionis in glos. Hec est quedā ꝛc. in. iij. col. ver. preterea queritur. refert ꝛ sequitur Fely. in. c. exceptionē. de except. colum. xiij. versi. idem dic de exceptione fui alias ꝛ col. xiiij. versi. ꝛ ista excep. fui alias ꝛc.

17 Interfector si dicat ꝙ occisus erat fur nocturnꝰ: ꝛ ꝙ aliter res suas vel personam suam defendere non poterat: an sit absoluendus.

18 Furem posse interfici: de quo fure intelligi debeat.

17 **Ange.** ¶ † Quid si interficiens dicat quod occisus erat fur nocturnus ꝛ ꝙ aliter nō poterat vel res suas vel personā defendere: an talis reus sit absoluendus, dic ꝙ sic: qꝛ speciale est in fure nocturno ꝙ propter res possit quis hominē occidere. ita dicit Bar. in. l. mulierē. §. j. ff. de sica. ꝛ Floria. in. l. itaqꝫ. ff. ad leg. aquil.

Augusti. ¶ Tu autem in hac materia adde pulchra verba Angeli que posint in. l. j. C. vnde vi. qui dicit ꝙ verū est ꝙ possum occidere furē nocturnum dummodo res subtracta sit nō parue estimationis secus si villis qꝛ isto casu non possum occidere furē nocturnū ꝛ hec dicit relinquēda arbitrio iudicis: ꝛ ponit exemplum de doctore cui subtractus fuit codex suꝰ in quo studuerat ꝛ aliqua ponit ibi circa intellectū. l. furem nocturnū. ff. ad. l. cor. de sica. ꝛ hoc idē qꝫ dixit Ange. voluit Bal. in. l. j. C. loca. in. j. col. Mathesila. in suis notabi. dictis. cxxxv. ꝛ ibi dicit ꝙ res vilis potest esse illa q̄ est a duobꝰ aureis infra. † Et

18 an predicta habeant locū in fure nocturno tantū qui nō poterat cognosci ꝛ se defendebat vel se nō defendebat cū telo vel in illo qui occidebat furem nocturnū qui nō clamabat a ladri, a ladri: vel etiam in fure diurno qui cognoscebatur vel nō cognoscebatur: vel si cognoscebatur tamen erat in actu fugiendi ꝛ asportandi res extra territorium: ꝛ quid in clericis an predicta habeant locum ꝛ an de iure canonico predicta procedant. De materia vide per canonistas: maxime per domi. Abbatem in ca. ij. ꝛ in ca. si perfodiens. extra de homici. ꝛ late per Angel. ꝛ Salic. qui multa allegant cōtra communē sententiam in. l. si vt allegas. C. ad. l. cor. de sica. ꝛ eleganter loquitur Salic. in. l. quoniam multa. C. ad. l. iul. de vi publi. vide per Paul. de ca. in consilijs suis, consilio cxc. qui ponit de fure diurno qui cum telo se defendebat. et per canonistas in. c. olim. extra de restitu. spol. maxime per do. Anto. de bu. in. xvij. colum. qui tractat etiam de intellectu. d. l. furem nocturnum.

19 Inquirentis persone que exceptio opponi valeat.

19 **Ange.** ¶ † Quid si contra personā inquirentis excipiat dic ꝙ omnis exceptio q̄ regulariter potest opponi cōtra accusatorem: vt qꝛ est sibi inimicus potest

a opponi regulariter cōtra inquirentem[a]: vt. c. diuersis. ꝛ qꝫ ibi not. de cle. coniuga. ita dicit Bartol. in. l. ij. §. si publico. ff. de adulte. in versicu. quero vtrum contra iudicem ꝛc. Et dic omnino vt dixi supra in gloss. hec est quedam inquisitio ꝛc. in versi. quinto principaliter. ꝛ in versicu. seq. vbi plenius videbis ꝛ dicetur infra in glos. super verbo, iudex statuit terminum ꝛc.

Augusti. ¶ Adde hic que supra dicta sunt in dicto verbo, hec est quedam inquisitio in dictis versiculis.

20 Testibus de falso accusatis ex quibus reus conuictus est an differatur sententia condemnatoria contra inquisitum.

20 **Ange.** ¶ † Quid si dicat testes ex quibus cōuictus est falsos ꝛ eos de falso accuset, an differetur sentētia condēnatoria cōtra inquisitū Cy. in. l. j. C. qui accu. nō pos. fm Richar. malū. dicit ꝙ nō: vnde cautela est qꝫ accusentur testes ꝛ producēs de falso ad hoc vt differat sententia cōdemnatoria: qꝛ si testes cōuincentur de falso clarū est qꝫ inquisitꝰ nō cōmisit illud delictū: vt. d. l. j. sed vt refert Sali. in. d. l. si docueris. C. de fal. plures doc. Bononie consuluerunt ꝙ etiam ex sola testiū accusatione differetur condemnatoria: qꝛ si sententia esset per falsos testes lata retractaretur: vt. l. iij. C. si ex fal. instru. Cautius tamen est vtrūqꝫ accusare que omnia singulariter no. ad impediendū cōdemnatoriam. Sed Bal. in. l. j. C. de questio. per gloss. ibi limitat singulariter hoc verū si accusantur testes necessarij ad probationem: secus si aliqui sunt vltra debitum numerum illorū qui probarent qꝛ propter aliorum accusationem processus neqꝫ ciuilis neqꝫ criminalis retardaretur qꝫ not.

b **Augusti.** ¶ Tu autem[b] in hac materia adde qꝫ miror ꝙ iste doctor non alleget Bart. in terminis in. l. si testamentū. ff. de peti. heredi. in fi. qui expresse dicit vel ꝙ opus est ꝙ accusentur testes ꝛ producens ipsos vel ꝙ opus est ꝙ excipiatur de falso ad hoc vt supersedeatur in principali causa. ꝛ ideo vide Bal. no. loquentem in. l. j. C. qui accu. in fi. qui eleganter loquitur. Sed vltra oēs loquutus est amplissime in isto passu Alberi. de rosa. in. l. j. C. si ex fal. instru. ꝛ plenius ipse Alberi. in prima parte statutorum. q. lxiij. que incipit, modo subijcio questionem disputatam per do. Richar. Limita tamen predicta fm qꝫ elegāter limitabat Bal. in. l. j. C. quomodo ꝛ quādo iud. versi. modo quero. qui dicit, ꝙ licet alias essemus in casu in quo propter questionem falsi supersederetur in causa principali: tamen hoc nō militaret: vbi essent diuerse iurisdictiones iudicum diuersi fori qui pretendunt iurisdictionem equaliter: ꝛ ibi dat pulchrum exemplum ibi vide. Et allegat Federicū de senis ita cōsuluisse. Adde Pet. de ancha. in consilio suo. lxi. dicentem qꝫ causa homicidij est differēda si testes accusantur de falso.

21 Reo dicente quod commisit tale delictum dormiens: an excusabitur.

21 **Ange.** ¶ † Quid si dicat ꝛ probat ꝙ ipse dormiens cōmisit tale delictū an excusabit̄. Respōdeo aut sciebat ꝙ ille erat suus mos ꝙ ipse dormiens alios percutiebat ꝛ tunc quia nō precauerit ꝙ solus dormiret tenet̄: quia fuit in culpa. l. si putator. ff. ad le. aquil. Si autē nō erat

c mos suus dormiens habet̄ vt furiosus[c] ꝛ excusatur: vt. l. j. §. j. ff. de acquiren. pos. ita dicit Bartol. in. l. fina. ff. de parri. Flori. in. l. si seruus seruum. §. si fornicarius. ff. ad leg. aquil. Pe. de ancha. in clemen. j. de homi.

Augusti. ¶ Tu autē in hac materia adde Guil. de cu. in. l. diuus. ff. de offic. presi. ꝛ vide Bal. in. l. j. C. vnde vi. in repe. circa fi. ꝛ Cardi. ꝛ Imol. in. d. cle. j. de homi. qui referūt ꝙ Laud. dicebat ꝙ cū esset in ciuitate Perusij in ecclesia sancti Benedicti quidā eius socius Anglicus surrexit ꝛ armauit se de nocte dormiēs ꝛ iuit ad fluuium ꝛ interfecit quēdam puerū ꝛ quasi ego hoc nō credebam nisi vidissem. Bar. in. l. vt vim. ff. de iusti. ꝛ iur. qui dicit ꝙ semel fuit qdā Pisanus qui se armabat de nocte dormiens ꝛ ibat per ciuitatē cantanda. Aduertas qꝛ credo ꝙ ista sunt somnia nam impossibile est ꝙ ille qui non videt: vt est dormiens possit ire de nocte: ꝛ maxime ꝙ non percutiat

d caput in muro, ꝛ maxime cū sit extra mentem qui dormiens equiparatur furioso qui nullum intellectum habet in. c. maiores. extra de baptis. cum similibus.

22 Fure dicente est furtū domesticum: ꝛ sic impune licuit ꝛ patre inquisito dicente est filius meus: ergo licuit in eum seuire quid dicendum erit.

22 **Ange.** ¶ † Quid si fur dicat ꝙ fecit furtum domesticum, ꝛ sic impune licuit sibi facere vel si pater inquisitus dicat est filius meus: ergo licuit in eum seui

d reᵈ: vt. l. respiciendū. §. furta domestica. ff. de penis. Respō. aut est furtum leue ꝛ parue quātitatis: ꝛ licuit alias non: vt not. in. l. ad ea. ff. de regu. iur. ita dicit Barto. in. d. §. furta. ꝛ Ange. de malefi.

a ¶ Inquirente. Adde tu Alex. de imo. in consi. cxxvij. in. ij. vol. vbi qꝫ etiā ꝯtra iudicē inquirētē nō potest opponi qꝫ non possit recipere testes minores. Ber.

b ¶ Tu autē adde circa hoc ꝛ vide Abb. in cōsi. xvj. in. ij. volu. et Pe. de anch. in consi. lxj. Ber.

c ¶ Ut furiosus. Adde de hoc ꝛ vide Alexan. in consil. clxx. in. ij. volu. Ber.

d ¶ Seuire. adde tu ꝛ vide Alex. de imo. in consil. lxxv. in. iij. volu. ꝛ ibi puniat̄ de excessu ꝛ que dicantur furta domestica ꝛ qual'r puniantur: vide eundem in cōsil. cxxvj. in. j. vol. Ber.

in.l.j.ff.de re.amo.ꝛ in.l.si libertus.vbi est tex.ff.de fur.Et q̄ persone dicantur domestice:dic vt not.per Bar.in.d.§.fur ta.vt scire possis que ꝑsone possunt se excusare sub hoc colore qꝺ furtū domesticū cōmiserint. Et idē in iniuria per patrem in filiū illata vel dominū in seruū:iuxta.l.j.C.de emen. propin.ꝛ de ser.corrup.l.j.qꝛ si sit atrox: vt qꝛ est mutilatio mēbri vel similis est punienda:vt.d.l.si adulteriū.§.fin.ff.de adul.ita dicit Bar.in.l.qui accusare.§.j.ff.de accusa.

Augusti. ¶ Tu aūt in hac materia adde ꝙ Sal. in.l.apud antiquos.C.de fur.dat duas limitationes in hac materia qui dicit qꝺ verū est qꝺ sit distinctio inter furtū rei magne vel parue quādo inter furantem ꝛ eū qui furatur est vera subiectio ꝛ affectio. secus vbi est erronea subiectio ꝛ indebita affectio: qꝛ tunc tenet̄ indistincte si sit res magna vel parua.Et ad hoc ponderat tex.ꝛ glo.ibi in dicta.l.apud antiquos.Item dat aliam secundā limitationem ꝛ singularem quod verum est quod in furto domestico non consyderatur res parua:tamen si vnus domesticus faceret plura furta vilium rerū diuersis temporibus tunc censetur esse vnicū furtum magnū tum ex rerū cumulatarum estimatione tum ex assuefactione vel consuetudine:vt.l.nemo.in fi.C.de episco.audi. Adde qꝺ ista fuit sententia Bald.ibi in dicta.l.apud antiquos.refert Odofre.ꝛ Nico.de mathesil.ita voluisse ibi.licet Bald.non ausus sit decidere in.c.j.§.furtum.de pace iura.fir.qui allegat Cy.ñ. ita voluisse in.d.l.penul.C.de furtis.

23 Reus si opponat ꝙ illa iniuria est sibi remissa per offensum quid faciendum erit.

23 **Ange.** ¶ † Quid si opponat ꝙ illa iniuria est sibi remissa per illū cōtra quē deliquit. Respondeo qꝺ ex omni crimine potest dupliciter agi ad penā applicandam parti ꝛ ad publicam vindictam:vt.l.qui nomine.ff.de fal.no.in.l.fin.ff.de priua.delic.vnde licet pars possit in sui preiudicium iniuriam remittere.l.penul.C.de pac.tamē nō poterit remittere in preiudicium reipublice:vt no.glo.Ange.in.l.ij.ff.ad silla.ꝛ ibi Bar.ꝛ Bar.in.l.j.§.ij.ff.de iniur.et Bal.in.l.transigere.C.de transact.

Augusti. ¶ Tu autem in hac materia adde not. per Bartol.in.l.inter omnes.§.recte.ff. de fur.per que poteris limitare predicta ꝛ dicta per Bart. in consilio suo domino potestati terre roche contracte:ꝛ faciunt notata in.l.j.C.de aboli.

24 Inquisitus dicens quod offensus erat bannitus tempore offensionis licet postea sit restitutus ꝛ rebānitus quid erit.

24 **Ange.** ¶ † Quid si dicat qꝺ offensus tempore offensionis erat bannitus: an si tempore inquisitionis erat iam restitutus ꝛ rebannitus:nec potuit impune offendi:an offendens inquisitus debeat absolui: dic quod sic:[a] quia sufficit quod tempore offensionis esset bannitus: licet tempore quo contra offendentem inquiritur ille sit rebannitus.ita dicit Bald.ꝛ Imo.in.l.si constante.§.vxor.ff. solu.matrimo.

a ¶ Dic ꝙ sic.adde et vide Alex. in cōsi.cvij.in.iij. volu. ꝛ Bart.in consil.clxxxvij. Ber.

b ¶ Dixi.s.adde ꝛ vide Ange.in cōsi.cclvj.Ber.

Augusti. ¶ Tu adde ꝛ vide Moder. ꝛ que ibi scripsi in.d.§.vxor.ꝛ vide dominū Nellum in tractatu suo bannitorū qui eleganter loquitur super isto passu.

25 Statuto dicente quod bannitus possit impune occidi si inquiratur cōtra Titium quod Seium vulnerauit: an possit opponere qꝺ eum licuit occidere quia bānitus ergo fortius licuit vulnerare.

25 **Ange.** ¶ † Quid si statutū dicit qꝺ bannitus possit impune occidi ꝛ si inquiratur cōtra Titium qꝺ ipsum vulnerauit an possit opponere qꝺ eum licuit occidere.ergo fortius licuit vulnerare: dic ꝙ sic:vt.l.nec in ea.ꝛ ibi Barto.ff.de adulte.

Augusti. ¶ Tu autē in hac materia adde Bal. in.l.j.C.de interdi.ꝛ in.l.cum ancillis.C. de nupt.doc.maxime Bald.ꝛ Imo.in.l.in suis.ff.de libe.ꝛ posthu.Cy.in.l.j.que sit lon.cōsue.do. Ang.in.c.fi.extra de cōsue.Jo.an.in addi.Spe.in tit.de consti.in.§.j.in fi.Imo. in.l.nō solū.§.j.ff.solu.matri.ꝛ adde Alber.de rosa.in.q.statutorum.in.iiij.parte.q.xciij.ꝛ incipit, dubitari etiam vidi. vbi expresse firmat hoc qꝺ talis bannitus qui potest impune occidi potest in carcere priuato detineri.

26 Crimine inquisitionis opposito per modū exceptionis: an debeat se subscribere ad penam talionis.

26 **Ange.** ¶ † Quid si opponat crimen inquisitionis per modū exceptionis: an debeat se subscribere ad penā talionis.Bar.in.l.si cui.in princi.ff.de accusa. dicit aut simpliciter opponitur dictū crimen contra illum offensum vt se ab inquisitione ꝛ accusatione defendat ꝛ nō tenet̄ se subscribere:si autē non tantū vt se defendat:sed etiā vt alius de tali delicto puniat̄.iuxta.l.ij.§.si extraneus.ff.de adulte.ꝛ tūc debet se subscribere:vt.l.iij.C.qui accu.nō pos.

Augusti. ¶ Tu autem in hac materia adde qꝺ Ange.in.l.qui crimen.C.qui accu.non pos.facit mentionē de hac doctrina Bart.in.d.l.si cui.ꝛ eā approbat ꝛ sequitur: dicit ibi in hac materia aliquas conclusiones pulchras quas omnino vide ibi in.d.l.qui crimē. gloss.ꝛ docto.ꝛ tex.ꝛ Bald.in.l.ij.C.de fide instrumē.Bal. in.l fi.C.si ex fal.instrumen.

27 Instrumento pacis producto qꝺ habitū fuit a filijs masculis interfecti si tamen filia vnica contradicat quid erit.

27 **Ange.** ¶ † Quid si producit̄ instrumentū pacis habitum a filijs masculis interfecti cōtradicente tamen eius filia vnica femina: nam Bal.ꝛ Ang.in.l.pro herede.§.fi.ff.de acquir.heredi.dicunt qꝺ satis est qꝺ producant pacem habitā a masculis:licet femina contradicat:qꝛ femina nō leuat faidam:vt not.glos.in titu.qui feu.da.pos. §.penul.ꝛ in titu.an mutus aut aliter imperfe.c.j.Sed Ludo.de roma.in.l.j.§.potissime autem.ff.ad sillania.in verbo, siue corpore suo ꝛc.tenet contrarium:quia per illum tex.videtur quod femina potuerit vindicare mortem patris: vnde eius consensus fuit necessarius,pro quo etiam allegat tex.in.l.j.C.de his qui se defen.lib.x.ꝛ quod ibi no.Ange.in apostillis ad Barto.

b **August.** ¶ Adde hic ea que dixi supra[b] in eadēmet glos.dū tractaui materiā:an omnes heredes debeant facere pacē si sunt plures heredes.ꝛ quid si erat ibi vna femina dic vt ibi dixi in addi.late.

28 Remissio iniuriarum facta in foro penitentiali:an prosit in foro iudiciali.

28 **Ange.** ¶ † Quero quid si allegat ꝙ in foro penitentiali per iniuriatū fuit sibi iniuria remissa.an prosit in foro iudiciali ꝛ Bal.in.l.ij.ff.ad silla.refert Cy.determinantem qꝺ per glo.in.§.fi.institut.de iniur̄.ꝛ idē no.in l.ij.C.de liber.ꝛ eorum lib.idem voluit Bart.in.l.nō solum. §.qui iniuriarum.ff.de iniur.vbi allegat dictū magistri sententiam ꝛ idem vult in.l.si tibi.§.j.ff.de pac.vbi allegat orationem dominicam.Sed Bald.in.d.§.iniuriarum.notabilius distinguit:aut est facta plena remissio:aut tantum rancor aut dubitatur.Primo casu talis remissio:prodest in foro iudiciali ex eo qꝛ pro altero vulnerante interuenit persona publica hoc est sacerdos qui potuit alteri acquirere: vt l.j.§.ius publicum.ff.de iusti.ꝛ iur.ꝛ ibi Bart.ꝛ in.c.quāq̄. de vsur.in.vj.ꝛ maxime liberationem iuxta glos.in.l.non solum.§.liberationis verba.ff.de lib.leg.ꝛ not.Inno.in.c.veniens.de renun.ꝛ no.Ange.in.l.idem.§.fi.ff.de pac.Secundo casu quoniam cōstat de eius mente actio iniuriarū que cōpetit ad penam vel interesse non videtur remissa. Tertio casu ꝛ tunc presumitur tantum rancorem remisisse presumptione.l.cum de indebito.ff.de proba.ꝛ sufficit qꝺ alterum remiserit.allegat de serui.rusti.predi.l.si mihi.ꝛ.l.si domus. de serui.vrb.predi.ꝛ ibi Bal.

Augusti. ¶ Tu autē in hac materia adde qꝺ cōtrarium tenet Cy.vt refert Bal.in.l.ij. ff.ad silla.ꝛ Jo.and.in addi.Specu.in titu.de instru.edi.§. nunc vero aliqua.in addi.per hoc non videtur bene ꝛc.Cōmunis tamē opi.est illa Guil.de cu.ꝛ Bar.in dicta.l.si tibi. §.j.ff.de pac.quā cōmuniter ibi approbant doc.ꝛ Bar.in.l. non solum.§.j.ff.de iniur.licet dominus Angel.hic alleget Bart.in.l.eum qui.§.iniuriarū.ff.si quis cau.ꝛ idem voluit Bald.in.l.si domus.ff.de ser.vrba.predi. ꝛ Anto.de but.in c.de his.extra de accu.Saluarem tamen opi.Cy.ꝛ Jo.an. ꝛ ita limitarē predicta nisi remittēs dixisset se facere plenā remissionem vt eleganter voluit Bald.in ca.j.§.iniuria.de pace iura.fir.ꝛ Bald.in addi.d.l.non solum.ꝛ Roma.in dicta.l.ij.ff.ad sillania.in hac materia adde Specu.in titu.de accusa.§.j.versicu.quid si vulneratus. ꝛ vide Bald.in.d.l. si tibi.§.j.ꝛ Bald.in.l.si pro fure. in princip.in lectura.ff.de condictio.fur.ꝛ vide docto.ꝛ in dicto.§.fi.institu.de iniur. Et vltra predicta adde gl. ꝛ doc.ꝛ maxime do.Abb.in.c.j. extra de maledi.ꝛ Abb.multum magnifacit doctrinā magistri sententiarum allegatā a Barto.in.d.l.si tibi.§.j.ff.de pac.Et adde glos.in terminis.j.q.iiij.c.qꝛ presulatus. ꝛ aliā glos.in.c.si quis contristatus.xc.dist.ꝛ aliquid per glos.xlv. distinc.c.tria sunt.ꝛ.xxij.q.iiij.c.si is.

29 Remissio iniuriarum facta cum iuramento metu mortis instantis testamentum condendo: an postea eo reconualescente prosit talis remissio.

Angel.

29 **Ange.** ¶†Quid si allegat ꝙ inimicus metu mortis instantis testamentũ cõdendo corã sacerdote cũ iuramento remisit iniuriam an eo postea reconualescente prosit talis remissio. & Bal. vbi. s. allegat Jo. and. in Specu. de instru. edi. §. nunc aliqua versi. no. glo. & glo. in sti. de iniur. §. si. & Bar. brixien. in suis questionibus dominicalibus in. xij. q. que incipit, quidã. vt refert Jo. and. in. d. loco dicit ꝙ aut constat ꝙ talis remissio facta fuit metu mortis instãtis & tũc eo recõualescente reuocat vt in simili ꝙ dicit de dona. causa mor. in. l. ij. & l. senatus. ff. de dona. causa mor. aut simpliciter remisit & tũc vlterius nõ reconualescit ex regula, qꝛ actio semel extincta &c. vt. l. qui res. §. areã. ff. de solu. & hoc tenet Ludo. in. l. ij. ff. ad sil. post Bar. & adducit pro hoc qꝛ cum etiam interuenit iuramentũ: ergo querit etiam absenti. l. cũ quis. §. codicillis. ff. de lega. iij. & maxime quando dixit remitto actionem iniuriarum.

Augusti. ¶Tu autẽ in hac materia adde & dic indistincte ꝙ si sacerdos nomine & vice illius q offendit licet sit absens offensor receperit illã remissionem iniurie & sic moriẽs ipse offensus pacẽ reddiderit in manu sacerdotis per stipulationẽ qꝺ talis reconualescens nõ reuocabit talẽ remissionẽ per ea que notãter dixit Gandi. in tracta. malefi. sub rubri. de transactio. malefi. in versi. item pone ꝙ quidam mortifere vulneratus iacens in lecto accepta penitentia &c. qꝛ cũ sacerdos censeatur esse persona publica. l. ius publicum. ff. de iusti. & iu. potest talis persona stipulari absenti. l. nõ aliter. ff. de adop. maxime cum factum pacis sit fauorabile. l. j. in prin. C. de cadu. tollen. Cum ergo stipulatio sit cõtractus per quem promissor obligatur non poterit talis remittens solus a tali stipulatione recedere. Juxta ea que habent in. l. j. ff. de pac. & l. j. de ver. oblig.

30 Crimine opposito per modum exceptionis vtputa dicẽdo accusans est criminosus homicida, adulter &c. quid erit.

30 **Ange.** ¶†Quid si opponit de crimine per modum exceptionis: vtputa qꝛ dico ꝙ accusans est criminosus homicida, adulter, vel leno, &c. tũc si hoc pbat absoluit ab accusatione & tamẽ ille cõtra quẽ crimẽ per modum exceptionis opponitur non punitur: qꝛ talis exceptio
a criminis nõ opponit ad finẽ puniẽdũ:[a] aut dicit dico ꝙ talis nõ potest me accusare: qꝛ homicida vel leno, & de dicto crimine peto ipsum condemnari: & tunc tali crimine pbato non tãtum ab accusatione repellitur, sed etiam de crimine contra eũ obiecto puniet: vt. l. lucius. & qꝺ ibi habet per gl. Bar. Bal. & Ange. ff. de infami. & Bar. in. l. ij. §. si publico. ff. de adulte. & probat in. c. cũ dilectus. de or. cogni. & no. plene Anto. de butri. in. c. j. de excep. dic vt dixi. insti. de excep. in rubri. Sed Cy. & Sali. in. l. si magnũ. C. qui accu. non pos. tenẽt ꝙ imo in genere criminosus & nõ socius eiusdem criminus potest accusare quia non reperitur lege phibitũ per no. ff. de pub. iudi. l. is qui reus. non ob. gl. in. l. qui accusare. ff. de accu. qꝛ pcedit in casu legis ꝙ allegat. Et hoc de iure ciuili. de iure vero canonico omnis criminosus repellit ab accusando: vt ex de accu. c. j. Et an possit opponere exceptionẽ ꝯtra personã iudicis inquirẽtis & eius iurisdictionẽ, & eius processum & contra accusantis personã vel offensi, & alias exceptiones declinatorias & peremptorias: vide que dicta sunt. s. in glo. in verbo, hec est quedam inquisitio &c. versi. quinto principaliter quero &c. cum versi. seq. & in vers. iudex inquirit de delicto &c. Et circa modũ & formã defensionis. s. quas defensiones reus facere potest, & quomodo debet articulare & pbare adde que dicta sunt in glo. super verbo, & dictus Titius &c. & maxime quando opponit & dicit ꝙ quicquid fecit ipse ad sui defensionem fecit.

August. ¶Tu autẽ in hac materia adde pulchra verba Bal. in. l. falsam. C. si ex fal. instru. vbi ponit an per exceptionẽ positã quis possit puniri: vide do. Anto. de but. in. c. ij. extra de cõfes. & do. Anto. de bu. in c. ij. extra de ordi. cogni. per. l. j. §. sed is. ff. de oper. no. nun. & Bal. in auc. statuimus. C. de epis. & cle. in prin. vide Roma. in. l. cũ mulier. ff. solu. ma. vide no. in. c. ex cõquestione. extra de resti. spolia. & in. c. cum super. extra de conces. preben.

31 Inquisito dicente ꝙ non est mortuus ex dictis vulneribus sed iam sunt plures dies qꝺ fuit vulneratus vel qꝺ non paruit medicis vel similia quid erit.

32 Maleficio probato per testes si dicat cõmissum de nocte inquisitus potest inducere testes qꝺ illa nocte luna non lucebat sed erat obscurum.

33 Probatione facta quod Titius fuit percussus a Caio tribus vulneribus ex quibus mortuus est si dicat qꝺ hoc non est verum potest subijci cadauer Titij oculis iudicis vt videatur quo non reperto vero absoluitur.

31 **Ange.** ¶†Quid aũt si inquisitus opponat & dicat ꝙ dictus mortuus nõ est mortuus ex dictis
b vulneribus:[b] sed iam sunt plures dies quibus fuit vulneratus & qꝺ vulnera sui natura non erãt letalia &c. & ꝙ sui culpa mortuus est qꝛ cõcubuit cũ vxore vel qꝛ nõ paruit medicis: & sic de similibus: dic vt plene dictum fuit supra in glo. super verbo, ex interuallo mortuus fuit & est &c. Et an tales defensiones vel alias quis possit & debeat per se facere vel cõparere possit alius defensario nomine vel vt legitimus pcurator rei vel accusati vel inquisiti & in quo casu vide. s. in glo. super verbo, qui iudex videns & dicti inquisiti non cõparent &c. in versicu. semper fuit contumax. & ver. quero quid si est citatus &c. potest etiam inquisitus opponere qꝺ dicam. j. in glo. super verbo, qui iudex statuit terminum ad
32 opponendum cõtra processum. ¶†Quid autẽ si maleficiũ
c sit probatum per testes & dicatur cõmissum de nocte[c]: tunc inquisitus potest inducere testes qꝺ illa nocte luna non lucebat, sed obscurum erat. nam tunc licet possit probare maleficium cõmissum non tamen potest probari per quem cõmissum fuerit: vt est glo. ordinaria, in. l. si cum exceptione. §. in hac actione. ff. quod met. cau. per quã glo. Oldr. vt ibi refert Bal. euasit quendam accusatum qꝺ bene no. in pra-
33 ctica. ¶†Et aduertas ꝙ si probatũ fuit ꝙ Titius fuit percussus a Caio tribus vulneribus & ex illis mortuus sit si dicatur ꝙ hoc nõ est verũ potest subijci Titius oculis iudicis & si non reperitur vulneratus absoluit: vnde dicit Bal. in. l. si quis testibus. in fi. C. ꝙ cũ hoc fuisset de facto fuit corpus exhumatum: & repertum ꝙ nõ fuerat vulneratum & hoc videns iudex absoluit inquisitũ: licet cõtra eum plene proba-
d tum fuisset ꝙ est menti tenendum.[d]

Augusti. ¶Tu autem in hac materia adde que dixit Bald. in. l. de quibus. ff. de legi. in vlti. char. qui allegat illum tex. in. l. si cũ exceptione. & in terminis vide Bal. in. l. j. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. Idẽ dixit in. c. j. §. porro. que sit prima causa benefi. amit. aliquid per Bald. in. l. non ignorat. C. qui accu. non pos. Bald. in. l. arethusa. ff. de statu homi. Barto. in tractatu de teste in. ix. col. faciunt dicta Specu. in titu. de noto. crimi. §. iam de notorio crimine. versic. iij.

1 ☞ Judicis partes in termino defensiuo sunt testes repetere alios de nouo inducere.
2 Item ostendere quod ille qui fuit interfectus non erat bannitus vt allegatur & inquisitus hoc sciebat.
3 Item replicare quod licet interfectus esset bannitus tamẽ appellauit a sententia.
4 Item semper inducat qualitatem offensi puta ꝙ erat homo debilis infirmus delicatus & parue vite.
5 Item quando examinat testes deponentes recte super loco & tempore faciat scribi. Responderunt de loco & tempore in inquisitione vel accusatione contentis.
6 Confessio vulnerati ꝙ Caius eum percusserit nihil facit.
7 Item iudex potest dicere quod licet ille qui fuit interfectus fuerit bannitus tamen postea fuit rebãnitus & cancellatus saltem verbo.
8 Item opponere contra testes rei & ꝙ reus transegit vel pactus est de crimine.
9 Occidens illum qui non erat legitime bannitus: an teneat lege cornel. de sica. & an ignorãtia excuset, vel non.
10 Occiso bannito appellatione pendente, quid erit.
11 Vulnus illatũ sano licet mortale nõ dicatur tamen illatum infirmo mortale dicitur.
12 Assertio vulnerati an saltem faciat indicium ad torturam.
13 Bãnito an sufficiat ꝙ sit cãcellat⁹ de bãno verbo vel facto.

¶Die. ij. Januarij.

Ui iudex ad probationem sue inquisitionis et processus pduxit infrascriptos testes quos examinauit &c. facta pri⁹ citatiõe de dictis inqsitis ad vidẽdũ iurare testes.

1 ¶†Nunc tempestiuum esse arbitror videre que sint partes

[a] ¶Punitiuum. Adde vt p Old. late in cõsi. ciij. & Pe. de anch. in consil. cccxxvj. & qñ qs possit puniri qñ crimen obijcit per viam exceptiõis. vide Pe. de anch. in cõsi. clxxij. Ber.

[b] ¶Vulneribus. Adde vt p Pe. de anch. in cõsi. cclxxv. & Cepol. in cõsi. xlj. & cõsi. lxij. Ber.

[c] ¶De nocte. adde tu & vide Angel. in ꝯsi. cxciiij. Ber.

[d] ¶Menti tenẽdũ. Adde tu & vide Raph. cu. in ꝯs. cxliiij. & Bal. in cõsil. xxviij. in. v. lib. vbi voluit ꝙ cõfessio eius qui cõfitet habuisse & recepisse id qꝺ oculo corporeo verũ nõ esset piu dicat ꝯtenti. & vide meli⁹ paul. de cast. in consil. cclxviij. in scdo impressis. Ber.

a ¶ Ante oculos. Adde tu & vide Fran. de are. in cõsi. lxj. Ber.

b ¶ Bānitus. adde late Alex. in consi. lxvij. in iij. vol. & cõsi. cxiij. in j. vo. ꝯsi. & lxv. in iij. vol. & Cep. in cõsi. vj. & cõsi. seq. Ber.

c ¶ Infirm⁹. adde an testis debeat esse peritus i eo ꝙ deponit, & vide Fran. de are. in cõsi. l. & an vulnerās egrotum non letaliter teneatur de occiso. vide Rapha. cuma. in consil. cxliiij. Ber.

d ¶ Vulnerato. Adde et vide Alex. de imo. in consi. xxiiij. in ij. vol. Ber.

e ¶ Verbo. adde & vide Alexā. in ꝯsi. cxiiij. in j. vo. & in cõsi. clxxvij. in ij. vol. Cep. in ꝯsi. xxix. & pau. de cast. in consi. xxiiij. et consil. cxcij. in j. impressis. Ber.

f ¶ Transactus. Adde tu & vide Pau. de cast. in consil. cxix. in j. impressis. Ber.

iudicis inquirentis in dicto termino defensiuo: dic vt. s. dixi in glo. cõparent dicti inquisiti & totũ negant &c. Et etiam qđ testes repetat & de nouo etiā inducat alios testes ad reprobandum suam inquisitionem negatam vel etiam ad infringendũ defensiones quas inqsitus fecit. Caueat tamē iudex vt Deũ ante oculos habeat per tormēta vel alio modo cogat testes aliquid dicere in criminali cõtra veritatē quoniam ipse in syndicatu conueniri poterit ob hoc de sica. vt elegāter no. Bar. in. l. j. in prin. ff. de sica. qđ semper ante oculos[a] habeas. ¶ † Secūdo põt ostendere & docere ꝙ ille qui
2 fuit occisus ab inquisito & qui ad defensionē dicti inquisiti allegat ꝙ poterat impune occidi qꝛ bannitus nõ erat legitime bannitus[b] & qđ occidēs hoc sciebat tunc occidens illũ quē sciebat non legitime bannitũ tenetur de sica. alias autē si probari non potest qđ ipse sciebat tunc ipse ostendat qđ non fuit legitime bannitus tunc licet occidens de sica. nõ teneatur propter ignorantiam & sic cessat dolus, tenetur tamē culpa & extra ordinē punitur vt. l. ij. §. hec actio. ff. vi bo. rap. ita dicit Bar. in. l. pe. ff. de adul. ad idem facit qđ ipse not. in simili in. l. iuste possidet in fi. ff. de acquir. poss. & in. l. j. §. j. ff. si quis test. lib. esse iuss. fue. vide tamen latius & aliter per Sa-
3 li. in. l. eum qui duas. C. de adul. ¶ † Tertio iudex replicādo probabit qđ licet sicut ille esset bannitus tamē a sentētia appellauit & appellatione pēdente fuit interfectus ꝙ nõ licuit vt nil. no. appel. pend. & idem si alio modo petebat se eximi de banno qꝛ processus non tenuit vel alio modo, vt. l. cũ vero. in princip. ff. de fideicõmis. lib. ita dicit Barto. in. l. iij. §. si seruus quē. ff. de acquir. pos. & no. Bald. & Imo. latius in. l. qui a latronib⁹. ff. de testa. & Sali. in. d. l. eũ q duas. ver. sed
4 dubiũ fortius est &c. ¶ † Quarto vtile est vt semper inquirens deducat qualitatem offensi, vcȝ, qꝛ erat homo debilis, infirmus,[c] delicatus, & parue vite: tunc ex quolibet vulnere etiā leui presumit̃ ex dictis vulneribus mortuus. iste est tex. notabilis in. l. qua ratione. §. si quis seruũ egrotum. ff. ad le. aql. & vide Bal. & Flo. in. l. ita vulneratus. in prin. & plenius per Flo. in. l. item mela. §. si plures. ff. ad le. aquil. qđ singulariter not. qꝛ vidi multos aduocatos volentes defendere inquisitos qui articulāt ꝙ vulneratus alias erat infirmus vel debilis &c. qꝛ cõtra se articulant & probant: nā quelibet percussio que in homine sano non esset mortalis in homine delicato & infirmo prebet causam mortis, vt dictis iurib⁹. igitur &c. vnde tu aduocate quando ponis te ad defensam caueas te a tali errore qꝛ periclitare faceres tuũ amicum, & tu esses causa mortis propter ignorantiam tuā: & ita cõtingit Nursie me ibi assidente in quibusdam aduocatis duorũ in-
5 quisitorum. ¶ † Quinto bene notet iudex quando super accusatione vel inqsitione testes examinat super aliquo delicto quando deponunt super loco & tempore ꝙ scribi faciat interrogati de loco. Respōderunt de loco & tempore. in inquisitione seu accusatione cõtentis, hoc intellige verũ si de loco & tempore deponerēt alias autem si scribi faceres tempus & locum & te non referes ad inquisitionē vel accusationem non probata intētione iudicis vel accusatoris. arg. l. j. in fi. ff. de incen. rui. nau. & ita dicit Bart. elegāter per illum
6 tex. in. l. j. in prin. ff. de aleato. qđ no. ¶ † Unũ tamen nõ tradatis obliuioni ꝙ nõ debet credi vulnerato[d] ꝙ Caius eum percusserit qꝛ talis ꝯfessio & asseueratio nihil facit imo alio modo delictũ debet probari: vt est tex. & ibi Bar. in. l. si quis in graui. §. j. ff. ad silla. qđ nota cõtra aliquos iudices imperitos, qꝛ ex sola assertione vulnerati inquirunt cõtra aliquē:
7 & ex tali sola confessione volunt punire inquisitũ. ¶ † Potest etiā iudex dicere & allegare ꝙ imo ille q fuit interfectus licet fuerit bānitus: tamen fuerat rebānitus & cancellatus saltē verbo,[e] licet de facto nõ esset de bāno cancellatus: nā sufficit cancellatio facta verbo: vt no. Bar. per illum tex. in
8 l. emptor. §. lucius. in fi. ff. de pac. qđ no. ¶ † Potest etiā iudex opponere contra testes rei ea que scripsi infra in gl. sup verbo, qui iudex statuit terminũ ad opponēdum cõtra processum. Ac etiā ꝙ inquisitus vel accusatus est transactus[f] vel pactus de crimine: nā licet in certis casibus licitum sit trāsigere: vt. l. trāsigere. C. de trāsac. illud intelligit̃ in preiudiciũ partis & nõ reipublice: vt no. Bar. in. l. j. §. & post operis. ff. de no. oper. nun. facit qđ no. glos. in. l. ij. ff. ad silla. & qđ not. glos. in. l. iurisgentium. §. si pacis car. ff. de pac.

Augusti. ¶ Tu autē in hac materia circa primā cõclusionē quā tetigit do. Ange. in hac glos. de illa singulari doctriua Bar. in. l. j. in prin. ff. de sica, dic ꝙ Bal. in. l. presbyteri. in. ij. col. C. de epis. & cler. hec magnifacit & alleg. Bar. & ipsum sequit̃, & vidi ego multos errare in hoc q ponētes testes ad torturā faciũt ꝙ falso metu tormentorũ deponunt cõtra reum: & testes de facili hoc faciunt dicētes melius est vt deponamus hoc quā patiamur tormēta: vnde nõ tanta fides est adhibēda huiusmodi testibus qui ꝑ tormenta hoc dixerũt ꝙ per sponte hoc fatemur
9 per ea q̃ habentur in. l. iij. ff. de testi. ¶ † Item inquantũ do. Ang. tetigit illā difficultatem an occidēs illum qui nõ erat legitime bannitus teneatur lege Cornelia de sicar. & sic etiā tangit an ignorantia excuset, vel non. Addatis qꝛ materia ista est ampla. nam Bald. in. l. ex quacunqȝ. ff. si quis in ius voc. nõ ierit vnũ dixit: postea mutauit opi. & late & multum subtiliter. & elegantissime scripsit in. l. j. C. si a non compe. iudi. Adde docto. in. d. l. eũ qui duas. & Bal. in. l. ex morte. C. ad. l. aquil. latissime scripsit vltra omnes post doct. ibi Roma. in. l. si duo. ff. de acquir. hered. ibi videbis multas decisiones. & vide Bar. qui nõ est ausus decidere in. l. nõ solũ. §. morte. in versiculo. circa secundũ nota. ff. de oper. no. nunc. vide que ibi scripsi in. l. huiusmodi §. si ita cui. ff. de leg. j. per Bald. in. l. nostram. C. de testi. & ibi per Moder. in. l. j. ff. de legi. per Bal. in. l. quid si fugitiuus. §. apud labeonem. ff. de edi. edic. & in materia an in delictis ignorantia excuset oino vide Sali. latissime scribentē in. l. senatus. C. de his qui sibi ascrib. alias decisiones adde que posui in materia in. d. §. si ita cui. & per Roma. in. d. l. si duo. adde pulchram questio. Jo. an. in regula, ꝙ quis. extra de regu. iur. in. vj. in mercurialibus. vide Alb. de rosa. in quarta parte statutorũ. q. xxx.
10 ¶ Item inquantũ do. Ange. tangit questionē de illō bannito qui fuit occisus pendente appellatione vel lite pendente qꝛ dicebat bannum esse nullũ vel iniustum. adde Roma. & Pau. de cast. in. d. l. iij. §. si seruus quē. ff. de acqui. pos. adde Ang. in. l. cũ vero. §. subuentũ ff. de fideicõ. liber. & Bal. in. l. appellatione interposita. C. de appel. ad fin. per Bal. in l. j. C. si a nõ compe. iud. circa quartā col. in versi. & per predicta determinat̃ questio & Bal. in. l. eum qui duas. per Bar. & doc. in. l. si quis filio exheredato. §. quod si quis. ff. de iniu. rup. & irri. testa. per Bal. in auc. que supplicatio. C. de preci. impe. offe. per Bal. in. l. lite ordinata. C. de libe. cau. ꝑ Bar. post Dy. & per doc. ibi in. l. qui a latronibus. ff. de testa. in. §. si quis in capitali. adde Albe. de rosa. in quarta parte statu-
11 torum. q. xxiij. ¶ † Item inquantum domi. Ange. hic reprobat illam cautelam aduocatorum imperitorum qui capitulant vulneratũ esse debilis vite & non sanum: adde ꝙ miror qđ iste doctor non alleget illam pulchrā doctrinā Bar. quā posui in. l. si in rixa. in penul. col. ff. ad. l. cor. de sica. qui dixit ꝙ licet vulnus quoddam in homine sano non dicatur mortale ad hoc vt ille teneantur de occiso tamē tale vulnus nõ mortale dicetur mortale si est illatum in homine non sano & allegat. d. §. si quis seruum egrotum. & d. l. ita vulneratus.
12 † Item inquātũ. d. Ang. hic tetigit illā pulchrā difficultatem cum nõ debet credi vulnerato ꝙ Caius eũ percusserit. addatis Angel. in. l. si quis in graui. §. si quis mortis. ff. ad silla. ibi vult ꝙ talis assertio vulnerati saltē faciat indicium ad torturā adde tamen ꝙ Ro. ibi tenet contrariũ & rectius. Et ideo Bal. in. l. si instituta. ff. de inoffi. testa. in. §. j. dixit ꝙ cõfessio vel excusatio vulnerati ꝙ fuit talis qui vulnerauit ipsum non prodest nec nocet inculpato vel excusato: & ratio est illa quā tradidit Bald. in. c. j. §. vasalli. in fi. de pace constan. qui dixit ꝙ non omnis qui moritur est sanctus Joannes Baptista qđ sibi credendum sit, & ad hoc allego Ang. in. l. rationes. C. de proba. qui dixit aliquis erat constitutus in mortis articulo qui fuit vulneratus: potestas cepit vnũ, iste talis vulneratus dicit ꝙ fuit alius: dicit ibi an, qđ non est credendum illi infirmo licet sit constitutus in mortis articulo & licet non presumatur immemor salutis eterne forte tamē iuuaret confessio vulnerati ad excusandũ captũ nisi liquido constaret de contrario per singularē doctrinā Bal. quā posuit in. l. j. C. commu. de lega. in fin. Ultimo vide pulchra verba Gandi. in tracta. malefi. sub rubri. an pax facta de vulnere videatur etiam facta de morte in versi. Sed pone ꝙ quidam vulneratus mortifere iacens in lecto dixit ꝙ ille qui de maleficio inculpatur nõ fuit ille ibi etiam ipse tenet qđ confessio vulnerati non preiudicat: an autem prosit
13 excusando vide ibi. † Item inquantum do. Ang. tetigit illam difficultatem: an sufficiat qđ quis sit cancellatus verbo vel facto de banno. adde Bart. in auc. cassa. C. de sacrosanc. eccle. & vide Ange. & Imo. in. l. j. ff. de his que in testa. delen. adde Bal. in. l. labeo. §. j. ff. de pactis. per Bar. in. l. nihil. ff. de adimen. lega.

1 ¶ Publicatio processus quando est de substantia.
2 Publicatio processus multũ differt in causa ciuili & in causa criminali.

Qui iudex

Qui iudex dictũ pro/cessum publicauit.

1 ¶ †Nam sicut in ciuili quando testes interuenerũt publicatio ꝓcessus est de substantia: vt no. per glo. Bar. ⁊ alios in. l. prolatã. C. de sen. ita etiã in criminali arg. no. in. l. absentẽ. ff. de pe. licet Jaco. bu. Bar. ⁊ Bal. in. l. prolatã. teneant cõtra glos. q͛ dicit q̇ non publicare processum nõ est contra ius cõstitutionis sed cõtra ius litigatoris, ideo tenet processus. l. ij. C. quãdo prouo. nõ est neces. ⁊ ideo potest appellari ac etiã q͛ attestationes semper sunt note iudici: ideo nõ est necesse ꝙ semper publicẽtur, vt. l. gesta. C. de re iudi. Sed Ang. saluat glos. vno casu quãdo iudex nõ examinat testes ipsemet sed cõmisit iudici alterius territorij ⁊ sunt attestationes sigillate iuxta auł. apud eloquentissimum. ⁊. l. iubemus. C. de fide instru. Sali. autem quẽ sequitur. d. meus Flo. de sancto Petro de Bononia. tenet in effectu glos. q̇ si sententia feratur non facta publicatione processus, ⁊ ab ea appelleť q̇ cũ ille qui obtinuit sententiã nõ possit sententiã suã iustificare q͛ ex attestationibus nõ publicatis nõ potest facere probationẽ in alia instantia: vt. d. l. gesta. de re iudi. ⁊ sic patet ꝙ omissio in effectu vitiat sententiã: ⁊ istũ respectũ forte glos. habuit ⁊ verũ tali casu dicit. dictũ ergo doct. habet locũ quãdo a tali sententia nõ esset appellatum vel quãdo esset processus sine te/
2 stibus q̇ fieri potest, vt dixit Bar. ¶ †Aduertas tamẽ q̇ magna est differentia inter causam ciuilẽ ⁊ criminalem q̄m in ciuili publicato processu nõ est amplius licitũ producere testes ad offensam vel defensam propter timorẽ subornationis: vt in auł. de teste. §. quoniã. ⁊ in auł. q̄ semel. C. de ꝓbat. dicas tamẽ vt ibi per Bar. Ange. ⁊ doc. Bal. ⁊ Sali. secus est in criminali siue agať per viam inquisitionis siue accusationis semper testes produci possunt per iudicem ex officio ad delicta punienda post publicationẽ processus. Et eodẽ modo possunt ꝓduci testes per accusatum vel inquisitũ: vt no. Bar. in. l. ij. §. si publico. ff. de adul. in versi. vlterius quero vtrũ ⁊c. l. diui fratres. ff. de pe. ⁊ in. l. fi. §. fi. cũ si. ff. de que. ⁊ in auł. qui semel. C. de probat. circa fi. etiam post aperturã testiũ ⁊ conclusionem in causa: vt ibi dicunt doc. ⁊ ibi oĩno videas Bal. Sali. ⁊ Ange. ⁊ vide. c. cũ causam. C. de testi. ⁊ ibi Anto. de but. ⁊. c. per tuas. eo. ti. ⁊ ibi plenius per. d. Ant. de bu. ⁊ vide que dicam. j. in glos. sequen. in fi.

Augusti. ¶ Tu autẽ in hac materia adde ꝙ mirandũ est ꝙ iste doctor in hoc eleganti passu ita inepte locutus sit maxime q͛ iste passus pulcher est. Sed certe nũc sciẽtia nostra multa difficilior ⁊ pulchrior est q̄ vllo tẽpore fuerit. Sed in hac difficultate in proprijs terminis allego vnam glos. de iure canonico incognitam legistis in. c. fi. extra de here. lib. v. cõiuncto text. qui tex. cũ glos. expresse loquitur in criminalibus, ⁊ ibi expresse diciť, ꝙ in crimine heresis in illo casu ita publicanť testes, ⁊ alia acta sicut fit in alijs iudicijs: quinimo de iure canonico est expsse tex. in. c. quoniã frequenter. §. sunt ⁊ alij. extra vt lite nõ contesta. vbi expresse dicitur, q̇ in causa inquisitionis debeat fieri testium publicatio, ⁊ certe iste doctor debebat allegare ista. Sed q̇ in omnibus causis regulariter debeat fieri testium publicatio ⁊ sit de substãtia processus. Aduerte quia glos. in. c. quoniã frequenter. in princ. vt lite non contest. videtur velle id q̇ voluit glo. in. d. l. prolatã. ⁊ ad idem allego Bal. in. l. pe. in. ij. col. C. de rei vẽdi. vbi etiã Ange. voluit q̇ publicatio attestationũ sit de substãtia: licet aliud sit in publicatione aliorũ actorũ que publice fiunt in iudicio. ⁊ idem videtur velle glo. in. l. ij. C. vt lite pen. in verbo, actorum, que dicit, ꝙ attestationes sunt publicande. Et ad idem allego Bart. in. l. is apud quem. C. de eden. in. ij. col. ⁊ ibi Bald. in iij. col. dũ dicit. Jtẽ dicta testium debent publicari: ⁊ ideo est necessaria scriptura. ⁊ ad hoc videnda sunt dicta Bart. post glos. in. l. solam. C. de testi. circa prin. ⁊ Bar. in. l. gesta. ff. de re iudica. vbi dicit q̇ dicta testium non publicatorum non probant. Quinimo plus dixit Bart. in extrauagãti ad reprimendũ in verbo, sine figura. q̇ etiam in causis summarijs necessario debeat fieri publicatio. ⁊ sequiť Pet. de ancha. in cle. sepe. in. xix. col. de verbo. signifi. an versic. Sed an requiratur publicatio. sed ꝙ imo publicatio attestationum non sit de substantia iudicij vltra supra allegata. tenuit do. Abb. in. c. cum dilectus. extra de fide instru. dicens. Jnno. ita sensisse in. c. cum J. ⁊ A. extra de re iudica. ⁊ Jo. andr. in addi. Spe. in titu. de renun. ⁊ conclusione in prin. ⁊ domini de Rota in antiquis decisionibus decisione. xxxj. ⁊ decisio. cccxlvij. ⁊ illam glos. in. d. l. prolatam. reprehendit Bald. in c. j. si de feu. inter domi. ⁊ vasal. lis oriatur. ⁊ istã sententiam videtur sentire Hosti. in summa de re iudi. qui enumerans omnes solẽnitates iudiciarias dicit q̇ quedã sunt de substantia ⁊ istam publicationem non ponit, ⁊ hoc videť velle Spe. in secunda parte operis sui. in prin. ⁊ Jmo. in. l. diuus. ff. de re iudi. ⁊ Pe. de ancha. in consi. suo. xlvij. vbi etiam dicit ita seruari in curia Romana. Et idem dixerunt domini de Rota in loco supra allegato. Et idẽ voluerunt do. Abb. ⁊ do. Ant. de but. in. d. c. cũ J. ⁊ A. ⁊ pro hoc bene facit tex. in. c. quoniã contra. de proba. ⁊ glos. ij. q. j. in summa vbi enumerantur omnes solennitates substantiales iudiciorum, ⁊ ista nõ enumeratur. Sed aduerte q͛ Dominicus de sancto Geminia. per illam glo. in. d. c. fi. de here. in. vj. dixit q̇ si iudex profert suã sententiã nõ publicatis attestationibus: tũc sentẽtia bene esset ipso iure nulla alias secus ⁊ dicit esse notandum. ⁊ licet Jmo. teneat istam partem in. d. l. diuus. ⁊ in cle. sepe. extra de verbo. signi. in. xxxvj. col. format istam. q. in terminis ⁊ nõ decidit sed remittit se ad no. per glos. in. d. c. fi. de here. in. vj. ⁊ ad glos. in. d. l. prolatã teneo istam partẽ publicationem testium non esse de substantia iudicij: ita q̇ eius omissio habeat vitiare sententiã, ⁊ q̇ sit nulla ipsa sententia: dũmodo attestationes iudici note fuerint. Nec obst. tex. in. d. c. qualiter ⁊ quãdo. §. pe. extra de accusa. qui tex. in casu nostro loquitur proprie in criminalibus, ⁊ loquitur per verbum debet. quia respondeo ꝙ iudex debet hoc facere ⁊ male facit si non facit ⁊ posset puniri in syndicatu ⁊ potest appellari si non facit. Sed si non facit non est sententia nulla: vt. l. filiusfami. ff. de iudi. ⁊ institu. de obliga. que ex quasi delic. in prin. ⁊ eodem modo respondetur ad tex. in. d. c. fin. de here. qui text. loquitur per verbum imperatiui modi. An autẽ in causis criminalibus licitum sit post publicationem processus alios testes examinare dicetur infra in glos. seq. in fi. ibi faciam addi.

1 ☞ Testes redargui possunt in termino ad opponẽdum.
2 Primo ꝙ sunt infames.
3 Item ꝙ serui accusatoris vel inducentis.
4 Item ꝙ sunt monachi vel canonici regulares vel alio modo subiecti regule vel religioni: ⁊ sine cõsensu sui superioris testificati sunt, ⁊ q̇ aliter sine istis poterat veritas haberi: vel ꝙ sunt minores.
5 Minori quãdo possit opponi ꝙ nõ debeat examinari.
6 Item redargui possunt testes ꝙ sunt furiosi vel mẽtecapti.
7 Item ꝙ sunt pauperes.
8 Item ꝙ sunt domestici, familiares, cõmensales, mercenarij, famuli, liberti.
9 Item ꝙ vxor deponit pro viro, vel ecõtra: vel frater pro fratre, vel alius coniunctus.
10 Item ꝙ sunt aduocati, procuratores, patrocinantes, ⁊ sollicitatores in causa, vel curator, vel tutor vel administrator offensi.
11 Item ꝙ sunt socij criminis.
12 Item ꝙ sunt singulares.
13 Item ꝙ sunt excõmunicati, heretici, vel infideles, vel sunt obscuri ⁊ ignoti.
14 Item ꝙ sunt inimici illius contra quem producuntur, vel varium dixerunt.
15 Item ꝙ omiserũt dicere veritatẽ, vel q̇ eã occultauerunt.
16 Item ꝙ sunt corrupti pecunia etiam si verum dixerunt.
17 Item ꝙ non deponunt verisimilia.
18 Item ꝙ dicunt eundem premeditatumq̧ sermonem.
19 Item ꝙ dicunt de diuersis delictis.
20 Item ꝙ dicunt de diuersis locis vel personis.
21 Item ꝙ deponũt de diuersis tẽporibus q̄ sit in accusatiõe, vel inquisitione, vel sunt inter se varij de loco ⁊ tempore, vel ꝙ testibus ⁊ non attestationibus est credendum.
22 Item ꝙ deponũt de auditu ab alio, vel de eoꝝ credulitate: licet nõ de visu proprio, vel de sensu actui congruente.
23 Item ꝙ iudex non per se, sed per alium testes examinauit.
24 Item ꝙ testes nõ reddunt causam dicti sui: ⁊ minus sufficientem ⁊ actui corporeo congruentem.
25 Conclusio in causa: an fiat in causis criminalibus.
26 Testis an sit torquendus.
27 Exceptio contra testem ꝙ sit criminosus debet continere omnes circunstãtias criminis sicut libellus accusatorius.
28 Testis infamis an repellať a testimonio in criminalibus.
29 Minor. xx. annis an possit esse testis: ⁊ an examinatus faciat indicium.
30 Domestici vel familiares qui dicantur.
31 Parentes ⁊ cõsanguinei admittũtur ad excusandũ quem

a ¶ Possunt testes redargui. Adde tu qui testes admitti possint in causa criminali. adde Bal. ⁊ in. l. parētes. C. de testi. Cano. in. c. cū oporteat. maxime Mod. de accusa. ⁊ in. c. cū P. manconella. in fi. eo. tit. Dominicū, in. c. j. de testib. in. vj. do. Abb. in. c. j. de cōfes. ⁊ vide Pau. de ca. cōsi. cxix. al's. cxvij. ⁊ vide etiā Oldr. in proposito in consi. cxcij. ⁊. d. Alex. in cōsi. v. duplicato in consil. xciij. in. j. volu. ⁊ eundē in cōsil. xxiiij. in. ij. vol.

vt non commiserit homicidium.
32 Vir an admittetur pro vxore, ⁊ econtra: ⁊ an procuratores ⁊ similes admittantur in subsidium.
33 Examinatio testium an alteri possit demandari.
34 Testes alterius territorij in causa criminali: per alium quā per iudicem, an possint examinari.
35 Conclusio in causa an fiat in criminalibus adeo quod non possunt amplius testes recipi publicato processu, et sic quandocunqꝫ.

Ui iudex statuit terminū quatuor dierū ad cōparēdū ⁊ opponēdū cōtra dictū pcessum.

¶ Die. viij. Januarij.

¶ Comparent dicti inquisiti ⁊ opponūt contra processum ⁊ testes prout est in filza.

1 ¶ †Et in dicto termino possunt testes redargui:[a] vt no. gl.
a Cx. Bar. ⁊ Bal. in auț. qui semel. C. de proba. †vcꝫ, ꝙ testes
2 sunt infames. ff. de testi. l. iij. §. lege iulia. ⁊ ꝙ sunt serui accu-
3 satoris vel inducētis†: vt. l. eos. cum ibi not. C. de testi. vel ꝙ
4 sunt † monachi vel canonici regulares vel alio modo subie
b cti regule vel religioni ⁊ sine consensu sui superioris[b] testifi-
cati sunt ⁊ ꝙ aliter sine istis veritas haberi poterat: vt. c. si
Christus. in fi. cū ibi not. de iureiu. alias autē si per alios vel
alio modo nō posset haberi veritas ꝙ p istos nō repellunť:
vt in auț. de sanc. epis. §. si qñ vel ꝙ sunt minores. xx. an. vt. l.
5 in testimoniū. cū ibi nota. ff. de testib. † Sed ꝙ dixi de mino-
c re[c]. xx. an. habet locū quando petitur examinari ad petitio-
nem partis: sed si ex officio iudicis fuerit examinatus facit
indiciū vna cū alijs adminiculis vtputa cum fama. ita dicit
Ja. bu. ⁊ Guido de suza. vt refert Flo. in. d. l. in testimoniū.
⁊ hoc voluit Bart. ꝙ examinatus cū alijs faciat indiciū: vt
l. iij. §. impuberes. ad sil. ⁊ no. gl. in. l. fi. C. ad silľ. ⁊ no. Bar. in
l. maritus. ff. de qō. ⁊ no. Bal. in. l. seruos. C. de testi. facit qδ
6 no. Bar. in. l. fi. C. de accusa. † vel ꝙ sunt furiosi vel mēteca-
7 pti, vt. iij. q. vij. tua. † vel ꝙ sunt pauperes:[d] quibus minus
d crediť ꝙ diuitibus: vt. l. testiū. ff. de testi. ⁊ in auț. eo. ti. §. san
8 cimus. † vel ꝙ sunt domestici familiares[e] ⁊ cōmēsales: mer
e cenarij famuli liberti: de quibus in. l. presenti. §. sicubi. C. de
9 his q ad ecc. cōfu. † vel ꝙ vxor deponit pro viro[f], ⁊ ecōtra,
f vel frater pro fratre, vel alius cōiunctus: vt. l. iiij. ⁊ ibi nota.
10 ff. de testi. † vel ꝙ sunt aduocati, pcuratores, patrocinātes,[g]
g ⁊ solicitatores in causa, vľ curator, vel tutor, vel administra
11 tor offensi: vt. l. mādator. ⁊ qδ ibi not. ff. de testi. † vel sunt so-
h cij[h] criminis extra de sen. excō. de quibus per glos. ⁊ doc. in
fi. ff. de accusa. qꝛ tūc nō creditur tali testi. vt ibi. ⁊. l. qui filiū.
12 ⁊ ibi not. C. de libe. causa. † vel ꝙ sunt singulares[i] ⁊ non fa-
i ciunt indiciū: vt. l. iurisiurādi. C. de testi. ⁊ notať in. l. fi. C. fa.
13 ercis. † vel ꝙ sunt excōicati, heretici, vel infideles: vt. ij. q. vij.
si hereticus. vel ꝙ sunt obscuri ⁊ ignoti: vt in auț. de testi. §.
14 sancim⁹. † vel ꝙ sunt inimici[k] illius cōtra quē pducunť: vt
k extra de testib. c. fi. ⁊ habeť in auț. signata super. l. qm̄ liberi.
C. de test. intelligas tamē de tali inimicitia de qua habeť in
l. j. §. pe. ff. de quest. ⁊ ibi Bar. ⁊ Bal. in. l. maritus. eo. tit. vel
l ꝙ varium[l] dixerūt: vt. l. qui falsa. vel varia. ff. de testib. ⁊ ibi
Floria. ⁊ not. plene Bal. ⁊ Jmo. in. l. inter stipulātē. §. j. ff. de
ver. obli. Ant. de but. ⁊ cano. in. c. cū tu. de testi. ⁊ Bart. in. l.
15 eos. ff. de fal. † vel ꝙ omiserūt dicere veritatē vel ꝙ eā occul
16 tauerūt: vt. vj. q. j. c. illi q. vel † ꝙ sunt corrupti pecunia etiā si
verum dixerunt i vt not. Bar. in. l. j. §. j. ff. de fal. facit qδ ha-
17 beť in. l. si quis testibus. C. de testi. † vel ꝙ nō deponūt verisi-
18 milia: vt. ff. de testi. l. ob carmen. † vel qδ dicūt eūdem preme
19 ditatumqꝫ sermonē: vt. l. iij. §. j. ff. de testi. † vel ꝙ dicūt de di-
20 uersis delictis: vt probat. c. licet. † vel de diuersis locis: vt in
exēplo de Daniele, vt not. in. l. testiū. C. de testi. vel de diuer
21 sis personis. arg. l. ad probationē. C. de pba. † vel de diuer-
sis temporibus ꝙ fit in accusatiōe vel inquisitione deductū
vel etiā inter se sunt varij de loco vel tēpore: de quib⁹ depo-
nunt arg. no. per Bar. in. l. denunciasse. §. quid tamen. ff. de
adul. facit. iij. q. viij. nihil. vel ꝙ testibus ⁊ non attestationi-
bus iudex credere debet: vt. l. iij. §. diuus. ff. de testi. quoniā.
iudex debet videre qua frōte qua trepidatione quoue colo-
re loquanť: vt. l. de minore. §. tormēta. ff. de quest. ⁊ ibi Bar.
22 † vel deponūt de auditu ab alio vel de eorꝫ credulitate lꝫ nō
de visu proprio vel de sensu actui cōgruente: vt. l. qui testa-
mento. §. fi. ⁊ ibi Barto. ff. de testa. vel his similia opponere
potest reus. Et simili modo oēs exceptiones predictas pōt
opponere etiā iudex inquirēs vel accusatus contra testes p
parte rei productos ad ipsius defensam ꝙ nota. ¶ Potest
etiā opponere reus cōtra processum, vt dixi supra in gl. sup
verbo, cōparet reus in termino defensionis ⁊c. per totā illā
23 gl. ¶ † Et etiā potest opponi ꝙ iudex nō per se sed per aliū
testes examinauit qδ in causa criminali facere nō potest qꝛ
m cause meri vel misti imperij nō possunt delegari[m]: vt. l. j. ff. de
offi. eius cui man. est iurisdic. ⁊ de hoc est casus in auț. apud
eloquētissimū, ⁊ ibi gl. ⁊ doc. C. de fid. instr. ꝙ est verū nisi ex
iusta cā vt puta si sunt testes alterius territorij vel nisi iudex
esset impeditus iusto impedimēto infirmitatis vel absentie
vel alia iustissima causa: vt no. Cyn. Nico. de mat. ⁊ Bal. in
d. auț. tūc bene admitteret qδ testium examinatio posset al-
teri demandari ⁊ valeret alias non ⁊ tūc opponi posset: qδ
no. qꝛ sepenumero ignari iudices maleficiorū cōmittūt no-
24 tario suo testiū examinationē qꝛ non valet. ¶ † Potest etiā
n opponi qδ testes nō reddūt causam[n] dicti sui ⁊ minus suffi-
cientem. l. solā. ⁊ ibi gl. Bar. ⁊ Bal. C. de testi. ⁊ actui corpo-
reo cōgruentē: vt. l. qui testamēto. §. fi. ff. de testa. ⁊ ibi Bart.
25 ¶ † Quibus oibus pactis censeť cōclusum in causa.[o] Non
o autē puto qδ in criminali cōcludať in cā quādo pcediť iudi
cis officio per inquisitionē: vt. l. ij. §. si publi. ff. de adul. Sed
qñ pcediť officio iudicis nō cōcludiť in cā nec etiā qñ ordi-
narie

b ¶ Superioris. Adde ꝙ supior ⁊ clericus deponāt simul ꝙ psumitur superior licentiam dedisse subdito ita Frā. de ate. in ꝯsi. lxj. ⁊ ibi ꝙ clericus examinat⁹ in testem a iudice laico quo ad solennizādū testm̄ sine licētia sui superioris probat lꝫ dicat esse sec⁹ in religioso examinato sine licētia supioris allegat Ang. in ꝯsi. ccxxxiij. ita tenuisse. Ber.

c ¶ De minore. Adde circa hoc ⁊ vide Alex. in consi. lxiiij. in. j. vol. ⁊ cōsi. clxxvj. in. ij. vol. ⁊ Old. in cōsi. cxcij.

d ¶ Pauperes. Adde ⁊ dic etiā vt per Alex. in cōsi. xv. in. iij. volu. Roma. consi. lxxxij. ⁊ Cepo. in consi. xxxj. Ber.

e ¶ Familiares. Adde Alex. in cōsi. xcj. Ro. in cōsi. cccix. ⁊ ꝙ voluit idem Ro. in consi. clij. ⁊ vide Fulgo. in consi. cxciij. vbi qδ domestici offensi sunt testes idonei quādo offensus remisit iniuriam, ⁊ dixit se nolle accusari.

f ¶ Pro viro. Adde Rapha. cuma. in cōsi. lxxxj. Ang. in ꝯsi. cxxxviij. ⁊ an gener pro socero creditor pro debitore colonus pro domino vide Alex. in cōsil. lxxviij. in. j. volu. ⁊ Rapha. cuma. in cōsi. xxvij. ⁊ ibi qui dicanť domestici Bar. ⁊ de fratre quādo possit esse testis pro fratre: adde Alex. in consi. lxx. in. j. volu. ⁊ in consi. xxiiij. in. ij. volu. ⁊ ibi, an agnatus sit idoneus testis pro offenso ad defensam. et vide eundē in consi. ccxij. in. ij. volu. vbi etiam de fratre. ⁊ Cepo. in consi. xxj. ⁊ an domestici admittantur pro innocentia accusati. vide Joan. de ana. in consil. liij. ⁊ consi. lxiiij. ⁊ Alex. in consi. v. in. j. volu. Ber.

g ¶ Et solicitatores. Adde Ro. in consil. ccccxx. qui aliter loquiť. Alexā. in consi. xliiij. ⁊ consi. ccxxxiij. in. ij. volu. ⁊ quid de procuratore, vide etiam Alex. in consi. cxlviij. eo. vol. ⁊ per Barto. in cōsi. ccxiij. vbi aliquid de aduocato. ⁊ per Fulg. in consil. clxxiiij. vbi de tutore procuratore ⁊ administratore. ⁊ in consil. clxij. ⁊ per eundem in consi. ccix. ⁊ vide Rapha. cuma. in consi. cxxxvij. ⁊ etiam de pcuratore. per Roma. in consi. clxxxvj. Ber.

h ¶ Socij criminis. Adde Jo. de ana. in cōsi. lix. Fulg. in cōsi. cxxxvj. Cep. in ꝯsi. xxxj. alex. in ꝯsi. cxxvij. in. iiij. vol. ⁊ in ꝯsi. cxxxij. in. i. vo. ⁊ Frā. de are. in ꝯsi. lxj. B.

i ¶ Singulares. Adde Alex. in cōsi. clxxv. in. ij. vol. Cu. in consi. xxvij. ⁊ Fulgo. in consi. ccxxxvj. Alex. in consi. lxxij. in. j. volu. ⁊ de infamibus hereticis ⁊ excōmunicatis. vide Alex. in cōsi. xx. in. iiij. lib. cōsi. xliiij. ⁊ cōsi. lxxxvij. in. ij. vol. Fran. de are. in consi. lxxxij. late Oldr. in cōsi. cxcij. ⁊ in consi. ccxcviij. vbi ꝙ excōmunicatus absoluitur ad cautelā, vt deponat, ⁊ quid de Judeo, vide Alex. in ꝯsi. xxxv. in. j. volu. ⁊ de Judeo baptizato Oldr. in consi. ccx. circa fi.

k ¶ Jnimici. Adde ⁊ vide Alex. in cōsi. lxxv. in. iij. volu. ⁊ consi. cxxvij. in. iiij. lib. ⁊ ibi quid de inimico occulto. Fulg. in cōsi. clxxxix. ⁊ ibi qualis debeat esse inimicitia. Old. in consi. ccx. consi. cxlv. ⁊ consi. cclxxviij. Ber.

l ¶ Varium dixerunt. Adde in hoc Alexan. in consil. xxiiij. in. ij. volu. ⁊ Fulg. in consi. ccxxxviij. vbi dicit ꝙ si aliqui testes dicūt de sex vulneribus aliqui de quatuor ꝙ tamen minor summa in maiori inest, ⁊ de testibus variantibus ⁊ diuersa dicentibus, vide Cuma. in consi. xcj. ⁊ vide Alex. in cōsil. cxvj. in. j. volu. Ber. Et de testibus omittentibus dicere veritatem, vide Cepo. in cōsi. lvj. Et de testibus dicentibus non verisimilia, vide Alex. in cōsi. lxxxj. in. iiij. volu. Cepo. in consi. j. ⁊ in consi. lxij. Et ibi vide late quādo testes dicanť verisimilia dicere. Et de deponentibus per eundem premeditatumqꝫ sermonem, per Alex. in consi. cv. in. j. volu. Et vide Oldr. in consi. ccx. Et de deponentibus de auditu alieno. Old. in consil. cxcij. Et de credulitate per Ange. in consi. iiij. Ber.

m ¶ Delegari. Adde Alex. in consi. ccxiij. in. ij. volu. ⁊ Fran. de are. in cōsil. lxxxij. Et adde ꝙ etiā de cōsensu partiū iudex non potest examinationē cōmittere si in loco adesset statutū ꝙ iudex personaliter debeat interesse examinationi testium, ita Bald. in consi. xlij. in. v. lib. Ber.

n ¶ Causam dicti. Adde tu Fulg. in consi. cxciij.

o ¶ Jn causa. adde tu quādo censeať in causa cōclusum an in criminali fiat ꝯclusio. vide do. Alex. in. l. j. §. si qs vltro. ff. de qō. ⁊ Ro. in cōsil. clxxvj. ⁊ ibi vide qualiter in causa concludatur, ⁊ an partes absqꝫ iudice possint in causa cōcludere.

narie proceditur iudici nunquã intelligitur esse conclusum sed parti sic: vt.l.vbicũqꝫ.ff.de interro.act.ꝛ ita notat gl.in cle.sepe.in verbo,interrogatur.de verb.signi.¶Preterea video ꝙ ad defensam ꝛ offensam etiã post testiũ aperturã non tantum testes produci possunt,imo etiã instrumenta:vt notat Bar.in.l.j.in fi.ꝛ in.l.vnius.in fi.ff.de questio.ergo non cõcluditur in causa quinimo vsqꝫ in calculo ferende sententie potest tã ad defensam quã ad offensam actitari nisi statuto aliter caueatur alias si iudex non reciperet defensionẽ vsqꝫ ad calculũ ferende sententie teneretur in syndicatu de iustitia denegata ꝛ qꝺ fecerit litem suam: vt.l.fi.ff.de var.ꝛ extraord.cogni.qꝺ bene nota.ꝛ tene menti ne erres.Sed qꝺ dixi ad offensam intelligas vt not.Jaco.de are.ꝛ Cy.ꝛ Sa
26 lice.in.l.fi.C.de qſtio.¶†Et aduertas[a] an testis sit torquẽ
a dus,dicas ꝙ non:etiã in criminalibus regulariter quando est liber homo fallit in certis casibus: vt.l.ex libero.in prin.ꝛ.l.diuus.in prin.ꝛ.§.fi.ꝛ vtrobiqꝫ Bar.ff.de quest.de quo
27 late per Sali.in.l.fi.in.iiij.questio.C.de questio.†Sis tamen cautus ꝙ quãdo excipit̃ contra testem ꝙ sit criminosus debent in exceptione opponi omnes criminis circunstantie sicut in libello accusatorio extra de testib.c.ij.lib.vj.ita dicit Bart.in.l.iij.§.lege iulia.ff.de testib.qꝺ not.ꝛ vide que dixi supra in glos.proxi.precedenti.

28 **Augusti.** ¶Tu autẽ in hac glos.† adde inquantum supradictum est qꝺ testis infamis repellitur in criminalibus a testimonio,dic ꝙ verum est,qꝺ testis infamis infamia iuris repellitur in criminalibus: tamen in subsidium admitteretur cum tormentis ſm Barto.in.l.j.C.de sum.trini.ꝛ fide catho.per.l.ob carmen.§.penul.ff.de testib.ꝛ.l.qui vltimo.ff.de pen. ꝛ idem dicendum est in teste infami infamia facti qꝛ repellitur nisi in subsidium.vt dictum est.ꝛ ita voluit Bart.in dicta.l.j.qꝺ intelligunt ibi Bald.ꝛ Sali.ꝛ sequitur do.Cardi.in.c.testimonium.extra de testib.quo ad hoc vt deueniatur ad torturam nõ quo ad hoc vt feratur sententia condemnatoria.Adde que dixit Mathesi.in notabilibus dictis suis.clxix.qui dicit qꝺ licet alias de iure ne veritas occultetur, siue in criminali causa, siue ciuili admittantur testes non idonei dicit hoc debere intelligi,qꝺ si non sunt idonei respectu status,vel fame, vel quia criminosi,vel infames de iure,vel de facto,vel serui tales non debent admitti sine tormentis in causa criminali,ꝛ ibi multa allegat,ꝛ ibi vide quid in ciuili quia dicit ipse
29 Bar.tenuit contra opi.Jo.an.¶†Item inquantum dictũ est in minore an minor.xx.annis possit esse testis ꝛ an examinatus faciat indicium hic non replico quia late examinaui supra in glos.in verbo,comparẽt dicti inquisiti ꝛ totum negauerunt.in versicu.quero qui testes sunt idonei.ibi vide in
30 addi.¶†Inquantum dictum est de domesticis ꝛ familiaribus qui non possunt testificari. Adde qui dicantur domestici vel familiares in hac materia, vt late per Moder.post doc.scribitur in.c.in literis.extra de testi.Adde tamen qꝺ si testis familiaris vel domesticus esset persona valde honesta vt sunt domestici vel familiares regũ principũ vel episcoporum tunc tales admittuntur: ita dixerũt Inno.ꝛ do.Anto.de but.ꝛ Imo.in.d.c.in literis.extra de testi.ꝛ Bal.ꝛ Sali.in.l.iij.C.de testib.Item adde qꝺ ista non militarent in his que verisimiliter melius habẽtur per domesticos vel familiares quam per alios: quia tunc domesticus vel familiaris admitteretur ſm Joã.and.in addi.Specul.in titu.de teste.§.j.versi.item qꝺ est domesticus.ꝛ Bart.in.l.si qñ.C.vnde vi.in vlti.col.per tex.ꝛ Bar.in.l.quoties.C.de naufrag.lib.x.ꝛ late per Moder.in.d.c.in literis.ꝛ vide Flor.in l.testis idoneus.ff.de testi.qui multũ exclamat de doctrina Spe.in tit.de inquisitione.§.j.ver.sed nunquid.qui dixit qꝺ innocentia accusati potest excusari per testes cubicularios qꝛ extraneis non sunt noti secreti mores.ꝛ Ange.in.l.iiij.ff.
31 de cõfes.qui dixit,† ꝙ ad excusandum quẽ vt non cõmiserit homicidium admittũtur parentes ꝛ cõsanguinei forte probantes illum viuum.Adde tamen qꝺ dominus potest testificari pro subdito vel familiari,ſm Salic.in.l.ij.C.de testib.ꝛ videtur bona glos.in ca.insinuante.extra de offic.delega.intellige tamen vt ibi habet̃ nisi esset persona vilis vel abiecta non tamen dicitur omni exceptione maior ſm Bartol.in.l.idonei.ff.de testi.ꝛ omnino vide Albe.de rosa.in secunda parte statutorum.q.lxiiij.qui ponit qꝺ in criminalibus familiaris admittitur ad testificandum pro domino si dominus in loco syluestri fuit derobatus ꝛ in subsidiũ alij testes non poterant haberi, de qua materia dixi post docto.Moder.in.l.non solum.§.si quis ipsi pretori.ff.de oper.no.nun.vbi dictum est quod vbi aliter veritas haberi non potest tunc admittuntur probationes que alias nõ reciperen
32 tur.† Quod autem dictum est de viro ꝛ vxore est altercatio inter legistas ꝛ canonistas: de quibus per Bald.ꝛ Sali.in d.l.ij.C.de testib.ꝛ ꝑ canonistas in.d.c.in literis.ꝛ per Spe.in titu.de teste.§.j.versi.Sed quid de vxore.ꝛ ibi in.d.§.j.per Spe.videbis omnia ista late extẽsa. Et an frater pro fratre admittat̃ in causa criminali. Adde Bald.in.l.fi.C.de ꝓba.ꝛ do.Abb.in.c.literis.de presump. Item an in subsidiũ isti administratores procuratores,ꝛ similes admittant̃.Adde Jo.an.in addi.Spe.in ti.de teste.§.j.versi.quidam.in addi.que incip.nõ inuenio Jacobum.ꝛ vide omnino do.Anto.de bu.in.c.tertio loco.extra de proba.ꝛ ibi per Moder.qui videntur velle quod sic.Sed an illa procedant in criminalibus, patet ex supradictis. Itẽ de teste qui accepit pecuniã ꝛ quod testes varie dixerũt.addе hic multa peregrina que a dixi.s.in glos.falsario in addi.¶Et inquantum do.Ange.
33 hic tangit illam maximam difficultatem: † an in criminalibus examinatio testium possit alteri demandari. Adde ꝛ dic quod verum est quod regulariter iudex non potest hoc facere.ꝛ ad hoc vltra supra allega.adde bonum text.in.c.j.de offi.deleg.ꝛ est tex.cum glo.in.c.ij.de iudi.in.vj.ꝛ in.l.iij.§.diuus interrogare soleo.ff.de test.quã.l.ad hoc ponderat Bal.in.c.quis testium.extra de testi.ꝛ glo.in.c.at si clerici.extra de iudi.ꝛ glos.in.c.constitutus.extra de fideius.ꝛ glo.in.c.porro.extra de testi.cogen.ꝛ amplia predicta etiã si consuetudo esset in contrarium,vt sentit glo.in.c.testes.iij.q.ix.vide Inno.in.d.c.si qui.Limita tamen predicta non habere locum in papa quia alteri committit examinationem testium in criminalibus.Ita notat Spe.in ti.de teste.§.nunc tractandum.in princi.ꝛ hoc est clarum in.c.proposuit.cũ si.extra de conces.preben.¶Item predicta limita nõ habere locum vbi ageretur de crimine per viã exceptionis.ita voluit Pe.de ancha.in.c.ij.extra de testib.in.vj.in.§.testes.in princi.¶Item hoc nõ habet locum etiam in causa heresis per tex.in.c.vt officium.§.verum.de here.in.vj.¶Item fallit etiam nisi persona examinanda non posset venire ad iudicem ꝛ iudex sit persona multum honorata,vt probat tex.singularis in.c.ij.in verbo,aut si talis.ꝛ ibi gl.ꝛ Pe.de an
34 cha.ꝛ Dominicus in.d.c.ij.§.j.extra de iudi.¶†Itẽ adde inquantum dictũ est quod testes alterius territorij in causa criminali per alium quam per iudicem possunt examinari.¶Adde ꝙ hoc voluit Joan.de ana.in ca.in tantum.extra de collu.detegen. et Joan.an.post Joan.mo.in.c.romana.§.contrahentes.de foro cõpe.in.vj.ꝛ Albe.de rosa.in dicta auт.apud eloquentissimum.ꝛ Bal.in.c.si qui testium.extra de testi.ne pereat facultas probandi ꝛ etiã parcatur expensis iuxta.l.sed ꝛ si quis ex signatoribus.versicu.sepe cũ magna.ff.quẽadmo.testa.aper.¶Sed contrariam partem teneat Salice.ꝛ aliqui in.d.auт.apud eloquentissimum.ꝛ do.Abb.in.d.c.constitutus.ꝛ Abb.in.c.cum causam.extra de testi.¶Tene ergo primam opi.maxime quia vacillationes testium possunt transcribi ab examinatore, vt voluit Inn.in.c.quoniam contra.extra de proba.ꝛ maxime practicando vt docet Bald.in.d.c.si qui.videlicet ꝙ scribatur iudici alterius territorij:vt ex sua iurisdictione illos recipiat: nec tunc dicitur officium cõmitti,sed exigi iuxta.l.cum vnus.§.is qui.ff.de bo.auto.iudi.poss.Et licet Bar.Ange.ꝛ Salice.in.d.auт.apud eloquentissimum.sentiant contrarium, tamen Joan.andr.ꝛ do.Anto.butr.in.d.c.constitutus.di
35 cunt quod de cõsuetudine seruatur contrarium.¶†Item aduerte inquãtum do.Angel.ponit illam difficultatem.an in criminalibus concludatur in causa adeo ꝙ non possint amplius testes recipi ꝛ publicato processu ꝛ sic quãdocũqꝫ.Adde que late dixi supra in glos.cõparẽt inquisiti ꝛ totum negauerunt in penul.addi.mea.

a ¶Et aduertas. adde tu an in cã crimiali sint torquendi testes vide per Ange.supra in gl.in ver.cõparuerunt dicti inqsiti ꝛ negauerũt totum.ꝛ vide Cepo.in consi.xxj.ꝛ ꝙ qñ excipit cõtra testem ꝙ sit criminosus ꝙ omnes circũstantie sint apponẽde sicut in libello: vide Roma.in consi.ccxc.

1 ☞ Reum specialiter ꝛ nominatim citari ad audiendum sñiam in criminalibus non est necesse,in ciuilibus secus.
2 Reus absens qui non comparuit non potest in criminalibus cõdemnari nisi specialiter ꝛ nominatim fuerit citatus.
3 Consuetudo est ꝙ in criminalibus banniatur ad concilium generale per preconem.ꝛ moneatur cõcilium generale per tubam siue campanam vel secundum morem locorum:vt si quis vellet appellare vel dicere de nullitate:vel aliquid allegare ad defensam etiam sponte more decernẽtis,possit hec facere.
4 Sententie feruntur congregato concilio vt supra vt si quis vellet allegare iura fisci ꝛ reipublice ne fraudẽtur possit.
5 Papa ꝛ Imperator licet de plenitudine potestatis possint in criminalibus condẽnare absentẽ:nõ tamẽ cõtra omnino non citatum,vel citatum ad locum notorie non tutum.

¶ Die .xij. Januarij.

Qui iudex commisit L. preconi quod bāniat ad cōcilium generale pro sententijs in criminalibus ferendis ⁊c.

¶ Dicta die.

¶ Qui L. preco retulit ita se bannisse ⁊c.

1 ¶ No. ꝙ nō est necesse qḋ reus specialiter ⁊ nominatim citetur ad audiendam sententiā in criminalibus, in ciuilibus vero nō valeret sententia nisi specialiter ⁊ nominatim personaliter vel ad domū ⁊ etiā peremptorie fuerit citatus: vt not. Bart. in extrauaganti ad reprimendū super verbo, per nunciū. Et hoc ideo in criminalibus propter licentiam quā inquisitus dedit iudici, de qua per Bart. in .l. qui reus. ff. de pub. iudi. ⁊ .l. inter accusatorē. eo ti. ⁊ dixi supra in glo. super verbo, iudici licentiam dedit ⁊c. Et etiam propter monitionem iudicis subsecutam quam postea fecit iudex qui dictū reum monuit vt singulis diebus ⁊ horis vsq; ad sentētiam inclusiue ⁊c. que monitio habet vim peremptorij: vt .l. ij. ⁊ ibi glos. ⁊ doc. C. quomodo ⁊ quando iudex. igitur talis cōminatio ⁊ iudicis monitio sufficit nec alia specialis citatio requirit̄ argu. not. per Bartol. in .l. si finita. §. iulianus. ff. de damno infec. in .ij. col. ⁊ in .l. edictum. ff. de iudi. Et predicta procedunt quando inquisitus comparuit ⁊ monitus fuit ⁊

2 dedit licentiam iudici. † alias autem si fuerit absens ⁊ non cōparuerit videtur ꝙ nullo modo possit damnari nisi specialiter ⁊ nominatim fuerit citatus[a] sicut in ciuili ⁊ multo ergo magis etiam in criminali vbi maius vertitur periculum. facit cle. pastoralis. de re iudi. sed de consuetudine non

3 citatur ⁊ hoc totum procedit de forma statutorū. † Et no. ꝙ consuetudo est qḋ per preconem banniatur ad concilium generale ⁊ qḋ concilium generale moneatur vel campana vel tuba vel cornu secūdum morem locorum: vt not. glos. in .l. ij. C. de decre. decur. lib. x. facit qḋ notat glo. in .l. j. C. que sit lon. cōsue. que omnia facias apparere in actis. Et ideo etiā ferūtur sententie criminalis citato publico ⁊ generali concilio vt si quis esset qui vellet appellare vel dicere de nullitate vel aliquid allegare ad rei defensam etiam spōte mori decernentis qḋ possit: vt .l. non tantum cum sua materia. ff.

4 de appel. † Et etiā si quis vellet dicere ⁊ allegare iura fisci ⁊ reipublice quia hic agitur de vindicta publica quod possit ne fiscus ⁊ res publica fraudetur ⁊ ne delicta remaneānt impunita si forte iudex absolueret nō absoluendum igitur fit talis citatio concilij generalis. facit auf. si omnes. C. si vt se ab hered. absti. ⁊ qḋ not. ibi per docto. ⁊ etiam tene menti quod in criminalibus vt puta etiam in accusatione potest ferri sententia etiam nulla parte instante: vt est casus in .l. quāuis indubitati. C. de adulte.

a ¶ Citat⁹. Adde Ange. in consil. cclix. vbi dicit ꝙ nec pri̅ceps posset damnare absentē absq; citatiōe, ⁊ vide Frā. de are. in consil. clxv. vbi ꝙ papa in criminib⁹ non pōt tollere ēt de plenitudine potestatis citationem. ⁊ idem voluit. d. Hier. tor. in cōsil. ꝙ reddidit p Florētinis. ⁊ Old. in consil. xliij. et ꝙ in snia principis requirat̄ citatio, vide Roma. in consi. cccclxxviij. B.

b ¶ Sentētie criminales. Adde ꝙ hāc sniam sequitur Cepo. in cōsi. xvij. Ber.

c ¶ Tu aūt. vltra ea que ponit. d. Angel. vide do. Alex. in rubr. de offi. eius cui mā. est iurisd. ⁊ Ro. in ꝯsi. lix. vbi ponit de potestate data vicarijs generalib⁹ an possint bona publicare ⁊ sentētias sanguinis dicere. ⁊ vide Fede. cōsi. penul.

Augusti. ¶ Tu aūt in hac glos. adde ea que dixi supra in addi. meis in illis glos. que incipit, iudici⁹ licentiam dedit. ⁊ in alia glos. quam supra allegauit do. Angel. hic ⁊ verum est qḋ sententia in criminalibus in istis delictis grauioribus non potest ferri in absentem. l. absentem. ⁊ .l. reos. C. de accu. ⁊ in .l. absentē. ff. de penis. que omnia non habēt locū de iure canonico, iuxta no. in .c. qualiter ⁊ quādo. extra de accu. ⁊ per Inn. in .c. veritatis. extra de do. ⁊ cōtu. qui dicit qḋ in causa degradationis etiam de iure canonico potest ferri sententia in absentem ⁊ hec regula fallit etiam de iure ciuili in multis casibus vbi sententia capitalis potest ferri in absentem quos referunt doc. in locis supra allegatis maxime Ange. in .l. reos. qui dixit ꝙ papa ⁊ imperator in criminalib⁹ possunt ferre sententiā in absentem, in quibuscunq; criminibus quantūcunq; sententia sit capitalis; ⁊ ponit Angel. in .l. reos. C. de accusa. dicēs, ꝙ ita fecit Bonifacius cōtra Petrum ⁊ Jacobū de colūna in .c. j. de schismati. lib. vj. ⁊ ita fecit Federicus contra regē Robertum cum priuauit eum regno ⁊ dignitatibus regalibus per sententiā quā postea recitauit Clemens in cle. j. de re iudi. intelligo tamen predicta ꝙ ipsi ista faciunt de plenitudine potestatis. Et ideo dicit Ange. in .l. si accusationib⁹. C. de accusat̄. quod opus est ꝙ papa ⁊ imperator faciāt ista ⁊ suppleant de plenitudine potestatis alias nō tenerent de

5 iure. † Et subdit Ange. ibi ꝙ licet papa ⁊ imperator de plenitudine potestatis possint in criminalibus cōdemnare absentem non possunt tamē in criminalibus ferre sententiam contra omnino non citatū vel contra citatum ad locū notorie non tutum qꝛ per hoc auferrent ius defensionis ꝙ est de iure naturali, ⁊ de hoc est factus hodie casus in cle. pastoralis. extra de re iudi. Tene tamen menti ꝙ si reus est in carceribus adeo ꝙ sententia condemnatoria sit ferenda nedū ꝙ de iure debeat citari: sed in persona super facie debet ferri sententia criminalis ⁊ duci in palatiū ante tribunal ⁊ non ferre sententiā in absentē licet sit detentus in carceribus qꝛ isto casu diceretur absens ipse incarceratus in ista sentētia cōdemnatoria ⁊ ita obseruat totus mundus ita dicit Ang. in .l. pen. §. ad crimen. ff. de publi. iudi. in .iij. col. ⁊ Bald. in .l. reos. C. de accusa. que omnia nota.

1 ☞ Sententia in criminalibus quando est mortis vel mutilationis membri est necesse ꝙ sentētia dicatur lata per potestatem vel prouincie presidem.

2 Vicarij cōstituti a potestate ⁊ a superiore: ⁊ vicerectoris cōstituti a rectore: ⁊ ab vniuersitate differentia est non parua.

¶ In Dei nomine, Amen.

Hec est quedā sentētia condemnatoria corporalis ⁊ partim pecuniaria ⁊c. lata per D. T. potestatē Bononie ⁊c.

1 ¶ † Quod snia dicatur lata per T. potestatē vel prouincie presidem est per necessarium quando est mortis vel membri mutilatio: nam per eius vicarium seu per eius vicegerentē. Sententia corporalis executiua fieri non potest non tantū presente preside, sed nec eo absente. Nam vicarius potestatis vel eius vices gerens omnia potest absente preside que potest ipse preses preterꝗ inferre mortem vel membri abscissionem realiter. Nam in cōtumaciā bene posset damnare quē ad mortē preside existente absente: vt est tex. ⁊ ibi gl. ordi. ⁊ doct. in .l. ij. C. de offic. eius qui vi. alte. ge. ⁊ hoc nota: quia de facto habui pluries me assidente Perusij absentē meo preside, ⁊ hoc tenet Bartol. in .l. obseruare. in princip. ff. de offic. proconsul. ⁊ leg. facit quod not. in .l. j. §. ij. ff. de lega. iij. Quod tamen intellige verum si sit vicarius a potestate constitutus sinautem esset substitutus siue subrogatus a superiore in locum potestatis mortui vel absentis: tunc talis substitutus etiam vices gerens potest etiam executionē realem facere in causis meri imperij, ita notanter sentit Bar. ⁊ etiam glos. in .l. j. ff. de offic. eius cui man. est iurisdic.

2 ¶ † Ideo semper aduertas an sit mere vicarius cōstitutus a potestate vel sit a superiore potestati substitutus facit qḋ dicimus de vicerectore vniuersitatis an sit constitutus a rectore: an ab vniuersitate qꝛ si a rectore nō gaudet omnibus priuilegijs rectoris: secus si sit ab vniuersitate constitutus: vt not. Bar. in .l. filius. ff. de lega. predicta tamen intelligas vt plene dixi insti. de except. in rubrica post princi. aduertas etiam qḋ ideo dicitur lata per T. potestatem ⁊c. qꝛ de iure assessores possunt cognoscere non tamen possunt iudicare etiam in causa ciuili: vt .l. j. ⁊ per totum. C. de asses. vnde cautela est semper in prin. officij ꝙ potestates terrarum in suis deputationibus deputent talem in sui vicarium ⁊ committant ⁊ delegent omnes causas pertinētes ad sui officiū etiā vsq; ad sentētiam inclusiue que tamē delegatio nō porrigit̄ nisi ad causas ciuiles. ad criminales vero causas nullo modo qꝛ nō sunt delegabiles igitur non est mirū si sentētie cri-

b minales[b] solūmodo dant̄ in solo nomine rectoris ciuitatis vel potestatis, ⁊ nō in suis vicarijs siue latrunculatoribus ⁊ ꝙ tales sentētie debeant formari in presidis personam de consilio tamen suorum assessorum not. Bal. in .l. j. C. qui accusa. non possunt in illa. questi. quando dicatur nomen ⁊c. receptum inter reos tene bene menti ꝙ licet in ciuilibus sit necesse ꝙ sententia ad alicuius partis petitionem feratur: vt .l. pperandum. §. sinautem ⁊ ibi nota. C. de iudic. tamen in criminali ⁊ in accusationibus. fertur sententia ⁊ valet ex mero iudicis officio sine alicuius partis petitione vt est casus ⁊ ibi Sali. in princi. ꝗuis. la. j. C. de adulter.

c **Augusti.** ¶ Tu autem[c] in hac materia adde ⁊ dic ꝙ nescio qui reuelauerit do. Ange. hic ꝙ Bar. ⁊ glo. in .l. j. ff. de offi. eius cui mā. est iuris. distinguat ꝙ si vicegerēs vel substitut⁹ vel vicarius sit fact⁹ a potestate vel rectore nō pōt exequi snias criminales ⁊ capitales secus

les secus si a superiore sit factus ille vicegerens quod nego quod Bart. in locis allegatis supra hoc dixerit. Et ideo volui videre quosdam Moder. qui digito credunt celum tetigisse. post Ludo. de Roma. in d. l. j. ff. de offic. eius cui mād. est iurisdi. qui plenius attingentes istam materiam dicunt quomodo Barto. ibi in dicta l. j. reprehendit illam glos. in dicta l. ij. C. de offi. eius qui vicem alterius gerit. ponderans glos. esse in contrarium in dicta l. j. ff. de offic. eius cui manda. est iurisdic. et dicunt prefati Moder. quomodo Guil. de cu. et Roma. in d. l. j. ff. de offi. eius cui man. est iurisdi. tenent contra illam glo. in d. l. ij. quod imo talis viceregens possit inferre vltimum supplicium delinquenti referunt etiam quomodo Bald. in d. auf. Et ideo circa quintam colū. C. ne vxor pro marito. sequitur glos. in d. l. ij. Referunt postea quomodo Bal. in auf. sed nouo iure. C. de ser. fugi. distinguit. Aut est substitutus a superiore talis viceregens vel substitutus et omnia potest facere et inferre vltimum supplicium et ita habet locum glos. in d. l. j. Aut talis substitutus est substitutus vel vicegerens ab ipsomet absente et tunc omnia potest preter vltimum supplicium inferre, et dicit quod ita sensit Bart. in dicta l. filius. ff. de lega. Certe miror quomodo isti illustres doc. in hac materia multa peregrina ignorauerint ego alias cum fuissem interrogatus ab illustrissimo domino meo duce Hercule indagando veritatem et perscrutando libros meos inueni doctores maxime autoritatis examinantes istam materiam. An vera sit illa glos. illius l. ij. que voluit vicegerentē omnia posse preter vltimū supplicium. Et ego contra istos doct. dico quod ipse vicegerens nullo modo potest criminaliter punire. Et arguo sic. Nam docto. nostri semper intellexerunt tex. in d. l. ij. C. de offi. eius qui vicē alter. gerit. in illo substituto vel vicegerente constituto a superiore et non ab officiale et ita intellexerunt docto. maxime Barto. in l. j. §. j. ff. de lega. iij. et Bart. et docto. in l. filius. ff. de leg. qui dicunt quod ille tit. C. de offi. eius qui vicē alte. gerit. debet intelligi in vicegerente constituto ab vniuersitate vel superiore et est vera ista conclusio quia ille tit. intelligitur a vicegerente constituto in locum officialis mortui, ergo sequitur quod superior ipsum constituit et non officialis quia alias mortuo illo officiale expirasset eius officium per ea que habentur in l. et quia. ff. de iurisdi. omnium iudi. et not. docto. in c. j. extra de offic. vica. Si ergo illa iura loquuntur in tali vicegerente constituto a superiore tamen glos. in d. l. ij. dicit quod talis preter vltimum supplicium omnia potest. Nec huic gl. obst. gl. in l. j. ff. de offi. eius cui manda. est iurisdi. quia illa glo. que dicit quod talis substitutus omnia potest illa glos. posuit regulam sed non procedit vlterius ponendo exceptionē scilicet omnia potest preter vltimū supplicium: et ideo contra istos doc. reperio quod verior est illa gl. illius l. ij. C. de offi. eius qui vic. alte. gerit. quia Archi. in c. vobis alias. in c. vobiscum. xij. q. ij. expresse sequitur illam glos. in d. l. ij. qui dicit quod isti subrogati loco mortuorū vel absentiū omnia possunt preter vltimum supplicium et membri mutilationem. et ibi Archi. dicit quod ita tenuit Hoff. in summa sua extra de offi. vica. et Hosti. in summa in §. j. iuxta prin. in titu. de offi. vica. extra. et allegat illam glos. coniunctam cum tex. in l. ij. C. de offi. eius qui vicē alte. gerit. Et mouentur per tex. in auf. de colla. §. anteque vero. colū. xj. Preterea Azo ipse in summa dicti titu. de offic. eius qui vicē alte. gerit. expresse dicit quod hi suffecti loco mortuorum vel absentium omnia possint que pertinent ad merum imperium vel ad iurisdictionem ciuilium causarum vel criminalium et capitalium cognitionem non diffinitione vel pene impositione et sic hec fuit originalis opinio Azo. et non Accur. Preterea dico quod in practica cū reuerentia do. Ange. et scribentium qui nolunt studere aut emere libros opinio illius glos. d. l. ij. C. de offi. eius qui vicē alte. gerit. est cōmunis opi. quia illa gl. cōmuniter approbatur a doc. et ita in hac materia in proprijs terminis dixit Albe. de rosa. in l. placet. C. de peda. iudi. in ij. colū. dicit tamen ibi Albe. quod licet illa glos. in l. ij. cōmuniter approbetur a doc. tamen Cyn. ibi in d. l. placet. reprobat illam gl. et tenet quod talis suffectus loco mortui possit omnia et etiam inferre mortē reo et dicit quod illam opi. tenet Rofre. in libello in tit. que causa pos. dele. et que non vltra principiū. Item refert Albe. in d. l. placet. quomodo Cy. ibi dicit quod si preses abesset nō rediturus et alius vices eius gereret autoritate superioris etiā talis suffectus posset inferre mortē. Rationes et iura ibi vide eleganter per eos. Sic ergo in proposito nostro nō video in practica quomodo possumus recedere ab opi. illius glo. in d. l. ij. licet aliqui doc. teneant contrariū et licet ipse Alb. sequatur opi. Cyn. et hec omnia not. de multis alijs hic tactis vide Moder. in d. l. j. ff. de offic. eius cui mand. est iurisf. vide Bal. in l. data opera. in pe. charta. C. qui accusa. qui dicit quod locū tenentes seu vicarij de iure ciuili non possunt penam mortis vel mutilationē membri infligere. Sed de iure canonico secus: allegat gl. xxiij. q. iiij. c. illud. et vide Bal. allegantem ibi in l. ij. C. de offi. eius qui vicē alte. gerit. hoc modo intelligas dicta Ang. in dicta l. ij. C. de penis. qui querit an vicarij potestatis in criminalibus possint ferre sententias et multum eleganter in hac materia loquitur Ludo. de Roma. in consi. suo. lvij. quod incipit ad discutiendū veritatem proposite questionis in ij. col. tandem approbat dicta Bald. in d. auf. Sed nouo iure. et dixit do. Catal. in tractatu syndicatus in q. clxxij. quod ille qui vices alterius gerit habet idem imperium quod verum est quādo is qui cōmittit vices potest merum imperium cōmittere. et allegat Bal. hoc dixisse ibi vide.

1 Practica quod in sentētijs criminalibus dicatur de consensu et deliberatione omnium iudicum: vnde sit tracta.
2 Anciani et presidentes in ciuitate: si cogunt officialem facere iniustitiam: qua lege teneantur.
3 Assessor quid facere debeat si nō vult consentire quādo videtur sibi quod fiat iniustitia: ad hoc quod non teneatur.
4 Officialis an teneatur de iniustitia facta per principalē rectorem siue per suum presidem.
5 Potestas iuris ignorans an teneatur in syndicatu si tulit sententiam iniustam licet de consilio suorum iudicum.

De consensu et deliberatione omniū suorum iudicum &c.

1 † Ista practica[a] dicitur introducta per legē humanā. C.
a de lega. facit. l. placet. C. de sacrosan. eccle. ibi cōcilij tenore perpenso. et ibi Bald. facit. l. dubium. C. de diuor. et maxime cum de hominis vita tractatur quod sit multis oculis subiecta vt bene et mature videatur si aliqua fraus vel error per aliquem cōmittatur. l. fina. C. de fideicommis. et ita etiam vult Bald. in l. j. in illa. q. quando dicatur nomen rei receptum inter reos. C. qui accusa. non possunt. et aduertat prouincie preses ne cogat aliquē ex suis officialibus inuitum ad consentiendum sibi minis vel alio modo vt faciūt proterui presides vt condemnetur qui nō veniebat condemnandus vel puniatur acrius quam de iure debuerit quod ipse preses in suo syndicatu ex hoc solo de fica. tenebitur ita dicit Barto. in l. j.
2 in princi. ff. de ficarijs. † Caueant etiam anciani et in ciuitate presidentes ne cogant officialem ad condemnandum illum qui debebat absolui et ad absoluendum qui veniebat condemnandus et sic cogunt officialem facere iniustitiam quia Anciani deposito officio lege Julia de vi publica tenentur: vt l. lege iulia. et l. qui dolo. et ibi Barto. ff. ad l. iul. de vi publi. Item tenentur de fica. vt not. Barto. in d. l. j. de fica.
3 † Sis tamē cautus tu assessor si non vis consentire quando videtur tibi quod iustitia non ministretur ne ex taciturnitate tua videaris consentire et per consequens tenearis quod protesteris et pertinaciter resistas presidibus et in actis appareat de tua ꝓtestatione quid ius in dicta causa dictat. Iste est casus in appellatione a ciuili ergo fortius in criminali in l. quoniam iudices. C. de appellatio. Barto. in tractatu suo represaliarum. in vj. q. principa. et quod ij. vbi ponit elegantia
4 verba. † An officialis teneatur de iniustitia facta per principalem rectorē siue per suum presidem sic dicit. Quidam sunt officiales qui iuuerunt vel induxerunt presidem ad talem iniustitiam faciendam et proculdubio talis officialis tenetur: vt C. de aduo. diuer. iud. l. per hanc ibi adiutores etiā eorum &c. et C. de excusa. mune. l. pe. lib. x. Quidam sunt qui expresse contradicunt et protestabtur vt supra dixi et illi non tenentur: vt dist. j. quoniam. Quidam tamē nec cōsentiunt qui sunt absentes vel ignorātes, et nec illi tenentur: vt l. j. in fi. de magi. conue. ibi presentes et qui ibi positus sit &c. Quidam sunt officiales presentes qui nec cōtradicūt nec cōsentiunt: tunc aduertendū est quod quidam sunt officiales ad id quod est meri facti nec ad concilia requiruntur: vt sunt notarij et
b biruarij[b] et isti nō tenentur quia superiori resistere nō possunt sine dedecore ideo resisterenō tenentur: vt l. j §. officium. C. vt tam ciui. quam crimi. nec obst. quod ibi dicit glo. esse correctum quia verū est in illo casu quia quilibet resistere potest facienti nō autē in alijs casibus vbi iuris peritia requiritur: vt arg. l. ij. ff. quod quisque iur. et quod ibi not. Quidā sunt officiales qui adhibentur ad cōsulendū et hi tenentur si nō cōtradicunt vt di-

a Ista practica. Vide ad propositum Old. in consi. cclj. vbi cōsuluit et reprobat quandā sententiam episcopi regini latam contra clericū absque consensu sui capituli.

b Biruarij. adde et vide tu alexan. in consi. j. in iij. lib. vbi ponit de torto iniuste p ancianos Bononie et biruarios presente potestate: et an officialis qui posuit aliquē ad torturam de consi. assessoris teneatur in syndicatu. vide eundē Alex. in consi. lxv. in j. vol. et an officialis negligens in administrāda iustitia obliget superiorem. vide Roma. in consi. cccxxvij. Ber.

eta. l. quoniã. Sed si dubitatur an officialis fuerit presens vel absens, an sciens vel ignorans quid presumatur in dubio cogitandum reliquit ibi Bart. Sed pro nunc tu potes dicere ꝙ ex facti qualitate ⁊ iniustitie ⁊ persone presumitur ꝙ fuerit presens vel absens, sciens vel ignorans: nam si factum fuit multũ agitatum in curia ⁊ publice sciebatur presumitur qd etiam assessores sciuerint ⁊ qd etiam cum vt plurimum stent reclusi in palatio quod ipsi fuerint presentes. argu. glos. in. l. tutor. C. de pericu. tu. alias autem presumit ignorantia vel absentia cum sit in facto presidis ⁊ sic in facto alieno: vt. l. fi. ff. pro soc. qd not. vt scias articulare quando vis conficere vnum assessorem quando sciuit quod suus preses iniustitiam administrauit nec ipse fecit resister. tiam pertinaciter.

Augusti. ¶ Tu autem in hac materia adde qd ille decisiones Bart. in tracta. represaliarum. in. vj. q. principali. in. ij q. ibi Bar. loquitur quando represalie possunt concedi cõtra officiales qui stant cũ alio officiale maiore, ⁊ proprie Barto ibi non loquitur an tales officiales in syndicatu teneantur, ⁊ si iste doctor de represalijs vult arguere ⁊ inferre ad casum nostrũ vt videtur velle Bart. in. d. q. vj. dubitans de ista decisione quando sumus in casu quando sententia deberet ferri per plures officiales puta per presidem, per vicarium, ⁊ iudicem maleficiorum, etiam syndicum ⁊ massarium, ⁊ essemus in casu qd in casu discordie maior pars obtineret. Quid si minor pars expresse diceret ⁊ protestaretur ⁊ cõtradiceret qd non vult assentire sententie condẽnatorie capitaliter late cõtra talem: an isti postea sic contradicentes teneantur in syndicatu si maior pars ⁊ officialis maior iniustitiam fecit qꝛ videretur ꝙ licet aliqui horum officialium expresse cõtradicerent ⁊ protestarentur tamen teneantur. Et moueor per illa iura ⁊ rationes quas mihi parum esset adducere que adducit Albe. de rosa. in prima parte statutorum. q. lviij. qui ponit materiã represaliarum, ⁊ ponit quando aliqui de vniuersitate commiserunt delictũ ⁊ aliqui sunt qui expresse contradicunt ⁊ protestantur an nihilominus illi contradicentes teneantur ad represalias concessas cõtra illos de vniuersitate ⁊ videt qd non per illa iura que allegauit Barto supra in illa. q. ⁊ allegat dictã. l. quoniam. C. de appel. ⁊ omnia alia iura per que iste doctor fundat hic istam suam cõclusionem. Tamẽ ibi Alber. de rosa. multa concludendo tenet contrarium qꝛ potest esse qd aliquis cõtradicat ⁊ protestetur nihilominus tenetur quando est pars illius corporis cuius maior pars contradicit: ⁊ sic infero ad casum nostrum postꝙ de represalijs volumus arguere ad materiam syndicatus. Sed certe ista conclusio mihi non placet ⁊ solutionem horum contrariorũ potes videre ex dictis in loco supra allega. Itẽ qd miror qd iste doctor nõ allegauerit in hac glos. sua bonum tex. ⁊ ibi Ange. in. l. j. C. de his qui latro. ⁊ tex. ⁊ Angel. in. l. si ille. C. de decurio. lib. x. ⁊ text. ⁊ Ange. in auf. de litigio. §. omnem. in vltima col. que omnia fuerunt allegata a quodã excellentissimo doctore domino Cataldi. qui fecit quasdam addi. ad dicta Bald. in. l. obseruare. §. proficisci. ff. de offic. proconsul. ⁊ lega. in materia syndicatus vt elegãtissime scri-

5 psit ⁊ prefatus doc. dicit † quod licet potestas sit iuris ignorans tenetur in syndicatu si tulit sententiam iniustam licet de consilio suorum iudicum qꝛ iudices ignorantes conduxit ꝺm Ange. in. l. j. ff. de var. ⁊ extraordi. cogni. Sed postea subdit prefatus doctor qd potest dici qd non tenetur potestas sed iudex sub cuius examine ⁊ consilio talis sententia lata est ⁊ dicit qd casus videtur in. l. ij. ff. qd quisqꝫ iur. ⁊ allegat Angel. in illis tribus locis supra allegatis. Credo ꝙ ille tractatus domi. Cataldi. sit corruptus ⁊ velit dicere ꝙ non tantum potestas isto casu tenetur: sed etiam iudex ipse sub cuius examine talia processerunt iniusta qꝛ Ange. in. d. §. omnem. hoc expresse dicit: quem Ange. ipse do. Cataldi. allegat ⁊ ibi do. Cataldi. in isto proposito istius glos. allegat quandam doctrinã Guido de suza. pulchram qui per illũ tex. in. l. quoniam. C. de appel. dixit ꝙ si vicarius est ad banchum dum potestas profert sententiam iniustam ⁊ ipse vicarius nõ contradixit presumitur cõsuluisse ei: ⁊ ex hoc punitur sicut si sententia contineret ꝙ esset lata de suo cõsilio: vnde subdit ꝙ caute faciunt iudices qui non associant potestates ad tribunalia quando sentiũt ꝙ sententia quam vult ferre potestas est contra ius: ⁊ dicit ꝙ hoc sepe vidit de facto. Et sic ex predictis potes ampliare illam doctrinã Bar. quam posuit in materia represaliarum. in illa. vj. q, supra allegata. ⁊ sic etiã patet ꝙ si inferior officialis non contradicit superiori tenetur in syndicatu qꝛ presumitur cõsensisse.

a ¶ Ista verba. adde ꝙ hanc formam sequit Cepo. in consi. xvij. ⁊ vide ad materiam Alex. in cõsil. lxvij. in. j. vol. Ber.

b ¶ In loco maiorum. Adde tu ⁊ vide Cal. i cõsil. xj. in titu. de offi. ordi. Bal. in cõsi. cclxxxiiij. in. ij. volu. ⁊ ibi ꝙ qs non dicit preuenisse ex eo ꝙ instrumentũ productum fuit in camera iudicis et cõmissa fuit nuncio citatio.

Ita etiam potes dicere qd consensus presumitur si associat superiorẽ ad locum vbi sententia fertur licet nõ dicatur de consilio talis iudicis: ⁊ hec nota qꝛ pulchra. ⁊ omnino vide Bald. Ange. ⁊ Rapha. Fulgo. in. d. l. quoniam. ⁊ maxime Ange. qui docet practicã quomodo officiales superiori debent protestari ad hoc vt in syndicatu nõ teneantur: ⁊ bene faciunt nota. per Bald. in auf. ⁊ omnino. in. v. col. C. ne vxor pro marito. in versi. ⁊ quero circa reos vtrum represalie extendantur circa eos qui dederunt consilium in hac materia. ⁊ ibi do. Cataldi. ponit ꝙ si miles ⁊ familia potestatis decapitarunt aliquem iniuste quod contra militem non potest dari libellus tempore syndicatus ex quo de mandato superioris hoc fecit: sed ipse potestas tenetur ⁊ allegat bona iura ibi vide: parum esset mihi transcribere hoc. Sed in contrarium allegat quia si executor videt sententiam iniustam non debet exequi in causa criminali not. Inno. in. c. pastoralis. de offic. delega. facit quod not. eod titu. c. cum in iure. ⁊ ibi do. Cataldi. non soluit. sed solue tu, vt dixit Alberi. de rosa. in dicta. l. quoniam. qui dicit si certum est quod iussus maioris iudicis ⁊ superioris sit ꝺm legem vel saltem est dubium an ꝺm legem: tunc excusat vbi autem est certum ꝙ sit contra ius nõ excusat: allegat multa: ibi vide maxime nota. in. l. nõ videtur. §. qui iussu. ff. de regu. iuris. cum similibus. Et hec sufficiant pro addi. quas ponere deberem in gl. sub examine do. Sabe iudicis vbi do. Ange. ibi aliqua allegat. Sed non vidit Guido de suza. nec domi. Cataldi. in locis supra allegatis.

1 ☞ Verba sub examine iudicis maleficiorũ: que in sententijs criminalibus ponuntur: vnde sumpta sint.

Sub examine D. S. iudicis maleficiorum ⁊c.

1 a ¶ † Ista verba[a] sunt sumpta ex tex. l. ij. C. de his q lat. ⁊ de. l. si ille. C. de decur. lib. x. ⁊ de lega. l. fi. lib. x. cũ alijs allegatis per Ange. in. d. l. ij. ⁊ aduertas tu iudex maleficiorum qꝛ si inquisitio sit formata per. d. potestatẽ sub examine tui iudicis tu etiã iudex vna cũ. d. potestate debes ferre sententiam ⁊ ita ibi eleganter, ⁊ probat per Ang. ⁊ etiã aduerte. vt ibi dicit idẽ Ange. ꝙ si inquisitio sit facta per. d. potestatem sub examine iudicis maleficiorũ ꝙ licet sententia sit formata solũmodo in personã solius potestatis tamẽ si hoc dicat ꝙ fuit sub examine iudicis maleficiorũ ⁊ sentẽtia fertur iniusta ⁊ iniqua propter hoc iudex nõ euitat quin in syndicatu possit conueniri qd dicit esse singulariter notandũ. idẽ not. Ange. in auf. de litig. §. omnẽ vero. ⁊ bene aduertas ne fiat iniustitia per potestatẽ sub examine tuo alias tu protesteris vt supra dixi in glos. super verbo, de consensu ⁊ deliberatione omnium iudicum.

Augusti. ¶ Tu autẽ in hac difficultate adde ea que dixi supra in gl. proxi. in addi. meis. ⁊ maxime in hac materia. vide do. Catal. in illo suo tracta. syndica. qui omnia ista allegauit que allegat do. Ang. hic, ⁊ de ipso nullam mentionem fecit qui eleganter loquitur.

1 ☞ Verba ad nostrum solitum iuris banchũ: ponuntur in sententijs criminalibus: qꝛ regulare est vt sentẽtias iudex ferat in loco maiorum suorum.

2 Iudex an possit ferre sentẽtias in criminalibus in alio loco ꝙ in loco maiorum suorum.

3 Iudex ordinarius licet debeat ferre sentẽtiam in loco maiorum: an possit alium locum eligere.

4 Locus in quo solitum est sentẽtias ferri: an possit de partiũ voluntate omitti, ⁊ si non opponitur de loco: an partes videntur consentire.

Nos T. potestas predictus sedẽs pro tribunali ad nostrũ solitum iuris banchũ maleficiorum ⁊c.

1 ¶ † Istud apponit qꝛ hoc est regulare qꝛ etiã in ciuili debet ferre sentẽ-

b tias in loco maiorum[b] suorum: vt. l. fina. ff. de iustit. ⁊ iure.

2 ⁊ ibi Barto. ⁊ alij. † Quero an possit in alio loco ꝙ in loco maiorum suorum ferre sententias in criminalibus. Respondeo aut hoc fecit ex partium prorogatione quando agitur per accusationem ⁊ tunc fieri potest: vt. l. quero. ff. de sol. aut

sol. aut nō fit ex prorogatione: & tunc aut nō potest ibi iudicare aliquo impedimēto & tunc potest alibi iudicare & sententia alibi lata tenet vt no. gl. de eo qui sedit super equo in l. ij. C. de sen. ex peri. recitan. alias autem si potest iudicare in loco maiorum & cōsueto in illo debet iudicare alias nō valet sententia: vt. d. l. fi. Sed intellige verū si est preses prouincie residens in loco & qui potest in loco maiorū iudicare. Si autem esset quidam barisellus discurrens per comitatū vel prouinciam dicēdum est q etiam in agro potest ius dicere & sententiam ferre maxime si res dilationē non recipit: vt. l. prouinciarum. C. de fer. & in l. constitutiones. ff. de appella. nam vbi te inuenero ibi te iudicabo. ita dicit Bal. in effectu in dicta. l. penul.

Augusti. ¶ Tu autem in hac materia adde qd Bartol. in l. j. C. de senten. ex peri. reci. dicebat q verum est q iudex in turri vel super equo potest ferre sententiā, hoc intelligēdum est in eo qui non habet locum maiorum deputatum & sic in delegato: nō, autem in ordinario iudice: sed tempera dicta Barto. quia si est suspicio vel timor potest iudex etiam ordinarius ferre sentētiam super equo vel in alio loco. Ita dixerunt ibi Alberi. de rosa. Bal. & Ange. & doc. in. d. l. j. C. de senten. ex peric. reci. & hoc expresse contra Azo. tenet Host. in summa. de sen. & re iudi. §. qualiter. versicu. ij. Et de materia vide per Specu. in titu. de sen. §. iuxta propositionis seriem. versicu. & est hoc etiam
3 argumentū ad questionem. † Tene tamē menti in hac materia q licet iudex ordinarius in loco maiorū debeat ferre sentētiam tamē potest ordinarius eligere sibi alium locum & mutare illum dumtamen publice & notorie hoc faciat: ita dicit Alberi. de rosa. multum eleganter in. l. cum sentētiam. C. de sentē. & interlo. om. iudi. & ita dicit quod vidit sepe fieri & practicari: & sic intelligitur tex. in. c. cū episcopus. extra de offic. ordi. lib. vj. & ita possumus intelligere dicta Inno. in. c. qua fronte. de appel. ibi in camera regis & ibi vide eanonistas. Et ad hoc facit quod multum eleganter dixerūt Petr. de ancha. & Domini. de sancto Gemi. in. d. c. episcopus. qui allegādo Host. dixerunt quod locus maiorum intelligitur in iudice ordinario omnis locus qui est intra territorium illius iudicis ordinarij, qlibet ergo locus est sufficiens dūmodo sit intra territorium: intellige tamen predicta, limita & tempera nisi consuetudo esset quod talis iudex etiam ordinarius in camera vel in orto alibi ius diceret allegatur gl. & doct. in. l. cum sententia. C. de sen. & interlo. om. iudi. Sed vide gl. meliorem in auf. de testib. §. multe. que incipit apud eundem: que vult quod cōsuetudo in hoc attendatur per quā gl. dixit Albe. de rosa. in. d. l. cum sentētia. qd iudex etiam in alio loco quam in loco maiorum potest ferre sententiam: puta in camera sua vel in domo cōis potest suam ferre sententiam si ita est cōsuetudo & ita sepe fit Pergami. dicit tamen Albe. qd difficilis est probatio consuetudinis & q tutius est qd feratur sententia in loco maiorum & vide Bar. in. l. j. §. dies. ff. quādo appel. sit. qui dixit q iudex
4 de consuetudine potest ferre sententiā in domo sua. † Tene tamē mēti ea que dixit Bal. in. l. fi. ff. de iuris. om. iudi. qui dixit q de voluntate partiū potest omitti locus solitus cōis & si nō opponitur ista exceptio partes videntur consentire. Quinimo ibi dixit q si iudex debet sedere in loco consueto tamen si non sedit stando in palatio videtur qd ille locus sit habilis cum partes nō opponant. Et de materia ista omnino vide Abb. in dicto. c. qua fronte. & doct. in. d. l. j. C. de sen. ex peri. reci. & per Bar. in. l. si vt proponis. la. ij. C. quomodo & quādo iudex. vide g'os. Bart. & Ange. in. l. vbi ceptum. ff. de iudi. & vide in. l. si locus. ff. de iudi.

1 ¶ Clausula saluo semper & reseruato: quādo debeat poni in sententijs.
2 Iudicis factum nihil operatur: si plus condēnaret vel minus q deberet etiā si sit clausula: saluo semper & reseruato: in his penis que a lege imponuntur.
3 Practica est q clausula saluo semper & reseruato: apponatur in principio sententie ante narrationem inquisitionis & delicti.
4 Iudex quando possit aliquam clausulam addere sententie vel ab ea detrahere.

1 **Saluo semper et reseruato &c.** ¶ † Ista clausula solū apponi debet qn̄ est pena pecuniaria nō aūt corporis afflictiua: nam licet pena sit pecuniaria si tamē sit fisco applicanda dicitur criminalis secus autē si tantum parti esset applicanda: vt not. glos. & ibi Bal. in. l. ij. §. j. ff. de sepul. viola. & in istis operari potest ista clausula. Si autem fuisset corporis afflictiua tūc cum statim executio fiat videtur qd non debeat nec possit operari quoniā cum statim fiat executio post executionē iam factam parum aut nihil operatur dicta clausula: vt arg. l. si quis prouocatione. C. de appel. nisi diceremus qd saltem quando est fustigatio vel bullatio vel mitra. contra ius vel statuta & esset talis clausula operabitur vt videatur redactum ad legitimum terminum qd non sit infamis: vt. l. ictus fustium. & l. quid ergo. §. pena grauior. & qd ibi plene habetur. ff. de infa. Sed hoc etiā contingeret si dicta clausula nō apponat quoniā non ictus fu-
a stium sed causa vera vel propter quā fustigat infamat [a] vel nō vt dicta. l. ictus. & qd ibi gl. & doc. Si vero esset pena mortis & fieret statim executio dicta clausula nil operaretur: vt dicta. l. si quis. vnde dicta clausula solet apponi & operatur
b quando esset pena pecuniaria: & tunc cautela [b] est quod in principio sententie apponatur ante verbum cōdemnatus, non autem post cum sit functus officio suo non videtur qd debeat operari de cuius clausule virtute not. Bar. & Imo. in. l. iudex postq. ff. de re iudic. & in. l. j. in fi. ff. de questio. & in l. aut damnum. §. iste ferre. ff. de pe. & in. l. j. in prin. ff. ad turpil. ibi sed iuxta hoc quero &c. & vide Bal. in. l. si quis a filio.
2 §. fi. ff. de iniusto testamē. † Ex quo sequitur q si plus condemnaret vel minus quā deberet tunc etiam sine dicta clausula in his penis que a lege imponuntur vt in infamia tūc factum iudicis nihil operat nec impedit quin dicta pena intelligatur imposita: vt. l. non possunt. ff. de furt. quedam est pena que imponitur a iudice & tunc sue sententie stabimus vt non possit augere vel minuere nisi apposuisset dictā clausulam: tūc de iudicis intentione apparet manifeste reducere vel debitum terminum & modum & pena condigna statuti vel iuris intelligitur imposita: vt not. Bart. in dicta. l. j. ff. ad turpil. & Imo. in. d. l. iudex. Ideo sis semper cautus iudex vt dictam clausulam semper apponas in princi. sententie ante verbum condemnamus. Barto. in. d. l. iudex. facit differentiam an sit sententia conditionalis vel solutiua in certam conditionem, & idem tenet Salice. in. l. ea quidem. versicu. sed quia propter denunciationem &c. & in versic. sed si pena adijceretur. cum versi. sequē. C. de accusa. Sed Ang. in. d. l. iudex. tenet contra Barto. vz. qd imo semper operetur dicta clausula argu. glos. in. l. item labeo. §. j. ff. famil. ercis. Sed Imo. in. d. l. iudex. allegando etiam glos. ordi. in. c. predicator. xvi. q. j. que dicit condēno Titium in centū imo absoluo multū latissime cōcordat opi. ibi. Sed nō est opus hic apponere prefatorum doct. disceptationē que esset multum longa & impleret folia quoniam ipsi semper loquuntur quando vna cum verbo cōdemnamus vel post dictā clau-
3 sulam apponit. † Sed practica est qd dicta clausula in principio sentētie ante narrationem inquisitionis & delicti apponatur: vnde cū apparet de intentione iudicis protestātis qd iuris terminū nō vult transgredi & statutorum: tunc sufficit qd ipse declaret delictū & statim ius penam condignam imponit: vt. l. j. §. j. ff. ad turpil. & ibi Bar. ergo dicta clausula operatur ad iudicis excusationē & perinde est ac si tantummodo delictū declarasset, penam autē nō imponit nec intēdit imponere nisi iustā, igitur excusat sicut quādo dubitat vtrum sit probatū pronūciat iudex absoluo vel condēno si est probatū vel non, vt no. Bar. in. l. ait pretor. ff. de re iud. quā sequunt omnes doct. igit &c. & de ista clausula vide Cy. & oēs doct. in. l. terminato. C. de fruc. & lit. expen. & per Bal. in. l. non dubiū. C. de leg. in versic. sed iuxta hoc queritur &c. & in prima cōstitutione. C. §. quibus. & in. l. si seuerior. vij. col. versi. tertio quero quid si iudex &c. C. de infa. Si tu tamē velles in hoc articulo cōcludere. dic vt dicit Imo. in. d. l. iudex.
4 † videlicet aut iudex vult addere vel detrahere aliquā clausulam ex interuallo post sententiā & nō potest: vt. d. l. iudex. fallit in. l. paulus respōdet. ff. de re iudi. aut addit incōtinēti & tunc aut vult dictā clausulā apponere post sententiā habitam pro absoluta & perfecta & nō pōt, ita videt velle Bar. & Ang. in. d. l. iudex. aut vult apponere clausulā anteq sententiam habeat pro absoluta & pfecta & tūc aut illa clausula venit ad modificationē & qualificationē snie aut venit ad correctionem vel mutationē in totum vel in parte. Si venit ad modificationē tūc videt q dictā clausulam possit addere, & hoc clarū qn̄ in contextu eiusdē orationis addit vere vel interpretatiue: vt qn̄ dixit adiudico talem fundū Titio ita q Seio debeat seruitutē vie, vel qn̄ dixit adiudico Titio fundum saluo eo q. j. dicā. Nam si postea addit in alia oratione de seruitute videt q possit: vt. d. l. itē labeo. cū glos. Si autē

a ¶ Infamat. adde & vide Oldr. in consil. cxcij. in fin. Ber.

b ¶ Cautela. Adde tu circa hoc & vide Paul. de cast. in cōsil. cccxix. & ccclxxvij. & Pet. de ancha. in cōsil. clxxxij. & in cōsi. cclx. Cal. in cōsi. vij. in tit. de re iud. & Ro. in cōsi. xiiij. & latius vltra oēs p Alex. in cōsi. xc. in. j. vol. & consi. cxviij. in. iij. vol. Ber.

vellet hoc facere in diuersa oratione ⁊ non in eadē vere vel interpretatiue ⁊ tunc videtur quod facere nō possit: vt.d.l. item labeo.a contrario sensu ⁊ Cyn.in.d.l.terminato. Sed Imo.tenet contrariū qꝛ apponitur anteꝙ sententia sit habita pro perfecta ⁊ absoluta: vt.l.contractus.C.de fide instru. Sinautem clausula venit ad correctionem sententie ⁊ tunc aut apponitur in eadem oratione aut in alia argu.no. per glos.in.l.exceptionem.C.de proba.⁊.l.si quidē.C.de exceptio.vel dic ꝙ si in eodem orationis contextu apponitur, ⁊ tunc aut apparet iudicem lapsu lingue errasse ⁊ sic in eo qd precessit nullatenus sensit ⁊ tunc valet dicta adiectio: vt est glos.xvj.q.j.c.predicator.aut id non detegitur ⁊ tūc aut ex verbis clausule redditur sententia cōditionalis ⁊ potest addi vnde valet si dico cōdemno in centum si venit in centū condemnandus ex forma statuti.l.ij.§.biduum.ff.quando appel.sit.secus fm Bar.si est sub conditione resolutiua: vt l.ij.cū gl.ff.de in diem addic.vel fm Imo.idem cum inconti nenti dicatur: vt.d.§.biduum.⁊.l.lecta.ff.si cer.peta.

Augusti. ¶Tu autē in hac materia adde Bal. in.l.asse toto.ff.de heredi.insti.qui dum diffinit illam cōclusionem quare iudex in sententia circa expensas potest adijcere illam clausulam saluo ⁊ reseruato dicit quod glos.in.l.labeo.§.j.ff.famil.ercis.decidit an in principali iudex potest adijcere istā clausulam. Item adde ꝙ Bal.in.l.quid ergo.§.pena grauior.ff.de his qui notā.infa. multum eleganter loquitur in.x.col.⁊ ibi dicit qd ista clausula ⁊ reseruatio que fit in sententia debeat multum operari.per.d.l.labeo. Secundo quia cum iudex dixit saluo ⁊ reseruato ⁊c.apparet qd de mente eius non fuit velle augere vel minuere imo fuit de mente eius velle se referre ad statuta ⁊ sententia non debet plus posse operari quam fuerit de mente iudicantis, per.l.quid tamen.in prin.ff.de arbi. Preterea dicit Bal.posito quod iudex errauerit in specificatione minoris pene tātum errorem suum statim correxit quod potuit facere, tam per verba generalia: vt extra de accu.c. qualiter.el primo.quam per verba implicita ⁊ generalia: vt in.c.damnamus.§.fin.extra de summa trini.⁊ fide catholi. nec obst.si diceret species derogat generi: vnde verba specialia derogant generalibus: qꝛ respondetur quod hoc falsum: quia quādo genus venit derogatiue ad speciem generalis locutio specialibus derogat: vt.l.si ita scriptum.⁊.l.talis scriptura.ff.de legatis.j. Refert postea Bald. quomodo in hac materia fuit altercatio ⁊ opi.inter Jacob.de bel. ⁊ Barto.⁊ quomodo Barto.in hac materia distinguebat: an clausula apponatur in fin.an in principio: sed Bald.ibi damnat sentētiam Barto.⁊ sequitur opi.Jacob.de bel.qꝛ dicit ꝙ idem debet operari clausula apposita in princip.sicut clausula apposita in fine per.c.secūdo requiris.extra de appel. Item non est verum ꝙ prius transeat in sentētia vna clausula quam altera: qꝛ omnes clausule in fine cōcluduntur ⁊ in eodem instanti temporis: vt.l.cōtractus.C.de fide instru.⁊ in.l.fideicommissaria.§.j.ff.de lega.iij. Et per predicta dicit falsam esse sententiam Barto.⁊ veriorem illam Jaco.de bel.quia predicta clausula non solū est generalis: sed incerta ⁊ generalis protestatio non tollit factum speciale.c.cum M.ferra.extra de cōstitu.⁊ dicit ꝙ ita seruat ordo iudiciorum. Si ergo ita obseruat ordo iudiciorum: fatuus esset iudex qui recederet ab ista obseruantia sequēdo Bar. ⁊ idem dixit Bald.in.d.l.item labeo.§.j.nam ibi dicit ꝙ iudices maleficiorum adijciunt in finibus sentētiarum istam clausulam saluo ⁊ reseruato si sententia ista esset preter formam statutorum ꝙ ex nūc intelligatur redacta ad debitum modū: an ista clausula aliquid operetur: ⁊ dicit ꝙ videtur ꝙ sic, per illam glo.ibi refert postea quomodo Jaco.de bel. disputauit cōtrarium ⁊ hoc dixit Jaco.in.l.si pacto quo penam.C.de pact.in addi.suis.⁊ respondet ad illā glos.in.d.l. item labeo.quia illa glos.debet intelligi circa nō decisa sed omissa. Sed circa ea que sunt specialiter declarata nō valet reseruatio: quia esset ibi contrarius ⁊ contrarie sentētie super eodem nō valent, sed prima preualet de iure: vt.l.j.C.qn̄ prouo.nō est neces. Preterea dicit Bal.illa clausula cōtinet incertam quātitatem ergo nō valet. Sed aduertas qꝛ Rapha.Fulgo.in.d.l.item labeo.§.j.damnat sentētiam Jaco. de belui.⁊ Bal.⁊ dicit qd videtur ꝙ dicta clausula aliquid operetur: qꝛ ex quo illa clausula est in eadem sententia ordo scripture non est attendēdus: qꝛ qd primum dictum est habetur pro nō dicto.argu.l.lecta.ff.si cer.peta.⁊.l.si certarū. C.de testa.mili.nec obst.l.j.C.quando prouo.nō est neces. qꝛ illa lex loquitur in sententijs diuerso tempore factis qꝛ prior derogat posteriori: sed in eadem sentētia posterior derogat priori sic in pactis.l.pacta nouissima.C.de pact.sic in testamentis.l.si tibi.ff.de lega.j.nec obst.ꝙ sentētia dicatur incerta: qꝛ dicitur certa tanꝙ referēs se ad certum: argu.l.hec venditio.ff.de contrahen.emp. Aduertas tamē si quis istā opi. Fulg.vellet tenere pro se videat Bal.in.l.certa.C.qn̄ prouo. nō est neces.in fi.qui per.c.damnamus.extra de summa tri. ⁊ fide catho.tenet istam partem ⁊ ita dicit ꝙ seruat cōis vsus, ⁊ de materia vide aliquid per Bal.in addi.Spe.in ti. de sen.in.iij.char. qui allegat.d.glos.in.d.l.itē labeo.quam pro singulari allegat.d.Cardi.in.c.interposita.extra de arbi.⁊ Ange.in cōsilijs suis.consi.xxvj.⁊ vide doc.in.d.l.terminato.C.de fruc.⁊ lit.expen.⁊ multa allegant Moder.in d.l.iudex.ff.de re iudi. Et adde Alber.de rosa.in trac.statutorum.in secunda parte.q.clxxvj.⁊ late per Ange.in.l.non quemadmodū.ff.de iudi.

1 ¶Causa que mouit iudicē: quando de necessitate debeat poni in sententia ⁊ quid important illa verba, qꝛ cōstat nobis: vel per confessionem inquisiti, ⁊ similia in sententijs.

2 Iudex volens recedere a pena legali debet in sententia causam inserere.

3 Iudex licet nō exprimat causam in sententia: in casibus in quibus deberet exprimere tamen sententia valet.

4 Causa debet inseri in sententijs criminalibus.

ET qꝛ nobis ꝯstat ⁊c.

1 ¶†Nota ꝙ licet in ciuili non sit necessaria apponi causa que mouit iudicē: vt not.in.c. consuluit.de re iudi.⁊ in.l.ij.§ fi.ff.de infa.⁊ plene Ang.⁊ Imo.in.l.qui rome.§.duo fratres.ff.de verbo.oblig.tamen in criminali videtur ꝙ causa sit inserenda sicut dicimus in sententia excōmunicationis que non valet nisi in ea inseratur causa quare excōmunicetur: vt habetur in.c.j.de senten.excom.lib.vj.⁊ ibi not. Et nc videtur quod vbi de graui preiudicio tractetur sicut in criminalibus ꝙ causa sit inserenda sicut cum sentētia excōmunicationis profertur que est magni preiudicij, ⁊ ligat animā: vel potest dici ꝙ ista verba non important cause insertionē: sed perinde in criminali apponuntur sicut in ciuili: ista verba apponūtur. Viso libello visis ⁊c.de quo per Bar.in auc. si quis in aliquo documento.C.de eden.⁊ ibi doct.vnde tantum important illa verba, vcz,⁊ qꝛ constat nobis ⁊c.vel per cōfessionem inquisiti vel per testes vel per eius cōtumaciā ⁊ sic propter fictam cōfessionē ⁊c.ac si diceret visa eius confessione vel visis attestationibus: vel visa eius contumacia ex forma statutorū ex qua habetur pro confesso ⁊c.que omnia cōstant ex actis: vnde ad talem peruenimus condēnatoriā vel absolutoriam. Et nō est mirum qꝛ in criminali procedit ad similitudinem ciuilium: vt.l.absentem.ff.de pe.

Augusti. ¶Tu autē in hac materia qꝛ supra tactum est an causa sit exprimenda in sententia: ista materia maxima est ⁊ doc.⁊ glo.vario modo loquuntur.ideo remissiue vide per Spec.in tit.de prola.sententie.§.qualiter.versi.verum.⁊ ibi ponit fallentias quādo causa sit exprimenda in sentētia ⁊ per Jo.and.in.c.sicut nobis.extra de re iudi.ibi vide tex.⁊ doc.omnes scribētes maxime do.Abb.vide glos.⁊ Cy.Bal.Ange.⁊ Sali.⁊ omnes in.l.properandū.§.illo.C.de iudi.⁊ per Jaco.but.⁊ Barto. in.l.ij.§.ignominie.ff.de infa.late per Bal.in.l.preses.C.de senten.⁊ Bal.in.l.generaliter.§.j.C.de rebus credi.⁊ Ange.in.l.sciendum.ff.de appella.recipiē.⁊ Ange.in.l.vtiqꝫ.ff. de rei vendica.⁊ Bal.in auc.sed nouo iure.C.de iudic. Joā. and.⁊ alij in.c.finem litibus.extra de dolo ⁊ contu. Spec.in titu.de expensis.§.postremo circa principium.sed aduertas qꝛ iste doctor hic non allegat aliquid boni an in sententia criminali sit causa inserenda: ego in indiuiduo allego Bal. ꝙ sic in.c.sicut nobis.extra de re iudi.qui hoc dixit in terminis qui dixit ꝙ in sententia criminali causa esset inserenda. Quinimo dixit Alber.in.d.§.illo.qui multa scripsit in hac materia allegādo multas gl.de iure ciuili ⁊ de iure canonico dicit ibi ꝙ Jaco.de are.dicebat ꝙ in causa criminali cā est inserenda in sententia. Item ꝙ do.Odo.hoc volebat qꝛ

2 maius periculū ibi vertitur per.l.in seruo⁊.ff.de pe.† Sed aduertas qꝛ possumus limitare predicta vt predicta procedāt cū iudex vult augere vel minuere penam in criminalibus qꝛ hoc ipse nō potest facere sine causa tunc in tali sentētia causa est inserenda alias non: vt voluit Sali.in.d.§.illo.⁊. sic cū iudex vult recedere a pena legali in criminalibus debet inserere causam ⁊ sic possumus tēperare predicta. Tene tamē mēti que dixit do.Abb.in.d.c.sicut nobis.⁊ eleganter referunt Moder.in.d.§.illo.vbi latissime scribūt ꝙ in illis casibus specialibus

bus specialibus allega.a doct.qui ponunt q̄ causa exprimi
3 debet in sentētia tamen si nō exprimit teneret sententia.†Et pro hac cōclusione nostra bene facit qd̄ dixit Bar.in.l.quid ergo.§.pena grauior.ff.de his qui notā.infa.in.ij.col.qui dixit q̄ licet iudex in sententia sua vbi auget vel minuit penā in criminalibus debeat facere cum causa tamē si in senten-
4 tia sua nō exprimit causam sententia tenet.† Scias tamē q̄ Alb.de rosa.in.d.§.illo.indistincte dicit q̄ in criminalibus causa debet inseri in sententia ꝛ dicit q̄ ita continue seruatur de facto qꝛ iudices maleficiorū ponunt in sentētijs suis quoniam talis accusatus fuit de tali maleficio contra eum inquisitum ꝛ doctum: ꝛ est per testes vel eius cōfessionem ipsum maleficium cōmisisse:ideo eum condēnamus: vel qꝛ nō est repertus culpabilis ideo ipsum absoluimus.Si ergo ista sunt in obseruantia nō recedamus ab ipsa:ꝛ hec teneas menti:qꝛ ista fuerunt incognita nedum isti doctori hic, sed nec fuerunt allegata a Moder.in dicto.§.de illo.ꝛ materia vide aliquid per Bal.in.l.pe.C.de fideicom.lib.ꝛ in.l.fi.C.de consti.pecu.ꝛ per Bal.in.d.§.si ignominie.ꝛ per Ange.in d.§.illo.ꝛ ibi per Fulgo.

1 ❧ Condemnatio in qua dicitur:condēnamus Titiū pro dictis vulneribus in lib.ccc.an differat ab illa in qua dicitur:condemnamus in.ccc.libris.vcꝫ,pro tali in.l.pro tali in cc.pro tali in alijs.l.ꝛ pro tali in.cc.

Ictū Semproniū in.ccc.libr. Bononieñ. sententialiter
1 **condemnamus.** ❡†Ista est pena pecuniaria: quādo autem est corporalis infra dicā.Et aduertas qd̄ est maxima differentia:an dicatur pro dictis vulneribus condēnamus ipsum in.ccc.lib.an pro tali vulnere in.l.ꝛ pro tali in alijs.l.ꝛ pro tali in centū vel etiam si dicat condēnamus in.ccc.lib.videlicet,pro tali vulnere in.l.ꝛ pro tali in.cc.ꝛ pro tali in.l.vt est
a glo.in.l.vbi fideiussor.ff.de solu.qd̄ facit si [a] statuto cauetur qd̄ bānitus a centū lib.supra impune possit occidi si sit condemnatus supradictis modis exprimendo quantitatē pro quolibet vulnere non dicitur condēnatus vltra centū lib.licet vnica sententia fuerit condemnatus simul:ꝛ sic non poterit impune occidi.ita dicit Barto.in.l.vbi fideiussor.ꝛ in l.ij.ff.de condi.insti.ꝛ ibi Imo.facit qd̄ not.Bar.plene in simili.in.l.qui fundū.§.coheres.ff.ad.l.fal.ꝛ qd̄ not.Barto.ꝛ Imo.in.l.quoties in stipulationibus.ff.de verbo.oblig.sed Ange.in.l.si qui separatim.§.j.ff.de appella.dicit q̄ si dicte summe descendent ex condēnatoria facta ex vna accusatione numero dicet bannitus in.c.alias tenet opi.Bart.Sed ibi Imo.indistincte tenet opi.Bar.qꝛ cum sumus in materia penali:ꝛ sic restringenda videt qd̄ indistincte dicta summarum coaceruatio non sit facienda ad hoc vt non possit impune occidi.Quinimo fortius dico qd̄ dicit Bar.in.d.l.vbi fideiussor.si iudex dicit condēno Titium in.ccc.vcꝫ,pro tali vulnere in.xl.pro tali in.l.ꝛ pro tali in.xc.an dicatur condemnatus vltra centū lib.ita q̄ possit impune occidi ex forma statuti:nam si attendimus numerationē quantitatū de per se nō est condēnatus vltra centū libras:si cumulū,qꝛ dixit in trecentū libris:tunc est condēnatus vltra centū,ꝛ finaliter Bart.ibi dicit q̄ attendi debet quantitatū dinumeratio ꝛ nō cumulus,ꝛ sic nō dicetur condemnatus vltra centum libras.alleg.l.ediles autē.§.si.cum glos.ff.de edil.edic.ꝛ.l.lucius.§.qui habebat.ff.ad trebel.ꝛ hoc etiam tenet ibi Bar.ꝛ hoc etiam tenet Bal.in.l.an ꝛ si fur.ff.si certū peta.facit qd̄ no.Bar.in simili,in.l.de pupillo.§.si pluribus.ver.Item sciendū.ff.de no.oper.nuncia.Sed cōtra hoc est tex.fm̄ Fran.tig.in.l.oues.in prin.cōiuncto versi.q sepius.ff.de abi.vbi etiam in odiosis ꝛ penalibus fit cumulatio:facit qd̄ not.in.l.si idem cum eodem.ff.de iurisdi.omniū iudic.vnde
b forte de iure [b] verior est distinctio Ange.in.d.l.qui separatim.Sed opi.Barto.maxime cum ab alijs cōprobetur propter eius autoritatem tenetur in practica:quod tene menti:quia sepe occurrit de facto.

Augusti. ❡Tu autem in hac materia adde Angel.in.l.scire debemus.ff.de verb.oblig.qui hoc expresse affirmauit dicēs q̄ si statuto cauet qd̄ bannitus in eodē banno in centū possit impune offendi q̄ si aliquis est bannitus in.l.ꝛ in alijs.l.in eodem banno non dicetur bānitus in centū: ꝛ dicit q̄ de hoc est glos.magistralis in.d.l.vbi fideiussor.ꝛ in.l.quoties inscriptionib⁹.ff.de verb.

a Additio.❡Circa istam.q.statuti cauētis q̄ cōdēnatus in centū possit impune offendi:ꝛ vnus fuit cōdēnatus bis in quinquaginta nūquid possit impune offendi:tanq̄ cōdemnatus in centū:dic q̄ nō,vt hic habet.adde etiā Bal.in.§.discipuli.in prima cōsti.ffor.ꝛ in.l.sancimus.in fi.C.de dona.ꝛ Ang.in.l.quoties.ff.de verb.oblig.fallit quādo cōdēnatus ad certā penā:ꝛ propter nō soluere illā incurrisset aliā penam fm limitationem Ang.in l.scire debemus.de verbo.oblig.item quando eo tēpore fuisset cōdemnatus in dictis duab⁹ quātitatibus:ꝛ ex diuersis causis:secus si diuerso tēpore: facit id qd̄ habet in.l.si idē cū eo.ff.de iuris.om.iudic.ꝛ in.l.si pl'es.ff.de pac.vide omnino.d.Alexā.in.d.l.si idem cum eodē.in fi.prin.Adde Cyn.in rub.ꝛ in l.j.de crimi.stel.Quid si statuto cauet q̄ bannitus in quinquaginta libris possit impune occidi ꝛ an tale statutū habeat locum in ꝓditore occidēte.Ang.q̄ nō in.l.j.C.de delat.lib.x.ꝛ in l.j.§.non fuit.ff.de dolo.

oblig.ꝛ sequitur Pau.de castr.in.d.l.scire debemus.ꝛ voluit Bal.in.l.sancimus.§.si quis autē.el.j.C.de dona.ꝛ Ange.in.l.si idem cum eodē.ff.de iurisdi.omniū iudi.ꝛ Imo.in l.si quis testamēto.in princi.ff.de lega.j.nec obst.tex.in.l.fin.ff.de abige.per quē tex.etiam Roma.in dicta.l.si idem cum eodem.ff.de iurisdic.omniū iudi.tenuit contra Barto.quia non tantū dicitur abigeus qui decē oues furatus est.Sed etiā ille qui sepius decē oues furatus est.ꝛ vide Ange.in.d.l.ij.de cōdi.insti.qui approbat dicta Bart.ibi.adde Ange.in.l.si plures.ff.de pac.ꝛ ibi limitat istam materiā.ꝛ Ange.in.d.l.nā ꝛ si fur.ꝛ Pet.de anch.ꝛ Imo.in.c.pe.extra de dona.in.viij.col.ꝛ intellige predicta nō procedere vbi quis in eadē rixa fecit plura delicta propter que fuit condēnatus in vno delicto in.l.puta propter insultū ꝛ propter aliud delictum puta propter vulnus illatū in a'ijs.l.qꝛ tunc habebit locū statutū q̄ bānitus in centū poterit impune offendi:elegans est decisio Ange.in.d.l.si idem cum eodē.ff.de iurisd.om.iudi.qui ita limitat predicta qꝛ cū illa delicta sint facta in vna ꝛ eadē rixa censentur vnum factū: vt not.gl.magna in.l.j.C.vnde vi.ꝛ in.l.hos accusare.§.lege.ff.de accu.ꝛ hoc etiam tenuerunt Ange.ꝛ Rapha.in.d.l.si quis separatim.§.j.ꝛ Pau.de cast.ibi:licet Imo.in.d.l.si quis separatim.tenet contrariū ibi Repha.in.d.l.si idem cum eodem ꝛ male.ꝛ hoc est q̄ voluit dicere do.Ange.s.adde que dicta sunt per me post Moder.in.d.l.scire debemus.ff.de verb.oblig.ꝛ in.l.quoties in stipulationibus.eo.titu.Et adde do.Neliū in tracta.bannito.in secundo tempore de concurrentibus post perfectum bannum.q.vij.

2 Damnatus ex inquisitione:an sit infamis.
3 Damnatus actione iniuriarum,an sit infamis.
4 Damnatus ex forma statuti an sit infamis.

2 **Ange.** ❡†An dānatus ex inquisitiōe sit infamis.[c]
c Istā.q.format Bart.in.l.infamē.ff.de.publi.iudi.ꝛ Raph.Imo.ꝛ Ang.in.l.si vacātia.circa fi.C.de bo.vacan.ꝛ Sali.in.l.ea quidē.versic.sed qꝛ propter denunciationem.ꝛ versic.vltimo quero.C.de accu.vbi in effectu concluditur:aut est dānatus ex inquisitione ꝛ punit aliqua coertione que eū infamat ꝛ tunc est infamis: vt.l.ictus fustiū.ff.de infa.aut non punit sed simpliciter condēnatur ꝛ tunc aut inquisitio permittit tanq̄ a publico iudicio separata:vt l.nullū.C.de testi.in vlti.gl.ꝛ tūc nō est infamis.Sinautē inquisitio succedit directo in locū accusationis publici' iudicij tūc condēnatus est infamis:vt probat in.l.athletas.§.calumniator.ff.de infa.ꝛ ibi vide Bar.ꝛ Bal.in.l.etiam.C.de fur.ꝛ in.l.j.C.de calū.ꝛ Ange.vltra alios in.l.eū qui nō probasse.eo.tit.ꝛ gl.Cy.ꝛ doc.in.l.fi.C.de suspec.tu.ꝛ gl.ꝛ Dy.in.l.iij.§.preterea.ff.de suspec.tuto.❡ †Quero an dānatus
3 d actione [d] iniuriarū sit infamis dic q̄ sic etiā pro leui iniuria:vt in.c.cū te.de re iudi.Consiliū tamē est ad euitandā infamiam vt non cōpareat per se sed per procuratorē quādo potest ꝓcurator interuenire:vt.l.furti.§.q alieno.ff.de infa.vel q̄ soluat ante condēnationē vt absoluat: vt.l.si reus paratus.ff.de procur.ꝛ no.Barto.Ange.ꝛ Imo.in.d.l.infamē.
4 ❡†An aūt dānatus ex forma alicuius statuti sit infamis:vel an cōfessus crimen sit infamis siue in iudicio siue extra dic,vt plene per Bar.ꝛ Imo.in.d.l.infamē.

Augusti. ❡Tu autē in hac materia adde que dixit Bal.in.l.certa ratione.C.qn̄ prouoc.nō est neces.qui dicit q̄ lꝫ regulariter condēnatus ex inquisitione sit infamis:tm̄ si cōdēnatus ex inquisitiōe sit cōdēnatus propter contumaciā isto casu nō erit infamis,ꝛ hoc dicit q̄ voluit Dyn.ꝛ dicit q̄ oēs doc.hoc nō sequunt qꝛ contumacia nō infamat.Sed si ex cōfessione sunt cōdēnati isto casu sunt infames:si vero ex testibus sunt cōdemnati cū rei ipsi nunq̄ cōfiteri voluerint nullo iure cauet q̄ sint infames qꝛ nulla lex dicit q̄ merū off.ciū iudicis infamet: imo de iure cōi talis processus est prohibitus:vt.ff.de mune.ꝛ ho.l.ex rescripto.§.si quis accusatorē.alias sunt famosi: vt.l.congruit.ff.de offi.presi.ꝛ vide Alb.in.l.j.C.si tut.nō ges.qui dicit:hec gl.sepe allegat per aduocatos q̄ dānatus ex aliquo crie per inquisitionē nō sit infamis:secus si per accusationē p.d.l.infamē.ꝛ dicit q̄ hāc opi.tenuit Dy.de facto ꝯsultus in ciuitate Florentie ꝛ illud cōsilium incipit q̄ Ser crossus laudi nō sit infamis ꝛc.ꝛ dicit Alb.q̄ Old.fuit in cōtraria

Additio.
b ❡Nam fm opi.Ange.fuit iudicatum Vincen.i ꝯsulatu.1480.die.27.maij.dū esset iudex malefi.mag.d.Nico.michael.in causa illoꝝ de quinto qui interfecerunt Zāpetrum Martinellū qui erat condemnatus in.xxv.quas si nō soluerit intra duos mēses pena dupliciter stante statuto q̄ cōdēnatus in.l.l.possit impune offendi.

c ❡Infamis.adde ꝛ vide Pau.de cast.in consi.cxcviij.in primo impressis.Bar.in consi.clxxix.ꝛ Cald.in titu.de accu.consi.prio.Fulgo.in consi.lxx.et Cep.lxv.Ber.

d ❡Actione.adde ꝛ vide Io.de ana.in ꝯsi.xlviij.Ber.

opi.& multa allegat pro & cõtra:ibi vide & dicit Alb.ꝙ scripsit in ista materia in.l.iurisiurandi.C.de testi.in versic.& qr dignitate & fama testium:& iste cõclusiones an sint vere vel false:vide de materia Bal.in.l.si his.C.de furt.per canonistas,in.c.qualiter & qñ.extra de accu.per Barto.& doc.in.l.ictus.ff.de his qui notã.infa.per Bal.in.l.edita.C.de eden. per Bar.in.d.l.j.C.si tut.non gesse.per Bart.in.d.l.ij.§.preterea.adde Bal.in.l.obseruare.§.pficisci ibi quinto quero.ff.de offi.procon.& leg.Bal.late in.l.ij.ff.de sena.& adde pulchra verba Bal.in.l.athletas.§.calumniator.ff.de his qui not.infa.in.j.col.qui ponit quãdo inquisitio sit facta ꝟm formam iuris:vel quãdo ꝟm formam statutorũ:& quomodo aduocati antiqui & Gandi.habuerunt vnam opi.& Bart.aliã in hac materia.& Bart.ibi approbat dicta sua.in.d.l.infamen.vide pulchra verba Bal.in.l.quoniam.& ibi Ange.ff.de his qui not.infa.qui ponunt de cõfessione vera vel ficta an infamet:& Bal.pulchre in.d.l.ictus fustiũ.eo.tit.& in.l.j.& in.l.quid ergo.§.ex cõpromisso.ff.de his qui no.infa.& omnino Abb.in rub.extra de iudi.in fi.vnum longum consiliũ fecit Calde.in cõsilijs suis.in titu.de accu.in consilio primo qui per subtiles rationes defendit vnum qui per inquisitionem fuerat condẽnatus ꝙ falsos testes produxerat ꝙ iste talis nõ sit infamis: & vltra omnes disputat istam materiam do.Nellus in tracta.bannitorũ.in secundo tẽpore de concurrentibus post bannum perfectũ in.xlix.& in hac.q.& ibi ponit quid si est damnatus per inquisitionẽ vel ex forma alicuius statuti an sit infamis:de omnibus istis adde pulchrũ consilium Bart.in consi.suo.clxix.& Pau.de cast.in consi.xcvj.an autẽ condẽnatus actione iniuriarum sit infamis. adde Bal.& Sali.in.l.decuriones.C.de his qui not.infa.ꝙ non est infamis nisi sit atrox iniuria.& Ange.in.d.l.infamẽ. dicit ꝙ omnes docto.ita tenent,licet Imo.ibi aliter recitet ipsum & glos.in.cum te.extra de iudi.videtur tenere hoc & ibi Abb.ponderat ipsum & Imo.ibi allegat Specu.licet Bar.& Imo.in.d.l.infamen.videatur velle ꝙ etiã si sit modica iniuria illa infamet.& hoc voluerunt Inn.Host.Ioã. and.do.Ant.de but.& Imo.in.d.c.cum te.extra de iudi.

5 Statutum tempore delicti imponebat penam grauem pro aliquo maleficio:tẽpore inquisitionis vel accusationis fuit factum statutum imponens minorem penam:quod statutũ attendetur.

6 Statuto dicente ꝙ pro tali delicto soluantur decẽ libre: si postea mutetur moneta:que moneta attendetur.

7 Statuto dicente ꝙ homicida puniatur pena librarum mille Titius occidit Seium:& anteꝙ de illo homicidio accusaretur:superuenit statutum imponẽs homicidis penã mortis,& Titius accusatur:qd statutum attendetur.

5 **Ange.** ¶†Quero tempore delicti erat vnum statutum imponens graue penam pro aliquo maleficio:tempore vero accusationis vel inquisitionis factum fuit nouum statutũ imponens minorem:qd statutum attendetur:[a] vide late per Bart.in.l.omnes populi.in.xv.&.xvj. col.de iusti.& iur.in versi.iuxta predicta quero in delicto &c. vbi post multorũ opiniones recitatas cõcludit ꝙ quedam est pena ordinaria & propria delictorũ & in ista semper inspicitur tempus delicti siue sit publicum siue priuatũ: vt.l.j.ff. de pe.&.l.si quis decurio.C.de fal.& in.l.iniuriarũ.ff.de iniu. &.l.statu liberi a ceteris.ff.de statu liber.Quedam est adiectio pene que adijcitur ex aliqua causa vel minuitur: vt.l. quid ergo.§.pena grauior.& ibi no.ff.de his qui not.infa.& tamen in tali adiectione vel minutione facienda inspicitur tẽpus sententie:vt.l.pe.ff.si ex noxa.causa aga.& istud sentit ibi glo.in vlti.solutione,& in.§.oportet igitur.in auf.vt iud. sine quoquo suffra.ex quo etiam subiungit ibi ꝟm quãdam rationem Ray.aut per statutũ imponitur pena delinquenti:aut iam imposita mitigat̃.Primo casu aut statutũ continet penam delicto cõuenientem & inspicitur tempus delicti:aut continet penam grauiorem quam conueniat & inspicitur tempus sententie vt patet ex predictis.Secundo casu quãdo pena iam imposita mitigatur:verbi gratia dicit statutum ꝙ bannitus liberetur soluẽdo centũ istud etiam porrigitur ad bãnitos anterioris temporis ꝟm ꝙ erat aliud statutum:ratio qr talis modus liberationis cõtingit post delictum cõmissum vt ex predictis patet: & ita ibi intelligit̃ qd not.Cy.in.l.leges.C.de legi.

6 ¶†Quid autem si statutũ dicat ꝙ pro tali delicto soluant̃ decẽ libre postea moneta[b] mutatur an debeat soluere ꝟm estimationẽ antiquam vel nouã vide Pet.de ancha.in cle.j.de deci.in pe.col.

Augusti. ¶Tu autẽ in hac materia adde ꝙ ex notatis per Bart.in.l.j.ff.de pe. potest colligi bona doctrina in hac materia.& vide Albe.de rosa. in.l.leges.C.de legib.in.vij.col.qui in terminis ponit istã.q. ꝙ disputauit Richar.malum.ꝙ de verbo ad verbũ posuit Bar.in.d.l.omnes populi.& ipse Alber.de rosa.sequit̃ opi. dicti Richar.pro qua opi.dicit ꝙ alleg.not.p Io.an.in cle. de eta.& quali.in.c.vt hi qui.in glos.que incipit, ꝙ posteris. & allegat Gandi.in trac.suo malefi.de penis & percussioni. & insultationibus.versi.pone me accusare Titiũ de questione illa quã dicit etiã disputasse Ray.de forli.in studio Bononie que talis est:

7 † statuto cauetur ꝙ homicida pena mille librarũ puniatur:Titius occidit Seium anteꝙ de illo homicidio accusaretur superuenit statutum nouũ imponens homicidis penam mortis.Titius de dicto homicidio accusatur queritur vtrũ puniri debeat pena mille librarũ ꝟm statutum vetus qr actus homicidij pfectus & preteritus erat: aut puniri debeat pena capitis ꝟm statutũ nouum:ibi aliter loquunt̃ ꝙ in hac materia vide Pe.de anch.in.c.j.extra de cõsti.in.xiij.q.que incipit, quero a quo tẽpore & ad qd tps et vsqꝫ ad qd tps statutũ vim suam extẽdat in versi.pro cuius declaratione ponit questio.Richar.malũ.que talis est, vbi Pet.de ancha.recitat dicta Bart.in.d.l.omnes populi.de verbo ad verbũ, & sequitur ipse Barto.

8 Condemnatio ipso iure valet licet iudex excedat modũ in condemnatione: puta qr quum deberet cõdemnare in centum condẽnauit in.cl.& ligat condemnatum nisi appellet.

8 **Ange.** ¶†Et aduertas ꝙ licet iudex excedat modum in cõdẽnatione:vt puta debebat Sempronium condẽnare in.c.libris.& eum condẽnauit in.ccc.tñ ipso iure valet snĩa:& ipsum cõdẽnatum ligat nisi appellet: vt.d.§.pena grauior.secus esset in multa qr iudex debet certa rõne & fine multare:vt.l.eos.C.de mo.mul.alias aũt si cõtra dictã.l.& eius modum & statutum multã irrogauerit firmitatẽ nõ obtinebit[c] & sine appellatione potest rescindi:vt est tex.& ibi no.in.l.certa ratione.C.qñ prouo.nõ est necesse.

c

Augusti. ¶Tu autẽ in hac materia adde declarando predicta qd si iudex multauit aliquem in centũ & sic stetit in finibus iurisdictionis sue: sed ex causa iniusta hoc fecit.credẽs causã esse iustã:tunc isto casu opus est appellare:qr multa non est ipso iure nulla:& iste est casus in.l.& in multis.C.de appel.vbi habet̃ ꝙ si iudex circa multam facit iniustitiã alicui opus est appellatione, dicta ergo do.Ange.hic intelligas in iudice qui non poterat multare nisi in decẽ & multauit in duodecim & sic excessit fines iurisdictionis sue.Sed causa fuit iusta:qr licet causa sit iusta & multauerit in duodecim multa erit ipso iure nulla:& vide gl.& Bal.in.d.l.certa ratione.& doc.in.d.l.& in multis. & in.d.l.eos.& dicit do.Catal.in tracta.syndica.in.q.ccxlix. ꝙ iste iudex qui condẽnauit in plus fiscus nihilominus habebit illud plus ꝙ iudex tenetur ad interesse parti.arg.eorũ que habentur in.l.fi.C.de mo.multan.

9 Iudex an possit cõtra vnum ex inquisitis ferre sententiam: & contra alios suspendere processum.

9 **Ange.** ¶†Et vt videtis hic inquirebat̃ contra plures.An iudex possit cõtra vnum sentẽtiã ferre & cõtra alios interim suspendere processum dic qd sic: vt l.nõ idcirco.& qd not.ibi gl.& Bart.ff.de iudi.& not.ff.de re iudi.l.de vnoquoqꝫ.& in tantũ qd Bar.dicit in.d.l.nõ idcirco.ꝙ aliqui sunt cõtumaces & aliqui nõ propter contumaces nõ debet processus contra presentes retardari.

August. ¶Tu vide Moder.in.d.l.de vnoquoqꝫ.& Bal.& Ang.qui sequunt̃ Bal.ibi in.d. l.nõ idcirco.& ibi Pau.de ca.allegat not.per Bar.in.l.iij.§. fin.ff.de duobus reis.& bene faciunt nota.per Bal.in auf.si omnes.C.si vt se ab here.absti.

10 Iudex sit bene cautus cui faciat penã applicare: qr statuta diuersimode disponunt:statuto autem non disponẽte.quomodo sit applicanda vide.

10 **Ange.** ¶†Et tu iudex sis bene cautus cui penã applicari facias:qr vt plurimũ per statuta prouidetur qd aliquãdo fisco, aliquãdo parti, aliqñ pro parte fisco,aliquãdo pro parte leso.Sinautẽ statuta nõ ꝓuident: tunc aut dant actionẽ & applicatur parti:aut dãt accusationem & applicatur fisco:aut simpliciter dicit sub pena centũ vel similia verba:tũc aut certa persona est lesa:& eius respectu pena imponit̃ & applicatur parti, vt.l.fi.ff.de reli.nisi sit bonorũ publicatio: vt.l.iubemus.§.de his.C.de sac.san.ec. cle.de quo late per Bart.in.l.agraria.ff.de termi.mo.& per Imo.in rub.de publi.iudi.

August. ¶Tu aũt in hac materia an pena applicetur fisco:an parti.adde Abb.in rub.extra de

a ¶Attẽdet̃.Adde tu & vide pau.de cast.in consil.xvij.& ibi quid si est statutũ antiquum ꝙ ptãsnõ inquirat de delicto post menses quatuor: & fiat aliud statutũ ꝙ de incestu inquirat̃ vsqꝫ ad triennium an poterit inquiri.Ber.

b ¶Moneta.adde tu & vide Ro. plenissime loquẽtem in consi.xxiij.& ibi quid in rescriptis quid in contractib᷒:& quid in testamẽto; & etiam per Abb.in cõsil.lij. Ber.

c ¶Obtinebit.adde & vide de hoc per Old.in cõsi.xv.Ber.

tra de iudi. referentem Bart. in d.l. agraria. z approbat dicta sua: licet Ange. in l. si id quod. ff. de iurisdi. omniũ iudic. referat Barto. z damnat vnam suam distinctionem in vltimo membro qui dicit quod Bart. dixit contra text. in l. pe. ff. de in ius vocan. vbi lex non faciebat mentionẽ de actore vel accusatore: z tamen pena applicatur parti: dicit tamen quod si pena imponitur propter publicam offensam: tunc bene applicatur fisco contra glos. illius. l. si id quod. quam glos. sequitur Ioan. and. in ti. de dolo. §. restat. in princ. z in versi. seqũtibus. z ibi dicit Io. an. qꝫ vbi pena imponit̃ ex edicto pretoris illa applicatur parti nisi lex cõtrariũ dicat, z ideo in d.l. pe. allegata per Ange. loquitur in edicto pretoris ꝙ sic potes limitare dicta Bart. in d.l. agraria. z saluare Bartol. ab impugnatione Angel. vel aliter respon. vt dixit Imo. in d. rub. de publi. iudi. Et de materia per Bal. z doc. in l. ecclesie. C. de epis. z cle. z late per Sali. in l. multa rum. C. de modo multa. Et vide pulchra verba Angel. in l. pretor. ff. de sepul. viol. z ibi etiam allegat aliqua.

11 Fiscus an habeat bona delinquentis pro delicto hypothecata.

11 a **Ange.** ¶ † Quero an pro delicto fiscus habeat bona delinquẽtis hypothecata dic ꝙ non [a] facit qꝫ not. glos. z Barto. in l. rescriptum. ff. de pact. z quod not. Dyn. in l. placuit. ff. de iure fis. z qꝫ not. Bart. in l. aufertur. §. fiscus. eo. titu. z plene per eundem in l. post contractum. ff. de dona. licet Cyn. teneat cõtrariũ in l. si quis post hac. C. de bonis proscrip.

Augusti. ¶ Tu aũt in hac materia vide pulchrã decisionem Bal. in d.l. rescriptũ. z glo. z doc. in l. j. C. de penis fisca. cre. prefer. lib. x. z Ange. in d.l. rescriptum. z in d.l. si quis post hac. Aduerte tamen ꝙ post sententiam cõmunis sententia est ꝙ bona delinquẽtis sunt hypothecata: sed aduertas intelligendo predicta z declarando ꝙ per istam hypothecam non excludunt creditores illius condemnati qui essent creditores aliter ꝙ̃ ex delicto illius per d.l. j. Sed solum competeret hypothecaria cõtra debitorem possidentem vel contra tertium possidẽtem qui creditor non esset: ita dicunt Guil. de cu. Iaco. but. Bald. Aug. z Pet. de ancha. in d.l. rescriptum. z vide gl. z Bart. in l. si is qui. ff. de iure fisci. Adde ꝙ vltra omnes loquutus est Bal. in ista materia in l. j. C. de iure fis. lib. x.

12 Statuto dicente ꝙ pater teneatur soluere condemnationẽ filij: an si filius sit contumax possit contra patrẽ sine aliqua inuestigatione delicti: qꝛ cõtumax ex forma statuti habetur pro confesso: exequi dicta sententia.

13 Statutum ꝙ ex delicto vnius alter teneatur corporaliter: non valet, z statuto dicẽte ꝙ ex delicto filij facta condemnatione pater teneatur: quando contra patrem sententia habebit executionem.

14 Patrem teneri pro delicto filij: an intelligatur de forensi, z an habeat locum in auo, z nepote, z filio bastardo.

15 Statutum ꝙ pro delicto vnius, pater vel alius teneat̃: siue pena sit pecuniaria siue corporalis: an valeat.

16 Statutũ ꝙ illi de domo teneantur pro consorte: an valeat.

12 **Ange.** ¶ † Quid si statuto cauetur ꝙ pater teneat̃ soluere condemnationẽ filij an si filius sit contumax possit contra patrem sine aliqua inuestigatione delicti qꝛ contumax ex forma statuti habet̃ pro confesso: exequi dicta sententia Bar. in l. cum filius. in prin. ff. de verb. obli. tenet ꝙ sic. z idem Bal. in l. j. C. ne fil. pro pat. ex quo Bald. ibi not. ꝙ valet statutum ꝙ pater teneat̃ soluere condemnationem ex delicto filij in pecuniarijs qꝛ hoc posset fieri pa-

13 cto, ergo z statuto: vt in rub. C. de decre. decur. lib. x. † Sed non valet statutum ꝙ ex delicto vnius alter teneatur corporaliter: vt not. glos. xxiij. q. v. cum homo. z idem not. Ymol. in d.l. cum filius. Si autem statutũ dicat ꝙ ex delicto filij facta cõdẽnatione pater teneat̃ tunc nisi filius fuerit presens vel confessus vel si non fuerit cõfessus tamẽ de delicto fuit cõuictus nunꝙ̃ contra patrẽ habet executionem: vt not. gl. insti. de noxa. §. fin. z Barto. in d.l. cum filius. z qꝫ ibi not. Imo. z Bal. in d.l. j. Si autem fuerit presens z sponte confitetur vel precedẽti tortura vel testibus fuit superatus: tũc pater tenetur etiam si non fuerit citatus in iudicio: vt. l. j. C. vbi cau. fis. z not. gl. z ibi Bar. in l. in cognitione. ff. ad silla. An autem ꝙ pater cogitur soluere pro filio possit in suam legitimam imputare: dic vt not. Bar. in l. stichus. ff. de pec. lega. z Bal. in d.l. j. ne filius pro patre.

Augusti. ¶ Tu autẽ in hac materia adde ꝙ id qꝫ affirmauit Barto. in hac materia in d.l. cum filius. affirmauit etiam in sua disputatione que incipit, Perusine ciuitatis. z multa allegauit Ro. in l. si filio. la. ij. ff. solu. matri. z videtur inclinare in sententiam Barto. z Ange. in l. ij. §. si. ff. si ex noxa. cau. aga. z Bald. in additio. Spe. in titu. de prola. senten. in xvij. col. z Sali. in l. si filius. C. ne filius pro patre. quãuis Bald. contrarium dicat in l. si filius. ff. de his qui sunt sui vel alieni iur. z Bald. in l. j. §. si quis procurator. ff. si quis iudici non obtempe. z Alberi. de rosa. in prima parte statutorũ. q. lj. vbi late disputat. vide in qõ. lj. z. lij. z. liiij. in eadem parte. De materia aliquid per do. Anto. de but. in c. quãuis. de senten. z re iudi. Bal. in l. si. in vj. col. C. de bonis que libe. in §. j. z Bal. in l. ij. in vj. col. C. de eden. z Imo. in d.l. cum filius. Ego latissime ibi po

14 sui post Moder. dic vt ibi. † Et de ista materia quando pater tenetur pro delicto filij scias qꝫ non intelligitur de patre forensi qui habet alibi domicilium: licet in loco delicti habeat aliqua bona: z ita dixit do. Catal. in tracta. syndicatus. q. cxxx. z ibi vide qꝫ non habet locum in auo, nec in nepote, nec in filio bastardo: z ibi vide qꝫ pater possit reuocare confessionem ipsius filij: z qꝫ per procuratorem potest pa

15 ter comparere z alias. q. ibi vide. † Inquantum autem tactum est supra an valeat statutum qꝫ pro facto vel delicto vnius pater vel alius teneat̃ siue in pecuniarijs: siue in cor- a poralibus penis addatis qꝫ Bald. in rub. C. res inter alios acta. conclusiue dicit statutum non tenere si imponat penã corporalem vel infamantem pro delicto alterius: z sequitur Sali. ibi de pena infamie. Bal. pessime loquitur contra tex. in l. quisquis. C. ad l. iul. maiesta. vbi pro delicto patris filij infamantur: z tenet Inno. in c. grauem. extra de senten. ex commu. Sed in pena corporali forte melius loquitur Bal. z sequitur Bal. in d.l. j. C. ne filius ꝓ pat. z Pet. de ancha. in repeti. c. canonũ statuta. extra de consti. in versi. hoc quero. vlterius scriptum est in l. diuina. z idem Sali. in d.l. si filius. Sed vltra omnes vide Alberi. de rosa. in prima parte statutorum. q. lij. Et de materia vide Bal. z Angel. in l. lex cornelia. ff. de vulg. z pupil. z Bal. in l. si quis in tantam. C. vnde vi. z Bal. in l. si qua pena. ff. solu. matri. z Bal. in auc. si captiui. C. de episco. z cleri. z in l. ij. ff. si ex noxa. cau. aga. Bald. in l. si filius. C. de bonis proscrip. z per Bald. in l. fin. §. j. C. de vsur. rei iudi. Petr. de ancha. in c. ij. extra de delic. pue. vide pulchra verba Bal. in l. sancimus. C. de penis. vbi

16 post Guil. de suza. dixit † valere statutum ꝙ illi de domo teneantur pro consorte, qꝛ subest causa: videlicet vt magis abstineant a delicto: nam sufficit sola causa: licet non interueniat culpa eius qui punitur. c. quoniam. §. si vero. vt lite non contesta. plene not. in ij. extra de consti. z idem Barto. in l. iure prouisum. C. de fabr. lib. xj. Ange. in consil. lxij. Incipit, nobilis miles. domi. Ray. in tracta. represaliarum. in iiij. q. principali. prime. q. licet Bar. aliter dixerit in l. hi penes. C. de agrico. z censi. lib. x. z expressius Bald. in auc. z omnino. C. ne vxor pro marito. in iij. q. z Iacob. de belui. in auc. vt non fiant pigno. in q. ibi disputata per eum per Ioã. and. in c. non debet. de re iudica. in vj. Sed dicta istorum intellige: vbi non subesset causa alias non valet statutum quo ad aliam penam ꝙ̃ corporalem per d. c. sine culpa. de re iudica. lib. vj. per ea que not. Bal. in proemio digestorum, in princ. dum concludit valere statutum auferens dominium rei mee ex iusta causa. z Barto. in l. j. §. familie. ff. de publi. tenet valere statutum qꝫ quis pro delicto familie teneatur: z aliquid per Barto. in l. si titius. ff. de testamẽ. mili. faciunt pulchre not. in l. dotis. C. de iure dot. z per Imo. in c. pe. de consue. qui dicit valere statutum qꝫ filius teneatur ad debita patris etiam si non sit heres: z de remedio vide per Bal. in d.l. dotis. nunꝙ̃ tamen vidi aliquã legem ita iniquã que diceret mihi qꝫ corporaliter quis puniatur pro delicto alterius: z credo tale statutũ non valere tanꝙ̃ iniquum per rationes quas Bal. allegat in d. rub. res inter alios acta. qꝫ autem quis infamiã patiatur pro delicto alterius: z qꝫ patiatur excõmunicationem ista facilius possunt aboleri per superiorem. Sed pena corporalis imposita non potest amplius tolli per ea que habentur in l. ea que. ff. de reg. iur. Et vltimo vide pulchrum consilium Bal. qꝫ incipit in Christi nomine videt̃ qꝫ vigore dicti arbitrij: vbi consuluit in splendida ciuitate Florentie cum casus accidisset cum quidã de magna domo occidissent ambasiatores Florentie in ciuitate Aretij fuit statutũ qꝫ consanguinei haberentur pro rebellibus z expellerentur. z bona essent publicata nisi intra annum presentarẽt illos occisores viuos aut mortuos z ibi tenuit tale statutũ valere si ita est Florentie vsitatum in similibus propter pacificam quietẽ populi, z eum refert z sequit̃ Pet. de anch. in d. c. j. extra de constitu. Ibi vndecimo que-

a ¶ Quod nõ. ad de Fulgo. idem dicentem in consil. clxxix. in peñ. colum.

ro super quibus rebus mihi in secũda charta illius.q.⁊ di-
cit ꝙ effectus fuit magnus qꝛ illi de domo propria occidi
fecerunt illos occisores ⁊ omnino vide Albe.de rosa.in par
te prima statutorum.q.vbi supra.

1 ☞ Clausula dandis ⁊ soluendis generali camerario: de-
bet apponi in sententijs quia tota pena debet solui fisco: ⁊
postea fiscus facit diuisionem.

2 Fiscus debet facere partes bonorum applicatorũ fisco: ca-
su quo bona mereantur diuidi: ⁊ dare optionẽ alij qui de-
bet habere partẽ: vt puta delatori.

3 Iudex potest dare delatori maleficij partẽ condẽnationis
in premium vt homines inuitentur ad denunciandum.

Dandis et soluendis gñali camerario ⁊c.

1 ¶ † Ista clausula apponitur ⁊ apponi de-
bet siue tota cõdemnatio solui debeat fisco
ad sui vtilitatem: siue etiam pars debeat sibi applicari: siue
accusatori siue delatori vel alteri priuato quoniã tota pena
debet solui ⁊ applicari fisco. Et postea ille qui debet habere
partem debet ire ad fiscum ⁊ suam partem petere: vt not.
Barto.in.l.j.C.de ven.re.fis.cum priua.col.lib.x.⁊ in.l.dici-
tur.§.senatus.ff.de iure fisci.⁊ hoc sequitur Salic.in.l.iij.C.
ad leg.fal.versic.vlterius ab extra ⁊c.quod singulariter te-
ne mẽti: qꝛ sepe ⁊ sepius occurrit de facto ne tu erres quan-
do fisco ⁊ accusatori debetur pars condemnationis dari vt
semper tota condẽnatio vadat ad fiscum: ⁊ accusator partẽ
2 suã a fisco postea petat: ⁊ ita practicaui multoties. ¶ † Et
aduertas quod in casu quo bona que diuisionẽ mereantur
que ex condemnatione fuerint fisco applicata: tunc fiscus
debet facere partes ⁊ dare optionem delatori vel alij qui
debeat habere partem. Ita dicit Bar.in.d.§.senatus. Qḋ
est multum notandum ⁊ speciale in fisco quoniam licet vul
gares dicant ꝙ maior frater cogitur facere partes ⁊ dare
a optionem minori fratri tamen de iure hoc non reperit[a] no-
ta.Bal.in.l.si maior.C.commu.diuidun.⁊ in.l.suus quoqꝫ.
3 ff.de here.insti.⁊ Bart.in.l.j.C.de his qui se defen.† Et etiã
aduertas ꝙ Bart.in.d.§.senatus.dicit per illum tex.ꝙ iu-
dex iuste potest dare delatori maleficij partem cõdemnatio
nis in premium vt homines inuitentur ad denunciandum
ne delicta remaneant occulta: qḋ tene menti quia tibi sepe
occurret quando est aliquod maleficium occultũ vel igno-
ratur delinquẽs vel scitur malefactor ⁊ stat occultus ꝙ nõ
potest reperiri: tunc iudex ex suo officio ⁊ sine licentia supe-
rioris dictum premiũ dabit. Quod tamen premium de qui-
bus bonis soluatur.vide Bart.in.l.lege.ff.ad silla. Et adde
qḋ dixi supra in gl.in verbo, fama publica.versi.decimoter-
tio quero an iudex ⁊c.⁊ versi.seq.

a ¶ Hoc non re-
peritur. Adde
Roma.in consi.
ccccxlj.

b ¶ Ita dicit An
ge. Adde ⁊ vide
eundẽ Angel.in
consi.cxc.Ber.

Augusti. ¶ Tu autẽ adde que infra dicam in fi.
istius glos.

4 Solutione condemnationis facta per vnum ex condẽnatis
quomodo cancellari debeat condemnatio.

5 Solutione facta ab vno si tota sentẽtia fuerit cancellata: an
non soluentes erunt liberati.

6 Cancellatione condẽnationis non apparente in scriptis: si
apparet de verbo superioris ꝙ voluerit ꝙ sit cãcellatus: an
sufficiat: ⁊ si aliquis condemnationem soluat qui tamen ve
re non erat ille qui erat condemnatus: an verus delinquẽs
erit liberatus.

7 Iudex an possit dare partem condẽnationis accusatori in
premium: vt homines inuitentur ad accusandũ ne delicta
remaneant impunita.

8 Cancellatio an semper trahatur ad illam causam propter
quam cancellatio fuit facta.

9 Cancellare tantum est quantum si in margine dictum est:
mihi est satisfactum de omnibus.

4 **Ange.** ¶ † Et vt vides plures in casu nostro eadem
sententia condemnati sunt pone vnum ex di-
ctis malefactoribus soluisse condemnationem suam: an di-
cta condemnatio debeat cassari: dic ꝙ nõ, imo in dicto con
demnationis margine debet apponi post nomen dicti sol-
uentis qualiter talis soluit condemnationem suam predi-
ctam. Et etiam si vis potes nomen suum interlineare nõ au
tem totam sententiam cancellare: vt dicit glos.⁊ Bart.in.l.
5 cancellauerat.ff.de his que in testamen.delen.† Sed pona-
mus ꝙ aliquo casu propter solutionem factam ab vno to-
tam sententiam cancellat an alij non soluentes suam con-
demnationem sint liberati an ex dicta sententia cancellati
possint conueniri ⁊ puniri dicas ꝙ sic, quia cancellatio sim-
pliciter facta ⁊ de tota sentẽtia semper refertur ad causam
suam ex qua facta fuerit ⁊ nõ ad aliud. Sed dicta cancella-
tio facta fuit quia vnus soluit tantũmodo suam condemna
tionem ergo quo ad soluentem dicta cancellatio refertur ⁊
non quo ad alios non soluentes ita dicit singulariter Bar.
6 in.d.l.cancellauerat. qḋ not. ¶ † Quid si in scriptura non
apparet cancellatio vnius condemnationis sed constat de
verbo superioris qḋ voluit quod sit cancellatus: dic quod
sufficit ita dicit Bar.per illum tex.in.l.emptor.§.lucius.ff.
de pac. Et tene mẽti qḋ si quis fuerit condẽnatus de aliquo
maleficio in certa quãtitate ⁊ eam soluit cum reuera nõ fuis
set ille qui deliquisset verus delinquens nõ liberat̃ ita dicit
b Ange.[b] in.l.quoties.§.j.ff.solu.matri.pro quo Imo.allegat
casum in.l.qui seruũ.ff.de interrog.actio.

Augusti. ¶ Tu autem in ista glos.primo adde ꝙ
illam conclusio.ꝙ̃ dixit Bart.in.d.§.se
natus approbauit Nico.de mathe.in notabilibus suis no-
tabili suo.lxxj.s.ꝙ camera debet totam cõdemnationem ca
pere ⁊ postea soluere fisco. Et inquantũ do. Ange.hoc inci-
denter dixit ꝙ frater maior debet facere partẽ ⁊ dare optio
nem fratri minori. Adde ꝙ hoc non cadit proprie in mate-
ria ⁊ multa possunt allegari in ista materia: ⁊ ideo hic non
7 me extendo.† Et inquantũ do. Ange.hic dixit ꝙ Barto.in
d.§.senatus.dixit ꝙ iudex iuste possit dare partẽ condemna
tionis accusatori vel relatori in premium vt homines inui-
tentur ad denunciandũ ne delicta occulta remaneãt impu-
nita.dicatis ꝙ Barto.nihil dixit de hoc in.d.§.senatus.⁊
do. Ange.hic errauit. Et de materia videatis qḋ dixi.s.in
glos.in verbo, fama publica.versic.xiij.quero an iudex pos-
8 sit statuere ⁊c.cum versi.seq.† Et inquantum do. Ange.hic
tractauit materiam cancellationis dicatis ꝙ vera est ista
maxime in hac difficultate vt semper cancellatio trahatur
ad illam causam propter quã cancellatio est facta ⁊ nõ ad
aliam causam: vt affirmarunt omnes doct.ibi etiam Bar.
in.l.pluribus.ff.de his que in testa.delen.⁊ Barto.⁊ docto.
in.l.acta.in fi.ff.de re iudi.vnde nõ mirum si cancellatio est
facta per vnum nõ debet alteri prodesse iuxta nota.in rub.
res inter alios acta. In dubio autẽ presumit̃ pro cancella-
tione iuxta not.per Bal.in.l.imperator.ff.de statu ho.⁊ cre
do ꝙ onus probandi transferetur in illum qui contra can-
9 cellationem dicit.† ⁊ tene menti ꝙ tantũ est cãcellare quan
tum si in margine dictũ est mihi est satisfactũ de omnibus:
ita dicit Barto.in.l.nihil interest.ff.de adimen.lega.⁊ vide
Ro.in.l.semel mora.ff.sol.mat.qui allegauit in hac materia
illum tex.in.d.l.qui seruum.ff.de interroga.quem ad propo
situm Ange.allegauit Imo.de illo innocente qui soluit pe
nam pro nocente: vt nocens non liberetur.

1 ☞ Clausula, si nõ soluerit intra decẽ dies: soluat cũ quar
to pluri: an de iure procedat, ⁊ fieri possit per iudices.

2 Condemnato non soluente, tunc illud quartũ non dicit̃ pe-
na prima, sed pena contumacie: ⁊ sic fideiussor prestitus in
processu non tenetur ad illum quartum plus.

3 Fideiussor interueniens in omnem causam in qua tenebat̃
primus tenetur ad illud quartum plus.

4 Sententia dicente: quã si non soluerit ⁊c.sufficiat ꝙ soluat
penam primam: vel etiam quartũ plus ad hoc vt euitet pe-
nam corporalem: in qḋ plus incurrit propter cessationẽ solu
tionis pene prime.

5 Reus ad hoc vt fugiat penam corporalẽ: an teneat̃ soluere
nõ solum penam originariam: sed etiam quartum plus in
ꝙ incurrit propter cessationem solutionis pene originarie.

Quas si non soluerit intra decem dies sol uat cũ quarto pluri.

1 ¶ † Videtur qḋ ista clausula non procedat de iure ⁊ ꝙ per
iudices fieri non possit quoniam post condemnationẽ fa-
ctam multare non possunt: ⁊ videtur esse cõtra glos.in.l.j.C.
de vsu.fis.li.x. Sed Bar.⁊ Ang.in.l.ij. in fi.ff.de publi.iudi.
dicunt qḋ hoc est verum nisi iudex habeat merum imperiũ:
qꝛ iudices habentes merum imperiũ possunt multam ap-
ponere: sed do. Io.de imo.in dicta.l.ij.dicit qḋ si istud quar
tum pluris est leuis pena non tantum ille qui habet merum
imperium potest talem multam ponere: sed etiã iudex cau-
sarum ciuilium: vt not.in.l.j.ff.si quis ius dicen.non obtem.
Sed tamen credo in casu nostro indistincte: ⁊ sic in omni
iudice de maleficijs inquirente quod possit dictam multam
imponere quoniam dicti doc. loquuntur in iudicibus cau-
sarum

sarum ciuilium: nos vero loquimur in criminalibus: & sic in maioribus iudicibus qui habent merum imperium: & ideo omnimodo videtur quod talem multam contra non paren
a tem sententie sue imponere possit [a]. ita dicit Bar. in d. l. j. de vsur. fis. Et sic dicta clausula valet & operatur: nec obstat q̃d post condemnationem nõ possit multare: q2 illud verum est pure & implicite: sed sub cõditione sic: sicut dicimus quãdo mandat rem restitui si non restituatur quod soluat tantum vel quod iuret in litem. arg. no. in l. qui restituere. ff. de rei vẽdica. & l. j. ff. de act. empt. & l. conductores. C. loca. & l. j. & l. in actionibus. ff. de in litem iurã. vel qñ condemnat & dicit saluo eo quod. j. dicam. vt not. gloss. in l. item labeo. §. j. ff. fami. ercis. Et quod dicta annotatio cõdemnationis & pene possit fieri in penam contumacis & non soluentis: tenet Bald. in l. quicunq3. C. de requi. re. vbi dicit: & sic facit pro statutis dicentibus quod non comparens: & idem non soluẽs incur
2 rat in penam quarti pluris &c. † Et bene aduertas tu iudex si non soluit: & sic fit contumax quod illud quartũ plus non dicitur pena prima: sed pena contumacie. ita etiã vult Bal. in d. l. quicunq3. vnde eius fideiussor quem prestitit in processu non tenetur ad istud quartum plus: vt l. j. & ibi gloss. et Bar. ff. de in litem iuran. ita etiam dicit Bar. in l. j. de vsur.
3 fisca. † quod intellige verum nisi in omnem causam in qua tenebatur primus interuenerit fideiussor. arg. no. in l. centum capue. ff. de eo q̃d cer. lo. vnde sis cautus tu iudex in capiendo istam fideiussionem late etiam istam causam comprehẽdat: vt dicit Bart. in d. l. j. de in lit. iur. & dixi. s. in gloss. super verbo, pro quo autem fideiussit &c. Si vero in ea diceret quã si non soluerit intra. x. dies amputet sibi manus: tunc talis sententia: & eius pena nõ dicitur pecuniaria: sed corporalis: vt dicit Bar. in l. item illa. ff. de consti. pecu. alias custo. reo. & in l. ij. & ibi Jmo. ff. de pub. iu. an etiam isto casu sit fideiussoribus relaxandus dixi supra in gloss. super verbo, pro quo Seius fideiussit &c. & in gl. in verbo, fama publica preceden
4 te. versi. x. quero an postq̃ &c. cum ver. sequẽti. † sed bene aduertas ad istum casum quando dicit si non soluit vel quã si soluere non poterit &c. an sufficiat q̃ soluat primam & originalem penam: an etiã debeat soluere illud quartum plus in quo propter negationẽ incurrit vel q2 in primo termino non soluit: videtur quod soluendo primam & originariã condemnationẽ euitet corporalem. ita dicit Bar. in d. l. j. ff. de in lit. iur. & in d. l. ij. ver. sed quero quid si non imponitur &c. dic vt ibi late: vbi Bar. videtur facere differentiam si statutum dicat quod pro falsitate soluat tantam quãtitatem, & in quadruplo si nõ soluerit intra. x. dies in quo casu illud augumẽtum dicitur esse pena delicti non simplicis contumacie: sec⁹ si dicat quod nisi soluat condẽnationem intra. x. dies condẽnetur in quarto pluri⁹ qñ tunc que sunt in conditione non sunt in dispositione illud quartũ plus dicitur esse pena contumacie & nõ delicti. arg. l. ita stipulatus. in fi. ff. de verb. obl. & ita videtur mihi veritas: licet Jmo. aliter dicat. Sed dic vt per eum in d. l. ij. de pub. iu. & per Bal. Ang. & Sali. in d. l. j. de in lit. iur. qui sequuntur opinionem Bar.

Augusti. ¶ Tu autem in hac gl. in prima cõclusione. vide Moder. in l. j. in fi. princ. ff. si quis ius di. non obtem. qui approbant illam glos. in d. l. j. C. de vsur. fis. lib. x. & vide Ange. in solẽni sua repetitiõe. l. nemo carcerem. C. de exac. tribu. lib. x. in j. col. vbi dixit quod debitori fisci non põt fieri preceptum de soluendo & inquantum non soluat intra terminum quod habeatur pro exbãnito in persona vel membro: sed in pecunia sic & allegat gl. in l. fi. in fi. C. de iudi. subdit tamen q̃d contra hanc conclusionẽ facit q2 videtur quod pena corporalis per sentẽtiam potest inferri: sed dicit ibi Ang. quod hoc est verũ si debitor est: tunc bene posset iudex habens merum imperium condẽnare delinquentem ad soluendum intra terminum. Et inquantum nõ solueret cõdemnare eum in quarto pluri vel etiam ad penã personalem: & ita dicit fieri videmus quotidie per rectores ciuitatum Tuscie: vbi vero iudex nõ haberet merum imperium: tũc non posset ex causa omisse solutionis condemnare reum ad penam quarti pluris vel ad aliam penam: quia nõ competeret sibi multandi potestas. & allegat. l. j. C. de modo mult. & allegat illam glo. in l. j. C. de vsur. fis. libr. x. Quinimo Bal. in l. cum iudex. C. de sen. in fi. dixit ponderans ibi glos. q̃d inoluit practica quod ratione contumacie sub conditione in sententia imponitur pena corporalis in defectum pecuniarie & tenet sententia. Et vide Alberi. de rosa. in prima parte statutorum. q. xciij. que incipit item quero an valeant condemnationes quod si quis nõ soluerit. l. soluat duplum vel quadruplum. & allegat Spe. in titu. de sen. §. j. versic. sed

nunquid si iudex. & ibi Spe. dicit quod de consuetudine ista obseruantur. Et pondera Specu. ibi multum generaliter loquitur. ¶ Itẽ inquantum supradictum est an fideiussor te
a neat ad istud augumẽtum quarti pluris vltra ea que supra dicta sunt in gl. super verbo, pro quib⁹ Ant. fideiussit. adde Bal. in l. si qua pena. ff. de his que sunt sui vel alie. iur. in illa q. an pater qui tenet soluere condẽnationem pro filio teneatur ad istud quartũ plus. & Jmol. in c. constitutus. extra de fideius. in x. colũ. & Bar. in l. fideiussor magistratuũ. ff. de fi
5 deius. vide Bar. Jmo. & doc. in l. fin. ff. de fideius. ¶ † Item inquantum tactum est an reus ad hoc vt fugiat penã corporalem: teneatur soluere nedum penã originalem: sed illam penam quarti pluris in quã incurrit propter cessationem solutionis pene originarie vel propter negligentiã. Adde vltra supra allegata Bald. in l. si. C. de vsur. rei iudi. & per Bar. in l. ideo. C. de cõpensa. & Bar. in l. libertis quos. §. posthum⁹. ff. de ali. & cib. lega. per Bald. in l. siue. ff. qui satis. cog. et per Bal. in l. data. in x. col. C. qui accu. & per Bal. in l. & in multis. C. de appel. & per Bal. in addi. Spe. in ti. de sentẽ. in xix. col. & in hac materia adde tex. de quo Ang. ibi multũ exclamat dicens nõ esse meliorem in corpore iuris quẽ doc. non viderunt in l. vtrum. ff. de parrici. & facit mentionem de dictis Bart. in d. l. publicorũ. ff. de publi. iudi. Et allegat dicta per ipsum in l. si cum exceptione. §. quatenus. ff. q̃ metus cau.

6 Sententia dicente qui centum si non soluerit amputetur ei manus: quantũ tempus intelligitur esse concessum intra q̃d soluere possit anteq̃ manus sibi possit amputari, & quando reus creditor communis possit compensationem obijcere.

7 Sententia dicente: si homicida non soluerit vel non poterit soluere mille quod decapitetur: nunquid expectabitur diu vt soluere possit.

8 Sententia dicente: si non soluerit vel soluere non poterit cẽtum: cõdemnamus in amputatione man⁹: an debeat regulari secundum vltimas voluntates vel contractus.

9 Casus isti. s. si non soluerit: vel quas si nõ soluere poterit &c. licet cumulentur tamen multum differunt.

10 Judex ex causa potest augere vel minuere penas a statuto statutas.

11 Judex debet in sententia causas & rationes exprimere propter quas a pena ordinaria recedit.

12 Condemnato Titio quod soluat centum: & si non põt soluere amputetur sibi manus an requiratur monitio iudicis: vt intra tempus soluat aliter non possit aliqua pena infligi.

13 Judex an ex causa possit augere vel minuere penas inductas per statutum.

14 Statuto imponente penam pro delicto: si illud delictum nõ fuerit cõmissum ex proposito. i. dolo sed per latam aut leuẽ culpam: an cesset pena statuti.

15 Judex qui sine causa auget vel minuit penas: qua pena puniatur.

16 Judex in penis arbitrarijs an possit transgredi consuetudinem loci & stylum illius curie in qua est rector: & an sicut iudex penam a l. impositam potest ex causa augere vel minuere: ita & impositam ex consuetudine.

6 **Ange.** ¶ † Quid autẽ si simpliciter dicatur in sententia que centũ si nõ soluerit amputet ei man⁹ quantum tp̃s intelligitur esse traditum intra q̃d possit soluere anteq̃ amputari possit sibi manus: notat Bart. in l. item veniunt. §. j. ff. de pe. here. & in l. j. §. fi. ff. de pecu. le. & statim. j. dicam latius: quia Bar. ibi non declarat: & aduerte q2 licet in prima pena non possit obijcere compensationem communi vt l. ob negotium. ff. de cõpensa. & l. in ea qua. C. eo. tñ in illo quarto pluri si erat alias creditor: cõmunis potest obijcere compensationem: vt no. Barto. per illum tex. in l. ideo. ff. de
7 compen. ¶ † Quid autem si statutum dicat q̃ si homicida non poterit soluere vel non soluerit mille q̃ decapitetur nũ
b quid expectabit [b] diu vt possit soluere. Istã. q. format Bal. in l. quicũq3. C. de ser. fu. in versi. sed vt dicit statutum &c. vbi cõcludit q̃ non expectabitur diu: sed si eo tempore vel parũ post non põt tunc verificabitur illud: & dicitur non potuisse soluere q2 hic actus est actus qui non requirit moram temporis iuxta no. in l. iij. de his qui. vt indig. & per Bart. ff. de here. insti. l. su⁹ quoq3. debes ergo tu iudex discutere acceptis vicinis & amicis: vt l. ij. C. quãdo fis. vel priua. & dato discussore: vt l. ij. C. de fruc. & litis expen. & etiam per inuentarium
c & estimũ poteris istam negatiuã [c] probare: vt l. cum de lege. ff. de proba. & auf. de here. & fal. §. si vero adsunt. Et si reperies q̃ nõ sit soluendo & q̃ nõ possit soluere potes dictũ homicidam condemnare & decapitare facta primo diligẽti supradicta discussione que appareat in actis: quod tene mẽti: Ange. de malefi.

a ¶ Imponẽ possit. adde tu Ale. in ɔsi. lxxix. in ij. volu. & per Old. in cõsil. xv. Ber.

b ¶ Expectabit. Adde tu q̃ monitio sit necessaria qñ terminus nõ est assignat⁹ voluit Cardi. in ɔsil. lv. & an cum qs tenet ad aliqd faciendũ sub pena sufficiat q̃ trãsiuerit tantũ tp̃s q̃ facere potuerit. vide Barba. in ɔsil. xvj. in ij. volu. Ber.

c ¶ Negatiuã. adde tu & vide Ro. in ɔsi. cclv. pau. de cast. in consil. lxxi. in sexo impressis. Ber.

quod not. Bar.in.l.item liberatur.§.j.ff.qui.mo.pig.vel hy
po.sol. sed tu in hac simili.q.latius dicas quia Bart.istā.q.
formauit in.d.l.suus quoqꝫ.§.fi.in fi.ff.de here.insti. ꝛ eā di
misit insolutam: hanc eandem.q.formauit Ang.in.l.j.ff.de
iniust.testa.ꝛ eam reassumpsit in.d.§.fi. ꝛ ibi Bald.aliter di
cit ꝙ dicat in.d.l.quinqꝫ. quia dicit qđ cum hoc de tempore
nō reperiatur a iure statutum stabitur iudicis arbitrio quā
do non dicatur posse soluere vel non soluisse: vt.l.j.ff.de iure
delibe.sed Ang.in.d.l.j.dicit qđ habebit tempus quod da
tur iudicatis in ciuili: vt.l.fi.C.de excep.rei iudi. qꝛ in crimi
nali ad similitudinem ciuilium procedimus: vt.l.absentē.ff.
de pe.sed Bal.in.d.l.fi.tenet contrarium quia delictū tollit
beneficium: quod sequitur Rapha.in.l.si victum.ff.de re iu
di.Secus si parti esset pena soluenda etiam propter delictū
ꝛ nō fisco. allegat.l.si cum exceptione.§.quod si homo.ff.qđ
me.causa.ꝛ istud credo verius ꝙ dicat Ang.Sed do.meus
Joā.de imo.in.d.l.suus quoqꝫ.§.fi.in fi.latius dicit vcꝫ aut
sententia a precedenti dispositione incipit aut a precedenti
conditione. Si a precedenti dispositione: vtputa condēna
mus in centum ꝛ si non soluerit vel soluere non potuerit cō
demnamus in amputatione manus vel quod amputetur ma
nus, ꝛ tunc cū non sit differentia inter cōtractus ꝛ vltimas
voluntates: vt.l.ita stipulatus.de verb.obli.coniuncta.l.j.ff.
de pe.le.cum si.ꝙ dicitur non posse soluere cum fuerit inter
pellatus a syndico cōmunis ꝛ non soluerit: vt.d.l.ita stipu
latus.dicit tamen ibi do.meus quod cum sumus in actu cō
demnationis pecuniarie quod credit ꝙ isto casu condēna
tus habebit tempus quod datur iudicatis in causa ciuili qꝛ
isto casu pecuniaria est licet pro delicto.argu.d.l.absentem.
ꝛ sic in hoc sequitur opinionem Ang.de qua.s. ꝛ sic isto ca
su non est recurrendum ad iudicis arbitriū. Secundo casu
qñ iudex incipit a precedenti conditione: vtputa condemna
mus in manus amputationē si non soluerit vel soluere non
poterit centum: vel sic si non soluerit vel soluere non poterit
centum condēnamus in amputatione manus: tunc est du
bium qꝛ in vltimis volūtatibus dicitur desinere posse solue
re quamprimum potuit ꝛ non impleuit: vt.l.hec conditio.ff.
de condi.ꝛ demon.in cōtractibus autem expectatur qđ ve
8 re desinat posse adimplere: vt.d.l.ita stipulatꝰ.† vnde vide
tur dubium an predicta sententia debeat regulari secūdum
vltimas voluntates vel contractus de quo etiā late p Bar.
in.l.centesimus.§.fin.ff.de verbo.obli. Et finaliter concludit
quod debeat regulari secundum vltimas voluntates et sic
quāprimum potuit soluere ꝛ nō soluit: vnde quamprimum
fuit clarum qđ non potuit soluere debet sibi amputari ma
nus: ꝛ addas tu ꝙ in dubio sentētia iudicis ꝛ statuti magis
debet regulari secundū vltimas voluntates ꝙ secundū na
turam contractus[a] tex.est in.c.preterea requisisti.ꝛ ibi Inn.
Jo.an.ꝛ Ant.de bu.de appel.ꝛ no. Bar.in.l.obligationes
fere.§.conditio.de act.ꝛ not.Ang.ꝛ do.meus post Barto.
in.d.l.cētesimis.ꝛ no.Jo.de imo.in.l.j.ff.de condi.ꝛ demon.
Et sic licet ipse non dicat sequitur opi.Bald.in.l.quicunqꝫ.
alias si dicta sentētia regularetur secundū leges loquentes
de contractibus sequeretur incōueniens quia delictū rema
neret impunitum qꝛ deberet expectare vsqꝫ ad terminū vi
te: ꝛ sic in effectu non posset puniri: vel dicit ꝙ isto casu cum
non sit tps statutum stabitur officio iudicis ꝛ sic sequitur opi
nionem Bal.in.d.l.suus quoqꝫ. quod dicit fore verius que
9 omnia nota quia sunt quotidiana. ¶ † Sed vnū aduertas
ꝙ licet isti casus cumulētur vcꝫ si non soluerit vel quas si nō
soluere poterit ꝛc.tamen magna est differentia quia quādo
dicitur si non soluerit posito quod daret fideiussores tamen
quia verum est dicere ꝙ nō soluit debet amputari manus.
Sinautē dicitur quas si soluere non poterit ꝛc.tunc dando
fideiussores dicitur esse potens ad soluendum ꝛ sic satisfecit
sententie licet adhuc non soluat ꝛ sic penam manus nō pa
titur.ita elegāter dicit Bar.in.d.l.item liberatur.§.j.qđ est
singulare: sed hoc potest esse valde dubium per ea que not.
Bar.in.d.l.j.ff.de custo.reo.vbi vult qđ quamuis statutū di
cat si non potuerit soluere non est fideiussoribus relaxādus
sed detinēdus est, licet prestet idoneos fideiussores vel depo
situm faciat qꝛ poterit esse quod fideiussores licet tūc sint sol
uendo efficiantur non soluendo vel depositum periret vnde
dat ibi consilium ꝙ transferatur dominiū in fiscum sub con
ditione si veniret cōdemnandus: vt.l.si sub conditione.ff.de
10 solu.ꝛ istud plus placet.† Et mēti habeas ꝙ ex causa potest
iudex augere vel minuere penas a iure statutas vel a statu
to loci: vt est tex.gl.ꝛ Bar.in.l.quid ergo.§.pena grauior.in
fi.ff.de infami.ꝛ idē voluit Bald.in.l.ꝛ si seuerior.C. de infa
mi.ꝛ istud teneas lꝫ Bald.ſm Ja.bu.in.l.j.C.si aduer.deli.

[a] ¶ Naturam cōtractꝰ. Adde tu ꝛ vide Franc.de are.in ɔsi.lxxxix. vbi si aliquis est cōdemnatus in centum intra.x. dies.ꝛ si illa non soluerit amputetur sibi manꝰ qđ hoc casu dicta cōdēnatio regulabitur ſm naturā contractus et nō ſm naturam vltimarū volūtatū: ꝛ ibi per te videas rationē.

dicat quod.d.l.hodie.ff.de pe. nō habet locum in penis sta
11 tutorū quia illas iudex precise imponere debet. † Et aduer
tas quod in.d.§.pena grauior. dicit Bart. vtile ꝛ necessariū
est quod in sentētia exprimat causas ꝛ rationes quare a pe
na ordinaria recedit vt videatur an cum infamia dispensa
tum sit necne: vt ibi facit ad predicta.l.hodie.ꝛ quod ibi no.
ff.de penis. Et hoc clare potest comprehendi in penis ordi
nariis videlicet vtrū iudex excesserit modum necne. Sinau
tem sunt pene arbitrio iudicis imponende dicitur tunc au
gere vel minuere si excedit vel minuit de eo quod cōsuetum
est alias imponi vel arbitrari pro simili delicto.ita dicit glo.
in.d.§.pena grauior. ꝛ ibi Bar.facit quod no.in.d.l.hodie.
ꝛ gl.ꝛ doc.in.l.ꝛ si seuerior.C.de infamia. Sed aduertas qđ
omnia ista que ponuntur in ista gloss.a versi.si vero in ea di
ceretur ꝛc.vsqꝫ in fi.eque bene ꝛ forte melius starent.j.in gl.
super verbo, ꝙ si non soluerit.intra.x.dies amputetur sibi
manus dextra ꝛc. vnde omnia ista ibi repetas, quia hic per
errorem fuerunt posita.

Augusti. ¶ Tu aūt in hac materia adde Bald.
in.l.quod seruus.ff.de cōdi.ob cau.in fi.
qui dicit in hac questione de eo qui per statutum debet sol
uere centum ꝛ si nō potest soluere amputetur sibi caput qđ
illud verbum, potest.trahitur ad difficultatem nō autem ad
potentiam absolutam per.l. continuus.§.illud.ff.de verbo.
oblig.ꝛ.l.iiij.§.si quis sic.ff.de statu libe.ꝛ.l.nepos proculo.ff.
de verbo.signi.ꝛ.l.fi.ff.si cer.peta. non enim est in considera
tione quod pauper possit ditari ꝛ solui.l.circa.§.deficit.ff.de
mu.ꝛ ho. ꝛ vide Rom.in.d.l.quod seruus. quomodo refert
quod Bal. vario modo loquutus est in ista difficultate: nā
vnum dixit in.l.quicunqꝫ.C.de ser.fugi.ꝛ allegat Bald.ali
ter dixisse in.l.suus quoqꝫ.§. sed si filio.ff.de here.insti. Et in
hac materia adde que dixit vltra omnes do. Nellus in tra
ctatu bannitorum in.ij.parte secundi temporis in.lxvij.qō.
qui multum diffuse disputat istam materiam ꝛ tandem de
cidit quod officialis tenetur ei assignare terminū ad soluen
dum ad similitudinem cōtractuum, ꝛ sic cōstituatur in mo
ra qui terminus nō debet esse minus.x.dierum ar. eorū que
habentur in.l.si debitori.ff.de iudi. et que habentur in.l.j.ff.
de iure delib.ꝛ ibi vltra omnes disputat an debeat isto casu
talis materia adaptari ad cōtractus vel vltimas volūtates
dic vt ibi. Adde Ro.in.v.charta ibi septimo qđ si statutum
12 dicit. † Sed aduerte quia teneo isto casu quod opus est qđ re
quiratur monitio iudicis vt intra tempus soluat: ꝛ nō pro
cedente tali monitione nō poterit quis aliqua pena multa
ri: quia regulam habemus in iure quod vbi sumus in facto
negatiuo ad hoc vt quis incidat in penam semper requiri
tur monitio. ista est illa singularis doctrina Innoc.in.c.ex
tirpāde.extra de preben.quam sequuntur ibi Host. Jo.an.
do.Ant.de bu. Abbas ꝛ Imo. ꝛ sequitur Arch.v.q.j.c.ij.
ꝛ Archi.ꝛ Jo.an.in.c.licet canon.extra de elec.lib.vj.sequi
tur Bal.ꝛ Imo.in.l.si mora.ff.solu.ma. ꝛ Jo.an.in.c.excō
municationi.extra de rescri.et in.c.ij.extra de magi.Bal.in
l.ij.C.de spōsa. Bal.in auf.ꝛ omnino in pe.col.C. ne vxor p
marito. Bal.in.l.ꝛ si post tres.in lectura in.xviij.colū.ff.si qđ
cautio.ꝛ in repetitione in.xxij.col.ꝛ Bal.in auf.hoc amplꝰ.
C.de fideicom.ꝛ Bal.in.l.qui crimen.C.qui accusare.qui al
legādo doctrinam Inno.dixit quod si statutum dicit quod
si quis ingreditur monasteriū monialium incidat in talem
penam: nam cum pena ponatur hic affirmatiue ibi non re
quiritur monitio: secus si super facto negatiuo pena impone
retur qꝛ semper monitio requiritur: vnde cum in isto casu pe
na capitis super facto negatiuo: qꝛ statutum dicit si quis nō
soluerit incidat in penam capitis: nunqꝫ iste nō soluens inci
dat in penam capitis: nisi quis primo a superiore monitus
fuerit: que conclusio Inno.in.d.c.extirpande.an sit vera vel
falsa.adde que vltra omnes scribentes scripsi in.l.diuortio.
§.si fundum.ff.soluto matri. Illam tamen doctrinam Inn.
in.d.c.extirpande.limitat Abb.in.c.excōmunicationi.ꝛ do.
Ant.de bu.in.c.quoniam frequenter.§.si vero. in.vj.col.ex
tra vt lit.non conte.ꝛ Pau.de cast.in.l.j.C.de his qui.vt in
dig. Do.de sctō Ge.in.c.j.extra de vita ꝛ hone.cleri. li.vj.et
vide Bal.in.c.j.§.publici latrones. de pace constan. vnde si
millies esset certū captum nō posse soluere nihilominꝰ nunqꝫ
poterit sibi inferri pena corporalis nisi demū precedat mo
nitio iudicis per predicta que monitio debet esse certa ꝛ nō
incerta.l.aut qui aliter. et.l.si is qui.ff. quod vi aut clam.per
not.in.c.j.extra de iudiciis. ¶ † Item inquantum supra ta
13 ctū est an iudex ex causa possit diminuere vel augere penas
inductas per statutū.adde quod Bal.in.d.§.pena grauior.
tenet etiam quod iudex non possit: secus in penis inductis
a iure

a iure communi.⁊ Bald.in auf.hodie.C.de iudi. Sed contrarium tenuit Salice.post Bald.⁊ Pau.de cast.in.d.l.⁊ si
14 seuerior.⁊ Barto.in.l.fina.in fin.ff.de recept. † Et ideo dico quod si statutum imponit penam pro homicidio vel pro alio delicto,⁊ istud delictum non fuerit commissum ex proposito,id est per dolum: sed per latam culpam aut leuem culpã pena statuti cessabit:quia statuta debent secundum ius cõmune interpretari.⁊ ita notant Bald. ⁊ Salice.in.d.l.serui vestri.C.de noxa.⁊ Bal.in.l.data opera.C.qui accusare. in v.colum. et Bald.in.l.quicunqꝫ.in.vj.colum.C.de ser.fugi. per Bald.in.l.j.ff.de legi.⁊ Bald.in.l.in actionibus.ff.de in lit.iur.⁊ Bald.in.l.pignus.C.de pig.actio. vbi hec limitat. ⁊ per Bald.in.l.ij.§.pretor.ff.ne quis eum qui in ius vo.per Bar.in.l.j.§.non autem.ff.si quis testa.liber esse ius.fue.per Salice.in.l.j,C.de sica.per Imol.⁊ domi. Anto.de butri.in c.ij.extra de constitu.vbi hoc limitat. aliter etiam limitabat Salice.in.d.l.serui vestri.ad predicta faciunt not.per Barto.in.l.omnes populi.in.vj.q.principali.ff.de iusti. ⁊ iur.vide Bald.in.l.si quis ab alio.ff.de calum.in fin.qui expresse vult quod potestas etiã in penis inductis a statuto potest ex causa augere ⁊ minuere per potestatem legis sibi datam in.d. §.pena grauior.⁊ in.d.l.⁊ si seuerior. adde Bald.in.l.obseruare.§.proficisci.in.xxvj.q.ff. de offi.procon. ⁊ Bal.in.c.j.in qui.cau.feu.amit.in fi.j.colum. tenet expresse quod iudex ex causa potest minuere penas a statuto taxatas ex causa tamen.Et vide Barto.in.l.hos accusare.§.omnibus.in fin.ff. de accusa.quod vbi pena per statutum non potest infligi in
15 reum iudex imponet sibi aliam extraordinarie.† qua autẽ pena punieƺ iudex qui sine causa auget vel minuit penas. Ludo.de roma.in notabilibus suis not.lxxiiij.in notabilibꝰ primi anni dicit quod legiste hoc nesciunt. sed Hostien.⁊ Ioã. an.in.c.de causis.extra de offi.delega.decidunt:quia punitur pena infamie.l.seruos qui.C.ad leg.iul.de vi pub.⁊ dicit Ro.quod alia pena punitur, scilicet pena illa qua punireƺ
16 reus.l.j.C.ne san.bap. ¶ † Item inquantum supra tactum est an iudex in penis arbitrarijs possit transgredi consuetudinem loci et stylum curie illiꝰ in qua est rector.adde omnino pulchra verba Angel.in.l.fi.ff.de iniur.et per Bald.in.l. reos.C.de accusa.qui notanter loquitur ⁊ in.d.l.quicunqꝫ. ⁊ Bal.in.l. seruum quoqꝫ.§.publice.ff.de procu.materia est trita. vide per Moder. in locis supra allegatis. tene tamen menti vnum singulare verbũ: quod posuit do. Abb.in.c.de causis.extra de offi.deleg.in fi. quod sicut penam impositã a lege ex causa iudex põt augere vel minuere:ita potuit augere vel minuere penam impositam per consuetudinem qđ no.ad ampliationem legistarum.

1 ☞ Clausula deducta.iiij.parte per beneficiũ confessionis cõprobatur de iure: sicuti soluenti ante tp̃s id in quo veniet de iure condemnandus minoratur de summa.
2 Minoratio pene propter beneficium confessionis:an prosit prestanti opem.
3 Pena corporalis duplex est,et an tunc habeat locum beneficium confessionis.
4 Condemnandus pena mortis an in aliquo est alleuiandus propter confessionem dummodo moriatur.
5 Condemnandus pena corporis afflictiua an alleuiabitur in aliquo propter confessionem.
6 Condemnandus pena corporis afflictiua si propter confessionem puniretur pena pecuniaria:non tamen euaderet infamiam.
7 Statuto dicente quod vna quarta debeat deduci propter confessionem,⁊ alia propter pacem ab offenso: si aliquis cõfitetur delictum et ab offenso pacem habeat quomodo fiet deductio istarum duarum quartarum.
8 Reus qui confitetur se commisisse homicidium sed negat se commisisse in illo loco:an gaudebit beneficio:quod confitẽti minoretur quarta pars condemnationis et an primo negans ⁊ postea confitens anteꝙ̃ de mendacio conuincatur: euitet penam quarti pluris.
9 Reus qui partem inquisitionis confitetur an gaudeat beneficio statuti minorantis penam in vna quarta propter cõfessionem.
10 Statuto dicente qđ de quolibet instrumento soluantur sex denarij pro libra an comprehẽdat casum quando instrumẽtum fit super re inestimabili: ⁊ quomodo statutum minuẽs quartam partem pene propter confessionem possit verificari in penis corporis afflictiuis: ⁊ quomodo non.
11 Pene in specie an possint duplicari: ⁊ in quãtitate non: ⁊ de dicto statuto minuente quartam partem pene propter confessionem in quibus verificetur.

Deducta sibi quarta parte per beneficiuꝫ cõfessionis et etiam deducta alia quinta parte propter instrumentum pacis ⁊c. Andreã in libris mille Bononiensibus.

1 ¶ † Ista clausula de iure cõprobatur quoniã de eo quod quis de iure veniret condemnandus si soluit ante tẽpus minoratur de summa:vt.l.si cõstante.§.quoties.ff.solu.matri. ita etiam si confitetur et alleuiat iudicẽ ab onere probandi:tũc ex statuto potest induci quod pena minoretur:vt.l.eum qui.in princ.ff.de iniur.⁊ ibi Bar.
2 Ita dicit Bal.de ista clausula in.d.§.quoties.† Et de minoranda pena propter beneficiũ confessionis:posuit etiã Bar. in.l.libertis quos.§.posthumus.ff.de alimen. ⁊ ciba.leg.vbi etiã dicit an tale beneficium prosit opem prestanti. vide etiã de hoc quod not.Bal.in.l.non eo minus.C.de accu.qui videtur cõtradicere Bar.Et supradicta procedunt quãdo est pena pecuniaria.Sin aũt esset corporalis quid iuris ⁊ eiꝰ for
3 mã statim dicã.† Et aduertas quod corporalis est duplex: qꝛ alia est inferens mortem:alia erit cum alia pena corporalis imponitur:ideo de vtraqꝫ videamus.Et qđ pena mortis sit duplex probatur in.l.pretor.§.j.ff.de bono.pos.⁊ in.l.ij.et l.capitalium.in prin.ff. de pe.⁊ no.gl.in.l.trãsigere.in verbo, capitalium.C.de transact.Primo namqꝫ casu qñ mors naturalis debet imponi ex delicto intẽtato:tunc subdistingue: aut sola vite priuatio imponi debet: aut post vltra debent etiã bona publicari.Primo casu quoniã vltimum suppliciũ nullo modo recepit in se diminutionem quoniam est indiuiduum.arg.l.ij.§.j.⁊.l.in executione.§.pro parte. ⁊.l.si homo mortuus.ff.de verb.obli.tunc tali casu dictũ beneficium diminutionis quarte partis pene nõ debet habere locũ: ergo dicto beneficio nõ gaudebit diminutionis quarte partis et pena mortis naturalis imponetur. argu.l.si seruus tibi. ⁊.l. iul.ait. ⁊.l.si nõ seruus.§.si solus.ff.ad leg.fal. cõiunctis his que not.Bar.in.l.si pupillus.⁊.l.nẽsennius.⁊.l.in.l.falcidia. ff.eo.ti.vbi inducit illam materiã falcidie ad gabellam,et sic
4 ad debitũ fiscale.† Aduertas tamen isto casu quod propter suam confessionẽ si in aliquo posset sibi prodesse concederetur:qꝛ beneficium dici debet:vt.l.beneficio.⁊ qđ ibi Bart.ff. ad.l.fal.Et ideo putarem quod si de illo delicto acerbissima mors veniret imponenda qđ genus mortis dummodo vita
a priuetur alleuiabitur:[a] vt.d.l.capitaliũ.in prin.Secundo vero casu qñ vltra mortem debẽt bona duplicari: ⁊ tunc qꝛ in vita dictum beneficiũ diminutionis quarte non põt habere locum:tunc totũ beneficium quarte detraheƺ de dictis bonis non tantũ respectu bonorum: sed etiã respectu vite que nõ recipit defalcationem:vt ar.l.plane.§.si quid preterea.ff. ad le.fal.⁊ quod no.glos.⁊ doc.in auf.similiter.C.ad le.falci.
5 ¶ † Secũdo vero casu principali qñ est pena corporis afflictiua ⁊ tunc cũ iudex ex causa possit alterare penas: vt.d.§. pena grauior.⁊ glo.in.l.ij.C.vt intra certũ tp̃s.⁊.d.l.hodie.si fieri põt conceditur sibi dictum beneficium in minorando si põt fieri:vel in alterando penas vt si dãnari debebat in metallum dãnabitur in opus metalli quod leuius est:vt.d.l.capitalium.§.est pena.si vero debebat dãnari in opus metalli deportabitur:si aũt deberet deportari ⁊ bona publicari alleuiabitur in bonorũ publicatione si vero deberet tm̃ deportari relegabitur: si deberet ad tẽpus relegari defalcabitur tp̃s relegatiõis.ar.§.relegati.cũ ibi not.insti.qui.mo.ius pa. po.sol.⁊.l.relegatorũ.ff.de inter.⁊ rele.§.ad tp̃s. ⁊ ibi Bart. si autem sibi deberet amputari vtraqꝫ manus ⁊ oculi euelli vnũ defalcabitur:si aũt deberet mitriari vel simpliciter bullari in fronte fustigabitur simpliciter vel si deberet fustigari tantũ tunc alterabitur aliquo modo pena ita qđ non sit sine pena ⁊ qđ gaudeat beneficio predicto aliquo modo: vel imponendo aliã corporalem leuiorẽ vel in pecuniariã trans
6 ferẽdo.† ¶ Aduertas tñ ꝙ si in pecuniariã transferret non
b tñ propter hoc euitaret[b] infamiã:vt.d.§.pena grauior.quod
7 not.† quid aũt si statuto debeat deduci vna quarta propter confessionẽ alia quarta debet deduci propter beneficiũ pacis habite ab offenso ſm formã statuti:pone ergo ꝙ aliquis cõfitetur crimen ⁊ etiam habuit pacẽ ab offenso et illã pro

a ¶ Alleuiabitur. adde tu vltra ea que subijcit do. Angel.adde tu ꝙ hoc põt esse ꝓpter beneficium cõfessionis vnde tunc succedit ꝙ voluit Ange.in cõsi.lxvij. ⁊ cõsi. ccxxvj.quẽ refert ⁊ sequiƺ.d. Ale. in ꝯsi.ccvij. in.ij. volu.vbi lꝫ offendere verba statuti:vt deseruiamꝰ menti,⁊ vt cesset absonꝰ intellectꝰ sed quis diceret nõ esse absurdũ qđ ille qui venit puniẽdus pecuniariter gauderet bñficio statuti ⁊ nõ ille qui venit puniendꝰ corporaliter cum rõ statuti ita militet sicut in alio: naꝫ qñ ex forma statuti qs ꝓ delicto veniret furca suspẽdendus: ꝓpter confessionẽ decapitabiƺ: qꝛ est minor pena. ita Bald. consi. ccclviij.inci.premittendum est ⁊ hec snĩa videtur equa pro qua facit: qꝛ etiã de iure cõi sponte cõfitens mitiꝰ puniƺ: vt habeƺ in c.presbyter.l.d. et.xv.q.vlti.in.c. si qs presbyter. xxiiij. di.c.fi.⁊.c. qꝛ simplr.lvj.dis. ponit Ro.in cõsi.ccccxxiij.

b ¶ Euitaret.adde Ro.in consil. xxj.Ber.

a ¶ Inestimabili.
Adde ꝙ hoc in
terminis consu-
luit Cu. in consi.
xcvij. cui se sub-
scripsit do. Joā.
de imol. ꝛ eandē
sniam tenet Ro.
in ꝯsil. cccxxxiij.
ꝛ do. Ale. in ꝯsi.
lvij. in. ij. vol. ꝛ ꝙ
dispositio statu-
ti non extendaᵗ
vbi verba nō cō-
ueniūt. vide etiā
ꝑ Barb. in cōsi.
xxxvj. Ber.

duxit: ꝛ videtur qđ debent in scriptis producere pacē: vt vi-
detur tex. in. c. pactū. extra de verb. sig. ibi scripture. ¶ Sed
contrariū est verum: vt. l. ipsius. C. fa. ercis. ibi qđ licet scriptu
ra non probetur ꝛc. Et sic si tali casu debet deducere duas
quartas qūo fit ista deductio, vcꝫ an vnaqueqꝫ quarta de-
ducetur de tota summa condemnationis vel fiet primo vna
deductio quarte de tota condemnatione: ꝛ de illo qđ restat
non habito respectu ad totum fiet alia deductio: ꝛ videtur
qđ quelibet quarta sit eque principalis: et sic vnaqueqꝫ de-
ducatur habito respectu ad totā summam: ꝛ sic si condēna-
tio erat ad centū prima secunda quarta deducēda erit. xxv.
ꝛ sic in totū cumulate erunt quinquaginta arg. not. ꝑ Bar.
in. l. cōtra negantē. C. ad. l. aquil. vbi ponit qualiter pena de-
beat duplicari ꝛ semper habet respectū ad simplum ꝛ sic ad
vnā penam in vnaquaqꝫ multiplicatione igitur idem dicā
in deductione ꝛ defalcatione quartarū vt contrariorum ea-
dē sit doctrina. arg. l. j. de his qui sunt sui vel alie. iur. ¶ In
contrariū facit illud qđ dicimus de filio grauato secundum
legistas sub conditione qui habet duas quartas deducere
iuxta. l. quanꝙ. C. ad le. fal. cum simi. et. c. raynutius. de te-
sta. nā de tota hereditate primo deducitur legitima que est
tertia. vt auth. nouissima. C. de inoffi. testa. ꝛ de residuo habi-
to respectu solummodo ad id quod restat deducta legitima
deducetur trebellianica: ꝛ sic de illis tribus partibus que re
stant nō autem totius hereditatis respectu fit computatio
trebellianice. ista habenᵗ in. d. l. quanꝙ. ꝛ in. c. raynutius. et
in. l. in ratione. §. quod vulgo. ꝛ ibi per Barto. Ange. ꝛ Jo.
de imo. ff. ad le. fal. ꝛ sic dicendū credo in casu nostro ex quo
sequitur quod si condemnatio originalis erat de centum et
primo deducantur. xxv. propter confessionē restant. lxxv. de
illis. lxxv. etiam habito respectu ad illos. lxxv. tantū non ad
tota cētum: deducetur alia quarta propter beneficiū pacis
et sic deducētur minus ꝙ. xix. ꝛ sic in totū deducentur. xliij.
ꝛ aliquantulū minus: ꝛ tñ si de dicta tota summa habito re
spectu semper ad totā summam due quarte deducenᵗ fuis-
sent deducta quinquaginta qđ not. et ita practicatur quod
est verū nisi verba statuti aliud importarent: vnde semꝑ ad-
8 uerte ad eius verba. †Et aduertas ꝙ licet quis confiteaᵗ cō
misisse homicidiū negat tñ se in illo loco commisisse nō gau-
det beneficio ꝙ confitenti minoretur quarta pars condēna
tionis. ita dicit Bar. in sua disputatione q̄ incipit per Ita-
liam cōmuniter sunt statuta. ꝛ in. l. inde neratius. §. si. cum. l.
se. ff. ad. l. aquil. Et ecōtra si statuto augereᵗ pena negāti in
quarto pluri: si primo negauit ꝛ postea confiteretur anteꝙ
conuincatur de mendacio euitat penam quarti pluris. Ita
dicit Ang. Bald. ꝛ Sali. ꝛ Bar. in auth. contra qui propriā.
9 C. de nō nu. pecu. ¶ †Quid †autem si partem inquisitionis
confitetur an gaudeat beneficio dicti statuti. vide Bald. in
l. quidam estimauerunt. ff. si cer. peta.

Augusti. ¶ Tu autē in hac materia adde quod
iste doctor multa in hac glo. dixit: q̄ pa-
rum valent: nec probat que dicit quia Bal. in. d. §. quoties.
non dicit id ad quod ipse allegat. Et inquantum vult quod
statutum quod loquitur quod per confessionem vel per so-
lutionem ante tempus minoretur pena inquantū statuta di
cunt deducta quarta parte per beneficium confessionis: nā
dico quod tale statutū nullo modo potest militare ꝛ habere
locum in pena capitis ꝛ mortis vel corporali quia illa pena
que infertur in corpus ratione subiecti. s. corporis censeᵗ esse
indiuidua. iuxta no. in. l. iiij. §. cato. ff. de verbo. obli. vbi late
per Bar. Ang. Imo. Raph. ꝛ doc. qui multa allegāt ꝛ per
l. ij. §. j. ꝛ in. l. in executione. §. pro parte. ff. de verbo. oblig. nec
est verū quod in aliquo istorum casuū propter suam cōfessio
nem concedatur sibi aliquod beneficium hoc est quod si pe-
na mortis veniret imponenda acerbissima: quod per cōfes-
sionē dabitur sibi pena mortis que erit leuior vel minorabiᵗ
pena corporis afflictiua in aliā leuiorem ſm exempla que po
suit: quia dico ꝙ tale statutū deducta quarta parte per be-
neficium cōfessionis non comprehendit istos casus in qui-
bus pena corporis afflictiua imponitur: sed in quibꝰ solum
pena pecuniaria imponeretur: nec video quomodo tale sta
tutum possit trahi ad istos casus in quibus pena afflictiua
corporis imponeretur. Et moueor ex doctrina Bar. funda-
ta in illo tex. in. l. iiij. §. pretor ait. ff. de dam. infec. qui dixit qđ
vbi verba statutorū non possunt adaptari nec ibi eius dispo
sitio. ꝛ voluit Bart. in. l. ita aūt. in prin. ff. de admi. tuto. ꝛ se-
quūtur Ang. Imo. ꝛ Paul. de ca. in. d. §. pretor ait. ꝛ Pau.
de cast. in. l. benignius. ff. de legi. quam tamen sequitur Cal-
de. limitando predicta in solenni sua disputatione incipien-
te statuto ciuitatis. ꝛ ita decidunt Bald. ꝛ Ang. in. l. quod

10 constitutum. ff. de testamento mili. †vnde volunt prefati do-
ctores ꝙ si statuto cauetur quod de quolibet instrumēto sol
uantur sex denarij pro libra tale statutum non cōprehendit
a casum quando instrumentum fit super re inestimabiliᵃ quia
vbi non possunt adaptari verba statuti: licet statutū genera
liter loquatur ibi non extenditur eius dispositio: ita in casu
nostro nescio videre quomodo verba statuti loquētis. s. de-
ducta quarta parte per beneficiū cōfessionis possint ista ver
ba adaptari ad penam corporis afflictiuam. s. quod ampu-
tetur manus alicui vel quod oculus ei effodiatur: qꝛ vt dixi
ista omnia indiuidua sunt: nec est verū quod isto casu possit
minorare penam per. §. pena grauior. quia. §. pena grauior.
habet locum quando adsunt ille cause de quibus ibi per gl.
ꝛ docto. sed ista causa confessionis non potest militare: quia
vt dixi dispositio statuti non potest ibi habere locum cū ver
ba statuti adaptari ibi non possint: teneo tamen quod si pe-
na que imponeretur per statutum per nomina numeratiua
imponeretur: puta ꝙ talis cōmittens tale delictum habeat
octo ictus funis vel fustigetur cum centum verberibꝰ: ꝛ sta
tutū generaliter diceret qđ omnis pena imposita per statu-
tum minoretur deducta quarta parte per beneficiū confes-
sionis isto casu talis pena minorabitur: quia vbi adaptari
possunt verba statuti ibi adaptatur eius dispositio. nec ob.
isto casu quod corpus hominis est quid indiuiduū: quia nō
potes tangere partem quin tāgas totum: qꝛ respondeo qđ
statutum isto casu nō habuit respectū ad hoc sed ad nume-
rum pene imponende: cum minor sit pena sex ictuum funis
11 vel verberum quam octo. argu. l. capitalium. ff. de pe. † adde
tamen hic ea que dixi supra in gl. in verbo, in platea cōis. in
illo articulo quod pene in specie non possunt duplicari: sed
tñ in quātitate ita intelliguntur statuta generaliter loquen-
tia: ita isto casu cum statutum dicit deducta quarta parte:
verisimiliter loquitur statutum de penis in quātitate quibꝰ
adaptatur verba statuti. ¶ Itē inquantū supra tactum est
quando per confessionem conceditur beneficium diminu-
tionis pene vel augmentatur pena per negationem vel qñ
negat in illo loco commisisse delictum: vel si primo negauit
ꝛ postea confitetur: an augetur pena: vel si partem inquisi-
tionis confitetur: de omnibus istis vide Bal. Sali. ꝛ Fulg.
Pau. de ca. ꝛ doc. in. d. l. eum qui. ff. de iureiur. ꝛ ibi Ang. no
tāter loquitur de eo qui postea cōfitetur ante factas proba-
tiones an saltem veniat condemnandus in expensis: de ista
materia an negans possit postea cōfiteri. vide per Bald. de
istis questionibus in. l. ea que. in. x. ꝛ. xj. q. C. de accusa. ꝛ per
Bal. in. c. j. in. §. porro. que sit prima causa benefi. amitten. et
per Bal. in. l. de etate. in. §. fina. ff. de interroga. actio. et per
Bal. in. l. error. in. vj. col. C. de iuris ꝛ facti ignoran. ꝛ ꝑ Bal.
in. l. j. C. de furtis. Bal. in. l. si vnus ex socijs. §. si. ff. pro socio.
per Bal. in. l. vnica. in. vij. col. C. de cōfes. ꝑ Bal. in. l. electio.
§. neqꝫ. ff. de noxa. Angel. in. §. si enim. in auth. de triente ꝛ se-
misse. Sali. in. l. contra negantem. C. ad le. aquil. qui contra-
dicit his que dixit in. d. l. eum qui. Ja. de are. Ang. ꝛ Imol.
in. l. sed hoc ita. §. quod autem. ff. de re iudica. De qualitate
autem negata vel confessata. vide per Barto. Sali. ꝛ doct.
oēs maxime Fulgo. in. l. eum qui. ff. de iureiu. Ang. ꝛ Imo.
ꝛ Ro. in. l. j. §. si quis simpliciter. ff. de verbo. oblig. per Bal.
in. l. cum quid. ff. si certum pet. ꝛ per Bal. in. c. j. §. porro. que
sit prima causa benefi. amit. qui ponit quid in appellatione
an habeat locum penitentia.

1 ☞ Sententia dicente ꝙ amputetur manus dextra: si de-
xtram non habet an iudex possit alterare in sinistram.
2 Pena existente quod amputetur manus ꝛ non dicatur que
quid erit.
3 Pena existēte amputationis manus: si habeat vnam bonā
ꝛ vnam aridam que amputabitur.
4 Pena existente amputationis manus: si vnam tantum ha-
beat quid erit.

Uas si non soluerit intra decē dies amputetur sibi manus
1 **dextra ꝛc.** ¶ †Quando autē non habet dextrā
an iudex possit alterare in sinistrā not.
Bar. in. l. hos accusare. §. si. ff. de accu. ꝛ dixi. s. in glo. super
verbo, platea cōis. ꝛ no. Bar. in auth. sed nouo iure. C. de ser.
fu. ꝛ ibi Bal. ꝛ doc. in. l. ij. C. vt intra cer. tēp. ꝛ ibi gl. ꝛ conclu
dunt qđ sic qꝛ iudex ex officio quādo videt ꝙ pena a lege vel
statuto ordinata non pōt habere locum ex officio suo penā
alterat

alterat & extra ordinē punit: que punitio dicit̃ extra ordinē fieri nō ex alia.l.vel statuto sed ex eodem ex quo pena imponebatur illa que imponit impossibile est: vt est casus in.d.l. hos accusare.§.si coniuncta.l.si criminis.C.ad le.iul.de vi.&
2 ita dicit Bar.in.d.§.fi. ¶ †Quero quid si simpliciter dicat̃ quod manus amputetur nec dicat quam manum. gl.in.d. auf.sed nouo iure arguit pro & contra finaliter concludit qđ
3 illa in qua minus potest amputetur.† quid si habeat vnam bonā & alteram aridā.Dy.in.d.auf.dicit ꝙ bona amputabit̃.ar.l.quoties.ff.qui satisd.cog.sed Butri.in.d.auf. tenet
a quod arida [a] quia in obscuris quod minus est sequimur: vt l.in obscuris.ff.de re.iur.pro quo facit.l.iij.ff.arbo.fur.ce.sed Bal.ibi dicit quod aut prouisum est de certa manu vt in nostra sententia quia dicit dextra & tunc satisfactum est statuto si illa amputet̃ licet arida sit:pro quo facit q2 debito & speciei prestando speciē in eo statu quo est liberat̃:vt.l.domus. §.j.& quod ibi no.ff.de leg.j.si autem de certa manu per statutū prouisum non sit & tūc aut illa manus est omnino inutilis & tunc illa non abscindetur sed vtilis: sinautē non esset omnino inutilis tunc illa que est minus vtilis truncabitur.
4 ¶ †Quid autem si quis non habet nisi vnicam manum an illa sola abscindetur. Ja.de are.in.d.auf.dicit ꝙ non sed alterabitur pena: vt.l.stichum aut Pāphilum.ff.de solu.& in l.emptorē.§.penul.ff.de contrahen.empt.sed Bald.ibi dicit ꝙ imo illa sit abscindēda quia statutum hoc dicit:cuius verbis stādum est: verum quia remaneret omnino inutilis debet alia pena: vtputa relegationis vel pecuniaria allegari. ar.l.illicitas.§.ne tenuis.cū gl.ff.de offi.presi. sed Flori.in.d. auf.dicit quod opinio Bal. de iure est verior opinio. Ja.de equitate autem hodie stylus et curie consuetudo est attendendus:vt.l.saccularij.§.sunt quidam.ff.de vari.crimi.vide Ange.& Jmo.in.l.ij.ff.de iu.

Augusti. ¶ Tu in his questio. adde primo ea q̃ pulchre dixit Bald.in.c.j.§.furtū.extra de pace iur.fir.in vsibus feudorū. in.iiij.col.qui dixit ꝙ si reus a quo iudex debet facere abscindere vnum mēbrum ille non habet illud membrum ꝙ in simile membrum immutabitur illa pena & seruabit iudex equalitatē quātum potest:subdit tn̄ ꝙ si iudex non potest hoc facere puniet isto casu grauius ꝙ̄ remissius.allegat.d.l.ij.C.vt intra cer.tēpus. & reddit rationem maxime in statuto loquente ꝙ qui debilitauerit mēbrum alicui debilitetur sibi simile mēbrum:nam dicit Bald. offensus membrum perdidit innocenter iste autē offendens punitur culpabiliter. Et ideo magis punitur quia inter innocentiam & dolum nulla est proportio. & adde hic omnino que dixi supra in glos.in verbo,in platea communis. et vide Albe.in.d.auf.sed nouo iure.adde Albe.de rosa.in.iij.parte statutorum.lx.q.qui ponit si debet amputari pes vel manus:nec dicitur que:de qua intelligatur.& inquantum.s̄.tactum est si talis reus habet manū aridam an illa debet amputari.Albe.in loco.s̄.allegato. in.d.auf. sed nouo iure expresse ibi decidit contra Cy.qđ imo manus arida debet amputari. & Sali.in.d.l.ij.C.vt intra cer.temp.in fi. tenet opio. Jac.de bu.contra Cy.& respondet ad.d.l.ij.cui.l.non respōdebat Ja.but.& ibi Sali.adducit pro hac sententia bonum text.quem ibi vide & alium casum in hac materia ibi videas allega.a domino Abb.in.c.j.extra qui cle.vel vouētes. & ibi vide dominum Cardi.tangētem istam difficultatem:& licet in terminis istius.q.soleat allegari doctrina Jo.an. quā posuit in mercurialibus in regula,in penis. extra de reg.iur. in vj.ꝙ in indiuiduo in hac difficultate in terminis questionis nostre allegauit Joā.de imo.in.l.ij.ff.de pub.iudic.vbi post Ange.examinauit istam materiam: tamen allego ego Jo. an.in addi. Specu.in rubri.extra de penis. in fi.vbi expresse Jo.and.dicit quod communis doctrina in hac materia est cōtra Cy.in.d.auf.s3 nouo iure. scilicet ꝙ manus arida debet abscindi reo et in istis.q.adde omnino dicta Raph.ful. qui vltra omnes locutus est in hac difficultate. in.d.auf.sed nouo iure.& certe ibi eleganter loquitur.

5 Statuto imponente penam alternatiue vtputa amputetur manus vel pes vel amputetur manus vel stet perpetuo in carceribus quis faciet electionem pene iudex vel reus.
6 Pena existente arbitraria iudicis erit arbitrium.
7 Pena existente mixta alternatiua & arbitraria arbitriū est iudicis.
8 Pena existente vnica puta statutum dicit de amputatione manus & reus est ita puer vel ita senex ꝙ statim moreretur tunc iudex potest dispensare.
9 Statuto dicente occidens occidatur vt in quo deliquit puniatur si Titius aliquem alapa non dolo percussit & percussus mortuus est Titius nō morietur & erit interpretatio non dispensatio & quo iure sit introducta interpretatio.
10 Consuetum fieri non dicitur arbitrarium sed necessarium & in arbitrarijs iudex in mitiorem inclinabit.
11 Reo mori debente an iudex possit dare ei optionem mortis puta furca vel capitis amputatione.
12 Electione in penis alternatiuis existente ipsius rei si reus eligat grauiorem an sit audiendus.
13 Judex in penis alternatiuis etiam si verba dirigūtur ad iudicem debet eligere minorem.
14 Penam minorem in alternatiuis esse eligendam per iudicē intellige quando ambe sunt corporales vtputa quod amputetur sibi pes aut manus si autem dicatur aut soluat centū aut manus amputetur semper elegit pecuniariam quia nō est proprie pena alternatiua sed corporalis surrogat̃ in defectum pecuniarie.
15 Statuto licet possit fur pro paruo furto suspēdi iudex poterit moderari illam penam citra mortem et an iudex debeat aliter arbitrari ꝙ̄ sit consuetudo.
16 Judex an possit dare electionem mortis reo morituro.

5 **Ange.** ¶ †Quid si statutū imponit penam alternatiue vc3 amputetur manus vel pes:vel quod amputetur manus vel stet perpetuo in carceribus detētus vel qđ amputetur manus vel soluat mille & sit relegatus: cuius erit electio dicte pene an iudicis vel rei.istam.q.ponit gl. in.l.quicunq3.C.de ser.fugi. & ibi Cy. & Bar.& Bald.in.l.si fugiti.eo.titu.& Bal.in auf.sed nouo iure.C.eo.ti.& Bar.in l.j.ff.de effra.& expil. & Jmo.in.d.l.ij.ff.de publi.iudi.nam in d.l.j.Bar.videt̃ velle quod in dubio sit electio rei per.l.pen. ff.de pe.sed in.d.l.quicunq3. dicit illud verum in pena pecuniaria: vt.l.plerunq3. in fi.ff.de iure do.sed in corporali pena in dubio iudicis sit electio:vt.l.j.ff.de effrac.& expil. nisi verba dirigātur ad vnum quia ille ad quē diriguntur habet electionem.ar.l.lucio.cum gl.ff.de le.ij.sed Bal.in.d.l.quicūq3. ver.no.de pena alternatiua &c. dicit quod aut est alternatiua, aut est arbitraria, aut mixta,alternatiua,et arbitraria, aut pena simplex. Primo casu aut est pena ciuilis parti applicāda & est electio debitoris : nam si habet electionē in alternatiuis sortis que est fauorabilis ergo in alternatiuis penis:que est odiosa:vt not.gl.in.d.l.quicūq3.aut pena est criminalis & pecuniaria fisco applicanda & etiā isto casu reus eligat per.l.interpretatione.ff.de pe.aut pena est criminalis & corporalis:puta aut manus vel pes tūc etiam idem qđ rei est electio q2 vtraq3 pena est orta & purgat delictū & de hoc ante sententiam interrogabitur per iudicem & si non eliget: tunc iudex eliget potestate sibi data.per dictā.l.hodie.& sententia fertur certa & non alternatiua cum trahere debeat: secū executionē:vt.ff.de pe.l.qvltimo.simile no.l.j.§.exactio. C.de rei vxo.act.nec obst.dicit ipse quod habetur in.d.l.lucio.quia ibi loquitur in creditore fauorabili.hic in odioso.C. communia.de le.l.fin.§.j.licet ergo statutum dicat iudex faciat extrahere oculum vel pedem amputari interpretat̃ qđ reus eligat & miserabilē electionem sibi esse concessam quāuis verba statuti dirigantur ad iudicem: nam illa est mitior pena que eligenti videtur minor: vt intelligatur.l.aliquā misericordiam inter miserrimas penas inseruisse.† Secūdo ca-
6 su principali videlicet in pena arbitraria omnino iudicis est arbitrium: nam arbitrium in iudice nihil aliud est ꝙ̄ iurisdictio que in priuato reo maxime non datur,idē si esset electio & declaratio & reus nunquam idonee eligeret.ff.de effrac.&
7 expil.l.expilatores.† Tertio casu principali quādo est mixta alternatiua & arbitraria idem dicit sicut in pena arbitratiua.allegat.C.de ser.fugi.l.si fugitiui. nam tunc intelligit̃ de simili pena:sed assimilari pertinet ad iudicem : vt.l.possunt.
8 ff.de legi.† Quarto casu principali qn̄ est vnica & sola pena ibi nō cadit electio sed dispēsatio:;& ideo ad iudicem ex causa pertinet vtputa si statutum dicit de manus amputatione & aliquis est ita puer,vel ita senex ꝙ statim moreretur tunc
b iudex pōt dispēsare:[b]non tn̄ cogitur nec ꝓpter hoc appella-
9 ri.ff.ad silla.l.qui pōt. in fi.in ratione litere.† secus esset hoc casu in casu statuti qđ dicat quod occidens occidatur vt in eo in quo deliquit puniatur : pone modo culpa & non dolo percussi te & mortuus es vtiq3 ego mori non debeo:& hec est interpretatio non dispensatio & a mala interpretatione appellatur nisi a principio sit specialiter interdicta.de or.iu.preterea introducta est interpretatio de iure naturali, & ideo locum habet etiam in statuto:naturali enim ratione est vt nō puniat quem ad mortem qui noluit delinquere. ¶ Jtē debet puniri dolus.l.j.§.sed si claua.ff.de sica. & ꝑ hoc.l.iij.§.j. & quod ibi no.Bart.& istud est tenendum.aduertas tamen Ange.de malefi.

a ¶ Arida. Adde tu in ꝓposito.et vide ibi Cepo.et Ale.in ↄsil.ciiij. in.j.vol.& ibi qđ ita cōiter tenet̃. et limita : vt per Cep.in.d.auf.s3 nouo iure. Ber.

b ¶ Dispēsare.adde tu & vide Ro. in cōsi.cccclxvij. & Fulgo.in cōsi. clviij.et vide supra in ver. quas si non soluerit. Ber.

a ¶ Necessarium. Adde tu & vide Ange. in consil. cccviij. in fi.

b ¶ Quod potest. adde & vide frã. de are. in consil. lxxxix. Ber.

10 fm Bal. in d. l. quicũq3. in versic. † scias etiam quod illud qd consuetũ est fieri non dicitur arbitrarium sed necessarium:[a] vt. ff. de extraor. cri. l. saccularij. et not. in. l. quid ergo. §. pena grauior. ff. de infami. & quia consuetudo est actus practicus ideo seruanda & etiam scias, vt ibidem subiũgit Bal. quod in arbitrarijs debet iudex in partem mitiorem inclinare de offi. deleg. c. de causis. non tamẽ debet esse nimis gratiosus. de regu. iur. c. ij. in vj. & ibi per Joan. an. in nouella. & quando plures pene imponũtur, vel a iure communi, vel a statutis, vel diuersis legib9, vel a diuersis statutis, vel a statuto, vel lege, vel ab homine quid faciendum sit ponam. j. in glos. super verbo, caput a spatulis amputetur &c. in versi. quid si
11 plures leges &c. † quando autem reus omnino mori debet an iudex dare posset ei optionẽ qua morte mori debeat, vel furca, vel decapitari. & est tex. cum glo. in. l. aut damnum. in prin. ff. de pe. quod sic.

Augusti. ¶ Tu autẽ in principali questione quã tangit domi. Angel. hic adde Bald. in l. cunctos populos. C. de sum. trini. et fide catho. in. vij. colũ. qui dicit quod in alternatiuis in criminalibus est electio iudicantis sicut in pena incerta de certis. allegat. d. §. expilatores. quia dicit quod si electio esset rei frustra caderet ibi alternatiua: quia affectio eius faceret quod semper acciperet minimam penam. Sed ego nõ curarem de hoc quia imputetur legi que ita voluit sicut quando penam corporalem cõmutat in pecuniariam: vt dixi. s. in glo. precedenti, vel econtra, vel fortasse possumus intelligere predicta nisi in arbitrarijs penis: quia isto casu reus eligeret quid minimũ: et esset lex isto casu ridiculosa contra ea que habẽtur. j. di. & erit autem. l. cum si. Albe. de rosa. in. l. serui fugitiui. C. de ser. fugi. dicit quomodo Odof. tenuit qd electio sit rei per. l. plerũq3. ff. de iure do. sed dicit Albe. quod Cy. & Jaco. but. & alij doctores tenẽt quod sit in arbitrio iudicis & respondet ad. d. l. plerunq3. dicit tamen Albe. in. l. quicunq3. C. de ser. fugi. qd si reus seruus pene efficeretur isto casu perdit talem electionem per. l. ex facto. §. si quis rogatus. el. ij. ff. ad trebel. ¶ Et
12 dixit vnũ notabi. Raph. ful. in. d. l. quicũq3. C. de ser. fu. † qd in casu quo in penis alternatiuis electio est rei: tũc si in istis alternatiuis reus eligeret grauiorem penam mos non est ei gerendus maxime si irrationabilis est: vt quia dicit statutũ aut soluat centũ aut fustigetur: pone quod vnus qui est soluendo auaritia ductus magis vult fustigari: certe iudex nõ debet eum audire. Si autem iste talis aliqua rationabili ratione se moueret audiendus est & illa pena habebit locum: licet sit acrior quam elegerit. argumen. eorum que habẽtur in l. j. ff. de his qui mor. sibi consciuerunt. & vltra omnes in hac materia locutus est Abb. in. c. a crapula. extra de vi. & hone. cleri. qui multa noua adducit contra sentẽtiam legistarum in hac materia ibi vide. ¶ Jtẽ adde do. Catal. in trac. syn-
13 dicatus in. clxiij. addi. qui late ponit istam materiam. † & ibi etiam dicit q̃ si etiam verba dirigũtur ad iudicem quod iudex in istis alternatiuis debet eligere minorem penã & allegat bona iura. & vide Pe. de anch. in. c. de causis. ibi aliquid per doc. extra de offi. dele. & vide Bal. in. l. data opera. in. ij. col. C. qui accusare. qui videtur velle qd etiam in istis alternatiuis iudex eliget mitiorem & iudex eligit in istis penis alternatiuis hoc nõ debet fieri sine citatione partis. ita voluit Bal. in. l. si fugitiui. in fi. C. de ser. fugi. adde Bal. de ista materia in. l. quid ergo. §. pena grauior. ff. de his qui no. infa. in
14 j. col. † Limita tamen predicta & intellige procedere quando pena que ponitur alternatiue ambe sunt corporales: puta q2 statutum dicit qd amputetur sibi pes aut manus q2 predicta procedũt: sec9 si vna pecuniaria altera corporalis: puta q2 statutum dicit quod aut soluat cẽtum aut amputetur manus: q2 semper iudex debet eligere isto casu penam pecuniariã. ita singulariter dixit Bal. in. l. lucio titio. ff. de lega. ij. q2 isto casu illa nõ est proprie pena alternatiua: sed est pena
15 corporalis in defectũ pecuniarie subordinata. ¶ † Jtem inquantũ est dictum quod iudex põt dispensare in penis quãdo vna est pena. adde mirabile cõsilium Ludo. de roma. in consilio suo. cccclxviij. qui consuluit quod licet per statutum fur pro paruo furto possit suspendi: tamen iudex potest moderari penam illius statuti citra mortem & est mirabile consilium & mouetur per bonas rationes. ¶ Jtẽ an iudex debeat arbitrari aliter quã consuetudo fuerit. vide elegãter dicta domi. Anto. de butri. in. d. c. de causis. extra de offi. delega. et omnino limita: vt per Abba. ibi in fi. vide do. Ant.
16 de but. in. c. j. extra de constitutio. & ibi per Moder. ¶ † Jtẽ inquantum domi. Angel. hic per text. in. d. l. aut damnum. vult quod potest dare morituro electionem mortis, addatis quod cum supportatione ille tex. dicit totum contrarium: et ideo Ro. in singula. suis. cxxiij. dixit quod Nero fecit hoc in magistrum suum Senecam. Sed nõ est bonum exemplum imperatoris: quia alius iudex hoc non potest: vt dicit ibi ille text. in. l. aut damnum. §. j. sec9 in imperatore, vt ibi habetur in tex. cum gloss. & ita dicit Ro. in. l. si quis mihi bona. §. j. ff. de acqui. heredi.

17 Statuto dicente quod de tali delicto debeat puniri grauissima pena an flagellis cedendo debeat dici grauissima pena.

17 **Ange.** ¶ † Quid autẽ si statutũ dicat quod debeat de tali delicto affici & puniri grauissima pena an flagellis cedendo dicatur grauissima pena. tex. & ibi gl. & Bar. in. l. sed & si. §. pretor ait. ff. de in ius vocan.

Augusti. ¶ Tu adde ea q̃ dixit ibi Lud. de ro. in suis reportatis in notabili super tex.

18 Condemnatus fuit aliquis in centum que si non soluerit intra decem dies amputetur sibi manus: nõ soluit: an officialis possit exequi dicta centum in bonis condemnati.

18 **Ange.** ¶ † Quero si aliquis fuerit damnatus in cẽtum: que si non soluerit intra decẽ dies amputetur sibi manus, non soluit: tamen officialis vult exequi in bonis condẽnati, an possit videtur quod non: quia pena est transfusa in corporalẽ: vt. l. obligationum fere. §. si. ff. de act. & oblig. tamen Bart. in. l. cum duobus. §. idem respondit si
b socio. ff. pro socio. tenet quod potest[b].

Augusti. ¶ Tu adde qd doctores ibi sequuntur opi. Bar. Jmo. Sali. & Raph. fulgo. & multũ exclamant de illa doctrina Bart. ibi, & dicunt Bart. ita cõsuluisse. & vide Ang. & Jmo. in. l. ita stipulat9. in. xviij. colũ. ff. de verbo. obliga. approbantes Barto. & de materia vide omnino pulchra verba Bal. in. l. cõmissorie. C. de pact. inter emp. & vendi. & dicta Bal. in. l. j. C. de his que pene nomine. & doct. in. l. ij. ff. de pub. iudi. vide tamen Ro. aliter sentientem in. l. j. §. & post operis. ff. de ope. no. nuncia. Et adde pulchra verba Raph. fulg. in. l. quicunq3. C. de ser. fugi. qui refert quomodo Ange. ibi dicit quod audiuit alias a Barto. viua voce quod ipse consuluit in ista materia & determinasse qd licet tempus sit lapsum & reus in penam corporalẽ inciderit ex eo q2 non soluit intra tẽpus penam pecuniariã qd nihilomin9 potest iudex exigere penam pecuniariã quã reus poterat soluere & nõ soluit per. d. §. idem respondit. sed Rapha. fulgo. ibi videtur tenere contrariũ & arguit contra Bart. & respondet ad. d. §. idem respondit. & faciunt ea que dixi supra in proxima additio. ante questionem proximam istius questionis in hac materia.

19 Officiales exigentes penam errarunt in calculo & condẽnatus fuit in bona fide: licet non soluerit integram cõdemnationem an amputabitur sibi manus.

20 Condemnatio ad amputationẽ manus dextre: fuit sinistra amputata per errorem executoris an possit trũcari dextra.

19 **Ange.** ¶ † Quid si erratũ fuit in calculo per officiales vel ad gabellam deputatos ita qd condẽnatus non fuit in dolo: sed in bona fide: & tamen non soluit in veritate integram condẽnationem: an debeat sibi amputari manus. dic quod non: vt no. Bal. Rapha. & Jmo. in. l.
20 quãuis. de condi. & demõ. per illum tex. quod no. ¶ † Quid si cõdemnatus fuit quod debeat amputari manus dextra: & per errorem per executorem fuit abscissa sinistra an iudex possit pro executione sue sententie truncare dextram. dic qd non quia quod primo executus est in sinistra restitui nõ potest. ita dicit Bartol. in. l. eleganter. §. qui reprobos. ff. de pigno. actione.

Augusti. ¶ Tu autem in hac materia in prima q̃one vide Moder. late scribentes in. d. l. quãuis. sed in alia questione adde quod Sali. in. d. §. qui reprobos. expresse sequitur doctrinam Bart. quod isto casu si per executorem manus sinistra fuit abscissa per errorem nõ potest aliam manũ dextram abscindere: sed vide Fulg. in. d. §. qui reprobos. qui arguit contra illam decisionem doc. sed rationes sue non mihi placent: quinimo Albe. de rosa. in. d. aut. sed nouo iure. C. de ser. fugi. in fi. ibi ponit istam questionem & arguit pro & contra: et dicit quod quidam doctores nuerũt quod licet per errorem executor errauerit in vna manu: tamen exequetur in alia per bonam rationem. ipse idem Albe. tenet contrarium & istam teneo.

21 Statutum dicit quod homicida condemnetur in centum et si non soluerit intra decem dies decapitetur: homicidiũ est commissum non dolo sed culpa tantum: & intra tempus nõ fuerunt soluta centum an debeat decapitari.

22 Penam pecuniariam ad euitandã corporalem vel corporis afflictiuam

afflictiuam non solum condemnatus soluere potest sed etiã coniunctus vel extraneus etiam cõdemnato non mãdante.
23 Pena pecuniaria potest solui vt corporalis euitetur etiam condemnato inuito.

21 **Ange.** ¶ † Quid si statutum dicit simpliciter q̃ homicida condemnetur in centum & si nõ soluerit intra decem dies decapitetur: & homicidium non est cõmissum dolo sed culpa tantũ: an si non soluerit dicta cẽtum intra decẽ dies debeat decapitari. istam. q. format Bal. in. l. data opera. C. qui accu. nõ pos. versi. & ex hoc infero ad talẽ questio. &c. vbi determinat quod vbi culpa commissum non est homicidium quod condemnabitur in centum tantum: et licet non soluerit intra decẽ dies non decapitabitur. Et hoc est q2 dictum statutũ de homicidio intelligitur quãdo commissum est dolo. facit quod not. Barto. in. l. j. §. j. ff. si quis te. lib. esse ius. fue. & hoc iudex debet in sua sententia declarare inserta causa, quia semper causa condemnationis querẽda est: vt. ff. de re mili. l. qui cum vno. §. ad tẽpus. quod bene no. Et adde & videas que scripsi supra in glo. quas si non soluerit intra decẽ dies cum quarto pluri. in versic. Si vero in ea diceretur vsq3 ad finem illius gl. q2 melius hec cadũt sed er-
22 rore fuerunt ibi posita. † Et tene menti quod non tantum dictam penam pecuniariam potest soluere condemnatus vt penam corporalẽ euitet vel corporis afflictiuam sed alius cõiunctus vel extraneus etiam si condemnatus non mãdauerit soluere vel ratũ non habuerit: etiam intra tempus ita di-
23 cit Bal. & Imo. in. l. fi. circa prin. ff. de condi. insti. † quinimo plus dico quod etiam inuito potest dicta pena pecuniaria solui, vt corporalis euitetur: vt no. Bar. in. l. stichus. de pec. leg. & Bal. in. l. fi. de nego. gest. intantum q̃ vt dicit ibi Bal. potest per extraneũ auferri de bonis dicti condẽnati etiam dicto cõdemnato inuito & soluere dictam condẽnationem: vt ar. l. si procur. §. si ignorantes. ff. manda. & no. Barto. in. l. iiij. §. cato. ff. de verbo. obliga. & hoc ratione proprij interesse illius extranei soluentis. argu. l. non tantum. ff. de appel. q̃ perpetuo no.

Augusti. ¶ Tu aũt in ista glo. adde q̃ mihi placent ea que dicit domi. Ang. hic, sed in vltima difficultate quam ipse tangit hic adde bonum tex. & ibi Bal. ponderantem illum text. in. l. si quis id quod. in versicu. in seruos. ff. de iurisdictione omnium iudicum. qui dicit quod stante dicto statuto quod si quis intra mensem nõ soluerit centum amputetur sibi manus: nihilominus si cõstat ipsum non posse soluere: tamẽ poterit alius soluere pro ipso. & allegat. l. stichus. ff. de pec. leg. vbi Barto. etiam hoc dicit secundum quod domi. Ange. allegat. s. Et inquantum domi. Ange. hic allegauit illam doctrinam Bal. quam posuit in. l. fi. C. de nego. gest. quod imo amicus vel coniunctus reo inuito potest soluere illam pecuniam ad hoc vt euitetur pena corporalis & poterit postea repetere illam pecuniã. Addatis quod illam doctrinam Bald. late enucleauit & examinauit postea Pet. de anch. in. c. cum C. laicus. extra de foro compe. in penul. colum. & ibi Pet. de anch. allegat quomodo Bart. in. l. si stichum. §. sed si alio. ff. de nouat. vult quod etiam si soluo pro aliquo alicui suo creditori & expresse debitor protestetur soluenti quod non soluat quod soluenti isto casu non datur repetitio propter expressam prohibitionem etiam ex causa necessaria. Fallit solummodo in impensa funeris: vt ibi per Bar. & sic Bar. loquitur etiam in causa necessaria. Sed ibi vide Petr. de ancha. no. loquentem in ista materia: qui declarat quid de iure in isto passu dicere debemus. & vide Dominicum, in. d. c. cũ C. laicus. qui dicit quod si soluens est amicus debet protestari quod non animo donandi sed repetendi soluit. ad hoc vt fugiamus text. in. l. is qui amicitia. ff. de nego. gest. alias non repeteret. & vide do. Ang. hic. j. in glo. presente Caio & appellante in versi. & no. quod. d. l. non tantum habet locum.

1 ☞ Practica ducendi condẽnatos per loca publica & consueta est introducta vt ab omnibus videantur.

Cuium quod duci debeat per loca publica & cõsueta. ¶ † Ista practica fuit introducta vt publice videatur ab omnib9 vt multis crassantib9 locus sit exẽplo: vt. l. absentem. & l. aut facta. §. fi. ff. de pe.

Augusti. ¶ Adde quod iste doctor errauit quia voluit allegare. l. aut facta. §. fina. ff. de pe. & ibi vide glos.

1 ☞ Executio aliquando fit in loco delicti ad maiorẽ exaggerationẽ vt ante domum in qua furtum cõmissum est furce aliquando eriguntur.

Usque ad locum iustitie cõsuetum. ¶ Hoc fuit introductum per no. in. l. pe. ff. de iusti. & iure.
1 † Sed aduertas quod aliquãdo in loco cõmissi delicti fit executio ad maiorem exaggerationem: vnde ante domũ in qua furtum cõmissum est furce aliquando eriguntur & ita semel obseruari feci cum casus occurreret Perusij vel in loco vbi hominẽ interfecit decapitat: vt no. Bar. in. l. capitalium. §. famosos. ff. de pe. Et etiam est ratio vt ibi puniatur vbi deliquit: vt ceteris sit exemplũ: vt. C. ad le. iul. repe. l. j. & l. si quis forte. §. fi. ff. de pe. & §. si qs. & eo. ti. l. aut facta. §. fi. ita dicit Sali. in auf. si vero. C. de adul. & est casus & ibi hoc no. Bal. in. l. j. C. de nil. agger. non rumpen.

Augusti. ¶ Tu aũt in hac materia adde q̃ dubito q̃ ista conclusio non sit falsa & dãno ego istos iudices qui in loco vbi delictum fuit factum puniũt malefactores vel decapitando vel furcis suspendendo. Idem quando ad fenestras palatij suspendunt reos vel ad rengeriam suspendunt vbi rebelles principum suspendunt & nõ faciunt executiones suas in loco consueto vbi fiunt alie executiones corporales. moueor ergo per tex. in terminis in l. capitalium. §. famosos. ff. de furtis. vbi speciale est in latronibus famosis qui derobando fecerunt homicidium vt nõ in loco consueto iustitie. Sed ibi in loco vbi proprie delictum fecerunt puniantur: & ratio redditur ibi tex. quare ibi in illo loco debent suspendi: & ibi etiam in text. redditur ratio quare specialiter introductum est in famosis reis: quia acrius puniunt famosi rei quam non famosi. ¶ Locus ergo vbi fit executio corporalis aggrauat infamiã ipsius malefactoris. ¶ Iste ergo executiones debent fieri in locis cõsuetis. Sed dicto hoc nõ militare nisi in famosis reis vel in aliquo qui enormissimum delictum qualificatum fecisset per predicta: & ita alias interrogatus respondi de iure ita esse faciendum: cogita.

1 ☞ Iudex quando facit executionem corporalẽ debet habere rem claram: quia ad similitudinem supplicij tenetur.
2 Cautela pro iudice est quando crimen non est probatum et vult ferre absolutoriã quod faciat citare iniuriatum et etiã syndicum cõmunis ad contradicendum: & quando constat iudici reum non esse culpabilem an possit illum ex suo officio absoluere.

Et ibi caput a spatulis amputetur ita & taliter quod moriatur &c. ¶ † Ante oculos tu iudex habeas ius & iustitiam & q̃n facis executionem corporalem facias q̃ res sit bene clara nec sit iuris vel doc. altercatio quoniam si postea in syndicatu cõueniaris diceres ius in carceribus. Cũ enim iudex ad supplicij similitudinem teneatur & est pena capitalis: vt. l. iij. C. qui accu. non pos. nõ esset fideiussoribus relaxãdus facit. ff. ad le. iul. de vi. l. lege iulia. & ibi Bar. vnde bene caueas anteq̃ sententiam proferas corpo-
2 ralem. † quid aũt si crimen non sit probatũ & ipse debet ferre absolutoriam tunc cautela est quod iudex ad sui exonerationem citari faciat iniuriatũ et etiam iudicio meo syndicũ communis ad contradicendum quicquid volunt & possunt ne ille reus absoluatur, alias autem talis absolutoria non preiudicat iniuriato quin etiã non probata conclusione ipse iniuriatus reum accusare possit nõ obstante absolutoria facta per iudicem ab inquisitione formata q̃ bene no. Et forte etiam ipse iudex tenebitur. ita dicit Ange. in. d. l. si vacantia. in prin. iiij. col. C. de bo. va. lib. x. & allegat Jo. an. hoc tenentẽ in. c. exitus. de purga. cano. licet dicat q̃ contrariũ tenet Spe. in titu. de inquisitione. §. nunc tractemus. versi. sed pone. sed Ange. tenet opi. Jo. an. pro quo allegat casum in l. si vacantia. q2 debet fieri iniuriato presente ergo eo citato. subdit tamen Ang. quod hec consuetudo non seruatur nisi Florentie quod no. Tu etiam vide Sali. & glos. in. d. l. qui de crimine. C. de accusa. & quod no. Bart. in. l. si cui. §. j. ff. de accusa. et quando constat iudici reum non esse culpabilem an possit reum ex suo officio a absoluere. vide elegãter per Bar. in. l. absentem. in fi. prin. ff. de pe.

a ¶ Ex officio. ad de & vide Cepo. in cõsi. xlj. vbi q̃ statutũ permittẽs absentẽ & nõ citatum cõdemnare ita pmittit absentẽ & innocentem absoluere. & vide Frã. de are. in cõsi. cxlix. Ver.

Augusti. ¶ Tu consydera q̄d hic articulus hodie est expeditus per stylum ꝛ consuetudinem penarū: quia semper in huiusmodi processibus criminalibus fit citatio per campanā per quam campanam oēs citantur ꝛ actor ꝛ reus que consuetudo ꝛ stylus faciūt ius. iuxta.l.de quibus.ff.de legibus.cum simi.

3 Statuto imponente vnam penam ꝛ ius cōmune aliam que pena erit attendenda.

4 Delinquens quando de pluribus delictis puniri possit et quando non.

5 Pena pecuniaria imposita pro homicidio quando delinquens possit illa ꝛ pena iuris communis puniri: et quando per impositionē noue pene videatur recessum ab antiqua.

6 Pena generali ꝛ speciali existente imposita super vno delicto quid erit faciendum: ꝛ iudex nunq̄ debet recedere a pena statuti quam imponendo sufficit.

7 Pluribus penis ꝛ legibus si vnum delictū puniatur an mitior sit imponenda.

8 Pluribus penis impositis, siue alternatiue, siue copulatiue aut aliter quid sit faciendum.

9 Pena vna si imponatur per ius cōmune ꝛ alia per statutū: an prima pena iuris communis sit sublata.

3 **Ange.** ¶ † Quid autē si sunt plures leges loquētes de dicto delicto ꝛ diuersas penas imponentes: vtputa ius cōmune imponit vnam: statutū vero imponit aliam que pena sit attendenda: respondeo quod in iudicis electione est aut imponere penam iuris cōmunis aut statuti: quoniam per legem nouam statutariam non intelligit sublata pena legis antique imo vtranq̄ penam durasse: vt est casus in.l.in eum.ff.de furtis. ꝛ in.l.quoties.ff.de actio.et obliga.ꝛ not.Barto.in.l.senatus.in princi.ff.de actio.Sali. late in.l.qui de crimine.C.de accu.ver.oppono tertio ad eandem partem ꝛc.

4 † Et cōsydera bene inquisitionem nostram quia hic sunt plura delicta separata ꝛ plura facta: quia vulnerauit cum cultello ꝛ vestem abstulit quod est clarū quod de furto ꝛ homicidio potest puniri: vt not.Barto.in.d.l.senatus.facit.l.nunquā plura. ꝛ ibi Bartol.ff.de priua.delic. Sin autem ex vnico facto nascantur duo delicta vel ex vnico delicto duo tituli criminis vel plures agēdi forme vel nō: an ex vnica.l.teneatur ꝛ cōdemnetur vel pluribus, ꝛ not.gl. in.l.iij.§.fina.ff.nau.cau.stab.Dy.Bart.ꝛ Imo.in.l.j.§.dixerit.ff.de publi.ꝛ Barto.in.d.l.senatus. ꝛ in.d.l.nunquam plura. et Salice.in dicta.l.qui de crimine.dic vt ibi per eos.

5 ¶ † Ex quo sequitur quod si statuto imponitur pena pecuniaria pro homicidio: tamen pena iuris communis non sit sublata. ¶ Tu iudex poteris punire homicidam de fica.ita semel de facto seruaui quod no. quod verū est nisi ex aliquibus coniecturis appareat quod pro impositione noue [a] pene per statutū vel reformationē sit recessum a pena antiqua vtputa si statuto caueatur quod procedatur de similib⁹ ad similia ꝛ vbi in statuto non reperitur simile succedat ius cōmune: tunc apparet de mēte statuti quod in subsidiū voluit imponi penam iuris communis: igitur ab ea videtur recessum.ita not.Bart.in.l.j.ff.vi bono.rapto. ꝛ idem in simili videtur tenere Bald.in.l.j.C.de summa trini.versicu.vj.opponitur dicitur hic ꝛc.vide Imo.qui idem tenet in.l.ij.ff.de publi.in versicu.quia aut per diuersas leges ꝛc. ¶ Sed Sali. in.l.qui sepulchra.C.de sepulcho viola.versicu.quero tunc secūdo quid si per statutū imponitur ꝛc.aliter ꝛ pleni⁹ dicit dic vt ibi per eum. ¶ Sed etiam Barto.in.l.sanctio.in prin. ff.de pe.aliter ꝛ pleni⁹ distinguit s̄m Ray.videlicet aliquando sunt due pene vna generalis ꝛ alia specialis, ꝛ tūc distingue si quidem generalis imponitur per legem vel per statutum ꝛ specialis per hominem: tunc vtraq̄ concurrit etiam quo ad executionem: vt.l.non dubium.C.de leg.cōiuncta.l. iubemus.C.de sacrosanc.eccle. Et intelligo per hominē siue sint contrahentes siue etiam per pretorem vnū imponatur. ¶ Si vero a statuto imponatur generalis ꝛ specialis: tunc specialis et generalis imponi poterit quia eadem est ratio: vt.l.illud.ff.ad le.aquil.facit.l.pretor edixit.§.j.ff.de iniuriis. ¶ Si vero vtraq̄ venit imponēda per hominem tunc quo ad originem habent locum non quo ad executionem: vt.d. l.pretor edixit.

6 ¶ † Ex quib⁹ infert quod quando super vno delicto reperitur pena specialis ꝛ generalis: tunc si quidem pena generalis est incerta ꝛ arbitraria non refertur ad specificata siue eadem lege vel statuto vel eadem reformatione siue diuersis siue.l.communi ꝛ statutaria: vt.d.l.sanctio.secundū lectu.glo. ¶ Si vero vtraq̄ pena est certa ꝛ determinata: ꝛ tūc refert an vtraq̄ pena imponatur eodem statuto vel eadem reformatio ꝛ generalis nō refertur ad specificata secundum lecturam Dy.in.d.l.sanctio. ꝛ sic specialis tantū imponitur. ¶ Si vero imponuntur diuersis legibus, vel diuersis statutis, vel diuersis reformationibus, vel de iure cōmuni vna: ex statuto alia: ꝛ tunc aut vna pena infertur a lege, alia ab homine: ꝛ tūc vtraq̄ habet locum etiam quo ad executionē, aut vtraq̄ infertur ab homine: ꝛ tunc vtraq̄ nō habet locum quo ad executionem: vt patet ex predictis s̄m Bart.ibi quod singulariter liga ad digitum quia est nota. ¶ De quo etiā vide Bal.in.d.l.qui sepulchra.vbi etiā Ange.allegat Spec.in titu.de accusa.circa prin. vbi dicit quod propter penam impositam per statutum non videtur esse recessum a pena iuris communis: dat tamen Ange.cautelam iudici quod nunq̄ recedat a pena statuti ꝛ illam imponendo sufficit.

7 ¶ † Adde tamen quod not. Innocen.in.c.si pro debilitate.de offic.delega.quod vbi vnum delictum plurib⁹ penis vel legibus punitur: ꝛ diuersimode mitior pena imponenda est quod tu intelligas secundum supradicta.et vide Barto.in.l.j.§.j.in penul.colum.in fin.ff.de ope.no.nuncia. ꝛ addas quod no. Jaco.butri.ꝛ Bald.in.l.placet.in penul. q.C.de sacrosanc.eccle.

8 ¶ † Quando autem pene essent alternatiue dic vt dictum fuit supra in glo.super verbo, quod manus dextra amputetur ꝛc.sed Bal.in.l.quid ergo.§.pena grauior.ff.de infa.versic.ad huius glos.declarationē ꝛc. dicit quod si duplex pena imponitur diuersis legibus vna tantum debet puniri: vt.l.senatus. ꝛ quod ibi gloss. ꝛ Barto.ff.de accusa.si in eadem lege vel statuto ꝛ tunc aut copulatiue ꝛ tunc potest imponi vtraq̄.l.nemo.la.ij.C.de episco. audien.aut alternatiue et tunc vna tantum: vt.l.si fugitiui. C.de ser.fugiti.aut imponitur ibi absolute: quia non est ibi neq̄ copulatiua neq̄ disiunctiua coniunctio, et tunc dicit assumendam benigniorem interpretationem vt vna tantum imponatur: vt.d.l.si de interpretatione.ff.de pe.licet alij forte dicant contrarium in.l.alienationis.in fi.ff.de verborum significatio.quod est no.sed id quod dicit Barto.in.d.l.sanctio est plenius.

Augusti. ¶ Tu autem in hac materia inquantū do. Angel.hic tractat istam materiam quādo due pene vel diuerse imponuntur a lege siue a statutis: siue a lege vna: ꝛ a statutis alia: qua pena feriatur reus, ꝛ dixit q̄d ipse practicauit de facto Mursie quod decapitauit vnum homicidā licet statutum esset ibi quod pena pecuniaria imponeretur pro homicidio. addatis q̄d ego non ita fecissem: ꝛ credo istam suā sententiam falsam. Et moueor primo per illam auream doctrinā.d.Bal.quam posuit in.l.nō est nouum.ff.de legi.qui dixit.

9 † Quero si per ius commune imponitur vna pena ꝛ per statutū imponatur alia pena an prima pena iuris communis sit sublata dicunt doctores cōmuniter quod nō per.l.quoties.ff.de actio.ꝛ obli.ꝛ per.l.qui sepulchra.C.de sepulchro violato. ¶ Alij dicunt q̄d aut pene sunt incompassibiles ꝛ ius commune imponit mortem et statutum minuit penam ꝛ imponit membri mutilationem ꝛ stamus statuto tanq̄ posteriori: nam statutū minuit penam a toto integrali ad partem, ꝛ q2 restringit gladij potestatem recessum est ab atrocitate.l.et sic ab eius pena.l.j.ff.de his q̄ sunt sui vel alieni iuris.§.penul.ꝛ.l.qui cum vno.§.qui post. de re militari.idem si pena pecuniaria sit diminuta: nam in penis minimum debetur in eodem genere pene puta vtraq̄ corporali vel vtraq̄ pecuniaria quod enim immutatur remanet in prima sua figura.l.cum in plures.§.lege data.ff.locati.Si autem sunt diuersorum generum non fit nouatio.l.senatus.ff.de accu. ¶ Subdit postea Bal.ibi indistincte iudicem debere sequi penā statutariam ꝛ ipsam imponere ꝛ nō penam iuris cōmunis: ꝛ est ratio q2 potestas iurauit seruare statuta ꝛ iuramentū obligat in forma: vnde est seruandū omnino: vt.l.si pecuniam.ff.de cōdictio.ob causam. ¶ Preterea pro hac parte contra do.Ang.allego id q̄d elegātissime dixit Pet.de anch.in.c.canonum statuta.extra de cōsti. in materia penali.q̄n tractat de statutis punientib⁹ delicta in versi.quero etiam vtrum sicut statutum secundum tollit primū ita declarat ius cōmune aliam fore penam statuētis q̄ statutum, ꝛ multa ibi allegat dicens referendo opin.quo Jo.an.in addi.Specu.in titu.de pena temere litigan.refert Ubertū de bo.tenuisse q̄ per penam impositam per statutū tollit pena iuris cōmunis: ꝛ ita dicit iudicatū fuisse Janue facit q̄ no.insti.de offi.iudi.in princip. ¶ Alij dicunt hoc verum si appareat de mente statuentium ita voluisse subrogari penam statutariā loco pene legalis, alias secus.c.maiores. de baptis.ꝛ dicit Pe.de ancha.ibi, quomodo Joā.an.in.d. addi.refert postea opin. Jaco.de bel.qui tenet.l.municipalem derogare iuri cōmuni. ¶ Refert postea.d.Pe.qualiter Barto.

a ¶ Noue pene. Adde q̄ tz idem do. Abb.in.c.de causis.de of.dele. vbi plene per cano. maxie moder. ꝛ vltra ea q̄ infra ponit Augu. adde q̄ opi. Bar.voluit Oldra.in cōsil.xciiij. in.iiij.col.ꝛ Bal. in cōsi.ccxx.in.iij. vo.inci.in causa dñi Miliani vbi relata opin.sua subdit q̄ alij dicūt q̄ vni legi p̄ aliā nō videt derogari cū correctio sit euitanda l.quo.ff.de act.ꝛ oblig.si tn̄ fieret executio vni⁹ pene cessaret alia nisi esset inuenta ad supplementū prime, q2 delictū q̄d non est plene purgatū d3 purgari: vt no.de iudi.in.c.at si cleri. ꝛ i.l.ij.C.de spor. ꝛ de accusa.l.senat⁹.et deus nō iudicat bis in idipsum: ꝛ cū istis verbis vltimo relatis trāsit Cep. in cōsi.xiiij.ꝛ vide Bart.in.l.j.ff.vi bo.rapt.ꝛ Bal. in.l.eū.C.de fur. vbi q̄ñ per legem nouā sit sublata pena.l.antique. ꝛ vide etiā aliqd per Ro.in cōsil. xxvij.in fi.Ber.

Barto.in.l.j.ff.vi bo.Rapha.tenet ꝙ per penam statuti nō sit recessum in dubio a pena iuris cōmunis nisi hoc appareat saltem tacite prout Bar. ibi exemplificat ꝛ satis supra dixit domi.Ang.hic. Refert postea Pet.de ancha.quomodo preceptor suus Bald.in.l.data opera.in scda charta.C. qui accusare.in versi.item no.est.tenet quod per penam statuti videtur recessum a pena iuris cōmunis ꝛ fatuus esset iudex qui penam iuris cōmunis imponeret quia potestas iurauit seruare statuta. Nam statutū se habet ad ius cōmune vt species ad genus.l.oēs populi.ff.de iusti.ꝛ iur. ¶ Illud enim habetur loco speciei qꝺ minus generale est ꝛ illud loco generis quod magis generale est no.Dy.in regula,generi. de regul.iuris.in.vj. ergo statutum habetur loco speciei: qꝛ specialiter prouidet in esse tantū: vnde dicimus quod leges locales sunt leges speciales ꝛ sic generales.C.de epis.ꝛ cle. l.priuilegia.ꝛ.l.generali.ꝛ postea refert ibi.d.Pe.de ancha. quomodo Cyn.in.l.qui sepul.C.de sepul.vio. format istam questionē, ꝛ dicit cōmuniter teneri penam statuti nō tollere penam iuris cōmunis in origine: quia ad vtrūqꝫ agi potest. Sed in exactione: vtrum vna tollat aliam vel concurrat saltem in eo quod plus: ibi vide ꝛ per Barto.in.d.l.j.subdit tamen ibi domi.Pe.de ancha. qꝺ si de facto ista.q.cōtingeret inclinaret ipse in opi.Bald.ꝛ semper imponeret penam statutariam vt posteriorē ꝛ magis specialē: sic ergo vt videtis Ube.de bo.Jac.de bel.Joā.an.Bald.ꝛ Pe.de ancha.nō tenent opi. quam tenet Bart.in loco.s.allega. ꝛ illam opi. quā tenet iste bonus doct.hic. ꝛ hec etiam mihi magis placet maxime per dicta Bal.in.l.ij.C.de rebus credi.ꝛ iureiur. in fi.qui per text.in.d.l.qui cum vno.§.qui post.ff.de re mili. dixit ꝙ vbi per statutū minuitur pena videtur recessum ab alia pena capitali hoc est maiori. ¶ Quinimo allego Bal. hoc voluisse in.l.fi.C.de edifi.priua.qui dixit qꝺ vbi per.l.antiquam imponitur pena grauis.ꝛ per.l.nouam, imponitur pena minor. per istam minorē intelligitur derogatum ꝛ recessum a maiori per illum tex.no.in.d.l.qui cum vno. ¶ Addatis tamen ꝙ Alberi.de rosa.in prima parte statutorum. questio.viij.ibi late disputat istam materiam ꝛ in fi.allegat omnia que possunt allegari ꝛ autoritates multorum doctorum pro ꝛ contra: concludit quod tot''s mundus obseruat quod per penam statuti sit derogatū pene iuris cōmunis. Uide tamen ad istud propositum: si vis habere istam materiam integraliter recurre ad doctrinam Jo.and.ꝛ ibi Dominicum de sancto Gemi.ꝛ Pet.de ancha.qui not.loquitur in.c.felicis.extra de penis.lib.vj.qui loquuntur de materia totius istius glos.quā materiam tetigit hic do.Ange.ꝛ ibi Pet.de ancha.facit mentionem de doctrina Bart.in.d.l.j. ff.vi bono.rap.per pulchra verba Bar.in.l.fi.C.de aque ductu.lib.xj. ¶ Ex cuius dictis poterit etiā limitare dicta do. Ange.hic, ꝛ vide vnam pulchram doctrinam Bald.quam posuit in ista materia in.c.j.in fi.de prohibi.feu.ali.p lotha. Et omnino vide pulchra verba Angel.qui late loquitur in dicta.l.j.ff.vi bono.rapto. qui multum clare loquitur in ista materia. Et Bald.Angel.ꝛ omnes doctores in dicta.l.qui sepulchra.ꝛ ibi Angel.multum subtiliter distinguit quasi omnes casus comprehendendo istius materie: que omnia si vellem hic extendere parum mihi esset. Sed implerē chartas. vide Bal.in.l.extat.ff.quod metus causa. Per que poteris limitare predicta ꝛ per Ange.in.l.si quis ab alio.ff.de calum.ꝛ per Ange.in.l.quoties.ff.de actio.ꝛ obliga.ꝛ per docto.maxime per Domini.de sancto Geminia.post glos. in.c.licet canon.extra de electio.libro.vj.per que poteris limitare predicta omnino per Bald.in.l.data opera.in.ij.colum.ꝛ vide etiam ipsum Bald.in loco quem supra allegauit Petr.de ancha.in dicta.l.data opera.in secunda charta,qui ponit ꝙ per statutum augetur quandoqꝫ pena iuris communis aliquando minuitur ꝛ per gloss.xliij.distin. c.fraternitatis.ꝛ per glos.in.c.de causis.extra de offi.deleg. ꝛ per glos.xxj.questione.ij.in princ.glos.lxxiiij.distin.in summa per Joan.and.in addi.Specu.in titu.de furt.circa medium.per Bald.ꝛ Ange.in.l.quid ergo.§.pena grauior.ff. de his qui notan.infa.per Bald.in.l.ꝛ si seuerior.C.de his qui notan.infa.ꝛ in omnibus istis locis vide an sint vera ea que dicit domi.Ange.hic, ꝛ Bald.in.l.in eum.C.de furtis. Jmo.in.l.cum mulier.ff.soluto matri.ꝛ omnino per do.Cataldi.§.proficisci.in addi.clxx.ꝛ in questio.clxix.ꝛ in questi. clxviij.ꝛ ibi multum diffuse loquitur domi.Cataldi.vbi multos casus distinguit quando plures pene imponuntur per legem.

10 Damnato mandatore an intelligatur dānatus mandans ꝛ alius auxiliator: ꝛ an damnato Titio qꝺ produxit tales falsos testes sequatur quod testes sint falsi ꝛ econtra.

11 Notario damnato quod fecerit falsum instrumētum, an sit preiudicatum ei ad cuius vtilitatem confectum fuit instrumentum.

12 Damnato de falso vno ex reis stipulandi, an sit preiudicatum alteri.

13 Absoluto vno ex reis, an intelligatur absolutus alter.

14 Sententia lata contra falsos testes, an preiudicet producenti vel econtra.

15 Judicio falsi contra notarium moto, si pars in cuius vtilitatem est confectum instrumentum citetur: an illi fiat preiudicium.

16 Judicio falsi moto inter partes si constaret notarium vel testes habuisse notitiam vel prestitisse patientiam illi iudicio, an illis esset factum preiudicium.

10 **Ange.** ¶ † Sed quero an dānato dicto Titio intelligatur etiam dānatus Andreas mandans ꝛ alius auxiliator. Respondeo. ꝙ regula est in duobus reis quod vno condemnato nō intelligatur dānatus alter: [a] ita dicit Barto.in.l.denunciasse.§.fi.per illum tex.ꝛ in.l.cum filius.in princip.ff.de verbo.obligatio. Ex quo ibi infert quod licet Titius sit damnatus quia produxit.A.ꝛ.B. falsos testes: quod de necessitate nō sequitur contra testes quod ipsi sint falsi: ꝛ ita etiam econtra. Si testes sunt condemnati de falso, non tamen intelligitur condemnatus producens nec sibi preiudicat [b]: vt.l.lucius.cum ibi no.ff.de infa.ꝛ hoc determinat Barto.in.l.si testamentum.in fi.ff.de peti.heredi. ꝛ optime facit quod not.Barto.in.l.iij.in princi.ff.de priua. delic.ꝛ quod not Cyn.in.l.j.C.de aduo.diuer.iu.ꝛ.l.si quis

11 homicidij.C.de accusa. † Secūdo infertur quod licet notarius sit damnatus quod fecit falsum instrumentum: hec tamen sententia nō preiudicat ei, ad cuius vtilitatem factum est dictum instrumentum. ꝛ idem etiam tenet Cyn.in.l.j.C. qui accusa.non pos.ꝛ ibi de his questionibus vide Bald.ꝛ Sali.qui videtur tenere contra Cyn.ꝛ Barto.sed in practica seruaremus opi.Cyn.ꝛ Bartol.ꝛ est text.in.l.j.C.de fal.

12 † Tertio infert quod si vnus ex reis stipulandi damnatus sit de falso alteri non preiudicat: vt.l.si docueris.ꝛ ibi no.C.

13 de fide instrumen. † Quarto ibi querit an absoluto vno ex reis intelligatur alter absolutus regulariter dicit quod nō: ꝛ est ratio quia res inter alios acta ꝛc. Fallit in casu.§.fi.l. denunciasse.ff.de adulte.sed in casu nostro non valet in mandatore ꝛ auxiliatore. Et istam quest.ponit Bart.in.l.adulteram.§.j.ff.de adulte.ꝛ ibi concludit quod aut pronunciatur super iure vt quia dicitur ꝙ non erat in culpa: tunc Cy. ꝛ Bart.volunt quod alijs non prosit.argumē.not.in.l.nihil interest.ꝛ quod ibi nota.gloss.ff.de sica.aut pronunciatur super facto vt quia dicitur prefatum nō esse cōmissum: tunc Dyn.vult quod prosit vt.l.cum duobus.§.fideiussor.de iureiurando. Sed Barto.fm Richar.malumb.tenet cōtrarium per dictam.l.adulteram.§.j.ꝛ ibi respōdet ad dictum §.fideiussor.

Augusti. ¶ Tu autē in hac materia adde quod in terminis.q.nostre, an sententia lata contra mandatariū delinquētem noceat mandanti. Adde quod istam quest.in indiuiduo tetigit Bald.in.l.iuriscōsultus.C.quibus res iudicata non nocet, ꝛ dicit ꝙ non.ꝛ allegat.l.nihil.ff.de adulte.quam sic inducere volunt: ibi enim simul ꝛ semel mādans ꝛ cōsulens pro eodem delicto potest accusari vna cū mandatario delinquēte quod esse nō posset si sentētia lata cum vno faceret ius quo ad alium.l.j.in fi.ff. si fa.fur.fecisse dicatur.ꝛ in terminis vide quid pro ꝛ contra per Alberic.de rosa.in prima parte statutorum.qꝺ.liiij.que incipit,an autē sententia absolutoria.ꝛ ibi ponit etiam quādo est condemnatoria.ꝛ late per Albericum in.l.non ideo minus.C.de accusatio.ꝛ late dictum est.s.de ista materia in verbo, sempronium mandatorem.in.xix.q.in addi.meis. ꝛ vide illas remissiones quas ibi dedi. Et an absolutoria lata pro mādante prosit mandatario vel econtra: vide Bal. in dicta.l.non eo minus.C.de accusatio.ꝛ Barto.in.l.j.§.fi. ff.de questio.per Joan.and.post Dyn.in dicto.c.ratihabitione.ꝛ de opem ꝛ auxilium prestante vide Bart.ꝛ Ange. in.l.is qui rem.§.si ea mihi Titium.ff.de furt.ꝛ vide pulchra

14 verba Angel.ꝛ Salice.in.l.j.C.de raptu virgi. ¶ † An autem sententia lata contra testes falsos preiudicet producēti vel econtra. Adde quod licet Bart.in.l.lucius.ff.de his qui notā.infami.dicat quod talis sententia non preiudicat: tamen dicit quod facit aliqualem presumptionem, ꝛ quod talis sententia plene non noceat testibus est bonus text.in capitulo,cum dilectus.extra de ordine cognitio.in fine.in.l.

a ¶ Dānatus alter. adde tu.ꝛ vide Bald.in cōsil. xxxv.in.v.volu.ꝛ Abb.in cōsi.lxxj. in fi.i.ij.vo.Ber.

b ¶ Nec sibi preiudicat. adde tu.ꝛ vide Ang.in cōs. cccviij.q in terminis cōsuluit Ber.

si vteris.C.de fide instrumen.ꝛ ibi Bar.remittit ad not.per Cy.in.l.j.C.qui accu.ꝛ Barto.in.l.preuaricationis.ff.de pre
15 uarica.† vbi hoc limitat nisi in iudicio contra notariũ moto fuisset pars citata sed Bal.in.l.lucius.ff.de his qui no.infa. videtur velle quod in terminis illius legis sententia lata cõtra producentẽ testes non nocet testibus etiam presentibus vel citatis. Idem fuit de mente Bald.in.l.in fi.C.de fide instrumen.facit quod no.Spec.in titu.de fide instrumẽ.§.postremo alias.§.incipit,instrumentum.versic.sed pone tabellio.Adde Bald.in.l.ij.C.de edendo.in sexta col.ꝛ Bal.in.l.fina.C.si mi.se maio.dixerit.ꝛ in.l.j.in penulti.ꝛ vlti.charta.
16 C.qui accusa.†Aliam limitationem dabant Iaco.butrig.ꝛ Ange.in.d.l.lucius.nisi in iudicio moto inter partes cõstaret notarium vel testes qui falsum dixerunt habuisse scientiam ꝛ prestitisse patientiã illi iudicio:quia tunc talis sententia preiudicat omnibꝰ,ꝛ testi ꝛ notario. Sed cõtrariũ tenet Nicola.de mathe.ꝛ Bald. in.l.vteris.C. de fide instrumẽ.ꝛ Anto.de but.in.c.quãuis.extra de re iudi.ꝛ Spec.in.d.ver. Sed pone tabellio.ꝛ vide Alberi.de rosa.in.iij.parte statutorum.q.lxv. qui ponit an in factis connexis ꝛ correlatiuis puta adulterio sententia lata pro vno vel contra vnũ prosit vel noceat alteri.

17 Clausula decapitetur ita ꝙ moriatur quãdo ponitur in sententia quando reus est presens quãdo autẽ non est presens vide que verba ponẽda sint ꝛ si capiatur bannitus quomodo fiat secundus processus.

18 Bannito capto in formatione secũdi processus quid probabit contra primam sententiam.

19 Bannitus captus an possit per viam exceptionis impedire executionem sententie.

17 **Ange.** ¶ † Et quod hic dicitur decapitetur ita qꝺ moriatur est verũ quãdo reus est ibi presens ita quod executio corporalis de eo fieri potest.Si autem nõ sit in fortia potestatis tunc officialis debet eum bannire de ciuitate ꝛ cõmunitate ꝛ condemnare ad mortem. Et si quo tempore in fortiam cõmunis veniret: quod ducatur ad locum iustitie,ꝛ ibi mors inferatur:ita singulariter dicit glos. in auk.de leno.§.si quis autem. in verbo,expellatur. de qua glos. Iaco.de bel.ibi fecit festum.ꝛ in auk.de pac.tenen.col.x.in princip.ꝛ vide Bald.ꝛ Flor.in.l.ij.C.si pen.appel.mors interue.Et si postea veniat in fortiam cõmunis debet alius processus formari in quo declaretur captam esse talem personam que reperitur in banno ꝛ bannum exequẽdum esse, ita dicit Bald.in titu.de feu.sine cul.non mit.c.j.ꝛ postea in d.processu.interim reus ꝛ bãnitus recognoscit se iuxta not. per Bald.in.l.diuus.ff.de custo.reo. ꝛ dixi.s.in glo. Caium
18 semproniũ dic vt ibi.† Aduertas tamẽ ꝙ si dictus bãnitus est captus in isto secundo processu cõtra eum formãdo probabit primam sententiam seu bannum latum emanasse per falsas allegationes vel probatiões falso factas quod impedit executionem dicte sententie:ita dicit Ang.in.l. qui Rome.§.duo fratres.ff.de verbo.obligatio. ꝛ ideo Imol. ibi in versicu.ex predictis dicit quod infertur maxima vtilitas ꝛc. facit.l.pretor.§.marcellus.ff.de iudi.

Augusti. ¶ Tu adde ꝙ ego non scio inuenire illam glo. in.d.§.si quis autem.in verbo, expellatur.in auk.de leno.nisi habeam librum meum corruptum.Quinimo ego volui legere Iac.de bel.in.c.j.de pace tenenda.in princip.col.x.ibi in libro meo.Iaco.de bel. nullã facit mẽtionem nedum de illa gloss. nec aliquid de ista materia.Et inquantum domi.Ang.hic querit an posita cõtra illum qui postea est captus debeat formari nouus ꝓcessus hic aliquid nõ dicam:quia late ista materia fuit dicta supra
19 in gloss.in verbo,Caiũ semproniũ. †Et inquãtum domi.Ange.hic allegat dicta Ang.in.d.§.duo fratres. dicatis ꝙ doctores Moderni sequuntur ibi opinio. Ange. ꝛ aliam limitationem in ista materia ꝙ talis bannitus captus qui habetur pro cõfesso de delicto possit per viam exceptionis impedire executionem sententie.vide per Barto.in.l.nõ videtur. ff.de iudicijs la prima.ꝛ dixi.s.in.d.glo.Caium semproniũ.

20 Condemnatus corporaliter si presens sit,an efficiatur seruꝰ pene:ꝛ quid si sit absens.

21 Condemnati ad mortem in presentia,bis moriuntur:primo gladio oris iudicis,secundo per separationem anime a corpore.

22 Damnati ad mortem, an hodie efficiantur serui pene.

23 Damnatus ad mortem quando testari possit.

24 Condemnatus ad mortem propter aliquod delictũ qꝺ de iure in aliquo loco mortem meretur:in alio nõ; an vbiqꝫ dicatur intestabilis nisi sit restitutus.

20 **Ange.** ¶ †Et bene not. ꝙ quãuis ille qui est p̃sens dicte sententie corporali cõdematore statim efficiatur seruus pene: vnde lata sententia nõ valeret eius te-
a stamentum[a] etiam ante inquisitionem formatam cõditum, etiam si esset abreptus per vim de manibus familie:vt.l.qui vltimo.ꝛ ibi Bartol. in princip.ff.de penis. ꝛ idem not.in.l. cunctos populos.in penulti.colũ.C.de summa trinita. ꝛ est text.in.l.si quis filio.§.irritum,ꝛ ibi Ange.Rapha. ꝛ Imo. ff.de iniusto testamẽ.facit glos.ꝛ ibi docto.in auk. sed hodie. C.de donatio.inter virum ꝛ vxorem. tamen quando est absens ꝛ fertur sententia si quo tempore venerit in fortiam cõmunis ꝛc.vt supradixi: interim talis sentẽtia cum videatur lata sub cõditione nõ sortitur effectum anteꝙ venerit in fortiam cõmunis ꝛc.ꝛ sic nõ perdit ea que perdit ille qui est pure bannitus vel pure condemnatus.ita eleganter not.Bal. in.l.seruo legato.ꝛ ibi Imo.ff.de lega.j.ꝛ sic interim poterit testari ꝛ alia facere quod bene nota: quod esset verum si sententia sub cõditione ferreretur, videlicet condẽnamus si quo tempore venerit in fortiam cõmunis ꝛc.Sꝫ si simpliciter cõdemnaretur ad penam capitis ꝛ executio differatur sub cõditione si quo tempore ꝛc. ꝛ tunc non diceret verum Bald. de qua sententia prolatione dixi supra in gloss. super verbo, qui iudex cõmisit. A. preconi quod ipsum bãniat in fine ꝛc. ꝛ etiam in ista gloss.supra proxi.

a ¶ Eius testamẽtum. adde tu qꝺ imo dãnatus ad mortẽ: vel perpetuos carceres de iure canoni. non põt testari nec institui sꝫ est seruꝰ pene ita Fulg.in cõsil.xliiij. ꝛ vide Bal.i cõsi.cclxx. in.ij.volu.Ber.

Augusti. ¶ Tu autẽ in hac materia adde Bal. in.l.fina.C.si anõ cõpeten.iudic.qui dicit ꝙ isti banniti ad mortem qui sunt in carcere non possunt testari:si tamẽ euaderent de carcere ꝛ conferrent se ad locũ securũ dicit forte possunt testari. Et ideo si habent proprium in eadem ciuitate vel in alia possunt testari: sed dicit Bald. ꝙ cõmunis opi. est quod non valent testamenta eorum qui sunt diffinitiue dãnati ad mortẽ ꝛ est executio secuta.ꝛ allegat Ioã.and.in nouella.in.c.quãquam. de vsuris.in.vj.qui dixit ꝙ licet non valeat vt testamentũ tamen valet vt quedã dispositio puta si iuberet male ablata restitui.dicit tamen Bald. ꝙ valeret testamentum banniti ad mortem,nisi per statutum permitteretur ferri sententiam diffinitiuã ad mortem cõtra absentem quo casu ante capturã nõ est seruus pe
21 ne,sꝫ post quãdo est in laqueo reipublice. †Adde Bal.in.l. is qui.C.si pendente appellatione mors interuene.qui dicit multum singulariter quod illi qui in presentia damnantur ad mortem confestim moriuntur qui bis moriuntur:primo moriũtur gladio oris iudicis quia fiunt serui pene:secũdo moriuntur per separationem anime ꝛ testamẽtum inter has duas horas factũ nõ valet: qꝛ post mortẽ nemo testatur.
22 †Dicit tamẽ ibi multum mirabiliter quod hodie possumus dicere qꝺ isti efficiantur serui pene qui damnantur ad mortem:cum ipsi extra ordinem damnantur ex forma statutorũ ꝛ decretorũ ciuitatis.ꝛ dicit qꝺ istã opi.videtur tenere Spe. in ti.de senten.in versi.potest.Et vide que dicam infra in gl. ꝛ eius bona publicamus.in versi.ꝙ incipit,ꝛ qꝺ bona damnatorum hodie reseruentur filijs in addi.mea.Adde qꝺ miror ꝙ iste doctor non alleget Bart.in.l.eius qui.§.j.ff.de testamentis.qui ponit ibi materiam de damnato ad mortem ꝛ de bannito qui postea est absens vel postea capitur:ꝛ omnino ibi vide Bal.elegantissime loquentẽ ꝛ ibi vide Ang.q allegat Bar.in.l.cunctos populos.C.de summa trinitate.ꝛ
23 fide catho.in repeti.sua.†Dicit tamen ibi Ang.limitando predicta ꝙ tunc damnatus ad mortẽ poterit testari si talis sententia egeret confirmatione ꝛ non esset confirmata ꝙ teneret testamẽtum. Scđo limitat idẽ erit si quis est dãnatus ad mortẽ ꝛ executor nõ vultꝫ exequi per tex.in.l.fi.ff.de leg.j. Tertio limitat; idem si per sententiam fuit illata pena que de iure imponi nõ poterat:quia ante executionem eius non traditur damnatus intestabilis per.l.si quis exheredato.§. si quis fuerit.ff.de iniust.rup.irritoqꝫ testamento,vnde nec occisus ad furorem populi intestabilis est:quia nõ licet populo interficere quemꝙ vt dixerũt iudei ad pilatum. Et respondet ibi Ange.ad.l.penul.ff.de sicarijs.ꝛ ibi decidit: an Christus fuerit testabilis: ꝛ concludit qꝺ non. Sed ego dico contrarium ex qua cõclusione sequitur maxima vtilitas. Et arguo sic contra Ange.Nam sententia communis docto.est quod licet damnatus ad mortem qui est in presentia contra quem debet fieri executio sit intestabilis.Tamen limitatur hoc nisi iudex condẽnauerit reum ad penam mortis prohibitam de iure:puta quando cum securi iudex facit occidere hominem vel cum veneno: ita per bonas rationes ꝛ iura concludunt doct.maxime ipsemet Ange.in.l.si quis mihi bona.§.j.ff.de acquiren.heredi.ꝛ sequuntur ibi Imo. ꝛ Ro.ꝛ Raph.ꝛ dicetur infra.Quinimo ipse Ang.hic voluit

luit in.d.l.eius.§.j.cum hic in Christo fuerit apposita pena vt in cruce moreref & cum clauis fixis que pena fuit mors vltra oês mortes acerbissima iuxta illud. Aspicite & videte si est dolor sicut dolor meus: & illa pena penitus fuisset reprobata: non dico mori in cruce: sed crucifigi cum clauis in pedibus & manibus. Dico ergo Christum potuisse testari que omnia no. Tu cõtra istos iudices qui inferunt mortes insolitas: quia talis poterit testari. De ista materia an dânati ad mortẽ & bâniti absentes & bâniti qui postea capiunť possint testari maxima est ista materia. ¶ Adde si tu vis videre materiam & vide dicta Pe.de ancha.in clemen.j.extra de peniten.& remis.& do.Bal.post Bar. in.l.j.C.de sacrosan.eccle. qui eleganter loquiť. & Sali.in auť. sed hodie.C.de dona.& ibi per doc. Et de bannitis si vis videre veram decisionẽ vide dicta Bal.in.l.j.C.de heredi.instituẽ.& omnino multum eleganter locutus est Bald.in.l.gallus.§.& quid si tantũ.ff. de libe.& posthu.& opi.Bartol.sequitur do. Abbas in.c.postulasti. extra de foro compe. & vide Pau.de cast. in cõsiliis suis, consilio.lxxxiiij. incipien. In Christi nomine Amen.

24 ¶ † Primũ quesitum habet duo dubia & ibi dicit in fine ꝙ cõdemnatus ad mortem propter delictum quod de iure in aliquo loco est delictũ quod penã mortis meretur. In altero loco nõ tamen si est cõdemnatus ad mortẽ vbiqȝ est intestabilis nisi sit restitutus. & ibi vide an possit testari ad pias causas qui allegat bonas remissiones vide Pe.de anch. in c.felicis.extra de pe.lib.vj.qui loquitur etiam de bânitis: vide de materia dânati per sentẽtiam & postea appellauit per Angel. in repetitio.§.qui procurauit in.l. tale pactum.ff.de pactis.& in.l.j.ff.nil.no.appellatione pendente. Et tene menti que dicit Bald. in.l.j.in.vij.col.C.ne ex delictis defunctorum.ꝙ bânitus occisus a priuato vigore statuti hoc permittentis nõ decidit intestabilis cũ moritur per manus priuati. & vide Bald.in.c.venientes. extra de iureiur.qui no.loquitur in materia bannitorũ quãdo in absentia damnatur an teneat testamentũ eorũ. vide Pet.de ancha.in.d.c.quãꝗ. & ibi Domi.de sancto Gemi.& quomodo Pe.de ancha.limitat illam doctrinã Joan. and. & restringit dum dixit quod pro male ablatis valebit dispositio. & omnino vide do.Nellum in tractatu suo bannitorum in.ij.tempore de concurrẽtibus post perfectum bannũ in.xlij.xliij.xliiij.q.qui multum eleganter loquitur in ista materia. Ego vero si omnia scriberem facerem nimis maximum volumen. Adde Albe.in tertia parte statutorum.q.xxij.& sequenti & quando bona per statutũ sunt adempta & fisco applicantur: an tales possint testari: vide tex.& Bal.in.l.incestas.C.de incestis nup. Ange.in.l.si quis.ff.de testa.

25 Sententia corporalis lata, an statim debeat mitti executioni.

26 Judex originis si vult exequi sententiam iudicis loci delicti vel econtra an tunc possit vel requirantur litere vel debeat fieri remissio.

27 Remissio in delictis: an fieri debeat.

25 **Ange.** ¶ † Quero an sententia corporalis lata statim mittatur executioni Bar.in.d.l.qui vltimo.in fi.dicit q͞d de cõsuetudine statim fit executio nisi ipse vel alter pro eo appellet[a]: vt.l.nõ tantum.ff.de appel.de iure autem debet expectari quod transierint decem dies qui dantur ad appellandũ: arg.glos.in.l.ex iudiciorum.ff.de accusa.cõiuncto titu.nil no.ap.pen.quo tempore elapso fieret executio per iudicem qui tulit sententiã vel per successorem in officio: vel etiam per alium officialẽ eiusdem ciuitatis qui etiam habeat merum imperium & sine literis: vt not.Bart.

26 in.l.a diuo pio.§.j.ff.de re iudi.† Si autem esset alius iudex puta iudex originis[b] qui vult exequi sententiam iudicis loci delicti: vel econtra: an tunc possit vel requirantur litere vel debeat fieri remissio vide Cy.in auť.qua in prouincia.C.vbi de crimi.agi opor.& Bart. in.l.si cui.§.fi.ff.de accusa. Salilate in auť.si vero.C. de adulte. & per Jmol.in.l.inter accusatorem.ff. de publi.iudi.

Augusti. ¶ Tu adde ꝙ Bald.in.l.obseruare.§.proficisci.ff.de offi.procon.& lega.in.xij.q.arguit q͞d potestas qui intra tẽpus appellandi misit aliquem ad furcas possit puniri in syndicatu q̃: abstulit reo legitimam defensionẽ appellandi ergo punitur ac si innocentem occidisset & allegat.l.hodie.ff.ad.l.iuliã repe. ¶ In contrarium arguit.d.l.nõ tantum.ff.de appella. Soluit Bald. quod si fecit hoc ex causa q̃: erat confessus & liquebat de crimine nõ punitur: q̃: morte rei sententia transit in rem iudicatam. Secus si esset appellatũ: vt.C.de appel.l.addictos. & dicit Bal.quod ita obseruat consuetudo quod not.cõtra iudices qui faciunt istos confiteri super quo dicit Bald. vide Cy.in.l.ij.C.quorum appellatio.non recip.& Barto.in.l. non tantũ.ff. de appellatio. & gloss. dicit quod cõfessus etiã nõ auditur appellãs nisi alleget causam.sed Bal. dicit hoc esse falsum quia in.l.non tantũ ille erat cõfessus & tamen recipitur appellatio eius & cuiuscunqȝ adeo dicit ꝙ capitaliter condemnatus nõ potest appellationi renũciare per.l.pactum inter heredem.ff. de pactis. item vide Bald. in.l.fi.C. si a non cõpetenti iudice qui querit an lata sententia criminali possit statim executioni mandari quãtuncũq: sit sentẽtia vltimi supplicij & sic executio corporalis. breuiter Bald. cõcludit q͞d in altero ex tribus casibus iudex possit. primo si fuit confessus & conuictus reus. secũdo vel sit notoriũ reum deliquisse. tertio vel sint indicia ita valida cum confessione quod maleficia nõ possint negari maxime si maleficium est valde atrox, vel in alio casu si subitam desideret vltionẽ. Et vide in hac materia domi.Nellum in tractatu bannitorum, in quarta parte primi temporis, vbi tractat materiã istius appellationis maxime in.iij.quest.qui allegat Gand. & do. Alber.de rosa.in questio.statutorum.& ipsum reprehendit. vide Barto.in.l.furti.§.j.ff.de his qui notã.infa.& per doct. & vide Bald. in.l.addictos.C. de episco.audi. & per Bald. Ange.Fulg.& Sali.in.l.addictos.C. de appel.& vide Bal. in.l.j.C.ne ex delictis defunctorum qui ponit qua pena puniatur iudex qui post appellationẽ, malefactorem tradidit morti: & vide Bartol.Jmol.& docto.in.l.non tantum.ff.de appella.& vide do. Anto.de but.in rub.extra de re iudi.qui ponit multas fallentias quia ante tẽpus appellandi sententia potest mitti executioni. & Abba. in.c.ij. extra de re iudi. qui allegat Spec. & aliqua bona iura de iure cano.in quib[9] casibus possit fieri statim ista executio ibi vide quando ad pet.principis debet fieri executio. Adde gloss.in.c.cũ apud. xj.q.iij.& glo.in.c.querẽti.extra de offi.deleg.que dicũt ꝙ statim debeat fieri executio in criminalibus.vide doc. maxime Abba.& Jmol.post Jnnocẽ.in.d.c.querenti.& ibi Moder. qui scribũt bene per.iiij.columnas in isto passu dicit.d.Caltadiñ.in tractatu suo syndicatus.questio.clxxxvij. quod ad tumultum populi iudex potest accelerare executionem corporalem etiam pendente dilatio. si aliter tumultus sedari non potest: que cõclusio an procedat aliqualiter faciunt ea que dixi.s. in proxi. addi. vbi dixi an ad tumultũ populi iudex debeat condemnare aliquẽ: licet.d.Catal.ibi multa bona alleget Jmo. & Ang.in.l.decurionum.C.de penis. Et in quãtum.do. Ange.hic tangit illam difficultatem per quem debet fieri executio vel per iudicem loci originis vel delicti & domi. Angel.allegauit Jmo.in.d.l.penulti.ff.de publi.iud. Tu vide bonam gloss.& ibi per docto. maxime per Petr.de ancha.in repetit.sua.c.postulasti.extra de foro competen.& vide Bald.in.l.executorem.C.de execu.rei iudica.in.vij.col. & Sali.in.l.j.C.vbi de cri.agi oportet.qui voluerũt quod iudex loci domicilij delinquentis etiam postquã condemnauerit delinquentẽ teneatur ad requisitionẽ iudicis loci originis cõuenti reum ad ipsum remittere & ad hoc allegat glos. not.in.l.a diuo pio.§.j.sed dicit ꝙ Dy. tenuit contrarium & melius.idem voluit Sali.in.d.l.j.& sic post cõdemnationem non fit remissio. & vide Bald. in auť. si quis litigantium.C. de episcopa.audi.& Joan.and.in titu.de execu.sententie.§. ij.versi.sed pone.lo primo.& canoniste in.c.pastoralis.§.preterea.de officio deleg. passus iste est dubius. vnde vide per

27 Moder.in.d.§.j. ¶ † Et quia domi.Ang. hic tetigit vnum verbum an remissio in delictis debeat fieri.vide Barto.in.l. sepulchri.ff.de sepul.vio.qui dixit quod de consuetudine hodie in Jtalia non habet locum.§.si quis vero comprehensorum in authen.vt nulli iudicum.quia non fit remissio.& ideo Jaco.de Belui. in.d.§. si quis vero comprehensorum.dicit quod hodie inter istos dominos Jtalie non habet locum remissio. Hoc est quod cogantur remittere: sed si volunt remittere possunt.imo dicit domi.Anton.de butr. & Jmol.in clemen.pastoralis.de re iudica.vbi bona est glos.quod si isti domini temporales qui habent dominia distincta, non remittunt, peccant: q̃: de iure debent remittere. & vide omnino de materia Alberic. de rosa. vltra omnes disputantem istam materiam in authẽ.qua in prouincia.C.vbi de crimi. agi oportet, qui allegat Oldra.in consiliis suis.vide docto. in.c.fi.extra de foro cõpe.maxime per Abba. qui eleganter loquitur Pe.de ancha.in repeti.dicti.c.postulasti. Calde.in repe.c.j.de rap.& per Ananiam glo.& doct.omnes.in.l.j.C. vbi de cri.agi oportet.vide pulchra verba Bal.in.l.cũ archimedoram.C.vt in posses.lega. & doc. & Ang. in.l.heres absens.ff.de iudi.& vide Bal. in.l.ij.C.de ser.fugi.& vide Bal.

a ¶ Appellet.ad. de tu ꝙ q̃n delictũ ẽ notoriũ nõ admittiť appellatio: imo statim p̃t fieri executio per ea que voluit Oldra.in consil. xviij. Ber.

b ¶ Originis.ad. de tu & vid Ange.in ɔ̃sil.cclvj.& ibi an executio taliũ sententiarũ sit ciuilis vel criminalis & q̃n iudex vni[9] territorij possit exeq sententiã alteri[9] territorij vid Ang. in cõsil. cclxxv. & Raph.cu. in ɔ̃s. lj.quẽ vide Ber. & q̃n remissio sit fiẽda. vide Old. in ɔ̃s.ccxxiiij. vbi an delinquẽs in Anglia sit remittend[9] in anglia. & vide late Cep. in ɔ̃sil.lix.Ber.

in rubrica de fide instruentorum ⁊ in.c.romana.§.porro.extra de senten.excōmu.per Joan.and. ⁊ doctores ⁊ per doctores in.d.c.pastoralis.§.preterea. In hac materia remissionis vide omnino Old.in cōsil.suo.cxxj.⁊ ibi etiam decidit quod nō debet fieri nisi primo aliqualiter cōstet de crimine.

28 Statuto cauetur ꝙ officialis vltimo mēse sui regiminis nō possit aliquem absoluere vel cancellare de banno si inquisitus venit absoluendus.an dicto mense poterit pronunciare absoluendum vel cancellandum esse.

28 **Ange.** ¶†Quero quid si statuto cauetur ꝙ officialis vltimo mense sui regiminis non possit aliquem absoluere vel cancellare de banno ⁊ tamen inquisitus veniebat absoluendus, dic ꝙ poterit pronunciare dicto mense absoluendum[a] vel cancellandū esse que sententia declaratoria non habebit effectum nisi cōprobetur per suū successorem, debet tamen successor comprobare dictam sententiam si ius dictauerit ⁊ non aliter. argu.l.iure nostro.ff. de testamē.tutel.ita dicit Bald.Rapha.⁊ Imol.in.l.si filio.§.eius qui.ff.de iniusto testamen.⁊ Barto.in.l.solent.in prin.ff.de officio proconsulis ⁊ lega.⁊ not.Bal.in.l.j.C.si aduer.liberta.

a ¶Absoluendū. Adde tu ⁊ vide Ange.in ꝯsil.ccvij.Ber.

Augusti. ¶Tu autem in hac materia adde qꝺ Bald.expresse tenet cōtrarium in.d.l.solent.⁊ in.l.nec quicquam.§.vbi decretum.in fi.ff.de officio proconsulis ⁊ legati.⁊ vide Bald.in.l.j.in fi.ij.colū.ff.de iurisdictione omnium iudicum.⁊ Angel.in consi.ccxlvij.vide Imol.⁊ Modernos in.l.j.§.si quis ita.ff.de verborum obligatiōibus.⁊ in remissionibus ibi datis habebis veritatem istius passus: an sint paria condemnare vel absoluere vel pronunciare condemnandum vel absoluendum. Et quia late scripsi in dicto.§.si quis ita.nolo hic transscribere illas decisiones.

29 Iudex imponens penam inconsuetam mortis an faciat ꝙ ille qui fuisset intestabilis sit non intestabilis.⁊ an teneatur in syndicatu.

29 **Ange.** ¶†Et bene aduertas tu iudex ꝙ penam consuetam apponas vt puta ꝙ debeat decapitari gladio, secus si diceret quod debeat mori veneno vel proijci de fenestris palatij: quoniam licet moriatur talis pena non facit eum intestabilem vel incapacem quin effectus fuisset intestabilis ⁊ incapax si pena ordinaria fuisset imposita[b]; vt.l.aut damnum.in principio.ff.de penis.coniuncta dicta.l.si quis filio.§.irritum.ff.de iniusto testamēto. ita dicit Ange.⁊ Imol.in.l.si quis mihi bona.§.j.ff.de acquirenda hereditate.quod not.in practica. Quinimo plus dico respectu iudicis quod si penam mortis incōsuetam imponat etiam illi qui debet mori, ipse iudex tenetur in syndicatu; vt est tex.in.d.l.aut damnum.in prin.quod not.

b ¶Imposuit.adde ⁊ vide do.Jaso.in.d.l.j. Et an statutū valeat: vide Frā.de are.in cōsil.lviij.Ber.

Augusti. ¶Tu in hac materia adde que dixi.§.in hac eadem gloss.vbi tractaui materiam an isti damnati ad mortem possint facere testamentū, ⁊ not.bene quomodo Roma.in.dicta.l.si quis mihi bona.§.j.referendo almanum dicebat quod non erat vera illa cōclusio per text.in.l.eius qui.§.j.de testamen.vbi habetur ꝙ ille qui est dānatus ad mortem per ferrum nullo modo potest testari.Nec obst.ille text.in dicta.l.aut dānum.quia ibi dicitur quod ille qui est condemnatus ad mortem cum gladio non potest iudex vel executor inferre aliam mortem quā gladij scilicet cum securi vel cū veneno. Sed aduertas quia per hec non recedo a cōmuni opi.vt satis dictum fuit supra in ista gloss.

c ¶Que dicatur pena capitis.adde ⁊ vide Le.in ꝯsi.xj.⁊ vide Pe.de anc.in ꝯsil.clviij.vbi ꝙ vbi ⁊ qbꝰ casibꝰ qs dꝫ mori de iure ciuili.⁊ iure cañ.hꝫ locū pena ꝑpetui carceris ⁊ ibi etiā ꝙ ꝑlatꝰ trāslatꝰ ad ecclesiā ⁊ rapinā cōmittēs ⁊ extorsiōes in ecclia in qua fuerat ꝑlatꝰ dꝫ degradari tāquā venerit in ꝓfundū malorū.⁊ vltra ꝑdicta vide Alex.ꝯsil.ciiij.in j.vo.⁊ in ꝯs.cxvj.in.iij.vol.Ber.

30 Statutum viget Perusij quod occidens forēsem teneatur in.ccc.libris.Perusinus occiditur Aretij.an occidens teneatur in.ccc.libris.quid si vnus secundum formam statuti debebat condemnari in.ccc.libris.⁊ iudex ipsum fecit decapitari sequendo formam iuris cōmunis.an iudex decapitabitur.

30 **Ange.** ¶†Quero Perusij viget statutum quod occidens forensem teneatur in.ccc.libris: an si Perusinus alibi occidatur: vbi tu assides: vt puta Aretij.an occidens etiam teneatur in.ccc.libris.dic quod non, imo tantū de fica. quia quilibet de populo nō debet vti illo iure. ita not.Bartol.in.l.j.in princi.ff.quod quisqꝫ iur. Sed quid econtra vnus secundum formam statutorum non debebat decapitari; sed omnino condemnari in libris.ccc.tantummodo iudex noluit sequi dictū statutum tanquā odiosum imo voluit sequi formam iuris cōmunis: ⁊ ipsum decapitari fecit: nam tempore syndicatus ipse iudex dicere non poterit quod sibi imponatur predicta pena pecuniaria pro homicidio predicto quod cōmisit faciendo ipsum homicidam decapitari.sed debet ei imponi pena quam alteri imposuit[b] ⁊ sic decapitetur: ita eleganter dicit Bartol.in.l.j.in fi.princip.ff. quod quisqꝫ iuris. Unde tu iudex bene caueas ⁊ aduertas ad statuta noli sapere plusquam oporteat. Adde tamen quod circa hanc pene impositionem dixi supra ea.glo.in ver.quid autem si sunt plures leges ⁊c.⁊ sic intellige hoc dictum Bartol.quando per dictum statutum in totum recessum est a pena iuris cōmunis.

Augusti. ¶Tu in hac materia in prima.q.Adde quod opi.Barto.tenuerunt Ange.Sali.⁊ Fulg.sed Pau.de cast.ibi tenet contrarium dicens ꝙ istud statutū nō pōt retorqueri cōtra populū cū populus nō possit decapitari.sed retorquebitur cōtra singulos de populo qui patiuntur vigere tale statutū ⁊ ea que cadunt in vniuersitate ꝓducuntur ad singulos de populo vt delictū sit punitum allegat.c.si sententia.de senten.excōi.in.vj.sed aliqui Moder.ibi approbant argumentū Pau.de cast.quia illud c.si sententia.loquitur in sententia medicinali.⁊ sic in pena medicinali ⁊ leuis preiudicij: vt in.c.j.eo.ti.nos vero in alijs penis.d.l.j.ff.de magistratibus conueni.⁊ inquantū domi.Ange.hic tetigit aliam.ij.q.quam tangit Barto.in.d.l.j.ff.ꝙ quisqꝫ iuris qui dixit ꝙ potestas debeat decapitari qui decapitauit illum qui in.ccc.debebat condemnari. Addatis ꝙ idem dixit Bal.in rubr.C.de pena iudi.qui male iudi.⁊ vide Bald.in.d.l.j.ff.quod quisqꝫ iuris.ꝙ si potestas pro vulnere illato decapitaret aliquē decapitabitur ipse potestas si intulit vulnus in aliquē, non sic in tortura quia si torsit nō torquendū non punietur simili pena, sed agitur actione iniuriarum.Idē voluit Sali.in.l.fi.C.de pena iudicis qui male iudi.de quo vide Bal.in.l.decuriones.C.de questio. Item consydera ꝙ isti presupponūt valere statutū ꝙ imponit penam pecuniariam pro homicidio.sed an tale statutū valeat vide Roma.in singula.suis secundi anni in penult.singula.qꝺ incip.iudex potestatis cōsuluit me.⁊ ibi alleg.bonas decisiones distinguens multum notanter.

31 Damnatus est aliquis ad mortem ⁊ iuste, an possit executio differri.

31 **Ange.** ¶†Quero aliquis est dānatus ad mortem, ⁊ iuste an possit differri executio, respondit Cy.Pet.⁊ alij in.l.j.C.de bonis proscri.ꝙ sic: dicatur ꝙ erat obligatꝰ reddere rationē sibi vt est casus in.l.seruus legato.§.penul.ff.de lega.j.quod not.facit.l.si seruus vni.in princi.ff.de lega.j.sed aduertas quia dicit Angel.⁊ Imol.ꝙ hoc nō seruatur quia posset committi fraus.facit.l.j.cum ibi no.per Cy.⁊ doc.C.de bo.dam.

Augusti. ¶Tu autē in hac materia adde ⁊ dic qꝺ miror ꝙ iste doctor qui faciebat professionem ꝙ melius sciebat dicta Bart.ꝙ̄ aliquis alius doctor ignorauerit dicta Barto.in hac materia que posuit in l.ij.§.j.ff.de custo.reo.vbi examinans istam difficultatē dixit breuiter ꝙ executio corporalis nō potest differri per exactionem pecuniariam vel per redditionē rationis quando aliquis peteret aliquam dilationem longam: secus si breuem ⁊ vide Ro.in notabilibus.ij.anni in notabili.xl.in ordine meo qui allegat Bar.in illo loco ⁊ vnum bonum tex.⁊ ibi Bart.ita intelligit illum tex.in.l.j.C.de bo.proscrip.vide Angel.in l.is qui reus.in fi.ff.de pub.iudi.⁊ vide Ro.in singularibus ij.anni singulari.xi.qꝺ incipit potestas vnius loci qui ponit alium modum differendi executionem corporalem qui dicit ꝙ si ille erat artifex eximius ⁊ ciuitas ipsa eo egeret est iusta causa differendi ibi vide.

32 Statuto dicente vel sentētia: pro tali delicto imponatur pena capitis vel capitalis, quid importāt talia verba: ⁊ an poterit caput amputari.

33 Statuto dicente nō ꝙ pena capitalis: sed capitis imponatur quomodo intelligetur.

34 Damnādus pena capitali ex forma statuti: si sit seruus amputabitur ei caput.

32 **Ange.** ¶†Quid si statutū dicat quod pro tali delicto imponatur pena capitis vel[c] capitalis vel quid si iudex illud dicat in sententia quid importent dicta verba an possit amputari caput vt dicit presens sñia.istam q.format Imo.in.l.ij.versi.item adde quid si statutum ⁊c.ff.de publi.iudi.vbi dicit videri text.in.l.eos.§.super his.C.de appel.qꝺ non debeat decapitari.⁊ ita dicit Joan.and.in.c.quanto.super.j.glos.de iureiur.bene facit.l.qui cum maior.§.is demum.ff.de bo.liber.bene facit.l.j.cum glos.C.de fal.⁊ sic videtur dicta verificari in exilio vel alia pena quam amputatio capitis: vt.l.edicto.§.rei autē capitalis.ff.de bono.posses.⁊ not.glos.in.l.transigere.C.de transac.⁊ in.d.l.ij.de publi.

publi.iudi. Quod intellige verũ nisi aliter constaret de mẽte statuentiũ: vt.l.ij.C.de lib.preteritis.ꝛ etiam intelligit quãdo imponit penam alio casu quã ius cõmune. nã alias intelligeretur ƒm iuris cõmunis dispositionẽ. argumẽ.l.ij.C.de noxa.ꝛ.c.causam que de rescrip.

Augusti. ¶ Tu aũt in hac materia adde ꝙ Salicet. in.l.ij.C.de falsa mo. approbauit illam decisionẽ Joã.and. quã posuit in ista materia in.d.c. quanto.vt cũ pena capitalis possit aliquas penas cõprehẽdere ꝛ mortis ꝛ deportationis ꝛ sumamus nos in mitiorem partem pro hac sententia allego Cyn. in terminis.in.l.j.C. de fals. qui dixit ꝙ pena capitalis interpretãda est in mitiorem partem vt comprehendat deportationẽ ꝛ non mortem naturalẽ allegat.l.interpretatione.ff.de penis. sed certe cõtra istam cõmunem opi.de directo est text.in.l.licet.ff.de verbo.signifi.vbi ex omni pena que infamiam irrogat:illa dicitur pena capitalis sequeretur ergo ꝙ statutũ imponens penam capitalẽ debet intelligi de leuiori pena quã sit deportationis que pene enumerantur in.l.capitalium.ff.de penis.ꝛ sic videretur ꝙ ƒm istos docto. ꝙ pro vno maximo delicto imponente penam capitalem si minor pena debet attendi ꝙ attendatur ꝛ imponatur omnis minima pena dũmodo infamia irrogetur, ꝛ hoc modo pena non erit condigna delicto contra dicta iura, nisi dicamus ꝙ proprie ꝛ improprie capitur hoc verbũ pena capitalis improprie largo sumpto vocabulo: vt dixi in pena infamiam irrogante alias secus ꝛ ita dixit iurisconsultus. in.d.l.licet. In statutis vero ver-

33 ba proprie debent sumi ergo ꝛc. † Sed aduerte quia dubito quãdo statutũ dicit nõ ꝙ pena capitalis imponatur, sed ꝙ pena capitis imponatur. Nam Bald.in.l.ij.C.de falsa mo. dicit per illum text. si statuto cauetur ꝙ pena capitis quis puniatur iudex quam penam mortis vult potest imponere vel cõburere vel decapitare vel suspendere. preterea text. in l.hos accusare.§.omnibus.in verbo, capitis. cõiuncta glos. vult ꝙ isto casu intelligatur de pena mortis. Idem est text. ff.de penis.in.l.relegatis.in verbo, capitis.ꝛ ibi glo.sed aduerte per hoc non recederẽ a cõmuni opi.per illum text.in.l. j.ꝛ per doctrinã Cyn.ibi ꝛ Salice.C.de falsis.tantũ est dicere pena capitalis quantũ pena capitis. Nec ob.illa iura allegata per me: quia ibi pena illa capitis non poterat intelligi nisi in pena mortis. quia respectu illius in quem debeat inferri pena capitalis vel capitis nõ poterat cadere alia pena capitalis quia erat seruus in quem non cadit amissio ciuitatis vel libertatis iuxta.l.ij.ff.de penis.ꝛ ideo dixerunt recte

34 ibi ille gloss.in.d.§.omnibus.ꝛ in.d.l.relegati. † Idẽ dico in statuto.si quis capitali sententia veniret condemnandus ꝛ esset seruus tunc ille decapitabitur quia alie pene capitales proprie non possunt cadere in ipsum.ꝛ proprie pene capitales sunt iste que enumerate sunt in.d.l.licet.ꝛ in.l.ij.ff.de penis.pro hac opi.cõmuni est text. in gloss. in.l.j.C.ne christianum mancipiũ.in verbo,capitali sententia. vbi tex. dicit iudeus emens christianũ mancipiũ capitali iudicio feriatur.ꝛ gloss.dicit capitali iudicio.i.deportatione. ꝛ vide Moderñ. post domi. Abba.in.c.at si clerici. extra de iudicijs.ꝛ de materia per Salice.in.l. is qui cum telo. in fi.j.col.C.ad leg. corneli.de sica. ꝛ hec intelligo quando statutũ seu constitutio loqueretur inter laicos. secus si esset constitutio episcopi ꝛ loqueretur contra clericos. quia etiam si diceretur morte moriatur intelligeretur de excõicatione per regulã traditã. in c.per venerabilẽ. extra qui filij sint legitimi. Adde que dicã in proxi.addi.ꝛ vide Bar.in.l.fi.C.que res vendi. nõ possit.

35 Clericus cõmisit delictum morte dignum ꝛ sentẽtia lata est ꝙ decapitetur.an sententia mittatur executioni.

36 Casus degradatiõe digni qui sunt. ꝛ an hereticus licet nõ sit incorrigibilis debeat degradari.

37 Falsarius literarũ apostolicarũ ꝛ cõiurans cõtra episcopũ an degradari possint licet incorrigibiles non sint.

38 Sortilegus ꝛ homicida licet incorrigibiles non sint, an valeant degradari.

39 Degradationis forma que sit, ꝛ degradatio ꝛ est duplex.

40 Clericus in crimine heresis post depositionẽ: an tradatur curie seculari.

41 Falsarius literarũ apostolicarũ, an post depositionem tradatur curie seculari.

42 Calumniã vel contumeliã inferens episcopo suo, vel sortilegus, an depositi tradantur curie seculari.

43 Exceptio per identitatẽ ratiõis extenditur ad similia, ꝛ an schismaticus depositus tradatur curie seculari.

35 **Ange.** ¶ † Quid autem si est clericus qui commisit tale delictum ex quo debet mori an similiter lata sententia ꝙ debeat decapitari fiet executio dicte sententie: dic quod non, sed debet fieri primo degradatio iuxta c.degradatio.de penis.in.vj.quo facto potest postea tradi morti naturali sed qualiter fiat ista degradatio statim dicam: prius tamẽ videndum est ex quibus causis sit permissa: quibus visis videamus postea formam ꝛ modum ipsius

36 degradationis. † Casus autem ex quibus fieri possit ꝛ debeat: ponuntur maxime per Anto.de but.ꝛ alios in.c.at si clerici.de iudi.versic.que autem sunt delicta degradatione digna.vbi dicit quod omne graue delictum sit iusta causa degradationis: vt.c.qualiter ꝛ quando.de verbo.signifi.c. nouimus.ꝛ de penis.c.tua.quod intelligit verum dummodo concurrat etiam incorrigibilitas:vt.c.cum non ab homine.eod.titu.alias autem si sit graue delictum si tamen non sit incorrigibilis regulariter non est degradatione dignum: fallit tamen hoc ꝙ quis non sit incorrigibilis si tamen est graue delictum degradatur primo in crimine heresis.de heret. c.ad abolendam.ꝛ in.c.excõmunicauimus.quod non placet ibi Anto.de but.quoniam hereticus non degradatur nisi sit incorrigibilis vere vel presumptiue: vt.c.vergẽtis.eo.

37 titu. † Secundo fallit in literarum falsario sedis apostolice extra de falsis.c.ad falsarios.ꝛ istos casus ponit glos.in dicto.c.cum non ab homine.ꝛ.d.c.ad abolendam.ꝛ.c.nouimus.ꝛ.xj.q.j.c.si quis sacerdotum.vbi glos.addit alium casum videlicet in coniuratione contra episcopum.sed docto. in.d.c.cum non ab homine.restringunt etiam ad incorrigibilitatem ꝛ istam opinio.tanꝙ digniorem approbat But.

38 ꝛ allegat glos.de verbo.significa.c.nouimus. † Tertio fallit in sortilego:vt.ij.q.vij.c.admoneant.quid de homicida dicit idem Butrig.in.d.c.at si clerici.quod est dubium ꝛ tamen dicit quod tenetur quod homicida non incidat in penam degradationis vt extra de homici.c.ij.ꝛ ibi Hostien.licet glos.aliter senserit.qui cleri.vel mona.c.ij.in glos.fina.ꝛ est casus in dicto.c.cum non ab homine.non obst.tex.allegatus in contrarium:quia ibi degradatio sumitur pro depositione verbali:vt ibi not.ꝛ ibi domi. Anto.dat vnam regulam quod quantuncunqꝫ in iure aliquando reperiatur pro grauibus etiam imponere penam degradationis intelligentur de verbali dispositione vel loquuntur de incorrigibili. Et de ista pena degradationis ꝛ alijs multis: vide glos.ordinariam ꝛ plenam.de offi.ordi.c.ad comprimendũ. in glos.ij.ꝛ de varijs penis suspensionis.vide glos.in cle.cupientes.de penis.adde qđ not.Abb.in.d.c.at si clerici.ƒm quandã disputationẽ.domi.Pe.de ancha. in ver.ad tertiũ. que sunt crimina actuali degradatione digna quod etiam clericus potest degradari ꝛ dari puniendus curie seculari quando cõmisit arduum crimen ꝛ qualificatum:vt homicidium sed non simplex:quia nõ traderetur curie seculari: ita intelligitur.c.cum non ab homine. de iudic.sed si esset qualificatum vt quia proditorie interfecit vel assassinauit:iuxta.c. j.de homici.in.vj.vel patrem aut alium coniunctum interfecit.ꝛ sic tenetur de parricidis: tunc cum ecclesia nõ habeat quid vltra homicide imponat.iuxta.c.cum non ab homine. debet degradari ꝛ dari curie seculari puniendus: vt.d.c. cum non ab homine.in fi.etiam si nõ esset incorrigibilis: idẽ erit in alijs grauibus delictis non simplicibus,sed qualificatis: vt est in adulterio cum raptu vel violentia: ꝛ sic de singulis quod not. quia Ferrarie vidi de facto in raptore adulterante quandam mulierem: facit.l.si adulterium cum ince-

39 stu.ff.de adulterijs. ¶ † Nunc restat videre formam degradationis postquam vidimus ex quibus causis potest fieri: nam duplex est degradatio,vna verbalis:altera actualis siue solẽnis:vt.d.c.degradatio de actuali ꝛ solenni dicamus que est ad propositum nostrum que actualis degradatio fuit inuenta ad similitudinem exautorationis armate militie, quoniam miles celestis militie ꝛ armate equiparantur: vt not.gloss.ꝛ doctores in.l.miles.in princip.ff. de re iudica. Et dicta exautoratio fit in milite armato: quia detrahuntur ab eo insignia militaria:vt dicit text.in.l.ij.§.sed si exautorauerit.ff.de infamia.ꝛ ibi gloss. dicit sic episcopus degradat suum clericum ꝛ allegat in authenti.vt cleri. apud propri.episcop. in fi. ita etiam dicit text. in dicto capitu.degradatio.ver.actualis autem. Et ista est forma quod si est sacerdos degradandus, vestitur ac si deberet celebrare, ꝛ ei datur calix in manibus: si autem est diaconus, vestitur vt diaconus cum libro euagelistarum in manu: si vero subdiaconus, vestitur vt subdiaconus habens librum epistolarũ in manu, ac si deberet officio suo solenniter ministrare. quo facto adducitur ad presentiã episcopi qui episcopus incipiendo ab eis que vltimo loco dicto degradando data fuerunt

cum ordinatus antea publice fuerat ꝛ postea descendendo gradatim vsqꝫ ad primam vestem que traditur in collatiōe tonsure quo facto raditur caput seu tōdetur ne clericatus vestigiū in eo remaneat. ꝛ ista actualis degradatio sufficit pōt tamen episcopus si vult in ipsa degradatione vti certis verbis ad terrorem dicendo presbytero in remotione planete auferimus tibi vestem sacerdotalem: ꝛ te honore sacerdotij priuamus: sicqꝫ in remotione reliquorum insignium similibus verbis vtens in remotione autem vltime vestis que in collatione ordinum fuit prima sic dicat autoritate Dei omnipotētis patris ꝛ filij ꝛ spiritus sancti: ac nostra auferimꝰ tibi habitum clericalem ꝛ deponimus: degradamus ꝛ spoliamus: ꝛ exuimus te omni priuilegio clericali ꝛc. Ista sunt quasi verba ad tex. dicto. c. degradatio. de quo vide in Spe. in titu. de accusa. §. ij. versi. degradatur autem. ꝛ per docto. iuris ciuilis: vt per Jacob. buť. ꝛ Bal. in auť. presbyteri. C. de episco. ꝛ cleri. per Bart. in. l. qui cum vno. §. exautoratus. ff. de re mili. ꝛ in. d. l. ij. §. j. ff. de infa. qui tamē legiste alio modo loquuntur qꝛ in veritate degradatio iuris ciuilis est alia a degradatione sacri ordinis.

Augusti. ¶ Tu autē in hac materia quam tangit hic do. Ang. que est materia degradationis ꝛ mere spiritualis: ꝛ satis trita per doct. Adde primo qꝺ melior glos. que sit in corpore iuris est illa glos. que est in. c. ad abolendam. extra de here. que dicit qꝺ in tribus casibus post depositionem clericus relinquitur curie seculari.
40 † Primus in crimine heresis. ꝛ idem voluit glos. in. c. cum non ab homine. extra de iudi. ꝛ dic ꝙ vera est ista conclusio qꝺ iste casus recte non excipitur: qꝛ si vult penitere non debet tradi curie seculari: sed debet retineri in carcerē ad agendam penitentiam. c. pe. extra de here. ꝛ potest illa pena commutari in aliam. c. cōmissi. extra de hereti. lib. vj. nisi esset relapsus: qꝛ tunc sine vlla audientia tradiť curie seculari. c. accusatorem. de here. lib. vj. ꝛ in tali relapso verificať casus po
41 situs in. d. c. ad abolendam. † Secūdus casus est in crimine falsi. c. ad falsariorū. extra de crimine falsi. Et si opponitur de. c. nouimus. extra de verb. signifi. §. fi. dic ꝙ est speciale in
42 casu illo. † Tertius casus propter calumniā vel contumeliā quam quis iutulit episcopo suo: sed aduertas qꝛ doct. communiter nō tenent hoc nisi data incorrigibilitate in clerico. Absurdum enim esset dicere quod propter homicidium nō traditur clericus curie seculariе: vt in. d. c. cum nō ab homine: sed bene propter cōtumeliam commissam in episcopum. Et istam partem quod nō tradatur curie seculari: nisi data incorrigibilitate propter simplex vitium cōmissum in episcopum tenuit gloss. in. d. c. cum non ab homine. ꝛ ibi cōmuniter doctores. ꝛ doc. in. c. fi. extra de testi. cog. ꝛ ibi aliqualiter facit gloss. ꝛ gloss. in terminis. in. c. si quis sacerdotū. xj. q. j. ꝛ gloss. in. c. nouimus. gloss. in. c. si qui sunt. ij. q. vij. incip. domi. Anto. alium casum de sortilego. sed domi. Abb. ibi contra licitum est extendere iura. Aduerte tamen pro opi. do. Anto. de but. facit quia casus excepti a regula propter identitatem rationis extenduntur ad similes. c. cum dilecto. de cōfirma. vtili. vel inutili. vbi est melior tex. de corpore iuris. ꝛ in. l. his solis. C. de reuo. do. vbi est melior text. de iure ciuili. ꝛ text. in. c. j. §. porro. que sit prima causa benefi. amit. vbi est text. singu. ſm Bald. facit. l. ob es. C. de predijs minorū. sed iste casus in sortilego videtur similis casibus exceptis a re
43 gula † ꝛ per consequens exceptio per identitatem rationis extenditur ad similem gloss. voluit Joan. cald. in. c. series. extra de testi. per domi. Abb. in. c. iurauit. de proba. ergo ꝛc. Adest alius casus in schismatico. vide per Joan. andre. in. d. c. cum non ab homine. vt comprehendat casum quando esset schismaticus contra Romanā ecclesiam. secus si contra episcopum: vide ibi Abba. aliter distinguentē ꝛ inquātum domi. Abb. referendo illā disputationē domi. Pet. de ancha. in. d. c. at si clerici. voluit ꝛ cōmunis doctrina docto. in. c. cum non ab homine. limitare: vt ista non procedant in vno delicto atroci qualificato vel pluribus geminatis: quia dicit quod si clericus commisit assasinamentum vel homicidium sacerdotis proditorie cum spoliatione bonorum vel cupiditate bonorum occidit patrem vel matrem: vel ecclesiam spoliauit rebus deputatis ad cultum diuinū vel ordinauit prodere patriā vel plura homicidia falsitates ꝛ latrocinia cōmisit certe iste talis clericus debet degradari absqꝫ alia incorrigibilitate. ꝛ tradi curie seculari. ꝛ sic nō habebit locum dispositio. c. cum non ab homine. ꝛ certe stringunt rationem domi. Petr. de ancha. ꝛ domi. Abb: ꝛ ita alias presticaui. quia multi doct. Moder. istam partem tenent post domi. Abb. ꝛ alias fui cum docto. iuris canonici in maxima disputatiōe qui semper volunt defendere clericos. ꝛ mouebar quia hoc dixit in terminis tex. in. dicto capitu. ad falsariorū: vbi Papa vult quod in crimine falsificantis falsas bullas Pape vel alio atroci delicto debet clericus degradari ꝛ tradi curie seculari ego nescio cauillare illum tex. nec scio fugere ipsum nisi quis velit destruere eū. Preterea text. in. c. j. extra de homici. in. vj. ꝛ ibi Domi. de sancto Gemini. qui dicit per illum text. ꝙ si clericus cōmisit vnū homicidiū per assasinamētem nedum debet degradari: sed potest per iudicem laicum puniri absqꝫ alia degradatione ꝛ vide quomodo eleganter inducit Domi. de sancto Gemi. illum tex. Preterea Bald. in. d. c. cum non ab homine. dicit ꝙ ille tex. ꝛ eius dispositio non habet locum in enormi delicto. ꝛ idem voluit do. Pe. de anch. in regula, ea que. extra de reg. iuris. in. vj. qui refert quod quidam clericus qui multa enormia fecit vltimate occidit proditorie quendam sacerdotem sancti Martini. ꝛ postea eum derobauit: omnes clamabāt istum degradandum. Tandem dicit ꝙ ipse ꝛ multi doctores hic cōsuluerunt istum degradādum propter atrocitatē delicti, ꝛ tradendum curie seculari: nō tamen episcopus ad hoc cogitur. Sed potest si vult. ꝛ idem voluit do. Pe. de ancha. in. d. c. cū nō ab homine. ꝛ in ꝯsil. cxlv. inci. ex narratis in facto. ꝛ in. c. j. extra de homici. ꝛ vide oīno do. Abb. in. d. cum nō ab homine. qui approbat dicta ꝑ ipsum in. d. c. at si clerici. ꝛ docto. non allegant. do. Abba. in. c. j. extra de homici. vbi expresse hoc affirmat. certe condigna pena esset in clerico in huiusmodi atrocibus delictis in quibus si vnus laicus esset particeps ꝛ consocius criminis ꝙ cōbureretur vnus laicus vel in frusta dilaniaretur vel in mare projiceretur: vel ad bestias traderetur ꝛ clericus autor delicti solum detruderetur in monasterium vel incarceraretur contra tex. non affectamus. xxiij. q. j. c. quesiuit. de his que fiunt a maiori parte capitu. vbi habetur ꝙ pena debet cōmensurari delicto. ꝛ ideo recte dixit Bald. in solenni sua repetitione. l. cunctos populos. C. de summa trini. ꝛ fide catho. ꝙ bene faceret episcopꝰ clericos cōmittentes delictum punire simili pena qua punitur laicus cōmittens simile delictū. Nec ob. ꝙ in penalibus non debemus facere extensionem quia satis dictum est. s. in alijs casibus exceptis vltra gloss. quia nos non dicimus: sed lex: quia vbi est eadem ratio vel maior non est extensio. sed est legis dispositio iuxta gloss. no. in. c. j. extra de tempo. ordinā. ꝛ ideo recte dixit glo. in. l. quisquis. C. ad le. iul. maie. licet illa dispositio sit penalis que loquitur in patre: tamen extenditur in matre ꝛ illam gloss. sequuntur doc. multa exēpla similia possem in mediū afferre que omitto ne impleam folia. Formam autem degradatiōis vide in locis allegatis per do. Ange. hic ꝛ vide per Pet. de ancha. in quadam disputatione sua que incipit quidam laicus. vbi not. loquitur de ista materia vide tex. cum gloss. in. c. clericus. xlvj. distinc. vide. c. j. de oblig. ad ratio. quotuplex sit degradatio.

44 Lex vel statutum pro aliquo delicto imponit penā ad arbitrium iudicis an tunc iudex poterit arbitrari penā mortis.
45 Delicti qualitas si non suadet penam mortis, poterit appellari a sententia iudicis. licet lege vel statuto fuerit pena arbitrio iudicis cōmissa.
46 Arbitrarie sunt in principe omnes pene ꝛ poterit etiam penam mortis arbitrari.
47 Statuto dicente ꝙ incurrat in penam cētum. vel in aliam penam arbitrariam iudex imponere debet similem penam non capitalem ꝛ si statutū imponat penam centum. vel maiorem vel minorem arbitrio iudicis non imponet penam capitalem.

44 **Ange.** ¶ † Quero aliqua lege vel statuto imponiť pena ex aliquo delicto ad iudicis arbitrium:
a an tunc iudex possit arbitrari penam moris [a] glo. singu. in. §. in summa instit. de iniur. dicit quod sic. ꝛ idem dicit glo. in. l. ij. penulti. C. si aduer. lib. in gloss. parua. ¶ Sed Jmol. in. l. ij. ff. de publi. in versiculo, quid autem si aliquo casu pena ꝛc. dicit quod quādoqꝫ lex vel statutum dicit quod pena sit in iudicis vel arbitrio ꝛ vsqꝫ ad penam mortis, ꝛ tunc clarum est quod eius arbitrium potest se extendere ad penam mortis: vt. l. saccularij. §. sunt quedam ꝛ ibi casus. ff. de var. ꝛ extraordi. cri. Quādoqꝫ lex vel statutum dicit penam esse iudicis arbitrio, dūmodo se non extendat ad penam mortis. ꝛ tunc clarū est ꝙ illam imponere non poterit. probatur aperte in. l. j. de fur. Barto. in. l. §. expilatores. ff. de effrac. ꝛ expil. ꝛ. l. iij. de crimi. stelliona. ¶ Quandoqꝫ lex vel statutum simpliciter dicit penam esse ad arbitrium iudicis tunc videtur tanquam bonus vir arbitrari debere argumentum. l. vir bonus. ff. iudi. solu. ꝛ not per gloss. ꝛ Barto. in. l. si qua pena. ff. de verbo.

a ¶ Penā mortis, adō tu circa hoc ꝛ vide Alexā. in ꝯsi. cxj. in. j. vol. ꝛ Cep. in ꝯsil. lxxij. late ꝑ Fely. in. c. ex literis. in fi. extra de ꝯsti. ꝛ barbat. in ꝯsi. xj. vbi ꝙ iudex nō pōt arbitrari penam mortis. sed princeps sic ꝛ vltra,

de verbo.significa.ꝛ.c.super his.in glo.in verbo,arbitrium. ꝛ in verbo,astringendo.de accusa.ꝛ sic patet quod ꝯm facti qualitatem aliter ꝛ aliter debet arbitrari argu. eius qđ habetur in.c.sicut dignum.de homici.in.vj.ꝛ.d.§. sunt quedā.

45 ¶†Et ex his patet ꝙ si delicti qualitas nō suadet imponi mortē qđ si iudex fuerit arbitratus mortē quod ab eius arbitrio iniquo poterit appellari vel peti ꝙ reducatur ad arbitrium boni viri vt not.glo.singularis in.d.c.super his.ꝛ no. gloss.ꝛ Barto.in.d.l. si qua pena.de quo dixi in gloss.super verbo, presente Caio ꝛ appellante.in ver. ꝛ ꝙ possit appellari ꝛc.licet illam glos.in.d.§.in summa sequatur simpliciter Bald.in.§.iniuria.in prin.in auк. de pace iura.fir.col.x.ꝛ in l.j.C.de his qui latro.

Augusti. ¶Tu aūt in hac materia adde Imol. in.c.ex literis. extra de rescrip. qui allegat illā gl.in.d.§.in summa ꝙ vbi pena est arbitraria, iudex potest imponere penam mortis ꝛ ibi Imo.multū eleganter loquitur ꝛ ibi vide an possit appellari si male arbitrabitur. ꝛ illam gloss. in.d.§.in summa sequitur Abb. in.c.ex literis. dicens ꝙ in hac materia allegat bonum text. in.l.sacrilegij. ff.ad.l.iul.pecul.vbi text.imponit penā arbitrariam ꝛ tamē narrat aliquando fuisse impositam penam mortis.ꝛ illam glo.in.d.§.in summa.sequitur Imo.in.c.inquisitiōis. extra de accusa. Dicit tamen ꝙ debet intelligi illa gloss. quando qualitas delicti hoc importat alias nō arbitrabit tanꝙ bonus vir qđ facere debet. allegat Bart. in.d.l. si qua pena.ꝛ illam gloss.in.d.§. in summa.sequitur Bald. in.l.fi.ff.de rerum diui.ꝛ Bal.in.c.j.§.iniuria.de pace iura.fir.ꝛ Bal.in.l. j.C.de his qui latro.licet Bald.in.c.j.de pace te.non videatur sequi illam glo.dum allegando illam glo.in.d.§.in summa vult ꝙ iudex qui imponere potest penam arbitrariam, non poterit imponere penam publicationis bonorum que minor est morte.argumēto.l.in seruorum.ff.de penis.sed cōsydera quia illa glo.in.d.§.in summa.dicit ꝙ potest imponi pena capitis.non dicit ꝙ debeat sibi amputari caput vnde docto.non intellexerunt illam glo. Ad hoc allego tex. cum glo.in terminis.in verbo, capitis.in.l.hos accusare.§.omnibus.ff.de accus.que dicit quod triplex est pena capitis.Pena mortis,pena seruitutis, ꝛ pena amissionis ciuitatis.Nō sequitur ergo potest imponi pena capitis : ergo de necessario potest imponi pena mortis,qꝛ hoc est falsum.ꝛ ideo referunt Jo.an.ꝛ alij in.d.c.quāto.de iureiur.al's fuisse obtentum:si statutum imponit penam capitis intelligitur de minori pena capitis hoc est pena deportationis:ꝛ dictū est latissime supra in addi.proxi.q.Et pro hoc est tex.bonus ꝛ ibi doctrina Bald.in.l.immersis.C.de naufra.lib.xj.ꝙ ille qui arripuit bona ex naufragio debet puniri pena arbitraria ꝛ Bal.ibi dicit vsq; ad penam deportationis iste poterit puniri:non dicit Bal.vsq; ad amputationem capitis.Et ideo refert Rapha.fulgo.in.l.presenti.C.de his qui ad eccle.confu.Oldr.dicere qđ assessores practicant:vt dicatur qđ pena capitis imponat donec moriatur.Miror ꝙ iste doctor qui facit istum tractatum maleficiorum non alleget ista in hac glo.ꝛ vide in hac materia bonum tex.in.l.qui cum maior.§. his demum.ff.de bonis liber.an pena capitis necessario inferat penam mortis, ꝛ ibi dicitur qđ non : licet pro illa glos. multum faciat tex.in.d.l.saccularijs.§.sunt quidā.ꝛ ibi Ange.qui dicit qđ pena capitis in dubio intelligitur pena mortis:ꝛ illa doctrina destruit dictū doc.in.d.c.quāto.ꝛ est tex. in.l.lex iulia.de repetun.§.fi.ff.ad.l.iul.repe.quoniam Bal. allegat in.l.j.C.ne ex deli.defun.quod pena capitis intelligitur de amputatione capitis.Et ego in terminis allego text. cum gl.in.l.relegatis.in verbo,capitis.ff.de penis.Sed responde ad illum text.cum glos.vt dixi supra in addi.proxi.ꝛ vide tex.in.c.omnis lex.iiij.dist.Si quis autē vult tenere illam glos.in.d.§.in summa.pro illa glos.est bona glos.in.c.dictum.lxxxj.dist.que vult quod vbi pena est arbitraria iudex ꝯm qualitatē delicti potest imponere penam mortis hoc est tradere illum reum curie seculari:sed certe pro ista sententia est bonus tex.in.d.l.lex iul.repe.§.fin.dum vult quod illa pena extraor.ꝛ sic arbitraria potest extendi inclusiue vsq; ad amputationē capitis ex qualitate delicti.Arbitrabitur tamen iudex illam penam que imponitur ex consuetudine ꝯm Bal.in.l.quicunq;.C.de ser.fugi.ꝛ satis dictum est.s.in ista gl.in addi.meis.in dubio tamen in arbitrando debet inclinari in mitiorem partem:vt not.in.c.de causis.extra de offi. deleg.ꝛ satis dictū est supra in hac eadem glos.Preterea iudex etiā nō debet esse nimis gratiosus: ita dixit Bal.in.d.l. quicunq;.C.de ser.fugi.allegando Jo.and.in.c.j.de re iud. 46 in.vj.hoc intelligas in iudicibus.† in principe autem omnes pene sunt arbitrarie ꝛ poterit arbitrari penam mortis: casus est in.l.j.C.de sacrosan.ecclē.faciūt not.ibi per Bald. in repet.sua.ꝛ.s.ditta nullum dubiū haberent si statuto caueretur ꝙ reus incurreret in penam centum ducatorum vel in aliam penam arbitrariam : quia iudex similem penā imponere debet:non aūt capitalem ista est sententia omnium, maxime Bald. in.d.l.quicunq;. ꝛ in.l.conuenticulam.C.de epis.ꝛ cleri.ꝛ Bald.in.l.ij.C.de proba. quod si statutū imponat penam centum vel maiorem vel minorem arbitrio iudicis quod nō imponit isto casu penam capitalem : ꝛ Bal. in l.ꝛ si post tres.in lectura.ff. si quis cau. qui videtur limitare nisi potestas haberet liberum vel plenū arbitrium: ꝛ omnino vide pulchra verba Ro.in Rubri. de arbi.in.iiij.charta. Adde Math. in no.xlix.qui approbat in.d.§.in summa:dicit tamē ꝙ si iudex arbitratur ꝙ imponatur maior pena ꝙ̄ sit solita imponi:vbi de cōsuetudine appareat dicit partem grauare ꝛ male facit nisi ex causa faciat per.l. quid ergo.§. pena grauior.ff.de his qui no.infa.

1 ¶Judex in crimine in quo tacite venit bonorum ademptio,non debet dicere in sententia condemnamus dictum Caium cum bonorum confiscatione.ꝛ quare non.

2 Judex in sententia de qua.s.dicet sic condēnamus ad mortem dictum Caium ꝛ eius bona publicamus.

3 Bona damnatorum an hodie regulariter intelligantur cōfiscata,quando aliquis est damnatus ad mortem.

4 Bona an aliquo casu confiscari possint absq; sententia.

T eius bona publicamus ꝛc. presentibus T. D. S. ꝛ J. testibus ꝛc.

1 ¶†Sis bene cautus tu iudex in crimine in quo tacite venit bonorum ademptio quod non dicas in sententia tua condemnamus ad mortem dictum Caium cum publicatione seu confiscatione bonorum : quia tunc ademptio bonorum cum fit accessoria ad penam corporalem si interim pendente appellatione moreretur reus sicut extinguit crimen corporale: ita etiam extinguerettur quo ad bonorum confiscationem: vt.l. iij.ꝛ ibi Jaco.but.C.si pen.ap.mors inter.

2 †Sed facias bonorum publicationem eque principaliter [a] sicut penam corporalem per copulam ꝛ que principaliter ꝛ equaliter copulat:vt gloss.in.rubric.ff. de iur. ꝛ fac.igno. ꝛ sic dicas,ꝛ eius bona publicamus.ita dicit Bar.Bald.ꝛ alij.in.d.l.iij.cū si. ꝛ Bart.in.l.j.ff.eo.ꝛ Ang.ꝛ Jmo.in.l.defuncto.ff.de publ. iudi.ꝛ idem tenet Sali.in.l.si quis.C. si reus vel ac.mor.fue. ꝛ vide Bart.Bald.Ange.ꝛ Rapha.ꝛ Jo.de imo. in.l.qui a latronibus.§.fi.ff.de testa.ꝛ not.Bart.in.l.iiij.ff.de lega.j. ꝛ hoc est pernecessarium quoniā hodie quando vis ꝙ bona cōfiscent qđ in sententia expresse de cōfiscatione fiat mētio: nam licet olim ꝑpter dānationē ad mortē bona essent cōfiscata excepta certa parte que filijs reseruabatur: vt.l.j.ff.de bo.dam.ꝛ ibi per Bart.

3 † tamē hodie bona damnatorū regulariter nō intelligūtur cōfiscata quāuis quis sit ad mortē dānatus nisi expresse in sententia capitali etiā bona publicētur nisi in crimine lese maie.ꝛ in alijs certis de quibus.j.dicitur:ꝛ nisi quādo quis bānitur qđ nudus debeat exulare:vt l.amissione.§.qui deficiunt.ff. de ca.dimi.ꝛ not.Barto. per illum tex.in.l.tutelas.§.fi.eo.ti. ꝛ hodie etiā isto casu nisi expresse in bāno ꝛ sententia dicatur nō incorporātur in fiscum imo bona descendentibus ꝛ alijs reseruantur vt in auк. bona dānatorum.C.de bo.dam.quinimo etiam ipsi bānito potest pars bonorum per iudicem in sententia reseruari vt est casus in.l.si qua militi.§.j.ff.ex quibus cau.maio.

Augusti. ¶Tu autem in hac materia licet Bar. fuerit primus qui in mediū adduxit illā nouā ꝯclusionē in hac materia publicatiōis bonorū quādo venit tacite in sententia capitali, an iudex loquatur per dictionē,ꝛ:an per dictionē,cum:ꝛ videatur cōmunis esse sententia docto.quā approbat etiam Rapha.Ful.in.d.l.iij.tamen reperio Sali.in.d.l.si quis.C. si reus vel accus.mor.fue. multū singulariter limitantē istā materiā nisi iudex in sententia diceret ista verba, cum ista clausula. qđ si sententia esset supra vel vltra ius qđ eam reducebat ad ius cōmune : quia cum tunc appareat ꝙ nō vult partē grauare:tantū est si iudex loquatur per dictionem,ꝛ: siue per dictionē,cum : quia tunc illa copula ꝛ, cōiungit accessorie ꝛ nō principaliter ꝑferētis mēte.Et ideo si iudex dicat talem deportamus ꝛ bona publicamꝰ, ꝛ postea subiūgit illā clausulā quā posuit ibi

[a] ¶Eque principaliter.adde tu ꝛ vide Jo.de ana.in ꝯsi.lix.ꝛ vide etiā Bar.in ꝯsi.clvij. inci. In dei noīe sup his q̄ supra dicta sunt. Ber.

a ¶Publicata.adde tu qs possit bona publicare.ꝛ vide Ro.in ꝯsil.lix. ꝛ Lep.in ꝯsi.xvij. ꝛ an si duplicent bona delinquētis in vno territorio bona alteri⁹ territorij sint publicata vide Paul.de ca.in ꝯsl.lxxxvj.in pmo impssis.ꝛ.d. Alex.in ꝯs.cxj.in iiij.lib.Et ibi vide an nola debitorū cēseant esse illius territorij vbi delinquēs hꝫ domicilium: vel illi⁹ dñi vbi sūt debitores ꝛ ꝙ de bonis mobilib⁹ ꝛ mercib⁹.ꝛ vide ēt in ꝯs.xxxj. in.j.vol. ꝛ Lep.in d.ꝯsi.xvij.Frā.de are.in ꝯsi.xj. ꝛ ibi de ānua pstatiōe ꝙ Bononien. delinquēs hēbat in Ferrariēsi.ꝛ vide d.Abb.in ꝯsi.vj. in.ij.volu.ꝛ ibi an dom⁹ deliquētis debeat deuastari stāte statuto ꝛ stāte ꝯuentiōe ꝙ pene maleficiorū diuidāt inter cōe ꝛ dñm.ꝛ vid eundē Ab.in ꝯs.xciiij.e. vo.ꝛ ibi an si vna ciuitas se submittit alteri videat i eū trāsferre iura fiscalia ꝛ adđ ad quē spectēt bona pimonialia clerici deliquētis ꝛ vide per Oldra.in ꝯsi. xvij.vbi late.ꝛ vide Pau.de ca.in ꝯs.cliiij.vbi ponit an si bona laici q habebat Feu.ecclesiasticū publicent.ad quē pertinet tale Feu. B,

Sali.mortuo reo nō est opus appellare per predictas rationes allegatas a doct.in locis.s.allegatis.certe ista est notabilis limitatio ad pdicta ꝛ mirat⁹ sum sepenumero ꝙ Sali. qui solet esse merus recitator de suo capite hoc dixerit. Sed postea reuoluens membranas inuenio ista fuisse illius acutissimi ingenij Bal. vbi alibi ponēs istā materiā hec dicebat de verbo ad verbū in ista materia nā Bald.in.l.j.C.ne ex delictis defuncto.in.iij.col.hoc expsse dicebat.quinimo in hac materia ibi videt mordere Bart. ꝙ dicta sua nō placent cōtra ea que ipse Bar.dixit cōtra Bartolucium illū de prato, qui disputauit istā materiā ꝛ ideo Bal.in.d.l.iij.C.si pendē. appel.mors interue.reprehēdit etiā Bar.ꝙ nō intellexit di-
4 cta Bartolocij.†Et aduerte qꝛ do.Ang. hic dicit ꝙ hodie bona nō cōfiscant nisi hoc in sententia dicat. Aduertas tū si sumus in casu quo bona cōfiscant possunt bona cōfiscari absqꝫ sententia puta si cōstat per cōfessionē reum deliquisse quia licet moriat reus ante sententiā tamen bona cōfiscata sunt.ita eleganter dixit Spec.in tit.de accusa.§.j.versi. quid si latro.quē refert ꝛ allegat Bald. in hac materia cōfiscationis de directo in.l.j.C.ne ex deli.defun.in.iij.colū.idem dicit Bal.si erat cōclusum in causa ꝛ nō restabat nisi ferre sententiam:ꝛ de illo dicto Spec. vide ad aliud propositum Bart. in.l.j.ff.de priua.deli.ꝛ late per Imol.in.l.defuncto.ff.de publi.iudi.ꝛ per Jo.an.ibi in addi. ꝛ de illo dicto Spe.possem multa in medium adducere.Sed quia do.Ange. hic principaliter hoc nō disputat nolo amplius aliquid aliud allegare quia essem extra materiā d.Ange. ꝛ ostenderē quomodo doct.diuersimode intelligunt, limitant, ꝛ restringunt illam doctrinam Specu.

5 Bona si expresse publicentur in sententia.an bona in alieno territorio existentia sint publicata.

6 Bona si expresse publicētur in sententia. an bona in alieno territorio posita confiscentur fisco proprio vbi sita sunt.

7 Judex quando pronunciat super eo super quo delictum est delictum de iure communi,sed ordo procedendi ꝛ condemnandi est de iure municipali puta quod contumax habeatur pro confesso,an talis sententia afficiat bona extra territorium sita.

8 Confiscatio olim ꝛ hodie quando fit. si bona non excedunt summā quingentorum aureorum fiscus nō videtur curare. ꝛ de modica quantitate quid possit iudex facere.

9 Creditores vnius territorij an possint agere cōtra fiscū alterius territorij.

5 **Ange.** ¶†Quero bona expresse in sententia publicantur an bona in alieno territorio existentia sint publicata. a Bar.in.l.cunctos populos.in fi.C.de summa tri.ꝛ in.l.fi.§.diuus.ff.de publi.in effectu concludit ꝙ de iure ciuitates non possunt publicare sibi propter delicta vt l.j.ꝛ ibi not.C.de bo.vacā. Item qꝛ de iure nō habent merū ꝛ mistum imperium. neqꝫ delictorum grauiorū cognitionē: vt.C.de defen.ciuita.l.defensor ciuitatis. Ille ergo ciuitates Italie que iurisdictionē exercēt ꝛ illa ciuitas que sibi bona publicauit hoc fecit vel ex priuilegio a principe sibi concesso vel aliqua cōsuetudine que hꝫ instar priuilegij:vt.l.hoc iure.§.ductus aque.ff.de aqua quoti.ꝛ esti.he sunt ciuitates que hodie in camera fiscali possunt dici pcurator in rem suam. nam ad sui vtilitatem vtunt iure fiscali ex tacito vel expresso principis cōsensu:vt dictū est in.l.itē veniunt.§.aut senatus. ff.de pe.here.hoc premisso in questione predicta Bar.sic dicit aut iurisdictiones sunt separate:sed bursa fisci est vna in effectu in vtroqꝫ loco: aut iurisdictiōes ꝛ burse fiscales sunt separate: primo casu, aut illa publicatio fit de iure cōmuni ꝛ bona vtriusqꝫ loci erūt publicata: vt.l.si quādo.C.de bo. vac.ꝛ qđ ibi no. Et fiet executio per officiales illius loci: vbi sunt bona; vnde dicit si preses qui est in marchia p ecclesia Romana publicaret bona alicuius de iure cōmuni qđ intelligerent publicata illa que habet in ducatu.Sed in illis bonis fieret executio per procu.fisci qui est in ducatu:vt.l.cum vnus.§.fi.ff.de bo.auc.iu.pos. aut publicatio fit fm cōstitutiones ꝛ statuta particularia:ꝛ tunc aut ille leges speciales sunt in vtroqꝫ loco vbi sunt bona. Exēplum plures iudices sunt deputati ab vno rege per diuersa territoria regis vnus publicat fm cōstitutionē regalē: ꝛ tunc oīa bona que essent in regno eadē ratione per easdē leges sunt publicata. Si vero dicte leges speciales nō sunt cōmunes ad vtrūqꝫ locū:exēplum in marchia sunt quedā cōstitutiōes que nō sunt in ducatu:tūc talis publicatio nō extēditur ad bona que sunt extra locum ad quē protenditur cōditio; vt.l.extra territoriū. ff.de iur.om.iud. Secūdo casu quādo iurisdictiones sunt distincte ꝛ burse etiā fiscales distincte; tunc aut publicatio fit de iure cōmuni: ꝛ tunc extēditur ad alia bona alibi sita per dictas.ll. tamen quelibet ciuitas habet bona in suo territorio sita fm qđ dicebat Guil.de cu.quod probat Bart.quia quelibet ciuitas dicitur procura.fisci vt.s.dictum est: sed si esset procu.fisci.ꝛ ad vtilitatē fiscalem: ꝛ ad eius officiū spectaret eius acceptatio ꝛ incorporatio dictorum bonorū in fiscum.ergo nunc ad ipsam pertinet ꝛ ad eius vtilitatem. Et p hoc est casus in.l.fi.de auc.tu.ꝛ de foro cōpet.c.postulasti. ꝛ etiam ibi dicit ꝙ sibi nō placet qđ distinguatur an iudex habeat iurisdictionem a lege cōmuni vel municipali: quia non curo vnde iurisdictionem habeat: sed hoc solū an pronunciet super eo qđ de iure cōmuni dispositum an vero super eo quod lex vel statutū particulare loci disponit de ista questione etiam vide Joan.de imo. in.l.ex facto.ff. de here. insti.ꝛ Anto.de but.in.c.postulasti.de foro compe.ꝛ Joan. and.in addi.Specu.in titu.de accusa.§. sequitur in additione magna: vide etiam Bal.in.d.l.j.in fi.tu etiam addas ꝙ no.Dy.Ray.ꝛ Bald.in.l.si pluribus.ff.de leg.j.quādo iudex originis incepit inquirere cōtra eundem hereticum sed citius expediuit processum suum queritur cuius bona ꝛ que bona publicentur dic vt ibi:ꝛ ibi Ange.ꝛ Joā.de imo.que omnia sunt notanda sed istis casibus cum fiscus teneat locum heredis:vt.l.ij.C.ad le.iul.de vi.ꝛ talis delinquens habeat creditores, an tales creditores vnius territorij possint agere cōtra fiscum alterius territorij insolidū vel pro parte ꝛ quomodo no.Bal.in.d.l.ij.ꝛ Bal.Ang.ꝛ Imo. late in.l. ex facto.ff.de heredi.institu.

Augusti. ¶Tu aūt in hac materia adde ꝙ reperio ꝙ do.Nel. in tracta. bannitorum in secundo tempore.s.de concurrentibus post perfectum bannum.in.xvij.q. late disputat istam materiā: ꝛ ibi dicit quomodo Jac.de are.primo mouit istam.q.in.l.fi.§.j.ff.de pub. ꝛ ibi videtur concludere ꝙ omnia bona perdat. idem dixit Richar.malū.omnia queri ciuitati publicati: vt refert Jo.an.in.c.cum fm.extra de here.lib.vj.Guil.de cu.in.l.ij.ff.de ca.di.tenuit quod vna queqꝫ ciuitas habebit bona in suo comitatu existentia.Tertia fuit opinio. Nicol. de mate.in sua disputatiōe que incipit,quidā inculpatus ꝙ ponit de verbo ad verbū Alb.de rosa. in.q.statutorū.q.cxxxiij. ꝛ dicit etiā do.Nellus quod illam refert etiam Jo.and.in addi.Spe.in tit.de accu.§.sequitur.ver.quid si aliquis.qui distinguit aut ille qui iudicat habet iurisdictionē a iure cōmuni aut a iure municipali.Refert postea predictus.d.Nellus qūo quarta fuit opi.Bar.in.d.l.cūctos populos. in fi.ꝛ ibi de verbo ad verbū refert ea que dixit.d.Ang.hic referendo verba Bar. sed dicit do.Nellus ꝙ cū alias fuisset ista questio Janue de vno qui fuit cōdēnatus qui habebat bona Janue ꝛ Florentie multa fuerūt allegata tamē ibi ipse nō sequitur doctrinā Bar. in.d.l.cunctos populos.maxime in illo membro sue distinctionis dū dixit omnia bona publicari quādo burse ꝛ iurisdictiones sunt separate ꝛ diuerse. Sed vnaqueqꝫ ciuitas habebit bona in suo territorio sita:nā dicit ꝙ hoc nō videt sibi verū per oīa qꝛ cōmuniter in sentētia confiscationis apponuntur verba sonantia in camerā fiscalem eius qui cōdemnat siue illius qui officialis est: quomodo ergo in hac sententia poterit se fundare ciuitas habens aliā camerā diuersam:non in verbis sententie.l.quicquid astringēde.ff.de ver.obli.Et si diceretur doctrina Bart.procedet qū simpliciter publicauit ꝛ confiscauit bona quo casu intelligit scdm ꝙ iura volunt.l.libertus.§.pe.ff.ad municip.Respondetur qđ alteri per alterū queri nō pōt.l.stipula.ista.§.alteri.ff.de verb.obl.nec iste est casus specialis vbi alter possit alteri stipulari, vt patet ibi in fallentijs: vnde ipse do.Nellus aliter distinguit ꝛ est quinta opinio in hac materia qđ licet burse fiscales ꝛ iurisdictiones sint distincte ꝛ separate.Tamē sententia cōfiscationis fertur ab illo qui habet iurisdictionē a superiore vtriusqꝫ ciuitatis nō in temporalibus sed in spiritualibus vt in inquisitore heretice prauitatis cōfiscante bona heretici,ꝛ de hoc dic vt voluit Jo.an.in.d.c.cū fm.de here.in.vj.ꝛ dicit ꝙ videnda sunt dicta Guil.de cu.in.l.ij.C. de here.decu.vbi ponit cui applicentur bona clerici dānati de crimine per episcopum ex quo laicus perderet bona ꝛ allegat dicta Jo.and.in addi.Spec.in tit.de feudo.§.pe.in fi. in magna addi.vbi tractat.q.cui applicētur bona feudalia que clericus cōdēnatus ab episcopo tenebat a laico in diocesi episcopi. ¶Si vero sententia fert ab illo qui solū habet iurisdictionem a ciuitate a qua est officialis constitutus vel a domino eius:ꝛ tunc si ille officialis ponit in banno hominem habentē ibi bona ꝛ in alijs ciuitatibus tunc qūtum ad se spectat:si ad ciuitatē condemnātem siue loquitur in condemnato

demnato siue in bānito nunquā ciuitas illa poterit habere
6 alia bona sita in alieno territorio per iura.s.allegata.† Si autē queris an bona in alieno territorio posita confiscentur fisco proprio vbi sita sunt, tunc dicit.d.Nellus, qd Bal.in.l. cunctos populos. in vlti.q.ibi multum notāter loquitur sed dicit do. Nellus quod suo iudicio plene non loquitur qr ibi Bal.vult ꝙ si status rei adeo mutatur qd non potest habere proprietatem bonorū pro isto casu ciuitas que non condē nat non iure confiscationis sed vt bona vacātia occupabit illa bona, alias dānatus retinebit illa bona sed hec conclusio est falsa: vt.s.probauit do. Nellus qr sententia condemnantis aliquo casu non extenditur ad ista. Unde subdit do. Nellus iudex iste nō intelligit confiscare nisi bona existentia in suo territorio & sue camere: licet ipse Bal.aliter dixerit in l.propter litem.§.licet.ff.de excu.tuto. Sed dicit do. Nellus tūc doctrina Bal.militat quoties sumus in casu in quo iudex condēnauit & executionem fecit, qr ciuitas que non condemnauit nō iure fisci sed iure occupationis habebit illa bona, qr ille fuit effectus seruus pene.l.qui vltro.ff.de pen.& sic non poterit habere heredē: si vero loquitur in bānito qui nō potest perdere ea que sunt de iure ciuili & gentiū & sic potest bona retinere: distinguendū est aut talis bannitus erat oriūdus ciuitatis cōfiscantis & ibi deliquit: tunc ciuitas alia habens bona in suo territorio ei auferre aliquo iure nō poterit & ita verificatur ſm dictū Bal.qr ille bānitus est capax. Si vero in ciuitate in qua fuit bānitus nullū aliud habebat domicilium nec ibi aliter sortiebatur forum nisi ratione delicti, tūc ciuitas in qua oriūdus est si habet bona istiꝰ rei ibi sita nō ex vi alterius ciuitatis: sed suo iure poterit contra illum procedere & bona cōfiscare per not.in.l.j.C.vbi de crimi.agi opor.& adde Pe.de anch.in.c.postulasti.in repeti.sua.extra de fo.cōpe. qui licet videatur approbare doctrinā Bart.in d.l.cūctos populos.de verbo ad verbū, tamen ex dictis suis potes colligere vnum argumentū pro saluādo Bar. ab impugnatione do.Nelli qui per.d.c.postulasti.& l.magis puto.§.illud.ff.de reb.eo.dicit qd ibi est text.ꝙ ratione persone subiecte iudex interponit decretū super rebus alibi sitis.& allegat Inn.in.c.pastoralis.extra de priui.& Bar.in.l.relegatorum.§.interdicere.ff.de inter.& releg.& ideo verbū iudicis operatur hic vt extendatur ad bona vndecūqꝫ sita sint: nisi saluādo do.Nellum respondeamus qd ideo ibi est quia vtilitas ibi ꝙ consequebatur ille: remanebat penes illū qui erat subiectus illi iudici proferenti illud decretū. Sed in casu nostro vtilitas remanebat penes aliam ciuitatē penitꝰ extraneam a persona iudicis proferētis vnde ex separatis nō infertur argumē.l.cū vnus.§.si quis.ff.de bo.auc.iu.pos. Adde tamen qd latius loquitur Alb.de rosa.in.ij.parte statutorum.q.ij.vbi refert ibi opi. aliorū antiquorum in hac materia: & ibi latissime scribit quē do. Nellus non vidit in effectu facti mentionem ibi de his que dixit in.ij.parte statutorū.q. cxxxiiij. & tādem ibi etiam recitatis opi. antiquiorum tandē approbat do.Nico.de mathe.& idem facit Albe.in.l.j.C.de here.institu. ¶ Item adde Petr.de ancha.in repe.c.canonum statuta.extra de consti.in versi.subsequenter postꝙ est plene discussum de effectu statutorum circa loca personas & bona in prohibitis & concessis est videndū de statutis que puniūt delicta ibi in verbo, postremo. Circa ista statuta punitiua discutiendum esset: vt non porrigant effectum extra territorium statuentis: & ibi de verbo ad verbum approbat doctrinam Bart.in.d.l.cunctos populos. nisi in vno casu: qr dicit quod quando burse & iurisdictiones sunt diuerse: licet iudex pronunciet super eo super quo delictū est delictum
7 de iure communi.† Sed ordo procedēdi & condemnandi est de iure municipali: puta qd contumax habeatur pro cōfesso: tunc talis sentētia non afficit bona extra territorium sita per cle.pastoralis. extra de re iudi.licet Bar.velit contrariū quādo bona de iure communi veniunt publicāda: vt in crimine lese maiestatis. Nā indistincte vult Barto. ꝙ isto casu bona vndecūqꝫ quesita publicētur etiā ciuitati aliene in bonis ibi sitis qd contrarium dicitur in.d.cle.pastoralis. adde do.Ant.de but.in.c.postulasti.extra de fo.cōpe.recitantem Bar.de verbo ad verbū, in.d.l.cunctos populos.& eum approbantem nisi ꝙ discrepat a doctrina Bar.in hoc quia dicit qd etiam si de iure municipali bona veniunt confiscanda bona alibi sita confiscabuntur: quia in persona subiecta potest iudex & superior disponere de rebus alibi sitis: et hoc si statutum expresse dicit quod omnia bona veniunt confiscāda ibi vide: sed sunt somnia. Abb.ibi in.d.c.postulasti.sequitur Barto.in.d.l.cunctos populos. de verbo ad verbum, & ibi dicit quod cum publicatio sit de iure cōmuni bona alibi sita publicabūtur: sed illa ciuitas non iure fisci: sed iure bonorum vacantiū occupabit: ibi vide. Imo. vero in.d.c.postulasti.ibi in hac materia allegat dicta Ioā.and. in.d.c.cū ſm.& dicit ꝙ do. Anto.de but.ibi sequitur dicta Bart.in.l. cūctos populos.& ibi nihil aliud dicit. Item adde Pau.de cast.in cōsil.suo.lxxxiiij.incip. in Christi nomine amen. Primum quesitū habet duo dubia: & ibi decidit in effectu quādo iurisdictiones & burse fiscales sunt diuerse & confiscatio fit de iure speciali: & licet generaliter fiat super bonis delinquentis intelligiť tātum de bonis super illo territorio sitis: vbi fertur condemnatio: si vero fieret publicatio bonorū de bonis alibi sitis, tūc dicit ꝙ fiet executio per iudicē vbi sunt. & intellige hic dicta Pau.de cast. in hoc vltimo casu quādo ꝯfiscatio fieret de iure cōmuni: quia postea subdit Pau.de cast. ibi, ꝙ si cōfiscatio fieret de iure municipali, vt erat in casu suo etiā si iudex cōfiscaret omnia bona alibi sita nō potest hoc facere & certe ibi multū eleganter & subtiliter declarat istam materiam & aperit intellectum nō intelligentibus istam materiam. & ibi dicit, ꝙ si sententia mortis fuerit lata in cōtumacem: & sic nō fuerit facta executio, & sic status rei nō fuerit mutatus quin potuerit alibi acquirere bona & retinere. tunc clarum est bona alibi sita nullo casu mūdi in cōfiscationem venire per doctrinam Bald. in.d.l.cunctos populos. Adde Bald.in.l.iuris peritos.§.j.ff. de excusa.tuto. & Bal. in.l.sed si plures.§.in arrogato.ff.de vulg.& pupilla. Item adde que dicit Lud.de Roma in suis singularibus secundi anni singu.l. qui dixit ꝙ ista est cōmunis opinio legistarum & canonistarum quod bona vbiqꝫ sita debeāt publicari & applicari illi fisco vbi sita sunt: intelligitur de bonis immobilibus. casus est singula. ſm ipsum in.l. quicūqꝫ. §.vniuersi.C.de here.secus in bonis mobilibꝰ: quia illa mobilia applicantur fisco confiscantis & ferentis sententiā etiā si illa bona mobilia sita sunt in alieno territorio diuerso tex. allegat quē dicit singu.in.c.j.§.si iudex.de pa.te.licet Bald. cōtradicat, & maxime per text.in.d.c.j.§.si quis hominem: & dicit Ro. in suis singularibus secundi anni in singul.xix.qd licet per statutum bona omnia veniant confiscanda: tamen ista bona mobilia. puta annulus, corrigia, & similia iudex pōt cōuertere in necessitatem sui officij.tex.allegat singu. in
8 l.diuus.ff.de bo.dam. dū loquitur de particula.† Sed aduerte quod doc.maxime Ange.in.l.quando.C.de bo.dam. per illum tex.dicit ꝙ quādo olim & hodie cōfiscatio fit si nō excedunt bona summā quingentorum aureorum fiscus nō curat alias de alia modica quantitate: sed iudices ipsi possunt applicare pro se ad fabricādum vnam camerā vel pingere & similia: idem dixit do.Catal.in tracta.syndica.in.q. cxcij. Ange.vero in.d.l.cum vnus.remittit se ad dicta per Bar.& Bal.in.l.j.C.de summa trini.& fide catho.idem fecit in.l.fi.§.Itē diui.& alleg.Dy.ibi.& Guil.de cu.in.l.tutelas. ff.de capi.di.& an hodie ciuitates habeant fiscum vel ex priuilegio vel ex ꝯsuetudine vel ex prescriptio.& multa pulchra per Bal.in.l.j.C.de here.vel actio.ven.& ibi etiam si de facto non recognoscunt superiorē: & tene menti que dicit Bar.in l.infamē.ff.de publi.iudi.in fin.qd ciuitates nō recognoscentes superiorem saltem de facto: vt est in Tuscia tantum possunt in terris suis quantū imperator ipse in vniuersos: & vide in.l.apud hostes.de suis & legiti.& l.si publicamus.ff. de pub.& in.l.j.ff.de aqua pluuia.vide Bart.in.l.j.C.de bonis vacan.lib.x.qui ponit de fisco.Bar.in.l.ex quibusdam.ff.de iure fisci.de ista.q.latissime per Alber.in tertia parte statut. q.xix. an reges, ciuitates, vel princeps, habeant ius confiscandi vel ex priuilegio vel consuetudine & qūo Bal.in.rubri.ff.de sta.diui.Bald.in.l.fi.ff.de offi.prefe.vig.Bal.in.c.j. in.ij.col.de pace tenē.& eius viol.dicit ꝙ de iure cōmuni ciuitates non habent ius confiscandi nisi qr in pace constantie hoc fuit concessum quibusdam ciuitatibus in Lombardia. & vide Roma.in consi.suo.lvij.incipiē.ad discutiendam veritatem proposite.q.in.ij.col.qui ponit quomodo locum te-
9 nentes & vicarij publi.habent ius confiscandi.† Et inquantum do.Angel.hic tangit illam questionem: an creditores vnius territorij possint agere ꝯtra fiscum alterius territorij, & remittit se maxime ad docto.in.d.l.ex facto.adde qd licet Imo.ibi contrarium teneat eius quod dixerunt Cyn.Pet. Bal.& Ange.ibi & etiam ibi Imo.tangit illam difficultatē quam tetigit Bal.in.l.ij.C.ad leg.iul.de vi.tamen non est recedendum ab illa cōmuni opi.Cyn.& Pet.qr prefati doc.noluerunt nec volūt habere in cōsyderatione illud interesse creditorum, qd ipsis per factum debitoris condemnati tollať electio eligendi ꝙ primo ante cōdemnationē habebant ipsi creditores super quo fundamento tantū fundauit se Imo.

nec mirum quia videmus etiã ꝙ interest nostra ne debitum nostrum in plures partes distinguat̃ ꝙ conditio obligationis ex persona heredum non immutetur.l.ij.§.j.ff.de verbo. obliga.cũ si.tamen videmus ꝙ propter delictum rei condẽnati in hoc preiudicatur creditori quia pro parte confiscata fisco est liberatus ipe debitor,& sic ex facto suo in preiudiciũ creditoris vt creditor non agat pro illa parte confiscata cõtra reum sed contra fiscum & pro residuo contra condemnatum vel eius heredes vt est casus in.l.ij.C.ad leg.iul.de vi. preterea durior est exactio contra fiscum, quam contra priuatum vt not.in.l.j.C.de priuile.fisci nõ mirũ ergo si prefati doct.Cy.Pe.& sequaces ita voluerunt, & sic patet ꝙ ille cõsyderationes Jmo.in.d.l.ex facto parũ valent. Jdem dico in illa vltima sua quest.quã ipse tangit ibi allegando Bald. in.d.l.ij.C.ad leg.iul.de vi.& ponit ibi casum in eo qui habebat bona Ferrarie & Venetijs,& bona Ferrarie fuerunt cõfiscata quia dico ꝙ fiscus Ferrarie nõ teneatur nisi ad creditores sui territorij. Preterea in fraudẽ fisci possent venire oẽs creditores Veneti cõtra fiscum Ferrarie vbi erant tantum illa bona cõfiscata & saluare bona que Venetijs erant ipsi condemnato in preiudiciũ fisci ꝙ nõ est fatendũ per ea que habentur in.l.in fraudem.in prin.ff.de iure fisci. faciunt ea que habentur in.l.post contractum.ff.de dona.cum si.in hoc non saluarem dicta Joan.de imo.ibi in.l.ex facto.quãdo bona que erant Venetijs nõ satisfacerent creditoribus quia tunc ad bona cõfiscata Ferrarie possent habere recursum ne ex facto debitoris in totum fieret preiudicium creditori per regulam, non debet de regulis iuris.& ita intelligo dicta Pe.Cy.Bald.& Ang.Jtẽ vidi Guil.de cu.latissime scribẽtem in ista materia in.l.ij.ff.de capitis di.& tenet quod quilibet fiscus tenetur creditoribus suis ibi in illo territorio existentibus pro rata bonorum, prout quilqȝ habet bona & non pro virili.

10 Publicationem bonorum damnati & incorporationem in fiscum,an quis impedire possit.

10 **Ange.** ¶ †Quero quis possit impedire pulicationem bonorũ dãnati & etiam incorporationẽ
a dic ꝙ nullus[a] nisi doceat de dominio rei vel possessiõe: vt.l. fi.& ꝙ ibi no.C.de bo.va. facit gl.& doc.in.l.ob maritorũ.C. ne vx.pro ma.Ex quo Bal.Ang.Raph.& Jmo.in.l.si marito.in prin.ff.solu.ma.dicunt ꝙ licet vxor habeat bona mariti obligata pro dote tamen non potest impedire quin omnia bona viri publicentur, & in fiscum incorporẽtur,cũ ipsa mulier tantummodo habeat bona obligata non autem dominium vel possessionem dictorum bonorum sed postea a fisco dotẽ repetet:vt.C.ad.l.iul.de vi.l.ij.qd no.allegat Lud. tex.in.l.res que.§.res autẽ.ff.de iur.fisci.qui tamen tex.coniuncta glos.non bene probat subtiliter intuenti.

Augusti. ¶ Tu autem in hac materia adde pulchra verba Ange.que posuit in terminis istius.q.in.l.si quis.C.de bo.dam.qui dixit per illũ text. ꝙ licet cautũ sit de iure ꝙ in re propria quis nõ habeat manuum iniectionẽ per.l.si quis in tantã.C.vnde vi.&.l.extat. ff.qd met.cau.tamẽ quando maritus est condẽnatus & bona eius sunt publicata vxor potest in res suas detentas per virũ ingerere manus autoritate propria ne occupentur per fiscum:& ibi reddit bonã rationẽ:vnde fundata est ista conclusio in iure.Et ideo subdit ꝙ cauta debet esse vxor vt cum timet qd bona mariti confiscent̃ vel videat bona confiscata qd nõ expectet autoritatẽ iudicis pro occupando bona sua: sed ipsamet manũ inijciat quantũcunqȝ illa bona per virũ detineant̃:& hoc probat per illũ tex.ibi in verbo, veluti &c.& no.qr certe est pulchra limitatio ista ad proxi.dicta.& hoc intellige nisi bona defuncti deberent deuastari non dico publicari:qr tunc de iure vxor potest pro dote impedire illã deuastationem.ita dixit Alber.de rosa.in.iij.parte statutorũ. q.vij.dicit tamen qd de facto nõ obseruatur qr deuastant̃. Sed ciuitas isto casu satisfacit vxori & alijs creditoribus qd no.& vide doc.maxime Bal.& Jmo.in.l.si marito.in prin.ff. solu.mat.& vide no.in.l.ij.C.de bo.vacan.lib.x.

11 Bonorum publicationem quis iudicum facere possit.

11 **Ange.** ¶ †Quero quis iudicũ[b] possit facere bonorũ
b publicationẽ,dic f̃m Bal.& Sali.in.l.j.C.ne sine ius.prin.ꝙ aliquãdo bona veniũt principaliter cõfiscanda & de per se ex legis dispositione:vt in eo qui cõtraxit incestas nup.vt in auf.de ince.nup.in prin.& talis cõfiscatio põt fieri per quẽlibet iudicẽ:vt no.ff.mand.l.si tibi mãdauero.§. si Titius.Quandoqȝ veniũt cõfiscanda in cõsequẽtia : vt in deportatiõe:& tũc his potest cõfiscare qui põt deportare: & nõ alius:vt.l.illicitas.§.qui vniuersas.ff.de offi.presi.Cũ qȝ

a ¶ Nullus.adde tu & vide Ro.in cõsil.cxxviij.Ber.

b ¶ Quis iudicũ. Adde tu & vide Roma.in cõs.lix. Cep.in cõsil.xvij. Oldr.in cõsi.xvij. & d.Alex.in cõsi. xxxj.i.j.vo.Ber.

c ¶ Conditionalia. Adde circa hoc & vltra ea q̃ ponit.j.do.Augusti. vide Ro.l cõsil.ccxlvij.& do. Alex.in cõs.lxxv. in.j.vol.Ber.

d ¶ Alienari.adde de hoc & dic vt p Alex.in cõsi. lxxviij. in.iij.vol. & ibi an eodẽ pro tẽpore quo delinquens viuit debeant remanere in fiscum.

e ¶ Emphiteosis. adde tu.xxiij.in j.volu.& cõsi.ix.in ij.volu.Ber.

lex non statuit de bonorum confiscatione.Sed iudex habet ex arbitrio & officio: vt in extraordinarijs criminibus: vt.l.j. §.expilatores.ff.de effrac.& expil.vel etiam in ordinarijs per accidens:vt.l.hodie. de pe.& tunc aut vult omnia bona cõfiscare quasi hoc possit ex arbitrio:vt.l.si seuerior.C.de infa. & tunc hoc nõ posset nisi sit de summis magistratib[9] vel nisi cõsulto & principe permittẽte:ita no.Azo.in summa.d.titu. ne si.ius.prin.&c. qd sequitur Cy. ex quo Bal. ibi infert qd si potestati concedatur arbitrium quia est magnus magistratus potest publicationem bonorũ facere.Si vero arbitrium concedatur iudici inferiori: tunc non posset nisi consultis & permittentibus regentibus ciuitates que omnia no.

Augusti. ¶ Tu aũt in hac materia adde ea que dixit Bal.in.l.fi.ff.de offi.prefe.vig. qui dixit ꝙ publicatio bonorum est meri imperij.& nemo potest publicationem istam facere:nisi expresse hoc habeat a principe.& allegat.d.l.j.C.ne sine iussu principis: & dicit qd princeps debet verbis specialibus hoc facere.Sȝ opus est vt intelligas predicta quando princeps donaret castrum alicui retento sibi mero imperio: quia quo ad vtilitatem hec procedunt.Nam si princeps donaret castrũ alicui: retẽto sibi mero imperio nihilominus in illo castro fieret confiscatio ipso iure in casibus in quibus fit cõfiscatio ipso iure & ita intelligas dicta ibi Bal. que omnia pulchre declarat Ang. in.d. l.j.C.ne sine iussu principis.qui ponit quod licet isti habẽtes merum imperium possint facere publicationem bonorum tamẽ intelligitur quod faciant camere Pape vel Jmperatoris nõ camere illius ciuitatis vbi sunt officiales nisi illa ciuitas habeat regalia ibi vide & de potestate Padue an possit facere istã publicationẽ & vide Bald. in.c.j.de pace tenẽ. qui dicit ꝙ iudex qui habet arbitrium in criminalibus non potest imponere penã publica.in criminalibus: & mouetur per.d.l.j.C.ne sine iussu princip.& licet Bald. soleat allegari ad hoc ibi tamen si recte ponderentur verba sua.& ibi Bal. hoc nõ decidit: sed dicit in fi.dic vt dicetur in.d.l.j.C.ne sine iussu princip.Adde Albe.de rosa.multum eleganter loquẽtem in tertia parte statutorũ.q.xviij.in illa.qd.an autẽ bona damnatorũ hodie sint correcta circa medium.

12 Lata sententia seu publicatione bonorum que bona contineantur.

13 Statuto dicente confiscentur bona sua: an veniant iura & actiones & hereditatis delatio & similia ipsius dãnati & appellatione publicationis bonorum quid veniat.

14 Publicatis bonis:an veniant iura que per mortem ciuilem expirant,& ea que non transeunt nisi ad certum genus personarum vt emphiteosis ecclesie.

15 Confiscatio bonorum an apprehendat ius patronatus ecclesie: & an acquisitio ex dicta confiscatione ipso iure fiat in fiscũ:& quãdo fiat incorporatio & possit opponi de iure fisci.

16 Publicatis bonis:an veniat fundus emphiteoticus habitus ab extraneo priuato vel ecclesia.

17 Publicatis bonis an veniat ius patronatus: & an veniant bona presentia vel futura.

12 **Ange.** ¶ †Et nota ꝙ facta dicta publicatione siue sentẽtia publica lata omnia bona & iura presentia:sed nõ cõditionalia[c] cõtinentur:vt est text.cum gloss. in.l.nam ad ea.ff.de cõdi.& demõstra.&.l.quoties.in fi.& ibi glos.& Jmo.ff.de noua.vnde si dicto dãnato factũ fuisset legatum sub cõditione si nauis ex asia venerit ad aliquid debitum fuisset sub alia cõditione:tunc tale legatũ cõditionale nõ intelligitur publicatũ qd no. Nec etiam veniret futura substitutio:vt est casus & ibi Bald. in.l.ex facto.§.fina.ff.de vulga.& pupilla. & ideo esse potest ꝙ in generali cõfiscatiõe nõ veniũt bona futura sed tantum presentia: vt.l.si tibi mãdauero.§.is cuius.ff.man.ita dixit Jmo.in.d.§.fi. Et diligẽter aduertas vt singulariter dicit Bal. in.l.j.ff. de statu ho.
13 †ꝙ si statutum dicat ꝙ bona sua & sic per istud possessiuum suum sua suus nunquã appellatione bonorum veniũt iura & actiones,& sic nomina debitorũ nõ venirent nec hereditatis delatio & similia ipsius damnati quod est singulare. Et quid veniat appellatione publicatiõis bonorum vide plene per Ludo.in.l.si constante.§.fi.ff.soluto matrimo. vbi inter alia dicit f̃m Bartol.quod in publicatione bonorũ non ve
d nit res prohibita alienari[d] per tex.in.l.imperator.ff.de fideicommis.liber.licet ille text.f̃m Lu. hoc non probet.dic vt ibi
14 per eum.†Nec etiam aduertas quod non confiscantur iura que per mortem ciuilem expirant vt.l.insulam. in prin. & ibi Bald.& Jmol.ff.solut.matrimo. nec etiam confiscantur ea que nõ trãseunt nisi ad certum genus personarũ vt emphi
e teosis[e] ecclesie iuxta no.in.l.etiam. in prin.ff.solu.matri.&.l. quod

quod dicitur & q ibi plene habetur per Bart. & Imo.ff.de
15 verbo.oblig.ita dicit Bal. & Imol.in.d.l.insulam.† nec etiã venit ius patrocinatus ecclesie quia cum sit quid spirituale vt.c.quanto.de iureiurã.nõ potuit nec tacite nec expresse vel indirecte per iudicem secularem publicari: vt not. Anto.de but.in clemen.pastoralis.de re iudica. & idem Imol.in.d.l. insulam.dic vt ibi late per eum. Et dicta acquisitio ex dicta publicatione statim fit ipso iure in fiscum vt.l.cõmissa.ff.de publica. & l.quisquis. & ibi doc.C.ad leg.iul.maiesta.& not. Barto.in.l.j.§.an bona.ff.de iure fisci.Cyn. & Ange.in.l.ij. C.ad leg.iul.de vi. Sed non incorporatio nisi actualiter & vere fiat & apprehendantur bona vt.d.§.an bona.ita dicit Barto.in.d.l.cõmissa.Ex quo sequitur quod antedicte sententie prolationem non pot aliquis opponere de iure ipsius fisci vt not.Barto.in.l.ij.ff.de excep.rei iudica.

Augusti. ¶ Tu aut in hac materia adde ea que dixit Ro.in sing.suis primi anni.cxlix. quod incipit,glossa ordinaria.in.l.nam ad ea.vbi dat duas limitationes an iura cõditionalia in publi.bonorũ veniant & vide Bal.in.l.j.C.de bo.libertorũ,qui querunt an in publ. bonorũ veniant iura conditionalia.& primo arg.q nõ per.l. quoties.ff.de nouatio.& per.d.§.is cui bona.postea adducit in contrariũ text.in.l.inter socrum.§.si.ff.de pactis dota. & vide Pau.de cast.in consilio suo.xxix.qui ponit si filiusfa. bannitur in vita patris:an mortuo patre bona debeant publicari.Sed in hac materia vltra omnes vide no.per.d.Nellum in tractatu bannitorum in secundo tempore scilicet de cõcurrentibus post perfectum bannum in.xxxj.q.vbi vltra omnes examinant istum passum.& allegat Albe.de rosa.in materia statutorũ.cccxlv.& errauit: voluit allegare Alber. de rosa.in tertia parte statutorũ.q.xij.qui proprie loquitur de substitutione, an iura substitutionis veniant in publicatione bonorũ.& allegat Bart.in multis locis.& dicta Bal. Ange.tamen dicit q nunquã reperit istum passum clarũ in iure & certe ibi do.Nellus multum subtiliter & eleganter loquitur in hac materia ibi vide.& ipse.d.Nellus in eodẽ loco in.viij.q.ponit an veniant tantũ bona presentia & an futura veniant.& an prohibita alienari veniant in publicatione bonorum vide vltra supra allegata:quia Lud.ro.in.l.si finita. §.si de vectigalibus.ff.de dam.infec.ibi tenet q nõ veniant ista in publica.bonorũ licet aliter sentiat in.d.l.si constante.
16 §.fi.vide per Moder.late in locis.s.alleg.& ibi dixi.† Item an publicatis bonis veniat fundus emphiteoticus habitus ab extraneo priuato vel ecclesia vide per Bart.in.d.§.si de vectigalibus.& ibi per Imol.Ro.& alios.& vide Bal.in.l.j. C.de bo.liberto.tenentem opi.Bartol.& vide Guil.de cu.& Bal.in.l.si quis presbyter.C.de episc.& cleri.& ibi vide Sali. & vide Bal.in.d.l.j.insulam.ff.solu.matri.& Bal.in auf.nisi rogati.C.ad trebel.in.iiij.col.& Old.in consi.xvij.Ioã.and. in titu.de feu.§.quoniam.versicu.iiij.Pe.de ancha.in repeti.regule,ea que.de regulis iuris.in.xxj.q.& Pet.de anch.in repeti.c.postulasti.de foro competen.in.ix.questione.in hac materia approbat dicta Barto.vide Imo.in.c.ex parte in xliij.col.extra de feu.qui etiã videtur approbare dicta Bar. in.d.§.si de vectigalibus.& vide Bart.in.l.eum qui.ff.de inter.& rele.& ista videtur esse cõmunis sententia quam tenet Bart.licet alibi colligi videatur ex dictis Spe.in titu.de locato.§.nũc aliqua.versi.cum ver.se.& versi.xv.& Io.de imo. in.l.quod dicitur.ff.de verbo.obliga.& vide Nellum in tractatu bannitorum in secundo tempore post bannum perfectum in.xxiiij.q.qui mordet dicta Bal.in.d.§.si de vectigalibus.& vide per Albe.de rosa.in.iij.parte statutorũ.q.xvj. qui allegat aliquas bonas remissiões ibi vide & vide Ange. in auf.bona damnatorũ.C.de bo.dam.& Ange.in.l.eorum. ff.ad leg.iul.maiest.Pe.de ancha.in.c.decreuit.& in.c.cũ secundũ.extra de here.lib.vj.Pet.de ancha.in.c.felicis.extra de pe.lib.vj.Moder.latissime posuerũt in dicto.§.si de vecti
17 galibus.† An autem publicatis bonis veniat ius patronatus.Adde glo.& doc.in.d.cle.pastoralis.per Bald.in.l.j.C. de bo.liber.per Bald.in.l.si ita.§.si.ff.de libe.& posthu.vide no.in.l.cum filius.de verbo.oblig.& d.Nellum.in.d.tractatu.in.d.secundo tempore.in.q.xxxij.An autem in tali confiscatione veniãt bona presentia vel futura. Etiam adde do. Nellum in.d.tractatu bannitorum in secundo tempore post bannum perfectum in.xviij.q.qui allegat omnia bona que possunt allegari.s.dicta Guil.& Odof.Alberi.de rosa.in.q. statutorum: & Bar.glo.& aliorum ibi vide & text.glos.doc.& Ange.in.l.ij.C.de bo.dam.& dicam.j.vbi etiam do.Ange. tangit istam questionem principaliter
18 Publicatis bonis alicuius in illis reperiebatur domus que ex forma statuti propter delictum debebat destrui: sed erat alteri data in pignus:an destruetur.

18 **Ange.** ¶ † Quero si in bonis publicatis erat domus que sm formam statuti propter delictum debet destrui:an destruat ex eo quod alteri data sit in pignus Iaco.de are.mouet istam questionem in.l.prima.§.seruum. ff.ad silla.& ibi per illum tex.dicit quod sic:sed Bar. & Bal. tenent contrariũ.facit quod not.Cyn.& Bald.in.l.pignus. C.de pigno.actio.Ludo.in dicto.§.seruum.dicit distinguẽdum: aut creditor habuit prius illam domũ in pignus & preferat fisco qui licet tacitam hypothecam habeat iuxta glo. in.l.rescriptum.ff.de pactis.& not.Bartol.in.l.post contractum.ff.de dona.tamen qr est posterior ille creditor preferetur:vt.l.singulariter.& l.si specialiter.ff.qui po.in pig.ha.dicit tamen q si ex cementis possit satisfieri creditori: tunc sit vera opinio Iaco.de aret.quinimo dicit quod fiscus debet soluere creditum suum & consequi domũ: vt.l.res que.§.res autem.ff.de iure fis.& de hoc vide Bald.& Angel.in.d.l.pignus.& Alber.in suo opere statutorũ in quarta parte in illa qõne, an vxor possit pro sua dote defendere ne domus mariti destruatur[a] & dicit q sic tanquã domus sit sibi hypothecata & omnibus preferatur q tamen intellige: vt.s.dixi in eadem gloss.versi.quero quis possit impedire &c.

a ¶ Destruatur. adde q idẽ dicit Rom.in qõ.cxxviij. Ber.

Augusti. ¶ Tu autẽ in hac materia adde Sali. in.d.l.si pignus.C.de pigno.actio.qui faciens mentionem de hac altercatione inter Iaco.de are. Barto.saluat vtrosq q in diuerso casu loquant & ibi vide Alberic.qui ponit casum quando econuerso q bona alicuius debeant deuastari & ille reus habebat res alterius nomine pignoris.Et inquantum in hac materia domi.Ange. hic allegauit Alber.de rosa.in quarta parte statutorũ.in.q. an vxor pro dote sua possit defensare ne domus mariti destruatur.Addatis q errauit do.Ange.quod Alberi.ibi in iiij.parte hoc non dixit.Sed est in tertia parte statutorũ.qui ponit istam questionem de vxore in.q.vij.Sed miror de isto doc.qui postquã facit professionẽ q vidit Alberic.de rosa. ignorauerit dicta Albe.de rosa.in indiuiduo in ista questione,in proprijs terminis quam posuit in tertia parte statutorum.q.xiiij.que incipit, item quero si ex forma statuti bona creditoris debeant deuastari & homicida pignorauerat ante domum suam: an illa deuastabitur, & ibi arguit ad partes pro & contra multum eleganter, tandem dicit q opinio Ia.de are.procedet de iure vbi deuastatione integre posset satisfieri creditori alias non potest deuastari in preiudicium creditoris per.d.l.j.C.de pen.fis.credi.prefer.lib.x.& dicit q istam opi.tenet Ray.de for.in.d.l.j.§.seruus pignori.
19 Guastum si debeat fieri in bonis delinquẽtis propter delictũ an debeat fieri in fructibus quos coluit quidã colonus.
20 Bona omnia sua si deuastari debeant propter delictum: an deuastabuntur fructus qui sunt pignorati vel venditi.

19 **Ange.** ¶ † Quid autem si propter delictũ debet fieri guastum in bonis delinquẽtis: an debeat fieri in fructibus quos coluit quidam colonus: & videtur q sic:vt.l.apes.§.iure cõstat.ff.de fur.& l.cum in plures.§.messem.ff.loc.contrariũ tamen tenet Bal.in dicto loco:qr delinquens debet taliter puniri ne colonus innocẽs puniatur:vt
20 l.ij.C.de his qui latro.† Quid si pignorati sunt vel venditi omnes fructus & propter delictũ debeant omnia bona sua deuastari:an tales fructus deuastabuntur.Albe.in.d.loco tenet q non,per tex.notabilem,in.l.venditor.§.j.de autori. iu.pos.sed Ludo.in dicta.l.j.§.seruum.ff.ad silla.dicit quod hoc non credit verum in venditione per text.in.l.si fundum quem.ff.loca.vbi publicatis bonis fundus vẽditus propter passam publicationem:non tamen traditus in publicatione venit,restituto tamen pretio emptori.

Augusti. ¶ Tu autẽ in hac materia adde Sali. in.l.si pignus.C.de pignora.actio.qui tenet quod isti coloni ratione fructuum nõ possunt impedire talem deuastationem propter delictum malefactoris qr nõ habẽt ius in re.Et vltra omnes latissime examinauit istam materiam Gandi.in tracta.malefi.in questio.lxxxiiij.in.q. incipiente,an fructus pendentes in possessionibus homicide locatis colonis debeant destrui & ibi concludit ipse pro ea parte quam coloni debebant percipere sm consuetudinem regionis pro illa parte possessiones non debent deuastari.ibi vide argumen.l.si fundus.ff.loca.& l.nihil.§.fina.ff. de adulterijs.
21 Bona alicuius ex delicto si debent publicari: ex forma statuti domus deuastari si iste habeat turrim cõmunem cum alio,quid faciet magistratus.

21 **Ange.** ¶ †Et tene menti q si ex aliquo delicto bona debeãt publicari ex forma statuti domus deuastari ? delinquens habeat turrim cõmunem cum alio, potest potestas siue magistratus loci qui cõdemnauit delinquentem cõmittere executori q dictã turrim diuidat cũ suo consocio & partem superiorem capiat & postea destruat: an valeat talis diuisio & destructio: dic q sic vt not Barto. in. l. cum alicui. ff. de nego. gest. qr talis magistratus potuit dare curatorem bonis necessario diuidendis: & sic potuit facere alienationem necessariam: vt. l. j. ff. de fun. do. igitur &c.

Augusti. ¶ Tu autẽ in hac materia adde doct. maxime Raph. in dicta. l. cum alicui. & omnino vide Gandi. in tracta. maleficiorũ, in quest. lxxxv. incipiente. Item queritur aliquis cõmisit delictum propter quod omnia eius bona: vbi vult quod si potest fieri separatio sine lesione alterius partis fiet tunc separatio, licet referat Odof. indistincte voluisse semper diuisionẽ esse fiendam quia non debet alteri per alterum iniqua conditio afferri. l. sancimus. C. de pe. Sed omnino vide pulchra verba Albe. de rosa. in questione statutorum, in secunda parte. q. xlvj. & in dicta tertia parte. xlvij. & xlviij. vbi habebis veram decisionem istius quest.

22 Sententia lata contra homicidam an habeat effectum cõfiscationis bonorum & executionem paratam contra heredes absq; alia probatione.

22 **Ange.** ¶ †Et sic bene aduertas q glo. in. l. in cognitione. ff. ad silla. quã ibi sequitur Bar. determinat quia sententia lata contra homicidã habet effectum cõfiscationis bonorum & executionem paratam contra heredes absq; alia probatione: sed Bald. in. l. j. C. vbi cause fi. tenet contrariũ per. l. denunciasse. §. conqueritur. ff. de adulte. vnde q Barto. dicit habet locum quantũ ad ordinem. non quãtum ad ipsos cõueniendos sine probatione. Sed Lud. in. d. l. in cognitione. dicit q si quis vellet tenere opinionem Barto. possit respõdere ad dictum. §. conqueritur quod nõ preiudicat sententie eque principalibus. Sed ista questio loquitur quando preiudicat heredibus in consequentiam vt accessorijs, tamẽ pro Bal. allegat. l. a sententia. ff. de appel. vbi etiam in consequentia alijs non preiudicat si sit lata cõtra homicidam heredibus presentibus & scientibus.

Augusti. ¶ Tu autem in hac materia adde pulchra verba Bald. que posuit in. l. iuris. C. quibus res iudi. nõ nocet. qr ibi in illo tex. dicitur quod in criminalibus sentẽtia lata cõtra vnũ alij nõ preiudicat, statim Bald. opponit ibi de. l. in cognitione. ff. ad silla. & qd ibi nota. vbi habetur quod si testator fuit occisus a familia & quidam tertius accusauit occisores: heres autem neglexit q condemnatis occisoribus videntur heredes condemnati in condemnatio. hereditatis & sic sententia contra alios lata habet effectum bonorum confiscandorum contra alium. vnde Bald. dicit ibi quod dicta gloss. in. d. l. in cognitione. quam sequitur ibi Dy. quod ordo & pena ita erat ordinata expresse in. l. vnde nõ est recedendum a. l. alias secus. sed dicit Bald. in. d. l. iuris. qd Jaco. but. dicebat & bene quod ibi heres scriptus fuit citatus alias si ipso ignorante hoc factũ fuisset sententia bonorum confiscandorum non posset mitti executioni cõtra ipsum. Jac. de are. dicebat q imo oportet nouam sententiam confiscationis bonorum ferri. & idẽ Cy. Sed vide ibi omnino Bal. multum subtiliter loquentem & ponentem suam opi. in. d. l. iuris. & multum mihi placet sententia Bal. ibi Adde Mod. in. l. sepe. ff. de re iudi. Et in hac materia vide quod voluit Salic. in. l. j. in prin. C. de his quibus vt indignis. qui ponit intellectum dicte legis in cognitione & pulchre per Sali. in. d. l. j. C. vbi cause fis.

a ¶ Bald. in. l. iij. Adde hoc dictũ Bal. refert & sequtur Frãc. de are. in cõnsi. lx. Ber.

b ¶ Futuris. adde do. Alex. in cõsi. lxxviij. in. iij. vo. Ber.

23 Accusatio cõtra homicidã que durat viginti annis quãto tempore durat quantum ad effectũ confiscationis bonorũ.

23 **Ange.** ¶ †Quero licet accusatio contra homicidã duret viginti annis de iure: vt. l. querelam. C. de fal. quanto autẽ tempore durat quantũ ad effectum confiscationis bonorũ dic qd durat quinquennio tãtum: vt est casus in. d. l. in cognitiõe. qd dicit Ang. ibi fore mirabile qd intellige secundũ annũ ante accusatiõnẽ finitã cõtra homicidam sed post eam finitã potest fiscus agere cõtra heredẽ ci ? illi actione petitio. heredi. vt. l. j. C. de his quib. vt indig. & durat per decẽ annos: vt. l. caius. ff. ad silla.

a **Augusti.** ¶ Tu autẽ in hac materia adde que dixit Bal.[a] in. l. iij. C. quibus res iudic. non nocet qr dixit qd causa confiscationis bonorũ debet exequi intra quinquenniũ, hoc verum inter heredes extraneos: sed si heredes essent de numero eorum qui occidendo tenerentur lege pompeia de parricidijs tũc intra. xx. annos durat effectus confiscandorũ bonorũ quia seuerius agitur cum heredibus sanguinis quam cum alijs in ista negligentia puniẽda. & dicit q de hoc est casus notabilis in. d. l. in cognitiõe. de qua materia ibi vide gloss. Bart. Bal. & Modernos.

24 Bona si intelliguntur confiscata ipso iure propter aliquod enorme delictum vel per formam iuris vel statutorũ, an fructus omnes intelliguntur confiscati a tempore commissi delicti citra: & quid si confiscatio debeat fieri per sententiam iudicis.

24 **Ange.** ¶ †Et bene aduertas q si bona intelligunt confiscata ipso iure propter aliquod enorme delictum vel per formam iuris statutorum tunc intelliguntur etiam confiscati omnes fructus a tempore commissi delicti citra. Secus autẽ si dicta confiscatio debet fieri per sententiam iudicis quia tunc nõ veniunt fructus nisi a tempore late sententie. ita dicit gloss. singularis in auf. de incestis nup. in princip.

Augusti. ¶ Tu adde q illam gloss. in auf. de incestis nup. approbãt Jac. de bel. Bar. & Ange. ibi. & Pe. de ancha. c. felicis. extra de pe. in. ix. colũ. lib. vj. Item adde qd potest esse q fiscus iure confiscationis habebit bona alicuius & non ipso iure. & tamen habebit fructus etiam ante sententiam vt est tex. gloss. Barto. Bald. & Salic. declarat ibi in. l. j. C. de his quibus vt indignis. & declarat Barto. in. l. cum qui. ff. de his quibus vt indignis. nã si quis nõ vendicat mortẽ defuncti ipso iure fiscus habet bona & tamen lata sententia fiscus habebit illa bona cũ omnibus fructibus a die negligentie citra: secus in vsuris: ita volunt doc. per illum tex. in. d. l. j.

25 Condemnatus est aliquis in mutilatione membri: vel bannitus & eius bona sunt publicata: an intelligatur tantũ de bonis presentibus an etiam de futuris.

25 **Ange.** ¶ †Quero aliquis est condemnatus in mẽbri mutilatione vel bãnitus & eius bona sunt publicata: an intelligitur tantummodo de presentibus vel
b etiam de futuris.[b] dic vt. s. dixi: quia est glos. singularis in. l. nam ad ea. & ibi Bar. Ange. & Jmol. ff. de condi. & demon. & not. Bar. in. l. j. in fi. ff. de bo. dam. Et sic si aliquid in futurum acquirit nõ intelligit cõfiscatũ. imo pro se acquirit: vt. l. si tibi mãdauero. §. is cuius. ff. man. de hoc tamẽ vide Barto. in. l. si finita. §. si de vectigalibus. ff. de damno infec. & ibi Angel. & Jmol. vide omnino. l. secunda. C. de bo. prescrip. & qd ibi not. gloss. & docto.

Augusti. ¶ Tu autem in hac materia adde que dixi. s. in hac eadem glos. in addi. in illa questione que incipit. Et nota q facta dicta publicatione & vide Bald. in. l. fi. C. que res pig. oblig. pos. & Bar. in. l. certa forma. C. de iure fisci. & Jaco. but. in. d. l. is cuius. vide Modernos post Bartol. in. l. si victum. ff. de re iudic. & not. in. l. j. C. de heredi. institu.

26 Sententia dicens: & eius bona publicamus, in quo differat quo ad effectum a dicente & eius bona sunt publicanda.

26 **Ange.** ¶ †Etiam diligẽter aduertas ad verba sententie nam si dixit & eius bona publicamus statim dicta sententia habet & trahit secum executionem & in fiscum transfert ipso iure dominium: vt not. in. l. duobus. §. idem scribit. ff. pro socio. secus autem si iudex in sua sentẽtia dixerit & eius bona sunt publicanda: quoniam talis sententia non trahit secum executionem sed aliam publicationis sentẽtiam expectat vt. l. j. C. si aduer. lib. & illa sunt verba Bald. ibi in prin. vnde tu iudex semper in sententia dicas, & eius bona publicamus. nõ autẽ dicas declaramus eius bona publicanda &c. vt patet ex predictis.

Augusti. ¶ Tu autẽ in hac materia adde que dixi. s. in glo. que incipit, & caput a spatulis amputetur in illa. q. que incipit, quero si statuto cauet qd vltimo mense: & late dixi post omnes Moderñ. in. l. j. §. si quis ita. ff. de ver. obli. vbi feci mentionẽ de doctrina Bar. in. d. l. j. C. si aduersus libe. dic vt ibi.

27 Damnato filiofami. & publicatis eius bonis, an intelligatur publicatum eius peculium: & si bona patris sunt publicata, an erunt publicata peculia profectitia filiorum: & an damnato patre crimine lese maiestatis intelligatur publicatum beneficium ecclesiasticum filij: vel eius prebenda.

27 **Ange.** ¶ †Quid si filiusfa. damnat & eius bona publicant: an intelligat eius peculium publicatum. glo. in. l. j. ff. de bo. dam. dicit q etiã peculiũ castrẽse nõ intelligitur publicatũ, de quo in. l. iij. §. sed vtrũ circa. fi. ff. de mino, & not. plene Bart. Ange. & Jmo. in. d. §. si de vectigalibus.

li bus.vbi not.Bar.hic per.l.iij.C.de bo.dam. ꝙ publicatis
bonis filij: intelligitur publicatum peculium aduentitium
a etiam quo ad proprietatem que erat ipſius [a] filij. Et cõtra
ſi bona patris ſunt publicata an intelligũtur publicata pe-
culia profectitia filiorum: ⁊ ibi determinat quod nõ per tex.
in dicto.§.ſed vtrum intantum ꝙ ſi pater in crimine leſe ma
ieſtatis eſſet condemnatus non intelligitur publicatum be-
neficium eccleſiaſticum filij: vel ſua prebenda: imo filio reſer
uandum eſt: vt not.gloſſ. in clemen.paſtoralis.de re iudic.⁊
Jmol.in.l.cum filius.ff.de verbo.obliga.

Augusti. ¶ Tu aũt in hac materia adde ꝙ iſta
eſt maxima altercatio inter doct. ⁊ iſte
bonus doct. ita ſuccincte loquitur. Et addatis ꝙ Pau.de
caſt.in.d.§.ſi de vectigalibus. tenet opi.Bar. vt nõ cenſeať
publicatum peculium profectitiũ. Ro.vero in.d.§.ſi de ve-
ctigalibus. tenet contrarium quod imo peculium caſtrenſe
cenſeatur eſſe publicatum. allegat Angel. hoc voluiſſe.in.l.
ſi filijs.ff.de dam.infec.⁊ allegat Spe. in titu.de feu.§.quo-
niam.verſicu.iiij.Sed non reperitur ꝙ Specu.hoc dixerit ⁊
multas rationes adducit Ro.pro opi.Ange.Jmo.in.d.l.ſi
filius.tenet opi.Bart.ſed Bar.in.l.j.ff.de bo.dam. in gloſſ.
magna approbat illam gloſſ.ibi, ⁊ dicit Azo.in ſumma.ita
tenere vt nõ cenſeatur peculium caſtrenſe publicatum.⁊ cõ
cordat Joã.and.in addi.Specu. in titu.de accuſa.in tertia
parte in fi. in addi.incipiẽ. vt intra certum tempus: ⁊ prope
medium illius addi.idem Guil.de cu.in.d.l.iij.§.ſed vtrũ.ff.
de mino.⁊ Bal.in.l.ſi filius.ff. de his qui ſunt ſui vel alie.iu.
⁊ Cyn.Pe.⁊ Bal. Ange.⁊ Sali.in.l.iij.C.de bo.dam.iſtud
affirmant: licet referant Jac.de are contrariũ tenuiſſe. Jdẽ
in peculio aduentitio dicunt do.Et cum opi.Barto.tranſit
Jmol.in.l.cum filius.ff.de verbo.oblig.⁊ vide que dixerunt
Ange.⁊ Jmol.multum eleganter in.d.l.ſi filius.ff.de dam.
infec.qd ſi filius haberet peculium profectitium cum expreſ-
ſa poteſtate donendi ⁊ diſſipandi ⁊ diſpenſandi tale pecu-
lium non poteſt publicari: ⁊ ſenſit Barto.in.d.§.ſi de vecti-
galibus.⁊ Barto.in.l.j.ff.de bo.dam.⁊ Bald.in.l.executo-
rem.in.xij.col.C. de execu.rei iudica. ⁊ Guil.de cu.in.d.l.iij.
§.ſed vtrũ.⁊ Sali.in.l.ſi filius.C.de bo.dam. ⁊ licet Moder.
in.§.ſi de vectigalibus. multũ prolixe: multa trãſcripſerint.
ibi in iſto paſſu que breuius poterãt dici. Tamẽ vltra ipſos
allego do.Nellum late tetigiſſe iſtam difficultatẽ in ſuo tra-
ctatu bannitorum. in ſecundo tempore poſt bannum per-
fectum in.xxv.q.vbi do.Nellus ibi tranſit cum opi.Bart.in
d.§.ſi de vectigalibus.in peculio profectitio ⁊ aduentitio ⁊
in peculio caſtrenſi expreſſe determinat contrarium ⁊ mul-
tum eleganter ſubtiliter ⁊ clare loquitur ibi, ⁊ ſequitur ex-
preſſe opi.Ang.in.d.l.ſi filius.⁊ dicit opi.Ang.eſſe veriorẽ.
Adde Alberic.de roſa.in tertia parte ſtatutorum.q.xij.ibi
expreſſe tenet contrarium quod peculium caſtrenſe non ve-
niat in publicationem bonorum. idem dixit in.d.l.ſi filius.⁊
vide Sali.in.l.j.C.de bo.liber.⁊ ibi vide Alberi.in.d.xvij.q.
qui ponit quid econtra ſi bona patris ſunt publicata non
cenſeatur etiam publicatum profectitium peculium filij de
hoc vide do.Nellum in dicto tracta.in ſecunda parte vbi.ſ.
in.xxij.qõ.⁊ Adde gloſſ.in hac materia in.c.ſatis peruer-
ſum.lvj.diſt.que dicit qd propter delictum patris filius non
perdit beneficium eccleſiaſticum.⁊ ibi vide doc.

28 Damnata matre ⁊ eius bonis publicatis: an filij debeant
aliquid habere.

28 **Ange.** ¶ † Quid ſi mater dãnetur ⁊ eius bona pu-
blicentur: an filij debeant aliquid habere dic
ꝙ non: vt eſt tex.⁊ ibi gloſ.⁊ docto.in.l. de bonis matris.C.
de bonis damna.

Augusti. ¶ † Tu adde ꝙ omnes doc.indiſtincte
in locis.ſ.allegatis.approbãt iſtam cõ-
cluſionem ⁊ vide Sali.ibi in.d.l.de bonis remittentem ſe ad
dic a in.l. fi.C.eod.

29 Damnata vxore ⁊ eius bonis publicatis: an intelligať dos
publicata.

29 **Ange.** ¶ † An vxore damnata ſi eius bona publi-
centur intelligať dos publicata: dic ſi hoc eſt
diſſoluto matrimonio: ⁊ ſic in vidua clarum eſt ꝙ publican-
tur: vt.l.ſi conſtante.in fi.⁊ ibi doc.ff.ſolu.mat.aut cõſtante
matrimonio ⁊ non publicantur niſi in quinqꝫ caſibus: vt.l.
quinqꝫ legibus.ff.de bo.dam.ſi autẽ maritus debeat ex pa
cto vel ſtatuto lucrari partem dotis agat poſtea contra fiſ-
cum ⁊ ſummatim probet matrimonium dotem ⁊ pactũ vel
ſtatutum producat ⁊ conſequetur a fiſco partem lucri pre-
dicte dotis: ita dicit Bart.in.d.l.quinqꝫ legibus.per.l.dos.
§.a reo.ff.de iure fiſci.

Augusti. ¶ Tu autem in hac materia adde do.
Nellum in dicto tractatu banni. in ſecũ a
do tempore poſt bannum perfectum in.xxviij.q. qui dicit ꝙ
iſta eſt cõmunis opinio qd indiſtincte ſolu.mat.dos publica
tur. Si vero conſtante matrimonio eſt altercatio inter gloſ.
⁊ Dy. ſed dicit ꝙ opi.Dy. eſt approbata a Jac.de are. ⁊ a
Barto.in.d.l.quinqꝫ legibus.⁊ ipſe etiã ibi eam ſequitur.⁊
ibi in proxima ſequẽ.q.ponit illam difficultatẽ quãdo vxor
bannita eſt propter adulteriũ poſſit maritus ad dotẽ cõue-
niri: vide p Albe.de roſa. in tertia parte ſtatutorũ.q.iiij.v.⁊
vj.⁊ ibi vide ſi eſt factũ pactũ de dote lucrãda.⁊ Pe.de anc.
in.c.decreuit.de heredi.lib.vj. An autẽ in preiudiciũ patris
publicabitur dos talis filie: vide que dicunt docto.in.d.§.ſi
de vectigalibus.in.l.ſi finita.ff.de dam.infec.per tex.in auť.
qui cõtra.C.de inceſt.nup.qui dicunt ꝙ nõ examino nunc:
quia iſte doctor non examinat hic iſtum paſſum.

a ¶ Erat ipſius. Adde tu ⁊ vide Panor.in conſi. lxvj.in.j.vol. vbi tenuit qd etiã ſi inter patrẽ ⁊ filiũ pceſſit ꝯpromiſſum. ⁊ fuerit laudatũ ꝙ de bonis in qb⁹ pr̃ habebat vſumfructũ fili⁹ poſſit libere diſponere qd tñ ſi bona publiceť talis diuiſio non p̃iudicat ⁊ vide Mod.i.d.§.ſi de vectigalib⁹.Be.

30 Bona damnatorum an reſeruẽtur filijs: ⁊ epiſcopi debent
applicare bona damnatorum camere apoſtolice nõ autem
ſibi nec ſue curie.
31 Damnatus ſi tantum perdat bona: an reſeruentur filijs.
32 Bona contumacis etiam hodie omnino extãtibus liberis
annotantur: ⁊ per talem annotationem perduntur.
33 Damnato perdente tantum ſtatum, tunc iura antiqua re-
manent incorrecta.
34 Damnato perdente ſtatum vel ciuitatẽ: vel libertatem aut
vitam an bona reſeruentur filijs.
35 Damnato perdente vnam tantũmodo partem bonorum,
vel condemnato in aliqua pecunia: tunc iura vetera rema-
nent incorrecta.
36 Statuto cauetur ꝙ bona homicide publicari debeãt reſer-
uata parte filijs: an ex illa parte debẽt alere patrẽ: ⁊ ſi dãna
tur quis ex forma ſtatuti ad mortẽ: an in conſequentiam ve-
niunt bona ſi non habeat deſcendentes neqꝫ tranſuerſales
vel applicantur alijs coniunctis vſqꝫ ad decimũ gradum.
37 Damnatus ad mortem extraordinem ex forma ſtatutorum
perdit factionem teſtamenti: tamen nõ habebit locum auť.
bona dãnatorum: ſed etiam omnes agnati vſqꝫ ad decimũ
gradum ſuccedunt ab inteſtato.
38 Damnatus ſm formam iuris cõmunis de crimine capitali
licet patiatur publicationem bonorum: ſecus tamen ſi quis
eſt bannitus in perſona ex forma ſtatutorum pro crimine ca
pitali.

30 **Ange.** ¶ † Et ꝙ bona damatorum hodie reſeruen b
tur filijs ſm auť. bona damnatorum. Fallit
b in crimine [b] leſe maieſtatis: vt.l.quiſquis.C. ad leg.iul.maie.
aduertas tamẽ ad id qd not Bald.in.d.auť.bona dãnato-
rum, ꝙ epiſcopi hodie faciũt cõdemnationes ⁊ ſibi ⁊ ſue cu
rie applicant condemnationes ⁊ bona dãnatorum cum de- c
beant applicari camere apoſtolice: ⁊ ſic male faciunt quod
c no. [c] vt ſcias opponere cũ occurrerit de facto. Pro plena de-
d claratiõe an bona dãnatorum publiceť: [d] vide glo.⁊ Bar.
in.l.j.ff.de bo.dam.⁊ Bald.in ti.de pace tenẽ.c.j. in princip. d
⁊ Bald. in auť.bona dãnato.C. de bo.dam. ⁊ ibi Angel.⁊
Sali.⁊ Ange.in auť.vt nul.iud.§.fi.Et conclude ſm Bald.
31 ⁊ Ange. † aut damnatus perdit bona tantum aut ſtatum
⁊ non bona: aut debet perdere ſtatum vel ciuitatem vel vi-
tam: aut non perdit ſtatum neqꝫ bona: ſed cõdemnatur ad
aliquã partem pecunie vel bonorum.primo caſu quãdo dã-
natus perdit tantum bona: tunc indubitãter bona dãnati
filijs non reſeruantur ſed cõfiſcanť: alias ex iſto delicto nul-
la pena applicareť fiſco: ⁊ per cõſequens non punireť crimi
32 naliter: vt in auť. de inceſt.nup. in princi. † Ex quo infertur
ꝙ etiam hodie bona contumacis nõ extantibus liberis an-
notãtur: quia per talem annotationẽ perduť bona: alias
non eſſet pena ipſius cõtumacie ⁊ ſic titulus de requirendis
33 reis non eſt correctus. † Secũdo caſu quãdo perdit ſtatum
⁊ non bona tunc iura antiqua remanent incorrecta: vt.l.ra-
ptores.C. de epiſco.⁊ cleri. ⁊.l.j.ver.ſi quidem.C.de rap.vir.
34 † Tertio caſu quãdo quis debet perdere ſtatum vel ciuita-
tem, vel libertatẽ, vel vitam: tunc habet locum diſtinctio.d.
auť.bona dãnatorum: vt bona reſeruentur filijs: vt ibi. qd
etiam tenet ibi Ange.ſm Jaco.but. procedere quando pe-
na cõfiſcatiõis venit in cõſequentiã pene pſonalis: exemplũ
in deportato: vt.l.j.C.de bo.dam.⁊ l.deportatorũ.C.de pe.
Sed vbi bona olim cõfiſcabanť expreſſe nõ in cõſequẽtiam
vt cõtingit in relegatis qui ciuitatẽ nõ perdunt: ⁊ ſic nõ mo
riunť ciuiliter: nec naturaliter: tũc iura antiqua de publica
35 tione loquẽtia nullatenus ſunt correcta. † Quarto caſu quã
do perdit tantũmodo partem bonorũ vel condemnatus eſt
in aliqua quãtitate tunc iura vetera remanẽt incorrecta. Et

b ¶ Fallit in crimine. Adde tu ⁊ vide Cep.in conſi. xxvij.Ber.

c ¶ Qd not. adde ⁊ vide Oldra. in cõſi.xvij.Ber.

d ¶ Publicentur. Adde tu ⁊ vide Cep. in cõſi.xxij. ⁊ Joan.de ana. in cõſil. lix.Ber.

si quis dānatus est in mille: existentia liberorū nō posset istā
36 condemnationē impedire. ita dicunt predicti doct. † Quero statuto cauetur q bona homicide debeant publicari reseruata parte filiis, an illi filij ex ea parte debeant alere patrē: dic q nō vt est text. not. in auk. de pa. tenē. z eius vio. c. j. §. si habet. ita dicit Bald. in d. auk. bona dānatorū. z tene mēti fm Jaco. but. z Ange. in d. auk. bona dānat. quod si ex forma statuti quis punitur ad mortem non tamen in consequētiam veniunt bona etiā si damnatus nō habet descendētes neqz transuersales: a imo illa bona applicantur aliis coniūctis vsqz ad decimū gradū. allegat rationē quia omnis dānatus quātuncūqz de crimine publico ex forma statuti dicitur dānatus ex. l. priuati iudicij z dānatis tali. l. nō auferuntur bona nisi caueatur expresse qd no. dic vt ibi.

a ¶ Transuersales. adde de hoc per Bar. in cōsi. clxij. Ber.

Augusti. ¶ Tu aūt in hac materia adde que dixit Bal. in. l. iij. C. si pē. ap. mors interue. qui per glos. in. l. ij. C. qui testa. face. pos. dixit qd quādo quis dānatur ex crimine qd non enumerank inter publica crimina bona non cōfiscank. z idem dixit Bald. in ti. de pace cōstantie in verbo, criminalibus. vbi dixit q si fur dānatus est pro furto ad mortem z sic pro crimine priuato eius bona nō publicantur. Et ideo dixit Bal. in. d. l. ij. C. qui testa. fa. pos. qd si quis nō de iure cōmuni est dānatus ad mortem. Sed dānatus est ad mortē vigore statuti, tunc bona nō publicank: z isto casu habebit locum auk. bona dānatorū sed succedāt tali dānato omnes succedētes abintestato in infinitum fm substitutionē iuris cōmunis z hoc approbant Ang. z Sal. in. d. l. ij. licet Pau. de ca. ibi teneat cōtrariū: licet ipse Pau. de ca. contrariū tenuerit in. l. eius qui. §. j. ff. de testa. allegās Bal. in. d. l. ij. C. qui testa. fa. pos. z dicit q ex hoc dicto colli-
37 gitur † q licet quando quis pro delicto est captus ex forma statutorū est cōdemnatus ad mortem quia pro primo furto statutū cōdemnat ad mortem qd est cōtra ius cōmune. certe talis cōdemnatus perdit factionem testamenti: z eius testamentum ante vel postea factum non valet: tamen nō habebit locum auk. bona dānatorum. Sed omnes agnati etiam vsqz ad. x. gradus succedent abintestato. z hoc tenet Bal. in. l. data opera. C. qui accusare. in. xiij. col. z ipse Bald. hoc affirmat in. l. iij. C. si pen. ap. mors interue. vbi dicit q illi qui hodie damnank extra ordinē ex forma statuti ciuitatis non efficiātur serui pene z possunt relinquere heredē ex testamēto z abintestato z cessabit in eis dispositio auk. bona dānatorū. z ita allegat Spe. hoc voluisse: z vide Bal. in. l. j. in an-
38 tepe. col. C. de here. insti. qui dicit q † licet iste qui fm formā iuris cōmunis est condemnatus de crimine capitali patiak penam publicatiōis bonorum. Tamen secus est si quis pro crimine capitali est bannitus in persona ex forma statutorū dicentiū q accusatus vel inquisitus de aliquo crimine si fuerit cōtumax habeatur pro cōfesso z ponatur in banno. nam postq statutum nihil dicit de publicatione bonorū nec nos debemus illud supplere. z hoc est de mente Cy. z Sal. in. d. l. j. in fi. C. de here. insti. z istud de bānito reassumpsit Bal. in c. j. in prin. de pace tenen. z Bald. in. l. fi. C. si a nō cōpe. iudi. in fi. z Bal. in. l. gallus. §. z quid si tantum. ff. de li. z posthu. z in. d. l. eius qui. z ibi Imo. z Pe. de ancha. in repeti. c. canonum statuta. extra de consti. in versi. quero vlterius si aliquis. z per Bald. z Ang. in. l. si quis filio. §. irritū. z. §. eius. ff. de iniusto testa. z per Ang. late in disputatione incipien. duo adinuicem vbi declarat quomodo in proposito debeat intelligi glo. insti. quibus mo. ius patrie po. soluik in. §. relegati. dū glo. dixit interdū bona bannitorū publicari de iure vel de consuetudine z per Imol. in. l. qui a latronibus. ff. de testa. §. j. z per Ioan. in addi. Spe. in tit. de instru. edi. §. cōpēdiose in addi. incipiē. per hanc. l. z ibi tenet q imo si quis est bannitus ex tali crimine ex quo de iure cōmuni debuisset deportari vel in metallū dānari: vel alia pena per quā de iure sequi debeat tacite publicatio bonorū: intelligūtur bona hoc casu tacite cōfiscata z vide Modernos optime distinguētes z cōcordantes opi. in. d. l. ij. C. qui test. fa. pos. z adde in ista materia dicta Albe. de rosa. in tertia parte statutorū q. xviij. que incip. Itē quero an hodie sint correcta. Nā iura loquētia de publicatiōe bonorū per auk. bona damnatorū. C. de bo. dam. z dicit Alb. q Cy. placet opi. alle. ibi no. licet nō sit sine violentia litere que est in auk. de incest. nu. z ideo refert ibi Alb. de rosa. verba Pe. qui dixit aut bona adimūtur tacite per. l. eo ipso. q quis est cōdemnatus. tūc olim veniebat fiscus hodie veniunt veniētes abintestato fm formā dicte auk. bona dam. Aut bona expresse per sententiā adimūtur z tunc obtinet. d. auk. de incest. nup. z hec vera in cōfiscatione omniū bonorum z dicit q iura non sunt correcta que loquunk de publicatiōe partis bonorū z dicit Albe. de rosa. ibi q illa opi. alle. est intelligenda in casibus in quibus olim bona publicank. non aūt intelligas q bona cuiuslibet delinquētis publicenk eo casu quo quis retinet ciuitatē licet glos. aliter voluerit q est falsum fm Dy. nam dicta auk. bona damnatorū facta fuit nō solum vt corporales sed etiā pecuniarie pene mitigarētur vt dicit litera expresse in corpore vnde sumitur. non ergo debet penarū exacerbationē inducere argu. l. legata inutiliter. ff. de legatis. j. z ibi Albe. ponit multos casus vbi habet locum dicta auk. bona damnatorū z ibi dicit etiam quomodo episcopi nō habēt ius cōfiscandi bona z reddit rationē. vide do. Nellum in tracta. bāni. in. ij. tēpo. post bānum perfectū in. xlij. q. circa mediū cui applicētur bona clerici quādo bona laici propter delictū confiscata essent in illa. qō. an bona in alterius territorio sita censeātur cōfiscata. z oībus istis vide Pet. de ancha. in. c. cū fm. extra de here. lib. vj. z ibi dicit q cōmuniter teneank etiā circa intelligentiā. d. auk. bona dam. z ibi ponit quid de bonis clericorum. z ponit Alb. in tertia parte statutorū. q. xvij. Pe. de ancha. in. c. felicis. extra de penis. in. vj. Bald. in. l. j. C. de priuilegio fisci dicit q episcopus nō habet fiscum. Et oīno vide do. Nellū in tracta. bānito. in secūdo tēpore post bannū perfectū in. xj. q. qui notanter loquik z ibi ponit quid in bānitis. an bona ipsorū publicenk z tenet opi. Bal. in. d. l. gallus. §. z quid si tantū. ff. de li. z posthu. z Bal. in. c. j. de pa. te. z ita dicit fuisse ɔsultū z obseruatū in magnis causis: z ibi ponit in quo corrigat iura antiqua dicta auk. bona dānat. z vide docto. z Ange. in. d. auk. de incestis nup. in. ij. col. z latissime omnes istos casus posuit Angel. in. d. auk. bona damnato. z examina late omnes supradictas conclusiones. z ibi vide etiā Sali. Iac. de bel. in auk. de ince. nu. z in auk. vt nulli iud. posuit ibi aliqua pulchra ibi vide.

39 Crimina quedam ita enormia sunt, q quāprimum cōmissa sunt statim administratio z alienatio bonorum est ipsi delinquenti interdicta.

39 **Ange.** ¶ † E aduertas q sunt quedā crimina enormia que quāprimū sunt cōmissa statim administratio z alienatio bonorū delinquētis est interdicta etiā ante inqsitionē z cōdemnationē de delicto factā vnde si qd interim esset alienatū etiā bona fide z ti. oneroso: reuocarek de quibus criminalibus habek per tex. gl. z Bar. in. l. ex iudiciorum. ff. de accu. Regulariter autē nunq intelligitur interdicta administratio bonoz bona fide: vt. d. l. ex iudicioz. z ibi no. facit q plene not. Bar. in. l. post contractū. ff. de do. z qd no. Cy. in. l. si quis post hac. C. de bonis proscrip.

Augusti. ¶ Tu aūt in hac materia adde que dixit Petr. de anc. in. c. cū secūdū. extra de here. li. vj. in prin. qui dixit in. j. nota. q regula est q nemo debet priuari ipso iure dn̄io rerum suarū: regul'r enim propter delictū ex quo bona veniūt publicāda delinquēs nō perdit ante sulam dominiū nec administrationē vnde alienatiōes facte ante z post delictū z ante condēnationē valēt. Secus quando lex priuat statim z ipso iure ipsum delinquentē de ipso dn̄io vt ibi in illis casibus qz tunc alienationes postea facte veniūt rescindende etiā si per mille manus res trāsisset z fiscus etiā nō restituto pretio vēdicabit illas res q est verum fm Io. and. ibi nisi pretiū solutū vel aliquid loco pretij esset in bonis delinquētis. Ita voluerūt ibi Io. and. z Pet. de anch. in. l. imperator. §. fi. ff. de lega. ij. An autē ista militēt in eo qui cogitauerat facere illa delicta per que ipso iure bona confiscentur: z de materia ibi vide doc. in locis allegatis per. d. Ange. hic z omnino que dicta sunt in gl. Che hai tradito la tua patria. in versi. z bene scias qd quando.

40 Confiscatis bonis vsuarij vsufructuarij feudatarij emphyteote superficiarij liuellarij precarij: vel alterius qui habet ius in re: an in publicatione veniant dicta iura.

41 Publicatis bonis domini: an veniat ꝓprietas rei feudalis.

40 **Ange.** ¶ † Quid si vsuarij vsufructuarij feudatarij emphyteote vel superficiarij vel illius qui habet ad liuellū precariū vel alterius qui habet ius in re: bona publicenk dic q etiam in publicatione veniēt dicta iura que habēt in dictis rebus z sic fiscus succedit in dicto iure: vt. l. si finita. §. si de vectigalibus. ff. de dam. infec. z ibi plene per Bart. Ange. Rapha. z Imo.

Augusti. ¶ Tu autem in hac materia adde do. Nellū in tracta. bannito. in secūdo tempore in. xxvj. q. qui loquitur in vsufructuario z in. q. xxiij. ponit de vasallo. z vide Ange. in. l. corū. ff. ad leg. iul. maiest. z de materia per Pet. de ancha. in. c. decreuit. extra de heret. lib. vj. qui approbat dicta Bart. in. d. §. si de vectigalibus. e. Alber.

Albe.de rosa.in tertia parte statutoꝝ.q.xvj.ꝛ.xvij.ꝛ de vasallo materiā vide in.c.felicis.extra de pen.in.vj. per omnes maxime per Pe.de anch.ꝑ Jmo.in.c.j.extra de feu.ꝛ Bal. in.c.j.an ille qui interfe.fratrem dñi sui ꝛ Bal.in.l.j.ff.de rerum diuisione in.iiij.q.ꝛ tene menti ꝙ Ro.in.d.§.si de vectigalibus. dicit ꝙ magis cōis opinio est vt confiscatis bonis feudum nō dicat̃ confiscatum vt voluit Bart.ibi ꝛ Oldr.in cōsi.xvij.ꝛ Bal.in.l.j.C.de bonis li.ꝛ in.c.imperialē.de phi. feu.ali. limitat tamē Ro. nisi feu. etiā ad personā extraneā posset trāsire ꝛ sequit̃ ibi Jmol. in materia emphitheosis.ꝛ vide Pet.de anc.in.c.postulasti.extra de foro compe.ꝛ vide Ange.ꝛ Jmo.in.l.eorū.ff.de dam.infec. Andr.de iser.in.c. j.§.si quis hominē.de pa.tenē.ꝛ in.c.j.§.preterea.que fit prima causa bene.amit.in.c.j.si vasallus feudo priuet̃ aliquid per Pau.de ca.in.l.insulam.ff.solu.ma.Pau.de ca.in cōsil. suo.cxlij. qui ponit de feudo an veniat in publica. bonorum ꝛ in cōsi.cxlvj.qui ponit an laicus delinquēdo perdat feudū
41 datum ab ecclesia†Tene tamē singulr̃ ſm Ro.in.d.§.si de vectigalibus. ꝙ in publicatione bonorum dñi nō venit ipsa proprietas rei feudalis. Sed cōsolidat̃ cū vtili dñio vasalli, duo bona iura ibi allegat ibi vide. Adde tex.bonū ibi Bal. in.c.j.in prin.hic finit̃ ꝛ vide Angel. in.d.auꝫ.bona dānato. qui ponit an vsusfructus veniat in publicatione bonoꝝ publicatis bonis vsusfructuarij,ꝛ quid si sunt publicata bona proprietarij.

1 ☞ Appellatio in criminalibꝰ viua voce ꝛ in scriptis fieri pōt ꝛ interponi nō solum per se, sed etiā per procuratorem.
2 Appellatio in criminalibus interponi potest per quēcunqꝫ de populo etiam si festināns mori nollet interponi ꝛ defertur executio.
3 Appellationē in criminalibꝰ an clericus interponere possit.
4 Appellatio in criminalibus an possit fieri nomine dānati ꝛ nomine appellantis ꝛ simpliciter non exprimēdo cuius nomine appellatur.
5 Appellatione in criminalibus per reū interposita casu quo tertius appellat an prosequi possit iste tertius.
6 Appellans tertius an possit non solum appellare sed etiam causam appellationis sine alio mandato prosequi.

Presente dicto Caio ꝛ appellante. qui dominus potestas ꝛ dictus iudex maleficiorum et quilibet eorū visis ꝛ intellectis predictis et visa forma iuris ꝛ statutoꝝ Bononie.

❡Appellationē dicti Caij non admiserūt imo vt friuolā ꝛ cōtra vel preter formā iuris ꝛ statutorū Bononie nō detulerūt quinimo nō obstā. dicta appellatiōe mādauit A. militi suo ꝙ dictā executionē realē faciat ꝓut habuit in cōmissiōe ꝛ mādato Qui A.miles dicta die de dicta executiōe corpa
1 li fidē fecit per publicū instrumentū ꝛc.❡†Que appellatio
a ꝛ in scriptisᵃ ꝛ viua voce pōt fieri vt in ciuili: vt.l.litigatoribus.C.de ap.ꝛ intra.x.dies sicut in ciuili auꝫ.hodie.C.de appel.ꝛ.c.ro.§.si vo vocatus.de ap.in.vj.ꝛ sentit Bar. Ange. Rap.ꝛ Jmo.in.l.nō tm̃.ff.de ap.ꝛ in libello appellatorio seruāda sunt no.per tex.gl.Bar.Ange.ꝛ Jmo.in.l.j.§.fi.ff.de ap.ꝛ nō tm̃ ipse ꝑ se sed etiā per ꝓcura.pōt appellare in quocūqꝫ crimine etiā vltra relegationē maxime qñ sentētia non
b pōt eludi vt qꝛ est in carceribusᵇ vt.l.j.ff.an per ali.cause ap.
2 †Et etiā pōt appellatio interponi ꝑ quēcunqꝫ de pp̃lo etiā nō cōiunctū qm̃ homo homini ꝓpter humanitatē tenet̃ vt.l. nō tm̃.ff.de ap.ꝛ.l.addictos.C.eo.ti.ꝛ ibi do.ꝛ Bal.in.l.addictos.C.de epis.au.Jntātū ꝙ etiā si festināns mori nō vellet appellationē interponi pōt interponi ꝛ suspēdet̃ in executio
3 ne: vt.d.l.nō tm̃. †Et bene aduertas an etiā clericꝰ isto casu possit appellare ꝓ ɔdēnato.Spe.in ti.de aduo.§.j.ꝟ.in causa aūt crimiali dicit ꝙ tutius est ꝙ clericꝰ a tali cā abstineat facit qđ habet̃ in.c.sniam.extra ne cle.vel mo.ꝛ ita etiā tenet Ang.in.d.l.nō tm̃.sed ibi Jmol.dicit ꝙ cū appellatio tēdat ad defensionē,ecclesia etiā ꝓ defensiōe taliū posset se intromittere. xxiij.q.iiij. reos. Et sic videtur ꝙ etiā clericus isto casu possit appellare ꝛ reū defendere pro quo etiā facit.d.l.
4 nō tantū:que dicit causam ꝓuocantē audiri.†Et tene mēti ꝙ dicta appellatio potest fieri nomine damnati ꝛ nomine
c ipsius appellantis ꝛ simpliciter nec exprimereᶜ cuiꝰ nomine appellat̃:qꝛ tūc intelligit̃ appellare omni meliori modo quo potest nec iudex debet eum arctare ad exprimendū quo nomine appellet.facit qđ no.Jnno.in simili in.c.cum olim. ex
5 tra de testi.ita dicit Bar.ꝛ Jmo.in.d.l.nō tantū.†Sed an isto casu quo tertius pro cōdemnato appellat possit appellationē per reum interpositā ꝓsequi Bald. in.d.l.addictos.
d de epi.au.dicit ꝙ nōᵈ nisi postea habeat mandatū ne alias per factū suum preiudicet reo.allegat no.per Jnno.in.c.veniens.de accu.Sed Jmo.in.d.l.nō tm̃ nō tenet hoc qꝛ est cōtra dictam.l.non tātum. qꝛ etiā inuito reo potest appellari. nec obstat ratio Jnno. qꝛ factum appellantis non habētis mādatum nō nocet damnato sed probationes sine quibus de delicto damnari non potest vt.l.absentem.ff.de pe.

Augusti. ❡Tu autē in hac materia adde qꝛ iste doc.multum tractat hic materiam.d.l. non tantum.ff.de ap.primo vide Spec.in ti.de ap.§.j.versi. ꝛ premissa qui ponit quomodo in criminalibus alius potest ap.interponere ꝛ ibi bonas gl.allegat de iure canonico.Et inquantū do.Ang.hic querit de clerico: an in casu.d.l.non tantū.possit appellationē interponere multa allegando maxime Spe.ꝛ attribuit̃ ꝙ Ang.in.l.nō tantū.ff.de ap. allegauerit Spe.in hac materia addatis ꝙ miror qđ isti do. Jllustres nō allegēt glos.in terminis.in.l.addictos.C.de epi.au. vbi glos.ibi hoc in terminis decidit quā glos.nemo reprobat ibi:ibi doctores sequunt̃ illā glo. ꝙ imo isto casu cū appellatio veniat ad defensam clericus potest interponere appellationem. ꝛ ibi vide Alb. qui multa ad propositū illius glo.in iure canonico.allegat.Et inquātum.d.Ange. hic dicit ꝙ lꝫ quis possit appellare nomine rei dānati ꝛ nomine illius qui ap.tamen iudex debet arctare appellātem vt exprimat quo nomine appellat.Addatis ꝙ dubito de ista conclusione qꝛ maxima est differentia an qs appellet nomine rei:an nomine extranei appellātis vt pulchre declarat Ang. in.l.ij.§.fi. ff.quādo ap.sit propter tempora que dātur ad appellādum nam si rōne pietatis in casu.l.nō tm̃.ff.de ap.quis appellat. tunc ꝓpter causam alienā quis appellat:ꝛ ideo diuersa tp̃a habet ad appellandū ꝙ si propter causam propriā appellaret:qꝛ esset cōiunctus,vel nomine alieno appellaret:qꝛ aliud tēpus habet ad appellandū.Et ideo cum maxima sequat̃ vtilitas ex hoc iudex isto casu poterit arctare ptes ad ostendendū quo noīe causam ille appellauit per ea q̃ ibi notant̃.
6 †Et inquantū do.Ange.hic querit an ille tertius qui appellauit possit nedū appellare sed etiā cām appellationis sine alio mandato prosequi.Addatis ꝙ Bal.in.l.furti.in fi.ꝓn. ff.de his qui not.infa.in vlti.q.dicit ista verba ꝙ licet in causa capitali appellatio possit interponi per alium per.d.l.nō tantū.tamē persecutio debet fieri ꝑsonaliter per ipsum reū: ꝛ mouet̃ per.l.j.ff.an per alium causa ap.ꝛ vide Bal.in.l.ij. §.j.in.iij.col.ff.si ex nox.causa aga.quasi dicat ꝙ vbi nō vertitur pecuniariū interesse sed pena sit personalis:non solum admittit̃ persona sed quelibet cōiuncta ꝑsona ad reuocandum confessionē ꝛ ad probandū cōtrariū ꝛ ad appellandū si est opus per.l.ij.ꝛ.iij.ff.de libe.cau.ꝛ allegat dictā.l.nō tm̃. ff.de ap.Et si tu recte ɔsyderas dicta Bal.ibi Bal.sentit ꝙ nedum ad appellandum,sed etiam ad quēlibet alium actū in fauorē ipsius condemnādi vel condēnati aliena persona admittat̃.Et istā partē credo verā:qꝛ iste executiones sunt irretractabiles per.d.l.nō tātum.licet glos.in.d.l.addictos. dū tractat illam materiā : vtrū clericus in casu.l.nō tātum. possit interponere appellationē ibi videatur velle ꝙ solum iste tertius possit appellare nō autem prosequi appellationem.dū gl.dicit ꝙ ex eo nō est causa sanguinis qꝛ appellationem nō prosequit̃:ꝛ intellige predicta quādo quis in criminalibus pōt appellare:qꝛ vt.j.videbitis in hac glo.multi sunt casus in quibus appellatio nō deuoluit in criminalibꝰ ꝛ tene menti ꝙ licet iste tertius possit appellare inuito reo:si tm̃ iste reus sponte cōfiteret̃ in appellatione ꝛ perseueraret in cōfessione nō debet differri executio.ita voluit Ange.in.l. ij.C.quorū ap.nō reci.dum gl.ibi alleg.d.l.nō tātū.que conclusio an sit vera vel falsa depēdet ab illa cōclusione an confessus tantum possit appellare etiam dicam.j.in hac eadem gl.in verbo,quero quis dānatus audiatur appellans.
7 Appellare potest quis pro alio condemnato non solum ad mortem sed ꝛ ad mēbri abscissionem que morti equiparat̃.
8 Appellare potest quis pro alio etiā ad mortem ciuilem condemnato:ꝛ potest quilibet soluere inuito reo ne deportetur vel abscindatur membrum etiā si fuerit protestatus ne pro co soluatur:imo si reus sit diues,ꝛ tamē neqꝫ ipse nec alius

a ❡Jn scriptis. adde an si iudex dicat notario ꝙ nō scribat appellationem an elapsis.x.diebꝰ iudex possit appellātē reponere in eo statu in q̃ erat vel remaneat in teris iuris cōis. vide.d.Car.i ɔs. lxxij.in.viij.du.ꝛ appellatio tūc dicit̃ rōnabilr̃ interposita cū intra decēdiū a die sciētate snie sit interposita : vt.ff. q̃n ap.sit.l.j.§.si aduersus.itē cū scit appellās sentētiā ɔtra se vel in suū ꝑiudiciū latā:vt est casus in.c.cōcertatiōi. extra ð ap.ꝛ ita dicit ro. in ɔs.cclxij. ꝛ an dies itepōite appellatiōis sit inserēdus dicit Cal. in ɔs.xij.de ap.ꝙ tūc appellatio dꝫ manifeste friuola:ꝛ dicit Old.in ɔs.cccxiiij.ꝙ iap. ē inserēdū nomē iudicis ad quem possit appellari qꝛ forte appellās appellabit ad inferiorem. Ber.

b ❡Jn carceribꝰ. Adde vt ꝑ Cal. in ɔs.iij.in titu.ð ap.ꝛ an appellatio possit ɔdēnatis ꝑ quēcūqꝫ interponi.vide Ce. in ɔs.xiij.ꝛ si qs appellat ꝑmo viua voce:ꝛ postea i scriptis quā appellationē proseq debeat. vid Ro. in ɔs.xlj.ꝛ Pau. de ca. in ɔs.xxv. in ꝑmo impssis.

c ❡Nec exprimere. Adde tu ꝛ vide Cep.in ɔsil.lxiiij. s̃.allega. ꝛ adde ꝙ cuius noīe appellatur dꝫ intra x.dies ratificare. ita.d.Alex.i ɔsi. cj.in.ij.vol.Ber.

d ❡Qđ nō.adde Cep.in ɔsi.lxxiij.

e ❡Etiā ciuiliter. Adde in termis Franci.de are.in ɔsil.lxxix.

pro eo vult soluere: pōt iudex facere executionē in bonis rei.

9 Soluere potest quis pro condemnato conditionaliter si nō soluerit quod deportetur: eo etiam inuito &c. vt. s. in versic. immediate precedenti.

7 **Ange.** ¶ †Et no. quod lex non tantū habet locum siue sit condemnatus ad mortem siue ad mēbri abscissionem que membri abscissio morti equiparatur: qr saltem illud membrum moritur. & not. in. l. ij. C. de offi. eius qui vi. al. ge. facit in auf. de colla. §. adhuc prohibemus. & in auf. de questo. §. super hoc. ita dicit Ang. in. d. l. nō tantum.

8 †Et etiam habet locum si quis dānatus fuerit ad mortem ciuilem per ea que no. Bar. in simili in. l. stichus. ff. de pec. le. vbi damnatus conditionaliter si in mensem non soluerit cētum qd deportet quod potest quilibet pro illo inuito soluere ne incidat in mortem ciuilem vel membri abscissionem in tantum quod etiam si a prin. ꝓtestatus fuerit ne pro eo soluatur potest solui: vt not. Bald. in. l. fi. C. de nego. ge. Plus dico qd Bar. consuluit ꝙ si ipse non vult soluere nec aliquis pro eo offerat: si tamen sit diues & soluere possit qd tunc iudex potest facere executionem in bonis & non expectare qd ipse incidat in illas penas mortis etiā ciuilis. allegat. ff. pro socio. l. cum duobus. §. idem respondit.

Augusti. ¶ Tu autē in hac materia adde qd dicta lex nō tantum. in versi. velit. habeat locum in membri abscissionē videtur esse de mēte Bald. in. l. ij. §. j. in. iij. col. ff. si ex noxa. causa agatur. dum dicit ꝙ dicta l. nō tantum. habet locum si pena est personalis. idem dixit Bal. in. l. furti. in fi. princ. ff. de his qui not. infa. qui dicit habet locum. d. l. non tantum. in causa capitali & causa capitalis potest esse etiam si infamia tātum irrogatur. l. licet. ff. de

9 verbo. signifi. vbi est casus. †Et inquātum do. Ange. hic tāgit illam difficultatē quando quis est condemnatus sub cōditione si non soluerit quod deportetur & qd alter potest pro illo inuito soluere etiā facta protestatiōe ne pro eo soluatur. & allegat Bart. in. d. l. stichus. & Bal. in. l. fi. ff. de nego. gest. imo iudex potest facere executionem in bonis ipso inuito. si ille erat diues. per. l. cū duobus. §. fi. ff. pro socio. & ibi Bart. addatis ea que dixi. s. in gloss. quas si nō soluerit intra dies in vlti. q. in addi. meis. & in versi. quero si aliquis fuerit dānatus in centum que si non soluerit.

10 Appellationi in causa ciuili siue ante sententiam siue post licet renunciari possit in criminali: tamen quādo tractatur de morte ciuili vel naturali aut abscissione mēbri non potest cōdemnandus vel cōdemnatus neqꝫ appellationi sue neqꝫ per alium interponende renunciare: & sic in criminali potest a qualibet sententia appellari & an ab excōmunicatione appellari possit.

11 Appellationi in criminali an renunciari possit vbi delictum est notorium & quando reus ita cōuictus esset qd delictum negare non possit.

12 Appellari an possit de iure canonico a sententia excōmunicationis.

10 **Ange.** ¶ †Et tene menti qd licet in causa ciuili siue ante sententiam siue post possit appellationi renunciari: vt. l. fi. §. fin. C. de tempo. ap. facit. l. tale pactum. §. qui prouocauit. ff. de pac. tamen in criminali quando tractatur de morte ciuili vel naturali vel membri mutilatiōe nō potest per condemnatum vel condemnandum neqꝫ appellationi sue neqꝫ per quēlibet alium interponende renunciari[a] vt est casus in. d. l. nō tantū: & not Bal. in. d. l. fi. §. fi. Et sic a qualibet sententia criminali potest appellari de quo infra sed nō potest appellari a sententia excōmunicationis[b] vt. c. pastoralis. de appel. licet gloss. dicat contrarium in. l. fi. & ibi vide Bar. & doc. C. si a non compe. iu.

Augusti. ¶ Tu autē in hac materia adde quod Albe. de rosa. in tertia parte statutorū. q. xliij. in illa. q. an valeat statutum qd in criminalibus non possit appellari. allegat. Dy. tenuisse ꝙ in criminalibus per pactū quis potest renūciare appellationi, & idem videt velle Bart. in. l. qui vltimo. ff. de penis. licet Rap. ful. reprehēdat ibi in. l. addictos. C. de ap. & Bald. etiam expresse teneat qd nō potest renunciare appellationi in. l. obseruare. §. ꝓficisci. ff. de officio ꝓconsul. & leg. in. xij. q. per. d. l. non tantum. Sed aduerte si quis vellet tenere contrarium potest respondere ad. l. nō tantum. quia ibi non constabat expresse de expressa renūciatione facta per pactū per ea que no. in. l. j. C. de pac. cū si. Et ad hoc vide oīno dicta Ange. in. l. tale pactū. §. qui ꝓuocauit. ff. de pac. in repe. in. xij. & xiij. col. dū allegat dictā l. nō tm̄. limita tamē ꝓdicta ꝙ inquātum esset ꝯa cōclusio ꝙ nō possit in criālibus appellationi renūciare per. d. l. nō tm̄.

11 †Tamē. d. l. nō tm̄. nō limitat vbi delictū esset notoriū: qr tūc teneret renūciatio in casu. d. l. nō tm̄. hoc voluit Bal. in. l. raptores. C. de epi. & cle. Idē voluit Ang. in. d. l. pactum. inter heredē. dū allegat. d. l. nō tantū. in illa. q. an in capitali causa reus possit renūciare suis defensionibus qr renūciare ap. est renunciare dilationi date a. l. ad appellandū vt declarat Bal. in. l. addictos. C. de de epis. & cle. & qd. d. l. nō tm̄. nō habeat locū etiā in notorijs in isto casu voluit hoc do. Ab. in. l. ij. extra de re iud. Ita quādo esset ita cōuictus reus ꝙ delictum negare nō posset nō video quare nō teneret talis renūciatio vel reus esset confessus & cōuictus: qr vt dicā. j. in hac glo. multi sunt casus in quib⁹ de iure appellatio in criminalibus nō deuoluit adeo ꝙ reus appellare non potest. & videbitis in questionibus in hac eadē glo. & adducas hic omnia ea que dixi. s. in gl. qui iudex statuit terminū ad eorū defensionem faciendā in vlt. q. in addi. meis. vbi late fuit tractatū an reus possit renunciare termino trium dierū qui datur cōmuniter post ratificationē factā per reos. Sed nō potest appellari a sentētia excōicationis vt. c. pastoralis. extra de ap.

12 licet glo. dicat cōtrariū in. l. fi. C. si a nō cōpe. iudi. †Adde ꝙ idē dixit glo. in. l. qui vltimo. ff. de penis. & dic ꝙ de iure cañ. a sentētia excōicationis nō appellat nisi in duobus casibus scilicet cum lata est post appellationē legitimā: vel cum cōtinet intolerabilē errorem puta qr excōico te qr credis in deū. vel quia facis eleemosynā vt no. per glo. in summa. de sentē. excō. §. fi. & habet in. c. per tuas. extra de sen. excō. & vide late per Hostiē. & in Spec. in ti. de sen. excō. & per Spe. in titu. de ap. §. j. ver. xvij. qui multas remissiones in hac materia allegat de iure canonico. cōtra videt notari in. c. j. de his que vi metusve causa fiunt lib. vj. vide. xj. q. in. c. nemo condemnat. & per Archi. in. c. cum medicinalis. & ibi per docto. extra de senten. excō. in. vj. & vide Albe. de rosa. late ponētem omnia ista in. d. l. fi. C. si a non compe. iu.

13 Appellari potest per procuratorē idoneum a sententia corporali a relegatione infra lata contra absentem a relegatione vero supra nō & an isto casu possit quilibet de populo pro suo interesse appellare.

14 Procuratorem non posse ꝯm iura interuenire in causa criminali an sit verum in causa appellationis.

13 **Ange.** ¶ †Sin autem absens esset & in contumaciā ferreret snīa corporalis tūc a relegatione infra potest appellari per procu. idoneū, vt. d. l. j. an per alium cause ap. Sed a relegatione supra non pōt vt ibi: sed an isto casu quando absens est damnatus possit quilibet de populo pro suo interesse ꝓpter humanitatē & cōmunionē quā habet cum dicto condēnato appellare: videt ꝙ nō qr cessat ratio. l. non tantū. qr ibi fiebat executio vnde ad eā impediendam quilibet admittit. facit. l. in prouinciali. §. fi. cum. l. seq. ff. de oper. no nun. vnde cū hic non stat executio videt quod tali ratione cessante non admittat ad appellandū cōtrariū tamen verū est quia negari nō potest ꝙ talis sentētia ex forma statuti nō afficiat condēnatum: igit qr perdit ciuitatem & si vnꝙ in fortiā cōis rediret fieret executio corporalis igit cuiuslibet de populo interest qd talis sententia si est iniqua condemnatum non afficiat & retractetur: ideo potest appellare. & hoc sentit Ange. in. d. l. non tantum. cogita.

c **Augusti.** ¶ Tu aūt[c] in hac materia adde ꝙ dubito de ista cōclusione qñ sentētia fert contra absentē & sic cōtumacē vere vel ficte qr statuta sunt per Italiā ꝙ ille nō comparens habeat pro cōfesso. Quinimo statuta dicunt ꝙ habeat pro conuicto & confesso quod est fortius tūc quomodo isti tales possunt appellare non video quomodo & maxime qr verus contumax possit appellare. Et ideo pro veritate istius passus vide do. Nell. in trac. bannito. in quarta parte primi tēporis in prima. q. qui multum eleganter loquitur & videbis omnino dicta Imo. in. l. creditor. §. iussus. ff. de app. vbi multas decisiones allegat & dicetur infra, quero quis cōdemnatus audiatur appellās: & an isti bāniti per contumaciā possint appellare vide Bal. late in. l. ij. C. si penden. appel. & Bald. in. l. ij. C. si penden. appel. Adde tamen ꝙ Spec. in titu. de appel. §. j. versi. & permissa

14 tenet † qd iura dicentia ꝙ in causa criminali non possit interuenire procurator hoc nō habet locum in causa appellationis qr indistincte in omni casu in causa appellationis potest interuenire procurator & sic intelligitur ibi illo modo. l. non tantū. nec habet respectū ibi. Spe. ꝙ in casu dicta. l. nō tantū. reus esset in carceribus: vt intellexit Bart. istā materiam in. d. l. nō tantū. qr Bar. aliquo modo nō vult ꝙ dispositio. d. l. nō tm̄. procedat nisi reus cōdēnatus ad mortē fuisset in carceribus & sic si fuisset absens cū nō immineret illud periculum

---

a ¶ Renunciari. Adde tu an valeat statutū ꝙ in crialibus nō appellet. & vide Ce. in cōsi. lxiij. s. allegato. Ber.

b ¶ Excōicatiōis. Adde tu & vide Car. Alexā. in. c. ꝑuenit. & in. c. preterea. de ap. & d. de Ro. deci. ccclj. de appel.

c ¶ Tu aūt. vltra dicta hic p ang. Adde & vide. d. Ang. infra in ꝟ. & qd dixi. & vide Cep. in ꝯsil. xlj. & specialius in ꝯsi. lxiij. Ber. p ea q̄ vult Frā. de are. in ꝯsi. cxlviij. B.

periculum non haberet locum dispositio.d.l.non tantum.⁊ alter posset appellari pro eo.Spe.vero hic non ꝯsyderauit, ⁊ ideo Bald.in addi. Specu.in titu.de appel.in.xiiij.col.ibi facit mentionem de altercatione inter Barto. ⁊ Spe.circa intellectum dicte.l.non tantum. mirantes prefati doctores quomodo possit interuenire alia persona ad defensam alterius in causa mortis:quia vt dixi Spe.non habuit illum respectum quod ille reus fuisset incarceratus ⁊ sic presens vel absens,sed Bart.bene hoc consyderauit intellige tamẽ sane quod licet constitutus in carcere possit per procuratorem comparere intelligas si procurator solũ vult defendere: sed si vellet per procuratorem respõdere in casu quo ipse posset respõdere hoc non est verũ: ita declarat Raph.dicta Bar. in.l.eos.§.super his.C.de appella.

15 Appellari an possit in crimine lese maiestatis.

15 **Ange.** ¶†Et no. per.d.l.non tantũ.que indistincte loquitur ⁊ per glos.que reputatur singularis in.l.pomponius.§. rei perduellionis.ff.de acqui.here. videt quod in crimine etiam lese maiesta. possit appellari et illas duas gl.ponderat ibi Nic.de neapo. ⁊ miratur quod nemo ad eas aduerterit sed licet glos.in.d.§.perduellionis. ita dicat non credo quod in crimine lese maiestatis possit appellari,moueor primo per rationem litere.l.cõstitutiones.ff. de appel. videlicet qḋ non admittuntur ad appellãdum quos interest reipublice statim puniri sꝫ hi sunt huiusmodi:vt patet.C.ad leg.iul.maiest.igitur ⁊c. et de hoc videtur casus in extrauaganti ad reprimendũ vbi dicit qḋ in tali delicto punitio non retardatur aliqua.l.non obstante. ¶Itẽ videtur casus in.d.l.cõstitutiones.in verbo, factionum.cõiuncta.d. l.quisquis.in prin.nam factio sumitur pro proditione que fit contra principẽ vel rempublicam, ⁊ sic idem est factio qḋ crimen lese maiesta.⁊ etiã probat tex.in.d.extrauagãti. in verbo,factionibus.⁊ pro hoc est text.notabi.in.l.si quis filio.§. hi autem omnes.ff.de iniusto testa.vbi dicitur qḋ condẽnati in causa capitali appellãt nisi sit latro insignis ibi factione cruẽta ⁊c.⁊ sic sola factio.i.proditio impedit appellationem. Preterea tria sunt crimina excepta heresis simonie et lese maiest.iuxta no.per glos.in.c.j.de testi.in.vj.⁊ sic illa tria equiparantur,in crimine vero heresis nõ appellatur:vt in.c. inquisitionis.de here.in.vj.ergo nec in crimine lese maiesta. ex quo a pari procedũt ⁊ pro hoc est tex.ꝯm vnam expositionẽ Archi.in.c.felicis.de pe.in.vj.vt ibi refert Joã.an.in.iiij. col.⁊ ibi post Archi.dicit ꝙ speciale est in crimine lese maie. propter criminis immanitatem quia si in aliquibus criminibus que nõ sunt ita grauia sicut est crimen lese maie.nõ appellatur:vt.d.l.cõstitutiones.ergo multominus debet posse appellari a dicto crimine quod est grauius.Et ad gloss.d.§. rei perduellionis. Respondeo quod appellatio ibi de iure non debuit admitti sed ex principis permissu admissa fuit: sic in simili in.l.chirographi.§.j.ff.de admi.tu.vel dici potest qḋ prima glos.expositio,vcꝫ qḋ cognitio erat suspẽsa in causa principali sit verior de iure per supra dicta.

Augusti. ¶Tu aũt in hac materia adde ⁊ videt quod vera sit illa conclusio quod in crimine lese maiesta.nõ admittatur appellatio:nam arguo sic, qui facit falsam monetam cõmittit crimen lese maiesta.l.ij. ibi maiestatis crimen cõmittunt.C.de falsa mone.sed fabricãs falsam monetam nõ potest appellare.l.j.C.de falsa mo. igitur ⁊c. Et multo minus debet posse appellare qui in primo capite cõmittit crimẽ lese maiestatis cum acrius puniat dicta.l.quisquis.C.ad leg.iul.maiesta. ⁊.l.j.ff.ad le.iul.maie. patet quia acrius punitur.Sed aduerte quia ego sum in cõtraria opi.quia cum expresse nõ reperiatur prohibitum non video quare non possit appellare iuxta not. in.l.et in minoribus.C.de appel.nec obst.l.j.C.de falsa mone.quia respondeo quod crimen lese maiest.multis, ⁊ multis modis potest committi iuxta.l.j.ij.iij.⁊.iiij.ff.ad leg.iul.maiesta. sed non sequitur hoc cum crimen lese maiestatis hoc modo committitur tali pena afficit ergo ⁊ in aliis capitibus idem dicẽdum quia hoc falsum iuxta ea que dixi latissime supra in glos.tota illa che hai tradito la patria toa. probatur in.l.quisquis. C.ad le.iul.maiesta. ⁊ ibi per docto. ⁊ per doct. maxime per Ang.in.l.j.ff.ad le.iul.maiest. Nam aliquãdo filij dãnantur et aliquando non: ꝯm qḋ reus in aliquo capite criminis lese maiesta.incidit. Preterea in.l.j.C.de fal.mo.ibi dicitur quod cõmittens crimen lese maiest.fabricando falsam monetam perdit domum etiam alienam:ergo deberemus dicere idem erit in quocũqꝫ alio capite criminis lese maiesta. Certe hoc non credo quia odia ⁊ pene sunt restringẽde in regula odia de regulis iuris. de consecra. distinc.j.c. pene. Preterea aliquando cõmittens crimen lese maiestatis damnatur etiam quo ad successionem: aliquãdo non vt declarat Cyn.in.d.l. quisquis. nõ sequitur ergo ista conclusio ista pena est statuta in vno crimine lese maiesta. ergo indistincte debemus idẽ dicere in omnibus capitibꝰ:quia falsa est ista cõclusio. Nec obst.illa gl.in.d.§.rei perduellionis.quia loquitur in illo crimine lese maiesta.rei perduellionis ⁊ hodie illos hostes appellamus:vt.ff.de verb.signi.l.hostes.⁊.ff.de captiuis.l.hostes.⁊ dicitur ille qui indicebat bellum vel imperator indicebat illi siue esset sub obedientia principis siue non qui poterant a quocũqꝫ occidi etiã priuato.l.iij.ff.de sicariis.Et ideo nõ erat opus aliqua appellatione:faciunt ea que habentur in.c.j.de homicidio.in.vj.⁊ ibi vide Dominicum de sancto Ge.⁊ no.in.d.l.hostes.⁊ hoc modo possemus saluare illam gloss.in.d.§.rei perduellionis.⁊ ideo mirabar quomodo iste bonus doctor hic domi. Angel.ita terribiliter arguat contra illam glo.ad.§.rei perduellionis postea reperio de verbo ad verbum,do. Ludo.ro.ibi terribiliter arguentem contra illam glos.⁊ adducentẽ omnia ista motiua que adducit do. Ang.hic ⁊ multo plura ⁊ facit mentionem de illa doctrina Jo.an.in.d.c.felicis.postea Ro.nititur cõcordare opi. ⁊ eiꝰ saluatio nihil valet dic vt ibi, cõcludo ergo qḋ in casibus in quibus expresse sublata est appellatio in illis nõ appellabitur,alias secus per predicta: ⁊ limita ista vt dicã.ĩ. in illa.q. quero quis condemnatus audiatur appellari.

16 Appellatione in criminali interposita an debeat reus relaxari ⁊ quando appellatur a captura an iudex a quo appellatur statim debeat dimittere appellantem ⁊ quando ab interlocutoria appellatur an prohibeatur innouari donec sit inhibitum.

17 Reus captus qui fecit suas probationes ad sui defensionẽ ita quod pro eo debet ferri sententia absolutoria etiam ante sententiam debet relaxari licet dicatur quod lite pendente nihil innouetur.

16 **Ange.** ¶†Quero an appellatiõe in criminali interposita debeat reꝰ relaxari dic qḋ non ita dicit Barto.in.l.ab executione.C.quo.appel.nõ reci. facit qḋ no. Inno.in.c.vt fame.de sen.excõ.⁊ not.Bal.in simili in.l.ij.C. de episc.audi.ver.sed incidenter quero ⁊c.vbi querit quãdo appellatur a captura:quid sit iudicis officiũ a quo appellat an statim debeat dimittere appellantem:⁊ primo arguit qḋ sic: qꝛ nihil innouari debet cõtra eum sed innouaret postea detinendo eũ in carcere:igit ⁊c. finaliter cõcludit ⁊ dicit qḋ nõ debet ipsum dimittere donec sibi per iudicẽ ad quẽ mandetur.allegat.l.eos.§.pe.C.de appel. ⁊ dicit ꝙ ratio est quia qñ ab interlocutoria appellatur nõ prohibetur innouari donec sit inhibitum: vt.c.nõ solum.de appel.lib.vj.tñ dicit esse aduertendum qḋ si per formã constitutionis vel statuti non posset cõtra appellantẽ ab interlocutoria innouari tunc nõ posset appellans detineri nisi appellatio esset manifeste frustratoria:quia tunc ei nõ est deferendum:vt in.c.cum appellationibus.de appel.in.vj.sed Pet.de ancha.in clemen.frequẽs.de exces.prela.in ver.querit lau.pone qḋ iudex ⁊c.dicit qḋ nõ dubitat hoc verum qñ appellatur ab interlocutoria si nõ fuerit appellatũ a diffinitiua tũc cum tota iurisdictio sit in iudicẽ appellatiõis trãslata ⁊ abdicata a iudice a quo videtur etiã ad ipsum deuoluta custodia carcerati:nã carceratio est de processu ergo sibi carceratus tradi potest sicut reliquus processus: vt.l.si is ad quem.C.de eden.maxime cum ad eum spectet executio si cõtingat sententiã confirmari nõ per iudicem a quo: vt no.in.c.romana.de appel.in.vj.⁊ hoc etiã firmat Bar.in.l.eos.§.super his.C.de appel.vbi dicit ꝙ appellans debet detineri ad petitionẽ iudicis ad quem: sed ego simpliciter sub dubio forte dico ꝙ si primo quãdo sententia fuit lata captus erat in fortia iudicis licet a tali sentẽtia criminali ⁊ diffinitiua appellet tamẽ nõ debet relaxari quia pendente appellatione omnia debent esse eo modo ⁊ forma quo erant tempore late sententie: ⁊ tunc si quis prosequitur in eo iure in quo tunc erat non dicit aliquid innouare: vt est glo.not.in.d.c.nõ solum.⁊ in.l.pe.C.de pig.act. sed tempore prime sententie ⁊ ante iudex a quo erat in quasi possessione detentionis istius malefactoris perseuerãdo ergo in sua detentione non dicitur aliquid innouare:sed ius suũ prosequi: ⁊ ideo aliquo modo non est relaxandus quia ius suum defendit ⁊ cõseruat:cogita quia in practica seruatur qḋ dixi ⁊ hoc videtur tenere Bal.in auc.si quis litigãtium.C.de episc. vbi dicit ꝙ in criminali iudex primus detinet reum in carcere ⁊ ipse sententiam exequitur.

Augusti. ¶Tu aũt in hac materia adde inquantũ.d. Ang.hic allegat dicta Inn.i.c.vt

famem.extra de senten.excom. dicatis quod Bal.in.l.seruū quoq;.§.publice.ff.de procur.in.iij.colū.intelligit illud dictū Inno.quando per appellationem causa capitalis deuoluit ad iudicem alterius territorij: quia tunc reus debet retineri in carcere iudicis a quo,ꝛ sic volūt prefati doctores quod secus esset si in eodem territorio esset iudex appellationis: q2 in carceribus iudicis ad quem debet reponi reus ꝛ custodiri.adde tamen quod late posuit istam materiam Bald.in.l.furti.in fi.prin.ff.de his qui not.infa. Et primo arguit quod reus debet retineri in carcere iudicis a quo per.l.j.ff. nil no.appel.pen.Preterea possibile est quod appellās deserat appellationem,et sic executio pertinebit ad primū iudicem ergo interim persona rei sibi auferenda non est.l.fundum.ꝛ.l.fundi.ff.de excep.rei iudi.in cōtrarium allegat quia licet capitalis causa per alium possit agitari.l.nō tantum.ff.de appel. Tamen persecutio debet fieri per ipsum in persona.l.j.an per alium quod fieri non potest nisi in persona remittatur ad iudicē ad quem et dicit.pone quod ex prouincia per appellationē causa transfertur ad vrbem nisi persona trāsmittatur non poterit personaliter interesse ergo videtur q8 persona transmittenda sit ad hoc.C.de appel.l.eos.§.super his.ꝛ dicit q8 videnda sunt dicta Innocen.in.c.vt fame.extra de senten.excom.postea dicit Bal.cogita.et sic ibi Bal.reliquit istam materiam indecisam. Adde Bald.in.l.minime.C.de appel.qui dicit q8 iudex a quo debet reum retinere in carceribus donec est tēpus remittendi reum ad iudicē ad quem quia interim donec est incertum an ꝛ ad quem debet pertinere executio nihil est circa carcerem innouandum nisi forte transmittat eum personaliter ad peragendū acti.qui non possunt explicari per procuratorē ꝛ debet eum mittere sub fida custodia: et expedito illo actu necesse est vt faciat reum ad se adduci et non dimittet eum apud iudicē ad quē ne sibi sua iurisdictio subtrahatur q̄ habere potest appellatione deserta,vel dicit Bald.q8 obediendum est iudici appellationis tanq̄ superiori,ꝛ ibi Bal.dicit q̄ñ aliqui dicunt quod isto casu potest in causa appellationis cōparere procurator ꝛ quod hec opinio de equitate potest defensari: sed etiā Bal.non stat in ista opinione. In hac materia mihi placet opinio Albe.de rosa. referēdo pe.in.l.eos.§.super his.C.de appel.q8 reus remanebit in carceribus primi iudicis: sed cum opus fuerit et ex necessitate presentabitur corā iudice appellationis vt coram ipso causam dicat: vt.l.j.ff.de cust.reorū.l.lege cornelia.§.j.ff.ad sil.ꝛ si opus fuerit tradet̄ etiā iudici appellationis vt per eum sentētia mandet̄ executioni,ꝛ allegat Alberi.dicta per ipsum ad hoc in.d.l.eos.in prin. Adde tamē quod dixit Ro.in singularibus primi an
17 ni.ccclxxiij.†qui dixit q8 si sentētia absolutoria deberet ferri pro reo capto: quia fecit probationes ad sui defensionē tunc captus etiam ante sentētiam debet relaxari,ꝛ potest relaxari per iudicem licet dicatur quod lite pendente nihil innouetur ꝛ incipit illud singulare sum accusatus de crimine capitali ꝛ ibi allegat casum singularem ibi vide.

18 Iudex nō debet esse proteruus in admittendo appellationē maxime quādo non est manifeste friuola qm̄ non admittendo teneretur.l.iulia.de vi publica.

19 Appellatio manifeste friuola que sit et iudex eam admittens peccat.

18 **Ange.** ¶†Tu aūt iudex sis docilis ꝛ nō proteruus in admittendo appellationē maxime quādo non est manifeste friuola quoniā si nō admitteres teneris.l.iulia de vi publica. vt est text.ꝛ ibi Bart.in.l.lege iulia.ff.ad leg.iul.de vi publica.nam cum per appellationem sententia sit rescissa executio fieri nō potest ꝛ si fieret iudex capitaliter puniretur: quia paria sunt occidere innocentem et occidere qui cōfugit ad iustam iuris defensionem: vt.ff.ad leg.iul.repe.l.j.§.fina.ita dicit Bald.in.l.addictos.C.de episco.audi
19 en.†Sed aduertas quia si esset manifeste friuola: vt q2 spon
a te confessus fuit et testibus conuictus [a] vel crimen est notorium: tunc si non admittis non teneris quinimo si admitteres peccares: vt in.c.cum appellationibus friuolis.de appellatio.in.vj.imo etiam non obstante appellatione statim debet fieri executio ꝛ maxime in delictis enormibus: vt.l.prouinciarum.C.de ferijs.ꝛ.l.cum reis.C.de pe.ꝛ.l.constitutiones.ff.de appella.et.l.si quis filio.§.irritum.ff. de iniusto testamen.et quod ibi notant doct.ꝛ maxime Rapha. ꝛ sic de facto Nursie obseruaui.

Augusti. ¶Tu aūt in hac materia adde ea que dixit Bal.in.l.si quis filio.§.hi aūt.ff.de inoffi.testamento. qui dixit q8 iudex qui appellationem nō admisit sed fecit executionē punitur pena mortis,l.lex.§.fin.

a ¶Conuict⁹.adde q̄n cōfessus ꝛ conuictus possit appellare.et vide Car.Alex.in c.ij.requiris.extra de appella.ꝛ q8 notorie criminosus nō appellat: vide eundē in.c.cū sit romana.e.ti.adde tamen q8 Rom.in consi.ccclxiiij.tenet q̄ appellatio admittit̄ in notorijs cā inserta. Ber.

b ¶Monetas.adde ꝛ vide Bald. in cōsi.clxv.ꝛ ibi an dās cōsilium aliās facturo falsam monetā possit appellare.B.

c ¶Quod bn̄ no. Adde domi.de Ro.in deci.ccclxiiij.in ti.de do. ꝛ cōtu.inci.cum iura clamēt,ꝛ vide Lepo.in cōsi.lxiiij.Ber.

ff.ad leg.iul.repe.ꝛ vide Bal.in.l.j.C.ne ex deli.defuncto.in vij.col.q̄ iudex qui post appellationē executionem fecit vel impediuit ne reus appellaret tenetur.l.iulia de vi publica.allegat.d.l.iulia.et.l.qui dolo.ff.ad leg.iul.de vi publica.idē voluit Pet.de anch.in cle.j.de exces.prela. vt iudex qui non admisit appellationem teneatur.l.iulia de vi publica. Et intellige predicta in casu quo appellatio deberet admitti: q2 non est notorium reum deliquisse vel in alijs casibus vt videbis nunc.j.in sequen.q. Ita dicit Bal.in.l.iudices.C.de appel.vbi habetur de materia in.c.quoniā.extra de immu.eccle.lib.vj.ꝛ.j.in sequen.q.videbis quando non ob.appel.statim debet fieri executio dic vt ibi.

20 Cōdemnatus omnis an appellans audiat̄: ꝛ casus in quibus non auditur.

21 Confessus et conuictus vere vel licet appellans non audiatur: tamen secus est in contumaci qui ex forma statuti habetur pro confesso ꝛ conuicto.

22 Confessus in causa capitali si appellat an debeat exprimere causam in appellatione: ꝛ an ille qui habetur pro confesso ꝛ conuicto per statutum: audiatur appellans.

20 **Ange.** ¶†Quero an omnis condēnatus audiatur appellans.dic q̄ non: vt supra dixi si crimen est notorium: vt in.d.c.romana.§.penulti.in.vj.de appella. Secūdo in certis casibus ꝛ delictis enormibus que enumerantur in dicta.l.constitutiones.ꝛ alijs iuribus allegatis.s.ꝛ etiam in casu.l.j.C.de rap.virgi.ꝛ ibi Salice.ꝛ in fabrican
b tibus falsas monetas [b]: vt.l.j.C.de falsa mo. ꝛ ibi Sali.quoniam publice interest quod statim fiat executio. Tertio si sit confessus ꝛ testibus conuictus vel alijs actis: vt.l.ij.C.quorum appella.non reci.nam confessus tantum etiam sponte,et si in confessione perseuerasset ante condemnationem vel etiam in cōfessione perseuerasset post condemnationem: vt est tex.in.d.l.non tantum.tamen auditur in appellatione vt per se vel per procura. appellare possit vel per quemlibet de populo: vt supra dixi: vt dicta.l.non tantum.ꝛ dicta.l.ij.ꝛ ibi gloss.Cyn.ꝛ Bald.facit quod not.gloss.in dicto.c.romana.
21 in verbo,vel de quo ꝛc.†Et quod dixi q8 confessus ꝛ conuictus non auditur appellans verum est si vere sit confessus ꝛ conuictus: si vero fuit cōtumax ꝛ sic ex forma statuti habet̄ pro cōfesso ꝛ cōuicto: tamē quia proceditur per viam fictionis auditur appellās: vt.l.ij.§.ac.C.de iura.calum.ꝛ.l.creditor.§.j.ꝛ ibi glos.de appel.ꝛ Barto.ꝛ Bal.in.l.ita de nū.in
c vlti.q.C.de procura.quod bene [c] not.

Augusti. ¶Tu aūt in hac materia adde Spe.in titu.de appella.§.in quibus.in versi.ij.ꝛ in sequenti.et in versic.item in notorijs.vbi ponit in quibus criminibus non licet appellare multos casus in delictis ponit glos.nostra in auť.de iudicijs.col.vij.§.nostros.ꝛ ibi vide docto.ꝛ domi.Anto.de but.in rubri.extra de re iudi.et domi.Abb.in.c.ij.extra de re iudi.de cōfesso ꝛ conuicto, an audiatur appellans vide in locis supra allegatis: et de cōfesso tantum ꝛ non conuicto, ꝛ certe iste passus est dubius: nam Pe.de anch.in.c.romana.§.finautem.extra de appel.in.vj.multos doctores maxime autoritatis refert tenentes q8 cōfessus tantū in criminalib⁹ potest appellare maxime Hosti. Io.mo.ꝛ Barto.idem voluit ibi Archi.sed multos docto.antiquos ꝛ maxime autoritatis refert Alber.de ro.in.d.l.ij.C.quorum appel.non re.qui tenent istud idem: sed Bald.in l.j.in.vj.colum.C.ne ex deli.defun.dicit quod glo.in.d.§.finautem.obseruatur in practica quod confitens tantum non reuocans suam confessionem non auditur appellans ꝛ traditur iuste morti et dicit q8 assessores obseruant illam gloss. quinimo domi. Abbas per rationes bonas dicit quod ista conclusio est vera et ipsum sequitur ꝛ hoc expresse affirmat ꝛ dicit quod in hoc nō est aliqua differentia inter ius ciuile et canonicum quicquid dicat ibi domi.Anto.de butri.ꝛ ita voluit Ange.in.l.ij.C.quorum appella.non reci.approbans ibi dicta Ioā.and.in glos.in.d.§.finautem.quod si appellatio est indiscreta ꝛ sine cause insertione postq̄ ille sine tormētis est confessus non auditur appellans et certe hoc voluit etiam Imol.in.d.§.iussus.vbi late examinat istum passum licet postea in fi.videatur se inuoluere ꝛ ibi certe multa allegat licet postea videatur velle concordare opiniones ꝛ in locis supra allegatis videbis per Imol.ꝛ per Pet.de anch.et per domi.Abba.ꝛ per domi.Alberi.multas quotas glo.ꝛ doc.in iure canonico ꝛ ciuili quicquid sit ego semper admitterē appellationē propter multa que possent occurrere etiā maxime vbi tractatur de vita hominis per ea que habētur in.§.nostros.in auť.de iudicijs.ꝛ in.l.a proconsulibus.C.de appella.ꝛ per ea que tradita sunt per Petr.de anch.in.d.§.finautem.

sin autem etiam de materia: vide per Bal. in. l. obseruare. §. profi cisci. in. xij. q. ff. de offic. procon. & lega. & per Bal. in addi. Spe. in tit. de appel. & de materia vide omnino per Lud. ro. in. l. pantonius. §. rei perduellionis. ff. de acquir. here. qui ibi in fin. multū exclamabat de quadā singulari limitatione Ange. qui dixit q in istis casibus supradictis nō tenet appellatio: tamen si iudex a quo appellatur admisit appel. deuoluit talis appellatio puta in grauissimis delictis etiam si appellatio est prohibita de iure etiā si est confessus & conuictus: quia iurisdictio iudicis a quo penitus est sibi abdicata per talem declarationē. ita dicit Ange. multū elegāter in l. cōstitutiones. ff. de app. sed certe hoc nō fuit originale verbum Ang. parcat mihi tantus doc. qui oim singulariū memoriā habebat, sed fuit originale verbū Bal. in. l. j. C. de cōfessis. in. viij. col. qui Bal. notans illam glos. Joā. an. in. d. §. sin autē. qd sponte confessus nō appellat dicit declarādo illā glos. qd Jo. and. nō dicit ibi nō appellat: sed dicit q iudex a quo non tenet deferre illi appellationi, & sic statim potest iudex exequi sententiā suā maxime in casibus in quib9 non lz appellare nisi vellet allegare errorem vel nisi superiori inhibeat vel nisi iudex a quo detulerit appellationi quia statim transmissa est iurisdictio ad superiorē vel nisi steterit per. xx. dies qd appellāti nō dederit apostolos: nam nec caret iurisdictione per. c. ab eo. de appel. in. vj. §. illud autem. si ergo tu iudex vis tenere sententiā illius gloss. §. sin autem. Jo. an. teneas ipsum cū illis conditionib9 & limitationib9 quas tradidit Bal. in. d. l. j. C. de cōfessis. vel intellige: vt dixit Bal. in. l. fi. C. si a nō cōpe. iudi. in vlti. col. quādo cū confessione erant talia indicia que essent multū vrgētia & videt sequi Abb. in d. c. j. extra de sentē. & re iudi. & de omnib9 istis: vide p Bal. in. l. addictos. C. de epis. au. Adde hic pulchra verba Bald.

22 que posuit in. l. minoribus. ff. de his quib. vt indig. † qd confessus in causa capitali si appellat an debeat exprimere causam in appellatione. ¶ Itē de eo qui habet pro conuicto & cōfesso per statutū an audiat appellās multa allegat Imo. in. d. §. iussus. & vide Bal. in. l. ij. C. de epis. au. & Bald. in. l. ij. C. si pendē. app. mors interue. Et vide que dixi. s. in addi. in ver. sin autem absens damnatus esset in hac eadem glo.

23 Appellatio sicut deuoluit nullitatē in ciuili: an sic in criminali, & sicut in ciuili appel. pendē. nihil est innouandū: an sic in criminali, & sicut in ciuili appellās est sub ptectione iudicis ad quem: an sic in criminali, & an sicut in ciuili petuntur apostoli sic in criminali: & an sicut in ciuili fit inhibitio in interlocutoria non autem in diffinitiua: ita in criminali.

23 **Ange.** ¶ † Quero an sicut in ciuili appellatio deuoluit nullitatē: vt. l. quedā mulier. ff. famil. ercis. & l. carmelia pia. de iure pa. & no. Barto. in. l. si expressum. ff. de ap. an idē in criminali. ¶ Itē sicut in ciuili appellatione pendēte nihil est innouandū ita etiā in criminali: nam sicut in ciuili nil est innouandū appellatione pendente: vt in toto tit. ff. nil no. ap. pen. ita etiā in criminali. ¶ Itē sicut in ciuili appellās est sub protectione iudicis ad quē ita etiā in criminali. ¶ Itē sicut in ciuili petunt apostoli: vt. l. j. ff. de libel. dimis. & intra. xxx. dies: vt. l. iudicib9. C. de ap. ita etiā in criminali. ¶ Itē etiam sicut in ciuili in sentētia interlocutoria fit inhibitio per iudicē ad quem non autem in diffinitiua: vt. d. c. non solum. ita etiam in criminali dico quod sic q2 eadē est ratio cum in criminali ad similitudinem ciuilium procedatur: vt. l. absentem. ff. de pe. quod no.

Augusti. ¶ Tu autē in hac materia adde quod Bal. arguēdo in causa capitali in. l. furti. in fi. princ. in vlti. col. tenet qd rubrum & nigrum nil no. ap. penden. habeat locū in causa capitali, & ad idē allegat. c. nō solū. de app. in. vj. idē dixit Bart. in. l. iij. §. si seruus. ff. de acquiren. pos. in vlti. q. & de apostolis. & de inhibitoria idē dixit Bal. in. l. j. C. de cōfes. in. viij. col. dum examinat an cōfessus in criminalib9 audiatur appellās. & vide Bald. in. l. ij. C. de epis. audi. in illo articulo an captus debeat relaxari appellatione interposita: limita tamē predicta fm Ang. q lz nil nouari debeat appellatione interposita etiā in criminali: hoc non habet locum nisi appellatione interposita per tertium respectu pietatis re9 perseueraret in sua cōfessione q2 executio tūc non differtur: ita voluit Ange. in. l. obseruare. C. quorum appel. non recipi. in. j. colum.

24 Condēnatus lz non appellat si tñ alio mō reclamet: puta q2 dicit bannū vel sniam post. x. dies nullā: an sententia exequi possit per iudicem, vel per alium possit impune occidi.

24 **Ange.** ¶ † Sin autem nō appellauit sed alio modo reclamauit. vt quia dicit bannū vel sententiā post. x. dies nullam: an possit sententia exequi per iudicē vel per alium possit impune occid. i Istam. q. ponit Dy. Barto. Ang. Imo. & Ro. in. l. iij. §. si seruus. ff. de acqui. pos. & Bal. & do. Jo. in. l. qui a latronib9. §. j. ff. de testa. vbi in effectu cōcluditur aut est manifeste iniusta petitio & potest fieri executio. arg. l. satis aperte. C. de fal. aut est manifeste iusta & non pōt exequi: vt. l. emptorē. in princ. ff. de act. emp. aut dubitat: & tunc aut obtulit condemnatus se incontinenti probaturū & idem vt not. Bar. in. d. §. condemnatus. & l. iiij. de re iudi. aut nō obtulit se incōtinenti probaturū, & tūc videtur qd nō impediatur executio per no. in. d. §. condēnatus. sed non est verū, quia isto casu executio esset irretractabilis merito non habet fieri: vt no. Pau. de liazar. in cle. j. de re iud. vt. s. dixi.

Augusti. ¶ Tu autē in hac materia adde domi. Bal. in. l. appellatiōe interposita. C. de ap. referens etiam Jo. mona. q sicut lite pēdente nihil innouandū est etiam pendēte querela quādo proceditur per viā simplicis querele, & opi. Bart. tenet Ange. in. d. l. cum vero. ff. de fideicō. libertatibus. & de materia vide per Bald. in. l. j. C. si a non compe. iu. et per Salice. in. l. eum qui duas. C. de adulterijs. & per Bald. in. d. l. appel. interposita. & per Bal. in. l. lite ordinata. C. de libe. causa. & per Bal. in. l. que supplicatio. C. de precibus impera. offer. & per doc. in. l. si quis filio exheredato. §. si quis. ff. de iniu. rup. & irri. testa. Adde tamē quod si pendebat lis super nullitate nec euidenter apparebat de calumnia: tunc nō dubito bannitum non posse offendi lite pendente super nullitate, & ratio est quia alias allegatio nullitatis lite pendente non impediret executionem sententie. d. l. iiij. §. condemnatum. ff. de re iu. & l. fi. C. de ordi. cogni. fallit vbi executio esset irretractabilis. ita voluit Bal. in l. ab executione. C. quorum appel. non reci. et Bald. in. l. j. in vlti. colum. C. qui accusare. & Bald. in. l. ij. ff. de ferijs. & Bal. in. l. j. C. de in integ. resti. post. & Bald. in. d. l. cum qui duas. & Bal. in. l. si feriatis. ff. de ferijs. sentit Bal. in. l. j. C. ne liceat tertio prouocare. dum sentit cle. j. de re iudi. non habere locum in criminalibus, & not. Imol. in. d. §. fi. & Imo. & Ro. in l. non solum. §. morte. ff. de ope. no. nuncia. & ibi limitat dicta Bartol. in. d. §. si seruus. & vide Ro. in singulari. cclxxxix. qd incipit cle. de calumnijs. & Ange. in terminis nostris in. l. fina. C. si ex falsis instrumentis. vbi dicit ita intelligere dicta Bar. post Dy. in. d. §. si seruus. licet Ange. errauerit. & alleget Bar. & Dyn. in. l. iij. §. in admittēda. ff. de acqui. pos. & si vis videre plene istā materiam vide do. Nellū. in tracta. bānitorum in quarta particula primi temporis. in. v. qō. que incipit, an bannitus agens causam nullitatis banni &c. & ibi allegat Sandinum, in tractatu maleficiorum. & Albe. de ro. in. iiij. parte statutorū tenuisse opi. Dy. postea ibi refert opi. Barto. & ibi eam postea multum eleganter limitat: & sequitur illam limitationem Paul. de liaza. in. d. cle. j. de re iudi. & ipsam approbat & limitat, ibi vide. a

25 Statutum auferens appellationem in criminali an valeat.

25 **Ange.** ¶ † An valeat statutum quod tollit appellationem in criminali videtur quod sic quia per pactum potest renunciari appellationi: vt. l. fin. §. fi. cum ibi not. per glos. C. de tempo. appel. ergo etiam per statutum: vt l. non impossibile. & quod ibi not. glo. & Barto. ff. de pac. sed dubito & credo statutum non valere quoniam tollit ius naturale, scilicet defensionem corporalem quam licet qualitercunq3 redimere: vt. l. j. ff. de bo. dam. &c. ergo non valet. arg. clemen. pastoralis. de re iud. Preterea hoc videtur contra. l. non tantum. ff. de appella. nā ille damnatus licet confessus fuerit delictum post sentētiam festinans mori et appellationi renunciando tamen quilibet auditur appellans: ergo videtur quod licet in ciuili vbi non vertitur tantum preiudiciū possit appellationi renunciari non tamen videtur qd possit in criminali: ergo si pacto priuatorum renunciari nō potest igitur etiam non potest fieri per statutum cum disponat cōtra ius naturale: vt supra dixi. Cogita[a] quoniam aliqua possunt fieri per leges que non possunt per pactum: vt no. Barto. in. l. omnes populi. ff. de iusti. & iure. et dicta. l. non est impossibile, & ibi videas quia per eius dicta poteris determinare istam. q. quoniam negari non potest quia dictum statutum sit contra ius naturale et sic non valet sicut dicimus in simili quādo statuto tollitur secunda appellatio que deuoluitur ad superiorem[b] quia tale statutū non valet: vt not. Barto. & Imol. in. l. fina. ff. de aqua plu. arcen. & in. l. omnes populi. in. xvj. col. ff. de iusti. & iure. & Bal. & Sali. in. l. fi. §. fi. C. de tempo. appel. cogita ergo.

Augusti. ¶ Tu aūt in hac materia adde q in pmis terminis istā. q. formauit Albe. de ro. in. q. statutorū in. iij. pte. q. liiij. q incipit, itē qrit an valeat

a ¶ Cogita. Adde tu vltra ea q ponit. j. do. Augusti. qd tale statutū non valeat tenet Cep. in cōsil. liij. & videtur etiā fuisse de mēte do. Ale. in cōsilio. clxxxvij. vbi postq late examinauit an renūciari possit appellationi: dicit omnia predicta restringo ad causas ciuiles in criminali autez an possit renunciari non est ne strū & an qd pōt fieri per statutū possit fieri p pactū: vide Cald. in tit. de pa. consil. iij. Ber.

b ¶ Ad superiorem. Adde tu et vide Ang. in cōsilio. clxxxviij. et Roma. in consi. ccxviij. Ber.

statutū ꝙ in criminalib⁹ nō possit appellari z primo arguit quod videtur qꝫ tale statutū non valeat quia appel.est species defensionis, z defensio est de iure naturali que nō videt̃ tolli posse per statutū de qua materia dicit Albe. de rosa.late in.iiij.parte statutorum in.q.que incipit, sed quid si ex verbis statuti expresse cauet̃: dicit tamen qꝫ di.tenet contrariū quia per pactū potest appellationi renunciari:vt.C.de tēpo. appel.l.fi.§.fi.z.l.j.§.si his.ff.quib⁹ appel.non licet.ergo per statutū potest hoc fieri:vt.l.fi.C.de fideiuss.z.ff.de pac.l.si nō impossibile.preterea multi sunt casus in quib⁹ appellare nō licet: vt.C.quorū appel.nō recipi.per totū z maxime.l.ij.vbi videtur expressum.z dicit Alberi.ꝙ ita seruatur.sic ergo patet ꝙ cōclusio do.Ange.est falsa z ad ea que dixit Bart.in l.fi.ff.de aqua plu.arcē.z in.d.l.omnes populi. vltra omnes examinat Ro.in.d.l.fi.de aqua plu.arcē. vbi multa allegat de iure ciuili z canonico z per canonistas in.c.veniētes. extra de iurejur.maxime per Bal.z domi.Abb.ex quibus potes habere veritatē istius passus. z per Bal.in.l.fi.§.fi.C.de tempo.ap.sed Ro.in.d.l.fi.multas decisiones allegat:ibi vide.z dicit Alberi.de rosa.in.l.si app.C.de ap.qꝫ vidit seruari cōtrarium tenere statutum subditorum z populorum nō posse appellari ad vicarium imperatoris non ob. dicto.c.venientes.z ideo dixit Bald.in dicto.§.fi.qꝫ.c.venientes non seruatur in foro Justiniani.

26 Sententia corporali cōfirmata qs eā mandabit executioni.

26 **Ange.** ¶ †Quero quādo sententia corporalis cōfirmatur per iudicē appellationis quis eā mandabit executioni: respondeo z credo qꝫ primus iudex:quia ipse habet habilitatē prosequendi cū habeat reum detentū quia vt.s.dixi per appellationē nō debet relaxari ergo ipse exequitur z maxime hodie cum nō fiat remissio:vt no.Bar. in.l.si cui.§.j.ff.de accu. et in.l.sepulchri.ff.de sepul.vio. sicut dicimus in ciuili quia ille mittit actualiter in pos. q est iudex loci z fundi in quo fit missio z qui habet facultatē actualiter mittendi:vt.l.cum vnus.in fi.z ibi Bar.ff.de bo.auc.iu.pos. adde tamen qꝫ dixi in ista gl.ver. quero an appellatione in criminali interposita debeat captus zc.

a ¶ In hac materia. Adde tu vltra hic dicta qꝫ q̄n iudex procedit ex officio sit citandus ad defensionē sue sententie tenet Ro. in consil.cccxliij. vbi refert allegata per Angel.et ibi consuluit ad irritationem cōmissionis facte p archiep̄m.

Augusti. ¶ Tu aūt i hac materia adde qꝫ Bal. in.l.minime.C.de app. videt̃ sentire qꝫ aliq̄n iudex a quo mādabit aliq̄n iudex ad iudicē z similiter vide que dixi.s.in gl.ista versi.illo quero an appellatione in criminali interposita in additio.meis vide docto,ibi in decisionibus ibi allegatis per me: sed Alberi.de rosa.in.l.addictos.C.de ap.dicit qꝫ de hac materia dixit in auc.si quis litigantiū.C.de episco.audi. z in.l.eos.in fi.C.de app. z Host. in summa de ap.§.quis sit effectus, versi.sed quis mādabit. dicit Alberi. dic latius si vtraqꝫ sentētia est absolutoria nō est opus aliqua executione:si vero primus absoluit,secūdus condenauit:tūc primus nō potest exequi quia primus nihil iudicauit ꝙ executione indigeat si vterqꝫ condēnauit tūc dicit ꝙ aut primus iudex habet ius in criminoso puta qꝛ deliquit in sua iurisdictione:z sic habet ius tale qꝫ vbicunqꝫ sit potest criminosum petere vt sibi remittat̃ per.d.l.si cui.z tūc primus iudex debet hanc sententiā criminalē mādare executioni ea ratione qꝛ solatiū est cognatis z affinibus offensorū vt videant offendentes punitos.l.capitalium.§.fi.de penis. nam hoc casu per appellationem non deuoluitur ad iudicē appellationis nisi sola cognitio iustitie:vt not.Innoc.extra de elec.c.dudum rotomagēsis. in glos.que incipit quidā dicunt:si vero iudex primus nullum ius habet in criminosum nisi ratione originis vel domicilij tūc appellatione sequuta z lata sentētia per iudicē appellationis mandabit̃ executioni per iudicē appellationis:vt probat̃ in.d.l.addictos.in fin.et sic doc.ibi hoc videntur tenere maxime Rapha.fulgo.

27 Syndicus communis an citandus sit quādo appellatur a sententia criminali.

27 **Ange.** ¶ †Quero quādo appellat̃ a sentētia in criminali an syndicus cōmunis sit citādus.hāc q.ponit Barto.in.l.j.§.fi.ad turpil. vbi pro vtraqꝫ parte allegat:nā primo videtur ꝙ sic:quoniā fisco est condemnatus z ex tali condēnatione ius ipsi fisco quesitū est ergo ipse vel eius procurator est citandus quia possunt ledi ergo citandi sunt:vt.l.de vnoquoqꝫ.ff.de re iu.z maxime cū principaliter fiscus ledi possit ergo citandus: vt not.glo.z Bar.in.l.nam ita diuus.ff.de adop.facit.l.j.§.penul.ff.de ven.inspi.sed cōtrariū tamen determinat quia ipse accusator debet causam appellationis prosequi: vt.d.§.fi.videt̃ enim lex sensisse z fecisse talem accusatorē syndicum z fisci procurat.ad talē causam: preterea inter priuatū, et priuatū preses est iudex inter priuatū z fiscum est procu. Cesaris:sꝫ causa criminalis licet tractetur de pecunia applicāda fisco debet corā preside tractari: vt.l.j.C.vbi cause fisc.ergo patet qꝫ inter priuatos tractantur igitur fisci procur.non est citandus:vt ibi per Bar. Quod tamē credo verum quādo per accusationem proceditur, z ita loquitur Barto.quia tunc dicta causa appellationis habet z habere pōt aliquem qui eam defendat videlicet accusatorem:secus quādo proceditur per inquisitionē quia tūc cum iudex succedat in locū partis accusan.vt no.Bart. in.l.ij.§.si publico.ff.de adul.sicut accusator fm Bart.est citandus z ipse causam appellationis defendet ita q̄n per inquisitionē aliquis qui causam posset defendere est citandus z sic aut iudex:vt sentit Inn.in.c.cū speciali.de ap.z Bart. in.d.l.j.§.fi.ad turpil.aut syndicus vel fisci procur.cuius interest:vt.d.l.de vnoquoqꝫ est citādus. z ita videt̃ practicari z Sali.in.l.si qs.in fi.C.si reus vel ac.mor.fue.allegat Inno. in.d.c.cū speciali.qꝫ imo iudex etiā per inquisi. procedēs nō est citādus:nā appellatio nō immutat causam vnde sicut coram iudice principalis cause procedebat̃ ita corā iudice ad quē. ¶ Itē tunc primus iudex redderet̃ suspectus si corā superiore ad quē appellatū est se partē faceret et cū eo iudiciū agitaret̃:fatetur tn̄ eū vt iudicē posse instruere superiorē allegat etiā qꝫ iudex per sniam functus est officio suo. igit̃ zc. vt.l.iudex.ff.de re iudi. z pro hoc allegat casum.l.eos.§. sup his.C.de app.vbi habet̃ qꝫ copiā sententie z actorū vna cū reo debet corā iudice ad quē trāsmittere:sed cautius esse credo qꝫ reus faciat debitū suum vt processus suus aliquo modo nō possit impugnari qꝫ citet aut syndicum cōmunis aut etiam iudicem.Et ita vidi semel practicari quādo pena erat aut ad vindictam publicam aut fisco applicanda.

a **Augusti.** ¶ Tu aūt in hac materia[a] adde inquātū do.Ang.tāgit hic de illa altercatione inter Bart.in.d.l.fi.z Sali.in.d.l.si qs. Addatis qꝫ Bal.in l.sancim⁹.C.de iudi.in.xiij.q.in illa.q.nūquid iudex inquirēs debeat condēnari in expēsis dum procedit per inquisi.dicit ꝙ q̄n ista.q.deuoluit̃ corā iudice appellationis cōsueuit ipse iudex citari tn̄ tenet processus licet nō citetur quia non agit̃ principaliter cōtra iudicē. allegat Inno.ita voluisse in.c.nostra.extra de ꝓcur.vide tn̄ Inn.z do. Ant.de bu.in.d.c.decetero.extra de trāsac.qui dicūt qꝫ iudex nō necessario citat̃ vel citatur vt suū defendat processum.ij.q.vj.c. hoc etiā licet quādo volūtarie, id est quādo procederet ex officio suo posset suum defendere processum allegat.d.c. cum speciali. idē dixit do.Anto.de but.in.d.c.in nostra.qꝫ iudex nō est citandus ad defendendū suū processum coram suo superiore nisi quādo sua interest hoc est qꝫ male,vel iniuste,vel dolo iudicasset: nō autem quādo agitur ad infirmationē vel corroborationem sentētie z probatur:qꝛ alias cū solum agit̃ de infirmitate sentētie si deberet iudex citari corā superiore sequeretur qꝫ frauduleter posset postea suā sententiā reuocare contra.l.j.C.sentē.rescin.nō pos. limitat tn̄ predicta ibi Ant.de but.in pe.col.in.d.c.decetero.nisi iudex procederet ex officio per inquisi.tunc bene est citandus ex quo petit̃ sententiā reuocari per.c.cū speciali. extra de ap.z qꝫ ibi no. sed aduerte qꝛ do. Ant.ibi nō dicit an de necessitate sit citandus. z vide Imo.in.d.c.decetero.tenet quando iudex non ad instantiā partis ꝓcessit,sed ex officio de necessitate sit citādus et ideo dixit do.Abb.in.d.c.cū speciali. allegādo Fede.de senis, in cōsi.cciiij.ꝙ processus superioris est nullus si iudex q ex officio processit nō ad peti. partis non fuit citatus per iudicem ad quem allegat Inn.in.c.pe.extra de re iudi. z dicit domi. Abb.qꝫ hoc satis sibi placet: qꝛ tunc iudex succedit ad hoc loco aduersarij,miror certe qꝫ do. Abb.ibi ignorauerit dicta Archi.Jo.an.Pe.de anch.Do.de sctō ge.in.c.venerabilibus.extra de sen.excō.lib.vj.vbi est melior tex. in hac materia.q posset allegari probans hoc an iudex debeat citari z dicit ibi Pet.de anch. qꝫ nō est tex.clarior in iure qꝫ non dꝫ citari iudex q̄n tractatur de reuocatione sentētie sed solum q̄n agit̃ de pena infligēda iudici vel qꝫ soluat interesse parti.dicit tn̄ Pet.de anch.iudex sniam per se latā potest defendere.ij.q.vj.c.hoc etiā per no.per Jo.an.in.c.dilectus.extra de rescrip.z dicta Inno.in locis.s.alleg. dicit tamē ibi Pe. de anch.qꝫ iudex qui processit per viam inquisitionis debet defendere suam sententiā coram superiore quia tūc obtinet locū partis ego nō recederem a glos.in.c.sacro.in verbo,cōstiterit.cōiuncto text. qui videt̃ velle qꝫ iudex de necessitate debet citari cū ex officio procedit quia succedit in locū partis z ita videtur voluisse glos.illa.in.d.c.cum speciali.

28 Judex quid facere debeat si appellatur a sentētia criminali et illam non recipiat : et an a reiectione appellationis sit appellandum.

Ange.

28 **Ange.** ¶ †Quero quid si appellet a sententia criminali & dicta appel. nõ recipiat quid sit faciendum, dic q nõ debet vlterius procedi nec exequi sententia sed rescribere debet superiori & causam exprimere quare nõ recipit dictã appel. vt est tex. & ibi Bal. Raf. & Imo. in. l. si quis filio. §. hi qui. ff. de iniu. te. quinimo a tali reiectione appellationis potest & debet iterũ appellari: vt est casus & ibi Bar. in fi. & docto. in. l. j. C. quorum ap. non reci.

Augusti. ¶ Tu adde & declara ista sm Bart. in l. sciendũ. ff. de ap. recipi. qui dixit q hec non procederent qñ notorium esset appel. nõ debere recipi. hec aũt supradicta procedunt quãdo erat certũ appella. debere recipi, vel erat dubiuz & superior dz cognoscere de hoc an appel. debeat recipi: & que cognitio vel probatio requiratur. vide ibi Bart. allegantẽ dicta Inn. & Hosti. in. c. pastoralis. extra de offi. deleg. & vide que. s. nunc dicentur.

29 Iudex qui nõ admisit appellationem quam recipere & admittere debebat: si non obstãte appellatione: suam exequatur sententiam qua pena ferietur.

30 Officiali iniuste exequenti an de facto resistere liceat: & exequutor non debet exequi sententiam capitalem si eam videt iniustam.

29 **Ange.** ¶ †Quid aũt si non obstañ. appellatione q iudex nõ admisit & quã admittere & recipere debebat exequatur suã sententiam dicas qd talis iudex debet capite puniri: vt est casus in. l. lex iulia. §. fi. ff. ad. l. iuliam repetũda. & ita singulariter dicit Bald. in. d. §. hi qui. & si iudex de facto velit exequi talem sententiã que est postea irretractabilis iuxta. l. si quis prouocatione. C. de ap. ita etiã de facto per amicos & beniuolos talis condemnati põt resisti:[a] vt no. glo. in simili in. l. minor. §. j. de euic. & impune resisti potest ratio quia per talem appel. sublata est iurisdictio iudici a quo sm Inno. in. c. si quãdo. de offic. deleg. & pro hoc facit qd not. Pau. de liaza. in cle. j. de re iudi. nam vt dicit Inno. in. c. pastoralis. de offic. dele. nunq executor pene corporalis debet illam exequi qñ videt sententiã iniustam sed debet referre superiori[b]: vt. l. j. in fi. C. de questio. sed iniusta est qñ appellatum est qr pronunciatũ extinctũ est: vt. l. j. in fi. ff. ad turpil. ergo etiã miles socius cui talis executio cõmissa est vidẽs appella. interpositã debet dictã sententiã nõ exequi qd not. & pro hoc vide etiã que supra scripsi in gloss. super verbo, fama publica &c. ver. ij. quero quãdo aliquis est iã captus &c.

Augusti. ¶ Tu autẽ in hac materia adde dicta Bal. in. l. addictos. C. de episc. au. qui voluit qd iudex qui venit ad executio. capitalẽ pendẽ. appellatione vel nõ annuen. puniat capitaliter per. d. l. lege iulia. limita tamẽ predicta nõ habere locũ in certis casibus in quibus appellatio nõ deuoluit quos tu vidisti. s. in versic. quero quis condẽnatus audiatur appellans & ibi etiam multũ declarat Bal. q si pendẽ. appellatiõe iudex vult exequi sententiã corporalem qd isto casu possint amici vel cõsanguinei de facto resistere & impedire ne executio fiat quia per appellationem ablata est iurisdictio sm Inn. in. d. c. si quando. et pro hac sententia facit id quod dixit Cy. in. l. ab executore. C. quorũ ap. non reci. allegando Pet. qd vbi est tale factum qd potest reparari per remediũ appellationis. Tunc nõ potest resisti primo iudici exequenti: secus si est tale factũ quod nõ potest reparari quia tunc de facto licitum est resistere iudici exequenti penden. appellatione q doctrinã approbauit do. Cardi. in. c. ex literis. extra de offi. dele. & domi. Pe. de anch. in. c. ad aures. extra de tẽpo. ordi. & ideo dicit Ang. in. l. quoniã. C. de appel. fuisse obseruatũ in Romandiola qd postq est appellatũ iudex desijt esse iudex, & ideo licitũ est iudici resistere impune. & dicit Iac. but. ita voluisse. & idẽ dixit Ang. in. l. addictos. C. de appel. quod potest resisti vt sententia capitalis nõ mittat executioni si est appellatum, secus si sumus intra tempora appellandi quia non licet resistere nec mirũ si quando factum est irretractabile: ista sunt permissa: quia refert Albe. de rosa. in. l. addictos. C. de episc. au. q imo etiã clerici si vident aliquẽ iniuste damnatũ ad mortẽ possunt eripere de manu familie. allegat. xiiij. q. vj. c. hi qui. & põt manu armata se defendere ille qui est iniuste damnatus allegat Ar

30 chi. ita voluisse in. c. cum homo. xxiij. qõ. vj. ¶ †Et an liceat de facto resistere officiali iniuste exequẽti. vide omnino per Moder. late post Abba. & c. si quando. & per Bart. & Bal. in. l. prohibitum. C. de iure fisci. lib. x. et de materia vide per doc. maxime per Pet. de anch. in. c. dilecto. extra de sen. excõ. lib. vj. qui approbat dicta per ipsum in. d. c. ad aures. vide glos. & doc. in. l. vt vim. ff. de iusti. & iure. & adde Bal. in. d. l. addictos. qui ponit quod executor nõ debet exequi sententiam capitalem si eam videt iniustam & dicit hoc esse verũ & debet referre superiori & omni ingenio quo potest executionem differre vel impedire per. l. j. §. si qs vltro. ff. de questio. & allegat Inno. in. d. c. pastoralis. extra de offi. delega. & ibi vide latissime doc. & adde que dicta sunt supra in gl. in verbo, fama publica. in versi. ij. quero & omnino pulchra verba in. l. vt vim. ff. de iusti. & iur. & Pe. de anch. in. d. c. dilecto. allegat Bal. in repe. l. j. C. vnde vi. ibi vide.

31 Appellatione nõ obstante quam iudex nõ admisit si in iudicio vel inquisitiõe principali: reus negauit, an possit postea confiteri: vt habeat locũ statutũ minuens penam cõfitenti.

31 **Ange.** ¶ †Quid aũt si nõ obstañ. appellatione quã iudex nõ admisit si in iudicio vel in inqsitione principali negauit reus an possit postea in appellatione cõfiteri & sic habeat locum penitentia, & in appellatio. confitẽdo habeat locum beneficiũ statuti qd minuit penam confitenti. istam. q. format Bald. in. c. j. §. porro. circa fi. ver. quero vtrũ in causa appellationis &c. tit. que fuit causa bene. amit. & ibi concludit quod sic, & allegat gl. in. l. si cum excep. §. hec actio. ff. qd met. cau. & l. j. in prin. ff. de ac. emp. & facit qd not. gl. in. l. creditor. §. si iussus. ff. de app. & bene facit. l. qui cũ maior. §. accusasse. ff. de bo. liber.

Augusti. ¶ Tu in hac materia considera qd ille gl. allegate a Bal. in. d. c. porro. videtur innuere contrariũ eius qd dicit, sed pro veritate istius passus opus esset vt videres dicta doct. in locis allegatis p me. s. in glos. que incipit deducta. iiij. parte per beneficium confessionis in vltima addi. mea in finalibus verbis ex quibus apparebit quod doctrina Bal. in. d. c. porro est falsa.

32 Appellari a sententia iudicis in criminali: an liceat siue pena sit ordinaria a lege vel statuto: siue sit arbitraria de iure vel statuto.

32 **Ange.** ¶ †Et qd possit appellari a sñia iudicis in criminali pcedit qñ est pena ordinaria a lege vel statuto imposita iuxta. l. hodie. ff. de pen. Si nautẽ ex aliquo delicto esset pena arbitraria vel de iure vel statuto iuxta no. in. l. quid ergo. §. pena grauior. ff. de infa. & iudex fuerit arbitratus secundũ mentẽ suã infra mortẽ vel vsqz ad mortẽ iuxta gl. in. §. pe. insti. de iniur. & allegat gloss. similẽ in. l. pe. C. si aduer. lib. & an a tali pena pecuniaria vel corporali eius arbitrio imposita possit appellari dicas q sic: vt no. gl. & Bar. in. l. si qua pena. ff. de verb. sig. intantũ q gl. singularis in. c. super his. de ap. in ver. arbitriũ in verbo, astringẽdo plus sentit, vcz q a tali sñia non tantũ potest appellari: vt dixi sz etiã potest peti reductio ad arbitrium boniviri: erit ergo duplex via reclamãdi a tali sñia vel appellare sm gl. & Bar. in. d. l. si qua pena vel petere eam reduci ad arbitriũ boni viri quoniã ex certa cõsuetudine vel interpreta. de aliquo delicto cõsuetũ est imponi & interpretari certa pena & ipse iudex illam excessit sm q habet in. l. quid ergo. §. pena grauior. s. allegata. ita singulariter dicit Imol. in. l. ij. ver. quid autẽ si in aliquo casu &c. ff. de publi. iudic. q singulariter not. in practica quoniã sepenumero statuta Italie in multis delictis imponunt penã ad arbitriũ officialis vnde qñ virtute talis arbitrij sñiam protulerit tu scias q remediũ habeas intentare.

c **Augusti.** ¶ Tu aũt in hac materia adde. d. Anto. de but. in. c. j. extra de dila. vbi infert ex illa gl. q qñ aliqd cõmittit arbitrio alicuius licitũ est appellare si inique arbitret. & ita voluit. d. Ant. de bu. in. c. j. extra de cõsti. in prin. vlt. col. vbi approbat gl. in. c. super his. extra de accu. q loquit in causa capitali q in hac materia approbat etiã Imol. in. c. qntaualis. extra de iureiu. in. xxxiij. col. & approbat dicta Bar. in. d. l. si qua pena. de verb. sig. & multũ elegãter loquit Io. an. in addi. Spe. in tit. de cita. §. sequitur. versi. sed nũquid. ibi Io. and. hoc idẽ affirmauit. & lz do. Ant. de bu. alleget Bar. in. l. eius. ff. de ap. nã voluit allegare Bar. in. l. si. ff. de ap. reci. & hoc dixit do. Pe. de ancha. in. c. j. de confessis. in. vj. & Bal. in. l. admonendi. ff. de iureiu. ibi vide Ro. arguentẽ pro & contra in penul. char. & tenet qd potest appellari. & Abb. in cle. sepe. extra de verb. signi. & vide do. Abba. in. d. c. super his. qui concordat quare aliquando non appellatur & reducatur ad arbitrium boni viri, vide de materia latissime p Do. de san. Ge. in. c. ij. extra de iura. cal. in. vj. & p do. in. c. epis. extra de exces. prela. in. vj. lz Inn. in. c. fi. extra de fer. tenuerit quod in istis arbitrarijs nõ possit appellari, quem videtur sequi Bald. in. l. ij. C. quomo. & quan. iud. sed potest saluari dictũ Inno. quando iudex in arbitrarijs modicum ledit sm Bald. qui ita limitat in. c. j. de milite vas. qui contu. est. in. vj. col. nec mirum qr in istis arbitrarijs lex multum fauet & presumit pro iudice: vt patet ex his que

a ¶ Resisti. Adde et dic vt per Alexan. in cõsi. cxliiij. in. ij. volu.

b ¶ Superiori. Adde tu & vide Ange. in cõsil. ccvij. Ber.

c ¶ Tu aũt. Adde tu vltra hoc qd per arbitriuz datum ptãti nõ possit ipse imponere penas legibus interdictas & si imponit potest iniuriarũ cõtra ipsum experiri. ita Ang. in cõsi. cclvj. & Ale. in Asi. lxv. in. j. vo. & cõsi. xciiij. vbi qd iudex habẽs arbitriũ nõ potest imponere penaz mortis: sed melius vide cõsilio cxj. eo. vol. Ber.

dixit Inno.in.c.innotuit.extra de eo qui fur.or.suscepit ꝛ se quitur Pet.de anch.in.c.ij.extra de iur.calū.in.vj.in fi.vnde non mirū si in istis minimis isto casu nō appellatur,ꝛ sic no. l.ꝛ in maioribus ꝛ in minoribꝰ.C.de app.vel intelligas quādo in istis arbitrarijs iudex nō iudicauit per dolū ſm dicta Bal.in.l.si fugitiui.C.de ser.fu. dum allegat.c.eū qui.extra de re iudi.in.vj.ꝛ vide gl.in.c.romana.in verbo,minus legitima.extra de appel.in.vj.qui tenet q̄d appellari possit glos. in.c.statu.§.assessorē.de rescrip.in.vj.gl.in cle.j.de iureiur.aliquid per Jo.an.c.vt cōmissi.de here.in.vj.ꝛ gl.in.c.j.in fi.gl. fi.de confessis.in.vj.ꝛ etiā vide dicta do. Anto.de but.in.d. c.j.extra de cōsti.qui no. loquitur circa intellectum illius gl. in.d.c.super his.ꝛ eam limitat.ꝛ vide glo.ꝛ Jo.an.in.d.c.ij. extra de iura.calū.ꝛ gloss.in.c.extra de corpo.vit.ꝛ dños de Rota deci.cccclxxviij.vide not.per Bar.ꝛ alios in.l.si sit.de leg.j.ꝛ in.l.alio.ff.de alimentis ꝛ ciba.lega.ꝛ in extrauagan. ad reprimendū ꝛ licet soleant aliqua allegari in contrariū vide Ro.no.respondentē in.d.l.admonēdi.ꝛ sic respondebis ad dicta Bal.in.l.vbicūqꝫ.ff.de interro.act.qui alleg. Spe. dicentem q̄d non potest appellari.ꝛ responde vt dicit Joā. and.in addi. Specu.versi.sed nunquid.ꝛ Joan.and.ꝛ domi.Anto.de but.in.d.c.cum speciali.extra de app.tenet q̄d possit appellari.ꝛ do. Anto.in.c.super hoc.extra de renun.

33 Condemnatis pluribus,si vnus appellat, ꝛ absolutoria sequatur,an alijs prosit: ꝛ an appellans videatur renunciare appellationi consortis.

33 **Ange.** ¶†Et q2 in nostra inquisitione fuerunt plures condēnati ꝛ tamē Caius tantūmodo appellauit videndū est an si dictus Caius obtineat absolutoriam prosit alijs [a] suis consocijs similiter condēna. ꝛ quia vt dixi in criminalibꝰ procedit̄ ad similitudinē ciuiliū.d.l.absentem.ff.de pe.ideo dicendū de hoc vt habet̄ in.l.scio.§.j.ꝛ.ij.ꝛ in.l.qui separatim.in prin.ꝛ.§.fi.ꝛ ibi glo.Bar. Ang.Imo. ꝛ Raph.ff.de appel.ꝛ in.l.j.ꝛ.ij.C.si vnus ex plu.ap.in quo cōcludunt q̄d regulariter victoria vnius prodest alijs: vt.d. l.scio.§.ij.ꝛ ibi gl.ꝛ in.d.l.j.ꝛ.ij.C.si vnus ex plu. fallit primo si alij acquieuerūt sententie: vt no.gl.in.d.l.iij.§.sed illud.secūdo fallit si omnes condēnati appellauerunt, q2 ille qui appellat videt̄ renūciare appellationi cōsortis ꝛ sic alterius victoria ei nō proderit:vt nota.Inno.in.c.cum super.de re iu. ꝛ ibi Anto.de but.ꝛ habet̄ in.l.ab executore.§.j.ff.de app.ꝛ Bar.in.l.a sentētia.eo.tit.tertio fallit quādo cause defensionis sunt distincte,ꝛ sic non est vnica ꝛ eadē causa defensionis:vt.d.l.separatim.§.fi.quarto fallit qñ sunt plures sententie late: vt.d.l.q separatim.in prin.ꝛ nō vnica snīa cōtra plures.quinto fallit si ille qui nō appellauit acquieuit sententie nō tantum expresse vt dixi in prima fallentia sed etiā si tacite:vtputa q2 in casu nostro ignorauerunt Caiū appellasse ꝛ tñ alij condēnati non appellauerūt.facit q2 paria sunt quid fieri tacite vel expresse:vt.l.cū quid.ff.si cer.pe.Si aūt vterqꝫ appellat ꝛ postea alter nō prosequit̄ suam appellationē de appellatione consortis confisus tunc cū possit capi ista coniectura nō capietur illa q̄d videat̄ approbasse sententiā ꝛ sic victoria prosequētis appella.sibi proderit.ita dicit Ange.ꝛ Imo.in.d.l.qui separatim.§.fi.an appellatione penden.interposita a Caio possit cōtra alios fieri executio in casu quo victoria vniꝰ prodesset alijs dic ꝙ nō. ar.in ti.nil no.ap.pen. ꝛ no.Imo.in.d.l.qui separatim.ꝛ ibi etiam scripsi.

a ¶Alijs. Adde de hoc vt etiam per Cepo.in cōsilio.lxviij.

Augusti. ¶Tu aūt in hac materia adde q̄d dubito q̄d dicta in.d.l.si q̄s separatim.§.fi. ꝛ in.d.l.scio.nō habet locū in causa capitali quicqd dixerit do.Ang.hic in fi.allegando Imo.in.d.l.si quis separatim. §.fi.appellatione penden.interposita a Caio nō potest fieri executio cōtra alios:nam hec oīa confunduntur per text.in l.minoribꝰ.C.de his quibꝰ vt indig.vbi expresse in causa capitali dicit̄ contrariū ꝛ cōtra dicta Bar.ꝛ doc.ꝛ do. Ang. hic,per quē tex.in terminis nostris dixit Bal.in rubri.si vnꝰ ex pluribus.q̄d ille titulus si vnus ex pluribꝰ vbi appellatio vnius prodest alteri:vt patet ibi in.l.j.q2 si sunt plures condēnati appel.vnius prodest alteri nō habet locum qñ sunt plures accusati de homicidio ꝛ vnꝰ appellauit potest fieri executio contra condēnatos per tex.in.d.l.minoribus.quia dicit Bal.ꝙ ista iura nō habent locū in causa capitali nisi saluando cōem opi.dicamus q̄d cum supportatio.Bal.ibi qui appellabant habebāt diuersam causam defensionis:nō mirum ergo si appellatio vnius non prodest alteri per ea que supra dicta sunt: q2 in.d.l.minoribus.poterat esse q̄d illi occiderant:sed ille qui appellauit non mandauerat fieri homicidiū,ꝛ sic erat diuersa defensio,et iste limitatio.quas posuit do.Ange.hic colliguntur ex distinctione domi.Bart.in.d. l.si separatim.§.fi.ibi vide plene per doct.ꝛ adde Bal.in.l.j. C.si plures vna sententia.vide ibi per doc.ꝛ vide late canonistas maxime do. Anto.de bu.in.c.pe.extra de ap.facien. mentionē de doctrina Bart.in.d.l.si separatim.vide Spec. in tit.de ap.§.j.ver.itē si plures.ꝛ versi.sequēti.¶Itē adde q̄d inquātum dictū est supra q̄d vbi q̄s tacite acquieuit snīe, tñ ex appella.alterius ꝛ eius victoria non potest iuuari quia dubito de ista doctrina per ea que dixit Ang.in.l.ab executore.§.fi.ff.de appel.qui allegando Inno.in.d.c.cum super. dixit ꝙ potest tertiꝰ pro suo interesse appellare etiā si appellet postꝙ̄ sententia transiuit in rem iudicatā cōtra victū per lapsum.x.dierū ꝛ insurgit tunc mirabile q̄d sentētia ferenda pro isto appellante proderit ei qui tacito cōsensu suo sententiam ꝯfirmauit nō appellando,secus aūt si sententiā ipsam confirmasset ipse appellans expresse: quia tunc nō proderit talis victoria in appellatione et similiter dicit non proderit inquantū appellauit semel ꝛ bis ꝛ succubuisset,quia isto casu vnusquisqꝫ cōuolauit ad suum subsidium ꝛ talis sententia non proderit alteri per dicta Inno.in.d.c.cum super.

34 Appellatione interposita si reus moriatur an quo ad crimē sententia extinguatur: ꝛ an cadauer puniri possit.

35 Condemnatus si decedat nōdum appellatione interposita intra tamen.x.dies qui dantur ad appellandū:an crimē extinguatur etiā quo ad bona per sententiam confiscata.

34 **Ange.** ¶†Quid si reus moriat̄ appellatione interposita dic ꝙ clarū est q̄d quo ad crimē sententia extinguit̄,ꝛ sic cadauer puniri nō potest:vt.l.iij.C.si pē. app.mors interue.ꝛ.l.j.ff.eo.ꝛ.l.fi.C.si reus vel ac.mor.fue.ꝛ ideo errant latrunculatores qui suspendunt vel comburunt cadauera delinquētium.ita dicit Cyn.in.l.ij.C.qui testa.fa. pos.ꝛ Bal.in.l.j.C.ne ex delic.defun.ꝛ Imo.in.l.defuncto. ff.de publi.iudi.dic vt ibi per eum.ꝛ per Ange.in.d.l.fi.C.si reus vel ac. qui dicunt predicta vera nisi quando hominis memoria ex delicto esset condēnanda quod contingit iuxta not.insti.de here.que abintest.§.ꝑ contrariū.facit.l.fi.§.fi.ff.

35 de bo.eorum.ꝛ ibi per Bart.†sed quid si condēnatus decedat nondū interposita appellatione intra tñ.x.dies qui dantur ad appellandū iuxta aut̄.hodie.C.de appel.an crimē extinguatur etiā quo ad bona per sententiā cōfiscata:ego dixi me dicturū hic.s̄.eo.in gl.in verbo,qui iudex videns.q̄d dicti inquisiti ꝛ quilibet eorū comparent in versic.quid si reus decessit post appellationem ꝛc.ꝛ dic ꝙ glo.in.l.ex iudiciorū. ff.de accu.tenet ꝙ sic quia ista iudicātur a pari fore expresse appellatum,vel esse intra tempora que dantur ad appellandum:sed licet subtiliter intelligenti illa glos.hic dicat tamen hoc habetur in.c.nō solum.de appel.in.vj.ꝛ no.glos.in.l.j.in prin.ff.nil no.ap.pen.ꝛ de hoc videtur mihi tex.in.d.l.fi.C.si re.vel ac.mo2.fue.in ver.idē obseruatur ꝛc.sed vltramon.vt refert Cy.in.d.l.fi.in.ij.q.tenent contrariū quia cum verū sit q̄d reus sit damnatus ꝛ sic iudiciū fuerit cōtra eum ceptum ꝛ lis contesta.ꝛ sentētia fuerit iudiciū finitū transit effectus sentētie quo ad bona cōtra heredes:vt.d.l.ex iudiciorum.in prin.facit.l.j.cum no.ibi plene per Bar.ff.de priua.delic.debet ergo heres appellare si vult dicto bñficio gaudere alias non gaudet:vt.d.l.iij.ꝛ hanc opi.vltra.sequit̄ Bar.in.d.l.ex iudiciorū.per.l.si qua pena.ff.de ver.sig.pro qua opi. potest allegari.l.furti.§.j.ff.de infami.sed opi.glo.sequitur simpliciter Dy.in.d.l.ex iudiciorum.quam glos.etiā sequitur Imo. in.d.l.defuncto.in prin.ij.colū.ff.de pub.iudi.q2 ex quo pena bonorum venit in consequentiā pene capitalis si anteꝙ̄ sententia perfecte effectū suū cōsummaret superueniat mors ꝛ sic defectus in principali q2 ipsa principalis pena extinguit̄ videt̄ q̄d in consequentiā extinguit̄ accessoriū:vt.l.fi.ff.vnde liberi.nec huic determinatiōi nec dicte gl.obstare videt̄.d.l. furti.§.j.q2 licet dānatus sit statim infamis:vt ibi tñ videtur q̄d ex quo reus morit̄ interim pendē.termino dato a lege ad appellandū extinguat̄ etiā crimē infamie,ꝛ ideo non mirū si etiā extinguitur pena publica.bonorum q̄d dicit esse verum quādo nihil expresse dictū est de bonis vel si in sententia dictum fuerit accessorie,vcꝫ condemnamus eum ad mortē cū bonorū publica.secus si eque principaliter per copulā ꝛ fuerit lata snīa:vt.d.l.iij.ꝛ dixi supra in glo.in verbo,ꝛ eiꝰ bona publicamus.arg.l.j.ij.ꝛ.iij.ff.de pecu.leg.ꝛ hanc sententiam glos.ꝛ Dy.sequutus est etiam in.d.l.fi.C.si reus vel ac.quia vt proxime dixi ademptio bonorū veniebat in consequentiā ergo extincto principali crimine extinguit̄ ꝛ accessoriū.Preterea vbi est eadē ratio dꝫ esse idē ius:vt.l.a titio.ff.de verb. obli.sed ratio decidendi ꝛ diuersitas quam facit imperator in.d.l.iij.C.si pen.ap.est solum vtrū ademptio sit facta tacite vel expresse:ista ratio videt̄ habere locū quādo quis moritur

ritur pendēte termino dato ad appellandū: si igitur eadē ratio habet locū ergo eadē iuris dispositio debet etiā habere locū. nec ob. d. l. ex iudicioꝝ. dū dicit condēnatione sequuta qꝛ illud limitaꝛ vt intelligaꝛ de condēna. que iā transiuit in rem iudicatā. ar. l. j. ff. de re iu. sed intra tēpora appellationū nondū transiuit in rem iudicatā: vt no. in. d. l. j. igiꝛ ꝛc. ꝛ sic legū interpretatione pene molienꝛ: vt voluit gl. in. d. l. ex iudicioꝝ. nec ob. d. l. si qua pena: qꝛ ibi loquitur qđ a pena nō potest appellari qꝛ a legis grauamine appellari non pōt: sed a multa bene potest qꝛ est grauamen iudicis ꝛ sic prima appellatio cōtra legis iniquitatē non admittiꝛ tanꝙ inepta secus in multa qꝛ a sententia iudicis iniqua bene pōt appellari: vt l. j. in prin. ff. de app. ꝛ appellatio debet admitti: stante ergo dicta pendētia appellandi ꝛ mortuo condēnato quia poterat appellari vt a multa iudicis procedat dicta glo. in. d. l. ex iudicioꝝ. ꝛ hanc sententiā gl. sequutus est Bal. in. d. l. iiij. C. si pendē. ap. ꝛc. versi. quero deportatus ꝛc. tali ratione quia qđ sententia lata nō posset retractari nō est hoc confirmatū per predictū lapsum tēporis dati ad appellandū, et ideo cū sentētia non sit adhuc cōfirmata pendet adhuc eius effect⁹ facit. l. cū hic status. in prin. ff. de dona. inter virū ꝛ vxo. hac igiꝛ ratione attenta qđ adhuc eius effectus pendeat inferꝛ qđ si testamentū quod interim fecit dānatus ad mortem cōtra quē facta fuit executio intra. x. dies valet si institut⁹ appellet ratione bonoꝝ: secus si non appellet sit tamen heres cautus in appellando vt non appellet nomine defuncti sed suo ꝛ pro suo interesse bonoꝝ querendoꝝ. sed idem Bal. vt sui moris est in. l. qui a latronibus. ff. de test. tenuit contrariā opinionem vltra. ꝛ Bar. contra dictā gl. quoniā appellatio in potentia nō debet plus operari ꝙ appellatio inesse producta ꝛ in actu: vt. ff. de condic. inde. l. iul. ex quo apparet ꝙ quantū ad bona sentētia lata cōtra defunctum afficeret heredes: vt. d. l. ex iudicioꝝ. in prin. nā si heredes appellarent ꝛ appel. nō prosequerentur eis nō prodesset: vt. d. l. fi. §. illud. C. de tēpo. app. ergo eodē modo si reus decedat intra tēpus quo possit appellari si non sit appellatū. ꝛ hanc sententiam vltra. ꝛ Bar. sequutus est Ray. in. l. fi. ff. si pen. ap. qꝛ si reus moriaꝛ intra tēpora data ad appellandū ꝛ sic sententia traxit secū executionem nō potest seruitus irrogata per sententiā tolli ob defectū extremi a quo qꝛ fictio debet habere duo extrema habilia vnum a quo vcꝫ mors rei aliud extremū ad qđ: vt no. plene in. l. si is qui pro emptore. ff. de vsuc. ꝛ in. l. eadē. in princ. ff. de duo. re. mortuo ergo reo extinguiꝛ extremū a quo qꝛ mortuus non pōt dici ꝙ desinat esse seruus. Item qꝛ aut heres vult appellare tanꝙ quilibet de populo ꝛ non pōt quia tali casu nō habet locū humanitas de qua in. l. nō tantū. ff. de ap. ꝓpter mortē dicti rei iam secutā ꝛ hāc sententiā vltra. ꝛ Bar. postea sequut⁹ est Imo. asserens se melius cogitasse in. d. l. qui a latronib⁹. §. j. vcꝫ qđ dicta tēporis pendentia dati ad appellandū non operaꝛ idē qđ ipsa appellatio quo ad effectū. d. l. ex iudicioꝝ. qꝛ eoipso qđ quis est condēnatus per sniam statim surgit effect⁹ iuris qꝛ fact⁹ est intestabilis ꝛ perdit oīa ea que sunt iuris ciuilis: vt. l. quidam sunt serui pene. ꝛ. l. qui vltimo. ff. de pe. ex quo apparet qđ ex quo nō fuit appellatū eo existen. viuo ꝙ ipse postea decessit intestabilis: vt. l. qs filio. §. irritū. ff. de iniu. te. ꝛ sic nō pōt habere heredē ergo frustra disputaꝛ an heres debeat appellare ꝛ maxime si bona sunt principaliter adēpta. ꝛ hoc dicit si bi pl⁹ placere in. d. l. defuncto. In hac itaqꝫ. q. vt vides multe sunt varietates. ꝛ opi. gl. ꝛ doc. vnde vt oīm salueꝛ opinio ex dictis omniū pōt sic distingui aliqñ in sententia corporali bona nō sunt expresse adēpta vel publicata aliqñ in sententia sunt expresse adēpta ꝛ publicata. Primo casu tunc aut bonoꝝ publicatio nō venit de iure ex tali delicto aut ipso iure ex tali delicto venit publicatio bonorum ex eius natura lꝫ in sentētia hoc expresse non dicaꝛ: vt est in crimine lesē maie. iuxta. l. pe. ꝛ fi. C. ad. l. iul. maiest. ꝛ facit auꝛ. bona damnatoꝝ. C. de bo. dā. Primo casu qñ publicatio bonoꝝ non venit a lege ex delicto intētato nec iudex in sentētia expresse publicat bona ꝛ tunc aut talis condēnatus fecerat testamentum aut non qñ condidit testamentū: qꝛ statim cū fuit condēnatus fuit effectus seruus pene. d. §. irritū. ꝛ. d. l. qui vltimo. ꝛ. l. quidā sunt serui. ꝛ. l. ꝛ in seruoꝝ. §. j. de pe. Et quia snia ipso iure traxit secū executionē iuris: vt. l. furti. §. j. ꝛ quod ibi no. Barto. Bald. ꝛ Ang. ꝛ no. Bar. ꝛ doc. in. l. j. ff. de re iudi. ꝛ Bar. ꝛ doc. in. l. j. ff. nil no. ap. pen. ꝛ per cōsequens ei⁹ testamentū effectū fuit ipso iure irritū: vt. d. §. irritū. ibi ꝛ nō tunc consumptus est ꝛc. cōiuncta glo. ibi que dicit ꝙ hec sentētia traxit secū execu. nec dictū eius testamentū recōualescit nisi appellauerit: vt. d. §. hi aūt. Et ideo tali casu succedūt veniētes abintestato: vt habetis in. d. auꝛ. bona damnatoꝝ. ꝛ. l. j. ꝛ ibi Bar. ff. eo. facit qđ no. in. l. j. ꝛ. l. si pater. C. de here. insti. aut talis condēnatus nō fecerat testamentū, ꝛ tunc qꝛ nec a l. nec a iudice in sua sentētia bona sunt publicata: necessario sequitur qđ veniētes abintestato in ei⁹ bonis succedūt: vt. d. auꝛ. cū si. etiā si nō appellauerint. Aliqñ bona non sunt expresse in sentētia publicata qꝛ iudex omisit: sed publi. bonoꝝ ipso iure ex natura delicti intētati venit vt ex crimine lese maie. vt dixi ꝛ tūc licet penden. tēpore ad appellandū moriatur tñ heredes nō consequenꝛ bona qꝛ statim lex traxit secū execu. arg. l. j. §. j. ff. ad turpil. ꝛ ibi Bar. etiā si dicti heredes appellassent quoniā ꝟm veritatē a tali sentētia non pōt appellari: vt. l. constitutiones. ff. de appel. ꝛ. s. dixi. Et qꝛ hominis memoria tali delicto pōt damnari: vt insti. de here. abintesta. §. per contrariū. Scđo casu principali qñ bona expresse sunt in sententia publicata, ꝛ tūc aut eque principaliter vt qꝛ dixit ꝛ eius bona publicamus: aut accessorie vt qꝛ dixit cōdemnamus ad mortē cum bonoꝝ publicatione. Primo casu tot sunt sententie quot capitula: vt. l. etiā. §. j. ff. de mino. ꝛ ibi no. Et duo sunt capitula eque principalia vnū de morte aliud de bonoꝝ publica. ꝛ ideo licet illa pars sentētie extinguaꝛ ꝙ debeat mori qꝛ iā mortuus est naturaliter post sententiam: tñ dicta sentētia non extinguiꝛ quo ad illā aliam partē siue capitulū publicatio. bonoꝝ. vñ cū illa sentētia respectu bonoꝝ principaliter aggrauet ipsos heredes ipsi ꝓ suo interesse ꝛ noīe suo: nō noīe defuncti poterūt appellare: quā appella. vsqꝫ ad finē debent proseq ꝟm Bal. in. d. l. iiij. al's talis snia ēt quo ad bona lapsu. x. dierū confirmareꝛ. Scđo casu qñ bonoꝝ publicatio venit accessorie ꝛ tunc extincta snia in principali, vcꝫ in crimine ꝓpter mortē naturaliter sequutā extingueꝛ in accessorijs ꝛ sic in bonoꝝ publica. arg. l. ij. ꝛ. iij. ff. de pecu. leg. ꝛ. c. accessoꝝ. de regu. iur. in. vj. ꝛ sic in tali casu non est opus quod ipsi heredes appellent merito ꝛc.

Augu. ¶ Tu adde qđ non reperio qđ Ange. in. l. fi. dicat id ad qđ allegat eū do. Ang. hic qñ memoria hominis venit dānanda. Adde tamē qđ licet Ja. de are. ꝛ Pe. ꝛ Ang. in. d. l. ij. C. qui test. face. possunt. hoc dicāt ꝙ mortuo reo cadauer nō debet ampli⁹ puniri, ꝛ errant iudices qñ faciunt suspēdere delinquētes mortuos. ꝛ Ang. hoc dixit in. l. qui a latronib⁹. §. si quis. ff. de testa. ꝛ dicit Ange. in. d. l. defuncto. qđ pōt agi in iniuriarū contra talē iudicē qꝛ etiā mortuo pōt inferri iniuria. l. j. §. quoties. ff. de iniur. Sed aduerte quia Bal. in. d. l. ij. aliter loquiꝛ ꝛ dicit hoc esse arbitrariū ꝑ gl. in cle. j. de pen. ꝛ remissio. sed Raph. fulg. dicit ꝙ nihil inuenit in. d. cle. j. ꝛ iđ Ro. in. d. l. ij. dicit qđ opi. Bal. ꝓcedet in famoso latrone ꝑ no. ꝑ glo. in. l. ij. ff. arbo. fur. cesarū. que gl. singularis est ꝛ sic latrones mortuos bestijs subijci. ꝛ allegat etiā quedā alia que allegauit Imo. in. d. l. defuncto. ꝛ ita etiā affirmauit Ro. in. l. si vero. §. de viro. ff. so. matri. in xlvj. fallētia. Et adde que latius dixi supra in gl. Qui iudex videns qđ non comparent dicti inquisiti in versi. ꝛ bñ nota. qđ in crimine ꝛ posui addi. ibi post questionem sequentem. ¶ Et in hac vltima. q. quā tangit hic do. Ang. Primo vide ꝛ adde que dixit do. Nellus in tracta. bannitoꝝ in. iiij. particula primi temporis in. iij. q. qui faciens mentionem de doctrina Bar. ꝛ alioꝝ qui in hac materia similem ipse allegat ibi vide reprehendens doc. ibi in hoc per que possumus etiā reprehendere Ange. in. l. ꝛ post. ff. de trāsac. qui dicebat etiā ipse ibi illam gl. in. d. l. iudicioꝝ esse singularem que non est singularis ꝟm do. Nellum, vbi vide ꝛ omnino vide prefatum do. Nellum in. d. tractatu bannitorum in vltimo tempore in ij. parte questionis. vij. que incipit, pone Titius fuit bannitus et eius bona fuerunt confiscata ꝛc. Et de materia vide omnes illas remissiones quas allegaui in addi. meis in glo. qui iudex videns quod dicti inquisiti ꝛ quilibet eorum non comparent in versi. quid si reus decessit post appellationem in questione seq. in addi. meis.

Augustinus Bonfranciscus de Arimino.

¶ Domini Angeli Aretini in materia maleficioꝝ tractatus: cū additionibus maximi practici dñi Augustini Bonfrancisci de Arimino ꝛ summarijs: ad Dei laudem eiusqꝫ genitricis virginis Marie, Finem cepit.

¶ Lugduni,
Excudebant Stephanus Rufinus, ꝛ
Joannes Ausultus.

1542.

¶ Alberti de Gandino iuris

vtriusq; doct. clarissimi, libellus super Maleficijs: nouiter cum pluribus exemplaribus manuscriptis reformatus: ꝛ a tenebris quibus propter infinitos errores offuscabatur illuminatus: cum summarijs ꝛ apostillis, Deo duce incipit.

¶ Proemium.

Cum assiderem Perusij iam est diu, ego Albertus de Gandino cōposui illum libellū paruū qui quedam de ordine maleficiorū, ꝛ plurimas questiones ad maleficia pertinentes, continet ꝛ allegat. Eumq; sumpsi ex lectura do. Odo. ꝛ ex scriptis ꝛ rationibus do. G. de suza. ꝛ aliorū q̄ plurium peritorū iuris: ꝛ vt plurimū de facto cognoueram obseruari. ¶ Verū quia ille libellus multos defectus patitur. Et quia legitur ꝙ nihil est actum, dum aliquid superest ad agendū: vt. C. ad senatusconsul. sylla. l. cum syllanianū. Et quia illius libelli materia in vsu quotidiano consistit: ꝛ ideo non est spernenda, nec etiam negligenda: vt. ff. de libe. lega. l. legaui. in princ. ꝛ. ff. de vsur. l. iusto errore. in prin. prefatū libellū corrigere, reformare, ꝛ supplere preuidi, ad vtilitatem ꝛ eruditionem meam ꝛ scholariū studentiū in iure ciuili: ꝛ nouorū aduocatorū ꝛ assessorū proficere volentiū ad emendationem cuiuslibet ꝛ supletionem sapientis. ¶ Circa cuius libelli correctionē ꝛ continentiam talem intendo ordinem obseruare: ante omnia ꝙ de maleficijs cognoscitur quinq; modis: vz. per accusationem, denunciationem, inquisitionem, exceptionem, ꝛ quando crimen est notorium. ¶ In primis itaq; intendo dicere, quomodo de maleficijs cognoscitur per accusationem: vz,

¶ Quid sit accusatio, ꝛ qñ accusator sit necessarius. Rub.

1 ☞ Accusare est deferre aliquem reū criminis in libello.
2 Accusator quādo sit necessarius: ꝛ an sine accusatione procedat criminis cognitio vel pene impositio.
3 Inquisitione iudicis officio proceditur sine accusatione in casibus hic enumeratis.
4 Potestas an possit cogere heredes vel fratres defuncti accusare homicidam quem deferre timent propter eius potentiam.

1 Accusare † autē nihil aliud est quam deferre aliquem reū criminis in libello: vt ff. de accusa. l. libellorum. ibi, reū
2 deferre ꝛc. ¶ † Est necessarius accusator vbicunq; est admittēda accusatio criminis vel delicti tam publici q̄ priuati. ff. eo. l. fin. ꝛ dic vt in summa Azo. in princ.
C. eo. tit. hoc tamē no. ꝙ sine accusatione non procedit crimi
a nis cognitio vel pene impositio[a]: vt. ff. de mu. ꝛ ho. l. rescripto. §. si quis accusatorem. Et legitur Christū dixisse ei que pro adulterio adducta coram eo. Quis te accusat o mulier? Et ipsa respondisset, nemo domine. Et tunc dominū dixisse. Si nemo te accusat, nec ego te condemno. Hoc tamen qđ dictū est, scilicet neminem sine accusatore damnari, nec crimi
3 nis cognitionē procedere. ¶ † Fallit in casibus specialibus in quibus officio iudicis per inquisitionem proceditur. Qui
b casus sunt hi[b]. ¶ Primus casus est quando dominus esset occisus a familia sua quocunq; modo dicatur occisus, quo casu etiam inquisitio fit in ipsa familia. ff. ad sylla. l. j. §. occisorum. ¶ Secundus casus est quando accusator corruptus pecunia petit abolitionem vt possit ab accusatione desistere: vt. C. de aboli. l. abolitio. ¶ Tertius casus est quādo preses
c prouincie generaliter inquirit[c] cōtra malos vt purget prouinciam quā regit. Item latrones, plagiarios, fures, ꝛ receptatores eorū. Spec. de inquisi. §. quando. ꝛ. ff. de offi. presi. l. congruit. ꝛ. c. j. extra. de offic. ordi. ꝛ Spe. de inquisi. §. quando. versi. iij. ¶ Quartus casus est in crimine lenocinij quando mulier obijcit marito suo: secus in alio extraneo hoc crimen obijciente: quia eo casu est necessaria accusatio. ff. ad le. iul. de adulter. l. ij. §. si publico. ¶ Quintus casus est in crimine suspecti tutoris. ff. de suspect. tuto. l. iij. §. sed preterea. ¶ Sextus casus est in crimine sacrilegij: vt. C. de episcop. et cleric. l. si quis in hoc genus. ¶ Septimus casus est in falso
d teste aures iudicis offendente: vt. C. de testibus. l. nullum[d]. ¶ Octauus casus est in charta falsa seu suspecta coram iudice producta: vt. C. de probatio. l. iubemus. ¶ Nonus casus est in calumniatore. Nam si calumniose fuero accusatus
e possum postulare accusatorem de calumnia puniri[e] tempore sententie contra me proferende ex officio dicti iudicis, sed non postea nisi per accusationem: vt. C. de calum. l. j. ff. de bonis que libe. l. qui cum maior. §. libertus. ¶ Decimus casus est quando heres qui adijt hereditatē cum beneficio inuentarij aliqua de hereditate subtraxit: vt. C. de iure deliberan. l. scimus. §. licentia. ¶ Undecimus casus est. C. de naufrag. l. quoties. ¶ Duodecimus casus est quando vnus ex malefactoribus confitetur se socios habuisse ad aliquod maleficium perpetrandum quo casu inquiretur cōtra illos socios de illo maleficio: vt. ff. de questionib. l. j. §. si quis vltimo. ꝛ. §. idem. An autem iudex debeat interrogare de socijs ꝛ vtrū fides sit adhibenda confitenti de socijs, vel non, plene dicā j. in rubrica, de questionib. ꝛ tormentis. Specu. de inquisi. §. quando. versicu. vij. ¶ Tertiusdecimus casus describitur in crimine notorio: vt. C. de accusationi. l. ea quidem. de quo crimine notorio cognoscitur quinq; modis: vt plene dicetur sub rubrica, quomodo cognoscitur de maleficijs quādo crimen est notorium. ¶ Quartusdecimus casus est in crimine lese maiestatis: vt. ff. ad leg. iul. maiesta. l. ij. ꝛ. iij. ¶ Quintusdecimus casus est in bonis damnatorum indagandis. C. de bonis damnato. l. si quis intra. ꝛ de bonis vacantib. l. fina. ¶ Sextusdecimus casus est in crimine apostatarum. C. de apostatis. l. iij. ¶ Decimusseptimus casus est in crimine heresis. C. de hereticis ꝛ manich. l. manicheos. ¶ Sunt ꝛ alij casus qui his legibus continentur. ff. de censibus. l. forma. in authen. de manda. princip. §. coges. ff. de confirman. tutorib. l. tutores. C. de curato. furio. l. iij. circa medium legis. ff.
f de rebus eorum. l. magis puto[f]. ¶ Item casus est in omni

a ¶ Impositio. adde tu assessor ꝙ h' fallit in crimine falsi, vbi sine accusatore qs dānari pōt. ij. q. j. c. nihil. ꝛ i. c. de manife. Itē in dicto crimine qs ex suspiciōe dānat': et si dictū crimē incidat sup eo pronūciat': ita arch. in. c. in memoriā. xxi. dist. ꝛ sequit' Pe. de anch. cōsilio. clxij. Ber.

b ¶ Sūt hi. Adde tu assessor q sint casus in quibus de iure ciuili possit pcedi p inqsitionē. Cal. in q̄. j. de accu. Ber.

c ¶ Inquirit. adde Pe. de anch. consi. xxxl. Ber.

d ¶ Nullū. ꝛ. ff. de testib. l. q falsa. ꝛ dic vt not. extra de cri. fal. c. j. ꝛ ex̄ de elec. c. p inqsi. Sed q̄to tpe duret h' iudicis officiū ꝙ iudex possit inquirere 9 testes. doc. dicūt ꝙ tandiu durat q̄diu durat causa pricipalis. vñ cū quidā eps vellet punire quosdam testes qui falsum deposuerāt corā eo, dictū fuit qđ nō poterat q̄ q̄diu durat principale durat accessoriū. C. de po. l. iiij. ꝛ. l. iij. C. de legi. lz do. Io. an. ꝛ Azo. dixerit h' casu officiū iudicis durare lōgo tpe. Iac. butr. tu autem adde per Pet. de ancha. consi. clxxij. & alleg. Ber. lan.

e ¶ Puniri. adde tu assessor vt per Alex. 9si. xj. si cōuictus tñ excusatur a presumpta calūnia. ita Frā. are. 9si. lxxx. B.

f ¶ Puto. preterq̄ in partu supposito, in quo p accusationē debet pcedi: vt. C. de falsis. l. cū suppositi. ꝛ. ff. eo. tit. l. lege cornelia. §. j. ꝛ not. Azo. in summa. eo. titu. Iaco. but. tu dic ꝙ idē dicit Gandi. in fine seq. rubri. Ber. lan.

a ¶ Bene faciet. Adde tu assessor ꝙ eiusdem sententie est Ro. consi. cxlvij. Ber. lan.

b ¶ Nõ põt. adde Raph. ɔ̃s. cvij. ꝙ mulier põt accusare illũ qui intulit iniuriã cõpatri: sicut in suis intulisset. ita alexan. cõsil. xxxiiij. iij. lib. Ber. lan.

c ¶ Mulier. sꝫ an si mater accuset interfectorẽ filij debeat probare primo se matrẽ: dic ꝙ sic. l. si ignorat. C. qui accus. ⁊ an sufficiat qꝺ sit in quasi possessione maternitatis. glo. in. d. l. nõ ignorat. dic ꝙ sic: qꝺ verũ est in terminis hui⁹ qõ. secus si ageret petitorio: vt. l. circa. de pba. ⁊ quo dic vt not. p Cy. in. d. l. non ignorat. Jaco. but. tu aũt adꝺ q̃ voluit Bart. cõsi. cxvij. vbi ponit an probetur adulteriũ si nõ pbet matrimoniũ. ⁊ Pe. de anch. ɔ̃si. ccccix. vbi ponit ꝙ marit⁹ accusãs vxorẽ de adulterio dꝫ pri⁹ pbare de mrĩmonio. Ber.

d ¶ Clarũ. quã autoritatẽ dꝫ interponere a principio, al's nõ sufficeret. l. vniuersis C. q da. tut. pos. ⁊ no. C. si aduer. rẽ iudi. l. si. per Cy. Ja. bu. tu aũt adde vt p Ro. ɔ̃si. l.

e ¶ Tutor. adde ꝙ caut⁹ aduocat⁹ faciet scribere talis tutor accusat ad euitãdã opi. re⁹ tñ poterit cogere vt declaret an suo an tutorio noĩe accuset. facit. l. si duo. ff. ꝺ so. ⁊. l. qã pn. ff. de tu. Jac. bu.

f ¶ Procur. adꝺ vt p ro. ɔ̃si. lx. B.

g ¶ Uniuersitas. adde Jo. and. in addi. ad Spe. in tit. de accusat. in iiij. parte. Ber.

h ¶ Frater. adde ꝙ multomin⁹ soror fratrẽ: vt voluit Rapha. cu. cõsi. cxvij. Ber.

falso. ff. ad syllania. l. si quis. ¶ Item si infamatus deficit in probatione sua: vt extra de simo. c. de hoc. ¶ Item in alio casu, extra de accusa. c. euidentia. Marti. de fano. ¶ Item inquiritur iudicis officio de iure Lombardorũ, vt in Lom-
4 barda. de offic. iudic. l. vt iudex. Alber. gandi. ¶ † Sed pone ꝙ Titius interfecit hominem, heredes vel fratres eius mortui timebant accusatorem deponere propter potentiam illius Titij. Modo queritur, nunquid potestas possit illos heredes vel fratres compellere accusare hunc Titium cum hoc sit, ꝙ super illo maleficio non possit potestas inquirere, cũ non sit de casibus exceptuatis. Et videtur primo ꝙ non: vt. C. vt nemo inuitus agere vel accusa. compel. in rubro ⁊ in nigro. Et videtur contra quod possit, quia expedit reipublice ne maleficia remaneant impunita: vt. ff. ad leg. aquil. l. ita vulneratus. ⁊. ff. de public. iudic. l. si longius. §. si filius. ff. deposi. l. bona fides. ⁊ de fideiuss. l. si a reo. ¶ Item quia iudex debet curare vt prouincia quam regit malis hominibus sit purgata. ff. de offic. presi. l. congruit. ¶ Item propter tumultum ⁊ scandalum euitandum, quandoqꝫ conceditur quod alias non concederetur: vt. C. ad leg. cornel. de sicar. l. penul. ¶ Item quia si istud homicidium non puniretur, esset res mali exempli. ff. de fideius. l. si a reo. ff. de iudicijs. l. obseruandum. ff. de re iudic. l. diuus. ff. de penis. l. si quis aliquid. ⁊ de precib. imper. offer. l. j. ¶ Solu. Dic, ꝙ iudex bene faciet[a] si predictos heredes accusare compellit quamuis hoc non sit bene lege expressum: ⁊ si de potentia Titij timeat, faciat potestas bonã securitatem de non offendendo dictum accusatorem: vt arg. l. C. de his qui ad eccle. confu. l. denunciamus. ⁊ Specu. de accusa. versi. quia si nullus. Gandinus.

¶ Qui accusare possint, vel non. Rubrica.

1 Accusare possunt oẽs, nisi lege expressa prohibeãtur.
2 Serui an prohibeantur accusare.
3 Statuliberi an possint accusare.
4 Mulier quando possit accusare.
5 Pupillus quando possit accusare.
6 Adultus an valeat accusare.
7 Minor vigintiquinqꝫ annis, an permittatur accusare de adulterio.
8 Accusare ⁊ testificari quilibet põt in crimine lese maiestatis.
9 Militi quando conceditur accusare.
10 Merum imperium habentes accusare non possunt neqꝫ accusari.
11 Tutor, curator, procurator, ⁊ generaliter omnes qui nõ suo sed aliorum nomine accusant, an prohibeantur accusare.
12 Illustribus personis an concedatur per procuratorem accusare.
13 Uniuersitas an possit accusare per syndicum ad hoc constitutum.
14 Accusare prohibetur qui pretium accepit ob accusationem institutam per eum sicut repellitur testis a testimonio ferendo si precium recipiat.
15 Frater magnum ac capitale crimen intentans contra fratrem suum quando audiatur, ⁊ quid de matre.
16 Accusans ⁊ ab accusatione desistens non impetrata abolitione non auditur si postea vult de eodem crimine accusare.
17 Damnatus de publico crimine, vel de calumnia vel qui artem ludicram exercuit, ius accusandi quando habet.
18 Socius non auditur accusans socium de eodem crimine: ⁊ an idem sit si commisit aliud par delictum vel simile.
19 Maritus accusans vxorem suam de adulterio, quando repellatur.
20 Liberti ⁊ eorum liberi ac familiares quando prohibeantur accusare patronos.
21 Accusans personas ecclesiasticas coram iudice seculari, de quocunqꝫ crimine repellitur.
22 Maritus vxorem accusare de adulterio, iure mariti prohibetur post quadraginta dies: ⁊ pater vxoris, ⁊ maritus non accusat vxorem quam primo repudiauit ⁊ mox reduxit.
23 Mulier, maritum ⁊ quemcũqꝫ alium repellit ab accusatione adulterij, obijciens eis exceptionem lenocinij anteq̃ nomen eius sit receptum inter reos.
24 Seruus nec dominum nec quenq̃ accusare potest.
25 Litis contestatio ⁊ nomen receptum inter reos, quomodo differant: ⁊ quando nomen dicatur receptum inter reos.
26 Exceptio pereptoria in causa criminali an obijciatur postq̃ nomen rei receptum est inter reos.
27 Accusari nõ potest quis coram pedaneo iudice vel arbitro.
28 Accusans de crimine post viginti annos, repellitur: fallit in crimine subiecti partus.
29 Accusans mulierem ꝙ falsis medicamentis partum abortiuit: auditur etiam post viginti annos.
30 Accusans mortuum repellitur: fallit in crimine lese maiestatis repetundarum heresis, ⁊ peculatus.
31 Filius accusans aliquem coram patre suo iudice repellitur.

1
Nunc videamus † de his qui possunt accusare, vel non: ⁊ certe omnes possunt accusare, dummodo lege expresse non prohibeantur: vt. ff. de accusa. l. qui accusare. sic etiam procurator ⁊ testes admittuntur: vt. ff. de procura. l. qui mutus. §. cui queritur. ⁊. ff. de testibus. l. j. ⁊ ideo restat videre qui prohibeantur legibus accu-
2 sare. ¶ † In primis prohibentur serui: nam quo ad ius ciuile attinet serui pro nullo ⁊ nihilo habentur. ff. de regu. iur. l.
3 quod attinet. ⁊. l. seruitutẽ. ¶ † Idem dicitur de statuliber. ff. de statulibe. l. statuliberum. ¶ Fallit in legibus iul. ambi. ff. ad leg. iul. ambi. l. j. ¶ Item fallit in. l. iul. de annona. vt. ff. ad leg. Jul. de annona. l. j. ⁊ quandoqꝫ seruus accusat illum qui subtraxit tabulas testamẽti in quo sibi erat relicta liber-
4 tas: vt. ff. de fal. l. nullos. ¶ † Item repellitur mulier: vt. ff. de accusa. l. j. ⁊. l. qui accusare. in prin. hoc tamen fallit in certis casibus: videlicet. si ipsa mulier suam vel suorũ iniuriã prosequatur: vt dicitur in. ll. preallegatis. ¶ Item accusat mulier quando contra testamentum falsitas est commissa: vt. ff. de accusa. l. ij. §. penul. pro alia tamen falsitate mulier accusa-
b re non potest[b]: vt. C. de fal. l. ⁊ si ad te. ¶ Item accusat mu-
c lier[c] in crimine leg. iul. maiestatis: vt. ff. ad leg. iul. maiest. l. ⁊ in questionibus. ¶ Item in lege iul. de annona. admittitur mulier ad accusationem ⁊ in crimine suspecti tutoris: vt. ff.
5 ad leg. iul. de annona. l. j. ⁊ insti. de suspec. tuto. §. j. ¶ † Item prohibetur accusare pupillus: vt. ff. de accus. l. qui accusare. Fallit in casibus, scilicet si hoc agat autoritate tutoris, scilicet si accusat de morte patris vel pro testamẽto patris: vt. ff.
6 de accusat. l. j. §. vlti. ¶ † Sed nunquid adultus admittitur autoritate sui curatoris ad accusandum. Respondeo sic, ꝙ probatur eo quod solus pupillus prohibetur tam in accusatione, vt. s. q̃ in populari actione: vt. ff. de popula. actionib. l. mulieri. ergo patet. Secus in adulto dici potest si accusationem instituat pro consensu sui curatoris: vt. C. de auto. tu-
d to. l. clarum[d]. † Saluo ꝙ in accusatione adulterij nullo mo-
7 do admittitur minor. xxv. annis, nec cum autoritate tuto-
e ris[e] vel curatoris, vel sine: vt. ff. de adulte. l. si maritus. §. lex.
8 nisi ipse de suo violato toro accusasset: vt ea. l. cauet. ¶ † Itẽ in crimine lese maiestatis est omniũ testium exequata conditio: ⁊ ideo indifferẽter admittitur quilibet cuiuscunqꝫ conditionis si tam ad accusandum q̃ ad testificandũ: vt. C. ad leg.
9 iul. maiest. l. nullus. ¶ † Item repellitur miles nisi suam vel suorũ iniuriã prosequatur. C. de accusa. l. non prohibentur. l.
10 crimine. ¶ † Item interim nõ accusant qui meri imperij potestatem habẽt, nec ipsi sine fraude possunt accusari: vt. ff. ad leg. iul. de adul. l. si maritus. ff. de iniur. l. nec magistratibus.
11 ⁊. ff. de accusa. l. qui accusare. ¶ † Item accusare prohiben-
f tur tutor, curator, procurator[f], ⁊ generaliter omnes qui nõ suo nomine sed alterius nomine accusant, vt si tutores accusant aliquẽ de rebus ⁊ factis pupillorũ non debẽt dicere accuso nomine pupillorũ, sed ipse tutorio nomine accusabit: vt ff. de pub. iud. l. accusatorem. §. ad crimen. ⁊. C. qui accu. non
12 poss. l. ij. ⁊. C. de fal. l. de fide. ¶ † Fallit tamen in personis illustribus q̃ accusationes iniuriarũ instituũt per procuratorem: vt. C. de iniur. l. vlti. Et predicta intelligo vera quando alieno nomine accusationes instituũt de criminibus ex quibus imponit̃ pena relegationis vel vltra. Nam si minor imponat̃ pena tũc ⁊ ad accusandũ nomine alieno, ⁊ ad defendendũ videt̃ ꝙ possit intercedere tutor, vel curator, vel pcurator: vt not. Accur. s. d. §. ad crimen. Fallit tñ in illustribus personis q̃ accusationẽ iniuriarũ instituũt per pcuratorẽ. C.
13 de iniur. l. fi. ¶ † Sed hic q̃ro, nũquid vniuersitas[g] possit cõ-
g stituere syndicũ ad faciendũ accusationẽ nomine vniuersitatis de aliquo crimine: respon. sic: vt pbat̃. C. de re mili. l. tam
14 collatores. §. si autẽ vniuersitas. lib. xij. ¶ † Item repellit̃ ab accusando ille qui preciũ suscepit ob accusationẽ institutam vel vt desisteret ab instituta per eũ sicut est in teste qui si preciũ recipiat repellit̃ a testimonio ferẽdo: q2 incidit in. l. iul. repetunda. l. eadẽ. §. j. ⁊. ij. ⁊ hoc accidit pter suspicionẽ calũnie, q2 semel fuit malus ⁊ hodie presumit̃ malus. ff. de accu.
15 l. si cui. §. ijsdem. ¶ † Item frater[h] non auditur si magnũ ac
h capitale crimen intẽtat contra fratrẽ suũ: vt. C. qui accu. non poss. l. qꝺ si magnũ. nisi prosequatur suam vel suorũ iniuriam sicut

16 sicut dicit de matre.ff.e.ti.l.ppter.z.l.si sororē. ¶ † Itē ille q accusat si ab illa accusatione desistat abolitione nō impetrata nō audit postea si vult de eodē crimine accusare: vt.ff.ad
17 turpil.l.si qui desistit.z.C.de accu.l.ea que. ¶ † Itē ius accusandi non habet dānatus de publico crimine vel de calūnia vel qui artem ludicrā exercuit: vt.ff.de accu.l.qui in iudicio. nisi suam vel suorū iniuriā prosequatur: vt ea.l.z.l.hi tamen.
18 ¶ † Itē non auditur socius accusans sociū[a] de eodē crimi-
a ne: vt.ff.de libe.cau.l.si filiū. ¶ Itē forte dicam q iste nō au-
19 diatur si cōmisit aliud par delictū vel simile. † Et ideo repellit maritus accusans vxorē suā de adulterio si ipse maritus de adulterio vel de lenocinio ante cōuincat: vt.ff.ad leg.iul. de adulter.l.si maritus.§.prescriptione. nam dolus cū dolo cōpensat: vt.ff.solu.ma.l.viro.C.de here.l.quoniā.ff.de dolo. l.si duo.ff.ne quid in lo.pub.l.ij.z.C.de inoff.testa.l.in arenā. z hoc quādo nomen vxoris non est receptū inter reos: q2 tūc non poterit opponi illa talis exceptio: vt.d.§.prescriptione.
20 arg.ff.de adulte.l.ij.§.si publico. ¶ † Itē prohibētur liberti z eorū liberi z familiares accusare patronos ppter reuerentiam quā eis debēt prestare nisi suam vel suorū iniuriā prosequantur.ff.de accusa.l.qui accusare.z.l.hi tamen.§.j.C.qui
21 accu.non pos.l.iniquū.z.l.si qs ex familia.z.l.similē. ¶ † Itē
b repellūtur volētes clericos[b] z alias personas ecclesiasticas accusare coram iudicibus secularibus de quocūq3 crimine: vt.C.de epis.z cle.auf.clericus.z auf.causa q fit.z melius cū iure nouissimo Federici: vt in illa auf.ad dedecus z decorē.
22 ¶ † Item prohibet maritus accusare vxorē suā iure mariti de adulterio post.lx.dies, z pater vxoris etiam repellitur: vt C.ad le.iul.de adul.l.iure mariti. ¶ Item repellit maritus accusare vxorē suā de adulterio si primo repudiauit eā mox approbauit mores eius reducēdo tantūdem: q2 sic accusaret mores quos ipse approbauit: vt.ff.ad le.iul.de adul.l.si vxor.
23 ¶ † Item repellit mulier cōtra maritū z quēcūq3 aliū ab accusatione adulterij si dicat z obijciat accusatorē cōmisisse latrociniū: z hec talis exceptio opposita z pbata subijcit maritū pene: q2 ipse punit arbitrio iudicis: vt.ff.de adul.l.j.§.si publico.z.l.si maritus.§.pscriptione.z.C.ad le.iul.de adult. l.quoniā.z.l.ita. Et hec est ratio, quare seruus nō potest talē exceptionē lenocinij opponere dño suo: q2 talis exceptio le-
24 nocinij videt instar accusatiōis habere. † Et seruus dñm nō potest accusare nec quencq3, vt.s.dictū est: z hoc si ista mulier hanc exceptionē obijciat anteq3 eius nomen sit receptū inter
25 reos: q2 postea nō audit per superius alleg. ¶ † Et no. q differētia est inter lit.cōtest.z nomē receptū inter reos: vt.C.ad le.iul.de adult.l.adulteriū.z ibi satis bene pōt notari in tex. Et dicit nomē receptū inter reos post lit.cōtest.factis tñ aliquibus pbationib9 sup crimine ꝯ reū: q2 tūc iudex facit nomen rei describi in libro reorū z libellū accusati ibi poni in filo z acta: z tunc dicitur nomē esse receptū inter reos Bub.
26 ¶ † Añ videt hic esse arg. q in cā criminali nō obijciat exceptio perēptoria postq3 nomē rei receptū est inter reos q ego
c verū nō puto[c] qñ exceptio perēptoria qñcūq3 opponit ante sententiā z pbat. Nō obst. q hic dicit in exceptiōe lenocinij: q2 spāliter statuit in hac exceptione: in alijs aūt secus est qd opponit ante sententiā qñcūq3.ff.de adul.l.j.§.ij.z.l.abolitio.l.de
27 nūciasse.§.qrit.z.l.adulteriū.§.pe.in fi. ¶ † Itē non accusat qs corā pedaneo iudice vel corā arbitro: vt.C.de peda.iud.l.
28 j.ff.de of.eius cui mā.est iurisd.l.j. ¶ † Itē repellit accusator accusans de crimine post.xx.annos.C.de fal.l.querelā.ad fi. ¶ Fallit i crimine subiecti part9 in quo nulla tpis pscriptio
29 obijcit.ff.de fal.l.q falsum.§.j. ¶ † Itē fallit in ea q falsis medicamētis partū abortiuit ne filiū pareret iam facta inimica
30 marito.ff.de pe.l.cetero. ¶ † Itē repellitur is q iam mortuū reū deproperat accusare: vt.C.si re.vel accu.mor.fue.p totū. ¶ Fallit in crimine lese maiest.repetūdarū heresos peculatus in quibus l3 reū accusare iam mortuū ppter eoz bona z vt taliū dānet memoria: vt.ff.de accu.l.ex iudiciorū.C.de he-
31 re.l.qñ.ad.l.iul.pecul.l.fi. ¶ † Item repellit[d] filius accusa-
d re aliquē coram patre suo iudice.ff.de iudic.l.in priuatis.

¶ De filiofamilias z vtrum possit accusare.

32 Filiusfamilias an possit accusare z in iudicio esse z in causa criminali sine consensu patris.
33 Accusatori si dum testibus est conclusum in causa opponatur q sit filiusfamilias, z sic non tenuit iudicium, licet ei examinare testes q pater sit mortuus.
34 Accusatori oriūdo de longinqua prouincia, an possit obijci q sit filiusfamilias, vel quicq3 de patre.
35 Accusare vel agere prohibetur quis corā cognato, socero, priuigno, vitrico, z consobrino, per iniuriam que descendit ex.l.cornel.z generaliter omnis repellit ab accusatione propter ineptam libelli conceptionem.
36 Accusator an repellatur propter omissam subscriptionem.
37 Subscribere se qui z quando non teneantur.
38 Subscriptiones hodie de consuetudine non sunt in vsu.
39 Accusauit Titius quēdā de crimine, Sēproni9 opposuit q Titi9 erat seruus, vel aliqd aliud turpe quā exceptionē pbare non potuit, an Titius possit agere iniuriarū ꝯ Sēproniū.
40 Accusatus quādo prohibeatur accusare suū accusatorem.
41 Accusans z prosequens suam vel suorum iniuriam, an poterit accusari ab accusato de pari vel minori crimine prosequente suam vel suorum iniuriam.
42 Accusatus qñ possit suum accusatorem accusare, z qñ non.
43 Accusare alij prohibentur propter paupertatem.

32
e

Ed ego quero † nūquid filiusfa.[e] possit accusare z in iudicio esse z in cā criminali sine ꝯsensu patris: dic q nō, in causis criminū priuatorū: vt.C.de bo.q lib.l.cū nō solū.§.necessitate.z ar.de iud.l.tam ex ꝯtrib9. a
z si pater nolit cōsentire cogit captis pignoribus z multa ei indicta.ff.de lib.agno.l.si quos.§.si qs. Sed in causis criminū publicorū sic: q2 quantū ad ius publicū pertinet nō refert inter patrē z filiū: vt.ff.ad trebel.l.nam q attinet. Et q2 super b
hoc sunt.ll.expresse.ff.ad.l.iul.de adul.l.inter liberos.§.filiusfa.z.l.filiusfa. Et ita no.do.Odof.super.d.l.cum nō solū. Et ad hoc.ff.de noxa.l.z si cōdēnatus. Tutius tñ est q semper pater consentiat. Et intelligas hec vera esse qñ filiusfa.erat c
maior.xxv.annis. Si aūt fit minor tūc solus cōsensus patris non sufficit, q2 filius pupillus patris cōsensu obligari nō potest: vt.ff.de verb.obli.l.j.§.j.z insti.de inuti.stip.§.pup.ver. sed qd. ¶ Et quare illud sit in tutore magis q in patre not. Azo. si ergo in stipulatione non sufficit patris cōsensus filio d
minori, ergo nec in iudicio: quia in iudicio quasi cōtrahitur. ff.de pecul.l.licet.§.sed si filius.ergo dādus est curatoris autoritate cuius sit in causa. Nec obst. q filio in potestate cōstituto nō potest dari curator: vt.C.de cura.furio.l.filius.quia illud verū est q non potest dari persone, sed liti seu rei z cause sic vt not.d.l.cum non solū. z in auf.vt liceat matri z auie. in prin. Nec in hoc casu solius illius curatoris sufficit autoritas, sed est necessarius cōsensus patris cum autoritate illius curatoris: z est ratio, q2 autoritas illius curatoris tantū hoc facit vt iudiciū minoris suppleatur per eius autoritatē. l.vt e
perinde habeat ac si esset maior: vt.ff.de acq.pos.l.quāuis.§. infans. vnde tunc sicut pater h3 consentire filio maiori: ita in hoc casu etiā h3 consentire qñ est minor: z hoc didici a peritioribus meis z processus plures vidi annullari propter dictā solennitatē curatoris non seruatā. de hoc dicam.j.in rubri.de multis questio.malefic.in margine: sed hic melius di-
33 citur q ibi. ¶ † Sed quid erit, lex dicit q filius dū est in patris potestate non potest agere.C.de bo.que lib.l.cum nō solum.§.necessitate.C.de anna.excep.l.j.circa fi.reus vero maleficiosus dum testibus est in causa cōclusum ponit qd actor seu accusator habuit legitimū patrem actor hic cōfitetur dicit reus, nego eum mortuū: z sic dico non tenuisse iudicium. Respondeo, si accusator vult testes super hoc articulo inducere cum sit nouus, dico q potest. arg.ff.de iureiur.l.admonēdi.z de interro.acti.l.de etate.§.ex causa.per canones hoc
34 planū extra de testib.c.causam que.el.ij. ¶ † Sed quid si iste homo est oriundus de longinqua prouincia: nec potest hic quicq3 de patre suo pbare defuncto. Dico q nō potest hoc sibi obijci cum z patre absente accusare possit.l.si lōgius.ff. de iudi.z de procu.l.si.imo z si est in hac ciuitate in qua agit z pater non cōparet filius admittitur quasi patre absente.z facit si cer.pet.l.si filius.§.j.sed si reus negauit patrem abesse vel mortuū.z probatur de morte per famā hoc casu puto sufficere.arg.ff.de acqui.here.l.si quis.§.si plane.idem dico de absentia: nam eoipso qd nō est presens presumitur absens, z probanda est presentia.C.de cōtrahē.stip.l.j.z.l.optimā. nisi per instrumēta probaretur presentia: z satis est q non cōparet.ar.C.de his qui.vt indi.l.si ideo.imo si esset hoc iudici notum non d3 hāc obiectionē admittere, q2 manifesta pbatione nō indigēt.ff.de in integ.resti.l.j.sed nōne satis est q2 actu in quasi possessione patrisfamilias probet ergo patrē actoris viuere.ff.queād.testa.aper.l.j.§.si dubitetur in argumētum.licet sit argumentū cōtra.de probatio.l.filius. maxime quādo probat se longo tempore, vt patremfamilias stetisse,
35 satis est: vt.C.de pat.potesta.l.j.z.l.Mar.de fano. ¶ † Item impeditur quis agere corā cognato, socero, genero, priuigno,

¶ Sociū. Adde vt p Jo. de ana. consi.lix. Ber.

¶ Clericos. adde vt per Feder. cōsi.xxiij. Ber.

¶ Verū non puto. Adde videndum Ro.consil. ccclj.in fi. Ber.

¶ Repellit. adde q etiā repellitur domesticus z familiaris illius q prohibet accusari: vt voluit Ro. cōsil.clij.rationibus de quib9 ibi per eum. Ber.

¶ Filiusfa. adde an filiusfami. minor.xx.an. possit accusare sine autoritate curatoris. Bal.ꝯsl.lxix. z an possit se defendere cū cōuenit criminaliter sine consensu patris: dic q sic. ita Pet.de anch.cōsi.lxxij. Ber.

vitrico, ꝛ consobrino, vel accusare per iniuriam que descen-
dit ex.l.cor.ff.de iniur.l.lex cor.l.j. ¶ Et generaliter ab accu-
a satione repellitur omnis propter ineptam[a] libelli cõceptio-
36 nem:vt.ff.de accu.l.libellorũ.ꝛ.l.titia.ꝛ ibi not.hoc. ¶ †Itẽ
b repellitur propter omissam subscriptionem[b], quã accusator
teneť facere tam in priuatis ꝙ̃ in publicis delictis , ꝛ in eis
priuatis delictis extraordinarie agitur criminaliter : vt. C.
qui accusa.non pos.l.qui crimen.ff.de priua.delic.l.fin.C.de
37 fur.l.j. ¶ †Sunt tamen aliqui qui eorum accusationibus se
c subscribere non tenentur vt officiales[c] positi ad accusandũ:
vt.C.de accusa.l.ea quidem. ¶ Item si crimen sit leue:vt.ff.
de accusa.l.leuia. ¶ Itẽ quando accusator est priuilegiatus
vt maritus pater patronus : vt.C.qui accu.non pos.l.de cri-
mine.ꝛ de adulter.l.quamuis. ff.de iureiuran.l.iusiurandũ.
38 ¶ †Hodie vero de consuetudine non sunt huiusmodi sub-
scriptiones in vsu,vt dicam.j.in rubri.qualiter accusa.est fa-
39 cienda. ¶ †Sed hic ego formo questionẽ taliter:Titius ac-
cusauit quẽdam de quodam crimine,ego vt impedirem ac-
d cusationem eius opposui[d] ꝙ ipse Titius erat seruus vel in-
famis vel leno vel aliquid aliud turpe, ꝛ istam exceptionem
non potui probare.Modo iste Titius vult agere contra me
actio iniuriarũ queritur nunquid possit? ꝛ videtur ꝙ non:qr
iuris executio non habet iniuriam:vt.ff.de iniur.l.iniuriarũ.
§.j.ff.de reg.iur.l.factũ.§.non videtur. ¶ Preterea filius cõ
tra patrem libertus contra patronũ nõ opponit exceptione
doli qđ speciale est propter reuerentiã que talibus personis
debetur:vt.C.de excep.do.l.apud Celsum.§.aduersus. C.de
thesau.l.j.lib.xj.ergo in alijs causis videť talis exceptio pos-
se opponi : vt.ff.de iudic.l.cum pretor. ¶ Item an ignoscen-
dum est ei qui vult de iniuria se vlcisci:vt. ff.de bon.lib. l.qui
cum maior.§.liber.ꝛ.§.non puto. Ecõtra ꝙ,scz,possit de in-
iuria accusare:nam ille tenetur actione iniuriarũ qui fideius
sores idoneos reprobauit:vt.ff.qui satisda.cog.l.si vero.§.fi.
¶ Item in accusatione iniuriarũ tenetur qui dixit aliquem
delatorem vel seruum:vt.C.de iniur.l.ij.ꝛ.l.si quis. ¶ Solu.
Ego puto ꝙ pater vel patronus in premisso casu possit age-
re actione iniuriarũ contra filiũ ꝛ libertũ:vt.ff.de aqua quo-
tid.ꝛ esti.l.ij.§.penul.in fi.ꝛ institu.de iniur.§.atrox.in fi.cete
40 ros nõ credo accusare vel agere posse. ¶ †Item ille qui ac-
e cusatur , prohibetur accusare accusatorẽ suum[e] de pari vel
minori crimine,donec a crimine de quo accusatus est se exe-
merit qđ verũ esse intelligo,nisi suam vel suorũ iniuriam pro-
sequatur.C.qui accu.non pos.l.ij.de maiori autẽ crimine be-
41 ne posset accusare reus.l.j.C.qui accu.nõ pos. ¶ †Sed pone
ꝙ ille qui primus accusauit prosequitur suam vel suorũ iniu-
riam. Secũdus vero qui accusatur prosequitur suã vel suo-
rum iniuriam , ꝛ prosequẽdo vult accusare suũ accusatorem
de pari vel de minori crimine. Nunquid eius secunda accu-
satio erit admittẽda? do.Azo dixit ꝙ non:ista est ratio,quia
qđ secũdo accusatori daretur priori derogaretur qđ esset ab-
surdũ:vt ar.C.qui po.in pig.ha.l.assiduis.in fi.ꝛ ita no.Azo
in summa,qui accu.non pos.ꝛ ac.sup.d.l.neganda.Sed do.
Odof.aliter sensit sicut dicebat do.Ja.de bel.ꝛ hoc per totã
Italiam de consuetudine seruať. Dicebant enim doct.pre-
dicti ꝙ secundus accusator prosequẽdo suam vel suorũ iniu-
riam audiri debet volens suũ accusatorem accusare.Et hoc
dixerũt: ista ratione si te accusaui de crimine cõtra me illato
ꝛ nõ potui probare meã accusationẽ,tpe sentẽtie poteris me
de ista calũnia condẽnare ex eo ꝙ tu tuam iniuriã proseque-
ris:vt.C.de calum.l.j.Nanqꝫ ignoscendũ est ei qui prouoca-
tus seu accusatus voluit se vlcisci.de bo.liber.l.qui cum ma-
ior.§.si libertus.ff.ad sillania.l.si quis in graui.§.penul. ff.de
adulte.l.j.§.si publico.Nec obst.lex alleg.per do.Azo.C.qui
potio.in pig.ha.l.assiduis.quia lex loquitur in duabus que-
stionibus,scilicet que debeat esse prima:ꝛ sic loquitur in cau
sa ciuili,ꝛ regula iuris est, qui prior est tẽpore potior est iure.
In nostro casu tractatur de ordine accusatiõis:ꝛ sic de que-
stionibus criminalibus , ꝛ questiones seu cause criminales,
discrepant a ciuilibus valde:vt insti.de public.iudic.in prin.
dicit do.Odofre. Sed si vultis defendere do.Azo. respon-
deatur ad legem.C.de calum.l.j.quia qđ ibi dicitur non fuit
per modũ accusationis,sed iudicis officio,vt ibi not. ¶ Itẽ
respondeatis ad.l.si quis in graui.§.pe.ꝛ ad.l.qui cum ma-
ior.§.libertus. quia qđ ibi fuit non fuit per modũ accusatio-
nis,sed per modũ exceptionis. Sed ẜm hunc intellectũ op.
de lege.C.qui accu.nõ pos.l.prius, vbi dicit ꝙ si accusas me
de crimine leuiori,ꝛ ego te de crimine grauiori accuso,ꝙ nõ
admittitur mea accusatio, siue precedat mea,siue sequatur:
quia videtur qđ obstat exceptio rei iudicate. ¶ Sed contra
videtur ad hoc vt obstet exceptio rei iudicate,tria sunt neces
saria,scz qđ idem corpus,eadem quantitas: idem ius agen-
di,ꝛ eadem conditio personarũ, quorũ quodlibet si deficiat
deficit exceptio:vt.ff.de exce.rei iud.l.cum queritur.ꝛ.l.lis.ꝛ
l.an eadem.in prin.vt in casu dicte.l.prius est.Ego accuso te
de furto,tu vero lite cõtest.de vulneribus,ꝛ morte me accu-
sas,debeo ego condẽnari ad mortem,qđ si contingat nõ po-
tero ego prosequi accusationem meã de furto : vt. C.si re.vel
accusa.mor.fue.l.j. Sed si fuero absolutus potero illã prose-
qui : ꝛ hoc est qđ dicit litera illa ex euẽtu cause ꝛc.ꝛ ita sentit
do.Odof. Et cum circa presentem materiã contigisset mihi
casus dubitabilis Bononie ad officiũ maleficiorũ presiden-
ti consului do.Dy. de Musello qui deliberate mihi in scri-
42 ptis respõdit dicens.†Cum aliquis vult accusare suũ accu-
satorem , aut opponũtur aduersario crimina in modũ exce-
ptionis,aut in modũ accusatiõis.Primo casu subdistingui-
tur,quia aut lis est cõtestata,aut nõ est cõtestata.Primo ca-
su, scz quãdo lis est cõtestata accusatus non potest suo accu-
satori crimina opp.in modũ exceptionis.In secũdo casu,scz
quãdo lis non est contestata sic potest: vt probať.ff.de adult.
l.j.§.extraneis.§.qui hic.ꝛ.§.si publico:ꝛ.l.si maritus.§.pre-
scriptione. In secũdo vero casu , scz quando accusatus vult
obijcere crimina suo accusatori in modũ accusationis , tunc
etiã distinguitur:quia aut lis non est cõtestata,aut lis est cõ-
testata,aut lata sentẽtia. In primo casu quãdo lis nõ est cõ-
testata,si vult accusare de crimine maiori, potest adeo ꝙ sua
accusatio tanꝙ̃ maior procedere debet eam. Si vero vult ac
cusare de pari crimine,vel de minori nõ potest,nisi presequa
tur suã vel suorũ iniuriam:vt.C.qui accu.non poss.l.negãda.
In secũdo casu quando lis est cõtestata,tunc aut iste accusa
tus pretendit suã vel suorũ iniuriam , aut iniuriam priuatã.
In primo casu auditur.ff.de accu.l.j.ꝛ.l.hi tamen. siue velit
accusare de maiori crimine,siue de minori,siue de pari. Se-
cundo casu,scz quando pretẽdit iniuriam priuatã nullo mo-
do auditur:vt.ff.de iudi.l.is qui. In tertio casu,scz quando
lata sentẽtia vult accusare suũ accusatorẽ: tunc similiter sub-
distinguitur,quia aut sentẽtia lata fuit absolutoria,aut con-
demnatoria : si absolutoria,tunc planũ est qđ bene admittiť:
vt.ff.de pub.iudic.l.is qui.in prin. ibi dum dicit ꝙ fuerit ex-
cusatus:ergo a contrario sensu si fuerit absolutus : ꝛ hoc est
qđ innuit ille versi. Illud autem ꝛc. In alio casu, scz quãdo
fuit sentẽtia condẽnatoria contra reum lata: similiter subdi-
stinguitur,quia aut ex illa sentẽtia amittit ciuitatẽ,vel liber-
tatem,aut vitam,aut nihil ex his. Si nihil amittit , aut vult
accusare extraneũ,aut accusatorem suum. Si vult accusare
extraneũ non potest,quia est infamis : vt.ff.de public.iudic.
f l.infamem. Nam infames[f] repelluntur ab accusatione pu-
blica:vt.ff.de accu.l.qui accusare. Si vero vult accusare ac-
cusatorem suũ bene potest:quia hoc quodammodo sibi con-
ceditur ad vindictã : vt not.dicta.l.is qui.ꝛ ad hoc facit de
bo.liber.l.qui cum maior.§.si libertus.Si vero illa sententia
ademit ciuitatẽ vel libertatem , tunc aut vult de nouo indu-
cere accusationem , aut accusationẽ inchoatam vult prose-
qui.Primo casu non potest indistincte nec contra extraneũ,
nec contra accusatorem suũ : vt in dicta.l.is qui. versicu.sed
hec ꝛc. In secundo casu, scz quando vult inchoatam prose-
qui,tunc aut sentẽtia adimit vitam,aut solam ciuitatem,vel
solam libertatem : si adimit vitam non potest prosequi,quia
pena nõ debet differri:vt.ff.de penis.§.si quid forte. C.de pe
nis.l.cum reo.ꝛ.l.si creditori.In alio casu,scz quando sentẽ-
tia adimit solam ciuitatem,vel solam libertatem, vel vtrãqꝫ,
non tamen vitam:hec accusatio aut perimitur per sententiã
contra eum latam,ꝛ tunc non auditur:vt arg.C.qui accusa.
non pos.l.j.aut non perimitur, quia sua accusatio potest esse
etiã vera:ꝛ in hoc casu bene admittitur etiam cõtra omnes:
43 vt dicta.l.is qui.ff.de publi.iudic.versi.illud ꝛc.Di. ¶ †Itẽ
repellũtur alij propter paupertatem.ff.de accusa.l.alij.l.nõ-
nulli.l.illicitas.§.ne potentiores. Bandinus.

a ¶ Ineptã.adde Pet.de anch.cõsi.ccccix.Ber.

b ¶ Subscriptionem.adde intelligendũ parte opponẽte ante nomẽ receptũ inter reos qr post non põt opponi.ita ro.ꝯsi.cccclj.B.

c ¶ Officiales.adde an ꝓcura.fisci teneatur se inscribere.Cepo.cõsil.xvij.Ber.

d ¶ Opposui.adde an conueniri possit iniuriarũ qui opposuit crimen qđ nõ ꝓbauit.Old.cõsi.liij. Pet.de ancha.cõsi.cccxxvj.B.

e ¶ Accusatorem suũ.add late Fede.ꝯsi.xciij.B.

f ¶ Infames. adde Alex. cõsi.xj. Pet.de ancha, consi.ccccxij.

¶ Qui possunt accusari. Rubrica.

1 ☞ Accusari an possint tam masculi ꝙ̃ femine presentes ꝛ absentes.
2 Accusari an possint viui tantum vel etiam mortui.
3 Accusato conuicto ꝛ condemnato Titio,si ab illa condẽnatione appellauerit, ꝛ illa pendẽte moriatur, quid erit de illa condemnatione ꝛ bonis illius mortui.
4 Accusari an possint tam puberes ꝙ̃ impuberes.
5 Accusari an possit seruus ꝛ de quibus criminibus.
6 Accusato Titio de aliquo crimine an poterit ab alio accusari de eodem crimine.

Supra dictum

Upra dictũ est q possunt accusare,
1 vel non: nũc videamus qui possunt accusa-
a ri. ¶ † Accusari possunt tam masculi q̃ femine presentes & absentes[a]: dũmodo cõtra absentes possit offerri libellus sine accusatione.l.absenté.C.de accu.& C.de re.exhi.l.ij.& absentes taliter accusati debẽt requiri & si cõtumaces fuerint proceditur cõtra eos: vt dicit̃.j.in rubr.de citatio.al's de accu.& quid sit
2 faciendũ reo absente & cõtumace. ¶ † Itẽ accusari possunt viui tñ nõ mortui: nam mortuo reo omnis criminatio extinguit̃: vt.C.si re.vel accu.mor.fue.l.j.fallit in criminibus lese
b maiestatis[b] repetundarũ peculatus & hereseos quibus casibus accusatio de iam mortuo recipit̃: & hoc est propter enormitatẽ delicti & propter taliũ delinquentiũ publicanda bona.ff.de accusa.l.ex iudiciorũ.C.de aposta.l.apostatarũ.& de here.l.quoniã.ff.ad le.iul.repe.vel pecu.l.fi. Quod verũ intelligo si accusatus morit̃ ante accusationẽ expositã vel pendẽte ipsa accusatione morte naturali. Nam si cõstituit sibi mortem postq̃ fuerit in crimine deprehẽsus, vel postq̃ fuerit lis cõtesta.vel nomẽ eius receptũ inter reos tũc heredibus sunt auferẽda bona. Est eñ durius se interficere q̃ principe mandante trucidari &c. vt.ff.de bo.eo.qui mor.sibi cõsci.l.iij.C.si
3 re.vel accu.mor.fue.l.si defunctus. ¶ † Sed pone q̃ aliquis fuit accusatus & cõuictus, & deinde condẽnatus qui ab illa cõdẽnatione appellauit, & ea pendẽte mortuus est: queritur quid sit de ꝯdẽnatione illa & de bonis illius mortui. Respõ. dic idẽ esse quantũ ad crimen, q: omnis criminatio est extincta morte: sed quantũ ad bona dic, q̃ appellatio sit perficienda si in illa sentẽtia bona erãt adẽpta, vt est in relegatis: vbi quis damnat̃ in tertia parte bonorũ suorũ: & ita vtraq; questio.s.relegationis & adẽptionis: tertie partis bonorũ est principalis, vnde vna extincta non extinguit̃ alia.ff.de interdi.& rele.l.relegatorũ.§.ad tps.finaũt in sentẽtia bona fuerũt adẽpta tacite vt euenit in deportatione, q̃ tacite bona deportati sequunt̃: vt.C.de bo.proscri.l.deportati. tũc extincta cã principali.s.deportationis extinguit, & accessoria.s.causa bonoꝝ
4 ipsoꝝ: vt.C.si re.vel accu.mor.fue.l.fin. ¶ † Itẽ accusari possunt tam puberes q̃ impuberes q tamen sunt doli capaces. Nam fert Aug.dixisse omne delictũ cadit in impuberẽ preter delictũ carnis.& dicit.l.q̃ minor.xiij.annis non potest de adulterio accusari.ff.de adul.l.si minor. sed de stupro & aliis criminibus bene tenet̃: vt.ff.eo.ti.l.stuprũ.ad fi.ff.de mi.l.auxiliũ.& l.si ex causa.§.si mulier.& C.de pe.l.impunitas.& ex ingratitudine põt minor reuocari in seruitutẽ: vt insti.qui.mo.test.infir.§.qdẽ.& §.itẽ seruitutẽ.circa impositionẽ pene mor-
5 tis dic, vt no.j.de pe.& C.de pe.l.impunitas. ¶ † Itẽ accusari põt seruus, sed nõ de omni crimine: nam nõ accusat̃ de crimine de quo imponit̃ pena pecuniaria nec pena paricidij: q: seruus nõ dicit̃ patrẽ habere: vt.ff.de accu.l.hi qui.§.cibus.ff.de reg.iur.l.qd attinet. ¶ In predictis aũt casibus recipit̃ accusatio cõtra seruũ, vt ipse corporalẽ penã patiat̃, q: natura omnib' cõis est: vt.ff.de accu.l.hos accusare.§.omnibus. dñs autẽ pro seruo defensionẽ suscipit pro pena pecuniaria:
6 vt.ff.de accu.l.si seruũ.& ff.de pub.iud.l.sciendũ. ¶ † Sed pone q̃ sum ab aliquo accusatus de aliquo crimine, modo q̃rit̃
c nũquid ego potero iterũ ab alio accusari[c] de eodẽ crimine? Respon.nõ: vt.C.de accu.l.qui de crimine.nisi primus accusator decesserit, vel al's impediat̃ in accusatione ꝓcedere, tũc intra.xxx.dies admittit̃ alius accusator de eodẽ crimine: vt ff.de accus.l.libellorũ.ad fi. ¶ Itẽ hoc totũ intelligo qñ erat lis cõtest. nam ante lit.cõtest.ex pluribus accusatoribus eligitur vnus idoneus: vt.ff.de accus.l.si plures. qd intelligo si fuerit obiectũ arg. C.q accu.nõ pos.l.si accusatorib'. vel dic q̃ ibi ita ꝓcessum & factũ fuerit de facto: & vt melius pateat hoc modo distinguit̃: prout no. Accur.C.de accus.l.q de crimine. quia qñq; vnus accusat vnũ, & tũc si de vno crimine & vna lege põt si diuersis legibus nõ põt: vt.ff.de accu.l.senatus si a reis. Si aũt de diuersis criminibus descẽdẽtibus ex diuersis factis põt: vt.d.l.libelloꝝ.§.& si alij. Si aũt descẽdũt ex eodẽ facto nõ videt̃ q̃ possit accusari ab eodẽ: vt ar.C.de accu.l.qui ab eodẽ crimine.a contrario sensu illius.l.ab alio aũt bene põt. Si aũt plures accusant vnũ, si de eodẽ crimine tũc eligit̃ idoneior accusator: vt.ff.de accus.l.si plures.l.hi.§.fi.ff.de libe.ho.exhib.l.q̃ ait lex.§.hoc interdictũ. Si vero de diuersis criminibus descẽdẽtibus ex diuersis factis vel etiã ex vno potest: vt.C.de accus.l.qui de crimine. interim tñ cum habet necesse respõdere pro vno non artetur pro aliis: vt.ff.de custo.reo.l.ij.§.fi. Quandoq; plures accusantur ab vno & si de eodem crimine licet etiam accusare centũ: vt.C.si re.vel accusa.mor.fue.l.ij.ff.de adulte.l.qui pupillam.§.incesti.& l.vim passum.sed fallit in accusatione adulterij: vt.C.de adulteriis.l.reos.& ff.eo.l.si maritus.§.fina.& l.iij.in fi.

¶ Utrum ille cõtra quem fuit per inquisitionem processum possit de nouo accusari.

7 Accusato Titio de homicidio vel facto processu cõtra eum per inquisitionem & eo absoluto: quia non fuit repertus culpabilis, an heredes occisi poterũt eundem Titium accusare non obstante dicta absolutione.

8 Accusato Titio vt supra dictum est ad questionem positam supra datur alia solutio.

9 Denunciatione facta domino potestati per heredes q̃ eorũ pater erat occisus, & q̃ super eius morte deberet procedere facta inquisitione per dominũ potestatem & iudicem maleficiorum: an audientur heredes volentes accusare quosdam ex malefactoribus contra quos fuit inquisitum.

Ed pone questionẽ
7 que † sepe cõtingit de facto, Titius fuit de homicidio accusatus, vel contra eum per inquisitionẽ ꝓcessum fuit: & q: nõ fuit repertus culpabilis extitit absolutus: modo heredes dicti occisi eundẽ Titiũ accusare voluñt dicta absolutione nõ obstãte, q̃ro nũquid possunt? Et primo videt̃ q̃ nõ: qm̃ de cõmisso eiusdẽ hominis crimine non dz sepius queri: vt.ff.nau.cau.sta.l.licet.§.fi. ¶ Scdo q: lex cor.de sica.est publica.ff.de accu.l.j.al's.ff.de sica.l.j.& vno accusante ceteri repellũtur nisi in tribus casibus.ff.de accu.l.si cui.§.iisdẽ.& de pop.act.l.ij. ¶ Tertio q: si iste Titius esset cõdẽnatus nõ deberet iterũ cõdẽnari: multo fortius si extitit absolutus.ff.de adul.l.denũciasse.§.fi. ¶ Quarto si dicti heredes fuerũt presentes & sciẽtes, ergo videtur renũciasse suo iuri.de distra.pigno.l.si eo.ff.de reg.iur.l.sepe. ¶ Quinto q: iudex voluit ꝓcedere ad vindictã, & ꝓpterea non debuit alius admitti nec debet. Nam in priuato delicto si admittit̃ ille cuius nõ interest, nõ debet postea admitti ille cuius nõ interest: vt.ff.de sepul.viola.l.sepulchri. ¶ Sexto q: lex dicit q̃ statim reo exhibito siue ab accusatore extiterit, siue ab alio sit delatus sententia ferẽda est: vt.C.de re.exhi.l.j.in prin. ¶ Septimo q: ex eodẽ facto circa remediũ app.sentẽtia secũda non est ferẽda.C.de sen.& interlo.om.iud.l.post sentẽtiã.C.qñ prouo.nõ est neces.l.j. ¶ Octauo q: ille qui delinquit est debitor duoꝝ insolidũ scz cõmunitatis & offensi: vt.ff.de pu.& vecti.& cõ.l.licitatio.§.illicite.ergo conuẽtus a ciuitate & absolutus nõ dz postea ab offenso posse accusari: vt.ff.de duo.reis.l.ij.C.de fide.l.fi. ¶ Econtra videt̃ posse allegari. Et primo q: potuit fieri inquisitio hoc casu: vt.ff.de mu.& ho.l.rescripto.§.si quis. nam debuit precedere accusatio: vt.ff.de accusa.l.libelloꝝ. ergo si fuit inquisitio & absolutio facta cõtra solitũ ordinem iudiciorũ nõ tenet processus.C.de sen.& interlo.om.iud.l.prolatam. debet interim ergo cognosci maxime repertis ꝓbationibus de nouo cum respublica sit lesa: vt.l.admonẽdi.ff.de iniur.& l.imperatores.ff.de exce.rei iud.C.de trãsac.l.sub pretextu. cõtra arg.vt.ff.de adul.l.si maritus.§.fi. ¶ Secũdo q: potestas non potuit esse iudex & accusator maxime in controuersia iurisdictionis: vt arg.ff.de pe.l.si preses. ¶ Tertio q: qui est insufficiẽter condemnatus de aliquo crimine potest iterũ cõdẽnari: vt.ff.vi bo.rap.l.j. ¶ Quarto q: hec sunt paria ab accusatione destitisse per abolitionẽ & iudicẽ absoluisse: ergo sicut potest reiterari accusatio abolitione petita sic, et post ipsam absolutionẽ: vt.ff.de accus.l.iij. ¶ Solu. Quidã dixerunt dictos heredes admittẽdos non fore per iura pro hac parte superius alleg.& per generalẽ consuetudinẽ: & ita dixe
d rũt fore iudicatũ[d] in curia Imperatoris.de hoc.C.de accus.l.si quis homicidij.dixi de reg.iu.l.factũ.in apparatu domi-
8 ni Dy. ¶ † Domino nostro Guil.de suza.aliter visum fuit q: soluendo ita dixit: q: aut heredes predicti sciuerunt accusationem vel inquisitionẽ precessisse de predicto homicidio aut ignorauerunt. Primo casu quando dicti heredes sciuerunt non audiuntur accusare volentes. Secundo vero casu s.quando predicti heredes ignorauerunt precessisse de dicto homicidio bene admittuntur ad accusandũ: vt.ff.de accu.l.si cui.§.iisdem.& ff.de adulter.l.si maritus.§.extraneus. Et si dicti heredes fuerint presentes presumuntur scire.s.quando accusatio vel inquisitio procedat nisi probauerint de sua ignorantia: vt.d.§.iisdem.licet aliter presumatur ignorantia nisi probetur scientia.C.de probat.l.verius.C.qui milita.non poss.l.super seruis.& C.de appel.auf.si plures. ¶ Nam

a ¶ Et absentes. adde vt per Pe. de ancha.consil. ccccix. Ber.

b ¶ Maiestatis. adde Cep.consi. xvij.si tñ tale crimẽ omittat̃ in ciuitatẽ memoria hominis nõ põt dãnari, fm Ange.cõsi.ciij. Ber.

c ¶ Accusari. adde alex.ꝯsi.xi.ro. ꝯsil.ccxiij. Fran. are.ꝯsi.lviij. B.

d ¶ Judicatũ. adde gl.in.c.cũ dilectus. extra de le. vbi gl.no. q̃ sententia lata in cã inquisitionis vel denunciationis preiudicat aliis: dic vt ibi no. per Inno.Ja.but.

hec presumptio si q̄ fuerint presentes tollit aliā presumptionē ⁊c.l.filiū.in fi.qui sunt sui vel alie.iur.hoc tñ saluo ꝙ si dicti heredes poterūt pbare de preuaricatione primi accusantis ꝙ tūc audiant in eorū accusationē.l.si quis.⁊.d.§.ijsdem.ff.de preuari.l.iij.§.fi.ff.de accu.l.hi tamen.§.ab illo.ff.de lib.ho.exhi.l.iij.§.fi.Et hoc ideo qꝛ dicti heredes psequūtur suā iniuriā,vt patet ex predict.ll.⁊ vt not.Azo in sum.de accu.§.

9 item no.¶†Sed pone ꝙ isti heredes denūciauerūt dño potestati ꝙ pater eorū erat occisus,⁊ ꝙ super eius morte deberet procedere: potestas vero vel iudex maleficiorū super illo homicidio ex officio suo inquisiuit: modo venīūt dicti heredes,⁊ quosdā ex malefactoribus cōtra quos fit dicta inquisitio accusare intendētes: modo querit an sint audiēdi.⁊ primo videt ꝙ sic: qꝛ accusatio est ordinaria,⁊ accusatio ordinaria dꝫ precedere inquisitionē q̄ est extraordinaria.ff.de mino.l.in cause.ff.ad carb.l.circa.ff.de tributo.l.iij.ff.ad muni.l.j.¶Itē licet dicti heredes denūciauerint nō propterea videntur renūciasse iuri suo ⁊ accusationi per eos faciēde.ff.de inoffi.testa.l.mater.⁊ de peti.here.l.legitima.nam ⁊ variare eis licet si volūt.arg.ff.de noxa.l.⁊ in delictis.§.fi.⁊.ff.de iudi.l.nonnunꝙ.¶Ecōtra videt ex quo viam denūciationis elegerūt nō debet posse variare: vt.ff.de tributo.l.ꝙ in heredē.§.eligere.ff.de lega.j.l.pluribus.⁊ qꝛ de qua re cognouit iudex de ea pronūciare dꝫ: vt.ff.de iud.l.de qua re.⁊ dic etiā pro,⁊ cōtra: vt not.in.q.ō.proxi.¶Solu.Distinguit vt nos docet do.Gui.dur an.in spec.sui operis: qꝛ aut isti heredes nominatim ⁊ expressim denūciauerūt dño potestati,scꝫ eos quos nūc accusare intēdūt ⁊ nominatim facta est inquisitio cōtra eos: ⁊ ex officio procedit cōtra eos,aut non.Primo casu nō possunt postea accusare: qꝛ elegerunt istam viā inquisi.in quo si isti absoluātur: non poterūt postea accusari: vt.ff.de accu.l.si cui.§.ijsdē.⁊.d.§.eligere.¶Sin autē in dicta denūciatione nō nominauerint aliquē nominatim, nihilominus postea accusabūt: qꝛ videtur esse casus legis.ff.de custo.⁊ exhi.reo.l.diuus.circa mediū.⁊ facit ad hoc.ff.de adul.l.ij.§.fi.nam nō videtur renūciasse iuri eorū ꝙ ignorabāt sibi cōpetere.ff.de inof.test.l.mater.⁊ de pet.he.l.legitima.Et hec q̄stio poterat cōpetenter adaptari sub tit.preced. Gandinus.

¶Qualiter fiat accusatio. Rubrica.

1 ☞ Accusatio an requirat libellum.
2 Libellum dare an in omnibus ⁊ pro omnibus criminibus sit necesse.
3 Libellus accusationis que debeat continere.
4 Accusans notoriū de falso vel ꝙ falsum instrumentum scripsit,an teneatur in accusatione inserere locum falsitatis.
5 Exceptio ꝙ in libello non sit mensis, annus, locus vel dies: an possit opponi post sententiam.
6 Libellus hodie non datur,sed per totam Italiam simpliciter obseruatur ꝙ accusatio fit.
7 Accusatio non procedit nisi crimen sit commissum.
8 Accusatio accusatorem requirit.
9 Libelli criminalis exemplum.
10 Accusatione ciuili ⁊ criminali mihi competentibus,an possim vtranꝙ intentare.
11 Libello eodem an possim te de facto accusare criminaliter ⁊ petere rem furtiuam mihi restitui.
12 Accusasti Titium ꝙ te insultauit cum armis, probatur insultus: sed non cum armis,an cōdemnabitur Titius de insultu simplici.
13 Accusat Titius Caium de furto, ⁊ etiā dicit ꝙ est latro publicus ⁊ famosus,an in hac parte accusatio sit admittenda.
14 Accusatione non continēte illa verba generalia,latro publicus ⁊ famosus,an accusator possit in processu illa probare.

1 Equitur †videre qualiter fiat accusatio: ⁊ certe sicut in ciuilibus questionibus necessarius est libellus: vt no.in illa aut.offerat.C.de lit.contest.ita in criminalibus causis est etiam necessarius eodē modo libellus siue ex crimine agatur ciuiliter,siue criminaliter.ff.de accus.l.libellorū.ff.de priua.delic.l.fi.⁊ de fur.l.fi.C.qui accus.non pos.l.ij.⁊.iij.l.si crimen.l.negāda.l.de crimine.C.de accu.l.si quis.⁊.l.in causis.l.accusationis.⁊.ff.ad turpil.l.quesitū.Et not.ꝙ vbicūꝙ pena applicatur fisco ꝙ causa vnde secuta est condēnatio talis
a pena dicitur criminalis[a]: vt insti.de iniur.§.in summa.⁊ ibi
2 not.accusa.¶†Sed nunquid in omnibus ⁊ pro omnibus criminibus est necessariū q8 detur libellus? Respō.sic regulariter.Si enim in causis ciuilibus offertur libellus.C.de lit.

a ¶Criminalis.adde qd si pena veniat applicanda partim fisco,partim parti,an dicat crīalis.Ale.ꝯsi.cxxxi.j.li.B.

b ¶Accusati.adde an pcedit accusatio gñalis vl̄ necessaria sit specificatio criminꝫ Alex.consi.lxxj.ij.lib.Ber.

c ¶Loco.Adde Alex.ꝯsi.lxxij.ij.lib.⁊ ꝯsi.clj.⁊ ꝯsi.clxxij.ij.lib.no.tñ ꝙ lꝫ in actione famosa ciuiliter intētata locus ⁊ tēpus debeat inseri: tñ vbi cā cōmittit cognoscēda de veritate et equitate,locus ⁊ tps nō sunt necessarie apponēda.voluit Alex.ꝯsi.vj.iij.lib.Ber.

d ¶Talionis.adde an accusans ⁊ non probās teneat pena eadē q̄ teneret accusatus.Alex.ꝯsi.xj.tñ cū iudex inqrit nō hꝫ necesse inscribere: vt voluit Io.de ana.consi.j.Ber.

contest.aut.offeratur.multofortius debet offerri in criminali causa.Nam vbi maius periculū vertit ibi cautius est agendū: vt.ff.de carb.l.j.§.sed si quis.C.de appel.l.addictos.fallit in casibus in quibus libellus seu accusatio nō est necessaria: quos casus not.s.in rubri.quid sit accu.⁊c.in prin.qui casus
3 sunt in quibus potest inquiri. ¶†In libello autē omnia infrascripta sunt necessaria.Primo nomē accusatoris ⁊ accu-
b sati[b].Secūdo crimen commissum.Tertio cum qua persona
c sit cōmissum crimen.Quarto in quo loco[c] sit cōmissum crimen ⁊ etiā locus loci,scꝫ in tali domo ⁊ in tali angulo dicte domus.¶Sed quid si certus ⁊ determinatus locus nō cōtineat in accusatione: vtputa,qꝛ contineat in libello maleficiū fore cōmissum ante domū dicti Petri: nunqd accusatus petere possit nomen suū aboleri de accusatione? Dic allegādo pro ⁊ contra,⁊ tandem soluas ⁊ dicas ꝙ accusator possit declarare illud verbū obscurū.arg.ff.de iudi.l.si quis intentione ambigua.⁊ per hoc non aboletur nomē accusati.⁊ ita fuit consultū Bonoñ.per plures legū doc.Quinto quo anno,⁊ quo mense,diem,⁊ horam cōmissi criminis nullus inuitus cōprehendit.Annū autē,mensem,⁊ diem dati libelli ponat accusator in accusationis libello.Sexto ponat nomē imperatoris vel pape tunc viuentis.Septimo accusator habet necesse se in libello subscribere ⁊ astringere se probaturū cri-
d men obiectū ad penā talionis[d] que est membrū pro membro,oculus pro oculo.Que omnia ⁊ singula,nisi in libello accusationis cōprehēdantur libellus reprobat tanꝙ minus legitime ordinatus: ⁊ tūc nomen illius accus.eo postulante abolet de eodē libello ⁊ ex integro detur facultas.id est accusatori recusandi intra.xxx.dies.ff.de accusa.l.libellorū.ff.de adulte.l.qui accusare.⁊.ff.de furt.l.fi.⁊.ij.q.viij.§.libellorū.q̄ dicit de.xxx.diebus,intellige qñ accusator absens impedit per mortē,vel morbo,vel simili causa lit.cōte.vt.d.l.libellorū.§.vlti.nam si impediat alia de causa,vcꝫ inepta cōceptione libelli: vtputa qñ locus,annus,mēsis nō continētur in eo,scꝫ libello: tūc intra.xx.annos poterit reaccusare: tanto enim tēpore tollitur accusatio criminalis: vt.C.de fal.l.querela.nisi ipsa accusatio minori tēpore tollatur: vt adulterij per.v.an-
4 nos.¶†Sꝫ q̄ro si quis velit aliquē notariū accusare de falso,vel ꝙ falsum instrumētū scripsit an teneat in accusatione inserere locū falsitatis.Tu dic,ꝙ si sciret locum accusator,⁊ probare posset bene,tenetur apponere locū.Si vero nō scit,tunc sufficit si iurauerit se pro certo non posse dare locū cōmisse falsitatis: vt.ff.de furt.l.in actione furti.§.de veste.ibi plane si quis iurat.⁊ glos.ordi.que hanc.q.determinat.ij.q.viij.§.libellorū.⁊ facit de postu.l.j.§.si quis argentū.⁊ ita do.
5 Carlinus cōsultus Padue de facto respōdit.¶†Sed quero nūquid exceptio ista,scꝫ ꝙ in libello non sit mēsis.annus,locus vel dies,possit opponi post sententiam? Respon.non: propter illa verba,scꝫ reo postulāte posita in.l.libellorū.preal.Et qꝛ hec exceptio sicut dilatoria debet opponi ante lit.contest.vt.C.de exceptio.l.vlti.sicut alias dilatoria pura vel perēptoria debet opponi ante sententiam ⁊ probari: vt.C.de exceptio.l.si quidem.⁊ senten.rescin.nō poss.l.peremptorias exceptiones.Et quia nō est de illis exceptionibus q̄ possint opponi post sententiā: vt.C.de iur.⁊ fac.igno.l.j.¶Daniel enim docet nos ponere in libello locū loci.Nam cum testes deposuissent adulteriū fore cōmissum in pomerio,⁊ ipse q̄siuit de loco loci: vtputa sic,dic mihi sub quo arbore: vt extra de presump.c.tertio loco.glo.in.l.ob carmen.ff.de testamen.
6 ¶†Hodie vero per totā Italiam obseruatur ꝙ libellus nō dat scꝫ simpliciter accusatio fit quā accusator iurat verā esse: ⁊ sic postea in quaterno cōmunis ponitur.Sed licet libellus non detur,tñ in illa tali scriptura debent contineri nomina accusatoris,⁊ accusati.⁊ iudicis,⁊ crimen cōmissi,⁊ quo loco,annus,⁊ mēsis quo cōmissum fuit,⁊ dies dati libelli que omnia si deficiāt non procedit talis scriptura que hodie datur loco libelli vt dicta.l.libellorū.Nec immerito dixi inscriptionem de consuetudine non esse faciendā: quia si hoc esset verū pauci homines inuenirētur qui se vellēt obligare ad talem penā,scilicet talionis quoniā posset reus absolui,vel qꝛ plene maleficiū non esset probatum,vel propter imperitiam aduocati vel iudicis: ⁊ sic timore pene subscriptionis multa maleficia remanerent impunita q8 esse non debet: vt.ff.ad
7 leg.aquil.l.ita vulneratus.cum simil.¶†Item vt dictū est.not.ꝙ accusatio nō procedit nisi crimen sit cōmissum.Nam crimen est peccatum accusatione dignissimum: vt.xci.distin.apostolus.⁊ ita crimen est causa,vnde accusatio procedit.sicut ⁊ alias damnū est causa quare accusatio legis aquilie procedit.ad q8 facit.ff.ꝙ met.cau.l.sed si partus.¶Item alias mora est causa quare agitur ex contractu bone fidei: vt.C.de in integ.

in integ. resti. in l. minorũ persona. & alias nõ habetur cognitio de familiã nisi cõstet dominũ fore occisum: vt. ff. ad silla. l. j. §. illud sciendũ. Et ideo dicit lex q si quis cõfiteatur se occidisse hominem qui viuat q non nocet ei talis cõfessio: quia
a cõfessiones debẽt naturalibus cõuenire[a]: vt. ff. de interrog. actio. l. cõfessionibus. ff. ad leg. aquil. l. inde Neratius. §. si. & aurea lex est ad hoc. ff. de verb. signi. l. sepe. in fi. vbi dicitur q nõ videtur quis habuisse animũ ad delinquendũ, nisi factũ,
8 id est malum, fuerit subsecutũ. ¶ † Item bene dictũ est. s. q accusatio requirat accusatorem, quia sine accusatore criminis cognitio & pene impositio nõ procedit, nisi in casibus not. s. in rubri. quid sit accusa. & quan. accusa. sit necessa. Formatione autem vnius libelli volo esse contẽtus exemplo omniũ
9 aliorũ. ¶ † Ego Lucius accuso Titium coram vobis domino potestate vel iudice, q ipse cõmisit adulteriũ cum Berta vxore Ja. in tali ciuitate castro vel villa, in tali domo in prima camera ipsius domus, regnãte tali Imperatore vel tali Papa hoc anno de mense Martij: vnde peto ipsum puniri capitali pena: & profiteor ego Lucius Titius & subscribo me talem libellũ dedisse, & tali anno: Anno dñi Mcccl xij. de mẽse Martij. ij. die, intrante dicto mense, & promitto me hanc accusationem legitime probaturũ & non calũniose: hanc accusationem instituo & obligo me ad penã talionis seu calũnie, q sic recte concipiatur libellus dicunt dicta iura. C. ad
10 leg. iul. de adul. l. quãuis. & melius dicta. l. libellorũ. ¶ † Sed pone q aliquis cõmisit malum, per qd mihi competit accusatio ciuilis & accusatio criminalis, queritur an ego possim ambas intentare accusationes. Respondeo, aut iste accusationes cõpetunt mihi de re familiari, id est propter rem familiarem: vtputa quia propter illud maleficiũ aliquis abstulit mihi de patrimonio meo, aut non. Primo casu intentata causa ciuili bene potest causa criminalis postea moueri, & econtra: vt. C. quan. ciui. actio crimi. preiudi. l. ij. verbi gratia: quia si fui per vim de possessione deiectus, possum ciuiliter recuperare possessionem meam per interdictũ vnde vi. Deinde hac causa finita potero accusare criminaliter. d. l. iulia de vi publica. Uel si mihi furtũ fecisti possum te primo criminaliter accusare: vt. ff. de fur. l. fi. deinde meam rem a te furatam potero auocare ciuiliter, & ecõtra. Sed interim dũ agitur vna istarũ viarũ non potest altera intentari. ff. de public. iud. l. iiij. ff. vi bo. rap. l. ij. §. j. Si autem ex eodẽ crimine nascatur accusatio ciuilis & criminalis, que nõ sit de familiari re: sed cõpetat ad vindictam tantũ, tunc vna intẽtata altera tollitur. ff. de iureiurã. l. q senatus. & l. pretor. §. j. & de hac materia dic vt plene not. do. Azo. C. de ordi. iudic. per totum. C.
11 quan. ciui. actio preiud. crimi. l. vnica. ¶ † Sed iterũ quero, nunquid in eodem libello possum te accusare de furto criminaliter, & petere rem furtiuam mihi restitui vel possessionem de qua fui per vim deiectus. Respon. non: vt. ff. vi bo. rapt. l. ij. §. j. & ff. de publi. iudi. l. interdũ. quia interim dum agitur ciuiliter non potest agi criminaliter nec econtra: quia fit interim vni preiudiciũ per aliud. ¶ Sed contra hanc responsionẽ videtur esse. ff. de fur. l. interdũ. §. qui furem. vbi est casus q pro furto agitur simul & semel ciuiliter & criminaliter. ¶ Sed huic obiectioni respondet do. Odof. quia factũ fuit ibi de facto qd fieri nõ debuit. Uel dic & melius q ibi furem deprehendi in furto quando furtũ faciebat, vel anteq perueniret ad locũ destinatum ipsum captũ coram iudice duxi cũ re furata qui iudex iussit ipsam rem mihi restitui & ipsum furem puniri extra ordinem: vnde ibi ordo iudiciarius non fuit seruatus: sed si procederetur ordinario iure per libellũ
b non posset vtrũq iudiciũ, scilicet ciuilis actio & criminalis[b] intentari, sed vna finita bene intẽtaretur altera: vt. ff. ad leg. aquil. l. inde Neratius. §. si dolo. & C. ad leg. aquil. l. ex morte.
12 & quan. ciui. actio preiudic. cri. l. vna. ¶ † Sed circa materiã hanc formabo aliam questionẽ. Pone q tu me accusasti q ego te insultaui cũ armis, vel q ego percussi te in capite, ita q sanguis exiuit: probasti per testes q ego te insultaui, sed non cum armis: & ego te percussi in capite, sed non cum effusione sanguinis. Queritur an ego possim & debeam condẽnari de simplici insultu, vel de percussione facta sine sanguine. Dic de hac materia pro & contra sm diuersas opi. vt no.
13 j. de pe. ad fi. titu. ¶ † Item pone q ego te accusaui de furto vel vulnere, & in eadem accusatione ego pono & dico q tu es latro publicus & famosus vel assassinus, vel qd simile: queritur nunquid in hac parte sit talis accusatio admittenda. Dic q non: & ita dicit do. Odofre. ex eo q maleficiũ de quo
c debeat accusari, pars debet esse certum[c]: & accusatio debet continere annũ, & mensem, & locum cõmissi criminis seu deli
14 cti: vt. ff. de accusa. l. libellorũ. ¶ † Sed pone illa verba generalia non contineri in accusatione verum in processu accusationis volo ipsum accusatũ probare esse hominẽ male fame assassinũ publicũ & famosum latronẽ. querit nunqd possum. & videtur q sic: quoniã crescente contumacia debet crescere & pena: vt. C. de epis. aud. l. nemo. & C. de ser. fug. l. quicunq. ff. de pe. l. relegati. C. ad leg. iul. de vi pub. l. seruus. & ff. de pe. l. capitaliũ. §. si ita. & §. fi. & extra vt lite non contest. c. quoniã frequẽter. in fi. glo. Nam ex iteratione delicti augetur pena
a vt patet dictis. ll. & ff. de pe. l. si diuturno. & qd ibi not. ¶ Itẽ tutor remouetur a presenti tutela si probetur eum male administrasse aliquã tutelam: vt. ff. de suspec. tut. l. post finitam. ¶ Item si vtaris instrumẽto facto a notario, qui alias fecit & consueuit falsa instrumẽta facere fidei eius derogatur per legẽ. ff. de accu. l. si cui. §. ijsdem. & de re mili. l. non omnes. §. a barbaris. ¶ Si accuso te de falso, satis videtur me posse pbare q tabellio ille alia falsa instrumenta confecit. ¶ Item dicit lex q aggressores qui predam faciũt in metallũ dãnantur si tantũ semel predam fecerũt: si autem sepius capite puniũtur, ergo non apparet q sit condẽnandus in metallũ vel capite nisi detur facultas probandi hoc. ¶ Ecõtra videtur q non audiatur: qz hec non sunt de accusationibus. Uerũ etiam si hoc probaretur nõ posset de his consequi condẽnatio. arg. ff. de iudic. l. non potest. ff. cõmu. diui. l. fundus. ff. de peti. here. l. si quis libertatẽ. Nam quis nõ admittitur ad id probandũ quo probato non releuatur: vt. C. de proba. l. ad probationẽ. ff. de inof. testa. l. j. & in hac opi. sunt aliqui sapientes qui responderũt. ll. pro altera parte q de omnibus predictis delictis erat facta accusatio: & in accusatione illa erat oppositũ factũ certũ & annus, mensis, & locus: als autem nisi maleficium apponeretur certũ accusatio nulla esset vt. s. dixi in proxi. q. ¶ Sol. Dic q debeã admitti ad probationẽ predictorũ per iura primo alleg. Nam talis probatio saltẽ indiciũ cõtra accusatũ de maleficio presenti operatur, qz alias fuit malus &c. vt. d. §. ijsdẽ. & qz grauius punietur: vt not. j. de iudic. & j. de pe. in illa distinctione aut aliquis delinquit &c. ¶ Itẽ pro hac sol. facit q persona est spectanda cuiusq: vt ad leg. iul. maiest. l. famosi. ibi, nam personã &c. Et ideo considerari debet cuiusq fama: vt. ff. de questio. l. de minore. §. tormẽta. ¶ Itẽ qualem vitã quis ducit talem eum esse presumimus: vt. ff. de iniur. l. apud Labeo. §. si quis virginẽ. & ff. de condi. insti. l. quidã. de quibus plene dic vt not. j. in rub. de presum. & indic. & in rubri. de questio. & tormen. Gandinus.

¶ Qualiter aduocati circa accusationem se debeant habere. Rubrica.

1 ☞ Aduocati qualiter circa accusationem se habere debeant.

Equitur vt videamus qualiter aduocati circa accusa
1 tionẽ † se habere debeant. Et certe aduocatus in his causis criminalibus debet se habere cautius q in ciuilibus. Nam vbi maius periculũ, ibi cautius est agẽdũ: vt. ff. ad carb. l. j. §. j. & C. de proba. l. sciãt. & de ap. l. addictos. & de fal. l. vbi. itaq aduocatus dum aduocat dz stare rectus: vt. C. de offi. prefe. anno. l. j. & C. de postu. l. quisquis. & si quidem nego tiũ sit arduũ dz incipere. In nomine dñi, amen. qz sic incipit do. Justinianus imperator. vt. ff. de of. prefec. preto. aphri. l. in nomine dñi. & in auf. de arbi. in prin. deinde dz supplicare vt benigne audiatur a iudice & a circũstantibus allegando qd sermo perijt nisi prestetur benignus auditus: vt. ff. de his
b q in testa. delen. l. pe. postea dz premittere aliquas prefationes vt reddat iudicem magis beniuolum & attentũ, vt dicit lex. ff. de ordi. iud. l. j. incipiat quoq aduocatus & dicat, domine iudex rectos & iustos decet non immerito cõmendare:
c vt. C. de iudic. l. rem non nouã. in princ. itaq vos domine iudex estis & debetis esse iustus. Nam cum rex iustus sedet super sedẽ non aduersabit ei quicq malignũ: vt. C. de sum. tri. & fid. catho. l. inter claras. ¶ Item cõmendet eum de bonis moribus & summa pbitate. ff. de decre. ab ord. fac. l. j. ¶ Itẽ commendet eum de singulari industria & fide probata: vt. ff. de offic. prefe. preto. l. j. in fi. ¶ Item de castitate que sola potest Deo animas presentare: vt in corpore auf. de leno. post hoc dicat q debeat esse iudex medius inter vtranq partem & personam non declinando a dextris neq a sinistris: vt. C. de fal. l. vbi. sed etiam nõ de omnibus cõmendet dictum iudicem, sed de his tantũ in quibus abundat. ¶ Item aduocatus si vult potest vti breuiori sermone in cõmendãdo iudicis personã, vel personã aduocati partis aduerse: ita dicẽs.

a ¶ Cõuenire. adde Raph. consil. cliiij. Pet. de ancha. q̃si. xxiij. B.

b ¶ Et crimialis. adde Pe. de ancha. q̃si. lxj. Ber.

c ¶ Certum. adde Alex. consi. lxiij. ij. lib.

Ueritas, verborum adminicula non desiderat: vt.C.si vt se ab hered.absti.l.j. bonitas enim honestas, scientia, iustitia, ⁊ vera fides: ita manifesta est ꝙ cõmendatione non indiget: vt alias legitur.ff.de in integ.resti.l.j.⁊ de exer.l.j.in prin.⁊ que demonstrata sunt demonstrari non debẽt: vt.ff.de do.prele.l.iij.§.si quis vxor.in fi. ¶ His premissis intẽdat aduocatus ad allegãdũ de iure partis sue: sed dicat, domine ego prius intẽdo narrare factũ per ordinem, ⁊ postea allegabo de iure quia ex facto oritur: vt.ff.ad leg.aqui.l.si ex plagis.§.in cliuo capitolino.⁊.ff.de iure codi.l.quidã referũt.⁊.ff.de iureiur.l.duobus.§.fina.⁊ sepe video ꝙ in breuissima facti mutatione ius totũ mutatur: vt.ff.de excu.tut.l.si is.⁊ de leg.iij.l.hoc legatũ.⁊.l.fi.⁊.ff.de contrahen.emp.l.in emptionẽ.§.pe.in fi.⁊ l.qui fundum.⁊.ff.de in diem addic.l.iij.ff.he leg.iij.l.iij.⁊.l.si quis a filio. al's dicit lex vt responsum congruũ habere possis insere pacti exemplũ: vt.C.de transac.l.vt respõsum. Narret itaqʒ aduocatus factũ totũ per seriem in narratione facti cõmendet personã illius in quo crimen cõmissum est: ad hoc est.ff.de iniur.l.cum possit.⁊ de re mili.l.omne delictũ.ff.de pe.l.aut facta.§.j. ¶ Item narret vtilitatem delinquẽtis: ad hoc est.ff.de iniur.l.si plures.ff.de incen.rui.nau.l.nihilominus.§.j.⁊.ff.de procur.l.qui tamen.§.alias quidẽ. ¶ Itẽ narret magnitudinem delicti atrocem iniur. ꝙ quidem delictum ⁊ atrox iniur.augetur tribus modis, scʒ ex persona, ex tẽpore, ⁊ ex re ipsa. Ex persona enim augeẗ iniuria cũ ipsa sit magna ab humili persona parenti a filio patrono a liberto. Tempore vt si fiat in ludis vel pretorijs, vel in conspectu hominũ. Re habeatur atrox iniuria ⁊ graue delictũ, vt si in vultu ore vel oculo sit facta percussio, vel ꝙ vulnus sit alias magnũ: vt.ff.de iniur.l.pretor.§.fi.l.vulneris.⁊.l.sed est questionis.⁊.l.sed ⁊ si vnius.§.quedam.⁊ insti.de iniur.§.atrox.⁊.§.pena. idem dicat aduocatus qualiter predicta est res mali exẽpli.ff.de fica.l.iij.§.ij.⁊ de pe.l.si quis aliquid.§.qui abortionis.⁊.C.de preci.impe.offe.l.j.⁊ qualiter maleficia non debent remanere impunita: vt.ff.ad leg.aqui.l.ita vulneratus. ¶ Item qualiter magna ratio suadet, vt pene ob maleficia prestẽtur: vt.ff.de fideiuss.l.si a reo.§.pe.ff.depositi.l.bona fides.⁊.C.ad leg.iul.repe.l.j. ¶ Item qualiter potestas debet esse speculũ alijs successoribus: vt.C.de decurio.l.j.⁊.C.ad le.iul.de vi publi.l.j.⁊.ff.de pe.l.si pena. Et ꝙ facilitas venie incentiuũ est delinquendi ⁊ prouocat delinquẽtes: vt extra de vita ⁊ ho.cle.c.vt clericorũ. Et iudex qui crimen repertũ non vindicat tegere vt conscius criminosa festinat. Et canon dicit, negligere cum possis perturbare peruersos: nihil aliud est ꝙ̃ fouere. extra de sen.excom.c.delicto.in.vj.arg.ff.qui sine manumis.a lib.perue.l.imperator.nec caret scrupulo societatis occulte qui manifesto facinori desinit obuiare: vt.C.de cõmer.⁊ mer.l.ij.versic.de hoc.⁊ not.do.Azo in summa. ¶ Item potest aduocatus partem suã collaudare, scʒ qualiter ipsa fuit insons ab illa rixa vel maleficio, allegando qđ semper fuit cũ bonis socijs cõuersatus, ⁊ per loca honesta, ⁊ qualiter fuit natus ex bonis patre ⁊ matre. Et ecõtra potest dicere ⁊ allegare contra aduersarium suum, siue partis sue. qđ dic vt no.j.in rubri.de presump.⁊ indi.circa prin.⁊ potest etiam allegare dolum non fuisse adhibitũ circa maleficium de quo agitur: vt.j.de penis.§.item no. Gandinus.

¶ Quomodo de maleficijs cognoscatur per denunciationem, Rubrica.

1 ☞ Denunciare quid sit.
2 Denunciator an debeat assistere sue denunciationi.
3 Inquisitionem precedere debet clamosa infamatio.
4 Custodes agrorum quid facere habeant.

Non solum de maleficijs cognoscitur per accusationem de quibus dictũ est.s.sed etiã de eis cognoscitur per denunciationẽ[a]. ¶ †Circa ꝙ quid sit denũciatio videamus. Denũciare enim nihil aliud est ꝙ̃ deferre reũ aliquẽ criminis: vt.C.de accu.l.ea qdẽ.ff.ad turpil.l.ab accusatione.§.denũciationes. ¶ †Et not. ꝙ sicut accusator dʒ assistere sue accusationi: ita denũciator debet assistere sue denũciationi: vt not.in.d.§.denũciationes. ⁊ hoc verũ est nisi ille denũciator esset officialis ad denunciandũ maleficia, vt sunt syndici ⁊ consules locorũ ⁊ villarũ, quo casu procedit iudex ex officio suo: vt dicta.l.ea quidem. de isto tamẽ modo cognoscẽdi de maleficio non sic est traditũ nobis de iure ciuili vt de iure canonico: ⁊ ad hoc vt procedat cõdẽnatio expedit ꝙ ipsam denũciationem processerit charitatiua monitio. iuxta illud

a ¶ Denunciationem. adde vt per Bar.in tract.ad reprimẽdũ.in verbo, per denũciationẽ. Cal.cõsi.v. de accu. Ber.

b ¶ Credẽdũ. adđ Alex. cõsi.lxxj.iij.lib. vbi ponit an stante statuto qđ steẗ dicto denunciatoris: ⁊ quod eius dictũ teneatur secretũ an talis denũciator teneatur iurare coram iudice. B.

verbũ Euangelicũ: Si peccauerit in te frater tuus, corripe eum inter te ⁊ ipsum. vt extra de accus.c.qualiter ⁊ quando.
3 ad fi.Spe.de denũcia.§.quis.versi.iij. Sic etiã videmus, †ꝙ accusationẽ debet precedere inscriptio: vt.ff.de accus.l.libellorum. Sic in inquisitione debet precedere clamosa infamatio: vt dicetur.j.quo.cogno.de malefic.per inquisi. Sed circa materiã istam diligenter attẽde sicut etiã ponit do.Guil.duran.in spec.sui operis, ꝙ propter or.accu.⁊ inquisitionis homo quandoqʒ absoluitur, quandoqʒ condemnatur: nam quãdoqʒ nocturni custodes iurati ponunẗ, vt quoscũqʒ sub noctis silentio transeũtes capiant ⁊ denunciẽt puniendos, quandoqʒ etiã ponuntur custodes ad custodiã alicuius passus quoscũqʒ inuenerint ad passum cum rebus vetitis trãs-
4 euntes similiter denunciẽt ⁊ presentent. † Nonnunꝙ̃ ponũtur custodes ad agrorũ custodiam, vt fructuũ depopulatores eodẽ modo denunciẽt ⁊ presentẽt, ⁊ similiter quadrupedes in predijs damnũ dantes. ¶ Hi igitur custodes ⁊ eis similes cum ex hoc officio eis cõmisso aliquos denunciẽt non est opus ꝑm locorũ diuersas consuetudines, vt eos accusent vel de calũnia iurent: sed solũ simpliciter ex suo officio denũcient ⁊ eorum denũciationi creditur ex quo prius iurauerit suum officiũ bene ⁊ legaliter ⁊ fideliter exercere: vt.C.de accusa.l.ea quidem.⁊.iiij.q.iiij.c.alijs. adeo ꝙ nisi denũciatus suam probet innocẽtiam condẽnabitur ex tali denũciatione que ad hoc fidẽ ⁊ probationem facit: licet ita de cõsuetudine obseruetur ꝑm varietatẽ locorũ tamen de iure est secus: quia non debet quis condẽnari, nisi ꝑlam ⁊ aperta probatione: vt.ff.de pe.l.absentem.C.de accusa.l.qui accusare.⁊ de ꝓba.l.fi. Sed quero nunquid assertioni ⁊ relationi taliũ officialiũ
b sit credẽdum[b]. Et primo videtur ꝙ sic: quia iurauerũt bene ⁊ legaliter suũ officiũ exercere: vnde non est credendũ ꝙ ipsi sint immemores salutis eterne: vt.C.ad leg.iul.repe.l.fi.nam anime hominũ ceteris rebus preferende: vt.C.de epis.⁊ cler.l.sancimus.⁊ extra de prescri.c.ad audiẽtiam. ¶ Itẽ omnia que in iudicio aguntur presumũtur solenniter acta: vt.ff.de ver.obli.l.sciendũ.C.de contrahen.⁊ cõmit.stipu.l.j.⁊ insti.de fideius.§.j. ¶ Item pro hac parte cõsueuit allegari dicta l.ea quidẽ.C.de accu. ¶ Econtra videtur ꝙ tales officiales habẽtur loco vnius testis, ⁊ vox vnius, vox nullius: vt.C.de testi.l.licet. item qr soli arbitro nõ creditur. ff. de arbi.l.in arbitro.§.autem.nec soli tabulario crediẗ: vt auẗ.de here.⁊ fal.§.vbi non absunt. ¶ Item qr executor negotiorũ non potest esse testis: vt.ff.de testi.l.vlt. ¶ Item qđ non credaẗ videẗ notari per Accur.super.d.l.ea quidẽ.C.de accus. ¶ Item vbi quis inculpaẗ de crimine debẽt esse probationes luce clariores meridiana: vt.C.de proba.l.sciãt. Ad que pleriqʒ iurisperiti bene respondẽt ⁊ dicũt ita: qr aut dicti officiales sunt deputati solũ ad denunciandũ maleficia ⁊ excessus, vt sunt cõsules villarũ ⁊ locorũ ⁊ in isto casu relationi ⁊ denunciationi taliũ officialiũ non crediẗ per iura superius alleg. Aut officium taliũ officialiũ non solũ consistit in denũciatione: verũ etiã in inquirẽdo ⁊ cognoscẽdo qđ plerunqʒ contingit quotiescũqʒ iudex vel quis nuncio, ⁊ familia curie discurrit per ciuitatẽ vel per castrũ causa exercendi suũ officiũ, ⁊ videt vel inuenerit aggressorẽ vel aliud maleficiũ cõmittẽtem: aut homines eũtes de nocte vel alios arma portãtes vetita vel victualia, vel alia que per statutũ sunt prohibita. Nam tunc ⁊ eo casu satis dici potest: ⁊ videtur tale fore indubitatiuũ indicium ꝙ ex eo solo possit ipse iudex vel potestas sententiam ferre nulla alia super eo excessu probatione reperta: quoniã tale factũ dicitur iudici notoriũ: ⁊ de eo excessu videẗ sibi cõstare, nõ vt priuato, sed vt iudici.arg.ff.de fer.l.ij.in fi.de off.presi.l.illicitas.§.veritas. Satis enim diciẗ constare crimen qđ oculis subijciẗ iudicis modo iudiciario inquirentis cum oculorum inspectio pro quadam specie probationis habeẗ: vt.C.de admi.tuto.l.lex que tutoris.⁊.C.fini.regun.l.ij.⁊.iiij. Nec obstat ꝙ dici consueuit: ⁊ qđ no.s.proxi.q.scʒ ꝙ officialibus non est credendũ: vt.ff.de cust.⁊ exhi.reo.l.diuus.in fi.⁊.C.de decur.l.j.lib.xij.⁊ vt not.C.de accu.l.ea quidem. quia illud qđ dictis iuribus diciẗ, videtur intelligi cum officialis officiũ solũ in denunciando cõsistit, ⁊ non in inquirẽdo ⁊ cognoscendo cõsistit: vt arg.ff.de of.prefe.vrb.l.j.§.quies.⁊.ff.de re.eo.qui sub tut.vel cur.sunt.l.magis puto.§.ne tamen.⁊ arg.d.l.ea quidem.C.de act.⁊.ff.de iu.l.fi. Gandinus.

¶ Quomodo de malefi.cogno.per inquisitionem. Rub.

1 ☞ Inquisitio habet fieri officio iudicis.
2 Inquisitio in quo loco debet fieri.
3 Inquirens iudex quid facere debeat.

Inquirere

4 Inquirere quando iudex debeat.
5 Inquisitio in quibus possit fieri de iure ciuili.
6 Inquiri quãdo possit de quolibet crimine ⁊ super quolibet crimine de iure canonico.
7 Inquirere cõtra aliquam singularem personã ⁊ inquirere quis tale maleficium commiserit quomodo differant.
8 Inquirẽdo ꝯ aliquẽ noïatim an citabit̃ ille ꝯ quẽ inquirit̃.
9 Inquirendo de maleficio in genere quid seruandum sit.
10 Inquisitionis alia differentia.
11 Infamie probatio quot testes requirat.
12 Testibus dicẽtibus se carnaliter cognouisse Semproniam diuersis locis ⁊ temporibus an sit fides adhibenda.
13 Infamiam probare volens quid dicere ⁊ probare debeat.
14 Inquirens nullo promouente quid facere debeat.
15 Inquirens testes tãtum recipiat super articulis super quibus precessit infamia.
16 Iudex si recipiat testes super infamia alicuius mero officio non auditur contradictor volens ꝓbare de sua bona fama.
17 Inquirens ex officio suo potest publicatis attestationibus iterum testes excipere ⁊ examinare nõ autem si aliquo promouente inquirat.
18 Inquisitione completa an testes ⁊ totus processus debeant publicari ⁊ de his fieri copia ipsi reo.
19 Inquisitione pendente que de iure fieri possit: si offensus velit reaccusare nunquid inquisitio cessabit.
20 Inquisitione vt supra pendente si fiat accusatio vt supra nũquid acta facta in inquisitione valebunt.
21 Iudice inqrente de maleficio in aliqua domo facto an persone viles in eadem domo degentes poterunt esse testes.

REstat modo videre
quomodo de maleficijs per inquisitionẽ cognoscat̃ sup quo tractatu est vidẽdũ quo loco fiat in qbus casibus ⁊ qualiter in ea ꝓcedat̃. ¶ †Sciendũ est autẽ ꝙ inqsitio habet
1 fieri arbitrio iudicis: vt. ff. de offi. ꝓsi. l. cõgruit. ff. de magist.
2 l. ij. §. si ꝑses. ⁊. ff. ad sil. l. j. §. q̃stio. ⁊. C. de nau. l. quoties. ⁊ †dꝫ
a fieri inquisitio in loco originis delicti cõmissi[a] tam ꝓprie q̃ paterne si ibi sit maleficiũ cõmissum alias nõ: vt in vlt. q. huius operis. ¶ Itẽ in loco vbi inculpat⁹ de crimine cõuersatur. ¶ Item in loco vbi est cõmissum malefi. ꝙ dic vt plene
3 not. j. in rub. vnde aut quo loco possit fama ꝓcedere. †Cum ergo iudex sup aliquo crimine intẽdit inqrere dꝫ ipse ꝑsonaliter
b liter ad locũ[b] vel ad loca ire vbi debet fieri ipsa inquisitio ⁊ ipsum locũ ⁊ ꝑsonã cõtra quẽ intẽdit inquirere oculis subijcere. arg. ad hoc. ff. fini. regũ. l. si irruptione. extra de accu. c. cũ dilectus. de elec. c. postq̃. Nã in loco in quo talis ꝑsona cõuersat̃ ⁊ in loco vbi maleficiũ est cõmissum melius põt indagari veritas criminis ⁊ melius sciri de circũstantijs ipsi⁹ criminis ⁊ conditione ⁊ qualitate persone: vt. C. vbi de cri. agi opoꝛ. l. ij. ⁊ vt omnes cause tam ciui. q̃ crimi. l. vna. circa mediũ. l. Et si casus esset qꝺ iudex ad ipsum locum cõmode ire nõ possit seu accedere debet ad se aduocare in aliquo tuto loco illũ quem intendat inquirere: vt extra de appel. c. ex
4 parte. ⁊ extra vt lit. non cõtest. c. accedens. ¶ †Iudex autẽ
c super quolibet maleficio nõ debet nec potest inquirere[c] qꝛ legitur qꝺ sine accusatione criminis cognitio ⁊ pene impositio nõ procedit: vt. ff. de mune. ⁊ ho. l. rescripto. §. si quis. Se-
5 cus tamen in casibus tam iure canonico q̃ ciuili. †Qui autem sint casus in quibus de iure ciuili possit inquiri not. s̃. in ipsa rubꝛ. quid sit accusatio. qui sunt hi: qñ dñs a familia sit occisus: qñ accusatoꝛ pecunia coꝛruptus abolitionẽ: qñ generaliter requirit̃ cõtra malos homines in crimine lenocinij in crimine suspecti tutoꝛis: in crimine sacrilegij: in falso teste pro charta falsa: in crimine calũnie: qñ aliqua subtracta sunt de hereditate adita cũ beneficio inuẽtarij: pro reb⁹ naufragio amissis: quãdo cõfitet̃ de socijs malefactoꝛ: ⁊ tũc inqrit̃ cõtra eos in crimine lese maie. In notoꝛio crimine in crĩe apostatarũ in crĩe hereseos: in bonis dãnatoꝛũ indagãdis: in omni falso: qñ infamatoꝛ deficit in ꝓbatiõe. Itẽ in casibus notatis his. ll. ff. de cẽsi. l. forma. in auf. de man. prin. §. coges. ff. de cõfir. tu. l. tutoꝛes. C. de cur. fur. l. ij. circa mediũ. ff. de re milit. l. magis puto. Idẽ de iure lõbar. inquirit̃ de oĩ crimine vt in lõbar. de offi. iudi. l. vt iudex. de quib⁹ omnib⁹ dic plene: vt no. s̃. quid sit accusa. in rub. Habemus ergo ex ꝑdictis ꝙ de iure ciuili regulariter de male. est accusatio necessaria. Iure eñ canonico de quolibet maleficio ⁊ sup quolibet maleficio inqrit̃ ⁊ cognoscit̃ si tñ interueniãt ea q̃ sequñ
6 tur ⁊ nõ aliter regulariter. ¶ †In p̃mis est necessariũ ꝙ ille
d cõtra quẽ inquirit̃ sit infamatus[d] de illo crimine, id est qꝺ sit publica vox ⁊ fama qꝺ ille sit culpabilis. ¶ Scꝺo qꝺ ille talis de quo est talis fama siue infamia sit subdit⁹ iurisdictio-
e ni[e] illi⁹ iudicis. ¶ Tertio qꝺ ad aures ei⁹ iudicis ꝑuenerit illa talis infamia. ¶ Quarto qꝺ nõ semel tantũ sed pluries.
f ¶ Quinto ꝙ nõ peruenerit a maliuolis[f] sed a fide dignis ⁊ discretis viris. ¶ Sexto ꝙ nõ cã malitie sꝫ zelo iustitie talis infamia predicet̃: ⁊ hec ꝓbant̃ extra de acc. c. qualiter ⁊ qñ. ¶ Itẽ de iure canonico regulariter nõ ꝓcedit̃ in maleficijs per inquisitionẽ nisi predicta sex interueniãt. Sed vtroqꝫ iure in casib⁹ specialibus põt ꝑ inquisitionẽ ex officio iudicis procedi quos casus not. s̃. per oꝛdinẽ in rub. qd sit accusa. ⁊ quãdo accusatoꝛ sit necessarius. vbi not. quãto tempoꝛe duret officiũ iudicis qñ põt inqrere in. §. sed circa. ¶ Sed hodie de iure ciuili iudices potestatũ de quolibet maleficio cognoscũt ex officio suo per inquisitionẽ qꝺ videtur posse fieri per hec iura. ff. de offi. ꝓsi. l. cõgruit. in auf. de testi. §. iubem⁹. C. de abo. l. ij. C. de custo. ⁊ exhi. re. l. ij. circa prin. ⁊. ff. ad silla.
a l. j. §. si qs. ⁊ de suspe. tu. l. tutoꝛ. §. nõ tamẽ. ⁊. ff. de adul. l. ij. §. si publico. ⁊ ita seruant iudices de consuetudine: vt not. do. Guil. durãtis. in spec. lib. iij. ⁊ ita vidi cõiter obseruari quãuis sit cõtra ius ciuile de iure Lõbardo põt iudex de quolibet ⁊ sup quolibet maleficio ꝓcedere ꝑ inqsitionẽ: vt in Lõbar. de offi. iudi. l. vt iudex. ¶ Sup inquisitione autẽ ꝑ iudi-
7 cem faciẽda bñ no. †ꝙ refert vtrũ iudex de maleficio inqrat cõtra aliquã singularẽ ⁊ specialẽ ⁊ nominatã personã an inquirat gñaliter de maleficio quis illud maleficiũ cõmiserit. Et si quidẽ inquirat cõtra aliquã singularẽ personã tũc ser-
b uandus est oꝛdo tradit⁹. extra de accu. c. qualiter ⁊ qñ. ⁊ tũc debet facere citari ꝑsonã illã nominatã ⁊ eidẽ exhibere articulos seu capitula super quibus inquirit ⁊ nomina testium eidẽ sunt edenda ⁊ demonstrationes ⁊ exceptiones ⁊ repli-
c cationes salue sunt eidẽ tam cõtra personas testiũ q̃ contra eoꝛũ dicta vt eis testibus falsum dicẽdi materia amputetur:
8 vt. d. c. qualiter. ⁊. c. cũ olim. ¶ †Sed nũqd in introductiõe
g testiũ iudex faciet illũ cõtra quẽ nominatim inquirit̃ citari[g] dic ꝙ sic: al's autẽ ꝓcessus iudicis nullus erit: vt. C. de testi. l. si quando. ⁊ auf. ibi signata. ⁊. C. de fide instru. l. iudices. C. si vt se ab here. absti. auf. oẽs creditoꝛes. ff. de mino. l. in cause. §. in cã. ⁊. l. etiã. ¶ Sed. d. Fed. Imꝑatoꝛ de hoc interroga-
d tus a doctoꝛib⁹ Boñ. dixit ꝙ iudex per se de maleficio inqrere non poterat absqꝫ parte: vbi fama publica ⁊ multi de terra aliquẽ dicerẽt male fame malefactoꝛẽ ⁊ qꝺ in eis tali-
h bus nõ debeat inqsitio publicari: ⁊ sic nõ fiet eis copia[h] inqsitionis q est malefactoꝛ ⁊ alias male fame. ¶ Secus si quidam dicerent eũ cõmisisse aliqꝺ singulare ⁊ speciale malefi-
9 ciũ. ¶ †Si autẽ inquirat de male. in genere nullũ in sua in-
i quisitione nominãdo: tũc nõ sunt seruande solẽnitates[i] predicte: nã tunc sine strepitu iudiciario non seruato iudicioꝛũ
e oꝛdine de plano cognoscet ⁊ inqret: ⁊ in introductiõe testiũ nullũ citari faciet: vt extra de accu. c. olim. Sꝫ hac gñali inquisitione cõpleta si ipse inquisitoꝛ inuenerit aliquẽ de ipso
f crimine infamatũ faciet ipsum ad se citari ⁊ det sibi articulos tantũ criminis de quo crimine fuerit infamatus, ⁊ non alios ⁊ nomina testiũ quos sup illo crimine examinare intẽdit: ⁊ ad iuramẽtũ hoꝛũ testiũ faciet citari illũ in p̃ma ⁊ gñali inqsitiõe taliter infamatũ: vt extra de accu. c. inquisitiõis.
10 ¶ †Preterea est ⁊ alia circa inqsitionẽ faciẽda differẽtia: qꝛ aut iudex ad inqrẽdũ ꝓcedit aliquo hãc inqsitionẽ ꝓmouẽte cuius nomẽ reperit̃ scriptũ in actis aut ꝓcedit ꝓmouẽte eandẽ. Et si quidẽ fiat inqsitio aliquo promouẽte: tũc ante
g omnia citabit̃ ille cõtra quẽ debet inquiri ⁊ fiet ei copia articuloꝛũ siue capituloꝛũ inquisitionis ⁊ queret̃ ab eo an super
h illo crimine sit infamat⁹. Et si cõfitebit̃ is cõtra quẽ dꝫ inqri bene est qꝛ ꝯ eũ ꝓcedit̃ sine litis cõtest. ⁊ nõ seruata forma iuris oꝛdinarij: vt extra de re iudi. c. cũ I. ⁊ A. ⁊ dabunt̃ ei nomina testiũ ⁊ dabit̃ sibi terminus quo se defendat ⁊ ꝓponet exceptiões ⁊ replicationes ⁊ aperient̃ testes: de quib⁹ fiet ei
i copia. Alioqn posset appel. vt extra de accu. c. qual'r. ij. §. dꝫ aũt. c. olim. §. si vero. ⁊. c. inqsitiõis. ff. de edẽ. l. j. §. edẽda sunt oĩa. ⁊ de bo. vac. l. fi. ibi data copia reclamãdi ⁊c. ¶ Si autẽ ille negauerit se de eodẽ crĩe infamatũ esse: tunc ante oĩa dꝫ cognosci vtrũ sit infamat⁹ an nõ: vt extra de accu. c. inqsitionis. in fi. qꝛ ꝑ negationẽ efficit̃ res dubia: vt. C. qui. ad lib. ꝓcla. nõ lꝫ. l. iij. nec prius poterit iudex sup crĩs ꝓbatione ꝑ inqsitionẽ ꝓcedere donec cõstiterit eũ de obiecto crĩe infamatũ, vnde ꝓmotoꝛ inqsitiõis dꝫ ꝓbare ꝙ iste cõtra quẽ inqrit̃ sit de illo crimine infamatus. Et si hoc ꝓbauerit poterit iste ꝓbare cõtrariũ se esse hominẽ bone fame: vt extra de ꝓba. c. licet. in fi. ⁊ hec sic de iure canonico sunt seruãda: qꝛ inquiri nõ põt, nisi ꝑdicta sex interueniãt supꝛa nominata: qꝛ aliter

a ¶ Cõmissi. adde qꝺ stante statuto qꝺ potestas possit inqrere cõtra subditos qꝺ non debet itelligi de subdito ratione delicti commissi ita bal. ꝯsil. ccxij. iiij. lib. Ber.
b ¶ Ad locũ. adde ꝙ hec sunt ꝟba Spec. in ti. de inquisi. §. j. Ber.
c ¶ Inqrere. adde in qb⁹ casib⁹ de iure ciuili possit formari inquisitio. Cal. cõsi. iij. de accusa. ⁊ vide Petr. de ancha. consi. cxc. Ber.
d ¶ Infamatus. adde q̃ posui in apostillis ad ange. in ꝟbo, ex mero officio. ⁊ in ꝟbo fama publica vbi late ꝑ Pe. de anch. cõsil. ccliij.
e ¶ Iurisdictiõi. Adde Alex. cõsi. clj. ij. lib. Ang. ꝯsil. cclxvij. Ber.
f ¶ Maliuolis. Adde ꝙ quo ad purgationẽ indicẽdã fama mala potest habere oꝛtum a maliuolis ꝭm Roma. cõsil. cccviij. Ber.
g ¶ Citari. Adde Ioã. de ana. consil. j. Ber.
h ¶ Copia. Adde an reo sit danda copia inqsitiõis ⁊ idicioꝝ. Cepo. consi. lxvij. Ber.
i ¶ Solẽnitates. Adde Cal. cõsil. iiij. de acc. Ber.

est ꝛ fit in casibus specialibus in quibus potest inquiri.not.
s.in prima rub.huius lib.hoc tamē dignū no.te volo serua-
re vꝫ ꝙ quādo inquisitio cōtra aliquem est facta.s.qđ sit ex-
aminatus ꝛ relaxatus nō debet postea mitti pro eo nec de-
bet posse repeti nisi indicia adsint per legē bene notandam.
11 C.de fal.l.sicut.¶†Et no.ꝙ super probatione infamie[a] suf-
ficiūt duo vel tres testes bone fame:qꝛ vbi numerus testium
nō adijcitur duo sufficiunt.ff.de testi.l.vbi.Et sufficit si tres
dicant illū de tali crimine infamatū ꝛ si fuerint interrogati
debēt dicere apud quos sit illa infamia ꝛ si ipsi nō dixerint
apud quos non videnť bonā reddere rationē ꝛ si interim te-
stes fuerint interrogati quomodo sciūt qđ est apud illos ta-
liter infamatus debēt dicere ꝙ viderūt illos vitare eius fa-
miliaritatē vel dicere qđ audiuerunt ab eis.xxxviij.q.j.sepe.
Uel dic ꝙ sufficit si dicūt ꝙ de illo maleficio est rumor vel fa
ma in tali cōtrata contra istū nō nominando aliquas singu
lares personas.Pars tamen cōtraria poterit ꝓbare ꝙ illa
fama est apud viles personas vel maliuolas vel eius inimi-
cos vel ab eis orta quo probato inquisitio nō ꝓcedit:vt ex-
tra de accu.c.qualiter ꝛ quādo.ibi vbi dicit ꝓuidis ꝛ discre
tis ꝛ nō maliuolis seu inimicis:ꝛ sufficit qđ probet hanc fa-
mam ꝓcessisse a duobꝰ maliuolis seu inimicis pluralis elo-
cutio ꝛc.ꝛ.l.vbi numerꝰ.superius preallē.Itē nō est necesse
ꝙ testes audirent hāc infamiā ab eisdem prouidis ꝛ discre-
tis:sed sufficit si a diuersis.Itē sufficit si nō audiuerūt eo tē-
pore ꝛ eo loco sed diuersis ꝛ hoc illa ratiōe:qꝛ cū infamiam
tantū ꝓbare habeāt sufficit si testes de hac ꝛ super hac infa-
mia fuerint cōcordes:vt arg.ff.de peti.here.l.si qs libertas.
§.quoties.ff.de arbi.l.si arbiter.ꝛ.C.de iur.ꝛ fac.igno.l.cum
falsa.¶Nec est etiā necesse ꝙ testes concordēt super causis
scientie:vnde si testes dixerūt se scire de illa infamia qꝛ audi
uerūt non debēt probare ꝙ sic audiuerūt nec habet vnus te
stis cū alio cōcordare.s.de loco tēpore ꝛ causis sciētie:qꝛ de
illis nulla est q̄stio sed solū est questio de fama ꝛ infamia ꝛc.
¶Unde quāꝗ videanť singulares in suis dictis tamen sta
bitur assertioni[b] eorū tūc em̄ testes de loco ꝛ tēpore debēt cō
cordare cū locus ꝛ tēpus sunt de substātia cōtractus vel ne-
gotij de quo agiť:ꝛ ita no.do.Guil.durātis in Speculo sui
12 operis.¶†Et faciūt p̄dicta ꝓ questiōe Pucini que fuit se-
nis de facto qui cōfessus fuerat se quandā puellā violenter
carnaliter cognouisse qui in sua defensiōe ꝓbauit per qua-
tuor testes illā puellā fuisse corruptā dicētes illi testes se illā
puellā cognouisse diuersis locis ꝛ tēporibus quibꝰ testibus
dicebať ꝙ nō erat fides adhibēda ex eo ꝙ erant singulares
in dictis eorū.C.de testi.l.iusiurā.¶Ecōtra dicebať ꝙ con-
cordes erāt sup corruptiōe illiꝰ puelle iuxta formā statuti ꝙ
imponit penā quingentarū librarū corrūpenti per vim vir-
ginem vel maritatā ꝛ.ccc.librarū cognoscēti aliā mulierem
corruptam super qua corruptione cōstabat testes fore con-
cordes:qꝛ omnes dicebant illā puellā fore corruptā,quāuis
diuersis locis ꝛ temporibus sicut videť quādo quis probat
de possessiōe.Nā licet vnus testis dicat ego vidi Titiū possi
dere de mēse Ianuarij ꝛ alius Februarij:ꝛ alius de alio mē
se,bene tamē valēt eorū dicta:qꝛ omnes dicūt de possessione
Titij,quāuis sint singulares in dictis eorū:vt no.ff.de test.l.
13 ob crimē.in gl.ordinaria.¶†Itē nō sufficit volēti probare
infamiā dicere qđ apud duos sit ille taliter infamatus imo
oportet dicere ꝛ probare ꝙ maior vicinie pars clamat eū de
quo queriť illud maleficiū commisisse:ꝛ hoc est qđ dicit illa
decre.qualiter ꝛ quādo dum dicit ibi ꝙ clamor innuit.Ali-
qui tamen sapiētes voluere qđ testes debent concordare qđ
audiuerūt talem infamiā tali die tali loco talibus personis:
vt no.extra de presum.c.illud.ꝛ licet in hoc debeāt cōcorda
re tamē nō tenenť certū quid respondere:nam si respondeāt
qđ nō recordanť quādo audiuerūt nihilominus valet dictū
eorum testiū.De hac tamē fama ꝛ infamia plene dicā.j.sub
14 proprijs titulis.¶†Si autē iudex ad inquirēdum accedat
nullo inquisitionē promouente:tunc inquisitor faciet iurare
illū cōtra quē nominatim inquirit vt super inquisitione illa
ad interrogata respōdeat:vt extra de accu.c.cū dilectus.et
in hoc casu licet reus se neget de illo crimine infamatū:tn̄ iu
dex inquiret de fama ꝛ infamia qua reperta incipiet proce-
dere ad inquirēdū de maleficio:vt extra de offi.iudi.ord.c.j.
15 ¶†Caueāt tamē inquisitores vt testes nō recipiant nisi tan
tum super illis articulis super quibꝰ precessit infamia ꝛ nō
super alijs:vt extra de accu.c.inquisitiōis.Et si quidem in-
quisitor repetit infamiā de maleficijs cōtra Titiū:ꝛ Titius
neget se esse de illo crimine infamatū non teneť iudex ei face
re fidē de ipsa infamia cui enim faceret cū ipse idē sit iudex.
Si tamen a tali grauamine appelleť[c] tunc iudici superiori
fides est ipsa infamia faciēda:vt extra de app.c.cū cessante.
16 ¶†Itē no.qđ quādo iudex recipit testes super infamia ali-
cuius officio mero nō audiť cōtradictor volens probare de
sua bona fama:vnde iudex summatim cognoscet super hac
fama.Secus autē est quando iudex inquirit aliquo promo-
uente inquisitionē:vt.s.dictū est.Et est ratio qꝛ nō ita presu
mitur cōtra iudicē sicut cōtra aduersarium:vt.d.c.oportet.
17 ¶†Itē est in hoc alia differentia:qꝛ vbi iudex ex officio suo
inquirit,potest iudex publicatis attestationibus iterum te-
stes recipere[d] ꝛ examinare:vt.ij.q.j.notandū.ꝛ.ij.q.v.habet
proprium.ꝛ extra de testi.c.cum clamor.Sed vbi inquiritur
aliquo promouente ꝛ subsequēte nō sic est:qꝛ tunc timeť de
18 subornatione:vt.C.de test.auť.qui semel.¶†Sed quero nū
quid facta ꝛ completa inquisitione testes ꝛ totus processus
debeat publicari, ꝛ de eis debeat fieri copia ipsi reo dic qđ
sic:vt arg.de bo.vacā.l.si.ibi data copia reclamādi.ꝛ arg.ff.
de cust.ꝛ exhi.re.l.diuus.que lex loquitur in casibus crimi-
nalibus.¶Ueruntamen si ille contra quem est illa inquisi-
tio facta:est male fame ꝛ vite ꝛ olim sic est habitus qđ nō sit
ei de dicta inquisitione copia faciēda alioquin sic:prout de
p̄dictis no.do.Guil.durātis in Speculo sui operis ꝙ opus
19 multum perutile reputatur.¶†Sed pone qđ iudex inqui-
rat de quodam maleficio in casu quo licet de iure inquirere
hac inquisitione pendēte superuenit is cui facta est iniuria
ꝛ vult solenniter accusare[e] ꝛ accusationem porrigere modo
queriť nunquid inquisitio illa cesset:dic qđ sic.quoniā ordi-
nariū iudiciū prefertur extraordinario.ff.de mino.l.in cau-
se.ij.ꝛ not.de hoc.d.Azo.in sum.C.de excu.tut.ꝛ facit.ff.de
carb.edic.l.cū fine.ff.de mu.ꝛ ho.l.j.in fin.de edē.l.quedā.in
20 prin.¶†Sed quero nunquid ea que primo acta fuerint dū
iudex inquirebat modo in hac accusatiōe valebūt dic ꝙ sic.
ff.de arbi.l.cum antea.§.si.C.de testi.l.si.C.de lib.cau.l.iube-
mus.licet secus sit in actis quorū instantia perijt elapso ter-
mino:vt.C.de iudi.l.properandum.circa princi.¶Uel dic
latius ꝛ melius si dubiteť vtrū accusatio superueniens tol-
lit inquisitionem vel vtrū probata inquisitione possit condē
natio fieri si superueniat accusator dic stari inquisitioni.Et
inquisitione probata posset ad cōdemnationem procedi ra-
tionibus infrascriptis:primo ne maleficia remaneāt sine pe
na.ff.ad.l.aquil.l.ita vulneratus.Item quid prodesset iura
esse in ciuitate nisi essent obseruata ꝛc.ff.de origi.iur.l.ij.§.
preterea.Nam accusatio ꝛ inquisitio ad idē tendunt.scilꝫ vt
maleficia puniant:altera ergo vt inq̄sitio sufficit:vt.ff.de re-
gu.iur.l.quoties.ff.de noxa.l.si.ꝛ ibi no.Itē certum est deli-
ctū fore cōmissum per inq̄sitū ergo nō debemus capere con-
iecturas:vt.ff.de ver.obl.l.cōtinuus.§.cū ita.preterea videť
qđ accusatio fiet per collusionē que est euitanda.ff.de inoffi.
testa.l.si suspecta.ꝛ.C.de litig.auť.nunc si heres.ad idē.ff.de
iureiur.l.eū qui.§.in popularibus.ꝓpterea vide.l.cui resisti
nō pōt accusatus iterū accusari nō potest nisi probeť de col-
lusione vel nisi suā prosequať vel suorū iniuriā.ff.de accu.l.si
cui.ꝛ.C.eo.tit.l.si quis homicidij.ꝛ hoc habet locum vbi fa-
cta est absolutio:multofortius vbi nō est facta absolutio po
test potestas inquirere ꝛ inquisitio facta tenet argu.de hoc
C.quando lice.ab emp.disce.l.j.ꝛ.ff.de pac.l.ab emptione.ꝛ
l.iurisgentium.§.adeo.de verbo.signi.ꝛ multa impediūt fa-
cienda que ꝛc.vt.ff.de his qui sunt sui vel alie.iuris.l.pater.
preterea videtur lex quasi expressa.Accusaui aliquē de ali-
quo delicto postea impetraui abolitionem vt desistam non
obstante abolitione vel accusatione nihilominus iudex in-
quiret:vt.C.de aboli.l.ij.sic hic videtur.¶Item casus est le
gis qđ si facta est per officialē denūciatio ꝙ nō est necessaria
inscriptio.Si autem accusatio sit facta debet fieri inscriptio
cū ergo hodie de cōsuetudine nō fiat inscriptio ergo nec ac-
cusatio est necessaria:vt.C.de accu.l.ea quidē.ꝛ.l.si.Itē non
obstat ꝙ dici posset qđ ordinariū non cōcurrit cum extraor-
dinario:vt.ff.de mino.l.in cause.scđo.qꝛ illud habet locū cū
extraordinariū est contra ius cōmune.Si autē extraordina
riū est ꝑm ius cōmune:tūc vnū nō tollitur per aliud:vt.ff.de
publi.ꝛ vectiga.ꝛ cōmis.l.iij.§.j.vbi de hoc notatur.Nam in
questione nostra vtrūqꝫ est ꝑm ius commune:qꝛ qui accusat
intendit qđ maleficia puniantur ꝛ iudex qui inquirit simili-
ter ꝛ ius cōmune est ne maleficia remaneāt impunita:vt.s.
dixi.Preterea inquisitio admittiť de iure:vt.s.dictū est in
pluribus:licet cesset superueniēte accusatore per.d.l.in cau-
se.tn̄ si ab initio valuit nō vitiatur licet perueniat ad eum ca
sum a quo incipere non potuit imo durat:vt.ff.de regu.iur.
21 l.in ambiguis.que lex videť determinare q̄nē istā.¶†Sed
pone ꝙ iudex inq̄rit de adulterio vel de alio maleficio facto
in aliq̄ domo[f] mō q̄riť nūq̄d possint induci seu recipi in te-
stes

a ¶Infamie.ad-
de an testis q de
ponit de voce et
fama debeat al-
legare duas vel
tres ꝑsonas a q-
bus audiuit:ꝛ si
fama nō habeat
certū autorē sit
tn̄ iusta creduli-
tas iudici ad in-
grēdū:vide Frā.
are.consi.lxxiij.ꝛ
vide Alex.consi.
lxx.iij.lib.et.xxv.
iiij.lib.ꝛ.cx.ij.lib.
ꝛ not.qđ presum
ptiones in gene-
re de bona fama
nō tollūt malā in
spē:vt dicit alex.
cōsil.lxxvij.j.lib.
ꝛ voluit Ro.con
sil.cccclj.Ber.

b ¶Assertiōi.ad-
de an testes sin-
gulares faciāt iu
diciū ad torturā
Alex.ꝯsil.lxij.iij.
lib.Ber.

c ¶Appelleť.ad-
de qđ hec fuerūt
verba Spe.in ti.
de inq̄si.§.quan-
do.ver.autē inq-
ratur.Ber.

d ¶Recipe.adde
vt ꝑ Frā.are.cō-
si.cxlviij.Fed.cō
si.cclxij.Ber.

e ¶Accusare.ad
de an sup̱uenien
te accusatore ces-
set inq̄sitio.Ioā.
and.in addit.ad
Spe.in tit.de in-
quisi.§.fina.ver.
porro.Ber.

f ¶Domo.adde
Alex.cōsil.xxiiij.
ij.lib.ꝛ consi.v.j.
lib.Fed.ꝯsi.cxix.
Io.de ana.cōsil.
lxiiij.frāc.de are.
cōsi.lxj.Cal.cōsi.
iij.de testi.Ber.

stes scutiferi pedisseque ꝛ alie viles persone degētes in ipsa domo ꝛ ibi reperte. dic q᷑ sic: ꝛ est ratio q꞉ ea que domi fiūt per domesticos ꝓbari oportet. de repu. l. cōsensu. ꝛ extra de testi. c. veniens. Et hoc est verū quādo iudex inquirit de maleficio in genere quis illud fecerat. Quādo vero inquirit cōtra singularē ꝛ nominatam personā: tūc testes sunt adhibēdi legitimi: vt extra de re iudi. c. cū Ioā. ꝛ ita ponit verū esse do. Guil. in speculo sui operis. Gandinus.

¶ Quomodo cognoscitur de maleficio vel crimine per exceptionem. Rubrica.

1 ☞ Exceptione de maleficijs cognoscitur.
2 Iudicantis arbitrio generaliter cōmittitur crimen puniendum vbi a iure non est pro eo pena a. l. terminata.
3 Obijciens crimen electo ante confirmationem, ꝛ obijciens post quomodo differant.
4 Crimē in modū exceptiōis obiectū nō tantū ad replicādum ciuiliter sed ad puniendū criminaliter, an penā iponi faciat.
5 Excipiēs de falso contra instrumētū per q᷑ conueniebat in centū super quo falso petijt inquiri per iudicē si iudex inquirat, nō tamen pronunciet: imo excipientē in centū condēnet an dictus excipiens possit iterato cōtra executionem dicte sententie de falsitate dicti instrumenti excipere.
6 Excipiens de falso vt supra non tamen petens producētem puniri: an lata sententia contra excipientem in centum, possit dictum instrumentum de falso accusare.
7 Excipiens contra instrumētum de falso tam ciuiliter ꝙ criminaliter: an lata vel non lata sententia super centum contētis in instrumento possit accusare de falso producentem instrumentum ratione vsus dicti instrumenti.

1 NOn solum † autē de maleficijs cognoscit predictis modis sed etiā per exceptionē: vt probat. C. de transact. l. si ex falsis. ꝛ C. de adul. l. quoniam Alexander. ꝛ ff. ad legē iul. de adult. §. si publico. ff. de bo. que lib. l. qui cū maior. §. si libertus. ꝛ ff. ad filla. l. si quis in graui. §. pe. Et circa cognitionē huius materie est notādū ꝙ quādoqꝫ crimina excipienda obijciunt cōtra accusatorē: qñqꝫ contra testes: qñqꝫ contra producētes falsa instrumēta vel suspecta: qñqꝫ cōtra aliquē qui se ad aliquod officiū postulat promoueri: ꝛ in his casibus refert qualiter quis illud crimen obijciat: q꞉ si obijciat crimen vt repellat accusatorē ab accusando: ꝛ testē a testimonio ferendo, vel q᷑ instrumēto fidei derogetur: tūc si ille excipiens nō probauerit q᷑ obijcit non punitur: ꝛ posito q᷑ probauit nō punitur accusator testis nec producens instrumentū: nec ex hoc aliquis efficitur infamis. ff. de his qui notan. infa. l. lucius. extra de ordi. cogni. c. cū dilectus. §. fi. extra de testi. c. ex parte. ꝛ extra de simo. c. licet heli. Alias nec mulier excipiēs de adulterio mariti punit. ad. l. iul. de adul. l. si vxor. §. si iudex. Nā paria delicto mutua cōpēsatione tollunt. ff. sol. ma. l. viro atqꝫ vxore. Nā lenocinij crimē ab accusando maritū repellit. ff. ad. l. iul. de adulte. l. castitati. Ratio autē est q꞉ ex obiectis criminibus nō sequitur punitio in casibus supradictis: q꞉ ille qui excipit nō accusat ꝛ sine accusatore nemo punit: vt. ff. de mune. ꝛ hono. l. rescripto. §. si quis. Nam cū excipitur contra aliquē non est intentio excipientis vel iudicis q᷑ pena imponat sed solūmodo ꝙ accusator vel testis vel producens falsum instrumentū repellat vel ꝙ etiā repellat ille qui se postulat promoueri. Et si opponat q᷑ ille qui excipit agere videatur: vt. ff. de excep. l. j. j. respon. ꝛ. ff. de probatio. l. in exceptionibus. respōde hoc verum est quo ad onus probādi ꝛ non ad aliud. hoc tñ q᷑ dictū est. S. fallit in exceptione lenocinij q᷑ si obijciat ab vxore marito ꝛ fuerit probatū nō solū repellit maritus ab accusatione de adulterio: sed etiam subijcit maritū pene lenocinij: vt. ff. ad. l. iul. de adul. l. j. §. si publico. ꝛ C. eo. tit. l. quoniā alexā. ꝛ. l. ita. sed dic q᷑ speciale est in crimine adulterij seu lenocinij ꝓpter priuilegiū castitatis ꝛ odiū ipsius criminis. ¶ Si autē alicui ele-
a cto[a] obijciat crimen in modū exceptionis tūc aut obijcitur ante cōfirmationē aut post. In primo casu nec obijciens nec is contra quem obijcit punitur per iura superius allegata. Si autē obijciat post confirmationē tunc si obijciēs in probatione deficiat seu defecerit punit extra ordinē iudicis ar-
2 bitrio: † q꞉ hoc est generale in. l. vbicunqꝫ. super aliquo crimine a iure non est pena determinata q᷑ illud crimē puniē-
b dum cōmittitur arbitrio iudicantis:[b] vt extra de offi. ꝛ pot. iudi. dele. c. de causis. ff. de iure delib. l. j. ad fi. ff. de pen. l. hodie. ꝛ a tali pena sic imposita bene potest appellari. de verb.
3 signifi. l. si qua pena. ¶ † Sed quero quare in superiori casu obijciens crimen non punitur. In isto autem casu sic respōdeo, q꞉ in superiori casu crimen obiectum solū impedit promouendū cui adhuc nullum ius erat acquisitū. In secūdo autem casu crimē obiectum si probatum fuerit deijcit: iam promotū ad hoc est extra de accus. c. super his. et de proba.
4 c. tue fraternitatis. † Si autē crimen in modum exceptionis obiectū: nō tantum ad replicandū ciuiliter: sed ad puniēdū criminaliter fuerit obiectū q꞉ fuerit petitū penam imponi: ꝛ
c tūc crimen in modū exceptionis oppositū penā imponit[c] q꞉ tunc excipiens non tantum excipere, sed accusare videtur.
5 ¶ † Sed pone ꝙ tu a me petebas libras cētū occasione mutui sicut dicebas contineri in quoddam publico instrumēto ꝙ coram iudice producebas ego autem excipiēdo cōtra dictum instrumētum ꝛ tuam petitionem illud dixi falsum super quo falso petij inquiri per iudicem ꝛ cōdemnari de falso cum sit in casibus in quibus per iudicem potest inquiri: vt. C. de proba. l. iubemus. Super quo quidē facto inquisiuit sed non pronunciauit sed tulit contra me sententiā condemnatoriam in illis cētum libris. Ego iterato cōtra executionem dicte sententie excipere volo de falsitate dicti instrumenti queritur nūquid ego possum hoc facere. Dic ꝓm domi. Dy. qui hanc ꝛ infrascriptas duas questiones fecit q᷑ non. C. de fide instru. l. fin. ff. de excep. l. qui agnatis. ꝛ. C. si ex
6 fal. instru. l. j. ¶ † Sed quid si dixi dictum instrumentū falsum tantum in modū exceptionis non petendo producentem de falso puniri ꝛ lata sententia contra me in centum libris volo dictū instrumentū accusare de falso queritur nunquid possum. dic q᷑ sic: vt. C. quando ciui. act. preiu. crimi. l. vna. ꝛ. ff. vi bo. rapt. l. ij. ff. de tabu. exhi. l. locum. §. si quis dolo. ¶ Sed argu. est contra q᷑ non possit. C. si ex fal. instru. l. j.
7 in fi. a contrario sensu illius legis. ¶ † Item quid dicemus de alia questione pone retento dicto themate questionis q᷑ ego dixi dictum instrumentum quo vtebaris falsum in mo-
d dum exceptionis[d] ciuiliter ꝛ criminaliter q꞉ petij te puniri officio dicti iudicis: tunc lata sententia sup illis centū libris vel non lata volo te accusare de falso ratione vsus dicti instrumenti queritur nūquid ego possum hoc facere: ꝛ primo videtur q᷑ non: quia de delicto eiusdē hominis sepius queri non debet. ff. rem ra. habe. l. licet. vnde cum de falso sit cognitum in modum exceptionis nō debet vlterius posse cognosci: preterea si in modū accusationis cognitū fuerit de falso de eo vlterius queri nō posset. C. de fide instru. l. fin. sed excipiens loco accusatoris habetur. ff. de adul. l. j. §. si publico. ergo bene sequitur cōclusio ꝙ excipiēs non possum postea accusare de falso econtra videtur quoniā ille cōtra quem excipitur non punitur: vt euidenter apparet ex allega. circa prin. huius titu. ꝛ vt not. Accur. super. d. §. si publico. Item alia ratione: q꞉ video ꝙ verbo accusationis non continetur exceptio. ff. de ver. signi. l. verbum pertinere. §. accusationis. ergo eadem ratione verbo accusa. non debet contineri exceptio. Preterea in. d. l. fi. C. de fide instru. innuitur ꝙ in modū accusationis oporteat queri de crimine ibi dum dicit inscriptionis pagina apud cōpetētem iudicem ꝛc. ¶ Solu. Dic ꝓm do. Dy. ꝛ alios sapientes plures de Bonoñ. accusationem non procedere ꝓm alleg. pro. j. parte. q. Gandinus.

a ¶ Electo. adde vt per Old. cōsi. cccxij. Ber.
b ¶ Iudicantis. adde Alex. cōsi. lxv. iij. lib.
c ¶ Penā imponit. adde Oldr. consil. lxxviij. sed an in except. criminis debeat inseri locus ꝛ tempus sicut in accusa. vide Cald. consi. j. de excep. Ber.
d ¶ Exceptionis. Adde vt ꝑ Pet. de ancha. consil. clxxij. ꝛ consi. lxj. Ber.

¶ Quomodo de maleficijs cognoscitur quādo crimen est notorium, ꝛ quid sit fama ꝛ infamia. Rubrica.

1 ☞ Maleficiorum cognitio quomodo fiat: quando crimē notorium est.
2 Fama quid sit.
3 Fama hominis quomodo minui ꝛ quomodo ꝓsumi dicat.
4 Infamia quid sit.
5 Testibus aliquibus deponentibus, quod est cōmunis opinio in ciuitate contra Titium quod ipse tale maleficiū commisit: alijs dicentibus quod de hoc est publica vox ꝛ fama: alijs vero dicentibus quod homines ciuitatis estimant cōtra eum idem: an dicant diuersa vel concordent.

1 DIctum est supra † quomodo de maleficijs cognoscit per accusationē, denunciationē, inquisitionē et exceptionē: restat nūc videre quomodo cognoscit quando crimen est notoriū: sed q꞉ fama infamia presumptiōis ꝛ indicia sunt precedētia cognitionē dicti notorij criminis. Et etiā q꞉ ꝑ inuestigatiōe ꝛ cognitione crimi-
2 num plurimū operātur, ideo de his omnibus videam᷒. † Et primo qd sit fama. Et quidē fama est illese dignitatis stat᷒

moribus ⁊ legibus cōprobatus ⁊ in nullo diminutus. Hec
est bona diffinitio quātū ad famā hominis: sed nō quātum
ad famā alterius rei inter homines existētis de qua tracta-
re intēdimus. ¶ Unde dic q̄ fama est publica ⁊ cōmunis
proclamatio ex sola suspicione ab incerto autore procedēs:
vt.ff.de var.et extraordi.cogni.l.cognitionem.§. estimatio.
alias illese quod ideo est illese id est non lesa. ¶ Sciendū est
tamē ⁊ notandū q̄ nomen dignitatis positū in diffinitione
fame non sumit̄ pro aliquo honore publico nec administra-
tione s̄m q̄ sumitur alias.C.de dignita.lib.x.Sed dignita
tis nomen est hic sumendum ⁊ habendum pro potētia attri
buta homini a natura.Et q̄ homo sit dignior aliarū crea-
turarū potest multis rationibus cōprobari.Et primo qꝛ le-
gitur in diuinis ꝙ virt⁹ angelica est hominis seruitio depu
tata ⁊ autoritates diuinas tanꝙ leges in causis allegare cō
ceditur in aut.vt iudi.sine quoquo suffrag.§.cognitio ibi est
quoqꝫ hoc.⁊ in aut.quomo.oportet episco.§.quanta.circa
prin.Et est secunda ratione dignior:qꝛ omnes proprietates
creaturarū in se admittit.Nā cum animatis habet cōmuni-
cationē qꝛ cum herbis ⁊ arboribus vt viuat cū brutis vt sen
tiat ⁊ fructus percipiat:⁊ ideo dictū est q̄ gratia hominis
nostra rerū fruct⁹ q̄ creauit:vt.ff.de fur.l.qui vas.§.ex fur-
tiuis.ff.de vsur.l.in pecudū. ¶ Tertia ratione qꝛ habet cō-
municationē cū Angelis vt discernat ⁊ mēte contemplatur
celestia:vnde Ouidius.Pronaqꝫ cū spectent animalia cete
ra terrā.Os homini sublime dedit celū ꝙ videre iussit ⁊ ere-
ctos ad sidera tollere vult⁹:⁊ alibi ait Uirgilius.Celestisqꝫ
illi origo est.Quas autoritates ⁊ maxime vbi leges deficiūt
non est prohibitum allegare:vt.ff.de stat.ho.l.septimo.ff.de
sol.l.si pater. ¶ Sequitur in diffinitione fame verbū illese ⁊
exponendū est illese,id est nō lese sed integre vt sic hec dictio
imponatur pro non licet alibi imponatur pro valde:vt.ff.de
libe.⁊ posth.l.gallus.§.ille casus addit̄ in diffinitione verbū
dignitatis q̄ exponitur vt dictū est,id est notabilitatis po-
tentie ⁊ dignitatis.Sequitur quare dicit status:⁊ certe hoc
ideo qꝛ status hominis habet considerari circa tria natura
lia:⁊ circa tria rationabilia.Naturalia rationabilia quidē
sunt vt est memoria preteritorū:scientia presentiū:prouiden-
tia futurorū.⁊ no.in proemio insti.§.quorum vtrāqꝫ viam.⁊
etiā naturalia tria sunt,s.libertas,ciuitas ⁊ familia,que tria
sub appellatione status hominis cōtinent̄:vt not.ff.de cap.
dimi.l.j. ¶ Adijcitur in diffinitione verbum moribus:hoc
ideo qꝛ is qui bonis moribus se gubernat bonā famam sibi
acquirit ⁊ augmentat ⁊ dignoscitur esse sue ciuitatis placa
bilis ⁊ dilectus:vt.ff.de iniur.l.item apud labeonē.§.j.idem
agit aduersus maxime cū boni mores plusꝙ diuitie operen
tur:vt.ff.de tut.⁊ cu.da.ab his.l.scire.§.j.ff.de verb.obli.l.si
quis stipulatus.in si.dictū etiā est ꝙ mores cōsueuerūt a iu-
uentute formari cū ꝓpter seruorū conuersationē fiat ⁊ indu
catur perfecta eruditio ⁊ educatio iuuentutis:vt in corpore
aut.de monachis.§.cogitandū.Et ea que moris ⁊ cōsuetu-
dinis bone sunt circa famam ⁊ statū hominis intuēda ⁊ cō-
siderāda sunt:vt.ff.de manumis.vin.l.a manumittente.ff.de
edili.edic.l.q̄ si nolit.§.assidua.vnde dictū est morib⁹,id est
iure cōsuetudinario ⁊ diurno q̄ est ius nō scriptū:qꝛ ex nō
scripto venit:vt.ff.de legi.⁊ cōsti.l.de quibus.§.inueterata.
⁊ insti.de iure natu.§.ex nō scripto. ¶ Nunc videndū est de
verbo legibus in diffinitiōe cōtēto ⁊ exponēdū est legibus,
id est iure scripto. ¶ Nā ꝑ ius scriptū cōsueuerūt homines
esse ⁊ effici sapiētes dū ius docet ꝙ ab illicitis se abstineāt ⁊
permissa sequant̄:vt.C.de legi.⁊ consti.l.leges sacre.Et etiā
homines sub iure ⁊ regula coartati discūt honeste viuere al
terum non ledere:vt.ff.de iusti.⁊ iur.l.iusticia.§.iuris prece-
pta.⁊.ff.de legi.⁊ senatusconsul.l.lex est.Et ideo dictum est
q̄ legibus est viuendū:vt.ff.de legi.l.q̄ principi.⁊ insti.qb.
mo.test.infir.§.si.per leges enim ⁊ iura mali homines boni
efficiuntur metu pene inferende:vt.C.de trāsac.l.si quis ma
ior.⁊ vnius pena metus est multorū:vt.C.ad leg.iul.repe.l.j.
⁊ extra de calū.c.si.⁊ boni meliores efficiuntur premiorū ex-
hortatione.ff.de iust.⁊ iur.l.j.C.de stat.⁊ imagi.l.vt virtutū.
premia ⁊ hoc est quod cōsueuit duobus versibus denotari.
Oderūt peccare boni virtutis amore:Oderūt peccare ma-
li formidine pene.Sequitur in diffinitione fame comproba
tum:⁊ dicitur comprobatus status hominis,id est simul ꝓ-
batus:qꝛ simul a iure nō scripto,id est a bonis moribus sue
ciuitatis ⁊ sua cōuersatione laudabili ⁊ a iure scripto.i.a le-
gibus fama ⁊ status cuiuslibet hominis cōprobatur:vt.s̄.
dictum est:⁊ q̄ est legibus ⁊ moribus semel comprobatum
non licet amplius reprobari:nisi in reprobationibus inter-
ueniat aliqua iusta causa:vt.ff.de neg.gest.l.pōponius scri-
bit.⁊.ff.de adul.l.si vxor.in si. ¶ Sequit̄ in diffinitiōe in nu
lo:istud enim verbū in nullo legis diffinitionē nō continet:
sed potius a magistris ⁊ doctoribus est additum ⁊ supple-
tum.Et quidem verbum istud sumitur ex illo verbo illese:
per hoc enim ꝙ dixit illese intelligitur ⁊ elicitur verbum in
nullo:vt no.in illa.l.cognitionum.§.j.ff.de var.⁊ extraordi.
cogni. ¶ Unde dicēdū est in nullo.subaudi,scilicet eorū que
sub appellatione status hominis contiuet̄.Nā quotiescūqꝫ
quis in se nō habet omnia que sub appellatione status iure
cōtinent̄:aut aliquid de his amittit hominis tamē interue-
niēte facto nō diuino iudicio accedēte:tūc fama hominis ⁊
eius status dānat̄ ⁊ ledit̄:vt not.ff.de capi.dimi.l.vlti.qꝛ ca-
3 pitis dimi.est ⁊c.ff.eo.tit.l.j. ¶ † Restat modo videre ⁊ vlti-
mo de verbo diminutus:⁊ certe ideo dixi diminutus:qꝛ fa-
ma hominis qn̄qꝫ minuit̄:quādoqꝫ cōsumit̄ ex ipsius homi
nis delicto autoritate legis:consumit̄ eñ ex toto ⁊ extincta
habet̄ vt accidit in eo qui simul ⁊ ciuitatē ⁊ libertatē amit-
tit vel ciuitatē tātū:vt insti.de capi.di.§.ij.ff.eo.l.amissione.⁊
ff.ad.l.iul.pec.l.iij.Itē minuit̄ hominis status ⁊ fama ledit̄
⁊ mutatur quoties libertas ⁊ ciuitas retinet̄.sed status cō-
mutat̄ aut quoties quis circa statum suū penā plectit̄:vt.ff.
de capi.di.l.si.§.fin.⁊.l.libertas.⁊.ff.de var.⁊ extraor.cog.l.
pe.§.minuta.⁊.§.cōsumit̄.Uerū qꝛ in superioribus tactū est
quid sit fama.Nunc videndū est quid sit ⁊ quid dicit̄ tali fa
me oppositū:⁊ certe dici potest ꝙ fame oppositū sit ⁊ esse di
catur infamia ideo: qꝛ infamia est fame priuatio vnde qui
infamis efficit̄ ex tūc dicit̄ ⁊ videt̄ sua fama priuari:⁊ ecōuer
so cū sit ⁊ esse debeat cōtrariorū eadē disciplina:vt.ff.de his
qui sunt sui vel alie.iur.l.j.ff.de verb.obli.l.inter stipulātē.§.
4 rem sacrā. ¶ † Unde si querat̄ quid sit infamia describi pōt
⁊ dicitur q̄ infamia est lese dignitatis status morib⁹ ⁊ legi-
bus reprobatus ⁊ in omnibus diminutus vt pōt colligi.ff.
5 ⁊.C.de his quib.infa.irrog. ¶ † Sed quid si de crimine pu-
blico vel priuato testes contra aliquem deponunt ⁊ plures:
⁊ ex his testificantur duo quod est cōmunis opinio in ciui-
tate cōtra Titiū q̄ ipse tale maleficiū cōmisit.Alij duo de-
ponunt ꝙ de hoc est publica vox ⁊ fama.Alij dicunt q̄ ho
mines ciuitatis estimant cōtra eū idē. ¶ Queritur an istorū
dicta videantur continere diuersa an super eodem videan-
tur deponere dicta sua ⁊ se adinuicem cōcordare.Et videt̄
quod sunt diuersa ⁊ q̄ adinuicem se discordant tamē pro-
pter nominū diuersitatem cū fama opinio et estimatio sint
diuersorū:⁊ vbi in nominibus occurrit diuersitas ibi est di-
uisa sententia proferēda ⁊ ideo testamentū ⁊ codicilli dicun
tur diuersis nominibus nuncupari qꝛ eorū significatio non
est eadē sed diuersa:vt.C.de codicil.l.si idem.⁊ insti.eo.§.co-
dicillis.tū etiā ratione secūda:qꝛ tam rebus ꝙ hominib⁹ no
mina fuerūt imposita vt vnū dignoscat̄ ab altero ⁊ eorū si-
gnificatio sit diuersa:vt insti.de leg.§.si quis in nomine.⁊ ar
gu.ff.de supel.leg.l.labeo. ¶ Ecōtra videt̄ dicēdū ⁊ verius
qꝛ licet fama opinio ⁊ estimatio sint diuersorū nominum ta
men in eis est eadē sentētia ⁊ potestas sicut dici consueuit in
singularibus legatis ⁊ fideicōmissis.Nā licet nomina sunt
diuersa tamē est eadē sentētia ⁊ ipsarū cōditio exequata:vt
C.cōmu.de lega.l.j.⁊ insti.de leg.§.nostra. ¶ Preterea licet
quātū ad nomē aliqua diuersitas sit cautū tamē est q̄ quā-
tum ad sententiā est idē sicut dicit̄ de hereticis manicheis ⁊
similibus contra quos est eadē pena statuta:vt.C.de here.⁊
mani.l.quicūqꝫ.Nomina enim ista fama opinio ⁊ estimatio
sinonyma sunt qꝛ idē significant sicut mucro ensis spata.ff.
de var.⁊ extraor.cog.l.pe.§.estimatio.⁊ in corpore aut.de te
sti.§.nos igit̄.Et no.in sum.Azo.C.quib.ex cau.infa.irrog.
in prin.vnde dictum est q̄ parū aut nihil de diuersitatibus
nominū est curandū quādo sensu eorū ⁊ effectu:vt.C.de con
stitu.prin.l.ij.ibi sed vt subtili:⁊ potest ratio assignari qꝛ ma
gis sensum ꝙ verba spectamus:vt.ff.de adimen.leg.l.iij.§.
conditio.ff.de condi.⁊ demon.l.in conditione.in aliquibus
tamē alijs nota differentiā esse inter notoriū cōmunem opi-
nionem ⁊ famā q̄ dic vt not.j.quomodo de maleficijs co-
gnoscitur quando crimen est notorium ad finem.

¶ Unde aut quo loco possit fama procedere.

6 Fama vnde aut quo loco procedere possit.
7 Testes in aliquo territorio degētes an possint cogi ad cōpa
rendū corā iudice q̄stionē aliquā ventilāte in alio territorio.

Quia dictum est quid sit fama
et quid infa-
mia sequitur, vt videamus vnde aut quo loco
6 possit fama precedere. ¶ † Super quo videtur
dicendum

dicendum q tam fama q infamia procedere possit ex loco
originis cuiuslibet tam proprie q paterne cu eius loci quis
ciuis efficit & forum sortitur:vt.C.de munici.& ori.l.pen.& fi.
lib.x.Na in ciuitate vnde quis traxit origine propriam vel
paternam:merito potest eo loco fama procedere:q quilibet
a a natura[a] & origine propria presumitur esse bonus & cuiusli-
bet amicus & bene morigeratus:vt.C.de inoffi.testa.l.omni-
no.§.respon.&.ff.de manumis.testa.l.seruos.& de lega.ij.l.cu
quida.& ita ratione patrie originis eo loco potest fama proce-
dere:q qs ex bona natioe natus & no infamata bonus esse
presumit:vt.ff.de edili.edic.l.q si nolit.§.macipia.¶ Scdo
potest etia fama pcedere ex loco vbi qs delinquit vel quasi
si ibi conueniatur q potest:vt.C.vbi de cri.agi opor.l.j.& auf.
qua in puincia.ac etia in locis omnibus vbi quis sortit foru
cu quolibet predictoru locoru possit quis tam ciuiliter q cri
minaliter couenriri:vt not.ff.de iudi.l.heres absens.&.C.vbi
sena.vel cla.l.j.&.ij.¶ Potest etia & tertio loco fama alicui⁹
pcedere maxime vbi quis & quo loco fuerit conuersatus:vt
extra de elec.c.postq.& de psump.c.quosda.&.c.quanto.Et
pot ratio laudabilis assignari quare pot & debet fama ex di
ctis locis procedere quonia est magis verisimile in eis locis
fore verisimilia documeta & nota testimonia inuenire.& ar.
ad hoc.C.vbi de ratio.l.fi.C.quado impe.inter pup.& vidu.
l.vna.Et etia q in eis locis vita & actus cuiuslibet meli⁹ sci
ri & agnosci possunt:vt extra de ele.c.postq.de pur.c.cu dile
ctis.Et ideo dictu est q in locis talibus plurimum quoq
consueuit queri cuius opinionis & estimationis et fame sit
quisq in ciuitate sua:vt.ff.de re mili.l.no omnis.§.a barba-
7 ris.et.ff.de qstio.l.minore.§.plurimu quoq.¶ †Sed quid
si inter aliquos aliqua questio moueat cora iudice copeteti:
& ad pbatione illius cause requirat pductio testiu alterius
b territorij[b] nunquid testes aliquo loco degetes coram iudice
illius cause coparere cogunt ad petitione partis vel iudicis:
In ista qstione videt primo posse dici q no copellant:vt arg.
C.de fi.instr.l.iudices.q debebut testes & pbationes recipi
& induci cora iudice loci vbi testes degut & pbationes sunt
site:vt.ff.de testi.l.iij.§.pe.&.C.qn impe.inter pup.& vidu.l.j.
Et etia secuda ratio q copelli no possunt:q no debet testes
a suis negocijs auocari:vt.C.de testi.l.si quado.&.ff.queād.
testa.aper.l.si quis ex signatoribus.Est & tertia ratio quare
copelli no debet:q munus testificadi publicu est:vt.ff.si qs
cau.l.ij.§.ij.& publicu officio nemini debet esse danosum:vt
ff.de fur.l.si seruus cois.§.q vero.&.ff.quib.ex cau.ma.l.va
let.¶ Sol.In questione premissa distinguendu esse videtur
vtru ciuilis sit qstio vel criminalis que mouet:q si ciuilis est
tuc est planu q testes in alio degentes non cogunt ad feren-
dum testimoniu cora illius cause iudice corporaliter copare
re:sed in presentia illius iudicis vbi degunt:in auf.de testi.
§.quonia.& hoc est regulare:q in casibus coparere cogunt
coram iudice eius loci in quo causa ciuilis mouetur q est
vbicuq iudici cause videbit equu q equu videri potest vel
propter suspicione testiu:q in absentia de facili metirentur,
aut pter cause magnitudine vel rei que peteretur:vt no.in
auf.de testi.§.& quado.& in auf.vt defunc.seu fu.§.illud.col.
v.Et etia pter loci cosuetudine si locoru cosuetudo suadet
vt testes in absentia no recipiant sed in iudicis presentia:vt
ff.de testi.l.iij.§.fi.Na etia plerumq loci consuetudo spectada
est:vt.ff.de euic.l.si fundu.&.ff.de vsur.l.j.Si vero causa que
mouet fuerit criminalis:tuc indistincte cogendi sunt testes
& debent copelli licet absentes & de alio loco ad feredu testi-
moniu cora iudice cause pdicte venire:vt.C.de testi.l.nullu.
& probat & no.in corpore auf.de testi.§.quonia.in fi.& potest
ratio assignari q in criminali causa maius periculu vertit
& maius & diligentius est cosiliu adhibendu:vt.C.de appel.
l.addictos.&.ff.de ven.inspi.l.j.§.j.

¶ A quo vel a quibus possit fama incipere & quo tempore.

8 Fama a quo vel a quibus & ex quo tempore incipere possit.
9 Fama & voce publica:maleficio contra aliquem probato:si
ex aduerso probetur q illa fama habuit ortu ab inimicis:
an illa fama presumptionem inducat.
10 Fama ex quo tempore possit & debeat incipere.
11 Crimine aliquo publico vel priuato comisso:si duo aut tres
deponunt contra aliquem vel plures quod ille sit de dicto
crimine culpabilis de quo crimine nuq fuerat inculpatus:
an talis fama sic ad denunciationem talium inquisitionem
& presumptionem inducat.
12 Crimine aliquo priuato vel publico commisso,quidam ma-
le fame post aliquot dies criminis commissi ob causam di-
cti criminis vel aliam fuit captus et ductus ad iudice post
hec clamor insonuit per ciuitate q ille erat culpabilis de di
cto male:nunquid ex dictis presumptionibus possit inquiri.

8 Nunc videamus † a quo vel a
quibus personis possit fama incipere et ex
quo tempore & videt q fama debeat & pos-
sit potissime incipere ab hominibus hone-
c ste[c] opinionis & bone:vt a grauibus & ho-
nestis & antiquis:vt.ff.de leg.ij.l.cu pater.§.rogo.&.l.cu qui
dam.q est ideo quia huiusmodi coditionis hominib⁹ ma-
ior fides adhibet:vt.ff.de fi.instru.l.fi.& extra de testi.c.licet
ex quada.& q talibus personis est credendu:vt.ff.de testi.l.
iij.§.ideoq diuus.&.C.eo.titu.l.iureiur.& merito a talibus
personis debet fama procedere:q omnis qui sit notatus et
reprehensibilis & inculpate vite est a testimonio repelledus:
vt.ff.de testi.l.iij.in prin.&.l.iulia.Item nec a paretibus ali-
cuius potest contra aliqué fama incipere quia paretes vsq
ad quartu gradu tam in ciuili q in criminali causa inuicem
nec pro se nec cotra se testimoniu ferre possunt:vt.ff.de testi.
l.iij.&.C.eo.l.paretes.& not.in summa.C.vbi in cau.cri.Nec
potest vel debet fama incipere ab odiosis:q fm odij quali-
tate odiosi sunt a testimonio repelledi:vt in auf.de testi.§.si
9 vero.&.C.eo.tit.§.si quis.¶ †Sed quid si publica voce & fa-
ma de maleficio contra aliqué sit probatu:deinde ex aduer
so probetur q illa fama initium & ortum habuit ab inimi-
d cis suis sibi maliuolis[d] nunquid illa fama aliquam presum
ptioné & inquisitionem inducat.Et primo videtur q sic,du-
plici ratione:primo q regulariter ad cuiuslibet rei pbatio-
nem duo vel tres testes sufficiunt:vt.ff.de testi.l.vbi.& argu.
ff.de op.leg.l.j.& ideo in ore duoru vel trium testiu stat omne
verbum:vt extra de testi.c.a nobis.¶ Secunda ratio quia
quotiescuq costat legitime de veritate rei:de qua queritur
no est ad alia adminicula decurrendu:vt.C.si vt se ab here.
absti.l.iij.&.ff.de offi.presi.l.illicitas.§.veritas.& ideo non est
curandu vnde dicta fama probata traxit originem.Et q in
plerisq casibus de rei origine no curatur & propterea de fa
me origine curandum non est.arg.C.de maniche.l.fin.§.fi.
&.ff.de pecu.l.licet.§.si filius.&.§.seq.¶ Tertia ratio q cum
sit principaliter de fama quesitum super ea tantum & no su-
per alio iudex cognoscere & pronuciare debet:& ideo no ha-
bet locu super fame origine disputare:q de qua re cogno-
uerit &c.vt.ff.de iudi.l.de qua re.&.l.ij.¶ Ecotra videtur di
cendu multiplici ratione:primo q ipsius fame origine spe-
ctare debemus:q origo in quibuslibet reb⁹ & factis sit prin
cipaliter intuenda.arg.ff.de neg.gest.l.pomponius.&.ff.ma
da.l.si procurator.in prin.&.ff.pro soc.l.si quide.§.si filius.&
ideo de fame origine queri debet.¶ Secunda ratio q prin
cipiu & origo pars cuiusq rei principaliter iudicatur & po-
tissima:vt.ff.de ori.iur.l.j.&.C.quado licet vni.se sine iu.vin-
dica.l.j.Et ideo dictum est q sine origine sua nihil iudica-
tur esse perfectum:vt argu.ff.de aur.& argen.lega.l.& si non
sint.§.quid ergo.de orig.iur.l.j.¶ Tertia ratio q illa fama
ortum habuit a maliuolis:& sic no inducit presumptionem
q nobis cordi est lites sine suspicione procedere:vt.C.de iu-
di.l.apertissimi.& etia q in huiusmodi casibus exigunt pro-
bationes indubitate luce meridiana clariores:vt.C.de pro-
ba.l.vlti.&.C.de accus.l.singuli.&.ff.de testi.l.ob carmen.§.si
testes.¶ Quarto ratio non habet talis fama presumptio-
nem vel inquisitione inducere quoniam que sunt ex illicito
principio vel origine inchoate vix est vt fundameto careant
& suspicione & bono exitu peragantur:vt in auf.vt iudi.sine
quoquo suffra.§.cognitio.& ideo macipia que sunt ex mala
origine procreata si fuerint simpliciter vendita possunt red-
hiberi suoru malorum cosiderata origine:vt.ff.de edili.edic.
l.q si nolit.§.q macipia.vt.C.de cohorta.l.si cohortalis.lib.
xij.¶ Solu.In hac questione credo dicendu fore q ex tali
fame probatione nulla possit presumptio vel inquisitio pdu
ci predictis rationibus:etia q inimici facile metiutur vnde
inimicoru qstioni no est facile fides adhibeda:vt.ff.de que-
stio.l.j.§.pterea.& ideo inimici pter infidelitate ipsoru a tu-
tela procur.legato & arbitro repellunt:vt.ff.de suspe.tu.l.tu
tor.&.ff.de pcur.l.vt ex illo.&.ff.de arbit.l.no distinguem⁹.§.
cu quida.&.ff.de adime.leg.l.iij.§.fi.& sic no debet fama inci
pere a maliuolis & maledicis alicuius:sed a viris pudis et
honestis & omni excep.maioribus.Et vide.j.alia.q.in tit.an
cosiliarij ciuitatu nostri tepóris &c.¶ Restat modo videre
de scda parte rub.s.ex quo tpe possit & debeat fama incipe-
10 re.†Circa q sciedu est q vr q possit ronabil'r ortu hre demu
ex tpe flagratis criminis aut incotineti post comissu crime

a ¶ Natura.adde Bal.consil.xxix.j.lib.Ber.

b ¶ Territorij.ad de vt p Fra.are. cosi.lxxxij.Ber.

c ¶ Honeste.adde Alexa.cosi.lxxv. iiij.lib.& qualiter testes debeat cocludere, vt pbet fama per eunde consil.lxx.iij.lib. Cal.cosi.j.de pba.& Raph.cu. cosi.lxxiij.Fulg. cosi.clxxxiiij.& an fama sit sufficies vt qs tanq irregularis reprobetur.vide Cal.cosil.ix.de probat. Ber.

d ¶ Maliuolis.adde Alex.cosi. cxxvij.iiij.li.Ro. cosi.cccli.Pe.de anch.cosi.ccliiij. Oldra.cosil.ccx. Ber.

publicū vel priuatū. ideoq illis temporibus orta fama illi
a crimini inesse[a] videt ⁊ ipsius pars ⁊ sequela cēset cū ea que
incōtinenti fiunt ⁊ procedunt videant inesse ⁊ quasi factum
vnū reputant: vt. C. ad. l. iul. de vi. l. si quis ad se fundū. ⁊ C.
vnde vi. l. j. ⁊ ff. si cer. pet. l. lecta est. ⁊ merito dicit fama post
crimē cōmissum incōtinenti orta statim oriri ⁊ ipsi inesse cri-
mini: qꝛ tūc proteruo actu ⁊ impetu cum ipso crimine fingit
esse orta. argu. ff. de adul. l. qd ait lex. §. fi. ⁊ ff. de verb. obli. l.
continuus. ff. de sol. l. ratū. Secus vero si fama ex aliquo in-
teruallo aut dudum postea orta est contra aliquem post diē
cōmissi criminis: qꝛ nō videt qd sit tūc rationabilis iudican
da cum nō careat tūc periculo suspiciōis ⁊ fraudis. Et ideo
dictū est qd iniuriā illatam alicui non licet ex interuallo pro-
pulsare cū potius ex causa vindicte ⁊ doli inferendi quā de-
fensionis occasione facere intelligat: vt. ff. ad le. aquil. l. scien
tiam. §. qui cum aliter. ⁊ l. si ex plagis. §. j. ⁊ arg. ff. de incen.
rui. l. j. §. fi. ⁊ etiā qꝛ testis presumitur maliciosus ⁊ suspectus
qui vult ex interuallo corrigere dictū suū: vt in corpore auc.
de testi. §. quare not. ⁊ extra de testi. c. pterea. in fi. Sic ⁊ a si-
11 miliā fama ex interuallo orta poterit dici suspecta. ¶ †Su-
pone qd crimen publicum vel priuatū sit cōmissum duo aut
tres testes deponunt contra aliquem vel etiā contra plures
q ille sit de dicto crimine cōscius vel culpabilis: de quo cri-
mine vel alio nunq iste fuerat inculpatus preterquā a testi-
bus supradictis. Queritur nūquid talis fama sic ad denun
ciationem paucorū orta inquisitionem et presumptionē in-
ducat: ⁊ videtur q sic triplici ratiōe. ¶ Prima qꝛ fama etiā
orta post aliquot dies criminis non fingitur ex interuallo,
sed incontinenti orta cū videatur statim quidem incōtinenti
factum quod incōtinenti vel post aliquot dies factū est arg.
C. de erro. aduo. l. fi. ⁊ ff. ad. l. fal. l. j. §. fi. ita. ¶ Secūda ratio
qꝛ regulariter ad cuiuscūq rei probationem duo aut tres
testes sufficiunt: ⁊ sic fama orta ad denūciationem duorum
vel plurium rationabilis est habenda: vt. ff. de testi. l. vbi. et
extra eo. tit. c. in omni. ⁊ ff. de optio. lega. l. j. ¶ Tertia ratio
q si propter talem probationem non posset ad inquirēdum
procedi iam sequeretur q maleficia remanerēt impunita q
esse non debet cum magna ratio suadet penas ob maleficia
solui: vt. ff. ad. l. aquil. l. ita vulneratus. ⁊ ff. de fideiuss. l. a reo.
¶ Econtra dicendū videtur q cū statim crimine commisso
orta non fuerit: sed dudū postea videtur in se aliquā maliciā
continere: quoniam que ex interuallo procedūt nō videntur
suspicione carere. Nam qd ab initio fit palā ⁊ indubitatum
extitit, q autē postea meditationem ⁊ suspicionē inducit: vt
in auc. de equa. do. §. dedi. arg. ad hoc. ff. ad. l. aquil. l. sciētiā.
§. qui cum aliter. ⁊ ff. de vi ⁊ vi arma. l. in posses. Et in huius-
modi criminalibus causis debet sine aliqua suspicione pro-
cedi: vt arg. C. de accu. l. singuli. ⁊ ff. de cust. ⁊ exhi. re. l. diu⁹.
in fi. ¶ Potest ⁊ quarta ratio assignari quia cum aliqua fa
ma cōtra aliquem non procedit: tunc potest propter pauco-
rum dicta sm denūciationem eorum ad inquisitionem pro-
cedi: qꝛ cōtra eos tantum ad inquisitionem proceditur con-
tra quos insinuatio clamosa pcedit: vt extra de accu. c. qua-
liter ⁊ quādo. ⁊ c. inquisitionis. Nā clamor precedēs contra
aliquem delatus ⁊ exauditus in publicā presumptionē in-
ducitur. C. de his qui. vt indig. l. fi. ⁊ ff. ad silla. l. j. §. hic autē
senatus. Solu. In questione premissa dicendū videtur, qd
talis fame probatio ad dicta paucorum orta aduersus eum
cuius opinio in publicum lesa non fuerat nō debeat ad in-
quisitionem animum iudicis promouere: qꝛ toties fama cō
tra aliquem orta inquisitionis presumptionē inducit quo-
ties cōtra eum fuerit scandalum vel clamor generatus per
villam parochiam aut alicuius vicinie maiorem partem: vt
argu. ff. de fun. instru. l. cū de lanionis. §. asinam. in fi. ⁊ extra
de accusa. c. inquisitionis. in fi. ⁊ ad hoc etiam facit. extra de
presum. c. illud. ⁊ extra de cōsan. ⁊ affi. c. super eo. ⁊ arg. ff. de
testi. l. iij. §. eius quoq. Et merito qꝛ ad quedā admittuntur
plures vt vniuersi ⁊ eis vt vniuersis concedunt: vt. ff. ad mu
nicip. l. qd maiores. ⁊ ff. qd cuiusq vniuer. nomi. l. nulli. ⁊ l.
placet. ⁊ C. de sacrosan. eccle. l. illud. que pluribus denegan-
tur vt singulis: vt. ff. de serui. rusti. predi. l. per fundum. ⁊ C.
commu. pred. l. acceptum. ⁊ C. cōmu. diui. l. solemus. ⁊ ff. de
12 pact. l. vt suum. ⁊ l. maiorem. ¶ †Sed pone questionem que
sepe occurrit de facto aliqd delictū publicū vel priuatū est
cōmissum in ciuitate villa vel castro in personā alicuius tē-
pore vero illi⁹ delicti de malefactore aliquo nō patebat. post
aliquot tamen dies criminis: quidā ob causam dicti crimi-
nis vel aliā capt⁹ fuit ⁊ ductus ad tribunal iudicis de ipso
maleficio cognoscētis qui captus ⁊ representat⁹ erat alias
homo male cōditionis ⁊ fame post hec sic acta clamor inso-
nuit per ciuitatē qd iste cōscius ⁊ culpabilis fuerat de male-
ficio ante dicto de quo crimine ⁊ maleficio null⁹ ante dictā
captionem erat aliquatenus inculpatus. Nunc vero aduer
sus hunc duo probari nituntur: vnū q alias est habitus ho
mo male conditionis ⁊ fame: aliud qd est nunc per ciuitatē
clamor ⁊ publica fama de dicto maleficio cōtra eū que duo
b per idoneos testes pbant. Et tamen incertū a quo autore[b]
super crimine cōtra ipsum pcessit illa fama publica atq cla
mor. ¶ Querit nunquid ex dictis presumptionibus ⁊ indi-
cijs possit iudex questionibus inquirere cōtra illū ⁊ videtur
quadruplici ratione qd non. ¶ Prima qꝛ fama que statim
orta non fuit cōmisso crimine nō videtur suspicione carere
imo simulate presumit processisse. argu. ff. de fideiuss. l. mode-
stinus. ⁊ l. cū his. ⁊ extra de testi. in c. preterea. in fi. ¶ Scda
ratio qꝛ vox ipsa ⁊ fama cōtra aliquē oritur ⁊ nascit surgit
facile ⁊ de leui procedit ita q ad dictū vnius sequi multitu-
do facile cōsueuit: vt extra de purg. ca. c. cū in iuuētute sua.
⁊ que leuia sunt nō curant. arg. ff. de accu. l. leuia. ⁊ ff. de do.
inter vir. ⁊ vxo. l. virū vnde. ⁊ procedit qd omne q in multi-
tudine onerosa effunditur propria dicitur minui honestate
c quoniā immensa multitudo nihil habet honesti:[c] vt in auc.
de testi. in prin. ⁊ in fin. §. preterea. ⁊ quia nullū malum velo-
cius fama discurrere dicitur cū ipsa mobilitate vigeat ⁊ si-
bi vires acquirit eundo ⁊ ab initio nata ⁊ inchoata de faci-
li transeat ⁊ spargatur ⁊ falsi nuncia plerūq consistat, vnde
ait Uirgilius. Fama malū quo nō aliud velocius vllū mo-
bilitate, viget viresq acquirit eundo. Parua motu primo
mox sese tollit ad auras. Ingrediturq solum ⁊ caput inter
nubila condit: ⁊ alibi. Fama volat trāsitq modū quocunq
ferat. ¶ Tertia ratio: nā cū incertum sit quo autore pcessit
ipsa fama sicq sit difficile ⁊ ipsius cōtrariū pbare: vt extra
de cōse. dis. in. iij. sanctum est. ideo satis videtur posse dici ⁊
omnē inquisitionē cessare. ¶ Quarta ratio videt ex pdictis
iudicijs non posse ad inquisitionē procedi: qꝛ cū clamor ⁊ fa
ma publica insurrexerit cōtra illum demū postq deprehen-
sus fuit, que ante de dicto crimine nulla erat videtur quasi
quadā populi proclamatione subito potius processisse quā
ex aliquo rationabili ⁊ legitimo actu: vt arg. ff. qui ⁊ a quib.
l. si priuatus. ⁊ C. qui ma. nō pos. l. diuo marco. nā varie vo-
ces populi nō sunt audiēde: vt. C. de pe. l. decurionū. ⁊ ff. de
app. l. si cōstat. ¶ Ecōtra videt qd ex talibus presumptioni-
bus possit ille questionibus subijci quinq ratio. nā cum vi-
deatur probatū eum captum fuisse alias hominem male fa
mē dici potest qd adhuc tēpore criminis de quo querit esse
presumit eiusdē cōditionis ⁊ fame: qꝛ ea que in preteritū ve-
d ra fuerunt sic esse vera ⁊ in eo statu hodie presumunt[d]: vt. ff.
ad macedo. l. iij. in fi. C. si ser. expor. l. moueor. ⁊ arg. ff. fini. re-
gun. l. in finalibus. ⁊ ideo presumendū videtur eū aliquam
huiusmodi delicti conscientiā habuisse potius q aliū homi
nem conditionis alterius. Unde cū magis de isto verisimi-
lis videatur ⁊ in obscuris ⁊ in dubijs iudex habet imitari ⁊
inspicere ea que verisimiliora sunt ⁊ aptiora esse videtur: vt
ff. de testa. l. ob carmen. §. si testes. ⁊ ff. de verbo. obli. l. cū qui
ita. in prin. ⁊ ff. de regu. iur. l. in obscuris. ⁊ extra de testi. c. ex
tenore. in fi. preterea cum his videtur etiā qd possit questio-
nibus adhiberi: vt ex tali improbitate ⁊ malignitate suā pe-
nam ⁊ non premium consequatur: vt argu. ff. de furt. l. itaq
fullo. ⁊ C. de leg. l. pe. ⁊ extra de test. c. ex tenore. in fi. Alioqn
occasio ⁊ materia preberet huiusmodi cōditionis homini-
bus q ad delicta temere ⁊ de facili prosilirēt q de iure pro-
hibitū est: vt arg. ff. de iudi. l. ij. §. sed ⁊ si agāt. ⁊ ff. de pe. l. sed
si operis. ¶ Secūda ratio qꝛ qui in vno aut pluribus habi-
tus est suspectus erit ⁊ in ceteris suspectus presumēdus: vt
ff. de suspec. tuto. l. iij. §. si autem. ⁊ ff. de testa. tut. l. testamen-
to. §. nō omnino. autē qd ea potest ratione pcedere: qꝛ qui in
e vno fuit malus ⁊ in ceteris esse presumit[e] vt. ff. de accusa. l. si
cui. §. ysdē. ⁊ de re mili. l. non omnis. §. a barbaris. ⁊ ideo nō
videt carere suspicione huius criminis: ⁊ ideo torquendus
extitit: qꝛ tunc demū videt quis esse torquendus cum crimi-
nis qd obijcitur est suspectus: vt. ff. de questio. l. j. in princip.
¶ Tertia ratio qꝛ cū appareat per pbata eū esse ⁊ fuisse ho
minem male fame talis fame probatio indiciū faciat ⁊ veri-
simile argumentū ⁊ semiplenā probationē inducat: vt extra
de restit. spol. c. solicite. de purga. ca. c. si quis de gradu. ⁊ ff.
de suppel. leg. l. iij. in fin. ex tali iudicio torquendus erit cum
hinc sit q ex vno legitimo ⁊ rationabili indicio possit ad tor
menta procedi: vt. ff. de questio. l. de mino. §. fin. ⁊ l. maritus.
⁊ l. si. vt not. s. de. q. ⁊ tor. ¶ Quarta ratio cautū est enim de
iure qd ad iudicis officiū spectat inquirere veritatē modis
omnibus quibus potest: vt. C. de iura. calū. l. j. C. de questio-
ni. l.

a ¶ Inesse. adde qd ea q fiūt incōtinēti dicunt inesse Ro. cōsi. lxv. ⁊ cōsi. lix. Ber.

b ¶ Autore. adde qd voluit Fran. Are. consi. lxxiij. Ber.

c ¶ Honesti. ⁊ alibi dicit Cy. non est cōsiliū in vulgo. Ber.

d ¶ Presumunt. Adde qd hec rō procedere posset vbi alias iste capt⁹ nō destitisset a malo viuendi genere p trieniū sed vbi dicto tpe destitisset: qꝛ tūc psumit nou⁹ homo hic scripta pcedere nō posse: ⁊ pro hoc allego ea que consuluit Ro. cō. cclxxxvi. vbi vide iura q allegat: ⁊ not. qꝛ faciēt tibi honorem. Ber.

e ¶ Presumitur. Adde qd semel malus nō semp psumit mal⁹: qꝛ in alia specie mali nō psumit malus sm Bald. et imo. in. l. ff. de here. insti. quorum opi. sequit Alex. cōsi. v. vbi consuluit qd quidā nō poterat poni ad torturam qꝛ esset suspectus de furto, lꝫ pbatū esset d mala fama: nō tñ q solitus esset furari: dicit tñ Pet. de anch. cōsil. cccclxvi. referēdo verba Dy. q accedēs nature cōtractus remouet effectū psumptiōis nature et semper iudicari dꝫ tanq cōstitutus in quasi pos. malitie, ⁊ dicit q ista sunt cōsona: qꝛ illa q solo cursu temporis non mutant, vt est excōicatio ifamia ⁊ similia psumūtur hodie durare postq pbat semel quem in tali statu fuisse alleg. Cyn. in. l. edita. ⁊ alia iura q ibi videre potes. ber.

ni.l.interrogari.at cum per inquisitionem possit ad verita-
tem criminis perueniri cũ questio dicit̃ esse inquisitio veri-
tatis:vt.ff.de iniur.l.itẽ apud labeonẽ.§.questionem.⁊.ff.ad
silla.l.j.§.questionẽ.⁊ iste ex probatis per testes male fame ⁊
cõditionis homo habet̃ ⁊ publice intersit de maleficijs inq-
rere veritatem ne remaneat̃ impunita: vt.ff.ad.l. aquil.l.ita
vulneratus.⁊ de fideius.l.si a reo.§.itẽ qđ vulgo.Merito iu
dex criminis potest cõtra talẽ inquirere per tormenta vt sal
tem tanꝗ ignobilis ⁊ infamata persona ferat testimonium
super occulto crimine quid de ipso nouerit vel audiuerit ad
similitudinem cuiuslibet ignobilis ⁊ infamati testis qui di-
ctum suũ habet deponere cũ tormẽtis:vt.ff.de testi.l.ob car
men.§.si ea.⁊ no.d.Azo.in summa.C.eo.§.repellũtur igno-
ti.¶Quinta ratio ꝙ cũ ex probatis per testes appareat eũ
esse ⁊ fuisse hominẽ male fame ⁊ exinde videatur fecisse con-
tra bonos mores sue ciuitatis ville vel castri ⁊ propterea illi
ciuitati ville vel castro se prebuerit iniuriosum indignũ:qꝛ
qui contra bonos mores facit iniuriam committere dicitur
vnde aduersus eũ animaduerti solet: vt.ff.de extraordi.cri-
mi.l.j.§.j.⁊ argu.ff.de iniur.l.item apud labeonem.§.sed qđ
dicitur a pretore.⁊.§.idem ait.Et propterea aduersus eum
tanꝗ famosum ⁊ denotatum iudex cause criminis debet se
terribilẽ prebere:vt in auc.de mãd.prin.§.talem no.⁊ in auc.
vt iudi.sine quoquo suffra.§.eos autem qui ita.Ergo vt de-
notatus ⁊ male meritus hic de quo querit̃ non poterit ipsi⁹
ciuitatis castri vel ville contra cuius mores cõmisit aliquod
pro se auxilium inuocare:qꝛ frustra iuris auxiliũ implorat
qui contra illud commisit.ff.de mino.l.auxilium.in fi.⁊.ff.si
fami.fur.fec.dica.l.j.§.hoc autem.Et ideo videtur qđ iudex
animaduertendo in eundem vt iniuriosum ⁊ male meritũ
possit vt terribilem se ostendendo de dicto crimine inquire-
re per tormenta ⁊ maxime vt publice alijs ad terrenda ma-
leficia sit exemplũ:vt.ff.deposi.l.bona fides.⁊.ff.de pe.l.aut
facta.§.si.⁊ in auc.de mã.prin.§.homicidia.Sed licet incer-
tum sit quis illud maleficium cõmiserit tamen cum de isto
detento ⁊ capto malũ exemplũ habeatur dum sua spõte cõ-
stituit ⁊ se fecit hominem male fame,videtur ꝙ iudex ex offi
cio suo ⁊ de bono regimine possit de crimine occulto ad q̃-
stiones procedere cõtra illũ.arg.ff.ad leg.cor.de sicar.l.iij.§.
sed ex senatuscõsulto.⁊.ff.de pen.l.si quis aliquid.§.qui ab-
ortionis.qđ videtur triplici ratione posse procedere.¶Pri
mo qꝛ solicite debet agere quilibet qui iurisdictioni põt,vt
prouincia quã gubernat malis hominibus careat:vbicũqꝫ
sint animaduertẽdo in eos nec distinguitur vnde sint.ff.de
offi.presi.l.iij.in fi.⁊.l.cõgruit.¶Scđa ratio qꝛ peccata no-
centũ nota esse oportet ⁊ expedit:vt.ff.de iniu.l.eũ.§.qui no-
centem.⁊.C.de offi.rec.prouin.l.iustissimos.⁊.ij.q.j.c.si pec-
cauerit.¶Tertia ratio qꝛ cum nulla necessitate vrgẽte sua
spontanea voluntate dataqꝫ opera se fecerit ⁊ constituit cõ
spectui hominũ homo male fame merito erit sumendus su-
spectus:vt.ff.ex qui.cau.ma.l.data opera.ff.ad.l.cor.de sica.
l.vxori.§.j.Nec poterit cõqueri si questionibus exhibeat̃ cũ
sibi hoc imputare debeat eo ꝙ sua culpa se fecit hominẽ ma
le fame ⁊ cõditionis:⁊ damnum qđ quis sua culpa sentit iu
re sentire videtur.ff.de regu.iur.l.qđ quis.⁊.ff.de noxali.l.si
cõmunis familia.⁊.C.de fideicõ.libe.l.si quis.¶Solu.In
questione premissa videt̃ fore dicendũ ⁊ forsan nõ male qđ si
cõtra istũ reperiatur probatũ per idoneos testes de publica
voce ⁊ fama ⁊ qđ illa talis fama habuit certã originem ⁊ qđ
non processit a maliuolis ⁊ sibi maledicis sed a viris proui-
dis ⁊ honestis ⁊ qđ non precesserit ad denunciationem pau
corũ:sed alicuius parochie aut maioris partis alicuius vi-
cinie ⁊ etiam appareat quod ante maleficium cõmissum de
quo queritur opin.istius erat alias lesa apud bonos ⁊ gra-
ues homines tũc ⁊ in tali casu poterit ⁊ debet questionibus
subijci:vt probat̃ quinqꝫ argumentis pro hac parte.s̃.proxi
me allegatis.¶Et sexta ratione quia quãtum ad questionẽ
contra aliquem faciẽdam videtur sufficere fama parochie:
aut maioris partis loci vbi crimen cõmissum est seu vicinie
alicuius:vt extra de presumpt.c.illud.⁊ arg.C.ne de sta. de-
func.l.si mater.¶Septima qꝛ dum se hominẽ male fame ⁊
cõditionis cõstituit seipsum sua bona fama priuauit:⁊ fuit
sibijpsi crudelis:cum is crudelis possit merito iudicari qui
suam famam negligit ⁊ ꝓdigus sue salutis extitit: vt extra
de pignori.c.ij.⁊.xj.q.iij.c.non sunt.⁊ extra de accusa.c.vlti.
⁊ arg.C.de his qui potẽ.no.l.j.in fi.C.vt in.cer.temp.cri.q.l.
ij.vnde ⁊ alterius hominis salutis ⁊ fame presumẽdus erit
⁊ habendus prodigus ⁊ crudelis.quoniam qui sibi parce-
re non curauit,multominus alijs parcere voluisse credẽdũ
est:vt.ff.de bo.eo.qui mor.sibi consci.l.fin.§.videri autẽ.ibi ⁊
quidã sibi.ff.de edi.edic.l.cũ autẽ.§.malus seruus.¶Octa-
ua qꝛ ad inquisitionẽ ⁊ veritatẽ habendam de aliquo pluri-
mum operatur ⁊ intuendũ est cuius opinionis ⁊ estimatio-
nis in ciuitate sit quisqꝫ ⁊ habetur:vt arg.ff.de fun.instru.l.
cũ delanionis.§.asinam.in fin.⁊.ff.de questio.l.de minore.§.
plurimum quoqꝫ.⁊.ff.de re mili.l.nõ omnes.§.a barbaris.

¶Qui ad fame probationem possint ⁊ debeãt de iure ad-
mitti.

13 Famam contra aliquem probari per quos possit ⁊ debeat
de iure.
14 Fama qualiter probari possit.
15 Fama probata per testes omni exceptiõe maiores:an ex illa
possit ad sententiam diffinitiuam procedi.
16 Fama sola legitime probata in quibus casibus plenam fa-
ciat probationem.
17 Testis super pluribus articulis interrogatus,dicens se ni-
hil scire super aliquibus vero probet in fine autem interro-
gatus dicat quod de omnibus supradictis est publica vox
⁊ fama quid erit.

13 HUnc videndum † est qui ad fa-
me probationem contra aliquem faciẽdam
possit ⁊ debeat iure admitti. Et quidem vi-
detur ꝙ possint de iure admitti ⁊ eorum de-
positiones debeãt de iure valere qui odiosi
⁊ inimici non sunt illius aduersus quem producuntur: imo
videtur generaliter quod omnes admittendi sint,⁊ recipiẽ-
di qui edicto de testibus specialiter non inueniantur prohi-
biti:vt.ff.de test.l.j.sicut ⁊ dicitur de procuratore.l.inuitus.
§.j.ff.de procur.Debent ergo ⁊ possunt ad fame probatio-
nem admitti ꝓuidi viri ⁊ honesti ⁊ qui omni sint exceptiõe
maiores:vt extra de accusa.c.qualiter ⁊ quando.vnde anti-
qui homines graues necnõ honeste ⁊ bone opinionis sunt
ad tale testimonium admittendi: vt.ff.de leg.ij.l.cum pater.
§.rogo.⁊.l.cum quidam.⁊ extra de testi.c.licet ex quadam.
quod quidem videtur posse ea ratione procedere: quia hu-
iusmodi conditionis hominibus maior fides in dubijs ad-
hibetur:vt.ff.de testi.l.iij.§.idem diuus.de fun.instruc.l.fin.
14 ¶†Unde si queratur qualiter fama probari possit:dici po
a test ⁊ videtur quod toties dicitur fama probari[a] quoties te-
stes omni exceptione maiores deponunt ⁊ dicunt ꝙ publi-
ce dicitur in ciuitate illa vel loco id de quo queritur taliter
processisse:aut ita factum fuisse vt dicitur:vt argu.d.§.a sen
tentia.⁊.ff.de fun.instruc.l.cum delanionis.⁊ argu.ff.de flu
15 mi.⁊ ne quid in loco publi.l.j.§.j.¶†Sed si queratur nun-
quid fama per supradictos testes eo modo ꝓbata adeo ple-
nam probationem adducat vt ex ea sola possit ad diffiniti-
uam sententiam procedi.respondeo distinguẽdum videtur
an de ciuili an de criminali causa queratur: qꝛ in causa cri-
minali licet sola fame probatio que ꝓcesserit ex legitimo tẽ-
pore ⁊ personis omni exceptione maioribus indicium ⁊ pre
sumptionem inducat vt possit ẜm opiniones quorundã ad
questiones procedi:vt dicet̃.j.de.q.⁊ tormentis.tamẽ per eã
b solã nõ poterit quis diffinitiue condẽnari[b] qꝛ ex suspicioni-
bus nõ est diffinitiue condẽnandũ:vt.ff.de pe.l.absentẽ.⁊.ff.
de ven.in pos.mit.l.j.qꝛ in criminalibus dũ de hominis salu
te tractat̃ debẽt esse lucide ⁊ aperte ꝓbationes:vt.C.de pro-
ba.l.vlti.⁊ bene posui ⁊ dixi qđ per illã talẽ famã solã potest
ad questionẽ ꝓcedi:qꝛ talis fame ꝓbatio facit presumptionẽ
⁊ dicit̃ esse quoddã verisimile.arg.vt extra de pur.ca.c.si qs
de gradu.⁊ ar.extra de resti.spol.c.solicite.⁊.ff.de suppel.le.
l.iij.in fi.Uerũ si de ciuili causa tractetur tũc licet due semi-
plene probatiões sicut est dictũ vnius testis ⁊ fama cõis: vt
ff.de do.preleg.l.theopompus.vnã plenã probationẽ addu-
cant vt possit diffinitiua ferri sententia:vt.ff.de proba.l.pro-
bationes.⁊.C.de reb.cre.⁊ iureiur.l.bone fidei.⁊.ff.de testi.l.
iij.§.eiusdẽ quoqꝫ.tñ sola fama q̃ semiplena probatio in hac
causa censet̃ regulariter hoc nõ poterit operari qꝛ ex vna se
miplena ꝓbatione nõ est regulariter sentẽtia diffinitiua for-
mãda:vt arg.C.de iudi.l.iudices.⁊ in auc.de fide instr.§.pe.
Regulariter autẽ dictũ est qꝛ cõtingit interdũ qđ sola fama
parit ⁊ producit probationẽ:ita ꝙ ea sola ꝓbata potest diffi
nitiua sentẽtia ꝓferri ꝙ in omnib⁹ solet ꝓcedere que ex anti
quo tẽpore ⁊ loco remoto ꝓcedũt. Unde probari per testes
c ꝙ bulgarũ mortuũ[c] viderũt,tã difficile q̃ forsan impossibile
videt̃.Ideo tali casu dꝫ ad fame ꝓbationẽ decurri:satis eñ
sufficere dr si testes aliqui dicãt qđ eũ esse mortuũ fama sit in
sua ciuitate vt ei⁹ possit tanꝗ mortui hereditas apprehẽdi:

a ¶Probari.ad-
de videndos do
cto.in cõsilijs.s̃.
alle.sub rubric.a
quo vel a quib⁹
possit fama inci-
pere.et vide etiã
Frãc.Are.cõsil.
ciij.Ber.

b ¶Cõdẽnari.ad
de Ioã.de ana.
cõsi.j.Frãci.are.
cõsi.xiij.Ang.cõ
si.iiij.Bart.cõsi.
xcv.Cal.cõsil.ix.
de ꝓba.⁊ quãdo
fama plene pro-
bat in ciuilibus.
vide Alexã.cõsi.
lxvj.⁊.lxxx.iij.li.
Ro.consi.lxxvij.
pulchre Pet.de
anch.cõsil.ccliij.
Ber.

c ¶Mortuũ.ad-
de Alex.cõsi.xc.
ij.lib.⁊ cõsi.lxxiij.
iij.lib.Ber.

vt argu.ff.de capti.ꝛ postlimi.reuer.l.nec nos preterijt.ꝛ.C. sol.mat.l.si quidē. Idē etiā videt̄ dicendū si de loco remoto querat̄:vt aliquē esse transmare defunctū. Nā satis est probare eū esse mortuū si hoc vulgari dicat̄ opi.vt arg.ff.de sepul.l.iij.in fi.ꝛ.ff.quādo actio de pecu.est an.l.j.§.quesitum. ꝛ arg.ff.de offi.presi.l.barbarius.ꝛ.C.ne de sta.defun.l.si pa
16 ter.†Et vt breuiter loquar multi sunt casus speciales quibꝰ plena ꝓbatio sumitur ꝛ habet̄ per solā legitimā probationē de fama publica et opinione communi sine alio adiuncto. qui casus istis legibus denotantur:vt.ff.de flumi.l.iij.§.pena.ꝛ extra de testi.c.preterea.ꝛ.ff.de test.l.iiij.§.numerus.ff. de iureiu.l.vulgo.ff.de fun.instr.ꝛ instr.le.l.cū delaniōis.§. asinā.ff.de vsuca.l.non solū.§.j.ff.de here.insti.l.pacumeuiꝰ. ff.quis ord.in pos.ser.l.ij.C.de repud.aut̄.ibi posita.¶Sed contra hoc videtur quod fama nō probet.C.de offi.rec.prouin.l.iustissimos.Sed respondeo ꝙ ibi fama vera non erat. ꝛ ideo ibi poterat probari contrarium:sed in.l.s̄.not.nō poterat probari cōtrarium.do.autē Mar.de fano dicebat qđ semper fama ꝓbat per se solā donec contrariū fuerit ꝓbatū ꝛ qđ dicit̄.ff.de testi.l.iij.ibi alias veluti cōsentiens fama ꝛc. dic alias,id est aliquādo in specialibus casibus fama cōsentiens.s.cū assertione partis ꝓbat ꝛc.de hoc etiā not.Accur. in.d.§.a sententia.ꝛ.C.de testi.l.j.ꝛ insti.eo.§.testis.¶Qualiter autē probatur ista talis fama ꝛ per quot testes ꝛ super que debeant concordare dixi.s̄.in tractatu de inquisitioni
17 bus.¶†Sed quid si testis super pluribus articulis interrogatus dicat se nihil scire super aliquibus vero deponat, et probet.in fi.autē dicti sui deponat interrogatus ꝛ dicat qđ de omnibus supradictis est publica vox ꝛ fama.hic dicunt quidam quod dictū vnius testis restringendum est tantum ad illos articulos super quibus deposuit ꝛ non ad illos super quibus dixit se nihil scire. Aliqui dicūt vt do.Guli.durantis ꝛ melius ꝙ debet referri ad omnia in omnibus articulis contenta:qꝛ cū ponens de omnibus ponat siue asserat testis iste de omnibus intelligitur respōdisse:bene enim potest esse ꝙ testis aliquid nescit.tamē cū dicit ꝛ deponit qđ est de omnibus publica vox ꝛ fama deponit de sciētia ꝛ nō de credulitate.Equum tamen est quod testis in hoc dubio requiratur qđ ipse debeat dictum suum declarare.ꝛ ita verū esse describit dictus Guli.durātis in Speculo iuris ciuilis ꝛ canonici:quod opus valde comprobatur.

¶Qualis ꝛ quantus sit fame effectus.

18 Fame effectus qualis ꝛ quantus sit.
19 Fama ꝛ voce publica probata per testes infames an dictis talium fides sit adhibenda.
20 Periurus testis an tanq̄ infamis sit repellendus a testimonio ferendo.

Equitur videre qualis ꝛ quantus sit fame effectus.†Circa ꝙ sciēdū ꝛ
18 notandū qđ fama aliquādo consumitur ꝛ aliquando minuitur:ipsa enim consumit̄ ꝛ dicitur esse cōsumpta cū ex toto habetur pro extincta:qui effectus est vt is ad nullū publicū vel ciuile officiū admittat̄ cuius fama sit ex toto cōsumpta:vt.ff.de va.et extraor.cri.l.pe.§.fi.Minuitur vero fama cū libertas ꝛ ciuitas retinetur:sed circa statū quāuis pena plectet̄:vt.d.l.no. sed qualis ꝛ quātus sit effectus tā fame cōsumpte q̄ minute videt̄ dicēdū:vt plene no.do.Azo.in sum.C.de his qui not. infa.ꝛ de infa.l.j.lib.vij.ꝛ etiā in pluribus partibus huius
19 operis colligi potest.¶†Sed pone per testes fore probatū cōtra aliquē de publica voce ꝛ fama qui tamen testes reperiunt̄ esse infames:querit̄ an dictis taliū testiū sit adhibēda fides:ꝛ certe in causis ciuilibus cū tormētis: tamē infames recipi nō prohibent̄ in testes:vt in corpore aut̄.de testi.§.scimus.ꝛ no.in sum.C.eo.ti.§.in pecuniaria. at in causa criminali infames de quibus dicit̄.ff.de his qui no.infa.l.j.a ferē
a do testimonio repellunt̄[a] nec ipsorū dictis est adhibenda fides:vt.ff.de testi.l.iiij.§.lex iul.fallit in crimine lese maie.C. ad.l.iul.ma.l.nullꝰ.Omnes autē supradicti infames nec ad ferēdū testimoniū admittunt̄:nec ad accusandū.C.qui accu. non pos.l.criminis.ꝛ.ff.de accu.l.qui accusare.ꝛ.l.qui iudicio.Nisi suā vel suorū iniuriā prosequant̄:vt.ff.de act.l.hi tamen.ꝛ merito testes infames a ferēdo testimonio repellunt̄ qꝛ ferre testimoniū dignitas est ꝛ honor: vt.xxij.q.v.ꝓceptū ꝛ publicū officiū censet̄ ꝛ actus:vt.ff.si quis cau.l.ij.§.ij.ꝛ infami.nō solum sunt actus publici interdicti:vt.ff.de decu.l. iij.§.superius.ꝛ.C.de decur.l.ne quis.ff.ad.l.iul.de vi pub.l. ij.ꝛ extra de test.c.licet ex quadā.in fi.j.respon.sed etiā porte dignitatis eis patere nō debent:vt.C.de digni.l.neqꝫ famo
20 sis.ꝛ.C.de re mili.l.iij.lib.xij.¶†Sed quero nunquid testis quē cōstat esse periurū sit tanq̄ infamis a testimonio ferendo repellēdus.Et certe primo videt̄ qđ sic:qꝛ iure cauet̄ qđ qui periurus est infamis efficit̄:vt.C.de trāsac.l.si quis maior.ꝛ.C.de diuor.ꝛ rep.aut̄.hodie.C.de pe.iudi.qui male iu. aut̄.nouo iure.econtra videt̄ multiplici ratione.Prima qꝛ edictū de testibus est ꝓhibitoriū:vt.ff.de test.l.j.ꝛ nulla.l.cauetur ꝙ periurus a testimonio repellat̄.Itē qꝛ nemo periurus potest dici infamis:qꝛ satis est qđ de periurio Deū habeat vltorē:vt.C.de reb.cred.ꝛ iureiur.l.ij.Itē qꝛ periurꝰ inter infames nō cōnumerat̄:vt.ff.ꝛ.C.de his qui not.infa.l.j. ergo nō est infamis.arg.insti.de act.§.actionū.Item qꝛ qui deierat crimine stellionatus punit̄ ꝛ qui cōdemnet̄ eo crimine non efficitur infamis: vt.ff.de cri.stel.l.j.ꝛ.l.de periurio. Itē qꝛ infamia odiū est ꝛ pena:vt arg.C.de decur.l.nec infamia.ꝛ.l.nec infames.ꝛ.C.de infa.l.vna.ꝛ odia non sunt ampliand a sed potius restringēda:vt.ff.de libe.ꝛ posthu.l.cum quidā.Solu.In questione ista dicendū videt̄ ꝙ ille qui periurus inuētus est regulariter iure nostro infamis non fiat:ꝛ ideo non sit a testimonio repellēdus:vt.s̄.dictū est:licet ei sit minor adhibēda fides quoniā qui retro fuit malus ꝛc.vt.ff. de accu.l.si cui.§.ijsdem.ꝛ.ff.de sena.l.cassius.hoc tamē fallit in casibus in quibus eoipso qđ quis deierat periurꝰ effi
b citur:ꝛ ideo tanq̄ infamis est a testimonio repellēdus[b] qui casus notantur ꝛ colliguntur in.ll.in cōtrariū allegatis qui casus sunt speciales:tamē non sunt trahendi ad cōsequētiā siue regulā:vt.ff.de leg.ꝛ senatuscon.l.qđ vero.iure autē canonico omnes periuri a testimonio ferēdo repellunt̄: vt extra de testi.c.testimonium eius ꝛc.Gandi.

¶De presumptionibus ꝛ indicijs dubitatis ex quibus plerunqꝫ proceditur ad tormenta. Rubrica.

1 ☞ Presumptiones ꝛ indicia quibus plerunqꝫ ad tormēta proceditur.
2 Presumptionum species que sint.
3 Presumptio facti quid sit.
4 Presumptio facti qn̄ de tēpore preterito trahat̄ ad presens.
5 Presumptio ex presenti facto quādo trahit̄ in preteritum.
6 Presumptio hominis quid sit.
7 Presumptio nature quid sit.
8 Presumptio iuris tantum quid sit.
9 Presumptio iuris ꝛ de iure quid sit.
10 Presumptio temeraria ꝛ leuis quid sit.
11 Presumptio probabilis ꝛ discreta quid sit.
12 Presumptio violenta quid sit.
13 Presumptio ꝛ fictio quomodo differant.
14 Indicium quid sit ꝛ vnde dicatur.
15 Crimine aliquo publico vel priuato cōmisso:si q̄ Titiū fuerit ꝑ idoneos testes de publica voce ꝛ fama ꝓbatū:an index possit cōtra Titiū bone opinionis questionibus inquirere.
16 Indicium primum quomodo fama coadiuuetur, vt quis subijci questionibus possit etiam si inculpatus de crimine erat inimicus offensi aut suorum ꝛc.
17 Indicium secundum est:si inculpatus contraxit conuersationem cum inimicis occisi ꝛc.
18 Indicium tertium est:si quis receperit malefactorem in domo sua post maleficium perpetratū cui non erat aliqua affinitate coniunctus.
19 Indicium quartū est:si inculpatus aliquid fecit quominus delinquens deprehensus ꝛ captus ad iudicem duceretur.
20 Indicium quintū est:si inculpatus de crimine aufugit crimine commisso.
21 Indicium sextum est:si probetur ꝙ inculpatus fuit visus in domo vel itinere gladio euaginato cū occiso aut vulnerato.
22 Indicium septimum est:si inculpatus captus cōfessus fuit etiam extra iudicium se esse culpabilem de tali crimine.
23 Indicium octauum est:si probetur quod inter inculpatum ꝛ occisum fuerunt verba iniuriosa ad animū reuocata ꝛc.
24 Indicium nonum est:si inculpatus sciuit delinquētem quē potuit prohibere ꝛ non prohibuit.
25 Indicium decimum est:si probetur aliquē sciuisse quod in aliquo loco erant malefactores ꝛ derobarent vel occiderēt transeuntes:ꝛ tamen duxit mercatores secum per illam viā qui fuerunt derobati vulnerati ꝛ occisi.
26 Indicium vndecimū est:si probetur per testes idoneos qđ is contra quem inquiritur est homo male conditionis ꝛ fame:habentis ortum a viris omni exceptione maioribus.

Indicium

a ¶Repellūtur, adde Alex.cōsi. xj.j.lib.Oldr,cōsil.cxcij.Ber.

b ¶Repellēdus. Adde Cal.idem dicētē cōsil.v.de iureiuran.ꝛ vide Oldr.cōsil.cxcij. Roma.ↄsi.ccxc. alex.cōsi.cxxxiij. j.lib.ꝛ cōsil.xliij. ij.lib.ꝛ consil.xx, iiij.lib.Ber.

27 Indicium duodecimum est: si inculpatus alias cõmisit maleficium in personam offensi vel etiam aliorum.

28 Indicia multa alia sunt cõtra delinquentes que iudex bonus z lector curiosus perpendere potest ex qualitate personarum z temporum z locorum diuersitate zc.

1 Quia supra dictũ † est de fama z eius partib9. Restat modo videre de presumptionib9 z indicijs dubitatis quib9 plerũqz procedit ad tormẽta. Et primo videamus de p̃sumptionibus z postea erit de dictis indicijs subscribendũ.
2 ¶ † Presumptionum autẽ multe sunt species. Nã alia facti, alia hominis, alia nature, alia iuris tantum, alia iuris z de iure. Itẽ presumptionũ, alia temeraria z leuis, alia ꝓbabilis z discreta, z alia dicitur violenta.
3 ¶ † Presumptio facti est qñ ex facto alicui9 hominis presumit aliquid cõtra eũ vel pro eo: nã iudex circa personã criminosi habet cõsiderare ex motu sui animi ẜm varietatẽ factorũ cõtingẽtiũ. Nã ex qualitate facti z conditionis personarum capitur cõiectura: vt. ff. de do. inter vi. z vxo. l. vir. z. ff. de act. z obli. l. fin. ibi in personis causisqz estimatorũ zc. ff. ad legẽ iul. maie. l. famosi. Et in primis habet iudex considerare cuius vite quis antea fuerit: vt. ff. ad. l. iul. maie. l. famosi. ibi z persona spectanda zc. nam qualis estimationis z fame quis antea fuerit talis presumitur: vt. ff. de re mili. l. nõ omnes. §. a barbaris. ibi qualis antea estimatiõis zc. Et facit ad hoc. ff. de edili. edi. l. quero. z. ff. de rei vẽ. l. a bone fidei. z. ff. de q̃stio. l. de minore. §. tormẽta. z. ff. de testi. l. iij. in princ. ¶ Itẽ qz qualem vitam z habitũ quis duxerit talem eũ esse presumimus: vt. ff. de iniur. l. item apud labeonem. §. si quis virgines. z. ff. de tut. z cura. dat. ab his. l. ab his. §. his qui. z. ff. de cõdi. insti. l. quidã. ¶ Itẽ habet indagare iudex curiosus z sapiens cum quibus hominibus z per que loca cõuersabatur z vtebatur de crimine inculpatus quẽ intendit aggrauare z torquere: quoniam mala cõuersatio est male vite
a indicium a: vt. ff. de admi. tuto. l. si plures. §. assidue. Nam ex mala cõuersatione etiã bonus efficit vitiosus: vt. ff. de edili. edict. l. ediles. §. pedius. ibi aleator forte zc. Ad idẽ dictũ est philosophi. Qualis quisqz est taliũ cõsortio delectat. ¶ Itẽ cõsideret locũ seu loca in quibus conuersabat: qz ẜm locorũ diuersitatem z varietatem varia colligitur cõiectura: vt. C. si manci. ita fue. aliena. l. fin. z. ff. de pen. l. aut facta. §. euenit. ¶ Preterea cõsideret iudex factum: quia ex qualitate facti animum facientis metimur: vt. ff. de peti. heredi. l. j. vt videre hoc exemplo. Nam si tibi seruum ligatum vẽdidero: et si in verbis exprimam talem: tamen seruum fugitiuũ dicere videor z vendere: vnde si postea ab emptore aufugit me nõ poterit redhibitoria cõuenire: vt. ff. de edili. edi. l. si tamen. §. ei qui seruum. facit ad hoc. institu. de here. quali. z diffe. §. is quoqz tantum. in fi. z. ff. cõmo. l. si vt certo loco. §. custodiã. z. ff. de posi. l. si hominem. z. C. de testa. l. nõ codicillum. z extra de presump. c. j. Nam per extrinseca probãtur intrinseca: vt ff. de diuor. l. si. circa fi. z institu. de re. diui. §. pauonum. His nãqz pensatis actibus z factis precedẽtibus z presentibus de homine bonum vel malum presumitur: vt. d. §. a barbaris. z. C. de prin. agen. in reb. l. j. §. fi. z de offi. magi. mili. l. prima. z melius. ff. de re mili. l. desertorem. §. ad hostes. ibi con
4 siderato eius precedẽtis vite actu. ¶ † Et hec facti presum
b ptio aliquãdo trahitur de preterito b tempore ad presens vt si quis consueuit falsa instrumenta facere z aliquod instrumentum eius reuocetur in dubium ex preterito facto presumitur incontinenti cõtra eum: z sic vno modo intelligitur. C. de proba. l. iubemus. sic enim qui olim fuit malus hodie presumitur malus: vt. ff. de accusa. l. si cui. §. ijsdem. sic etiam presumitur pro aliquo si olim fuit bonus quod hodie sit bo
5 nus: vt. d. §. a barbaris. ¶ † Aliquãdo ex presenti facto presumitur in preterito vt est videre in casu legis. C. ad legẽ iul. de adult. l. hi qui. z in corpore auf. vt nulli iudi. §. si qs nota. ¶ Itẽ qui nõ probat crimẽ obiectũ ipso facto presumit calũniare: vt. C. de aduo. diuer. iudi. l. j. z. ff. de preua. l. preuaricatione. Sic z de illo malũ presumitur qui paciscit de crimine: vt. ff. de his qui not. infa. l. athletas. in fi. z. l. seq. z iste presumptiones facti bene recipiũt probationes in cõtrariũ: qz factum in plerũqz etiam prudentissimos fallit: vt. ff. de iur. z
6 fac. igno. l. j. ¶ † Presumptio vero hominis est vt quãdo vir potens dicit se vim passum ab humili vel dicat se cõpulsum in vrbe vel loco vbi frequẽtia est hominum. Nã nõ est verisimile: vt. ff. quod met. cau. l. non est verisimile. Itẽ homo non presumitur iactare suam pecuniam: vt. ff. de proba. l. cũ de indebito. Item lex presumit quem non culpabilem: vt. ff. de testi. l. diuus. j. responso. in fi. Itẽ qd aliquis sit bone fidei: vt C. de proba. l. iurisiur. z. C. de his qui mili. nõ pos. l. super seruis. Item lex presumit z ꝓpter. l. presumitur notarium scripsisse vera: vt. C. de contrahẽ. z commit. stipu. l. optimã. Itẽ lex presumit propter cõiunctionem sanguinis omnem fraudem cessare: vt. ff. de ritu nup. l. non solũ. j. respõso. z. ff. quod cum falso tuto. auto. l. pen. ¶ Itẽ lex presumit aliquem potius simplicitate quã malitia deliquisse: vt. ff. de his qui sibi asscri. l. pe. hoc tamen quod hec lex dicit speciale est in milite propter simplicitatem armate militie. Nam not. diligẽter hoc esse regulariter verum quotiescũqz cõstat aliquem malum cõmisisse fecisse vel fieri fecisse semper presumitur quod dolo z fraudandi animo hoc fecerit z cõmiserit: vt. C. ad legem corne. de sica. l. j. z. C. de iniur. l. si nõ conuitij. vnde semper ille quem deliquisse constat si pretẽdat ignorantiam vel aliam excusationem ita quod dicat qd nõ dolo illud crimẽ commisit hoc debet z habet probare. Quo dic etiã, vt not. Accur. super. d. l. j. C. de sica. Aliud etiam not. dignũ z obliuioni nõ trade: quod ad hoc vt debeat z possit presumi contra aliquẽ qd ipse aliquod delictum cõmiserit debet cõstare iudici illud malũ fore cõmissum z quomodocũqz per testes vel indiciũ: vel alias per euidentiã facti: quoniam. l. cauetur quod nemo videtur animum habuisse nocẽdi nisi z effectus fuerit subsecutus: vt. ff. de verbo. signi. l. sepe. ad fin. Et propterea dicit lex quod si quis confiteatur se hominẽ occidisse qui viuat quod non tenetur hac confessione. Nã debet constare hominem a quoqz fuisse occisum: vt. ff. de interrog. act. l. confessionibus. Quod dic etiã: vt not. S. quali. accusa. fiat. §. item est dictum. peccatum enim est illud crimẽ super quo debet presumi z fundari: vnde si de ipso crimine non constaret quicquid edificaretur nullum esset: vnde discreti assessores anteqz inquirãt vel accusationes recipiant vel super eis procedant faciũt per aspectum videri hominem mortuum vel vulneratum. Nam non nascitur iniuria ex reuocatione ad animum: sed ex facto, id est ex contumelia, id est ex eo qd
a maleficiũ factũ est: vt. ff. de pac. l. si vnus. §. pactus. ad fin. de actio. z oblig. l. ex maleficio. Et omnis iniuria presumit praue facta z male: vt extra de presump. c. j. vnde legitur qd crimen est peccatum accusatione dignissimum: vt. lxx. dist. apostolus. in fi. z ita crimẽ est causa: vnde accusatio procedit sicut alias dãnũ est causa: qz datur accusatio vel alias: vt not. do. Azo in summa. circa fin. prin. z prestat ad hoc arg. ff. qd met. cau. l. sed z paratus. §. fin. Itẽ alias mora est causa que re agitur ex cõtractu bone fidei: vt. C. in qui. cau. in integ. re
b sti. nõ est neces. l. in minorũ persona. nam nisi cõstat de morte domini nõ est habẽda questio de seruis vel familia eius: vt ff. ad silla. l. ij. §. illud sciendũ. z facit optime qd debeat cõstare de maleficio. ff. ad leg. aquil. l. idem neratius. §. si. cũ. l. seq. nec prodest dicere qd ludendo iniuriam intulit quia ludus noxius est in culpa: vt. ff. ad legem aquil. l. item. §. fin. cũ. l. sequẽ. nisi ratione parẽtele societatis vel amicitie vel persone cõtẽpserit iniuriat9: vt. v. q. v. non omnis qui verberat. z hec est probatio ex parte inferentis iniuriã: vt. C. de iniur. l. si nõ
c conuitij. Nam ei qui dicit incumbit onus probandi: vt. ff. de
7 proba. l. ei qui. z. l. quoties. ¶ † Presumptio eñ nature vt si aliquis sit natus ex bona progenie vel bonos habuerit parẽtes presumit iste bonus: vt. C. ad. l. iul. maiest. l. quisquis. z
d C. de cohor. l. si cohortalis. sic z si natus fuerit ex mala ꝓgenie vel malis parẽtibus presumit esse mal9 sepe: vt. ff. de edi.
8 edict. l. qd si nolit. §. qui mancipia. ¶ † Et est presumptio iuris tantũ de qua pone exemplũ quãdo lex aliquid presumit z de tali presumptione iuris vltra non procedit aliquid statuẽdo: vt. C. de proba. l. siue pos. z. C. ad exhi. l. j. z. ff. de do. in
9 ter vi. z vxo. l. quãtominus. z. ff. de pac. l. pactũ. ¶ † Iuris z
c de iure dignoscit esse presumptio quoties ius cõtra c aliquẽ presumit aliquid esse factum z de sua presumptione ita cõsidit qd vltra procedit generale statutum vel sententiam proferendo quod ita verum sit illud quod presumitur z nõ aliter: tunc ei talis presumptio dicitur esse le. vt probatur. C. ad macedo. l. fin. in fi. z. C. arbi. tute. l. fina. z. C. de inoffi. testa. l. si mater. z pone exemplũ. C. ad legẽ iul. de adult. z. l. si qui. z in corpore auf. vt nulli iudi. §. si quis vero comprehensorũ. Et
d hec talis presumptio presumptionẽ in cõtrariũ nõ admittit d vt patet per iura predicta: cetere autẽ presumptiones predi
10 cte in cõtrariũ probationes admittũt. ¶ † Temeraria vero z leuis dicitur esse presumptio quoties aliquid a leuib9 siue vilibus personis procedit z a talibus quibus non est credẽ
e dum e: vt argu. in auf. de testi. §. nos igitur. C. de incest. nup. l. humilem. z huic presumptioni non statur: vt argu. ff. de minore. l. iij. §. j. versi. idem tamẽ. z. ff. de proba. l. si chirographũ.

a ¶ Indiciuz. adde bal. cõsil. lxxix. iij. lib. vbi voluit qd in crimine heresis confessio socij spõtanea vna cũ cõuersatione fit sufficiẽs indicium ad torturã ɔtra sociũ. Ber.

b ¶ Preterito. adde quãdo in preterito p̃sumat in presens. Alex. cõsi. cij. ij. lib. z quãdo presumit de p̃senti in futurũ per eundem consil. xlvij. j. lib.

c ¶ Contra. Adde Alexã. consil. lxij. iij. lib.

d ¶ Nõ admittit. Adde quãdo talis presump. probationẽ capiat i contrariũ Alex. consi. lxxvij. j. lib. Ber.

e ¶ Credẽdũ. adde Oldra. consi. cxcij. Ber.

a ℭ Hora. Adde Ro.consi.cccclj. Ber.

b ℭ Nō possit.adde Raph.Fulg.ꝯsi.clxxiij.Cepo.consil.lx. Raph.Cu.consi.cxxxv. Alex.cōsil.xxiij.ij.lib.Bal.consi.xxix.lib.j.Ber.

ꝛ ideo non potest quis ex talibus presumptionibus subijci
questionibus vel tormentis:vt argu.ff.quod met.cau.l.non
est verisimile.Nā ea que leuia sunt ꝛ friuola spernenda sunt
ff.de dona.inter vir.ꝛ vxo.l.virum.ff.commoda.l.si vt certo
loco.§.possunt.ff.de accusa.l.leuia.ꝛ.ff.de ven.inspi.l.j.in fi.
11 ℭ †Probabilis vero ꝛ discreta potest esse presumptio quā-
do a grauibus ꝛ honestis personis dicitur ꝛ fama procedit
fore aliquem factum maligne per aliquem:vt extra de sen-
ten.excō.c.inquisitionis.ꝛ extra de presump.c.illud.pōt etiā
dici probabilis ꝛ discreta presumptio ratione loci vel tēpo-
ris:vt quia visus fuit in loco suspecto:aut qꝛ hora[a] suspecta
quo loco:aut hora crimē aliquod factū est:nam locus ꝛ tem
pus hora suspicionē facit ꝛ presumptionē inducit:vt arg.ff.
de pe.l.aut facta.§.tēpus.ꝛ.§.locus.C.de adul.l.gracchus.
ꝛ extra de presum.c.iij.ꝛ.c.literis.ꝛ hec talis presumptio fa-
cit credulitatem ꝛ presumptionē inducit:vt no.extra de sen.
excō.c.inquisi.ꝛ dicitur esse quoddā verisimile.arg.de pur-
ga.cano.c.si quis de gradu.ꝛ de suppel.leg.l.iij.in fin.ꝛ ideo
ex tali presumptione potest ad questiōes procedi cū semiple-
nam probationem adducit:vt.ff.de testa.l.ob carmē.§.si ve-
12 ro ibi.ꝛ nō proximiora esse prospexit ꝛc. ℭ †Uiolenta vero
presumptio alicuius facti dicitur,aut iuris tantum,aut iu-
ris ꝛ de iure de quibus dictum est.s.ergo hic non repeto:ꝛ
quia de his plene dicam.j.quomo.de malefi.cogno.quādo
crimen est noto.Et dicitur presumptio alicuius facti dubij
aliquoties plena aliquādo semiplena inuestigatio ꝭm quod
not.Gof.in summa de presump.insuper not.quod argu.et
presumptio sunt idem,quod indicia quibus proceditur ad
tormenta vnde argumēta dicuntur indicia:vt colligitur.C.
de fal.l.vbi.ꝛ.ff.de questio.l.milites.ꝛ.l.vnus.§.in ea.Item
presumptio et suspicio sunt idem quas iudex habet contra
accusatum,ꝛ de tali presumptiōe loquitur lex.ff.de questio.
13 l.j.in prin.ibi suspectio ꝛc. ℭ †Item no.ꝙ differentia est in-
ter presumptionem ꝛ fictionē:nam presumptio est super in-
certis ꝛ sic coniecturis opus est:vt.ff.de verbo.oblig.l.conti
nuus.§.j.in fine.fictio vero est super certis vt quando iussit
vnum esse ꝛ fingit aliud:vt instit.quib.mod.ius pat.potesta.
sol.§.si ab hostibus.ꝛ qui testa.face.pos.§.fin.ꝛ.C.ad legem
iul.de adul.l.hi quidem. ℭ Uidimus de prima parte rubri-
ce.Nūc vero videamus de secunda:videlicet de indicijs du
14 bitatis quibus ad tormēta proceditur. ℭ †Et primo videa-
mus quid sit indicium:vnde dicatur.Ex quibus indiciū ha
beatur ꝛ quis sit eius effectus.Et quidem indicium hic su-
mitur ꝛ dicitur signum alicuius maleficij commissi vel alte-
rius rei de qua agitur vt colligitur ex legibus tractatibꝰ de
indicijs ꝛ de quibus infra dicetur per ordinē:ꝛ dicitur indi
cium ab indicando:vt.ff.de prescrip.verb.l.solēt.de quibus
etiā indicijs dic vt not.j.de questio.ꝛ tormētis.§.quero que
ꝛ qualia.ver.possimus ꝛc. ℭ Sequit̃ videre ex quibus cau-
sis indiciū habeat̃:sed circa huius materie cognitionē intē-
do premittere quandā questionē que tota die de facto subsi
15 stit que talis est. ℭ †Pone aliquod crimē publicum vel pri-
uatum fore cōmissum in aliqua ciuitate,castro vel villa:Ti
tius statim cōmisso crimine inculpatur:cuiꝰ Titij opi.apud
bonos ꝛ graues nunꝙ̃ lesa fuerat ꝛ qꝺ ipse Titiꝰ fuerit cō-
scius ꝛ culpabilis de ipso maleficio per idoneos testes ꝓba
tur per publicam vocem ꝛ famam cōtrā statim commisso cri-
mine in loco vbi per ipsum Titium dicebatur crimē cōmis-
sum:queritur an iudex possit per talem publicam vocē ꝛ fa-
mam de dicto maleficio questionibus inquirere cōtra dictū
Titiū.Et videtur qꝺ sic quatuor rationibus. ℭ Primo qꝛ
fama que aduersus aliquem oritur incontinenti commisso
crimine eidē crimini inesse videt̃:ꝛ ideo legitima ꝛ rationa-
bilis est habēda:vt.ff.de adul.l.quod ait lex.§.fin.ꝛ.ff.de vi
ꝛ vi arma.l.iij.§.cum igitur. ℭ Secunda ratio qꝛ iura vidē-
tur velle quod quātum ad inquisitionem cōtra aliquem fa-
ciendam sufficiat fama parochie vel maioris partis loci vbi
crimen cōmissum est:vt extra de presump.c.illud.ꝛ arg.ff.de
offi.prefe.preto.l.barbarius.Nā quod publice dicitur ꝛ cre-
ditur iuris p̃sumptionē inducit cui statur quādiu contrariū
non probat̃:vt.ff.ad mace.l.si quis patrem.§.j.ꝛ.C.qui ꝛ ad-
uer.quos.l.j. ℭ Tertia ratio qꝛ si nō posset procedi questio-
nibus cōtra istū iam daretur materia etiā homini bono de-
linquendi que est a quolibet auferenda:vt.C.de indi.vidui.
l.ij.in fin.ꝛ.ff.de iudi.l.si ingratus.in fin. ℭ Quarta ratio qꝛ
cum humana natura facile ad delicta prorumpat:vt in cor-
pore aut̃.de mona.§.si vero.Tamen licet de isto Titio ante
istud crimen commissum nō fuisset aliquid sinistri auditum:
tamen non contingit propterea quin potuerit fuisse obiecti
criminis cōscius ꝛ culpabilis:quia nō probat hoc esse quod
ab hoc contingit abesse:vt.C.vnde legiti.l.non hoc.vt.C.de
proba.l.neqꝫ natales.Et ideo cum aduersus eum ineat cla-
mor vicinie ꝛ fame loci hoc nūciet poterit ad inquirendum
ad tormēta legitime animus iudicis promoueri:vt extra de
accu.c.inquisi.in fi,ꝛ arg.C.de lati.liber.tol.l.vna.§.qui diu.
Sol.in.q.predicta puto fore dicendū quod iste Titius pos-
sit questionibus subijci ꝛ nō possit ꝭm diuersorum sapientū
opi.diuersas:vt not.j.de questio.ꝛ tormē.§.sed denuo que-
ro ꝛc.Sed ꝭm omnium doctorum opi.si iste Titius proba-
uit se hominem alias bone opinionis ꝛ fame:dico quod nō
possit[b] subijci questionibus vel tormētis obstante priuilegio
bone fame cū tale priuilegium potentius infamia sit haben
dum:vt.ff.de leg.ij.l.cū pater.§.rogo.ꝛ extra de accu.c.licet.
quod potest multis rationibus comprobari. ℭ Primo per
locum a presumptione nature que est:vt de quolibet bono
presumatur:ꝛ qꝺ sit potius bone fame ꝙ̃ male:vt.ff.de ma.
testa.l.seruos.ꝛ argu.ff.de leg.ij.l.cum quidam ita. ℭ Secū
da ratio qꝛ infamia nō inest naturaliter alicui:ꝛ ideo dictū
est quod infamia alicui multis modis irrogatur non dicit
inest:vt.ff.ꝛ.C.de infa.per totum.nam infamia cōtra aliquē
oritur faciliter:frequenter enim ad dictum vnius sequitur
multitudo:vt extra de pur.ca.c.cum in iuuētute.Sed fama
ꝛ integra opin.naturaliter inest alicui:vt.C.de inoffi.testa.l.
omnimodo.ꝛ ideo est magis duratura:qꝛ naturalia nō ita
de facili immutantur sicuti que ex accidenti proueniunt:vt
insti.de iure natu.§.qꝺ non.ꝛ.§.pe.Et ideo iure cauetur qꝺ
cursus aluei naturalis derelinquens facies suorum agrorū
ipsorum esse nō desinit nec eorum formam dicitur immuta-
re ac nouus alueus qui ex accidēti processu agrū occupans
alienum si relinquat eundem:tunc agri occupati priorē for-
mam nō immutat:vt arg.ff.de acquirē.re.do.l.adeo.§.qꝺ si
in vno.ꝛ institu.de re.diui.§.insula.ꝛ ideo magis intuenda
sunt que naturalia sunt ꝙ̃ que ex accidēti cōtingūt. ℭ Ter-
tia ratio:quia quoties duo diuersa iura occurrūt aliqua pri
uilegiata ꝛ aliqua nō semper iure priuilegiati est tam habē-
da ratio ꝙ̃ intuenda:vt.ff.de reg.iur.l.in omnibus causis.ꝛ
C.qui pot.in pig.ha.l.assiduis.§.j.de pecu.l.sed ex facto.§.j.
ꝛ ideo iudex debet delectari potius in odore ꝛ suauitate bo
ne fame ꝙ̃ credulitate male opiniōis ꝛ fame.argu.extra de
accu.c.licet.in fi.ꝛ de purga.cano.c.cum in iuuētute.ꝛ qꝛ in
premisso dubio iudex potius esse debet promptior ad bonū
ꝙ̃ ad malum:vt.ff.de pe.l.si de interpretatione. ℭ Quarta
ratio qꝛ debet prepōderare priuilegiū bone opi.ꝛ fame pri-
uilegio male opinionis ꝛ fame duplici ratione,vna intrinse
ca ꝙ̃ quis habet primordialiter a natura,alia extrinseca ꝙ̃
hic Titius sibi acquisiuit tam ex bonis moribus sue terre
ꝙ̃ ex sua cōuersatione laudabili:vt in corpore aut̃.de mona.
§.cogitandum.ꝛ.ff.de iniur.l.item apud labeonem.§.idē ait
aduersus.Et quibus rationibus coniectura preteritorū ca
pitur circa futura cū ex trāsacta vita sciatur qualis debeat
in futurum presumi:vt.ff.de accu.l.si cui.§.ijsdem.ꝛ.ff.de re
mili.l.nō omnes.§.a barbaris.At talis infamia vna tātum
nititur ratione,scꝫ testium probatiōe:vnde cum pro fama ꝛ
bona opi.due faciant rationes:sed pro infamia vna tantum
merito debet bone fame priuilegiū infamie preualere:qꝛ re-
gulariter due rationes vincunt vnam:vt in aut̃.de consan.
ꝛ vte.fra.§.hi.col.vij.ꝛ.C.de iur.ꝛ fac.ignorā.l.j. ℭ Quinta
ratio qꝛ opin.ꝛ bona fama fauorabilis est cū per eā quis ad
honores ꝛ dignitates admittatur:vt.C.de digni.l.ij.at infa
mia in se odium continet:quia per eam quis pena plectitur
cū infamia facti quem a dignitate repellat:vt.ff.de decur.l.
j.§.spurios.ꝛ.C.de digni.l.iudices.ꝛ.l.ij.Et etiā cū iure infa
mia a publicis actibꝰ quē repellat:vt.ff.de test.l.iij.§.lege iu.
ꝛ.ff.de accu.l.qui accusare.ꝛ ideo restringi debēt.ar.ff.de li-
be.ꝛ posthu.l.cum quidam.ꝛ.ff.de in ius vocā.l.quesitum.ꝛ
l.sed si hac.§.fi. ℭ Sexta ratio qꝛ sicut probatio male fame
habet inducere qualēqualē p̃sum.cōtra istū:vt.C.ne de sta.
defun.l.si maritus.ꝛ extra de presump.c.illud.ita probatio
bone opinionis ꝛ fame habet ꝓ ipso ꝛ in eius fauorē p̃sum-
ptionem inducere.Sane quidem hec presumptio habet tol-
lere primam presumptionē cum posterior presumptio amo-
ueat precedētem:vt.ff.de his qui sunt sui vel alie.iur.l.filiū.
in fi.ꝛ.ff.de in integ.restitu.l.diuus.ꝛ.C.de adulter.l.hi qui.
his igitur rationibus nō potest questionibus subijci vel tor-
mentis obstante priuilegio bone fame:verum si dicta fama
coadiuuetur aliquo indicio vel rationabili adminiculo:tūc
credo qꝺ eo casu posset iudex questionibus inquirere cōtra
Titium supradictū:quia legitur vno modo quod fama con
sentiens,id est omnibus alijs assentiēs confirmat rē de qua
agitur ꝛ queritur fides:vt.ff.de testi.l.iij.ibi alias veluti cō-
sentiens

sentiens ꝛc. quia que per se nõ prosunt singula multa iuuãt:
16 vt. C. de proba. l. instrumẽta. ¶ †Sed que ꝛ qualia poterũt esse ista talia indicia quibus fama coadiuuet̃ vt possit quis questionib⁹ subijci ꝛ tormẽtis ꝛ certe hec omnia que sequũtur. ¶ Primũ indiciũ si probetur q᷒ iste Titius de crimine
a inculpatus extitit inimicus offensi: aut suorũ[a] vt sui intelligantur omnes qui admissi fuissent ad huiusmodi iniuriam prosequendã cum eorũ iniuria sua iniuria ꝛ dolor proprius habeatur: vt no. de his. ff. de accu. l. j. ꝛ. ij. ꝛ. ff. de lib. causa. l. j. ꝛ. ij. Nã tunc ꝛ eo casu erit suspectus de crimine presumendus: q2 talis inimicitie qualitas causam suspicionis adducit: vt extra de accu. c. cum oportet. ꝛ. ff. de proba. l. idẽ. ꝛ. C. de testi. l. si quis. nã lex presumit de inimicis omne malũ. ff. de questio. l. j. §. preterea. ꝛ ideo lex dicit q᷒ accusator nõ cogitur facere ambasiatã ad amicũ accusati quasi amicus accusati incipiat esse inimicus accusatoris: vt. ff. de legi. l. sciendum. ꝛ eadẽ ratione repellit̃ testis a testimonio ferẽdo: vt in
17 auf. de test. §. q2 vero. ¶ †Secundũ potest cognosci indiciũ si probetur q᷒ iste de crimine inculpatus contraxit conuersationem cũ inimicis occisi vel iniuriati vel amicitiã: aut q2 contra eundem occisum vel iniuriatum fuerat taliter versatus in alijs ꝛ cõuersabatur q᷒ credebatur esse inimicus potius q̃ amicus quod quidẽ potest ex varijs causis procedere: vt not. C. de reuo. do. l. fi. ꝛ. l. his sol. ꝛ arg. ff. de liber. ꝛ eorum libe. l. ij. Ex talibus enim intercedentibus crimẽ potest presumi ꝛ coniectura capitur quod in delinquẽdo fraudis inesset consilium: vnde non premio sed pena afficiendus est: vt. ff. de offi. prefec. vrb. l. j. §. cũ patronus. ꝛ. C. de inoffi. testa.
18 l. liberi. §. fina. ¶ †Tertium indicium adijcitur si appareat quod quis sciẽter malefactorem receperit in domo sua post maleficiũ perpetratum nulla etiam cum eo affinitate cõiun-
b ctus[b] cũ in isto casu nõ videat̃ minus delinquere q̃ ille qui tale crimen cõmisit: vt arg. C. de his qui latro. l. j. ꝛ. ff. de re-
19 cep. l. j. ꝛ de incen. rui. nau. l. ij. §. nõ tantum. ¶ †Quartũ indiciũ dicitur si is de crimine inculpatus aliud tale quid fecit quominus delinquens deprehensus ꝛ captus ad iudicẽ duceretur. Nã eo casu videretur conscius criminis ꝛ quod in delicto illo dolum cõmiserit: vt arg. ff. de custo. ꝛ exhi. re. l. fi. §. j. ꝛ de eo per quem. l. j. in princ. ꝛ. C. de fur. ꝛ ser. corrup.
c l. eos. imo etiã talis puniendus[c] erit. l. iul. de vi publi. ꝛ priua. vt arg. ad. l. iul. de vi pub. l. lege iul. ꝛ. ff. ad. l. iul. de vi pri-
20 ua. l. lege iul. ¶ †Quintũ indicium reperitur si cõstet q᷒ iste Titius de crimine inculpatus cõmisso crimine vna cũ ma-
d lefactore vel sine eo fugit[d] de loco criminis quo casu criminis cõmissi suspicione nõ caret: imo propter fugam seipsum accusare videt̃. arg. ff. ad silla. l. j. §. si quis ibi. si cũ dominus. ꝛ. l. si quis in graui. §. de his autẽ. ꝛ. ff. de suspec. tuto. l. impuberibus. §. j. ꝛ in auf. de exhib. ꝛ introdu. re. §. si vero. col. v. ꝛ. C. de asses. l. cõsiliarijs. ꝛ. C. de omni agro deser. l. locorũ. ibi ꝛ
21 si. ꝛc. ¶ †Sextũ indiciũ potest dici si probetur q᷒ de crimine inculpat⁹ fuit visus in domo itinere vel agro gladio euaginato cum occiso vel vulnerato. Nam ex hac cõiectura capi potest ꝛ colligi presumptio q᷒ fuerit dicti criminis conscius. argu. ad hoc. extra de presumpt. c. iij. ꝛ in corpore auf.
22 vt liceat matri ꝛ auie. §. his quoq3. col. vij. ¶ †Septimũ habetur indiciũ si probetur quod quis de crimine inculpatus fuerit inuentus deprehensus ꝛ captus ab aliquo ob crimẽ predictum. Qui sic captus confessus fuerit: licet extra iudi-
e cium[e] se ex illo crimine fore culpabilẽ: nam tale indiciũ operatur vt sit subijciẽdus questionibus ꝛ tormẽtis. argu. ff. de
23 adul. l. capite. iuxta fi. ¶ †Octauũ etiam describi potest indiciũ si probetur q᷒ inter occisum ꝛ vulneratũ ex vna parte ꝛ de crimine inculpatum ex altera extiterunt verba iniurio-
f sa[f] que fuerunt ad animũ reuocata aut quod hic de crimine inculpatus occiso vel vulnerato fuerit minatus paulo ante maleficiũ cõmissum forsan q᷒ traheret sibi vnã penam de ala vel q᷒ faceret eum tenere male caput vel quid simile. Nam ex talibus verbis ꝛ similibus antecedentibus ipsum crimẽ cõiecturari potest ꝛ presumptio denotari quod fraudem ꝛ dolum in delicto illo commiserit: ꝛ q̃ illa verba dixerit sua malignitate ꝛ animi prauitate. argu. ad hoc. ff. de bo. dam. l. cũ ratio. §. ex bonis. ibi fraudis ꝛc. ꝛ arg. ff. de ser. fugi. l. ex quodã iniuriãdi proposito. §. pe. ꝛ fi. ꝛ. C. de iniur. l. si nõ cõuitij. hec enim verba sic extra iudiciũ asseuerate prolata: licet preiudicium plenũ inferre non possint: tamẽ contra asseuerantem ꝛ proferẽtem indicium ꝛ presumptionẽ inducunt: vt. ff. de proba. l. quidam. ꝛ. l. fina. ꝛ not. C. de test. l. neq3 professio. ꝛ. ff. de proba. l. etiã. nam his modis animus ꝛ voluntas cuiusq3 declaratur. Et ideo dictũ est q᷒ nõ solũ ipsis rebus ꝛ factis quis propriam volũtatem declarat: vt. ff. de edili. edi. l. si tantũ. §. ei qui. ꝛ notari cõsueuit. ff. de legi. ꝛ consti. l. de quib⁹. imo etiã ex verbis prolatis intelligit̃ quis voluntatẽ propriã declarare ꝛ intrinseca sui cordis: q2 nõ intelligitur verbis exprimere q᷒ mente nõ agitauit: vt. ff. de sup. leg. l. labeo. ad fin. ꝛ q2 per acta ꝛ gesta extrinseca secreta cuiusq3 ꝛ animus declarant̃. arg. C. de testa. l. nõ codicillum. ꝛ ff. de legi. l. seruus pluriũ. §. fi. ꝛ. ff. de test. l. heredes palã. §. sed ꝛ si notã. Et in maleficijs spectat̃ cuiusq3 ꝓpositũ ꝛ volun-
24 tas: vt. ff. ad legẽ cor. de sica. l. diuus. ¶ †Nonũ potest cõnumerari indiciũ si probetur te sciuisse quem aduersus aliquẽ delinquẽtem quem potuisti quo minus delinqueretur pro-
g hibere ꝛ nõ prohibuisti:[g] nam tunc carere culpa eius criminis non videris: vt. ff. de reg. iur. l. culpa. ꝛ. l. nullũ. ꝛ extra de offi. ꝛ pote. iud. dele. c. j. Sed si ꝓhibere nõ potuisti venia dignus eris. Etenim si a morte potuisti hominẽ liberare ꝛ nõ liberasti occidisse videris: vt. ff. ad leg. aquil. l. sciẽtiã. in prin. ꝛ arg. ff. de noxa. l. in omnibus. ꝛ. l. in delictis. in prin. ꝛ. ff. ad l. cor. de sica. l. iij. §. is cui. ꝛ licet forsan talis nõ deberet eadẽ pena qua delinquens puniri: tamen est paulo minori pena multãdus: q2 carere nõ dicitur scrupulo societatis occulto qui manifesto facinori desinit obuiare: vt extra de homi. c. sicut dignũ. §. illi etiam. ꝛ. C. de cõmer. ꝛ mer. l. ij. ꝛ extra de sen. excom. c. quante. quod tamen sic non intelligas indistincte: sed intellige: vt not. s̃. de pe. §. item pone. quod ego vidi.
25 ¶ †Decimum colligitur indicium si probetur aliquẽ scire in certo loco malefactores vt derobarẽt vel occiderẽt trãseuntes vel narrauit ꝛ dixit dictis mercatoribus vt secũ irẽt vel transirent per dictum locum qui fuerũt derobati vulnerati vel occisi. Nã tale indicium operatur vt possit questionibus ꝛ tormentis subijci: q2 nõ solum causam criminis videtur prebuisse: sed etiam particeps est ꝛ noxius presumẽdus cũ teneatur pena. l. cor. de sicar. l. iij. §. alio senatus. ibi qui vt fal. ꝛc. ꝛ ar. ff. ad legẽ aquil. l. qui occidit. §. pe. ꝛ. ff. vi bo. rap. l. pe. §. si cum eo. ꝛ. l. sed si quis. ꝛ ideo in questionibus est habendus: q2 de his est questio habenda qui suspicione cedis consciẽtes videbunt̃: vt. ff. ad silla. l. j. §. occisorum. ibi tamen
26 si quis ꝛc. §. si quis in villa. ¶ †Vndecimum colligitur indicium quoties probatur per testes idoneos quod is contra quem inquiritur est homo male conditionis ꝛ fame que fama sumpsit originem non a maliuolis sed prouidis viris ꝛ discretis omni exceptione maioribus: ꝛ in altero de locis ex quibus rationabiliter potest fama procedere: vt no. s̃. vnde
27 ꝛ ex quo tẽpore possit fama procedere. ¶ †Duodecimũ indicium sumitur si iste de crimine inculpatus alias cõmisit aliud maleficium in personam dicti offensi vel etiam aliorũ: nam qui semel fuit malus semper presumitur malus: vt. ff. de accu. l. si cui. §. ijsdẽ. ꝛ. C. de asses. l. nemo. ꝛ. C. ad. l. iul. de vi publi. l. seruos. ibi ꝛ hi qui bis ꝛc. Ex ꝓterito eñ vnoquoq3 facto futura metimur: vt. ff. de re mili. l. non omnes. §. a bar-
28 baris. ꝛ. l. seruorũ. §. ad hostes. †Sunt etiam alia multa[h] in-
h dicia contra delinquentes que quilibet curiosus lector ꝛ iudex bonus potest perpendere sm̃ varietatem personarum ꝛ qualitatem temporum factorum contingentium ꝛ locorũ diuersitatem vt de his no. in prima parte huius titu. vbi de presumptione est notatum. ¶ Quis autem sit indiciorũ predictorum effectus satis colligitur ex predictis ꝛ dicetur plenius in titu. proxime ꝛc. Bandinus.

a ¶ Suorũ. Adde qui veniãt appellatione suor. do. de ro. decis. cclx. q᷒ met. causa in antiquis. Et an veniat cõpater. vide Alexã. cõsi. xxxiiij. iij. lib. Ber.

b ¶ Cõiũct⁹. adde q᷒ cõiũctus etiã recipiẽs scienter delinquentẽ punitur sed mitius q̃ extraneus. ita Alex. cõsi. cxliiij. ij. lib. Ber.

c ¶ Puniendus. Adde Alex. cõsi. xxxv. ij. lib. Ce. pol. consilio. xiij. Ber.

d ¶ Fugit. Adde Alexã. cõsi. lxv. ꝛ lxxvij. iij. lib. Jo. de ana. consil. j. Oldr. consi. lxv. Ber.

e ¶ Extra iudiciũ. adde an cõfessio extraiudicialis sit sufficiẽs indiciũ ad torturam. vide Rom. cõsil. vij. Ber.

f ¶ Iniuriosa. ad de Alex. ɔsi. xiij. iij. lib. Ber.

g ¶ Prohibuisti. Adde dicẽdum de hoc vt ꝑ Roma. consi. xvij.

h ¶ Alia multa. adde vidẽda aliqua alia indicia per Roma. cõsil. vij. ꝛ cõsil. cccclj. Ber.

¶ De presumptionibus ꝛ indicijs indubitatis ex quibus condemnatio posset sequi. Rubrica.

1 ☞ Presumptiones ꝛ indicia indubitata que sint.
2 Occiso Titio in domo ignorato malefactore si publica vox ꝛ fama orta a fide dignis sit quod Seius tale homicidium commiserit et illius inimicum fuisse est probatum: necnon quod visus fuerit exire de illa domo gladio euaginato, in qua domo incontinenti repertus est Titius occisus quid erit faciendum.
3 Indicia indubitata vel documenta apertissima ex quibus possint ad cõdẽnationem procedi que ꝛ qualia dicũtur esse.
4 Indicium indubitatum primum est quando contra aliquẽ est presumptio iuris ꝛ de iure.
5 Indicium indubitatum secundũ est quando aliquis sponte in iudicio confessus est crimen vel in tormentis ꝛ perseuerauit ꝛc.
6 Indicium indubitatum tertium est quando constat aliquẽ dato precio transegisse super crimine pro quo sanguinis pena non ingeritur.
7 Indicium indubitatum quartum est quãdo crimen quod contra aliquem oritur est ita publicum vt merito possit no-

torium appellari.

8 Indicium indubitatum quintũ est quando propter euidentiam facti: nam si cõstat Titium eruisse oculum alteri statim colligitur quod sit atrox iniuria.

9 Indicium indubitatum quando officialis cuius officiũ est in inquirendo & puniendo delinquẽtem proprijs oculis intueretur.

10 Indicium indubitatum septimũ est, vt si sit camera habẽs tantum vnum introitum & aliquis visus est exire pallidus cum gladio sanguinolento in manu: & in illa camera reperitur homo recenter mortuus.

11 Indicium indubitatum est: pone q̃ occiditur quis in vinea de quo inculpatur Titius & contra quem sunt hec indicia: quia erat inimicus capitalis occisi. Itẽ fuit visus solus ambulare cum gladio & solus fugere de loco cũ gladio euaginato & est publica vox & fama quod homicidium cõmiserit.

12 Indicium indubitatum nonũ est: pone inculpatur Titius quod fecerit interficere Caium: primo erat capitalis inimicus Caij: & Titius erat prope locũ criminis quando fuit occisus: quo perpetrato receptauit homicidã qui erat domesticus Titij qui iactauerat se quod faceret occidi Caiũ & inter eos fuerant offense & orta publica vox & fama quod fecerat committi tale homicidium.

1
Nunc restat † vt videam⁹ de presumptionib⁹ & indicijs indubitatis ex quibus condẽnatio possit sequi. Et circa presentẽ nostram materiã: primo intẽdo formare quãdã dubitabilẽ questionẽ que tota die de facto potest subsistere: & cõsequẽter inferam de p̃sumptionibus & in-
2 dicijs antedictis: & questio talis est. † Quidã nomine Titi⁹ in domo vel agro reperit̃ occisus vel vulneratus: de malefactore autẽ nõ cõstat aliter nisi q: quidã nomine Seius de dicto maleficio inculpat̃ cõtra hũc Seiũ. Ista probant̃ per testes idoneos omni exceptione maiores. Primo q̃d publica vox & fama orta est ab idoneis personis q̃d dictus Seius dictũ maleficiũ cõmisit. Secũdo q̃d ipse erat illius Titij capitalis inimic⁹. Tertio q̃d ille Seius visus fuit solus exire domum vel agrũ Titij cũ gladio euaginato in manu fugiens in qua domo vel agro ille Titius incõtinẽti repertus est occisus vulneratus. Modo querit̃ nunquid ista indicia simul iuncta vel mista sint & dici possint indicia indubitata ex quibus possit ad cõdemnationẽ p̃cedi. ¶ Et primo videt̃ posse dici quod sic triplici ratione. Prima q: sicut sufficit q̃ quis sit testibus superatus vel propria voce confessus ad hoc vt possit capitalis sentẽtia cõtra eum proferri: vt.C.de pe.l.qui sententiã.C.de epis.& cle.l.si quis.&.C.quorũ app.non reci.l.ij.ita eo.modo debebit ex dictis indicijs contra eũ repertis sentẽtia diffinitiua p̃ferri cũ talia indicia non respuant̃ a iure: vt.s̃.dictum est in ti.prece.& cum talia indicia non videatur continere minorẽ autoritatẽ & fidem probatam q̃ testes vel instrumẽta: vt.C.de p̃ba.l.ad probationes.&.C.de rei vẽ.l.indicia. Itẽ tam testes q̃ aperta indicia & manifesta equiparant̃ vt possit sequi sentẽtia diffinitiua: vt.C.de p̃ba.l.vlt. ¶ Secũda ratio: q: quoties circa idẽ plura auxilia eiusdem generis ex eodẽ facto descẽdẽtia simul cõmista iuncta con-
a currunt debent rem perficere & plenã probationem[a] adducere: vt.ff.de excu.tuto.l.ij.§.hoc amplius.& de appel.l.si q̃s separatim.§.j.&.C.qui nume.tute.l.vna fic.& a simili supradicta indicia simul cõiuncta plenã p̃bationẽ inducunt ideoq3 singula que nõ p̃sunt: tamen simul iuncta coadiuuant: vt in auf.de fi.instru.§.si vero additũ.&.§.si vero nullus.colũ.v.& insti.de here.insti.§.si plures.& extra de testi.c.preterea.&.C. de testa.l.scimus.& not.Accur.ff.de excu.tuto.l.ij.in fin.j.respon. ¶ Tertia ratio q: cum in qualibet ciuili causa regulariter due semiplene probationes faciũt vnam plenã & possit causa ciuilis per indicia & presumptiões p̃bari: vt extra de presump.c.ex literis.& arg.ff.de his qui sunt sui vel alie.iur.l.filium.& notari consueuit.C.de reb.credi.l.in bone fidei.& de proba.l.etiam proprietatis.plus tamen valere debent et operari tria vel plura auxilia q̃ duo. Nam ratio consistit vt plus tribus q̃ duobus credatur: pluralitati enim standum est: vt.ff.de pac.l.maiorem.& de testi.l.ij.§.hec verba.&.C.de fideicõ.l.questionẽ.in fi. Ergo per locum a proportione maiori tria indicia seu tres semiplene probationes vnam plenã probationem poterunt operari. Alioquin facile & frequenter remanerent maleficia impunita quod in contrariũ magna ratio suadet: vt.ff.de pac.l.item si vnus.§.pacta.ff.de fideiusso.l.si a reo.§.id quod vulgo. ¶ Quarta ratio q: videmus quod duo vel plura imperfecta vnum perfectũ constituunt: vt.C.de agri.& censi.l.cum scimus.in prin. Quid plura reperitur in iure quod ipsa principalis causa criminalis per argumẽta & per presumptiones dignoscitur & terminatur quanq̃ liquido delictum probari non possit: vt.ff.de remili.l.non omnes.§.a barbaris.ibi.& si hoc liquide probari
b non possit argumentis[b]: tamen cognoscẽdum est & tamẽ ibi capitalis causa agebatur: vt constat per.l.eo.ti.desertorẽ.§.is qui.& facit ad hoc in auf.vt lic.ma.& auie.§.illud. ¶ Ecõtra videtur dicendum q̃d nõ possit quis ex dictis indicijs & presumptionibus diffinitiue damnari rationibus tribus. ¶ Prima q: cũ in ciuilibus questionibus maioribus vna libra auri nõ minor q̃ triũ testiũ exigatur p̃batio: vt in auf.de fide instru.§.oportet.&.§.hic dicimus.colũ.vj.& not.C.si cer.pet.l.si.multofortius in qualibet criminali causa due vel tres presumptiones: aut indicia plenam probationem non poterunt operari: sed erit maior numerus testium requirendus vt possit super crimine sentẽtia diffinitiua proferri maxime cum quelibet causa criminalis sit maior & censeat̃ qualibet pecuniaria quantũcunq3 sit magna: vt.ff.de pen.l.in seruorum.§.fi. Et licet in causa ciuili due semiplene probationes vt est fama publica & dictum vnius testis vnã plenã probationem adducant: vt.C.de proba.l.proprietatis.& arg.ff.de testi.l.iij.§.eiusdem.&.iiij.q.iij.§.item sepe.& extra de testib.c. preterea. Tamẽ in criminali causa ex dictis semiplenis pro-
c bationibus nõ erit quis diffinitiue damnandus[c]: q: in causa criminali probatiões debẽt esse apertissime: vt.C.de proba.l.fi. strictius enim in eis proceditur cum contra hominis salutẽ agatur: vt.C.de appel.l.addictos.& no.extra de testi.c.veniens. ¶ Secunda ratio: q: euidẽtia rei: licet habeatur pro quadam specie probata: vt.ff.fi.reg.l.si irruptione.§.fi.& C.eo.tit.l.iij.etiã cum manifestum & apertum indicium habeatur aliquem inueniri in crimine & fore detẽtum & captũ.argu.de fur.l.iij.cum.l.seq.& manifesta non indigent probatione: vt.ff.de do.prele.l.j.in fi.&.ff.de act.emp.& ven.l.exemplo.in fi.j.respõ. Tamẽ nõ debet quis talibus indicijs diffinitiue dãnari: q: nõ eoipso quod quis captus inuenitur de crimine poterit dãnari: nisi aliter de maleficio conuincatur: vt arg.ff.de rit.nup.l.palam.§.que in adulterio.vt.C.de defen.ciui.l.defensores. Et ideo si aliquis inueniatur pro qualicũq3 crimine captus ab aliquo qui corã pluribus testibus extra iudicium confiteatur illud crimen commisisse & quod occasione illius criminis captus sit quamuis ista tria cõtra istũ inueniant̃ probata, scilicet q̃d sit captus ob illud crimẽ: & q̃d sit cõfessus illud crimẽ cõmisisse: & q̃d ob id sit captus: tamen licet ista indicia videant̃ apparẽtia non debet ex illis solis indicijs iudex illum captum diffinitiue damnare: licet questionibus subijci possit & tormentis: vt not.ff.de adult.l.capite.in fi.& extra de iud.c.cum non ab homine. ¶ Potest etiã tertia ratio assignari quoniã ex testibus & instrumẽtis & ex indicijs indubitatis non autem ex presumptione est diffinitiua sentẽtia proferenda.C.de proba.l.fi.&.C.de accu.l.singuli. In ciuili autẽ secus, ideo q: in criminalibus causis maius periculum vertitur: ideo q: imminet periculum anime: vt in auf.vt iudi.sine quoquo suffrag.§.cogitatio.vnde maior est requirenda cautela: vt.C.de appel.l.addictos.&.C.de fal.l.vbi. Et in casibus dubijs & incertis p̃bationibus meli⁹ est facinus relinqui nocẽtis q̃ innocentẽ cõdẽnare: vt.ff.de pe.l.absentẽ.&.C.quo.appel.nõ reci.l.obseruare. Et quia in dubio pene sunt potius molliende q̃ exasperãde: vt.ff.de pe.l.interpretatione.&.l.si preses. Solu.videtur quod ex supradictis indicijs possit colligi tantum iuris presumptio cõtra predictum Seium dum colligitur probatum quod erat capitalis inimicus occisi vel vulnerati & q̃d visus fuit fugere cũ gladio de loco p̃fato: & q̃d publica vox & fama est &c. Sed quãuis in causa ciuili ex iuris tantũ p̃sumptione possit diffinitiua sequi sententia ex quo in cõtrarium non probat: vt.C. de proba.l.siue possidetis.&.ff.de do.inter vir.& vxo.l.quintus mutius. Tamẽ in criminali causa vel in causa questiõis predicte ex tali presumptione iuris tantũ nõ debebit vel poterit quis diffinitiue dãnari: q: in criminalib⁹ causis interuenire debet & requirunt̃ probatiões luce clariores: vt.C.de proba.l.vlti.de pe.l.qui sententiã.& de accusa.l.singuli.q̃d videtur ea ratione procedere: q: in causis criminalibus perspicacius est consilium adhibendum: quia ibi maius periculũ & detrimentum contingit: vt argu.d.l.addictos.&.ff.de ven.inspi.l.j.§.j. Et ideo ex predictis presumptionibus non poterit capitaliter condẽnari: q: quis ex presumptionibus & mẽdicatis suffragijs cõdẽnãdus nõ est: vt.ff.de pe.l.absentem.in prin.&.C.de accu.l.singuli.& not.do.Azo in summa.C.de pe.§.causa ac.ver.ij. Quod videt̃ ea ratione q: sancti⁹ est facinus

a ¶ Probationẽ. adde an in criminalibus diuersa genera probationum iungant̃ vt probent. Alexã. consi.xxiij.ij.lib. Rom.cõsil.xcij. Ber.

b ¶ Argumentis. Adde Ro.cõsil.ccccli.Ber.

c ¶ Damnãdus. Adde Old.cõsi.cxcij.Franc.are.consi.xiij.Ange.consi.iiij.Ber.

cinus nocētis impunitū relinqui ꝙ innocētē damnare:vt.ff. de pe.l.absentē.arg.ff.de requi.reis.l.j.j.respō.⁊ qꝛ in talibꝰ dubijs pene veniunt moliēde:vt.ff.de pe.l.interpretatione.⁊ ff.de reg.iur.l.vbi.§.fi.Sed licet ex ea sola ꝓbatione q̄ iuris est tātū aliqs nō debeat vel possit corporaliter diffinitiue dānari:tn̄ ex ea sola p̄sumptione q̄ iuris est ⁊ de iure:⁊ ex quolibet alio indicio indubitato poterit ꝯ aliquē diffinitiua formari snīa:qꝛ talis p̄sumptio que iuris est ⁊ de iure ꝓbationē aliquā in cōtrariū nō admittit cū legis dicaᷣ esse snīa:vt.C. de adul.l.hi qui.in auᷣ.vt lic.matri ⁊ auie.§.his quorū.coll. viij.⁊ no.do.Azo in summa.C.de adul.§.sed ⁊ p̄sumptiões. ¶ Itē ex quolibet indicio idubitato poterit diffinitiua formari snīa:vt.C.de ꝓba.l.vlti.⁊ merito:qꝛ illa.l.caueᷣ ꝙ accusatores eā rē hoc est illud crimē habēt ⁊ debēt in publicā notionem referre:vt possit diffinitiua sentētia ꝓferri qꝺ crimē idoneis testibꝰ sit munitū saltē duobus:qꝛ vbi numerꝰ testiū nō adijcitur duo sufficiūt:vt.ff.de test.l.vbi.⁊.ff.de ope.lib.l. j.vel qꝺ sit apertissimis documētis instructū.i.publicis scri. sic exponitur.ff.de cōtrahē.⁊ cōmit.stipu.l.optimā.⁊ in auᷣ. vt spō.lar.§.hic insuper.col.viij.vel qꝺ sit instructū ad ꝓba.
3 indicijs indubitatis ⁊ clarioribꝰ luce expedita.¶ †Sꝫ que ⁊ qualia dicunᷣ esse aptissima documēta vel indicia indubitata ex qbꝰ possit ad condēnationē ꝓcedi:⁊ quidē videᷣ dici posse qꝺ sit cōfessio alicuius in iudicio spōte facta ⁊ in actis curie redacta:qꝛ nedū ex testibus sed ex cōfessione in iudicio
a sponte facta[a] potest quis diffinitiue dānari[b]:vt.C.de cōfes.
b l.j.⁊ arg.C.quorū app.nō re.l.ij.ff.de custo.reo.l.si cōfessus. potest etiā esse apertissimū documentū ⁊ indubitatū indiciū quodlibet publicū instrumētū per qꝺ crimē ꝓbaᷣ ⁊ instruiᷣ fuisse cōmissum qꝺ accidit ⁊ frequēter quoties in aliquo instrumēto inueniᷣ ꝙ aliqs dato p̄cio assertiue est pactꝰ sup eo crimine ꝙ nō ingerit penā sanguinis quo casu illud se cōmi
c sisse cōfiteri videtur[c]:ideo erit pro cōuicto ⁊ ꝓ cōfesso habēdus:⁊ ideo puniēdus est:vt.ff.de bo.eo.qui ante sen.l.j.⁊.ij. ⁊.ff.de iur.fis.l.in fisci causis.⁊.ff.de his q not.infa.l.furti.§. pactis.⁊.l.qm̄.⁊.ff.de iur.fis.l.eius q.⁊.l.imꝑator.⁊ not.C.de ꝓba.l.vlt.dꝫ etiā crimē esse instructū indicijs indubitatis vt possit super eo ꝓferri diffinitiua sentētia de qbus indubita
4 tis indicijs multa possunt notari exēpla.¶ †Primū est indubitatū indiciū quoties cōtra aliquē est iuris ⁊ de iure presumptio:⁊ vt est in illo qui pretextu cōsanguinitatis excusauit se ab accusatiōe adulterij:⁊ postea inueniᷣ cōtraxisse ma
d trimoniū cū illa[d].Nā presumptio est ⁊ super hec est legis sentētia qꝺ omnino puniaᷣ:vt.C.de adult.l.q adulteriū.de qua p̄sumptione dixi.s̄.tit.pxi.⁊ dicā.j.qūo de malefi.cogno.qn̄
5 crimē est noto.¶ †Secūdū est indiciū indubitatū quādo cōstat ꝙ aliquis in iudicio de crimine sit sponte cōfessus vel in tormentis ⁊ ꝑseuerauit aut etiā sit de maleficio per idoneos testes cōuictus vel inueniᷣ ꝙ quis sit de crimine cōdēnatus que condēnatio trāsiuerit in vigorē rei iudicate:vt.ff.de pe. l.sentētiā.⁊.C.de epis.⁊ cle.l.si quis in hoc.⁊ arg.extra de co
6 habi.cleri.⁊ mul.c.vlti.¶ †Tertiū est quādo constat aliquē dato precio super eo crimine transegisse pro quo crimine pena sanguinis nō ingeriᷣ dixi.s̄.e.§.pōt etiā quo casu eoipso
7 sine alijs ꝓbationibꝰ pōt de crimine cōdēnari.¶ †Quartū habetur indiciū indubitatū quoties constat ꝙ crimē qꝺ aduersus aliquē oritur ita est publicū ⁊ manifestum vt merito possit ⁊ debeat notoriū appellari quo casu nec testes requirunᷣ nec etiā acta:vt extra de coha.cleri.⁊ mulie.c.tua nos. ⁊.c.nostra.⁊ arg.ff.de custo.⁊ exhi.re.l.si cōfessus.⁊.C.quoꝝ appel.non reci.l.obseruare.⁊ in tali notorio statur officialis
e simplici assertioni[e]:vt.iiij.q.iij.§.aliquādo.de quo plene di
8 cam.j.quomo.de malefi.cogno.quādo cri.est noto.¶ †Est etiā ⁊ quintū indubitatū indiciū propter euidētiā ⁊ qualitatem facti qꝺ accidit quādo cōstat aliquē eruisse oculū alicui. Nam ex hoc colligitur ꝙ iniuria illa fuit atrox:vt arg.ff.de fer.l.ij.in fi.vel quoties quis dixerit alicui vel fecit nō dicenda vel faciēda.nā ex hoc ⁊ qualitate facti huius apparet ꝙ dolo illā iniuriā dixerit vel fecerit:vt.C.de iniur.l.si nō cōuitij.⁊.C.ad legē Cor.de sica.l.j.aut quoties cōstat aliquē aliū occidisse vel vulnerasse vel cōtra eum gladiū traxisse.Nam ex tali euidētia facti apparet ꝙ dolo fecerit hec ⁊ ex sui animi prauitate:⁊ ideo puniēdus:vt arg.C.de sic.l.j.⁊.l.is qui.
9 ⁊ not.domi.Azo in summa eo.tit.§.occidere autē.¶ †Sextum vero indiciū indubitatū est ꝙ accidit ⁊ frequēter quoties iudex vel qs alius qui iurisdictioni preest alicuius ciuitatis castri vel ville cuius officiū nō consistit in denunciādo tātū:sed cōsistit in ingrēdo ⁊ puniēdo discurrit per ciuitatē villā vel castrū causa suū officiū explicandi ⁊ inuenit ⁊ videt aggressores vel aliquē aliqꝺ maleficiū cōmittentē aut arma portantē vetita vel de nocte euntem vel res vetitas deferentem cōtra interdicta ciuitatis.Nā ⁊ tunc tali casu satis dici potest ⁊ videᷣ istud fore tale indubitatū indiciū qꝺ ex eo solo nulla alia super eo crimine probatione reperta possit ipse iudex sentētiā diffinitiuā ꝓferre qꝛ illud crimē seu illud tale factū diciᷣ esse iudici nō vt priuato notoriū.arg.ff.fi.reg.l.si irruptione.§.fi.⁊.ff.de fer.l.ij.in fin.⁊ de offi.presi.l.illicitas.§. veritas.Satis enim diciᷣ ꝓbari crimē qꝺ sub oculis subijciᷣ iudicātis more iudiciario ingrētis cū oculorū inspectio habeatur pro quadā specie ꝓbationis ⁊c.nec his obstat ꝙ alˀs dicitur ⁊ no.C.de accu.ea quidē vbi diciᷣ denūciationi officialis nō esse credēdum:qꝛ hoc locū habet quādo officialis officiū solū in nunciādo cōsistit qꝺ dic plenius:vt not.s̄.qūo
10 per denūcia.de malefi.cogno.¶ †Ponitur ⁊ septimū indubitatum indiciū vt ecce est quedā camera habens tantū vnū introitum ⁊ exitū aliquis visus est exire dictam camerā pallidus cū gladio sanguinolēto in manu in qua camera inuētus est homo mortuus recenter:⁊ ita intelligitur.C.de proba.l.vlti.Nam palliditas est vnū indiciū siue trepidatio:vt arg.ff.de q̄stio.l.de minore.§.pe.⁊ aliud indiciū est gladius. Nam cōtra deportātes arma lex presumit omne malū:vt in auᷣ.de armis in pluribꝰ locis.⁊.C.vt armorū vsus ⁊c.l.j.lib. x.¶ Itē qꝺ gladius erat sanguinolētus est aliud indicium. In homine em̄ occiso gladius solet esse sanguinolētus ⁊ ex qualitate facti capiᷣ cōiectura:vt.ff.de do.inter vir.⁊ vxo.l. virū.⁊ qꝛ raro talia inueniunᷣ indicia subijciamus duo alia exēpla de indicijs indubitatis saluo tamē in pena imponen
11 da:vt.j.dicā in.§.ex predictis verior.¶ †Pone igiᷣ pro.viij. indicio indubitato:vtputa pone ꝙ aliquis occidiᷣ in vna vinea vel alio loco de quo inculpaᷣ Seius cōtra quē sunt hec indicia:valet ꝙ ipse erat inimicus capitalis occisi.¶ Itē ꝙ visus fuit solus ambulare cū gladio.¶ Itē ꝙ visus fuit solus fugere de dicto loco cū gladio euaginato.¶ Itē ꝙ publica vox ⁊ fama est ꝙ ipse dictū homicidiū cōmisit:⁊ sic in
12 tellige.d.l.fi.C.de ꝓba.¶ †Poniᷣ ⁊ nonū exemplū ecce inculpaᷣ Seius ꝙ Titiū fecit occidi,cōtra Seiū ista probanᷣ. Primo qꝺ erat capitalis inimicus Titij.Itē qꝺ ille Seius erat ꝓpe locū illū tēpore quo factū fuit homicidiū predictū. ¶ Itē ꝙ ipse perpetrato dicto homicidio receptauit homicidā.¶ Itē ꝙ homicida erat domesticus dicti Seij.¶ Itē qꝺ ille Seius iactauit se qꝺ illū Titiū faceret occidi:⁊ est de hoc verisimile ꝙ faceret.¶ Item qꝺ olim alique offense fuerūt inter predictos.¶ Item ꝙ publica vox ⁊ fama est ꝙ dictum homicidiū fecit cōmitti hec omnia simul iuncta vidēntur esse indubitata indicia ꝙ ille Seius fecerit committi homicidiū supradictū.Ex predictis vero indicijs tribus s̄.pxime dictis:vꝫ.vij.viij.ix.scripsit do.Tho.de piperata posse ad cōdēnationē procedi dicēs sic intelligi.l.vlti.C.de proba. tanꝙ̄ ex indubitatis indicijs.¶ Non ob.l.ff.de pe.absentē. vbi ex presumptionibus nemo dānandus existit sed omnes sapiētes quos Bon̄.vidi ⁊ alibi dicūt:⁊ etiā ita vidi de consuetudine obseruari ꝙ ꝓpter talia vel similia nō possit quis
f diffinitiue in personā dānari[f] rationibus ⁊ iuribus pro hac parte allegatis in.q.posita.s̄.eo.ti.§.q.talis est ⁊c.at si ex maleficio ex quo essent talia indicia deberet seq̄ pecuniaria pena habeat potestas arbitrium:alˀs nō posset locū habere qꝺ scripsit dictus do.Tho.⁊ qꝺ dicitur.d.l.vlti.C.de ꝓba.⁊ ita vidi sepius obseruari.Ratio est:qꝛ vbi maius periculū ⁊c. vt.s̄.in.d.q.not.Illud tamen in summa notandū est qꝺ omnia predicta indicia de quibus habetur mentio.s̄.eo.tit.per totū nō adeo indubitata dicuntur quin aduersus ea possit probari contrariū preterꝙ̄ in casu illo vbi est iuris ⁊ de iure presumptio contra aliquem de dicto delicto:vt notatur.s̄. quoniam nihil est adeo indubitatum quin quandam sollicitam dubitationem recipiat:vt in auᷣ.de tabel.§.si vero.col. iiij.⁊.C.quibus ad liber.procla.non licet.l.fin.⁊ not.extra de elec.c.bone memorie.§.licet. Gandi.

a ¶ Spōte facta. adde Pe.de ancha.consi.clxxij. Alex.consil.j.iij. lib.si tamē cōfessio non sit verisimilis nō poterit dānari:ita Pet. de ancha.consil. xxiij.⁊ Raph.cuma.consil.cliij. Ber.

b ¶ Dānari.adde Oldr.cōsil.cxcij. vbi dicit qꝺ Salamon nō voluit dānare mulierez de plagio.Item dānauerit ad restitutionē:⁊ eādē sententiam tenet Pau.de ca.cōsi. cxcvij.i p̄mo impressis.vbi dicit qꝺ propter dicta Gand.defendit quēdam a morte cōtra quē erāt indicia adeo vrgētia qꝺ humana mēs aliter credere non poterat:⁊ idē tenet Alexā. cōsi.xv.j.lib.⁊ cōsil.xiiij.iij.lib.Cepol.consil.xxxij. Ber.

c ¶ Videᷣ.Adde limitandū vt per Pau.de ca.cōsi. ccxix.in p̄mo impressis.Ber.

d ¶ Cū illa.Adde vt per Ro.consi. cccxvj.Ber.

e ¶ Assertiōi.adde vt per Franc. Are.consil.clxv. vbi dicit ꝙ nullū est maleficiuꝫ ita notoriū ꝙ nō possit habere aliquā excusationē.ber.

f ¶ Dānari.adde vidēdos doct.in cōsilijs alle.s̄.in verbo,etiam dānari.Ber.

¶ De rumore occulto ⁊ manifesto. Rubrica.

1 ☞ Rumor quid sit.
2 Fama quid sit.
3 Manifestum quid sit.
4 Occultum omnino ⁊ pene occultum quid sint.

St nunc videre de rumore
1 manifesto ⁊ occulto.†Et quidem rumor est particularis assertio ex incerto autore ⁊ ex sola suspiciōe proueniēs:vt extra de eo qui cogno.cōsan.vxo.sue.c.super eo.⁊ hic minꝰ

2 probat ꝙ fama. ¶ †Nam fama eſt cōmunis vicinie procla-
matio:vt.ṡ.de fa.no.rumor vero eſt cum pauci aliquid notū
publice dicūt vt dicitur ⁊ probat̃ in.d.c.ſuper eo.⁊ de iure-
3 iur.in.c.veniēs.prope fin. ¶ †Manifeſtum autē eſt publica
ſeu famoſa proclamatio ex certa ſciētia ⁊ ex certis autoribꝰ
proueniens ⁊ poteſt illud manifeſtū probari per multos au-
tores:non tamen per tot quot fiat notorium:vnde dicit.l.qđ
palam.i.manifeſte teſtari dicitur qui nō publicū heredē no-
minat:ſed nominat corā teſtibus qui ad ſolēnitatē ſufficiūt:
vt.ff.qui teſta.face.poſ.l.heredes palam.in prin.ſic ſumitur
4 rei manifeſtū.xi.q.iij.c.eorū qui.in fi. ¶ †Eſt autem omnino
occultū ⁊ pene occultū.Omnino occultū eſt qđ nulla ratio-
ne poteſt probari:vt extra vt eccl.benefi.c.vt noſtrū.in fi.vn-
de occulta ſoli Deo reuelantur.ij.q.v.cōſuluiſti.⁊ tale occul
tum vocatur ſecretū:vt extra de ſica.c.tua nos.in fin.ij.q.j.ſi
peccauerit.Eſt tamen aliquid quandoqꝫ occultū iudici qđ
debet ⁊ poteſt probari:vt.C.de appel.l.eos.§.ſi quis autem.
pene occultū dicitur qđ per paucos poteſt probari et quaſi
occultū:q̄ illud pauci ſciunt:puta duo vel tres:ita tamē qđ
poteſt probari.Nā ſecretū dicitur ꝙ ſit in preſentia quinqꝫ:
vt de pe.diſt.j.ver.ſi ſecreta vero non ſunt ⁊c. Bandi.

¶ Quomodo de maleficio cognoſcatur ⁊ quando crimen
notorium eſt. Rubrica.

1 ☞ Notorium preſumptionis quotuplex ſit.
2 Notorium preſumptionis quid ſit.
3 Notorium iuris quid ſit.
4 Notorium facti quid ſit.
5 Notorium facti quibus modis poſſit deprehēdi ſuper quo-
cunqꝫ crimine.
6 Notorium facti actu tranſeuntis quid ſit.
7 Notorium facti actu interpollati quid ſit.
8 Notorium facti actu permanentis quid ſit.
9 Notorium iudici ⁊ alijs quid operetur.
10 Notorium alijs tantum quid operetur.
11 Notorium alijs tantum quomodo per teſtes oſtendatur.
12 Notorium eſſe crimen quot teſtibus probetur.
13 Notorium fama:⁊ cōmunis opinio quomodo inter ſe dif-
ferant.
14 Fama non facit ius.

Idimus ſupra de fama et eius parti-
bus de preſumptionibus ⁊ indicijs:nūc vi
deamus qūo de maleficijs cognoſcit̃ ⁊ quā
do crimen eſt notoriū.[a] ¶ †Ad qđ ſciendū
1 eſt qđ aliud eſt notoriū preſumptiōis:aliud
eſt notorium iuris:aliud eſt notorium facti:et hic articulus
ſubdiuiditur:q̄ aliud eſt notoriū facti actu trāſeūtis:aliud
actu interpollati:aliud actu manētis.Item notorium facti
aliud eſt notorium alijs tantum ⁊ non iudici:aliud eſt noto-
rium iudici ⁊ non alijs:aliud eſt notorium iudici ⁊ alijs:de
quibus per ordinem videamus:⁊ poſtea ſubijciam quid te-
2 ſtes probare debeant ⁊ quot teſtes ſufficiāt. ¶ †Notorium
preſumptionis eſt euidentia iuris vehemētis preſumpta vt
eſt paternitas vel filiatio:vt eſt quādo maritus ⁊ vxor vocāt
aliquem infantem in ſuum filium:nā tunc eſt preſumptio iu
ris qđ ſit filius eorū:vt extra de proba.c.per tuas.⁊ qui filij
ſint legiti.c.trāſmiſſe.quia filius is eſt quem nuptie demon-
ſtrant:vt.ff.de in ius voc.l.q̄ ſemper.⁊.ff.de his qui ſunt ſui
vel alie.iur.l.filium.Itē cōſanguinitas eſt notoria iuris pre-
ſumptione vel etiā preſumptiue:vt extra de diuor.c.j.⁊ iſtā
probationem non exigunt:vt extra de probatio.c.euidētia.
3 ¶ †Notorium vero iuris eſt id crimen de quo quis cōdem-
natus eſt vel in iure confeſſus:vt in predicto.c.euidentia.ff.
de ſtatu homi.l.ingenuum.ff.de re iudi.l.⁊ res iudicata.dū-
modo in iure confeſſus perſeueret in ſua cōfeſſione facta ſi-
ne formidine tormentorum,alias autē non:vt.ff.de queſtio.
l.j.§.queſtio.Quidam autem dicere voluerunt ꝙ crimen qđ
non probatur fore commiſſum nunꝙ̄ per confeſſionem vel
per ſententiam poſſit fieri notorium:vt ſi quis falſo cōfitea-
tur ſe crimen de quo agitur commiſiſſe:vel ſi ſit quis cōdē-
natus de crimine qđ nunꝙ̄ cōmiſit:requirunt ergo dicti ſa-
pientes euidētiam facti que ſe ingerat hominibus loci vbi
cōmittitur:dic tamē ꝙ hec nō obſtat.Nā licet falſo quis cō-
fiteatur vel cōdēnet̃ inique:tamē per illā cōfeſſionē vel ſentē
tiam factā id habetur notoriū iuris donec contrariū oſtēda
tur:vt.C.de confeſ.l.j.⁊ extra eo.tit.c.fin.etiam ſententie ſta-
tur donec eius iniquitas detegatur:vt extra de re iudi.c.j.⁊
C.de appel.l.hi qui ad ciuilia.cū ſimi.⁊ extra de renun.c.in

a ¶ Notoriū.adde vt ꝑ Spe.⁊ Ioā.an.in ti.de noto.crimi.Alex.cōſi.cxvij.iiij.lib.do.Cardi.conſil.cxl.Abb.cōſil.xliij.late per do.preceptorē meum do.Hiero.torquatū eiꝰ ſingulari conſilio edito i fauorem Florētinorū cū excōmunicati fuerunt ex eo qđ ſuſpendi fecerāt vnū archiepiſcopum.vide etiam Fran.are.conſil.clxv.qui in eodē facto conſuluit. Ber.

preſentia.Et ita tale crimē habet̃ notoriū iuris non dico fa-
cti:⁊ cōtra ipſum probat̃ cōtrarium ſi in dubiū reuocetur ⁊
qs appellās audit̃:vt extra de app.c.romana.§.ſi autē.li.vj.
do.vero Mar.dixit ꝙ notoriū iuris etiā erat illud crimē ꝙ
per teſtes erat probatū:ita ꝙ ex eo poſſit cōdēnatio ſequi:vt
4 C.de proba.l.vlti.⁊.C.de re iud.l.geſta. ¶ †Notoriū vero fa
cti habetur id crimen in quo fama ſuū prebet adminiculū:⁊
ita ꝓteſtat̃ ipſa euidētia rei ꝙ ſe prebet ⁊ exhibet conſpectui
omnium hominū vel maioris partis alicuius loci:vt nulla
poſſit tergiuerſatiōe celari:vt extra de coha.cle.⁊ mu.c.tua.
⁊.c.noſtra.⁊.c.fin.⁊ de hoc ponit̃ exemplū.ī.eo.tit.§.notoriū
facti actu manētis ⁊c.vel dic etiā ꝙ notoriū facti eſt ꝙ com-
miſſum vel factū nō dubitat̃ a populo vel a maiori parte po
puli:vt dicit.d.Uber.de bobio vt ecce accuſatur Titius qđ
iacet cū Berta vxore Seij:quā ipſe tenet palā in domo men
ſa ⁊ lecto:⁊ palā cum ea vtitur ⁊ conuerſat̃:vt.ī.§.notoriū fa
cti.vnde dixit.d.Uber.qđ ſi quis aliquē in platea coram ho
minibus interfecit ꝙ illud crimē nō erit notoriū dicēs ꝙ po
teſt eſſe qđ hoc crimē nō cōſtat iudici:q̄ accuſatus coram eo
inficiatur ⁊ ſic fit res dubia:vt.C.qui.ad liber.procla.non li
5 cet.l.j. ¶ †Tamē dic ꝙ notoriū facti ſuꝑ quocunqꝫ crimine
pōt colligi ⁊ deprehēdi tribꝰ modis.Primo modo ex multi
tudine gentiū preſentiū tot:enim debēt eſſe preſentes quot:
eorū preſentia crimē faciat eſſe notoriū:nā paucorū preſentia
puta duorū vel triū vel quinqꝫ crimē nō facit eſſe notoriū:vt
ṡ.tit.pxi.§.pene occultū.licet duo ꝓbent eſſe notoriū:vt.ī.di
cetur.Super hoc articulo dixerūt quidā ꝙ requirit̃ notitia
totius vicinie ⁊ qđ omnes crimē fore cōmiſſum ꝓclamēt:vt
ij.q.j.ſcelus.Alij dixerūt ſufficere notitiam maioris partis
vicinie:vt extra de pur.cano.c.cōſtitutus.Alij dixerunt vt
dñs Io.ſufficere preſentiā.x.hominū:nā.x.homines faciūt
collegiū:vt.ff.de verb.ſig.l.nera.quod nihil eſt dicere:q̄ ea-
dem ratiōe ſufficerēt tres:vt extra de elec.c.noſti.tu vero di
cas ꝙ arbitrio iudi.cōmittit̃ quot homines faciant notoriū
cū hoc nō ſit in iure expſſum.arg.ff.de iur.deli.l.j.ff.de verb.
obli.l.cōtinuus.⁊ extra de offi.dele.c.de cauſis.Itē notoriū
facti deprehendit̃ ſecūdo loco ex qualitate loci vbi crimē ſit
cōmiſſum vtputa q̄ in loco publico:nā ſi in occulto non fie-
ret notoriū ſeu publicū:vt inſti.de iniur.§.atrox.⁊.ff.de pe.l.
aut facta.Tertio deprehēditur notorium facti ex temporis
qualitate vtputa ſi crimē fuerit de die cōmiſſum:q̄ ſi fuerit
cōmiſſum de nocte nō poſſunt homines ita bene videre vbi
lumē nō eſt:vt extra de offi.deleg.c.cōſuluit.⁊.ff.de pe.l.aut
6 facta.§.tempus. ¶ †Notoriū facti actu trāſeūtis dicitur qđ
ſemel ita notoriū factū fuit ꝙ nulla potuit tergiuerſatiōe ce-
lari:qđ tñ factū ex quo ita ſemel publice actū fuit reiteratio-
nem non habuit:⁊ hoc modo dicit̃ eſſe notoriū Chriſtū paſ-
ſum fuiſſe in Cruce.in.q.iiij.notādū.ſed hoc verum eſt ſi ijdē
homines viuerēt:alias autē nō eſt notoriū ſed eſt fama de fa
7 cto preterito. ¶ †Notoriū vero facti actu interpollat:dicit̃
qđ ſic ſit publice qđ tergiuerſatione celari non poteſt ꝙ qui-
dem ſepius iteratur nō tamen continue quale eſt crimē vſu-
rarij qđ nō continue ſed ſepius iteratur ⁊ quale eſt crimē qđ
in loco publico ⁊ in die ſub multoꝝ preſentia cōmittit̃:vt ex-
tra de vſu.c.cum tu manifeſtus.⁊ vt ex precedētibus patet.
8 ¶ †Notorium vero facti actu permanentis eſt crimē qđ ha
bet continuationem facti ſicut cū aliquis manifeſte in carce
re detinet̃ vel ſi quis tenet publice cōcubinā in domo menſa
⁊ lecto de quo notorio habemꝰ.extra de app.c.dilectꝰ filiꝰ.
9 ¶ †In qualibet autē ſpecie notorij puto ſm veriorē opi.ali-
ter diſtinguendū nā quedā ſunt notoria iudici ⁊ alijs:que-
dam vero alijs tantū ⁊ nō iudici in his que ſunt notoria iu-
dici ⁊ alijs:vt q̄ facta ſunt ꝓſente iudice ⁊ tot aliõs qui ſuffi-
ciant ad notoriū facti in hoc enim caſu iudex nō recuſat̃:vt
extra de appel.c.propoſuit.nec requirit̃ accuſator vel denū-
ciator nec datur libellus nec lis cōte.nec iuratur de calūnia
vel de veritate dicēda nec requirūtur teſtes vel aliqua pro-
batio:imo tunc ordinē iudiciorum nō ſeruare eſt ſm ordinē
iuris procedere citabit̃ criminoſus ad ſentētiā audiendā:vt
prefatis.c.tua nos.⁊.c.veſtra.⁊ extra de conſang.⁊ affi.c.qđ
vero.⁊ extra de purga.cano.c.cum dilectus.nec in hoc caſu
a ſententia lata poterit appellari:vt extra de appel.c.perue-
10 nit.⁊.c.conſuluit.⁊.c.cum ſpeciali. ¶ †Si vero ſit notorium
alijs tantū ⁊ nō iudici tūc officiales ſeu denūcians auditur
ſine inſcriptiōe:vt.C.de accu.l.ea quidē.⁊ in hoc notorio re-
quirit̃ ꝓbatio qđ ſit factū in loco publico de die ⁊ tot preſen
tibus qui faciant crimē eſſe notoriū:vt extra de vſu.c.bone.
§.licet.autē iudex tamē ſuper hoc notorio poteſt duplici via
procedere,ſcilꝫ per inquiſitionē ex officio ſuo vt inquirat an
dictū crimen ſit notorium vel etiā poteſt procedere alio hoc
crimen

crimen denunciāte ⁊ causam ꝓsequēte ⁊ ꝓbare volente hoc
crimē fore notoriū ⁊ quocūqȝ modo procedat nō est ordo iu
diciarius obseruādus, nec libellus dādus, nec litis cōtesta-
tio faciēda: reus vero potest interrogari an crimē cōmiserit
⁊ si negauerit possunt testes recipi sine alia lit. cōte. ⁊ iurare
de calū. seu de veritate: q2 in talibus iuris ordinē nō seruare
11 est eius ordinē peruertere: vt. s. ¶ †Testes vero qui sup hoc
notorio inducunt̄ duo debēt ƀm quosdā ꝓbare vt eoꝝ dictū
valeat. s. qꝺ viderunt crimē de quo testificat̄ cōmitti de die ⁊
in loco pub. ⁊ qꝺ tot homines erāt presentes qui videre simi
liter potuerunt ꝙ crimen notoriū factū fuit: aliter enim non
probarēt crimen esse notoriū nec ob eorū testiū dicta reꝰ esset
dānandus q2 si nō probaret̄ vel nō cōstaret crimē esse noto-
rium ꝑ cōsequēs sequēs lit. nō contest. ⁊ iuris ordine nō ser-
uato testificati forent qꝺ fieri nō debuit: vt extra vt lit. nō cō-
test. per totū. ⁊. C. de sen. ⁊ interlo. om. iudi. l. prolatā. ⁊ q2 con
tra non cōuictum ⁊ nō confessum ꝓcessum est: vt. ij. q. j. nos
in quēqȝ. ⁊. c. Deus omnipotens. Alij vero dicūt sufficere si
testes probant alterū de duobus, scȝ vel crimē fore notoriū
vel se vidisse illud cōmitti vtraqȝ tamē opinio potest saluari
prout no. d. Guil. durātis in Spec. sui operis dicens primā
opinionē posse locū habere quādo iudex probationibus no
torijs procedit ad petitionē alicuius: secūda vero quādo iu-
dex ex suo officio procedit querēdo an crimē sit notoriū: tūc
enim lit. nō contest. possunt recipi testes de qua etiā materia
12 not. s. qūo de malefi. cogno. per inquisi. ¶ †Ad probādum
autem qꝺ crimen sit notoriū sufficiunt duo vel tres testes: vt
ff. qui satis. cog. l. si vero. §. qui pro rei. ⁊ extra de elec. c. bone.
quo crimine probato qꝺ sit notoriū ⁊ pronūciato procedere
potest iudex de cetero sine solēnitate iuris: tanꝙ super noto-
rio crimine ⁊ hoc verum est nisi fuerit appellatū: q2 a pronū-
ciatione illa facta super notorio bene potest appellari. extra
13 de appel. romana. §. si autē. ¶ †In fi. autē huius tituli vidē
dum est que sit differētia inter notoriū ⁊ cōmunem opi. ⁊ fa-
mam. Nā cōmunis opi. est tantū de preteritis notoriū vero
de presentibus vel ꝓxime preteritis qꝺ potest facile probari
per testes de visu. Sed cōmunis opi. nō potest probari ꝑ te-
stes de visu. Itē differt cōmunis opi. a fama quia cōmunis
opi. facit ius: vt. C. de testa. l. j. ff. de offic. preto. l. barbarius. ⁊
C. de sen. ⁊ interlo. om. iudi. l. si arbitris. ⁊. C. de muni. l. si qs.
⁊. ff. de suppel. leg. l. ipsi. §. fi. ⁊. ff. de acq. here. l. si quis. §. pla-
14 ne. ¶ †Sed fama nō facit ius: statur tamen ei donec cōtra-
rium probetur ƀm op. d. Mar. de fano. ¶ Itē hic cōmunis
op. probat: ⁊ pro veritate accipitur, scilicet proborū ⁊ bono-
rum: vt. C. de epis. aud. aut. si preses. sed cōmunis opi. vilissi-
morū nō probat: vt. d. l. barbarius. de quibus etiā dic vt no.
s. qꝺ sit fama ad fi. vbi dixi qꝺ estimatio cōmunis opi. ⁊ pu-
blica fama in effectu sunt idē. ¶ Itē ꝙ statur probationi de
publica fama donec contrariū ostendatur: vt etiā not. s. qui
ad probationem fame possunt de iure admitti. Gandi.

¶ De citationibus faciendis. Rubrica.

1 ☞ Citari quemadmodū debeat inculpatus de crimine.
2 Citatio an semper debeat fieri ex parte iudicis.
3 Ambasiata nunquid possit nuncio per iudicem committi
die feriata.
4 Citatio ad domum rei vel accusati nunquid sufficiat.
5 Citatio vbi fieri debeat si reus tempore commissi delicti ha-
bitabat Padue: ⁊ quando agitur Padue de crimine habi-
tat Bononie.
6 Citatio facta Bononie per iudicem Padue: quomodo va
lebit retento themate preced. versi.
7 Banniti, exules, seu expulsi de terris suis an possint ibi con
ueniri pro delictis ante bānum aut expulsionē ibi cōmissis.
8 Citatio vbi fiet homicidio cōmisso regij per Parmensem:
qui postea Parmam adijt iudice regij volente hunc Par-
mensem citare.
9 Citatus retento themate superiori: si dicat non audere ire
regium propter timorem potētie inimicorum suorum quid
faciet iudex.
10 Citato aliquo vt personaliter occasiōe alicuius maleficij cō
pareat, si sit in casu in quo potest per procuratorem compa-
rere: an mittendo procuratorem excusabitur.
11 Nuncio referente se aliquem de mandato iudicis citasse, an
ei credatur.

QUia quocunqȝ modo de male-
ficijs cognosca
tur debet reus citari videamus de citationibꝰ fa
ciendis. s. qūo fiant ⁊ quo loco ⁊ de eorū obserua-
1 tione. †Et quidē inculpatus de crimine debet citari[a] sicut
a fiunt citatiōes in causis ciuilibus vcȝ tribꝰ edictis vel vno
b pro omnibꝰ[b]: vt. ff. de iudi. l. ad perēptoriū. cū. l. seq. ⁊. C. qūo
⁊ qñ iud. l. cōsentaneū. ⁊. l. tres. ⁊ in aut. qui semel. ⁊. ff. de re
iud. l. cōtumacia. qꝺ autē citationes ita fiant in causis crimi
nalibus sicut fiunt in ciuilibus. dicūt iura. ff. de pen. l. absen-
tem. ⁊ de pub. iudi. l. in accusatore. ⁊. C. q accu. non pos. l. qui
2 crimē. ¶ †Et no. ꝙ citatio debet semꝑ fieri ex parte iudicis.
Nā not. ꝙ nullꝰ debet vel pōt detineri, vel est citādus vel ex-
hibēdus, nisi ille quē iudex ꝑcipit. C. de custo. ⁊ exhi. re. l. nul
lus. ⁊. l. neminē. ⁊. C. qui accu. nō pos. l. qui crimē. hoc tñ ꝙ di
ctū est qꝺ nullus pōt detineri ⁊ exhiberi corā iudice: nisi ꝑce-
pto iudicis: fallit in casibꝰ in qbꝰ sine licētia iudicis pōt deti
neri ⁊ exhiberi coram iudice: vt in falso monetario: vt. C. de
fal. mo. l. vna. in desertore militie. publico latrone, raptore
virginis: vt. C. qñ lic. se sine iudi. vindi. l. j. ⁊. ij. C. de rap. vir. l.
vna. ⁊. C. de epis. ⁊ cleri. l. raptores. ⁊ forte idē in fure: vt. ff. de
furt. l. interdū. §. qui furē. ⁊. ff. ad. l. aquil. l. itaqȝ. ⁊. ff. ad. l. cor.
de sic. l. furē. Id forte in debitore meo ex cā maleficij fugiēte
c ꝙ possum eū capere ⁊ ducere corā[c] iudice vinctū: lȝ non pos-
sim eū occidere: vt. ff. de his q̄ in frau. cre. l. ait ꝑtor. §. si debi-
3 torē. ¶ †Sed q̄ro nūqd ambasiata possit nūcio cōmitti ꝑ iu
d dicē in die feriata videt̄ ꝙ sic[d] q2 officiū iudicis latissimū est:
vt. ff. de iur. om. iu. l. j. ⁊ facit valere ꝙ al's nō valeret: vt. ff. qꝺ
cū fal. tut. l. j. §. autē. ¶ Itē q2 refert qualiter ⁊ a quo denun
cietur. ff. de pet. here. l. itē. §. a quo. ⁊. ff. de here. insti. l. mulier.
¶ Itē sufficit qualitercūqȝ innotescat: vt. ff. de admi. tuto. l.
pater. §. ij. Sol. dic ƀm. d. Gui. de suza. ꝙ talis impositio fa-
cta vel ambasiata nō valet: vt. C. de fer. l. dies festos. ¶ Itē
q2 talis impositio dicit̄ sentētia: vt. C. de epis. ⁊ cle. l. cū cleri. ⁊
ideo ille qui non fuerit citatus impune iudicio non parebit.
4 ¶ †Sed nūquid sufficit si citatio facta fuerit ad domū[e] rei
e vel accusati: videt̄ ꝙ sic: vt. ff. de dā. infec. l. dies. §. pretor. ⁊. ff.
de excu. tut. l. scire. ⁊. ff. qꝺ vi aut clā. l. aut qui aliter. §. ij. in fi.
⁊. C. de anna. excep. l. vt ꝑfectius. ⁊ pro ⁊ cōtra est. ar. ff. q̄ sen.
sine ap. rescin. l. j. §. itē. nā cū talis citatio ad domū facta suffi
ciat in ciuilibꝰ: ergo sufficit in criminalibꝰ cū ita qs citet̄ in
vno sicut citat̄ in alio: vt. s. dictū est. ¶ Sȝ ego nō puto suffi
cere ꝙ fiat citatio ad domū rei vel delati imo dico qꝺ illa ci-
tatio debet fieri vbi est ipse reꝰ sicut vt ipse sciat se citari nisi
per eū fieret quominꝰ ipse possit inueniri ⁊ citari ianua inꝙ
forte preclusa: vt. ff. qꝺ vi aut clā. l. vim facit. ⁊. ff. de euict. l. si
dictū. ⁊ ideo nō sine causa statuit̄ ꝙ ille licet citet̄ nihilominꝰ
mittat iudex literas ad magistratū vbi degit ipse reus: vt ꝑ
f eū possit innotescere illi qui requirēdus[f] est qꝺ ipse est de ta-
li maleficio accusatꝰ ⁊ ad hoc vt scit ꝙ eius bona sunt anno
tata ⁊ qꝺ missio facta est in bonis annotatis: vt. ff. de requi.
reis. l. j. ⁊ ex hoc duo notabilia colligunt̄: vnū qꝺ omnis ma-
gistratus alteri magistratui tenet̄ obedire in his q̄ pertinēt
ad suū officiū aliud qꝺ citatio mittit̄ alicui vt alius citet̄: de
cōsuetudine autē generali ⁊ etiā ꝑ iura ꝑalleg. sufficit si cita
5 tio facta fuerit ad domū delati. ¶ †Sed pone ꝙ tēpore ma
leficij cōmissi habebat domiciliū Padue postea domiciliū
trāstulit Boñ. nūc vero de crimine agit̄ Padue vbi fuit cō
missum: q̄rit̄ vbi debeat fieri ipsa citatio Padue an Boñ.
Rñ. Padue si placet iudici: q2 est in eiꝰ electiōe: vt. C. de epis.
⁊ cle. l. cū cleri. ⁊. ff. de eo qꝺ cer. lo. l. nō vbiqȝ. in prin. nā inspi
citur cōditio ꝑsone q̄ erat tēpore cōmissi maleficij: vt. ff. de ꝟ.
obli. l. si filiꝰ. ⁊. ff. de iuris. om. iud. l. cū quedā puella. vel dica-
mus ⁊ meliꝰ ꝙ ipse debet citari Boñ. vbi nūc habitat: vt. C.
vbi de cri. agi opor. ⁊. C. vbi in rē act. l. ij. ⁊. ff. de bo. auto. iud.
pos. l. cū vnus. C. eo. tit. aut. ei q iurat. ij. rñ. Nā Boñ. potius
trāstulisse domiciliū videt̄: vt. ff. ad muni. l. nō vtiqȝ. ⁊. l. nihil.
6 ¶ †Sȝ qūo tenet hec citatio qñ iudex Padua. mādat Bo.
fieri cū fiat extra territoriū suū: vt. ff. de iuris. om. iudi. l. vlti. ⁊
ff. de bo. aut. iud. pos. l. cū vnꝰ. §. pe. rñ. bene valet ⁊ tenet ipsa
citatio ⁊ viribꝰ nitit̄ ex eo q2 iudex Padua. in loco vbi ipse
habet iurisdi. interloquit̄ de citatione facienda imponendo
nuncio ambasiatā qui vadat Boñ. ⁊ citet illum reū seu dela
tum argu. ad hoc. ff. de re iudi. l. ad inopiā. §. j. vnde nō inspi
citur ꝙ citatio sortiatur effectū extra territorium iudicis: et
g hec ita sentit do. Gui. de suza. dic tamē qꝺ tutior[g] via est qꝺ
Padua. iudex mittat suas literas iudici Boñ. ⁊ illum citet.
7 arg. d. l. cum vnus. §. pe. ¶ †Sed ego quero an illi qui sunt
h exules seu bāniti[h] seu expulsi de terris suis possint ibi conue
niri pro maleficijs ante bānum vel expulsionē ibi cōmissis.
respon. si cōparemus eos relegatis planū est qꝺ sic possunt:
vt. ff. de mi. l. papi. ⁊. ff. ad muni. l. eū. §. fina. ¶ Solu. dic qꝺ si
bona talium sunt confiscata: ⁊ ipsi sunt condemnati ob tale
crimen propter quod amiserunt ciuitatem ⁊ bona nō debēt

a ¶ Citari. Adde Spe. in tit. de inquisi. §. quando. ⁊ Io. de ana. cōsil. l. Ber.

b ¶ Omnibꝰ. adde ꝙ tamen si statutum diceret ꝙ deberēt fieri tres citationes qꝺ nō sufficeret vna ꝓ omnibus vt voluit Alex. consil. cxxxvij. iij. libro. Ber.

c ¶ Coraȝ iudice. Adde an etiā iudici debeat cōsignari res que aufertur fugiēti. vide Alexā. consil. lxiiij. Ber.

d ¶ Quod sic. adde vidēdū Pau. de ca. cōsil. xxv. ⁊ Fed. cōsi. ccxliij. Ber.

e ¶ Ad domum. Adde quādo teneat citatio ad domū late Ro. cōsi. ccccliij. ber.

f ¶ Requirēdus. Adde Bart. in tracta. ad reprimendū in verbo, per edictū. Ber.

g ¶ Tutior. adde an iudex loci cōmissi delicti possit citare extra territoriū delinquentē Frā. are. consi. lviij. ⁊ vide Old. ꝯs. lxxxviij. Ber.

h ¶ Bāniti. adde Alex. consi. lxxij. ij. lib. ⁊ ibi an teneat̄ mittere procuratorē. Ber.

vel possunt cõueniri in dicta eorũ terra vnde sunt expulsi vel
cõdemnati: nam taliter condẽnatos equiparamus deporta
tis: vt. ff. de bo. dã. l. j. ⁊ ff. de capi. di. l. pertinet. in prin. ⁊ l. tu
telas. ⁊ l. si libertatẽ. §. fi. ⁊ C. de fideiuss. l. j. ⁊ C. ad. l. iul. de vi
pub. l. tutores. Si vero retinẽt bona omnia vel partẽ bonoꝝ
⁊ ciuitatẽ tunc possunt in eis locis conueniri. dictis. ll. pap.
exuli. ⁊ l. tut. ⁊ C. de fide. l. j. ad hãc di. ꝑstat arg. ff. si qs cau.
l. sed ⁊ si. §. rei capitalis. ⁊ C. q satis. cogã. l. si decesserit. in fi. ⁊
facit gl. Acc. posita insti. qb. mo. ius pat. po. sol. §. relegati. in
8 gl. illã differentiã ⁊c. Gui. ¶ †Sed pone qꝺ quidã Parmẽ-
sis cõmisit homicidiũ Regij quo pacto rediit Parmam iu-
dex Regiꝰ vult facere citari hũc Parmẽsem quero vbi ha-
beat fieri ipsa citatio vtrũ Parme an Regij vel in quo istoꝝ
locorũ conuenieẽ ⁊ punieẽ iste delinquens videẽ qꝺ Parme
cũ habeat ibi forũ: vt. C. vbi de crimi. agi opor. l. j. ¶ Itẽ qꝛ
actor sequiẽ forũ rei: vt. C. de iurisd. om. iudi. l. iuris ordinẽ. ⁊
l. in criminali. ¶ Itẽ ne iste auoceẽ a suis negotijs: vt. ff. quẽ
admo. test. aper. l. si quis ex signatoribus. ⁊ de test. l. iij. §. fin.
¶ Itẽ alia ratione qꝛ nõ est Regij vexandus pro maleficio
qꝺ non cõstat ibi cõmissum. ¶ Econtra videẽ qꝺ Regiũ de-
beat remitti puniendus: vt in auẽ. vt oẽs obed. iudi. §. ij. ⁊ vt
nulli iudi. regij: vt. C. vbi de cri. agi opor. auẽ. qua in prouin-
cia. ⁊ ff. de offi. presi. l. iij. ¶ Itẽ serui ibi defendẽdi sunt vbi
arguunẽ deliquisse: vt. ff. de accu. l. si cui. §. fin. ⁊ de noxa. l. iij.
¶ Sol. dic faciẽdã esse citationẽ Parme: vt. s. dixi in. §. sed
pone. ꝙ Titius ⁊ qꝺ de maleficio est cognoscendũ Regij ⁊
a qꝺ Regiũ est faciẽda trãsmissio[a]: vt. s. dictum est in illo. §. fi.
sed de cõsuetudine nõ fiũt hodie tales trãsmissiones nisi qñ-
cunqꝫ ꝑpter enormitates criminũ ⁊ maxime qñ persona est
9 pauper ⁊ vilis cõditionis Gui. ¶ †Sed quid si Parmẽsis
dicat qꝺ nõ audet ire Regiũ timore potẽtie suorũ inimicoꝝ.
Nũquid in hoc casu cogeẽ ire Regium ⁊ defendere si ita sit
verũ illo periculo nõ obstãte respõ. nõ cogetur. arg. ff. si quis
cau. l. ij. ⁊ ff. de excu. tuto. l. sed ⁊ milites. §. si ignominia. ⁊ ff.
ad trebel. l. de etate. ¶ Quid ergo fiet dic qꝺ potestas Re-
ginus prestabit sibi securitatẽ vel designabit sibi certũ locũ
in sua iurisdict. in quo tute se possit defendere alioquin Re-
giũ venire nõ cogetur: vt. ff. de custo. ⁊ exhi. reo. l. j. ⁊ l. ij. ⁊ l.
10 diuus. †Sed pone iudex fecit aliquem citari vt personaliter
debeat corã eo cõparere occasione alicuius maleficij quero
nũquid sit excusatus si mittat procuratorẽ in casibus in qui
bus potest ipse per ꝓcura. respõdere respõ. si iudex causam
nõ expressit vel expressit ⁊ iniustã sufficit si mittatur procura
tor: vt. ff. de leg. j. l. filiussa. §. diuo. ⁊ de leg. ij. l. pater. §. iustus.
Si aũt expssit iustã causam dꝫ venire ⁊ ꝑsonaliter cõparere:
b qꝛ preceptũ habens iustã causam seruandũ[b] est vt preallega
ta. l. ⁊ facit etiã. ff. de adop. l. si arrogator. §. j. ⁊ ff. de dona. l. si
11 patronus. ¶ Sed ponamus qꝺ †nuncius retulit se aliquem
citasse mãdato ⁊ licentia iudicis queritur nunquid sit credẽ
c dum[c] videẽ ꝙ sic: qꝛ in iudicijs omnia presumunẽ solenniter
acta: vt. ff. de verbo. obli. l. sciẽdũ. ⁊ insti. de fi. §. fi. ⁊ de insti. §.
itẽ si scriptũ. C. de cõtrahẽ. ⁊ cõmit. stip. l. j. ¶ Itẽ qꝛ nũcius
bene iurauit se legaliter facere ⁊ exercere officiũ suum vnde
non est verisimile ꝙ ipse sit immemor salutis eterne: vt. C. ad
l. iul. repe. l. vlti. Nã anime hominũ ceteris rebus preferende
sunt. C. de sac. san. eccle. l. scimus. ⁊ facit extra de ꝑscrip. c. ad
audientiã. ¶ Ecõtra videẽ qꝺ non credaẽ qꝛ vox vnius vox
nullius: vt. C. de test. l. iureiu. ⁊ ij. q. iij. c. j. extra de test. c. licet.
⁊ ff. de questio. l. maritus. ¶ Itẽ soli arbitro non crediẽ: vt
C. de arbit. l. ne in arbitris. §. si autẽ. nec soli tabulario: vt in
auẽ. de here. ⁊ fal. §. vbi nõ absunt. nec executor negotiorum
potest esse testis: vt. ff. de testi. l. fi. ¶ Itẽ soli officiali nõ credi
tur: vt. C. de accu. l. singuli. ⁊ de custo. re. l. j. ¶ Solu. dicit. d.
Guil. ⁊ alij sapientes nuncio fore credendũ super citatione
per eũ facta ⁊ talẽ citationẽ valere per iura primo allegata
⁊ facit. C. de exhi. re. l. fi. ⁊ per literã illam ad referendũ ⁊c. vt
ff. de offi. prefe. vrb. l. j. §. qui eo. ⁊ ff. de reb. eo. l. magis puto.
§. ne tamẽ. ⁊ C. de exact. trib. l. apparitores. ¶ Super eo ve-
ro ꝙ dicat ⁊ referat se illã citationẽ fecisse precepto: ⁊ mãda-
to iudicis: non credo qꝺ in hoc credatur vel stetur relationi
ipsius nuncij: quia eius officium est solum super citãdo ⁊ in
hoc est iuramentum suum: vnde in eo qꝺ nõ iurauit nõ ostẽ-
ditur officiũ suũ nec creditur ei: verũtamen licet ei nũcio de
citatione sit credendum: vt. s. dictũ est: poterit tamẽ citatus
probare cõtrariũ ẽm formam traditam a lege: vt. C. de con-
trahen. ⁊ commit. stipu. l. optimam. Gandinus.

¶ Utrũ procurator in maleficijs interueniat ⁊ qñ. Rubri.

1 ¶ Procurator an interueniat in causis crialibus ⁊ qñ.
2 Procurator an possit interuenire ad proponendũ exceptio-
nes dilatorias seu declinatorias: an in causa vbi corporalis
pena veniret imponenda reo.
3 Procurator an possit interuenire ad impetrãdum dilatio-
nem testes producendum ⁊ alia peragendũ que fiunt ante
sententiã: ⁊ hoc pro isto existente in carceribus inculpato de
homicidio post lit. contesta. ⁊ nomine rei inter reos recepto.
4 Procurator allegãs causas absentie an teneatur satisdare.
5 Amicus an admittatur sine mandato: ad allegandas cau-
sas absentie amici accusati de homicidio.
6 Infirmus citatus occasione an teneatur mittere procura-
torẽ vel excusatorẽ ad allegandum causam sue infirmitatis.
7 Processus factus cõtra infirmum tali modo excusatum an
teneat ⁊ valeat.
8 Citatus si non audeat ire ad iudicium propter insidias ma-
lorum hominum an teneatur mittere procuratorem.
9 Pater an possit defendere filium pro crimine capitali incul
patum ⁊ citatum.
10 Procurator in crimine publici iudicij quando possit inter-
uenire.
11 Procurator an possit interuenire in maleficio pro quo pe-
na mortis imponenda alterata est in pecuniariam ex forma
statuti.
12 Procurator an possit interuenire ad totam causam homi-
cidio commisso pro quo de iure communi imponitur pena
mortis: ex statuto autem pena mille librarum.
13 Procurator an possit interuenire quando aliquis inculpa-
tur ⁊ citatur in causa capitali existente statuto quod absens
possit condemnari in causa capitali ac si esset presens.
14 Procurator in duabus supra positis questionibꝰ an teneaẽ
facere comparere personam principalem in iudicio pro ve-
ritate dicenda si fuerit requisitus.
15 Exceptio ista: dico quod bãnitus pro maleficio ex forma sta
tuti poterit impune occidi: an impediat litis cõtestationem
stante statuto quod banniti pro enormibus maleficijs impu
ne possint offendi.
Item stantibus predictis an talis exceptio possit per procu
ratorem opponi.

Eo autem non veniente neqꝫ
comparẽte vel etiã
comparente ⁊ obediẽte sepissime est opus
qꝺ ꝓcura. intersit pro eo: ideo hic subijcia-
mus ⁊ videamus vtrũ procura. in malefi.
1 interueniat ⁊ quãdo. ¶ †Et in primis ego
quero ecce Titius citatus a iudice qꝺ ipse compareat corã
eo ad se excusandum a quodam maleficio de quo ipse incul-
patur accusatur vel inquiritur contra eũ. Iste vero Titius
vult cõstituere procu. qui eum defendat plene in tota causa:
quero nũquid possit hoc facere: videẽ qꝺ sic: vt. C. de procu. l.
reos. ⁊ ff. eo. tit. l. seruũ quoqꝫ. §. publice vtile est. ¶ Sed con
d tra est qꝺ nõ[d] possit. ff. de publi. iudi. l. pe. §. ad crimẽ. Super
hac questione ita dicendũ ⁊ notandũ est ꝙ in causis leuibus
e in quibꝰ imponiẽ pena vsqꝫ ad relegationẽ[e] vt infra potest
cõstitui ꝓcu. ad totã causam: qꝛ in his põt absens dãnari: vt
ff. an per al. causa ap. vna. in alijs autẽ grauioribus crimini-
bus ꝓcur. interuenire nõ potest: vt. ff. de pe. l. absentẽ. ⁊ C. de
accu. l. absentẽ. ⁊ de hoc not. in. d. §. ad crimẽ. ⁊ est ratio qua-
re procur. in his casibus interuenire non possit: qꝛ sententia
que ferenda est si ferreẽ in personã procu. nulla esset per. l. C.
de sen. ⁊ interlo. om. iudi. l. j. ⁊ ff. de ꝓcur. l. licet. §. pe. ⁊ l. qui
proprio. j. rñ. Nã sentẽtia in predictis grauioribus causis fe-
renda est in personam dñi ⁊ non procu. vt. d. l. absentẽ. sed in
alijs criminibus leuioribus sentẽtia potest ferri cõtra ꝓcur.
qꝛ in eis pena nõ imponiẽ corporalis: vt no. in. d. §. ad crimẽ.
2 ¶ †Itẽ quero ponamus ꝙ reus quidã citatur pro crimine
ꝓ quo corporalis pena deberet imponi queriẽ an ipse reus
possit constituere procura. ad proponendũ exceptiones dila
torias seu declinatorias contra personã accusatoris: vcꝫ qꝺ
ipse accusator sit minor ⁊ seruus vel infamis vel alius talis
qui non admittatur ad accusandũ: vel contra personã iudi-
cis qꝺ non sit suus iudex vel aliter incompetens ad cogno-
scendũ de malefi. vt declinet ille procura. ⁊ euitet ne ille reus
citatus compareat vel procedatur contra eum vel aliter ag-
grauetur: ⁊ primo videtur quod nõ admittatur: vt. ff. de pu
bli. iudi. l. penul. §. ad crimen. Nam declinare forum aliqua
est defensio: vt. C. de excep. l. fin. ¶ Item decretalis est qꝺ cũ
querendum est de veritate super aliquo articulo debet prin
cipalis persona venire: ad hoc etiam est. C. de iur. calum. l. ij.
⁊ auẽ. principalis. ibi posita. ¶ Ecõtra videtur ꝙ nõ videaẽ
defendere in hoc casu: sꝫ videẽ morã iudici inducere: vt. ff. de
nego.

a ¶ Transmissio. Adde an hodie habet locũ remissio Cepol. consil. lviij. Oldr. consi. cxxiiij. vbi citandus est post delictuꝫ cõmissum si se absentat: vide Fran. Are. cõsi. cxxxv. Ber.

b ¶ Seruãdũ est. adde qñ quis citatus ꝑsonaliter nõ possit ꝑ ꝓcur. cõparere Oldr. ꝯsil. ccxcviij. Cal. consi. v. de cita. ⁊ no. qꝺ citatꝰ ꝑsonaliter in criminali si cõparet ꝑ ꝓcura. q fuit admissus valet processus ẽm do. de Rot. decis. clj. de procur. Ber.

c ¶ Credẽdũ. adde Pau. de cast. cõsil. cclxxv. Ro. cõsil. xcvij. Alex. consil. cxiij. ij. lib. Fran. are. consil. xxiij. Abb. consi. xliij. Ber.

d ¶ Qꝺ nõ. adde quare i criminalibus non possit interuenire ꝓcura. ⁊ an sit bona cõsequẽtia venit imponẽda pena corporis afflictiua ergo causa est criminalis. Cal. cõsi. ij. de procur.

e ¶ Relegationẽ. Adde late ⁊ pulchre Alex. consi. cxvj. ij. lib. Pet. ⁊ Ioã. an. in tit. de ꝓcu. §. j. ver. item ꝙ est criminalis.

nego.gest.l.liberto.§.amico.¶ Solu.do.Odof.dicit ꝙ pro-
curator ad predicta proponēda ⁊ allegāda possit interue-
nire: vnde dicit ꝙ procurator bene poterit allegare ꝙ accu-
satus sit pupillus vel seruus, vel ꝙ ille qui citatus est, non est
de foro iudi. ⁊ ꝙ maleficiū non est cōmissum in territorio suo
⁊ alia predicta ⁊ similia. Nā dicit ꝙ non est allegare causam
cause, sed exceptionē proponere ⁊ allegare: vnde sicut tales
exceptiones admittūtur in causa ciuili, vt.C.de except.l.pre-
scriptionē.⁊.C.de proba.l.excep.⁊ sic in criminalibus est ser-
uandū: vt.ff.de adul.l.si maritus.§.prescriptiones. Nam ex-
tra territoriū iudi.impune non paret: vt.ff.de iuris.om.iudi.
a ⁊.l.fi.⁊.ff.de of.presi.l.vlt.⁊ ꝙ per procuratorem[a] vel amicū
possent tales exceptiones opponi: videt dicere glo. Accur.
posita.C.de requi.re.l.j.sup illo ver.requirēdū.nam ⁊ iudex
potest de iure supplere: vt.C.de ap.l.ampliorē.in fi.ver.si au-
tem.C.vt ne.priua.l.ij.in fi.C.vt q̄ desunt aduo.in rubro ⁊ ni-
3 gro.Odo. ¶ †Itē pone quero ꝙ quis in carceribus teneat
occasione homicidij ꝙ ipse dicit cōmisisse lit.contest.⁊ nomi-
ne eius inter reos accepto vult iste cōstituere procuratorem
ad dilationē impetrandā, atqꝫ testes producēdos ⁊ ad dan-
dum suspectos, ⁊ ad cetera faciēda q̄ agūtur ante sententiā
querit nunquid ad hoc possit cōstitui procuratorem.⁊ vide-
tur ꝙ non: qꝛ videt allegare causam cause: si iste procurator
inducat testes sup innocentiā illius detenti. Nam cū aliquid
prohibet ⁊ eius pars intelligit esse prohibita: vt.ff.de spon.l.
omnino.⁊.C.si man.ita fue.ali.ne prosti.l.fi. ¶ Itē qꝛ illa ver
ba posita in illo.§.ad crimē.ff.de pub.iud.l.pe.sicut gn̄aliter
sunt prolata ita generaliter sunt intelligēda: vt.ff.de pu.l.de
precio.⁊.l.si ego.§.idē.⁊ de emp.⁊ ven.l.ex empto. §. si quis.
¶ Itē qꝛ lex dicit ꝙ accusatus de crimine capitali dꝫ ex vin
culis causam dicere qn̄ accusatus vult inducere testes dꝫ iu
dex eū facere de carceribus corā se duci: vt.ff.de cust.⁊ exhi.
b reo.l.ij. ¶ Ecōtra videt ꝙ sic[b]: qm̄ procurator potest cōstitui
ad vnā speciē: vt.ff.de ꝓcu.l.ij. ¶ Sol.do.Odof.Guil.⁊ alij
doc.dicūt ꝙ ꝓcurator ad predicta possit cōstitui cū hoc cōce
dat in ciuilibus nec in criminalibus videat esse ꝓhibitū: er-
go videt esse concessum: vt.ff.de ꝓba.l.ab ea parte. Nam illa
est causa quare ꝓcurator non constituit ad plenā defensionē
qꝛ sentētia dꝫ ferri cōtra procuratorē q̄ dꝫ ferri contra dn̄m
qd fieri non dꝫ, vel non pōt in casu premisso, vt.s̄.dixi: ⁊ hoc
etiā sentit Accur.in glos.posita in.d.§.ad crimē. ¶ Non ob.
ꝙ ꝓcurator videat allegare causam cause.i.plenā defensio-
nē: qꝛ hoc nō est verū: imo allegat quoddā ministeriū. ¶ Itē
nō ob.l.ij.C.de cu.⁊ exh.re.qꝛ illa lex dicit hoc ꝙ accusator cū
custodibus dꝫ venire corā iudice ad lit.conte.⁊ nō prohibet
quominus ad alia possit interuenire ꝓcu. Patet ergo ex di-
c ctis ꝙ si accusatus de crimine sit absens[c] qd pro eo pōt inter
uenire ⁊ intercedere procu.qui potest allegare causas absen
tie eius: ⁊ hoc est qd dicit lex.ff.de procu.l.seruū quoqꝫ.§.pu-
4 blice vtile est. ¶ †Sed querit vtrū ille qui allegat causas ab-
sentie debeat prestare aliquā satisdationē. videt ꝙ sic.s.de re
presentādo personā eius pro quo allegat ipsam causam ab-
sentie ne factū iudicis videat illusoriū: vt.ff.de iud.l.si pretor.
⁊ ne quid in lo.pub.fiat.l.fi. Nam per talem allegationē pos-
set cognitio iudicis impediri: ⁊ ideo maleficia remanerēt im
punita, qd esse nō debet: vt.ff.ad leg.aquil.l.ita vulneratus.
⁊.ff.de fideius.l.si a reo.⁊.ff.de solu.l.stichū aut Pamphilū.
§.j.⁊.ff.deposi.l.bona fides. ¶ Sol. dic ꝙ nullā satisdationē
prestare cogat, qꝛ hoc nulla.l.cauet: vt alleg.C.de cadu.tol.l.
vna.⁊.ff.de preuar.l.iij.§.fi.ff.de iure fis.l.iij.in fi. ¶ Itē quia
nō debet quis grauari superuacua satisdatione: vt.ff.de pro
cu.l.nō cogendū.in fi.⁊.ff.vt leg.no.ca.l.hec satisdatio. in fi.
¶ Item qꝛ officiū istius nō debet sibi esse damnosum.ff.de
5 preto.stip.l.paulus respōdit. ¶ †Sed quero quilibet etiā nō
procurator admittit ad allegandū causas absentie: vt dicto
§.public.sed pone ꝙ amicus allegat causas absentie pro ali-
quo suo amico accusato de homicidio sine aliquo mandato,
d nūquid admittitur sine mandato[d] ad allegandū causas ab-
sentie.⁊ videt ꝙ non: qꝛ non habet mandatū ad hoc, aut ali-
quam accusationē.ar.ff.de neg.gest.l.si pupilli.§.videamus.
⁊.ff.de admi.tut.l.quoties.§.item. ¶ Solu.dicas ꝙ iste ami
cus admittitur etiā sine mandato.arg.d.§.public.ff.de pro-
cur.vbi dicitur, nam ⁊ in capitalibus iudicijs defensor dat.
nam ista lex hoc sibi cōcedit ⁊ illud videt sibi esse concessum
sine quo id explicari non potest: vt.ff.de iuris.om.iudic.l.ij.ff.
de procur.l.ad rem.⁊.l.ad legatum.⁊.C.de iudic.l.quoties.
6 ¶ †Sed pone ꝙ aliquis infirmus citatur occasione alicu-
ius maleficij: queritur nūquid teneatur mittere procuratorē
vel excusatorē ad allegandū causam sue infirmitatis. videt
ꝙ non. Nam talis infirmitas tribuit sibi excusationem: vt.ff.
si quis cau.l.iij.§.si quid.⁊.ff.de re iudic.l.quesitū.vbi de hoc
not. Sed cōtra videtur, vt.ff.de mino.l.papinianus. ¶ Sol.
dic ꝙ in casibus in quibus procurator admittit ad sui defen
sionem, ꝙ infirmus quis nō tenet mittere procuratorem, qꝛ
infirmitas tribuit sibi immunitatē ⁊ excusationē per iura pri
mo alleg. Cum etiam si sanus esset non teneret venire si pro-
cu.mitteret: vt.C.de procu.l.in pecuniarijs. Non obst.d.l.pa
pinianus.qꝛ ibi propter suū delictū seu penā non poterat ve-
nire: ⁊ ideo debuit mittere procu. Pena enim seu delictū nō
tribuit immunitatē: vt.ff.de interdi.⁊ releg.l.relegatorū.ad a
fin.tamen licet non tenet mittere procuratorē, debet mittere
aliquem excusatorē qui dicat ⁊ alleget de eius infirmitate ⁊
e qui hoc modo eum excuset[e]: vt extra de procura.c.querela.
7 ¶ †Sed quero nūquid processus factus contra infirmū tali
mō excusatū valeat ⁊ teneat. dic ꝙ nō tenet de iure ꝑ iura p̄-
dicta: ⁊ ideo nō debet reuocari qd factū est contra reū: vt.ff.
de re iudi.l.qd iussit.⁊.ff.de arbi.l.qualem.§.nūc videndum.
8 ¶ †Item quid si quis propter insidias malorū hominū[f] nō
f audeat citatus ad iudiciū venire, nūquid saltem tenet mitte-
re procuratorem? Respon.non: sicut non tenetur venire vel
procuratorem mittere propter pericula imminētia: vt.ff.si qs b
9 cau.l.ij.§.pe.Gui. ¶ †Item pone ꝙ filius Titij inculpatur
de crimine capitali pro quo mandato iudicis est citatus: op
ponit se Titij pater: ⁊ vult dictū suum filiū plene defendere
allegando causam cause.s.eum non esse culpabilē: queritur
nūquid debeat audiri si pro illo crimine pena sanguinis im-
minebat? videtur ꝙ non: qꝛ ad crimen publici iudicij ⁊c. vt
ff.de pub.iud.l.pe.§.ad crimen. Nam illa lex nō distinguit si
fuerit pater vel alter: ergo nec nos distinguere debemus.ff.
de pub.l.de precio.⁊.ff.de of.presi.l.iij.ad fi. Nam verba ge-
neraliter prolata indistincte sunt intelligēda.ff.de cōtratab.
bo.pos.petita.l.j.§.generaliter.ff.de alea.l.j.§.quod autem.
¶ Econtra videt cum pater filiū defendendo quodāmodo
seipsum defendere videtur, qꝛ eadem persona videt patris ⁊
filij: vt.C.de impu.⁊ al.sub.l.fi.in fi.⁊.C.de agri.⁊ cēsi.l.cū sci-
mus.§.fin. ¶ Item qꝛ officiū patris est defendere filiū, vt.C.
de iniur.l.sed si vnus.§.qui tamen. ¶ Item qꝛ vxor patris ⁊
filij eadem reputat: vt insti.de inuti.stip.§.post mortē. magis c
enim veretur pater de filio q̄ de seipso: vt.ff.qd me.cau.l.isti
quidē.§.fi. ¶ Itē qꝛ patria potestas consiliū capit pro libe-
ris: vt.ff.de adul.l.nec in ea, ⁊ alibi nullus est amor qd vincat
paternū: vt.C.de cura.furi.l.fi.circa prin.⁊ etiā vt sanguinis
⁊ affectionis non habeat: vt.ff.recep.l.ij.ff.sol.matri.l.caius. d
⁊.ff.manda.l.cum seruus ex tota. ¶ Item vidimus ꝙ alias
dominus defendit plene seruū suum per se ⁊ secundario per
procuratorem in crimine capitali.ff.de publi.iudic.l.seruus.
⁊ ideo multomagis pater poterit defendere suū filiū. ¶ So-
lu.Do.Guid.de suza fecit hanc questionem ⁊ soluit, dicens
g ꝙ pater admittatur ad defensionem sui filij[g] in casu predicte
questionis rationibus.s̄.allega.duntamen prestet securita-
tem idoneam de eo suo filio presentando in fortiam potesta-
tis si contigerit eum succūbere in causa: ⁊ hoc ne iurisdictio
dicti iudicis vel potestatis illusoria videatur, vt.s̄.nota.est.
10 ¶ †Ex predictis enim cōstabat ꝙ ad crimen publici iudicij
frustra procurator interuenit siue ex parte accusatoris, siue
ex parte rei: vt.ff.de pub.iudi.l.j.§.ad crimen.extra de accus.
c.veniēs.⁊.v.q.iij.c.in criminibus. ¶ Sed hoc fallit in mul- e
tis casibus. ¶ Primus est quia procurator admittatur ad
allegandas causas absentie: vt.ff.de procur.l.seruus quoqꝫ.
§.publice.⁊ extra de accusa.c.veniēs. ¶ Secundus in accu-
h satione iniuriarū si sit illustris[h] ille qui agit vel qui conueni-
tur: vt.C.de iniur.l.fi. ¶ Tertius est in leuibus criminibus:
vt.ff.de accus.l.leuia. ¶ Quartus si crimen non excedat pe-
nam relegationis: vt.ff.an per ali.cau.l.j. ¶ Quintus in cri-
mine suspecti tutoris: vt.ff.de procura.l.non solum.§.penul.
⁊ vlti. ¶ Sextus cum quis accusat alium de crimine ingra-
titudinis: vt.ff.de procura.l.sed ⁊ he persone. hoc verum est f
cum de crimine queritur ciuiliter, secus si criminaliter: vt in
dicto.§.ad crimen. ¶ Septimus cū dominus defendit ser-
uum suum: vt.ff.de accusa.l.si cui.§.pe.⁊.C.eo.tit.l.si seruus.
¶ Octauus quando pater vult defendere filium, vt.s̄.di- g
ctum est. ¶ Nonus casus vbicunqꝫ dicitur ꝙ iudex non ha
buit cognitionem de illo maleficio, qd dic vt not.j.eod.titu.
§.vlt.circa materiam ⁊c. Dominus autem Martinus dixit
ꝙ post litem contest.semper ex parte rei poterant interueni-
re procurato.in quolibet crimine: vt.v.q.iiij.c.reos. ¶ Sed
dicas ꝙ illud capitulū loquitur in procuratore dato ad alle-
gandū causas absentie, vel aliquod ministeriū, nō autem ad
plenā defensionē: videt tamen ꝙ procurator in causa capita h
li nō possit subuenire ad testes introducēdos, ⁊ etiā ad dicta

a ¶ Procuratorē. Adde qd voluit Bal.ꝯsil.cvj.vbi dicit ꝙ lꝫ al's in cā criminali non admittat ꝓcu.tn̄ vbi accusatio est inepta admittit ad allegā.de ineptitudine. Ber.

b ¶ Qꝫ sic. Adde Io.de ana.ꝯsi.j. do.de Ro.decis. ccl.de ꝓcu.in nouissimis.vbi dicūt ꝙ iuridice pōt sustineri ꝙ sine mādato a quolibet talis carcerat⁹ defendi pōt: ⁊ dicūt eo.ti.p̄fati do.de ci.cciij.ꝙ vxor clerici detēti in carceribus pōt ꝓ marito procur.constituere. Ber.

c ¶ Absens.adde Cepo.cōsi.xlvj.⁊ ꝯs.xlix.⁊.liij.⁊ ꝯs.lxiiij.⁊.lxxiij. B.

d ¶ Sine mādato. add Cep.ꝯsi.pxi. alle.⁊ do.de Ro.decis.ccccxiiij.de ꝓcu.vbi ꝯcludūt ꝙ ꝓcura.gn̄alis admittit ad allegādas cās absentie i criminali, qꝛ interest reipu.absentē a quocūqꝫ defendi. et vide Cep.ꝯsi.lxiiij. B.

e ¶ Excuset.adde ꝙ Io.an.in ti.de ꝓcu.§.rōne cōstituētis.in fi.dicit ꝙ si infirmus teneret mittere ꝓcurat. nullū esset priuilegium infirmitatis. Ber.

f ¶ Malorū hominū. Adde vt per Old.ꝯsi.xliij. B.

g ¶ Sui filij.adde Cep.ꝯsi.xlvj.vbi consuluit an pater iudeus possit in causa capitali filij suscipere defensionem. Ber.

h ¶ Illustris. adde Cep.consi.l.

capitula, de quibus .s. dictū est: cum hoc priuilegiū specialiter cōcedatur in actione iniuriarū quibusdā personis, ergo in ceteris est prohibitū: vt .d. l. vlt. de iniur. nisi solum ad allegandū causas absentie: vt in dicto .§. publice. & .§. ad crimen. & .l. no.
11 ¶ †An pcurator possit interuenire in maleficio pro
a quo pena mortis imponenda alterata[a] est in pecu. ex forma statuti &c. ¶ Sed quero, pone q fideiussores nō possunt exhibere reū pro quo fideiusserūt, sed volūt eum in iudicio defendere plene: & iudiciū in se suscipere nunquid possunt. vide .j. in tit. quid sit agen. reo presen. & non contu. .§. fi. & vide not. de procura. pro alio interue. volen. .j. in fo. cxxx. ¶ Sed pone
12 questionem† que tota die occurrit de facto. Ecce Titius cōmisit homicidiū seu maleficium, pro quo de iure cōmuni est imponēda mortis pena: vt .ff. ad leg. cor. de sica. l. iij. & vt dicā .j. de homi. .§. itē quero. Ex forma vero statuti est imponenda pena mille librarum. modo Titius citatur pro dicto homicidio, ille Titius vult constituere procuratorē qui pro eo interueniat ad totam causam, querit nunquid possit. & primo videtur q sic. nā per statutū non imponitur pena sanguinis sed pecuniaria: vnde potius debemus inspicere pene impositionē q materiā & originem criminis: vt .ff. de pe. l. q ad statū. ibi, potius finem q genus & naturā criminis spectamus. ¶ Item vbi imponit pena relegationis vel minor pōt interuenire procurator: vt do. Accur. no. in .d. .§. ad crimen. ergo multomagis vbi pena pecuniaria est imponēda cum quelibet pena corporalis sit acrior qualibet pecuniaria: vt .ff. de pe. l. in seruorū. in fi. ¶ Item crimen capitale cōsideratur ratione euētus vel finis, & non rōne originis: vt, scz dicat capitale qn pena capitalis imponit: & sic rōne impositionis pene dicit capitale, vel nō: vt .ff. de pub. iud. l. ij. ¶ Itē si filius patroni accusat libertū de crimine capitali repellit ab eius successione, scz si accusatio fit de eo crimine de quo pena capitalis est imponēda. Si tñ iudex leuiter puniuit libertū & nō capitaliter: nō propterea videbit eum accusasse de crimine capitali: & ideo non repellit a successione, non inspecta accusatione & criminis originis, sed impositione pene: vt .ff. de bo. lib. l. qui cum maior. .§. fi. cum. l. seq. ita dicam hic vt non censeat crimē capitale ex quo imponit pena pecuniaria. ¶ Itē cum pena corporalis translata sit in penā pecuniariā, & cum causa cesset, quare procurator interuenire nō poterat: debet etiā cessare effectus cause: vt .C. de episc. & cle. l. generaliter. & .ff. de iurepatr. l. adigere. .§. quanq. & no. .ff. de pac. l. qd dictū. ¶ Itē iura municipalia que pro homicidio penā pecunia-
b riam imponūt sunt derogatoria[b] iuri ciuili: vt .ff. de leg. & senatuscō. l. de quibus. in fi. ¶ Ecōtra videt q procurator interuenire nō possit, qz ad crimen publici iuris prosequendū frustra procu. interuenit: multominus interuenit ad defendendū: vt .ff. de pub. iud. in. l. pe. .§. ad crimen. & qd sit publicū crimen dicit .ff. eo. tit. l. j. ¶ Itē qz origo criminis & tit. accusationis potius dz inspici q causa statuti: vt .C. ad macedo. l. iij. & .ff. de fideius. l. tutor. ¶ Item hec pena mille librarū fungit & succedit loco pene corporalis q imponebat de iure ciuili, ergo dz esse eiusdē effectus & potestatis in qualibet sui parte: vt .ff. si quis cau. l. si eum. .§. qui iniuriarū. & .ff. de do. inter vir. & vxo. l. si donare. .§. sponsus. Nam istud delictū ob istud statutū nō desinit esse capitale seu publicū. ¶ Sol. do. Gul. de suza, dicit q ipse vidit sepius pronūciari pro & cōtra: tñ decidēdo indubitanter dicit procurator interuenire non posse per iura proxi. alleg. Do. autē Ja. de lar. Lamber. rāp. & do. Dy. de musel. dicunt referre qualiter iaceant verba statuti. Nam si statutū simpliciter dicat q qui homicidiū fecerit soluat pro pena mille librarū, tunc dicūt procu. posse interuenire ad totā causam per iura primo alleg. ¶ Si aūt statutū dicat q quicunqz homicidiū fecerit debeat decapitari, nisi intra certū terminū soluat libr. mille: vt est Florētie: tūc dicūt q non possit interuenire procu. qz pena corporalis est in obliga-
13 tione: sed in solutione est pena pecuniaria. ¶ †Sed pone q statutū sit in ciuitate q absens in causa capitali possit condēnari ac si presens foret sicut vidi in multis ciuitatibus obseruari. Modo aliquis inculpatus de crimine capitali & citatus vult cōstituere procuratorē ad totam causam qui eū de-
c fendat, querit an possit do. Dy. de musel. dicit q sic[c] potest: & ita dicit cōsuluisse in quadā questione que cōmissa sibi fuit Bononie per potestatē Regij: per. l. .ff. de pcu. l. seruū quoqz. .§. publice vtile est. vbi dicit qd vbicūqz quis absens dānari pōt ibi & procu. interuenire potest: vnde vt ipse ad hoc vt pcurator nō possit interuenire duo sunt necessaria, scz q pena sit supra relegationē vel q corporalis & q absens dānari nō possit diffinitiue: al's si alterum istorū duorū deficiat poterit pcurator interuenire fm ipsum do. Dy. sed alij plures doc, & sapiētes dicūt cōtra, per iura .s. alleg. in proxi. q. pro parte
14 ista. ¶ †Sed in vtraqz ex predictis proximis questionibus videtur dicendū & bene q si petatur ab illo procuratore admisso ad defendendū q personam de maleficio inculpatam facit corā iudice cause personaliter cōparere pro veritate di-
d cēda de maleficio illo, q ad hoc teneatur[d] procurator & ipsa principalis persona: vt .C. de pcu. l. vlti. & .ff. de pcu. l. si actor. puto etiā fore locū q ipse subijciat questionibus propter indicia q precedant. Uel q veniat ad respondendū positionibus vel interrogationibus iudicis, cum melius noscat veritatē q ipse procurator. & hoc illa rōne, qz dum de rei veritate querit debet principalis persona venire. c. imperatores. extra de iura. cal. ¶ Item si principalis persona melius sciret veritatē vel sit persona honestior dz venire respōsurus obiectis: vt .C. de procu. l. vlt. & .ff. de procu. l. si actor. Et si non venerit personaliter ipse reus credo eū fore contumacē & tanq cōtra contumacem posse procedi contra eum ad qd est .C. de iura. calū. l. ij. & auf. principalis. Nam ipse reus tali modo dz defendi ne pter talem defensionē ius actoris vel cōmunis efficiat deterius: vt .ff. qui. ex cau. in pos. ea. l. ij. in fi. ¶ Ultimo circa materiā istā intendo questionē formare q omnibus
15 assessoribus multoties in maleficijs occurrit de facto. †Statutū est quasi in qualibet ciuitate q banniti pro enormibus maleficijs impune possunt offendi: accidit q quidā occidit talem, & talem sic bannitū citatur iste occasione illius homicidij, vt se veniat excusare: ille mittit corā iudice procuratorē suū qui fidē iudici faciat de illo crimine: & petit super illo ma-
e leficio vlterius nō procedi[e]: querit si ad hanc exceptionē opponendā possit intercedere procu. & ex hac questione alia oritur dubitatio, an talis exceptio obiectio obiecta per ipsum procuratorē, vel etiā per ipsum principalem reū lit. cōte. impediat: de quibus duabus questionibus videamus ad plenū. Et primo videamus an exceptio ista, dico q bānitus pro maleficio ex forma statuti impune potuit occidi lit. conte. impediat. & primo videt q non, iuxta allegationes do. Jac. de lar. cum hec exceptio sit perēptoria q patet, qz ea pbata causa perimit ex parte interfecti & ex parte cōmunis cū licite potuerit occidi tanq hostis. ar. C. de his qui ad ec. cōfu. l. si seruus. & .C. de ser. fu. l. j. & .ij. .ff. de fica. l. iij. .§. fi. & .ff. de cap. di. l. amissione. .§. j. & qd legitime factū est penā non meret: vt .ff. de le. j. l. quid ergo. .§. si heres seruū. & .ff. de ver. obli. l. si seruus. & .C. de adul. l. gracchus. al's autē deciperet ille auf. l. j. statu. q esse nō dz: vt .C. de his qui ve. eta. impe. l. j. ergo hec talis exceptio est perēptoria: vt insti. de excep. .§. appellat. sed exceptio perēptoria lz possit ptestari ab initio, tñ nō impedit lit. cōte. cū lex dicat sufficere eā ab initio ptestari, & post fundatā intentionē actoris pbari: vt .C. de prescri. xx. vel. xx. an. l. emptor. & .C. de excep. l. si quidē. & .ff. de excep. l. prescriptionē. Si ergo sufficiat sibi eam exceptionē ab initio ptestari, si vltra petat iste de crimine inculpatus audiēdus non est: vt .ff. ad trebel. l. ex asse. & .C. de neg. gest. l. tuto. & ideo exceptio illa nō impedit lit. conte. ¶ Item cōstat q in causis criminalibus est lit.
f conte. faciēda[f]: vt .C. vt in cer. temp. quest. crimi. termi. l. vna. & .C. de fal. l. vbi. .C. de iudi. l. pperandū. in prin. sed certe tres tantū sunt exceptiones que impediūt lit. contest. vt excep. rei iud. vt .C. sen. rescin. non pos. l. fi. & .C. de postu. l. velamento. & excep. transact. vt .C. de transact. l. causas. & .l. fratris. & .ff. de condi. inde. l. eleganter. .§. si quis. ¶ Item excep. prescrip. vt .C. de prescri. xxx. an. l. sicut. de quibus excep. no. in .d. .§. si qs. & extra de lit. conte. c. exce. lib. vs. inter quasi hec excep. nō cōnumerat: ergo hec excep. remanet sub regula que per excep. firmat: vt arg. in auf. de non alie. aut permu. reb. ec. .§. vt aūt lex. & argu. .ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. l. patre furioso. ¶ Itē si dicat quis qūo arguis de ciuilibus questionibus ad
g criminales[g]. Respon. legis auf. .ff. de pe. l. absentem. .j. respō. & .ff. de cust. reo. l. ij. .§. vlt. & do. Azo. in sum. C. de accu. cōsentit posse fieri. vt in auf. .§. oblato. & .ff. de adul. l. maritus. .§. prescrip. ¶ Itē in criminalibus diligētissime causa examināda est: vt .C. de fal. l. vbi. & .C. de proba. l. vlt. & .ff. de appel. l. addictos. Nam iudiciarius ordo ideo noscit institutus ne innocentia aduersantiū pateret insidijs & ne culpa delinquentis sentētiā effugeret iusti examinis: vt .ij. q. j. c. de manif. & .C. de acc. l. si. ergo nihil de or. iu. est omittendū ne alias lata sententia contra solitū or. iu. nullius foret momenti: vt .C. de sent. & interlo. om. iud. l. prolatam. do. etiam Lāber. rampo. allegādo dixit excep. predicta lit. contest. non impedire per iura superius alleg. ¶ Econtra videtur q dicta excep. lit. cōte. impediat. Et pro hac parte subijcio allegationes dicti do. Lāber. nam dicit q excep. rei iud. iureiu. & transac. lit. conte. impediūt: vt .ff. de trāsac. l. elegāter. .§. si quis post. & .C. de trāsac. l. fratris.

a ¶ Alterata. adde an procurator possit interuenire in cā vbi pena est arbitraria pe. de anchar. consi. lxxiij. Ber.

b ¶ Derogatoria. adde esse notādū qz iste doctor presupponit q tale statutū valeat, et verū est qd valet cū fit cū cā: al's secus. ita dicit Frācis. are. cōsi. d. B.

c ¶ Sic. addas videndū Cepo. cōsi. lxxiij. vbi dicit q ad allegandā innocētiā & causas absentie pōt interuenire pcura. nō aūt ad totam causam. ita dicit q recordabat do. Ant. de rosellis, preceptor suus,

d ¶ Teneat. adde p hoc qd voluit Pe. de anch. cōsi. cclxxiij. Ber.

e ¶ Nā pcedi. adde vt late p Cep. cōsi. xx. & adde qd voluit Paul. de ca. cōsil. xxxiiij. in primo impressis, Ber,

f ¶ Faciēda. adde vt per Fran. are. cōsi. lviij. Ber.

g ¶ Criminales, adde an statuta loquentia de ciuilibus extēdant ad criminalia. Frā. are. cōsi. cix. Ber,

l.fratris.ff.de iureiur.l.j.⁊ hec exceptio si opponatur ante litem contest.sapiunt naturam dilatoriarũ exceptionũ.Si vero opponantur post lit.contest.sapiunt naturam peremptoriarũ.Quedã enim sunt alie exceptiones perpetue, vt pacti de non petendo ⁊ solutionis:⁊ iste tales q̃ sunt materie perẽptorie lit.contest.non impediũt nec processum.¶ Est ⁊ aliud genus exceptionis,vt cum dicit̃ ⁊ excipitur tua accusa.non est recipienda:vt quia lex per iniuriam tibi illata denegat actionem ⁊ actu possit institui:⁊ hec similiter exceptio si opponatur ante lit.conte.sapit naturam declinatorie exceptionis ⁊ declinat iudiciũ ⁊ impedit processum iudicis ⁊ cognitionẽ iudicij principalis.Et de hoc subijciebat do.Odof.duo exẽpla per que soluebat presentem questionem.Primũ est exemplũ tale pro seruo occiso agitur.l.cor.de sicar.criminaliter sicut agitur pro libero homine occiso:vt.ff.de accusa.l.hos accusa.§.omnibus.at si seruus intret armatus in ecclesia ⁊ armis resistat domino suo potest impune occidi, adeo q̃ accusatio de morte ipsius non est admittẽda: vt.C.de his qui ad eccle.confu.l.si seruus. vnde hec exceptio in initio posita sapit naturam declinatorie exceptionis,⁊ impedit totum processum ⁊ potest per procuratorem opponi. Secundũ est exẽplum: ecce ego possum deponere ⁊ rescindere velum regiũ, id est aquilam,si predio meo fuerit appositũ ab aliquo priuato:⁊ si accusatio de me fiat non est recipienda , vt quia licuit mihi hoc facere: vt.C.vt nemo pri.⁊c.l.fin.vnde dicebat do. Odof.Sume ex his duabus legibus arg.imo decisio cuiusdam questionis que Bonoñ.frequentatur.Dicit statutum ꝙ bannitus pro graui maleficio possit impune occidi,si bannitus occidatur ⁊ excipiatur de banno q̃ illa talis exceptio lit.contest.impediat: ⁊ ideo possit per procuratorẽ opponi:⁊ q̃ talis accusatio non sit recipienda: vnde potest dici q̃ exceptio rei iud.transact.⁊ iurisiu.⁊ excep.que continent accusationem de iure non esse recipiendam vel admittendam,vt est in nostro casu ⁊ simil'.etiã dictis duabus legibus , sed sui natura possit dici q̃ sint peremptorie:tamen in initio opposite sapiunt naturam declinatoriarũ ⁊ impediũt processum. Merito igitur dici potest q̃ iste exceptiones sunt anomale. Simile videmus in excep.non numerate dotis ⁊ non numerata pecunia:vt.C.de non nu.pec.l.fi.Simile est in bonorum excussione que non dicitur esse facta, ⁊ q̃ principalis persona non est primo loco conuẽta : sicut cõsueuit notari per do. Odof.de his in corpore auf.de fi.instru.§.sed neqꝫ.¶ Non obst.q̃ dictũ est.s̃.ꝙ exceptio peremptoria opponatur ante lit.contest.⁊ probetur post lit.contest.quandocunqꝫ ante sententiã:quia hoc recipit instantiã in tribus casibus predictis: ⁊ in alio casu ⁊ casibus quibus cauetur accusationẽ nõ esse recipiendam:quia tunc exceptio opposita impedit lit.conte. ⁊ totum processum,vt dictũ est:cum ergo videat iudex actori non competere ius accusandi,quia ius agendi ex persona actoris metimur:vt.ff.si pars he.pe.l.j.debet iudex talem accusationem dilaniare cum in hoc consistat eius officium : vt ff.de asses.l.j. Do.etiam Jac.de are.allegando pro hac parte dicit,non obstat q̃ dictũ est.s̃.ꝙ peremptoriam exceptionem in iudicio sufficit protestari,⁊ post lit.contesta.probare: quia debet intelligi,vt non sit necessarium ꝙ ante lit.conte. probetur:sed si ante lit.contest.vult eam protestari ⁊ probare non reperitur prohibitum : ⁊ hoc innuitur.ff.sen.rescin.non pos.l.peremptorijs.⁊ de exceptio.l.prescrip.⁊ hoc videtur dicere.l.ff.de interrog.actio.l.si filius.§.j.⁊.C.de excep.l.si quidem.sed hec allegatio impugnari videtur per.l.ff.ad exhib. l.iij.§.ibidem.sed id q̃ ibi dicitur habet locũ in actione , vbi sit summaria cognitio:⁊ ideo iura rei nõ sic plene examinantur,vt ea.l.§.sciendum.Huic etiam intellectui obst.predictũ c.extra de lit.contest.c.exceptio.sed potest dici ꝙ illud habet locũ vbi reus statim non potest probare suam exceptionem, al's autem constat: hodie agat̃,vt.ff.vt in pos.le.l.si is a quo. ⁊.ff.ad trebel.l.ille a quo.§.j.⁊.ff.de cõpen.l.fi.⁊.d.§.ibidem. ¶ Preterea quicquid dicatur in ciuilibus ⁊ criminalibus, peremptoria exceptio impedit processum : vt arg.C.de fal.l. preses.⁊.ff.de adul.l.si maritus.§.prescriptiones. l. vim passam.in prin.⁊.ff.ad turp.l.si quis.in prin.⁊.ff.de iniur.l.item apud.§. q̃ deinde. ¶ Item cum in statuto dicat̃ possit impune offendi,nihil aliud est dicere nisi vt nõ recipiatur querela:ergo non dꝫ in iudicio quis duci. Nam vbi dicit pretor se denegare actionem astringi: vt.ff.iud.sol.l.vir bonus.vbi de hoc not.⁊ facit.ff.de iniur.l.ait pretor.§.fi.⁊.l.nã ⁊ postea. ff.de iureiur.¶ Sol.Dicũt,vt.ff.de alc.l.nõ cõpellatur quis iudiciũ suscipere.sapientes,⁊ dictus do.Dy. ⁊ dicũt cõmuniter omnes doc.ꝙ cum hec exceptio ⁊ sentẽtia,id est ex banno descẽdat ꝙ bannũ ex forma statuti imponit finẽ homicidio.s̃.dicto, ꝙ dicta exceptio lit.conte.impediat ⁊ totũ processum. Sentẽtia nanqꝫ banni talis cõditionis fecit illũ bannitũ ꝙ omnibus penis bannitorũ subiecerit eundem arg.ff. ad turp.l.j.§.calũniatoribus.in fi.⁊ arg.ff.de capi.di.l.amissione.§.j.⁊ quia cõstat ꝙ exceptio rei iudic.impedit lit.cõte. vt dictũ est.s̃.ergo ⁊ hec exceptio : ⁊ ideo de hac exceptione prius est cognoscendũ:⁊ si vera est impedit lit.conte.al's nõ: vt.ff.de excep.rei iudi.l.in hoc iudicio.⁊ hec est veritas: ⁊ ita cõmuniter obseruatur quãuis etiam viderim aliqualiter cõtrarium obseruari. Recordor etiã q̃ dum semel officio maleficiorũ preessem in ciuitate Bonoñ.⁊ super predictis quibusdã occurrẽtibus dubitarem cõsului. do.Ro.de romancis de predicta questione, tunc occurrẽte de facto occasione cuiusdã homicidij,ꝙ dicta exceptio de banno nõ impediret lit.contest.cuius occasione dixit ꝙ quidã nobiles de Bono. requisiti fuerũt personaliter, ⁊ cõparuerũt responsuri cuidã accusationi, ⁊.xxxiij.diebus steterunt detenti tandem occasione dicti banni absoluti fuerũt, ⁊ ita dixit ⁊ cõsuluit per iura primo allega.¶ Nunc restat videre de alia questione,vꝫ an exceptio banni predicti possit per procuratorem opponi, cum.l.municipali sit cautũ ꝙ banniti pro maleficio impune possint offendi:⁊ q̃ possit opponi per procuratorem ⁊ ꝙ impediatur processus videtur per.l.ff.de adulte.l.denũciasse.§. sed ⁊ si per procuratorẽ. ⁊.ff.de manu.vin.l.etiam.§.absens. ⁊.C.de ma.l.neqꝫ.¶ Item qr probata tali exceptione apparet non debere ad lit.contest.procedi, vt est probatũ in superiori proxi.q. merito per hoc probatur iusta causa absentie. Justa enim causa absentie est q̃ nõ est iniusta: vt.ff.de fideic. lib.l.si cum.§.ex iusta.ibi,non videtur ⁊c.⁊.ff.de iudic.l.non videtur.⁊.ff.de pecu.l.eo tempore.⁊.ff.iudic.sol.l.vir bonus. Istud autẽ constat ꝙ ad causas absentie allegãdas,probandas,⁊ terminãdas potest interuenire procu.vt.ff.de procur. l.seruũ quoqꝫ.§.publice.⁊.l.absens reus.⁊.ff.de publi.iud.l. accusa.⁊.l.pe.§.j.in fi.⁊.C.de accus.l.reos.ad hoc bene facit extra de accu.c.veniens. ¶ Itẽ pro hac parte est q̃ no.Accur.C.de accu.l.ij.¶ Econtra videtur:nam hec exceptio nõ descẽdit ab aliquo accidẽti in persona eius qui accusatur vt infirmitate vel alio simili impedimento:de quibus dicit̃.ff.si quis cau.l.ij.⁊ de re iud.l.quesitũ.⁊.ff.de excu.tu.l.scire oportet.tunc eñ obtineret de excusatione faciẽda per ꝑcuratorẽ: vt.vij.q.iij.si egrotans.§.ecce.sed ex eo q̃ dicit̃ ipsum iuste ⁊ legitime hoc facere potuisse: qr bãnit⁹ hostis ⁊ rebellis erat occisus nõ allegat̃ causa absentie:sed potius allegat̃ meritũ cause ⁊ defensio plena,⁊ sic nõ debet audiri procur. vt.C.de accu.l.tunc cõuenit.⁊.C.de fal.l.diffidere.⁊.ff.de pub.iudi.l. pe.§.ad crimen.⁊.ff.de adul.l.miles.§.ea que. ⁊ ad hoc bene facit.l.C.de exhi.re.l.ij.vbi dicit ꝙ postq̃ accusatus ad iudiciũ venerat ius dꝫ explorare quesitum.i.videre accusatorẽ ⁊ opponere except.⁊ sic ꝑ se hoc facere ⁊ nõ per aliũ.¶ Itẽ cũ sit citatus ꝙ veniat ad se excusandũ,⁊ dubiũ sit de hac exceptione an cõpetat et incertũ sit perinde dꝫ venire , ac si certũ esset eũ subesse iurisdictioni citãtis eũ:vt.ff.de iud.l.si quis ex aliena.ff.si qs in ius vo.nõ ier.l.ij.nam cũ incertũ est an aliqd sit,perinde habet̃ ac si illud nõ sit. ar.ff.de dolo.l.elegãter.§. nõ solũ.⁊ no.ff.de of.presi.l.barbarius. ⁊ sic intelligit̃.ff.qui. ex cau.in pos.ea.l.fulcinius.§.si quis actione.do.In.dicit ꝙ causas cõsistẽtes in facto poterit ꝑcurator allegare pro alio puta talis nõ cõparet,qr infirmus vel absens causas autem consistentes in iure vt opponere exceptiones dilatorias:aut non cõparet,qr clericus vel al's similes nõ potest.Hoc notauit ipse extra de accu.c.super his.do.aũt Ja.de lar.in.q.premissa allegat pro ⁊ cõtra,sed nõ vidi ꝙ soluat. vnde do.Lãber.ramp.soluit ⁊ dicit ꝙ procurator possit ⁊ debeat admitti ad dictã exceptionẽ opponendã ⁊ probandã: ⁊ ista etiã sen
a tit do.Dy.⁊ sentiũt cõiter[a] doc.nec ob.dictus.§.ad crimen. ff.de pub.iud.l.pe.qr verũ est ꝙ procurator nõ interuenit ad defensionẽ cause principalis,sed ad causas absentie:⁊ ad declinatorias opponẽdas,⁊ ad alia q̃ differũt causam ⁊ declinãt iurisdictionẽ bene interuenit ꝑcu.vt.s̃.dictũ est.⁊ no.per accu.sup.d.§.ad crimẽ.sed.d.Ro.de romã.dicebat ꝯtrariũ. Ego aũt cõiter vidi seruari opi.do.Lamb.⁊ etiã veriorẽ credo,lꝫ aliquoties ꝯtrariũ viderim obseruari per aliquos assessores:pro quoꝝ opi.facit.l.C.de iniur.l.fi.vbi personis clarissimis in priuilegiũ est cõcessum in causis criminalibus posse ꝑ ꝑcura.agere ⁊ r̃ndere,ergo in ceteris videt̃ esse prohibitũ:vt ar.ff.de iud.l.cũ pretor.⁊.C.de procu.l.maritus. Bandi.

a ¶ Cõiter.adde ꝙ idẽ ꝯsuluit Cep. ꝯsi.lxxiiij.vbi dicit ꝙ etiam post sententiã põt quilibet cõparere et ostẽdere iudici ꝙ occisus poterat impune occidi ꝑ cuius sentẽtia optime faciũt scripta per Pet. de anc.ꝯsi.vj.Ber.

¶ Quid sit agẽ.reo absen.⁊ cõtu.⁊ de ban.ꝑ malefi. Rub.

1 ☞ Reo absente ⁊ contumace, quid agatur circa annota-

tionem bonorum illius.
2 Accusato existente contumace ante litem cõtestatam, ⁊ non habente bona que possint annotari quid agetur.
3 Annotatio bonorũ rei ⁊ expectatio illius an hodie seruetur.

Postq̃ requisitus fuerit reus
1 si non venerit ad iudiciũ quid agendũ † sit
videamus: ⁊ certe bona illius taliter p maleficio requisiti ⁊ non cõparẽtis sunt annotanda hoc modo: quia iudex cum notario veniet ad domũ accusati, ⁊ inquiret de bonis ipsius, ⁊ ipsa bona faciet describi per ordinẽ: ⁊ qualiter sint scribẽda not. C. de bo. proscrip. l. si quis intra prouinciã. que bona debent sic descripta collocari in aliquo tuto loco, vel personis idoneis assignari. ¶Post hoc iterũ ille accusatus debet vocari ⁊ citari per edicta ꝙ veniat ad se excusandũ, ⁊ debet sibi notificari qualiter eius bona sunt annotata ⁊ descripta: vt. ff. de requi. reis. l. j. vbi dicitur ꝙ debet innotescere ipsi reo ꝙ eius bonoꝝ sit facta annotatio, ⁊ ille taliter requisitus poterit intra annũ venire ⁊ recuperare bona annotata, qui annus incipit currere a tempore scientie ex quo sibi vel per edictũ, vel per literas magistratus vbi degit, notum fuerit de ipsa annotatione bonorũ facta: vt dicta. l. j. ff. de requi. re. Si autem ille taliter citatus ⁊ annotatus non venerit intra annũ, illã bona annotata confiscantur, ⁊ illius requisiti leditur ⁊ grauatur opinio apud bonos ⁊ graues nõ quidem efficitur infamis per sentẽtiam nec ipso facto: vt. ff. de his qui not. infa. l. j. ⁊ l. athletas. ⁊ ff. de requi. re. l. j. in fi. ¶ Item ita demum confiscantur illa bona si a procuratore fisci capiantur: vt. ff. de requi. reis. l. anni spatium. ⁊ ff. de diuer. ⁊ tem. prescri. l. in omnibus. hodie forte de aliis bonis aliter obseruatur, quia ipsa bona damnatorũ seu prescriptorum conseruantur filiis
a ⁊ ascendẽtibus[a] ⁊ descendẽtibus vsq; ad tertiũ gradũ: vt in
2 auf. vt nul. iud. §. j. coll. viij. ¶ † Sed quid si accusatus sit cõtumax ante lit. conte. ⁊ non habeat bona que possint annotari qualiter procederetur contra eum? Respon. qđ forte indicetur multa per illud edictum, si quis ius di. non obtem. ⁊ proderit hoc quia licet pauper, tamen si postea capietur luet
3 penam in corpore suo: vt. ff. de pe. l. ij. ¶ † Sed hodie de consuetudine generali non seruatur contra cõtumaces ꝙ dicitur de annotatione bonorum, ⁊ ꝙ accusatus expectetur per annum: imo cum fuerit citatus solenniter ponitur in banno cõmunis ⁊ potestatis: ⁊ postea super illa accusatione ⁊ banno condẽnatur, ⁊ ita obseruatur in Lombar. Mar. Tuscia ⁊ alibi per totã Italiam: ⁊ licet videatur ꝙ lite non contest. non possit contra accusatũ sententia diffinitiua proferri tamen contrariũ est: qꝛ quilibet potestas ⁊ iudex potest iurisdi-
b ctionem suam defendere penali iudicio[b]: vt. ff. si quis ius di. non obtem. l. j. ⁊ maxime sm Accur. qui not. ꝙ etiam lit. non cõte. potest procedi cõtra absentem ad condẽnationem imponendo penam relega. ⁊ j. vt. ff. de pe. l. absentem. C. de accu. l. absentes. vltra autem relegationem in absente pena nõ infertur, vt patet in. ll. predic. ⁊ ff. de requi. reis. l. ij. hoc enim bannũ qđ sit de consuetudine ⁊ condẽnatio que subsequitur loco pene relegationis succedit cum ipse pene hodie nõ sunt in vsu vt no. Accur. quib. mod. ius pat. po. sol. §. relegati. insti. ⁊ hoc bene de consuetudine obseruatur. Bandinus.

a ¶ Ascẽdẽtibus. adde vt p Bart. ꝯsi. cij. vbi ponit an predicta auf. habeat locum in collateralibus, ⁊ an bona ipso iure trãseãt in ascẽdentes absq; additione. Ber.

b ¶ Iudicio. adđ vt per Alex. cõsi. xxxv. ij. lib. Ber.

c ¶ Equiparam⁹. adde cui equiparet bannitus: an relegato vel deportato. Alexã. ꝯsi. cxvj. ij. li. B.

d ¶ Qđ valet. adde ꝙ tale statutũ valeat Io. an. in addi. ad spe. i tit. de cri. in fi. addi. bar. ꝯsi. clxxxviij. Alex. ꝯsil. cxliij. j. lib. Cep. cõsi. viij. Angel. consi. cclxxxvij. Ber.

¶ De bannitis pro maleficio.

4 Banniti quando equiparentur relegatis, ⁊ qñ deportatis.
5 Statutum ciuitatis continens ꝙ banniti pro maleficio possint impune offendi ⁊ occidi an teneat.
6 Statuto dicẽte ꝙ banniti pro maleficio impune offendi possint: si bannitus pro maleficio ex causa ex qua nõ poterat in sanguine damnari occidatur, an erit occisus impune.
7 Statuto dicente, vt. s. si procurator banniti dicat bannũ fore nullum ipso iure, ⁊ sit in causa coram potestate, ⁊ medio tempore bannitus occidatur, an hoc erit factum impune.
8 Statuto dicente, vt. s. si Titius interficiat bãnitum in tempore appellationis, nunquid Titius erit puniendus.
9 Statuto dicente, vt. s. si occidatur bannitus appellatione pendente quid erit.
10 Accusatus de maleficio non comparuit propter quod fuit positus in banno centum librarum postea moritur, an bannum exigetur ab heredibus illius.
11 Bannitus de ciuitate Bonoñ. pro maleficio, an possit pro alio maleficio accusari ⁊ poni in alio banno.
12 Statuto dicẽte ꝙ banniti pro maleficio possint exire de banno si pacem habuerint ⁊ soluant libras centum communi: si vniuersitas sit in bãno pro aliqua offensa facta Titio, quid agendum vt exeat de banno.
13 Statuto dicente quod bannitus pro maleficio impune possit offendi: si Titius sit rogatus quod veniat ad soluendum condemnationem librarum centum de eo factam, ⁊ non venit, propter quod fuit positus in banno ⁊ descriptus in libro bannitorũ pro maleficio: queritur si talis bannitus possit impune offendi.
14 Bannum Titij qui non comparuit ad satisdandum de condemnatione soluenda: si cõtineat quod sit in banno centum librarum, ⁊ a quocunq; possit offendi impune, an poterit offendi impune.
15 Statuto dicẽte quod banniti pro maleficio possint impune offendi, et illi intelligantur banniti qui reperiuntur scripti et non cancellati in libris ⁊c. si Titius vulnerauerit sacerdotem qui fuerat bannitus pro maleficio, a iudice laico, quid erit.
16 Statuto stante, vt. s. ⁊ qđ illi qui nullus prestet auxilium, vel fauorem sub certa pena: si quis pro tali bannito alleget causas absentie vel associet eum, an incurrat penam.
17 Bannitum fugere faciens quomodo puniendus sit.
18 Statuto dicente quod nulla vniuersitas alicuius castri vel ville debeat retinere vel receptare bannitum pro maleficio, vel pro auere, id est post deuetationem creditorum sub certa pena communi soluenda ⁊ creditoribus: si bannitus debito prosteterit per vnam ⁊ duabus noctibus in aliqua villa, tenebitur ⁊c. ad penam ⁊c.
19 Statuto dicente quod bannitus pro maleficio possit impune occidi, si bannitus dum captus ⁊ ligatus per beroarios duceretur ad curiam, fuit per alium interfectus, an potuerit impune occidi.
20 Statuto dicente vt. s. si bannitus dedit fideiussores de soluendo vel soluit, ⁊ bannum non sit cancellatum, ac interim occidatur, an potuit impune offendi.

Quia vidimus de prima parte rubrice, nunc videamus de secũda, scilicet de
4 bannitis pro maleficio. ¶ † Et circa hanc materiam not. ꝙ dictos bannitos equipa-
c ramus[c] relegatis si fuerint banniti pro maleficio pro quo imponatur pena relegationis. Si autem fuerint banniti pro maleficio pro quo imponatur pena deportationis, eos equiparamus deportatis: vt not. Accur. institu.
5 qui. mo. ius pat. po. sol. §. deportati. ¶ † Sed pone contineri statuto ciuitatis ꝙ banniti pro maleficio impune possint offendi: ⁊ specialiter qđ possint occidi queritur an valeat tale statutũ: ⁊ primo videtur ꝙ tanq̃ factum contra ius diuinũ. Continetur enim in diuina scriptura, non occides: non mechaberis. Et ius diuinum qđ est excellẽtius non debet posse tolli per dictum statutũ, vel per ius ciuitatis qđ est debilius. Nam par in parem non habet imperiũ. multominus minor in maiorem: vt. ff. de arbi. l. nam ⁊ magistratus. ⁊ ff. de mino. l. etiam. preterea tale statutũ est contra ius gentiũ, ⁊ naturali instinctu introductũ, vt vnus homo alij non insidietur: vt. ff. de iust. ⁊ iur. l. vt vim. ⁊ ius ciuile qđ est mutabile mutare vel tollere nõ potest ius naturale vel gentiũ qđ est immutabile: vt insti. de iur. natu. gen. vel ciui. §. sed naturalia. E contra videtur ꝙ statutum tale valeat ⁊ teneat de iure: quia absolute concessum est cuilibet ciuitati iura posse condere inter suos: vt. ff. de iust. ⁊ iur. l. omnes populi. nec distinguit que statuta possint cõdere, ⁊ que non: ergo nec nos debemus distinguere: vt. ff. de publi. l. de precio. ⁊ ff. ad silla. l. si quis in graui. §. ad causam. nec mirũ. Nam cum Imperator concesserit vnicuiq; ciuita. posse condere iura inter suos: vt dicta. l. omnes. ipse Imperator eam legem facere videtur: vt. C. vbi ⁊ apud quem co. re. po. agi. l. fi. ⁊ ipse Imperator dicit, omnia enim merito nostra facimus, quibus nostra impartit̃ autoritas: vt. C. de vete. iur. enu. l. ij. §. ⁊ ideo. Quid plura ipse etiã Imperator cõcedit quosdam homines impune posse occidi variis de causis: vt. ff. ad le. cor. l. iij. §. transfugas. ⁊ C. de adul. l. gracchus. ⁊ C. quan. lic. vnicui. se sine iudic. vin. l. j. ⁊ C. de his qui ad eccle. confug. l. iij. ⁊ l. raptores. C. de rap. vir. Sol.
d dico ꝙ valet[d] statutũ, quoniam bene verum est ꝙ iure diuino ⁊ gentium non licet hominem occidere, qđ tamen verum est nisi ex causa licita hoc fiat: vt permittẽte iure generali vel particulari positiuo, nam tunc licet: ⁊ qđ lege permittente factum est non prestolatur penam: vt dicta. l. gracchus. ⁊ C. de
6 his qui ve. eta. impe. l. j. ¶ † Item pone questionem que fuit de facto in ciuitate Lucana dum officio appel. preessem ibidem statutum est quod bãniti pro maleficio impune possint offendi:

offendi: quidam vero bãnitus pro maleficio ex tali causa ex
qua in sanguine damnari nõ poterat, extiterat occisus: que-
rebatur an ille bãnitus occidi potuerit sine pena. dic de hac
questione, vt plene not. ĩ. sub rub. de multis questioib. pen-
den. a statu. in fin. ⁊ illa questio commodius sub hac rubrica
7 poterat collocari. ¶ † Item pone, statutum est in ciuitate ꝙ
banniti pro maleficio impune possint offendi: procurator ve-
ro alicuius banniti erat in causa coram potestate, ⁊ dicebat
ipsum bannum fore nullum ipso iure. Medio vero tempo-
re iste bannitus est occisus vel offensus: queritur nũquid li-
cite potuerit occidi. Respõ. distinguen. quod aut illud ban-
num dicitur esse nullum per modum appellationis, aut alio
modo. Primo casu non habetur pro bannito: vt. C. si pend.
ap. l. j. ⁊. ff. ad turp. l. j. in fi. ⁊. ff. nil noua. ap. pen. l. j. §. si quis. ⁊
ff. de pe. l. ij. in fi. Secundo vero casu, qꝛ habetur tũc interim
pro bãnito bene potuit occidi. ar. ff. de lib. cau. l. si cui. §. licet.
⁊. l. ordinata. ⁊. l. iij. §. si seruũ quem possidebã. ¶ Item si in
statuto dicatur ꝙ banniti possint impune offendi: nunquid
poterint occidi? dic vt plene not. ĩ. sub rubri. de mul. questio.
8 proueuien. ex statu. §. constat. in fi. ¶ † Sed retẽto eodẽ the-
mate pone ꝙ ego interfeci bannitũ intra tempora, intra que
de iure potuit appellari, queritur nunquid ego sum punien-
dus? videt̃ ꝙ sic: qꝛ intra. x. dies nulla est exactio faciẽda. ff.
nil no. app. l. j. vbi de hoc not. ¶ Itẽ per appellationẽ reuo-
cant̃ innouata post sentẽtiam intra. x. dies. extra de appel. c.
non solũ. lib. vj. ¶ Tu tamen dic cõtra quoniã ante appella-
tionẽ intra. x. dies dicit̃ sentẽtia ⁊ res iudicata: vt. ff. de re iu.
l. j. vbi de hoc no. Accur. ⁊. ff. nil no. ap. pen. l. j. ⁊ rei iudicate
sortit̃ effectũ sentẽtia lata etiam ante lapsum. x. dierũ: vt. ff. de
pe. l. qui vltimo. vbi de hoc no. Accur. ⁊. l. in seruoꝝ. §. qui ex
causa. ⁊. l. ij. §. j. ibi, damnatũ accipimus ⁊c. ff. de iniust. rupt.
⁊ irri. testamen. l. si quis. §. hi tamen. ⁊ sic intra. x. dies impu-
9 ne potuit occidi. ¶ † Sed quid dicemus si occisus fuerit ap-
pellatione pendẽte? Respon. ꝙ hoc casu teneor ac si occidis-
sem nõ bannitũ, qꝛ casus est. l. ff. nil no. ap. pen. l. j. §. j. ibi, neqꝫ
vllam aliam iniuriã patiat̃: ⁊ qꝛ per appellationẽ fingit̃ non
pronunciatũ: vt. ff. de col. dete. l. pe. ⁊. d. l. si quis. §. hi aũt. ⁊. ff.
ad tur. l. j. nam damnatũ accipimus rite condemnatũ: vt. ff.
10 de pe. l. ij. §. j. ¶ † Quero, quidã accusatus de maleficio non
nõ cõparuit, vnde positus fuit in bãno centũ librarũ, ⁊ post-
ea bãnitus decessit, an illud bannũ possit exigi ab ipsius he-
redibus? ⁊ videt̃ ꝙ sic: qꝛ illud bannũ est loco cuiusdã mulcte
que debet fisco applicari, nec expedit super banno lit. conte.
cum quo enim contestaret̃ non video: ⁊ talis sentẽtia dicitur
diffinitiua cum ab ea possit appellari, qđ non est ab interlo-
cutoria: vt. ff. an per ali. cau. app. l. vna. est enim pecuniaria ⁊
per se patet: ergo ex ea oritur actio in factũ: vt. ff. si quis ius
di. l. j. in prin. ⁊ ita est ex quasi cõtractu, qꝛ in iudicio quasi cõ
trahit̃: vt. ff. de pec. l. licet. §. idem scribit. Nam iudicati actio
ex cõtractu, vel quasi contractu transit in heredem: vt. ff. de
acti. ⁊ obli. l. ex cõtractibus. quare hoc bannũ potest peti ab
herede. Preterea iurauit potestas bannũ ⁊ condẽnauit exi-
gere, quare videtur esse periurus nisi exigat, vnde in tali du-
bio exigere debet: simile ad le. iul. repe. l. fi. si dicas hoc iudex
non dixit condẽno, quia tunc planũ esset: vt. ff. si quis in ius
a voc. l. ij. sed dixit pono eum in banno[a], ⁊ non exeat nisi centũ
solutis, ⁊ non processit vltra iudex dicẽdo sit bãnitus vt non
recurrendũ est tunc ad interpretationẽ iudicis: vt. ff. de ver.
obli. l. in conuẽtionalibus. ⁊. l. inter stipu. §. iij. Econtra vide-
tur: vt. C. ne ex delic. defun. l. j. ⁊. ff. si quis adie. fal. cau. test. l. si
quis sub cõditione. ⁊. ff. de reb. dub. l. cum principalem. ⁊ ex-
presse si quis ius di. nõ ob. l. j. in fi. ¶ Solu. Dic ꝙ exigi non
possit per. l. j. in fi. ff. si quis ius dic. nõ ob. ⁊ dic ꝙ regulariter
actio in factũ que oritur ex cõtractu vel quasi transit ad he-
redem, sed casus specialis est vbi nõ transit: vt. ff. de actio. ⁊
obli. l. in honorarijs. ⁊ ita hic erit etiã casus specialis. ¶ Itẽ
11 pone † aliquem fore bannitũ de ciuitate Bonoñ. pro malefi-
cio: modo querit̃ nunquid iste bannitus possit pro alio male
ficio accusari ⁊ poni in banno? ⁊ videt̃ ꝙ non ex eo, quia per
dictũ bannũ perdidit domiciliũ Bono. vbi nunc accusatur:
vt. ff. ad munic. l. ei qui. §. fi. ¶ Sol. do. Dy. dicit ꝙ si iste ban
nitus per istũ bannũ seu relegationem perdidit domiciliũ ꝙ
Bono. habebat ratione incolatus ꝙ tũc non potest iterũ ac-
cusari. Si autẽ perdidit ꝙ ipse habebat ratione originis ꝙ
tunc bene possit iterũ accusari: qꝛ iste bannitus hoc casu non
perdidit domiciliũ. ⁊ iste est casus ⁊ glo. simul miscẽdo. d. l. ei
qui. §. fi. est tamen arg. ꝙ bãnitus de alio delicto accusari nõ
posset: vt. ff. de adul. l. adulteriũ. tamen contra est, qꝛ ad mul-
tiplicationem delictorũ non sequitur diminutio penarũ: sed
ecõtra multiplicationẽ delictorũ sequitur multiplicatio pe-
narum: vt. ff. de pri. delic. l. nonnunꝗ̃. ⁊. ff. de lib. ho. exhi. l. iij.
§. si quis dolo. ⁊. ff. de peñ. l. aut dãna. ⁊. l. relegati. ⁊. C. de ser.
12 fugi. l. quicunqꝫ. ¶ † Item quid si in statuto contineatur ꝙ
banniti pro maleficio possunt exire de banno si pacẽ habue-
rint ⁊ soluãt libras centum cõmuni pro banno. Ecce vniuer-
sitas quedam est in banno pro offensa mihi facta, queritur
an sit necesse ꝙ omnes de vniuersitate singulariter habeant
pacem ⁊ centũ libras soluant cõmuni pro banno. Dic cum
fuerit tantum vnum factũ ꝙ sufficiat pacem redditam syn-
dico ⁊ quod soluat tantum centũ libras. arg. l. ff. qđ cuiusqꝫ
vni. no. l. ij. ibi, ꝙ non erit hoc dicendũ quasi a pluribus ⁊c.
13 ⁊. ff. de fideiuss. l. mortuo. ¶ † Item quero, statutũ est ꝙ ban-
nitus pro maleficio impune possit offendi, quidam fuit ro-
gatus qđ veniret ad soluendũ quandam condemnationem
libr. centũ de eo factam: ⁊ quia non venit positus fuit in ban
no ⁊ scriptus in numero bannitorũ pro maleficio: queritur
nunquid sit taliter bannitus qđ impune possit offendi: ⁊ pri-
mo videt̃ ꝙ sic, quia ille qui mandato iudicis non paret co-
ercetur a iure actu alia maleficia diuersimode coercẽtur: vt
ff. si quis ius di. nõ obtẽ. l. j. ⁊. ff. de re iudi. l. cõtumacia. addit
do. Dyn. super. l. j. de cri. stel. super hac questione, scꝫ an non
obedire iudici sit maleficiũ: ⁊ dicit, iam vidi questionẽ istã de
facto ⁊ dum essem aduocatus qđ non esset maleficiũ faciebã
predicta arguendo tamen succubui. In hac questione videt̃
distinguendũ aut citatus fuit inuentus: ita qđ constat ꝙ in
eius notitiã venit citatio, ⁊ tunc non veniendo satis dicitur
contẽnere iudicem, vt sic dolus sit expressus ipso facto: ⁊ per
consequẽs sit maleficiũ aut non fuit inuẽtus: ⁊ sic non cõstat
in eius venisse notitiã, ⁊ tunc non fuit dolus, sed culpa: ⁊ per
consequẽs quasi maleficiũ, per ea que dixi. s̃. C. de iudi. l. pro-
perandũ. sinautem reus non obst. ff. de eden. l. j. in fi. cum si.
quia sicut sunt diuersa contumacia: ita sunt earũ diuersi effe
ctus. ff. de app. l. creditor. §. iussus. ⁊. l. ex consensu. §. vlti. do.
Dy. preterea dicit lex ꝙ in quibuscũqꝫ causis vbi dolus ver
satur, ⁊ vbi deest nomen delicti qđ illud delictũ extraordina-
riũ dicit̃ ⁊ coercetur, ⁊ dicit̃ crimen stellionatus: vt. ff. de cri.
stel. l. stellio. vers. ⁊ vt generaliter. ⁊ patet ꝙ iste non parendo
iud. fuit in dolo: quia in dolo non caret qui non obtem. im-
perio magistratus: vt. ff. de re iud. l. non potest videri. ⁊. ff. de
re mil. l. iij. §. in bello. ⁊. ff. de dolo. l. si legatarius. preterea ma
leficiũ dici potest considerata prolatione verboꝝ qđ est male
facere. Nam male facit qui facit ꝙ lex prohibet: ⁊ qꝛ facit qđ
non debet facere, ⁊ omittit ea que facere debet: vt. ff. de reg.
iur. l. qui non facit. ⁊ est planũ qđ ibi non obedit iudici, facit
qđ facere non debet: ⁊ dolus a lege in non parẽdo presumit̃:
vt dicta. l. nõ potest. ¶ Ecõtra videtur ꝙ non parere iudici
vel contumacem esse, non est crimen vel delictũ: nam non est
aliqua lex que hoc dicat, ergo non est delictũ: vt. ff. de priua.
l. iij. §. fi. preterea obligationũ summa diuisio tradita est. insti
tu. de obli. §. sequens. cuius quarta diuisio ex maleficijs est,
⁊ in illa quarta specie nõ inuenitur qđ non obedire iudici sit
delictũ vel maleficiũ vel quasi: vt insti. de obli. q̃ ex quasi ma.
Preterea omnia maleficia siue iudicia tam publica ꝙ̃ priua
ta: tam ordinaria ꝙ̃ extraordinaria sunt descripta per ordi-
nem ⁊ sub cõpetentibus titu. in. ff. nouo, a tit. de priua. delic.
vsqꝫ ad tit. de app. ⁊ de hoc nil ibidem est repertũ. Preterea
ille tractatus de punienda cõtumacia non parẽtis iudici est
positus inter ciuiles trac. sub rub. ff. si quis ius di. non obtẽ.
⁊. ff. de re iud. l. contumacia. igitur maleficiũ dici non potest.
¶ Sol. do. Mar. de fano dicit hunc cõtumacem nõ haberi
b pro ban. pro maleficio[b] per iura proxi. alleg. Nec obst. qđ in-
ueniatur scriptus in libro bannitoꝝ, ⁊ in eorũ numero. Nam
propterea non habet̃ pro ban. pro maleficio sicut non habet̃
pro decurione quis ex eo solo qđ inueniat̃ scriptus in nume-
ro decurionũ ⁊ in eorũ matriculis, vbi al's non doceat solen-
niter se creatũ: vt. ff. de decur. l. herẽnius. Crimen enim est il-
lud qđ facit quem bannitũ pro maleficio non scriptura ban.
quid enim si ex aliqua ciuili causa inueniat̃ scriptus in libro
bannitorũ pro maleficio? certe non propterea erit bannitus
pro maleficio. aurea lex est ad hoc. ff. de cast. pec. l. si forte. ibi,
veritatẽ spectamus. ¶ Item non obst. ꝙ dolus videat̃ adhi
bitus in non parẽdo: nam non sequit̃ ꝙ ob hoc videatur cri-
men extraordinariũ: qꝛ non sequit̃ vbicũqꝫ est dolus adhibi-
tus vel presumptus, in non veniẽdo vel parẽdo qđ ꝓpterea
sit crimen vel maleficiũ: vt videmus in actione de dolo adhi
bito in cõtractu vbi agitur qñqꝫ actio de dolo: qñqꝫ actio ex
cõtractu. ¶ Itẽ non ob. qđ dicit̃ de ꝓlatione verbi, qꝛ s̃m ve
ram opi. nominis argumẽtatio siue allusio nõ facit plenã ꝓ-
bationẽ qđ sic sit prout verbũ sonat: sed ar. prebet qđ sit pro-
ut verbũ sonat: vt no. in. d. §. itẽ scripserũt. Nam si cõcederet̃

a ¶ In bãno. adđ Cep. consi. xl.

b ¶ Maleficio. adde ꝙ cõtumacia sit delictũ, tenuit Io. de ana. cõsi. xlviij. Pau. de ca. cõsi. cxciiij.

quodlibet maleficium esse maleficium seu crimen sequeretur
qđ ex qualibet ciuili causa posset agi criminaliter qđ falsum
est. Differentia est enim inter ciuilia iudicia ⁊ criminalia: vt
14 insti. de pu. iud. in prin. sed pone † cõtineri in banno dato illi
qui non cõparuit ad testificandũ, vel ad satisdandum de cõ-
demnatione soluenda, qđ sit in banno centũ libr. ⁊ ꝙ a quo-
cũqꝫ possit offendi impune. Quero nunquid in hoc casu iste
bannitus offendi possit impune. dic ꝙ sic: ẜm do. Franc. are.
quia iudex in hoc casu videtur iudicasse istud fore maleficiũ
imponendo penã tanꝗ̃ bannito pro maleficio: ⁊ ideo offen-
sor videtur excusatus cum iussus pretoris excuset: alias non
esset excusatus a sententia iudicis sicut nec rescriptũ princi-
pis non debeat aliquem decipere: vt. ff. de his qui not. infa.
l. furti. §. iussus. ⁊ C. de his qui ve. eta. impe. l. j. preterea qđ fa
ctum est ẜm sententiam quasi legitime videtur factũ: ⁊ maxi
me in sentẽtijs q̃ inter omnes preiudicant ⁊c. ¶ Item subij-
15 cio † questionẽ que potestati Senarũ contigit de facto: ⁊ de-
cem assessoribus qui ibi eramus, tunc me dante operam or-
dinationi presentis libelli. Statutũ est in illa ciuitate qđ ban
niti pro maleficio impune possint offendi, ⁊ quod illi intelli-
gantur banniti nomina quorũ reperiuntur scripta non can-
cellata in libris clauium dicte ciuitatis. accidit quod Guil.
⁊ Titius fratres ⁊ nepotes do. Enee de picholominibus in
campo fori cum spatis nudis ⁊ alijs armis insultauerũt do.
Landũ filium do. Pellacanis ⁊ Rayneriũ clericũ presbyte
rum ⁊ rectorem episcopalis ecclesie quem cõstabat fore ban
nitũ pro maleficio, ⁊ scriptũ in libris dictarũ clauium, ⁊ al's
fore remissum ad episcopũ pro alio maleficio tanquã clericũ.
Modo fuit in questione, an predicti deberent ⁊ possent pu-
niri per dictũ dominũ potestatem nõ obst. dicto banno cum
de illo insultu: ⁊ multis vulneribus illatis eidem ⁊ factis li-
quide constaret tam per testes ꝗ̃ per confessionem ipsorum.
Allegabant nanqꝫ dicti fratres dictũ bannũ, ⁊ qđ impune
potuerũt predicta cõmittere autoritate dicti statuti, licet cõ-
tra dicebatur qđ illud bannũ erat ipso iure nullũ. Et primo
videtur quod dicti fratres potuerunt de iure puniri ⁊ con-
demnari pro maleficio predicto. Nam cõstat quod clericus
non potest condẽnari per iudicem secularem: vt extra de iu-
dic. c. at si clerici. vbi nec cõfessio nec condẽnatio facta de cle
rico per iudicem secularem, nec coram eo preiudicat: vt. C. si
a non cõpe. iud. per totũ. C. de epi. ⁊ cle. auc. statuimus. vnde
illud bannũ debet haberi ac si nunꝗ̃ fuisset factũ cum nullũ
sit ipso iure, ⁊ quia statutũ respicit tantũ subditos: vt. l. cun-
ctos populos. C. de sum. tri. nam qđ per vnũ iudicem facien-
dum est, ⁊ si fiat per aliũ non valet. C. de decur. l. nemo iudex.
Nam non est recte factũ a iudice qđ ad officiũ suum non spe
ctat, vt dicit regula iuris. l. factũ. vnusquisqꝫ enim iudex de-
bet esse contẽtus iurisdictione sibi concessa ⁊ in alterius iu-
risdictionẽ se immiscere nõ debet: vt. C. de appel. l. apparito-
res. ⁊ C. de excep. vel exac. l. quicũqꝫ. ⁊ si secus fiat non valet:
vt. C. si a non cõp. iud. l. j. per totũ. ⁊ de legi. l. non dubiũ. ⁊ est
ratio, q𝑟 Deus ab initio dominationes ⁊ prelationes cõsti-
tuit vt vnusquisqꝫ sua iurisdictione contẽtus in alterius iu-
risdictionẽ se nõ immisceret: vt in auc. quo. opor. epis. in prin.
al's autem rerũ turbarentur officia: vt. C. de test. l. cõsulta di-
ualia. ⁊ facit etiã quia diuersorũ varia ⁊ separata deberi ra-
tio ⁊ censeri cõditio: vt. C. de do. inter vir. ⁊ vxo. l. si maritus
quondam. nam ⁊ cõdemnatũ accipimus rite condemnatũ:
vt. ff. de re iud. l. si se non obtulit. §. condemnatũ. ¶ Item ex-
heredatũ accipimus rite exheredatũ: vt. ff. de cõtratab. l. nõ
putauit. §. non queuis. ¶ Item testamentũ accipimus rite
confectũ: vt. ff. de ver. signi. l. Paulus. ⁊ ff. de pe. l. si quis ali-
quid. ⁊ ff. quẽad. test. aper. l. tabularũ. j. respõ. ita patet ꝙ de-
bet puniri. arg. ff. de pac. l. rei capitalis. ad fi. ⁊ ff. ad turp. l. j.
§. fi. C. de sta. defun. l. si pater. ⁊ facit. ff. de falsis. l. impuberẽ.
§. si enim seruo. ⁊ ff. de cri. expil. here. l. fi. vbi punit᷑ qui surri-
puit rem meã credens eam esse hereditariam. Econtra vide
tur qđ non puniat᷑: nam qualis sententia seu bannũ videtur
predictos excusare a pena: nam tale bannũ quo ad huiusmo
di impunitatem pro legitimo habet᷑, sicut ⁊ non iusta ⁊ non
legitima vxor habet᷑ pro legitima vxore ne de adulterio pu-
niat᷑ qui eam cognouerit si more vxoris ⁊ bone matrone vi-
uebat: vt. ff. ad le. iul. de adul. l. vxor. j. respõ. ⁊ facit op. ff. loca.
⁊ conduc. l. si ignorante. ⁊ ff. de iniur. l. item apud Labeonẽ.
§. si quis virginẽ. ⁊ ff. ad ma. l. si quis patrem. Preterea cum
ille clericus fuerit publice positus in banno ⁊ scriptus inter
alios bannitos credendũ est a quolibet vulgo eum fore rite
bannitũ: ⁊ si vellemus dicere contrariũ deciperẽtur predicti
autoritate legis ⁊ statuti qđ esse non debet: vt. C. de his qui
ve. eta. impe. l. j. Nam principes omnia rite agere presumunt᷑

a ¶ Offendi. adđ Alex. ꝯsil. lxv. iij. lib. Bal. in addi. ad spec. tit. de citatione. Ber.

⁊ specialiter in iudicando: vt. ff. de of. pref. preto. l. vna. ad fi.
Preterea error iustis rationibus motus excusationẽ meret᷑
in his etiã que coercenda veniũt: vt. ff. vi bo. rapt. l. ij. §. si pu-
blicanus. ⁊ ff. de adul. l. miles. §. mulier. ignorãs enim nõ in-
telligit᷑ delinquere: vt. ff. de acti. ⁊ obli. l. ex maleficio. ¶ Itẽ
veniã errori dedimus, q𝑟 non ex malignitate sed simplicitate
peccauit. extra de transac. c. ij. in fi. ⁊ facit extra de immu. ec.
c. nõ minus. ⁊ de cle. exc. c. apostolice. Nam ⁊ in delictis par-
citur illi qui iustã causam habeat credendi: vt. ff. de bo. liber.
l. in seruitute. §. j. ⁊ ff. de abige. l. j. §. fi. ⁊ ff. de libe. cau. l. grac-
chus. §. pe. Preterea illud bannũ non potest haberi pro nul-
lo, nisi cum fuerit dictũ vel detectũ pro nullo ⁊ nullũ, sicut di
cimus de testamẽto qđ propter preteritionem filij in potesta-
te cõstituti nullũ est ipso iure: ⁊ tamen rei veritate non prius
est, nec potest haberi pro nullo, nisi primo fuerit decretũ esse
nullũ: vt. ff. de iniu. rup. ⁊ irri. testa. l. nullo. Solu. do. Iac. de
are. Dy. de musel. Nic. mat. ⁊ alij multi doc. sunt in hac opi.
a ꝙ dictus sacerdos ⁊ clericus potuerit impune offendi[a] per
iura proxi. alleg. ⁊ aurea lex est pro hac solutione. ff. de adult.
l. pe. vbi dicitur ꝙ ille non punitur de adulterio qui cogno-
uit mulierem nuptã cui maritus miserat libellũ repudij, licet
ille maritus non rite ⁊ ẜm formam traditã miserit libellũ re-
pudij, tamen excusatur quis quia ignorat an fuerit missus
iure libellus, vel non. de hoc no. Cy. C. de repud. auc. si vxo. ⁊
Ray. in. l. de etate. §. ex causa. ff. de interro. acti. tangitur in. l.
j. §. notandũ. versi. ceterũ. ff. de ven. inspi. ⁊ pro hac solutione
etiã facit qđ ille habetur pro milite qui scriptus reperitur in
numero militũ: vt. ff. de re mili. l. ex eo. ⁊ C. de cohorta. l. qui-
cunqꝫ. Et licet contra hanc allegationem videat᷑ ꝙ scriptus
in numero decurionũ ⁊ eorum matricula non est habendus
pro decurione, nisi se doceat solenniter ordinatũ: vt. ff. de de-
curio. l. heres. Nec ob. dicte solu. dictus. §. condemnatũ. cum
legibus. s̃. alleg. quia illud locũ habet quantũ ad condẽna-
tum, quia non habetur pro condẽnato minus legitime con-
demnatus quantũ ad se: sed quantũ ad alios secus. Uerum
quia constitit dictos fratres sciuisse qđ predictus erat cleri-
cus: ⁊ ꝙ sepius viderant eum celebrare missam, ita qđ non
fuerunt ignari: ⁊ sic non potuerunt pretẽdere ignorantiam
16 facti vel iuris an fuerit condemnatus. ¶ † Item pone in sta
tuto cõtineri ꝙ bannitus pro maleficio possit impune offen-
di, ⁊ ꝙ nullus illi prestet auxilium vel fauorem sub certa pe-
na: queritur nũquid incidat in penã qui pro eo allegat cau-
sas absentie. Dic pro ⁊ contra, vt in questionibus statutis: ⁊
solue ꝙ incidat in penam: quia allegãdo causas absentie de-
fendere ⁊ fauorem prestare: ⁊ hoc si istud allegat corã iudice
non coram alio. ¶ Itẽ pone ꝙ aliquis sociauit bannitũ ta-
lem, nũquid incidat in penam? dic ꝙ sic. ⁊ semel interroga-
tus respondit do. Odof. per legẽ. C. de his qui lat. l. j. in prin.
17 ¶ † Queritur, quidã fecit fugere quendam bannitum, quo-
modo debeat puniri? Respon. in id in quo iste bãnitus erat
condemnatus, vel cõdemnatus: vt. C. de exa. trib. l. quoties.
lib. x. ⁊ l. ad commentariensem. de custo. reo. ⁊ l. quisquis. §.
18 item qui confessum. ff. ad leg. iul. maiest. ¶ † Alia etiam que-
stio Senis incidit tempore quo. s̃. dixi, me assidente ibidem
continetur in statuto dicte ciuitatis ꝙ nulla vniuersitas ali-
cuius castri vel ville, debeat retinere vel receptare in eorum
terris, vel etiã permittere aliquem bannitũ pro maleficio vel
pro auere, id est post deuetationem creditorũ sub certa pena
communi soluenda, ⁊ sub pena soluendi debitum ipsi credi-
tori, nisi debitorem presentauerit intra dies. xl. contingit qđ
quidam bannitus pro debito mille librarum ad petitionem
Getij de suralupis post deuetationem sibi factam solenni-
ter, inuẽtus fuit esse vna die ⁊ duabus noctibus in terra de
Sciano, de qua terra ille natus non fuerat, nec habitator in
ea: accusabatur illa terra vel vniuersitas in ipsum creditorẽ,
⁊ petebatur qđ presentaret illũ bannitũ, vel qđ solueret illud
debitũ ẜm formã dicti statuti: ⁊ eadem potest esse questio de
bãnito pro maleficio. Modo queritur quid iuris. Et primo
videt᷑ ꝙ vniuersitas debeat ⁊ possit condẽnari: quia statutũ
illud nõ distinguit si sciuerit vel ignorauerit illa vniuersitas:
ergo nec nos distinguere debemus: vt. ff. de pub. l. de precio.
⁊ verba generaliter ⁊ indistincte prolata generaliter sunt in-
telligẽda: vt. ff. de lib. prest. l. j. §. generaliter. ¶ Item non vi-
det᷑ haberi respectus sciẽtie vel ignorantie: vt. C. de col. ⁊ illi.
l. j. li. xj. vbi legit᷑ ꝙ si qs alienus illiricianus monstrabit᷑ fuis-
se in domo vel agro Titij, tenebit᷑ Titius tanꝗ̃ receptator
sublata differẽtia sciẽtie vel ignorãtie. Item optime facit ad
hec. l. greca. ff. de leg. ⁊ senatus. ibi vbi dicit delictorũ q̃ spõte
vel ignorãtia cõtrahunt᷑ coertio: vt. C. de fal. mo. l. j. §. domꝰ.
vbi ignorãs dñs dicte domus punitur. Nam in culpa est ab
initio

initio receptans, nisi qui sciuerit de condi. persone: vt. C. de agri. et censi. l. cum satis. aurea lex est ad hoc. ff. nau. cau. stab. l. fi. §. seruorū. Econtra videtur qd non teneatur: et primo qr modicum stare in loco et nullo modo stare equiparantur: vt ff. de his qui deiec. vel ef. l. j. §. hospes. ff. de diuor. l. diuortiū. ff. loc. et cond. l. sed et si lege. §. colonus. ¶ Item facit ad excusationem vniuersitatis modica mansio banniti q facit in dicta terra. Nam ratione breuitatis temporis presumitur qd vniuersitas ignorauit. arg. ff. de exerci. l. j. §. j. et ff. depo. l. j. §. merito. ¶ Item stare causam abscondendi fugitiuum. ff. de ser. cor. l. j. §. quod autem. ¶ Preterea aurea lex est, q receptatio q non dolo fit non venit punienda: vt. ff. de incen. rui. nau. l. quo naufragium. §. non tantum. communitas autem non dicitur quid scire vel dolum cōmittere nisi certa forma:
a vt quando campana pulsata[a] vniuersitas quid contra legē facit vel vexillo leuato, vel alio modo: vt no. ff. de dolo. l. si ex do. §. an municeps. et l. metum. §. animaduertendū. ff. qd metus cau. quod non interuenit in casu nostre questionis: imo presumitur vniuersitatem ignorasse, nisi probetur qd sciuerit: vt. ff. de proba. l. verius. C. de tab. exhi. §. generali. et iusta ignorantia meretur excusationem: vt. ff. si quis test. lib. es. ius. fue. l. j. Preterea receptator ita demū pena dignus est si scit
b illū quem receptat esse bannitū, al's autem non[b]: vt. ff. de ver. signifi. l. sepe. et in auk. de eccle. tit. §. si quis in sua. et §. si quis heres. et C. de pa. sa. l. fina. et argu. C. de episc. audien. l. si legibus. et C. ad leg. iul. de adul. l. castitati. et ad le. iul. de vi pub. l. crimen. C. de his qui latro. l. ij. et aurea lex est. ff. loca. l. si ignorans. et ff. de pub. et vectig. et con. l. cotem ferro. §. dominus. et facit optime. C. de agric. et censi. l. cum scimus. §. fi. et est ratio, quia nemo ignorans videtur contrahere vel delinquere: vt. ff. de actio. et obli. l. ex maleficio. §. j. Et in maleficijs potius spectatur animus q euentus: vt. ff. de lib. ho. exhib. l. iij. §. is qui nescit. dic etiā pro et contra de hac materia, vt not. j. de fur. §. sequitur. ¶ Solu. do. Odof. et do. Guil. soluerūt hanc questionem, per posterius alleg. Et sic nos decem assessores qui Senis eramus consulimus dictam vniuersitatem fore absoluendā: et ad hoc optime facit. C. ad leg. iul. de pla. l. plagij. in glos. ordi. ¶ Ultimo duas questiones subijcio ter-
19 minandas. † Prima quarū talis est, continetur in statu. communis q bānitus pro maleficio possit impune occidi. Qui-
c dā vero bannitus pro maleficio captus erat per beroarios[c] vel famulos potestatis, et dum captus et ligatus duceretur ad curiam, venit quidā et interfecit eundē. Secunda questio talis est, pone q quidam bannitus pro maleficio satisdedit per bonos et idoneos fideiussores de banno et condēnatione soluēda intra mēsem: vel pone qd soluant, tamen ipsum bannum non erat cancellatū: interim autem quidam interfecit eundem. In ambabus autem questionibus queritur an iste bānitus potuerit impune occidi: et primo videt q bannitus qui captus ducebatur potuerit impune occidi. Nam lex statuti seruāda est, licet perq dura. ff. qui a qui. ma. lib. non fi. l. prospexit. et ff. de re milli. l. qd constituitur. ¶ Item a verbis legis non est recedendū, nisi mens contraria appareat: vt. ff. de exer. acti. l. j. §. si is qui. et ff. de verb. obli. l. si colono. et ff. de leg. iij. l. non aliter. ¶ Item lex nō distinguit bannitū captū a non capto, ergo nec nos: vt. ff. de public. l. de precio. et ff. de condi. ob cau. da. l. dedi. §. si liber homo. ¶ Item qr adhuc durat bannū, et per consequēs et eius effectus, sic ergo nemini imponenda est pena: vt arg. a contrario sensu: vt. C. de infir. pe. ce. l. j. et de fer. l. nullo. et ar. ad hec. ff. de repu. l. fi. ¶ Itē licet ille bannitus foret captus: nō propterea certū est q ipse pateretur penā, quia poterat fugere. C. de appari. l. si apparitor. lib. xij. et ff. de acqui. rer. do. l. iij. §. illud. et in. l. laqueum. et op. arg. est. ff. de incen. rui. nau. l. pedius. ¶ Item iste bannitus occisus est ex existente bannito, et licitum est occidere quem in facinore deprehensum, quem non alios licet: vt. C. de sica. l. is qui aggressorem. et l. si vt allegas. et C. de adult. l. gracchus. et ff. de verb. oblig. l. qui seruum. et de leg. j. l. quid ergo. §. si heres. et C. vt ne. lic. sine iud. se vin. l. j. vnde quia lex permittente est factū non penam meretur: vt. d. l. gracchus. ¶ Econtra videtur q occisores puniantur. Nam statutum quod loquitur q bānitus possit impune offendi, intelligitur de eo bannito cui per iudicem pena imponi non poterat. ar. C. de iudi. l. nullus. hic autem captus pro familia erat in potestate reipub. arg. C. de dona. l. qui sensu. Nam et alias licet autoritate legis occidere resistentem, a cuius legis cōtrario sensu non licet occidere non resistentem: vt. C. de his qui ad eccle. confu. l. si seruus. ¶ Item iste bānitus erat in custodia publica: et ideo debuit custodiri vt torqueretur: vt. C. de episc. et cle. l. raptores. et vt saluus sit debito supplicio: vt. ff. de questio. l. questiones. et C. de cust. reo. l. j. aurea lex est ad hec. C. de malefi. et mathe. l. vlti. ¶ Solu. Dicit do. Iaco. de lar. dic q bannitus impune occidi non potuit. arg. ll. pro hac parte allega. et ad hanc solu. allegat etiā istas rationem vltra allega. per do. Iac. de lar. Nam lex dicit q hostem licet interficere: vt. ff. de sica. l. iij. tamen postq captus est non potest occidi: vt insti. de iur. perso. §. j. et ff. de statu ho. l. iij. §. serui. Item facit ff. ad leg. aquil. l. sed si quecunq. circa prin. ¶ Item quia cessat causa quare ille bānitus impune poterat occidi que erat propter defectū publice vindicte que in eum irrogari nō poterat: et ideo debet cessare illa facultas occidendi: vt argu. ff. de pac. l. qd dictū. et C. de iud. l. nullus. ¶ Item quia postq curia cepit illum talem bannitū illam potestatem occidendi reuocasse videtur. ar. ff. de fideiuss. l. postulanti. et in hoc casu melior est conditio occupantis: vt. ff. de procura. l. pluribus. C. de accu. l. qui de crimine. Item facit pro hac solu. ff. de in ius voc. in rub. et per totū. Non obst. quia statutū indistincte et absolute dicit bannitum impune posse occidi: quia illud locum habet nullo alio extrinseco intellecto interueniente: vt dicitur. ff. de iust. et iu. l. ius pluribus modis. scilicet bannito in sua libertate existente et non detento a communi: vnde qd dicit cui licet liceat &c. intelligitur nisi alius impediat et hoc impedit, quia est in custodia cōmunis et cōmune inchoauit suā iurisdictionē exercere: sic etiā alias tutor legatus possunt esse testes in testamēto, nisi aliud impediat: vt. ff. de testi. l. testamento. in princi. ff. de obseq. l. Titius. et alius potest iusiurandū deferre, nisi aliud impediat, vt quia non est habilis: vt. ff. de iureiur. l. tutor. §. j. ad idem. ff. de mu. et ho. l. vt gradatim. §. fi. et l. fi. et sic promptum est leges legibus concordare, et vna lex terminatur per aliam: et quia permissum est &c. vt ff. de proba. l. scio. et statuta terrarū determinationē recipiūt: vt. d. l. vt gradatim. ff. de in ius voc. l. quesitū. et ratio legis tenenda est non minus q verba: vt. C. de leg. l. non dubium. et propter hoc responsum est qd hoc non est factum .l. permittente. imo vetante. l. nec ex iusta imo iniusta: nam aggressores et similes occidere possumus, qd intelligitur flagrante crimine, al's sequit pena: vt no. j. de defen. a reo fac. ¶ Item ad hāc questionē nouissime alleg. do. Io. faxiolus, vltra quā inuenerim nunq allegatum, scz qd ille puniatur qui occidit bannitū dum est in carcere vel etiam captus per beroarios: quia videmus qd nemini licet seruū alienū occidere: vt. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. l. j. in fi. et nonne hic seruus cōmunis erat quandiu erat in eius custodia, cum parum distet a specie seruitutis cui non datur facultas recedendi: vt. ff. de libe. ho. exhib. l. iij. §. preterea. nam iste erat in custodia publica: vt. ff. de verb. sig. l. vinculorum. et est causa licita. arg. ff. de custo. reo. l. diuus. et l. si confessus. et carcer non est inuentus ad puniendum, sed ad custodiendum: vt. ff. de pe. l. damna. §. solent. ergo erat sub custodia reipub. nemini ergo licet manus imponere nisi publice et vigore iudiciario et eius autoritate. arg. C. de iudi. l. nullus. et de iure fis. l. prohibitam. in fi. et publice dictū crimen non priuatum erat iudicandū reipub. causa sicut cetera crimina per domesticos nō cōmissa: vt. ff. de pe. l. respiciendū. §. furta domestica. et ff. depo. l. j. §. merito. Nam qualiscūq. esset talis accusatio siue crimen illatum non accusantis voluntate, sed iudicis cognoscentis autoritate aboleri debet: vt. ff. ad turpil. l. j. §. accusatore. ibi, quem mouet &c. et ff. de custo. reo. l. si confessus. quid plura damnatum vel addictū supplicio nemini licet tenere vel vendicare multominus occidere: vt. C. de appel. l. addictos. ratio est qr a publico tenebatur, et publice puniebatur cuius suppliciū nemini cuiuscunq. dignitatis vel religionis licet punire vel impedire. argu. ff. depo. l. si hominem. et de condi. cau. da. l. cum seruus. insuper negari non potest qd iste non sit homo cōmunis ratione delicti: et custodie et executionis faciende: et hec omnia publico cōpetunt et non priuato: vt. ff. ad municipal. l. de iure. et auk. qua in prouincia. et per dictam. l. de custo. reo. et C. de preca. plus dico qd videtur expressum vt ecce qui cōfessus in iudicio reum, et propterea detentū in vinculis emiserit. l. iul. maie. tenet: vt. ff. ad le. iul. ma. l. cuiuscūq. in fi. et qs magis emittit q qui interfecit: sunt etiā paria auferre, frāgere, et delere, et fi. vt. ff. de iuris. om. iud. l. si quis id. §. j. et ff. vi bo. rap. l. pretor. §. loquit. et ff. de ser. cor. l. in hoc iudicio. ¶ Itē licet cōmune cōcesserit potestatē capiēdi et offendēdi cuicūq: nōne et sibi reseruauit? certe sic: vt. ff. de app. in fi. l. j. qr non ppterea a se abdicauit: vt. ff. de of. eius cui man. est iurisd. l. j. in fi. et si qs dixerit hoc ius et hoc punire cōmuni et alijs insolidū cōpetere: dico q est a cōmuni preuentū, et sic alijs denegatū: vt. ff. de iu. l. si quis postea. et de iuris. om. iud. l. cū qdā puella. nā et hoc est ius in omnibus quibus insolidū

a ¶ Campana pulsata. Adde qd in delictis q habēt tractū successiuū vniuersitas puniatur, lz nō pulsata campana delictū fiat. ita Petr. de anc. cōsi. clvj. B.

b ¶ Aūt non. adde Ro. consi. ccclxxxvij. Ber.

c ¶ Beroarios. Adde de qō. hic tactis videndum Io. an. in spec. in ti. de accu. in. iiij. parte. in additio. magna. Ber.

a ¶ Nō potuit. ad de dicēdū vt per Pau. de ca. cōsi. xxxiiij. z. cxcij. in j. impressis. Ale. cōsi. lxxvij. ij. lib. Ang. cōsi. cclxxx viij. Cep. cōsil. vj. z. xxxix. Ber.

competit: vt de duo. reis. l. ex duobus. idem in criminalibus z accusationibus. ff. de accusa. l. si cui. §. iisdem. imo amplius dico q si etiam priuatus ad hanc vindictam cōcurreret cōmune tanq̄ magis idoneū z maius deberet preferri: vt. ff. de accus. l. si plures. z. ff. de fide instru. l. si. vel tanq̄ dominus, z cui hoc ius directe cōpetit: vt. C. de noua. l. ij. no. vel q: communis voluntas est fauorabilior z equior, z via iuris z iustitie, altera vindicte singularis z priuate, z quasi horribiliter: vt. ff. de regu. iur. l. inter pares. z. C. qui bo. cede. poss. l. fi. Nec potest ignorantiā allegare, qui sciebat iurisdictionē inceptā a cōmuni z cui rei petebat: vt. ff. depo. l. si hominem. z sciebat cōmune inchoasse z velle exequi vigore iustitie: z sic sibi per consequens denegatum. Nam per extrinseca colliguntur intrinseca: ad q̄d bene accedit. ff. de diuor. l. fi. circa fin. preterea probatur euidentissima ratione, quia statutū debet intelligi de eo qui est in sua potestate z nō communis custodia. Nam qui est in banno z sua libertate est inobediens in non veniendo, z factus est hostis non parēs, nec se capi permittēs: hūc talem permissum est capere z occidere, quia talis sua contumacia auget penam: vt. ff. de penis. l. relegati. z de tabul. exhib. l. locum. §. condēnatio. sed cum est apprehensus z in cōmunis potestate cessat talis contumacia que erat in non veniendo: z si permisit se capi cuius causa permittebatur occidi, licet non esset pena que est a cōmuni imponenda ratione preterite eorū contumacie est iniurie illate cōmuni que forte per statutum est sibi imponenda: quia cōmunis debitor factus erat z sublata iniuria quā cōmittebat in non veniendo in se permittēdo capi postq̄ in fortiam cōmunis peruenit: q: in his omnino non est cōtumax, licet quia fuerit citatus aliquis re, z verbo: vt. ff. de in ius voc. l. plerique. z si verbo citatus, non venit: licet aliqua pena ei propter suā cōtumaciam imponat, vel si imposita z si tamen postea per vim cōprehensus veniat non est amodo plus contumax, q: venit: z ita cessante illa causa z iniuria quā quotidie cōmittebat in non veniendo cessat effectus illius quotidiane iniurie: z propterea occidi a priuato non potuit. Et hec probo per duo argumēta, quia transfugis non datur postliminium, sed captis subuenitur: vt. ff. qui. ex cau. ma. l. item ei qui. ¶ Item nec transfugam nec hostem licet occidere postq̄ captus est nisi reipublice cui vindicta a iure permittitur: vt. ff. de pe. l. aut dāna. §. j. z. ij. z. l. si quis. §. j. Simile bannum est in feris bestiis que ad nos pertinēt, quandiu in nostra sint custodia, z nulli licet eas capere cum vero euaserint zc. occupanti conceduntur: vt. ff. de acqui. rer. do. l. iij. in fi. nam si admitteretur esset exēplo perniciosum: vt. ff. de pe. l. si quis. §. qui abortionis. C. de proba. l. exēplo. ad hoc est de his qui ducunt delinquētes ad magistratus puniendos. ff. de furt. l. interdum. §. qui furem. z de ser. fug. l. j. §. fi. z. l. ad publicum. quibus. ll. colligitur q̄d extunc sunt securi, licet antea potuerint offendi. z facit. C. de
20 exac. tribu. l. j. z. iij. zc. †super questione. ij. an bānitus qui soluit vel satisdedit de soluendo potuerit impune occidi. videt q sic potuerit. arg. ll. allegatarum pro hac parte. s. proxi. q. z facit extra de sen. excom. c. q in dubiis. ¶ Item in dicto statuto continetur q ex quo satisfecit trahatur de banno: ergo interim est in banno. argu. ff. de integ. resti. l. nam z si. z. ff. de edil. edic. l. bouem. §. pe. z si durat bannū z pena. ¶ Item cū plura sunt necessaria ad aliquid obtinendū si aliquid defuerit id nō valet: vt. ff. de iti. actuq̄ pri. l. iij. §. interdictū. ¶ Itē sicut alibi necesse est quē scribi in numero militum, vt de numero habeatur, nec sufficit quem esse electū: vt. ff. de re mili. l. ex eo. z. C. de cohor. l. quecunq. ita nō sufficit quem esse in eo statu, vt ex immu. debeat de numero bannitorum, nisi fuerit exēptus vt contrariorū eadē sit disciplina cum nihil tam naturale est zc. vt. C. quan. lic. ab emp. disce. l. j. z. ij. Econtra videtur q de banno habeat exēptus. arg. l. ff. de re mili. l. filius familias. Nam z domus pro cōbusta habetur ad quā ignis prope venit: vt. ff. q vi aut clam. l. si filius. §. est z alius. z qui paratus est dare similis est danti: vt in aut. vt exact. do. fi. §. vlt. z q̄ habēt se ad esse q̄ negotiū non suspendūt: vt. ff. de noua. l. si pupil. ¶ Item inceptū videtur factū z pro facto habet: vt. ff. de au. z ar. leg. l. z si non sint. §. quid ergo. nam z vt ibi in explemēto negotii resurgere habet fauor: ita hic liberatio z exēptio de banno vt negotiū ceptū habetur pro cōpleto z cōsummato: vt. ff. man. l. j. ff. de test. l. de qua eta. z de vsu cap. l. in vsucap. z. ff. de minor. l. denique. §. minorē. ¶ Itē iste bānitus habet actionē vt eximat de banno: ergo ipsam rem id est effectū exēptionis habere videtur vt eximat: vt. ff. de regu. iu. l. qui actionē. ¶ Item debitor reipub. post satisdationem honoribus recte fungit: ergo multomagis penā euitat: vt. C. de deb. ci. l. j. §. si super. ¶ Item cessante causa cessat effectus: vt. s. in proxi. q. notaui. Sol. do. Ja. de are. soluit hāc
a q. dicēs, q iste bannitus occidi non potuit[a] sine pena, cū post satisdationē vel satisfactionē euanuit virtus banni, z bannitum accipere debemus cum effectu: vt. ff. ne quis eū. l. si per aliū. z. ff. q̄d quisq iur. l. iij. §. hec verba. Nam non potest dici bannitus qui ad cancellationē banni habet actionē, z cōtra vires bāni habet exceptiones: nam cui damus actionē multofortius exceptionem: vt. ff. de superfi. l. j. ff. de re iud. l. inuitus. §. quidam. sicut z non dicitur obligatus qui exceptione est tutus: vt. ff. de re. iur. l. nihil interest. z. ff. de cond. ob turp. cau. l. pe. ff. de dolo. l. eleganter. l. seruus pactionis. ¶ Item ita demū occiditur quis cum ex eius parte bellū sit illicitum ita q̄d resistere sibi non liceat: vt. C. de his qui ad eccle. cōfu. l. iij. z. C. de ser. mili. l. ij. z alias est bellū illicitū ex parte offendentis, cum nephas sit hominem homini insidiari: vt. ff. de iusti. z iur. l. vt vim. cum ergo liceat resisti banno post satisdationem vel satisfactionē, ergo non licet offendi. Non obst. c. qui in dubiis. quia illud habet locum in sententia excōmunicationis que difficilius tollitur: vt extra de transla. prela. c. inter corporalia. He due questiones fuerunt disputate in ciuitate Padue in scholis, per do. Accur. de Regio, z solute, vt. s. pro qua etiam solutione auree sunt. ll. ff. de reg. iur. l. nō singulis. z. C. de malefic. z mathe. l. vlti. z optime etiam facit si subtiliter intelligat. C. de iude. z cel. l. nullus. cum. ll. nota. per quā legē idem do. Accur. dixit se terminasse. q. de banni to offenso cum in publica custodia teneretur. Gandinus.

¶ Quid sit agendū reo presente z non contumace. Rubri.

REo autem cōparente z veniēte ad mandata potestatis, quid sit
1 agendum †videamus: z certe ipse reus poterit suas exceptiōes opponere, si quas habet tam dilatorias q̄ perēptorias. Nam sicut in causis pecuniariis talis exceptio dz opponi in initio, id est ante lit. conte. vt. C. de excep. l. vlti. z pe. z de proba. l. exce. ita z in criminalibus causis debet obseruari: vt. ff. de adulte. l. si maritus. §. prescrip. z vt no. s. de procur. §. vlti. vnde ante lit. contesta. poterit opponere q̄d accusator sit seruus pupillus mulier vel similis vel q̄d non sit de iurisdictione iudicis. Si autē reus non habet aliquā de predictis exceptionibus, tūc iurabit de veritate dicēda, z nomen eius recipiet inter reos. ¶ Item videt etiā q ipse reus ante lit. cōtest. debeat opponere exceptiones perēptorias: vt. d. §. prescriptiones. Circa q̄ dicit do. Odof. q exceptiones dilatorie z perēptorie, sicut in ciuilibus ita z in criminalibus debēt opponi ante lit. cōtest. per iura superius alleg. sed exceptiones perēptorias dicit posse opponi z probari quandocunq ante sententiam: vt C. de excep. l. si q̄d. z. C. senten. rescin. non pos. l. ij. Nec ob. d. §. prescriptiones. vbi innuitur q̄d exceptiones peremptorie debent opponi ante lit. contest. quia illud quod ibi dicitur speciale est in crimine adulterii, vbi postq̄ nomen rei receptū est inter reos dicte exceptiones perēptorie opponi non possunt:
2 vt. ff. de adulteriis. l. ij. §. extraneus zc. ¶ †Sed quid si tu me accusas de crimine q̄d dicebas Parme esse cōmissum, ego autem dico illud maleficium seu homicidium, fuisse cōmissum Cremone, non tamen confiteor me illud cōmisisse: queritur

ritur an hec exceptio prius debeat decidi ꝙ nomen meũ recipiat inter reos? videt ꝙ sic, cum hec questio sit emergens: vt C. de dila. l. a procedente. ff. de libe. cau. l. liberis. §. fi. pro qua questione incidẽti sm cõmunẽ opi. est pronunciandũ: vt not. do. Azo in sum. C. de or. iudi. circa fi. rubri. Tu tamen dicas ⁊ ita sentit do. Gui. de su. ꝙ super accusatione illa est procedendũ non obst. exceptione predicta: vt. ff. de iuris. om. iud. l. cum quedam puella: vnde cum accusator in sua accusatione posuerit homicidiũ illud vel maleficiũ fore cõmissum Parme, debet accusator Parme respondere. Uerum si in cause processu probabitur dictũ maleficiũ alibi fore cõmissum apparebit Parmensem iudicẽ fore non cõpetentem, ⁊ sic ipso iure nõ valebit qđ factũ erit: vt. C. si a non cõpe. iud. l. vlti. Si tamen in consilio vtriusq territorij factũ fuerit dictũ maleficiũ, ⁊ petat accusatus ꝙ accusator designat locũ dicti maleficij, debet ⁊ tenet hoc facere. ff. de accus. l. libellorũ. ⁊ etiã locũ illũ designabit ad oculũ: vt insti. de gradi. §. si. ff. si. regun. l. si
3 irruptione. §. fi. ¶ †Sed quid si non appareat vtrũ sit factũ illud maleficiũ in territorio Parme vel Cremone, quid erit tunc faciendũ? respon. ꝙ fines vtriusq territorij sunt distinguendi ⁊ terminandi. Si aũt non distinguantur, tũc vterq potestas tam Parme ꝙ Cremone cognoscet de illo maleficio: vt. ff. de excu. tut. l. iurisperitos. §. cum oriũdus. Accusatione autẽ exposita, si ipse accusatus nullas habet exceptiones procedet in accusatione, quã accusationẽ accusator semper necesse habebit probare verã esse: alioquin obtinet regula ꝙ si accusator non probat reus absoluitur: vt. C. de eden. l. qui accusare. Fallit in casibus in quibus tam accusato ꝙ accusatori incũbit onus probandi: vt. C. de aboli. l. vbi. ⁊ C. de aboli. l. fallaciter. §. quid. ¶ Itẽ obtinet alia regula que est vt accusator non probãs videatur ⁊ intelligat calũniator: vt C. de aduo. di. iud. l. j. ꝙ fallit tñ in marito ⁊ alijs quos nõ est verisimile calumniari: vt. ff. ad turp. l. j. §. calumniari. ⁊ C. de
4 adul. l. quãuis. ¶ †Sed pone ꝙ accusatus cõparuit ⁊ cõfessus est delictũ vel etiam negauit, quid est iudici faciendũ? respon. qꝛ aut confitetur, aut negat. Primo casu subdistinguet qꝛ aut confitetur crimen de quo tantum pena pecuniaria est
a imponenda, ⁊ tunc est fideiussoribus[a] cõmittendus: vt. C. de app. l. eos. §. pe. ⁊ ff. de cust. reo. l. fi. Si autem confitetur crimen propter qđ debet pena corporalis imponi, tunc ponendus est in carcerem: vt. ff. de cust. reo. l. si cõfessus. ⁊ l. diuus. ⁊ tenendus donec ex crimine pronũcietur cui confesso pena velox est imponenda: vt. C. de cust. reo. l. vlti. debet tamen ille confessus admoneri ꝙ suam defensionem faciat si quam habet: vt. C. de iure fisci. l. defensionis facultas. ⁊ C. de bo. vac. l. vlti. ibi data copia reclamandi: ⁊ facit. ff. de questio. l. j. §. si quis vltro. vbi sponte confesso danda est defensio ad suã innocẽtiam excusandã. Nam probationes ⁊ defensiones possunt fieri vsq ad sententiã: vt. C. de re. cre. ⁊ iureiur. l. si quis iusiurandũ. ⁊ de proba. l. indicia. ⁊ de transact. l. contentio. si autem accusatus negat crimen de quo accusatur, vel cõtra eum inquiritur, tũc aut agitur de crimine graui, aut de non graui, primo casu ponitur in carcerem: vt. ff. de cust. reo. l. diuus. ⁊ indagatio criminis statim debet fieri, vt innocẽs absoluatur ⁊ noxius puniatur. Carcer enim ad custodiã est inuentus non vt pena imponatur ex carcere: vt. ff. de pe. l. aut damna. §. solent. Hoc tamen fallit seu corrigitur in muliere que ob aliquod debitum fiscale vel priuatũ, seu ob aliquod delictum vel crimen in carcerem non ponitur: imo si tale sit crimen ꝙ non sit necesse eam in carcerem ponere cõmittitur fideiussoribus si fideiussores dare poterit: al's prestabit iuratoriam cautionem de iudicio sisti ⁊ iudicatũ soluendo ⁊ relaxabitur. Sed si crimen sit grauissimũ de quo hec mulier accusat in monasteriũ mittit, vel mulieribus tradit per quas custodiatur: vt in auf. vt nul. iudi. §. necessariũ. Si autem crimen ꝙ quis negauerit non sit graue ⁊ sit accusatus, tunc fi-
5 deiussoribus est relaxandus, vt. d. l. diuus. ¶ †Sed ꝙ dicit esse graue delictũ respondeo illud pro quo quis debeat personaliter puniri, vt est in crimine lese maiestatis: vt. C. ad le. iul. ma. l. quis. vel patria prodita vel sacramentis rup. C. de aboli. l. fallaciter. vel in furto, vt. C. de ser. fug. auf. suo iure. ⁊
b simi. De his grauibus[b] delictis habes not. per ordinem. j. de pe. circa. vbi tractantur casus vbi quis amittit oculũ, nasum, manum ⁊ pedem: tunditur, verberatur ⁊ comburitur suspẽditur ⁊ signũ imponitur ⁊ eo ipso ꝙ quis accusatur de graui crimine est ponẽdus in carcerem: vt not. Accur. C. de cust. reo. l. ij. in summa not. ꝙ ad hoc vt quis sit ponẽdus in carcerem vel fideiussoribus cõmittendus bonus iudex estimabit pro qualitate criminis, vel propter honores, vel amplissimas facultates, vel pro nocentia persone. vel qualitate
6 ⁊ dignite eius qui accusat: vt. ff. de requir. re. l. j. ¶ †Sed pone ꝙ iste accusatus negauit se fore culpabilem et dedit fideiussores de parendo iuri, ⁊ de condẽnatione soluenda ⁊ relaxatus postea ante condẽnationem requiritur, ⁊ in contumacia persistit in non veniendo ⁊ obiectis respondendo nũquid bona erũt annotanda? dic ꝙ non. imo alio modo procedetur cõtra eum quia imponet ei pena pecuniaria: vt. ff. si quis ius di. non obtẽ. l. j. Et si adhuc in contumacia perseueret sepius admonitus debet relegari: vt. ff. de pe. l. absente. §.
7 aduersus. ⁊ l. capitaliũ. §. j. ⁊ ff. an per aliũ capi. l. j. ¶ †Sed quero nũquid possit contra fideiussores procedi admonitos ꝙ principalem presentẽt. ⁊ si potest procedi qualiter procedetur respondeo ⁊ cõtra fideiussores potest procedi hoc modo qꝛ aut promiserũt certam penã ꝙ illũ accusatũ exhiberent, ⁊ tunc ad penã promissam agetur: vt. ff. si quis cau. l. j. ⁊ ff. de exhi. re. l. si quis reũ. Si autem non promiserũt penã, sed simpliciter promiserũt illũ exhibere, tunc pena pecuniaria potest iudex eos punire: qꝛ iudici non obtẽperauerunt iubenti reũ exhiberi: vt. ff. si quis ius di. non obtẽp. l. j. ⁊ hec pena seu multa applicat fisco: vt. C. de mo. mulcta. l. mulctarũ. Et hoc
c est verũ qñ fideiussor non est in dolo[c], qꝛ non exhibet reũ. Si autẽ dolo fecit quominus eum exhiberet tunc poterit extra ordinem puniri vel poterit relegari ad tempus: vel fustigari vel acerbe poterit procedi cõtra eũ: vt. ff. de requi. re. l. si quis
8 reũ. ⁊ C. de fideiuss. l. si quis barsatorã ⁊c. ¶ †Sed nunquid
d fideiussor in exigẽdo hanc penã tenebitur dare libellum[d] ⁊c. ordinis iudiciarij facere? ⁊ determinatũ fuit ꝙ nõ, per id qđ not. Accur. C. de epi. ⁊ cle. auf. generaliter. in glo. que incip.
9 nũquid ex hac. ⁊ ita ibi dixit Raph. ¶ †Sed ego quero pone ꝙ fideiussores nõ possunt exhibere reũ pro quo fideiusserunt, sed volũt eum in iudicio defendere plene ⁊ in se iudiciũ suscipere queritur an possint. Uel pone ꝙ petãt inducias ad eum presentandũ. secundũ ꝙ in causa ciuili conceditur fideiussori: vt. C. de fideius. l. sancimus. Respon. primum non admittitur ꝙ possit defendere illũ reum: quia ad crimẽ publici iudicij frustra procurator interuenit: vt. ff. de publi. iud. l. pe. §. ad crimen. preter ꝙ qđ illustris persona. vt. C. de publi. iud. l. fi. ¶ Item quia iam puniretur qui nullũ maleficiũ cõmisit contra iura cum pena suos debeat tenere autores: vt. C. de pe. l. sancimus. ¶ Itẽ si fideiussor puniretur capite vel aliter in personã vel relegaretur vel exportaretur nunꝙ hoc posset repetere: ꝙ secus est in causa ciuili vel pecuniaria, ⁊ hoc qñ ille reus erat puniẽdus pena relegati, vel vltra qꝛ alias admitteretur defensor vt plene de hac materia not. s. de procu. ⁊ not. ff. de procu. l. seruũ quoq. §. publice vtile est. ⁊. d. §. ad crimen. qđ autem fideiussor possit presentare bene dabũtur inducie. C. de fideiusso. l. sancimus. Gandinus.

e ¶ De questionibus ⁊ tormentis[e]. Rubrica.

1 ☞ Iudex non debet de facili neq repẽte ad tormenta seu questionem prosilire.
2 Questio non ex quolibet maleficio, neq ex qualibet causa, neq indifferenter de qualibet persona est habenda.
3 Questio quando sit adhibenda.
4 Questio quando repetenda.
5 Iudex que temperamenta secum habere debeat in questionibus.
6 Questio quid sit.
7 Questionibus subijci que persone valeat.
8 Testis an torqueri possit.
9 Torqueri qui non possint.
10 Questio quomodo sit habenda ⁊ cum quo moderamine.
11 Questio quo ordine habenda est qñ plures sunt torquendi.
12 Torqueri homines ex quibus causis possint: et quando liber homo torqueatur.
13 Questionem que precedere debeant.
14 Indicia que ⁊ qualia debent questionem precedere.
15 Questionis quis sit effectus.
16 Reus questionibus subiectus si de alio cõfiteatur, an illius dicto sit standum.
17 Reo in questionibus alios inculpante, an illi erunt questionibus subijciendi.
18 Tortus nominat aliquem male fame ⁊ conditionis: an nominatus poterit torqueri in casibus non exceptuatis.
19 Tortus indicijs precedẽtibus confitetur se illud furtum fecisse, an poterit torqueri ⁊ interrogari de alijs furtis ad que nulla indicia habemus.
20 Tortus qui nihil dixit an poterit repeti.
21 Tortus si dicat teneatis me ad tondulum quantum vultis:

a ¶ Fideiussoribꝰ. adđ Jo. de ana. cõsil. j. ⁊ Pau. de ca. cõsi. ccclxvj. iij. lib. inci. clarũ est iure. in quo cõsi. notabil'r voluit ꝙ etiã vbi pena corporalis venit infligẽda reo iudex ex cã possit illũ fideiussoribꝰ relaxare sicut põt ex cã penã corporalẽ augere ⁊ minuere: cogita tñ quia cũ iudex minuit penã delictũ aliqual'r punit ꝙ forte nõ puniret si reus fideiussoribus relaxaretur. vñ cũ sit diuersa rõ nõ videt inferendũ iuribꝰ vulgaribus autoritas viri est magna. Ber.

b ¶ Grauibꝰ. adde ꝙ dicant grauia delicta Cep. consi. xj. Ber.

c ¶ Dolo. adđ vt per Cep. cõsi. xxv. et promittẽs reũ presentare toties quoties liberat p̄sentãdo bis sm Ro. cõsi. xv. B.

d ¶ Libellũ. adde Spe. ⁊ Jo. an. in addi. ad Spe. in tit. de fideius. §. sequit. in prin. B.

e ¶ Tormẽtis. adde ꝙ dicatur tormentũ Alex. consi. lvij. Ber.

quia nihil dicam cum sim innocens: an statim de tormento est deponendus.

22 Tortus fuit quidā a potestate Bononie causa maleficij cō-mißi in cōmunitatu Bononie, pro quo tamen debebat pati penam corporalē, qui confessus est se fecisse aliqua furta mutine, an ista potestas poterit eum punire.

23 Reo indiciato, iudex vult eum torquere: ipse dicit, detis mihi meam defensionem: quia volo tollere indicia ⁊c. an danda erit dilatio ad se defendendum.

24 Confessus in tormentis, ⁊ perseuerans, si dicat se errasse an audietur.

25 Confessione in tormentis facta, non habita perseueratione, quid operabitur illa confessio.

26 Tortus non precedentibus indicijs, si confiteatur homicidium ⁊ perseueret, an possit damnari.

27 Confessio in tormentis facta non preiudicat: nisi sit perseueratum.

28 Confessio que dicatur facta metu tormentorum.

29 Confessio facta a ducto ad pedem tormētorum non ligatis manibus de retro sed adhibitis minis de torquēdo, nisi confiteatur: an videtur facta metu tormentorum, vt dicamus illam non valere nisi fuerit perseueratum.

30 Confessio facta extra locū in quo homines torquentur, iudice dicente aut confitearis aut ducam te ad torturam inferēdo sibi metum, an videatur facta metu tormentorum.

31 Statuto ciuitatis dicente ꝙ quis non possit poni ad torturam nisi in certis casibus. potestas auidus honoris, fecit ponere reū in aliqua turri, denegādo ei cibum ⁊ potum vsque quo confessus fuit, an talis confessio dicatur facta metu tormentorum.

32 Perseueratio in quo loco fieri debeat ⁊ qualiter.

33 Perseuerationis tempus quantum distare debet ab hora confessionis.

34 Questioni qui debeant interesse.

35 Iudex adeo modum excedens in tormētis quod tortus vel defecit aut in membro debilitatus est, an tenebitur ⁊ quo iure tenebitur.

36 Indicium sufficiens ad torturam an sit probato maleficio per vnum testem de visu.

37 Milites nostri temporis an torqueri possint.

38 Aduocati an torqueri valeant.

39 Infamatus contra quem fuit de crimine probatum per publicam vocem ⁊ famam ortam incontinenti commisso crimine, in loco criminis et a personis fide dignis, an poterit torqueri.

40 Infamatus post aliquod tempus publica voce ⁊ fama maleficij commissi: ita occulte quod non constabat de malefactore: qui alias est homo male conditionis ⁊ fame, an possit torqueri.

41 Statuto dante liberum et generale arbitrium potestati inquirendi ⁊ puniendi maleficia ⁊c. an poterit cōtra delatum de crimine, ad torturam procedere sine indicijs, ⁊ nonnulla alia de arbitrio potestatis.

a ¶ Vacillet. add Ale. cōsi. lxiij. ij. li. Cep. cōsi. lxj.

b ¶ Milites. add Fulg. cōsi. clxxiij. vbi dicit qd nec doctor torqueri potest. Ber.

c ¶ Decuriones. adde qd Cep. cōsuluit cōtrariū, et ita dicit seruari de cōsuetudine, ⁊ allegat etiā autorē j. sub. j. an cōsiliarij possint torqueri. Ber.

d ¶ Fortitudinis. adde ꝙ Bal. cōsi. cclxx. dicit ꝙ bene facit iudex si adhibet medicos in tortura quia aliqui sunt molles carne et aliqui debiles. Ber.

TRactaturi plenius de questionibus ⁊ tormētis videndū est quid sit questio ꝙ persone possunt torqueri: qualiter debeat questio fieri seu cū quo moderamine, quo ordine sunt homines torquendi, ex quibus causis, ⁊ ꝙ oporteat precedere questionem, ⁊ quis sit q̄stionis effectus. denuo formabo circa materiā aliquas bonas questiones ⁊ vtiles. Et vt iudicibus immodice seuiētibus quedam temperies adhibita videat᷑. Primo notanda

1 sunt quinq₃ magistralia. ¶ † Primū ante omnia ꝙ omnis iudex qui de aliquo questionē habere intēdit, ante omnia habere d₃ iuris ⁊ humanitatis cōsiderationem hanc: sc₃ vt nō facile nec repēte ad questionē ꝓsiliat si aliqua alia via leuiori vel veriori pōt obiecti criminis veritas inueniri quantūcūq₃ adsint indicia vel verisimilia argumēta. ff. de questi. l. diuus.

2 ⁊. ij. respō. ⁊. l. edictū. ⁊. C. eo. l. quoties. ¶ † Scdm not. ꝙ non ex quolibet maleficio, nec ex qualibet causa, nec indifferēter

3 de qualibet persona habēda est q̄stio: vt. d. l. edictū. ¶ † Tertiū no. ꝙ nō quelibet indicia sufficiūt ad torturā habēdā: tūc enim torquendus est reus cū suspectus est ⁊ indicia precesserūt verisimilia talia ꝙ quasi sola torquēdi cōfessio esse videat᷑:

4 vt. ff. eo. l. j. ij. respō. ¶ † Quartū no. ꝙ in questione nō est aliquis repetēdus de iure nisi duo concurrāt ⁊ ꝙ noua supersint indicia ⁊ ꝙ tortus in fortitudine corporis animiq₃ durauerit. arg. ff. eo. l. vnius. §. j. licet de cōsuetudine multi assesso-

5 res hoc non seruēt, vt. j. subijciā. e. tit. §. itē q̄ro qd. ¶ † Quintum no. qd iudices hoc temperamentū teneāt vt tormēta nō sumāt de aliquo, immensa nec quāta postulauerit accusator, sed prout moderate rōnis temperamenta desiderāt, adeo ꝙ tortus, sanus, seu saluus innocētie, seu supplicio conseruet᷑: vt. ff. eo. l. de minore. §. tormēta. ⁊. l. qōnis modū. al's tenet᷑ iudex: vt. ff. de iniu. l. apud labeonē. §. qōnis. vers. ibi teneri eū ⁊c.

6 ¶ † Incipiamus a primo. s. quid sit questio, ⁊ quidē q̄stio est inquisitio ꝙ fit ad eruendā veritatem per tormēta ⁊ corporis dolorē: vt. ff. de iniur. l. itē apud Labeonē. §. adijcit᷑. vers. qōnē. ⁊

7 ff. ad silla. l. j. §. qōne. ¶ † Que ꝑsone torqueant᷑ seu torqueri possunt: ⁊ certe torqueri possunt tam liberi ꝙ̄ serui libertini ⁊ statuliberi: vt. ff. eo. l. edic. ⁊. l. statuliberi. ⁊. l. diuus. ⁊ tā masculi ꝙ femine nisi sint pregnātes: vt. ff. de pe. l. pregnantes. ⁊ quanꝙ̄ cōtrariū qdā dixerint, dic indubitāter liberos hoies tam in seipsos ꝙ̄ in alios posse torqueri: vt. ff. eo. l. ex libero. in pn. ⁊. l. vnius. §. testes. ⁊. C. ad le. cor. de fal. l. ⁊ si qs decurio. ⁊. ff. de re mili. l. ꝓditores. ⁊. C. eo. l. milites. vbi indistincte loquit᷑ ⁊ quo ad crimina: ⁊ quo ad personas cuiuscūq₃ cōditionis excepto ꝙ in dignitate posito torqueri permittit: ⁊ facit. C. de infa. l. nullū. vbi de hoc no. Acc. ⁊. C. de asses. l. nullū. ad fi. que oīa iura loquuntur de qōnibus habendis d liberis ho-

8 minibus. ¶ † Hec qō an testis possit torqueri rñdeo sic, si va-

a cillet[a] ⁊ dicat se interfuisse illi negotio: et postea interrogat[9] dixit se nihil scire. Nā si dicat se non interfuisse et nihil scire non potest torqueri: qꝛ dicta duo debent interuernire. s. ꝙ vacillet et ꝙ interfuit facto. vt. ff. eo. l. ex libero. ī prin. et. l. vnius. §. testes et facit ad torturā habendā. C. de epi. et cle. l. presby-

9 ter. ⁊ in auf. de testi. §. sancimus. ¶ † Excipiuntur qdā quos ius torqueri non sinit quidam vc₃ propter etatē qꝛ minores xiiij. annis qui l₃ torqueri nō pñc. torqueri tñ pñt ferula vel corrigio leuiter ad eruendam veritatē: vt. ff. ad silla. l. j. §. impubes. ⁊. l. excipiuntur. ff. e. l. de minore. j. rñ. ⁊. l. ex libero. §. de minore. Itē qui in etate decrepita sunt nō pñt torqueri. Et que sit illa etas decrepita dicitur. ff. ad silla. l. iij. §. agnoscitur. Itē in dignitate positi non torquent᷑ vt eminentissimi

b milites[b] ⁊ decuriones[c] ⁊ filij ⁊ nepotes eorū vt nec in eis ali-

c qua corpalis macula aspgat᷑: vt. C. e. l. milites. ⁊. l. diuo marco. ⁊. l. decuriōes. ⁊. ff. de decu. l. fi. Solet in qbusdā crminib[9] dignitas nō pbere excusationē nec minor etas qn torqueat᷑: vt in crie lese ma. l. proditoribus. ⁊ qbusdā alijs: vt. ff. eo. l. de minore. j. rñ. ⁊ ex libero. §. j. ⁊. ff. de re mili. l. desertorem. §. is qui. ⁊. l. proditores. Item decuriones ⁊ alio casu torquent᷑ cū tpe decurionatus queritur de fide instru. qd ante decurio-

10 natū cōfecerūt: vt. C. ad. l. cor. de fal. l. si qs decurio. ¶ † Qualiter aūt si qō hñda ⁊ cū quo moderamine dic ꝙ nō est ī imēsum habēda neci quātū postulauerit accusator, sed vt moderate rōnis tēperamēta desiderāt: vt. ff. e. l. de minore. §. tormēta. Et sup hoc non pōt certa doctrina dari sed iudex d₃ cōsi-

d derare cuius fortitudinis[d] ⁊ cuius debilitatis ⁊ cui[9] valitudinis ⁊ cuius etatis sit q torquēdus est vt fm varietatē ꝑsonarū ⁊ varietatē crminis seu alterius negotij qualitatē vtat᷑ tormētis: qñq₃ a superiorib[9], qñq₃ a minorib[9] ꝙ hec sint cōsiderāda ꝓbat᷑ p iura. vt. ff. de re mili. l. iij. §. fi. ff. ad sil. l. si qs in graui. in prin. ⁊. §. subuenit᷑. ⁊. l. j. §. ipubes. dic ergo sic iudex torqueat reum vt innocentie vel supplicio eum seruet in-

11 columē. vt. ff. eo. qōnis modus ⁊c. ¶ † Nūc videndū est quo ordine sunt habenda tormēta: ⁊ certe si de plurib[9] sint habēda sagax iudex considerabit a quo facili[9] veritas erui possit ⁊ ab illo qōnē incipiat tanꝙ̄ a timidiori ⁊ magis suspecto ⁊ a minori ⁊ a magis debiliori ⁊ nō a fortiori: vt. ff. eo. l. j. §. j. ⁊ l. vnius. j. rñ. Itē si sunt torquendi pr̄ ⁊ filius a filio est icipiēdū in cōspectu patris: qꝛ per hoc citius dicit pr̄. qꝛ pr̄ magis vteret᷑ de filio ꝙ̄ de seipso: vt. ff. ꝙ me. cā. l. isti quidē. ⁊ insti. de nox. §. veniens. Item femina citius torquenda est ꝙ̄ masculus qꝛ hō tanꝙ̄ maioris constantie tardius confitet᷑ ⁊ mulier citius: qꝛ momentaneum ⁊ instabile cor habeat: vt. ff. de in offi. testa. l. filia in orbitate. ⁊. ff. de iure fis. l. deferre. in prin.

12 ⁊ extra de verbo. signi. l. forus. in fin. ¶ † Ex quibus autem causis homines torqueantur respondeo ciuili ⁊ criminali causa ⁊ tunc cum veritas aliter reperiri non potest: vt. ff. eo. l. ex libro. ⁊. C. eo. l. quot. ⁊ vt not. Azo. in summa. e. tit. §. torquendi. non tamen ex omni causa quilibet torquendus est nec quelibet persona: vt. ff. eo. l. editum. vnde videtur quod de aliquo libero homine non possit hēri questio nisi in atrocioribus ⁊ grauioribus delictis ⁊ non pro leuibus vt dicit d. l. editum. ⁊ ita no. in scholis. d. Fede. de la schola ⁊ dixit

13 qd. l. diuus loquitur in seruo ⁊c. ¶ † Que autē debent precedere qōnē dic indicia sufficiētia ⁊ verisimilia. nā a tormētis incipiēdū nō est: vt. ff. e. l. j. i. rñ. nā sine indicijs ⁊ ꝑsumptionibus qs torquendus nō est: vt. ff. e. l. minor. §. in ea. ⁊. l. marit[9]. ⁊. l. fi. ⁊. C.

l.fina.z.C.de falsis.l.sicut.ad fi.z.C.de questio.l.pridem.et.l. milites.Et certe est valde a rectoribus ꝯsiderandum z ponderandū nunquid precedant indicia sufficientia z verisimilia ad hoc vt habeatur ꝙ de aliquo cum talis appellatio vel restitutio subsequens prodesse nō possit.Nam pleriqꝫ cum torquentur perire solent.ff.de penis.l.aut damna.§.j.z qd indicia precedere debeant proba.per dictas.ll.vt.C.e.ti.cognitio-
14 naliter.¶ †Sed quero que z qualia esse debeant ista indicia que debent precedere vt quis possit torqueri.respondeo nō possunt certo modo dici vel ostendi nec de his pōt dari certa doctrina sed hoc committitur arbitrio iudicantis.ar.ff. de test.l.iij.in prin.ibi,tu magis scire potest zc.sicut dicimus de accusatione z mora:vt.ff.§ diuer.z temp.prescrip.l.de accessionibus.z.ff.de vsur.l.mora.z generaliter omne ꝙ nō determinatur a iure relinquitur arbitrio iudicantis:vt.ff.de iure delibe.l.j.possumus tñ in genere talem ponere doctrinam ꝙ bonus iudex debet solicite instare ad indagandum indicia contra vellatum de crimine.Nam indicia sunt alijs probatio proxi.z indicia dicuntur quasi a demonstrādo z demōstratiua veritatis z probationibus adminicula: vt.C.de pba. l.instrumenta domestica.z.l.fi.sunt enim indicia pars clare pbatio.C.qui test.fa.poss.l.hac cōsul.§.deinde.ibi indicia zc. Nā indiciū dicitur ab indicando:vñ indicia idē demonstratiua adminicula ad indagandā veritatem: vt.C.de adulte.l. qui adulterij.z.ff.de prescrip.ver.l.solēt.debet itaqꝫ curiosus iudex indagare z inquirere cum quibus hominibus z per que loca conseruabatur delatus de crimine quē torquere in
a tendit qꝛ mala cōuersatio est male conuersationis[a] indiciū: vt.ff.de admi.tuto.l.si plures.§.assidue.Nam ex mala cōuersatione etiam bonus efficitur vitiosus:vt.ff.de edil.edic.l.ediles.§.pedius.ibi aliator forte zc.ad idem dictum Phi.qualis est quisqꝫ talium consortio delectatur.Item cōsideret lo
b cum seu loca in quibus ꝯuersabatur[b] qꝛ secundū locorum diuersitatem z varietatem varia colligitur cōiectura: vt.C.si mā.ita fue.alie.l.j.z.ff.de pe.l.aut facta.§.euenit.habet etiā cōsiderare iudex cuius vite fuerit quis antea z cuius estimationis z fame z qualem vitam z habitū quis duxerit.Item qualitatem maleficij:ꝙ dic:vt no.§.de presump.z indicijs in dubitatis.circa prin.Item debet inquirere bonus iudex si ille qui de crimine inculpatur erat inimicus occisi vel offensus:Item si scienter recipit illū in sua domo qui fecit offensam.Item si dedit opem ne malefactor caperetur.Item si aufugit de domo vel de loco vbi maleficiū fuerit commissum. Item si occasione dicti criminis fuerit captus ab aliquibus vel detentus.Item si inter predictos fuerunt vel processerāt aliqua ṽba iniuriosa.Item si potuit prohibere ne illud maleficium cōmitteretur.Item si sciebat malefactorem certolo co latere z de hoc interrogatus dixit se nihil scire.Itē si alias aliud maleficium cōmisit in persona dicti offensi vel in personam alterius.Item si publica vox z fama est ꝙ dictū maleficium cōmiserit vel committi fecerit de quibus oībus in dicijs plene dixi z not.§.de indicijs indubitatis.vñ que ibi dixi intelligantur repetita de vno restat videre quis sit effectus
15 questionis.¶ †Et quidem si quis confiteatur crimen de quo inculpatur vltro.i.absqꝫ formidine tormentorū dixerunt quidam antiqui z quidam moderni doctores eum non esse statim cōdemnandum, sed ꝙ debet iudex post dies z tps iterū corā se facere adduci reū z eum iterū interrogare de ipso maleficio:qꝛ dixerūt ꝙ confessio facta in criminali causa statim non preiudicat nec statim facit plenam probationem vt expresse dicit.l.C.de custo.z exhi.re.l.ij.z ita eam.l.intelligunt si sit facta confessio formidine tormentorū vel sine.Et intelligūt etiā ita.l.ff.de questionibus.l.j.§.diuus.z.§.si qs vltro. z ita dixerunt locū esse perseuerationi.siue cōfessio sit extorta formidine tormentorū siue sit facta sponte.Dicētes ꝙ in hoc est differentia inter confessionem in causa ciuili factā z factam in causa criminali.ar.insti.de pub.iudi.in prin.vos tñ dicatis ꝯtra z hec est cōmunis opi.doctorū.nam cum qs ꝯfitetur crimen se ꝯmisisse statim carcerādus est z illico absqꝫ alia aliqua perseueratione z cōfessione damnādus est:vt.ff. de custo.reo.l.vlti.j.respon.z.C.de pe.l.cum reis.z ita intelligatur.ff.de custo.z exhi.reo.l.si confessus.nō ob.dictus.§.diuus.z.§.si quis vltro.qꝛ intelligantur in confessionibus habitis in tormentis.Item nō ob.d.l.ij.C.de cust.z exhi.reis.qꝛ intelligitur similiter in confessionibus factis in tormentis: vt patet in fin.vbi dicit vt iudicibus immo dice seuientibus
c z cetera.hec est verior lectura z cōis opi.Doc.Si autem cōfiteatur quis in tormentis vel formidine tormentorū[c] tunc confessioni non statur nec pro confesso habetur:vt.d.§.diuus.z.C. quorū ap.nō recipiātur.l.ij.z est ratio qꝛ questio fragilis est

res zc.vt.ff.eo.l.j.§.questioni.z habet locum tunc.l.ij.C.de custo.z exhiben.reo.vt iudex faciat coram se criminosum venire z querat ab eo vtrum velit in confessione sua pseuerare an retractare vel aliter dicere z si perseuerauerit tenet cōfessio.ar.d.§.si quis vltro.z.d.l.ij.C.quorū ap.nō recipiantur zc. ¶Nunc autem restat formare circa hunc trac.multas bre-
16 ues z vtiles questiones.†Et primo quero qd erit.Ecce aliqs subijcitur questionibus cōfiteturis ꝯtra alium nūquid statur dicto eius: respōdeo,distingue.qꝛ aut confitetur simpliciter in alios z non in se nec in suos socios z tunc statur dicto suo cū alijs indicijs vt iudex ex dicto torti z alijs indicijs ad cōdemnationem procedere possit:vt.C.de asses.l.nulli.ad fin.z. ff.eodem.l.edictum.z etiam.l.j.§.qui questionē.ibi afficiacissimas causas zc.Ad idē Tullus in topicis ibi vbi dicitur.Nā in tormentis igne z verberibus fatigati quid dicunt veritas. ibi vr dici saluo si dixerunt de inimico qꝛ tūc eis facile credēdū nō est sꝫ nec oīno fides detrahēda sꝫ cā cognita erit fides adhibēda vel nō habēda:vt.ff.eod.l.j.§.pterea.z.ff.de test.l. iij.in prin.Aut torquetur in se z in alios z nihil in se confitetur habent locum.§.proxi.dicta.Si autem confitetur de se z alijs tunc fm do.Azo.cuius opi.preualet est inuenire regulam z instantiam a regula.Nam regulariter confessus de se non debet interrogari de alijs z maxime de socijs:vt.ff.eod. titu.l.repeti.§ is qui de se.z.C.eo.l.sicuti.in prin.z.C.de accu.l.si.z si de facto aliorū interrogetur vel sine interrogatione a
ꝯfiteatur non statur dicto suo:hoc tñ fallit in casibus in quibus de se ꝯfessus torquetur z interrogatur de alijs si tamē aliqua precederet presumptio:vt.C.de questio.l.j.Primus casus est in quibuslibet latronibus qui de se confessi interrogādi sunt de socijs mandatoribus z receptatoribus: vt.ff.de c
custo.z exhi.reo.l.diuus adria.z.C.de fer.l.pe.secundus in falsatoribus monete.C.de fal.mo.l.vlti.Tertius.ff.ad exhi. l.si.vbi seruus torquetur vt indicet cōsocios criminis.Quartus.C.de malefi.z ma.l.vlti.Quintus seruo de nece domini d
de se confesso vt interrogetur quo mandante.vt.ff.ad silla.l. prius.z.l.si percussor z est speciale vt sentit gloss.or.ff.de questio.l.is qui de se.Sextus.ff.ad.l.aquil.l.idem neratius.§.sed si seruus.z bene dixi si aliqua precedant indicia qa alias nō debet interrogari de alijs:vt.C.de questionibus.l.j.Item eius responsio contra alios facta nō erit plena probatio sed aliqua erit presumptio contra eos de maleficio illo vt not. e
17 Accur.de accur.l.vlti.¶ †Sed quero nunquid isti nominati z inculpati ab illo tormentato poterunt per illā talem nominationem subijci questionibus z tormentis.respondeo sic in dictis sex casibus.§.exceptuatis:vt preal.l.nullus.z ar.ff. eod.l.j.§.cum quis latrone.z arg.ꝙ dicit in alijs in alijs: vt ff.eodem .l.j.§.diuus adrianus.z in alijs casibus non pote-
d runt[d] poni ad tormenta: vt.C.de accu.l.fi.z.ff.eod.l.is qui.
18 ¶ †Sed quid si persona nominata a torto sit male fame z f
conditionis z suspicionis nunquid in alijs casibus non exceptuatis poterit poni ad tormenta dic de iure ꝙ nō nisi precedant alia sufficientia indicia.Nam inculpatio de eo facta non inducit indicium cum de hoc non debuerit interrogari:vt.C.de accu.l.fi.z.ff.eo.l.is qui.ergo ꝙ inde sequitur tanꝙ factum.l.prohibente nō valuit.l.non dubiū.C.de legibus z con.Tamen vidi de ꝯsuetudine torqueri pro quo facit.ff.e.
19 l.j.§.diuus adria.z.l.fi.¶ †Sed quid de questione que tota die occurrit de facto accusatus est quidam de furto z indicijs precedentibus torquetur z confitetur se illud furtum fecisse nunquid debet procedi in tortura z interrogari qd dicat z confiteatur de alijs furtis si qua fecerit ad que nulla habemus indicia dico ꝙ non de iuris subtilitate.ar.eorū que no.§.proxi.q.ij.parte.Et qꝛ quantum ad illa furta de qbus in genere vel specie nunc querimus nulla precedant indicia z sine indicijs nullus torquendus est:vt.C.de fal.l.sicut. z.ff.de questio.l.j.in prin.z.l.maritus.sed de generali consue
e tudine Italie quotidie seruamus contrarium[e] specialiter in furtis quia magis frequentantur: que consuetudo potest iuuari per.l.ff.de re mili.l.non omnes.§.a barbaris.z.ff.de
20 offic.presi.l.cōgruit zc.¶ †Item quero pone ꝙ semel sit habita questio de quoddam nunquid ipsa questio repeti poterit forte quia tortus nihil dixi.videtur ꝙ sic:vt.ff.eo.l.repeti.z.l.vnius.§.j.que.ll.indistincte dicunt questionem posse repeti.z vbi.l.non distinguit nec nos.vt.ff.de pub.l.precid.Tu
f tamen dic secundum do.Odof.ꝙ non sine nouis indicijs[f], vt quia tortus dixit nullum cum eo ea nocte iacuisse vel nullum iacuisse in illa domo vbi maleficium fuerat commissum z postea per testes reperitur contrarium vel aliud verisimile: z hec est etiam communis opin.aliorum Doctorum z licet in glossa nulla.l.allegetur ad hoc possumus tamen allega-

a ¶Indicium.Adde ꝙ idem dicit Bal.consilio.§. allegato proxime lxxix.Ber.

c ¶Tormentorū. adde Pet.de ancha.consil.xxiij. Ber.

d ¶Non poterūt. adde Alex.cōsi. lxxxviij.iij.libro. Ful.cōsi.cxxxvi. z.clxxiij.Ioā.de ana.consi.lx.iij. lib.Ber.

e ¶Contrarium. adde do.Card. consi.xlv.idem tenentes.z Cep.cōsi.xl.Alex.tn cōsi.lij.ij.libro.aliter sentire videtur Ber.

f ¶Nouis indicijs.adde.Rap. cu.cōsi.clx.Alex. z cōsi.v.j.libro.Cepo.consil.lxvij. Ber.

re.ff.de verbo.signi.l.boues.§.hoc sermone. ⁊.ff.pro socio.l.
si socius ꝑ filia.§.nec si prior. Assessores tamen honore auidi
hoc non seruant imo quotidie questiones repetunt sine no-
uis indicijs quousqꝫ de petitis criminibus eruerint verita-
tem quia possunt defensari per.l.in corporeauf.vt iudices si
ne quoquo suffragio.§.oportet.ibi,iudices torquebūt fures
⁊ non prius quiescant ⁊c. Consideret autem iudex. in.q. re-
petenda quomodo tortus in animi ⁊ corporis fortitudine
21 perdurauerit:vt.ff.eod.l.vnius.§.reus ⁊c. ¶ †Quid si tor-
tus dicat teneatis me ad tondulum quātū vultis:qa si me te
neatis per.x.annos nihil dicā quoniam in nullo sum pollu-
tus obiecti criminis ⁊ sic oia diffitetur:nunqd statim de tor-
mento est dimittendus ⁊ relaxandus:certe? nō sed procedet
in tortura temperate vel aspere ſm conditionem persone ⁊
ſm criminis qualitatem ⁊ si confitebitur bn̄ quidem. si aūt
diffiteatur iudex dz eum in carceribus retinere ⁊ si noua in-
dicia aduenerint poterit questionem repetere. Si aūt nō ad
fuerint noua indicia tunc statuit iudex accusatori cōpeten-
tem dilationem ad allegā.⁊ probandum ⁊ si poterit cōuinci
condemnabitur alias relaxabitur:vt.ff.e.l.j.§.pena.⁊.l.vni⁹.
22 C.de iure fisci.l.defensionis facultas. † dominus Dyn.dicit
l.si cui.§.fina.ff.de accu.ꝙ potestas Bononie posuit aliquē
ad torturam qui in comitatu Bononie aliquod maleficium
commisit propter quod non debebat pati penam corpora-
lem qui in tormentis cōfessus fuit se aliqua furta fecisse mu
tine ⁊ alia plura maleficia modo queritur nūquid potestas
Bononie possit eum vltimo supplicio tradere vel condem-
nare propter maleficia q̄ cōmisit alibi nō in districtu Bono
a nie:⁊ dico quod non[a]:vt hic:⁊.ff.de re mili. l.iij.ff.de iniusto
rupto.⁊ irrito.l.si quis filio.§.hi aūt.in fine.ibi iurisdictionis
23 sue. ¶ †Sed quid erit de questione que de facto quotidie
occurrit ecce contra titium precedunt indicia manifesta de
crimine per eum perpetrato propter que iudex informatus
est vult ponere hunc Titiū ad tormēta dicit iste Titius dn̄e
anteq̄ me ponatis ad tormenta placeat vobis prius mihi
dare terminum defensionis intra quē possim probare, de in
nocentia mea qr incontinenti sum paratus tollere per testes
idoneos omnia indicia si que habetis contra me ,queritur
nunqd priusq̄ ad tormenta ponatur sit defensionis termi-
nus assignādus? videtur ꝙ nō per.l.C.vbi sena.vel clari.cō.
l.iij.ver.eo qui.ibi ne quas ante probationes iniurias patia-
tur ⁊c.cum hoc ꝙ ibi statuitur in illis personis in dignitate
positis sit speciale vt ante eorum probationem non ponan-
tur ad tormenta vel eorum defensionem:ergo in ceteris vide
tur contrarium,s.ꝙ seruādū sit ius cōmune:vt arg.ff.de mi.
l.j.⁊ de iudi.l.cum pretor.⁊.C.de procura.l.maritus. Preter-
ea videmus qd actor primo probat ⁊ fundata intentione a-
ctoris reus opponit ⁊ probat excep.suas ⁊ suas defensiōes:
vt.C.de exce.l.si quidem.⁊.C.de proba.l.excep.⁊ facit. C. de
bo.vacā.l.fi.⁊ de iure fisci.l.defensionis facultas.ergo prius
dz fundari intentio communis totaliter tam per testes quā
per confessionem rei anteq̄ ipse reus in sua defensione vel
exceptione audiat. ¶ Solut. Dicatis ꝙ defensio pri⁹ sit dā
b da[b] maxime quando tale quid allegat probari quo proba-
to iste Titius non deberet ad tormenta poni:⁊ super hoc ita
consuluit do.Lamber.de ramp.per.l.qui dicit a cōminatio-
ne tormentorū appellari facta a iudice de aliquo tormentā-
do:vt.ff.de appella.re.vel non.l.ij.⁊ est ratio ,quia in predi-
cto casu appel.sit concessa:qr si post torturam differretur de-
fensio nunq̄ per appellationem posset postea recuperare de
trimētum membrorum:vt.d.l.no.⁊ eadem ratio locum ven-
dicat in casu ꝓposito.sero enim appellaret si primo torquere
tur. Nam pleriqꝫ in tormentis solent deficere. Preterea vi
demus qd princeps iam subuenit damnato ⁊ ex confessione
sua facta in tormentis ⁊ perseuerata etiam post sententiam
defensionē sue innocentie cōcedendo ⁊ sententiā retractādo
si constiterit de innocentia ꝯdēnati:vt.ff.eo.l.j.§.si qs vltro.
Si igitur iam confesso ⁊ iam condemnato princeps subue-
nit ⁊ defensionis facultatem concedit quanto magis ante
sententiam hoc denegari non debet cui enim qd plus est cō
ceditur nō debet denegari quod min⁹ est vt dicit regula iu-
ris:cui qd plus est,quid plura in iure legitur exp̄sse qd quo-
cunqꝫ tempore iudicij reo petente defensio danda est: vt.ff.
eod.titu.l.vnius.§.cogniturum.ibi , quocunqꝫ tempore ⁊c.
24 ¶ †Sed quid si confessus in tormentis ⁊ perseuerans post-
c ea dicat se errasse nūquid ante condemna.audietur[c] si dicat
velle corrigere errorem suum.respōdeo aut allegat se erras-
se in facto aut in iure.primo casu auditur:quia non videtur
confiteri qui errauit:vt.ff.de confes.l.non fatetur.⁊ talis er-
ror non consueuit obesse vsqꝫ ad sententiam:vt . C .de iur. ⁊
fac.igno.l.error.⁊ facit.C.quorum appella.non re.l.ij. Nam
condemnato ex confessione perseuerata subuenitur etiam
post sententiam probando de sua innocentia ⁊ si errauerit
absoluetur:vt.ff.eodem.l.j.§.si quis vltro.multo fortius de-
bet iste audiri volens ante sententiam probare de suo errore.
Item iste non perseuerauit in confessione ex quo non expe-
ctauit sententiam. ¶ Item confessus formidine tormentorū
auditur appellans:vt.C.quorum appella.non re.l.ij. Si au-
tem errauit in iure non poterit contra suam confessionem
25 venire:vt dicta.l.error ⁊c. ¶ †Sed pone quod aliquis in tor
mentis confessus est tamen nō perseuerauerit: nunquid illa
d talis confessio aliquid operetur[d]: ⁊ videtur ꝙ sit semiplena
ꝓbatio:vt no.C.de custo.⁊ exhi.reorū.l.ij.⁊.ff.eo.l.j.§.diu⁹. q
§.etiam intelligitur in cōfessione torti in qua extitit perseue-
ratum:vel dic forte melius ⁊ verius qd nisi perseueratum sit
quod illa talis confessio nullam plenam vel semiplenam pro
ba.producit quoniam parib⁹ passibus ambulant in nullo
modo confiteri ⁊ confiteri formidine tormentorū:vt.C.quo-
26 rum ap.non re.l.ij.⁊c. ¶ †Item pone qd quidā captus fuit
⁊ ductus coram potestate tanq̄ homicidiū commisisset po-
testas incontinenti non precedentibus indicijs aliquibus fe
cit eum poni ad tormenta qui confessus fuit se illud homici-
dium commisisse in qua etiam confessione perseuerauit. mo
do queritur nunqnid ex cōfessione possit diffinitiue dānari:
e dic quod non[e], argumen.l.ff.de questionib.l.diuus pius.§.
ex quibus causis. Nam si non debet quis torqueri , ergo qd
tortus dixerit non vz: vt.C.de legi.⁊ se.consul.l.non dubiū.
⁊ ibi no. Accur.⁊ facit.ff.e.titu.l.maritus.⁊.l.pe.ſm vnā lec.
⁊ arg.C.si ex fal.instru.fue.in.l.ij.iij.⁊. iiij. Preterea hoc est
de substantiali solennitate questionis habende quod legiti-
ma precedant indicia alias quis torqueri non debet cum a
tormētis inchoandum non sit : vt.ff.de questionibus.l.j.ij.⁊
iij.primo responso.l.maritus.⁊.C.e.titu.l.cognitionaliter .⁊
l.milites.quo deficiente quicquid sequitur ex eo vel ob id nō
valet:vt.d.l.non dubium.⁊.C.de fide instrumen.⁊ iure ha-
ste fisc.l.j.⁊.ff.de integ.re.l.diuus.⁊.C.de appel.l.nominatio
27 nes ⁊c. ¶ †Dictum est supra quod confessio facta in tormē-
28 tis non preiudicat nisi fuerit perseueratum. ¶ †Sz hic ego
quero que confessio dicatur facta formidine tormentorum:
respondeo si torquendus ducatur ad pedem torture ⁊ ligen
f tur eius manus de retro[f] ⁊ dicatur ei a iudice quod nisi cōfi
teatur quod incontinenti subijciet eum torture. In hoc enim
casu si confitetur non tenet talis confessio nisi in confessione
fuerit perseueratum quia lex equiparat talem confessionem
extortam formidine tormentorum confessioni facte in tormē
tis:vt.C.quorum appel.non reci.l.iij.ibi,aut formidine tor-
mentorum.⁊ not.quod ibi dicit formidine:non autem dicit
in tormentis:⁊ idem ibi sentit gloss.arg.ff.de iniur.l.item a-
pud labeonem.§.quod adijcitur.versi.questionem.ibi,vel le
uis territio ⁊c.ergo a contrario sensu non leuis territio ha-
betur ipsum tormentū ad hoc concord.quod dicitur sufficit
terror armorum etiā si qs eius vsus nō sit.ff.de iu.⁊ iure.ar.
l.idem est.§.qui arg.item quo ad.l.corne.de sic.equipollen-
tia sunt hominem percutere gladio ⁊ stringendum hominē
insultare.l.j.§.diuus.C.eodem titulo.l.is qui.⁊ facit.ff.ex q.
cau.ma.l.iij.⁊.C.quod me.cau.l.me. ¶ †Sed quid si duca-
29 tur ad pedem torture sed non ligentur manus de retro,sed
tantum minatur sibi de torquendo eū si non confiteatur ⁊
ob eas minas confessus fuerit nunquid talis confessio vide-
tur esse facta formidine tormentorum vt dicamus confessio
nem non valere nisi fuerit perseueratum in ea videtur quod
sic:vt argumen.ff.de vi ⁊ vi arma.l.j.§.armati.⁊.ff.de incen.
rui.nau.l.j.§.incendijs.⁊.l.patronus.j.responso.sed contra-
rium videtur quoniam leuis terror non spectat ad formidi-
nem tormentorum : vt.ff.de iniurijs.l.item apud labeonem.
§.adijcitur.ver.questionem . Sed quod prius dixi verius
30 puto. ¶ †Sed quid si extra locum[g] in quo homines tor-
g quentur iudex dixit aut confitearis aut ducam ad torturam
inferendo sibi terrorem de hoc quantum poterat ⁊ ille ta-
lis his auditis fuerit confessus nunquid dicetur in hoc ca-
su confessio facta formidine tormentorum? dic quod non:
quia leuis territio ⁊c.vt dicta.l.item apud labeonem .ver.q.
ff.de iniur.⁊.C.quod metus causa,l.metum non iactationi-
bus.terrorem autem aut me tormentorum debemus accipe
re presentem ⁊ instantem torture. arg.ff.quod metus causa.
l.metum.j.respon.⁊.ff.qui.ex caus.ma.l.iij.ad fin. leuis enim
territio tormentorum extra locum facta illusoria est argu.
ff.si cui plusquam.per.l.fal.l.hec satis. ¶ †Sed quid de. q.q̄
toto die occurrit de facto continetur in statuto ciuitatis qd
null⁹ possit poni ad tormēta nisi in certis casib⁹:potestas ex-
tra illos

a ¶ Qd non. adde ful.in ꝯsi.cl. alex. cōsi.cxj.j.lib.ber.
b ¶ Sit danda.add vt p alex.cōsi.lxv. j.li.⁊.xlj.ij.li. que tn̄ lz sint diuersis libris iserta tamē idem cōsi.duplicatum ⁊ ibi vide qd si ptās hz arbitriuz an vigore illius arbitrij possit denegari copia idiciorū ⁊ an possit recipere testes nō citata pte.Ber.
c ¶ Audietur.add Frā.are.ꝯs.cxlvij
d ¶ Operet. adde Raph.cu.consil. cxxxviij.Ber.
e ¶ Qd nō.add pe. de anc.cōsi.xxiij. Alex. consil.v.⁊ consilio.cxliij.ij. lib.Ber.
f ¶ De retro.adde pe.de anc.cōsi.xxiij.s. Alleg.Alexā.cōsi.xlviij ,iiij. lib. Ber.
g ¶ Extra locū.ad de cep. cōs.l. vbi ponit an valeat cōsuetudo qd infamatur interroget in loco tormētorum.Ber.

tra illos auidus honore nolēs incidere in penam statuti pre- cepit inculpatū de crimine debere poni in aliqua turri & de negauit cibum & potū donec cōfiteat᷑ vel faciat ipsum pone- re ad aerem spoliatū omnibus pannis tempore hyemis: ita ꝙ ob hoc fuit confessus: modo queritur nunquid talis con- fessio facta dicat᷑ formidine tormentoꝝ: vt illoꝝ ob hoc fuis- se positū in tormentis: dic ꝙ sic: vt. ff. de iniur. l. apud labeo- nē. §. questio. ibi malā māsionē &c. dictū est supra ꝙ confessio facta formidine tormētoꝝ nō p̄iudicat nisi fuerit p̄seueratū.

32 ¶ †Sed quero apud quem locū debeat duci reus ad perse- uerandum. Responde apud acta vel ad aliū publicū locum & nō in conspectu torture. & ideo videmus assessores in perse uerantia facienda cōuocare testes & sub publico testimonio scribi faciunt talis tali die & loco tali: presentibus talibus te stl. p̄seuerauit & ꝯfirmauit &c. & bñ faciūt. ar. C. de cust. & exhi. reo. l. ij. & ibi sub pub. testi.

33 ¶ †Item q̄ro quātū erit inter me- dium ab hora cōfessionis torti vsq; ad horā reductionis ad perseuerandum. Respondeo hoc non terminat᷑. l. aliqua. vt d. l. C. de cust. & exhi. reo. l. ij. ibi primo dum ductus &c. nō tñ̄ dicit quantum sit illud modicum. Tu tñ̄ dic ꝙ illud modicū pōt dici arbitrio iudicis &c. considerata qualitate personaꝝ et leuitate vel grauitate criminis cū eñ̄ tempus certum vel quid aliud non p̄finit᷑ a iure in iudicis potestate relinquit᷑: vt. ff. de iure delibe. l. j. & ff. de penis. l. hodie. & ff. de stat. li. l. j.

34 ¶ †Item quero qui debeant interesse questioni. Respōdeo iudex in secreto recipiet dictum torti ad similitudinē testis: tortus eñ̄ habet similitudinē cū teste: vt no. do. Azo in sum- ma eo. tit. §. sed adhibetur. & ff. eo. ti. §. imperator. & dic vt. ff. de adul. l. postulauerit. §. q.

35 ¶ †Sed quid si iudex in tormen- a tis adeo modū excessit[a] ꝙ tortus ibi deficit vel mēbrum de- bilitauit tenebit᷑ ne iudex a quo iure tenebitur queritur & q̄d teneatur dicit lex expresse. ff. de iniur. l. apud labeonē. §. q. ibi teneri cum &c. Sic eñ̄ torquendus est reus vt innocentie vel supplicio saluus reddatur: vt. ff. eo. ti. l. q. modus quē modū si iudex nō seruauit tenet᷑ ex hoc. & facit. ff. solu. mat. l. si con/ stante. §. si mari. & insti. de his qui sunt sui vel alie. iur. §. do- minoꝝ. & melius ad. l. aquil. l. sed etiā si quomodocunq;. §. si magister. & ff. de vsuf. l. locus. §. si de pig. ac. l. elegāter. §. pla- ne. nec prodest sibi ꝙ tanquā iudex hoc fecerit cum delique- rit. nā contra maleficiū p̄raue p̄sumit᷑ actū: vt. C. de iniur. l. si non cōuintij. & C. de fica. l. j. ꝑpterea si propinquus in cor- rigēdo propinquum modum excesserit & sic membrū debili- tauerit tenet᷑. C. de emenda. propinquoꝝ. l. vna. nec iudicem excusat officium: q2 sicut nec priuatis ita nec magistratibus cōcessum est aliquod illicitū facere: vt. ff. de iniur. l. nec magi stratibus. ecōtra videt᷑ ꝙ non teneat᷑: q2 iudex hoc fecit exe- quendo officium suum causa eruendi veritatē: nō aūt ani- mo interficiendi vel debilitandi: ergo non debet ex hoc tene ri: nemo eñ̄ videtur delinquere nisi cum animum malignū habuerit delinquendi. ff. de verbo. signi. l. spe. ad fi. voluntas enim & propositum distinguunt malefi. ff. de furtis. l. j. & de iniurijs. l. qui iniur. in princ. & facit. ff. de acqui. possef. l. q in- fur. & alibi scriptum est tunc crimen contrahitur cum volun tas & propositum nocendi interuenit non aliter: vt. C. de fica. l. j. & facit. ff. de lib. ho. exhi. l. iij. §. j. presumit enim princeps bonum de officialibus suis nisi manifeste cōtrarium docea- tur: vt. ff. de offi. prefec. preto. l. vna. ad fin. Nam creditor au ferendo non presumitur deliquisse qui rem sibi pignoratam aufert: quia mobilis est presump. vt. ff. de fur. l. cuꝫ creditor. sic a simili in proposito presumitur quod iudex sui offic. exe- quendi causa hoc fecit non nocendi conf. vt. ff. de iniur. l. in- iuriarum. §. j. Et si iudex aliquam culpam habuit in excedē do modum non tamen ideo tenetur. l. cor. de fica. quia in de lictis etiam lata culpa non equiparatur dolo: vt. ff. ad. l. cor. de fica. in. l. j. Itē causa ob quā aliquid sit, aliqd suadet rema nere impunitum q̄d alias coercendum esset: vt. ff. de pe. l. aut facta. §. causa. Itē officij necessitatis impunitum suadet re- manere quod alias coercere debet: vt. ff. de his qui. vt indig. l. post legatum. §. aduocatum. & l. tu. Preterea in dubio non apparet quo animo fecit: vnde presumendum est quod po- tius zelo iustitie & ex vigore officij, ꝙ̄ malo animo hoc fece- rit: vt. ff. vi bo. rap. l. secunda. §. si publicanus. & argumen. ff. de acqui. pos. l. minus instructus. & ff. pro soc. l. maritus. Ac- cedit adhuc aliud validius argu. sumptum ex. l. C. qui accu. non pos. l. ij. ad fin. vbi tutor ex suo officio de falso accusans producentem instru. contra pupillum si non probatur non presumitur calumniandi animo accu. instituisse nisi euiden- ter ꝓbetur de ipsius calum. & tñ̄ alias qui nō probat calūnia ri videt᷑ & presumitur eoipso: vt. C. de aduo. diuer. l. j. Sol. di- stingue ꝙ si appareat ꝙ hoc fecerit sua voluntate & dolo q̄d iudex tūc tenet᷑. Si autem casu sine culpa & tunc nullo modo tenetur. Si aūt aliqua culpa in excedendo modū etiam tunc nō putant aliqui Doctores eum teneri per. l. C. de emen. ser. l. vna. & bona est arg. de dñica potestate ad potestatem recto ris: vt. ff. de vb. sig. l. potestatis verbo. hec tñ̄ non creditur ve ra opi. do. vero Gui. de suza. dicit ꝙ si iudex modum excedē do in questionibus hominem interemit vel debilitauit q̄d ex hoc tenet᷑ q2 statim cum modū excedit fingit᷑ non iudex ſ3 priuatus sicut tutor male administrando fingit᷑ non tutor & tenet᷑ tanꝙ̄ quilibet: vt. ff. de susp. tu. & ff. pro empt. l. qui fun- dum. §. si tu. & argu. C. de epis. & cle. l. generaliter. quid plura dicit. d. Gui. potest dici casus in. l. ff. de iniur. l. item apud la beonem. §. qōnis verba. ad fi. & §. si iussit. & vide Cy. in. l. grac chus. C. de adul.

36 ¶ †Itē quid si malefi. probet᷑ fore commis- b sum tñ̄ per vnum testem[b] de visu nunquid hoc erit indicium sufficiens ad habendam torturam: videt᷑ ꝙ nō: vt. ff. eo. tit. l. maritus. vbi per dictum vnius testis nō inducit indicium: vt. ff. de dote prele. l. theopōpus. & ff. quemadmo. test. ape. l. j. §. sed & si vnus. Preterea omnia iura que tractant de indi cijs quasi omnia loquuntur in plurali numero. l. indicia de- bere precedere, nō autem dicunt indicium. ff. eo. l. j. ij. rñ. ibi, & alijs arg. &c. & l. vnius. §. in ea. & §. vlti. C. eo. l. cognitionali- ter. l. mili. & C. de fal. l. j. sicut & pluralis elocutio non acquie- scit numero singulari: vt. ff. de manu. test. l. libertas. q. §. vlti. ¶ Solu. dic his non ob. sufficere vnum testem de visu ad ha bendam torturam: vt no. d. Azo in summa huius ti. §. indi- cium autem. & C. ad. l. iul. ma. l. si quis alicui. in gl. or. nec ob. d. l. maritus. q2 ideo non fuit quis tortus propter dictū vni⁹ testis: q2 ille testis erat familiaris producentis: & ideo dictuꝫ suum nō fuit tante efficacie ꝙ faceret indicium. Itē nō ob. alia iura in ꝯrium allegata: q2 illa talis pluralitas inspecto communi vsu loquendi in singularitateꝫ resoluitur: vt. ff. de verbo. sig. l. nō est sine libertis. & ff. de nego. gest. l. ait pretor. §. j. de orig. iur. l. j. §. exac. & ff. de cōd. & demon. l. falsa demon stratio. §. vlti. cum si. & vide plene per Cy. in. l. si quis. C. ad. l.

37 iu. maie. ¶ †Dictū est. s. milites torqueri nō posse: sed quid erit de militibus nostri t̄pis poteruntne torqueri: dic q̄d sic: cum non gaudeant priuilegio militum dñi Imperatoris: vt in corpore auf. de man. prin. §. vlti. & ibi no. Accur. ibi talib⁹ militibus &c. Nam si quis non seruatis solennitatibus fabri censis factus fuerit pro fabricensi haberi non debet: vt. C. de fabricensi. l. si quis consortium. & arg. C. de epis. & cle. l. gene raliter. & ibi clerico denegant᷑ militaria priuilegia qui vitaꝫ recti clerici & solennia non seruauit: & facit. C. de appel. l. no- minationis. Nam veri etiam milites in quibusdam crimini bus torqnentur & habentur quo ad hoc pro non militibus.

38 ff. de re mili. l. proditores. ¶ †Item quid de aduocatis[c] seu c militibus nūquid possunt torqueri: videtur quod non sicut nec veri milites possunt: nam patroni causare sunt milites: militant nanq; patroni causarum &c. vt. C. de aduoc. diuer. iudi. l. aduocati. ¶ Preterea sicut militibus concessum est vt cōdemnati non exigantur nisi inquantum facere possunt sic & patronis causarum: vt. ff. de re mili. l. milites. in princ. & ibi not. gloss. ordi. Econtra videtur quod nulla. l. cauetur ꝙ iudices seu aduocati sunt milites. Solu. dic de iuris subtili- tate regulariter torqueri possunt sicut nec milites: vt. C. eod. l. milites. & d. l. aduocati. sed de consuetudine que est optima legum interpres bene torquentur. s. in. c. proximo, sub rubri. an testes torqueri possint. etiam dictum est decuriones non posse torqueri, sed quid erit de consiliarijs ciuitatū nostri tē- poris: nunquid poterunt torqueri: dic de subtilitate iuris ꝙ non: quia cuiusq; ciuitatis consiliarij decuriones sunt: vt. ff. quod cuiusq; vniuersitatis nomine. l. nulli. & ff. de verbo. si- gni. l. pupillus. §. decuriones. de generali tamen consuetudi ne contrarium est & cōtrariū obseruat᷑. & ita vidi bono cōsuli ꝑ sapiētes ēt seruari autoritate ꝯsuetudinis cōsuetudo q̄ ꝑ

39 lege seruat᷑: vt no. in. l. de quibus. ff. de legi. ¶ †Sꝫ de vno q̄- ro pone fore probatum de crimine contra aliquem per pu- blicam vocem & famam ortam incontinenti commisso crimi ne in loco cōmissi criminis & a personis fide dignis: nūquid eoipso poterit contra istum taliter infamatum ad tormen- d ta[d] procedi: videtur quod non, quoniam fama per se nō pro- bat se inducit aliquod indicium validum ad alias probatio nes confirmandas & coadiuuandas: vt. ff. de testi. l. iij. ver. a- lias numerus testium &c. alias veluti consentiens fama. l. cū alijs probationibus assentiens confirmat &c. est enim fama res fallax et perniciosa: vt argu. ff. de heredi. insti. l. pacume- uius. & arg. C. de penis. l. decurionum. et. C. de offic. rec. pro- uinc. l. iustissimos. ibi, nec ad libertatem per clientelas effu- se &c. Non enim quelibet indicia sunt sufficiētia ad torturam

a ¶ Excessit. tu vi- de de hac questi. ita late sicut alibi Pari. de puteo in trac. de synd. in. c. de indicus. i lect. in verb. an si officia &c. char. 112. h. c.

b ¶ Unum testem. adde Alex. cōsi. xj. i. lib. et cōsilio lxxvij. & xlv. ij. li- bro. Cep. cōsi. xl. Auge. consi. iiij. Ber.

c ¶ Aduocatis. adde ꝙ Ful. ꝯsi. clxxiij. consuluit aduocatos tor- queri non debe- re sicut milites. Cep. tñ̄ cōsi. lx. in omnibus ijs q̄ō. sequitur Gand. Ber.

d ¶ Tormenta. ad de an fama sit suf ficiens indicium ad torturā. Ale. consilio. v. Ang. consi. iiij. Bald. consilio. ccccxxx. Ber.

habendam:vt.s.dixi in primo notabili. Preterea fama ⁊ infamia contra aliquē facile oritur ⁊ frequenter cum ad dictū vnius plurimorum multitudo sequatur:vt extra de pur.ca.c.cum in iuuentute. Si igitur fama confirmat:vt.d.§.alias numerus.ergo oportet qđ sit aliqđ preter famā ꝙ habeat confirmari fama.⁊ qđ faciat pro accusatore vel pro cōi cum per se sola fama non sit sufficiens sine alijs probationibus. Unde si preter famam esset aliquod indicium qđ confirmaretur a fama posset ad tormenta procedi de quibus indicijs dubitatis di xi.s.de presump.⁊ indi.indubi. Econtra videtur ꝙ ex sola probatione fame possit procedi ad tormenta:quoniam fama que aduersus aliquem oritur incontinenti commisso crimine eidem crimini inesse videtur:vt.ff.ad.l.iu.de adul.l.ꝙ ait.l.⁊.ff.de vi ⁊ vi ar.l.iij.§.cum igitur.item qr iura videntur velle ꝙ quo ad tormenta habenda sufficiat fama parochie vel maioris partis. Nam si hoc fieri non posset iam daretur cuiqȝ materia delinquēdi:de quibus dic : vt not.s.de presump.⁊ indi.§.pone ꝙ item est ⁊ alia ratio pro hac parte: quoniam hec fama per se probare videtur:vt.ff.de fun.instr.l.cum de lanionis.§.asinam.⁊.C.de testibus.l.pe.⁊ instit. de test.§.testes.⁊.C.ne de statu defun.l.si mater. Item qr talis fame probatio adducit presumptionem ⁊ videtur esse quoddam verisimile ar.⁊ presump.probabilis: extra de sen.excom.c.inquisitioni. Itē fama inducit semiplenam probationem:vt extra de sen.excom.c.cum desideres.⁊ extra de purgatione cano.c.si quis de gradu.ar.ff.de suppelle.leg.l.iij.in fi. Sol.dic qđ secundum iu.cano.talis fame probatio in semiplenam probationem adducit,⁊ equiparatur dicto vnius testis: ⁊ ego s.not.ꝙ ex semiplena probatione vt ex dicto vnius testis proceditur ad tormenta merito ex sola fame probatione poterit ad tormenta procedi ⁊ sic seruant communiter omnes assessores quāuis per iura ciuilia possit dici contrarium per.l.⁊ iura allegata pro prima parte huius questionis. Ego tamē vidi seruari pro ⁊ contra per iudices ⁊ assessores s'm opiniones diuersas ⁊ varias diuersorum virorum.verum si preter famā esse aliqđ indicium nō recipit questio nostra dubitationem quin possit ad tormēta procedi. de quibus indicijs no.s.de in

40 di.⁊ presump.indubitatis. ¶ † Sed pone homicidiū vel aliud maleficium fore commissum tā occulte ꝙ de malefactore nō constat verum post aliquod tempus capitur quidam contra quē insurgit publica vox ⁊ fama de malefi.predicto ⁊ qui alias sit homo ma.condi.⁊ fame ; quero nunquid hic talis possit ad questiones poni ⁊ tormentari dic de hac questione vt plene no.s.ex quo tempore possit fama incipere.§.sed pone pro cri

41 mine ⁊c. ¶ † Preterea ego quero ecce potestas habet ex forma statuti liberum ⁊ generale arbitrium[a] inquirendi ⁊ puniendi maleficia ⁊ excessus: modo quero nunquid potestas sine aliquibus alijs indicijs possit contra delatum de crimine procedere ad tormenta:videtur quod sic quia dare arbitrium potestati nihil aliud est nisi vt bona conscientia procedat s'm qđ eius conscientia dictauerit:nā arbitrium dat potestatibus largas habenas ⁊ hec est huius arbitrij interpretatio. Quid aūt possit facere potestas ex tali arbitrio:potius habetur ex cōsuetudine terrarum qua ex iure. Nam secūdū iura licet potestas habet arbitriū:tamē debet omnia facere s'm iura ⁊ leges maxime in diffiniēdo ⁊ condēnādo ⁊ hoc probatur per infrascriptas.ll.C.de inoffi.test.l.si qñ.⁊.ff.de condi.indebi.l.si procura.in.§.falsus.⁊.l.celsus.⁊.ff.de pecu.l.peculij.⁊ man.l.si creditor.§.lucius.⁊.ff.de pig.l.oblig.⁊.ff.de dona.l.filiusfa.ff.que in frau.cre.l.si pater.⁊.ff.ad municip.l.lucius.§.imperator.pōt itaqȝ potestas ⁊ debet ex arbitrio ad tormēta procedere si aliquod habeat indiciū per qđ eius animus moueatur ꝙ ille qui inculpatur de crimine sit torquendus nō alias,nam arbitriū non supplet defectū indicij vbi nullum est indicium. Et enim de iuris autoritate ⁊ solennitate qđ indicia precedant torturam,vt.s.notatur:⁊ per.l.de questionibus,l.j.ij.respon. sol. hoc enim indicis arbitrio cōmissum non est a iure.nā facti questio in arbitrio est iudicantis non aūt iuris autoritas:vt.ff.ad muni.l.ordine.§.j.nā lȝ in processu ex suo arbitrio possit multa de iuris subtilitate omittere:nō tū prorsus omittere pōt.verū inferenda sentētia caueat ptās ne condemnet ex solo arbitrio ⁊ conscientia vel ex dicto vnius testis vel ex sola fama cū inferenda sniā debeant iura seruari:vt.s.dixi per iura hic superius allegata: vñ si videri maleficia fore probata cōdēnet secure alias non.verūetiam si maleficium non esse plene probatū sed ad plenā probationē modicū deficeret forte rōne testiū qui nō essent omni excep.maiores, tunc potestas pōt ex tali arbitrio condēnare secure si eius conscientia ⁊ animus cū probatione concordet. tenetur eñi potestas qui hȝ arbitrium solum de dolo ⁊ lata culpa sicut depositarius:vt.ff.de po.l.ꝙ nerua.vltimo ego quero pone in statuto contineri qđ quicunqȝ aliquem vulnerauerit cū cultello soluat lib.c.ecce Titius tale commisit maleficium quo cōmisso datur arbitriū potestati super illo tali crimine ⁊ speciali maleficio:mō queritur an ptās possit cōdemnare s'cōm arbitrium: ⁊ nūquid illud arbitrium aliquid operatur : dic ꝙ non potest qr tale arbitriū nihil operatur:vt extra de consti.c.cum M.post maleficium perpetratum super verbo,motā.⁊ in glo.que incipit,ꝙ quicquid in preiudiciū alterius partis fit lite pendente sit irritum.⁊ facit.ff.de pe.l.j.⁊ in aut.vt facte no.consti.⁊c. Secus esset si ex certa scientia diceretur non obst.tali statuto:vt extra de confir.vti.vel inuti.c.j.⁊ facit de consti.extra decretalis ecclesia ⁊ cum acces.pone potestati fore datum arbitrium ⁊ ꝙ sit absolutus ab omnibus statutis ciuitatis nunquid solum bona statuta debebit seruare ⁊ dic ꝙ sic per.l.ff.de offi.procu.ces.l.j.§.si rē.in fi.⁊ per.ll.allegatas.s.eo.§.preterea ego quero. Si autem queratur an potestas vigore sui arbitrij sibi dati possit de maleficijs per reos commissis extra territorium cogno.dic pro,⁊ contra:⁊ solue vt est vbi ⁊ in quo loco puniatur delinquens. Gandinus.

a ¶ Arbitriū.adde qđ possit facere ptās vigore gñalis arbitrium sibi dati. Alexā.consil.lxv.⁊.xlj.ij.libr. Pe.de anch.consi,clxvj.Ber.

¶ De defensionibus a reo faciendis. Rubrica.

1 ☞ Maleficium cōmissum ob defensionem sui ⁊ filiorum.⁊ etiam rerum quando non puniatur.
2 Maleficium commissum ob tutelam vxoris sue an puniatur.
3 Coniuncto an liceat defendere coniunctos ob iniuriam que infertur.
4 Filio patrem liberto patronum:⁊ seruo dominum an liceat defendere.
5 Defensio aut vindicta quomodo presumantur.
6 Deiecto de fundo suo an liceat ex interuallo conuocatis amicis deijcere aduersarium.
7 Deiectus de fundo si ad domum accedat ⁊ conuocatis amicis stans per diem vel vltra postea recuperet possessionē nūquid videatur fecisse ad defensionem ⁊ incontinenti.
8 Defensio a iure permissa intelligitur cum moderamine inculpate tutele ⁊ quid sit istud moderamen.
9 Deiectus per vim ⁊ palā de fundo suo:si ex interuallo deijciat primum ⁊ sit accusatus de ista secunda violentia:an poterit de violentia prima excipere,vel principaliter agere.
10 Deijcere volens titium de fundo conuocati amicis: si dum titius cum suis amicis resistit aliqui hincinde moriātur aut vulnerentur : an puniatur pro omnibus excessibus perpetratis.
11 Rixa cepta nō ratione possessionis sed alia causa an autor puniatur:⁊ an nocturnū depopulatorē agrorū insidiantem in stratis desertorem militie furem nocturnū vel diurnum liceat interficere.
12 Homicidio presens an teneatur prohibere ne homicidium committatur.
13 Accusatus vel inquisitus de maleficio si compareat ⁊ neget an probato postea maleficio si dicat se fecisse ad sui defensionem audietur.
14 Accusatus in sua responsione dicens nego me fecisso maleficiū ⁊ si appareat me fecisse feci ad meam defensionem:an de iure audietur.
15 Deiecto titio ⁊ fundo ⁊ petente restitui,si ille qui deiecit,dicat volo probare fundum ad me spectare an possit.
16 Statuto dicente quod bannitus pro maleficio possit offendi impune: an talis exceptio possit per procuratorem opponi.

Uia multa crimina committuntur licite ⁊ impune propter defensiones que cōpetunt cōmittentibus ea crimina:ideo videamus de his defensionibus anteꝙ perueniamus ad tractatum de impositione penarū.

1 † Et primo sciendum est quod quando aliquis commisit delictum vel homicidium vel aliud maleficium ad sui corporis defensionem quod ex hoc puniri non debet:vt.ff.de iusti.⁊ iure.l.vt vim.C.quando licet vni. sine iud.l.j.⁊.C.vnde vi.l.j. Nam vim vi repellere omnes leges omniaqȝ iura permittūt , tam ratione persone : vt dicta.l.vt vim. ꝙ ratione mobilium rerum,vt si vellem defendere capam meam:vt.ff.de vi ⁊ vi arma.l.prima.§.vnde vi. Item quod licet pro meo corpore licet etiam pro corpore filij mei:vt argu.ff.quod metus causa.l.isti quidem. Idem ⁊ de persona mei fratris. Nam lex dicit quod socij omnium bonorū debēt cōmunicare omnia bona ⁊ omnia mala.ff.pro soci.l.cum duobus.§.patroni.⁊.l.rerū.

hoc etiam

hoc etiã cõceditur rõne affectionis:vt.ff.man.l.cum seruus. z arg.ff.de tutel.l.j.§.j.Nam de iniuria facta fratri nõ habet frater cognitionem si sit iudex: qz ei facta reputat̃:vt.ff.de le
2 gi.l.i.z.ij. ¶ † Sed quid si aliquis ob tutela vxoris sue fecit: dic qđ excusat̃ sicut excusatur quis pro filijs z fratribus: qz vxor est socia diuine domus, z humane rei.C.de crimine ex pilate heredi.l.aduersus. Item qz sunt duo in carne vna.ff. rer.amo.l.j.z pro hoc facit q͂ iniuria facta vxori sit facta viro: vñ vxo.a mar.armis defendant̃ z nõ econtra:vt.ff.de in
3 iur.l.j.in fi. ¶ † Sed quid si inferat̃ alijs coniunctis personis iniuria nũquid licet hos defendere.ar.ff.de lib.causa.l.j.ij.et iij.ff.de ap.l.non tñ.sed.d.Odo.dicit qđ non est sic expressuz in coniunctis personis sicut in psonis filiorũ z fratrũ z vxo. vñ in hoc articulo dicit q͂ de personis coniunctis põt dici z idem debet obseruari sicut dicit̃ de personis extraneis:vcz q͂ si aliquis aggredit̃ personã extraneã vel coniunctã q̃ mecum esset in societate q͂ tunc licet mihi illã talem personam defendere sicut si aliquis aggrederet̃ me z ꝯiunctam personam vel extraneam:qz tũc licet z easdem psonas defendere, z pro hoc est arg.C.ad.l.iul.de vi pub. vel priua.l. quoniam
a multa facinora.alias aũt nõ licet[a] personam ꝯiũctam defen
4 dere.Odo. ¶ Sed† quid si filius aliquid fecerit ob tutelam patris sui. dic q͂ excusatur.C.de epis.z cle.auť. cap. z.C.de impu.z alijs sub.l.fi.z insti.de inuti.stip. §.ei qui. quid si libertus ob personã patroni vel seruus ob personam domini sui ad defensionẽ aliquid fecerit:dic idem vt dixi de filio: vt.ff.ad se.consul.sil.l.cum dñs.item non sequitur punitio q͂ dic vt.j.de pe.ad fi.hec aũt omnia vera sunt qñ id qđ factum est ad defensionem factũ est z nõ ad vindictã: verbi gratia, tu es in pacifica pos.tui fundi ego aggredior te z volo te de possess.ea deijcere:tu vero incipis te defendere z defendendo te: ego intimoratus incepi fugere:qz etiam circũstantes inceperũt clamare z fugiẽdo exiui fundũ: tu vero psecutus es me z me percutis fugientẽ hoc eñ casu non facis ad defensionem imo facis ad vindictã:z ideo debes puniri qz defensio debet fieri cum moderamine inculpate tutele hoc est si aliter te tueri nõ põt:nã si nulli proclamãt ego z tñ insisto circa violentiam z tu te defendendo me offendas:hoc casu facis pro defensione non pro vindicta:z ita intelligit.d.Odo.
5 C.vñ vi.l.j.zc. ¶ † Sed ponamus tu es in pacifica possessione alicuius fundi ego armis te aggredior, tu armis te defendis occidendo vel vulnerando me:nescitur nec apparet si tu fecisti ad defensionem vel ad vindictã:quid presumatur in dubio.rñ.d.Ja.dixit q͂ aggressus semper videt̃ facere ad defensionem.C.qñ licet vni.se sine iu.vin.l.j.z.ff.de iusti.z iure. l.vt vim.do.vero Odo.aliter dicit.s.q͂ semper ille qui aggre
b dit[b] videt̃ facere ad vindictam si occidat vel debilitet nisi probet cõtrarium.z ad hoc facit.ff.ad.l.aquil.l.si ex plagis.§. tabernarius.sed qũo poterimus scire vtrũ fecerit ad vindictã vel ad defensionem. respondeo q͂ factũ et quantitas factorũ hoc indicat.nã si te aggredior cum armis z tu incipis resistere z percutiamus ad inuicem z tu me interficias defensionis causa videris fecisse. sed si sic preliando tu fortior me vicisti proijciendo me in terram z ligasti me z postea interficias me videris hoc facere ad vindictã.colligit̃.ff.ad.l.aquil. l.scientiam.§.qui cum aliter.z.§.tabernarius.z sic tenet.do.
6 Odo. ¶ † Sed pone q͂ tu deiecisti me de fundo z ego conuocatis amicis non incontinenti sed ex interuallo deieci z meã possessionem recuperaui:querit̃ nũquid hoc licite facere potui. z videtur q͂ sic, qm̃ dolus cum dolo, culpa cum culpa cõpensatur: vt.ff.de dolo.l.fi.z.ff.de eo per quem factũ est.l.fin. §.j.z.ff.de compensa.l.si ambo. z qz paria delicta mutua cõpensa.tolluntur: vt.ff.solu.mat.l.vi.atqz vxo.z.ff.de adult.l. si vxo.do.Odo.soluendo hanc questionẽ dicit q͂ differentia est inter crimen seu violentiam,occultum seu occultam,z crimen seu violentiam, notorium seu notoriam: nam si occulte deiecisti me de possessione mea,possum ex interuallo occulte deijcere te: nam tunc dolus cum dolo ,culpa cum culpa tex. vt supradictum est. si autem publice z palam deiecisti me de possessione mea ita q͂ hoc sit publicum z notorium:tunc dicit q͂ incontinenti expedit q͂ hoc fiat propter tumultũ z scãdalum euitandum.ar.ff.ad.l.cor.de fica.l.pe.z.C.ad.l.iul. de vi pub.l.si quis ad se fundũ. z quod dicitur crimina mutua compensatione tolluntur:hoc erit interdum verum interdũ non:nam si hodie fecisti mihi insultũ nõ possunt cras tibi facere.ita si hodie deiecisti de fundo meo non possum te cras expellere,z ita vtrunqz crimen punitur: z sic not.q͂ incontinenti licet mihi resistere z non ex interuallo z accipe incontinenti.l.anteq͂ diuertat̃ ad alios actus:vt.ff.de verbo. signi. l.cõtinuus.§.j.rñ.z.ff.de duo.reis.l.duobus.§.fi.z.ff.de adul.

7 l.q͂ ait lex.z.ff.de test.l.here.palam.§.fi. ¶ † Sed quid si ego expulsus de fundo iui ad domũ z misi pro amicis meis:steti per diem vel vltra ad conuocandum amicos z postea iui ad locum et possessionem meam recuperaui: nunquid videor hoc fecisse ad defensionem z incontinenti: dic q͂ sic. ar.quia
8 actus extraneus intermedius non fuit. ¶ † Et no.q͂ omnis defensio que a iure conceditur facienda est cum moderamine inculpate tutele qđ moderamen attenditur circa duo vt si aggrediaris me cum armis possum me cum armis defendere: si autem sine armis , me defendere debeo sine armis: vt.ff.de vi z vi armata.l.iij.§.cum igitur.sed quid si pugnus vnius sit durior quam ensis alterius forte propter debilitatem nature:dic q͂ debilior vtetur armis.illud autẽ dixerunt quidam simplicitate nimia q͂ potentior debeat pati primo se percuti:nam ipsi male dixerunt: qz forsan nunq͂ percuteret si primo percuti patiatur quam percutiat. qđ dic vt plenius nota.do.Azo in summa.C.vnde vi.circa principium.
9 ¶ † Sed pone q͂ ego per vim deieci te de possessione fundi tui publice z palã tu vero ex interuallo deiecisti me de possessione fundi illius.ego nunc te accuso de ista secunda violentia tu vero contra istam accu.fecisti petitionem excipiendo proponens me prius violen.commisisse vel vis me principaliter conuenire modo: queritur nunquid debes audiri. respondeo qđ non.z istud valde dignum z not.q͂ videtur innuere gl.apposita.C.ad.l.iul.de vi pub.l.si quis ad se fundũ. dicens quod prima violentia est absumpta seu sublata per violentiam secundam z ex interuallo illatã vt ex prima violentia agi nõ possit: vt.ff.de vi z vi arma.l.qui possessionem.
10 ¶ † Sed pone q͂ ego conuocatis amicis iui ad quẽdam fundum volẽdo pos.illius fundi expellere de possessione:ille vero possessor cum suis amicis cepit resistere:resistendo,aliqui sunt hincinde mortui vel vulnerati quis inde punietur.Respondeo autor z inceptor rixe punietur pro omnibus excessibus perpetratis:vt.ff.ad.l.iul.de vi pub.vel pri.l.quoniam
11 multa facinora. ¶ † Sed quid si rixa vel rumor non fuit inceptus ratione posses.sed alia causa nunquid eodẽ modo punietur autor rixe.respondeo q͂ sic punietur:vt.ff.de ser.cor.l. in hoc iudicio.vbi autor belli punitur z quia in dubio tutior via eligenda est:puniendo potius inuasores z autores criminum q͂ alios quos ignoramus deliquisse vel occidisse: vt.ff. de damno infec.l.inter quos paries.§.primo.argu.ff.ad leg. cor.de sicar.l.fi.supradictum est q͂ quis impune possit alium occidere pro defensione sui corporis vel suarum rerum mobilium vel immobilium vel pro defensione sui patris vxoris z filij vel alterius cuiuscunqz qui esset in societate mea. inde est q͂ nocturnum agrorũ depopulatorem vel deuastatorem aut eos qui in itineribus frequentissime stant in insidijs possum impune occidere, cum melius sit in tẽpus occurrere, q͂ post exitũ vindicare: vt.C.qñ licet vni.si sine iu.vin.l.j. Item desertorem militie licet opprimere: vt.C.predicto tit.l.finali. item furem nocturnũ in furto deprehensum quocũqz modo se defendat licitũ est occidere sed furem diurnũ non licet occidere nisi telo se defendat: dũm in vtroqz casu clamore hoc fiat:vt.ff.ad le.aquil̃.l.itaqz.sunt z alij casus in quibus quis impune ius sibi dicit vt notatur illo generali eliquem impune sibi ius dicere posse quos casus hic non prosequor euitat etiam quis penã in multis alijs casib[9] quod dic: vt.j. de pe. circa fi.§.nõ sequatur punitio.alias autẽ nemo impune põt alium offendere vel occidere:vt.ff.de iudeis z cel.l.nullus.et
12 ff.qđ met.causa.l.extant. ¶ † Sed pone quod ego eram presens in loco vbi titius percutiebat vel verberabat z occidere nitebatur sempronium queritur nunquid debeã z teneat me interponere z prohibere ne dictum homicidium cõmit
c tat̃.videtur quod sic[c]. alias autem qđ debeã puniri:vt.ff.ad l.cor.de fal.l.l.cornelia.z ibi no.al's aũt quo ad penã tenear: vt.ff.de re iudica.l.culpa.z.ff de noxali.l.in omnibus.z.l.in delictis.in princip. nam non tantum non careo culpa:imo etiam maleficium videor fecisse: vt.ff.de his qui not. infa.l. qd ergo.§.j.extra de senten.excom.c.dilecto.lib.vj.z.ff.de re iudi.l.omne delictum.§.qui prepositum. sed contra videtur ff.ad senatus.silla.l.j.§.eod.z.l.prima.§.sed in eodem. Solu. dic secundum cano.quod ego teneor me interponere verbis vel alio honesto modo z licite:vt in illo.c.negligere cum possis perturbare peruersos zc.sed secundum iu.ciui. non nisi in his quos habes corrigere vt filios vel seruos de qbus intelligunt̃ iura primo alleg.z dic de hoc vt not. Acc.sup.d.l.
13 culpa. ¶ † Sed pone questionem de facto quidã fuit accusatus de quodã maleficio:vel contra eum per inquisitionẽ processum iste comparauit z negauit postea:qz maleficium probatur per testes , vult confiteri z dicere q͂ illud maleficium

a ¶ Non licet. adde q͂ licet repercutere: z sumere defensionem famille z famu ita voluit Alexan. consil.cxi. ij.libr. Ber.

b ¶ Aggreditur. adde vt per Frã. de are.consi.xxxiiij.Pau.de cast. consi.xxxv .in primo impressis. B.

c ¶ Quod sic. ad de vt p Ro.cõsi. xvij.

cõmisit z fecit ad sui corporis defensionẽ q̃rit̃ an sit audien-
dus: z primo videtur q̃d nõ: quia quoties agenti plures cõpe
tunt actiones c̃ite debet actor vnã earũ eligere: vt.C.de tut.
l.j.C.si ser.ex.se emi.l.vna.ff.de trib.l.q̃d in heredem.§.elige-
re.ff.de le.ij.l.cum filius.§.varijs.ergo d3 esse idem in reo: q2
reus in exce.loco acc.habetur: vt.ff.de excep.l.j.preterea ha
bemus q̃d ille qui conuenitur actione noxa.si neget se seruũ
in sua potestate habere z postea de mendacio conuincatur
q̃d tenetur hic insolidũ ergo z in proposito negãdo se illud
maleficiũ cõmisisse perdit priuilegiũ per q̃d poterat probare
se illud fecisse ad sui defensionem: argu.ad hoc.ff.de noxa.
l.quoties.§.pretor.z.l.si seruus.§.si negauerit.z ar.ff.si qua.
pau.fec.di.l.j.§.interdum.preterea videtur casus.l.quod nõ
audiatur.nam si ago cõtra possidentẽ fundũ hypothecaria
actione z ille neget se fundum possidere z ego conuincam
eum de mandato pbãdo quod ipse possidebat z ipse post-
ea velit excipere z dicere bene possideo: tamen ille fundus
est mihi obligatus primo quod non audiatur: vt in auf. de
trien.z semis.§.illud.z.§.studium.Econtra videtur per.l.ff.
de exc.l.nemo prohibetur.ff.de reg.iur.l.nemo ex his quib9.
l.dicit q̃ nemo pluribus exc.vti prohibetur etiam ex his que
negauit.Preterea si quis recipiat pecuniam z ab eo repetat̃
per condictionem indebiti z in iudicio neget se pecuniam ac
cepisse. certe si conuincatur quod illam pecuniam habuerit
poterit excipere z dicere z probare quod illa3 pecuniam de-
bitam habuerit z receperit: ergo idem erit in proposita que-
stione: vt arg.ff.de probationib.l.cum de indebito.z per istas
leges cõsueuit questio nostra solui per plerosq3 Doc. Solu.
verum est secundum.d.Dy.de musello z alios Docto.Bo
nonie, quod talis defensio nullo modo admittatur si ille ac-
cusatus primo fuerit z negauerit se illud maleficium com-
misisse.nam si postea audiretur volendo probare z illud ma-
leficium cõmisit ad defensionem iam veniret contra suum
iuramentum z suam turpitudinem allegaret quod est pro-
hibitum in excipientem: vt extra de do.c.cum dilecti. extra
de exceptionib.ca.cum venerabilis.verum si iste accusatus
negauit simpliciter se fore culpabilem: tunc dic quod possit
postea probare se illud maleficium ad suam defensionem cõ-
misisse z fecisse: quia in isto casu videtur solum negasse quod
illud maleficium iniuriose commiserit sicut ipse ac.q2 p hoc
patet quod iniuriose non fecit sed in superiori casu negauit
factum.s.quod non fecit hoc homici.vel male.de quo Acc.
z pro hoc facit.ff.de rebus dub.l.si is qui ducenta.§. vtrum
14 autem.¶ †Item pone quod accusatus dicat in sua respon-
sione ego nego me fecisse maleficium de quo sum accusatus
z si apparet me fecisse dico quod ego feci ad mei defensionẽ:
queritur an talis respõsio admittatur de iure: videtur quod
sic: vt.C.de exceptionibus.l.si quid.z.ff.ad legem iuliam de
adulterijs.l.quoniam.vbi Alex.accusatus de adul.dicebat
se adulterium non commisisse sed si commisisset dicebat ac-
cusatorem post comprehensum adulterium cum vxore reti-
nuisse vxorem.Item debitum in iure accipitur tam ciuile q̃
criminale: vt.ff.de pe.here.l.sed vtrum.sed.l.generaliter.pre-
ponit in debitis vt possit quis dicere non debeo.sed si appa-
ret me debere pactum de non petẽdo recipi: vt.ff.de reg.iur.
l.nemo ex his. potest etiam allegari prout dixi.s.proxi.que-
stione pro z contra. potest etiam allegari quod non sit audiẽ
dus quia contraria allegans audiendus non est: vt.C.de nõ
nu.pe.l.generaliter.z in auf.contra qui propriam.z quod ibi
a no.¶ Sol.dic vt.s.proxi.q.[a] quia si neget factum quod nõ
sit audiendus si aũt simpliciter neget se esse culpabilem tunc
bene est admittenda responsio predicta.s.nego me fore cul-
15 pabilem z si apparet zc.¶ Sed pone quod †aliquis expulit
me per vim de possessione fundi mei peto possessionez fundi
illi9 mihi restitui ille vero vult probare z dicere quod ille fun
dus spectat ad ipsum queritur nunquid possit.respõ.dic q̃d
non: quia ego spoliatus debeo cum eo sistere in iudicio: imo
prius debet mihi restituere[b] possessionem quam violenter
b inuasit: vt.C.ad.l.iul.de vi pu.l.si quis ad se fundum.z.C.de
dona.inter vir.z vxo.l.si maritus.z.C.de appe.l.j.z.C.de rei
16 ven.l.ordinarij.cum his, que ibi not.¶ †Itẽ pone contineri
in statuto quod bannitus pro maleficio impune possit offen
di. queritur an talis exceptio possit per procuratorem oppo
ni.¶ Item an ista exceptio lit.contest.impediat: dic de his
vt.s.dixi vtrum procurator interueniat z quando.§.vltimo
duo zc.¶ Item accusato competunt contra iudicem exce-
ptiones quod ipse non sit competens z contra accusatorem
quod sit inhabilis ad accusandum quod dic vt.s.quid sit a-
gendum reo veniente z competente z qui accu.possunt vel
non zc.¶ Preter hec que dicta sunt.s.bene notandum z

a ¶ Proxima.q. Adde videndu3 Bar.cõsil.incip. Catarina accusauit rirã.Ber.

b ¶ Restituere.ad de videndũ old. consi.ccxxiij. z cccxi. Alex.consil.lxxviij.ij.lib. Ber.

seruandum est quod ante dictam condemnationem vel pene impositionem de aliquo faciendam semper dari debet terminus ad defensionem faciendam accusatis z his cõtra quos inquiritur de quocunque maleficio tam publico quã priuato: vt.C.de bon.vacã.l.fina.ibi tanta copia reclamãdi: vt.C.de iure fis.l.defensionis facultas.nam quocunq3 tempore postulante reo defensionem denegari non debet: vt.ff. de questionibus.l.j.§. si quis vltro.z.l.vnius.§.cogniturum zc. Gandinus.

¶ De transactionibus z pactis in maleficijs. Rubri.

1 ¶ Trãsigi an possit ex parte rei sine aliqua pena pro quolibet crimine de quo ingeritur pena sanguinis.

2 Crimina ex quibus imponitur pena sanguinis, que sint, z quibus personis, ac in quibus criminib9 liceat transigere.

3 Trãsigere an liceat in cri.le.ma.hereseos, per iam oppugnata vel prodita, z talibus exceptuatis.

4 Transigere an liceat in lenocinio z incestu, z quid secũdum canones.

5 Transigere an liceat in criminibus non ingerentibus penã sanguinis preter q̃ in cri.falsi.

6 Transigere an liceat in priuatis criminibus.

7 Accusato Titio de crimine pro quo sanguinis pena venit imponẽda: z facta transactione an alius volens eundẽ accusare de eodem crimine audiatur.

8 Soluitur suprascripta questio.

9 Transactionis causa datur an repeti possit.

10 Transigere z procuratorẽ statuere an liceat: si per statutum pena sanguinolenta mutatur in pecuniariam.

11 Banno facto per pretorem vel pactor q̃d presentans bãnitũ pro homicidio, si talis bannitum presentet: an de banno extrahetur.

12 Transactio facta in criminali an postea preiudicet in ciuili actore agente ex eodem facto.

13 Transactio facta z remissione totius iuris sui per filios z heredes occisi cum homicida an potestas possit homicidam illum punire.

14 Iniuria illata Titio si postea bibat z comedat cũ iniuriante: an poterit accusare de iniuria.

15 Vulnerato Titio plurib9 vulnerib9 a Sempronio. Titius fecit pacẽ Sempronio de dictis vulnerib9: z postea mortu9 est an videatur fecisse pacem solum de vulneribus: vel etiam de morte subsecuta.

16 Vulneratus mortifere iacens in lecto si dicat: Titius qui inculpatur de isto maleficio non fuit ille qui me vulnerauit s3 alius: nunquid Titius erit liberatus: si vero dicat Titi9 me vulnerauit an facit preiudicium Titio.

17 Pax vel transactio an obstan.accusanti.z dicenti nõ valuerũt an charta pacis producta per vnum ex rixantibus prosit alteri contumaci.

18 Vulnerauit Titius Seium ex quo inter ipsos z eorũ amicos orta est magna guerra: modo titius z sui petunt pacem vel q̃ satisdent quid erit.

19 Accusato Titio de vulnerib9 ei illatis per Seiũ: deuenerũt ad transactionẽ: an Seius poterit condemnari propter talẽ transanctionem.

20 Statuto imponente penam pecuniariam pro homicidio: an poterit super illo maleficio transigi: item si vulneratus mortifere z in lecto iacens faciat pacem offensori in manibus sacerdotis dum recipit penitentiam valebit talis pax.

21 Statutũ q̃ qui de maleficio habuerit pacem ante accusationẽ porrectã vel inquisitionem inchoatã puniri nõ possit: an valeat.

22 Pax facta per matrem z tutricem filiorum suorũ de homicidio matri pupillorum: an valeat.

23 Statuto dicente q̃d si bãnitus habuerit pacẽ ab offenso vel heredibus exire possit de banno: an habenda sit pax ab omnibus heredibus.

24 Pace facta inter Titium z Seium de verbis z verberib9 inter eos habitis: quam promiserunt seruare sub pena centum: postea Titius vulnerauit Seium: z Seius repercussit Titiũ: an Seius possit accusari tanq̃ violator pacis.

25 Iusiurandum an cõferri possit in criminali vel publico iudicio.

26 Statuto dicente quod qui fecerit homicidium nunquã possit habere pacem z concordiam: z illius bona deuastentur: z si habuerit pacem ei non profit: si Titius mandato Sempronij fuit interfect9: an Sempronio mandanti proderit habere pacem z an illius bona erunt deuastanda.

Nunc videamus

Nunc videamus de trãsactio
nibus ⁊ pactis in maleficiis faciẽdis circa
1 que notandum est† super quolibet malefi-
cio de quo ingeritur pena sanguinis trãsi-
gi vel pacisci potest ex parte rei sine aliqua
pena:vt.C.de transact.l.transigere.⁊ est ratio q2 vnicuiq3 li-
cet redimere sanguinem suũ in omnibus modis quibus po
2 test:vt.ff.de bo.eorũ qui sibi mor.cõsci.l.ij.¶ †Que autẽ sint
crimina ex quibus imponitur pena sanguinis poteris repe
rire.in fi.tit.de pen.j.vbi de particu.penis tracta.tales igit̃
⁊ similes accusati sine periculo supradicto quod habeantur
pro confessis transigere possunt.Sed talis licentia denegat̃
accusato de adul.licet sanguinolentum sit:imo pena mortis
iniungitur.C.de adul.l.quamuis.ff.de extraord.crimi.l.j.in
prin.⁊.l.de crimine.C.de adul.licet autem accusato transige
re ⁊ pacisci concedatur:accusatori tamen prohibetur omni
no alias in turpillianum incideret.ff.ad tur.l.ab accusa.In
aliis vero criminibus non sanguinolentis transigere prohi
betur de quibus est exemplum in accusato.l.iul.de ambitu.
rep.de residu.⁊ hoc habetur insti.de publi.iud.§.item.l.iul.
de vi.⁊.§.sunt preterea.fallit hoc in crimine fal.vt.d.l.trans-
figere.cuius pena est in libero deportato cum publicatione
bonorũ quamuis in seruo sit vlti.supplicium.ff.de fal.l.j.§.
ij.insti.de publi.iudi.l.lex cornelia.ff.de fal.omnino ergo ac-
cusatus de falso licite transigit ⁊ impune:quia aut pena san
guinis irrogatur:vt.C.de fal.mo.§.actorẽ.⁊.l.ij.⁊ in eo qui
fecit fal.chartam iure Lombar.vt in Lombar.de eo qui fe
cit fal.chartam.c.ij.⁊ tunc procedit transactio ex prin.l.trã-
sigere.aut non irrogatur pena sanguinis ⁊ tunc nõ licet ex
fine illius.l.est autem ratio quare in criminibus non sangui
nolentis trãsigere prohibitum est:quia ad hoc nos inducit
zelus puniendi delicta:vt.l.si operis.C.de pe.⁊.l.si a reo.ff.
de fideius.⁊.l.quod vulgo.exceptionis autem de falso ratio
est:quia vt plurimum priuata cõmoda respicit ad que iura:
⁊ vnusquisq3 debet sue rei legem dare posse.ff.de pac.dot.l.
ob res.§.j.C.man.l.in re mandata.c.de his.extra de sepul.⁊
hanc rationem tangit principium vlti.glos.l.transigere.sed
eam confundit:quia idem ⁊ si penam sanguinis irroget:vt
ex prin.d.l.colligitur.⁊ sic remanet exceptio falsi sine ratio-
ne ab aliquo hucusq3 reddita:sed qđ ratione caret extirpa-
re necesse est.c.cor episcopi.in fi.lxviij.dist.vnde rationẽ assi-
gno naturalem ⁊ iure probatã talem,scilicet in effusione san
guinis licet transigere:quia pro hoc homo annihilatur:bo-
num est ergo qđ qualitercunq3 se redimat.argu.l.j.ff.de bo.
eorũ qui mor.an.sen.sed qui mendacium falsitatis incurrit
ad nihilũ inter homines recidit:quia postea dicitur homo
sine fide,id est conscientia esse aut quia ex conscientia pecca-
tum est:vt extra de prescript.c.fi.sed peccatum dicitur idem
quod nihil:vt in Euangelio Ioan.ibi,⁊ sine ipso factum est
nihil.preterea mẽdacis siue falsarij pena est quod nõ credit̃
ei q̃ est verum iuxta illud qui mentiri sic sepius solẽt verum
dicere si quandoq3 vellent non adhibetur fides:ad hoc.l.si
is cui crimen.§.iisdem criminibus.ff.de suspec.tut.⁊.l.iij.§.
sinautẽ.ipse tutor ⁊ ceteris criminosis creditur:melius esset
ergo talibus mori,q̃ misere viuere.arg.l.is qui sanctos.C.
de apost.⁊ Seneca dicit:Mors q̃ dulcis est amare viuẽti-
bus.⁊ hec est ratio quare talibus conceditur transigere,ac-
cedit.ff.de cõsti.pecu.l.j.in prin.⁊.l.illud.quare autem prohi
betur de adul.transigere rationẽ assignat:q2 facit criminis
frequẽtiã ⁊ enormitas:⁊ ad id primũ.i.frequentiã ⁊ assidui-
tatem.facit.ff.de pe.l.aut facta.§.nonnunq̃.⁊.C.de here.l.
quicũq3.§.qđ fecerit.⁊.l.j.C.ad.l.iul.repe.⁊ de suspec.tut.l.j.
§.j.ad ꝫm enormitas probat̃.ff.de mi.l.auxiliũ.⁊ no.Azo.in
sum.de adult.in prin.⁊ pro hoc optime facit:q2 obiicit̃ casti.
que sola possibilis est Deo nostras animas presentare:vt in
auť.de leno.§.faciamus igitur.colľ.iij.⁊ de triẽ.⁊ semis.§.cõ-
sideramus.c.nup.xxxij.q.i.ex predictis ergo dic cessare op-
positionẽ de raptu.quã facit gl.l.trãsigere.per.l.vlt.C.quib.
ex cau.ser.li.ac.q2 idẽ in ipso imo expellit:vt.l.rapto.in prin.
C.de epis.⁊ cle.ibi pessima criminũ peccatis ⁊c.⁊ ꝑ hec trãs-
act.⁊ pac.phibet̃.nõ ob.op.glo.predicte q2 non dicit̃ in.d.l.
pactũ.in hoc esset licitũ:sed sic deuenerat de facto qđ fuerat
pactione transmis.nõ ergo loquitur de pactione iuris effe-
ctum habẽte cũ nõ cõparatur dissimilationi q̃ clarũ est nul-
3 lum iur.effectũ habere in talibus† ⁊ eadẽ ratione dicam esse
prohibitũ in crimine lese maie.herescos:patria oppugnata
vel prodita ⁊ in talibus criminibus excep.q2 nõ paciscendo
sed suam innocen.monstrando purga.se debet reus.arg.C.
de bo.eorum qui ante sen.l.j.in princi.in glos.ibi posita ac si
dicat ⁊c.⁊ accedat.ff.de accu.l.ex iudiciorũ.⁊.C.de abo.l.fal
4 la.in fi.†Idem in lenocinio ⁊ ince.⁊ ea.ratio.vt.l.si adult.in
prin.⁊ in.l.is cuius ope.⁊.l.ij.ff.de adul.nec ob.si obiiciat̃ de
ll.ff.de iniur.l.in omnibus.ij.q.iij.§.notãdum.⁊.§.in omni-
bus.ff.de iniur.fisc.i.l.in fisci.quia accusato licet non accusa-
tori qui incidit in turp.ff.ad turp.l.ob accusationẽ.nisi desi-
stat ante inscrip.⁊ tunc etiam accu.licet.l.vt mulier.⁊.l.que-
situm.ff.ad turp.lit.vero cõte.non licet nisi iud.auto.⁊ cum
determinatio.l.fal.C.de abo.secundũ canones vero dicitur
de nullo crimine posse transigi:quia omne crimen secũdum
canones videtur publicum:vt in.d.§.notã.⁊ extra de collu.
deteg.c.j.⁊.ij.⁊ qualiter de ciui.⁊ crimina.⁊ matrimoniali ⁊
spirituali iure licet cano.transigere:dic vt not.d.§.no.in gl.
scias qđ ⁊c.⁊.d.c.j.de collu.deteg.in gl.arg.quod ex.¶ Itẽ
ad id quod dictum ⁊ de adul.non posse transigi videtur cõ-
tra in auť.vt lic.mat.⁊ auie.§.pe.ibi vbi tamen nondum ⁊c.
Sol.ꝫm glos.⁊ opi.Io.quod ibi dicitur non est referendum
ad crimẽ adulterij:sed ad alia capitula in ea.auť.posita.sed
tu dic quod huius cõtrarij solutio non est sufficiẽs:imo dic
quod ad omnia precedentia refertur nec sumitur ibi amica
bilis compositio pro transac.sed gratuita cõuentione:quia
conuenire pecunia non est proprie amicorum:sed extraneo-
5 rum ⁊ hec omnia sunt ꝫm do.Hug.de la font.¶ †In aliis
autem criminibus que sanguinis penam non ingerunt nõ
licet transigere preterq̃ in crimine falsi:vt.d.l.transigere.⁊
est ratio quare in his criminibus non est licitum transigi:q2
transigẽdo habetur pro confes.vt.ff.de preua.l.in omnibus
criminibus.⁊ not.quod illa.l.transigere non vetat in.ij.par-
te sui quin possit pacisci.vnde dic quod in omnibus crimi-
nibus in quibus non ingeritur pena sanguinis gratuita pa
ctio vel remissio bene potest fieri.Idem dic in crimine adul
a terij[a]:vt.ff.de iure fis.l.in fisci.⁊.ff.ad legẽ iul.de vi pub.l.qui
crimen.§.qui vacantem.⁊ dic vt not.Azo.in sum.C.de trãs-
act.sed quero.l.predicta transigere in.j.⁊.ij.parte.sui loqui-
6 tur in criminibus pub.¶ †Sed quid erit in criminibus pri
uatis nunquid in eis licet transigere vel pacisci.d.Guid.de
suza.dicit quod sic:vt.C.de fur.⁊ ser.corru.l.post decisionẽ.
⁊.ff.de condi.fur.l.si pro fure.ff.de fur.l.interdum.§.qui tu-
telam.⁊.ff.de pac.l.si tibi.§.quedam.reus tamen qui precio
dato paciscitur infamis est:vt.ff.de his qui not.infa.l.quo-
7 niam.⁊.l.seq.¶ †Sed pone quod aliquis est accu.de crimi-
ne de quo pena sanguinis imminebat iste accu.de crimine
transegit cum aduersario suo de illo crimine venit modo
8 alius ⁊ vult istum aliũ de eodẽ crimine accusare iterũ.† que-
ritur nunquid possit hec.q.fit in glo.ord.super.d.l.transige-
re.sed.d.Guid.de suza.dicit quod si is ad quem spectat do-
lor trãsigat super eodẽ crimine super quo potest transigi:⁊
suam remittat iniur.qđ precludit viam omnibus aliis accu.
vt.ff.de iureiurã.l.eum qui.§.in popularibus.⁊.ff.de preua-
ri.l.preuaricationes.⁊.ff.de sepul.vio.l.sepul.⁊.ff.de accusa.
l.si cui.§.iisdem.non ob.l.ff.ad.l.iul.de vi publi.l.qui cetu.§.
fin.⁊.ff.de adul.l.ma.§.si negauit.per quas.ll.glo.ord.vide-
tur decidere qđ alius non impediatur accu.quia lex illa lo-
quitur in crimine adul.⁊ raptus in quibus transigi non li-
cet:nec enim debet de admisso eiusdẽ hominis sepius que-
ri:vt.ff.nau.cau.stab.l.licet.dic etiã pro ⁊ contra:vt no.s.qui
accu.pos.vel nõ in vltima.q.⁊c.querit̃ an tale pac.vel trans-
act.noceat extraneis vel eidẽ:accusari vt iterum reus accu.
non possit de eodẽ crimine gl.ordi.d.l.transi.dicit vtiq3 non
nocere per.l.qui cetu.§.fi.ff.de publi.iudi.sed do.Hug.de la
fon.dicit qđ extraneis non nocet idẽ bene nocet ⁊ pro gl.fa-
cit.ff.de sepul.vio.l.ij.§.sed ⁊ si is cuius interest.cum si.Sed
contra.C.qui accusa.non pos.l.accu.vnde dicit si incidit in
turpil.infa.est ⁊ tunc non reiicitur quia non supersit crimen
sed reiicitur quia infa.est:vt.C.vt in cer.tempus que cri.ter-
mi.l.j.ad turpil.⁊.l.ij.⁊.ff.de publi.iudi.l.infa.⁊ sic saluatur
l.accu.sed admittitur inquantum suã vel suorum prosequa-
tur iniur.⁊ sic saluatur.§.si is cuius interest.⁊ de adulte.l.si
ma.§.si negauerit.ff.⁊ qđ not.super.§.si paciscar.ff.de pact.
non ob.si tunc temporis sit infa.vt.l.hi tamen.ff.de publ.iu-
di.ꝫm.d.Hugo.de la fon.sed.d.Gui.de suza.aliter soluit ⁊
9 dicit:dic vt per eũ in solutione proxime questionis.†An au-
tem datũ ex premissa trãsac.peti possit:dic qđ sic:vt in text.⁊
gl.percipitur.C.de cõmit.⁊ cõtrahẽ.stip.l.si quidẽ.vnde ver
sus.Sanguinis in penis nisi mechus trãsi.omnis.In cete-
ris nulli licet nisi crimine falsi.Sanguinis ⁊ capitis metuẽs
de crimine penã.Transige si placet nõ trãsi.vllus adul.In
ceteris nulli liceat nisi crimine falsi.Dat cẽsura tamẽ noua
10 mecho vnde leuamen.†Querit.d.Gui.de suza.quid si loco
sanguinolente pene ꝑ statutũ sit subrogata pena pecuniaria

a ¶ Adulterij.ad-
de vt per Paul.
de cast.consil.xx.
Ber.

vel alia non ſanguinolenta determinat quod quo ad tranſ-
act.⁊ procur.cõſtitutionem remanſerit idem ius ꝙ a princi.
argu.ff.de do.l.id qđ.⁊ totum illud generaliter initium ſpe-
ctandum ⁊ facit.ff.de ſerui.vrb.pred.l.ſi domus.cum ſimi.⁊
hoc notaui.ſ.in tit.vtrũ procur.interueniat in maleſi.§.ſed
pone queſtionem quotidie.cum concord.do.vero Hugo de
la fonta.contra quia iudiciorũ qualitas diiudicatur a pene
qualitate:vt.l.ij.ff.de pub.iud.ſed nũc ponitur pena nõ ſan-
guinolẽta ergo non tranſi.qꝛ ceſſat cauſa prima:ad quod.ff.
de leg.j.l.impera.C.de inter.l.j.non obſtã.alle.originis:quia
noua forma rei dat nouũ eſſe.ff.ad exhib.l.ob.⁊.l.ſi domus.
cũ ſimi.qꝛ vno de duobus principalibus ſubla.remanet al-
terũ:ſecus autẽ ſi principale mutatur:qꝛ etiã acceſ.per cõſe-
quens ſicut trãſac.⁊ procu.cõſtitutio que ſunt eiuſdẽ animi
ſequele ad qđ eſt.ff.de re iudi.l.cũ principalis.⁊.C.de nupt.l.
fin.⁊ de vſur.l.eos.in prin.ff.non ob.ſi dicatur ſurrogatum
debet ſapere naturã hanc vt hec:hic autẽ habeant ſeparatã
naturã non ſanguinolentam a ſanguinolentis ad qđ.ff.de
priua.delic.l.ſi magiſtratibus.⁊ de leg.ij.l.codi.l.inſulam.⁊
l.vt tantũ.in prin.C.de ſer.corrup.l.quoniam.⁊ cũ quid mu
tatur ⁊ eius qualitates mutantur.C.de impo.lucr.deſcrip.
l.j.§.qđ licet.⁊ ad hoc.C.de trãſac.l.cauſa cognita.C.de edi.
diui adri.tol.l.edicto.circa prin.vbi ſubla.videntᷣ omnia oc-
caſione eius inſtitu.ſic pena corporali ſubla.⁊ redacta ad pe
cuniariã ſimiliter reducuntᷣ omnia occaſione eius inſtituta,
vꝫ tranſac.pene imponẽde permiſſio ꝙ procu.inſtituẽdi ꝓ-
hibitio.ad qđ optime eſt.ff.de leg.j.l.ſi fundũ ſub cõditione.
§.ſi pater.⁊.l.nõ quocunqꝫ.§.qui graui.Hugo.de la fon.de
Parma.quid ſi ciuitas voluit cõponere cum aliquo ſuo ca
ſtro ſuper diſſenſionibus diſcordijs ⁊ iniur.⁊ facit conuen-
tionem ⁊ ſtatutum quod habitatores caſtri gaudeãt immu
nitate valebit ne talis compoſitio videtur qđ ſic: quia fides
etiam hoſtibus eſt ſeruanda.c.noli eſtimare.xxiij.q.j.⁊ acce-
dat.ff.de cenſi.l.j.in prin.⁊ in auť.de nup.§.diſtrahuntur.⁊
totum illud generale pacta ſeruari.Et ecõtra videtur ꝙ nõ
videtur caſus expreſſus.C.de decur.l.euacuatis.ad hoc.C.
de trãſac.l.interpoſitas.Sol.dic qđ iuſtitia erat ⁊ fuit de il-
lis diſſenſionibus ex parte ciuitatis tunc erat calũnia in re-
ſtituentibus ⁊ non debet eis ſeruari cõuentio ſm qđ not.ſu-
per.l.ij.C.de trãſac.nec ſtatutũ tanꝙ ambitioſum valet.ff.de
decre.ab ordi.fac.l.ambitioſa.⁊ ſic ſaluabitur.l.euacuatis.
aut iuſtitia ſuper cõtẽtionibꝰ faciebat pro caſtellanis ⁊ tunc
ſeruabũt:qꝛ tũc ceſſat ambitionis cauſa.C.de tranſac.l.pre-
ſes.⁊ facit.C.de noxa.l.iij.nõ ob.l.interpoſita.C.de tranſac.
quã quidam inducũt:qꝛ iſti nõ ſunt ſerui,licet ſint ſubditi ꝙ
patet qꝛ admittuntᷣ ad iudicia ⁊ omnes actus ciuiles.qđ nõ
eſt in ſeruis.l.qđ attinet.ff.de re iud.ſed plus obſt.qđ.ſ.not.
de patria oppugnãda in quo trãſac.ꝓhibetᷣ:ſed patet ſol.qꝛ
ſupponitur vbi ſit iuſtitia ex parte caſtellanorũ:quia ex par-
te ciuitatis erat notoria violẽtia quo caſu eis quãuis ſubdi-
tis licuit reſiſtere ⁊ ſe defendere.C.de iur.fiſci.l.prohibitum.
11 d.Hug.de la fon.⁊ Parmẽſis.¶ †Item dependet ⁊ alia.q.
que eſt talis fecit preconizari poteſtas qđ preſentans aliquẽ
bãnitum de homicidio cancellabitur de criminalibus.i.de
damno ſeu tale pactũ cum aliquo fecit bãnitus aliquis ſeu
idẽ cũ quo pepigit poteſtas,preſentauit bãnitum petit ſe de
bãno ⁊ criminationibus eximi queritᷣ an poteſtas ex ſe poſ-
ſit hoc ⁊ videtur qđ ſic:⁊ pro hoc faciunt prima argumenta
proxime queſtionis.⁊.C.ex qui.cau.ſer.pro pre.li.ac.per to-
tum:quia cũ ſit poteſtati permiſſum bannitos capere:⁊ hoc
per quod peruenitur ad illud.l.oratio.ff.de ſpon.l.cui iuriſ-
dictio.ff.de iur.om.iud.⁊ hoc cõcedit.d.Gui.de ſuza.Econ
tra videtᷣ per.l.preſes.C.de trãſac.⁊.l.di.c.j.ij.⁊.iij.⁊ de pac.l.
pac.ff.de pe.l.diui.⁊.l.releg.⁊ eſt caſus.ff.ꝙ vi aut clam.l.ꝓ-
hibere.§.plane.⁊ hec eſt ipſa veritas.nec ob.ſignata in con-
trariũ:primo generale de pacto ſeruando vel ordi.qꝛ ius ſi-
bi adminiſtrãdi ei nõ cõpetit.l.iuſiurandũ quod ex cõuẽtio-
ne.ff.de iureiur.ibi ſed replicabitur ⁊c.ex quo tollitur aliud
generale cui aliquid permittitur ⁊c.qꝛ hoc expreſſe interdi-
a citur[a] preſidi niſi quãtũ.l.cõmunis vel municipalis cõcedit
12 Hug.de la fon.de Parma.¶ †Itẽ nunquid tranſac.facta
in criminali preiudicat poſtea in ciuili agente actore ⁊ ex eo
facto ſicut ſit in quolibet crimine:vt.ff.de priua.deli.l.fin.ff.
de pub.iudi.l.interdũ.in quo caſu de priua.⁊ marſupiali dã
no.l.agitur vt de domo incenſa ⁊ ſimilibus ne obijciatur de
l.quod ſena.⁊.l.⁊ preto.de iniu.⁊ videtᷣ qđ non.l.j.C.qñ ciui.
act.preiu.cri.Et econtra dic qđ preiu.vt aliud ſit in ſentẽtia,
vt ibi aliud in tranſac.vt hic.⁊ no.Accur.C.de trãſac.l.ſi de
certa.in gl.de quibus non ſit actũ ⁊c.⁊ facit.C.eo.tit.l.ſi cau
ſa cognita.⁊ ratio diuerſitatis ibi aſſignatᷣ:⁊ hec eſt veritas

a ¶ Interdicitur. Adde vt ꝑ Alexan.cõſil.cxxvij.iiij.lib.

b ¶ Bibiſti.adde vt per Ioan.de ana.conſil.xlvij.Ber.

Hug.de la fonta.an habens pacẽ poſt pu.⁊ trãſac.factã pro
13 homicidio noceat cõi.¶ †Sed pone queſtionẽ ꝙ ſilij ⁊ here
des cuiuſdã hominis occiſi fecerũt pacẽ cũ homicida de pre
dicto homicidio ⁊ totius ſui iuris remiſſionẽ,vult poteſtas
illũ homicidã punire ⁊ condẽnare in capite dicta pace ⁊ re-
miſſione obtẽta queritᷣ nũquid poſſit ⁊ videtᷣ ꝙ ſic.ius acqſi-
tum cõi pactis priuatorum nõ tollitᷣ nec immutari põt:vt.ff.
de pac.l.iuriſgẽtiũ.§.ſi paciſcar.⁊.l.ius publicũ.⁊.l.ſi vnus.
§.pacta.¶ Itẽ qꝛ maleſi.nõ debent remanere impunita:vt
ff.ad.l.aqui.l.ita vulneratus.⁊.ff.de fideiuſ.l.ſi a reo.⁊.ff.de-
poſi.l.bona fides.⁊ ar.ff.de offi.preſi.l.cõgruit.⁊.ff.de iuriſ.
om.iudi.l.ſi familia.Ecõtra videtᷣ qđ nõ poſſit.Nam pax eſt
ad bonũ lenitatẽ:vt.C.de cadu.tol.l.vna.in princ.⁊ qꝛ nemo
ſine accu.punitur:vt.ff.de mu.⁊ ho.l.raptores.§.ſi quis.itẽ
qꝛ iam iſte deciperetur auť.l.primi ſtatuti qđ eſſe non debet:
vt.C.de his qui ve.eta.impe.l.j.¶ Itẽ ſi pena poſſet imponi
iam.l.illa trãſig.imponeretᷣ verbis qđ eſſe nõ debet:vt.C.cõ-
mu.de leg.l.ij in fi.itẽ.l.illa trãſi.indiſtincte loquitᷣ ergo indi-
ſtin.eſt intelligẽda:vt.ff.de pu.l.de precio.⁊.ff.de offi.preſi.l.
iij.Itẽ ſuper hoc lata eſt.l.dñi imperato.quã mãdat ſeruari
per omnes rectores in vſi.feu.de pace tenẽ.⁊ cõpo.inter ſub-
di.⁊c.Sol.ſm.d.Guid.de ſuza.dicit ꝙ ſi poteſtas ſuper illo
crimine habet ſtatutũ ꝙ illud debeat obſeruare ⁊ penã im-
ponere ſm formã ſtatuti illius:nã ciuitates bene poſſunt ha
bere huiuſmodi.ll.⁊ ſtatuta:vt.ff.de iuſti.⁊ iur.l.omnes po-
puli.⁊.l.illa ſeruari debet ⁊ ſi per quam dura ſit:vt.ff.qui ⁊ a
qui.ꝓſpexit legiſta.nã per talia ſtatuta receſſum eſt a iure cõ
muni:vt.d.l.omnes.Si autẽ ſuꝑ illo crimine ſeu delicto nõ
ſit ſtatu.⁊ tale ſit illud crimẽ ſuper quo poſſit trãſigi:tunc di
cit idẽ.d.Gui.qđ ſuper illo homicidio vel alio delicto pote-
ſtas nõ poſſit procedere nec penã imponere delinquẽti:nam
tranſac.ſeu pactio que toleratur a.l.tantã habet efficaciã et
auto.ꝙ omnẽ iniur.etiã reipu.ſuſtuliſſe videtᷣ per iura.ſ.ꝓ-
xi.alle.Sed ſm opi.cõiter omniũ doct.aliorũ dico ꝙ ſiue ſuꝑ
illo crimine poſſit trãſigi ſiue nõ ꝙ talis pax nõ impediat cõ
dẽnationẽ ſuꝑ illo crimine faciẽdã per poteſtatẽ ſiue ſuꝑ illo
crimine ſit ſtatutũ ſiue nõ ſit:⁊ ita de cõſuetudine ſeruatur ⁊
hoc iſta ratione qꝛ omnis homo,qui delinquit offendit rem
publicã ciuitatis vbi male cõmittitᷣ:⁊ offendit etiã illũ quẽ le
dit:vt.ff.de pub.vec.⁊ cõ.l.licitatio.§.qđ illicite.vnde remit-
tẽdo quis iniur.ſuã nõ propterea remittitᷣ iniur.cõis ⁊ pub.
vt.ff.de pac.l.iuriſgentiũ.§.ſi paciſ.⁊.ff.qđ vi aut clã.l.iij.⁊.ff.
de no.oper.nun.l.preter.§.inquiritᷣ.⁊ facit.ff.de iniur.l.j.§.ſi
forte cadauer.⁊.ff.ad.l.iul.de vi pu.l.qui cetu.§.qui vacãtẽ.
⁊.ff.de re iudi.l.ne qd pignus.⁊ in hac op.fuit.d.Dy.⁊ ita
14 determinauit Bononie.¶ †Sed quid ſi feci iniur.aliquã
b tibi ⁊ poſtea comediſti ⁊ bibiſti[b] mecũ nunqd poſſis poſtea
me de iniur.accu.vel agere mecũ videtᷣ ꝙ nõ:vt inſti.de iniu.
§.fi.Ecõtra videtᷣ qꝛ illa iniur.iam erat nata ꝙ patet ex eo ꝙ
diſſimulatione tollitᷣ nam nõ poſſet tolli ſi non eſſet nata: qꝛ
ꝙ nullum eſt rũpi vel tolli nõ poteſt.ff.de iniuſt.rup.⁊ irri.te
ſta.l.nã ⁊ ſi.qđ dic vt no.Acc.ſuper.d.§.vnde dic ꝙ iniur.nõ
tollitᷣ quãtũ ad ius ꝙ eſt acquiſitũ cõi ſeu pub.vt patet ex in-
iur.ſ.proxi.q.not.hoc eſt qñ pro iniur.agitᷣ criminaliter qđ
fieri poteſt:vt inſtit.de iniur.§.in ſuã.Nã eo caſu pena q̄ de-
bet imponi applicãda eſt fiſco:vt.ff.de iniur.l.fi.Si autẽ aga
tur ciuiliter tunc tollitᷣ iniuria diſſimulatione:vt.d.§.vlt.in-
ſti.de iureiurã.niſi ſtatim dixiſſet illã iniuriã ad animũ reuo-
caſſe.Nã eo caſu non tollitᷣ nuda volũtate ſeu diſſimulatio-
ne ſed verbis expreſſis vel pacto:vt not.Accur.ſuper.§.vlt.
15 in glo.que incipit,aboleuit.in fi.gl.¶ †Itẽ ſubijcio aliam ⁊
dubitabilẽ queſtionẽ ⁊ que ſepius aſſeſſoribꝰ occurrit de fa-
cto.Ecce Titius percuſſit ⁊ vulnera.Semproniũ inferẽdo
ſibi multa vulnera iſte Sempronius eidẽ Titio fecit pacẽ ⁊
remiſſionẽ de dictis vulneribus:⁊ poſtea mortuꝰ eſt:modo
queritᷣ an videatᷣ feciſſe pacẽ nõ ſolũ de illis vulneribus:ſed
etiã de morte poſtea ſubſecuta:⁊ primo videtᷣ qđ nõ:qꝛ in di
cta pace nõ fuit actũ de morte ergo ꝓ omiſſo debet haberi:
vt.ff.de verbo.obli.l.quicquid.nã iniquũ eſt perimi pacto id
de quo cogitatũ non docetᷣ:vt.ff.de tranſact.l.qui cũ tutori-
bus.⁊.l.cũ aqui.ff.de pac.l.tres fratres.¶ Itẽ is qui habet
duo remedia remittendo vnũ retinet aliud:vt.ff.de peti.he-
red.l.legitima.⁊ de inoffi.teſt.l.mater.¶ Itẽ nõ videtur re-
nũciare iuri qđ ignorabat ſibi cõpetere.C.de fur.l.fi.§.final
tem.¶ Itẽ ille vulneratus nõ videtᷣ renunciare iuri ſuo ca-
ſuali ⁊ futuro:vt.ff.de leg.j.l.⁊ ſi ita.⁊.ff.de acqui.hered.l.is
qui heres.⁊.l.is poteſt.¶ Item quomodo potuit remittere
iniuriã publicã ſeu cõmunis nõ video:vt.ff.de pac.l.iuriſgẽ
tium.§.ſi paciſcar.cũ legibꝰ ſimi.alleg.ſ.proxi.q.in fi.¶ Itẽ
quomodo potuit paciſci de morte nõdum ſecuta:neqꝫ enim
dolus

dolus futurus remitti potest:vt.ff.de pact.l.si vnus.§.illud.
⁊.§.pacta.¶ Itē nec accusationē quam nō habet potest re-
mittere:qꝛ accusatio de morte non tantū defuncti quā here-
dum est:vt.ff.ad.l.falci.l.reperitur casus.Regulariter enim
nullus potest iur.plus in alium trāsferre ꝙ ipse in se habet:
vt.ff.de reg.iur.l.nemo.⁊.ff.de acquir.rerum do.l.traditio.
¶ Item in casu nostro duplex actio nascitur vna de occiso
altera de vulnerato,quorū vna per aliam non tollitur:vt.ff.
ad legem aquil.l.si vulnerato seruo.potest ergo de subsecu-
ta morte dam.licet pax prosit de vulneribus ⁊ habet locum
actio.l.cor.de sicar.vt.ff.de sicar.l.si.in.§.fin.vnde constat ex
dicta.l.ff.de sica.quod si actū ⁊ cognitum sit de vulneribus
etiā mortiferis qd nihilominus postea agitur de occiso per
quod datur intelligi qd mors ⁊ vulnus non sunt idem:quia
si essent idem iam sequeretur ꝙ lata sententia super vno ob-
staret exceptio rei iudi.super altero quod tamē nō est:vt.d.
l.si vulnerato seruo.cum.l.seq.⁊ est ibi ratio:qꝛ aliter fit esti-
matio vulneris ⁊ aliter mortis vt ibidem dicitur a simili in
proposita questione:aliud venit in iudiciū cum quis accusa-
tur de morte:qꝛ cōdēnatur in capite.Aliud cum accusatur
de vulnere qꝛ fit cōdemnatio in pecunia:preterea cū ex eodē
facto oriuntur plura crimina quorū quodlibet exigit pena-
lem coartationē in talib' regula cōprobata est qd de vtroq;
tanꝙ de diuersis potest accusari ⁊ puniri ita quod exceptio
trāsactionis vel rei iudi.super vno habere nō nocet in alio:
vt.C.de accu.l.qui de crimine.ver.si tamē.⁊ de priua.delic.l.
pe.ita ⁊ erit in questione proposita qd pax nō prosit illi quo-
minus possit de occiso cognosci,cū aliud mors aliud vuln':
vt.s.dictum est.Nam hodie sm aliā generalē consuetudinē
Lombar.⁊ totius Italie vulnerū non est accusatio pub.sed
priua.quanꝙ sm iura cōmunia consueuerit esse capitalis ꝙ
patet ex eo qd defensor interuenit ⁊ qꝛ pena sequit̄ pecunia-
ria sed secus cū agit̄ de morte:qꝛ tūc defensor respuitur ⁊ ca-
pitalis imponit̄ pena cū igit̄ sint diuersa ergo pax nō obstat
in casu ꝓposite questionis.Ecōtra videt̄ ꝙ pax facta fauore
pacis obstet.C.de cadu.tol.l.j.circa prin.vnde pacis benefi-
ciū debeat ampliari:qꝛ beneficia ⁊ fauores ampliandi sunt:
vt.ff.de libe.⁊ posthu.l.cū quidā.¶ Itē remittētibus actio-
nes suas nō est ad eas amplius regressus:vt.ff.de edil.edic.
l.querit̄.§.si vēditor.Itē heres non reuocat per ingratitudi
nem ea que pater nō potuit reuocare:vt.ff.de re.do.l.j.⁊ vlt.
nec videt̄ obstare ꝙ si pro seruo vulnerato actū est ciuiliter.l.
aquil.ꝙ nihilominus pōt postea agi.l.cor.de sic.vt.d.l.si ser-
uos.⁊.ff.ad.l.aquil.l.idē neratius.§.si dolo.⁊.C.qn̄ ciui.act.
preiudi.crimi.qꝛ hoc est verū quando vna est ciuilis alia cri-
minalis:vel qꝛ agit̄ pro re familiari:⁊ propter rem que mihi
abest de familia mea:sed vtraq; actio non cōpetit ad vindi-
ctam.Nā facta pace super vna nō tollit̄ altera:sed si vtraq;
sit criminalis ⁊ cōpetat ad vindictā vt est in nostro casu tūc
videt̄ ꝙ facta pace vel absolutione super vna ꝙ altera tolla
tur:vt.ff.de iniu.l.ait p̄tor.§.j.Itē pro hac parte facit.ff.ad.l.
aquil.l.huic scripture.§.j.⁊.l.ait lex.quibus dicit̄ qd si Titi'
mortifere vulnerauit seruum meum ⁊ postea ex lōgo inter-
uallo ille seruus ex naufragio vel ictu ab alio illato sit mor-
tuus nō pōt agi cū primo de occiso:sed de vulnerato:qꝛ ꝑe
illorū vulnerū videt̄ ⁊ reputat̄ occisus ⁊ licet illū seruū vēdi-
derim vel manumiserim anteꝙ moriat̄ tn̄ nihilominus po-
terit vt dixi agi de occiso per quas duas.ll.nostra q̄stio sopi
ri ⁊ terminari videt̄.Itē si facta est pax de vulneribus mor-
tiferis vel absolu.qūo pōt postea agi de occiso:qꝛ iam fieret
ꝓbatio super ipsis vulneribus.Nā cū principale sublatū est
per cōsequēs ⁊ accessoriū.ff.de reg.iur.l.cū principalis.Itē
facit ꝙ nō possit agi de occiso ex eo ꝙ ꝓ vulneribus mortife
ris pōt agi.l.cor.de sic.vt.C.ad.l.cor.de sic.l.is qui cū telo.⁊
ff.eo.ti.l.iij.si igit̄ trāsactū vel cognitū est de vulnerib' nō dz
postea agi de occiso seu de morte:qꝛ de admisso cuiusdā ho-
minis sepius q̄ri nō dz.ff.nau.cau.stab.l.lz.¶ Sol.videtur
posse dici sm opi.d.Gui.de suza.⁊ cōiter aliorū doct.qd pa-
ctū vel trāsactio super vulneribus mortiferis factis non no
ceāt in accu.de morte:qꝛ pactū in vna re factū in alia nō pre-
a iudicat:[a] vt.ff.de pac.l.si vnus.§.insulā.⁊ qꝛ est iniquū peri-
mi pacto id de quo nō docet̄ cogitatū:vt.d.l.qui cū tutori.§.
si.⁊ per.l.ff.ad.l.aquil.l.si autē sit.⁊.l.si vulnerato seruo.⁊.l.
ita vulneratus.§.j.nō ob.d.l.ff.ad.l.aquil.huic scripture.⁊.l.
ait lex.qꝛ in dictis.ll.agit̄ pro re familiari ciuili actione.l.aq.
ad estimationē dāni serui vulnerati vbi per eas leges fingit̄
mortuus tēpore vulnerū quātum ad respectū estimationis
serui habēde a die illatorū vulnerū sic actio illa.l.aqui.respi
cit se retro.hic autē vtroq; modo ad vindictā habendā intē
ditur tā de morte ꝙ de vulneribus igitur videt̄ dicere ꝙ ho
mo mortifere vulneratus nō sit idē qd mortuus,nisi tunc cū
spiritū emiserit ꝙ probat̄ aperte per.l.ff.ad.l.aquil.l.ita vul-
neratus.§.si.vbi si qs interfecit seruū ab vno mortifere vul-
neratū tenet̄ de occiso,qd nō esset si hominē mortuū interfe-
cisset:qꝛ hominis mortui homicidiū cōmitti nō potest cū nō
sit homo:vt.ff.de verb.sig.l.paulus.⁊.ff.de vsu ⁊ habi.l.sem-
pronius.⁊ ideo ad cautelā dic pacē esse faciendā de vulneri-
bus ⁊ de morte si sequeret̄ vel de omni ⁊ de toto eo qd subse
qui posset occasione illorū vulnerū:nā hoc casu bene intelli-
gitur pax facta etiā de morte subsecuta:qꝛ iuri futuro bene
potest renūciari per pactū:vt.C.de pac.l.ij.⁊ ibi not.per Ac-
cur.per.l.ff.ad silla.l.j.§.si.⁊.l.seq.⁊.ff.de reuo.dona.l.j.⁊ si.⁊
ff.si quis cau.l.nō exigimus.j.respon.nam hec clausula ⁊ de
omni eo ꝙ posset subsequi ⁊c.debet aliqd operari vt omnia
specialiter cōplectant̄:vt.ff.ad.l.aquil.l.si seruus.§.inquit.l.
refertur ergo illa clausula ad mortē ⁊ nō ad vulnera,de qui
bus specialiter actū est:vt.ff.qui.ex cau.l.sed ⁊ si per pretorē.
§.dictū.⁊.ff.de verb.obli.l.doli clausula.⁊ facit etiā qd clau-
sula apposita aliquid operet̄:vt.ff.de vsu.l.si stipulatus.⁊.ff.
16 de leg.j.l.si quādo.ff.ad muni.l.ij.⁊c.¶ †Sed pone ꝙ quidā
mortifere vulneratus iacēs in lecto dicit,Titius qui de isto
maleficio inculpatur nō fuit ille qui me vulnerauit sed fuit
alius:queritur nūquid iste Titius sit ex hoc liberatus videt̄
qd non:qꝛ non est pactum:qꝛ pactū est duorū plurime ⁊c.vt
ff.de pact.l.j.§.pactū.licet dicat.l.nō refert cū quib' quis de
supremis loquat̄:vt.ff.de lega.ij.l.cū pac.§.dona.sed tu dic
sm.d.Gui.qd ille Titius per heredes mortui accusari non a
possit:vt.ff.ad silla.l.j.§.si.⁊.l.seq.¶ Itē si dicat Titius me
b vulnerauit nūquid preiudicat ipsi Titio:dic qd nō[b]:vt.ff.ad
silla.l.si quis in graui.§.j.⁊ not.gl.⁊ ibi Ang.in.l.ij.C.de ca-
lū.Postꝙ vero aliquis trāsac.⁊ pacē fecit de vulnere sibi il-
lato illū eundē de dicto male.accusare nō potest vt patet ex
predictis:⁊ vt not.s.qui accu.pos.vel nō.in vltimis duabus
17 questionibus.¶ †Sed quid si dicā talis transactio vel pax
nō valuit qd multis casibus cōtingere potest:nunquid hoc
casu audiat̄ accusans in.s.ꝓxima questione:dic qd sic si ta-
lis pax vel trāsactio fuerit cōtra.l.arg.C.de sac.san.ecc.l.in- b
bemus.§.sane.⁊.ff.de libe.cau.l.j.⁊.ff.de agri.⁊ cē.l.queād-
modū.⁊.ff.de sepul.vio.l.ij.§.pe.licet quidā dicāt contra per
l.ff.ad trebel.l.qui destituit.⁊.C.ad treb.l.quāuis.statuto ca
uetur qd quicūq; habuerit pacē de maleficio qd nō puniat̄.
Duo adinuicē se percusserunt ad pacē ambo requirunt̄ per
iudicē vnus eorum cōparuit ⁊ producit chartā pacis alius c
vero fuit cōtumax ⁊ bānum recepit modo queritur an pro-
ductio dicte pacis prosit huic cōtumaci:videt̄ ꝙ nō propter
contumaciam suam:⁊ qꝛ pro eo nō sunt facte defensiones ⁊
probationes que fieri nō poterāt:qꝛ presentia opus erat:vt
ff.de pub.iudi.l.si.§.ad crimē.Sed de equitate sunt ar.cōtra
vt per consortē ⁊ socium criminis beneficiū sit huic acquisi-
tum vbi eadē est causa defensionis ⁊ idētitatis:vt argu.C.si
in cōmuni eadēq; causa.per totū.⁊ si vnus ex pluri.app.per
totū.⁊.ff.de mi.l.ij.§.si.⁊ si ser.ven.l.si cōmune.⁊ maxime qꝛ
hodie ex inquisitione non proceditur solēniter vel in figura
18 iudicij.Ioan.an.faxolus de Pisis ⁊c.¶ †Sed pone qd Ti
tius percussit ⁊ vulnerauit Seium ex quo inter predictos ⁊
eorū amicos est orta magna guerra:modo Titius ⁊ sui pe-
tunt pacem a Seio ⁊ suis saltem quod satisdet de non offen
c dendo[c] queritur nunquid ad dictā pacem vel saltem ad di-
ctam satisdationē possit compelli:⁊ primo videtur qd sic:nā
curare debet potestas vt quietam atq; pacificā habeat pro-
uinciam quam regit:vt.ff.de offi.presi.l.congruit.¶ Item
non debet pretor pati qd veniant ad arma ⁊ rixam quos po
test sua interdictione compescere:vt.ff.de vsufruct.l.equissi-
mum.¶ Item vides qd alias satisdatur pro rebus saluan-
dis:vt.ff.de iudi.l.in omnibus.⁊.ff.si serui.vendi.l.harum.⁊
per totum.ff.de dam.infec.ex quo edicto satisdatur propter
dam.futurū ergo multofortius debet satisdari pro corpore
saluādo quia anime hominū si animata corpora cet eris pre
ferenda sunt:vt.C.de sacrosan.eccle.l.sancimus.⁊ in corpo-
re aut̄.vt cum de appel.cog.§.sed si alicuius.Econtra vide-
tur qd non debet quis grauari superuacanea satisd.vt.ff.de
procura.l.non cogendum.§.fin.⁊.ff.vt lega.nomi.caue.l.hec
stipula.in fi.¶ Item quia durum est prestare talem satis.et
qd durum est ⁊ difficile respuitur a iure:vt.ff.de procu.l.sed
⁊ he persone.in fi.ff.si quis cau.l.fin.¶ Itē non est facile in-
terdū omnibus satis qd interdum difficilius reperiuntur fi
deius.quam pignora vel pecunia ad soluēdū:vt.ff.de iu.l.ij.
§.sed si dubitetur.⁊ lex dicit qd quoties quis nō potest satis.
qd cōmittitur iurato cautioni:vt insti.de satis.§.sed hodie.⁊
C.de epi.⁊ cle.aut̄.generaliter.Itē qꝛ ille Titius ex iniuria ⁊

a ¶ Preiudicat. Adde tamen qd pace facta super delicto licet sit facta mētio de qualitate facta intelligitur:vt consuluit Roma.cōsi.cccclxix.Ber.

b ¶ Quod nō.adde Alexan.cōsil.xxiiij.ij.li.Paul.de castr.consilio cxcvij.Ber.

c ¶ Nō offendendo. Adde Pet.de ancha.cōsi.li.vbi penit quid si per statutum sit dispositū qd offensus teneatur satisda.offensori ⁊ suis cōsanguineis si maior ps consanguineorū renūciat cautionis an p̄iudicent alijs.Ber.

delicto qđ commisit non debet premium aliquod reportare sed penam, vt alias dicitur. C. de here. ꝛ maniche. l. curiales. ꝛ ff. de interdic. ꝛ releg. l. relega. ꝛ ff. de nego. gest. l. siue here dita. imo debet penā reportare: quia quicquid mali ex hoc sequitur iste Titius tanq̄ auk. malefi. puniendus erit: vt. C. ad. l. iul. de vi publ. l. quoniam. Sol. due sunt questiões. Ad primam de pace dicam q̄ ille Seius non sit cogēdus ad pacem faciendā rationibus predictis nisi in casu. scʒ q̄n ex tali guerra posset tumultus ꝛ scādalū in ciuitate illa oriri seu loco: nam tūc possunt partes ad pacem cōpelli. argu. ff. de. fic. l. pe. ad secundā questionē dic qđ iniuriati nō possunt cōpelli[a] fideiuss. dare per iura superius alleg. Sed alio modo poterit adhiberi remediū vʒ q̄ potestas p̄cipere poterit parti iniurianti qđ nullam offensionē faciat sub certa pena ꝛ etiā poterit dictis iniuriātibus assignare cōfines. arg. ff. de offi. prefec. vrb. l. j. §. fi. ꝛ. ff. si quis ius dic. non obtempe. per totū vel dic qđ iudex ex qualitate personarū poterit sumere cōiecturam ꝛ debet: vt. ff. de nego. gest. l. pomponius. ꝛ si in animo ipsi⁹ sedeat potest suo officio cōpellere predictos ad pacem ꝛ ad satis. de nō offendēdo sicut al's in contractibus fieri cōtingit. ar. l. si fideius. §. j.

19 ¶ † Itē q̄ro Titius accu. Seiū de vulneribus sibi per eum factis demū venerunt ad pacē ꝛ trans. de illo male. de quo male nihil per test. cōstat vel per cōfessio. modo queritur nūquid dictus Seius possit de predictis vulneribus condēnari propter talē transac. ꝛ pacē q̄ fecerunt adinui. ꝛ videtur qđ sic quoniā is videt cōfiteri crimen qui paciscitur: vt. ff. de his qui no. infa. l. quoniā. ꝛ facit qđ puniat tanq̄ cōfessus: vt. ff. de bo. eorū qui ante. l. j. ꝛ. ij. ꝛ ff. de iur. fis. l. in fisci. ꝛ. l. eius qui. in prin. ꝛ consueuit no. C. de proba. l. sciāt. tacite enim videtur cōfessus qđ illud malefi. cōmisit de quo tacito cōsensu legitur. C. de re iudi. l. ad solutionem. ꝛ. C. de pac. inter emp. ꝛ vendi. l. cōmissorie. Solu. dicta Gui. de suza. dicit qđ ille Seius ꝛ omnis qui data pecunia trāsigit vel paciscit debeat haberi pro confes. in his casibus in quibus trāsac. p̄hibita est ita q̄ possit cōdemnari[b] ex hoc: de quo etiā dic vt not. §. de indi. indu. §. potest. vnde ad cautelam dic ita pacem fore faciendam Seius fecit pacē ꝛ trāsact. Titio de vulneribus que dicuntur qđ intulit ꝛ fecit eidem negat tamen dicta vulnera se fecisse vel malefi. commisisse: abundans enim cautela non nocet: vt. C. de testa. l. testa. ꝛ que dubitatiōis causa inferunt in cōtractibus ius cōmune nō ledūt: vt. l. qui mu. ff. man. §. dictum est non posse trāsi.

20 in casibus in quibus nō imminet sanguinis pena. ¶ † Sed pone q̄ ex forma statuti pro homicidio imponat pena pecuniaria: nunquid super illo malefi. poterit trāsi. respōdeo, dic pro ꝛ cōtra ꝛ sol. vt not. in simili. q. §. vtrū procu. interueniat ꝛ quando. ¶ Itē pone q̄ quidam mortifere vulneratus iacens in lecto accipit penitentiam ꝛ in manibus sacerdotis recipientis nomine ꝛ vice offensoris fecit pacem de illo maleficio ꝛ homicidio queritur an talis pax valeat ꝛ teneat: et videt q̄ sic: q2 sacerdos est pub. persona: vt. ff. de iusti. ꝛ iur. l. ius pub. ꝛ nobis per publi. personā acquiritur actio ꝛ ius: vt. ff. de adop. l. nō aliter. Econtra videtur qđ illa pax nō valeat: q2 alteri per alterum non acquiritur actio: vt. ff. de verbo. obli. l. stipulatio ista. §. alteri. instit. de inuti. stipu. §. alteri. ff. de reg. iur. l. q tutelā. §. fi. Itē ille sacerdos nō est filius seruus vel procur. quibus nobis actio acquiritur sed est extranea ꝛ libera persona ꝛ per liberam personam nō acquiritur actio: vt. ff. de verbo. obli. l. filius. ꝛ. l. si ita. §. chrysogonus. ꝛ de bo. auto. iu. pos. l. cum vnus. ꝛ qđ vi aut clam. l. ij. ¶ Itē non solet quis absenti condemna. vt. ff. de cōfes. l. certum. §. pe. Sol. dic qđ pax valeat ꝛ teneat. argu. d. l. non aliter. ꝛ. §. ius publicū. ꝛ q2 p̄cliuiores debemus esse vt res potius valeat q̄ pereat: vt. ff. de verbo. obli. l. quoties. ꝛ q2 pactū pacis fauorabile est: vt. C. de cadu. tol. l. iusta. ꝛ q2 fauores sunt ampliādi. ff. de libe. ꝛ posthu. l. cū quidā. §. circa prin. dictū est q̄

21 de crimine adulterij non potest fieri pax vel trans. ¶ † Sed pone q̄stionē quā sepius vidi de facto fore statutū est q̄ quilibet qui de malefi. habuerit pacem ante accu. porrectā vel inquisitionē inchoatā qđ ex illo malefi. puniri non possit cōtingit quod quidam cōmisit adulterium vel ante accu. porrectam vel inquisitionem inceptam venit ad transac. de illo adul. postea vero accusatur de illo adul. ꝛ malefi. probat fore cōmissum, queritur an illa transac. prosit sibi. Sol. dic qđ statutum illud nō valet in hoc casu vel similibus: q2 de quo potest fieri pactum ꝛ lex seu statutū fieri potest ꝛ econtra: vt

22 not. Accur. C. de decre. decur. in rub. lib. x. ¶ † Itē pone qđ Titius percussit ꝛ vulnerauit Seiū ita qđ mortuus fuit iste Seius reliqt plures suos heredes filios impuberes ꝛ vxorē hoc vxor data fuit tutrix dictis filijs suis seu qđ a iure sibi delata est tutela filiorum suorū hec vero vxor fecit pacē eidē Titio de dictis vulneribus ꝛ de morte dicti Seij patris dictorum filiorum pupillorū queritur an hec pax valeat: ꝛ primo videtur qđ non: q2 tutores ꝛ curatores impuberū debitum exigentes nō etiam remittentes prestant obligationis liberationem. C. de pac. l. pactū. ¶ Itē q2 tutor loco domini habetur cum res publica bene administrat nō cum male. ff. pro emp. l. q fundū. §. si tutor. Ecōtra[c] videt qđ tutor potest deferre iusiurandum in causa publica. ff. de iureiur. l. tutor. ¶ Itē q2 tutores iurāt in litē: vt. ff. de in lit. iur. l. videamus. §. si tamen. ¶ Item q2 tutores iurant de calū. vt. C. de iura. calū. l. ij. §. qđ obseruari. ¶ Item tutor potest trāsigere cum fure qui rem subtraxit: vt. ff. de fur. l. si pignore. §. fi. ꝛ. l. interdum. §. qui tutel. ¶ Itē tutor est loco domini. ff. de tut. l. tu. §. qui tute. Sol. dic qđ aut est certum Titium illud predictū homicidiū fecisse: ꝛ tūc nō valet pax facta aut non est certū ꝛ tunc valet: vt arg. ff. de iureiur. l. iij. ꝛ. ff. de admi. tu. l. lucius. in fi. glo.

23 ¶ † Pone statuto caueri q̄ si bannitus pro malefi. habuerit pacem cum offenso vel eius heredibus possit exire de banno, queritur an expedit qđ pax procedat ab omnibus heredibus qui sunt tres fratres ꝛ heredes: an sufficit procedere pacem a duobus tantū dic qđ est necesse qđ omnes heredes pacem faciant per. l. ff. de lega. ij. l. si pluribus. Dyn.

24 ¶ † Item pone questionem de facto Titius ꝛ Seius venerunt ad verba post hec fecerunt inter se pacē q̄ seruare promiserunt sub pena centum librarum post hec Titius pacis federa nō seruauit quia percussit ꝛ vulnerauit Seium. Seius vero repercussit Titium queritur nūquid Seius possit accusari tanq̄ violator pacis ꝛ ad penam promissiuam conueniri: ꝛ videtur qđ sic: vt. C. ad. l. iul. de vi publ. vel priua. l. si quis. ¶ Item quia nō incontinēti hoc fecit: sed ex interuallo quod sibi non licuit: vt. ff. de vi ꝛ vi arma. l. iij. §. cum procur. ¶ Itē q2 stipulatio facta de vi non facienda sepius cōmittitur: vt. ff. de vi ꝛ vi ar. l. iij. ff. de verb. obli. l. si sit. itē in stipula. de rato: vt. ff. rem ra. habe. l. si qui procur. Tu tamē dic fm. d. Gui. quod non potest accusari[d] de pace rupta vel cōueniri ad penam per. l. C. de pact. l. cum proponas. ꝛ de trāsact. l. siue apud acta. ꝛ. l. si quis maior. ꝛ. ff. de inoffic. testa. l. si instituta. in prin. ¶ Itē q2 pena semel cōmissa fuit, scʒ quando Titius vulnerauit Seium ergo amplius cōmitti nō potest: vt. ff. de arbi. l. si duo. §. fin. hoc verū intelligas esse nisi in charta pacis sit dictum qđ pena toties committatur quoties contrauentum fuerit sicut etiam in contractibus apponitur: q2 tunc bene potest accusari ꝛ tenetur ad penam: vt. ff. de transac. l. qui fidem. ꝛ. d. l. si duo. in fi. de vulneribus autē semper tenetur quia nō debuit sibi vindictam sumere: vt. C. de iude. ꝛ celi. l. nullus. ꝛ. ff. quod met. cau. l. extat. ꝛ. ff. ad leg.

25 iul. de vi pub. l. creditores. ¶ † Queritur nunquid in criminali vel publico iudicio possit deferri iusiurandum dicit. d. Azo. qđ sic. arg. ff. de iureiur. l. nam ꝛ postea. §. si damnetur. licet postea super eo transigi nō possit: sed hoc fm. d. Odof. videtur habere locū in voluntario non autem in necessario vel iudiciali iuramento cum eius probationes esse debēt sole clariores. C. de proba. l. fin. ¶ Ultimo circa materiam istā intendo questionem formare per quā alie multe questiones

26 similes deciduntur. † Pone qđ statutū sit in ciuitate quod quicunq3 fecerit homicidium nunq̄ possit habere pacem ꝛ concordiam ꝛ si pacem habuerit quod illa pax nō prosit ei: modo est quod quidam sua manu propria homicidium nō commisit: sed tractauit ordinauit ꝛ mādauit quod quidam occideretur queritur nunquid iste mandans possit habere pacem ꝛ habita sibi prosit ꝛ eadem est questio de bonis si statuto dicatur quod bona homicid. debeāt destrui vtrum bona eius qui mandauit ꝛ fecit fieri homicidiū destrui possint[e]. Alienationes enim infrascripte pro ꝛ contra faciunt pro illa questione quā subijciam. j. de homi. §. item pone qđ Titius. ꝛ. j. de pe. §. item qui mandat. Et in primis videtur quod ille qui mandauit fieri homicidium non contineatur sub illo statuto quod loquitur de pace vel destruc. bonorū: ꝛ quod illud statutum non vendicet sibi locum in personam mandantis sicut in persona principalis rei quia in ipso statuto nulla fit mentio de mandante sed solum de committente homicidium vel maleficium. Et ideo aliud est mandans ꝛ aliud est faciens, vt patet ex diuersitate vocabulorum et nominum varietate ex quibus diuersi habentur effectus: vt. C. de codicillis. l. si idem. ¶ Item quia lex dicit expresse alium esse homicidam alium mandantem: vt. C. de accusationib. l. non ideo. lex igitur facta super vno non intelligitur facta super vno alio cum sint diuersa. Si enim statutarijs placuisset idem seruari in vno, quod in alio bene erat eis hoc dicere

a ¶ Cōpelli. adde q̄ iudex possit et partes iter quas diu fuit discordia ad pacē compellere Ro. cōsi. cxxvi. Ber.

b ¶ Cōdēnari. adde qđ tamē si qs de pena paciscit cū iudice qđ per hoc non videtur crimen fateri. ita voluit Paul. de ca. cōsi. cxix. in. j. impressis. Ber.

c ¶ Ecōtra. adde qđ idē consuluit Abb. consi. xiiij. Ber.

d ¶ Accusari. adde Alex. in cōsil. cxix. Ber.

e ¶ Possint. adde Jo. de ana. consil. lix. Ber.

hoc dicere ꝛ exprimere.ar.C.de cadu.tol.l.vnica.§.sed ne veritas.Cum igit̃ nõ dixerũt debet haberi pro omisso:ꝛ ꝑ hoc est lex aurea.ff.sol.mat.l.si vero.§.de viro.Nã ꝛ ipse imperator quãdo vult idẽ seruari in mãdatoribus ꝛ fautoribus qd in ipsis reis principalib⁹ hoc exprimit sua.l.vt.C.de his qui ad eccle.cõfu.l.presenti.§.adijcientes.ergo cum statutum de mandante nullã fecerit mentionem nec aliquid innouauerit relinquitur iuri cõmuni:q: quod non mutatur quare stare prohibetur:vt.C.de test.l.sancimus.ergo mandans poterit habere pacem ꝛ habita prodest sibi de iure cõmuni:vt.C.de transac.l.trãsigere.ꝛ presens statutum non vendicat sibi locum.Preterea hoc est regulariter in iure nostro in his que sunt stricti iuris vt in statuto terrarũ ꝛ in stip.qd id quod nõ est expresse cautum habetur pro omisso:vt.ff.de verb.obli.l.quicquid.j.respõ.nisi palã verbis exprimatur:vt.ff.de condic.ob tur.cau.l.si acce.ad hoc.ff.de iniur.l.item apud.§.ait pretor.ꝛ de regu.iur.l.expressa.preterea statuta terrarũ sunt stricti iuris ꝛ sterilia tanꝗ mule:ꝛ sic nullã interpretationem ꝛ subauditum intellectum recipiũt,sed ƀm eorũ verba iuxta grãmaticalem intellectum stricte ꝛ rigide sunt intelligenda ꝛ ƀm rudem ꝛ primã signi.vt.ff.qui ꝛ a qui.ma.li.nõ fi.l.prospexit.ꝛ.l.lator.ꝛ de exerci.l.j.§.is qui.ꝛ de mi.test.l.qd consti tutum.Preterea solum homicida dicit̃ proprie sump.vocabulo ille qui manu adhibita cedere fecit q: homicidium deriuatur a cede.ff.ad.l.aquil.l.ita vulneratus.in princ.ibi qui adhibita manu ꝛc.iste autem mandans nõ adhibuit sed solum mandauit item omnino aliud est facere aliud mãdare: vt.ff.de ma.vin.l.iiij.§.fi.sic alius est homicida alius est mãdans.ff.ad silla.l.etiã.§.si certus.ꝛ.l.si prius.item ex forma ꝛ or.conueniendi arguitur alium esse mandantem aliũ principalem:vt.C.de fideiuſ.auk.presente.ꝛ de act.ꝛ oblig.auk.hodie.ꝛ cõcessus est modus arguẽdi de questionibus ciuilib⁹ ad delicta:vt.ff.de cust.ꝛ exhi.re.l.ĥ.ad fi.ecõtra videtur qd idẽ in mandante seruetur qd in homicida ꝛ dante auxiliũ ꝛ fauorẽ propter generale brocardicum quod sic se habet cõmuniter ad maleficia qd qui maleficium fieri mandauit ipse fecisse videtur ꝛ perinde puniatur ac si fecisset: vt.ff.de vi et vi arma.l.j.§.deiecisse.ff.de iniur.l.nõ solũ.in prin.ꝛ.§.si mãdatum.ꝛ.§.proculus.ꝛ.l.item apud labeonẽ.§.fecisse.ꝛ.§.audiuisse.ff.de admi.tuto.l.ita autẽ.§.gessisse.qui enim maleficium mãdauit fieri id propria manu fecisse videtur.ff.de sica.l.diuus.§.senatus.ibi ipsius domini manu ꝛc.ff.de reiudi.l.hoc iure.§.deijcit.ff.de eo per quẽ factũ est.l.j.§.j.corrũpit enim alium ꝛ is qui mãdauit.ff.de iuriſ.om.iud.l.si quis id quod.§.hoc iure.ver.item ꝛ qui.Itẽ hominem interfecit ꝛ qui mãdat ꝛ qui mortis causam prebuit.ff.de sol.l.qui mãdat.ꝛ.ff.de parici.l.vtrum.ꝛ melius.ff.de re iudi.l.is qui dam.quid plura.casus est.l.qd ita dicit̃ homicida qui mandat sicut qui manibus suis fecit.ff.ad.l.aquil.l.ita vulneratus.ij.respon.hoc est enim regulariter in.l.cor.de sicar.vt nil intersit inter occidentẽ ꝛ mãdantẽ vel alias mortis causam prebentẽ.ff.de sica.l.nihil interest.Si igit̃ nihil interest ergo par facta super vno intelligitur super altero non obstat.l.ff.ad leg.aquil.l.item si obstetrix.j.respõ.ꝛ.l.item vulneratus.ij.respon.quia dicitur non haberi pro homicida qui mortis causam prebuit sed tantũ qui propria manu cedem fecit detracta nominatione a cedo,cedis:quia illud verum est quãtum ad tractatum legis aquil.directo competentem vbi intenditur ad interesse siue ad estimationem damni applicandi agenti sed quantum ad cri.accusa.ex pub.iud.descendentem.ex.l.corne.de sica.ex qua delatione habet coerceri pena capitali etiam mandans ꝛ qui mortis causam prebuit habetur pro principali homicida:ꝛ ita soluitur contrarium de dictis legibus:ad.l.ff.de sica.l.nihil interest.in glo.ordi.preterea que de principalibus reis sancita sunt eiusdẽ legis autoritate de fautoribus ꝛ mandatoribus sancitũ est.ff.de his qui ad eccle.confu.l.fi.§.sicubi.Itẽ pari pena puniuntur mandans ꝛ faciens.C.de accu.l.v.non ob.alleg.partis aduerse in eo quod dicit statutum est stricti iuris ꝛ sic eorũ verba rigido ꝛc.ꝛ sic non sunt trahenda in argu.vel de similibus ad similia procedendum quasi cõtra regulas iuris introducta.ff.de leg.ꝛ senatuscon.l.quod contra.quia ƀm veriorem intellectum ꝛ opinionem communem doctorum statuta intelliguntur ƀm determinationem iuris cõmunis et eius interpretationem:vt.ff.de vẽ.inspi.l.j.§.quamuis.ff.de mune.ꝛ ho.l.vt gradatim.§.ꝛ si.l.preterea si statutum quod loquitur in homicida dicatur loqui in mandãte hoc non est interpretari cum ius mandantem habeat pro homicida:vt supra dixi:nam interpretari proprie dicitur vbi obscura est declaratio.ff.de verbo.obli.l.j.in fin.ff.de iur.ꝛ fac.igno.l.ij.

Item in verbis huius statuti non est ambiguitas ergo interpretationi vel questioni ambiguitatis non est locus.ff.de leg.iij.l.illa aut.§.cum in verbis.preterea posito qd mandans ꝛ faciẽs nõ sit idẽ nihilominus ad cõsequẽtiã trahendo de similibus ad similia procedendo dicam statutũ istud in mandatoribus obseruari multofortius quemadmodũ in iure cõmuni proceditur de similibus ad similia.ff.de legi.ꝛ senatuscõ.l.nõ possunt.ita de particulari.l.ad particularẽ.l.quoniam.de similibus idem est iudicium: vt.ff.de fer.l.j.§.hoc interdictũ.ꝛ omnes similes passiones similem exigunt medicinam:vt in auk.qui.mo.nat.effi.sui.§.si quis ergo.que enim quo ad culpe effectum paria sunt eadẽ debẽt iuris interpretatione gaudere.ff.de adul.l.si postulauerit.§.ratio.ff.de cõsti.pecu.l.fi.C.de epiſ.ꝛ cle.l.sed quãꝗ.ad finem mãdare autẽ homicidiũ fieri prius est ꝗ proprijs manibus interficere:quia mandans peccat in se ꝛ in aliũ q: illum cui mãdat fecit peccare ꝛ hac ratione dicit lex iustius est primũ autorẽ delicti coercere penali iudicio ꝗ delinquẽtem vt in eum seuiat pena a quo autore emanauit offensa.ff.de ser.corrup.l.in hoc iudicio.ibi iustius est enim teneri ꝛc.ff.ꝗ vi aut clam.l.si tibi.ergo acerbius est ꝛ seuerius iudicãdum delictũ per alium factũ ꝗ per seipsum.Preterea etiã que cõtra regulas introducta sunt licitũ est trahere ad consequentiam ꝛ trahi argumẽtum de similibus ad similia procedendo vbi est par ratio ꝛ maior vt in nostro casu sol.d.Iac.de arena dicit semel hãc questionẽ dñ accidisset de facto Bononie fore solutam ꝛ male ꝗ dictũ statutũ locũ nõ habeat in mãdãteiũ statutũ nihil dicat de eo aurea lex est de hoc.ff.sol.ma.l.si vero.§.de viro.C.de accu.l.nõ ideo.ꝛ.ff.ad silla.l.si certus.ꝛ.d.§.occidisse.ꝛ.ff.de vi ꝛ vi ar.l.j.ibi per vim ꝛc.sed do.Aber.de bo.ꝛ do.Iac.aliter sentiũt qd idẽ ius seruetur in mãdãte qd in eo qui est prin.per iura pro hac parte alleg.ꝛ hec opi.magis est cõmunis ꝛ ideo pacẽ dicit non prodesse mandanti sicut nec ipsi reo ꝛ bona mãdantis ꝛ homicide fore destruen-
a da ƀm formã statuti ꝛ ita cõmuniter obseruatur[a] ꝛ sic etiam sentit do.Odof.dicens no.qd mãdans maleficiũ fieri ipsum videatur propria manu fecisse per.l.arg.ꝛ bene no.ff.de fal.l.diuus Claudius.§.itẽ senatus.ibi videri enim ait ad idem fortius.ff.de sic.l.nihil interest.vnde vterq; puniẽdus est tã mandans ꝗ cõmittens.ff.ad silla.l.si prius ꝛ si percussor.C.de accusa.l.non ideo.insuper magis peccat mandans ꝗ faciens vt probatur.š.proxi.ibi,in audire autẽ ꝛc.ꝛ ideo acerbius puniendus:vt in auk.vt iudi.fine quoquo suffra.§.eos autem.colla.ij.vbi ꝛ non ipsi ꝛ ista sunt efficacissima ar.aduersus illos qui aliquos offendi faciũt per passiones vt acerbius puniantur qui geminum facinus perpetrasse videtur C.de sepul.vio.l.qui sepul.j.respõ.ver.que pene aurea lex ad hoc.C.de vi publi.l.apud.ibi,ꝛ alterius parti ꝛc.ꝛ.ff.si quadru.paupe.fec.di.l.j.§.cum auto.ꝛ not.aliam questionem.j.in titu.no.de mandante.§.j.ad fi.titu. Gandinus.

a Obseruatur. Adde qd Bal. consi.lij.iij.lib.cõsuluit qd stãte statuto qd homicida capite puniatur ita qd mori.ꝛ stante alio statuto ꝗ nullus corporaliter puniatur nisi.l.municipali caueat̃ que statuta vigẽt mediolani qd mandans homicidiũ committi nõ debet capite puniri de quo an mandans dicatur vere facere vide late in consi.Alex.cõsil.lxvj.iiij.lib. Ber.

De penis reorum. Rubrica.

1 Pena quid sit:delictum vero quot modis committatur ꝛ pena quot modis aggrauetur ꝛ attenuetur.
2 Delicti distinctio seu diuisio ꝛ maleficium omissum cum cogitat ꝛ perficit punitur.
3 Maleficium vt supra cõmissum qñ impune cõmitti possit.
4 Maleficium cogitans ꝛ agens non tamen perficiens quando puniatur ꝛ quando non.
5 Maleficiũ cogitans non tamen agens nec perficiẽs quando puniatur ꝛ quando non.
6 Maleficium agens ꝛ perficiens nõ tamen de illo cogitans quando puniatur ꝛ quando non.
7 Maleficium non cogitans,non agens nec perficiens quando puniatur ꝛ quando non.
8 Iudex quomodo se habere debeat in penarum impositione ꝛ que considerabit.
9 Maleficium cogitans ꝛ agens,non tamen perficiẽs,an puniatur vel non.
10 Punitur grauius rixam incipiens quam alij in rixa delinquentes.
11 Pecudem tuam inueni in agro meo dantem damnum:an mea autoritate illam possim retinere vsquequo mihi de dãno fuerit satisfactum.
12 Mandans aliquod maleficium fieri videtur illud propria manu committere:ac grauius peccat ꝗ committens ꝛ grauius puniendus est.
13 Offendi facientes per assassinos grauius puniunt̃ ꝗ si proprijs manibus fecissent.

Uoniam supra vidimus de multis et varijs et necessario precedētibus ꝑ maleficijs imponēdis restat nunc vt videamus in genere de penis et de percussionibus et insultu de quibus per ordinē videam⁹. Unde
1 primo videamus † quid sit pena et qualiter imponaṫ et que et quando et post hec subijciam multas et vtiles questiones. Pena autem est delicti vel pro delicto satisfactio que propter delicta imponitur a. l. vel a ministro legis. Sed in his attenditur vtrum delictum proueniat ex animo vel non: q2 si non proueniat ex animo plerunq; nullo modo punitur vt si committatur casu vel impetu vel furore vel ebrietate: vt. ff. ad. l. pompe. de parici. l. pe. et. ff. de offi. psi. l. diuus. et. ff. de pe. l. respiciendū. §. fi. ¶ Si autē delictum proueniat ex animo tunc subdistingue: vt. j. subijciam. Delictum autem cōmittitur quatuor modis dicto, scripto, facto, et consilio: et septem modis aggrauatur attenuatur pena causa persona tempore, loco, qualitate, quātitate, euentu et fertur sententia cōtra presentem et non contra absentem in criminibus in quibus imponitur pena. s. delegationē de quibus omnibus plene dic vt not. d. Azo. in summa. C. de pen. ¶ Verum circa presentem tractatum intendo multa extraordinaria enarrare
2 et multas questiones de facto subijcere vt patebit. j. ¶ † Et in primis notāda venit distinctio vt sciamus de impositione penarum quia aut quis cogitat et agit et perficit: aut cogitat nec agit nec perficit: aut non cogitat et agit et perficit, aut nec cogitat nec agit nec perficit. ¶ In primo casu cū cogitat agit et perficit punitur quia publice interest ne maleficia remaneant impunita: vt. ff. de iudi. l. si longius. ff. ad leg. aquil. l. ita vulneratus. in fi. ff. de fideiuf. l. si a reo. ff. depos. l. bona fides. ff. de iniur. l. si quis iniur. et facit. ff. vi bono. rapt. l. palam. et. ff. de fur. l. qui ea mente. Nā in. l. Moy. si sunt verba qui irrogauerit alicui maculam sicut fecit fiat ei fracturam pro fractura, oculum pro oculo, dentem pro dente, manum pro manu, pedem pro pede, vulnus pro vulnere, lemurem pro lemure: animam pro anima: adustionem pro adustione: et sicut fecit fiet ei: vt in veteri testamēto lib. Leuitici.
3 xxiiij. capi. et in lib. exodi. cap. xxi. † Hoc tamen fallit contra hostes populi Romani quos licet occidere: vt. ff. ad legem Corne. de sicar. l. iij. Item in casibus contra hostes not. s. in rubri. quando posset quis occidere alium sub titu. de defensione a reo faciēda. ¶ Item fallit in eo qui occidit aliquem volentem stuprum inferre per vim. ff. de sicar. l. diuus. cuitat tamen penam aliquis quandoq; si peniteat se vel emendet: vt. C. de crimi. stellio. l. j. ff. de ser. fugiti. l. j. §. j. et. ff. de publi. et vectiga. l. j. et. l. quod si fecerit. et. ff. quod metus cau. l. si eum. §. satis. ¶ Item cum quid fit ob tutelam suarum rerum vel sui corporis. ff. de iusti. et iure. l. vt vim. et. C. vnde vi. l. ij. vel ob tutelam filij patris fratris vxoris: vel alterius qui essent in societate mea, qd dic vt no. s. de defen. faciē. ¶ Itē fallit

fallit.C.quādo licet vnicuique.si.iu.se.vin.l.j.ꝛ seq. ¶ Itē fallit in adulterio,quē patri ꝛ marito mulieris in facinore depre
a hēsum occidere licet[a]:vt.C.de adul.l.gracchus.ꝛ.ff.e.l.marito.ꝛ.l.pater.Itē fallit.ff.ad.l.aquil.l.si seruus seruū.§.q oliuam. ¶ Itē fallit in fure nocturno si se telo defendat deprehēso in fur.dūmodo cū clamore hec fiat:vt.ff.de sic.l.furē.ꝛ ff.ad.l.aquil.l.iiij.ꝛ.vi. ¶ Itē fallit in iudice qui fm.l.aliquē occidi fecit:vt.ff.de sica.l.lege.§.plane.ꝛ.ff.de iniur.l.iniuriarum.§.j.ꝛ.ff.de vi publi.l.j.§.quod si fecerit.ꝛ.ff.qd met.cau.
b l.si cū exceptio.§.satis. ¶ Itē euitat penas in multis alijs[b] casibus qd dic vt.j.eo.tit.ad fi. ¶ Si autem cogitauit ꝛ egit
4 sed non perfecit tūc subdistinguet:† quia aut noluit ꝛ potuit aut noluit ꝛ nō potuit:quia noluit venia dignus est:vt.ff.de fal.l.quia falsum.Si autem qꝛ non potuit punitur:qꝛ in maleficijs spectatur voluntas nō exitus:vt.ff.de sica.l.diuus.ꝛ.ff.ad.l.pompe.de pari.l.j.ꝛ.C.de epis.ꝛ cle.l.si quis nō dicā rapere.ꝛ.C.de fu.ꝛ secundū cor.l.si quis.ꝛ.ff.de extraor.cri.l.j.in prin.licet sit arg.contra.ff.de ver.sig.l.sepe.in fi.vbi dicit qd quis nocendi animum nō dicitur habuisse nisi ꝛ factum fuerit subsecutū. ¶ Sed qd supra dictū est fallit in vno casu speciali:vt.ff.qd quisqꝫ iur.l.j.in fi.qd ideo cōtingit qꝛ verbū statuit rem perfectā significat:vt ibi dicitur ꝛ intelligas egit ꝛ nō perfecit.i.ad aliquem actum peruenit vel subdistingue fm.d.Odof.qꝛ aut cogitauit ꝛ ad actū processit ꝛ per eū nō stetit ꝛ fuit de maleficijs atro.ꝛ tunc punitur per iura predicta:vt.C.si quacūqꝫ pre.po.l.j.aut nō erat de ma.atro.ꝛ tūc punitur per iura predicta:vt.d.l.quod quisqꝫ iuris.l.j.in fi. ¶ Itē nō punit qꝛ tractauit ꝛ ordinauit ma.fieri:ita qd per eum nō stetit dummodo illud ma.nō fuerit subsecutum qd
5 dic vt not.j.de ho.§.item pone.qd ego dedi ꝛc. ¶ †Si autē cogitauit nec egit nec perfecit subdistin.qꝛ aut agit in fo.secu.seu cōtentioso ꝛ non punit qꝛ cogitationis penam nemo meretur:vt.ff.de pe.l.cog.fallit in crimine lese maie.nisi spōte cōfiteat ꝛ socios prodiderit ꝛ manife.vt.C.ad.l.iul.maie.l.si quis. ¶ Itē fallit in crimine heresis:vt.C.de here.l.quoniam.Si autē agatur in fo.diuino seu penitētiali: subdistingue,quia aut cogitatio est fir.seu fun.in peccato scꝫ faciēdo: ꝛ tunc punitur qꝛ tunc iudicio anime sola talis cogitatio ꝛ voluntas meret penā:vt in decretis.ꝛ de peni.dist.j.c.hom.ꝛ.c.seq.Deus enim non ex operibus vindicat,sed ex corde.xxij.q.v.c.qui periurare.ꝛ Deus cor respicit,nō autē manū:vt.xxiiij.q.v.c.si quid inuenisti.ꝛ ex corde procedūt adulteria ꝛ criminalia peccata.xv.q.vj.c.j.ꝛ.ff.de ver.sig.l.fugi. ¶ Si autē cogitatio est solummodo tentatiua ꝛ ei resistatur in aliquo nō punitur sed potius premium meretur:qꝛ nō coronabitur nisi qui legitime certauerit ꝛ primi motus non sunt in potestate nostra:ꝛ beatus q tenebit ꝛ ligabit paruulos suos ad Petrā.ꝛ fm hoc cōsueuit exponi moraliter.j.q.j.quisquis. ¶ Si autē egit ꝛ perfecit sed nō cogitauit vt in eo qui hominem preterzuntē occidit:vt.ff.de sicar.l.pe.ꝛ.ff.ad.l.aquil.l.si putator.ꝛ.ff.de pe.l.respiciēdū.§.delinquentē.ꝛ tunc subdistingue:qꝛ tunc aut infans vel furiosus minor vel maior primis duobus casibus impunitū est facinus.ff.de sica.l.qd in
6 fans.si autē est maior ꝛ sane mentis.Iterū subdistinguet† qꝛ aut est propter ebrietatē aut ꝑpter lasciuiā aut nō primo casu punit minus:vt.ff.ad.l.cor.de sic.l.in lege.ꝛ hoc si agatur criminaliter. ¶ Si autē ciuiliter aut est tale factū in quo venit dolus tantū:vt in.l.cor.de sica.l.j.ꝛ tunc nō tenetur.ff.de pe.l.respiciendū.aut est tale in quo venit leuissima culpa:vt in.l.aquilia.ꝛ tunc non tenetur:vt.ff.ad legē aquil.l.in lege. ¶ Si autem est legitime etatis ꝛ delinquit non ex ꝑposito: sed ex casu nō tenetur:vt.ff.ad.l.aquil.l.si putator.ꝛ.ff.de pe.l.absente.ꝛ.l.respiciendum.ꝛ hoc si agatur criminaliter.Si autem agatur ciuiliter tunc aut est tale factū qd non potest cōmitti sine dolo,vt iniuria vel furtum:ꝛ tunc non tenetur:vt.ff.de fur.l.in furti actione.ꝛ.ff.de iniur.l.illud.aut est tale factū in quo venit leuissima culpa:ꝛ tunc tenet:vt in.l.aquil.vt.ff.ad.l.aql.si qui occi.ꝛ.l.in.l.aquil.Odof.Et vt scias quādo minor excusatur a delicto vel non,dic:vt.j.eo.§.cum ali
7 quis minor.ꝛ vt not.ff.de reg.iur.l.fere in omnibus. ¶ †Si autē nec cogitauit nec egit nec perfecit tunc regulariter nō punitur qꝛ peccata suos debent tenere autores:vt.ff.de pe.l.scimus.fallit in crimine lese maiest.vbi filij puniuntur qui nihil egerūt. ¶ Itē in crimine habetur:vt.C.ad.l.iul.maie.l.quisquis.ꝛ extra de here.c.vergentis. ¶ Itē fallit in falsa mo.vbi dominus amittit domū vel fundum vbi ipsa falsa mo.fue.fa.vt.C.de fal.mo.l.j. ¶ Itē fallit in dn̄o qui punit ex delicto serui:quia tenetur dare eū pro noxa.vel estim.vt C.ꝛ.ff.de noxa.ꝛ si quadr.pau.fec.dic.per totū quasi. ¶ Itē fallit in primipilari offi.vbi mulier perdit dotē:vt.C.de primipil.l.j. ¶ Itē fallit in filijs sacerdotum ꝛ alijs illegitime natis:vt extra de fil.presby.per totū. ¶ Itē fallit in omnibus his causis in quibus quis puniat ex delicto alterius de quibus multa not.j.q.iij.c.in sum.ꝛ.xxij.q.ij.c.si homines.hāc autē distinctionem sic copiose notauit.d.Io.de angusel.de Cesena legū doct.in vtroqꝫ iure Padu.in scholis.ego Al
8 ber.didici ab eo. ¶ †Et circa impositionem penarū est bene notan.qd iudex non debet subito ꝛ inconsulto calore delatū
a vel acc.punire:vt.ff.ad.l.iul.maie.l.famosi.Nam eoipso qd quis acc.vel defertur corā iudice nō est criminosus de malefi.vel culpabilis examinandus:vt.C.de accu.l.fin.in prin.vnde iudex estimare ꝛ indagare debet quis illud malefi.fecerit ꝛ si inuenerit accusatū vel illū contra quem inquiritur illud malefi.cōmisisse:estimet qua mente illud fecerit ꝛ si in
b uenerit illud fecisse errore,non puniet eū:vt.ff.ad turpil.l.calum.ꝛ.ff.ad.l.cor.de fal.l.diuus pius.ad fi.C.de sicar.l.j.vbi hoc no.in glo.ordi.ꝛ.ff.de abig.l.j.in fi.ꝛ.ff.vi bo.rap.l.ij.§.si pub.ꝛ.ff.de adul.l.mi.§.mulier.iusta enim ignorātia excusationē meret:vt.ff.si quis test.lib.esse ius.fue.l.pe.Et qꝛ iudex debet ponderate ferre sententiā ꝛ cum aliquo benignitatis temperamento:vt.ff.de pet.l.respi.debet enim iudex intueri causam ꝛ finem maleficij vt dicitur in illo qui libidinis causa fregit ostium meretricis per qd latrones intrauerunt qd
c non tenetur pro rebus furatis[c] quia causa furandi nō fuit sed libidinis:vt.ff.de fur.l.verum.nam persona considerāda est que arguitur deliquisse an potuerit facere ꝛ an fuerit an non ꝛ an cogitauerit an sane mentis fuerit ꝛc.ff.ad.l.iul.maie.l.famosi.Nam in male.spectatur volūtas ꝛ nō exitus:
9 vt.ff.ad.l.cor.de sic.l.di.cum.ll.alleg.s.eo.tit. ¶ †Si autē cogitauit egit sed nō perfecit:male.eñ ex effectu cōmittētium estimamus ꝛ intuemur volūtatē potius ꝙ effectū:vt.d.l.verum.ꝛ.ff.de iniur.l.iiij.j.respō.cū si.delictū enim nō studiose cōmissum caret vocabulo criminis ꝛ effectu:vt.C.si aduer.vend.l.j.de quo delicto puniendo vel non cōmisso culpa vel negligētia.dic vt not.j.de ho.§.item pone.q.item debet iud.bonus peius presumere ꝛ acrius procedere contra percutiētes cū ferro ꝙ cum ligno vel alia simili re.ff.de sic.l.j.ibi sed si claua ꝛc.ꝛ.ff.de re mi.l.omne delictū.§.si qs cōmesationē.vbi seuerius vindicatur percussio facta cū telo vel ferro ꝙ cum lapide. ¶ Item seuerius iudicatur magnū vulnus ꝙ paruū:vt.ff.de iniur.l.vulne.ma.ꝛc.de quibus not.d.Odof.super.d.l.fa.ꝛ super.d.l.j.C.de sica.habet etiā considerare iudex cuius vite antea fuerat iste quem condē.intēdit ꝛ cuius fame ꝛ estima.ꝛ qualitatem facti cōsiderādo circa predicta varia fm varietatem personarum ꝛ qualitatem factorū cō
10 tingētium:vt de his not.s.de iud.†Not.etiam fm.d.Odof.quod ille qui incipit rixam magis punitur ꝙ puniantur alij qui in ipsa rixa deliquerunt:vt.C.ad legem iul.de vi publi.l.quoniam malorū ꝛc.Et ideo cauti aduocati sepe probare nituntur qd talis aduersarius incepit rixam per ipsam.l.ꝛ.ff.
d si quadr.paupe.fec.dic.l.si arietes.pone ꝙ aliqs me inuito[d] intrauit domū meā queritur an ex hoc debeat puniri dic ꝙ sic qꝛ tenetur actione iniuriarum.argu.ff.de iniur.l.iniur.§.si.super verbo,agrum alienū prohiberi.sed si intrauit causa sue rei querēde etiā me inuito non tenetur:vt.ff.ad exhib.l.thesaurus.ꝛ.ff.de ser.fugi.l.diuus.C.eo.titu.l.requirendi.item quia voluntas ꝛ propositum ꝛc.vt.ff.de iniur.l.qui iniur.ꝛ.C.de sica.l.j.Nā ignorans non intelligitur delinquere:vt.ff.de actio.ꝛ oblig.l.ex malefi. ¶ Itē errori veniam dedimus:quia nō ex malignitate sed simplicitate pecca.vt extra de transact.c.ij.in fi. ¶ Item non attēdas que fiunt sed que ex animo fiunt:item quē conscientia defert liber est inter accusa.item quando Deus erit iudex alius test.ꝙ conscientia tua non erit. ¶ Item in habentibus potestatem debet esse vinū ꝛ oleum ꝛ misericordia ꝛ iudiciū:per vinum seueritatē accipite quādo iugulant ꝛ suspendunt homines: per oleum no.misericor.item affectio tua nomen imponit operi tuo.itē phara.le.deinde notitiam non habuit:ꝛ ideo minus peccauit:vt extra de immu.eccle.c.non minus.ꝛ multum facit ad
11 hanc materiā.extra de cleri.ex.c.apostolice.Hoff. ¶ †Pone ego inueni pecudem tuam dantem damnū in segete mea queritur nunquid illam possim mea auc.tenere donec mihi illud dam.emendetur.Respon.vtiqꝫ.Nam ꝛ furem in fur.deprehendere possum ꝛ capere:vt institu.de obli.que ex delic.nasc.§.fur.nec per hoc teneor iniur.quia hoc facio causa mei iu.seruandi:vt.ff.de iniur.l.iniuriarū.§.j.ꝛ cum hoc non faciam animo lucrandi:licet lex videatur cōtradicere.ff.ad l.aquil.l.quamuis.d.Bagarotus dixit quod eum retinere potero loco pignoris donec mihi satisfactū fuerit de dāno ꝛ donec sciatur cuius sit:ꝛ cum quo agendū est consuetudo

a ¶ Licet.Adde an liceat vxorem in adulterio deprehensam occidere.Alex.cōsil.lxxvj.ij.lib.Ber.

b ¶ Multis alijs.Adde ꝙ vbi tria cōcurrūt.primo quod quis non aggrediat factū non dolosum.secundo ꝙ delictū sequatur in personā eius contra quē aggressura fit preter propositum aggredientis.tertio ꝙ delictum habeat aliquā probabilem excusationē his cōcurrētibus nulla venit imponēda pena ita dicit Pau.de ca.consil.cxcij.incip.in causa carceratorum.Ber.

c ¶ Furatis.Adde Alex.ꝯsil.ciij.vbi ponit an idē sit si propter coadunationē gentium furtū factū sit ꝛ an coadunator teneatur.

d ¶ Inuito.adde vt per Alex.consilio.xxiiij.lib.ꝛ Pau.de ca.cōsi.cxciij.Ber.

enim talis est q̄ tales bestie retineantur que consuetudo est
optima legū interpres:vt.ff.de leg.⁊ sena.l.si de interpre.l.tñ
predicta q̄uis al's est.l.quintus mutius.§.si.ponit casum ꝙ
12 nō possit retineri.¶†Item not.vt dicit.d.Odof.q̄ ille qui
mādat ⁊ fieri facit aliq̄ male q̄ videat̄ illud propria manu
fecisse per.l.argumentabilē ⁊ bene notandā.ff.ad.l.corne.de
fal.l.diuus claudiꝰ.§.itē senatꝰ.ibi videri em̄ agi ⁊c.Ad idē
est fortius.ff.de sic.l.nihil interest.⁊.ff.de vi ⁊ vi ar.l.j.§.deie-
cisse.vnde puniēdus est vterq̄ tā mandās q̄ maleficiū com-
mittēs:vt.ff.ad silla.l.priꝰ.⁊.l.si ꝑcussor.⁊.C.de acc.l.nō ideo
minꝰ.⁊.ff.q̄ vi aut clā.l.si ego tibi.sed q̄s eorū magis peccat
rñ.mādās:q2 autor est peccati:q2 ipse peccat in se ⁊ aliū pec-
care facit ⁊ ideo acerbius puniēdus est q̄ si ꝓpriis manibꝰ
offendisset:vt in auт.vt iudi.sine quoquo suffr.§.eos autē.ꝟ.
⁊ nō ipsi.⁊.ff.q̄ vi aut clā.l.si ego tibi.⁊.ff.de ser.cor.l.in hoc
13 iudiciū.ad fi.¶†Et sunt ista efficacissima arg.ↄtra faciētes
aliquos offendi ꝑ assasinos vt acerbius puniant̄ q̄ si ꝓpriis
manibꝰ offendissent:geminū em̄ facinus ꝑpetrare videt̄ qui
per assasinos aliquē facit offendi:vt.ff.de sepul.vio.l.qui se-
pul.j.rñ.ad fi.versic.q̄ pena ⁊c.aurea.l.est ad hāc materiā.C.
ad.l.iul.de vi pu.l.qm̄ nisi.⁊ alteriꝰ parti cām male.ꝓbuit ⁊c.
⁊.ff.si quadr.pau.fe.di.l.j.§.arie.q̄ lex videt̄ velle ꝙ plus pu
niant̄ illi q̄ incipiunt rixā.⁊ not.etiā de hac materia vt not.j.
eo.tit.§.vlt.circa materiā istā ⁊c.Et etiā bonus iudex habet
considerare circa impositionē pene.an malefi.sit ꝓba.testib.
idoneis saltē duobus,vel an sit instructū apertissimis docu
mētis.i.instrumētis ⁊ actis publicis vel an ipsum malefi.sit
instructū indiciis indubitatis clarioribus luce expedita:vt
C.de ꝓba.l.vlti.de qua materia dixi.s̄.de indi.vidu.vlt.cir-
ca materiā intēdo.q.scribere per quā alie multe.q.decidun-
14 tur.¶†Sed hic ego quero dictum est.s̄.proxi.§.q̄ malefi.
vno modo debet esse instructum apertissimis documētis vt
15 possit pena imponi sed ponamus:† q̄ Titius tali anno mē
se ⁊ loco ⁊ presentibus talibus testibus:⁊ tali nocte vulnera
uit ⁊ interfecit Sempro.de quo homicidio ille nota.rogatꝰ
fecit instrumētū.modo querit̄ nūquid tale instrumentū pro-
bet dictū homicidiū fore commissum:ita q̄ eoipso possit illi
Titio pena imponi:⁊ primo videt̄ q̄ sic.arg.C.de fide instr.
l.in exercēdis.nā sicut duo testes probant homi.fore cōmis-
sum:vt.ff.de testi.l.vbi.⁊ instrumentū cum parem vim obti-
neant tā testamēta q̄ instrumēta:vt.d.l.in exercendis.itē in-
strumēto standū est:vt.C.de proba.l.cū precibus.quid plura
casus videt̄ expressus ꝙ instrumētū in casu criminali faciat
probationē ⁊ q̄ illud probet male.fore cōmissum.C.quorū
app.non reci.l.ij.C.de ꝓba.l.vlti.vbi fit mētio de tribus ge-
neribus probationū:vt.s̄.proxi.dixi.Preterea glos.ordi.vi-
detur hec dicere:vt.C.ad.l.aquil.l.cōtra negātē.⁊.ff.ad tur-
pil.l.⁊ in priuatis.vnde videt̄ sicut in ciuili causa credit̄ in-
strumēto:⁊ ita in criminali debet credi.nā bona est argumē
tatio de q̄stionibus ciuilibꝰ ad criminales:vt.ff.de cust.⁊ ex
hib.reo.l.ij.ad fi.adducit̄ ad hoc ⁊ alia lex que iudicio meo
nihil facit ad factū.ff.de fal.l.ij.vbi dicitur q̄ atrox iniu.esti
matur ex aspectu:⁊ dicūt quidā q̄ questiōe nostra est casus
d.l.sed dic q̄ illa lex loquit̄ in iudice qui ex aspectu suo ha-
bet estimare atrocē iniu.⁊ nō ex alio.¶Itē facit ꝓ hac par-
te.extra de maio.⁊ obediē.c.cū in ecclesiis.⁊ ibi not.Ecōtra
videt̄ ꝙ instrumentū nō ꝓbet q2 in casibus criminalibus re-
quirunt̄ ꝓbationes luce clariores:vt.d.l.vlti.C.de pro.⁊.C.
de fal.l.vbi.vltra q̄ in ciuilibus per q̄ videtur argui ꝙ licet
in ciuilibus duo test.sufficiāt.l.vbi numerus.ff.de test.in cri-
minalibus forte nō.Nā neq̄ in qualibet ciuili duo test.suffi
ciunt:ergo in criminalibus maior numerus exigit̄:⁊ instru-
mentū equiparat̄ duobus test.in.d.l.in exercēdis.vnde con
stat ꝙ instrumētū in criminali nō sufficit:nā cū agit̄ de salute
hominis cautiꝰ est agēdū:vt.C.de app.l.addi.Itē valde fa-
cit ꝓ hac parte q̄ quis absens accu.nō pōt nec debet:vt.C.
de app.l.absentē.multofortius nec cōuinci:vt.iij.q.ix.per to
tum.⁊.C.de req.re.l.ij.C.de accu.l.si.Itē facit q̄ literis pa-
triarcharū de q̄bus legit̄.ff.de mu.⁊ ho.l.munerū.§.irenar-
che.nō credit̄:vt.ff.de cust.⁊ exhi.re.l.di.que lex multū facit
ad hāc materiā ⁊.q.pro ista parte.Preterea test.debent etiā
in criminalibus causis corā iudice venire:vt.C.de fi.instru.l.
iu.⁊ auт.ibi posita.at cōstat q̄ tabellio in instrumēto ꝓ vno
teste reputat̄:vt.ff.de test.l.domitius labeo.Nā hic nō venit
tabel.corā iudice:sed accu.tantū ꝓducit instrumētū:q̄d plu-
ra pōt dici q̄ sit casus legis.ff.de test.l.iij.idē dicimꝰ ibi vbi
dicit testi credēdū nō testimoniis nā cōstat q̄ testimonia di-
cuntur charte:vt.ff.de fi.instru.l.j.Solu.d.Iac.de la.soluit
a hanc questionē ⁊ dicit ꝙ instrumētū nō probat[a] ⁊ hāc sol.d.
Dy.dicit teneri ⁊ seruari ꝓ Euāgelio restat ergo respōde-

re iuribus ⁊.ll.in cōtrariū alle.vnde dicit q̄.l.ij.C.quo.app.
nō reci.loquit̄ in ꝓbatio.coadiuuantibus al's ꝓbationes vt
ecce accusat̄ aliq̄s de adul.oportet ꝙ iste accu.sciuerit mulie
rē esse nuptā ad hoc vt puniat̄ de adul.vnde adduco instru-
mētū matrimonii illius mulieris in quo ille accu.est scriptꝰ
ꝓ teste modo illud instrumentū coadiuuat ꝙ illa mulier fue
rit nupta:⁊ q̄ ille sciuerit illā esse nuptā q̄ cognouit eodem
modo intellige.l.illā sciāt cūcti.C.de ꝓba.⁊ gl.illā positā suꝑ
illa.l.cōtra negātē.ibi enim probauerā dānū mihi datū esse
in tali vinea:⁊ ad probandū ꝙ vinea esset mea ꝓduco instru
mentū emp.vnde pōt dici q̄ instrumētū cooperat̄ ad ꝓba-
tionē nō tamē probat verū tamen pōt dici ꝙ in vno casu in-
strumētū ꝓbat malefi.vt crimē cōiurationis q̄ aliquis fecit
aduersus principē vel rēpub.vel aliū:de qua cōiuratione fa
ctū est publicū instrumentū.nā per instrumētū publicū pro-
bat pactū:⁊ per pactū per cōsequēs ꝓbat̄ illud crimē:vt.C.
ad.l.iul.maie.l.quisq̄s.nā quedā ꝑ cōsequēs cōcedunt̄ q̄ per
principalē nō cōcederent̄:vt.ff.de auto.tut.l.j.⁊.l.q̄ dicimꝰ.
vnde dic in summa fm̄ opi.ꝑdictorū doct.aut crimē cōmitti
tur dicto vel pacto:⁊ tūc probat̄ per instrumētū per ꝙ dictū
ꝓbat̄ vel pactū aut crimē:alio modo cōmittit̄ ⁊ dic si crimi-
naliter agat̄ nō ꝓbatū maleficiū fore cōmissum per instr̄m si
aliter ciuiliter agat̄ stat̄ instrumēto ꝑ iura superiꝰ allegata.
16 ¶†Pone.q.que tota die occurrit quidā Placētinus in di
strictu Cremone cōmisit delictū pro quo delicto de iure cōi
pena imponitur pecuniaria ex forma vero statuti Cremone
imponit̄ pena corporalis:modo q̄rit̄ an iste Placētinus sit
puniēdus fm̄ iura ⁊ leges cōes:an fm̄ formā statuti ⁊ cōsue
tudinis ciuitatis Cremone:dic q̄ ista est veritas scd̄m opi.
dñorū Dy.Lāber.de rāp.⁊ Ro.de roma ⁊ cōiter aliorū doc.
q̄ dictus Placē.debeat puniri fm̄ statu.cōsuetudinis ciui
tatis Cremone:nā delinquēdo factus est de foro ꝑtātis Cre
mo.⁊ ibi dꝫ puniri vbi deliquit.C.vbi de crimi.agi opor.l.j.
⁊ auт.qua in ꝓuincia.⁊.ff.de offi.ꝑsi.l.iij.nā queadmodū sor-
titur forū quo ad hoc vt puniat̄ vbi delinquit ⁊ cognoscat
ita sortit̄ super se leges loci vbi delinquit ꝙ sic arguit̄.Nam
quādiu dubitat̄ quā le.habet seruare iudex vel cōsuetudinē
dicemꝰ si illa lex vel cōsuetudo est de decisione cause specta-
bimus le.vel cōsuetudinē loci vbi est celebratus cōtractꝰ:vt
ff.de accu.l.si fundus.⁊.ff.de admi.tut.l.ita.§.j.⁊.ff.de edili.
edi.l.q̄ si nolit.§.q2 assidua.⁊.ff.de pig.act.l.si pig.§.j.idē di
cemus in delictis vt lex ꝓpria loci spectet̄ vbi delictū cōmis-
sum est si lex illa est ad decisionē litis vel pene impositionē.
Nec mirū si nos argumētamur de cōtractibꝰ ad delicta cū
ipsa parificent̄ a iure:vt.d.auт.qua in ꝓuincia.ff.de custo.⁊
exhib.re.l.ij.ad fi.ibi q̄ in priuatis ⁊c.⁊.ff.de pe.l.absentē.ꝟ.
rñ.Expedita est igit̄.q.ꝑdicta ꝙ dictus Pla.debeat ⁊ possit
b puniri Cremone[b] personaliter fm̄ cōsuetudinē ⁊ statu.Cre-
mo.⁊ nō fm̄ iura cōmunia per iura ꝑdicta ⁊ maxime per.l.
ff.de extraor.cri.l.saccularii.ibi fm̄ formā cōsuetudinis ⁊c.⁊
ff.loca.⁊ cōdu.l.ij.⁊.C.de edifi.priua.l.an in totū.ibi fm̄ ea q̄
in oppido ⁊c.Preterea iurat potestas Pla.absolute serua-
re stat:vnde si non seruaret deieraret ⁊ sic incurret periculū
anime que omnibꝰ est rebꝰ ⁊ ab omnibus ꝑferēda:vt.C.de
sac.san.eccle.l.scimus.⁊ extra de iureiur.c.cōtingit.Preter-
ea.l.cauet̄ ꝙ magistratꝰ etiā.l.iniquā seruare dꝫ in suo magi
stratu:vt.ff.q̄ q̄sq̄ iur.l.j.§.magistratꝰ.nā est magistratꝰ ius
dicere dicit̄ ⁊ si inique decernat:vt.ff.de iusti.⁊ iur.l.fin.Su-
pradicta autē vera sunt in his in q̄bus delictū est quātū ad
ius cōe etiā si illud deli.a iudice nō sit ꝓhibitum vt in furto
adul.falsita.⁊ similibꝰ:q2 ipsa delicta puniri habēt fm̄ stat.
l.⁊ cōsuetudinis loci vbi cōmissa sunt in aliis aūt licitis mer
cationibꝰ.i.q̄ licite fieri pn̄t q̄tū ad ius cōe:nisi foret prohibi
tio statu.puta trahere frumentū carnes bestias vel al's res
extra iurisdi.dicūt dicti doc.ꝙ si ille qui fecit cōtra predicta
fuerit sciēs q̄ teneat̄ pena illius statu.q2 sciēs tale statu.con
tra faciendo delinquit propter tale delictū efficit̄ de iurisdi.
illius rectoris:vt.s̄.dixi.Nā licet alias quo ad ius cōmune
nō sit delictū:tamē ꝓhibitio facit esse delictū:vt.ff.de re mi-
li.l.iij.§.qui rem.⁊.ff.de neg.gest.l.si.⁊ de oper.no.nū.l.pretor.
§.ait.vbi hec not.Si autē ignora.q̄ in dubio presumit̄ nō te
netur per.l.C.de test.l.iubemus.ad fi.ff.de decre.ab ord.fac.
l.si.Et hec vera sunt in extraneo qui iuste ⁊ probabiliter po-
terit ignorare:si autē tātā adeo morā ⁊ cōuersa.habuerit in
eo loco ꝙ sciebat vel scire debebat ⁊ poterat talē ꝓhibitionē
vel statu.fore factum super illis rebus non exportādis alio:
tunc dicat tanq̄ scientem eum teneri:quia quo ad obligan-
dum scientia vel supina ignorantia equiparantur:vt.C.de li
be.cau.l.iubemus.⁊.ff.vnde cogna.l.octaui gradus.⁊.C.de
17 in integ.resti.mi.l.de tutela.¶†Pone me accusare Titium
de vulnere

a ¶Non probat.
Adde ꝙ hoc nō
est simpliciter ve
rum,vt pulchre
voluit Old.cōsi.
cxcix.quem vide
q2 faciet tibi ho-
norem.Ber.

b ¶Cremone.ad-
de Alex.ↄsil.cxj.
j.li.⁊ ibi vide q̄d
si pena nō est ap-
posita per statu-
tuꝫ loci delicti q̄
pena debeat im-
poni.Ber.

de vulnere cōmisso per eum: nūc est annus quo tempore ꝑm formam statu. ciuitatis Parme pro vulnere erat pena. c. lib. nunc vero cum accusatur est statutum ꝛ est adiuncta vel pena minuta: queritur vtrū pena sit imponenda ꝑm statu. presens an seruandum statu. qđ vigebat tempore cōmissi criminis. Et primo videtur quod statu. presens debeat obseruari ꝛ ꝑm illud pena imponi qđ ita scriptum est: ꝛ ita iuratum est per potestatē ad qđ est. ff. de verb. obl. l. que. ꝛ. C. ad velleia. l. iubemus. ꝛ. C. de trāsact. l. si quis. Nam lex vt est scripta debet intelligi: vt. ff. de leg. iij. l. non aliter. vt. ff. de alb. scri. l. j. ꝛ in auf. vt cū de appel. cogno. in princ. ¶ Itē qꝛ illud statutū erat annale: vnde nō durat plusꝗ per annū: vt instit. de ppe. ꝛ tēp. act. §. j. ꝛ facit. ff. iudi. sol. l. cū apud. ibi iudex totū ꝛc. ꝛ C. de reb. cre. l. antepe. ꝛ cōquerebāt in ver. interposita. Ecōtra videtur ꝛ ista est veritas. Primo quia ista potestas idē videtur cum predecessore suo: vt. ff. de iud. l. mortuo. ꝛ. l. cum proponebatur. ꝛ. C. eo. l. propter. §. finautem. ꝛ extra de offi. deleg. c. quoniā abbas. ¶ Itē qꝛ tēpus maleficij cōmissi est inspiciendum in pena imponēda: quia iam erat malefactor obligatus sicut in cōtractibus initiū spectatur: vt. ff. de neg. gest. l. pōponius. ¶ Itē videtur casus. l. qđ tēpus delicti spectetur: vt. ff. de noxa. l. in delictis. ꝛ. ff. de fur. l. quia. ꝛ. l. serui. ¶ Itē qꝛ actio nō debet esse ambulatoria: vt. C. de fur. l. manifestissimi. ¶ Itē qꝛ obligatio nō debet mutari ex persona successorū: vt. ff. de ver. obli. l. ij. §. j. ꝛ de dā. infec. l. dānum. §. si quis. ꝛ. ff. de diuer. ꝛ tēp. prescri. l. cū heres. ¶ Itē si aliqs mutuat ad certā mēsurā ꝛ postea mēsura mutet̄ debet reddere ꝑm mēsurā cōtractus: vt not. Accur. ff. de vi. tri. ꝛ oleo leg. l. ij. ¶ Itē qꝛ ius iam quesitū cōmuni sine suo facto ꝛ ex certa sciētia tolli nō potest nisi fieret mentio de preteritis: vt ff. de reg. iur. l. qđ nostrū. ¶ Itē qꝛ lite pēdente nihil est innouandum: vt. C. vt lit. pendē. per totū. ꝛ in auf. vt in medio litis nō fiant sacre cōstitutiones: ꝛ melius extra de consti. c. cū M. ꝛ. c. cū accessissent. ꝛ. c. ecclesia. nō obst. vt in auf. vt cū de app. cog. qꝛ iam erat ibi iudicatū. ¶ Itē facit qꝛ cōdictio ex l. est perpetua. ꝛ sic ꝑpetuo cōpetit. l. vsq ad. xxx. annos: vt ff. de vsufruc. l. cor. ¶ Itē qꝛ nō vt exnūc, sed vt extūc valere debet statu. vt. C. de codi. l. cū ꝑponas. ꝛ insti. qui. mo. test. infir. §. postea. ff. iudi. sol. l. si quis seruū. ꝛ facit optime. ff. de pe. l. j. ꝛ sic vidi Bononie ꝛ alibi peritiores cōsulere ꝛ seruāt cō-
18 muniter assessores. ¶ † Itē pone fore statutū in ciuitate ꝗ si quis dederit alicui alapā puniat̄ in centū sol. Modo aliqs
a dedit alicui alapā patiēti ꝛ volenti[a]. Modo queritur an ille percussor debeat ꝛ possit condemnari in soli. c. ꝛ videtur qđ nō: quoniā crimē seu violētia nō infertur in volente: vt. ff. de iniur. l. j. §. vsq adeo. ꝛ. ff. de furt. l. inter omnes. §. recte. ibi ꝑ cōtrariū. ꝛ. ff. de lib. ho. exhi. l. iij. §. si qs volentē. ꝛ. ff. de aqua plu. arcē. l. iij. Ecōtra videtur quod puniatur: vt. ff. ad. l. cor. de sic. l. in lege. §. fi. ꝛ. C. de rap. vir. l. vna. ꝛ. C. de fur. ꝛ ser. corrup. l. si quis. ¶ Itē si quis offendat volentē punitur: vt patet ex. d. ll. ꝛ facit ad hoc optime. ff. ad leg. iul. de vi pub. l. qui cetu. §. fi. Sol. dic qđ ex dicta alapa ꝛ ex quolibet alio maleficio alicui illato oriunt̄ due actiones vna reipubl. altera passo iniuriā: vt. ff. de publi. l. licitatio. §. qđ illicite. ꝛ arg. ff. ad legem aquil. l. ita vulneratus. ꝛ. ff. de fideius. l. si a reo. cū simi. vnde pro iniuria illi facta non debet posse puniri: ꝛ sic intelliguntur iura pro prima parte allegata: sed quo ad penā applicandam cōmuni pro sua iniuria: dico qđ debeat ꝛ possit puniri: ꝛ ita intelligantur le. alie. ꝛ hoc alia ratione: quia pena debetur que publico non debet posse tolli priuatorū consensu pactis vel dissimulatione: vt. ff. de pact. l. iurisgen. §. si pacis car. ꝛ. l. ius publi. ꝛ ar. d. l. lici. ꝛ ita hāc questionē sol. d.
19 Dy. ¶ † Pone qđ Titius mortifere vulneratus accusauit Seiū qđ eū vulnerauit ac accu. pendēte ꝛ ꝑbato illo maleficio per testes mortuus est ille Titius ante cōdemnationē ꝛ sententiā. Modo querit̄ nunquid iudex super dicta accusa-
b tione possit ꝑcedere ad cōdem. dic breuiter ꝗ non[b]: qꝛ illud est vnū de generibus abolitionis que ipso facto a. l. cōcedit̄ absq petitiōe a principe faciēda: vt. ff. ad turpil. l. ꝛ priuati. j. ꝛ. ij. rñ. nā mortuo accusatore sicut mortuo accusato perit omnis instātia iudicij ꝛ extinguitur omnis actio ꝛ alia quecūq acta: vt. C. si reus vel acc. mor. fue. l. j. §. j. ꝛ no. ibi ꝑ Accur. ꝛ. ff. de accu. l. diui fratres. ꝛ est casus. l. ff. de accu. l. libel. §. j. ꝛ circa hoc caue variū effectum aboli. que facto cōtingit qꝛ si quidē accu. pendēte mori cōtingat accusatū ipso facto a. l. conceditur abolitio sine cācellatione accusa. vel actorū ꝛ in perpetuū ab eodē vel ab alio non concedit̄ accusatio nisi in tribus casibus in quib[9] post mortē quis potest accusari: vt C. si re. vel accu. mor. fue. l. j. §. j. ꝛ. ff. ad tertul. l. senat[9]. §. post mortem. ꝛ. ff. de publi. iudi. l. defuncto. Si autē accusatorem pendēte accusatione mori cōtingat: ꝛ hic est casus. q. nostre quia fit abolitio a. l. ipso facto tam accusationis ꝗ omnium actorum ꝛ nomē rei aboletur ꝛ absoluitur ab obseruatione iudicij: tamen accusa. ab alio potest institui intra. xxx. dies ꝛ etiā ab heredibus accusati mortui, nō vt ab heredibus: sed
20 vt ab alijs: vt. d. l. libellorū. §. fi. ¶ † Sed pone qđ heredes dicti Titij intra. xxx. dies accusauerūt dictū Seium de dictis vulneribus ꝛ morte inde secuta q̄ro nūquid iste Seius possit cōdēnari ex ꝑbationibus factis ꝛ inductis super accusatione prius facta ꝑ ipsum Titiū: videt̄ qđ sic qꝛ ꝑbatis ipsis vulneribus videt̄ ꝑbata ipsa mors qꝛ mortifere vulnerauit ꝛ occidit ꝛ tenet̄. l. cor. de sica. etiā ante verā mortē: vt. ff. ad. l. aquil. l. ita vulnerat[9]. in prin. ꝛ. l. huic scripture. §. si quis. ꝛ. l. j. §. diuus. ꝛ. l. diu[9]. ꝛ. ff. ad. l. cor. de sic. ꝛ. ff. de pe. l. aut facta. §. euētus. ꝛ. C. de sic. l. is q cū telo. Preterea acta in vna causa valēt in alia. C. de arbi. l. pe. §. fi. ꝛ. C. de lib. cau. l. iubem[9]. ꝛ qꝛ gesta que translata sunt ꝛc. vt. C. de re iudi. l. gesta. ¶ Itē videmus qđ qñ ipsa sentētia est ipso iure nulla: idē iudex ꝑnunciat ex eisdē actis tam in causis ciuilibus ꝗ in criminalibus: vt. ff. de app. l. si expressum. ꝛ. C. de accu. l. si accus. ꝛ. C. quomo. ꝛ qñ iud. l. si vt proponis. Sol. dic qđ iudex ex dictis accu. seu proba. nil facere potest: vt. S. dictū est proxi. q. accu. enim ꝛ omnia sunt abolita ꝑut not. accu. C. si reus vel accu. mor. fue. l. vlti. dic etiam de hac materia vt plene no. S. qñ de
21 malefi. cogno. per inquisi. c. fin. ¶ † Sed quero nunquid ꝛc. Pone questionē de facto aliquis fuit accusa. de homicidio vel strata robata: ꝛ quia nō comparuit positus fuit in bāno perpetuo demum extitit condēnatus eo habito pro cōfesso qđ si quo tempore venerit in fortiā cōmunis qđ debeat decapitari vel furcis suspēdi: postea iste malefa. tractu tēporis venit in fortiā cōmunis potestas intēdit eum decapitari facere qꝛ querit̄ qd iuris: ꝛ primo videt̄ qđ iste sit audiēdus ad sui defensionē ꝛ qđ ex eo ipso nō debeat mori: qꝛ absens ad mortem dānari non potest: vt. ff. de pe. l. absens. §. j. ꝛ condēnatū accipere debemus rite cōdēnatū: vt. ff. de re iu. l. si se nō obtulit. §. cōdemnatū. nec factū iud. potuit iuri pub. derogare: vt. ff. de ser. l. j. §. j. ꝛ ad hoc facit. ff. ad turp. l. j. §. senatus. ꝛ. ff. ad mu. l. or. in fin. j. rñ. nam facti quidē. q. in arbitrio est iudi. pene vero impositio demandat̄ ꝛ reseruat̄ legis auf. vt. d. l. j. ff. ad turpil. Econtra videt̄ qđ non audiat̄ ꝛ qđ pena possit imponi quoniā fuit inobediēs ꝛ cōtumax vnde pro cōfesso debet haberi. C. de omni agro deser. l. locorum. lib. xj. in auf. a de exhi. ꝛ introdu. reis. §. si vero. colla. v. ꝛ in auf. qua in prouincia posita. C. vbi de cri. agi opor. ꝛ tanꝗ cōfessus potuit dānari: vt. ff. de custo. ꝛ exhi. re. l. si cōfessus. ¶ Itē qđ fuga ꝛ absentia facit eū cōfessum: vt. C. de asses. l. qñ. ꝛ. ff. de suspe. tu. l. ij. §. tu. ꝛ insti. eo. tit. §. si quis. ff. de publ. iud. l. si. itē qꝛ rebus iudi. stādū est: vt. C. de re iu. l. j. ꝛ. ff. de sta. ho. l. ingenuū. multa enim fieri nō debēt que tñ facta tenēt: vt. ff. qñ appel. sit. l. ij. §. biduū. ꝛ. ff. de excu. tu. l. j. §. fi. ꝛ no. ff. de fer. l. j. §. fin. ꝛ l. si feriatis. Sol. dic qđ bene debet audiri: ꝛ nisi maleficium probetur cōdemnari nō debet nec puniri cum absens vltra penam relegati damnari non possit: vt. ff. de pe. l. absen. ꝛ. ff. de accu. l. absen. nulla enim prescrip. tēporis a causa sue defensionis submouetur is qui accusa. est: vt. ff. de requi. reis. l. omnes. in fi. ¶ Sed quero nunquid audiatur aduersarius huius accus. dicēs se paratum procedere in accu. ꝛ probare male. fore cōmissum. non obst. quod steterit. v. vel. x. annis ꝗ nihil dixerit de predictis videtur qđ nō quoniā causa criminalis debuit biēnio terminari: vt. C. de iudic. l. properādum. circa princi. ꝛ. C. vt intra cer. tēpus crimi. q. terminetur. l. fin. Sol. dic qđ debeat audiri: vt. C. de tempo. in integ. resti. l. petende. ꝛ. ff. de requi. reis. l. annus. in fi. nec ob. ll. in contrariū allegate qꝛ illud qđ ibi dicitur vendicat sibi locum lit cōtest. nam ante lit. contest. non dicitur esse causa regulariter: vt. C. de lit. cōtest. §. si vero. nam in casu premisso nō fuit lis cōtest. nec debet imputari accu. quia per eum nō stetit quominus b procederet in causa: vt. C. de insti. ꝛ substi. sub condic. fac. l. j. C. de condic. que sub mo. l. j. ꝛ fin. ff. de condi. ꝛ demon. l. iure ciuili. has duas questiones proxime dictas fecit ꝛ soluit. d.
22 Guid. de suza. ¶ † Sed pone Titium cōmisisse delictū propter qđ membrū aliquod debeat ei abscindi. Modo queritur qđ membrum ei abscindetur. Respondetur qđ vna manus sola: vt in auf. vt nulli iudi. §. quia vero que est posita. C. de ser. fugi. auf. sed hodie. sed que sunt ille leges que loquuntur de abscissione membri respondeo. C. de ser. fugi. l. si fugi. ꝛ auf. sed hodie. ꝛ in auf. de man. princi. § coges. ¶ Item in nouellis reperitur de quibusdā hereticis. ¶ Item in Lombarda est de notario qui fecit falsam chartam: vt in Lōbarda de eo q fecit falsam chartā. ꝛ. ff. ad silla. l. de his. ꝛ. l. legē.

[a] ¶ Volenti. Adde tu assessor. alexan. consil. cxvj. iij. lib. Ber.

[b] ¶ Qđ non. Adde videdū Bal. consi. lxxxj. v. lib. Ber.

in fi.j.respō.ꝛ dic de his qui debēt puniri oculo manu pede
bullari tundi verberari comburi vel suspendi:vt habes no.
23 j.eo.tit.ad fi.¶ Sed† quero que manus debeat abscindi re
spon.ll.non dicunt sed tu dic illa manus absciditur in qua
minus potest:quia interpretatione legū ꝛc.vt.ff.de pen.l.in-
terpretatione.nisi illud contingat ratione delicti quod ma-
gis frequēter in illo loco quo casu pena debet augeri in exē-
plū aliorū:vt.ff.de pe.l.aut facta.in fi.sed si esset tabellio qui
fecisset chartam falsam vel testis qui falsum tulisset testimo-
nium:tunc tene qꝺ eadem amputetur manus dextra cū qua
delinquitur hoc est si ex forma statuti manus amputari de-
24 beat ei qui falsum testi.tulit.¶ †Sed quid si nō habeat nisi
vnam manū.respon.qꝺ illa sola amputabit̃ ei.ff.de cōtrahē.
25 emp.l.si empti.§.penul.¶ †Item quid si ille cui manus de-
beat abscindi nullā manū habeat respōdeo ꝛ dico ꝙ in alio
mēbro debeat puniri:vt.C.vt intra cer.temp.q.crimi.termi.
26 l.ij.ibi ꝛ si persona vilior.¶ †Itē quid si aliquis fecit iniur.
alicui officiali potestati vel alicui de sua familia:vt notoriū
crimen in persona vel rebus verbo vel facto:nūquid iudex
illius curie poterit delinquentes punire videtur qꝺ nō esset
iam aliquis iudex in re sua vel suorū vel in proprio facto qꝺ
esse non debet:vt.ff.ne quis in re sua.l.vna.ꝛ.ff. de iuris.om.
iudi.l.qui iuri preest.nec in re sua quis potest esse arbiter:vt
ff.de arbi.l.pen.Sol.ſm do.Gui.dic qꝺ si pub.ꝛ noto.est fa
cta offensa iud.vel suis vt quia facta fuit dū ius reddebat
vel sedebat pro tribu.poterit delinquentes punire:nā hanc
iniur.sine accusa.ꝛ iuris or.pretermisso potest punire iudex.
lxiij.dist.c.salonitane.ꝛ hanc iniur.iudex retractare vel re-
mittere non potest:quia non est tam sibi facta ꝙ communi ꝛ
toti populo ciuitatis,vniuersis enim redditur qꝺ pro voto
primatibus indulgetur:vt.C.de aduo.diuer.iud.l.resti.ꝛ.ff.
de condi.ꝛ demon.l.muni.nam in premisso casu non ipsi iu-
dici vt priuato:sed vt iudici facta est iniuria ꝛ non ipse vt in
suo negotio:sed vt alius procedit ꝛ condemnat:vt arg.ff.de
adop.l.si pater.§.q duos.Et ad hoc est nouus canon Inn.
c.romana.extra de pe.lib.vj.Nam cui iurisdictio cōcessa est
id cōcessum sibi videt̃ sine quibus iurisdi.explicari non po-
test:vt.ff.de iurisd.om.iud.l.ij.ꝛ extra de offi.ꝛ potesta.iudi.
deleg.c.j.ꝛ.c.preterea.ꝛ.c.suspicionis.Alijs vt.d.Jo.videt̃
procedēdū esse in hac.q.ſm formā.l.ff.de offi.presid.l.senat⁹.
Quidā alij distinguunt sic talis iudex est qui habet merum
imperiū:ꝛ tunc possit hoc facere:an vero si municipalis vel
delegatus:ꝛ tūc nō possit:vt.ff.de iu.l.in omnib⁹.sed prima
27 solutio magis placet.¶ †Querit̃ hic an duplex iniuria vi-
deatur facta.s.iudici tāꝙ priuate persone ꝛ in dignitate po-
sito vt duob⁹ modis agatur de iniuria iudici facta dixerūt
quidā quod non:quia non debet quis duplici pena puniri:
vt.ff.de offi.presi.l.diuus.nec de eo.delicto sepius querit̃:vt
ff.nau.cau.sta.l.licet.§.fi.Tu dic qꝺ cōmune vniuersitas po
test agere pro sua iniuria ꝛ iudex pro sua ꝓpria vel priuata:
vt dicit̃ in filia ꝛ vxo.vt insti.de iniur.§.patitur.ꝛ prestat ad
28 hanc sol.ar.ff.de publ.l.licitatio.§.qꝺ illicite.¶ †Sed pone
ꝙ aliquis percussit ꝛ vulnerauit aliquē cū quadam forfice ꝛ
intulit duo vulnera vno ictu.queritur an debeat puniri pro
vno vulnere an pro duobus ſm formā stat.dicentis qꝺ qui-
libet puniatur in lib.x.pro quolibet vulnere dic ꝙ puniatur
pro vno vulnere[a] tantū:vt ar.ff.arb.fur.ce.l.si gemina.Sed
videtur qꝺ pro pluribus puniat̃ etiā si cōstet qꝺ animum ha
buit vnū vulnus inferendi:vt quia cum ense vel alijs armis
percussit:nā debet quis puniri ſm effectū non ſm affectū.ff.
vi bo.rapt.l.ꝑtor.§.si quis aduētu.ꝛ.§.pe.ꝛ de fur.l.q saccū.
¶ Itē vna cōceptione verborū plures stipu.continent̃.l.sci
re debemus.ff.de verb.obli.ꝛ vna nouatione ꝛ sic cōceptio-
ne plures obli.colunt̃.ff.de noua.l.si. licet videatur cōtra.l.
si qꝺ fur.ff.de fur.sed nō obstat:q: licet dicat̃ ꝙ nō teneatur
fur.teneor tamē in aliquali actione:sed tu potes dicere qꝺ si
statu.imponatur pena pro percussione quod vna pena pu-
niatur:quia vna percussio siue ictus:si autē pro vulnere plu
29 ribus penis puniatur cum plura sint vulnera. ¶ †Itē po-
ne cōtineri in statu.quod quicunqꝫ percusserit aliquē in via
publica magis puniatur pro vulnere ꝙ si alibi percusserit.
Ecce aliquis aliquē percussit in via priuata per quā iter vul
go fit quid erit dic quod perinde puniatur ac si in via publi
ca ꝑcussisset:vt.ff.de his qui deie.vel effu.l.j.vbi dūmodo ꝑ
ea ꝛc.ꝛ.ff.si men.fal.mo.dixe.l.si.nam mentē non verba spe-
ctamus:vt.ff.de alea.l.iij.§.cōdictio.¶ Itē pone ꝙ ego vidi
qꝺ Titius percutiebat vel vulnerabat vel occidebat Seiū:
b queritur nūquid ego tenear eum iuuare videtur qꝺ sic[b] al's
autē sum puniendus:vt.ff.de re iudi.l.culpa.ꝛ.ff.de noxa.l.
in omnibus.ꝛ.l.in delictis.in prin.Nā non tantū careo cul-

a ¶ Uno vulnere. Adde Bal.cōsi. clxvj.v.li.Ange. consi.xcvj.Ber.

b ¶ Quod sic.adde vt per Rom. consi.xvij.Ber.

c ¶ Plures.Adde vt per Alexā. consil.xv.iij.lib. Petr.de ancha. consi.ccliij.Ber.

pa imo hoc malasi.videor fecisse:vt.ff.de infa.l.qꝺ ergo.§.j.
Sol.dic ſm canones quod ego teneor me interponere ver-
bis vel alio honesto modo:vt in.c.negligere cum possis.ij.q.
vij.sed ſm lec.non nisi in his quos habeo corrigere vt filios
vel seruos per.ll.ꝑdictas ꝛ dic vt de hoc no.ꝑ Accur.super
30 d.l.culpa.ff.de re iudi.¶ †Cū aliquis minor.xxv.annis de-
linquit:vt sciamus an possit puniri vel non distingue: quia
aut est pubes aut impubes.Et si est impubes aut est infans
vel ꝓximus infantie aut proximus pubertati:ꝛ dicitur mi-
nor.vij.annis:vt.C.de iure deliber.l.si infanti.proximus in-
fantie est a.vij.annis vsqꝫ ad.xj.cum dimidio masculus fe-
mina vero a.vij.vsqꝫ ad.ix.cum dimidio:vt insti.de inuti.sti
pu.§.sed pupil.ꝛ hi si delinquunt nullo modo puniūtur: vt
ff.de fal.l.impuberem.ꝛ.ff.ad.l.aquil.l.sed ꝛ si quocūqꝫ.§.si.
ꝛ.ff.de rei ven.l.quod infans.ꝛ arg.instit.de inuti.stip.§.sed
quod diximus.Si autem est pubes vel proximus puberta-
ti vt in eo qui est maior.x.annis cū dimidio qui dicitur pro-
ximus pubertati:vt.ff.de re iudi.pupillus tunc regulariter
omne delictū cadit in eum puberem qui dicitur doli capax:
vt.ff.de furt.l.impuberem.ꝛ.d.§.pupillus.ꝛ.d.§.sed ꝛ si in-
fans.Et in hoc casu aut delinquit culpa:ꝛ tunc minor in ni
hilum punitur beneficio resti.in integ.vt.C.si aduer.delic.l.
j.¶ Itē in sene qui si culpa delinquit punitur mitius:vt.ff.
de ter.amo.l.ij.aut delinquit per imprudētiam, ꝛ tūc nullo
modo punitur:vt arg.ff.de iurisdi.om.iudi.l.si quis.§.doli.
aut delinquit dolo pupillus vel puber.ꝓximus ꝛ tūc si ciui
liter cōueniatur nullo modo punitur:vt.ff.de mi.l.si ex cau-
sa.§.nunc videndum.ff.de regu.iur.l.fere.si autem crimina-
liter conueniatur:ꝛ tunc aut delictum est tantū atrox:ꝛ non
subuenit̃ illi nisi quatenus miseratio etatis produxerit iudi-
cem ad mediocrem penam imponendam:vt.ff.de mi.l.auxi
lium.§.in delictis.in prin.aut est atrocissimum:ꝛ tunc nullo
modo ei subuenit̃:vt.d.§.in delictis.in.ij.parte sui.Sed fal-
lit in minore.xiiij.annis in crimine adulterij:vt.ff.de adul.l.
si mi.sed de stupro bene tenetur:vt.ff.eo.tit.l.stu.in fi.¶ Itē
excusat̃ minor.xiiij.annis in crimine false monete: vt.C.de
fal.mo.l.j.§.impubes.Sed ibi forte non erat doli capax vel
dic qꝺ ibi falsum nō fecerat sed consenserat.¶ Itē excusat̃
in alijs casibus.C.de his qui no.infa.l.pen.¶ Itē a delicto
nō petiti tutorio:vt.C.si aduer.deli.l.fin.ꝛ alias.ff.de bo.lib.
l.qui cū maior.in prin.Nec etiam impubes tenetur crimine
sepulchri violati:vt.ff.de sepul.viol.l.pretor.§.j.alias autem
punitur:quia legitur quod impunitas delicti propter etatē
nō datur:vt.C.de pe.l.impunitas.sed qualiter fiet predicto-
rum punitio.respondeo leuiter quia etas eorū quicquid vi-
det ignorat:vt.ff.de iur.ꝛ fac.igno.l.fin.C.de fal.mo.l.j.in fi.
ꝛ insti.de inuti.stipu.§.furiosus.vnde dic quod impuberes
quando alij decapitantur ipsi debent ferula cedi:vt.ff.ad si
la.l.j.Puberes autē iudi.arbitrio puniūtur: vt.d.l. auxiliū.
§.fin.ꝛ.ff.de termi.amo.l.ij.ꝛ facit ad predicta.ff.ad silla.l.si
quis in graui.§.clauos.ꝛ.ff.ad leg.corne.de fal.l.impuberē.
Et vide quod not.per Azo.de leg.l.aquil.§.culpam autem.
insti.de oblig.que ex qua.delic.nascun.§.si.ff.de fur.l.impu.
31 ¶ †Pone quod plures[c] homines cōmiserunt delictū que-
c ritur qui cōueniantur ꝛ teneantur ad qꝺ dic:quia aut occi-
derunt tantum:aut vulnerauerunt tantū aut vulnerauerūt
ꝛ occiderūt.Primis duobus casibus omnes tenētur ꝛ cō-
ueniuntur insolidum ad penam legalem vel statu.nec vnus
soluendo liberat alium:vt.ff.ad leg.aqui.l.ita vulneratus.ꝛ
l.item mela.§ sed si plures.in.iij.casu si male.cōmissum fuit
in rixa ictus vniuscuiusqꝫ contēplari oportet:vt.d.ll.ꝛ.ff.ad
leg.corne.de sicar.l.si.vt mitius puniatur qui percussit cum
paruo telo leuiter ꝙ ille qui percussit cū falcastro ꝛ intulit
mortale vuln⁹:ꝛ hoc nisi cōstaret istos habuisse animū occi-
dendi:quia tūc puniuntur omnes ad mortem vt dicam ple-
nius.j.de ho.§.ponamus.Et circa hāc materiam distingue
ſm.d.Odof.Cum plures tenentur aut tenentur ad rem tā-
tum aut ad interesse tantū aut penam tātum:aut ad rem et
penam.Si ad rem tantum sol.vnius liberantur alij:vt.ff.de
eo per quem fac.erit.l.ij.§.si plures.Si autem ad penā tan-
tum vtputa plures furati erunt rem aliquam tunc restituta
re remaneret actio fur.ad penam:vt.ff.de condi.fur.l.si pro
fure.§.fina.tunc licet vnus soluat rem vel penam ceteri non
liberantur a pena:vt.C.de condic.fur.l.j.ꝛ.ff.de iurisdi.om-
nium iudi.l.si quis id.ad fi.Si autem ad rem ꝛ penam vt est
in ac.l.aquil.que crescit per inficiationem tūc si vnus soluat
duplum in alio quod est simplum ceteri liberantur in alio
vero quod est pena ceteri non liberant̃ vt patet per iura pre
dicta.¶ In nomine domini amē.circa finem etiam presen-
tis titu.hic pono.q.que fuit de facto corā me Perusij tunc
presidente

32 presidēte officio appel.dicti cōmunis.†Ecce ex forma statu. generalis pena imponebat facientibus percussiones ꝛ assaltus quidam candr.magistri Nicole quendam alium insultauit ꝛ vulnerauit qui postꝙ fuerat accusatꝰ cita.ꝛ requir. occasione dicti male.factus fuit clericus qui nihilominꝰ in v.lib.extitit condemnatus a qua condem.ad me extitit ap. allegabat quod non potuit condemnari ex eo quod tempore cōdem.inueniebatur quod erat clericus:modo queritur quid iuris sit:ꝛ primo videtur qꝺ potuit ꝛ debuit condemnari de iure quoniam iura dicunt quod si aliquis fuerit accusa.in ius ꝛ postea miles vel alterius fori esse cepit ius reuocan.forum non habet quasi ab alio iam preuentus:vt extra de fo.compe.c.proposui.ꝛ.ff.de iurisd.om.iudi.l.cū quedam puella.ꝛ per solam citationem perpetuatur iuris.tam ordinarij:vt p̄dictis iuribus ꝙ dele.vt extra de offic.ꝛ pote. iudi.dele.c.gratū.ꝛ.c.relatū.ꝛ de offi.leg.c.fi.ꝛ per solā cita. peruenitur dictio seu per solā conuentionē:vt extra de app. c.vt debitus.ꝛ de rescrip.c.preter.ꝛ.c.sancte Crucis.¶ Itē tēpus cōmissi delicti debet spectari ꝛ nō tempus iudicij:nā videmus ꝙ si aliquis cōmittat aliquod male.ꝛ tempore facti malefi.vna lex vigeat ꝛ tempore contesta.ꝛ tempore sententie alia debet iudex iudicare ꝼm.l.que vigebat tempore cōmissi delicti:ꝛ vt plene no.C.de leg.ꝛ con.l.le.ꝛ cō.ꝛ in corpo.auf.vt cū de appel.cog.in prin.Item videmus ꝙ si iniuria fiat alicui ꝛ agatur iniu.ciuiliter debet fieri estimatio ꝛ referri non ad id tempus quo iudicatur.Sed semper inspicitur tēpus cōmisse iniu.vt.ff.de iniur.l.iniur.estimatio.Itē videmus quod post accu.prepositam ꝛ accu.secutā nec act. nec reus possit variare:imo oportet eos vsqꝫ ad fi.persistere. in accusante loquitur auf.vt.C.quomo.ꝛ quando iud.auf. at qui semel.ꝛ in cor.auf.de liti.§.omnem vero.In reo vero loquuntur.ll.preallegate.ff.de iudi.l.si quis postea.ꝛ.l.vbi.ꝛ d.c.proposuisti.ꝛ.d.l.cum quedam.sic non licuit forum mutare.Item videtur casus.l.alia ratione.Nam iura dicūt qꝺ si aliquis impetret literas a summo ponti.ꝛ ille cōtra quem impetrentur vt mandatum summi pontifi.eludant anteꝙ litere ad iudices perueniāt vel postea prius ꝙ citetur euacuādo mandatum summi pontifi.de posses.de qua cōtrouersia vertitur cōmutationem fecit:nihilominus tenetur ratione pos.que non erat tempore citatio.penes se coram iudicibus delega.a summo pontifi.respōde ergo multomagis post cita.cōmissam:vt extra de alie.iud.mu.cau.fac.c.i.q.post citationē factā presumitꝰ ꝙ accu.si fiat clericus qꝺ fiat causa euitandi iudicium iudicis secula.ꝛ pene imponēde ꝛ presumitꝰ mala fide hoc facere ꝛ de suo iure vacillare.ar.l.C.de acqui. pos.l.nemo.ibi interpellationem vero.ff.de pe.habetur.l.interuenit.§.petitam autem fisco.ꝛ.§.petitam autē habetur. ¶ Itē quātūcunqꝫ efficiatur cleri.nō tamen ob hoc exuitur ab obligationibus seu delictis a se cōmissis sed ex precedētibus cōtractibus vel quasi vel delictis vel quasi poterit conueniri ꝛ puniri:vt in auf.apud quos oportet mona.causam dicere.§.i.C.de epis.ꝛ cle.l.quisquis emersis.ꝛ.l.ad similitudinē.vt.ff.de cap.de.l.iij.ꝛ.§.nemo.ꝛ.l.tutelas.§.ij.in auf.de sanctis.epis.§.prouidere.in vlt.char.ꝛ de mona.§.i.ꝛ.§.si qs autem semel.ꝛ ad fi.glos.que incipit idem in alijs.¶ Item quia personalis actio vel ob.semper personas quo vadunt prosequitur.ar.ff.de mu.ꝛ ho.§.fi.ꝛ idē dicimus in delictis: vt insti.de nox.§.omnes.ꝛ si seruus deliquerit liber effectus tenetur:vt.ff.de iniur.l.sed ꝛ si vnius.§.si iussu.ꝛ.ff.de vsufr. l.iul.§.si quis pars.ꝛ de cōtrahen.emp.l.si.ff.de nego.gest.l. pompo.in maiori glos.ꝛ arg.ff.de verbo.obli.l.quicūqꝫ.ꝛ de nouo ingredi religio.vel fieri monachū nō est modus tollen de obligationis:vt insti.quib.mo.tol.obli.per totū quid plura videtur etiā qꝺ dicta causa nō profit collatio ordi.clerica. nam hoc factū est post crimē contractū quasi in fraudē ꝛ ad euitandā penam criminis ante a se cōmissi.ar.C.de sac.san. eccl.l.qui sub pretextu.ꝛ.ff.de dona.causa mor.l.si quis.ꝛ est quasi expressum in auf.de mo.§.si vero ꝛ si qs.vbi ingressus monasteriū pro pena subeunda eximitur de mona.ꝛ in pristino statu traditꝰ:ꝛ ad hoc optime facit.C.de his qui ad ecc. cōfu.l.i.ꝛ.ff.de re mi.l.qui metu nō pos.l.i.ꝛ.ij.C.de epi.ꝛ cle. l.officiales.ꝛ.ff.de mu.ꝛ ho.l.cura.§.fi.Preterea decuriōes nō sunt torquēdi:vt.C.de car.l.decu.ꝛ tamē si quis tabellio falsa efficit instrumenta ꝛ postea decurio factus est nō propterea excusatur propter superuenientem dignitatē quominus possit torqueri:vt.C.de fal.l.si quis decurio.ꝛ nemo delictis exuitur qui minuitur capite:vt.ff.de capi.di.l.tute.§.i. hinc est qꝺ si seruus deliquerit ꝛ ante cōdem.ad libertatem peruenit quod inspicitur tempus qualis status fuerit eo tēpore quo deliquit:vt.ff.de pe.l.i.¶ Item in seruo delinquēte si postea efficiatur liber.nihilominꝰ tenetur noxa capitis sequitur:vt.ff.de iniur.l.sed ꝛ si vnius.§.si iussu.ꝛ insti.de noxa.act.§.omnis.ꝛ.ff.si ex noxa.causa aga.l.ij.in prin.¶ Itē post munus sibi iniunctum tale priuilegiū sit ademptus qꝺ soleat a tutelis excusare sibi non prodest:vt.ff.de excu.tut.l. tutor petitus.in prin.¶ Itē ad quid diem in sermone tenemus casus est:vt.ff.de iudi.l.si quis pena.ꝛ de iuris.om.iud. cum quidam.ad municip.l.incola.ꝛ extra de fo.cōpe.c.proposuisti.Nam sufficit qꝺ iste candrolus tempore cōmissi delicti erat de foro iudicis secularis:ꝛ si postea alterius fori sit effectus:vt.ff.de re iud.l.si cognatus.ꝛ.ff.de bo.pos.ꝼm tab. l.i.§.si autem.Preterea iste qui deliquit a princ.erat laicus ergo qualis tunc erat eius conditio est attendēda:quia cuiusqꝫ rei potētissima pars prin.est:vt.ff.de ori.iur.l.i.ꝛ.ff.de cōtrahen.emp.l.vlti.ff.de regu.iur.l.qꝺ ab initio.ꝛ.ff.de ser. expor.l.si mi.ꝛ de pe.l.i.Non enim vitiatur nec variatꝰ licet ad eū casum peruenerit a quo incipere nō potuit:vt in auf. vt lic.ma.ꝛ auie.§.quia vero.ꝛ insti.de leg.§.si quis debitori.Sic in proposito nō vitietur cognitio secula.iudicis propter superuenientē clerica.licet si ab initio fuisset clericus nō potuisset cognoscere:ꝛ sic est cōfirmāda sententia.¶ Item si fuisset clericꝰ ante cōmissum delictū nō posset ꝑ iudicē app. exgrauari cū iudex ipse nō eum grauaret nisi per acta primi iu.ex forma stat.ꝛ iuris.Ecōtra videtꝰ qꝺ nō potuerit vel debuerit per secula.iudicē cōdemnari in primis ꝓpter quoddam generale.Nā certū est generaliter ꝙ omnis res iudicatur ꝼm presentē statū:vt.ff.de ver.obli.l.cōtinuus.§.cū quis. cum ergo tēpore sentētie nō erat secula.persona.sed clericus iam effectus satis patenter cōcluditur qꝺ nō potuerit puniri a iudi.secula.ꝛ tanꝙ a nō suo iudice lata nō tenuit:vt.C.si a nō cōpe.iu.per totū.Item alio generali.Nā vbicunqꝫ res deducitꝰ ad eū casum a quo non potest ꝛc.deductione illius casus impeditꝰ negotiū de quo conqueritꝰ:vt.ff.de ver.obli. l.inter stip.§.sacrā.ꝛ.ff.de ali.ꝛ cib.leg.l.solēniter cū simi.Itē si aliquis tutor accusatꝰ de suspecto durāte tute.ꝛ si interim finiatꝰ tutela iudiciū dissoluitꝰ iam inceptū:vt.ff.de suspe.tut. l.post finitā.ita ꝛ hoc finito negotio omnino per mutationē alterius fori finitꝰ primū iudiciū etiā si iam esset ceptū:multo ergo fortius desinit habere initium vbi iudicium nunꝙ fuerit ceptum:ꝛ intelligitꝰ post lit.cōtest.vt in auf.de liti.§.si vero initium.Preterea sicut superueniente satisda.alias sacerdotio iudiciū vel arbi.iam inceptū finitꝰ:vt.ff.de arbi.l.nō distinguemus.§.satisda.multo fortius vbi per solā citationem est inceptū.Quid plura alio inconuincibili ostēditꝰ arg.nam plautianū senatus.locū habet de filijs qui post diuortiū nascuntur:aliud sena.sub diuo adria.factū de his qui nascuntꝰ cōstante matri.quid si est dubiū certe ex vlti.agetur:vt.ff.de lib.agnos.l.iij.§.qui flauianum.ita ꝛ hoc in dubio.Nam ꝛ si dubium esset qꝺ nō est ex natura a iurisdi.vlti.iudicis ꝛ fori deberet agnosci.Preterea licet regulariter a muneribꝰ publicis subeundis quis excusari nō possit:tamē satisdatione obueniēte bene excusatur:vt.ff.de va.l.pretor.in prin.Quid plura videmus qꝺ si quis post delictū cōmissum seruus hostium factus sit:dicitꝰ qꝺ actio ꝓ delicto cōpetēs extinguitꝰ: vt.ff.de furt.l.si quis in hostiū.§.si post noxā.multo fortius si trāsit in potestate epi.¶ Itē vides ꝙ superueniēs dignitas secula.quēlibet liberat ab onere personali ꝛ est casus duarū legū.ff.de excu.tut.l.nō solū.§.qui pup.ꝛ.l.spadonē.§.finautem.multo fortius liberat cū accedit clericalis ꝛ sacer.dignitas,quid plura casus videtꝰ esse duarū.ll.de excu.tu.l.isti vltimo.§.sunt ꝛ alij.vbi dicitꝰ ꝙ tutor mutando domiciliū auf. prin.a tutela ꝛ foro eximitur secūdus.ff.de accu.l.hos accu. §.hoc bñficio.vbi dicitꝰ ꝙ si aliqs post reatū cōmissum impetrata generali abolitione a princi.efficiatꝰ legatus qꝺ etiā lit. contest.nō poterit sup ipsa accu.ꝓcedi multo fortius hic vbi a nulla citatio precessit vel si precessit nō bānū vel condem.anteꝙ clericus fieret.Item sola citatio seu accu.nō videtꝰ sufficiens ad impediendū hominē clericari nisi prius damnetur lxxxi.dist.quicūqꝫ.ꝛ.c.qui sine examinatione.Si ergo nō impeditur clericatus propter delictū cōmissum sequitur qꝺ nō impedit clericorū beneficia assequi cū propositione vnius sequatur positio alterius:nam posito qꝺ possit fieri clericus, sequitur qꝺ eū sequantꝰ priuilegia clericorū.Et ad hoc optime facit insti.de here.insti.§.est autē casus.vbi dicitꝰ qꝺ non potest seruꝰ manumitti:ergo nec heres.insti.qꝫ si insti.efficeretur li.vt ibi dicitꝰ.Itē super p̄dicta ꝓbatꝰ alio conuincibili. arg.nā nō qꝺ fuit licet ꝙ sum cōsiderari oportet:vt.l.di.forū de terra.Dicita licet fuerit laicus tamē quia modo est clericus nunq̄d possit puniri a iu.seculari.certe nō videoª.Quid plura nō pōt plus ficta cōfessio que resultare dicitꝰ ex cōtu.

a ¶ Nō video.ad de quod ita etiā consuluit Oldr. cōsi.iij.ꝛ dicit qꝺ ita fuit pronunciatum in curia aquensi.dicit tamen aliqui sensesunt cōtrariū cū aliqs fraude efficitur clericus, et de fraude dicitꝰ constare cum est accusatus vel in crimine deprehēsus.Ber.

ꝙ operaretur vera:sed equũ est qꝺ si etiã hec fuisset cõfessus nil sibi noceret:multofortius nõ debet sibi nocere vbi nõ est vera cõfessio sed ficta:vt.c.at si clerici.extra de iu.Nũc vero restat responderi alleg.partis aduerse:ꝛ primo non obstant predicta iura.l.si quis postea cum quedã puella.ꝛ.d.c.proposuisti.quia si veritatẽ velimus intueri ista locũ habent qñ addimus forũ foro:quia per talẽ cõditionẽ non dicimus forum primum mutari:sed ꝭm primo foro addere.ar.ff.de senatuscon.l.senato.ꝛ de condi.ꝛ demon.l.falsa.ꝛ.ff.ad municip.l.assump.§.qꝺ solet.Uerum qñ princi.seu summi ponti.ex certa sciẽtia cõcedentis propter dignitatẽ secularẽ vel clericalẽ forũ seu domiciliũ mutamus vt in casu presump.tunc sequitur locum ꝭm domiciliũ vel forũ: primũ nõ cum primi fori nulle reliquie remanserũt ꝛ sic intelligunť ꝭm iuris subtilitatem.§.sunt ꝛ aliȷ̃.ꝛ.§.hoc beneficio.ꝛ.§.qui primipilũ.ꝛ sic manifeste concludit contra supra dictũ candiolum nõ potuisse ꝓcedi:preterea potest ad dicta iura etiã alio modo responderi:nam qñocũqȝ actus prime obligationis transit in ꝭm ita qꝺ nil remaneat qꝺ nõ ex virtute prime:sed ex virtute secũde agiť.arg.ff.de act.ꝛ obli.l.obligationũ fere.§.fi.ꝛ de ver.obli.l.si ita stipulatus.§.chrysogonus.ꝛ.ff.de noua.l.cũ enim.ꝛ de trãsac.l.cũ acqui.itaqȝ hec virtus caracteris impressa est tãte virtutis qꝺ cũ eximat omnino a iurisdictio.iudi.secularis:ita qꝺ nil fori vel iurisdic.penes eũ remanebit: sed omnia extinguunť ꝛ trãseũt in iurisdictione ecclesiastica quinimo nedum si reclamaret:vt fuit hic:vel si sponte litigaret non valet vt supra probatũ est:sed in.ll.allegatis pro alia parte vtriusqȝ iudicis poterit esse iurisdic.Ad alias autẽ.ll.ꝛ auť.vt cũ de app.cog.facilis est respõsio:quare tã primus iudex appellationis erat cõpetẽs iudex damnati.Item hic nõ tractať ꝭm quas.ll.debeat puniri:sed an debuerit ꝛ poterit puniri a iudice seculari.Itẽ potest respõderi qꝺ speciale est in causa appellatiõis.ad.l.iniur.estimatio.duplex est responsio:prima quia hic nõ agiť de tẽpore estimationis iniurie,sed vtrũ iud.secu.iuris.habeat in clericũ iam effectũ.Secunda qꝛ idẽ iudex erat vtroqȝ tẽpore ꝛ eiusdem cõditionis homo tã tẽpore cõmissi maleficiȷ̃ ꝙ tẽpore quo fuit ꝓlata sententia ad auť.qui semel.satis patet rñ.qꝛ loquiť in accu.ad.c.extra de alie.iu.mu.causa fa.patet rñ.qꝛ ibi deliquerũt permutãdo rẽ causa mutãdi iu.vt duriorẽ cõstituerent aduersarium in auť.ergo in illud edictũ teneť ad interesse ꝛ melius tenetur respõdere corã iudice delegato,qui alias erat cõpetens:sed hic vbi omnino forũ mutať nõ potest dici ꝙ teneať coram non suo iu.respõdere.i.iudi.seculari.Ad aliud autẽ qꝺ alleg.qꝺ quãtũcunqȝ efficiatur clericus ab obliga.ꝛ delictis non eximitur duplex est responsio.Primo quia licet nõ eximatur tamẽ debet corã suo iudi.respõdere vt supra probatum est:ꝛ ita intelligunť iura ad hoc alleg.Secũdo quia superueniẽte sacerdotio siue clericatu a munerib⁹ personalibus exuitur vt prealle.l.pretor.in prin.ff.de mu.ꝛ ho.in fi.j.rñ.ibi vel quid si sacer.ꝛ ad.l.si quis.ff.de dona.causa mor.ꝛ ad.l.ff.de remis.l.qui me.ꝛ similes facilis est rñ.qꝛ in predictis.ll.probatũ erat plene quia timore criminis ꝛ pene inferende predicta fecerat.Ceterũ qñ hoc nõ apparuerit vel est dubiũ certũ est qꝺ nõ presumiť nisi probetur:vt.ff.de proba.l.quoties.§.qui de dolo.tum quia quilibet presumitur bonus ꝛc.ff.de re mi.l.nõ omnes.§.a barbaris.tũ qꝛ eo tẽpore quo clericus fuit effectus nõ erat de crimine cõuictus vel in facinore deprehẽsus,ꝭm quas terminationes intelliguntur predicta iura in cõtrariũ alle.ꝛ ita intelligitur.l.illa post contrarium ꝛc.preterea ex delicto efficiť delinquẽs debitor a tẽpore late sentẽtie:vt.l.defensionis facultas.C.de iu.fis.lib.x.Itẽ ad alleg.ff.de pe.l.j.põt de facili rñderi:qꝛ licet dicat ibi qꝺ nõ prodest sibi status priuatio.quia mutať ꝭm statum in quo erat tẽpore maleficiȷ̃ cõmissi prodest tamen quãtum ad hoc qꝺ in illa pena que erat sibi inferẽda imponeť sibi a suo iudice.s.a iudi.ecclesia.ꝛ nõ a iud.seculari:vt.C.si a nõ cõpe.iud.ꝑ totũ.fo.d.Mar.de fano.dispu.hãc.q.ꝛ soluit ꝙ iudex secularis hãc cognitionẽ habeat ꝛ punitionẽ de.d.male.nõ obstante ꝙ postea factus fuerit clericus per iura allegata ꝓ hac parte.d.vero Dy.de musello similiter hanc soluit.q.dicẽs distinguẽdo:qꝛ aut certũ est qꝺ ille malefactor factus est clericus causa euitande pene imponẽde per iud.secul.ꝛ tũc dicebat qꝺ iudex secula.poterat cognoscere ꝛ penã imponere.ar.l.C.de satis.l.qui sub ꝑtextu.ꝛ de do.causa mor.l.si aliquis.ꝛ in auť.de mona.§.si vero.ꝛ.§.si quis.cũ.ll.similibus s.alle.ad hunc arti.aut certũ est ꝙ iste nõ est factus clericus causa euitandi.d.penã nec in fraudẽ,ꝛ tunc nõ poterit puniri:nec cõtra eũ procedi a iudice se.ar.ll.pro hac parte allegatarũ ꝛ specialiter.ff.de accus.l.hos accusare.§.omnibus.ꝛ.l.

a ¶Exiuit.Adde quod hic ꝓprie dicitur apostata vt voluit Calde.consil.j.de aposta.Ber.

hoc ver.ff.de va.mu.l.pe.in prin.ff.de excu.tut.l.idẽ.§.sunt ꝛ aliȷ̃.ꝛ.ff.de bo.eo.qui ante mor.l.j.§.j.aut dubiteť an sit fact⁹ clericus in fraudẽ ꝛ causa euitãde pene vel nõ sit clericus factus:ꝛ tũc subdistingue quia aut fuerit in crimine deprehẽsus vel de crimine cõuictus per testes vel suam confes.ꝛ tũc presumã qꝺ sit clericus factus in fraudẽ ꝛ causa euitãde pene.ar.ll.allegata.circa primũ membrum huius solutionis:ꝛ arg.ff.de peti.here.l.item veniũt.§.petitum.ff.de iu.l.si quis postea.ꝛ de iurisdi.om.iudi.l.cũ quedã puella.ꝛ.ff.ad muni.l.incola.ꝛ extra de fo.cõpe.c.proposuisti.aut nõ est deprehẽsus vel cõuictus:ꝛ tũc nõ videť ꝙ in fraudẽ sit fact⁹ cle.arg.ff.de bo.eo.qui mor.sibi cõ.l.j.§.j.ꝛ ad hãc solutionẽ ꝛ.q.ac-

33 cidit aurea.l.C.de fal.l.si qs decu.¶†Questio talis fuit Perusiȷ̃ pellolus filius facoli clerici intrauit ordi.sancti Augusti.ꝛ ibi fuit ꝓfessus postea exiuit ordinẽ accepit vxorẽ portauit arma ꝛ vestes laicales ꝛ more laico vixit ꝛ ꝑcusserat quẽdam de quo fuerat condem.in lib.v.a qua condẽna.fuit ad me appellatũ queriť an sentẽtia debeat annullari ratione.d.professionis ꝛ cle.ad hanc.q.maxime alleg.fuit quedã glos.Inno.pape quã posuit.extra de apost.c.j.ad probãdũ ꝙ ille pellolus amiserat priuilegium cle.que glo.talis est.Triplex est apostasia.s.perfidie,vt qñ quis recedit a fide.ȷ̃.q.vȷ̃.non potest.secũda inobedientie vt qñ quis transgrediť preceptũ prelati.iȷ̃.irregularitatis ꝛc.ꝛ qñ exiuit[a] ordinẽ ꝛc.nam tũc si se nõ emẽdat post admonitionẽ caret priui.cle.vt no.Inn. ¶Item not.liiȷ̃.di.qꝺ nedũ illi sed etiam psalmista ꝛ lector semper gaudent pri.cle.ꝛ vlterius nõ possunt viuere secula.nec fieri milites.xx.q.iȷ̃.eos.Sed aliȷ̃ cõtradicũt cũ quibus ꝛ nos sentimus distinguẽtes si sumpserint aliquid or.penitus cõtrariũ vt si accepit secundã vxo.al's corruptã vel fecit se militẽ ꝛ seua exercuit priuať priui.cle.vt.xxxiiȷ̃.di.qsquis.Si vero nõ fecit aliquid penitus cõtrariũ or.s.ducẽdo vxo.virginẽ vel fieret miles dũmodo nõ exerceat seua põt viuere cle.ꝛ priui.cle.gaudere.xxxȷ̃.di.c.feria.Sed si velit viuere seculariter,negotiãdo tabernã tenẽdo vel tonsuram dimittendo tunc nullo gaudebit priui.canonis.extra de cle.excõ.c.Ioã.ꝛc.sed aliȷ̃ tamẽ dicũt ꝙ gaude.priui.c.si quis suadẽte.qꝺ in fauorẽ ordi.nõ cleri.est introductũ:ꝛ ideo illi renunciare nõ potest.extra de fo.cõpe.c.si diligẽti.ꝛ hoc satis verũ credo anteꝙ moneať: sed postea nõ gau.si in cib⁹ laicaliter se habet.d.auť.c.eos.nõ ob.qꝛ loquiť de ꝯstit.in sacris or.ꝛc. ¶Itẽ allegabat ꝙ sentẽtia esset cõfirmãda alle.gl.extra cuiusdam sapientis positã.extra de sen.excõ.c.cõtingit.que talis est casus criminosus cle.licet in crimine fuerit deprehensus quãtũcũqȝ in negotiationibus se immisceat, semꝑ gau.priui.cle.nisi monitus non destitit.Ad huius mere declarationẽ quia decretales vario modo loquunť videť esse taliter distinguẽdũ.Aut cle.est in habitu cle.puta in vestibus clericatui cõuenientibus ꝛ nõ virgatis ꝛ nõ in armis:ꝛ tũc gaudet priui.cle.donec depositus ꝛ incorrigibilis curie tradať.extra de iudi.c.cũ nõ ab homine.aut inueniť cũ habitu seculari:puta in vestibus virgatis ꝛ armis alias cle.non conuenientibus:ꝛ tũc subdistingue aut nõ portat tonsurã quo casu ab exercẽtibus iustitiã potest sine pena puniri:vt extra de priui.c.ex parte.lo.iȷ̃.ꝛ de apo.c.j.si quis vero non exercens iustitiã ipsum percuteret qui alias eum clericũ nosceret excõmunicatus esset.extra de sen.excõ.§.j.si vero nesciret ignorãtia excusaret eum vt ibi:aut inueniť deferẽdo tonsurã in habitu:ꝛ tũc aut se immiscet enormitatib⁹ perseuerãdo in eis:ꝛ tunc sine pena excõicationis posset puniri:vt extra de sen.excõ.c.cũ nõ ab homine.ꝛ.c.ꝑpẽdimus.ꝛ.c.ꝯtingit.etiã si qs sciret eũ esse clericũ:vt diciť in.d.c.cũ nõ ab homine.aut non ꝑseuerat in eis:qꝛ semel cõmisit fur.aut homicidiũ ꝛ recessit quo casu subdistingue aut erat monit⁹ ter vt desistat quo casu amittit priui.cle.ex toto:aut nõ erat monitus:ꝛ tunc gaudet priui.cle.vt extra de sen.excõ.c.in audiẽtia.ꝛ.c.cõtingit.Abb. ¶Itẽ videť ꝙ.d.pellol⁹ nõ possit gau.priui.cleri.qñ in primordio.d.cause dixerat se nõ esse clericũ,vnde quãtũcunqȝ postea clericus appareat denegãdum est sibi propter suũ mendaciũ beneficiũ:ꝛ licet tali beneficio pacto renunciari nõ possit nisi tñ mẽdaciũ admittat qꝺ ꝑdicta facta renunciatio nõ excludit sic patet in benefi.mace.ꝙ filius perdit propter mendaciũ licet ei renũciare nõ possit:vt.C.ad mace.l.j.ꝛ ff.eo.tit.l.nã ꝛ si.nam le.mẽdaces ꝑsequunť ꝛ sua bñficia eis denegãt ꝛ auxilia que citra mendaciũ sibi cõceduntur:vt.ff.ꝙ cũ eo.l.sed ꝛ si ex modico.§.j.ꝛ.C.qui pot.in pig.ha.auť.item posterior.ꝛ.ff.de fide.l.si dubiteť.§.j.ꝛ.ff.de nõ nu.pe.auť.cõtra qui propriã.ꝛ sic non ob.qꝺ clericus nõ posset renũciare beneficio cleri.quia renunciatio eũ nõ priuat suo priuilegio sed mendaciũ suũ ꝛ delictũ vt dictũ est omnẽ eñ huiusmodi

honorem

honorem reatus ⁊ mēdaciū excludit:vt.C.vbi sena.vel cla.l.
§.sic ⁊ in clerico dicit᷑:vt extra de fo.cōpe.c.si diligēti.in glo.
sed si cōtra eos ⁊c.nō ob.quomodo doceat se clericū,qm̄ nō
potuit reuocare.d.suam confessionē nisi allegato probabili
errore:vt.ff.de inter.act.l.de etate.§.celsus.qd plura ex eo ꝙ
accepit vxo.iuxta laicali more apostatauit ⁊ seuis se immi-
scuit perdidit priui.cleri.sic qd potest sub seculari iudicio cō
ueniri pro criminalibꝰ ab eo cōmissis siue fuerit cle.simplex
siue religiosus siue professus:vt extra de vi.⁊ ho.cle.c.cleri.
excō.c.cleri.lib.vj.vel vt de app.c.j.⁊ ibi not.Inno.in ver.si
vero nō fecit sed velit viuere secula.⁊c.nā de apost.⁊ irregu-
laritate ibi dicit,⁊ pbat᷑ hoc extra de priui.c.ex parte.ij.nec
ob.extra de sen.excō.c.si vero.⁊.c.in audientia.qꝛ cleri.non
inferunt iniuriam alijs:sed ipsi ab alijs patiuntur ⁊ ecōtra:
⁊ ideo mitius cum eis agitur constat enim dictū pellolū bis
alijs iniurias intulisse diuersis tēporibus de quibus extitit
condē.⁊ binus actus in male.inducit cōsuetudinē:vt.C.de
epis.aud.l.ij.in fi.⁊ quia qui semel fuit malus semper presu-
mitur malus:vt.ff.de accu.l.si cui.§.ijsdē.¶ Itē nō ob.auf.
statuimus.qꝛ intelligitur in cleri.⁊ alijs religiosis gaudēti-
bus priui.cleri.quibus hic pel.non debet gaudere.Ecōtra
allegatur ꝙ dictus pello.gau.priui.clericali.⁊ qd propterea
non debet exgrauari ⁊ in primis:quia cleri.cuiuscunq; ordi
nis nō debet posse coram seculari iudi.cōueniri:vt extra de
cōsue.c.ad audiētiā.⁊ de fo.cōpe.c.si diligēti.⁊.c.nullꝰ cleri.
⁊.xj.q.j.c.inolita.⁊.c.placuit.imo de iure ciuili iudex qui ꝓ
cedit ɔtra cle.priuat᷑ sua iurisdictiōe ⁊ actor sua causa:vt.C.
de epi.⁊ cle.auf.statuimus.nō ob.qd.d.pello.sit cōiugatus.
qm̄ per iura antiqua ⁊ nouissima Titius cōiugatus cū vna
virgine omni gau.priui.cle.extra de cle.cō.c.j.excepto ꝙ de
collectis:vt ibi not.⁊ eo.tit.c.cleri.lib.vj.Preterea.q.nostra
dubitationē nō recepit vt ꝓmissum est dictus pello.est ꝓfes-
sus:⁊ sic per cōsequēs nō potest effici per aliquē actū de foro
seculari:qꝛ votum solennizatū fuit per ipsum vnde sic anne-
xus est ꝙ amplius resilire nō potest.extra qui cleri.vel vo.c.
rursus.xxvij.q.j.oēs femine.⁊.xxiij.q.iij.c.eos.q semel in cle-
ro trāslati fuerunt siue in monasterio deputati.Ad idē dic
qd que possent dici per aduersariū nō ob.dicentē qd dictus
pello.per actus suos perdidit priui.qꝛ ꝓfessus nunꝙ potest
priui.perdere:vt extra de regu.c.nec religiosus.⁊ ibidē tra-
ditur modus qui debet seruari in reli.religionē deserētibus
⁊ nunꝙ reperitur qd iud.secularis quantūcunq; religio.di-
miserit ⁊ etiā apostatauerit habet quicꝙ in eo facere ad hoc
facit.extra de sta.mo.c.ad monasteriū.in fin.in eo qd firmat
religiosum non posse aliquo modo fieri de foro seculari.ad
idē certus modus a iure est traditus qualiter clerici efficiā-
tur de foro seculari:quia primo deponitur ⁊ degradatur:⁊
postea exuitur vestibus clericali:⁊ sic relinquit᷑ iudici secula
ri:vt extra de verb.signi.c.nouimus.⁊ de pe.c.degradatio.
lib.vj.at in clerico premisso premissus modus seruatus non
fuit:sic patet qd iudex secularis nihil potuit in predictum iu
risdictionis exercere.Quid plura etiā dato qd etiā depositꝰ
⁊ degradatus,tū si viuere vult cleri gau.priui.fori.lxxxj.di.
c.dictū est nobis.preterea dato qd dictus cleri.postea fuerit
⁊ seuis se immiscuerit tamē adhuc gau.priui.fori.nā ꝺm rei
veritatē ad hoc vt perdat priui.fori nō sufficit tantū qd apo-
stata.⁊ seuis se immiscuerit imo est necesse cū predictis qd se
militē faciat vel vxo.virginē vel cor.ducat.⁊ ita not.Inno.
subtiliter.extra de apost.c.j.ad idē not.Inno.extra de here.
c.excōica.vbi not.casus in quibus cleri.perdit priui.fori in
quibus nō est casus nostre.q.ꝑterea religiosus quo ad actꝰ
ciuiles pro mortuo habet᷑:vt.C.de epis.⁊ cle.l.Deo nobis.⁊
in auf.de nup.§.distrahant᷑.⁊ de epis.⁊ cle.auf.causa q̄ fit cū
monacho ⁊ sic in iudicio esse nō potest sine cōsensu sui pla.⁊
corā suo iudice:vt no.in.d.auf.causa.⁊.ff.q satis.cogā.l.quo-
ties.Solu.ego Alber.de Gandi.predictus cognitor.d.cau
se in.d.causa appel.habito secreto consi.cum plurimis peri-
tissimis in iure cano.iudicaui bene iudicatū per supra dictū
d.Lapita.⁊ male appel.per.d.pellolū per.d.iura alle.ꝓ hac
parte:⁊ per.d.glo.dicti.d.Inno.⁊ per doc.extra de priui.c.
34 ex parte.lo.iij.⁊ per ea que ibi not.¶ †Et not.ꝙ tribus mo-
dis perdit quis priuile.clericatus.Primo si facit contrariū
ordini suo cōtrahendo bigamiā.s.ducēdo post mortē prime
vxoris secūdā factus est bigamus.extra de biga.c.j.⁊.c.nu-
per.⁊.c.debitū.⁊ iste bigamus cōtrahendo bigamiā ipso iu
re perdit omne priuilegiū clericatꝰ.extra de biga.c.altercatio-
nis.Secūdo modo apostatādo ⁊ enormia cōmittēdo:⁊ hoc
intellige quando habitu ⁊ tonsura dimissis nihil de clerica-
a tu ostendentes[a] vt laici inter laicos cōuersantur ⁊ prelijs et
aggressuris et enormitatibus se laicorū immiscerent:nam ta-
les clerici offendētes ⁊ occidētes excōmunicationē late sen-
tentie nō incurrūt.extra de sen.excō.c.cum nō ab homine.⁊
in glos.que incipit,similiter.⁊.c.perpendimus.⁊ ibi in glos.
que incipit,sed cōtra videt᷑ ⁊c.⁊ extra de aposta.c.j.⁊ in glo.
ibi posita not.d.Inno.extra de aposta.c.j.in glos.que incip.
de sentē.excō.⁊ frater Ray.no.idē per omnia in sua sum.de
sen.excō.§.v.Tertio modo perditur si clericus habitū ⁊ tō-
b suram dimisit postꝙ a suo episcopo tertio fuit cōmonitus[b]
vt ad eccle.reuertat᷑ si reuersus nō fuerit.extra de sen.excō.
c.in audiētia.ibi homo mi.clerici si a ꝓlatis suis tertio cōmo
niti noluerunt arma deponere de priuilegio clericorū subsi-
dium aliquod habere non debēt:vt eo.tit.c.cōtingit.lo.ij.et
35 facit extra de iureiu.c.cum nō ab homine.¶ †Questio fre-
quēs ⁊ vtilis quidā eo momēto dedit alicui plures alapas
vel intulit plura vulnera modo querit᷑ an debeat puniri pro
vna alapa vel vno vulnere an ꝓ pluribꝰ.Primo videtur qd
tantū de vno debeat puniri:vt.ff.ad.l.aqui.l.illud.in fi.C.ad
l.iul.de vi pub.l.quoniā.⁊.C.de mo.mul.l.eos.⁊.ff.de iu.l.ꝓ-
tor.⁊.d.§.si in plures.ff.de fur.l.inficiādo.§.infans.⁊.ff.si fa.
fur.fec.dic.l.j.⁊.l.seq.de leg.j.l.cū.q.⁊.ff.de emp.⁊ ven.l.non
est.ff.pro soc.l.cū duobus.§.si plures.⁊.ff.de priua.deli.l.nō-
nunꝙ.Ecōtra videtur:vt.ff.de priua.delic.l.nōnunꝙ.nam
pro vna iniuria eo momēto facta cōpetunt plures act.⁊ plu
ribus:vt.ff.de iniur.l.j.in fin.⁊.l.seq.multomagis pro pluri-
bus iniurijs eidem factis debēt plures act.competere ⁊ vbi
cumulat᷑ delictū ⁊ pena.ff.de pe.l.relegati.in fi.sol.ꝺm Dy.
⁊ alios cōmuniter doc.Dic qd pro omnibus alapis ⁊ ꝓ om
nibus percussionibus debeat puniri ⁊ ea imponi pena iur.
vel pena sta.vt.d.l.nōnunꝙ.⁊.ff.de adult.⁊.l.si adul.cū ince.
in prin.⁊.C.de ser.fugi.l.quicūq;.⁊.ff.de verb.oblig.l.qd di-
citur.⁊ quasi casus expssus est.ff.de termi.mo.l.agraria.vbi
si quis plures terminos auulserit punitur pro quolibet ter-
mino in.l.aureis.⁊ facit.ff.ad turp.l.sena.circa prin.ver.hoc
autem verbū ibi vbi dicit sing.causis singule pene irrogen-
tur.⁊.ff.de iniur.l.eum qui.§.si nupta.Et ad iura in contra-
rium allegata respondet idē.d.Dy.quia vbi ex vulneribus
pluribus sequitur idē ⁊ vnus effectus.s.mors tūc vna tantū
pena imponitur,scz mortis ⁊ non vulnerū.Nam licet plura
fuerint vulnera tamē quia ad vnum effectū tendūt,scz mor-
tis tātum:ergo de morte punietur ⁊ ita intelligit.l.allegata
c illud ad fi.Sed si non sequat᷑ effectus mortis pro omnibus[c]
vulneribus punitur:⁊ ita intelligitur.l.que adulteriū.⁊ eo.
modo respōdet ad.d.l.quoniam multa.similiter non obst.l.
eos.C.de mo.multa.quia illa loquit᷑ in extraor.criminibus.
¶ Itē nō ob.l.inficiando.§.infans.vbi dicit᷑ qd si quis vni
rem surripuerit ⁊ postea cōtractat qd nō punitur nisi semel
ex primo furto sine cōtractatione:ratio est in promptu quia
iteratis vicibus cōtractationis nō potest magis cōtractari
fur.nisi res medio tempore in dn̄i peruenerit potestatē ⁊ sic
sufficit qd semel tantū damnet᷑ actione fur.⁊ in hac opi.fuit
36 Dy.⁊.d.Odof.¶ †Item pone qd ego tibi dedi cōsilium[d]
d qd tu homicidiū fur.vel aliud male.committeres tu fecisti
querit᷑ nūq̄d ego puniar.ex hoc distingue.habet᷑ ꝺm.d.Dy.
quia aut alias nullo modo eras facturus:aut sic.primo ca-
su qm̄ non eras alias facturus teneor.ff.de iniur.l.nō solum.
§.si mandato.⁊.§.proculus.⁊.§.at ille cuius.Si autem eras
alias facturus,tunc aut prebui cōsiliū ⁊ nō opem aut opem
⁊ nō consilium aut opem ⁊ cōsilium:primo casu teneor quia
nō oportet laudando malitiā augeri.ff.de ser.cor.l.ij.§.per-
suadere.C.de fur.l.si ꝗ seruo.Si opem tantū sine cōsi.prin-
cipali vel secūdario non teneor.ff.de fur.l.in fur.§.recte.Si
consiliū ⁊ opem teneor.ff.de verb.sig.l.sepe.§.ita dubitandū
est.insti.de oblig.que ex deli.nascū.§.ope.⁊ dic sup.d.l.sepe.
qd Lan.⁊ veteres considerauerūt significationem verborū
ex effectu agendi ⁊ tamē nō sunt cōtrarij:quia Lan.loquit᷑
quia prebui consilium sine ope ei qui alias nō erat facturus
quo casu teneor fur.insti.de obli.que ex deli.nas.ope.¶ Itē
quādo prebui opē principaliter consiliū secūdario quo etiā
casu teneor fur.ff.de fur.l.si pignore.§.qui ferramenta.vete-
res vero intellexerūt cum prebui opē sine cōsi.principali vel
secundario quo casu nullo modo teneor:vt.d.§.ope.Itē cū
prebui consiliū sine ope ei qui alias facturus erat:⁊ ꝺm hoc
expone nisi factum fuerit secutū ⁊c.vel nisi cōsi.prebuerit cū
ope:quia dubium est an sit opus prebere opē ⁊ consi.ad hoc
vt habeat locum actio furti ⁊ determinatū est ꝙ non sufficit
consiliū nisi fiat furtum:sed eo casu quo consiliū est mistum
cum ope teneor indistincte erat alias facturus vel non.Dy.
37 ¶ †Pone insuper.q.que asses.⁊ rectoribꝰ quotidie occur-
rit de facto ɔtinet᷑ statu.ꝙ qcūq; fecit insultū puniat᷑ in cētū
lib.alio vero statu.cōtinet᷑ qcūq; ꝑcusserit puniat᷑ in cētū lib.

a ¶ Ostendentes. Adde an portās habitū sub mantello ⁊ sic coopertum dicatur apostata. Old.consi.iiij.Ber.

b ¶ Cōmonitus. Adde late ꝑ Cōpostel. cōsil.o.xj. Alex.in ɔsil.viij. j.lib.Ber.

c ¶ Pro omnibꝰ. Adde vt ꝑ Ange.consi.xcvj.

d ¶ Cōsiliū. adde an quis teneat᷑, de consi.Barto. consi.lxv.Ange. cōsi.xxviij.Ber.

Ecce aliquis simul ⁊ semel insultauit aliquē ⁊ eum percussit
de quo fuit accu. ⁊ cōdemnatus in.cc.lib.pro insultu ⁊ per-
cussione a qua condēnatione extitit appellatū:querit̄ an.d.
sentētia debeat cōfirmari an infirmari in.c.lib. Ad hoc an-
te omnia sciēdū est qd statuta ciuitatū iura ciuilia vocant̄:vt
ff.de iusti.⁊ iur.l.oēs populi.⁊ insti.de iur.natu.§.ius autē.⁊
§.si ius.⁊.§.naturalia. Itē sciendū est qd ex statuto ciuitatis
oritur cōdictio ex lege.⁊ sic statutū est stricti iuris cū non in-
ueniat̄ inter actiones bone fidei:vt insti.de act.§.actionum.
Nā viso ibi que sint bone fid.sequit̄ ꝙ omnes alie sunt stricti
iur.nam posito vno de cōtrarijs sequit̄ reliquum:vt.ff.de tu
tel.in prin.⁊ de his qui sunt sui vel alie.iur.⁊.ff.eo.ti.in prin.
⁊ sic statuta sunt stricti iuris ⁊ sic eorū verbis est inherēdum
nec interpretationē recipiūt:vt.ff.de neg.gest.l.si pupil.in fi.
⁊.l.fi.⁊ insti.de obli.ex cōtractu.in fi.tit. Tertio est premittē-
dum qd iura iuribus cōcordare debemus vt correctionē le-
gum inquātum possumus euitemus.ar.C.de inoffi.do.l.j.⁊
de inoffi.do.l.vlti.⁊ in auc.de exhi.⁊ intro.§.fi.⁊ in auc.qui.
mo.nat.effi.sui.§.tribus.⁊.C.de no.codi.com.§.quibus.⁊.§.
tollēdis. ¶ Itē debetis scire qꝛ de diuersis delictis tractāt
statuta:quia si diceres insultū cū actu ⁊ percussione esse vnū
delictū iam vnum ex statu.esset superfluū ⁊ inutile: ⁊ sic nil
operaret̄ qd esse non debet cum similitudo siue superfluitas
sit euitanda,vt supra dictū est: ⁊ verba debēt aliquid opera-
ri:vt.ff.ad muni.l.j.⁊.ff.de lega.j.l.si qn̄.⁊.ff.de vsur.l.si stipu.
Dicas ergo ꝙ insultus cum actu dicatur assaltus impetus
cum aliquo actu nō cōfirmato:vt quia voluit percutere sed
nō potuit quia fuit detentus vel quia cecidit vel quia fortis
assalit ⁊ fugit:vel aliud quid simile accidit qd non percussit.
Sic enim videmꝰ supra puniri delicta cū actu nō cōsumma
to:vt.C.de epis.⁊ cle.l.si quis nō dicā.⁊.C.si quacūqꝫ pre.po.
l.vbi.⁊.ff.de extra.cri.l.ij.circa prin.⁊.C.de his q ad eccl.cō-
fug.l.fi.⁊ potuit puniri delictū cū actu nō cōsummato cū de
similibus ad similia possimus ꝓcedere:vt.ff.de leg.⁊ se.con.

a ¶ Dic quod nō. adde vt pulchre per Alexā.cōsil. xxxvj.iij.lib.

l.nō possunt.cum.l.seq.⁊ cum sit promptū le.ll.cōcordare:vt
C.de inoffi.do.l.vnica.⁊ cū similitudo sit vitāda ⁊ cū ꝑcussio
sit aliud delictū:⁊ sic patet ꝙ de diuersis delictis tractāt sta
tuta ⁊ sic due pene debēt imponi ⁊ vna nō tollit alterā:vt.ff.
de priua.deli.l.nōnunq̄. Videmus etiam qd duo delicta cō
missa de eadē re ⁊ in eadē persona dicunt̄ plura ⁊ pluribus
penis puniuntur, qꝛ quodlibet delictū subijt suam penā: vt
C.de fur.⁊ ser.cor.l.aduersus.l.si quis seruo.⁊.ff.ad leg.aql.
l.si seruus seruo.in prin.⁊ vt dixi.s̄.xxi.q.⁊ sic est in crimine
falsi.vbi imponit̄ pena deportationis ⁊ ademptionis bono-
rum.C.de fal.l.j.in fi.⁊ facit.C.de epis.aud.l.nemo. ¶ Item
qui accepit pecuniā ob accusandū al's non accusandū diuer
sis legibus punitur.s.l.iul.repetūdarum que ponit penā ex-
traor.⁊ actionē in factū que datur ad quadruplū,⁊.l.cor.de
fal.vt.ff.ad leg.cor.de fal.l.j.j.respō.⁊.ff.ad.l.iul.repe.l.eadē.
§.j.⁊.ff.de cal.l.j.§.ij. ¶ Ecōtra debet dici bene appellatū ⁊
male iudicatū quo ad speciē.i.quo ad vnā penā pluribus ra
tionibus:primo quia vnum delictum videt̄ esse in questione
nostra.s.percussio ⁊ sic de centū vna tm̄ pena dignū: sed secꝰ
si verū esset qd insultus factus esset interuallo.s.post vel an-
te vulnera.quia tūc duo sunt delicta:vt.ff.ad.l.aquil.l.illud.
in prin.§.si idem.⁊.l.si vulnerato seruo.⁊ huic scripture.§.si
seruus.⁊ in diuersis.ll.inuenies vulnus ⁊ actionē vulneris

b ¶ Quod sic. adde vt per Pau. de cast.consi.xli. in primo impressis. Ber.

vt diuersa delicta puniri:vt.ff.ad legem aquil.l.qui occidit.
⁊ in.l.seruus.ꝑterea lex aquil.in primo capite loquit̄ de occi
sione hominis vel quadrupedis nō vulnere:tertio autē capi
te tractat̄ de vulnere ⁊ non de occisione:vt.ff.ad leg.aquil.l.
ij.in princi.⁊.l.seruū.§.iij.autē capite.⁊ sic apparet aliud esse
delictū vulneris aliud mortis. Sed si simul cōtingāt ambo
dicunt̄ tantū vnū delictū.s.mortis quasi fuerit incontinenti
secutus:vt.d.§.idem.in fi. Hoc idem ostēdo alia ratione.lex
dicit qd si vna manu verberasti seruū meum ⁊ eum lesisti in
corpore qd ex isto delicto oritur actio iniuriarū ⁊.l.aquil.sed
vna tollit aliā in eo qd concurrunt:vt.ff.de act.⁊ oblig.l.qui
seruū.in princi.⁊.l.plura delicta.⁊.l.cū ex vno.⁊ sic in nostro
casu cum ambe pene sint equales vna tollit aliam per exce-
ptionem non obst.ff.ad.l.aquil.⁊.l.sed ⁊ si quecūqꝫ.§.j.⁊.l.cū
enim.ff.si cer.pet.l.cer.condi.qꝛ ibi vterqꝫ tentabat̄ in eo qd
plus est in vna q̄ in alia ⁊ sic cōcordāt. Preterea nōne alias
videmus qd plura delicta incontinenti facta in vno impetu
cōprehēdunt̄ sub vno violētie nomine.C.ad.l.iul.de vi pu.l.
quoniā multa.ibi verbera dāna vulnera homicidia ⁊ sic ibi
habes qd plura delicta sub vno violētie nomine cōtinent̄ ⁊
sic cum vnum delictum dicatur vna debet pena imponi pro
omnibus illis delic.cū alias qd licet ex illis delic.separatim
factū ⁊ cōmissum habet propriā ⁊ specialē penā. Et ad hoc
idem facit qd no.C.de ac.l.qui de crimine.in glos.que inci.⁊
iniuriā.⁊ ad idem.ff.de iniur.l.potest.§.si in plures.ibi dici-
tur qd pro iniurijs mihi factis simul ⁊ semel nō ago separa-
tim pro qualibet iniuria:sed ago simul sicut simul facte fue-
runt:⁊ hoc ideo vt pena imponatur:per.l.qm̄ multa facino
ra. Nam alius nō est effectus vel vtilitas illius.§.quia queli
bet iniuria deberet pati suam penam quare prohibet simul
agi vel quare vellet simul agi certe que est vtilitas vel lesio
nō videmus. Ex predictis apparet vnū fuisse delictū,scilicet
percussionis ⁊ sic statu.loquēs de percussione habet locū, et
per illud in lib.cētum debet condēnari nō autē habuit locū
statutū de insultu. Preterea qui vi rapuerit tenetur duplici
pena,scilicet furti ⁊ rapine:sed in eo qd cōcurrunt vna tollit
aliam:vt.ff.vi bo.rap.l.j.ff.ar.fur.ce.l.j. Nec obstat ꝙ dixi sta
tuta non debere esse superflua:qꝛ nō sunt superflua:sed intel
ligitur tantū vnum sta.de insultu cū actu non consummato
aliud cum actu cōsummato. Non obst.ꝙ dixi vnum delictū,
pluribus penis posse puniri:qꝛ aut pro ea.l.⁊ tūc per excep.
tollitur:⁊ tunc est verū,vt not.in falso,aut in diuersis legi.⁊
tunc per excep.tollitur:vt.d.l.qui seruum.⁊.l.plura.qd vnū
delictū intelligitur:⁊ sic vna pena dignū per.d.l.illud.in fin.
ff.ad.l.aquil. Sol.d.Fran.Accur.hāc.q.disputauit ⁊ soluit
pro hac vlti.parte: ⁊ dixit bene appel.pro lib.c.⁊ male iudi-
catū.d.vero Gui.de su.soluendo dixit ꝙ si insultū fecit ⁊ eo
animo vt percuteret:tunc tantū de percussione fiat punitio
non de insultu:quia vnū delictū est,vt supra dictū est:per.d.
l.qm̄ si autē.insultū tantū facere ꝓposuerim ⁊ postea pro in-
sultu crescente rixa etiā percussi tunc dicit qd debeam puni-
ri ⁊ pro insultu ⁊ percussione:quia voluntas ⁊ propositū di-
stinguunt male.ff.de fur.l qui ea mente. Sed quid presume-
mus in dubio si de animo ⁊ voluntate nō cōstet dic ꝙ volue
38 rit tantū ꝑcutere per.d.l.quoniā multo fa. ¶ † Pone ꝙ ego
duxi certos laboratores in fundū Titij volens eum de pos-
sessione deijcere:accusant̄ labora.ergo querit̄ an labora.pu-
a niantur ⁊ teneant̄ dic qd non:[a] vt.ff.de iuris.om.iudi.l.si qs.
§.fi.⁊ vt habes ꝑ Mar.de fano.⁊ not.Accur.ff.de re iudi.
l.in rē.§.tignū.in glos.or.⁊ hoc nisi fuerint sciētes ⁊ in dolo:
nam serui in delictis nō tenentur dn̄o suo obedire:vt.C.ad
l.iul.de vi pu.l.seruos.⁊.ff.de ser.ma.l.ij.de quo not.ff.ad.l.
aquil.l.liber homo.in prin.sed si fuerūt ignorātes nihilomi-
nus qui eos duxit tenet̄.ff.de eo per quē fac.est.l.j.§.j.⁊ hoc
39 ibi plene habes per Odof. ¶ † Itē quero an pari pena pu-
niant̄ tā homines diuites q̄ pauperes:respōdeo aut tracta
tur de pena pecuniaria aut de pena corporali:primo casu
magis puniunt̄ diuites ⁊ ideo dicit lex ꝙ ꝓpter paupertatē
debet pena restringi ⁊ minui:vt videmus ꝑ potestates fieri
tota die:vt not.C.de ser.fug.l.qcūqꝫ. In secūdo casu magis
puniuntur pauperes:vt.C.de sum.tri.⁊ fi.ca.l.nemo.⁊.ff.de
pe.l.mitti.⁊.ff.de fur.l.j. Fallit fm̄.d.Odofr.in crimine falsi
vbi corporaliter magis punitur diues q̄ pauper,⁊ maior q̄
minor:vt.C.de epi.⁊ cle.l.p̄sbr. ¶ Itē fallit in crimine deser
te militie vtputa cū miles lenociniū cōmisit vel cū maior se
vēdit ad preciū participādū:vt.ff.de pe.l.quēadmodū. Sed
cōtra.d.Odof.videt̄ qd in crimine falsi magis punit̄ seruus
40 q̄ liber:vt.ff.de fal.l.j.§.fi. ¶ † Itē pone ꝙ aliqs ꝑcussit ali-
quem in cōfinibus platee:nūquid puniet̄ ac si percussisset in
b platea in qua ex forma statu.imponit̄ maior pena dic ꝙ sic[b]:
vt.C.de his q ad eccle.cōfug.l.p̄senti.§.j.⁊.ff.de leg.iij.l.pre-
41 dijs.⁊.ff.de fun.instru.⁊ instru.leg.l.sete.§.pe. ¶ † Itē pone
ꝙ quis fecit insultū contra me ad domū q̄ habeo conductā
querit̄ nūquid videt̄ fecisse insultū ad meā propriā domū cū
per statutū maior imponatur pena q̄ si ille insultus factus
fuisset alibi:dic qd sic per.l.aleator.l.j.§.domū.⁊ instit.de in-
42 iur.§.pe.⁊.ff.de iniu.l.j. ¶ † Preterea pone cōtineri in stat.
qd oēs pene maleficiorū cōmissorū de nocte debeāt duplica-
ri:modo quidā de sero malū cōmisit:querit̄ an pena debeat
duplicari:⁊ primo videt̄ ꝙ nō tāq̄ malefici.de die fuisset cō-
missum.ar.ff.de pe.l.de interpretatione.⁊.C.q bo.ce.pos.l.fi.
⁊.§.fi.⁊.ff.de pact.l.ma.C.de fidei.l.cū interueniēs.C.de vsu
⁊ habi.l.cū antiqua.ff.de reg.iur.l.semper.vbi dicit̄ ꝙ in du
bijs humaniorē sentētiā sequi debemꝰ. ¶ Itē facit.ff.de act.
⁊ obli.l.arri.⁊ qꝛ fauorabiliores ⁊c.ff.de re.iu.l.fauorabilio-
res.⁊.l.nō debet. ¶ Itē aliud est sero quā nox.si eīm idē esset
cur diuersis nominibꝰ vocarent̄:vt.C.de cod.l.si idē. ¶ Itē
cōtra fiscū pronūciamus in dubijs:vt.ff.de iur.fis.l.non pu-
to. ¶ Itē in statuto nihil est dictū de sero ergo intelligitur
esse omissum:vt.ff.solu.mat.l.si cum dotē.§.j.⁊.l.si vero.⁊.ff.
de lib.⁊ posthu.l.cōmodissime.§.si alter.⁊ casus.ff.de verb.
oblig.l.quicquid. ¶ Econtra videt̄ nam dn̄s diuisit diem a
tenebris apponēdo diē luci ⁊ tenebras nocti. ¶ Itē factum
mane ⁊

mane ⁊ vespere dies vnus. ¶ Itē alias dicit̃ quando sol est
super terrā dies est: a cōtrario ergo sensu: si sol nō est sup ter-
ram nō est dies. ¶ Itē attēdēda est causa statuti vt alias. q̃
sit lon. cōsue. l. j. cum ergo dicant testes qd sero erat ⁊ obscu-
rum debemus iudicare q̄ fuerit de nocte. Sol. d. Gui. dicit
iudicandum fore commissum de die rationibus pro prima
43 parte allegatis. ¶ † Item pone cōtineri in statu. quod ma-
gis puniat̃ qui insultū fecerit ad domū alicuius q̄ si fecerit
alibi contingit qd aliquis fecerit insultū ad porticū domus
alicuius querit̃ an videat̃ fecisse ad domū, videt̃ qd sic quia
appellatione domus ⁊ porticus cōtinet̃: vt. ff. de leg. j. l. cete-
ra. §. sed senatus. ff. de verb. sig. l. edificia. ⁊. l. qui cōtinētib⁹.
⁊. ff. de leg. iij. l. pedius. in fi. ff. de pign. l. creditores. §. fi. nam
si aliquis faciat porticum si tamē nō noceat vsui publico nō
tenet̃ eum destruere sed salariū tantū prestare: vt. C. de oper.
pu. l. edifi. ⁊. ff. ne quid in lo. publi. l. j. §. si quis. ⁊ de ope. pu. l.
si legatum. §. si tamē. Ecōtra videatur: nā porticus sit super
solū pu. merito cōtra. l. quia omne solū debet esse liberū vsq̄
ad celū: vt. ff. de serui. l. fin. ff. qd vi aut clam. l. pe. §. fi. item ap-
pellatione domus dicit̃ domiciliū. ff. de iniur. l. lex cor. §. fi. ⁊
ff. de adult. l. qui domū. ⁊. ff. de ven. inspi. l. j. §. fi. sol. videt̃ qd
appellatione domus cōtineat̃ porticus attēta cōsuetudine
⁊ q⁊ magis ratione suadēte ne maleficia remaneant sine pe-
na: vt. ff. de fideius. l. si a reo. ff. ad leg. aquil. l. ita vulneratus.
44 ¶ † Ultimo circa materiā ⁊ tractatū hui⁹ ti. intēdo forma-
re duas. q. que tamē recidūt in idē que tota die de facto sub-
sistūt. Prima quarū talis est. Accusaui te qd tu fecisti mihi
insultū cum spata cultello vel aliis armis. Secūda est talis.
Accusaui te qd tu me percussisti cum quodā cultello ita qd
sanguis exiuit super quibus accusationibus ego pduxi te-
stes per quos ego pbaui qd tu mihi fecisti insultū nō tamen
cū armis vel q̄ tu me percussisti cū cultello nō tamē q̄ exiuit
sanguis. Modo querit̃ an debeas ⁊ possis condēnari de in-
sultu simplici facto sine armis ⁊ de facta percussiōe sine san
guine, cū per statu. alia sit pena in vno casu q̄ in alio. Et pri-
mo videt̃ qd nō possit condemnatio sequi per statu. quia di-
uerse sunt pene statute in vno q̄ in alio per statu. ¶ Itē q⁊
diuersa sunt facta: ⁊ per. l. diuerse sunt pene. nā per insultū
cum armis est pena. l. iul. de vi pu. l. tut. ⁊. l. ij. ⁊ instit. de pub.
iudi. §. item lex. Item aliud est dānū cōmissum culpa: aliud
cōmissum dolo: vt. ff. si test. liber esse ius. fu. l. nam nec dicitur
rapi q̄ clam aufertur. vt. ff. vi bo. rap. l. ij. §. dāni quid. ¶ Itē
si insultus ⁊ percussio esset idē q̄ insultus cum armis: ⁊ per-
cussio cum sanguine cur diuersis nominib⁹ vocarent̃: vt. C.
de codi. l. si idem. nam diuersorū separata ⁊ varia debet ha-
beri ratio ⁊ censeri cōditio: vt. C. de dona. inter vir. ⁊ vxo. l. si
maritus quondā. ⁊. ff. de cal. l. vlti. ¶ Itē qd aliud sit male.
cōmissum cū ar. aliud sine ⁊ aliud cum effusione sanguinis
aliud sine ex hoc declarat̃ maioris pene impositio in vno q̄
in alio: vt arg. ff. de sepul. vio. l. iij. §. aduersus. ⁊. ff. de iniur. l.
item apud labeonem. §. si curauerit. ibi, aut nō in cetu ⁊c. qd
par dicat̃ esse delictū vbi par pena imponit̃ not. C. qui accu.
nō pos. l. item. ad hoc facit qd nō videt̃ qd possit recedi a ver
bis in accus. traditis: vt. ff. ad muni. l. cōstitutionibus. Nam
fm formā petitionis formanda est sententia. ff. de neg. gest. l.
pac. ij. extra de simo. c. licet p̄terea. dicit lex mutata forma vi-
detur alia res. ff. ad exhi. l. iij. §. si qs rem. ff. cōmo. l. sed mihi
videt̃. §. j. ff. de verb. signi. l. mulieris. sic erit in nostro casu: ⁊
sic dictū testis nō valet quādo deponit̃ super. c. sup quo non
iurauit. ff. de peti. here. l. si quis libertatē. Quid plura videt̃
casus legis qui tantū sepulchrū violat cum armis capite pu
nitur sine armis pena metalli coercetur. ff. de sepul. vio. l. iij.
§. aduersus. cum ergo diuerse pene imponantur diuersa cē-
sentur esse delicta. C. de epis. ⁊ cle. l. si quē q̄. ibi quos per faci
nus ⁊c. extra de simo. c. non satis. Preterea qualitas delicti
mutat delictum ⁊ facit vt aliud sit vnum ⁊ aliud sit aliud vt
est videre in furibus manifestis ⁊ no. vt. ff. de pe. l. aut facta.
§. qualitate. sic ⁊ in proposito qualitas ⁊ modus insultus di
uersificat vnū insultū ab alio preterea si expuli de fundo ar-
mis teneor. l. iul. de vi pu. si sine armis. l. iul. de vi priua. ad. l.
iul. de vi pu. in. l. eadem. §. si persone. ergo q̄ me accusasti. de
leg. iul. de vi pu. nō probatur de armis sed de simplici expul
sione nunquid teneor certe non secus si solū accusasti me nec
apparet qua. l. nam tūc probato crimine minor pena sequen
da est: vt. ff. de pen. l. si preses. Preterea lex dicit cū adiicitur
vel detrahitur obligationi vitiatur obliga. vt. ff. de iurisdic.
om. iudi. l. j. §. cum adiicitur. sed in proposito cū sit detractū
forme insultus vitiatur qd actum est ⁊ aliud videt̃ esse pro-
batum. Preterea q̄n ponit̃ genus criminis ⁊ certa forma si-
bi addatur descendit̃ ad speciem specificatā ita q̄ de genere
est exempta vt qd sub illa forma vel specie fiat nō valet. ar. ff.
de sup. leg. l. legata. ecce accuso te qd falsum cōmisisti scribē-
do falsum instrumētum: modo probatur te falsum cōmisisse
in alia specie simili: puta radendo instrumentū vtroq̄ enim
modo falsum cōmittit̃. ff. de fal. l. j. §. qui in rationibus. ⁊. l.
paulus. §. j. attamen exinde nō potest sequi condēnatio cum
diuersum sit vnū crimē ab alio: ⁊ ita in nostro casu insultus
est genus cui certa forma fuit annexa scilicet q̄ cū armis est
factus nō pbata forma ipsi generi attributa licet genus p-
betur non sufficit. Preterea quoties delicto certa qualitas
asscribitur de ipsa qualitate cōstare debet: vt. ff. vi bo. rap. l.
pretor. §. hec actio. vbi dicit̃ qd debet constare de damno da
to in turba vt sequatur cōdemnatio: ⁊ sic in casu nostro de-
bet cōstare de armis ⁊ sanguine ad hoc cōcordat etiā qd di-
citur. ff. ad. l. iul. de adul. l. denūciasse. §. quid tamē. ibi vbi di-
cit neq̄ enim crimē qd denunciauit ⁊c. vbi crimē nō fuit ea
forma probatū vt fuit obiectū sicut in casu nostro contingit
questionis p̄dicte, stultus ergo fuit qd se artauit q̄n necesse
nō habuit sic si vnū locū posuisset ⁊ de alio probaret̃: vt. ff. de
accu. l. libellorū. habet ergo locū pbare necesse ⁊c. debet er-
go ille accusatus absolui q⁊ pene sunt demoliēde: vt. ff. de pe
nis. l. interpretatione. ⁊ quia in dubiis cōtra fiscū pronūcia-
mus: vt. ff. de iur. fis. l. non puto. patet ex predictis duabus le
gibus. l. pretor. §. hec actio. ff. vi bo. rap. ⁊. l. denunciasse. ff. de
adul. que videntur esse casus nostre questionis qd si malefi-
cio sit certa forma asscripta qd de ea constare debet sicut est
in casu nostre questiōis ⁊c. ratio q⁊ facta sunt reiterabilia. s.
vterq̄ insultus sc3 ⁊ cū armis ⁊ sine ⁊ vtraq̄ pcussio cū san
guinis effusione ⁊ si est adhuc. ar. ff. si cui plusq̄ per. l. falci. l.
iiij. §. quesitū. ⁊. ff. rem pu. sal. fo. l. nō quasi. §. pe. ⁊. ff. de verb.
oblig. l. si sic. Idē cū in nostris casibus nō constet de qualita
te delicti. s. de armis ⁊ de effusione sanguinis: ⁊ potuit cōtin
gere hoc qd nō est probatū ⁊ illud qd est probatū cōcluditur
absolutio. ¶ Ecōtra videt̃ posse dici qd pena possit imponi
de eo qd constat probatū primo quia accusatio videt̃ esse fa-
cta de duobus. s. de insultu ⁊ percussione tantū ⁊ de insultu
cū armis ⁊ pcussione cū sanguine sicut dicimus de p̄cepto
arbitri: vt. ff. de arbi. l. celsus. ⁊ facit. ff. de calū. l. si ab eo. ⁊. C.
de calū. l. j. quasi insultus sine armis ⁊ percussio sine sangui-
ne inuentū p testibus videat̃ inuētum per modū inquisitio-
nis si t̃n de illo crimine poterat inquiri: nā tūc dicemus per
d. l. celsus. qd illud crimen probatū videatur venisse in dicta
accusa. ⁊ q̄ de illo possit pena sequi dūmodo sup his insultu
⁊ percussiōe proba. sit data defensio illi accusato que debet
cuilibet sup quolibet maleficio assignari: vt. ff. de questio. l.
vnius. §. fi. ibi quocūq̄ tēpore postulante reo ⁊c. ⁊. C. de iure
fis. l. defensionis facultas. ⁊. C. de bo. vac. l. fin. ibi data copia
reclamandi. quod si factū nō fuerit non subsistit condēnatio
que fuerit facta. arg. C. de leg. ⁊ cōsti. l. nō dubiū. nā defensio
si data fuerit de insultu cū armis non videtur super insultu
simplici fore data. Preterea si testator leget ancillā cum li-
beris debetur ancilla etiā si nō sint liberi. ff. de lega. j. l. si an-
cilla. ⁊. l. si cui. ¶ Itē si legat seruū cū peculio ⁊ etiā seruus
nō habet peculiū valet priui. legatum: vt. ff. de pecu. leg. l. iij.
¶ Itē pretor cum dicit vētrem cum liberis in possessionem
mittam si nō sint liberi ventrem in possessionem mittit. ff. de
ven. in pos. mit. l. vbicunq̄. §. fi. Sic erit in nostro casu vt si di
cam cum armis vel cū sanguine de illo insultu vel percussio-
ne facta: ⁊ propterea hec additio cum armis est accessorium
insultus deficiēte accessorio nō pp̄terea deficit principale li-
cet secus sit cōtra. ff. de cōtrahen. emp. ⁊ vēdi. l. si in emptio-
ne. in prin. Preterea q̄ addit̃ in accusatione vc3 cum armis
vel cum sanguine posita sunt illa verba causa grauandi de-
lictū: nam delatio armorū aggrauat delictū. ff. de sepul. vio.
l. iij. §. aduersus. nō ergo debet deficere ad qd agit̃ licet hoc
nō doceatur sicut si testator legatus addit causa ampliandi
legatū: vt. d. l. sicuti. Preterea duo vident̃ esse in inquisitio-
ne, scilicet insultus factus ⁊ cū armis. ar. ff. de arbi. l. celsus.
si ergo vnū probet̃ sufficit. Preterea duo sunt excessus insul
tus ⁊ armorū delatio: ⁊ nō astringit se ad omnia pbāda: sed
qd potuit tātū. extra de app. c. significasti. nam ⁊ si vēdidisti
mihi domū ⁊ domus nō erat tua: s3 publica si habes ius in
ea scil3 vsum licet nō teneat venditio domus tenet t̃n vendi
tio iuris qd habes. ff. de contrahē. vendi. l. qui tabernas. sic
erit in nostro casu. Preterea potest dici qd accusatio p̄dicta
videatur cōtinere vnum tantū delictū, scilicet insultū ⁊ per-
cussionem qd illa verba cum armis vel effusione sanguinis
veniāt ad determinationē insultus ⁊ percussionis ⁊ nō per
se quoniā vno ictu nō potuit vtrūq̄ cōmitti cū armis ⁊ sine
cum effusione sanguinis ⁊ sine: vt. ff. de pecu. leg. l. j. ⁊. ij. ⁊ sic

hec dictio cum ponit̃ demonstratiue nõ causa alicuius ad-
iectamenti: quia tunc secus esset: vt. ff. de fun. l. j. vnde ex quo
testes cõcordant de percussione vel insultu qd est principale
⁊ substãtiale: licet in qualitate discordant videt̃ qd possit se-
qui cõdemnatio de percussione vel insultu. arg. eorũ que no
tantur circa percussionẽ vel insultũ: vt. ff. de testi. l. ob carmẽ.
in fi. glos. que incipit: vt. s. de proba. ⁊c. d. Dy. de mussel. cir-
ca p̃sentẽ q̃stionẽ in scholis legẽdo notauit ar. ⁊ allegãdo su-
per. d. l. ff. vi bo. rap. l. pretor. §. hec actio. qd non possit condẽ
natio sequi de percussione vel insultu vel per ipsum. §. ⁊ per
ipsam. l. de adulter. ff. l. denunciasse. §. quid tamẽ. Verũ hec
ea. q. consulenda sibi do. Dy. fuit transmissa Bonoñ. dum
ibi legeret, per potestatẽ: ⁊ asses. Flo. ibi tunc tẽporis ego assi
debam respõsionis cuius talia verba fuerunt mihi Dy. vi-
detur qd in eodẽ iudicio siue inchoatione noue accusatiõis
possint detrahi verba illa. s. cũ armis ⁊ illa verba ita qd san-
guis exiuit ita qd in iudicio ⁊ cõsequẽter in condemnatione
remanebit insultus tantũ ⁊ percussio tãtũ cũ cultello facta.
arg. l. ff. de noxa. l. in delictis. §. si detracta. Et ita videt̃ qd se
habeat cõsuetudo terrarũ cõiter in Lõbardia ⁊ Tuscia. ta-
men cũ potestas Senarũ cõsilio decẽ asses. qui eram⁹ in cau
sa simili cõdemnasset fuit dicta sentẽtia appellationis reme
dio reuocata per capita populi Senarũ cõsilio duorũ asses.
eius per iura primo allegata. ¶ Quid ergo dicemus respõ
deo dic rationibus predictis allegatis pro hac parte ⁊ etiã
sm opi. d. Thomasij de are. legũ doct. a quo deliberato per
eum cõsi. hoc audiui qd absolutio fieri debeat ⁊ nõ condẽna
tio per. d. l. denunciasse. §. quid tamen. arg. l. ff. de iureiur. l. si
duo. §. si quis iurauerit. vbi dicit̃ qd si quis iurauerit causa
seu forma adiecta non debet informiter vel separatim iura-
mentũ intelligi: nec enim in crimine in quo dolus est vagari
accusationẽ oportet. ff. de dolo. l. si ex dolo. §. in hac. ⁊ l. seq. ⁊
per hoc nõ ob. dictus. §. si detracta. licet lex illa sic disponat
vel dic ⁊ verius iuxta cõsiliũ. d. Dy. qd cõdemnatio sequat̃
⁊ non absolutio ⁊ sic se habet consuetudo vbicũqꝫ fui ⁊ vi-
a di^a sed pone absolutionem fore secutam de insultu cum ar-
mis vel percussione cũ sanguine sm opinionẽ multorũ nun-
quid accusator poterit de simplici insultu ⁊ percussiõe accu
sationem producere ⁊ instituere: respondeo sic iuribus ⁊ ra-
tionibus allegatis pro prima parte questionis proxime di-
cte: ⁊ sic terminauit do. Tho. sed arg. videt̃ fortissimũ qd nõ
possit accusare: ⁊ qd obstat exceptio rei iudicate. ff. de noxa.
l. in delictis. §. si detracta. sed potest dici qd lex illa loquit̃ in
ciuilibus. ll. autẽ predicte loquunt̃ in criminalibus: nã pena
ob maleficia solui magis ratio suadet: vt. ff. de fideiusso. l. si a
reo. §. fi. ¶ Itẽ videt̃ qd obstet exceptio rei iudicate sm opi.
illorũ qui dicũt vnum esse maleficiũ ⁊ qd illa verba cum ar-
mis vel effusione sanguinis nõ veniãt in accusatione per se
sed veniãt per determinationẽ percussionis vel insultus: qꝛ
vno ictu nõ potuit vtrũqꝫ cõmitti ⁊c. Solu. Dic accusatio-
nem de nouo posse institui ⁊ qd non obstet exceptio absolu-
tionis facte de insultu cũ armis ⁊ percussione cum sanguine
si vis inherere allegationib⁹ ⁊ opinionibus ⁊ opinioni illo-
rum qui dicunt absolutionẽ esse faciendã. Si autẽ vis inhe-
rere alijs allegationibus ⁊ consilio ⁊ opinioni do. Dy. dicẽ-
tis cõdemnationẽ sequi de eo qd est probatũ dic exceptionẽ
absolutionis ⁊ rei iudicate obstare qd verũ credo ⁊ hoc cõ-
45 muniter per assessores seruat̃. ¶ † Pone quod quatuor ho-
mines erant in quadã domo vnus quorũ proiecit lapidem
de illa domo ⁊ quẽdam hominẽ vulnerauit vel interfecit ⁊
nescitur quis eorũ hoc fecerit: queritur quid sit iudici faciẽ-
dum, videt̃ ꝙ omnes teneant̃. ff. de his qui deie. vel effu. l. j. ⁊
propter incertitudinem. ff. de trãsact. l. cõtrouersia. ⁊. ff. ad. l.
aquil. l. item mela. §. sed si plures. Contra videtur qd nullus:
nam constat qd tres nõ percusserũt ergo nõ tenẽtur. arg. ex-
tra de his que fiunt a maio. parte capi. que sunt. C. de penis.
l. scimus. ⁊ melius est innocentẽ absoluere ⁊c. ff. de pen. l. ab-
sentem. extra de simo. c. licet. C. de his qui la. l. fi. ff. ad. l. aqui.
l. scientiã. §. causam, deficit testis probatio ⁊ non ius. de test.
tute. l. duo sunt titij. dic sm do. Gui. ⁊ alios sapiẽtes quosdã
qd si illi intrauerunt domum causa offendendi qd tunc qui-
libet teneatur licet vnus videat̃ fecisse hoc de mãdato alio-
rum ⁊ voluntate. C. de sica. l. non ideo minus. ff. de vi ⁊ vi ar
ma. l. j. §. quoties. extra de homi. c. sicut dignum. si vero nõ.
quod tunc omnes absoluentur. extra de proba. c. ex literis.
ff. de actio. ⁊ oblig. l. arrianus. ⁊ argu. C. de proba. l. scientia.
omnes tamẽ iudices vt ceteri terreantur ne maleficia rema
b neant sine pena pecuniariter condemnent. Guil. durãtis^b.
Et dic de simili materia vt latius est not. j. de homi. §. pone
46 questionem. ¶ † Pone etiam qd plures homines percusse-
runt vel alias damnum vel maleficium commiserunt queri-
tur quomodo ⁊ quando sint puniendi: circa hãc materiam
distingue aut damnum dederunt inter semetipsos aut con-
tra alios, si inter se aut apparet quis primo prouocauit aut
non: si apparet aut prouocans dedit damnum: aut prouoca
tus, si prouocãs tenetur si prouocatus nõ tenet̃: vt. ff. si qua-
dru. pau. fecis. dic. l. j. §. cũ arietes. ff. ad. l. aquil. l. si ex plagis.
§. tabernarius. si autem nõ apparet quis primo prouocauit
neuter tenetur: vt. ff. ad. l. aquil. l. scientiã. §. cum instrumẽta.
Si autem plures dant damnũ contra aliũ si habentur loco
vnius habet locũ. ff. ad. l. aqui. l. illud. §. j. ⁊ si fa. fur. fe. dic. l. j.
Si vero non habent̃ loco vnius sed pluriũ si vulnerauerunt
mihi vel tantũ occiderũt habet locum. ff. ad. l. aquil. Si autẽ
vulnerauerunt ⁊ occiderũt tunc secus: vt. ff. ad leg. aqui. §. si
aliũ. Sed nũquid idẽ in. l. cor. de sic. respon. idem ⁊ nõ idem:
nam si cõsideres causas que inducunt has actiones seu ac-
cusa. nõ est disceptatio nisi propter causas que inducũt has
actiones seu accusationes: nam. l. cor. de sica. tenet̃ qui dolũ
cõmisit. ff. ad. l. cor. de sica. l. in. l. adeo vt lata culpa non equi-
paretur dolo. ¶ Itẽ in. l. cor. de sic. tenet̃ qui gladiũ strinxit
licet nõ occiderit. ff. de sic. l. j. nõ sic in. l. aqui. vnde ex his col-
lige ꝙ si quis percutit̃ in rixa ꝙ ictus cuiuslibet cõtemplari
debet secus qñ ex proposito aliquis percutitur: ⁊ est ratio qꝛ
ex proposito ita tenet̃ qui noluit occidere sicut ille qui occi-
dit: nõ sic in rixa, vnde videt̃ qd qui in rixa aliquẽ occidit qd
nõ teneatur. l. cor. de sica. nisi dolo fecerit: vt. ff. de sica. l. pe. ⁊
ideo cauti aduocati nitent̃ probare qd homicidia facta fue-
rint rixa per iura ⁊ actiones prealleg. Verũ hodie sm. l. mu
nicipales ciuitatũ ita punit̃ qui in rixa pcusserit sicut qui ex
47 proposito Uber. de bo. ¶ † Questio insuper talis est pote-
stas Floria. precepit subdito qd iuraret ei p̃cepta vel quid si-
mile sub pena. x. lib. ⁊ dũ in contumacia persisteret p̃cepit ei-
dem pena. xx. lib. deinde p̃cepit sub pena. xxx. modo querit̃
nũquid potestas possit exigere oẽs penas predictas ⁊ videt̃
qd sic: qꝛ in oibus fuerit inobediẽs. ff. si quis ius di. nõ obtẽ.
l. j. ⁊ crescente cõtumacia ⁊c. vt extra vt lit. nõ contest. c. qm̃.
in fi. ⁊. ff. de pen. l. relegati. Itẽ in correctione vnius persone
bene potest trina cõdemnatio inferri si peccat ⁊ cõtumacia
hoc exigeret: vt. C. de mo. mul. l. fi. ⁊ qꝛ iteratione delicti ite-
ratur pena: vt. C. de epis. audi. l. iij. ⁊ de ser. fu. c. quicũqꝫ. ⁊ in
cõtumacia p̃sistẽtibus seueros esse cõuenit: vt. ij. q. v. quãto.
⁊ qd fuerint p̃cepta tot fuerint inobediẽtie. ar. ff. de ver. obli.
l. scire debem⁹. ⁊. l. qd dicit̃. nec delictũ minuit penã: vt. ff. de
priua. deli. l. nunq̃. ¶ Econtra videt̃ ꝙ vnũ solũ fuit delictũ
scilꝫ inobediẽtia licet plura p̃cepta incõtinẽti secuta. arg. ff.
si fa. fur. fec. di. l. j. in fi. ⁊. l. seq. ⁊. ff. fami. ercis. l. heredes. §. de
pluribus. vnde posito qd in plures penas inciderit vel plu-
res pene oriant̃ altera tamẽ debet esse cõtentus: vt. ff. de act.
⁊ obli. l. qui seruũ. in princ. ⁊. l. plura. l. cũ ex vno. plures enim
penales actiones se inuicẽ impediũt nisi quãtum plus fit in
vna q̃ in alia. ff. vi bo. rapt. l. j. vnũ eñ factũ reputat̃ qd fit in
vno impetu vel cõtemptu. ff. de vi ⁊ vi arma. l. iij. §. cũ igit̃. ff.
si cer. pet. l. lecta est. extra de elec. c. offi. ⁊ de testi. c. ij. qd autẽ
delinquẽs pluries circa eãdẽ rem nõ nisi semel puniat̃ pro-
batur. ff. de fur. l. ei qui. ⁊. l. inficiãdo. §. infans. qꝛ plures pe-
ne nõ sunt ab initio infligẽde. extra de iud. c. at si. §. fi. item si
quis pluries aliquẽ vno impetu vulnerauerit tenet̃ tantum
de vulnerato ⁊ nõ de occiso. ff. ad. l. aquil. l. illud. §. fi. Sol. di
cunt quidã qd est quasi vnũ delictũ cũ fuerit tantũ vna spe-
cies delinquẽdi sicuti vbi sunt diuerse species vt si primo ra
puerit ⁊ postea interfecit. ff. de pri. delic. l. nõnũq̃. vnde vno
bãno siue vna pena dicũt esse puniendũ cũ idẽ factũ sit: vt. s.
⁊. ff. de pop. act. l. iij. puniet̃ autẽ maiori bãno siue pena, quia
quoties ex eo. facto in plures penas quis incidit altera de-
bemus esse cõtẽti: licet habere possumus quaten⁹ plus fit in
vna pena q̃ altera, vt supra dictũ est: potestas enim maiorẽ
penã cõminando vel exigẽdo videt̃ recedere a minori. ff. mã
da. l. stichus. ff. de here. insti. l. si ita scriptũ. ⁊ de preto. stipu. l.
48 ideqꝫ. do. Guil. duran. no. hoc in Spec. sui operis. ¶ † Po
ne ꝙ p̃pter homicidiũ cõmissum per Io. lata est sentẽtia qd
ipse Ioã. debeat mori: querit̃ quomodo illa sentẽtia debeat
executioni mandari ⁊ an exequẽdo cõmittat̃ delictũ seu pec
catum. respon. qd illa sentẽtia est executioni mandanda per
executores q carnifices vocant̃. xxiij. q. v. non frustra. ⁊. c. cũ
homo. ⁊ talis carnifex truncando caput vel membrũ nõ pec
cat ea. q. miles. ⁊. c. nõ est crudelis. ⁊. c. si homicidiũ. quia nõ
ipse sed lex occidit. ea. q. cum homo. si tamen quis occiderit
sponte aliquem qui erat a iudice occidẽdus peccat ⁊ homi-
cida est ea. q. cũ ministe. ⁊. c. seq. ⁊. c. cum homo. sed nec iudex
qui iuste hominem ad mortem damnat peccat: quia officia
iuridico

a ¶ Et vidi. Adde a videndum Bart. consil. cxvij. incipiẽ. accu. fuit institu. Ro. consil. clxvij. Alex. cõsi. lxxiij. Pet. de ancha. consi. ccccl x. Adb. consi. lxxviij. Ber.

b ¶ Guil. duran. Adde qd opin. Guil. seqt̃ Bal. consi. lxxxj. v. lib. vide quod notabiliter consuluit Ro. consil. ccccj. Ber.

iuridico bono animo impleri possunt quomodo iudex ꝛ quo lex ea.q.c.offi.ꝛ.c.si cum pluribus alijs nec scelus committit ipse iudex nec sanguinē effundit.vt ea.q.ipse iudex.ꝛ.c.si cū. imo ministret dei est ea.q.malos.ꝛ deꝰ in hoc placat.ꝛ eadē
49 causa.q.iiij.c.si quos.igit̄ Gui.durā. ¶ †Sed quero an sententia condemnatoria sit statim mandanda executioni in cā criminali. Respondeo distinguendo qꝛ aut ab illa sententia potest appellari vel in integrum restitutio peti aut non primo casu statim post elapsum decē dierū.ij.q.j.sicut fine.C.de pe.l.cum reus.ꝛ hoc nisi incontinenti exceptio legitima ꝓbāda obijciatur.extra de testibus.c.veniēs.ꝛ.c.cū igit̄ j.de restitu.spo.c.literas.ꝛ nisi obijciat̄ qđ iudex sententiam ex iracundia:vt.C.de penis.l.si vendicari.ꝛ cum sententia capitalis est lata contra mulierem pregnantem:vt.ff.de penis.l.pregnantis. Item differri solet sententia in alijs omnibꝰ:vt.C. de bo.prescri.l.ij.ꝛ de custo.reo.l.ij.in secundo vero casu qn̄ a sententia appellari vel in integrū resti.peti non pōt:potest ꝛ debet incontinenti sententia executioni mādari:vt.ij.q.vj.
50 §.finautē.ꝛ.c.cum speciali.§.porro.Guili.durā. ¶ †Pone etiam ꝙ aliquis homo ꝓmisit alteri ꝛ iurauit facere aliqđ maleficium vel aliqđ illicitum queritur nunqd rōne sacramenti ꝛ ꝓmissionis teneat̄ hoc facere ꝛ si fecit nunqd excusetur a pena. Et videtur ꝙ non vt extra de elec.c.B.ꝛ.C.et de rebus eccle.non alie.c.ij.ꝛ de regu.iur.c.non est obligatoriū. in.vj.ꝛ.ff.de condi.insti.l.filius.ꝛ.l.quidam. ¶ Econtra videtur.C.si aduer.ven.auf.sacramenta.C.de rei vxo.actio.l. vna.ꝛ extra de iniur.c.licet.in.vj.quibus legibus per sacramentum confirmat̄ qđ al's per.l.prohibet̄ ad qđ dic, qđ aut istud qđ est prohibitū,est prohibitū ꝓpter turpitudinē facientis:ꝛ tunc tale sacramentum prestitū nihil operat̄ ꝑ iura ꝓdicta. Aut est prohibitum,in fauorē iurātis ꝛ tūc iuramētū est obligatorium ꝛ cōfirmat rem de qua agit̄:vt in alijs le.s̄.alleg.Dy. Et dicit ꝙ dupl'r dicit̄ male ꝓmissū:vno modo:scꝫ sup mala vel turpi re:ꝛ illud nō expedit obseruari.ff.de pac. l.iurisgen.§.generaliter.ꝛ insti.de inuti.stip.§.veluti.ꝛ.ff.de ver.obli.l.generaliter.ꝛ.l.veluti.ꝛ.l.stip.hoc modo cōcepta. ꝛ.l.si plagij.ꝛ.ff.de fideiusl.l.si a reo.§.ꝙ vulgo. Alio modo dicit̄ male conceptum,id est male promissum:qꝛ interueniente dolo.ꝛ tunc tenet. Sed de equitate dat̄ exceptio vt in alijs legibus contrarijs iuramētum tn̄ confirmat:vt.s̄.ꝓxime est dictum.ꝛ dic de his vt.j.ꝓxi.q.Dy. Et qꝛ maleficia varijs ex causis ꝛ diuersis modis ꝛ a diuersis ꝑsonis quotidie cōmittunt̄:ideo modo conuenit in ipsis maleficijs puniendis promptos nos esse ꝛ multum intentos ad pertinaciter condemnandum:ꝛ ideo circa presentem materiam tractatum
51 de penis est videre:†quando interpretatio sit facienda in fauorem delinquentis ꝛ qn̄ non ꝛ quid sit in hoc seruandū. Et primo videt̄ ꝙ interpretatione legis pena debeat restringi ꝛ nō ampliari.ff.de li.ꝛ posthu.l.cum quidā.ff.đ susp.tu.l.hec. §.ij.de pe.l.si preses.ꝛ.l.pe.ff.de actio.ꝛ obli.l.arrianus.de solu.l.stichum.§.naturalis.extra de elec.c.statutū.ꝛ de re.iur. c.odia.ꝛ.c.in penis. Ecōtra videt̄.ff.đ his qui not.infa.l.j.§. exercitum. Item cōtra est etiam qꝛ si percussero aliquem vel occidero qđ presumitur qđ dolo ꝛ malo animo hoc fecerim in dubio.C.de iniurijs.l.si non conuitij.ꝛ de sicar.l.j. Item si sit incertū quis ex pluribus percusserit presumitur contra omnes ꝛ ampliatur odium ꝛ restringitur fauor,videlicet ꝙ omnes sunt puniendi.ff.ad.l.aquil.l.itē mela.§.sed si plures. ꝛ no.j.ꝓxi.§.ꝛ certā materiam ꝛc.ad que ita dicēdum est ꝑm qđ dicit ꝛ notat.d.Dy.hic no.extra de reg.iu.c.odia. Quia aut ex vtraqꝫ parte.s.fauoris ꝛ odij versat̄ ius publicū aut priuatum aut ex altera priuatum ex altera publicū. Primo ꝛ secūdo casu ampliat̄ fauor ꝛ restringit̄ odium:qꝛ cum iura sint hincinde paria certū est in re dubia fauorabilem causā potius assumi debere ꝙ odiosam:vt preallegata.l.cū quidā. ꝛ ar.l.ff.de re.iu.l.quoties.idē sermo ꝛ quoties nihilū.tertio casu qn̄ ex vna ꝑte v'sat̄ ius publicū ex altera ꝑuatū semp prefert̄ ius publicū siue v'set̄ ex ꝑte odij siue ex ꝑte fauoris:ꝛ de isto tertio casu loquit̄.l.ff.de his q no.ifa.l.ij.§.exercitū.rō autē est quoniā fauor publicus preferri debet vtilitatibus priuatorū:vt.ff.de priui.l.vtilitas.ꝛ in auf.de resti.ꝛ ea que par. in.xj.mēse.§.quāobrē.colla.iiij.sed hoc falsum esse videtur euidenter certum est enim ꝙ in maleficijs puniendis fauor publicus versatur:vt.ff.de publicatio.ꝛ vectigal.ꝛ con.l.licitatio.§.ꝛ ꝙ illicite.ꝛ de fideiusso.l.si a reo.ꝛ.ff.ad.l.aquil.l.ita vulneratus.tamē de iure cauet̄ ꝙ interpretatione legū pene sunt potius moliende quā exasperādē:vt.ff.de penis.l.si preses.ꝛ.l.interpretatione.ad qđ dicendū est fauorē publicū cōsyderandum ne maleficia remaneāt sine pena ex quo cōstat ipsa maleficia commissa alias autem in re dubia ꝛ cū sit certa qualitas criminis pena restingitur cum debeamus potius esse proni ad lenitatē quā ad seueritatem:vt.ff.de penis. l.respiciendum.in prin. Eodem modo potest responderi.l. ff.de suspe.tuto.l.nec enim.§.ij.qꝛ nec ibi erat certa qualitas criminis quare tutor esset remotus vt suspectus:ideo presumitur in dubio minus fuisse delictum:ꝛ ideo ad sententiam condemnatoriam sequitur minor pena cum pena moderanda sit secundum qualitatem delic.vt.ff.de offi.prefec.vr.l.j.§. cum patronus.ff.de patro.l.j.Dy. ¶ Ultimo etiā circa presentem materiam ꝛ tractatum de penis intendo summatim dicere ꝛ ponere de quibusdam penis. Primo in quibus casibus quis amittat manum. Secundo in quibus pedē. Tertio in quibus oculum vel oculos. Quarto in quibus nares. Quinto in quibus verberetur. Sexto in quibꝰ tūdat̄. Septimo in quibus comburatur. Octauo in quibus suspēdatur. Nono ꝛ vltimo in quibus casibus quis bulletur vel signū inferatur. Ad penam vero capitis non scribo aliud ꝙ hoc ꝙ scriptum est:qꝛ illa pena famosa est post hoc penam casus
52 in quibus quis non punitur.†Et primo amittit qđ manum si aliquis vulnerauerit alium infra pacem constitutam quā coactus fecit scꝫ illam cum qua percussit vt in vsibus feudo. de pace.l.de armis. Item si volūtate fecit pacem sed negās per pugnā cōuictus est ꝛ nō ꝑ testes:vt eo.ti.l.quiˢ vero. Itē si infra pacem alium vulnerauit qui nō diffitet̄:sed dicit se fecisse ad defensionē sue vite ꝛ per pugnam probare nō poterit:vt e.ti.l.qui.§.si quis alium.ff.de pactis. Itē tabellio si chartā suo noīe factā que falsa dicit̄ nō poterit verā ꝓbare: vt in Lomb.qualiter quis se defendendo.l.de chartis.ꝛ de eo q chartā scrip.l.j.idem in eo qui chartam falsam fecerit lꝫ nō sit tabellio postꝙ in iudicio ꝓducta est:qꝛ punit̄ in amissione manus in quibusdā ciuitatibus sed per.l.niburiā pol. lex dexter aufert̄:vt in.l.niburiam in.c.lxix. ¶ Item si aliqs conuictus fuerit de periurio amittit manum vt in Lom.de testi.l.ij.in fi.ꝛ de periurijs.l.ij.ꝛ.iij. Item si res aliqua fuerit bannita ꝛ in potestate iudicis peruenit ꝛ alius veniat qui dicat esse suum si sua esse dicitur iudex faciat ad eum peruenire:si tamen suam esse iurauerit ꝛ si postea de falso ꝯuictus fuerit dextra manus ei amputetur:vt in Lomb.de his qui ad pala.l.cuius.in fi. Item si discordauerit qui cum alio in testimo.ꝛ cōuictus fuerit per pugnam:vt in Lombar.de testibꝰ.l.si duo.§.si quis cum altero. Item si quis sine iussione principis aurum figurauerit,aut monetam confixerit:vt in Lom.de eo qui fal.mo.l.j.ꝛ.ij. Item manum amittit si quis librum hereti.habeat ꝛ igni non tradat:vt in auf.de depositione.§.vnde etiam interdicimus. Item amittit manum seruus qui sine iussu domini sui noua signa in sylua alterius fecerit:vt in Lombar.de extra.termi.antiqui.l.si quis,ꝓpter. ꝛ.l.si seruus. Item manum amittit qui titulos ꝑdijs alienis imposuit:vt in auf.de proconsule capu.§.titulus. Itē amittit manum tabellio qui fecit chartam super venditione rei facta a muliere vendēte consentiēte viro sine notitia parētum: vt in Lomb.qual'r muli.ali.l.j. Item amittat quis manū si crimē commiserit ꝙ membri abscissionē postulet,nec lex dicat debere eum mori:vt in auf.vt nulli iud.§.vlt. Itē exactores tributorum qui illicite excutiunt ꝛ suspecta non describunt vel celant puniuntur in amissionem manus:vt in auf. de mand.prin.§.coges. Item si quis alium percusserit vnde manū amiserit percutiēs simil'r amittat manū:vt in.l.Moysi,in lib.Exodi.c.xij.ꝑterea dn̄s.ver.si rixati fuerint. Itē manū amittat mulier que apprehendit manu verecūdia virilia aduersantis vel iurgātis cū viro suo:vt in.l.Moysi.li.Deutero.c.xxv.si fuerit inter vos homo.in ver.si habuerit inter se iurgium. Item si quis dixerit falsum testimonium ꝯ aliquē super crimine vnde manū amittat ipse testis falsus manum amittet:vt in.l.moysi.in libro Deutero.c.xj.si exierit leuites.
53 in ver.cumqꝫ diligentissime. ¶ †Scđo amittat pedem seruꝰ fug.qui deprehēsus est trāseundo ad hostes:vt.C.de ser.fug. l.iij. Itē qui aliū percusserit vnde pedē amittat:vt in.l.moysi,in li.Exodi.c.xij.dixit preterea dn̄s ad Moysen.in versic. si rixati fuerint. Item in eo qui falsum testimoniū dixerit cōtra aliquē in accusatione:vnde accusatus amittere debet pedem in.l.Moysi,in lib.Deutero.capi.xj.si exierit leuites.in
54 versic.cumqꝫ diligentissime. ¶ †Oculi amissione punitur fur pro primo furto:vt in Lombar.de fur.de latronibus.l. si quis fur.l.si latro. Item punitur oculo si reperiatur quis falsum dixisse testimoniū contra aliquem vnde oculū amitteret:vt in.l.moysi ꝛc.vt.s̄. Item si oculū quis effuderit oculus ei eruatur nisi sit dominus serui vel ancille:quia pro oculo debet dominus seruo vel ancille dare libertatem:vt.l. moysi.in lib.Exod.c.xij.versicu.qui si rixati.et in.versicu.si

percusserit.ꝛ in lib.Leuitici.c.xvj.versi.qui irrogauit macu-
lā.Nam suspenditur fur p̄ secundo furto:vt in Lombar.de
fur.l.de latronibus.ꝛ.l.si quis latro.Item in raptorib⁹ ꝛ in
cōspiratoribus:vt in Lombar.de arg.in vico factis.l.de cō
55 spiratoribus.¶†Verberatur generaliter quis vbi deliquit
ꝛ qui p̄pter inopiam penam pecuniariam luere non potest:
vt.ff.de pe.l.j.§.vlti.ꝛ de in ius voc.l.vlti.ꝛ de iurisdi.om.iu.
l.si quis.§.in seruos.ꝛ in vsibus feu.de pac.l.hac edictali.§.
iudices vero.Item fur si furatus fuerit valens min⁹.v.soli.
C.eo.l.si qs.v.soli.valens.Item si seruus qui literas impe-
riales despexerit nudū ad palla.vapulet ꝛ capilli eius tun-
deātur:vt in vsi.feu.de feu.ꝛ be.l.liber homo.in lombar.de
eo qui literā depor.l.j.¶Item verberant ꝛ tundunt mulie-
res per viros vicinales que super aliquas aggressionē fece-
rint:vt in Lombar.de aggres.in vico factis.l.telarum.viles
ꝛ abiecte cōditiōis homines:vt.C.de pa.gen.l.vlti.ꝛ de he-
56 re.ꝛ mani.l.quicūq̄ʒ.§.si vero ignorantie.¶†Itē debet tū-
di seruus qui ignē in sylua mittere ausus fuerit:vt in lomb.
de damnis iniur.l.si.tundi debet etiam fur in predictis su-
perioribus tribus casibus.Decaluatur fur pro secūdo fur-
57 to:vt in Lombar.de fur.l.de furibus.¶†Cōburit aut qui
sine iussione principis aurum figurauerit aut monetam cō-
fixerit:vt.C.de fal.mo.l.ij.l.si.item hostis ꝛ transfuga ad ho-
stes ꝛ renunciator consiliorum principis:vt.ff.de pe.l.si quis
aliquid.§.j.ꝛ.l.aut facta.§.hostes.item si quis facultatē de-
predationis barbaris in Romanos dederit vel si quis alio
modo factā dimiserit viuus comburatur:vt.C.de re mili.l.
si qs a barbaris.item actor rerum priuatarum vel p̄curator
Cesaris si aliquem iniuria vexauerit viuus cōcremat:vt.C.
vbi cause fisca.vniuersi.Itē a quibusdā cōcremabant sacri-
legi:vt.C.ad.l.iul.pe.l.vi.§.j.idē de seruo q mulierem rapue-
rit:vt.C.de rap.vir.l.vna.§.si.Itē comburat seruus qui rem
cum dn̄a sua habuerit:vt.C.de mul.que seruis proprijs.l.j.
Item seruus qui saluti domini sui insidiauerit:vt.ff.de pe.
l.capitaliū.§.cū terminant.Itē liber homo plebei⁹ vel humi
lis insidians alterius mortē.l.j.§.nunq̄.Itē aruspex:vt.C.
de male.ꝛ ma.l.iij.Item comburit incendiarius qui ob ini-
micitiam vel prede causa incenderit oppidū aut si casam vel
villam:vt.ff.de penis.l.capitaliū.§.incēdiarij.Itē qui edes
vel aceruum frumenti iuxta domū positum scienter cōbusse
rit:vt.ff.de incen.ru.l.edes.Itē iudeus cum suis participi-
bus delēdus est flamma si aliquem iudeum ausus fuerit ac-
ceptare qui ad Dei cultū respexerit:vt.C.de iud.l.ij.Itē pa
tarini examinati a viris ecclesiasticis:si enim euidēter inuen
ti fuerint a fide catholica deuiare viui in conspectu populi
comburantur:vt extra de priui.cre.l.incorruptibile.§.nemi-
nē.etiā libri ipsorum.C.de here.ꝛ ma.quicunq̄ʒ.§.omnis.ꝛ.l.
damnato.ꝛ aut.de possessio.l.antiqui serui.§.vij.etiam.Itē
qui vsurpauit vada fluentis nili:vt.C.de nili agge.l.itē com-
burit.qui scilicet vxorem ꝛ filiam duxerit ꝛ matrem eius:vt
in.l.Moysi in libro Leuitici.c.iiij.dixit quoq̄ʒ dominus ad
Moysen.versi.sacerdotis filia.Item comburitur quicunq̄ʒ
contra preceptum domini de Anathema furatus fuerit in
58 libro Josue.c.vj.fuit ergo dominus cum Josue.¶†Itē su
spenditur qui furatus fuerit valens vltra quinq̄ʒ solidos:vt
in vsi.feu.de pac.l.quoniam.§.si quis.Item famosi latrones
furca suspenduntur versus eum locum vbi furati fuerint:vt
ff.de penis.l.capitalium.§.famosos.Itē suspendebantur a
quibusdam sacrilegis:vt.ff.ad.l.iul.pec.l.vj.§.j.Itē suspen-
duntur transfuge ad hostes.Item renunciatores cōsiliorū
principis.Item autor seditionis vel tumultus:vt.ff.de re mi
li.l.iij.§.is qui.ff.de pe.l.si quis aliquid.§.j.ꝛ.ij.Item seruus
regis qui mortem intulit alicui suspendit supra fossam illi⁹:
vt in Lombar.de culpis seruorum.l.j.ꝛ de homi.liber hō.l.
si seruus regis.Item principes populi qui adorant deos a-
lienos suspendunt cōtra solem in patibulis.ꝛ ita potest dici
q̄ reges ꝛ principes hostiū si deprehendant q̄ debeāt suspē-
di:vt in.l.Moysi.in.li.Deuteron.c.xij.si exieris ad bellū cō-
tra hostes.in ver.quando peccauerit homo.ꝛ in lib.Josue.
c.viij.dixit autem dominus ad Josue.versi.Josue autem.ꝛ
59 c.x.qui audiuissent quinq̄ʒ precepta Josue.dicens†signum
alicui infertur primo furi in fronte si tamen in furto depre-
60 hēsus fuerit:vt in Lōbar.de furtis.l.furti.§.oībus.¶†Nō
sequitur punitio pro occiso in p̄lio.ar.ff.ad le.aquil.l.qua a-
ctione.§.si qs in colluctatione.in vsi.feu.de pa.l.placuit.§.
postea vero.ꝛ.l.qm̄.§.si qs aliū.ꝛ.ff.ꝺ iniur.l.iij.§.j.Itē nec p̄
occiso iussu regis:vt in Lombar.de mor.con.l.j.ꝛ argu.ff.q̄
vi aut clam.l.j.§.si.ꝛ fa.ercis.l.quoniam autem.ꝛ.ff.de euic.l.
si pignora.nā necessitas officij excusat:vt.ff.de his qui.vt in
dig.l.tutorem.primo respō.ff.de fur.l.si seruus cōmunis.§.

qꝺ vero.ꝛ.ff.rerum amo.l.similiter.§.j.Item ne de autore ri-
xe occiso in rixa:vt in Lombar.de bo.lib.l.si quis ex leui cau
sa.medio.l.ꝛ argu.ff.si qua.pau.fe.dic.l.j.§.cum arietes.ꝛ ad
l.aquil.l.itaq̄ʒ si seruum.ꝛ.l.scientiam.§.iij.C.quan.lic.vnic.
si.iu.se vin.l.j.Itē nec de eo qui occisus est ab eo qui se defen
debat:vt in predictis.ll.vt in Lombar.de aggressio.in vico
fac.l.iij.in si.ꝛ.l.v.dic tamen latius:vt.s̄.vt no.in rub.de de
fensio.a reis facienda.Item nec pro occiso a seruo defendē-
te dominum suum:vt.ff.de iniur.l.sed ꝛ si vnius.§.si iussu.in
si.Item nō sequit punitio de occiso sine dolo:vt.ff.ad le.cor.
de sica.l.in.l.dicam de hoc latius vt dicitur in proxima rub.
de homi.§.item pone questionē sepe contingentem.ꝛ.§.q.et
subsequitur.Item excusatur qui se vindicando occidit canē
cum virga vel spata aliud si postea cum iactauerit:vt in Lō
bar.de dam.a iure.§.si quis se vindicando.Itē excusat qui
occidit canem damnum facientem in casa seu domo sua de
die vel de nocte:vt predicto titulo.l.si quis alienum canem.
Item non requiritur si dānū datū sit intra decē pedes a fa-
colario mensurandos ad pedem mediocris hominis ꝛ non
ad man⁹:vt in Lomb.de plag.liberi hominis.l.iij.ꝛ de dam.
iniur.l.ij.Itē non punitur qui ignē fecerit ꝛ transierit viam
publicam vel riuum ꝛ damnū fecerit:vt in Lomb.de dam.
iniu.l.iij.Itē nec is qui facit eundo auferre aliquid p̄pter
necessitatē vt predicto.c.l.x.de iurantibus.l.j.ꝛ in vsi.feu.de
pac.l.quando.§.quicunq̄ʒ.ꝛ.l.licitum.cum nemo in necessi-
tatibus liberalis existat:vt.C.de adimen.leg.l.rem legatam.
ꝛ qꝺ in necessitatibus sit curandum non est vt in aut.q.mo.
na.j.respon.ꝛ q̄ pr̄ pōt filiū vendere necessitate famis:ꝛ iu-
nior predium vēdere.C.de patri.qui filios.l.j.ꝛ in Lombar.
de prohi.ali.in.l.si.Itē nō punit qui damnū dat si aliter pe-
riculum euitare non posset ar.ff.ad.l.aquil.l.quēad.§.itē la-
beo.ꝛ.l.si quis fumo.§.j.ꝛ de incē.rui.naufra.l.quo naufra-
gio.§.qꝺ ait pretor.ꝛ de aqua plu.arcen.l.j.§.de eo.Item nec
pro mortuo in fossato alicui:vt in Lombar.de dam.iniu.l.si
quis fossatū.Itē nec pro mortuo in puteo alicuius sit puni-
tio vt p̄dicto ti.l.si annalis.Itē nec pro ramboso vel demo-
niaco occiso punit quis nec pro alio occiso ab eisdem nec a
mente capto vel infante:vt in Lōb.de dā.iniu.l.si peccatrix.
ꝛ.C.de pa.pote.l.iij.ff.de offi.presi.l.diuus.ff.ad.l.cor.de sica.
l.infans.ff.ad.l.pom.de parri.l.pe.in si.Iteʒ nec pro latrone
pub.vel desertore milite occiso:vt.ff.quan.li.vni.si.iu.se vin
di.l.vlti.item nec pro transfugo ad hostes occiso.ff.ad.l.cor.
de sica.l.eiusdē.§.vlti.Itē nec pro occiso a fera ab alio conci
tata dum ꝛ ipse staret super eam causa eum lucrandi:vt in
Lombar.de venato.l.iij.aliud si non causa lucrandi:vt arg.
ff.si qua.pau.fe.dica.l.j.ꝛ.§.generaliter.ꝛ.ff.ad.l.aquil.l.itē
mela.§.item ꝛ cum eo.Item non fit punitio pro hoīe occiso
inuento in curte aliena in nocte qui non dat manus ad ligā-
dum:vt in Lombar.de eo qui potest in damna.l.si noctis.et
de curtis raptura.l.si seruus.Item nec pro homine occiso
fugiente ꝛ deprehenso qui non dat man⁹ ad ligandum.Nec
pro occiso a fugace cū eum deprehēdere volebat:vt in Lōb.
de furt.l.si seruus aut lib.Itē non punit qui tres vuas tan-
tū de vite accepit aliena:vt.C.e.l.si quis.s̄.nā si ingressus fue
ris vineam proximi tui comede nec aliqꝺ tecum portes et si
segetem frange ꝛ manu mete ꝛ nō falce metas:vt in.l.moysi
in deuteronomij.c.xxiij.versi.ingressus.ꝛ ver.si intrane.Itē
mitius punitur si per vinum aut ebrietatem lapsus est.ff.de
penis.l.respiciendum.in si.de cust.ꝛ exhi.reo.l.milites.ꝛ de
re mili.l.omne delictum.§.pe.Et propter consanguinitatem
minor pena imponitur:vt.ff.de recep.l.vlti.Itē non occidit
in tumultū cum tumultus aliter sedari non potest:vt.ff.ad.l.
cor.de sica.l.qui cedem.Item releuat queʒ a pena noxa.ꝛ iu
stus dolor.C.ad.l.iul.de adul.l.gracch⁹.ff.e.ti.l.si adul.§.im
perator.itē si per pacē faciēdā interfecit:vt no.s̄.eo.in princ.
huius rubrice.Itē nō punit interficiens pugnantem contra
patriā suā.arg.ff.de religio.ꝛ sum.fu.l.minime.itē nec pater
nec vir mulieris qui interfecerit adul.inuentū in domo viri
ꝛ ibi deprehen.ff.ad.l.iul.de adul.l.patri datur.ꝛ.l.marito.
Item nec dn̄s punit qui interfecit seruum quem in facinore
deprehendit:vt.ff.de verb.sig.l.qui seruum.§.quid ergo.ꝛ.§.
si heres.nā sine causa nō licet hoc dn̄o:vt nota.ff.de his qui
sunt sui vel ali.iur.Itē parētes ꝛ magistri sine pena habent
modicam coertionem:vt.C.de emen.propinquo.ꝛ.ff.de pe.
l.aut facta.§.j.cum similibus.q̄ forte intellige si filius vel di
scipulis hoc meruit.ar.ff.de pigno.l.seruum.ꝛ pro ꝛ contra.
ff.de ver.ob.l.quidam sunt ar.item patronus in libertum ha
bet modicā coertionē:vt.ff.de iniur.l p̄tor.§.preterea.ꝛ.l.nō
solū.§.q̄q̄.ꝛ.§.leuis.ꝛ de pe.l.respi.§.furta.Itē dn̄s in mer-
cenarium arg.predicti.§.furta.Item creditori licet seruum
obligatum

obligatum pro suis malefi. coercere vel vinculis ligare. arg. ff. de pig. act. l. elegāter. §. fi. ꝛ de pig. l. seruum. item quilibet magistratus in subditis modicam habet coertionem. ff. de iurisdi. om. iudi. l. magistra. ꝛ de re iudi. l. non est. item argu. predictorum potest dici qđ maritus habeat modicam coertionem in vxo. nam qꝛ licet in casu eam occidi. vt. s̄. potest eā verberibus afficere: vt. ff. de adul. l. si adul. cum incestu. §. imperator. ꝛ. l. nec in ea. nam sine causa non licet eam verberibus afficere imo plus punitur quā si in aliā deliquisset: vt. ff. de pe. l. capitalium. §. omnia. ꝛ qđ possit eam castigare tēperate taliter maxime cum vxor debet esse in officio mariti: vt ff. de obli. l. si cum patronus. ꝛ maritus fungit̄ corpore vxoris que obsequia prestare debet. C. qui pot. in pig. ha. l. assiduis. item de fa. viri. est arg. ff. de re mili. l. quicunqꝫ. ꝛ Pau. ait mulier allig. est viro ꝛc. vnde ad similitudinem vsufructuarij que debet impendia prestare ꝛ qui potest coercere et cogere operarios potest vir coercere vxorem modice: ꝛ eam cogere operari. vt arg. ff. de vsufruc. l. sicut impēdia. ꝛ. l. idē qꝛ. ꝛ solu. mat. l. si cum dotem. §. finautē. Itē nec punitur qs se defendendo vel filium vel vxorem vel fratrē: vel defendēdo qui secum esset in societatem alium occideret vel si li. vel seruus hoc fecerit defendendo dominum suum, ꝙ dicvt no. s̄. de defen. a reo fa. circa prin. item impune occidunt̄ aggressores in itinere ꝛ desertores mili. ꝛ fures noctur. ꝙ dic vt eo. titu. ꝛ. §. supradictum est. item non sequitur punitio in alijs casibus in quibus impune ius quis dicere sibi potest: vt in illo generali. Item in. l. Moy. cauet̄ qđ sit fur fodiēs vel frāgens domum alienā vulneratus vel mortuus fuerit percussor nō erit reus sang. sed si orto sole hoc fecerit homicidium perpetrauit vt hec verba legunt̄ in lib. exodi. ꝛ eo. etiam lib. continet̄ ꝙ si rixati fuerint viri ꝛ percusserint alter alterum lapide vel pugno ꝛ ille mortuus non fuerit percussor innocens erit dummodo operas ꝛ impēsas in medicinis factas restituat. Sandinus.

De homicidiarijs ꝛ eorum penis. Rubrica.

1 ☞ Homicida quis dicatur ꝛ lege cor. de sica. teneatur.
2 Iudex ac executores illius cum nonnullis alijs excusantur a pena. l. cor. de sica.
3 Vulnerato a pluribus in rixa si moriat̄ vniuscuiusqꝫ ictus erit contemplandus.
4 Homicida qua pena puniat̄ ꝛ qui excusantur a tali pena.
5 Defensiōis facultas nō est denegāda ante īpositionē pene.
6 Homicidium fieri mundans; eo sequuto an puniatur tanq̄ homicida.
7 Auxilium ꝛ fauorem prestantes occisoribus ꝛ de hoc conuicti quomodo puniri debeant.
8 Homicidio commisso: dum homicida aufuguret qui dederūt illi fauorē ne caperet̄ in sequentibus qn̄o puniantur.
9 Mandatario punito propter homicidium commissum: an iudex possit contra mandantem procedere ꝛ punire.
10 Themate superiori retēto: quid erit si actum sit ad interesse ꝛ quid si ad penam ꝛ quid si mandatarius sit absolutus.
11 Mandās homicidium fieri data pecunia mādatario homicidio non sequuto an puniatur.
12 Homicidio a pluribus cōmisso quorum quilibet intulit vulnus: sed nescitur ex quo vulnere sit mortuus: an omnes teneantur ad mortem.
13 Pene impositio que requirat debere consyderari.
14 Uniuersitas ciui. cast. vel ville an possit committere maleficium ꝛ ex illo an teneatur.
15 Uniuersitas ciui. castri. vel ville committens homicidiū vel aliud maleficium pro quo persona singularis corporaliter puniretur quomodo erit punienda.
16 Uniuersitati vt supra delinquenti que pena imponatur.
17 Uniuersitas in causa capitali: vt. s̄. an poterit per procuratorem respondere.
18 Homicidio cōmisso propter qđ non potest sedari tumultus ortus nisi innocēs cōdemnetur vel nocens absoluat̄ qd fiet.
19 Homicidium vel aliud simile delictū ꝯmittens nō dolo sed culpa vel negligentia an sit puniendus ꝛ quo iure ꝛ q̄ pena.
20 Dolus presumitur abesse nisi probetur ꝛ qn̄o ꝓbet̄ dolus.
21 Maleficium casu commissum an puniatur.
22 Ignorantia allegata per delinquentem in sua excusatione quid erit faciendum.
23 Vulneratio Titio nō mortifere superuenit febris ꝛ mortuus est an percussor tenebitur de vulnerato vel de occiso.
24 Vulneratus nō mortifere si morit̄ ꝓpter imperitiā medici: an ꝑcussor tenebit̄ de vulnerato vel occiso: ꝛ si de aliquo vulnere dubitēt an sit mortale ꝛ sequat̄ mors quid presumetur.
25 Vulnerato aliquo quis eliget medicū q contēplet̄ vulnera.
26 Vulnerato Titio pluribus vulneribus: medicus iuramēto dixit ꝙ erat mortuus ex vulnere Seij ꝛ sic Sei⁹ fuit cōdēnatus an Titi⁹ poterit per alios medicos probare oppositum.
27 Vulnerato Titio si postea moriat̄ an presumat̄ mortu⁹ ex illo vulnere an ex alia causa.
28 Maleficio commisso ac consito per quem fuerit cōmissum semper contra eum presumitur ꝙ dolo commiserit ꝛ ei incūbit onus probādi contrarium ꝛ quomodo probabitur.

Modo restat vt videamus de homicidiarijs ꝛ q̄ debeant pati penā ꝛ quibusdā q̄onib⁹ ad
1 hāc tractatū ꝑtinētib⁹. † ꝛ certe ille dicit̄ homicida ꝛ tenet̄. l. cor. de sica. qui hoiem occidit: de qbus dic plene vt no. d. Azo. in sum. e. ti. circa prin. ꝛ vt locū habeat. l. cor. de sica. necesse est doluꝫ interuenire. nec in hoc casu lata culpa equiparat̄ dolo: vt. ff. eo. l. in. l. ꝛ. l. diuus est ꝙ infans ꝛ furiosus non punit̄ hac. l.
2 vt. ff. eo. l. infans. † ita excusat̄ iudex a pena. l. cor. excusantur etiā executores ei parentes ex eo qđ ipsi carent dolo. Item est cū occido desertorem militie vel publicū latronē: vt. C. qn̄ lic. vni. se vin. sine iu. l. j. ꝛ. iij. ¶ Si ergo occidā ad defensionē corporis mei vel mearum rerū vel ad opinionē meā obseruādam vel occidā eū qui mihi stuprū vel liberis meis volebat inferre non teneor: vt. ff. de iusti. ꝛ iure. l. vt vim. ꝛ. C. vnde vi. l. j. ff. de sicar. l. j. §. idē diu⁹. de qua materia dixi etiā. s̄. de defensione a reis facienda. item no. ꝙ is occidere videt̄ qui causam mortis prebuit: vt. ff. e. ti. l. nihil. item no. ꝙ si aliquis percussit aliquem in rixa ꝛ occiderit quāuis vero percussit tamē
a si nō habuit animū occidēdi alleuiāda[a] est ei pena qꝛ magis casu q̄ animo hoiem occidit: vt. ff. e. l. j. §. diuus. ꝛ. C. e. ti. l. is qui. ¶ Si aūt habuit animū occidēdi tenet̄ vt dictis. ll. cō
3 stat. † Et ꝓpterea si in rixa homo fuerit vulneratus a pluribus ꝛ ob hoc perierit ꝙ actus vnuscuiusqꝫ istorū cōtēplari oportet: vt sciamus qs intulit vulnus vel vulnera mortalia vel quis ꝑcussit cum magno falcastro an paruo cultello vel
4 bastone: vt illis magis puniantur q̄ alij: vt eo. ti. l. fi. ¶ † Sed quero aliquis cōmisit homicidiū q̄ pena patiet̄ ipse. Respō
b deo altiores debeant deportari[b] videt̄ humiliores vero subijci bestijs: vt. ff. de le. iij. §. fin. ꝛ. l. vlti. Sed vnde hoc quod sic leuiter. ll. predicte puniunt homicidas: sicut hic dicit̄. ꝛ nos videmus famosos latrones falsarios monete ꝛ adulteros occidi: vt. ff. de pe. l. capitalium. §. famosos. ꝛ. §. crassatores. ꝛ. C. de adul. l. quis. ꝛ de fal. mo. l. pe. Mar. de fano. dicit qđ homicidia plerūqꝫ non sine causa fiunt procedunt enim homicidia plerunqꝫ ex meritis occisorum sꝫ predicti sine causa delinquunt: et ideo fortius puniunt̄. ar. ad hoc. ff. de his qui sunt sui vel ali. iur. l. j. in fi. ff. de pig. act. l. eleganter. §. vlt. vel dic ꝛ verius quod ille qui alium occidit debet mori: vt. ff. eo. l. iij. §. solent. ꝛ. C. de epi. audi. l. iij. ibi quod fecit semper expectet: vt institu. de publi. iud. §. item. l. cor. vt etiam ibi not. per Acc. in gl. ordi. probatur etiam optime per aliā. l. ff. de adul. l. si adul. §. imperatores. ꝛ ante ibi vlti. suppli. ꝛc. nā ꝛ in veteri testamento si qs occiderit hoiem industria ab altari meo euelles eū vt moriat̄: vt in li. Exodi. c. si quis. ꝛ in li. Leuiti. c. lxxj. vbi dicitur si qs occiderit hoiem morte moriat̄ si iniuria ꝛ si industria ꝛ si incidia: a qua pena mortis excusatur qui sine dolo hoiem occidit: qđ dic vt no. j. eo. ti. §. item pone qōnem. Itē excusant̄ multi alij qđ dic vt. s̄. de defensione reoꝝ.
5 ¶ Et ideo † bene est notandū ꝙ ante pene impositionem non est deneganda defensionis facultas alicui: vt. ff. de. q. l. vni⁹. §. fi. ibi quocunqꝫ tempore postulante reo defensionem denegari non oportet ad hoc est. C. de iure fi. l. defensionis facultas. ꝛ. C. de bo. vac. l. si ibi data copia reclamādi. quid plura in sponte cōfesso defensio deneganda non est ad probādam innocentiam suam: vt. ff. de. q. l. j. §. si quis vltro. nam probationes ꝛ defensiones possunt fieri vsqꝫ ad sententiam: vt. C.
6 de re iudi. l. si quis ius. ꝛ de prob. l. iudicio. ¶ Sed pone † ꝙ aliquis mandauit ꝛ fieri fecit homicidium nunquid ipse punietur tanq̄ ꝛ sicut homicida dic allegādo pro ꝛ ꝯtra plene vt no. s̄. rub. de transac. ꝛ pace. §. vlti. circa fi. ꝛ solue etiam ꝙ puniatur ꝛ de hoc dic vt not. s̄. de pen. §. item no. ꝛ dicit do.
7 Odof. ꝛc. Item pone † qđ Titi⁹ ꝛ Sempronius cōmiserunt homicidium. aliqui alij fuerunt accu. ꝙ dederunt ꝛ prestiterunt auxilium ꝛ fauorem ipsis occisoribus et de hoc ꝑ testes legitimos fuerunt conuicti. modo querit̄ qn̄o isti dantes auxilium ꝛ fauorē debeāt puniri hec qōnem fuit de facto missa Bononie cōsulenda consilio. d. Py. de mu. ꝛ. d. Boñ. ꝛ cuidā alteri legum doc. Super qua. q. idem sapientes dixerūt quod

a ¶ Alleuianda. Adde Pau. de ca. ꝯsi. cxcvij. si cā incarceratorum alex. ꝯsi. cxxxviij. ij. li. cep. ꝯsil. xxxiiij. ꝛ. cclxxx. b. v.

b ¶ Deportari. ad de Lepo. consil. lxxxv. Ber.

deberent puniri eadem pena qua deberet ⁊ debet homicide iuxta illud cõsentientes ⁊ facientes pari pena puniant̃ ar. ff. ad.l.aquil.l.item mela.§.is qui tenuit.⁊.C.de epis.⁊ cler.l.si quemq̃.in fi.⁊ q2 in maleficijs voluntas spectat̃ nõ exitꝰ: vt ff.eo.tit.l.diuus.⁊.ff.de furt.l.qui ea mente. ¶ Ex alia parte videbat̃ predictos auxiliatores tam late non debere puniri: quia cõstat eos minus deliquisse quã ipsum homicidã.nam ille homicida pro omnibus punit̃:vt.ff.ad.l.iul.de vi pub.l. quoniam multa facinora.Itẽ lex vult q̃ quando in rixa factum est homicidium q̃ ictus vniuscuiusq2 debeat contemplari vt appeat ex cuiꝰ vulnere mors fuerit subsecuta quasi alij qui contulerint vulnera non mortalia non puniantur in tantum.nam inter criminis reos ⁊ participes fraudis multum interesse constituerunt iura.ff.de pub.l.si multi.nam de opere non tenetur quis nisi crimine consummato.l.sepe.in fi.ff.de verbo.signi.q̃ in tantum non puniatur facit extra de homi.c.sicut dignum.Deinde post multas alle.⁊ altercationes fuerunt dicti doctores ⁊ sapientes in concordia vt dicti auxiliãtes puniant̃ media pena qua dicti homicide debeãt puniri vel ex forma iuris communis vel forma statuti ⁊ hoc dixerunt in dicta questione ⁊ qualibet alia simili obseruari debere argu.l.ff.de fur.l.is qui opem.que.l.dicit q3 ille qui dat opem furto manifesto non tenet̃ pena quadrupli sicut fur.sed tenet̃ pena dupli quasi fur non manifestus.sic etiam dixerunt in casu nostre questionis qui dat opem homicide non debet puniri sicut homicida.⁊ facit ad hanc solu. extra de homi.vo.vel casu.c.sicut dignũ.preterea inter reos,id est inter eos qui soli delictum commiserunt:⁊ participes fraudus.i.eos qui in alijs deliquerunt multũ interesse iura constituerunt:vt.ff.de pub.l.si multi.Item de ope q3 non tenetur nisi crimine consummato:vt.ff.de iniur.l.apud labeonẽ. §.si curauerit.⁊.ff.de fur.l.si quis vxori.§.neq2 verbo.⁊.§.si quis de manu.⁊ de pen.l.cogitationis.q̃ quisq2 iuris.l.j.i fi. per que iura ostendit̃ differentia inter facientem ⁊ opem dãtem sicut etiã de ista materia no.§.e.ti.§.sed pone q3 ego ⁊c. verum dixerunt doc.s.dicti bene esse no.q̃ si isti qui opẽ de-
a derunt homicide prestiterunt ⁊ dederunt causam mortis[a] seu causam dicti homicidij q3 eo casu ⁊ ipsi auxiliãtes tanq̃ homicide tenentur ⁊ debent puniri:vt.ff.eod.l.nihil interest.

a ¶ Mortis.adde vt p Lep.cõsi.j.et xxvij.et.xxxiij.b.

8 ¶ †Item pone qõnem noviter sic notã. ecce Titius commisit homicidium quo peccato cepit aufugere quẽ multitudo hominum sequebat̃ aliqui de dictis ergo hoibus se obuiam fecerunt ⁊ pstiterũt auxilium consilium ⁊ fauorẽ dicto homicide ne caperet̃ ac eum vt euaderet sociauerunt.modo querit̃ qualiter isti auxiliantes teneant̃ ⁊ puniant̃. ad q3 dic q3 predicti tenentur de fauore ⁊ ope prestito ad ipsum homicidiũ licet iam foret cõmissum.Nam omnes illi actus sunt de ope ⁊ fauore ⁊ ad opem pertinent.nam ex qualitate facti precedentis ⁊ sequentis arguitur dolus.vt.C.de rescindẽda venditio.l.dolus.iuxta dictum Senece.nil prodest quo animo feceris si q̃ fecisti vitiosum est.facta enim cernunt̃ animꝰ autem non videtur.ad hoc facit.C.de epis.⁊ cleri.l.raptores. ibi vbi dicit ⁊ qui auxilium prebuerit tempore inuasionis et ibi ⁊ adhuc flagrãte crimine ⁊c.⁊.C.de raptu virg.l. vnica. in prin.item videtur hoc expressum.ff.ad silla.l.si quis in graui.§.si quisq̃ eorum.Et sic est dicendum q3 predicti teneantur de consi.ope ⁊ fauore homicidij ⁊ q3 puniantur arbitrio iudicis cum nõ sit certa pena determinata:vel dic media pena homicidij:vt.s.proxima questione notaui.⁊ hãc questionem vidi de facto florentie.

9 ¶ †Pone etiam aliam questionem de facto.Titius mandauit Seio vt hominem deberet interficere iste secutus mandatum Titij hominẽ interfecit q postea captus fuit ⁊ tanq̃ homicida decapitatus,secundum formam iuris vel statuti modo eo Seio punito potestas ciui.volebat procedere contra dictum Titium mãdantẽ ⁊ eũ punire est in qõne an possit.⁊ primo videt̃ q̃ nõ .argu.l. ff. vi boñ.rap.l.j.§.quoties.ibi dum dicit ⁊ alterius noie ⁊c.l.j.ff. de vi ⁊ vi ar.Nam ibi per penã vni impositã alius liberatur. Preterea ex delicto eiusdem hois nõ debet sepius queri : vt l.licet.ff.nau.cau.sta.nam ex mãdato q3 fecit non puniretur nisi constaret Seium malefi.commisisse mandato eius.nam nemo videtur animum nocẽdi habere nisi factũ fuerit subsecutũ de verbo.sig.l.sepe.⁊ arg.C.de rerum permu.l.ex placito.nam si delictum sibi mandatũ commisisset. Seiꝰ vnum factũ robur dat vt Titius teneatur ex mãdato.ergo si de facto ⁊ homicidio q̃ fecit Seius ex processu quem fecit ptãs ꝯ Titiũ vellet inquirere nõ posset.vnde q2 de illo querere non potest per preallegatã.l.sed.§.pe.igit̃ non puniet istum Titium. ptẽrea vbicunq2 plures sunt culpabiles eiusdẽ delicti ⁊ apparet ex cuiꝰ ictu perierit occisus ille solus punit̃,⁊ ceteri liberant̃:vt.C.de vi pub.l.qm̃.⁊ melius.ff.ad le.aql.l.itẽ mela.§.si plures.⁊.ff.de sica.l.si in rixa.vnde cum apparet de facto Seijllum hominem occisum fuisse ⁊ plus iam eum ex dicto homicidio fore punitum constat istum Titium debere liberari ⁊ non puniri.Ecõtra videt̃ ita q̃ sit obli.mãdans sicut mandatarius:q2 vterq2 puniendus est:vt.C.de accu.l. non ideo.⁊.l.seruos.§.j.C.de vi pub.l.quoniam pena.ff. ad tur.l.j.§.fi.⁊ expresse.ff.ad sil.l.si percussor.est expressum.ff.de iniur.l.non solum.§.proculus.⁊.§.si mandato.preterea ptz ff.de iure fisci.l.ij.§.diuus.⁊.l.non tantum.preterea quotiescunq2 ea.pena debet̃ a pluribus vnꝰ si liberat alium soluerit alter penam:vt.ff.de iuris.om.iudi.l.a deo.⁊.ff.ad.l.aql.l. item mela.§.si plures.So.⁊ hec ipsa veritas q̃ ille Titiꝰ mãdãs puniat̃ tanq̃ homicida.Nam licet appareat de dolo occidẽtis:nõ tamẽ apparet de dolo mãdãtis:⁊ ideo ista mandans punit̃ cum lex cor.puniat dolum tm̃ ⁊ non culpã:vt.ff. eo.ti.l.cum quidã.⁊.l.cum in.l.⁊.l.dolus.⁊.C.eo.ti.l.j. quando autem non apparet ex cuius ictus qui perierit oẽs presumunt̃ in dolo:⁊ io oẽs punient̃.ergo cũ apparet ambos esse in dolo ambo sunt puniẽdi.⁊ q̃ sili pena puniant̃ mãdãs et mãdatariꝰ vr̃ expssum.ff.de iure fis.l.ij.§.diuus pius.nõ ob. ⁊.d.l.licet.quoniã nõ est adhuc quesitũ de dolo mandãtis:⁊ ita soluit.d.Dy.nõ ob.d.§.quoties.vbi dicit̃ q̃ per solutionem vnius alter liberat̃ q2 ibi agit̃ ad interesse.⁊ ideo nõ est mirũ cũ interesse esse desinat per prestationẽ vnius.Item nõ ob.l.quoniam multa.quia illud est verũ quando omnes attẽdebãt ad votũ vnius.⁊ licet appareat de voto faciẽtisꝰ homicidiũ.non tñ apparet de dolo aliorũ ⁊ si appareat de culpa:q2 forte fuerunt in rixa:⁊ ideo illi nõ puniunt̃.l.cor.cũ lex cor.puniat tãtum dolum ⁊ nõ culpã: vt in.l.⁊.l.cũ quidam. ad.l.cor.de sica.⁊.C.de sica.l.j.Si autem nõ appareat cuius ictu perierit psumunt̃ omnes in dolo: ⁊ ideo omnes puniuntur vt ibi.Sic ergo cum appareat istum mãdantẽ esse in dolo ⁊ parentẽ simil'r vel exequentẽ esse in dolo simil'r ambo puniendi sunt .Preterea.l.aperte facit.⁊ quodãmodo videtur esse casus expressus.in.l.illa ⁊ si certꝰ sit percussor.ff.ad silla.l. item mela.§.si plures.⁊ de sica.l.si in rixa. respõdetur q̃ ibi erãt diuersa facta ⁊ distincta sed hic vnum q2 occidere ⁊ mã-
10 dare paria sunt quatũ ad si.effectum. ¶ †Sed pone actũ esse ad interesse cõtra mãdantẽ.dic q̃ non.ff.vi bo.rap.l.ij.§.quoties.⁊ de eo per quẽ factum erit.l.j.§.si plures.Sed si actum est ad penã nõ liberat̃ mandans:vt.s.dictum est.Sed pone q3 dictus Seius extitit absolutus a maleficio de quo inculpabatur quid erit de mandante.Respondeo distingue quia aut est absolutus q2 non reperiat̃ illud male.fore commissum:⁊ tunc victoria illius parat libertatem alterius.ff.de appel.l.si q3 separatim.§.q3 est rescriptũ.aut est absolutus : q2 non est repertus culpabilis ⁊ tunc no.ff.de iureiur.l.duobꝰ. §.a fideiu.⁊.§.si ei.⁊ q2 res inter alios acta ⁊c.vt.C.res inter alios acta.⁊.ff.de re iudi.l.sepe.⁊ de exceptio.l.modest. Dy.

11 ¶ †Sed pone q̃ ego dedi tibi pecuniam vt aliquẽ occidere ⁊ homicidium nõ est secutum.nunquid ex hoc puniar expssum est q3 ego non puniar ex hoc.ff. de iniur.l. item apud labeonem.§.si sciuerit. ⁊ de ver.sig.l.sepe.ad fi.vbi dicit̃ q3 nemo videt̃ habuisse animũ occidendi ex quo factum non fuerit subsecutum.ff.de fur.l.si quis vxori.§.neq2 verbo. et.§. si quis de manu.ff.de pe.l.cogitationis.⁊.ff.q3 quisq2 iur.l.j. Sed ar.est contra quod ego puniar.ff.de calũ.l.general'r.§. respon.cum pari pena puniant̃ tã mãdans q̃ suscipiẽs mãdatum:vt.ff.de iur.fi.l.ij.diuus.⁊ ad hoc facit.ff.de furt.l.si quis vxori.§.neq2 verbo.ff.de extraor.cri.l.j.C.de epi.⁊ cleri. l.si quis non dicam.C.si qua .pre.po.l.j.⁊ de his qui ad eccle confu.l.presenti.faciunt que not.s.de trans.⁊ pace.§.si.Sol. dic q̃ refert an aliquis intendat delinquere per alium quo casu non punitur si male.nõ fuerit secutũ per iura primo alle.an intendat delinquere per seipsum q2 si procedat̃ ad actũ punit̃ adhibita distinctione posita.s.de penis.circa princ.et ita intellige.ll.pro hac parte alle.tamen non putarem delinquere iudicẽ sed bene agere si in casu pposito vel simili puniret extra ordinẽ crimine stelli.nã vbicunq2 dolus inest nec pena est determinata extraor.imponit̃:vt ibidẽ dicit Tho. ⁊ vt no.s.de pe.in illa distinctione cogitat quis agit ⁊ persicit vel dic s̃m.d.Dy.q2 aut delictum est maximũ:vt homicidiũ .⁊ tũc puniar ego homicida:vt.l.iij.ff.de extraor.criminibus ⁊ p iura p hac parte alle.aut nõ est maximũ.et tũc nõ
12 per alia iura. ¶ †Pone questionẽ q̃ ego multoties vidi de facto contingere plures homines interfecerunt alium sic q̃ quilibet illorum hominum vulnerauit:tamẽ nescitur ex cuius vulnere ille homo sit mortuus:q2 pot ille homo non habere nisi vnum vulnus mortale:modo q̃rit̃ nunqd illi hoies teneantur

a teneant[a].l.cor.de fica.in amissione capitis ad morte:vt.ff.eo.l.iij.§.fin.z.l.pe.insti.de pub.iudi.§.item.l.cor.certe fore.oes doc.dicunt simpliciter ꝙ sic.§.ꝙ omnes de occiso teneant:vt ff.ad.l.aquil.l.ita vulneratus.ibi idqz est consequens zc.z.l.item mela.§.plures.z.ff.de admi.tuto.l.si plures.ibi cũ singulorum cõtumacia zc.Nam in dubijs nõ debemus recedere a verbis edicti:vt.ff.de exerci.l.j.§.sed z is qui nauez.z.ff.de lega.iij.non aliter.z.ff.qui z a qui.ma.li.non fi.l.ꝓspexit.z.l.si priua.z ita no.Ac.ff.e.l.fi.in gl.ordi.dicens quod si nõ appareat cuius ictu quis perierit ꝙ omnes tenent.Sed do.Albe.papiẽ.dicebat z dicunt Moder.doc.ꝙ isti non dãnãtur ad mortem.z hoc dicunt talibus rõnibus qz in malefi.debent esse probationes luce clariores:vt.C.de pba.l.vl.nec debemus vti mẽdicatis suffragijs:vt.C.de accu.l.singulari.at iste non potest ꝓbare cuius ictu sit mortuus ergo in dubio nõ dãnabunt:vt.C.de pe.l.q sentẽtiã.ne vltra ꝓgrediat pena quã repiat delictũ:vt.C.de pe.l.sanci.z his rati.inspectis dicit.l.qꝺ ictus vniuscuiusqz contẽplari oportet:vt.ff.ad.l.cor.de fica.l.fi.vt quilibet secundum suum ictum puniat. quid enim si vnus percussit de falcastro alius cum paruo cultello z non appareat quis eorum percuserit nec cuius ictu perierit nõne in tantũ puniet qui modicũ percussisset ꝙ qui intulisset vulnus mortale:certe sic.ideo durum z iniquum esset ꝙ omnes dãnarent ad mortem in tali dubio.nam impossibile est omnes insimul occidisse cum ergo si deficiat vera probatio:scz quis eorũ occiderit neuter de occiso ad mortem debet dãnari:vt.ff.de test.tu.l.duo sunt titij.z ar.ff.ad.l.aquil.sciẽtiam.§.cũ sua mente.nec ob.qꝺ vbi nõ constat cuius ictu qs perierit ꝙ omnes tenent:qz qlibet presumit occidisse:vt not.in.d.glo.ordi.ꝙ quilibet debet mori: qz respondeo nõ est verum:qz nemo ex presum.debet dãnari z maxime in criminalibus:vt.ff.de pe.l.absentem.nisi hoc cõtingat in duob[9] casibus:vt.C.de adul.l.si adul.z in auẽ.vt licet ma.z auie.§.peñ.nam cum nõ appareat cuius ictu perierit pena est potius ei minuenda quã asperãda:vt.ff.de penis.l.interpretatione.ꝙ gl.dicit ꝙ omnes tenent subaudi secundũ ꝙ videbit iudici non tamẽ debet mori.Itẽ non ob.l.itẽ mela.§.si plures.et.l.ita vulneratus.qz locũ habent qñ ciuiliter agit ex.l.aquil.dãno dato ex seruo occiso vbi ex presumptione habita ɔtra eos quilibet insolidũ z dãnum emendãdum dãnabit:sed aliter vbi criminaliter agit:vt supradictũ est,qz nihil cõe habẽt criminalia iudicia cum ciuilibus:vt.ff.de pub.iu.l.j.in princ.et insti.eo.in prin.Et his itaqz rõnibus cõstat ꝑdictos ad mortem non debere dãnari.verũ qz constat eos deliquisse:z quia malefi.non debent remanere impunita:vt.ff.ad.l.aqui.l.ita vulneratus.z quia magna ratio zc.vt.ff.de fideius.l.si a reo.vt.s.debent predicti puniri z dãnari aliter arbitrio iudicis:vt.s.de facto fuit hec questio Parme vbi potestas aliquẽ condẽnauit in mille lib.imper.cõsilio sapiẽtũ.Item hec oĩa intelligas vera esse qñ non cõstat istos percussores habuisse animum occidẽdi:qz pone hec vulnera facta fuisse in rixa.Nã si constaret eos tractasse insultasse z ꝑcussisse z occidẽdi aĩum habuisse: tũc ex voluntate ꝙ habuissẽt z ex facto postea subsecuto dicũt sapientes omnes ad mortẽ cõdemnandos : vt C.ad.l.cor.de fica.l.is qui cũ telo.z.ff.e.l.j.§.diu[9].z.ff.de fur.l.qui iniur.in prin.Sed nõne probat eos habuisse animum interficiendi eoipso ꝙ interfecerũt.respondeo illud verũ est quãdo constat a quo mortuus fuisset vel cui[9] ictu:vel si mortuus est ab vno solo tantũ secundũ ꝙ dicit.C.eo.l.j.sed in.q.predicta non cõstabãt ista.vnde ꝑpter incertitudinẽ nõ ꝓbatur oẽs habuisse aĩum occidẽdi sed presumit z ex ꝓsum.regulariter non dãnant quis:vt.s.notatũ est.Et circa materiã z

13 dilucidationẽ ꝓsentis.q.notandũ fm do.Dy.tqꝺ vbicunqz incertũ est delictũ.s.ꝙ delictũ sit cõmissuz habet locũ regul'r canonica z ciuilis regula qz sanctius est zc.ff.de pe.l.absentẽ.Itẽ vbi certũ est delictũ sed si delicti qualitas est incerta tũc sequũtur ꝙ est minimũ.ff.de pe.l.si ꝓsẽs.z de suspec.tu.l.hoc enim.versi.quid igit.sed vbi certum est delictum z certa est delicti qualitas z certus nõ est animus deliquẽtis tũc nõ presumimus minimũ.i.ꝙ non fuerit animus qz facti atrocitas amouet interpretationem animi.C.de fica.l.j.z de iniur.l.si non conuici:z no.ff.de iniur.l.illud.Item vbi certũ est delictũ z certa est delicti qualitas:sed ignorat per quẽ commissum sit tunc certũ est neminem puniri si nullus est in crimine deprehẽsus:vt.d.l.absente.Sed si plures deprehensi dicant in actu delinquẽdi si ignorat ꝑ quẽ eoꝝ puta qz vna sola percussio tũc dic oẽs puniẽdos.l.item mela.§.sed si plures.ff.ad.l.aquil.z no.C.ad.l.iul.de vi pub.l.qñ.ff.ad.l.cor.de fica.l.fi.z ideo illa est rõ qz oẽs deprehẽdũtur in culpa qz oẽs fuerũt animo delinquendi.Itẽ qz ratio pub.suadet malefica puniri.ff.de pub.l.licitatio.§.ꝙ illicite.z de fideius.l.si a reo.§.qꝺ vulgo.z.l.item vulneratus.ad.l.aquil.z qz illi priuatam defensionem pretendunt:z ideo publica est preferenda.ff.pro socio.l.actione.§.labeo.z in auẽ.de nõ ali.aut per.re.eccle.§.quia vero.z erit condemnatio in soli.facienda.l.si quis id.ff.de iurisdi.om.iudi.§.fina.l.adeo.z.l.vnica.C.de cõdi.fur.et not.ꝙ ex pluralitate personarũ delinquentium auget pena ff.de iniur.l.si plures.z arbo.fur.ces.l.si plures.in prin.Sed ex pluralitate personarum in quarum re delinquitur pena delicti non augetur:vt.d.l.si plures.ar.fur.ces.de homicidio

14 autez commisso dic vt supra.¶†Questio talis est z sepe de facto contingit commune seu vniuersitas cuiusdam ciuitatis castri vel ville seu curie commisit homicidiũ seu delictũ:pro quo si aliqua singularis persona illud commisisset deberet personaliter condemnari:vel edem,villam,vel castrum combussit:ex quibus quis singularis corporaliter coerceret vt.ff.e.l.iij.§.le.z.ff.de incẽ.rui.nau.l.qui edes.z.ff.de penis.l.capitalium.§.nõnunꝙ.z.§.qui ob inimicitias.modo queritur an omnes de vniuersitate habeant necesse personaliter comparere:an per respõsalem.Item queritur an omnes de

b vniuersitate sint puniendi[b] siue que pena sit imponenda:z ante omnia est videndum:an vniuersitas possit delinquere.et dic quod sic.Nam vniuersitas z dolum et met[9] causa.l.metum z delictum ex animo proueniens potest cõmittere:vt.ff.qꝺ metus causa.l.metum.§.animaduertenduz.z.ff.de dolo.l.si ex dolo.z videtur tunc vniuersitas delinquere cũ omnes delinquũt vt vniuersi.vt si ad sonum tube vel campane vel si fiat ad hoc consilium:vt.ff.ad municipales.l.municipes.vel sequendo vexilla vel eorum rectorem.Nam tunc videtur delinquere vt vniuersi.z tenet vniuersitas.Itẽ vniuersitas z quodlibet collegium potest possidere z vsucapere:vt.ff.ad exhi.l.tigni.§.item municipes.z.ff.de acqui.pos.l.ij.z vsucapio procedit de solo animo:vt.C.de prescri.xxx.vel.xl.annorum.l.male.ff.de acquir.rerum do.l.acquiritur.ff.de vsu.l.si fine.Item z bonoꝝ poss.petere potest: vt.ff.de lib.vniuersi.l.vna.Expeditum est ergo ꝙ vniuersi.põt z potuit malefi.

15 committere z ex maleficio quod commisit tenetur.¶†Sed quero qualiter punietur vniuersitas ciuitatis castri vel ville tale malefi.committentes z certe ciues siue municipes vidẽtur non puniendi sed excusandi:qz iussu magistratus et sue ciuitatis ville vel castri volunta.id fecerunt et est pro eis .ff.de aqua.plu.ar.l.quanꝙ.z.ff.de regul.iur.l.non videtur.§.qui iussit.z hac ratione motus Fede.imperator dicitur pepercisse ambasiatoribus Lombardie qui missi erant contra eum in Alemania pro discordia concitanda inter eum et filium eius Henricum:quia iuerãt precepto suorum potestatum z ciui.Item et alia ratione videntur non punien. quia quod ciuitas debet singuli non debent: vt.ff.qꝺ cuiusqz vniuersi.l.sicut.§.si quid.ergo ciues non debent puniri ex eo qꝺ ciuitas delinquit:delictum enim ab vniuersitate cõmissum non videt a singulis perpetratum arg.ff.de qõnibus.l.j.§.seruum municipiuz.z.ff.de acqui.re.do.l.statuam.z prealle.l.sicut.§.si quid.Econtra videtur qꝺ singul'r sint puniẽdi:qz ciuitas siue municipiũ nihil aliud est quã ipsi ciues qui deliquerunt z ꝙ ciues siue municip.sint puniendi sic potest incõuincibiliter argui.qz aut premiditate omnes homicidium commiserũt vel domum combusserũt : z tũc indistincte sunt omnes decapitãdi:nec tũc ictus alicuius cõtemplat.Nã etiã qui nullum dederunt ictum decapitandi sunt:vt.ff.eo.l.j.in prin.ibi cum cultello ambulauit.z.C.eo.l.is qui cum telo.et expressus.ff.de penis.l.aut facta.§.euẽtus z.ff.de fica.l.diu[9].aut nõ ꝓmeditate sed ad rumorẽ seu rixã.z tũc ictus cuiusqz dz cõtẽplari et si appareat cui[9] ictu perierit ille sol[9] decapitabit alij aũt aliter punient.ar.ff.e.l.fi.si aũt nõ appareat cuius ictu tũc oẽs tenent:vt.ff.ad.l.aql.l.itẽ mela.§.sz et plures.nec dicat aliquis si decapitent sic punirent singuli qꝺ esse nõ dz qr vt.s.dixi nihil aliud est ciuitas aut municipiũ ꝙ ipsi ciues aut municipes.Itẽ vidim[9] ꝙ ɔdẽnata vniuersitate si nil est in cõi cogunt singuli ad collectionẽ vt iudicato satisfiat: vt ff ꝙ cuiusqz vni.no.l.j.§.qlibet.sicut z ibi no.et in ꝓposito cũ capitalis dz esse sñia cogunt cõferre capita singuli.Nec mirũ si arguo de ciuilib[9] ad criales qõnes.nã ad h.l.facit.ff.de custo.z exhi.reo.l.ij.Sol.vř ꝓbabil'r posse dici ꝙ puniant ipsi administratores:vt.C.vñ vi.meminerint.in fi.z.ff.ꝺ dolo.l.si ex dolo.in pn.z.§.j.vel põt dici ꝙ sibi erat aliquis qui cupiebat offendere et fuerit initiator et autor ꝙ ille puniat corporaliter lz alij pecuniariter puniant.ff.ad.l.iul.de vi pu.l.qñ.iustũ enim est eũ teneri qui fuerit princeps et autor delicti vt dicit.l.quoniã.z.ff.ꝙ vi aut clam.l.tibi.et.ff.de seruo cor.l.in in hoc iudicio.z sic inspicitur animus illius delinquẽtis vel

a ¶Teneant.adde videndã Pet.de anch.cõsi.ccxvij.cuius dicta communiter sequuntur doc.maxime Alexan.cõsi.xv.j.lib.Ber.

b ¶Puniendi.ad de an vniuersitas possit delinquere z puniri et qual'r debeat citari Angel.cõsi.clxv.z.cxcvj.z no ꝙ minor ps vniuersitatis delinquendo cũ cõsensu cõsilij nõ facit vt tota vniuersitas teneatur.vt voluit Old.cõsil.cccxv.nec ex delicto administratoris puniri põt vniuersitas scdz eũdẽ cõsi.lxv.z lz vniuersitas non possit pũiri nisi delictũ fuerit factũ cõicato cõsil.tñ delictũ hz tractũ successiuum z pt vniuersitas puniri absqz eo ꝙ cãpane sonus interueniat vt voluit.Pet.de anc.ɔsi.clvj.z vide in materia Frã.de are.consil .clxv.Ber.

forte contemplabitur cuius ictu ⁊c.vt.d.l.fin.de sica. vt ille cuius ictu perierit tantum decapitet᷑.ceteri autem aliter puniant᷑.Si autē nō appareat cuius ictu perierit videt᷑ qđ oēs teneant᷑ sed in dubio nō debet omnes municipes decapitari ⁊ hoc arguo pluribus rōnibus .Primo qꝛ ꝓpter delictū ab vniuersitate ꝯmissum nō debēt singuli coerceri.ar.d.l.sicut.§.si quid.Scđo qꝛ iussus magistratus ⁊ cōmunis habuit aliquā excusationē ⁊ mitigationē inducere:vt.ff.de aqua plu.ar.quāꝙ.Tertia ratio qꝛ quāꝙ id qđ fit ꝑ illos qbus respu.gubernari cōmissa est fingat᷑ per iura sciri ⁊ fieri per omnes de ciui.vel municipio:vt.ff.ad municipales.l.municeps.et ff.de re iudi.l.aliud.§.refert.⁊.C.de aduo.diuer.in.l.referen.tamē in rei veritate nō omnes ordināt nec omnes sciunt nec omnes sunt culpabiles.esset igit᷑ iniquū si quis diceret oēs decapitādos ꝙ sic imponeret᷑ pena insontibus qđ esse nō dꝫ:qꝛ nemo ignorās ⁊c.vt.ff.de actio.⁊ obli.l.ex malefi.§.j.⁊.C.de his qui latrones.l.j.in fi.nō enim debet deperire iustꝰ, qđ aggrauet᷑ iniustus:vt.ff.de li.leg.l.si is qui.Nec mirū si oēs de vniuersitate non decapitent᷑ qꝛ quelibet vniuersitas tam ciui.quā municipij respubli.appellat᷑:vt.ff.de fur.l.sed ⁊ si imaginē.§.j.⁊.ff.de pu.l.sed ⁊ his.§.j.⁊ respub.minori eqparari solet ⁊ iure minoris vti.vt.ff.ex qui.cau.ma.l.respublica.⁊.C.de iure reipublice.l.rempu.li.x.⁊ minoribus succurri solet etiam in delictis.s.vt minor imponat᷑ pena quatenus miseratio etatis ⁊c.vt.ff.de mino.l.auxilium.§.in delictis.⁊ ff.ad sil.l.j.§.si impubes.ibi propter etatis miserationē parcitur in pena capitis ⁊ alia leuior imponit᷑.sic ⁊ in proposito vniuersitatis parcitur in pena capitis ⁊ alia leuior imponatur.

16 ¶†Sed quero que pena imponitur.respondeo arbitrio iudicantis vbi certa pena non est determinata:vt de penis.l.hodie.⁊.l.sanctio.⁊.ff.de effrac.l.iij.§.quibus.⁊ forte nulla imponetur:quia iudex relegabit eos ad certum tempus ſm opi.d.Mar.de fano.per.l.de penis.l.absentem.in fi.vel melius ſm do.Guil.⁊ Uber.de bo.dic quod ciuitas seu castrum destruetur aratro sicut facta fuit Chartago ⁊ Troia, vt.ff.qui mo.vsufruc.amit.l.si vsufru.nam in prin.diruptis omnibus edificijs ducet᷑ aratrum circumquaqꝫ:⁊ aratro sic ducto desinit esse ciuitas:⁊ per hūc modū dicit᷑ ciuitas siue castrum decapitari sine morte:vt est expressum in.d.l.si vsufru.ibi quasi mortis ⁊c.nam in cōstru.ciui.necessarium est aratrum:vt.ff.de ver.signi.l.pu.§.verbis.sic ⁊ in destructione:quia nil est tam naturale ⁊c.vt dicit regula in.l.nihil.nā ⁊ collegium ex causa dissoluitur ⁊ destruitur:vt.ff.de col.illici.l.collegia.Item miles exautoratur ex causa:vt.ff.de his q

a ¶Cōsueta.adde Alex.ꝯsil.lxv.iij.li.Ber.

17 no.infa.l.ij.§.est enim honestas.¶†Sed nunqd in hac causa capitali poterit interuenire procu.ad defensionē vniuersitatis videtur qđ non:qꝛ quemadmodum pro priuato non interuenit:vt.ff.de procu.l.seruum quoqꝫ.§.publice.de pub.iudi.l.accusatorem.§.ad crimen.ita ⁊ in causa capitali vniuersitatis non poterit interuenire procu.actor vel syndicus cum in omnibus corpus vniuersitatis vnius persone representet vicem:vt.ff.de fide.l.mortuo.⁊ probabilis ⁊ iuri cōformis est argumentatio.sic est in defensoribus priuatoꝝ:ergo idem in defensoribus ciuitatis vel castri debet censeri:vt.ff.qđ cuiusqꝫ vni.no.l.j.ad fi.ibi sicut in defensoribus priuatorum.Preterea si minor defert᷑ ex crimine capitali oportet eū personaliter adesse cum autoritate tu.vel cu.ita ꝙ necesse est eum personaliter adesse:vt.C.qui accusare non possunt.l.ij.secundum veriorem intellectuꝫ ⁊ ita intelligit᷑.C.de autoritate prela.l.clarum.Idē dicam in ciuitate vel ca.⁊ est bona ar.cum respublica ⁊ minor equiparentur:vt.C.de iure reipu.l.rempu.⁊.ff.de fur.l.sed ⁊ si imaginem.§.j.Econtra videt᷑ ꝙ possit defendi per syndicum vel actorem qui representet vicē vniuersitatis:vt.C.de contra.iu.l.vna.§.prouincias.videtur quippe personal'r omnes municipes respondere cū respondeāt hi quibus respub.est commissa:vt.ff.ad municipales.l.municipes.vniuersis enim reddit᷑ qđ pro voto primatibus indulget᷑:vt.C.de aduo.diuer.iu.l.restituende.ij.rūso.⁊.ff.ꝙ cuiusqꝫ vni.no.l.item eorum.§.si decuriones.So.dic ꝙ poterit defendi per actorem vel syndicum per.l.C.de re mili.l.vlti.§.vt autem.⁊ §.ita ibi si vniuersitas ⁊c.arguitur hanc sol.verā esse ⁊ alia inconuincibili rōne:qꝛ circa crimina potius inspiciat᷑ qualitas imposi.pene ꝙ natura ⁊ origo criminis:vt.ff.de penis.l.ꝙ ad statum.et.ff.de bo.lib.l.qui cum maior.§.si.⁊.l.se.⁊ specialiter hec considerat᷑ cum queritur an qs in crimine possit defendi per alium:vt.ff.de publi.iu.l.pe.§.ad crimē.in gl.or.vnde in ꝓposito casu cum non habeāt singuli de vniuersitate penā capitis sustinere vt supradictū est:igitur singuli de vniuersitate nō tenent᷑ personal'r adesse.⁊ sic accusata vniuersitas poterit ꝑ syndicū vel actorem se defendere.

b ¶Puniēda.adde vidēdū Abb.cōsil.iiij.j.li.Cep.cōsil.xxxj.al.cōsi.cxxxviij.Ber.

c ¶Casu.adde vidēdū Bal.ꝯsil.cxj.iij.li.paul.de ca.consil.cxciiij.Pet.de anc.ꝯsil.ccluij.Ber.

18 ¶†Sed pone ꝙ aliquis fuit interfectus cuius occasiōe magnus tumultus ortus est in terra illa qui nō potest aliter sedari nisi innocēs condemnet᷑ vel nocens absoluatur.querit᷑ quid sit faciendum.videt᷑ ꝙ possit fieri cōdēnatio vel absolutio licet nō sit de iure.l.pe.ff.de sica.dic ꝯrium:vt.ff.eo.l.decurio.⁊ dic qđ pena est citius imponenda vel differēda ꝓpter tumultum et scādalum:⁊ ita intelligo illam.l.per do.Dyn.

19 ¶†Item pone qōnem sepe contingentē de facto esse:quidā cōmisit homi.nō cum dolo sed sua culpa vel negligētia ⁊ eo.modo possumus dicere de crimine falsi vel alio.queritur an sit puniendus ⁊ quo iure ⁊ qua pena ⁊ videt᷑ ꝙ delicta non ex animo ⁊ non dolose cōmissa nec dicant᷑ delicta nec veniāt punienda:vt est videre in furto.ff.de fur.l.j.⁊.ff.de ver.sig.l.sepe.in fi.ibi nisi consilium malignum ⁊c.ff.de acqui.here.l.qui seruū.§.pe.ibi quē nō callido animo.Item.l.cor.de sica.etiam lata culpa nō equiparat᷑ dolo:vt ⁊.C.eod.ti.l.j.ibi vbi voluntas nocēdi ⁊c.vnde in maleficijs ipsa culpa nō eqpollet dolo:vt.ff.eo.l.in.l.cor.Item falsum non cōmittit᷑ sine dolo:vt.C.de fal.l.nec exēplum.idem in adul.vt nō cōmittat᷑ sine dolo:vt.ff.de adul.l.pe.Item in stupro:vt.C.eo.l.euꝫ qui.⁊ facit.ff.de adul.l.hec verba.⁊.l.is cuius.in prin.⁊.§.miles.⁊.§.mulier.Item in recepta:vt.ff.de incē.rui.nau.l.quo naufragium.§.tamē.⁊ ꝓpterea scriptum est voluntas ⁊ propositū distinguit maleficia:vt.ff.de fur.l.qui iniur.primo respōso malefi.enim ex affectu committentium estimamus ⁊ intuemur animū potiusꝙ euētum:vt.d.l.qui iniurie.⁊ e.ti.de fru.l.verum.⁊.ff.de iniur.l.iij.j.rūso.⁊.ff.eo.l.in.l.cor.de sica.pro facto ⁊c.⁊.C.eo.l.is qui cum telo.⁊.ff.eod.l.diuus.⁊.l.diuus Adria.ibi voluntas non exitus ⁊c.delictum enim non studiose commissum vocabulo ⁊ effectu criminis caret:vt.C.si aduersus delictum.l.j.Nam ignorās nō intelligit᷑ delinquere.ff.de ac.⁊ obli.l.ex maleficijs.Itē veniā etati dedimus qꝛ nō malignitate sed simplicitate peccauit:vt extra de trāsac.c.ij.ad fi.Itē affectio tua nomē imponit operi tuo ⁊ ideo minus peccauit Pharaon qꝛ legis diuine notitiā non habuit:vt de immuni.ec.c.non minus.⁊ multum bene facit ad hāc

20 materiā extra de cleri.cōiugatis.c.apostolice.¶†Et no.ꝙ semper presumit᷑ abesse dolus nisi probet᷑ adesse.ff.de ꝓba.l.quoties.§.qui dolo.⁊.l.cū ita.§.species:de le.ij.Sed qūo probatur dolus adesse.dic ex coniecturis exempli causa.qū lit.cōte.vel datione libelli vel post denuncia.factā quis desinat possidere,qꝛ tunc presumitur dolꝰ.C.de rei ven.l.si fundum.⁊ not.ff.quibus cau.in pos.ea.l.fulcinus.§.quid sit latitare.⁊.l.ij.facit etiam quod dolus ex perspicuis insidijs probatur ⁊ hoc verum in contractibus sed in delictis sic vt.j.e.titu.§.item videtur quod ignorantia.Dy.So.delictum ex animo ⁊ studiose commissum punitur ordinaria pena si pro illo delicto certa pena non sit ibi determinata tunc imponitur pena

a consueta[a].Si autem delictum non ex animo sed negligētia vel culpa commissum est impunitum esse non debet tale malefi.sed mitius puniri debet.Nam qui hominem non ex animo occidit remissa homicidij pena alias minus punitur ꝑ motu iudicis ⁊ ꝑ modo ⁊ qualitate ipsius culpe:vt not.Ac.in glos.ordi.ff.eo.ti.l.in.l.cor.ibi dolus pro facto.⁊.C.eod.ti.l.j.⁊ expressius probatur hoc.ff.eo.tit.l.j.§.sed si clam.⁊.l.iij.§.alio sena.⁊.ff.de penis.l.si qs aliquid.§.abortionis.Item qui edes ex animo combusserunt personaliter puniuntur.Sed qui negligentia vel culpa mitius coercentur:vt.ff.de incen.rui.nau.l.q edes.⁊.ff.de termino mo.l.ij.ad fin.aliter enī dolo commissa malefi.aliter culpa seu negligentia puniuntur:vt.ff.de admi.re.ad ciui.per.l.impera.§.rescripserunt.⁊ in talibus erit motus iudicis in pena imponenda ꝑ modo negligentie siue culpe:vt.ff.de custo.⁊ exhi.re.l.mili.ad hoc dicꝰ vt.j.eo.titu.versi.q.etiaꝫ.l.in fi.Quid plura.adhuc est casus magis expressus quod dicta ex animo nō prouenientia sunt punienda:vt.ff.de le.l.greca.ibi coercio voluntariorum ⁊ non voluntariorum.vnde ait Sene.in suis generalibus.Nil prodest quo animo feceris si quod fecisti vitiosum est:facta enim cernuntur,animus non videtur.preterea desidia

b seu negligentia cuiusqꝫ punienda[b] est:vt.C.de offic.co.sac.lar.l.vna.C.de offi.prefec.preto.l.iij.ff.de admini.re ad ciui.perti.l.magistratus.⁊ dicta.l.mili.quid plura damnum dare malefi.est:vt insti.de ob.que ex quasi ma.na.in princip.et tamen damnum datum leuissima culpa venit in acti.l.aqui.

21 vt.ff.ad legem aquiliam.l.in.l.si putator.¶†Sed quid di-

c cemus nos de malefi.commisso casu[c].dic quod nullo modo punitur:vt.de penis.l.respiciendum.ad fi.verbi gratia,quādo venando committitur:vel etiam non punitur qū impetu cōmittit᷑ ꝓpter furorē vel ebrietatem:vt.ff.ad.l.pōpe.de parri.l.pe.⁊ de offi.preto.l.diuus.⁊.d.l.respiciēdū.§.fina.vel

distingue

distingue ſm Ber. ꝛ ſus cano. ꝙ ſi aliquis commiſit homici diū caſu, aut dabat operā rei licite, aut nō. Primo caſu ſi adhi buit diligētiā quā potuit ꝛ occidit in nullo punit᷑: vt extra de homi. c. ex literis. c. ſignificaſti. ꝛ c. dilectus. Si tamē ſcanda lum graue eſſet vel tanta laboraret infamia ꝙ purgatio eſſet indulgentia tūc purgatio indulget᷑: vt. d. c. ex literis. Si vero nō adhibuit diligentiam quā debuit imputat᷑ ei ob negligē tiam que culpe ad numerat᷑ in hoc: qꝛ non promouet᷑ ad ordi nes nec vtet᷑ ordine iam ſuſcepto: vt eo. ti. ca. ad audientiam. Si vero dabat operam rei illicite, ſiue adhibuit diligētiam, ſiue nō ſemp ei imputat᷑: vt eo. ti. c. continebat᷑. ꝛ c. dilectus. ꝛ ff. de regu. iur. l. culpa. Si vero neceſſitate homicidiū ꝯmiſit tunc aut neceſſitas illa fuit euitabilis aut ineuitabilis. Primo caſu imputat᷑ ei ita qꝺ ad ſuperiores ordines nō promo uet᷑: ſed in ſuſceptis de miſericordia tolerat᷑: vt. l. di. c. de cle. ꝛ ſi fuerit ineuitabilis ſiue omni diſpenſatione pōt in ordine habito miniſtrare. l. di. c. qꝛ ne puta. qꝛ clericus habet gladiū in manu ad ſui defenſionē, Titius ſurrexit in eum. ita quod clericus nullo modo potuit ilium euitare: vnde ille Titius mortuus eſt illo gladio ꝑter propoſitū illius clerici: vt extra de homi. c. ij. ꝛ c. lator. vero ad ſuperiores autem nō aſcendit

22 ſine diſpenſatione. ¶ †Sed quid ſi delinquens in ſua excu ſatiōe ignorātiam[a] allegat qꝛ dicat ſe erraſſe. reſpondeo aut ꝑtēdit ignorātiā ſeu errorē facti ꝛ tūc excuſat᷑: vt. ff. vi bo. ra. l. ij. §. ſi publican⁹. ꝛ ff. de adul. l. miles. §. mulier. ꝛ ff. de obl. l. j. ad fi. ꝛ ff. de lib. cau. l. igit᷑. §. pe. ſi autē pretendat errorem ſeu ignorantiā iuris, tūc aut ciuilis aut naturalis vel quaſi naturalis ſi pretendat ignorātiam iuris ciuilis ſeu errorem ſimul excuſat᷑ a pena ſicut dixi in errore facti. ar. ff. de adulte. l. ſi adulte. cum inceſtu. §. j. ꝛ eſt ratio quia etiā in iure errans nō eſt in dolo: vt. ff. de peti. here. l. ꝛ ſi. l. §. ſi re. ꝛ qꝛ in damno euitando error nō nocet: vt. ff. de iu. ꝛ facti igno. l. error. ꝛ dic errorem iuſtis vel iniuſtis rōnibus motum ſm Joā. vt. ff. de li. cau. l. igit᷑. §. pe. ꝛ C. ad. l. fal. de pla. l. plagij. vbi no. de hoc. Si aūt naturalis vel quaſi tūc nō excuſat᷑: vt. C. de in ius vo. l. venia. ꝛ ff. de penis. l. reſpiciendū. vt no. de hoc. itē videt᷑ qꝺ ignorātia iuris excuſet quē a pena. ff. de decre. ab or. fa. l. ſi. l. ſi qs in graui. §. ſi qs ignorās. ff. ad ſil. ſed dicendum eſt ſm Dy. ꝙ in. ll. que requirūt verū dolū iuris ignorātia excuſat. nā in aperiēte tabulas teſtamēti ante vindictā necem defun cti requirit᷑ ver⁹ dolus: vt ea. l. ſi qs. §. qꝺ ad cauſam. ꝛ ideo iuris ignorātia excuſat a pena. d. §. ſi qs ignorans. in illis ve ro. ll. ꝗ dolū non exigūt ꝛ ius per eas. ll. inductū publice erat notum vere vel interpre. vt qꝛ elapſi erant duo mēſes poſt le. conditā: vt in auf. vt facte no. cōſti. tunc ignorantia iuris nō excuſat. l. ſi. §. licet. ff. de publicia. ſed vbi nō eſſet notum vere vel interpretatiue tunc ignorantia excuſat. l. ſi. ff. de decre. ab or. faci. tamen cōtra predictam ſolu. eſt. ff. ad. l. cor. de fal. l. di uus Claudius. certum eſt enim ꝙ lex cor. dolū requirit. l. nec exemplū. C. de fal. ꝛ tamē ignorās. l. cor. ſeueritate nō excuſat᷑ ſed reſponderi poteſt: qꝛ aut lex requirit verū dolum aut eſt contenta dolo ꝑſump. ex qualitate facti. primo caſu excuſat᷑ vt. d. §. ſi qs igno. ſecundo caſu non vt in eo qui fecit ꝛ ſciuit vel ſcire debuit ꝙ facere nō debebat: vt. C. de iniur. l. ſi nō cō uitij. ꝛ de ſica. l. j. ꝛ de excep. do. l. j. ꝛ. d. l. diuus Claudius. rō eſt qꝛ qui ignorātiam iuris pretēdit preten. ius ꝙ eſt pu. notū vnde videt᷑ eſſe in lata culpa que equiparat᷑ preſum. dolo: vt ff. depoſi. l. ꝙ nerua. ideo iur. igno. nō excu. item oppo. cōtra predicta ꝛ videt᷑ ꝙ iur. igno. nō excuſet: vt. ff. ꝺ adul. l. ſi adul. cum inceſtu. §. ſtup. C. de in ius vo. l. qui veniā. ſed dicendum eſt aut ꝑtendit ignorā. iur. ciui. ꝛ tūc locū habent. ꝯ. dicta aut iuris naturalis vt qꝛ pretēdit filius ſe ignoraſſe ꝙ nō debuit iniur. facere patri vel ꝙ non debet furtū vel male. cōmittere ꝛ his ſimilia iu. naturali ꝯtra: ꝛ tunc ignorātia nō toleratur etiam in dāno euitādo: vt. d. §. ſtuprum. ꝛ qn̄ preſumat᷑ igno rantia ꝛ qn̄ non. diſtingue, qꝛ aut alle. igno. facti. ꝛ tunc ſumi tur bona fides: qꝛ in hoc caſu ꝑſump. iuris allega. ignorantie non reſiſtit: vt. l. pe. C. de preſcri. lon. tem. ꝛ in. l. ſi cū. §. ex in iuſta. ff. de fideicom. lib. ꝛ. l. hoc autē. ff. de admi. tu. ꝛ de pba. l. veris. ſi autem alleg. ignoran. iuris tunc preſumit᷑ mala fi des qꝛ ꝑſum. iuris talis alleg. reſiſtit. ff. pro empto. l. ij. §. ſi a pupil. ꝛ. §. ſi a fur. ꝛ C. de le. l. ll. de iuris ꝛ facti igno. l. conſti

23 tutiones prin. ¶ †Queſtio etiam dubitabilis ſubſequit᷑ in hunc modū que plerūqꝫ de facto contingit quidā percuſſus fuit ꝛ vulneratus non mortifere. puta cum cruma terra vel modico lapide vel ligno ꝑpter ꝙ vulnus oēs medici eū dice bāt non moriturum[b] ex illo vulnere verū ſuperuenit febris ꝗ eū inuaſit ꝛ tenuit vſqꝫ ad mor. teſti. aūt medici ꝙ ex illo vul nere mor. nō fuiſſet niſi febris ſupue. mō querit᷑ an ꝑcuſſor te neat᷑ de vulnere tm̄: an et̄ de occiſo ꝛ certe vꝫ ꝙ tm̄ de vulnere teneatur. ff. ad. l. aquil. l. q occi. §. ſi vulner. ꝛ. l. huic ſcrip. §. fi. ꝛ. l. ita vulneratus. preterea iniur. cōſiſtit ex affectu facientis tantum: vt. ff. de iniur. l. illud. ꝛ alias legitur qꝺ voluntas et propoſitum diſtinguūt maleficia: vt. ff. de fur. l. qui iniur. itē delictum non cōtrahitur niſi voluntas nocēdi interueniat: vt. C. eo. l. j. non aut eſt veriſimile ꝙ animū habeat occidendi qui calce vel gleba vel modico ligno vel lapi. ꝑcuſſerit: vt. ff. eo. l. j. §. diuus. preterea dicit. l. ꝙ ſi inferatur alicui modicum vulnus ꝙ res iſta non habet in ſe delictum: vt. C. de penis. l. ſancimus. ꝛ ff. de vulga. ꝛ pu. ſub. l. ex facto. §. iulia. longius ꝛ melius hoc dicit. l. ff. de edil. edi. l. j. §. proinde. ad fi. ibi vul nus nullum habet in ſe delictū: preterea credi debet medicis qui de egritudine teſtificant᷑: vt. C. de re mili. l. ſemel. lib. xij. ꝛ in auf. de non alie. re. ec. §. ꝙ autem. preterea ex quo ex febre mor. eſt non tenet᷑ qui percuſſit vel vulnerauit de occi. ſicut non tenet᷑ de occiſo qui percuſſit ꝛ vulnerauit ſi vulneratus ab alio interficiat᷑ quantūcūqꝫ qui percuſſit primo mortife re vulneraſſet. ff. ad. l. aquil. l. ita vulnera. §. iij. ꝛ. l. huic ſcrip. §. ſi. nec refert an febre an alio caſu perierit quid plura non debet poſſe creſcere cauſa delicti ex proprio facto: vt. ff. de re iu. l. omnis habet. §. nunꝗ: cum igit᷑ nō fuerit mortifere vul nerat⁹ licet ex poſtfacto ex accidenti mors fuerit ſubſecuta nō debet ꝑpter hoc excreſcere delictū vel pena vt ob id vul n⁹ de occiſo teneat᷑. nā ꝛ ibi in regula ꝑdicta ſic ponit᷑ exem plū per. l. qui occidit. §. ſi vulnerat⁹. ff. ad. l. aquil. ꝛ in. l. Moy. in veteri teſta. in lib. Deuterono. ſunt hec verba. proſternent᷑ peccatores, verberent᷑ pro mēſura peccati ꝛ plagarū mō ꝛc. nō ob. ꝙ occaſione vulneris ſeu ꝑcuſſionis febris ſupuenit ex quibus mors eſt inde ſecuta: qꝛ inter eū qui occidit ꝛ mortis cauſam ꝑbuit eſt differētia: vt. ff. ad. l. aql. l. qua act. §. celſus. ꝛ ita ſentiūt do. Aber. de bo. ꝛ Poſti. cremo. ꝛ ſeruant cōiter aſſeſ. Ecōtra videt᷑ ꝙ teneat᷑ de occiſo: qꝛ occaſione vulneris ſeu percuſſi, febris ſupuenit: ex qua mors ſubſecuta eſt, ꝛ qui occaſionem damni dat damnum dediſſe videtur: vt. ff. ad. l. aqui. l. qui occidit. §. in hac. ꝛ ff. vi bono. rap. l. ante. §. pe. ne. ob. ꝙ ille nō fuit mortaliter vulneratus: qꝛ qñqꝫ quis ex leui vulnere morit᷑ de quo alius non moriet᷑: vt. ff. ad. l. aqui. l. qua act. §. ſed ꝛ ſi qs ſeruū egrotū. nec ob. ꝙ leuiter fuerit percuſ ſus modico lapide vel ligno: qꝛ occiſum accipere debemus ſiue gleba terre ſiue lapide ſiue quocunqꝫ alio modo: vt. d. l. qua act. §. j. item eſt ar. ad hec ꝙ alias dicit᷑ de muliere ꝛ mi nore que incepit in iacturam occa. prioris actus: vt. ff. de mi no. l. iij. §. j. ꝛ C. ad velle. l. ſi mulier perfecte etatis qꝺ plura. videt᷑. l. expreſſa qꝺ videatur eum occidiſſe ex quo ita vulne rauit ꝙ occa. illius vulneris mors eſt ſubſecuta: vt. ff. de dā. infec. l. dānum. §. ſabini. ꝛ tunc occideſſe eum videt᷑ cum vul nerauit licet dudū poſtea mors fuerit ſubſecuta: vt. ff. ad le. aqui. l. ait lex. ꝛ. l. huic ſcrip. §. fina. ꝛ C. eo. titu. l. ſi vulnerato ſeruo. item non ob. ꝙ allegat᷑ in contrarium ſcilicet ꝙ refert an quis occidat an mortis cauſam preſtet vt dicā. l. qua act. §. celſus. ff. ad. l. aquil. qꝛ verū eſt ꝙ refert quātum ad modū agendi ciuiliter ſeu quantū ad actio. qꝛ ꝯ eum q occidit agit᷑ actio. l. aquil. directa. contra vero eum qui mortis cauſam ꝑ buit agit᷑ actio in factum vel vtilis aqui. vt ibi not. in appa ratu. licet ꝗtum ad effectum ſit idem: qꝛ tātum quis cōſequi tur per actio. directā ꝗtum per vtilem. ꝛ ecōtra: vt. ff. de neg. geſt. l. ante pe. ꝛ ff. de ſeruo cor. l. vt tantum. ꝛ no. ff. ad. l. aqui. l. item mela. §. ſi alius. dic etiam pro ꝛ cōtra: vt no. ſ. eo. §. itē

c pone. q. ſepe. ꝛc. Sol. diſtingue aut habuit animū occidēdi[c] aut non ille qui percuſſit ꝛ comprehendimus animum ex di ctis ꝛ ex factis precedentibus inter eos ꝛ ex ſequētibus acti bus ꝛ ex qualitate percuſſionis ſeu ictus ꝛ ex qualitate gla dij ſeu rei cum qua percuſſit: vt. ff. e. l. §. eū qui. ꝛ. l. j. §. diuus. ꝛ ar. ff. de le. j. l. ſi ſeruus plurium. §. ſi. nam ex qualitate facti ꝛ cōditione perſonarū capit᷑ coniectura: vt. ff. de do. inter vi. ꝛ vxo. l. vir. in primo caſu cū habuit animū occidēdi tenebit᷑ de occiſo ita ꝙ ipſe morit᷑: vt. ff. eo. l. j. §. diuus. ꝛ C. eo. l. is qui cum telo. ꝛ ff. de penis. l. aut facta. §. euētus. ꝛ ar. ꝑdicta. ll. ꝛ rationum alleg. pro iſta parte. in ſecundo vero caſu quādo non habuit animū occidendi tenetur tantum de vulnerato ar. ll. ꝛ iurium pro hac parte alleg. vel dic ꝛ verius ꝙ ſemper tenet᷑ de occiſo: ſed tn̄ mitigabit᷑ pena pro modo culpe ꝛ con ditionis perſonarum ꝛ ex qualitate delicti ex quo nō habuit animum occidēdi vt dictis. ll. ꝛ rōnibus. ꝛ. l. ij. §. diuus. ꝛ. l. j. §. cum quedam. ff. e. ti. ꝛ ego ſemel vidi dendi Mutine cōdēnatū quendā de homicidio nō dolo ſed culpa cōmiſſo in ll. d. ipe rialiū vel in pedis amiſſione ꝛ alijs plurib⁹ interfui ꝯdēna tionibus ꝛ hec ſic dicta intelligas ſm do. Aber. ꝛ alios plu

24 res moder. doc. ¶ Sed qꝺ quidā† vulnerauit aliū nō mor tifere. poſtea ille vulnerat⁹ mor. eſt non ratione vulneris, ſed

a ¶ Ignorantiam. Adde vt p Ro. conſi. cccccvj. ber.

b ¶ Nō moriturū. Adde cep. conſi. lxij. B. r.

c ¶ Animuz occi dēdi. Adde vt p Frā. are. ꝯſ. lxxx. cep. ꝯſi. xij. et. lxij. Raph. cu. conſil. cxxxiiij. Ber.

a ¶ Vulnerato tā
tū.adde cep.ꝯsil. a
xxviij.⁊ ꝯsil.lxij.
s.alleg.Ber.

b ¶ Fraudulosa.
adde qd sit furtū
Alex.consi.cxxv.
Ro.ꝯsi.cxlij.⁊ in
quo differt furtū
⁊ damnum.vide
Alex.ꝯsil.clxv.⁊
in quo differt fur
tū ⁊ rapina: vide
ꝓ ro.ꝯsi.cl.Ber.

c ¶ Corporalis.
Adde Ro.consi.
cl.Ber.

d ¶ Fur.adde que
pena sit imponē
da ꝑ primo fur-
to alex.ꝯs.cxxxv.
Cep.cōsi.xxvj.b.

propter malum ⁊ imperitum medicum quem habuit queritᷣ
nunquid vulnerator teneatᷣ de occiso.⁊ certe dicendum est
ꝙ teneatᷣ de vulnerato tantum[a].ar.l.ff.ad.l.aquil.l.qui occi-
dit.§.pe.⁊.ff.de edil.edic.l.quid sit fugi.§.mancipium.et sic
scripsit.d.Odof.sed pone qđ aliquis est vulneratus de quo
vulnere medici dubitant an sit mortale vel ne.postea ille vul-
neratus mortuus est allegatᷣ ꝙ non est mortuus ex vulnere,
sed ex negligentia:quid presumemus in hoc dubio cum lex
loquatur de tali negligentia.ff.ad.l.aquil.l. qui occidit.§.fi.
⁊ can.in.c.exhibita .extra de homi.respondeo qđ ex vulnere
presumitᷣ mortuus nisi de negligentia fuerit probatū: vt di-
citur in dolo.ff.de proba.l.quoties.§.qui dolum.⁊.l.excep.⁊
ita est si non appareat:sed si appareat de negligentia vel ma
la custodia tunc tantum tenetur de vulnerato nō autem de
occiso ⁊ ponitur exemplū de rustico qui in capite vulneratꝰ
in estate iuit ad laborandū cum bobus ad solem ⁊ iratus cū
bobus ⁊ calefactus mortuus est.ita sentit do.Albe.papien.
sed quomodo sciemus nos an vulnus fuerit mortiferuꝫ an
non.Item qs dꝫ contemplari ictus cuiuscunqꝫ vulnerati re
spondeo nos debemus scire ⁊ possumus per relationē ⁊ di-
ctū medicorū:vt.C.de re mili.l.semel.lib.xij.nam ad eū qui
habet peritiam rei recurrendum est:vt in proemio.ff.ad cō-
mune reipu.sanctionē sic dicitᷣ de agrimēsore: vt.ff.si mē.fal.
mo.di.l.j.pmo responso.⁊.ff.de acqui.rerum do.l.locuꝫ.§.si
procu.⁊ propter predicta iura soluitur questio:qꝛ si duo vel
tres medici de chirurgia dicāt ⁊ referāt aliquē mortuū fore
ex vulnere vel vulneribus ꝙ magis credatᷣ eis ꝙ̄.x.vel.xx.te
stibꝰ nō medicis q deponāt qđ sit mortuꝰ ex febre subueniēte.
25 ¶ † Item pone aliquem fore vulneratum iudex vult eligere
medicum qui videat ⁊ ꝯtempletᷣ vulnera.Amici vero vulne
rati dicunt se velle medicum eligere quid fiet.dic qđ si amici
vulnerantis ⁊ vulnerati sint in concordia iudex nō habet se
intromittere si sunt in discordia tūc ipse iudex elige medicū:
argu.eius qđ dicitᷣ de tu.insti.de fidei tu.§.si autē.⁊ ꝙ alias
dicitᷣ de pluribꝰ heredibꝰ legatarijs: vt.ff.de.le.j.l.hmōi.§.j.
26 ¶ † Item pone ꝙ aliquis fuit a pluribus vulneratus ⁊ mor
tuus medicus qui fuit adhibitus ad cōtemplādum vulnera
dicit sacramento sibi delato ꝙ ille decesserit ex vulnere sibi il
lato a Titio:potestas vero cōdemnauit hūc Titium tanꝙ̄
homicidā ad mortē. allegat ⁊ dicit iste Titius ꝙ nō ex suo
vulnere sed aliorū sit mortuus.Unde petit ꝙ alij medici pe
ritores adhibeantᷣ qui dicāt ⁊ cognoscāt cuius vulnere ille
sit mortuus:⁊ tunc medici peritores adhibiti testificantᷣ qđ
ille sit mortuus ex vulnere aliorū an sententia lata ꝯ Titiuꝫ
valeat an non:dic ꝙ nō.arg.eius ꝙ dicitᷣ lataꝫ sentētiā ꝑpter
falsos testes vel instrumenta nō tenere:vt.C.si ex falsis instru
mētis.per totum.⁊.ff.de re iudi.d.l.diuus.⁊ no.ꝙ in talibus
non debet adhiberi vnus medicus solus sed plures debeāt
adhiberi ⁊ hoc cautius adhiberi duo:qꝛ dicit lex relationi
medicoꝝ ⁊ plurali nu.vt.d.l.semel.C.de re mi.⁊ no.d.Odof.
27 ¶ † Ultimo quero circa materiā istam de qōne que tota die
de facto subsisti.pone ꝙ Titius est vulneratus ⁊ postea mo
ritur.modo queritᷣ an presumatᷣ mortuus ex illo vulnere vel
ex alia causa.hāc qōnem fecit do.Hof.⁊ dicit ꝙ presumitur
mortuus ex vulnere arg.ff.de edil.edic.l.si nō.⁊.ff.ad.l.aql.l.
huic scripture.§.j.⁊.l.ita vulneratus.⁊.l.ait lex.iij.responso.
Item dicit intelligi si ille vulneratus incurrit infirmitatē ex
causa vulneris ex qua mortuus sit:vt extra de homi.c.p̄sby
terū.vbi dicitᷣ qđ paucitas dierū inducit p̄sump.homi.vt.v.
dist.baptizari.⁊.xxxj.q.j.c.si qua mulier. ⁊.c.si quis viuente.
28 ¶ † Istud autē no.esse nō omitto qđ ex quo constat aliquem
alium vulnerasse vel occidisse vel alias homicidium cōmis-
se ꝙ semper cōtra eum presumitᷣ qđ dolo ⁊ malo animo hoc
cōmiserit:vt.C.eod.l.j.⁊.C.de iniurijs.l.si non conuitij.vnde
ei incumbit onus probādi quod nō dolo hoc fecerit.Sꝫ qūo
hoc poterit probare respondeo ꝓbabit ꝙ erat eius amicus
vel filius vel propinquus vel qꝛ volebat aliū ꝑcutere vel quia
furore eum percussit:vel qꝛ ludēdo hoc fecit:vel qꝛ leuiter eū
percussit:vt.ff.eo.l.diuus adria.§.j.⁊.l.se.⁊.ff.ad.l.aql.l.sciē-
tiam.⁊ no.Accur.C.e.l.j.hec autem probatio nō excusat ab
omni pena sta.per.l.cor.de sica.licet pro homicidio euitet pe
nam homicidij:vt plene no.s̄.eo.titu.§.item pone questionē
sepe contingentem ⁊c. Gandinus.

¶ De furibus ⁊ latronibus. Rubrica.

1 ☞ Furtum quid sit.
2 Pena que imponi debeat furibus.
3 Furtum ⁊ latrocinium quomodo differant.
4 Fur qui pro primo ⁊ secundo furto punitus est in amissione
oculi ⁊ nasi an pro tertio morietur.
5 Furtū cōmisit Titius Regij, scđo Mutine,tertio Parme,
de quibus nōdū punitus est:an potestas Parme valeat fa-
cere suspēdere istū qui alias non est de sua iurisdictione.
6 Fur manifestus ⁊ vsurarius manifestus quis dicatur.
7 Adulter manifestus ⁊ homicidium manifestū quis dicatur.
8 Mulierum trium testimonium, an sufficiat ad condemnan-
dum quem de roboria strate.
9 Fur ponitur criminaliter tribus modis ⁊ tribus legibus.
10 Furtum an puniatᷣ ꝭm.l.cōeꝫ aut Lōbardā aut.l.Federicā.
11 Furti an possit accusari ille qui inueniēs boues in vinea sua
damnum sibi dantes:illos domum suam conduxit ⁊ contra
voluntatem domini tenet.
12 Retributio quando possit habere locum in delictis que no-
mine alterius committuntur.
13 Receptatorum nomine an illi puniēdi sint:in quorum domū
aufugit frater qui homicidium commiserat.
14 Statuto dicente:qui receptauerit bannitum puniatur in.c.
an ignoraus teneatur.
15 Malefactores quos prohibeamur per iura recipere.
16 Pena iudicantis arbitrio statuenda punientur fratres re-
ceptantes fratrem malefactorem:de quo.s̄.in ver.nu.13.
17 Statuto dicente ꝙ nullus sub certa pena debeat aliquē ban
nitum pro certis criminibus receptare. quidam receptauit
compatrem ⁊ post duos dies manifestauit potestati ⁊ pater
banniti accusant receptatorem quid erit.
18 Custodie ciuitatis deputatus si recedat:⁊ postea eadē nocte
ad custodiam redeat , an punietur ⁊ soluitur etiam questio
immediate precedens de bannito.
19 Iudex an ex officio possit facere inquiri an ibi sit latro cum
rebus derobatis.

Uia de furibus ⁊ latro-
nibꝰ est
dicēdū , videamus primo quid sit furtū.Se
cūdo de pena furti.Tertio de receptatoribꝰ
eoꝝ.¶ Est autē † furtū fraudulenta ꝯtractatio
1 rei aliene mobilis corporalis q̄ sit animo lu-
crādi inuito dn̄o.s.gratia rei vel vsusfruc.vel possessionis qđ
furtum iure naturali est prohibitū admittere:vt.ff.eo.l.j.§.fi.
⁊ insti.de ob.que ex qua.deli.na.§.j.Nā ⁊ diuina testatᷣ auto
ritas ꝙ tibi nō vis fieri alijs ne feceris.Itē est hoc vnū de p̄-
ceptis theologie,furtū nō facies:vt in.l.Moysi in veteri te-
b stamēto in lib.exo.fraudulosa[b].ideo dixi qꝛ si credit sibi lice-
re nō tenetᷣ furti:vt insti.vi bo.rap.§.ꝙ̄tū.idē si credat facere
dn̄i voluntate : vt no.d.Azo in sum.C.e.ti.Cōtractatio ideo
ponitᷣ in diffinitione:qꝛ sine ea nō cōmittitᷣ:vt.ff.eo.l.q saccū.
⁊.l.si qs vxori.§.neqꝫ.⁊.l.inficiando.⁊.l.falsus.§.nihil.Que
ꝯtractatio exigitᷣ vera ⁊ significat oēm ablationē vel baiulat.ff.
eo.l.si qs vxor.§.si quis.Aliene aūt rei ideo qꝛ rei mee nō fa-
cio furtū:secus si alius habeat mecū rem cōem:vt.ff.e.l.si so
cius.Itē ideo dicitᷣ aliene qꝛ rei q̄ nullꝰ est puta hereditatis
furtū fieri nō pōt:vt.ff.eo.l.hereditate. rei mobilis ponitᷣ qꝛ
c immobiliū furtū nō fit vt insti.de vsuca.§.ꝙ aūt.Corporalis[c]
ideo dicitᷣ qꝛ incorporalia ꝯtractari nō pos.vel tradi vel posside
ri:vt.ff.de acq.re.do.l.seruꝰ.§.incorporales.q̄ sit inuito dn̄o.
ideo dicitᷣ:qꝛ si credat dn̄ꝫ ꝑmissurū nō fit fur:vt.ff.e.l.inter.
§.recte.aīo lucrādi rē vel pos vel vsum ideo ponitᷣ qꝛ si aliqs
habeat animū nō lucrādi,sꝫ libidinē exercēdi nō tenetᷣ:vt.ff.
e.l.veꝝ est.⁊.l.insula.⁊.l.sarcinator.§.q ancillā.Et dꝛ furtū a
furuo.i.a nigro ꝙ clā ⁊ obscure ⁊ plerūqꝫ de nocte fit vt a fe
rendo.i.auferēdo.ff.de vsur.l.j.de qbꝰ oibus ꝑ ordinē inspi-
2 ciamꝰ:dic plenꝰ vt no.d.Azo in summa circa prin.¶ † Nūc
d videamꝰ de pena furibꝰ imponēda circa ꝙ sciēdū ꝙ si fur[d]
nō est famosus ⁊ clā faciat furtū ꝭm iura romana fastigatᷣ:
vt in autᷣ.vt nulli iu.§.pe.⁊ q̄ est signata.C.d ser.fu.autᷣ.sꝫ no-
uo iure.si aūt fur est famosus dꝫ suspēdi:vt.ff.de pe.l.capita
liū.§.famosus.Si aūt palā aliqs furatᷣ ⁊ est famosus fur fur
ca suspēditᷣ:vt.d.§.famosꝰ vt sūt derobatores strataꝝ.Si au
tē palā delinquat derobādo ⁊ nō est famosꝰ ⁊ tūc aut semel
tātum tunc punitᷣ.l.iul.de vi pu.vel priua.vt insti.de pu.iud.
§.itē.l.si autē sepius ⁊ tunc punitᷣ furca:vt.ff.de pe.l.capita-
liū.§.crassatores.⁊ hoc tene et serua de iure cōi vl' humano.
Tu dic ꝙ lꝫ aliqs sit famosus fur puta qꝛ pluries est furatꝰ
nō tn̄ sequitᷣ ꝙ sit famosus latro ideo non debet supēdi.Sꝫ
iterū fustigari:vt ꝓbat.l.quicūqꝫ.C.d ser.fur.⁊ lex que loqui
tur de suspendendo loquitᷣ de latrone nō autē de fure:vt di-
xi in autᷣ.sed nouo iure.C.de fur.Iac.bu.de iure lombardo.
pro primo furto amittat fur oculum, secundo nasum,tertio
vero suspenditᷣ ita ꝙ moriatur : ⁊ ita seruatur hodie per to-
3 tam Lombar.vt in Lōbar.de furt.l.de latronibꝰ.¶ † Sed
quero

queto q̃ sit differentia inter furtũ z latrociniũ.respon.fm.d. Odo.q furtũ est iudiciũ priuatũ.z ideo ex eo nõ moriẽ.item furtũ non cõnumeraẽ inter casus fortuitos.latrocinium autem sic.ff.de fur.l.eum qui.ff.pro so.l.cum duob⁹.§.damna.
4 ¶†Sed pone impositã esse penã furi pro primo z scdo furto in amissione oculi z nasi fm legẽ Lombar.nũquid p tertio furto morieẽ.videẽ q nõ.qz de duobus est punitus ergo solo vno furto suspẽderet z sic punireẽ p primo z scdo quod esse nõ debet.ff.de accu.l.senat⁹.z.ff.nau.cau.sta.l.licet.Sz videẽ qd debeat suspẽdi:qz cũ pseuerauerit in crimine magis delinquit z maior imponiẽ pena ar.C.ad.l.iul.de vi pu.l.seruos.in fi.C.de episco.audi.l.iij.ff.de penis.l.capitalium.§.solent.nã dicit Lombar.pro tertio moriaẽ nõ autẽ dicit pro primo vel scdo.z scdm vltimo allegata dicit do.Uber.de bo.q debeat
5 mori.¶†Sed iterũ pone aliã qõnem de facto sepissime ztingẽtẽ.Aliquis Regij cõmisit vnũ furtũ cõmisit Mutine scdz tertiũ vero cõmisit parme de quibus oibus furtis nõdũ punit⁹ est querit an potestas Parme possit istũ furẽ qui alias nõ est de sua iurisdictione facere suspẽdi z videẽ qd nõ ex eo q Parme vnũ solũ furtũ cõmisit.de q̃ tm̃ potestas Parme hz iurisdictionẽ.rõne duplici delicti Parme cõmisit.Alia autẽ furta sunt zmissa alibi de quib⁹ potestas parme habet nullã iurisdictionẽ.Reprobata aũt opi.Placẽtini qui dicebat vbi te inuenero ibi te iudicabo:qz eadẽ opi.locũ habeat in vagabundis sicut infra diceẽ sub rubrica vbi z quo loco puniãẽ delinquentes.Sed tamẽ ptãtes feroces sepe fures
a z latrones puniunẽ[a] ẽt de furtis z robarijs alibi per eos cõmissis qui possunt adiuuari tali rõne:qz per talẽ zsequẽtiam cõpetat executio criminis alibi cõmissi ptãti z rectori qui cognoscit de furtis z alijs criminib⁹ zmissis in suo territorio. Nã sepe hoc cõtingit q qs non habet directo habet p zñtiã: vt.C.de iudi.l.quoties.ff.de confir.tuto.l.j.vñ tene qd de criminibus in sua iurisdictione cõmissis ptãs puniat delinquẽtem p cribus aũt alibi cõmissis fiat transmissio:vt.C.vbi de cri.agi oportet.auẽ.qua in prouincia fm Uber.de bob.Et hec vera sunt quando agiẽ criminal'r de pena imponẽda furib⁹.Nã p fur.agiẽ z agi põt criminal'r:vt.C.de fur.l.vlti.z.ff.de priua.delic.l.vlti.C.de ser.fu.auẽ.sed nouo iu.Itẽ p furto ciuil'r p furto nõ manifesto ad duplum:z p manifesto ad quadruplũ z cõpetit ẽt cõdictio furtiua p re ipsa qd dic plene vt no.do.Azo.in summa.§.zpetunt.z hoc de iure Romano.Itẽ iure Lombard.ciuiliter agiẽ pro furto.vt.j.dicetur.
6 ¶†Solet queri quis est fur manifestus vel vsurari⁹ manifestus.circa qd dic⁹ q aliqñ queriẽ qs dicaẽ delinquẽs seu peccator manifestus vt fur vsurari⁹ vel alio modo respectu certi z limitati delicti.z tũc requiriẽ apprehẽsio vel acclamatio cõtra ipsum in ipso actu delinquendi vel in his que prima sunt delicto:vt.l.fur manifestus.ff.de fur.Aliqñ queriẽ vtrũ aliquis sit peccator alicuius delicti in genere.z tũc non sufficit qd faciat semel aut bis illud delictũ vt sit manifestus.Sz requiriẽ q stet publice parat⁹ ad illud delictum faciendũ:vt facit meretrix in prostibulo vel vsurarius ad banchũ vt.l.palam.in prin.ff.de ritu.nup.z qd not.in.c.vsurariũ.z.c.quãq.de vsur.lib.vj.Itẽ si nõ facit ita palã sed quasi vt puta mutuat in camera sua cuilibet volẽti arg.d.l.palã.z.l.iij.in prin.ff.ad macedo.Quis autẽ sit famosus dic.vt.l.capitaliũ.§.fa
7 mosos.ff.de pe.¶†Itẽ scias q si aliquis deprehendiẽ in camera vbi est pulchra mulier certe erit adulter manifest⁹.Ita debet intelligi.l.capite quinto.ff.de adul.idẽ si aliquis visus au fugere cum gladio euaginato z reperiẽ aliquis mortuus certe est homicidium manifestũ fm Bar.in.l.fur manifest⁹.
8 ff.de fur.Ja.bu.¶†Pone qõnẽ de facto accusaẽ quis de robaria strate z q sit latro publicus z famosus z sup hac accusatiõe testificaẽ tres mulieres de scientia z visu.Modo qritur nũquid ille debeat mori testificatiõe illarũ mulierũ.dñs Jac.de lare.dicit q nõ:vt.ff.de testi.l.ex eo.extra de ver.sig.c.forus.xxiij.q.v.mulierẽ.nisi in casibus iquibus infames admittunẽ:vt.d.c.mulierẽ.Et est ratio qz mulierũ vanã z mutabile est cor.vt.ff.de inoffi.test.l.filia.Itẽ si in ciuili testamento mulier nõ põt esse test.multomagis in cã criali vbi diligentius est agendũ:vt.C.de fal.l.vbi.z.C.de pba.l.vl.z.C.de ap
9 pel.l.additos.¶†Mo.ergo fur puniẽ criminal'r tribus modis z tribus legibus.Primo fm iura communia quo casu fur non moriẽ sed castigaẽ.s.qz fustigatur:vt.d.auẽ.sed nouo iure nisi sit publicus latro.i.consuetus furari qui debet mori:vt.l.capitalium.§.famosos.ff.de pe.Itẽ punitur scdo modo p.l.Lombar.pro primo furto scdo z tertio:vt.s.dictũ est: sed ciuiliter iure Lombar.puniẽ qz si fuerit masculus z liber z furtum fuerit manifestum nomen reddet pro culpa soluet sol.lxxx.si furtum fuerit vsqz ad sol.x.z si non poterit soluere mori debet.Si autem fuerit nõ manifestũ tunc nomẽ tantũ reddet.Si autẽ fuerit seruus eodẽ modo puniaẽ exceptio q p culpa soluet tm̃.xl.sol.vt in Lõbar.de fur.z ser.fugitiuis.l.ij.iij.z.iiij.Et hec vera sunt in masculo.Si autem fuerit femina liberta tũc p manifesto furto tm̃ reddet nomen:in alia vero culpa nõ debet requiri p eo q passa est iniuriã cum fuerit deprehensa in fur.vt in Lom.eo.ti.l.si mulier.eodem modo puniẽ p non manifesto ex eo qd diciẽ in.l.iij.eiusdẽ titul. Eodẽ ẽt modo puniẽ furtũ ab ancilla factũ vt eo.tit.l.si ancilla.nã z fm legem moysi si qs bouẽ furat⁹ fuerit:aut ouẽ z occiderit aut vendiderit quinqz boues pro vno z quatuor oues pro vna restituat.vt in veteri testõ in lib.exodi.Puniẽ etiã fur criãliter per.l.dñi Federi.imperatoris qz si quis aliqd.v.solidos valẽs furaẽ suspẽdiẽ de pace tenẽda.§.si quid.
10 in vsi.feu.¶†Sz qro fm qs leges puniẽ furtũ vtrũ fm legẽ coẽm aut fm.l.Lõbar.aut fm.l.dñi Federi.rñdeo sup hac qõne est gl.or.in vsi.feu.de pace tenẽda cõponẽda zc.§.iniuria seu furtũ in qua final'r zcludiẽ puniri furtũ fm iura allegata cõmunia z nõ fm legẽ Lõbardorũ:vel dic vt in fine illius gloss.puniri fm.d.§.si quis.v.solidos valens qz ipsa lex z si per q dura seruãda est sed hoc de cõsuetudine nõ seruatur:vt ibi no.nec etiam seruatur de consuetudine quasi per totã Italiã qd puniatur furtũ fm iura cõmunia.vt.s̃.no.licet vltra cõia sup pena imponenda habent diuersa statuta.
11 ¶†Pone qõnem de facto quidã boues meos dãtes sibi dãnum in vinea vel alia re cõduxit ad domũ suã vt eos z̃ meã detineat voluntatẽ volo eũ accusare de furto queriẽ nunqd possim vr̃ q sic.ff.de acqui.pos.l.iij.§.si rẽ.z.ff.de fur.l.iiij.§. fi.Sed in cõtrariũ est veritas qz furtũ nõ fit sine dolo.ff.eo. a l.j.§.j.z.l.si quis vxori.§.cũ creditor.z ad.l.aquil.l.si quis.§. fi.vnde furtũ a furando diciẽ insti.de obli.que ex de.§.j.Itẽ qz cõsuetudo est q hoies ducãt domũ tales bestias q dic vt etiã notaui.s̃.de penis.§.itẽ pone q ego inueni.nec peccat etiã si fecit ea q̃ sunt moris z cõsuetudinis.ff.de edil.edict.l. quis sit fugitiuus.§.apud labeonẽ.z de admi.tut.l.scire.§.
12 lucius.z.l.j.§.fi.de vẽ.inspi.ita sentit do.Mar.de fa.¶†Sz pone qd aliquis meo nomine vt dixi fecit furtum vel aliud maleficiũ qd ego tm̃ habui ratũ atqz firmũ queriẽ nunquid ex hoc puniar diciẽ q sic.qz ratihabitio retrotrahiẽ z mãdato equiparaẽ vt est videre in cõtractibus.ff.de acqui.pos.l.j. §.pcurator.z.ff.de nego.gest.l.si ego.z.l.iij.ff.de so.z.l.procurator.§.fi.z hoc dicit in delictis que possunt per aliũ cõmitti.extra de sen.excõ.c.pe.li.vj.z.ff.de vi z vi arma.l.j.§.sed z si cũ quis.z.§.quoties.z.§.deiecisse.z de regu.iur.l.hoc iure.§.deiecit.In alijs autẽ delictis que non possunt p alium explicari vt adulteriũ z similis persone coherentia dicunt sapiẽtes ratihabitionem nil operari argu.C.de cadu.tollen.l. j.§.ne autẽ Dy.Sequiẽ videre de scda parte rubri.s.de rece
13 ptatoribus malefactorũ sup qua videndũ est†quid sit malefactor receptator seu receptans z quẽ malefactorem receptare phibemur.z que sit pena receptãtis.pro quorũ notitia et responsione formo z facio talẽ qõnem que de facto cõtingit bononie me presidente maleficiorũ officio.Quidã noie Frãciscus quedã mortifere vulnerauit ita q incõtinẽti mortuus fuit hic malefactor incõtinẽti peracto illo maleficio scampauit z se receptauit in domũ quorũdã fratrũ suorũ:modo qritur an illi fratres sint puniẽdi tanq receptatores et receptãtes hũc homicidã.Et primo videẽ q nõ teneanẽ nec debeant aliquã penã pati quoniã malefactorẽ receptare est refugium abscõdendi causa prestare:vt.ff.de ser.cor.l.j.§.qd autẽ.ergo si cã abscõdẽdi nõ fuit sed tm̃ ille intrauit illã domũ non videnẽ illi fratres receptasse vl' recepisse dictũ fratrẽ suũ homicidam.z hoc etiã colligiẽ manifeste sic q debeat intelligi receptatio in rubro z nigro.C.de his qui la.vel ali.cri.reos occul.per totũ.z maxime in.l.j.vnde qz non pbaẽ fratres receptasse homicidã merito nõ tenentur ad penã aliquã.nam solum intrare sine receptare nõ sufficit:item ad hoc vt quis intelligatur receptator malefactoris est opus qd sciat tunc tẽporis cum recepit eum ab illo maleficium esse factum:vt.C. ad.l.fal.de pla.l.si quis seruum.z de his qui latrones.l.j.C. de ser.fugi.l.quicũqz.§.pe.z argu.C.de episcopali audien.l. z si legibus.ad hoc accidit.C.de agri.z cen.l.cũ satis.§.fina. vbi dum tractatur de puniendo receptantem distinguitur si scieuerit vel ignorauerit ascriptitum esse alienum quando receptauerit.Itẽ videtur z aliud fuisse necessarium scilicet qd isti fratres fuerint a curia requisiti vt illum homicidam representarent:z contumaces fuerint in presentando eũ: vt C.de his qui latro.l.iij.Sed his obstare videntur hec iura.C. de falsa moneta.l.j.C.de here.l.quicunqz.ff.de extraor.cri.l. j.ad fi.qui domum vbi quis receptando distincte tenetur

¶[a]Puniunẽ.ad de videnduz ful. zsi.cl.z ibi vid an ex nouo territorio oriatur noua contractatio.de quo vide Bal.cõ si.clij.v.lib.Ber.

ff.de adul.Respondeo ⁊ dico ꝙ hoc cõtingit in legibus an-
edictis quoniã coloni ⁊ procuratores recipiebant in his ca
sibus malefactores ad ipsum crimen perpetrandũ puta ad
fabricandum falsam monetã ⁊ ad conuenticulã hereticorũ
congregandam vnde qꝛ per hoc sunt participes scelerum ⁊
merito fuerũt participes pene.si.ff.de ser.cor.l.pe.⁊.ff.de fur
tis.l.si quis demũ põt dici ꝙ isti fratres sint absoluendi qua
si sit casus.l.ff.de incen.ru.nau.l.quo naufragiũ.§.nõ tantũ.
ibi,sed cũ additũ est dolo malo ⁊c.§.se.⁊.ff.ad sil.l.si quis in
graui.§.si quis.quibus legibus probatur ꝙ sine dolo malo
nõ dicitur quis receptare.⁊ est ideo qꝛ ignorãtia meretur ex
cusationem vt dictis.ll.⁊.ff.si quis test.liber esse ius.fur.l.pe.
14 ad fi.⁊ ibi no.❡ †Et faciunt hec pro statuto quo cauetur ꝙ
quicunqꝫ receptauerit bannitũ soluat cẽtum qꝛ si ignorans
quis receptauerit ꝙ nõ teneaẗ pena statuti.⁊ faciat ad hoc.
C.de ser.fugi.l.quicunqꝫ.⁊ qꝛ scientia ⁊ non ignorantia obli-
gauerit:vt.C.de tabu.l.generali.⁊ optime facit ad hoc.C.de
colonis illiricianis.l.iij.C.de agri.⁊ censi.l.cũ satis.§.pe. de
quo bannito recepto dic vt plene notaui.s.de bannitis pro
maleficio.§.alia autem questio.Et posito qd cognoscamus
homicidas ⁊ malos homines:nunquid claudemus eis ho-
stia.Ipse enim Christus christianos peccatores recepit sed
tamẽ cũ eis nõ participauit in scelere.Preterea frater nun-
quã fratrẽ capere ⁊ in fortiam cõmunis ducere tenetur vel
etiã accusare.C.vt nemo inuitus ⁊c.ff.de excusatiõe tutorũ.
l.humanitatis.Nam affectio sanguinis operaẗ quod sit im
punitum inter cõiũctas personas quas alias venit dãnãdũ
inter extraneos:vt.ff.ad.l.iul.repe.l.j.ad fi.l.arg.C.de exhi.
reis.l.vlti.Preterea si scientes receptassent tamẽ mitius age
retur ꝯtra eos rõne sanguinis:vt.ff.de recepta.l.ij.Affectio
enĩ sanguinis multũ operaẗ:vt.ff.de succes.edi.l.j.§.largius.
⁊.ff.de suspe.tut.l.j.§.si tutor.⁊.C.de transac.l.fratris.C.de
cod.l.fi.de adul.l.quãuis.de iuris.om.iu.l.qui iuris.c.si vero.
lo.j.extra de sen.excõ.Item ⁊ alias ꝑpter parẽtũ affectionẽ
si quis peccauit venia dignus est:vt.ff.de re mili.l.qui cum
vno testiculo.§.fi.⁊.ff.de libero ho.exhi.l.iij.§.si cũ.Econtra
videẗ qd indistincte teneanẗ fratres cõtra dicti ⁊ tanquã re-
ceptatores puniri possint nõ habito respectu si sciuerint vel
a ignorauerint[a] argu.tali si enim seruus meus illiricianus in
domo vel agro Titij fuisse mõstrabitur:tunc Titius tanꝙ
receptator obnoxius tenebitur sublata scientie vel ignorãtie
excusatione vt expressum est.C.de col.illiricia.l.vna.Quid
plura casus est legis delicta nõ ex animo veniũt punienda:
vt.ff.de legi.⁊ se.con.l.greca.ibi delictorũ q̃ sponte vel igno-
rantia ⁊c.⁊ ibi voluntariorũ ⁊c.imo plus est:qꝛ in culpa est
quilibet receptator qui ab initio nõ inquirit de conditione
illiꝰ quẽ recepit:vt.ff.nau cau.sta.l.fi.§.seruorũ.Preterea est
euidens ratio ⁊ vtilis afficere receptatores ⁊ reos criminis
pena pari.qꝛ nõ minus delinquunt receptatores ⁊c.vt.ff.de
incẽ.rui.nau.l.quo naufragium.§.non tantũ.Et qꝛ si tertius
quis quo tendat vel receptet se nõ inueniat perpetrato deli-
cto abstinebit ab illicitis cõmittendis:vt.C.de agri.et cen.l.
seruos.li.xj.Et qꝛ latrones absqꝫ receptatore diutius latere
b non pñti[b] vt.ff.de recep.l.i.❡ †Restat videre quos malefacto
15 res per iura prohibeantur recipere.Et certe prohibentur re
cipere incãtatores:vt.C.de male.⁊ ma.l.ij.Itẽ hereticos ad
cõuenticulas vel celebrationes ⁊ presertim si eos recipiamꝰ
defendẽdo:vt.C.de her.⁊ ma.l.iij.ad fi.⁊.l.arriani.⁊.l.si quẽ.
in fi.Item existentẽs in fu.Itẽ latrones ⁊ raptores.C.de his
qui latro.l.j.⁊.l.ij.⁊.C.de ra.vir.l.j.vel quibus est patria vel
alia prouincia sententialiter interdicta vel qui cum sint ho-
stes fugiunt.⁊ hoc si diu absconditi teneanẗ,vt sepe fieri vi-
dimus:vt.ff.de penis.l.methodorum.que.l.precedit antepe.
Sed nulla lex est qua caueatur ꝙ homicida nõ possit domũ
alicuius intrare vel ꝙ ob hoc sit ille puniendus qui eum do-
mum permittit intrare.Nã video ꝙ cũ homicida cõtrahe-
re possumus ⁊ ab eo emere ⁊ dona recipere:vt.ff.de dona.l.
post cõtractũ.⁊.C.ad.l.flauiã de pla.l.cõparentem.Itẽ ho-
micide post condẽnationem habitationem nostre domus
possumus locare cum talibus nõ sint interdicta ea que iur.
gen.sunt:sꝫ ea q̃ sunt iuris ciuilis interdicta:vt.ff.de penis.
l.quidam serui.⁊ locare ⁊ conducere est iurisgen.vt.ff.de iu-
sti.⁊ iure.l.ex hoc iure.Nam ⁊ a malefactore post condemna
tionem quis emit.nec aliquod periculum subijt:vt.ff.de ad-
mi.tu.l.chirographi.§.fi.⁊.d.l.cõparentem.⁊ solutionem a
debitoribus suis recipit:vt.ff.de iure fis.l.auferẗ.§.in reatu.
⁊.l.a reo.de sol.maxime enim non conuenit istis vt fratrem
suum caperent ⁊ morti traderent:quoniã defen.sanguinis
necessitas suadet.ff.de re mili.l.milites agrum.§.pe.parcen-
dum est enim ⁊ defendendum est sanguinis affectione:vt.ff.

a ❡ Ignorauerit. Adde ꝙ stãte sta tuto ꝙ receptãs incendiariũ pu-niaẗ pena non vẽ dicat locũ in rece ptante ignorãter ⁊ ignorantia ꝑsu miẗ vt consuluit ro.ꝯsi.cccclxxvij. Ber.

b ❡ Nõ pñt. adde ꝙ receptans ma lefactorẽ cõuictũ puniatur sed mi-tiꝰ voluit Alex. consi.cxliij.Ber.

de re mili.l.qui cũ vno testiculo.§.fina.Solu.illud est regu-
lariter ꝙ quotiescunqꝫ quis receptat aliquẽ scienter nocẽtẽ
id est qui nocuerit ⁊ maleficiũ cõmiserit ꝙ ille receptator pu
niendus est eadẽ pena qua puniendus erat ille nocens seu
malefactor:vt dicit.l.C.de his q latro.vel alios cri.oc.l.j.Nã
ibi dicit quod par pena expectat eos alieni criminis id est oc
cultatione ⁊ ipsos reos,id est latro vel alios nocẽtes ⁊ sic ex
predicta.l.est notandum quod equale est delictum eius qui
deliquit ⁊ qui receptauit ⁊ ideo similem exigit penam:vt.ff.
de recep.l.j.ff.de incen.rui.nau.l.iij.§.nõ tãtum.⁊.ff.de adu l
terijs.l.castitati.ff.ad.l.iul.de vi pub.l.crimen.⁊ est argu.ff.
de fal.mo.l.j.ff.ad.l.fal.dẽ pla.l.si quis seruũ.Et intelligas
illum malefactorem qui scienter malefactorem recepit id est
receptat in suo loco:vel alieno prestando sibi causam abscon
dendi eum:vt.ff.de seruo cor.l.j.§.ꝙ autẽ.⁊ dixi bene scienter
nã si ignoranter recipiat ⁊ receptet non tenetur:vt.C.de his
qui latro.l.j.ibi suscipiens suscep.⁊c.cum legibus.s.allega
tis eod.titu.§.item ad hoc.Verum cũ sit frater vel affinis vt
fuit in casu ꝓposite qõnis fratrem suũ receptauit vel affinẽ
non est absoluendus nec seuere aduersus eum exercendum
est nõ enim per delictum istorum ⁊ eorũ qui nihil ad se perti-
nentes reciperẽt:vt.ff.de recep.l.ij.sic est notandũ per illam
l.ꝙ aliquid conceditur ratione sanguinis ꝙ aliter non con-
cederetur ad qd facit.C.de cod.l.fi.⁊.C.de adul.l.q̃uis.ff.ad
l.iul.repe.l.j.ff.de re mili.l.iiij.§.fin.⁊.l.milites prohibentur.
in prin.ff.de iuris.om.iu.l.qui iuri preest.punientur ergo di-
cti fratres si scienter ⁊ dolose receptauerint suum fratrẽ ho-
micidam.Nam receptatio que non dolo sit venit nõ punien
da:vt.ff.de incen.rui.nau.l.quo naufragium.§.non tantuꝫ.
16 ❡ †Sed quomodo punietur ⁊ qua pena.respondeo cũ per
l.non sit pena determinata cõmuniter arbitrio iudicantis:
vt.ff.de pe.l.hodie.⁊.l.sanctio.⁊.ff.de effracto.l.j.§.qlibet.et
17 vt no.s.de penis.⁊.j.vtrum pena possit augeri ⁊c.❡ †Que
stio insuper talis est quã de facto habui Bonon.Statuto Bo
non.cauetur qd nullus debeat aliquem bannitum pro cer-
tis criminibus receptare in domo sub pena.cc.librarũ ⁊ de-
structiõis domus.❡ Quidem nomine Ioãnes becharius
quendam suum compatrem receptauit in domo sua qui bã-
nitus erat pro homicidio ⁊ eũ tenuit per duos dies ⁊ ꝓ eo
certas ambasiatas post cõspirationẽ factaꝫ cũ peregrino de
galicijs eundẽ prodidit potestati Bononiensi ⁊ mihi tũc ma
leficiorũ iudici cõmunis Bono.receptis lib.l.ex forma statu
ti.Pater vero dicti bãniti comparuit instãter ⁊ accusauit
dictũ Ioãnem ⁊ de receptatione probauit.modo querit an
dictus Ioannes poterit effugere penã statuti imponendam
18 receptatoribus bannitorum.†Et eadem questio est de illo
qui tenetur ad custodiam ciuitatis loco cuius alius fuerat
a capitaneo positus de quo queritur an euitet penã capitis
ordinatam tali inobedienti cũ hoc sit ꝙ ipse ad cor rediens
illa nocte iuerit ad custodiã iam dictam.Et primo videtur
ꝙ ille talis non potuerit penitere ex quo semel in crimen in-
cidit ⁊ penam meruit.argu.C.ad.l.iuliã male.l.fin.ff.de ar-
bi.l.si duo.§.semel.cũ satis est ꝙ tenuit vel qd semel fuit cri-
minosus.ff.de cau.ma.l.hec autẽ.j.respõ.ibi si autem neget.
tempus enim quo eum receperit inspicitur ⁊ postea non po-
terit variare.arg.ff.de sol.l.dispensatorem.§.si semel quidã
criminosus effectus non solet penitẽtia desinere esse reus.ff.
de furtis.l.qui ea mẽte.ff.de edi.edic.l.quis sit.§.j.video enĩ
qd ex leui offensa ad iugũ seruitutis quis deducitur.C.de li.
⁊ eorũ li.l.ij.C.de primipilo.l.j.lib.xij.⁊ video ꝙ de sola inur-
banitate verborũ quis punitur.C.de obsequi pa.prestã.l.si
manumissori.talis enim in constantia ⁊ variatio recusaẗ.ff.
de procu.l.in cause.⁊.ff.de instito.l.sed ⁊ si pupillus.§.pe.ꝙ
quis enim facit ⁊ non perfecerit consequenter debemus in-
spicere.ff.de leg.ij.l.statu liberũ §.fi.ff.de lib.leg.l.apud offi-
dium.ff.solu.ma.l.seruus dotalis.solet enim esse prouerbiũ,
euolat emissum semel irreuocabile verbum.xliij.c.fi.sed si est
irreuocabile quomodo potest retractari:vt de sententia iu-
dicis dicitur:vt.l.iudex postꝙ.ff.de re iudi.⁊.l.Paulus.C.
sen.re.non posse.l.j.nã si ille qui ad edictũ non respondebat
capite plectebatur fortius.hodie puniendus est qui male re-
spondit vel contra legis fecit interdictum qꝛ peius est male
respondere sicut peius est male tradere q̃ non tradere.ff.de
re mili.l.qui cum vno.§.qui post desertionem.sicut ille qui
recusat ꝙ imperator.l.communi precepit.argu.ff.de excusa.
mu.l.nesennius.§.nature.non enim debent crimina suble-
uari.C.de cohor.l.apparitor.lib.xij.vt sic alia possunt impu-
ne cõmitti.C.de offi.diuer.iu.l.ad splendidioris.nec vltra de
bent ista transire.arg.C.de luc.aduo.l.ij.lib.xij.ff.ad.l.aquil.
l.ita vulneratus.ad hoc illud generale ꝙ penitentie non est
locus

locus.C.de trāsac.l.ꝙuis ad.ff.de statulib.l.iij.§.stichus.C.
si certū pet.l.eo ꝙ.ff.ad trebel.l.nanqꝫ.circa mediū. Ecōtra
videtur ꝙ illud cōtradictoriū verbū ⁊ illud contradictoriū
factū est contēnendū:arg.C.si quis impe.maledixe.l.ij.rubri-
cum enim lingue non facile trahaṫ ad penā.ff.ad.l.iul.maie.
l.famosi.nō enim quid dixerit sed quid fecerit inquirimus:
arg.l.si.C.de dona.de re mili.l.cū allegas. nulla enim fuit il-
lorum verborū vel facti iniuria cū nō venerit ad effectū.ff.ꝙ
quisqꝫ iur.l.j.in.si.nā in simili casu hoc video ꝙ penā cōtuma
cie non mereṫ qui ad cor rediens obediuit.ff.de interroga.
act.l.pe.§.cōductores.⁊ cū satisfecerit ⁊ vltra omni crimine
se absoluit.C.ne tuto.vel cura.vecti.cōdu.l.j.⁊ de crimi.stel-
lio.l.j.illud enim cōtradictoriū verbū iracundie calore pro-
latum penam nō mereṫ.ff.de diuor.l.iij.nec videṫ renūciasse
precepto qui incontinenti ab actio.cessauit: arg.ff.de in ius
vocan.l.quāuis.⁊.l.qui cū maior.de bo.liber.§.denunciasse.
nempe in criminibus regulariter non prodest penitentia.C.
de aposta.l.ij.⁊ delicti veniā penitētibus damus.C.de here.
⁊ manich.l.manicheos.nec omnino sunt indigni venia qui
crimen emendationi potius quā cōsuetudini deputarūt.C.
de epis.audi.l.iij.in si.nec videtur renūciatio illa ore prolata
que frusculum conquieuit:argu.ff.de dona.inter vir.⁊ vxo.
l.cū hic status.§.si diuortiū.plus si quidē valuit ꝙ fecit quā
qđ se velle facere vel nolle predixit: arg.C.plus vale.ꝙ agiṫ.
l.emptione.factū enim plusꝙ̄ dictū in delictis inspiciṫ.ff.de
fur.l.si quis vxor.§.neqꝫ verbo.⁊ cogitatio nō facit alias cri
minosum.ff.de pe.l.cogitatiōis.primi enim motus nō sunt
in potestate nostra.c.homicidiū.de cōse.dist.j.propter ꝙ nō
sunt etiā puniendi ex quo ⁊c.ff.de reg.iur.l.ꝙ calore.⁊ certe
qui dixit se nolle seruare preceptū potuit dicere posse velle.
ff.ad turpil.l.filij.cum iuste penitentibus non sit humanitas
amputanda.C.de appel.l.si quis libellos.⁊ facit totum illud
brocardum penitentie locū esse.ff.qui bo.se pos.l.quem peni
tet.C.de epis.⁊ cle.auṫ.interdicimus.Sol.dō.Mar.de fano.
videtur in militie qui dixit se nolle ire ad custodiam et post-
ea iuit dicere non puniendum capite tamen castigatione di
gnum cum leue fuerit crimen ⁊ vsqꝫ ad satisfactionem dam
norum ⁊ expensarum quos fiscus vel est passus vel alius mi
les pro illa renunciatione est merito condemnandus:arg.in
auṫ.de mand.prin.§.qđ si delinquentes.de excusa.tut.l.si ac
19 criter.de decurio.l.ij.lib.ij.¶ †Ad aliam questionē de bāni-
to fuit iudicatum Bononie peritorū consilio:qđ ille recepta
tor debet puniri ex forma statuti iurati ⁊ precisi: qꝛ sicut li-
tera sonabat dicebat intelligi per iura interdicta ꝑ hac par
20 te allegata.¶ †Item pone ꝙ quidam latro furatus est mi-
hi res meas dicitur qđ res ⁊ latro sunt in domo Titij: peto
a iudice ꝙ ipse officio suo faciat inquiri ⁊ rimari in.d.domo
an hoc sit verum.modo queriṫ an iudex hoc facere possit de
iure:⁊ primo videṫ ꝙ sic possit per.l.C.de ser.fugi.l.requiren
di.⁊ qꝛ ad officiū iudicis spectat inquirere veritatē: vt.C.de
edē.l.is apud quem.⁊ qꝛ conuenit bono ⁊ graui presidi ⁊c.
vt.ff.de officio presi.l.congruit.⁊ eod.tit.l.iij. Et qꝛ reipu.in-
terest ne quis re sua male vtatur.vt insti.de his qui sunt sui
vt alie.iur.circa fin. Et qꝛ principis interest locupletes habe
re subiectos vt in auṫ.vt iudi.sine quoquo suffragio.§.cogni
tam. Econtra videtur ꝙ non ex eo qꝛ lex dicit qđ nemo co-
gitur indicare furem.ff.de prescrip.ver.l.solent.ff.de cōdic.
ob tur.causam.l.idem.§.si tibi.nec ob.d.l.requirendi. qꝛ qđ
ibi dicitur de fugitiuo seruo videṫ speciale inductum esse:vt
serui terreantur a fuga:vt eo.ti.l.si quis seruo.ergo non est
illud trahendum ad consequentiam:vt.ff.de legibus ⁊ se.cō
sul.l.ꝙ vero.Solu.dic qđ possit iudex ex officio suo ingrere
de predictis.nec ob.l.solent.⁊.§.si tibi.qꝛ iure actionis non
compellitur quis indicare furem sed officio iudicis. ⁊ facit
quod no.j.de multis questionibus in maleficijs.§. pone qđ.
aliquis fecit mihi furtum quero a iudice vt compellat vici-
nos vt indicare debeant fures ⁊ furta. queritur nunquid
possit.dic vt infra,in tit.uqui incipit.Nunc est videndum.§.
pone. Bandinus.

¶ De falsarijs. Rubrica.

1 ☞ Falsum quid sit.
2 Falsum quot modis committatur.
3 Falsi cognitio an fiat ciuiliter ⁊ criminaliter.
4 Falsum instrumentum faciēs vel fieri faciēs quomodo dif-
fert ab vtente solum.
5 Falso vtens instrumēto si dicat se abstinere ab vsu:an instru
mentū ex toto careat viribus ⁊ an faciens instrumentū fal-
sum ⁊ eo vtens pari pena puniatur.
6 Falso vtens instrumento tantū minus puniṫ:⁊ quando vti
mur aliquo instrumento quomodo debeamus protestari vt
euitetur pena falsi.
7 Instrumentum est simpliciter productū si super euidenti su
spicione illius feraṫ sententia:an producens sit puniendus
de falso vel quasi falso.
8 Instrumentum in se continet plura capitula quorum vnū
tantum falsum est:an propter hoc cēsebitur falsum in totū.
9 Instrumento falso existente in ea parte in qua nō est vis ali-
qua:an punietur vtens tali instrumento.
10 Falsos testes producens an pena falsi puniatur.
11 Falsi pena qua puniaṫ falsum ꝓducens instrumentū nō ha
bita distinctione an sciuerit vel ignorauerit:nō sic autē dici
mus de producente testes.
12 Falsis testibus per tertiū ignorāter productis:si illis postea
publicatis ⁊ sibi denunciatio ꝙ sunt falsi:nihilominus illis
vtatur an punietur de falso.
13 Statuto dicente qui produxerit falsos testes puniaṫ perso
naliter:si Titius plures testes producat inter quos scit vnū
esse falsum:an sit puniendus.
14 Statuto dicente qui fecerit falsum instrumētū puniatur in
l.libris si notarius in actis curie radat aliquid aut cancellet
vel falsum scribat:an puniatur pena statuti.
15 Tabellio vel iudex manifestās dicta testiū ante aperturam:
an teneanṫ pena falsi ⁊ quid de aliquibus alijs manifestan
tibus secreta.
16 Aduocatus allegans in causa falsum instrumētum vel fal-
sos testes an punietur de falso.
17 Probari quomodo poterit quod in superiori casu allega-
uerit falsos testes vel falsum instrumentum sciēter vel igno-
ranter.
18 Sententia lata ob allegationem false legis an irritabitur.
19 Accusaui de falso ratione vsus:producentem testamentum
vel instrumentum an pendente tali accusatione exequentur
instrumenta:⁊ quid si accusassem quod ille commisisset fal-
sum.
20 Notarius accusatur ꝙ composuerit falsum instrumentum
comparuit se excusando ⁊ datis fideiussoribus aufugit an
habebitur pro cōfesso: ⁊ an fuga preiudicet creditori cōtra
suum debitorem.
21 Accusatur de falso Titius tanquā producens falsos testes:
⁊ testes etiā sic accusantur sit defensio quod deposuerūt non
iurati vel parte non citata:nunquid punientur de falso: et
quid erit si aliquis falsum dicat deponens extra articulos
datos.
22 Mensuram vel stateram nō iustam tenens in domo an pu
niri possit.
23 Accusatione instituta si per cōfessionem accusantis ⁊ testes
constet falsam ⁊ calumniosam an accusator de falso punieṫ.
24 Nuncius communis an de falso puniatur si retulit se citas-
se quem non citauit ⁊ quid si bona fide vtens instrumento
dicatur a parte ꝙ est falsum ⁊ nō desistat nisi prope finē cau
se:an euitabit penam falsi.
25 Instrumētum quoddā reperitur falsum circa edic.si alius
quā notarius vtatur an notarius ⁊ vtens siue producens te
neantur pena falsi.
26 Testis deponens super pluribus articulis si super vno con
uincatur dixisse falsum an derogetur quo ad oēs articulos.
27 Instrumento producto coram iudice per quendam illitera
tum dicentem se velle vti eo:si non sint in illo bāni domini:
⁊ sit differentia signi tabellionis ad alia signa eiusdē tabel-
lionis:an punietur producens tanꝙ̄ falsarius.
28 Notarius fecit mihi instrumentum:post tempus peto illud
mihi dari in forma publica:ille dicit se non recordari illud
fecisse:an possim illud de falso accusare.
29 Dolus regulariter non presumitur:⁊ in quibus casibus do
lus presumitur.
30 Tabellio condemnatus de falso:qꝛ falsum instrumentum
confecerat facta reseruatione artis sue in sententia:an talis
reseruatio valeat.
31 Tabellio semel falsum cōmisit:postea multa alia instrumen
ta fecit an illis credatur.
32 Tabellio scienter fecit instrumentum falsum:sed in illo defi
cit dies an notarius teneatur pena falsi.
33 Stante statuto quod nullus faciat instrumentum venditio
nis bonorum quam fecerit aliquis de parte lambertorum
sub pena lib.c.si notarius faciat instrumentum super aliena
tione dictorum bonorum:sed non reperiebatur in registro ⁊
sic erat inefficax ex forma statuti: an notarius incidat in
penam.

NUnc vero est videndum de fal
sarijs ⁊ falsitatibus
quid sit falsum quando committatur qua-
liter cognoscatur quibus modis committa
1 tur ⁊ que sit falsi pena.† Est autem falsum
mutatio veritatis:vt in auť.de instru.cau.in
prin.col.vj.⁊ committitur crimen falsi dolo adhibito ⁊ non
2 aliter:vt.C.eo.nec exemplum.committitur† aūt falsum mul-
tis modis puta scriptura vt siue scribat siue deleat.Item di
a cto vt in teste ⁊ qui accipit precium vt ferat testimonium vel
non ferat[a] ⁊ qui falsis legibus vtitur in allegando.Item
b committitur falsum facto vt in falsa moneta[b] vel in partu
c supposito vel in mensura.Item committitur falsum vsu[c].vt
in eo qui vtitur falsis instrumentis vel si se gessit pro milite
vel falsis insignijs sit vsus.Item falsum cōmittit qui testa-
mentum celauit corrupit vel deleuit vel qui edictum corru-
pit vel qui duobus rem insolidū vendidit ⁊ instrumenta a-
d pud se deposita aduersario prodiderit.[d] Item ⁊ qui princi
pi vel presidi mentitur vel per obreptionem aliquid obtinue
rit tenetur pena falsi quasi autem falsum cōmittit tutor vel
curator vel alius qui deposito officio rationē nō reddit.vel
qñ aliquis sibi in testamento asscribit de quibus omnibus
⁊ etiā qñ falsum cōmittiť dic plene vt no.do.Azo.in summa
3 eo.tit.¶ †Cognosciť autē de falso criminaliter ⁊ ciuiliter ⁊
si criminaliter ⁊ ꝑ accusationē tūc accusatori ⁊ accusato in-
cūbit ꝓbatio:vt.C.eo.l.vbi ciuiliter autē cognosciť per exce-
ptionē ⁊ replicationē ⁊ tūc leuior procedit examinatio:vt.C.
eo.l.fi.⁊ si ibi dixi instrumentū falsum ciuiliter vel crimina-
liter excipiendo vtrū possim postea accusare de falso vel non
dixi.s.quō de maleficijs cognoscať per exceptionē ⁊ qd velit
primo agi ciuiliter vel criminaliter pōt:vt.C.eo.l.damus.est
autē pena falsi ⁊ quasi falsi in libro homine deportato ⁊ bo-
norum publicatio.In seruo autē est eius pena vltimū sup-
plicium:vt.ff.eod.l.j.⁊ insti.de publi.iudi.§.item.l.corne.ff.
publi.iudi.l.ij.§.fina.⁊ datur vsqȝ ad.xx.annos:vt.C.eod.l.
querela.Sed hodie quia non imponiť alicui dicta pena de
consuetudine:⁊ quia nō vtimur deportationibus satis dici
pōt ꝙ pena falsi debeat imponi ſm formā statuti ⁊ si de hoc
nō sit statutū ꝙ tūc imponať cōsueta quasi hoc arbitrio iu-
dicis relinquať ad hoc est aurea lex.ff.de extraor.cri.l.saccu
larij.§.sunt quedā.C.de edifi.priua.l.an in totū.⁊ que sit lon.
cōsue.l.j.ff.de pe.l.hodie.sed de iure Lombar.si notarius fe
cerit falsam chartā debet manū dextrā amittere:vt in Lō-
bar.de eo q falsam chartā scripsit que hodie seruať:⁊ ita sen
4 tiūt Ja.de are.⁊ multi alij doc.¶ †Ro.tñ ꝙ differētia est in-
ter eū qui fecit vel fieri facit falsum instrm ⁊ eū qui solūmō
falso in causis vtiť instro.Nā primus vtendo instro falso lȝ
abstineat ab vsu dicti instri non propterea penā falsi euitat.
Alius autē qui autor falsitatis nō fuit abstinēdo ab vsu pe
5 na careat ⁊ fraude:vt.C.eo.l.falsos codicillos.¶ †Et not.ēt
ꝙ si ille q in causis vtitur aliquo instro simpliciter dicat se
abstinere ab vsu ipsius instrumenti ꝙ tūc instrm illud viri-
bꝰ caret ex toto:vt.C.de fide instr.l.si aduersarius.Itē no.ꝙ
ille q fecit falsum instrm,⁊ ille qui falso vtiť instro pari pena
puniunť:vt,C.eo.ti.l.si fal.codicillos.⁊.C.si reus vel accusa.
6 mor.fue.l.iij.¶ †Itē no.ꝙ ille solūmō qui vtiť minus puni
tur:qꝛ ille solū in decenniū relegať:vt.ff.eo.tit.l.falsi.§.ordi-
ne.Do vero Gui.de suza.⁊ alij pleriqȝ doc.docēt nos cū ali
quibus vtemur instris tali protestatione vti.Ego Albertus
vtor tali instro in dicta cā ꝙ dico ⁊ assero verū ⁊ omni frau-
de carere.Verū si quo tpe appet falsum in toto vel in parte
e sua dico ⁊ ꝓtestor[e] erūt me abstinere ⁊ abstineo ab vsu ipsius
instrumenti ⁊ ꝙ talis ꝓtestatio sit admittenda ⁊ ꝑ eā euiteť
pena falsi ꝓbať per.l.C.de excep.l.si quidā.ff.de dolo.l.elegā
ter.§.si ꝓcurator.⁊.ff.de dam.infe.l.pretor.ait.§.si cōtrouer-
sia.⁊.l.qui vas.§.j.⁊.l.si ꝓprietatis.§.placuit.⁊ in auť.de te-
sti.§.si vero,⁊.ff.depositi.l.si quis inficiatus.⁊.ff.de peti.he-
redi.l.si debitor.Qd autē qs possit se abstinere ab vsu instru
7 mētorū ptȝ vt.C.eo.ti.l.si qs.¶ †Sed pone instrumētum sim
pliciter ꝓductū est ⁊ ꝓbať manifeste fore suspectū nō falsum
⁊ lata est snīa sup euidenti suspicione qriť nunqd ꝓducēs sit
de falso puniendus vel quasi falso.dic ꝙ nō lȝ instrumentū
careat viribus nisi ꝓducēs ei instrumēto fidē in.C.de ꝓba.l.
8 iubemus.¶ †Pone fore instrumentorū astringat ꝙ multa
mēbra siue capitula in se cōtineat in vno vero ipsorū capitu-
lorū cōstat ipsum instrm fore falsum,in ceteris vero oibus fo
re verū.qriť nunqd totū instrm censeať fore falsum:⁊ primo
videť ꝙ non.Nam non censeť oino falsum ꝙ iuuať primor-
dio veritatis:vt.ff.de leg.ij.l.cū filius.§.heres meus.Itē qꝛ
nos debemus attēdere preualentiā;vt.ff.de acqui.re.do.qō-

a ¶ Nō ferat. Ad de ce.ꝯsi.xxij.B.

b ¶ Moneta. Ad de qualr puniatur falsificās monetam principis Alex.cōsi. ciiij.j.li.Raph.cu.ꝯsil.cxxxviij.Ber.

c ¶ Vsu. Adđ an vtēs falso instro vel testibꝰ puniatur de falso fulg.ꝯsi.clxxvij.Ber.

d ¶ Prodiderint Adde Ro.cōsil.clxvj.Ber.

e ¶ Protestor. ad de ful.ꝯs.clxxvij.Ber.

quid.in fi.ff.de sta.ho.l.hermofroditū.Itē pene sunt molliē-
de nō exasperande:vt.ff.de pe.l.interpretatione.⁊.C.de lati.
liber.tol.l.j.§.fi.¶ Ecōtra videtur ꝙ tot sunt capitula quot
sunt sententie tot sunt instrumenta quot sunt capitula.C.de
trāsac.l.si ex falsis.in fi.⁊.ff.de verb.obli.l.scire debemus.in
prin.⁊.l.ꝙ pluribus.⁊.ff.de minoribꝰ.l.etiā.§.j.⁊.ff.de euict.
l.qd dicit.in prin.Itē vnꝰ testis totū reddit testimonium su-
spectū:vt.ff.quēadmodū test.api.l.j.§.si quis ad diē.⁊.C.de
veteri iure enu.l.ij.ad fi.ſm que vltimo do.Gui.questionem
9 hāc soluit.¶ †Sed quid si instrumentū cōstet esse falsum in
ea parte vbi nō est vis aliqua an vtens tali instrumento pu
niať pena falsi.do.Gui.dicit ꝙ sic arg.ff.eod.ti.l.si quis ob-
repserit.in princ.⁊.ff.de arbi.l.cum pena.⁊.ff.si quis cau.l.si
quis autē.§.j.⁊.ff.de edē.l.ij.§.j.vel dic super questione ista
10 vt dicimus.j.eo.tit.§.subijciamus.¶ †Pone ꝙ aliquis ꝓ-
duxit testes quos cōstat fore falsos modo queritur ⁊ produ-
cens puniať ⁊ teneať pena falsi dic ꝙ si sciens produxit illos
falsos testes ꝙ punieť pena falsi alias nō:vt.C.eo.l.nec exem
11 plū.¶ †Sed quare punieť ille qui falsum instrumētum ꝓdu
cit nō habita differentia an sciuerit vel ignorauerit.d.l.si fal
sos.C.eo,⁊ in eo qui ꝓduxit testes falsos est secus.Respō.ꝙ
ille qui instrumenta produxit poterat deliberare super illis
instrumētis si fuerint vera vel nō.sed secus est in ꝓducente
12 testes qui ignorans fuit qui ipsi dixerint.¶ †Sed pone ꝙ
aliquis produxit falsos testes ignorās tamē publicatis testi
bus denūciať sibi ꝙ ipsi sunt falsi ipse autē nihilominus eo-
rum attestationibus vtiť in causa nūqd punieť de falso.d.
Gui.de suza.dicit ꝙ sic qꝛ certioratus dolo non caret.ff.de
lib.ho.exhi.l.ij.§.is qui.⁊ qꝛ vtēdo attestationibus post de-
nunciationē dolū committit.licet a prin.fuerit ignorans.ar.
ff.de pac.l.iurisgen.§.sine.⁊.ff.de excep.doli.l.ij.§.circa.⁊ in-
sti.de acqui.rerum do.§.si.⁊ sufficit inter initia ibi fuisse de-
13 nunciatum.ff.qd vi aut clam.l.iij.§.illud.¶ †Item statu.est
in ciuitate ꝙ quicunqȝ produxerit falsos testes debeāt puni
ri personaliter:modo quidam in aliqua.q.produxit multos
testes.inter quos vnū scienter falsum produxit:modo queri-
tur an ꝓducens personaliter puniri debeat.⁊ videtur ꝙ nō:
qꝛ statutū dicit testes ⁊ pluralis elocutio duos testes saltē re
quirit:vt.ff.de testi.l.vbi.⁊.ff.de ver.obli.l.inter stipulantem.
§.si idem.nā cū statuta sint stricti iuris intelligenda sunt si-
cut litera sonat.vt plene scripsi.s.de trāsac.l.⁊ pace.§.vlti.in
magna.q.no.Econtra videť per.l.ff.vi bo.rap.l.iij.§.homi-
nes.⁊.§.ꝙ ait pretor.⁊.ff.de neg.gest.l.iij.§.j.⁊ alias dicit lex
ꝙ qui filiū habet nō est sine liberis:vt.ff.de verbo.signifi.l.nō
est sine liberis.ff.de condi.⁊ demon.l.falsam.§.vlti.⁊.ff.de le.
iij.l.qui concubinā.§.qui stichū solu.per sapientes notatum
inuenio qd sequatur punitio ſm formā dicti statuti quia il-
la talis pluralitas quicunqȝ produxerit falsos testes inspe-
cto cōmuni vsu loquēdi in singularitatē resoluiť:vt.ff.de cō
di.⁊ demō.l.falsam.§.fi.⁊ de ori.iur.l.ij.§.ex actis.⁊.d.l.non
est sine liberis,ff.de neg.gest.l.ait pretor.§.j.aurea lex est ad
hāc solutionē.ff.vi bono.rap.l.iij.§.dolo.verū.sed fi.⁊.§.ait
14 pretor.Dy.¶ †Pone statutū esse in ciuitate qd quicūqȝ fe-
cerit falsum instrumentū soluat pro pena lib.l.aut qd ampu
tetur sibi manus.modo quidā notarius in actis curie com-
misit falsum puta qꝛ fecit rasurā vel cancellationem vel scri-
psit falsa queritur an debeat puniri pena statuti.Hec qstio
fuit de facto Padue super qua dixit.d.Ja.de la.qd notariꝰ
ille teneretur pena falsi de iure cōmuni:vt.ff.eo.titu.l.j.§.qd
in rationibus.⁊.l.qui testamentū.alias incipit Paulus.⁊.l.
instrumentorū.ad fi.ibi deleuerit.sed de stricta ratione dixit
qd nō tenetur pena statuti qꝛ nō constat instrumentū falsuȝ
fecisse qui deleuit vel cancellauit tamen appellatione instru
mentorū continentur acta:vt.ff.de fi.instru.l.j.⁊ de verb.sig.
l.nocentes.§.instrumentorū.Sed cū hodie pena legis corne.
de fal.nō imponitur alicui qꝛ deportationibus non vtimur.
putat idē.d.Ja.⁊ alij pleriqȝ prudentes rectores terrarū be
ne facere si penā ordinatam per statutum imponat quare
hoc eorū arbitrio sit relictū ergo in hoc consuetudinē regio-
nis inspiciant.ad hoc aurea lex est.ff.de extraor.cri.l.saccula
rij.§.sunt quedā.⁊.C.de edifi.priua.l.an in totū.⁊ que sit lō.
15 cōsue.l.j.¶ †Sed quid si tabellio vel iudex ante aperturā te
stium manifestet vel legi passus fuerit dicta testiū.modo qri
tur nunquid ille iudex vel notarius teneatur pena falsi.dic
qd sic ꝑ.l.ff.eo.ti.l.j.§.is q instrumēta.⁊.e.l.in prin.ibi inspi-
cienda ne.⁊c.ff.de pe.l.si quis aliquid.§.instrumētum.⁊.§.
ij.ff.de extraordi.crimi.l.saccularij.§.j.¶ Idem dicit.d.Ja.
de la.in procuratore vel aduocato reuelantibus instrumen-
ta vel alia iura secreta sue partis parti aduerse per iura pre-
dicta.¶ Idem dicit in quolibet reuelante secreta cōsilia sue
ciuitatis

ciuitatis vel detegit q̄ priuata consilia sui potestatis vel presidis vel alterius cuius officio obsequitur idem in iudice si manifestauerit vel reuelauerit sniam quam laturus erat ante pronunciationem ꝛ facit.ff.eo.tit.in prin.ꝛ.ff.de offi presi. l.obseruandū.ꝛ arg.ff.de pe.l.si quis aliquid.§.transfuge.ff. de re milita.l.omne delictū.§.exportatores.nā manifestare secreta est quedā species proditionis vt dicitur ꝛ ita Padue cōtingit de facto ꝛ consilio dicti dn̄i Ja.ꝛ aliorū peritorum iur.cōdemnatus fuit de falso quidā notarius qui ante aper
16 turā testiū attestationes patefecerat eorundē. ¶ †Sed pone ꝙ aduocatus alleget in causa falsum instrumētū vel falsos testes: queritur nunqđ possit de falso puniri. distingue in hoc, an faciat sciens vel ignorans. primo casu si sciuerit pōt puniri. scđo vero casu si ignorauerit nō possit: vt ar.ff.eo.ti.l. diu⁹
17 pius.in fi. ¶ †Sed quomodo ꝓbabitur vtrū sciuerit an ignorauerit. Respon. ex cōiecturis: vt.ff.de ver.obli.l.continuus. inspicietur enī qualitas ꝑsone an talis sit que careat omni suspicione: qꝛ tunc presumitur per errorē allegasse. si vero sit ꝑsona suspecta presumemus ex mala eius vita preterita contra eū vt qꝛ similia facere cōsueuit ꝛ qđ persona sit spectāda ꝓbatur.ff.de test.l.iij.ff.de re mil.l.nō ois.§.barbari⁹.ꝛ.C.si qs im
18 perato.maledixerit.l.vna. ¶ †Sed quid si aduocatus allegat falsam legē ꝛ iudex ſm legē allegatā sniam tulit nūquid irritabitur illa snia videtur ſm opi.do.Odo.ꝙ sic si cōstet iudicē secutū allegationē illius false legis qꝛ allegatio falsa le. non debet adminiculum prestare cause: vt.ff.de iudi.l.si pretor.§. marcellus. ad instar snie late ob falsos testes vel ob falsa instrumēta q̄ snia ipso iure nō tenet vel beneficio restitutionis in integrum retractatur: vt.C.si ex fal instru.per totum. si enim snia sit lata ob falsos testes vel ob falsa instrumenta tūc tenet ipsa snia sed irritatur beneficio restitutiōis.ff.de re iud.l. diuus. Itē dicas si lata sit per dolū vel machinationem vel falsas allegationes: qꝛ de rigore iuris tenet.l.seruo.§.cū pretor.ff.ad treb.sed de equitate datur restitutio ex clausula generali si qua iusta causa ꝛc.l.j.in fi.ff.ex quibus cau.maior.et.l. sed ꝛ si per ꝑtorē in fi.ꝛ ꝙ detur restō facit.l.diu⁹.ff.de in integ. restō.ꝛ.l.si ꝑtor.§.marcellus.ff.de iud.fallit tamē fauore minorū qꝛ ipso iure snia est nulla: vt.C.si ex falsis instrumē.l.ij. Itē fallit quando per preuaricationē aduocati fertur snia: qꝛ tūc ipso iure nō tenet: vt.C.de aduo.diuer.iudi.l.j.vel dic qđ ibi datur restitutio maiore ex predicta clausula sicut minori in predicto casu datur restitu.l.minor autē magistratus.§.j.ff.de
19 mino.do.Odo.vtriusq3 legū doct. ¶ Pone qđ aliquis inducat contra me instrumentū vel testamentū ego vero vtēte accusem de falso sola rōne vsus: modo queritur an illa accusatione pendente possit adiri hereditas vel instrumentum mutui executioni mādari. videtur ꝙ nō: qꝛ lite pendente non est aliquid innouandū.C.vt lit.pen.per totū arg.C.de cōtrahē.stipu.l.optimā.sed cōtrariū est dicendū ꝙ pendente accusatiōe pōt peti ꝛ adiri hereditas.ff.de acqui.here.l.cū falsam.ꝛ ar. C.de fal.l.satis aperta. Secus si ego accusem aduersariū qđ ipse fecisset falsum testamentū vel instrumenta: qꝛ tūc nō pos
20 set petere vel adire: vt.d.l.cū falsam. ¶ †Itē quero de qōne quā pluries vidi ꝛ habui de facto. notarius quidā accusatur qđ cōposuit falsum instr̄m qui ad accusationē cōparuit ꝛ se excusauit ꝛ fideiussores dedit ꝛ postea aufugit. queritur an habeatur pro confesso. Itē an dicta fuga ꝑiudicet creditori cōtra suū debitorem. primo videtur ꝙ habeatur pro confesso.C.de asses so.l.cōsiliarios. Itē qꝛ fuit cōtumax ꝛ eius cōtumacia ꝓ facto reputatur: vt in aut.qua in prouincia.C.vbi de crimi.agi opor.igitur facit preiudicium vtriq3.l.si quis decurio.C.ad.l. cor.de fal. Ecōtra videtur ꝙ accusat⁹ veniēs intra annū auditur.ff.de pe.l.absentē.§.j. Itē hec talis persona sibi tantū facit preiudiciū ꝛ nō alijs.ff.de pa.l.si vnus.§.in summa.ꝛ.C. res inter ali.acta.per totū. preterea notarius non habetur nisi loco vnius testis: ergo non facit instrumentū nisi suspectum: vt.ff.quemad.testa.aper.l.j.in fi. Solu.dic ꝙ nō habeatur ꝓ
a confesso[a] sed propter fugam potest peti qđ bona eius annotentur ꝛ intra annū veniēs auditur: vt.C.de requi.reis.l.ij. ꝛ dic ꝙ talis fuga nō preiudicat creditori: vt.s. ¶ Subijcia
21 mus nūc questionem que quotidie occurrit de facto.† Quidam scienter produxit falsos testes qui cum testibus fuit accusatus sed eorum defensionem probant seu ostendunt qđ illi testes deposuerunt non iurati eorum dicta vel qđ non iurauerūt partibus presentibus vel parte nō citata: queritur nunquid debeāt puniri de falso ꝛ qđ sint puniendi tam producens quam ipsi testes: arg.ff.ad.l.iul.de adul.l.si vxor.§. repon.vbi legitur qđ quāuis vxor probetur non iusta et non legitima: qꝛ tamen propter matrimoniū putatiuum matrone nomen assumpsit poterit qui eā cognouerit accusari ꝛ coerceri de adulterio. Item si quis legatū rei sacre scripsit sibi tenetur.l.cor.de fal.quāuis legatū nō teneat de iure: vt.ff.eo. l.si quis legatū.primo ꝛ scđo respon.optime facit.ff.ad sil.l.si quis in graui.§.si quis codicillos. Nam sufficit factū in homine ad penam quāuis iuris non sortiatur effectū: vt.ff.de infa.l.quid ergo.§.cū autē in maleficijs volūtas spectatur non exitus.ff.de sic.l.diuus.ꝛ.l.j.§.j.C.de sic.l.is qui cum telo.ff. de fur.l.qui ꝛ facit.ff.de pe.l.cum pena.ff.de lega.iij.l.si tibi. ¶ Ecōtra videtur qđ sint absoluendi.arg.ff.ne quis eū qui in ius voca.non ie.in fi.ꝛ lex presumit quem in dubio poti⁹ simplicitate quā malicia deliquisse: vt.C.de his q sibi ascribunt.l.pe.ꝛ.ff.de fal.l.diuus pius.ꝛ.C.si manci.ita fue.alie. l.quidam.ꝛ.ff.de pe.l.si quis aliquid.§.testamēto. denuo est ratio afficax que tales statuit puniendos qꝛ illa demum falsitas coercenda venit que vtenti tali falsitate prodest et alij nocet: vt argu.ff.eo.tit.l.impuberem.§.j.ver.ꝛ si eo seruo. et C.de his qui sibi ascribunt.l.j.ꝛ de precib⁹ impera.offer.l. rescripta. nam hec talis falsitas nec prodest vtenti nec nocet parti aduerse. nam deposito testium nō iurat vel iurat partibus absentibus ꝛ non citatis nemini prodest vel nocet. et eadem questio contingit Bononie de quodam teste qui falsum dixerat ꝛ deposuerat extra intentionem: ꝛ articulos datos ad probandum solu.do.Mar.de fano.ꝛ docto. Bonoñ soluūt ꝛ dicūt dictos testes non teneri pena falsi probatur per iura pro hac parte allegata. Et ad hanc solutionē optime facit.l.j.ff.de cri.expil.here.l.fin.in fin.ibi ꝛ nihil mutat estima.subripientis ꝛc.ꝛ.d.l.impuberem.§.j.ꝛ.ff.de fur.l.inter omnes.§.recte.ad fi.ff.de incen.rui.nau.l.j.§.si suspicio.ꝛ C.ad.l.flauiā de pla.l.preses. cū quodā tempore assiderē Bonoñ. cū strenuo doc.do.Ant.de fixerata. tūc potestate ibidē ꝛ corā me simul questio incidisset de quodam teste qui extra articulos scienter falsum dixerat. voluit idē do.Anto.super illa causa habere cōsilium do.Lamberti ramp.ꝛ alioꝝ doc. qui cōsuluerunt finaliter illum testem pena falsi nō teneri rationibus preallegatis. verū qꝛ eū deliquisse cōstabat dictū testem qꝛ vbicunq3 dolus versatur ꝛ vbicunq3 deest certū nomē delicti illud delictum extraordinariū dicitur crimen stellionatus: vt.ff.de cri.stellio.l.stellionatus.§.stellionatū.in prin. ꝛ generaliter cōsuluerunt insuper eundē testē pena extraordinaria pecuniariter cōdemnari arbitrio potestatis predicti. Nā vbicunq3 non est pena determinata a.l.committitur arbitrio iudicantis.ff.de iur.delib.l.j.ꝛ.ff.de pe.l.hodie.et extra de offi.ꝛ pote.iudi.dele.c.de causis. vel dic scđm Dyn. vt voluit dum legeret super.l.qui testamentum.ff.de fal.qđ dicti testes pena falsi teneantur qꝛ in seipsis maleficiū cōsummatum est: ꝛ per eos nō stetit quin maleficiū effectū habuit. arg.legum allegat arū pro hac parte ad hāc questionē pro ꝛ cōtra est.ff.de fal.l.si quis legatū.nā falsus testis punitur de falso quāuis non leserit partem vel eius dictū non habuit effectum: vt not.extra de fal.in.c.j. Nec prodest etiam si dicat erraui: qꝛ non debet asserere verum esse id de quo nō est certus. argu.c.j.de scrutinio ꝛ extra eo.titu.c.ad falsariorū.et facit.ff.eo.l.eos. nā sicut no.Guil.durātis in opere suo in titu. de teste.§.si testis admittat falsitatem in dicto suo siue scienter siue ignoranter nō valet eius dictum. nunq̄ enim debet dicere nisi qđ in veritate nouit ꝛ in quo non possit esse ignorantia: vt.iij.q.ix.§.testes.c.pura.ꝛ hec sic dicta per Dyn.ꝛ Gui. serua quando dictū testis aliquod est nullum serua su
22 predicta. ¶ †Sʒ pone qđ aliquis habeat ꝛ teneat in sua domo mensuram non iustam vel staterā ꝛ pondera. quero nūquid ex hoc possit puniri dic qđ sic per legē diuinā Moysi. vt in veteri testamento in lib. Deuteronomij. ad idē no.in.c. ij.de emp.ꝛ vendi.ꝛ in.l.arbitrio.ff.de dolo.§.de eo.ꝛ.l.an
23 nona.in fi.de extraordi.crimi. ¶ †Pone questionē que etiā de facto mihi contigit Bonoñ. quidam instituit accusationem qđ a quodam fuit percussus ꝛ vulneratus quam constitit tam per testes quam ex confessione esse falsam ꝛ calumniosam ꝛ fuimus in dubio quinq3 assessores: vtrum ille accusator posset condemnari de falso. super qua questione videtur per id qđ scripsit do.Gui.ꝙ ille teneatur pena falsi, per l.ff.e.l.j.§.j.ꝛ hoc idem videtur sentire glo.Accursij.ff.de calum.l.j.§.j.ꝛ allegat.d.l.in prin.sed argu.est contra qđ non teneatur de falso.ff.ad tertul.l.j.in prin.ibi calumniator ꝛc. Nam talionis pena falsitatis id est accusationis nō vere videtur transfusa in nomen calumnie que calumnia punitur pena talionis id est pena qua accusatus debet puniri: vt plene.ff.de his qui not.infa.l.athletas.ꝛ.C.de accusa.l.fina in falsitate autem alia imponitur: vt.ff.eo.l.j.§.fina. super qua questio. nos quinq3 assessores cōsuluimus.d.Lāber.ramp. qui deliberato consi. consuluit.d.accusatorē puniri nō pos-

a ¶ Pro confesso. Adde qđ contra notarium possit formari inquisitio de falso. alex. cōsil.lxx.ꝛ.lxxiiij. Ber.

a se pena falsi[a] rationibus predictis. Super qua.q. adduxit casum legis in corpore auf.vt litigantes iurent.§.si quis autem.ver.si inter ꝛ ibi in gloss.ꝛ hec est veritas ꝛ sic vidi per assesso.ꝛ legū doc.vbi licet obseruari.verū qꝛ cōstabat dictū accusatorem calūniose dictam accusationem fecisse cōsuluit idem.d.Lamber.cū nō effugere aliā penā ꝙ dic:vt no.j.eo.
24 subijciamus ad fi. ¶ †Pone quidam nuncius communis retulit se citasse aliquē,non citauit.queritur nunquid tenet͛ pena falsi.dic ꝙ sic.ff.eo.l.qui nomine.Sꝫ dic pone.ꝙ Titi⁹ in causa ꝙ mecū habebat bona fide vtebatur quodā instrumento publico cum protestatione vel sine.ego quidē in ꝓcessu cause corā iudice dixi eidē Titio ꝙ istud instrumētū erat falsum assignādo causas falsitatis.ipse nihilominus in vsu instrumenti postea perseuerauit postea autē quasi ad fi. cause vult desistere ab vsu queritur si desistat nunquid euitet penam falsi.videtur ꝙ sic per.l.si falsos.C.de fal.sed dic contra qꝛ certioratus nō dicitur dolo carere.ff.de lib.ho. exhi.l.ij.§.ij.nam licet ab initio ignorauerit: tamen perseuerando in vsu post denunciationem nō dicitur dolo carere vel penam euitare posse.ff.de exce.l.ij.§.circa.ꝛ.§.generaliter.ꝛ de pac.l.iurisgen.§.fine.ꝛ de tribu.l.illud.§.si cuius.ꝛ sufficit ꝙ fuerit semel certioratus.ff.qꝺ vi aut clam.l.iij.§.illud .hec didici a.d.Thomasio de antro famoso legū doc.
25 ¶ †Questio talis est,quidam notarius fecit quoddam instrumentū qꝺ reperitur esse falsum circa indictionē tantum ꝛ quidā alius in quadam causa illo vtitur instrumento.modo querit͛ an producens ꝛ notarius pena falsi teneant͛.ꝛ videtur ꝙ non.quoniam falsitas non cōmittit͛ sine dolo.C.eo.l.nec exemplū. qꝛ videtur esse erratū.licet instrumentū illud non valeat qꝛ caret vna de solennitatibus vt in auf.vt prepona.nomē imperatoris.ꝛ de trāsac.l.cū hi.§.pretor.nec in culpa producens si forte notarius sit mortuus vel nō reperiat͛ schedula:vnde sufficeret si producens adhibuerit fidē instrumento.C.de fide instru.l.iudices.ꝛ.C.de proba.l.iubemus.sol. dicatis ꝙ si producens astrinxit fidem instrumento ꝙ ipse euitet penam falsi licet instrumentū careat viribus si autē nō constat de veritate cōtractus instrumentū redditur suspectum[b] ꝛ producens ꝛ notarius incidūt in penam falsi.facit extra de fide instru.c.inter dilectos.in.j.col.ver.sed contra ibi in annotatione indictionis.ꝛ ita fuit consultum Bonon̄.per duos legum doct.
26 ¶ †Questio vtilis ꝛ que quotidie occurrit de facto quidam testis super multis articulis deposuit dictum suum vnde super vno articulo redarguitur de falso. modo queritur an in omnibus alijs articulis debeat haberi et reputari pro falso vt sic in totum derogetur dicto eius. et primo videt͛ ꝙ non:qꝛ cum super pluribus articulis deposuerit tot vidētur depositiones quot sunt eius dicta ꝛ capi.arg.ff. de euic.l.cū plures .ꝛ.ff.de verb.obli.l.cū pluribus.ij.respō. ad similitudinē arbitri qui licet in vno contextu duo precipiat duo precepta dicunt͛:vt.ff.de arbi.l.celsus.vnde si irritetur dictū suum in vno in alio iuuari debet.arg.ff.de mino. l.etiā.ꝛ hoc etiā video in cōtractib.ff.de do.l.sci.j.respon.ff. de iu.do.l.fine.ff.de vsu.l.pactū.ff.de bon.pos.l.si patronus. §.fili⁹.hec tamē in precepto videmus vt pars teneat ꝛ pars cassetur:vt.ff.de re iud.l.si se nō.§.si quis cōdemnatus. Accedit etiā ad hoc totū illud generale vtile per inutile non viciari.Itē lex dicit nō videtur falsum ꝙ iuuatur primordio veritatis:vt.ff.de leg.ij.l.cū simul.§.j.ergo testimoniū ꝙ non constat falsum nō dicetur fal.propter aliquē falsum articulum.Quid plura potius debemus sustinere falsum pro vero quā verū pro falso accusare:vt.C.de ap.l.precipi.in fi.naꝫ hec etiā videmus in scriptura que pro parte nō tenet.l.j.pro pe fi.C.de lati.lib.tol. et in auf.vt cū de app.co.§.finautē.C. de transac.l.si ex falsis.Ecōtra videtur.Nā modicū particulare totam testificationis seriem decorat:vt.iij.q.ix.c. pura. Item vnus sociorum multorū societatem dissoluit:vt argu. ff.pro socio.l.actio.§.morte. Item non est presumendum qꝺ amplius verum dicit qui in vno est calumniatus:vt.ff.de accu.l.si cui.§.iisdem.ff.cōmunia predi.l.receptū.ff.de transac. l.cū hi.§.pretor.C.de questio.l.diuo marco.ff.si quis cau.l.si seruus.§.pe.Preterea qui peccat pro parte punitur insolidum.l.ij.§.pe.C.de vete.iu.enu.ff.de lega.ij.l.etiam.et de an. leg.l.ij.nam vnum tantum fuit sacramentum super omnibus articulis.solu.scđm.d.Mar.de fa.dic ꝙ si testis in vno articulo sue attestationis dixit falsum,in ceteris falsum dixisse videtur sic ꝙ ei credendum nō est:vt.ff.de testi.l.qui falsa et varia.ꝛ.C.de testi.l.eos.ꝛ.C.de susce.ꝛ archa.l. si quid. lib.x.do.vero Iaco.de are.circa solutionem questionis prefate aliter dicit ꝛ sentit dicens cū queritur an testi qui in vno articulo dixit falsum in alijs fides debeat derogari.videtur ꝙ sic rationibus preallegatis:vt extra de reg.iur.c.de fal.nā qui in vno dixit falsum factus est omnium reus et totam seriem partis mēdacio decolorat:vt.iij.q.ix.c.pura. sed tu forte dices ꝙ istud est verū quando testis primo falsum postea verum dixit:qꝛ primo falsum dicendo deierauit ꝛ sic se instabilem fecit ratione periurij.sed si primo verum postea falsum dixit non vitiatur propterea primū sed finaliter soluit ipse do.Iaco.ꝛ dicit ꝙ testis qui in vno dixit falsum in ceteris suis dictis falsum presumatur dixisse:vt.d.§.iisdem. Nā certum est ꝙ in vno dixit falsum vnde in dubio presumēdū est ꝙ in alio falsum dixit.ꝛ pro hoc est tex.in .l.iij.§. si autem. ff.de suspec.tu.Itē qꝛ ex presenti coniecturamus ꝛ presumimus quale fuit preteritum:vt.C de adul.l.si quis adulteriū. Itē ratione partis false totum falsum esse dicitur: vt.C.de vete.iu.enu.l.ij.in vlti.colum.Itē ex animo veniunt delicta: vt.ff.de edi.edi.l.quis sit fugitiuus.ꝛ hoc est verum si testis falsum dixerit super substantiali negotio vel super circunstātijs ita ꝙ derogetur fidei ipsius testis in alijs qꝛ iurat testis dicere veritatē negotij:vt.C.de test.l.iureiu.ꝛ.C.de epis. ꝛ cle.auf.sed iudex.nā vbicunqꝫ aliquis dicit extra nego.illud intelligitur dicere fabulando non testificādo, vnde non potest redargui de falsitate qꝛ falsitas nō ꝯmittitur sine dolo:vt.C.eo.ti.l.nec exemplum.ꝛ dol⁹ cōmitti non dicitur nisi alius ledatur:vt.ff.de dolo.l.j.§.vlti.ꝛ hoc no.per Innoc. extra de here.c.vergentes.d.vero Uber.de bo.dicit ꝙ si causa est diuersa locū habent primo allegata.si autem vnum dictum coheret alteri vel diuidi non possunt habent locū scđo allegata vt.l.etiā.§.fin.ff.de mino.
27 ¶ †Sequitur videre aliā questionem que talis est.quidā illiteratus in quadam causa dixit se velle vti corā iudice quodā instrumento ꝙ corā iudice producebat.ꝛ de eo velle dare copia aduersario suo. in hoc instrumento erāt isti defectus.nā non erant ibi anni domini.Itē erat differentia signi ad signa eiusdem tabellionis in alijs chartis.modo istud instrumētū accusabatur de falso ꝛ petebatur ꝙ producens tanquā falsarius puniretur.ꝛ ꝙ iste non debeat puniri de falso qꝛ falsum nō cōmittitur absqꝫ dolo:vt.C.de falsis.l.nec exemplum.ꝛ.l. presumit in dubio quē potius simplicitate quā maliticia deliquisse:vt C.de his qui sibi ascribūt in test.l.penul.ꝛ.ff.de fal.l.diuus pius.hec sola sufficerent sibi disputandi causa adijciamus alias rationes.est ꝛ secunda quod non puniatur etiam si manibus proprijs fecisset:qꝛ instrumentū istud non est falsum qꝛ illi.cc.anni omissi sunt errore scribentis.nā ille tabellio qui scripsit instrumentū si voluisset facere chartā falsam scripsisset ea que in vita sua accidere potuissent.nā lex presumit ꝙ falsa instrumenta fiant prolato die ꝛ consule. sed hic fuerunt prolati.cc.anni ꝙ est impossibile in hoc seculo cum falsitas nō sit nisi mutatio veritatis:vt in auf.de fide instru. ꝛ cau.in princi.ergo est manifestissimus iste error ꝛ manifestissimus error non nocet:vt.ff.quemadmo.te.ape.l.j.§.j. C. de errore aduo.l.ij.ff.de iuri.om.iu.l si per errorem.C.de iura.calum.l.j.C.de test.l.errore eorū.Tertia ratio qꝛ non fuit falsitas sed obliuio.oblitus enim est ponere.cc.annos et sic per ignorantiam obmisit.lex enim dicit ꝙ in talibus consensus ꝛ malicia ꝛ voluntas exigatur non ignorantia:vt.C.de tabel.l.generali. lib.x.ff.de verbo.signi.l.sepe. ad fin.C.de fi. l.j.Quinimo plus dico ꝙ illi.cc.anni qui fuerunt obmissi debent pro additis ꝛ appositis haberi.sic enim dicit lex quod vbicunqꝫ est minus scriptū quā sit verū debet pro addito haberi:vt.ff.de here.ꝛ manich.l.quicunqꝫ.ꝛ.ff.de lega.ij.l.cum pater.§.cū ex imperfecto.ꝛ.l.vnum ex fa.§.obmis.ꝛ.C.de fideiu.l.verbum nolo.Quarta ratio qꝛ expresse dicit lex quod non est falsi.si in annis domini vel in numero aliarum rerum vel cōputatione quis fefellit:vt.ff.eod.l.quid sit falsum. nō enim debet quis in tabulis puniri nisi dolus affu.Quinta ratio quia ad hoc est falsi puniatur debet talis esse quod aliquem ledat ꝛ alij noceat ꝛ vtenti prosit:sed hic nullū istorum affu.qꝛ neminem ista falsitas offendit ergo pena eximēdus est ꝛ qui scripsit:vt.s̄.dictum est.ꝛ facit.C.de pre.imper. offe.l.rescripto.Item quia falsitas nō committitur sine dolo etiam vbi alius ledatur,vt.ff.de dol.l.j.Item nec interdictum quod vi aut clam competit nisi ex facto ope quis ledatur:vt.ff.quod vi aut clam.l.si maturam.j.respon.ꝛ.l.fi.ꝛ est ratio quia nil obfuit conatus cum iniuria nullum habuit effectum:vt.ff.quod quisqꝫ iur.l.j.§.fi.Sexta ratio quia nec istud instrumētum fabricauit nec fabricari fecit nec vti vult eo.vnde abstinere potest ab vsu.vt no.s̄.eo.tit.§.ꝛ nō quod. Si autem dicat aliquis eum teneri quia inuentum fuit penes eum.ista fuit simplicitas antiquorum qui eoipso quod furtum cōceptum vel inuentum erat penes eum dicebāt cū teneri.

a ¶ Pena falsi.ad de videndū alexan.ꝯsi.xi.Ber.

b ¶ Suspectū.ad de vt per raph. cu.consil.cxxxv. Ber.

teneri. Sed hodie ista simplicitas est correcta: vt insti. de ob.
que ex deli. na. §. conceptum. nā non est maleficus ille penes
quem est inuentum venenū: nec hereticus est ille penes quē
libri de heresi sunt inuenti dummodo velit illos deserere. vt
C. de epi. au. l. mathematici. Septima ratio qꝛ posito ꝙ fuis-
set vsus falso instrumento euitat penā si abstineat ab vsu: vt
ff. e. ti. l. si falsos codi. sol. ꝙ nō teneatur pena falsi rationibꝰ.
28 superius allegatis. ¶ † Questio talis est quidam notarius
fecit mihi instrumentum in quo cōtinet ꝙ Titiꝰ debet mihi
dare. c. lib. papien. ex causa mutui: post tempus peto a nota-
rio instrumentum illud in forma publica: notariꝰ dicit ꝙ nō
recordatur ꝙ fecerit illud instrumentū ⁊ illud mihi dare re-
cusat, volo ipsum notarium accusare de falso; querit nunqd
possum. Et primo ꝙ sic qꝛ eoipso ꝙ quis denegat instrumen
tum tenetur de falso, quāꝙ alias falsum nō cōmiserit, vt eo.
titu. l. paulus. in fi. ⁊ l. qui test. in prin. reprobata opi. istorum
qui dixerunt publicā accu. locū non habere de falso nisi tan
tum in test. vt not. ff. de publi. iudi. l. j. ⁊ insti. de publi. iudi. §.
itē lex cor. nec videt excusari notariꝰ qd dicat se nō recorda
ri: qꝛ in facto nō est tolerabilis ignorātia: vt. ff. de iur. ⁊ fac.
igno. l. plurimum interest. C. de rescin. ven. l. quisquis. Pro
hoc facit. ff. de acqui. here. l. cū falsum. ibi nosse debeat se fal
sum non fecisse ⁊c. in alieno eñ facto secus est: vt. ff. pro suo. l.
fi. Itē video ꝙ argētarius qui semel habuit codicem ratio-
num a se cōfectū presumit hodie habere vnde si petat ipsum
ab alio edi non audiat nisi probet se casu perdidisse: vt. ff. de
eden. l. si quis ex argē. §. fi. sic ⁊ iste notarius presumit penes
se habere instrumentū meū cū ipse fecerit nisi probet se ven-
didisse ⁊ sic est presumptio cōtra eū no. Itē pro ista parte cō
tra no. facit. ff. de eden. l. argentarius. circa prin. vbi no. ꝙ ta
belliones sunt cogēdi ⁊c. ⁊ in auf. de tabel. §. j. in fi. ibi vt no.
propter suam requiē ⁊ delicias alienas ⁊c. Ecōtra videt ꝙ
accu. de falso nō procedat potest enim esse ꝙ not. fecit instru
mentū ⁊ tamen nō recordat ꝓpter longū tēporis spatiū. Est
enim memoria hominis labilis ⁊ non de facili duratura: vt
de ꝓba. l. si arbiter. Preterea video ꝙ test. quodāmodo pñt
variare fidē ex tractu temporis: vt. ff. de carb. edi. l. j. §. due au
tem sunt cause. Alia ratio est. legit enim ꝙ lex cor. locū non
29 habet nisi pro fal. dolo cōmisso: vt. C. eo. ti. l. nec exemplū. † ac
dolus nō presumit regulariter sed qui dolū dicit dolū ꝓba-
re debet: vt. ff. de proba. l. quoties. § qui dolum. ⁊. ff. de iudi.
l. cū pretor. §. marcel. Hoc autē fallit in casibus in qbꝰ dolus
presumit. Primus enim casus est in tut. qui nō cōfecit inuē-
tariū: vt de admi. tut. l. tutor qui repertoriū. in prin. Item fal-
lit cū quis habens creditores vniuersas res alij tradidit: pre
sumitur enim a iure hoc dolo facere causa fraudandi credi
tores. l. omnes. §. luciꝰ. ff. que in frau. cre. Itē fallit in herede
qui mota cōtrouersia hereditatis legata soluit sine cau. l. do
lo. ff. ad. l. fal. Quartus casus ꝓbat. ff. manda. l. si procurator.
§. ignorantes. Pro tabel. facit ꝙ potiꝰ videat in hoc incide
re errore ꝙ̄ malicia ⁊ ideo pena legis cor. debet ei remitti: vt
ff. de his qui si. asseri. l. pen. in fi. ibi magis errore ꝙ̄ malicia
incidisse. so. d. Lamber. ramp. Boñ. legū doc. hanc. q. dispu
tauit ⁊ soluit dicens ꝙ refert vtrū notarius sit bone fame ⁊
tēpus sit longū quo instrumētū factū dicat ⁊ tunc nō possit
accusari saluo iure in causa ciuili ⁊ iudicio ordinario contra
notariū ad damnū meū seu interesse. arg. ll. pro hac parte al
lega. C. de test. l. san. si vero tempus est breue quo factum fue
rit instrumētū ⁊ notarius sit male fame ⁊ suspecta persona:
tūc dico ꝙ pōt accusare ⁊ accu. puniri ⁊ ꝓ hac parte est etiā.
arg. ff. de eden. l. si quis ex argen. ibi humilis ⁊ deportatꝰ ⁊c.
30 ¶ † Itē pone quidā tabellio qui falsum fecerat instrumētū
a fuit cōdē. de falso in certa quantitate pecu. reseruata[a] sibi ar
te sua per iudicē in sententia. Modo querit an illa reserua-
tio potuerit fieri per iudicem ita ꝙ ille tabel. arte sua possit
vti videtur ꝙ sic arg. C. de cura. l. generaliter. in prin. ⁊. ff. de
leg. iij. l. si quis. in prin. §. miles. Econtra videtur ꝙ iuris au-
toritas nō est in potestate iudicis ⁊c. ideo cū cōdemnauit eū
tabellionē de fal. videt statim ⁊ consequitur actum: vt non
possit esse tabellio qꝛ infamis: vt. ff. ad municipa. l. ordine. et
ff. ad senatuscon. tur. l. j. §. calūniatoribꝰ. ibi facti quidē. q. ⁊c.
Sol. scdm. d. Dy. dic ꝙ illa talis reseruatio nō valuerit festu
cā per iura predicta ⁊ per iura pro hac parte allegata ⁊ ꝑ. l.
ff. de iniur. l. diuus seuerus. vbi dicitur ꝙ dānatus pro atro
ci iniu. in ordine decurionū esse nō potest nec quicquam ope
ratur sententia iudicantis qui talem in ordine decurionum
mansisse decreuerit ⁊ per hanc. l. soluit idem. d. Dy. q. prefa
31 tam ⁊ soluūtur alie similes. q. ¶ † Pone. q. ꝙ tabellio semel
falsum commisit postea multa alia fecit instrumenta queri-
b tur an credatur alijs instrumentis[b]. Et prima videtur quod
non: qꝛ a falso autore non est verisimile verū instrumentum
produci arg. ff. de eden. l. si quis ex argen. §. j. ibi humilis ⁊c.
Nam cum falsum composuerit puniendus est nō solū in eo
sed in ceteris que postea scripsit. argu. ff. ꝙ quisqꝫ iur. l. pen.
§. pe. vituperauit eñ ministeriū suū vnde ad illud non debet
postea posse redire. l. quicunqꝫ. C. de epi. ⁊ cle. l. placet: ⁊ de re
pe. l. ꝯsensu. §. hoc enim iure. porro qꝛ olim fuit malus male
fecere estimatur. arg. ff. de accu. l. si cui. §. ij. ⁊. l. nō omnes. §.
a barbaris. ff. de re mili. ⁊. l. ij. §. is qui. Quid plura lex vide-
tur expressa. C. de susce. ⁊ archa. l. si aliquid. nā ⁊ si tutor ma-
le gessit in preteritū remouet a tutela. argu. ff. de suspe. tuto.
l. iij. §. nunc videamus. ⁊. §. sin autē ipse. ⁊. §. si curator. nempe
qui in vno peccauit factus est omniū reꝰ: extra de re iu. c. de
fleat. l. ij. C. de here. ⁊ ideo si semel periuro amplius non pos
sum esse testis. ergo si semel falsum cōposuit vlterius nō pos
sum instrumenta componere. argu. ff. de iureiur. l. si duo. §.
fi. non enim desinit esse falsarius qui semel se falsitatibus ir-
retiuit. argu. ff. de edil. edic. l. quid sit fugitiuus. j. respon. et
l. qui ea mente. ff. de fur. Ecōtra videtur ꝙ licet in aliquo mi
nus bene fecit nō tamen cetera debēt irritari. ar. C. de trans-
act. l. si ex falsis. nā qui olim fuit malus potest hodie esse bo-
nus. argu. C. de nup. l. imperialis. ff. de lib. ⁊ posthu. l. placet.
nec pro vno falso commisso debēt cetera irritari. d. l. si ex fal-
sis. quomodo ergo iudicabis falsarium ex toto qui in mul-
tis vera scripsit: argu. ff. de lega. l. ij l. cū filius. §. heres. nā fal
sa particula falsam accu. totam nō reddidit. arg. ff. de repu.
l. is qui. §. vtrum ⁊ vtile per inutile non vitiatur. ff. de mi-
no. l. etiā. §. j. ⁊ minimo falso non debent cetera irritari. arg.
l. per minorē. ff. de iudi. nō enim debet vlterius progredi de
lictum quā fuerit falsitas ipsa. de pe. l. sancimus. ⁊ certe mi-
nus malum esse pro multis vere compositis falsum aliquid
sustinere, quam vno falso plura vera falsa fere disponere, vt
plus prosit bonitas quā obsit malicia. vt arg. ff. de se. l. eman
cipatum. in fi. hec etiam in iudice videmꝰ qui male semel. iu-
dicat quia idem postea permittitur iudicare: vt in. l. iiij. C. de
accu. Simile videmus in teste. ff. de his qui no. infa. l. luciꝰ.
si enim delictum falsitatis illius hec instrumenta precessit:
quomodo ex illo falso suspicio trahet ad instar. ff. de suspe. l.
tutor. §. qd si quid. nam in bonis non fit suspicio de preteri-
tis ad moderna. argu. l. iij. §. sed ⁊ sicuti. ff. de re mili. semel
enim commissa crimina veniam promerentur. l. nemo. C. de
epis. ⁊ cleri. so. d. mar. de fa. ita dicit ꝙ ille notarius suo offi-
cio debuit ⁊ potuit priuari sed ꝙ̄diu non fuerit sententia cō
tra eum lata vel non fuerit sibi officiū interdictū nō videant
instrumenta que postea scripsit fore falsa vel irrita. argu. ff.
32 de dona. l. post contractum. ¶ † Ultimo duas de facto que
stio. subijcio, quarum prima talis est. Quidam scienter ⁊ do
lose confecit falsum instrumentum. Uerumtamen in illo in
strumento deficit dies vel locus instrumenti confecti ꝓpter
que instrumentum nullum inefficax redditur ipso iure ad
33 agendum: queritur an notarius teneatur pena falsi. † Scda
questio talis est statu. est Boñ. ꝙ nullus faciat instrumentū
venditionis bonorum quā fecerit aliquis de parte lamber-
torum, pena. c. lib. modo quidam notarius confecit instru-
mentum super aliena. de dictis bonis tamen qꝛ illud instru
mentum non reperiebatur positum in registro ex forma ali
cuius statuti erat inefficax ipso iure. modo queritur etiā an
iste notarius incidat in penā edicti ⁊ super ambabus que-
stionibus videtur ꝙ sic: qꝛ punitur conatus licet non sequat
effectus: vt. C. de ser. fu. l. si qs seruo. ⁊ meliꝰ. C. si quacūqꝫ pre
ditus po. l. vna. punit q ꝯxit mrimoniū ex solo illo actu. ꝙ̄uis
matrimoniū non tenuerit ipso iure. ad idē. ff. de extraor. cri.
l. j. j. respon. C. de epis. ⁊ cle. l. si quis non dicam. ⁊ de his qui
not. infa. l. quis ergo. §. item. ⁊. l. quisquis. ff. ad. l. iul. maie.
Preterea si quis impetrauit rescriptum iniquum qd ipso
iure non valuerit qꝛ totum ius alterius absorbet nihilomi-
nus punitur qꝛ recōuenitur eo iu. vt. C. de test. l. eos. ff. quod
quisqꝫ iur. l. j. ad fi. In ea namqꝫ re nō effectus sed animi de
stinatione cum conatu considerauerunt autores stat. ⁊ su. iu
re: nam sufficit factum quātum ad penam ⁊ sui iuris nō sor-
tiatur effectum ad id ad qd si stat. vt. ff. de infa. l. quid ergo. et
hoc no. C. ad sill. qui duos. Item pro hac parte facit quod
si quis in testamento sibi asscripsit legatum teneatur de fal.
l. si quis legatum non teneatur: vt. ff. ad. l. corne. de fal. l. si qs
legatum ⁊ fa. ff. ad sillania. l. si quis in graui. §. si quis codicil
los. Preterea in male, spectatur voluntas ⁊ nō exitus: vt. C.
de sic. l. is qui cū telo. ⁊. l. iniurie. ff. de fur. ⁊ ꝙ si condē. argu.
ff. ad. l. iul. de adul. si vxor. ij. respon. ibi coercet de adult. qui
habuit rem cū illa que vxor nō erat legitima: sꝫ credebat. ff.
eo. l. pen. Ecōtra videt ꝙ nō teneant qui instrumenta confes-

a ¶ Reseruata. ad de Bal. cōsi. inci. Ser Ioā. Ber.

b ¶ Alijs instris. Adde Alex. ꝯsi. lxx. ⁊. lxxvij. j. li. ⁊ lxij. iij. li. Ber.

cerunt predicta quid enim obfuit conatus cū iniuria nullū habuit effectum.ff.ꝙ quisqȝ iur.l.j.in fi.C.si mā.ita fu.⁊.l.ea quidē.⁊ aurea lex pro hac parte.ff.eo.tit.l.impubes.§.⁊ si ei seruo. Itē si quis exemerit in ius vocatū si nihilominus cōparuerit ille exempt⁹ cessat pena edicti:vt.ff.ne quis eū qui in ius voca.l.pe.nisi factū enim fuerit effectualiter subsecutum nemo nocendi animū presumiꝛ habuisse.ff.de ver.signi.l.sepe ad fi. Itē qui testamentū qđ ipso iure nō valuit,surripuit non est pena dignus:vt.ff.de pe.l.si quid.§.testamento. Preterea si quis cōfecerit instrumentū si ergo de iure nō tenuit nō pōt dici cōfecisse instrumentū qꝛ instrumentū accipimus rite cōfectū sicut cōdē.accipimus rite condē.vt.ff.de re.iu.l.iij.§.cōdē.ff.de contratab.l.nō putauit.§.nō queuis.ff.de test.l.te.ff.de ver.sign.l.pe.preterea in.l.potius mens ⁊ ratio quā verba intueri oportet:vt.C.de legi.⁊ cōsti.l.j.⁊ cessante ratiōe.l.cessat ⁊ eius pena:vt.ff.de iu.pa.l.adigere.§.j. Ratio autē quare imponiꝛ pena est ne ex talibus instrumentis quis cōsequaꝛ dānum vel circūueniaꝛ cōmune si banniti ꝑ parte Lombardorū possent alienare eorū bona:ſȝ in ꝓposito cessat hec ratio quoniā ex simili instrumento nō transferꝛ dominiū rei:vt.ff.de acqui.re.do.l.nuda.igiꝛ cessat lex ⁊ pena qua dicta.l.ff.ꝙ quisqȝ iur.l.j.in fi.⁊ ne quis eum qui in ius vo.l.pe.⁊ fi.simi.que.in qua dictū fuit ipso iure nullum poniꝛ.š.eo.tit.§.subijciamus.vnde que ibi dicta sunt pro ecclesia hic adaptari possunt ⁊ econuerso.sol.d.Ja.de la fonta.ad.ij.qō.⁊ de statuto dicit quod notarius ille qui conficit instrumentum super alienatione illorū bonorū nō teneatur pena statuti per iura allegata pro hac parte. Et ꝙ illud maleficiū nō est de grauioribus seu atrocioribus sed deleuibus ⁊ in leuibus delictis:regula cōprobata est,qđ conatus nō cōparaꝛ actui cōsummato ⁊ nō puniꝛ ꝯmuniter nisi subsequaꝛ effectus:vt.C.de his qui ad eccle.confu.l.presenti.§.j. ad primam vero questionē dic notariū non teneri pena falsi rationibus ꝑ hac parte allega.⁊ per.l.ff.de adul.l.impuberem.ibi ⁊ si ei seruo.⁊.ff.de cri.expil.here.l.fi.ibi vbi dicit et nihil immutat excōmunicatio surripientis.⁊ facit.ff.de fur.l.inter omnes.l.recte.ad fi.ff.de incen.rui.nau.l.si suspicio.et C.ad leg.faui.de plagi.l.preses.verū qꝛ ille notarius dolose illud instrumentum cōfecit:⁊.l.dicit in quibuscūqȝ casibus dolus versatur ⁊ vbi deest certum nomē delicti quod illud delictum extraordinarium dicitur ⁊ coercetur crimen stellionatus.ff.de cri.stellio.l.stellionatus.§.stellionatū.in prin. dico eū extraordinarie puniendum ⁊ dic plene:vt no.š.eod.titu.§.subijciamus. Gandinus.

¶ Ubi puniatur delinquens. Rubrica.

1 ¶ Maleficiorum cause in quib⁹ locis tractētur ⁊ delicta puniantur.

2 Lex.j.⁊.ij.C.vbi de cri.agi oportet quomodo intelliganꝛ quo ad habere domicilium reum.

3 Malefici causa vbi ventileꝛ ⁊ quādo nō vagabundus trāsferatur ad locum delicti.

4 Homicidio ꝯmisso Padue ꝑ Titiū cui Sempronius hoc mandauit Bononie vt fieret Padue an mādās sit conueniendus ⁊ puniendus Padue vel Bononie.

5 Maleficio spoliatiōis cōmisso in districtu Lucano:per quēdam Lucanā bannitū perpetuo a ciuitate Lucana contra Florentinum si spoliator reperiatur in ciuitate Pisana: an possit ibi accusari.

Sequitur videre vbi et in quo loco puniaꝛ delinquens.† ⁊ certe de malefi.
1 cognoscitur in tribus locis ⁊ tribus locis puniūtur delicta in primis in loco ⁊ iurisdictione vbi cōmissa fuerint:vt.ff.de accusa.§.fi.⁊.ff.de offi.p̄sid.l.iij.⁊.C.vbi de cri.agi opoꝛ.l.j.⁊.C.vbi sena.vel cla.l.j.⁊.ff.ꝺ noxa.l.fi. Itē in loco vbi lis est cōtest[a].nō opposita fori excep.ab eo.q sciebat se nō esse suppositū iuris. illi⁹ iud.q de maleficio cognoscebat.est enī dilatoria hec excep.vnde nō opponeꝛ post lit.ꝯtest.vt.C.iuris.om.iu.l.j.⁊.C.de ꝓba.vel excep.⁊.ff.de iu.l.ſȝ ⁊ si susceperit.j.respō. Itē ꝓpter regulam que dicit vbi semel inceptum est iudicium,ibi ⁊ finem accipere debet:vt.ff.de iudi.l.vbi si vero putaret se esse subiectum iurisdictio.illius iudi.cum non esset:tūc nulla esset sententia contra eum lata tanquam a iudice non cōpetenti:vt.C.si a non competen.iudi.l.j.⁊.ij.sed quid si ab initio nesciuit se ignorauit esse suum iudicē postea autem in cause ꝓcessu sciat ꝙ non est suus iudex nihilominus litigat coram eod.quid erit. dic quod bene tenet iudicium propter ratihabitionem:vt.ff.de iudi.l.licet. Item ⁊ tertio loco vbi reus habet domicilium:vt legi.⁊ no.C.vbi de cri.agi opoꝛ.l.j. Item ⁊ videtur quod malefactor vbi pati debeat penam vbi fuerit repertus:vt.d.l.j.ibi vbi dicit degit ⁊c.⁊ propter iura predicta fuit Placē.in opi.quod vbicūqȝ inueniatur malefactor ibi posset puniri dicens,vbi te inuenero ibi te iudicabo.† Tu dic secundum veram ⁊ communem opin. 2
Accur.⁊ aliorum doctorum ꝙ.d.l.j.⁊.ij.C.vbi de cri.agi opoꝛ.intelliguntur quod ibi de maleficijs cognoscatur tertio loco vbi reus reperieꝛ habere domicilium:⁊ qđ dicit vbi reperiuntur habere domiciliū vel vbi degit.s.si ibi habet domicilium vel forum qđ multis modis constituitur:vt.no.C.de iuris.om.iu.l.ij.⁊ no.do.Azo in sum.C.eo.titu.⁊ no.qđ quis dicitur habere domiciliū vbi habet maiorē partē fortunarū suarū ⁊ larem suū.vel dic ꝺm glos.qđ opi.d.Pla.locū habet in vagabundis ⁊ vbi vbicunqȝ fuerint reperti ibi possunt cōueniri ⁊ puniri etiā pro malefi.alibi cōmissis:vt.C.de coar.l.j.⁊ no.š.d.l.j.C.vbi de cri.agi.opoꝛ.vagabund⁹ est quid inde profectus est ⁊ nihil aduocauit.C.de incol.l.ciues.lib.x. in alijs autem non vagabun.obtinet ꝙ si alibi latitēt vel reperianꝛ ꝙ fiat transmissio a iudi.loci vbi malefi.est commissum:vt in corpore auꝛ.vt nulli iu.§.si vero cognoscatur.et in coꝛ.autē.vt omnes obediant que auꝛ.signata est super.l.j.au ten.qua in ꝓuin.quis delinquit ⁊c.† Col.ergo ex predictis 3
qđ si pro male.ibi cōmisso lis est conte.vbi reus habet domici.⁊ vbicunqȝ vagabun.repertus fuerit qđ punietur. Si autē nō vagabūdus alibi si transferꝛ ad locū delicti.si hoc petatur ⁊ vbi de male.cognoscaꝛ in loco ꝯmissi delicti nō poterit iudex domicilij de eo male.cognoscere vel econtra. Sȝ tū iudex cognoscet per citationē:vt.ff.de iud.l.si qs postea.qꝛ de admisso cuiusdā hominis nō debeat sepius queri:vt.ff.nau.cau.stab.l.licet. ¶ † Sed pone.q.que sepe de facto contingit 4
quidā Boñ.mādauit Bo.aliquē occidi Padue.ita ꝙ illud mādatum Padue fuit secutū effectum:modo quero vbi ⁊ in quo loco iste debeat cōueniri ⁊ puniri:vtrū Bo.vbi est fact⁹ trac.⁊ forsan data pecu.pro illo homi.cōmittēdo.an Padue vbi illud ho.extitit subsecutum:⁊ primo videꝛ qđ debeat cognosci ⁊ puniri Papue licet existēs Boñ.mādauit.nā quoties aliquid agiꝛ ⁊ eius effectus qđ agiꝛ ad aliū locū extenditur ibi debet agi vbi effectus extēditur ⁊ non ibi vbi simpliciter agiꝛ:vt.ff.de act.⁊ obl.l.cōtraxisse.⁊ arg.ff.de admi.tuto.l.titiū.⁊.ff.de bo.auꝛ.iu.pos.l.iij. Preterea quoties verba preferanꝛ ⁊ ex eorū prolatione oritur aliquis effectus post tēpus prolationis cōsyderaꝛ tempus secuti effect⁹ ⁊ nō prolatorū verbo.tēpus:vnde si maritus donat vxo.causa mortis post moꝛ.valebit donatio qꝛ consyderato tempore quo dona.sumit effectū,desinit esse cōiuges sic ⁊ hic inspicitur locus cōsummati delicti.arg.ff.de do.inter vir.⁊ vxo.l.si eū.§.fi.⁊.l.seq.⁊.ff.de ma.test.l.stichus.preterea ex quo mandans videtur deliquisse.C.de accu.l.non in.⁊.ff.de dam.infe.l.dā.⁊.l.si quis.ff.de vi ⁊ vi ar.l.j.ergo ⁊ eo.loco vt cōsequens sit identitas ⁊ fictio quantum ad certas eius partes et species videlicet quātū ad locū qꝛ si legaꝛ quoddā plura continens.legari videnꝛ quelibet eius species ⁊ partes:vt.ff.de lega.ij.l.si chorus.in p̄in.⁊.ff.de lega.j.l.greco. Preterea nil interest an quis occidat an mortis causam prebeat:ergo est iste in loco principaliter delicti.s.Padue puniendus:vt.ff.ad.l.aq.l.qui occidit.§.fi. Preterea qui mandauit grauius punitur quā qui fecit qꝛ qui mandauit delinquit in se ⁊ alios sed qui fecit in se tantum deliquit.non est ergo mirū si grauius punitur in illo loco vbi est male.commissum:vt.ff.ex quib.cau.infa.irro.l.athletas.§.pōp.⁊.§.penul.preterea si seruus contrahat mandante domino per nuncium vel per epistolas cū ipso videtur ille celebratus contractus ⁊ sic ibi videtur conueniendus directo sic si mādaretur alibi delinquit qꝛ ibi videtur mandans delinquere.argu.l.qđ iussu.l.j.an.ij.respō.di recta est allegatio de cōtractibus ad delicta.ff.de iniu.l.omnem.⁊ in auꝛ.vt omnes obed.§.hec consyderātes.⁊.ff.de custo.reo.l.ij.ad finē.preterea delictū principalis scilicet assassinorum videtur esse principale:qꝛ si non delinqueret mandans nō puniretur:vt.ff.de iniur.l.apud Labeonem.§.si curauerit.de fur.l.si quis vxo.§.neqȝ verbo.⁊.§.si quis de manu.⁊ de verborū significatio.l.spe.ad fin.ff.quod quisqȝ iur.l.j.ad fi.vnde cum istud censeatur principale non videtur absurdum si delictum mandatum exerceatur ⁊ puniatur in loco delicti.argumen.ff.de his qui.vt indi.l.post.§.principale.⁊.ff.de bo.lib.l.qui in seruitute.§.si quis.⁊.ff.de lega.j.contratab.bo.pos.per.l.filium.§.fratri suo.sic ⁊ alias si principalis cā agaꝛ corā iudice ⁊ cā incidat que nō ꝑtineat ad l's ad notionem eius nihilominus cognoscit sic ⁊ hoc argu.C.de iudi.l.

a ¶ Lis cōtestata. Adde vt p ang.cōsi.clxxvij.fran.are.cōsi.lviij. B.

iudi.l.quoties.Quid plura qui mandat id propria manu fa-
cere videt per.l.argumentabilē.ff.de fal.l.diuus Claudius.
§.itē senatus.ibi videri cum facit etiam.ff.de vi ⁊ vi arma.l.
j.§.deiecisse.⁊.§.quoties.⁊ argu.est q͛ is videatur occidisse
qui mandauit.ff.de sol.l.qui mandat.⁊ ad.l.pompe.de par-
rici.l.vtrū.⁊ melius.ff.de reg.iur.l.is qui damnū.Quid plu
ra videtur casus legis ꝙ ita dicat homicida qui mandauit
sicuti qui fecit:nā qui per aliū facit per seipsum facere vide-
tur.ff.de vi ⁊ vi arma.l.j.§.quoties.⁊ de admi.tut.l.ita.§.de
re.Nam ita dicitur homicida mandans sicut is qui mani-
bus suis facit.ff.ad.l.aquil.l.ita vulneratus.ij.respō.nā que
de principalibus reis sancita sunt eadē legis autoritate san
cita sunt de secūdarijs.C.de his qui ad,eccle.cōfu.l.fi.§.sicu
bi.⁊.d.l.ita vulneratus.ij.respō.Ecōtra videtur q: iura sim-
pliciter loquunt q͛ vbi quis delinquit ibi puniatur ⁊ conue
niatur:vt.ff.de accu.l.si cui.§.pe.ff.de re mili.l.desertorē au-
ditum.in prin.Preterea certū est q͛ mādans punitur in eo
quia mādauit:vt.d.l.non ideo.⁊.l.damni.§.pe.l.si quis mis-
sum.⁊.ff.ad sill.a.l.si certus.l.si prius.ergo si mandatū punit
q͛ in loco mādātis puniri debeat sicut ⁊ vbi quis delinquit
punitur ⁊ conuenitur:vt prealleg.l.nam aliud.est homicida
⁊ aliud mandās:vt dicit.d.l.non ideo.igitur mādās in loco
mandati ⁊ homicida in loco homicidij punietur si enim idē
esset vnus q͛ alter cur diuersis nominibus vocarētur.C.de
codi.l.si idem.¶ Itē aliud est facere aliud mandare vel or-
dinare.ff.de regu.iur.l.aliud.ff.de manu.vindi.l.iiij.in fi.sic
aliud est homicida aliud mandās vt dictis.ll.⁊ si certus ⁊ si
prius.ff.ad silla.Item ex forma ⁊ ordine cōueniendi arguit
aliud esse mandatorē a principali.C.de fideius.presente.⁊ de
actio.aut.hodie.nā concessus est modus arguendi de ciuili
bus ad delicta.ff.de custo.reo.l.ij.de iudi.l.omnē.¶ Item
qui mortis causam prebuit nō habetur pro homicida sed so
lus ille qui proprie facit:vt.d.l.ita vulnerat⁹.⁊.l.si obstetrix.
ff.ad.l.aquil.qui ergo mandauit deliquit ratione mādati ⁊
qui homicidiū cōmisit punitur ratione delicti:ergo suis lo-
cis cōmissa delicta suis locis debent puniri.Sol.d.Dy.de
8 mussello[a] determinat hāc.q.q͛ cognitio ⁊ punitio dicti mā
dantis fiat Boñ.vbi mādatū attentatū fuit fieri homicidiū
prefatum Padue:⁊ hoc per.d.iura pro hac parte allegata.
nec ob.ll.cōtrarie ⁊ similes.s͛.allegate:q: loquuntur cū solū
est vnus cōtractus ⁊ nō plures ⁊ cōcep.ab eadē persona:nā
ibi videtur cōtrahi vbi dirigitur effectus,scilicet in loco so-
lutionis:⁊ preallega.ll.cōtraxisse:⁊ Titiū.§.j.cum simi.Sed
quando diuersa sunt facta ⁊ a diuersis personis cōtracta:
quia illa mandauit ⁊ secutū est mandatū tunc plura delicta
sunt ⁊ vnūquodq͛ per se mandantis ⁊ facientis:ideo diuer
simode sunt punienda,vt patet ex supradictis.non ob.d.l.⁊
alia ratione.quia lata sentētia in causa ciuili etiā in loco cō-
tractus preiudicat reo etiā in loco domicilij:q͛ dic vt not.j.
de multis dependen.a statutis sub.§.causa fi.in illa magna
5 q.xl.nec ob.e.ratio vt ibi.¶ †Sed pone quidam Lucanus
perpetuo a Lucana ciuita.bannitus quendam Florentinū
in districtu Lucano spoliauit nūc spoliatus inuenit spolia-
torem in ciuitate Pisana queritur vtrum ibi possit eum ac-
cusare:vide in Spec.de compe.iu.adi.§.j.versicu.sed pone
quidam Lucanus,⁊ ver.sequenti. Sandinus.

¶ Utrum pena possit augeri. Rubrica.

1 ☞ Pena an possit augeri vel minui.

Et ad hoc vt sciamus vtrum pe
na possit augeri, an
2 minui.¶ †Notandū est q͛ quedā crimina
sunt publica ⁊ ordinaria de quibus habet
mētio.insti.de pub.iud.in prin.⁊.ff.de pub.
iudi.l.j.⁊ ideo ordinaria dicunt crimina q:
pena certa imponit:⁊ ideo publica quia cuilibet de populo
executio eorū plerunq͛ dat vt dictis.ll.manifeste colligitur.
Alia vero crimina dicuntur priuata ⁊ extraordi.ex eo ꝙ in
eis criminibus certa pena nō est determinata sed eorū crimi
num pena cōmittit iudi.arbitrio:vt s͛m qualitatē persone ⁊
delicti pena imponat:vt.ff.de fur.l.vlti.⁊.ff.de priua.delic.l.
fi.in ordinarijs autē criminibus nō licet iudicanti minuere
quoniam facti questio in arbitrio est iudicantis.Pene vero
impositio legis potestate demandatur:vt.ff.ad turpil.l.j.§.
fi.ibi facti q͛stio ⁊c.ff.ad munici.l.ordine.nisi forte iudex hoc
faceret augēdo vel minuēdo causa cognita:q: tūc potest pe
nam ordinariā augere vel minuere:vt quando multis gras-
santibus ⁊ delinquētibus opus est exemplo:vt pena vnius
sit metus multorum quibus casibus potest penam augere:
minuere vero potest quādo persona que delinquit fuit per-
sona honesta ⁊ non delinquit nisi semel tantum.Nam tunc
penam ordinariam minuere potest imo etiam potest penā
indulgere:vt.C.quib.mo.infa.irrog.l.si post idoneum.⁊.l.si
seuerior.⁊.ff.de his qui notan.infa.l.quid ergo.§.pena gra-
uior.⁊.ff.de pen.l.in seruorum.§.penult.⁊.l.respiciendum.⁊
ff.de custo.⁊ exhi.re.l.diuus.⁊ argu.ff.deposi.l.bona fides.
⁊.C.ad legē iul.repe.l.j.in his autē criminibus extraordina
rijs potest iudex ex causa augere vel minuere licet in his cri
minibus certa pena nō sit determinata:vt.ff.de pe.l.hodie.
⁊.l.sanctio.⁊.ff.de effrac.l.j.§.quibus.extra de offi.dele.c.de
causis.Sed quomodo in hoc casu augetur vel minuitur pe
na.respō.habito respectu ad penā que pro talibus delictis
consueuit imponi dicetur pena maior vel minor imposita:⁊
de augēdo vel minuendo penam s͛m varietatem personarū
⁊ qualitatem factorum contingētium dic plene vt not.s͛.de
pe.in genere potest etiam iudex ex causa in ipsa sentētia con
demnare reum ex maleficio in pecunia,⁊ adijcere q͛ si.d.cō
dem.nō soluitur abinde vsq͛ ad certū tempus ꝙ fustigetur
vel manu vel pede vel oculo debilitet,⁊ maxime si persona
fuerit vilis condi.arg.ad hoc.C.de sepul.vio.l.fi.ff.de in ius
voca.l.fi.⁊.ff.de iuris.om.iudi.l.si quis.Sandinus.

¶ De bonis malefactorum. Rubrica.

1 ☞ Publicatio bonorum quando fiat.
2 Publicatio bonorum an debeat fieri per sententiam.
3 Maleficio cōmisso propter quod domus delinquentis ve-
niat destruēda:an vxor poterit quandam domum defende
re ne destruatur ratione dotis sue.
4 Publicatis bonis mariti an dos vel bona vxoris minuant.
5 Maleficio commisso propter quod bona veniunt publican
da:si talis malefactor donauit omnia bona sua alicui:an va
leat talis donatio.
6 Crimine capitali commisso si fiat alienatio tituli non lucra-
tiui an valebit.
7 Crimine cōmisso Titius alienauit quasdam res amico suo
non tamē tradidit earum tenutam:sed ipse possidebat que-
ritur an hec bona possint destrui ⁊ confiscari secundum for
mam statuti de hoc loquentis.
8 Statuto dicēte ꝙ bona homicide debeant deuastari:si qui-
dam coloni conducant predia a Titio:⁊ eo postea homici-
dium perpetrante deuastabunt segetes colonorum.
9 Statuto vt supra dicēte an bona mandantis homicidium
fieri destruantur.
10 Fratre occidente fratrem an filius occidētis habebit bona
occisi:⁊ si quidam promisit bene custodire castrum ac dedit
fideius.postea illud prodidit inimicis sicq͛ fuit condēnatus
an fideius.teneantur.
11 Homicidio perpetrato:dū iuxta formā statuti destrueretur
quedā domus homicide murus dom⁹ cecidit super domū
vicine eiq͛ damnum intulit vel forte domus fuit destructa
propter connexitatem quis emendabit damnum vicino.
12 Crimine cōmisso propter quod bona malefactoris veniunt
destruenda si malefactor habeat fratrem cū quo habeat do
mum vel turrim communem an tota domus seu turris de-
struetur an tantum pars malefactoris.
13 Stante casu supra proxime posito an frater qui nō deliquit
habebit regressum contra delinquentem.
14 Filiofa.cōmittēte delictū ꝓpter q͛ bona veniūt publicāda:
an pater teneat assignare dicto filio aliquā partē bonorū:⁊
si dictus filius sit condemnatus propter delationē armorū
vel ex alia causa:an pater poterit conueniri de peculio filij.
15 Publicatis bonis malefactoris vel cōmuni obligatis:illa
regula tenet quantum ad creditores qui prior est tēpore po-
tior est iure:⁊ quid de acquisitis post obligationem factam
creditori:⁊ ante delictum commissum.
16 Bona delinquentis in fiscum vel commune tacite reddunt
obnoxia fisco vel communi.
17 Uxore condemnata an maritus teneatur.

Quia supradictum est de
penis restat videre de bonis ipsorum male-
1 factorum.†Circa quod sciendum est ꝙ vbi
quis damnatus est ad mortē vt amittat ci-
uitatem vel libertatē fit publicatio bonorū:
vt.C.de bo.proscrip.l.in metallum.⁊.ff.eo.l.relegati.fallit.C.
de mul.que proprio seruo se sup.l.j.⁊.C.de rap.virg.l.vna.§.
⁊ si quidem.¶ Itē si filiusfa.dānetur nō amittit patris pe-
culium etiam si sit castrēse:vt.C.eo.tit.l.si filiusfa.Itē statui-

[a] ¶ De muscello. Adde vidēdum Bal.cōsil.ccxij. incip.isti excellē-tissimi docto.iiij. lib.vbi de opin. Dy.mentionem facit ⁊ vide aliud cōsil.iij.lib.incip. ꝓponitur ꝙ qui-dam socij scelerati Ange.consil. clxxvij.in princi. Ber.

tur in his q̄ ex officio ꝙ gesserūt si fisco tenent̄ ꝙ si alienaue-
rint sua bona postq̄ ceperint teneri dolo vel culpa eorum ꝙ
talis alienatio reuocat̄:vt.C.eo.l.pe.hodie autē sciēdū est qᵭ
nō fit pub.bonorū si dānatꝰ habeat cognatos vsqꝫ ad tertiū
gradū qᵭ intelligo exclusiue:in crimine autē lese maie.nihil
2 innouat̄:vt.C.eo.auť.bona dānatorū.¶†Sed quero an sit
necesse qᵭ ferat̄ sn̄ia sup publicatione bonorū.r̄n.distingue:
aut aliquis delinquit circa res ⁊ cōtra ꝓhibitiones legis vt
est sepe videre qn̄ res deferunt̄ vel ducunt̄ q̄ ꝓhibent̄ defer-
ri:⁊ tūc ipso iure dn̄ium rerū cōfiscat̄:vt.ff.de publ.⁊ vecti.l.
cōmissa.⁊.l.j.§.an bona.ff.de iur.fis.aut aliter, vt qꝛ cōmisit
homicidiū vel crimen lese maie.vel heresis:⁊ tūc est necessa-
ria sententia super crimine vt bona publicent̄:vt.ff.de act.l.
iudi.⁊ de dona.l.post cōtractū.verū in criminibus heresis
⁊ .lese maie.licet sit necessaria sn̄ia tn̄ post crimē cōtractū per
dit delinquēs administrationē bonoꝝ ⁊ rerū suarū:vt.C.ad
l.iul.maie.l.pe.§.dotes.⁊.l.fi.⁊.ff.de dona.l.donatiōes.§.fi.
3 ⁊.C.de here.l.iiij.§.j.Dy.¶†Sed pone ꝙ qdā cōmisit deli-
ctū ꝓpter qᵭ omnia eiꝰ bona fuerūt publicata cōi:ita ꝙ do-
mus destruit̄ arbores extirpant̄ querit̄ nunquid vxor possit
quādā domū defendere ratione dotis sue ne destruat̄ videt̄
ꝙ sic:vt.C.ad.l.iul.de vi pub.vel priua.l.j.⁊.C.ne vxo.ꝓ ma.
l.iij.¶Itē videt̄ casus legis:vt.ff.de distrac.pign.l.credito-
ris arbitrio.nam mulier prefert̄ aliis creditoribus:vt.C.qui
a pot.in pig.ha.l.assiduis.⁊ hec de iure est veritas[a] sed de cō-
suetudine seruat̄ per rectores qᵭ domꝰ turris ⁊ alia edificia
destruantur ex forma statu.⁊ in cemētis seu aliis bonis mo-
bilibus vel immobilibus satisfit vxori de dote sua,⁊ hoc ita
dicit do.Accur.de regio.Et ꝓ ꝯsuetudine facit ꝙ potestas
iurauit seruare statuta:vnde lꝫ perq̄ dura sit lex tn̄ seruāda
l.prospexit.ff.qui ⁊ a quib.⁊ qꝛ tempore homicidii bona illa
erant in bonis mariti ⁊ malefactoris quāq̄ fuissent pignori
obligata:vt.ff.qui satis.cog.l.sciēdum.⁊.C.de inge.l.si dn̄m.
vnde in eis bonis destruendis statutum vendicat sibi locū.
¶Item facit qꝛ delicta non debēt remanere impunita ⁊ qꝛ
magna ratio ⁊c.vt.ff.ad.l.aq.l.ita vulneratus.⁊.l.si a reo.ff.
de fideius.¶Itē qꝛ illud statutū generaliter loquit̄.¶Itē
qꝛ si placuisset statutariis leue erat eis excipere de dotibꝰ:⁊
qᵭ exp̄sse dictū nō est haberi dꝫ ꝓ omisso qᵭ dic vt not.s̄.de
trāsac.⁊ pa.§.vlti.circa prin.in pluribus:⁊ maxime in versi.
si enim.⁊ ver.preterea ⁊ seq.Et qꝛ omne sacramētū est seruā
dum nisi vergat in dānum salutis eterne:vt extra de iureiu.
c.cū cōtingat.⁊ qꝛ quis nō debet esse immemor salutis eter-
4 ne.l.sancimꝰ.C.ad.l.iul.repe.¶†Sed qd si maritꝰ deliquit
ita ꝙ ex forma statuti eius bona debeāt publicari dic qᵭ nō
minuent̄ ꝓpter hoc dotes vel bona vxoris:vt.C.ne vxo.pro
5 ma.⁊c.¶†Item pone ꝙ aliquis cōmisit delictū propter qᵭ
bona oīa sua ex for.stat.erāt publicāda talis donauit alicui
omnia sua bona modo querit̄ an valeat talis dona.r̄n.f̄m
b Azo.[b] qꝛ aut talis donatio fit ante reatū aut post reatū:sed
ante cōdēnationē aut post reatū ⁊ condēnationē de se factā
in primo casu bene vꝫ qꝛ legitime factū est ⁊c.vt.C.de admi.
tut.l.sancimus.¶Itē si permittitur donatio inter virum ⁊
vxo.nō vt statim valeat,sed vt morte cōfirmet̄:multo fortiꝰ
dꝫ valere ista donatio ex quo fit in ꝑsona nō prohibita.In
secundo casu dicit do.Azo.donationē valere per.l.ff.de do.
l.post cōtractū.⁊ sic intelligitur.l.de bo.proscri.C.l.pe. Sed
hoc fallit in duobꝰ casibus in crimine lese ma.⁊ in crimine
heresis:vt.C.ad leg.iul.ma.l.fi.de hereti.l.iiij.In tertio autē
casu si post reatum ⁊ cōdēnationē facta est donatio tunc nō
tenet:vt.C.de bo.dā.l.si quis.⁊ ex ista opi.do.Azo.excogitā
tur ⁊ fiūt quotidie multe baratarie.Nam cōmissis delictis
fiunt tales donationes ꝓpter quas cōia ciui.⁊ loca perdūt
ius suū ⁊ ita male cogitantibus paratur via delinquēdi qᵭ
esse non debet:vt.C.vnde vi.l.j.⁊.l.meminerint.Et ideo do.
Odofr.in ista tali donatione putat ⁊ dicit ita fore distinguē
dum aut aliquis donat vni vnā rem alterā alteri nō aut do
nat omnia bona sua:ideo qꝛ donatio indiget insinuatione
⁊ ipse propter talē reatū a se cōmissum corā iudice non veni-
ret appareret ex hoc qᵭ hec donatio sit facta in fraudem:⁊
ideo nō valet:nam sicut nō criminosus si alienat omnia sua
bona ⁊ habeat creditores videt̄ facere in frau.cre.vt.ff.que
in frau.cre.ꝑ totū.ita hec donatio videt̄ facta in frau.reipu.
qꝛ facta videt̄ metu future pene:vt.ff.de do.cau.mor.l.si ali-
quis.nō ob.d.l.post cōtractū.qꝛ eam sic intelligit do.Odof.
qꝛ si contracto crimine capitali quis donat ⁊ postmodū ab-
soluet̄ qᵭ illa donatio nō reuocat̄:qꝛ sentētia declarat eū nō
criminosum:vnde dicit ꝙ illa lex facit potius contra domi.
Azo.quā ꝓ eo.verūtamē do.Odo.dicit ꝙ omnia q̄ hucusqꝫ
dicta sunt habēt locum in dona.que fit ex titulo lucratiuo.

a ¶Veritas.Adde ꝙ hanc opi.tenet Rom.consil.cxxviii.Ber.

b ¶Secūdū Azo.Adde vidēdum Pet.de anch.cōsil.cclii.et ibi an talis alienatio possit reuocari.Ber.

c ¶Quod sic.adde vidēdum Io.de ana.consi.lix.Ber.

6 ¶†Sed quid in alienatione tituli non lucratiui valebit ne
alienatio facta post cōtractū crimē capitale videtur qᵭ sic:
quia non inuenio prohibitū qᵭ alicui sit interdicta admini-
stratio rerū suarum propter cōtractū crimē capitale nisi in
predictis duo.ca.¶Itē facit qꝛ reis pōt solui:vt.ff.de sol.l.
reus.sed in ista q̄stiōe dicit idē Odof.ꝙ alienatio valet sicut
valet aliena.facta in frau.cred.vt.ff.de his q̄ in frau.cre.l.q
autē.§.interdū.⁊.§.simili modo.Sed querit̄ an ta.alie.siue
vēditio potest reuocari tanq̄ in fraudē cōmunis facta.do.
Odofr.distinguit qꝛ aut crimē cōmissum est occultum:qꝛ de
hoc nō est delatus vel requisitus ille alienator:⁊ tūc non re-
uo.qꝛ non presu.aliqua fraus.Si autē crimen est patens qꝛ
oēs debēt talis occidit talē vel reqsitus est de hoc ⁊ post talē
reqsitionē vendidit hoc casu debēt reuocatoriā habere locū
qꝛ in frau.reipu.⁊ heredū occisi videt̄ facta esse in petitione
hereditatis ex quo petita est hereditas omnis possessor bo-
ne fi.efficit̄ male fi.vt.ff.de pet.here.l.itē veniūt.§.petitā.⁊.§.
petitū.vel dic f̄m Alber.ꝙ aut crimē qᵭ cōmittit̄ ante alie.
factā est capitale aut nō:primo ca.subdistingue:qꝛ aut est in
culpatus ⁊ ꝑsumptio est cōtra eū:⁊ tūc presu.aliena.fraudu
lenta ⁊ nō tenet.ff.de bo.dā.l.cū ratio.§.ex bonis.si autē nō
inculpat̄ habet locū.l.alleg.in gl.ff.de dona.l.post cōtractū.
si vero alie.precedat crimē dic aut est suspicio cōtra eū:⁊ tūc
non vꝫ.ff.de do.l.si quis.aut nō est suspicio ⁊ tūc valet:vt.C.
7 de bo.proscrip.l.pe.¶†Sed pone qᵭ aliquis ante maleficiū
ā se cōmissum alienauit res quasdā alicui suo socio vel ami-
co nō tn̄ tradidit pos.earū rerū:imo tēpore delicti easdē res
inuenit̄ possidere:querit̄ nūquid hec talia bona possint de-
strui ⁊ confiscari cōi f̄m for.statu.de hoc loquentis ꝙ ex tali
maleficio ipsa veniant publicanda ⁊ destruenda:⁊ videt̄ qᵭ
emptor possit ipsa bona defendere:qꝛ semꝑ stat̄ instrumēto
donec probat̄ cōtrariū.l.cū precibus.C.de ꝓba.Itē qꝛ factꝰ
est dn̄s propter traditionē:vt.C.de pac.l.tradi.Itē videt̄ ca
sus exp̄ssus.ff.de do.l.post cōtractū.Econtra videt̄ ꝙ dona.
sit facta in fraudē:⁊ ideo reuocāda ex illo edi.ff.que in frau.
cre.ꝑ totū.⁊.l.credi.ff.de verb.sig.⁊.l.si cui.Itē qꝛ ex malefi-
cio fuit obli.vt instit.de obli.q̄ ex male.⁊.ff.de act.⁊ obli.l.ex
maleficiis.¶Itē multa sunt introducta contra iuris regu
las ne maleficia remaneāt impuni.l.ita vulneratꝰ.in fi.ff.ad
l.aql.¶Itē iam daret̄ materia aliis delinquēdi ꝙ esse non
dꝫ.C.si aduer.vēd.l.j.⁊ de indi.vidui.l.ij.Sol.f̄m do.Gui.⁊
alios iuris peritos dic qᵭ si malefactor tēpore maleficii pos-
sidebat illa bona qᵭ f̄m formā statuti illa debeant pub.ar.l.
sicut.§.qui superuacuus.⁊.§.si debitor.ff.quib.mod.pig.vel
hypo.sol.⁊ de acqui.here.l.is qui.⁊.C.de natu.libe.l.iij.§.qᵭ
in subeunda.⁊ de distra.pig.l.j.⁊.l.qui sub imagine.⁊ qᵭ il-
la vendi.sit simulata bene facit.C.de distrac.pign.l.qui pre-
8 dium.¶†Itē pone cōtinet̄ in sta.ꝙ bona homicide debeāt
penitus dissipari ⁊ destrui tā domus q̄ fructus arborū qui
dam coloni conduxerant predia ⁊ seminauerūt segetes an-
te homicidiū a domino predictorū cōmissum querit̄ an iste
segetes possint ⁊ debeāt destrui:⁊ videtur ꝙ nō:qꝛ ita debēt
latrones seu nocētes puniri vt innocētes nō tangant̄:vt.C.
de his qui latro.l.fi.in fi.¶Itē dicatur societas inter domi
num ⁊ colonū.ff.loca.vt.l.si merces.§.si is.nō est tamē talis
vt debeat propter hoc puniri:vt.C.de pe.l.sanci.qꝛ alte.cri.
nō debet alteri nocere:vt.ff.de pe.l.cri.¶Item si ab aliquo
ꝓhibeant̄ coloni tenet̄ fiscus:vt.ff.loca.⁊ cōduc.l.si fundū.⁊
ff.de lega.ij.l.nihil.§.fi.itē facit.C.de euic.l.fi.¶Itē tenetur
fiscus omnibus creditoribus domini:vt.C.ad.l.iul.de vi pu
bli.l.tuto.ff.solu.mat.l.si publi.iudi.Ecōtra videt̄ imputādū
colono qui cū tali malefactore cōtraxit:vt.ff.pro soc.l.sociꝰ.
instit.pro soc.§.fi.ff.de adul.l.vi passam.§.mulierē.¶Item
fructꝰ sunt domini.ff.loca.⁊ cōduc.l.cū in plures.§.messem.
ff.de fur.l.filio.§.frugibus.⁊.l.si apes.Item fructus ⁊ fun-
dus dicunt̄ vna res esse:vt.ff.que in frau.credi.l.fi.§.vt fru-
ctus.Sol.verū qꝛ lex dicit ꝙ res non debet puniri:sed perso
ne:vt in auť.de man.prin.§.oportet autē te.⁊ alia lex dicit ꝙ
punitur res:vt.ff.cōmu.diui.l.si is cum quo.vnde consuetu
dinem dico seruādam in talibus: quia sepe datur dimidia
rusticis:quia nullus casus interuenire potest ⁊c.ff.famil.er-
ciscun.l.si fun.in prin.quia minime sunt mutāda:vt.ff.de le-
gi.⁊ senatuscon.l.minime.si autē non appareat de consuetu
dine:dico qᵭ fructus non sunt deuastādi:qꝛ iniquum esset si
rustici laborassent frustra ne doleant diligentes:vt.C.de al.
9 ⁊ pal.l.fi.⁊ sic deter.domi.Vber.de bo.¶†Item pone cōti
neri in sta.qᵭ quicunqꝫ fecit homicidium qᵭ eius bona de-
beant destrui aliquis non fecit:sed fieri mandauit:nunquid
c bona talis mandātis destruentur dic quod sic[c]:⁊ dic ple.vt
10 not.s̄.de transac.⁊ pa.§.vlti.⁊.s̄.de pe.in genere.¶†Quer-
ritur si

ritur si frater occi.fra.an bona occisi pertineāt ad filiū occi-
dentis videt̄ ꝙ nō.ff.de bo.dā.l.cū ratio.sed qđ debeāt pub.
eo casu quādo frater ille nō habet filios vel alios sibi cōiun-
ctos in eodē gra.qr tūc esset secus.ff.si quis ali.testa.prohi.l.
ij.Itē queritur pone qđ quidā ꝓmisit bene custodire quod-
dam castrum ⁊ dedit fideiussores postea illud cast.prodidit
inimicis ex quo grauiter fuit condēnatus.querit̄ nunquid
fideius.teneant̄ ad cōdē.dic ꝙ non solū teneant̄ ad id qđ in-
terest cōmunis:qr pone ꝙ cōdēnatus erat in maxima quāti
a tate:⁊ ita Bononie fuit terminatum[a] per.l.ſi.§.fi.in fi.ff.ad
11 muni.Py.¶†Item pone.q.de facto quidam fecit homici
dium ꝓpter ꝙ pronūciatū fuit ꝙ omnia eius bona deberēt
destrui:qr super tali maleficio erat sta.accidit cū potestas fa
ceret destrui quandam domū talis homicide qđ murus do
mus predicte cecidit super quandam domū vicinam vel for
te destru.fuit propter cōnexitatem:modo queritur quis de-
beat illi vicino emēdare tale dānū:⁊ videt̄ qđ potestas.arg.
l.C.de his qui latro.vel alias cri.reos ⁊c.l.vna.§.tribuni.⁊
ff.ad.l.aqui.l.quēad.§.magistratus.ff.de iniu.l.nec magist.
argu.ff.de pe.l.absentē.ff.si quis ali.test.prohi.l.ij.§.fratres.
Ecōtra videtur ꝙ ille teneatur dānum emendare qui male-
ficiū cōmisit:vt arg.ff.cōi diui.l.si is cum quo.⁊.ff.solu.mat.
l.pe.Solu.d.Alber.de papi.dixit potestatē nomine cōis te-
neri fm iura allegata cuius opi.videtur habere locū tantū:
quoniā bona malefactoris talis erāt publicata:qr tūc tenet̄
potestas nomine fisci qui est heres ⁊ tanꝗ heres dicti male-
fac.tenet̄ resarcire dānū cuius occasione ille damnū substi-
tuit:qr qui causam dāni dat dānū dedisse videtur:vt.ff.ad.l.
aquil.l.occidit.vnde fiscus succedens tenet̄:vt.ff.ad.l.iul.de
adul.l.tutore.⁊.C.de bo.proscrip.l.si vt ꝓponis.Si autē bo-
b na nō erāt publicata tūc teneat̄ malefactor[b]:vt.ff.cōi diui.l.
12 si is cū quo.¶†Itē quero aliquis cōmisit maleficiū ꝓpter
qđ omnia eius bona ex forma statuti erāt destruēda hic ma
lefactor habet fratrē cū quo habebat turrim vel domū com
munē.queritur an tota domus vel turris debeat destrui an
vero destruēda sit tantū ꝓ parte contingēte illi malefactori.
Et videt̄ primo ꝙ tota domus vel tur.sit destruēda.ar.ff.cō
mu.diui.l.si is cū quo.ff.de aqua plu.ar.l.interdū.C.de neg.
gest.l.si cogna.Nā qđ cōmune est meū est:vt.ff.de verb.sig.l.
pupillus.§.fi.do.vero.Odof.dixit diuisionē faciendā esse:qr
nō debet alteri per alterū iniqua cōditio afferri:vt.ff.de reg.
iur.l.nō debet.⁊ de alie.iudi.mut.cau.fac.l.j.C.de pe.l.sanci
mus.⁊ hoc cū solūmodo publicant̄:sed si nō publicātur de-
linquētes tenent̄ resarcire dānū cōi diui.iudi.vt.d.l.si is cū
quo.Si autē non est soluēdo prestatur de publico estimatio
non delinquenti.arg.ff.ad silla.l.in lege.⁊.C.in qui.cau.ser.
acci.lib.l.ij.Odof.Sed in questione ista do.Frācis.Accur.⁊
do.Rolā.de ro.ↄsuluerūt mihi Bononie assessori dist.opus
fore dicētes aut pars malefactoris erat de turri in parte in-
feriori:vel ita coniuncta qđ illa pars nō poterat destrui sine
destructione partis alterius:⁊ tunc dicebāt totā turrim vel
totā domū destrui debere per iura primo alleg.ff.de acquir.
re.do.l.si super.qr superior locus deseruit inferiori ⁊ ecōtra:
⁊ edificium solo cedit.ff.de acqui.re.do.l.si adeo.§.ex diuer-
so.⁊ insti.de re.diui.§.ex diuerso.⁊.C.de re iudi.l.ij.⁊ hoc cō
tingit ne maleficiū remaneat impuni.vt.l.ita vulner.ff.ad.l.
aquil.cū simi.Si autē potest separatio fieri sine lesione par-
tis vel consortis qui nō delinquit,⁊ tunc separatur:vt.ff.de
adimen.leg.l.⁊ sed.§.si duobus.⁊.ff.de solu.l.si alieni nūmi.
⁊.ff.de min.l.etiā.⁊ ita intelligit̄.d.l.interdū.ff.de aqua plu.
13 arcē.¶†Sed nūc quero nūquid superior frater qui nō de-
liquit habebit regressum cōtra inferiorē pro damno ei illa-
to occasione maleficij predicti:dic qđ sic:vt.ff.cōi diui.l.si is
cum quo.ff.de neg.gest.l.nam ⁊ seruius.in prin.ff.de condi.
inde.l.indebitum.ff.ad legē rho.de iactu.l.j.ff.de nego.gest.
l.si cum peculio.⁊ hoc si est soluēdo:si autē non est soluendo:
dic qđ tūc habebit regressum cōtra cōmune.arg.ff.de adul.
14 l.miles.⁊ facit ad hoc qđ not.s.in magna proxi.q.¶†Po-
ne continetur in statu.ciui.qđ quicūq; fecerit tale male fi.ꝙ
omnia ipsius bona habeāt publicari:ecce filius quidā fami
lias cōmisit delictū tale propter qđ eius bona debeāt publi-
ca.queritur nūquid pater tali filio tenet̄ assignare aliquam
partē suorū bo.dic qđ nō.arg.l.C.de bo.dam.l.si filius.⁊.l.j.
Nam nec tenet̄ pater respōdere pro delicto a filio cōmisso:
vt.ff.de act.⁊ oblig.l.ex maleficio.§.is quoq;.in fi.⁊.C.ne fil.
pro pat.⁊c.sed pone ꝙ filiusfa.cōdē.est ex portatione armo-
rum vel ex alia causa:nunqđ pater pōt cōueniri actiōe in fa
c ctum descendēte ex re iudica.de peculio[c] ipsius filijfa.⁊ cer
te dicatis ꝙ sic pōt.arg.ad hoc.ff.de noxa.l.quoties.⁊.l.seq.
⁊ in hoc cōcordant omnes doct.⁊ ita vidi Bononie multo-
15 ties iudicari.¶†In summa no.est ꝙ si malefactor cui⁹ bo-
na sunt publicata vel obligata cōi habeat creditores ꝙ ob-
tinet regula illa qui prior est tēpore potior est in iure:vt.ff.q
pot.in pig.ha.l.si.⁊.C.de remis.pig.l.si pignus ignorāte.C.q
pot.in pig.hab.l.si generaliter.sed priuilegio fisci obtinet ꝙ
si is qui mihi pigno.oblig.omnia sua bona ꝑsentia ⁊ futura
postea bona aliqua acqsiuit ⁊ postea maleficiū cōmittat cu-
ius occasione eius bona veniāt publicāda ꝙ in reb⁹ ꝑdictis
postea acquisitis erit fiscus potior priore creditore:vt.ff.de
16 iu.fis.l.si is qui.¶†Itē not.ꝙ bona delinquētis in fiscū vel a
cōmune tacite fisco vel cōmuni reddunt̄ obnoxia:vt.C.in q.
cau.pig.ta.cōtra.l.j.de pri.fis.l.j.⁊ vide.j.similē questionē ad
17 hoc.¶†Questio est in fi.istius tit.inserēda vxor mea cōdē-
nata est in.x.lib.querit̄ nūquid ego maritus tenear videt̄ ꝙ
sic.ff.sol.ma.l.si cū.§.si autē in seuissimo.Itē qr plus aggra-
uat paruus ictus fustium ꝙ̄ maxima pecunie accumulatio.
ff.de pe.l.in seruorū.in fi.Itē si aliqs est captus ab hostibus
⁊ nō sit vnde redimat̄ nisi de dote:tunc dos pōt alienari.ff.
sol.ma.l.quamuis.⁊.ff.de iure do.l.mutus.Ecōtra videt̄:vt
C.ne vxor ꝓ mari.l.maritus.Itē qr dos nō venit publicāda
nisi in casu.C.de primipil.l.primipilus.sol.de stricto iure nō
tenetur maritus sed de equitate sic:nā maritus tenet̄ vxorē
alimētare ⁊ erit hec iusta causa alienatiōis dotis.C.de fun.
do.l.fi.¶Itē qr anime ceteris rebus sunt ꝑferēde.l.anima-
ta corpora.C.de sac.san.eccl.l.sancimus.ff.de relig.⁊ sump.
fu.l.neratius.⁊.l.qđ sit.§.nulla.vel dic ⁊ melius ꝙ fiat cōdē-
natio.sed differatur exactio donec matrimonium fuerit so-
lutum:vt.ff.ad legem aquil.l.in lege.⁊.ff.iudi.sol.l.j.

¶Terminatuz. adde vt per Io. and.in addit.ad Spec.in rubr.de fideius.Ber.

¶De aliquibus questionibus varijs in maleficijs. Rubr.

b ¶Malefactor. adde vt per Io. and.in addit.ad Spec.in tit.de societa.Ber.

1 ☞Consanguineus vel affinis rixatus est cum affine vel ei est iniuriatus an puniantur.
2 Iniuriarum accusari an possit qui crimen alteri iniuriasse obiecit.
3 Intrans armatus domum mulieris coniugate contra voluntatem illius:confitens qđ per eum non stetit quin carnaliter eam cognosceret:si probat illam esse male cōditionis et fame:an iste punietur.
4 Homicide si imponatur pena mille librarū ex forma statuti cū iure ciuili sit pena capitis si accusatus de homicidio ex forma statuti sit absolutus:an poterit accusari.l.cor.de sica.
5 Masculinū an comprehendat femininum etiā in delictis.
6 Quis quicunq; nullus vel similia prolata a lege municipali:an comprehendant que nulla sunt.
7 Respondens dicenti se velle cōmittere aliquod graue delictum bene placet mihi facias bonum est an ex tali respōsione aliquam penam patiatur.
8 Robaria facta in territorio ville vel castri: an ille locus teneatur ad emendam ⁊ quomodo.
9 Delinquens si efficiatur clericus post delictum perpetratū an puniatur per iudicem secularem vel ecclesiasticum.
10 Malefactor condemnatus in.c.in carcere existens qui dederat fideiussores de non fugiēdo aufugit ⁊ communem a custodibus condemna.exegit ac illis iura cessit an custodes a fideiusso.exigere poterunt.
11 Accusatio instituta de damno dato, ⁊ alia acta facta corā iudice ciuili quando adest iudex maleficiorum an valeat.
12 Filiusfa.an possit esse in iudicio cause criminalis sine consensu patris.
13 Filiofa.an teneatur pater consentire in iudicijs publicis.
14 Minatus fuit Titius animo irato Sempronio de offendēdo eum in personā postea intra paucos dies Sempronius fuit offensus in personam an presumatur Titium cōmisisse maleficium tale.
15 Furto aliquid mihi est subtractum:an me sic requirente iudex poterit cōpellere omnes vicinos ad indicandū furem.
16 Iudex maleficiorū an possit cognoscere diebus feriatis de maleficijs ⁊ an de robaria facta in territorio alicuius castri teneatur ille locus ad emendam.
17 Robaria commissa in territorio castri vel ville an homines illius loci tenebuntur ad emendam in capita vel pro modo patrimoniorum.
18 Potestas existens ad balconum palatij vidit Titium vulnerari a Sempronio ex quo vulnere secuta est mors an potestas ex hoc solum quod ipse vidit malefactorē committere maleficium possit illum condemnare.
19 Accusatus de vulnere cōparuit ⁊ datis fideiussoribus fuit relaxatus postea commisit homicidium petit iudex vt fideiussores eum representent an teneantur. c

c ¶Peculio. Adde vt per Abba. consi.lxvj.

20 Stante superiori casu si potestas vult dare fiduciam respectu homicidij: an tenebuntur fideiussores illũ representare.
21 Clericum percutiens animo irato ⁊ grauiter incedentẽ more laicali: an erit excommunicatus.
22 Derobauit me aliquis vel lesit ita q̃d sum dãnificatus: probatur maleficium: sed non possum probare meum interesse: quid erit seruandum.
23 Frater fratrem interfecit filiũ interfectoris petit hereditatẽ mortui que alias eis ex successione defertur: quid iuris erit.
24 Confitente Titio in tormentis vel corã iudice ꝙ mihi furto rem subtraxit vel alias dãnum dedit si postea moriatur: an pro confessi. potero illius heredes conuenire.
25 Filiusfa. propter delictũ in aliqua quãtitate fuit cõdemnatus: an pater teneat̃ partẽ aliquã pro illo assignare cõmuni.
26 Statuto dicente si damnum datum fuit in commune illius ville ⁊ ignoretur malefactor quod cõmune teneat̃ ad emendam si ecclesia fuit damnificata: quid iuris erit.

Hunc est videndum de aliquibus questionib' in maleficijs que quodãmodo nõ bene aptãtur ad titulos .s. dictos ⁊ postea subijciã de rebus vetitis nõ portandis extra territorium ciuitatis vel castrorum quibus vetite sunt portari.
1 ¶ †Et in primis quero ecce duo cõsanguinei vel affines rixati sunt adinuicẽ vel iniuriati vnus alteri modo querit̃ an possint: ⁊ debeant puniri ⁊ qualiter. respõ. vulgare est laicorũ ꝙ non puniantur: sed certe falluntur: quoniã delicta cõmissa inter cõiunctas personas cõsanguinitate vel affinitate grauius puniũtur ꝙ̃ si inter extraneas personas fuissent cõmissa: vt. ff. de pe. l. cap. §. omnia admissa. ⁊ cõcordat hec cũ Seneca dicẽte tanto maior offensa est iniuria quanto prinnior est qui eã fecit: vt. ff. ⁊ C. ad. l. põpe. de parri. per to. Ecõtra videt̃ ꝙ cõsanguinitas suadeat tale maleficiũ remanere impunitũ quandocũq; fit cõmissum vel qui mitius fit iudi. vt. ff. de pe. l. respi. ff. de excu. tut. l. si tutor aliquo vincu. ff. de recep. l. ij. ad. l. iul. repe. l. j. ff. de fur. l. nec cũ filio. ⁊ l. seq. ⁊ l. si quis vxo. in princi. ⁊ C. de pat. pote. l. iij. ⁊ iiij. ff. de lib. ho. exhi. l. iij. §. hec verba. ver. his tantũ. So: fm. d. Dy. distingue vtrũ maleficia illa sunt atrocia an vilia atrocia autẽ seueri' iudicant̃: vt. d. §. omnia admissa. leuia autẽ ⁊ vilia mitius aut nullo modo: vt in. l. in cõtrarium alle. ⁊ facit. C. de patr. pote. l. si filius. ⁊. ff. de iniur. l. pretor edixit. §. preterea. vel dic ꝙ recto. ita puniũt personas cõiunctas sicut extrane. ar. d. §. omnia. ⁊ ita fecit Ro. de fratre suo: vt. ff. de re. di. l. si.
2 ¶ †Quero si aliquis iniuriose crimen obiece. alicui: an possit de iniuria accusari[a] videt̃ ꝙ nõ: si tamẽ verũ non sit de illo crimine. arg. e. ligis a cõtrario sensu. C. de iniu. l. si nõ conuitij. ¶ Itẽ si verũ sit de illo crimine obie. quoniã peccata not. esse expe. ff. de iniu. l. eum qui. Sed in hoc casu Mart. de fano ita distin. cũ iniuriose obijcit̃ crimen aut talis est iniuria qua ꝓbata resultat in crimẽ q̃d expedit esse notũ puta quia vocauit eũ cucurbita cõsentiente, ⁊ hoc probato ꝙ cõsentiat sequit̃ q̃d sit infamis quia prestat causam lenocinij: vt. ff. de his qui not. infa. l. j. ⁊ de ritu nup. l. palã. tunc non tenetur iniuriarũ ⁊ sic intelli. l. eũ qui. si autẽ dicat ei iniuriã qua ꝓbata nõ sequit̃ aliq̃d crimẽ bene tenet̃ iniuriarũ. d. l. si nõ cõuitij. ff. de post. l. j. §. si quis. ⁊ hec distinctio locũ habet in verbis iniuriosis criminũ: nã si dico alicui pauper mendicus bene etiã teneor iniuriarũ: q2 turpe est rei fami. detegere pauperta. vt. C. quãdo ⁊ qui. quar. pars deb. l. ij. ⁊ ideo teneor: idẽ in alijs vt si diuitẽ fideiussorem nõ recipiam. ff. qui satis. cog. l. fideius. nec illa distin. lo. habet in his sed solũ in' criminib'. Mar. de fa.
3 ¶ †Questio de facto fuit mutine q̃d quidã armatus de do. rangonũ intrauit domũ cuiusdã femine cõiugate contra suã volũtatẽ volẽs eam carnaliter cognoscere ⁊ per eũ nõ stetit, ⁊ hoc fuit confessus iste armatus ꝓbauit ad suã defensionẽ q̃d illa mulier erat male cõditionis ⁊ fame ⁊ a pluribus cognita. ⁊ ꝙ ipse idẽ solitus erat eã cognoscere carnaliter: modo querebat̃ an iste ex tali maleficio deberet puniri. Et q̃d non debeat puniri quasi est expressum. C. ad. l. iul. de adul. l. si ea que. ff. de iniu. l. itẽ apud labeo. §. si quis virginẽ. ff. loca. ⁊ cõdu. l. si ignorãs. ⁊ que ibi not. Sol. d. Dy. de muscello cõsul. sup. d. q. ita cõsuluit ⁊ dixit q̃d si. d. mulier questũ[b] sui corporis faciebat q̃d ille armatus nõ possit nec debeat puniri: al's sic per iu. preal. ⁊ specialiter per. l. ff. de adul. l. si vxo. §. pla. que autẽ dicat questũ palam sui corporis facere: dic. ff. de fur. l. eũ. ⁊ de his not. super d. l. si ea que. ⁊ l. que de adulter.
4 ¶ †Quid de questione que quotidie cõtingit de facto. Iure ciuili cauet̃ q̃d pro homici. imponat̃ pena capitis: vt dixi. s. de homici. iure vero municipali cauetur ꝙ imponat̃ pena mille librarũ modo aliquis accusatus de homici. ex forma statuti fuit absolutus: modo querit̃ an ipse possit accusari pena corne. de sica. de iu. cõi. ⁊ primo videt̃ q̃d sic: q2 ius munici. nõ tollit ius cõmune: vt. ff. de lib. ho. exhi. l. iij. in prin. ⁊ expressius. ff. de act. ⁊ obl. l. quoties. nisi expresse dicat̃ in. l. muni. q2 ius cõe nõ debeat obseruari sed statuta tantũ: vt. d. l. quoties. ¶ Itẽ pena corporalis nõ tollit pecuniariã: vt. C. quãdo ciui. act. preiud. cri. l. j. ff. de tabu. exhi. l. iij. §. si quis dol. ff. vi bo. rap. l. ij. §. j. ⁊ ff. de sepul. vio. l. qui sepulchrũ. Nã q̃n potestas iurat seruare statuta iurat ea seruare fm iura ⁊ leges: vt in corpore aut̃. iusiur. ꝙ pstat̃ ab his qui admi. acci. ¶ Itẽ si statutarijs placuisset ius cõmune nõ seruari leue erat eos hoc dicere: vt. C. de cadu. tol. l. vna. Ecõtra videtur sta. debere obseruari: primo q2 potestas iurat tãtũ seruare sta. vnde nõ debet via periurijs aperiri: vt. C. vnde vi. l. meminerint. ⁊. C. de indic. vid. tol. l. ij. C. si aduer. rẽ iud. l. ij. ⁊ aut̃. ibi posita. ¶ Itẽ certa pena est ꝑ sta. posi. vnde q̃d per sta. cõcedit̃ in alijs videt̃ ꝓhiberi. ff. de iu. l. pretor. ¶ Itẽ si ꝑ eodẽ delic. duplex pena imponeretur esset cõtra: vt. ff. nau. cau. stab. l. licet. C. de pe. l. oẽs. extra de eta. ⁊ quali. c. acce. ⁊. c. at si. extra de iu. c. cũ ꝑcussio. vij. q. j. et c. pe. de cle. egro. Sol. dicit do. Dy. ꝙ iste non possit amodo accusari p. l. j. ff. de accu. l. senatus. ⁊. d. l. licet. ⁊ ad. ll. in cõtrariũ alle. rñ. q2 vna pena dat̃ ad bursam actionis principaliter: ⁊ sic in ea per se ciuiliter agit̃ ⁊ nõ ad vindi. Alia dat̃ ad vindictã ꝑ pena corporali infligẽda, vel pecuniaria fisco applicãda seu cõi: ⁊ sic est criminalis q2 non dat̃ ad bursam actoris, sed in ꝓposita q̃stione vtraq; pena dat̃ ad vindictã ⁊ bursam cõis: ⁊ sic vna electa tollit̃ alia: vt. d. l. senatus. ⁊. l. ꝓtor. §. j. ij. iij. ⁊. iiij. rñ. Alij vero sapiẽtes aliter dicũt: nã dicũt ꝙ si appareat de mẽte statutariorũ volẽtiũ penam sta. subrogare legi ciuili ꝙ tũc si exacta est pena sta. vel sublata ꝑ absolutionẽ vlterius nõ imponat̃ pena legitima: q2 pena sta. subrogata est loco pene lega. igit̃ fungi debet partib' ei': vt. ff. de iudi. l. mor. ⁊. ff. si q̃s cau. l. si eñ. §. q iniuriarũ. Si vero nõ appareat ꝙ tũc potest agi ad plus q̃d est in pena legali ꝙ̃ in sta. vt. C. de act. ⁊ obli. l. cũ ex vno. ⁊. l. si plura. ⁊ arg. ff. arbo. fur. ce. l. j. ⁊. ff. vi bo. rap. l. j. ⁊. ff. de act. ⁊ obli. l. qui seruũ. ff. cõmo. l. vnde querit̃. Et hoc si tantũ vnũ est delictũ secus si plura sunt delic. Nã tũc põt pena exigi pro alio delic. de quo nõ est imposita vel absolutio facta: vt. ff. de pri. delic. l. nonnũq̃. d. vero Alber. papiẽ. fuit in hac opi. q̃d si aliqua ciuitas habeat sta. super aliquo malefi. ꝙ illud stat. tollat leges ciuiles tractãtes de illo maleficio in cõtrarium vel vltra vel preter. Sed ipse hanc suã opi. nõ probauit aliqua lege: sed dic ⁊ allega. pro hac bonã sol. do. Alber. q2 nõ est recedendũ a verbis statuti: vt. C. de indi. vid. tol. l. ij. C. si aduer. vẽ. aut̃. sacramẽta. ¶ Itẽ q2 cõstat omissum esse de iure cõmuni: vnde ꝙ in vno cõcedit in alijs ꝓhibet. ff. de iudi. l. cũ pretor. C. de ꝓcur. l. marit'. ff. de leg. l. cũ lex. ¶ Itẽ q̃d vltra penam statuti possit peti de iure cõmuni debet haberi pro omisso. argu. C. de leg. l. nõ dubiũ. ff. sol. mat. l. si vero. §. de viro. ⁊ fm hoc iudicatũ fuit Boñ. per collegiũ do. iudi. dominorũ autem Alber. ⁊ Dy. opi. veriores[c] credo: que etiã de cõsuetudine obseruantur.
5 ¶ †Questio talis insurgit in. l. ciui. vel etiã ciuitatis cauet̃ ꝙ si quis cõmiserit tale maleficiũ q̃d debeat certa pena puniri: verbi gratia statutũ est Boñ. ꝙ nullus emat bladũ nisi in platea sub pena decẽ librarũ: modo quedã mulier alibi emit bladũ queritur ergo an appel. si quis vel quicunq; vel nullus contineatur femina: ita ꝙ dicatur incurrere penã legis vel stat. Super qua questione do. Odof. cõsul. a iudi. de vec. Boñ. talẽ tradidit doc. notatã. C. de ser. fugi. l. quicũq;. dicẽs aut verbũ si quis quicũq; vel nullus vel similem profertur a lege vel sta. cũ statutũ sit lex ciui. vt insti. de iu. natu. gen. ⁊ ci. §. omnes vero populi. ⁊. C. de emã. lib. l. j. ⁊ expressius. ff. de mu. ⁊ ho. l. §. j. in fi. ibi ex his enim ⁊ ce. ⁊. l. fin. §. j. ⁊. ff. de iu. immu. l. semper. §. leges. ff. q̃d cu. vni. no. l. nulli. ⁊. l. itẽ eo. in prin. ⁊ tunc cũ illud verbũ profertur a lege siue tractet̃ de odio siue de fauore sub illo verbo mascu. cõprehẽditur femininũ: ⁊ ita intelligunt̃. ll. ff. de verb. sig. l. j. ⁊. l. de testamẽto. §. j. ⁊. ff. de cõpẽ. l. j. §. j. ff. de neg. gest. l. iij. §. j. ⁊. C. vnde vi. l. si quis in tantã. ⁊. ff. de iure fis. l. diuus. al's ait diuus. ⁊ hoc est semper verũ nisi fit tale nego. q̃d sexui feminino nõ cõgruat: vt in procu. q̃ nõ cõuenit mulieri: vt. C. de procur. l. alie. ⁊. ff. de reg. iur. l. ij. C. quando mul. tut. offi. fun. po. l. fi. C. de his qui ve. eta. impe. l. ij. C. de procu. l. mari. ¶ Item falit in immuni. a principe vel a lege cõcessa alicui ⁊ suo generi: ⁊ posteris suis q2 hec immunitas ad sexũ mascu. tantũ, ⁊ nõ femi. porrigitur: vt. ff. de iu. immu. l. j. in fi. Et fallit si propter causam propter quã statuit̃ in mascu. cessat in feminas: vt. C. de

a ¶ Accusari. adde Pe. de anch. consil. cccxxxvij. Oldr. cõsil. liiij. ⁊ vide Ange. cõsi. xcv. Ber.

b ¶ Questũ. Adde vt per Paul. de cast. cõsil. cccviij. in primo impressis. Ber.

c ¶ Veriores. adde Fran. de are. consil. lviij. Bal. cõsil. xxxiij. v. lib. ⁊ q̃d voluit Ro. consilio. ccclxxv. Ber.

vt.C.de oper.lib.l.j.in prin.⁊ in fi.⁊ scd̄m hoc pōt intelligi.ff.
sol.ma.l.si vero.§.de viro.alias autē appellatione maris cō
tinet̃ ⁊ femina ⁊ qđ in vno statuit̃ etiā in alio statutū videt̃:
sinautē predicta verba ab homine.i.a test.tūc aut tractatur
de odio aut fauo.si de fauo.tunc sub mascu.cōprehendit̃ fe-
mini.vt.ff.de leg.iij.l.qui duos mulos.⁊.l.leg.§.iumēta.⁊.ff.
de testa.tut.l.si quis ita dederit.Si autē tractet de odio.tūc
est secus:vt.ff.de ven.in pos.mit.l.j.§.querit̃.vnde cū mulier
in casu questionis ꝓposite cōprehēdi possit:q2 potest delin-
querē dicit.d.Odof.⁊ alij doc.dicūt cōmuniter ꝙ mulier cō
a prehendatur[a] vt in penā legis vel statuti incidat nisi de mē-
6 te statuti aliud doceat̃.¶†Sed pone qđ istud verbū si quis
vel quicūq3 nullus vel simile proferat̃ a lege muni.nunquid
cōtinebit̃ ⁊ si qua nulla ⁊c.maxime quādo tractat̃ de odio
videt̃ ꝙ sic per iu.predi.q2 sta.est lex:vt.ff.de iusti.⁊ iur.l.om-
nes.⁊ insti.de iur.natu.§.omnes.sed ꝓlata a lege ⁊ si cōpre-
hen.odiū cōprehendit vtrūq3:vt.s̃.dixi.Preterea statutorū
dispositioni sicut ceteris dispositionibus autoritatē prestet
magistratus:vt insti.de iu.na.§.plebiscitū.ergo proinde ha
beri debēt ac si per magistra.cōponerent̃:q2 qui confirmat
pro dante ⁊ faciēte habet̃:vt.ff.de verb.sig.l.lege obuenire.
⁊.ff.de cōdi.insti.l.institutio talis.⁊.ff.de here.insti.l.asse.sed
per magistratuū verbū si quis prolatū cōprehēdit femini.vt
l.si quis id.ff.de iur.om.iudi.cū simi.s̃.alle.ergo ⁊c.preterea
mascu.est cōmune ad vtrūq3.l.inter stuprū.§.fi.ff.de ver.sig.
ergo ad vtrūq3 oportet cōmuniter extēdi.l.si seruus.ff.de le-
ga.iij.l.hominis.de verb.sig.Ecōtra videt̃ ꝙ lex muni.nō re
cipiat interpretationē.l.constitutionibus.ff.ad muni.qđ per
mascu.cōprehendat̃ femini.hoc de interpreta.⁊ mēte statu-
ti.ff.de pri.ob.l.quicquid.¶Itē hic dicit̃.ff.de ver.sig.l.pro
nū.qđ mascu.plerūq3 ad femini.porrigit̃.q.d.in plurib9 ca.
ergo videt̃ ꝙ nō regulariter ꝓlatū verbū a lege munici.pos-
sit ꝑ interpre.extēdi ad femini.dico ergo ꝙ interpretatio po
test sumi ꝓ expressa verborū expo.l.j.ff.de orig.iur.statutum
ergo recipit interpre.seu decla.vt.l.gradatim.⁊.ff.de mu.⁊
ho.§.⁊ si lege.sed non recipit prorogа.siue extēsionē sicut sti
pulatio que est stricti iuris nō recipit interpreta.i.proroga.
seu extēsio.nā qđ palā nō exprimitur pro omisso debet habe-
ri.l.quicquid.ff.de verb.obli.sed recipit interpre.i.decla.ali-
quādo pro parte ꝓmissoris aliquādo pro parte stipulatoris:
vt.d.l.quicquid.cū igit̃ extendere ad sexū femini.esset inter-
pretari vt dictū est prorogare nō videt̃ verbū mascu.a statu-
tarijs prolatū ad femini.extēdi.Ad argumentū in cōtrariū
respōdeo qđ verū est ꝙ debet pro lege haberi in eo qđ expri-
mit nō vt per interpre.extendat̃ vt dictū est:ſm argumentū
nō procedit:q2 nō est verū magistratū prebentē legē cōpone
re q2 qđ dicitur magistratū ⁊c.intelligit̃ in his que ex mera
volūtate ⁊ pura cōfirmātur:vt.C.de vete.iur.enucl.l.j.§.om
nia enim.⁊ ad hoc.ff.de ver.sig.l.j.ad tertium respōdeo vbi
not.in.l.seruus legatus.ff.de leg.iij.in gl.ibi posita.in fi.Itē
pro mascu.prorsus improprietas verborū significatiōis ver
borū nō potest ad femini.extēdi:vt patet.C.de ꝓcur.l.alienā.
⁊.ff.eo.l.neq3 femine.Dy.de quo vide.d.Cy.l.quicunq3.C.
7 de ser.fugi.¶†Itē pone qđ aliquis dixit mihi se velle face-
re vel cōmittere quoddā graue delictū cui ego dixi ⁊ respō-
b di bene placet[b] mihi facias bonū est modo queritur nunq̄d
ex hoc ego debeam pati penā aliquā:⁊ videtur ꝙ sic.arg.ff.
de ser.corrup.l.ij.§.sed vtrū.ibi nō enim oportet laudādo.ff.
ad turpil.l.j.§.incidit.Item qđ tenear videtur quasi expres-
sum.ff.de fal.l.j.§.j.⁊.l.lege corne.ver.falsi pena.⁊ ad.l.pom-
pe.de parrici.l.frater.⁊.l.si sciēte.ff.de reg.iur.l.culpa.de no
xa.l.in delictis.in prin.⁊.l.in omnibus.ff.de his qui no.infa.
l.quid ergo.§.j.ff.man.l.si remunerādi.§.si tua.Ecōtra vide
tur qđ nō.arg.ff.de his qui not.infa.l.ob hec verba.⁊.ff.mā.
l.si remu.§.si tua tantū gratia.sol.⁊ dic qđ nō patiar aliquā
penam.s.quādo ille erat alias facturus dictū maleficiū.ar.
l.que dicit qđ nō tenetur quis indicare furē:vt.ff.de condic.
ob tur.cau.l.si idem.ff.de prescrip.verb.l.solēt.Dy.⁊ Gui.
8 ¶†Itē pone qđ aliquis fuit derobatus in territorio alicu-
ius ville vel castri querit̃ an locus ille teneatur ad emēda.il-
lius robarie videt̃ ꝙ sic per.l.ne quid.circa me.§.a dño.ff.de
incē.rui.nau.sed nunq̄d homines dicte ville vel loci teneant̃
in capita vel ꝓ modo patrimonij ꝙ in capita q2 nō ꝯcurrūt
ad locū robarie,⁊ sic puniet̃ eorū negli.vt.C.de epis.⁊ cle.l.si
quecūq3.ibi ⁊ eos pares faciamus:sed tu dic ⁊ verius ꝙ pu
niant̃ ꝓ modo patrimonij per.l.j.C.de muni.patri.lib.xij.⁊
9 de naufr.l.fi.lib.x.¶†Postea subijcio hic ⁊ aliā.q.Ecce q-
dam cōmisit aliqđ graue delictū quo cōmisso ipse effect9 est
c cleric9[c] modo querit̃ an ipse possit puniri pena legis vel pe-
na statuti per iudicē secularē.Et primo videt̃ qđ nō:vt.ff.de
vac.mu.l.pretor.ibi vel si quis sacerdotiū ⁊c.⁊.§.si post actū.
⁊.l.his oneribus.§.actis.⁊.ff.si quis cau.l.qui autē.⁊.ff.de ex-
cu.tut.l.qui spadonē.§.sinautē.⁊.l.iurisperitos.⁊.ff.de arbi.
l.nō distin.§.sacer.⁊ etiā querit̃ res illa lit.pē.vel etiā ante li-
tem inchoatā ꝑuenit ad eū casum a quo incipere nō potuit:
vt arg.ff.de suspe.tuto.l.post finitā.⁊.ff.de lib.agno.l.iij.§.q2
plautianū.Ecōtra videt̃ qđ ꝑ iudi.secu.puni.possit:vt.ff.de
iur.om.iudi.l.pe.⁊.ff.de iu.l.si quis postea.⁊.ff.de excu.tut.l.
ij.⁊.l.tutor petitus.⁊.l.nō tantū.§.sane.⁊.ff.ad municip.l.in-
cola.⁊.ff.de iur.imu.l.semp.§.hec cir.ff.de pe.l.j.Sol.d.Dy.
hāc questionē deter.ꝙ iudi.sec.nō fiat puni.ex quo ille delin a
quēs factus est cler.ꝑ.l.ff.de accu.l.hos accusare.§.hoc bñfi
cio.⁊ ad hoc.ff.de pe.l.j.que dicit qđ tēpus delicti sit cōside.
patet ergo q2 bene cōsiderat̃ quātū ad pene imposi.nō autē
quātū ad iuris.vnde ille euitabit cogni.iudi.secu.q2 fact9 est
de foro epi:⁊ eps cognoscet de illo malefi.verū si ille malefa
ctor causa euitādi penā clericali militie se asscripsit:tūc eps
cognoscet an sit cler.effe.in fraudē:⁊ si hoc cōstiterit tradet
eū iudici puniēdū:⁊ tūc puniet̃ ex forma qua debuisset puni
ri tēpore delicti cōmissi:vt.d.l.j.ff.de pen.⁊ facit.ff.de his q
ad eccle.cōfu.l.ij.⁊.iij.¶Et ideo circa hāc materiam distin-
gue:q2 aut est certū ꝙ causa euitandi penā factus est cle.aut
nō certū aut est dubiū:de quibus tribus mēbris dic vt not.
s̃.in hoc opere.de pen.§.pone qđ Titius.Et de hac q̄stione
10 dic ple.vt no.j.de mul.q.dependē.a stat.§.itē.¶†Aliā sub-
ijcio.q.Questio talis hic inferēda q̄ habui de facto Floren
tie:quidā pro malefi.cōdē.erat in carce.in cētū qui dederat
fideius.ꝙ nō fugeret hic talis fugit cōmune condē.exegit a
custodibus ⁊ cessit iura cōtra illum cōdē.⁊ suos fideius.nūc
custodes ex iure cesso agūt cōtra illos fideius.allegant ꝙ cu-
stodes non possunt agere ex eo q2 fuerunt in culpa per.l.j.§.
nūc tractemus.ff.de tut.⁊ ra.distra.l.si duob9.Ecōtra dice-
bāt qđ poterāt agere:q2 si fuerūt in culpa tñ ille qui aufugit
fuit in do.q2 sic est in duobus tuto.q2 ille q fuit in culpa agit
ex iu.cesso cōtra illū qui fuit in dolo.ff.de admi.tuto.l.si mi.
nā dolus prepōderat culpa:vt.ff.ad.l.aquil.l.si obstetrix.§.
11 vlti.ꝙ vltimū verū est:⁊ ita fuit iud.¶†Pone q̄stionē de fa
cto q̄ Sen.fuit eram9 dicti assesso.⁊ iudi.quorū tres de ma-
lefi.cognoscūt ⁊ alij suis ꝑsunt officijs accidit ꝙ quidā expo-
suit quādā accu.de dāno dato in vinea sua corā me tūc ciuili
iudice potestate iudice petēs dānū dātē puniri ⁊ sibi emēda
ri dānū in fine vero dicte cause dicebat̃ iudi.nul.q̄rit̃ quid
iuris:dic breuiter iudi.nul.⁊ cōdē.ex tali accu.subsequi non
posse ex eo ꝙ dānū dare malefi.est:vt.ff.de act.⁊ obl.l.ex ma
lefi.j.rñ.⁊ insti.de obli.q̄ ex ma.na.in prin.Et ideo talis cau-
sa debuit agi per iudicē malefi.⁊ nō per iudi.causarū ciuiliū
vnde si secus factū est nō subsistit ipso iure.Nā qđ per vnum
iudi.vel officialē faciendū est si fiat per aliū nō valet:vt.C.de
decu.l.nemo iudex.lib.x.Nā factū a iud.ꝙ ad suū officiū nō
spectat ratū nō est:vt.ff.de regu.iur.l.factū a iudi.vnusq3q3
enim iudex debet esse cōtentus sibi iurisdi.cōmissa ⁊ in alte-
rius se immiscere nō debet:vt.C.de appari.l.apparitores.⁊
C.de exe.⁊ exacti.l.quicūq3.Et si secus factū est tanq̄ ab in- b
cōpetēti iudi.factū nō valet ipso iure:vt.d.l.factū.C.si a non
cōpe.iudi.l.j.ibi iudex ad certā rem datus si de alia cogno-
uit nihil agit.Et est ratio q2 ipse Deus ab initio dominatio
nes ⁊ prela.attribuit ⁊ dist.ad hoc vt quilibet sua iurisdi.sit
cōtētus ⁊ in alteri9 se non immisceret:vt in corpore aut.q̄uo
opor.epis.in prin.al's autē rerum turbarentur officia qđ esse
non debet:vt.C.de testi.l.cōsul.diualia.Accedit etiā ad hoc
⁊ illa vulgaris ratio quoniā diuersorū separata ⁊ varia de-
bet haberi ratio ⁊ cēseri cōdi.vt.C.de do.inter vir.⁊ vxo.l.si
maritus quōdā.ff.de mi.l.papi.exuli.⁊ de cal.l.fi.⁊.ff.famil.
ercis.l.his consequēter.§.j.⁊.C.de edic.diui adri.tol.l.j.⁊ ꝓ-
pter predi.videt̃ ꝙ factū a nō suo iudi.nō teneat:vt extra de
reg.iu.c.ea que.⁊.C.de decur.l.nemo iudex.lib.x.⁊.C.si a nō
cōpe.iu.ꝑ to.⁊.ff.de iurisdi.om.iudi.l.fi.ff.de offi.preto.l.fi.ff.
de iniu.⁊ irri.testa.l.si quis.C.de dila.l.siue.ff.de excus.tut.l.
scire oportet.sed cōtra videtur qđ valeat.l.ij.ff.si quis in ius
voc.⁊.l.si quis ex alie.ff.de iudi.Sol.dic aut cōstat factū spe-
ctare ad officium tantum facientis aut constat nō spectare
aut dubitatur:primo casu valet etiā si iudex nūq̄ decernat:
vt.ff.de iusti.⁊ iur.l.pen.l.cū iudex.ff.de re iudi.l.cū prelatis. c
Secūdo casu ipso iure nō valet.l.factū.ff.de re iud.l.cōtu.ff.
de re iud.§.cōtumax.⁊ per iura primo alleg.Tertio casu va
let ratione dubietatis:vt.d.l.ij.ff.si quis in ius voca.⁊.d.l.si
12 quis ex aliena.ff.de iudi.⁊.l.de iu.ff.ad muni.Dy.¶†Sed d
queritur nunquid filiusfamil.possit esse in iudi.in causa cri-
d minali sine consensu patris.respon.do.Odof.not.quod nō[d]
per.l.cum non solum.C.de bo.que liber.⁊ arg.l.tam ex con-

a ¶Cōprehendatur.Adde an in statutis masculinum cōcipiat femininū Francis.are.consil.xxxix.Ro.consi.xciij.⁊ cxlviij.Raph.cuma.cōsil.lxxxiij.et Fulgo.consil.xviij.⁊ consi.xvj.Alex.cōsil.xxiiij.ij.lib.⁊ per eundē vide quid etiā in cōtractibus,⁊ in vltimis volūtatibus consil.lx.et cōsi.lxxxj.⁊ cōsil.cxxxv.per Cepo.consi.xxvj.Ber.

b ¶Bene placet.Adde Ange.in terminis consil.xxij.Ber.

c ¶Clericus.Adde Old.cōsi.l.xij.vbi late.Ber.

d ¶Quod nō.adde videndū Pe.de ancha.consil.lxxij.Ber.

tractibus.ff.de iud.sed pater coget̃ cõsentire ⁊ si nolit ꝯsen.
coget̃ captis pignoribꝫ ⁊ multa indicia:vt.ff.de lib.agnos.l.
13 si quis.§.si quis.¶ †Sed pone nũquid idẽ erit in publicis
iudicijs ꝙ pater habeat cõsentire quidã dixerũt qḋ sic.arg.
d.l.cum nõ solum.sed ipsi male dicũt:qꝛ illa.l.loquit̃ in pecu
niarijs causis qꝛ quãtũ ad ius publicũ nõ refert inter patrẽ
⁊ filiũ:vt.ff.ad trebel.l.nã qḋ attinet.⁊ qꝛ sup hoc sunt.ll.ex
presse:vt.ff.de adul.l.inter lib.l.filius.⁊.l.filiumfa.⁊ facit qḋ
cõsensus patris nõ sit necessarius.l.noxali.de noxa.⁊.l.si cõ
dẽ.Sed tutius est qḋ pater cõsentiat:⁊ hoc qñ filiꝰ est maior
xxv.an.sed qd si est minor nunqd solus ꝯsensus patris suffi
ciat:videt̃ ꝙ nõ ad filiũ obligãdũ.ff.de verb.obli.l.si.j.rñ.in
sti.de inuti.stip.§.pup.ver.sed qui.dic ergo ꝙ dꝫ habere cu
a ratorẽ[a] si opponat̃ ꝙ non põt habere:qꝛ est filiusfa.vt.C.de
cur.fur.l.j.j.rñ.rñde qḋ in hoc casu dabit̃ curator cause ⁊ nõ
psone:vt.C.de bo.q̃ libe.l.si.§.j.bene dico qḋ habebit autori
tatẽ curatoris ⁊ postea habebit consensum patris:vt.s̃.dixi
sed si fuerit minor habebit consen.vtriusqꝫ ⁊ hoc est nouũ ⁊
14 bene notã.¶ †Itẽ pone q̃stionẽ qdã fuit minatꝰ Titio ira
to animo ꝙ eũ offenderet in psonã:postea itra paucos dies
iste Titiꝰ fuit offensus in psona ⁊ nescit̃ a quo q̃rit̃ nũqd p̃
sumet̃ ꝙ ille minãs fecerit illã offensam:⁊ videt̃ ꝙ non:vt.C.
qḋ me.cã.l.metũ.Nã lubricũ lingue nõ facile trahit̃ ad penã
vel crimẽ:vt.ff.ad.l.iul.ma.l.famosi.⁊ facit.ff.de pe.l.absen
tem.Sol.dist.ſm Gui.qꝛ aut ille erat ita malus ⁊ talis qui
suas minas ducebat ⁊ solitꝰ erat ducere ad effectũ aut nõ.
Primo casu presu.dictũ malefi.fecisse.Secũdo vero ca.non
vt ex dictis ⁊ personis facta pẽsemus:vt.C.si quis impe.ma
ledixe.l.vna.⁊.ff.de neg.gest.l.põponius.in fi.ff.de act.⁊ ob
lig.l.si.⁊.ff.de rei vẽ.l.in fundo.⁊ licet p̃sumat̃ fecisse:nõ tñ ex
hoc poterat cõdẽ.qꝛ ex presum.nõ dꝫ vel põt qs cõdẽ.vt.ff.
15 de pe.l.absentẽ.¶ †Pone ꝙ aliquis fecit mihi furtũ quero
a iudi.ꝙ cõpellat cunctos vicinos mihi indicare furem vel
furta.querit̃ nũquid iudex possit illos cõpellere ad hoc:dic
ꝙ sic potest ex suo officio:vt.ff.de offi.presi.l.cõgruit.⁊.C.de
ser.fugi.l.reqrẽdi.⁊.C.de edẽ.l.is apud quẽ.nõ ob.ꝙ al's di
citur qḋ nemo cõpellit̃ indicare furẽ:vt.ff.de prescri.ver.l.so
lent.ff.de cõdi.ob tur.cau.l.idem.§.si tibi.qꝛ verũ est qḋ non
compellit̃ iu.actio.sed iudicis officio sic:⁊ facit ad hoc.C.de
16 his qui ad eccle.cõfu.l.iij.Cy.¶ †Itẽ quero an iudices ma
lefi.possint de maleficijs cognoscere diebꝰ feriatis:dic ꝙ sic.
arg.l.ff.de offi.p̃fec.vi.l.j.§.solent.⁊.ff.de tut.l.in eos.⁊ insti.
de suspec.tut.§.sed si quis.⁊ not.qḋ p.ll.p̃di.soluta fuit q̃stio
de adulto qui petebat a suo tutore sibi rationẽ reddi de ad
mini.⁊ eũ tutorem puniri extraor.qꝛ res suas euidenti frau
de alienauerat.Nã cũ allegaret̃ nõ posse pcedi in dicta cau
sa ppter tẽpus feriarũ iudicatũ fuit posse pcedi ppter dicta
verba apposita in dicto libello.s.de punitione facienda per
iu.p̃di.Itẽ pone qḋ aliquis fuit derobatus in territorio ali
cuius castri vel ville:querit̃ an locus ille teneat̃ ad emenda.
illiꝰ robarie videt̃ qḋ sic:p.l.ne qd cir.me.⁊.§.a dño.ff.de in
17 cen.rui.nau.¶ †Sed nunqd homines ville vel castri tene
bunt̃ in capita vel p modo patrimoniorũ videt̃ ꝙ in capita:
qꝛ nõ cõcurrũt ad locũ robarie:⁊ sic puniet̃ eorũ negli.vt.C.
de epi.⁊ cle.l.si quẽq̃.ibi vt eos quos pficimꝰ:sed dic ⁊ veriꝰ
ꝙ p modo patrimonij.p.l.j.C.de mu.patri.li.x.⁊.C.de nau.
l.si.lib.xj.de qua.q.vide per.d.Iac.de are.in.l.i.§.itẽ sciẽdũ.
18 ff.ad silla.¶ †Itẽ pone q̃stionem dũ potestas ciui.staret ad
balconos palatij.⁊ aspiceret p plateã vidit qḋ Titiꝰ pcussit
⁊ vulnerauit Seiũ:ita ꝙ mortuus fuit:modo queritur nun
quid eoipso ꝙ ita vidit dictus dñs potestas possit illũ Titiũ
de homici.cõdẽnare cũ aliter per testes pbari non possit de
homici.facto videtur qḋ sic.Nam verũ est homici.predi.cõ
missum fuisse:ergo debet puniri maleficiũ ne remaneat im
punitũ ꝙ esse nõ debet:vt.ff.ad.l.aql.l.ita vulne.⁊.ff.de fide
ius.l.si a reo.¶ Itẽ qꝛ potestas debet iudicare ſm veritatẽ:
vt.C.de act.l.singuli.⁊.l.cũ iudex.in fi.C.de sen.⁊ inter.om.
iud.Nã qḋ hoc sit manife.potestati cõstat eidẽ:ita ꝙ nõ exi
gitur alia pba.vt arg.ff.de act.emp.⁊ ven.l.empto.§.idem
neratius.arg.ff.qui satis.cog.l.si vero.§.qui pro rei qualita
te.⁊.ff.de do.preleg.l.j.in fi.Preterea dicit lex ꝙ iudici est fa
cienda fides.ff.de pba.l.quinquaginta.in fin.C.de reb.alie.
nõ alie.l.j.ergo cũ ipse hoc sciat nõ est ei fides faciẽda.Item
iudex qui repertũ crimẽ nõ vindicat puniendus est:vt.C.de
cõmer.⁊ mer.l.ij.¶ Item opi.fuit.d.Mar.ꝙ iudex ſm cõ
scientiã suã possit iudicare.ar.ff.de fer.l.oratione.ff.si.regũ.
l.si irrup.ff.de fide.l.cũ filiusfamil.§.militis.ff.de testi.l.iij.tu
mag.ff.de mino.xxv.an.Econtra videt̃ per.l.ff.de offi.p̃si.l.
illici.§.veritas.ibi vbi dicit ex fide eorũ que probabunt̃ ⁊c.⁊
qḋ de isto homicidio accusatio nõ est exposita ⁊.l.dicit ꝙ si

ne accusatore nemo punitur:vt.ff.de mu.⁊ hono.l.rescri.§.si
quis.¶ Itẽ iste Titius non est cõfessus vel cõuictus ꝙ fece
rit istud homici.igit̃ puniri nõ debet:vt.ff.de pe.l.qui senten
tiam.¶ Itẽ vbi quis de crimine accusat̃:vt sequatur cõdẽ.
debent pbationes esse luce clariores:vt.C.de pbat.l.sciant
cuncti.¶ Itẽ iudex non potest esse testis in ea causa in qua
iudicaturus est:vt.ff.de testi.l.vlti.§.j.⁊.ij.¶ Itẽ si potestas
posset istũ punire iam fungeret̃ vice duorũ officio ꝙ esse non
debet.s.testis ⁊ iudicis:vt.ff.ad trebel.l.ille a quo.§.tempe
stiuum.⁊.ff.de pac.l.si plures.⁊.C.de asses.l.vlti.sol.dicit do.
Guil.⁊ ita notari consueuit super.d.§.veritas.qḋ potestas
nõ possit illũ talem punire cum istud homici.non sit ei notũ
vt iudici:sed vt priua.nam quotiescunqꝫ malefi.factũ est no
tum iudici vt iudici tunc potest iudex ex eo negotio procede
re ſm conscientiã suam.Si autẽ vt priua.non per iu.predi.⁊
facit.C.de iudi.l.rem non nouã.⁊ de hac.q.notaui.s̃.de in
19 di.indub.§.videtur posse notari ſm ⁊c.¶ †Item pone que
stionẽ quam Boñ.vidi de facto quidam vulnerauit quen
dam aliũ ⁊ accusatus de illo vulnere cõparuit ⁊ satisdedit
⁊ relaxatus fuit post paucos dies fecit homici.cuiꝰ occasi.
positus fuit in bãno perpetuo ⁊ fuerũt omnia eius bona pu
bli.modo petebat iudex a fideius.qḋ deberent eũ presentare
sicut promiserãt pro malefi.vulneris quid iuris queritur di
catis qḋ fideius.nõ teneantur per.l.ff.si quis cau.l.sed si qs.
§.rei capitales.ibi quid ergo hic excep.⁊ ad hoc facit.ff.qui
satis.cogã.l.si fideius.in fi.a cõtrario sensu illius.l.sed contra
videt̃.ff.qui satis.cog.l.si vero.sed dic qḋ ibi fideius.fuerat in
mora:⁊ ita nõ est cõtra.vnde in casu nostro cõe successit ma
b lefactori vnde fideius.amplius non tenent̃[b]:vt.ff.de fideius.
l.heres.l.nera.nec ob.ad hoc.C.de fideius.l.j.qꝛ illa lex loqui
tur in fideius.qui fideiusserit in contractu mutui vel vendi.
20 ¶ †Sed pone ꝙ potestas vult dicto homicide dare fuduciã
pro illo homici.adhuc dic ꝙ fideius.nõ tenẽtur per iu.p̃di.⁊
qꝛ ei semel contingit liberatio fideius.ideo amplius nõ tenẽ
tur:vt.ff.de pact.l.vlti.⁊.ff.de bo.pos.cõtratab.l.post mortẽ.
§.si.C.de fideius.l.ex persona.C.loca.⁊ cõduc.l.si cũ hermes.
21 ff.loca.⁊ conduc.l.item queritur.§.qui impleto.¶ †Itẽ po
ne ꝙ tu percussisti grauiter ⁊ irato animo quendã clericum
incedentẽ mori laicali:modo queritur nunquid iste percus
sor inciderit in canonem late sentẽtie vt sit excõmunicatus:
⁊ videtur ꝙ non.arg.ff.loca.⁊ conduc.l.si ignorans.⁊ in gl.
ibi posita.vt.ff.de iniur.l.item apud Labeo.§.si quis virgi.
⁊.C.de epis.⁊ cle.l.generaliter.⁊.l.si qua per calũ.§.fin.Sol.
do.Gui.de suza.dicit ꝙ incidit in cano.ita ꝙ sit excõmuni.
nam licet credat iniuriam facere lai.clericũ tamen videtur
eum percussisse qḋ verum est que veritas potius inspiciẽda
est q̃ opinio:vt.ff.de iniur.l.eum qui nocentem.§.si vni.⁊.ff.
de nego.gest.l.item si eum putaui.⁊.ff.de iur.⁊ fac.igno.l.re
22 gula.¶ †Item pone qḋ aliquis derobauit me vel me lesit:
ita qḋ ex hoc sum dãnificatus vel propter expensas medico
rum vel alia de causa probo de male.sed non possum proba
re de interesse meo:modo queritur quid sit seruandũ.respõ.
non est necesse istud interesse ⁊ illas expẽsas probare per te
stes:sed sufficit eas probare per sacramentũ mei offensi.per
l.ff.qḋ vi aut clam.l.semper.§.hoc interdic.taxatione tamen
iudi.officio adhibita:vt.ff.de iniur.l.constitit.⁊.ff.de custo.⁊
exhi.reo.l.si quis reum.⁊ ar.ff.de do.l.arbi.⁊ facit bene ad
hoc.C.vnde vi.l.si quando.⁊ ita.d.Odof.not.seruari in suo
libel.¶ Itẽ videtur qḋ sacramẽto meo non debeat stari de
damno interesse ⁊ expẽsis quanq̃ alias constet de malefi.in
me cõmisso per testes.ff.de preto.stipu.l.si.instit.de verb.ob
lig.§.pe.quod autem meo sacramento debeat stari est.ff.qḋ
vi aut clam.l.semper.§.in hoc.⁊ ideo distinc.ſm do.Mart.
de fano.vtrum damnum sit datũ culpa an do.primo ca.de
bet damnum vel interesse probari per testes:nã per solũ do
lum iuratur in litem.ff.de in lit.iuran l.videamus.in fin.⁊.l.
in actionibus.si autẽ per dolum tunc statur iuramẽto meo:
vt.d.l.semper.vel dic ꝙ precise credatur ⁊ deferatur:vt.d.l.
C.vnde vi.l.si quãdo.⁊ quere qḋ not.in sum.Azo.C.ad legẽ
23 aquil.§.item tenet̃.¶ †Itẽ pone qḋ frater interfe.fra.suũ si
lij interfectoris petunt hereditatẽ interfecti fratris que al's
ex successione eis defertur:queritur quid iuris dic ꝙ illa he
redi.applicat̃ fisco ⁊ nõ dictis filijs.arg.ff.de bo.dam.l.si.in
24 si.⁊ ita per doct.Bononie fuit cõsultũ in.q.facti.¶ †Item
pone ꝙ quidam in tormentis vel coram iudice fuit cõfessus
se mihi furatum fuisse vel alias incẽdium vel damnum de
disse post hoc mortuus est:modo quero an ego possum here
des illius conuenire pro illo furto vel damnum in emendã
do.Quidam sapientes dixerunt quod non conueniuntur
heredes nisi lit.cõtesta.vel nisi de eo quod ad eos peruenit:
vt.C.ne

a ¶ Curatorẽ.adde qḋ idem dicit Bal.consil.lxix. Ber.

b ¶ Tenent̃.adde vt per Io.an.in addi.ad Spe.in titu.de fideius.et Lepo.consi.xxv. Ber.

vt.C.ne ex deli.defun.l.post litē.Nā nō est facta in casu pdi.
lit.contest.per talē cōfessionē:q2 lit.contest.habet fieri p nar.
z contrariā respōsionē:vt.C.de iudi.l.rem nō nouā.§.pater-
ni.C.de lit.cōtesta.l.vna.imo confitēti cōsuluit fieri preceptū
de soluendo:vt.ff.de iudi.l.si debitori.Sed dic q8 fm deter.
d.O dof.q illi heredes tenentur ex cōfessione defuncti qua-
si ex contractu non quia sit lis contest.vt.ff.de interro.act.l.
si seruū.z.ff.ad leg.aquil.l.proinde.§.si procur.¶ Itē si con-
stat defunctū fuisse furem cōueniuntur heredes condi.fur.
vt de condi.fur.l.pro fura.nam in iudi.quasi cōtrahit:vt.ff.
25 de pecu.l.licet.§.idē O dof.¶ †Item pone filiumfa.malefi-
cium quoddā cōmisisse z bona talis filij fuisse publicata vel
ipsum filiū in aliqua quātitate pecunie fuisse cōdem.modo
querit nunqd pater eius teneat partē aliquā pro illo suo fi-
lio assignare cōmuni dic q non.arg.C.de bo.dā.l.si filius.ff.
de bo.proscri.l.j.z facit.C.ne fil.pro pa.vel pater pro filio zc.
¶ Itē pene debent suos tenere autores:vt.C.de pe.l.sanci.
nam factū vnius alteri obesse nō debet:vt.ff.ad silla.l.fin.ff.
de no.oper.nū.l.de pup.§.si prediū.hec questio hic ex abun-
danti est posita q2 de ea dixi.s.de bo.ma.§.pone ea cōtineri.
26 ¶ †Questio insuper talis est.Statutū est q8 si damnū datū
fuit in cōmuni alicuius ville z ignoretur de tali malefactore
q8 cōmune illius ville teneatur ad emēda.illius dāni.conti-
git q damnū datū alicui ecclesie de dicta villa z de malefa-
ctore ignoratur:querit nūquid cōmune illius ville dictū dā
num emēdare teneat.Primo videt q sic:q2 in mundo sunt
tria.s.res corpora z anime.Res defendūt aduocati.Corpo-
ra medici.Animas defendit eccl.z lex dicit q magis est ha
bēda ratio medicorū defendentiū corpora q̄ eorū qui defen
dunt res.ff.de var.z extraor.cog.l.j.in prin.ar.cui9 legis ma
gis est habēda ratio ecclesie que animas defendit cū anime
hominū sint ceteris reb9 pferēde.l.sanci.C.de epis.z cle.nā z
alias dicit si pro rebus tēporalibus cogitem9 quātomagis
pro animarū salute:vt auf.vt cū de app.cog.in.§.si vero lib.
Itē q2 ecc.z respu.ambulāt in gradu pari.sacerdotiū enim
z imperiū nō multū discrepāt:vt in auf.de nō alie.§.san.sed
imperator est capitaneus:ergo cōmune debet ei emendare:
ergo fortius dz emēdari ecclesie cū imperator sit minor quā
ecc.c.solite.extra de maio.z obe.Preterea milites habēt pri
uile.in his q̄ in castris acquirūt:sed illud q8 acquirūt clerici
app.castrēse vel quasi:vt.C.de epi.z cle.l.sacrosan.at vero ca
strēse z quasi hodie equiparant.C.de inoffi.test.l.si.tertio q8
idē dicēdū sit in ecc.q8 dicit in capita.nec obst.q8 statutū sit
stricti iuris:z ad causas similes stricte debet porrigi.ff.de le
gi.l.iij.in fin.ergo cū ecc.sit similis militibus z capi.videt q8
possit extēdi.Itē q8 si cau.mihi in certo casu videor mihi in
casu simili cauisse vbi sit eadē rō eqtatis.ff.sol.ma.l.si cū do-
tē.j.rñ.ergo forti9 vr q8 statutū pmissum ecclesijs q̄ animas
curāt cū anime sint pferēde zc.vt.s.q2 vbi ratio diuersitatis
reddi nō pōt idē ius statui dz.ff.de ver.obli.l.a titio.ad.l.aq.
l.illud.Ecōtra vr q illa verba appo.in statutis sunt ȝ ius:q2
cōe nō pecca.z res q̄ culpa caret in dā.vocari nō cōuenit:vt
dicit regula iu.z q2 temeri.aliena nō dz alios affligere.C.vñ
vi.l.meminerint.Itē q2 forma certa data est emēdi.l.ȝhēdi
z q pposi.est nego.z illa dz seruari z obligat z si seruata non
fuerit nō vz nec obli.ff.de insti.l.qcūq3.§.nō tm̄.z forma con
stituta dz seruari.ff.ad muni.l.constitutionib9.Itē lz vna sit
ec.quo ad fidē z quo ad baptis.tū plures z vna gaudet ma-
iori priui.q alte.vt no.C.de sac.san.ecc.l.si.in fi.z auf.ibi posi
ta.est aūt sola ro.ecc.cōe nō dz hēre nisi tm̄ quātū habeat illi9
ville:sed q2 cōe illius ville nō sic emēdaret ergo nec ecclesie.
Sol.dicit do.Uber.de bo.q8 cōe nō teneat ad emēda.dānī:
q2 rō quare sta.fit est pter inimicos dātes dā.suis inimicis
vt metu emē.cessent a dāno dādo:sed q2 ecc.nō hz inimi.me-
rito in ea cessat dicta rō:nā ratio z cā querēda est.ff.de adul.
l.si postul.§.iubet.z ad hoc facit q8 no.Ja.de are.in.l.j.§.q8
si quis vero.ff.ad silla.z ibi Dy.z p deci.istius.q.bñ facit q
dixi.s.in illa.q.q̄ incipit q̄stio talis hic est inserēda q̄ bene ca
dit hic p qua etiā facit illa alia questio que est.s.que incipit.
Itē pone q̄stionē q Bononie vidi de facto quidā vulnera-
uit zc.Itē in casu nostro cōe successit malefactori vnde fide-
iussor amplius nō tenet.ff.de fideius.l.heres.nec ob.C.de fi-
deius.q2 lex illa loquit in fideius.in cōtractu mutui vel vēdi.

¶ De rebus non portandis contra deuetum. Rubrica.

1 ☞ Statuto dicente si quis extraxerit bladum carnes vel
similia:amittat res z equum portātem zc.super equo erant
res licite z illicite queritur an omnes deperdentur.
2 Stante casu superiori quid erit de equo super quo portabā-
tur res:puta quia erat vecturalis.
3 Statutum dicit q8 non possit talis res portari extra ciuita-
tem de nocte z ante pulsatam campanam diei aliquis cre-
dens pulsatam fuisse campanam:portauit dictas res parū
ante campanam pulsatam quid erit.
4 Statutum punit portātem bladum extra ciuitatem modo
aliquis repertus fuit portare farinam an incidit in penam.
5 Procedi an possit de similibus ad similia in.l.municipali.
6 Portans res contra deuetum si fuerit repertus in itinere
quasi in confinibus z dicit se penitere an excusetur a pena.
7 Statutum imponit penam portātibus bladum zc.extra ci-
uitatem vel districtum quidam forensis repertus est porta-
re res contra formam statuti:an incidit in penam.
8 Statutum est Cremone q nullus forensis ducat vinum fo-
rense Cremonam sub pena vini:quidam Placentinus du-
xit Cremonam vinum an incidet in penam.
9 Potestas ciuitatis dedit licentiā Titio extrahendi res con
tra statutū ciuitatis an incidat in penā:z quid si bladū Bo
no.portetur Regium per districtū Mutine vbi est statutum
de blado nō portando an punientur:z quid si aliquis dicit
se tempore banni fuisse absentem an excusabitur.
10 Inuentus cum equo in via portare vetita extra districtum
an punietur.
11 Inuentus vt supra in limine seu in confinibus illius ciuita-
tis vt vir negare possit an punietur.

Dictum est supra de pri-
ma par
te rubri.sequit modo videre de secūda.s.de
reb9 nō portādis contra deuetū.Circa quā
materiā intēdo plures.q.formare.Et in pri
1 mis q̄ro,†pone cōtineri in sta.ciuita.q nul
lus de ciuitate vel de districtu debeat extrahere bladū,car-
nes vel qd simile sub pena amissionis rerū q̄ portarent z eq
z plaustri z boum sup qbus portarent.Accidit q sup equo
vel plaustro portabant q̄dā res licite z quedā illicite:modo
querit nūquid oēs res ille sunt deperdite.rñ.q res illicite tan-
tū publicāde sunt:vt.ff.de aqua quoti.z esti.l.j.§.trebatius.
2 ¶ †Sed q̄ro qd erit de equo plaustro z bobus sup qb9 di-
cte res vetite portabant:puta vecturales erāt q res vehebāt
z cōduxerāt ad vecturā si sciēter ȝduxerūt illas res illicitas
tenent:al's nō.vt.ff.de publ.vec.z cō.l.cotē ferro.§.dñs.z est
rō:q2 ignorās nō dicit delinquere:vt.ff.de act.z obl.l.ex ma
le.§.si qs.z facit in auf.de eccl.tit.§.si qs in sua.Itē dicit lex
q res nō delinquūt ergo dicim9 ille res nō sunt dñis auferē
de:vt in auf.de mā.prin.§.oportet.z sup hoc stat sacramēto
dñi de sua cōsciētia arg.ff.de edē.l.ptor.§.sed z si inscio.z.C.
de iur.delib.l.fi.§.licē.C.de his q ad ecc.cōfu.l.fi.C.de iudi.l.
pperā.§.z si qdē.C.de fal.l.si qs decu.C.vnde vi.l.si qñ.z ita
3 sentit.d.Uber.de bo.z do.Gui.¶ †Itē pone ȝtineri in sta.
q null9 de nocte z ante pulsa.cāpane diei portet tales res ex
tra ciuitatē.Aliqs credēs cāpanā fore sonatā fecit cōtra di-
ctū sta.portādo dictas res parū ante pulsa.nunqd punietur
dic q nō.ff.de edil.edi.l.quis sit fugitiu9.§.apud labeonē.z
4 ita de facto.d.Gui.mutine deter.z sol.¶ †Itē pone cōtine
ri in sta.q null9 extra ciuitatē portet bladū sub pena zc.mo-
do quidā reperit portare farinā sup equo:q̄rit an debeat pu
niri:z primo videt q nō.ar.ff.ad exhi.l.iul.§.sed si qs.pterea
qui legat frumētū non videt legasse farinā sicut qui legat la
nam nō videt legasse vestē.¶ Itē qui legat marmora nō vi
detur leg.colūnas cū hec omnia nō possint redire ad suā ma
teriā:vt.ff.de leg.iij.l.quesitū.§.illud.z.l.lana.in prin.Ecōtra
videt sicut de Macedoniano dicit qui aliud q̄ pecuniā mu
tuauit q2 dicit factū cōtra senatuscō.Maced.l.sed iul.§.mu
tui.z ita hoc videt factū in fraudē.Sol.dic q nō punit quia
sta.dicit tm̄ de frumēto z nō de farina:vnde dz intelligi fm
literā sta.q2 in hoc casu nō dz pcedi de similib9 ad similia:vt
dicet.j.pr.q.z ita Padue fuit deter.de facto.p.d.l.ff.ad ex-
5 hi.l.vlt.¶ †Sed q̄ro quare nō est pcedēdū de similib9 ad si-
milia:vt ita dicat imposita pena p farina sicut de fru.Et ge
neraliter q̄ro nunqd in.l.muni.possit pcedi de similib9 ad si-
milia:z videt q sic.vt.ff.ad.l.aql.l.illud.z de inoffi.test.l.pcl-
bus.z.ff.de leg.z senatuscō.l.de quibus.Ecōtra videt quia
lex sicut iacet ita seruanda est:vt.ff.qui z a quib9 ma.lib.non
fiant.l.pspexit.Nā qui fecit sta.hoc dixisset si voluisset z leue
erat:vt.C.de cadu.tol.l.j.§.p scdo.z.C.de app.l.precipim9.in
fi.Sol.dic q statutū aut est cōtra ius aut nō.Si est cōtra iuc
nō est de similib9 ad similia pcedēdū:vt.ff.de legi.z senatus-
cō.l.de qb9.z.l.q8 nō rōne.Si autē sta.est fm ius:tūc bñ pōt
de similibus ad similia pcedi:z vbi rō diuersitatis reddi nō
pōt:tūc idē ius est statuēdū:vt.ff.de libe.z posth.l.posthum9.

6 ⁊.ff.de ver.obli.l.a Titio. ¶ †Sed quid si ille qui portat res
cōtra deuetū factū per cōe sit cōprehensus in itinere[a] quasi
in cōfinib⁹ ⁊ dicat se penitere portare illas res vetitas: que-
ritur nūquid excusetur a pena sta. ⁊ videt̃ qđ sic.arg.ff.ad.l.
cor.de fal.l.qui falsam.C.de ac.l.si quis libel.ff.de edili.edic.
l.j.§.fi.⁊.l.qđ ita.cū simi.Ecōtra videt̃ ꝙ non:vt.ff.ad.l.pom
pe.de parri.l.j.in fi. ¶ Itē qꝛ videt̃ quasi preuē.vt.ff.de iud.
l.si qs postea.⁊ ad hoc.ff.de edil.edic.l.quis sit fugitiuus.cū
ll.ibi alle.in gl.or.Itē facit qđ non excuset̃.C.de ser.fugi.l.si
fugitiui.vide de hac.q.per Bar.in.l.cū propo.C.de nau.fe-
no.mo.So.do.Uber.de bo.dixit hunc talē deprehēsum pu-
niēdum fore,sed nō intantū vt illi qui cū effectu res vetitas
portāt extra districtū:qꝛ iste nō intantū deliqt ⁊ pena debet
irrogari illi qui non deliquit pro modo delicti:vt dicit cañ.
xc.di.si quis monachus.⁊.ff.de incē.rui.nau.l.pedius.C.de
test.l.nul.in fi.⁊.C.de pe.l.san.⁊.ff.de pe.l.respi.vnde hic non
tm̃ dꝫ puniri:qꝛ non facit cōtra sta.qꝛ nō portauit bladū ex-
tra distric.vt argu.ff.de pe.l.si quis aliquid.§.qđ si.vnde in
hoc casu si pena statuta erat qđ perderet bla.⁊ puniretur in
decē lib.sufficit qđ in alterutro puniat̃:qꝛ interpre.legū pene
veniunt moliēde:vt.ff.de pe.l.interpre.nec obst.d.l.C.de ser.
fugi.l.si fu.qꝛ non dicitur ꝙ tales fugitiui debeant perdere
vitam si deprehē.in itinere:vt in.d.l.imo.dicit ꝙ mitius pu-
niant̃:vnde illa facit pro hac sentētia ⁊ opi.d.Uber. ¶ Pre
7 terea circa materiā †q̄ro pone cōtineri in sta.qđ de ciui.vel
districtu nō portētur carnes bla.vel alie res sub pena amis-
sionis earum bestiarū super quibus portarētur ⁊ facientes
contra for.dicti statuti incidant in penā ipsius sta.Ecce qui-
dam forensis repertus est portare res contra for.sta.querit̃
an ipse incidat in penā di.sta.⁊ videtur qđ nō:qꝛ ciuitas ali-
qua non potest facere leg.non subdi.vt.C.de sum.tri.⁊ fi.ca-
tho.l.cunctos populos.⁊.C.de incest.nup.l.fi.ff.de tu.⁊ cur.
dat.ab his.l.j.⁊.l.ius dā.⁊.C.qui pro sua iurisdi.l.fin.⁊ extra
de sen.excō.c.a nobis. ¶ Itē alleg.qđ iste forēsis ignorabat
dictum sta.ꝙ probatur eoipso qđ contrarium nō prob.arg.
de proba.l.verius.Errans enim ⁊ ignorans delinquere nō
videt̃:vt.ff.de act.⁊ obli.l.ex male.dec.enim ignorantes non
tenētr.vt.ff.de decre.ab or.fa.l.fi.Et ideo si nō delinquit non
debet res suas perdere qꝛ res delinquūt:vt in auć.de man.
prin.§.oportet autē.Et ꝓ hoc est lex expssa.de edifi.priua.l.si
quis post.Ecōtra videt̃ qđ nō debet posse alle.ignorātiā qui
deliquit:qꝛ debuit interro.de condi.⁊ qualitate loci:qꝛ qui
in alio cōtrahit ⁊c.vt.ff.de re iudi.l.qui cū alio. ¶ Itē dicit
l.qđ si quis proiecit lapi.⁊ percus.alium qui erat post murū
ꝙ relegatur in quinquennium:vt.ff.ad.l.cor.de sic.l.in lege.
Itē qualiter posset se excusare:qꝛ crassa ⁊ supina igno.erat
cum palā ⁊ publice erat promulgatū per ciui.hoc sta.⁊ de-
uentū vnde non debet singulorum auribus intimari:vt ex-
tra de postu.prela.c.j.⁊ in auć.vt facte no.cō.in princ.⁊ ideo
nō debet subueniri. ¶ Itē qđ teneatur est.ar.ff.de pu.l.fi.§.
licet.Nā in qua ꝓuin.quis delinquit in ea puniēdus est:vt
in auć.qua in prouin.C.vbi de cri.agi opor.ff.de offic.presi.l.
iij.Itē qꝛ ciui.potuit rebus suis legē imponere:vt.C.man.l.
in re mand.vnde foren.res tales exportando delinquunt:⁊
ideo ratione delicti puniendi sunt per iu.preal.so.ꝭm domi.
Guil.dic qđ ille forē.perdit res quas portabat:qꝛ potuerūt
ciues rebus suis legem imponere:vt.C.de contrahen.emp.
et ven.l.j.⁊.l.iamdiu.⁊.C.que res expor.po.l.ij.⁊.C.mā.l.j.re
man.⁊.C.de re.permu.l.in rebus.⁊.ff.de dona.l.legē.⁊.ff.de
pac.l.inter de.⁊.ff.de pac.dota.l.ob res.Nā illas res expor-
tando delinqt:vt.ff.de pu.⁊ vec.l.cotē ferro.⁊ per to.ratio-
ne delic.puniri debet:vt.d.auć.qua in ꝓuin.puniet̃ in amis-
sione rerum:qꝛ venit contra sta.ꝙ ligat ipsas res:sed nō pu-
nietur aliqua pena pecuniaria:qꝛ sta.ad penam illam nō li-
gat foreñ.⁊ ad hanc sol.est arg.C.de edi.pri.l.an in to.⁊ que
sit lon.cōsue.l.j.⁊.ff.de pe.l.licet aurea lex est.ff.de publi.⁊ ve
cti.cōdu.l.licita.⁊.l.fi.§.pe.vbi sciens in duplū ⁊ ignorās in
simplū,per quas leges videtur decidi qđ forēsis perdat res
quas extrahebat,licet fuerit ignorans ⁊ qđ ad aliam penā
non teneatur:vel dic aliter ꝭm alios doc.qꝛ dicūt aut iste sci-
uit sta.esse suꝑ hoc aut ignorauit.Primo cap.dꝫ puniri.s.in
amis.rerum:vt in auć.illa qua in prouin.⁊ in alia pena ordi-
nata in certa quāti.⁊ qꝛ iudex dꝫ iudicare ꝭm cōsue.loci vbi
est ipsa consue.vt.ff.de vsur.l.j.⁊.ff.de euic.l.si fun.⁊.ff.de pu
bli.l.publicanis.Secūdo vero casu qñ ignorauit nō puniet̃
in aliquo:vt.ff.mand.l.si fideius.§.itē si cū debitor.⁊ per iura
s.alle.pro hac parte etiam facit.ff.de leg.iij.l.fi.Serua ergo
⁊ hoc no.in sum.ꝙ forensis veniens contra sta.⁊ prohibitio-
nem ꝑdit res siue sciet siue igno.sta.ꝭm opi.d.Gui.de suza.
b sed si ignorat excusatur ab alia pena.[b] Si autē sciuit sta.esse
tunc etiam in alia pena pu.ꝭm autem opi.aliorum punitur
⁊ non pu.in aliquo habita dist.si sciuerit vel igno.nā si igno.
qđ presu.in dubio non pu.in aliquo per.l.iube.ad fin.C.de
test.⁊.ff.de decr.ab or.fa.l.fi.⁊ hoc in his que a iu.communi
non sunt prohi.vt extrahere bla.de terra vel similibus.Se-
cus autē in alijs prohibitis a iu.cōmuni vt de hac materia
no.s.de pe.percus.⁊ insul.§.sed potest questionē sed quomo
do pote.scire si sciuerit vel igno.sta.respon.si erat homo qui
c sepe ⁊ quasi continue ibi conuersabatur[c] vel vtebatur non
verisimile eum hoc ignorasse:qꝛ quo ad aliquā obli.scientia
⁊ supina igno.equiparant̃:vt.ff.de lib.causa.l.iub.⁊.ff.vnde
cog.l.octaui gra.⁊.C.de in integ.re.mi.de tute.⁊ facit qꝛ sci-
re debuit ꝙ omnes de ciui.sciebant.ff.de iur.⁊ fac.igno.l.re
gula.§.sed facti.⁊ de instit.l.sed ⁊ si pup.§.ij.Nā ex quo quis
facit contra prece.puniendus est:quia delinquit:vt.ff.de re
mili.l.ij.§.in bello prohi.enim facit delic.qđ alias ꝭm ius cō-
mune delic.non esset:vt.ff.de re mili.l.iij.§.qui rem.ff.de ne-
go.gest.l.fi.ff.de oper.no.nun.l.pretor.⁊ ibi de hoc not.sed si
erat de loco remo.ita qđ iuste probabiliter potuit ignorare
non punitur per.d.l.iube.C.de test.⁊.d.l.vlti.ff.de decre.ab
ord.fac.cum suis similibus.Et hec est opi.do.Mar.de fa.⁊
d.Iac.de lar. ¶ Alij dixerunt ꝙ etiam in hoc vlti.ca.ꝙ ille
ignorans puniatur:sed mitius qꝛ vbi alias puniret̃ in amis-
sione omniū rerum puniatur in dimi.vt arg.ff.si pars here.
8 peta.l.antiqua. ¶ †Sed pone sta.est Cremone ꝙ nullus fo-
rensis ducat vinū forēse Cremonam sub pena vini.Modo
quidā Placētinus duxit Cremo.vinum cum plaustro que-
ritur an incidat in penā dic qđ non:qꝛ nec vinum nec plau-
strum sunt de iurisdi.Cremo.vt supradi.est vnde nō potuit
eis aliqua imponi lex:vnde sta.in hac parte nō vēdicat sibi
locū.arg.ff.de offi.procu.Cesar.l.fi.potuerūt tm̃ Cremonēses
prohibere ne dictū vinum portaretur vel potuerunt vinum
9 remit.apportatū.Hic tamen† quero ponamus qđ potestas
ciuitatis dedit licentiā aliquib⁹ posse extrahere res aliquas
extra territorium cōtra sta.⁊ deuetum ciuitatis:quero nun
quid isti tales incidāt in penā sta.respō.ꝙ inci.⁊ ita sentit.d.
Uber.de bo.per.l.solēt.ibi incōsul.⁊c.ff.de offi.procon.nā li
cētia potestatis nō potuit preiudi.sine licētia cōsiliariorū si-
cut ibi dicit̃ de principe:sed quid si bla.ciuitatis Bononie
portaret̃ regiūꝑ distri.mutine vbi dictū sta.de blado nō por
tando habet locū nunquid puniētur cōducētes per potesta
d tem mutine:dic qđ non[d].C.de edi.priua.l.si quis post.vbi de
hoc ꝑ ac.sed pone ꝙ aliquis dicat se absentē fuisse tēpore bā
ni missi per ciui.super rebus extra territo.nō portandis:nū-
quid iste talis excusat̃ a pena si fecit cōtra bānū videt̃ qđ sic.
ff.que sen.si.app.rescin.l.j.§.itē ex hoc.⁊ extra qui maio.ac-
cu.pos.c.fi.qđ intelligas esse verum si probet se tunc tēporis
fuisse absentē alias contra est:sed si dicat se tunc fuisse in or-
to vel vinea nō excu.ff.de procu.l.p̄sens.⁊.l.seq.⁊ hoc si ꝑce.
10 erat saltē per vnā diem ante. ¶ †Ultimo circa hāc materiā
iterum pone qđ aliquis sit inuētus cum equo in via portare
bladum vel alia vetita extra dist.queritur nūquid iste talis
possit ⁊ debeat pu.videt̃ qđ sic,per.l.ff.de ser.fug.l.si fugi.C.
ad.l.cor.de sicar.l.si is qui cū telo.⁊ hoc verū quando cōfitet̃
qđ ipse portabat res illas extra:sed si negat ⁊ dicat se porta-
re illas res ad molēdinum vel ad villā ⁊ illa sit via qua itur
ad ipsum molē.vel villā ⁊ bene sit hoc verisimile non puni-
e tur[e]. ¶ †Sed po.ꝙ sit inuētus in limine territorij seu in cō-
11 finibus illius ciuitatis vt vix ipsum negare suffi.tunc tenet̃:
vt.ff.de pe.l.qui sententiā.nā iudex qui debet de hoc cogno-
scere circūspec.esse debet vt inspiciat qualitatē persone:⁊ an
villa vel molē.ad qđ dicat se ire sint vicina vel non.arg.ff.de
incē.rui.nau.l.pedi⁹.§.pe.in fi.⁊.ff.de pe.l.respi.⁊.ff.de que-
stio.l.de mino.§.pe.Gui.hoc sentit. ¶ Contra deter.predi.
duarū questionū est.ff.de var.⁊ extraor.cog.l.j.⁊.ff.de iniur.
l.item apud Labeo.§.si quis virginē.imo videtur qđ nullo
modo debeat pu.nā statu.terrarum requirunt rem perfectā
cum dicant si quis fecerit vel portauerit extra territorium:⁊
in istis verbis nulla est obscuritas:⁊ ideo ab eis non est rece
den.ff.de leg.iij.l.ille aut ille.§.cum in verbis.nec obst.quod
peruenit ad actū:⁊ sic videt̃ debere pu.ff.de pac.l.qui ea mē
te.⁊ qđ ibi no.quia hoc habet locum in atrocioribus deli.in
alijs vero quantūcūqꝫ ad actū perueniat puniri non debet
d.l.item apud.§.si curauerit.⁊ qđ ibi not.C.de epis.⁊ cler.l.si
quis non dicam.imo de generali cōsuetudine Italie nunq̄
actus vel conatus punitur:nisi sequatur effectus:vnde vi-
demus qđ si quis ambulet cōtra alium animo irato cū cul-
tello euaginato animo occidēdi ⁊ per eū stet ꝙ de occiso pu-
nietur ⁊ est ratio:qꝛ sta.requirunt actū consum.Sed quid,si
dicat se penitere:dic vt.s.eo.titu.§.sed quid si ille.

¶ De obseruantia

a ¶ Itinere.adde
Ioā.an.in addi.
ad Spec.in ti.de
constit.vbi ponit
de hac.q.Sꝫ qd
si testes dicūt qđ
aliquis cōducēs
repert⁹ fuit vsqꝫ
ad talē locū vbi
est media via, et
aliqui dicūt ꝙ re
pertus fuit vsqꝫ
ad talē locū vbi
est media via:an
dicta horū testiū
cōiungent̃ vt ꝓ-
bent delictū:dic
qđ non vt voluit
Rom.cōsil.xciij.
Ber.

b ¶ Alia pena.ad
de ꝙ hanc opin.
Gandi.sequitur
Alex.cōsil.lxxx-
vj.iiij.lib.Ber.

c ¶ Conuersabat̃.
Adde qđ voluit
Ro.consil.cccc-
lxxxij.Ber.

d ¶ Quod nō.ad-
de Alexā.consil.
lxxxvj.s.allega,
Ber.

e ¶ Non punitur,
adde videndum
Ioā.an.in addi.
ad Spec.in rub.
de cōsti.s.autem
alleg.Ber.

¶ De obseruantia statutorum. Rubrica.

Et quia in causis maleficiorum frequētissime sunt super eorū decisione ordinata sta. imo quasi sup omnib⁹: ideo necessario de obseruātia ipsorū sta. occurrit videre ꝛ postea subijciā multas vtiles questiōes ex
1 ipsis sta. † Et primo videa. q possunt facere statuta[a] ciuita-
a tis ꝛ populi: vt. ff. de iust. ꝛ iur. l. omnes. ꝛ possunt ipsa sta. facere decuriones ciui. ꝛ consiliarij: ꝛ q̄n due partes eorū sunt p̄sentes: vt. ff. qđ cuiusq; vni. no. l. nulli. ꝛ. l. itē eorū. §. si decu.
2 ¶ † Et no. q illi dicunt̄ decu. quib⁹ a populo est cōmissum, ꝛ qui publice sono campane ꝛ voce preconia loco ꝛ more so
3 lito ꝯgregati sunt. ff. de ver. sig. l. pupil. §. decu. ¶ † Sed quē modū seruabūt isti decu. in statutis faciēdis dic q potestas eorum debet esse presens aliter nō valeret. C. de ser. reipu. l. j. qui potestas in illo cōci. debet pponere quid placeat de sta. faciēdis: ꝛ super hoc arēgetur deliberetur ꝛ reformetur: vt legit̄ q̄n leges fieri debēt. C. de legi. ꝛ ꝯsti. l. huma. insti. de in
4 iu. §. illud. circa fi. insti. de iu. na. §. lex. ꝛ. §. plebiscitū. ¶ † Sꝫ quāto tēpore durāt ista sta. dic qđ per annū tātū: vt. ff. de pe. l. fi. cōtrariū no. Dy. ff. de pe. l. fin. ꝛ vide insti. de ppe. ꝛ tēpo. act. in prin. titu. nisi sit dictū q perpetuo debeat obseruari ꝛ poni in lib. stat. sed videt̄ qđ sint perpetua, per. l. j. ff. de pe. nā ibi dicit̄ q p̄ses interloquēdo nō potest alicui interdicere p vētū vel artē suā vltra suū tempus cū vltra se extēdat iuris. sed cū populus habeat ppetuā iurisdic. cōdēdi leges: vt in. l. omnes populi. ff. de iusti. ꝛ iur. ergo ei⁹. ll. debēt esse ppe. cre. tamē q si cōsiliarij aliquid cū potestate statuāt vel reformēt qđ hoc tanto tēpore duret quāto durabūt. d. offi. ꝛ nō vltra. arg. d. l. ff. de pe. vel dic qđ decre. preto. ꝛ sta. leg. sunt ppe. ff. de iudi. l. si pretor. ff. ne quid in lo. pub. l. vlt. ff. ad trebel. l. seruo. §. cū seruo. ff. de offi. prefe. vig. l. j. §. fi. C. de bo. que lib. l. fi. §. vbi. ibi ne leges ludibrio. ff. de postu. l. j. extra de offic. dele.
5 c. fi. l. di. c. si lapsis. ¶ † Sed po. q aliquibus cōcessum est facere sta. Nūquid possint vetera declarare dic qđ sic: vt. C. de emen. Justi. cod. l. cordi. §. supradi. ibi hec facere: sed pone q cōcessum est statutarijs facere vel emē. sta. quid faciēt. rn̄. qđ ipsi debēt talia facere sta. q p̄sint cōiter omnibus vel maiori parti ciui. q refertur ad vniuersos ciues vel ad maiorē partem q pub. fit: vt. ff. de reg. iur. l. aliud. §. refert̄. ꝛ. ff. ad muni. l. qđ maior. nec ob. q ius dicat̄ p desse plurib⁹ ergo trib⁹ vel quatuor: vt. ff. de iusti. ꝛ iur. l. ius pluribus. q intel. est q̄n sta. prodest pluribus ꝛ nō nocet alicui de ciui. nā ꝛ rescri. cōtra ius elicita valent si prosunt petenti ꝛ alijs non noceāt: vt. C.
6 de preci. imper. offe. l. rescrip. ¶ † Sed po. quero nūquid sta. ꝛ refor. possit renū. respon. sic si inducta sunt in fauorē personarū illius ciui. vel loci vbi sunt facta: si autē sint ḡnaliter facta in fauorē ꝛ vtilitatē pub. vel etiā in odiū sunt introd. tūc tali. sta. ꝛ refor. nō potest renū. vt. C. de epi. ꝛ cle. l. si qs in cōscribēdo. ꝛ. ff. de cōdi. inde. l. q exce. C. de iur. calū. l. ij. §. sed q veremur. ff. de pcu. l. fili⁹. §. sed q veremur. vbi pp̄ter vti. publi. est introd. ne miles possit esse pcu. sed ar. est ꝯtra q possit renū. ff. de pac. l. pacisci. sed cōtra. ff. de reg. iu. l. nec ex pto. ff. de iudi. l. si ptor. ne elusoria sint sta. sꝫ prima dist. seruā. est ar.
7 ꝯtra no. j. in quarta charta. ꝛ sunt bona. ¶ † Sed nūqd collegia ciui. inter se possunt facere sta. videt̄ q sic: nā illi q talia colle. regūt iuris. habēt: vt. C. de iur. om. iudi. l. fi. ad hoc. ff. qđ cu. vni. no. l. j. ꝛ se. C. de edi. priua. l. an in to. C. q̄ sit lon. cōsue.
8 l. ij. ꝛ hec vitas. ꝛ hoc idē intelligas in castro vel villa. ¶ † Sꝫ nunqd potestas tenet̄ seruare talia sta. colleg. dic qđ sic: nisi sint cōtraria iuri cōi vel muni. illi⁹ ciuitatis: vt. ff. de coll. l. fi.
9 ¶ † Sed po. q ciui. fecit aliqđ sta. cōtra ius querit̄ an valeat tale sta. ꝛ dic q si illud sta. est ꝯ ius naturale q illud sta. non vꝫ de iure: q iura naturalia sunt immuta. vt insti. de iu. na. §. fi. sed si sit ꝯ iu. videt̄ q vꝫ. l. oēs populi. ff. de iusti. ꝛ iu. sꝫ v̄r q nō valeat: q soli impatori lꝫ facere legē. C. de leg. ꝛ cō. l. fi.
10 ¶ † Pone. q. nunqd ciues possint facere sta. vt fru. vel alia comestibilia vendant̄ certo p̄cio: videt̄ qđ nō: vt. C. de iude. l. nemo. ff. re. amo. l. nō est. C. de monopol. l. j. ff. ad. l. iul. de ambi. l. fi. Itē q nemo emere vel vē. tenet̄ sine p̄cio vel mensu. vt ff. de cōtrahē. emp. l. impator. C. de iur. delib. l. nec emere. sol.
b dic sta. valere[b] q ex cā pōt cōstitui modus vēdēdi comestibilia ꝛ ex cā alicui interdicit̄ nego. sua: vt. C. de epis. au. l. j. ff. de offi. prefe. vrb. l. iij. §. cura. ꝛ. ff. de mu. ꝛ ho. l. j. §. epi. Itē pub. vtilitas p̄fert̄ priuate. C. de cadu. tol. l. j. in fi. nā si aliter fieret homines vēderēt res in immēsum: bonū est ergo q adhibea
11 tur medela: vt ar. ff. de inter. act. l. de etate. §. ex cā. ¶ † Sed quid si potestas iurauit seruare oīa sta. ꝛ sint ibi mala sta. ꝛ iniqua: nūqd tenet̄ seruare: dic q nō tenet̄ si nō vult: vt. ff. de pac. l. cōtra iu. §. qđ ꝛ ipm. ꝛ in cōcor. positis in gl. sup illa. l. q̄ inci. nisi in. c. p̄terea. videt̄. c. dec. vt extra de iureiu. c. j. in. vj. ꝛ. c. qntanal. ꝛ ad hoc facit. ff. de op. lib. l. si iur. ꝛ de leg. iij. l. si dei. §. quāq̄. sed multomi. tenent̄ imo nullo modo debēt seruari sta. si qua sint ꝯ lib. ecc. cū ipsa nulla sint ipso iure: vt in auē. cassa ꝛ irrita. q̄ est. C. de epi. ꝛ cle. l. si iur. ꝛ quāq̄ ista sta. q̄ sunt ꝯ lib. ecc. nō tenet̄ seruare vt dixi: tn̄ si nō seruat periu
12 rus videt̄: vt ar. ff. de pact. l. iurisgē. §. ꝛ ḡnaliter. ¶ † Est etiā
a q̄rere ꝛ videre vtrū sta. ciuit. ꝛ terrarū recipiāt interp̄. vel nō
c ita q solū intelligant̄ vt litera iacet[c] ꝛ sonat super qua. q. ple. alle. p ꝛ cōtra: ꝛ postea subijciā sol. doc. Et primo no. est q interpre. alicuius verbi obscuri est decla. ff. de ver. obli. l. j. §. fi. ꝛ. ff. de ori. iur. ꝛ. l. factu vero. ff. de iur. ꝛ fac. igno. l. ij. nā cū in verbis stat. non sit ambigui. vel obscu. interpre. vel decla. nō est loc⁹. ff. de le. iij. l. ille aut ille. §. cū in verbis. in primis itaq; videt̄ q nullū sta. possit interpre. pluribus rōnibus ꝛ causis: nā reg. est in iure nostro in his que sunt stricti iur. vt in statutis terrarū ꝛ in stipu. qđ id q non est expres. cautū habeat̄ p omis. vt. ff. de verbo. obli. l. quicquid. j. rn̄. ibi nisi palā verbis exprimat̄ ꝛc. vt. ff. de condi. ob tur. cau. l. fi. accedit ad hoc. ff. de iniur. l. itē apud Labeo. §. ait ptor. ff. de reg. iu. l. expressa. Preterea sta. terrarū sunt stricti iuris q patet ex eo q ex sta. oritur cōdic. ex. l. vt. C. de cōdic. ex leg. l. vnica. actiones autē sunt bone fi. aut sunt stricti iur. q̄ autē actiones sunt bone fi. cōnumerant̄. insti. de act. §. actionū. §. ꝛ bone fi. vnde cū condic. ex leg. nō sit ibi cōmune. ergo per locū a diuisiōe est ipsa cōdi. ex leg. ꝛ sta. stricti iuris vnde si statuta sunt stricti iu. q sunt ergo sunt sterilia sicut mulieres q̄ nō pariūt: ꝛ sic nullā interpre. vel subauditionē recipiūt sed eorū verba iuxta grāmaticalē intelle. sicut iacent stricte ꝛ rigide sunt intelligēda ꝛ ḃm rudē ꝛ propriā signifi. vnde licet per q̄ dura: tn̄ ita seruan. sunt: vt. ff. qui ꝛ a qui. ma. li. nō fiant. l. prospexit legista. ꝛ. ff. de exer. l. j. §. fi. is. ꝛ facit. ff. de mil. test. l. qđ cōsti. Itē legit̄ q verbis edicti sit stā. vt. ff. de leg. iij. l. non aliter. ꝛ in dubijs melius est verbis edicti seruire: ꝛ ideo interpre. locus nō est: vt. d. l. nō aliter. ꝛ. d. l. de exer. §. si is qui nau. ꝛ facit. ff. de insti. l. sed ꝛ si pupil. §. j. ¶ Itē facit pro hac parte. ff. de ver. obli. l. si quis arbi. ꝛ. ff. ad exhi. l. pe. vnde quidā inherētes iudeorum legi. dixerūt interpret. statuti nullo modo fore locū. ¶ Econtra videt̄ q sta. possint interpretari ꝛ debeāt infrascriptis rationibus. Primo q si deberemus tanq̄ iudei inherere litere statuti loquētis q quicunq; fecerit homici. moriatur iam infans vel furiosus si homici. cōmitteret puniret̄ q esset iniquū q sensu carēt: vt. ff. de iur. ꝛ fac. igno. l. fi. C. de fal. mo. l. j. in fi. ꝛ q carent do. ꝛ voluntas ꝛ propositū distinguūt maleficia: vt. ff. de iniur. l. qui iniurie. per. l. enim. de ho-

a ¶ Qui possunt statuta facere. ad de late doct. in. l. oēs populi. ff. de iusti. ꝛ iure. vide Ro. cōsi. lxvj. vbi dicit q populus Ro. non pōt hodie leg. condere. Ber.

b ¶ Ualere. adde Ang. consil. xxxviij. Ber.

c ¶ Ut iacet. Adde an statu. recipiāt interpre. maxime si sint talia statuta q debeāt intelligi prout iacent Alex. consi. lxxx. j. lib. ꝛ cōsil. ccliiij. ij. li. de quo vide etiā Franc. Are. cōsi. xix. per Pau. de castr. in ꝯsil. cccxlv. ꝛ que interpre. recipiāt statuta vide per Cepo. consi. lxxij. ꝛ ꝯsi. lxxxj. Ber.

mici.non punitur infans:vt.ff.ad.l.cor.de sicar.l.qd infans. nec etiam furiosus:vt.d.l.j.ff.de offi.presid.l.diuus.est bonũ ergo ꝙ interpretetur sta.vt dicatur si aliquis occidit aliquẽ, scz dolo.¶ Itẽ si sta.dicat si qs nõ traxerit ad ignẽ puniat in lib.decẽ:accidit ꝙ infans vel infirmus vel femina nõ traxerit ad ignẽ:nũqd puniret certe sic si debe.inherere verbis sta.ꝙ esset iniquũ,vtile ergo ꝛ neces.est qd statuta possint interpretari ꝛ mitig.Itẽ si sta.nõ interpretat iã puniret etiã q sui defensiõe interfe.hominẽ ꝙ esset iniquũ vt homo pateretur se occidi:vt.ff.de iusti.ꝛ iur.l.vt vim.ꝛ.C.vnde vi.l.j.ꝛ.C. qñ lic.vni.se vin.p to.qd plura cõtract⁹ mutui q est stricti iuris interpre.nã lʒ se.cõ.Maced.ꝓhibet ne filiofa.det pecu. mutuo:ꝛ tñ ipse sec⁹ interpre.ꝙ idẽ intelli.de vino oleo ꝛ frumẽto:vt.ff.ad senatuscõsul.Maced.l.sed Julia.§.mutui ꝑterea nedũ se.cõ.sed ꝛ ipsa.l.principis interpret.nã benigni⁹ leges interpretãde sunt ꝛc.vt.ff.de leg.ꝛ senatuscõsul.l.benignius.ꝛ.ff.de codi.l.qd seru⁹.multofor.sta.que fiunt ab homine sunt interpretãda:nã ipsa sta.sunt leges:vt.ff.de iusti.ꝛ iur.l.omnis.nã.d.l.benig.nõ distin.de quibus.ll.debeat fieri interpre.ꝛ possit:ergo nec nos debe.distin.vt.ff.de pu.l.de precio.quid plura.l.est expressa q̃ loquit in statutis terrarũ ꝙ possunt interpretari:vt.ff.de mu.ꝛ ho.l.vt gradatim.§.sʒ ꝛ si.l.muni.ꝛ.ff.ad.l.aql.l.ita vul.ad fi.ꝛ.ff.de leg.iij.l.seruos autẽ.¶ Itẽ princeps maioris autoritatis est ꝙ sit popul⁹: vt.C.de cõsu.l.ij.lib.xij.ꝛ in auk.quo opor.epis.in prin.ꝛ.C.de legi.ꝛ cõsti.l.j.ꝛ tñ beneficia ipsius plenissime sunt interpretãda:vt.ff.de cõsti.princ.l.beneficia.ꝛ si quis malitiose interpretaretur infamis efficit:vt.C.de legi.ꝛ cõsti.l.ij.¶ Itẽ lex principis est cõis ꝛ generalis sed sta.non est generale:nisi in ciuitate illa in qua sta.est factũ:vt.C.de legi.ꝛ cõsti.l.ij.vnde lex cõis debet preualere:vt in auk.de nõ alie.§.qꝛ vero.ergo qꝛ lex interpre.multomagis sta.sunt interpretãda.Itẽ lex iulia.inhibet qd fundus dotalis alienari nõ possit:vt insti.qb. ali.licet vel nõ.in prin.ꝛ tñ hec lex etiã interpre.qd si fiet alienatio omniũ bonorũ ꝙ fundus dotalis intelli.alienat⁹,ꝛ cũ vniuersitate bonorũ trãsit:vt.ff.de fun.do.l.j.¶ Itẽ lex imponit penã patrono si astringat libertũ iurare ne nubat:vt ff.de iur.patr.l.adigere.ꝛ tñ ipsa lex interpre.ꝙ si ille talis libertus fuerit castratus ꝙ tũc dñs nullã penã patiat.¶ Itẽ volũtas test.pro.l.seruã.est:vt in auk.de nupt.§.disponant.ꝛ tñ talis volũtas interpre.vt.C.de leg.l.j.¶ Preterea video ꝙ lex recipit interpre.vt patet.ff.ad.l.aql.l.nõ queãd.§.j.sed illud est plebiscitũ,videamus de.l.que interpre.vt.s̃.dixi.de fun.do.Itẽ edictũ ꝑtoris interpre.l.ab hostib⁹.§.sed qd simpliciter.ff.ex qui.cau.ma.l.quãuis.ff.de in ius voc.l.iij.§.hec verba.in fi.ff.de neg.gest.Itẽ senatus.interpre.l.itẽ si filꝰ.§. si mutui.ꝛ.l.filiũ habeo.ff.ad mace.ꝛ.C.e.l.si fili⁹.Itẽ cõstitutio principis inter.l.fi.C.man.ꝛ.l.fi.C.de edẽ.l.ex facto.ff.de vul.ꝛ pup.Itẽ video interpretari rñsum pap.l.ait ꝑtor.ff.de iniu.Itẽ rñsum Sabini.l.dicere.§.j.ff.de arbi.Itẽ video interpretari cõsue.ꝛ ad similia ꝑcedi vbi ratio equipa.que cõsue.introduxit.l.j.C.q̃ sit lon.cõsue.l.de quib⁹.ff.de le.ꝛ hoc videtur expressum in omni iure ciuili:qꝛ verba eius iuris nõ sunt captãda.l.exhibẽ.ff.ad exhibẽ.l.beni.ff.de leg.ꝛ.l.in ambiguis.absurdũ est eñ legẽ muni.factã a popularib⁹ maioris esse efficacie ꝙ leges quas ipse princeps cõstituit q super eminet vniuersis.l.ij.circa fi.C.de quadri.ꝑscrip.l.cõstitutiones.C.de leg.ꝛ.l.fi.nec ob.sacrm qd potestas sic iurat qꝛ ꝛ leges iurat seruare potestas:vt in auk.vt iud.sine quoquo suf. §.j.ꝛ in auk.iusiu.qd presta.§.iusiu.nec eñ sacrm tollit interpre.ho.l.indubitati.C.de nõ nu.pec.l.non dub.C.de leg.l.iurisgẽ.§.ꝛ generaliter.ff.de pac.l.impialis.cũ auk.ibi posita. C.de nup.l.fi.ff.qui satis.cog.nil enim aliud est iurare sta.seruare nisi mentẽ honestã potius ꝙ verba sta.qꝛ nõ verbis sed rebus legẽ imponimus.l.fi.C.cõmu.de leg.l.scrine.ff.de le. Et ad hãc materiã possent adduci illa generalia sensum nõ verba spectari:ꝛ verba gñaliter dicta gñaliter debẽt intelligi:ꝛ sol.hui⁹.q.põt in sol.dictorũ brocardorũ reperiri:sic ergo stat.recipi vt interpre.ꝛ tradunt ad similia nisi esset ꝯ leges ꝛ cõtra iusti.ꝛ equitatẽ:tũc eñ nõ sunt ampliãda:sed restring.l.de qb⁹.ff.de leg.ꝛ.l.qd contra rationẽ.ꝛ.l.qd princi. Mar.de fa.¶ Sol.d.Odof.dicit sta.debere posse interpre. a iudi.ꝑ.l.de leg.iij.fidei.§.hec verba.ꝛ.l.seruos.ꝛ.d.l.vt gradatim.§.sed ꝛ si lege.ꝛ ita no.ff.de mu.ꝛ ho.l.honorẽ.do.vero Ja.de larena.dicit ꝭm cõem ꝛ veriorẽ opi.doc.ꝙ statuta interpretant ꝭm deter.iu.cõis:vt.ff.de vẽ.inspi.l.j.§.quãuis. sic ꝛ.d.§.sed ꝛ si lege.est ergo verũ ꝙ statuta recipiũt interp. decla.ꝛ subaudi:si ambigua fuerint vel obscura ꝑ rõnes,ꝛ iura superi⁹ alle.nec obst.ꝙ sint stricti iu.igit nõ posse interpretari:qꝛ hoc idẽ intelligit.d.Guil.sta.eñ est stricti iu.qꝛ ex eo orit cõdictio ex.l.que est stri.iu.vt supradi.est ꝛ ꝓba.ergo si ea ratione est stricti iuris nõ ob.qꝛ cõtractus qui est stricti iu.interpre.vt est cõtractus mutui:vt dixi.s̃.ꝛ facit etiam ꝙ

13 possit interpretari.ff.de rit.nup.l.j.in fi.¶ †Sed quero si super aliquo statu.versatur ambig.vel obscu.quis declarabit vel interpretabit hãc obscu.Et primo videt ꝙ recurrẽ.sit ad illos qui cõdiderũt primitus illud sta.s.ad statutarios:qꝛ illi primi fuerũt qui verba protulerũt:vt.ff.de reg.iur.l.in ambig.ff.de vi.tri.ꝛ oleo leg.l.si quis vinũ.§.vino.qui enim fuit primo autor.l.debet esse eius interpretator seu interpres.ar. ff.fi.reg.l.eos.ff.de aqua plu.ar.l.ꝙ principi.nec enim debe. spec.tẽpus cõfir.ipsius statuti:sed tẽpus factionis:ergo nõ debe.spe.mẽtes cõfirmã.sed mẽtes faciẽtiũ.ar.ad hoc.ff.de do.inter vir.ꝛ vxo.l.si donãte.§.fi.ff.de re mili.l.si certũ.in fi. ff.de cõdic.ex lege.l.qd preterea.nec eius qui mãdat qd fieri intẽtio exequẽda est,sed eius qui fecit.ar.ff.de cõtrahẽ.emp. ꝛ vẽ.l.in hoc iudicio.ff.de edil.edic.l.cũ autẽ.ff.de reg.iu.l.nera.ff.de verb.obli.l.in cõuẽtionalibus.¶ Itẽ video ꝙ testator interpre.volũtatẽ suã:vt.ff.qui testa.fa.pos.l.here.§.si qd. ¶ Itẽ si in scriptis vertit amb.ei⁹ est interpre.a quo scriptũ emanauit:vt.ff.de reg.iur.l.nera.ꝛ.l.ambig.ꝛ.ff.de ori.iur.l. ij.§.exac.ibi interpre.ꝛc.¶ Itẽ tabellio interpre.suũ instrumẽtũ:vt.ff.ad.l.cor.de fal.l.si quis decu.¶ Itẽ si sup.l.principis dubie.emergat recur.ad ipsum principẽ si sit eius copia:vt.C.de leg.ꝛ cõsti.l.leg.sacrã.ꝛ.C.j.cũ de no.ꝛ.ff.eo.tit.l. nõ ideo.ꝛ.l.nã vt pedi⁹.¶ Ecõtra videt ꝙ cõsi.ciuita.ipsum sta.interpret.debeat in cui⁹ potestate fuit to.sta.irritũ reuo. ar.ff.de in lit.iur.l.videa.§.pe.ꝛ.l.seq.nõ eñ dicit fecisse stat. nisi consi.qd approbat legẽ ꝛ impro.sena.enim vice statutariorũ condebant iu.ꝛ qd eis pla.cõsul.principẽ:ꝛ ea iura nõ sena.sed leges imperatorũ app.qꝛ reci.auto.ab ipso:vt.C.de leg.ꝛ consti.l.huma.nã ꝛ sancti Pau.dicit neqꝫ qui plantat neqꝫ qui rigat aliquid facit:sed qui fun.dat Deus,nec qui scribit,nec qui dictat consi.interpret.nã aliqua singula.ꝑso. non posset facere sta.ergo non debet posse illud inter.vt no. Azo.in sum.C.de cõsti.in fi.Sol.dic statutarios ipsum stat. interpre.nõ posse:qꝛ functi sunt officio suo:qꝛ tẽpus trãscur. est eis as.pro cõdẽdis sta.vt ar.ff.de re iudi.l.iudex.nec ob.l. ff.de or.iu.l.ij.§.ex actio.qꝛ nõ erat ibi tẽpus eorũ fini.dic ergo qd cõsi.ꝛ consiliariũ interpre.dictũ stat.qd eis interpre.licet cuius est cõdere sicut ex legibus superio.consiat vel dic ꝭm.d.Odof.ꝙ iudex interpretabit di.sta.vt.s̃.dixi in proxi. q.arg.ff.de leg.iij.l.fidei.§.hec verba.sed cõis opi.est ꝛ ita vi

14 di sepius seruari de facto ꝙ cõsi.ꝛ consiliariũ inter.¶ †Sed quid si per illud cõsi.nõ interpretetur di.sta.quid fiet:dic sic distin.aut in verbis nulla vertit dubi.ꝛ tunc nulla interpre. facienda est:nã vbi nulla est in verbis dubitatio non est admittẽda voluntatis questio:vt.ff.de leg.iij.l.ille aut ille.ff.de lib.ꝛ posthu.l.ij.nã lex sicut lata est obseruãda est:vt.ff.qui ꝛ a qui.l.ꝑspexit.ꝛ vbi lex nõ distinguit nec nos:vt.ff.de pub. l.de precio.Si autẽ in verbis sit aliqua dubita.ꝛ ambi.tũc si illud sta.ex consue.sit certo modo intellectũ ei intellectui stabitur.ff.de leg.ꝛ cõsti.l.minime.ꝛ.l.si de interpre.Si autẽ nõ sit ꝭm consue.certo modo intelle.tunc debe.scrutari mẽtem statuti:vt.ff.de leg.iij.l.nõ aliter.ꝛ.ff.de fun.instr.le.l.cũ de lanionis.§.asinã.¶ Si autẽ nõ cõstet de mente tunc debet interpretari in benigniorẽ partẽ:vt.ff.de legi.ꝛ cõsti.l.benig.ꝛ l.ambiguitatẽ.ita tamen vt nõ interpretetur contra illũ vel contra illos quorũ fauore factũ esset.C.de leg.ꝛ cõsti.l.qd fauore.ꝛ.ff.eo.ti.l.nulla.Si autẽ non appareat que pars sit benignior stabit rigori verborũ ipsius sta.vt.ff.de leg.iij.l.non aliter.ꝛ.ff.de condi.ꝛ demon.l.nã publius.§.j.ꝛ in re dubia melius est verbis edicti seruire:vt.ff.de exerci.l.j.§.is qui nauem.ꝛ verba prout sonãt debent intelligi:vt.ff.de instit.l.sed ꝛ si pupil.§.j.Si tamẽ nec de cõsue.sup statu.intelligẽdo habita cõstat nec de mẽte nec que pars sit benignior procuret qd per consiliũ fiet interpreta.ff.de preto.stipu.l.in pretorijs. ꝛ.ff.de regu.iur.l.in ambiguis.ꝛ hoc supra determinatũ est

15 aliter stabimus rigori verborũ:vt dictũ est.¶ †Sed pone ꝙ in volu.stat.reperiuntur super eodẽ nego.duo statu.cõtraria ꝛ diuersa queritur nũquid potestas ea sta.vel qd:vel nullum debeat seruare.Et primo videtur qd nullũ sit seruandũ.¶ Itẽ qꝛ in vlti.volũta. per.l.C.de legi.ꝛ consti.l.non nouũ.Itẽ qꝛ in vlti.volũta. ꝛ in pactis posteriora derogant priori.ff.de iure codi.l.diui. §.sed licet.ꝛ.C.de fideius.l.clari.ꝛ.C.de pac.l.pacta.ꝛ.ff.eod. titu.l.si vnus.§.pactus.ꝛ de cõtrahen.emp.l.pacta.ꝛ de ꝓcura.l.si quis cum procura.§.fin.sed tu dic ꝭm domi.Guil. ꝛ alios ꝙ vtrũqꝫ statu.debeat seruari:qꝛ nullum de his statu.dicitur prius alio ꝛ nullum posterius.arg.l.que dicit qd si in testamento tutorem filijs meis dedero ꝛ postea in codicillis

cessis alium si omnes iurāt ⁊ tēpore quo aditur hereditas ⁊
ita tēpore quo incipit valere tutela oēs tut.erūt:vt.C.de test.
tu.l.ij.⁊ sic est in p̄missa.q.q² tēpore quo incipit statutū habe
re vires.s.qñ eo cōpleto cōfirmaẗ nō est aliqđ statu.ante vel
post.Et hoc est verū qđ vtrūq₃ statu.v₃ qñ ipsa statu.per ali-
16 qua inter media sunt cōtraria.¶†Sed q̄ro qd si duo statu.
directe sunt cōtraria ita qđ p̱ obser.vni⁹ aliud obseruari nō
potest quid fiet in hoc casu dic ꝙ humanius stat.sit seruādū
ff.de leg.l.benignius.⁊.l.in ambiguis.ff.de re iudi.l.semper
inter veteres.⁊.l.quoties.⁊.C.de fideicō.lib.l.cū vos.autē di
catis iuxta opi.d.Guil.qđ neutrū dictorū sit seruandū.ff.de
17 reg.iu.l.vbi repugnātia.C.de fi.instru.l.scripture.¶†Que-
ro statuto antiquo cauetur qđ quicunq₃ cū cultello vel alijs
armis aliquē vulnera.ponatur in perpetuo banno ⁊ omnia
eius bona debeant publicari:alio nouo statu.continetur qđ
quicunq₃ in platea cōis aliquē vulnerauit soluat pro bāno
lib.v.Titius in platea aliquē vulne.⁊ in lib.v.est cōdemna.
petiẗ insuper ꝙ ponatur in bāno fm for.veteris statuti que-
ritur quid iuris:⁊ dic pro ⁊ cōtra,vt in q̄stione statu.⁊ solue
ꝙ ponatur in bāno perpe.quia videantur esse duo deli.vnū
ratione percus.aliud ratione loci.l.aut facta.§.fi.ff.de pe.nā
cum quis adul.cōmittit cū affine mulier ⁊ mas.diuersis pe-
nis puniunẗ:vt.C.de adul.l.quāuis.⁊ in carcerē mittunẗ:vt
18 in auẗ.vt nulli iud.§.q² vero.¶†Sed pone qđ ciues fecerūt
statu.⁊ iurauerūt ipsum seruare modo volūt ipsi ciues illud
sta.tollere ⁊ mutare queriẗ nunqd hoc facere possunt.Pri-
mo videẗ ꝙ sic:q² nemo in re sua debet suo arbi.carere.ff.de
pac.l.nemo.ff.si ser.vē.l.sicuti.§.apud.¶Itē ꝙ talis cōtra-
ctus nō tenet.ff.depo.l.j.§.pe.ff.cōi diui.l.in hoc iudicio.§.si
cōuenerit.¶Itē q pōt litigare potest ⁊ soluere.ff.de acq.he
re.l.is potest.de reg.iur.l.ei⁹.Itē q² nemo pōt sibijpsi obl.exi
stere.l.si plures.ff.de pact.insti.de interdic.§.retinende.ff.de
fur.l.heres.§.seruo.ff.de euic.l.ei q̄ est exp̄ssa.Itē q² priuato
rū pacto iura publica nō mutanẗ.ff.de pac.l.ius pub.ecōtra
videẗ ꝙ l₃ vnicuiq₃ suo iuri renūciare.C.de pac.l.si qs in cō-
scribendo.c.si diligēti.de fo.cōpe.¶Itē q² seruare d₃ iura-
mētū ille q hāc necessitatē sibi impo.ar.ff.q satis.co.l.fideius.
§.j.ff.de distra.pig.l.si creditor.§.j.Itē nō d₃ via piurijs ape
riri.C.ad.l.iul.rep.l.fi.ff.e.l.fi.Itē facit.C.de act.⁊ ob.l.sicut.
l.in cōmodato.ff.cōmo.Itē q² obli.semel ꝯtracta nō d₃ pos-
se extingui arbi.debitoris.ar.ff.de eo ꝙ cer.lo.l.ij.So.distin
gue:q² aut illud statu.est super nego.ipsius ciui.⁊ nō est pre-
cisum:⁊ tunc potest tolli ⁊ mutari:q² nihil tā naturale est ⁊c.
arg.ff.de reg.iur.nihil.⁊.ff.de sol.l.p̱ut quisq₃.⁊.ff.qñ lic.ab
emp.disce.l.j.⁊ q² nemo potest sibi legē imponere a qua rece
dere nō liceat.ff.de leg.iij.l.si quis.in prin.testamēti.Si autē
ex illo tali sta.esset alicui ius aliqđ acq̄sitū tūc dicti ciues sta.
muta.nō possunt:q² nemo pōt suū cōsiliū mutare in alteri⁹
p̄iudiciū:vt.ff.de reg.iur.l.nemo.si autē dictū sit ꝙ dictū sta.
sit p̄cisum ⁊ vltra sit p̱ces.videẗ ꝙ non possit tolli vel mutari
aliquo modo ingenio vt quotidie fieri nos videmus tūc di-
cit.d.Guil.ꝙ ipsum statu.nō possit tolli nec mutari etiā con
traria cōi volū.nam talia verba debēt aliquid operari.ff.de
vsu.l.stipulat⁹.de leg.j.l.si qñ.⁊.ff.ad mu.l.j.⁊ hoc dic fm.d.
Gui.alij vero sapiētes dicūt ꝙ si dictū sta.nō sit iuramē.val
latū ꝙ mutari possit:si autē sacramēto vallatū sit qđ tūc tolli
nō possit vel mutari p̱pter iuramētū:q² omne iuramētū ser-
uādū est nisi vergat in p̄iudiciū salutis eterne.C.ad.l.iul.re-
pe.l.fi.extra de iureiu.c.cū cōtingit.nā potestas ⁊ cōe posue-
rūt se in hac necessi.iuramēti:ergo debēt hoc seruare.ar.ff.q
satis.co.l.si fideiul.§.fi.nā cōi licuit sta.facere ⁊ pacisci.vnde
nō debuit via piurijs aperiri.C.de indi.vt.l.ij.C.ad.l.iul.re-
pet.l.fi.nā multa valēt firmata sacro q̄ al's nō valerēt:vt.C.si
aduer.vē.auẗ.sacr̄a puberū.⁊.ff.de le.ij.l.cū pater.§.fili⁹.nā
sicut fuit in potestatis arbi.iurare vel nō iurare ita plus iu-
ramētū prestitū est neces.sacr̄m ipsum seruare.ar.C.de act.⁊
obli.l.sicut.Itē q² licet vnicuiq₃ ius suū cōpetēs respuere:vt
ff.de mino.l.si iudex.C.de pac.l.si qs in cōscribendo.⁊ quāq̄
hoc verū sit fm cōmunē opi.doc.tñ videbaẗ cōtra:q² nemo
in re sua pōt arbi.suo carere inuit⁹.ff.de pac.l.nemo.ff.si ser.
ven.l.sicut.§.papi.¶Itē q² potestatē sui arbi.nō potest a se
abdicare.ff.de offi.pre.l.pe.¶Itē qui potest se ligare pōt se
absoluere.ff.de acq.here.l.is pōt.⁊ de reg.iu.l.nemo.⁊.l.ei⁹.
¶Itē q² nemo pōt sibi ipsi obli.existere:vt vicē duorū susti-
neat:vt insti.de interdic.§.retinēde.⁊ est de hoc lex expressa:
vt.ff.de euict.l.fi.⁊ itē q² nemo potest sibi ipsi obli.existere,vt
vicē duorū sustineat.ff.de pact.l.si plures.§.retinere.⁊ instit.
de interdic.Itē q² nemo pōt se indissolubili vinculo obliga-
re:vt.ff.de solu.l.si cōueniāt.⁊.ff.de dona.inter vi.⁊ vxo.l.qđ
autem.§.vxo.vnde aliqui sapientes dicere voluerūt:q² aut
consiliarij statu.sentētiando fecerūt aut mādādo aut cōtra-
hendo.Primo casu ipsum non possunt mutare statu.neq₃
suā neq₃ predecessoris sui sentētiam quisq̄ potest mutare:vt
C.sen.rescin.non pos.l.j.Secūdo autē casu potest bene re in-
tegra reuocare mādatū:q² hoc potest singu.persona.ff.mā.
l.si inter causas.⁊ q² vniuersitas loco vni⁹ habeẗ:vt.ff.de fi-
deius.l.mortuo.Si autē cōtrahē.aliquid statuiẗ subdistin.q²
aut statu.pertinet ad solā publi.vtili.aut ad priua.Si ad pu
bli.bene possunt tollere ista stat.ff.qđ cuiusq₃ vniuer.l.itē eo-
rum.§.si actor.⁊.ff.de decre.ab or.fac.l.qđ semel.Si autē ad
priua.vtili pertineat tunc mutare nō potest q² nemo pōt ⁊c.
19 vt.ff.de reg.iur.l.nemo.¶†Preterea q̄ro an illi q de male.
accu.vel contra quos inquiritur vel etiā accu.possint renū-
ciare beneficijs statu.in ipsorū fauorē faciētiū.Rñ.ꝙ partes
possunt renū.statu.ex quo sentiūt fauorē ⁊ nō odiū.Septem
enim sunt species.ll.lex plebiscita senatuscon.pretorū edicta
prudētū respōsa:⁊ principum placita cōsue.⁊ octauū est ius
munici.si cōtra.vij.prima possunt pacta valere que lōge di-
gniora sunt multo for.valere debent pacta in.l.munici.q̄ est
debilior:qđ probaẗ.ff.de iusti.⁊ iur.l.ius autē ciui.⁊ instit.de
iure.natu.in.§.scriptū.⁊.§.ex nō scri.⁊.§.pe.Quod autē pa-
cisci possit cōtra.ll.per partes patet in.l.fal.que per partem
precipit defalca.⁊ tamē si aliquis velit hoc remittere pacto
potest etiā conuenire.C.ad.l.fal.auẗ.sed cū testa.ibi si quedā
lega.⁊c.vbi quis solidū leg.aliquibus soluit benefi.l.fal.re-
nun.videẗ.⁊ in.l.vlt.nō ob.ff.ad.l.fal.l.qđ de bonis.§.j.q² vi
uo test.pactū de futura succes.nō tenuit:vt.C.de pac.l.fi.nec
ob.l.ij.q² vel est correctus per auẗ.vel de futu.traheẗ qđ de-
buit de primis pensitatio solui.Et sic video tenere pactū cō-
tra.l.fal.idem video in.l.xij.tab.que de furto tract.vt patet.
ff.de furt.l.qui pigno.§.fur.⁊ act.fur.ex ipsa.l.descēdit sicut
⁊ alie act.de fur.dico nō manife.nā de manife.p̄toria est.ff.
de orig.iur.l.ij.§.proinde.⁊ no.d.Azo.in sum.§.est autē.⁊ tñ
video qđ p̄dicta cōtra ac.furti seruanẗ.ff.de pa.l.si tibi decē.
§.sunt q̄dā.⁊ de fur.l.interdū.§.j.⁊.§.qui tutela.⁊.l.si pigno.
l.fi.Itē etiā cōtra plebis.video pac.seruari.l.enim aq̄lia ple-
bis.est:vt eo.tit.l.j.⁊ de eius natura est in dā.dato culpabili-
ter emēdādo aliter enim nō:⁊ tñ video cōtra naturā huius
plebis.pacta serua.l.si seruus seruū.§.si calicē.ff.ad.l.aqui.⁊
l.itē queriẗ.§.si gēma.ff.loca.Itē ꝯtra senatuscō.video pac.
serua.ff.ad velle.l.fi.§.pe.Itē cōtra edicta pre.vt.ff.de pac.l.
pacisci.⁊.l.iurisgē.§.si paciscar.¶Itē cōtra rñsa prudē.vo-
lue.enim sapiētes specialiter nerua deposita.de dolo ⁊ lata
culpa teneri:⁊ tamen ex pacto pōt aliter fieri.ff.deposi.l.j.§.
nō cōue.⁊.l.qđ nerua.⁊ simile.ff.si quis cau.§.quasi.¶Itē
cōtra principū placita.nā statuit princeps in appel.quedam
fatalia ⁊ partes suo pacto id immutāt.C.de tēpo.app.l.fi.in
fi.Itē cōsuetu.video pacta seruari:nā vbi de vsuris non est
cōsue.de vsur.certis cōsuetu.seruaẗ:⁊ tamē si pactū est pre-
ualebit consuetu.vt.C.de vsur.l.eos.§.qui ceteros.ff.eo.l.j.
Preterea video ꝙ iudex seruare debet que partes decreue.
seruāda tamē in forma iudicij:vt.C.de epis.⁊ cle.auẗ.genera
liter.quā in prolatione sentētie:vt.ff.de re iudi.l.si conuene.l.
iudicē.ff.cōmu.diui.quā etiā in executiōe sentētie.ff.de pac.
l.tale.§.j.cū ergo sic sit in predi.que dignior.sunt quā popu-
lorū.ll.dic qđ statu.vel reforma.cōsiliorū possit renū.quādo
sunt inducta in fauorē partiū si autē sint inducta in publicā
vtilitatē vel fauo.generaliter vel etiā in odiū dic qđ tunc nō
possit qđ dic vt no.s̄.de statu.⁊ eorū obserua.§.quero.sed nū
quid:⁊ quod hic est poterat ibi scribi ⁊ apponi.

¶De multis questionibus dependentibus a statutis que
incidunt circa maleficia. Rubrica.

1 ☞ Statutū imponit penā centū vulnerāti:⁊ mille occidē-
ti si quidā vulnerauit aliū:⁊ accusatus se presentauit ac fide-
ius.dedit postea moriatur vulnerat⁹,⁊ potestas in mille cō-
demnet reum:an fideius.ad centū tenebuntur,vel ad mille.
2 Statutū dicit qđ faciens insultū ad domū magis puniatur
q̄ alibi:si quis aliū insultat ad porticū domus:an incidat in
statutum:⁊ sic an appellatione domus veniat porticus.
3 Statutum dicit si in aliqua villa vel castro fuerit maleficiū
factum cōmune teneatur illum potestati ciuitatis denūcia-
re sub pena centū:Titius deliquit ⁊ postea aufugit:sed de-
inde in manus potestatis venit:an commune erit liberatū:
⁊ quando cōmune tenetur an teneantur infirmi, absentes,
inhabiles,vidue,pupilli,⁊ alie miserabiles persone.
4 Stante casu:vt supra an inquilini tenebuntur.
5 Statutū Bergomi cōtinet qđ faciens insultū ad domū ali-
cuius puniatur in centum Titius fuit insultatus ad domū

ſue habitationis quam conduxerat: an inſultatoꝛ incidat in penam ſtatuti.

6 Statuto dicente: nullus poꝛtet arma ſub certa pena, inuentus fuit Titius cum panceria an puniatur.

7 Statuto cõtinetur, qui fecerit tale maleficium poſſit a quolibet accuſari: ꝛ habeat medietatem banni: Titius aliquem denunciauit non accuſauit: ꝛ ſequuta eſt condemnatio: an medietatem habebit.

8 Statutũ ciuitatis punit poꝛtãtes cultellũ, ſi accidat, ꝙ dũ familia poteſtatis ꝑquireret inuenit quatuoꝛ homines in via: ꝛ vnũ cultellũ penes eos in terra, vel inuẽtus fuit ſub quodã bancho vbi predicti ſtabant: quid erit de condemnatione.

9 Statuto cõtinetur qꝺ nullus ludat ad taxillos ſub certa pena: ꝛ qꝺ quilibet poſſit accuſare: ꝛ medietatẽ bãni habeat: ſi quidã denũciauit nõ autẽ accuſauit: an habebit medietatẽ.

10 Statuto dicente ꝙ poteſtas debeat terminare omnes cauſas maleficioꝛũ intra duos menſes, an elapſis duobus mẽſibus poterit condemnare vel abſoluere.

11 Statuto dicẽte. d. poteſtati arbitriũ in omnibus maleficijs ſuo tẽpoꝛe ꝑpetratis, cõtingit ꝙ tꝑe illo fuit moꝛtifere vulneratus quidã: ꝛ tꝑe ſequẽtis poteſtatis, qui nõ habebat arbitriũ eſt moꝛtuus querit̃ an poteſtas habeat arbitriũ in illo.

12 Statuto dicẽte qꝺ poteſtas habeat arbitrium duobus pꝛimis menſibus ſui regiminis, de omnibus maleficijs dicto tempoꝛe cõmiſſis, quo tempoꝛe quidam fecit maleficiũ: de quo fuit accuſatus queritur an pendẽte accuſatione currat tempus ita quod poteſtas deſinat habere arbitrium.

13 Statutum ponit penam accurrenti ad rumoꝛẽ cum armis: quidã finito rumoꝛe ad illũ cum armis currit: an punietur.

14 Statutũ ponit penã ſol. v. ſi beſtia intrãdo vineã alicuꝰ dãnũ dederit: an ſi beſtia ꝑdita dãnũ det habebit locũ ſtatutũ.

15 Statuto ciuita. dicentis qꝺ ſi damnum debetur in villa cõmune teneatur: villa vero habeat ſtatutum, quod pꝛo damnis datis villa non teneatur: qꝺ hoꝛum ſtatu. pꝛeualebit.

16 Statutũ ciui. Senarũ eſt ꝙ homicide bona publicent̃, ſi vaſallus homicidium cõmittat, an feudum debeat publicari.

17 Statuto dicẽte qꝺ nullus poſſit detineri pꝛo malefi. pꝛo quo pena pecunia. ſit imponenda: ſi dederit fideiuſ. de condẽna. ſol. vel de pꝛeſentãdo, ꝛ alia ſecuritas nõ exigatur ab eo nec a fideiuſ. Titius ſi ſit accuſatus de tali. ꝛ fideiuſſoꝛes det: vt ſ. ac de parẽdo pꝛeceptis pote. fideiuſſoꝛibus pꝛeſentãtibus Titiũ, an poterunt cogi ad ſoluendũ cõdẽnationẽ factam.

18 Statutum dicit ꝙ nulla beſtia det dãnum, vel qꝺ nauis nõ vadat ad locum pꝛohibitam ſub pena. x. ſol. modo poteſtas condemnauit beſtiam vnam vel nauim: queritur an valeat talis condemnatio.

19 Statutum dicit qꝺ nullus ponatur ad toꝛturã niſi pꝛo homicidio raptu mulierum ꝛ falſitate, ſi quidam per vim carnaliter cognoſcat mulierem: an poterit ſubijci toꝛture.

a ¶ Qꝺ ſic. Adde Petr. de ancha. conſi. clix. vbi dicit qꝺ fugiẽs ad poꝛticũ eccleſie gaudet eius immunitate ꝓ quo facit ꝙ voluerũt do. de Ro. deciſ. clvij. de pꝛebẽ. qꝺ habens expectatiuam ad pꝛebendam in aliqua eccleſia vacatiuam ꝙ ſi vacet pꝛebẽ. in cemiterio ꝙ illa debetur. Ber.

20 Virginem pꝛoijciens in terrã ꝛ eam per vim ſtupꝛans, qua pena puniatur.

21 Virginis raptus: an pena moꝛtis puniatur ꝛ quando.

22 Statutum dicit ꝙ rapiens filium decapitetur, ſi aliquis rapiat carentem patre: an ſtatutum habebit locum.

23 Cognito maſculo contra naturam: quid faciet iudex.

24 Vir ſi mẽbꝛo mulieris non ad hoc conceſſo vſus fuerit qua pena feriatur.

25 Sodomita vel ſeipſum polluens, vel vxoꝛem extra clauſtra polluens: an huiuſcemodi poſſit dimitti.

26 Cognoſcẽs pulchꝛã an magis peccet ꝙ̃ cognoſcẽs defoꝛmẽ.

27 Statuto dicente qꝺ banniti pꝛo quibuſdã maleficijs nunꝙ̃ poſſint eximi nec cãcellari de banno: ſi quidam pꝛo tali maleficio bannitus petat ſe cancellari: quia vult oſtendere bannum ipſo iure nullum, an ſit audiendus.

28 Statuto continetur qꝺ poteſtas in condemna. ꝛ abſolu. maleficioꝛum faciendis: conuocet certos ſapientes, quoꝛum cõſilio pꝛocedat ad condem. vel abſolu. ſi poteſtas conuocatis vel non conuocatis ſapientibus: ꝛ condẽna. vel abſolu. non ſequens eoꝛum opinionem: quid iuris.

29 Statuto dicẽte, qꝺ pꝛo tali maleficio imponatur pena lib. c. ſi in eo. volumine reperiat̃ aliud ſtatu. qꝺ generaliter imponat aliam penã pꝛo omnibus maleficijs, quod ſeruabitur.

30 Statuto ciuitatis caſtelli cõtinet̃ ꝙ nulliꝰ cõpellat̃ reſtituere rẽ quã emit publice ꝛ ſine fraude, niſi ei p̃ciũ fuerit integre reſtitutũ: ſi accidat qꝺ duo boues in agro aretino derobati ducant̃ ad ciuitatem caſtelli ꝛ ibi vẽditi ſint, quid iuris erit.

31 Statutum ciuitatis caſtelli: ſi faciat cõtra reum ꝛ pꝛo actoꝛe foꝛenſe: an poſſit retoꝛqueri contra actoꝛem.

32 Bãnũ fuit miſſum ꝑ ciuitatẽ ſuꝑ aliqua re ꝛ ſub certa pena ſi aliqs cõtra veniat ꝛ dicat ſe ignoꝛaſſe bãnũ an excuſabit̃.

33 Fideiubẽs ꝓ cuſtode carcerũ de p̃ſentãdo eũ: ꝛ ſoluere totũ de quo carcerati fuerunt cõdẽnati ſi cuſtos aufugiat cũ carceratis vel aliqꝺ maleficiũ cõmittat: an poſſit cogi fideiuſſoꝛ.

34 Poteſtas pꝛo tribunali ſedens pꝛecepit quidam allegãti ne amplius loqueretur ſub pena lib. c. ꝛ ille nihilominus locutus eſt: an poterit poteſtas penam illi auferre.

35 Statutum dicit qꝺ banniti pꝛo maleficio non poſſint exire de banno. poteſtas cancellauit de banno quendam bannitum: quia ei pꝛodidit plures derobatoꝛes, ꝛ ei ſic ꝓmiſerat: an teneat talis cancellatio facta ſine licentia conſilij.

36 Statutũ dicit ꝙ oĩa bona homicide debeãt publicari: ſi qdã vendat domũ nec poſſeſſionẽ tradat: ꝛ poſtea homicidiũ cõmittat: an ſubſequẽter condẽnet̃ ac illius bona cũ a publicentur an domus in qua ſtabat tꝑe perpetrati delicti publicet̃.

37 Statutum dicit qꝺ omnia bona homicide debeant applicari heredi interfecti: tã mobilia ꝙ̃ immobilia: an nomina debitoꝛum ſint applicanda huic heredi.

38 Statutum ciuitatis dicit qꝺ bannitus impune poſſit offendi: an pꝛo maleficio bannitus poterit impune occidi.

1

Pone contineri ſtatuto qꝺ † quicũqꝫ aliquẽ vulnerauerit ſoluat ꝓ pena lib. c. ꝛ quicũqꝫ aliquẽ occiderit ſoluat lib. mille. Accidit ꝙ qdã aliquẽ vulne. ꝛ acc. de vulne. cõparuit p̃ſentauit ſe ꝛ fideiuſ. dedit poſt aliquot dies ille vulneratꝰ moꝛtuꝰ eſt ex illo vulnere, vnde poteſtas cõdẽnauit illũ accu. in mille lib. modo q̃ro an fideiuſſoꝛes tenent̃ ad penã. c. lib. an ad penã mille: qꝛ dati fuerũt ſolũ ad. c. li. Et pꝛimo videt̃ ꝙ teneant̃ ad. c. tm̃ qꝛ fideiuſ. nõ tenent̃ ad penã. ff. de eo qꝺ cer. lo. l. centũ capue. ꝛ. ff. de fideiuſ. l. ſi fideiuſ. §. pꝛo aurelio. ꝛ ea. l. in pꝛin. ff. qui ſatiſ. cogã. l. j. in fi. vnde fideiuſ. nõ debẽt poſſe teneri pꝛo alio ꝙ̃ pꝛo vulnere: facit ad hoc. ff. de mune. ꝛ ho. l. libertus. §. pe. qd plura quoties quis tenet̃ in aliquo non creſcit eſtimatio ob id qꝺ nõ reſtituat: vt ff. de fideiuſ. l. fi. ff. de peti. here. l. itẽ veniũt. §. cũ pꝛediximus. ¶ Ecõtra videt̃ qꝺ tenet̃ in mille: qꝛ videat̃ moꝛtuus pꝛimo cũ moꝛtifere fuerit vulne. vt. ff. ad. l. aquil. l. huic ſcripture. ff. de dã. infec. l. damni. §. ſabini. Preterea id qꝺ pꝛoximũ eſt ꝓ perfecto habetur: vt. ff. de re milit. l. ij. ꝛ. ff. de fideiuſ. l. ſi quis quiſqꝫ. in. §. ſi nũmos. Sol. hec queſtio cõiter determinat̃: qꝛ ſi illud vulnus apparebit illo tꝑe moꝛtale foꝛe tũc fideiuſ. teneant̃ in mille. arg. l. fi. in fi. ff quo. leg. ſi autẽ eo tꝑe nõ apparebat vulnꝰ moꝛta. ꝙ fideiuſ. tm̃ in. c. teneat̃. ar. ff. ad. l. aquil.

2 l. qui occidit. ꝛ ita ſoluit do. Dy. de muſel. ¶ † Itẽ pone qꝺ cõtinet̃ in ſtatuto qꝺ quicũqꝫ fecerit inſultũ ad domũ alicuius qꝺ magis puniat̃ ꝙ̃ ſi inſultũ fecerit alibi: accidit modo ꝙ quidã fecit inſultũ ad poꝛticũ domus querit̃ an videatur

a feciſſe ad domũ: ꝛ videt̃ qꝺ ſic[a] qꝛ appel. domus ꝛ poꝛticus cõtinet̃. ff. de leg. j. l. cetera. §. hoc ſenatuſ. ff. de verb. ſig. l. edificia. ꝛ. l. q in cõtinẽ. ff. de lega. iij. l. pedij in fi. ꝛ. ff. de pig. l. creditoꝛe. in fi. nã ſi aliquis faciat poꝛticũ ſuã ꝛ nõ vſui publico noceat nõ tenet̃ deſtruere ſed ſalariũ p̃ſtare. C. de op. publ. l. in edificia. ꝛ. ff. ne qd in lo. pub. l. ij. §. ſi qs. ꝛ. ff. de ope. publ. l. ſi legatũ. §. ſi tamẽ. ecõtra videt̃ ꝙ non: nã poꝛticus ſit ſuper ſolo publico ꝛ merito ꝯtra. l. qꝛ ſolũ debet eſſe liberũ vſqꝫ ad celũ. ff. de ſerui. l. ſi. ꝛ. ff. qꝺ vi aut clã. l. pe. §. fi. ¶ Itẽ domus appel. domiciliũ: vt. ff. de iniur. l. lex coꝛ. §. fin. ff. de adul. l. qui domũ. ff. de ven. inſpi. l. j. §. fi. Sol. videt̃ ꝙ appel. domus contineant̃ retẽta conſue. generali qꝛ magna ratio ſuadet ꝛc. vt ff. eo. l. ſi a reo. ꝛ ne malefi. remaneãt impunita. ff. ad. l. aquil. l.

3 ita vulnera. hec eadẽ. q. eſt. ſ. de pe. ¶ † Itẽ pone cõtineri in ſtatuto ciuit. ꝙ ſi in aliqua villa vel caſtro factũ fuerit aliqꝺ maleficiũ ꝙ cõmune ville vel caſtri teneat̃ p̃ſentare cõi ciui. talẽ malefa. ſub pena. c. lib. accidit qꝺ Titius in villa vel caſtro cõmiſit homicidiũ ꝛ aufugiat poſtea requiſi. a poteſtate vel capi. vel alia de cã ꝑuenit in foꝛtiã poteſtatis ꝛ cõis ciui. modo q̃rit̃ nũqd cõe ville vel caſtri poſſit in libꝛis. c. cõdẽnari ꝛ videt̃ ꝙ nõ: qꝛ nõ intereſt ꝙ ex equipollẽtibus fiat dũmodo fiat: vt. ff. de verb. ſig. l. ſeruus. §. mãdati. ꝛ. C. de cõdi. inde. l. ij. vnde qualitercũqꝫ fiat etiã ſi aufugit nõ tenet̃ de fuga. ſol. videt̃ diſtinc. vtrũ ex ea. cã. i. accu. dicti malefi. ꝑuenit ad poteſtatẽ: ꝛ tũc illud cõmune ſit liberatũ ꝑ iura pꝛedicta: an ex alia cauſa: puta qꝛ cõmiſit aliud deli. ꝛ tũc nõ liberat̃: qꝛ nõ eſt ratio quare ſoluta ſit obli. cũ ex alia cauſa ꝑuenerit ad poteſtatẽ. arg. l. fi. ff. queãd. ſer. amit. ſed qñ cõmune ville tenetur in pꝛedicto caſu vel ſimili: nunquid ad penã ſoluendam tenentur abſentes infirmi ꝛ inhabiles. Rñd. non. ff. de adult. l. pꝛoxi. C. de ſica. l. fi. licet ſit. arg. cõtra. ff. qui ꝛ a quib. l. pꝛoſpexit. l. non aliter. ff. de leg. iij. ꝛ qꝺ abſentes non teneãtur: facit. C. de adul. l. adulte. ꝛ. l. fi. ad ſilla. C. de ſica. l. fi. Itẽ quia

quia statutū est odiosum ⁊ contra ius:igit̄ est restringendū.
ff.de libe.⁊ posthu.l.cum quidā.⁊ est expressum in auť.vt nul
li iudi.§.quoniā vero cōtingit.⁊ hec est benignior sententia
ff.de pe.l.interpreta.⁊.l.preses.⁊ de act.⁊ obli.l. arrian⁹.sed
videt̄ q̄ decretū dicat q̄d villa ⁊ castrū puniat̄ ob delic.alio⸗
rum.xxiij.q.ij.c.dn̄s Deus noster.¶ Itē q̄d infirmi non te⸗
neant̄ probat̄:q: infirmitas prestat excus.ff.ad silla.l.si q̄s in
graui.§.j.⁊ de regu.iur.l.quesitū.Itē q̄ vidua pupilli ⁊ alie
miserabiles p̄sone nō teneant̄ videt̄ esse casus.ff.ad silla.l.si
quis in graui.§.ignoscit.⁊ hoc p̄ rectores seruat̄ de consue.
4 ¶†Sed q̄d de inq̄linis dic q̄d ipsi teneant̄ ⁊ nō dn̄i eorū.ff.
de his qui deie.vel effu.l.j.§.hec actio.⁊.l.si plures.ij.r̄n.⁊.l.
pe.⁊ ita sentit do.Odof.lz possit allegari ɔtra q̄ statutū sim
pliciter ⁊ indistincte loquit̄:ergo ⁊c.q̄d dic vt.s̄.in hoc ope.
5 ¶†Itē pone cōtineri in statuto ciui.pergami.q̄ q̄cūq̄ fece
rit insultū ad domū alicui⁹ puniat̄ in.c.lib.modo aliq̄s fecit
insultū ad domū habitātis q̄ aliquis cōduxit nūquid insul⸗
tor puniet̄ in.c.li.dic q̄d sic:vt.ff.de alea.l.p̄tor.§.domū.⁊ in⸗
6 sti.de iniur.§.pe.⁊.ff.de iniur.l.lex Jul.¶†Itē pone cōtine
ri in statutis q̄d null⁹ sub certa pena portet arma ecce aliq̄s
inuētus est portare panceriā nunq̄d iste puniet̄ dic q̄d nō:q:
panceria portat̄ p̄ salute hominis ⁊ nō p̄ offensa faciēda:vt
ff.de vi pub.l.is q.Itē mēs statuti est q̄ homines amoueant̄
a rixis ⁊ maleficijs q̄ cauere debet p̄tor.ff.de vsufru.l.si cui⁹
rei.§.itē si inter dn̄os.⁊ de leg.iij.l.nō aliter.§.fin.ff.de mor.
infe.p̄tor ait nō videt̄ incidere in statuto:vt ar.ff.de vi publ.
l.is qui.Itē mēs statuti est q̄d homines amoueant̄ a rixis ⁊
maleficijs q̄ cauere dz p̄tor.ff.de vsufru.l.si cuius rei.§.itē si
inter dn̄os.⁊ de leg.iij.l.nō aliter.§.fi.ff.de mor.infe.p̄tor ait
nō videt̄ incidere in statuto:vt ar.ff.de vi publ.l.is qui.§.pe.
7 ¶†Itē pone cōtineri in statuto q̄ quicunq̄ fecerit tale ma
leficiū quilibet possit accusare ⁊ habeat medietatem banni.
accidit q̄ quidā nō accusauit sed denūciauit Titiū illud ta⸗
le maleficiū cōmisisse nō ex illa denūciatione est ille Titius
cōdēnatus modo querit̄ nūquid habere ille debeat medie⸗
tatem bāni.⁊ videt̄ q̄ non.ar.ff.de inoffi.test.l.papi.§.memi
nisse.⁊.ff.rem ra.ha.l.amplius.⁊ instit.de cōtrahē.emp.§.fi.
⁊ ar.ff.de bo.liber.l.qui cū maior.§.accusasse.⁊.l.in serui.§.j.
Itē differētia est inter accu.⁊ denūcia.nā libertus nō potest
accusare patronū etiā nomine alieno:sed denūciare sic.C.si
tut.nō ges.l.j.vbi videt̄ quasi hoc expressum:ecōtra videt̄ q̄d
sic:nā qui nomē detulit accusare videtur:vt.ff.de iur.patr.l.
eū qui satisfactū.videt̄ verbis statuti:vt.ff.de in ius vo.l.quā
uis.Itē video q̄d tātū facit denū.quātū accu.⁊ ecōtra.C.de
accu.l.si q̄s.Itē tm̄ est cōsecutus per istā denū.quātū fuisset
per accusa.⁊ ista accusa.⁊ denū.tendūt ad vnū effectū:vt.ff.
q̄d quisq̄ iur.l.j.in fin.ne quis eū qui in ius voc.l.si per aliū.
Sol.hec vlt.opi.videt̄ melior ⁊ ita sentiūt doct.s.q̄d denūcia
tio habeat partē:nā licet statu.sint stricti iur.⁊ ideo distin.tm̄
ipsum statutū respicit interpretationē s̄m formā iuris cōis,
vt plene no.s̄.de obser.statu.§.etiā querit̄.⁊ ita vidi pluries
iudicare de facto per iura predicta:⁊ per.l.de iure patr.l.eū
qui cū legibus.s̄.allega.nec ob.§.ille.de bonis liber.l.qui cū
ma.§.accusasse.q: verū est inspectis verbis edicti q̄ nō sunt
8 minuēda,per.l.preal.ff.qui pet.tu.l.creditores.j.r̄n.¶†Itē
pone cōtineri in statuto ciuit.q̄ null⁹ sub certa pena debeat
portare cultellū accidit q̄ dn̄i familia potestatis iret cercan⸗
do pro armis inuenit quatuor homines stantes in via ⁊ vnū
cultellū penes eosdē in terra a quib⁹ quesitū fuit cuius esset
dictus cultellus ⁊ omnes dixerūt q̄ nō erat eo⁊ vel pone q̄
dictus cultellus fuit inuētus sub quodā bancho vbi predi⸗
cti stabāt:queritur nūc an omnes simul istorū teneant̄ ad pe
nam an vnus eorū tātū.Et primo videt̄ q̄d nullus teneat̄:q:
cū nō fuit inuentus portare aliq̄s ergo null⁹ inuenit̄ in deli.
ergo nec pena reportat̄:cū tantū ibi debeat esse pena vbi est
delictū.C.de pen.l.sanci.Itē q: in criminibus debent esse p̄
bationes luce clariores.C.de p̄bat.l.sciāt.Et ideo iudex qui
sentētiā laturus est non prius debet quē q̄ de armorū porta⸗
tione condēnare q̄ de crimine sibi cōstat.C.de pe.l.qui sentē
tiam.maleficiū est enim portare arma cū sit vetitū per statu⸗
tum,⁊ per iura cōia.C.vt armo⁊ vsus.l.vna.lib.xj.⁊ in auť.
de armis in plu.locis.⁊ maxime in ver.hanc ergo.s̄.⁊c.Itē
dolo carere nō videtur qui nō obtēperat ⁊c.vt.ff.de reg.iu.
l.nō pōt.Itē ratione dubitationis qui licet cōsueuit absolui
ff.ad.l.aql.l.scientiā.§.cū instra.Itē sanctius est illū portātē
absoluere q̄ alios innocē.cōdē.vt.ff.de pe.l.absentē.nā hoc
est verū ab initio tm̄ portabat.Itē incertitudo plerūq̄ id de
quo agit̄ facit deficere de testa.ff.de test.tu.l.duo sunt Titij.
⁊.l.tutor.ecōtra videt̄ q̄ int̄m vnus eorū teneri debeat ⁊ pu⸗
niri ⁊ p̄ iudicē eligi q̄d sit gratificationi loc⁹:q: cū pluribus
legat̄ vsufr.plurimorū p̄diorū separatim eligit̄ in quo p̄dio
sepeliat̄ defunct⁹.ff.de relig.⁊ sump.l.fi.sic eligit iudex vnū
ex pluribus personis:vt.ff.de accu.l.si plures.⁊.ff.de lib.ho.
exhi.l.iij.§.hoc interdictum.sic iudex eligit cui puella nubat
qn̄ sua verecundia nō vult suā volū.exprimere.ff.de nup.l.in
cōuētio.in fi.econtra circa istū articulū v̄r q̄ oēs quatuor te⸗
nent̄ p̄.l.ff.ad.l.aql.l.itē mela.§.si plures.⁊ p̄.l.ff.de his q̄ de⸗
ie.vel effu.l.j.in fi.cū tribus seq̄ē.⁊.ff.ad.l.aquil.l.ita vulne⸗
ra.itē.l.murici.cōtineri debet sicut.l.cōi viā malitijs nō ape
riri.de transac.l.cū hi.§.si cū lex.C.de indi.vidui.l.j.quilibet
eñ vidēdo familiā posset permittere sibi cadere cultellū ⁊ sic
penā euita.Itē ⁊ ecōtra rigore iuris multa p̄ cōivtili.recep.
sunt.s.vt teneat̄ aliquis tanq̄ ipse solus fecerit aliq̄d ⁊ tamē
ipse sol⁹ nō fecit:vt.d.l.ita vulne.⁊ ar.ff.arb.fur.ces.l.si plu⸗
res.¶ Sol.dico per iura p̄al.q̄ quilibet teneat̄ ad penā sed
q: vniuscuiusq̄ cultel.fuit inuētus ab vno solo videt̄ vnius⸗
cu.cultel.defer.vno predictorū soluēte ceteri libera.ar.predi
cta.l.ff.de his qui deie.vel effu.⁊ aliarū.ll.alle.pro vlt.parte.
9 ¶†Itē pone sta.cauet̄ q̄d nullus ludat ad taxillos sub cer⸗
ta pena ⁊ q̄ quilibet possit accu.⁊ habeat medieta.bāni.qui
dam vero nō accusa.sed denū.queritur nūquid habebit me
dieta.bāni.dic pro ⁊ cōtra,vt notaui in dictis q̄ōni.statuti ⁊
solue q̄ sic.ff.de iur.pat.l.eū qui.⁊ q: denūcia.⁊ accu.tendūt
ad vnū effectū.ff.q̄d quisq̄ iur.l.j.in fi.ff.ne q̄s eū qui.l.si per
aliū.nec ob.ff.de bo.lib.l.qui cū maior.§.accu.q: verū est in⸗
spectis verbis edicti q̄ nō sunt minuēda vt ibi.Statuto ca⸗
uetur q̄ si fuerit facta alicui iniuria p̄sente potestate q̄ pote
stas possit illū punire arbitrio suo:q̄rit̄ an stat.locū habeat
si verba iniuriosa dicta fuerint alicui in cōspectu potestatis
10 dic q̄ sic.C.de inoffi.testa.l.cū te.C.fa.ercis.l.in ipsi⁹.¶†Itē
pone in statu.cōtineri q̄d potestas intra duos mēses teneat̄
diffinire oēs causas maleficiorū cōnumerādos a t̄pe accus.
porrecte q̄rit̄ an elapsis duob⁹ mēsib⁹ possit ille sup illis cō⸗
dēnare vel absoluere:r̄ndeo sic:vt.C.vt omnes tā ciui.q̄ cri⸗
11 mi.l.vnica.in fi.¶†Itē pone questionē q̄ q̄nq̄ occurrit de
facto ex forma statuti vel reformatione cōcilij datū fuit tali
dn̄o potestati Bononie arbi.in omnib⁹ maleficijs suo tēpo
re p̄petratis cōtingit q̄ tēpore illi⁹ potestatis q̄dā fuit mor⸗
tifere vulne.t̄pe vero sequētis potestatis ille mortu⁹ fuit quo
tēpore ille potestas nō habebat arbi.Et modo q̄rit̄ an pote⸗
stas habeat arbi.in illo homici.Et videt̄ q̄ non:q: videt̄ q̄d
initiū maleficij debeat inspici sicut ⁊ de illo qui inchoauit
rixā querit̄ an teneat̄ de oībus ibi actis.C.ad.l.iul.de vi pu⸗
bli.l.qm̄.⁊ ar.ff.ad mace.l.tametsi.⁊.ff.de pe.l.j.§.q̄d si seruū.
⁊ ar.ff.ad.l.cor.de sica.l.j.§.diuus.Itē in maleficijs nō cōsi⸗
deratur exitus sed volūtas:vt.ff.ad.l.cor.de sicar.l.diuus.⁊
C.eo.tit.l.is qui cū telo.ecōtra videt̄ ex eo q̄ tēpore presentis
potestatis est mortuus:nā effectus de quo agit̄ cōsiderat̄ nō
verba est q̄d quisq̄ iuris in alterū statuerit.l.j.§.hec verba.
Itē ante mortē nō dicit̄ homicidiū perpetratū statutū vero
loquit̄ in tēpore prefinito dū dicit p̄petratū vnde significat
homici.nō ceptū sed cōsummatū sicut dicit̄ de verbo statuti
q̄d significat rem perfectā ⁊ cōsummatā: vt.d.§.hec verba.
¶ Itē presens potestas cū veteri potestate videt̄ esse eadē
potestas.ff.de iudi.l.propone.Itē dicit̄ perpe.q̄d ex omnib⁹
suis partib⁹ cōstat ⁊ nil videt̄ actū dū aliquid deest ad agen
dum.C.ad silla.l.cū fil.in fi.¶ Sol.dic q̄ neuter dictorū po⸗
testatū hz arbitriū preterit⁹ nō:q: suo tēpore nō fuit consum
matū homici.presens nō q: suo tēpore non fuit inchoatū cū
eñ potestas habeat arbitriū oportet q̄d illud homicidiū ce⸗
ptū sit ⁊ cōsummatū suo t̄pe p̄petratū significat rē perfectā
⁊ cōsummatā:vt dictū est.s̄.⁊ ita cōsuluit Dy.s.neutrū ha⸗
bere arbitriū dicēs q̄ videt̄ casus legis:q: perpetrari rē p̄fe
ctā significat.ff.de his qui si.mor.cōsci.l.iij.q̄d nō fuit tēpore
alicuius eorū:preterea ista monosyllaba per adiecta alicui
dictioni rē perfectā demonstrat.ff.de verbo.sig.l.vrbana.§.
pernoctare.Dy.hoc not.ff.de dam.infec.l.damni.§.sabini.
12 ¶†Itē pone q̄d continet̄ statu.q̄ potestas habeat arbi.pri
mis duobus mēsibus sui regiminis de oīb⁹ maleficijs dicto
t̄pe cōmissis quo tēpore q̄dā fecit quoddā maleficiū de quo
eo tēpore fuit accusatus accusa.vero pēdēte q̄rit̄ nunq̄d cur
rat aliud tēpus ita q̄ potestas ille desinit habere arbi.in p̄⸗
cessu cuius accusa.opponebātur exceptiones que durāte ar
bi.potestatis rejici poterāt.Itē querit̄ de pena vtrū ex arbi⸗
trio possit imponi:⁊ primo videt̄ q̄ secūdū arbi.possit p̄cedi
⁊ punitio fieri.ar.ff.de iuris.om.iudi.l.cū quedā puella.⁊.ff.
de iudi.l.si quis.⁊.l.venditor.§.iudices.⁊.l.iudiciū.nā tēpo⸗
rales act.si in iudiciū deducātur fiunt perpetue.C.de anna.
excep.l.j.§.excep.ita tutor causas inchoatas pōt p̄ficere etiā
finita tute.vt.C.vt post pu.tu.adsit.l.j.ff.de admi.tu.l.ita au⸗

tem.§.fi.⁊.ff.de appel.l.tutor.§.j.¶ Itē potestas debet iudi
care ꝑm.l.que erat tpe cōmis.deli.vt.ff.de pen.l.j.⁊ in aut.vt
cū de app.cog.in prin.ergo dz posse cogno.examinare ⁊ in-
quirere de malefi.ex arbi.qꝛ vbi aliqd ꝑmittit,⁊ id intelligit
cōcessum per qd venitur ad illud.ff.de spon.l.oratio. Itē si
cepit ex arbi.cognoscere nō debet diuidi posse cōtinētiā cau
se.C.de iudi.l.nulli. Itē videt expssum:nā.l.municipalis dat
formā iurisdi.que est finita re non integra ergo ius nō finit:
sicut in ceteris mandatis:vt non finiant re nō integra.ff.de
iurisd.om.iudi.l.⁊ qꝛ.ecōtra videt qd dicti arbi.potestas sit
finita sicut dꝛ in arbitris:vt.ff.de arbi.l.labeo.⁊.l.nō distin-
guemus.§.dies. Itē leges volūt in his que nō recipiūt con-
summationē qd vitient qn̄ deueniūt ad eū casum a quo inci-
pere non poterūt:vt.ff.ad.l.aquil.l.qꝛ.de iudi.⁊.l.si a me.⁊.l.
iulia.ait si aliter.ff.de serui.l.ꝓpter.⁊ expresse.ff.de his q̄ pro
non scrip.l.in metallū.⁊ qꝛ.l.municipalis quo ad tēpus cōce
dit arbitriū non dz vltra posse protendi ꝙ̄ verba patiant.ff.
de ver.ob.l.quicqd astringēde.qꝛ quoties ipse recedit a iure
cōi est odiosa ⁊ sic restringēda.ff.de lib.⁊ posthu.l.cū quidā.
ff.de pe.l.interpretatio legū. Preterea.l.de arbi.lata videt
scripta quasi in vanū:aut enim iudex in cognoscēdo deuiat
a iure cōi:⁊ tunc eius arbitriū est iniquū ⁊ reducendū ad ar
bi.boni viri.l.iudicis ⁊ sic ad ius cōe:vt.ff.ꝓ so.l.si societas.
§.fi.⁊ cū.iiij.ll.seq.⁊ sic nō potest potestas immutare ius cōe
nec substantiā arbitrij per hoc qd habeat arbi.ff.man.l.qui
mutuā.ff.de reg.iur.l.que dubietatis.⁊ sic iudiciū soluit ve-
tāte eo q iudicare iussit:vt.ff.de iudi.l.iudiciū.ita soluit.l.mu
nicipali vetante que nō habet locū isto tēpore sol.in hac par
te sapientes nō dubitāt ꝙ potestas nō possit cogno.reiectis
excep.⁊ etiā cōdēnare qꝛ isto tēpore nō habet locū statutū de
13 arbi.ꝑm prime alleg.¶ † Itē pone statu.cōtineri ꝙ nullus
cū armis currat ad aliquē rumorem sub pena.x.librarū ali-
quis sedato aliquo rumore currit ad ipsum rumorē cum ar-
mis querit an teneat ad penā:dic qd sic.ar.ff.de vi ⁊ vi ar.l.
14 idem.§.armis.⁊.§.arma.Dy.¶ † Itē pone cōtineri in stat.
ꝙ si aliqua bestia alicuius dederit dānū intrando vineā sol-
uat pro danno solidos.v.dic ꝙ si bestia alicuius perdita dā
num dederit ꝙ stat.nō habet locū.ff.de leg.j.l.hmōi.⁊.l.si le-
gatū est.ff.de publi.l.nec.⁊.l.quā te.§.j.⁊.l.conten.§.domus.
15 ¶ † Item pone ꝙ ciuitas habet statu.ꝙ si aliqd dānū dare
tur in aliqua villa ꝙ cōe illius ville teneat ad emē.illius dā-
ni. Item dicta villa habet statu.ꝙ pro dānis que darent nō
teneat cōe illius ville querit an statu.ville deroget stat.ciui.
vel cōtra.dic ꝓ ⁊ cōtra vt notaui in q̄stionibus statuti ⁊ sol-
ue ꝙ statu.ville valeat inter ipsos de villa ⁊ alijs nō noceat.
arg.ff.de pac.l.inter creditorē.⁊ qꝛ res inter alios acta alijs
16 non nocet ⁊c.¶ † Itē pone questionē de facto ciui.Senarū
est statutū ꝙ si aliqs fecerit homicidiū eius bona debent pu
blicari cōi:accidit ꝙ quidā vasallꝰ cōmisit homicidiū modo
q̄rit an feudū debeat publicari:primo ꝙ sic qꝛ potestas iura
uit seruare statuta ⁊ taliū malefactorū publicare vn̄ faciēm
seruādū est:vt.C.si aduer.vē.l.j. Itē qꝛ verba sunt certa que
loquunt de publicatione bonorū vnde nō debet admitti.q.
vt.ff.de leg.iij.l.ille aut ille.§.cū in verbis. Itē hoc.s.feudū est
in bonis vasalli qꝛ possidet ⁊ hz hāc excep.vt.ff.de acqui.re.
do.l.rē in bonis.⁊.ff.de ver.sig.l.bonoꝝ. Itē qꝛ venit in iudi
ciū fa.erc.vt fa.ercis.l.itē. Preterea vasallus hz vtilē act.ad
similitudinē superficiarij:vt.ff.de superfi.l.j.§.qd ait.⁊.ff.de
rei vē.l.in speciali.ff.si ager vec.vel emphy.pet.l.j.⁊.ij. Item
fundus cōis cū alio publicat.ff.cōi diuid.l.is cū quo. Itē qꝛ
saltē in vita vasalli deberēt publicari:vt ar.ff.de leg.j.l.peto.
§.prediū.ecōtra videt ꝙ nō:qꝛ pena suos debet tenere auto
res:vt.C.de pe.l.sancimus. Itē qꝛ factū vniꝰ alteri obesse nō
debet:vt.ff.ad silla.l.fi.de ope.no.nun.l.de pupil.§.si prediū.
¶ Itē qꝛ sanctius est nocētē absoluere ꝙ̄ innocētē cōdēna.
ff.de pe.l.absentē. Itē qꝛ qd suū est dz tm̄ condēnari:vt.ff.de
dā.infe.l.si finita.ff.si de rec. Itē qꝛ vasallꝰ vr̄ mortuus vnde
feudū debet redire ad dn̄m:vt.ff.pro soc.l.acti.§.publicatis.
Itē qn̄ bona publicant nō publicatur ius patroni.ff.de bo.
dā.l.ratio.§.si in libertū. Itē ꝓpter delic.filij nō publicat pe-
culiū castrense:vt.C.de bo.dā.l.si filius. Itē creditores prefe
runt penis fiscalibus.C.de pe.l.creditores.¶ Sol.dicūt sa-
pientes feudū fore publicandum[a] in vita vasalli ⁊ nō vltra:
pro hac solutiōe facit.ff.de dā.infec.l.si finita.§.si de vectig.
ff.de leg.ij.l.peto.§.ij.ff.de dona.inter vir.⁊ vxo.l.si cū mors.
§.cum igitur.de leg.ij.l.cū pater.§.hereditatē.ff.de verb.ob-
lig.l.ex ea parte.vel aliter solue:⁊ dic ꝙ ius istius dn̄i estima
bitur:⁊ tunc aut cōmune ciuitatis emet ius istius dn̄i quan
tum est in vita illius vasalli aut dn̄s emet illud ius a dicto
cōmuni pro hac solutione est.argu.ff.de fur.l.si seruus.§.qd

a ¶ Publicandū. Adde vidēdum Alexā.cōsi.xxiij. ⁊ cōsil.cxviij.lib. ix.⁊ consil.xcix.⁊ vide Oldr.consi.a xvij.Ber.

b ¶ Proijcit in terram.adde quod idē cōsuluit Rapha.Cuma.cōsi. xcv.Ber.

17 pendente.¶ † Itē pone statuto cauetur ꝙ nullus possit de-
tineri ꝓ maleficio pro quo pena pecu.deberet imponi si de-
derit fideiussores de cōdē.soluēda vel de presentando ⁊ alia
securitas nō exigat ab eo nec a fideius.⁊ ideo Titius accu-
sa.vel denū.de quodā crimine pro quo est pena.pecu.impo-
nenda ille satisdedit de se presentando ⁊ de condē.soluenda
⁊ de parendo preceptis potestatis hanc securitatē sic voluit
potestas qꝛ datum erat ei arbitrium:pro quo tales fideiusse
runt in omnē causam:post hoc cōdēnauit istū Titiū in lib.c.
ad.x.dies soluēdis intra quos dies fideius.ꝑsentauerūt po-
testati dictū Titiū queritur an ex forma statuti sint liberati
an vero nihilominus teneantur ad soluendā condēnationē
ꝑm promissionem dicti Titij exactā ex vigore dicti arbi.Re
spondeo pro ⁊ cōtra,vt notaui in dictis questionibus statu
torū ⁊ solue qd fideiussores ad dictā cōdēnationē non teneā
tur:quia statutū predictū seruādum:nā fideiussores nō sunt
ex maleficio obligati sed ex contractu:vt de verbo.obli.in-
sti.§.in hac re.arbitriū ergo nō debet posse extēdi ad fideius
18 sores.¶ † Itē pone cōtineri in statuto ꝙ nulla bestia det dā
num sub pena.x.solid.vel qd naues ad locū non vadāt pro-
hibitū nunc potestas condemnauit bestiā vnā vel nauim in
pena statuti cōtenta:queritur an valeat talis cōdēnatio:vi-
detur ꝙ nō:quia nauis ⁊ bestia sunt res inanimate que con
demnate sunt:ergo sentētia valere nō debet qꝛ res nō delin-
quunt:vt in aut.de man.prin.§.oportet.⁊ alibi dicit lex ꝙ ea
que sensu carent iniuriā facere nō dicuntur.l.j.§.j.ff.si qua-
dru.paupe.fecis.dica.dic tamē cōtra,scilz ꝙ valeat sentētia
qꝛ video ꝙ hic fit fundo ⁊ nō persone adiudicatio:vt.ff.fi.re
gun.l.iij.§.si aliter.⁊ satis est condē.persona cuius est nauis
vel bestia per talē sententiā:facit ad predicta.ff.de neg.gest.
l.qui alieno.§.fi. Item si condēnatio nō valeret iam videre-
tur verbis ⁊ nō rebus ⁊c.C.de vsu.l.fi.C.cōmu.de leg.l.ij.in
fi.⁊ pro hac solutione facit qd not.Accur.ff.de ope.no.nun.
19 l.fi.glos.in qua incipit ad rei.¶ † Itē pone questionē de fa-
cto que cōtingit Bononie cōtinetur in statuto ciuitatis cō-
munis Bononie ꝙ nullus ponat ad tormēta nisi pro homi
cidio vel falsitate ⁊ raptu mulierū ⁊c.contingit qd quidam
famulus.d.Alber.quondā Odof.per vim cepit quandam
puellā virginē ⁊ eam prostrauit ad terram ⁊ carnaliter co-
gnouit eam iste famulus captus fuit precedētibus indicijs
⁊ positus in grauissimis tormentis,idē.d.Alber.patronus
dicti famuli tempore syndicatus obtulit libellū cōtra iudi-
cem dicens qd statutū non habebat locū:qꝛ dictus eius fa-
mulus non cōmiserat crimē raptus:⁊ statutum dicit pro ra
ptu mulierū queritur quid iuris:dic qd famulus nō potuit
nec debuit ex illo crimine subijci tormentis ⁊ questionibꝰ:qꝛ
rapere est qn̄ per vim rapitur mulier ⁊ transducit de vno lo
co ad aliū quo casu imponit pena mortis:vt.C.de rap.virg.
20 l.vna.ff.ad.l.iul.de vi publ.l.qui cetu.§.qui vacantē.† at qui
b virginē proijcit[b] in terrā ⁊ eam per vim stuprauit nō debet
mori de iure sed punit in dimidia parte bonorū suorū:vt in-
sti.de pub.iudi.§.itē eadē.vel dic ꝙ tenet.l.iul.de vi publ.vel
priua.ff.eo.tit.l.j.§.itē. Preterea de hoc idem dicit Azo.in
sum.§.nūc de stupro.⁊ qd teneat.l.iul.de vi pub.vel priua.di
cit.l.ff.de adul.l.mariti.⁊ ar.d.§.qui vacātē.patet ergo ꝙ ex
diuersitate dictarū pena.qꝛ aliud est rapere aliud est ꝑ vim
mulierē cognoscere:⁊ ideo de facto potius ꝙ̄ de iure ⁊ ex vi
gore officij positus fuit ad tormēta dictus famulus: verum
qꝛ idē.d.Alber.omiserat in libel.predicto quē dari fecerat
appo.locū vbi ille famu.fuerat tortus apposita excep.peti-
tio.inepta ius fuit quesitū per dn̄os leg.doc.⁊ pronunciatū
per syndicato.super ipsa petitione nō posse procedi per.l.ff.
de accu.l.libel.de quo idē.d.Alber.mirabiliter derisus fuit
21 † qd autē dictū est.s.qd qui rapuit virgi.punitur pena mor.
per iura predicta.C.de rap.vir.§.qui vacā.⁊.l.qui cetu.intel
ligas siue ipsa rapina facta fuit volēte vel nolēte:vt.d.l.j.de
rap.vir.ꝙ intelligit.d.Gui.de su.siue nolē.siue vol.s.ex post
facto post ipsam rapinā:nā dicit qd si ab initio virgo se rapi
cōsenserit ꝙ nō sequitur pena mortis ex eo qd dolus non in-
fertur volēti.C.de trāsac.l.cōdemna.Et qꝛ volenti nō infert
22 iniuria.ff.de iniur.l.j.§.vsqz adeo.¶ † Sed pone statuto ca-
uetur quod rapiens filium decapitetur:aliquis rapit caren
tem patre certe cessat stat.quia vnum correlatiuorū dat in-
telli.reliquum:nam filius presupponit patrem ⁊ econtra:vt
l.cum autē.ibi pater efficiatur ⁊c.C.de insti.⁊ substi.⁊ ita ibi
23 dixi ego Iac.but.¶ † Quid si cognoscatur mas contra na-
turam:dic vt habetur in.l.cū vir nubit in feminā.C.de adul.
illud enim est peccatū ꝓpter qd venit ira Dei in filios diffi-
dentie:vt habetur extra de vi.⁊ hone.cleri.§.ne vero facili-
24 tas.¶ † Sed qd si in aliquo mēbro mulieris non apto quis
se contineat

se cōtineat dic quod erit locus pene capitis: vt. xxxij. q. vij. c.
25 adulterij malū. ¶ †Sed an ꝓpter opus sodomi. vel si quis seipsum polluerit vel si vxorē extra claustra polluit vel huiusmodi possit vir dimitti dic qꝺ nō: vt. xxxij. q. vij. c. omnes. & sm papā. extra de adult. c. j. ¶ Itē quot peccata cōmittit qui monialē cogno. dic vt. xxx. q. ij. virginibus. & talis nō potest cōtrahere matri. si tamē cōtrahit tenet. xxvij. q. j. c. hi igi
26 tur. ¶ †Itē quero an plus peccet qs cognoscen. pulchrā ꝙ
27 deformē. dic vt. xiiij. q. j. c. vlt. Jac. bu. ¶ †Itē pone cōtineri in stat. ciui. qꝺ banniti pro quibusdam malefi. nunꝙ possint eximi nec cācellari de bāno: modo quidam bāni. ex tali maleficio est scriptus in numero bannitorum qui volebat allegare & dicere ipsum bānum nullū fore ipso iure: & ideo petebat de ipso bāno cancellari deberi: qꝛ forte dicebat & ostēdebat ꝙ nunꝙ fuerat citatus per qꝺ ostenditur bannū ipso iure nullū. ff. que sen. sine app. l. j. §. ex edicto. queritur an sit audiēdus: & videtur ꝙ sic quasi nunꝙ banni. qꝛ bānitū accipere debemus rite condē. ff. de re iu. l. si se nō obtulit. §. cō. Itē exheredatum accipere debemus rite: vt. ff. de contrata. l. nō putaui. §. quesitū. Item testamentum accipimus rite confectū. de ver. sig. l. Paulus. ff. de pe. l. si quis aliquid. ff. queād. test. aper. l. tabellarū. j. rñ. econtra videtur ꝙ etiam non iure testamētū factū dicatur: vt. d. l. tabel. j. respō. ff. de tab. exhi. l. j. §. siue autē. nam dicitur testamētum donec fuerit dictum & decla. nullum esse. ff. de iniu. rup. & irri. test. l. nullo. Sol. di-
a cit. d. Dy. dictū bāni. audiendū[a] esse per. l. ff. de fal. l. si quis
28 lega. in prin. & arg. eorum que ibi no. ¶ †Itē pone contineri in statu. ciui. ꝙ potestas in condē. & abso. maleficiorū faciēdis cōuocet certos sapientes quorū cōsilio procedat ad abso. & condē. nunc potestas condē. vel absol. nō cōuoca. sapiētibus vel cōuoca. nō tamē fuit secutus eorū cōsiliū & occurrit sepius de facto queritur quid iuris. Et primo videtur qꝺ non teneat qꝺ factum est. arg. ff. de insti. l. sed si pupil. §. cōditio. C. de acqui. pos. l. pe. & l. cōsi. ff. de cur. fur. §. cum. l. j. ff. de exer. §. si plures. ibi. sed si sic preposuit &c. ff. de acqui. here. l. si qs mihi bona. §. iussū. & §. recte. & glo. ibi posita. in ver. sed quid. ff. de admi. tuto. in. l. Titiū. in prin. ff. man. l. diligenter. ff. de arbi. l. non distinguemus. cum si. & extra de elec. c. cū in veteri. & cum olim. de arbi. Item contra videtur. ff. de cōdi. & demon. l. cū tale legatum. §. si arbi. Titij. & l. filie. ff. de leg. j. & l. turpia. §. j. & l. Titiū & Meuiū. §. j. ff. de admi. tuto. l. quidam occidens. §. papinia. & ff. de arbi. l. nō distinguemus. §. quesitum. sol. dicit ꝙ absolutio vel cōdem. valeat & teneat: & dic plenius vt dudum notaui Bononie in questionibus sta
29 tu. quarum copia est si cuilibet iudici. ¶ †Item pone in statu. cōtineri ꝙ pro certo maleficio imponatur certa pena puta. c. lib. Et in eo. vol. statutorū inuenit aliud sta. ꝙ generaliter imponit aliā penā pro omnibus malefi. modo querit qꝺ statutum sit seruandū: respondeo ꝙ aliud generale non derogat statuto speciali qꝺ certā & determinatam penā imponit. l. si quis procu. ff. de procu. l. si quis duo. ff. de admi. tu. l. sanctio legū. ff. de pe. extra de rescrip. c. j. & qꝛ generalis clausula non refertur ad ea de quibus specialiter est dictū. l. doli
30 clausula. ff. de ver. obl. ¶ †Itē pone cōtineri in statuto ciui. castelli qꝺ nullus cōpellatur restituere rem quā publice & sine fraude emit nisi preciū integre ei fuerit restitutū: cōtingit de facto qꝺ in aretino fuerunt boues duo derobati & ducti ad ciuitatē castelli & ibi venditi fuerunt vbi erat dictū statu. modo querit an ipsum statutum noceat aretino quominus possit boues habere nisi preciū soluat eorū. Et primo videt obstare: nam cum ibi litiget debet. ll. illius loci seruare & nō dedignari eis vti. arg. C. de sen. & interlo. om. iudi. l. cum papinia. nā qui Judeum cōuenit Judeorū ferias cogitur obserua. vt. C. de iude. & celi. l. die illorū. actor debet rei legibus subiacere: nā actoris differtur actio qꝛ pupil. est reus. C. de carbo. edic. l. j. & ij. ¶ Itē actori denegatur de dolo actio qꝛ est reus honestus: vt. ff. de dol. l. non debet. nempe. ipsius loci cōsuetudo vigeat in quo questio vētilatur. arg. ff. de euic. l. si fundus qui ex eo. loco in quo agitur rei petite estimatio terminatur. ff. si cer. pe. l. vinū. quid plura. l. videtur expressa que dicit legem loci vbi agitur spectandam esse. ff. de var. & extraor. cri. l. j. §. in homine. lex dicit legē ciui. ad alienigenā posse protendi. C. de emanci. lib. l. j. C. de suscep. & archa. l. iiij. enim sequit forum rei ergo debet illud cum cōmodis suis & incōmodis sequi. C. de bo. pos. l. j. Item si statuta castelli que sunt pro aretino bona libēter ea statuta inducet pro se: ergo male facit qui petit id cuius contrarium nō esset postulaturus. ar. ff. de solu. l. pe. Preterea in iudicio quasi cōtrahit: vt ff. de pecu. l. sed si licet. & ff. de tute. & rat. dist. l. defensor. vnde sicut ratione cōtractus quis sortitur forum sic debet sortiri ratione litis ꝙ facit castelli. nam & dici cōsueuit cum fueris Rome &c. ff. de offi. presid. l. obseruare. §. pena. ff. de vsu. l. j. j. respō. nā & imperator statuit nauigātes maritimis legibus subiacere: vt. ff. ad. l. rhod. de iact. l. pe. ¶ Econtra videtur. arg. ff. de iur. om. iud. l. fi. ¶ Itē qui precepta in nō subditos facit quasi nil operat: vt. C. qui ꝑ sua iurisd. dari pos. l. j. nā si hoc esset verū iam liceret castellanis statuere qꝺ omnes sui subditi alijs quibus essent obligati non tenerent ꝙ esset iniquū: vt ar. ff. de eo ꝙ cer. lo. l. nō vtiq3. j. rñ. porro hoc statutū pro castellanis factum est: ergo prodesse vel obesse alijs non debet. ar. d. l. fi. de iurisd. om. iudi. video enim qꝺ si priuilegiatus cum priuilegiata cōcurrat ꝙ vtitur quilibet iure cōmuni: ergo si alienigena cū alienigena litigat vtitur quilibet iure cōmuni: vt. C. de iudi. & celi. l. iudei. & in auf. de sanc. epi. §. sed hoc presenti. ff. de mino. l. verū. §. pe. nā imperator qui est dñs mundi suis tantū & nō alijs legem imponit. ff. ad. l. rho. de iac. l. pe. & C. de sum. tri. & fide ca. l. j. ꝑterea rescripta principis petenti prosunt si alijs nō inferant lesionē quantomagis hic in statuto est seruādum. C. de preci. impe. offe. l. rescripta. Sol. sm. d. Dy. & in hac opi. fuit Mar. de fa. & etiā sunt omnes doc. cōiter ꝙ statutū non obsit: qꝛ statuta terrarū dicuntur propria ipsius ciui. ergo non sunt ad alios porrigenda. C. de legi. & consti. prin. l. ij. equalitas enim iam litigatoribus non adesset si alter ex litigato. alienum suo proprio iure offenderet: quia lex abhorret: vt. C. de fructi. & lit. expen. l. j. &
a etiam non videtur honestum ꝙ ratione loci vbi agitur iustitia varie: vt. C. de temp. & repli. l. j. §. si. verū si aliquis forēsis deliquisset in terri. castelli: tūc ille puniet secūdū statu. illius
31 ciui. qꝺ dic plene vt. s. de pen. §. sed pone questionē. ¶ †Sed pone ꝙ in ciuita. illa castelli sit aliquid statu. qꝺ faciat cōtra reū & pro actore forense modo queritur: an possit retorqueri cōtra ipsum actorem: & videt qꝺ nō: qꝛ equalitas in iudicijs & arbi. est seruanda: vt. ff. de arbi. l. si de meis. & l. si cū dies. §. pe. & l. si. C. de fruc. & lit. expen. & qꝛ reus nō potest postulare: vt sta. seruet contra actorē: vt. s. & quis non potest postulare vt sta. seruetur contra actorē: vt. s. & quis non potest postulare cuius contrarium non esset postulaturus cōtra actorē. l. pe. C. de sol. l. ratas. C. de rescin. vē. ecōtra videtur qꝺ statutū loquit generaliter &c. ¶ Itē qꝛ potestas iurauit seruare statu. Sol. dic ꝙ nō debet seruare per iura predicta & alia. s. al
32 legata in alia ꝓxima questione. ¶ †Quero pone fore bānū missum per ciuitatem super aliquo facto faciēdo vel nō certa pena aliquis venit contra dictum bannū: querit nūquid
b excusetur[b] eo qꝺ dicat se non audiuisse & ignorasse bannum missum esse: & videtur ꝙ talis excuset. arg. ff. de iurisd. om. iu. in. l. si quis id. & qꝛ si iudex vult cū de sciētia redarguere habet hoc necesse ꝓbare. ff. de ꝓba. l. verius. & facit. ff. de decre. ab ordi. fa. l. fin. Itē qꝛ non preiudicat proscriptū nisi ita proscribatur ꝙ ab omnibus legi possit & intelligi. ff. de instito. l. sed & si pupillus. §. proscribere. & facit. ff. de origi. iur. l. ij. §. is itaq3. Item quia vox preconis &c. C. quomo. & quando iud. auf. qui semel. & sic ratiōe ignorātie excusat. C. de tabu. exhi. l. generali. ff. de his qui no. infa. l. genero. nam & heres ignorans testatorem occisum si postea testamētum aperiat heredi. non priuatur. ff. ad silla. l. si quis in graui. Econtra videt qꝛ hec lex est que debet sciri ab omnibus. C. de legib. l. leges. in auf. vt fac. noue consti. §. ij. & argu. bonum cōtra illos qui dicūt se ignorasse bannū. ff. de publi. l. interdum. §. serui qui in fuga. Sol. distin. qꝛ si erat presens non excusatur: qꝛ est in culpa. ff. de verb. sig. l. late. si erat absens excusatur. ar. dictarum legū. Si nō erat absens nō excu. ff. de ꝓba. l. ei qui. & argu. C. de procu. l. ij. & qui dicit se remotū debet hoc probare. d. l. ei. & arg. C. de contrahen. & cōmit. stipu. l. optimā. Mart.
33 de fano. ¶ †Pone questionem de facto sepius occurrentē: quidam erat custos carceris qui promisit bene custo. & semper personaliter presentare se corā potestate & soluere id totum in quo de ea causa carcerati fuerint cōdēnati: qui fecit pro se Titiū fideiubere qui promisit eū presentare &c. ¶ Itē potest poni de eo qui habet licētiā armorū vel de illo qui pro crimine quodā promisit: vt. s. modo ille talis aufugit cum quodam carcerato vel cōmisit cum dictis armis quoddam male. qui citat ꝙ cōpareat: & qꝛ non venit ponitur in banno cōis & precipitur fideius. ꝙ eum representet sub pena in promissione apposita: & qꝛ eū representare non potest condēna. est fideius. in. c. lib. modo queritur an fideiussor illam condē. soluere teneatur qui fideius. allegat ꝙ non potest dictū principaliter representare occasiōne dicti banni. Et videtur qꝺ fideius. nō teneatur primo tali ratione: dicit. l. qꝺ si promisit aliquē sistere in iudicio debeo facere eū sistere in eodem statu. & conditione & causa: vt. ff. si ex noxa. causa aga. l. ij. quod

a ¶ Audiendum. Adde Petr. de ancha. consil. vj. Ber.

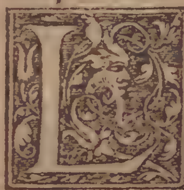
b ¶ Excuset. adde Roma. consi. lix. Francis. Are. cōsil. cx. Ber.

secus est hoc ex eo quia promisit sistere in iudicio non bāni.
ergo non est eadem causa cū ipse sit banni. vt instit. de here.
quali. ꝛ diffe. §. seruos. vbi dicitur ꝙ mutata persona muta-
tur causa. ¶ Item alia ratione quia si ipse fide. solueret pro
principali posset petere a cōmuni vt cederet iura et actionē
contra principalē: vt. ff. man. l. papi. ff. qui pot. in pig. hab. l.
mulier. quia habet actionē mandati contra eum: sed cū sit
bāni. de ciui. sua per potestatē ꝛ in perpetuū non reuersu. nō
potest cōmune dare iura ꝛ actio. saltē personales: obstante
ergo exceptio. cedendarū actionū nō tenetur fideiuſ. qꝛ per
cōmune factū est quominus possit cedere act. vt legitur. ff.
de solu. l. stichū. §. ve. vnde si cōmune petat a fideiuſ. di. fide-
iu. dolo facis quia petis ꝛ habet excep. doli. ff. de do. excep.
l. si opera. ¶ Itē nō debet de eo. deli. bis querere: vt. ff. nau.
cau. stab. l. licet. ¶ Item si quis aliquē iudicio sisti promisit
ꝛ ipse mortuus sit nō tenetur. ff. qui satiſ. cogā. l. si decesse. nā
iste qui est banni. habet̄ pro mortuo quo ad actus ciuiles: vt
ff. de bo. pos. ſm tabu. l. j. §. filiū. ꝛ sic equiparatur impossibili
precepto ꝛ impossi. preceptū nō valet: vt. ff. que sen. sine app.
rescin. l. paulus. in fi. ¶ Itē pro hac parte bene facit. ff. si qs
cau. l. sed ꝛ si quis. in prin. ecōtra videt̄ qd fideiuſ. teneat̄. ar.
ff. qui satiſ. cog. l. si vero pro cōdem. Item alio. ar. ff. de pact.
l. tale pactū. §. fin. vbi tale pactū factū pro mortuo valet. Itē
facit. ff. de accu. l. ex iudiciorū. Item arg. ff. de fideicō. liber. l.
cū querit̄. Sol. saluo consilio meliori ita videtur distin. quia
aut iste fideiuſ. citatur ꝛ ei precipitur vt representet principa
lem ante bannū ei datū aut postea si enim ante bannū dico
fideiussorem indistincte teneri si reū principalē non represen
tauerit: vt. ff. q satiſ. cog. l. si deceſ. ff. si quis cau. l. sed ꝛ si qs. si
autē hoc fiat post datū bannū dico fideiuſ. nō teneri. arg. di-
ctarū legū. vnde bonus ꝛ cautus iudex primo citabit fide-
iuſ. ꝛ precipiet qd representet reū, ꝛ si hoc nō fecerit cōdēna-
bit eum ꝛ postea faciet citari principalē ꝛ si cōtumax fuerit
faciet eū bāni. vel ſm. d. Odof. ꝛ verius qd si ꝑ eodē malefi.
vel excessu pro quo fideiuſ. fuerit condēna. vel in bāno posi.
ꝙ propter bannū ꝓpterea fideiuſ. nō releuantur: qꝛ iam cir-
cūuenerunt viā per quā fideiuſ. qd esse nō debet. ff. de iudi. l.
ij. ꝛ. C. vnde vi. l. meminerint. si autē condemna. fuit propter
aliud crimē: tunc dicit qd fideiuſ. excusantur ꝛ principaliter
promittētes. arg. ff. qui satiſ. cog. l. si vero. ff. si quis cau. l. sed
ꝛ si quis. sed ꝛ si fideiussor soluere nō potest nec etiā pōt prin
cipalē presentare offerat se defensioni ipsius: ꝛ sic fideiuſ. nō
poterit condēna. nisi ad penā qua condemnaretur principa
lis: ꝛ hoc si crimē respiceret penā pecu. ꝛ ꝙ fideiuſ. possit de-
34 fendere: cū hoc dicit. l. sancimus. C. de fideiuſ. ¶ † Questio
talis est dū potestas sederet in iure pro tribu. precipit cuidā
allegāti de iure suo ne amplius loqueret̄ sub pena. c. lib. ille
tamē fuit locutus: querit̄ vtrū potestas possit illi penā infer-
re. Et primo videtur ꝙ nō: nam dictū preceptū videt̄ potius
volūtatis ꝙ̄ sentētie. C. cōia de lega. l. epistolas. per totū. Itē
qꝛ potestas debet audire omniū desideria. ff. de offi. procon.
ꝛ leg. l. nec quicꝙ̄. §. circa aduoca. vnde qd factū contra legē
non tenet. l. non dubiū. C. de legi. Item quia nō debet excan
descere aduersus eos quos malos putat. ff. de offi. ꝓsi. l. ob-
seruandū. ¶ Itē qꝛ nō licuit ei alicui facere iniuriā. ff. quod
met. cau. l. cōtinet igit̄. in fi. ff. de iniur. l. nec magistratibus.
Item qꝛ vtebat̄ iure suo ꝛ iure execu. nō habet iniuriā. ff. de
iniur. l. iniuriarū. §. j. de lib. ho. exhi. l. iij. §. j. de regu. iur. l. nul
lus. de dā. infec. l. proculus. Itē nemo debet ius suū dimitte
re indefensum. ff. de peti. here. l. illud quoqꝫ. Itē qꝛ potestas
nō causa cognita: sed per calorē id dixit: ergo nō valet. ff. de
reg. iu. l. qd calore. ff. de diuor. l. diuortiū. de publi. l. licitatio.
ꝛ qꝛ illud preceptū fuit sine causa, ideo non valet: vt. ff. de su
spec. tut. l. iij. §. fi. ꝛ de trāsac. l. cū hi. §. causa. ff. de his qui no.
infa. l. ij. §. ignominia. Item qꝛ impossibile preceptū iudi. nō
est seruandum. ff. que sen. sine appel. rescin. l. fi. nec etiā turpe
siue inhonestū. ff. de arbi. l. si cū dies. §. cōpromisso. ꝛ qd con-
tra bonos mores fit dicit̄ impossibile. ff. de cōdi. insti. l. filiꝰ. ꝛ
l. cōditio. nā hoc ꝓceptū est cōtra bonos mo. cū patiēter de-
beat potestas audiri ꝛc. ecōtra videt̄ ꝙ qꝛ edictū ꝓtoris non
debet esse illusoriū. de iudi. l. cū ꝓtor. ff. ne quid in lo. publ. l. fi.
C. de bo. que lib. l. cū nō solū. §. fi. ¶ Itē qꝛ iudex potest vim
inferre subditis gratia oneris qd sustinet. ff. qd me. cau. l. cō-
tinet. Itē qꝛ licet ei defendere suā iurisdic. penali iudicio. l. j.
ff. si quis ius dicē. nō obtē. Itē qꝛ potest denegare suā iuris-
di. nō obtēperātibus. l. licet. ꝛ. l. si per pretorē. §. sed cū decre-
to. ff. ex quib. cau. ma. Itē qꝛ ille fuit inobediēs ꝛ cōtumacia
penā accumulat. ff. de pe. l. relegati. Itē qꝛ non videtur dolo
carere qui ius dicēti nō obtēperat. ff. de re iudi. l. nemo pōt.
ꝛ ex dolo suo nemo debet premium reportare. extra de do. ꝛ
contu. c. cū cōtingit. ff. de do. l. ne dolo. C. de leg. l. legata. ff. ꝓ
soc. l. verū. §. hec que. ¶ Itē qꝛ potestas debet cōminari. ff.
de admi. tut. l. tutor. §. si depositi. de offi. prefe. vig. l. nō solēt.
§. j. de offi. pre. l. iij. §. cū portionis. Item qꝛ a tali precepto po
tuit appel. C. de appel. l. cū multis. C. quādo prouo. nō est ne-
ceſ. l. certa ratione. qd cū nō fecerit videtur preceptū appro-
basse. C. quomo. ꝛ qñ iud. l. iij. C. de sen. que sine cer. quāti. ꝓ-
fe. l. fi. Itē qꝛ potest iubere alicui ne exeat de domo sua. ff. de
interdi. ꝛ rele. l. fi. Sol. ſm do. Guid. de suza. ꝛ vt alias Bo-
nonie me presente fuit per peritiores cōsultū dic penā exigi
non posse cū preceptū fuerit nudū ꝛ factū absqꝫ cause cogni
tione ꝛ hoc per. l. filiusfa. §. diui fratres. ff. de leg. j. ꝛ. ff. de le-
35 ga. iij. l. pater. §. iulius agrippa. ¶ † Itē pone cōtineri in sta
tuto qd bāniti pro maleficio nō possint exire de bāno. quidā
bāni. prodidit potestati plures derobatores qui suspēsi fue-
runt ꝛ mortui: cui bānito promiserat potestas pro hoc eū fa-
cere cancellari de bāno ꝛ eū cancellari fecit queritur an va-
leat cancellatio illa sine licētia cōsilij facta: ꝛ primo videt̄ qd
sic: qꝛ congruit potestati purgare prouinciā quā regit malis
hominibus: vt. ff. de offi. presi. l. congruit. ꝛ. l. iij. extra de offi.
ordi. c. j. specialiter de inquisitione. §. quādo. ver. iij. Itē pote
stas concessit vtiliter negotiū cōmuni: ergo debet per cōmu
ne haberi ratū. ff. de nego. gest. l. papi. ¶ Itē qꝛ publicū est ꝛ
vtile posse secure per itinera cōmeare. ff. de his qui deiec. vel
effu. l. j. ¶ Itē qꝛ seruꝰ recipit libertatē qui manifestat necē
dñi sui. C. ex qui. cau seruus perue. ad liber. l. j. ꝛ. ij. ¶ Item
qꝛ ille bānitus non debet decipi autoritate potestatis. C. de
his q ve. eta. impe. l. j. potuit enim potestas hoc facere. s. pur
gare ꝓuinciā malis hominibus. C. de carc. ꝓu l. j. ꝛ quotieſ-
cūqꝫ aliquid cōcedit̄ alicui ꝛ id videt̄ esse cōcessum sine quo
explicari nō potuit. ff. de iuriſ. om. iud. l. ij. ff. de sponsa. l. ora-
tio. ¶ Itē videt̄ casus. ff. de re mili. l. non omnis. §. a barba-
ris. ꝛ. §. fi. ꝛ. l. desertorē. §. fi. ¶ Itē qꝛ iste banni. liberatus est
in oblig. nō debet amplius deduci. ar. ff. de solu. l. qui res. §.
areā. ¶ Itē publi. vtilitas prefert̄ priuate. ff. pro soc. l. accu-
sare. §. labeo. ecōtra videt̄ dicit̄ de ꝓtore tutore: vt. ff. de pact.
l. tuto. ꝛ. l. imperator. C. de pac. l. tutore. ¶ Itē magistratibꝰ
ciuitatū quia ciuitas potest restitui vt minore. C. ex qui. cau.
ma. l. respu. ¶ Itē nō est dubiū ꝙ bannū fuit positū volūta-
te cōsilij: ergo ita debet dissolui. ff. de reg. iur. l. nil tā natura-
le. ¶ Itē si quis ꝓnūciet̄ liber nō interueniēte iusto cōtradi
ctore nō tenet pronūciatio. ff. de collu. detegē. l. nō iusto. Itē
facti questio in arbitrio est iudicis pene vero ꝓsecutio legis
auto. mādat̄. ff. ad turpil. l. j. de pe. l. diui fratres. ꝛ. C. de pe. l.
j. ¶ Itē isti nō potest remitti pena nisi ab imperatore: vt. ff.
de pe. l. actor. ꝛ. ff. de pe. l. relegatorū. ¶ Itē bannū fuit can-
cellatū cōtra salutē ordinis iudiciorū nō tenuit ergo cancel
latura: vt. C. de his qui ad eccl. cōfu. l. presenti. ꝛ de sen. ꝛ in-
terlo. om. iudi. l. prolatā. ergo ipso iure nō tenet. C. quādo ꝓ-
uo. nō est neceſ. l. ij. ff. de re iud. l. paulus. nec etiā potestas po
test alicui cōcedere ꝙ edificet in publi. vt. ff. qd vi aut clam. l.
ꝓhibere. §. plane. ꝛ de offi ꝓcu. cesa. l. j. ꝛ inuitarēt homines
ad delinquēdū qd esse nō debet: vt. C. de lati. lib. tol. l. j. §. sed
ne seruū. Solu. dic qd valet cancella. per. l. j. ff. de re mili. l. nō
omnis. §. a barba. ꝛ. l. trāsgere. ff. ad velleia. l. j. ꝛ. ij. §. antepe
nul. ꝛ. §. deinde. ꝛ. C. qui. cau. ser. acci. pro premi. liber. l. j. ꝛ. ij.
¶ Item quia in hoc vertitur publi. vtilitas que prefert̄ pri-
uate: vt. C. de offic. rec. prouin. l. potior. Saluo qd si statutum
esset ita precisum ꝛ iuratū qd nō possit absolui: et de hoc po-
nitur supra circa primā partē huius tituli. § sed pone quod
ciuis. quia tunc dico ꝙ banni cancellatio ipso iure sit nulla:
quia qd contra legem factū est ipso iure non subsistit. C. de le
36 gi. ꝛ consti. l. non dubiū. ¶ † Insuper pone questionem que
de facto cōtingit de qua supra posui sub rubric. de bo. mali.
§. sed pone qd statutū est qd omnia bona homicide debeant
publicari. Quidā vendidit domum ꝛ possessionē non tradi-
dit postea commisit homicidium pro quo positus est in ban
no: ꝛ cōdēnatus ꝛ omnia sua bona sunt publi. commu. que-
ritur nunquid illa domus in qua stabat ꝛ morabatur tem-
pore dicti homicidij sit public. communi dicta venditione
non obstā. Et videtur quod emptor possit dictam domum
defendere: quia semper statur instrumento donec probetur
cōtrarium. C. de proba. l. cū precibus. ¶ Item quia factus
est dominus per traditionem: ꝛ videtur casus expressus: vt
ff. de donat. l. post contractum. Econtra videtur ex eo quia
videtur venditio facta in fraudem: ꝛ ideo reuocandū ex illo
edicto. de his que in frau. credi. vt eo. tit. per totum. fuit ob-
lig. vt insti. de obli. que ex deli. naſ. ꝛ. ff. de act. ꝛ obli. iur. ciui.
regulas. ne male. remaneant impuni. vt. ff. ad leg. aquil. l. ita
vulneratus. in fi. Item qꝛ daretur materia delinquē. quod
esse non

esse non debet.C.si aduer.vendi.l.j.ꝛ de vendi.l.j.sol.dicit.d.
Guil.ꝛ alij sapientes qđ si ille malefi.tenebat ꝛ possi. ipsam
domum tpe malefi.q̄ debeat destrui ꝛ publica.ſm for.statu.
ar.ff.qui.mo.pig.vel hyp.sol.l.qualis imaginari.ꝛ q̄ sit si-
a mulata[a] venditio bene facit.C.de distra.pig.l.si in vacuam.
37 ¶†Item pone in statu.cōtineri qđ oīa bona homicide de-
beant applicari heredi interfecti tam mobi.q̄ immobi.mo-
b do queritur nunquid noīa debitoꝝ[b] sint applicāda his here
dib⁹:ꝛ videtur qđ sic.q2 tā q̄ immobi.veniūt in resti.dotis.C.
de rei vxo.ac.l.vna.§.exacti.Itē appel.bonoꝝ ꝛ noīa cōti-
nentur.ff.de ver.sig.l.bonoꝝ.Itē imobi.ꝯtinent noīa incor
poralia: vt insti.de rerū diui.§.pena.ꝛ de rebus corpali.Itē
tps statuitur in pscrip.lō.tēp.l.fi.Econtra vr̄ q̄ oīa bona ve-
niāt diuidenda.ff.fami.erc.l.illud.cū duabus leg.seq.Atta-
men ista nō veniunt.ff.fa.erc.l.ij.ꝛ ea q̄ in noibus. Itē idē si
idē essent noīa ꝛ res mobi.ꝛ immobi.cur diuersis noīb⁹ vo-
carent:vt.C.de codi.l.si idē. itē cū statu.dicat tā bona mobi.
q̄ immobi.meli⁹ est verbis edicti seruire.ff.de excu.l.j.§.vt er
go.Solu.dico q̄ heredi.interfecti nō applicent nomina p.l.
ff.de leg.iij.l.vxore.§.ꝯcubine.ꝛ.ff.de leg.ij.l.grauis.j.rñ.vbi
dr̄ q̄ in bonis nō intelligūtur nomina debitoꝝ lega.vel pecu
nia ad nomina faciēda:vt.ff.de pe.l.quātū bonis.§.hoc am-
38 plius.¶†Circa si.pñtis titu.huius pono.q.q̄ cōmodius in
serere potuissem sub rub.de bāni.pro malefi.Cōtinetur in sta
tu.ciui.q̄ bāni.pro malefi.impune possit offendi sicut euenit
in qualibet ciui.tā Lōbardie q̄ Tuscie.modo querit nūqd
bāni.aliqs p malefic.possit sine pena occidi.Et primo vr̄ qđ
nō multis rōnibus.Quid em̄ si ille banni.erat banni.ex tali
delic.ex quo morte debebat incurrere nec ad mortē erat cō-
dē.qūo moriet manu ministri si sentētia iudi.mori debeat cū
nō pl⁹ veniat in executione q̄ in sentētia ꝛ execu.nō debeat
formā cōdē.excedere:vt.ff.de ap.l.ab execu.ꝛ.C.de appell.l.
si qs prouocare.nec vlterius debeat protēdi met⁹ q̄ reperia
tur deli.vt.C.de pe.l.sanci.C.commu.de succes.auc.oēs pere
grini.Scda rōne,nā certū est q̄ hmōi statu.ciui.appel.ꝯsue.
vt colligit.ff.de ser.l.iij.§.diuus.ꝛ nihil aliud sunt q̄ quedā
ciuiū cōuētiones:vt colligit.ff.de aqua plu.arcen.l.j.§.fin.et
certum est q̄ hmōi ꝯuē.nō excusant quē a pena q2 nō habēt
effectū:vt.ff.de ver.sig.l.generalr.ꝛ.l.se.Tertia rōne nā lex
est expres.que exulē agētē admittit ꝛ eum nō repellit:vt.ff.de
mino.l.papi.exuli.si em̄ impune liceret offendi frustra dice-
ret agētē admitti q2 licita puniri nō dñt:vt.C.de adul.l.grac
ch⁹.ꝛ de admi.tu.l.scim⁹.ꝛ de cōstr.tu.l si vt pponis.Quar
ta rōne vr̄ q̄ ex for.talis statu.nulla pstet autoritas ex eo qđ
talis cōcessio est merū imperiū ꝛ q̄ sunt meri imperij vr̄ qđ
regentes puin.soli habeāt nō ciui.vel castrū:vt.ff.de offi.psi.
l.illici.§.q vniuersas.ꝛ in auc.de defen.ciui.§.nulla.ꝛ.§.au-
dietur.Quinto q2 dato q̄ statu.tali cōtinet q̄ ex qualitate lz
offendere:aliud est em̄ occi.aliud offen.nā pprie offend.par-
tis continet lesionem ꝛ quasi nihil aliud est q̄ nocere sed oc
ci.est hominē occi. ꝛ extinguere sicut colligit.ff.ꝺ his q deie.
vel effu.l.j.Sexto si verbū offendere videt generale vt posset
vtrūqz cōplecti tñ q2 lex est odiosa ad mitiorē partē redigēda
est:vt eit.ff.de pe.l.pses. ꝛ.l.interpreta.legū. ꝛ de lib.ꝛ posth.
l.cū quidā.Septimo q2 tale statu.videt iurigen.ac diuine le-
gi obuiare qm̄ preceptū est diuine leg.non occid.qm̄ hō ho-
mini insidiari nō ꝺz: vt insti.de obl.que ex delic.nasc.in prin.
ꝛ.ff.de ser.expor.l.si seruus.ꝛ.ff.de iust.ꝛ iu.l.vt vim.nec par
in parē imperiū h3:vt.C.de leg.ꝛ cō.l.digna.ff.ad tre.l.ille a
quo.§.tēpestati.ff.de arbi.l.nā magistratus .multomi.infe-
rior in superiorē imperiū exercebit.arg.sumpto a maiori vt
ex eis.ll.colligitur.Octauo q2 hoc inuitare vr̄ quē ad male-
faciē.ꝛ dicendū ꝛ delinquen.ꝛ sic valere nō ꝺz talis ciuiū cō
uētio:vt.ff.de pactis dota.l.conuenire.C.de indi.vid.tol.l.j.
q̄ esse nō ꝺz cū nō debeat ex.l.oriri male.sed ius ꝛ iusti.vt.C.
vñ vi.l.meminerint ecōtra vr̄ q̄ liceat talē banni.occi .mul-
tis rōnibus.nā certo certi⁹ est qđ pōt per.l.dari priuato occi
dendi autoritas sicut pro hoc multe sunt.ll.vt.C.de his qui
ad ecc.confu.l.ij.ꝛ de adul.l.gracch⁹.ꝛ.ff.de sica.l.iij.§.tras
fugas.ꝛ.ff.ad.l.aqui.l.iij.in prin.cum igit.l.muni.ideo le.ha-
beatur ꝛ ius ciui.vocetur:vt.ff.de iust.ꝛ iu.l.oēs populi. ꝛ in
sti.de iure natu.§.ius autē:quare hanc auto.inter suos pre-
stare nō pōt nō video cū statu.vincat.l.in loco .vbi factū est
et maioris auto.sit q̄ lex generalis in eo munici ff.de sepul.
vio.l.iij.§.diuus.ff.cōta predio.l.venditor.§.constat.Secūda
rōne q2 hmōi ex bāni.exceptuati sunt ab omniū ciuiū pmijs
ꝛ ciues esse desinūt sicut sumit.ff.de pe.l.qui vltimo.et sunt si
miles excōicatis quibus actus iudicioꝝ sunt clausi.vt extra
de excep.§.iij.ꝛ.d.l.qui vltimo.ꝛ de pub.iud.l.is qui.ꝛ.ff.de
iniust.rup.l.si exheredato.Tertia rōne nā si existē.non auget
pena que snīa continetur nihil operaretur statu.q̄ esse nō de
bet:vt.ff.de legi.l.si quando.Quarta rōne negare nō pōt qn
ꝛ occisus dicatur offendi sicut ex verbo offendere tam gene
raliter omnia continet:vt.ff.de re mil.l.in fraudem.in fi. Et
verbum generaliter prolatum generaliter est intelligē.ꝛ post
q̄ lex offendentem reddit immunē ab omni pena eum exe-
misse videtur quocunqz modo offendat:vt.ff.de adul.l.j.§.ꝛ
aūt.ꝛ vbi lex non distin.nec nos:vt.ff.de offic.presi.l.iij.et de
pub.l.de pcio.ꝛ Quinta rōne nā contuma. auget pe.vt.ff.
de pe.l.relegati.ꝛ.l.capitalium.§.in exulibus.ꝛ auc.dāna.§.
inter tales enim dāna.eximuntur:q2 penas refugiunt ꝛ du-
bitari nō videt q2 propter hāc fugā vltra q̄ fuissent cōdēna.
grauātur grauant enim q2 nec capita.efficitur capita.vt.d.
§.i exulib⁹.Sexta rōne q2 si dicat q̄.l.mūic.est ambigua.hec
ambiguitas est interpretanda contra cōtumaces q nitūtur
penas effugere nō ꝯtra exequentem:vt.ff.de pac.l.veterib⁹.
ꝛ.l.labeo.l.cum lege.sic ꝛ consuetu.interpretari videt vt pa-
tet omnibus:q2 videt hoīes banni.occidi sine pena:ꝛ sic ab
ea consuetu.non est recedendum:vt.ff.de legi.l.si de interpre
ta.ꝛ.l.minime.¶Sol.dupliciter potest solui hec qō.vna per
viam rigoris alia per viam equita.per viam rigo.cum cōsue
tudo generaliter sic interpreta.videtur seu videatur:ꝛ talis
c omnium opi.est vt possit occidi[c] a tali opi.non est receden.vt
ff.de fun.instru.l.cum de lanionis.§.asinam.sic propter cōtu
ma.de non capita.efficitur capit.vt.d.§.in exuli.ꝛ sic plus ve
nit in execu.quam in sententia propter contuma. Secunda
via est dist.ex quo deli.sit condē.ꝛ ex banni.vtri sit ex deli.qđ
ingerat penam mor.occi.possit.alias non sic alias distinc.ff.
de bonis dāna.l.v.j.ij.iij.iiij.respon.hanc questionem sic de-
terminat.d.Mar.de fano.

¶Questio an in loco domicilij seu originis possit contra ali
quem inquirere de maleficio alibi commisso.

1 ☞Potestas Florētie an possit inquirere contra eū qui cō
misit homicidium in territorio Senensi:ꝛ hoc quia ille ma-
lefactor ratione domicilij ꝛ originis erat de iurisdictione il-
lius potestatis.

Licet finem imposuerim pre-
senti libello adhuc
tamen intendo quatuor questiones subijce-
re que de facto fuerunt vna in ciui.Floren.
tres in ci.Senarū cū ibi assiderē.Cū qdā no
bilis ꝛ egre.aduoca.ꝺ ciui.Pistorij venisset
ad Balne.distric⁹ Señ.nomine.d.Iaim⁹ de Bo.d.Ma
ne.de la scala de Flo.existes Flo.tracta.ꝛ ordi.cū quodā suo
nepote ꝛ trib⁹ assassinis qđ irēt ꝛ occi.eūdē.d.Iāni.in dist.
Sen.q fuerūt ꝛ eūdē occide.ppe Señ p miliaria duo qb⁹ ma
lefa.aliq Seneñ.pstiterūt auxiliū ꝛ fauo.tūc mō qrit ā dic.d.
Mane .posset accu.s.ñ.ꝛ puniri vbi homici.ēt ꝯmissū ex mā
dato ꝛ tracta.Flo.s.habitis.ꝛ de hac.q.hec vltra nō scribo
q2 de ea plene posui sub ru.vbi ꝛ quo loco punit delinquens
in vlt.§.Alia.q.fuit etiā Señ.q2 q̄ntū fuit vtrū dicti malefa.
deberēt puniri ſm formā statu. ꝛ cōsue.ciui.Señ.an vero ſm
ius cōe ꝛ ad hāc etiā qō.dic p ꝛ cōtra: vt no.s.de pe.§.pone
qō.q̄ tota die occurrit de facto.Tertia em̄.q.fuit Señ.q2 q̄nti
tū fuit an dicti auxiliātes deberent puniri pari ꝛ eadē pena
qua pena puniti fuerāt malefa.pdicti ꝛ occi.de qua.q.dic vt
1 etiā no.s.de homi.§.itē pone q̄ Titi⁹ ꝛc.¶†Quarta vero qō
fuit ciuita.Flo.qm̄ statu.cōis Flo.cōtinet q̄ ptās Flo.possit
de quolibet homicidio ꝛ alijs certis delictis inquirere in q-
bus sibi datur arbitriū ēt puniēdi.modo ptās Florentie vo
lebat inquirere cōtra eū nepotē ꝛ assassi.de homicidio per
eos commisso extra ius tertio.in districtu Señ. ea rōne qa
ratione domicilij ꝛ originis erant de iurisdic.ipsius quesitū
fuit nunquid posset.ꝛ primo videtur quod non multis ratio
nibus nam vbi ipsi deliquerunt s. Señ.illic iuri:subiacere
debent:vt.C.vbi de cri.agi oportet. auc.qua in prouincia.ꝛ
l.j.ff.de accu.l.si cui.§.pe.ꝛ.ff.de re mil.l.desertorem auditu.
in princip.ꝛ.ff.de offic.presi.l.iij.ꝛ.ff.de iudic.l.venditor.er-
go videtur prohiberi quod alio loco non fiat punitio :vt.ff.
de iudi.l.cum pretor.ꝛ.C.de procur.l.maritus.Itē quia in-
iur.tantum est facta ptāti Señ.in cuius territorio maleficiū
est commissum ꝛ non potestati Floren.ꝛ ille videtur esse con
temptus:vt.ff.de iniur.l.si quis.ꝛ.ff.si quis ius di.non obtē.
l.j.etiam potestati Florentie non videtur fuisse iniuriam vel
offensam cum ei non habeat extra suum territo.obedire:vt
ff.de iniur.l.iniuriarum.§.j.de iurisdi.omnium iudic.l.fina.
apparet itaqz quod potestas Florentie non potest inquire-
re:quia inquisitio fit ad vindictam publicam vlciscendam

a ¶Simulata.ad de vt p pet.de an cha.cō.ccl.ij.ꝛ ro. cōsi.ccclxxvj.B.

b ¶Nomina debitoꝝ.Adde an appellatione bono. mobiliū ꝛ immobiliū veniant iura ꝛ actiones d. Car.consi.cxxj. Bar.consi.lxxx. Ber.

c ¶Occidi.Adde Pau.de ca.ꝯsi.c. xciij.ꝛ.xxxiij.in pmo impssis An. cōsi.clxxvj.B.

que debet ꝑ partes ciuitatũ vlcisci ꝛ nõ occultari. vt in aut. de mã. prin. §. qd si delinquentes. ꝛ in aut. de arb. §. scimus. vñ si ptãs Florẽ. inqreret de iniur. facta ptãti Senarũ ꝛ eiꝰ ꝯmunitati cũ in eius territo. maleficiũ sit cõmissuz. vñ hic facere nõ pt: qꝛ iniuriã factam alteri nemo vindicare põt. sed suam tm̃: vt. ff. de iniur. l. iniuriarũ. Itẽ si diceret ꝙ aliqua iniuria ex hoc sit facta ptãti Flo. vbi delinquẽtes hñt domiciliũ. tñ pt dici qd ptãs Senaꝝ hꝫ vtriusqꝫ vindictã. iõ qꝛ principaliter ipe iniuriatus est sicut pr̃ cuius principaliter interest vindicare iniuriã factã filio qui suo ꝛ filij noie eã vindicat: vt. ff. de iniur. l. sed ꝛ si vnius. §. ait ptor. ꝛ. §. filiofa. vñ cum magis eius intersit ipse debet pferri in vindicando sicut dicemꝰ in publico crie: qꝛ ille primo admittit qui ꝓ pensione dolore venit ad faciendã vindictã ꝛ cuius magis interest: vt. ff. de ac. l. si plures. ꝛ. ff. de adul. l. j. §. fi. fit eñ iniur. ꝑ seruum principaliter do. vt insti. de iniur. §. seruus. ꝛ sicut ꝑ filiũ fit pr̃i iniur. vt insti. de iniu. §. pariter. sic etiã fit iniuria ꝑ subditũ iudici ꝛ ptãti illius loci vbi delinquitur. nã delinquẽs dꝛ subditus illius loci in quo delinquitur q̃tũ ad hoc vt puniri possit ꝛ merito dico: qꝛ sicut ꝑ filiũ iniur. fit pr̃i sic fit iniur. dño seu iudici ꝑ subditũ. administratores eñ vocant ptãtes: ꝛ ita dñr subditos possidere sicut pr̃ filios. in aut. vt iud. sine quoquo suffra. in. §. eos aũt. ꝛ. §. si aũt. vnde dico qd qñ maleficiũ cõmittitur duplici via põt agi seu procedi vna ꝑ viã accusa. quando iniuriatus vult accusare. ꝛ tũc põt agi in loco vbi maleficium est cõmissum ꝛ ibi facilius cognoscet nõ ob. aliquo priuilegio: vt in aut. vt oẽs obe. iud. prouin. §. cõsiderantes. ꝛ in loco vbi quis accu. hꝫ domiciliũ: vt. C. vbi de cri. agi opor. l. j. põt ꝛ ꝑ inquisitionẽ procedi ad denũciationẽ officialiũ, vt in casibus no. s. in hoc ope. in. j. ru. in ver. sed qs per inquisitionem principaliter vindicat iniuriã publico factã. vñ illa via põt ꝓcedi ꝑ eũ iudicẽ in cuiꝰ territo. illa iniuria est facta ꝛ ꝙ ei tantum sit facta iniur. ꝛ nõ ei vbi hꝫ domiciliũ patet nã cũ quis verberatur dꝛ toti populo fieri iniuria. ar. ff. de iniu. l. ꝙ senatus. ff. de pu. vec. ꝛ cõ. l. licitatio. §. ꝙ illicite. ff. ad. l. aqui. ita vulne. ff. de fideiu. l. si a reo. ꝛ oibus redditur qd vni ꝓ voto oium indulgetur: vt. C. de aduo. diuer. iu. l. restituẽde. nec ob. si obijcias, hoc est in contractibus, qd si haberem domiciliũ Florẽ. ꝛ cõtraho Señ. ꝙ vtrobiqꝫ possum cõueniri ꝑ l. ff. de iudi. l. heres absens. §. fi. qꝛ alia rõ in ꝯctibus q̃ in delic. in ꝯcti. ideo fit qꝛ interlocutione vel diffini. que fertur a iudi. loci ꝯctus fuerit piudiciũ reo ꝛ in rebus quas hꝫ in loco domicilij: vt. ff. de bo. aut. iudi. pos. l. cũ vnus. ꝛ. ff. de re iud. l. a diuo pio. vñ nõ est mirũ si est inductũ ꝙ loco domici. possit conueniri cum ꝛ sine hoc fieret pñi. ibi. sed secus est in deli. qꝛ iudex loci quo delic. est factũ nõ possit aliqd in abñtẽ statuere in loco do. qꝛ de facili poterit hoc facere iudex: vt pal. §. ꝯsiderãtes. nã ẽt si fuerit delinquens alibi trãsmit. ad iu. loci deli. vt. d. aut. qua i ꝓuin. nec dicat aliqs ꝙ hodie fiat trãsmis. de vno loco ad aliũ: qꝛ lꝫ nõ videa. peti nec h̃ fieri tñ, propterea lex nõ tollit: qꝛ princeps nõ est q eã legẽ faciat obseruari nec ꝓpꝑea iurisdi. ei attribuit nec hꝫ. nec eñ ex eo ꝙ puniẽdi essent dꝫ eis hoc pmiũ tribui: vt ar. C. de hr̃. l. curiales. nisi forte pscri. hec. s. punire qs aliũ sibi sua di. in alieno terri. delinquẽ. ꝛ tãto tpe fuis. vsus cuius memoria non extaret: qꝛ al's nõ posset cũ iuris. nõ hñt ꝑpetuã cãm: vt. ff. de serui. l. seruitu. ff. de aqua plu. arc. l. ij. §. si fossa. ꝛ. l. fi. sed istud non posset cõsue. optime. qd malefa. non deberet puniri qꝛ istud male inuẽtũ esset ꝛ male adiñctum ꝛ tales cõsue. neqꝫ ex lõgo tpe ꝯfirmant: vt in aut. vt nul. iudi. C. nulli vero his rõnibꝰ vr̃ ꝙ illi Flo. nõ potuerũt ẽt acc. corã ptãte Flo. nec poterit ex offõ ꝑ inquisi. ꝓcedere ꝯ eos ꝛ si ꝯ fecerit nõ vꝫ tãq̃ factũ a iudi. q nõ hꝫ iuris. in hoc: vt. C. si a nõ cõpe. iud. l. j. ff. de re. iur. l. factũ. ¶ Ecõtra vr̃ ꝙ ptãs Flo. poterit inqrere ꝓcedere ꝛ punire ꝯ malefa. sibi sub. qꝛ ipse hꝫ iuris. in subdi. cogno. et puniẽdi tã in criali q̃ in ciui. vt. ff. de offi. pre. l. iij. Itẽ qꝛ lex dicit ꝙ de cribus cog. tribus modis. s. vbi cõmissa sunt, ꝛ vbi domici. hꝫ reꝰ, ꝛ vbi inchoata sunt nõ opposita fori pscri. vt. C. vbi de crimi. agi opor. l. j. ꝛ ita semꝑ intelli. est. l. illa, vñ mini. sunt mutã. vt. ff. de le. ꝛ cõ. l. minime. Itẽ qꝛ in cõtracti. istud verũ est qꝛ si ꝯho sen. ꝛ do. habeo Flo. ꝙ vtrobiqꝫ potero cõueniri: vt. ff. de iud. l. heres absẽs. §. vl. sic ẽt si deliquo Senis ꝛ in loco deli. ꝛ domici. potero cõueniri. nã quo ad ius fori paria sunt ꝯctꝰ ꝛ delic. vt. ff. d iu. l. oẽ. in aut. vt oẽs obe. iu. ꝓ. §. cõsiderã. ꝛ no. hic Accur. suꝑ. d. l. hr̃s absens. Itẽ qua rõne pt iudex ꝓuin. in qua delinqtur punire delinquẽ. de alieno districtu rõne deli. ea rõne põt cognoscere ꝛ punire q habet iuris. in eos rõne domi. ꝛ originis: qꝛ qlibet eorum habet iuris. in eos. nec propterea tollitur priuile. ꝛ iuris. sui iudi. et postea ꝑ delic. alibi cõmis. hic idẽ alias cõcedit. s. punire. ar. C. q po. in pig. ha. l. assiduis. in fi. Itẽ qꝛ sicut iudex extra suã ꝓuin. exñs pt negotiũ in sua ꝓuin. deleg. ꝛ tenere delegatũ: vt. ff. de offi. pre. l. fi. ita eo in sua prouin. existẽte põt aiaduer. multo magis in suũ subditũ: qꝛ si cõcedit ei ꝙ plꝰ est ꝛ id qd minus est vr̃ in vtroqꝫ dꝫ idem ius statui: vt. ff. de verb. ob. l. a Titio. ꝛ sic vr̃ ꝙ possit apud ptãtẽ Flo. ꝯueniri de deli. vbicũqꝫ cõmisso. nec audiet si vellẽt dicere volumus remitti et puniri apud iud. loci vbi deliquimꝰ qꝛ actoris est eligere forũ in quo velit reũ cõuenire: vt. ff. de eo qd cer. lo. l. sceuola. §. q stichum. secus aũt est si in eo loco plures mihi cõpetant iu. vt in schola. qꝛ tũc reo cõpetit electio: vt. C. ne filius pro patre. aut. habita. ꝑsona eñ delinquentis est illa q̃ in se iuris. cõsti. ei iudi. qꝛ alias non hꝫ in eũ nisi rõne deli. iuris. vt in aut. de mã. prin. §. qd si delinquentes. nã dicit ipsa lex iudex puniat delinquen. intellige ergo vbicũqꝫ deliquerint dũmõ sint sue iuris. vel rõne originis seu domici. vel rõne deli. vel rõne consensus cũ indefinita eqpolleat vli: vt. ff. de ser. vr. pre. l. si seruitus. si est suus iudex de iu. potest pronũcia. cõdẽ. cogno. qꝛ in eo cõsistit iuri. ff. de ver. sig. l. notiõe. vt. s. ꝛ. ff. de iud. l. de quare. Itẽ si ptãs Flo. põt procedere ꝑ acc. vt. s. dictũ est dꝫ posse ꝑ inquisi. qꝛ illa duo eqparant a iure. qꝛ in quacũqꝫ cã reo exhibito siue acc. existet siue cũ publi. solicitudinis cura produxerit statim dꝫ examinatio fieri vt noxiꝰ puniat ꝛ Inn. absol. ꝛ sic pꝫ ꝙ ea. for. in vtroqꝫ seruat ꝛ sic eo mõ quo põt procedi ꝑ accu. põt ꝛ per inquisi. vt. C. de custo. reo. l. j. ꝛ sic ptãs Flo. põt punire oẽs de sua ꝓuin. ꝛ iurisdi. delinquen. ꝛ male cõmittentes nõ distinguen. vbi illa malefi. sint ꝯmis. vt. ff. de offi. pre. l. cõgruit. Itẽ ꝛ alias pt ex suo officio ꝓcedere qꝛ precipit impator ꝙ iudex debeat ex officio suo inquirere latrones violẽ. iniur. ꝛ alia delic. vt in aut. de colla. §. iubemꝰ. Itẽ alia rõne qꝛ si accu. non apparet inqsi. facta ex offõ supplet defectũ accu. q̃tum ad effe. vñ ꝙ põt iud. in vna põt ꝛ in substituto: vt. ff. si qs cau. l. si eum. §. q iniuria. ꝛ. ff. de ser. expor. l. q̃ sitũ. ¶ Solu ꝺm do. Odo. dic ꝙ primo nõ ob. dubiũ ꝙ in tribꝰ locis põt quis cõue. ꝛ iõ si Flo. delinqt in iuris. Sen. pt accu. corã ptãte Flo. ꝛ hic qꝛ idẽ in cõtractibus. Verũ si ptãs Flo. vellet ex offõ ꝑ inqsi. procedere nõ posset qꝛ regula est ꝙ sine accu. nemo dãnat: vt. ff. de mune. ꝛ ho. l. rescrip. §. si quis nisi casi. quos no. s. in hoc ope in prima rub. ꝛ iõ nõ posset ꝑ inqsi. procedere. ꝛ hoc dico locũ hr̃e nisi deli. esset ꝯmis. Flo. sed si ꝓceditur de iure cõi vel ex le. munici. ꝛ male. nõ in sua iuris. cõmitteretur per suũ subditum vt in casu nostre qõ. dic ꝙ tunc nõ posset ex suo offõ inquirere: qꝛ lꝫ ipse posset ꝑ viã accu. ꝙ reus rõne origi. do. dꝛ subesse sue iuris. vñ si accuset ꝛ ibi necesse hꝫ rñdere nõ ea rõne qꝛ deliqnit. sꝫ qꝛ ẽ de suo foro lꝫ eũ puniat de delic. si fuerit ꝓbatũ. sed ex suo officio inquisi. facere nõ qꝛ inqsi. fit qꝛ deliquit ꝛ pdicti q̃tũ ad iu. Flo. non deliquerũt. vñ ptãs nõ hꝫ ius inqrẽ. de deli. alibi ꝯmis. etiam cõmis. alibi inter duos subdi. qꝛ rõne huius nõ hꝫ iuris. i eos sed hꝫ iud. loci vbi est cõmis. deli. vt. ff. de offi. pre. l. ij. sed iudex Flo. hꝫ iuris. in eos nõ rõne deli. alibi cõmis. sed qꝛ sibi tenentur corã eo rñdere si volũt remis. petere fieri sibi corã iudi. in cuius terri. est cõmis. deli. ꝙ põt: vt. s. di. est. ꝛ sic pꝫ ꝛ verũ est ꝙ Flo. ptãs non põt ᵃ per inquisi. proce. Nec ob. qd dicit aut oẽs delinquẽ. puniri qꝛ intelligo ltimo mõ per ius accu. vel inquisi. qñ male. est cõmis. in suo terri. ꝛ sic casus vbi possit inqri. Itẽ nec ob. iura. ca. qbus cauetur triplici via posse in male. ꝓce. per accu. inqsi. vel denũcia. qꝛ illud locũ hꝫ ꝯtra pla. rõne offi. sui ꝛ põt eos remouere ab administra. qꝛ sicut est ẽt iure ci. ꝯ tu. vel cur. vt. ff. de suspe. tut. l. j. §. j. vel dic ꝙ lꝫ illud obtineat iure ca. nõ tñ ob. iure ci. quo iure imponitur pena sanguinis ꝛ mortis nõ iure cano. vt extra de rap. c. in archiepãtu. vbi eñ maius periculũ vertit cautiꝰ est ꝛc. ff. de carbo. edi. l. j. §. sꝫ ꝛ si qs. C. de appel. addictos. Ex pdi. itaqꝫ pꝫ sol. alteriꝰ. q. vcꝫ ptãs Flo. non hꝫ arbi. in dicto male. nec in quolibet alio ꝙ extra suum terri. cõmittet posito ꝙ iniuriatus accu. ꝛ ꝙ via ordi. procedetur. nam in condẽ. super accu. nõ seqtur ipsi viã arbitrij sibi concessi ex for. sta. sed viam iuris. ꝛ ita sentiunt alij multi doc. ꝛ ab eis in qõni. de facto dicit ꝛ cognoui. Hec sic. q. fuit de facto Flo. ꝛ ex eodẽ homici. Alie etiã questiones fuerunt Señ. vt. s. posui. ꝛc.

a ¶ Nõ pt. Adde ꝙ Ang. i sua prima gl. i ꝟ. q̃ro an de delictis ꝯmis. ꝑ subditũ rõne originis tꝫ ꝯtrũ vt delicta puniãtur. Bal. tñ ꝯs. cj. v. li. dꝛ ꝙ tutiꝰ est ꝙ ꝓcedat per accusationẽ ꝛ vide Ale. ꝯsil. cxj. li. j. ꝛ melius Abb. consi. xxiiij. Laus deo btẽqꝫ mr̃i necnõ diuo Anto. patauino. Ber. lãdrianus.

¶ Alberti de gandio. I. V. doc. clarissimi libellus super materia maleficiorum nouiter cũ pluribus exemplaribꝰ manuscriptis reformatus: ꝛ a tenebris quibus propter infinitos errores offuscabatur Deo duce illuminatꝰ explicit.

Bonifacij de Vitalinis

de Mātua. J.V. doc. clarissimi tractatus super maleficijs: cum additionibus antea positis: necnon cum apostillis domini Hieronymi Chuchalon Hispani: z cū summarijs nouiter additis vna cū recenti recognitione: z cum tabula rubricarum in fine operis posita. Deo optimo maximoqz fauente, incipit.

1 Vindictam facere nullus presumat sua autoritate z audacia.
2 Judex ante omnia respicere debet ne qd durius aut remissus statuat quā causa deposcat.
3 Judices non debent presumere iudicare fm eorū conscientias: sed iudicent solum fm leges z iura z probationes sibi factas.
4 Judex per ordinem iuris debet inquirere veritatem modis licitis z concessis a iure.
5 Judex debet in dubio potius absoluere ꝙ condemnare: et potius contra fiscum z cōe loci ꝙ contra personam priuatā pronunciare.
6 Judex non debet esse nimiū crudelis: nec de facili se mouere: nec literis in detrimentum alterius fidē adhibere: sed secundum iuris ordinem procedere.
7 Judex non debet verecundari corrigere errorem suum, si errauerit.
8 Judex non debet dissimulare maleficia sed solicite inquirere: z veritate reperta delinquentes punire.
9 Judex nec prece nec precio a iustitia declinare debet.
10 Judices qui punire peccata differunt ad iram Deum prouocant.
11 Judex non debet habere nimiā familiaritatē cum subditis.
12 Judex nō debet statuta illicita audire: neqz leges iniquas obseruare.
13 Leges an statuta contra legem Dei: vel legem naturalem: aut libertatem ecclesiasticam non valent.
14 Jurans seruare leges aut statuta que sunt contra legem diuinam aut naturalem vel libertatem ecclesiasticam non debet seruare.
15 Juramentum que requirat ad hoc qđ seruari debeat.
16 Judex condemnando aliquem ad mortem vel ad membrū fm qđ iura volunt: vel pecuniariter procedendo per viā traditam a iure z fm allegata z probata nō peccat nec homicidium committit.
17 Carnifex qui mandato iudicis aliquem interficit aut membrum amputat non peccat.
18 Judices caueāt ne timore, amore, prece, vel precio aliquid ꝙ sit contra Deum faciant: vel contra salutem animarum suarum aut contra ius.

Proemium.

Ormauit Deus omnipotens hominem de limo terre, qui ceteris dignior est planetis z elementis. Planetas et stellas fecit ex igne. Flatus z ventos ex aere. Volucres z pisces ex aqua. Homines z terra, meantes ex terra. Fecitqz hominem ad imaginem et similitudinem suam: z ipse se immiscuit multis delitijs z iniquitatibus, propter quod hominum malitia subcrescente diuino quodam motu leges z iura fuerunt adinuenta: vt humana coerceretur audacia. Et vt inter malos homines quiete viuere possent boni. Et ideo ius proditur: vt malorum appetitus noxius sub iuris regula limitetur. Et homines discant honoste viuere: alterum nō ledere: ius suū vnicuiqz tri-
1 buere. ¶ †Et vt nullus presumat sua autoritate z audacia vindictam facere: qz iuris rigor est ideo in medio constitu-
2 tus ne quis autoritate propria vltionē deposcat. ¶ †Sz ante omnia oportet iudicantem respicere: ne quid procedēdo: aut iudicādo durius: aut remissius faciat ꝙ causa deposcat. ¶ Neqz enim aut securitatis: vt clementie gloria affectanda est: sed perpenso z iusto iudicio: prout queqz res z causa exposcit statuendū est. ¶ Sz tamē in leuioribus causis z negotijs promptiores ad leuitatē z benignitatem iudices esse debent. ¶ In grauioribus quidem z atrocioribus delictis seueritatem legum cum aliquo benignitatis tēperamento subsequi. Debent etiā iudices habere ante oculos Deum z equitatē non declinādo a dextris neqz a sinistris: nec excandescere aduersus quos malos putāt. ¶ Nec precibus nec lachrymis aliquorum illachrymari: qz non est cōstantis iudicis neqz recti: cuius animi motum vultus detegit. ff. de penis. l. respiciendum. ff. de offi. presid. l. obseruandum. ff. quod
3 certo loco. l. quod si ephesi. ¶ †Nec presumāt iudicare scdm eorum conscientias: vt faciunt multi iuris z iustitie ignari: sed solum scdm leges z iura z probationes sibi factas licet aliud viderint oculata fide: vel habeant in conscientia sua quam sit probatum: nisi eis esset notum vt iudici quod esse debet. ¶ Nam omnis cuiuscunqz dignitas sit leges seruare debet: z scdm ipsas iudicare in auth. de iudicijs. §. omnes autem. colum. vj. in authen. de mandatis principum. §. z nō permittitur. colum. iij. z in auth. iusiurandum quod prestatur ab his. §. j. ibi equum zc. col. ij. vel scdm statuta loci. ff. de iustitia z iure. l. omnes. z institu. de iusti. z iur. §. ius ciuile. dum modo statuta sint iusta vt ibi not. Et ita nec in absoluendo nec in condemnando sequentur ipsorum conscientias priuatas: sed solum fm allegata z probata legitime procedant z iudicent: vt. ff. de officio presidis. l. illicitas. §. veritas. Sequentes exemplum Christi dicentis. Mulier quis te accusat. z ipsa respondens ait. Nemo dñe: z dñs dixit. Nec ego te condemnabo: z tamē ipse scribat vere mulierem deliquisse: cum ei nullum lateat secretum. ipse enim solus scrutator est cordium z omnia nouit. z tamen ipsam noluit iudicare pbēdo nobis exemplum nisi probationibus conuinceretur: vt x. questio. iij. summopere. iij. questio. vij. iudicent. ij. questio. j.
4 deus omnipotens. z extra de officio ordi. c. j. z. ij. ¶ †Oportet etiam iudicem per iuris ordinem veritatem licite inquirere modis licitis z concessis a iure: vt. C. de edendo. l. is apud quem. de iudi. l. iudices. Nec debent modum nec formā a iure traditam excedere: vt. ff. ad municip. l. constitutionibus. quia transgressio a forma vitiat quod agit: vt. ff. mandati. l. diligenter. C. de senten. z interlocu. omnium iud. l. prolatam. extra de restitu. spolia. c. pisanis. §. fina. ¶ Secundo ita ordinate procedere debet veritate reperta vt rectam et iustam ferat sententiam: vt institu. de officio iudicis. in principio. ¶ Juxta illud recte iudicate filij hominum: z diligite iustitiam vos qui iudicatis terram: non debent etiam iudices irasci in iustitia facienda vel exequenda: vt. C. de pe. l. si vendicari. quia ira impedit animum ne quis possit cernere verum debent etiam quemlibet patienter audire z benigne, z diligenter attendere. ¶ Solicite veritatem inquirere, cū magna solennitate, solertia z deliberatione iudicare non subito vel repente. ¶ Sed sententiam suam legere z relegere: corrigere z emendare: z ita quod secundum ius z iustitiam pronuncient: vt. C. de sententijs ex peri. recitan. l. ij. cum simi-
5 libus. ¶ †In dubio potius absoluere quā condemnare et potius contra fiscum z cōmune loci ꝙ contra priuatā personam pronunciare: vt. ff. de actio. z obli. l. arrianus. de iure fi-
6 sci. l. z nō puto. ¶ †Nec debet esse iudex nimiū crudelis nec de facili se mouere nec literis in detrimentū alterius fidem adhibere. extra de accusatio. c. inquisitionis. §. j. sed secundū iuris ordinem procedere z veritatē iuris inquirere: z recte postea iudicare. Jta vt secundū scientiam accuse vel inquisitiōis sententia dicatur. extra de accusatio. c. qualiter z quā-
7 do. de simo. c. licet. ¶ †Nec verecūdetur si errauerit suum corrigere z emendare errorē: vt. ff. de regulis iuris. l. si librarius errauerit. extra de accusatio. qualiter z quando. primo qz melius est se corrigere ipsum quam in publico verecūdiā sustinere z succumbere. Et sapientis est mutare consilium suum in melius reformare. Quod enim factum est incaute
8 emendandum est. extra de sacra. non rei. cap. j. z fi. ¶ †Non enī debet iudex dissimulare maleficia z maxime grauia: sed solicite inquirere z veritate reperta delinquentes debita pena punire. ff. ad. §. l. iul. l. iulia pec. l. iiij. §. mandatis. qz venia audaciam prebet delinquēdi. C. de penis. l. si operis. z extra de translatio. c. qñ. ¶ Jmo iudex qui repertum facinus nō iudicat vt conscius dilecta criminosi sustinet: vt. xxiij. questio. iij. c. inferēda. ¶ Negligere enim cum possis percutere peruersos: nil aliud est ꝙ fauere. ij. q. vij. negligere. nam purgare debet prouinciam suā quam regi malis hominibus nec distinguitur vnde sint. ff. de officio presidis. l. iij. z congruit. quia rectorem proprium est corrigere criminosos zc. non tñ debet ad clamorem populi vel tyranni aliquem delinquentem absoluere vel insontem cōdēnare: qz vane voces populi non sunt audiende. C. de penis. l. decurionum. ff. eodē. l. ad bestias damnat. Populus enim est monendus non sequendus zc. nec timere clamorem populi vel tyrāni: sed cum au-

dacia iustitiam exequetur. ¶ Beati enim erũt qui propter
iustitiam persecutionẽ patiuntur: quoniã cum probati fue-
rint accipiẽt coronam vite. extra de renuncia. c. nisi cum pri
dem. §. verum. nec debet cauere quid os malorum male lo-
quatur: quia natura malorum est male loqui: vnde scriptũ
est. Non enim curandum est quid os malorum male loqua-
tur. dũmodo non deuiemus a tramite veritatis extra de vo
9 to. c. magne. ¶ †Nec debet iudex prece nec precio a iustitia
declinare quod si fecerit. audi quid dicit scriptura. veh vo-
bis qui corrupti estis prece vel precio. q tracti odio vel a mo
re dicitis bonum esse malum: et malum esse bonum ponen
tes tenebras esse lucem: et lucem tenebras mortificantes ani
mas vestras, que non moriuntur sed in inferno sepeliuntur.
¶ Uos enim non attenditis merita causarũ: sed merita per
sonarum non iura sed numera: non iustitiam sed pecuniã.
¶ Non quid ratio dicat, sed qđ voluptas affectat: non qđ
lex sentiat, sed quid voluptas cupiat. ¶ Non inclinantes a-
nimum ad iustitiam, sed potius declinãtes. Pauperũ cau-
sas cum mora negligentis: diuitum litis cum instantia pui-
detis. ¶ In pauperes ⁊ debiles rigorem ostenditis: cum di
uitibus mansuetudinem dispensatis. Egenos cum difficul
tate respicitis: potentes cum fauore tractatis. ¶ Pauperes
negligenter auditis: diuites subtiliter auscultatis. Clamat
paup ⁊ nemo exaudit: loquitur diues ⁊ omnes applaudit.
¶ Diues enim locutus est ⁊ omnes tacuerũt. ¶ Pauper
locut⁹ est: ⁊ dicitur ei qui es tu. ¶ Clamat pauper vim pa-
tiens: malus iudex eum non exaudit. vociferatur ⁊ non est
qui iudicet. ¶ Pauperes despicitis: diuites honoratis. O
miseri qui iudicatis vosmetipsos: ⁊ facti estis iudices exco-
gitationum iniquitatum. ¶ In lege enim percipitur ita iu-
dicare magnum ⁊ paruum: ita propinquum vt extraneum
ita amicum ⁊ inimicum: quia apud Deum ⁊ iustitiam non
est acceptio personarum: facit. ff. de rerum diui. l. finali. ⁊ ibi
nota. ¶ Iudex enim dictus est: quia ius debet dicere qđ nõ
potest si nõ est in eo iustitia. extra de verborum significatio.
c. forus. §. iudex. Et malorũ impietati fauet qui eis obuia-
10 re cessat. ¶ †Iudices enim ad iram Deum prouocãt qui
peccata punire differũt. Nam malos punire ⁊ bonos suble
uare ⁊ defendere eorum officium est. Principes seculi ⁊ re-
ctores malis ⁊ perfidis ignoscere nõ debent: imo diligentis-
simi rectores habentur qui malos ⁊ perfidos homines per
sequuntur ⁊ puniunt. nam corrigendum est quod male et il-
licite factum est: sed tamen pro qualitate peccati pena est in
fligenda: quia crimen pro iustitia punire non est crudele sed
pietas. Et varia crimina varijs penis sunt affligẽda. ¶ Sz
tamen melius reputatur errare in misericordia quam in se-
11 ueritate. ¶ †Item non debet cum subditis nimiam fami-
liaritatem habere: vt ex hoc nascatur contemptio dignita-
tis neqꝫ pati se a subditis contemni: vt. ff. de officio presidis.
l. obseruandum. neqꝫ debet iudex pauperi in mala causa mi
sereri: quia non dꝫ a iustitia declinare: nec licitũ est cũ alteri⁹
detrimẽto alteri subuenire: nec est auferendũ a diuitib⁹: nec
12 subtrahendũ egenis: vt legit̃ in decretis. †Et nõ dꝫ statuta il
13 licita audire: ⁊ leges iniquas obseruare. ¶ †Nã si sunt con-
tra legem Dei non valent cum minor non possit tollere legẽ
sui superioris: vt. ff. de arbitris. l. nam magistratus. Si sunt
contra ius naturale non valerent: quia iura naturalia sunt
immutabilia: vt institu. de iure naturali. §. penul. Si sunt cõ
tra libertatem ecclesie non valent: vt. C. de sacrosanc. eccle.
auf. cassa. ¶ Idem forte si sunt contra bonos mores. argu-
mento. C. de pactis. Iuxta illud. Ueh vobis qui conditis le
ges iniquas ⁊ seruatis eas. ¶ Item lex debet esse honesta
⁊ iusta ⁊ secundum naturam ⁊ rationem naturalem: alias
non est lex nec seruari debet: vt. iiij. distincione. c. erit autem
14 lex. ¶ †Etiam si quis iurauerit eas seruare. Ratio est: quia
iuramentum non debet esse vinculum iniquitatis extra de
iureiurando. c. quemadmodum. ⁊ capitulo quintauallis. li-
cet dicatur quod omne iuramentum sit seruandum vt extra
de iureiurando. c. cum contingat. quod verum est: nisi con-
tra salutem anime: quia tunc non est seruandum. quia ani-
ma cunctis rebus est preferẽda. l. sancimus. C. de sacrosanc.
ecclesi. ⁊ potius debemus omnia mala tolerare quam in pec
catum mortale consentire: nec videtur deierare hoc casu cũ
ex iuxta causa deierat. ff. qui satisdare cogantur. l. fina-
15 li. ¶ †Et est notandum quod in omni iuramento prestito vel
prestando iuxta omnia inesse intelliguntur. s. si Deo placue-
rit fieri quod iuratur: vt. xxij. q. ij. beatus. ¶ Item si seruan-
do iuramentum peccatum non sequatur. nam tunc seruan
dum est: alias si subsequatur peccatum non est seruandum:
vt. d. c. cum contingat. ¶ Item si res promissa in eodem sta-
tu permanserit: vt. xxij. q. ij. ne quis. ff. de solu. l. cum quis.
¶ Item si seruata sit fides ⁊ promissio: vt extra de iureiur.
c. peruenit. ⁊ ff. loca. l. quero. §. inter. ¶ Item si possibile fue
rit ⁊ honestum quod iuratur: vt. d. c. quemadmodum. nam
ad impossibile nemo tenetur. ff. de reg. iur. l. impossibilium.
¶ Item si iuratur aliquid immoderatũ vel precipitur non
est seruandum: vt. d. c. quintauallis. ⁊ ff. de ope. lib. l. si liber
tus. ¶ Item si facultas faciendi adest seruandum est: alias
secus: extra de iureiur. c. breui. ⁊ ff. de verbo. signifi. l. nepos.
sicut ⁊ preceptum iudicis impossibile nõ valet: vt. ff. que sen.
16 sine ap. re. l. fin. ¶ †Item nota quod iudex in condemnan-
do aliquem ad mortem vel ad membrum secundum quod
leges ⁊ iura volunt vel pecunialiter procedendo per viam
traditam a iure: secundum allegata ⁊ probata non peccat
nec homicidium committit: quia non est peccatum ex offi-
cio rectorem hominem intetficere. Nec est iudex crudelis q
crudeles iugulat. Nec est autor sceleris malos puniendo.
Nec sanguinem effundẽdo q homicidas sacrilegos ⁊ alios
homines malos punit. que est ratio quia iudex nõ occidit:
sed ius ⁊ lex hoc faciunt. xxiij. q. v. qui malos percutit. Iu-
xta illud. Non patieris maleficos viuere. ⁊ c. dum homo. et
c. officia. ⁊ c. si homicidium. ⁊ c. de occidendis. cum simi. Itẽ
quia non facit sicut ipse: sed sicut minister dei ⁊ legis. Nam
minister dei ⁊ legis est qui malos percutit. xxiij. q. v. qui ma
los percutit. Iuxta illud. Non patieris maleficos viuere
⁊c. imo Deus placatur propter iustitiam: vt. xxiij. qõ. v. si
quis igitur. nam in correctione maleficiorum Deus placat̃,
17 cum ipse sit via veritas ⁊ vita: ⁊ ipsa iustitia. ¶ †Item ille
qui truncat caput vel membrum vel aliquem laqueo suspen
dit de mandato iudicis non peccat. Ratio est quia exequi-
tur iustitiam ⁊ est executor iudicis ⁊ iustitie. xxiij. q. c. miles.
⁊ c. officia. cum simi. Nam sanguinem nec scelus committit
vnde non est puniendus etiam si ex hoc officio nocentem in
terficit vel punit. Si autem non habet officium puniendi
peccat ⁊ tenetur: vt dicitur homicida est qui publicam fa-
ctionem vel officium non habens aliquem occidit: vt legi-
tur in decretis. ¶ Secure ⁊ sancte igitur procedant iudi-
ces contra malos ⁊ ipsos debita pena puniant et castigent:
quia non imputatur illi qui ex officio sibi concesso tormen-
ta exercet: aut capitalem sententiam profert secundum ius
18 ⁊ iustitiam: vt legitur in decretis. ¶ †Caueant autem sibi iu
dices: vt nec timore, nec amore, nec prece vel precio aliquid
faciant quod sit contra Deum ⁊ contra salutez animarum
suarum vel contra ius ⁊ iustitiam vel contra diuina manda
ta. ¶ Nam qui diuina mandata contemnit seueriter coerce
tur. de hoc not. plene in text. ⁊ gloss. extra de re iudi. c. cum
eterni. lib. vj.

¶ Quid sit maleficium. Rubrica.

1 ☞ Maleficium, crimen, excessus, ⁊ delictum, quid sint.

Cum humana natu-
ra sit promptior ad delicta: ⁊ ideo lex sit pro
dita vt appetitus malorum noxius sub iu-
ris regula limittetur: reipublice interest ne
maleficia remaneant impunita. Iuxta il-
lud. non patieris maleficos super terram: vt. ff. de edi. edic. l.
1 iustissime. ad. l. aquil. ita vulneratus. cum si. ¶ †Et ideo vi-
deam⁹ quid sit maleficium. Dicitur autem maleficium esse
male factum. Sic in simili dicitur iniuria esse quod non iu-
re fit. institu. de iniurijs. §. iniuria. vt nomen sit consequens
rei: vt insti. de dona. §. est ⁊ aliud. ¶ Crimẽ vero dicitur pec
catum accusatio. ⁊ correctione dignissimum, vt. lxxxj. di. ap-
pel. ⁊ continet sub se omne peccatum ex deliberatione proce
dens: vt. xxv. dis. c. j. §. nunc autem. ⁊ §. crimina. ¶ Excessus
autem potest dici legis transgressio. argu. ff. mandati. l. dili-
genter. ⁊ l. si quis pro eo. ibi. igit̃ ⁊c. ¶ Delictum verum est
genus generalissimum cõprehendẽs omne genus deliquen
di. C. si aduersus delictum. l. j.

¶ De his qui accusare non possunt. Rubrica.

1 ☞ Accusare qui possunt: mulieres quando accusare non
pñt: ⁊ in quibus casibus eis permittitur accusare.
2 Accusare prohibeantur.
3 Accusare prohibẽtur regulariter omnes predicte psone de
iniuria alteri facta: nõ autẽ si suam vel suorũ iniuriã prose-
quantur ⁊ alijs casibus ibi annotatis.

Quia

Quia primo queren-
dum est de persona: vt.ff.de iure codicillo.l.
quidam referunt. Videamus de personis q̃
1 non possunt accu. † Et est notandum q̃ qui-
libet ad accusandũ admittitur qui non pro-
hibetur sicuti ad testificandum: vt.ff.de testib.l.j. ¶ Prohi-
bentur accusare interdũ persone vt mulieres de iniuria alte
ri facta propter verecũdiam sexus: vt.ff.de accus.l.qui accu-
a sare.nisi in certis casibus[a] sibi cõcessis: vt in crimine falsi[b].ff.
b de accusa.l.ij.C.q accu.nõ pos.l.vestra.z.l.senat[9].z.l.nõ igno
rat.l.z q de crimine. ¶ Item si suam vel suorũ iniuriã prose
quat: vt.ff.de accu.l.hi tamẽ. ¶ Itẽ in.l.iul.de annona: vt.ff.
eo.l.mulierẽ.ff.ad.l.iul.de annona.l.fi. ¶ Itẽ in.l.iul.ma.ff.
eo.l.in q̃nib[9]. ¶ Itẽ in crimine suspecti tutoris.ff.de susp.
tuto.l.j. ¶ Itẽ in crimine simonie z heresis extra de diuor.c.
de illa. ¶ Itẽ in pupillari actione si ad eam ptineat: vt.ff.de
2 pupil.act.l.mulieri. ¶ † Itẽ prohibetur pupillus infans: sed
maior infante admittitur cũ autoritate tuto.vt.C. de auto.
prestan.l.clarũ.ff.de accus.l.ij.§.si vero. Sed adultus põt cũ
autoritate sui cur. per iura px.alle. Fallit tamẽ in adulterio
alieno vbi nõ admittitur etiã cũ autoritate sui cur.ff.de adul
te.l.si maritus.§.lex iul. ¶ Itẽ prohibetur miles imperij q
hodie non sunt nisi in certis casibus eis cõcessis: vt.ff.de ac-
c cu.l.qui accusare. ¶ Itẽ prohibentur infames[c].C.de infa.l.
ij.C.de digni.l.ij.§.j.z.l.crimen.nisi ipsi prosequant suã vl suo
rum iniuriã: vt.d.l. ¶ Hoc tamen facit in casibus exceptua
tis qui ibi not.z debet intelligi de infamia iuris z nõ facti.
¶ Item prohibentur socij z participes criminis.C.de testi.
l.q liberi.z aut.ibi posita. Fallit in criminib[9] exceptuatis.j.
¶ Itẽ qui transigit vel qui pactus est de crimine: vt de trãs.
l.trãsigere.ff.d pac.l.si vn[9].§.pacta.extra de ac.c.veniẽs. Itẽ
qui accusat spoliatũ repellitur extra de resti.spolia.frequẽs.
lib.vj. ¶ Itẽ si est criminosus de aliquo crimine extra de ex-
ceptio.a nobis. ¶ Item psona vilis condi.vt meretrix.leno,
tabernaria, ribaldus: vt extra de spõ.c.cum in tua.de simo.
c.licet hely.z.C.de secũ.nup.l.humilẽ. ¶ Itẽ fratres z soro-
res inter se nisi in certis casibus exceptuatis.j z non in leui
bus criminibus.nã in his licet accusare: secus in grauibus
vt in homicidio adulterio z alijs capitalibus delictis: vt.C.
qui accusa.nõ pos.l.si virginẽ.z.l.si sororem. ¶ Itẽ pater nõ
põt accusare filiũ nisi de iniuria sibi facta a filio: vt.C.de his
qui accusa.nõ pos.l.pter insidias.ff.ad legẽ cor.de fal.l.mã
datũ. ¶ Item si fuerit quis ab aliquo accusatus prohibet
aliũ accusare vel ab alio accusari nisi doceat secũdus accu-
sator de preuaricatione primi accusantis z se ignorasse pri-
mã accusam ab alio institutam.C.de accus.l.qui de crimine.
¶ Item si quis fuerit accusatus ab aliquo z accusator mo-
riatur nisi lapsi sint.xxx.dies.ff.de accu.l.libellorũ.in fi.ff.ad
turpil.l.aut priuatũ. ¶ Item prohibetur iudeus hereticus
z similes: vt.x.q.j.c.j.z.ij. ¶ Itẽ prohibentur magistratus
alios accusare: vt.ff.d accusa.l.qui accusare. ¶ Itẽ qui reci
pit pecuniam ab accusandum vel nõ accusandum.ff.de fal.
l.j.ad turpil.l.j. ¶ Item qui aliã calũniosam fecit accusam.
nã q semel est malus zc.vt.ff.de accu.l.sicut.§.his debet. Itẽ
qui accusauit z spõte destitit ab accusa.vt.ff.ad turpil.l.ij.
¶ Item etiam qui tacite renũciauit.ff.qui accu.nõ poss.l.si
ea que. ¶ Item z ille qui accusat de adulterio z excipit extra
eum de lenocinio: vt.C.mã.l.mulier.C.de adul.l.ita. ¶ Itẽ
d si accusator est pauper[d]: qz nõ habet.l.aureos in bonis: vt
ff.de accusa.l.nonnulli. ¶ Itẽ prohibentur filij accusare pa
trẽ famil.do.seru[9] z vasal.clericus beneficiatus episcopũ li
bertus patronũ z similes.C.qui accu.nõ pos.l.iniquũ.z.l.fi.
z extra de postu.c.fi.ff.de obse.liber.l.honori cũ simi. ¶ Itẽ
z ille qui alias fuit cõdemnatus de aliquo publico crimine
vel est accusatus.ff. de publi.iudi.l.qui publico. et.l.is qui.
¶ Item z laicus clericum accusare prohibetur nisi in casu
simonie z similibus.extra de accusa.c.cũ P.z ibi Ioã.and.
in nouella no. ¶ Item clericus bene accusat clericũ: vt.d.c.
cũ P. ¶ Item repellitur inimicus z qui cũ eo cohabitat ab
accusando vt extra de accusa.c.repellatur.z.c.cum oporteat
¶ Itez repellitur persona suspecte vite z male conuersatio
nis vt homicida: fur latro raptor z similes extra de testi.c.te
stimonium.cum si. ¶ Item cõspirator detractor extra de ac
cusa.c.cum dilectus.cum si. ¶ Item excommunicatus in-
terdictus suspensus z similes.extra de exceptio.c.exceptio.
de pbat.c.post cessionẽ.de re iudica.c.ad pbã. ¶ Itẽ publi-
cus concubinarius vel fornicator. extra de accusa.c.cũ di-
lectus. ¶ Item histrio repellitur: vt.ij.q.j.c.j. ¶ Itẽ q alias
fuit cõdemnatus de falso testimonio: vt.ff.de accusa.l.alij.
vel de alio famoso delicto: vt.C.de dig.l.ij.libro.xij. Itẽ apo
stata cum sit infamis z excommunicatus: vt.ij.q.iij.si quis
a suo.xj.q.iij.si a verbis.C.de aposta.l.hi qui.z.iij.q.iij.c.ali-
cui. Item alũnus.C.e.l.iniquum. ¶ Item accusatus suum
accusatorem: nisi prius se purgauerit zc.vt.C.e.l. neganda.
Item si renunciauit accusationi facte postea accusare non
potest.C.eodem.l.accusationem.z.l.si ea qua crimen. ¶ Itẽ
qui duos habet accusatos.C.eo.l.cum rationibus. ¶ Item
socius socium eiusdem criminis: vt.C.de lib.causa.l.filium.
¶ Item si presens accusat absentem repellitur z ecõtra qa
non proceditur ad sententiam: sed bona absentis an notant
z describuntur: vt.C.de accusa.l.absentem. ¶ Item qui pro
misit alium non accusare vel negauit se accusatu.repellitur
vt.ff.de adulte.l.si marit[9].§.si negauit. Item si iurauit non
accusare extra de accusa.c.veniens. ¶ Item z ille repellitur
qui alias tulit testimonium contra te: quia te non potest ac-
cusare: quia presumitur inimic[9]: vt extra de accusa.c.memi
e nimus. ¶ Item minor.[e] xxv.annis de adulterio alterius re-
pellit sed in suo.i.vxoris admittitur: vt.ff.de adulte.l.si mari
tus.§.lex iulia. ¶ Item si accusat sine libello sentẽtie causa
scripta.ff.de accusa.l.libellorũ. ¶ Item si accusat de pupilla
ri actio.z si persona que repellitur vt mulier z pupillus, in-
fans z similes: vt.ff.de pupil.act.l.pupillaris.z.l.mulier.z.l.
sequenti. ¶ Item si accusat nomine alicuius vt procurato-
rio nomine z hoc i publicis iudicijs: vt.ff.de accu.l.pe.§.ad
crimen.z hoc si imponatur pena vltra relegationem.sed si.j.
sit pena imposita: tunc admittitur: vt.ff.causa ap.per alium
expo.l.penulti.z ibi not.z.ff.de accusa.l.ij.§.fina.vbi de hoc
no.z.C.qui accusari nõ possunt.l.ij. Sed tutor potest accusa
re nomine suo z ad vtilitatem pupilli sui.C.de his quib[9] vt
indignis.l.polla.z ibi nota. Sed cur.nõ accusa.sed adultus
auto.cura.vt.de aut.prest.l.clarum.z not.ff.de accusa.l.secũ
da.§.fina. ¶ Fallit etiam in actio.iniuriarum: vbi admitti-
tur procura.vt.C.de iureiuran.l.fina.de procur.l pen.z aut.
ibi posita. ¶ Item in omni causa ibi fallit infra penam rele
gationis: quia super procura.vel alius pro alio admittitur.
ff.de procu.l.seruum.§.publice.extra de accusa.c.veniẽs.vbi
de hoc no. ¶ Item repellitur si quis accusat de crimine cõ-
misso ante.xx.annos propter temporis lapsum: vt.C.de fal.l.
querelam.extra de excep.c.cum venerabilis. ¶ Fallit in par
tu supposito: vbi nõ currit tempus accusandi.ff.de fal.l.qui
falsam.extra de penis officijs. ¶ Item repellitur si qs accu
sat mortuum.C.si reus vel accu mor.fue.l.j.z ij. Fallit in cri-
mine repetundarum.l.iul.maie. ¶ In crimine peculatus z
de residuis: vt.ff.de accusa.l.ex iudiciorum. vt.ff.ad.l.iuliam
maie.l.si in crimine deserte militie.C. de re mili.l.iij.libro. xij.
¶ In veneficio mariti z vxoris.ff.de in.fis.l.luci[9].in crimi-
ne apostatarum z heresis.C.de apost.l.apostatarum.de he-
3 re.l.iiij.z de hoc no.C.si re.vel accu.mor fue.l.j. ¶ Et in sum-
f ma no.quod omnes predicte persone[f] repelluntur regulari-
ter ab accusando de iniuria alteri facta. ¶ Fallit tamen si
suã vel suorũ iniuriam prosequatur.nam tunc quilibet predi
ctorũ admittitur in predictis casibus z in alijs omnibus: vt
ff.de accusa.l.hi tamen omnes.iij q.v.omnibus. ¶ Itẽ fal-
lit in criminibus exceptio.in quibus predicte persone z simi
les admittitur ad accusan.denunciandum z testificandum
que crimina sunt illa.s.crimen lese maie.C.ad.l.iul.maie.l.si.
extra de simo.licet hely. ¶ Itẽ crimen heresis. C.de here.l.
manicheos. ¶ Itẽ crimẽ simonie vt.d.c.licet hely.z plurib[9]
alijs. ¶ Item crimen fraudati sensus z fraudate annone z
dilapidatiõis ecclesie: vt.d.c.licet hely.ex de reb.ecc.nõ alie.
e c.si quis presbyterorum.ff.de accusa.l.ex iudiciorum.z.l.ra-
tionem.la.ij.saluo quod in dictis casibus specialibus capita
les inimici non admittuntur extra de simo.c.per tuas.

¶ Qui accusari non possunt. Rubrica.

1 ☞ Accusari que persone non possint.

f Sequitur videre de
personis qua accusari nõ possunt. † Et qdẽ
1 papa accusari non potest regulariter: quia
cum non habeat superiorem nisi solũ deũ
accusari non potest: z non est subditus legi
sed lex sibi.extra de concess.prebẽ.c.proposuit ix q iij.nemo.
z.c.aliorum. Fallit in crimine heresis de quo põt accusari.xl.
di.si papa. z tunc punitur a Synodo.xxxiij.q.v.c.quãuis.
z.c.vos.z.c.ad fidẽ.vel punit tũc a principe.i.imperatore.xc.
ij.q.v.c.princeps. ¶ Nõ põt accusari imperator ab aliquo

Additio.
a ¶ Casibus. sz an
in his casibus te
neat se inscribere
ad penã talionis
vide que posui in
addi.ad Ang.in
vbo, necnõ ad q̃-
relã.nu.xvj.in ad
di.sup vei bo, mu
lier. Hiero.chu.
b ¶ Falsi. Adde tu
z intellige hoc p
cedere vbi falsi-
tas circa testamẽ
ta est cõmissa.l.z si
a te.C.de fal.sec[9]
in alia falsitate.
ita Bãdi.in tra
cta.malefi.in vb.
qui accu.põt.
c ¶ Infames. An
istud pcedat tã
de infami infa-
mia iuris q̃ fci.vi
de p Abb.in.c.j.
de accus. Et ad-
de ad materiam
z intellige q̃ qñ
iudex hẽt arbi-
triũ pcedẽdi de
iure z de fcõ tũc
infamis vel nõ le
gitim[9] accusator
admittit ad ac-
cusãdũ.ita Bal.
in.l.vbi pactũ.p
glo.ibi.C.de trãs.
d ¶ Paup. Adde
q̃ hec decisio nõ
vĩ hẽre locum in
paupe fideli. de
quo p Abb.in.c.
j.de accu.
Additio.
¶ Tu vide lati[9]
Ang.in trac.ma
lefi.in verbo nec-
non ad q̃relã.qõ.
xviij.nu.34.vbi
ad plenũ. Hier.
Chu.
e ¶ Item minor.vi
de p Bãdi.i hoc.
eo.tit.z p do.in.l.
de pup.ff.de not.
op.nũ p Ang.in
tractatu malefi.
in ver.necnõ ad
querelã. col.xj.
Additio.
f ¶ Persone.vide
Ang.in additio.
ad Ang.in trac.
malefi. in verbo
necnon ad q̃relã.
nu.39.versi.tene
tũ menti zc. Hiero.Chu.

regulariter cum legib⁹ solutus: vt de legi. l. digna. Fallit in crimine heresis sacrilegio, periurio, voto fracto, z similib⁹. nam tūc accusatur coram papa z punit ab eo. extra de sent. z re iud. c. ad aplice. lib. vj. de homi. c. pro humani. lib. vj. de voto. c. lz. ¶ Itē non possunt accusari mortui: qz extinctū est crimen personale in personā ipsorū: qz mors omnia soluit: vt in auk. de monachis. z. C. si reus vel accu. mor. fue. l. ij. et fin. Sed fallit in crimine repetundarū. l. iul. maie. z in crimine peculatus de resid. deserte militie beneficij mariti et vxo. in crimine apostatis z heresis: vt no. C. si re. vel accu. mor. fue. l. j. z seq. z ibi no. circa fi. ¶ Itē nō accusant illi qui in ius vocari non pñt: tūc tpis vt ille qui duxit vxorē: vel q fun⁹ familiare psequit vel q litigali cā necesse hz sistere in certo loco: vel persona q̄ religionis cā nō pōt discedere z similes: vt. ff. de in ius voc. l. ij. z. iij. z se. z. l. adoptiuū. ¶ Item nec legati nec illi qui testimonij causa vocati sunt z similes: vt. ff. de iudi. l. ij. §. legati. z se. dum absunt. ¶ Itē nec illi qui accusati sunt ab aliquo de crimine nō possunt ab alio de eodem crimine accusari: vt. ff. de ac. l. hi tamen. §. ab alio. ¶ Item nec absens de capitali crimine potest accusari: vt. ff. de pen. l. absentem. ¶ Itē clericus non potest accusari a laico nisi in casibus: vt extra de accu. c. cum P. manconella. no. ¶ Item impubes de adulterio nō pōt accusari. ff. de adult. l. si minor. ¶ Item cōdēnatus de aliquo delicto nō pōt de eodē ab alio accusari qz nō pōt sepius de eodē delicto queri: vt. ff. nau. cau. sta. l. licet. ¶ Idem in eo qui fuit semel absolutus qui non potest de eodē ab alio accusari nisi doceatur de preuaricatione primi accusantis z se ignorasse primā accu. zc. vt extra de accu. c. de his vero. ¶ Itē nec infantes nec furiosi. ff. de sic. l. infantes. ¶ Itē nō possunt accusari qui reipublice causa absunt nec legati puinciarū vel ambasiato vel similes: vt. ff. de accu. l. diui fratres. C. qui accu. nō pos. l. hos accusare. ¶ Itē nō possunt accusari plures[a] vt tres: in eodē libello vel vltra de diuersis delictis: sed duo sic forte: vt. ff. de accu. l. diui fratres. C. qui accusa. non pos. l. cum rōnibus no. ¶ Item nec magistratus qui habēt merū imperiū: vt. ff. de accu. l. hos accusare. z distingue q aut illi magistratus delinquūt aut cōtrahunt. Si delinquūt aut ante officiū aut post: si ante non pñt conueniri: vt. d. l. hos accusare. si vero post z in ipso officio extorquendo a subditis vel furtū ɔmittendo: tunc etiam durante officio[b] pñt conueniri vsqz ad finē officij: vt. C. ad. l. iul. repe. l. iubemus. de offi. preto. l. si quos. in auk. vt diffe. iu. §. si vero. Et predicta locum habent etiam in epo: vt in auk. vt apud pprios epos. §. fin. z. C. de episc. z cle. l. omnes. z auk. ibi posita. Si aut magr̄atus extra officium delinquunt pñt accusari z vltra non procedere: vt. ff. adult. l. si adulterium. §. fi. Si vero cōtrahunt z sunt de maioribus qui hñt merū imperium nō conueniunt durante eoz officio. ff. ex qui. cau. maio. l. fi. z. l. si per pretorem. §. ij. ff. de solu. l. si reus. de accusa. l. ex iudiciorum. de iudi. l. pars literarū. de offi. pre. l. senatus. Si autem sunt de minoribus vt quia nō habent merū imperium: z tūc conueniunt etiā durante officio: vt. ff. de iniur. l. nam magistratibus. imo expectandū zc. ff. ad. l. aquil. l. queadmodum. §. magistrat⁹. ¶ Sed q̄d in rectoribus hodiernis vt in pñtibus locorū. ¶ Rñ. pōt dici q̄ cum potestates ex cōsuetudine z fm statuta locoz exerceant merum imperium quod idem obseruetur in eis quod in maioribus magistratibus dictū est. S. In alijs autem officialib⁹ z iudicibus z militibus z notarijs z similibus q̄ possunt cōueniri sicut minores magistratus per iura superi⁹ allegata. Sed fm statuta terrarum z consuetudines non conueniuntur nisi finito officio z tempore syndicatus ipsorum: z ita obseruatur vbiqz locorum.

Additio.

a ¶ Plures. vide Ang. z ibi posuimus in tractatu malefi. in verbo, necnon ad querelam. nume. 65. Hieroni. Chu.

b ¶ Durante officio. Adde tu q nedum durante officio talis officialis committēs baratariam conueniri poterit sz etiā de officio expelli. ita Bal. in d. l. iubemus. et ibi Ang. z Bar. i. l. nec magistratus. ff. de iniur. et Adde q etiā in crimine adulterij durante officio officialis poterit ɔueniri. ita Alb. de rosa. in. l. si pres. C. de epis. audi. cū hoc q non pcederet ɔ eū durāte officio: sz prestabit cautionem q̄ finito officio sistet in iudicio.

¶ De procuratore defensore excusato, quando admittatur in criminali. Rubrica.

1 ☞ Procurator quis sit.
2 Accusatus nunquid poterit procuratorem constituere.
3 Procurator nunquid in causa capitali poterit interuenire ad opponendum exceptiones contra personam accusantis z iudicis.
4 Procuratori vt supra an dabitur copia accuse vel inqsitionis vt suas exceptiōes declinatorias vel dilatorias formare posset contra accusatorem vel iudicem.
5 Accusatus vel inquisitus de crimine capitali an possit ɔstituere pcuratorē ad dilationes petendas testes producēdos z positiones faciendas, z simi.
6 Procurator defendens: an teneatur satisdare de presentando dominum.
7 Procurator cōparens vbi pōt ad allega. causas absentie dicens q accusatus vel inquisitus est absens cā reipu. vl' peregrinationis vel alia causa. i. nūquid se vult probare causas absentie auditur.
8 Dominus an possit defendere seruum in causa capitali.
9 Pater volēs defendere filium in cā capitali: an audiēd⁹ sit.
10 Infirmus grauiter si fuerit accusatus vel cōtra eū inquirat an teneatur mittere procuratorem ad se defendendū cū non possit comparere personaliter.
11 Infirmus si non mittat iudici ad se excusandum: an piudicet sibi vt valeant ea que fiunt contra ipsum infirmum.
12 Accusatus vel inquisitus citatus vt cōpareat ad se excusandum: si mittat procuratorem an sufficiat.
13 Accusato aliquo vel contra eum inquisitione stante de adulterio, homicidio, vel simili crimine de iure cōmuni imponit pena capitalis: si per statutū imponatur pena pecuniaria: an in tali causa poterit procurator interuenire z reum in tota causa defendere.
14 Statutum est q si accusatus vel inquisitus de crimine capitali fuerit citatus z nō cōpareat q habeatur pro conuicto z confesso z possit cōdēnari nō obstāte eius absentia: an poterit cōstituere pcuratorē ad se defendendum in tota causa.
15 Statuto dicente q bānitus vel cōdēnatus p homicidio vel aliquo alio delicto possit occidi. si Titi⁹ interficiat aliquem condēnatum: an poterit constituere pcuratorē ad opponendum z allegandum q interfectus erat bānitus.
16 Procurator quare nō admittitur in criminib⁹ capitalibus.
17 Procuratore interueniente in causa capitali si ei nō fuerit oppositum ante lit. contest. nunquid per eum facta in causa valebunt.
18 Uniuersitas vel collegium an possit esse in omni cā criminali agendo vel defendendo.
19 Accusatus est aliquis vel inquisitus de crimine capitali et citatur: Titi⁹ offert se ad illius defensionem z satisdat de rato vel iudicato: an audietur.
20 Procurator constitutus ad omnes causas: an intelligatur ad presentes omnes z futuras.
21 Reus se defendēdo an possit plures procuratores ɔstituere.
22 Filius an possit patrem defendere in causa capitali.
23 Procurator cōstitutus ad omnes lites: an intelligat de criminalibus.
24 Procurator cōstitutus ad oēs causas criminales: an valet nō faciat specificatione de aliquo crimine.
25 Accusat z defendit quidam tanq̄ pcurator anteq̄ habeat mādatum postea fit pcurator: an valeant ea que facta sunt ante mandatum.
26 Procurator regulariter in causa criminali publica vel priuata non admittitur in agendo nec in defendendo: fallit in casibus ibi notatis.

PRocurator est q negotia domini et⁹ mandato administrat. ff. de procurator. l. j.
1 ¶ † Item procurator dicitur qui mandato domini lites exercet in agendo z defendendo z alia faciendo: iuxta formam mandati. ff. de publi. iudic. l. pe. §. ad causam. ff. an per alium causa ap. exer. pos. l. j. ff. de procura. l. seruum. §. publice. l. alienā. et l. si procur. ad vnam speciem. ff. manda. l. diligenter. C. de sati. l. j. cū simi. Et dico lites ciuiles z criminales: vt. C. de transl.
2 l. cās z lites. cum superius alle. extra de pac. c. tue. ¶ † Sz pone q aliquis est accusatus, nunquid pcurato. poterit ɔstituere. ¶ Rñ. in publicis iudicijs ex quibus imponit pena mortis vel alia vltra relegationem non pōt nisi ad allegandum causas absentie: excusatio. oppo. z simi. vt. ff. de pub. iudi. l. pe. §. ad crimen. Si autem cōtinear penā relegatio: vel infra vel penā pecuniariā pro tali delicto: tunc potest semp proc. adesse ad omnia que causa desiderat: vt. ff. de procur. l. suum. §. publice. ff. an per alium causa ap. exer. pos. l. j. cū simil. vbi
3 de hoc notari solet. ¶ † Sed nunquid in capitalib⁹ iudicijs vbi nō pōt ad omnia procur. interuenire: vt dictum est: poterit interuenire procura. ad opponendum exceptionē cōtra personam accusantis: qz accusatio multis de causis repellitur: vt no. s. de his qui accusa. nō pos. Ut qz forte est pupillus, vel infans, vel seruus, vel inimicus zc. vel contra personā iudicis: vt quia infamis est qui iudex esse non potest: vt C. de dig. l. ij. lib. xij. vel excōicatus in. c. ad probandum. de re iudi. vel inimicus qui repelli potest: vt. C. de iudic. l. apertissimi. vel alio modo incompetens: vt. C. si a non compe. iudi. l. j. z per totū. z idem in similibus exceptio. dico. ¶ Rñ. et videt q procur. nō possit interuenire: vt. d. l. pe. §. ad crimen. ff. de publi.

ff.de publ.iudi.sed dic fm Odofre.q8 sic:qr exceptio.oppo
nere r allegare e ius domini:sicut in causa ciuili admittitur
procu.ad tales exceptiones dilatorias r declinatorias op
ponẽdas:vt.ff.de iurisdi.om.iudi.l.fi.C.de exceptio.l.penul.
r fina.C.e.l.ita demũ.ita' in criminalibus debet admitti.ff.
de adulte.l.si maritus.§.prescrip.de requirẽ.reis.l.ij.de offi.
presidis.l.iij.¶ Item etiam alia ratione:quia nõ reperitur
pro.habitum.ff.ex qui.cau.ma.l.necnõ.§ sed quid.ff.de pba.
l.ab ea parte.Et,q8 admittatur procu.ne reus ponatr in vin
culis ad exceptio.opponẽdas.no.extra de accusa.c.veniẽs.
r ibi plures doc.in hoc concordãt q8 admittatur pcu.r au
4 diatur in talibus exceptionibus opponendis.¶ †Sed nũ
quid tali procuratori dabitur copia accuse vel inquisitionis
vt possit suas excep.declinatorias,r dilatorias contra per
sonam accusatoris si adest vel iudicis opponere r formare.
¶ Rñ.dicit quidã q8 nõ:sed principalis debet adesse: vt ex
vinculis causam dicat.ff.an per aliũ causa appel.l.j.§.aũt.de
requi.re.l.ij.¶ Item qr in talibus non admittitr vbi corpo
ralis pena venit imponenda:vt.ff.de pub.iudi.l.penul.§.ad
crimen. ¶ Alij contra qr hoc est abbreuiare ius rei q8 nõ li
cet:et hoc non reperitur prohibitum: ergo rc.¶ Itẽ si ad
mittitur ad exceptio.opponẽdas,vt dictum est:debet copiã
accuse habere vel inquisitionis:cum aliter non possit suas
exceptio.formare:qr diuinare nõ cogitr.ff.ad.l.aqui.l.si puta
tor.in fi.¶ Item qr vno concesso omnia intelligunt conces
sa rc.ff.de iurisdi.om.iud.l.ij.¶ Item qr fauorabiliores rc.
¶ Item qr defensionis facultas nõ est adimẽda.C.de iure
fis.l.defensionis.¶ So.vidi de facto consilium pluriũ sapiẽ
tum pro parte q8 non daretur copia per iura.s.primo alle.
Sz tamen nomẽ accusatoris r iudicis debet dari,vt procu.
possit contra personas exceptiones opponere ar.eius q8 di
citur q8 nomina testiũ sunt exhibẽda extra de accusa.c.qua
liter r quando.lo.ij.§.debet.r qr primo constare debet de p
5 sonis:vt.C.de procur.l.licet.r de iure codicil.l.qdã.¶ †Sed
nunquid accusatus vel inquisitus de crimine capitali pote
rit procur.constituere ad dilationes petendas ad testes pro
ducẽdos r positiones faciendas r si.Respõ.sic fm Odofr.r
Guido.de suzaria.ratio est qr nõ reperitur prohibitũ:ergo
concessum.C.de relig.r sump.fu.l.statu.ff.de proba.l.ab ea
parte.Itẽ procu.potest ad vnã speciem constitui.ff.de procu.
l.j.C.de procur.si ad vnam speciem.¶ Item illa fiunt ad de
fensionem r procur.potest defendere.ff.eo.l.seruum.§.publi
ce.r defensionis facultas debet augmentari.C.de hereti.l.
quandoqz.in fi.r de iure fis.l.defensoris.¶ Sed in Spec.e.
titu.de procur.§.j.verũ.sed nunquid media cause ꝯtrarium
6 videntur tenere.¶ †Sed nunquid ille procur.qui defendit
tenetur satisdare de pñtando dñm.¶ Rñ.sic vr ne iudiciũ
sit elusorium.ff.de iu.l.si pretor.ne maleficium remaneat im
punitum.l.ita vulneratus.ff.ad.l.aqui.¶ Econtra q8 nõ qr
nulla.l.hoc cauetur expresse r si hoc ius voluisset dixisset.C.
de cad.tol.l.j.§.ne aũt.¶ Item qr nullus debet grauari su
perflua satisda.vt.ff.de pcura.l.nõ cogẽ.§.fi.r vt lega.not.
cauea.l.iiij.§.fi.Item qr officium suum non debet procu.esse
damnosum:vt.ff.de preto.stip.l.Paulus.r hoc verũ videtr.
7 ¶ †Sed quid si procu.cõpareat vbi potest ad alias causas
absentie dicẽs q8 accusatus vel inquisitus est absens causa
reipublice vel peregrinationis vel alia causa:nũquid si vult
probare causas absentie auditur.Rñ.non videtur si nõ ha
beat mandatum expressum:vt.ff.de neg.gest.l.si pupilli.§.fi.
r.C.eo.titu.l.si procur.ad vnam speciem cum simi.¶ Econ
tra quod sic:qr potest allegare causas absentie r ipsas pba
re: nam cui data est iurisdictio omnia intelliguntur esse con
cessa:vt.ff.de iuris.omnium iudi.l.ij.ff.de procura.l.ad rem.r
8 l.ad legatum.r hoc verius puto.¶ †Sed quid si dominus
vult defendere seruũ suum de capitali crimine:nunquid est
audiendus.Rñ.videtur q8 non:vt argu.ff.de pub.iudi.l.pe
nul.§.ad crimen.r an per alium causa appel.l.j.¶ Econtra
videtur q8 sic.ff.de pub.iu.l.seruꝰ.C.de accus.l.ij.vbi de hoc
9 no.r hoc verum puto.¶ †Sed quid si pater vult defendere
filium in capitali causa:nunquid debet audiri.Rñ.dicit gl.
quod non:nisi satisdederit de ipso presentando sub certa pe
na ne iudicium sit elusorium.ff.de iudi.l.si pretor.r.l.si lon
a gius.de fideius.l.si a reo.¶ Econtra dicitur quod sic.[a] qr do
minus admittitur ad defensionẽ serui ratione dominice po
testatis,vt.ff.de pub.iudi.l.seruꝰ.insti.de iure personarum.
§.seruus.r.§.pe.¶ Multomagis pater ratione patrie po
testatis:vt insti.de patria potestate.per totum.Itẽ qr perso
na patris r filij reputatur eadem.C.de impub.r alijs substi.
l.fi.vnde defendendo filium seipsum defendere presumitur.
facit.ff.quod met.cau.l.isti quidem.¶ Itẽ quia paterna pie
tas capit consilium pro filio.ff.de adul.l.in re mea.¶ Itẽ qr
non est iure cautum quod satisdatio sit prestanda.ergo rc.l.
vnica.§.ne autem.C.de cadu.tol.¶ Item ꝙ nõ debet aliqs
superflua satisdatione grauari:r difficile est adinuenire fide
10 iussores:vt.ff.de procura.l.non cogendum.§.fi.cũ si.¶ †Sz
quid si aliquis inquisitus vel accusatus grauiter infirmatur
ita quod non possit comparere personaliter an tenetur mit
tere procuratorem ad se defendendum.Respon.non:vt.ff.si
quis cautio.l.ij.§.si quis.r de diuer.r temp.prescri.l.j.cũ si.
sed debet mittere aliquem accusatorem qui significet iudi
ci de infirmitate.r idẽ et faciat si opꝰ erit vt per duos testes:
vt.ff.de test.l.vbi.vel per medicũ cui danda est fides:vt.ff.de
11 re mili.l.qui semel.ff.de stat.ho.l.septimo mẽse.cũ si.¶ †Sed
quid si non mittit excusatio.iudici ad significandum de sua
graui infirmitate.Nũquid sibi preiudicat vt valeãt ea que
fiunt contra ipsum infirmum.¶ Respon.si est in tali statu.
sue persone ꝙ cognoscat r sciat processum fieri contra se:ꝙ
tunc si non mittit preiudicat ei si mittere potest:qr qui scit
non debet certiorari.ff.de ac.emp.l.j.in fin.¶ Item qui po
test facere r non facit sibi preiudicat r sibi imputetur:vt.ff.
de reg.iur.l.qui potest.r.l.damnum.Si autem ignorat quod
presumitur:vt.C.de re mili.l.super seruis.vel est grauiter in
firmus ita ꝙ non bene sentit aut cognoscit quid agat:tunc
excusatur vt puto.nam qui insanus est iustam habet excusa
tionem si non comparet vel non mittat.imo sententia con
tra eum non tenet,vel saltem reuocari debet:vt.ff.de re iud.
l.quesitum.Sed si haberet febriculam vel modicũ vulnus:
vel leuem infirmitatem r modicam:ita ꝙ possit comparere:
tunc non excusatur etiam mittendo excusatorem quia leuis
febricula non excusat rc.ff.de edi.edic.l.j.§.sed sciendum.et
l.ob que vitia.§.facit.extra de re iudi.cum Bertoldus.vbi
de hoc.r creditur dicto mendaci de infirmitate.d.l.qui se
12 mel.C.de re mili.¶ †Sed quid si aliquis accusatus vel inq
situs est citatus vt compareat ad se excusandum ipse mittit
procuratorem,nunquid sufficit.¶ Respon.ꝙ sic si talis est
causa vel delictum ex quo nõ ingeratur pena sanguinis sed
pecuniaria:vt.C.an causa ap.per procur.ex pos.l.j.C.eo.l.si.
ff.de procura.l.seruum.§.publice.extra de accusa.c.veniẽs. a
vel si est talis causa que contineat relegat.vel infra alias se
cus:vt.ff.de pub.iudi.l.pe.§.ad crimen.vbi de hoc nota.et
13 ff.an per alium causa appella.expe.pos.l.prima.¶ †Sed cũ
pro homicido adulterio r similibus capitalis pena impona
tur de iure communi r in multis alijs casibus:vt de his qui
pos.ad mortem condemnari per totum.¶ Pone quod in
tali cã imponitur pena pecuniaria ex forma statutorum vt
est in multis terris vel locis.nunquid in tali causa poterit
procur.interuenire r accusatũ vel inquisitum defendere po
terit in tota cã.Rñ.dicit Guil.de suza.ꝙ nõ qr origo crimi
nis siue titulus homicidij:siue causa respici debet r potius
quã finis:vt.C.ad mace.l.iij.ff.de fideius.l.tutor.Itẽ quod pe
na pecuniaria sit subrogata in locum pene corporalis.vnde
sortitur eandem naturam:vt.ff.si quis cau.l.fi.r.l.si quis.§.
quesitum.cum simi.¶ Ecõtra ꝙ sic.nam in quocunqz casu
vbi pena pecuniaria venit imponenda potest procur.inter
uenire:vt.ff.an per alium causa ap.l.j.¶ Item quelibet ciui
tas potest condere legem que deroget iuri cõmuni:vt.ff.de
iusti.r iure.l.omnes populi.insti.de iure naturali.§.ius ciui
le.¶ Sed fm Dyn.aut dicit statutum simpliciter quod si
quis fecerit homicidium soluat mille.lib.pro pena r tũc po
test procu.interuenire semper.p totam.l.j.ff.an per aliũ cau b
sa appel.ff.de procu.l.seruum.§.publice.cum si.¶ Aut dicit
ꝙ si quis commiserit homicidium vel adulterium decapite
tur nisi soluat mille lib.vel tantum pecunie quantitatẽ r tũc
nõ possit procu.interuenire.nisi ad allegañ.causas absentie
vel exceptio.opposi.vel similia facieñ.vt supra notatum est:
r est ratio quia pena corporalis est principalis.r est in obli.
sed in sola solutio.est pena pecuniaria:vnde tũc non põt pro
cura:adesse:vt.ff.de publi.iudi.l.penul.§.ad crimen.ff.de re
iudi.l.si quis ab alio.cum similibus.r hoc verius videtur.
14 ¶ †Sed qui si statutũ est ꝙ si aliquis accusatus vel inquisi
tus fuerit de aliquo crimine capitali r citatus nõ cõparue
rit ꝙ habeatur pro conuicto r cõfesso r debeat cõdẽnari nõ
obstante eius absentia:iste accusatus vult constituere procu
ratorẽ ad se defendendũ in tota causa nunquid possit.Rñ.
nõ videtr:vt.ff.de publi.iudi.l.penul.Sed vr contra q8 pos
b sit[b] qr de tanto crimine non potest absens condemnari.ff.de
penis.l.absentẽ.C.de accusa.l.absentẽ.vnde si per formã sta
tuti potest absens de tali crimine ꝯdẽnari ꝙ est ꝯtra ius cõ

a ¶ Q8 sic. Adde Cep.in cõsi.xlvj. col.ij.r in cõsi.lv. et ibi ꝙ si iudex patrẽ non admittit facit litẽ suam in.iij.colũ.añ me. r vide eundẽ Cepo.in consil.xlix. in prin.r cõsi.lvj.

b ¶ Q8 possit.adde ꝙ ꝯriũ tenuit. Bar.i.l.pe.§.ad crimen.ff.de publi.iudic.r in extrauag.ad reprimẽ.in ver.legitime.r alex.in cõs. cxvj.in.ij.col.per totũ.Sed ꝯ opi. Bar.tz ꝯsulẽda Bar.cepo.veronensis in cõs.suo r cõsi.xlix.ꝯsi.l.r consi.liiij.

mune debet iste absens posse constituere ꝓcur.q2 in omni ca
su vbi potest absens ꝯdēnari ibi ꝓcu.potest ordinarie interue
nire:vt.ff.eo.l.seruum.§.publice.ibi,vbicunqȝ absens ⁊c.q2
si in hoc grauatur vt possit absens cōdemnari cōtra ius cō
mune vt dictũ est,releuatur in hoc vt possit se per procur.de
fendere in tota causa:vt.ff.de iureiu.l.eum qui.⁊ hoc verius
15 secundum Dy.⁊ ita de facto consuluit.¶†Sed quid si cau
tum sit per formam statutorum ꝙ bannitus vel cōdemnatus
pro homicidio vel aliquo delicto possit occidi.quidam inter
fecit aliquem condemnatum ipse vult cōstituere procur. ad
opponendum ⁊ allegandum ꝙ iste offensus erat bannitus:
nunquid poterit.Rñ.sic:vt.ff.de adul.l.denunciasse.§.si per
procur.ff.de procur.l.seruum.§.publice.de peculio.l.eo tem
16 pore.C.de ma.vindi.l.etiam.cum simi.¶†Sed que est ratio
quare in criminibus capitalibus non admittitur procura.
Rñ.ratio est duplex:vna quia si procur.succumberet ipse cō
demnaretur personaliter qui non deliquit.ff.de nego.gest.l.
liberto.quod esse nō debet cum pena debeat suos tenere au
tores.C.de pe.l.sancimus.extra de cōsti.c.cognoscētes.¶Se
cundo quia non potest consequi damnum suum per actionē
mandati:qd est iniquum ⁊ officium suum esset sibi damno
sum ꝙ esse non debet:vt.ff.de te.ap.l.si quis ex assignatori
17 bus.¶†Sed pone qd constitutus fuerit procurator in causa
capitali:non fuit ei oppositum ante lit.contest.qd in tali cau
sa non posset interuenire nunquid valeat qd per eum factũ
est in dicta causa.Rñ.sic videtur nam exceptio procurato
ria seu contra procurat.opponi debuit ante lit.contesta.C.
de procurato.l.ita demum.ff.eod.l.filiusfami.§.veterani.sic
etiam valet per tacitum consensum quod a falso procurato
re agitur.ff.de pub.iudi.l.licet verum.ff.rem ra.haberi.l.fal
sis.cum similibus.¶Econtra qd non quia lex expresse pro
hibet talem procuratorem admitti:vt.ff.de publi.iudi.l.pe.
§.ad crimen.vnde ⁊c.vt.C.de legi.l.non dubium.cum simi.
¶Sed prima opinio comprobatur:vt no.extra de iudi.c.iu
18 ris esse ambiguum.lib.vj.¶†Sed nunquid vniuersitas po
test vel collegium in omni criminali causa constituere syndi
cum vel procuratorem agendo vel accusando vel defenden
a do.Rñ.sic[a].vt videtur.C.de re mili.l.tam collatore.§.ac vni
uersitas.lib.xij.sicut etiaȝ in ciuili causis:vt.ff.quod cuiusqȝ
vniuersitatis.l.sicut.⁊ est ratio:quia vniuersitas que nō ha
bet caput non potest condemnari vt priuata persona:vnde
vel vt syndicus vel procurator non potest personaliter con
demnari sicut posset si per priuatam personam interueniret
vt.ff.de nego.gest.l.liberto.⁊ ꝙ vniuersitas non possit con
demnari.no.extra de simo.c.dilectus.lo.ij.licet Uincentius
19 ibi notat contrarium.¶†Sed quid si accusatus vel inqui
situs est aliquis de crimine capitali ⁊ citatur.⁊ aliquis se of
fert ad sui defensionem ⁊ satisdat de rato vel iudicato: an
debet audiri.Rñ.si pena personalis inde sequi posset ꝙ non
admittitur : quia iam puniretur iste talis quod esse non de
bet cum sententia ferēda sit in defensum:vt.ff.de nego.gest.
l.liberto.⁊.ff.de publi.iudi.l.penul.§.ad crimen.¶Sed ad
allegandum causas absentie vel ad opponendum exceptio.
⁊ similia facieñ.puto admitti:vt.C.de procurato.l.absens
reus.¶Sed in aliis in quibus pena pecuniaria est imponē
da bene admittitur:vt.ff.an per aliũ caus. appel.l.j.§.finaũt.
C.de satisdando.l.j.⁊.d.l.liberto.⁊.C.de procura.l.exigendi.
20 cum simili.¶†Sed quid si constitutus est quis procura. ad
oēs causas:nec est dictum,nec ad presentes,nec ad futuras:
nunquid intelligitur datus ad presentes omnes ⁊ futuras.
Respon.sic videtur.argu.ff.qd quisqȝ iur.l.ij.§.quod ait pre
tor.in fin.ff.de serui.vrba.predio.l.si seruitus.ff.de lega.iij.l.
21 vxorem.§.codicillis.¶†Sed nunquid reus se defendendo
potest plures constituere procuratores.Respon.non,ne in
plures aduersarios lis distribuatur:vt.ff.de exceptio.l.ne in
plures.ff.de solu.l.iam tu.§.finali.⁊.l.si cum quis procura.§.
fin.⁊.l.pluribus.sed bene potest plures procuratores consti
tuere in agendo vel accusando per iura predicta cum simili.
22 ¶†Sed nunquid filius potest defendere patrem in capita
li crimine.Respon.sic vt videtur.argu.C.de procu.l.exigeñ.
ff.qui sa.cog.l.filiis.Item quia eadem persona cum patre re
putatur.C.de impu.et al.substi.l.fin.Item sicut pater potest
filium defendere.ita econtra filius patrem.argu.ff.de inof.
testa.l.nam ⁊ si parentibus.¶Item filius tenetur patrem
captiuum redimere ab hostibus.C.de episcop.au.l.aut si ca
ptiui.alias priuatur succes.C.de.his quib.vt indig.l.j.⁊.l.si
ideo.eadē ratione pater ipsum defendere tenetur. Sed con
tra videtur.ff.de pub.iudic.l.pe.§.ad crimen.¶Ego puto
quod in casibus in quibus pater potest defendere filium.

a ¶Rñ.sic.Adde tu Cepo.consi.l. in fi.

eodem modo ⁊ filius patrem per iura superius alle.⁊.s.e.
in.q.que incip.Sed quid si pater vult defendere filium ⁊c.
23 ¶†Sed quid si procur.constitutus ad omnes lites ⁊ nō di
cat criminales:nunquid intelligitur de criminalibus.Rñ.
dicunt quidam ꝙ non:sed de ciuilibus bene.ar.C.de episco.
⁊ cle.l.cum clericis.cum si.Alij contra.nam qui omnia dicit
nihil excludit:extra de maio.⁊ obe.c.solite.q2 verbum gña
24 liter platum ⁊c.Sed primum dictum approbatur.¶†Sed
quid si est constitutus proc.ad omnes causas criminales:nō
specificando de aliquo crimine nunquid vȝ.Rñ.non videt
debent eñ constituētes specificare aliqua crimina.postea ge
neralem clausulam subijcere:ar.ff.si quis cau.l.sed ⁊ si quis
rei capitalis §.quesitum.⁊ ar.extra de testi.c.presentiũ.ver.
specificare casum.lib.vj.¶Econtra videtur sufficere:q2 sa
tis constat de voluntate constituentis qd sufficit,extra de ꝓ
cura.c.petitio.¶Itē dum dicitur ad omnes causas crimi
nales satis exprimitur de criminibus:vnde sufficere videtur
cum verbum oīs sit velle.ff.de vsur.l.cium bonoꝝ.⁊.l.j.cũ si.
Sed tñ debet habere spāle mādatũ:vt.ff.e.l.non solum.§.si.
25 ⁊ hoc approbatur.¶†Sed quid.quidā cōparet tanꝙ ꝓcu
rator in accusando ⁊ defendendo:sed nondum hȝ manda
tũ postea fit procurator nunquid valeant ea que facta sunt
ante mādatum.Rñ.non,nisi dñs habeat ratũ quod ante fa
26 ctum est:vt.ff.de iudi.l.licet.quis satis.cog.l.iul.¶†In sum
ma no.quod regulariter in cā criminali publica vel priuata
nō admittit procurator in agendo.nec in defendendo:vt.ff.
de pub.iud.l.pe.§.ad crimē.Sed ista regula fallit in crimi
ne iniuriarũ.C.de iniur.l.fi.⁊ in casibus seq.in quibus ꝓcu
rator admittitur. Itē fallit in accusa.ingratitudinis:vt.ff.
de procura.l.sed ⁊ hec.§.patronus.In accusatio.suspecti ꝓ
priuato intentata.ff.eo.l.licet in popularibus.⁊.l.non cogē
dum.§.qui publica.¶Sed pro publico admittitur pro reo
non pro actore:vt.ff.pro actio.l.qui populari.¶Item ad
mittitur ad opponēdum omnes excusationes ⁊ exceptiōes
accusati:vt.v.q.iij.reus capitali.vbi no.¶Item fallit quan
do seruus accusatur quem dominus defendit pro se vel pro
procuratore:vt.ff.de act.l.si cui.§.fi.C.eo.l.seruus.Item fal
lit in leuibus criminibus : vt.ff.de accusa.l.leuia crimina.
¶Item fallit in procuratore dato ad accusandum ⁊ ad ex
cipiendum:q2 omnia ex causa potest procurator opponere.
extra de do.⁊ contu.c.cũ dilecti.xxiij.q.v.§.reos.ad allegan
dum causas absentie.ff.de procura.l.seruum.§.publice.v.q
stio.iij.c.si errogans.⁊.c.reos.¶Item quādo agitur de cri
mine ciuiliter.extra de accusa.c.super his.de procurato.tue.
¶Item in causa socij socius criminis eiusdem litis pro so
cio abesse cauetur:extra de do.⁊ cōtu.c.cum dilecti.de accu
sa.licet.in prin.¶Itē ⁊ generaliter in causa publica ⁊ priua
ta criminali que contineāt penam relegationis,vel intra vel
penam pecuniariam,potest procurator ad omnia interueni
re:tam in agēdo ꝙ in defendendo ad accusandum excusan
dum ⁊ excipiendum,ad probatio.facieñ.⁊ omnia alia faciē
da:que principalis persona facere.posset:si ad hoc habet iu
risdictionem:⁊ sit persona que non repellatur:vt.C.de ꝓcu
ra.l.reum.⁊.l.fina.cum similibus.⁊.ff.an per alium causa ap
pel.l.j.⁊.ff.de penis.l.absentem.¶Sed si ex delicto imponē
da esset pena corporalis vel vltra relegationem,non potest
tunc procurator interuenire:vt.ff.de publi.iudi.l.penulti.§.
ad crimen.nisi ad allegandum causas absentie:vel ad oppo
neñ.exceptio.⁊ similia facieñ.vbi admittitur procura.vt iu
pra de hoc not.⁊.ff.de publi.iudi.l.penul.§.ad crimen.ff.de
procur.l.seruũ.§.publice.⁊ melius extra de procu.c.veniēs.
¶Que autē psone possint ad mortē dānari.j.plene notat.

¶Quis alium possit offendere ⁊ vindictam facere. Rubr.

1 ☞ Offendere alium impune quibus liceat.
2 Offendere alium impune quomodo liceat alicui.
3 Trūcans caput vel membrũ ⁊c.nō peccat si mandato recto
ris hoc faciat.
4 Offendere aliquem,aut ius sibi dicere nō licet alicui,fallit
in casibus ibi enumeratis.

1 NOtandum est †Quod nul
li licet alium
offendere nec vindictam facere,nec punire,
nec cōdēnare:nisi illis personis que ad hoc
sunt constitute:⁊ quibus cura data est ⁊ po
testas puniendi ⁊ cognoscendi:vt sunt presi
des prouinciarũ et alij barones ⁊ rectores terrarum:q2 ad
hoc tales sũt deputati:vt.xxiij.q.iiij.c.si qs ptāte.⁊.v.q.c.de
occidendis.

occidendis.& c.se.& c.nõ frustra.& c.officium regum est.& c. iudex.& c.si homicidiũ.ff.de offi.pñ.l.illicitas.§.q vniuersas. & l.cõgruit.§.ad hoc aũt iubemus. ¶ Fallit in ceteris perso nis quibus licitum est offendere nõ solum predictis ad hoc deputatis:sed etiã cuilibet persone. ¶ Nã furẽ nocturnum cum rebus meis fugientẽ licet mihi occidere.diurnum autẽ licet:si se telo defendit & cũ clamore:vt.ff.de sica.l.furem no cturnũ.ad.l.aql.l.itaq3.§.lex.extra de homi.c.j.& seq. ¶ Itẽ licet marito occidere adulterantem in domo sua:aut alibi si eo tẽpore inuenerit in ipso adulterio:vt.ff.de adul.l.marito. in auẽ:vt liceat matri & auie.§.quoq3. ¶ Item licet patri oc cidere adulterantem filiam suam,& ipsam filiam.ff.de adul. l.nec ea.§.hi.& l.quod ait.& l.pater.& l.seq. ¶ Item licet pa tri occidere volentem se vel filiam suam stuprare.ff.ad.l.cor. de sica.l.j.§.pe. ¶ Item licet marito si quem habet suspectũ cum vxore sua ne cum ipsa adulterium committat illi denun ciare tribus vicibus in presentia testium:ne cum ipsa loqua tur:& quod eam dimittat:& si ipsum postea in presentia testiũ inuenerit cum vxore potest ipsum occidere: vt.C.de adult.l. q̃uis.& auẽ.ibi posita. ¶ Item licitum est dñ̃o occidere ser uum si ipsum cũ filia vel vxore inuenerit cã se carnaliter im miscendi.ff.de his qui sunt sui vel alie.iur.l.j.not.de lega.j.l. quid ergo.§.si heres.ff.ad silla.l.si certus.cũ si. ¶ Item lici tum est occidere vel offendere illum qui te aggreditur cum gladio euaginato irato animo.s.animo occidendi quod ius presumitur qđ veniat animo te occidendi.ff.de sica.l.diuus. vnde si eum incontinenti offendis vel occidis:videris face re ad tui defensionẽ q̃ licitum est.ff.de iust.& iu.l.vt vim.& C. vnde vi.l.j.& ff.de vi & vi arma.l.iij.§.si quis.& sic legitime fit.vnde non est puniendus.C.de adul.l.gracchus. ¶ Item licet offendere & occidere transfugas ad hostes.ff.de sica.l. iij.§.fin. ¶ Item licet parentibus consanguineis & tutorib⁹ & curatoribus virginum & viduarum occidere raptores ip sarum & alios dãtes eis auxilium & fauorem ad raptum fa ciendum:vt.C.de epis.& cle.l.raptores.Et est rapere per vim mulierem alio ducere:vt insti.de pu.iudi.§.finautem raptis. ¶ Item licet alium occidere ad sui defensionem:vt supra di xi & ad defensionem rerum suarum:vt.ff.ad.l.aquil.l.scien tiam. ¶ Item licet patri & auo occidere volentem occidere filium vel nepotem:quia si licet ad sui defensionem & rerum suarum ergo licet ad defensionẽ predictorum:quia magis dubitãt parentes de filijs & nepotibus quam de seipsis.ff. qđ me.cau.l.isti quidem. ¶ Et quia persona.pr̃is.& filij eadẽ reputatur:vt.C.de impube.& alijs substitu.l.fin.& appellatio ne liberorum continentur nepotes.ff.de verbo. signi.l.libe

a rorum ¶ Item licet marito pro defensione vxoris[a]:vt insti tu.de iniurijs.§.ij.sed non licet sic vxori defendere maritum ẽm quosdam:vt.d.§.sed vos.contra:q2 ibi loquit̃ de iniuria facta marito in iudicio:quia mulier nõ potest esse in iudicio propter sexum.C.de procura.l.alienam.Si ergo non est pro hibitum.igitur cõcessum & c.& aperte contra eos facit:quia sunt socij diuine & humane domus:vna caro sunt:vt.C.de crimi.expi.heredi.l.aduersus.vnde videtur quod sit licitum vxo.defendere maritum cum sint socij humane & diuine do mus:vt dictum est.facit.ff.pro socio.l.verum de libe.homi. exhi.l.j.& ij.extra de coniug.lepro.c.j.de conuer.coniug.c.ad apostolicã.c.si diligenti.& c.gaudemus.§.quia vero. ¶ Itẽ licet occidere desertorem militie:vinearum vastatores,agro rum nocturnos de populatores:vt.C.quando liceat si sine iudi.vendi.l.j.ff.arb.fur.cel.l.ij. ¶ Item licet filio ad defen sionem parentum vel nepotum ad defensionẽ aui & auie.ar. ff.de inoffi.testa.l.nam & si parentibus.quia sicut filij et ne potes tenentur predictos ab hostib⁹ redimere:vt.C.de epi sco.& cleri.auẽ.captiui.alias priuantur succes.vt.C.de his q bus vt indi.l.j.cum simi. Ideo multomagis tenẽtur eos de fendere.facit.ff.de verb.signi.l.si parentes. ¶ Item q2 sunt vna caro.xxv.q.iij.c.hac autoritate.de consecra.alta.c.si.ad

b fi. ¶ Itẽ liceat ad defensionẽ fratris & cõsanguinei[b] ẽm quos dam.vt ar.de libe.cã.l.& ij.C.de his quibus vt indi.l.cũ fra

c trem.& l.ij. ¶ Itẽ licet ad defensionẽ socij[c] secundũ Aber. ff.pro socio.l.verum. ¶ Item licet occidere pro defen.sue pa trie.ff.de relig.& sumpti.fu.l.minime.iuxta illud.pugna pro patria. ¶ Item licet occidere aliquem venientem cõtra te cum gladio euaginato animo occidendi quod ius presumit vt.s.& etiam latrones & robatores stratarum & similes qui te volunt occidere & derobare:vt.C.quando liceat se sine iu di.vin.l.j.& C.de sica.l.is qui.& l.ij. ¶ Item licet filiũ de mã dato patris adulterãtem vxorẽ patris in ipso adulterio oc cidere:vt.C.de adul.l.gracchus. ¶ Itẽ l3 occidere ꝓ defen

2 siõe fidei christiane.xxiij.q.iij.maximian⁹. ¶ †Et predicta in telligo licere fieri dũmodo fiat incõtinenti & in ipso actu vel anteq̃ essent ad aliquos extraneos act⁹:vt.l.raptores.C.de rapto.virgi.in tempore inuasionis & instigante adhuc deli cto & c. ¶ Item quod fiant cum moderamine & c.vt.C.vnde vi.l.j.Item ad defensionem potius quam ad vindictam:a lias non licet priuate persone nec ex internallo:quia tunc fie ret ad vindictam.nam iuris rigor idcirco est in medio cõsti tutus ne quis sua autoritate propria vltionem deposcat:vt vt iuribus.s.allegatis.& extra de sentẽ.excõ.c.si vero:sed pre sidi prouinciarum & alijs rectoribus:vt.s.in princi.secundũ allegata ex internallo facere vindictam & delinquẽtes debi ta pena punire & occidere & laqueo facere suspẽdi & c.l3.xx iij.q.v.officia vindicte.Iuxta illud.Nõ patieris maleficos

3 viuere super terrã & c.& minister qui malos punit & c. ¶ †Itẽ no.quod ille qui truncat caput vel mẽbrũ vel laqueo suspen dit non peccat nec sanguinẽ effundit si mãdato presidis vel rectoris hoc facit.d.c.officia.cu3 simi.& no.s.plene in proe.

4 ¶ †Itẽ nota q̃ nõ est licitũ alicui sibi facere ius:nec aliquẽ offendere:vt.C.de iudi.l.nullus. ¶ Fallit tamẽ in q̃busdã ca sibus.Primo q2 licitum est hereticos bonis spoliare & bona eis auferre sua autoritate:vt.xxiij.q.vj.c.si.Sed non puto qđ

a sit licitũ priuato eum occidere:vt.C.de iudi.l.nullus.& de sa ra.& pag.l.bõa.nisi fiat ꝓ defensiõe fidei:vt.d.c.maximian⁹. vel pro sua defensione vel suarum rerum vel filiorum & simi lium:vt.s.no. ¶ Item licitum est alium offendere:sed non occidere.nam licitum est cuilibet persone capere falsarium monete sua propria autoritate:& ipsum ad rectorem ducere ad puniẽdum:vt.C.de fal.mo.l.j.in prin. ¶ Item desertorẽ militie latrones agrorum & populatores vinearũ vastato res capere & ad iudiciũ ducere:q2 si licet eos offendere mul tomagis capere:vt.C.quãdo lice.se sine iud.vindi.l.j.ff.arg. fur.cel.l.ij.Nam si licet quod est magis & id quod est minus licere debet:vt.ff.de regu.iur.l.cui licet. ¶ Item licet cape re maleficum vel veneficum vel mathematicũ sua autorita te & ad iudiciũ ducere:vt.C.de mathe.l.fi.nõ tamen l3 aliter offendere. ¶ Itẽ l3 mihi mea autoritate pos.meã ingredi:vt ff.quorũ bon.l.j.extra de ordi.cogni.c.ij. ¶ Itẽ q̃n pactũ est factũ inter partes põt qui sua autoritate posses.capere:vt.C. de pigno.l.iij.ff.de contrahen.emp.l.si quis sub hac. ¶ Itẽ debitorẽ meũ possum capere fugientẽ & ad iudicẽ ducere.ff. que in frau.credi.l.ai pretor.§.si debitorem. ¶ Item possum colonũ meũ nõ soluentẽ pensionẽ mea autoritate expellere. C.loca.l.iij.de iure ẽphy.l.ij.extra loca.c.pe.& fi. ¶ Idẽ est in eo qui me pos.spoliauit vel deiecit:q2 possum spoliare & deij cere ipsũ.ff.de vi & vi ar.l.j.§.fi.& l.iij.§.cũ ergo.idẽ est in eo q aqueductũ occupauit & c.ff.ad.l.aquil.l.si qs summo.§.j.de incen.rui.nau.l.qui aũt.§.ait pretor. ¶ Idẽ in curiali aufu giente qui,capi põt:vt.C.de decur.l.quidã.li.x.facit.l.j.si cu rialis & c.eodẽ lib.Idẽ in alio casu.ff.de peti.heredi.l.si quis post.§.sed si ipsi. Idẽ & in iudeo citato nolente cõparere ẽm Io.C.de iude.l.nullus.& ibi no. ¶ Itẽ licet tutori & curato ri facere sibi ius in retinendo q̃ expẽdit in bonis pupilli vel adult.vt.ff.de aditu.l.quoties.§.sicut.C.qui tu.da.pos.l.cre ditorẽ. ¶ Itẽ ꝓcura.& negotiorũ gestor.rõne expẽsarũ facta rũ per ipsos in bonis dñi:vt.ff.de ꝓcur.l.que omnia.de neg. ge.l.debitori.§.si ipsi. ¶ Itẽ q̃n nõ põt haberi copia iudicis: l3 sibi facere ius.C.de decur.l.generali. ¶ Idem est in vẽdi tore vini cui licitũ est effundere vinum post denũciationem factam emptori vt accipiat si velit accipere:vt.ff.de peri.& cõ mo.rei vendi.l.j.§.l3.& sic in istis casibus licet. ¶ Itẽ licitũ est monasterio suum apostatam capere vel monachum fu gitiuum carcerare.extra de aposta.c.a nobis. ¶ Itẽ aleato res possunt offendi occasione iudi.ff.de ale.vsu.l.j.§.itẽ no tandũ.& seq.& sic potest sibi ius facere & aliũ offendere qui ca sus sunt speciales regulariter contrarium est:vt.C.de iudi. l.nullus.de exhiben.reis.l.neminem.ff.qđ metus causa.l.ex

5 tat. ¶ †Item nota q̃ si in vna ciuitate vel loco sunt plures heretici licitum est ibi ignẽ imponerere & cõburere eos sine pena.vt no.xxiij.q.v.c.si audieritis.& aduerte diligẽter supe rius alle.ne fallaris.Sũt & alij casus in quib⁹ licitũ est offen dere alium iure permittente:vt no.j.de correctio.malorũ.et est per totum.

[a] ¶ Uxoris.adde Bal.in.l.j.C.vñ vi.in.ṽ.iij.q.& idẽ dic in cõcubina & amasia.pp amicitiã nõ leuẽ q̃ inter eos extat: vt ff.de.ṽb.sig.l.inimicissimos et ex domestici.& quadã societate iungunt.l.q̃ ait.ff.de diuor.et.l.si vxor. §.si minor.ṽ.con cubinã.ff.đ adul. et Adde idẽ in spõso & spõsa.ita Bal.in.d.l.j.ṽsi. q ma.& adde idẽ ẽt in cõsortibus q2 vnus poterit aliu3 defendere. ita no.Bar.in.l. cũ scimus.C.de agrico.& cẽsi.lib. xj.

[b] ¶ Cõsanguinei. adđ gl.& h Bar. in.l.lex cor.in pñ. ff.de iniur.& in.l. vt vim.ff.de iust. & iure.& sal.i.l.j.c. de nõ vi.Flo.in.l. sciẽtiã.§.q cũ al'r. ff.ad.l.aq.et ađ de q̃ nedum põt capere defensionẽ cõsanguinei s3 ẽt amici vicinorũ et pegrinorum.ar. eorum q̃ dicit Bar. in.l.de metala.li. xij.

[c] ¶ Socij.intellige siue sit soci⁹ itineris:vt.ff.đ iniur. l.itẽ apud.§.l3.si ue cohabitatõis vel vita.xxiij.qõ. iij.c.hac rõne.si ue soci⁹ cũ.l.j.C. de rap.virgi.& l. raptores.C.de epi.et cle.ita Bal. in.d.l.j.ṽsi.sexta.

¶ Quibus de causis quis possit ad mortem vel in membro condemnari. Rubrica.

Bonifa.de malefi. 3

Q Uia expedit ne ma-
leficia remaneāt impunita: vt.ff.ad leg.aql.
l.ita vulneratus.⁊ vt delinquentes debita
pena puniātur.ad hoc vt alij temere ad de-
linquē.nō prosiliant; vt.C.de penis.l.si ope
1 ris.cum simi.†Uideamus in quibus casibus possit quis cō
demnari ad mortē personal'r. ¶ Et quidem homicida qui
dolo aliquem occidit ad mortē dānatur: vt.C.de epi. audi.l.
nemo.ff.de postu.l.pe. ¶ Itē parricida: vt.ff.de parrici.l.j.
insti.de publi.iudi.§.item lex pompeia.de parrici. ¶ Item
sacrilegus qui diuina mysteria turbat in ecclesia: vt.C.de epi
sco.⁊ cle.l.si quis in hoc genus.de his qui ad ecc.cōfu.l.de-
nunciati. ¶ Itē ille qui attentat rapere sanctimonialem vel
eam cognoscit carnaliter vl' cum ea de facto matrimoniū cō
trahit perueniendo ad actū ⁊c.C.de epis.⁊ cle.l.si quis non
dicam rapere.in auē.de san.epis.§.si quis rapuerit. colla.ix.
¶ Item raptores virginum ⁊ viduarum ⁊ sanctimonialiū
⁊ etiā illi qui dederunt eis auxiliū ⁊ fauorē ex certa scientia
ad faciēdum raptum: vt.C.de epi.audi.l.raptores.C.de rap.
virgi.l.j. ¶ Item heretici si nolunt redire ad fidē prius mo-
niti vt ad fidem catholicam reuertantur: vt no.xxiij.q.iiij.c.
vult deus.⁊.C.de hereti.l.arriani. ¶ Item publici ⁊ famosi
latrones vel fures: vt.ff.de pe.l.capitalium.§.grassatores.§.
famosos latrones. ¶ Item ⁊ illi qui committunt in.l.iu.ma
iesta.quod fit multis modis: vt.ff.ad.l.iul.l.ij.⁊ seq.C.eod.tit.
l.fi. ¶ Item mathematici aruspices: vt.C.de veneficis.l.iij.
⁊.l.exceptio. ¶ Item ⁊ illi qui ad dictos mathematicos ac
cedunt: vt.C.de mathe.l.nemo. ¶ Item plagiarius qui pue
ros ⁊ filios alienos furatur.C.de plagi.l.quoniam. ⁊.l.fin.
¶ Item fabricantes falsam monetam.C.de fal.mo.l.penul.
¶ Item ⁊ seditiosus qui ciuitatem vel populum ciuitatis
vel loci concitat ad rumorem: vt.C.de sedi.l.j.⁊ seq. ¶ Item
qui falsum libellum facit de altero ad infamiam ⁊ contra
veritatem: vt.C.de fa.lib.l.j. ¶ Item ille qui comburit do-
mū vel bladum alicuius: vt.ff.de incen.rui.nau.l.qui edes.
¶ Itē furatores puerorū ⁊ similes.Fallit in patre ⁊ alijs p-
sonis coniūctis qui alia leuiori pena puniuntur: vt.ff.de re-
cep.l.j.⁊.ij. ¶ Item ⁊ illi q cū armis edes alienas ⁊ villas p-
liarū fregerūt: ⁊ spoliarūt: vt.ff.de vi pu.l.pe.de sic.l.si quis.
¶ Itē venefici q mala venena cōficiūt ⁊ mala venena vēdūt
⁊ mortifera medicamēta. ¶ Itē pōt dici de his qui vēdunt
carnes venenosas vel morbosas ⁊ mortiferas sciēter.ff.de
pe.l.capitaliū.§.venenata.ff.de sica.l.j.⁊.ij.cū simil. ¶ Item
grassatores ⁊ incendiarij ⁊ fugientes ad hostes ⁊ autores se
ditionis populo cōcitato. ¶ Et ille qui dedit poculum ama
tori: secuta inde morte.ff.de pe.l.si qs.§.j.⁊.ij.§. qui abortio-
nis causa. ¶ Item ⁊ illi qui dedit gladium carcerato: quo
rupit carcerem: ⁊ qui carceratum de seruit ⁊ man⁹ sibi intu
lit causa occidendi se: nisi fuerit ob impatientiā doloris vel
infirmitatis: vt.ff.de pe.l.quis si aliquis.§.pe.⁊ fi. ¶ Item
mulier que manū sibi intulit ⁊ partū eiecit: vt.ff.de pe.l.cice-
ro. ¶ Itē explorator missus ad explorandū de hostibus ⁊c.
vt.ff.de re mili.l.desertorem.§.is qui ad hostes. ¶ Item mi-
les qui in exercitu arma vendidit vel alienauit: vt.d.l.deser
torē.§.miles. ¶ Item qui falsat literas pape.extra de cri.fa.
c.dura.⁊.c.lz.⁊.c.falsariorū.⁊ ibi no. ¶ Itē ille qui in bello
mandata iudicis potestatis vel capitanei non seruat: etiam
si bene gessit: vt.d.l.desertorem.§.in bello. ¶ Itē ⁊ ille q mu
rū ciuitatis rūpit vel transcendi: vt.d.l.desertorē.§.nec non.
⁊.ff.de re mili.l.fi. ¶ Itē ⁊ ille q seditionē militū cōcitauit: vt
d.l.desertorem.§.qui seditionem. ¶ Item ⁊ adulteri ⁊ sodo
mite.C.de adul.l.cum vir nubit in feminam.⁊.l.quāuis.in
fi. ¶ Item non solum homicide ⁊ latrones ⁊ similes.sed ēt
illi qui fieri faciunt homicidia, ⁊ similia.vt de accusa.l.non
ideo minus. ¶ Item ⁊ ille qui rebaptizatus sit cum sit spēs
heresis: vt.C.ne sanctum baptis.rei.l.ij.⁊.ff.de penis.l.vlti.
¶ Itē ⁊ ille qui facit conuenticulam ⁊ congregationem cā
faciendi seditionem in ecclesia vel ciuitate: vt.C.de his qui
ad eccle.cōfu.l.denunciamus. ¶ Item ille qui adorat idola,
stellas vel planetas celi vel celicolarum. ¶ Item ⁊ ille qui
propria autoritate extrahit de ecclesia illum qui ad eā fugit:
vel extrahere conatur: qr cōmittit in.l.iul.maie.nisi esset ho-
micida vel adulter vel raptor virginum: nam istos licet ex-
trahere: vt.C.de his qui ad ecclesiam confugiunt.l.fidei.⁊
l.fin.nisi esset exactor tributorum: vt in authētica de mand.
princi.§.neqꝫ autem homicidiam.cum simili. ¶ Item qui
Deum blasphemat punit' pena capitali: vt in auē.vt non lu
xu.contra naturā.§.⁊ qn̄.colla.vj. ¶ Itē ⁊ ille qui suum pre
positū vel capitaneū in bello non defendit vel deseruit: vt.d.
l.desertorem.§.fin.Item deportatus qui aufugit de insula
vel damnatus ad bestias qui aufugit.ff.de penis.l.capita-
liū.§.in exulibus.de re mili.l.qui est.§.j.⁊.ij. ¶ Item et ille
qui in bello prius aufugit astantibus alijs, vel qui secreta
hostibus nunciat, vel qui cōmilitionē suū vulnerat: vt.l.om-
ne delictum.§.qui in acie.⁊ seq. ¶ Item ⁊ ille qui seipsum
vulnerat: nisi fecerit ob tedium vite, vel impatientia dolo-
ris, vel morbi ⁊c.vt.d.l.omne.§.qui se. ¶ Itē pditores ⁊ trās
fuge ⁊c.vt.ff.de re mil.l.proditores. ¶ Itē ⁊ custos belli qui
aufegit.ff.de re mili.l.qui excubias. ¶ Item seruus qui mi-
litiam exercet.ff.de re milita.l.qui ab omni. ¶ Item qui ma
nus intulit suo centurioni.Et idem potest dici de potestate
⁊ Capitaneo.arg.a simili.ff.de re mili.l.milites.§.irreuerens
miles. ¶ Item ⁊ qui priuatum carcerem habet et exercet: et
personas contra earum voluntatē in priuato tenet carcere:
siue in domo siue in vinea vel in agro.C.de priua.carcer.l.j.
¶ Item ille qui fregit carcerē ⁊ fugit: vt.d.l.milites.§.eius.
ff.de expila.l.j.⁊ seq. ¶ Item turbator pacis capite puniat'.
ff.de re mili.l.fi.§.fi. ¶ Item ille qui receptat latrones scien-
ter et cum eis partitur res robatas: ⁊ dat eis auxilium ⁊ fa-
uorē: vt.l.j.⁊.ij.nam agentes et cōsentientes ⁊c.C.de epis.et
cle.l.quāq̄.in fin. ¶ Et no.qd est quadruplex consensus: vt
no.extra de offic.dele.c.j. ¶ Item ⁊ ille qui cū inimicis tra-
ctat mortē amicorum.C.de re mil.l.si quis a barbaris.C.vbi
cau.fisca.l.vniuersis. ¶ Item ⁊ officialis qui prouentus pu
blicos rei Romane subtrahit: ⁊ omnes illi qui dant eis au-
xilium ⁊ fauorē: vt insti.de pu.iudi.§.lex iul.pecul.⁊ seq. Itē
seruus falsitatem committens.ff.de fal.l.j.§.fin. ¶ Item ser
uus faciens violentiam.C.ad.l.iuliā de vi pub.l.seruos.Itē
mulier que seruo se supponit.C.de mul.que se propri. seruis
subij.l.j. ¶ Item iudeus qui iudeum contra Christianum
defendit vel conatur eum trahere ad suam sectam.C.de iu.
l.ij. ¶ Item si iudeus vel hereticus emit mancipium Chri-
stia.C.ne christian.manci.l.j. ¶ Item qui ferrum vendunt
vel arma portant ad hostes: vt.ff.de pub.l.cotem ferro.⁊.C.
que res vendi.non pos.l.j.et.ij. ¶ Item ⁊ illi qui furantur ⁊
derobant victualia que ducūtur ad exercitum: vt.C.que res
ven.non pos.l.j. ¶ Item ⁊ in alio casu: vt.C.de reb⁹ que vē.
non pos.l.j. ¶ Item ⁊ ille qui aliquem castrauit: vt.ff.de sica.
l.lege.§.fin. ¶ Item lene ⁊ lenones, vel mulieres que pro-
pter vestimenta vel alio modo ⁊ maxime virgines coniuges
trahunt ad meretricium: quia vltimo supplicio damnantur
vt in auē.de lenonibus.§.preconizamus. colla.iij. ¶ Item
qui dedit bibere vel comedere mulieri vel viro vt non possit
generare vel nasci partus.extra de homici.c.si aliquis.ff.de
sica.l.si mulierem. ¶ Item ille qui dat bibere vel comedere
mulieri propter quod faciat abortiuum si partus erat ani-
matus in ventre: alias extraordinarie punitur extra de ho-
mici.c.si quis ex literarum.ff.de penis.l.si quis aliquid.§.q
abortionis. ¶ Item ille qui spiritualia vendit vel sanctorū
reliquias penā capitalē cū simonia cōmittit ⁊ incurrit: vt.j.q.
j.qui studet. ¶ Item ille qui aggerem nili rumpit vel alte-
rius fluminis.argu.a simili.C.de nili aggeribus non rum-
pendis.l.j.quia iste talis comburitur. ¶ Item qui vtitur ve
ste religiosa in vituperium religionis punitur capite: vt no-
tatur in auē.de sanc.epi.§.penul.col.ix. ¶ Item ⁊ in alio ca-
su.ff.de pu.l.cotem.§.dominus. ¶ Item iudex qui captum
per malitiam decipit: vt confiteatur contra veritatem ali-
quid contra se per quod quis moriatur, ⁊ per quod innocēs
occidatur: vt.ff.ad.l.cor.de sica.l.lege. ¶ Item medic⁹ qui
aliquem castrauit: vt.d.l.lege.§.pe.de sica. ¶ Item in eo qui
se ferit: vt.d.l.§.fin. ¶ Idem potest dici de vastatoribus vi-
nearum forte vel de nocturnis populatoribus.C.vt liceat
vnicuiqꝫ se sine iudi.vin.l.j.ff.ar.furt.ces.l.ij. ¶ Item iudex
qui falso condemnauit aliquem ad mortem. ¶ Item falsus
testis qui falsum testimonium tulit per quod aliquis condē
natur ad mortem.ff.de sic.l.j.extra de cri.fal.c.falsidicus te-
stis ⁊c.cum simi. ¶ Item ille qui aliquē conatur extrahere
de religione: vt.C.de aposta.l.cum quis. ¶ Itē ille qui ima-
ginem saluatoris facit in humo: vt pedibus opprimatur: vt
C.ne.li.signum salua.l.j. ¶ Item ille qui armata manu vel
corpora vel ossa mortuorum extrahit de sepulchro.ff.de se-
pul.vio.l.iij.§.aduer.l.fin. ¶ Item ⁊ in casu.C.de infanti.ex
po.l.ij.et.ff.de libe.agno.l.necare videtur. ¶ Item sacrile-
gi qui sacrilegium committunt.ff.ad.l.iul.pecu.l.sacrilegi
pena.⁊.l. sacrilegi capite puniuntur. ¶ Item et ille dam-
natur ad mortem qui mala fecit sacrilegia: vt.ff.de.sica.l.
eiusdem.nam ⁊ sic patet quod in dictis casib⁹, et similibus
2 si q reperiuntur cōdemnant' ad mortem. ¶ †Sunt quidam
casus in quibus fit cōdēnatio in amissione mēbri: vt in seruo
fugiente

fugiente ad barbaros:vt.C.de ser.fugi.auf.sed nouo iure. ¶ Scđo in exactore tributorum falsum ɔmittēte in officio suo qui manum etiam amittit ſm Lombardos:vt in Lombar. de his qui falsum fecerunt instru.l.j.⁊.ij. ¶ Item in falsario monete qui similiter amittit manum ſm iura Lombardorum:vt in Lombar.de his qui mo.fal.l.j.⁊.ij. ¶ Item in eo qui fecit instrumentum alienatio.feudi.de prohi.feu alie.l. imperialem.§.scriba. ¶ Item in eo qui fregit pacem vulnerando aliquem qui manum similiter amittit:vt in vsi.feu.de pa.tenen.l.j.§.si quis alium. ¶ Item ⁊ in furto ſm iura Lombardorum qui membrum amittunt:nam pro primo furto amittit oculum pro secundo nasum:pro tertio laqueo suspēditur.in Lombar.de latronibus.l.si quis que leges habent solum locum in prouincia Lombardie ⁊ non alibi,vt puto: vt.ff.de iuris.om .iu.l.fin.C.de sum.tri.l. cunctos populos. Et not.quod isti delinquentes puniuntur a rectorib⁹ si prouinciarum ⁊ locorum quibus concessa est potestas puniendi ⁊ nō a priuatis personis:vt not.s.in proemio.⁊.s.de personis que possunt offendi in persona sine pena vnde nō prosequamur latius.

¶ De publicis iudicijs. Rubrica.

1 ☞ Publica delicta que sint.

2 Priuata delicta que sint:⁊ que capitalia ⁊ que non capitalia dicantur.

3 Condemnatus de publico crimine est infamis ⁊ a testimonio repellitur.

1 Elictorum †Alia dicunt̄ publica: qꝛ cuilibet cōpetit accusatio ⁊ sunt illa in.l.iul.maie.l. iul.de adul.l.iul.de sica.l.iul.de vi publi.l. iul.de ambitu.l.iul.repetundarum.l.iul.de 2 annona.vt de pub.iudi.l.j. ¶ †Alia vero omnia regulariter dicuntur priuata:⁊ in priuato regulariter nullus potest accusare nisi sua intersit:vt.ff.de priua.deli.l.fin.not.C.de fur.l.manifestissimi. ¶ Et quidem publicorum aliqua sunt capitalia ⁊ dicuntur capitalia pro quibus imponitur pena mortis:aut exilij perpetui:sed si sit ad tempus dicitur relegatio. ¶ Alia vero non capitalia dicuntur vbi pena pecuniaria imponitur vel aliqua modica corporis coertio:vt.ff.de pub.iudi.l.iij.§.si quis cau.l.iij.§.reis capitalis.de penis.l.secunda.⁊.l.capitalium.cum si. ¶ Et primo 3 videndum est de publicis criminibus ⁊ earū pena. ¶ †Notamē quod condemnatus de publico crimine est infamis ⁊ repellitur a testimonio:vt.ff.de pub.iudi.l. infamem.ff.de testibus.l.scio.⁊ sequenti.⁊.l.ob carmen.extra de testi.c.testimonium.⁊ de testi.cog.c.preterea.

¶ Ad legem iuliam maiestatis. Rubrica.

1 ☞ Crimine.l.iu.maiesta.qui teneantur.

2 Infames serui ⁊ oēs alij admittunt̄ ad accusandū ⁊ testificandum in crimine.l.iul.maiesta.

3 Tormentis qui possint subijci in crimine.l.iul.maiesta.⁊ qui sint illi qui hoc crimine teneantur.

4 Pena qua puniat̄ crimen.l.iu.maie.⁊ crimen heresis ⁊ quomodo puniantur filij annotatorum ⁊ vasallorum ecclesie et que collega illicita faciunt.

1 Ege iul.maiestatis †Tenetur qui maiestatem publicaꝫ leserit. i.imperatorem siue imperium ⁊ populū romanum.i.ille qui de bello publico recessit ⁊ victoriam hostib⁹ dedit,⁊ qui castrum:et qui aliquod castrum tenuerit contra principis voluntatem aut suo vel capitaneo nouo misso ad hoc vel deseruit exercitum principis ⁊ populi romani. ¶ Item ⁊ priuata persona que gessit dolo malo magistratum sciens se non esse magistratum.ff.e.l.lex. ¶ Item ⁊ ille tenetur qui dolo malo cum iure aliquid gesserit vel fecerit contra rempublicam romanorum. ¶ Item ⁊ ille cuius dolo est proditio facta de populo Romano vel insidiatus fuit populo romano vel fecerit quominus hostes veniant in potestate populi Romani. ¶ Item ille qui procurauit vt amici fierēt inimici ⁊ hostes. ¶ Item ⁊ ille qui fecit vt aliqua' ciuitas vel locus non obtemperet vel non obediat populo Romano. ¶ Item ille q fecit vt darentur obsides vel pecunia vel iuramenta contra rempublicam.ff.eod.l.cuicunque. ¶ Item ille qui fecit aduersus securitatem populi Romani: vel cuius consilio et ope factum est cōtra populum Romanum. ¶ Item ille qui fecit contra iussum principis vt obsides occidantur.vel hos- a tes armati sint in vrbe Romana[a] vel quod magistratus vrbis occidant,vel qui contra rempublicam arma deferat: vel qui hostibus in damnum populi mittit literas,vel signa facit,vel seditionē solicitauit cōtra rem publicā,⁊ similia facit:vt.ff.e.l.j. ¶ Itē ⁊ ille qui proditionē facit de aliqua ciuitate vel ꝓuincia hostibus populi Romani:vel eius consilio 2 factū est:vt.ff.e.l.maiestatis. ¶ †In hoc crimine infames serui ⁊ oēs alij admittūtur ad accusan.⁊ testificañ. vt.ff.eo.l.famosi.⁊.l.fina.⁊ institu.de publi.iudi.§.publica.cū similibus. 3 ¶ Item possunt tales subijci tormentis cuiuscunqꝫ dignitatis ⁊ tormentum debet fieri cum funibus siue cordis: vt C.eod.l.iij.⁊ seq.presentibus indicijs: vt.C.de questi.l. milites.vel presumptio.⁊c.vt no.in titu.que debēt precedere tormentum ⁊ questiones ⁊ ibi de indicijs ⁊ presumptionibus. ¶ Item non solum ille qui fecit aduersus principem:sed q fecit aduersus consules ⁊ senatores ⁊ cōsiliarios principis 4 qui sunt pars corporis eius. ¶ †Pena autem est quod non solum qui sic delinquunt puniuntur ad mortē pena capitis: vt.ff.eod.l.iij.sed ⁊ filij eorū qui bonis omnibus spoliantur: sola vita eis relicta:vt.C.eo.l.fin. ¶ Idē videt̄ in crimine he b resis:[b]vt.C.de heret.auf.gazaros.extra eo.ti.c.vrgē. ¶ Idē est filijs annotatorū ⁊ vasallorū ecclesie.extra de preben.c.in quibusdam.⁊ est speciale.alias crimen patris non nocet filio:vt.ff.de penis.l.crimen.C.eo.l.infamis. ¶ Item tenetur ille qui collegia illicita ⁊ societates prohibitas.facit.ff.de colb legijs illicitationibus .l.j.⁊.ij.ff.ad.l.iul. maie.l.j.ibi caue ceterum ⁊c.

¶ De adulterio,incestu ⁊ sodomia. Rubrica.

1 ☞ Adulterium,quid sit.

2 Adulterium committitur si maritus cognoscat solutam.

3 Stuprum,quid sit.

4 Accusando de adulterio quis primo,⁊ quis deinceps admittatur,⁊ quando possit agi de adulterio.

5 Maritus quando admittat̄ ad accusandum de adulterio.

6 Uxor quando possit excipere contra maritum accusantem eam de adulterio.

7 Lenocinium quando dicatur,⁊ quando excusetur mulier ab adulterio.

8 Uir quando nō teneatur de adulterio.

9 Adulterij pena,que dicatur.

10 Sodomie,que sit pena.

11 Stupri,que sit pena.

12 Raptis ,quid sit,⁊ que sit illius pena.

13 Incestus,quid sit,⁊ qua pena puniatur.

14 Maritus accusans vxorem de adulterio ⁊ nō probās: qua pena puniatur.

1 Dulterium †Est proprie ad alterius torum transitus.⁊ cōiter cū nupta:vt.ff.eo.l.inter liberos.§.lex iulia. ¶ †Et licet vir agat cū 2 soluta adulterium cōmittit: qꝛ vxorem suā coninquinat.xxxij.q.ij.in cōiugio.sicut ecōuerso quando coniunx cum soluto.i.non vxorato delinquit. Ipsa enim coinquinat virum suum: qꝛ vir ⁊ vxor non ad imparia iudicantur extra de diuortio.c.gaudemus.§.quia ve- 3 ro.xxxij.q.j.c.si quis. ¶ †Stuprum est illicita defloratio virginis ⁊ dicitur illicita:nisi fiat a marito. qꝛ matrimonium est licitum ⁊ nulla alia q̄uis etiam in vidua possit stuprum com 4 mitti:vt.d.l.inter liberos. ¶ †Et no.ꝙ in accusatio.adulterij primo admittitur maritus ⁊ prefertur patri adultere. vt. ff.eo.l.ij.§.si simul.nisi maritus colludat cum vxo.vt.ff.eod. l.ij. ¶ Item prefertur maritus omnibus extraneis etiam c preuenientibus eum:[c]vt.ff.eo.l.maritus.§.si q̄s. ¶ Item potest agi de adulterio etiam si vxor non sit legitima.ff.eod .l.si vxor. ¶ Itē et sponsus agit pro sua sponsa:vt.d.l.si vxor.§. diuus.xxvj.q.ij.qui desponsatam.nam adulterij esse debet ⁊ opꝫ.C.eo.l.q̄uis.post maritum ⁊ patrem admittuntur propinqui: vt.d.l.q̄uis demum aūt extranei: vt no.C.eo.l.iure mariti.⁊.l.ob cōmissa.⁊.ff.eo.l.quinquennium.cum similib⁹. 5 ¶ †Et no.ꝙ maritus admittitur:siue sit filiusfamilias ,siue non.⁊ inuito patre:vt.ff.eod.l.iij.§.filius.et sit minor annis dūmodo sit adultus:vt.ff.eo.l.si maritus.§.lex iulia.⁊.C.e.l. 6 propter. ¶ †Item no.ꝙ mulier potest contra maritum excipere ꝙ ipse adulterium similiter cōmisit:vt.ff.eo.l.vxor.§.iudex.ff.solu.matri.l.viro atqꝫ vxori.extra eo .capitulo intelleximus.j.⁊.c.tua. ¶ Item ꝙ ipsam sibi reconciliauit extra Bonifa.de malefic.

a ¶ Romana. adde ꝙ etiam tenet̄ ille qui cōgregat gētem in ciuitatibus que non recognoscunt superiorem de quo ꝑ Ange.in tractatu malefi.et ibi Augu.arimi.in ver.de hac tradito.⁊ vide ꝑ Cep. in consi.vij. ⁊ ibi ꝙ ille qui falsificat monetam incidit i hoc crimē in.iij.col.

b ¶ Heresis.iste.§. in rubrica de here. aliter distinguit referendo Goffr.insum.de here.sed tu vide de veritate doct. in.d.c.vergentis hic alleg. Hiero. chu.

c ¶ Preuenientibus eum. Adde ꝙ etiam prefert̄ patri,preuenienti dūmodo ipse marit⁹ nō fuerit negligens vt per glo.⁊ Bar.in.l.ij. §.si.ff.de adulte. ⁊ ꝑ Azo.in summa.C.eo.tit.

a ¶ Cōmisit. Adde idem si cō cubinā tenebat. ⁊ vide p Pau. de ca. in cōsi. cxxvj. inci. in Christi noīe hec mulier. ⁊ in ɔsi. cxxix. inci. in Christi noīe renocat̃ i dubiū.

b ¶ Raptus. Adde tu ꝙ adulteriū est grauius quam crimen raptus: vt in. l. j. C. de rap. vir. ⁊ dicit Alex. in consi. lxij. in. j. vol. co. ij. v. pro hoc. ⁊ vide eundē in cōsil. xxiiij. col. pe. ver. Et idem in. ij. vol. vbi adulterium est grauius furto.

c ¶ Ad occidendum. adde et intellige hic etiā si homicidium nō sequatur vt per Cepo. cōsi. col. j. ⁊ ibi de pene.

d ¶ Pari pena. istud quomodo intelligatur vide plene per Cepol. in consi. xxxij. co. iij. ⁊ per Alexan. in consil. xv. in. j. volu.

e ¶ Infante. adde tn̄ ꝙ si est doli capax infans committit omne delictū pter carnis. l. auxiliū. §. j. ⁊ ibi not. ff. de mino. ⁊ sic punitur quod etiam intellige si sit talis infans proximus pubertati: vt dicit no. Ang. in. l. impuberez. ff. de fur.

f ¶ Ebrietas. adde bar. in. l. aut facta. in p̄n. ff. d pe. ⁊ vide eundē in l. respiciendū. §. delinquunt. e. ti. vbi dicit ꝙ ebrietas nō excusat d quo per Ro. in l. j. in p̄n. colū. iiij. ff. de ver. ob. ⁊ vide. d. Mat. so. in repe. c. ad audiētiam de homicidio ⁊ per Ange. are. in trac. malefi. in ver. scienter. col. viij. ⁊ Adde ꝙ etiā si dormiendo quis delinqt quod excusatur. de quo p bart. in l. pe. ff. de parric. Pet. de anch. et Jo. de imo. i cle. furiosus. extra de homi. ⁊ Bar. in. l. vt vim. ff. de iusti. et iur. ⁊ per flo. in. l. si seruus seruū. §. si fornicarius. ff. ad le. aql. ⁊ in locis. s̃. allegatis.

g ¶ Furor. de hoc vide in locis. s̃. pxi. allegatis. et adde q̄d de hn̄te dilucida interualla si delinquit ab excusatione ⁊ p̄sumatur delictum factum tpe furoris vel sane mentis de quo doc. in rep. cle. j. de homi. ⁊ adde qd si quis delinquat tēpore sane mētis. ⁊ in p̄nti fit in furore nō pōt puniri de tali delicto. ita Bal. singulariter quē vide in. l. furiosum. C. qui testa. facere pn̄t. de quo vide latissime per Frā. are. in. l. ex facto. colū. v. circa mediū. ver. vtrū pro homicida. ff. de vul. ⁊ pu. quē omnino vide.

de conuer. coniu. c. gaudemus. ff. eo. l. si vxo. ¶ Itē ꝙ ipsam
tradidit adulterādā. extra de eo qui cog. cōsan. vxoris. sue.
7 c. discretionem. Item ꝙ ex causa lenociniū fecerit. ¶ † Item
dicitur lenociniū qn̄ precium pro stupro recipitur vel donatio vt adulterium collet. xxij. q. ij. c. j. ¶ Item no. ꝙ mulier excusatur si violenter fuit cognita ab alio quem credebat virū suum. xxxiiij. q. iij. c. cum in lectum. ¶ Item si credidit virū suum mortuum. ⁊ alij nubit. xxxiiij. q. ij. cum per bellicam.
8 ¶ † Item non tenetur de adulterio vel stupro vel qui meretricem vel cauponam cognouit carnaliter propter vtilitatem persone ⁊ vite sue. C. de adulterijs. l. qui adulterium cō-
a misit[a]. ⁊. l. si quaqz. ¶ † Pena adulterantis est mors. C. eo. l.
9 quāuis in fi. mulier autem recluditur in monasterio quam pōt sibi maritus reconciliare. intra bienniū ⁊c. vt. C. eo. auf.
10 sed hodie. in auf. vt nulli iud. §. manifesta. colla. ix. ¶ † Item pena sodomie. ⁊ idem scelus nefandū cōmitten. est pena gla
11 dij siue mortis. C. eo. l. cū vir nubit. ¶ † Pena vero stupri diuersimode ponitur ⁊ punitur: vt habetur insti. de publi. iu-
b di. §. sed eadem. l. ⁊ dic vt ibi. ¶ † Raptus vero[b] est puellaz
12 rapere ⁊ alibi deducere causa luxurie. Et est proprie in virgine vel vidua honeste vite ⁊ sanctimoniali ⁊ similibus. Et isti tales raptores capite puniunt̃ ad mortē ⁊ nō solū raptores sed etiam illi qui opem sciēter vel auxiliuz dederunt ⁊c. vt institu. de publi. iudi. §. finautem. C. de episco. ⁊ cleri. l. si qs non dicam rapere. de episcopa. audien. l. raptores. ⁊ de ra-
13 ptu virgi. l. j. ¶ † Incestus vero committitur cum priuigna nouerca nuru consanguinea ⁊ simili coniuncta: vt institu. de nup. §. affinitatis. ⁊ eadem pena punitur qua adulte. ff. e.
14 l. adulterium cum incestu. ¶ † Et si maritus accusat vxorē de adulterio ⁊ non probat punitur in auf. vt liceat matri et auie. §. causas: ⁊. §. quia vero. colum. viij. ⁊ not. C. eod. l. quāuis. in fin. ⁊ eadem pena punitur qua adulte. ff. eo. l. si adulterium cum incestu. ⁊. l. si maritus. ⁊ de ista materia plene not. Azo. in summa huius tituli: vn̄ latius non prosequor.

¶ De homicidio, ⁊ qui dicantur homicide. Rub.

1 ☞ Homicidium quid dicatur.
2 Homicidij dicitur reus qui hominem delose occidit.
3 Homicidij tenetur qui cum telo doloso ambulauit ⁊c.
4 Item qn̄ homicidij teneatur iudex vel potestas qui venenū malum scienter facit quive falsum testimonium contra aliquem tulit. vel tuli fecit qui dat bibere aliquid mortiferum alicui ⁊ multis alijs casibus sequentibus.
5 Agentes ⁊ consentientes pari pena puniuntur
6 Homicidij pena que sit: ⁊ qui non teneant̃ de homicidio.
7 Homicidio cōmisso an presumatur dolus.

Videamus in genere
1 † De homicidio ⁊ dicitur homicidiū hominis cediū siue hominis occisor dicit̃ ab homine ⁊ cado cadis ⁊c. ¶ Pro homicida
2 † tenet̃ qui hominē dolose occidit qualiter cunqz occidat: siue gladio, siue veneno, siue manibus strangulando: vt. ff. ad. l. aqui. l. qua actione. §. occisum. ff. ad silla. l. j. §. occisor. C. ad maced. l. plus est, siue sit liber, siue seruus. ff. de sic. l. j. §. qui hominē. siue sit infans occisus siue maior. ff.
3 de extraor. cri. l. diuus. ¶ † Item de homicidio tenetur qui furtiue vel palam cū telo dolose ambulauit ⁊ aliquem animo occidendi vulnerauit vel traxit gladium contra eū perueniendo ad actum. ⁊ percutiendo animo vulnerandi: ⁊ occidendi licet nō occiderit: vt. ff. de sic. l. j. ⁊. C. eod. l. si is qui cū telo. ⁊. l. si quis necandi. ⁊. d. l. j. §. diuus. qr in talibus voluntas ⁊ actus pro facto reputātur. ff. e. l. diuus. ff. de penis aut
4 facta. §. euentus. ¶ † Itē tenetur iudex vel potestas qui operam dedit vt aliquis accusatus vel inqsitus falso aliquid confiteretur per quod innocens damnaret̃ postea ad mortem. ff. de sic. l. j. in princi. vel per pecuniam receptam ad condemnan. aliquem ad mortem innocentem vel ira motus cōdemnauit. ff. ad. l. iul. repet. l. lex. §. fi. ¶ Item ⁊ ille tenet̃ qui venenum malum scienter facit causa occidendi aliquem vel
c dedit ad occiden.[c] ¶ Item ⁊ qui falsum tulit testimoniū vel tuli fecit contra aliquem per qd quis cōdemnat̃ ad mortem cōtra ius. ¶ Item iudex qui ob pecuniam falsam tulit sententiam mortis cōtra aliquem. ff. e. in prin. ⁊. §. preterea. et. l. eiusdem circa prin. ⁊. l. j. C. de accus. ⁊. l. non ideo minus. cum si. ¶ Item ⁊ ille qui dat aliquid mortiferum bibere vel comedere vt puta venenum mādragoram vel serpentem vel cicutam vel quid simile. ff. eo. l. iij. §. alio. ¶ Item ille qui misit aliquem per aliquam viā vt occideretur dolose sciēs ibi esse homicidas vel inimicos suos. ff. ea. l. §. itē autor. ¶ Itē ille qui fuit autor seditionis: vt. d. §. item autor. ¶ Itē ⁊ ille qui castrauit hominem vel puerum cā libidinis faciende vt d. l. eiusdem. §. qui hoīem. ¶ Item ⁊ ille q mulierē cogit vt eijceret partum iam animatum ⁊ viuū. ff. de penis. l. cicero. ¶ Item ⁊ mulier que partum eiecit animatū: vt. ff. de sic. l. si mulierem. ⁊. ff. de extraor. cri. l. diuus. no. ¶ Item ⁊ qui dat bibere vel comedere mulieri pregnāti vt partū eijciat: vt. ff. de penis. l. si quis aliquid. §. abortiuū. ¶ Itē qui facit vt nec vir nec mulier possit generare. ar. ff. de sic. l. si mulierem. extra de homicidio. c. si quis. ¶ Item ⁊ qui facit vt nō possit mulier parere partū. extra de homicidio. c. si quis. ¶ Item iudex vel potestas vel alius officialis qui facit aliquem cōfiteri contra veritatem ppter que innocēs occidatur. ff. de sic. l. j. ⁊. l. iij. §. qui fal. ¶ Item ⁊ ille qui se castrari fecit ⁊ ille q̄ eum castrauit. ff. de sic. l. iiij. §. fi. ¶ Item ⁊ ille q̄ fecit instrumentum ad hominem castrandū: vt. ff. e. l. hi quoqz. §. j. ⁊. l. sequenti. ¶ Item qui homicidium facit vel fieri facit. C. de accusationibus. l. non ideo. ff. ad sillanianum. l. si certus sit percussor. ff. de sic. l. nihil. ¶ Item generaliter quicūqz aliū occidit vel occidi fecit sponte ⁊ dolo malo: vel aliquid dolose facit propter qd aliquis moriatur de homicidio tenetur. ¶ Item consocij ⁊ participantes qui scienter dederūt auxi
5 lium ⁊ fauorē operando in delicto. ¶ † Nam agentes ⁊ con
d sentientes pari pena[d] puniuntur, ⁊ de homicidio tenentur. ff. eo. l. j. in princi. de parrici. l. verū. de adul. l. is cuius ope. nā hic desiderat̃ dolus ⁊ non sufficit culpa. ff. de sica. l. ⁊ lege. et facit. ff. eo. l. nihil. ⁊. l. qui eodem. licet de culpa puniatur sed non ad mortem qui culpa deliquit ⁊ occidit. ff. eod. l. j. §. sed si culpa. ⁊. l. iij. §. fin. ⁊. l. j. l. cornelia. §. si quis quod est notan.
6 ¶ † Pena autem homicidij est pena capitis ⁊ mortis regulariter iuxta illud homicida parricida quod fecit expectet. C. de epi. audi. l. iij. §. fina. de parri. ⁊. l. penulti. §. qui alijs personis. insti. de publi. iudi. §. item lex iulia. de sica. ⁊ ibi not. iuxta illud qui gladio ferit gladio peribit. ¶ Fallit tn̄ in qbusdā personis que cōmittunt homicidium ⁊ nō tenētur de ho
e micidio nec puniuntur vt est videre in infante[e] ⁊ furioso q nō puniuntur de homicidio: vt. ff. eo. l. quomodo infans vel furiosus. ff. de offi. presi. l. diuus. ¶ Item in eo qui cum claua vel alia re homicidium. cōmisit non animo occidendi: vt ff. eo. l. j. §. sed si claua. ¶ Itē neqz in marito qui occidit mulierem deprehēsam in adulterio. ff. e. l. j. §. sed ⁊ quecunqz nō punit̃ ad mortē: vt. ff. de adul. l. si adul. §. nā ⁊ diuus. ¶ Itez in eo qui occidit furem nocturnū. ff. eo. l. furem. ¶ Item in eo qui occiditur in rixa ⁊ nescitur cuius ictu perijt: vt. ff. e. l. fi. ¶ Item generaliter in omni alio casu in quo quis potest alium occidere de iure ad sui defensiouē vel rerum suarum vel filiorum vel parentū vel similiū personarum ⁊c. vt plene. s̃. de personis que pos. offen. sine pe. ⁊c. nam isti nō tenentur de homicidio licet homicidium faciant. ¶ Item ⁊ si casu fecit: vt. C. de sica. l. j. ⁊. l. eum qui. ff. de pe. l. respiciendum. §. casu. ¶ Item maxima dementia: vt factum a dementissi
f mo: vt. ff. de penis. l. aut facta. §. euentus. ¶ Itē ebrietas[f] excusat ab homicidio. xv. q. ij. c. sane. ⁊. c. inebriarunt. §. insania. xv. q. j. si quis insanie. ¶ Et si fiat ad defensionem suam vel rerum suarum vel filiorum ⁊ similiū: vt supradictum est. ¶ Item etas excusat vt in impubere non doli capace: vt. ff.
g de penis. l. impunitas. ¶ Item furor[g] vt. ff. de offi. presi. l. diuus. Item etiam in similibus: vt no. infra in tit. de insultu ⁊ ⁊ defen. ⁊ not. de hoc Goffre. in summa sua. extra de penis in fin. ¶ Sunt autem multe persone que non committunt homicidium ⁊ tamen damnantur ad mortem: vt not. s̃. de
7 personis que pos. ad mor. condemnari. ¶ † Sed nunquid in homicidio commisso presumitur dolus: vide. j. in titu. l. in questio. quid sit dolus ⁊ dolose factum. Respond. non videtur nisi probetur: vt. C. de dolo. l. dolum. ¶ Econtra quod sic. nam omne maleficium factum praue presumitur actū. C. de iniur. l. si non conuicij. ¶ Item alia ratione qr opz homicidam

cidam probare qđ casu fecerit homicidiū si vult euitare penam. vnde cōtra ipsum presumitur.C.de sic.l.j.⁊.l.eum qui. quod verum videtur de rigore iuris. Sed Azo in summa C.ad.l.cor de sica.in fin.dicit ꝙ pena homicide ⁊ ꝙ altiores deportantur,humiliores bestijs subijciuntur:sed cōtra eum aperte est.ff.de parri.l.j.§.qui alias personas.insti.de pup.iudi.§.item lex cor.de sica.⁊ qđ ibi no.

¶ De insultu percussione defensione,⁊ qui excusantur a delicto. Rubrica.

1 ☞ Insultus quid sit.
2 Insultans alium sine armis illū tamen non tangens quomodo puniatur.
3 Insultus factus ab aliquo habente ensem ad latus:illo tū nō euaginato:si ordinatum sit ꝙ insultās cum armis puniatur in.x.an punietur in.x.
4 Insultum faciens ad porticū domum alicuius:siue sit propria siue conducta vel gratis cōcessa:stāte ordine qđ insultū faciens ad domum alicuius puniatur in.c.quō punietur.
5 Insultu a pluribus facto contra vnum stante ordine ꝙ qui fecerit insultum puniatur in.x.an quilibet insultantiū condemnabitur in.x.
6 Insultu facto ab vno cōtra plures:an pro vno insultu vel pro pluribus teneatur:⁊ an pro vna pena.
7 Insultus fact⁹ cōtra Mar.⁊ illo vulnerato.an fiet cōdēnatio de insultu ꝑ se etiam de vulnere,aut de vulnere tantum.
8 Vulnerans siue occidens ad defensionē illū qui cōtra eum irato animo ⁊ ense euaginato ibat:an teneatur de vulnerato vel de occiso.
9 Defendere se aut ad sui defensionem aliquid facere quando aliquis dicatur.
10 Defendere se cum armis qđ liceat:quāuis insultans velit se sine armis offendere.
11 Resistere quō possim qñ mihi in rebus mihi sit vis.
12 Vulnerato te a Mar.si ille incontinenti aufugiat,⁊ tu prosequendo ipsum vulnerasti:an puniaris.
13 Insultantibus se duobus adinuicem:quolibet eorum dicēte alter incepit,quis condemnabitur.
14 Vulnerato seu occiso in via Mar.qui erat male cōditionis ⁊ fame a Titio qui erat bone cōditionis ⁊ fame dum se defendit a Mar.tamen hoc probare non potest nisi per suum iuramentum.quid fiet.
15 Vulnus intulit Titius:animo occidendi Sempronium.an de homicidio punietur licet non sequatur mors.
16 Vulnerato titio puta cum gladio si pluribus diebus iacuit postea surgat ⁊ huc atq; illuc erat:deinde subito moriatur: an vulnerans erit puniendus de vulnere tm̄ vel de occiso.
17 Vulnerato in causa mortis an debeat credi si dicat ꝙ talis eum vulnerauit seu insultauit.
18 Ludentibus plurib⁹:vnus aliū percussit,nūquid puniat̄.
19 Vulnus intulit Titius existens in via Caio existenti in domo:proijciendo ensem in domū:si sit ordinamentū ꝙ in duplo puniatur percutiens aliquem in domo sua:an pena dupli punietur Titius.
20 Statuto dicente qui aliū percusserit in facie puniatur in cētū lib.aliud dicit qui percusserit in platea cōdēnet̄ pena dupli:aliud dicit omnes pene duplicent̄ de nocte aliquis percussit aliū in facie in platea ⁊ tpe noctis:an oēs pene duplicabuntur an solum pena lib.c.
21 Percussit Titius quendam in via priuata per quā itur publice:an stante ordine qđ percutiens in via publica: Titius punietur pena dupli.
22 Insultum fecit aliquis ⁊ vulnus intulit ex quo mors sequuta est:si stat ordo qđ pro insultu puniatur in.x.lib.pro vulnere in.c.pro homi.in mille:an iste punietur de singulis maleficijs ⁊ diuersis penis.
23 Vulnerauit Mar.Ioā.qui sua culpa mortuus est puta propter coitū vel imperitiā medicoꝝ:an Mar.condēnabitur de homicidio.
24 Auxilium prestans instigans ⁊ consiliū dans an puniant̄. ⁊ vide plura exempla,siue casus.
25 Vulneratus fuit Titi⁹ plurib⁹ dicitur ꝙ Mar.illū vulnerauit,ipse probare vult ꝙ nō ipse,sed alius eum vulnerauit:an audietur Marti.
26 Vulnerat⁹ fuit a pluribus Martin⁹ ⁊ pluribus ꝑcussiōib⁹. dicitur ꝙ ex vulnere Titij mortu⁹ est:ille vult probare ꝙ nō: an audietur ⁊ si probauerit quid erit.
27 Ensem cōcedēs dolose furioso cū quo se iterfecit:an puniet̄.
28 Vulnerauit quis Titiū in platea:si ordinatū sit ꝙ si qs vulnerauerit aliquē puniat̄ in.x.li.⁊ aliud statutū sit ꝙ si qs deliquerit in platea puniatur pena dupli.an pena amborū statutorū punietur delinquens.
29 Statuto dicente si quis percusserit aliquem cum sanguinis effusione pro percussione puniatur in.x.lib.quidā vnica percussione puta cum forpice intulit plura vulnera.qualiter cōdemnabitur.
30 Vulnerauerūt in rixa plures vnū plurib⁹ vulneribus ex quibus mortuus est ⁊ nescitur ex cuius vulnere,cū omnia vulnera non sint mortalia.qualiter punientur isti:⁊ quid cum constat cuius ictu.
31 Vulnerauit Mar.aliquē vulnere non letali:sed decessit imperitia medici:quomodo condēnabitur Martinus.
32 Medici quomodo eliguntur qui habeant ferre iudicium de vulnere.
33 Medici vnius iudicio an stetur:vel plures requirantur.
34 Vulnerauit seipsum quidam quomodo punietur.
35 Percussit Marti.Titi.dum vellet percutere Caiū:vl' dum vellet percutere canem percussit pertranseuntem ⁊ mortuus est:an puniendus sit Mar.
36 Percussi Titium volentem.in aliqua pena puniar.
37 Percussi aliquem quem non cognoscebam:an puniar.
38 Insultauit ⁊ occidit Titius inimicū:⁊ anteꝙ id faceret dixit quibusdā associetate me vsq; ad talē locū:ꝙ fecerūt ignorantes intentionem illius:⁊ cum fuerunt prope locum,ille antecessit ⁊ homicidium cōmisit,capitur homicida cum socijs.quid erit.
39 Statutum dicit qui percusserit potestatem puniatur pena dupli:percussus fuit illius miles:an eadem pena delinquēs punietur.
40 Vulnerauit Titius Mar.condēnatus fuit in libr.xxv. cōi Mar.vult repetere expensas factas pro medici a vulnerāte an possit.
41 Iniuriarum an agere poterit Mar.ꝯ vulnerantem in superiori casu.
42 Occisus fuit Tit⁹ a Caio de mādato Sempronij:an Caio petenti poterit potestas procedere contra Sempronium.
43 Statuto puniente percussorem in lib.x.homicidā ad mortē Mar.vulnerauit aliquem:postea alicuius percussit ⁊ interfecit:qualiter isti puniantur.
44 Statutum punit percutientem in domo pena dupli:quidā percussit in ecclesia vel molendino:an dupli pena punietur.
45 Equus currens super quo erat sessor:quendam occidit quomodo puniatur sessor ille.
46 Pene due diuerse si imponnatur ex forma duorum statutorū pro percussione nec apparet quod statutū sit prius: que pena imponatur.
47 Pena legis ⁊ statuti:an quis possit puniri pro percussione vel alio maleficio.
48 Delinquens regulariter pena debita est puniendus. fallit in casibus hic enumeratis.

Uia sepe fiunt insultus, de his videamus. Et primo
1 †quid sit insultus ⁊ quid si potest dici. In-
a sultus[a] est ꝯ aliū impetuosus ingressus.vñ insultare est ira ⁊ impetuoso animo alterū aggredi vt nomen sit ꝯñs rei.insti.de donatio.§.est aliud.vel insultare est in alterum irato animo irrue
2 re.¶ Sed quid† si aliquis facit ꝯ te insultum irato animo: vt dictū est sine armis.non tñ detegit,qualiter punitur.puto iniuriarum.ff.de iniur.l.apud Labeonē.§.j.in fi.si autem te tetigit similiter iniuriarum tenetur ⁊ estimabitur iniuria an sit atrox vel non.⁊ pro qualitate ⁊ atrocitate iniurie fiet cōdēnatio.insti.de iniur.§.atrox.⁊.ff.e.l.pretor.§.fin.⁊.l.se.et
3 de hoc no.j.in ti.de iniur.¶ †Sed quid si ordinatum est qđ si aliquis fecerit insultum cū armis puniatur in.x. quidam hñs arma ad latus puta ensem fecit insultum ꝯ aliquē,non tñ ensem euaginando,nūquid punietur de insultu cū armis. dic ꝙ sic.vt notabiliter no.Bar.in.l.idem est si quis armis. versi. qui armati.ff.de vi ⁊ vi ar.qđ est notandū.⁊ semꝑ menti tenendū:vt ipse Bart.dicit.¶ Item tenet Alberi.de ro
4 sa.in.q.statu.in.ij.parte.q.xxxvj.¶ †Sed quid si ordinatum est quod si aliquis fecerit insultum ad domum alicuius puniatur in duplo vel in cētum lib.Aliquis fecit insultum sub porticu domus.Respō.quod debet eadem pena puniri.ap
b pellatione enim domus porticus[b] continetur.ff.de leg.j.l.cū hic senatus,de leg.iij.l.predijs.§.pe.ad fi.¶ Et intelligo siue
c sit propria siue conducta[c] vel gratis concessa:vt institu.de iniur.§.domū. ¶ Item domus appellatione omnis forma edificij continetur.ff.de incen.rui.naufrag.l.qui edes.in fin.

a ¶ Insult⁹.qd sit insultus vide tu Bar.i.l.respiciēdū.§.delinquūt.ff.de pen.⁊ in.l.j.§.cōsuctos.ff. ad l.aql.ꝑ Fran.areti.in consil.xxxiij.co.fi.⁊ vid Ang.in trac.malefi.in ꝟ.fecit insultū.et ꝑ Gand.in trac.malefi.in rub.de pena imponēda plurib⁹ delinquētibus.insuꝑ pōe q.de assessoribus vbi vr̄ cōstituere dr̄iam inter insultū ⁊ assultum.

b ¶ Portic⁹. Adđ Bart.in.l.meminisse.ff.de offi.ꝑ con.⁊ lega.⁊ vide Lan.in.l.j.ff.de cloa.⁊ vide Bal.⁊ Flo.i.l.qdā hybert⁹.ff.de serui.vr.pre.qui volunt ꝙ in materia fauorabili appellatione domus veniat portic⁹ Bal.⁊ Rap.in.l.predia.§.senatus.ff.de le.j.⁊ vide bal.in rub.ff.so.ma.⁊ in addi.ad tracta.Ange.malefi.in.d.ꝟ.insultū fecit.col.v.

c ¶ Conducta.Ad de tu qd si dom⁹ sit cōis ā habeat locum statutum de quo vide per Bald.in.l.j.C.q.testa.facere pñt.⁊ in.l.illud.ff.de ritu.nup.

a ¶ Et semel. Adde Bar. in l. nunꝙ plura. ver. iuxta hoc quero. ff. de priua. delic.

b ¶ De vtroqꝫ. Adde Bal. in l. fructus. ⁊ l. diuortio. ff. solu. ma. ⁊ ibi vide Imo. et Moder. ⁊ adde ꝙ si insultus fieret in vno territorio ⁊ vulnꝰ in alio tūc vterqꝫ punitur ⁊ non confunditur. ita Bal. in c. j. §. iniuria. de pace iura. firmā. in vsi. feu. et dicit Fran. are. in cōsi. x. col. iij. ver. secundo dico.

c ¶ Tenearis. adde ⁊ vide Bar. ⁊ Doc. in l. j. §. cum arietes. ff. si qua dru. paup. fecis. dica. ⁊ omnino vide Ang. ꝑ practica i. l. q aggressorē. C. ad l. cor. de sic. Frā. are. in cōsi. xxxiiij. col. ij.

d ¶ Percutiat. adde Bald. in l. j. C. vnde vi. ⁊ vide Bar. in l. idē est. §. armis. ff. de vi ⁊ vi ar. Anto. de bu. in rub. de resti. spol. quem sequitur Frā. are. in d. cōsi. xxxiiij. et vide omnino Abb. in d. c. cum olim.

e ¶ Ex interuallo. Adde tu qd hoc relinquit̄ arbitrio iudicis .s. quando dicat̄ defensio facta incōtinenti vel ex interuallo attenta qualitate iniurie ⁊ personarum. l. iij. §. cum igitur. ff. d vi ⁊ vi arma. ita Angel. areti. in tracta. maleficio. in versicu. et dicere Titius se defendendo. col. iiij. versic. aduertas etiā quia supra dixi.

f ¶ Moderamine. add tu ⁊ vide de hoc per Alex. in consil. lxxvj. colū. j. ver. hoc etiam in j. vol. ⁊ Cepol. in cōsi. xlij. col. ij. ⁊ in cōsilio. xliiij. col. fi.

g ¶ Ad vindictā. Adde tu ꝙ tunc talis non puniretur tāquam dolosus sꝫ tanꝙ culposus. ita Bal. in l. j. C. vū vi. sequēdo Ia. de are. et Ant. de bu. in c. cum olim. extra de resti. spo. ⁊ ad de Albe. i. ij. parte statutorum. q. xlv. vide Paul. de cast. cōsi. cxc. ⁊ Sali. in d. l. j. et Adde Fran. are. in d. cōsil. xxxiiij. qui sequitur dictam conclusionem Iac. de are. in fin. col. §. sed quid si duo. adde tu ⁊ de hac q. dic vt per Bart. ⁊ Bal. in l. prima. §. cum diuites. ff. si quadr. paup. fecis. dic. et in l. j. C. vnde vi.

5 ¶ †Sed quid si ordinatum est ꝙ qui fecit insultum puniat̄
in x. lib. plures faciunt insultū contra aliquem simul ⁊ semel
nunquid quilibet condemnabitur in x. lib. Respon. sic: quia
tot videntur iniurie esse quod sunt iniuriantes, vel iniuriam
facientes: vt. ff. de iniur. l. si plures. ff. ad l. aquil. l. item mela.
6 §. si plures. ⁊ l. ita vulneratus. ff. ad l. aquil. ¶ †Sed qd ecō-
tra vnus fecit insultum contra plures simul ⁊ semel: an te-
neatur pro pluribus insultibus ⁊ delictis an solum pro vno
⁊ vna pena. Respon. dicunt quidam ꝙ ꝑ pluribꝰ: qꝛ tot vi-
dent̄ fore insultus ⁊ delicta quo fuerunt persone ɔtra quas
est insulta. arg. eius ꝙ dicitur tot sunt donationes quot res
ff. de donationibus. l. senatus. ⁊ tot dicuntur esse stipula. ⁊c.
ff. de verb. obli. l. fina. ⁊ l. scire. cum simi. facit qd not. extra de
cri. falsi. c. j. Alij cōtra qd pro vno insultu tantum, ⁊ pro vna
pena puniatur: qꝛ vbi est vnus solus insultus nō potest dici
qd sint plures, cum vnitas non capiat diuisionē ⁊c. ⁊ impos-
sibile est qd vnum sit duo: ⁊ ꝙ est impossibile nō capit. ar. in-
stitu. de inuti. stip. §. inpossibile. ff. de reg. iur. l. impossibilium.
¶ Item licet quis sit datus tutor pluribus pupillis simul ⁊
semel. vna est tutela ⁊ nō plures: qꝛ numerus pupillorum nō
facit plures tutelas: sic nec plures insul. ff. de excu. tut. l. tria
onera. ⁊ l. is. §. si numerus enim personarum non debet at-
tendi: vt. ff. de penis. l. maiorem. ⁊ l. rescripta. §. j. i. respon. et
facit. ff. ad l. aquil. l. illud. §. fina. ff. ar. fur. ces. l. si plures. ibi at
si eadem ⁊c. dic vt ibi. ¶ Item quia pene sunt molēdine ⁊c.
vt. ff. de pe. l. pe. ¶ Item quia iudex inquantum minus po-
test hꝫ condēnare: vt no. ff. de preto. stip. l. fi. ⁊ ff. de pe. l. si pre-
ces in fin. seruando leges: vt in auf. de iudi. §. omnis autem.
⁊ verius videtur si procedatur per inquisitio. contra Mar.
qui insultauit ⁊ insultum fecit contra tales ⁊c. Non tamen
nego quin possit quilibet agere de per se de iniuria sibi facta
via ordinaria per accusatio. nam tunc pro quolibet qui accu
sat punietur. arg. C. de seruis fugitiuis. l. quicunqꝫ. Ibi pro
vnoquoqꝫ ⁊c. ff. de termi. mo. l. ij. vbi pro singulis ⁊c. de pri-
7 ua. deli. l. nonnunquam. cum simi. ¶ †Sed nunquid si Mar
ti. fecit insultum, ⁊ in ipso insultu etiam vulnerauit: nunquid
de insultu de per se ⁊ etiam de vulnere punietur aut de vul-
nere tantum. Respondeo quod non. cum hec fuerint simul ⁊
a semel.[a] vnde cum vnum sine altero quasi esse non potuerit
de vulnere tantum: quasi de maiori delicto debet puniri et
non de insultu per se. ar. de modo mul. l. fina. ibi si id inconti-
nenti ⁊c. C. ad l. iuliam de vi publica. l. quoniam. secus si ex
interuallo fecisset primo insultū, postea vulnus nam tunc de
b vtroqꝫ[b] teneretur cum diuersa essent delicta. nec vnum tolle-
retur per aliud: vt. ff. ad l. aquil. l. illud. §. si vero. ⁊ C. de accu.
l. qui de crimine. facit. ff. de priua. delic. l. nonnunquam. cum
similibus. ⁊ ibi etiam no. de maiori delicto dixi: quia maius
prefertur minori argu. C. qui accu. non pos. l. j. C. de ordi. iud.
8 l. j. cum similibus. ¶ †Sed quid si Titius cum gladio eua-
ginato animo irato venit contra te stringendo gladium tu
dubitas ne te vulneret vel occidat cū gladio, tu cū tuo gla-
dio ipsum percutis ad tui defensionem: ⁊ vulneras vel occi-
c dis. quero an tu de vulnerato vel occiso tenearis[c]. respō. nō.
vt. C. ad l. cor. de sica. l. is qui aggressorem. ff. ad l. aquil. l. sed
⁊ si quencunqꝫ ferro. ⁊ est ratio quia non licet aliquem insul
tare nec aggredi: ⁊ non debet quis expectare se prius percu
d ti ꝙ ipse percutiat[d] cum sufficiat terror armorum ⁊c. vt. ff. de
vi ⁊ vi arma. l. iij. §. primo. ¶ Item quia cuilibet licitum est
se defendere de iure ciuili: vt. ff. de iusti. ⁊ iure. l. vt vim. ⁊ de
iure canonico extra de senten. excom. c. si vero. de homici. c.
significasti. etiam iure naturali prima dist. ius naturale. Et
quicquid ad suam defensionem quis facit iuste facere vide-
tur: vt. d. l. vt vim. ⁊ d. l. is qui aggressorem. ⁊ ꝙ iuste sit nul-
lam penam meretur. C. de adulte. l. gracchus cum simili.
9 ¶ †Sed quando dicatur quis facere ad sui defensionem.
Respon. quando aliquis venit contra te irato animo cū gla
dio in manu volens te percutere vel occidere quod ius pre-
sumit si stringit gladium. ff. de sica. l. j. §. diuus. ⁊ videns hoc
dubitas ne te vulneret vel occidat, percutis ipsum antequā
te percutiat vel vulneret, ⁊ vulneras ipsum vel occidis. non
debes expectare vt ipse prius te percutiat cū sufficiat timor
armorum. ar. ff. de vi ⁊ vi arma. l. iij. §. qui armati. ⁊ §. cum igi
tur. dummodo semel percutiat tantum. ¶ Sed tamen si te
vellet iterum percutere: licitum est tibi repercutere ipsum ⁊
non aliter vt puto: quia non esset defensio, sed vindicta: sed
tamen si tu ira vel timore ductus ⁊ motus ne te percuteret
vel occideret potiꝰ quā ex proposito vel dolo excedis modū
in vulnerando non teneris, vt extra de sen. excom. c. si vero.
§. pe. ⁊ c. perpendimus. ff. de regu. iur. l. quod calore. ¶ Idē
dico si post percussionem in te vel vulnus illatum tu inconti
nenti ipsum vulneras antequam vadas ad extraneos ac-
tus: vt dicto. §. cum igitur. quia videris facere ad tui defen-
sionem. C. vnde vi. l. j. ⁊ maxime si ipse volebat te iterum per-
cutere. ff. ad l. aquil. l. si ex plagis. §. tabernarius. ⁊ l. scientiā.
§. sed si offendi. ⁊ est ratio quia ille est in culpa volendo te of-
fendere, ⁊ prouocando te ad iram: vnde si ipsum sua culpa
offendis sibi imputet: vt. ff. de regu. iur. l. damnum. ⁊ l. quod
calore. argu. si qua. pau. fe. di. l. j. §. si cum arietes. ⁊ ij. q. iij. ca.
si quis iratus. ff. de adulte. l. ait lex. §. fina. ¶ Et idem dico si
fiat defensione personarum quia licitum est defendere: vt fi-
liorum ⁊ parentum ⁊ vxoris ⁊ similium: vt not. s. de perso-
nis que pos. offen. sine pena. Et quod dixi incontinenti nō ex
e interuallo.[e] facit ad hoc. C. episco. ⁊ cleri. l. raptores. ibi tem-
pore inuasionis ⁊c. ibi ⁊ in flagranti adhuc delicto ⁊c. nam
si fieret ⁊ interuallo esset vindicta ⁊ non defensio. ⁊ hoc non
licet: vt. ff. de iudi. l. nullus. ¶ Item intelligo predicta vera
f esse dummodo fiant cum moderamine[f] defensionis vt si ip-
se qui te insultat velit te offendere cum armis, ⁊ tu te defen-
10 dis cum armis: ⁊ si sine armis, ⁊ tu sine armis. ¶ †Saluo
quod si ipse esset fortior te valde ⁊ vellet te offendere sine ar-
mis: quod tibi licet cum armis te defendere ⁊ resistere pro-
pter inequalitatem fortitudinis: vt not. C. vnde vi. l. prima.
¶ Et predicta vera sunt quando fit contra personam quod
11 debet fieri defensio incontinenti. ¶ †Si autem fieret in re-
bus vt quia expellor per vim de possessione rei mee: tunc nō
solū licet mihi resistere ⁊ defendere incontinenti: sed etiam
ex interuallo per me ⁊ etiam conuocatis amicis: vt. ff. de vi
⁊ vi armata. l. tertia. §. j. et. §. cum igitur. vbi de hoc. et de ista
materia not. extra de homicidio. cap. significasti. et. xxiij. qō.
12 j. cap. quod militare. ¶ †Sed quid si Mar. te vulnerauit et
incontinenti aufugit ⁊ in persequendo et fugiendo ipsum
vulnerasti. ¶ Respondeo puniendus es. quia potius vide-
g ris facere ad vindictā[g] quam ad defensionem quod non li-
cet. C. de iudeis. l. nullus. C. vnde vi. l. j. ⁊ hoc not. Goffre. in
13 sua summa. extra de homici. circa finem. ¶ †Sed quid si
duo insultauerunt se ad inuicem vel percusserunt quilibet
dicit quod alter incepit et fecit ad suam defensionem nec ali
ter ostendatur de maleficio. quid presumendum in dubio.
¶ Respondeo presumen. contra eum qui consuetus est rixa
ri ⁊ talia maleficia committere: quia qui semel malus ⁊c.
vt de regul. iur. l. qui semel. ff. de accusa. l. si cui. §. eisdem cri-
mi. ¶ Item cōsuetudo malorum est potius velle rixari quā
illius qui non sit assuetus: vt. ff. de lib. ⁊ posth. l. si quis post-
humos. ⁊ facit. ff. de pignora. actio. l. vniuersorum. ibi so-
lebat ⁊c. ad macedo. l. sed ⁊ iul. §. quod dicimus. cum simi-
libus. ¶ †Sed quid si Marti. est homo male conditio. ⁊ fa-
me assuetus etiam latrocinia ⁊ robarias furta ⁊ homicidia
committere: ⁊ de talibus alias extitit condemnatus quidā
homo bone fame ⁊ conditionis eundo per viam fuit insul-
tatus ab ipso Marti. qui volebat ipsum occidere vel roba-
re. Iste bonus homo ad sui defensionem dictum Marti.
vulnerauit vel occidit: non tamen potest probare predicta
nisi per suum iuramentum. modo queritur quid iuris. Re-
spondeo ⁊ primo videtur quod sit puniendus qui deliquit:
vt. ff. de sica. l. j. §. diuus. ⁊ §. qui hominem. ff. ad l. aquil. l.
qua actione. §. occisum. quia non deficit ius sed probatio. l.
duo sunt. de testamenta. tute. Si enim probaretur per testes
quod ad sui defensionem excusatus esset. ff. de iusti. ⁊ iure. l.
vt vim. ¶ Econtra videtur quod iste sit absoluendus quia
licitum est insultantem ⁊ latrocinantem occidere. ff. de sica.
l. is qui aggressorem. Nam dictis Marti. consuetus est ma-
la committere. vnde presumendum est contra enm quod ip-
se inceperit ⁊ voluerit suam malam consuetudinem retinere
cum semel malus semper presumitur malus ⁊c. et pro isto
bono homine bonum est presumendum: vt illud quod fece-
rit sit bonum, ⁊ licitum est se defendere: vt. d. l. vt vim. et
de sententia excommunicationis. cap. si vero. ¶ Item fa-
ma istius debet isti prodesse: et mala fama illius debet illi
nocere: vt. ff. de questio. l. de minore. ibi vel eius estimatio.
⁊c. facit. ff. de tuto. et curato. datis ab eis. l. sed et personam
cum

cum similibus.vnde debet absolui dummodo purget se suo
iuramento ꝙ fecit ad suam defensionem.nam ⁊ alias per sa
cramentum quis purgatur.C.de his qui ad eccle.cōfu.l.pre
senti.§.⁊ faue.de pe.iudi.qui male iudica.auf.nouo iure.C.
de iure delibe.l.scimus.§.si vero.Sed ille qui in tali casu ha
bet iudicare diligenter aduertat conditiones ⁊ qualitates
personarū ⁊ omnia alia que in talibus sunt consyderanda:
vt.ff.de penis.l.aut facta. ⁊ ꝙ iustū fuerit faciat ⁊ obseruet.
15 ¶†Sed quid si Martinus insultauit ⁊ insultum fecit con-
tra J.⁊ cum gladio vulnerauit ⁊ percussit animo occidēdi,
non tamen occidit:nūquid de homicidio puniatur. Respō.
sic de rigore iuris:vt.ff.de sica.l.j.§.diuus.de penis.l.aut fa-
cta.§. euentus.C.de sica .l.si is qui cū telo.nā in talibus vo-
luntas ⁊ actus pro facto reputatur:vt.ff.de sica.l.iij.⁊.l.di-
uus.sed de consuetudine generali ⁊ secundum formam sta-
tutorum secus est quia licet quis vulneret animo occidendi:
16 si nō occidit de vulnere punitur ⁊ nō de homicidio.¶†Sz
quid si aliquis fuit insultatus ⁊ vulneratꝰ cū gladio vel alia
re ita quod iacuit pluribus diebus. Et postea surrexit ita
quod videbatur liberatus:vel ibat ꝑ.viam huc ⁊ illuc:post-
ea subito moritur:querit̃ an ille qui vulnerauit sit punien-
dus de homicidio aut de vulnere tantum.Respon.aut vul-
nus fuit mortale ⁊ illatum in tali parte corporis quod homi
nes solent perire:tunc presumitur mortuus ex vulnere,siue
occasione vulneris si nondum consolidatio vulneris facta
erat:vt.ff.ad.l.aquil.l.qui occidit.§.fin.⁊.l.ita vulneratas.in
princip.⁊.l.huic si seruus.in fine.nisi probetur quod ex alia
causa vt ex veneno,vel coitu vel vino,vel mala custodia ⁊c.
sit mortuus.Si autem vulnus non erat mortale nec in loco
periculoso corporis non presumitur mortuus ex vulnere sed
ex alia causa. nisi probetur quod occasione febris superue-
nientis occasione vulneris moriatur,vel simili causa.nam
tunc punietur de occiso si habuit animum occidendi:quia
nō refert vtrū quis occidat an de causam morti.ff.de sica.
l.nihil.⁊ hoc casu stabit̃ iudicio medicorum.vtrum sit mor-
tuus ex vulnere vel occasiōe vulneris vt ꝓbatur extra de ho
mici.cap.significauisti.nam creditur medico in arte sua: vt
C.de re milita.l.semel.ff.de statu liber.l.septimo mense ⁊ cui-
libet aliꝫ in sua arte.C.de pondere ⁊ auri illa.l.fina.ff.si men
17 sor.fal.mo.di.l.j.extra de presum.c.qui iudicante. ¶†Sed
a nunquid debeat credi insultato[a] vel vulnerato in casu mor-
tis si dixerit ꝙ Mar.eū insultauit vel vulnerauit.Respō.nō
nisi aliter per testes probetur.ff.ad sill.l.si quis.§.j.⁊.l. casus.
18 ¶†Sed qd plures ludebant[b] ⁊ ludendo ⁊ currendo vnus
b percussit aliū nunquid puniatur.Respon.nō si percussio fue
rit leuis ⁊ nō studiose facta.ff.de sica.l.in lege.arg.ff.de edi.
edic.l.j.§.proinde.ff.de ven.inspi.l.j.in fin. Sed tamen si lu-
dendo percuteret cum gladio vel alia re malitiose, dicens
ludens fecit non excusatur,sed punitur:vt extra de presum.
c.j.ff.ad.l.aquil.l.nā ludus. ¶Itē quis ludos appellat ex
quibus crimina oriuntur ⁊c.vt in proemio.ff.illud vero sa-
19 tis.ver quis enim ludos ⁊c.¶†Sed quid ordinatum est qd
si quis percussit aliquem in domo sua puniatur pena dupli.
pone dum aliquis esset in via proiecit gladium vel rem ali-
quam contra aliquem existentem in domo sua ⁊ eum per-
cussit:queritur an pena dupli debeat puniri.Respon. vide-
c tur quod non[c] quia percussor non erat in domo percussi vt
ordinamentum videtur dicere, cum a verbis ordinamenti
non sit recedeñ.ff.de lega.iij.l.non aliter.ad municipa.l.con
stitutus.de exercitoria.l.j.§.ergo.Item domus dicitur que
constat ex tecto ⁊ pariete ⁊ fundamento:vt.ff.de verb.signi.
l.edificia.⁊.l.cum taberna.⁊ cum non sic fuerit in domo sed
in via non videtur puniēdus.¶Item quia dictio in,signi-
ficat locum ⁊c.¶Econtra videtur quod puniri debeat pe-
na dupli cum proiecerit gladium:vt.ff.ad.l. aquili .l.item
mela.§.si plures. ¶Item quia voluntatem habuit ⁊ actū
fecit:vt.ff.de sica .l.diuus ⁊ nihil interest ⁊c.vt.ff.de sica.l.
nihil.¶Item ⁊ locus aggrauat delictum.C.de adulteriꝫs.
l.gracchus.¶Item quia domus est tutissimum refugiū.ff.
de in ius vocan.l.plerique. ¶Item qui prope domum est
videtur in domo esse.argumento.C.de his qui ad ecclesiam
confugiunt .l.presenti.§.quid in finibus.ff.de procuratorib.
l.⁊ qui in orto.ff.de lega.iij.l.prediꝫs.§.pe.⁊ fina.cum simi.et
20 hoc verius videtur.¶†Sed quid dicitur in statuto quod si
quis percusserit aliquem in facie puniatur in centum lib. et
aliud statutum dicit quod si aliquis percuserit in platea cō-
demnetur pena dupli.Aliud statutum dicit quod omnes
pene duplicentur de nocte:contingit quod aliquis percus-
sit aliquem in facie ⁊ platea ⁊ noctis tp̄e.queritur modo an
omnes ⁊ singula pene in statutis contente debeant duplica
ri an solum principalis pena lib.centum.Rñ.⁊ videt̃ ꝙ om
nes ⁊ singule pene sint seruande,cum statuta hoc dicant:et
eorum forma est seruanda.ff.ad muni.l.constitutionibꝰ.nec
a verbis statutorum est recedendum.l.nō aliter.de leg.iij.⁊
l.j.§.ergo.ff.de exercito.nec vnum delictum tollit aliud.ff.de
priua.delic.l.nunꝙ plura .cum si.¶Cōtra ꝙ sola pena cen-
tum lib.debeat duplicari ⁊ semel tantum.ar.ff.de pe.here-
di.l.item veniunt.§.cum prediximꝰ.⁊.§.item videndū.nam
in actione ꝙ metus causa solum simplex quadruplatur. sic
⁊ in casu nostro sola pena cētū lib.que est principalis debet
duplicari.ar.ff.ꝙ metus causa.l.si excep.§.hoc autem.et.§.
quadruplatur.¶Item q2 sola originalis estimatio cōsyde
ratur:nō tamen ꝙ deinde nascitur vel accidit:vt.ff.de pecu- a
lio.l.id qd.§.j.ff.de fur.l.in furti ac.⁊.l.vulgaris.§.j.vi bo.ra.
l.ij.⁊.l.nec.ff.de penis.l.sanctio legem.in fin.cum simi.et hoc
videtur verius:q2 pene sunt moliende.ff.de penis.l.interpre
21 tatione.ff.de preto.stipula.l.si.¶†Sed quid ordinatum est
qd si quis percusserit aliquem in via publica puniatur pena
dupli quidam percussit in via priuata:sed tamen per eam
publicetur quid iuris.Respon. ꝙ debet eadem pena puni-
ri:q2 talis via priuata debet haberi ꝓ publica postquā per
eam publice itur.ff.de his q deie.vl' effu.l.j.ibi dūmodo ⁊c.
22 ff.si mens. fal.mo.dixe.l.si.cum si.¶†Sed quid ordinatum
est ꝙ pro insultu quis puniatur in .x.lib.⁊ pro vulnere in.c.
li.⁊ pro homicidio in mille lib.pone quod aliquis fecit insul-
tum,⁊ vulnus ex quo mors secuta est.nunquid punietur de
singulis maleficiꝫs ⁊ diuersis penis.Respō.sic videt̃ q2 tria
videntur esse delicta ⁊ diuersa,⁊ vnū nō est aliud.ff.de pri- b
ua.deli l.nunꝙ plura.¶Ecōtra videt̃ ad.l.iul.de vi pub.l.
qui.¶So.videtur ꝙ ista delicta simul ⁊ semel fuerint con-
missa ꝙ tūc de vno:sed de maiori,vt de homicidio. cum vnū
videatur maleficium ratione cōtinuationis.Si aūt ex inter
uallo vt q2 insultauit ⁊ postea percussit:tunc de pluribꝰ pu-
niatur.ff.ad.l.aquil.l.illud.§.fin.vbi de hoc.C. de accu.l.qui
23 de crimine.ff.de iniur.l.pretor.§.si plures.¶†Sed qd Mar.
vulnerauit Ioan. ⁊ ipse Ioan.sua culpa:vt ꝓpter coitum
vel aliam causam vel malam custodiam,vel q2 non faciebat
se medicare,ꝙ si fecisset conualuisset:mortuus est nunquid
Mar.condemnabitur de homicidio.Respon.non videtur.
vt extra de homi.c.tua nos.nam damnum ꝙ quis sua culpa c
sentit sibi imputet.ff.de regul.iur.l.damno .sed de vulnera-
d to[d] tantum.⁊ hoc debet constare per testes duos:vt. ff.de te-
sti.l.vbi vel iudicio medicorum.extra de homici.c.iudicasti.
C.de re mili.l.semel.Idem puto si per imperitiam medici est
mortuus.vt de vulnerato tantum,non de homicidio punia
tur.ar.ff.ad.l.aquil.l.si seruꝰ seruum.§.si cel'.ff.de edil.edic.
l.quod si nolit.§.qui mancipium. insti.ad.l.aquil.§ .imperi-
24 tia.cum simili.¶†Sed quid.vnus cepit Mar.per pannos
⁊ ipsum tenuit dolose.⁊ alius superuenit ⁊ vulnerauit.nun-
quid vterqꝫ tenetur.Respon.sic.ff.ad.l.aquil.l.item mela.§.
sed si alius.⁊.l.ita vulneratus.quia nō interest vtrum quis
occidat vel p̄beat causam mortis.ff.de sica.l.nihil.de parri.
l.vtrū.Idem est in illo qui scienter ⁊ dolose dat auxilium co
operando ad maleficium cōmittendum:q2 vterqꝫ tunc simi
liter tenetur.insti.ad.l.aqui.§.opere.⁊.§.si vero. ¶Idem et
in illo cuius instiga.est delictum cōmissum:vt.ff.si qua.pau.
fe.di.l.j.§.sed si instigatu.cū simi.¶Idem ⁊ in illo qui scien-
ter ⁊ dolose accommodauit gladium ad maleficium cōmit- d
tendū:vel ferramentum,vel scalas.insti.de furtis.§.opere.ff.
de furtis.l.si pignus.§.qui ferramentum.ff.ad.l.aqui.l. qua
actione.§.celsus.¶Idem ⁊ in eo qui persuasit alicui vt ma
leficium perpetraret:qui aliter non erat facturꝰ.extra de ho
mici.c.sicut.§.qui vero.ff.de seruo cor.l.j.§.persuadere.C.de
fur.l.si quis persuaserit.¶Idē ⁊ in eo qui accōmodauit do
mū scienter ad adulteriū cōmittendū:vt.ff.de adult.l.is cui
⁊.l qui domo.⁊.l.seq.¶Item in similibus est dicendū.Nam
agentes ⁊ consentientes dolose ⁊ scienter.ita ꝙ consentiāt ⁊
agant pari pena ⁊c.C.de epi.⁊ cle.l.si quēquam.extra de of-
ff.deleg.c.j.Et est quadruplex consensus.vt ibi no.¶Et idē
dico de illo qui mandauit fieri maleficiū ꝙ vterqꝫ puniatur:
vt.C.de accu.l.nō ideo minus.ff.de iniur.l.non solum.in ꝑn.
⁊.§.si mandato.si autem dedit consilium solum ad delinquē
dum.aut ille qui deliquit etiam erat alias facturus sine tali
consilio,tunc nō videtur teneri de tali cōsilio. ¶Si autem
non erat facturus sine tali consilio:⁊ tunc de cōsilio erat pu
niendus:vt not.insti.de obli.que ex quasi delic.§.certe. de in
iur.§.penulti.institu.manda.§.tua.ff.de regu.iur.l.consiliꝫ.⁊
optime facit extra de homici.c.sicut dignum.§.quia vero.⁊
25 seq.⁊.§.de cetero.⁊.§.se.¶†Sed quid Io.insultatus a plu-
ribus ⁊ vulneratus dicitur quod.V.ipsum vulnerauit.ipe

a ¶Insultato. ad
de tu quid si of-
fensus exculpa-
uit inquisitū an
prosit vide per
d.Alex.in cōsil.
xxiiij.colū.iiij.in
ij.vol.ver.probat̃
⁊ tertio vbi quod
sic ⁊ vide Bal.in
l.si quis.§.diuus
ad sil.⁊ i.l.athle-
tas.§. calumnia
tor.ff.de infa.

b ¶Ludebant.ad
de tu ꝙ hoc vide
tur intelligendū
qñ ludus esset sal
tem cōsuetudine
permissus iuxta
ea que not.Pet.
de anc.in consil.
suo. cclxxxiij. vi-
de cep.cōn.xxx.⁊
xxxj.

c ¶Qd non.Ad-
de tu ꝙ pro ista
decisione facit ꝙ
vbi agit̃ de excu-
satione delicti.in
spicitur initium
⁊ non finis deli-
cti.l.ꝙ ait lex.§.
quod ait. vt ibi
Bar.ff.de adul-
te.⁊ vide Alexā.
in consi.lxxv.col.
ij.§.quo ad aliud
in.iij.vo. vbi di-
cta ꝑ ipsum con-
ferunt ad hanc
decisionem.

d ¶Vulnerato tā
tū.Adde tu ad
idem ⁊ vide Pe.
de ancha.in con
silio.cclxxxiij.co.
ij.Et ibi quod vi
detur sufficere di
ctum vnius me-
dici attestantis
vulneratum de-
cessisse ex alia cā
quā ex vulnere.

vult probare quod alius vulnerauit vel occidit:nunquid est
audiendus. Respon.sic.vt.ff.ad.l.aquil.ita vulneratus.§.fi.
de questio.l.j.§.si quis vltro.ibi de innocentia sua zc.C.de
26 decur.l.ij. ¶ †Sed quid pone ꝙ M.fuit a pluribus vulne-
ratus z percussus pluribus percussionibus dicitur quod ex
vulnere Alberti mortuus est: ipse vult probare quod ipse
intulit in tali parte corporis:quod ex tali vulnere nõ potuis-
set mori:aut vult probare quod alius intulit vulnus morta-
le: et in tali parte corporis quod illud tale vulnus fuit mor-
tale. nunquid est audiendus puto quod sic.ff.ad.l.aquil.l.
ita vulneratus.§.fin.de questi.l.j.§.si quis vltro.ibi de inno-
centia sua zc.cum si.z si hoc probat debet de vulnere non de
occiso puniri.et fit talis probatio per testes vel per medicos
quibus magis est credendum propter experientiam artis
sue:vt.ff.de sta.ho.l.septimo mense.extra de homici.c.signifi
casti.l.diu⁹.c.cõstitutũ esset ibi experto credo zc.de re mili.l.
27 semel. ¶ †Sed nunquid aliquis dolose accõmodauit gla-
dium cuidam furioso tantum se vulnerauit vel occidit nun-
quid est puniendus. Respon.sic.ff.ad.l.aquil.l.qua actio.§.
celsus.ad.l.cor.de sic.l.nihil.de parrici.vtrum cũ similibus.
28 ¶ †Sed quid ordinatum est qđ si quis vulnerauerit aliquẽ
puniatur in.x.lib.aliud statutum est quod si quis deliquerit
in platea.quod pena dupli puniatur contingit qđ quis vul-
nerauit in platea.queritur vtrum debeat pena amborũ sta-
tutorum puniri. ¶ Respon.non videtur:q͛ non debet quis
duabus legibus puniri.de accu.l.senatus.facit.ff.de sepul.
viola.l.sepulchra.de euic.l.ꝙ dicitur.cum simili. ¶ Econtra
quod sic:q͛ videtur esse duo delicta, vnuz ratione percussio-
nis aliud ratione loci.vnde delictum magis aggrauatur.ff.
de penis.l.aut facta.§.fin.nec vnum tollit aliud.ff.de priua.
delic.l.nõnunꝙ.cum si.z hoc vidi pluries obseruari.Sed tñ
alij dicunt cõtra alia ratione:q͛ pene sunt moliende zc.ff.de
penis.l.interpretatione.Sed tamen maiori pena punitur q͛
maior trahit ad se minorem.ar.C.de ordi.in.l.j.C.qui ac.non
pos.l.j. Alij dicunt ꝙ minor est imponenda per.l.si presens.
29 in fi.cum si. ¶ †Sed nunquid ordinatum est ꝙ si quis per-
cusserit aliquem cum sanguinis effusione puniatur in.x.lib.
quidam percussit,et in vna percussione fecit plura vulnera,
vt cũ forpice,vel menando versus faciem percussit in facie z
pectore,vel in facie z manu ꝙ est possibile.queritur qualiter
debeat condemnari. ¶ Respon.dicũt quidaz ꝙ solum in.x.
lib.cum vna fuerit percussio et non plures.ar.ff.ar.fur.ces.l.
si gemina arbor.dic vt ibi et ordinamentuz dicit pro percus-
sione z nõ pro quolibet vulnere. ¶ Unde cum percussio fue-
rit vnica pena,vcz.x.lib.est ponenda q͛ forma ordinamen-
ti est seruanda zc.ff.ad municip.l.constitutus.ff.de leg.iij.l.
non aliter.ff.de exerci.l.j.§.ergo. Item ꝙ non est expresse di-
ctuz pro omisso haberi debet.ff.de verb.ob.l.scire.z.l.ꝙ dici-
tur.§.quicquid. ¶ So.hoc esse verum per dicta iura qđ vna
tantum pena puniatur, et optime facit.ff.ad.l.aquil.l.illud.
§.fi.ff.de ac.emp.l.non nouum. ¶ Secus si ordinamentũ di
ceret pro quolibet vulnere:tunc puto pro quolibet esse pu-
niendum licet fuerit vnica percussio.argu.ff.de iniur.l.pre-
tor.§.si plures.C.de seruis fugi.l.quicũqz.ibi pro vnoquoqz
vulnere zc. ¶ Et idem puto si statutũ diceret ꝙ si quis vul-
nerauerit aliquem puniatur in.x.libr.pro quolibet licet sit
vna percussio.arg.ff.de termi.mo.l.ij.ibi pro singulis zc.et
30 d.l.quicunqz. ¶ †Sed quid si in rixa plures vulnerauerunt
vnum pluribus vulneribus ex quibus mortuus est.nescitur
ex cuius vulnere decesserit cum omnia vulnera nõ sint mor-
talia.queritur qualiter isti puniantur. ¶ Respon.dicũt qui-
a dam[a] omnes condemnandos ad mortem de homicidio per
l.iij.ff.de sica.§.fi.z.l.item mela.§.si plures. et .l.ita vulnera-
tus.ibi deniqz zc.ff.ad.l.aquil.z.ff.de iniu.l.si plures. Alij di
cunt cõtra ꝙ nullus est ad mortem condẽnandus nec de ho
micidio sed de vulnerato tantum. ratio est q͛ nõ constat cu-
ius ictu perierit quod esse debet.C.de probatio.l.sancti.de
penis.l.qui sententiam.ff.de sica.l.penulti.et sanctius est im-
punitum facinus relinquere quam zc.ff.de penis.l.absentẽ.
¶ Item quia ratione incertitudinis cõdemnatio euitatur.
ff.de rei ven.l.pomp.§.fi. ¶ Itẽ quis ius non deficit sed pro-
batio:vt in.l.duo sunt titij.ff.de test.tutel.et ita de facto fuit
consultum vt nullus condemnaretur de homicidio.sed so-
lum de vulnerato.sed si constaret ꝙ omnes ordinassent occi
dere z peruenerint ad actum vulnerando ꝙ omnes puniã-
tur de homicidio.nam agentes et cõsentientes zc. ¶ Si ve-
ro in rixa cum plures percusserant,z cõstaret cui⁹ ictu mor-
tuus esset:tunc ille solus de homicidio punitur:alij de insul-
tu vel de vulnerato, quia non ordinauerunt occidere.ff.de
sica.l.si.et.l.j.§.diuus.de iniur.l qui iniuriarum.xxiij.q.vlti,

c.fina.vbi de hoc.C.de sica.l.si is qui cum telo. ¶ Sunt ta-
men qui dicunt et bene quod si apparuerit quis fuerit ince-
ptor rixe:quod tunc ille solus puniretur de homicidio.etiaz
si non constat cuius ictu occisus sit.C.ad.l.iuli.de vi pu.l.
quoniam.ibi in supplicium zc.quasi videatur dedisse causaz
homicidij. Et nihil interest zc.ff.de sicarijs.l.nihil.nam et
qui causam damni dat zc.ff.ad legem aquili.l.qui occidit.
¶ Item inceptor rixe est pre omnibus puniendus: vt.d.l.
quoniam.ff.de seruo cor.l.in hoc iudicio.§.primo.not.ff.de
dam.infe.l.inter quos.§.j.argumento de sicarijs.l.j.cum si.
¶ Et hoc iustum et equum est ne maleficium sit impunituz.
ff.ad.l.aquil.l.ita vulneratus. alij vero de vulnerato tãtum
vel de insultu,et non de homicidio: vt supra dictum est,pu-
31 niri debent. ¶ †Sed quid Mar.vulnerauit aliquem z vul-
nus non erat mortale sed per imperitiam medici decessit.
¶ An Mar.condemnabitur de homicidio.respon.non sed
de vulnerato solum.argu.ff.ad legem aquil.l.qui occidit.§.
fi.z de edil.edi.l.quid si fugitiuus.§.mancipium.et stabitur
iudicio medicorum vt extra de homicidio.c.significasti.z.ff.
32 de sta.ho.l.septimo mense.cuz simi. ¶ †Sed quomodo me-
dici eliguntur.respon.de volũtate propinquorum defuncti
et consensu vulnerantis vel iudicis arbitrio eligentur.insti.
33 de satisda.tut.§.sin autem.de lega.iij.l.huius.§.j. ¶ †Sed
b nunquid stabitur iudicio vnius medici[b] non puto sed duo
necessario sunt adhibendi.argu.ff.de testi.l.vbi.C.de re mi-
li.l.semel.vbi dicit medici in plurali numero. facit extra de
homici.c.significasti.nam illud dicitur rectum consilium qđ
plurium iudicio roboratur zc. ¶ Item vox vnius vox nul-
lius zc.C.de testi. ¶ Item dictum vnius non iustificat nec
condemnat.xxiij.q.ij.ad mortẽ.cum si.Bart.in.l.si in rixa.ff.
ad legem cor.de sicarijs.tenuit quod statur dicto vnius me-
34 dici si plures non reperiuntur. ¶ †Sed quidã seipsum per-
cussit z vulnerauit:nunquid est puniendus. Respon.sic pe-
na capitali, de iure communi: nisi fecerit ob impatientiam
doloris vel tedio vite.ff.de re milita.l.omne delictum.§.qui
se.de penis.l.si quis aliquid.ij.§.fi.de bonis eorum qui mor.
sibi consci.l.fi.§.si quis autem. vel condemnabitur secundũ
statuta loci nam si sibi non pepercit nec ei parcen.est zc.z pu
35 nitur sicut si alium vulnerasset. ¶ †Sed quid dum velles
percutere Marti.percussisti alium.vel dum velles percutere
canem vel auem percussisti alium pretereuntem et occidisti.
nunquid puniendus es. Respondeo sic iniuriarum.ff.de in-
iurijs.l.eum qui.§.si iniuriam.vel saltem.l.aquil.ad damnũ.
vt.ff.ad legem aquiliam.l.scientiam.§.sed si. Et ratio est quia
fuisti in culpa vnde teneris:vt dictum est:sed non.l.corne.de
sicarijs.vt.l.in lege.et.l.diuus.ff.ad legem corneliam de si-
carijs.quia videtur factum potius casu quam dolo et volũ-
tate zc.vt.ff.de penis.l.respiciendum.§.penultimo.vnde de
homicidio non tenetur nec.l.corne.de sicar.sed iniuriarum
vel aquilia:vt dictum est.facit extra de homici.capi.lator.et
26 capi.ex literis.z capi.finali. ¶ †Sed quid pone quod per-
b cussi Martinum volentem[b] et consentientem. nunquid sim
puniendus. ¶ Respondeo quod pro percussione vel iniu-
ria alicui facta due oriuntur actiones.vna que ꝯpetit iniu-
riato.alia que competit reipubli. cuius interest ne maleficia
committantur.ff. de publi.l.licitatio.§.quod illicite.et.l.ita
vulneratus.cuz similibus.ff.ad legem aquiliam. sed si fit in-
iuria volenti non potest agere vel accusare:vt.ff.de iniurijs.
l.j.§.vsqz adeo.ff.de libero homine exhibendo.l.iij.§.si quis
volentem. ¶ Sed per hoc non tollitur ius reipublice.ff.de
pactis.l.ius publicum.vnde debet puniri ratione reipubli-
ce loci illius:vt dicta.l.licitatio.§.quod illicite.ff.de sicarijs.
l.in lege.ff.de iniurijs.l.finali.§.si quis seruum.de public.iu-
dicijs.l. qui cetu. de episco.audien. l. raptor. in fin.de ser-
37 uo corrupto.l.si quis. ¶ †Sed quid si percussi aliquem vel
offendi quem non cognosco an sim puniendus. Respõdeo
sic non minus quam si cognouissem.ff.de iniurijs.l.eum.§.
si iniuria.et.§.sequenti.de seruo corrup.l.j.§.fina.cum simili.
38 ¶ †Sed pone questio. de facto quidam percussit quẽdam
inimicum suum in loco quodam z dixit quibusdam associe-
tate me vsqz ad talem locum:et ipsi fecerunt ignorantes de
intentione ipsius quem associebant.duz ipse appropinqua-
ret ad locum antecessit istos qui ipsum associabant.et istum
suum inimicum insultauit et percussit z occidit. ¶ Iste ho-
micida cũ predictis socijs fuit captus opponitur cõtra istos
socios ꝙ ipsi dñt de homicidio puniri tanquã socij z partici
pes in homicidio z delicto. ¶ Sed ipsi dicunt quod nõ fue-
runt participes nec scientes z quod fuerũt decepti ab isto q
eos requisiuit vt ipsum associarent ad talem locum et qđ nõ
insultauerunt percusserunt vel occiderunt.et ipse homici-
da confitetur

a ¶ Dicunt qui-
dam. Adde tu et
vide de hoc p d.
Alex.in cõsi.xv.
in primo vo.et in
consi.l.et aliquid
in cõsi.xlvj.in.iiij.
volu.z etiã adde
quid si in rixa a
plurib⁹ quis fuit
vulnerat⁹ vnico
vulnere.et igno-
ratur a quo ꝙ tunc
tales non tenen-
tur đ occiso.Pe.
de anch.in consi.
ccxvj.et Alex.in
ꝯsi.xiiij.co.ij.ver.
nõ obstant.in.iij.
volu.

b ¶ Unius medi-
ci. Adde tu Pe.
de anc.in consil.
cclxxxiij.qui vult ꝙ
sic vide tñ de hoc p
bar. z doct.in.l.j.
ff.de ven.inspi.et
in.j.cõsti. ffforum
in fin.p Anto.de
but.et cano.in.c.
proposuisti extra
de pbat.et adde
cepo.quẽ vide in
consil.lxij.co.ij.et
seq. Et etiã vide
aliquid p Alex.i
consi.xv. col.fi.in
j.volu.z adde qđ
relatio medicorũ
potest retractari
per relationez se-
cũdam p peritio-
res vt per Cepol.
in.d.consi.lxij.

c ¶ Uolentem.ad
de tu et vide ad
hanc decisionem
bar. et ita que ibi
no.in.l.inter oẽs.
§.si teste de fur.z
Alex.i ꝯsi.xxiiij.
in.ij.vol.

da confitetur quod eos decepit ⁊ qđ nihil dixerat eis quod
vellet committere homicidium ⁊ quod non deliquerunt vt
dixerat eis: queritur quid iuris. ¶ Respond. ⁊ dico qđ ille
qui insultauit ⁊ occidit est de maleficio puniēdus. ff. de sica.
l. j. §. ⁊ qui hominem. ad legē aquil. l. qua actione. §. occisum.
ne maleficium sit impunitum: vt. l. ita vulneratus. ad legem
aquil. cum similibus. ¶ Sed alij non tenentur nec puniun-
tur quia deceptis ⁊ non decipientibus iura subueniunt. C.
si mi. se ma. dixe. l. ij. ff. ad velleia. l. si decipiens. Si enim con-
staret quod dedissent auxilium cooperando ad maleficium
committendum ⁊ scienter associassent illum qui occidit pu-
niendi tunc essent de homicidio pro tali ope ⁊ auxilio: vt. ff.
de fur. l. furti. §. oper. de adult. l. si is cuius ope. de parrici. l.
vtrum. ⁊ l. sequē. Nam agentes ⁊ consentientes ⁊c. ¶ Sed
quia fuerunt ignorantes excusantur. l. quo naufragium. §.
39 non tantum. ff. de incen. rui. naufrag. ¶ † Sed quid ordina
tum est quod si quis percusserit potestatem puniatur pena
dupli contingit quod quis percussit militem eius nunquid
eadem pena punitur. Respond. sic videtur. argu. C. ad. l. iul.
maie. l. quisquis. nam priuilegium cōcessum potestati ⁊ suis
familiaribus videtur concedi. argu. C. ne fil. pro pat. auē. ha
bita. Econtra quod non: nam statutum dicit solum de pote
state: ⁊ est stricti iuris ⁊c. de exerci. l. j. §. ergo. ad municipa. l.
constitutus. ¶ Item si statuarij voluissent hoc expressissent.
C. de cadu. tol. §. ne autem quod nō fecit. igitur ⁊c. ¶ Item
istud est personale priuilegium concessum solum in persona
potestatis, vnde personā non trāsgreditur. ff. de aqua quo-
tid. ⁊ esti. l. j. de re milit. l. priuilegia. ⁊ l. fi. ⁊ hoc verius videt.
40 ¶ † Sed quid quidā percussit ⁊ vulnerauit Mart. propter
quod fuit condemnatus communi in libris. xxv. predictus
Mar. vult repetere expeñ. quas fecit pro medicatura sua ab
ipso vulnerante nunquid possit. ¶ Respon. sic quia ex ma-
leficio commisso due oriūtur actiones vna datur offenso al-
tera reipublice ⁊ communi illius loci. ff. de publi. l. licitatio.
§. quod illicite. ⁊ vna non tollit aliam. ff. de verbo. obliga. l.
nunquid. ⁊ quod possit petere expen. probatur. extra de in-
iur. ⁊ dam. da. c. j. ff. ad. l. aqui. l. qua actione. de his qui deie.
vel effu. l. fi. sed ratio deformitatis non habetur: quia liberū
corpus non recipit estimationem. ff. de his qui deie. vel effu.
41 l. j. §. sed cum. ¶ † Sed nūquid potest agere iniuriarum iste
Mar. licet iste percussor sit cōdemnatus communi. Respō.
sic, quia ex maleficio due oriuntur actio. vt dixi: vna datur
iniuriato alia communi cuius interest ne maleficia commit
tantur. ff. ad legem aquil. l. qua actione. de his qui deiec. vel
effug. l. fina. ⁊ l. ita vulneratus. ff. ad legem aquil. ⁊ d. l. licita
tio. §. quod illicite. nec vna tollitur per alterā: vt. d. l. nunꝗ. ⁊
ff. de iniur. l. si quis seruum. insti. de iniu. §. petitur. cum simi.
42 ¶ † Sed quidam non percussit, sed mandauit assassinamē-
tum ⁊ fecit percuti vel occidi: iste percussor fuit captus ⁊ pu
nitus debita pena: potestas vult procedere cōtra illum qui
mandauit fieri maleficium nunquid potest. ¶ Respon. ⁊ vi
detur quod non potest. arg. vi bono. rapt. l. is quoti. ibi ⁊ al-
terius ⁊c. quia non debet inquiri sepius de delicto eiusdem
ff. nau. caupo. stabul. l. licet. de verbo. signifi. l. sepe. cum simi.
¶ Econtra quod sic: vt. ff. ad silla. l. ⁊ si certus. C. de accusa.
l. non ideo minus. ⁊ est ratio quia si plures delinquunt pena
vnius non liberat alium. ff. ad legem aquil. l. item mela. §. si
plures. de sicar. l. quidam. ⁊ l. nihil. cum simi. ⁊ hoc verius.
43 ¶ † Sed quid ordinatum est quod pro percussione cōdem-
netur in. x. libra. pro homicidio ad mortem condemnetur.
¶ Pone quod vnus percussit ⁊ vulnerauit Marti. postea
venit alius ⁊ ipsum percussit ⁊ traxit ad mortē qualiter pu-
nientur isti tales percussores. ¶ Respon. quod primus per-
a cussor tenetur ⁊ punitur de vulnerato, secundus de occiso[a]:
vt. ff. ad legē aquil. l. ita vulneratus. ⁊ l. ait pretor. xxiij. q. vl-
44 ti. §. fin. extra de homicid. c. significasti. vbi de hoc. ¶ † Sed
quid ordinatum est quod si quis percusserit aliquē in domo
puniatur pena dupli. percussio facta est in ecclesia, vel molē
dino. Respon. pena dupli debet puniri: quia appellatio. do-
b mus[b] continetur ecclesia. C. de sacrosan. eccl. l. decernimus.
⁊ auē. si quas ruinas. ¶ Itē quia appellatione domus con
tinetur omnis forma edificij. ff. de incen. rui. nau. l. qui edes.
45 in fin. facit insti. de iniur. §. domum. ¶ † Sed quid quidam
super equo currebat ⁊ currēdo occidit aliquem qualiter pu
nietur. Respon. si dolose ⁊ data opera fecit quod de occiso
puniatur nam occisum dicimus qualitercunqꝫ occidatur:
vt. ff. ad legem aquil. l. qua actione. §. j. ff. de sica. l. in lege. ⁊ l.
diuus. ⁊ l. nihil. ¶ Si vero nō dolose fecit aut ille locꝰ erat
deputatus ad curren. ⁊ tunc non tenetur nisi dolose fecisset
⁊ studiose. ff. ad. l. aquil. l. qua actione. §. si quis in colluctas.
⁊ l. si obstetrix. §. fi. ¶ Si autē ille locus erat priuatus ⁊ non
deputatus ad currendum tūc si ante proclamauit caue ca-
ue caue, tunc non tenetur de occiso: quia tunc cōstat ex eo ꝙ
clamauit caue caue: quod non habuit occidendi animū qui
desideratur. ff. de sica. l. j. §. diuus. ⁊ l. in lege. ⁊ l. diuus. ⁊ ad
legem aquil. l. si putator. d. l. qui foueas. facit extra de homi.
c. significasti. ¶ Sed alij dicunt quod si currebat per locum
non deputatum ad currendum: quamuis proclamauerit: si
sciebat equum vitiosum ⁊ ineffrenatum: ita quod non pote-
rat retinere: quod tunc quia erat in aliqua culpa currendo
cum tali equo puniatur. l. aquil. ad damnum. non autem de
homicidio: quia non habuit animum occidendi ⁊c. insti. ad
leg. aquil. §. quod si putator. ⁊ §. impetu quoqꝫ. ⁊ §. seq. ⁊ §.
ita si quis. ⁊ fiet cōdemnatio in quinquaginta aureos: cum
liberum corpus non accipiat estimatio. ⁊ ad impēsas vulne
ris ⁊c. ff. de his qui deie. vel effu. l. j. §. sed cum homo. ⁊ l. fin.
46 ¶ † Sed quid si per percussionem factam imponūtur due
pene diuerse ex forma diuersorum statutorum: nec apparet
quod statutum fuerit prius nec posterius. ¶ Respon. quod
minor pena est imponēda. ff. de pe. l. preses. in fi. ⁊ l. interpre-
tatio. ⁊ de preto. stipu. l. fi. Sed si constaret quod statutū esset
prius conditum tunc illud seruaretur. arg. C. de pac. l. pacta
47 nouissima. ⁊ de leg. l. non est nouum. cum simi. ¶ † Sed nū-
quid potest quis pro percussiōe vel alio maleficio puniri pe-
na statutorum ⁊ pena legum. Respon. ⁊ videtur quod sic. C.
de sepul. vio. l. qui sepulchra. §. fi. de act. emp. l. quot. ¶ Ecō-
tra quod non: quia non potest quis pro eodem delicto dua-
bus legibus puniri: sed solum pena statuti. ff. de accusa. l. se-
natus. ff. de excu. tuto. l. scire. §. illud. de origi. iur. l. j. §. vnde.
48 Et hoc verius sm Uber. ¶ † In summa notandum est qđ
omnis qui delinquit est debita pena puniēdus regulariter.
Fallit in omni casu a iure concesso alium offendere: vt not.
s. de perso. que pos. sine pena offen. per totum. ¶ Item fal-
lit in illo qui casu delinquit qui non punitur. C. de sica. l. j. ff.
de pe. l. respicien. §. casu. ¶ Item in furioso. ff. de offi. presi. l.
diuus. ¶ Item in dormiente qui dormiēdo deliquit ad in-
star furiosi ⁊ infantis qui non videt qđ agat. ff. de sic. l. quod
infans. ⁊ de rei vendi. l. qđ infans. cum simi. de iur. codicil. l.
iij. §. furiosus. ¶ Item in pupillo non doli capace. C. de pe.
l. impunitas. ff. de fur. l. impuberem. ¶ Item in ebrioso qui
non punit si deliquit. xv. q. ij. inebriauerunt. vt. ff. de sica. nisi
dolose inebriauerit: vt. ff. de sica. l. iiij. ⁊ l. diuus. ¶ Item in
demētissimo. ff. de pen. l. aut facta. §. euentus. ¶ Item insa-
nia excusat a delicto delinquentem. xxv. q. j. si quis insanie.
¶ Item ignorātia vnde si mulier inuenerit hominem in le-
cto suo credens illum esse virum suū: ⁊ cognita fuerit ab illo
excusatur ab adulterio: ratione sue ignorantie. xxxiiij. q. j. cū
per bellicam. ⁊ c. in lectum. ⁊ quod ignorantia excuset not.
ff. de leg. j. l. j. ¶ Item necessitas magna excusat: vt extra de
fur. c. si quis per necessitatem. de homi. c. interfecisti. ¶ Itē
diuina reuelatio excusat: vt extra de diuor. c. gaudemꝰ. Itē
iusta causa: vt. ff. qui satis. cog. l. fi. extra de pigno. c. significā-
tem. ¶ Item iustus metus. extra qđ met. causa. c. sacris. ⁊ l.
distinc. presbyteros. ¶ Item legitima defensio sue persone
vel filiorum vel similium: nam quod fit ad defensionē suam
vel rerum suarum legitime fit vnde excusa. meretur. ff. de iu
sti. ⁊ iure. l. vt vim. C. de adul. l. gracchus. cum simi. ⁊ de hoc
not. Goffre. in summa extra de pen. in fi.

¶ De parricidijs ⁊ eorum penis. Rubrica.

1 ☞ Parricidium quid sit: crimen parricidij quando com
mittatur: ⁊ qui tali crimine tenentur.
2 Parricidij pena que sit: ⁊ que occidentium personas ex cri-
mine parricidij.
3 Furore occidens personā propter quod videatur incurrere
parricidij crimen quomodo puniatur.
4 Filius qui iniuriatur patri, vel matri, auo, vel auie, qua pe-
na puniatur.
5 Filius anniculus si reperiatur mortuus in lecto patris, vel
matris, aui, vel auie: an punientur pena parricidij: ⁊ quid si
infantulus reperiatur mortuus in lecto nutricis.

Parricidium proprie
1 dicitur† parētis cedium sicut dicitur homi
cidium quasi hominis cedium: ab homine
⁊ cedo, is. Crimen parricidij committit qui
patrem, matrem, auum, vel auiam, fratrem
vel sororem patruelem vel matruelem auunculum, amitam
consobrinum vxorem nurum generum socrum, soccerum

a ¶ Secundus de occiso. Adde tu ⁊ vide de hoc plene per Barthol. Cepol. Veroñ. in consil. xlj. col. iiij. ⁊ v.

b ¶ Domus. Adde tu qđ etiā appellatione domꝰ venit ortus ⁊ cenaculum ⁊ orreū vt per Alexā. in consi. xxiij. in. iiij. volumi.

priuignum vitricum patronum vel patronam occidit, vel
auus nepotem vel pronepotem. ¶ Item filius qui emit ve-
nenum vt patri daret, quamuis dare non potuerit: vt. ff. de
parrici. l. j. C. eo. l. j. insti. de publ. iudi. §. alia. ¶ Item ea lege
tenetur medicus qui sciēter ⁊ dolose venenum dedit filio vt
patri daret ⁊ eadem pena punitur: vt. ff. eo. l. ij. de sica. l. iij. §.
j. ¶ Item pater qui occidit filium suum adulterātem vxorē
suam tenetur ea lege: sed solum relegari debet nō occidi. ff.
eo. l. diuus. ¶ Item tenetur creditor de parricidio qui sciē-
ter ⁊ dolose mutuauit pecuniam filio ad emendum venenū
vt patri daret vel cum pecunia ipsa faceret ipsum occidi. ff.
eo. l. scienter. ¶ Item non solum predicte persone tenentur
hoc crimine ⁊ hac pena: sed ⁊ omnes consocij al's conscij et
participes agentes ⁊ consentientes ⁊ consiliū dolose ⁊ sciē-
2 ter dantes: vt. ff. eo. l. vlti. de adul. l. is cuius ope. ¶ † Pene
autem horum est quod debēt vulnerari virgis sanguineis,
id est de sanguine: ⁊ est arbor quedam, vel dicuntur sangui
neis, id est vt verberentur donec sanguis exeat: post hoc au
tem debet iste parricida poni in corio cuiusdam animalis: ⁊
ipse cum cane gallo gallinatio. vipera ⁊ simia debet proijci
in mari si ppe est vel in alio flumine: ita vt moriatur vel de-
bet proijci feris bestijs: vt. ff. eo. l. pena parricidij. ¶ Qui ve-
ro alias personas occiderit dolose preter suprascriptas ca-
3 pitali pena punit̄: vt. l. qui alias personas. ¶ † Si vero per
furorem qui tale crimen commiserit non punitur: vt. d. l. j. §.
sane. ⁊. ff. de sica. l. quod infans. sed isti tales furiosi sunt car-
cerandi. ff. de offi. presi. l. diuus. ⁊ facit instit. de publi. iudi. §.
item. l. pompeia. de parri. ⁊. C. de his qui pa. vel filios occide
4 runt. l. j. extra de homi. c. j. ⁊ per totum. ¶ † Si autem filius
iniuriatur patri vel matri, vel auo vel auie debet puniri illa
pena qua predicti voluerint: vt. C. de pat. pote. l. iij. ⁊ seq. dū-
modo non excedat modum in pena: quia patria pietas de-
bet in pietate ⁊ non in atrocitate consistere. ff. eodē. l. diuus.
5 ¶ † Sed quid si filius anniculus reperitur mortu⁹ in lecto
patris vel matris vel aui vel auie: nunquid punietur dicta
pena parricidij. Respondeo sic, si constaret quod dolose oc-
cidisset eum, vt dictum est. Sed in dubio propter amorē pa-
rentū debet presumi illum potius mortuum casu aut negli-
gentia ꝙ dolo: vnde impunitum esse debet. arg. C. de inoffi.
testamē. l. matri. extra de presump. c. afferte. ¶ Nam nullus
amor est qui vincat paternum. C. de cura. fur. l. fin. ⁊ magis
parentes timent de filijs ꝙ de seipsis. ff. quod met. cau. l. isti
quidem. ¶ Item quia mater non obliuiscitur de filio cū sit
pars viscerum suorum: vt. ij. q. vj. ad Romanam. facit extra
de homi. c. fin. ⁊ idem potest dici si reperiatur mortuus in le
cto nutricis: si est mulier bone fame ⁊ bone conditionis, vt
quilibet presumitur bonus. ¶ Itē in talibus desiderat̄ do-
lus, vt dictum est: ⁊ probationes debēt esse luce meridiana
clariores: vt. C. de proba. l. sciant. ¶ Sed si fuerint in culpa
dicte psone puniēde sunt iudicis arbitrio, sed non ad mortē
ff. de sic. l. j. §. sed ⁊ si. ⁊. l. iij. §. ex senatu. ⁊. l. in lege. §. qd si qs.

¶ Ad legem Juliam peculatus. Rubrica.

1 ☞ Lex Julie peculatus quid contineat, qui teneantur. l.
Julie peculatus.
2 Pena. l. Jul. pecula. que sit.

Actor legis Julie pe-
1 culatus † statuit ne quis pecuniam publicā
auferat nec furetur. ¶ Itē nec in suā rem
vel vtilitatem conuertat talem pecuniā nec
faciat vt ab alio auferatur, vel in rem alte-
rius cōuertatur. ¶ Item ne aliquis misceat aurum vel ar-
gentum reipublice dolo cum alio: vt. ff. eo. l. j. ¶ Itē tenetur
hac. l. qui pecuniam publicam destinatam ad faciendū ali-
quod opus publicum non posuerit ad illud opus ⁊ sibi reti
nuit: vt. ff. eo. l. ij. ¶ Item tenetur hac. l. qui pecuniam publi
cam factam ex venditio. rei alicuius pertinentis ad rem pu
blicam vel habitā ex locatione reipublice sibi retinuit: vt. ff.
eo. l. iulia. §. lege. ⁊. l. sacrilegij. §. qui eum. ¶ Itē tenetur ille
qui surripuit tabulas fisci nedū reipublice: vt. d. l. sacrilegij.
¶ Item ⁊ ille qui facit copiam alicui ad scriben. rationes
publicas sine iussu illius qui talibus preest vel massarij com
munis: vt. l. sacrilegi. §. senatus. ¶ Itē ⁊ ille tenetur qui pe-
cuniam reipublice non posuit in armario sed sibi retinuit ⁊
iste talis debet psonaliter detineri quousqꝫ reponat. ¶ In
super punitur: vt. ff. eo. l. cū eo. ¶ Item ⁊ ille tenetur qui scri
bit in rationibus publicis se minorē accepisse pecunie sum-
mam ꝙ reuera accepit. ff. eo. l. hac. ¶ Item ⁊ ille qui posuit
⁊ immiscuit aliquid in armario vt inde furaretur pecuniā
vel aliud: vt. d. l. hac lege. §. fin. ¶ Item qui muros perfora
uit ⁊ inde aliquid accepit. ff. eo. l. qui perforauerit muros. et
qui surripuit predam captā ab hostibus. ff. eo. l. is qui. ⁊ nō
2 solum ipse tenetur: sed ⁊ ipsius heres: vt. ff. eo. l. fi. ¶ † Pena
autem huius legis est quandoqꝫ deportatio. ff. eo. l. pecula-
tus. vt est quando quis subtrahit pecuniam publicam ⁊ in
casibus supradictis ⁊ in eo qui misit aliquem ad subtrahē.
pecuniam publicam: vt. ff. eo. l. hac lege. §. fi. ¶ Quandoqꝫ
furti vt in eo qui subtrahit res priuatarum personarum de
ede sacra. ff. eod. l. diuus. ⁊ potest de hoc cognosci vsqꝫ ad
quinquennium: vt. ff. eod. l. peculatus. la. ij. ¶ Item tenetur
restituere in quadruplum quod accepit: vt. ff. eo. l. pen. Sed
hodie videtur de iure nouo. C. quod officialis qui pecuniā
publicam vrbis Romane vel fisci subtrahit: ⁊ ille qui dede-
rit ad hoc auxilium ⁊ fauorem cooperando capitali punia-
tur pena. C. de cur. pecu. l. j. Qui vero pecuniā ciuitatis sub-
trahit furti tenetur, non crimine peculatus. ff. eod. l. penul.
§. fina. ff. de furt. l. ob pecuniam. insti. de publi. iudi. §. item. l.
Julia pecula. cum similibus.

¶ De falsis. Rubrica.

1 ☞ Falsitas quid sit.
2 Falsitas cōmittitur dicto, scripto, facto, ⁊ vsu: ⁊ vide exem-
pla plura.
3 Falsi pena que dicatur.
4 Falsum quomodo cōmittatur de iure canonico: ⁊ quis eui
tat penam falsi.
5 Rasura quando inducat suspicionem instrumēti vel litera-
rum: ⁊ quando non.
6 Litere pape vel prelatorum: per que reddantur suspecte.
7 Instrumenta ⁊ litere quando reprobantur tanꝙ falsa.
8 Notarius falsum confecit instrumentū qua pena puniatur.
9 Instrumētum si est in aliqua sui parte falsum: an debeat in
toto haberi pro falso.
10 Instrumentum dicens Mar. filius Anto. cōfessus fuit ha
bere in deposito a Joan. decem ⁊ si postea reperitur quod
tunc temporis Anto. erat mortuus: an tale instrumentum
erit falsum.
11 Instrumentum in quo deest litera vel syllaba aut dictio: an
per hoc vitiatur.
12 Judex an possit instrumentum falsum coram se exhibitum
retinere ⁊ comburi facere.
13 Utens instrumēto suspecto non tamen falso scienter: an de
falso puniatur.
14 Instrumentum si est falsum vbi non est ius: an ille qui fecit
vel vtitur dolose puniatur.
15 Producens falsos testes quando puniatur.
16 Protestans quod tunc intendit vti tali instrumēto ⁊ dictis
talium testium si vera sunt ⁊ si apparuerit in processu quod
sint falsa non vult esse vsus an teneatur de falso.
17 Dictio tunc in superiori casu quid operatur: ⁊ si simpliciter
dixisset nolo vti.
18 Statuto dicente si quis produxerit scienter falsos testes pu
niatur de falso in cētum lib. si quis produxerit plures testes
inter quos produxit vnum falsum: an puniatur de falso.
19 Statuto dicēte si notarius confecerit instrumētum falsum
puniatur in. x. libra. ⁊ quidam notarius falsauit plura acta
vnius cause: an punietur pena statuti.
20 Notarius qui est officialis ⁊ scribit acta pcessus ⁊ dicta te-
stium si promittat parti legere dicta testiū ante publicatio-
nem: an teneatur pena falsi.
21 Produxit quidam dolose falsos testes: accusatur de hoc il-
le se defendit dicens illorum dicta non valere: puta quia iu
rauerūt parte non citata: an producens condemnabitur de
falso: ⁊ quid si testes falsum dicunt extra intentionem ⁊ ex-
tra capitula.
22 Testis inductus super pluribus capitulis si super vno fal-
sum dicat an reprobatur in alijs tanꝙ falsarius.
23 Producens instrumentum ad probandum de iure suo in
quo deficit dies indictio. vel locus vel quid simile: an de fal-
so punietur.
24 Instrumētum debet facere quidam inter te ⁊ me super ali-
quo negotio in mei fauorem a me requisitus facere nō vult:
an falsum committat.
25 Notarius fuit condemnatus de falso: ⁊ quod nihilominus
possit facere alia instrumenta decetero: an postea confecta
valebunt.
26 Producto instrumento in quo scripti sunt duo testes quo-
rum vnus

sum vnus est infamis: puta damnatus de publico iudicio: an tale instrumentum sit falsum.

27 Testis non condemnatus: an poterit adhiberi ad probandum verum esse quod continetur in instrumento, de quo supra.

28 Testis vnus cum notario: an sufficeret in instrumēto publico ad hoc vt instrumentum valeat.

29 Instrumentum falsum dolose conficiens in quo deficiebat mensis indictio vel locus: an punietur de falso: & ad quid tenetur persona lesa.

30 Stante statuto quod nullus notarius faciat instrumētum in fauorem banniti sub pena centum lib. & si factum fuerit non valeat, quidam fecit tale instrumentum: an de falso punietur.

31 Mandante quodam Florentino cuidam familiari suo q̄d committat tale maleficium alibi, illo commisso, queritur an cognosci debeat de tali maleficio Florentie vel vbi commissum fuit delictum.

32 Delinquens vt supra si vult potius conueniri Florentie q̄ alibi an sit audiendus.

33 Criminis cognitio in quot locis tractari possit.

34 Exceptio declinatoria fori quando sit opponenda.

1 Falsitas autē† & mutatio veritatis: vt in auf. de fid. instru. circa princi. col. vj. & ideo dicitur mutatio veritatis: eo quod falsificatores studēt mutare ea que vera sunt vt falsa sint, vel verisimilia videantur: vt in dicto auf. ¶ †Et no. q̄d pluribus modis committitur falsitas[a] dicto, scripto, facto, & vsu. ¶ Scripto cōmittitur scribendo falsum & delendo verum. extra de fi. instru. c. inter dilectos. nec refert an sit instrumentum publicū vel priuatum vel scriptura publica, vel priuata vel tabula. vel rationes: vt. ff. eo. l. j. §. qui rationibus. & l. nullus. Idem est in illo qui signum adulterinum & non suum facit & dolose: vt. ff. eo. l. lex cornelie. & l. qui testamētum. ¶ Idem etiam in illo qui scripsit absentes fore presentes. l. qui velut. C. eo. extra de testi. c. tam literis. ¶ Idē & in eo dicitur qui superlinearem scripturam apponit. extra de reli. domi. c. venerabilis. ¶ Itē & in alijs multis modis quos habes. extra eo. c. licet. ¶ Dicto autem committitur falsum vt est videre in teste qui scienter falsum asserit & verum celat & supprimit: et punitur pro qualitate: vt. C. de testi. l. nullum. in fin. extra de crimi. falsi. c. j. extra de sic. l. j. §. preterea. & l. eiusdem. & l. seq. ¶ Item & in iudice qui contra leges & iura pronūciat. ff. eo. l. j. §. fi. & l. si iudex. ¶ Item & in alio qui corrumpit testes iudices & aduocatos: vt. ff. eo. l. fina. §. j. ¶ Item & qui allegat falsas leges vel falsa statuta. C. eo. l. fin. & C. si ex falsis instrumen. l. j. ¶ Item & qui mētitur principi vel presidi vel pape episcopo vel iudici: vt. ff. eod. l. si quis obrepserit. C. si contra ius vel vtili. publ. l. puniri. cum simi. Et idem in similibus casibus potest dici vt in iudice qui falsam dat sententiam vel cōsilium. ff. de re iudi. l. consi. C. de pena iud. l. ij. & auf. ibi posita. ¶ Facto cōmittitur falsum vt in illo qui falsat pondera vel mensuras: vt. ff. eo. l. hodie. §. j. ff. de dolo. l. arbitrio. et nam aliquando ad penam iste talis diuersimode punitur. Nam aliquando ad penam relegationis aliquādo extraordinarie: vt. d. l. hodie. ff. de extraordi. crimi. l. annonam. §. onera. & de pe. iudi. l. in dardanario. ¶ Item in eo qui apponit vel immiscet picem cū cera vel sepum vel tormentillam vel oleum vel fabas vel quid simile: vel es cum auro: vel stannum vel plumbum cum argento: & idem in similibus: commiscendo vnam rem cū alia vel vendendo rem mistam vel falsatā pro bona & vera. arg. ad hoc. ff. eo. l. j. §. in rationibus. & l. qui testamētum. & l. quicunq. & l. Paulus. & l. hodie. §. j. ff. de crimi. stellio. l. pen. §. j. ff. de pigno. act. l. j. Nam mala cera & falsata non est cera: et argentum fasatum non est argentū: & idem in similibus dici potest: vt. ff. de verbo. sig. l. Paulus. & reprobata pecunia[b] non est pecunia. & soluentem non liberat: vt. ff. de pigno. act. l. eleganter. §. qui reprobos. ¶ Item & in illo qui vera sigilla corrumpit. extra de fid. instru. c. inter dilectos. extra eo. c. ad audientiam. ¶ Item & qui falsat monetam. extra de iureiur. c. quanto. & ff. de fal. l. quicunq. & l. sequenti. ¶ Item p̄curator aduocatus & similes vt tutor curator & syndicus qui secreta cause aperit aduersario suo, vel instrumēta partis sue prodit aduersario: vt. ff. eo. l. j. §. is qui deposita. ff. de pe. l. si quis aliquid. §. is qui instrumentum. & §. instrumēta. ¶ Item falsum committit qui aperit secretū iudicij. extra de offi. deleg. c. olim. & idem in similibus dici potest. Vsu cōmittitur falsum, vt in eo qui se pro milite gerit: vel p̄ doctore: vel pro notario: vel qui etiā illicitis insignibus vtitur: vt ff. eo. l. eos. §. qui senatus. sicut est in non ordinato: qui se pro clerico ordinato gerit: vt extra de cle. non ordinan. c. j. & ij. sicut est etiam in illo qui obtinet beneficium tanq̄ clericus & non est clericus nec consecratus: vt extra de transac. c. ex literis. extra de rescrip. c. cum adeo. ¶ Item & in illo qui vtitur falso instrumēto: vel falso rescripto: vel falsis literis: vel falsis actis scienter & dolose: vt ea. l. si quis falsos. Si tamen deceptus ab alio faceret: & hoc probaret sic purgādo suam innocentiam excusatur. C. eo. l. maiorem. & l. nec exemplum. extra de exces. prela. c. inter dilectos. §. preterea. ¶ Itē etiā excusatur abstinendo ab vsu si solūmodo vsus fuerit & non fabricauerit: si vero fabricasset & vteretur non liberaret abstinendo ab vsu: vt. d. l. qui falsos. ¶ Item & ille committit qui se dicit procura. & non est: vt. ff. de condi. ob cau. l. si procurato. falso. extra de rescrip. c. ex parte decani. & ibi not. C. de furt. l. falsus procurator. & tunc punitur pena extraordinaria pro suo delicto seu mendacio: vt extra de crimi. falsi. c. j. vel pro qualitate delicti. C. de testi. l. nullū. in fin. ¶ Item

c qui dolose tacet verum[c] in testificādo committit falsum. extra eo. c. j. Et generaliter dici potest quod vbicunq veritas dolose mutatur cōmittitur falsum: vt auf. de fide instru. circa prin. nam falsitas non committitur sine dolo. C. eo. l. nec exemplum. & ff. eo. l. diuus. sed contra extra eod. c. ad falsariorum. vbi sine dolo & sine vsu cōmittitur falsum: sed illud

3 speciale est in literis domini pape. ¶ †Pena autem falsi est deportatio s̄m leges veteres & bonorum omnium publicatio in libero homine in seruo vltimum supplicium: vt. ff. eo. l. j. §. fi. quandoq alia pena: vt. ff. eo. l. hodie. & l. si. cum simi. ¶ Sed iure nouo bona non publicantur eorum qui delinquunt: vt in auf. vt nul. iudi. §. fin. col. ix. & in auf. hodie. C. de

4 bo. damna. ¶ †Sed de iure canonico falsitas multis & diuersis modis committitur & punitur s̄m diuersitatem causarum & falsitatē. extra de rescrip. c. super literis. & c. ex parte. de crimi. falsi. c. dura. & c. licet. de verbo. sign. c. nouimus. in quibus de hac materia not. ¶ Euitat penā falsi qui probauerit se ab alio fuisse deceptum: vt. C. eod. l. maiorē. Et ille qui scit se falsas literas habere: & intra. xx. dies destruxerit vel resignauerit: vt. d. c. dura. circa fi. quod est verum quando alia persona literas impetrauit: secus si ipse impetrasset:

5 quia tunc penam nō euitat: vt. d. c. ad falsariorum. ¶ †Itē not. q̄d rasura que est in narratione facti inducit suspectum instrumentum, vel literas impetratas secus si rasura est in narratione iur. extra de fide instru. c. ex literis. ¶ Sed rasura paucarum literarum que sapientis animum in dubitationem non inducit, non nocet: vt extra eo. c. fin. sicut esset vitium syllabe vel defectus litere: vt. ff. de manu. test. l. qui habebat. extra de fid. instru. c. inter dilectos. sed rasura in loco suspecto bene suspicionem falsitatis inducit. extra de priuil.

6 c. cū olim. de rescrip. c. olim. ¶ †Sunt & alia que literas prelatorum vel pape reddunt suspectas vt quando sunt sigillate alieno sigillo. extra de appel. c. significante. ¶ Itē si litere vel instrumentum secundo inductum est contrarium alteri prius ab eodem inducto. C. de fi. instru. l. scriptura. extra de fid. instru. c. imputari. ¶ Item litere papales suspecte si in eis est mala grammatica. extra de rescript. c. ad audiētiam. ¶ Item quando sunt impetrate per aliquem non habentē speciale mandatum. extra de rescrip. c. nonnulli. & c. ex parte. ¶ Item si habebat sigilla falsa. extra de fide instru. c. inter dilectos. ¶ Item si litere papales vel instrumēta publica non habeant annum mensem & diem quo facte sunt indictionem & locum & similia: vt in auf. vt prepo. no. imper. §. j.

7 & ij. & fin. ¶ †Reprobantur autem instrumenta & litere fore falsa si probatur aliter rem fore gestam quam in ipsis literis vel instrumento continetur. ff. de pact. l. iurisgentium. §. quod fere. C. de pact. l. cum precibus. C. plus vale. l. fin. extra de fid. instru. c. cum Ioannes. ¶ Item quando est rasum & per manum alterius persone scriptum & remissum vel si est interlineatura vel cancellatura vel quid simile: vt. d. c. inter dilectos. C. de edic. diui adria. tol. l. fi. ff. de proba. l. chirographa. de his que in testa. delen. l. j. ¶ Vitium grammatice licet vitiat literas papales, non vitiat instrumenta nec testamenta, nec acta. C. de testa. l. error. l. quoniam. & l. nō dubiū. & l. preposteri. & l. ambiguitas. ¶ Item vitiatur instrumentum si ab vno incipiatur & ab alio compleatur. C. de fide instru. l. comparitiones. & in auf. de fid. instru. §. si vero. ¶ Itē si vnus scribit instrumētum & alius apponit signum suum. extra de priuileg. c. cum olim. propter questiones. ¶ Item quando testis scriptus in instrumēto cōtradicit instrumēto

a ¶ Falsitas. Adde tu & vide quot modis capiatur falsitas p̄ Lepol. in consil. xxv. col. iij. versi. nec obst. argu.

b ¶ Reprobata pecunia. Adde tu & vide Alexā. in consi. ciiij. in. j. volumi.

c ¶ Tacet verum. Adde tu Bald. in. l. p̄sbyteri. C. de epis. & cle. & in c. j. in. j. consil. in ver. veritate relata. in ver. si de inuesti. inter domi. & vasal. lis orta. & p̄ Barth. Lepo. in cōsil. lxj. col. ij.

ff. quemadmo. testamen. aperiã. l. j. in fin. ¶ Item si non habet legitimum numerum testium: vt in authenti. de fide instrumen. §. oportet. ¶ Item quando testes non fuerũt presentes negotio vel non rogati in talibus in quibus debent esse rogati: vt in testamentis ꝛ similibus: vt in authen. de fi. instrumen. §. si quis igitur. ꝛ C. de testib. auf. rogati. vbi de hoc. ¶ Item quãdo inuenitur subsignatum vel subscriptũ nisi dicatur. ff. ad legem corne. de fal. l. Paulus. ¶ Itẽ quãdo instrumentum est incisum. ff. si tabu. testa. nul. extra. l. j. §. penul. ¶ Item vitiatur ꝛ non valet quando exemplum instrumenti producitur ꝛ non originale nisi fuerit exemplatũ iudicis autoritate: vt. C. de edẽ. auf. si quis in aliquo. vbi de
a hoc. ¶ Item si probetur[a] quod tabellio qui confecit instrumentum erat mortuus ante confectionem instrumenti vel aliquis ex testibus vel ex contrahentibus vel die cõfecti instrumenti erat alibi continue vel in loco: ita quod nõ potuit esse in loco contractus vel quid aliud probetur: nam ꝛ tunc reprobatur instrumentum: vt. C. de contrahen. stipu. l. optimam. extra de proba. c. tertio loco. ꝛ idem in similibus casibus dici potest.

a ¶ Item si probetur. Adde ꝙ etiã quãdo instrumẽtum continet cõtrarietatem ꝛ repugnantiam presumitur falsum. Barto. in .l. scriptura. C. de fide instr. Moder. in c. imputari. eod. ver. ꝛ d. Franci. Aret. in cõsi. vij. col. ij. ꝛ adde vnũ not. ꝙ dicũt Archid. ꝛ Domini. de sancto Geminiano. in .c. in memoriã. x. distinct. vbi inerunt falsi suspicio habetur pro veritate, ꝛ dictum refert: ꝛ sequitur Alexã. in consil. lxxvij. col. ij. in .j. volu.

8 ¶ †Sed quid dicemus in notario qui falsum confecit instrumentum quali pena punietur. Respon. dicunt quidam quod manus debet ei incidi sicut est in executore: vt in auf. de manda. prin. §. cogis eos. vt in eo in quo delinquunt puniantur. C. commu. de succes. auf. peregrini. ¶ Item de iure Lombardo. debet amittere manum: vt in Lombar. de eo qui fecit falsum instrumentũ. l. j. ꝛ ij. ¶ Alij dicunt quod debet puniri generali pena falsi que est deportatio. ff. eo. l. j. §. fina. in cuius locum successit bannum perpetuum: vt not. insti. quibus mod. ius pat. potesta. sol. §. relegati. autẽ. ꝛ insuper fit infamis ꝛ ab officio notariatus perpetuo prohibetur. C. de suscept. ꝛ archa. l. si quis aliquid. lib. x. in auf. de arbi. §. fina. Nec instrumenta per ipsum confecta postꝙ de falso fuerit condemnatus valebunt. arg. C. de episco. ꝛ cleri. l. placet. l. quicunqꝫ. ꝛ arg. ff. de fur. l. non poteris.
9 de iniur. l. diuus. ꝛ hoc verius videtur. ¶ †Sed quid si instrumentum est in aliqua sui parte falsum nunquid in toto debet haberi pro falso. ¶ Respon. debet haberi in toto pro falso nisi probetur verum. C. de probat. l. penul. ꝛ idem dixit Bulg. per. l. ij. de fid. instru. ꝛ idem dicit Inno. ꝛ ipse not. extra de hereti. c. fraternitatis. ꝛ idem dicit Iac. de are. quod cum instrumentum sumpsit vires a fide tabellionis qui nisi se conscriberet esset priuata scriptura: vt. C. qui pot. in pign. hab. l. scripturas. cũ in vno articulo inueniatur falsum non debet in alio fides adhiberi. extra de rescrip. c. ad audiẽtiã. ¶ Alij vt doctor meus Ugo de massijs ꝛ Tãcredus dicũt qꝫ si in vno instrumento sunt plures articuli separati vnus ab altero quod tantum illa pars siue articulus erit falsus: quia non debet ratione partis totũ vitiari. ff. de mino. l. etiã. §. ex causa. C. de transact. l. si ex falsis. vbi de hoc. ¶ Si vero non haberet articulos separatos tunc si falsitas est vbi est vis totius instrumẽti: ꝛ in totum tunc habetur falsum: vt in d. l. si ex falsis. ꝛ C. de testa. l. si vnus. C. de edic. diui adri. tol.
10 l. fi. cum simi. ꝛ hec opi. magis placet. ¶ †Sed quid si in instrumento contineatur. M. simul. B. confessus fuit habere in deposito a Io. lib. x. ꝛc. ꝛ postea reperiatur quod dictus B. tunc temporis erat mortuus nunquid tale instrumentũ erit falsum. ¶ Respõ. sic videtur quia veritas immutatur: vt in auf. de fide instru. §. j. circa princi. ¶ Sed doct. dicunt quod tale instrumentum non est falsum: quia debet subaudiri. M. filius quondam. B. argu. C. de testamen. l. vlt. ff. de dam. infec. l. si finita. §. sed si forte. ibi dominus, id est quon-
11 dam. ff. de publi. l. cotem. §. in literarum. ¶ †Sed quid si in instrumẽto deest litera vel syllaba vel dictio aliqua nũquid per hoc vitiabitur instrumentum. Respondeo non nisi per talem defectum subuertatur sensus vel intellectus vel veritas alias secus esset. extra de fide instru. c. ex parte. ff. de mi-
12 no. l. qui habebat. ¶ †Sed nunquid potest iudex instrumẽtum falsum coram se exhibitum retinere ꝛ comburi facere. Respondeo sic ſm Uber. argu. ff. de tabu. exhiben. l. fina. C. de fal. l. penul. nam ad ipsum pertinet facere ne illicita committantur. ff. de offi. presid. l. illicitas. ꝛ eius officium latissi-
13 mum est. ff. de iurisdic. omnium iudi. l. j. ¶ †Sed si quis vtitur aliquo instrumento suspecto, sed non falso scienter nunquid de falso punietur. Respondeo non videtur sed instrumentum viribus caret ꝛ reijcitur. C. de testi. l. nullũ. C. de fi. instrumen. l. si veteris. de hoc nota. in auf. de non alienan. re-
14 bus eccle. §. quia vero verisimile est. colum. ij. ¶ †Sed quid si instrumentum est falsum ibi vbi non est vis instrumẽti an ille qui fecit vel vtitur dolose puniatur de falso. Respondeo ꝛ videtur quod sic. argumẽ. ff. eo. l. si quis legatus. ff. si quis cautio. l. qui autem. §. j. de edẽ. l. ij. §. j. de arbit. l. cum pena. §.
15 j. cum simi. ¶ †Sed quid si produxit testes falsos. Respondeo si scienter ꝛ dolose fecit tenetur alias non. C. eo. l. nec exemplum. sed nõne dolus presumitur contra vtentem. argu. extra eo. c. ad falsariorum. Respondeo quod loquitur in instrumento: sed aliud in testibus: quia non potuit sibi prouidere quid essent dicturi sicut in instrumento potuit. ¶ Sed si post publicationem testium dictum fuit producenti quod testes erãt falsi ꝛ apertis attestationibus ipse interrogatur si vult vti dictis talium testium: ꝛ respondit quod sic: et sic vsus fuit: tunc tenetur de falso: quia postꝙ certificatus est quod testes sunt falsi non potest dicere quod ignoranter fecerit. Unde non habet excusationem. argumẽ. C. de rei vendica. l. si fundus. ꝛ institu. de rerum diuisio. §. fina. ꝛ dicta. l.
16 nec exemplum. C. de falsis. l. maiorem. ꝛ. l. si falsus. ¶ †Sed pone quod dico. Ego. M. dico ꝛ protestor quod instrumentum quo vtor scriptum manu talis notarij sub anno domini. M. indictio ꝛc. vel dicta testium quibus vtor si sunt vera ꝛ recta tunc pro veris ꝛ rectis vtor ꝛ vti intẽdo: sed si apparuerit in processu quod instrumẽtum quo vsus sum esset falsum vel dicta testium tunc nolo vsus esse dicto instrumento vel dictis testium: ꝛ proinde esse volo ac si vsus non fuerim dicto instrumento vel testis antedictorum testium. argumẽ. extra de crimi. falsita. c. ad falsariorum. tunc non teneor de falso. Et si aduersarius diceret certifica me si velis vti vel ne. ¶ Respondeo quod non teneor: quia possum respondere cum protestatio: vt supra, ꝛ valet talis protestatio de iure. argumen. C. de exercl. l. si quidem. ꝛ ff. de oper. noui nuntia.
17 l. de pupillo. §. si quis ipsi pretori. ¶ †Et not. quod tali premissa protestatio. si apparebit dictum instrumentum esse verum vel dicta testium potero vti ꝛ habebunt vim ex virtute dictionis tunc que extremum temporis significat. ff. de conditio. ꝛ demonstratio. l. iiij. §. fina. de vulga. substitutio. l. in substitutione. ¶ Si autem simpliciter dicatur nolo vti: et postea vellem vti in processu non possum aliqua ratione: vt C. de testi. l. si aduersarius. C. de falsis. l. falsos. cũ similibus.
18 ¶ †Sed quid si cautum est per statutum quod si quis produxerit testes falsos scienter puniatur de falso in centũ lib. quidam produxit plures testes inter quos produxit vnum falsum nunquid punietur de falso. ¶ Respondeo nõ videtur quia statutum dicit testes in plurali numero, ꝛ iste non produxit plures sed vnum: ꝛ a verbis statuti non est recedẽdum. ff. ad municipa. l. constitutis. ff. de lega. iij. l. non aliter. ¶ Econtra quod sic quia pluralitas restringitur ad singularitatem. C. de administratio. tut. l. tutores. de verbo. significatio. l. non est sine liberis. ff. de lega. iij. l. qui concubinam. §. si stichus. vi bonorum raptorum. l. pretor. §. si dolo. ibi, sed
19 vnus ꝛc. ꝛ hoc verius. ¶ †Sed quid ex forma statuti cautum est quod si notarius confecerit instrumentum falsum: quod puniatur in decem lib. Ipse plura fecit acta alicuius cause: vel falsauit ea. nunquid pena statuti punietur. ¶ Respondeo sic videtur quia appellatione instrumentorum etiã acta continentur. ff. de fide instrumento. l. ij. ff. de verborum significa. l. necessitatem. §. instrumentorum. Sed potest dici de stricto iure cum statuta sint stricti iuris: vt. ff. de exercito. l. j. §. cum igitur. de lega. iij. l. non aliter. quod non puniatur secundum formam statutorum: sed secundum penam iuris communis pena falsi sit puniendus vel deportandus: vt. ff.
20 eod. l. j. §. in rationibus. ꝛ §. fin. ꝛ. l. Paulus. ¶ †Sed quid si notarius qui est notarius ꝛ officialis: et scribit acta ꝛ processus ꝛ dicta testium: permittit parti aduerse legere dicta testium ante publicationem: an teneatur pena falsi. ¶ Respondeo sic videtur. argumẽ. ff. eodem. l. j. §. si is qui. ff. de penis. l. si quis aliquid. §. instrumentum. ꝛ §. sequen. ff. de iudi. l. si pretor. §. Marcellus. ff. de extraordi. criminĩ. l. saccularij.
21 §. j. cum similibus. ¶ †Sed quid quidam produxit falsos testes dolose: ꝛ de hoc accusatur producẽs ad sui defensionem dicit ꝛ allegat dicta testium non valere: qui et iurauerunt parte absente ꝛ non citata: ꝛ sic nõ preiudicat dictum ipsorum. extra de testibus. c. ij. C. eodem. l. penulti. nunquid iste producens condemnabitur de falso. ¶ Respondeo nõ: puto quia talis facultas nõ obfuit alicui. ff. quod quisqꝫ iuris. l. j. in fin. argumen. ff. de furtis. l. impuberem. §. j. ꝛ. l. non putauit. §. non queuis. ff. de contratabulis. cum similibus. ¶ Et quidem idem videtur dicendum si testes dicunt falsum: extra intentionem: ꝛ extra capitula super quibus producti sunt: quia tale testimonium non preiudicat nec valet. C. qui legi. perso. stan. in iudi. nõ habent. l. momentanee. nec possunt producentes condemnari de falso argumento dictarum legum: ꝛ ita fuit de facto cõsultum: ꝛ plures doctores concor-

res concordauerunt in hoc. ¶ Non obstat si dicatur quod
voluntas z actus habentur pro facto: vt. ff. de fica. l. diuus.
z. l. in lege. quia istud habet locum in grauibus delictis in
quibus imponitur pena corporalis sed in alijs secus: vt no-
ta. C. de his qui ad eccle. confu. l. presenti. circa principium.
22 ¶ † Sed quid si testis inductus super pluribus capitulis
a dicat falsum super vno[a] an in alijs reprobatur tanquam falsa-
rius. ¶ Respondeo dicunt quidam quod sic: nec est in alijs
fides adhibēda: vt. ff. de testibus. l. qui falsa. C. eodem. l. eos.
de suscep. z archa. l. si quid. de hoc not. extra de hereti. c. fra
ternitatem. per Innocen. z est in hac opinio. ¶ Alij dicunt
contra z quod super illo articulo: z non super alijs reproba
tur quando articuli sunt diuersi z separati. argu. de trāsac.
l. si ex falsis. de tempo. appel. l. per hanc. ff. de mino. l. etiam.
z. ff. familie ercicun. l. in hoc iudicio. z de hoc notatur extra
de regu. iur. c. defleat. ¶ Alij dicunt aut dixit falsum circa
substātialia negotij, scilicet in tempore vel loco vel alibi vbi
pendet vis negotij: z tunc sit vera opinio vt repellatur in to
tum: aut vero super aliquo in quo non dependet vis nego-
tij z tunc repelletur tantum super illo articulo super quo fal
sum dixit: vt dicta. l. si ex falsis. quia facultas probatiōis est
augmentanda zc. l. quoniam. C. de heret. ff. de testi. l. curent.
23 cum similibus. hoc etiam magis placet. ¶ † Sed quid qui-
dam produxit instrumentum ad probandum de iure suo: in
quo deficit dies indictio: vel locus vel quid simile nunquid
punietur de falso. ¶ Respondeo non: quia in omittēdo nō
est falsitas: nisi hoc dolose faciat. ¶ Sed videtur quod sit
error qui non preiudicat. ff. de regu. iuris. l. si librarius. C. de
testamen. l. error. de erro. aduo. l. ij. Sed in mutando vel ali-
ter scribēdo committitur falsum: vt in auf. de fide instrumē.
circa principium. Preterea hoc nulli nocet, nec producenti
24 prodest zc. ff. quod quisque iuris. l. j. in fin. ¶ † Sed quid qui-
dam debet facere instrumentum inter te z me super aliquo
negotio z in mei fauorem a me requisitus nō vult facere in-
strumentum: nunquid falsum committit: z de falso tenetur.
b ¶ Respon. sic eoipso quod facere negat.[b] argumen. ff. eod.
l. paulus. z. l. qui te. cum similibus. ¶ Sed si dicit quod non
recordatur quid facere debeat nunquid de falso tenetur et
falsum committit. ¶ Respondeo sic videtur per iura supe-
rius allegata: vt in. l. Paulus. in fin. cū in facto proprio non
sit tolerabilis ignorantia. ff. pro soc. l. fina. Alij distinguunt:
aut est homo bone fame z conditionis: z tempus est de lon-
ginquo: z tunc non tenetur de falso propter tēporis lapsum
z imbecillitatem memorie. argumen. ff. de carbonia. edict. l.
ij. §. due. ff. de probatio. l. si arbiter. cum similibus. ¶ Si au-
tem est male fame z assuetus alias talia facere z similia: et
tunc teneatur: nam qui semel malus zc. ff. de accusatio. l. si
cui. §. ijsdem. de suspec. tuto. l. tutor. §. nunc videamus. cum
25 similibus. ¶ † Sed quid quidam notarius fuit condemna-
tus de falso et quod nihilominus decetero possit facere in-
strumenta alia post talem condemnationē: nunquid postea
confecta valebunt. ¶ Respōdeo videtur quod sic: cum hoc
sit dictum. argnmen. ff. de lega. ij. l. si quis in principio testa-
menti. §. miles. quia verba debent aliquid operari. ff. de le-
ga. j. l. si quando. ¶ Sed tu dic contra: quia talia instrumen
ta non valent nec talis sententia potuit facere qd valerent:
quia casus legis est quod non valeant. C. de suscep. z archa.
l. si quid. z est argumen. C. de episco. z cleri. l. placet. ff. de fur-
26 tis. l. non poterit. de iureiur. l. diuus. ¶ † Sed quid si produ
citur instrumentum in quo scripti sunt duo testes quorum
est vnus infamis: vt quia damnatus est de publico iudicio
nunquid tale instrumentum est falsum. ¶ Respondeo non
quia per hoc non mutatur veritas quod requiritur ad hoc
vt sit falsum. in auf. de fide instrumento. circa principium.
sed tamen instrumentum non valet, vt not. ff. de testi. l. scio. z
sequen. z de testibus. l. ij. §. fina. z institu. de testamen. §. neque
27 mulier. ¶ † Sed nunquid per alium testem non condemna
tum poterit probari illud quod in instrumento continetur
verū esse. Respōdeo sic: quia sic essent duo testes quod suffi-
cit. ff. de testib. l. vbi numerus. z talis probatio bene admit-
titur. extra de fide instrumento. c. cum Joannes. circa me-
28 dium. ¶ † Sed nunquid sufficit vnus testis cum notario in
instrumento publico ad hoc vt valeat instrumentum. Re-
spondeo dicunt quidam quod sic: quia tabellio habetur lo-
co duorum testium. extra de probationi. c. quoniam contra
falsam. ita quod ille alius testis erit loco tertij testis. ¶ Un-
de bene valet z duo regulariter sufficiunt: vt. ff. de testibus.
l. vbi numerus. vnde illud in ore duorum vel trium stat om-
ne verbum. Et hoc in casu vbi non requiritur numerus te-
stium: sed in alijs casibus secus. ¶ Alij dicunt contra: quia
certi sunt casus in quibus tabellio habetur loco vnius te-
stis: z in illis casibus debet computari loco vnius testis: et
non in alijs: qui casus notan. ff. de testamentis. l. domitius.
29 z hoc verius puto. ¶ † Sed quid quidā dolose fecit instru-
mentum falsum: in quo deficiebat mēsis indictio vel locus:
z sic non valet de iure: vt in auf. vt prepo. nomē impe. an iste
punitur de falso. ¶ Respon. secundum Jaco. de are. quod
non quia tale delictum non potest habere effectum cum ta-
le instrumentum non valeat: vnde penam non meretur. ar-
gumen. ff. eodem. l. impuberem. §. si ei. ff. de verborum signi-
ficatio. l. sepe. in fine. ff. de penis. l. si quis. §. testium. de furt. l.
inter omnes. §. recte. ff. de iureiuran. l. item Labeo. §. si cura
uerit. vbi de hoc. ¶ Sed tenetur ad damnum persone lese
ex tali instrumento propter suam imperitiam: vt institu. ad
legem aquiliam. §. imperitia. ff. ad legem aquiliā. l. si seruus
seruum. §. si calcem. z. §. si quis. z. l. qua actione. §. fina. et. l. si
30 decurio. ¶ † Sed quid ordinatum est per statutū: quod nul
lus notarius faciat aliquod instrumentum in fauorem ali-
cuius exbāniti sub pena centum librarum: z si fecerit quod
tale instrumentum non valeat: contingit quod quidam fe-
cit tale instrumentū nunquid de falso punietur. ¶ Respon
deo non: quia non commisit falsum per hoc cum falsitas sit
veritatis commutatio zc. in authen. de fide instrumen. cir-
ca principium. ¶ Item quia tale instrumentum non valet
statuto prohibentē: z non potest hoc tale delictum vires ha
bere. ff. quod quisque iuris. l. j. de iniurijs. l. item apud labeo-
nem. §. si curauerit. vbi de hoc sed pena punietur statuti in
31 quam commisit. ¶ † Sed quid quidam Florentinus man-
dauit quendam amicum suum: vel familiarem ad faciendū
fieri instrumentum falsum alibi in alia ciuitate vel loco, vel
aliud maleficium: z factum fuit ita quod maleficiū habuit
effectum: queritur vtrum de maleficio tali cognosci debeat
Florentie: vbi tractauit de tali maleficio fiendo vel in loco
vbi commissum fuit. ¶ Respond. quod potest accusari, co-
gnosci, z puniri Florentie, ratione sui domicilij z delicti ibi
tractati, cum z ibi videatur deliquisse. argumen. ff. de actio.
z obliga. l. contraxisse. C. vbi de crimi. agi opor. l. j. ¶ Po-
test etiam cognosci z puniri in loco delicti commissi: cum et
ibi sortiatur forum: vt in auf. in prouincia. C. vbi de crimine.
32 z extra de iudi. c. fina. ¶ † Sed quid si iste qui deliquit vult
potius conueniri Florentie quam alibi: an est audiendus.
¶ Respondeo z videtur quod sic: quia ibi potius principa
liter deliquit: z priusquam alibi. argumē. ff. de iudi. l. si quis
postea. z. l. vbi. z quia initium est spectandum zc. facit. ff. de
his quibus vt indig. l. post legatum. §. qui principale. cum
similibus. Et in hac opinione fuit Dy. ¶ Sed contrarium
videtur quod in electione sit accusantis eligere forum: vt. ff.
de iudi. l. solemus. z. l. vēditorem. C. vbi in rem actio. l. j. cum
similibus. Sed vterque z qui mandauit z qui delinquit pu-
33 nietur. C. de accusa. l. non ideo minus. ¶ † Item not. quod
in tribus locis potest agi de crimine, scilicet in loco domici-
lij delinquentis. C. de iurisdictio. omnium iudi. l. in crimina-
li. ff. de iudic. l. heres absens. §. inde. ¶ Item in loco delicti
commissi: vt in authen. qua in prouincia. C. vbi de crimine.
34 extra de iudic. c. fina. ff. de accusatio. l. finali. ¶ † Item nota
vbi agitur coram aliquo iudice habente iurisdictionem: sed
non competente z non opponitur exceptio fori declinantis
ante litem contestatam. ¶ Sed coram ipso litem contesta-
tus est: nam ista exceptio debet ante litem contestatam op-
poni. C. de exceptio. l. penulti. z fina. argumen. C. de procura
to. l. ita demum. tunc non declinando forum, sed litem con-
testando sponte videtur consentire in iudicem: z sic valebit
processus z sententia. ff. de iurisdictio. omnium iudic. l. cum
quedā. §. si post. z. l. si conuenerit. ff. de iudi. l. consensisse. nam
vsque ad litem contestatam potest iudex recusari: post vero li
tem contestatam recusari non potest: vt in auf. offeratur. C.
de lit. contestatio. z. C. de iudic. l. apertissimi. cum similibus.
¶ Item quia vbi est inceptum iudicium. ibi, finem accipe-
re debet: vt. ff. de iudi. l. vbi. zc.

¶ De pena falsantis monetam. Rubrica.

1 ☞ Monetam falsam fabricans vel fabricari faciēs: qua
pena puniatur.
2 Crimen false monete multa habet specialia.
3 Monete falsator quomodo puniatur iure Longobardorū:
z etiam iure ciuili.
4 Monetam falsam expendentes quomodo puniantur: et
qui monetam plumbeam vel stagneam pro argentea ven-
didit.

a ¶ Sup vno. adde tu Cepo. in cō
sil. xxij. colū. iiij. z
d. Alex. in consi.
xlv. colū. ij. versi.
modo si dictum.
in. ij. volu. z in cō
sil. cxxxiiij. col. iij.
ver. preterea etiā
eo. volu.

b ¶ Facere negat.
Adde tu de hoc
z vide per Alex.
in cōsilio. lxxiiij.
col. pe. ver. falsifi
cantur predicta.
in. j. volu.

1 Videamus de falsificatoribus monete ꝛ de penis ipsorũ. ¶ †Et est sciendum quod si quis fabricauerit cum effectu monetam falsam, vel fabricari fecerit, vel super hoc dolose ꝛ sciẽter dederit auxilium ad fabricãdum si quidem fuerit pecunia aurea principis: tũc flammis comburitur: si vero alterius ciuitatis capitali pena punitur ad mortem. C. eo. l. j. §. si vero. ¶ Et hoc est verum si compleuerit ꝛ perfecerit. ff. eod. l. qui nummos. ꝛ l. sequen. ¶ Si autem inceperit, ꝛ non perfecerit: sed penituit non punitur. ff. eo. l. qui falsam. ꝛ ille qui tingit nũmos: vt quia sunt de ere. ꝛ tingit supra de auro: vt appareant aurei: vel tingit in argento: vt appareant de argento cum non sint: vel fingit sculp. falsos nummos, vel rodit: siue totonderit bonos ꝛ rectos: vt sint minoris ponderis: vel similia false ꝛ dolose fecit capitali pena punitur aut bestijs datur si est liber. si seruus occiditur: vt. d. l. qui nummos. ¶ Sed Azo in summa sua dicit quod ille qui talia cõmittit deportatur
2 in summa huius tituli. ¶ †Et not. quod multa sunt specialia in hoc crimine. Primum quod quilibet potest istos falsa
a tores accusare sicut, ꝛ in lege Iulia maiestatis. C. eodẽ. l. j.[a] Secundum quod ille qui accusat nõ punitur de calumnia: licet non probet quod regulariter est contrarium: vt. d. l. j. ꝛ C. de accusatio. l. fina. C. ad turpillia. l. ij. ꝛ penulti. Tertium quod damnatus in hoc crimine non appellat. C. eod. l. j. regulariter contrarium est. C. de appellatio. l. et in maioribus. Quartum quod licitum est cuilibet tales falsatores capere ꝛ ad iudicem ducere. C. eod. l. j. ꝛ. ij. regulariter contrarium est. C. de exhiben. reis. l. neminem. ¶ Item aliud quia domus vbi est facta moneta falsa publicatur: et predium vbi facta est licet dominus domus sit ignorans: dũmodo sit ibi prope. si autẽ esset a longe excusatur: sed eius factores: si ministerium ad hoc prebuerint capite puniuntur. C. eo. l. j. ꝛ. §.
3 domus. ¶ †Sed iure Lombardo falsator monete amittit manum: in Lombard. de eo qui mo. fal. l. j. ꝛ. ij. ¶ Impuberes personaliter non puniuntur etiam si sciant: quia ipsos etas excusat: quia quicquid vident ignorant. ¶ Vidue etiã ignorantes non puniuntur: sed scientes sic: vt. C. eo. l. j. §. vidue. ¶ Sed tutores impuberum puniuntur publi. bonorũ: vt. d. l. j. §. impuberes. ꝛ. §. sequenti. ¶ Item bona falsantis
b monetam[b] publicantur: vt. C. eod. l. ij. in princip. ¶ Item si quis impetrauerit rescriptum super falsificãda moneta debet carere rescripto: ꝛ insuper punitur: vt. C. eo. l. fina. ꝛ cum nõ sit pena expresse determinata extraordinarie iudicis arbitrio punitur: vt. ff. de extraor. crimi. l. j. argumen. extra de crimine falsi. c. j. ¶ Sed ciuitati licitum est impetrare rescriptum super fabricanda moneta: ꝛ aliter non potest fabrica
4 re: vt. l. j. cum similibus. ¶ †Sed quid de illis qui expendũt monetam falsam quali pena puniuntur. ¶ Respon. si scienter ꝛ dolose faciunt: ꝛ sint puberes debent puniri pena falsi generali que olim erat deportatio ꝛ omnium bonorum publicatio in liberis: et in seruo vltimum supplicium: vt. ff. de falsis. l. j. §. fina. ¶ Sed hodie bona non publicantur: quia non delinquunt: vt in auf. vt nulli iudi. §. fina. vnde sola pena deportationis videtur puniẽdus: quia taliter delinquit in cuius locum bannum successit perpetuum. institu. quib. modis ius pat. potesta. sol. §. relegati vere. nam ꝛ eadem pena tenetur qui monetam plumbeam vel stagneam pro argentea vendidit. ff. de fal. l. lex Cornelie. in eadem pena ꝛc. vel punietur alia pena extraordinaria cum non sit bene expressa hoc casu. ff. de extraordi. crimi. l. j. sed non ad mortem: vt supra dictum est. Si autem pluries ꝛ dolose expenderet ꝛ assuetus est hoc facere tunc consuetudo delinquendi aggrauat delictum ꝛ auget penam. C. de episco. audi. l. nemo. ꝛ qui sepius deliquit grauius est puniendus. C. de vi publi. l. seruos. §. fina. ff. de penis. l. aut facta. §. fina. de furtis. l. inficiando. §. quid si infans. de priua. delict. l. nonnunquam. nam tunc iudex poterit augere penam, ꝛ maxime quando multi taliter delinquũt: nam multis grassantibus opus est exemplo vt alij terreantur ꝛ pena vnius sit metus aliorum. ff. de pen. l. aut facta. §. fina. C. ad legem Iul. repetunda. l. j. ¶ Et punitur pena capitis vel ignis ꝛ in hoc plures doct. Padue concordarunt ꝛ si ignoret monetam falsam et ipse expenderet eam non committit dolum. C. de falsis. l. nec exemplum. ff. eo. l. j. ꝛ. ij. ꝛ. l. lege. §. penulti. ꝛ sequen. ꝛ tunc non punitur: quia ignorantia ipsum excusat. argumen. ff. loca. l. si quis ignorans. C. de his qui la. occul. l. j. ꝛ. ij. ff. de incend. rui. naufrag. l. iij. §. non tantum. ff. de publica. l. cotem ferro. §. dominus. ¶ Itẽ impuberes etiam scientes non puniuntur, nisi forte sint doli capaces. C. de pen. l. impunitas. ff. de furtis. l. impuberem. sed puberes sic: sed tamen iudex ratione etatis potest mitigare penam. ff. de mino. l. auxilium. §. in delictis. ¶ Item forte posset iudex facere manum amputari illi qui expenderet monetam falsam scienter: vt in eo cum quo delinquit, scilicet cum manu in ea puniatur. C. commu. de succes. auf. omnes peregrini. circa fin. in Lombar. de eo qui mo. fal. l. j. ꝛ. ij. ¶ Sed de consuetudine ꝛ secundum locorum statuta in multis locis comburuntur.

a ¶ C. eo. l. j. adde tu qd falsificans monetam cõmittit crimẽ lese maiestatis: ita Bal. in. l. si quis nummos. C. d fal. mo. ꝛ vide Cep. in cõsil. xvij. col. iiij. in fi. adde tu qd falsa moneta etiam dicitur illa q̃ fit de bono auro p non habentẽ potestatem: vide per Cepol. in consil. lxxviij. col. j. ꝛ ibi etiam de pena.

b ¶ Monetã. Adde tu ꝛ vide qualiter puniant̃ falsantes monetã p Alexã. in consil. ciiij. col. ij. in. j. volu. ꝛ per Cep. Veronẽ. in consilio lxxviij. Et ibi qd grauius punit̃ q falsificat aurum quam qui falsificat alia metalla.

¶ De pena falsantis mensuras ꝛ pondera. Rubrica.

1 Mensuras, vel pondera falsantes, quomodo puniantur.
2 Mensura falsa vel pondere falso emens vel vendẽs illi quẽ ledit quomodo teneatur.
3 Mensuram falsam vel pondus falsum commodans: quando teneatur ꝛ ad quid.
4 Mensurã falsam vel pondus falsum sub certa mercede locans vel deponens aut vendens an teneatur.
5 Mensura falsa non est mensura, nec pondus falsum est pondus.
6 Mensura pondere vel pecunia mutatis: qualiter fiet solutio.

1 Falsarios † q̃ falsant mensuras ꝛ pondera minuendo vel augendo pena falsi puniũtur. ff. de falsis. l. hodie. §. j. ¶ Item puniri possunt pena relegationis tanquam falsarij. ff. de extraordina. crimi. l. annona. §. penulti. et fin. ꝛ puniri possunt alia pena extraordinaria. ff. de penis. l. in dardenario. ꝛ dicta. l. hodie. et est ratio quia pondera vel mensure non debent a legitimo statu minui nec augeri. extra de emptio. ꝛ vendi. c. vt mensu
2 re. ¶ †Item ꝛ ille qui emit vel vendit sciẽter cum falsa mensura vel pondere tenetur alteri quem ledit emendare duplũ eius in quo ledit: vt dicta. l. hodie tenetur. etiam de dolo. ff. de dolo. l. arbitrio. §. de eo. vbi de hoc. ¶ Item tenetur de condictione furtiua: vt. ff. de furt. l. si quis vxori. §. si maiora.
3 ¶ †Item et ille qui commodauit falsa pondera: vel falsas mensuras scienter tenetur ad interesse. ff. eodẽ. l. in rebus. §.
4 item qui sciens. secus si ignorabat: vt. ff. eo. titu. l. j. ¶ †Qui autem locauit sub certa mercede vel deposuit vel vendidit certa pondera falsa vel mensuras tenetur siue fuerit sciens siue ignorans. ff. loca. l. sed addes. §. j. de act. empt. l. tenetur.
5 §. si vas. ¶ †Item not. quod falsa mensura non est mensura. ¶ Item falsum pondus nõ est pondus sicut nec falsus denarius est denarius. l. eleganter. §. qui reprobos. ff. de pignora. actio. quod in simili dici potest. ff. de verbo. signific. l.
6 paulus. nec liberat soluentẽ: vt. d. §. qui reprobos. ¶ †Sed pone qd mensura est mutata: vel pondus vel pecunia qualiter fiet solutio. ¶ Respondeo non ad illam mẽsuram ꝛ ad illud pondus: nec ad illam monetam que erat tempore contractus: sed saltem ad illam estimationem: vt. ff. si cer. peta. l. quod te. de lega. iij. l. vxori. §. aristo. de auro ꝛ argen. leg. l. si. extra de censi. c. olim. vbi de hoc nota.

¶ De pena mutantis sibi nomen. Rubrica.

1 Nomen proprium pronomen aut agnomen sibi mutans quando puniatur ꝛ quomodo.
2 Mutare sibi nomen quando liceat.
3 Mutare sibi nomen aduersus quos liceat: ꝛ tunc ꝛ ver. prescrip. an imponatur pena.
4 Falsitas quid sit, et sibi mutans nomen, quomodo puniatur.

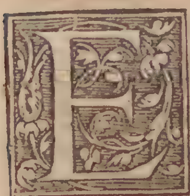

1 Si quis † mutauerit sibi nomen propriũ vel pronomen vel agnomen dolose vel in fraudem priuate persone vel fisci vel communis tenetur de falso ꝛ est pena falsi puniendus. C. de mu. no. l. j. §. fin. ꝛ. l. falsi nominis. Si autem nõ fecit in fraudem vel damnũ alicuius non tenetur de falso: vt si iocose fecit. argu. ff. de iniur. l. illud. §. pe. Et hoc in libero homine cui licitũ est mutare: dũmodo nõ faciat in dãnũ vel fraudẽ alterius: sed seruo nõ licet ꝛ si faciat presumit̃ q in fraudẽ domini faciat: vnde
2 punitur. C. eo. l. j. ¶ †Itẽ licitũ est sibi mutare nomẽ pro defensione

fensione sua et rerum suarum: ut. ff. de iusti. et iure. l. ut vim.
3 ¶ †Item licitum est versus hostes vel latrones: quia licitũ est coram eis mentiri et dolo uti. ff. de dolo. l. j. §. Labeo. et in dictis casibus similibus non punitur de falso regulariter et
4 cõtrarium est: et facit. C. de testi. l. si quis in nomine. ¶ †Itẽ falsitas est mutatio veritatis etc. de fide instrumẽ. circa principium. in auth. unde mutando sibi nomen falsum committit: ergo de falso est puniendus, ut supra dictum est: vel forte pena extraordinaria et nõ pena falsi. l. generali. extra de crimi. c. j. propter suum mendacium. facit. C. de testi. l. nullum. in fin. quia sua malitia non debet sibi prodesse. ff. de dolo. l. j. cum similibus.

¶ De pena asscribentis sibi aliquid in testamento vel aliter. Rubrica.

1 ☞ Falsum an cõmittit et an pena falsi teneatur qui sibi aliquid asscribit in testamento alicuius.
2 Filiusfa. et servus iussu patris vel domini aliquid sibi asscribentes an excusantur a pena: et quid de emancipato: et quid si pater filio et dominus servo dicat quod sibi scribat tale legatum: et pater vel dominus se subscribat.
3 Agnatus vel extraneus cognatus si sibi asscribat testatore se subscribente et illis dicente quod est de voluntate eius factum, an evitent penam.
4 Dictans testamẽtum si aliquid sibi reperiatur relictum an valebit et quomodo evitabit penam qui sibi aliquid in testamento asscribit.
5 Marito sibi asscribente legatum in testamẽto uxoris an valeat legatum: et an pena falsi punietur: et quid si in testamento alterius asscribat legatum uxori.
6 Filiusfami. an possit in testamento alterius scribere aliquid relatum patri in cuius potestate est: et qua pena puniatur: et quid in emancipato.

1 Est et alia pena quãdo aliquis† asscribit sibi aliquam rem fore legatam in testamento alicuius vel scribit se heredem vel aliquid simile facit: commit-
2 tit falsum et pena falsi tenetur. ¶ †Sed tamẽ si est filiusfamilias: et iussu patris facit: et servus iussu domini excusatur a pena falsi, sed legatũ vel hereditatẽ amittit. ff. de fal. l. j. §. inter filium. ¶ Si autem est emancipatus vel extraneus qui facit talia sive in testamẽto patris: sive alterius amittit legatum et pena falsi punitur. ff. eod. l. si filius emãcipatus. et l. divus Claudius. et C. de his qui sibi asscri. in testa. alie. l. ij. ubi de hoc. ¶ Si tamen pater in testamento sese subscribat et dicat quod filius scribat tale legatũ sibi vel se heredem etc. de voluntate sua tunc penã falsi evitat: ut. d. l. ij. et ff. eodẽ. l. j. §. inter. ¶ Idem et in servo est si dominus se
3 subscribat et dicat, ut supra de patre dictum est. ¶ †Si autẽ agnatus vel cognatus ita scribit in testamento vel codicillo vel alius extraneus licet testator se subscribat, et dicat qđ de voluntate eius est factum non evitat penã qui sibi asscribit: et est ratio quia hereditas patris est debita filio. ff. de libe. et posthu. l. in suis. non autem agnato vel extraneo: ut. ff.
4 eod. l. si quis legatum. §. fin. de codicil. l. fin. §. penul. ¶ †Sed si quis solum dictavit testamentum et non scripsit: et reperiatur in testamento aliquid sibi relictum bene valet relictum: et non tenetur de falso: ut. C. de testa. l. dictantibus. ¶ Item ad hoc ut quis penam falsi evitet: si sibi asscribit aliquid in testamento debet renunciare legato et dicere quod ex igno-
5 rãtia fecit: ut. C. eo. l. senatus. ¶ †Item si maritus asscribit sibi legatum in testamento uxoris amittit legatum et pena falsi punitur: ut. C. eo. l. que. ¶ Sed si in testamento alterius maritus asscribat legatum uxori non tenetur de falso: et valet relictum. ff. de fal. l. uxori. et facit. ff. eo. l. si quis cum falso.
6 et l. seq. et l. si quis legatum. ¶ †Item non potest filiusfamil. in alterius testamẽto scribere aliquid relictum esse patri in cuius potestate est et si facit de falso punitur: ut. ff. de fal. l. de eo. sed in emãcipato forte secus a contrario sensu. l. predicte de eo. nam tale argu. valet de offi. eius cui mand. est iuris. l. j. §. huius rei. facit. ff. de fal. l. divus. C. de testa. l. qui testamento. §. j. et §. sequen. cum simi.

¶ Ad legem Juliam de vi privata. Rubrica.

1 ☞ Lege Julia de vi privata qui teneantur: et quando aliquis tenetur pluribus legibus, an puniatur pluribus vel una.
2 Pena. l. Jul. de vi priva. que sit.
3 Judex qui non punit contra hanc legem peccãtes quomodo puniatur.

1 Lege Julia de vi privata† tenet qui cõvocatis hominibus vim facit sine armis propter qđ aliquis est vulneratus cum dolore vel pulsatus: dũmodo nõ sit occisus: nec interest an vocati fuerint homines liberi vel servi ad dictam violentiam inferendam et non solum illi qui convocaverunt alios: sed etiam convocati venientes ex certa scientia tenentur. l. Julia. ff. eod. et. l. ij. et l. sequen. et. C. de accusatio. l. non ideo. ¶ Item tenetur et ille qui cetu hominum convocato vim fecit: ut. ff. eod. l. legis. et ille qui deiecit aliquem de agro suo vel domo sua per vim hominibus adunatis sine armis. hac. l. tenetur. ff. eod. l. si quis. ¶ Item et creditor tenetur qui sua autoritate ius sibi dixit: et est ratio quia nõ debet sua autoritate ius sibi dicere. C. de iniur. l. nullus. alias vim facere videtur. ff. eo. l. penulti. et fin. ff. quod met. causa. l. extat. de hoc ibi. et. l. in posses. C. eo. et hoc verum nisi creditor hoc ex pacto faceret: nã tunc vim facere non videtur. C. de pigno. l. iij. ¶ Itẽ tenetur, hac l. qui facit vim nautis vel de naufragio per vim res capit: ut ff. eo. l. j. §. sed si quis. et §. sequen. ¶ Item et ille qui capit res uxoris ob debitum viri. C. eo. l. j. ¶ Item tutor qui bona pupilli per vim occupat. C. eo. l. ij. ¶ Item tenetur et ille qui filiam vel sponsam alterius per vim includit et retinet. C. eod. l. filius. tenetur etiam de rap. virgi. l. j. Et etiam punitur de privato carcere qui inclusam retinet aliquam personam. C. de priva. carce. l. j. Sed non punitur omnibus legibus et penis: sed una: ut. ff. de accu. l. senatus. ¶ Item si quis de possessio. fundi quem possidebã per vim me expulerint possum cõtra eum agere civiliter possessorio iudicio et petere me spoliatum mea possessio. in causa restitui in quam facta protestatione sum illico reponendus et restituẽdus. C. eo. l. si quis
2 fundum. C. si per vim vel alio modo. l. j. ¶ †Pena autẽ huius legis est quod si quis per vim sine armis violentiam alicui fecerit: tertia pars bonorum eius publicatur et insuper efficitur infamis et omni honore spoliatur: et si fuerit homo occisus capite punitur qui vim intulit. ff. eodẽ. l. j. et. ij. in fin. C. eodẽ. l. quoniam. et hoc si fuerit liber qui vim tulit si vero servus ultimo supplicio punitur et si fecerit sine licentia domini non punitur dominus: si autem cum licentia domini servus solum damnatur in metallum et nõ occiditur: domi-
3 nus vero fit infamis et omni dignitate privatur. ¶ †Judex autem qui vindictam non fecerit aut fecerit minorem q̃ facere debuerit punitur infamia. C. eo. l. servos. facit instit. de publi. iudi. §. item. l. Julia de vi. cum simi.

¶ Ad legem Juliam de vi publica. Rubrica.

1 ☞ Lege Jul. de vi publica qui teneantur.
2 Judex an possit imponere penam maiorem quam de iure debeatur, lege Jul. de vi publica, qui teneantur et quid dicitur turba.
3 Armati et arma que dicuntur: et quando liceat telum portare: et quomodo puniantur qui villam vel edes expugnaverint vel fregerint cum turba.
4 Pena. l. Jul. de vi pub. que sit in liberis hominibus.
5 Agere potest civiliter et criminaliter ille cui facta est violentia et pena huius legis que sit in servis: et iudicis non punẽtis vel levius q̃ debuerit: et quomodo puniantur qui homines rapiunt in agris: et rectores qui tales non puniunt et sepius delinquens gravius punitur.

1 Tenetur. l. de vi publica. qui† nova vectigalia exigit per vim ultra solitum et antiquũ modum et ordinẽ: ut. ff. eodem. l. finali. et etiam punitur pena perpetue deportationis: ut. C. nova vectiga. induci non posse. l. finali. ¶ Item tenetur et ille qui facit ne quis possit secure venire ad iudicium et facit dolo. Item et ille qui facit, ut iudex aliter iudicet quam debeat de iure. ¶ Item tenetur iudex magistratus et qui inducit alicui contra ius publicum, ut per suam sententiam decernat aliter quam ius dicat. ¶ Item et ille qui cogit aliquem ad ludum invitum, et facit aliquem per vim sibi polliceri vel

facit quominus iudicium exerceatur: vt.ff.eod.l.qui dolo.
2 ¶ †Notandum est quod iudex nõ potest imponere penam
maiorem q̃ de iure debeat: vt no.j.de pe.dic vt ibi. ¶ Item
ꝛ ille tenetur qui conuocatis hominibus vim facit, vt quis
verberetur vel pulsetur etiam si nõ occidatur: vt.d.l.qui do
lo.§.j.siue sint liberi siue serui ꝛ non solum qui conuocaue-
rit homines: sed etiam cõuocati: vt.ff.de vi publi.l.hac lege.
C.de accusa.l.non ideo. ¶ Item ꝛ ille tenetur qui turbam
coadunauerit causa seditionis faciende: vt.ff.eod.l.eadem.
Et dicitur turba.x.vel.xv.hominum: vt.ff.vi bo.rapto.l.pre-
tor.§.j. ¶ Item tenetur qui ex incẽdio aliquid rapuerit, vel
puerum vel puellam rapuerit vel qui accommodant sciẽter
homines suos ad talia facienda: vt.d.l.eadem.§.j.ꝛ.l.sequẽ.
¶ Item tenetur ꝛ ille qui cetu hominum congregato fecit
seditionem vel incendium posuit vel hominem aliquem in-
cluserit, vel prohibuerit aliquem sepeliri, vel compulerit ali-
quid promittere licet talis obligatio non valeat: vt.ff.eod.l.
qui cetu. ¶ Item qui vacantem mulierem, id est non nuptã
vel nuptã rapuerit per vim vltimo supplicio afficitur.ff.eo.
l.qui cetu.§.fi.de rap.virgi.l.j. Et si pater mulieris talem in-
iuriam remiserit rogatus potest ille ab alio accusari: vt.d.l.
qui cetu.§.fin. ¶ Item tenetur iudex qui verberauit vel in-
iuriam fecit illi qui a sua sententia appellauit vel iusserit ali-
quid iniuriosum fieri appellanti vel posuerit aliquid super
collum eius vt torqueatur: vt.ff.eod.l.lex Iulia. ¶ Item ꝛ
ille tenetur qui aliquẽ legauerit vel impediuerit quominus
ad iudicium veniat: vt.ff.eo.l.lege. Et predicta videantur lo
3 cum habere si cum armis ꝛ per vim fiat ꝛ hominibus † ar-
matis: ꝛ intelliguntur armati qui tela habuerunt ꝛ appella
tio.armorũ intelliguntur fustes gladij ꝛ omne aliud genus
armorum cum quo noceri possit: vt.ff.eod.l.armatos.ꝛ.l.iij.
§.telorum.institu.de publi.iudi.§.telum autem. Telum au-
tem portare licet si salutis sue causa tuende portetur.l.hi.§.
fin.ff.eo. Qui autem edes aut villas expugnauerint aut fre
gerint cum turba.ꝛ telis capite puniuntur: vt.l.hi qui edes.
4 ff.eo. ¶ † Pena autem huius legis est quod si cum armis
violẽtia inferatur quod punitur pena deportationis, ꝛ bo-
na illius publicãtur.insti.de publi.iudi.§.item lex Iulia de
vi.ꝛ hoc si homicidium nõ interuenerit: si autem interuene-
rit homicidium: tunc illi qui vim intulerũt tanq̃ interfecto-
res capite puniuntur. Sed illi qui defendunt ꝛ resistunt vio
lentie etiam si homicidium committunt non tenentur ẽm
Accur.hac.l.nec hac pena.vt.C.eo.l.quoniam multa.ꝛ.l.si
criminis.ff.de iusti.ꝛ iure.l.vt vim.cum similibus.quia vim
vi repellere licet ꝛc.C.vnde vi.l.j. ¶ Itẽ interdicitur ei qui
vim intulit aqua ꝛ igni.ff.eod.l.qui dolo.§.fina.ꝛ etiam ius
quod habet amittit.ff.quod met.causa.l.extat. ¶ Item eo-
rum bona publicari debent.ff.de vi publi.l.j.ff.de interdic.
5 ꝛ relega.l.relegatorum.§.ad tempus. ¶ †Item ꝛ ille cui fa
cta est violẽtia potest ciuiliter agere possessorio: ꝛ suam pos-
sessionem recuperare: ꝛ etiam criminaliter [a] ad penam pre-
dictam.C.vnde vi.l.si quis in tãtam. Et predicta locum ha-
bent in liberis hominibus. Serui autẽ vltimo supplicio affi
ciuntur qui violentiam committunt.C.eo.l.seruos.si domi-
no ignorante fecerunt: si autem mandato domini: tunc ser-
6 uus datur in metallũ: ꝛ dominus infamis efficiẽ. ¶ †Item
ꝛ iudex si vindictam nõ fecerit vel leuiorem imposuerit quã
debuerit penam notam incurrit infamie: ꝛ in lib.cẽtum au-
ri condemnabitur.C.eo.l.seruos.ꝛ.l.fina. ¶ Item ꝛ illi qui
per vim homines rapiunt in agris ꝛ ipsos raptos tenent li
gatos: ꝛ illi qui tales malefactores scienter detenent ad ta-
lia maleficia committenda capitali pena puniuntur. Et re-
ctores etiam qui contra tales vindictã non exercent in cen-
tum lib.auri ꝛ in amissione bonorum ꝛ dignitatis puniun-
tur: ꝛ etiam quandoq; capitali pena condemnantur: vt.C.
eo.l.fin.ꝛ.C.de sacrifi.pag.l.j. ¶ Item not.quod qui sepius
delinquit grauius punitur quia reiteratio delicti auget pe-
nam.C.eodem.l.suos.in fin.C.de episco.audien.l.iij.§.finali.
cum similibus.

¶ Ad legem Iuliam de ambitu. Rubrica.

1 ☞ Lege Iul.de ambitu qui teneantur.
2 Pena.l.Iul.de ambitu que sit.
3 Iudicis cameram intrans ꝛ rogans vt sibi in aliqua causa
faueat quomodo puniatur.
4 Dans pecuniam pro officio habendo ꝛ recipiens pro con-
ferendo quomodo puniantur: ꝛ qui literas impetrauit pro
officio habendo: ꝛ an aureus aliquando sumatur pro libra.
ꝛ an.lxxij.aurei libram faciant.

a ¶ Criminaliter. dũ.q. verteretur in facto quesitũ fuit ante de duobus primum an spoliatus post restitutionẽ factaz posset agere criminaliter, pena l.si quis in tantã.ẽm si intentatum esset petito. cõtra spoliatum restitutũ an posset per modũ exceptionis opponere de pena.d.l.ad quas.q.breuiter rñ.qd sic, et primo ad primũ motus decisiõe Cy.in.l.momentanee.C.vnde vi. vbi post Iac.de are.tenet qd si actũ fuit interdicto vñ vi q̃ postea possit agi condictione ex.d.l.si qs in tantã.hac ratiõe q̃ persecutoria nõ tollit penalẽ: vt in.l.si p fure.§.j.ff.de cõdi.fur.cũ ibi not. ꝛ hanc opi.sequitur Albe.in.d.l. momẽtanee.quã tamẽ intelligit p cedere Sali. qñ agẽs interdicto obtinuit: si vero succubuit ꝛ tunc aut sentẽ.est lata sup facto: ꝛ tunc nõ possit agi con ditione.d.l.si qs in tãtam.aut super iure: et tunc a sic.arg. not.in.l. duobus.§. colonus.ff.de iureiu. ꝛc.ꝛ pro decisione Cy.est glo.ordi.ꝛ ibi docto.in ca.pastoralis.de cau.pos.ꝛ pprie. in verbo, intentare. Ad secũdum motus, decisiõe glos.in.d.c.pastoralis.in glo.pen. in fi.que hoc decidit dclarata tamen: vt ibi p Abba.in.viij.col.in prin.versi.no.bene ex fine ꝛc.quẽ rogo videas: qui ponit hanc notabilem conclusionem qd spoliat' excipiens de spoliatiõe possit obtinere penaz.l.si quis in tanta ꝛc. Hiero.chu.

Sta.l. Iulia de am-
1 bitu habet† locum quando quis dat occul
te pecuniam vt habeat aliquod officium in
aliqua ciuitate. preter Romanã.quia in ea
cessat hec lex.ff.eo.l.j. ¶ Si autem expende
rent palã vt pro officio habendo vt pro pretore ciuitatis tũc
non incidit in penam huius legis: vt.ff.de polli.l.j.§.si quis.
nam ꝛ Barbarius Philippus petijt preturam publice: et
fuit pretor designatus ꝛ sine pena.ff.de offic.preto.l.barba-
2 rius. ¶ †Itẽ tenetur hac.l.officialis qui est in officio ꝛ dat
pecuniam vt confirmetur in tempore sequenti.C.eo.l.j.ꝛ fal
lit in assessore: qui confirmare ꝛ continuare potest officium
dummodo nõ fiat ambitione vel pecunia.vel precibus suis
interuenientibus: sed ad suam gratiam ꝛ liberalitatem con
firmãtium.C.de assesso.l.nemo.ꝛ.l.seq.ꝛ.l.liceat. Item tene-
tur hac.l.qui nouũ vectigal instituit: vt.ff.eo.l.j. ¶ Item te-
netur ꝛ ille qui rogauit aliquos pro aliquo officio habendo
ẽm Accur. ¶ Item habet locum in illo qui secundo anno
continuando susceperit illud idem officium: ꝛ iste deportaẽ:
3 vt.C.eod.l.vnica. Fallit in assessore, vt supra dixi. ¶ † Pena
autem istorum est qd puniuntur in centũ aureis ꝛ fiunt infa
mes.C.eo.l.j. ¶ Item no.q̃ si quis intrat cameram iudicis
ꝛ rogat eum vt sibi faueat in aliqua causa punitur hac.l.in
4 centũ aureis.ff.eo.l.j.§.fi. ¶ †Item not.q̃ nõ solum qui dat
pecuniam pro officio habendo punitur in dicta pena vel in
alia, scilicet in lib.x.auri: sed ꝛ ille qui accepit pro cõferẽdo:
ꝛ ista pena applicatur cõmuni loci vbi tale delictũ cõmitti-
tur.ff.de iur.fis.l.lucius.C.de asses.l.nemo domestic'. ¶ Itẽ
punitur ꝛ ille qui literas impetrauit pro officio habẽdo.C.
eo.l.j. ¶ Item not.qd aureus quandoq; sumitur pro libra.
insti.de pena teme.litig.§.fi. ¶ Item no.quod.lxxij.aurei fa
ciunt libram.C.de suscep.ꝛ archa.l.quoties.

¶ Ad legem Iuliam repetundarum. Rubrica.

1 ☞ Lege Iul.repetun.qui puniantur.
2 Pena facientis contra.l.Iul.repe.que sit: ꝛ quomodo pu-
nietur qui pecuniam dedit vt corrumperet officialem.
3 Officialis qui iurauit presumitur bene ꝛ legaliter suum offi
cium exercere.
4 Officialis quando teneatur non solum pro se, sed etiam pro
suis familiaribus ꝛ que pena augeri possit vt pena vni' sit
metus multorum.
5 Officiali aliquid dãs vt aliquid faciat pro eo quid fiet: ꝛ an
etiam repetatur datum ab heredibus accipientis.
6 Officialis accipiens an possit puniri offi.durante: ꝛ an pu-
niatur ciuiliter ꝛ aliquando criminaliter.
7 Officiali an recipere aliquid liceat vltra salarium.
8 Actio ad repetendum quod datum est officiali intra quod
tempus competat.

Enetur.l. Iulia re-
1 petũdarum† officialis qui accepit pecuniã
ab aliquo vt iudicet aliquid vel nõ iudicet:
vel decernat officiũ vel honorem alicui: vel
nõ decernat: vel vt quid aliud faciat vel nõ
faciat.ff.eod.l.lege. ¶ Item ꝛ ille qui accepit pecuniam vt
ipsam ponat ad aliquod officium, vel mittat ad aliquam re
gionẽ vel ponat in aliqua societate: ꝛ idem in similibus est
dicendum: vt.ff.eo.l.j. ¶ Item ꝛ ille qui accepit pecuniam
ad dicendum vel non dicendũ testimonium cõtra aliquem
vel vt plus vel minus faciat q̃ facere debeat: vt.ff.eo.l.iij.et
l.seq. ¶ Item qui accepit pecuniam vt non mittat militem
vel custodem ad aliquem locum, vt non legat aliquẽ in con-
silio vel vt accuset aliquem vel non accuset vel similia faciat
vel nunciet: ratio quia officialis debet esse mundus ab om-
ni munere.ff.eo.l.eadem.§.j.C.eo.l.iij. ¶ Item ꝛ ille qui ac-
cepit pecuniam vt det arbitrum vel iudicem certam perso-
nam: vel vt tali modo iudicet contra aliquem vel vt non pre
cipiat quod de iure precipere debet vel vt aliquem poneret
ad torturam vel in carcerem contra ius, vel vt non ponat,
vel vt aliquem condemnet vel absoluat vel vt faciat maiorẽ
vel minorem estimationem bonorum quam facere debeat
vel vt non designet bladum quem designare debeat, vel vt
non vadat ad exercitum si ire debet: ꝛ idem in similibus est
dicendum: vt.ff.eod.l.Iulia. ¶ Item ꝛ ille qui accipit pecu
niam ab aliquo, vt det ei aliquod officium: quia non licet
officiali accipere aliquid vltra suum salarium. Et insuper
in talibus

2 in talibus delictis quilibet potest accusare. ¶ † Pena autẽ recipientis est vt cõdemnetur in quadruplum ad eius restitutionem quod accepit illi qui volebat adipisci honorem. C. eod. l. finali. ¶ Item ille qui dedit pecuniam corrumpendo officialem. C. eo. l. fin. vel punitur secundum. l. C. de pena iu-
3 di. qui male iudi. l. j. auf. ibi posita. ¶ † Nota quod officialis presumitur bene & legaliter suum officium exercere qui iurauit: quia non presumitur immemor salutis eterne. C. eod. l. fina. et optime facit extra de presumptio. c. ad audientiam.
4 ¶ † Et not. quod officialis non solum tenetur pro facto suo & delicto suo: sed etiam pro suis familiaribus quos secũ tenet in officio: si ipsi aliquid extorserunt vel abstulerũt vel rapuerunt a subditis: ita quod ad restitutionem quadrupli tenetur cuius dimidia datur leso alia fisco vel cõmuni illius loci: vbi delinquit extorquendo: vt. C. eod. l. fina. & l. j. que pena quandoq; potest augeri vt vnius pena sit metus multorum. C. eo. l. j. Sed si aliter delinquat officialis: puto officialem non teneri. C. de pe. l. sancimus. cum similibus. Sed ipse debet ipsos punire si ipsi delinquant: vt in auf. de manda. prin. §. oportet. & in auf. de defenso. ciuita. §. a defensoribus.
5 cum simi. ¶ † Si quis autem dederit alicui officiali aliquid vt pro eo aliquid faciat: quia turpiter dedit forte non repetit: sed fisco tanquam successori vitiorum applicatur: vt. ff. de iure fis. l. lucius. ¶ Item not. quod non solum repetitur ab eo qui accepit sed etiam ab heredibus suis. C. eodem. l. ij.
6 ¶ † Item not. quod ille talis accipiens potest puniri etiam durante officio. C. eod. l. iubemus. §. fin. ¶ Item not. quod officiales aliquando pena corporali puniuntur: vt quando accipiunt pecuniam vt non condemnent peccãtem ad mortem vel si ita mori innocentem interficiant: nam tunc capite puniuntur vel pena deportationis: vt. ff. eodẽ. l. lex Julia. §. fina. Et sic patet quod contra istos officiales potest agi dupliciter ciuiliter ad quadruplum criminaliter ad penã cor-
7 poralem vt dictum est. facit. ff. de assessori. l. iij. ¶ † Item no. quod non licet officiali aliquid accipere vltra salarium suũ: preterq̃ a consobrino vel propinquo: vt. ff. eod. l. fina. & in authenti. scriptum exemplar. columna. ij. de manda. princi. §. oportet. colum. iij. in authen. iurisiurandum quod prestatur
8 ab his. colum. ij. ¶ † Item not. quod competit actio ad repetẽdum quod datum est officiali intra annum a die depositi officij cõtra officialem vel heredes: vt. C. eodem. l. datur. vbi de hoc plene.

¶ Ad legem Juliam de annona. Rubrica.

1 Sciendum est † quod lex ista adinuenta est in odium illorum qui emunt Bladum causa reuendendi & faciẽdi caristiam & illorum qui faciunt societatẽ & communiter bladum emunt, et vendunt carius & inde lucrum faciunt: vt. ff. eod. l. ij. ¶ Item eadem tenentur lege qui faciunt naues venire cum blado et faciunt differre aduentum suum vel capere nauem vel nautam ad hoc vt non veniant: vel bestias vel plaustra vt possint ven-
2 dere blada cariora: vt dicta. l. ij. §. fin. ¶ † Pena autem istorum est: vt in viginti aureis condemnentur: vt. d. l. ij. Quandoq; pena ordinaria criminaliter puniunt: vt quia in opus publicum damnantur vel relegantur & negotium interdi-
3 citur: vt. ff. de extraordina. crimi. l. annona. ¶ † Item not. quod quilibet potest accusare istos tales: et serui et mulieres: vt. ff. de accusationib. l. mulierem. ff. de iudic. l. incertis. ¶ Sed isti tales qui vtuntur falsis mensuris de falso puniuntur. ff. de falsis. l. hodie. §. j. de penis. l. in dardanario. vt
4 s. de falsatoribus mensurarum & põderum plene. ¶ † Sed nunquid potest quis compelli vt vendat bladum suum viliori precio quam communiter vendatur. Respond. non: vt ff. eod. l. Julia. §. item rescripserunt. & est ratio quia quilibet in re sua est moderator & arbiter. C. mandati. l. in re mandata. C. de iure deliberan. l. neq; emere. C. de iudicijs. l. nemo. ¶ Sed puto quod si caristia esset magna, quod possit per commune ordinari quod minori precio conuenienti vendatur: ad hoc vt pauperes fame non pereant cum omnia sint communicanda tempore necessitatis &c. facit in argumen. C. de episco. audien. l. j. & ibi per Cyn. ff. de mune. & ho. l. fina. §. item lex. ff. de offi. prefec. vrb. l. j. §. cura carnis. nam publica vtilitas preferenda est priuate. C. de cadu. tollen. l. j. §. nec tam. extra de electio. c. bone. & publice interest ne persone fame pereant cum melius sit inter homines cõuersari quam hominum carere suffragijs.

¶ De crimine heresis. Rubrica.

Quia crimẽ heresis publicum est: vt. C. eo. l. manicheos. idcirco inter publica iudicia inferamus & videam⁹
1 quis sit hereticus. ¶ † Et quidẽ hereticus
a dicitur[a] multis modis: primo qui sacramẽta ecclesie peruertit: iste talis symoniacus appellatur. j. q. j. eos qui per pecuniam. ¶ Etiam dicitur hereticus in fide catholica dubius. extra eod. c. j. ¶ Item potest dici hereticus qui potest errantem in fide catholica ab errore reuocare & non reuocat. extra eo. c. ij. & j. q. j. c. qui alios. ij. q. vij. negligere cum possis. ¶ Itẽ ille dicitur hereticus qui se scindit ab vnitate ecclesie: vt. j. q. j. deniq;. ¶ Itẽ potest dici hereticus excommunicatus: vt. iiij. q. j. c. quod autẽ hi. ¶ Itẽ & ille potest dici hereticus qui nouam factam facit cõtra fidem catholicam vel talem iam factam sequitur & credit: vt
2 xxiiij. q. j. hec est fides &c. ¶ † Et quoniam principales articuli fidei sunt septem ſm Bart. secundum quod septem dona Spiritus sancti quos quolibet Christianus scire tenetur scilicet clerici explicite laici implicite. ¶ Et sunt hi. Christi natiuitas, ei⁹ descẽsus ad inferos. Resurrectio a mortuis, assensus in celum, aduẽtus eius ad iudicium. ¶ Sed aliter & melius articuli fidei sunt. xij. propter. xij. apostolos qui eadem hora symbolum fecerunt instinctu Spiritus sancti: vt patet in alio symbolo. Credo in Deum patrẽ &c. de hoc nota. extra de sum. trini. & fide catholi. c. firmiter credimus &c. ¶ Sed theologi dicunt quod articuli fidei sunt. xiiij. vt audiui, scilicet septem qui pertinent ad diuinitatem. ¶ Item dicitur hereticus qui falsam opinionem contra fidẽ catholicam defendit, vel sequitur: vt. xxiiij. q. iij. hereticus. ¶ Un-
3 de† heresis est peruersum dogma. xxiiij. q. iij. inter heresim.
4 ¶ † Secte autem hereticorum sunt multe & diuerse: vt habetur. xxiiij. q. iij. quidam autem heretici. C. eodẽ. l. arriani. &

a ¶ Hereticus dicitur. Quis dicatur heretic⁹. ad de tu, & vide per Cal. in ver. de heretti. cõsil. iiij. & v. & adde tu q8 ad probandũ quem hereticum sufficiũt testes singulares p Ant. de but. in. c. cũ oporteat. de accu. vbi p Moder. & Alexan. in cõsil. lxxvj. in. j. volu. col. iij. versi. & Anto. de butr. & in. iiij. col. ver. quinimo. vide tamẽ per Cacialup. in repet. l. admonẽdi. ff. de iureiuran.

auf.gazaros.que omnes secte hereticorum cum sint excom
municate ꝛ damnate sunt euitande.extra eod.c.ad abolen-
5 dam.ꝛ.c.excommunicamus.¶ †Item credẽtes eorum er-
roribus pro hereticis reputantur:vt.d.c.excõmunicamus.
6 §.j.ꝛ auf.gazaros.ꝛ auf.credentes.C.eo.¶ †Pena autem
hereticorum est multiplex:prima quia omnis hereticus ex-
communicatur:vt.d.c.ab abolẽdam.ꝛ.c.excõmunicamus.
¶ Item punitur deportatione,ꝛ bonorum omnium publi-
catione.C.eodẽ.l.manicheos.ꝛ.l.quicunqꝫ in hoc.¶ Item
repelluntur a dignitatibus: quia non sunt creandi ministri
ecclesie:nec ad regimen ciuitatis admittũtur:vt dicta.l.qui-
cunqꝫ.§.nullum.C.de iudi.l.fin.¶ Item non possunt con-
uenire in aliquo loco:vt suam heresim doceant,ꝛ locus ille
publicatur.C.eod.l.quicunqꝫ.§.nec quicquam.§. quid.ꝛ.§.
eos vero.ꝛ.d.c.ad abolendam.¶ Itẽ quia eis indicitur pu
blica penitentia per crucis impositionem:vt ex hoc etiã alij
terreatur ꝛc.extra de penis.c.j.ij.q.j.si peccauerit.¶ Item
non possunt heredes institui:nec in testamento eis aliquid
relinqui nec donari:vt.d.c.excõmunicamus.§.credentes.et
d.l.manicheos.ꝛ.l.fina.¶ Item repelluntur ab omni actu
legitimo:vt extra eod.c.ad abolendam.in fi.ꝛ.c.vergentis.
licet lex eos admittat ad testimonium:vt.C.de testib.l.quo-
niam.in fi.sed cum sint infames ipso iure hodie repelluntur
a testimonio:vt not.C.de sum.trinita.ꝛ fide catholica.l.j.in
glos.fina.ꝛ auf.gazaros.¶ Item si est clericus iste hereti-
cus degradatur:vt.d.c.excõmunicamus.ꝛ bona ipsius pu
blicantur:ꝛ si perseuerauerit in heresi ꝛ nolit reuerti ad fidẽ
tertio monitus:tunc degradari debet ꝛ tradi curie seculari
puniendus:ꝛ condemnabitur ad mortem.C.eod.l.arriani.
ꝛ extra eodem.c.ad abolendam.c.j.ꝛ.ij.ꝛ.c. excommunica-
mus.sed de consuetudine comburuntur:vt no.xxiij.q.iiij.c.
quoniam vult Deus.¶ Et etiam seculares siue laici eadẽ
pena puniuntur si reperiuntur heretici et nolunt ad fidem
reuerti cito:vt dicto.c.arriani.ꝛ capitu.excommunicamus.
7 ¶ †Relapsi autem heretici similiter per inquisitorem iudi-
cio seculari puniuntur, vt dictum est in dicto.c.excommuni
camus.el secundo.§.damnati. et.c.ad abolendam.§.illos.
8 ¶ †Item si quis fuerit suspectus de heresi ꝛ monitus se nõ
purgauerit intra annum excommunicatur: ꝛ si perseuera-
uerit post annum pro heretico iudicatur ꝛ punitur: vt.d.c.
excommunicamus.§.j.ꝛ.ij.de senten.excommu.vt fame.in
9 fine.¶ †Item credentes eorum erroribus et receptatores
scienter ꝛ eorum defensores ꝛ fautores excommunicãtur ꝛ
si intra annum non satisfecerint mandatis ecclesie efficiun-
tur infames:ita quod ad nullum publicum officiũ admit-
tuntur nec ad testimonium nec possunt condere testamenta
nec alteri succedere:nec hereditate nec aliũ conuenire in iu-
dicio,sed possunt ab alio conueniri ꝛ si fuerit iudex sententia
eius non valet si aduocatus eius patrocinium prestare non
potest si notarius non potest facere instrumenta. Et si fece-
rit non valent ꝛc.vt.d.c.excommunicamus.ꝛ.C.eo.auf. cre
dentes.Et etiam credẽtes eorum erroribus pro hereticis iu
10 dicantur:vt.d.c.excommunicamus.lo.ij.¶ Item †filij here
ticorum qui nisi sint fideles puniuntur in amissione saltem
bonorum paternorum sicut,ꝛ in.l.iulia maiesta.C.eod. auf.
gazaros.ꝛ non restituuntur eis bona nisi de gratia speciali
ꝛ ex misericordia:vt extra eod.c.vergentis.¶ Sed Gofre.
not.in summa huius tituli dicit quod si filij sunt orthodoxi,
id est fideles in fide catholica quod non priuatur bonis pa-
ternis in terris non suppositis ecclesie,cum leges preualeãt
illi decretali vergentis ꝛc.ꝛ facit pro eodem.C.eod.l.mani-
cheos.ꝛ.l.cognouimus.iuxta illud non portabit filius ini-
quitatem patris ꝛc.facit.ff.de penis.l.crimen.ꝛ.C.eo.l. san-
11 cimus.¶ Sed† quid si hereticus vult reuerti ad fidem.Re
spond.quod debet audiri ꝛ recipi:quia ecclesia non claudit
gremium redeuntibus ꝛc.vt.d.l.manicheos.C. de summa
trini.ꝛ fide catho.l.inter claras.debet tamẽ in carcerem re-
cludi ad agendam penitentiam.extra eo.c.excommunica-
12 mus.el.ij.§.si quis autẽ.¶ †Sed quid de relapsis nunquid
sint recipiendi et audiendi:vt dictum est de alijs hereticis.
Respon.sic videtur vt not.extra eo.c.ad abolendam.§.illos
quoqꝫ.ꝛ est ratio:quia Deus non vult mortẽ peccatoris ꝛc.
ꝛ quacunqꝫ hora conuersus fuerit peccator ad me eum nõ
13 despiciam ꝛc.¶ †Item not.quod non solum viles persone
puniũtur.Sed etiam Papa ꝛ Imperator ꝛ quilibet alius
puniuntur de heresi:ꝛ ille est deponendus ab ordine digni-
tate potestate ꝛ dominio: vt.xl.distinc.si papa.xxiij.q.j.qui
14 cum pacem.ꝛ.d.c.ad abolẽdam.§.j.ꝛ.ij.cum simi.¶ †Sed
nũquid fideles ꝛ catholici possunt sua autoritate hereticos
a suis bonis expoliare.[a] Respondeo sic videtur sm Gofred.

15 extra eod.excommunicamus.§.catholici.¶ †Et not.quod
possunt loca comburere vbi heretici degunt.xxiij.q.v.si au-
dieritis.sed tamen tutius est quod autoritate ecclesie vel iu-
dicis aliquis eorum faciat.Et quod possint heretici spoliari
16 not.xxiij.q.vj.c.fin.¶ †Item no.ꝙ potestates locorum ꝛ re
ctores quibuscũqꝫ fungantur officijs tenentur expellere he
reticos de terris sue iurisdictionis alias priuãtur omni offi-
cio ꝛ dignitate sua ꝛ etiam domini temporales vt reges du
ces ꝛ marchiones debent hoc facere ꝛ si contrafecerint vel
opem scienter darent priuari debẽt dominio suarũ rerum:
ꝛ loca ipsorum debent publicari ꝛ omnibus cõcedi recupe-
randa:debẽt etiam isti tales excommunicari ꝛ interdici va-
sallibus ꝛ fidelibus suis priuari ꝛ omnibus suis bonis.ex-
tra eo.c.excommunicamus.ꝛ.c.ad abolẽdam.§.statuimus.
ꝛ in fide catholica pro heretico est habendus:vt.d.c.excom
17 municamus.§.si qui vero.¶ †Sed nunquid licet occidere
hereticum sua propria autoritate.¶ Respon.nõ puto vt di
ctum est supra,ꝛ.C.eo.l.iudeis.ꝛ.l.nullus.ꝛ de sarrace.ꝛ pa
ga.l.christianus.ꝛ nisi fieret pro defensione fidei Christiane:
vt not.xxiij.q.vj.c.fina.¶ Sed rectores ꝛ iudices locorum
quibus data est potestas puniendi possunt hereticum con-
demnare ꝛ etiam occidere:vt.d.c.excommunicamus.idem
dico si sunt condemnati per ecclesiam vel inquisitorem here
ticorũ possunt tradi dictis rectoribus per inquisitores qui
debeant eos occidere vel comburere:vt extra eo.c.ad abolẽ
dam.§.laicus.ꝛ.§.seq.ꝛ.c.pen.§. damnati.ꝛ.C.eo.l. arriani.
18 nisi vellent redire ad fidem,vt supra dictum est.¶ †Itẽ no.
quod defendentes hereticos ꝛ credẽtes eis ꝛ fautores eo-
rum non debent admitti ad aliquod beneficium ꝛ officium
vel dignitatẽ ecclesiasticã vnde non possint fieri episcopi ꝛc.
19 vsqꝫ in secundam generationẽ.extra eo.c.fin.lib.vj.¶ †Itẽ
inquisitores ꝛ episcopi cõtra hereticos ꝛ eorum defensores
possunt implorare auxilium brachij secularis:ꝛ tenẽtur do-
mini locorum ꝛ rectores dare auxilium.extra de offi.deleg.
20 c.j.extra eo.c.vt officium.lib.vj.¶ †Item not.quod inquisi
tores debent de consilio peritorũ contra hereticos ferre sen
tentiam:vt extra eo.c.fin.lib.vj.ꝛ dare copiam processus in-
21 quisito vt possit se defendere.d.c.cõtra.cum simi.¶ †Item
not.quod si ciuitas vel locus dederint impedimentũ vt he-
retici vel eorum fautores non capiantur vel non puniantur
ꝙ debent priuari cõmercio ꝛ dignitate episcopali.extra eo.
22 c.ad abolendam.§.ciuitas.¶ †Item no.q͛d ciuitas:vel do-
mus in qua fuerit hereticus acceptatus sciẽter ex certa sciẽ-
tia a domino ipsius bona publicantur ꝛ ecclesie acquirun-
tur vt in auf.de interdic.here.in fin.col.ix.Si autem domi-
nus fuerit ignorans non publicantur:vt.C.de hereti.l. qui-
cunqꝫ.§.vniuersis.ꝛ.§.sequen.ꝛ in auf.de ecclesiasti.titu.§.
si quis in sua.cum simi.

¶ De Iudeis ꝛ in quibus grauantur. Rubrica.

1 ¶ Iudei anteꝙ crucifixissent Christum: multis gaude-
bant priuilegijs.
2 Iudei in quibus grauantur: ꝛ an Christianus possit cum
Sarracenis comedere.

Uia Iudei contem
nunt trinitatem ꝛ diuinam maiestatem vi-
deamus in quibus grauantur ipsi Iudei.
1 ¶ †Et anteꝙ iudei crucifigerẽt dominum
nostrum Iesum Christũ non grauabantur
sed multis gaudebant priuilegijs:vt.C.eo.l.j.ꝛ per totum.et
appellabatur populus Dei:sed postea sua priuilegia perdi
2 derunt propter illud delictum:vt eo.titu.l.iussio.¶ †Unde
grauantur in multis:primo quia non potest eis in testamen
to legari.C.eo.l.j.¶ Item repelluntur ab officijs publicis
ꝛ personalibus.extra eo.c.cum sit.ꝛ.c.ex speciali.ꝛ.C.eod.l.
b hac.¶ Item repelluntur a legitimis actibus[b] cum sint in-
fames.ij.q.vij.alicui. ¶ Item repelluntur a communione
Christianorũ ꝛ ipsorum participatione: vt.xxviij.q.j.in illo
consortio.¶ Item repelluntur ne habeant Christiana mã-
cipia,nec Christianas vxores:vt extra eo.c.iudei.ꝛ.C.eod.l.
nequissimum.¶ Item non habeant Christianas nutrices
filiorum suorum pupillorũ vel obstetrices.extra eo.c.iudei.ꝛ
c.ad hoc.ꝛ.c.consuluit.ꝛ.C.eo.l.fina. ¶ Item non possunt
esse testes contra fideles,sed fideles sic contra iudeos.extra
de testibus.c.iudei.sed inter se possunt:vt.C.de hereti.l.qui.
¶ Item non capiunt ex testamẽto Christiani.C.eo.l.j.ꝛ ma
xi.ex testamento clerici.extra de hereti.c.si quis episcopus.
¶ Item nõ debent esse medici Christianorum infirmorum
nec debet

a ¶ Expoliare.ad
de et intellige tu
q͛d iudex secula-
ris licet bona he
retici sint cõfisca
ta tamẽ illa non
poterit apprehẽ-
dere nisi primo su-
per crimine p iu-
dicẽ ecclesiasticũ
fuerit declaratũ.
c.cũ secũdum.de
here.lib.vj.ꝛ di-
cit Cardi.in cõsi.
suo.cv.in.iij.col.
in fi.

b ¶ Legitimis a-
ctibus.Adde tu
q͛d iudeus nõ po
test esse testis per
Christianũ.C.de
iude.deinde.ꝛ.ij.
q.ij.c.nullus.Ale-
xã.in cõsil.xxxv.
col.fi.ꝛ in consil.
lxx.col.fin.ver. ꝛ
primo nõ obst.in
j.volu.Et an ipsi
iudei possint te-
stari q͛ñ ꝛ vsura-
rij manifeste nõ
seruata forma.c.
quãꝙ.de vsur.in
vj.p Fran.are.in
cõsi.clviij.vbi q͛d
sic.Et ita al's cõ-
suluit.d.Ioã.ba.
cacialu.ꝛ Io.de
lig.put refert.d.
Barth.Soci.in
eius consi.incip.
psupponit in fa-
cto quod quidã
ebreus.Et adde
q͛d ebreus ꝓprie
nõ potest dici he
reticus vt p Cal.
in ver.de iudeis.
consi.ij.

nec debet Christianꝰ cū ipsis comedere nec balneari.xxviij.
q.j.nullus.❡Sed cum Sarracenis manducare potest.xj.
q.iij.ad mēsam.ratio diuersitatis est quia Judei magis cō-
temnūt scripturam diuinam ⁊ fidem catholicam ⁊ magis
impugnant:vt extra eo.c.quam sit laudabile.❡Item non
debent aliquid facere in contumeliam fidei Christiane al's
puniuntur.C.eo.l.iudeos.❡Item non debēt apparere in
publicū in die parasceue,id est lamētationis siue septimane
sancte ne illudant Christianos.extra eo.c.in nonnullis.§.in
diebus.❡Item non debent aliquid facere in opprobrium
crucis vel crucifixi:al's puniuntur:vt.d.c.in nonnullis.§.si.
⁊.c.postulasti.⁊.C.eo.l.iudeos.❡Item non debent tenere
hostia vel fenestras apertas in diebus passionis domini ne
illudant Christianos al's puniuntur:vt eo.titu.c.quia super
his.⁊.c.in nonnullis.§.pe.❡Item non debent emere man
cipia Christiana pro se nec circūcidere:⁊ si emerint reddere
compelluntur ⁊ preciū non redditur ⁊ mancipia libera red-
duntur.extra eo.c.multorum.⁊ fm leges decapitantur Ju
dei:vt.C.ne Jud.manci.Christia.l.j.❡Item debent habe-
re habitum vestimentorum separatum ab habitu Christia-
norum.extra eo.c.in nonnullis.❡Item nō debent iniuriā
facere Christianis:nec eis per Christianos fieri:al's puniun
tur.C.eo.l.nullus.❡Item non debent ab aliquo in iudicio
conueniri die sabbati.❡Itē potest Judeus esse iudex ⁊ ar
biter fm leges inter Judeos:vt.C.eo.l.iudei.❡Item non
potest esse potestas vel rector alicuius loci vel similes digni-
tates habere inter Christianos.C.eo.l.hac.extra eo.c.cū sit.
c.speciali.❡Item nō potest Christianus Judeam habere
in vxorem.C.eo.l.ne quis.❡Item non possunt cogi Judei
inuiti habere baptismum:sed suaderi ⁊c.extra eodē.c.sicut.
❡Item nullus debet Judeū occidere vel offendere vel bo
nis spoliare:vel tempore festiuitatis sue iniuriari vel turba-
re:al's puniuntur:vt.d.c.sicut.§.j.⁊ si.❡Item possunt age-
re cōtra Christianos coram iudicibus Christianis:⁊ ab eis
etiam conueniri non corā suis senioribus.C.eo.l.iudei.⁊.l.si
a qui.❡Itē possunt emere vendere[a] contrahere sicut ⁊ Chri
stiani possunt:vt.C.eo.l.nemo.❡Item non debēt Christia-
ni pro mercede aliqua se exponere seruitijs Judeorū in do-
mibus eorum:vt extra eo.ab omnibus.sed in agris seruire
⁊ laborare nō prohibentur:vt eo.tit.c.multorū.❡Itē com-
pellūtur Judei soluere decimas prediales.extra de deci.c.
terris.❡Item si Judei faciunt contra canonicas sanctio-
nes puniuntur realiter ⁊ personaliter.extra eo.c.in nonnul
lis.⁊.c.⁊ si.in si.de rap.c.in episcopatu.Bonifacius.

❡De apostatis. Rubrica.

1 ☞ Apostasia quid sit,⁊ quotuplex sit.
2 Pena apostasie secundum leges.
3 Pena apostasie secundum canones.
4 Apostata irregularitatis cui acquirat.
5 Apostate suprascripti filij cuius sint.
6 Apostate volenti redire ad monasterium ⁊ nolenti redire
quid fiet.

Apostasia dicitur te
1 merarius† excessus,vnde dicitur apostata
retro stans a bono proposito.Est autē tri-
b plex[b] apostasia,scilicet perfidie inobediētie
⁊ irregularitatis.❡Perfidie autē dicitur
apostasia quando quis recedit a fide catholica,vt fuit Ju-
lianus apostata:vt.ij.q.vij.non potest.❡Item inobediētie
vt quando quis sponte transgreditur preceptū vt fuit Adā
⁊ Eua:vel qui sacris canonibus obedire cōtemnit:vt.iij.q.
iij.alicui.extra de maio.⁊ obed.l.si quis.❡Item irregulari
tatis vt in clerico vel canonico vel monacho vel alio religio
so,qui suum ordinē derelinquit vel suum habitū abiecit vel
coronam vel tonsuram dereliquit.xx.q.j.eos.extra eod.c.j.
vel ad negotia secularia reuertitur:vt extra de vi.⁊ ho.cler.
c.ex literis.vel vxorem de facto accepit:vt extra de cle.cōiu.
c.ex parte.vel religionis habitum dimittit ⁊ alium assumit
2 xx.q.iij.c.j.⁊.ij.⁊ extra eod.c.j.⁊.c.tue fraternitatis.❡†Pe-
na apostasie fm leges est quod bona ipsius publicantur.
❡Sed hodie videtur quod bona sint monasterij ⁊ non pu-
blicentur:vt in auf.ingressi monasterium.C.de sacrosan.ec-
cle.nisi forte habeat filios vel cognatos quibus deferatur:
vt in auf.si qua mulier.C.eo.⁊.C.de aposta.l.j.⁊.l.apostata-
rum.❡Item repellūtur a testimonio nec possunt facere te-
stamenta:nec possunt capere legatum nec heredita.ex testa
mento.C.eo.l.hi qui.⁊.l.seq.❡Item repellūtur de ciuitate
sicut heretici.C.de sum.trini.⁊ fide catho.l.ij.C.e.l.fi.❡Sed
3 fm iura canonica alia pena imponitur.❡†Nam si aposta-
ta perfidie vt quia recedat a fide catholica:⁊ tunc pro here-
tico habetur ⁊ punitur vt hereticus quali autē pena puniū
tur heretici not.s.de hereti.❡Si autem est apostata inobe
dientie:tunc excommunicatur ⁊ efficitur infamis.iij.q.iij.si
quis venerit.⁊.c.cum ecclesiasticis.❡Si vero irregularita
tis vel religionis vt predixi efficitur infamis.ij.q.vij.alicui.
⁊ interim ad ordinem vel dignitatem nō possunt promoue-
4 ri:vt.l.dist.c.vlti.❡†Item quicquid acquirit suo monaste-
rio acquirit sicut seruus domino.xviij.q.ij.c.abbates.ff.de
acqui.posses.l.seruus.❡Item a suo monasterio vel religio-
ne potest capi ⁊ incarcerari.d.c.abbates.⁊ extra eo.c.a no-
5 bis.❡†Item filij qui nascuntur ex ipsis sunt famuli mona
sterij quia nascuntur de matrimonio de facto contracto:vt
lxxxi.dist.quidam.xxxij.dist.eos.secus si ex cōcubina vel fi-
mili.xv.q.vlti.contra militem.C.de incest.nup.auf.ex com-
6 plexu.❡†Et no.quod si apostate volunt redire ad religio-
nem ⁊ habitum recipere ⁊ deferre,sunt recipiendi ⁊ si mo-
nasterium nollet ipsos recipere debet a superiore compelli:
vt.xxvij.q.j.c.⁊ quia.cū simi.❡Sed si apostata vel religio-
sus fugitiuus nollet ad religionem redire debet suaderi vt
reuertatur,qđ si facere recusauerit capiatur ⁊ in graui car-
cere recludatur donec se conuerterit:vt extra eo.c.a nobis.

❡De pena blasphemantium Deum ⁊ sanctos ⁊ de
periurio. Rubrica.

1 ☞ Blasphemans Deum qua pena puniatur.
2 Blasphemans calore iracundie vel simili modo quomodo
puniatur.
3 Blasphemans beatam Virginem aut alios sanctos quo-
modo puniatur.
4 Blasphemās si est clericus quomodo puniatur de iure ca-
nonico.
5 Blasphemans episcopum vel ei iniurians quomodo pu-
niatur.
6 Blasphemans priuatam personam quomodo puniatur.
7 Blasphemans papam quomodo puniatur.
8 Imperatori maledicens ex leuitate an punitur.
9 Imperatori maledicenti propter infamiam irrogandam
quid fiet.
10 Jurans per Deum et deierans quomodo puniatur de iu-
re ciuili.
11 Juramentum quid contineat: et an iuramentum impube-
ris liget.
12 Periurantis pena que sit de iure canonico.
13 Deierans sponte an peccet mortaliter:⁊ quid sit periurium
⁊ an accipiatur solidus pro aureo in iure.
14 Juramentum quando faciendum sit.
15 Jurare per que liceat:⁊ si iuratum fuerit per que iurare nō
licet an seruari debeat.
16 Judei quomodo iurant.
17 Jurare que excusant ⁊ in quolibet iuramento multa intelli
guntur licet non exprimantur.

Si quis dominū deū
1 ⁊ saluatorem nostrum† Jesum Christum
filium suum vel Spiritum sanctū qui sunt
c vnum ⁊ idem blasphemauerit[c] vel iuraue-
rit per caput vel per capillos Dei nostri ꝙ
non licet fm leges est ad mortem puniēdus ⁊ est ratio:quia
per hoc fames ⁊ tempestates ⁊ terremotus adueniūt ⁊c.vt
in auf.vt non luxu.contra natu.§.⁊ quoniam.colū.vj.⁊ hoc
d si sponte ⁊ voluntarie fecit[d].❡†Si vero fecerit calore ira-
2 cundie vel ebrietate:vel dementia:tūc leuius punitur:vt.ij.
q.iij.§.si quis.⁊.§.notandū.fm Hof.facit de reg.iur.l.quod
3 calore.❡†Si autem beatam virginem Mariam aut alios
sanctos blasphemauerit cum hic nō sit expressa pena:⁊ deli
ctum sit graue puto istos tales pena extraordinaria punien
dos vel lingua vt in eo puniantur cum quo delinquunt.C.
commu.de succes.auf.omnes peregrini.ad fi.inspecta qua-
litate personarum:vt.ff.de extraor.crimi.l.j.⁊.l.fin.l.pe.§.in
Egypto.ff.de iureiur.l.si duo.§.fin.Nam maleficia non de-
bent esse impunita.ff.ad.l.aquil.l.ita vulneratus.de iudi.l.si
4 longius.❡†Sed de iure canonico si est clericus punitur a
iudice ecclesiastico in hoc quia pluribus diebus dominicis
sine vestibus debet poni ante ianuam ecclesiarum corrigia
ligata ad gulā dum missa cantatur:vt ab omnibus videa-
tur ⁊ quod septē diebus in pane ⁊ aqua ieiunet.❡Si a iu-

a ❡Vēdere.adde
tu ꝙ etiā poterit
prescribere ⁊c.x.
ann.gl.est singu.
dñi Ro.in.§.por
ro.xvj.qō.iij.re-
fert Cepo.consi.
lxxv.⁊ ibi ꝙ Ju-
deus pater pote
rit in iudicio ca-
pitali causam fi-
lij defendere.

b ❡Est autem tri
plex.Adde idez
vt per Cal.in ver
si.de aposta.con
sil.j.⁊ adde ꝙ p-
prie apostata di-
citur qui reliquit
habitu vt p doc.
in.c.j.de apost.⁊
per Arch.in.c.j.
de tēp.or.lib.vj.

c ❡Blasphema-
uerit.Adde an
maledicere dica
tur blasphema-
re vide Bart.in
l.item apud La-
beonem.§.j.ff.de
iniur.quē simpli
citer refert ⁊ seq
tur Joā.de ana.
in.c.ij.de maled.
⁊ Ang.Aret.in
tra.malefi.i ver.
verba iniuriosa
vbi ꝙ inquātum
verbare referun
tur ad Deuz est
idem.Et vide cō
siliū dñi mei do.
Barth.Soci.in
cip.Presupponi
tur in facto ꝙ q-
dam ebreus qui
cōsuluit ꝙ statu-
tū puniens blas-
phemantē hz lo-
cum ⁊ cōprehen
dit maledicentē:
quia idē est blas-
phemare ⁊ male
dicere.alleg.bal.
⁊ Ang.in.l.j.C.si
quis imper.ma-
ledic.et sanctum
Tho.ij.ij.q.xiiij.
ar.j.et refert idē
tenere do.Ma-
ria.Soci.eiꝰ ge-
nitorē in.d.ca.ij.
de maledi.

d ❡Fecit.adde tu
qđ quis qñ blas-
phemat ex quo
se oppugnat deo
incidit in heresim
scz qñ scienter et
appēsate hoc fa-
cit Tho.tit.ij.q.
xliij.arg.j.Et cal.
in titu.de iud.cō
silio.ij.

dice seculari debet condemnari in .xl. sol. si est diues quia sic delinquit: si autem non est diues in .xxx. vel .xx. vel in quinqz
5 solidis: vt extra de maledi. c. ij. ¶ †Si vero episcopum blasphemauerit ꝛ conuitium ei fecerit degradatur ꝛ depositus datur curie seculari puniendus .xj. q. iij. si quis sacerdotū. ꝛ si pena erit pecuniaria datur episcopo iniuriato ſm Gofr.
6 ¶ †Item si priuatam personā blasphemauerit punitur similiter inspecta qualitate ꝛ dignitate personarū. in auk. vt non luxu. cōtra natu. §. ꝛ quoniam. extra de maledi. c. j. ꝛ ij. tenetur etiam iniuriarum actione cum verbis fiat iniuria: vt. l. item apud Labeonem. §. qui turpibus. ꝛ §. cōuitium. §.
7 fin. facit extra de extraordi. crimi. l. pe. §. in Egypto. ¶ †Si vero papam blasphemauerit est deponendus ꝛ puniēdus: prout iudici videbitur: ita tamē vt pena illius sit alijs in ex-
8 emplum. extra de maledi. c. j. ¶ †Si vero imperatorē maledixerit si factum est ex leuitate non est curandum si propter
9 insaniam vel furorem est misera. dignum. ¶ †Si vero propter infamiam vel propter iniuriam irrogandam principi. debet ad ipsum principem remitti puniendus vt ex dictis ipsius facta pensari valeant ꝛc. vt. C. si quis imper. male. l. j.
10 ¶ †Si autem quis iurauerit per Deum ꝛ deierauerit, ſm ius ciuile Deum habet vltorem. C. de iureiur. l. ij. Et nihilominus potest a iudice puniri corporaliter ꝛ fustigari: vt. ff. de iureiur. l. si duo. §. fi. ¶ Item quia efficitur infamis[a]. C. de transac. l. si quis maior. vj. q. j. infames. ꝛ potest puniri crimine stellionatus ad penam extraordinariam exilij: vt. ff. de
11 crimi. stellio. l. fi. facit. ff. de infa. l. lucius. ¶ †Item no. ꝙ iuramentum cōtinet in se veritatem iudicium ꝛ iustitiam. extra de iureiur. l. ꝛ si Christus. §. Jacobus quoqz. ꝛ tale iuramentum tanꝙ licitum est seruandum: al's esset vinculū iniquitatis, quod esse non debet: vt extra de iureiur. c. quemadmodum. ꝛ intellige quando puberes iurant vel maiores: nā iuramentum impuberis non ligat eum nisi sit forte doli capax. ff. de iureiur. l. qui iurasse. ꝛ de libe. cau. l. fin. ¶ †Item
12 not. ꝙ pena periurātis est beneficij amotio. siue priuatio de iure canonico. extra eo. c. tuas. ꝛ c. ceterum. ꝛ quādoqz de-
13 positio. vt. xxv. dist. c. dominus. ¶ †Item not. quod ille qui sponte deierat mortaliter peccat. xxij. q. j. c. fi. Et dicitur periurium: falsa iuratio vel transgressio iuramenti liciti: vel mēdacium iuramento firmatum: ꝛ de hoc not. Gof. in summa sua. de iureiu. ꝛ not. C. de nup. auk. quod ei permittitur. in fi. Et scias ꝙ in iure ponitur solidus pro aureo: vt insti. de pena teme. litigan. §. j. ꝛ in auk. vt sena. l. non solum. §. j. colla. v.
14 ¶ †Item not. quod iuramentum non est indiscrete faciendum sed solū causa necessitatis vel vtilitatis: vt. d. c. ꝛ si Chri-
15 stus. §. Jacobus quoqz. ¶ †Item not. quod nō est licitum iurare per creaturas vel Deos falsos, sed tamen si iuratur seruandum est ſm Gof. xxij. q. j. Moueor duntamen sit licitum quod iuratur: quia multa fieri non debent, que tamen facta tenent ꝛc. Sed tamen licitum est iurare per crucē domini. xxij. q. v. qui periurat. ¶ Item per Euangelia. xxij. q. j. si aliqua. ¶ Item per ordines Angelorum. j. q. vij. ¶ Itē per salutem principis. ff. de iureiur. l. qui per salutē. ¶ Item per altare sanctum vel per reliquias sanctorum. xxij. q. j. habemus aliter non licet Christianis iurare: vt extra de iureiu-
16 ran. c. ꝛ si Christus. ꝛ ibi not. circa princi. ¶ †Sed Judei iurant ſm legem suam, vel secūdum preceptum Moysi. C. de iude. l. si quis. vij. q. j. deniqz. j. q. j. qui studet. v. q. v. hoc autē.
17 cum simi. ¶ †Item not. quod difficultas ꝛ necessitas excusat quem a iuramēto, extra eo. c. breui.[b] ¶ †Item impossibilitas ꝛ alia plura: vt not. extra eo. c. quemadmodum. in glo. not. quod pleriqz ꝛc. ꝛ not. in. c. petitio. in glos. et not. quod licet ꝛc. ¶ Nam in quolibet iuramento multa intelligūtur: licet non exprimantur, vt nota. s. circa finem proemij huius questionis.

a ¶ Infamis. adde Jo. Cal. in ti. de iureiu. cōsi. v. Et adde ꝙ qui non facit pmissa iurata, cadit ab actione. d. l. si qs maior. ꝛ dicit alexan. in cōsi. lxxvj. col. iij. in. v. volu.

b ¶ C. breui. adde glo. in. d. c. breui. ꝛ Alexan. in consil. xcij. in. j. volu. col. v. ver. itē posito. ꝛ adde ꝙ etiā iusta causa excusat a periurio, vt per eundē Alex. in cōsi. cxxiij. eo. volu. col. ij.

¶ De pena committentis sacrilegium. Rubrica.

1 ☞ Sacrilegium quid sit ꝛ quādo committatur: ꝛ preses debet contra sacrilegos inquirere ꝛ captos punire.
2 Sacrilegorum pena que sit.

1 Sacrilegiū est quando† quis aufert vel furatur rem sacram de loco sacro vel de ecclesia vel de monasterio. Et dicit̄ res sacra, corpus domini, reliquie sanctorum vel libri diuini officij: ꝛ vestes sacre siue sacrate diaconorum siue prepositorum cum quibus diuina officia celebrantur. ¶ Itē pecunia sacra ꝛ religiosa ꝛ res dedicata ꝛ relicta ad ecclesiam fabricādam: vel ad vestes sacras comparandas vel paramenta altaris: vel sacra vasa: vt calices ꝛ turibula ꝛ similia cum quibus diuina constituuntur mysteria: vt. ff. ad legem iul. pecu. l. lege. in prin. §. j. ꝛ §. non sic. ꝛ. l. diuus. ꝛ. C. de sacrosanc. eccle. l. sancimus. ꝛ ff. de furt. l. si nondum. ꝛ instit. de re. diui. §. sacra. ¶ Item si auferatur sacrum de non sacro non committitur sacrilegiū secundum ius ciuile: vt. d. l. diuus. sed committitur furtum vt ibi. Sed de iure canonico committitur sacrilegium, siue res sacra auferat̄ de loco sacro vel dedicata, siue non. xxvij. q. iiij. quisquis. quod forte in hoc casu preualet iuri ciuili. ¶ Item dicitur locus sacer qui consecratus est per pontificem. instit. de re. diui. §. nullus. ꝛ §. sequen. ꝛ in auk. vt in priua. domi. sacra myste. non fiant. colla. v. ¶ Item committit quis sacrilegium qui errat in fide catholica, siue in articulis fidei. ¶ Item qui cōtemnit fidem catholicam: vt in auk. de man. princi. §. si vero canonicum. colla. iij. ꝛ facit. C. de sacrosanc. eccle. l. placet. in fi. ꝛ. l. iubemus. xvij. q. iiij. §. quia autem. ¶ Item cōmittit quasi sacrilegium qui dubitat an ille sit dignus quem princeps elegerit. ¶ Item ꝛ ille qui in sua prouincia procurat vt officium habeat. Sed si sponte fuerit ei oblatum euitat penam. C. de crimi. sacrile. l. ij. ꝛ. iiij. ¶ Itē debet preses prouincie sollicite inquirere cōtra sacrilegos et ipsos captos debita pena punire. ff. ad legē iul. pecu. l. man-
2 datis. ¶ †Pena autem sacrilegorum est: vt quandoqz dentur bestijs, quandoqz comburantur, quandoqz ad furcas damnentur. Sed tamen est imponenda pro qualitate personarum ꝛ pro etate delinquentis: in minore enim etas miseratione indiget: vt. ff. de minorib. l. auxilium. §. in delictis. ¶ Item pro tempore an fiat necessitate famis: vt extra de fur. c. si quis necessitate. ¶ Item pro sexu mulierum pro rei qualitate, ꝛ simile. ff. ad legem iuliam pecu. l. sacrilegij pena. ¶ Item punitur pena extraordinaria ꝛ aliquando capitali: vt. ff. eo. l. sacrilegi capite ꝛc.

¶ De sortilegijs ꝛ mathematicis. Rubrica.

1 ☞ Sacrilegi qui sint.
2 Diuinandi species quot sint.
3 Geomantia an sit reprobata.
4 Idromantia aeromantia ꝛ pyromantia an sint illicite.
5 Nigromantia ꝛ alia que fiunt per incantationes spirituū: ꝛ inuocationem idololatrie: an sint illicite.
6 Diuinatio que fit pro furtis inueniendis vel alijs occultis sciendis an sit illicita.
7 Diuinationes que fiunt propter vite salutem an sint illicite.
8 Pena sacrilegorum in illicitis: que sit secundum leges.
9 Sacrificia illicita facientes, adorantes idola. vel statuas illicitas, quomodo puniantur.
10 Celicole an pro hereticis habeantur ꝛ puniantur.
11 Sacrilegi, siue clerici siue laici quomodo puniātur: ꝛ an aliquando sors licita sit.
12 Sors in iure ciuili quando concedatur.
13 Mathematicus quis sit: ꝛ quomodo ipse ꝛ consulēs puniuntur: ꝛ quomodo alias vocatur.
14 Magicis est prohibitum accedere ad domum alterius causa faciēdi istam artem: alias quomodo punitur magicus et illum vocans.
15 Astrologo que permittant̄ diuinare: ꝛ quomodo punitur.
16 Magicam artem docens ꝛ addiscēs qua pena plectantur.
17 Magicis artibus inducentes animos mulierum ad libidinem quomodo puniantur.
18 Uentos imbres ac tempestates facientes venire quomodo puniantur.
19 Uentos ac tempestates prohibens an premium recipiat.
20 Accusare permittitur cuilibet istos ꝛ etiam vtentes, nec dignitas aliquem a pena excusat.
21 Occidere non licet propria autoritate suprascriptos sed bene capere ꝛ ad iudicium ducere.

1 Videamus ꝙd sit sortilegus vel mathematicus. †Et quidem dicitur sortilegus a sorte: nam sors est ars diuinandi, proprie in mala parte accipitur. Sortilegi sunt qui sub nomine ficte religionis per quasdam artes quas appellant sortes sanctorū vel apostolorum scientiam diuinandi profitentur ꝛ dicūt. xxv.
2 q. j. c. j. ¶ †Species diuinandi sunt multe que numerantur.
3 xxv. q. iij. igitur. ꝛ. v. q. v. episcopi. ꝛ. c. nec mirū. ¶ †Sed geomantia que fit in terra ſm quosdam theologos nō est damnata cum sit approbata ꝛ de approbatis per sanctam ecclesiam

4 siam Romanã vnde nõ deliquit q in ea se exercet. ¶ †Alia
fit in aqua ⁊ vocatur idromantia. ¶ Tertia fit in aere ⁊ vo
catur aer omantia. Alia in igne ⁊ vocatur pyromãtia ⁊ iste
omnes sunt illicite ⁊ reprobate: vt.d.c.igitur.⁊.xxvj.q.v.nõ
5 oportet.⁊.c.aliquãti. ¶ †Item ⁊ omnes ille sunt illicite que
fiunt per incantatores spirituum vt nigromantia ⁊ similes
6 vt per inuocationẽ idololatrie. ¶ †Item ⁊ illa que fit pro
furtis inueniendis: vel alijs occultis sciendis: vt extra eo.c.
ex tuarum.⁊.xxvj.q.ij.illud.⁊ questio.v.sortes.⁊.§.peruenit.
7 ¶ †Item ⁊ ille prohibite sunt que fiunt propter huius vite
8 salutem: vt.xxvj.q.ij.qui.⁊.c.illud. ¶ †Est autem pena sorti-
legorum in istis illicitis sm leges pena capitis ⁊ libri ipsorũ
debent comburi: vt.C.de hereti.l.in hoc.§.nemo.in fin.⁊.C.
9 de mathemati.l.nemo. ¶ †Item ⁊ illi qui faciunt illicita sa-
crificia vel adorant Idola vel statuas illicitas capitali pe-
na puniuntur: vt.C.de Sarrace.et Paganis.l.ij.⁊.l.nemo.
10 ¶ †Celicole qui celum adorant vel planetas pro hereticis
habentur: vt.C.de iudeis ⁊ celico.l.celicolarum.⁊ pro here-
ticis puniuntur: quali autem pena puniuntur heretici ⁊ dã
11 nantur.s.de hereti.plene not. ¶ †Secũdum canones pena
clericorum est depositio.⁊ laici istos consulentes excommu-
nicant: vt.xxvj.q.v.si quis episcopus.⁊ presbyter.j.q.j.amo-
ueantur.⁊ hoc quãdo fit ex voluntate non ex necessitate: sed
a si ex necessitate fiat sors licita[a] est si fiat cum symbolo, id est
cum illo, credo in vnum Deum ⁊c. vel oratione dominica,
scilicet pater noster ⁊c. vel cum missa ⁊ similibus: vt.xxvj.q.
ij.no.eadem.q.c.non licet. vtputa cum duo electi sunt paris
bonitatis ⁊ non potest alij gratificari propter scandalũ eui-
tandum: tunc possunt plures chartule haberi: ⁊ in vna scri-
batur electus vel quid simile vt episcopus ⁊ ponatur super
altari ⁊ veniat ⁊ det eã cui vult, ⁊ ille habebitur electus qui
habebit chartam illam scriptam, ⁊ preferatur alteri: nam
in talibus propter discordias sopiendas sors fieri potest si-
cut Mathias apostolus fuit sorte electus ⁊ in talibus nul-
lus obligatur, neq3 in electis in pastorem: vt extra eod.c.ec-
12 clesia nostra. ¶ †Item propter lites[b] dirimẽdas sors in iu-
b re ciuili conceditur: vt.C.communia de lega.l.si duobus.ff.
de iudi.l.si cum ambo.institu.de lega.§.euictionis.ff.de fi-
deicommiss.liber.l.generaliter.§.si quis alienum.ff.fami.er-
ciscũ.l.si que sunt. ¶ In his enim ⁊ similibus diuinatio vel
sors non est aliquid mali.⁊ nõ sequitur inde pena: quia tunc
talis sors tollit dubitationem ⁊ diuinam indicat volunta-
13 tem: vt.xxvj.q.j.sors. ¶ †Mathematicus autem dicitur a
mathesis quod est diuinatio ⁊ proprie dicitur mathemati-
cus qui vtitur arte magica: ⁊ non solum iste capite punitur
sed etiam ille qui talem consuluit super talibus exercendis.
C.eodem.l.nemo.⁊ isti tales quandoq3 vocantur augures
14 ⁊ quandoq3 aruspices: vt.d.l.nemo. ¶ †Istis prohibitum
est accedere ad domum alterius causa faciẽdi artem istam
magicam: alias comburuntur ⁊ ille qui eum vocauit depor
15 tatur ⁊ ipsius bona publicantur.C.eod.l.nullus. ¶ †Item
not. quod permittitur astrologo vera diuinare, non falsa.ff.
de iniu.l.item apud Labeonem.§.si quis astrologus. vel ca
16 pite punitur, vt ibi no. ¶ †Item quod ille qui doceat istam
artem magicam aut nigromãtiam ⁊ ille qui addiscit pena
17 capitali punitur: vt.C.eo.l.ij.⁊.l.culpa. ¶ †Itẽ ⁊ illi qui ar-
te magica vel per demonum inuocationem vel coniuratio-
nem reflectũt animos mulierum ad libidinem vel cum ima
ginibus vel similibus vel experimẽtis maleficis dantur be-
stijs feris lacerandi vt tali crudeli morte moriãtur: vt.C.eo.
18 l.multis. vel decapitantur. ¶ †Et simili pena puniũtur illi
qui faciũt venire tẽpestates ⁊ ventos ⁊ imbres qui fructus
19 ⁊ vindemias absorbent: vt.C.eo.l.eorũ. ¶ †Sed iste qui ob-
uiat talibus prohibet talia fieri vel ne tempestates ⁊ imbres
⁊ venti veniant, vt fructus ⁊ vinee nõ ledantur, iste non pe-
na sed premio dignus erit: vt.d.l.eorum.sm Accur.et in.l.
20 nullus.⁊c. ¶ †Item not. quod quilibet admittitur ad ac-
cusandum contra istos ac si delinquerent in.l.iul.maiesta.⁊
conuicti grauiter puniũtur, in culeo enim, id est in sacco de
corio cum feris bestijs vel culeo ponuntur vt ita moriantur.
¶ Et non solum predicti sed etiã qui talibus artibus vtun-
tur nec vllus excusatur pretextu dignitatis quin puniatur:
21 vt.C.eo.l.fin. ¶ †Et not. quod non licet alicui propria auto-
ritate istos occidere alias presumptio est contra istos vel qd
faciunt ne idem suum facinus publicent: vel sub hoc prete-
xtu de inimico suo vẽdicent ⁊ si occiderint puniuntur.l.cor-
nelia de sica.ad mortem. ¶ Sed licitum est istos tales cape
re ⁊ ducere ad iudicium sine pena: vt.C.eo.l.fin.⁊ facit.C.de
iudeis.l.nullus.⁊.C.vbi sena.vel clarissi.l.j.⁊ est argu. quod
non licet offendere bannitum vel malefactorem captum sed
licitum est istos tales in fortiam communis ducere, non ta-
men offendere vt dictum est.

¶ De pena violan.sepulchrum. Rubrica.

1 ☞ Actio ciuilis competit cõtra violatores sepulchrorũ:
⁊ quando locum habeat, ⁊ an publicetur domus ad quam
portatum fuit aliquid detractum sepulchro.
2 Fisco inquantum puniatur qui aliquid detrahit sepulchro
⁊ an talis committat sacrilegium: ⁊ an iudex hoc negligẽs
punire puniatur.
3 Actio criminalis competit contra extrahentes corpora vel
ossa defunctorum a sepulturis: ⁊ qua.l.tenetur impediens
aliquem sepeliri: ⁊ an istud delictum irroget infamiã: et an
sepulchrum reficere liceat sine pena.

1 Sciendum† est quod
contra violatores sepulchrorum duplex est
remedium, scilicet ciuilis actio ad interesse
si agitur ciuiliter ⁊ competit domino sepul-
chri: ⁊ cognatis vel heredibus defuncti pro
iniuria sibi facta in centũ aureis: sed alij cuicunq3 agere vo
lenti centum aureorum.ff.eod.l.iij.§.j.⁊.ij.nam ista actio est
popularis: ⁊ competit cuilibet sed prius illi cuius interest:
vt.d.l.iij.§.finali. ¶ Et hoc locum habet si statua vel saxum
amoueatur de sepulchro.ff.eo.l.iij.⁊.l.sepulchra.⁊.l.sequẽ.⁊
datur actio in factum ad interesse: vt.ff.eo.l.pe. ¶ Et si alle-
go quod detractum fuerit aliquid de sepulchro alicuius et
deportatum ad domum alicuius talis domus publicatur
2 ⁊ fisco applicatur: vt.C.eo.l.ij. ¶ †Item punitur fisco in de-
cem põdus auri qui sacra marmorea: vel columnas vel aliã
materiam extrahit de sepulchro ⁊c.C.eo.l.qui sepulchra.cõ
mittit etiam sacrilegium qui talia facit.C.eod.l.pergi. ¶ Et
iudex qui hoc punire neglexerit punitur in libris viginti au
3 ri: vt.C.eo.l.iij. ¶ †Et est alia actio criminalis contra ipsos
qui corpora defunctorum vel ossa extrahunt de sepulchris
sine armis: nam si sunt viles persone: vt.C.de secũ.nup.l.hu-
milem. isti tales summo supplicio afficiũtur honestiores au-
tem in insulam deportantur vel relegãtur vel in metallum
damnantur: vt.ff.eo.l.fin. ¶ Si vero manu armata faciunt
capite puniuntur.ff.eod.l.iij.§.aduersus.⁊.l.finali. ¶ Item
tenetur.l.Juli.de vi qui impedit aliquem sepeliri: vt.ff.eod.
l.sepulchri violati. ¶ Item irrogat infamiam istud delictũ
vt.ff.eod.l.j.⁊ de mor.inferen.l.j.in fine. ¶ Sed reficere licet
sepulchrum sine pena: vt.ff.eodem.l.ij.⁊.l.sepulchra.

Deo gratias. Amen.

¶ De pena plagiarij. Rubrica.

1 ☞ Plagium quid dicatur.
2 Plagij pena in quibus locum habeat: ⁊ quãdo excusantur
a plagio.
3 Plagij delictum dolum ⁊ scientiam desiderat ⁊ alio modo
plagium dicitur.
4 Plagij accusatio an sit publica: ⁊ quando quis a plagio ex-
cusatur.
5 Pena huius delicti que esset olim, ⁊ que nunc sit.
6 Capitalis pena pluribus modis dicitur.

1 Plagium† autem di-
citur a plaga vel dolore qui infertur a pla-
2 giario plagium cõmittendo. ¶ Habet† au-
tem locum pena plagij in illo qui liberũ ho-
minem vel seruum alienum sciens vendidit
vel alio modo obligat, seu alienat donando vel in dotẽ dan
do: vt.ff.ad legem Fabi.de plagia.l.lege fauia. ¶ Item te-
netur de plagio qui aliquem ligatum hominem tenet vel ce
lat: vt.C.eod.l.eum. ¶ Item qui seruo alieno suasit vt a do-
mino aufugeret.ff.eo.l.eum qui.⁊.l.nõ statim.§.lege. ¶ Itẽ
⁊ ille qui liberum hominem sciens pro seruo emit: vt.ff.eo.l.
j. ¶ Item habet locum in eo qui seruum alienũ scienter vel
quemlibet alium hominem liberum capit vel seducit fura-
tur vel exportat de loco ad locũ vel de vna ciuitate ad aliã
ciuitatem vel locum: vt.C.eo.l.quoniam. ¶ Si autem crede
ret seruum alienum exportare vel vendere bona fide de vo-
luntate domini vel crederet seruum esse suum iustis ratio-
nibus motus vel filium suũ esse: tunc non tenetur: vt.ff.eod.
3 l.leges.si bona fide possidebat seruum vel filium. ¶ †Nam

a ¶ Sors licita est. Adde tu et vide Bal. in.l. meminimus.C.qñ ⁊ qbus quar. pars. lib.x. vbi nunq̃ res dirimunt sorte nisi in casibus a iure permissis, al's cõtinent peccatũ. Et no. q in beneficialib9 nõ est locus sorti. ita singulariter Cardi.in.c.licet.colũ. vlt. extra de proba. contrariũ tamẽ videt velle in suo cõsil.xv. Sed tu pro cõcordia: vide Felyn.in.c. capitulũ.col.fin. de rescrip.

b ¶ Lites. adde tu ⁊ vide Bar.in.l. ij.§.ex his.et ibi doc.ff.de verbo. obli.⁊ Alex.in.l. huiusmodi.§.si. ff.de leg.j. Et intellige quod dirimunt sorte lites, qñ est dubium in iure nõ autẽ quãdo est dubium in facto, ita dixit Jo.an.in.c.licet causam.de pba. qr actus est null9 per dubietatẽ facti.l.duo sunt Titij.ff.de testa.tut. ⁊ qui affirmat factum debet illud probare.l.ei qui. ff.de proba.

In hoc delicto desideratur dolus et scientia sicut etiā in cornelia de sica.l.in lege.et in falso:vt.ff.de fal.l.impuberem.§.si ei seruo.sm Accur. ¶ Itē dicitur alio modo plagium:quia ille qui furatur filium alterius:et ducit de loco ad locum infert plagam cordibus parentum et dominorum quando fu
4 ratur seruum illorum. ¶ † Item not.quod illa accusatio est publica:et cōpetit cuilibet:vt.C.eo.l.plagiar. ¶ Excusatur autem quis si seducit filium alienū:vel seruum qui iusta opi
5 nione ductus credebat esse suum:vt.C.eo.l.plag. ¶ † Item not.quod in isto delicto olim secundum iura digestorū erat pena ciuilis et pecuniaria:vt.l.eo.l.fin.hodie vero sola criminalis imponit̄,vnde si seruus vel liber in hoc delinquit bestijs subijcitur:ingenuus vero gladio cōsumitur nobilis autem in metallum damnatur:et sic est in quolibet casu pena
6 capitalis:vt.C.eod.l.fina.et.l.quoniam. ¶ † Nam capitalis pena dicitur pluribus modis vt quando quis vltimo supplicio afficitur per mortem vel est aqua vel igni interdictus vel deportatur vel in metallum damnatur:vt.ff.de penis.l.ij.et.l.capitalium.insti.de publi.iudi.§.publicorum.et.§.seq.

¶ De collegijs illicitis. Rubrica.

1 ☞ Collegia que conceduntur:collegia regulariter sunt prohibita,facientes collegia illicita causa proditionis qua pena puniuntur.
2 Collegijs duobus aut duobus societatib⁹ asscribi nō licet.
3 Publicanus vel eius familiaris exigens per fraudē plusq̄ debeat quomodo punitur.
4 Incidens in vectigal vi vel tempestate:excusatur publicanus potest prorogare terminum illi qd soluere debet:et indebite solutum repetitur ratione fuge vel ignorātie seruorum vel animalium pro quibus soluitur datium:an excusetur quis a pena:et an a datio.
5 Collegia dicuntur illicita que nō sunt a iure cōcessa:et quedam sunt expresse prohibita.

a ¶ Quod isti seditiosi. Adde tu et vide Alexā.in consi.iij.col.fi.in j.volu.et ibi qualis debeat esse pena cōtra seditiosos et conspiratores quādo pena non est statuta.

1 Sciendum est † quod quedam sunt collegia concessa a iure vt collegium publicanorum:et dicuntur publicanū quia cōducūt aliquid a fisco,vel aliquod datium vel gabellam:vt.ff.de pub.l.j.§.publicani.nam licitum est habere collegium et societatē vectigalium facere:et etiam licitum est causa fodiendi metalla:vt fit in massa de Mantua:vel causa fodiendi salem,vt fit Janue,vel causa panis faciēdi vt pistores vel fornarij:vt.ff.qd cuiusq; vniuer.nomi.l.j. ¶ Item decuriones possunt habere collegium:vt.C.de natu.libe.l.si quis.et.l.quisq̄.C.de decur.l.ij.§.nominatim.et.§.fi. ¶ Item scholares.C.de iurisd.om.iudi.l.fin. ¶ Item iudices seu aduocati:vt.C.de aduo.diuer.iud.l.fori.et.l.cum aduocati.et.l.nemini.et.l.peritorem. ¶ Item religiosi.C.de sacrosan.eccle.l.j.quod et potest dici in similibus. ¶ Sed regulariter collegia sunt prohibita:vt C.de colleg.illi.l.iij.§.in summa.vnde notandum est quod si quis facit collegium illicitum vel societatem illicitam causa proditionis faciende in vrbe Romana vel in prouincijs vel in ciuitate vel forte idē in alio loco capite punitur:vt.ff.ad legem iul.maiesta.l.j.et.l.maiestatis.et.C.de seditio.l.j.vel pu
2 nitur.l.Julia de vi publica:vt.ff.eo.l.ij. ¶ † Item not.quod non licet alicui de duobus collegijs siue de duobus societa
3 tibus esse:vt.ff.eo.l.non licet. ¶ † Et no.quod si publicanus vel datiarius,id est exactor datij,vel gabelle exigit per fraudem amplius q̄ debet in duplum reddere compellitur et si per vim facit in quadruplum:vt.ff.de publi.l.j.§.publicani.et.§.seq.et.l.si vltra. ¶ Idem et si familiares dictorum publi
4 canorum fecerint:vt.ff.eo.l.cotem. ¶ † Itē no.quod si quis incidit in vectigal vi vel tēpestate quod excusatur:vt.ff.eo.l.fin.§.si propter. ¶ Item not.quod publicanus potest prorogare terminum illi qui soluere debet:et si quid indebite solutum est repeti potest:vt.d.l.fi.§.fina. ¶ Item quod ratione fuge seruorum vel animalium de quibus solui debēt datiū vel vectigal quis excusat̄ a pena:sed nō a solu.datij. ¶ Excusatur enim ratione fuge vel ignorantie:vt.ff.eo.l.interdū.
5 §.secundum.et.§.seq.et.l.imploratores.et.l.seq. ¶ † Itē not.qd omnia collegia dicuntur illicita que non sunt a iure concessa:vt que sunt a iure prohibita.C.de here.insti.l.collegiū.et.ff.eo.l.iij.§.in summa.et.l.collegia. ¶ Sunt autem quedā expresse prohibita,vt iudeorum.C.de iudeis.l.j.et hereticorum:vt.C.de hereticis.l.ij.et.l.sequenti.et.l.arriani.idem in similibus est dicendum.

¶ De seditiosis. Rubrica.

1 ☞ Seditiosus quis dicatur:et qua pena puniatur:et an bannum succedat in locum deportationis.

1 Editiosus † autē dicitur ille qui seditionem vel proditionē tractat de aliqua ciuitate vel castro habendo vel dando causam faciendi guerram cōtra publicam vtilitatem vel tractat facere nouitatem in ciuitate,vel nouitatem contra publicum et bonum statum ciuitatis vel tractat se fieri dominū terre,vel loci alterius ad turbam populi,vel similia contra publicam vtilitatem:iste talis capitali pena punitur.C.de sedit.l.j.et.ij.vel tractat perditionem de terra et dare eam inimicis vel quid simile:et iste talis ad mortem punitur:vt.C.de re mili.l.proditores.ad legem Jul.maiesta.l.pe. ¶ Item si occupauerit aliquod castrum et guerram faciat sue ciuitati vel communi vel si offendat et rebellet suo cōmuni:vt.C.eo.l.j. ¶ Item non solum iste sed alij agentes et consentientes scienter perueniendo ad actum et opem et auxilium dando et fauorem et operam dando ad talia facienda:vt.C.de episco.et cleri.l.si quenq̄.C.de accusa.l.non ideo.ff.de furt.l.in furti.§.ope.de adul.l.si is cuius.ff.de sica.l.nihil interest.de parrici.l.vtrū.ff.ad.l.aqui.l.item mela.§.si alias.et.§.item cū eodem. ¶ Et dixi perueniendo ad actum quia sola cogitatio nō meretur penam.ff.de penis.l.cogitationis.vel potest dici quod isti se
a ditiosi^a qui prouocant tumultum vel rumorem populi puniuntur pro qualitate dignitatis vel in furca vel subijciuntur bestijs aut in insulā deportantur:vt.ff.de penis.l.si quis aliquid.§.si autores.vide Bart.in.l.capitalium.§.solent.ff.de pe. ¶ Sed in locum deportationis hodie successit bannum perpetuum:vt not.institu.quib.mod.ius pat.potesta.solui.§.relega.facit.ff.ad legem iuliam de vi publi.l.qui cetu.et de incen.rui.et naufrag.l.quo naufragium.§.non tantum.cum simi.Si vero hoc fiat in vrbe Romana,punitur.l.iulia maiesta.ff.ad.l.iul.maiest.l.j.et.ij.

¶ Incipit liber Tertius.

¶ De priuatis delictis. Rubrica.

1 ☞ Priuata delicta que sint.
2 Accusare qui permittuntur in delicto priuato.

1 Upra dictum est de publicis delictis que maiora sunt q̄ priuata delicta:vnde restat videre de priuatis delictis. ¶ † Et possunt dici regulariter omnia delicta esse priuata que non connumerantur inter publica.sicut dicuntur omnes contractus stri
2 cti iuris qui non connumerant̄ inter bone fidei. ¶ † Et no.quod in priuato delicto nullus admittitur ad accusandum nisi sua interfit:vt.ff.de priua.delic.l.si vero.et.C.de fur.l.manifestissimi.circa prin.cum simili. ¶ Fallit in certis casibus exceptuatis in quibus quilibet ad accusandum et denunciādum admittitur:licet non connumerentur inter publica crimina secundum iura ciuilia.l.j.ff.de publi.iudi.vt in crimine heresis:vt.C.de hereti.l.manicheos.extra eod.c.vergentis. ¶ In crimine simonie.extra de simo.c.licet heli. ¶ In crimine sacrilegij.C.de episco.et cleri.l.si quis in hoc genus.Idem in similibus:vt not.S.de his qui accusare prohibentur.in fin.titu.§.in summa not.

¶ De furtis robarijs et latrocinijs. Rubrica.

1 ☞ Furtum quid sit,et quotuplex sit.
2 Furti actio duplex est scilicet criminalis et pecuniaria:et cui datur actio furti.
3 Furtum an sola cogitatione vel verbo fieri dicatur.
4 Furtum dicitur quando fit inuito domino rei furtiue.
5 Furti an teneatur qui furtum committit credēs dominum permissurum:et rationabiliter credit:et quid si aliquo errore ductus:et quid si credat facere domino inuito et tamen sit volens.
6 Furti an teneatur qui rem suam apud aliū existentem surripit:et quid in re communi,et quid si emisti rem meam bona fide:et

fide:z ego eam tibi surripio.

7 Furtum est quod occulte fit:z licet rapiens sit fur.tamē alia pena punitur.

8 Furti non solum agitur ciuiliter ad penam sed z cōdictione furtiua:z licet actum sit ciuiliter,nihilominus agi potest criminaliter.

9 Fur qualiter pena corporali puniatur per commune loci.

10 Latrones famosi qualiter puniantur.

11 Furtum de iure ciuili scripto non videtur punire morte: et quomodo iure Lombar.puniatur.

12 Fur z latro quomodo diffe.z vbi lex Lombarda sibi locum vendicet.

13 Lex Federici impera.quod si quis quinqz solidos furatus fuerit suspendatur:an sit seruanda.

14 Robariam aliqui fecerunt z in ipsa sunt capti:qui nullam aliam fecerunt vel non fecerunt in illa iurisdictione: an laqueo suspendantur.

1 Furtum est contrectatio†rei aliene inuito dño zc.vt.ff.de fur.l.j.insti.de obli.q̄ ex delic.nasc.in prin. ¶Et no.q furtū aliud est manifestū aliud nō manifestum. Manifestū dicit̄ quādo cū re furtiua deprehēdit̄ fur anteq̄ veniat ad locū destinatū. ¶Nō
2 manifestū est qñ nō deprehēdit̄ fur.vt.ff.e.l.ij.z.l.seq. ¶†Et not.q̄ pro furto agit̄ dupliciter.s.criminaliter z pecuniariter ad penā pecuniariā pro furto nō manifesto dat̄ actio dupli furti in duplū pro manifesto in quadruplum:vt instit.de obl.que ex deli.nas.§.plu. ¶Et dat actio furti cuilibet cui[us] interest:vt.C.eo.l.manifestissimi.ff.e.l.vtriqz.§.si res.z.l.creditor.Criminaliter vero ad penam corporalem:vt in auth.vt nul.iudi.§.si vero.colū.ix.C.de ser.fugiti.auth.sed nouo iure.
3 ¶†Et not.q sola cogitatione nō fit furtū,neqz verbo:vt.ff.eo.l.j.z.l.si quis vxori.l.neqz verbo.z.l.inficiādo.z.l.falsus.
4 §.si qs. ¶†Et dicit̄ fieri furtū quando fit inuito dño rei furtiue qui semp presumit̄ inuitus nisi probet̄ volēs.ff.eo.l.qui
5 vas.§.vetare. ¶†Sed si qs cōmittit furtū credēs dñm permissurū z iuste z rationabiliter credat: vt q: est filius vel p
a pinquus[a] vel amicus tūc nō tenet̄ furti:vt insti.de obli.que ex delic.nascū.§.placuit.vel tenetur furti:vt.ff.eo.l.is qui te. Sed si credat facere domino inuito licet sit dominus volēs peccat,non tamē dominus agit furti:vt.C.eo.l.omnes.§.fi. ¶Et idem in aliquo errore ductus facit:vt insti.vi bo.rap.
6 §.quia tātum. ¶†Sed quid si res mea est apud te:z ipsam
b surripio.[b] ¶Respon.nō est furtum nec teneor furti nisi tua intersit.ff.eo.l.qui iniurie.§.si ex donatione.sed in re cōmuni aliud est:q: est furtū.ff.e.l.socius. ¶Si autem emisti rem meā bona fide z ego eā tibi surripio teneor furti.ff.e.l.cū res.
7 §.j.z.l.si is qui rem.sed tamen res non est furtiua zc. ¶†Et no.q furtū est q̄ occulte fit z p̄cipue de nocte:vt.ff.e.l.j.z licet qui rapit vi sit fur.tñ alia pena punit̄:vt instit.vi bo.rap.
8 in prin. ¶†Itē not.q̄ nō solū agit̄ furti ad penam ciuiliter dico sed cōdictione furtiua ad ipsam rē:vt.ff.de cōdic.fur.l. si pro fure.§.furti. ¶Sed licet sit actum ciuiliter,vt dixi nihilominus potest agi criminaliter: vt.C.qñ ciui.act.cri.pre
9 iudi.l.j.C.de fur.l.fi. ¶†Sed quali pena corporali punitur iste qui furatur per cōmune ciuitatis vel loci. ¶Respon.dicūt doct.aut est publicus z famosus fur qui accusatus est z assuet[us] pluries furari.l.bis vel vltra:z est infamat[us] de hoc: quia binus actus inducit consuetudinē zc.de eps.aud.l.iij. in fi.z qui sepius delinquit grauius punit̄ zc.z reiteratio delicti auget penam zc.ff.de priua.delic.l.nunq̄.in prin.z ar. de pe.l.aut damna.§.quisquis.z.ff.eo.de pe.l.capitalium.§. solēt.z.C.de pe.l.impunitas.cū simi.z tunc iste talis laqueo suspenditur.ff.de pen.l.capitalū.§.solent.z.§.famosos.z.§. grassatores.vbi de hoc etiā not.vide etiam Bal.in auth.sed nouo iure.C.de ser.fugi.z hoc quantū ad penam corporalē infligēdam. ¶Si autē alicui factū est furtum ciuiliter agit
10 ad damnū:tunc locū habet q̄ in princi.dixi. ¶†Latrones autē qui in itineribus aut domibus vel in mari cū armis: vel sine armis homines per vim spoliant z derobāt:et sunt famosi,id est infamati cōsueti pluries derobare,illi debēt laqueo suspēdi in locis vbi tales robarias fecerunt:vt in.d.§. famosos.z in.d.auth.sed nouo iure.z ita de cōsuetudine ob
c seruatur. ¶Sed de iure[c] ciuili scripto nō videtur† q̄ p̄ fur
11 to quis debeat mori:vt in auth.vt nul.iud.§.si vero criminis. col.ix.sed debeat fustigari,vt ibi patet:de iure autem Lombardorū fur pro primo furto oculū amittit:pro secūdo autē nasum:pro tertio suspenditur laqueo vt in Lombar.de fur.
12 §.de latronibus. ¶†Et est differētia inter furem z latronē: vt.d.auth.sed nouo iure.que lex Lombarda vendicat sibi locum in prouincia Lombardie:z nō alibi: quia reges qui illas leges condiderunt non ligauerunt nisi subditos:vt in.l. cunctos populos.C.de sum.trini.z fide catho.z.ff.de iuris.
13 om.iudi.l.fin.cum simi. ¶†Sed nunquid seruabimus legē Federici imperatoris positam in vsibus feudorū, vbi dicit̄ q̄ si quis furetur seu furatus fuerit quinqz solidos laqueo suspendatur sub titu.de pace tenen.z eius violato.§.si quis quinqz solidos. Respōdeo nō:quia illa loquitur de illo qui furtum commisit vt frangeret pacem qui de iure debet decapitari:vt.ff.de re mili.l.fi.§.j.sed seruabimus ius cōmune: vt.s̄.dictum est:quia pene sunt molliende zc.ff.de pen.l.pe.z l.interpreta.z facit de preto.stipu.l.fi.z ibi not. ¶Itē quia lex illa abijt in desuetudinem z sic sublata est: vt in.j.C.con
14 stitutione.§.pe. ¶†Sed quid aliqui fecerūt robariam z in ipsa capti sunt z nullam robariam fecerunt suo tempore nisi solum illam vel si alibi fecerunt nō fecerunt in iurisdictione ista,nunquid debeant laqueo suspendi. ¶Respon.non videtur:quia non sunt fures nisi sint assueti furari pluries vel derobare. Nā z de maleficijs cōmissis alibi non possunt puniri:vt.ff.de accu.l.si cui.§.fin.z de hoc not.ff.de pen.l.capitalium.§.grassatores.z.§.famosos.in.j.z.ij.glos.namqz qui fecit semel tantum meretur veniam a furca.

¶De notorijs criminibus cum forma accu.z proba.filiationis z consanguinitatis. Rubrica.

1 ☞ Notorium triplex est.

Notorium iuris per confessionē sponte factā quod dicatur.

2 Notorium iuris per sententiam rite latam quod dicatur.

3 Notorium iuris quid sit:z in isto an admittatur appellatio z probatio in contrarium.

4 Notorium facti quod dicatur.

5 Notorium facti ad hoc vt sic dicatur,vbi debet fieri z corā a quibus z qui dicantur pauci homines z quot homines faciant populum z parochiam.

6 Testimonium quot personarū requiritur ad hoc vt faciat aliquid esse notorium.

7 Notoriū facti triplex est:notorium facti trāseuntis quid sit.

8 Notorium interpollati quid sit.

9 Notorium facti permanentis quod sit.

10 Notoriū per euidētiam facti iudici vt iudici:z multis personis z iudici vt priuato,quomodo puniat̄ z in illo procedat̄.

11 Notorium facti quomodo probetur per testes z per quot.

1 Quandoqz agitur de crimine in notorijs criminibus:vnde de notorio inspiciamus. ¶†Sciendum est q̄ triplex est notorium iuris facti z presumptionis. ¶Notoriū vero iuris dicitur duobus
d modis:vno modo per confessionem[d] sponte factam de maleficio in iudicio coram iudice pro tribunali sedēte:vt.C.de confes.l.j.ff.eo.l.confessus.§.fi.dummodo sponte fiat confessio.z idem dici potest si fiat per tormenta habitis precedentibus indicijs vel presumptionibus:vt.C.de testa.mili.l.milites.z ipse confitens postea sponte perseueret in sua confessione:vt.ff.de questio.l.j.§.questioni.de custo.reo.l.j.z ibi no.
2 ¶†Secūdo modo dicitur notoriū iuris per sentētiam rite
e latam[e] cōtra accusatum vel inquisitū vel denūciatum:nam c res iudicata pro veritate accipit̄.ff.de re iudi.l.res iudi.z dicitur cōdēnatus qui rite cōdēnatus est.ff.de re iudi.l.iiij.§. cōdēnatus.nā sentētia p̄sumit̄ rite lata p̄pter iudicis autoritatē.extra de renunc.c.in presentia.vnde sic diffiniri potest.
3 ¶†Notoriū iuris est spontanea cōfessio in iure legitime facta vel clara probatio cū sentētia diffinitiua liciteqz subsecuta:vt colligi potest.C.de pba.l.sciāt.de re iudi.l.gesta.z de re iudi.l.j.ff.de stat.homi.l.ingenuū.cū simi. ¶Sed in isto tali notorio admittitur appellatio.C.de appel.l.in minoribus. d ¶Itē admittit̄ in isto notorio similiter p̄batio in cōtrariū, vnde si quis fuerit cōfessus hominē se occidisse si postea vult p̄bare cōtrariū,q̄ ille viuat quē dixit se occidisse auditur,z idē in similibus dico.ff.ad.l.aquil.l.inde neratius.§.fi.extra e de appel.c.cū sit Romana.z de re iudi.c.sicut.z de proba.c.
4 proposuisti.z.c.causam matrimonij.cū simi. ¶†Notoriū facti dicitur illud q̄ fit in cōspectu totius vel maioris partis populi vel loci alicuius:z ita se p̄bet cōspectui z visui hominum q̄ nulla potest tergiuersatiōe celari.extra de coha.cle. z mul.c.nostra.z.c.fin.ff.de insti.l.sed z si pupil.§.pscribere. de rit.nup.l.palā.de verb.sig.l.palā.ad muni.l.quod maior. lxi.dist.sacerdotibus.in fi.z hoc verū est dūmodo interuene

¶Vel p̄pinqu[us]. Adde tu ep̄s iō est: q: cēsetur tūc furtū domesticū q̄ qñ fit punibile:vide p Alexā. in consi.cxxxv.in j.vol.q̄ consiliū est inter cōsil.Lepo.consi.xxvj.

b ¶Surripio.adde tu z videan z qñ licitū sit furtū rei p̄prie p Pau. de cast.in suo cōsi.xxxv.col.iij.z p Alexā.in consi. cxxxv.in.j.vol.z per Bartho.Lepo.in cōsi.xxvj.z aduerte q: dictū consil.d.Barth. Lep.z 9si.Alex. allegat.est vnū z idem consi.

¶Sed de iure. Adde z vide de hoc per Alex.in cōsi.v.col.fi.in fi. z cōsi.cxxxv.col. pe.in.j.volu.z in cōsi.cx.col.vlt.in iiij.vo.z Lepo.in consi.xxvj.alleg.

¶Per cōfessionē. adde tu z vide de hoc p Bā. in consi.cj.

¶Latā.adde tu z que in rē iudicatā transiuerit: ita Anto.de bu. in.c.inter monasteriū.de re iudi. z dicit Alexā.in consi.xxxiij.colū. fin.in.j.volu.

5 rint tot homines qui faciāt populum. ¶ †Et not. ꝙ ad hoc
vt sit notorium facti debet fieri in loco publico: vt in palatio
cõmunis vel in ecclesia vel in platea vel in via publica corā
populo. ¶ Si enim fieret in loco priuato vel occulto: vel in
presentia paucorū non esset notorium. ¶ Et possumus dice
re paucos homines a decem personis intra quo ad hoc no
torium cū per maiorē numerū nõ fiat populus quanꝙ decē
homines faciāt populū. extra de elect. c. j. ⁊ not. x. q. j. c. vnio.
¶ Item quia decē homines faciunt parochiā: vt. d. c. vnio.
6 ¶ †Testimoniū alicuius parochie facit aliquid esse notoriū:
vt extra de pur. ca. c. cū dilectus. ideo videt̃ ad hoc sufficere
ꝙ sit notoriū qđ fiat in p̄sentia decē hominū ⁊ vltra. ¶ Alij
dicunt qđ efficitur notorium in cõspectu totius vicinie: ⁊ qđ
omnes de vicinia clamant tale quid factum esse: vt. c. cū di-
lectus. §. presertim. ⁊. ij. q. j. scelus. ¶ Alij dicunt qđ sufficit
maior pars vicinie: vt. ff. ad muni. l. maior. ij. q. j. de manife-
sta. extra de purg. ca. c. cum dilectus. ¶ Alij dicūt relinquē
dum arbitrio iudicis per quot homines fiat notoriū cū non
sit expresse diffinitū ⁊ terminatū a iure dūmodo fiat in con-
spectu ⁊ tot hominū p̄sentia qui excedāt numerū decē perso
narū: vt. d. c. cū dilectus. ⁊ extra de elec. c. j. ⁊. x. q. iij. vnio. vel
xv. personarū. ff. vi bono. rap. l. ait pretor. §. j. cum simi. cū tot
persone facerent populū numero, vt dictum est. ¶ Nā vbi-
cunqꝫ nõ est expressum aliquid a iure relinquit̃ arbitrio iu-
dicantis. extra de offi. delega. c. de causis. ff. de iure deli. l. j.
dūmodo delictū cõmittat̃ de die ⁊ non de nocte ita qđ clare
videri possit. ar. extra de offi. dele. c. cõsuluit. in fi. ⁊ de testi. l.
testiū. §. tu magis scire potes. hoc dictū magis placet saluo
7 semper cõsilio saniori ⁊ intellectu meliori. ¶ †Itē no. ꝙ tres
sunt species huius notorij: nā aliud dicit̃ notoriū facti actu
trāseuntis: ⁊ hoc qñ semel notoriū factū est ita qđ non potest
tergiuersatione celari: nõ tamē habet reiterationē: vt est ho
micidium publice commissum qđ reiterationem nõ recipit:
⁊ sic fuit de Christo saluatore nostro: vt de conse. dist. ij. c. se-
mel Christus passus ⁊c. de peni. di. j. aut facta. extra de testi.
8 cog. c. peruenit. ¶ †Aliud dicit̃ notoriū interpollatū: sed tñ
ita publice fit qđ celari non potest per tergiuersationem qđ
quis sepius reiterat: tamē nõ fit continue sicut est crimē vsu
rarij manifesti qui habet mēsam paratā ad mutuandū ⁊ pu
blice tenet: nõ tñ facit cõtinue mutuū: sed freqnēter hoc rei-
terat: vt extra de vsur. c. cū manifestis. ⁊. c. vsurarū voraginē.
9 lib. vj. vbi de hoc. ¶ †Aliud est notoriū facti actu p̄manētis
qđ ita fit publice ꝙ celari nõ potest: ⁊ habet in se facti conti-
nuationē vt est videre in illo qui cõtinue carcere detinet̃. de
hoc extra de app. c. dilectis filijs. ⁊ idē videtur in eo qui pu-
blice tenet cõcubinam cõtinue in domo lecto ⁊ mēsa ⁊ libe-
ros ex ea habet. arg. C. de nup. lib. vj. extra de appel. c. cõsu-
luit. de diuor. c. significasti. cū simi. quamuis istud tale sit po-
tius notoriū iuris ꝙ̄ facti: cum cõmuniter nõ fiat in conspe-
ctu hominū, sed occulte, sed tamē ita vehemēter opinatur ⁊
presumit̃ qđ pro notorio facti reputatur a iure. extra de pre-
scrip. c. literis. ⁊ de coha. cle. ⁊ mulie. c. clericos. ⁊. c. tua vox.
10 ¶ †Et not. qđ si delictum fit notoriū per euidentiā facti iu-
dici ⁊ multis alijs: vt quia factū in presentia ⁊ conspectu iu-
dicis pro tribunali sedētis ⁊ aliorū tot qđ sufficiunt ad noto
rium: vt. x. hominū vel vltra, vt supra dictū est: tūc nec accu-
sator nec denūciator nec libellus denūciatorius accusatorius
vel inqsitorius vel litis cõtest. vel testiū examinatio est neces-
saria: vel alia p̄batio: sed citat̃ ad sententiā audiendā ⁊ fert̃
sentētia cõdēnatoria in scriptis per iudicē pro tribunali se-
dentē ⁊c. ⁊ ita sola sentētia de ordine spectatur. ¶ Nā in ta-
li notorio ordo iuris est ordinē nõ seruare. extra de iureiurā.
c. ad nostrā. ⁊. d. c. tua vox. ¶ Nec poterit a tali sentētia ap-
pellari nec cõtra eam aliquid p̄bari: vt extra de app. c. cū sit
Romana. in fi. ⁊. c. peruenit. cū simi. si autē sit notoriū alijs ⁊
nõ iudici: tūc necessaria est probatio. ⁊ iuris ordo seruādus
est. extra de elec. c. bone. §. licet. ij. q. j. §. fi. ⁊. §. quando autē. ff.
qui satis. cog. l. si vero. §. qui pro rei qualitate. ¶ Si autē nõ
est delictū cõmissum in presentia iudicis pro tribunali seden
tis: ⁊ sic nõ est ei notoriū vt iudici: sed vt priuato tūc necessa-
ria est p̄batio ⁊ libellus si ab aliquo accusatur ⁊ lit. cõtest. et
omnis ordo iudiciarius est necessarius: vt. C. de lit. cõte. l. j. ⁊
aut. offeratur. ⁊. C. de proba. l. si. extra de vsur. c. cū tu. de cor.
vitia. c. de tua. de offi. ordi. c. si sacerdos. cum simi. Sed si nõ
accusat̃ in isto tali ⁊ taliter notorio poterit tamen iudex per
inquisitionē procedere fama vel clamore vel aliquo alio mo
do precedente ⁊ illū inculpatū examinare: ⁊ si sponte confi-
teatur delictū: poterit absqꝫ alia probatione cõdemnari. C.
de confes. l. j. ff. ad. l. aquil. l. proinde. ff. de confes. l. confessio.
¶ Si autē negauerit: tunc necessaria est probatio. C. de pro-
ba. l. sciant. de penis. l. qui sententiam. extra de offic. ordi. c. j.
11 ¶ †Item not. qđ in notorio facti testes qui inducuntur ad
testificandū debent dicere duo: primum qđ viderūt cõmitti
maleficiū de quo talis accusatur vel inquirit̃ vel presentes
fuerūt quia testis in maleficijs debet testificari de presentia
⁊ visu, in aut. de here. ⁊ fal. §. si vero absunt. ⁊ debēt testifica
ri qđ maleficiū fuit publice factū: ⁊ in loco publico vel in pla
tea: vel via publica, vel in palatio cõmunis vel in ecclesia ta
li: in presentia populi vel in presentia. x. hominum vel. xv. vel
vltra, qui publice potuerunt videre cõmitti dictū maleficiū,
cū hoc sit impossibile: sed de p̄sentia sic: vt dictū est. ¶ Et ad
probañ. istud tale esse notoriū sufficiūt duo testes. ff. de testi.
l. vbi. ¶ In isto notorio facti potest accusatio ita formari.

¶ Forma accusatio. in notorio facti. Rubrica.

12 Forma accusationis in notorio facti qualis sit: ⁊ quomodo
procedi debeat.
13 Accusatus vel inquisitus in alio notorio ꝙ̄ facti: an citari
debeat ad videndum iurare testes.
14 Notorium presumptionis quod sit illiusqꝫ exempla.
15 Testatore aliquem nominante filium suū an statur tali no-
minationi.
16 Cõsanguinitas alia quomodo dicat̃ notoria presumptiue.
17 Filiatio ⁊ consanguinitas quomodo probentur.
18 Filiatio etas, ⁊ consanguinitas per quot testes probentur.

12 Coram vobis domi-
no† potestate Mātue. B. suo iuramēto de-
nūciat ⁊ accusat. A. filiū. B. quē dicit de an
no ⁊ mēse presenti in ciuitate Mantue in lo
co tali percussisse ⁊ vulnerasse do. Ioā. cum
vno cultello feritorio de ferro in facie cuius p̄cussione ⁊ vul
nere sanguis exiuit. ¶ Quod quidē maleficiū fuit publice
⁊ palā cõmissum: ⁊ in p̄sentia. x. personarū ⁊ vltra: ⁊ ita ⁊ ta-
li modo ꝙ dictus. A. nõ pōt negare qđ dictū maleficiū non
perpetrauerit: nec est locus iustificationi cū dictū maleficiū
sit manifestū ⁊ notoriū ⁊ manifeste ⁊ palā publice ⁊ notorie
cõmissum ⁊ perpetratū: vnde petit per vos dictū. A. puniri
⁊ cõdēnari s̄m formā iuris ⁊ omni via iure ⁊ forma quibus
melius fieri potest. Nā tūc in tali notorio debēt solūmodo te
stes examinari: ⁊ si probatū fuerit illū deliquisse, eū cõdēna-
re s̄m probata ⁊c. ¶ Si autē in presentia iudicis factū est ⁊
aliorū vltra. x. vel. xv. homines, vt dictū est: tunc nõ est opus
a probatione, sed debet ille citari vel ad sententiā audiendā[a]:
nā tunc in tali notorio ordo iuris est ordinē nõ seruare. extra
13 de iureiurā. c. ad nostrā. de accu. c. audientia. ¶ †Sed an in
alio notorio crimine vbi testes sunt examinandi debet accu
b satus vel inquisitus citari[b] ad vidēdū iurare testes. Respõ.
dicūt quidā ꝙ sic: aliàs nõ valeret. extra de testi. c. ij. cum simi.
¶ Alij dicūt cõtra ꝙ citatio est de ordine iuris: ⁊ in istis nõ
est seruādus ordo iudiciarius: vt dictū est. ⁊. d. c. ad nostrā. ⁊
14 ij. q. j. cum manifesta. cū simi. ¶ †Aliud est notoriū presum-
ptio. sicut est paternitas ⁊ filiatio que nõ potest vere proba-
ri: vt. ff. de condi. ⁊ demon. l. lucius. sed probatur per presum
ptionem. ¶ Unde si vir ⁊ vxor aliquem nutriuerint tanꝙ̄ fi
lium nominando ⁊ vocādo ipsum filium dando ei alimēta,
vt filio ⁊ alia similia faciendo tanꝙ̄ parentes filio faciūt, vt
pro filio habeatur. ¶ Et idem dicendū est si nascatur in do-
mo viri ⁊ vxoris vicinis hoc dicentibus, ⁊ credētibus vere
illum esse filium vel eum esse natum vt filium in domo viri ⁊
vxoris. C. de nupt. l. si vicinis. Nam filium dicimus quē de-
monstrat matrimonium viri ⁊ vxo. vt dictum est si probetur
per vicinos. extra de proba. c. per tuas. ⁊ qui fil. sint legiti. c.
cum causam que. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. l. filium.
¶ Sed tamen si negetur fil. necessaria est probatio: vt dictū
15 est. extra qui fil. sint legiti. c. transmisse. ⁊ ibi not. ¶ †Item si
testator nominet aliquem filium suum in suo testamento sta
tur nominationi, vt presumatur filius donec contrariū fue-
rit probatū. C. de na. lib. aut. si quis item. extra qui fil. sint le-
16 gi. c. per tuas. dic vt ibi. ¶ †Est ⁊ alia consanguinitas inter
cõsanguineos ⁊ cõiunctos: nam cõsanguinitas dicit̃ noto-
ria presumptiue: vnde si aliqui vocāt se cõsanguineos ⁊ cõ-
iunctos presumitur qđ ita sit dūmodo inter vicinos ita ha-
beatur. arg. dictorum iurium. ⁊ extra de diuor. c. porro. §. j.
⁊ statur illi tali presumptioni: si tamen negetur cõsanguini-
tas vel genus necessaria est probatio. ff. de proba. l. j. ⁊ fi. ⁊. C.
eo. l. non exemplis. facit. C. de testa. l. neqꝫ. ⁊ ad dicta proban
17 da sufficiunt duo testes: vt. ff. de testi. l. vbi. ¶ †Sed qualiter
c fiet ista probatio[c]. Respondeo hoc modo.

Intendit

a ¶ Audiendam. Adde tu ⁊ vide an anteꝙ̄ sententia ferat̃ sit requirē. declaratio notorij p̄ Frāci. are. in consi. clxv.

b ¶ Citari. vide tu de hoc p̄ Are. in d. consi. clxv.

c ¶ Ista p̄batio. Adde ⁊ vide per Alex. in consi. lj. in. j. volu. col. j. in fin. ⁊ seq. ⁊ ibi qđ sufficit ꝙ p̄betur quasi possessio filiationis, et cõis opi. ⁊ ibi vide capitula. ⁊ adde eūdē in cõsil. lxxiiij. colū. j. ⁊ consi. xc. ver. circa secūdū. in. j. col. in. ij. vol. ⁊ in cõsil. lxxxvij. col. pen. ver. alia char. ⁊ in. iij. vol. vbi de nominatione facta p̄ patrē in testamēto,

Intēdit pbare & fidē facere M. q ipse est vel fuit filius Alberti & dñe Joan. f. q. Galeā vxor. dicti A. & fuit habitus & tractatus pro filio dictorum A. & Jo. & qd ipsi tenebant & tractabant eum vt filium dando sibi alimenta vestes & alia necessaria et alia faciendo: que parentes faciunt suis filijs: & ita habetur & tenetur. & est habitus & tentus pro filio predictorū & côuicinis & alijs gentibus, & qd natus fuit in domo predictorum posita in ciuitate Mantue in tali loco penes tales. Itē qd de predictis est publica vox & fama. ¶ Et idem dico in probando cōsanguinitatem qd talis est habitus pro cōsanguineo talis: & qd nominant se & consueti sunt nominare se adinuicē pro consanguineis & coniunctis: & adinuicē diligere & tractare tanq̄ consanguinei faciūt. Et qd tenent & habentur & habiti sunt pro cōsanguineis per vicinos & alias psonas. ¶ Itē qd de predictis est publica vox & fama. Et hoc modo probent similia.

12 ¶ † Itē no. q in probanda filiatione etate & consanguinitate admittunt parētes cōsanguinei & vicini. ff. de proba. l. etiā matris. extra de his qui ma. accus. pos. c. videt. xxxv. q. vj. c. j. & ij. quia ipsi melius sciunt veritatē: vt in dictis iuribus. Facit. C. de nup. l. vicinus. extra de testi. c. super eo. de spon. c. cū in tua. cum si. ¶ Et de ista materia not. extra, de coha. cle. & muli. c. nostra. & c. tua nos. & de elec. c. per inquisitionē. & ij. q. j. c. de manifesta. & ibi not. Bonifacius.

¶ De citatione accusati vel inquisiti. Rubrica.

1 ☞ Accusatus vel inquisitus qualiter sit citandus.
2 Iudici nullus debet exhiberi nisi de mādato iudicis cōstet.

Videam' qualiter in criminibus† accusatus vel inquisitus sit citandus. Et quis citandus est de mandato^a iudicis: de quo mandato et cōmissione debet ɔstare in actis. C. de exhi. reis. l. neminem. ratio est quia ei non creditur nisi quatenus constet in actis. vt extra de pba. c. quoniam cōtra falsam. ff. de penis. l. absentem. et qd in criminalibus debeat quis pluries citari. ff. de publi. iudi. l. inter accus. & per interualla dierum. facit. l. absentem. Ibi sepius moniti &c. ff. de fer. l. fi. sed de consuetudine non seruat, imo arbitrarie faciunt assessores. arg. C. de proba. l. siue pars. sed illa videtur loqui in ciuilibus.

2 ¶ † Et not. qd nullus debet exhiberi coram iudice, vt dictū est: nisi de mandato iudicis constet: vt. d. l. neminem. quia rigor iuris est obseruandus cum sit in medio cōstitutus: vt. C. de iude. l. nullus. Et hoc regulare est. Fallit tamē in certis casib' in quib' licitū est sibi facere ius, quos cas' notaui supra de psonis q̄ pñt offendi sine pena. Cōmissio autē fit h̄ mō.

¶ Forma citatio. accusati vel inquisiti. Rubrica.

3 Citationem contra accusatum vel inquisitum qualiter committat iudex.

3 In dei eterni nomie Amen. Anno a natiuitate &c. die. x. mēsis Maij. † Jo. iudex maleficiorū cōis Mātue sedens pro tribunali in palatio dicti cōmunis ad banchū maleficiorum pro iure reddendo imposuit & cōmisit. M. publico & iurato nūcio dicti cōmunis q ex sua parte vadat & requirat Jo. de licitia filiū tal'. accusatum per talem vel inquisitū per. d. iudicem super tali maleficio personaliter vel ad domum sue habitationis qd intra tertiam diem vel quintam compareat coram dicto domino iudice in palatio cōmunis ad dictū banchum maleficiorum personaliter: vel per legitimum pcuratorem ad se defendendum a dicta causa vel inquisitione. & de his quibus accusatus est vel inquisit' ab his que in dicta causa vel inquisitione continentur. ¶ Alioquin dictus. d. iudex procedit cōtra eum eius cōtumacia vel absentia nō obstante vel quantum prout de iure poterit & debebit.

¶ Forma relationis correrij vel nuncij. Rubrica.

4 Relationis correrij vel nuncij forma.
5 Personaliter cōparere p quo delicto qs teneat & p quo nō.
6 Iudex an possit cōmittere nūcio die sabbati vt aliquē citet.
7 Citatio facta die feriata vt compareat die nō feriata: an valeat: & quid si fiat die non feriata vt compareat vsq ad diē dominicam an valebit.
8 Citatiōe facta ex parte plurium iudicū cui est obediendū.
9 Citatio q̄liter fieri debeat: & ad q̄ domū q̄n plures habet.
10 Citari vbi qs debeat q̄n cōmisso delicto mutauit domiciliū & quid facit iudex volens citare quē extra suum territoriū.
11 Citatio quantum tempus continere debeat.
12 Citatus non potens sine periculo persone cōparere propter inimicos quos habet in loco ad quem citatur.
13 Relationi citationis vnius nuncij: an stetur.
14 Accusato vel inquisito cōparēte sine citatione an processus vel sententia valebit.
15 Expulsi de suis ciuitatibus qualiter citari debeant.
16 Citatio an recipiat probationem in contrarium.
17 Accusatur Petrus qd cōmisit homicidiū Cremone: ille negat & dicit illud fuisse cōmissum Placētie: an prius cognoscetur de isto incidenti & quomodo.
18 Locus maleficij an debeat designari hoc petente accusato.
19 Citatus ad comparendum: non apposito aliquo tempore: quomodo comparebit.
20 Citatus vt compareat incontinenti: quomodo comparebit.
21 Citatus vt compareat extra iurisdictionem suam: qd faciet.
22 Citationi que debeat inseri.
23 Citatus sine loci designatione ad quem locum ibit.
24 Citatione cadente in die feriata: quando cōparebit citat'.
25 Citatio ad cuius instantiam fieri debeat.
26 Citato cōparēte si nō cōpareat q facit citare: qd erit faciēdū.
27 Citationis dies an computatur in termino.
28 Citatus excusatur multis modis si nō compareat.
29 Primo excusatur citatus ratione immunitatis quam habet in loco ad quem citatur.
30 Item quando citatio fit extra iurisdictionem citantis.
31 Item q̄n citatus impedit per actorē vel accusatorē ne citatio possit ad ipsum peruenire, vel impedit in itinere.
32 Item quādo sunt plures iudices eiusdem nominis in eo palatio. & cōparet coram vno pro alio.
33 Item quando vnus iudex delegat' citat de cōsensu alteri'.
34 Item quando citatur ad locum non honestum.
35 Item quando citatur ad locum non tutum etiam si habeat literas de saluo conductu.
36 Itē q̄n est occupatus circa rem rusticā existentē in periculo.
37 Item quando impeditur magna valetudine.
38 Itē q̄n impedit vi fluminis tēpestate & alijs de quibus ibi.
39 Item quando citat mulier que pregnans est prope partum, vel peperit et iacet in partu & similibus.
40 Item quando prius est citatus a maiori iudice.
41 Item an excusabitur ratione caloris extremi.
42 Item quando expoliatus est nisi prius restituatur.
43 Item quando citatur hora incongrua.
44 Item quando citatio est nimis breuis.
45 Item quando citatur coram iudice qui est suus inimicus.
46 Item quando citatus est in carcere vel vinculis.
47 Item generaliter quando habet iustam causam excusationis comparendi: & an debeat mittere excusationem & facere fidem de impedimento.
48 Item an leuis febricula excuset.
49 Item an leue impedimentum excuset.
50 Commissio & citatio an debeant scribi.
51 Citatio an sit de substantialibus iudicij.

a ¶ De mandato. Adde Barto. in l. fi. C. de iure do. in penult. col. in l. si quando. quē vide. C. de testi. et an talis commissio presumatur. vide additionez infra in. §. de forma relationis nūcij. in fin.

4 De tali cōparuit dict' † M. nuncius dicti cōmunis corā dicto dño iudice p tribunali sedēte ad dictū bāchū maleficiorū in palatio dictis cōmunis p iure reddēdo & corā me notario illic existēte ad dictum officium exercēdum retulit dicto domino iudici & mihi notario se citasse & requisiuisse dictum Jo. accusatum vel inquisitum personaliter ad domū sue habita. vt intra tertiā diem vel diem quintā cōparere debeat corā dicto dño iudice in palatio dicti cōmunis ad banchū maleficiorū ad se defenden. & excusandū a dicta accusa vel inquisi. prout

5 et sicut in dicta cōmissione plenius cōtinetur. ¶ † Et not. qd dixi personaliter quia si est tale delictū ex quo imponatur pena corporalis vel alia vltra relegationē qd tūc debeat personaliter cōparere & nō per procur. nisi ad allegandū causas absentie. & ad exceptiones opponendas & ad similia vt not. s. de procur. ¶ Sz si pena pecuniaria vel alia pena infra relega. esset imponenda. tūc per procur. posset cōparere ad totā causam, vt. ff. de pcu. l. seruū quoq. §. publi. ff. de accus. l. e. §. ad crimen. cum si. ¶ † Sed nunquid iudex potest cōmittere die sabbati nūcio cōis vt citet aliquē. ¶ Rñ. in ciuilibus

non:vt.ff.de ferijs.l.j.⁊ si facit non valet.C.de feri.l.oẽs dies.
nisi in casibus.ff.e.l.ij.⁊.l.eadem.¶ Sed in criminalibus et
maxime contra latrones ⁊ si.dicit̃ qđ possit:vt.C.de ferijs.l.
puinciarũ.⁊ in lombarda.de ferijs.l.quotidie.⁊.l.agitur.⁊
in aut.vt iud.sine quoquo suffra.§.opz.ibi festiuis quoqz die
bus.coll'.ij.⁊ hoc de iure ciuili:sed de iure canonico secus:vt
7 extra de ferijs.c.fin.¶ †Sed quid si citetur quis die feriata
vt cõpareat ad diem non feriatam.¶ Respon.non videtur
valere.C.de ferijs.l.oẽs nisi forte in maleficijs vt dictum est.
Sed de iure canonico secus vt dicto.c.fi.⁊ est ratio quia cita
tio est de substantialibus proces.extra de proba.c.quoniã cõ
tra falsam.et processus factus die feriata non valet.vt extra
de fe.c.fi.cõtra hãc determina.videt̃ tenere Bar.in.l.miles.
§.lx.ff.de adult.quẽ vide.¶ Quid si fiat die nõ feriata vt cõ
pareat vsqz ad diem dominicã,tunc videt̃ valere:quia põt
ante cõparere etiã non die feriata.extra de do.⁊ cõtuma.c.
8 cum dilectus.ibi volẽtes ⁊c.extra de accus.c.veniẽs.¶ †Sz
quid si citatur ex parte plurium iudicũ.respondeo videt̃ qđ
illi debeat prius obedire qui prius fecit illum citari.ar.extra
de or.cog.c.ij.¶ Sed si non constat quis fuerit primus ma
iori iudici obedire tenet̃.ff.de re iudi.l.cõtra pupillũ.¶ Alij
dicunt qđ maiori semper obedire tenetur:vt.xxviij.distin.si
episcop⁹.vt.d.l.cõtra pupillũ.extra de appel.c.cum parati.
9 qđ tutius est.¶ †Sed qualiter debet fieri citatio.Respõ.ꝙ
psonaliter si fieri põt:vt.ff.de admi.tu.l.scire.ibi in facie ⁊c.
a aliter debet fieri ad domũ:vt.ff.de dam.infec.l.iiij.§.pretor[a].
C.de anna.excep.l.vt perfectius.⁊ intelligo domũ vbi quis
habitat tempore citatio.licet plures domos habeat:vt insti.
de iniur.§.domũ.C.vbi de crimine agi oportet.l.j.in fi.⁊.l.ij.
10 C.vbi in rem actio.extra de rescri.c.dilectus.¶ †Sed quid
si aliquis delinquit in loco isto ⁊ post hoc aufugit ad alium
locum:⁊ ibi habita vbi debet citari.¶ Respon.videtur qđ
sufficiat citari vbi delinquit cum illic ratiõe delicti sortiatur
forum:vt in aut.qua in prouincia.C.vbi de cri.agi.opor.ex
tra de iudic.c.fin.¶ Alij dicunt qđ debet citari illic vbi de
git tunc tẽpore citati.quãdo bene potuit mutare domiciliũ
ff.ad municip.l.vtiqz.et.l.nihil.vnde ille est citandus.C.vbi
de cri.agi oportet.l.ij.¶ Sed qr nõ habet iste iudex iurisdi.
b extra suum territorium[b].vt de iurisdi.om.iud.l.fi.debet per
suas literas iudex loci vbi delinquit significare iudici sub
quo ille degit qualiter ille est accusat⁹ vel inquisitus de ma
leficio et quod debet cõparere intra talẽ diẽ ad se defendẽ.
et excusan.a tali causa vel denuncia.de ipso facta vel inqui
sitio.⁊c.arg.ff.de bo.aut.iud.pos.l.cum vnius.§.penul.⁊ ille
iudex cui mittitur vel significatur debet obedire:⁊ illum ta
lem citari facere coram se.⁊ monere illum vt cõpareat corã
tali iudice ad se defenden.vel excusan.a tali accusa vel inqui
sitio.⁊c.vt dictum est.et hoc debet facere scribi in suis actis:
quia aliter nõ crederet̃:vt extra đ proba.c.qm̃ cõtra falsam.
¶ Itẽ debet ad hoc vt constet de tali citatio.mittere citatio.
cõmissionẽ siue relationẽ factam illi iudici coram quo pro
ceditur in publica forma vel suis literis sigillatis sigillo cõ
munis quibus danda est fides ad hoc vt ille non possit ne
gare nec dicere se non fuisse citatũ:facit extra de pba.c.post
cessionem.vbi no.quod statur literis sigillatis sigillo cõmu
nis vel officialis:facit extra de offic.deleg.c.pastoralis.§.j.⁊
c.sane.Sed de rigore iuris est quod citatio fieri debet vt ve
niat ad notitiã citati.Tutius est quod fiat citatio illic vbi
degit ille qui delinquit.ar.C.vbi de crimine agi oportet.l.fi.
⁊.ñ.dictũ est.⁊ hoc si sciatur vbi degit vel alias consueuit
morari:extra de fo.competen.c.ex parte.circa fi.et notifice
tur amicis ⁊ consanguineis.ff.ex qui.cau.in pos.l.hoc autẽ.
vel citetur publice voce preconia:vt in aut.qua in prouincia,
et in locis consuetis:et in loco vbi consueuit morari:vt pos
11 sit sciri ⁊ ei notificari.arg.dictorum iurium.cũ simi.¶ †Itẽ
not.quod in citatio.debet assignari tantum tempus:habi
to respectu ad distantiam loci:vt citatus possit commode cõ
parere.arg.C.de dila.l.j.extra de appella.cum sit romana,
12 de re iudi.c.ad consultat.¶ †Sed quid si iste citatus non po
test comparere sine periculo persone propter inimicos ques
habet in loco ad quem citatur.¶ Respon.videtur excusa
tus.ar.ff.si quis cau.l.ij.§.fin.de inter.act.l.de etate.de excu.
tu.l.scire.§.sufficit.Sed debet mittere excusatorem ad faciẽ.
suam excusat.⁊ad significandũ iudici qualiter non potest
comparere secure propter talem inimicitiam quam habet
cum talibus ⁊ de hoc vult facere fidem iudici ⁊c.vt extra de
appella.cum parati.et de re iudic.c.cum Bertoldus.alias
non esset excusatus:⁊ hoc intelligo si potest excusatus mitte
re ⁊c.Et tũc iudex debet facere vt prestetur ei securitas a di
ctis suis inimicis de nõ offendendo eum:vt.C.de his qui ad

a ¶ §.pretor.vide
Bart.ibi et doc.
⁊ Alex.in consil.
ij.in.iij.volu.et ibi
de forma relatio
nis nuncij.et per
Bandi.in consi.
xxiij.⁊ ibi de qua
domo intelliga
tur qñ fit ad do
mum vbi qđ in
telligit̃ de domo
presentis habita
tionis.

b ¶ Extra suum
territorium.Ad
de tu et vide qñ
iudex in cui⁹ ter
ritorio est factũ
delictum possit
extra territoriũ
citare per Fran.
are.in consi.lviij.
et an citatio fa
cta de reo extra
territorium va
leat vt procedat̃
contra eum p eũ
dem in consilio
cxxxv.⁊ ibi quid
operetur citatio
extra territoriũ:
qñ plures pro
uincie sunt sub
eo.principe,

eccle.consu.l.denunciamus.vel assignare locum alium tutũ
ad quem debet iudex accedere ⁊ ille comparere ad se defen
den.⁊c.ff.de cust.reo.l.j.et.iij.alias est excusat⁹ de iure.extra
de appella.c.ex parte.in fin.vbi de hoc.et.ff.de arbi.l.si cum
diem.§.si cum arbiter.extra vt lite nõ cõte.c.accedens.lo.ij.
13 ¶ †Sed nunquid statur relationi vnius nuncij de citatio.
Respon.sic si nũcius est iuratus:vt extra de appella.c.cum
parati.Item de consuetudine obseruatur sz de iure ciuili se
cus videtur.C.de decur.l.j.sed duobus bene creditur.ff.de
testi.l.vbi.iuxta illud in ore duorum ⁊c.extra de testi.c.cum
14 omnis.et.c.relatũ.¶ †Sed quid si accusatus vel inquisitus
compareat nulla citati.facta de eo et negat vel confitet̃ ma
leficium:nunquid sententia postea lata vel processus valet.
¶ Respon.dicunt quidam quod non.ratio est quia citatio
non interuenit que est de substantialibus iudicij,⁊ de ordine
iudiciario.vnde ea omissa non valet proces.nec sententia.ex
tra de consti.c.ecclesia.de maio.et obe.c.inter quatuor.C.de
senten.⁊ interlo.omni.iud.l.prolatam.C.quomodo ⁊ quan
do iudex.l.ea que.et idem videtur dicen.si aliquod substan
tiale omittatur.que autem sint substantialia.no.j.de accusa.
15 ¶ †Sed qualiter fiet citatio illorum qui sunt expulsi de suis
ciuitatibus.¶ Respon.aut sunt expulsi ob tale maleficium
per quod de iure amiserunt ciuitatem:et omnia bona sua et
tunc tales deportatis comparantur et pro mortuis haben
tur.ff.de bo.dam.l.j.ff.de cap.diminu.l.iiij.⁊.l.tutelas.§.li
bertatem.⁊.§.fina.C.de side.l.j.ff.ad leg.iul.de vi pu.l.tuto.
cum simi.⁊ isti non possunt citari in suis ciuitatibus sed ali
bi vbi degunt.ar.C.vbi de crimine agi oportet.l.j.¶ Si ve
ro retinent sua bona ⁊ sunt relegati vel cõfinati:et tunc pos
sunt etiam in suis ciuitatibus vel locis citari.argu.ff.de mi
nori.l.minor.et.l.pap.exuli.ff.si quis cau.l.sed et si quis.§.rei
capitalis.institu.quib.mod.ius pa.pote.sol.§.relegati.vbi
de hoc.¶ Possunt etiam citari in loco vbi degunt tempore
delicti vel citati.C.vbi de crimine agi oportet.l.j.⁊.ij.insti.de
iniur.§.domum.vel sicut vagabundus citabitur voce preco
nis in loco delicti commissi:vt in dicta authẽtica qua in pro
16 uincia vel ibi vbi reperitur.¶ †Sed nunquid poterit quis
probare contra citatio.de se factam.¶ Respon.aut negat
se simpliciter citatum:⁊ tunc probari non potest:cum sit pu
ra et simplex negatiua.¶ Sed si diceret vel negaret se fuisse
citatum die tali vel loco tali:tunc potest probare contra pro
bando quod die tali fuit alibi:ita quod non potuit citari in
loco illo contento in relatione.C.de contrahen.⁊ commit.
17 stipu.l.optimam.in fin.⁊ de hoc extra de elec.c.bone.¶ †Sz
quid si aliquis accusatur de homicidio ppetrato Placẽtie
accusatus vel inquisitus dicit illud homicidium commissuz
fuisse Cremone.⁊ negat se illud commisisse.¶ Nunquid
debet prius cognosci de ista incidenti vel emergenti vtrum
maleficium sit commissum Placentie vel Cremone.¶ Re
spõ.sic videt̃.cum de emergenti sit prius pronũciãdum.C.de
or.cog.l.j.extra de or.cog.c.j.vbi de hoc.et.C.de dila.l.a pro
cedent.e cum simi.¶ Alij dicunt contra.cũ accusatus dicat
quod nullum maleficium fuit cõmissum Placẽtie.Ipse ac
cusator debet probare:⁊ si non probauerit absoluitur accu
satus.C.de edẽ.l.qui accusare.vel si accusat⁹ probauerit ꝙ
dictum maleficium fuerit perpetratum alibi ꝙ̃ in accusa cõ
tineatur:non valebit proces.tanꝙ̃ a iudice non copetente fa
18 ctus.C.si a non compe.iudi.l.j.cum simi.¶ †Sed quid si ac
cusatus petat locum sibi designari vbi maleficium dicitur
fuisse cõmissum:nunquid debet assignari.¶ Respon.sic:vt
ff.de accu.l.libellorũ.de act.emp.l.titius.⁊ debet locus ostẽ
di ad oculum de iure.vt instit.de grad.§.fina.ff.si.regu.l.si
19 ruptione.§.si.¶ †Sed quid quis citatur vt compareat:nec
dicitur in citatio.j.quod tempus.nũquid tenetur cõparere
quã citius cõmode poterit.ar.ff.de verbo.signi.l.nepos pro
20 culo.respondeo qđ sic.¶ †Sed quid si citatur vt cõpareat
incontinenti.¶ Respon.quod debet venire quã citius com
mode poterit ⁊ debet expectari per tãtum tempus quod cõ
mode venire possit.ar.instit.de inuti.stipul.§.si.ff.de solu.l.
quo eñ.¶ Nam illud dicit̃ fieri posse:qđ commode fieri põt
vt.ff.de verb.sign.l.nepos proculo.Alij dicunt qđ põt vsqz
ad triduũ comparere cum verbum incontinenti intelligat̃
21 intra tres dies.C.de erro.aduo.l.fi.de iudi.l.fi.¶ †Sz qđ si
citat̃ vt cõpareat extra iurisdictionẽ suaz.Respõ.nõ tenetur
22 obedire.ff.de iurisd.om.iudi.l.fi.ff.de iud.l.fi.¶ †Item not.
qđ in citatione debet inseri nomẽ citati ⁊ nomẽ illius ex cu
ius parte citat̃ siue causa ppter quã citatur:⁊ ad quẽ locum
citatur,⁊ ad quẽ diem:vt extra de rescri.c.olim.⁊.c.fi.Ad cu
ius instantiã citat̃.extra de do.⁊ cõtu.c.fi.⁊.c.cũ causam.de
in integ.resti.c.ex literis.in fi.facit.C.qui accu.non.pos.l.qui
crimen.ff.

crimen. ff. de oper. no. nun. l. de pupillo. §. qui post opus. qd
23 vi aut clam. l. aut facta. extra de dilat. c. dudū. ¶ †Sed quid si citatur ꝛ nō dicit̄ ad quē locū debeat cōparere. ¶ Respō. debet ire ad locum solitum: vbi iudex qui citari fecit solitus est reddere ius. ff. de iudi. l. si locus. ꝛ si hoc facit excusatur.
24 ¶ Item not. qd si citatio cadit in diem feriatam qd die sequenti non feriata debet cōparere[a]. nam tunc valet citatio et tenetur citatus die sequenti nō feriata cōparere: ꝛ debet iudex eum expectare in die sequētem: vt extra de offi. deleg.
25 c. consuluit. ¶ †Item citatio debet fieri ad instantiā accusato. vel actoris. extra de do. ꝛ contu. c. cum causam. ꝛ c. fi. cū si. Et est ratio: quia isti habent probare. C. de edē. l. qui accusare. de pba. l. actor. ꝛ l. sciāt. alias nō tenet citatio: nisi iudex
26 per inquisitio. procederet ꝛc. ¶ †Item not. qd si ad instantiam alicuius aliquis citatur: ꝛ citatus compareat et alius qui fecit citari nō cōpareat qd debet in expen. comparenti condemnari. ff. de iudi. l. eum quē temere. ꝛ C. qui accusa. nō pos. l. ij. de do. ꝛ contuma. c. actor. lib. vj. ꝛ qd prius debet satisdare de comparendo ad dictum terminum alias nō audi
27 tur: vt. d. c. actor. §. j. ¶ †Item not. ꝙ dies citationis nō cōputatur in termino: extra de appella. c. super eo. l. ij. in fin. ff. si quis cau. l. j. de requi. reis. nisi cōstet de hora assignatiōis termini. nam tunc fit computatio de momēto ad momētū: vt. ff. ad. municip. l. minorem. ff. de diuer. ꝛ tem. pscrip. l. ij. in prin. arg. extra de re iu. c. ad cōsultatio. extra de exce. c. pia. lib. vj. de restitu. spo. c. frequēs. lib. vj. de sen. excō. cum medi
28 cinalis. ꝛ. ij. q. vj. biduum cum simi. ¶ †Item no. qd citatus
29 multis de causis excusatur si nō cōparet. ¶ †Primo ratione inimicitie quā habet in loco ad quē citatur: vt supra di
30 ctum est. ¶ †Item quādo citatio fit extra iurisdictionē cita
31 tis. ff. de iurisdi. om. iud. l. fi. ¶ †Itē quando citatus impeditur per accusatorē vel actorem ne citatio possit ad ipsum peruenire vel impedit in itinere. ff. de eo per quem factum erit. l. j. §. si reus. ꝛ l. fin. extra de officio delega. c. pastoralis. §. fin.
32 ¶ †Item quando citatur coram iudice: vt cōpareat in palatio cōmunis ꝛ illic sunt plures iudices eiusdem nominis: et dum deberet comparere coram vno, errore ductus cōparet corā alio: satis habet iustam excusationē ꝛ ita de facto cōtin
33 git sepe. ꝛ facit ad hoc. ff. de iud. l. antepenult. ¶ †Itē si duo iudices sunt delegati ad aliquā causam et vnus solus citet cum consensu alterius: vt. C. quando prouo. non est necesse. l. cum magistratus. ff. de re iud. l. pomponius. extra de offi. de
34 lega. c. pastoralis. ¶ †Item quādo citatur ad locum nō ho
35 nestum. ff. de arbi. l. si cum dies. §. arbitri. ¶ †Itē quando citatur ad locum nō tutum etiā si habeat literas de saluo cōductu. extra vt lite nō contest. c. accedēs. de appel. c. ex parte.
36 ¶ †Itē quando citatus est occupat⁹ circa rem rusticā ꝛ res
37 erat in periculo. ff. de fer. l. ne quis. extra de iudi. c. fi. ¶ †Itē quādo aliquis impeditur valitudine magna. imo qd fit contra eum non valet ꝛ reuocari debet. ff. de re iudi. l. contuma.
38 et. l. quesitum. ¶ †Item si impeditur propter vim fluminis vel tempestatis vel viarum discrimina quia guerra est in loco vel quia absens est causa testimonij ferendi alibi vel causa reipublice vel quia vocatus est ad officium vel quia impe
39 ditus propter funera familiaria. ¶ †Vel quia mulier que citatur est pregnans ꝛ prope partum vel peperit ꝛ iacet in partu. ꝛ in his similibus potest dici: vt. ff. si quis cau. l. ij. §. j. et. §. si quidē. ꝛ l. si is qui. ꝛ l. seq. ff. ex quib. cau. ma. l. itē is. cum si.
40 ¶ †Itē quādo vocatus est a maiori iudice prius: vt. ff. de re
41 iudi. l. cōtra pupillū. §. is qui. ¶ †Sed nunquid ratione caloris extremi excusatur. ¶ Respon. nō. extra de dolo ꝛ cōtu.
42 c. cū dilecti. ¶ †Item excusatur cū expoliatus est nisi prius
43 restituat̄. extra de resti. spo. c. frequens. ꝛ c. fi. lib. vj. ¶ †Item quādo citatur hora nō congrua vt de sero, vel de nocte. ex
44 tra de offic. dele. c. cōsuluit in auṫ. de iudi. §. sedebūt. ¶ †Itē quādo citatio est nimis angusta ꝛ nimis breuis: vt. vj. q. ij. si
45 priuatis. ꝛ c. j. ꝛ. ff. de fer. l. j. ¶ †Item quādo citatur vt cōpareat corā iudice qui est suus inimicus. extra de lit. contest. c.
46 accedens. ff. de lib. leg. l. si pr̄. C. de iud. l. apertissimi. ¶ †Itē si citatus est in carcere vel vinculis ita qd non potest venire:
47 vt. ff. ex quib. cau. maio. l. succurritur. ꝛ l. seq. ¶ †Item generaliter vbicunqꝫ quis habet iustam causam excusationis cōparēdi ꝛ iustum impedimētū satis excusatur. ff. ex quib. cau. maio. l. j. ꝛ l. si cōuenerit. ꝛ l. seq. ꝛ l. item ei. ꝛ l. si ab hostib⁹. ꝛ l. sed si per pretorē. ꝛ. ff. de admi. tut. l. scire. §. sufficit. cum si. debet tamē mittere excusatorē si nō potest ire ad se excusandum. al's non est excusatus: vt extra de re iudi. c. cū bertoldus. vbi de hoc. ꝛ facere fidē de impedimēto iudici. nam
48 ei facienda est fides ꝛc. ¶ †Et not. qd febricula nō excu. ff.
49 de edil. edic. l. j. §. pinde. ꝛ l. ob que vitia. ¶ †Itē leue impedimentum nō excusat ꝛ modicum quia de minimis non est curan. ff. de ven. inspi. l. j. ꝛ. ff. de re iudi. l. quesitum. §. potest.
50 ff. si qs cau. l. ij. §. tēpore. ¶ †Itē not. qd iudex debet cōmittere nuncio vt citet accusatū vel inquisitū vt dictum est. C. de exhib. reis. l. neminē. ꝛ ista talis cōmissio[b] vel citatio nuncij debet scribi in actis: alias non valeret: vt. d. l. neminem. et extra de proba. c. quoniā cōtra falsam. nec posset de iure procedi cōtra accusatū nisi cōstaret de cōmissione ꝛ relatione in actis: vt. d. c. qm̄ cōtra falsam. quia nō videt̄ contumax si nō est legitime citatus quia non refert vtrū quid nō fiat an mi
51 nus legitime fiat. ff. de auṫ. prestan. l. nulla. ¶ †Item citatio est de substantialibus iudicij. vt probat̄ de accu. l. j. ꝛ omnia substantialia sunt legitime seruanda ꝛ fienda aliter non valent: vt. d. c. quoniā contra falsam. ar. C. in quibus causis in integ. restitu. non est neces. l. si tutor. cum similibus.

a ¶ Comparere. Adde tu ꝛ intellige hoc verum nisi in citatione esset incerta causa propter ꝙ deberet cōparere et esset ex illis que possent tractari die feriata: quia tunc si non cōparet die feriata est contumax ita gl. ꝛ ibi doct. in. l. ij. ff. si qs in ius voca. ꝛ dicit Alex. in consi. cj. col. ij. in. v. volu.

b ¶ Cōmissio. ad de quod licet appareat de citatione ꝛ nuncij relatione tamen nō presumitur facta cōmissio si de ea non apparet. ita dicit Antoni. de bui. in. c. j. de iud. et videtur sentire Barto. in. l. j. §. qes. ff. de offi. prefect. vrb. ex dicit cōiter hoc tenere do. Fran. are. in consi. xxxiij. in iij. col. versic. iij. premitto. et an talis commissio presumatur. vide plene in addi. Ang. in tract. malefic. in versi. qui Judex cōmis. Cato. col. iij.

¶ De comparatione accusati cum forma confessionis promissionis satisfact. ꝛ termini.

52 Citatus comparens quid facere debeat.
53 Citatus comparēs ad iuris bāchū si iudex abest: qd faciat.
54 Judex si assignauit dilationē ad comparendum: et hoc ad instantiam accusantis: an ea elapsa audietur.
55 Judex si ex causa dilationem nouam cōcedere possit ea finita quando prorogabit.
56 Judex si assignauit terminū accusatori ad probandū, et reo ad se defendendum illis elapsis an positiones poterūt fieri in causa per accusatorem vel accusatum.
57 Accusator a reo quot dilationes dantur ꝛ quando.
58 Reus vel accusatus siue inquisitus quādo sit detinēdus in carcere ꝛ nō relaxandus fideiussoribus. ꝛ quid faciet iudex.
59 Constituti rei forma siue confiteatur siue neget. ꝛ quid post constitutum faciet iudex.
60 Satisdationis forma que fit pro reo.
61 Stipulatione magistratus in officio presidentis et notarij. an requiratur cōmunis actio cuius nomine stipulati sunt.
62 Reus qui promisit se presentare coram iudice sub pena ꝛc. si se non presentauerit quid faciet iudex.
63 Reus an cogi possit cauere de parēdo iudici ꝛ soluēdo condemnationem.
64 Fideiubente aliquo pro reo de soluendo cōdēnationē: si reū ducat in fortiā cōis an poterit cogi soluere ille fideiussor.
65 Fideiussoribus pro aliquo promittentibus de presentando eum toties quoties fuerit requisitus: quomodo contra eos proceditur.
66 Presentare se aliquis promisit ꝛ fideiussorem dedit: postea in banno pro alio maleficio est positus: si exigatur a fideiussore quod presentet reum quid fiet.
67 Fideiussor vt supra si vult defendere reum ꝓ quo fideiussit an audietur.
68 Fideiussor vt supra vsqꝫ ad quod tempus tenetur extrahere reum: ꝛ an pena possit pluries cōmitti.
69 Satisdationis forma que fit pro reo.
70 Fideiussit quidam pro delinquente de soluendo omnē condemnationem ꝛc. cōmisit aliud delictū. propter qd sunt confiscata oīa illius bona ꝛ in. c. libris est cōdemnatus: an fideiussores ad ista. c. tenentur.
71 Fiscus siue cōmune an habeat oia bona delinquentis obligata saluo iure creditorum.
72 Delinquens si sit in casu in quo posset torqueri ꝛ cum confiteat̄ sponte: an possit incarcerari siue dederit fideiusso. soluēdi condem. siue non.
73 Citato non veniente: an describantur bona ꝛ quid fiat.
74 Citatus non comparens: an de consuetudine Italie ponat̄ in bāno etiam ad mortē: ꝛ an valeat de iure talis sententia: ꝛ quid in delictis leuioribus.
75 Accusato cōtumace existente quid sit faciendū. late dicit̄ hic.
76 Testes in omni casu si reus non cōparet: an sint examinādi.
77 Accusat⁹ nō valēs cōparere: an debeat mittere excusatorē.
78 Citatus est quis diuersimode et pluries ex diuersis delictis ꝛ nō apparet: an pluries possit exbanniri.
79 Citatur quis ratione maleficij vult se defendere per suos familiares an possit: ꝛ iudex habet veritatē inquirere omnib⁹ modis quibus potest.

Vidimus supra prox. de cita. Modo seqtur videre de compari.
52 ¶ †Sciēdū est qd citat⁹ nō debet iudicē cōtēnere: qd si fecerit pt puniri. ff. si qs ius di. nō ob. l. j. nisi ēt cert⁹ iudicē nō esse suū nā tūc.

venire non tenetur:vt.ff.de iurisdi.om.iudi.l.fi.ff.si quis in
ius vo.nõ ie.l.j.⁊ ibi not.¶ Sed debet corã iudice ad termi
num assignatũ cõparere ⁊ se representare hora cõgrua:in lo
co congruo vbi ius reddit:vt.ff.de iusti.et iu.l.pe.de iudi.l.si
locũ ⁊ faciat scribi in actis sicut se p̃sentauit die tali corã iu
dice ꝑ tribunali sedẽte sup palatio cõmunis ad ius redden
dum pro se defendendo a tali accusa vel inquisitiõe ⁊c.⁊ nõ
debet post p̃sentationẽ discedere sine licẽtia:vt.C.de decur.
l.decurio.de qua licentia recedẽdi debet apparere ꝑ scriptu
rã in actis. Alioqn videt̃ cõtumax:⁊ posset ꝯtra eum ꝓcedi:
sicut cõtra cõtumacẽ:q2 nõ videtur venisse qui non stetit.ff.
de rei ven.l.si is q se liti in fi.ff.ex quib⁹ causis in pos.eatur.
l.ij.cũ simi.⁊ ar.extra de iud.c.j.¶ Itẽ quia nõ credit̃ iudi
ci:nisi quaten⁹ cõstat ex actis:vt extra de proba.c. qm̃ cõtra
falsam.¶ Itẽ vtile esset qd̃ hora presentationis scriberet:vt
appareat si cõpareat.licet dies tota cedat citato.nisi de ho
ra exprimat̃ qua debeat cõparere ar.extra de dolo.⁊ cõtu.c.
cũ dile.in fi.de ꝓcur.c.auditis.¶ Itẽ cõtra nõ venĩẽtes ius
male p̃sumit.⁊ cõtra ipsos male presumit̃ extra de p̃sump.c.
nullus.de rescri.ex timore.de testi.cõsti.¶ Ipse autẽ reus qñ
cõparet consyderet si potest iudicis iurisdi.declinare ⁊ illas
excep.fori si placet ei primo ꝓponit et ante lit.cõtest.vt.C.de
excep.l.j.nam illi debent ab initio opponi.¶ Potest etiam
opponere ꝯtra personã accusantis, si nõ est cõpetens ⁊ ante
⁊ post lit.cõtest.C.de ꝓcura.l.licet.extra de accusa.c.j.¶ Nã
multa cõtra personã accusantis possunt opponi:vt no.s̃.de
ꝑsonis que accusari non possunt ꝑ totum.¶ Et videt̃ qd̃ iste
excep.debeãt probari intra octo dies cõputãdos a die qua
opponunt̃.extra de excep.capi.pia.libr.vj.vel intra tempus
assignatũ per iudicẽ ẽm.l.excep.C.de probat.nam sicut in ci
uilibus opponunt̃ excep.ita in criminalib⁹:vt.ff.de adult.l.
53 si maritus.§.prescript.¶ †Sed quid si citatus cõparuit ad
banchũ iuris pro se defendendo ⁊ iudex abest.¶ Rñ.faciat
scribi per notariũ qualiter cõparet paratus se p̃sentare corã
iudice ⁊ stet ibi si fuerit de mane vsq3 ad horam tertiarum si
post nonas vsq3 ad vesperas.nã tunc excusat⁹ est quia per
eum nõ stat:vt.ff.de condi.⁊ demon.l.iul.ciuili sed stat ꝑ pre
54 torem:vt.ff.de diuer.et temp.prescrip.l.j.cũ si.¶ †Sed quid
si iudex assignauit dilationẽ ad cõparen.ad instantiã accus.
an ea elapsa audiet̃.Rñ.non:vt.C.q accu.nõ pos.l.si ea que.
55 ¶ †Sed de nouo põt iudex ex causa aliam dilationẽ dare
seu concedere.ff.de re iu.l.iiij.in prin.sed si elapsa est nõ pote
rit iudex prorogare quia qd̃ nõ est prorogari non põt ar.ex
tra de spon.impu.cap.ad dissolutionẽ.sed de nouo potest cõ
cedere vt dictum est.¶ Si autẽ non est lapsum tp̃s tũc bene
potest iudex prorogare.ff.de iud.l.ij.§.si iudex.extra de offic.
dele.c.de causis.quia iudex quãdoq3 prorogat qñq3 arctat
pro suo arbitrio.causa tñ legitima interueniente.ff.de iud.l.
nõnunq̃.de re iudi.qui pro tribunali extra de appel.cum si.
56 ¶ †Sed pone qd̃ iudex assignauit terminum primo accusa
tori ad probã.suã accusam intra.viij.dies, vel.v.prout ei vi
debit̃ qd̃ facere debet ⁊ postea eo elapso assignat reo ad suã
defensionẽ faciendã:vt.C.de proba.l.excep.extra de proba.
c.licet.⁊ in aut.de fide instru.§.oportet.nũquid elapso termi
no poterũt fieri positiones[a] in causa per accusatorẽ vel accu
satum.¶ Rñ.si assignatus fuerit terminus ad omnẽ ꝓba
tionem faciendã ⁊ omnẽ defensionẽ faciendã tunc nõ possit
propter verbũ ad omnẽ qd̃ quidẽ est vniuersale ⁊c.cõprehẽ
dit enim omne genus ꝓbationis.ar.optimũ ad hoc.C.de nõ
nu.pe.l.in cõtractib⁹.C.qui accu.nõ pos.l.si ea.extra qui filij
sint leg.c.lator.⁊.C.de ige.⁊ manu.l.diffamari. Et positiões
sunt de genere probationũ:vt.j.de ꝓba.dicetur.¶ Si autẽ
non dicat̃ ad omnẽ suam probationẽ vel defensionẽ sed solũ
ad suã defensionẽ vel ad suã ꝓbationẽ tunc bene possit vsq3
ad conclusionẽ iudicij.argu.extra de fide instrumẽ.c.cũ Jo.
57 in fin.¶ †Itẽ no.ꝙ accusatori dant̃ due dilationes.reo au
tẽ tres.⁊ si habent iustũ impedimentũ dabit̃ alia dilatio.nã
pro singulis causis ⁊ impedimẽtis dãda est dilatio:vt.ff.de
58 fer.l.fi.¶ †Itẽ no.qd̃ qñ reus vel accusatus vel inquisit⁹ si
quid ex tali delicto ꝓcedit̃ cõtra eum ex quo subsequẽda est
pena corporalis ⁊ tunc debet poni in carcere custodiẽdus ⁊
nõ debet relaxari etiam si idoneos vellet dare fideiussores[b].
al's debet relaxari.i.datis fideiussorib⁹ idoneis de p̃sentan
do eum de soluẽdo oẽm cõdẽnationẽ quę de ipõ fieret occa
sione dicti maleficij de quo est accusatus vel inquisit⁹:vt.ff.
de custo.reo.l.j.vbi de hoc no.⁊.l.diu⁹.⁊.l.si cõfessus.¶ Itẽ
debet iudex facere eum corporaliter iurare dicere veritatem
de oibus de quib⁹ fuerit interrogatus ⁊ facere qd̃ notarius
ad hoc deputatus legat vulgariter si sit ꝑsona illiterata totã
accusam vel inqsitionẽ ⁊ debet ipsum examinare diligẽter si
cõmisit delictũ in accusa vel inquisitio.cõtentum et si dixe
rit sic debet notarius scribere id quod dixit prout infra,vc3.

59 **Constitutus** †Corã dño B.iudice malefi
ciorũ cõmunis Mãtue sedẽ
te ꝑ tribunali in palatio dicti cõmunis ad bãchũ maleficio
rũ ꝓ iure reddẽdo Mar.iurat⁹ dicere veritatẽ de oib⁹ qui
bus interrogabitur vel interrogat̃ ⁊ examinatus per dictũ
dñm iudicem super cõtẽtis in dicta accusa vel inquisitione
eidem lecta ⁊ vulgarizata per me notarium ⁊c.diligẽter re
spondendo dixi ⁊ cõfessus fuit oia ⁊ singula vera esse ⁊ fuis
se que in dicta accusa vel inquisitione per ordinẽ cõtinẽtur ⁊
se cõmisisse ⁊ perpetrasse maleficiũ in dicta accusa cõtẽtum.
¶ Si autem negauerit dico sic,vc3.Constitutus ⁊c.respon
dendo dicte accuse vel inquisi.negauit et negat se esse culpa
bilem de predictis de quibus accusatus fuit vel inquisitus.
¶ Sed quidã simplices notarij scribũt sic vc3.quia negat
omnia ⁊ singula vera esse ⁊ fuisse que in dicta accusa vel in
quisitione cõtinent̃ male faciũt pluribus rationibus qd̃ dic
vt not.j̃.de accusa.§. itẽ not.ꝙ notarius non debet scribe
re ⁊c.¶ Et his peractis debet iudex si est tale crimen ex quo
imponenda sit pena corporalis facere poni in carcerẽ custo
diendum:vt.ff.de penis.l.aut dãna.§.solent.al's debet eum
relaxare datis fideiussoribus idoneis:vt dictum est supra.
¶ Que satisda.debet sic scribi.

60 **Constitutus** †Talis corã tali iudice malefi.
pro tribunali sedẽte ad bachũ
iuris in palatio cõmunis ad ius reddendũ et corã me nota
rio promisit dicto dño iudici:⁊ mihi notario stipulãti et re
cepienti pro dicto cõmuni Mantue.⁊ pro dicto dño potesta
te sub tali pena parere ⁊ obedire mandatis eius:⁊ se p̃senta
re ad dictũ banchũ coram dicto dño iudice ꝑsonaliter:⁊ to
ties quoties fuerit requisitus personaliter:vel ad domũ sue
solite habitationis:⁊ si nõ venerit toties in dictã penã inci
dat.Promittens mihi notario antedicto etiã soluere omnẽ
condẽnationem q̃ de ipso fieret occasione dicti maleficij ꝑpe
trati in personã talis:vel maleficij in dicta causa vel inquisi
tione contenti obligando se ⁊ oia bona sua p̃sentia ⁊ futura
pro dictis oibus ⁊ singulis attendendis ⁊ obseruãdis renũ
cians omni iuri sibi cõpetenti ⁊ exce.nõ facte promissionis.
et omni legum ⁊ statutorũ auxilio ⁊c.¶ Pro quo tali acu
sato vel inquisito Joan.⁊ And.⁊ quilibet ipsorum insoli
dũ fideiussores in oẽm casum ⁊ euẽtũ promiserũt mihi nota
rio infrascripto stipulanti ⁊ recipienti pro dicto cõmuni sub
tali pena se facturos et curaturos qd̃ dictus talis accusat⁹
vel inquisitus attendet ⁊ obseruabit cum effectu oia ⁊ singu
la suprascripta ⁊ qd̃ soluẽt omnẽ cõdẽnationẽ que de dicto
tali fieret occasione dicti maleficij.¶ Alioquin ipsi ⁊ ipsoꝝ
vterq3 attẽdent ⁊ obseruabũt pro se ⁊ de suo:se ⁊ oia sua bo
na pro p̃dictis omnibus ⁊ singulis attendendis ⁊ obseruan
dis.Obligãtes ⁊ renũciãtes ep'le diui Adriani.⁊ de fideius.
et de duobus reis.⁊ omni alij legum statutorũq3 auxilio ⁊c.
Cui accusato vel inquisito ibi p̃senti.dictus dñs iudex sedẽs
pro tribunali ad dictũ banchũ statuit ⁊ assignauit terminũ
quinq3 dierũ ad omnẽ probationẽ seu defensionẽ fien.super
61 predictis.¶ †Et no.ꝙ ex stipulatione iudicis.i.magistrat⁹
in officio p̃sidentis acquirit̃ actio ⁊ ius communi.pro quo
⁊ cuius noĩe stipulatur.Et idẽ in notarijs:vt.ff.de magi.con
ue.l.j.ff.rẽ pu.sal.fore.l.ij.§.j.de adop.l.nã ⁊ ita.cum simili.
62 ¶ †Sed quid si reus promisit de se p̃sentãdo corã iudice:vt
supra dictũ est:⁊ se non presentat sed est cõtumax.¶ Respõ.
debet condẽnari ad penã promissam:⁊ sic pena nõ est ꝓmissa
citabit̃ vt cõpareat corã dicto dño iudice sub certa pena in
tra talem terminũ:⁊ si nõ cõparuerit eum cõdẽnabit:vt.ff.
si quis ius di.non ob.l.j.⁊ si sepius fuerit requisitus ⁊ nõ cõ
paruerit poterit exbãniri ⁊ relegari de iure.ff.de penis.l.ab
sentẽ.§.aduersus.l.capitaliũ.§.j.ff.an ꝑ aliũ causa app.l.j.
63 ¶ †Sed nunquid potest reus compelli inuitus de parẽdo
iudici.⁊ de soluendo cõdemnationẽ.¶ Respon. nõ:vt.ff.de
penis.l.fi.vnde carcerabit̃ quousq3 fuerit absolutus:⁊ si fue
rit condẽnatus detinebitur carceratus ⁊ custodiet̃ quousq3
condemnatus soluerit cum sit debitor fisci.C.de custo.reo.l.
si consensus.⁊.l.diuus.⁊.C.eo.l.fin.ff.de penis.l.aut dãna.§.
64 solent.¶ †Sed quid si aliquis fideiussit pro aliquo qui cõ
misit delictũ aliquod de soluendo ipsam cõdemna.et duxit
malefactorem in fortiam cõmunis. An ille fideiussor possit
detineri ⁊ compelli soluere cõdemnationem.¶ Respon.di
cũt quidã doc.qd̃ non .ar.ff.de fract.l.fi.C.loca.l.si cum her
mes .cum ⁊ poterit per modum excipere:qd̃ nõ tenet̃ ad so
lutionẽ postq̃ principalis est in forma cõis per iura p̃dicta.
65 ¶ †Sed quero qualiter procedetur contra fideiussores qui
fideiusserunt

a ¶ Positiones. Quando possint fieri probatiões post terminũ.vide tu plene per Salic.in.c.licet. de proba.

b ¶ Fideiussores. Adde tu ⁊ intellige hoc non solũ procedere qñ pena principaliter esset corporalis. sed etiã secundario in defectũ pecuniarie: vt per Bart.in.d.l.j.de custo.reorũ.et intellige hoc nõ ꝓcedere qñ in loco esset consuetudo ꝙ quis relaxaretur etiã vbi imponeretur pena corporalis vt per Ro.sing.suo ex.incipit tu scis. ⁊ adde ꝙ etiam vbi venit imponenda pena pecuniaria qs non est fideiussoribus relaxandus quãdo talis aufugit alias de carcere. ita Ro.in.l.lege cor.ff.ad sil.Hic etiam relaxat̃ qñ confitet̃ crimen. ita Bal.in.l.nullus.C.de exhib. reis.Hic relaxatur qñ voluit a prin.carcerari et quãdo fert̃ sentẽtia contra eũ vellet dare fideiussores.ita Ange. et in.d.l.nullus. ⁊ ibi eam omnino vide.

fideiusserunt pro accusato vel inquisito z qui promiserũt eũ
a representare toties quoties[a] fuerit requisit⁹. ¶ Respon. aut promiserunt sub certa pena z tunc ad illã penam tenebitur: vt. ff. si quis cau. l. ij. de extraor. crimi. l. si quis reũ. ¶ Si autẽ promiserunt simpliciter nõ adiecta certa pena: tunc tenet̃ ad interesse cõmunis vel iudex precipiet sub certa pena: vt illũ exhibeãt et representent: qđ si nõ fecerint multabunt̃. ff. si qs ius dic. nõ ob. l. j. z. d. l. si quis reũ. z ista talis pena pecuniaria fisco seu cõi applicabit̃: vt. C. de modo mul. l. fin. ¶ Sed si dolose fecerit accusans: q̃ exhiberi nõ poterat: punit̃ accu
66 sans. ff. de extraor. crimi. l. si quis reũ. cum si. ¶ † Sed pone qđ aliquis promisit se presentare z dedit fideiussorem: post hec positus in bãno pro alio nouo maleficio, p̃cepit ei iudex: qđ ad certũ terminum qđ istum talem pro quo fideiusserat z promiserat exhibere exhibeat iste dicit z allegat qđ non potest. quia est bannitus: queritur quid iuris. ¶ Respon. aut fuit preceptũ anteq̃ fuerit bãnitus de nouo vt illũ representaret: z tunc si nõ facit punitur: vt. ff. qui satis. cog. l. si decesserit secus si post bãnũ: vt. ff. si quis cau. l. sed z si quis. §. rei ca-
67 pitalis. cum si. ¶ † Sed quid si iste fideiussor vult defendere
b reum[b] pro quo fideiussit nunquid audietur. ¶ Rñ. si est tale delictũ qđ exinde possit z debeat sequi pena corporalis vel vltra relegatio. z tũc nõ possit etiã si velit satisdare de soluendo omnẽ cõdemnationẽ zc. vt. ff. de pub. iu. l. pe. §. ad crimẽ.
68 alias sic: vt. ff. de procur. l. seruũ quoq;. §. pub. ¶ † Sz quero vsq; ad qđ tps tenet̃ fideiussor exhibere. ¶ Rñ. aut promisit exhibere ac certũ terminum: z tunc ad terminũ promissum debet exhibere aut promisit exhibere ad terminũ quẽ iudex ordinabit z ordinat z assistit. z tunc debet ad illum terminũ exhibere: vt. C. de fideiu. l. sanc. cũ simili. vnde vtile est qđ notari⁹ z officialis curie stipuletur ad fideiussore qđ exhibebit z presentabit reũ accusatũ vel inquisitũ sub certa pena ad terminũ quẽ iudex ei assignabit z toties quoties assignabit z toties incidat in penã si nõ attenderet qđ p̃misi vel nõ exhiberet reũ accusatum vel inquisitũ p̃dictũ zc. ¶ Nam pena põt semel z pluries cõmitti z exigi si dicatur. ff. de arbi. l. si duo. in fi. de transactio. l. qui fidem. C. de pac. l. cum proponas. cũ si. vnde satisdatio debet sic formari

69 **Constitutus** † M. accusatus vel inquisit⁹ corã tali iudice pro tribunali sedente in palatio dicti cõmunis promisit dicto iudici z mihi notario stipulãti z recipiẽti p̃ dicto cõi stare parere z obedire mãdatis eius z se p̃sentare psonaliter coram dicto dño iudice ad dictũ banchũ maleficiorũ ad terminũ arbitrio iudicis assignandũ sub pena centũ lib. z toties et quoties fuerit requisit⁹ ex parte dicti iudicis per aliquẽ nunciũ dicti cõmunis personaliter vel ad domũ siue habitationis z soluere omnẽ condẽnationẽ que de ipso fieret occasione dicti maleficij z toties incidat in penã quoti. non cõpareat vel nõ obseruare oĩa singula suprascripta et toties exigi possit pena cum effectu oĩbus z singulis suprascriptis semper durãtibus in sui firmitate obligando pro predictis oĩbus z singulis attendendis z obseruandis oĩa sua bona p̃sentia z futura zc. p̃ quo fideiusserũt zc. ¶ Et eodẽ modo z forma promittant fideiussores z se obligent z oĩa sua bona vt supra dictum est: Renunciantes ep̃le diui Adriani. z de fideius. z de duobus
70 reis zc. et omni legum z statutorũ auxilio zc. ¶ † Sed quid quidã pro maleficio cõmisso dedit fideiussores de soluendo omnẽ condemnationẽ vt supra dictũ est: contingit qđ iste cõmisit aliud maleficiũ per qđ oĩa bona istius sunt publicata z insuper est condemnatus in centũ lib. pro alio delicto nunquid fideiussores tenent̃ ad ista centũ soluenda. ¶ Respondeo dicunt quidã qđ sic: vt. C. de fideiu. l. naz aliter. ff. de iu. fisci. l. in fraudẽ. §. prin. C. de sententiam pas. l. iij. ¶ Sed alij dicunt cõtra quia cõfusa est actio per publicatio. bonorũ, q̃ fiscus pena causa succedit illi cõdẽnato. ff. pro socio. l. actio. §. publica. facit. ff. de fideius. l. si debitor. z. l. numerarius. §. j.
71 cũ simi. qđ verius videt̃. ¶ † Item no. qđ fiscus siue cõmune habet oĩa bona delinquẽtis obligata z hypothecata ratione delicti. saluo tamẽ iure creditorũ. C. de priuil. fi. l. j. cum si.
72 z ibi not. ¶ † Itẽ not. qđ si iste accusatus vel inquisitus esset in casu quo posset torqueri z non sponte confitet̃: qđ iudex potest facere ipsum poni in carcerem vt ipsum habeat quando voluerit per. l. ij. C. de custo. reo. l. ij. z idem est si non dat fideius. de soluendo condemnationem: vt dicta. l. ij. cum simi.
73 ¶ † Item no. q̃ si citatus nõ comparet sed contumax est: bona eius debent describi et annotari: vt. ff. de penis. l. absentẽ z expectari vsq; ad annũ. ff. d requi. reis. l. annis. z si decesserit intra annũ bona occupãtur a fisco z dantur heredib⁹ ipsius accusati vel inquisiti z citat: vt. ff. de requi. reis. l. presides. §. sed pompo. ¶ Si autem nõ venerit intra annũ bona occupantur a fisco, sine cõmuni. ff. de requi. reis. l. fi. z. d. l. an- a
74 nus cum si. ¶ † Sed de cõsuetudine Italie. si citatus nõ cõparet. ponitur in bãno z condemnat̃ etiam ad mortẽ: vel ad mẽbri abscissionẽ quia eorũ absentia haberet̃ p̃ p̃sentia z cõfes. z plena probatione: licet de iure nõ valet talis sententia. ff. de penis. l. absentẽ. Sed in alijs delictis leuiorib⁹ videtur cõtra cõtumacẽ: qđ bene possit procedi ad cõdemnationem, dũmodo sepius requirat̃: vt dicta. l. absentem. §. aduersus.
75 ¶ † Unde ad notitiã huius materie distingue aut accusat⁹ est cõtumax ante lit. cõtest. aut post. Si quidẽ ante s̃m leges oẽs omnia ei⁹ bona annotantur z describũtur. C. de bonis proscrip. l. si quis. de excusat. l. absenten. Et si intra annũ venerit et iuri paruerit prestita fideiussione de representãdo et stando iuri. z de p̃sentando z de soluendo bona recuperat: z super crimine super quo accusatus est auditur. ¶ Si vero post annũ comparauerit bona cõfiscãtur: z si satisdet de parẽdo iuri bona per hoc nõ recuperat sed auditur defensio sua super crimine. ff. de requi. reis. l. j. §. presides: z. §. fi. C. e. l. quicũq;. z dicta. l. qui de crimine. C. de accusa. l. absentẽ. C. de penis. l. nec diu. ¶ Si autẽ est lis constet. z postea se absentet similiter nunq̃ fert̃ sentẽtia in absentẽ in maiorib⁹ dilictis. in quibus imponat̃ pena mor. vel alia vltra relegatio: vt. ff. de penis. l. absentem. imo quandocũq; rediẽs auditur: vt. ff. de requi. l. annus cũ simi. ¶ Sed in alijs leuioribus delictis que cõtinent penã relegatio. vel infamie vel infra relegationem vt in pecuniarijs tũc bene procedit̃ cõtra absentẽ: vt. ff. b
de penis. l. absentẽ. z. iij. q. ix. decernimus. vbi de hoc. ¶ Debet tamẽ accusatus quãdo cõtra eum procedit̃ nisi in casu. C. de adult. l. quis cõparere. Sz de cõsuetudine cõmuniũ ob
76 seruatur: vt dictũ est. s. ¶ † Sed cõsulo ego Bonifa. de Uitalinis de Mantua iudex cõpilator hui⁹ summe qđ in omni casu iudex examinet testes etiam si accusatus vel inquisitus sit absens. et veritatem inquirat z rectam faciat sententiã: z sic nõ peccat. facit extra de do. z cõtu. c. necessitatis: et extra, z lite nõ cõte. c. quoniã frequenter. §. sunt z alij. extra de accu. c. qualiter. §. debet. C. de edendo. l. ij. de iudic. l. ij. cum simi.
77 ¶ † Item not. qđ si accusatus nõ potest cõmode cõparere ob aliquã iustã causam ipse debet mittere excusatorẽ qui excuset eũ coram iudice: vt. s. no. tit. proxi. ¶ Nam multe sunt cause propter quas excusat̃: vt no. s. tit. p̃xi per totũ. et maxime in. §. Item not. qđ citatus multis modis excusatur zc.
78 ¶ † Sed pone qđ ex diuersis delictis est qs diuersimode citatus z pluries. Ipse non cõparet sed est cõtumax nunquid pluries exbãniri potest. ¶ Rñ. videt̃ qđ infamatus non potest amplius infamari. C. vt intra cer. tempo. crimi. qõ. terminent̃. l. ij. ff. de infa. l. iiij. §. ait pretor. ff. si quis cau. l. si actio. et l. seq. ¶ Sed dic cõtra. nam excõicat⁹ poterit iterũ excõica-
c ri[c] extra de iude. c. inter quorũdã. de sentẽ. excõ. cũ pro causa. et. c. cũ pro causa. z. c. officij. Alioquin de maleficio penã nõ reportabit qđ esse non debet. ff. de inter. z relega. l. relegato-
79 rũ. §. fi. de neg. gest. l. siue hereditaria. cũ si. ¶ † Sz quid si qs citat̃ occasione maleficij vult se defendere per suos familiares z excusare nũqd potest. ¶ Rñ. aut maleficiũ dicitur fuisse commissum in domo istius: z tunc si non potest p̃bari per alios defensio q̃ per familiares: q̃ tũc audiat̃. ar. C. de repudi. l. cõsensu. §. sup plagis. C. de qõ. l. interrogati. ff. ad silla. l. si qs in graui. §. si pupillas. z. §. seq. z arg. extra de testi. c. veniens. vbi de hoc tal's regulariter secus est: vt. C. d testi. l. ij. ff. e. l. peñ. cũ si. ¶ Nam iudex veritatem habet inquirere oĩbus modis quibus potest: vt. C. de eden. l. is. apud quẽ. de iud. l. iudi. vt rectã possint ferre sententiam: vt insti. de ac. §. curare.

a ¶ Toties quoties. de hoc quo modo intelligatur ista cautio vide per doct. in. l. si finita. ff. de dã. infec. et p̃ Ro. in consi. suo. xiiij.

b ¶ Defendere reum. Adde tu de hac questiõe z in similibus terminis dic vt per Gandi. in tract. malefi. excõi. qđ agendum sit reo p̃sente. col. iij. v. sed quero pone.

c ¶ Excõmunicari. adde istaz esse cõmunem opi. vt per doc. in locis allega. z vide de hoc per Nellum plene in tract. bãnito. in. j. parte primi tẽp. qõ. iij.

¶ De probatione z quot sunt gñа probationũ. Rubri.

1 ¶ Probatio quid sit z vnde dicatur.
2 Probationis primum genus quod sit.
3 Probationis scđm genus quod sit.
4 Probationis tertium genus quod sit.
5 Probationis quartum genus probationis.
6 Probationis quintum genus.
7 Probationis sextum genus quod sit.
8 Probatio etiam fit per famam et alijs indicijs.
9 Item per libros antiquos z scripturas antiquas etiam incisas in lapidibus.
10 Item per librum census.
11 Item per literas authẽticas sigillatas sigillo authẽtico personarũ hic enumeratarũ: z quando credatur literis priuatis z officialis in suo officio.
12 Probatio fit per indicia indebitata.

13 Item per communem opinionẽ hominum alicuius loci vel maioris partis vel alterius conuicinie: et que dicatur cõmunis opinio.
14 Probatio plena et semiplena: per quos testes fiant.
15 Probatio fiant per comparationem literarum.
16 Item per scripturam domesticam.
17 Item per fugam alicuius contra quẽ proceditur: ⁊ maxime officialis.
18 Semiplenam probationem per vnum testẽ fieri: quomodo intelligatur, ⁊ quando vni testi credatur.
19 Dilatio an primo de iure detur actori ad probandum: deinde elapsa reo ad se defendendum vel probationem faciendam. ⁊ que faciant iudices ignari.
20 Reo in quibus casibus prius detur probatio ꝙ actori.
21 Maleficio probato per duos vl' tres testes: licet malefacto nolit confiteri etiam cum tormentis: an poterit puniri.
22 Maleficiũ an per duos testes probatur vel tres requirant.
23 Maleficio probato per duos vel plures testes: an reus torqueri possit.
24 Teste dicente qd firmiter credit illud quod dicit et inducit rationes verisimiles ⁊ presumptiones: an tale dictũ sit sufficiens ad talem probationem.
25 Accusatio de furto continens annum, mensem, locum furti, ⁊ res furto subtractas: si etiã contineat qd sit homicida plagiarius: an super tali accusatione examinabuntur testes de homicidio et plagio.
26 Accusaui te furto mihi facto tali anno mẽse ⁊c. et processum est super eatan si velim probare quod tu es assuetus furari audiendus sim.
27 Accusatio an debeat fieri ẽm formam accuse.

Bonũ et vtile est vt videamus qd 1 sit pbatio ⁊ quot sunt genera probationũ siue pbandi. ¶ †Et quidẽ probatio est alicuius rei dubie per testes, vel instrumenta, vel indicia, vel presump. ostensio. ¶ Et dicitur pbatio a probe aduerbio. nam probe facit q probat qd intẽdit: quia penam calũniatis euitat. ¶ Et no. ꝙ multa sunt ge- 2 nera probationum. ¶ †Primũ genus est probandi per testes fide dignos ⁊ omni exceptione maiores qui a testamẽto non repellant: vt extra de testi. c. j. ⁊ ij. ⁊ c. ex literis. ⁊ c. cum clamor. ff. e. l. scio. ⁊ l. ob carmẽ. ⁊ l. peñ. ⁊ multis alijs. ¶ Qui autem a testamẽto repellant. no. j. de testi. ¶ †Secũdum est 3 per instrumẽta: vt extra de fide instrumentoꝝ. c. j. ⁊ ij. ⁊ c. im- 4 putari. ⁊ in pluribus alijs. ¶ †Tertiũ genus probandi est per confessio. sponte factã vel per positiões si cõfitentur: etiã in criminali iudicio. ff. de confes. l. j. ⁊ l. confessos. de questi. l. 5 j. §. si quis vltra. ¶ †Quartum est per euidentiã facti. extra de accusa. c. euidentia sicut est notoriũs vt no. plene infra de notorijs extra de coha. cle. ⁊ mulie. c. nostra. ij. qõ. j. de mani- 6 festa. vbi de hoc not. ¶ †Quintum per presumptionẽ violẽtam. vt extra de presum. c. afferte. vt est etiã videre in illo qui corrupit testes aduersarij sui vnde presumit contra eum qui iniquã causam foueat vt extra de testib. capi. intimauit. et c. peruenit. ar. C. de apostul. l. prouidẽ. ¶ Item est in eo qui est inuẽtus in loco secreto solus cũ sola vel in lecto nudus cum nuda. nam presumptio est qd simul fuerint fornicat extra de p̃sump. c. literis. ⁊ idẽ in similibus est dicen. facit. C. de adul. 7 l. si quis. ¶ †Item sexto modo per iuramentũ delatũ a parte alteri parti extra de iureiur. c. j. ⁊ ij. vel a iudice. C. de iure- 8 iuran. l. in bone fidei. extra eo. c. fi. ¶ †Item per famã[a] cum alijs indicijs violentis intellige vt extra de presump. c. illud. et ibi not. ⁊ de adulte. c. significasti. ⁊ ff. de testi. l. iij. §. eiusdẽ. 9 ¶ †Item fit probatio per libros antiquos ⁊ scripturas antiquas etiã factas in lapidibus[b] extra de proba. c. cum cau- 10 sam. vbi de hoc not. ff. de albo scribendo. l. j. ¶ †Itẽ fit per librũ censualem in quo requirit scriptura sol' census vel tributi: vt. ff. de pba. l. census. C. de fide instr. authẽtica ad hec. 11 extra de presum. c. ad euidentiã. ¶ †Item fit per literas authẽticas quib' credit sigillatas sigillo authẽtico. no. in. d. c. post cessionem. vbi est casus qd credit literis ordinarij iudicis ⁊c. vt sigillo episcopi. vt extra de proba. c. iij. vel sigillo legati ecclesie romane. extra de cõfir. vtili vel inutili. c. cum dilecta. vel sigillo cardinalis extra de fide instru. super hoc. vel sigillo abbatis extra de his que fiunt a pla. sine consensu capi. c. nosciť. vel sigillo cõuentus alicuius monasterij vel collegij. vt extra de pba. tertio loco. de appel. significauit. cũ similibus. ¶ Item creditur approbatis literis sigillatis sigillo principis. vt extra de fide instru. c. cum dilectus. C. de adult. Quis. ¶ Item sigillatis sigillo ciuitatis: vt. d. c. iij. loco. et. c. significauit. Et predicta vera sunt si sigilla sunt not. nã tunc tales litere probant. et eis est credendum propter autoritatẽ sigilloꝝ. ar. extra de fide instru. c. ij. de sentẽ. excõ. c. cum medicinalis. cum si. ¶ Itẽ statur literis alterius priuate persone sigillate sigillo suo cõtra seq. vt de reb. alie. l. ij. de pba. l. instrumẽta. ⁊ l. rationes. ¶ Item creditur literis officialis in suo officio: vt extra de tempo. ordi. c. nec. de epis. ⁊ cle. l. si qua per calũniam. extra de presump. c. cum in iuuentute. de dolo ⁊ contu. c. veritas. sed non facit plenã fidem in maleficijs. ff.
12 de custo. reo. l. diuus. cum si. ¶ †Item fit probatio per indicia indubitata: extra de hereti. c. excõicamus. C. de rei vend.
13 l. indicia. ¶ †Item per cõmunem opi. hominũ alicuius loci vel maioris partis: vel alterius conuicinie. ¶ Et dicit communis opi. cõmunis crudelitas personarũ ⁊ est quasi idẽ qd
14 fama ⁊ ista probatur per auditũ. ¶ †Et no. ꝙ plena pbatio fit per duos testes fide dignos in omni casu: vbi certus numerus testiũ nõ exigit: vt. ff. de testi. l. vbi. Sed semiplena per
15 vnum testem: vt ibi. ¶ †Item per cõparationẽ literarum: vt
16 in auť. de fide instr. §. si vero minor. ⁊ §. seq. col. vj. ¶ †Item p scripturã domesticã. C. de proba. l. instrumẽta. ⁊ l. omnes.
17 ¶ †Item per fugam alicuius cõtra quẽ proceditur. ⁊ maxime alicuius officialis: vt in auť. de coll. §. sui hominis. ⁊ §. si
18 quis autem. colla. ix. ¶ †Et not. qd dixi per vnum testẽ fieri semiplenam probationẽ regulariter verũ est in casibus vbi non exigitur numerus testium. Sed vbi exigitur certus numerus: vt in testamen. ⁊ similibus. tunc tres vel quatuor faciunt semiplenam probationẽ. ¶ Fallit tamẽ in casibus vbi statur dicto vnius testis: ad plenã probationẽ ẽm quosdam. Unus casus est in reuocatione mandati vbi statur iuramẽto scilicet testis ⁊ producentis. extra de procura. c. ex insinuatione. ¶ Item ⁊ in alio quia statur dicto solus tabellionis si dubitet an instrumentũ sit publicum vel priuatũ etiã si dixerit se fecisse. C. ad. l. cor. de fal. l. si quis decurio. in auť. de fide instru. §. sed ⁊ si instrumẽta. colla. vj. ¶ Itẽ statur iuramẽto solius creditoris in superfluo precij rei vendite pro debito vt. C. de iure do. impe. l. j. §. si vero. ¶ Itẽ statur dicto vnius testis quãdo testator precepit stari.[c] vt. ff. de dote prele. l. theopompus. ¶ Item in alio casu extra de sentẽtia excõ. si vero. ij. q. iij. cum itaqꝫ. ¶ Itẽ in alio casu. C. de rebus cre. l. in bone fidei. extra de proba. c. sicut. ¶ Item in baptismo[d] ⁊ cõsecratione ecclesie. de consecra. dist. iiij. c. cũ itaqꝫ. ⁊ c. per nullos. ⁊ c. solẽnitates. ¶ Itẽ in alio. C. queadmo. testamenta aper. l. j. in fi. ¶ Item in terminoꝝ assignatiõe: vt. ff. finiũ regũdo. l. eos ẽm verum intellectũ. ¶ Itẽ in matrimonio ɔtrahendo dictũ vnius impedit. extra de testib. c. super eo. extra de sponsa. c. preterea. losi. ¶ Itẽ in purgatione extra de pur. ca. c. dubium. ¶ Itẽ in casu extra de iureiur. c. si. ¶ Itẽ credit vni sacerdoti de penitẽtia alicui' extra de simo. c. nemo. de penitẽ. ⁊ remis. c. omnis. ¶ Itẽ credit viatori. ff. de rebus cre. l. magis illud. ver. ne tamẽ. ¶ Itẽ nuncio pub. extra de appel. c. cõparati. ¶ Itẽ credit patri dicenti inuitũ filiũ monachum factũ: vt. x. q. iij. prius. ¶ Itẽ credit vni reuelãti insidias factas principi: vt. lxxiij. dist. si quis papa. vj. q. j. quicunqꝫ. sed cõtrariũ habes. vij. q. ij. si tantum. ⁊ c. seq. ¶ Item statur dicto vni' qñ cõuentũ est inter partes. ar. C. de acqr. pos. l. fi. ⁊ ff. de pa. l. j. ⁊ dicta. l. theopompus. ¶ Item in alio casu. ff. de re mili. l. desertorẽ. §. is qui apud. ¶ Item in casu statur dicto vnius cũ iuramento. C. vnde vi. l. si qñ. ¶ Itẽ in alio circa fraudẽ aduersarij extra de re iudi. c. cũ bertoldus. ¶ Itẽ in casu denũciatio: vt extra de testi. capi. in omni. de
19 iudi. c. nouit. cum si. ¶ †Itẽ no. qd de iure debet primo dari dilatio actori vel accusatori vel denunciatori ad proban. de iure suo ⁊ postea dilat. elapsa debet accusato vel denunciato dari ad defensam suã vel probationẽ fiendã: vt probatur C. eo. l. exce. de exce. l. si quidẽ. ¶ Sꝫ hoc nõ obseruant ignari iudices ⁊ assessores imo vtriqꝫ parti terminũ assignãt ad probãdum. ¶ Et quandoqꝫ primo reo vel accusato quã ac-
20 cusatori qd nõ est de iuris ordine. †Fallit tamẽ in preiudicialibus questionibus in qb' probat prius reus ꝙ actor vel accusator extra de ordi. cogni. c. j. ff. de probatio. l. in except. extra. e. c. in literis. cũ si. ¶ Itẽ fallit in casibus in quib' vterqꝫ est actor ⁊ reus: vt in famil. ercisc. cõmuni diui. ⁊ si nã vterqꝫ tũc pbatio. ff. de iudi. l. in tribus. extra eo. c. in literis. cum si. ¶ Itẽ fallit in excep. qui primo debet probari a reo cũ reus in hoc sit actor. ff. de except. l. j. de proba. l. in excep. extra. e. c.
21 ex literis. ¶ Sed quid† malefi. est probatum per duos testes vel tres de veritate malefactor nõ vult confiteri nec tormentis nec sine dictum maleficium nunquid potest puniri. ¶ Respon. dicunt quidam quod non. nisi ore proprio confiteatur iuxta illud ex ore tuo te iudico serue nequã: vt. C. de confes. l.

a ¶ Per famam. Quam probationem faciat fama adde tu ꝙ habetur p Alexan. in cõsi. xix. co. ij. ver. subsequenter. in j. volu. ⁊ in consi. xxiij. col. j. versic. ij. fortificatur. in ij. volu. ⁊ consilio iiij. col. vij. in prin. ⁊ in consil. ccj. in col. peñ. vers. nec etiã in eod. vol. et in consi. lxvj. col. vlt. ver. ⁊ sic stat. in. iiij. vol. consil. xix. col. peñ. versi. que singula. et in cõsil. xxv. col. ij. p Cepo. consil. xxxiij. col. iij. p Frãc. are. in consil. xij. col. vj. et ibi an cũ vno teste coniuncta fama in criminalibus fiat plena probatio cum consil. lxj. vbi qd in ciuilibus per Alex. in consi. cl. col. penult. circa mediũ in. v. vol. ⁊ per eundẽ in ɔsi. j. colum. xij. quid plura. et in consi. lxxxix. in pn. vsic. preterea. in eo. vol.

b ¶ Etiam factas in lapidibus. adde tu ⁊ vide per d. Frã. cur. in prelu. feu. col. iiij.

c ¶ Stari. Adde tu ⁊ vide ad hoc plene p Alex. in consil. xlvij. col. ij. ver. sed premissis in. j. vol. ⁊ duplicatum in. ij. vol. consi. cij. et adde qd vni testi fide digno deponẽti de actu plene credit gl. est in. l. titio fundus. ff. de condi. et demon. p Bal. in. c. cum contingat. extra de rescrip. cepol. cõsilio. xl. in. vij. col. in fi.

d ¶ Baptismo. adde Hiero. zanetinũ in tract. inter ius cano. et ciui. in differentia. cciv. Hiero. Chucha.

a confes.l.j.ff.de custo.reo.l.si cõfes. ¶ Sed dico cõtra[a] qd pos sit puniri: vt.C.de defen.ciui.l.defen.C.de raptu virg.l.j. ibi post legitimas probationes ꝛc.C.vbi sena.vel clariss.l.fin. ibi ita tñ ꝛc.quia in ore duorũ vel triũ ꝛc.extra de testa.c.cuz esses.ꝛ.c.relatuz.et quia duo plene probant vt ibi.facit opti me.C.de act.ꝛ obliga.l.negantes.de penis.l.qui absentiam.

21 ¶ † Sunt tamen qui dicunt qd in maleficijs sunt necessarij tres testes per.l.sciãt.C.de proba.quia ibi dicit qd proba.de bent esse plenissime:ꝛ duo testes plene probant nõ tamẽ ple nissime, vnde vt sint plenissime proba.requirunt tres testes. ¶ Sed puto duos testes sufficere vt dictuz est dũmodo sint

23 tales qui nõ repellant a testimonio de iure. ¶ † Sed qd pro batum est maleficiũ cõtra aliquẽ per duos testes aut plures et sic plena facta est ꝓbatio.vult iudex qd iste cõtra quem est probatũ cõfiteat, ipse nõ vult,nũquid poterit ipsum subijce re tormẽtis ꝓpter hoc. ¶ Rñ.qd quidã dicunt ꝙ non: quia tormẽtum concedit vbi semiplena probatio est facta, vt sciat plene per confessionẽ.ergo vbi est plena ꝓbatio nõ habet iu dex aliud facere quã condẽnare ꝛ postea exequi:vt in.d.l.de fensores.C.de defen.ciui.ꝛ.d.l.negãtes de actio.ꝛ oblig.cũ si. ¶ Alij cõtra.qꝛ si in semiplena ꝓbatione cõceditur vt quis possit torqueri multomagis in plena: quia si licet qd magis

24 est,ergo ꝛ qd minus est:vt.ff.de re.iur.l.non debet. ¶ † Sed quid si testis reddit testimoniuz suum et dicit ꝙ firmiter cre dit illud quod dicit:ꝛ allegat rationes verisimiles et inducit presumptiones vt qꝛ dicit ꝙ alias cõmisit adulteriũ cuz tali muliere et hoc firmiter credit.ꝓpterea quia vidit ipsos nu dos in lecto:et audiuit ipsos simul cõmisceri:licet nõ viderit aliter:vel dicit Titiũ vulnerasse talẽ pluribus vulneribus ꝛ credit firmiter qd ex dictis vulneribus sit mortuus:nõ tamẽ vidit eum mori. Nunquid tale testimoniũ est sufficiẽs ad ta lem ꝓba. ¶ Respon.dicunt quidã qd sic.ar.extra de ꝑsump. c.literis.de pur.cano.c.de testifi.ff.de abigeis.l.j.§.generali ter.de ven.inspi.l.j.extra de homici.c.ad audiẽtiam cũ simi. vbi de ista materia probat not.ꝛ apparet in summa de ꝓba.

25 ¶ † Sed quid accusaui te de furto mihi facto de anno tali, de mense tali,ꝛ in loco tali,ꝛ de talib⁹ rebus:sed in dicta cau sa postea dico et assero qd tu es homici. plagiari⁹, heretic⁹, adulter ꝛc.Nũquid talis accusa.admittat.et super ipsa pos sit ꝯtra te probari. ¶ Respon.non,sed solũ pro furto debeo admitti.ꝛ mee ꝓbationes recipi.ratio est quia tu es homici. plagiarius ꝛc.nõ cõtinent nec annus nec mensis ꝛc.qd esse nõ debet vt.ff.de accu.l.libellorũ.ꝛ extra de proba.c.qm̃ con tra falsaz.vnde nõ valet talis accusa.in ipsa parte. ꝛ sic ꝓba tiones nõ sunt in illa parte admittẽde.d.l.libelloꝝ.ar.C.qui leg.perso.stan.in iudi.non habent.l.momentanee.cum.simi.

26 ¶ † Sed qd accuso te de furto mihi facto anno tali,mẽse ta li,de talib⁹ rebus,et in tali loco dũ ꝓcessum est sup accus.vo lo probare qd tu assuetus es furari, et es homo male fame. nunquid possum ꝛ sum audiendus. ¶ Respon.sic videt:qꝛ per talẽ ꝓbationẽ magis aggrauat fama tua,et inducit ma ior ꝑsumptio cõtra te,sup eo de quo accusatus es.Nam qui semel malus ꝛc. ¶ Itẽ vt peccat a nocẽtũ sint no.ff.de iniur.

27 l.eum qui nocentem. ¶ † Item not.qd probatio debet fieri scđm formã accuse vel inquisitionis vel denũciationis:vt di ctum est:vt extra de accu.c.qualiter ꝛ quãdo lo.ij.de simo.c. licet qd esse nõ posset.licet super coherẽtijs dependentibus ꝛ cõnexis bene admittat probatio ad coadiuuãdũ ꝓcessum, dũmodo nõ sint extranea,siue extra accusam.ar.C.de tẽpo. appel.l.per hãc.extra de offic.deleg.c.prudentiã.§.sexta.ibi explorati quidẽ iuris.ꝛ extra de fide instru.c.cum Jo.et quod sit nouum ꝛc.extra de testi.c.fraternitatis.C.qui legi.perso. stan.in iudi.non habent.l.momẽtanee.cum simi.et argumẽ. C.de eden.l.fina.vt.s.proxi.not.

¶ De testibus et qui repelluntur a testimonio. Rubrica.

1 Testimoniũ perhibere quilibet permittitur qui nõ pro hibetur.
2 Testes qui repellantur ꝛ quomodo ratione inimicitie,litis, odij et cohabitationis cum inimico.
3 Testis an repellatur ratione auaritie.
4 Conspiratores et similes an repellantur a testimonio.
5 Parentes ꝛ liberi vtriusqꝫ sexus an repellant a testimonio.
6 Ascendentes et descendentes in infinitum an repellantur: et quomodo parentes testificari possunt pro liberis.
7 Frater pro fratre affinis pro affine:an admittãtur in testes et quando.
8 Frater ꝓ fratre affinis pro affine in causa ciuili quãdo sunt omnium bonorum socij:an admittantur in testes.
9 Affinis vtriusqꝫ pariter cõiunctus: an admittatur in testem.
10 Domestici ꝛ familiares an repellantur a testimonio. a
11 Uir vxor ꝛ amasia:an repellantur a testimonio.
12 Cohabitans cum aliquo et familia: an generaliter repella tur a testimonio ꝛ in quibus casibus admittatur.
13 Testis an esse possit in causa collegij vnus de collegio ꝛ vn⁹ de vniuersitate ciuitatis vel ville in causa sue vniuersitatis: et an tantam fidem faciat sicut faceret alter.
14 Domesticus vel familiaris:an cogantur testificari ad instã tiam partis aduerse.ꝛ quid in aduocato procur.ꝛ similibus.
15 Aduocatus procura.et similes: an repellantur a testimo nio.et quomodo admittantur et quando.
16 Testis an esse possit in causa: habens similem litem cause in qua producitur.
17 Testis an esse possit qui in alia causa criminali testimonium contra me tulit.
18 Testis an possit esse ille qui habet causam contra eum con tra quem producitur.
19 Domesticus si est receptus aduersario ignorante:an dictuz illius tenet.
20 Infames periuri et criminosi:an repellantur ꝛ quo iure.
21 Homicida an repellatur a testimonio.
22 Carceratus repellitur a testimonio.
Item accusatus.
Item damnatus de publico crimine et similes.
23 Item remotus a dignitate propter turpitudinem suam.
24 Item excommunicatus.
25 Item suspensus.
26 Impubes quando repellatur et quando non.
27 Pubes an possit testificari de his que vidit ꝛ audiuit in pu pillari etate existens.
28 Cecus an possit deponere de his que vidit ante cecitatem.
29 Minor.xx.annis an admittatur in criminalibus: et quam probationem faciat.
30 Socius eiusdem criminis repellitur.
31 Hereticus paganus et infidelis contra Christianum nõ ad mittetur.
32 Uenditor pro emptore debitor pro creditore repellitur.
33 Item vilis persona meretrix lena tabernaria leno ꝛ similes.
34 Item non cognoscens personas contra quas deponit.
35 Mulier in quibus admittitur ꝛ in quibus non, et quo iure.
36 Laicus contra clericum quando admittatur ꝛ quando nõ.
37 Mulierum testimonium an in delictis faciat probationem si forte non interueniant mares.
38 Mulier an admittatur in criminali si delictum probari non possit per mares.
39 Furiosus ꝛ mentecaptus repellitur:ꝛ qui in re propria prin cipaliter vel secundario testificari vult.
40 Accusans vel denuncians aliquem non potest testificari in illa causa.
41 Condemnatus de adulterio vel de falso vel de publico iudi cio an possit dicere testimonium.
42 Testis non rogatus in casibus in quibus rogandus est:an repellatur.
43 Iudex arbiter assessor ꝛ similes:an repellant a testimonio.
44 Pecuniam accipiens vt parti faueret vel cõtra eam staret: an repellatur.
45 Testimonium interrogati non reddentis sufficientem cau sam dicti:an valeat et quid si non fuisset interrogatus.
46 Paupertas an aliquem a testificando repellat.
47 Frater an admittatur ꝓ fratre vel contra in criminali ꝛ qñ.
48 Consanguinei et collaterales vsqꝫ ad quartum gradum:an repellantur ꝛ quomodo admittantur.
49 Obscure loquens repellitur a testimonio.
50 Apostatata vel excõmunicatus:an repellãtur a testimonio.
51 Seruus repellitur a testimonio.
52 Itez ille cui potest imperari ratione patrie vel dominice po testatis.
53 An illi de quibus in ver.pre.agitur admittãtur si per alios probari non possit.
54 Testis debet deponere dictum suum super aliquo ex quin qꝫ sensibus suis.
55 Testimonium de visu in quibus casibus desideratur.
56 Testimonium de auditu in quibus casibus desideratur et surdus non potest esse testis:vbi agi tur de auditu.
57 Mutus an testificari possit de pertinẽtibus ad auditum et visum:et an surdus mutus ꝛ cecus prohibeant testificari:ce cus surdus in quibus testificari non possint:et sic in alijs.
58 Testis de gustu debet testificari.
59 Testes duo,tres,vel plures deponũt ꝯ aliquem quod ille sit

a ¶ Sed dico cõtra. Adde Joã. and.in.c.cum in cõtẽplatione.extra de reg.iur.et Ange.in.l.si certus.ff.ad sil.ꝛ vide Bald.in.l.milites.C.de qõni. Cataldi.in suo. tract.de syndi.q. cxxij.ꝛ qõ.ccix.

conscius de crimine priuato vel publico quod commissuz est de quo crimine nunquam ab alio fuit infamatus vel inculpatus nisi ab istis: an induceret presumptionē vt iudex possit ad inquisitionem procedere.
60 Infamia ⁊ clamor ortum habens contra aliquem post capturam de delicto cōmisso qui erat male opinionis ⁊ fame: an faciat quod iudex inquirere possit.
61 Testibus duobus dicentibus quod fama publica est cōtra aliquem: an poterit procedi ad condemnationem.
62 Fama cum vno teste an sufficienter probet.
63 Famam quot homines faciāt: an fama vnius parochie aliquid faciat notorium. per quo testes probetur fama: an fama cum vno teste plene probet.
64 Testis vnus cū fama in leui ex quot pena pecuniaria ⁊ modica imponitur: an faciat plenam probationez: fama an inducat presumptionem vel semiplenam probationem.
65 Fama per quos testes probatur.
66 Testib⁹ receptis qui deponunt de fama vel visu si postea reperiantur infames: an ⁊ in quibus eorū testimoniuz valebit.
67 Periurus an repellatur a testimonio tanꝙ infamis.
68 Testis super aliquibus articulis deponēs super aliquibus dicens se nescire si postea in fine interrogetur si de predictis omnibus est publica vox et fama et dicat quod sic: an referatur responsio ad omnia.

Videndum est qui testes repellant a testimonio. cū
1 † quilibet admittat qui non prohibet vt. ff. de testi. l. j. ¶
2 † Et quidē prohibē tur inimici magna inimicitia vt capitali: vt C. eo. l. si quis. extra eo. c. quoties. ¶ Itez si sunt inimici ob litem criminalē inter eos vertentē secus si ob litē ciuilem q2 tunc admittuntur. ¶ Itez si sunt odiosi inter se sed reseruantur in tempore sentētie: et tunc iudex inspecta qualitate psonarum pōt admittere vel reijcere testimonium predictorū testiū: vt. C. e. auf. si vero dicant. extra de accu. cuz oporteat. vbi de hoc plene no. ¶ Itē repellunt a testimonio cohabitantes cum inimicis. extra de accus. c. repellātur. ⁊ c. meminimus. ¶ Itē repellit qui fuit inimic⁹ ⁊ nunc intendit se vindicare per suum testimonium: vt. iiij. q. v. ca. j. iij. et. iiij.
3 ¶ † Item ratione nimie auaritie repellitur. ff. eo. l. iiij. extra
4 eo. c. cogent ⁊ c. ceterū. ¶ † Itē cōspiratores ⁊ similes extra
5 de simo. c. licet heli. ⁊ c. per tuas. ¶ † Item parentes ⁊ liberi
6 vtriusqz sexus. C. eo. l. parentes. ¶ † Itē ascendētes ⁊ descē dentes in infinitū: vt. ff. de verbo. signi. l. parentes. ¶ Quod autē dixi q8 parentes nō possunt testificari pro liberis verū est regulariter. ¶ Sed fallit ista regula: nam pater testificat in testamēto filij testantis de peculio. ff. de testamentis. l. qui testamentū. §. per cōtrariū. ¶ Itē in causa religionis. xx. q. iij. presens. ¶ Itē mater in etate filij in genere siue cog. ff. e. l.
a etiā matris. ¶ Item in causa matrimoniali[a] qñ querit vtrū possit esse matrimonium vel nō ratione cōsanguinitatis vel affinitatis: vt extra qui matri. accus. pos. c. videt. de re iudi. c. tenor. ¶ Si dicat matrimoniū esse factū per eius filiū, ⁊ eius sponsa negat, tunc si vir ipse est ditior vel nobilior vel potentior non admittit vir: nec pater sponse, ⁊ maxime si videatur suspecta persona. Si autē sunt parētes nec maritus est superior: tūc admittit: vt extra. e. c. super eo. de spō. c. sicut ex lris.
7 ¶ Itez frater pro fratre vel ecōtra nō admittit in causa criminali: nec affinis vsqz ad tertiū gradū. ff. e. l. lex iulia. et. d. l. parentes ⁊ liberi. nisi in crimine heresis. extra de presump. c. literis. ⁊ xxvij. q. viij. legitur. Sed in ciuili bene admittuntur
8 quia nō reperitur prohibituz: vt. ff. e. l. j. nisi † essent socij olim bonorū. nam tunc repellunt ⁊c. sicut socius pro socio in bonis cōmunibus secus in bonis nō cōmunibus quia tūc admittitur cum nō prohibeat ⁊c. facit. ff. eo. l. qñ. ff. pro socio. l.
9 cuz duobus. ff. qñ app. sit. l. j. §. ppria. ¶ † Sed si producitur affinis qui vterqz attineat in eodez gradu bene admittit. q2 per causa affectionis tollit suspicionē: vt. ff. de ritu nup. l. nō
10 solum. §. j. ¶ † Itē repellunt domestici ⁊ familiares vt serui coloni ascriptitij ⁊ similes. ar. ff. de penis. l. respiciendum. §. furta. C. eo. l. etiā. ⁊ l. eos. de his qui ad eccle. cōfu. l. si. §. siue.
11 ¶ † Item vir et vxor et amasia: vt. ff. ad sil. l. j. §. si vir. C. de re
12 mili. l. quicūqz. cum si. ¶ † Et generaliter quilibet qui cohabitat in domo cum aliquo et familia repellitur a testimonio ferendo pro eo. extra de offi. deleg. c. insinuāte. et extra. e. c. in literis. ¶ Fallit in casibus in quibus admittit, vt in crimine heresis. vt. s. dixi. ⁊ recipiuntur in casu. l. cōsensu. C. de repu. §. ⁊ super. ⁊ in. l. iul. maiestatis. et in simonia. vt extra. e. c. fin.
13 cum simi. ¶ † Item in collegio. naz vnus de collegio monachorū potest pro collegio siue monasterio ferre testimoniuz,
vt extra. e. c. insuper. ⁊ c. tuis. ⁊ c. cū nūcius. et maxime in defectum testium aliorū. vt extra de iureiu. c. ⁊ si Christus. in si. et specialiter de his que agūtur in. c. que per alias sciri bene non possunt. extra. e. c. veniens in. fi. ¶ Itē dico de vniuersi
b tate ciuitatis vel ville[b] quia vnus de ciuitate vel villa pro vniuersitate sua potest testificari. vt probat per iura allegata et. ff. de re. diui. l. in tantū. ¶ Non tamē puto tantā fidem adhibendam quātam alteri persone que non sit de collegio vel vniuersitate: quia licet q8 vniuersitatis est non sit singulorum: vt. ff. quod cuiusqz vni. noie. l. sicut. tamen aliquale cō modum spectat ad vnumquēqz de collegio vel vniuersitate:
14 vnde minor fides est adhibenda. ¶ † Sed nunquid domesticus vel familiaris cōpellantur testificari ad petitionem partis aduerse. ¶ Respon. sic videt sicut est in aduocato et procuratore ⁊ similibus qui non possunt testificari ad petitionē sue partis sed ad petitionē partis aduerse sic. vt not. ff. e. l. fi.
15 ¶ † Item repellitur aduocatus procu. ⁊ similes: vt dictū est in dicta. l. fi. ff. e. cum si. ¶ Sed si nō possunt probare nisi per aduocatos vel procu. vel similes personas: tunc dico q8 debet remoueri ab aduocatione vel procura. ⁊c. et in loco eius alius subrogari. ⁊ tunc potest testificari ad hoc vt iustitia nō
16 pereat nec veritas occultetur. extra. e. c. dilecto. ¶ † Item repellitur qui habet cū alio talem litē qualis est illa super qua
c producitur ad testifican. extra. e. c. personas[c]. ¶ † Itē repelli
17 tur ⁊ ille qui in alia causa criminali tulit testimoniuz contra me quia presumit inimicus. ff. e. l. produci. ⁊ extra de accus. c.
18 meminimus. ¶ † Itez repellit ille qui habet aliquā causam cōtra eum cōtra quē producitur. ar. extra de purga. ca. c. cuz in iuuētute prope si. ar. cōtra q8 nō repellitur. insti. de excus.
19 tut. §. itē propter litem. ¶ † Quid si domesticus est receptus sed ignorante aduersario q8 esset domesticus: nūquid tenet dictū eius. ¶ Respon. q8 non vt puto: q2 non debet admitti iure prohibente vnde si fuit admissus factū est cōtra legē vnde valere non debet. ff. de penis. l. diuus. §. quidē. C. de legi. l.
20 nō dubiū. ar. extra de iud. c. at si clerici. ¶ † Item repellunt infames ⁊ periuri et criminiosi: vt fures latrones ⁊ homicide de iure canonico vt extra. e. c. testimoniū. ⁊ c. super eo. no. extra de accus. c. cum oporteat. de iure ciuili bene repellūtur infames: vt. C. de digni. l. ij. ff. e. l. ob carmē ⁊ l. iij. circa princi.
21 et. l. iulia. ⁊ l. scio. ⁊ l. seq. ⁊ C. de hereticis. l. quoniā. ¶ † Sed homicida nō repellitur. vt not. ff. e. l. iij. §. iul. q8 verū non puto prout no. in. d. c. testimoniū. nisi in casibus except. in quib⁹ quilibet admittit: vt. s. qui accus. non pos. §. fi. item repellitur
22 carceratus. ¶ † Item accusa. ¶ Item dānatus de publico crimine ⁊ similes: vt. ff. e. l. iij. §. l. iulia. ⁊ l. scio. ⁊ l. seq. ⁊ l. testi
23 monium. et extra. e. c. fi. ¶ † Item remotus a dignitatibus
24 propter turpitudinē suam. C. de dig. l. ij. lib. xij ¶ † Itē excō
25 municatus, vt extra. e. c. veniēs. ¶ † Item suspensus repelli tur sm Hosti. vt extra de accus. c. olim. de excep. c. appellet.
26 ¶ † Item inpuberes repelluntur in ciuili ⁊ criminali: vt. C. de testa. l. hac consultissima. ff. e. l. iij. §. l. iulia. ⁊ hoc verū quo ad plenam probationē sed tamen si est doli capax facit indicium aut presumptionem. ¶ Fallit quādo querit de morte
27 dñi occisi a familia: vt. ff. ad silla. l. ij. §. impuberes. ¶ † Sed
d pubes factus potest de ijs que vidit ⁊ audiuit in pupillari[d] etate testificari si tunc erat maior infante vel proximus pu
28 bertati: vt. ff. de verb. signi. l. notionez. §. fi. ⁊ no. ff. e. l. j. ¶ † Et
e idē dici potest de illo qui vidit anteꝙ fieret cecus[e]: quia pōt
29 testificari: vt dicta. l. notionem. §. fi. ⁊. ff. e. l. j. ¶ † Sed in criminali non admittitur minor xx. annis. vt. ff. eo. l. in testimonium et male seruatur per assessores qui minores. xx. annis admittunt nisi ad presump. vt dixi. ¶ Nam eius testimoniū presump. inducit non plenā probationem: quia lex prohibet testimonium minori. xx. annis in criminalibus. q8 intelligo ad plenam probationem sed ad presumptionez recipitur: vt
30 dixi. ¶ † Item repellitur socius criminis si in eodem crimine socius est. C. e. l. quoniā. extra eo. c. veniens. ⁊ c. personas.
31 ¶ † Item repellitur hereticus paganus et infidelis contra
32 christianū extra. e. c. iudei. C. de hereti. l. quoniam. ¶ † Item repellitur venditor pro emptore ⁊ debitor pro creditore cum sit causa communis: vt. ff. quādo appel. sit. l. ij. §. si aliū. C. eo. l.
33 omnibus. ff. e. l. nullus. ¶ † Item repellitur vilis persona: vt
f meretrix[f] lena tabernaria. l. leno et similes: vt. ff. eo. l. ob car
34 men. §. fi. ⁊. C. de secun. nup. l. humiliter ¶ † Item si quis nō cognoscit personas contra quas testificatur: vt extra. eod. c.
35 licet ex quadā. ¶ † Item repellitur mulier in criminalibus de iure canonico extra de verbo. signi. c. forus. §. fi. ¶ Sz de iure ciuili admittitur in omnibus causis: vt. ff. e. l. j. et. l. ex eo. preterꝙ in testamentis et in feudis: vt. ff. de testa. l. testamenta. §. mulier. in vsibus feudo. quot testes sunt ⁊c. c. nisi. et in codicil.

a ¶ Matrimoniali. de hoc quādo pr ⁊ mater possit esse testis in causa matrimoniali pro filia etiā qñ sunt pares sponsus ⁊ sponsa vel quando vnus superat nobilitatē alterius vide plene per Alexā. in consil. cliij. col. iij. ver. ex quibus in v. volu. et in cōsi. seq. in princ. per Franc. are. in cō silio. xiij. col. vij. ⁊ in consi. lxxxij.

b ¶ Vel ville. vide de hoc plene no. ad Bart. in. l. nō tantuz §. vniuersitatez. vbi alleg. et adde ea q̄ not. Alex. in cō si. cxix. col. v. vsi. preterea.

c ¶ Personas. adde et vide de hoc etiā p Alex. in cōsi. lxxxviii. in v. volu.

d ¶ In pupillari. Adde ⁊ vide per Alexan. in consi. lxxxviij. col. iiij. et in. v. volu. et per Fran. are. in consilio. cliij.

e ¶ Cecus. Adde tu et vide p Spe. in tit. de testi. §. j. versic. nunquid cecus. p Alex. in consil. xxiiij. col. iij. in prin. ver. nec obstat. et in cōsil. xlij. circa me. ij. col. in. ij. volu.

f ¶ Meretrix. vide tu de hoc per Alexan. in cōsil. xj. in. j. volu.

codicil.ꝟm quosdam nō admittit̄ mulier:vt.ff.de iure codi-
36 cil.l.diui.¶ †Item repellitur laicus cōtra clericū[a] in crimi
a nalibus.nisi in casibus excep.vt heresis simonie ⁊ ſi.extra.e.
37 c.veniens.extra de accu.c.cū P.māconella.⁊ ibi no.¶ †Nū
quid in delictis faciat probationē testimoniū mulierū si for-
te mares nō interueniant.de iure canonico vr̄ expeditū ꝙ in
criminalibus mulieres testimoniū ferre nō pn̄t:vt not.extra
de ver.signi.c.forus.¶ Sed secus de iure ciuili,ꝙ vbicunq̧
b seruat̄ ꝙ mulier[b] in testimonium audiat̄.¶ †Et ratio est in
promptu qꝛ edictum de testibus est ꝓhibitoriū.ff.de testi.l.j.
cū ergo expresse nō prohibeant̄ mulieres ergo admittuntur.
ff.ex qui.causis maio.l.necnon.§.ꝙ eis ¶ Propterea ꝓbat̄
ex eo qd̄ mulier prohibet̄ in speciali casu.s.in testō prohibere
testimoniū.ff.de testi.l.qui testō.§.mulier.per ꝙ relinquitur.
qd̄ regulariter admittat̄ qꝛ exceptio regule ⁊c.vt.ff.de re.iu.
38 l.j.¶ †Quid enim si delictū cōmissum nō pōt probari ꝑ ma
res:qꝛ forte ibi nullus fuit nisi femine,remanebitne impuni-
tum.non vr̄.ff.de fideiuſ.l.si a reo.¶ Itē ferre testimonium
dignitas est ⁊c.xxxiiij.q.v.c.preceptū.a qua dignitate regu-
lariter non magis repellitur femina quā masculus:vt dixi.
nec in hoc inueniemus habere deteriorē cōditionē femineū
genus quā masculinū.ergo ⁊c.¶ Sed dn̄s Ja.de are.cōtra
rium seruat.s.qd̄ mulier nullo modo in testificatione causa
rum criminaliū admittatur de iure ciuili.quod ꝓbatur sic.
mulier prohibetur a testimonio in causa testamēti ⁊ eadem
imo maior ratio est in criminalib⁹:qꝛ ibi de salute hominis
agitur.ergo fortius est agendū.ff.de car.edi.l.j.§.sed ⁊ si qs.
C.de appel.l.aditos.⁊ de fal.l.vbi.¶ Cū ergo maior vel ea-
dem ratio sit in criminibus.ergo idem ius seruan.est:vt no.
ff.de iudi.l.si pretor.ff.de appel.qui se paratū.§.si.extra eo.c.
pe.¶ Ea maxime rōne qꝛ conditio mulieris vana est ⁊ insta
bilis,⁊ mobilis.C.de inoffi.testa.l.si filia.⁊.o.c.forus in fin.
ergo non facile creden.ff.de testi.l.iij.¶ Dic tamen qd̄ etiā
de iure canonico,mulier qn̄q̧ ad testimonium criminis ad
mittitur:scilicet in cā inquisitionis ⁊ exceptionis.extra de te
sti.c.quoniam.⁊ not.Tāchred⁹ in ti.de questi.circa materiā
39 probationū in.q.xij.¶ †Itē repellitur furiosus ⁊ mente ca-
ptus.ff.de iudi.l.cū furiosus.¶ Item si quis velit testificari
in re sua propria principaliter vel secūdario.C.eo.l.omnib⁹.
40 ⁊ extra .eo.c.insuper.¶ †Item repellitur ille qui accusauit
vel denunciauit alium ⁊ vult testificari qꝛ nō pōt esse accusa
tor vel denūciator ⁊ testis.vt extra de testi.c.in omni.⁊ extra
de verb.signi.c.forus.§.ij.⁊ de simo.c.licet hely.§.non tanq̄.
41 ⁊ ibi notatur.¶ †Itē qui alias fuit cōdemnatus de adulte-
rio vel de falso vel de publico iudicio:vt.ff.eo.l.quesitum.et
42 l.scio.⁊.l.qui falsa.⁊.l.eos.¶ †Itē repellitur si nō fuit testis
rogatus in casibus in quibus testes debēt esse rogati:de q-
bus habetur in auſ.rogati.C.de testa.et in.l.si.C.de codicil.
43 et in auſ.de testi.§.⁊ licet.colla.vij.¶ †Itē repellitur iudex
arbiter ⁊ assessor ⁊ similes:vt.ff.e.l.si.de asseſ.l.j.de arbi.l.ne
44 in arbitris.§.si autē.extra eo.c.romana.¶ †Itē q accepit
pecuniam vt parti faueret vel contra faceret.vt.j.q.j.eadē.
45 ¶ †Itē non valet testimonium illius qui interrogatus non
reddit rationē siue cām sufficientem dicti sui.¶ Sed si non
fuisset interrogatus valeret dictū suum prout dixi:qꝛ nō dꝫ
esse verbosus.¶ Et presumitur ꝙ dixerit interrogatus.C.e.
46 l.solam.⁊ no.extra.e.c.sicut nobis.¶ †Itē repellitur ratiōe
c paupertatis.[c] si non habet.l.aureos in bonis.vt in auſ.de
testa.§.si.⁊.§.scim⁹.⁊ hoc verū est si est inhoneste vite ⁊ suspe-
cte alias secus puto.vt extra eo.c.si qui.⁊ isti.ꝺ suspe.tu.§.si.
47 ¶ †Itē frater pro fratre vel cōtra in criminali cā.vt.iiij.q.
iij.ca.Itē lex iul.nisi in crimīe heresis et si.vt.xxiij.q.vij.legi.
¶ Sed Azo.nota.contra in summa huius titu.§.fratres.
48 ¶ †Item consanguinei ⁊ collaterales repelluntur vsq̧ ad
quartum gradum.¶ Sed Bar.in.l.qui testamento.§.que-
cunq̧.ff.de testa.videtur tenere oppositū vbi omnino vide
no.per eum plenissime.¶ Sed vltro admittuntur volentes
non tn̄ compelluntur.vt.iij.q.vj.c.j.⁊.iiij.q.iij.c.item lex iul.
49 ¶ †Itē repellitur si obscure dicit.⁊ dic de hoc vt no.extra
50 eo.c.cum clamor.¶ †Item apostata:quia efficitur infamis
vel excōmunicatus.vt.iij.q.v.si quis aluo.xj.q.iij.si a nobis.
51 ⁊.C.de appel.l.qui.¶ †Item repellitur seruus.C.eo.l.quo-
52 niam liberi.⁊ auſ.si vero.¶ †Item repellitur ille cui potest
imperari ratione dominice potestatis vel patrie extra eo.c.
53 literis.ff.ad.l.aquil.l.liber homo cum simili.¶ †Sed quid
si non potest aliter probari nisi per istos tales.¶ Respō.di-
cunt quidam tunc admittendos fore si iudici videbitur qd̄
sint persone bone conditionis et sint tales qui nō deierarēt.
argu.C.de repu.l.cōsensu.ad hoc ne iustitia pereat.extra de
testi.c.dilecto ad fin.⁊.c.veniens ad apostolicam.in fin.⁊ ibi
no.et eo.titu.c.in literis.¶ Qd̄ verum puto de hoc ne veri-
54 tas occultetur ⁊c.vt dictū est.¶ †Et not.quod testis debet a
deponere dictum suum super aliquo ex quinq̧ sensibus sui
55 corporis.vcꝫ ꝺ visu,auditu,gustu,odoratu,⁊ tactu.¶ †De
visu quidem desideratur testimonium in causis in quibus
necessarius est visus.¶ Si volo probare quod aliqua res sit
alba vel nigra vel alterius coloris opus est qd̄ testimonium
reddatur de visu vnde debet dicere testis.scio rem esse talis b
coloris quia vidi:vel scio ꝙ talis equus est niger ⁊ signatus
in pede dextro vel sinistro quia vidi.¶ Uel si volo probare
quod talem fundum tenui vel possedi faciendo illum arare
vel seminare ⁊c.debet dicere testis.scio qꝛ presens fui ⁊ vidi.
¶ In his enim ⁊ similibus non est aliud testimonium suffi-
ciens:quia hoc congruit nature et officio de quo queritur.
¶ Si enim diceret scio qd̄ tetigi vel palpaui ⁊c.non est suf-
ficiens:quia non congruit actui naturali de quo queritur.
¶ Unde in istis talibus nō potest testificari.¶ Item debet
dicere causam sui testimonij:et sufficienter etiam que sit ra-
tionabilis ⁊ cōueniat illi actui naturali:⁊ facto de quo que-
ritur,⁊ hoc si interrogatur.¶ Et si dicit dico verum esse qd̄
dixi et scio:non est sufficiens testimonium,vnde non valet.
¶ Si non interrogatur statur dicto suo vt dixi.C.eod.l.so-
lā.extra de re iudica.c.sicut.¶ Et ꝙ debeat dicere se fuisse
presentem ⁊ vidisse,probatur.C.eo.l.testium.in auſ.de here.
et falci.si vero absens:vnde dicit euangelista,ꝙ vidimus sci
mus:⁊ qd̄ scim⁹ testamur et testimoniū nostrū est verū.vt de
56 celebra.missa.c.in quadam.¶ †Ceterum de auditu de quo
testis dicit testificari in casibus in quibus desideratur audi
tus.vnde si volo probare quod tali tempore tale quid fuit
publice predicatum:vel ꝙ talis fuit coronatus in palatio et
dixit sic:vel ꝙ talis scit bene cantare vel cōcionari vel quod
talis dixit mihi talia verba et iniuriosa vel cōminatus fuit
mihi:vel quod campana erat sonata.⁊ idem in similibus di
co.tunc testes debēt testificari de auditu.¶ Et si testis dice-
ret,scio quia vidi,non valet testimonium:quia verbum non
potest videri sed audiri,sic nec consonat actui alteri bene na
turali.¶ Sed si diceret scio quia vidi ⁊ audiui.bene valet et
bonum est testimonium ⁊ potuit bene videre hominem can-
tantem et audire,vel campanam se mouentem et audire ⁊c.
¶ Et in his talibus surdus non potest esse testis.vt institu.
de testa.§.testes.⁊ facit ad argu.ff.de iudi.l.cum pretor.§.nō
autem.¶ Item si dixerit testis,quia audiui ⁊ bene cognoui
d vocem dicentis.[d] vel sonum campane sufficit:qꝛ istud testi-
monium bene cōsonat actui naturali de quo queritur.⁊ de-
bet testificari de suo auditu vel de alieno.C.eod.l.testium.et
ff.de aqua plu.arcen.l.in similibus.⁊ ibi not.quia vnus non
potest testificari de auditu alterius quia hoc esset impossibi-
le sed de presentia bene:⁊ debet testificari ⁊ dicere,talis erat
57 presens.¶ †Sed an mut⁹ pōt de his testificari.¶ Respon.
sic videtur,quia si sic literas poterit scribere et stabitur scri-
pture,dummodo interrogetur a iudice ⁊ examinetur,⁊ sit q
videat ⁊ audiat.¶ Item quia potest iudex eum interroga-
re per signa ⁊ ipse potest nutu ⁊ signis respondere:vt arg.ff.
de lega.iij.l.nutu.extra de spon.c.cum apud.⁊.c.tue.cū simi.
¶ Sed quidam dicunt nec surdum,nec cecum nec mutum,
in aliquo repelli casu quia quilibet admittitur qui non pro- c
hibetur ⁊c.vt.ff.eo.l.j.¶ Sed respondeo licet alias non re-
pellatur.tamen naturali ratione repelluntur habito respe-
ctu ad id de quo testificātur.¶ Nam cecus non potest testi-
ficari de his in quibus desideratur visus.¶ Nec surdus de
his in quibus desideratur auditus:et sic in alijs:hec ratio
naturalis non minus est seruanda quam ipsa lex:sed magis
qꝛ naturalia incōmutabilia sunt:vt.ff.de bo.dam.l.cum ra-
tio naturalis.instit.de iure naturali.§.ratio naturalis.cum
58 simi.insti.de testa.§.testes vbi repellūtur.¶ †De gustu de-
bet testis quoq̧ testificari:vnde si volo probare vinum mee
vinee esse dulce ⁊ saporosum,vel ꝙ aliqua res sit dulcis vel
amara:dꝫ dicere testis,scio ꝙ est dulcis aut amara:qꝛ degu
status fui,⁊ aliter non potest reddi sufficiens ratio.Nec hoc d
59 aliter vel alio modo sciri vel probari potest.¶ †Pone ꝙ cri
men publicum vel priuatum sit cōmissum ⁊ duo vel tres seu
plures testes deponant contra aliquem ꝙ ille sit conscius de
dicto crimine vel culpabilis de quo crimine nunquā fuit ab
alio infamatus vel inculpatus preterquā ab istis testibus.
¶ Nunquid talis inducit presumptio.vt iudex possit ad in-
quisitio.procedere.Respon.non videtur de iure:qꝛ priua-
torum fama non inducit presump.per quam contra aliquē
procedi possit de fundo instru.l.cum delanionis.§.asinam.
extra de accusa.c.accusationis.de consangui.⁊ affinita.c.su
per eo.de presumptio.c.illud.argu.ff.de testi.l.iij.§.eiusdem.

a ¶ Cōtra clericū. vide plene ꝑ Alexā.in cōsi.lxiiij.in j.vo.col.vlti.ver. ad idem.

b ¶ Mulier.ꝺ hoc vide ꝑ Cep.cōsi. xxxij.per Alex.in ꝯsi.xj.⁊ ꝯsil.lxiiij. colū.ij.in princ.et ꝯsil.xcix.col.vlti. in.j.volu.et in.ij. vol.cōsil.xxiiij.in iiij.co.ver.v.quia non vr̄.et in.iiij. col.ver.nec obst. ⁊ in ꝯsi.clxxvij.in j.vol.et vide per Are.in.c.cuꝫ tu. extra de testi.

c ¶ Paupertatis. adde tu et vide an et qn̄ pauper possit esse testis i criminalib⁹ per Alex.in ꝯsi.xv.in iij.vo.ꝑ.Cep.con sil.xxx.ꝑ Ang.in tracta.malefi.in versi.q iudex sta tuit ad opponen dum.col.j.

d ¶ Vocē dicētis. ꝙ hn̄s voces no- tas ꝑsonarum lꝫ ipsas non videat possit testificari ꝑ Alexan.in consi. xcix.co.ij.ꝟ.accc- dit in.iij.volu.et in consil.xxiiij.in iij.col.versic.nec obstat qd̄ iste te- stis in.ij.volu.

60 cum simi. ¶ †Sed quid [a] cõmissum fuit maleficiũ in aliquo
loco nescitur quis tale maleficiũ cõmiserit. Post hoc quidã
homo male fame ꝛ opinionis captus est contra quẽ clamor
et infamia insonuit, quod iste est cõscius ꝛ culpabilis de isto
maleficio de quo delicto anteꝙ̃ esset captus nullatenus erat
infamatus. Nunc vero quidam probant quod ille est male
fame ꝛ male conditionis. ¶ Item qꝛ publica fama est cõtra
iustum per maiorem partem hominuꝫ loci vel vicinie ꝙ ipse
cõmisit maleficium: ꝛ hoc probatur per duos testes vel plu-
res: queritur an ex dictis indicijs et presumptionibus siue
proba. iudex possit cõtra istum inquirere. Respondeo quod
non videtur: qꝛ vane voces populi non sunt audiende ꝛc. C.
de pe. l. decurionum. ff. de appel. l. constat. ¶ Itẽ qꝛ non de-
bet iudex ad clamorem nec absoluere nec cõdemnare. ff. de
penis. l. ad bestias. ¶ Item qꝛ talis fama orta post capturã
non est sufficiens nec rationabilis: sed potius suspecta. arg.
ff. de fide instrumen. l. modus. ꝛ l. cum his. ¶ Item qꝛ talis
fama sepe mentitur. extra de purga. cano. c. cũ in iuuentute.
¶ Item qꝛ talis fama orta postꝙ̃ fuit captus, que ante con
tra ipsum non erat, non procedit ab alio legitimo vel ratio-
nabili actu. vnde non valet. ff. qui ꝛ a qui. l. si priuatus. C. qui
accu. non pos. l. diuo Marco. cum simi. Contra quod sic.
qꝛ qui a pluribus suspectus habetur: et ꝑ ceteros suspectus
haberi dꝫ: vt. ff. de suspe. tuto. l. iij. §. sin autem. ff. de testa. l. te-
stamento. ¶ Item qui semel malus ꝛc. ¶ Item qꝛ talis re-
putatur qualis de ipso fama predicat. ff. de questio. l. de mi-
nore. §. tormenta. ¶ Item qꝛ expedit peccata nocentiuꝫ esse
no. vt. ff. de iniur. l. eum qui. ¶ Iteꝫ crimina quomodocũqꝫ
claruerint punienda sunt. xxiij. qõ. iij. ecce. ¶ Item qꝛ iudex
debet cuncta rimari. C. de iudi. l. iudicem. et habet inquirere
veritatem omnibus modis. C. de eden. l. ij. ꝛ facit. ff. de extra
or. cri. l. ij. §. j. de iniur. l. item apud labeoneꝫ. §. sed ꝙ dicitur.
et. §. item apud cuꝫ simi. Et hoc verius puto quod possit iu-
dex bene inquirere secundum allegata. ff. de offi. presi. l. ij. et
l. congruit. ꝛ extra de offi. ordi. c. j. Sed non potest ponere ad
tormenta nec condẽnare nisi aliter probetur cõtra eum ꝛ le-
gitime. vt de iure requiritur. C. de proba. l. sciant. de penis. l.
61 qui sententiam laturus. ¶ † Sed quid probatur per duos
testes vel plures quod fama publica est contra aliquem: an
per huius fame probationem poterit ad condemnationem
procedi. ¶ Respondeo ꝙ non. quia fama per se non indu-
cit plenam nec sufficientem probationem: vt. ff. de testi. l. iij.
62 §. eius rei. vbi de hoc. ¶ †Sed nunquid fama cum vno teste
b sufficienter probat. ¶ Respondeo videtur quod sic, [b] in casi-
bus ciuilibus: vt. ff. de edil. edic. l. quero. in fine. Et est ratio
qꝛ vnus testis semiplene probat: vt. ff. de do. prelega. l. theo-
pompus. sic ꝛ fama inducit semiplenam probationem simi-
liter vel presumptio. ergo probant plene in ciuilibus: vt. ff.
de excusa. l. ij. ꝛ ibi nota. Sed in criminalibus secus videtur:
nam ibi plenissime probatio. requiruntur: vt. C. de probatio.
l. sciant. C. de penis. l. qui sententiam. extra de testi. c. veniẽs.
63 et ibi no. cum similibus. ¶ †Sed quod homines faciunt fa
mam. Respondeo decem secundum ꝙ faciunt populum vel
parochiam: vt. x. q. iij. vnio ꝛ fama vnius parochie facit ali-
quid esse notorium, extra de purga. canoni. c. cum dilectus.
¶ Alij dicunt. xv. faciunt turbam. ff. vi bo. rap. l. pretor. §. j.
¶ Alij dicunt cum nõ sit bene expressum a iure quot homi-
nes faciant famam relinquitur arbitrio iudicis dummodo
excedatur numerus. x. vel. xv. hominuꝫ inter quos sit fama,
vt dictum est. argu. ff. de iure deliberan. l. j. §. ait pretor. cum
simi. ¶ Sed tamen verius puto ꝙ per duos testes probetur
c fama [c]: vt. ff. de testi. l. iij. §. eiusdem. ¶ Item no. Guil. in spe-
cu. titu. de notorio crimine. §. fama. ꝙ fama cuꝫ vno teste ple
64 ne probat in ciuilibus: sed secus in criminalibus. ¶ †Sed
quid erit in leui crimine ex quo pena pecuniaria et modica
imponetur: nunquid vnus testis cum fama sufficiat ad ple-
nam probationem: vt. ff. de dote preleg. l. theopompus. ꝛ fa-
ma inducit presumptionem: vt extra de presump. c. illud vel
probationem semiplenam. vt. ff. de testi. l. iij. §. eiusdem. facit
65 extra de proba. c. cum causam. de testi. ¶ † Sed quero per
d quos testes probetur fama. ¶ Respon. [d] per bonos ꝛ proui
dos viros et fidedignos: ꝛ tales qui non repellantur a testi-
monio: vt extra de testi. c. j. et. c. testimonium. Nam quilibet
admittitur qui non prohibetur, de testibus. l. prima. extra
66 de accusatio. cum oporteat. ¶ † Sed quid aliqui sunt rece-
pti in testes contra aliquem qui testificantur de fama vel vi-
su, reperitur postea quod sunt infames: nunquid valeat te-
stimonium ipsorum. ¶ Respon. non: vt. ff. de his qui notan.
infa. l. prima. de testi. l. iij. §. lex iulia nisi in casibus exceptua.
vt in. l. iul. maie. heresis peculatꝰ et simonie ꝛc, facit. C. de di-
gni. l. ij. lib. xij. Que autem sunt crimina exceptata. no. s. qui
67 accu. non pos. circa si. ¶ † Sed nũquid periurus repellitur
a testimonio tanꝙ̃ infamis. ¶ Respon. sic videtur: vt. C. de
transac. l. si quis maior. ¶ Contra ꝙ non. quia quilibet ad-
mittitur qui non prohibetur. ff. de testi. l. j. nec vlla. l. cauetur.
ꝙ periurus repellatur. ¶ Item ꝙ punitur stellionatus cri-
mine, vnde nõ est infamis. ff. de crimine stellio. l. j. ꝛ. l. de per-
iurio. Et hoc quidem ad probatio. ꝙ non repellitur de iure
ciuili. ¶ Sed de iure canonico planum est qꝺ repellitur, vt
extra de testi. c. testimonium. xij. qõ. ij. paruuli. extra de simo.
68 c. per tuas. §. deniqꝫ vero. ¶ †Sed quid testis interrogatur
super pluribus articulis et super aliquibus dicit et deponit
dictum suũ, super aliquibus vero dicit se nescire. ¶ Postea
in fine interrogatur si de predictis omnibus est publica vox
et fama dicit quod sic, modo queritur, an hoc debeat ad om
nia precedentia referri. ¶ Respon. dicunt quidam ꝙ solum
ad ea de quibus testificatus fuit, ꝛ non ad ea de quibus di-
xit se nescire. argu. C. de trãsactio. l. si ex falsis. circa finem. ff.
de mino. l. etiam cum simi. ¶ Alij dicunt ꝙ ad omnia: quia
verbum generale prolatum dꝫ generaliter intelligi. ¶ Iteꝫ
qꝛ talia verba debẽt aliquid operari. ff. si mens. fal. mo. dixe.
l. j. ff. de lega. j. l. si quando. ¶ Item potest esse ꝙ testis nescit
per visum id super quo testificatur et tamen potest scire per
famam. hoc probat Bonifacius vitalinus. ¶ Quoniã ali-
quando ille contra quem testes producuntur intendit oppo
nere ꝛ excipere contra personas ipsorum testium vcꝫ ꝙ sunt
inimici illius contra quem producuntur: ideo formetur li-
bellus in hac forma vcꝫ.

Additio.
a ¶ Sꝫ qd. Adde a Gãdinũ in trac. malefic. in rubri. qũo de malefi. cognoscit. in. §. nũc videamus. co. iij. ver. sꝫ põe. q. ꝛc. vbi per duas co. examinat hunc articulum. Hiero. chuca.

b ¶ Qꝺ sic. adde tu et vide Fran. are. ꝛ i ꝯs. xiij. co. vj. in cõn. lx. ꝛ ibi quid in ciuilibꝰ. Alex. in consi. cl. ꝛ co. pe. circa me. et i ꝯs. l. col. iij. vsi. quid plura. et in ꝯsi. lxxix. i prin. ver. ꝑterea. in. v. volu. ꝛ ꝑ Alex. in ꝯsi. lxvj. in. iij. vo.

Additio.
c ¶ Fama. adꝺ. Gãdi. in trac. malefi. in rub. qũo ꝺ ma- leficijs cognosca tur ꝑ inqsitionẽ. col. ij. ver. et not. ꝛc. Hier. chuca.

Additio.
d ¶ Rñ. vide notã- ter ꝑ Gãdi. in. d. tract. quõ de ma- leficijs cognosca tur qñ crimen est noto. in. §. nũc vi- dendũ est qui ad fame probationẽ possint et debeãt admitti ꝛc. Hiero. chuca.

¶ Forma libelli.

69 Forma libelli ꝙ non examinentur testes ob inimicitiam ca-
pitalem: et quando opponitur talis inimicitia, an prius ille
articulus discutitur antequam recipiantur ꝛ quid sit quan-
do inimicitia non est capitalis.
70 Testibus potest opponi ꝙ sunt infames vel condemnati de
falso vel alio publico crimine.
71 Statuto dicẽte ꝙ bãnitus de maleficio possit ipune offendi
si ꝯdẽnatꝰ ꝓ maleficio reqrat̃ ꝙ veniat in tali termino ad sol
uendũ ꝛ non veniat ꝛ banniatur, an poterit impune offendi.
72 Clerico exbannito a iudice seculari, an quis eum impune of
fendat.
73 Bãnitus q poterat impugne offendi ex forma statuti: captꝰ
ab officialibus ab alio fuit offensus an offendens punietur:
et quid de offendente bannitum existentem in carcere.
74 Bannitus satisdedit idonee de soluendo: et dum iret ad sol
uendum fuit offensus an offendens punietur.
75 Bannitus si offendatur: et postea soluat: an poterit accusa-
re offendentem.
76 Statutum an possit fieri ꝙ licitum sit cuilibet offendere ban
nitum vel condennatum.
77 Offendens aliũ: stante statuto de quo in ver. pre. an puniat̃.
78 Statutum ꝛ ordinatum est ꝙ qui ceperit bãn tum et duxe-
rit in fortiam cõmunis habeat lib. c. quidam exbannitus de
Mantua fuit captus in territorio Brixie an relaxabitur et
an capiens habebit lib. c.
79 Exbannitus cõparens si de banno liberetur per publicam
sniam: ꝛ postea aliquis eum offendat: an possit defendi quia
non erat deletus de libro bannitorum.
80 Statutum seu ordinatũ est ꝙ nulla persona debeat ire post
sonum campane que sonat de sero ꝛ ante campanaꝫ que so-
nat de mane sub pena sol. x. si campanarius non sonat hora
debita vel nullo modo sonat: an inuẽtus post horam vel an-
te punietur.
81 Campanarius stante ordine suprascripto pulsauit campa-
nam in matutinis dum deberet pulsare in aurora aliquis
est inuentus post sonum campane ante horam debitam an
punietur.
82 Campanarius an poterit conueniri ab isto qui est dece-
ptus.
83 Statutum seu ordinatum est ꝙ offendens clericum punia-
tur pena dupli aliquis percussit clericum in habitu laici an
punietur pena dupli.
84 Accusatus vel inquisitus si ad suam defensionẽ vult proba
re negatiuam ꝛc. an sit audiendus ꝛ quomodo procedetur.
85 Statuto permittente bannitum impune offendi: si offenda-
tur et contra offendentem procedatur an exceptio banni im
pediat processum.
86 Procurator an constitui possit ad proponendum exceptio-
nem vide in precedenti versiculo.

Coram vobis

69 Corā† vobis domino. A. po
testate Placētie ₇c. M. filius egidij de tali loco excipiendo
dicit q̄d non potestis nec debetis tales testes nominando ip
sos testes quos intenditis recipere ₇ examinare super tali
accusa porrecta coram vobis per Jo. de sauiola vel super ta
li inquisitiōe per vos formata contra eum super eo quod de
buit insultasse ₇ percussisse. C. de tali loco ₇c. vt in ipsa inqui
sitione continetur cum dicti testes sint capitales inimici di
cti. M. propterea quia. B. frater dicti. M. occidi patrem
vel fratrem dictorum testiū propter q̄ minati sunt sibi mor
tem: ₇ non loquuntur sibi adinuicem ₇ deferunt arma, cauē
do sibi a dictis testibus tanq̄ ab inimicis capitalibus pro
pter que dicit ipsos testes non fore admittendos ad testifi
candum contra ipsum ₇ si aliter fieret per vos protestatur
dictam excep. inimicitie ₇ omnes alias sibi competentes ₇
competituras saluas contra personas ₇ dicta dictorum te
stium ₇c. ¶ Quid si opponitur de inimicitia capitali q̄ te
stes non debent recipi nisi prius de hoc cognoscatur: vide
tur q̄ iudex debet talem exceptionem admittere ₇ terminū
assignare opponenti ad proban. q₂ si probatur de inimicitia
capitali d₃ istos tales testes repellere. extra de test. c. quoties.
ff. de testi. l. testium. ₇ de questi. l. j. §. j. ¶ Si vero non esset ini
micitia capitalis, vel testes essent odiosi, vel propter litē vel
alio modo tūc recipiātur reseruato tempore sententie dispu
tatione super his, vtrum sint legitimi testes vel non, vel an
talis sit inimicitia vel taliter sint odiosi vel non, q̄ valeat te
stimonium ipsorum vel non valeat: vt. C. de testi. auf. si vero
odiosus. ¶ Et est in arbitrio iudicis hoc consyderare, vtrū
admittat vel repellat dicta talium testium: vt no. extra de ac
cusa. c. cum oporteat. ₇ facit. ff. de testi. l. testium. §. tu magis
70 scire potes. ¶ † Item no. q̄ potest excipi cōtra testes q̄ sunt
infames vel aliter cōdemnati de falso vel alio publico iudi
cio, propter q̄ repelluntur: vt. ff. de testi. l. scio. ₇ l. ob causam.
extra de testi. c. testimonium. ¶ Et multa alia similiter pos
sunt opponi contra testes propter que a testimonio repellun
tur: vt no. s. de testibus. Et simililter multa possunt opponi
71 contra personam iudicis, vt ibi no. ¶ † Sed quid dicit statu
tum, q̄ bannitus de maleficio possit impune offendi: quida₃
erat condēnatus pro maleficio, fuit requisitus q̄ veniat ad
soluen. cōdēnationē predictam ad certum terminum: q₂ nō
venit fuit bānitus in. x. lib. Queritur an talis bānitus intel
ligitur bānitus pro maleficio vt possit impune offendi. Re
spon. videtur q̄ sic: q₂ non obediuit iudici, vnde delinquit:
vt. ff. de regu. iur. l. non videtur dolo carere. vnde potuit bā
niri ₇ condēnari. ff. si quis ius di. non obtem. l. j. de re iudi. l.
contumacia. ¶ Item q₂ scriptus est in libro bannitorum et
pro bānito debet haberi. ff. de re mili. l. ex quo. cum similib⁹.
¶ Econtra q̄ non: q₂ non reperitur iure cautum q̄ hoc tale
non obedire sit maleficium: q₂ omnia crimina ordinaria et
extra ordinaria sunt expressa a iure: vt. ff. ₇. C. patet per spe
ciales rubricas maleficiorum. vnde cum non sit maleficium
non debuit exbāniri: ₇ si aliter fuerit non valet. ergo pro ex
bānito non debuit haberi. facit. ff. de priua. delic. l. iij. §. fi. C.
de legi. l. non dubium. in fin. ¶ Item licet sit scriptus in nu
mero bānitorum non debet haberi pro bānito, nisi doceatur
q̄ legitime sit bānitus. argu. ff. de decur. l. herēnius. de re iu
di. l. iiij. §. cōdemnatum. cum simi. ¶ Item sola scriptura nō
facit aliquem debitorem: ₇ sic non facit aliquem exbānitum
nisi doceatur, vt dictum est argu. ff. de actio. ₇ obliga. l. non
figura. q₂ non verbis sed reb⁹ lex seu statutum d₃ fieri. C. cō
munia de lega. l. §. in fi. Item q₂ veritatem spectare debem⁹
non verba ₇c. ff. de castren. pecu. l. forte. ¶ Idem in similib⁹
citationibus que fiunt propter testimonium ferendum vel
ob aliam causam dici potest: ₇ hoc veri⁹ ꝺm Mar. de fano.
72 ¶ † Sed pone q̄ quidam clericus exbānitus fuit a iudice se
culari ₇ scriptus in libro bānitorum, ₇ sic tale bannum fuit
nullū tanquā a iudice incompetenti factum. extra de iudi. c.
a t si clerici. ₇ iste talis fuit offensus: queritur an de iure po
tuerit offendi. ¶ Respon. ₇ videtur quod non. quia tale bā
num fuit nullum, vt dictum est, vnde offendens debet puni
ri q₂ perinde debet haberi ac si non fuisset datum. C. de legi.
l. nō dubium. nam condemnatus dicitur: quia rite fuit con
demnatus. ff. de re iudica. l. iiij. §. condemnatum. ¶ Ecōtra
q̄ non sit cōdēnādus offendens, probatur pluribus rationi
bus ₇ causis: ₇ primo q₂ istā habuit causam ignorātie postq̄
erat publice bannitus: ₇ iusta ignorantia excusat. ff. de iniu.
l. item apud labeonem. §. si quis virginem. ff. de abig. l. j. §. fi.
de lib. cau. l. igitur. §. j. de adult. l. pe. ₇ l. si vxo. cum si. Et hoc
73 verius secundum doctores plures. ¶ † Sed pone quidā bā
nitus qui poterat impune offendi p formā statutoꝝ, fuit ca
ptus vt conduceretur in fortiam cōmunis ad potestatē ad
uenit quidam ₇ insultauit istum bannitū ₇ percussit vel oc
cidit: queritur an iste sit puniendus. Rñ. ₇ videtur q̄ nō. p
pter formā statuti que concedit q̄ impune possit offendi. nā
lex est seruanda, q̄q̄ dura. ff. qui ₇ qui. l. prospexit. ff. ad mu
nici. l. cōstitutus. de lega. iij. l. nō aliter. ¶ Item q₂ lex nō di
stinguit qualiter offendat, ergo nec nos ₇c. l. de precio. ff. de
pub. vnde cū fuerit factum. l. permittente legitime factum: vi
detur, vnde penam nō meret. C. de adul. l. gracchus. ¶ Ecō
a tra videtur q̄ sit puniendus[a], q₂ l₃ quis possit offendere ho
stem: vt. ff. de sica. l. iij. §. fi. tū postq̄ captus est non l₃ occide
re sed seruari d₃. ff. de sta. homi. l. libertas. §. serui. insti. de iu
re perso. ₇ potest dici casus. l. de do. l. fi. ¶ Item ille qui oc
cidit sponte illum qui est a iudice occidēdus peccat, ₇ de ho
micidio tenetur ₇ punitur. xxiij. q. v. cum homo. ₇. c. d₃. vbi a
de hoc. ₇. c. seq. ₇. c. ea vindicta. ¶ Item fugitiuus d₃ capi ₇
custodiri ₇ ad magistratum reduci ₇ seruari ₇ nō d₃ occidi
ff. de de ser. fugi. l. j. ₇ hoc verius ꝺ₃ Ja. de are. ₇ idem dicēdū
est de illo qui offendit exbānitū in carcere existentem p iura
predicta. ₇. ff. de re iudi. l. non l₃ singulis. C. de iude. l. nullus.
74 cum si. ¶ † Sed pone q̄ bānitus satisdedit idonee de soluen
do bānū vel cōdemnationem de ipso factam ₇ dū iret ad sol
uendū condēnationem fuit offensus in via vel occisus: que
ritur nunquid offendens puniatur. ¶ Rñ. omissis ambagi
bus q̄ sic per iura superius allega. proxime. ff. de sta. ho. l. li
bertus. §. serui. xxiij. q. v. c. d₃. vbi de hoc no. cum si. s. allega.
Item alia ratione, q₂ satisdatio loco solutionis habetur. ff.
qui satisda. cogan. l. j. ₇ prestita satisdatione videtur bānum
euanuisse tanq̄ solu. facta, q₂ solutio eius q̄d debetur tollitur
omnis obligatio. insti. qui. mo. tol. obli. in prin. ¶ Item quia
iste qui satisdedit h₃ excep. excep. eliditur actio ₇ condemna
tio: vt. ff. de excep. l. ij. §. illud. ergo non fuit licitum offende
re istū qui h₃ excep. vt. ff. de reg. iur. l. inuitus. §. cui damus.
facit. C. de his qui ad eccle. cōfu. l. presenti. ₇ ita fuit determi
75 natum p do. Ja. de are. ¶ † Sed pone q̄ tēpore offensionis
iste erat bānitus ₇ scriptus in libro bānitorū, postea ille sol
uit cōdemnationem ₇ cācellatus fuit de bāno, accusat offen
dentē vt puniat̄ de offensione: nūquid est puniend⁹. ¶ Rñ.
nō vr̄, q₂ inspicit̄ tp̄s delicti cōmissi. ff. de pe. l. j. de testi. l. at te
stium. §. j. ad. l. aquil. l. ait lex. iuxta illud in eo statu in quo te
inuenio ₇c. C. de ser. expo. l. moueor. cum simi. ¶ Unde cum
tp̄e offensionis esset bānit⁹ potuit impune offendi, ₇ sic offen
dēs nullam penā meretur: q₂ facit. l. pmittente ₇c. C. de adul.
76 l. gracchus. ¶ † Sed nūquid licitū est in ciuitate vel castro
facere statutū, q̄ licitū sit cuilibet offendere bānitū vel cōdē
natū. ¶ Rñ. in casibus a iure pmissis vr̄ q̄ sic: in q̄bus autē
casibus licitum est offendere alium sine pena. not. s. de perso
nis que pos. offen. sine pena p totū. Sed in alijs casibus vel
maleficijs non vr̄ q̄ sit licitum facere statutum: q₂ ꝯdēnatus
pro iniuria vel alapa vel simili delicto possit impune offendi
vel occidi: q₂ istud tale statutum est contra legē diuinā. Non
occides ₇c. ₇ minor non pōt tollere legē sui maioris vel supe
rioris. Nam par in parē nō h₃ imperiū: multominus minor
in maiorē. ff. de arbi. l. nam magistrat⁹. ¶ Item q₂ est ꝯ̄ ius
naturale. Iuxta illud, q̄ tibi non vis fieri alij ne feceris. ₇ iu
ra naturalia non sunt mutabilia: ₇ insti. de iure naturali. §.
sed ₇ naturalia. ¶ Itē q₂ est ꝯ̄ vtilitatē publicam' cuius in
terest ne maleficia remaneāt impunita ₇ ne cōmittantur: vt
ff. ad. l. aquil. l. ita vulnerat⁹. de his qui deie. vel effu. l. in sum
ma. ¶ Itē q₂ condēnatus est iam punitus de delicto p eum
commisso ₇ non debet addi afflictio. ff. de offi. presi. l. diuus.
¶ Itē q₂ statutū talē ₇ cōtra bonos mores: vnde valere nō
d₃. ar. C. de penis. l. pena. ¶ Itē male cōsuetudines nō sunt
seruande, sic nec malū statutū ₇c. ¶ Itē q₂ p tale statutū ho
mines inuitantur ad male faciendū, q̄d esse non d₃, q₂ nō d₃
via maleficijs aperiri ₇c. C. de indi. vidui. tol. l. ij. in fi. ¶ Itē
q₂ istud statutū est cōtra rationē. ¶ Itē omne statutū et oīs
lex d₃ esse honesta ₇ iusta, ₇ ꝺm naturalē rationē: alias nō est
lex nec statutū, nec v₃ de iure: vt probat̄ expresse. iiij. dis. c. erit
aūt lex. ₇ hoc verius videtur ꝺm Mar. de fano. ¶ Sed con
tra vr̄: q₂ licitum est omni populo legem facere: vt. ff. de iusti.
₇ iure. l. oēs populi. sed illud est verū dūmodo lex sit iusta ₇ rō
77 nabilis, alias nō valeret: vt. s. probatū est. ¶ † Sed pone q̄d
aliquis vulnerauit vel occidit exbānitū vel condēnatum cre
dens sibi licere offendere talē psonam propter statutum di
ctans q̄ licitum est offendere exbānitum vel cōdēnatum a
l. lib. s. queritur nunquid offendens d₃ puniri. ¶ Rñ. sic vr̄:
q₂ facit contra legem dei, nō occides ₇c. q₂ nulli licitum est
ignorare ₇c. ¶ Itē q₂ facit contra ius naturale. Iuxta illud

a ¶ Quod sit puniendus. Adde q̄ hoc idē t₃ Barto. in. l. in laqueū. ff. de acq. rer. do. ₇ in. l. iij. §. transfugas. ff. ad. l. corne. de fal. p Alb. de ros. in materia statutorū. q. xlv. p. d. Nel. in trac. bānito. in secūda parte secundi tēporis. q. xxix.

q̄ tibi non vis fieri alteri ne feceris ⁊c. non lz ignorare: vt. C. de in ius vocā. l. ij. vbi generali ratione ⁊c. ¶ Itē naturalis ratio est magis seruāda quam ipsa lex. ff. de bo. dā. l. cum ratio naturalis. cum sint imutabilia ista talia. insti. de iure natura. §. sed naturalia. Item q͛ maleficia non debent esse impunita. ff. ad l. aquil. ita vulneratus. Item q͛ statuta nō debent derogare iuri diuino. Iuxta illud non occides ⁊c. Itē q͛ iam minor tolleret legem superioris sui, quod esse non dz. vt. ff. ad treb. l. ille a quo. §. tempestiuum. Itez q͛ iam seruus esset maior dn̄o suo, quod esse nō potest ⁊c. ¶ Ecōtra quod nō debeat puniri: q͛ quicquid fecit. l. permittente fecit: vnde penā non meretur. C. de adul. l. gracchus. ff. de adul. l. pater. et. l. q̄ ait. Itē q͛ iam iste esset deceptus. C. de his qui ve. eta. impe. l. j. Itez q͛ credens sibi licere fecit: vnde est excusatus. ff. de adulte. l. pe. facit. ff. de arbi. l. pe. §. fi. de lib. causa. l. cum igitur. §. generaliter. C. de plagia. l. plagij. et ita fuit de facto cōsultum per Dy. ¶ Sed prima opi. habet validiores rationes: vnde qui in tali casu habet iudicare, diligēter aduertat superius allegata ⁊ alia ad hoc spectātia, et q̄ iustum fuerit
78 obseruet ⁊ faciat. ¶ † Sed quid ordinatum est q̄ quicunq; ceperit aliquem exbānitum ⁊ duxerit in fortiā cōmunis habeat a cōmuni lib. c. Quidā ceperunt quendam exbānitum cōmunis Mātue in alieno districtu[a], puta Brixie. ¶ Iste bānitus excipiendo allegat q̄ captores nō debent aliqd habere a cōmuni pro tali captura ⁊ q̄ dz relaxari ⁊ sue libertati reddi ⁊ restitui cum nō fuerit captus de iure. ¶ Et primo q͛ fuit captus extra iurisdictionem cōmunis Mātue, q̄ esse non dz. arg. de iurisdi. om. iudi. l. fi. C. de sum. tri. l. cūctos populos. vnde nō videtur factum de iure, q̄ fieri nō debuit. argu. ff. de arbi. l. quid tamē. §. labeo. ff. de auto. prestā. l. nulla. ¶ Itē q͛ condēnatus dicitur qui rite condēnatus est ⁊c. ff. de re iudi. l. iiij. §. condēnatum. cum talis captura fuerit facta cōtra ius, pro nulla ergo dz haberi. C. de leg. l. nō dubiū. ¶ Unde videtur de iure relaxandus ⁊ captores de iure puniendi qui sua autoritate fecerunt, quod facere non debuerunt. C. de exhi. reis. l. neminem. C. de iude. l. nullus. argu. ff. qd metus causa. l. extat. cum simi. ¶ Ecōtra videtur qd non sit relaxandus: q͛ iudex potuit requirere cōmune loci vbi dictus bānitus degebat, qd dictum bānitum trāsmitteret ad locum delicti puniendum, q̄ facere tenetur: vt in aut. qua in prouincia. C. vbi de cri. ⁊. C. de adulte. aut. si vero. Si ergo hz ius iudex ad ipsum petendum, multomagis ad puniēdum et retinendum. ff. de regu. iur. l. qui acti. hz. ff. de superfi. l. j. §. ait pretor. vnde videtur qd possit ipsum punire ne maleficiū remaneat impunitū. ff. ad l. aqui. l. ita vulneratus. ¶ Itē videtur q̄ illi captores non sint puniendi: q͛ fecerunt. l. pmittente. vnde penam nō merētur. C. de adul. l. gracchus. alias essent decepti legis autoritate, qd esse nō dz. l. j. C. de his qve. eta. impe. ⁊ ad hoc. ff. de adul. l. j. C. de plagi. l. plagij. Itē multa fieri non debent que facta tamen tenent. ff. qn̄ appel. sit. l. j. §. biduum. ¶ Item q͛ per condēnationem de ipso factam et per bānum forum iam fortius erat dicti iudicis qui eum condēnauit: vt. ff. de iudi. l. consensisse. ⁊. l. si quis postea. vnde ab ipso iudice est puniendus, lz alibi aufugisset: vt. C. de epi. ⁊ cle. l. officialis. ⁊ de fal. l. si qs decurio. i fi. ¶ Preterea iudex non fecit ipsum capi, sed in suam fortiā fuit deductus, vnde ipsum relaxare non dz ne maleficiū sit impunitum ⁊c. ¶ Itē iura volunt et cōcedunt qd malefactores puniantur seu capiant ⁊ ducantur in fortiam cōmunis. C. de his qui latro. occu. l. j. ⁊. ij. de mathe. l. fi. vnde dr̄ legitime captus, et sic in penam non incidit qui capit: quia facit. l. permittente ⁊c. ¶ Itē q͛ nō refert qualitercūq; venerit in fortiam cōmunis ⁊c. argu. ff. de aqua quoti. ⁊ esti. l. j. §. questitum. ¶ Item officialis debet attendere solicite ad capiendū malefactores et ad ipsos punien̄. C. ad. l. iul. de vi pub. l. fi. ff. de offi. presi. l. iiij. et. l. congruit. et. l. illicitas. §. illicita. ibi deprehensa coercere ⁊c. multomagis si hz in sua ptāte dz punire ne maleficiū sit ipunitum ⁊c. nec dz relaxari ad hoc vt homines nō psiliant ad mala cōmittenda. C. de pe. l. a pena. al's bannū vel condēnatio esset nulla. nam hoc modo nō posset executio mādari si de nullitate opponatur. ¶ Item in eo statu in quo te inue
79 nio ⁊c. C. de ser. expo. l. mouetur. ⁊ hoc verius puto. ¶ † Sed pone q̄ quis fuit exbānitus vel condēnatus, post hoc ille cōparuit ad se defendēdum ⁊ fecit suam defensionem, q̄ facere potest: vt q͛ tpe citatio. vel cōdēna. erat infirmus ita quod snīa ei non preiudicauit, ppter infirmitatem vel aliā causam similem: vt. ff. de re iudi. l. quesitum. cum simi. ⁊ ita fuit absolutus publice vel sententia annullata publice. Tn̄ bānū nō erat adhuc cancellatum et scriptum in libro rebānitorū: iste talis bannitus fuit offensus, offendens accusare ab offenso vt puniatur, iste ad sui defensionem opponit excipiendo, et dicit q̄ potuit impune offendi tanq̄ exbānitus, et iducit bānum scriptum non cancellatū de libro cōmunis. Accusans dicit quod fuit publice absolutus vel sententia fuit publice annullata, vnde iste offendens dz cōdēnari nō obstāte q̄ bānum inueniatur nō cancellatū: q͛ euanuit per sentētiam latam publice: queritur quid iuris sit. ¶ Rn̄.[b] ⁊ videtur quod offendēs sit absoluēdus: quia constat q̄ fuit exbannitus, sic in excōmunicato dicitur: vt extra de electio. c. per venerabilem. §. sunt enim. ⁊ de sente. excōmu. c. proposuit. ad fi. vbi de hoc. ¶ Item archiuo publico standum est vbi ille reperitur in bāno scriptus: vt. ff. de iure fi. l. in fraudem. §. quoties. vnde cum iste offendens habeat credere q̄ possit illum exbānitum offendere postq̄ erat bānum nō cācellatum nō videtur esse in casu condemnationis sed absolutionis cū iusta ratione motus per formam statutorum ⁊ banni. offensam fecit in dictum exbānitum: vt. ff. de adulte. l. penul. ff. de abige. l. j. §. fi. de libe. causa. l. cum igitur. §. et generaliter. C. de pla. l. plagij. alias esset deceptus legis autoritate q̄ esse nō dz. ¶ Ecōtra q̄ sit in casu condēna. cum constet q̄ publice fuit absolutus per sententiā que pro veritate accipitur. vt. ff. de re iudi. l. res iudicata. ¶ Itē q͛ fuit publice pronuncia. vnde nō debuit offendens ignorare: vt. ff. de instit. l. sed et si pupillus. §. proscribere. ¶ Item quia publice promulgatum est nō debet singulorum auribus intimari, extra de po. c. j. §. j. vnde ista talia ignorare esset supina ignorantia que nō excusat. ff. de iur. ⁊ facti ignorā. l. nec supina. ¶ Item quia per sententiam euanuit bānum ⁊ cōdemnatio ⁊ perinde debet haberi ac si nō fuisset lata. argu. ff. qui satisda. cogā. l. j. §. j. ¶ Item q͛ non videtur rem habere qui extra eam repellitur et sic nō videtur bānitus qui fuit absolutus. ff. de regu. iur. l. rem habere. et. l. nil tam naturale. ¶ Item ignorātia delinquentis non excusat. ff. de iniur. l. eum qui. §. iniuria. debuit enim inquirere diligēter an adhuc esset in bāno vel nō in argu. l. ad mace. l. penul. de iniur. l. pretor. §. preterea. Item nulli priuato. licet aliquem offendere regulariter. l. nullus. C. de iude. nisi in casibus. no. s̄. de personis que sine pe. of. pos. p totum. ¶ Itē q͛ facit cōtra ius naturale, ⁊ q̄ tibi nō vis ⁊c. ¶ Itē cōtra ius diuinū vt non occides ⁊c. que iura nō licet ignorare ⁊c. ¶ Item maleficiū nō debet esse impunitū: vt. ff. ad le
80 gem aquil. l. ita vulneratus. ⁊ hoc verius videtur. ¶ † Sed pone ordinatum est q̄ nulla persona debeat ire post sonum campane que pulsatur de sero, et ante sonum campane que pulsatur in aurora diei, pena decem sol. Cōtingit q̄ campanarius non pulsauit campanam hora solita vel nullo modo pulsauit: aliquis fuit inuentus ire post horam solitam pulsandi campanam: nūquid debet condēnari. ¶ Respon. sic videtur, si fuit inuentus ante sonum cāpane, q͛ ordinamentum hoc dicit, q̄ est seruandum quāuis durum. ff. qui ⁊ a q. l. prospexit. ff. ad munici. l. constitutionibus. de lega. iij. l. non aliter. cum si. ¶ Ecōtra q̄ nō, q͛ fuit defectus cāpanarij qui non pulsauit campanam hora debita vel non pulsauit vllo modo ⁊ sic etiam nocere nō dz: q͛ alteri per alterum ⁊c. ff. de regu. iur. l. non oportet alterum. ¶ Item q͛ sufficit si seruatur hora debita vel solita, et facit illud quod cōmuniter alij faciunt. arg. ff. de pigno. actio. l. pignus. in fi. et. l. vel vniuersorum. eo. titu. ibi solebat ⁊c. ad mace. l. si quod dicitur. cū si. ¶ Item consuetudo excusat. C. de testa. l. testamenta. ff. māda. l. si quis negotia. §. fi. de admini. tuto. l. sine herede. §. lu
81 cius. cum simi. ⁊ hoc videtur verius. ¶ † Sed quid econtra, campanarius pulsauit campanam in matutinis dum deberet pulsare in aurora diei vt dictum est. Aliquis fuit inuentus post sonum campane ante horam debitam ⁊ solitā nunquid debeat condemnari. ¶ Respon. non videtur: q͛ fuit inuentus post sonum campane, vnde iustam habuit causam eundi: cum ordinamentum concedat q̄ post sonum ire possit: vt. ff. ad municip. l. constitutionibus. ¶ Itē q͛ dies a media nocte incipit ⁊c. vt. ff. de ferijs. l. more romano. cum simi. ¶ Econtra quod sic debeat condemnari: q͛ si sonuit in matutinis ⁊ ante horam debitā, ⁊ iste sciebat vel scire debebat: nō est excusatus. ff. si cer. pet. l. q̄ te. ¶ Item q͛ sciebat q̄ nō erat opus q̄ certioraretur: vt. ff. de actio. emp. l. ij. ¶ Itez q͛ ista fuit supina ignorantia credere q̄ si sonauerit campana in matutino q̄ esset hora debita sonata ⁊ supina ignorantia non excusat. ff. de iur. ⁊ facti igno. l. nec supina. ¶ Itē q͛ nō debuit esse nimis credulus. ff. de eo per quem facti erit. l. j. §. dolum. ¶ Item q͛ pretextu liciti non debet fieri illicitum. ff. de offici. presi. l. illicitas. §. illicita. ⁊. §. ne quid. C. de sacrosan. eccle. l. sub pretextu. ff. de extraordi. cog. l. j. cū simi. ⁊ hoc pu
82 to verius. ¶ † Sed nunquid poterit agere iste contra cāpanarium ad

a ¶ Districtu. hāc q. vide tu p Nel. de sancto Ge. in trac. banni. in. ij. parte secundi tēporis. q. xxix.

b ¶ Adde de hac q. ⁊ dic vt p bar. in. l. pe. ff. de adul. et in. l. genero. ff. de his q no. infa. late p. d. Nel. plene declarantē in trac. bānito. in. j. pte tertij tpis. q. ij. et. in. q. seq. ponit qd de offendente bānitū nō legitime cancellatum de banno et cōcludit qd non punitur allegat bal. in. c. j. hic fin. lex cōra. ⁊ Ray. i l. non solum. ff. de po. iter vi. et vto.

narium ad dānum suum qui decepit eum in sonando campanam ante horam debitā. ¶ Respondeo sic videtur. arg. ff. de incen. rui. naufra. l. ne pisca. nam ipse fuit causa damni istius. ꝛ qui causam dāni dat ꝛc. ff. ad. l. aquil. l. qui occidit. §. in hoc. ꝛ in §. seq. ꝛ de ser. cor. l. j. §. fi. de sica. l. nihil. ¶ Itē qꝛ imperitia ipsius cāpanarij obesse non debet, vnde videtur teneri. ff. de reg. iur. l. imperitia. ff. loca. l. si quis dolum. §. celsus. ꝛ §. si quis vitulos. ¶ Item qꝛ interest nostra ne fallamur. ff. si mensor fal. mo. dixe. l. j. in princi. ¶ Item qꝛ fuit in culpa tali hora pulsando. vnde tenetur. argu. ff. manda. l. si mandauero. §. fina. ¶ Econtra ꝙ non teneatur: qꝛ iste dicit se deceptum dicēs cāpanam esse sonatam ante horam debitam: vnde non debet audiri contra formam ordinamenti. Nam qui scit non debet certiorari. ff. de actio. emp. l. j. in fin. ¶ Item sibi imputet si ante horam debitam sciens fuit per terram: et dānum ꝙ quis sua culpa sentit sibi imputet. ff. de regu. iur. l. dānum. ¶ Item nō debuit esse nimis credulus. ff. de eo per quem fac. erit. l. j. §. dolum. ¶ Item qꝛ scienti nō infertur dolus. C. de transact. l. cum donationis. cum simi. ꝛ
83 hoc verius puto. ¶ † Sed pone ordinatū est ꝙ si quis offenderit clericum pena dupli puniatur. aliquis offendit clericum in habitu laicorum siue scholariū ꝛ dum potestas procederet contra istum: iste excipiendo ad sui defensionem dicit ꝙ ipse clericus erat in habitu laicorum ꝛ probauit nunquid est audiēdus in sua exceptione ita vt non puniatur pena dupli sed simplici. ¶ Respondeo sic videtur: qꝛ ignorantia excusat. ff. loca. l. si quis ignorās. ꝛ videtur casus. ff. de iniur. l. item apud labeonem. §. si quis. C. de epis. ꝛ cleri. l. si qua per calūniam. cum si. ¶ Sed dic contra per. l. cum qui. §. si mihi iniuriam. ff. de iniur. ꝛ ff. de nego. gest. l. si computaui.
a ¶ Sed primū dictū magis placet[a]. ¶ † Sed pone ꝙ quidā
84 accusatus vel inquisitus est de quodā maleficio. ¶ Iste ad sui defensionem negat: ꝛ excipiendo dicit videns ꝙ nō probatur contra eum ꝙ ipse est purus liber ꝛ extra omnem dolum et culpam: ꝛ ꝙ est insons a dicto maleficio, ꝛ quod pretermisit cōmittere maleficium in tali loco, ꝛ qd nō potuisset cōmittere dictum maleficium: quin tales qui erant ibi pñsentes in tali loco vidissent, ꝛ probat ꝛ probare vult ꝙ homo solus ꝛ sine ipso vulnerauit ꝛc. vel quid simile ad suam innocentiam ꝛ defensionem, nunquid est audiendus. ¶ Respōdeo ꝛ dico ꝙ sic. qꝛ iudex habet inquirere veritatem: vt. C. de eden. l. is apud quē. de iudi. l. iudices. ¶ Item defensiones factas ꝛc. C. de hereti. l. quoniaꝫ. de iure fis. l. deferre. cum si. ¶ Sed si testes dicant ꝙ ipse est purus ꝛ liber, et extra oēm culpam ꝛ qd est insons a dicto maleficio, ꝛ ꝙ pretermisit cōmittere dictum maleficium ꝛc. ¶ Interrogati de causa sciētie, responderunt et dicunt se scire ex eo ꝙ cōtinue ꝛ semper fuerunt penes eum in tali loco, ꝛ viderunt eum cōtinue, ita qd nō potuisset se mouere vel delinquere quin ipsi vidissent. An tale testimonium sit sufficiens probatio: qꝛ si multi sunt in domo vel loco, et conuersantur simul, ꝛ alius qui non est in culpa accusatur: vel cōtra eum inquiritur, cum nō possit aliter suam innocētiam purgare: cum esset in loco tunc commissi delicti: nisi per formam predictam: qꝛ talis pñsumptio, defensio, ꝛ probatio admittitur: cū pena suos debeat tenere autores: ꝛ non alios ꝛc. vnde cum aliter nō possit fieri est admittenda. argu. extra de testi. c. veniens. in fi. ꝛ c. dilecte. ¶ Item qꝛ negatiua hoc modo probari potest: vt. ff. de pac. l. iuregen. §. qd ferre. C. de proba. l. cum precibus. extra de fi. de instr. c. cum Ioānes. dūmodo probetur per maiorem numerū testium ꝙ probatū sit cōtra eum vel per tot dūmodo
b sint fidedigniores[b] arg. C. de bo. pos. fm tab. l. fi. Nam maior numerus prefertur minori ꝛ maiores preferūtur alijs. argu. ff. de iudi. l. per minorem. ff. de testi. l. ob carmē. §. si testes. extra de testi. c. in nostra. ꝛ. s. de testi. ver. fin. Uel posito qd ista esset negatiua probatio: tamen est talis qd hꝫ in se multiplicem affirmitatem vel equipollentem ꝛ talis ꝙ potest probari. arg. C. de codicil. l. nō codicillos. in aut. de here. ꝛ fal. §. si vero. ꝛ per vsurā. ꝛc. vbi de hoc no. ꝛ arg. ff. de inoffic. test. l. libellorum. ibi nisi sedens ꝛc. ff. de pac. l. circa. §. fi. ¶ Itē qd illa negatiua habet adiectionē loci. vnde potest probari. C. de cōtrahen. ꝛ cōmit. stip. l. optimam. in fin. et hoc verius vř. ¶ Item hoc ꝓbato debet absolui cū legitimam fecerit defensionem, ꝛ suam innocētiam ostenderit: vt. C. de accus. l. neganda. ad fi. l. j. C. de adul. l. serui. ff. de questi. l. j. §. si quis vl-
85 tro. ibi de innocētia ꝛc. cū simi. ¶ † Sed pone qd per formā statutorū possum offendere exbānitum cōmunis sine pena aliquis offendit exbānitum proceditur contra eum: ipse excipiendo dicit illum esse exbannitū: ꝛ sic potuisse offendi impune, ꝛ ꝙ non potest: nec debet de iure procedi cōtra ipsum propter bānum: queritur an talis exceptio bāni sit admittēda: quin questio viterius procedat: et an impediat processum. Respō. dicūt quidam ꝙ non. qꝛ certe sunt exceptiones que impediūt ꝓcessum ꝛ lit. cōte. sicut excep. rei iudi. trālact. et simi. vt. ff. de condic. inde. l. eleganter. §. si quis. vbi de hoc extra de lit. cōte. c. excep. li. vj. inter quos ista nō enumerant: vnde non videtur impedire processum. ¶ Sed alij dicūt cōtra, ꝛ qd est admittēda ꝛ impedit processum cum habeat naturam dilatorie exceptionis. vt. C. de procura. l. ita demū. de probatio. l. excep. de excep. l. pe. §. fi. ꝛ iste exce. regulariter impediunt lit. cōtesta. ꝛ quātūcūqꝫ possint dici anomala. Ista exceptio bāni ad instar except. cōmunicat. que cum sit anomala, potest opponi ꝛ ante litem contesta. ꝛ post et ante sententiā ꝛ post quādocūqꝫ, vt extra de except. c. exceptione excōmunicat. ꝛ. c. pia. de excep. lib. vj. ¶ Itē qꝛ per talem exceptionem imponitur finis toti processui ꝛ future snīe siue cōdēnationi, ꝛ talē exbānitum subijci omnibus penis exbannitorum, vt. ff. ad tur. l. j. §. calūniatoribus. argu. ff. de cap. di. l.
86 amissione. §. j. ꝛ hoc videt verius. ¶ † Sed nunquid[c] potest
c ꝓcurator constitui ad talē exceptionē opponendā, ꝛ per ipm opponi qd potuit impune offendi. Respondeo sic videt per l. denūciasse. §. si procurator. ff. de adul. de manu. vind. l. etiā. C. eo. l. neqꝫ. ff. de procura. l. seruū quoqꝫ. §. publice. ꝛ de hoc nota. s. de procur. plene de hac materia.

¶ De indicijs. Rubrica.

1 ¶ Indicium quid sit.
2 Presumitur contra te de maleficio: si malefactor qui vulnerauit alium est in domo tua te sciente ꝛc.
3 Item si procurasti eum fugere et non permisisti eum capi.
4 Item si fuisti cum malefactore vel si inculparis et propter hoc absentas te.
5 Itē si ille est repertus vel visus postea exire domum cū gladio euaginato ꝛ ibi repertus est homo vulneratus.
6 Itē qñ iactauit se fecisse tale maleficium lꝫ extra iudicium.
7 Item si ante minati sunt sibi adinuicem vel verba dixerint sibi iniuriosa.
8 Item si suasit alicui vt iret per certā viam vbi sciebat esse latrones vel eius inimicum qui postea eum offendit.
9 Item si culpatꝰ alias offendit istum vel offensus fuit ab eo.
10 Item quia qui semel malus ꝛc. ꝛ preterita indicant futura.
11 Occisus reperitur in domo quidam de qua visus est a pluribus exire Titium cū gladio euaginato an poterit Titius condemnari.
12 Uiolentum indicium est quando aliquis est visus exire de domo habente vnum tātum aditum cum gladio sanguinolento stupefactus ꝛc.
13 Item capitalis inimicitia qd visus fuerit exire de tali loco cum gladio euaginato ꝛ sanguinolento ꝛc.
14 Item iactantia quod fecerat eum occidi ꝛc.
15 Item si accusatus de adulterio dicat se consanguineum excusando: postea contrahat cum illa.
16 Item quando aliquis transegit super crimine.
17 Uiolenta talia indicia vel similia vna cum fama an sufficiant ad condemnandum ꝛ an ad tormenta.
18 Indicia violenta cum vno teste de visu an sufficiant ad condemnationem.

Videamꝰ de indicijs
1 d dicitur autem indicium[d] signum ꝛ demōstratio alicuius maleficij commissi. vt. ff. de prescri. ver. l. solent. insti. de publi. iudi. §. fin.
2 ¶ † Et no. qd multis modis presumitur et multis de causis cōtra aliquem qd fuerit culpabilis de maleficio vno modo si aliquis vulnerat vel occidit alium ꝛ homicida est in domo tua te sciente cum nullam affinitatē vel amicitiam ante maleficium haberes ꝛ ipsum defendis: presumitur enim cōtra te qd fueris conscius maleficij: maxime
e si vulneratus erat inimicus[e] tuus. argu. C. de his qui latro. occul. l. j. ff. de recepta. l. j. ꝛ. ff. de incen. rui. nau. l. j. §. non tan-
3 tum. ¶ † Alio modo si procurasti ꝙ iste fugeret vł euaderet vel non permisisti eum capi ꝛ ad potēstatem duci. arg. ff. de crimine pecul. l. j. §. ij. de eo per quem fac. erit. l. j. in princip.
4 ¶ † Item si fuisti cum illo qui cōmisit maleficiū vel si tu es inculpatꝰ de maleficio ꝛ propter hoc tu fugis ꝛ te absentas. argu. C. de assesso. l. consiliarios. nam fuga inducit suspicionem: vt. C. de omni agro deser. l. locorum. ff. de suspec. tuto. l.
5 impuberibus §. propterea. ¶ † Item si ille postea inuenitur vel visus fuit exire domum cum gladio euaginato. ꝛ illic re-

a ¶ Placet. cogit tu sup hoc qꝛ est distinguendū qd aut talis offēdēs fuit in culpa aut nō si fuit i culpa vt puta: qꝛ publice tenebat illū eē clericū punit pena dupli ꝑ ea q̄ dt. d. Nellus i tracta. bāni. in. ij. pte scdi tpis. q. xxvj.

b ¶ Fidedigniores. add tu ꝛ vide de hoc plene ꝑ Fel. in. c. in nr̄a. col. ij. ver. ꝓferunt et testes. extra de test. vbi late ponit qñ credat testibꝰ deponētibꝰ sup negatiua. dicas tm̄ qd si ꝑ accusato sunt duo testes: lꝫ non sint digniores testibꝰ ꝑ accusatum tm̄ ceteris paribꝰ ꝓferūtur testes pro accusato. gl. est i. c. si cleci. lxxxvj. di. ꝙ allegat abb. in. c. cū p. māconella. de acc. et dicit abb i c. bōe. el. j. de elec. car. in q̄ō. xxvij. ꝛ ex illa gl. etiā hēs qd i criālibus plꝰ credit negātibus ꝙ affirmātibꝰ. et ad hoc illam ponderat ro. in. l. j. et l. in illa. ff. de ver. obl. vide Fely. in d. c. cū P. manconella.

c ¶ Sꝫ nūqd. adde ꝛ vide imo. i. l. pe. §. ad crimē. ff. de pub. iu. col. xviij. ꝛ plene p. d. Maria. Sozi. i repe. c. veniēs. de accus. et aliqd ꝑ Nellū in trac. bāni. in. ij. pte scdi tēporis. quest. xiiij.

d ¶ Indiciū. vis de hac diffinitione vltra ea q̄ ponit Ang. are. i tract. malefi. in ṽ. fama publicata. versic. nūc videamꝰ per moder. in trac. de indi. et tortu.

Additio.

¶ Et latissime ꝑ d. Sandi. in tracta. malefi. i rub. de ꝑsūptiōibꝰ et indicijs idubitatis qbus plerūqꝫ procedit ad tormēta ꝛc. Hiero. chuca.

e ¶ Inimicꝰ. adde tu et intellige si erat inimicus ca

pitalis vel cum eo haberet litem maioris ptis bonorum, ita Bar. in l.iij.§.fin.ff.de adoptio.

a ¶ Euaginato. adde de hoc an quis possit cōdēnari ad mortē in c.afferte.p Fely. late.col.iij. ⁊ seq. de psum. et adde alex.i ɔſ.xiiij.col. j.in.iij.volu.et in dictis locis de alijs indicijs indubitatis. ⁊ i dicto trac. de indi. ⁊ Ioā. de imo. in l.fin.colū.vj.ff.de here. insti.

Additio.

b ¶ Uide late do. Bādi.in tracta. malefi.in rub.de psumptionibus indubitatis. ⁊ vide.s. in apost. super verbo, indicium. Hier. chu.

c ¶ Palliditas. adde illd Ouid. o quam difficile est crimē nō prodere vultu.

d ¶ Rumor. adde Spec.in ti.de noto.§.qdē. ver. nūc de rumore. ⁊ Ioā. de imo. in l. fin.col.j.ff.de here.insti.

peritur homo vulneratus, arg. extra de presum. c.iij. in auf. vt lice. ma. ⁊ auie. §. is quoq. col. viij. ¶ †Item quando iactauit se ⁊ dixit ꝙ fecit tale maleficium licet extra iudicium

6 dixerit, arg. C. de secū. nup. l. qui adulteriū. circa fin. ¶ †Itē

7 si ante murmurati sunt siue minati se adinuicem vel verba dixerint sibi iniuriosa, argu. ff. de bo. dam. l. cum ratio. C. de inter. l. si non conuicij. de edil. edi. l. si tu. §. et qui. quia in maleficijs volūtas multum operatur. ff. ad. l. cor. de sic. l. diuus.

8 ¶ †Item si suasit alicui dolose vt iret per certum locū: vbi sciebat esse latrones vel inimicum eius qui postea eū offendit, vt. ff. ad. l. aquil. l. qui occidit. §. pe. ff. de sicar. l. iij. §. alio. ff. vi bo. rapto. l. pe. §. si cum. ⁊ l. sed ⁊ si quis. ¶ †Ite. ⁊. si cul

9 patus alias offendit istum vel offensus fuit. arg. C. de vi pu

10 bli. l. seruos. ibi quibus ⁊c. ¶ †Item quia qui semel malus ⁊c. ff. de accu. l. si cui. §. ijsdem. Nam preterita indicant futura. ff. de re milita. l. non omnis. §. a barbaris. et. l. seruorum. ¶ Sūt et alia plura indicia que de facto possunt occurrere que bonus iudex habet coniecturare de quibus non posset

11 tradi plena doctrina. ¶ †Sed quid: quidam vulneratus fuit vel occisus ⁊ hoc quis fecerit non plene constat dicitur tamen ꝙ Titius cōmisit dictū homicidium: ⁊ probatur cōtra eum per testes qui viderunt eū exire de domo: vel vinea

a cum gladio euaginato[a] ⁊ postea inuentus fuit homo vulneratus vel occisus: modo queritur an hec sufficiāt ad hoc vt possit condemnari. ¶ Respon. ⁊ videtur ꝙ sic: cum talia indicia sint veritati proxima. argu. C. de proba. l. si. ¶ Item licet quia singula per se non sufficiunt tamē omnia simul iuncta plenam probationem facere videntur. argu. ff. de appel. l. si quis separatim. §. j. de excu. tut. l. ij. §. hoc amplius. iuxta illud. ⁊ que non prosunt singula multa iuuant. facit. ff. de re milit. l. desertorem. §. is qui. ⁊ in auf. vt liceat matri et auie. §. illud. col. viij. Econtra videtur ꝙ non: quia in casibus criminalibus debent esse probationes luce meridiana clariores. C. de proba. l. pe. de penis. l. qui sententiam. de accu. l. singuli. cum similibus. ¶ Item fit indicium per vnum testem qui deponit de visu. C. ad. l. iul. maiest. l. si quis. fm Accur. ⁊ etiā fit semiplena probatio. vt. ff. de dote preleg. l. theopompus. quia duo plene probāt. ff. de testi. l. vbi ergo vnus semiplene: vt no. ff. de iureiuran. l. admonendi. ¶ Sed bene poterit talis iudex propter talia indicia ad tormenta procedere. C. de questio. l. milites. ⁊ facere istum delinquentem confiteri.

12 ⁊ postea ipsum condemnare fm qualitatē delicti. ¶ †Sunt

b et alia indicia violenta ⁊ magna.[b] Primū quando aliquis exit de domo que non habet nisi vnum aditum cum cultello sanguinolento stupefactus tepidus ⁊ illic inuenitur homo mortuus: vel vulneratus de recēti. indicium est magnū et tanta presumptio siue probatio est contra istū talem exeūtem ꝙ in casu illo secundum plures docto. potest puniri dūmodo cōstet hoc per plures testes cum sit etiam fama: vt. ff. de testi. l. vbi. extra de presumptio. c. illud. et de proba. l. fina.

c ¶ Palliditas[c] enim indicat de maleficio cōmisso. argumē. ff. de questio. l. de minore. §. si. ¶ Gladius sanguinolentus indicat de facinore perpetrato. nam ex qualitate facti capitur coniectura. ff. de dona. inter virum ⁊ vxo. l. vtrum. quod

13 verum puto. ¶ †Item aliud indicium violentum est. pone qd aliquis est occisus in vinea vel in cāpo de quo maleficio inculpatur A. ⁊ ar. probatur contra eum ꝙ est capitalis inimicus occisi. ¶ Itē qd fuit visus euaginare gladiū. ¶ Itē ꝙ fuit visus solus exire de dicto loco cum gladio euaginato sanguinolento. ¶ Itē quia publica fama est contra ipm

14 quod cōmisit dictum maleficium. ¶ †Item aliud indicium inculpatur Titius ꝙ fecit occidi. A. probatur cōtra eum ꝙ erat capitalis inimicus dicti. A. ¶ Item probatur contra eum ꝙ Titius erat prope illum locum vbi factum fuit dictū maleficium. Item probatur ꝙ ipse receptauit dictum malefactorem in domo cōmisso dicto maleficio. ¶ Item quia dictus malefactor erat domesticus dicti Titij. ¶ Itē probatur qd ille Titius minatus fuit. A. predicto ⁊ dixit qd ipm faceret occidi vel offendi, vel se iactauit ꝙ fecit dictū malefi

15 cium. ¶ †Item est aliud indicium quidam accusatus fuit de adulterio, ille se excusauit sub pretextu cōsanguinitatis et postea contraxit matrimoniū cum ea. indicium ⁊ presumptio est magna contra eū. C. de adulterijs. l. hi qui. et ex hoc

16 potest puniri. ¶ †Item est aliud indicium etiam in eo qui transegit sup crimine qui dicitur confiteri de ipso. ff. de iur. fisci. l. causas. ⁊ l. eius. ff. de his qui no. infa. l. furti. § pactus.

17 ¶ †Sed nunquid per talia indicia violenta vel similia cum fama poterit quis puniri ⁊ cōdemnari. ¶ Respon. sic si rector habet arbitrium super maleficijs, tunc dicunt quidam docto. ꝙ possunt cōdemnare: qz talia indicia cum fama bene sufficiunt. C. de proba. l. si. cum si. ⁊ qz arbitrium debet aliquid operari, vt. l. si quando. de lega. j. cum simi. Sed si non habet arbitrium tunc dicunt quidam qd etiam potest condēnari nisi tantum in cōtrarium probetur ꝙ deroget dictis indicijs, vt. s. dictum est, et plura inducuntur: vt. C. de prob. l. si. C. quo. ap. non recip. l. obseruare. cum simi. ¶ Alij contra nisi adsit alia probatio, qz ex presumptionibus vel solis indicijs nemo est dānand⁹. ff. de penis. l. absentem. C. de penis. l. qui sententiam. de accusa. l. singuli. cum simi. et multi docto. hoc probant ⁊ in hoc concordant. ¶ Sed tamen per talia indicia bene potest iudex procedere ad tormentum vt

18 dictum est. ¶ †Sed si habetur dictum vni⁹ testis de veritate, qui viderit maleficium committi ⁊ per alios testes constaret de talibus indicijs ⁊ etiam de fama tūc dicunt quidam posse ad condemnāna. procedi per iura predicta. C. de proba. l. si. cum simi. ad hoc ne maleficium sit impunitum: vt. ff. ad. l. aqui. l. ita vulneratus. ꝙ verum puto.

¶ De rumore. Rubrica.

1 ☞ Rumor quid sit.

1 d **Est aūt**[†] **rumor**[d] **par**ticularis clamor ex incerta autoritate ⁊ sola presumptione proueniens: vt extra de eo qui cog. consan. vxo. sue. c. super eo. de ele. c. cum causam. ⁊ hoc minus pbat quā fama. Nam fama est cōmunis vicinie clamatio vt dixi. rumor vero est cum pauci clamant, et dicunt aliquid publice vt dixi, et probatur extra de regula. c. veniens. circa princ.

¶ De presumptionibus. Rubrica.

1 ☞ Presumptio quid sit.

2 Presumptio insurgit ex persona, ex loco, ex tempore, ex taciturnitate, ex negligentia, ex familiaritate, ex obscuritate, ex qualitate viri, ex dilatione, ex frequentia, ex etate.

3 Presumptio temeraria que sit.

4 Presumptio probabilis que sit ⁊ an inducat purgationem et probationem in contrariū admittat et an ad sententiam dum moueatur iudex per hanc.

5 Iudex per istam presumptionem cum vno teste de veritate vel simili presumptione quid faciet in ciuilibus et quid in criminalibus.

6 Presumptio violēta ex quibus insurgat per multa exēpla.

7 Presumptio necessaria que sit ⁊ an admittat probationem in contrarium et ad quid inducat iudicem.

8 Presumptio iuris ⁊ de iure que sit ⁊ an admittat probationem in contrarium.

9 Presumptio iuris tantum que sit et an admittat probationem in contrarium.

10 Presumptio temporis precedētis que sit ⁊ an recipiat probationem in contrarium.

11 Presumptio hominis que sit et an contra istam recipiatur probatio.

12 Presumptio facti precedentis circa ventura que sit.

13 Presumptio facti subsequentis que sit.

14 Presumptio de iure tantum que sit ⁊ an probatio in cōtrarium recipiatur.

1 **Equitur videre de** presumptionibus. †Presumptio est argumentum ad credendum aliquod factum esse surgēs ex presumptionib⁹ alterius videlicet cū adiacentia personarū: vt extra

2 eo. c. literis. vel presumptio est alicuius facti dubij aliquando plena, aliquādo semiplena probatio. ¶ †Ista enim presumptio insurgit ex multis causis. s. ex persona: vt extra eo. c. fina. quia quilibet presumitur idoneus: nisi contrariū probetur: quilibet presumitur bonus ⁊c. vt. C. de inoffic. testa. l. omnino. ¶ Item ex loco insurgit presumptio: vnde si quis inuentus est in lecto nudus cu nuda aliqua presumitur fornicatio, vt extra eo. c. tertio loco. ¶ Item ex tēpore insurgit presumptio, nam si mulier cohabitauit cū viro per annū et vltra, ⁊ postea velit probare ꝙ violēter cōtraxit nō auditur propter lapsum tēporis: qz presumptio est contra eā qd ipsa cōtraxerat, vt extra de spōsa. c. ad id quod per tuas. ¶ Itē ex taciturnitate inducitur presumptio contra officialem fugientem. C. de assef. l. consiliarios. ¶ Item ex negligentia: nam officiali

nam officialis de negligentia tenetur.C.de offi.prefe.preto.
l.si quos.⁊ qui olim fuit negligens presumitur negligens in
futurum.extra eo.c.scribam.¶ Item ex familiaritate.nam
qui familiaritatem habet cuz inimico presumitur mens ini-
micus.extra de app.c.repellatur. ¶ Itē ex obscuritate.vn-
de si iudex fert sententiam de nocte presumitur nō rite lata.
extra de offi.deleg.c.consuluit.¶ Item ex qualitate viri.ex-
tra de preben.c.nisi essent. ¶ Itē ex quātitate.extra de reb.
eccle.non alie.c.consensus.⁊ de simo.c.pares.¶ Item ex di
latione presumptio inducitur quādo confertur beneficium
coniuncto non idoneo.extra de preben.c.grauem.¶ Itē ex
frequentatione.nam si clericus frequentat monasterium fe
minarum sine rationabili causa presumitur malum facere:
vt extra de vita ⁊ honesta.cler.c.monasteria.¶ Itē ex etate:
a nam qui bonus fuit in iuuentute sua presumitur bonus [a] in
3 senectute sua.extra eodē.c.cum in iuuentute.¶ † Et not.qd
presumptionum alia est temeraria:alia probabilis:alia vio-
lenta:alia necessaria. Temeraria presumptio est illa que in
surgit a malis hominib⁹ et a maliuolis et ex causis vilibus:
vtputa qr viderunt aliquem senem loqui cum aliqua mulie-
re statim presumunt malum ⁊ dicunt de ea ⁊c.cū dubia sem
per in meliorem statum siue partem debeant interpretari.ex
tra de re iudi.c.ij.xj.q.iij.absit.⁊ ista talis presumptio non est
valida:nec a iure admittitur,nec debet mouere animum iu-
dicantis.extra de simo.c.licet hely.vj.q.j.c.oues.cum simili.
4 ¶ † Probabilis presumptio est seu dicitur presumptio iudi-
cis que insurgit ex multis causis ⁊ suspicionibus.vt.s̄.nota-
ui.⁊ dixi de indicijs fama super his precedēte a bonis ⁊ non
a maliuolis:vt.c.qualiter et quando.el.ij.et ista inducit pur-
gationem.extra de purga.cano.c.si quis dz. et contra istam
admittitur probatio in contrarium.vt.vij.q.j.in presentium.
extra de renun.c.super hoc.¶ Sed per istam talem presum-
ptionem non mouetur iudex ad sententiandum nisi ille de-
ficeret in purgatione vt dictis iuribus.⁊ extra de coha.cler.
et mulie.c.tua. Saluo quod in notorijs non inducitur pur-
gatio nec etiam admittitur.vt extra de purga.cano.c.pe.§.
his igitur. Sed iudex procedit ad cōdēnationem.vt dixi.s̄.
5 de notorio.¶ † No.tamen ꝙ licet iudex non debeat procede
re ad condemnationem per istam talem presumptionem:qr
non plene probat.tamen si talis presumptio interueniat cuz
vno teste de veritate : vel cum alia simili presumptione tunc
ꝑm Tancredum plene probat.extra de probatio.c.illud.C.
ne de sta.defun.l.ij.vel saltem mouet iudicem ad tormentuz
faciendū in criminalibus. ¶ In ciuilibus vero ad deferen-
dum iusiurandum inducenti talem presumptionem et ipso
iurante debet pro ipso sententia ferri.C.de iureiur.l.in bo-
ne fidei.C.vnde vi.l.si quando.ff.de iureiuran.l.admonendi.
extra de presumpti.c.illud.et.c.sicut.de consuetu.cuz simili.
6 ¶ † Violenta autem presumptio insurgit ex visibili proba-
tione.et ista appellatur presumptio iuris quando ius presu-
mitur ita esse.vnde si instrumentum debiti reperitur cancel-
latum ius presumit debitorem liberatum.ff.de probatio.l.
chyrographum.ff.de pac.l.postꝙ.⁊.l.labeo.cuz simi. ¶ Itē
ius presumit quod quis non renuat personatum:et postea
consequatur vicariatum.extra eodem.qr verisimile.¶ Itez
presumit ius ꝙ quis nō transeat de maiori dignitate ad di-
gnitatem minorē:vt extra de cleri.nō resi.c.j.¶ Itē ius pre-
sumit ꝙ vir cognouerit vxorem quādiu cohabitauerit cū ea.
xxiiij.q.nec aliqua.¶ Item si quis inuentus fuerit solus cū
aliqua:vt nudus cum nuda:vel per siluas ⁊ nemora vagan-
tes:vel adinuicem solus cū sola in locis secretis presumitur
fornicatio inter ipsos:vt.s̄.no.et extra eo.c.literas.⁊.c.tertio
loco.Item in accusato de leui crimine in penā relegationis,
vel infra legitime citato et fugiente:vt.s̄.dixi.nam ille talis
potest condēnari : qr presumitur contra eum propter talem
fugam.ff.de pe.l.absentez.§.aduersus.ff.de bo.liber.l.liber-
tinum.C.vt omnes tam ciuiles ꝙ̄ criminales.l.⁊ cum simili.
¶ Item si quis denunciauerit quē habet tanꝙ̄ suspectū ne
cuz vxore loquatur:⁊ illa cuz ipso loquatur presumitur con-
tra eū.C.de adul.auf.si quis ei.¶ Item si quis accusatur de
adulterio cōmisso cuz aliqua ipse se defendit sub spe promis-
sionis:⁊ postea cum alia contraxit matrimoniū videtur con
fiteri de crimine:de quo fuerat ante accusatus,⁊ est presum-
ptio vera contra ipsum:vt.C.de adul.l.si quis adul. ¶ Itez
si quis inuentus fuerit solus exire de domo cum gladio san-
guinolento tepidus ⁊ stupefactus:⁊ homines currunt ⁊ in-
ueniunt illic hominem mortuum siue vulneratū presumptio
est vera contra istū ꝙ ipse fecerit.⁊ idē in similibus dicenduz
est.¶ Item talis presumptio mouet iudicē ad pronuncian-
dū ⁊ sententiandū nisi doceatur contrarium:vt in premissis
iuribus patet.⁊ extra eo.c.literas.Alij dicunt ꝙ predicta ve-
ra sunt in leuioribus delictis:sed in alijs grauioribus nunꝙ̄
presumptiue potest aliquis condemnari: vt in illis in quib⁹
b imponitur pena mortis [b] vel vltra relegationē:vt.ff.de pe.l.
absentē.qr in talibus probationes debent esse meridiana lu-
ce clariores.C.de proba.l.fi.C.de pe.l.qui sententiam.cum si-
7 mili.¶ † Necessaria presumptio dicitur illa que appellatur
iuris ⁊ de iure,⁊ hec inducit presumptionem tantam ꝙ non
admittitur probatio in cōtrarium.⁊ inducit iudicem ad sen
tentiandū.verbi gratia,aliquis contraxit matrimoniuz per
verba de futuro:⁊ postea cognouit eā carnaliter.Ius presu
mit verū matrimonium intercessisse per consensum:vt extra
de spō.c.is qui fidē. ¶ Itē in eo qui contraxit matrimoniuz
sub conditione:⁊ postea eam cognouit presumit ius purum
consensum interuenisse: vt extra de condi. appo.c.per tuas.
¶ Itē ⁊ in illa que dicit se inuitam traditā viro suo:⁊ cōsen-
sit in carnalem copulam cū eo.naz postea nō auditur:qr ius
presumit verū consensum.extra de eo qui duxit in vxorē quā
pol.per adul.c.significauit et qui ma.accu.pos.c.insuper.vel
si cohabitauit cū viro per annū et dimidiū ꝙ nō reclamauit
postea non auditur propter consensum presumptiuū a iure:
vt extra de sponsa.c.ad id quod.⁊.c.veniēs.¶ Item ⁊ in ea
que dicit se inuitā intrasse religionez : vt extra ne cle.vel mo.
ca.fi.Et idem in tutore conficiente inuentariū.C.arbi.tute.l. b
fi.Et in velleiano senatuscōsulto:et etiam in macedo.se.con-
sul.C.ad velleia.l.antique.⁊.C.ad mace.l.fin. ¶ Aliquando
admittitur probatio in contrarium:⁊ ad istas presumptio-
nes faciunt ea que notantur.s̄.in titu.de fama ⁊ de indicijs.
et de ista presumptione nota. Goffre.in summa de eodem.
¶ Sed alij aliter dicunt ⁊ describūt sic.¶ Presumptio alia
est iuris et de iure:⁊ alia iuris tantū alia nature. Alia tēpo-
8 ris precedentis ⁊ subsequentis.¶ † Presumptio iuris ⁊ de
iure est:cuz lex fingit pro vero ꝙ est falsum:vt in.l.cornelia:q̄
fingit hominē mortuū tēpore captiuitatis.C.de capt.et post
li.reuer.l.j.cum aliter postliminiuz quod fingit reuersum ca-
ptum semper in ciuitate fuisse,post redijt:vt.ff.de cap.et post
li.reuer.l.neuter.insti.qui.mo.ius patrie po.sol.§.ab hostib⁹.
¶ Et si quando captus erat fecit testamentū in captiuitate.
et decessit succedit ei heres institutus in tali testamento ac
si nunꝙ̄ fuisset captus.ff.de testa.l.lege cor.¶ Idē in mulie-
re que presumitur stipulata dotē:licet nō fuerit.C.de rei vxo.
actio.l.j.§.accidit. ¶ Idem in tutore qui fuit confessus in
inuētario se talia bona inuenisse in hereditate sui pupilli.C.
arbitrium tute.l.fi.¶ Idem ⁊ in filiofami.⁊ muliere que cō-
fessa est aliquid inuenisse per inuentariū.C.ad velleia.l.anti-
que.C.ad mace.l.fi.cuum simi. ¶ Et in isto non admittitur
9 probatio in cōtrariū:vt in dictis iuribus patet.¶ † Alia est
presumptio iuris tantū cōtra ꝙ̄ admittitur probatio in con-
trarium vt in filiofa.qui presumitur possidere bona paterna
nisi cōtrariuz probetur.C.de proba.l.siue possidetis.¶ Idē
et in alio qui donauit vnam rem:⁊ alia fuit scripta in instru-
mento donationis:sed probatur aliter fuisse ꝙ̄ in instrumen
to contineatur.C.de proba.l.cum precibus.C.plus valere ꝙ
agitur.l.j.⁊ per totum.¶ Idē ⁊ in illo qui dicitur mecū con
traxisse in isto loco:si ꝓbo ꝙ tēpore cōtractus eram alibi de-
beo obtinere:vt.C.de cōtrahē.⁊ cōmit.stip.l.optimam:facit
ad hoc.C.de fide instru.l.cōtractus:de do. cau.nō nu.l.fina.
¶ Faciunt ad has presumptiones omnia iura que p̄sumūt
omnia solēniter acta nisi cōtrariū probetur.insti.de fideius.
§.fi.ff.de ver.obli.l.sciendū.cū si. ¶ Idē in episcopo qui pre-
sumitur habere de bonis ecclesie quicquid hz.C.de episco.⁊
cle.auf.licentiam.extra de succes.abintesta.c.ij.vbi de hoc.
¶ Idez in muliere que presumitur habere de bonis mariti.
ff.de do.inter virum et vxo.l.quintus mutius.C.eo.l.etiam.
¶ Itez in filiofa.qui presumitur habere de bonis patris.C.
de bo.q̄ lib.l.cum opz.§.vbi de hoc.¶ Idē ⁊ in filio qui pre-
sumitur decessisse viua matre que in puerperio decessit.C.de
10 inoffi.testa.l.si mater.¶ † Alia est presumptio tēporis prece-
dentis vt in illo qui fuit accusatus de adulterio:sed ratione
consanguinitatis fuit absolutus ⁊ postea ipse duxit in vxorē
ipsam eandē ꝑ hoc p̄sumitur adulteriū cōmisisse.⁊ sic dz pu-
niri.C.de adul.l.si qui.nec admittitur probatio in cōtrariuz.
¶ Idē,⁊ in milite qui aufugit ab hostibus.nā si ꝓbauerit
se fuisse captū restituendus erit in suis bonis.nā ⁊ mō presu-
mitur bonus.ff.de re mili.l.nō omnis.§.a barbaris. ¶ Idē
est in illo qui est assuetus calūniari.nā ⁊ tūc presumitur calū-
11 niari.ff.de accu.l.si cui.§.ijsdē.cuz si.¶ † Presumptio homi-
nis est que p̄sumit̄ ꝯtra aliquē propter malā famam:vt.ff.de
questi.l.de minore.⁊ ꝯtra istū bene admitti̅t probatio in con
trariū.extra de sponsa.c.cū in tua.qd me.cau.l.ꝙ est verisil'e.

Additio.
¶ Et per Gādi.in
trac. maleficiorū
in rub. de rumo-
re occulto et ma-
nifesto ⁊c. Hier.
chuca.

a ¶ Bonus.Adde
text.in.l.non oīs.
§.a barbaris.ff.
de re milita.et ex
p̄cedenti vita pre
sumitur in p̄senti
siue in bonū siue
in maluz in eodē
genere mali.l.si-
cut.ff. de accusa.
⁊ in.l.iij.§.finaūt.
ff.de suspe.tuto.⁊
dicit bar.in trac.
presump.col.j.

b ¶ Mortis.quādo
quis ex presum-
ptionibus possit
condemnari ad
mortem per alex.
in cōsil.xv.col.iij.
in.j.vo. ⁊ Fely.in
ca.afferte.de pre-
sumptio.

Presumptio vere est qñ exheredo filiũ meũ: nam contra me presumitur q̃ iniuste fecerim nisi heredes mei probẽt q̃
12 iuste exheredauerim eũ.C.de inoffi.testa.auf.lz pri. † Alia est p̃sumptio facti precedẽtis circa vẽtura vt est videre in illo qui semel calũniatus est: q2 p̃sumit̃ alias iterũ calũniari.ff.de
13 accu.l.fi is cui.§.iisdem. † Alia est facti subsequẽtis circa preterita vt in illo q est accusatus de adulterio ⁊ sub noĩe cõsanguinitatis euant et postea cũ ea cõtraxit matrimonium.
14 C.de adul.l.si quis adulteri. † Alia de iure tantum: vt ille qui diu cohabitauit cũ vxore. nam ius presumit q̃ fuerit ab ipso cognita.extra de spon.c.ad id qđ.xxij.q.j.dixit dñs.contra hanc bene admittit̃ probatio in cõtrarium.extra de proba.c.ꝓposuisti.cũ si.⁊ de hoc no.plenius.extra de spon.c.is qui fidẽ.⁊ de is presumptionibus not.ff.qđ me.cau.l.non est verisimile.C.de proba.l.siue possidetis. Nam bonus ⁊ discretus iudex ex istis talibus presumptionib' poterit multa colligere,⁊ sui animũ informare ad recte ꝓnũciãdũ ⁊ videndum et ꝓcedẽdum tã in causis criminalibus q̃ in ciuilibus.

De questionibus et tormentis: et que persone excusantur ab eis. Rubrica.

1 Questio quid sit.
2 Que persone possint torqueri.

Videndum est quid sit
1 † questio [a]. Questio aũt est inquisitio que fit per tormenta ⁊ corporis dolorem. Nuda igitur interrogatio vel leuis nõ pertinet ad hoc dictum.ff.de iniur.l.item apud labeo-
2 nem.§.questitum. † Que autem [b] persone possint torqueri. Rñ tam liberi quam serui ⁊ statuliberi: vt.ff.eo.l.edictuz. ff.de penis.l.pregnantis.ff.e.l.ex libertis.⁊.l.filiusfa.§.testes. ff.de fal.l.sicut.⁊.l.si quis.et de re mili.l.proditores.C.e.l.milites.vbi distincte loquitur quo ad crimina et quo ad personas. Excipiuntur tñ in dignitate positi qui non torqueri debent.C.de infa.l.nullo.vbi de hoc.C.de assesso.l.nullus.in fin.que leges loquuntur de questionibus habendis. Et excipiuntur minores.xiiij.annis nam illi etiam non debent torqueri lz ferula possint cedi, vel terreri ad veritatem perhibendam: vt.ff.eo.l.de minore.⁊.l.ex libero.§.de minore.et.ff. ad silla.l.j.§.impuberes. Item excipiũtur homines decrepite etatis: vt.ff.e.l.de minore.ad silla.l.iij.§.ignoscit. Itẽ decuriones et filij et eorum nepotes.C.eo.l.milites.et.l.diuo Marco.et.l.decuriones.ff.de decurio.l.fin. Fallit tñ in quibusdam criminibus in quibus nec etas: nec dignitas excusant.glo.est in.l.inuiti.la.ij.ff.de testa.vt in crimine lese maiestatis.⁊ proditionis ⁊ similibus alijs: vt.d.l.de minore.primo rñ.⁊.l.libero.§.j.et.ff.de fal.l.si quis.et de re mili.l.desertorem.§.is qui.⁊.l.proditores. Item qñ tractatur de fide instrumentorum que quis ante decurionatum fecerit.C.de fal.l.si quis decurio.nam excusatur decurio. Item excusant̃ mulieres pregnantes: vt.ff.de penis.l.pregnantis.

Additio.
a Questio.ð hac materia vide etiã late p̃ Gandi.in trac.malefi.in rubri.de qõ.et tormẽtis vbi de oĩbus.q.hic traditis p̃ do. Aitalinũz p̃ang.in tra. malefi.in verbo, fama public. ⁊c. Hiero.chu.

b Que autẽ.vis oĩa ista in tract. Guido.de suza. quẽ facit in hac materia qõnum.

Qualiter sit fienda tortura. Rubrica.

3 Tormenta qualiter habenda sint ⁊ a quibus sit incipiendũ.

3 Dico † quod tormẽta non sunt in immensum habenda: nec quãta postulat accusator ⁊c.vt.ff.de questio.l.de minore.§.tormenta. Sed quia nõ potest tradi certa doctrina iudex dz cõsyderare etatem, fortitudinem, ⁊ debilitatem delinquentis: cum qualitate criminis ⁊ prout ei conuenire videbitur procedere poterit: vt.ff.de re milita.l.iij.§.fi.ff.ad silla.l.si quis in graui.in princi.⁊.§.puberes.itaq3 inculpatum innocentie vel supplicio eum seruet incolumem.ff.de questio.l.questionis modũ. Et habenda est questio hoc modo: quia si plures sunt torquendi a timidiori est incipiendum ⁊ a magis suspecto: vt.ff. eo.l.j.§.j.⁊.l.vnius. Item si pater et filius sunt torquendi incipiendum est a filio in conspectu patris: vt pater timens de filio facilius confiteatur: q2 de filio magis q̃ de seipso timet.ff.quod metus causa.l.isti quidem.instit.de noxa.§.sed veteres. Item femina prius quam masculus debet torqueri: q2 citius ipsa confitetur cum ipsa non sit tante cõstantie: vt masculus.C.de inoffi.testa.l.filia.ff.de iur.fis.l.deferre. extra de verbo.signi.c.forus.

De quibus causis quis possit torqueri. Rubrica.

4 Torqueri an possit quis in ciuili ⁊ criminali causa.

4 Torqueri † quis põt in ciuili et criminali causa: vt veritas reperiat̃ si aliter reperiri nõ põt: v t.ff.eo.l.diu'.et.l.ex libero.et.C.e.l.in summa.§.torqueat̃. sed non ex omni causa est quis torquendus nec quelibet persona indifferenter: vt.ff.eo.l.edictum.

Que indicia debeant precedere torturam. Rubrica.

5 Indicia sufficientia debent precedere torturam.
6 Indicia que ⁊ qualia debeant torturam precedere.
7 Questionis absq3 formidine tormentorũ quis sit effectus.
8 Cõfessio in tormẽntis vel formidine tormentorũ facta an illi statur ⁊ an debeat nature conuenire ⁊ debeat esse possibilis.
9 Tortus si confiteatur contra alium an stetur dicto suo: et an in culpati per talem presumptionem poterunt torqueri.
10 Inculpato de delicto existẽte male fame: an poterit torqueri in aliquo casu qui non sit de exceptuatis.
11 Accusato aliquo de furto legitimis indicijs precedentibus: et torto si confiteantur furtum an possit iterum torqueri de alijs furtis de quibus non est accusatus.
12 Torto aliquo precedentibus indicijs de maleficio ⁊ nihil cõfiteatur an poterit iterato torqueri sine alijs indicijs et quid debet consyderare iudex in questione adhibenda.
13 Reo adhuc nõ torto si ipse dicat torqueatis qd erit faciẽdũ.
14 Iudice volente aliquem torquere: si reus dicat antequã torqueatis me detis mihi meas defensiones: q2 reprobabo indicia contra me quid erit faciendum.
15 Confessus crimen: si postea ante sententiam velit reuocare confessionem dicens se errasse an possit.
16 Tortus legitimis indicijs precedentibus ⁊ cõfessis si postea non perseueret an prior confessio sibi preiudicet.
17 Tortus non precedentibus legitimis indicijs si cõfessus est et perseueret an talis confessio et perseueratio sibi preiudicent et quomodo tormentum fieri debeat.

5 Dico qđ † ante questionem habẽdã debent ꝓcedere indicia sufficiẽtia ⁊ verisimilia. Nã a tormentis nõ est incipiendũ: vt.ff.e.l.iij.§.j.rñso.nã sine presumptionibus et indicijs nõ est quis torquendus.ff. eo.l.vnius.§.in ea.et.l.maritus.et.l.fi.C.de fal.l.sicut. Et est caute agendũ q2 plerũq3 in tormentis multi perire solent: vt ff.de penis.l.aut dãna.§.j.⁊.C.e.l.milites.et.l.cum cognitio.
6 Sed quero que ⁊ qualia indicia debent ꝓcedere. Rñ. vt no.s.de indicijs. Sed q2 bene in omnibus casibus exprimi non possunt iudex dz cõsyderare si sint sufficientia: vt dicitur.ff.de testi.l.iij.ibi tu magis scire potes ⁊c.sicut etiam dicitur de mora: q̃ omnino committitur iudicis arbitrio.ff.de iure deli.l.j.§.ait pretor.facit.ff.de pe.l.hodie. Et debent esse indicia quasi vero ꝓximiora.nã indicia dicunt̃ quasi veritatis demonstratiua et ꝓbationum adminicula.C.de proba.l. instra.⁊.l.fin. Sunt aũt indicia pars clare ꝓbatio: vt.C.q test.fa.pos.l.hac cõsul.§.deinde ibi indicia ⁊c.⁊ insti.de pub. iudi.§.fi.Nã indiciũ ab indicãdo dr̃.ff.de adul.l.si adulterij. Item iudex dz querere p̃ que loca,⁊ cũ quibus p̃sonis cõuersat̃ accusatus vel inculpatus q2 mala cõuersatio indiciũ indicat.ff.de admi.tut.l.si plures.§.assidue.ff.de edi.edic.l. ediles.§.pedi'.vnde philosophus qualis qs est tali delectat̃ cõuersatione. Itẽ ex locorũ ꝯuersatione colligit̃ ꝯiectura: vt.ff.de pen.l.aut facta.§.euenit.C.si manci.ita fue.alie.l.fin. Itẽ dz inquirere si erat inimicus offensi: q2 facili' trahit̃ coniectura ⁊ p̃sumptio,cũ inimic' malum facere de inimico presumat̃: vt.ff.de his qui.vt indig.l.si inimicitie.⁊.ff.de adi. leg.l.iij.§.fin.ff.de his qb.vt indig.l.j.§.p̃terea.et.§.seq.cũ si. Itẽ dz inquirere cuius vite et cui' fame sit accusatus.nã mala de eo opinio multũ aggrauare: vt.ff.e.l.de minore.§.tormenta.⁊ facit.ff.de re milita.l.desertorem.§.is qui ad hostẽ. et.l.non omnis.§.a barbaris. Item si fuit aliquo tempore minatus quod eum offenderet: nam erit indicium quod ore portulit facto adimpleuerit cum ex dictis hominum facta pensemus.C.si quis impe.male.l.j.ff.de sup.leg.l.labeo. Item cõsyderandum est an sit talis persona que consueuit facere que ore suo dicebat.ff.ad.l.iuli.maie.l.famosi.et an potuit facere ⁊c.⁊ an qui similia fecerit. Itẽ si fuit in fuga et se representare recuset: vt in auf.de exhib.reis.§.si vero.coll. v.de asses.l.cõsiliarios. Item dz iudex recipere testes morantes in loco delicti ⁊ de fama ⁊ de voce hominũ dicti loci. nam

nam ista adiuuant ex predictis officium iudicis vt possit fa-
cilius ad tormenta ꝓcedere:vt.ff.de flumi.l.j.§.flumē.¶ Et
ex predictis ⁊ etiā alijs multis potest iudex inquirere ⁊ for-
7 mare cōscientiā suā vt possit procedere ad tormēta.¶ †Sed
quero quis sit questionis effectus absqꝫ formidine tormēto-
rum.¶ Respon.qꝺ si quis vltro ⁊ sine tormentis cōfiteatur
ꝭm quo sdā nō potest damnari nisi perseueret ⁊ sepe interro
getur per diuersos dies si velit perseuerare vel non:⁊ ratio
secūdū eos qꝛ cōfessio in criminali causa non statim preiudi
cat nec facit aliquā proba.⁊ sic intelligit.ff.de questi.l.j.§.di
uus.ibi nec statim haberi ⁊c.⁊.§.si quis vltro.sed in ciuilibꝰ
nō est perseuerātie locus nec opus ⁊ est ratio diuersitatis:qꝛ
in criminalibus solēnius est procedeñ.vt.C.de fal.l.vnica.⁊
C.de proba.l.sciāt.⁊ de pe.l.qui sententiā.Et qꝛ etiā crimina
lia indicia non habent similitudinē cū ciuilibus:vt instit.de
a publi.iudi.in prin.¶ Tu dic[a] contra ꝭm Azo.⁊ hec est cō-
munis opi.qꝺ si quis cōfiteatur spōte statim est carcerādus
⁊ sine alia presumptione damnandus:vt.C.de cust.reo.l.fi.
C.de pen.l.cum res.ff.de custo.reo.l.cōfes.nec obst.§.diuus.
⁊.§.si quis vltro.quia ibi loquitur de confessionibus factis
in tormētis ⁊ sic potest intelligi.C.de custo.reo.ꝭm verū intel
lectū.¶ Sed tutiꝰ puto si iudex faciat eū perseuerare in cō-
8 fessione sua:vt no.ff.de cust.reo.l.j.¶ †Sed si cōfiteat in tor
mētis vel formidine tormētorū tunc nō statur dicto eius nec
debet haberi pro cōfesso nisi postea sponte perseueret:vt.ff.
eo.l.j.§.diuus.⁊.C.quo.app.non reci.l.ij.ff.eo.l.j.§.quoniā.⁊
est ratio qꝛ q̄stio est res fragra ⁊ periculosa ⁊c.⁊ tunc habet
locum.C.de custo.⁊ exhi.reo.l.ij.vt iudex faciat criminosum
ad se venire ⁊ querat si velit in sua cōfessione perseuerare vel
b non:vel reuocare,⁊ si perseuerauerit cōfessio[b] tenet alias nō
vt.d.§.si quis vltro.⁊.C.quo.ap.nō reci.l.ij.⁊ hec omnia de-
bet facere scribi in actis alias ei nō creditur:vt in.c.quoniā
contra falsam.extra de proba.¶ Item debet confessio con
uenire nature:alias nō creditur.ff.de interrog.act.l.confes-
sionibus.§.j.¶ Item debet esse possibilis,alias si esset im-
possibilis nō nocet.arg.ff.que sen.sine app.rescin.l.fi.de reg.
9 iur.l.impossibilium.¶ †Sed quid de casu occurrenti quoti
die:aliquis tortus est ⁊ cōfitet cōtra aliū:nunquid statur di
c cto suo:dic aut[c] torquet simpliciter in alios ⁊ nō in se:⁊ tūc
statur eius dicto cū alijs indicijs:vt.C.de assesso.l.nullus.in
fi.ff.eo.l.edictū.⁊.l.j.§.qui questionē.ibi efficacissimas ⁊c.vt
Tullius dicit:nam tormentis verberibusqꝫ fatigati que di
cunt ipsa veritas videt dicere:saluo si dixerit de inimico:qꝛ
tunc nō est facile credendū sed nec omnino est fides adhibē-
da:vt.ff.eo.l.j.§.preterea.⁊ argu.ff.de testi.l.iij.in prin.¶ Si
autē torquetur in se ⁊ alios ⁊ si de se melius confiteatur ha-
bent locū supra proxime dicta.Si de se cōfiteatur ⁊ alijs tūc
nō statur dicto suo de alijs seu cōtra alios regulariter quia
de proprio crimine confitens non debet scrutari de cōsciē-
tia alterius:⁊ ista est regula.ff.eo.l.qui de se.C.de accusa.l.fi.
¶ Fallit tamen in casibus in quibus ei statur cū alijs indi-
cijs.¶ Primus in latronibꝰ ⁊ maxime isaureorū.C.de ser.
l.pe.ff.de custo.reo.l.diuus.¶ Secūdus est in falsa moneta
C.de fal.mo.l.j.¶ Tertius.ff.ad exhi.l.fi.¶ Alius in seruo
confesso in se de nece sui domini qui interrogatur quo man
dante ⁊c.ff.ad silla.l.sepius.⁊.l.si percussor.⁊.d.l.qui de se.
¶ Alius in.l.aquilia.ff.ad leg.aqui l.proinde.§.sed ⁊ si ser-
uus.⁊ bene dixi alijs precedentibus indicijs qꝛ nō debet in-
terrogari de alijs.C.de questi.l.j.¶ Item eius cōfessio non
erit plena ꝓbatio cōtra alios sed presumptio aliqua:vt not.
C.de accus.l.fi.¶ Sed an per talē presumptionē poterūt in-
culpati poni ad tormēta:videt ꝙ sic in dictis casibus in qui
bus cōfessio facit presum.in alijs vero nō.C.de accu.l.fi.⁊.ff.
10 de questi.l.hi qui.¶ †Sed quid si persona inculpata de de-
licto sit male fame ⁊ cōditionis:nūquid poterit in alijs casi-
bus exceptis predictis subijci questionibus.¶ Respon.nō
d de iure[d] nisi precedant indicia sufficientia qꝛ non debuit in-
terrogari:vt.d.l.fi.C.de accu.⁊ si contra factū fuerit nō vale
bit iure prohibente:vt.C.de legi.l.non dubiū.¶ Sed tamē
iudices quidā de consuetudine cōtrarium faciunt:⁊ pro eis
11 facit.ff.eo.l.j.§.diuus.¶ †Sed quid accusat aliquis de fur-
to ⁊ indicijs legitimis precedentibus torquet ⁊ cōfitetur se
illud furtū cōmisisse,nunquid poterit iterū torqueri ꝓ alijs
furtis de quibus non est accusatus:⁊ de quibus nulla prece
dant indicia.¶ Respondeo non de iure.arg.ff.de questio.l.
is qui.C.de accu.l.fi.C.qui legi.perso.stan.in iudi.nō habēt.
l.momentanee.Et est ratio:quia super :l js non procedunt
indicia ⁊ sine indicijs nullus est torquendus:vt.C.eo.l.mili-
tes.⁊.C.de fal.l.sicut.Sed de cōsuetudine cōtrarium serua-
tur per multos assessores ⁊ male vt puto.¶ Sed si procede-
retur per inquisitionem:tūc aliud forte esset:quia ad officiū
iudicis maleficia pertinet inquirere ⁊ punire:vt.ff.de offic.
12 presi.l.congruit.⁊.l.iij.⁊ extra de offi.ordi.c.j.¶ †Sed quid
precedentibus indicijs de aliquo maleficio fuit quidam tor-
tus ꝙ esse potuit de iure.C.de questio.l.miles.⁊ tamen nihil
confessus fuit:nunquid poterit iterato sine alijs indicijs no
uis superuenientibus torqueri.¶ Respondeo non videtur
ff.de questio.l.vnius.§.reus.⁊.l.repeti.secus si aliud nouiter
probaretur contra eum:vt arg.ff.de verbo.signi.l.boues.§.
hoc sermone.⁊.ff.pro soc.l.si sociꝰ pro filia.§.sed nec proprio-
rum.¶ Sed assessores vana gloriosi ⁊ salutis sue immemo-
res aliquādo seruant cōtrariū ⁊ pro eis.facit in aut.vt iudi.
sine quoquo suffragio.§.oportet.ibi indicio torqueatur ⁊c.
¶ Itē bonus iudex debet cōsyderare in tormento faciēdo
cuius qualitatis ⁊ fortitudinis sit tormētādus:⁊ ita tūc tem
perate torquere debet vt corpus saluū reddatur supplicio ⁊
tormento:vt nō ledatur multum:vt.ff.de questio.l.vnius.§.
13 reus.⁊.§.sequen.¶ †Sed quid reus nō est adhuc tortus:⁊
dicit torqueatis:nunquid poterit per hoc torqueri.¶ Re-
spondeo nō:nisi precedentibus indicijs:vt dictū est:nec per
hoc est dimittēdus:sed recipiende sunt probationes contra
eum:⁊ si indicia reperiunt sufficientia debet torqueri scꝺm
criminis qualitatē ⁊ corporis fortitudinē.C.de questio.l.mi-
lites.⁊.ff.eo.l.vnius.§.reus.⁊ si confitebit vel negauerit scri
batur:qꝛ aliter nō credit iudici,nisi quatenus constet legiti-
mis documentis:vt extra de proba.c.quoniā cōtra falsam.
¶ Et si iudici videbitur reponatur in carcerē:⁊ ibi demum
alie ꝓbationes requirant ⁊ si noue supuenerint probatio-
nes vel indicia.Iterū torqueat ⁊ fortius ꝙ primo.ff.de que-
stio.l.repeti.⁊.l.vnius.¶ Et si cōfitebit ⁊ postea perseuera-
uerit sponte debet cōdēnari,vel si per testes conuincat:alˀs
debet absolui.C.de act.⁊ obli.l.negātis.de eden.l.qui accu-
14 sare.ff.de q̄stio.l.ij.§.preterea.⁊.d.l.vnius.¶ †Sed quid dū
iudex vellet precedentibus indicijs ꝓcedere ad tormēta,di-
cit reus:domine anteꝙ torqueatis me assignetis mihi ter-
minū ad defensionē meam faciendā:qꝛ paratus sum repro-
bare indicia ⁊ ꝓbationes cōtra me habitas:nūquid est au-
diendus.¶ Respon.videt qꝺ nō.C.vbi sena.vel claris.l.iij.⁊
qꝛ primo actor admittit ad probandū:⁊ reus postea ad exci
piēdū.C.de ꝓba.l.excep.C.de excep.l.si quidē.¶ Sed dic cō
tra:qꝛ prius audit ⁊ ei terminus defensionis assignat:quia
melius est ante tēpus occurrere ⁊c.qꝛ posset in tormēto defi-
cere vel membro debilitari:⁊ non esset in culpa:vt.ff.de pe.l.
aut damna.§.j.¶ Itē qꝛ cōfesso ⁊ cōdēnato datur defensio
⁊ retractat sentētia si de innocētia constiterit:vt.ff.eo.l.j.§.si
quis vltro.multomagis isto casu:qꝛ melius est ante tēpus
occurrere ⁊c.facit.ff.de in lit.iurā.l.cū furti.¶ Itē qꝛ defen-
sionis facultas nō est denegāda.C.de iure fis.l.defensionis.
imo cōcedēda q̄ñcūqꝫ reo postulāte:ff.eo.l.vnius.§.cognito
rū.C.e.l.si quis.⁊ hoc verū est si petat reus dilationē sibi da-
ri ⁊ assignari:vt.d.§.cognitorū.¶ Sed si nō petat nō debet
iudex assignare:vt.C.de dilat.l.j.C.vt intra cer.tempus cri.
questio termi.l.ij.qꝺ intelligo ad reprobandum probatā fa-
mam vel indicia ⁊ similia:sed fundata ꝓbatio accusatoris
vel iudicis:tunc anteꝙ feratur sentētia:debet iudex dilatio-
nem assignare ad omnē defensionē.C.de ꝓba.l.except.ff.ad
l.aquil.l.inde neratius.§.fi.de re mili l.desertorem.§.si adie.
vt possit se excusare:quia monitio debet precedere vindictā:
15 vt extra de sent.excō.c.sacro.⁊ ibi not.¶ †Sed pone qꝺ ali-
e quis fuit confessus[e] de crimine:postea ante sentētiam dicit
ꝙ errauit in sua cōfessione:⁊ vult reuocare errorem suū:nū-
quid potest.¶ Respon.dicunt quidam doct.aut errauit in
facto:⁊ tūc potest vsqꝫ ad sententiā:qꝛ non videtur confiteri
qui errat.ff.de confes.l.ij.ff.eo.l.j.§.si quis vltro.aut in iure:
⁊ tūc secus:⁊ maxime si potuerit consulere peritiores.C.de
iur.⁊ fac.igno.l.error no.¶ Alij indistincte dicūt errorē nō
nocere.arg.ff.de iuris.om.iud.l.si per errorē.de acqui.re.do.
l.si procura.C.de confes.l.errore.de regu.iur.l.si librarius.⁊
est ratio:quia error non preiudicat veritati.C.de erro.aduo.
l.j.⁊ qui errat non fatetur.ff.de confes.l.nō fatetur.⁊ hoc ve
rius puto dummodo constet de errore ante sentētiam latā.
16 ¶ †Sed quid aliquis fuit tortus legitime indicijs precedē-
tibus confessus:⁊ postea examinatus negat,⁊ non perseue-
rat in sua confessione:an prior confessio aliquid operetur et
f sibi preiudicet.¶ Respon.non[f] quia non videtur cōfiteri si
terrore tormentorū confes.est nisi perseueret spōte postea:vt
ff.de custo.reo.l.si vero.sed cōtra.ff.eo.l.j.§.diuus.⁊.C.de cu
17 sto.reo.l.ij.¶ †Sed quid aliquis tortus est nō precedētibus
indicijs legitimis vel probationibus ⁊ cōfessus est:nūquid
talis cōfessio valet ⁊ p̄iudicat.¶ Rñ.nō etiā si perseueret in

a ¶ Tu dic.adde
tu ⁊ vide de hoc
ꝑ Ange.in tract.
malefic.⁊ ibi ad-
di.in ver.compa
ruerūt dicti inq̄si
ti ⁊ cōfitent totū.
⁊ in trac.de indi.
et tor.in charta
antepe.

b ¶ Cōfessio.quā-
do cōfessio facta
post torturam te
neat,vide ꝑ Ale
xā.in cōsil.xlviij.
in fi.in.iiij.lib.

c ¶ Dic aut.vide
Mod.neapo.in
trac.de syndi.in
ver.tortura.§.an
stetur dicto torti
vltra ea q̄ ponū-
tur ꝑ Ang.i tra.
malefi.in verbo,
fama publica.co
lū.xj.versi.quero
an ꝑ recepta ibi
addētes ⁊ in col.
xl.versic.x.supre-
mā impressionē.

d ¶ Respō.nō de
iure.vide Bart.
⁊ ibi addita in.l.
repet.ff.de q̄stio.
⁊ adde qꝺ hanc
opi.tenet Gādi.
in trac.malefi.in
rub.de questio.⁊
Guid.de suz.in
suo tract.tormē-
torū.vide Abb.
in.c.j.de cōfes.et
Ray.in.c.q̄ñ.ex
tra de testi.⁊ Lu
do.Rom.in.l.⁊ si
certꝰ.ff.ad silla.

e ¶ Fuit cōfessus.
de hac.q.q̄ñ con
fessio possit reuo
cari per Alex.in
cōsi.xliij.col.ij.in
j.vol.consil.xlvij.
col.v.in ver.ij.re-
spō.⁊ cōsi.xc.col.
ij.ver.hoc ꝓbo.⁊
in.iij.volu.consi.
cxij.col.iij.⁊ in.v.
col.ver.preterea.
⁊ in consi.cxix.

f ¶ Respōdeo nō.
adde Pe.de an-
cha.in cōsi.cxxij.
incip.visa inqui-
sitione.alle.Bal.
ita cōsuluisse:⁊ vi
de Bal.in.l.no-
uissime.ff.qꝺ fal.
tuto.auto.

ipſa confeſſione:vt.ff.eo.l.diuus.§.ex quibꝰ.⁊ eſt ratio:qꝛ nõ debet a tormentis incipere iudex,niſi precedant indicia vel probationes ⁊c.C.de queſti.l.milites.vnde ſi aliter factũ eſt non valet,tanq̃ factũ contra legem.C.de legi.l.nõ dubium. ¶ Itẽ no.q̃ tormentum debet fieri cũ fune.nec reperitur lege cautum qḋ aliter fieri poſſit.C.ad.l.iul.maie.l.nullus.vnde ſi iudex aliter facit forte peccat,licet ſm Tulliũ poſſit fieri alio modo,vt not.ff.de queſtio.l.edictum.

¶ De perſeueratione poſt tormentum ⁊ de ipſius pena.

18 Perſeueratio in tormentis que dicatur,⁊ an preiudicet.
19 Tormenti appellatione quid veniat.
20 Tormenti appellatione quid intelligatur.
21 Iudice dicente extra locũ torture,aut dicas veritatem aut te ducam ad torturam,ſi reus confiteatur,an dicetur cõfeſſio facta metu tormentorum.
22 Perſeueratio que ſit poſt tormẽtũ in quo loco fieri debeat.

18 SEquitur† videre de perſeueratione poſt tormẽtũ ⁊ de ea que fit in tormentis.Nã dicitur fieri perſeueratio in tormẽtis quando fit ipſo exiſtente in ipſo tormento ſuſpenſo vel ſi ligatus ſtat ad pedem tormenti ſiue volucule:⁊ cõfitetur ⁊ tunc talis cõfeſſio dicitur facta metu tormentorũ ⁊ non preiudicat,niſi poſtea iterum ⁊ iterũ cõfiteatur vel perſeueret ſponte ⁊ nõ coacte: vt not.de cuſt.reo.l.j.ff.⁊ eſt ratio qꝛ lex equiparat cõfeſſionẽ
19 factã in tormẽtis vel metu tormentorũ:vt ibi not. ¶ †Item qꝛ tormenti appellatione omnis mala manſio cõtinetur:vt ff.de iniur.l.item apud Labeonẽ.§.adijcit.in verſi.queſtionis nõ tamen leuis territio habenda eſt pro tormento.facit arg.ff.de vi ⁊ vi ar.l.idem eſt.§.qui armati.ibi terror armo-
20 rum.⁊.C.qḋ met.cau.l.metũ. ¶ †Item intelligo tormentũ[a]
a non ſolum ſi torqueatur:ſed etiã ſi ſpoliatur nudus ⁊ ponitur ad frigus,vel ſi denegat ſibi alimenta,vt ipſe confiteatur, vel ponatur ad fumũ,vel proijciatur de aqua frigida ſuper eũ tempore frigoris vel in naribus vel detur ſibi ſlanghera. vt ſepiſſime fit,vel quid ſimile moleſtũ fiat.arg.d.l.itẽ apud
21 Labeonẽ.§.adijci.cũ ſi. ¶ †Sed quid ſi iudex ducit iſtũ tormẽtatũ ex interuallo extra locũ torture,⁊ dicat ei:aut dicas veritatẽ aut ducam te ad locum torture,⁊ te ponam ad tormentũ:⁊ ipſe tali terrore ductus confitetur,an videatur cõfeſſus terrore tormentorũ.Reſpõ.nõ:qꝛ leuis territio eſt ⁊c. vt.d.l.itẽ apud Labeonem.§.queſtionis.arg.C.qḋ me.cau. l.metũ.j.reſpon.ff.ex qui.cau.maio.l.iij.in fi. ¶ Itẽ qꝛ factũ extra locũ torture deluſoriũ videtur.ar.ff.ſi cui pluſq̃ per.l.
22 falci.l.hec autẽ ſatiſdatio. ¶ †Et no.qḋ perſeueratio que fit poſt tormentũ debet fieri in loco vbi ius redditur.arg.ff.de iuſti.⁊ iur.l.pe.ff.de iudi.l.ſi locus.vel in alio loco publico ⁊ honeſto.ff.de interrog.act.l.voluit.⁊.l.ſeq.⁊.C.de cuſto.reo. l.iij.ibi publico teſtimonio,⁊ debet ſcribi ſic.

a ¶ Tormentum. vide alia genera tormentorum,in tracta.de indi.et tortu.per nouiſſi.Senen.

b ¶ Ecõtra q̃ nõ. de hoc p Ange. in tracta.malefi. ſm primã impreſſionẽ.in verbo fama publica. col. xxxviij.⁊ ibi Auguſt.in addi.⁊ vltra eũ vide Moder.neapo.i tra. ſyndi.in ver.tortura.§.an ſi officialis.

¶ Forma.

23 Perſeueratio facta poſt tormenta quomodo ſcribi debeat.
24 Confeſſioni ſeu perſeuerationi an adhiberi debeant teſtes: ⁊ an pluries debeat perſeuerare reus.
25 Perſeueratio quantum temporis interuallum habere debeat a tormentis.
26 Reo mortuo aut membro debilitato in tormentis:vt quod teneatur iudex.
27 Reo mortuo vt ſupra videtur quod iudex non teneatur.
28 Unum indicium an ſufficiat ad torturam:⁊ an vnus teſtis.
29 Fama ſola probata an ſufficiat ad torquendum quem:⁊ an iuncta cum dicto vnius teſtis vel alijs indicijs ſufficiat.

c ¶ Sed an.addetu qḋ hoc totum relinquitur arbitrio iudicis , vt plene p Ang.in tract.malefi. col. v.verſi.quero an vnũ indicium.et ibi vide in addi.

Talis conſtitutus corã tali
23 iudice† ad bãchum maleficiorum lecta ⁊ vulgarizata dicta accuſa vel inquiſitione per ordinẽ de verbo ad verbũ:⁊ etiã lecta ⁊ vulgarizata ei confeſ.ſua. ¶ Interrogatus a dicto iudice ſi dicit ⁊ confitetur vt cõfeſſus fuit:vt.s.in ſua cõfeſſione vt per ordinẽ cõtinetur,qui reſpondit qḋ ſic,debet ſcribi in actis:alias nõ creditur iudici:vt in.c.quoniam cõtra fal-
24 ſam.extra de proba. ¶ †Sed nũquid cõfeſſioni teſtes ſunt adhibendi.Reſpondeo non videtur neceſſe cum actis ſiue teſtibus ſit credendum.argu.C.de dona.l.in dona.Sed tutius eſt q̃ adhibeantur ſaltem duo:vt.ff.de teſti.l.vbi. ¶ Et not.qḋ pluries debet perſeuerare:vt not.C.de cuſto.reo.l.j.
25 ¶ †Sed quantum tempus debet tranſire inter tormẽtum ⁊ perſeuerationem,⁊ reſpondeo ⁊ videtur modicum.argu. C.de cuſto.reo.l.ij.ibi ſed poſt modicum ⁊c. ¶ Sed committo iudicis arbitrio:vt arg.ff.de iur.delibe.l.j.§.j.Et puto qḋ melius eſt q̃ fiat diuerſis diebus q̃ vno die ⁊ in loco iudicij ad banchum ⁊ non ad locum tormenti. ¶ Et licet ſit tutius ⁊ minus ſuſpectum qḋ teſtes adhibeantur cõfeſſioni ⁊ perſeuerat,vt dictum eſt:tamen bene ſtabitur actis factis corã iudice per notarium in ſecreto ⁊ ſine teſtibus.extra de teſti. c.in omni.⁊ hoc no.Azo in ſumma.C.eo.§.ſed ⁊ habetur.⁊ ita de cõſuetudine generali obſeruatur que vicem legis obtinet.ff.de legi.l.de quibus.§.inueterata.⁊.l.cũ de conſuetu-
26 dine.⁊.C.eo.l.conſuetudinis. ¶ †Sed quid ſi tormentatus moriatur in tormento,vel ratione tormenti vel membro debilitatur an teneatur poteſtas de homicidio vel iudex.Reſpondeo ſic videtur:qꝛ debet ſic moderate procedere vt ſupplicio ſaluus fiat.ff.de queſti.l.vnius.§.queſtionis modus. ff.de iniur.l.item apud Labeonẽ.§.queſtioni.ibi teneri ⁊c. arg.ff.ad.l.aquil.l.ſed ⁊ ſi quandocunq̃.§.magiſtratui ma-
27 gna ſeuitia culpe annumeratur.ff.de ſica.l.j.cũ ſi. ¶ †Econ
b tra qḋ nõ:[b] dũmodo precedant legitima indicia vel preſumptio violenta ⁊c.C.de queſti.l.milites.nã qḋ facit ipſe cauſa ⁊ zelo iuſtitie et cauſa veritatis eruende iuſte facit,cum ad ipſum ſpectat hoc facere.C.de edẽ.l.ipſe.⁊.l.ſeq. Item facit exequendo officium ſuum ⁊c.ff.de verbo.ſigni.l.ſepe.in fi.⁊ ſic legitime fecit,vnde penã non meretur.C.de adul.l.gracchus.⁊ iure executio nõ habet iniuriam.ff.de ſicar.l.in lege. ff.de publi.l.licitatio.§.qḋ illicite.ff.vi bo.rapt.l.ij.§.ſi publicanus.de furt.l.qui ea mente.Et hoc verius videtur poſtq̃ non conſtat qḋ doloſe egerit,quia preſumitur qḋ rite fecerit officium ſuum quod iurauit.extra de preſump.c.ad audientiam. ¶ Item qꝛ preſumitur qḋ nemo ſit immemor ſalutis eterne ⁊c. ¶ Quidã alij cõtradicunt ⁊ dicunt quod tenetur ⁊ eſt puniẽdus.arg.ff.de furt.l.tutor.⁊.ff.de iniur.l.itẽ apud
28 labeo.§.queſtioni.⁊ in hac opiniõe fuit Guil. ¶ †Sed an[c]
c ſufficit vnum indiciũ vt poſſit quis tormentis ſupponi.Reſpondeo non:ſed plura indicia exiguntur:vt.C.de queſtio.l. milites.vbi loquitur in plurali numero indicijs plene: et licet non ſufficiat vnum indicium niſi ſit violentũ,tamen ſufficit dictum vnius teſtis de viſu concludentis qui non repellatur a teſtimonio.C.ad legem iuliam maieſta.l.ſi quis ali-
29 cui.⁊ Azo in ſumma.C.de queſtio.l.indiciũ. ¶ †Sed an ſola fama probata ſufficit vt poſſit ad tormẽtũ procedi. ¶ Reſpondeo non:quia fama per ſe ſola non probat,ſed coadiuuat alia indicia precedentia vel preſumptiones:vt.ff.de teſti.l.iij.§.eiuſdem.vbi de hoc. ¶ Si autem precederet dictũ vnius teſtis cum fama poſtea ſubſequẽte que facit ſemiplenam probationem vel indicium violentum, tunc poteſt ad tormentum procedi.facit.ff.de do.prelega.l.theopõpus.vel ſi precederent alia indicia cum fama:tunc ſimiliter poſſet iudex bene ad tormẽtum procedere:vt plene no.s.de indicijs. ⁊.s.in titu.de fama.

¶ De cõfeſſione ⁊ contra eos quid ſit fiendum. Rubrica.

1 Confeſſionis effectus quid ſit,⁊ ea habita quid ſit faciendum.
2 Sentẽtia lata vigore confeſſionis quomodo impugnetur.
3 Confeſſio quando non valeat ⁊ impugnari poteſt ſi fuit facta metu mortis qui cadere poteſt in conſtantem virum.
4 Item ſi facta per errorem ⁊ probatur error.
5 Item facta per tormẽtum non precedentibus iudicijs licet poſtea perſeueret.
6 Item quando ſit coram iudice incompetente.
7 Item ſi fiat extra iudicium ⁊ extra locum iudicij.
8 Item ſi ſit contra naturam vel ſit impoſſibilis.
9 Item ſi ſit incerta ⁊ de delicto incerto.
10 Confeſſio facta abſente accuſatore an valeat.
11 Cõfeſſio facta a procuratore,tutore,curatore,vel ſimilibus an preiudicet.
12 Confeſſio facta in ſecreto coram iudice ⁊ notario ſcribente: an valeat quando iudex procedit per viam inquiſitionis.
13 Cõfeſſio facta in cauſa ciuili an ſufficiat in criminali ſi producatur.

QUia plerunq̃ accuſati vel inquiſiti confitentur delictũ ab eis cõmiſſum videndum eſt de effectu cõfeſſionis.
1 ¶ †Et ſi quidem confitetur ſpõte delictum a ſe commiſſum,communis eſt opi.q̃ eſt ſtatim carcerandus ⁊ ſine alia probatione vel preſumptione dãnandus.

nandas.ff.de pe.l.cū reis.de custo.reo.l.si cōfessus.¶ Si vero confitetur per vim tormentorum precedētibus legitimis indicijs vel presumptionibus ꝛc.ꝛ sponte perseueret similiter est damnandus.extra de confes.c.insuper.de elect.c.per inquisitionem.ff.de questio.l.j.§.diuus.ꝛ.§.si quis vltro.cū simi.ꝛ intelligo damnādus per sententiā que ferēda est,non autē ipso iure:quia sententia est necessaria.ff.de custo.reo.l.si quis reus.de.q.i.j.§.fi.C.de pe.l.ante sententiā.ij.q.j.ꝛ nos
2 in quē.ꝑ.¶ †Sed ista talis sententia pōt impugnari vt non preiudicet pluribus de causis.¶ Et primo ratione pupillaris etatis doli nō capacis:quia ipso iure nō preiudicat sibi confessio.xxij.q.v.paruuli.ꝛ est ratio:quia in eo nō est intellectus:vt.ff.de furt.l.impuberem.¶ Idem etiā est in furioso ꝛ mentecapto ꝛ simi.vt.ff.ad silla.l.quod infans.de pen.aut facta.§.euentus.ꝛ seq.Et idem in eis qui offendūt aliquem qui potest offendi sine pena:vt no.ē.de perso.que pos.offen.sine pena.¶ Item nō preiudicat cōfessio illorū qui excusantur a delicto.qui autē sint illi not.de homi.ad fi.ꝛ.j.de peni.
a ꝛ cōdem.ad fi.similiter not.¶ Si vero cōfitens[a] est doli capax vel pubes,licet sit minor.xxv.annis preiudicat sibi sua confessio ꝛ punitur:vt.d.l.impuberē.ꝛ.C.de pen.l.impunitas.nec restituit si ex animo delinquit.C.si aduer.delic.l.j.tamē iudex potest inspecta qualitate persone ꝛ delicti minorare ꝛ mitigare penam:vt.l.auxiliū.§.in delictis.ff.de mino.l.aut facta.ff.de penis.¶ Sed in delicto carnis vel luxurie impubes nō punitur:q: hoc tale crimen nō cadit in eum:vt.ff.de
3 adul.l.minor.¶ †Item impugnatur cōfessio alia ratione ꝛ non preiudicat nec valet si facta est metu mortis qui cadere potest in cōstantē hominē.extra quod met.cau.c.j.vel metu tormentorū ꝛ sui corporis cruciatū etiam precedētibus indicijs nisi postea sponte perseueret:vt dictū est.ff.de questio.l.j.not.xxxj.q.j.Lotharius.vel si per fraudē extorta sit cōfes-
4 sio vel per vim:vt.xv.q.vj.c.j.ꝛ.C.qd met.cau.l.i.¶ †Item quando facta est per errorē ꝛ probatur error ante sententiā.extra de cōfes.c.fi.ff.eo.l.non fatetur.C.de iur.ꝛ fact.igno.l.
5 error.j.q.iij.c.notandū.vbi de hoc.¶ †Item quādo fit per tormentū nō precedentibus indicijs,licet postea spōte per-
6 seueret.ff.de questio.l.diuus.§.ex quibus.¶ †Itē quando
b sit corā non suo iudice[b].extra de indi.c.at si clerici.de cōsue.
7 c.ad nostrā.de appel.vt debitus.¶ †Itē si fit extra iudiciū ꝛ extra locū iudicij:quia omnis actus iudiciarius debet fieri corā iudice ꝛ in loco iudicij,al's non valet:vt.c.quoniā cōtra falsam.extra de proba.ibi loca designādo ꝛc.ff.de iusti.
8 ꝛ iur.l.pe.cū simi.¶ †Item si fit cōtra naturā,vel est impossibilis,vtputa cōfiteri me hodie occidisse hominē in loco lōginquo:quia impossibile est me illic ꝛ hic fuisse.arg.C.de cōtrahen.stipu.l.optimā.vel cōfiteor me deuirginasse puellam que virgo est ꝛ reperitur esse virgo, vel me hominē occidisse qui viuit ꝛ hoc cōstat.arg.ff.ad.l.aquil.l.inde neratius.§.fi.
9 ꝛ.xxvij.q.ij.c.cū ergo.¶ †Itē nō valet si fit incerta ꝛ de delicto incerto:vt arg.vj.q.iij.graue.ꝛ arg.ff.de cōfes.l.certū.ff.
10 de rei ven.l.pompo.in fi.¶ †Sed nūquid valet si fiat absente accusatore tuo qui est aduersarius tuus: vt.C.eo.l.certū.
11 §.pe.ꝛ extra eo.c.fi.¶ †Sed nunquid cōfessio facta per procuratorē vel tutorē,vel curatorē,vel similes valeat ꝛ preiudicet.¶ Respondeo si est talis causa criminalis in qua possit procura.adesse ꝙ est in omni casu nisi vbi imponit pena corporalis ꝛc.vt.ff.de publi iudi.l.pe.§.ad crimē.ꝛ.ff.de pcura.l.seruū quoqꝫ.§.publice.not.tunc cōfessio preiudicat ꝛ valet nisi probetur cōtra cōfes.vt.ff.eo.l.certū.§.sed an ipsos ꝛc.ꝛ extra de cōfes.c.fi.de appel.cū causam.alias secus:q: si non potest adesse in tali casu a iure prohibēte,nec eius confessio preiudicat:nā qd fit lege prohibente nō valet.C.de legi.l.nō dubiū.ꝛ si nō tenet principal: ergo nec accessoriū,vt in regula iuris cū principalis.facit arg.C.si a non cōpe.iudi.l.j.ꝛ ti.
12 ¶ †Si vero super maleficio pcedit ex officio iudicis per inquisitionē ꝙ esse potest.ff.de offi.psi.l.congruit.extra de offi.ordi.c.j.tunc sufficit si cōfessio in secreto fuit corā iudice ꝛ notario qui scribat:q: iudex tūc fungit loco accusatoris,vnde valet si scriptura reperiatur,al's secus:q: nō creditur iudici nisi quatenus cōstet ex actis:vt in.c.quoniā cōtra falsam.ex
13 tra de proba.cū simi.facit.C.de testi.l.nullū.¶ †Sed nunqd confessio facta in causa ciuili sufficit in causa criminali ṡi pducat corā iudice vt possit cōdemnari cōfessus.¶ Respon.sic videtur.arg.C.de arbi.l.pe.§.fin.C.de eden.l.ij.quia acta facta in vna causa bene valet in alia.C.de libe.causa.l.iubemus.¶ Ecōtra qd nō:quia in criminalibus lucidiores exiguntur probationes quā in ciuilibus:q: vbi maius est periculum ibi cautius ꝛc.facit.C.de proba.l.sciāt.de pe.l.qui sententiam.de adul.l.denunciasse.§.fi.ꝛ humanius hoc videt.

¶ De penis cōdēnationis ꝛ bānis ꝛ eorū formis. Rubri.

TRactandū est de penis ꝛ bāno.Primo videndū est quid sit bā-
1 num ꝛ quid pena.¶ †Et quid est bānū potest dici mandatū iudicis sub pena pecuniaria factū vel missum:vt.xvj.qō.j.statuimus.
2 ¶ †Pena autē delictorū est debita castigatio que a lege imponit vel pena est delicti cōpetens ꝛ iusta coertio vel est pro delicto debita castigatio,que a lege imponit,vel a legis ministro,vt a iudice qui est minister legis.ff.de arbitr.l.celsus.
3 ¶ †Et no.ꝙ in penis imponendis multa sunt cōsyderāda,scilꝫ causa delinquētis,persona delinquētis ꝛ in qua delinquit,tēpus,locus,qualitas,delicti,quantitas,euētus,etas delinquētis,dignitas,nobilitas,sexus,sciētia,ꝛ cōditio.vt colligitur.ff.de pen.l.aut facta.ꝛ.l.quidam.ꝛ.l.in seruorum.§.fi.ꝛ extra de homi.c.sicut.C.de vi publi.l.seruos.extra de
4 offi.deleg.c.sane.ff.de incen.rui.naufra.l.pedius.¶ †Item no.qd penarum alia consistit in pecunia,ꝛ tūc est imponēda illa quantitas que est expressa a iure vel lege,vt est videre in cōmittente stuprū:vt insti.de publi.iudi §.sed eadē lege.ꝛ in raptore:vt instit.vi bo.rap.§.j.ff.eo.l.j.ꝛ.ij.ꝛ in similibus delinquētibus:vt dixi supra in singulis titulis huius summe.
5 ¶ †Alia est pena corporalis ad illos qui habēt gladij potestatē spectans vt presides reges duces ꝛ similes dñi prouinciarum:vt.ff.de offi.presi.l.illicitas.§ qui vniuersas.ꝛ.l.congruit.ꝛ idē in similibus dico:vt not.ē.de personis que pos.offen.sine pena.in princi.ꝛ ista talis pena est imponēda fm qualitatē delicti:vt no.ē.per singulos titulos ꝛ speciales rubricas:ꝛ hoc verū est quādo pena est terminata ꝛ certa a lege:q: pene impositio est in legis potestate,ꝛ non in arbitrio iudicis:vt.ff.ad turpil.l.j.§.fin autē.ꝛ ista pena limitata a lege non pōt augeri nec diminui a iudice sine magna ꝛ legitima causa,ꝛ si gra facit grauiter punit:vt.C.de vi pub.l.seruos.§.fi.¶ Causa legitima est augendi qn̄ multi delinquūt

a ¶ Si vero confitēs. Adde ꝛ dic plene vt p Ang. in trac.malefi.in versi.cōparent ꝛ totū cōfitentur. col.v.ver.necnō. ꝛ ibi Ang.in additi.ꝛ vltra adde paridē Neapoli. in trac.de syndi. in versi.tortura. §.officialis.posuit vero an confessio adulti.

b ¶ Non suo iudice. Adde idē sit sup inepta accusatione,vt p Ange.in trac.diuer. col.ij.ver.quero an confessus.

quia multis grassantibus ⁊ delinquētibus opus est exēplo
maioris pene vt alij terreantur: vt.ff.de pe.l.aut facta.§.sed.
C.ad.l.iul.repetū.l.j. ¶ Causa enim diminuendi est quando
quis non dolose nec ex proposito, sed casu vel luxuria delin-
quit: vt.ff.eo.l.absentē.§.fin.⁊.l.respicien̄.§.delinquentibus.
ff.de his qui not.infa.l.qd ergo.§.pena grauior.vbi de hoc
nota. ¶ Si autē pena non est ordinata nec limitata a lege:
tunc pena extraordinaria est imponenda iudicis arbitrio ꝑ
qualitate delicti ⁊ persone delinquētis, vt dixi de correctio-
6 ne maleficiorum. ¶ † Item no.ꝙ iudex diligenter debet in-
spicere ne grauiorem penam imponat quā iura volunt nisi
quādo multi delinquunt in eodem modo delinquēdi: nam
tūc multis grassantibus ⁊c. vt supra dixi. ¶ Itē debet sem-
per iudex cū temperamento benignitatis penā imponere ꝙ
debet de iure inferre ⁊ non cū seueritate: vt.ff.eo.l.respicien̄.
§.furta. ¶ Sed pater vel auus debet filios corrigere vel ne-
7 potes.C.de emenda.propin.l.ij. ¶ † Item no.ꝙ liber homo
non potest perpetuis vinculis damnari.C.eo.l.incredibile.
¶ Item plus puniuntur serui ꝙ liberi: vt.ff.eo.l.capitaliū.
8 §.fi.cum simili. ¶ † Item not.qd non potest in facie aliquis
puniri q2 ad figuram celestis imaginis est figurata.C.eo.l.
9 si quis in metallo. ¶ † Item nō potest aliquis absens pena
corporali vel alia vltra relegationem damnari: vt.ff.e.l.ab-
10 sentem. ¶ † Item not.ꝙ nullus est condemnādus nisi luci-
dis probationibus conuincatur: vt.C.de proba.l.sciāt.nam
per presumptiones non potest aliquis dānari. Sed melius
est nocentem absoluere in dubio quā innocentem condem-
nare: vt.d.l.absentem.⁊ fauorabiliores debēt esse iudices in
dubio ad absoluendū quam ad cōdemnandū: vt.ff.de act.⁊
11 obliga.l.arrianus. ¶ † Item non debet iudex ad clamorem
populi aliquem absoluere vel condemnare: vt.ff.eo.l.man-
datur.quia vane voces populi non sunt audiende: vt.C.eo.
12 l.decurionum filij. ¶ † Item not.quod pena corporalis nō
potest remitti sed pecuniaria sic.C.de pen.l.penam.si recte
lata sit pena vel sententia.facit.ff.de verb.signi.l.si qua.⁊.C.
de modo multa.l.fin.§.fi. ¶ Sed quia feci speciales titulos:
vt.s.patet in hac summa specificādo qualiter in delicto quo
libet quis puniat non fui ad presens latius prosecutus hāc
13 materiam de penis. ¶ † Item in causis ciuilibus ratione
contumacie ⁊ inobedientie quis punitur quādoq3 pecunia
riter: vt.C.de modo mul.l.eos.ff.si quis ius dic.non obtēpe.
14 l.j.⁊.ij.⁊ per totum. ¶ † Item punitur in expen̄.vt.C.de iu-
di.l.sancimus.ff.de iudi.l.eum quem temere.extra de pen.c.
15 calumniam. ¶ † Item no.quod non solum ordinarius im-
ponit penā pecuniariam: vt extra eo.c.dilectus.⁊.ff.si quis
ius dic.non obtempe.l.j. Sed quilibet delegatus: vt.ff.de iu
16 di.l.ij.§.fi.C.de spor.l.ij. ¶ † Item arbiter etiam multam im
ponere potest: nam pena proprie est in persona ⁊ etiam in pe
cunia quādo est certa a iure inducta, multa autem est pena
pecuniaria que a iudice irrogatur, vnde a pena personali
non appellatur sed a multa sic ꝺm Goffr.ff.de verbo.signi.
17 l.si qua pena. ¶ † Itē not.quod siue sit pena corporalis siue
pecuniaria est imponēda soli delinquēti ⁊ nō alij.C.eo.l.san-
cimus.⁊ etiā agenti ⁊ consentienti ⁊ mandanti ⁊ similibus.
Nam agentes ⁊ consentientes ⁊c.C.de episco.⁊ cle.l.si quē-
quam.C.de accus.l.non ideo minus.C.de his qui latro.oc-
cul.l.j.⁊.ij.cum simi. Fallit in crimine lese maiestatis ⁊ here-
18 sis vbi etiam filij puniuntur. ¶ † Item not.quod quis excu
satur a pena ratione etatis vt infans. ¶ Item ratione fu-
roris vt furiosi: vt.ff.ad silla.l.quod infans. ¶ Item ratio-
ne violentie absolute extra quod metus causa.c.sacris.l.di-
stinctio.c.pōderet. ¶ Item ratione iuste ignorantie.xxiiij.
q.i.per bellicam.⁊.c.in locum. ¶ Item ratione magne ne-
cessitatis vt famis. ¶ Item ratione diuine reuelationis: vt
extra de diuor.c.gaudemus. ¶ Item propter iustā causam
ff.qui satisda.cog.l.fin.extra de pigno.c.significante. ¶ Itē
ratione ebrietatis: vt.xv.q.sane.⁊.c.inebriauerit. ¶ Itē insa
19 nia excusat.xv.qō.ij.insani ⁊ huiusmodi similia. ¶ † In summa
not.circa pene impositionem quod iudex debet examinare:
⁊ indagare subtiliter qua mente malefactor cōmisit malefi-
cium ⁊ si inuenitur illud fecisse errore vel casu non punitur
a iure: vt.ff.ad turpil.l.calumniatis.de fal.l.j.§.diuus.ff.de
sicar.l.j.de abig.l.j.in fi.de adul.l.miles.§.mulier.quia igno-
rantia excusat quem quandoq3 a delicto: vt.ff.loca.l.si quis
ignorans.§.si quis te.cū simili. ¶ Item casus excusat a de-
licto ⁊ idem in alijs casibus quis excusatur: vt.s.no. ¶ Itē
debet considerare causam ⁊ finem maleficij commissi: vt est
videre in illo qui causa libidinis fregit hostium domus et
alius intrauit ⁊ furatus fuit: nam fractor domus non tene-
tur pro illo furto: quia non fregit animo furādi ⁊c.ff.de fur.
l.verum.quia in maleficijs potius spectatur volūtas quam
exitus de iure communi: vt.ff.de verb.sig.l.diuus.de iniur.
l.iij.§.fi. ¶ Item quia delictum non studiose cōmissum non
potest dici delictum: vt.d.l.diuus.C.si aduer.delic.l.j. ¶ Nā
iudex debet potius presumere malum contra illum qui gla
dio malitiose aliquem percutit: quam contra illum qui gla-
dio non apto ad maleficium ita de facili committēdum, vel
contra eum qui cum ligno vel alia re malitiose delinquit: vt
ff.de sic.l.j.§.diuus. Ibi sed claua ⁊c.ff.de re mil.l.omne de-
lictum.§.si quis. ¶ Item vulneris magnitudo inspicienda
est: vt.ff.de iniur.l.vulneris magnitudo. ¶ Item ⁊ in qua
parte corporis vt in facie vel alio loco: vt institu.de iniur.§.
atrox. ¶ Itē cuius vite vel conditionis sit percussor vel de-
linquens ⁊ cuius fame sit ⁊c.ff.de questionib.l.de minore.
20 ¶ † Item quia inceptor rixe magis punitur quā alius cum
ipse fuerit qui prebuit causam totius maleficij: vt.ff.de ser.
corrup.l.hoc iudicio.§.j.C.ad legem iul.de vi pub.l.quoniā.
ibi maleficiorum causam prebuit. Nā ista ⁊ alia similia de-
bet bonus iudex considerare.facit extra de elect.c.ad apo-
21 stolice. ¶ † Item nota quod si est incertum delictum esse cō
missum per aliquē quod nullus est puniendus: sed soli Deo
relinquitur qui omnia nouit ⁊c. ¶ Si vero est certū delictū
esse commissum: sed est incerta qualitas delicti vt quia con-
stat aliquem esse vulneratum cū sanguinis effusione, sed ne-
scitur vtrū cum gladio vel manibus vacuis: tunc debemus
presumere quod minimum est, videlicet percussionē esse fa-
ctam potius manibus vacuis: q2 minor pena in dubio est
imponenda: vt.ff.de pen.l.presens.⁊.l.pen.⁊.l.enim.§.quid
ergo. ¶ Sed vbi est delictum certum ⁊ qualitas delicti cer-
ta: sed tamen incertum est que vis delinquentis: tunc presu-
mitur animus delinquendi quem habuit: quia facti atroci-
tas inducit presumptionem contra delinquentem: dummo
do sit persona habilis ⁊ potens ad delinquendum: vt.ff.de
sica.l.j.⁊ etiam q2 omne maleficium praue presumitur actū
vt in.l.si non conuicij.C.de iniur.C.de penis.l.impunitas.
¶ Item vbi est certum delictū ⁊ certa qualitas delicti: sed
persona que delinquit est incerta vt quando plures in rixa
delinquunt nec scitur quis fuerit: tunc omnes saltem aquil.
puniuntur ad damnum: vt.ff.ad legem aquil.l.item mella.
§.si plures.sed non punitur corne.de sica.quia secūdū illam
legem ictus cuiusq3 considerandus est ⁊c.vt.ff.ad leg.cor.
de sica.l.si.⁊ in dubio debemus magis absoluere ꝙ cōdem
nare: vt.ff.eo.l.absentem.⁊ de act.⁊ obli.l.arrianus.vel qui-
libet condemnabitur pena extraordinaria, prout iudici vi-
debitur inspecta qualitate delicti et qualitate personarum
delinquentium: vt.ff.eo.l.aut facta.ff.de extraordi.crim.l.j.
22 cum simi.vt maleficium nō remaneat impunitum. ¶ † Sed
nunquid iudex potest precipere suas cōdemnationes solui
vsq3 ad talem terminum sub pena tertij vel quarti vel plu-
ris. Respondeo qd sic puto.argu.ff.de vsur.l.sella.⁊.l.caius
stichus.ff.si cer.peta.l.lecta.⁊ est ratio: quia potest suam iu-
risdictionem defendere penali iudicio.ff.si quis ius dicē.nō
23 obtempera.l.j. ¶ † Sed pone potestas vel iudex fecit poni
tale bannum vel tale preceptum publice fieri fecit quod nul
la persona intret talem locum, vel aliquid aliud faciat in ta
li loco sub certa pena ⁊ banno.x.lib.venit aliquis ⁊ cōtra fe-
cit an ipso facto debet haberi pro condemnato sine inquisi-
tione vel condemnatione. Respondeo non: sed opus est qd
fiat in banno vel precepto sic. ¶ Condemno quicūq3 intra-
uerit talem locum vel tale quid fecerit: tunc contrafaciens
ipso facto est condēnatus ⁊ non indiget quod de nouo fiat
inquisitio vel condemnatio. ¶ Sic etiam est in excommuni
cato.extra de eo qui fur.or.su.c.j.de iure patro.c.relatū.not.
de simo.c.sicut.de sagitta.c.j.vbi de hoc. ¶ Sed poterūt cō
trafactores de facto compelli ad dictam penā siue bānum
per iura predicta cū similibus, nec poterunt appellare quia
in talibus exactio est quedam executio, ⁊ ab executione nō
24 appellatur.C.quomo.⁊ quan.iud.l.per executio. ¶ † Item
nota quod si per viam ordinariam vt per accusationem fue
rit processum: sed propter contumaciam ferat sententiam:
tunc sic potest scribi sententia condemnatoria in principio
quaterni sic scribetur.

In nomine domini Amen.

25 † Iste sunt condemnationes et sententie condemnationis,
vel iste sunt sententie absolutionis, vel absolutiones facte
per nobilem virum dominum M. potestatem vel capita-
neum ciuitatis Mantue de omnibus ⁊ singulis infrascri-
ptis personis pro singulis infrascriptis delictis, et excessi-
26 bus, prout inferius per singula continetur. ¶ † Et est
notandum

notandum quod sententia est ferenda per os ipsius potestatis vel capitanei vel iudicis zc. z aliter lata non valet. C. de senten. ex peri. reci. l. j. z. ij. z fi. ff. de arbi. l. diē. in prin. z. l. non distinguemus. §. quod si hoc. nisi persona sit illustris: nā potest per alium ferre sententiam: vt in aut. vt ab illustri. §. sancimus. colla. v. Sed de consuetudine Italie notarius legit: z potestas vel iudex postea dicit: z ita condemno z sic pronuncio z absoluo z bene valet, z ita obseruatur: quia bene est lata per os ipsius iudicis.

¶ Alia forma condemnationis.

27 Forma condemnationis reo existente contumace.

Nos M. p̄dictus potestas

27 infrascriptas† cōdēnationes damus z proferimus in hūc modum M. filius Joannis de serris denunciatus accusatus de Petro filio A. in eo z super eo q̄d dictus M. de anno z mense tali fecit insultū contra ipsum Petrū irato animo z malo modo cū vno cultello feritorio de ferro in ciuitate Mātue in quarterio maiori in vicinia sancti Geruasij in via publica ante domū magistri fratri medici. z ipsum Petrū p̄cussit z vulnerauit cū ipso cultello in facie ex cuiꝰ percussione sanguis exiuit, quē citari z moneri fecimus vt ad terminū iam elapsum corā nobis, z nostra curia cōpareret ad se defendēdū z excusandum a dicta accusa. z ab alijs de quibus accusatus fuit, qui nō comparuit sed potius mādatum nostrū habuit in cōtemptū vnde ipsum habuimus pro cōfesso p̄pter eius cōtumaciā z inobedientiā vt hec z alia in actis nostre curie plenius continētur scd̄m formā statutorū omni via z modo quibus melius possumus in his scriptis in. c. lib. denar. dandis z soluen. cōmuni Mantue sententialiter condemnamus. ¶ Si vero est facta probatio plena cōtra accusatum sic potest z debet scribi condemnatio.

¶ Alia forma condemnationis.

28 Forma condemnationis quando reus comparuit.

Nos M. ptās p̄dictus zc.

28 M. denunciatus z accusatus corā† nobis z nostra curia in eo super eo z pro eo. Quē M. citari z requiri fecimꝰ per nūcium cōmunis ex parte nostra z nostre curie, vt corā nobis z nostra curia cōpareret ad certū terminum ad se defendēdum zc. z cōparuit z nullā legitimā excusationē fecit: quia nobis constat dictū M. loco z tempore suprascriptis cōmisisse dictum maleficium vt hec z alia zc. Idcirco predictum M. pro percussione facta in facie in lib. c. z pro percussione facta in manu lib. xxv. dan̄. z soluen̄. zc. z ita zc.

¶ Alia forma condēnationis capitalis quādo reus est in fortiam potestatis.

29 Forma condemnationis ad mortem reo existente in fortijs.

Nos M. potestas predictū

29 M. zc. in nostri presentia† cōstitutū zc. coram nobis zc. A. B. de tali parte in eo de eo z pro eo q̄ percussit. C. filium dicti B. in ciuitate Mantue zc. cū vno ense zc. vna percussiōe in capite ex qua percussione mortuus fuit est zc. cui M. in nostri fortia constituto terminum assignari fecimus ad sui defen̄. zc. Quia nobis legitime per ipsius M. spontaneam confessionem cōstat ipsum zc. vel per legitimum numerum testiū constat zc. vt hoc z alia in actis curie nostre zc. de consilio iudicum zc. ſm formam statutorum z omni modo zc. Quod ad locum solitū iustitie ducatur, z ei caput amputetur ita quod moriatur z anima eius zc. z ita zc.

¶ Forma condemnationis quādo est processum ad denunciam alicuius puta consulis.

30 Forma condemnationis quando aliquis fuit denūciatus.

Martinus denunciatꝰ fuit

30 a Joanne in eo de eo z pro eo quod de anno zc. insultum fecit cōtra B. in palatio zc. quem citari fecimus ad terminū iam elapsum vt coram nobis zc. Idcirco ipsum M. in lib. x. zc. dan̄. zc. z ita zc.

¶ Si autem fuerit processum per inquisitionem z ex officio: tunc sic scribatur.

31 Forma condemnationis, si autē quando processum fuit per inquisitionem.

Martinus contra quē pro/

31 cessimus† per inquisitionem ex officio nostro in eo zc. q̄d ad aures zc. fama publica zc. q̄d de anno zc. animo furādi zc. furatus fuit duos boues valore lib. xx. de stabulo zc. cōmittēdo zc. quē citari fecimꝰ vt corā nobis zc. z ipso nō cōparēte assignatꝰ fuit ei terminus ad se defendēdū zc. z nullā defensionē fecit zc. vel contra quē fuit plene probatū zc. prout hec z alia zc. Idcirco dictū M. in lib. c. cōmuni zc. z ad refectionē dictorū boum dicto tali zc. intra. x. dies zc. z ita zc.

¶ Alia forma quando processum est ex officio cōtra famosum latronem zc.

32 Forma condemnationis quando processum est per inquisitionem contra famosum latronem.

32 Nos M. potestas zc.

†M. inquisitū p̄ nos zc. In eo zc. q̄d ad aures zc. M. est publicus z famosus latro z multas robarias z furta commisit in loco tali zc. de anno zc. Quē in nostra fortia detinemꝰ, examinatꝰ sup inquisitione zc. ad banch. zc. Respōdendo dixit z sponte cōfessus fuit se derobasse vnā mulierem de vna gunella pāni rubei z de vno corexino valoris zc. in tali loco zc. ¶ Itē de stabulo talis duos boues zc. ¶ Itē quāplura alia latrocinia robarias z furta in alijs pluribus locis fecisse cui terminus zc. ¶ Idcirco ipsum tanq̄ publicū z famosum latronē z derobatorē stratarū debere in furca laqueo suspēdi ita q̄d moriatur de cōsilio nostrorū iudicū zc. ſm formam statutorū zc. z

33 omni modo zc. in his scriptis zc. ¶ †Et nota q̄ sententia cōdemnatoria vel absolutoria semper est formanda ſm formā accuse vel inquisitionis vel denūciationis: vt extra de accu. c. qualiter z quando. §. ad corrigendū. z de simo. licet heli. §.

34 nam iusta. ff. cōmu. diui. l. vt fundus. cū simi. ¶ †Itē not. q̄ iudex debet prius veritatem inquirere, z postea ſm veritatem formare suā inquisitionem, z sic non poterit errare vel

35 peccare: vt not. s̄. de inquisi. ¶ †Item nota quod in fine cōdemnationis debet scribi lata z data zc.

¶ Quot modis super maleficijs procedatur. Rubrica.

1 ¶ Proceditꝰ super maleficijs p̄ accusationē, denūciationem, inquisitionē, exceptionē, z extraordinarie in notorijs.

Vt pra dictum est or

dinate de maleficijs z penis ipsorū. †Modo restat videre quot modis sup maleficijs p̄cedat. ¶ Et quidē pluribus modis proceditur[a], videlicet per accusationē, per denunciationem, per inquisitionem, per exceptionem z extraordinarie in notorijs, vt probatur. C. ad legem corne. de fal. l. cum suppositi. de accusa. l. ea quidem. de aboli. l. ij. extra de accusa. c. inquisitionis. z. c. super his. ¶ Extraordinarie in notorijs proceditur: vt extra de accusa. c. euidentia. z. c. qualiter z quando. §. ad cogendos. ff. de extraord. cri. l. j. z extra de iureiurā. c. ad nostram. de cohabi. cle. z mulie. c. fi. ij. q. j. c. scelus. z. c. de manifesta. cum similibus.

Additio.

a ¶ Procedit. tu vide latius per dominū Henri. bohic in. c. super his. extra de accusa. in prin. Hiero. Chu.

b ¶ Delatio. addetu ad vindictam publicā in iudicio legitima interueniēte descriptione, ita doct. in rubri. extra de accusa.

Additio.

Tu vide Ange. in tracta. malefi. in verbo, necnon z ad q̄relā. col. j. z que ibi posui in addit. Hierony. Chuca.

¶ Quid sit accusatio.

2 Accusatio z accusare quid sint.

Quid sit accusatio.

Videamus† igit̄ z certe accusatio nil aliud est quā contra aliquem alicuius criminis delatio[b]. Sic accusare nil aliud est quā per libellū aliquem reū alicuius criminis deferre: vt. C. qui accusa. non pos. l. non ignorat. z. l. cum rationibus. ff. de accusa. l. libellorum. ibi reum deferre cū simi. ¶ Formatur autem libellus accusa. vel accusati hoc modo, videlicet.

¶ Forma libelli accusationis de insultu.

3 Forma libelli accusationis de insultu.

3 Coram vobis† dn̄o tali zc.

Ego Joan. filius zc. habitator zc. accuso talem quem dico quod sub anno domini currente zc. Idem talis insultauit me, z insultū fecit iniuriose, malo modo z illicito, irato animo contra me cum vno cultello ferreo, vel cū vna spata, vel lancea in tali loco cui coheret zc. z me percussit et vulnerauit cum dicto cultello in facie cum sanguinis effusione, vnde peto per vos contra dictum M. accusatum procedi super dicto maleficio z ipsum puniri z cōdemnari ſm formā iuris z statutorum zc. z omni alio modo zc.

¶ Forma accusationis vel denunciationis de insultu.

4 Forma libelli accusationis vel denunciationis de insultu.

4 Coram vobis zc.

†M. filiꝰ zc. suo sacramēto dicit denūciat z

Additio.

a ¶ Libello. vide Ang. de malefi. in tracta. malefi. in verbo, hec est quedã inquisitio nu. 52. et que ibi latiss. posui. Hiero. chuca.

b ¶ Aduersario. intellige vel citato: vt. d. l. de vnoquoq;. et in. d. c. quoniam cõtra.

c ¶ Sed anni. de hoc per Alex. in cõsi. lxxij. col. ⁊ ℣. his suppositiões in. j. vo. ⁊ in. ij. volu. cõsil. cxlix. col. ij. ⁊ consi. clxxvij. col. iiij. ver. his p̃missis dedit aũt dic q iudex suadente sibi equitate poterit ad instantiã rei iubere vt ponatur dies ita Bart. in. l. libellorũ. allegata rũ licet Jmo. cõtra, in. l. is q re⁹. ff. de publi. iudi. sed opi. Bar. cõmuniter tenet. Adde qd etiã et dies de necessitate requireret qñ per statutũ fieret in illa die delictũ ⁊ etiã hora: vt p glos. in. l. cũ actũ. ff. de nego. gest. ⁊ dicit Bart. in. d. l. libellorum.

d ¶ Inscribere. ad de qd hoc de consuetudine nõ seruatur: ita Bart. in. l. si cui. in prin. ⁊ in. l. libellor. ff. de accusa.

Additio.

Tu vide Ange. aret. ⁊ que ibi posui in tract. malefic. in verbo, necnon ad q̃relã ⁊c. ver. ij. requiritur vbi reperies omnia hic dicta, in isto ver. constitutus ⁊c. notabiliter ⁊ lati⁹ declarata. Hierony. chuca.

accusat. A. filiũ ⁊c. habitãtis ⁊c. quẽ dicit de anno ⁊c. ⁊ mense cum animo irato insultasse in tali loco ⁊c. cui coheret ⁊c. ⁊ ipsum pcussisse ⁊ vulnerasse cũ vno spontono in manu sinistra cũ sanguine ⁊c. Quare petit ⁊c. p vos cõtra ipsum pcedi ⁊ ipsum cõdemnari ꝓm formã iuris ⁊c. ⁊ omni modo ⁊c.

¶ Forma accusationis contra adulterum.

5 Forma accusationis contra adulterum.

5 Coram vobis ⁊c. †Suo iuramento dicit denunciat ⁊ accusat. B. de tali loco. M. de tali parte, filiũ talis habitatorẽ ⁊c. quem dicit commisisse adulteriũ cum domina. A. vxore sua cognoscẽdo eã carnaliter turpi ⁊ illicito modo in domo sua posita in tali loco ⁊c. cui coheret ⁊c. vnde petit per vos eum puniri ⁊ condemnari ꝓm formã iuris ⁊ statutorũ ⁊c. ⁊ omni modo ⁊c. Et predicta fuerunt de tali anno ⁊c.

¶ Forma accusationis contra furem.

6 Forma accusationis contra furem.

7 Libellus siue accu. denunciatio seu inquisitio que debeant continere.

6 Coram vobis ⁊c. †M. suo iuramento dicit denũciat ⁊ accusat. B. de tali loco filiũ talis quẽ dicit de anno presenti ⁊ tali mẽse noctis tẽpore furtiue ⁊ malo modo intrasse domum suã in stabulo equorũ posito in tali loco, ⁊ de ipsa domo extraxisse furasse ⁊ contractasse vnũ suũ equũ brunũ stellatũ in fronte ⁊c. ⁊ tales al's res, videlicet vnũ mãtellũ de panno viridi fodratũ ⁊c. ⁊ vnã gunellã ab homine ⁊c. vnde petit ⁊c.

7 ¶ †Et not. ꝙ in omni libello[a] siue accusa siue denunciatione siue inquisitione debent apponi anni domini dies ⁊ mensis. Indictio. qualitas delicti vbi maleficiũ fuit cõmissum ⁊ nomen ⁊ pronomen ⁊ agnomẽ accusantis ⁊ accusati vt plene cõstet de personis cum primo sit de persona querendũ. ff. de iure codicil. l. quidã referunt. ff. de accu. l. libellorum. arg. C. de testi. l. si quis in nomine. ¶ Et nomẽ rectoris loci ⁊ ville iudicis, vt constet corã quo fuerit actum. extra de offi. dele. c. coram dilecto. ⁊ que qualitas delicti. ff. de iudi. l. si locus. ⁊. d. l. libellorũ. cũ simi. aliter de iure non valet, vt in auc. vt prepo. nomen imper. col. v. ⁊ extra de proba. c. quoniã cõtra falsam. ¶ Item ⁊ locus vbi fit processus debet apponi in processu ⁊ in actis scribi, alias nõ valet processus, vt. d. c. quoniam contra falsam. ⁊. ff. de iusti. ⁊ iure. l. penul. ⁊ in auc. vt prepona. nomen imper. §. fina. tamen iam de facto obtinui propter defectum loci iudicij non erat in actis scriptus. Unde debet notarius maleficiorum scribere in actis suis sic ⁊ tali modo, videlicet.

¶ Forma productionis accuse.

8 Forma productionis accuse: ⁊ quid iurat accusator, ⁊ scribi debet.

9 Lis contestari debet super libello siue accusa. ⁊ de calumnia iurari.

10 Substantialia iudicij ⁊ accuse.

11 Actus iudiciari⁹ an debeat fieri presente aduersario: ⁊ scribi per notarium coram iudice.

12 Libellus siue accusa. aut alia scriptura iudicialis, vel instrumentum potest concipi in prima vel tertia persona, anni domini, mensis ⁊ dies dati libelli scribi debent, nõ autem dies commissi delicti, sed an dies contractus, ⁊ an accusans debeat se subscribere ad penam talionis.

8 Anno domini† MCCCCXL. indictio. ⁊c. Die. x. mensis Augusti porrecta fuit ista accusa p Joanẽ corã tali iudice maleficiorũ p tribunali sedente in palatio cõis Mantue ad banchũ maleficiorũ ad ius reddẽdũ. ¶ Et debet accusator iurare accusam suã esse verã ⁊ nõ calumniosam: ⁊ hoc debet scribi in actis per notariũ, vt infra 9 dicam. ¶ †Itẽ no. qd super libello siue accusa. debet lis contestari ⁊ de calũnia iurari ⁊ alia substãtialia obseruari, sicut obseruatur in causis ciuilibus: vt in auc. offerat. C. de lit. cõtesta. ⁊. l. j. ff. ad turpil. l. in senatus. §. qui post. alias nõ valet sententia de iure. C. de sen. ex peri. reci. l. ij. ¶ Sed de cõsuetudine tãta solennitas nõ obseruat: sed tamẽ de iure est seruãda, quia non quid fiat sed quid fiendũ est inspici debet: vt. ff. de offi. presi. l. sed licet. imo accusator cũ porrigit accusam iurat dictã accusam esse verã ⁊ non calumniosam ⁊ hoc sacramentum debet prestari post litẽ contest. cum sit iuramẽtum calumnie: vt. C. de iur. calũ. l. ij. §. fi. extra eo. c. cum causam.

10 ¶ †Substãtialia autẽ iudicij sunt ista, scz citatio. libelli oblatio, litis cõtestatio, iuramẽti calũnie protestatio, depositio testiũ scripta in actis ⁊ testimonio, ipsorum publicatio, ⁊ qd sentẽtia scribat, ⁊ qd a iudice sedẽte pro tribunali publicet. Et si quid de predictis dimittat vel preposteretur nõ valet ratione substãtialis ordinis nõ seruati: vt not. C. de sen. ⁊ interlo. om. iudi. l. prolatã. ⁊ extra de pba. c. quoniã contra falsam. Substãtialia autẽ accuse sunt ista, scz annus, mẽsis, indictio, locus commissi delicti, et qualitas delicti, vt. s. dixi.

11 ¶ †Item no. ꝙ omnis actus iudiciarius debet fieri presente aduersario:[b] al's nõ valet: vt. ff. de re iudi. l. de vnoquoq;. de cõfes. l. certũ. §. si qs absente. debet etiã scribi in actis siue in libro tabellionis corã iudice, vcz citatiões dilatiões exceptiones ptestationes, ⁊ omnia que in iudicio fiũt: vt. d. c. qm 12 contra falsam. ¶ †Itẽ not. qd nõ refert vtrũ libellus sit siue accusa vel alia scriptura iudicialis, vel instrumẽtũ cõcipiat in prima persona vel in tertia persona vt in formis accusationũ posui: vt probat extra de cõuer. coniug. c. fi. §. verũ. de iure pat. c. quod autẽ. in fi. ¶ Sed anni[c] domini mẽsis indictio, locus ⁊ dies dati libelli debẽt vt dixi scribi dies autem cõmissi delicti nõ: vt. d. l. libellorũ. cum simi. sed dies celebrati cõtractus debet apponi in instrumẽto. C. de cõtrahẽ. ⁊ cõmit. stipu. l. optimã. alias non valeret ⁊c. ¶ Item not. ꝙ ille qui accusat debet se inscribere[d] ad talionis penã si non probauerit suam accusam ⁊ scribatur sic videlicet.

¶ Forma inscriptionis ad penam talionis.

13 Forma inscriptionis ad penam talionis.

14 Accusator ⁊ accusatus an in grauibus delictis debeãt carcerari.

15 Accusator an satisdet de prosequendo accusationem, ⁊ an puniatur si non fuerit prosequutus.

16 Accusator quomodo debeat suam accusationem probare.

17 Accusare in publicis delictis quis possit: ⁊ an denuncians teneatur probare.

18 Loci fines an debeant in accusa poni.

19 Accusa vel denunciatio non continens annum nec mẽsem neq; indictionem, an valebit, si tamen ista sint in principio quaterni.

20 Forma accuse eorum qui alieno nomine accusant, puta tutores ⁊c.

Constitutus. M. coram do- 13 mino. P. iudice† maleficiorũ cõmunis Mantue p tribunali sedẽte ad banchũ maleficiorũ ad ius reddeñ. in palatio dicti cõmunis vt moris est se inscripsit ad penã talionis si non probauerit accusam, quã substitutus esset dictus Joã. si pbaret dictã accusam cõtra eũ factã anno domini ⁊c. presentibus tũc testibus ⁊c. ¶ Ratio est qz debet puniri qz qui nõ probat calũniari videt ⁊ est puniẽdus: vt. C. de aduo. diuer. iudi. l. j. de calum. l. fallaciter. extra de procur. c. tue. de calũ. c. cõtra. ¶ Et si non subscripserit se ad penã talionis nõ mi- 14 nus est puniẽdus: vt not. C. de fid. instru. l. j. ¶ †Et debet in grauibus delictis accusator ⁊ accusatus carcerari. ff. de custo. reo. l. diuus pius. ⁊. l. de custodia. ⁊. C. eo. l. j. cũ accusator debeat puniri eadem pena si nõ probauerit, vt. s. dictum est qua accusatus. ¶ Unde si accusatus est carcerandus ita ⁊ accusator ad hoc vt possit puniri si non probauerit per iura 15 predicta: sed hoc nõ seruat de consuetudine. ¶ †Item accusator debet satisdare de prosequendo accusam sicut fit in ciuili: vt. C. de epis. ⁊ cleri. auc. generaliter. de lit. cõtest. auc. sed libellũ. ⁊ si nõ fuit prosecutus incidit in turpillianũ senatusconsul. ⁊ ea pena punitur: vt dixi. s. de senatuscõsul. turpil. ⁊ not. extra qui accu. no pos. c. cõtra crimẽ. sed non prestat ista 16 satisdatio de cõsuetudine. ¶ †Itẽ no. ꝙ accusator debet accusationẽ suã plene probare: vt. C. de proba. l. sciant. de pe. l. qui sentẽtiã. laturus est vel saltẽ simpliciter ⁊ per vnũ testẽ si de dignũ vel violẽta indicia ⁊c. vt. s. no. ⁊. C. de ede. l. q accu. C. ad. l. iul. male. l. si qs. ⁊ dixi lati⁹. s. de testi. ⁊ indi. ⁊. s. de p- 17 ba. ¶ †Itẽ not. ꝙ in publicis iudicijs qlibet põt accusare q nõ phibet, que autẽ sunt publica iudicia habet. ff. de pub. iudi. l. j. ¶ Et qui phibent accusare no. s. de his qui accu. non pos. ff. de priua. delic. l. fi. C. de fur. l. manifestissimi. Et idẽ videtur in denũciat. qd pbare debeat cũ loco accusatoris ha- 18 beat: vt. ff. ad turpil. l. ab accusatiõe. §. viatores. ¶ †Itẽ no. vt. s. dixi ꝙ locus dz apponi in accu. ¶ Sed nũqd fines loci debeãt designari. Rñ. nõ vr qz in illa. l. libellor. ff. de accu. nõ dr ꝙ fines designent sz qd loc⁹ apponat in accusa ⁊ sic dz sufficere si loc⁹ sol⁹ apponat. Sed tutius est ꝙ fines loci designent ⁊ saltẽ duo: vt. ff. de cẽsi. l. forma. ⁊. d. l. libellor. ibi in 19 domo illius ⁊c. ¶ †Sz qd si nõ cõtinent in accusa vel denũciatiõe nec ann⁹ nec mẽsis nec indictio. ⁊c. sz cõtinent in pn. quaterni vt quotidie fit. Rñ. qd de rigore iuris nõ valeat: qz l. illa libellor. dicit ꝙ pdicta dñt apponi in dicto libello siue accusa nõ autẽ in prin. quaterni sz forte tolerari põt p. l. si qs ex argen.

ex argē.ff.de edē.sed potest dici qꝫ ista loquitˀ in rationibus
cōmunibus nō autem in accusis seu denunciatio.vel accu.
Sed tamen de consuetudine ita seruatˀ qꝫ in prin. quaterni
20 ponuntur anni domini ⁊ indictio.¶†Sed quid de his qui
nomine alieno accusant vt est curator procurator ⁊ syndi-
cus.Respon.tutor pōt suo nomine ⁊ ad vtilitatē pupilli sui
accusare:⁊ maxime si est infans vel pupillꝰ hoc modo,vcʒ.

Corā vobis.d.T.ptāte ⁊c.

Ego tutor Alberti.f.q.Jo.iuro nomine ⁊ ad vtilitatē dicti
pupilli mei ⁊ iuramēto meo denūcio ⁊ accuso.M.quē dico
de anno presenti ⁊ mense percussisse pupillū meum cum ma
nibus in capite iniuriose et irato animo ⁊ malo in ciuitate
Mantue in contrata ⁊c.in via publica ⁊c.Cui coheret ⁊c.
vnde puto ipsum.M.accusatum puniri ⁊ condemnari ſm
formam iuris ⁊c.⁊ omni modo ⁊c.

¶Alia forma accuse pro damno dato.

21 Forma accuse tutoris in damno dato.
22 Tutor an possit vel debeat accusare suo nomine,⁊ ad vtili-
tatem pupilli.
23 Adultus quomodo debet accusare.

21 **Coram vobis ⁊c.** †J.filius talis de tali loco tutor ⁊c.suo noīe
ꝓprio ⁊ ad vtilitatē ipsius pupilli suo iuramēto denūciat,⁊
accusat duos boues.M.filiȷ talis quos dicit dānū dedisse
in quodā campo ipsius pupilli seminato frumēto posito in
territo.⁊c.cui coheret ⁊c.corrodēdo ⁊ pascendo bladū dicti
campi ⁊ damnū dādo in eo qꝫ dānū fecit ⁊ estimatio.sol.x.
22 vnde petit ⁊c.¶†Et qꝫ tutor possit vel debeat suo nomine
⁊ ad vtilitatē pupilli sui accusare no.C.de his qui.vt indi.l.
polla.C.qui accu.nō pos.l.ij.ff.de his qui.vt indi.l.curatorē.
23 ¶†In curatore autē dico ꝙ adultꝰ debet accusare suo no-
mine cū cōsensu tamen presentia ⁊ autoritate sui cur.vt not.
ff.de accus.l.j.§.fi.⁊.C.de auto.prestan.l.clarū.cū simi.¶Et
si ipse adultus vult accusare sic formari debet accusatio.

¶Forma accusationis quam facit adultus.

24 Forma accusationis quam facit adultus:⁊ quando consti-
tutio procuratoris ad accusandū siue denunciandū teneat.

24 **Coram vobis ⁊c.** †A.filius quondā talis minor.xxv.annis
⁊ maior.xiiȷ.cū cōsensu p̄sentia ⁊ autoritate ⁊ parabola.B.
ibidē presentis ⁊ cōsentiētis cur.dicti.A.cū iuramēto denū
ciat ⁊ accusat talem ⁊c.quem dicit de anno ⁊c.tale quid fe-
cisse ⁊c.vnde petit ⁊c.¶In ꝓcuratore autē dicendū ꝙ si est
cōstitutus ad accusandū ⁊ denūciādū ꝙ esse potest:vt extra
de procura.c.tue.de accu.c.veniēs.vbi de hoc no.Aut cau-
sa ad quā cōstitutus est:est talis ex qua de iure potest impo-
ni pena corporalis,vel alia vltra relegationē:tūc talis ꝓcu-
rator nō est admittēdus ad talē accusam:nec in agēdo siue
accusando,nec in defendēdo:vt.ff.de publi.iudi.l.pen.§.ad
crimen.nisi ad excipiendū vel allegādū causas absentie vel
ad similia faciendū:vt not.plene.s̄.de procur.⁊ defen.⁊ dic
vt ibi.Si vero est causa pecuniaria ex qua debeat consequi
condemnatio pecuniaria vel alia intra relegationem:tunc
procura.est admittendus.Et debet sic formari accusa vcʒ.

¶Forma accuse porrecte per procuratorem.

25 Forma accuse porrecte per procuratorem.
26 Procurator ad denunciandum siue ad causas criminales
an debeat habere speciale mandatum:⁊ an syndicus sit in-
distincte audiendus.

25 **Coram vobis ⁊c.** †Talis ꝓcurator vel ꝓcuratorio nomine.
P.suo iuramēto denūciat ⁊ accusat.M.filiū talis,quē dicit
26 de anno ⁊c.tale quid fecisse ⁊c.vnde petit ⁊c.¶†Nota tñ ꝙ
talis ꝓcurator cōstitutus ad denūciandū siue ad causas cri
minales debet habere speciale mandatū:vt.ff.de ꝓcur.l.nō
solū.§.fi.aliter repellitˀ ⁊ etiā si fuerit cōstitutus nō admittitˀ
nisi in certis casibus:vt not.extra de accus.c.veniēs.dixi.s̄.
de ꝓcur.§.in summa.Syndicus vero vniuersitatis vel col-
legiȷ videtˀ indistincte audiēdus cū vniuersitas ⁊ collegium
possit ɔstituere syndicū ēt ad cās criales:vt no.s̄.de ꝓc.§.sʒ
vniuersitas.¶Et ꝑ talē syndicū sic est formāda accusa.vcʒ.

¶Forma accuse porrecte per syndicum.

27 Forma accuse porrecte per syndicum.
28 Accusa quando porrigitur quid scribere debeat notarius.
29 Libello eodem siue eadē accusatione an possit agi ciuiliter
⁊ criminaliter ⁊ quando.
30 Accusari plures vna accusa an possint ⁊ quando.
31 Accusare an possim vnum de diuersis delictis in vna accu
sa ⁊ quomodo.

32 Accusato aliquo vt.s̄.si accusator in probatione vnius deli
cti deficiat:an admittatur ad alia,et an pro eodem delicto
possit quis simul diuersis legibus accusari.
33 Accusare an possint plures vnum de eodem delicto:⁊ quis
prosequatur ⁊ quando ex vno delicto plura crimina oriun-
tur:an poterunt plures diuersimode accusare.
34 Accusatoribus duobus simul veniētibus ad accusandum
quis erit preferendus.
35 Accusato Titio si opponat Titius accusatori qꝫ non po-
tuit eum accusare ⁊ exceptionem suam Titius non probet:
an accusator aget contra Titium actorem iniuriarum.
36 Ordinatione existente qꝫ si quis fecerit insultum puniatur
in.x.lib.si plures faciant insultum simul:an quilibet condē-
nabitur in libris decem.
37 Insultāt Titio plures vno actu:an pro vno insultu vel plu
ribus punientur.
38 Accusato Titio quod percussit Caium,si vult probare qꝫ
percussit casu,an audietur Titius,⁊ probato hoc quid erit.
39 Delictum quomodo probabitur factum esse a casu.
40 Accusato aliquo de vulnere alicui illato nunquid presumi
tur dolose commissum ⁊ qūo probatˀ se non dolose fecisse.
41 Prohibere potens maleficiū si non prohibeat si accusetur,
an puniendus sit.
42 Occiso patre,si iudex non possit procedere sine accusatore,
an possit filium vel heredem cogere ad accusandum.
43 Filius interfecti an poterit accusare aliquem de morte pa-
tris licet primo sit ab alio porrecta accusa ⁊ lis contest.
44 Accusato aliquo vt.s̄.vsquequo audietˀ filius interfectus.
45 Accusato aliquo ⁊ ob contumaciam iudicio capitali con-
demnato,an talis sententia valet.
46 Accusati sunt plures ꝙ dolose ⁊ appēsate aliquē interfece-
rūt ⁊ ꝓbatū fuit,an omnes condēnandi sunt de homicidio.
47 Accusatus quod dederit plures alapas alicui,an pro qua
libet condemnabitur.
48 Accusatis pluribꝰ de dāno dato in vna accusa: de qua est
imponēda pena lib.x.an qlibet intelligatˀ cōdēnatꝰ in lib.x.
49 Ebrius homicidium committens quomodo punietur.
50 Ordinatum fuit ꝙ percutiens aliquē gladio puniatur in.c.
lib.si percussit cū bastono an sic punietur,⁊ quid veniat ap-
pellatione gladiȷ seu teli ⁊ appellatione armorum.
51 Cultellus paruus an contineatur appellatione armorum.
52 Maritus vel pater occidēs adulterantē filiā suā an puniatˀ.
53 Accusato de homicidio fugiēte ad aliam terram,an remit-
tatur ad locum delicti.
54 Literis sigillatis sigillo publico illius ciuitatis in casu su-
prascripto,an adhibetur fides ad faciendum remissionem.
55 Denunciatione facta ⁊ inquisitione testa.si venerit inquisi-
tus,an denunciator poterit producere accusam.
56 Accusa data de furto tali anno ⁊ mēse facto ⁊c.si postea in
feratur quod tu es homicida,an valebit ⁊ procedetur super
criminibus in ea contentis.
57 Processu currente super furto an possim probare quod tu
sis homo male fame assuetus furari ⁊c.
58 Ordinatū est qꝫ percutiēs cū sanguinis effusione puniatˀ in
xx.lib.⁊ si absciderit puniatur in.c.accidit qꝫ quis abscidit
digitum vel auriculam,an punietur in.xx.vel.c.lib.
59 Ordinatum est qꝫ portās cultellum puniatur in.v.lib.⁊ per
aliud statutum est ordinatum qꝫ vulnerans cultello punia-
tur in.xxv.lib.accidit qꝫ quis vulnerauit cū cultello,an pu-
niatur de deportatione cultelli ⁊ vulnere.
60 Ordinatum est qui percusserit aliquē sine armis puniatur
in.x.si cum armis in.xxv.quidam habēs arma percussit cū
pugno alium non cum armis qua pena punietur.
61 Statuto dicente qui percusserit aliquē manu vacua punia-
tur in.x.⁊ qui armata in.c.quidam habens in manu chiro-
thecam coriȷ percussit cum manu alium,qualiter punietur.
62 Ordinatum est ꝙ percutiens cum armis puniatur in.c.lib.
quidam stās super equo percussit alium cum capello vel ca-
putio,an punietur de percussione facta cum armis.
63 Statuto continetˀ ꝙ percutiens manibus sine sanguine pu-
niatur in.x.lib.si vero cū sanguinis effusione in.xx. lib.qui-
dam cepit alium per capillos ⁊ per terrā traxit ita ꝙ cecidit
super lapide cū capite ⁊ sanguis exiuit,an punietˀ in lib.xx.
64 Ordinatū est ꝙ percutiens aliquē cū sanguine puniatˀ in.c.
lib.aliqs ꝑcussit aliū cū ense vno magno vulnere ⁊ magna
sanguinis effusione,⁊ alium cum vngue ⁊ modica effusione
sanguinis,nūquid de vtraqꝫ percussione equaliter punietˀ.
65 Accusatus fuit Titius de insultu cū armis ⁊ de percussio-
ne cū sanguinis effusione,⁊ idē in simili nō fuerunt probata
predicta ſm formam accuse an absoluetur accusatus.

66 Accusatione vt.s̃.facta si accusator vult de nouo accu.de insultu simplici vel in simili an sit audiẽdus:⁊ an iudex possit dicto modo inquirere.

67 Ordinatum est qđ qui accusam dat ⁊ eam non probat puniatur in.x.lib.quidam accusauit plures de vno maleficio vna accusa:⁊ accusam non probauit:an condemnabitur in lib.x.solum,vel in.x.lib.pro quolibet accusato.

68 Ordinatum est qđ percutiens aliquẽ cõdemnatur in lib.x.⁊ potestas fecit bannũ qđ volens portare arma satisdet de nõ offendendo aliquem sub pena.c.lib.quidam satisdat ⁊ postea offendit cum armis,an in.x.lib.vel in.c.puniatur.

69 Uulnerato Titio mortifere a Jo.⁊ lite pendẽte ante sentẽtiam mortuus est Titius:an iudex poterit procedere ad cõdemnationem de morte dicti Titij ⁊ quid fieri poterit.

70 Ordinatũ est ꝙ null⁹ receptet malefactorẽ in domo sub pena.c.li.quidã cõmisit maleficiũ:⁊ te inscio abscõdit se in domo tua an punieris:⁊ quid erit si recusas illum dare iudici.

71 Rixa inter aliquos plures orta:aliquis est interfectus vno vel pluribus vulneribus ⁊ nescitur ex cuius vulnere:an omnes sint de homi.puniendi.

72 Accusatur quidã in vna accusa de pluribus maleficijs:accusator quedam crimina probauit ⁊ quedam probare non potuit:an sequatur absolutio vel cõdemnatio:⁊ quid si procederetur per inquisitionem.

73 Insultans cum gladio alium animo occidendi:si illum nõ vulneret neq̧ percutiat:an de homicidio punietur:⁊ quid si percutiat ⁊ vulneret cum re apta ad homicidium.

74 Ordinatũ est qđ si quis fuerit in banno cancellet̃ si soluit.x.lib.cõmuni:quidã positus fuit in bãno ante ordinamẽtum ⁊ facto ordinamento soluit.x.lib.cõi:an erit cancellandus.

75 Ordinatum est qđ si aliqua domus vel bladũ in villa fuerit combustũ,debeant capi malefactores,aliter damnũ cõpensetur,domus ecclesie vel bladũ fuit combustũ ⁊ malefactores non fuerunt capti:an villa teneatur damnũ emendare.

76 Ordinatum est ꝙ si aliqua domus fuerit clam cõbusta vicini emẽdarent damnũ in domo fuit clam positus ignis qui postea vi ventorum alias domos combussit,an vicini teneãtur ad emendam domorum combustarum propter vẽtum.

77 Consiliarij si teneantur venire ad consilium quando pulsabitur campana sub tali pena:pone ꝙ aliquis venit quasi in fine consilij an condemnabitur.

78 Ordinatum est ꝙ nullus ducat bladum vel alias res extra districtum sub pena lib.x.⁊ amissionis rerum bestie vel nauis ⁊c.cum qua portantur:quidam fuit inuentus contrafacere ordinamento,an poterit condemnari ꝯm formã illius.

79 Accusatur Titius de insultu in aliũ facto cũ gladio ⁊ ꝓbatur tantũ qđ manu vacua:an punietur in eo qđ est probatũ.

80 Ordinatum est qđ nullus ducat bladum vel vinũ extra districtum sub pena lib.x.⁊ amissionis bladi ⁊ vini:quidã portauit farinam vel acetum an punietur.

81 Ordinatũ est ꝙ emẽs rẽ aliquã publice in platea iuste non teneat̃ ad restitutionẽ:nisi reddito sibi precio pone forensis ꝓbat rem esse suã ⁊ sibi furto subtractã:queritur quid iuris.

82 Inuentus portare vinum vel rem aliam contra deuetũ qui nondum erat extra confines ciuitatis ⁊ ille neget se portare contra deuetum quid erit.

83 Bladum vel rem aliam,portans contra deuetum de licentia rectoris an incidat in penam.

84 Ordinamentũ est per.l.municipalẽ ꝙ villa vel castrũ teneatur capere malefactorẽ cõmittẽtem maleficiũ in suo territorio sub pena.c.si plures fuerũt malefactores ad vnũ delictũ ⁊ non sint capti:an fiet condẽnatio in lib.c.pro quolibet malefactore:⁊ quid si fuerint capti preter vnum.

85 Accusatus vel inquisitus est Titius comparuit ⁊ dedit fideiussorem de se presentando ⁊ soluendo condemnationem si qua fuerit facta:fuit cõdemnatus ⁊ citatus ad soluẽdum condemnationem comparuit ⁊ postea recessit,an fideiussores poterunt cogi ad soluendum.

86 Accusatus vel inquisitus fuit aliquis ⁊ condẽnatus appellatione pendẽte morit̃,quid iuris erit super bonis defuncti.

87 Statuto dicẽte quod bannitus possit impune offendi si aliquis sit bannitus ⁊ ipse vel eius procurator opponat dicẽs bannum nullum ac pendente causa nullitatis offendatur:an impune poterit offendi.

88 Ordinatum est ꝙ si quis amiserit equum in seruitio cõmunis debeat ei emendari:pone equus stans in seruitio communis fuit mangagnatus ⁊ post multos dies est mortuus:an commune emendabit.

89 Statuto dicẽte qđ nullus possit equũ vẽdere sub pena,quidam dedit equũ in solutũ vel donauit,an incidat in penam.

90 Uxor alicuius deliquit propter qđ fuit cõdemnata:an maritus cogatur soluere de dote vxoris sibi assignata.

91 Ordinatum est qđ quicũq̧ habet in bonis mille lib.debeat tenere vnum equum,quidã habet in bonis mille lib.computata dote vxoris aliter non:an teneatur ad ordinamentum.

92 Potestati concessum est arbitriũ super maleficijs inquirendis puniendo ⁊ procedendo pro suo arbitrio:quidã captus est ⁊ ducitur ad potestatem ⁊ dicitur quod est latro vel malefactor:an poterit illum sine alijs indicijs ponere ad torturam ⁊ si fuerit confessus condemnare ⁊ punire.

93 Potestati si detur arbitrium vt.s̃.⁊ hoc post maleficiũ commissum,an poterit illo vti ⁊ ꝯm illud procedere.

94 Uulnerato Titio sed non mortifere,vt medici dicũt:si postea occasione vulneris superueniat febris ⁊ sequat̃ mors:an vulnerans punietur de homicidio vel de vulnere tantum.

95 Delinquẽs punitus pena statuti an etiam pena legis possit puniri.

96 Statuto dicente si aliquis fecerit tale maleficiũ punitur in x.lib.an femina delinquens comprehendatur tali statuto.

97 Ordinatum est qđ si quis percusserit aliquem puniat̃ in lib.x.⁊ ordinatum est etiam qđ si fuerit de nocte duplicetur pena:⁊ etiam ordinatũ qđ si fuerit in ecclesia pena duplicetur:aliquis percussit alium de nocte in ecclesia an punietur pena omnium istorum statutorum.

98 Accusatus vel inquisitus de aliquo maleficio si citatus cõpareat ⁊ satisdet ⁊ iudex ipsum nõ examinet ac recedat non respõdẽs accuse vel inquisitiõi:an iudex postea possit ipsum tanq̃ contumacem condẽnare ⁊ quid facere poterit iudex.

99 Maleficium committens non dolo sed culpa vel negligentia:an de homicidio puniatur.

100 Homicidam habẽs in domo ⁊ nolens ipsum dare iudici:an puniatur ⁊ qua pena.

101 Uulneratus grauiter ordinauit cum suis qđ dicerẽt illum mortuũ ex dicto vulnere vt vulnerator occidatur:⁊ sic fuit factum:⁊ vulnerator decapitatus est:postea vulneratus cõualuit:an iste vulneratus ⁊ qui ad talem ordinem venerunt decapitabitur propter dolosum ordinem.

102 Uulnerauit me Titius cum gladio dum fugerem proieci gladium vt Titium offenderem ⁊ percussi Caiũ:an puniar:⁊ quid si volens percutere canem percussi pretereuntem.

103 Delictũ faciẽs cõmittere,licet ipse nõ cõmittat,an puniat̃.

104 Accusatus fuit quis quod dolose dedit auxilium ipse ⁊ fauorem ad committendum delictum ⁊ probatũ est:an de homicidio erit puniendus.

105 Maleficium commisit Titius dum eum vellet quis accusare medio cuiusdam amici destitit ab accusa ⁊ delinquens certam pecuniam dedit offenso,an mediator punietur ⁊ an dans pecuniam videatur fateri crimen.

106 Maleficio commisso vt.s̃.si ille mediator est affinis vel coniunctus an punietur.

107 Uniuersitas castri vel ville campana pulsata ⁊ turba coadunata cum vexillis ⁊ armis cõmisit homicidium vel aliud delictum propter quod priuata persona ad mortem condẽnaretur,quid iuris erit.

108 Uniuersitas in casu dicto.s̃.an poterit constituere syndicum ad defendendum.

109 Accusato Mar.qđ vulnerauerit Ti.in fa.cum sanguinis effusiõe ⁊ tẽpore noctis cũ vno cultello:si Mar.neget ⁊ Ti.probet qđ eum percussit de die non de nocte,vel sine sanguinis effusione ⁊c.nunquid Mar.condẽnabitur:⁊ quid si dicatur in accusa de vno loco,⁊ ꝓbet̃ de alio ⁊ qd fieri poterit.

110 Accusatur Sempro.quod dedit Titio certam quantitatẽ denariorum quod ⁊ erat verum vt occideret Caium,⁊ fuit etiam probatum,an damnabitur Sempro.de homicidio.

111 Accusatione vt.s̃.facta:an Sempronius poterit repetere pecuniam q̃ dedit Titio.

112 Mandans an grauius peccet q̃ committens maleficium.

113 Statuto dicẽte ꝙ accusatus de homicidio si fuerit ꝯtumax habeat̃ ꝓ cõuicto ⁊ cõfesso ⁊ cõdẽnet̃ qđ debeat decapitari nulla eius defensione audita si quo tẽpore in fortiã cõis venerit:accidit casus ꝙ potestas vult eũ facere decapitari,re⁹ petit sibi dari dilationẽ ad suam defensionẽ,quid iuris erit.

114 Accusatus de maleficio comparuit ⁊ negauit,probato maleficio dicit quod fecit ad sui defensionem,vel quod poterat ille impune offendi ⁊ petit dilationem ad faciendum defensionem,an debeat sibi dari.

115 Accusatus est Marti.de aliquo delicto ⁊ per sententiã fuit absolutus,an aliter possit eundẽ de eodẽ delicto accusare.

116 Accusatus est Mar.de aliquo maleficio ⁊ citatus nõ cõparens fuit bãnitus,si iterũ delinquat an erit iterũ puniẽdus.

Accusatus

117 Accusatus est.M.quod vulnerauit Titium Titius in presentia iudicis vel testium dicit quod.M.non vulnerauit eũ: an possit procedi contra.M.
118 Offendens aliquem quem non cognoscit an sit puniẽdus.
119 Accusato Martino de aliquo delicto:si moriatur pendẽte accusa.an possit contra eum procedi.
120 Accusato Martino vt.s̃.z mortuo.an processus prime accuse valebit in secunda accusa.
121 Accusato z cõdemnato aliquo in eius absentia:si reuersus admittatur ad suam defensionem:an aduersarius admittatur ad probandum dictam accusa.
122 Accusato M.de aliquo delicto pro quo debet amittere mẽbrum z condemnato in amissione alicuius membri: de quo membro intelligimus de iure.
123 Delictum committens pro quo non est pena determinata: quomodo erit puniendus delinquens.
124 Puniuntur non solum delinquentes sed etiam qui dolose ex certa scientia dant auxilium z fauorem z huiusmodi.
125 Puniri an possint non delinquentes in aliquo casu.
126 Clericus effectus post delictum cõmissum a quo puniatur.
127 Clerico effecto aliquo, vt.s̃.an presumitur factum fuisse in fraudem vel non.
128 Ordinatũ est quod percutiens de nocte puniatur pena dupli.tunc si aliquis de hoc sit accusatus z testes dicant quod fuit de sero.an condemnabitur pena dupli.
129 Impediẽtes potestatis familiam quominus homicidam capiat an sint puniendi z qua pena:z monstrans viam homicide ita quod euadat:an puniatur.
130 Malefactorem indicare an quilibet teneatur.
131 Accusato Titio q vulnerauit Sempro.si Semproni9 decedat dicit q decessit ex vulneribus Titi9 negat qd iuris erit.
132 Pauperes z diuites an pari pena puniantur.
133 Accusato Titio a Sempro.de aliquo maleficio,si hoc non probatur:an de falsa accusa.erit puniendus Sempro.
134 Accusato patre z filio,vel duobus fratribus quod adinuicem rixati fuerint vel percussi:nunquid sunt puniendi.
135 Accusato M.quod commisit adulterium cum vxore Titij ipse probat ad sui defensionem quod est mulier male condẽnationis:z assueta exponere se multis:z ipse alias cognouit eam pluries carnaliter:quid iuris erit.
136 Pena lib.c.si imponat le.municipali pro adulterio,z M. sit accusatus z absolutus quia non fuit inuẽtus culpabilis: an postea possit accusari.l.iul.de adul.
137 Lapide piecto de quadã domo in qua erãt plures:z occiso ptereũte si cõstet de piectione lapidis sed nõ a quo qd iuris.
138 Maleficij causa an possit etiam in diebus festiuis tractari.
139 Accusato z cõdẽnato M.de vulnere:si vulneratus moriat postea nunquid poterit de homicidio accusari z cõdẽnari.
140 Accusato Marti.de aliquo malefi.si testes per accusatorẽ inducti nõ probent an iudex ex suo officio possit alios testes ad inquirendam veritatem examinare.
141 Pater potens prohibere filio ne committat delictum si nõ prohibeat:an sit puniendus z qua pena.
142 Accusato titio a sempronio:an titi9 possit Sẽpro.accusare.
143 Accusato Titio de crimine commissi in.xxx.annis elapsis an poterit super tali crimine procedi.

27 Coram vobis zc. †B.syndicus z syn-
a dicario nomine[a] tais loci z vniuersitatis vel collegij fabricarum suo iuramẽto
denũciat z accusat M.quẽ dicit tale quid fecisse zc.de an-
no zc.in tali loco zc.vnde petit zc.¶†Et no.qd qñ porrigit
28 aliqua accusa.vel denunciatio dz notarius curie scribere in
actis sic,vcz.Die tali porrecta fuit dicta accusa.corã iudice
vel potestate sedẽte p tribunali ad banchũ iuris maleficiorũ
ad ius reddẽdũ sub palatio zc.per dictũ B.accusatorẽ presente
dicto accusato vel absente zc.Et postea dz scribi qualiter
sit cõmissio nũcio cõis qui vadat ad citãdũ talẽ accusatũ
ad talẽ terminũ vt cõpareat corã dicto iudice in palatio dicti
cõis ad bãchũ maleficiorũ ad se defendẽdũ zc.Et postea
scribat relatio.nũcij z etiã omnia alia actitata ordinate que
fierent in iudicio in qualibet causa zc.vt not.de citatio.zc.
29 ¶†Sed nũqd põt agi ciuiliter z criminaliter in eodẽ libel-
lo siue accusatiõe cõtra aliquẽ.¶Rñdeo nõ nisi agat de re
familiari vt furti:vel de talib9 exhib.vel interdicto vnde vi,
vel crimine falsi zc.Sed vna intẽtata z finita altera poterit
intẽtari:vt no.insti.ad.l.aql.§.liberũ.ff.vi bo.rap.l.ij.z qñ ci-
30 ui.act.cri.piu.l.j.§.fi.¶†Sed nunqd plures possunt accusa
b ri in vna accusa.Rñ.sic[b] de eodẽ delicto:vt.C.si re9 vel accu.
mor.fue.l.j.§.fi.de adul.l.nõ palã.§.in testamẽ.¶Sed de di-
uersis delictis nõ:nisi suã vel suorũ iniuriã prosequant z nõ
aliter.ff.de accu.l.hos accusare.§.lege.z.C.eod.l.cũ rationi-
bus.z dic vt ibi not.¶Fallit in adulterio vbi plures rei ac-
cusari non possunt,sed de incestu sic:vt.C.eo.l.res.z.ff.eo.l.si
31 maritus.§.si.l.iure palã.§.duos.¶†Sed nũquid vnũ solũ
possum accusare in eodem libello siue accu.de diuersis deli
ctis.¶Respõ.sic.arg.C.de anna.excep.l.si quis ex multis.
extra de accu.c.licet.¶Sed tamẽ delicta sunt clare specifi-
canda z sigillatim vt accusatus certificet.facit extra de ele.
32 c.vt circa.¶†Not.tamẽ qd si postea agit de vno crimine z
deficit accusator in probãdo q nõ admittit ad alia crimina
al's sic:vt.iij.q.x.placuit.Sed pro eodẽ delicto nõ potest ali-
quis accusari diuersis leg.simul z semel:vt extra de iudi.c.
at si clerici.z.ff.de accu.l.senat9.qr non debet bis puniri siue
33 dupli pena p eodẽ delicto.ff.nau.cau.sta.l.licet.in fi.¶†Sz
nũqd plures possunt accusare vnũ de eodẽ delicto.Respõ.
sic:sed magis idoneus est eligẽdus ad psequẽ.vt.ff.de accu.
l.si plures.¶Sed si ex eodẽ delicto plura crimina nasceren
tur vt esse potest.ff.de vi publ.l.quoniã multa.tũc ab vno sic
accusatus de vno crimine nõ prohibet ab alio de alio crimi
ne accusari:vt.C.eo.l.qui de crimine.ibi si tñ.z de hac mate-
34 ria ibi plene not.†Sed qd si duo veniant ad accusañ.simul a
quis pferri debet in accusando.¶Rñ.ille cuius magis in-
terest:z qui magis suũ dolorẽ psequit.ff.eo.l.si cui.§.fi.sed si
equaliter interest tũc magis idoneus:vt.ff.eo.l.si plures.z.l.
35 qui crimẽ.¶†Sed pone aliquis me accusauit:oppono cõ-
tra eũ q nõ potuit me accusare qr phibet,sed meã excep.nõ
probaui vnde vult agere cõtra me act.iniuriarũ nunqd po-
test.¶Respõ.cum aliquis vult accusare suũ accusatorem.
¶Aut opponit aduersario de crimine in modum accusan
di.¶Primo casu aut fuit lis cõtest. aut nõ:si quidẽ fuit lis
cõtest.tunc nõ potest excep.suo accusatori opponere al's sic:
vt.ff.de adult.l.j.§.extraneis.z.§.qñ hoc.z.§.si publico.z.l.
marit9.§.pscriptionis.¶In secũdo casu qñ in modũ accu-
sandi vult opponere si nõ est lis cõtest.potest accusari de ma
iori crimine:qr sua accusa.tanq maior debet pcedere.C.qui b
accu.nõ pos.l.j.Si de minori vel pari non potest nisi suã vel
suorũ iniuriã psequat.C.qui accu.nõ pos.l.negãda.¶Si ve
ro ipse psequit suã vel suorũ iniuriã tũc indistincte admittit:
vt.ff.de accu.l.ij.tamẽ si psequit iniuriã publicã nõ admitti-
tur:vt.ff.de pub.iud.l.is qui reus.¶Si autẽ sentẽtia fuit la
ta sup prima accu.z fuit absolutoria planũ est q audit:vt.d.
l.is qui reus.ibi dũ dicit nec ante fuit accusatus ergo est ar-
gu.a cõtrario sensu si fuit absolutus accusare potest:vt.d.l.
j.¶Si autẽ fuit cõdẽnatoria aut fuit talis que ademit ciui
tatẽ aut libertatẽ aut vitã aut nihil.¶Si quidẽ ademit ni-
hil z vult accusare extraneũ z nõ potest:qr infamis fact9 est:
vt.ff.de publi.iudi.l.infamẽ.qui repellunt:vt.ff.de edẽ.l.hos
accusare.¶Sed suũ accusatorẽ põt accusare,qr quodãmo-
do cõcedit ad vindictã:vt.d.l.is qui.z de libe.ho.exhi.l.qui
cũ maior.§.libertas.¶Si autẽ talis sentẽtia ademit ciuita-
tem z libertatẽ tũc de nouo nõ potest accusare:vt.d.l.is qui.
§.serui.sed accusam iam porrectã potest psequi nisi sit p sen-
tentiã cõdẽnatus ad mortẽ:qr tũc non potest prosequi cũ pe
na nõ sit differẽda:vt.ff.de pen.l.si quis forte.C.eo.l.cũ res.
z.l.si creditori.al's bene audit si prosequat suã vel suorũ iniu c
riam:vt.ff.de publi.iudi.l.is qui.§.illud.ff.de accu.l.qui iudi
36 cio publico.cũ simi.¶†Sed quid ordinatũ est qd si quis fe-
cerit insultũ debeat puniri in.x.lib.pone qd plures fecerunt
insultũ simul z semel:z de hoc accusati sunt nũquid quilibet
cõdẽnabit in lib.x.Respõ.sic:vt.ff.de iniur.l.si plures.qr tot
vident esse iniurie quot sunt facientes iniuriã:vt.ff.ad.l.aql.
l.mela.§.si plures.z.l.ita vulneratus.§.fin.z de fur.l.vulga-
37 ris.cũ simi.§.pe.¶†Sed quid ecõtra vnus insultat plures
simul z semel vnico insultu z de hoc facta fuit inquisitio cõ-
tra talẽ qui insultauit z fecit insultũ cõtra tales nũquid pro
vno insultu punit an pro pluribus.¶Respõ.dicunt quidã
qd pluribus:quia quot sunt persone insultate tot videntur
esse insultus:sicut alias dicit quot sunt res tot dicuntur esse
donat.z tot stipulationes:vt.ff.de do.l.sena.de verb.oblig.
l.qd dicit.ff.de leg.ij.l.iij.ff.de termi.amo.l.ij.C.de ser.fugi.l.
c quicũqz.extra de cri.fal.c.j.¶Econtra[c] qd pro vno insultu
tãtũ puniat z vna pena:qr insultus cõsistit in facto z vbi est
vnũ factũ nõ possunt dici plura:qr vnitas nõ capit diuisio-
nem:z qd impossibile est nullũ est:vt.ff.de regu.iur.l.impossi
biliũ.¶Itẽ vnũ est malum z non plura:nec est dictũ qd pro
quolibet insultato puniatur z qd dictũ nõ est pro omisso de-
bet haberi:vt.ff.de verbo.obli.l.quicquid.¶Itẽ licet quis
sit datus tutor plurib9 pupillis simul z semel,vna tutela est
z nõ plures:qr numerus pupillorũ nõ facit plures tutelas:
vt.ff.de excu.tu.l.tria onera.z.l.si is.§.si.Sic nec qui plures

Additio.
a ¶Nomine.de veritate hui9.q.scz an syndicus possit accusare syndicario nomine, vide Ang.in tracta.malefi.in verbo,necnõ ad qrelam.nu.20.vers.iij.non admittitur zc.vbi vide q ibi posuim9.Hiero.Chucab.

b ¶Respõ.sic.intelige tu hoc verum qñ plura delicta puniunt eadẽ lege.l.non est nouũ.ff.de restit.spo.si autẽ puniũtur p diuersis legibus tũc diuerse cause requirũtur.d.l.nõ est nouum.ita Bar.in l.libellorũ.§.sed aliud.z in.l.senatus.ff.de accus.z vide eundem: et Bal.in.l.qui de crimine.ff.de accusa.

c ¶Econtra.vide Gandi.in tract.malefi.z adde q pro hoc facit qd dicit de vno prestante plurib9 auxiliũ,vt p Bart.in.l.si in rixa.ff.ad.l.cor.de sica.

insultauit plures fecit insultus. ¶ Itē quia numerus perso narum non semper attenditur: vt. ff. de pac. l. maiorē. & l. seq. ¶ Itē q2 regulariter vnus insultus nō potest plures inuaderet & ratio naturalis nō minus imo magis sequēda est ꝙ ipsa lex. ff. de bo. dam. l. cū ratio. & q2 iura naturalia sunt immutabilia. insti. de iur. natu. §. sed & naturalia. & videt̄ quasi casus. l. qd pro vno insultu puniat̄. ff. ad. l. aqui. l. illud. in fin. ff. arb. fur. l. si plures. pro hoc facit. ff. pro soc. l. cū duobus. §. si plures. de act. emp. l. non est nouū. ff. de fur. l. ea quidem. & facit optime. ff. de act. & oblig. l. qui seruū. in prin. cū si. ¶ Et ista opi. magis placet: q2 pene sunt molliēde. ff. de pen. l. si preses. & l. interpretatio. ¶ Itē qd iudex inquātū minus potest cōdemnare debet: vt not. ff. de preto. stipu. l. si. & in aut. de iudi. §. omnes autē. col. vj. C. de vi publ. l. seruos. & l. fi. ¶ Non obstāt iura alleg. in cōtrariū. ff. de dona. l. senatus. de verb. oblig. l. quod dicitur. & l. stichū. quia ibi sunt plures res & diuerse: & ideo lex fingit plures donationes & stipulatiōes sed hic est vnum factum & vnus insultus nō fingitur quod sint plures: vt not. ff. de leg. ij. l. iij. q2 ibi fuerūt plures res expresse. & non ob. ff. de termi. mo. l. ij. & d. l. quicūqz. q2 ibi fuit reiteratio delicti si bene aduertatur, vnde ibi reiteratur pena: vt ibi not. in. d. l. quicūqz. ¶ Fateor tamen qd si quilibet accusatur de per se de iniuria sibi facta vel plures fierent inquisitiones pro quolibet insultu quod pro quolibet tunc puniretur: vt. ff. de priua. delic. l. nunꝙ plura. arg. ff. de excep. rei iudi. l. si cum vno. ibi nam & est. Et de hoc etiam no. s. de insul

38 tu & percus. ¶ †Sed quid accusatus est M. ꝙ ipse percussit & vulnerauit I. Iste M. dicit qd casu percussit & vult ꝓbare: nunquid debet audiri. Rn̄deo sic: q2 defensionis facultas non est deneganda. C. de iure fis. l. defensionis. ff. de questi. l. vnius. §. cogniturū. ff. ad. l. aquil. l. inde neratius. §. fi. de questio. l. j. §. si qs vltro. ibi innocētia sua &c. Et hoc probato debet absolui: q2 casus excusat: vt. ff. de pe. l. respiciēdū. §. casu.

39 & §. relinquit. & C. de fica. l. j. ¶ †Sed quō probabit qd casu delinquit. Rn̄deo q2 probabit ꝙ ibat super equo per aliquā viam: & equus ob aliquā causam inopinate territus ꝓiecit se ad aliquā partem & cultellus vel ensis quem portabat cecidit: & illum tali modo percussit, vel simile quid, vel probabit ꝙ cum vellet percutere feram bestiam vel auem transeūtem percussit: vt. ff. de pen. l. respiciendum. §. pen. cum simili.

40 ¶ †Sed pone qd aliquis vulnerauit aliquē, & de hoc accusatus est nunquid presumitur ꝙ dolose fecerit. Rn̄deo sic videtur: q2 omne malū malitiose presumitur esse actum. C. de iniur. l. si nō conuitij. nisi probet se dolo nō fecisse. ¶ Et probabit hoc isto modo: q2 probabit se hominē bone fame & bone conditionis & qd consuetus sibi cauere a rixis & a malis operationibus. ¶ Item q2 persona offensa est filius vel nepos: & ita nō est presumptio qd dolose fecerit: q2 null9 amor vincit paternū. C. de cur. fu. l. fi. ff. quod met. cau. l. isti quidē. in fi. vel aliter esset sibi sanguine coniuncta persona: nā tunc tollit̄ presumptio in iure. ff. de iniur. l. vestē. vel erat soci9 su9, vel amicus, vel domesticus, vel simile. C. de fur. l. de emēda. ff. de iniur. l. item apud Labeonē. §. adijcit̄. vel ꝓbabit qd fecit ad sui defensam vel rerum suarū vel filiorum vel similiū vel quod casu fecerit: vt dictum est supra vel quod erat talis persona que poterat offendi impune: vt. s. de perso. que pos. offen. sine pena. vel ꝓbabit qd cū tetigit spinctus vel fecit eū cadere: & tali modo vulnerauit: vt. ff. ad. l. aqui. l. qua actiōe. §. proinde. & l. si ex plagis. si quadru. paupe. fe. dic. l. j. §. si in-

41 stigatu. cum simi. ¶ †Sed quid M. ibat ad cōmittēdū maleficiū homicidiū vel furtū, vel quid simile, ego sciui: q2 mihi dixit nō tamen dolo meo vel culpa premisi: sed potui prohibere & non ꝓhibui: & de hoc fui accusatus: nunquid sum puniendus. Respon. quo ad Deum planū est: vt puta quia teneor. arg. extra de hereti. c. ij. & ij. q. vij. negligere cum possit. extra de hereti. c. cū ex iniuncto. Iuxta illud. Dilige proximum tuū sicut teipsum. ¶ Sunt quidā qui dicunt ꝙ teneor & sum puniēdus si non prohibeo, si facere possum: casus est l. ff. ad. l. aqui. l. scientiā. de noxa. l. in omnibus. & facit. xxiij. q. iij. c. nō inferēda. & c. vlti. qd si non possis opere saltem clamore: vt. ff. ad silla. l. ij. §. hoc autem. ¶ Alij dicunt qd si sum officialis quod teneor secus si priuata persona: & de hoc no. extra de sen. excō. c. quante presumptionis. extra de homici.

42 c. sicut dignum. §. j. ibi etiam not. cōtrarium. ¶ †Sed pone quod pater fuit mortuus: & iudex non potest procedere nisi accusetur & nullus accusat: nūquid poterit compellere filiū vel heredem interfecti accusare. Respondeo nō. C. vt nemo inui. age. vel accu. l. j. ¶ Sed quia reipublice interest ne maleficia remaneant impunita. l. ita vulneratus. ff. ad. l. aqui. & quia iudex habet punire maleficia[a] & purgare prouinciam malis hominibus: vt. ff. de offi. presi. l. cōgruit. & propter scādalum euitandum: vt. ff. de fica. l. pe. & quod res mali exempli: vt. ff. de pe. l. si quis aliquid. & etiam ad errorem aliorum ne de facili cōmittant maleficia. C. de pen. l. operis. puto qd ex suo officio possit compellere filium vel heredem accusare: & si non fecerit puniatur: al's priuetur successione tanꝙ indignus: vt. ff. de his quib. vt indig. l. cum fratrem. si maior est:

43 vt. C. eo. l. in minoribus. ¶ †Sed pone quod Titius interfecit Ioā. & est accusatus ab aliquo: & lit. contesta. venit filius interfecti: & vult accusare: nunquid auditur. ¶ Respon. vt dicunt quidam qd nō: vt. C. de accu. l. qui de crimine. nisi doceat secūdus de preuaricatione primi accusantis: & se ignorasse primā accusam fuisse factam: vt. ff. de accus. l. hi tātum. §. ab alio. & l. is cui. §. ijsdem. que probatio fiet per iuramentum accusatoris huius iurando se ignorasse accusationem fuisse ab alio porrectā. ¶ Alij dicunt contra qd potest, & est audiēdus: vt. ff. de adul. l. j. §. si. de iure fis. l. eo. §. cum autem. de bo. lib. l. si filius. cum ipse prosequatur suā vel suorū iniu-

44 riam, qd verius est: & no. in. d. l. de crimine. ¶ †Sed vsquequo auditur. Respōdeo dicunt quidā qd semper ante aperturam testiū & non post. arg. ff. de euic. l. si rem. §. fi. C. de tēp. app. l. iij. in fi. nisi dolo se fieret, vt per secundā accusationem processus impediretur: tūc nunꝙ est audiēdus secūdus accusator: quia malitijs est obuiandū &c. vt. ff. de rei vendi. l. in fundo. & iudicis officiū nō debet esse delusorium: vt. ff. de iudi. l. si pretor. ¶ Alij dicūt audiri debere ante sententiā: vt. ff. de adult. l. si maritus. quia ordinariū auxiliū prefertur. ff. de

45 mino. l. in cause. la. ij. ¶ †Sed quid accusatus est Titius de homicidio: & citatus & requisitus personaliter vel ad domū vbi tunc habitabat non cōparuit: sed fuit contumax ꝓpter qd fuit condēnatus pena capitali prout fieri debuit: vt not. s. de homi. an valeat talis sententia. Respōdeo nō siue sit absens lite cōtesta. siue nō: quia in absentē nō potest fieri talis sententia de iure. ff. de pe. l. absentē. sed bona debuerūt describi & etiā annotari in libro accusatio. malefi. & si absens moriatur intra annū bona dantur successoribus: post annū nō vt. ff. de requi. reis. l. j. §. si presidijs. & §. sed papi. l. ann9. & d. l. absentē. C. de accu. ¶ Fallit in casu vbi valet sententia in ab-

46 sentē: vt. d. l. absentem. §. j. & seq. ¶ †Sed quid plures dolose & appēsate fecerunt insultū contra aliquē & ipsum interfecerunt: & ipsi accusati sunt & probatū est contra eos nūquid sunt puniendi & condemnādi de homicidio. ¶ Respon. sic: vt. ff. ad le. aquil. l. itē mela. §. si plures. & l. ita vulneratus. cū

47 simi. ¶ †Sed pone quod aliquis dedit plures alapas alicui & accusatus est nūquid pro qualibet debet condemnari. ¶ Respon. sic: quia plura fuerūt delicta. arg. C. de ser. fugi. l. quicunqz. ff. de termi. mo. l. ij. ff. de adul. l. si adul. ff. de iniu.

48 l. si pretor. §. si plures. ¶ †Sed pone ꝙ plures accusati sunt de dāno dato in vna accusa. de quo dāno est imponenda pena. x. lib. nunquid intelligitur quilibet condēnatus in. x. lib. ¶ Respon. nō sed quilibet tenetur pro parte & non insolidū in. x. lib. C. si plu. vna sen. l. j. & ij. nisi sit dictū ipsos & quēlibet ipsorū cōdēnamus insolidū in. x. lib. ¶ Sed hoc dici nō debet nisi petitū sit in accusa. arg. ff. cōmu. diui. l. vt fundus. q2 sententia est formāda secundum formam accuse, & non alio modo: vt extra de accusa. c. qualiter & qn̄. §. pe. de simo. c. li-

49 cet. facit. C. si cer. peta. l. si nō singuli insolidum. ¶ †Sed pone qd quis propter ebrietatem commisit delictū aut homicidium accusatus est: nunqd de homicidio puniet̄. Respō. nō videt̄ q2 istud delictū nō cōmittit̄ sine dolo. ff. de sic. l. in lege. sed iste nō videt̄ dolo facere cū sit extra mentē suā. ¶ Et qd ebrietas excusat ꝓbat̄. xv. q. ij. c. sane. & c. iebriauerūt. ¶ Sz de ebrietate est puniendus: vt. xv. q. ij. c. sane diximus. & puto iudicis arbitrio & nō ad mortē nec de homicidio: sed alia pena pecuniaria extraordinaria: vt. ff. de cri. stel. l. iij. ¶ Et de facto fuit quidā in casu isto cōdēnatus in carcerē per. x. an-

50 nos: & qd nō daret̄ sibi vinū bibere: & fuit Ianue. †Sed qd ordinatū est ꝙ si quis percusserit aliquē cū gladio puniat in c. lib. quidā accusatus est qd percussit cum bastono magno vel cum lapide magno: nunquid dicta pena debet puniri. ¶ Respō. sic:[b] q2 appellatione gladij siue teli continent̄ fustes, & lapides & omne qd ab arcu mittitur: & ita ferrū & haste, lācee, scuta, & galee: vt insti. de publi. iudi. §. item lex. ff. de vi & vi arma. l. iij. §. j. de verb. signi. l. armorum. insti. de interdic. §. si autem. ¶ Item omne illud qd nocere potest: vt. ff. de pigno. fur. l. si pignore. §. furem. & ff. de publi. iudi. l. armatos. & l. qui edes. §. telorum. & intelligo si satis nocere potest. ¶ Si autem est baculus modicus vel lapis paruus, vel alia res modica quod nihil aut modicum possit nocere puto qd de minimis nō est curandū: vt. ff. de ven. inspi. l. j. in fi. arg. ff. de edili.

a ¶ Maleficia. qn̄ quis cōpellatur accusare. vide tu de hoc per Bar. in. l. inci. ff. de accus. & Bal. & Sali. in. l. si quis homicidij. C. de accusa. & per Sali. in. l. ex morte. col. ij. C. ad. l. aquil. q videntur tenere contra Bart. in d. l. inci.

b ¶ Respōdeo sic. Adde tu qd ista decisio nō videt̄ vera: q2 in statuto proprie appellatione armorū nō veniūt fustes, & similia: ita Ange. l. si de pignore. §. si furē. ff. de furt. & Ro. in. l. j. §. occisorū. ff. ad silla, & qd fustes & similia ꝓprie nō veniant appellatione armorū. gl. est singu. in cle. j. de sta. mona.

de edili.edic.l.j.§.proinde.⁊ in talibus modicis arbitrio iu-
dicis cōmitto:vt.ff.de extraor.cri.l.j.¶ Item appellatione
armorū cōtinētur enses,spate,sagitte cassides, helmi.⁊ hu-
51 ius similes: vt in auẗ.de armis.§.ꝓhibem⁹.col.vj. ¶ †Sed
nunquid cultellus paruus cōtinetur appellatione armorū.
¶ Respō.videtur qꝺ non:vt in.d.auẗ.de armis.§.solas.au
tem vt temperator vel cultellus paruus ad incidendum pa
nem,vt ibi not.quo ad portionē armorū.¶ Sed si talis cul-
tellus esset magnus lōgus ⁊ malitiosus ⁊ acutus,⁊ aptus
ad nocendū puto qꝺ appellatione armorum cōtineri possit:
vt.d.l.si pignore.§.si furem.⁊.d.l.armatos.⁊.l.hi⁹ qui.§.telo-
rum.¶ Sed si percutitur cum talibus armis bene punitur
de percussione facta cum dictis armis,vt in dictis legibus
cōtineẗ cū,talia satis nocere possint:licet sint modici cultelli
52 per iura predicta.¶ †Sed quid accusat⁹ est M. qꝺ ipse in-
terfecit adulterantem vxorem suam:⁊ probatū est nunquid
a puniatur de homicidio.¶ Respon.non:[a] q̄ licitū est ei hoc
facere:vt.ff.de adul.l.marito.⁊ in auẗ.vt lic.ma.⁊ aue.§.ijs
quoqꝫ.idem est in patre occidente adulterātem filiam suam
⁊ ipse occidit nunquid punietur de homicidio.Respō.non:
q̄ qꝺ fit lege permittēte penā non meretur:vt.ff.de sica.l.j.§.
fina.de adul.l.si adulteriū cum incestu §.impuberē.⁊.§.seq.
53 ¶ †Sed pone ꝙ M.accusatus est de homicidio vel de alio
delicto citatur vt compareat ad se defendēdū ⁊ excusandū
ipse aufugit ad aliam terram vel locum nūquid debet capi
⁊ remitti ad locum vbi deliquit ⁊ accusatus est.Respon.sic
de iure:vt in auẗ.vt nulli iudi.§.si quis comprehēsorum.col.
viij.C.de adulte.auẗ.sui criminis.vt ibi puniaẗ vbi deliquit:
vt in auẗ.qua in prouincia.C.vbi de cri.agi opor.¶ Sed de
54 cōsuetudine cōtra.seruaẗ.¶ †Sed nunqꝺ debet credi lite-
ris sigillatis sigillo publico illius ciuitatis sine alia ꝓbatio-
ne cōtra talē accusatū vt eis fiat trāsmisso.¶ Respon.videẗ
qꝺ sic:q̄ tales litere probant.C.de epis.⁊ cle.l.si qua per calū
niam.de reb.alie.non alie.l.ij.extra de fid.instru.c.ij.de ꝓba.
c.post cessionē.vbi de hoc no.sed tutius puto qꝺ videaẗ pro-
cessus ⁊ probatio facta super dicto maleficio:vt.C.de edē.l.
55 is apud quē.cum simi. ¶ †Sed quid quidam denunciauit
potestati ꝙ pater eius vel filius fuerat interfectus potestas
incepit procedere ꝑ inquisitio.ille inquisitus cōparuit ⁊ ne-
gauit.Modo iste qui denūciauit vult accusare illum ⁊ pro-
cedere via ordinaria nūquid audieẗ:videtur qꝺ sic:quia or-
dinariū auxilium prefertur extraordinario:vt.ff.de mino.l.
b in cause.ff.ad municip.l.j.¶ Econtra[b] qꝺ non eligendo illā
viā denuncia.in alia sibi preiudicat.ff.de tabu.l.qꝺ in here-
dem.§.eligere.C.de codi.l.fi.¶ Sol.aut nominauit homici
das certos cōtra quos est inquisitū ad instātiā istius:⁊ tunc
non auditur ad accu.q̄ elegit illā viā:vnde in alia sibi preiu
dicauit:vt.d.l.qꝺ in heredē.§.eligere.cū simi.⁊.ff.de accu.l.si
cui.§.iisdē.q̄ de qua re cognouit iudex de ea ⁊c.vt.ff.de iud.
l.de qua re.¶ Si autē non nominauit aliquā certā personā
sed solū notificauit iudici maleficiū fuisse cōmissum in perso
nam talis,⁊ iudex cepit inquirere ⁊ tūc audiẗ:vt.ff.de custo.
reo.l.diuus.circa mediū.de iur.fis.l.edictū.§.cū autē.¶ Itē
q̄ ordinariū iudiciū prefertur:vt.d.l.in cause.¶ Itē q̄ solū
notificādo nō videẗ renūciare iuri qꝺ ignorat ⁊c.vt.ff.de in-
offi.test.l.mater.Alij autē dicūt ꝙ semper est audiēdus vsqꝫ
ad testium aperturā vel ad sentētiā,q̄ ordinariū auxiliū ⁊c.
56 vt.d.l.cause.ff.de euict.l.si tunc.§.fi.cum simi.¶ †Sed quid
accusaui te de furto mihi facto tali anno,mēse,⁊ in tali loco
⁊ postea in accusa insero ꝙ tu es homicida ⁊ plagiarius sa-
crilegus ⁊c.nūquid valet talis accusa ⁊ fit ꝓcedē.super cri-
minibus in ea contentis.¶ Respondeo qꝺ solum super fur
to debet procedi.ratio est quia non habetur annus mensis
nec locus in illa parte accuse:vbi dicitur qꝺ tu es homicida
plagiarius ⁊c.qui dies ⁊ locus esse debet.ff.de accus.l.libel-
lorū.⁊ extra de proba.c.quoniā contra falsam.⁊ sic nō valet
accusa in illa parte nec etiā testis potest deponere super iis
cū sit extra accusam:vt.ff.de peti.hered.l.si quis libertatē.§.
fi.C.qui legi.perso.stan.in iudi.non habent.l.momentanee.
57 ¶ †Sed quid dū proceditur super facto furto volo ꝓbare
ꝙ tu es homo male fame assuetus furari ⁊ latrocinari nun-
quid sum audiēdus.¶ Respon.sic videẗ q̄ ꝑ talē approba.
aggrauaẗ tua fama ⁊ cōtra te inducit presumptionē q̄ qui
semel mal⁹ ⁊c.¶ Item q̄ quis reputaẗ talis qualis fama
de eo predicat:vt.ff.de questio.l.de minore.§.tormēta.ibi.nā
quisquis talis ⁊c.¶ Itē quia expedit peccata malorū fieri
not.ff.de iniur.l.eum qui.ff.ad.l.iul.maiesta.l.famosi.§.serui
58 quoqꝫ.ibi,nā ⁊ ꝑsona ⁊c.ff.de edili.edic.l.q̄ro.cū si.¶ †Sed
quid ordinatū est qꝺ si quis percusserit cū sanguinis effusio-
ne aliquē ꝙ puniatur in.xx.lib.⁊ si membrum absciderit pu-
niatur in.c.lib.pone quod quis abscidit vnum digitum vel
duos,vel auriculam vel quid simile queritur vtrū sit puniē-
dus in.xx.lib.pro percussione an in.c.pro abscissione mēbri
cum digitus videatur esse membrū.ff.ad.l.aquil.l.si seruū.§.
⁊ si nullum.ibi aliquod membrū.ff.de edili.edic.l.idem offi-
lius.⁊.l.queritur.§.si quis digitus.¶ Econtra qꝺ non cum
digitus non sit membrum sed pars ⁊ officiū membri,scilicet
manus in qua est:vt.ff.de sta.homi.l.non sunt liberi.ibi offi-
cia ampliauit.C.de ser.fugi.auẗ.sed nouo iure.¶ Si enim
digitus est manus que membrum est non diuersis nomini-
bus dicerentur,vnde cū sit diuersitas in vocabulo ⁊ in effe-
ctu esse debet:vt.C.de codicil.l.fi.¶ Item facit.ff.de calū.l.
fi.C.de dona.inter vir.⁊ vxo.l.si maritus.¶ Item vulgari
sermone digitus non dicitur manus sed digitus,vnde non
est membrum sed pars membri. ¶ Item ⁊ ramus arboris
non dicitur arbor,sed ramus vulgariter ⁊ est pars arboris
non autem arbor ⁊ naturalis ratio non minus consyderan
da est ꝙ̄ lex.ff.de bo.dam.l.cum ratio naturalis.⁊ iura na-
turalia sunt immutabilia ⁊c.¶ Item etiā vulgaris sermo
est obseruandus.ff.de fun.instru.l.cum delanionis.§.asinā.
¶ Item auricula est pars capitis ⁊ non caput,qꝺ dicitur
principale membrum hominis:vt de relig.⁊ sump.fu.l.cum
in diuersis.¶ Unde nō est membrum digitus nec auricula
sed pars membri:vt.d.l.nō sunt liberi.⁊.l.si idem ⁊c.cum si-
mi.vnde non punitur de abscissione membri sed solū de per-
cussione,⁊ ita tenent doc.⁊ ita fuit determinatum de facto.
facit extra de corpo.vitia.c.fi.¶ Si vero eruatur oculus vel
abscindatur nasus propter deformitatem que subsequitur
dico ꝙ maior pena sit imponenda de iure quam pro digito
vel auricula ⁊c.vt insti.de iniur.§.atrox.ff.de iniur.l.pretor.
§.fi.⁊.l.seq.¶ Si vero propter abscissionem digiti tota ma-
nus esset facta arida,⁊ inutilis:tunc puto ꝙ pena abscissio-
nis membri puniatur cum perinde valeat talis percussio ac
si membrum esset incisum.arg.extra de cle.egro.c.ij.ff.de edi
li.edic.l.offilius.ad legem aquil.l.ita vulneratus.ibi ver.⁊c.
c ¶ Sunt quidā qui dicūt ꝙ oculus[c] pollex ⁊ nasus sunt mē
bra.l.v.dist.c.si quis pro egritudine.⁊.c.lator.⁊.c.si euangeli-
ca.cū simi.¶ Sed illi canones loqūtur inquātū ad hoc vt
talis mutilatus nō possit consecrare corpus Christi propter
deformitatem suam.⁊ facit extra de cor.vitia.c.j.⁊ fi.⁊.c.ex-
59 posuisti.de cler.egro.⁊.c.presbyter.cum simi.¶ †Sed quid
ordinatum est qꝺ quicunqꝫ portat cultellum puniatur in.v.
lib.⁊ per aliud statutū ordinatum est quod si quis vulnera-
uerit aliquem cum cultello puniatur in.xxv.lib.quidam ha
bendo cultellum cum ipso vulnerauit:quero an debeat pu-
niri de portatione cultelli ⁊ etiam de vulnere.¶ Respō.aut
iste percussor iuit ad accipiēdum cultellū,⁊ subito cum ipso
vulnerauit:⁊ quasi eodem impetu:tunc solū de vulnere pu-
nietur,⁊ non de portādo cultellum aut vero habebat ⁊ por-
tabat,⁊ de vtroqꝫ punitur.argu.C.de mo.mul.l.eos.ibi,sed
aliud continuatim.⁊.ff.de priua.delict.l.nunꝙ̄ plura.et ibi
60 Dy.¶ †Sed pone ordinatum est quod si quis percusserit
aliquem sine armis puniatur in.x.lib.si vero cum armis in
xxv.quidam habendo arma percussit manu vacua,vel pu-
gno,vel pede non tamen cum armis:queritur qua pena sit
puniendus.Respon.videtur in.x.lib.quia illa dictio cū de-
notat conditionē facti: vnde necesse est ad hoc vt puniatur
in.xxv.lib.qꝺ percussio sit facta cum armis predictis,nō ta-
men habendo solū arma,⁊ quod dictio cum sit conditiona-
lis habetur.ff.de verb.obli.l.quicūqꝫ.§.pe.Unde cū nō per-
cusserit cum dictis armis:licet ipse haberet nō debet puniri
nisi in.x.lib.de percussiōe facta manu vacua,vel pugno,vel
pede:vt dictū est.¶ Item alia ratione:q̄ ordinamētū dicit
si quis percusserit cū armis nō dicit habendo arma nec ista
verba cū armis ita debēt intelligi:q̄ sic verbis ⁊ non rebus
lex esset imposita qꝺ esse nō debet:vt.C.quādo dies leg.ced.
l.ij.in fi.Item q̄ pene sunt moliēde:vt.ff.de pe.l.interpreta.
¶ Econtra videtur qꝺ in.xxv.lib.quia ordinamētum dicit
si percusserit cū armis:⁊ vbi lex non distinguit nec nos.l.de
precio.ff.de pub.¶ Itē verba statuti sunt stricti iuris,vnde
debent intelligi prout iacent:vt.ff.de exerc.l.j.§.cum igitur.
61 cū simi.Sed qꝺ prius,dixi verius puto.¶ †Sed quid dicit
statutum qꝺ si quis percusserit manu vacua puniatur in.x.
lib.si vero armata manu puniatur in centū quidam percus-
sit cum manu habēdo chirothecā de corio in manu vel aliā
rem similem qualiter punietur.¶ Respon.dicunt quidā qꝺ
in.c.lib.cū non possit dici manus vacua si habet aliquid in
manu.arg.ff.de contrahen.emp.l.ij.§.j.cum.l.seq.cum simi.
¶ Sed puto aliter dicē.nam iste percussor aut habebat ali-
quid in manu quod contineatur appellatione armorū cum

a ¶ Respōdeo nō. Intellige si adulter sit vilis: vt.l. gracchus.C.de adul.⁊ qꝺ si non punitur.l.cor.de sicar.puniẗ tamē aliter,vt ꝑ Sali. in.d.l.gracch⁹.⁊ intellige qn̄ deprehēdit occisuꝫ in actu veneris: ita ⁊ in patre de quibus vide late ꝑ Ang.in tract. malefi.in ver.che hai adulterato. col.j.⁊.ij.et vltra ibi dicta. Adde Alexā.in consil. lxxvj.col.j.ver.tamen pro.in.j.vol. ⁊ in cōsi.cxlj.col. fin.ver.p̄terea.in ij.vol. in quibus locis habes quādo possit occidere vxorem.

b ¶ Econtra. De hoc vide ꝑ Ang. in trac.malefi.in verñ.hec est q̄dā inquisitio.col.j.⁊ ver.quero an inquisitus.

c ¶ Oculus.adde ꝙ imo oculus est membrum:q̄ habet propriā et distinctā operationē in corpore nostro,vt tetigit aristot.in.iiij.moraliū.⁊ dicit Imol. i.l.ij.col.iiij.ff.de publ.iud.allegādo Bal.⁊ Ang.

quo possit de facili offendere: ⁊ tunc sit verum quod. s. dictū
est: alias secus quia in dubio contra fiscū est pronunciañ. vt
l. non puto. ff. de iure fis. ⁊ quia pene potius sunt moliēde. ff.
62 de pe. l. preses. ⁊ l. interpreta. cū si. ¶ †Sed quid ordinatum
est quod si quis percusserit cū armis puniatur in. c. lib. qui-
dam stando super equo percussit cum pectore equi vel per-
cussit cum capello vel cum caputio vel cū pane vel piro vel
mantello vel simili re: nūquid punietur de percussione facta
cum armis. ¶ Respon. dicūt quidam quod sic: quia appel-
latione armorū continentur omnia quibus nocere quis po
test. ff. de verb. signi. l. armorum. cum ergo talia nocere pos-
sint debet puniri. ¶ Econtra quod nō: quia arma specifica
ta sunt a iure: vt in auf. de armis. §. solos. coll'. vj. ⁊ predicte
similitudines vt panis non cōnumerantur appellatione ar
morum: nam si lex voluisset huiusmodi continere generi ar-
morum expressius dixisset. C. de cadu. tol l. j. §. ne autem. vn-
de cum non fuerint specificate pro omissis haberi debent. ff.
de verb. obli. l. quicquid. ¶ Item quia in talibus debemus
consyderare naturam aptitudinem ⁊ consuetudinem sicut
in mutuo. ff. si cer. pet. l. ij. §. mutui. ¶ Item etiam communē
vsum loquēdi, sed ſm communem vsum loquendi tales res
non continentur appellatione armorum ⁊ talis sermo com
munis obseruandus ⁊ sequendus est. ff. de lega. iij. l. librorū.
§. quod tamen cassius. nō ergo debet puniri de percussione
facta cum armis. ¶ Si enim volumus dicere esse de gene-
re omne quod generaliter nocere potest. Iam granū fabe ⁊
festuca palearum cōtinebitur appellatione armorum: cum
aliqualiter nocere possit ⁊ sic intātum punietur pro percus-
sione cum grano fabe: vel simili re quātum pro percussione
facta cum cultello vel cum ense, quod ridiculum videtur, cū
magnitudo vulneris ⁊ atrocitas sit inspicienda. ff. de iniur.
l. vulneris magnitudo. cum simi. ⁊ de modicis non est curā-
dum: vt. ff. de ven. inspi. l. j. ⁊ etiam qualitas rei est spectāda
cum qua maleficium est factum. ff. de sicar. l. j. §. sed si claua.
ff. de pe. l. aut facta. ibi qualitatem ⁊ quātitatē. ¶ Itē quia
iura adaptantur ad ea que cōmuniter accidunt ⁊ frequen-
ter: vt. ff. de legib. l. ex his. ⁊ l. seq. ⁊ hoc verius puto. vnde in
talibus ⁊ similibus casibus cōmitto iudicis arbitrio in pu-
niendo taliter delinquentem cum nō sit pena expressa ⁊c. fa
cit. ff. de iur. delibe. l. j. §. cum similibus. facit qꝺ not. extra de
senten. excommu. c. cum illorum. in gloss. quid sit modicum.
63 ¶ †Sed quid cōtinetur in statuto ꝙ si quis percusserit ma
nibus sine sanguine ꝙ puniatur in. x. lib. si vero cum sangui
nis effusione in. xx. lib. Quidam cepit per capillos aliquem
⁊ extraxit ipsum ad terram ita quod cecidit super lapide cū
capite vel cum genu vel cum manibus ⁊ sanguis exiuit nū-
quid punietur in. xx. lib. tanq̄ pro percussiōe facta cum san-
guinis effusione. ¶ Respon. non videtur. quia non percus-
sit vt statutum dicit: ⁊ forma statuti est seruāda. ff. ad muni.
l. constitutionibus. nec a verbis eius debet recedi. ff. de exer
ci. l. j. §. ergo. de leg. iij. l. non aliter. cū simi. ¶ Econtra quod
sic, licet non percutiat: quia tantundem fecit. arg. optimū. ff.
ad. l. aquil. l. qua actio. § proinde. ⁊ l. item mela. §. si plures. ⁊
§. item cū eo. ⁊ eo. tit. l. boues. ⁊ l. si ex plagis. §. eque. ¶ Itē
ille qui causam damni dat damnum dedisse videtur ⁊ nihil
prestat ⁊c. ff. de sica. l. nihil. de parrici. l. vtrū. ⁊ maleficiū non
debet esse impunitū. ff. ad. l. aquil. l. ita vulneratus. cum simi.
64 ⁊ hoc verius videtur. ¶ †Sed quid ordinatū est qꝺ si quis
percusserit aliquem cum sanguine puniatur in. c. lib. contin
git qꝺ aliquis percussit aliquem cū gladio cum magna per-
cussione ⁊ magna sanguinis effusione ⁊ alium percussit cū
vngula vel alia modica re: ⁊ cū modica sanguinis effusione
nunquid punietur in tantum de modica percussione quan-
tum de magna. ¶ Respon. sic: ⁊ videtur quod verba statu-
ti indistincte loquuntur ⁊ nō distinguit inter magnam per-
cussionem ⁊ paruam: dūmodo sanguis exeat ergo nec nos.
ff. de publi. l. de precio. ⁊ generaliter prolata generaliter sunt
intelligenda ⁊c. ff. de lega. prestan. l. j. §. generaliter. ff. de leg.
iij. l. non aliter. ⁊ forma est seruanda. ff. ad muni. l. cōstitutio-
nibus. ¶ Econtra quod non: quia vulneris magnitudo est
consyderanda: vt. ff. de iniu. l. vulneris. ff. de edili. edic. l. j. §.
proinde. ibi minusculū vulnus ⁊c. vt quis magis ⁊ plus pu-
niatur pro magna percussione q̄ pro modica debem⁹ intel-
ligere verba cum effusione sanguinis, scilicet magna. ar. C.
de inoffi. testa. l. ij. ⁊. xv. q. reuertimur. xvij. dist. sepe. ¶ Item
quia quātitas ⁊ qualitas est cōsyderanda. ff. de pe. l. aut fa-
cta. ibi qualiter. Itē ⁊ res cū qua facta est percussio: vt. ff. de
sica. l. j. §. sed si claua. Itē statutum debet intelligi ⁊ interpre
tari ſm ius cōmune: vt. ff. de mu. ⁊ ho. l. vt gradatim. §. si le-
ge. ⁊ hoc verius est de rigore iuris: vnde arbitrio iudicis cō-
mittitur pena consyderata qualitate ⁊ magnitudine vulne
ris ⁊ effusione sanguinis, vt dictū est: ⁊ hoc no. extra de sen.
excom. c. cum illorum. in gloss. quid si modicū. sed per formā
statuti primam opi. vidi multoties obseruari: sed cōtra ius
65 est: vt dixi. ¶ †Sed quid quidam accusatus fuit de insultu
facto cum armis ⁊ de percussione facta cum sanguinis effu
sione: sed quia non probauit predicta ſm formam accuse vt
debuit vel quia accusauit te de maleficio commisso cum ar-
mis: ⁊ ipse probauit sine armis ⁊ idē in simili dico quod de
eo vt vidi alias facta fuit absolutio, vt debuit quia de neces-
sitate est quod fiat probatio ſm formam accuse. ff. vi bo. rap.
l. pretor. §. docere. ⁊. §. hec autem actio. ⁊. ff. de adul. l. denun-
ciasse. §. quid tamen. ibi neqꝫ enim ⁊c. ¶ Item quia ſm for-
mam accuse facienda est cōdemnatio. ff. commu. diui. l. cum
fundus. extra de accu. qualiter ⁊ quando. §. pe. de simo. c. li-
cet hely. vnde si nō est facta probatio ſm formam accuse ne-
cessario est sequēda absolutio: quia nō debuit ignorasse deli
ctum in se commissum. ff. de dolo. l. ex dolo. § in hac. ⁊. §. seq.
66 nec qualitates delicti in se commissi. ¶ †Sed si iste accusa-
tor vult accusare de nouo, ⁊ nouam accusam facere de sim-
plici insultu in ipsum facto vel de percussione sine sanguine
vel in diem, ⁊ idem in simili dico nunquid est audiēdus, vel
si iudex vult dicto modo inquirere vt dictum est nūquid po
test. ¶ Respon. ⁊ videtur qꝺ non: quia non debet sepius de
eodem delicto inquiri. Item obstat exceptio rei iudicate. l. j.
⁊. ij. de excep. rei iudi. ¶ Econtra videtur qꝺ sic: quia aliud
est maleficium cōmissum de nocte aliud de die ⁊ aliud com-
missum cum sanguinis effusione ⁊ aliud sine, ⁊ aliud de sim
plici insultu: ⁊ aliud de insultu ⁊ percussione: ⁊ idem in simi-
li dico: ⁊ alia pena imponitur pro vno ⁊ alia pro alio. arg. ff.
de sepul. vio. l. iij. §. aduersus. sicut aliud est damnum culpa
cōmissum aut dolo. ff. si quis test. lib. esse ius. fue. l. j. ¶ Item
sicut est separata natura diuersorum: ⁊ cōditio ⁊ modus se-
paratus intelligitur. ff. de calum. l. fin. ¶ Item talia malefi
cia sunt reiterabilia. ff. de verbo. obli. l. si sic. ⁊ hoc verius ſm
Tho. ¶ Sed puto tutius esse dicere qꝺ si fiat absolutio ab
obseruatione iudicij propter ineptam probationē, ⁊ proces-
sum qꝺ potuerit tunc de nouo cognosci de dicto maleficio:
vt no. ff. si mens. fal. mo. dixe. l. j. §. hec autem actio. ad hoc ne
maleficium sit impunitum: vt in. l. ita vulneratus. ff. ad legē
67 aquil. cum simi. ¶ †Sed pone ordinatū est qꝺ si quis fecerit
aliquam accusam ⁊ ipsam nō probauerit qꝺ condēnetur in
lib. x. ¶ Quidā accusauit plures in vna accusa de eodē ma-
leficio qꝺ esse potest. C. de his qui accu. non pos. l. cū rationi-
bus. ⁊ l. cū reus. ⁊ si reus vel accu. mor. fue. l. j. sed ipsam ac-
cusam nō probauit queritur an debeat cōdemnari in. x. lib.
pro vna accusa ⁊ vno maleficio an pro quolibet accusato in
x. lib. ¶ Respō. quod videtur quod pro quolibet accusato.
arg. C. de dona. l. senatus. de verb. oblig. l. scire. ¶ Itē quia
videntur tot iniurie quot sunt persone: vt. ff. de iniur. l. si plu
res. C. commu. diui. l. ad officium. de ser. fug. l. quicunqꝫ. §. j.
cum simi. ¶ Econtra quod solum vna pena. x. lib. cū vnum
sit maleficiū vna sit accusa vnus sit libellus in quo sunt plu-
res accusati, quod esse potest: vt supra dixi: ⁊ ibi est vnus li-
bellus non potest dici quod sint plures: quia vnitas non ca
pit diuisionem. ¶ Item quia licet detur vnus tutor simul ⁊
semel pluribus pupillis vna est datio vna tutela nō plures:
sic ⁊ hic. ff. de excu. tuto. l. tria onera. l. si is. §. fin. ⁊ non debet
numerus personarum attendi. ff. de pac. l. maiorem. ⁊ vide-
tur quasi casus. ff. arb. fur. ces. l. si plures. §. finali. ⁊ l. at si ⁊c.
¶ Item quia vna fertur sentētia contra omnes et pro vno
maleficio: vt. C. si plu. vna senten. fue. l. ij. Facit optime. ff. de
iuris. om. iudi. l. si idem cum eodem. §. si. ¶ Item quia statu-
tum nō distinguit vtrum fuerint plures accusati in vna ac-
cusa vel libello: an vnus solus: ergo nec nos. ff. de publi. l. de
precio. ff. ad munici. l. constitutionibus. de leg. iij. l. nō aliter.
cum simlib. ⁊ hoc verius puto: quia pene sunt molliende ⁊c.
Sunt alij qui tenent primam opi. per iura primo allegata ⁊
68 primo inducta. ¶ †Sed quid ordinatum est qꝺ si quis per-
cusserit aliquem condemnetur in. x. lib. Potestas fecit ban-
num ꝙ quicunqꝫ volens portare arma debeat satisdare de
non offendendo sub pena. c. lib. accidit quod quidā satisde-
dit: ⁊ postea offendit ⁊ percussit cū dictis armis aliquē: que-
ritur an in. c. lib. an in. x. debeat cōdemnari. ¶ Respōdeo vi
detur qꝺ in. x. ratio est: quia pena est in legis vel statuti pote-
state: non autem in arbitrio potestatis. ff. ad municip. l. respi
ciendum. ⁊ de arbi. l. cellsus. ¶ Item quia non potuit pote-
stas siue iudex duriorem penā imponere q̄ statutū siue lex
imponat. ff. de ver. sig. l. si qua pena. in fi. ⁊ si aliter facit non
valet. C. qñ prouo. nō est nec. l. certa, cū si. ¶ Econtra videt qꝺ
pena. c.

pena.c.lib.propter satisdationem prestitam: quia satisdatio
illa prestita fuit autoritate iudicis vel potestatis ad quietem
populi ꝙ facere potuit.argu.ff.de offi.presi.l.congruit.ff.de
offic.prefec.vrb.l.pe.§.quies.¶ Item ꝛ quia offendit cũ ar-
mis ꝛ contra satisdationem prestitã:vnde debet in lib.c.pu-
niri:qꝛ satisdatio debet aliquid operari.ff.de lega.j.l.si quã-
do.Alioquin verbis ꝛ non rebus satisdatio esset imposita,
quod esse non debet.C.quando di.leg.ced.l.ij.in fi.¶ Solu.
potest dici:aut illa satisdatio fuit extorta per iudicem ex sua
voluntate ꝛ ex officio suo:ꝛ tunc puniatur in decem lib.per
iura primo allegata:aut per formam statuti: et tunc si cum
ipsis armis offendit puniatur in dicta pena centũ lib.per iu
ra proxime inducta,vel puniatur vtraqꝫ parte pena secũdũ
formam vtriusqꝫ statuti per.l.ff.de priua.deli.nunꝗ plura.
ff.de actio.ꝛ obli.l.cum ex vno.ff.vi bono.rapt.l.j.Si autem
percussit habendo arma ꝛ non cum ipsis armis:ꝛ tũc pena
minori dãnetur:qꝛ pene sunt molliende.ff.de pen.l.si preses.
69 ¶ †Sed quid M.fuit mortifere vulneratus a Jo.ꝛ de isto
maleficio fuit accusatus dictus Jo.lite pendente ꝛ ante sen
tentiam cõdemnationis latam dictus M.mortuus est op-
ponitur per dictum Jo.quod dictus iudex non potest pro-
cedere ad condemnationem de morte dicti Mar.cum extin
cta sit accusatio propter mortẽ dicti Mart.¶ Queriť quid
iuris.Respõ.omissis ambagibus videtur ꝙ iudex nõ possit
procedere ad cõdemnandũ dictum Joã.de morte dicti M.
de rigore,quia per mortem dicti vulnerati ꝛ mortui subsecu
tam:criminis cũ mortuo accusatore vel accusato extinguiť
accusatio.ꝛ omnia actitata:vt.ff.ad turp.l.an priuati.ꝛ.l.se-
natus.§.post mortẽ.ff.de publi.iudi.l.diffamato.de accus.l.
diui fratres.l.libellorum.§.fi.C.si reus vel accu.mor.fue.l.ij.
in fin.Sed facta absolutione ꝛ cancellatione dicte accuse ꝛ
actorũ bene poterit ab alia persona de nouo accusari intra
triginta dies vtiles:vt.d.l.libellorum.§.fin.vel si non appa-
reat accusator poterit iudex per inquisitionem procedere ꝛ
punire.extra de cele.mis.c.j.ꝛ fi.C.de aboli.l.j.ꝛ fi.ad hoc ne
maleficium sit impunitum.ff.ad leg.aquil.l.ita vulneratus.
70 ¶ †Sed quid ordinatũ est quod nullus debeat receptare
malefactorem in domo sua sub pena centũ lib.quidam com
misit maleficium ꝛ aufugit in domum tuam ꝛ se abscõdidit
te ignorante vel sciente ꝙ abscondiderat:sed ignorabas qđ
cõmisisset maleficium,queriť quid iuris.¶ Respon.ꝙ non
debes condemnari:qꝛ non abscondidisti eum:ꝛ abscõdere
est receptare.ff.de ser.cor.l.j.§.qđ autem.Itẽ quia nõ cõstat
qđ scieris fugam istius qđ opus est.ar.ff.ad.l.fla.de pla.l.si
quis seruum.de ser.fugi.l.quicunqꝫ.§.pen.de his qui latro.
occul.l.si quis ignorãs.in auť.de sanctis.epi.§.si quis in do-
mo sua.colla.ix.¶ Sed si tu recusares dare istũ malefacto-
rem iudici tunc tu debes puniri extraordinaria pena.C.de
his qui latr.occul.l.j.ꝛ.ij.circa prin.Alij dicunt ꝙ iste debet
puniri de recept.per.l.qui domũ.ff.de adul.ꝛ.ff.de ser.cor.l.
pen.ꝛ.ff.de fur.l.si quis.cum simi.¶ Sed non obstant quia
in dictis legibus ideo puniť ꝙ fuit sciẽs ꝛ particeps in deli
cto:nã si fuisset particeps tunc puniretur:vt.d.l.qui domũ.
71 cum simili.¶ †Sed pone qđ orta rixa inter aliquos plures
aliquis est vulneratus vnico vulnere vel pluribus vulneri-
bus ita qđ mortuus est:nesciť tamẽ ex cuius vulnere sit mor
tuus queriť an omnes sint de homicidio puniendi.¶ Rñ.
dicunt quidam qđ sic per.l.ita vulneratus.ff.ad.l.aquil.ꝛ.l.
itẽ mela.§.si plures.ꝛ.l.qua act.§.occisum.eo.titu.ꝛ.ff.de in-
iur.l.si plures.cum si.¶ Econtra qđ non:qꝛ nõ cõstat quod
omnes occiderunt,qđ esse debet:qꝛ in delictis probationes
debent esse luce meridiana clariores.l.sciant.C.de proba.de
pe.l.qui sentẽtiam.nec debemus talibus vti presumptioni-
bus vel mẽdicatis suffragijs.C.de accusa.l.singuli.ff.de pe.
l.absentẽ.¶ Item qꝛ in talibus debemus cõtemplari ictus
cuiuslibet delinquẽtis:vt.ff.de sica.l.j.Ita vt ille qui morti-
fere vulnerauit vel occidit de homicidio puniatur.Alij au-
tem de insultu vel de vulnere tantum:vt.d.l.fi.ꝛ.d.l.ita vul-
neratus.nam ꝭm qualitatem delicti est pena imponẽda.C.
de testi.l.fi.ff.eo.l.aut facta.¶ Item quia impossibile est in-
solidum omnes occidisse,vel quẽlibet occidisse:ꝛ qđ impossi
bile est,nullum est:vt.ff.de regu.iur.l.impossibilium.vnde cũ
non constet quis occidit nullus est puniendus cum ius nõ
deficiat,sed probatio.ff.de test.tut.l.duo sunt.¶ Item quia
in dubio melius est nocentem absoluere ꝙ innocentem con
demnare.ff.de pen.l.absentem.ff.de rei ven.l.pomponius.§.
sed.vnde nullus debet de homicidio puniri:ꝛ hoc verius:ꝛ
ita tenent communiter doct.¶ Sed quia delinquerunt ꝛ ne
maleficium sit impunitũ:vt.d.l.ita vulneratus.ꝛ iura sua-
dent ob maleficiũ solui penam.ff.de fideius.l.si actio.debent
pecuniariter cõdemnari prout iudici videtur de insultu vel
de vulnere inspecta qualitate facti ꝛ personarũ ꝛ facultati-
bus ipsarum:vt.d.l.aut facta.ff.de pe.ꝛ.l.hodie.ff.de extra-
ordi.cri.l.j.¶ Si enim cõstaret omnes ordinasse simul ꝛ tra
ctasse de tali homicidio cõmittendo ꝛ faciẽdo:tunc omnes
de homicidio puniuntur:vt.ff.de sicar.l.j.§.diuus.qꝛ vnus
videtur mandato alterius fecisse:vt.l.non ideo minus.C.de
accusa.ff.de iurisdi.om.iudi.l.si inde.§.fi.ff.de fur.l.qui iniu
rie.ꝛ qui per alium facit per seipsum facere videtur:vt.ff.de
admi.tut.l.si ita.§.gessisse.¶ Nec obst.ff.ad.l.aquil.l.itẽ me-
la.§.si plures.ꝛ.l.ita vulneratus.ꝛ.ff.de iniur.l.si plures.cũ
simi.qꝛ in dictis legibus quis punitur pro dãno dato ciuili-
ter ꝛ nõ criminaliter:ꝛ ciuile iudiciũ nil habet cõmune cum
criminali:vt inst.de pub.iudi.in prin.cum suis simi.¶ Sed
si cõstaret quis fuisset autor tunc ille solus puniret de homi
cidio pro omnibus.C.de vi pub.l.quoniam.ibi in eũ ꝛc.ꝛ di-
72 xi.s.de insultu in.§.sed quid in rixa ꝛc.¶ †Sed quid quidã
fuit accusatus in vna accusa.de pluribus maleficijs cõmis-
sis per eum,qđ esse potest.arg.C.de an.excep.l.si quis.extra
de accu.c.qualiter ꝛ quãdo.¶ Iste accusator quedã crimi-
na probauit forte cõmissa quedã non potuit probare,queriť
an sit absoluẽdus vel condẽnandus.Respõdeo omissis am
bagibus,aut maleficia sunt coniunctiue posita in accusa.ꝛ
simul ꝛ semel:ꝛ tũc videtur ab omnibus absoluẽdus:ratio
est,quia non est facta probatio ꝭm formã dicte accuse prout
iura requirũt:vt.ff.vi bono.rap.l.pretor.§.hec autẽ actio.ibi
docere ꝛc.ff.de adul.§.quid tamẽ.ita qđ non potest sequi cõ
demnatio ꝭm formam dicte accuse prout debet:vt extra de
accu.c.qualiter ꝛ quãdo.§.debet.si autẽ separatim fuerunt
delicta specificata in accusa.videnť esse tot accuse quot sunt
delicta.ff.de mino.l.etiam.ff.fami.ercis.l.in iudicio.ꝛ tũc su-
per probatione sequiť condẽnatio super nõ probatis sequiť
absolutio per iura predicta:ꝛ facit.C.si aduer.rem iudic.l.j.
¶ Alij dicũt indistincte debere absolui per iura primo alle
gata.Sed qđ dixi verius puto.¶ Sed si proceditur per in-
quisitionẽ:tunc semper super probatis fiet ꝛ sequitur condẽ
natio ne maleficiũ sit impunitũ:vt.d.l.ita vulnerat9.ꝛ.xxiij.
q.iij.hec crimina.qꝛ in inquisitione nõ requiritur tanta solẽ
nitas quanta in accusa.facit.ff.de offic.presi.l.congruit.ꝛ in
73 auť.de colla.§.iubemus.colla.ix.¶ †Sed quid quidã irato
animo insultauit alium cũ gladio modo ꝛ animo occidendi
eũ:non tamẽ percussit eum nec vulnerauit:qꝛ ille forte aufu-
git vel gẽtes in medio fuerũt nunquid est de homicidio pu-
niendus.Respõdeo dicunt quidã qđ sic per.l.C.de sicar.l.is
qui cũ telo.quia volũtas cũ actu pro facto habetur.ff.de sic.
l.j.§.diuus.ibi,ꝛ in eos.Econtra ꝙ nõ:quia non habuit ma
leficium effectũ:vt.ff.qđ quisqꝫ iur.l.j.ad fi.Itẽ quia vbi fa-
ctum desideratur:vt in casu nostro nõ sufficit volũtas:vt.ff.
de acqui.pos.l.cum heredes.¶ Itẽ quia verba debẽt intel-
ligi cũ effectu.l.si per aliũ.§.docere.ff.si quis in ius voc.non
ier.ꝛ magis sensum ꝙ verba spectamus:vt.ff.de iniur.l.itẽ
apud Labeonẽ.§.j.Nec ob.l.is qui cũ telo.cum simi.qꝛ de-
bet intelligi ꝭm determinationẽ dicte legis:vt.ff.de sica.l.j.
§.diuus.vt necessaria sit percussio,vt dictum est:quia nõ est
nouũ posteriores leges ad priores trahi:vt.ff.de legi.l.nõ est
nouũ.¶ Item quia debẽt leges legibus cõcordari:vt.C.de
inoffi.testa.l.ij.ꝛ legum correctio est euitãda ꝛc.ꝛ qđ nõ mu-
tatur in sua firmitate durat:vt.l.sancim9.C.de testa.l.facit.
ff.de act.ꝛ obli.l.quoties.de sepul.vio.l.fi.cum simi.ꝛ hoc ve
rius puto.¶ Si vero percussit ꝛ vulnerauit cum re apta ad
homicidiũ cõmittendũ animo occidẽdi:tunc punitur de ho
micidio de iure cõmuni,licet nõ occiderit:vt.ff.de sica.l.j.in
princi.ꝛ.§.diuus.ꝛ.l.in.l.dicta.§.is qui cum telo.cum simi.
74 ¶ †Sed quid ordinatũ est ꝙ si quis fuerit in banno cancel
letur si soluat cõmuni.x.lib.quidã positus fuit in bãno tem-
pore presentis potestatis:ꝛ post dictũ ordinamentũ factum
soluit.x.lib.cõmuni ꝛ petit se de dicto bãno cãcellari,queri-
tur quid iuris.Respõ.ꝛ videť ꝙ sit audiendus ꝛ debeat cã-
cellari cũ ordinamentũ debeat trahi ad futurũ tẽpus.C.de
leg.l.leges.ꝛ in auť.vt cũ de app.cog.§.j.cum simi.¶ Econ
tra qđ non:quia dictũ verbũ fuerit est preteriti tẽporis ꝛ de-
bet trahi ad preterita:ꝛ nõ ad futura:vnde dictũ ordinamẽ
tum nõ videť habere locũ.arg.C.de gene.abo.l.cũ eo.ff.de le
gi.l.cũ lex.ff.de verb.obl.l.si quis stipulatus.¶ Sed ad hoc
vt omnis cesset dubitatio debet dici si quis fuerit vel erit in
banno ꝛc.ppter verbi significationẽ.ff.de verbo.sig.l.verbũ
erit.vbi de hoc.ꝛ.l.verbũ oportebit.ꝛ hoc approbatur de iu
ris rigore.¶ Sed prima opi.videtur benignior:ꝛ ideo pre-
ferenda:vt.ff.de legibus.l.benignius.C.de iudic.l.placuit.
75 ¶ †Sed qđ ordinatũ est ꝙ si qua domus fuerit cõbusta,vel

bladū in aliqua villa debeant capere malefactores ꝙ si non
fecerint emendent damnū datū: pone ꝙ domus ecclesie vel
bladum fuit cōbustum vel cōbusta ⁊ non fuerint malefacto
res capti: nunquid tenetur emēdare damnū. ¶ Respon. sic
videt̄ per verba statuti. ff. ad municip. l. constitutionibus. de
lega. iij. l. non aliter. nam statutum loquitur generaliter ⁊c.
nec distinguit inter res ecclesie nec aliorum: ergo nec nos. ff.
de publi. l. de pretio. ¶ Item qꝛ res ecclesie sunt fauorabilio
res ⁊c. C. de sac. san. eccle. l. iubemus. ⁊ l. fi. ergo ⁊c. ff. de libe.
⁊ posthu. l. cum quidā. cum si. ¶ Econtra ꝙ non qꝛ statutū
non potuit imponere legem non subditis ⁊ rebus nō subdi-
torum: vt. l. cunctos populos. C. de summa tri. ⁊ fide catho.
¶ Itē cum ecclesia non stet ad emendationē damni dati in
rebus aliarum personarū dicte ville: ideo nō debet ei emen-
dari: qꝛ ꝙ quisqꝫ iuris in alterum statuit ⁊c. C. de solu. l. pe.
¶ Item qꝛ vbi debet esse emolumentū debet esse ⁊ onus ⁊c.
ff. de regu. iur. l. secundū naturam. facit. ff. de adult. l. si postu
lauerit. §. iubet lex. C. de vsur. l. ea. ⁊ l. lex. ⁊ hoc approbatur.
76 ¶ † Sed quid ordinatū est ꝙ si aliqua domus fuerit clam
combusta ꝙ vicini emendent damnum: pone ꝙ in vna do-
mo fuit clam ⁊ occulte positus ignis: sed postea propter im-
petum ⁊ vim ventorum alie domus sunt combuste queritur
nunquid vicini teneant̄ ad damnum istarum domorū com-
bustarum propter vim ventorum. ¶ Respon. dicunt quidā
ꝙ sic per. l. ff. de dam. infec. l. qui bona. §. ij. de incen. rui. nau.
l. ij. §. is qui. Et ita de facto fuit iudicatū Bononie. ¶ Alij
cōtra: qꝛ de casu nemo tenetur: nisi expresse dicat̄, vel nisi cul
pa p̄cedat casum. ff. loca. l. si merces. §. vis maior. ⁊ §. culpe.
⁊ incendiū est casus fortuitus. insti. quib. mo. re cōtrahi. obl.
§. fi. ¶ Item damnū ꝙ propter violentiā accidit nō est mihi
imputan̄. extra de homici. c. de certo. c. significasti. ⁊ c. fi. ⁊ c.
77 cū dilectus. cū simi. ¶ Et hec opi. videt̄ benignior. ¶ † Sed
quid pronunciatū est ꝙ omnes consiliarij veniant ad consi-
lium quando pulsabit campana sub tali pena: quidā venit
quasi in fine cōsilij nunquid debet condēnari. ¶ Respon. ⁊
videt̄ ꝙ non: postq̄ venit anteq̄ consiliarij recederent ⁊ fini-
tum esset consiliū: argu. ff. de leg. j. l. si seruus. §. fin. ⁊ l. plane.
§. fi. ff. si quis cau. l. ⁊ si ratio. qꝛ dictio ad, denotat perfectio-
nem tēporis: vt. ff. de condi. ⁊ demon. l. in annos. vnde quan
do venit ante finitum consiliū videt̄ sufficere. ¶ Item qꝛ ve-
nit adhuc rectore sedente pro tribunali ꝙ sufficit: vt. ff. de in
integ. resti. l. diuus. pro hoc facit. ff. de peri. ⁊ cōmo. rei vend.
l. illud commo. l. iij. in fi. ff. de his quib. vt indig. l. pe. ¶ Econ
tra ꝙ non: qꝛ nō venit in prin. ꝙ est pars potētior. ff. de orig.
iur. l. j. ¶ Item qꝛ qui in vno delinquit in omnibꝰ delinque-
re videt̄: vt extra de here. c. ij. in fin. ¶ Item qꝛ nihil videtur
actū cum quid superest ad agendū. C. ad silla. l. fi. C. de distr.
pigno. l. q̄diu. sed prima opi. videtur verior de rigore iuris.
78 ¶ † Sed quid ordinatū est ꝙ nulla persona ducat bladum
vel vinū vel alias res extra districtū sub pena. x. lib. ⁊ amis-
sionis rerum ⁊ bestie vel nauis vel plaustri cum quibus du-
citur vel portatur. ¶ Quidā inuentus est facere vel ire con-
tra dictū ordinamentū: vnde condēnatus fuit in amissione
rerum dictarū bestie vel nauis vel plaustri: ⁊ in lib. x. s̄m for
mam ordinamenti: querit̄ nunquid valet talis cōdemnatio
q̄tum ad res. ¶ Respondeo nō videtur: qꝛ res caret dolo ⁊
culpa: ⁊ est quid inanimatū, vnde delinquere nō potest: vn-
de non potuit condēnari: vt in auf. de mand. prin. §. oportet.
colla. iij. in auf. vt nulli iudi. §. fi. ¶ Item bestia caret sensu:
vnde non delinquit: si nō delinquit non potest condemnari.
ff. si quad. paupe. fecis. dica. l. j. §. j. ¶ Sed dic talem conde-
mnationem valere per. l. fin. ff. de oper. no. nunc. vbi de hoc.
⁊ l. si aliter. ibi quoniam magis ⁊c. ⁊ ita de cōsuetudine quo
79 tidie obseruat̄. ¶ † Sed quid accusaui. M. de insultu ⁊ per
cussione in me facta cū gladio: deinde probaui tantū ꝙ ma-
nu vacua ⁊ non cū gladio: querit̄ nunquid debet puniri sal-
tem de eo ꝙ probatū est. Respondeo quidam dicunt ꝙ nō
qꝛ non est facta probatio scd̄m formam accuse vt opus est. ff.
vi bo. rap. l. pretor edixit. in prin. ⁊ §. j. ⁊ §. hec autē actio. ibi
docere ⁊c. ff. ad. l. iul. de adul. l. denunciasse. §. super hoc. Et
vide Bar. qui pulchre posuit ꝙ vi aut clam. l. aut. §. si quis.
vnde non potest sequi condēnatio: cum ipsa debeat formari
scd̄m formam accuse, ꝙ esse non potest. extra de accu. c. qua
liter ⁊ quando. ¶ Sed debet sequi absolutio ab obseruatio
ne iudicij ratione inepte probationis ⁊ de nouo poterit ac-
cusari ⁊ inquiri ⁊ puniri. ff. de accusa. l. libellorū. ⁊ extra de
collu. c. j. ⁊ fi. cum simi. Alij dicunt ꝙ potest condēnari de eo
ꝙ probatum est ad hoc ne maleficium sit impunitum. ff. ad
leg. aquil. ita vulneratus. ⁊ ff. de fideiusso. l. si a reo. facit. C. si
80 aduersus rem iudica. l. j. cum ibi not. ¶ † Sed quid ordina-
tum est ꝙ nullus ducat bladum vel vinum extra districtum
sub pena. x. lib. ⁊ amissionis bladi ⁊ vini. ¶ Quidam porta-
uit farinam vel acetum extra districtum cōtra ordinē: que-
ritur nunquid possit ⁊ debeat puniri. ¶ Respon. ꝙ farina
non est bladum: nec acetū est vinum, quia mutata est forma
⁊ natura nec potest ad pristinum statum redire: vt arg. ff. ad
exhiben. l. iulianus. §. sed et si quis. de lega. iij. l. quesitum. §.
illud. ⁊ l. lana. ⁊ statutū debet seruari ꝑut iacet nec ab eius
forma debet recedi. ff. ad municipa. l. constitutionibus. ⁊ de
81 lega. iij. l. non aliter. ¶ † Sed quid ordinatum est ꝙ quicūqꝫ
emeret rem aliquam publice in platea q̄ iuste emerit non te
neatur ad restitutionem rei nisi precio sibi reddito. Et pone
quod quidā forensis probet rem suam esse ⁊ sibi fuisse fura-
tam queritur quid iuris. ¶ Respōdeo ꝙ res debet sibi pre-
cio etiam non reddito restitui. C. de fur. l. in ciuili. nisi consta
ret precium fuisse versum in vtilitatem petentis. Nam tunc
debet illud reddere. ff. de rei ven. l. emptor. ¶ Nec obstat sta
tutum quia non ligat forenses ⁊ non subditos: nec potest re
bus non subditorum lex imponi. C. de sum. tri. ⁊ fid. catho. l.
cunctos populos. ff. de iurisdi. om. iudi. l. fi. cum simi. facit. l.
presens. ff. de acquir. rerum domi. de capti. ⁊ postli. reuer. l. si
compertus. §. ex premissis. ff. de reg. iur. l. quod nostrum est.
82 ¶ † Sed pone ꝙ aliquis fuit inuentus portare bladum vel
vinum vel aliam rem contra deuetum: sed nōdum est extra
cōfines ciuitatis vel castri dicunt custodes ꝙ ipse portabat
cōtra deuetum ⁊ ille negat, queritur quid iuris. ¶ Respō.
dicit Hof. aut iste qui portabat erat ꝓpe cōfines districtus:
nec est ibi aliquis locus suppositus illi ciuitati vel loco ad
quem possit portare: ⁊ tunc presumitur contra deuetū, ⁊ tūc
est puniendus. argu. C. de pen. l. qui sententiam. ibi ⁊ vix ne-
gari sufficiat. arg. ff. de iudi. l. si quis postea. facit. ff. de incen.
rui. naufrag. l. pedius. §. penul. de pen. l. respiciendū. de que-
stio. l. de minore. Alias non punitur nisi probetur. l. sciāt. de
proba. l. qui accusare. C. de eden. de ser. fugi. l. quicunqꝫ. cum
83 simi. ¶ † Sed quid si de licentia rectoris quis portat bladū
vel aliquam rem contra deuetum vel bannum nunquid in-
cidit in penam. ¶ Respon. dicunt quidam quod non. arg.
ff. de acquir. posses. l. iuste. quia pretor facit licitū quod alias
non licet. ff. de iurisdi. om. iudi. l. si quis id quod. ff. quod fal.
tuto. auto. l. j. ⁊ l. nouissime. ¶ Alij contra quia pretoris offi
cium non potest derogare ordinamēto. ff. de fer. l. j. ff. ad mu
nicip. l. ordine. §. j. ¶ Item quia forma statuti seruanda est.
ff. ad municip. l. constitutus. ⁊ hoc videtur verius: qꝛ non li-
cet isti ignorare ordinamentū. arg. C. de legi. l. leges. ¶ Nec
obstat quod dicitur quod iudex facit licitum id quod alias
non licet: qꝛ illud est verum in eo ꝙ non prohibetur expresse
a lege vel ordinamento: si vero prohibetur expresse: non va-
let licentia que conceditur. C. de legi. l. nō dubium. in fi. cum
84 simi. ¶ † Sed quid ordinatum est per legem municipalem
quod villa vel castrum teneatur capere malefactorem com-
mittentem maleficiū in suo territorio sub pena centū lib. po-
ne ꝙ plures fuerunt malefactores ad illud maleficiū vel ho
micidium cōmitten. ⁊ nō fuerunt capti. queritur an debeat
fieri condēnatio. c. lib. solū pro vna pena an pro quolibet ma
a lefactore debeat condēnari in lib. centū. Respō.[a] ⁊ videtur
ꝙ pro quolibet malefactore debeat condēnari in centū lib.
cū tot videant̄ esse maleficia quot sunt persone delinquētes:
vt. ff. de iniur. l. si plures. ad tur. l. senatus. de lib. ho. exhi. l. ij.
de termi. mo. l. ij. C. de ser. fug. l. quicūqꝫ. cū si. ¶ Cōtra videt̄
ꝙ vna sola pena lib. c. cum vnū fuerit maleficium. s. homici
dium: ⁊ vbi est vnum factū non possunt dici plura cū vnitas
non recipiat diuisionem. ¶ Item qꝛ non fuit dictū ꝙ pro
quolibet malefactore puniatur in centū lib. Et ꝙ non fuit
expresse dictū pro omisso haberi debet. ff. de ver. obli. l. quic-
quid. ff. de testa. tut. l. duo sunt Titij. facit. ff. de his qui deie.
vel effu. l. j. §. fin. ⁊ l. seq. ꝙ vi aut clā. l. semper. §. in sepulchro.
¶ Et quod plus si omnes fuerunt capti preter vnū, non mi
nus dicta pena. c. lib. puniet̄: qꝛ non videtur actū si quid re-
stat ad agendū. C. ad silla. l. fi. C. de distra. pig. l. quādiu. ⁊ est
ratio qꝛ in vniuersali si aliquid deest totū deesse videtur: vt
ff. de reb. dub. l. si is qui ducenta. §. vtrum. facit. ff. de verbo.
obli. l. in executio. §. pe. ff. de iniur. l. item plura. §. abduxisse.
cum si. ⁊ hoc verius puto: qꝛ pene sunt molliēde ⁊c. ff. de pe. l.
85 si preses. ⁊ l. interpreta. de preto. stip. l. si vero. ¶ † Sed quid
quidam fuit accusatus vel inquisitus de quodam maleficio
iste comparuit ⁊ dedit fideiussorem de se presentādo vel sol-
uendo condemnationē si qua pro ipso facta fuerit pro ipso
maleficio. Iste malefactor fuit condemnatus ⁊ post condē-
nationem factam fuit citatus de mandato domini potesta
tis quod compareat coram ipso ad soluendum condemna-
tio. iste

a ¶ Respondeo ⁊ videt̄. de hoc vide tu Bar. in. l. si vxo. ff. ad. l. cor. de sica. ⁊ per Bald. in. l. j. C. si plures vna sen. et in. l. j. C. de condic. fur. et Barto. in. l. si cum exhibuisset. §. si plures. ff. de pu.

tio.iste comparuit ꝛ postea recessit,venit potestas ꝛ petit fi-
deiussorem quod soluat condemnationem ipse dicit qꝺ non
tenetur: quia iudex habuit principalē in suā fortiā ꝛ ipsum
dimisit recedere,vnde est liberatus ab ipsa fideiussione:que
ritur quid iuris.Respō.ꝛ videtur fideiussorē fore liberatum
per.l.si.ff.de pact.de solu.l.qui res.§.areā.ff.de bo.pos.l.post
mortem.§.fi.C.de fideiuſ.l.ex persona loca.l.si cum hermes.
ꝛ.l.si cū heredes.cū si.multomagis sunt liberati si principa-
86 lis est in fortiā cōmunis per iura predicta.cum si.¶†Sed
quid aliquis fuit accusatus vel inquisitus ꝛ condemnatus
iste appellauit pendēte appellatione decessit queritur quid
iuris super bonis defuncti.¶Respōdeo ꝛ dico quantū ad
a personalem penā omnia esse extincta[a] propter mortem.C.si
reus vel accu.mor.fue.l.j.sed quātum ad bona debet proce-
di per heredes super causa appellationis ꝛ si per sentētiam
bona fuerint publicata licet sit extincta pena corporalis nō
extinguitur quo ad bona.ff.de interdi.ꝛ releg.l.relegatorū.
§.ad tēpus.ff.de publi.iudi.l.diffinite.¶Si vero in senten-
tia bona forent tacite adempta,vt cōtingeret in deportato:
vt.C.de bo.proscrip.l.deportati.ꝛ tunc extincta causa prin-
cipali,scilicet deportationis extinguitur etiā accessoria,scili
cet causa bonorum:vt.C.si reus vel accu.mor.fue.l.fin.in fi.
87 ¶†Sed quid pone qꝺ per statutum bannitus potest offen
di impune:quidam fuit exbānitus,ipse vel eius procurator
opponit ꝛ dicit bannum esse vel fuisse nullum pendente cau
sa nullitatis:iste est offensus:querit̃ an impune poterit offen
di.¶Respon.aut opponitur per modum appellationis:et
tunc non habetur pro exbannito de iure,quia per appella-
tionē suspenditur bānū.ff.ad turpil.l.j.in fi.ff.nil no.app.pē.
l.j.ff.de pe.l.iiij.ꝛ fi.tunc nō potest offendi impune.¶Si ve-
b ro opponitur directe de nullitate sola[b] ꝛ nō in modum ap-
pellationis:ꝛ tūc pendēte ista causa nullitatis habetur pro
bānito donec super hoc fuerit pronunciatum,vnde interim
videtur posse offendi,arg.ff.de libe.cau.l.iij.§.si seruum.ꝛ est
ratio,quia bannū latum a iudice presumitur rite datū.arg.
ff.de re iudi.l.res iudicata.extra de renū.c.in presentia.cum
88 simili.¶†Sed quid ordinatū est qꝺ si quis amiserit equum
in seruitio communis quod debeat sibi emēdari.¶Pone
quod equus stans in seruitio communis est mangagnatus
ꝛ post multos dies est mortuus,queritur nunquid commu-
ne debeat emendare.Respondeo ꝛ videtur quod non:quia
nō fuit mortuus siue non decessit in seruitio cōmunis.Nam
forma statuti est seruanda.ff.ad munici.l.constitutionibus.
de lega.iij.l.non aliter.de exer.l.j.¶Econtra quod sic:quia
videtur mortuus fuisse tempore quo fuit mangagnatus.ar
gu.ff.ad.l.aquil.l.huic scripture.§.si seruus.ꝛ.l.ita vulnera-
tus.§.j.ꝛ.ff.de dam.infec.l.dāni.§.sabinus.de solu.l.qui res.
§.j.¶Item quia dicitur amissum tunc licet postea amitta-
tur cum mangagnatio fuerit causa quod amitteretur.arg.
ff.de incen.rui.naufr.l.j.§.ex incēdio.ꝛ hoc verius videtur.
89 ¶†Sed pone quod statutum est qꝺ nullus vendat equum
sub certa pena:quidā non vendidit,sed creditori in solutum
dedit,vel donauit:nunquid incidit in penā videtur qꝺ non:
quia statutū dicit solū de venditione:ꝛ statutum seruādum
est,vt sonat.ff.de leg.iij.l.non aliter.ad munici.l.constitutio-
nibus.cum simi.¶Sed contra videtur:quia verbū vendi-
tionis ad alios cōtractus extēditur.ff.qui.mo.pig.vel hyp.
sol.l.sicut.ꝛ appellatione venditionis ꝛ alienationis cōtine-
tur omnis actus transferendi dominium.C.de fun.dota.l.
j.facit.ff.de lega.j.l.senatus.ꝛ hoc quidam approbant verū
90 esse.¶†Sed quid vxor alicuius deliquit propter qꝺ fuit cō
demnata:nunquid maritus suus debet compelli ad soluen
dum condemnationem predictā de dote sibi assignata.Re-
spondeo videtur qꝺ non: quia ipse est dominus rei dotalis
ꝛ non vxor:vt.C.de rei vendi.l.dote.¶Itē quia dos datur
marito vt sustineat onera matrimonij:ꝛ quod in eius fauo-
rem introductum est:nō debet in eius lesionē retorqueri ꝛc.
vt.C.de legi.l.quod fauore.¶Item ob debitum vxoris nō
debet maritus inquietari: vt.C.ne vxor pro mari.l.si.ꝛ.l.ob
maritorum.¶Itē quia pena debet suos tenere autores ꝛc.
C.de pe.l.sancimus.ff.de pe.l.cri.vt qꝛ non potest cōpelli in-
dotatam vxorem habere.ff.ad.l.aqui.l.si dos.facit in auť.de
nup.§.si.coll.iiij.¶Econtra videtur qꝺ sic:qꝛ vir ꝛ vxor de-
bent esse participes in bono ꝛ in malo.ff.solu.matri.l.si cum
dotem.§.si maritus.ꝛ.§.sinautem in seuissimo.ꝛ.C.de crimi.
expil.heredi.l.aduersus.¶Item quia sunt vna caro ꝛ vnū
corpus:ꝛ socij diuine ꝛ humane domus.¶Sed dicūt qui-
dam primam opi.esse veram per iura primo allegata.Fallit
enim in casibus in quibus propter delictū vxoris bona pu-
blicantur qui casus not.ff.solu.matr.l.si maritus.ꝛ.ff.de bo.
91 dam.l.iij.¶†Sed quid est ordinatum quod quicūq: habet
in bonis mille lib.debeat tenere vnum equum pro cōmuni,
quidā computatis dotibus vxoris,bene habet dictā quan-
titatem:aliter non,nunquid debet compelli tenere equū pro
communi.¶Respō.sic videtur:quia sit dominus dotis.C.
de rei ven.l.dote.¶Econtra quod non:vt in.l.lucius.§.idē
videtur.ff.ad municip.C.de dona.l.si constante.quia nō de-
92 bet computari in bonis quod verius est.¶†Sed quid con
cessum est potestati arbitrium super maleficijs inquirendis a
puniendo ꝛ procedendo pro suo arbitrio:quidā captus du-
citur ad potestatem ꝛ dicitur quod est latro vel malefactor:
nūquid poterit istum talem sine alijs indicijs vel probatio-
nibus ponere ad tormenta ꝛ si confessus fuerit maleficiū in
tormentis ipsum punire ꝛ condemnare.¶Respō.videtur
ꝙ sic ex vigore arbitrij sibi concessi:quia talis cōcessio debet
aliquid operari.ff.de lega.j.l.si quando.alias verbis ꝛ non
factis ꝛc.quod esse non debet.quando dies leg.ced.l.ij.cum
c simi.in fi.¶Econtra quod non:[c] quia licet habeat arbitriū
tamen tenetur seruare iura:quia per arbitrium non intelli-
gitur derogatum solennitati legum.C.de inoffi.testamē.l.si
quando.ff.de condic.inde.l.si procura.§.celsus.ff.manda.l.
creditor.§.lucius.ad munici.l.lucius.§.imperator.ergo nō
potest ad tormenta procedere sine indicijs siue probationi-
bus vel presumptionibus:quia arbitrium non supplet defe
ctum iudicij:sed oportet quod precedant indicia vel presum
ptiones ꝛc.vt.l.milites.C.de questio.ꝛ.ff.eo.l.j.¶Item que b
stio facti est in potestate legis nō autem in arbitrio iudicis.
ff.ad turpil.l.j.§.j.ꝛ.ij.ad municip.l.ordine.§.j.¶Nam licet
potestas possit ex arbitrio de iuris solennitate aliquid omit
tere in procedendo vel dilationes abbreuiare:non tamen ex
toto debet subuertere,vel iuris ordinem omittere,vel solen-
nitatem: vt.d.l.si quādo.nec potest etiam rationis modum
excedere:vt.ff.de pen.l.hodie.in fi.de verbo.sign.l.aliud ꝛc.
ꝛ eod.titu.l si qua pena.ibi igitur simul atq; ꝛc.imo semper
in ferenda sententia debet iura seruare:vt in auť.de māda.
princ.§.omnis autem iudex.ꝛ secundum probata ꝛ non ſm
conscientiam iudicare debet:vt.ff.de offi.presid.l.illicitas.§.
veritas.extra de offic.ordi.c.j.vbi de hoc not.veruntamen
cum minoribus probationibus vel indicijs potest probate
procedere vel iudicare vnde si habet vnum testem de verita
te fide dignum, ꝛ vnum indicium cum fama probata saltē
per duos testes tunc si haberet consciētiam de maleficio cō-
misso posset ad condemnationem procedere quod non pos-
set alias si non haberet indicium:quia in criminibus proba
tiones debent esse luce meridiana clariores:vt.l.sciant.C.de
proba.de penis.l.qui sentētiam.¶Item arbitrium datum
reduceū.est ad arbitrium boni viri,id est iudicis.ff.de oper.
liber.l.libertis.de verbo.obli.l.continuus.ꝛ iudex habet iu-
dicare ſm probata,vt dictū est:ꝛ hoc verius videtur,vel re-
fert vtrum dicat ad libitum merum ꝛ purum arbitrium ꝛc.
vel solum ad arbitrium.¶Primo casu nō tenetur seruare
solēnitatem iuris si non vult:sed in secundo casu sic:vt.ff.de
lega.iij.l.fideicōmissa.§.quanꝙ.debet tamen in quolibet ca-
su causa cognita procedere:vt.C.de effra.ꝛ expi.l.j.§.j.ꝛ seq.
93 ¶†Sed quid si post maleficium cōmissum datum est arbi-
trium potestati:nunquid poterit isto vti arbitrio ꝛ secundū c
illud procedere.Respōdeo non:quia non extendit se ad pre
terita:sed ad futura tantum:nisi istud esset forte expresse di-
ctum:vt.C.de legi.l.leges.ꝛ in auť.vt cum de ap.cog.§.j.ex-
tra de consti.c.fi.¶Item quia illud qꝺ conceditur in preiu
dicium alterius lite pendēte nō trahitur ad preterita,vt ha
94 betur in.d.c.fi.¶†Sed quid quidā percussit aliquē,sed nō
mortifere vt medici asserunt quibus est credendum.C.de re
mili.ff.de sta.ho.l.septimo.sed tamē postea occasione vulne-
ris superuenit febris huic vulnerato ex quo mortuus est nū
quid iste percussor est puniendus tanꝙ homicida:an de vul
nere tantū.¶Respō.omissis ambagibus:aut iste percussor
habuit animū occidendi,ꝛ hoc scitur per confessionē suam
sponte factam vel presumitur ex ijs que precesserunt inter
offensum ꝛ offendētem per minas dictas per ipsos vel pro-
pter inimicitias precedentes:vt.ff.de arbitr.l.sed licet.ꝛ.C.si
quis impe.male dixe.l.j.cum simi.ꝛ etiā ex qualitate percus-
sionis rei cū qua percussit vt cum gladio magno ꝛ apto ad
homicidium committendū:ꝛ tūc videtur de homicidio pu-
niendus:vt.ff.de sica.l.j.§.diuus.ff.de pe.l.aut facta.§.euen
tus.C.de sic.l.si is qui cum telo.nam ꝛ qui causam dāni ꝛc.
ff.ad.l.aquil.l.qui occidit.§.in hac.de parrici.l.vtrū.cū simi.
¶Si autem non habuit animum occidendi,quod perpen-
di potest propter amicitiam vel parentelam quam simul ha
bebant offendēs vel offensus vel ob aliam similem causam

a ¶Extincta.intel
lige tu vtrū nisi
essem⁹, in casib⁹
in quibus memo
ria hominis esset
cōdēnāda, iuxta
no.in.§.per con-
trariū.isti.de he-
re.que abinte.fa
cit.l.fi.§.fin.ff.de
bo.eo.ꝛ adde qꝺ
corp⁹ famosi la-
tronis , poterit
puniri ipso mor-
tuo:vt per Imo.
in.l. defuncto.ff.
de pub.iudi.
b ¶Nullitate so-
la.Intellige hoc
verū si cōstat qꝺ
bannitus calum
niose dicit sentē-
tiam nullā: quia
tūc poterit atten
di, vt per Bald.
Ang.Imo.ꝛ do
cto.in.l.qui a la-
tronibus.ff.de te
sta.sec⁹ si de nul-
litate cōstaret,vi
de per Bar.ꝛ cō
muniter doct. in
d.§.si seru⁹.ꝛ ad-
de etiā ꝙ non po
terit offēdi talis
bānit⁹, qui dixit
de nullitate licet
nō cōstaret de iu
stitia vel iniustitia
bāni ita do.Bar
thol.vero.in.d.l.
iij.§.seruus. vbi
plene de materia
ꝛ vide Alexā.in
ꝯsil.lxxvij.in.iij.
vol.inci.visis du
bitationibus.
c ¶Ecōtra ꝙ nō.
Adde gl.singul.
in cle.sepe.in ver.
defensionem. de
verb.sig. Bal.et
Imol. in.l.filius-
famil.ff.de do.p
doc.in.c.j.de con
stitu.ꝛ vltra vide
Alex.in cōsi.lxv.
col.ij.ver.nec pre
textu.in.j.vol.pa
ri. de Neapol.in
trac.sing.ad ver
bum torturaꝫ.§.
an de repetitiōe.
col.iij.ver.an po-
testas. et in.§.an
stetur.col.v.vers.
licet iudex.

vt.C.de sica.l.j.ꝛ argu.C.de epis.ꝛ cle.l.eum qui.de adul.l.si
quis de iniu.l.vestem sordidam vel quia percussit cũ re mo-
dica non apta ad homicidium committendũ:ꝛ tunc de vul
nerato tantum ꝛ non de occiso tenetur cum iniuria cõsistat
in effectu facientis.ff.de iniur.l.illud.de edili.edic.l.j.§.pro-
inde.ibi minusculum,ꝛ quia ex qualitate factorum ꝛ perso-
narum capitur coniectura.ff.de dona.inter vir.ꝛ vxo.l.om
nis hereditas.§.nunq̃.¶ Alij dicunt de homicidio istum
esse puniendum quia occisum dicimus qualitercunq; occi-
sus sit.ff.ad.l.aquil.l.qua actione.§.occisum.ꝛ nihil interest
an quis occidat an mortis causam prebeat ꝛc.ff.de sic.l.ni-
hil.ꝛ de parrici.l.vtrum.cum simi.Sed prima opi.verior vi-
95 detur ꝛ benignior.¶ †Sed quid quidam cõmisit maleficiũ
de quo punitus est pena statuti.¶ Item petitur qd punia-
tur pena legis pro maleficio.¶ Respon.dicunt quidam qd
debet puniri etiam pena legali,quia ius municipale,id est
statutum nõ tollit ius cõmune,nisi expresse dicatur:vt.ff.de
act.ꝛ oblig.l.quoties.de libe.ho.exhi.l.iij.in princi.¶ Item
quia causa pecuniaria non tollit corporalem.ff.vi bo.rap.l.
ij.§.j.C.de sepul.vio.l.qui sepulchrum.cum simi.¶ Alij con
tradicũt his rationibus:quia si per statutum imponitur pe
na pecuniaria videtur prohibere corporalem:vt.ff.de iudi.
l.cum pretor.¶ Item quia pro eodem maleficio non potest
duplex pena imponi:vt.C.de pen.l.omnis.nec debet sepius
de delicto eiusdem queri:vt.l.licet.ff.nau.caupo.stab.nec le-
gibus duab[9] debet quis puniri.ff.de accu.l.senatus.ꝛ hoc
96 verius s̃m Iac.de are.ꝛ Dy.¶ †Sed quid statutum dicit
quod si aliquis fecerit tale maleficium puniatur in.x.lib.cõ-
tingit quod femina cõmittit ꝛ delinquit nunquid debet pu
niri simili pena:ita quod appellatione si quis comprehẽda-
tur si qua:ꝛ sic masculinum cõcipiat femininum.¶ Respõ.
dicunt quidam quod non licet puniatur mulier iure cõmu-
ni non secundũ statutum,quia licet statutum recipiat inter-
pretationem,id est declarationem a iure cõmuni.ff.de mu.
ꝛ one.l.vt gradatim.§.sed si lege.non tamen recipit extẽsio-
nem,quia eius statuti est forma seruanda.ff.ad munici.l.cõ-
stitutionibus.ꝛ a verbis non est receden.ff.de lega.iij.l.non
aliter.ꝛ hoc etiam aperte apparet in simili.¶ Stipulatio
enim que est stricti iuris non recipit extensionem,imo illud
qd non palam exprimitur pro omisso habetur:vt.ff.de verb.
oblig.l.quicquid.cum igitur extendere genus masculinum
ad genus femininum esset prorogare:vt dictum est genus
masculinum ad genus femininum ꝛ verbum prolatũ a sta-
tuto sit stricti iuris non debet extẽdi ad femininum,ꝛ sic fe-
mina non pena statuti,sed legali est punienda:ꝛ in hac opi.
est Dy.vt ipse plene not.ff.de verb.sig.l.j.¶ Alij dicunt qd
quando verbum masculinum profertur a lege siue statuto[a]
quod est lex:vt.l.omnes populi.ff.de iusti.ꝛ iur.siue de fauo-
re siue de odio.semper masculinũ comprehẽdit femininum
dũmodo q; dicitur de masculino conueniat feminino,vt in
casu isto.¶ Item qd appellatione si quis cõtineatur si qua
probatur.ff.de verb.sig.l.j.ꝛ.l.in testamẽto.ff.de compen.l.
j.§.fi.ff.de nego.gest.l.j.§.j.C.vnde vi.l.si quis in tantũ.C.de
ser.fugi.l.quicunq;.cum simi.vnde Cy.ibi plane ponit hãc
materiam dicit eadẽ pena debet puniri femina qua mascu-
lus si deliquit,quia hoc ita congruit femine sicut masculo,
cũ ita possit delinquere femina sicut masculus ꝛ hoc verius
puto.Ad id qd dicitur de statuto qd verbum a statuto pro-
latum non recipiat extensionem videtur contra,scilicet qd
extensionem recipiat:nam quod verbum vẽditionis etiam
ad alios contractus extenditur.ff.quib.mod.pig.vel hypo.
sol.l.sicut.§.venditionis.not.extra de postu.c.ij.in vlti.glos.
97 ¶ †Sed quid ordinatũ est quod si quis percusserit aliquẽ
puniatur in.x.lib.ꝛ per aliud ordinatum est ꝛ prouisum qd
si de nocte percusserit duplicetur pena:ꝛ per aliud qd si fue
rit commissum in ecclesia vel in palatio maiori pena dupli-
cetur.¶ Pone q; aliquis percussit de nocte ꝛ in ecclesia vel
in palatio nunquid punietur pena omniũ statutorũ.¶ Re-
spon.sic[b] videtur cum plura sint delicta,vnum ratione loci:
quia in ecclesia,aliud ratione temporis:quia de nocte nã lo
cus aggrauat delictũ.C.de his qui ad eccle.confug.l.denũ-
ciamus.C.de epis.ꝛ cle.l.si quis in hoc genus.ꝛ maxime au-
getur pena delicti:vt.ff.de pe.l.aut facta.§.locus.ꝛ instit.de
iniur.§.atrox.ibi vel ex loco ꝛc.C.de incest.nup.l.cum ancil-
la.§.pe.ꝛ fi.Item tempus magis aggrauat vt est videre de
fure nocturno.ff.de sic.l.si furem.de pe.l.aut facta.§.pe.ꝛ fi.
C.de adul.l.gracchus.ꝛ pena vnius non minuit penã alte-
rius.ff.de priua.delic.l.nunq̃ plura.de adulte.l.si adulteriũ
cũ incestu.Nã delictũ aggrauat̃.vij.de causis.vc; qualitate
ꝛ quantitate,loco,tẽpore,causa ꝛc.vt.ff.de pe.l.aut facta.in
prin.ꝛ.§.sed hoc.ꝛ.§.seq.ꝛ per totam.l.ꝛ ita de facto vidi ob
98 seruari ꝛ cõdemnari per assessores locorum.¶ †Sed quid,
quidam fuit accusatus vel inquisitus pro aliquo maleficio
ꝛ citatus cõparuit ꝛ satisdedit sed iudex ipsum nõ examina
uit:ꝛ recesserat ita qd non respõdit accuse vel inquisi.post-
ea vult iudex istum tanq̃ contumacem punire ꝛ condemna
re:nunquid potest.Respon.videt̃ qd sic arg.C.de asses.l.con
siliarios.ꝛ in aut.qua in prouincia.C.vbi de crimi.¶ Econ
tra q; non q2 cõparuit ꝛ satisdedit:vnde nõ potest dici con-
tumax ꝛ sufficit semel cõparuisse.ff.de succes.edic.l.j.§.qui se
mel.arg.ff.quib.mod.pign.vel hypo.sol.l.pe.§.deinde ꝛc.ff.
de pac.l.si.ad fin.nec debet pro eodem facto plus cõparere:
arg.de iur.delib.l.si.de pe.l.omnes.ꝛ hoc verius videt̃.Sed
bene potest iudex facere vt coram ipso cõpareat sub certa pe
na:q; si non fecerit poterit ipsum mulctare:vt.ff.si quis ius
dicẽ.non obtem.l.j.Item poterit bona ipsius annotare:ꝛ si
venerit intra annũ audiet̃:al's secus:vt.ff.de requi.reis.l.an
nus.cum si.vel forte poterit nouam inquisitionẽ formare de
ipso maleficio si est maleficiũ reiterabile,ꝛ de nouo citare:ꝛ
si nõ cõparuit ipsum tanq̃ contumacẽ punire p̃ iura superi[9]
99 alle.cum si.¶ †Sed quid.Aliquis cõmisit maleficium sed
non dolo:q2 tunc puniretur.l.cor.de sica.ad mortẽ.ff.de sica.
l.in lege.ꝛ no.s̃.de homi.sed culpa vel negligentia:nunquid
iste punitur de homicidio.Respõdeo nõ ad mortẽ vt dictũ
est:sed punit̃ aliqua pena prout iudici videbit̃ inspecta qua-
litate ꝛ conditione personarũ ꝛ culpe:vt.ff.de sica.l.j.§.sed si
claua.ꝛ.l.iij.§.sed alio.ꝛ est ratio q2 aliter punitur delictũ do
lose cõmissum:ꝛ aliter si cõmittatur culpa vel negligẽtia:vt
ff.de admini st.rerum ad ci.perti.l.imperator.§.rescripserũt.
100 ꝛ.l.magistratus.ff.de cust.reo.l.milites.cum si.¶ †Sed po
ne qd quis habet in domo homicidam:ꝛ nõ vult ipsum da-
re iudici vel eius familie:nunquid ex hoc puniri potest.Re-
spõdeo sic,pena extraordinaria prout iudici videbit̃,vel pe-
na pecuniaria:vt.ff.de seruis fugi.l.j.de pe.l.hodie.de extra
ordi.cri.l.j.de his qui latro.occul.l.j.cum si.ꝛ quandoq; pe-
101 na corporali punitur:vt.ff.ad silla.l.iij.§.si q̃q̃.¶ †Sed qd
quidã grauiter vulneratus est:ꝛ ipse ordinauit cum propin
quis suis qd ipsum dicerẽt mortuũ fore ex dicto vulnere ad
hoc vt ille qui eum vulnerauit occidatur:ꝛ sic de facto con-
tingit questio:p̃pter qd ille qui vulnerauit decapitatus fuit.
Postea ille vulneratus conualuit ꝛ liberatus est a vulnere
ꝛ percussione:ꝛ pater decapitari petijt qd iste vulneratus ꝛ
liberatus decapitaretur tanq̃ homicida:q2 dolose ordina-
uerat predicta ad hoc vt filius decapitaret̃:querit̃ qd iuris.
¶ Respondeo iste ꝛ alij sui propinqui qui predicta ordina-
uerunt ꝛ tractauerũt sunt tanq̃ homicide puniẽdi:q2 tracta
runt mortẽ illius decapitati indebite:iniuste:ꝛ dolose:nam
nihil interest ꝛc.vt.ff.de sic.l.nihil.de parri.l.vtrũ.ꝛ qui cau-
sam damni dat ꝛc.ff.ad.l.aquil.l.qui occiderit.Item q2 fece
runt conspirationẽ aduersus innocentẽ dolose:vnde decapi
tatus est:ꝛ sic.l.cor.de sica.veniunt puniẽdi.ff.de sica.l.j.cir-
102 ca princ.ꝛ si.cum simi.¶ †Sed quid.M.me percussit cum
gladio:ꝛ dum fugerem ipsum gladiũ proieci contra ipsum
volendo eum percutere:cõtingit qd non ipsum sed aliũ per-
cussi:accusatus ab illo quem percussi:probo contra aliũ quẽ
fugabam ꝛ qui me percusserat ꝛc.¶ Nunquid sum punien
dus.Respondeo nõ.l.cor.de sica.q2 nõ habui animũ offen-
dendi ipsum quẽ offendi:nec interfuit dolus quẽ necesse est
interuenire:vt.ff.de sica.l.in lege.ꝛ.l.diuus.¶ Item q2 po-
tius facto ꝛ casu videtur factũ q̃ dolo:vt.ff.de pe.l.respicien
dum.§.pe.vnde nõ teneor:q2 casus excusat:vt.ff.de sica.l.cũ
simi.¶ Et idem potest dici si volebam percutere canem vel
auem pretereuntẽ percussi,q2 nõ teneor:q2 videt̃ potius ca-
sus q̃ dolus ꝛc.sed si fui in aliqua culpa proijciendo gladiũ
potest dici qd teneor actione iniuriarũ:vt.ff.de iniur.l.eum
qui.§.si iniuria.ꝛ aquilia ad damnũ:vt.ff.ad.l.aquil.l.scien-
tiam.§.sed si.Et idẽ potest dici qd si me defendo ab vno qui
me volebat offendere non ipsum sed aliũ percussi qd nõ te-
neor:nisi forte aquil.ad damnũ:vt dictũ est,ꝛ facit.ff.de iust.
103 ꝛ iure.l.vt vim.¶ †Sed pone q2 M.non cõmisit maleficiũ
sed cõmitti fecit:ꝛ de hoc est accusatus:nunquid puniẽdus
est.Respondeo sic,nam qui mandat fieri facere videtur.ff.
de sica.l.diuus.§.senatus.arg.ff.de solu.l.qui mandat.ff.de
parrici.l.vtrum.Item qui per alium facit ꝛc.ff.de iniur.l.itẽ
apud labeonẽ.§.fecisse.ꝛ nõ solum ille qui mandat fieri:sed
ꝛ ille qui facit est puniendus.C.de ac.l.non ideo.ff.ad silla.l.
104 ꝛ si certus sit percussor ꝛc.cum simi.¶ †Sed pone q; qui-
dam fuit accusatus q; dolose dedit auxilium opem ꝛ fauo-
rem ad cõmittendum maleficium ꝛ probatum est:nunquid
de homicidio est puniendus.Respondeo s̃m Dy.[a] ꝛ quos-
dam

a ¶ Siue statuto. Adde qd ista est vera:ꝛ vide bar. in.l.iura.ff.de legi.Ymol.i.l.si ita scriptũ.ff.de lib. et posth.Pet.de anch.in cõsi.cix. inci.superstite.et Alexã.in cõsi.cx. incip.circa dubitationes.col.iiij. in.ij.vol.ꝛ in consi.lxxx.col.iij.ver.sed p̃missis.in.j. volu.ꝛ in consil. xxiiij.col.ij.i prin. ꝛ col.iiij.ver.nec obst.in.ij.vol.

b ¶ Respon.sic.vide tu per Bar.ꝛ lati[9] in.l.sanctio legũ.ff.de pe.ꝛ latissime per Are. in trac.malefi.in ver.in platea cõmunis.col.pe.§. ꝛ aduertendum.

c ¶ Secũdũ Dy. adde tu q; Bar. in.l.is qui opẽ.ff. de fur.tenet contra Dy.de quo vide per doct.in l.j.C.de nisi agg. nõ rumpẽ.ꝛ in.l. pe.C.de rap.vir. p̃ Ange.areti.in tracta.malefi.in verbo,dicto maleficio semp̃ asti-tit.col.iij.versi.q̃ro primo plene p̃ Feli.in.c.j.de offic.delega.

dam alios qui de facto cōsuluere: vt in scriptis inueni qđ ta-
lis de homicidio non debet puniri nisi appareat qđ iste qui
dedit auxiliū prestitit causam mortis cooperando manibus
suis. nā tunc bene tenet̄ de homicidio: qꝛ nō interest ⁊c. vt. ff.
de sica. l. nihil. et ita fuit consultū ijs rationibus. primo qꝛ nō
reperit̄. l. cautum qđ iste debeat puniri. vnde pro omisso ha-
beri debet. ff. de verb. oblig. l. quicquid. ¶ Item ille qui dat
auxilium non tm̄ deliquit tm̄ quantum homicida qui pro oi-
bus puniet̄: vt. C. ad. l. iul. de vi pu. l. quoniā ibi in eum ⁊c. ff. si
qua. pau. fe. dic. l. j. §. cum arietes. cū similibus. ¶ Item alia
ratione qꝛ lex vult ꝙ in rixa cōtemplet̄ ictus cuiuslibet delin
quētis: vt ille cuius ictu mortuus est solus de homicidio pu-
niat̄, nō aūt alius. l. si in rixa. ff. ad. l. cor. de sic. ¶ Itē qui dat
opem non tenet̄ nisi opere ⁊ crimine consummato. ff. de ver.
sig. l. sepe. in fi. facit extra de homici. c. sicut dignū. ¶ Item
qui dat opem ad furtum cōmittendū non tenet̄ de furto ma
nifesto. arg. ff. de fur. l. is qui opem. ¶ Item qui dat auxiliū
ad raptum virginis nō in tm̄ punitur sicut raptor. C. de epi.
et cle. l. raptores. §. fi. In ceteris aūt ⁊c. ꝑ q̄ iura ꝯstat esse dif-
ferentiam inter facientem ⁊ dantem opē: vt ita nō puniatur
ille qui dat opē sicut ille qui facit: facit. ff. de iniur. l. itē apud
labeonem. §. si curauerit. de fur. l. si quis vxo. §. neqꝫ verbo. ⁊
§. si quis. de manu. ff. de seruo cor. l. in hoc iudicio. §. j. vñ qui
dat opem debet pecuniariter puniri: ⁊ nō corporaliter arbi-
trio iudicis inspecta qualitate et facultate istius: vt. ff. de ex-
traor. cri. l. j. de offi. presi. l. illicitas. §. fi. de pe. l. milites ⁊. l. ho-
die cū simi. ¶ Et si pena esset pecuniaria pro homicidio vel
alio delicto ꝙ puniat̄ iste talis solum in dimidia pena vel mi
nori: vt dictū est iudicis arbitrio ⁊ non vltra. ⁊ ita de facto vi
di ⁊ audiui pluries condemnari ⁊ obseruari per rectores lo-
corum. ¶ Sed contra eos faciunt multa iura. ff. de adimen.
leg. l. is cuius. insti. de ob. que ex delic. nas. §. at cū et seq. et. C.
105 de epi. ⁊ cle. l. si quenq̄ in fi. cū similibus. ¶ † Sed quid, qui-
dam cōmisit maleficium: dū vellet accusari de isto maleficio,
venit quidam ⁊ posuit se in medio ⁊ procurauit ita quod iste
qui deliquit dedit certam quantitatem illi offenso qui vole-
bat eum accusare ⁊ sic non accusauit. nunquid iste mediator
est puniendus. Rñdeo sic videtur eadē pena qua debuit iste
puniri: vt. ff. de adul. l. is cuius ope. in prin. nisi forte esset ta-
le crimē de quo posset trāsigi. C. de trans. l. trāsigere. ¶ Sed
iste qui dedit pecuniam videt̄ puniendus: qꝛ paciscendo vr̄
ꝯfiteri đ crimine. ff. de infa. l. qm̄. ff. de iure fis. l. imperator se-
uerus. ⁊. l. cuius. ¶ Sed pro ipso facit ꝙ non puniat̄: qꝛ lici-
tum est redimere se quocūqꝫ modo potest. ff. de bo. eo. q mor.
sibi consci. l. ꝙ verum est in criminibus que penā sanguinis
ingerūt: vt. d. l. transigere. ⁊. ff. de pe. l. fi. in alijs aūt crimini-
bus secus. ¶ Sed si repert⁹ fuerit innocens qui dedit pecu-
niam non videtur puniendus: et ille qui accepit debebit re-
106 stituere ⁊c. vt. C. de adul. l. serui. ⁊. d. l. si vero. ¶ † Sed quid
si iste mediator est affinis vel cōiunctus illi pro quo taliter ꝓ-
curauit. ¶ Respondeo ꝙ minori pena est puniend⁹. ar. ff. de
107 recepta. l. ij. cū alijs ibi no. ¶ † Sed pone ꝙ vniuersitas ali-
cuius castri vel ville cāpana pulsata et turba coadunata cū
vexillis ⁊ armis cōmisit incendiū, vel homicidium, vel aliud
delictum ex quo priuata persona condēnaretur ad mortē cū
talis vniuersitas possit delinquere. ff. de dolo. l. ex dolo. §. si-
cut. ꝙ me. causa. l. metum. §. aīaduerten̄. cū similib⁹. queritur
a quid iuris. ¶ Respondeo dicūt quidā oēs de vniuersitate [a]
condemnandos ⁊ ad mortem puniendos per iura predicta:
vt. ff. ad. l. aquil. l. Item mela. §. si plures. de pe. l. aut facta. de
sica. l. diuus. C. e. l. is qui cū telo. cū simi. Alij dicunt qđ debet
puniri villa vel castrum iudicis arbitrio. ff. de pen. l. hodie.
de extraordi. cri. l. j. d. Guid. de suza. ⁊ Vber. de bobio. dicūt
ꝙ castrū vel villa debet destrui sicut fuit chartago: vt. ff. qui-
bus modis vsusfructus amit. l. si vsusfructus in fi. de colleg.
illici. l. collegia cū simi. ¶ Alij dicunt ꝙ solum illi qui delin-
quūt, et illi qui regūt vniuersitatem castri vel ville: vt sunt re-
ctores consiliarij et similes. et etiam illi qui induxerūt ad de-
linquen̄. sunt puniendi: vt ar. C. vnde vi. l. meminerint. in. fin.
ff. de dolo. l. si ex dolo. in prin. C. de vi pu. l. qm̄ ibi visum est ⁊c.
ff. qđ vi aut clam. l. si tibi de seruo cor. l. in hoc iudicio. §. si. et
est ratio qꝛ oēs de vniuersitate non delinquūt nec sciunt nec
consentiūt ⁊ pena debet suos tenere autores. C. de pe. l. sanci
mus. ¶ Si eñ oēs punirent̄ iam infantes ⁊ furiosi puniren-
tur qđ esse non debet. ff. de sica. l. infans. Item vxor ob culpā
mariti qđ esse nō debet: vt. C. ne vx. pro marito. l. ob maritor̄.
¶ Item filius ob culpam patris ꝙ esse nō debet: vt. C. ne fi-
lius pro patre. l. j. ⁊ fi. ff. de pe. l. crimen. ¶ Item alteri per al-
terum non debet iniqua cōditio inferri. ff. de regu. iur. l. non
debet cū simi. Et hoc magis placet in qua opi. est. d. Inno.
⁊ ipse no. extra de simo. c. dilect⁹. ij. de sen. excō. c. graue. Sed
108 Ber. videtur dicere cōtra super. d. c. dilec. ¶ † Sed querit̄
nunquid vniuersitas poterit facere syndicū ad defenden. in
tali casu. Rñ. sic videt̄. vt. C. de re mili. l. tam collectores. §. ac
vniuersitas. lib. xj. ⁊. ff. qđ cuiusqꝫ vni. l. Item eorū. §. si decu-
riones. ⁊. l. sicut. §. si quid cum similibus ⁊ de hoc no. s̄. de ꝓ-
109 cur. ⁊ defen. §. sed nunquid vniuersitas. ¶ † Sed quid. M.
accusauit te ꝙ ipsum percussisti in facie vel alibi cum sangui
nis effusione et noctis tpe cū vno cultello, vel ense tu negasti
et ipse probauit per testes qđ ipsum percussisti de die ⁊ nō de
nocte, vel sine sanguinis effusiōe, vel manu vacua, vł pugno
vel sine gladio. nunquid es tu in casu cōdēnationis. ¶ Rñ.
non, sed in casu absolutionis ꝑpter ineptam ꝓbationem ab
obseruatio. iudicij: vt. ff. si men. fal. mo. dix. l. j. § j. ⁊ est ratio: qꝛ
sententia debet formari ꝑm formā accuse. vt extra de accu. c.
qualiter. §. ad corrigendū de simo. c. lꝫ hely. ff. cōi di. l. vt fun-
dus. ⁊ idem pōt dici si dicat̄ in accusa qđ percussio facta fue
rit in vno loco: ⁊ ꝓbatur in alio. vnde cum possit formari sen
tentia secundum formā accuse debet sequi absolutio saltē ab
obseruatiōe iudicij, sed de nouo poterit accusari: vt. ff. de ac
cus. l. libellor̄. ⁊ de edil. edic. l. bouē. et poterit iudex ex officio [a]
suo inquirere. vt extra de collu. c. ij. et fi. ⁊ in auf. de collatori-
bus colla. ix. et de hoc etiā alias dixi sepius supra. §. iubem⁹.
110 de officio presidis. l. cōgruit cum si. ¶ † Sed quid dedi M.
certam denariorum quantitatē: vt occideret. P. et accusat⁹
sum de hoc, ⁊ probatum est nūquid sum. de homicidio dam
nādus. Rñ. et videtur ꝙ sic: qꝛ voluntas pro facto habet̄: vt
b ff. de sica. l. diuus. ¶ Sed dic [b] aut ille peruenit ad actum et
occidit, vel percussit, vel vulnerauit animo occidendi ⁊ cū re
apta ad hoc ⁊ sum puniēdus per. d. l. diuus cū similib⁹. et. C.
e. l. is qui cum telo: qꝛ qui mandat facere videt̄. ff. de solu. l. q
mandat. et qui per aliū facit ⁊c. C. de accus. l. nō ideo minus.
¶ Si aūt non peruenit ad actum tunc secus: qꝛ maleficium
non fuit subsecutum: vt. ff. qđ quisqꝫ iur. l. j. in fin. de iniur. l.
111 Item apud labeonem. §. si ꝓcurauerit. ¶ † Sed nūquid po
tero repetere pecuniam quam dedi. ¶ Respō. non videt̄ qꝛ
in pari causa melior est ꝯditio possidentis: vt. C. de condi. ob
tur. cau. l. ij. Sed fiscus qui est vitiorū successor. ff. de iur. fi. l.
112 lucius. ¶ † Sed quis grauius peccat, an ille qui mādat fie-
ri maleficium, an ille qui fecit. ¶ Rñ. ille qui mandat in se et
in aliū peccat, vnde grauius puniēdus est. ff. de infa. l. athle-
tas. §. pompo. not. ⁊ in auf. vt iudi. sine quoquo suffra. §. eos.
colla. ij. ¶ Item qꝛ plus delinquit qui clam facit quā qui pa
113 lam ⁊ ideo grauius punitur: vt. ff. de nup. l. si. ¶ † Sed quid.
M. accusatus est de homicidio, vel adulterio ⁊ cautum est. l. [b]
municipali qđ accusatus si fuerit contumax ⁊ non cōparue-
rit ad se defenden̄. qđ habeatur pro conuicto ⁊ confesso. ⁊ qđ
fuerit contumax ⁊ cōdemnatus qđ debeat decapitari nulla
eius defensione audita. si quo tēpore in fortiam cōis perue-
nerit ⁊ sic dictus accusatus fuit per suā cōtumaciam condē
natus cōtingit ꝙ postea venit in fortiam cōmunis. potestas
vult eum facere decapitari ipse petit dilationem sibi dari ad
suā defensionem faciendam. queritur, an sit danda, vel non.
¶ Rñ. ⁊ videtur ꝙ non sit danda per formam statuti et sen-
tentie late. nam statutum est seruandum. ff. ad municip. l. cō-
stitutionibus. de leg. iij. l. non aliter quāuis sit durum. ff. qui
et a qui. l. ꝓspex. Itē res iudicata presumitur rite lata. extra
de renunciatio. capi. in presentia. ff. de re iudi. l. res iudicata.
¶ Econtra ꝙ debeat dari dilatio. ⁊ qđ sit audiendus: qꝛ ta-
lis et tanta sentētia non potuit ferri in absentē. ff. de pe. l. ab-
sentē. Itē qꝛ defensio nō est deneganda sed qñcunqꝫ petente
reo cōcedenda. ff. de questi. l. vnius facinoris. §. pe. C. de iure
fi. l. defensionis facultas. imo est augmētanda. C. de hereti. l.
qm̄. in fi. ¶ Item qꝛ si confessus fuisset homicidiū vel delictū
et postea vellet ꝓbare contrariū. est audiēdus. ff. ad. l. aquil. l.
inde neratius. §. si. multo magis hoc casu. ¶ Itē qꝛ tale sta-
tutum est iniquum ⁊ contra ius naturale ⁊ ideo non seruan-
dum: vt. C. si contra ius, vel vtili. pub. l. si. cum simi. ¶ Itē et
mala consuetudo non est cōsuetudo: et ideo nō seruanda: vt
in auf. vt nulli iudi. §. si. colla. viij. ⁊. ff. de legi. l. ꝙ cōtra ratio-
nem: ⁊ ita fuit determinatū per domi. Iaco. de are. quod iste
audiretur ad eius defensionem non obstante statuto de con
114 demnatione facta. ¶ † Sed quid aliquis fuit accusatus de
maleficio aliquo, ipse comparuit ⁊ negauit. probatur malefi
cium contra eum quod iste cōmisit. iste dicit qđ commisit ad
suam defensionem faciendam, vel ꝙ ille offensus potuit im-
pune offendi. vnde petit dilationem sibi dari ad defensionē
faciendam nunquid debet sibi dari. ¶ Rñ. videtur ꝙ nō ra
tione sui mendacij qꝛ negauit ⁊ modo vult ꝓbare ⁊ rōne mē
dacij quis repellitur. C. de nup. auf. contra negantē. ff. de rei

a ¶ De vniuersitate. adde Bart. in l. aut facta. §. si. ff. de pe. quem vide qui sequit̄ Pe. in c. graues. extra đ sen. ex. ꝙ vniuersitas nō possit puniri corporaliter Ang. i ꝯsi. clxiij. ⁊ Sal. in. l. j. col. pe. C. de seditio. adđ tm̄ qđ ob magnitudinē delicti totus populus punit̄: vt doc. in. c. dilecti. ij. de simo. et ibi ꝑ te. vid Felin. vbi pōit multos casus vbi ꝑpter attrocitatem delicti ciuitas destrui potest.

b ¶ Sed dic. vide per te Bart. in. l. nō solū. §. si mandato. ff. de iniur. aliter distiguentē quē vident̄ seq doc. maxime Sali. in. l. non ideo minus. ver. q̄ro. tertio. C. de accu. Et adde qđ vbicūqꝫ mādatū hr̄ pro perfecto in se tūc tale mandatum punit̄ pena ordinaria ac si delictū principale fuisset commissum ꝑ text. in ca. ꝓ humani de homici. lib. vj. et in quantum hic dicit qđ mādās delicto sequuto nō punitur intellige pena ordinaria: vt per Bar. in. d. §. si mandato. et Ang. in ꝯsi. xiiij. incipi. nos carolus. et adđ Alex. in cōsil. lxv. in. iiij. volu. vbi statutū loquēs de homicidio non habet locū in mādante.

ven.l.fi. ¶ Alij dicunt ꝯ̄ ꝙ debet audiri.ff.ad.l.aquil.l.inde
neratius.§.fi.insti.de noxa.§.neqȝ. Item qꝛ defensio nulli est
denegāda.C.de iure fi.l.defensionis.imo qn̄cunqȝ reo peten
te cōcedenda est.ff.de questio.l.vnꝰ facinoris.§.cogniturū.
et hoc verius ſm quosdā. ¶ Sed si dixisset nego me culpa-
bilem de ijs de quibus accusatus sum,vel nego me fecisse ea
de quibꝰ accusatus sum.sed si apparet me fecisse.dico me fe-
cisse ad meam defensionē,vel qđ facere potui:qꝛ exbannitus
erat,vel quid simile dico ꝙ tunc dꝫ indistincte audiri:et hoc
cōiter dicunt doc. qꝛ talis r̄nsio pōt fieri sub condi.tali.C.de
excep.l.si quidem.ff.de noui ope.nun.l.de pupillo.§.si quis
ipsi.ꝛ qꝛ defensio est cōcedenda qn̄cunqȝ reo petēte: vt dictū
est facit.C.de hereti.l.qm̄.in fi. Itē no.ꝙ notarius nō debet
scribere talis examinatꝰ negauit oīa vera esse que in accusa
continenť:ita ꝙ si non probetur qđ potestas sit potestas, vel
ꝙ iudex sit iudex vel officialis, vel saltē sit in possessione offi-
cij non valet ꝓcessus de iuris subtilitate. ¶ Sed debet scribi
sic.vꝫ negat ea.de quibus accusatus est,vel sic negat se esse
culpabilē de ijs.de quibꝰ accusatus est, vel inquisitus. ratio
qꝛ qui oīa negat nihil excipit ꝛc. ¶ Unde si nego te procura.
oportet te probare de mandato:alias nō audiris.C.de ꝓcu.
l.ij.qꝛ primo de personis constare debet.ff.de iure codicil.l.
qdā referunt.sic ꝛ in casu isto qn̄ negat oīa vera esse ꝛc.vnde
oportet ꝙ fiat fides de persona potestatis,vel iudicis coram
quo accusa fuit porrecta. vnde accusator debet ꝓbare cū in
accusa dicať ipsum esse potestatē vel iudicem. nam ei qui di-
cit non qui negat incumbit onus ꝓbandi.ff.de ꝓba.l.ei qui.
ff.de publi.l.quicūqȝ.ff.de rebus eoꝝ.l.qui neqȝ. ¶ Itē si di-
cas te filium talis et ego nego oportet te probare filiationē,
vel saltem ꝙ tu es in possessione filiationis alias non es au-
diendus.extra qui fi.sint legi.c.trāsmisse.ff.de ꝓba.l.j.et.ij.sic
115 ergo ꝛ in casu isto:vt dictū est. ¶ †Sed quid accusatus fuit
M.de aliquo maleficio:ꝛ qꝛ nō repertus culpabilis fuit per
sententiā absolutus:modo venit quidā et vult eum accusare
de eodē delicto. ¶ R̄n.non pōt nisi doceat de preuaricatio-
ne primi accusatoris ꝛ de collusione:et se ignorasse primā accu-
sam fuisse ab alio institutam:vt no.extra de accus.c.de his.ꝛ
C.de accus.l.qui de crimine,ꝛ est ratio:qꝛ nō debet sepius de
delicto eiusdem queri.ff.nau.cau.stab.l.sed si.§.fi. Itē qꝛ ob.
rei iudi.exceptio.ff.de re iudi.per totū nisi agať de re familia
116 ri ꝛc.C.qn̄ ciuilis actio pre.cri.l.fi.§.fi. ¶ †Sed quid.M.fuit
accusatus de aliquo maleficio ꝛ requisitus ꝛ citatus non cō
paruit vnde per suā contumaciam fuit condēnatus et exbā-
nitus sed iterum ipse delinquit.nūquid puniendus est iterū.
¶ R̄n.non videť.ff.de adul.l.si adulteriū:qꝛ non debet addi
afflictio afflicto.ff.de offi.presi.l.diuus. ¶ Sed dico ꝯ̄ qđ ad
multiplicationem delictorū sequitur multiplicatio penarū.
ff.de pe.l.aut facta ꝛ.l.relegati.ꝛ.C.de epis.aud.l.iij.in fin.de
seruis fug.l.quicūqȝ.et vt.j.certum tempus cri.qđ termi.l.ij.
ff.de priua.delic.l.nōnunꝙ̄ de termi.mo.l.ij.de lib.ho.exhi.l.
117 iij.§.si quis dolo. ¶ †Sed quid accusatꝰ fuit.M.qđ vulne-
rauit titium:ꝛ ipse titius dixit in presentia iudicis vel testium
ꝙ.M.non fuit ille qui vulnerauit eum.queriť nūquid possit
amodo ꝓcedi ꝯ̄ eum. R̄n.ꝙ nō ſm Guil.de cu.sed hoc verū
puto ad petitionē vulnerati. ¶ Sed qꝛ reipublice interest ne
maleficia sint impunita:vt.l.ita vulneratus.puto qđ procedi
possit per iudicē per inquisitionē qꝛ crimina vndecunqȝ cla-
ruerunt sunt puniēda.vt.xxiij.q.iiij.ecce.extra de collu.c.cri
mina.ff.de publica.l.licitatio.§.quod illicite cum similibus.
¶ Quia ex iniuria alicui facta due nascunť actiones.vna q̄
datur iniuriato. ¶ Alia que datur reipublice cuiꝰ interest
ne maleficia cōmittantur.ff.de publica.d.l.licitatio.§.qđ illi-
cite.sed ipse vulneratus bene nō poterit agere, qꝛ iniuria nō
fit volenti.ꝛ sic intelligunť iura primo alleg. sed per hoc non
tollitur iniuria facta reipublice:vt.d.l.licitatio.§.qđ illicite.
ff.de fica.l.iij.et.ff.de vi pu.l.qui cetu.§.fi. Itē qꝛ ius publicū
nō tollitur pacto priuatorum.ff.de pact.l.ius publicū.vnde
per cōe potest procedi non obstante pacto per iura predicta.
118 ¶ †Sed quid si offendo aliquē quē non cognosco. R̄n.sum
puniendus.ff.de iniu.l.eū qui.§.si iniurie ꝛ.§.se.de seruo cor.
119 l.j.ꝛ fi. ¶ †Sed qđ.M.fuit accusatus de aliquo delicto pē-
dente accusa moritur.nunquid pōt ꝓcedi ꝯ̄ eū. ¶ R̄n.nō re-
gulariter.ꝛ not.de hoc in Spec.de accusatore.§.fi.versi. Itē
reus est mortuus.xxiij.dist.quorundā ꝛ qꝛ extinctū est crimē
vt.ff.ad turp.l.aut priuatū.et de accus.l.libelloꝝ.§.fi.et.l.diui
fratres. ¶ Fallit in crimine lese maie.heresis:apostasie pe-
culatꝰ.ꝛ si.vt no.C.si reus vel accusa.mor.fuerit.l.j.sꝫ.si accu-
sator moritur fit absolutio ab obseruatione iudicij ꝛ quilibet
aliꝰ in crimine publico admittiť ad accusandū intra.xx.dies
120 vtiles nō aūt post.ff.de accus.l.libelloꝝ.§.fi. ¶ †Sed nunqđ
accusa ꝛ processus prime cause eo mortuo valent in alia scđa
accusa. ¶ R̄n.dicūt quidā qđ sic ar.C.de edendo.l.ij.de arbi
triis.l.cū antea.de re iudi.l.gesta. ¶ Alij dicūt cōtra ꝙ extin
cta causa ꝓpter mortem omnia intelligunť extincta: vt.C.si
reus vel accu.mor.fu.l.fi.C.de iudi.l.properandum.§.fi.cum
121 simi.ꝛ hoc veriꝰ videť. ¶ †Sed quid si aliquis fuit accusa-
tus ꝛ condemnatus ꝛ in eius absentia et sic non valuit s̄nia.
ff.de pe.l.absentē.et postea reuersus admissus ad suā defen-
sionē qđ esse debet:vt.ff.de exhi.reis.l.annus, an eius aduer
sarius audieť ad probādū dictā accusam. ¶ R̄n.sic videť:vt
C.de temp.app.l.fi.de tp̄e in integrū resti.l.petende.nā in iu-
122 dicijs seruāda est eq̄litas.C.de fruc.ꝛ litis expē.l.fi. ¶ †Sed
quid.M.fuit accusatꝰ de aliquo maleficio ex quo dꝫ amitte-
re membrum ꝛ cōdēnatus est in amissione alicuius mēbri de
quo mēbro debet intelligi de iure.dicunt quidā in eo in quo
eligitur:vt.ff.de iur.dot.l.plerunqȝ. ¶ Alij dicunt qđ in ma
nu qꝛ vbi fit mentio de membro intelligiť de manu.C.de ser.
fug.auf.sed nouo iure.ꝛ tunc condēnatus habet electionē in
qua manu velit:vt.d.l.plerunqȝ ꝛ si nō elegerit in illa puniať
in qua minus pōt.qꝛ pene sunt molliende ꝛc: vt.ff.de pe.l.in-
terpretatione.ꝛ hoc verius videtur. ¶ Sed si non habet mā
num debet puniri in pede:vt puto,qꝛ est simile membrorum.
nam de similibꝰ ad similia ꝓcedi debet ꝛc.ad hoc ne male-
ficiū remaneat impunitū.ff.ad.l.aquil.ita vulneratus.ff.qđ
quisqȝ iur.l.pe.in fi. ¶ In summa vero cum aliqs deliqt aut
est maior aut est minor.si quidē est minor et est doli capax tūc
punitur.qꝛ maiorū mores ꝛc.C.si aduersus delic.l.j.iudex tn̄
poterit penā mitigare ratione etatis.ff.de minor.l.si ex cau-
sa.§.nunc videndū.ꝛ.l.auxilium.§.in delictis.nā omne deli-
ctum pōt esse in puerum capacem doli preter delictū carnis
et luxurie:vt.C.de pe.l.impunitas.ff.de fur.l.impuberem.ff.
de adul.l.si minor. ¶ Si aūt nō est doli capax sed infans nō
puniť:vt.ff.de sic.l.ꝙ infans.et dꝛ doli capax in masculo a.x.
annis cū dimidio.ꝯ̄.in femina vera a nono cū dimidio.ꝯ̄.vt
no.insti.de inut.stip.§.furiosus.nam dꝛ proximus pubertati:
vt no.insti.de obli.que ex delic.nascuntur.§.in summa. ¶ Si
autem est pubes ꝛ maior ꝛ est sane mentis,tunc aut est in de-
lictis que ꝓueniunt ex animo deliberato:ꝛ tunc aut cogita-
uit tm̄.ꝛ non peruenit ad actum et nō punitur tunc:qꝛ primi
motus non sunt in potestate hoīs,sed in instinctu nature:vt
ff.de penis.l.cogitatiōis. ¶ Si vero ad actū peruenit ꝛ ꝯfir-
mauit punitur ſm qualitatem delicti:vt.ff.ꝛ.C.de penis.per
totum.ff.de fur.l.j.ꝛ per totum.C.de ser.fug.auf.sed nouo iu
re.ff.de extraor.cri.l.j.ꝛ per totum cum simi. ¶ Si vero pue-
nit ad actum et non consummauit.si voluit bene punitur.qꝛ
volūtas ꝓ facto reputatur.et hoc est verum in grauioribus
delictis in quibus pena corporalis imponitur:vt pro homi-
cidio pro adulterio.et simi.C.de epis.ꝛ cle.l.si quis non dicā.
ff.de sica.l.j.§.diuus. ¶ Si vero non consummauit qꝛ noluit
sed bene potuit:et tunc quia puer per eum stetit nō punitur.
ff.de fal.l.qui falsum. ¶ Si autem non peruenit ex animo.i.
non dolose:nec per eum est factum:vt quia proiecit gladium
vel lapidem cōtra canem,vel auem,vel feram bestiam:ꝛ idē
in similibus dici potest:ꝛ lapsus vel gladius pretereūtem ꝓ-
cussit ꝛ vulnerauit ꝛ lesit non tenetur:quia dolo opus est.ff.
de sica.l.in.l.et.l.diuꝰ.sed pecuniariter ad damnū.l.aquil.ff.
ad.l.aquil.l.scientiam.§.pe.et.l.si ex plagis.§.eque.et.l.si pu-
tator:et hoc habet locū in grauibus delictis: vt dixi in alijs
vero leuioribus non sufficit actus et voluntas nisi sequatur
effectus vnde si quis intrauit domū meam animo furandi
si non fuit furatus non tenetur furti.ff.de fur.l.vulgaris.§.
qui furti.sed tenetur actione iniuriarū de introitu domus.
¶ Itē si quis procurauit:vt alius me percuteret ꝛ non per-
cussit non tenetur: quia non habuit effectum:vt.ff.de iniur.
l.item apud labeonem.§.si curauerit: et ibi no. ¶ Item si
quis impetrauerit ius iniquum contra aliquem et non fuit
vsus non punitur:vt.ff.quod quisqȝ iur.l.j.in fi. ¶ Et quod
in atrocibus delictis sufficit actus ꝛ voluntas ꝛ nō in leuio-
ribus nisi sequatur effectus no.plene.C.de epis.ꝛ clericis.l.si
quis non dicam.et de his qui ad eccle.confu.l.presenti.ff.de
fur.l.qui ea mente.et.ff.de iniur.l.item apud labeonem.§.si
curauerit. ¶ Et predicta locum habent in delictis vbi est pe
123 na determinata et expressa a iure. ¶ †Si autem delinquit ꝛ
non est pro tali delicto pena determinata et expressa venit
tunc delinquens puniendus extraordinaria pena iudicis
arbitrio inspecta qualitate delicti et persone delinquen-
tis:vt de penis.l.aut facta: et.l.hodie: et de extraordinarijs
criminibus.l.prima de effractoribus et expilatoribus.l.pri-
ma cum si.quia maleficium non debet esse impunitū: vt.l.ita
vulneratus.ff.ad.l.aquil.et ne detur materia delinquēdi ꝛc.

de transla.

124 de transla.c.quanto. ¶ † Et no.q͛ non solũ qui delinquũt
puniunt̃ sed etiam illi qui ad delinquendũ dolose et ex certa
sciētia dant auxiliũ et fauorē et huiusmodi similes:vt not.s.
in tit.de insultu.§.sed pone q͛ vnus cepit.M.p pannos ⁊c.
125 ¶ † Illi aũt qui nõ delinquunt nõ sunt puniēdi:vt.C.de pe-
nis.l.sancimus. Fallit in crimine lese maiestatis,heresis ⁊c.
vbi ob delictũ patris filius punit̃:vt.C.ad.l.iul.maie.l.quisquis.
de hereti.aut.gazaros.extra de hereti.c.vergētis cum simi.
¶ Et p̃dicta locũ habent tam in femina q̃ in masculo:quia
genus masculinũ cõprehendit femininũ ⁊ maxime cũ verbũ
masculinũ profert̃ a.l.ff.de verbo.sig.l.j.C.vnde vi.l.si qs in
126 tantã.C.de ser.fugi.l.quicũqȝ. ¶ † Sed quid.quidã cõmisit
maleficiũ de quo accusatus est:et post hoc efficit̃ clericus vel
religiosus.queritur an possit puniri a iudice seculari. ¶ Re-
spõdeo s̃m Dy.q͛ nõ per.l.hos accusare.ff.d͛ accu.§.hoc be-
neficio.ff.de arbi.l.nõ distinguem⁹.§.sacerdotio.et hoc si nõ
cõstat q͛ predicta fecerit causa euitãde pene:vt.ff.de adul.l.
si maritus.sinautem constat,tũc tenet̃ et punit̃.C.de his qui
127 ad eccle.cõfug.l.ij.⁊.l.seq.cum simi. ¶ † Sed quid presume-
mus in dubio distingue aut iste fuit in crimine deprehēsus:
vel iam erat accusatus vel citatus vel alio modo p̃uentus vt
quia cõparuit et respondit ⁊ satisdedit de stando mandatis
et de soluēdo cõdemnationē vt quotidie fit:et tunc p̃sumit̃ se
in fraudem clericasse:et tunc potest puniri a iudice seculari.
ar.ff.de iurisdi.om.iudi.l.cum quedã puella.ff.de iudi.l.con-
sensisse.⁊.l.si quis postea.aut nõ fuit deprehensus aut p̃uen-
tus,vt dictũ est:et tunc nõ presumitur se clericasse in fraudē.
ar.ff.de bo.eorum qui mor.sibi cõsci.l.j.C.de fal.l.si quis de-
curio. Alij dicunt q͛ de iure ciuili puniendus est a iudice se-
culari si est citatus ⁊ accusatus.C.de epis.⁊ cle.l.offi.⁊.l.si qs
decurio.§.necnõ.in aut.de monach.§.si vero.⁊.§.seq.et.ff.de
iudi.l.si quis. ¶ Sed de iure canonico secus:q̃ per clericatũ
est factus alterius fori.ita q͛ iudex secularis nõ habet se in-
tromittere:vt extra de foro compe.c.si diligenti.de iudi.c.si.
C.si a nõ cõpe.iud.l.j.et per totũ de epis.⁊ cleri.aut.statuim⁹.
¶ Sed tñ si iste talis dimitteret habitũ clericalem,vel exiret
religionē nõ professus:tunc iudex secularis potest ipsum pu
nire cum presumi debeat se clericasse vel religionē intrasse in
fraudem ⁊ causa euitandi penam.et hoc sibi prodesse nõ de-
bet.ar.C.de sac.san.eccle.l.q sub p̃textu.de distrac.pig.l.qui
sub imagine. ¶ Item quia dolus nõ debet alicui prodesse.⁊
est malitijs obuiañ.⁊c.et maleficiũ non debet esse impunitũ:
128 vt.l.ita vulneratus.ff.ad.l.aqui.cũ simi. ¶ † Sed quid ordi-
natum est q͛ si quis percusserit aliquem de nocte q͛ debeat
puniri duplici pena.et de hoc accusatus est.testes dicunt q͛
a fuit de sero [a] nunquid pena duplici cõdemnabit̃. ¶ Rñ.nõ:
sed est puniendus ac si de die quia pene sunt molliende.ff.de
pe.l.si interpretatio.ar.C.qui bo.cedere pos.l.fin.§.vlti.nam
etiã in obscuris sequitur quod est minimum.ff.de reg.iur.l.
semper. ¶ Itē quia fauorabiliores sunt rei ⁊c.vt.ff.de act.et
obli.l.arrianus. Item quia in dubijs cõtra fiscũ est pronun-
ciandum:vt.ff.de iure fisci.l.non puto. ¶ Econtra q͛ pena
dupli cũ dicatur ab ortu solis vsqȝ ad occasum ⁊c. Ibi ma-
ne et vespere dies vnus ⁊c. Sed prius dictum approbatur.
129 ¶ † Sed qd quidã cõmisit homicidiũ et orto rumore dum
iste homicida prosequeret̃ a familia potestatis causa capien
di eum.quidam amici ⁊ propinqui fecerũt se obuiam fami-
lie dando impedimentũ.ita q͛ non fuit captus sed euasit.et
de isto maleficio auxilio ⁊ fauore accusati sunt.querit̃ an sint
puniendi. Rñ.quod sic eadem pena.ar.C.de epi.aud.l.addi-
ctos.et de epi.et cle.l.raptores.§.si.ad silla.l.si quis in graui.
¶ Alij dicunt q͛ sunt puniendi pena extraordinaria nõ de
homicidio:quia non dederunt auxiliũ vel fauorē ad malefi-
cium cõmittendum seu homicidiũ et imponetur pena pecu-
niaria:vel relega.ad tempus vel alia extraor.arbitrio iudi-
cis,cum nõ sit pena determinata:vt.ff.de extra.cri.l.j.de pe-
nis.l.hodie cum simi.et ita fuit de facto consultum ⁊ hoc ve-
rius videtur. ¶ Sed si monstrauerit iter ad fugiendũ homi
cide ⁊ per hoc ipse euasit non tenetur s̃m quosdã. Sed videt̃
contra q͛ puniat̃.ar.C.de exac.trib.l.quoties.lib.x.saltē pe-
na extraordinaria.cũ sit tres mali exēpli fauere malefacto-
rib⁹.ar.de his qui latro.occul.l.ij.circa princi.et.§.deinde.ff.
de adul.l.is qui opem.C.de epi.et cle.l.raptores.§.si.ff.de pe.
l.si quis aliquid.§.si abortus causa.et.l.hodie.q͛ verius pu-
to ne maleficia sint impunita ⁊c.nam videtur q͛ quilibet te-
netur capere malefactores ⁊ in fortiã cõmunis ducere.alias
punitur.ar.C.de his qui latro.occul.l.j.⁊.ij.circa princi.⁊.C.
de malefi.l.si.ergo si facit eum euadere debet damnari saltē
extraordinarie vt dictum est monstrando ei viam vnde fu-
giat,quia dat ei opem ad fugiēdum.q͛ esse non debet.ff.de
ser.fugi.l.j.§.vnusquisqȝ.l.impunitũ. ¶ Item non debet ⁊c.
ff.de fur.l.furtum nõ cõmittitur.⁊.l.qui seruo.quia licet non
puniatur de furto,quia furtum nõ cõmisit:tamē quia delin-
quit prestando fauorē ad fugieñ.debet puniri saltē pena ex-
traordi.vt dictum est quia maleficiũ non debet esse impuni-
tum ⁊c.ff.ad leg.aquil.ita vulneratus cum simi. ¶ Item si
quis sociat latronem punit̃ de societate.multomagis si facit
ipsum euadere.C.qui latro.occul.l.j. ¶ Itē si quis mittit li-
teras dicitur prestare fauorem.ff.ad leg.iul.maie.l.j.§.si.mul
tomagis si monstrat ei viam ad fugiēdum. ¶ Item si quis
allegat pro isto coram iudice,videt̃ ipsum defendere ⁊ fauo-
rem prestare.ff.de procur.l.seruũ quoqȝ.§.publice.⁊ de accu.
l.res vnde debet puniri.facit extra d͛ iude.c.q͛ olim.ar.ff.de
130 consti.pec.l.licet cum simi. ¶ † Sed nunquid tenet̃ quilibet
indicare malefactorem et furem. ¶ Rñ.nõ videtur s̃m iura
vetera quia si licitũ est accipere preciũ propter indicañ.ergo
compelli nõ potest:vt.ff.de condi.ob tur.causam.l.dedi tibi.
¶ Sed potest compelli iudicis officio ad quē spectat puni-
re maleficia ⁊ purgare prouinciã malis hoibus:vt.ff.de offi.
presi.l.iij.et.l.cõgruit.ad hoc ne maleficia sint impunita:vt.l.
ita vulneratus.ff.ad.l.aquil.sed de iure canonico potest in-
distincte cõpelli ad indicañ.extra de fur.c.qui cum fure.et.s.
131 no.de fur.facit.C.de his qui latro.occul.l.j.⁊.ij. ¶ † Sed qd
vulnerasti aliquē de quo accusatus fuisti.et ille vulneratus
decessit.dicit̃ q͛ ex dictis vulneribus decessit.tu negas.que-
ritur quid iuris. Respon.dicunt quidam q͛ si intra paucos
b dies [b] decessit q͛ presumitur mortuus ex vulnere.vt extra de
homicidio.c.petrus.et appellant paucos dies quinquagin-
ta:vt.l.di.si qua femina.⁊.xxx.q.j.si quis inuētus. Ego puto
distinguendũ aut erat mortifere vulneratus aut nõ,vt not.
s.de insultu.§.sed quid aliquis fuit accusatus insultatus vel
132 vulneratus cum gladio ⁊c. ¶ † Sed quero nũquid diuites
et pauperes pari pena puniãtur. Rñ.aut tractatur de pena
pecuniaria.⁊ tũc maiori pena diuites q̃ pauperes puniũtur
iure cõmuni.imo ratione paupertatis potest remitti multa:
vt.C.de modo multa.l.eos.C.de ser.fu.l.quicunqȝ.ff.de offi.
presi.l.illicitas.§.si. ¶ Si vero de pena corporali tunc magis
pauperes quã diuites:vt.ff.de pe.l.milites. Item plus serui
quã liberi.ff.de fal.l.j.in si.et ista pena corporalis non potest
remitti de iure ciuili:vt.C.de pe.l.penam.nisi a principe:vt
ibi not. Sed de iure:ea tamē ex causa potest.vt extra de offi.
133 leg.c.de causis. ¶ † Sed pone q̃.T.accusauit.M.de aliquo
maleficio.⁊ hoc non probatur nunqd est de falsa accusa pu-
niendus. Respon.sic videt̃:vt.ff.de calum.l.j.§.j.vbi de hoc.
¶ Nã falsitas est mutatio veritatis ⁊c.vt in aut.de fi.instru.
in prin. Alij dicunt cõtra.per aut.vt litigãtes iurent.§.si qs
134 aũt.coll.ix. Sed primum verius est. ¶ † Sed quid accusati
sunt duo pater ⁊ filius.vel duo fratres qui adinuicem rixati
sunt vel percussi.nunquid sunt puniēdi. ¶ Respõdeo si gra
uiter adinuicem deliquerunt sunt puniēdi:vt.ff.de pe.capi-
talium.§.an ipsa.de re iudi.l.fi. ¶ Si autem leuiter in causa
correctionis tunc leui pena aut nulla sunt puniendi.ff.de pe.
l.respicieñ.§.furta.de iniur.l.pretor edixit.§.p̃terea.⁊.l.vestē.
§.j.C.de pa.po.l.si filius tuus.de emenda.propin.l.j.cũ simi.
135 ¶ † Sed quid accusatus est.M.q͛ ipse cõmisit adulterium
cũ vxore Ioãnis.ipse probat ad se defendeñ.q͛ ipsa est mu-
lier male cõditio.⁊ assueta se exponere multis hoibus et ipse
alias eam pluries cognouit carnaliter.queritur quid iuris.
Respon.quod sit excusandus per.l.C.de adult.l.q̃uis in fin.
136 ¶ † Sed quid ordinatũ est per.l.municipalē q͛ qui adulte-
rium cõmiserit puniat̃ in centum lib. Accusatus fuit.M.de
adulterio.⁊ sic dicto in alijs delictis ⁊ q̃ nõ fuit inuētus cul
pabilis absolutus fuit ab illa pena pecuniaria.post hoc ac-
cusat̃.l.iul.de adul.⁊ petit̃ q̃ occidat̃.C.de adul.l.q̃uis.in fi.
querit̃ quid iuris. Rñ.et videt̃ q̃ debeat p̃cedi super accusa
et puniri si fuerit culpabilis.et est ratio:q̃ pena pecuniaria
non tollit corporalem:vt.C.qñ ciuilis ac.cri.preiu.l.j.C.vi bo.
rap.l.ij.de sepul.vio.l.qui sepulchrũ. ¶ Econtra q̃ non quia
duabus legibus nõ debet qs puniri de eodē delicto:vt.ff.de
accu.l.senatus.nec debet sepius queri de delicto eiusdem.ff.
nau.cau.sta.l.licet.nisi doceret de p̃uaricatione ⁊ collusione
primi accusatoris:vt extra de accu.c.de his.⁊ ibi no. Et hoc
137 veri⁹ puto. ¶ † Sed pone q̃ plures hoies erãt i vna domo
de qua lapis proiectus est in via.⁊ quendã p̃tereuntē p̃cussit
et occidit ⁊ oẽs isti accusati sunt constabat bene q̃ lapis fuit
proiectus de domo sed non constat per quē.querit̃ qd iuris.
Rñ.dicũt quidã q̃ oẽs debent condēnari.ff.ad.l.aquil.item
mela.§.si plures.et.l.ita vulneratus.ff.de his q deie.vel effu.
l.j.§.si.⁊.l.se. ¶ Ecõtra q̃ null⁹ teneat̃ cũ pena debeat tenere
suos autores.C.de penis.l.scimus.⁊ nõ cõstat qs proiecit ⁊ in

a ¶ De sero. Adde tu et vide, an de sero dicat̃ de nocte per Bart. in.l.q duos.§.j.ff.de manu.test. et in.l.aut facta.§.tēpus.ff.de penis.et in.l.Titi⁹.§.j.ff.de libe.et posth. vbi optime distinguit.

Additio.

b ¶ Dies. Adde Ang.aret.in tracta. maleficiorum in verbo,et ex interuallo dictus Titius ex dictus vulneribus mortuus fuit ⁊c.vbi vide que ibi posuimus. Hiero. Chu.

dubio melius est nocentē absoluere q̄ innocentē condemnare. ff. de pe. l. absentē. ¶ Itē ratione incertitudinis pena euitatur. ff. de rei ven. l. pōpo. in fi. ¶ So. aut oēs interuenerunt studiose ꝛ aīo delinquēdi ꝛ tunc oēs puniunt᷑: q꞉ vnus videtur mādato alterius fecisse. vt. d. l. itē mela. §. si plures. de vi et vi ar. l. j. §. quoties. C. de accu. l. nō ideo minus. Si autē nō interuenerūt aīo delinquēdi tūc ille solus punitur q̄ proiecit. ff. de sica. l. fi. si hoc constat. Si verō nō cōstat quis fuerit oēs in dubio debent absolui. vt. d. l. absentē. cum simi. Sed quia res est mali exēpli poterūt pecuniariter in aliquo cōdemnari iudicis arbitrio. ff. de pe. l. hodie. de extra. cri. l. j. cum simi.

138 ¶ †Sed nunquid omni tpe etiā feriato poterit cognosci de crimine ꝛ maleficio etiā festiuis diebus. ¶ Respon. sic vr̄. C. de ferijs. l. prouinciarum. in auk. vt iud. sine quoquo suffr. §. oportet. coll. ij.

139 ¶ †Sed pone qd. M. fuit accusatus q꞉ vulnerauit Joan. ꝛ de vulnere fuit condemnatus postea ex illo vulnere Jo. mortuus fuit nunqd poterit de homicidio accusari ꝛ cōdemnari. ¶ Rn̄. dicunt quidā qd non[a] q꞉ nō debet sepius queri de delicto eiusdem. ff. nau. cau. sta. l. licet. Item fuit iam accusat᷒ vnde non pōt ab alio accusari. C. de accus. l. qui de crimine cum simi. Sed dico cōtra ad hoc ne maleficium sit impunitū. l. ita vulnerat᷒. et videt᷑ casus. ff. ad. l. aql. l. seruo vulnerato. de act. et ob. l. qui seruū. ¶ Itē si hoc fieri nō posset iam p̄ minorē causam vulneris fieret preiudicium cause maiori homicidij. qd esse non debet. ff. de iudi. l. per minorem. ¶ Ite nō obstant alle. in cōtrariū. q꞉ ibi fuit accusatus solū de vulnere ꝛ nō de occiso. et sic de alio maleficio accusat᷑ vcz de morte. Non obstat exceptio rei iudicate. arg. C. de exhi. reis. l. neqꝫ in fin. et. C. de pe. heredi. l. hereditas. cū si.

a ¶ Quod non. Adde qd ita tenet Bartol. in. l. nunq̄ plura. §. si. quero circa hoc. ff. de priua. de. et in. l. senatus. ff. de accu. et in. l. pretor edixit. §. fin. ff. de iniur.

140 ¶ †Sed quid. M. accusauit Jo. de aliquo maleficio. ꝛ dedit quosdā testes qui non probāt maleficiū. Judex ad inquisitionem veritatis vult alios testes inducere ꝛ examinare ex suo officio nūquid poterit. Rn̄deo dicunt quidā q̄ non quia accusator h꞉ suā accusam p̄bare ꝛ si nō probauerit. reus venit absolu᷒dus. C. de eden. l. qui accusare. ¶ Et est alia ratio quia accusa est ordinariū iudiciū et ex officio p̄cedere est extraordinariū. et vbi habet locū ordinariū non potest habere locum extraordinarium. ff. de mino. l. in cause. et hoc verius. ¶ Sed si accusator desisteret ꝛ nollet p̄bare suā accus꞉: tūc videtur qd in publico iudex possit examinare ex suo officio ꝛ inquirere veritatem ad hoc ne maleficiū sit impunitū. extra de collu. c. j. ꝛ. ij. nam ipse habet inquirere veritatē omni modo quo potest. C. de eden. l. ij. C. de iud. l. iudices. xxx. q. v. Judicantes oportet cuncta rimari cum simi.

141 ¶ †Sed pone qd filius tuus vult cōmittere maleficiū te p̄sente. et dum posses p̄hibere noluisti: nunqd es puniēdus. ¶ Respondeo sic videtur vt in seruo ꝛ dn̄o contingit. ff. ad. l. aquil. l. sciētiam de noxa. l. oib᷒. Sed quali pena debes puniri. ¶ Rn̄deo forte eadē cum videaris prestare fauorē negligendo prohibere cū posses. ar. extra de hereti. c. ij. et. c. cū ex iniuncto. et. ij. q. vij. c. negligere: dum dicit᷑ negligere cū possis p̄hibere: nihil aliud est quā fauere ꝛc. et de ope qs punit᷑. ff. de fur. l. is cuius ope. instit. de ob. que ex delicto nas. §. ope. ꝛ. §. se. vel cum nō sit expressa: tunc extraordinaria pena debet puniri ꝛ vt. ff. de pe. l. hodie. de extraordi. crimi. l. j. cum simi. quod verius videtur.

142 ¶ †Sed pone qd. M. accusauit Jo. et pendēte accusa Jo. vult accusare. M. suum accusatorē: nūquid potest. Respondeo non: nisi prosequat᷑ suam vel suorū iniuriā. ff. de accusa. l. is qui reus. sed prosequēdo suam vel suorum iniuriā vt filiorum: tunc pōt. vt not. C. qui accu. non pos. l. j.

143 ¶ †Sed pone qd accusatus es de crimine vel de maleficio p̄ te ꝯmisso iam sunt. xxx. anni elapsi: nūquid debet sup tali crimine procedi. Rn̄deo non puto. sed intra. xx. annos sic. C. de fal. l. querela. extra de excep. c. cū venerabilis ad fi. et hoc est regulare. fallit in partu supposito. ff. de fal. l. qui falsum. extra de peni. ca. officiꝫ. ꝛ idem potest dici in ea que partum abiecit. ff. de pe. l. cetero. quia potest tunc accusari perpetuo.

¶ De denunciationibus et notificationibus. et pluribus formis earum. Rubrica.

1 ☞ Denunciatio et denunciare quid sint.
2 Denunciator quid facere debeat et an iuret.
3 Denunciare quis possit. et an procurator et qn̄ denunciet.

Ideamus de denunciatione: posteaquā de accusatione tractauimus. ¶ †

1 Denunciatio est alicuius criminis delatio. vnde denunciare est ratione alicuius delicti aliquē ad penā deferre. nā

2 prepositio de auget nuncupationem. ar. ff. depo si. l. j. ¶ †Et not. qd ille q̄ denunciat d꞉ suam denunciationē probare ꝛ ei assistere cū iste talis loco accusatoris habeatur. ff. ad turpil. l. ab accusatione. §. nūciatores. ar. C. de edendo. l. qui accusare debet etiam iurare qd non calumniose accusat vel denūciat. C. de iuramento calumnie. l. j. ff. de oper. no. nuncia. l. de pupillo. §. qui opus. ff. ad exhibendum. l. thesaurus. cum simi.

3 ¶ †Item nota qd nullus admittitur ad denūciandum: nisi sua intersit. vt extra de accusa. ca. illa prepositorū: nisi sit officialis. vt. l. ea quidem. C. de accusatio. ꝛ potest fieri ista denūciatio per procuratorem ꝛ probari. vt extra de presump. c. cū in veritate. de testi. c. ex parte nisi sit forte imponēda pena vltra relegationem. nam tunc procurator nō admittitur: vt. ff. de publi. iudi. l. penulti. §. ad crimen. ꝛ in tali denunciatione: puto illas personas repelli que repelluntur ab accusando nisi prosequatur suam vel suorum iniuriam. ¶ Que autem sint iste persone no. s. de personis que pos. accu. vel nō. vnde sic est formanda denunciatio.

¶ Forma denunciationis de insultu.

4 Forma denunciationis de insultu.
5 Denunciatio an sit idem qd accusatio.

4 Coram † vobis dn̄o potestate ꝛc. In suo sacramēto dicit ꝛ denunciat. P. filiū talis ꝛc. de tali loco ꝛc. quem dicit de anno mense ꝛc. Insultasse ꝛ insultum fecisse animo irato et malo modo cōtra. M. filiū suū cum vno cultello feritorio de ferro malicioso. ꝛ ipsum vulnerasse in manu dextera cū sanguinis effusione. Quare petit predictum. P. denūciatum puniri f̄m formam iuris ꝛc. Et predicta fuerūt perpetrata in tali loco ꝛc. Potest ꝛ alio modo formari f̄m qd qualitas facti requirit. f̄m formam accu-

5 sationis nota. s. de accus. ꝛ formis accusationū. ¶ †Sed no. qd denunciatio non est idem qd accusatio. sed est quedā notificatio. vnde nūciare nil aliud est q̄ notificare maleficiū fore cōmissum. vt colligitur. C. de accu. l. ea quidē. et per talē nunciationem siue notificationē potest iudex inquirere de maleficio. quia maleficia quandocunqꝫ claruerint sunt puniēda. xxiij. q. iij. ecce. ff. de offi. presi. l. congruit cum similibus.

¶ Forma notificationis.

6 Forma notificationis.

6 Coram † vobis ꝛc. P. fili᷒ ꝛc. notificat vobis qd tale maleficium cōmissum per talem in personā talis. in tali loco. et tali tempore. vnde super his potestis inquirere et procedere ex officio vestro. et omnes repertos culpabiles punire ꝛc.

¶ Alia forma notificationis de vulnere illato.

7 Forma notificationis de vulnere illato.
8 Notificare ꝛ accusare: an quilibet possit, et an homo male fame denunciare possit et quid debet facere iudex recepta denunciatione.
9 Denunciare, an teneantur illi de vicinia vbi commissum est maleficium.
10 Officiali asserenti aliquē cōmisisse aliquod delictū vel cōtra fecisse statuto, an credatur. et qui poterunt in his testificari.
11 Ordinato qd qui accusauerit habeat lib. x. si aliquis nō accuset sed denunciet: an habebit dictas lib. x.
12 Ordinatum est qd quelibet villa vel castrum debeat denunciare maleficia commissa in suo territorio fuit commissum delictum in confinio duorum territoriorū. et nulla facta fuit denunciatio quid iuris erit.
13 Judex quid facere debeat sibi facta denunciatione.

7 Corā † vobis ꝛc. B. suo sacramēto notificat qd. M. insultauit et insultū fecit contra. A. filiū quon. Anto. cū vno cultello feritorio et ipsum percussit ꝛ vulnerauit in facie cum sanguinis effusione. ex qua percussione mortuus est. ¶ Et predicta fuerunt tali anno mense ꝛ loco. in tali parte ꝛc. super quo procedatur ex officio vestro si vobis videtur ꝛc. ¶ Et iste talis notificator non debet aliquid probare nec assistere si non vult.

8 ¶ †Itē no. qd quilibet pōt notificare cū nō reperiat᷑ ꝛc. Sed nō pōt quilibet accusare ꝛ denunciare. vt patet. s. qui accus. nō possunt. ¶ Itē denunciare nō possunt hoies male fame. sed debēt esse bone fame vite ꝛ ꝯuersatiōis. vt extra de accu. c. repellant᷑. ꝛ. c. qualiter. ꝛ. c. cū oporteat. ¶ Et recepta denūciatione debet iudex inquirere ꝛc. vt. j. de inquisitionib᷒ plenius dicet᷑.

9 ¶ †Sed nūqd illi de vicinia vbi est ꝯmissum maleficiū tenent᷑ denūciare delictū fore ꝯmissum. Rn̄deo nō videt᷑. q꞉ nec furē indicare tenent᷑: vt. ff. de cōdi. ob tur. cām. l. iij. ¶ Contra qd sic ad hoc ne maleficiū sit impunitum: vt. l. ita vulneratus. ff. ad. l. aquil. ꝛ q꞉ expedit peccata nocentum esse nota. ff.

nota.ff.de iniur.l.eū qui. Item q̄ quilibet tenet̄ capere male
factorem,⁊ in fortiā cōis ducere.C.de his qui latro.occul.l.j.
qđ si non faciunt extraordinarie puniunt̄:vt.d.l.j.⁊.ij.multo
magis denunciare ⁊c.facit.ff.de ser.fug.l.j.§.vnusquisq̄.⁊.l.
10 impunitū.C.de mathe.l.fi.cū fi.¶ †Sed nunquid credit̄ offi
ciali aliquē cōmisisse aliqđ maleficiū,vel aliquid fecisse cōtra
formā alicuius statuti. Rñ.non videt̄ nisi ꝓbet.C.de accus.l.
ea quidem. alij distinguūt aut ille officialis est electus et de-
putatus ad denunciandū maleficia ⁊ excessus ⁊ portātes ar
ma vetita ⁊ ludentes ad ludum azardi ⁊ similia facien̄. sicut
sunt custodes noctis,⁊ vinearum ⁊ similes:tunc eis non cre-
ditur nisi probēt:⁊ nisi expresse sit dictū qđ eis credatur,⁊ sic
pōt intelligi.d.l.ea quidem. Si enim dictū sit et ordinatū qđ
eis credatur: debet credi.ff.ad municipa.l.cōstitutionibus.
¶ Aut eorū officiū consistit non solum in denunciando:sed
etiā cognoscendo et puniendo:vt est videre in iudice malefi-
ciorum qui pōt ex officio suo inquirere cognoscere et punire
maleficia excessus:⁊ tunc eiꝰ relationi credit̄ statur si iurauit
officium suū legaliter exercere.¶ Nā statur relationi nuncij
iurati:extra de appel.c.ꝑuenit.ff.de rebus eoꝝ.l.magis pu-
to.§.ne tñ.de officio prefec.vrb.l.j.§.quies. ¶ Sed tutiꝰ esse
puto ꝙ testes adhibeātur:vt.ff.de offi.presi.l.illicitas.§.veri-
tas.¶ Et poterit familia rectoris ⁊ nuncij cōis in his testifi-
cari q̄ñ pena applicatur cōi:q̄ nō reperitur prohibitū:ergo
11 videt̄ cōcessum.ff.de testi.l.j.⁊.l.ob carmen.¶ †Sed quid or-
dinatū est qđ quicunq̄ accusauerit aliquem malefactorē ha
beat a cōi.x.lib.quidam non accusauit sed denunciauit:nun
quid d; habere dictā pecuniā. ¶ Rñ.nō:q̄ si idem esset de-
nūciare et accusare:nō essent diuersa.C.de codicillis.l.si idē.
ff.de bo.lib.l.qui cū maior.§.accusasse.⁊.l.in seruitutem.§.pe
tijsse cum si.¶ Econtra ꝙ sic:nam qui denūciat accusare vi-
detur.C.de iurepatro.l.eū qui.Item q̄ denunciatio ⁊ accu-
satio pariter ambulāt: nā sicut accusator ꝓbatur sic etiā de-
nunciator.ff.ad tur.l.ab accus.§.denūciatores.¶ Itē q̄ po-
tius effectus ꝙ̄ verba spectanda sunt.l.quāuis.ff.de iurepa-
tro.⁊ tñ consequit̄ ꝯmune per istam denunciationē quantū
per accusam:ergo debet esse idem ius in vna quā in alia. Et
12 hoc approbat̄ ⁊ verius reputat̄.¶ †Sed nunquid ordinatū
est ꝙ quelibet villa vel castrum debeat denunciare maleficia
cōmissa in suo districtu sub pena centū librarum:cōtingit qđ
in ꝯfinijs duoꝝ castroꝝ vel villarum est cōmissum maleficiū
et nulla fuit facta denūciatio ab aliquo, querit̄ quid iur.rñ.
ꝙ quilibet punit̄ dicta pena.ff.ad.l.aquil.l.si vero plures.§.
13 interdum.ff.de fur.l.si plures.¶ †Itē no.ꝙ iudex denuncia
tione sibi facta debet ꝓcedere sup̱ ea dūmodo intersit denū-
ciantis:vt.s̄.dixi in prin.⁊.C.de accu.l.ea quidē.de custo.reo.
l.in quocunq̄.de sepul.vio.l.qui sepulchra.ff.de offi.presi.l.
congruit.cū denunciatio sit vnus modus ꝓcedendi in crimi
nalibus no.s̄.de accu.in prin.⁊ extra de accu.c.super his.

¶ De inquisitionibus ⁊ earum formis. Rubrica.

1 ☞ Inquisitionis descriptio.
2 Item alia descriptio.
3 Itē alia descriptio:⁊ an in inq̄sitionibus sit ordo seruādus.
4 Inquisitio q̄ñ requirat ordinem iudiciarium seruari ⁊ quā-
do non,⁊ an assessores obseruent hec.
5 Puniri an possit aliquis ƒm iura vetera sine accusatore,⁊ in
quibus casibus hoc fallat.
6 Inquisitio,an in omni casu fieri possit, et quid de generali
consuetudine obseruetur.
7 Iudex quam debet adhibere diligentiā ⁊ quid facere quan
do sibi relatum fuerit de crimine.
8 Testes quales debeant esse:et mali assessores non sunt asses-
sores sed canes nūcupari merentur:⁊ inquisitio multis mo-
dis formari potest.

1 SEquitur † videre de inquisitio-
a nibꝰ. Inquisitio[a] est ali
cuius criminis indignatio:vt colligit̄.C.de
2 fal.l.vbi.¶ †Vel inq̄sitio est iudicis officiū
ad inueniēdū maloꝝ delicta et pena debita
punienda fauore reipublice introductum:
vt.ff.de offi.prefec.vigi.l.nam.de offi.presi.l.congruit.⁊.l.illi-
citas.nam reipublice interest ne cōmittantur maleficia:vt.l.
ita vulneratus.ff.ad.l.aquil.⁊ facit extra de accus.c.qualiter
et q̄ñ.el.ij.§.ad corrigendos.⁊.c.inquisitionis.⁊ de simo.c.l;
3 hely.¶ †Vel inquisito est quoddā iudicis officiū a iure cōi
permissum ad malos ⁊ perfidos inquirendos et pena debi-
ta puniēdos:vt.ff.de offi.presi.l.iij.§.j.⁊ in auf.de colla.§.ad
hoc prohibemus.coll.ix.et.d.l.congruit.cum simi. Et in his
inquisitionibus ƒm quosdam non est ordo iudicarius obser
uandus,sed ex mero iudicis officio ꝓceditur:vt in dictis iu-
4 ribus constat.¶ †Alij dicunt aut inquiritur aliquo ꝓmouē
te dictam inquisitionem vt cōtra singularē personam:et tūc
talis promotio habet ꝓbare,⁊ si non ꝓbauerit de calumnia
puniet̄:vt extra de calum.c.ij.⁊.c.cum dilec.et tūc in tali inq̄-
sitione iudiciarius ordo seruādus q̄ debet dari libellus in-
quisitio,⁊ lis ꝯtestari ⁊c.vt extra de accus.c.qualiter.ij.§.d;.
et ibi no.⁊.c.ad petitionē.vbi de hoc in glo.no. ¶ Si aūt iu-
dex ex officio suo mero sine aliquo ꝓmotore procedit ꝙ face-
re pōt dummodo fama precedat:v.d.c.qualiter.circa prin.⁊
extra de accu.c.inq̄sitis.§.ad hoc.⁊.c.cū oporteat.⁊ de simo.
c.l; hely.§.tunc em.⁊ tūc non est ordo iudiciarius seruādus:
et de hac materia plene not.in.d.ca.qualiter ⁊ q̄ñ ⁊c.vt not.
Inno.in.c.olim.de accus.¶ Sed assessores huiusmodi solē-
5 nitates nō obseruāt. ¶ †Itē no.ꝙ ƒm iura vetera nullus si-
ne accusatore puniebat̄.ff.de mu.et ho.l.rescripto.§.si quis
b accusatorē.C.qui accu.nō pos.l.iij. Fallit[b] hoc in aliquibus
casibus in quibus sine accusatore ꝓceditur:vt in crimine sa
crilegij.C.de epi.⁊ cle.l.si quis in hoc genꝰ.¶ Itē in crimine
suspecti tutoris et cura.vt.ff.de suspec.tuto.l.tutor quoq̄.§.
preterea.¶ Itē in charta falsa.C.de ꝓba.l.iubemus.¶ Itē
in instrumento falso.C.de testi.l.nullum. Item in calumnia-
tore.C.de calū.l.j. Item in crimine falsi.C.de fal.l.si quis fal-
sos.et.l.vbi. Item in adulterio:vt.ff.de adul.l.j.§.reipublice.
vbi de hoc no.vnde dicunt quidam ꝙ non pōt ꝓcedi per in-
6 quisitio.nisi in dictis casibus.¶ †Sed ꝯtra eos aperte sunt
multa iura.per que videt̄ ꝙ ꝓcedi pōt per inquisitionē in oī
casu:vt in auf.de collatore.§.iubemus.coll.ix.vbi expresse vi-
det̄ ꝙ ꝓcedi possit.et extra de accu.c.sup̱ his.de offi.ordi.c.j.
ff.ad.l.iul.pecul.l.lege.§.mandatis.⁊ ita de generali cōsuetu
dine etiā obseruat̄ que vicē.l.obtinet.ff.de leg.l.cū de consue-
tudine ⁊.l.de quibus.§.fi.et.C.que sit longa consue.l.j.et per
totū.et hoc intelligo si fama precedat vel clamor vel indiciū,
saltē vnū vel duo:vt extra de acc.c.qualiter ⁊ q̄ñ.⁊.c.cū opor-
teat.iudex aūt suo motu.Fama non precedēte ⁊c.nō pōt pro
cedere ad inquisitionē q̄ iam nō posset infamare insontem ⁊
non culpabilē ⁊ punire iniuste ꝙ non videt̄ iuridicum.extra
de simo.c.l; hely.§.ad corrigendos.⁊.c.ꝑ iuris.§.nos vero.
de accu.c.inquisitionis.§.ad hoc.nam licitum non est etiam
alium infamare:vt.v.q.j.c.j.ij.⁊.iij.et capi.si quis famosum.
imo qui ex officio offendit innocentē vel cōdemnat punitur,
vel infamat ꝯ̄ veritatē punit̄.C.qui latro.occul.l.ij.§.finaūt.
ibi vero ignaro iudice ⁊c.ff.de fica.l.j.circa prin.ibi quē cum
magistratꝰ.ff.ad.l.iul.repe.l.lege iulia.§.fi.⁊ dixi.s̄.de famo.
7 libel. ¶ † Item no.ꝙ iudex debet esse cautus vt cum relatū
sibi fuerit de crimine cōmisso ab aliquo ipse debet interroga
re qui erant p̄ñtes ⁊ ipsos examinare et veritatem inquirere
et ƒm veritatē suā formare inquisitionem et testes super ipsa
8 examinare,⁊ sic non peccabit. ¶ †Itē testes debent esse bo-
ne conditionis ⁊ fame:non inimici:non cohabitantes cū ini-
micis ⁊ tales qui nō repellant̄ a testimonio:vt extra de accu.
c.cum oporteat.de testib.c.j.et ca.testimoniū.ff.de testi.l.scio.
et.l.ob carmen.cum simi.⁊ dicet̄.j.plene de testi.¶ Sed mali
assessores ⁊ proterui ⁊ ignorātes iuris, ⁊ vilipendētes deum
et iustitiam non obseruant predicta, et tales nō possunt dici
iudices si non habent in se iustitiam ⁊ si eam non obseruant.
extra de ver.sig.c.forus.§.iudex.imo isti tales non sunt iudi-
ces,sed potius canes nuncupari merentur. ¶ Formari aūt
pōt inquisitio multis modis secundum qđ qualitas delicti
requirit,⁊ ad instructionem rudium assessorem aliquas for- a
mas deferre intendo in hunc modum,vz.
¶ Forma inquisitionis contra insultantem de percussione.
9 Forma inquisitionis contra insultantem de percussione.
9 In † nomine domini amen.
Hec est inquisitio que fit ⁊ fieri intendit̄ per nobilē virum.d.
A.potestatē ⁊c.ꝯ̄.L.filiū talis de tali loco in eo ⁊ de eo ⁊ sup̱
eo ꝙ ad aures ⁊c.Fama publica ⁊c.peruenit ꝙ tali anno mē
se et loco ⁊c.insultauit et insultū fecit predictus.L.ꝯ̄.talē ⁊c.
et ipsum percussit et vulnerauit cum vno cultello feritorio in
facie ex cuius ꝑcussione ⁊ vulnere sanguis exiuit super qui- b
bus oībus ⁊ generaliter super alijs oībus coherentibꝰ depē-
dentibus et connexis dñs potestas inquirere intendit et di-
ctum.L.repertū culpabilem de predictis vel aliquo predicto
rū punire et condēnare ƒm formā iuris ⁊c.⁊ omni modo ⁊c.
¶ Formata fuit dicta inquisitio per dictum.d.potestatem
sedentem pro tribunali ⁊c.die tali ⁊c.
¶ Alia forma inquisitionis contra insultantem ⁊c.
10 Forma inquisitionis contra insultantem et occidentem.

Additio.
¶ Inquisitio.de omnibꝰ istis diffinitionibꝰ videatis ang.are.i tracta.malefi.in verbo hec est quedā. in.ij.et.iij.col. vbi etiam videatis que ibi posuimꝰ. Hiero.Chu.

¶ Fallit. Vide Ange.are.in.d.tracta.in verbo, hec est quedā inquisitio ⁊c.co.iij. in versi. secundo principaliter in hac materia ⁊c. Hiero.Chu.

10 In † nomine domini amen.

Hec est quedã inquisitio q̃ fit ꝛc. ꝛ fieri intendiť per talẽ potestatẽ ꝛ eius curiam ꝛc. cõtra talẽ ꝛc. In eo ꝛ de eo et super eo quod dictus talis insultauit ꝛ insultum fecit cõtra talem animo irato ꝛ malo modo ꝛ ordine: ꝛ ipsum percussit ꝛ vulnerauit cũ vno spontono in corpore ipsius ex qua percussione ꝛ vulnere dictus talis mortuus est. Et predicta fuerũt in tali loco ꝛc. cui coheret ꝛc. Formata fuit dicta inquisitio ꝛc.

¶ Alia forma contra illũ qui intrat domum alicuius.

11 Forma inquisitionis contra illum qui per vim intrat domũ alicuius ꝛ illum interfecerit.

11 In † nomine domini amen.

Hec est quedã inquisitio q̃ fit ꝛc. per talẽ potestatẽ ꝛc. contra talem ꝛc. in eo ꝛc. qꝺ predictus talis noctis tpe per vim: vel manu armata cũ armis offendibilibꝰ vel defensibilibꝰ. s. pãzeria: tabulatio: siue rutella cultello ꝛ spata: ꝛ lãcea intrauit domum talis. ꝛ ipsum percussit ꝛ vulnerauit in capite et pectore pluribus percussionibus: ꝛ vulneribus ex quibus sanguis exiuit et mortuus est ex dictis percus. et vulnere. ¶ Et predicta fuerunt ꝛc. super quibus ꝛc.

¶ Alia forma eiusdem materie.

12 Forma inquisitionis contra illũ qui alienam domũ per vim intrans: vxorem alienam carnaliter per vim cognouit.

12 In † nomine domini amen.

Hec est quedam inquisitio q̃ fit ꝛc. per talem potestatem ꝛc. contra ꝛ aduersus talẽ in eo ꝛc. qꝺ dictus talis noctis tẽpore per vim intrauit domũ habitationis talis ꝛ ibi inuenit talem eius vxo. ꝛ ipsam per vim proiecit in terram ꝛ violenter et carnaliter eam cognouit cõmittendo adulterium cum ea contra eius voluntatem et predicta fuerunt in tali loco ꝛc. tali anno ꝛc. super quibus omnibus ꝛc. formata fuit.

¶ Alia forma contra robatores.

13 Forma inquisitionis contra robatores.

14 Iudex debet formare inquisitionem secundum veritatem et non aliter: et que alia sunt consyderanda et quid faciant de consuetudine assessores.

15 Iudex an debeat dare copiam totius processus inquisito antequam cogat illum respondere.

16 Inquisitione formata non precedente fama vel clamore: an valebit processus et sententia.

17 Iudice inquirente ex officio non ad instantiam alicuius: an publicatis attestationibus: poterit alios testes recipere ad inquirendam veritatem.

13 In † nomine domini amen.

Hec est quedã inquisitio que fit ꝛc. cõtra talem et talẽ publicos latrones ꝛ famosos. ꝛ stratarum robatores ꝛ assassinos publice et palã: et per vim homines ꝛ personas in strata publica sepius derobare et spoliare assuetos in eo ꝛc. qꝺ predicti ꝛ quilibet ipsorũ de anno ꝛc. in tali strata publica ꝛc. Insultauerunt derobauerunt: ꝛ spoliauerunt talẽ de vno equo stellato in fronte et de vno mãtello blancho ꝛc. et de quibusdam alijs rebus quas secum habebat. ꝛ etiam derobauerũt talem de vna sua gunella blaueta. ꝛ de talibus rebus, super quibus omnibus ꝛc. et predicta fuerũt de anno ꝛc. formata

14 fuit ꝛc. ¶ † Et not. qꝺ iudex debet formare suã inquisitionẽ scꝺm veritatem ꝛ nõ aliter: alias falsum committit ꝛ peccat mortaliter: que inquisitio est formanda ꝭm qualitatẽ delicti: vt. ff. de iniur. l. pretor. ꝛ qualitatẽ rerum ꝛ signa: vt. ff. de fur. l. actio. §. vestrũ. ff. de accus. l. libellorꝫ. extra de accus. qualiter et qñ. ꝛ. c. qm̃ ꝯtra falsam. de ꝓba. ¶ Itẽ anteq̃ꝫ formet inquisitionẽ debet precedere fama vel clamor ꝛc. vt. s̃. dixi. Et de hoc debet prius cõstare per testes fidedignos ꝛ tales qui nõ repellãtur a testimonio: vt. s̃. no. quorũ dicta debet iudex facere redigi in suis actis. extra de accusa. c. inqsitionis. §. quesiuisti. ibi ad hoc ꝛc. ꝛ. c. cũ oporteat ibi discretioni vestre. ꝛ. c. inqsitio. in fi. ꝛ. ij. q. j. deꝰ oĩpotens. ibi descendã inqt ꝛc. qꝛ nõ crediť ei nisi quatenꝰ cõstet legitimis documẽtis: vt. d. c. qm̃ ꝯ̃ falsam. sed de ꝯsuetudine etiã fama non ꝓbata ꝓcediť ad inquisitionẽ multoties ꝑ assessores. ¶ Itẽ debet apponere locũ vbi ꝓcessus fit in palatio cõis. vt dixi alias non valet de iure. vt i auť. vt prepo. no. impera. colla. v. ꝛ. d. c. qm̃ ꝯ̃ falsam. ff. de iu. ꝛ iur. l. ꝑe. cum simi. ꝛ alia debent apponi. vt no. s̃. de

15 acc. §. se. ¶ † Itẽ no. ꝙ iudex debet dare copiã inquisitionis illi ꝯ̃ quẽ inquiritur et noĩa ꝛ dicta testiũ ꝛ copiã totius processus ꝛ anteq̃ꝫ cõpellat ipsum inquisitioni rñdere cũ adhuc possit suas exceptiones ꝛ suã facere defensionem ꝛ ꝓponere: vt extra de accu. c. qualiter ꝛ qñ. ij. §. dꝫ igiť. ¶ Nam qñcũqꝫ reo petẽte debet dare vt possit se defendere: vt. ff. de questio. l. vnius. §. cogniturũ. nam defensionis facultas nõ est deneganda ꝛc. C. de iure fisci. l. defensionis. li. x. ¶ Itẽ qꝛ melius est ante tempꝰ occurere q̃ꝫ post vulneratam cãm remedium q̃rere. ¶ Sed mali assessores iure a iustitie ignari ꝯtra deũ

16 et iustitiam contẽnentes hoc non seruant. ¶ † Sed pone qꝺ iudex formauit inquisitionem non precedente fama vel clamore ꝛc. vt dixi. s̃. ꝛ procedit, nũquid vꝫ processus ꝛ sentẽtia. ¶ Rñ. nõ de iure. extra de accu. c. inquisitio. ibi ad qꝺ rñdemus ꝛc. ꝛ est ratio qꝛ nõ seruať iuris ordo, vnde nõ valet. facit extra ꝺ rescrip. c. cũ delicta. §. deinde: et. c. exhibita. §. j. ꝛ fi. C. de sẽ. l. prolatã. Itẽ ꝛ modus est seruãdus et forma aliter non valet qꝺ fit. ff. ad municip. l. consti. ff. man. l. diligẽter. extra de resti. spo. c. pisanis. vbi de hoc. C. de procu. l. ad vnam.

17 ¶ † Item not. ꝙ si iudex procedit per inquisitionẽ ex officio suo ꝛ non ad instantiã alicuius ꝙ publicatis testibus siue attestationibus testium receptorũ poterit alios testes recipere ad inquireñ. veritatem: vt extra de testi. c. cum clamor. secus si ad instantiam alicuius precessisset, qꝛ tunc timetur de subornatione: vt ar. ff. de accu. l. alij.

¶ Alia forma de insultu et percussiõne.

18 Forma inquisitionis de insultu et vulneribus.

19 Inquisitio continebit cõmisso dicto maleficio vel alio in dicto loco vel alio ꝛc. ꝛ inquisitionis informatio siue probatio: an debeat fieri secundum formam inquisitionis.

18 In † nomine domini amen.

Hec est quedã inquisitio que fit ꝛc. per. d. potestatem ꝛc. contra et aduersus talem in eo ꝛc. ꝙ predictus talis insultauit ꝛ insultum fecit contra talẽ irato animo ꝛ illicito modo in tali loco ꝛ ipsum percussit ꝛ vulnerauit cũ vno cultello de ferro, et malitiose in pectore, et alibi in pluribꝰ partibus corporis, ex quibꝰ percussionibꝰ sanguis exiuit suꝑ quibus oĩbus ꝛc.

19 et predicta fuerunt de anno ꝛc. formata ꝛc. ¶ † Et not. qꝺ in inquisitione dicitur cõmisso dicto maleficio vel alio in dicto loco vel alio ꝛc. ꝛ debet fieri informatio ꝭm formã inquisitionis ꝛ si aliter fieret non valet de iure. ff. cõi di. l. vt fundus. extra de accus. c. qualiter. sed tñ si ista verba apponãtur qꝛ debent aliquid operari etiã si probatio non est facta ꝭm formã inquisitionis qꝺ non minus debet quis condẽnari ꝭm quod probatum est. facit. ff. de leg. j. l. si qñ. ¶ Item verba generaliter ꝓlata ꝛc. qꝺ non puto qꝛ inquisitio debet esse certa: et in se continere certũ de iniur. l. pretor. in prin. ff. vi bonoꝝ rap. l. pretor. §. docere. ¶ Itẽ iura volunt ꝙ sentẽtia feratur scꝺm formã inquisitionis vel petitionis: non autẽ prout facta fuerit ꝓbatio. vt dictũ est. vt extra de accus. c. qualiter et qñ. ij. §. pe. ꝙ esse non poterit: nisi ꝭm formã inquisitionis vel petitionis facta fuerit probatio: vt dictũ est: et sic videť ꝙ dicta verba generalia nõ sufficiant ad cõdemnationẽ fiendã. ¶ Alij dicunt ꝙ inquisitio generalis valet etiam si dicatur contra quãlibet personam repertã culpabilem de tali maleficio ꝛc. arg. C. cõi diuidun. l. ad officium: qꝛ verbũ generaliter ꝛc. ff. si mensor fal. mo. dixe. l. j. §. generaliter. xxiij. q. iiij. ꝛ hoc quia crimina vndecunqꝫ claruerint sunt punienda ꝛc. cum similibus. ¶ Fit etiam generalis inquisitio cõtra officiales per syndicatores ad hoc deputatos hoc modo vel simili. ꝛc.

¶ Forma inquisitionis contra officiales in syndicatu.

20 ¶ Forma inquisitionis contra officiales in syndicatu.

21 Inquisitio generalis contra officialem, an debet continere istam clausulam, ꝙ officialis deliquit in suo officio.

22 Officialis, an teneatur de negligentia dolo, et an possit duplici officio fungi.

23 Et an condemnatus appellet.

24 Et an fugiens de loco habeť pro cõfesso, ꝛ an possit per procuratorẽ rñdere, et ꝑ quot dies stare debet ad syndicatum.

25 Officialis si non respondeat per se vel per procuratorem idoneum, an stabitur iuramento petentis ad fidem plenam si non habeat aliam probationem.

26 Officialis repertꝰ inutilis, ꝓpter quas cãs poterit amoueri.

27 Officialis tenetur de dolo ꝛ imperitia, et an imperitia assessoris imputetur assessori.

28 Officialis quomodo puniatur ꝓ subtractis, et an possit accusari quandocunqꝫ durante officio.

20 In † nomine domini amen.

Hec est quedam inquisitio que fit ꝛ fieri intenditur per dñm A. syndicatorem generalem ꝛc. deputatum ad syndicandũ oẽs ꝛ singulos officiales ꝛc. pro sex mensibus proxime preteritis ad inquirendum de eo ꝛ super eo quod dictus. B. officialis

cialis rc. tpe sui officij habuit et recepit de pecunijs vel alijs rebus dicti cōis vltra salarium sibi deputatum, ꝛ etiā sup eo ꝙ habuit vel extorsit aliquid malo modo vel illicito ꝯ formā iure statutoꝝ rc. ab aliqua persona cōi collegio vel vniuersitate rc. ꝛ etiā super eo qꝺ dict⁹ olim officialis fuit negligens in dicto suo officio exercendo de aliquo, qꝺ per suum officiū facere debuit ꝭm formā rc. ¶ Et etiā super eo ꝙ ꝯmisit dolū vel fraudē, ac culpā in dicto suo officio, et etiā qꝛ damnificauit dictū cōmune vel aliā singularē personā rc. et etiā sup eo ꝙ ipse intulit aliqꝺ grauamē vel iniuriā alicui persone rc. indebite rc. et etiā se absentauit a dicto suo officio rc. et etiā qꝛ omisit aliqua facere de his q̄ facere debuit rc. et etiā qꝛ multa fecit ꝯ formā statutoꝝ rc. Super quibus omnibus ꝛ alijs generaliter sup omnibus illicite cōmissis et perpetratis ꝑ eū vel pretermissis dolo negligentia vel culpa sua. ¶ Et super alijs oibus coherentibus, dependentibus ꝛ cōnexis ac prorsus extraneis, que fecit vel pretermisit, inquirere intendit et ipsum repertū culpabilem: de predictis vel aliquo predictorum debita pena punire et cōdēnare ꝭm formā iuris rc. ꝛ oi alio modo rc. ꝛ ipsum non repertū culpabilem absoluere rc.
21 formata fuit rc. ¶ † Et no. qꝺ in ista tali generali inquisitiōe ꝭm quosdam nō debet poni assertiue qꝺ officialis deliquerit in suo officio: propterea qꝛ ius presumit pro ipso qꝺ bene gesserit officium suū, quod iurauit: vt extra de presump. c. illud. et. c. ad audientiam. Nam nemo presumit̄ immemor salutis
22 eterne. C. ad. l. iul. repe. l. fi. cū fi. ¶ † Item no. qꝺ officialis tenetur de negligētia. C. de offi. prefec. preto. l. si quis. de diuer. offi. l. apparitores. lib. xij. ff. de offi. pre. l. diuus. ¶ Et not. qꝺ non pōt quis duplici officio fungi: vt no. C. de iud. l. ij. ¶ Itē tenet̄ de dolo ꝛ culpa. ff. de magistr. cōue. l. j. ff. qꝺ quisqꝫ iur.
23 l. ij. ¶ † Itē no. qꝺ si officialis condēnetur nō pōt appellare.
24 C. quoꝝ appel. nō recip. l. nulli. ¶ † Item no. qꝺ si officialis aufugiat de loco, ꝙ habet̄ pro confesso de his de quib⁹ accusatur vel inquiritur contra eum. C. de assesso. l. cōsiliarios. de dignita. l. iudices. lib. xij. ¶ Item pōt rn̄dere per ꝓcur. vt. C. vt oēs cause tā ciui. ꝙ crimi. l. j. §. fi. ¶ Et debet stare ad syn-
25 dicatum per. l. dies. vt. d. l. ꝯsiliarios. patet. ¶ † Item no. qꝺ si non steterit per se vel per ꝓcuratorem idoneum qui ꝑ ipso rn̄deat ꝛ eum defendat, qꝺ stabitur sacramēto petētis ab eo ad plenā fidem si non est alia probatio: vt in auć. de colla. §. pe. §. si quis aūt. colla. ix. Facit in auć. de man. prin. §. oportet.
26 col. iij. ¶ † Itē no. qꝺ si officialis reperiatur inutilis ad officium exercendū vel ꝑpter infirmitatem lōgam vel ꝑpter negligentiam vel imperitiam, vel aliam similem cām, qꝺ debet remoueri, ꝛ alius idone⁹ loco ipsius subrogari. ar. C. de offi.
27 prefe. preto. l. si qs. facit. ff. de suspe. tut. l. in locum. ¶ † Item no. qꝺ officialis tenet̄ de dolo ꝛ imperitia, vnde si quid in dolo facit punit̄, ꝛ si imperite facit tenet̄ ad dānum ꝛ interesse: vt. ff. qꝺ quisqꝫ iuris. l. hoc edicto. insti. de oblig. q̄ ex quasi delic. nal. in prin. facit insti. ad. l. aquil. §. imperitia. sed tn̄ imperitia nō debet assessori imputari, sed potestati vel capitaneo cum quo assessor ille moratur: vt. d. l. edicto. ꝛ. C. de assesso. l. j.
28 ¶ † Item no. qꝺ si ipse aliqꝺ subtraxit ab aliquo qꝺ tenetur ad restitutionem in quadruplum, vt duplum habeat cōmune siue fiscus ꝛ aliud duplum ille a quo extraxit. C. de assesso. l. consiliarios. ad. l. iul. repe. l. j. vel punitur aliter. C. de pena iud. qui male iudi. l. j. ꝛ in auć. ibi posita. ¶ Itē quādocunqꝫ pōt etiā durāte suo officio accusari: vt not. s̄. de ijs q accusa. non possunt. circa fi. ¶ Sunt etiā quidam simplices qui formant inquisitiones super relatu hoc modo, videlicet.

¶ Forma inquisitionis super relatu.

29 Hec † est quedam inquisitio que fit per rc. contra et aduersus talem pro eo in eo et super eo quod dictum ꝛ relatum fuit dicto domino potestati ꝛ sue curie sic ꝛ sic rc. dico ꝙ ista est mala forma, et modus insufficiens inquirēdi tribus rationibus principaliter. ¶ Prima quia prius debet constare de relatione in acti. quia non creditur iudici nisi appareat. vt not. extra de ꝓba. c. qm̄ contra

falsam. ¶ Scda qꝛ iste nō de modis est traditis a iure ꝓcedē
di: vt not. s. de accus. in prin. ¶ Tertia qꝛ snīa debet formari
et pronūciari scdm formā inquisitionis. ff. cōi di. l. vt fundus.
extra de accu. c. qualiter. ij. §. pe. de simo. c. lʒ hely. ⁊ sic sentētia
formabit super relatu alterius ⁊ sic super incerto, ꝙ esse non
debet, qꝛ sentētia dʒ esse certa: vt insti. de act. §. curare. vnde
talis modus mihi nō placet saluo semper cōsilio saniori: alias
nisi vbi persona esset deputata ad deferen. maleficiū vel por
tantes arma vel ludētes ad azardum vel similia per formā
30 statutoꝝ vel ordinamentū, nā tunc valet relatio. ¶ †Sed po
ne ꝙ iudex ꝓcessit per inquisitionē pendēte adhuc processu:
cōparet alter extraneus q vult accusare, nunqd est audiēdꝰ.
¶ Rñ. sic videt, ratio est, qꝛ ordinariū auxiliū pfertur extra
ordinario: vt. ff. de minor. l. auxiliū. et. l. in cause. ff. de eden. l.
quedā. ad municipa. l. j. de adul. l. si maritus. §. fi. vnde si mō
cōpareat ante litis cōte. per rñsionem inquisiti secus si post:
qꝛ de qua re cognouit iudex ⁊c. ff. de iudi. l. de qua re. ¶ Alij
dicunt ꝙ debet audiri vsqꝫ ad aperturā testium. arg. C. de tē
po. appel. l. iij. in fi. Sed alij dicūt ꝙ qñcūqꝫ ante snīam arg.
ff. de adul. l. si maritus. §. fi. de edil. edic. l. bouē. §. si sub condi
tiōe. extra de acc. c. de his. cū si. ⁊ hoc approbat Dy. facit. d.
31 l. in cause. et. ff. de li. causa. l. vno. §. plane. ¶ †Sed nunqd iste
accusatus debet citari ad videndum iurare testes quos ex
officio suo intēdit examinare sup dicta inquisitione. ¶ Re
spondeo sic de iure: vt. C. de testi. l. si qñ. ⁊ auf. ibi posita. alias
dicta testium non valent. extra de testi. c. ij. sed ignari assesso
32 res hoc non obseruant. ¶ †Sed quid ꝓcessit iudex p inqui
sitionem super aliquo maleficio, ⁊ decessit nōdum finito pro
cessu, vel recessit suo finito officio: nunquid successor poterit
sup dicta inquisitione ꝓcedere. Rñdeo sic: vt. ff. de iud. l. mor
tuo. de inoffi. testa. l. possemus. §. si qs. ⁊ sine noua inquisitio
ne dʒ tñ nouus iudex nouā dare dilationē. ff. de iud. l. edictū.
33 ¶ †Sed quid iudex processit super inquisitione super homi
cidio vel alio delicto capitali, ille inquisitus citatus non cō
paruit, ⁊ sic propter suā cōtumaciā habitus est pro confesso,
fuit condēnatus: nunquid valeat talis snīa. Rñdeo nō: vt. ff.
de pe. l. absentem. ⁊ dic vt ibi. ¶ Et predicta vera sunt qñ im
ponitur pena capitalis vl alia vltra relega. ¶ In alijs vero
delictis in quibus imponit pena pecuniaria vel alia intra re
legationem bene pōt ferri in absentes: vt. d. l. absentē. §. j. ⁊c.
34 ¶ †No. tñ ꝙ bona absentis vsqꝫ ad annum non publicant:
post annū vero secus. ff. de requi. reis. l. j. §. presides. ⁊. §. lʒ pa
35 pi. ⁊. l. oēs. cum si. ¶ †Itē not. ꝙ iudex debet esse cautus cir
ca officiū maleficioꝝ ad hoc ne decipiat: qꝛ inuenta veritate
delicti cōmissi debet formare inquisitionē suā scdm veritatē:
vt alibi. s. dixi, ⁊ ponere in qua parte corporis fuerint vulne
ra illata, vl in capite, vl in pectore, vel alio loco, ad hoc vt ap
te constare possit: vtrum vulneratus sit mortuus ex vulnere
vel non: nā tūc scire pōt: vtrum de homicidio: an de vulnere
tm̄ debeat vulnerantē cōdēnare: ⁊ sic non peccat in sua snīa.
36 ¶ †Item debet accedere ad locū mortui ⁊ videre eum ⁊ fa
cere scribi qualiter vulneratꝰ mortuꝰ est, et habere medicos
paratos ⁊ peritos qui eum medicauerunt, vel alios: ⁊ facere
vt videant illum mortuum, ⁊ vulnera ⁊ delato eis iuramēto
interrogare si ille est mortuus ex dictis vulneribꝰ, vel ipsoꝝ
occasione vel non: ⁊ ista oīa faciat scribi in actis suis: et si di
xerint illum esse mortuū ex dictis vulneribus, vel eoꝝ occa
sione: tunc condēnare debet vulnerantē de homicidio, quā
tūcunqꝫ est cōdēnādus de iure. ff. de sica. l. nihil. alias de vul
neribus tm̄: ⁊ sic per viam istam nō peccabit, ⁊ iustam dabit
37 sententiā. ¶ †Debet etiā credere dicto medicoꝝ: vt extra de
homi. c. significasti. C. de re mili. l. semel. sed iudices imperiti
hoc nō obseruant nec curāt, ⁊ male agunt, ⁊ de facili pecca
re pñt, ⁊ iniustam ferre snīam, qd facere non debent, iuxta il
lud. Recte iudicate filij hoīum: et diligite iustitiā vos qui iu
38 dicatis terram. ¶ †Itē no. fm ius cōe. l. cor. de sica. qui vul
nerat aīo occidendi aliquē: quāuis nō occidat punitur: vt. ff.
de sica. l. j. §. diuus. ¶ Sed secūdum iura municipalia, et se
cundum consuetudinē generalem secus est: qꝛ lʒ quis aliquē
vulneret animo occidendi, sed non occidit, non punit de ho
micidio, sed de vulnere tm̄: vnde intelligas ea que notant in
hac summula: vbi tractat de vulnere et percussione secundū
dictam cōsuetudinē: vt quāuis percutiat ⁊ vulneret aīo occi
dendi, nō punietur: nisi de vulnere vel percussione, nisi inde
sequeret homicidiū, vt dictū est. ¶ Itē no. ꝙ si ipse iudex te
stes intēdat examinare, debet facere citare illum accusatum
vel inquisitum, cōtra quē testes debent examinare: vt inter
sit ad videndum iurare testes. C. de test. l. si quando. ⁊ auf. ibi
posita. alias nō vʒ testimonium. extra de testi. c. ij. sed ignari
assessores qñqꝫ hoc nō obseruant, vt dixi. s. proxime. ¶ Sed
pone qd processum est contra aliquem de aliquo maleficio, ⁊
lapsum est bienniū intra qd debuit processus fieri et sentētia
ferri: nunquid poterit de nouo super eodē ꝓcedi. ¶ Respon
deo sic: qꝛ sola causa instantie perijt ꝓpter lapsum dicti tpis.
C. de iud. l. properā. §. fi. et vt intra certū tempus cri. q. termi.
39 l. ij. †Sed pone ꝙ ꝓcedat cōtra aliquē deprehēsum in adul
terio vel alio maleficio, ⁊ ipse timore tormenti furtiue absci
dit sibi linguā: an debeat haberi ꝓ confesso. Rñ. dicūt quidā
ꝙ sic postqꝫ fuit deprehēsus in crimine, alias secus. ff. de his
qui mor. sibi consci. l. j. ⁊. l. qui rei. §. fi. sicut contingit in carce
rato q fregit carceres. ff. de custo. reo. l. in eos. ff. de ritu nup.
40 l. palam. §. que in adulterio, cū similibꝰ. ¶ †Sed quid, quis
deliquit in ecclesia: nūquid est grauiori pena condēnandus
ꝙ si alibi deliquisset. Respōdeo sic: vt. C. de sac. sanc. eccle. l. si
quis in hoc genꝰ. de his qui ad eccle. cōfu. l. denūciamus. nā
loco ⁊ tēpore fit iniuria atrocior. ff. de iniur. l. pretor. §. fi. et. l.
41 seq. ¶ †Sed pone quod plures ludebāt ⁊ solatiabant, ⁊ lu
dendo ⁊ currendo vnus impulit aliū, ⁊ ille cecidit ⁊ fregit si
bi caput vel brachiū, vel cecidit super alium, ⁊ fregit sibi ca
put vel aliud simile: nunquid tenetur. Rñdeo non, nisi dolo
se factum esset. ff. de iniur. l. illud. ad. l. aquil. si ex plagis. §. fi.
42 et. l. si obstetrix cū si. ¶ †Sed nūquid faber qui facit gladiū
ad vēdendū, vnde postea aliquis mortuus est, debet puniri.
¶ Respondeo non: vt ar. ff. loca. l. qui domū. Item qui fecit
artem suā ⁊ rē licitam penam nō meretur. ff. de adul. l. grac
chus. ⁊ non est interdicendū alicui vti arte sua, nisi ex causa:
vt no. ff. de postul. l. puto. §. fi. de pen. l. vlti. Item qꝛ faciendo
gladiū ad vendendum nō habuit animum delinquendi qui
43 desiderat: vt. ff. de sica. l. in lege. ⁊. l. diuꝰ. ¶ †Sed pone dum
familia potestatis iret rimando pro armis per ciuitatē ꝯtra
portātes arma, inuenit vnum cultellum ad pedes plurium vel
subtus banchum vbi sedebant: queritur nūquid quilibet sit
condēnandus. ¶ Rñdeo ꝙ quod sic. ar. l. j. §. fi. ⁊ in hac opi.
44 fuit Guido de suza. ¶ †Sed puto cōtra quod nullꝰ condē
netur: qꝛ ex presumptione nullus est condēnandus nisi con
stet cuius sit cultellus vel qui posuerit: nā ille tunc condēnan
dus est. ar. ff. de sica. l. si. sed qꝛ non cōstat. oēs sunt absoluen
di: nam melius est nocētem absoluere ⁊c. ff. de penis. l. absen
tem. ¶ Item qꝛ probationes debent esse luce meridiana cla
45 riores ⁊c. C. de proba. l. sciant. ¶ †Item in dubio etiā cōtra
fiscum ⁊c. ff. de iur. fis. l. et non puto. Item qꝛ ius non deficit
46 sed probatio. l. duo sunt titij. de testa. tut. ¶ †Itē qꝛ nullus
pōt condemnari nisi probationibus cōuincatur. ij. q. j. deus
oīpotēs. ff. de offi. presi. l. illicitas. §. necessitas. Item rōne in
certitudinis euitatur cōdemnatio. ff. de rei vē. l. pompo. in fi.
¶ Nec obstant iura contraria, qꝛ ibi certum erat per aliquē
de illis delectum esse qui erant in domo. Sed in casu isto be
ne potuit cultellus per aliū poni ⁊ non per istos quos penes
fuit inuentus vnde in dubio potius sunt absoluendi ⁊ nō cō
demnādi, vt dictum est. ff. de act. ⁊ obli. l. arrianus. cum simi.
47 ¶ †Sed pone ꝙ quis deliquit in pluribꝰ locis. Sed in loco
isto ꝯmisit vnum delictum, ⁊ iudex inquirit contra eū, ⁊ ipse
confitetur ꝙ alibi pluries deliquit, sed hic semel tātum: nun
quid poterit hic de omnibus delictis etiā alibi cōmissis pu
niri. ¶ Rñ. non, sed solum de isto ꝙ cōmisit hic. C. vbi de cri.
agi oportet. auf. qua in prouincia. ff. de accus. l. si cui. §. plura
liter. nisi esset vagabundus: nam tunc vbiqꝫ locoꝝ pōt puni
ri, iuxta illud. Ubi te inuenero ibi te iudicabo ⁊c. ¶ Si autē
procedit via ordinaria, vt per accusam. pōt puniri, qd dic vt
s. de fur. §. lʒ quid. aliqs ꝯmisit plura furta ⁊c. ¶ Sed quid,
quidā denunciauit iudici q. M. Pe. et. D. cōmiserunt que
dam maleficia: iudex incepit inquirere lite quasi cōte. vel ha
bita pro conte. per responsionem istorum inquisitoꝝ siue cō
tra quos inquirebat, cōparet iste qui denūciauit eos et vult
istos accusare: nunquid debet audiri. ¶ Respon. non puto:
nā elegit viā denunciationis, vnde in alia sibi preiudicare vi
det. ar. C. de fur. l. manifestissimi. §. tales. de codicil. l. si. de tri
bu. l. qd in heredē. §. eligere. de iniur. l. qd senatus. in fi. secus
si nō denūciasset certas personas: nā tunc posset. ff. de accus.
l. diuus. qꝛ ordinariū iudiciū prefert extraordinario. ff. de mi
48 no. l. in cause. ¶ †Sed nunqd tenet qlibet capere malefacto
rē si eū nouit ⁊ i fortiā cōis ducere. Rñ. sic vr. C. de ijs q latro.
occul. l. j. ⁊. ij. circa pri. C. de mathe. l. fi. ⁊ qd si nō facit vr pena
extraordinaria puniēdus iudicis arbitrio cū nō sit pena ex
pressa a iure. ff. de extraor. cri. l. j. ¶ Itē tenet quilibet ꝓhibe
re si pōt ne maleficia ꝯmittant qd si nō facit, puniri dʒ. ff. ad
l. aquil. l. scientiā. de noxa. l. in oibus. ⁊ quilibet merito dʒ ca
pere malefactores, qꝛ reipublice iterest, ne maleficia ꝯmittā
tur: vt. d. l. ita vulneratꝰ. ff. ad. l. aquil. ¶ Nec videt obstare ꝙ
dicitur ꝙ nemo cogitur indicare furē. ff. de ꝯdi. ob turp. cau
sam. l.

sam.l.iiij.qꝛ illud verum est scd̄m iura vetera ⁊ iure actio.sed
49 officio iudicis sic:vt ibi no. ¶ †Sed pone inquiritur contra
M.qd ipse vulnerauit Ioā.⁊ dictus.M.comparuit ⁊ dedit
fideiussorem super vulnere de quo inquirebatur de p̄ntan-
do dictū.M.vel de soluendo.c.lib.pro condemnatio.si qua
fieret de ipso occasione dicti vulneris de quo inquirit̄ cōtra
eum:vt moris est:ꝯtingit ꝙ dictus Io.ex dictis vulneribus
morit̄ propter ꝙ dictus.M.cōdemnatur in mille lib.de ho-
micidio per formam statuti. ¶ Modo queritur an iste fide-
iussor debeat compelli soluere mille libr.pro homicidio: an
solum lib.c.pro vulnere. ¶ Respondeo videt̄ ꝙ soluet libr.c.
pro vulnere:qꝛ de alio nō inquirebat̄:tunc cum fideiussit nec
aliud erat deductum in iudicio: vt.ff.de iudi.l.solemus.de
transac.l.qui cum tutoribus.in fi.et.l.nō est ferendum.vnde
fideiussor debet soluere lib.c.⁊ ad plus nō videt̄ teneri.ff.qui
satis.cog.l.j.facit.ff.ad muni.l.libertus.§.pe.de fideius.l.fide
iussor.§.aurelio.⁊.l.seq. ¶ Alij:vt Dyn.distinguūt aut erat
mortifere vulneratus:⁊ tunc videbat̄ fideiussisse in lib.mille
pro homicidio:⁊ tunc tenet̄ ad soluen.dictas mille lib.argu.
ff.ad.l.aquil.l.huic scripture.ff.de fideiusso.l.si quis ꝓ eo.§.si
minus.argu.ff.quo.lega.l.aquil.qui occidit cum simi. Sed
primum verius videtur. ¶ Sed si fideiussisset de soluendo
omnem cōdemnationem que fieret.de.M.occasione malefi
cij commissi per eum in personā Io.tunc planum est ꝙ tene-
tur ad omnes mille lib.propter verbū omne ꝙ est generale ⁊
vniuersale.arg.ff.de leg.iij.l.patronus.de adi.leg.l.a filio.§.
50 si.cum si. ¶ † Sed pone ꝙ Titius fideiussit ꝓ aliquo de pre-
sentando eum pro aliquo maleficio puta.M.cōtingit quod
dictus.M.de nouo cōmisit maleficium propter ꝙ exbanni
tus est potestas petit a dicto Titio fideiussore ꝙ presentet di
ctum.M.pro quo fideiussit.ipse dicit ꝙ nō pōt:qꝛ ipse ipsum
posuit in banno pro alio maleficio.queritur quid iuris. Re-
a spon. aut potestas [a] vel iudex precepit: vt ipsum presentaret
ante bannum datum.ff.qui satis.cog.l.si decesserit.ff.si quis
51 cau.l.sed ⁊ si quis.§.rei capitalis.cum si. ¶ †Sed pone ꝙ iu
dex fecit inquisitionem contra aliquē pro aliquo maleficio ⁊
ipse comparuit ⁊ negauit fecisse simpliciter maleficiū de quo
inquiritur cōtra eum.sed t̄n probatur ꝙ dictum maleficium
commisit per testes.ipse inquisitus comparet ad sui defen-
sionē ⁊ dicit ⁊ allegat ꝙ illud maleficiū ad suam defensionē
fecit.⁊ hoc offert se paratum probare queritur an sit audien
b dus. [b] ¶ Resp.dicūt quidā:vt Dy.aut iurauit a principio,
et suo iuramento negauit illud maleficium se cōmisisse.et tūc
non auditur quia ei licitum esse non debet.vt extra de iure-
iur.c.si vero.⁊.c.quēadmodum de dona.c.cum dilectus.de
excep.c.cum venerabilis. ¶ Si autē negauit se esse culpabi-
lem predictis.de qbus inq̄rit̄ ꝯtra eum.et tūc audiat̄ si velit
probare qd ad suam defensionem fecerit.quia isto casu vide-
tur solum negasse quod istud maleficium iniuriose fecerit.si-
cut contra eum inquiritur:quia per hoc patet quod nō fecit
iniuriose. Sed in primo casu negauit factum vꝫ ꝙ nō fecit
illud maleficium et neganti factum nulla est probatio ⁊c.C.
de proba.l.actor.Fallit ad hoc.ff.de rebus du.l.si is qui du-
centa.§.vtrum.cum similibus.et ibi Dy.sed cōtra eum facit
aperte.ff.ad.l.aquil.l.inde neratius.§.fi.vt post cōfessionem
52 suam audiatur. Alij aliter dicūt:vt not.s.de accus. ¶ †Sed
quid Senēsis deliquit in ciuitate Lucana.de iure cōi ex tali
delicto punitur pena pecuniaria.sed secūdum.l.municipa-
lem debet puniri in amissione manus,vel pedis.queritur an
secundum ius cōmune sit pena imponenda, an secundū ius
municipale.secundū opi.cōem doc. Respon.qd secundū ius
municipale: qꝛ ratione illius delicti sortitus est forū illum et
scd̄m illam.l.municipalem est puniendus.C.vbi sena.vel cla.
l.j.C.vbi.de cri.agi oportet.l.j.et in aut.qua in prouincia.et
est.ff.de offi.presi.l.iij.de extraor.cri.l.saccularios.ibi secun-
dum fori consuetudinem ⁊c.et hoc habet locum in delictis a
iure cōi ꝓhibitis:vt ī furto,homicidio,raptu,adulterio ⁊ si.
¶ In alijs autē delictis prohibitis per ius municipale: vt
non liceat extrahere carnes bladum,vel vinum,vel bestias,
vel quid simile de ciuitate,vel districtu.⁊ tūc ille qui tali mo-
do deliquit erat sciens prohibitum a lege municipali.⁊ tunc
punitur scd̄m.l.municipalē qꝛ sortitus est ille forū ratione de-
licti:vt.d.aut.qua in ꝓuincia.extra de iudi.c.j.qꝛ licet extra-
here bladū ⁊c.quamuis non sit delictū de iure cōi:tamē per
ius municipale delictū est ratione ꝓhibitionis:vt.C.de mi.l.
iij.§.qui rem.ff.de operis no.nunc.l.pretor.§.ait.vbi de hoc.
de regul.iur.l.non videtur dolo.de nego.gest.l.fin. ¶ Si aūt
ignorauit prohibitū a lege municipali , vel a statuto non te-
netur:qꝛ forensis erat qꝛ directe nō ligat ignorātes.ff.de de-
cre.ab ordi.facien.l.si.nec ligant nō suppositā personā.C.de
sum.tri.l.j.nisi forte iste talis esset assuetus venire pluries et
stare in dicta ciuitate:ita ꝙ nō est verisimile ipsum ignorare
sed potius scire:nam tunc est puniendus qꝛ supina ignoran-
tia non excusat.ff.de iur.⁊ fac.igno.l.nec summa.de lib.cau.
53 l.iubemus.argu.C.de resti.mili.l.tutela:cum si. ¶ †Sed po-
ne ꝙ aliquis deliquit iam est annus,vel biennium.⁊ tunc ex
tali delicto poterat cōdemnari in centū lib.et postea per no-
uam legem diminuta est pena,vel augmētata ꝓ tali delicto
an scd̄m talem legem veterem que erat tp̄e delicti ꝯmissi, vel a
scd̄m nouam puniet̄ quam nouus rector iurauit obseruare.
c ¶ Rn̄.dicunt [c] quidam scd̄m nouam legē mutatā et iura tā
per rectorē vigore sacramenti prestiti.extra de iureiu.c.si vo.
et qꝛ lex noua vr̄ prime derogare:qꝛ vltima derogat prime.
vt argu.C.de pac.l.pacta nouissima.⁊ facit.C.de transac.l.si
quis maior.ff.ad vellei.l.iubemus. ¶ Ecōtra ꝙ ſm.l.vete-
rem que erat tēpore delicti cōmissi qꝛ nouus potestas vel re-
ctor subrogatus in locū prioris videt̄ eadē persona cū priori.
ar.C.de iudi.l.cum ꝓponas. ¶ Item qꝛ debet iudicare sicut
primus tenebatur.ff.de iudi.l.mortuo.C.de iudi.l.ꝓperan.§.
sin autē.extra de offi.dele.c.qm̄ abbas. Item qꝛ tp̄s maleficij
debet spectari:vt.ff.de nego.gest.l.papi.ad mace.l.tam ⁊ si.
et videtur casus.ff.de noxa.l.in delictis.de fur.l.quia. Item
lite pendente nil debet innouari.C.vt lite pen.l.j.extra de cō b
sti.c.cum.M.et.c.cū accessissent.et.c.cum ecclesia.C.de leg.l.
54 leges.et hoc videtur verius. ¶ † Sed pone ꝙ rector habet
arbitrium super maleficijs quidā ciuis cōmisit maleficiū ex-
tra iurisdictionem suam et in forensem et potestas vult ꝑ in-
quisitionē procedere.⁊ istum delinquentē debita pena puni-
re,nunquid possit. ¶ Rn̄deo nō videtur pluribus rōnibus.
Prima qꝛ non deliquit in sua iurisdictione sed extra.nec in
personam sibi suppositā.et sic nō habet in eum iurisdictionē
rōne delicti: vt.ff.de iurisdi.om.iud.l.si.de offi.presi.l.iij. Se-
cundo ipse debet puniri illic vbi deliquit:vt in.d.aut.qua in c
in prouincia.vn̄ debet trāsmitti ad locū vbi deliquit punien-
dus: vt.C.de adul.aut.si vero criminis.ff.de accus.l.si cui.§.
pe.⁊.l.si.et si cōceditur a iure ꝙ puniat̄ vbi delinquit ergo in
alijs ꝓhibetur.ff.de iudi.l.cum pretor. ¶ Item alia rōne qꝛ
ptāti ⁊ ꝯmuni illius loci:vbi delinquit facta est iniuria.vnde
ille habet plus punire q̄ alius:vt in.d.aut.qua in prouincia:
vt ille cuiꝰ magis interest preferatur alteri: vt.ff.de adul.l.i.
§.pe.et in aut.de man.prin.§.ꝙ si delinquētes.col.iij.et ar.ff.
de iniur.l.iniur.in prin. ¶ Itē ille cui p̄cipal'r facta est in-
iuria cum eius magis intersit p̄fertur ad accusandū sic et in
casu isto ad puniendum.ar.ff.de accu.l.si plures.⁊ de adul.l.
si maritus.in prin.§.si.et insti.de iniur.§.patitur.et.§.seruus.
d ¶ Econtra [d] ꝙ possit per inquisitionem procedere.qꝛ debet
purgare ꝓuinciam malis hoibus. nec distinguit̄ vn̄ sunt.ff.
de offi.p̄si.l.iiij.et.l.ꝯgruit. ¶ Item qꝛ in locis pluribus agi
tur de crimine.s.in loco delicti et in loco domicilij: vt in casu d
nostro ⁊ vbi agit̄ ⁊ lis cōtestat̄ nō opposita fori exceptio.de-
clinatoria.C.vbi de cri.agi opor.l.j.et.ij.C.vbi sena.vel cla.l.
j.nam fori exceptio debet ante lit.ꝯte.opponi cū sit dilatoria
non pōt.C.de excep.l.pe.et si.ante lit.ꝯte.vident̄ etiā iuribus
ꝯsentire:vt.ff.de iudi.l.cōsensisse.de iur.om.iud.l.cū quedam
puella.et.l.si cum venerit.cum si. Sed primū est verius et ita
determinatū est si vult ꝓcedere per inquisitionem si aūt vel-
let ꝓcedere per accusam,tunc bene pōt procedi ⁊ punit̄.cum
rōne domicilij,vel originis sortiat̄ forū : vt.ff.de iudi.l.heres
absens.§.si.⁊.C.vbi de cri.agi.opor.l.j.⁊.ij.ff.de accusa.l.fin.
Item actor siue accusator debet sequi forū rei.C.de iur.om.
55 iudi.l.in criminali.cum si. ¶ † Sed quid forensis delinquit
extra iurisdictionem istā in alium forēsem,vel in aliquē ciuē,
nunquid pōt eius ptās punire. Rn̄.nō.de iure per aliquam
viam:qꝛ nō est suppositus isti iurisdictioni , nec rōne delicti,
e nec rōne originis,nec rōne domicilij. [e] vn̄ non habet ptās in
eum iurisdictionē.ff.de iuris.om.iudi.l.si.de accu.l.si.cum si.
nisi esset vagabundus forte.iuxta illud vbi te inuenero ibi te e
iudicabo ⁊c. ¶ Quis autē sit vagabundus no.ī.de furtis ⁊
latrocinijs.tit.proxi.§.si quid aliquis ꝯmisit plura furta ⁊c.
quia actor et accusator debent sequi forum rei.C.de iurisdi.
56 om.iudi.l.iuris ordiñ.et.l.in criminali. ¶ † Sed nunquid
debet istum talem forensem remittere ad locū delicti : vt ibi
puniat̄. ¶ Respondeo videt̄ ꝙ sic.C.de adul.aut.si vero cri-
minis.in aut.vt nulli iudi.§.si vero.ad hoc ne maleficium sit
impunitum.ff.ad.l.aquil.l.ita vulneratus.C.de ijs qui latro.
occul.l.j.et.ij. ¶ Sed contra videtur cum non habeat iuris-
dictionem in eum.ff.de iurisdic.omnium iudi.l.si.prius di-
57 ctum videt̄ verius. ¶ †Sed pone ꝙ aliquis occasione alicu
ius delicti citatus comparuit ⁊ dedit fideiussorē de ipso pre-
sentādo sed fideiussor nō representat monitus a iudice.qua-

a ¶ Aut ptās.vi̅d
tu de hac.q.q̄ po
nit hic author in-
decisam ꝑ Bar.
Alex in locis hic
allegatis. Et adō
qd dicit Rapha.
cu.in cōn.xxv.de
eo qui ꝓmittit pre
sentare aliquem
qui fuit in contu
macia postea dā-
natꝰ ad mortem.

b ¶ Audiendus.
ad hanc qōnem
faciunt nota.per
do.in simili in.l.
eum qui.ff.de iu-
reiur.cū.l.contra
negātem.C.ad.l.
aquil. Ro.in suo
conñ.lix.

c ¶ Rn̄.dn̄t. vide
per Bart. aliter
distinguentē in.l.
omnes populi.ff.
de iust.⁊ iure.col.
xv.ver.iuxta pre-
dicta q̄ro vbi.ī.
disputat Rax.de
forli.⁊ vide Pet.
de anch.in repe.
c.j.de consti.colū.
xiij.versi.quero a
quo tp̄e et ad qd
tp̄s.Et vsq; ad ꝙ
tp̄s statutum.

d ¶ Ecōtra quod
possit. Adde qd
hanc opi. tract.
Cy.in.l.j.C.vbi d
crimi.agi.opor.⁊
Bar.in.l.ij.ff.de
offic.presi.⁊ in.l.j.
C.de sum.tri. Et
adde quod pena
tunc dꝫ imponi
scd̄m statuta loci
delicti:vt ī dictis
locis. et ang.are.
in tract.male.in
verbo quedā in-
q̄sitio dicit ꝙ ita
practicauit i col.

e ¶ Domicilij.de
hac materia,scili
cet vbi puniatur
delinquēs. adde
notabiliter per
Gādi.in suo ope
re maleficio. in
rub. vbi puniat̄
delinquens ⁊c.
Vier.Lhu.

liter debet puniri. Respond. aut promisit sub certa pena expressa: ⁊ tunc ad illā penā tenet̄ ⁊ est cōdēnandus: vt. l. si quis cau. l. ij. de custo. reo. l. si quis reū. si autē non sit expressa: tunc ad interesse cōis tenet̄: vt. d. l. si quis reum. vel punit̄ arbitrio iudicis inspecta qualitate delicti: vt. ff. si quis ius di. non ob. l. j. de re iudi. l. non videt̄. extra de matri. interdic. c. j. cū simi-
58 libus. ¶ †Sed pone q̄d iudex fecit plura precepta de presentando vcʒ vnum post aliud. an de oībus sit cōdēnandus an de vno tantum. Respon. vr̄ q̄d de oībus ar. C. de seruis fug. l. qcunqʒ. ⁊ ar. ff. de do. causa mor. l. senatus. ¶ Itē cōtumacia aggrauat delictū. ⁊ auget penam. ff. de fur. l. inficiādo. §. quod infans. Ecōtra ꝙ sit vnū delictū licet fuerint plura precepta. ff. de actio. et obli. l. q seruum. §. si. et. l. si plura. et. l. cū ex vno. Itē illa que incontinenti fiunt vident̄ inesse. C. de pac. l. petens. So. dico si plura fuerint p̄cepta ɔtinue facta vnū incontinenti post aliud, q̄d esse non debuit. ar. ff. de pigno. ac. l. si cōuenerit. ff. de iud. l. p interualla. ⁊ tūc presumat̄ vnū fuisse preceptum vñ tunc vna sola ɔtumacia est ⁊ vna pena puniri debet. ar. ff. ad. l. aql. l. illud. ff. de accu. l. cum ex vna. de priua. delic. l. nunꝗ. ⁊ hoc vez est si preceptū fuerit iustū et possibile alias nō valet tale preceptū nec est obseruādū, si est ipossibile. ff. q̄n app. sit. l. pe. ¶ Item posito q̄d plura fuerint precepta continue facta si vltimo obedit nō pōt cōdemnari. ff. si quis cau. l. j. in prin. de eo ꝙ cer. loco. l. si. ⁊ pe. Nā lʒ aliquātulū distulerit obedire si postea obedit nō preiudicat sibi: q2 in mora modici tp̄is non est periculū. ff. de iudi. l. si debitori. de solu. l.
59 ꝙ diuus. ⁊. l. raptū. et. ff. de vsuris. l. pecunie. §. si. ¶ † Pone dum aliq̄s allegaret de iure suo corā iudice iudex precepit ei ne loqueret̄ in penā. x. lib. Iste nihilominus loquit̄ allegādo iura sua. et dicēdo de iure suo. Nūquid poterit iudex ipsum cōdemnare de hoc. Respō. sic videt̄: q2 potest iurisdictionem suā defendere penali iudicio. ff. si quis ius di. nō ob. l. j. quod me. cau. l. certum. Item q2 non videt̄ dolo carere qui nō obedit ⁊c. ff. de re. iu. l. nō vr̄. ff. de inter. ⁊ rele. l. fi. ¶ Ecōtra ꝙ nō q2 tale preceptū fuit iniustum vñ nō vʒ cum licitū sit cuilibet se defendere ⁊ iura sua dicere ⁊ allegare. iuxta illud etatē habes de te loquaris: vt in decretis legit̄. ¶ Itē q2 iura volunt quod iudex debeat quemlibet patienter audire. C. de testi. l. omniū. ff. de offi. presi. l. obseruañ. de offic. pcō. l. nec quicꝗ. §. circa. ¶ Item nō videt̄ iniuriā facere qui vtit̄ iure suo. ff. de iniur. l. iniuriarū. Item precepta iniusta non valent: vt ar. ff. de acqui. pos. l. iuste. ⁊. ff. q̄n appel. sit. l. pe. ¶ Itē non debent nasci iniurie vnde nascunt̄ iura. C. vnde vi. l. meminerint. si p vim vel alio modo. l. fin. ¶ Item preceptū fuit nudum ⁊ sine causa legitima factū: vnde non valet arg. ff. de lega. j. filiussa
60 milias. §. diui. et ibi nota. ¶ †Sed pone in consilio duarum ciuitatū, vel castrorū habentium iurisdictionem commissum est maleficium nunquid rector vtriusqʒ poterit inquirere et punire. ¶ Respon. sic: vt. ff. de excus. tu. l. peritos. §. j. Sed tñ si vnus incepit inquirere et citauit delinquentes alius non poterit procedere quasi preuentus. ff. de iud. l. si quis postea. ¶ Item q2 per inchoationē perpetuata est iurisdictio sua. extra de offi. deleg. c. gratum. de iud. c. proposuisti cum simi.
61 ¶ †Sed pone ꝙ vna ciuitas, vel castrum, vel rector alicuius ipsarum inquisiuit contra delinquentem, ⁊ quia non reperit culpabilē absoluit, an poterit per aliū de dicto maleficio inquiri ⁊ puniri. Rñ. non, q2 nō dʒ sepius inq̄ri de delicto eiusdē. ff. nau. cau. sta. l. lʒ. Itē q2 obstaret rei iud. excep. ff. d̄ excep. rei iudi. l. j. ⁊. iij. ⁊ per totū. ⁊ hoc verū nisi doceat de collusione, vel preuaricatione facta in primo iudicio. C. de accus. l. q
62 de crimine. extra de accusa. c. de his. ⁊ ibi no. ¶ †Sed pone[a] q̄d aliquis fuit inq̄situs super aliquo maleficio et citatus nō cōparuit. ⁊ sic rōne sue ɔtumacie fuit condēnatus ad mortē: vt si quo tp̄e veniret in fortiam cōis q̄d decapitari debeat: vt quotidie fit. Iste post cōdēnationē factā p aliq̄d tp̄s venit in fortiā cōis. nūq̄d dʒ decapitari. Rñ. nō de iure. ff. de pe. l. absentē. et maxime si nō fuit pbatū de maleficio p legitimas pbatiōes. C. de epi. ⁊ cle. l. raptores. §. in puincijs. ibi aut ipositis post lītimas probationes. C. de pba. l. sciant. Item posito quod sentētia valeret debet sibi dari termin⁹ ad defeñ. se ƀm
63 quosdā: vt. ff. de req. reis. l. annus. † Sʒ vsqʒ ad q̄d tp̄s pcedi et inquiri de maleficio pōt. Rñ. a die commissi criminis vsqʒ ad. xx. annos et nō vltra: vt. ff. ad. l. aql. l. ait pretor. C. de fal. l. querela. §. falsi. Fallit in crimine suppositiōis part⁹ vbi perpetuo pōt agi. vt. ff. de fal. l. qui falsam. §. j. ⁊ in crimine parri-
64 cidij. ff. d̄ parri. l. si. ad silla. l. in cognitione. ¶ †Sed pone q̄d aliq̄s vulnerauit aliquē de familia ptātis, vel capitanei: nunquid ptās, vel capitaneus pōt inq̄rere et punire istū malefacto. Rñ. nō videt̄. C. ne quis in sua causa. l. j. ff. de iur. om. iu. l. qui iurisdictioni. Sed doc. dicunt ꝙ si iniuria siue percussio

a ¶ Sed pone. de hac. q. vide plene per bar. in. l. si q̄s forte. §. si quos. ff. de pe.

b ¶ Furibus. de hac etiā materia posuit satis abūde. d. Gandinus in opere male. in rub. de furibus et latro. ⁊c. per Ange. in tra. malefi. in verbo ⁊ vestem celestem ⁊c. Hier. chu.

fuerit manifesta. et publice facta dum ipse offensus exercet officium suū, vel facta fuit occasione officij sui. ⁊ tunc pōt inquirere ⁊ punire. adeo q̄d offensus non possit talē iniuriā remittere: q2 non tm̄ ipsi sed cōi ciuitatis vr̄ esse facta. ⁊ est rō q2 vniuersitas ledit̄ ⁊c. C. de aduo. diuer. iud. l. resti. ff. de condi. et demon. l. municipes: q2 talis offensio nō est facta ei: vt priuato sed publice psone et officiali. ff. de adop. l. si pater. §. qui duos. C. de accus. l. eidem extra de accus. c. euidentia. ff. de re mili. l. miles. §. in reuertendo nam non tanquam potestas facit vindictam sed tanꝗ executor iuris et iustitie: vt. xxiij. q. v. officia. c. miles. et. c. interdicta. ⁊ ca. iudex ⁊ summarie sine iuris solennitate: vt. d. c. euidētia. dummodo illud delictum sit publice et palam cōmissum in conspectu multorum quod nulla possit tergiuersatione celari: vt not. in. d. c. euidentia. et extra de coha. clerico. c. si. ff. de publi. l. licitatio. §. q̄d illicite. Si autem maleficium non sit notorium: tunc forte secus per priora. sed successor eius poterit. ar. C. de iudi. l. properandū. §. sin autem in medio. et. C. de accusa. l. accusatoribus in fine.
65 ¶ †Sed pone datum est arbitrium ptāti sup omnibus maleficijs suo tp̄e cōmissis: quidam fuit mortifere vulneratus. sed postea tp̄e sequentis ptātis decessit cui non erat ɔcessum arbitriū queritur, an iste secundus ptās ex tali arbitrio pōt inquirere ⁊ procedere super homicidio. Rñ. vr̄ ꝙ sic: q2 consideratur voluntas. et exitus. ff. de sica. l. diuus. C. eo. l. si is qui cum telo. Itē q2 initiū maleficij est spectañ. ar. ff. ad maced. l. tam et si. ¶ Item q2 mortifere vulneratus pro mortuo reputatur. ff. ad. l. aql. l. huic scripture. §. ij. et. l. qui occidit. §. fi. et. l. ita vulneratus. ¶ Econtra q̄d non: q2 finis ⁊ nō principium est spectandum et effectus ⁊ non verba. ff. q̄d quisqʒ iur. l. j. §. hec verba. ff. de iure patr. l. adigere. §. quamuis. ¶ Item q2 ante mortem nō d̄r homicidiū sed vulnus vnde sup homicidio non pōt procedi, ex arbitrio ⁊ fuit determinatū de facto q̄d non possit per viā arbitrij procedi sed p aliā viā sic ne maleficiū sit impunitū: vt. l. ita vulnerat⁹. ff. ad. l. acqui. Sed q̄d, datum est arbitriū vsqʒ ad duos mēses, vel tres: vt inquirat̄ sup aliquo maleficio. sed antequā feratur sententia, finitū est tēpus arbitrij. nunquid ex arbitrio ⁊ scd̄m arbitrium poterit procedi ad sñiam ferēdam. Rñ. sic. vr̄: vt cau. post pub. adsit in. l. j. ff. de appe. l. tutor. §. j. ¶ Itē q2 scd̄m legē et arbitriū ꝙ erat tp̄e delicti cōmissi hʒ iudicare: vt. ff. de pen. l. j. in aut. vt cum de appel. cogno. in prin. et. §. fi. col. viij. ¶ Econtra q̄d non tēpus arbitrij finitū est vnde postea non potest.

b ¶ De furibus[b] latronibus ⁊ robatoribus. Rubrica.

1 ☞ Latrones, an censendi sint: et tanꝗ latrones puniēdi, qui ordinauerūt inte se velle ire ad stratā ⁊ derobare omnes transeuntes: et dum sic ordinarent fuerunt capti, et rem cōfessi sunt, et quis actus sit necessarius, et quot requirātur: vt robatores dici possint: et an debent esse infamati.
2 Furtum est delictū priuatum: latrocinium vero est publicū.
3 Furta duo commisit Titius et pro illis punitus est: postea commisit tertium, an laqueo suspendi debet.
4 Furta plura alibi commisit Titi. et vnum hic de quorū nullo adhuc fuit punitus: an de omnibus hic poterit puniri: an solum de illo quod hic cōmisit.
5 Furto apud aliquem reperto: an propter hoc presumatur fur: et an iudex possit inquirere contra eum qui assuetus est furari.
6 Fure in domo capto: an poterunt esse testes illi de domo.
7 Ostio alterius fracto causa adulterij committendi: si ingrediatur alius: ⁊ furtum faciat: an fractor teneatur furti.
8 Furti tenetur non solū qui furtū facit, sed etiam qui scienter prestat opem ad furtum faciendum.
9 Furti tenetur, qui dat auxilium, vel suadet, vel instigat aliquem ad faciendum furtum.
10 Opem dans ad faciendum delictum: an in tantum teneatur quantum ille qui facit.
11 Consilium dans ad committendum furtum q̄n teneatur.
12 Furti tenentur, qui partiuntur scienter cum fure.
13 Segetem de campo, qui furto subtrahit: vel vinum de vase, vel fructus tenetur furti: et pluribus aliquam rem furantibus omnes tenentur insolidum.
14 Arbores, tabulas, instrumenta, crateras: aut venam ferri, vel argenti qui furatur, tenetur furti.
15 Pullos, gallinas, vel pauones qui furantur cum simi. tenētur furti.
16 Furtum generaliter committit qui rem aliquam mobilem contractat fraudulose inuito domino non inspecta quantitate, vel qualitate rei.

Gregem

17 Gregem animaliũ, qui furto subtrahit furti et crimine abigeatus tenetur.
18 Puerum alterius, qui furatur tenetur ad mortem.
19 Tutor ⁊ curator furti tenentur.
20 Creditor falsus ⁊ procurator falsus tenentur furti.
21 Furti tenetur rem furtiuam scienter alio transferens: et celans furem: et ille cui rem meã do quasi suam: et ille scit meã esse, tamen eam furandi animo retinet.
22 Furtũ an sit qñ filius rem patris, ⁊ seruus rem dñi furatur.
23 Furti an teneat̃ qui a me missus vt rem quam alteri cõmodaueram acciperet ⁊ mihi apportaret: si sibi retineat.
24 Uxor surripiẽs rem mariti, an furtũ faciat, ⁊ contra eã furti agatur: ⁊ an dans consilium, vel opem furti teneatur.
25 Furti an teneatur, qui dixit ꝙ ille qui petebat a me pecuniã mutuo esset bonus debitor propter ꝙ numeraui ei pecuniã, vel supposuisti alio hominem pro illo: et postea pecuniam cũ illo partitus es.
26 Furti persone que tenentur, an teneãtur ciuiliter, vel corporaliter: ⁊ quando.
27 Furti an teneatur qui audiens verba que dicebam habenti rem meam. s. si mittã ad te pro tali re mea mittas eam mihi: postea audiuit illum, ⁊ ea re accepta illam tenet.
28 Furti an teneatur qui tunicam, vel cultellũ alterius in via inuenit ⁊ nesciens cuius sit, ⁊ quid faciet ne furti teneatur: ⁊ an aliquid petere possit pro inuentione.
29 Furti an teneatur qui tpe famis comestibilia furatur: vel propter nuditatem vestem si sit infirmus ⁊c.
30 Receptatores qui puniant̃, ⁊ qũo, ⁊ an aliqui sint sine pena.
31 Furti an puniat̃ qui domũ intrauit animo furandi: licet nõ furtum commiserit qui ex metallo argentum vel aurum furatur, vel consilium dat, vel conflat: qua pena punitur.
32 Furtum prohibere valens si non prohibeat et sit dominus, an furti agere possit.
33 Iudex an possit precipere ꝙ requirantur in domo Titij tales res furate que ibi asseruntur esse.
34 Uxor an poterit agere ⁊ accusare qñ res dotalis est furata.
35 Accusare an possim furem qui Petro aliquid furatus est.
36 Accusare potest quilibet cuius interest.

Fures ordinauerũt
1 inter † se velle ire ad stratam et derobare
omnes transeuntes, q cũ sic ordinarent plu
res ex ipsis capti sunt qui predicta que ordi
nauerant cõfessi sunt: queritur nũquid pu
niendi sunt tanꝗ latrones. Rñ. videt̃ ꝙ sic qꝛ voluntas pro
facto reputat̃. ⁊ in maleficijs attrocibus volũtas accipit̃ pro
facto ⁊ nõ exitus: vt. ff. de sica. l. j. §. diuus. et. l. diuus. cum si.
⁊. ff. de furtis. l. qui ea mente. ¶ Sed dic ꝯtra. oportet eñ qđ
perueniat̃ ad actũ ad hoc vt possint dici robatores: vt qꝛ ali
quem insaltauerint causa robãdi et ille aufugit, vel deroba
tus fuit ⁊ sic loquit̃. l. predicta si bene intelligit̃. C. de episco. ⁊
cle. l. si quis non dicã. ⁊. C. de his qui ad eccle. cõfu. l. presenti.
circa prin. ⁊ ibi no. ⁊. d. l. qui ea mente. ⁊ not. ff. de extraor. cri.
l. j. et est ratio: qꝛ cogitationis penam nemo patit̃ ⁊c. ff. de pe.
l. cogitationis. ⁊ hoc in grauibus delictis. in leuibus autem
nõ nocet actus nisi sequat̃ effectus: vt. d. l. pñti. et. ff. de iniur.
Item apud labeonẽ. §. si curauerit. ¶ Item oportet qđ sint
famosi et infamati, vel assueti sepiꝰ derobare. i. bis, vel vltra:
vt. ff. de pen. l. capitalium. §. grassatores: vt possint laqueo su
2 spendi, alias secus est: vt. s. no. ¶ † Item no. ꝙ furtũ est pri
natũ delictũ, et ideo fuit tractatũ de furtis in libro de priua
tis delictis, sed latrocinĩũ est publicũ delictum: et ideo inter
casus fortuitos numerat̃. ff. de fur. l. ei qui. et insti. quib. mo.
3 re cõtrahitur obli. §. itẽ is. ¶ † Sed quid aliquis ꝯmisit duo
furta, ⁊ punitus est pro duobus: postea aũt cõmittit tertium
furtũ: nũquid debeat laqueo suspẽdi. Rñdeo dicit Uber. de
a bo. ꝙ sic [a] qꝛ cum perseuerauerit in delinquẽdo maiori pena
est puniendus. ar. C. ad. l. iul. de vi pub. l. seruos. in si. de epis.
aud. l. iij. ff. de pen. l. capitaliũ. §. solẽt. Sed alij dicunt cõtra. s.
ꝙ debet puniri ꝓ vno furto solo: qꝛ al's punitus est de alijs.
vnde de isto solo dꝫ puniri et nõ ad mortem sed fustigari sic:
vt in auf. sed nouo iure. C. de ser. fugi. qꝛ nõ debet addi afflictio afflicto ⁊c. ff. de offi. presi. l. diuꝰ. et nõ dꝫ quis de eodem
delicto bis puniri nec duabus legibus. ff. de accu. l. senatus.
de reg. iur. l. bona fides. nec debet de delicto eiusdem sepius
queri: vt. l. licet. ff. nau. cau. stab. cum si. ⁊ hoc verius videt̃. de
ista materia tractat̃ in vsi. feu. de pace iur. fir. §. iniuriam: seu
4 furtũ. ¶ † Sed quid aliquis ꝯmisit plura furta alibi. sed hic
vnũ furtũ cõmisit. ⁊ nondũ fuit condẽnatus de aliquo. nun
quid pro oĩbus cõdemnabitur hic, an solũ pro illo ꝙ hic cõ
b misit. Rñ. si per [b] inquisitionẽ proceditur solum de hoc ꝙ hic
cõmisit: qꝛ de alijs iudex iste nõ habet iurisdictionẽ in eũ: vt
probat̃. ff. de accu. l. si cui. §. si. et. l. si. ⁊ in auf. qua in ꝓuincia.
C. vbi de cri. agi oportet. pro alijs vero furtis alibi cõmissis
põt trãsmitti ad locũ delicti. C. de adul. auf. si vero criminis
nisi esset vagabundus. nã tũc forte habet locũ opi. Pet. vbi
te inuenero ⁊c. Et dicitur vagabundus ille cuius patria est
deserta: vt fuit cartago. ff. ad municipa. l. eius. §. si. ¶ Itẽ et
ille potest dici vagabũdus scðm quosdam qui nõ habet certum domiciliũ ꝓprium vel cõductum, vel gratis sibi concessum: vt insti. de iniur. §. qñ in quo se reducat, sed huc et illuc
vagatur per mundum. ¶ Si autem procedit̃ via ordinaria
per accusationem: tunc in tribus locis põt quis rõne delicti
cõueniri et puniri. s. in loco delicti, in loco domicilij, ⁊ in loco
vbi agit̃ non opposita fori exceptione añ lit. ꝯte. C. de excep.
l. pe. et fin. C. vbi de crimi. agi opor. l. j. et ibi not. ⁊ per Azo. in
5 summa eo. ti. ¶ † Sed quid si res furtiua reperit̃ penes aliquem: an per hoc presumat̃ fecisse furtum. Rñdeo non. qꝛ ex
presump. ⁊c. ff. de pe. l. absentẽ. ¶ Item qꝛ probationes dñt
esse luce meridiana clariores: vt. l. sciãt. C. de proba. ⁊ hoc verum. nisi iste talis esset male fame, ⁊ assuetus furari. nam tũc
c maior presumptio est contra eum. [c] qꝛ qui semel malus ⁊c. ff.
de re mi. l. non omnis. §. a barbaris. ⁊ iudex põt inquirere cõ
6 tra eũ qui assuetus est furari per talẽ presumptionẽ. ¶ Sed
quid captus fuit fur in domo alicuius: ꝓceditur cõtra eum,
nũquid põt recipere in testes illos de domo. Rñdeo videtur
ꝙ sic si sunt bone fame, ⁊ si aliter veritas haberi nõ põt. arg.
C. de repu. l. cõsensu. §. super plagis. extra de test. c. delicto. et
c. veniẽs. el. ij. in si. vbi de hoc. de re iudi. c. causam. Alij ꝯtra:
vt. C. de testi. l. ij. ar. ff. de pen. l. respiciendum. §. furta cum si.
7 ¶ † Item no. ꝙ si quis fregit ostium domus tue causa faciẽdi tibi aliquã iniuriã, vel causa adulterij cõmittendi, vel stupri ⁊c. ⁊ alius intrat domũ tuam ⁊ furtum ꝯmittit in rebus
tuis ꝙ iste fractor nõ tenet̃ furti. qꝛ nõ inspicit̃ ꝙ factum est:
sed causa facientis: vt. ff. e. l. verũ. ⁊. l. qui iniuriam. cum simi.
8 ¶ † Item no. ꝙ non solũ tenet̃ furti ille qui furtum facit, sed
etiam ille qui opem prestat scienter ad furtum cõmittẽdum:
qꝛ scalas vel ferramenta prestat, vel similia prebet ad facieñ.
9 ¶ † Item si dat auxiliũ, vel suadet, vel instigat aliquem ad
faciendũ furtum: vt insti. eo. §. interdum. ff. eo. l. furti actio. §.
10 recte. ¶ † Sed no. ꝙ intantũ punitur ille qui dat opem quãtum ille qui facit. ff. eo. l. is q opẽ. et. C. de rap. vir. l. raptores.
11 §. penul. ¶ † De consilio autem dato ad furtum committendum non tenetur. nisi fiat furtũ. ff. eo. l. is qui. §. si tu. et distingue, quia aut alias erat facturus: et non tenetur, alias sic: vt
12 not. insti. eo. l. qui opem. et. §. certe. ¶ † Item qui partiuntur
res furtiuas cum fure scienter tenẽtur furti: vt extra de fur.
13 c. qui furem. ¶ † Item qui segetem furatur de campo, vel vinum de vase, vel fructus, vel aliud tenetur furti. ff. eodem. l.
vulgaris. §. j. et sequenti. et. l. filio. §. j. et si plures sunt furantes aliquam rem omnes tenentur insolidum. ff. eodem. l. vulgaris. §. si duo. ⁊. ff. arb. fur. ces. l. si plures. C. de condi. fur. l. j.
14 ¶ † Item qui furatur arbores, tabulas, vel instrumẽta, vel
cratera, vel venam ferri, vel argenti tenetur. ff. eo. l. si opes. ⁊
15 l. qui tabulas. et. l. filio. ⁊. l. certe. ¶ † Item qui pullos, gallinas, vel pauones furant̃ tenent̃. ff. eod. l. pauones. cum simi.
16 ¶ † Et generaliter qui aliquam rem mobilẽ cõtractat fraudulose: inuito domino furtum cõmittit etiam si sit modica
quia non inspicitur quantitas rei, nec qualitas, sed volũtas
furantis: vt. ix. q. vlti. c. penul. et finali. quod incipit, furtum
autem ⁊c. insti. vt vi bo. rap. in princi. et. ff. eodem. l. j. §. finali.
17 ¶ † Sed si quis furatus fuit gregem animaliũ tenet̃ furti, ⁊
crimine abigeatus: vt. l. e. l. in furti. §. si. de abige. l. j. in fine.
18 ¶ † Item qui alterius puerum furatur, tenetur furti: vt. l.
flauia. de plagiarijs ad mortem. ff. eodem. l. si filius. ⁊. C. ad. l.
fla. de plagia. l. ij. et. l. si fratrem. et. l. eum. et. l. penul. et finali.
19 ¶ † Item tutor et curator furti tenetur: vt. ff. eodem. l. tutor.
20 ¶ † Item falsus creditor ⁊ falsus procurator tenet̃ furti: vt
21 ff. eodem. l. falsus. in principio. §. j. ⁊. l. si iussit. ¶ † Item qui
rem furtiuam alio transfert sciens eam esse furtiuã tenetur:
vt. ff. eodem. l. si quis profereñ. ¶ Item qui celat furem furti tenetur: vt. ff. eodem. l. qui vas. §. j. Item si rem meam tibi
do quasi tuam: ⁊ scis meam esse ⁊ eam retines animo furan
22 di teneris furti. ff. eodem. l. si iussu. §. j. ¶ † Item si filius fura
d tur rem patris: [d] vel seruus rem domini furtum est: sed non
23 agit̃ furti. ff. de penis. l. respicieñ. §. furta domestica. ¶ † Sꝫ
quid commodo tibi librum meum misi quẽdam pro ipso: vt
mihi apportaret, ⁊ sibi retinet tenetur: vt. ff. eo. l. si quis vxo
24 ri. §. iulianus. in prin. ⁊. C. eo. l. si quis. ¶ † Item si vxor surripuit res mariti furtum facit. sed nõ agitur furti contra eam,

a ¶ Qđ sic. Adde quod hanc opi. Uber. ⁊ Gandi. in tract. malefici. sub rub. de furibus ⁊ latro. §. sed pone peti. ⁊ illam approbat cõsuetudo: vt dicit Ange. in tract. male. ver. ⁊ vestẽ celestẽ abst. verb. quero quid si alias fur.

b ¶ Respõ. si per. Bar. in. l. si. in. §. si. ff. de accus. qui dicit ꝙ de consuetudine seruatur ꝙ furta alibi cõmissa aggrauant delictum. ⁊ adde Io. and. in addi. Spec. in rubr. de furt. et Sali. in. l. fuos. C. ad. l. iul. de vi. vbi ꝙ furta alibi cõmissa connumerãtur in numero furtorũ ad hoc: vt quis ꝓ tribus furtis suspẽdatur. Et adde Ange. in loco. s. allega.

c ¶ Contra eum. adde tu, ⁊ intellige qđ hic non poterit cõdemnari licet posset deueniri ad torturã. ita Imo. in. l. si. ff. de her. insti.

d ¶ Rem patris. intellige tu si sit leuis res sed si sit magna tenetur furti: vt in. l. serui ⁊ filij. ff. de furtis et dicit Bart. in d. §. furca. ⁊ adde idem in vxore: vt per Bar. in. l. j. ff. rerum amo. et in text. glos. ⁊ Bar. in. l. si libertus. ff. de furt. et intellige quod tenẽtur etiam criminaliter quando furtũ esset magnum.

sed actio in factū. Ille aūt qui dederit opem, vel consilium te
25 netur de furto. ff. eo. l. si quis vxori. ¶ †Sed quid quidam pe
tebat a me pecuniā mutuo: asseruisti illum esse bonum debi-
torem, ⁊ propter hoc numeraui ei pecuniam, vel supposuisti
alium pro illo homine, ⁊ postea partitus es cū illo pecuniam
26 teneris furti. ff. e. l. si quis vxori. §. cum titio. ¶ †Et not. q̄d li-
cet ille persone teneātur furti. intelligitur ciuiliter ad penam
dupli, vel quadrupli: sed ad penam corporalem nō: secūdum
quosdā, nisi essent publici fures, vel latrones: vt. s. dixi. Alij
autē qui sunt participes in crimine, et eis publicis furibus,
vel latronibus dant opem scienter frāgendo, vel accommo-
dando scalas, vel ferramenta, et cū eis participando ⁊ asso-
ciando, ⁊ percipiēdo res derobatas, ⁊ furatas, ⁊ ipsas rece-
ptando scienter, vel similia faciēdo: isti tales, et similes bene
puniuntur corporaliter. ¶ Nam agentes, et consentientes
cooperando ⁊c. facit. C. de epi. aud. l. raptores. et. l. si quando.
in fi. extra de offi. deleg. c. j. ff. de recepta. l. j. ⁊. ij. et in similib⁹,
et. ff. de furt. l. si quis persuaserit. ff. de adulte. l. is cuius ope.
27 insti. eo. §. interdū. ¶ †Sed pone q̄ quis habet rem meā ⁊ di
xi. Si ego mittam pro tali re mea mittas eam mihi, quidam
eundo per viā audiuit ista verba. Postea venit ad istum ex
parte mea, ⁊ petijt rem meā quam habuit ab isto, et tenet eā.
¶ Respon. q̄d tenetur furti. ff. eo. l. si quis vxori. §. apud la-
28 beonem. ¶ † Sed quid, aliquis inuenit tuā tunicam in via,
vel cultellū alicuius, ⁊ nescit cuius sit et habet tenet. Respō.
ipsum furti teneri nisi publice exposuerit, vel dici fecerit q̄d
ipse inuenit talem rem, paratus restituere eam, vel faciat et
dicat similia per que appareat q̄d non habeat animum re-
tinendi: vt. ff. eo. l. filius. §. qui alienum. ¶ Sed tamen potest
petere aliquid sibi dari pro inuentione siue accatura: vt. d. §.
29 qui alienum. ¶ † Item not. q̄ si aliquis propter necessitatē
famis furatur comestibilia: vt quia infirmus est ita q̄ nō po
test sibi querere victū et caristia est vel propter nuditatem fu
ratur vestem: non tenetur furti quia omnia sunt cōmunican
da tempore necessitatis: vt extra de fur. c. si quis propter ne-
30 cessitatem, et ibi no. ¶ † Item no. q̄d licet receptatores pu-
niantur: vt dixi. Fallit in patre, filio, fratribus, vxore, ⁊ simi-
libus qui nō puniuntur ea pena qua extranei, sed leui: vt. ff.
de recepta. l. j. et. ij. et est ratio q̄z quilibet debet redimere san-
guinem suum ⁊c. ff. de bo. eorū qui mor. sibi consci. l. j. et vxor
vna caro est cum marito, et socia humane et diuine domus.
C. de custo. et exhi. reo. l. aduersus. extra de coniug. lepro. c. j.
cum simi. ¶ Alij dicunt quod in nullo puniunt receptando
⁊ faciendo eos fugere, nisi essent participes in crimine: vt. ff.
de re mili. l. qui cum vno. §. j. et. l. qui milites. §. pe. de adul. l.
nec in ea. §. fin. quod me. causa. l. isti quidem. §. nec cum filio.
31 C. de patri. po. l. iij. cum simi. ¶ † Sed quid, aliquis intrauit
domum, vel locum alicuius animo furandi: non tñ aliquid
exportauit, vel furatus est: nunquid de furto puniri debet.
Respon. non. C. de penis. l. cogitationis. de fur. l. si quis fur-
tum. cum si. ¶ Item ille qui ex metallo aurum furatur, vel
argentū furatus fuit in metallum dānatur, vel qui cōsilium
dedit, vel conflauit in quadruplū: vt. ff. ad. l. iul. pec. l. sacrile-
gij. §. fi. ¶ Sed videt q̄d solo animo fiat furtum. extra de ex-
32 traor. cri. l. ij. ibi si intrauit domū, et ibi not. ¶ †Sed q̄d scie-
bam q̄ volebas mihi furari bouem, vel aliā rem et poteram
prohibere ⁊ non phibui postea volo agere furti. Respon. nō
33 possum: vt. ff. eod. l. penul. ¶ †Sed quid si dicat iudici q̄d ta-
les res furtiue sunt in domo titij nunquid poterit de iure in-
quirere et inquiri, ⁊ rimari facere in dcā domo. Rñ. sic [a] vr q̄z
ad ipsum spectat inuenire veritatē: vt. C. de edēdo. l. iij. de ser.
fu. l. diuus. in auf. vt iudices sine quoquo suffra. §. cognita.
34 cū simi. collati. ij. ¶ †Sed q̄d si res dotalis fuit furata nūqd
mulier poterit agere et accusare. Rñ. non, sed maritus: vt. ff.
de fur. l. interdum. §. fi. q̄z ipsa non est domina, sed maritus:
35 vt. C. de rei ven. l. dotem. cum simili. ¶ †Sed nunquid tu po
teris accusare furem, qui Petro furatus est bouem, vel aliā
rem. Rñ. nō, q̄z furtū est crimen priuatum ⁊ non publicum:
vt. ff. de pri. delic. l. fi. et nullus admittitur, nisi eius intersit.
¶ Nam quilibet cuius interest pōt accusare: vt. C. eo. l. ma-
nifestissimi: et ibi not. et. d. l. fi. de priua. delic.

¶ De raptoribus. Rubrica.

1 ☞ Raptor vnde dicitur, et quot modis dicitur ac puniatur, et an raptor furtum committat.
2 Raptores personarum quomodo puniantur.
3 Auxilium ⁊ fauorem qui dederint ad raptum cooperando: quomodo puniuntur, et qui raptores non puniantur.
4 Raptor pueri causa libidinis qua pena puniatur.
5 Clericus raptum committens, qua pena puniatur.
6 Sodomie vitium turpissimū est cum masculo: et quomodo puniatur commissum cum quacunq̄ persona, ⁊ cum bestia.
7 Iudeam vel sarracenam per viam matrimonij rapiens, vel per viam legitimam. i. nature cognoscēs quomodo punitur.

1 Raptor † dicit a rapina. Et quid est: dicitur duob⁹ modis. s. rerū ⁊ personarū: nam rapina proprie dicit rerū. Et dupliciter punit. s. ciuiliter et criminaliter. Ciuiliter in quadruplū si intra annum agitur, re ipsa in quadruplū cōputata, post annū vero in simplū: vt. ff. vi bo, rap. l. j. et. ij. ¶ Criminaliter vero: vt qñ fit rapina per vim. ⁊ si fiat sine armis in amissione certe partis bonorū suorū. si vero cū armis pena deportatio. vt insti. de publ. iud. §. Itē. l. iulia de vi. ¶ Itē ⁊ raptor furtū cōmittit ⁊ pena furti tenet: q̄z nullus improbior fur est quā q̄ vi rapit: vt insti. vi bo. rap. in prin. ¶ Itē qñq̄ puniūtur ad furcas: vt sunt publici latrones: vt. ff. de penis. l. capitaliū. §.
2 famosos. ¶ † Raptores aūt personarū [b] si quidē rapiūt mu-
b lierem impuberē per vim honestā virginē, vel viduā causa libidinis, vel sanctimonialē scd'm legē capitali pena puniunt, et ipsius raptoris substātia illi rapte applicat, vel sanctimonialis monasterio: vt de raptu vir. l. j. de epis. ⁊ cle. l. raptores.
c et hoc verū [c] si vt mulier fuerit volens siue inuita: siue soluta siue cōiugata libera siue ancilla, vel aliena: adeo q̄d si fuerit ppria sponsa nō poterit cū suo raptore matrimoniū consummare: vt in dictis legibus ⁊ si matrimoniū pfecerint amittit substātiam quā habuit de raptore: vt in autē. de rap. mili. §. j. col. ix. ¶ Et si est impubes mulier rapta: alia pena punit qui rapit. ff. de penis. l. si quis aliquid. §. qui nondum: q̄z alias in metallū dānātur, vel relegātur: vt ibi. Sed de iure canonico secus est: q̄d preualet, q̄z bene pōt mulier nubere suo raptori: vt extra de rap. c. accedens: ⁊ tūc euitat illam penā, q̄z bona non efficiuntur mulieris rapte scd'm Hos. extra de secundis
3 nup. c. dn̄s. cum si. ¶ † Et nō solum raptor punitur capitali pena, sed etiā illi qui cooperando scienter dederūt auxilium et fauorem ad dictum raptum facien̄. vt. d. l. raptores in fin.
d ¶ Fallit in meretrice [d] nā si quis ipsam rapiat causa libidinis nō punitur. ff. de fur. l. verū: q̄z vilitas vite ipsarū non patitur ipsas in laqueis innodari. C. de adul. l. si ea. et. l. queadmodum. ¶ Item fallit in virgine que vtit veste meretricali. ff. de iniur. l. item apud lab. §. si quis virginem scd'm Ioan.
4 ¶ †Sunt ⁊ alij raptores qui rapiūt pueros cā libidinis cōtra naturā: vt sunt sodomite ⁊ illi capitali pena gladio puniūtur: vt. C. de adulte. l. cum vir. ff. de sica. l. iij. §. qui libidine. in
5 auf. vt nō lux. cōtra naturā col. vj. ¶ † Si vero clericus tale delictū cōmisit prelatus ipsum peculiariter puniet ⁊ etiā corporaliter flagellabit: vt non moriat. cū hoc non liceat prelato sanguinē effundere. xxiij. q. vlt. his a quibus. et. c. seq. lxxxvj. di. nō licet, vel poterit ipsum degradare si fuerit infamis. vt extra de hereticis. c. ad abolendam: ⁊ tradere iudici seculari qui eū puniat. vt extra de rap. c. in archiepiscopatu. et. xxiij.
6 q. iiij. illud. ¶ † Sed turpissimum est hoc fieri cū masculo: vt d. l. cū vir. ⁊ siue fiat in meretrice siue cum vxore, vel masculo q̄d fit cōtra naturā, semp qui facit: dz puniri pena predicta: vt in auf. vt nō lux. cōtra naturā. col. vj. qui loquitur indistincte ⁊c. nec distinguit masculum a femina. ergo nec nos. ff. de publi. l. precio. cū si. multomagis si cū aiali fiat: vt cum equa, est quis puniendus dicta pena: q̄z fit contra naturam per dictam auf. et maleficia non debent esse impunita: vt. ff. ad. l.
7 aquil. l. ita vulneratus. ¶ † Et idem est forte si fiat per viam matrimonij cū sarracena, vel iudea quamuis non sit matrimonium: multomagis si per alium modum fiat etiam per legitimū. i. per viam nature propter infidelitatem: nam nō debet christianus cum talibus commisceri. sicut nec in animalibus. facit. C. de iude. l. ne quis. xviij. q. j. c. nullus. cum simi.

¶ De receptator. fur. ⁊ aliorum malefactorū. Rubrica.

1 ☞ Receptator latronum furtum, vel aliorū similium, vel scienter associans aut inuitans ad latrocinia seu robarias faciendas, vel similia seu receptans robarias, aut diuidens cum eis: qua pena puniatur.
2 Latronē capere potens si accepta pecunia promittit eū euadere qua pena puniuntur.
3 Latronem conseruantes ac receptantes sponte et scientes eum esse latronem qua pena puniuntur si sunt extranei.
4 Latronem conseruantes: vt. s. si sint agnati aut coniuncti an puniantur.
5 Uxor receptans maritum, an puniatur.

Filius

a ¶ Rñ. sic videt, Adde q̄ hec opi. fuit Spe. in titu. de instr. edi. in. §. coheredē. versic. pone instrumēta. ⁊ Ioā. fab. insti. de obliga. que ex deli. §. cōceptū. ⁊ intellige hoc verum nō solum in vno territorio sz etiā i diuersis territorijs ita Bal. in. l. requirēte. §. ita tenetur. C. de furtis.

b ¶ Personarū. de hac materia vide Ang. i trac. malefi. in verbo, che mai adulterato la mia donna. col. xv. versic. quero quādo dicatur cōmitti stuprum cum sequētib⁹ ⁊c. Vic. chu.

c ¶ Et hoc verū. adde tu q̄ ille q̄ rapuerit mulierem honestā debeat decapitari q̄ si aliq̄s rapit mulierē ab alio cognitam vel q̄ alias cognit⁹ est nō incidit in penam raptus ita Pau. de castr. in suo cōsil. ccclxx. ⁊ ibi q̄ raptus nō punit in muliere nupta inhoneste viuente.

d ¶ Meretrice. adde Alber. de rosa. in. iij. parte statutorū. q. lxij.

6 Filius, aut nepos occultans patrē, aut auum, vel frater, fratrem: an puniantur.
7 Receptātes persone de quibus.§.an puniātur et qua pena.
8 Associans latrones ad latrocinandū scienter ꝛ cū eis scienter latrocinatur, vel occultat eos aut celat et non reprehendit quomodo puniatur.
9 Latrones tenens in domo vel agro, et non offerens eos iudici quomodo puniatur, siue fuerit dominus siue ꝓcurator.
10 Ignorātes domini quod latrones sint in domibus suis, vel predijs an excusentur.
11 Malefactores capere et ad iudicium deducere an quilibet teneatur.
12 Iniuria nulli est faciēda, nec pena irroganda, nisi post legitimas probationes: et an accusati et inquisiti de graui delicto sint capiendi, carcerandi ꝛ custodiendi.

1 I quis latrones † fures, vel alios similes scienter associauerit, vel inuitatus fuerit ad latrocinia, vel robarias faciendas, vel similia delicta cōmittenda. seu scienter furta ipsorū ꝛ robarias receptauerit, et partitus cum eis fuerit: pena simili puniatur, vt particeps ꝛ agens ꝛ consentiens: vt.ff.de recep.l.j.C.de epis. et cle.l.quāquam.ff.de re mili.l.non omnes.§.a barbaris.C.
2 vbi cause fiscales.l.vniuersi. ¶ † Idem est si cum posset latronē capere pecunia accepta permisit eum euadere: vt.l.j.
3 ¶ † Idem est in illis apud quos latro cōseruatus est eis receptantibus eum sponte ꝛ scientibus eum esse latronem: vt eadem pena puniantur: vt.ff.eo.l.ij.in prin. et hoc locū habet
4 in psonis extraneis. ¶ † Fallit in cognatis et alijs proximis et coniunctis personis: vt in patre, auo, auia, ꝛ in cōsanguineis ꝛ similibus qui non ita aspere puniuntur: nam isti coniuncti ratione sanguinis excusantur receptando et occultādo: vt non attrociter puniantur, sed alia leuiori pena pecuniaria: vt iudici videbitur: vt.d.l.ij.ꝛ qꝛ ibi non est certa pena expressa cōmittitur arbitrio iudicantis.ff.de extraor.cri.l.j. ff.de effrac.et expi.l.j.cum si.et est ratio: qꝛ quilibet debet sanguinem suum redimere quātum potest.ff.de ijs qui mo.sibi consci.l.j.et parētes magis timent de filijs quā de seipsis ꝛc. ff.ꝙ me.cau.l.isti quidē. ¶ Sed si esset particeps in delictis tunc puniretur: vt dictum est alias secus: vt.C.de pen.l.san-
5 cimus. ¶ † Sed quid in vxore. Rñ. videtur idē, quia leuiori pena punietur: vt.ff.eo.l.ij.ibi dum dicit affines ꝛc.ꝛ vxor est socia diuine ꝛ humane domus: vt.C.de cri.expi.hered.l.aduersus, et hoc verum puto. facit extra de cōiug.lepro.c.j.sed videtur contra ꝙ nō: vt insti.de iniur.§.patit.sed hoc intellige in iudicio.C.de procu.l.alienam.sꝫ extra sic. nam ꝙ vno loco ꝓhibetur alio loco conceditur: vt.ff.de iudi.l.cum pretor. Item qꝛ sunt vnū corpus ꝛ vna caro.vt extra de conuer.cōiug.c.ad apostolicam.facit extra de diuor.c.gaudemus.§. qui vero. Sed si maritus facit pro vxore videtur excusari: vt non eadem pena puniat: qꝛ defendi vxorem a viris equum
6 est: vt.d.§.patitur. ¶ † Et idem videtur de filio et nepote si occultat patrē, vel auum.arg.ff.de inoffi.testa.l.nam et si parentibus.C.de epis.ꝛ cle.auꝭ.si captiui: et idē videtur.de fratre.arg.C.de lib.causa.l.j.ꝛ.ij.C.de ijs qui.vt indi.l.cū fratrē.
7 et.l.seq.cum si. ¶ † Sunt tñ qui dicunt personas huiusmodi non teneri in aliquo, nec puniri ꝑpter sanguinis cōiunctionem: vt.ff.de re mili.l.qui cum vno.§.fi.sed puto nō in totum excusari. Sed saltem pecuniaria pena puniri.ff.de excep.l.ij. ff.de lib.ho.exhi.l.ij.§.si eum.cum si.et.C.eo.l.j.in fi.dūmodo nō excedat iudex modum ꝛc.vt.C.de mo.multa.l.si.ff.de pe. l.hodie.vel puniatur alia pena pecuniaria prout iudici videbitur.inspecta qualitate delicti et facultatibꝰ delinquentis. ff.de pe.l.aut facta.nam parentes debent capere consilium pro suis defendendis: vt.ff.de adul.l.nec in ea.§.fi.ff.de fur.
8 l.in ea.§.filie.ff.de re mili.l.milites agefi.cum si. ¶ † Itē not. qꝺ illi qui associant latrones ad latrocinandū sciēter et cum eis latrocinanꝭ, vel occultāt eos eadem pena puniunꝭ corporali. ille autem qui celat sed associat, nec participat, sed solū non reprehendit pecuniariter: vt iudici videbiꝭ.C.de ijs qui
9 latro.occul.l.j.in fi. ¶ † Item si quis scienter latrones tenet, vel similes in suis domibus, vel agris, vel similes occultat ꝛ sponte nō obtulerit iudici, vel requisitus nō fecerit.i.eos nō presentauerit: si quidē dñs domus vel prediј fuerit presens ꝛ sciens priuaꝭ dñio ꝛ possessione rerum si fuerit ipsius procurator, vel factor, qui non representauerit perpetuo exilio dānaꝭ.C.de is qui latro.occul.l.ij.in prin.ꝛ tenētur etiā alij officiales dare auxiliū ꝛ fauorem ad tales malefactores capiendos et puniendos: vt.d.l.ij.§.finautē.C.de epis.ꝛ cle.l.si quis
10 in hoc genus.in fi.ꝛ.l.raptores.§.finautem. ¶ † Sed si sunt dñi ignorantes qꝺ isti latrones sint in suis domibus, vel predijs excusanꝭ: vt.d.§.dñi.ff.de publi.l.cotem ferro.§.dñs.C. de here.l.quicunqꝫ.§.vniuersis.et.§.fi.in auꝭ.de eccle.titu.§.
11 si quis in sua domo.cum si.colla.ix. ¶ † Et sic no.ar.ꝙ qlibet teneꝭ capere malefactores ꝛ ad iudicium deducere.alias puniꝭ extraordinarie pena pecuniaria.C.de his q latro.occul.l. j.in fin.ꝛ.l.ij.in prin.ꝛ.§.domini.ratio est qꝛ reipublice interest ne maleficia cōmittanꝭ.ff.de his qui deie.vel effu.l.j. Alia ratio est quia nō expedit peccata esse ꝛ non esse nota.ff.de iniur.l.eū qui. Alia rō ne maleficia sint impunita.ff.ad.l.aquil. ita vulneratus.cū si. ¶ Sed sub hoc pretextu innocētes non sunt capiendi, nec grauādi: alias contrafaciens punitur: vt di.l.de his qui latro.occul.l.ij.§.finautem.ꝛ.§.seq.et.§.finali.
12 ¶ † Item no.ꝙ nulli facienda est iniuria, nec pena irroganda, nisi post legitimas ꝓbationes: vt.d.l.raptores.§.finautē. et.C.vbi sena.vel cla.l.fi.§.ita tñ ibi eo que ꝛc. Sed accusati, vel inquisiti de graui delicto bene sunt capiēdi, custodiendi et carcerandi.ff.de offic.presi.l.congruit.C.eo.l.j.ꝛ.ij.in prin. ff.de custo.reo.l.j.cum si.

¶ De furtis aduersus nautas Rubrica.

1 Furti quādo agatur aduersus nautas caupones, vel stabularios.
2 Naute caupones vel stabularij pro quibus teneнꭲ personis: et an possit agi iniuriarum ꝛ furti ac quomodo.
3 Agi an iterum possit aduersus nautas ꝛc. de eodem delicto si semel actum fuit: et quādo agi possit aduersus nautas ꝛc.
4 Naute caupones ꝛc. an teneātur si res fuerint immisse ipsis ignorantibus ꝛ quid si ipsis presentibus ꝛ videntibus: et qd si contradixerint.
5 Naute vel caupones ꝛc. si res fuerint assignate in sacco simul non autem particulariter, quid erit.
6 Caupones dante hospitanti claues camere in qua reposuerit res suas quid erit.
7 Nauta caupo ꝛc. potest conueniri nō solum pro se sed etiam pro suis quibus vtitur, ꝛ quādo pro seruis et filijs teneatur.
8 Naute caupo.ꝛc. an teneantur non solum pro furto, sed etiā pro damno dato ꝛ quando.
9 Actio vna an datur in simplum ex contractu de recepto. alia in duplum pro delicto ꝛ damno dato.
10 Nauta, caupo, ꝛ stabularius: rebus amissis vel damno dato: quando excusentur: aut naturaliter pereant et an actio detur contra heredē: ꝛ an quilibet nauta teneatur pro parte sua si plures fuerint naute.

1 I quid surripitur p nautem † vel caupone vel ab aliquo libero homine cuius opera vtebaꭲ nauta vel caupo, vel stabularius datur actio ciuiliter in duplum eius quod subreptum est furtiue. ff.eo.l.j.ff.nau.cau.sta.l.debet.§.hoc actū: ꝛ hoc quando non recipit custodiam in se. quia dominus rerum subreptarum potest agere, vel cōtra nautā caupone, vel stabulariū, vel cōtra furem ciuiliter ad duplū: vt.d.l.in principio. ¶ Si autem recepit in se custodiam cum ipse non habeat nō agit dñs rei furtiue, sed ipse nauta caupo, vel stabulariꝰ: vt.d.l.j.§.quod
2 si recipit. ¶ † Et no.ꝙ tenetur solum pro ijs siue de ijs personis quas tenet pro seruiendo in caupona, naui, vel stabulo, vel pro ijs qui habitant ibi continue. ¶ Sed pro facto viatorum qui veniūt ꝛ vadunt non vř teneri: vt.d.l.j.§.si caupo. et.§.seq. ¶ Itē non tenetur nauta pro ijs qui apportant res in naui, sed pro suis seruitoribus qui habitant cum eo: vt.d. l.j.§.fi.nam si vtitur opera malorum hominū et ipsos secum tenet pro ipsis bene tenetur: vt insti.de ob.que ex quasi delic. nas.§.item exercitor.et.ff.nau.cau.sta.l.idem ait.§.fin.ꝛ.l.seq. potest etiam agi furti et iniuriarū, sed alteram intentari suf-
3 ficit.ff.nau.cau.sta.l.vt rei: et.l.licet.§.possumus. ¶ † No.tñ quod si semel actum fuit non potest postea agi de eodem delicto: quia non debet sepius queri de eiusdem persone delicto: vt.d.l.j.§.fin. ¶ Et predicta locum habere videntur qñ res fuerūt immisse in naui, vel in caupona.vel in stabulo sciēte exercitatore nauis, vel caupone, vel stabulario: ꝛ ipse in se recepit custodiam rerum: vt.ff.nau.cau.sta.l.j.in prin.§.rece-
4 pit.ꝛ.§.ait pretor. ¶ † Sed quid si res immisse sunt ignorante stabulario, vel caupone ꝛc. nunquid tenetur. Respon.nō, puto arg.in auꝭ.de eccle.titu.§.si quis in sua domo colla.ix. C.de heret.l.quicunqꝫ.§.vniuersi.ꝛ.§.fi.ff.de incen.ru.nau.l. quo.§.non tantum.ff.de publica.l.cotem ferro.§.dominus.

C. de his qui latro. occul. l. j. ⁊ .ij. §. dñs cum si. ¶ Sed si ipso presente et vidente res immisse sunt tũc vr̃ recepisse custodiã. ¶ Si vero ꝯ dixerit nõ vr̃ tunc teneri. ar. ff. de acq. possessio. l. qđ meo. §. si ꝑ venditorẽ. qꝛ patientia hr̃ pro cõsensu. ar. ff. de aqua plu. ar. l. labeo. facit. ff. de ꝯhen. emp. l. clauibus. ⁊ ar. ff. manda. l. si non remunerandi. §. passus. ⁊ l. q patitur. ⁊ l. seq.
5 cum si. ¶ † Sꝫ qđ si assignauit res in mala vel in sacco simul et semel, ⁊ nõ ꝑticulariter singulas res, et quotidie cõtingit. ¶ Rñdeo aũt mala, vl' saccus fuit signatus cũ signo vl' sigillo mõ reddit sine sigillo, vel dissigillat: ⁊ tũc est presumptio ꝯ nauta, vel cauponẽ, vel stabulariũ: vt vel ipse, vl' alter de sua familia amouerit, vel furtũ fecerit: ⁊ tũc tenet ipse ciuiliter in duplũ ad restõnẽ: vt. ff. nau. cau. stab. l. j. in prin. et. l. dꝫ. §. hec accusatio. ⁊ §. hoc iure. ⁊ tũc iudex premissa taxatione stabit iuramẽto hospitatoris, vl' designãtis malã, vl' saccũ. ar. ff. de fur. l. in actione. de in lite iurã. l. in actionibꝰ. §. si. de pollicita. l. j. §. si qs argeñ. ⁊ l. diẽ sponsaliorũ. §. q pecuniã. ff. depositi. ⁊ qđ vi aut clã. l. semp. C. de iudi. auf. post iusiur. cũ si. ¶ Et nõ solũ veniũt in restituit. res sꝫ etiã mala, ⁊ saccꝰ, ⁊ similia: vt. ff.
6 depositi. l. j. ¶ † Sꝫ quid si caupo, vel hospes dedit hospitãti claues camere, vel alteriꝰ rei sub q̃ reposuerit res: vt scrinia, et hospitatꝰ recepit. ¶ Rñdeo vr̃ ꝙ nõ teneat, qꝛ hospitatus recipiendo vr̃ renũciare custodie, ita ꝙ non teneat caupo vel hospes ẜm quosdã. ff. cõmo. l. si vt certo. §. si de meis. de acq. re. do. l. quorũdã. Sꝫ aliȷ̃ vt Ja. cõtra. per. l. ff. cõmo. l. si rẽ. §. j.
7 cũ si. ¶ † Itẽ not. qđ nõ solũ daf actio cõtra nautã cauponẽ, vel stabulariũ ꝓ se, sed etiã ꝓ suis qbꝰ vtif: vt insti. de ob. q̃ ex quasi delic. nas. §. itẽ exercitor. ⁊ §. seq. ⁊ etiã ꝓ suis seruis ⁊ filiȷ̃s si de ipsorũ volũtate exercere cauponã nauem, vel stabulum. ff. nau. cau. stab. l. debet. §. si seruus. ⁊ §. pe. ⁊ si. et. l. lꝫ. §. j.
8 ¶ † Itẽ no. qđ non solũ tenetur ꝓ furto sꝫ etiam ꝓ alio dãno dato: vt. ff. eo. l. naute. §. si. ⁊ hoc qñ pro hospitãdo merces sol
9 uitur, vel etiã si gratis fieret: vt. ff. eo. l. j. ¶ † Et no. qđ dãtur actiones vna in simplũ ex cõtractu de recepto. alia in duplũ pro delicto: ⁊ pro dãno dato a familia nau. caupo. vel stabu
10 lariȷ̃: vt. d. l. idẽ iul. in prin. ¶ † Excusatur tñ nauta si per vim piratarũ res amittant, vel dãnũ detur, vel si res naturaliter perempta est, et idẽ in stabulario, vel caupo. si quid ꝑ vim in dãnũ cõtigerit, vel ꝑ casum fortuitũ: vt. ff. eo. l. iul. §. j. ⁊ seq. ff. de incẽ. rui. nau. l. si fortuiti. ff. de pi. act. l. si. §. si ꝑpter. Et daf etiam actio cõtra heredẽ: vt. ff. nau. cau. sta. l. ⁊ ita. §. hec autẽ actio. sed ꝯtra vr̃ eo. ti. l. si. §. hec indicia. ¶ Itẽ si sunt plures naute qlibet ꝓ sua parte tenef. ff. eo. l. si. §. si plures cum si.

¶ De vi bonorum raptorum. Rubrica.

1 ☞ Actio vi bo. raptorũ ꝯ quẽ sit ꝓdita: ⁊ ad quantũ detur intra annũ: ⁊ ad quantum post annum: ⁊ an vi bo. raptor teneaf furti: et an si furti actum fuerit, an possit agi vi bon. raptorum. ⁊ pro re immobili occupata, an detur solum in ipsa re ⁊ in estimando cuius temporis habebif ratio.
2 Vi bonorum raptorum tenetur qui hominibus, vel amicis conuocatis damnum dedit, vel rapuit: ⁊ que damna veniũt restituenda in isto delicto. Item vi bo. rap. tenetur ille cuius ope, ⁊ consilio dolose factum est: ⁊ qui homines collegit ad hoc faciendum. ⁊ nu. 3.
4 Item vi bo. rap. tenetur qui cõcitauit hoies ad faciendum.
5 Agi potest furti condictione furti: et rei vendi. vbi vi bona rapta sunt.
6 Actio rerũ raptarũ quibꝰ detur, ⁊ an publice custos agroꝝ abducẽs pecus ꝙ inuenit dãs dãnum teneaf vi bo. rap. ⁊ an restituens rem quã vi rapuit penam euitet: ⁊ an si datur dãnum cũ turba habeat locum predicta pena; et an qñ in simplum et qñ in duplum sit, et quid turba, et rixa: et an proprie mobilia dicantur rapi. et immobilia inuadi.
7 Rapina qñ puniaf criminaliter: et qñ. l. iul. de vi pri. ⁊ qñ impubes non doli capax teneatur ⁊ quando non.
8 Actio vi bo. rap. daf heredi ꝯ raptorẽ, ⁊ ꝯ heredẽ ipsiꝰ inquãtum factus locupletior: et an solũ qui rapinã fecit teneatur.

a ¶ Actio. adde tu quibus rebꝰ detur actio vi bono. rap. et vide per Alex. in cõsi. ciȷ̃. col. iȷ̃. in. j. volu. ⁊ ibi in ver. insuper habes an contra raptores ꝓ vi turbatiua def actio iniuriarũ et quomodo ⁊ quando stetur iuro damnum passi. in dicta col. in si.

b ¶ Si quis in tãtã. adde tu Alex. pro intel. di. l. in consil. ciȷ̃. per totum in. j. vol. ⁊ ibi an habeat locum d. l. in rapiente rẽ cõmunem ⁊ vtrũ miles excusetur a pena. d. l.

1 I quis dolo † Malo ꝑ vim rẽ mobilem alicuiꝰ recipiat: prodicta est actio [a] vi bo. rap. ciuiliter contra ipsum, et datur intra annum in quadruplũ ex quo potuit de iure expediri. Post annum vero in simplum re ipsa rapta in ipso quadruplo cõputata: vt. ff. eo. l. j. ⁊ .ij. §. in hac. et. l. pretor. §. hoc aũt. et insti. eo. §. j. in prin. ¶ Tenetur etiam furti: quia nullus est magis improbior fur, q̃ qui vi rapit. insti. eo. in prin. Sed si actum fuerit furti non poterit agi vi bo. rap. nisi in eo quod excedit, nec cõtra in dicta. l. j. ⁊ .ij. ¶ Sed ꝓ re immobili occupata non datur nisi in ipsa re secus si esset res mobilis: vt. ff. de vi ⁊ vi ar. l. j. §. si fundus. de furt. l. si quis ex domo cũ si. et fiet estimatio preciȷ̃ tẽpore rapine quanti tũc valet: vt. ff. eo. l. pretor. §. hec aũt actio. ar. ff. ad. l. aquil. l. ait. et. ff.
2 eo. l. ij. §. in hac actio. ¶ † Item tenetur ⁊ ille qui hominibus vel amicis conuocatis. s. vno, vel pluribus dedit damnũ, vel rapuit: vt. ff. eo. l. ij. in prin. ⁊ §. dolum ⁊ seq. ⁊ §. doli. ⁊ omnia damna veniũt in isto delicto restituenda: vt. d. l. ij. §. damni. dummodo fiat rapina dolo malo. vnde si quis rem suam rapuit nõ tenetur vi bo. rapto. sed cadit a iure suo ⁊c. vt. ff. eo. l. ij. §. hac actio. ibi bis demum ⁊c. et. C. eod. l. eos. dic vt ibi. et
b C. vnde vi. l. si quis in tantam.[b] et. C. eo. l. iij. ⁊ insti. eo. §. quia.
3 ¶ † Item tenetur ⁊ ille cuius ope, ⁊ consilio dolose factũ est: et ille qui homines collegit ad hoc faciẽdum: vt. d. l. ij. §. dolo autem. et. §. si quis. de furtis. l. si vendidero. §. cum raptor.
4 ¶ † Item ⁊ ille qui concitauit homines ad facien. vt. ff. eo. l.
5 pretor. §. hoc autem. et. §. si quis. ¶ † Not. etiam quod potest agi furti: vt dixi et cõdi. fur. ⁊ rei vendi. vt dicta. l. ij. §. rerum.
6 ¶ † Item no. ꝙ nõ solum datur domino rerum raptarum. ista actio sed etiam illi cuius interest: vt. d. l. secunda. §. in hac actio. et. §. seq. et insti. eo. §. sane. ¶ Si publice custos agrorũ abduxit pecus: qꝛ inuenit damnum dare non tenetur vi bo. rapto. vt. d. l. ij. §. si publicamus. ¶ Et licet quis restituat rẽ quam quis vi rapuit penam non euitat: vt. ff. eo. l. penultima. ¶ Et si datur damnum cum turba locũ habet predicta pena, vl' datur actio intra annũ in duplum solũ: ⁊ postea in simplum. Et dicitur turba decem, aut. xv. hominum. rixa vero dicitur duorum. ff. eo. l. pretor. in princ. ¶ Et no. ꝙ dicuntur proprie mobilia siue res mobiles rapi, immobilia inuadi: vt
7 C. eo. l. j. et. ij. ¶ † Agitur etiam criminaliter ꝓ ista tali rapina: vt si quidem facta fuit cum armis. l. iulia. de vi publica: vt. s. de vi pu. no. si vero sine armis: tunc. l. iulia. de vi priuata: vt. s. ad. l. iul. de vi priua. plenius vero facit instit. de pub. iud. §. Item lex iul. de vi cum simi. ¶ Impubes tamen non doli capax non tenetur nisi seruus eius, vel familia fecerit:
8 nam tunc tenef. ff. eo. l. ij. §. impuberem. ¶ † Item no. qđ ista actio datur heredi contra raptorem sed non cõtra heredem ipsius nisi inquantum factus est locupletior: vt. ff. eo. l. ij. §. si. ¶ Item non solum qui rapinam fecit tenetur: vt. ff. de fur. l. si vendiderim. §. cum raptor. C. de accu. l. non ideo.

¶ Si quid raptum est occasione incẽdiȷ̃ ruine, vel naufragiȷ̃. Rubrica.

1 ☞ Pena rapiẽtis aliqđ occasiõe incẽdiȷ̃ nau. vl' ruine q̃ sit.
2 Pena supradicta quando locum habeat in incen. ⁊ ruina: et an habeat locum propter suspicionem incendiȷ̃ non sequuto incendio ⁊ quomodo tunc tenebitur.
3 Pena occasione naufragiȷ̃ quando habeat locum, et quando nauis dicitur expugnari.
4 Pena qua teneatur quis rapiens de domo, vel villa quando expugnantur.
5 Pena predicta an non solum rapiẽs teneatur, sed etiam qui recepit sciens, vel abstulit, vel amouit, vel damnum dedit.
6 Rapiens clauum, anchoram, vel remum nauis, vel quid simile qua pena teneatur.
7 Naufragium fieri facientes, vel quorum cõsilio factum est, vel qui fuerunt impedimento quominus nauis euaderet naufragium, qua pena puniantur.
8 Naufragiȷ̃ tempore recipiẽs, vel in trepidatione naufragiȷ̃, quomodo puniatur.
9 Nautarum duorum, vel trium dicto statur.
10 Naui propter vim eunte in domum alterius ⁊ damnum dãte quid fiet.
11 Actio de naufragio datur heredi et contra heredem.
12 Naufragium suum cuilibet ⁊ in quolibet loco impune colligere licet ⁊ impediens punitur, et agitur contra possessores agrorum vbi nauis rupta, vel infixa est.
13 Incendens scienter, vel negligẽtia domum, vel segetem alterius, qñõ puniatur: et appellatione domus quid veniat.
14 Incendium in ciuitate data opera vel casu faciens, quomodo puniatur.
15 Piscatores de nocte cum luce decipiẽtes nauigantes propter quod damnificantur, quomodo sint puniendi.

1 Eipublice † interest ne qđ occasiõe incẽdiȷ̃, vel ruine, vel naufragiȷ̃ rapiaf. ff. de incẽn. rui. nau. l. j. §. vñ pretor. voluit prouidere ne quis rapiat ex incẽdio, ruina, vel naufragio alicuius nauis; et qui contrafecerit

contra fecerit puniať ꝛc.vt.ĵ.sequiť:vt intra annũ ad restitu-
tionem in quadruplum ciuiliter:post annũ vero in simplum:
2 vt.ff.eo.l.j.in princ. ¶ †Et no.predicta locũ habere solũ si de
domo rapiť vbi incendiũ erat,sed si de adiacentibus domi-
bus,vel predijs:raptum est de dolo malo,ꝛ satis videť factũ
occasione incendij : si fit durãte incendio:vt.d.l.j.§.ex incen-
dio:ꝛ idem videť si fiat occasione ruine:vt.d.l.j.§.ruine. Sed
si fieret ꝑ suspitionẽ incendij,vel ruine,ꝛ non sequereť postea
ruina, vel incendiũ predicta locum nõ hñt.ff.eo.l.j.§.si suspi-
cio:qꝛ false suspitioni nõ stať sed teneť tunc furti:vt.ff.de fur.
3 §.interdũ.§.pe.ꝛ.l.interesse.§.repetẽte.ꝛ.l.j. ¶ †Item si quis
rapit de naufragijs tꝑe et loco quo fit naufragiũ, vel nauis
expugnať tenetur in quadruplum intra annum:et postea in
simplum:vt dictũ est,ꝛ.ff.eo.l.j.ꝛ.ij.in prin.ꝛ.l.si quis:et.C.de
fur.l.in eum.et in auť.nauigia. ¶ Et diciť expugnari nauis:
cum spoliať aut funes incidũtur:aut vela ꝛc.vt.ff.eo.l.expu-
4 gnãtes. ¶ †Item si quis rapiat de domo,vel villa qñ expu-
gnatur,tenetur in quadruplũ,vel duplum:vt dictũ est:vt.d.
5 l.iij.§.labeo. ¶ †Item not.ꝙ non solũ qui rapit.sed etiã qui
recepit sciens,vel abstulit,vel amouit,vľ damnũ dedit tene-
6 tur:vt.d.l.iij.§.non tñ.ꝛ.§.seq. ¶ †Item si rapuit clauum id
est gubernaculũ vnum,seu plures tenetur omniũ rerum no-
mine,vel aliam rem ꝓpter quam nauis fuit in naufragio:vt
forte anchora,vel remus,vel quid simile:vt.d.l.iij.§.senatus.
7 facit.ff.ad sillania.l.si quis in graui.§.si qs tabulas. ¶ †Illi
aũt qui fieri fecerũt naufragium,vel quorum cõsilio factum
est,vel impedimentum dederũt quominus auxiliũ haberent
ad euitandũ naufragiũ:tenentur.l.cornelia de sicca.ff.de in-
8 cen.rui.nau.l.ij.§.alio senatusconsul. ¶ † Si autem tempore
naufragij recipiať,vel non in naufragio,sed in alia trepida-
tione naufragij diuersimode etiam criminaliter punitur.
¶ Nam quidam relegãtur,quidam flagellantur.ff.eo.l.pre-
dijs.et.l.nequid.et nõ minus ciuiliter tenetur ad quadruplũ
vel duplũ: vt.s̃.dictũ est.et.ff.eo.l.j.in prin.C.de naufra.l.pe.
9 lib.xj. ¶ Item no.ꝙ statur dicto nautarũ duorũ, vel triũ.C.
10 de nau.l.quoties.lib.xj.ꝛ ibi not. ¶ † Sed quid si nauis tua
propter vim venit in domo mea ꝛ dedit mihi dãnũ. ¶ Rñ.
non teneor tibi dimittere nisi primo caueas mihi de damno
11 meo,vel emendes damnum:vt.ff.eo.l.ratis. ¶ †Item no.ꝙ
agitur contra heredes ciuiliter nedum cõtra delinquentem
12 et datur etiam heredi illa actio ꝛc.vt.ff.eo.l.pedius. ¶ †Itẽ
not.ꝙ licitũ est cuilibet colligere in quolibet loco, et impune
suũ naufragiũ,siue suas res ob causam naufragij:vt.ff.e.l.si.
Et si quis impedimentum prestat punitur:vt.ff.eo.l.nequid.
§.si. ¶ Potest etiam agi cõtra possessores agrorum vbi na-
13 uis est infixa,vel rupta:vt.d.l.nequid in prin. ¶ † Item no.
qd si qs posuit incendiũ sciens in domo,vel segete alterius ꝛ
comburitur si negligentia ad damnum tenetur : et appella-
tione domus omnes species edificij continentur:vt.ff.eod.l.
14 qui edes. ¶ †Qui aũt in ciuitate dando operam incendium
fecerit aut ad mortem damnatur aut relegatur:vt.ff.eo.l.si.
¶ Si aũt casu fortuito incendiũ fiat:tũc venia dignus est.ff.
15 eo.l.fortuito. ¶ †Item not.qd si piscatores de nocte cum lu-
mine decipiant nauigantes:vt ibi veniant credentes ibi esse
portum,et propter hoc naues pereunt ꝛ damnificantur ipsi
sicut et alij raptores tenentur : et puniuntur sicut dictum est
supra:ꝛ.ff.eo.l.ne piscatores.ꝛ.C.de naufra.l.j.in prin.et.l.si.
et per totũ lib.xj.facit.C.de fur.l.in eum.et auť.nauigia.et qd
ibi no. ¶ Et sic videť hodie per dictam auť.nauigia,qd solũ
puniaňť in publicatione bonorũ:et aliter vt principi placue-
rit,qui rapuit res de naufragio nisi sunt nauigia que pirati-
cam exercent prauitatẽ,vel sint inimica imperio ꝛ sancte ro-
mane ecclesie:vt qꝛ sint sarracenorũ,vel hereticorum, ꝛ simi-
lium,nam in alijs non habet locũ dicta pena qꝛ licet,et licitũ
est rapere talia bona:vt in dicta auť.nauigia que fuit Fede-
rici impera. ¶ Sed in alijs raptoribus occasione incendij,
vel ruine habet locum pena supradicta:vt.s̃.notatum est: et
in supradictis legibus continetur.

¶ De incendiarijs. Rubrica.

1 ☞ Incendiarius vnde dicitur,ꝛ qui incendium facit do-
lo,vel negligentia quomodo puniatur.
2 Incendio sequuto in domo mea vicina tue, qꝛ tuus inimic⁹
posuit ignẽ in domo tua,an tenearis mihi ad emendam.
3 Incẽdio sequuto : vt.s̃.duarum opinionum in tali casu que
sit verior.
4 Incendens ecclesiam,vel alium locum qũo puniatur : et an
ad sedem apostolicam sit mittendus pro absolutione.
5 Domus appellatione que edificia contineantur.

1 Incendiarius † dici-
tur ab incendio,vnde si quis domos alicu-
ius,vel segetes,vel alias res accendit impo
nendo ignem dolose, vel imponi faciendo
iste talis aut igne concrematur , aut capite
punitur:vt.ff.de incen.rui.nau.l.qui edes.et.l.fi.ꝛ pe.ff.de pe
nis.l.capitalium.§.qui ob inimicitias.ꝛ.§.incendiarij.et.xij.
q.ij.cum deuotissima.xxiij.q.viij.pessimam:si vero negligen-
tia tunc corporaliter punitur forte fustigatione, vel manus
abscissione:vt iudici videbitur,vel alia pena:vt.d.l.qui edes.
bene facit.ff.de in ius voc.l.fi.ff.de penis.l.j.C.de accu.l.non
2 ideo.et.l.si fortuitu. ¶ † Sed quid quidã tuus inimicus po-
suit ignem in domo tua , vel in alia re que est vicina domui
mee propter qd domus mea est combusta,vel alia res.queri-
tur,an tu tenearis mihi ad emendationẽ damni mei. ¶ Rñ.
et videtur qd sic:qꝛ et incendium factum fuit occasione tue
inimicitie,vnde tu teneris emendare:vt.ff.de iniur.l.si.ar.ff.
de solu.l.in ijs.ff.loca.l.si merces.§.culpe,et ibi no. ꝛ est ratio
qꝛ tu videris causam damni dedisse ꝛc.et nihil interest ꝛc.ff.
de sicar.l.nihil.ff.cõmuni di l.is qui cões edes.C.ad.l.iul.de
vi pub.l.quoniam. ¶ Alij contra qꝛ congruum nõ est : vt id
quod preter voluntatem meam accidit in meum redundet
periculum.xxvij.q.v.de occidendis. Facit extra de homici-
dio decreto. ¶ Item quia delictum alterius tibi nocere nõ
debet.C.ne vxor pro ma.l.maritorum culpa.C.ne fil.pro pa-
3 tre.per totum.C.de pe.l.sancimus. ¶ †Sed quidam appro-
bauit primam opi.per iura primo allegata , et hoc quando
quis culpa sua habuit inimicitias:vt.d.l.si merces.§.culpe.
et facit ꝑ hac parte.ff.ad.l.rho.de iactu.l.j.ꝛ.ij.§.equissimũ.
ff.pro socio.l.cum duobus.§.quidẽ. Sed Uber tenet opi.se-
cundam quod non teneatur damnũ emendare. ¶ Sed pri-
4 ma opi. videtur verior: vt not.in.d.§.culpe. ¶ † Sed quid
de iure canonico si quis incendit ecclesiam , vel locum reli-
giosum ipso iure est excõmunicatus.vt extra de senten.excõ.
c.conquesti.ꝛ.c.tua.xj.q.iij.c.canonica. ¶ Si vero alium lo-
cum non est excõmunicatus sed excõmunicandus,ꝛ damnũ
emendare tenetur:vt extra de rapto.c.in literis.ꝛ.d.c.tua.et
dz postea mitti ad sedem apostolicã absolnẽdus:vt.d.c.tua.
5 ¶ †Item not.qd appellatione domus [a] cõtinentur omnes a
a species edificij:vt.d.l.edes.in fi.ff.de adul.l.qui domum:et.l.
nec in ea.§.ij.et insti.de iniur.§.domum.

¶ Domus.adde tamẽ quod in statuto appel.dom⁹ nõ venit capana in incendio : ita Bald.in.c.ij.de fratri.de not.benefic. inuesti.pro quo facit tex.in.l.senat⁹.§. marit⁹. ff.de leg.j.ꝛ Bar. in.l.cetera.§.qd senatus.eod.ti.et intellige etiã si capana sit ad vsum hominis:ꝛ faciũt ea que dicit Ale. in consil.ciiij.in.j. volumine.

¶ De iniurijs. Rubrica.

1 ☞ Iniuria trib⁹ modis irrogať.s.facto,verbis,et literis.
2 Iniuria facto quando dicatur fieri.
3 Iniuria quomodocũqꝫ inferať in corpus , vel in rẽ alterius
animo vulnerandi diciť fieri iniuria facto,ꝛ non solum rõne
proprie persone,sed etiam aliarum hic enumeratarum.
4 Iniuria facta vni persone quando inferatur pluribus:ꝛ an
vno agente iniuriarum tollatur iniuria alteri facta.
5 Iniuria facta filio,vel nurui qui possint agere iniuriarum.
6 Iniuria facta marito,vel socero : an vxor vel nurus agere
iniuriarum potest.
7 Iniuria facta filiofa.poterit agere per se ꝛ per procuratorẽ.
8 Iniuria facta seruo proprio,vel cõmuni quis poterit agere.
9 Iniuria quomodo fiat verbis:ꝛ an possit fieri absenti.
10 Conuicium vnde dicatur.
11 Iniuriarum tenetur non solum iniuriam faciens,sed procu
rans fieri,ꝛ alios incitans ad faciendam.
12 Iniuria quomodo fiat literis.
13 Iniuria dicitur multis modis.
14 Iniuria non fit violenti et ille agere nõ potest,et quot actio-
nes nascantur pro vno delicto.
15 Iniuriarum an teneatur qui me in ius facit vocare sine iu-
sta causa.
16 Item an prohibens bestias meas in loco publico pascere.
17 Item an prohibens me lauare in balneo publico ꝛ in simili-
bus publicis locis aliquid facere.
18 Item an volens diuinare contra veritatẽ me fecisse furtum
vel quid simile,quod non fecit:et qua pena puniatur.
10 Item an tenetur qui me nõ debitorem requiri fecit tãquam
debitorem.
20 Item an tenetur qui sibi incognitum offendit.
21 Item an teneatur aliquid iniuriosum faciens etiã si nesciat
ad cuius iniuriam vel contumeliam fiat.
22 Item an teneatur inquietans fideiussores quando princi-
palis paratus est soluere.
23 Item an teneatur faciens ludibrium de aliquo.

24 Item faciens vel dicens aliquid ob infamiam.
25 Item an prohibens me vendere, vel alienare rem meam.
26 Item an imponens signa domi mee, vel rebus meis: vt sue appareant, vel aliene.
27 Item an intrans domum meam me inuito: etiam si sit nuntius citans.
28 Itē an vtēs veste sordida, vel capillis in opprobriū alicuius.
29 Itē an iudex faciēs contumeliam appellanti, q appellauit.
30 Itē an iudex vulnerans appellantem, ⁊ qua pena teneatur.
31 Item an si inferior fumū faciat superiori, vel superior proijciat feces, vel aliquid simile inferiori.
32 Item an iudex iniungens mihi onus vltra debitum modū, vel precipiens iniustum, vel illicitum.
33 Iniuriam facientes persone que tamen non tenentur iniuriarum hic enumerantur.
34 Iniuriarum an teneatur ille qui ad imminuendum dignitatem meā non permisit me habere officium, vel quid simile.
35 Item an pater, vel dn̄s, quando filiusfa. vel seruus iniuriam facit ita qd cōtra istos agi possit, ⁊ an iniuria sit maleficium.
36 Item an verberans aliquem pugnis, vel aliam rem, vel tormenta faciens alicui, et que dicantur tormēta ⁊ veniant appellatione tormentorum.
37 Iniuriam actio datur non solum illi cui facta est, sed etiam alijs personis hic enumeratis: et licet vna remittat persona alia videtur agere posse.
38 Iniuriarum ciuiliter agi potest, et quomodo stabitur iuramento iniuriati, ⁊ aliarum personarum: et quid de taxatione et condemnatione.
39 Iniuriarū actio ciuiliter qn̄ det heredi ⁊ in heredē et qn̄ nō.
40 Iniuria a pluribus illata omnes tenentur insolidum, nec vno soluente alij liberantur.
41 Iniuriarum an tenetur non solum faciēs, sed curans et sollicitans illā fieri tenentur suadens ⁊ incitās iniuria sequuta.
42 Iniurie ciuiliter estimatio, an fiat aliquando plus et minus et quo respectu, ⁊ quibus rationibus iniuria dicatur atrox.
43 Iniuriarum agitur ciuiliter et criminaliter. l. cornelia, et licet actum fuerit criminaliter nihilominus agitur ad damnum, et quantum duret ista actio.
44 Iniurians an presumatur facere aīo iniuriandi, ⁊ qn̄ fallit.
45 Iniuriarum actio, an per pactum tollatur.
46 Item an ipso iure per pactum parentum de nō accusando.
47 Item an si iniuriat⁹ bibit, vel comedit cum illo qui fecit iniuriam.
48 Iniuriarum an teneatur ciuiliter qui leuauit manū ad percutiendum aliquem licet non percusserit.
49 Iniuriarum an ignorantia excuset.
50 Iniuriam faciens cadaueri defuncti an iniuriam faciat heredi, et an heres possit agere iniuriarum.
51 Iniuriarum an teneatur qui dum vellet vnū percutere aliū percussit.
52 Iniuriarum agens quid debet designare in suo libello vel accusa. et an dz ponere oēs iniurias in vno libello.
53 Iniuriarū pōt agi. l. cor. de sic. ⁊ nō minus aqlia. hoīe occiso.
54 Tutor ⁊ procurator, an pro alio agere possint iniuriarum.
55 Magistratus aliquid faciens pro suo officio, ⁊ curia non tenentur iniuriarum alias sic. et minor magistratus durante officio poterit iniuriarum conueniri.
56 Iniuriarum an tenetur qui dū crederet offendere Petrum offendit Antonium, et quid de offendente sibi incognitum.
57 Offendente Titio filiumfa. quem patremfa. putabat, et nuptam quam credebat viduam, an marito et patri dabitur actio, et an prohibens rem meam vendi teneatur.
58 Iniuriarum tenetur generaliter quādocunqz et quomodocunqz quis fuerit contra alium vel ad infamiam alterius siue facto: siue verbis: siue literis animo iniuriandi.
59 Accusans ad infamandum aliquem, vel per calumniam et animo calumniandi quomodo punitur.
60 Iniurie oēs debent in eodē libello describi: qn̄ plures iniurie alicui inferuntur eodem loco ⁊ tempore ⁊ agere vult.

1 Multis modis, † et diuersis iniuria
irrogatur. Sed altero de tri
bus modis fit iniuria vz aut facto, aut ver
2 bis, aut literis. ¶ † Facto dr fieri iniuria qn̄
quis pulsatur ⁊ verberatur, vel domus ei⁹
introitur aīo iniuriandi. ⁊ dicitur verbera
re cum dolore: pulsare dicit sine dolore. ff. eo. l. lex cor. ¶ Itē
domū intellige siue sit propria siue conducta siue gratis con
cessa, et siue sit in ciuitate, siue in villa, siue sit etiam hospitiū
in quo quis hospitatur: vt. d. l. cor. §. domū. insti. eo. §. domū.
3 ¶ † Et generaliter qn̄ocunqz iniuria inferat in corpus, vel
in re alterius animo vulnerādi dicit facto fieri, et non solum
si fiat in tua ppria persona, vel re tua: sed etiā si fiat in psona
vxoris, vel spōse tue, vel filij, vel nepotis tui q est in tua ptāte,
vel serui tui ad tuā contumeliam: vt insti. eo. §. patitur. ff. eo. l.
4 apud labeonē. §. sponsum. ¶ † Et fit etiā pluribus personis
iniuria vnde si fiat vxori tue q̄ est filia famil. Titij, et ipsi filie
et marito ⁊ patri fit iniuria: et si vnus agit iniuriarū non tol
5 litur p hoc iniuria alteri facta: vt. ff. eo. l. j. §. fi. ¶ † Itē si fiat
filio, pater vel auus: vt dictum est pōt agere, idē iuris si fiat
iniuria nurui ex filiofa. q socer poterit agere iniuriarum: vt
d. §. j. q socer loco parentis habetur. ff. so. matri. l. q socer. et
6 insti. eo. §. patitur. ¶ † Si autē fiat iniuria marito, vel socero,
vxor vel nurus agere nō pōt: q defendi vxorē a viro ⁊c. equū
7 est et nō ecōtra: vt. l. ij. ff. eo. ¶ † Itē filiusfa. pro iniuria sibi fa
cta pōt agere iniur. p se et pcur. vt. ff. e. l. sed si vnus. §. idē iul.
8 ¶ † Sed si fiat iniuria seruo nō agit seruus sz dn̄s cui vr̄ fa
cta iniuria. vt insti. eo. §. seruus. et si fuerit seruus pprius vel
cōis. Nā vterqz dn̄orū poterit agere: vt insti. e. §. si cōi seruo.
9 ¶ † Verbis aūt fit iniuria: vt qn̄ fit conuitium siue dedecus:
vt si dicat tu es latro, tu es falsari⁹, tu es assassin⁹, cucurbita
vl' cacucius: vt. l. apud labeonē. §. gn̄aliter in fi. ff. e. vl' quid si
mile dicatur pn̄ti. pōt etiā fieri iniuria absenti: vt si quis ad
domū tuā, vel ad apothecā, vel ad tabernā venit te absente ⁊
mala verba dixit ⁊ turpia de te: vt dictū est ad infamiā tuā:
vt. ff. e. l. j. §. iniuria. ⁊ l. item apud labeonem. §. qui turpibus.
10 ¶ † Et dr cōuiciū a vociferatione, vel a vocū platiōe: vt. ff. e.
11 l. apud labeonē. §. conuiciū. ⁊. §. se. ⁊. §. fecisse. ⁊. §. fi. ¶ † Et non
solū qui facit iniuriā sed q procurat fieri. ⁊ incitat alios ad fa
cien. tenētur iniuriaꝝ: vt. d. l. apd labeonē. §. si curauerit. et. §.
12 se. ⁊. §. ait ptor. ⁊. §. gn̄aliter. ¶ † Literis ēt fit iniuria: vt qn̄ fa
cit quis librū, vl' carmē, vel historiā, vel lr̄as, vel scripturā por
rigit nō verā, vel cōponit, vel scribit, vel dictat, vel qd simile
facit dolo malo, siue suo noīe qs faciat siue alieno: vt insti. eo.
§. iniuria. et. ff. eo. l. lex cor. §. si quis librū. facit ad hoc qd not.
in ti. de famosis libellis ⁊ dic vt ibi no. ¶ Si aūt verū esset q
diceret nō tenet iniuriarū: q expedit peccata nocentū ⁊c. vt
13 ff. eo. l. eū qui nocentem. ¶ † Item no. qd iniuria dicitur mul
tis modis: nā dr contumelia dicta a contemnendo. ¶ Item
dicitur iniuria idest damnū datum iniuria: vt est in. l. aquil.
dicitur etiam iniuria idest iniustitia, vnde si iudex cōtra ali
quem iniuste prouocat dr iniuriam facere et nō tenetur iniu
14 riarū. ¶ † Item no. qd nō fit iniuria volenti, et ille talis non
pōt agere iniuriarum: non tn̄ per hoc non tollitur iniuria fa
cta patri, vel marito, vel simili, vel cōi, vel loco, vel fisco. ff. e. l.
j. §. vsqz adeo. ⁊ l. pater. §. si quis seruum. ff. de fica. l. lege. §. fi.
ff. de publica. l. licitatio. §. qd illicite. cū si. ¶ Nam pro delicto
due nascuntur actiones: vna q̄ dat iniuriato, ⁊ alia que dat
fisco, et vna nō tollitur p aliā: vt. d. §. q illicite, siue reipublice
vel cōi illius loci vbi qs degit. ff. de vi pu. l. qui cetu. §. vacan
15 tem. cum si. ¶ † Item tenetur iniuriarū qui me fecit vocari
in ius siue ad iudicium sine causa iusta. ff. eo. l. iniuriarū. §. si
16 quis. ¶ † Itē si quis phibet me pascere cū bestijs meis in lo
co publico tenetur secus si in suo priuato: vt. ff. eo. l. si iniuria
17 rum. §. si quis me. ⁊. §. fin. ¶ † Item si prohibet me in balneo
publico lauare: et in similibus publicis locis aliquid facere:
18 vt in. d. §. et sequenti. ¶ † Item tenetur qui vult diuinare cō
tra veritatem me fecisse furtum, vel quid simile quod non fe
ci quod plus est capitali pena punitur. ff. eo. l. item apud la
19 beonē. §. si quis astrologus: et. C. de mathe. l. nemo. ¶ † Itē
qui fecit me requiri tanquā debitorem suum ⁊ non sum debi
tor tenetur: vt. d. l. Item apud labeonem. §. si quis non de
20 bitorem. ¶ † Item si quis ostendit aliquem quem non co
gnoscit nō minus tenetur: vt. ff. eo. l. eum qui. §. iniuriarum.
21 ¶ † Itē si faciat aliquid iniuriosum etiam si nesciat aliquid
ad cuius iniuriam, vel contumeliam fiat punitur saltem a
communi cui videtur facta iniuria. ff. eo. l. quod senatus: et
est ratio quia reipublice interest ne maleficia sint impunita.
22 ff. ad. l. aquil. ita vulneratus. ¶ † Item si quis inquietat fi
deiussores dum paratus sum soluere debitum tenetur iniu
23 riarum. ff. eod. l. si creditor. ¶ † Item si quis facit ludibrium
de aliquo, vel ducit ad ludendum, vel ad locum vbi ludi
24 bria sunt tenetur: vt. ff. eo. l. si quis seruum. ¶ † Item si facit
vel dicit aliquid ob infamiam tenetur iniuriarum: vt. ff. eo.
l. item apud labeonem. §. generaliter. et. §. seq. et. l. constitu
25 tionibus. ¶ † Item si quis prohibet me vendere, vel aliena
re rem meam tenetur iniuriarum: vt. ff. eodem. l. si quis ser
26 uum. ¶ † Item si quis imponit signa sua domui mee, vel
rebus meis ab hoc: vt sue appareant, vel aliena tenetur in
iuriarum: vt. ff. eodem. l. si iniurie: et. C. nemini lice. signa
27 imponere rerum alie. l. j. et secunda. ¶ † Item si quis intra
uit domum

nit domum meam me prohibēte vel nuncius intrauerit me
inuito:⁊ me citauerit tenetur:vt.ff.eo.l.qui in domum.⁊ est
ratio:quia domus est tutissimū refugiū:vt.ff.de in ius voc.l.
28 pleriqꝫ.¶†Item si quis vtitur veste sordida vel capillis in
29 opprobriū alicuius tenetur.ff.eo.l.vestē.¶†Itē si appello a
iudicis sententia:⁊ propter hoc faciat mihi iniuriam ipse te
30 netur:vt.ff.eo.l.iudici.facit.ff.de appel.l.illud.¶†Itē si iu-
dex vulnerauit appellantem tenetur.l.iulia de vi publica.l.
31 lex iulia de vi.⁊ no.s̄.ad leg.iul.de vi pub.¶†Item si quis
inferior habitator fumum facit superiori vel si superior proiiciat feces vel aliud simile turpe super inferiorem tenetur in-
32 iuriarum:vt.ff.eo.l.si inferior.¶†Item si iudex iniūgit mi-
hi onus vltra debitum modum,vel preceptum illicitum,vel
iniustū facit tenetur:vt.ff.eod.l.iniuriarum.§.labeo.⁊.§.seq.
33 ¶†Item nota ꝙ quedam sunt persone que faciunt iniuriā
⁊ nō tenent̄,vt pupillus non doli capax.¶Itē furiosus:vt
ff.eo.l.illud.ff.de sic.l.infans.¶Itē demētissimus nō tenet̄
q: excusatur:vt.ff.de pe.l.aut facta.§.euētus.¶Item ebrie
tas excusat:vt.l.respicien.§.casu.ff.de pe.¶Item ⁊ in simi-
libus casibus cōtingit:vt no.s̄.de homici.in fi.¶Item qui
facit per iocum non tenetur nisi iocus esset valde noxius.ff.
ad leg.aquil.l.nam ludus.ff.eo.l.illud.extra de presump.c.j.
¶Item nō tenetur qui facit causa correctionis,nisi excesse
rit modū in corrigēdo.ff.eo.l.apud Labeonem.§.adiicitur.
ff.ad le.aquil.l.preceptoris.C.de emenda.propin.l.j.⁊ maxi-
me persona coniuncta sanguini.ff.eod.de iniuriis.l.vestem.
¶Item excussor qui facit aliquid iniuriosum ob honorem
reipublice.ff.eo.l.quam reipublice.¶Item nō tenetur qui
exequitur ius ⁊ iustitiā secūdum ius: q: iuris executio ⁊c.vt
ff.eod.l.iniuriarum.§.ij.⁊ seq.¶Item licet pupillus vel fu-
riosus vel similis nō possint facere iniuriam nec teneantur,
34 tamē possunt pati ⁊ ille qui facit punit̄:vt.d.l.illud.¶†Itē
etiam tenetur ille qui nō permisit me habere officiū vel asse-
qui,si facit ad minuen̄.dignitatem meam idem, ⁊ in simili-
35 bus:vt.ff.e.l.iniuriarum.§.si quis de honoribus.¶†Item
si filiusfa.facit iniuriā potest agi contra patrem ciuiliter,vel
si seruus cōtra dominū:vt.ff.eo.l.sed si vnius.§.cū seruus.⁊
§.si iussum.⁊.§.ait pretor.⁊.l.si filiū nomine.cū si.¶Not.etiā
36 ꝙ iniuria est maleficiū:vt.d.§.cū seruus.¶†Itē tenetur qui
aliquē verberat vel pugnis vel aliam rem,vel tormēta facit
alicui ⁊ dicuntur tormenta que fiunt per dolorem corporis
⁊ appellatione tormentorū continetur omnis mala mansio
vel si denegat alimenta vel quid simile facit,leuis autē terri
tio vel iniuria non dicit̄ tormentū: vt.ff.eo.l.itē apud labeo-
nem.§.verberasse.⁊.§.questionē.⁊.§.seq.¶Fallit in iudice
qui infert tormēta precedētibus indiciis ⁊ sm̄ iura qui non
tenet̄ iniuriarū: vt.C.de questio.l.milites.q: iuris executio
37 non habet iniuriam.ff.eo.l. iniuriarū.§.his.⁊.§.seq.¶†Et
not.ꝙ non solū datur actio iniuriarū illi cui facta est iniuria
sed etiam aliis pro eo,vt patri pro filio,dn̄o pro seruo,marito
pro vxore,sponso pro sponsa,abbati pro monacho ⁊ simili-
bus:vt instit.eo.§.patitur.ff.eo.l.j.§.item aut.⁊.§.seq.⁊.§.la-
beo.⁊.§.seq.⁊.l.item.§.sponsum.Et licet vnus remittat iniu
riam nihilominus alter videtur agere posse:vt.d.l.j.⁊ fi.⁊.l.
38 si vnius.§.fi.⁊.l.seruo.§.filio.⁊.l.pater.¶†Et potest pro in-
a iuria ciuiliter agi ⁊ stabitur iuramento[a] iniuriati si iuraue-
rit potius de suo velle amisisse tantum q̄ pati talem iniuriā
tempore iniurie irrogate:quia ad tempus debet fieri estima
tio.Idem in patre ⁊ domino ⁊ similibus est dicendum si iu
rauerit certam premissa prius a iudice taxatione quantita-
tem.arg.C.de iudi.l.apertissimi.⁊ aut.pascuis.⁊.l.videam[9].
§.pe.¶Et posteaq̄ iuratum fuerit non licebit iudici in mi-
nori quantitate cōdemnare:vt in aut.de iudi.§.oportet.col-
39 la.vj.⁊ extra eo.c.olim.¶†Item not.qd̄ illa actio ciuiliter
non datur heredi:nec in heredem:vt.ff.eod.l.iniuriarum.in
prin.nisi lit.contest.vt ibi not.⁊.ff.eo.l.iniuriarum.in bonis.
40 ¶†Item not.qd̄ si plures simul faciūt iniuriam omnes si-
mul tenentur insolidū,quia tot sunt iniurie quot sunt faciē-
tes:vt.ff.eo.l.si plures.nec vno soluente aliī liberantur,cum
sit pena.ff.ad.l.aquil.l.item mela.§.si plures.vbi de hoc no.
ff.de fur.l.vulgaris.§.si duo.ff.ad.l.aquil.l.ita vulnerat[9].in
41 fi.cū si.¶†Item no.ꝙ nō solū qui facit iniuriam sed qui cu
rauit ⁊ solicitauit fieri tenet̄,⁊ hoc verū est si iniuria sequat̄
⁊ habeat effectū:alias secus:vt.ff.eo.l.item apud Labeonē.
§.si curauerit.vbi de hoc idē dico de illo qui suadet ⁊ incitat
vt fiat iniuria:vt.ff.eod.l.non solū.⁊.l.itē.§.fecisse.⁊.§.addu-
42 xisse.¶†Item no.ꝙ fit ciuiliter estimatio iniurie plus ⁊ mi
nus aliquādo ratione persone:vt.ff.eo.l.actione.⁊ dicit̄ ma-
b gis atrox[b] vt puta si fiat magistratui vel iudici vel episcopo
vel simili,vel si fiat parēti per filiū vel patrono per libertum
quā si fieret per extraneū ⁊ magis q̄ si fieret alicui vili perso
ne.¶Et fit etiā atrox ratione loci,vt si fiat in ludis in mul-
torū conspectu potius q̄ si fieret in loco occulto,vel si fiat in
conspectu pretorū vel in palatio vel alio simili loco publico.
¶Fit etiā re ipsa,id est facto ipso atrocior,vt si quis percu-
tiat in ore vel in facie vel in oculo magis q̄ si in spatulis vel
alia parte corporis.¶Et nō solū dicitur atrox si fiat corpo-
ri,sed etiā si fiat vestibus que dilacerantur vel similibus: vt
43 ff.eo.l.pretor.§.fi.⁊.l.seq.⁊ insti.eo.§.atrox.cū simi.¶†Item
not.qd̄ ꝓ iniuria agitur ciuiliter ⁊ criminaliter.l.cornelia:vt
ff.eo.l.lex cornelia.⁊.l.fi.¶Et quāuis fuerit actū criminali-
ter pro iniuria nihilominus agitur ad dānum.l.aqui.ff.eo.l.
item apud Labeonē.§.si quis seruo.⁊ instit.eo.§.in summa.
licet al's tollatur ciuilis per criminalē,cum vtraqꝫ detur ad
vindictā:vt.ff.eod.l.senatus.⁊.l.pretor.§.j.⁊ durat per annū
continuū ista actio,⁊ nō vltra licet Mart.dixerit cōtra.C.e.
44 l.si nō conuiciī.¶†Sed nūquid presumit̄ quis semper face
re animo iniuriādi si facit iniuriā.Respō.sic: quia esse malū
praue presumit̄ actū:vt.d.l.si nō conuiciī.Sed tamen fallit in
personis cōiunctis que nō presumuntur facere animo iniu-
riādi ⁊c.ff.eo.l.vestē.§.j.⁊ facit.C.de emē.propin.l.j.⁊ in ma-
rito ⁊ vxore,qui sunt sociī ⁊ diuine ⁊ humane domus ⁊ vna
caro.C.de cri.expi.hered.l.aduersus.extra de cōiu.lepro.c.j.
45 cū si.¶†Itē no.ꝙ tollitur actio illa per pactū:vt.ff.de pac.
46 l.si tibi decē milia.§.quedā actio.¶†Itē tollitur ꝓ ipso iu- a
re si fiat per parētes de nō accusando:vt.d.l.si tibi.extra de
47 accu.c.meminimus.cū si.¶†Itē tollitur similiter actio,vt
si iniuriatus bibit vel comedit cū illo qui fecit iniuriā:vt in-
48 sti.eo.§.fi.¶†Itē si quis leuauit manū ad percutiendū ali-
quem licet nō percusserit tenet̄ ciuiliter iniuriarū:vt.ff.eo.l.
49 itē apud.§.j.¶†Itē excusatur ab iniuria ratione ignoran-
tie vnde si quis attentauerit pudicitiā virginis vel alterius
honeste mulieris in habitu meretricali incedētis,non tenet̄
sm̄ Io.vt.ff.eo.l.itē apud Labeonē.§.si quis virginē.⁊.l.il-
lud.§.fi.al's secus:vt.ff.eo.l.j.§. iniuriā.in fi.⁊.l.sed ⁊ est que-
50 stio.§.fi.⁊.l.seq.¶†Itē si quis facit iniuriam cadaueri de-
functi facit etiā heredibus iniuriam:vt.d.l.j.§.⁊ si forte.⁊.§.
51 seq.⁊ agit heres iniuriarum si vult,vt patet in.d.l.¶†Itē
no.ꝙ si dum vellem vnum percutere ⁊ alium percussit iniu-
52 riarum teneor:vt.ff.eo.l.iiij.¶†Item not.ꝙ ille qui agit in-
iuriarū debet in sua accusa vel libello designare certā quāti b
tatem iniurie,vt in qua parte corporis:⁊ in quo loco,nec li-
cet ei ignorare:vt.ff.eo.l.pretor.in prin.⁊.§.pretor.⁊.§.qd̄ au-
tem.⁊ debet omnes iniurias ponere in vno libello: vt.d.l.fi.
53 ⁊ hoc ꝓbare debet.ff.vi bo.rap.l.pretor.ij.§.docere.¶†Itē
si homo est occisus pro iniuria potest agi.l.cor.de sicar.ff.de
sic.l.j.⁊.§.qui hominē.⁊ nō minus potest agi aquilia ad dā-
54 num:vt.ff.eo.l.pretor.§.j.⁊.§.seq.¶†Itē no.qd̄ tutor ⁊ pro-
curator pro alio potest agere: vt.ff.eo.l.iniuriarū.§.agere.⁊
55 l.si vnius.§.idem Iul.⁊.C.eo.l.fi.¶†Item no.qd̄ magistra
tus aliquid facit pro suo officio ⁊ curia non tenetur iniuria-
rum,quia iuris executio ⁊c.vt.ff.eo.l.iniuriarū.§.j.⁊ seq.al's
sic:vt.ff.eo.l.magistratibus.⁊ si est de minoribus potest con-
ueniri etiā durante officio,alias secus:vt.d.l.⁊ de hoc no.s̄.
56 de perso.que nō pos.accus.in fi.tit.¶†Itē no.qd̄ si quis cre
dit iniuriā facere Ioā.⁊ facit Petro,tenetur:idē si facit ali-
57 cui quē non cognoscit:vt.ff.eo.l.eum.§.iniuria.¶†Itē not.
ꝙ si quis facit iniuriā filiofa.quem patrēfa.esse putabat,nō
dat̄ patri actio.¶Idē si facit iniuriā nupte credens ipsam
esse viduā nō datur marito ⁊c.vt.ff.eo.l.eū qui.§.fi.sed ipsis c
bene datur.¶Itē qui prohibet rem meā vendi,tenet̄:vt.ff.
58 eo.l.si quis.¶†Et generaliter dico qd̄ quandocūqꝫ ⁊ quo-
cūqꝫ aliquis facit cōtra aliū vel ad infamiā alterius siue fa-
c cto,siue verbis vel libello[c] siue literis animo iniuriandi ꝙ te
netur iniuriarū:quia iniuria est omne qd̄ nō iure fit:vt insti.
eo.in prin.⁊.ff.eo.l.j.in prin.§.iniuria.⁊.l.item apud Labeo-
59 nem.§.generaliter.⁊.C.eo.l.si vero.¶†Et no.qd̄ si quis fa-
cit accusam ad infamandā aliquē vel per calūniā facit ⁊ ani
mo calūniādi punitur extraordinarie pena relegationis vel
exilii:vt ea.l.qui iniuriarū.vel punitur:vt not.j.de famo.li-
60 bel.¶†Et not.ꝙ si plures iniurie alicui inferunt̄ eodē loco
⁊ tempore ⁊ vult agere ꝙ omnes debēt in illo libello ⁊ nō di
uersis inferri:vt.ff.eo.l.pretor edixit.§.si mihi distinguendū
qualitatē iniurie:vt.d.l.pretor.in princi.⁊.§.preterea.⁊.§.qd̄
autem.⁊ insti.eo.§.atrox.⁊.§.in summa.cum simi.

¶De damno dato. Rubrica.

1 ☞ Dānū vnde dicit̄:⁊ an oporteat qd̄ culpa detur si dā-
no agi debet,⁊ nec infans nec furiosus tenet̄ de dāno dato.

a ¶Iuramento. Adde tu ⁊ vide de hoc late ꝑ dominū meū Soci. in cōsil.cxlvj.col. fi.ꝟ.fi.circa quartū ⁊vit.⁊ in.d.cōsi.iiij.versic.circa tertiā quomodo ꝓbat̄ interesse iniurie:⁊ que pena inferatur ꝓ iniuria illata in fin.ꝑ Alex.in cōsi.xxv. in fi.in.ij.volu.

b ¶Atrox.que dicat̄ esse atrox iniuria per Alexā. in cōsi.xcix.col.j. ver.capio primū in.j.vol.⁊ in cōsi. ccvj.col.in fin.et ibi que dicat̄ grauis ⁊ que grauissima:⁊ adde ꝙ iniuria dicitur magis atrox que fit per maledictū in specie quā ꝑ maledictū in genere ita Soci.in cōsil. suo.cxviij.i.j.vol. in prin.

c ¶Uel libello.vide de hoc ꝑ Alexan.in cōsi.ccxv. in.ij.volu.

1 Amnum dicitur ad diminutionem†patrimonij:vel a demo demis:vt.ff.de dā.infec.l.iij.¶ Nā ad hoc vt agatur ad dānū oportet q᷑ culpa det̄: alioquin non posset agi:vnde nec infans nec furiosus tenetur:quia nō habet animi discretionē:& sic dānū culpa inferre non posset vnde impunitū est:vt.ff.ad.l.cor.de
2 sica.l.q᷑ infans.¶ †Itē impubes nō tenetur nisi sit doli ca
3 pax:vt.ff.de fur.l.impuberē.C.de pen.l.impunitas.¶ †Itē nō tenetur qui ad sui defensam.facit.ff.ad.l.aquil.l.scientiā. §.qui cū aliter.dūmodo faciat incontinenti:vt.ff.ad.l.aquil.
4 l.si ex plagis.§.j.¶ †Et not.quod damnū quandoq; datur ab animali quadrupedo,aliquādo a persona,de quibus videamus.

5 deamus. ¶ †Datur autem ab animali mansueto de sui na
tura, vt est equus bos canis ⁊ si. vnde si bos vel animal alte
rius persone cornu petit vel cum cornibus nocet, ⁊ dat tibi
damnum suo motu ⁊ commota feritate cōtra naturā sui ge
neris vel equus cum pede calcitrat vel mordet vel canis po
tes ad damnum tantum agere vt damnum tibi emēdetur
vel detur animal pro noxa: vt. ff. si quadru. paupe. fecis. dic. l.
j. in prin. §. j. ⁊ l. fi. ¶ Si autem culpa hominis nō suo motu
nec sui natura dederit damnum: vt quia animal est plus iu
sto oneratum vel propter loci angustiam dederit damnum
non poteris agere actio. in factum de pauperie sed iniuria-
rum contra illum cuius culpa tibi damnū datum est: vt eo.
§. in fi. ¶ Si autem canis ducebatur ab aliquo ⁊ ipse nō po
tuit canem retinere ⁊ aufugit ab eo quia est ipse in culpa te-
netur non dominus canis: vt. ff. si quadru. paupe. fec. dica.
l. j. §. sed si canis. Si autem instigatu alterius dat canis dā-
num, ille qui instigauit canem tenetur non dominus: vt. ff. si
quadru. paupe. fec. dic. l. j. §. si instigatu. ¶ Itē si equus cal-
caribus vel baculo percutitur ⁊ recalcitrat vel bos cornu pe
tit ⁊ dat damnum ille qui percussit tenetur si autem palpita
uit tantum, tunc dominus animalis tenetur. ff. eo. l. j. §. ⁊ ge
neraliter. ⁊ §. seq. ¶ Si autem equus tuus vel bos animal
meum percutit: ⁊ per hoc animal meum dat alicui damnū:
tu teneris non ego. ff. eo. l. j. §. ⁊ si alia. ¶ Item si tuum ani-
mal aggreditur meum: ⁊ propter hoc tuum animal leditur
⁊ vulneratur vel occiditur, nō tibi teneor: quia tuum fuit in
culpa aggrediendo meum: vt. ff. eo. l. j. §. si cum arietem. ⁊. ff.
ad. l. aquil. l. si ex plagis. §. tabernari⁹. ⁊ est duplex ratio. Pri
ma quia est in culpa tuum aggrediēdo meum, ⁊ damnū qđ
quis sua culpa ⁊c. ff. de reg. iur. l. damnum. ¶ Alia ratio qꝛ
meum videtur facere ad sui defensionem, qđ licet: vt. l. scien-
6 tiam. §. qui cum aliter. ¶ †Sed quid si non appareat ꝙ ani
mal sit prius aliud aggressum. ¶ Respō. neutrum alteri te-
netur quia paria delicta mutua cōpensatione tolluntur. ff. sol.
7 matr. l. viro. §. cum sacramenta. ¶ †Sed quid si tuū animal
concitauit meum: ⁊ per hoc dedit damnū alteri. ¶ Respō.
agitur cōtra te quia tuū videtur dedisse damnum, qꝛ dedit
causam, ⁊ qui causam damni dat ⁊c. ff. ad. l. aquil. l. qui occi
dit. §. in hac. ⁊ l. seruus seruum. §. si instigatu. de ser. corrup.
l. neratius. §. j. de sica. l. nihil. ⁊ est optimum argumentū ꝙ si
aliquis fecit insultum contra me cum gladio volēdo percu-
tere me: ⁊ ipsum percutio qđ non debeam cōdemnari, quia
ipse est in culpa ⁊ quādo videor facere ad mei defensionē: vt
dictum est. facit. ff. de sica. l. eum qui. ⁊ l. is qui. cum similib.
8 ¶ †Et not. qđ dominus animalis qui tunc habet animal
quando dat damnum ille tenetur ⁊ non alius cuius fuerit
⁊ si animal moritur ante lit. contest. non potest agi: vt. ff. eo. l.
9 j. §. ⁊ cum secus si postea: vt. d. l. j. §. si post litem. ¶ †Item cō
10 petit hec actio heredi ⁊ contra heredē: vt. d. l. j. §. fin. ¶ †Et
no. qđ actio de pauperie vel in factum datur cuilibet cuius
11 interest: vt. ff. eo. l. actio. ¶ †Sed quid si animal tuū comedit
herbam meam vel granū, vel canis vel muscipula carnes
meas vel porcus farinā sine inuasione sed suo motu, ⁊ sic fa
cit nō contra naturā sui generis sed ſm naturā. ¶ Respon.
qđ nō habet locū quod supra dictū est: sed poterit agi actio-
ne in factum generali ad damnū datum. ff. de prescri. verb.
12 l. seruan. §. pe. ⁊ fi. ⁊. C. ad. l. aquil. l. fin. ¶ †Sed quid gallina
tua vel anser dat damnū. Respō. habet locū vtilis actio de
pauperie nō directa: quia illa habet locū in quadrupede ad
13 damnū: vt. ff. eo. l. pe. ¶ †Sed quia animal tuū dat damnū
in personam alicuius: vt quia equus recalcitrat, ⁊ frangit
crus eius vel brachiū. ¶ Respōdeo si cōmota feritate ⁊ cō-
tra naturam sui generis facit tu teneris, vt dictū est: vel da-
re pro noxa vel emendare: vt. ff. eo. l. si. Si autē instigatu alte
rius ille tenetur: vt. s. dixi: ⁊ venit in estimatione damni esti-
matio expensarū factarum in medicatura ⁊ curatione vul-
neris ⁊ operarum quibus caruit si erat homo alicuius arti
14 ficij: vt. ff. eo. l. ex hac. ⁊ de his qui ad eccle. cōfu. l. fi. ¶ †Itē
si canis vel vrsus alicuius vel lupus vel simia dant damnū:
habent locū predicta: vt. l. hec actio. §. j. insti. eo. §. hoc autē. ⁊
15 §. hec sunt. ¶ †Itē si quis habet ⁊ tenet lupū vel aliud ani-
mal: ⁊ dat damnum ipse tenebitur quanti iudici videbitur:
qꝛ nullus debet tenere, vt damnū inferre possit alicui: vt in-
16 sti. eo. §. pen. ff. de edil. edi. l. hi. ⁊ l. generaliter. ⁊ l. seq. ¶ †Si
autem aufugit lupus vel vrsus, vel alia fera bestia a domi-
no: tunc dominus non tenetur: qꝛ desinit esse dominus: imo
qui occidit lucratur corpus animalis vel saltē dabitur actio
17 nō directa: vt. ff. eo. l. j. §. in feris. ¶ †Itē no. ꝙ predicta locū
habent siue animal dedit damnū corpore suo, siue tetigerit
aliam rem que ei dat ⁊ det damnū: vt. ff. eo. l. j. §. si autē cor-
18 pore suo ⁊c. ¶ †Itē tenetur ad dānū ille qui possidet animal si
autem non possidet debet interrogari si velit defendere: ⁊ si
dixerit sic agitur cōtra eum ⁊ nō aliter: vt. ff. eo. l. j. §. si ratio-
ne. ¶ Si plures sunt domini quilibet insolidum tenetur: vt
19 d. §. facit. ff. de noxa. l. quo. ¶ †Item not. ꝙ in estimatione ⁊
restitutione veniūt omnia damna que quis passus est: vt. ff.
ad leg. aquil. l. inde neratius. §. in summa. ⁊ si datur in rebus
fit estimatio damni: vt insti. eo. §. pe. ⁊. C. de noxa. l. fi. cū simi.
20 ¶ †Datur autem quandoqꝫ damnum persone: vt dixi su-
pra vnde si seruus tuus dat mihi damnum potero agere cō
tra te vt vel emēdes damnum vel des seruū pro noxa: vt. ff.
ad leg. aquil. l. in lege. §. quo. ⁊ hoc verū si dominus ignorat
seruū delinquere: si autem scit ⁊ prohibere potest ⁊ nō facit:
tunc ipse tenetur ⁊ nō liberatur dādo pro noxa. l. ij. C. eo. l. si
seruus. ⁊. ff. eo. l. in omnibus. ¶ Si autē est seruus plurium
datur actio cōtra quēlibet ipsorum insolidū: vt. ff. eo. l. si plu
rium. ⁊ l. si seruus cōmunis. ¶ Si autē dat damnū in re cō-
muni potest agi, vt vel damnū cuilibet emendetur vel detur
cōmuniter pro noxa: vt. ff. de noxa. l. si in re cōmuni. ⁊ cōmu.
diui. l. cōmuni diui. §. si. ad. l. aquil. l. si seruus. §. itē si seruus.
cum simi. Et non solū datur contra dominum possidentem
noxalis actio, sed etiam contra eū qui dolo desijt possidere:
21 vt. ff. de noxa. l. si. ⁊. §. si quis. ⁊. l. si seru⁹. §. fi. ⁊. l. seq. ¶ †Itē
datur quandoqꝫ damnum in personam: ⁊ si datur in libero
homine qui percussus ⁊ vulneratus est agit ciuiliter ad im-
pensas factas in medicinis ⁊ in sua: vt extra de iniur. ⁊ dā.
22 da. c. j. ¶ †Itē datur libero homini actio legis aquilie non
directa, quia nemo est dominus membrorum suorum: vt. ff.
ad leg. aquil. l. liber homo. nec habetur ratio deformitatis:
qꝛ liberū corpus nō recipit estimationē sed habetur ratio ope-
rarū quibus caruit aut cariturus est: ⁊ ob id qđ inutilis fa-
ctus est: vt. ff. eo. l. ex hoc. de his qui ad eccl. cōfu. l. j. §. in hoc
factū. ⁊. l. fi. ad. l. rhod. de iac. l. ij. §. corporum. ⁊ fiet estimatio
operarum vsqꝫ ad illud tēpus quo verisimile est aliquem vi
uere posse habito respectu ad suam etatem: vt. ff. ad. l. falci.
l. hereditatū. §. in cōputatione. de transac. l. cū hi. §. modus.
23 ¶ †Si vero seruus fuerit vulneratus qui vulnerauit tenetur
inquantum seruū deteriorē fecit: vt. ff. ad. l. aquil. l. si seruus
seruum. §. rapuisse. ¶ Item potest liber homo agere actio.
24 iniuriarum. arg. ff. de iniu. l. lex cornelia. ¶ †Item datur ⁊
alio modo damnum in persona, vnde si plures vulnerāt ali
quem: ⁊ per hoc iaceat in lecto, tenentur isti vulnerātes ad
impendia facta occasione vulnerum ad estimationē opera-
rum quas amisit ⁊ amissurus est ob eā causam, vt extra de
25 iniur. ⁊ dā. da. c. j. ¶ †Itē si quis aperuit cisternā vel foueā
fecit in loco publico ⁊ in eā bos vel animal aliud vel homo
cecidit ⁊ lesus est tenetur emendare dānū ⁊ operas ⁊c. ¶ Se-
cus si in suo priuato fecit vbi est cōsuetū fieri. extra de iniur.
c. ij. ff. ad. l. aquil. l. qui foueas. ⁊ hoc verum si nō denūciauit
26 qđ fecit alias secus: vt. d. l. fin. ¶ †Item si animal tuum de-
pascit herbam vel bladum meum vel dat mihi damnum in
vinea mea vel agro possum agere ad damnum meum: ⁊ ad
estimationem damni qđ emēdabis vel animal pro noxa da-
bis: vt extra de iniur. ⁊ dam. da. c. si leserit. ⁊. c. fi. ff. de prescr.
27 verb. l. qui seruādorum. §. singulares. ¶ †Et est licitum mi-
hi animal quod inuenero dare damnum si scio cuius est ex-
pellere ⁊ non retinere: sed si nescio cuius sit retinere potero
donec sciam cuius est, ⁊ tunc agere possum contra dominū
animalis, sed non licet mihi offendere animal. ff. ad le. aquil.
28 l. quintus. ¶ †Item si misisti ignem in stipula tua: ⁊ ignis
dedit mihi damnum possum agere ad damnū contra te: si
negligentia tua acciderit vel culpa: vt quia tempore vētoso
fecisti. ¶ Si vero nō culpa tua: sed propter subitaneum ven
tum hoc contingit non teneris. ff. ad leg. aquil. l. qui occidit.
29 §. in hoc. extra eo. c. si egressus. ¶ †Item si quis incēdit do-
mum: ⁊ propter hoc sustinui damnum si voluntarie fecit te-
netur emendare damnum in quadruplum: si negligētia in
duplum si dolo comburitur. extra eod. c. si quis domum. ff.
de incen. rui. naufra. l. j. ⁊ l. qui edes. ⁊ not. plenius. s. de in-
30 cen. ¶ †Item nota qđ si dedisti mihi damnum non animo
nocendi quod non minus teneris mihi emendare damnū:
31 vt. ff. ad leg. aquil. l. sed ⁊ quicunqꝫ. §. j. ⁊ seq. ¶ †Item si ali-
quis me impulit ⁊ cecidi super aliquem vel rebus sic quod
damnum dedi ipse tenetur emendare damnū. ff. ad. l. aquil.
32 l. qua actione. §. proinde. ¶ †Item ⁊ in illo qui plus se one-
rauit ꝙ portare posset: ⁊ ob hoc dedit damnum: vt. d. l. qua
33 actiōe. §. ij. ¶ †Item si medicus imperite me medicauit vel
incidit vel curationem dereliquit: ⁊ per hoc sum lesus tene-
34 tur ad damnū. ff. ad. l. aquil. l. qua actione. §. j. ⁊. l. j. ¶ †Idē
⁊ in vecturalib⁹ ⁊ mulione: ⁊ ar. a simili in notario qui omi-

sit acta cause scribere vel instrumenta vel imbreuiaturas:vt
ff.eo.l.in domum.§.j.ꝛ in prin.ꝛ argu.ff.de eo per quem fac.
35 erit.l.si.cum simi.¶†Item si aliquis scindit vel lacerat ve/
stes meas,vel turpat tenetur ad damnum meum.ff.eo.l.itē
mela.§.cui.ꝛ.l.si seruus.§.si quis.tenetur ꝛ extraordi.pena.
36 ff.de extraordi.crimi.l.j.ad fin.¶†Item si quis fecit incen/
dium,ꝛ ignis dat mihi damnum dormiendo nō excusatur:
qꝛ culpa precessit casum:vt.ff.eo.l.si seruus.§.si fornicarius.
37 ¶†Item si habes furnum apud domum meam ꝛ dat mi/
hi damnum teneris mihi vel si ante dānum volo agere dā/
ni infecti teneris mihi cauere: vt.d.l.si seruus.§.furnum.et
38 seq.¶†Item si includit aues vel apes meas vel excusserit
39 tenetur ad damnum.l.aquilie.¶†Item si immisisti lolium
vel auenam vel quid simile turpe in bladum meum vel cor/
rupisti vinum,vel acetum meum: vt.d.l.si seruus.§.si cum
apes.ꝛ.§.sequen.ꝛ.§.cum eo.ꝛ.§.item si quis.et.§.preterea.
40 ¶†Item si quis fecerit mihi nūmos cadere de manu,vel
equam pregnantem percussit:ita quod partum eiecerit vel
nauē perforauerit:ꝛ ita sum lesus tenetur:vt.d.l.si seruus.§.
41 si quis de manu.ꝛ.§.seq.¶†Itē si quis colligit vuas meas
nondum maturas vel segetes,vel bladū,vel similia,vel syl/
uam meam non maturam,vel salicetū vel oliuam incisit te/
netur:sed si matura esset non tenetur:quia videtur impēsas
factas mihi velle donare:vt.d.l.si seruus.§.oliuā.¶Tene/
tur etiā criminaliter furti:vt.ff.de furt.l.vulgaris.ꝛ.l.fullo.
§.j.ꝛ.l.si opes.§.j.si alibi exportauit cum furtum sit contra/
42 ctatio rei aliene inuito domino: vt.ff.de fur.l.j.¶†Item si
cōductor alicuius operis me damnificauit imperitia sua te
43 netur:secus si vitio rei:vt.d.l.si seruus.§.si calcem.¶†Itē
si rupit ostia domus vel fenestras imperitia sua: vt.d.l.si
44 quis edificiū.ꝛ.§.seq.¶†Item si quis effundit mihi vinum
45 meum tenetur:vt.d.l.§.si.¶†Item si currendo super equū
meum damnū dedisti teneris:nisi ꝓclamaueris caue caue:
46 vt arg.ff.eo.l.si quis foueas.§.si.ꝛ.l.si putator.¶†Item si
magistratus dat damnum creditur ꝛ tenetur:vt.ff.ad legē
47 aqui.l.quemadmodū.§.magistratus.ꝛ.l.seq.§.si.¶†Itē si
quis vinum meum bibit vel bladum vel fructus comedit te
48 netur:vt.ff.e.l.qui occidit.§.si quis.¶†Item si quis fumo
facto dat vel infert damnū in rebus meis tenetur:vt.ff.eo.l.
si quis fumo.facto tenetur etiam mihi iniuriam.ff.de iniur.
49 l.si inferior.¶†Item si putator arboris ramum eiecit ꝛ nō
clamauit si est prope viam publicam vel vicinalem ꝛ aliquē
50 percutit punietur.¶†Idem potest dici de tectore domus.
arg.ff.eo.l.si putator.secus si proclamat:vt insti.eo.§.si puta
51 tor.¶†Item si tuum plaustrum contra meum venit ꝛ bo/
ues meos vel aliquid aliud leserit teneris mihi ad damnū
52 meum.ff.eo.l.si ex plagis.§.in cliuo capitolino.¶†Item si
mulaterius propter timorem dereliquerit mulas vel bubul
cus plaustrum ꝛ per hoc sustineo damnum ipse tenetur: vt
53 d.l.§.sed si mule.ꝛ.§.seq.¶†Item si plures currunt ꝛ currē
do ꝛ ludendo data opera ad damnum vnus alteri tenetur:
54 alias secus:vt.d.l.§.si.¶†Item si coegisti equam vel vaccā
meam in locum strictum ꝛ percussisti ꝛ per hoc eiecit partū
55 teneris mihi ad damnū meum:vt.ff.eo.l.boues.¶†Et pre/
dicta locum habent quod quis de damno tenetur nisi fece/
rit causa euitādi periculum:vt.ff.eo.l. quemadmodum.§.itē
56 Labeo.ꝛ.§.si.ꝛ.l.si quis fumo.§.si.cum simi.¶†Item not.
57 qḋ si vxor dat damnū in bonis mariti ipsa tenetur.¶†Itē
si tibi cōmodo equū meū:ꝛ alius equꝰ super quo alius equi/
tat percusserit equū meū ꝛ leserit possum cū illo de equitate
58 agere:vt.ff.e.l.si.ꝛ.l.si seruū.§.si maritus.¶†Et generaliter
in quolibet casu in quo quis dedit damnum mihi in rebus
meis:vt insti.eo.§.item in omnibus rebus.ꝛ.§.fin.vel fructi/
bus dolo,vel lata culpa,vel leui vel leuissima excepto quā in
duobus casibus tenetur mihi ad damnū meū:vt.ff.eo.l.sed
ꝛ si quisqꝫ.§.iniur.ꝛ.l.in lege.hac etiā leuissima culpa ꝛc.ff.
59 ibi no.¶†Itē vbicūqꝫ datur dānū ab aliquo per iniuriam
vel imperitiā vel negligentiā per se vel aliū mādantē vel au/
xiliū dantē vterqꝫ tenetur:vt extra eo.c.si.ꝛ.C.de accu.l.non
ideo.ff.de fur.l.is cuius ope.¶Fallit in filio ꝛ seruo qui dāt
damnū de mādato domini vel patroni,quia in leuibus obe
dire tenetur:secus in atrocioribus:vt.ff.eo.l.liber homo.sed
60 agitur contra patrē vel dominū:vt ibi not.¶†Item no.qḋ
agitur ad damnum in simplum contra confitentem:contra
vero negantem datur in duplum.ff.eo.l.contra negantem.
ꝛ.ff.eod.l.inde neratius.§.hec actio.ꝛ duplatur illud quod
erat simplandum:vt ibi not.¶Item veniunt in isto simplo
omnia dāna que veniunt propter damnū illatū ꝛ omnis vti
litas intrinseca:vt.ff.eo.l.inde neratius.in prin.ꝛ.§.in sum/
ma.ꝛ.§.idē iulia.ꝛ.l.proinde.ꝛ instit.eo.§.illud.ꝛ fiet estima/
tio ſm cōmunē opi.nō ſm singularē affectionē vel vtilitatē:
61 vt.ff.eo.l.si seruū meum.ff.ad.l.fal.l.precia.cū simi.¶†Not.
tamē qḋ ciuiliter ꝛ criminaliter simul ꝛ semel agi nō potest:
62 vt insti.ad.l.aquil.§.liberum.ꝛ ibi not.¶†Sed quero nun/
quid damnum dare sit maleficium.Respon.sic:vt.ff.de act.
ꝛ oblig.l.ex maleficio.insti.de oblig.que ex quasi deli.nas.in
prin.vnde iudex qui de maleficio cognoscit debet de hoc co
gnoscere:ꝛ nō alius:al's nō valeret processus:vt.C.de decu.
l.nemo iudex.qꝛ non debet vnus de officio alterius se intro
mittere:vt.C.de appari.l.apparitores.C.si a non compe.iu/
63 di.l.j.ꝛ.ij.extra de iudi.c.at si clerici.¶†Sed quid si proieci
sti feces,vel quid aliud ante domum meā contra formā sta/
tutorum ꝛ per hoc fui condēnatus.Respon.agam cōtra te
ad damnū:nam qui causam dāni dat ꝛc.vt.ff.ad.l.aquil.l.
qui occidit.§.in hac.ꝛ.l.si seruus seruū.§.pe.ꝛ.§.si nauem.ꝛ
§.si.de his qui deie.vel effu.l.si vero.§.cum autem.ꝛ.§.pe.ꝛ
hoc si domus mea propria:si autem est cōmunis mihi ꝛ tibi
agam cōmuni diuidun.ad interesse meū:vt.ff.cōmu.diui.l.si
64 is cum quo.¶†Sed quid si oues mee pascūt granum tuū,
vel porca mea fructus vel vuas vel glandes tuas.Respon.
si immisi eas poteris agere contra me actione in factum de
pascu pecorū ad damnum officio iudicis:vt.ff.de prescrip.l.
qui seruandarum.§.si.vel actione ad exhiben.ff.ad.l.iul.l.si
glans.Et appellatione glandis continetur omnis fructus.
65 ff.de glan.le.l.j.¶†Sed quid si oues vel porci nō fuerūt im
missi in blado tuo,vel in fructibus tuis sed suo motu intra/
uerunt ꝛ damnū dederunt.Respon.ſm Azo.qḋ habet locū
vtilis de pauperie,qꝛ directa nō potest habere locū,cū dam
num non sit datum contra naturam sui generis:ꝛ sic verba
actio,deficiunt vnde vtilis vendicat sibi locum:vt.ff.si qua/
dru.paupe.fecis.dic.l.j.quia actio in factum de pascu peco/
rum nō habet locum,quia nō fuerunt bestie immisse qḋ esse
oportet:vt.ff.de prescrip.verb.l.qui seruandarum.§.fin.nec
actio.l.aquilie tunc etiā locū habere potest:quia non facta
per iniuriā quod esse oportet:vt instit.eo.circa prin.ꝛ.C.eo.l.
ij.ꝛ animalia non dicuntur iniuria dānum dare:quia sensu
66 carent:vt.ff.si quadr.paupe.fec.dic.l.j.§.etiā.¶†Sed quali
ter fiet estimatio damni dati:an tēpore damni dati:an quā/
ti pluris valuerit eo anno.Respon.ꝛ videtur tempore dam
ni dati.ff.ad.l.aquil.l.ait lex.¶Econtra quod quanti plu/
ris valuerit in futurum eo anno vel tempore messiū vel vin/
demiarum vel alio tempore illius anni.ff.ad leg.aquil.l.in le
ge.§.si delictum.l.locū.l.condēnatio.ꝛ.ff.de his qui deie.vel
effu.l.si.ibi operarum quibus caruit,quia ibi refert se lex ad
futurum tempus.facit extra loca.c.propter.cum simi.ꝛ hoc
67 verꝰ videtur.¶†Sed quid si dominus immisit pecus suū
in predio tuo:ꝛ dedit tibi damnum nunquid dando ipsum
pro noxa liberatur.Respon.non,secus si non immisisset:vt
ff.de noxa.l.in delictis.ff.si quadru.paupe.fec.dic.l.j.§.j.ꝛ.l.
68 fina.¶†Sed quid si colonus tuus vel laborator dat mihi
damnum:respōdeo ipsum teneri:ꝛ potes tu mihi damnum
emendare:ꝛ postea illud ab eo consequi per actio.locati:vt
ff.de aqua plu.arcen.l.si colonus.sed si iussu tuo fecit etiam
agam contra te:vt.d.l.j.ꝛ.C.de accusatio.l.nō ideo minus.
69 ¶†Sed quid si bestia tua est perdita ꝛ dat mihi damnum
nunquid agam contra te ad ipsum damnū datum te igno/
rante.Respon.non videtur.argu.ff.de publica.l.cotē ferro.
§.attilicinius.ꝛ.l.quatenus.§.penul.quia ratione ignoran/
tie dominus excusatur:vt.ff.loca.l.si quis ignorās.¶Econ
tra quod sic:quia debuit ita custodire ne damnū daret,qḋ
si non fecit sibi imputetur.Nam imperitia culpe equipara/
tur.institu.ad legē aquil.§.imperitia.¶Sed videtur quod
si dimisit in pascuis cū illa custodia quam alij faciunt quod
excusatur,quod non teneatur.argu.ff.ad macedo.l.si quis
patrem.de pigno.act.l.vel vniuersorum.C.de pigno.act.l.pi
70 gnus.in fin.cū simi.alias contra.¶†Itē not.quod infan/
tes ꝛ furiosi nō tenentur de dāno dato,sicut nec in alijs de/
lictis.ff.de sicar.l.quod infans.idē dico de pupillo non doli
capace.ff.de fur.l.impuberem.ꝛ idem in dementissimo.ff.de
penis.l.aut facta.§.euentus.ꝛ idem de eo qui necessitate fa/
mis hoc facit.extra de fur.c.si quis per necessitatem.idem si
71 casualiter fecit.ff.de pen.l.respiciendū.§.casu.¶†Et idem
si damnum datur alicui cui licitū sit dare vel iure communi
vel secundū formam statutorū,ne quis decipiatur legis au/
72 xilio.arg.C.de his qui ve.eta.impetra.l.j.cū simili.¶†Sed
quid si misisti equam tuam in syluam meam,vel incidisti nō
maturam.Respōdeo teneris mihi lege aquilia ad damnū.
C.ad legem aquil.l.j.Si autem esset matura,tūc furti vel ar/
bo.furtim cesarum: vt.ff.eodē.l.si seruum.§. si fornicarius.
73 ¶†Idē etiam in eo qui incendit domū: quia tenetur ciui/
liter.l.

liter.l.aquilia.C.eo.l.ij.nisi fecerit causa euitandi periculū: vt.ff.eo.l.si quis furno.⁊.l.qui occidit.§.pe.qd vi aut clam.l. alius.§.est ⁊ alia. Item punitur etiā criminaliter pena cor-
74 porali.ff.de incē.l.qui edes.§.fi.¶ †Item si quis facit deri-
75 uare aquam in locū meum tenetur.C.eo.l.pen.⁊ fi.¶ †Sed quid si plures dant damnum nunquid vno satisfaciēte alij liberantur. Respondeo non videtur:vt.ff.eo.l.item mela.§. si plures.cum sit pena:⁊ in penis quilibet tenetur insolidū. C.de condi.furti.l.j.ff.de iurisdi.om.iudi.l.si quid id.§.fin.⁊ l.seq. Si autē pena petatur non vt pena sed vt interesse:tunc vno soluente alij liberantur:vt.ff.de his qui deie. vel effu.l.
76 j.§.fina.¶ †Sed an ille soluens poterit agere contra alios actione nego.gest.vt.ff.de neg.gest.l.soluendo. Respon.nō puto:quia quod soluit fecit ratione delicti sui ⁊ soluit penā sui delicti.argu.ff.ad trebel.l.si plures.⁊.ff.de tute.⁊ rat.di-
77 stra.l.si ex duobus.ff.de condi.furti.l.si ex furtis.¶ †Item not.quod bone fidei possessor agit ad damnum datum in re possessa:vt.ff.eo.l.itē mela.§.sed si seruus.ff.de edili.edic.l.iastissime.§.fin.¶ Item etiam creditor agit:vt.ff.eo.l.qui occidit.§.qui pignori.ff.e.l.huic scripture.¶ Sed commodatarius nō agit aquilia:sed in factum de pauperie:vt.d.l.item
78 mela.§.eum cui.ff.si quadru.paupe.fecis.dica.l.ij.¶ †Sed quid si inuenio tuam bestiam in vinea mea:vel campo dantem mihi damnum.¶ Respon.qd possum dictam bestiam capere,⁊ ducere ad domum meam ⁊ tibi denunciare qualiter inueni eam ⁊ petere a te qd damnum mihi emendes:sed nō possum equam percutere vel offendere alias vero essem
79 puniendus.¶ †Sed quid si pastores tui cum bestijs tuis dant damnum mihi in fructibus meis vel in campo,vel in alio loco te ignorante nunquid tu teneris mihi emēdare dānum datum. Respon.non:quia fuisti ignorans:vt.ff.loca.l. si quis ignorans.ff.de publica.l.cotem ferro.§.dominus.cū simi.quia pena debet suos tenere autores ⁊c.C.de pe.l.sanci.¶ Econtra quod sic quia tue bestie dederunt mihi damnum,vnde debes emendare.ff.si quadru.paupe.fecis.dic.l. j.⁊.l.fin.¶ Item quia fuisti in culpa eligendo malos pastores:nam mala electio est in culpa.insti.quib.mo.re cōtrahi. oblig.§.preterea.insti.pro soc.§.fi.vnde propter culpā tuam ⁊ malā electionem debes emendare damnum mihi datum ⁊ hoc verius videtur.¶ Sed tu potes agere cōtra pastores tuos ad emendandum damnum tuum cum illorum culpa fueris illud consequutus.ff.de aqua plu.arcen.l.si colonus. ¶ Item qui causam dāni dat ⁊c.arg.ff.ad.l.aqui.l.qui occidit.§.in hac.⁊.l.si seruus.§.pe.extra de iniur.c.fin.cum simi. ¶ Item damnum ꝙ quis sua culpa sentit ⁊c.vnde si apposuit malos custodes sibi imputet ⁊c.vt.ff.de reg.iur.l.dānū.

¶ Si quid sit deiectum de domo alterius,ex quo damnū datum sit alicui. Rubrica.

80 Aqua fecibus vel aliquo alio deiecto per quod mee vestes detrimentū sentiant contra quem agam:⁊ ad quid:⁊ an habeatur ratio que via sit illa in qua sit proiectum.
81 Proijciens aliquid sine dolo per quod liber homo occisus aut offensus est ad quid tenetur proijciens:⁊ quid si deiectū sit in loco priuato:⁊ quid si istud per se decidit: ⁊ si aliquid de domo propria vel conducta ejiciatur per filiumfamil.an cōtra eum agetur:⁊ quod dicitur de domo:an intelligatur siue sit propria siue conducta siue gratis concessa.
82 Hospes qui nuper venit in hospitio an teneatur de proiecto vel qui tenet hospitium:⁊ quid erit si plures habitant in eadem domo ⁊ nesciatur quis proiecit:⁊ quid si domus sit diuisa:⁊ quid si vnus tenet maiorem partem.
83 Discipulus vel operarius si aliquid ejiciat,an magister vel conductor teneatur ⁊ quomodo: ⁊ an detur actio heredi ⁊ in heredem.
84 Appensum aliquid tenere vel habere nullus debet quod nocere possit:super loco quo aliqua pars vulgi trāsit: alias tenetur.
85 Appensum tolli an quilibet agere possit:⁊ hoc siue in ciuitate siue alibi.
86 Pena appensum tenentis que sit.
87 Pictor qui appēdit clypeū ad solem vel alia persona quid simile si cadat ⁊ damnum det:an teneatur.
88 Cadente aliquid de naui an prepositus teneatur:⁊ an intelligatur si hoc occidat de die non de nocte.
89 Libero homine vt supra leso quomodo estimatio dāni fiet: ⁊ an possit agi ciuiliter ⁊ criminaliter.
90 Condemnatione facta cōmuni quādo agit quis criminaliter:an poterit agere ciuiliter ad dānū suum ⁊ impensas ⁊c.

SI de domo alicuius
80 aliquid deiectū est:† vt aqua vel feces: per qd vestes mee,vel alie res deuastenī vel deteriorentur possum agere contra eū ad dānum in duplum mihi datum.ff.de his qui deiece.vel effu.l.j.in prin.¶ Et no.qd hoc locum habet siue proijciatur in via publica per quam iri cōsuetum est siue in priuata dummodo assuetum sit per eam publice iri.ff.eo.l.
81 j.§.in summa.⁊ seq.¶ †Sed not.quod si aliquid proiectum est sine dolo per qd liber homo occisus sit tenetur qui proicit ciuiliter in quinquaginta aureis:quia liberū corpus nō recipit estimationē:⁊ ad operas quibus caruit ⁊ cariturus est:vt.ff.eo.l.j.§.j.⁊.l.fi.¶ Item ad expensas factas in curatione vulneris:vt extra de iniur.⁊ dā.da.c.j.¶ Si vero offensus est ⁊ non occisus tenetur ad damnum in duplum.ff. eo.l.j.in prin.⁊.§.si viuet.⁊.l.fi.¶ Item ad operas ⁊ ad impēsas factas:vt dictum est.¶ Si autem deiectum fuerit in loco priuato:tunc non tenetur:si nō erat assuetum iri per talem locum:vt.d.l.j.§.ceterum.non dolose,vt quotidie videmus:⁊ si istud per se decidit:nunquid agitur ad damnum. Respō.sic:vt.ff.eo.l.j.§.quod cum.⁊.§.seq.¶ Item si de domo propria vel cōducta a filiofamil.aliquid ejiciatur agitur contra eum non contra patrem:vt.ff.eo.l.j.§.si filius.¶ Itē not.quod dicitur de domo ⁊c. Intellige siue sit propria siue
82 sit conducta:siue gratis cōcessa.ff.e.l.j.§.habitare.¶ †Sed nunquid hospes qui nuper venit in hospitio ad hospitandū tenetur. Respon.non:sed hospitator qui tenet hospitium:vt ff.eo.l.j.§.pe.¶ Sed si plures habitant in eadem domo vel cenaculo:⁊ nescitur quis proiecit,insolidum omnes tenentur,⁊ vno soluente omnes liberantur:vt.ff.eo.l.j.§.fin.⁊.l.ij. cum.l.seq.¶ Si vero diuisa est domus: tunc tenetur ille de cuius parte deiectum est:vt.ff.eo.l.si vero.¶ Si vero maiorem partem domus quis sibi retinet:⁊ aliam particulā amico cōcedit,ipse qui maiorem partem habet tenetur si de domo aliquid deijcitur:vt.d.l.si vero.§.idem tenet.⁊.§.sequen.
83 ¶ †Sed si discipulus vel operarius aliquid eiecerit,magister vel conductor tenetur,sed ipse postea agit actione in factum contra discipulum vel operarium ad damnum suum: vt.d.l.si vero.§.si operarius.⁊ datur actio heredi eius qui damnificatus est ex tali deiectione,sed non in heredem dei-
84 cientis:vt.d.l.si autem.¶ †Et not.qd nullus siue sit dominus siue inquilinus debet tenere aliquid appensum vel habere quod nocere possit in domo vel alio edificio super locū vbi aliqua pars vulgi transit alias tenetur,vt dictū est:siue ipse posuerit siue alius,⁊ ipse patiatur appensum esse: vt.ff.
85 eo.l.j.l.si vxor.§.ait pretor.⁊.§.seq.¶ †Et not.qd quilibet potest agere vt quod positum est tollatur: vt.d.l.§.fi. Et habet locum siue sit in ciuitate siue in alio loco per quem itur:vt
86 ff.eod.l.hoc edictum.¶ †Et est pena tenentis appensum.x. aureorum.insti.de oblig.que ex quasi delic.nas.§.cui similis
87 est.¶ †Sed quid si pictor appendit clypeū vel tabulam ad solem vel alia persona quid simile appēsum habet supra viā vel locum per quem itur ⁊ cecidit:⁊ damnū dedit alicui nunquid tenetur. Respond.sic:⁊ idem in simile est dicendum:vt
88 d.l.si vero.§.si id.⁊.§.seq.¶ †Et idem dico si aliquid de naui deiectū est vel cecidit quod prepositus nauis tenetur:vt eo.l.hoc edictum.§.si de naui. Et predicta locum habēt si de die contingat fieri:secus si de nocte:vt.d.l.hoc edictum.§.j.
89 ¶ †Si autem liber homo fuit hoc modo lesus:quia liberū corpus non recipit estimationem sit estimatio damni in expensis factis in medico ⁊ medicinis,⁊ operibus quibus caruit siue cariturus est:si est artifex ob id quod inutilis est factus.ff.eo.l.fi.extra de iniur.c.j.ff.si quadru.paupe.fecis.dic. l.ex hoc.⁊ ad.l.rhod.de iact.l.ij.§.corporum.⁊ habet locum si ciuiliter agitur:potest etiā agi criminaliter pro iniuria fa-
90 cta:vt.ff.de iniur.l.lex cornelia.⁊.l.fi.cū simi.¶ †Sed quid si egit quis criminaliter ⁊ facta fuit cōdemnatio communi pro iniuria volenti ⁊c.nunquid poterit agi ciuiliter ad damnum suum,⁊ ad impēsas factas in curatione vulnerum ⁊c. Respō.sic videtur.insti.ad leg.aquil.§.liberum.vbi de hoc. ⁊.C.quando ciui.act.crimi.preiudi.l.j.⁊ extra de iniur.c.j.⁊ ff.de his qui deie.vel effu.l.j.cum simi.

¶ De abigeis. Rubrica.

1 Abigeus quis dicatur esse.
2 Abigeus proprie quis dicatur,⁊ quot oues vel quot porci faciunt gregem.
3 Equum vel bouem de armento qui furatur abigeus est:idē

est si furatur de stabulo,z grauius punitur.
4 Animal vnum qui furatur z sepius abigeus potius q̃ fur
dicitur:z an plus puniatur qui maiora quã minora anima-
lia furatur.
5 Pena abigei frequentantis delictum z non frequentantis
que sit,z quomodo puniatur vilis persona que cum armis
deliquit.
6 Gregem vel animal litigiosum subtrahens, z credens esse
suum an puniatur:z quomodo agatur,z receptatores abi-
georum quomodo puniãtur:z licet abigeatus sit crimẽ pri-
uatum tamen quilibet potest accusare z sine scriptis.

Bigeus dicitur ille
1 qui† pecora de pascuis vel ex armẽtis sub-
trahit porcum vel equũ vel bouem de gre-
gibus. Si autem vnum equum vel bouem
vel ouem vel aliud animal errans inuenit,
z subtrahit potius fur est q̃ abigeus:vt.ff.eodẽ.l.j.§.abigei.
2 ¶†Item dicitur abigeus proprie qui gregem subtrahit z
furatur:nam decem oues faciũt gregẽ quinq; vel quatuor
3 porci faciũt similiter gregem.¶†Item qui furatur vnum
equum vel bouem de armento,abigeus est:vel qui furatur
4 de stabulo:z grauius punitur.¶†Itẽ licet quis non furet
gregẽ:sed vnũ animal:z sepius facit,potius abigeus q̃ fur
propter frequentationẽ iudicatur:vt.ff.eo.l.fi.¶Item plus
qui maiora animalia subtrahit q̃ qui minora furatur:vt.ff.
5 eo.l.j.§.sed z hoc.¶†Pena abigei est q̃ si frequẽtatur hoc
delictum qd gladio punitur ad mortẽ:vt.ff.eo.l.j.in princ.vt
alij terreãtur:z vt ipsorum pena metũ alijs imponat.C.ad.l.
iul.repe.l.j.nam pena augetur quãdo multis grassantibus
opus est auxilio.ff.de pen.l.capitolium.§.pe.z.l.aut facta.§.
fi.¶Si autẽ non frequẽtatur hoc factũ vel datur in metal
lum vel ad tempus relegatur,vel si est vilis persona que cũ
armis deliquit bestijs subijcit:vt.ff.eo.l.j.in prin.z.§.quãq̃.
6 z.l.seq.¶†Sed quid si quis subtrahit gregẽ vel animal liti
giosum credẽs esse suum motus z ductus iustis rationibus
non tenetur tunc nec punitur,sed ciuiliter agitur:vt.ff.eo.l.
j.§.fi.¶Receptatores autem ipsorum relegãtur extra pro-
uinciam decẽ annis:vt.ff.eo.l.fi.Et est crimẽ priuatũ z tamẽ
quilibet potest accusare z sine scriptis:vt.ff.eo.l.j.z.C.eo.l.j.

¶De crimine concussionis. Rubrica.

1 Concussionis crimen quis dicatur committere.
2 Officialis nuncius communis z iudex quando tenẽtur cri-
mine concussionis:z quomodo puniuntur de concussione
qui delinquunt sic.
3 Concussionem faciens tenetur.l.iul.repetund.
4 Item ad restitutionem quadrupli eius quod accepit.
5 Item crimine falsi.
6 Item crimine calumniatoris.
7 Item pena turpilliani.
8 Pena vna imposita in crimine concussionis an alia tollat.
9 Accusato me:postq̃ probaui quod ille mihi minatus est de
accusando me nisi dederim ei.x.lib.nõ debet super ipsa ac-
cusa procedi.

Otandum est quod
crimen concussionis[a] cõmittit ille† qui mi-
hi minatur, qd me accusabit de aliquo de
1 quo non sum culpabilis,vel quod testifica-
2 bitur tanq̃ testis contra me sup aliquo ma
3 leficio de quo sum accusatus,z nõ sum in culpa aliqua nisi
dederim ei.x.lib.vel.xx.vt.ff.eo.l.ij.vel dedi pecuniam alicui
4 propter timorem de me non accusando vel denũciando:vt
d.l.ij.z.ff.de calum.l.si ab eo.¶†Item tenetur eadem.l.offi
5 cialis:vel nũcius communis qui accepit a me pecuniam,vt
nõ accusaret me:vel diceret me nõ citasse vel iudex qui acce-
pit a me pecuniam,vt non formaret contra me inquisitionẽ
1 de tali maleficio de quo sum inculpatus cui dedi pecuniam
z causa euitandi patrociniũ suum.¶Nam isti z similes te-
nentur de concussione:vt.ff.eo.l.j.z.ij.¶Et isti compellũtur
reddere quod extorserunt:z extraordinarie puniuntur vt iu
dici videbitur:vt.d.l.j.C.de condi.ob tur.cau.l.quod euitan
3 di.¶†Item tenetur.l.iul.repe.l.iij.z.l.sequen.z.C.eo.l.iube
4 mus.¶†Item tenetur ad restitutionem quadrupli eius q̃
accepit:vt.d.l.iubemus.z.l.fin.in fi.z not.s.ad.l.iul.repetũ.
5 l.plenius.¶†Item tenetur crimine falsi.vt.ff.de fal.l.j.§.j.
6 ¶†Item tenetur crimine calumniatoris:vt.ff.de calum.l.
7 j.¶†Item pena turpilliani:vt.ff.ad turpil.l.j.in principio.

a ¶Cõcussionis. Adde q̃ concussio est quedã.l.timoratio.d.Odofre.in.l.iubem⁹.C.ad.l.iul.repet.z de materia vide in.l.quoties.C.de digni.li.xij.z etiã adde q̃ ille officialis qui cogit aliquẽ dare fideiussorẽ incidit in hoc crimen,vt per Bar.in.l.iij.C.ad.l.iul.repe.z plene de hoc delicto in trac.syndi.p par.de neapo.in tit.de offic.syndi.ver.syndicãtur etiam officiales.

b ¶Dupliciter.intellige tu hoc verum etiã si talis libellus non pue nerit ad bonos z graues viros:vt l.j.C.de famo.libel.z per Bart.Ang.z Pau.de ca.in.l.turpia.ff.de lega.j.de quo ibi per Areti.et Alexan.

8 ¶†Sed an ex dictis penis vna tollatur per aliã si vna im-
ponatur.Respon.quandoq; sic:z dic vt not.ff.de calum.l.j.
9 in glos.que incipit criminalem zc.¶†Itẽ not.quod si pro-
bauero quod ille qui mihi minatus fuit quod me accusabit
nisi dederim ei.x.lib.vel.xx.vt supra si postea me accusat nõ
debet super ipsa accusa procedi cum falsa z calumniosa pre
sumatur.arg.ff.ex qui.cau.in pos.ea.l.fulcinius.§.sed is qui
fraudationis zc.z ibi not.sed contra facit.ff.de questio.l.j.
§.questioni.versi.preterea.

¶De famosis libellis. Rubrica.

1 Libellũ famosum quando quis facere dicatur:z que
sit pena facientis.
2 Libellum famosum qui fecit:z si non constet ad cuius iniu-
riam factus sit libellus vel nesciat ad cuius iniuriam faciat
punitur.
3 Infamans aliquem de eo quod delinquit nõ tenetur iniu-
riarum.
4 Libellum famosum falso faciens ad alicuius infamiã qua
pena puniatur.
5 Libellum famosum inueniens z manifestãs ad infamiam
alterius in capitalibus iudicijs z nõ capitalibus qua pena
puniatur.
6 Accusare an prohibitum sit:z quid si probat vel non pbat:
z que sit pena de iure canonico.

1 I quis† autẽ fecerit
vel dictauerit aliquam accusationem vel li-
teram siue libellum ad infamiã alicuius di-
cẽdo quod talis commisit tale delictum vel
tale quid fecit per qd si verum esset iste debe
ret digne mori. Si verum nõ erat iste talis punitur duplici-
b ter,[b]scilicet iniuriarum ciuiliter z tenetur iniuriarum quãti
iurauerit potius amisisse de suo q̃ pati talem iniuriã:vt.ff.
de iniur.l.item apud Labeonẽ.§.generaliter.z.§.seq.z seq.
z.l.lex cornelia.§.si quis libellum.z.l.iniuriarum.z hoc siue
suo nomine siue altero fecerit z siue suum nomẽ siue alienũ
2 posuerit in tali libello:vt.d.§.si quis.¶†Item punitur si fe
cit z si non constet ad cuius iniuriam factum sit:vt.ff.de in-
iur.l.qd senatus.vel nesciat ad cuius iniuriã faciat:vt.ff.de
3 iniur.l.illud.§.itaq;.z.l.eum qui.§.si iniuriam.¶†Si autẽ
quis infamat aliquẽ de eo qd ipse delinquit non tenetur in-
4 iuriarum:vt.ff.eo.l.qui nocentẽ.¶†Item punitur crimina
li,qui famosum libellum falso fecerit ad alicuius infamiam
5 quia capite punitur.¶†Eadẽ pena punitur qui inuentum
libellũ nõ celauit sed manifestauit ad infamiam alterius:vt
C.eo.l.j.z.v.q.j.qui maligni spiritus.z hoc locũ habet in ca-
pitalibus casibus siue iudicijs.¶In alijs autẽ punitur ea-
dem pena qua puniẽdus esset ipse infamatus si pbatũ esset
cõtra eum.arg.de priua.delic.l.fi.z de hoc no.C.eo.l.j.z.x.q.
6 v.si quis famosum.¶†Et no.qd non prohibetur accusare,
q2 licitũ est cuilibet accusare:z si probauerit premio dignus
est si non probauerit punitur:vt dictum est.¶Sed de iure
canonico flagellatur,z excõmunicatur dictãs famosum li-
bellum:vt.v.q.j.qui in alterius.z.c.hi qui.¶Itẽ posset de-
poni cum sit graue peccatum:vt.xxv.dist.c.j.§.nunc autem.

¶De residuis. Rubrica.

1 Residuorum lege qui teneantur.
2 Pena legis de residuis.
3 Residuorum.l.tenetur:qui aliquod opus fecit:z pecuniam
que superfluit non restituit:sed in vsus suos conuertit.
4 Item qui in administratione alicuius reipubli.pecuniã pu
blicam in vsus suos conuertit z non restituit.
5 Residuorum.l.qui tenentur an etiam furti teneantur.

Ex ista de residuis
1 † vendicat sibi locũ contra illũ qui deputa-
tus fuit ad aliquod opus publicũ faciẽdũ:
z data fuit ei pecunia pro dicto opere faciẽ
do:z ipse istam pecuniam non expendit in
dicto opere destinatam,sed sibi retinet z in suos vsus cõuer
2 tit.¶†Pena autem est:quia iste talis condemnatur ad re-
stitutionem dicte pecunie:z in triplũ dicto cõmuni plus q̃
habuit:vt.ff.eo.l.iiij.§.ij.z ad.l.iul.peculatus.l.ij.z.iij.§.sed z
3 si qui.¶†Item tenetur eadem.l.qui fecit opus,sed aliqua
pecunia superfluit:z ipsam nõ restituit:sed in vsus suos cõ-
uertit:vt insti.de pub.iudi.§.sunt preterea.z in predictis no.
¶Item

4 ¶†Item habet locū in administratione alicuius reipubli-
ce qui pecuniam publicam in vsus suos conuertit ⁊ nō resti
5 tuit:vt.d.§.preterea not.¶†Item potest dici qd teneatur
etiam furti:vt arg.ff.commo.l.si vt certo.§.quinimo.quia vi
detur contractasse pecuniam talem,⁊ furtum est cōtracta-
tio rei aliene ⁊c.ff.de fur.l.j.⁊.l.is qui.⁊.l.si pignore.§.j.

¶De extraordinarijs criminibus. Rubrica.

1 ☞ Extraordinarie punitur qui vxorē alterius procurat
carnaliter cognoscere,perueniendo ad aliquem actum:de
quibus hic:⁊ quid si carnaliter eam cognouit.
2 Item qui iniuriā fecit alteri cum fumo ⁊ similia de quibus
hic,vel puellam causa libidinis attentauit ⁊c.
3 Item qui pretextu religionis societates illicitas vel prohi-
bitas vel quid illicite facit.
4 Item abigeus extraordinarie potest puniri.
5 Item illi qui trahunt blada vt cariora faciant.
6 Item qui vendunt mala medicamenta pro bonis.
7 Item qui instrumenta alicuius ꝓditorie tradit aduersario.
8 Item habentes stateras non rectas,vel pondera nō recta.
9 Item qui sub pretextu iudicis domum alicuius ingrediun-
tur ⁊ aliquid furantur.
10 Item qui ludunt cum serpentibus ⁊ per hoc metū inferunt
⁊ forte damnum pregnantibus ⁊ pupillis.
11 Expilate here.crimē ⁊ stellionatꝰ sunt crīa extraordinaria.
12 Expilatores hereditatum,extraordinarie puniuntur.
13 Item saccularij ⁊ effractores.
14 Extraordinarie generaliter punitur delinquens vbi nō est
pena determinata pro tali delicto prout iudici videbitur in-
specta etate qualitate ⁊c.de quibus hic:ita tamen quod mo
dum non excedat sine magna causa.
15 Expilate hereditatis crimen contra quos locum habeat,⁊
an datur in locum actionis deficientis:⁊ cōtra quas perso-
nas non datur:⁊ que pena locū habeat in his contra quas
datur:⁊ crimen stellionatus vbi datur.
16 Crimen stellionatus habet locum in illo qui duobus rem
eandem obligauit.
17 Item in illo qui es pro auro obligauit ⁊ in similibus.
18 Item generaliter crimē stellionatus habet locum vbi quis
deliquit ⁊ deficit titulus criminis,vel habet locum pena ex-
traordinaria secundum qualitatem delicti ⁊c.

Si quis solicitat ⁊ p-
1 urat habere vxorē†alterius:vt ipsam car-
naliter cognoscat perueniēdo ad aliquem
actum vel ad colloquia,vel ad basia,vel in-
terpellat accipere eam in vxorem causa libi
dinis faciende:licet non peruenerit ad actum punitur pena
extraordinaria.ff.eo.l.j.in prin.si enim peruenisset ad effectū
quia carnaliter cognouisset vxorem alterius tūc de hoc pu-
2 nitur pena capitali:vt not.s̄.plene in titu.de adult.¶†Itē
punitur extraordinarie ille qui fecit iniuriam alteri cum fu-
mo siue letamine vel sulfure vel luto super vestimentis alte-
rius vel corrumpendo fistulas fontis vel putei vel aliquam
aliam aquam vel puellam attentauit causa libidinis vel sue
pudicitie iniuriatur.¶Nam aut in insulam deportatur vel
vltimo supplicio afficitur,vel pena alia extraordinaria vt iu
3 dici videbitur: vt.ff.eo.l.j.§.qui puero.⁊ seq.¶†Item ⁊ ille
qui pretextu religionis aliquid facit illicite vel qui facit so-
4 cietates illicitas vel prohibitas:vt.ff.eo.l.ij.¶†Item etiam
abigeus potest pena extraordinaria puniri.ff.eo.l.diuus.⁊
5 not.plene.s̄.in titu.de abige.¶†Item ⁊ illi qui trahūt bla-
6 da vt cariora faciant.¶†Item illi qui vendūt mala medi-
7 camenta pro bonis.¶†Et qui instrumenta alicuius prodi
8 tiose tradit aduersario.¶†Item ⁊ illi qui habent stateras
9 non rectas vel pondera non recta.¶†Et illi qui intrāt do-
mum alicuius sub pretextu iudicis ⁊ aliquid furātur.Nam
isti ⁊ similes diuersimode puniuntur: vt.ff.eo.l.annona.⁊.l.
10 seq.¶†Item ⁊ illi qui ludunt cum serpentibus:et per hoc
metum inferunt ⁊ damnum forte pregnantibus ⁊ pupillis:
11 vt.ff.eo.l.fi.¶†Item not.quod crimē expilate hereditatis
⁊ stellionatus sunt extraordinaria crimina: vt.ff.eodē.l.iij.
12 ¶†Item ⁊ expilatores qui sunt quidem fures qui expilāt
13 hereditatem puniuntur extraordinarie.¶†Item saccula-
rij.¶Item effractores puniūtur pena extraordinaria ⁊ di-
14 uersimode:vt.ff.eod.l.j.§.j.⁊.§.seq.⁊.l.seq.¶†Itē generali-
ter vbicūq; aliquis delinquit vbi nō est pena expressa ⁊ de-
terminata pro tali delicto punitur extraordinarie prout iu-
dici videbitur inspecta qualitate,etate,⁊ conditione delicti:
⁊ persone delinquētis,⁊ inspecto loco ⁊ tēpore ⁊ similibus:
vt.ff.eo.l.j.§.expilatores.de pe.l.aut facta.extra de offi.dele.
c.de causis.⁊.C.si aduer.delic.l.j.⁊.ij.cum si.ita tamē qd mo-
dum non excedat sine magna causa: vt.ff.de pe.l.hodie.⁊.l.
15 aut facta.¶†Item no.quod crimen expilate[a] hereditatis
a habet locū contra illos qui furantur bona hereditaria siue
sit hereditas adita siue non adita ab herede.ff.de crimi.ex-
pil.here.l.j.⁊.ij.¶Et datur in locū deficientis actionis ista
actio expilate hereditatis:vt.ff.e.l.j.⁊.iij.⁊ fi.⁊.C.e.l.fi.¶Si
autem illa causa peteretur non daretur vnde nō datur con
tra heredem,quia locū habet famil.ercis.C.famil.ercis.l.ad-
uersus.¶Itē non datur contra illas personas cōtra quas
non datur actio furti vnde non datur contra vxorem:vt.C.
eo.l.aduersus.Sed contra vitricū ⁊ nouercam bene datur:
vt.C.eo.l.iij.⁊ seq.¶Et in his contra quos datur habet lo-
cum extraordinaria pena prout iudici videbitur:vt.ff.eod.l.
diuus.⁊.l.pen.vel punitur crimine stellionatus quod datur
vbicūq; tit.criminis deficit ⁊ extraordinarie imponitur pe-
16 na:vt.ff.de cri.stel.l.ij.⁊ seq.⁊:C.eo.l.fi.¶†Item habet locū
17 in illo qui duobus eandē rem obligauit:vt.C.eo.l.j.¶†Itē
⁊ in illo qui obligat es pro auro ⁊ in similibus:vt.ff.de pig.
18 act.l.j.no.¶†Et generaliter vbicunq; quis delinquit ⁊ de-
ficit titulus criminis habet locum stellionatus: vt.ff.eo.l.fi.
in fi.⁊ de hoc no.Azo.in summa huius tit.vel habet locum
pena extraordinaria ſm qualitatem delicti ⁊ persone:⁊ de-
bet iudex penam imponere ita tamen qd modū nō excedat:
vt.ff.de pen.l.hodie.⁊ vt.s̄.dixi.Facit extra de offi.deleg.c.
de causis.in fi.de hoc not.etiam.C.de mo.mul.l.fi.

a ¶Crimē expila-
te.adde qd Bal.
in.l.de his.C.de
accus.dicit quod
expilator cōpre-
hēditur ac puni-
tur a statuto pu-
niēte furtum,qd
dictuz reprobat
ibi Sali.per sex
rationes de qui-
bus i.d.l.de his.
⁊ vide eundē Sa
li.in.l.si te.C.de
infa.

¶De termino moto. Rubrica.

1 ☞ Terminos pro finibus positos intra possessiones ali-
quorum furto subtrahens furti punitur.
2 Terminos vt supra mouens causa occupandorum finium
corporaliter punitur vt hic.
3 Terminos mouens dolose de mandato alterius quomodo
puniatur.
4 Terminos non dolose:sed per negligentiam amouens qua
pena puniatur.
5 Terminos amouens causa seminande discordie inter vici-
nos qua pena puniatur.
6 Finium existente questione si vnus litigantium ante senten
tiam diffinitiuā occupet confines,⁊ de predio alterius vsur
pet ponendo confines intra predium alterius, quomodo
puniētur.
7 Finium amotor vt.s̄.an ipso iure,vel per sentētiā puniatur.
8 Occupans de predio alterius,vt.s̄.ver.an teneatur ad resti
tutionem fructuum eius quod occupauit.
9 Arbores confiniū incidens,non autē terminos amouens:
an puniatur de termino amoto ⁊ an arborū furtim cesarū.
10 Cedere quod sit,⁊ cingere quid,⁊ an cum serra secans dica
tur cedere.

1 Si† quis terminos p
finibus positos intra possessiones aliquarū
personarum furatus fuerit tenetur furti cū
2 furtū sit cōtractatio ⁊c.ff.de furt.l.j.¶†Si
autem fecerit causa occupandorum finium
tunc corporaliter punitur:vt.ff.eod.l.j.Nam iste talis potest
ad tempus relegari ⁊ si fuerit homo iuuenis ad longū tem-
3 pus:si vero antiquus minori tempore.¶†Sed si fecerit mā
dato alterius potest fustigari ⁊ relegari vsq; ad biēnium:et
hoc quando dolose factum est,quod presumitur:nam quod
suum non est debet scire ad alium pertinere.C.vnde vi.l.cō-
4 querebatur.¶†Si autem non dolo:sed per negligentiam:
5 tunc solum fustigetur:vt.ff.eo.l.ij.¶†Si autem fecerit cau-
sa semināde discordie inter vicinos:tunc si liber est punitur
in.l.aureis soluendis communi ⁊ iure publico:priuato vero
siue priuate persone ad interesse quanti iurauerit sua inter-
esse:vt.ff.eo.l.fi.in prin.¶Si vero fuerit seruus capitali pe-
na punitur nisi dominus pro ipso soluerit.l.aureos:vt.d.l.fi
6 na.§.j.¶†Si autem erat questio inter me ⁊ te de finibus:et
tu ante sententiam diffinitiuam ⁊ tua autoritate occupasti
confines ⁊ de predio meo vsurpasti:ponendo cōfines intra
meum predium ⁊ ita occupando tunc puniris,vt tantundē
habeam de tuo predio quantū attentasti vsurpare de meo.
C.fi.regun.l.si constiterit.Si autē tantum de tuo predio non
habes quantum occupasti de meo teneris mihi ad interesse
meū.arg.ff.de rei ven.l.qui restituere.ff.de verb.obli.l.in exe
7 cutione.¶†Sed nunqd ipso iure punior.¶Respōdeo nō:

sed per sententiam.argu.C.de iurisdi.om.iudi.l.in crimina-
8 li.⁊ auf.si qui incautum. ¶†Sed nūquid ad restitutionem
fructuum eius quod occupasti de meo predio in quo erant
fructus teneris puto quod sic.argu.C.de vsur.l.videamus.
9 de verb.signi.l.j.cum simi.¶†Sed quid si non remouet ter
minos sed arbores finales incidit.Respōdeo idem:vt instit.
de offi.iudi.§.pe.in fi.Tenetur etiam arbo.fur.ces.l.j.⁊.l.fa-
10 cienda est.ff.eo.arbo.furti.cesarum.¶†Quid autem sit ce-
dere:dico quod non solum ex toto incidere: sed ferire causa
cedendi.¶Sed cingere est degambare ramos ⁊ auferre ⁊
exportare. Qui autem cum serra secat non dicitur cedere:
vt.ff.eod.l.cedere.

¶De arboribus furtiue cesis. Rubrica.

1 ☞ Arborum fur.cesa.cui detur,⁊ ad quātum ⁊ quomo-
do fiet estimatio ⁊ quid si ligna arboris contractētur arbor
quando in numero arborum cōtineatur ⁊ que arbores fur.
cese dicantur.
2 Arbores incidens domino sciente quibus actionibus te-
neatur.
3 Vsufructuario que actio detur pro arboribus cesis.
4 Emphyteote datur actio arbo.fur.cesarum ad damnum.
5 Colonus Titij incidens arborem Caij qua actione tenetur.
6 Arbor vna quando dicatur ⁊ quando plures dicantur.
7 Arborem vnam pluribus incidētibus,quomodo agitur et
contra quos:⁊ an vno soluente alij liberabuntur ⁊ si arbor
sit plurium quid erit.
8 Cedere est non solum in totum incidere sed ferire causa ce-
dendi cingere exglobare ⁊ excoriare:⁊ tunc habet locum ar
bo.fur.ces.
9 Secans serra non tenetur hac actione sed.l.aquil.
10 Actione arborum fur.cesa.an ego possim agere qui vendi-
di tibi fundum in quo arbores mee erant incise.
11 Arbore Titij plātata per Titium in fundum meū:an post-
eaꝙ egit radices,poterit Titius illam incidere.
12 Arbore tua subintrante fundamentum domus mee:quid
facere possim contra te.
13 Arborum appellatione an vites contineantur.
14 Arbore mea pendente in tuo fundo ⁊ dante tibi damnum
cum vmbra:quid sit faciēdū ⁊ qui possint agere in tali casu.
15 Arbore pendente,vt supra habebit locum quod dictum est
nō solū in domo aut fundo proprio,sed etiam in re cōmuni.
16 Actio arborum fur.cesa.vendicat sibi locum secundū predi
cta quādo agitur ciuiliter ⁊ potest etiam agi criminaliter ⁊
furtiue incidēs arbores maxime vites tanꝙ latro punitur.

1 SI† quis clam ⁊ furti
ue incidit arborem alicuius ⁊ hoc modo de
derit damnum datur leso actio arborū fur.
cesa.ad duplum dāni dati:⁊ duplicatur in-
teresse de dictis lignis.¶Verbi gratia,an
teꝙ arbor esset incisa,valebat cōmuniter.xv.nunc ligna ar-
boris valent.v.deductis istis.v.estimabūtur dicta ligna, sci
licet.xv.verūtamen licet damnum sit dupli solum simplum
vnum est pena:⁊ sic fiet estimatio in.xxx.deductis lignis ar-
borum,quia in isto casu cōcurrit aquilia pro damno,sed si
egeris aquilia ⁊ consecutus fueris interesse postea poteris
agere actio.arb.fur.cesa.ad reliquum,id est ad illud simplū
quod est pena.¶Sed si primo egeris actione ar.fur.ce. ces-
sat aquilia.¶Si autem ligna arboris contractētur pro eis
habet locum actio furti,⁊ hoc probatur.ff.arb.fur.ces.l.j.ij.
⁊.iij.¶Item si stipites oliuarum siue radices egerunt siue
non:vt.d.l.iij.§.fi.¶Si autē arbor sit tenera sicut herba nō
continetur in numero arborum.ff.eo.l.certe.¶Item dicū-
tur arbores furtim cese que ignorante domino fuerunt cese
2 alias secus.ff.eo.l.furti.⁊.l.faciēda.§.j.¶†Si autem domi-
no sciēte per vim incidit nō tenetur ista actione arb.fur.ces.
sed tenetur vi bo.rapt.ff.vi bo.rap.l.ij.in prin.⁊.l.damna.te-
netur etiam.l.aquil.ff.ad.l.aquil.l.si seruus seruū.§.si oliuā.
3 facit.ff.eo.l.facienda.§.fi.¶†Sed an datur vsufructuario
actio arb.fur.ces.Respon.non.ff.eod.l.cedere.§.j.sed datur
4 aquil.ff.ad leg.aquil.l.item mela.¶†Sed emphyteote bene
datur actio arb.fur.ces.ad damnum.ff.eod.l.cedere.§.fina.
5 ¶†Sed quid si colonus meus incidat arborē tuā,Respō.
tenetur actio.ex locato ad damnum tuū non ista actio.arb.
fur.ces.vt.ff.eod.l.si colonus.⁊.ff.locati.l.si merces.§.culpe.
6 ¶†Et not.qd arbor dicitur que supra terram habet vnam
iunctam:sed si plures stipites sunt cese supra terrā:tunc plu
res arbores esse dicuntur: licet vnā solam radicem habeāt.

¶Ludus azar-
di.vide Joā.de
Jmo.in.l.si quis
cū sciret.ff.de vsu
cap.pro empto,⁊
Alex.de imol.in
consi.lxxvij.in fi.
in.v.volu.

7 ff.eo.l.gemina arbor.¶†Item not.qd si plures vnā arborē
incidūt cum singulis insolidum agi potest ad damnum nec
vno soluente ceteri liberantur:vt.ff.eo.l.plures.ad.l.aquil.l.
ita vulneratus.in fi.de fur.l.vulgaris.§.si duo.cū simi.Sed
si arbor sit plurium vnam solam penam petere possunt om-
8 nes,non quilibet de per se:vt.d.l.si plures.§.fi.¶†Itē not.
quod cedere non est non solum in totum incidere:sed ferire
causa cedendi cingere ⁊ exglobare,⁊ excoriare: ⁊ tūc habet
9 locum actio arb.fur.ces.l.cedere.ff.eo.¶†Qui autem secat
cum serra vel resega nō tenetur hac actione,sed legis aqui.
ad damnum:vt.ff.eo.l.cedere.ad.l.aquil.l.si seruus seruum.
10 §.oliuam.¶†Sed quid vendidi tibi fundum meum in quo
arbores mee erant incise nunquid potest venditor agere ar.
fur.ces.actio.Respon.sic ego ⁊ non tu emptor:vt.ff.eo.l.fin.
11 ¶†Sed quid si plantasti arborem tuam in fundo meo ⁊ ra
dices egerit an poteris incidere.Respon.non:nisi prius de-
nūcies ⁊c.vt.ff.eo.l.si plures.§.j.de arb.ced.l.j.in princ.⁊.§.j.
12 quia mea facta est:vt insti.de re.di.§.titius.⁊.§.seq.¶†Itē
no.quod si arbor tua subintrat fundamentum domus mee
possum adire iudicē ⁊ predicta probare:⁊ ipse tibi precipiet
vt radices vellas omnes,quod si non feceris:possum radici
tus extirpare ⁊ ligna auferre:vt.ff.de ar.cedē.l.j.⁊.§.ait pre-
13 tor.⁊.§.fi.¶†Et arborum appella.etiam vites continētur:
14 vt dictum est.facit.C.de interdi.l.j.vbi de hoc no.¶†Si au
tem arbor mea pēdet in tuo fundo ⁊ dat tibi damnum cum
vmbra:tunc debet succidi per.xv.pedes a terra:vt.ff.de ar.
ceden.l.j.§.dictum.⁊.§.seq.⁊.l.fi.⁊ non solum dominus fun
di potest hoc facere:sed etiā vsufructuarius ⁊ similes quorū
15 interest:vt.d.l.j.§.non solum.¶†Item non solū habet locū
in domo propria vel fundo sed etiam in re communi ⁊ inso-
lidum:vt.ff.eo.l.j.§.preterea.facit.ff.si ser.ven.l.loci.§.si fun-
16 dus.⁊.l.si forte.§.⁊ si edes.¶†Et predicta locū habent quā
do agitur ciuiliter ad damnum ⁊ potest etiam agi crimina-
liter ad penam corporalem:⁊ tunc qui furtiue incidit arbo-
res ⁊ maxime vites tanꝙ latro punitur:vt.ff.arb.fur.ces.l.ij.
nec vna tollit aliam.C.quando ciui.act.crimi.preiu.l.j.facit
C.vt lice.sine iud.se defen.in.l.j.

¶De ludo azardi ⁊ alearum. Rubrica.

1 ☞ Ludus azardi diabolicus est:⁊ a quo sit inuentus:et
que mala ad illum sequantur.
2 Ludus alearum ad quid sit inuentus ⁊ qui ludi sint prohi-
biti ⁊ quomodo amissum in ludo possit repeti:⁊ qui debent
prouidere ne tales ludi fiant.
3 Equi lignei ne fiant qui prouidere debent,⁊ contra facien-
tes quomodo puniantur:pena ludētium que sit,⁊ alearius
quis sit,⁊ quis dicatur caupo.
4 Ludus alearū quis sit,⁊ qui ludi sint ꝓhibiti ⁊ qui cōcessi.
5 Promissum in ludo:an vt euictum peti possit per eū qui vi-
cit ⁊ an solutum possit repeti per eum qui amisit.
6 Ludere nemo cogi dz:⁊ cogēs ludere quomodo puniatur.
7 Aleatores quantum sint odio a iure habiti:⁊ an ribaldi in-
ter se percutientes manibus accusare se possint:⁊ an condē
nari ⁊ puniri.
8 Venditione in alea facta an vēditor de euictione teneatur.
9 Clericus aleator an repellatur a beneficio obtinendo: et an
deponi possit.
10 Ignorans quod in domo sua ludus sit non tenetur.
11 Aleator si verberatur vel decapillatur occasione ludi: non
agit pro iniuria sibi facta:⁊ si lusores inter se faciāt iniurias
vel rapinas possunt agere inter se.
12 Aleatori si fiat furtum vel rapina alio tempore ꝙ tempore
ludi:an agere possit.
13 Lusores isti qua pena puniantur.
14 Bona hodie an publicantur.
15 Ludere videntes seu stantes super ludo ad videndum lude
re an puniantur ⁊ quid de mutuātibus pecuniā ludētibus.
16 Cōmodans taxillos vel tabulerium ad ludendū,vel domū
scienter,vel alio modo opem dans ad talia faciendū,vel in-
stigans,vel similia committens:an puniantur,⁊ qua pena.
17 Ludo amittere an solā pecuniā sit ꝓhibitū,vel etiā alia res
perdi ludo ꝓhibeat,ludere autē ad scachos nō est ꝓhibitū.

1 SCiendum† est quod
a ludus azardi[a] est ludus diabolicus inuen-
tus ab azardi diabolo:ad homines decipiē
dos vt suas substantias ⁊ animas perdant
et incurrant ad blasphemandum Deum
saluatorem nostrum, et sanctos, vt pericula et maleficia:
⁊ mortem

2 ⁊ morẽ incurrãt. ¶ † Ludus etiã alearũ est inuẽtus ad ho-
mines inducẽdos ad male peragendũ: ⁊ ideo omnis ludus
vbi pecunia perdit: vt.ff.de alea.l.solẽt.§.j.est ꝓhibitus siue
fiat in genere, siue fiat in specie, siue in locis publicis, siue in
priuatis domibus adeo ꝙ si quis in ludo euictus fuerit per
aliquem nulla fiat cõdemnatio de eo qui luxit de iure si ille
qui luxit et amisit soluit potest petere: ⁊ eius heredes ab eo
qui vicit ⁊ ab eius heredibus nõ obstãte prescrip.l.annorũ.
vt.C.de reli.⁊ sump.fu.auc.alearũ vsus. ¶ Et si nõ repetere
tur põt fiscus: vt in.d.auc.q2 fiscus est vitiorũ successor: vt.ff.
de iure fis.l.lucius.⁊ debẽt episcopi ⁊ rectores prouidere ne
3 talia fiant ⁊ vt homines a talibus ludis cõquiescãt. ¶ † Itẽ
debẽt ꝓuidere ne equi lignei fiãt: ⁊ si ↄtrafecerint domꝰ vbi
talia fiũt debet publicari: vt in.d.auc.patet versi.si. ¶ Item
puniunt ⁊ alia pena extraordinaria: vt in.d.auc.ver.non so-
lum. ¶ Sed q2 nõ est expressa pena ⁊ determinata in ludẽti
bus põt dici ꝙ relinquit arbitrio iudicis: vt.ff.de extraordi.
cri.l.j.sm Moder.C.de mo.mul.l.si.cum si. ¶ Alearius au-
tem dicit qui ludũ alearũ apud se retinet causa lucrãdi: sicut
caupo dicit qui cauponã ⁊ stabulũ exercet: vt.ff.nau.cau.sta
bu.l.j.§.caupones.vt nomẽ sit cõsequẽs rei.insti.de dona.§.
4 est ⁊ aliud. ¶ † Ludus autẽ alearũ[a] est qui fit ꝑ vsum alearũ
a sine tabula cũ modis qui etiã in manibꝰ fortune existit: ⁊ iste
similiter ludus ⁊ oẽs regul'r sunt ꝓhibiti. ¶ Fallit in qnq3
ludis cõcessis: vt in auc.alearũ vsus ⁊c.cõtinet. ¶ Itẽ fallit
quãdo aliqui ludũt hasta certãdo simul qδ vulgariter dicit
istora.vel certant ad proĳciẽdum pilam: vel palum ferri: vel
lapidẽ: vel saliendo vel currẽdo vel similia faciẽdo causa vir
tutis vel fortitudinis ostendẽde: nam isti ludi conceduntur: vt
in auc.vt oẽs obe.iud.prouin.circa si.colla.vj.⁊.ff.de alea.⁊
vsu.l.solent.§.j.l.seq.vel si ludit vt quicũq3 pauciora puncta
taxillorũ dederit soluat quinq3 solidos ꝓ comestione vel ꝓ
5 vino bibẽdo vel similia: vt.ff.de alea.⁊ vsu.l.si.in pn. ¶ † Itẽ
no.ꝙ si aliqd promissum est in ludo vt euictũ non potest peti
per eũ qui vicit imo si solutũ est potest repeti ab eo q amisit
6 siue fuerit filiusfa.siue alius siue seruus.ff.eo.l.si.§.j. ¶ † Itẽ
b ꝙ nullus debet cõpellere[b] aliquẽ ad ludũ: ⁊ si q ↄfecerit pu-
nit pena pecuniaria extraordinaria vt dixi vel in carcere vel
in publicis vinculis dãnat: vt.ff.e.l.j.§.in eũ.⁊.§.seq.tenẽtur
7 etiã iniuriarũ: vt.ff.de iniur.l.si qs seruũ. ¶ † Item no.ꝙ isti
aleatores sunt adeo odiosi ⁊ a iure odio habent qδ si fiat eis
iniuria vel dãnũ occasione ludi: vt q2 malos taxillos dãt: vel
ob similẽ cãm nõ punit ille q fecit eis talẽ iniuriã: vt.ff.eo.l.j.
in prin.⁊.§.itẽ notã. ¶ Et sic videt ꝙ ribaldi inter se ꝑcutiẽ-
tes se occasione ludi manibus non possunt inter se accusare
de iniuria alteri per alterũ facta ꝑ dicta iura nec possunt pu
niri ob hoc vel condẽnari nisi grauiter deliquerint: vt extra
de presump.c.j.ff.ad legẽ aquil.l.nã ludus.⁊.l.ita vulneratꝰ.
8 cum si. ¶ † Itẽ si res vendit in alea nõ tenet vẽditor de eui-
9 ctione: vt.ff.qua.re.ac.nõ da.l.ĳ.§.si in alea. ¶ † Sed clericꝰ
aleator repellit a beneficio obtinendo ⁊ deponi potest.extra
de vita ⁊ hone.cleri.c.clerici.de exces.prela.c.inter dilectos.
10 ¶ † Itẽ si in domo alicuius fuerit ludus nõ tenet nisi cõsti-
terit qδ fuerit sciens de ludo q2 ignorãs non tenet: vt in auc.
de eccl.ti.§.si qs in sua domo.ff.de publi.l.cotẽ ferro.§.dñs.
de act.⁊ obli.l.ex maleficĳs.§.si qs.C.de hereti.l.quicũq3.§.
vniuersi.⁊.§.seq.ff.de incẽ.rui.nau.l.quo naufragĳ.§.nõ tñ.
11 ¶ † Itẽ si aleator verberat vel decapillat occasione ludi, nõ
agit pro iniuria sibi facta: vt in.l.j.§.item notan.ff.eo. ¶ Si
autem lusores inter se faciant iniurias vel rapinas possunt
12 agere inter se: vt.d.l.j. ¶ † Sed quid si fiat furtũ vel rapina
aleatori alio tpe ꝙ tpe ludi. Respõ.dicit Azo qδ tũc poterit
agere: vt no.in summa.C.de reli.⁊ sump.fu.l.inferre.facit ꝙ
13 no.ff.de mi.l.qδ si minor.xxv.anno. ¶ † Sed quali pena pu-
niunt isti lusores. ¶ Rñ.q3 cũ pena nõ sit ordinata: vt i auc.
ꝑdicta alearũ vsus.ibi, nõ solũ ⁊c.nec expssa sit qualitas nec
quãtitas pene ꝙ extraordinaria pena pecuniariter punian
c tur vel domus publicet[c]: vt.s.dixi: q2 qlibet iudex h3 iurisdi
ctionẽ suã penali iudicio defendere: vt.ff.si qs ius di.nõ ob.
l.j.⁊ cui data est iurisdictio ⁊c.ff.de iur.om.iudi.l.cui. ¶ Itẽ
habet ꝓuidere ne qs re sua male vtat: vt instit.de his q sunt
sui vel alie.iur.§.si minor. ¶ Itẽ h3 ꝓuidere ne illicita fiant:
vt.ff.de offi.ꝑsi.l.illicitas.⁊.l.cõgruit. ¶ Itẽ maleficiũ nõ d3
14 esse impunitũ.l.ita vulneratꝰ.ff.ad.l.aq. ¶ † No.tñ qñ hodie
bona non publicantur: vt in auc.vt nulli iudi.§.fin.colla.ix.
15 ¶ † Sed qd de his q stãt sup ludo ad vidẽdũ ludere. ¶ Rñ.
vr ꝙ illi sint puniẽdi cũ ꝓhibitũ sit ludos inspicere: ⁊ sup lu-
dis stare: vt ar.C.de epis.⁊ cle.auc.interdicimꝰ.extra de vi.⁊
d ho.cle.c.clerici. ¶ Idẽ dico de illis q mutuãt[d] pecuniã ludẽ
tibꝰ ꝙ puniunt cũ sint ꝑticipes in ludo ⁊ delicto: ⁊ agẽtes ⁊
cõsentiẽtes ⁊c.C.de epi.⁊ cle.l.si quẽq.extra de offi.dele.c.j.
16 ¶ † Et idẽ de illo q accõmodat taxillos vel tabulerĳ ar.inst.
de obli.q ex quasi delic.nas.§.ope.vl' cõmodat sciẽter domũ
ad ludẽ.ar.ff.de adul.l.q domũ.vel alio mõ dat opẽ ad talia
faciẽda vel instigat.vel similia cõmittũt ar.ff.de adul.l.is cu-
ius.de ser.cor.l.j.§.ꝑsuadere.ff.ad turpil.l.j.§.icidit.⁊ puniũ-
tur sil'r i pena ar.dictarũ legũ.⁊.ff.de iniu.l.nõ solũ.⁊ insti.de b
iniur.§.nõ solũ.ff.de parrici.l.verũ.cũ si.vel forte ⁊ melius pu
niuntur pecuniariter pena extraordinaria iudicis arbitrio
cũ nõ sit expssa nec determinata a iure: vt.ff.δ extraordi.cri.l.
⁊ forte.C.de mo.mulc.l.fin.⁊ de reli.⁊ sump.fu.auc.alearum
17 vsus.ibi, sed ista ⁊c.cũ si. ¶ † Itẽ no.ꝙ δ2 ne in ludo pecunia
ꝑdat ⁊c.ff.de alea.l.solẽt.§.j.. Sed quid si alia res amittit in
ludo puto idẽ qδ in pecunia q2 appellatione pecunie oẽs res
cõtinẽtur ⁊ q põdere numero vel mensura ↄtinent: vt.C.de
cõsti.pe.l.ĳ.§.vt nõ erubescãt.ff.si cer.pe.l.ĳ.§.iter mutuũ.ff.
de vb.signi.l.pecunie.⁊.l.appe.pecunie.⁊.l.rei.ff.de calũ.l.j.§.
si.ludere aũt ad scachos nõ est ꝓhbitũ: vt.d.auc.interdicimꝰ.

¶ Quibus concessa est correctio. Rubrica.

1 Marito an sit permissa castigatio vxoris ⁊ que.
2 Creditor potest seruũ sibi pignoratũ castigare nõ tñ tenetur.
3 Magister potest discipulum in disciplina non bene faciente leuiter corrigere.
4 Usufructuariꝰ põt illũ castigare: si tñ atrociter faceret punit.
5 Domino l3 seruũ corrigere non autem occidere.⁊ quando liceat etiam seruum occidere.
6 Patrono, licet corrigere seruos liberos ⁊ eos propter igratitudinem reuocare in seruitutem.
7 Patri filium, auo nepotẽ, propinquo seniori minorẽ, an corrigere moderate licet: ⁊ an coniuncto sanguinis inducat ꝑsumptionem qδ animo corrigendi nõ iniuriãdi facit: ⁊ coniunctus si atrociter faciat punitur.
8 Filio patrem, nepoti auum corrigere non licet: ⁊ quid possit pater contra filium qui eum offendit.
9 Maior verberans iuuenem causa corrigendi ⁊ modum non excedens non tenetur iniuriarum.
10 Iocose aliquẽ verberans non tenetur nisi modum excedat.
11 Ludentibus pluribus simul: si vnus alium offendat nõ dolose nec data opera non tenetur.
12 Magistratus põt corrigere subditos sm qualitatẽ delicti.
13 Episcopus ⁊ quilibet prelatus suos clericos corrigere põt ⁊ licitum ⁊ aliũ impune offendere iure concedente.

1 Ciẽdum † qδ licitũ est marito ca
stigare vxorẽ suã pena
dũ tamẽ nõ excedat modu3 in castigãdo.vt
ff.sol.mat.l.si cõstante.§.si maritꝰ.nã si mo
2 dũ excederet grauiter puniret.ff.de pe.l.ca
pitaliũ.§.admissa oia. ¶ † Itẽ creditor ser-
uũ sibi pignoratũ potest castigare ⁊ corrigere.ff.de pig.act.l.
3 elegãter.§.plane.tenet creditor. ¶ † Itẽ magister põt disci-
pulũ i disciplina nõ bñ faciẽtẽ leuiter corrigere ⁊ castigare.ff.
4 ad.l.aql.l.s3 ⁊ si quẽcũq3.§.magister. ¶ † Idẽ in vsufructua
rio serui.vt ibi no.sed si atrociter faceret punit: vt.ff.ad.l.a-
q.l.ꝑceptores. ¶ Itẽ dñs põt suũ corrigere seruũ.ff.de his q
sunt sui vel alie.iur.l.ĳ.nõ tñ occidere vel nimis seueriter ca-
stigare: vt.ff.de his qui sunt sui vel alie.iur.l.j.⁊.ĳ.§.j.et seq.
imo dñs qui sine iusta causa seruum occiderit de homicidio

a ¶ Ludus autẽ alearũ. Adde qδ dictus ludus ex quo non simpliciter pendet ex
viribus fortune: sed etiã ex ingenio ratione amissio.censetur licitus.ita Ioã.and.
in.c.clerici.de vita ⁊ hone.cleri.quẽ refert ⁊ sequit Io.de imol.in.l.si quis cũ scx.
ret.supra alleg.col.iĳ.⁊ ibi qδ vincens in tali ludo nõ tenet ad restitutionem etiam
in foro cõscientie. Quod sane intellige dolo cessante. Et vide ꝑ Inno.in.d.l.si qs
cũ sciret vbi ple-
ne qñ quis tene-
tur ad restitutio
nem eius qδ vin
cit in ludo vel in
pauperes irro-
gare.

b ¶ Cõpellere.qδ
etiã adulationi-
bus quis cõpel-
lit, vt ꝑ Imo.C.
e.l.si quis cũ sci-
ret.⁊ ꝑ Ange.in
tracta.malefi.in
ver.metidore de
mali dadi.colũ.
iĳ.versic.ĳ.scien-
dum est. Et di-
cit autor.j.ꝑxi.
col.circa si.

c ¶ Domus pu-
blicetur. itellige
hoc verũ qñ re-
tinẽs in domo ⁊
facitꝰ spe emolu-
menti: secus si
aliquis nobilis
causa recreatio-
nis in domo sua
retineret ludum
q2 non punit gl.
est in.l.j.in prin.
ff.δ aleato.dicit
Azo in rubric.
C.de reli.⁊ sum-
pti.fu.ex quo po
test inferri qδ lu
dus q alias esset
ꝓhibitus cã re-
creationis est ꝑ-
missus.ita videt
velle Io.de imo.
in.d.l.si quis cũ
sci.col.j.circa si.

d ¶ Mutuant. vi-
de ꝑ te multa cir
ca hoc ꝑ Are.in
suo ↄsi.lxxxj.per
totũ.⁊ ꝑ Angel.
l.d.tract.malefi.
in ver.metidore
de mali dadi.an
excedat modum
qñ quis puniat
de excessu in ca-
stigãdo plene: ꝑ
Alexan.in cõsi.
lxxv.in.iĳ.vol.ꝑ
totũ.⁊ ibi an sta-
tutũ loquens de
verberante ha-
beat locum in castigante.⁊ in.d.ↄsi.qñ permittat castigatio in carcere priuato: s3
quere tu per quãtum tempus oportet qδ quis retineat ad hoc vt talis detinens
dicat incarceratꝰ.vide Bar.in.l.verũ.ff.de fur.⁊ in.l.capite quinto.ff.de adul.qui
videt velle qδ priuatus ad hoc vt puniat requirit qδ detinuerit ꝑ.xx.horas.sed
tu adde primo qδ dicit Ang.in.l.j.C.de priua.carce.vbi ille q detinet in via ⁊ re-
cedere nõ potest dicit incarceratus ⁊ detinẽs punit pena de priuatis carceribꝰ: ⁊
tñ non dicit qδ requirit qδ detineat ꝑ.xx.horas ⁊ contra Bar.sic intellectũ facit
etiã qδ dicit qδ idẽ Ange.in.l.qui in carcerẽ.ff.qδ met.cau.vbi ille dicit incarcera
tus q ad suilibitũ exire non potest de loco.⁊ adde etiã Alb.de rosa.in suo dictio.
in ver.carcer.vbi qδ detentus per momentũ hore dicit incarceratus ⁊ priuatus
sic detinens punit pena priuati carceris ⁊ ad doctrina Bar.in locis.s.allegatis.
rñde ꝙ loquit in his q habent ius detinẽdi ⁊ capiẽdi, vt in exẽplis ibi ꝑ ipsum po
sitis ⁊ ita fuit obtentũ in ciuitate Luce ibi me assidẽte cũ mag.do.Carreto in per-
sonã Terĳ de gentilibus.vide tu Bar.ad materiã in.l.diuus.ff.de custo.reorum.
Bonifa.de malefi.

punitur:vt.d.l.j.§.fin.&.ff.ad.l.aquil.l.inde neratius.§.et si dolo.&.C.de emē.ser.l.j.¶ Fallit quando inuenit seruū adulterantē vxorē suam, nam tūc licet ei seruū occidere.ff.de ver.ob.l.qui seruum.¶ Item licet ad sui defensionem.ff.de vi & vi ar.l.vt vim.¶ Item licet dño seruū occidere quando fuit aggressus & insultatus ab alijs animo occidēdi ipsum & sui nō dederunt ei auxiliū:vt.ff.ad sil.l.& si certus.§.fi.q2 iustam causam habuit occidendi:vt ibi no.¶ Item si inuenit cū filiabus suis turpiter cōuersari vel comisceri, tūc licet eū occidere:vt.de legi.l.quid igitur.§.si heres.& ibi no.¶ Itē in similibus casibus vel si seruus vulnerauit dñm suum nā iustā causam habet:q2 salutē dñi debet ante suā ponere.ff.ad sil.l.excusantur.& p totā.l.& l.si quis in graui.& l.cū dñs.&.d.l.& si certus.& l.seq.facit.C.de his qui ad eccle.cōfu.l.ij.& insti.de his qui sunt sui vel alie.iur.

6 ¶ † Item licitū est patrono corrigere seruos libertos & ipsos ingratos reuocare in seruitutem:vt.C.de ingra.lib.l.j.&.C.de liber.& eorū lib.l.si manumissos.&.ff.de iniur.l.p̄tor.§.preterea.&.§.se.cū si.

7 ¶ † Itē licitum est patri corrigere filium & auo nepotē & etiā ꝓpiquo et cōsanguineo seniori corrigere sine pena minorē moderate tamen:vt.C.de emen.propin.l.j.& cōiūctio sanguinis inducit presumptionē q8 animo corrigendi factū fuerit & tolli suspicionem iniurie[a]:vt.ff.de iniur.l.vestem.ff.de pe.l.respicien.§.furta.ff.de iniu.l.p̄tor.§.sed & quis.¶ Si enim atrociter facecet tunc puniret̄:vt.d.l.j.in fi.&.ff.de parrici.l.diuus.facit.C.de pa.pote.l.congruentius.

8 ¶ † Sed non licet filio corrigere patrem vel nepoti auum:nā erubescimus filios esse castigatores parentū:vt in auf.de nup.§.& ita.colū.iij.imo si filius offendit patrem pōt ipsum castigare & si filius perseueret in offensione:debet iudex facere vindictā de filio quā pater vel auus dicet:vt.C.de patr.po.l.si filius.de bo.que liber.l.fi.§.filijs.dūmodo non excedat modum vindicte:q2 paterna pietas non debet in atrocitate ſ3 pietate cōsistere:& q2 debet accipere consiliū pro filijs:vt.ff.de adul.l.nec in ea.§.pe.ff.ad.l.pomp.de parri.l.diuus.cū si.

Additio.

a ¶ Iniurie.de q̄ vide Iac.de bel. in sua practica maleficioꝝ.colū.iiij.vsi.aut aliter nu.xj.hier.chu.

9 ¶ † Item si quis maior verberat aliū iuuenē causa corrigendi nō tenet̄ iniur.nisi excesserit modū in verberando.ff.de iniu.l.itē apud.§.si cōem.cum se.

10 ¶ † Item si quis iocose aliquē verberat nō tenet̄:vt.ff.de iniur.l.illud.de acti.& obli.l.ij.in fi.& hoc nisi modū excederet.nā si cū gladio percuteret, vel atrociter verberaret & dicat, ludens feci non excusat̄.extra de presum.c.j.nec pōt dici lud⁹ ex quo cria oriunt̄:vt in pe.ff.ad.l.aquil.l.nā ludus.

11 ¶ † Idē si plures ludēdo simul vnus aliū offendit vel ledit non dolo ſ3 non data opera ad hoc nō tenet̄:vt.ff.ad.l.aquil.l.si ex plagis.§.fi.& l.item mela.in prin.secus si data opera fecit:vt eo.xi.l.item si obstetrix.§.fi.

12 ¶ † Item magistratus pōt corrigere subditos scđm qualitatem delicti:vt.ff.de offi presi.l.congruit.& l.iij.& l.illicitas.alias punit̄:vt.ff.de iniur.l.nec magistratus.& not.s̄.de homic.

13 ¶ † Item potest ep̄s corrigere suos clericos idē & quilibet platus:vt extra de offi.ordi.c.irrefragabili.&.c.j.c.licet.de accusat̄.c.qualiter & q̄n.l.&.ij.&.c.inquisitionis.& de simo.c.licet heli.& penam debitā imponere s̄m q8 iura volunt & s̄m allegata & probata.vt extra de offic.ordi.c.j.not.ff.de offic.presi.l.illicitas.§.veritas.& sic not.ꝙ licitum est aliū offendere sine pena iure concedente:vt in dictis casibus.¶ Sunt & alij quā plures casus:vt not.s̄.de perso.que offen.pos.sine pena.per totum.¶ Qualiter autē delinquentes corrigantur & puniant̄ patet per speciales tit.huius operis s̄m delicti qualitates:vt.s̄.de perso.q̄ propter delic.condem.ad mor.vel membri amis.per totum.

¶ De aggeri.nili vel alterius flu.non rumpen. Rub.

1 ¶ Nili aggeres corrumpens vel vsurpans cōsentiens participans vel autor existens qua pena puniatur.

2 Opem dans ad furandum que supra dicta sunt qua pena puniatur.

3 Suadens & instigās fieri que supra dicta sunt qua pena puniatur.

1 Nilus d3 † aggeres nili vel alterius fluminis vsurpare vel corrūpere & si qs contrafecerit debet flāmis cōburi in loco vbi delinqt & non solū ipse:ſ3 & alij ꝯsentiētes cōsortes & participes & autores deportatiōe & bonoꝝ pu.tenētur:vt.C.eo.l.j.alias aūt regul'r agētes & cōsentiētes pari pena puniunt̄:vt.C.de epis.& cle.l.raptores.§.vltra.

2 ¶ † Itē q dat opē ad faciendū:vt.ff.de fur.l.j.§.opere.& l.q serno.§.itē pōpo.&.§.fi.

3 ¶ † Item qui suadet & instigat fieri:vt ar.ff.de iniur.l.itē apud.§.adduxisse.de ser.cor.l.j.§.suadere.& facit ff.de fica.l.nihil interest.de adul.l.is cuius.ff.ad.l.aquil.l.itē mela.§.si alius.&.§.item cum eo.cū simi.¶ Sed videtur q8 alia pena puniatur qui rumpit aggeres:vt.ff.de extraordi.crimi.l.pe.§.in Egypto.quia damnatur in metallum vel in opus metalli, vbi dicitur sed ibi loquitur de aggeribus prediorum non autem de aggeribus fluminis.

¶ De carcerib⁹ priuatis vel fractis & custodib⁹ earū. Rub.

1 ¶ Carcerem priuatum tenens qua pena puniatur & reipubli.interest carcerem habere.

2 Carceri quādo accusatus siue inquisitus & spōte confessus mancipandus sit & quando relaxandus est fideiussoribus & quando non & quomodo in carceribus teneri debet.

3 Mulieres carcerande non sunt in loco vbi masculi sunt & quomodo detinende & pro debito pecuniario non sunt carcerande & quid tunc fiat.

4 Custodes carcerum quomodo tractare debeāt carceratos:& si secus fecerint qua pena puniantur & quomodo punitur iudex non puniens dictos custodes.

5 Custos carcerū d3 singulo mēse notificare iudici noīa carceratoꝝ & delicta ipsoꝝ etates &c.aliter punit̄ in.xx.lib.auri.

6 Confessus non sponte quando sit carcerandus & quomodo de eo sit procedendum.

7 Custos carceris quādo & quomodo puniatur si carceratus aufugiat & vni non debet custodia carceris committi alias custos punitur pro qualitate culpe.

8 Carceratus spoliari non debet.

9 Carceratus non statim penā patit̄:& qūo contra eū ꝓcedat̄.

10 Cōfesso sponte reo vel testibus cōuicto quid sit faciendum.

11 Fideiussores in criminibus qñ dari debeant & quomodo & ꝓmittēs sub certa pena reū exhibere vel cōdēnationē soluere si non soluat quomodo puniat̄ & dñs pro seruo fideiubet.

12 Carcerati si ruptis vinculis aut carcere fracto aufugiant quomodo puniuntur.

13 Carcerat⁹ reuelās qualiter fugere debēt an debet relaxari.

14 Carceratis pro graui crimine an debent apponi ferramēta q8 si custos non fecerit vel passus fuerit ferrū portari in carcerem vnde ille euadere possit aut venenum vnde possit occidi quomodo punitur:& quid si negligentia fecerit.

15 Latrones apprehensi sunt interrogādi de socijs & receptatoribus a iudice qui notū faciet iudici vbi illi socij & receptatores degunt & quomodo in tali negotio sit procedendum.

16 Carceratum pro debito pecuniario fugere faciens ad quid teneatur & si negligentia custodū aufugerit ad quid teneat̄.

17 Carceri in perpetuum an quis damnari possit.

1 Sciendum est † ꝙ nō licet alicui priuate psone carcerem habere priuatū:nā si aliquis tenet aliquem in carcere priuato, siue in domo, siue in agro imponitur ei pena capitalis:vt.C.de priua.car.l.j.¶ Sed reipubl.interest habere carcerē in quo homines delinquētes ponātur ad custodiā donec sentētia cōtra eos fuerit lata:vt.ff.de custo.reo.l.si confessus.

2 ¶ † Not.tamen q8 cum aliquis accusatus est in fortiā iudicis manet:si quidē spōte cōfitet̄ de crimine de quo accusatus est vel ex officio inqsit⁹ tūc est ponēdus in carcerē vt custodiat̄:vt.d.l.si cōfessus.ita tñ vt ꝙcito pōt ꝯdēnet̄:vt.C.de custo.reo.l.fi.sed tñ eū cōdēnationē cōduci d3 sepe corā iudice vt ei⁹ cōfessio audiat̄ & in publico iudicio cōmemoratio cris fiat vt malo iudici tēperies & frenū adhibitū videat̄:vt.C.e.l.si qs.¶ Si autē ꝯfiteat̄ de crie aut crimē est leue ex quo nō debet poni pena corporalis ſ3 pecuniaria:& tūc si velit dare fideiussores idoneos de soluēdo cōdēnationē:& de se p̄sentādo d3 relaxari & nō incarcerari p̄stita satisdatiōe vt dictū est al's si nō satisdaret est incarcerād⁹:vt.d.l.si quis.C.e.l.j.& l.qñ.&.ff.eo.l.diu⁹.¶ Sed si crimē est graue & tale q8 ex eo veniat̄ imponēda pena sanguinis siue corporalis:& tūc est ponēdus in carcerē:nec est fideiussorib⁹ dimittēdus:vt.ff.e.l.j.& l.diuus.& debet iudex ꝙcito pōt pcedere cōtra delinquētē:& ita si inuētus fuerit culpabilis de eo de quo accusatus est vel inquisitus cito puniat̄.Sed si in culpa nō fuerit cito absoluat̄.¶ Sed interim nō d3 catenis vel alijs ferramētis iniuriari sed diligēter custodiri ne aufugiat:& est rō q2 carcer nō ad puniēdū.sed ad custodiēdū fuit inuētus:vt.ff.de pe.l.aut dānū.§.solēt.¶ Nec d3 includi in aliquo loco carceris vt nō possit lumen videre de die:sed de nocte debet duplicari custodia & die adueniēte in solis ortu d3 ad locū deduci:vt possit lumē diei & claritatē videre ne pe nis carceris moriat̄.¶ Quod q̄dē facere malū est innocētibus:sed

bus: sed delinquentibus & malis nō satis seuerū est nec satis
3 crudele: vt. C. eo. l. j. ¶ †Not. tamē qd mulieres nō debēt poni in carcerem in loco vbi masculi ponunt sed p se separatim ab ipsis: vt. C. eo. l. quoniā. ¶ Sed hodie iure nouo aut. debet mulier p delicto poni ad aliquod monasteriū: vt ibi custodiatur donec cōtra eam iudicet. ¶ Sed pro debito pecuniario nō debet carcerari: sed debet fieri missio in bonis ei⁹: vt. C. eo. aut. nouo iure. et in aut. vt nulli iudi. §. necessarium.
4 coll. ix. ¶ †Et not. tñ qd custodes debēt cū humanitate & benignitate tractare carceratos, & nō suā crudelitatē vendere precio, vl' gratia nec ipsos affligere fame, vl' angustia, vl' siti, vel longa fame subtrahēdo eius audientiā & nō permittēdo eis loqui, vel ponēdo eos in aliquo malo loco, vel occulto: vt nō possint audiri si clamauerint ad h: vt fame, vl' siti pereat, et si talia fecerint debēt capitali pena puniri. ¶ Et debet iudex ipsos custodes predicta pena punire qd si nō fecerit infamatur et grauiter punit: vt. C. e. l. j. puniūtur etiā in. x. li. auri.
5 ¶ †Debet etiā custos vel capitane⁹ singulis mēsibus notificare iudici noīa carceratorū et delicta siue causas qbus sunt incarcerati & etates & cōditiōes ipsoꝝ carceratorū alioquin
6 custodes puniunt in. xx. li. auri: vt. C. eo. l. fin. ¶ †Sed si quis nō sponte, vel per tormēta cōfessus fuerit de crimine pcedentibus indicijs: vt. C. de questi. l. milites. tunc nō stat ꝯfessioni sue sed pluries debet interrogari si vult perseuerare: alias cōfessio nō preiudicat sibi: vt. ff. eo. l. j. nisi sponte postea perseueret: vt. ff. de questi. l. j. §. qōni. et §. si quis vltro. debet tamen si est graue delictū in carcere poni et custodiri: vt supra dictū est, vel relaxari si satisdederit & cū effectu: vt. ff. de custo.
7 reo. l. j. not. & l. diuus. ¶ † Et not. qd si carceratus aufugit si quidē per fraudē custodis q dimisit aufugere carceratū: tūc custos capitali pena punit. ¶ Si aūt per negligētiam custodis, tunc punit eadē pena qua carceratus debuit puniri nisi probauerit qd casu: vt per incendiū ortū in carcere, vel ruina carceris, vel pter aliū casum fortuitū euaserit: vt. ff. eo. l. fi. l. milites. §. si vero: & hoc si probat nō punit. Nec vni debet cōmitti custodia, sed pluribus. Sed qui vni ꝯmisit punitur pro qualitate culpe: vt. ff. e. l. nō facili. & l. milites. ¶ Sed si carce-
a ratus [a] custodē interfecerit capite punit. ¶ Si aūt carceratus cū aliquo custode fugerit, tūc alteri custodi venia dabit: vt. d. l. fi. §. interdū. ¶ Si vero per ebrietatē dimisit fugere similiter punitur extraordinaria pena: vt. d. l. milites. §. si tamen. cū non sit pena expressa a lege: vt. ff. de effrac. & expil. l. j.
8 ¶ †Itē no. qd carcerat⁹ nō debet spoliari: vt. ff. de bo. dam.
9 l. ij. ¶ †Et not. qd licet aliquis sit carceratus non statim penam patit, sed procedit cōtra eū: et pbationes recipiunt: et si cōuincit p testes. auditur eius defensio: et pluries debet adduci corā iudice: si velit aliqd ꝯtradicere vel probare: vt. C. e.
10 l. ij. et. ff. de questi. l. ij. et l. diuus. §. si quis. ¶ † Si aūt cōfessus fuit sponte, vel cōuictus testibus: tunc nō est expectādus, sed condēnandus: et statim cōdemnatio exequēda in graui crimine: vt. C. qñ appellā. fit. l. obseruare. & C. de custo. reo. l. j. in prin. et. l. fi. nisi in casu qñ seuerior pena est imponenda: nam
11 tunc plus differt: vt. C. de penis. l. vēdicari. ¶ †Itē no. qd in leuibus criminib⁹ vbi nō imponit pena corporalis: debet qs
b dare fideiussorē [b] qui promittat dare et soluere cōdemnatio. ¶ Et si quid promiserit sub certa pena reū exhibere, vel cōdemnatio. soluere: et si nō obseruauerit qd promisit ad penā promissam condēnabit, vel ad interesse cōi: vt. ff. eo. l. si quis reum. pōt etiā extraordinaria pena puniri: vt. d. l. et seq. et. C. de modo multa. l. eos. ¶ Itē dñs pōt fideiubere p suo suo:
12 vt. ff. e. l. seruus. ¶ † Itē not. q si carcerati ruptis vinculis & effracto carcere euadūt pena capitali puniūt: vt. ff. de effrac. l. j. in prin. vel alia extraordinaria pena: vt. d. l. j. vel puniūtur pena illius delicti pro quo sunt carcerati, etiā si sunt innocē-
c tes: vt habeantur p cōfessis [c] pter fugā: vt. ff. e. l. in eos: & in
13 aut. de colla. §. phibemus. coll. ix. ¶ †Item no. qd ille carceratus qui reuelauerit qualiter debēt fugere, dz de carcere relaxari: vt. d. l. in eos. in fi. ¶ † Itē no. q carcerato pro graui
14 crimine debēt apponi ferramēta: vt melius custodiat & si custos corruptus pecunia nō fecerit apponi, vel passus fuerit qd ferrū portet in carcerem vnde possit ille euadere, vl' venenum vnde possit occidi tūc est officio iudicis puniendus, & si
15 negligētia fecerit ab officio est remouēdus. † Item not. qd si iudex apprehēdiderit latrones qd debet ipsos interrogare de socijs & receptatoribus ipsorū & significare iudici, vbi illi socij & receptatores ipsorū degunt: vt ipsos capiat & q facere pcurauerit. laudādus est: nō tamē est semper lris credeñ. sed inquiren. de ipsorū cōditione et scelere: et si qs velit ipsos accusare vel arguere &c. ff. eo. l. diuus. ij. & l. de militibus. & l. nō
16 est. & l. solēt cū simi. ¶ †Itē not. qd si quis est in carcere p debito pecuniario, & alius vt custos carcerū vel alia psona facit ipsum debitorē fugere qd tenet ad debitū soluen. vt. C. de cen. lib. xj. l. si p equatorē. de exac. tribu. l. quoties. lib. x. ¶ Si vero per negligētiam custodū fugerit puto ipsos teneri ad debiti solutionem: vt. C. de custo. reo. l. ad cōmentarieñ. nisi casu fugerint, vt dictū est. s. facit ad huius negligentiam. C. de censi. l. si per equatorē. lib. xj. & ff. de offi. presi. l. diu⁹. in fin.
17 ¶ †Sed nunquid potest quis damnari ad perpetuū carcerem. ¶ Respon. nō videtur si liber homo est, secus in seruo: vt. ff. de pen. l. manda. C. eo. l. incredibile. & l. seruus.

¶ De pena desistentis ab accusatio. et qui puniantur pena turpilliani. Rubrica.

1 ☞ Tergiuersator seu ab accusa. porrectis desistēs punit. a
2 Senatusconsul. turpillianum quando locum habeat.
3 Senatuscon. cōtra dominum in quibus criminibus nō habet locum, & que pena veniat tunc.
4 Desistere ab accusatione quando quis dicatur: & quando quis dicitur agere, & quando agere velle.
5 Desistens propter iustum impedimentum, non videtur desistere nec penam incurrit.
6 Desistere etiam dicitur qui non prosequitur suam accusam negligentia vel culpa sua tempore sibi assignato.
7 Itē ille q subijcit vel instigat accusatorē & postea nō pergit.
8 Itē & ille qui cōposuit cū suo aduersario sine iudicis licētia.
9 Componens cum aduersario quādo non incidat in penam & in quibus casibus abolitio non habet locum: & in quo accusatore habeant locum predicta.
10 Accusator desistens vt supra incidit in senatuscon. turpillianum: fallit tamen in femina & in minore.
11 Turpilliani pena tenetur qui desistit in appellatione a sentētia que in sui fauorem prolata fuit.
12 Desistens non admittitur amplius ad accusandū: imo punitur vt supradictum est, vel vt hic.
13 Iudex nō debet resistere, imo prosequi & punire delinquentem licet quis desistat in prosequendo accusationem.

1 Uoniam †plerūq; accusatores desistūt ab accusationibus porrectis in iudicio: & sic dicunt tergiuersari pter qd pena est imponēda: vt. ff. eo. l. j. §. tergiuersari. videre restat que pena
2 sit imponenda pro tali crimine. ¶ †Et primo notañ. est qd hic senatuscōsultū locū habet cōtra illū qui accusam porrectā de aliquo super crimine publico & postea lite cōtestata a dicta accusa desistit & ipsam sequi non curat: vt. C. eo. l. j. & ff. e. l. destitisse. ¶ Que aūt sint publica iudicia
3 habemus. ff. de pub. iud. l. j. ¶ †Et no. qd dixi. s. publico crimine: qz in priuato secus videt, vt in crimine stellionat⁹ vel expilate hereditatis vel furti vel iniuriarū in quibus pena turpilliani directa & ordinata nō videt locū habere: vt. ff. e. l. si quis. §. si stellionatus. Sed tūc officiū iudicis locū habere videt in pena imponenda in his extraordinarijs delictis: vt in. d. §. in quibus. imponit pena pro qualitate delicti: vt. ff. e.
4 l. & in priuatis. ¶ †Et dicit quis desistere qui in totū desistit & animū deponit post lit. cōtest. vt. ff. eo. l. ab accusatione. §. j. & §. destitisse. & ideo dixi post lit. conte. quia ante nō dicitur agere, sed agere velle: vt. ff. rem ra. habe. l. amplius non peti.
5 ¶ †Si autē quis destiterit pter iustū impedimētū, vel propter occurrentē necessitatē non videt desistere nec incidit in
6 penā: vt. ff. e. l. in senat⁹. §. cōe. & §. seq. ¶ †Itē dicit desistere ille cui assignatus fuerit terminus ad psequēdā suā accusam: & ipsam nō psequit culpa vel negligentia sua: vt. d. l. ab accusatione. §. destitisse. C. qui accusa. non pos. l. qui crimen.
7 ¶ †Itē & ille qui subijcit vel instigat accusatorē & postea nō
8 peregit: vt in. d. l. in senatus. in prin. & l. j. §. incidit. ¶ †Itē & c ille qui cōposuit cū suo aduersario: vt. d. l. ab accusa. in prin.
9 sine iudicis licentia. ¶ †Si enim de licentia iudicis faceret impetrata abolitione nō incideret tunc in penā: vt. ff. e. l. j. §. si quis. & §. abolitio. & C. de aboli. l. j. & ij. ¶ Fallit tñ in quibusdam casibus in quibus nō potest habere locū abolitio & concessa nō excusat: vt in. l. iul. maie. In patria oppugnata vel pdita. In crimine peculatus cū simili: vt. C. de aboli. l. fi. ad fi. ¶ Item nō petitur abolitio quādo aduersarius sustinuit verbera vel tormēta vel catenas vel similia propter accusam factā de eo nisi ipse cōsentiat: vt. C. de abo. l. fi. in prin. ¶ Et predicta locum habent in accusatore desistente & non prosequente suam accusam vel transigente qui habetur pro confesso eo qd trāsegit vel composuit, vt dictum est: vt. ff. de preuari. l. in omnibus. sed in reo secus est: qz debet redimere Bonifa. de malefic.

a ¶ Sed si carceratus. Adde tu qd si carceratus reperit mortu⁹ presumit contra custodez de quo in l. cū res. et ibi per glos. & doct. ff. de leg. ij. §. species. & Ang. in. l. si quis ex argētarijs. §. pretor. in fi. ff. de eden. dat cautelam, vt custodes subito habeant medicū peritum qui deponat qd carceratus mortu⁹ est absq; culpa custodū & sua morte & hoc scribi faciāt per notariuz, & per hoc tollitur suspicio cōtra custodes.

b ¶ Fideiussorem. Adde qd qs nō relaxat fideiussoribus qñ in defectum pecuniarie vt p Bar. in. l. ij. ff. de publi. iudi. & in. l. j. ff. de cust. reo. & datur tunc cautela, vt pena soluat fisco, sub cōditione si condēnabitur vt per Bart. in. l. si sub cōditiōe. ff. de solu. & Ang. in. l. ij. C. de exhi. reis. et adde q quis etiā non relaxat fideiussorib⁹ si alias fugit de carcere gl. et singu. & ibi Ro. i. l. lege. ff. ad fillania.

c ¶ Pro cōfessis. Adde qd hoc voluit Guil. de cu. in. l. succurrit. ff. ex quib. cau. ma. & ibi Bal. & bal. in. l. admonendi. ff. de iureiuran. & Ang. in. l. j. ff. de effrac. & ita debet intelligi Bar. in l. in eos. ff. de custo. reo. & in. l. fin. eo. ti. vt per Bal. in. d. l. succurrit.

sanguinem suum quandocunq potest:vt.ff.de bo.eo.qui mor.
10 sibi consci.l.j. ¶ †Et not.qd iste talis[a] accusator qui desistit incidit in turpillianum senatuscõsul.z pena turpilliani punitur,vt dictum est:vt.C.eo.l.quãuis.Sed fallit in femina[b].
11 ¶ Item fallit in minore ratiõe sue etatis. ¶ †Item incidit in turpillianum ille qui prosecutus fuit accusam suam vsq ad sententiã z obtinuit a cuius sententia fuit appellatũ,z in
12 ipsa appellatione desistit:vt.ff.eo.l.j.§.vna. ¶ †Item not.q ille qui desistit nõ admittitur amplius ad accusandũ.ff.eo.l. qui desistit.imo punitur,vt dictũ est:vel saltem in.v.lib.aur. vt.ff.de preua.l.iij.§.fi.z.ff.ad exhi.l.iij.C.e.l.ij.cum simi.vel punit si de publico crimine accusauit ad similitudinem supplicij,pro priuatis vero pena extraordinaria:vt.ff.e.l.j.§.calũniatoribus.z in.l.priuatis.z de hoc not.s.de calũ.z preuari.z supel.vt ibi no.z.s.tit.pxi. ¶ †Et no.qd licet qs desistat
13 in psequẽdo accusationẽ.Iudex tñ nõ debet desistere sed psequi z inquirere z punire delinquentẽ,vt not.j.titu.proxi.

a ¶ Et not.qd iste a talis.videp bar. b in.l.iij.§.j.ff.de p uaric.vbi distingui an expresse anvero tacite qs desistat,z eũdem aliter distinguentem,in.l.j.§.si qs autẽ.ff.ad turpi.

b ¶ Sed fallit in femina . Adde tu q hoc est falsum quia etiã mulier incidit in turpillianũ de quo vide per Alexã.de Imol.in consil.xi. col.j.ver.super secundo.in.j.volu.

¶ De collusione. Rubrica.

1 Collusio quid sit z causarum genus triplex est,scilicet criminale ciuile z spirituale.
2 Collusio in criminalibus quando fiat,z quomodo tunc colludens puniatur,z an efficiatur infamis.
3 Collusio etiã dicit qñ accusator desiſtit ab accusatiõe:z qd in vitium incidat,z qua pena puniat,z an efficiatur infamis.
4 Accusator in causa criminali quãdo possit desistere per gratiam sine pena z accusator absens si citetur z non veniat ad prosequẽdum quomodo puniatur z si patitur labi biẽnium qua pena puniatur,z quando est questio de statu persone z fiat collusio,quid iuris erit.
5 Desistere quãdo liceat in causa ciuili:z si alio modo fiat collusio punitur.
6 Discedere a lite per gratiam in spiritualibus quomodo licet z quomodo nõ:z si quis in causa criminali siue spirituali desistit aliter q debeat:debet iudex ex suo officio inquirere contra desistentem z punire.
7 Discedere volẽti ab accusatiõe iusta causa iudex debet abolitionem concedere z non punitur desistens.
8 Iudice colludente cum inquisito absolutio non tenet,z poterit iterum accusari.
9 Colludens super beneficio,punitur super beneficio.
10 Maritus accusans vxorem de adulterio an possit discedere quandocunq vult.
11 Colludunt non solum principales persone z puniuntur:sed etiam aduocati z aduocatus in principali causa colludens quomodo puniatur.
12 Procuratores quomodo colludant,z quomodo puniãtur, z quomodo agitur.
13 Accusato Martino si accusans non prosequatur,quid faciet iudex,z desistens non potest amplius accusare.
14 Accusare quando non possim illum quem alius accusauit, z quando possim.
15 Collusione z preuaricatione probata quid pronunciabit iudex z poterit postea alius accusare.

1 Ollusio est† latens z fraudulosa conuentio inita inter accusatorem z reum vel accusatum in aliqua causa. ¶ Et not.qd triplex est genus causarũ,sci-
2 licet criminale ciuile z spirituale. ¶ †In criminali autem fit collusio quando accusator abscõdit veras probationes criminis contra accusatum vel dissimulat bonas probationes vel falsas excusatio.admittit z consentit: z iste incidit in vitium preuaricationis z extraordinaria pena punitur:vt.ff.ad turpil.l.j.§.ad preuarica.ff.de preuari.l. j.z.ij.z pe.z efficitur infamis.ff.de preuari.l.si is.cum simili.
3 ¶ †Dicitur etiã collusio quãdo accusator desistit ab accus. per quod incidit in vitium tergiuersatoris et punitur in.v. lib.auri z infamatur.ff.de preuaric.l.iij.in fin.z dicta.l.si is.
4 ¶ †Not.tamen quod in causa criminali,ante lit.contest.potest accusator desinere per gratiam sine pena a lite:vt.ff.ad turpil.l.mulier.z.l.inquisitum.post litem vero contesta.non licet sine consensu aduersarij si passus est iam iniuriam vel carceres vel tormẽta:vt.C.de aboli.l.fi.nec sine licentia iudicis:vt.C.eo.l.j.C.de abol.l.ij.z hoc licet intra.xxx.dies:vt.C. eo.l.fina.§.quando autem.alias punitur,vt dictum est:z facit.ff.ad turpil.l.si quis.§.stellionatus. ¶ Sed idem z in priuato crimine videtur:vt.ff.ad turpil.l.z in priuatis.z.C.eo. l.ij. ¶ Sed si accusator est absens z citatur z non vult veni-

c ¶ Et pbata.adde tamen qd collusio presumitur qñ accusator cõuersatur cũ accusato ex quo p accusationem solẽt oriri inimicitie capitales iter accusatorẽ z accusatum:ita Bar. in.l.iij.ff.de adi. leg.vbi text.z in l.si inimicitie.ff. de his qui.vt indign . Quod est notabile.

re nec in accusatio.procedere tũc punitur in.v.lib.auri:vt.s. dictum est:z etiam vltra quia qui incidit in turp.condemnatur in sumptibus litis:vt.ff.de pen.l.absentem.C.qui accus. non pos.l.qui crimẽ.z.l.si ea.vbi de hoc. ¶ Si vero patitur labi biennium intra quod debet causa criminalis finiri tũc punitur in quarta parte bonorum z fit infamis:vt.C.vt intra cer.tempus cri.questio termi.l.j.cũ simi. ¶ Si vero esset questio de statu alicuius persone tunc ille qui colludit amittit ius qd habet in persona illius:z applicatur illi qui collu-
5 sionem detexit.C.eo.l.fi.ff.eo.l.j. ¶ †In causa vero ciuili licitum est desistere a causa quandocunq sine licentia iudicis z liti renunciare.C.de pact.l.postq.nisi sit causa famosa intentata:nam tunc non potest transigi nec desistere sine consensu iudicis.ff.de his qui not.infa.l.furti.§.potestas. ¶ Et si in ciuilibus alio modo fiat collusio punitur pro motu iudicis qui delusit forte secundum legẽ.C.de modo multa.l.fi.
6 ¶ †In spiritualibus vero per gratiam licet a lite discedere: vt extra de simo.c.nemo.sed non per trãsac.vt extra de trãsactio.c.super eo.z.c.preterea.imo z si quis in causa criminali siue spirituali desistit aliter quã debeat:debet iudex ex suo officio inquirere contra desistentem:vt extra eo.c.j.z.ij.z.C. de abolit.l.j.z.ij.z punire debita pena: vt supra dictum est.
7 ¶ †Si vero iusta causa velit quis ab accusa desistere vel discedere:debet iudex abolitionem concedere:vt.C.de abol.l.
8 j.ij.z.iij.§.abolitio.z tunc desistens non punitur. ¶ †Sed si iudex colludat cum inquisito z ipsum per gratiam vel pecuniam absoluat talis absolutio nõ valet nec preiudicat quominus iterum inquiratur z puniatur:vt extra eod.c.j.z.ij.z c.iterum.ff.eo.l.cum iusto.z.l.collusione.z.l.sentẽtiam.z po-
9 test etiam iterum accusari:vt.ff.de preuari.l.iij. ¶ †Si vero colludit super beneficio colludens punitur super beneficio:
10 vt extra eo.c.audiuimus. ¶ †Sed si maritus accusat vxorẽ de adulterio potest quandocũq vult discedere:quia potest vxorem sibi reconciliare intra biennium:vt.C.de adul.auf.
11 sed hodie.extra de conuer.coniu.c.gaudemus. ¶ †In summa vero notan.est qd non solum principales persone colludunt z puniuntur,vt supra dictũ est:sed etiã aduocati.Et si in causa principali fuerit per aduocatum collusum punitur pena extraordi.vt.ff.de pen.l.j.§.verum.z.l.ij.§. quod si.z.l.
12 pe.z.ij.q.iiij.§.notañ.z no.s.tit.proxi. ¶ †Colludunt etiam procuratores qui dolose patiuntur se superari in causa qui tenent de dolo ad omne interesse si sunt soluendo alias agit cõtra illos qui colluserũt cũ eis.ff.de do.l.elegãter.§.si dolo.
13 ¶ †Sed quid M.accusauit aliquem de aliquo delicto publico vel priuato iste Marti.non videtur prosequi accusam suam vel non producit probatio.suas.Respon.quod iudex debet assignare ei terminum ad producen.suas pbationes z si non fecerit videtur tacite desistere:z renũciare iuri suo: vt.C.qui accu.non pos.l.si ea que.z insuper incidit in turpillianum z punitur:vt supra dictum est.z.s.titu.proxi.no.Et poterit tunc iudex z debet contra talem accusatum per inquisitio.procedere z punire si culpabilẽ inuenerit:vt extra de collu.c.j.z.ij.in fi.z.C.de abol.l.j.z.ij.§.finautem. ¶ Not. tamen qd ille qui destitit non potest amplius accusare:vt.ff. eo.l.qui destitit.de preuari.l.accusator.cum simi. ¶ Sunt et alij qui prohibentur accusare aliquos: vt not.s.de his qui
14 accus.non pos.per totum. ¶ †Si autem fuerit quis ab vna parte accusatus de vno crimine nõ poterit ab alio super eodem crimine accusari nisi doceat de collu.z preuaricatione primi accusa.z se ignorare primã accusam fuisse ab alio institutam quod ignorare quilibet presumitur.C.qui milit.non pos.l.super his.z de hoc no.C.de accu.l.qui de crimine.z ex-
15 tra de accu.c.de his. ¶ †Et probata[c] collu.z preuarica.debet iudex interloquendo pronunciare collusum fuisse in dicta accusa z poterit postea accusare.ff.de preua.l.ij.in prin. no.de accusa.l.hi tamẽ.§.si.z.l.si cui.§.de criminibus.no.cũ simi.facit.ff.de iud.l.de qua re. ¶ Nã si accusatus opponat exceptio.rei iudicate vel solutionis iam facte oportet quod iudex pronunciet super ista emergenti prius:vt.d.l.iij.z.d.l. de qua re.z extra de ordi.cog.c.j.z ibi no.al's nõ posset secũdus accusator accusare nec procedere,vt dictũ est.Et dicet sic per iudicem.Nos iudex cognitor questionis vertẽtis inter talem accusatorem ex vna parte,z talem accusatũ ex altera:visis talibus excep.opposi.per talem accusatorẽ quorũ tenor talis est zc. ¶ Quia cognouimus in prima accusa siue processu facto super illa collusum fuisse in dicta accusa,z processum per talem modum. ¶ Et not.q debet specificari qualitas collusionis.Et auditis allegationibus partium. ¶ Et super omnibus habita deliberatione diligenti.interloquendo pronunciamus procedendũ esse z procedi debere super

super dicta accusa de nouo porrecta per dictum accusatorē cōtra dictum accusatum per quem proposite excep. obstare non possunt quin procedi debeat super noua accusa ꝛc. vel pronūciabitur prout qualitas negotij requirit prout iudex viderit ꝛ cognouerit expedire.

¶ De abolitionibus. Rubrica.

1 ☞ Abolitio quid sit.
2 Abolitio quot modis fiat.
3 Abolitio facta a principe quid operetur, ꝛ si fiat ad petitionem partis quomodo fiet, ꝛ quid erit cognoscendum.
4 Accusatione per errorem facta quādo abolitio cōceditur, ꝛ quando non.
5 Abolitio intra quantum tempus peti debet.
6 Abolitio regulariter conceditur quando petit̄ propter mortem fallit in casibus hic positis.
7 Accusans calumniose: si pecunia conuictus velit abolitionem fieri non auditur etiam parte consentiente: fallit in casibus hic positis.
8 Abolitione generali vel speciali tollitur pena ꝛ crimē extinguitur non autem tollitur infamia.

Videamus q̄d sit abo
1 litio. Et quidē potest dici sic. † Abolitio est accuse peremptio siue exclusio: vt nomen sit cōsequēs rei. Sicut dicitur exceptio act. ex
2 clusio. ff. de excep. l. ij. in prin. ¶ † Et not. qđ abolitio fit tribus modis. Uno modo a principe ex suo motu ob rem prospere gestam vel ob gaudium vel ob similem causam: vt. ff. ad turpil. l. si quis. §. fina. ꝛ. l. seq. ¶ Secundo modo ad instātiam ꝛ postulationem accusatoris coram iudice ordinario qui de causa cognoscebat. ¶ Tertio modo per mortem accusatoris vel accusati, cum extinctū fuerit crimen regulariter morte superueniente: vt. ff. eo. l. aut priuatū. vel propter iustum impedimentum superueniens accusatori: vt. d. l. autem. ꝛ. l. senatus. §. reos. C. si accus. mor. fue. l. ij. ꝛ
3 l. defunctis. ¶ † Et not. quod si fit abolitio a principe nullo postulante quod talis abolitio extinguit omnes accusatio
a nes[a] quo ad omnes preterq̄ ad actorem: quia ipse non minus poterit vsq₃ ad. xxx. dies repetere accusam: vt. C. eo. l. si. cōputandos a die quo ferie generalis abolitionis sunt finite. Et debet accusare eo modo quo prius fecerat: vt. C. de genera. aboli. l. ij. ff. ad turpil. l. aut. §. in iudicio. ¶ Si vero fiat ad petitio. accusatoris coram iudice: tunc debet fieri vtraq₃ parte presente, scilicet accusatore ꝛ accusato ꝛ causa cognita. Et vertitur in cause cognitiōe hoc modo, vt si accusator calūniose hoc modo fecit accusam abolitio non cōcedatur: vt. C. eo. l. fin. in prin. de calum. l. fallacia. imo puniatur de ca
4 lum. vt. s̄. not. de calum. ¶ † Si vero per errorem accusauerit si quidem accusatus sustinuit iniuriam vel carceris vel verborum vel tormenti non est concedenda abolitio si vero non sustinuerit iniuriam, vt dictum est: ꝛ tunc conceditur: alias nō etiam vtraq₃ parte volente. ¶ † Et debet peti abo
5 litio intra. xxx. dies computandos a die institute accusationis, alias non auditur: vt. C. eo. l. fin. ꝛ. ff. eo. l. j. §. abolitio. ꝛ. l.
6 aut. §. in iudicio. ¶ † Si vero propter mortem petitur abolitio debet cōcedi regulariter, quia morte extinguitur crimē: vt. C. si reus vel accu. mor. fue. l. ij. cum simi. ff. e. l. in senatus. §. si propter mortē. ¶ Fallit in casibus in quibus nullo modo conceditur: vt in crimine lese maiesta. patrie oppugnate vel prodite vel crimine falsi: vt. C. eo. l. si falsis. ff. ad turpil. l. fallaciter. ¶ Item in crimine peculatus repetundarū ꝛ de residuis, ꝛ in crimine apostasie, ꝛ heresis, ꝛ simili: vt. C. si re⁹
7 vel accu. mor. fue. l. j. ꝛ ibi not. ¶ † Item quod si quis calumniosam fecerit accusam ꝛ ipse pecunia conuictus velit abolitionem fieri, non est audiendus etiā consentiente parte aduersa: sed procedi debet in accusa ita vt nocēs puniatur: vt C. eo. l. ij. fallit etiam si accusauit prosequendo suam iniuriā vel accusauerit consanguineos vel similes: nam tunc conce
8 ditur abolitio: vt. d. l. ij. §. fi. ¶ † Item no. quod per abolitionem generalem vel specialem tollitur pena ꝛ etiam crimen extinguitur, sed non tollitur infamia. C. de gene. aboli. l. fin. cum simi. ꝛ de hoc not. Azo. in summa huius titu.

¶ De treuga. Rubrica.

1 ☞ Treuga quid sit.
2 Pax quid sit.
3 Treuga duplex est, scilicet conuentionalis ꝛ canonica, conuentionalis quid sit.
4 Treugam supradictā qui frangit qua pena puniat̄, ꝛ sit infamis ꝛ quando sit seruanda inter personas priuatas.
5 Treugam qui fecit aliquē percutiēdo quomodo puniatur.
6 Treugam qui fecit si homicidium cōmittat capite punitur.
7 Treugam qui fecit si aliter quam supra delinquat quomodo puniatur.
8 Treuga canonica que sit, ꝛ que sit pena contrafacientium: ꝛ qui debet iurare vt seruetur aliter puniuntur.

1 Treuga † est securitas siue fiducia prestita reb⁹ ꝛ personis inimicorū ad certū tempus discordia nōdum
2 finita. ¶ † Pax autem est finis discordie.
3 ¶ † Et not. qđ duplex est regula, scilicet ex pacto inito inter inimicos ꝛ illa appellatur conuentionalis quia ex pacto ꝛ conuentione sumit formā sicut ꝛ cōtractus: vt. ff. de pac. l. conuentione. ꝛ deposi. l. j. §. si conuenerit. de regu. iur. l. contractus. ¶ Et ista talis treuga est seruanda hostibus: nam etiam fides hostibus est seruanda: vt. xxiij. q. j. ꝛ xxij. q. iiij. innocens. ꝛ hoc verum si hostes tibi seruāt: alias a
b non[b] est eis seruanda. extra de iureiur. c. peruenit. ¶ Iuxta illud frangenti fidem fides frangatur eidem: vt. C. eo. l. cum proponas. C. de transactio. ꝛ. l. si diuersa. ꝛ. ff. loca. l. quero. §.
4 inter locatorem. ¶ † Et qui talem treugam frangit ꝛ maxime peregrinis, mercatoribus, rusticis dum culture agrorū insisterent, ꝛ auferrent animalia ꝛ instrumenta agrorum cū quibus cultura fit illud quod abstulit in quadruplum restituat, insuper fit infamis ꝛ personaliter punitur qui talia cōmittit: vt. ff. de re mili. l. fi. ꝛ hoc intelligo de treuga facta inter ciuitatem ꝛ alia loca: si autem inter priuatas personas dico quod est seruanda dummodo eis seruata sit, vt supra
5 probatum est per iura premissa. ¶ † Et si quis fecit treugā,
c percutiendo aliquem ex illis cum quibus[c] facta erat treuga quod puniatur in manus amissione: vt in aut. de man. princip. colla. iij. §. coges. ita vt in ipso puniatur cū quo deliquit: vt. C. commu. de succes. aut. omnes peregrini. ꝛ in vsi. feu. de pace tenen. c. j. §. si quis. vel potest dici quod cum dicta iura loquantur de pace rupta, ꝛ non treuga: quod pena extraordinaria puniatur inspecta atrocitate delicti: vt. ff. de iurisd. om. iudi. l. pretor. §. fi. ꝛ. l. vlti. ꝛ de extraordi. cri. l. j. de effract. l. j. ꝛ secundum diuersitatem facti ꝛ delicti: vt patet per titu
6 los speciales in hoc opusculo. ¶ † Si vero per homicidium commiserit capite punitur: vt. ff. de parrici. l. pe. §. qui alias
7 personas. ꝛ not. pulchre. s̄. de homici. ¶ † Si vero aliter delinquit secūdum qualitatem delicti pena debita ꝛ ordinata punitur: vt patet in hac summula per titulos speciales com
8 petētes. ¶ † Est ꝛ alia treuga canonica: siue a iure inducta: que certo tempore est seruanda: ꝛ maxime personis ecclesiasticis ꝛ peregrinis, mercatoribus ꝛ personis rusticanis, maxime dum agriculture insudant: vt extra eod. c. j. ꝛ. ij. Et qui contra facit excommunicatur. ¶ Et episcopi debent prouidere: vt talis treuga seruetur: ꝛ debet vnus episcopus alteri dare auxilium ꝛ fauorem: alias dignitate priuantur ꝛc. ꝛ dic vt plene not. extra eo. titu. c. j. b

¶ De pace. Rubrica.

1 ☞ Pax quid sit.
2 Procuratores pacem facientes debent habere speciale mādatum.
3 Pax potest fieri super quolibet maleficio pro quo ingeritur pena sanguinis: fallit in crimine adulterij.
4 Occiso aliquo si heredes illius aut filij fecerint pacem ꝛ remissionē de homicidio iniuria ꝛc. an potestas poterit procedere, ꝛ quid si statutum esset quod posset fieri pax.
5 Uulnerato Titio, Titius fecit pacem vulneranti de omni iniuria ꝛ offensa an alius possit vulnerantem accusare.
6 Uulnerato Titio si Titius fecit pacem vulneranti de vulneribus sibi illatis ꝛ de omni iniuria ꝛ offensa posito quod pax fieri possit ꝛ teneat si postea Titius moriatur: an heredes Titij possint de homicidio accusare non obstante pace vel an videatur facta pax de morte: ꝛ que verba sint ponenda in contractu pacis. c
7 Offensus an cōpelli possit ad faciēdū pacē cum offendente.
8 Satisdare de non offendendo an aliquis compelli possit.
9 Iniuriam fecisti Titio, qui postea bibit et comedit tecum: et sic videtur renunciasse iniuriam an Titius possit postea te accusare.
10 Uulnerato Titio mortifere, si inculpetur de hoc Mar. Ti. Bonifa. de malefic.

a ¶ Accusatiōes. Adde tu qđ ista generalis abolitio nō extēditur ad crimina iam liquidata. l. fi. C. de abo. Nec etiā extēditur ad crimē falsi licet non sit liquidatu₃: vt est text. in. l. luci⁹. ff. ad turpil. ꝛ ibi Bar. ꝛ Ang. nec etiā ad iam carceratos. l. domitius. ꝛ ibi Bart. ff. ad turpi. q̄ intellige vt ꝑ Bar. ꝛ Ang. in. d. l. lucius. ꝛ per Ang. in. l. falsorū. §. fin. ff. de accusat. nec etia₃ porrigit̄ ad accusationes nōdum inchoatas. l. j. ꝛ. ij. C. de genera. aboli.

b ¶ Als non. An si vn⁹ fregit treugam alius possit frangere Io. an. ꝛ Ant. de but. in c. iij. de iniur. qđ non: ꝛ Io. an. in addi. Spec. in rubri. de treu. ꝛ pa. Ange. Paul. de ca. Raph. ꝛ doc. in. l. si ex legati. ꝛ in. l. qui seruū. ff. de verb. oblig. et vide Alexā. in. l. cum ꝓponas. C. de pact. ꝛ ibi addita, ꝛ vltra predicta vide late ꝑ Feli. in. c. j. col. ij. de treu. ꝛ pace.

c ¶ Cum quibus. sed quid si rapta est filia vni⁹ partis ab alio ex alia parte: an per hoc dicat̄ treuga rupta: dic qđ nō: vt plene per Alex. in consi. cxiij. per totū. in. ij. volu.

tius vero dicat quod Mar. nō vulnerauit eum sed alius: an
iudex potest contra Martinum procedere.

11 Potestas an possit ponere guerrātes ad confines ⁊ accipe-
re fideiussores.

12 Accusatione vel inquisitione facta: duo fecerunt pacem de
maleficio quod fuit inter eos: an per talem pacem videātur
confessi crimen, vt iudex possit eos condemnare sine aliqua
probatione ⁊ quibus verbis ad cautelam sit vtendū in con-
tractu pacis.

13 Pupillus an possit pacem facere de morte patris vel offen-
sa patri facta cum autoritate sui tutoris.

14 Pacem ⁊ remissionem aliquis fecit Titio in presentia iudi-
cis quodā presbytero presente ⁊ recipiente pro offendēte ⁊c.
an talis pax valeat.

15 Statuto dicēte quod si quis habuerit pacem ab offenso vel
herede eius non possit personaliter de homicidio damnari,
Titius fuit occisus pluribus heredibus relictis: nūquid est
opus quod habeat pacem ab omnibus.

16 Statuto dicente qđ pace non obstante, homicida condem-
netur de homicidio si Mar. fuerit interfectus mādato Ti-
tij qui postea habuit pacem an pax proderit Titio.

17 Pacem ⁊ remissionem duo fecerunt ⁊ promiserūt eam ob-
seruare si postea vnus frangit pacem alterum offendendo
qualiter punitur.

18 Guerra existente inter duas ciuitates venerunt ad concor-
diam quā promiserūt perpetuo obseruare sub certa pena si
postea vna terra vnius ex istis ciuitatibus supponat se alte
ri ciuitati propter qđ ciuitas priuata tali terra commisit ho
micidia contra aliam ciuitatem an incidat in penam.

19 Ordinatum est per. l. mātue qđ homicida puniatur in. x. lib.
Titius fuit cōdemnatus in dicta pena pro homicidio com-
misso postea habuit pacē a filio occisi vel illo cuius intererat
an commune possit exigere illam penam ab homicida.

20 Tutor nomine pupilli vel infantis ⁊ curator nomine adul-
ti pacem facere possit ita vt valeat.

21 Pace a pluribus facta de omnibus iniurijs ⁊ offensis hin-
cinde illatis promissum fuit illam obseruare sub certa pena
si vnus facit contra pacem ⁊ alius ex alia parte illum percu
tiat an possit accusari ⁊ puniri de pace rupta vel aliter.

22 Statuto dicente q̄ habens pacem cum inimico dimittatur
ei pena vel condemnatio vel de banno eximatur si vniuersi
tas fuit propter delictum condemnata ⁊ velit facere pacem
quomodo faciet: ⁊ quomodo congregabitur.

Ideamus †primo quid sit pax.
Et quidem pax dici-
tur finis discordie, sed treuga est securitas
data rebus et personis ad certum tempus
discordia nondum finita. ¶ †Et not. quod
si pax fieret per procuratores debēt habere
speciale mādatum: quia generale nō sufficit. extra de treu. ⁊
pa. c. j. de trāsac. c. cōtingit. de arbi. c. per tuas. ff. de procur. l.
mandato. cum simi. ¶ †Item not. qđ super quolibet male-
ficio qđ quidem ingerit penam sanguinis: licet transigere ⁊
pacisci ⁊ pacem facere: et hoc est regulariter verum ex parte
delinquentis ⁊ sine aliqua pena: vt. C. de trāsact. l. trāsigere.
ratio est: quia licet vnicuiq; se ⁊ sanguinē suum redimere. ff.
de bo. eo. q mor. sibi consci. l. j. ¶ Fallit hoc in crimine[a] adul
terij, vbi transactio non admittit propter frequentiā delicti
⁊ eius atrocitatē: vt not. in. d. l. trāsigere. ¶ Et est ratio quia
paciscendo videt de crimine cōfiteri, ⁊ pro cōfesso habetur.
ff. de preua. l. in omnibus. ⁊ de ista materia no. Azo in sum.
4 de trāsac. ¶ †Sed pone qđ quidam fuit occisus, eius here-
des aut filij fecerunt pacem ⁊ remissionē istius homicidij de
homicidio ⁊ de iniuria omni ⁊ percussione ⁊ offensa illatis
⁊ factis per ipsum homicidam in personam occisi dicto vel
facto. ¶ Sed potestas nō minus procedit contra istū homi
cidam: non obstante tali pace, ⁊ vult istum homicidā de ho-
micidio punire ⁊ condemnare. ¶ Queritur quid iuris ⁊ vi
detur qđ possit: quia per tale maleficiū cōmissum acquisitū
est ius ciuitati, vbi perpetratum est maleficiū: ita qđ postea
per pacem ⁊ pactum priuatorū nō potuit tolli: vt. ff. de pact.
l. ius publicū. ⁊ l. iure gētium. §. si paciscitur. Item quia rei-
publice interest ne maleficia sint impunita: vt. ff. ad. l. aquil.
l. ita vulneratus. in fi. ⁊ facit. ff. ad legem iul. de vi publ. l. qui
cetus. ⁊. ff. de publ. l. licitatio. §. quod illicite. ⁊ extra de collu.
c. j. ⁊ in hoc concordant communiter docto. Et ita seruatur
nisi statutum esset precise in contrariū quod posset pax fieri.
¶ Et pace facta non debet potestas se intromittere de tali
crimine: nam statutum illud est seruandum. ff. ad municip.
l. constitutionibus. de leg. iij. l. non aliter. ⁊ not. ad sillania. l.
diuus. Sed dominus Guid. de suza. dicit quod pax valet ⁊
est seruanda: et potestas nequit se intromittere: quia nemo
sine accusatore punitur. ff. de muneri. ⁊ hono. l. rescripto. §. si
quis accusatorem non habens. ¶ Item quia pacis lenitas
est seruāda: vt. C. de asser. tol. l. j. circa prin. ¶ Item quia lex
iubet fieri pacem ⁊ obseruari: vt in vsi. feu. de pace te. ¶ Itē
pretor nō debet curare si partes volunt componere ⁊c. ff. de
oper. no. nuncia. l. j. §. inde queritur. ff. de vsufruct. l. equissi-
mum. ⁊ pro eo facit. xx. dist. per totum. ⁊. c. discordātes. ⁊. c.
5 discedentes. cum simi. ¶ †Sed quid aliquis fecit pacem cū
eo qui eum vulnerauit, ⁊ remissionem sibi fecit de omni in-
iuria ⁊ offensa. Modo venit alius ⁊ vult istum accusare nū-
quid potest. Respon. dicit Guil. quod non potest: quia per
talem pacē preclusa est via omnibus alijs accusandi per le-
gem. ff. de iureiurā. l. eum qui. §. in popularibus. ff. de sepul.
vio. l. sepulchrum. ff. de accu. l. si cui. §. ijsdem. Sed alij docto.
contra per. l. ff. de vi pub. l. qui cetu. §. fin. de adult. l. si mari-
tus. §. si negauerit. de pac. l. iuris gentiū. §. si paciscar. vbi de
6 hoc not. cum simi. ⁊ hoc verius videtur. ¶ †Sed posito qđ
pax valeat ⁊ fieri possit, quero quid si Titi⁹ vulnerauit M.
⁊ facit pacem de vulneribus sibi illatis ⁊ de omni iniuria ⁊
offensa si postea ipse moriatur, an heredes possint de homi-
cidio accusare non obstante pace: vel an videatur facta pax
etiam de morte postea subsecuta. Et videtur quod accusare
possint nec videatur facta pax de morte secuta: quia nō fuit
actū de morte ⁊c. ⁊ non videtur pacto perimi id de quo non
fuit cogitatum. ff. de transac. l. qui cum tutoribus. ¶ Item
quia non potuit paciscēs remittere iniuriam factam reipu-
blice. ff. de pact. l. ius publicum. ⁊. l. iuris gentium. §. si paci-
scar. de publica. l. licitatio. §. quod illicite. ⁊ videtur casus. ff.
ad leg. aquil. l. si actum sit. ⁊. l. si vulnerato seruo. ⁊. l. ita vul-
neratus. §. j. cū simi. ¶ Econtra videtur quod accusari non
possit: quia pacis lenitas est seruanda. C. de cadu. tollen. l. j.
¶ Item quia non debet curare pretor si litigantes ad con-
cordiam veniant ⁊c. ff. de oper. no. nuncia. l. j. §. inde queri-
tur. ¶ Item quia si pax facta est de vulnere ⁊ de morte que
subsequitur intelligitur esse facta: vt. ff. de fideiusso. l. si quis
pro reo. §. j. ff. quo. lega. l. fin. ⁊ ad legem aquil. l. huic scriptu-
re. ff. de dam. infec. l. damni. §. sabini. cum simili. ¶ Solu. di-
cunt omnes docto. primam opinio. esse veram per iura pri-
mo allega. vnde potest accusari de homicidio pace non ob-
stante, vnde quando fiat pax debet notarius dicere. ¶ Fe-
cerunt pacem ⁊ remissionem de omnibus vulneribus ⁊ of-
fensis ⁊ iniurijs factis ⁊ illatis: ⁊ de morte si subsequeret ⁊c.
⁊ inde ⁊c. ¶ Nam tunc de morte intelligitur esse facta ⁊ sic
non possunt accusari de homicidio si postea subsequeret ⁊c.
dummodo possit de tali: ⁊ tanto maleficio per statutum fie-
ri pax, alias secus: vt nota. s. Sed pone quod quidam ⁊c.
7 ¶ †Sed nunquid offensus[b] possit compelli a iudice ad fa-
ciendum pacem cum offendente. ¶ Respond. sic videtur:
quia iudex habet procurare quod ciuitas quam regit sit in
pace. ff. de officio presid. l. congruit. ¶ Item debet facere: vt
ad arma, ⁊ rixas homines non veniant: vt. ff. de vsufruct. l.
equissimum. vbi de hoc nota. ⁊ facit in argumen. de serui. l.
harum. ⁊. l. egi. C. de cadu. tollen. l. j. in vsibus feudorum. de
pace iuramen. firman. c. j. cum similib. ¶ Et maxime si pro-
pter hoc magnus tumultus, ⁊ magnum periculū possit in-
de contingere: alias secus: vt dicunt quidam docto. Sed vi
detur contra quod ad pacem non possit precise compelli: vt
xc. distinct. c. discordantes. ⁊. c. placuit. ⁊. c. studendo. quod
verius videtur non tamē per hoc remittitur pena, vt supra
nota. ⁊. ff. de pact. l. iure gentium. §. si paciscar. ⁊ facit in au-
then. de manda. princip. §. oportet. vbi de hoc not. colla. iij.
8 ¶ †Sed nunquid potest quis compelli satisdare de non of-
fendendo[c]. ¶ Respond. dicunt quidam docto. quod non:
quia graue est adinuenire fideiussores, ⁊ non debet quis su-
peruacua satisdatione onerari: vt. ff. de procurato. l. non co-
gendum. §. finali. ff. si quis cautio. l. j. de iudi. l. ij. §. si dubite-
tur. ¶ Item ex suo delicto est quis puniendus ⁊ non debet
ex maleficio premium consequi: vt. ff. de interdic. ⁊ relega. l.
relegatorum. in fine. ff. de nego. gestis. l. si hereditaria. C. de
hereti. l. sed si. Sed si alium non offenderit: tunc ne ab alio
offendatur debet ille compelli satisdare de non offenden-
do: vt notat. in titul. de accusationibus. ¶ Sed alij dicunt
quod si offendens est damnandus de offensa, et soluit con-
demnationem, quod cum sit punitus non debet amplius
puniri, et tunc possit offensus compelli ad satisdationem
prestandam de non offendendo: vt. C. de his qui ad eccle-
siam confugiunt. l. denunciamus. argumentum. C. commu
ni diuidundo. l. cum vsufructu. ¶ Item quia pretor habet
curare

a ¶ In crimine adulterij. adde tu qđ licet super tali crimine nō possit transigi fiet tamē pax: ita Barto. in consilio suo clxxv. incipit domino ptāti Rocher ⁊ dicit Alb. ⁊ Franci. tigr. in d. l. transigere. et ibi Alex. ⁊ Moder. ⁊ adde qđ in adulterio p̄sumpto poterit fieri trāsactio: vt per nouis. Papiēses in. d. l. trāsigere. col. ij.

b ¶ Sed nunquid offēsus. vide plene Fed. per te, in rubri. de treug. ⁊ pa. in. j. ⁊. ij. colū. vbi ponit regulā negatiuam cum septem fallētijs.

c ¶ De non offendēdo. vide Fely. in. d. rub. de treuga ⁊ pac. col. iiij. in fi. ⁊ seq. vbi ponit circa hoc nouem declarationes: ⁊ tres not.

curare: vt pacata sit ciuitas ꝛc.ff.de officio presidis.l.congruit.ꝛ.ff.de vsufruct.l.equissimum.cum similibus.quod verius videtur.
9 ¶ †Sed quid fecisti mihi iniuriam si postea bibi ꝛ comedi tecum.ꝛ sic tacite videor remittere iniuriam si post hoc volo te accusare, nunquid sum audiendus. ¶ Rn̄. vt no.institu.de iniurijs.§.fi.
10 ¶ †Sed quid Titius fuit mortifere vulneratus de quo M.inculpat̄, sed vulneratus dicit quod M.ipsum non vulnerauit sed alius, nunquid potest iudex contra ipsum procedere. ¶ Respondeo non videtur quātum est per iniuriam sibi factam sed pro facto cōmunis: sic videtur.ff.de publi.l.licitatio.§.quod illicite.ff.ad silla.l.si
11 quis i graui.§.j. ¶ †Sed an potestas poterit guerrātes sibi adinuicem ponere ad confines si nolunt facere pacē. ¶ Respondeo sic videtur per.l.ff.de officio prefec.vrb.l.prima.§.fi. et arg.ff.de inter.et relega.l.relegatis.§.solent.ꝛ.§.iudicare. et.l.finali. ¶ Item poterit accipere fideiussores a qualibet parte et postea eis preceptum facere quod vnus alterum nō offendat sub certa pena: vt.ff.si quis ius dicen.non obtē.l.j. argu.ff.qui satisda.cogan.l.si fideiussor.§.fin.ff.de offic.presi.
12 l.congruit.cum simili. ¶ †Sed quid duo fecerunt post accusationem, vel inquisitionem factam pacem de maleficio quod fuit inter eos: nunquid per talem pacem videantur confessi de tali crimine, vt possit iudex eosdem offendentes condemnare sine aliqua probatione. ¶ Respon.dicūt quidam quod sic: vt.ff.de infami.l.quoniam.de iure fis.l in fisci. et.l.eius qui.et.l.imperator.et argum̄.C.de re iudica.l.ad solutionem.cum simili.vnde ad cautelam quādo fit pax offendens debet negare se deliquisse et notarius debet dicere. Tales fecerunt concordiam et pacem de quibuscunqꝫ iniurijs vulneribus et offensis que dicuntur tales inuicem fecisse et intulisse: nam tunc non videtur confiteri sed negare. ¶ Sed si dicat̄ de vulneribus ꝛ offensis illatis ꝛ factis: tunc videtur confiteri ꝛc. vnde cautela est adhibenda que nō nocet sed prodest: vt.ff.de nego.gest.l.pompo.ꝛ facit.ff.manda.
13 l.qui mutuam.cum simi. ¶ †Sed nunquid pupillus potest facere pacem de morte patris vel offensa facta patri cum autoritate sui tutoris. ¶ Respond.dicunt quidam aut certum est de offensa facta ꝛ tunc non possit: aut est dubitum et tunc possit et valeat qꝛ tutor in dubio potest transigere pro pupillo et valet transactio et ipse pupillus cum tutoris autoritate vt.C.de transactio.l.preses.ff.de iureiurādo.l.tutor.ff.de administratio.tuto.l.lucius.in fin.et facit.ff.de fur.l.qui pignore.et.l.interdum.§.cautelam.cum simili. ¶ Sed alij dicūt qꝺ si aliquid est datum pupillo pro tali pace: qꝺ tunc valeat ꝛ sit seruāda.ff.de transac.l.preses qꝛ minoribus interest litibus nō vexari nec grauari: vt.ff.de minoribus.l.minoribus.ff.de iniur.l.sed vnus.§.filio.et facit.ff.de censibus.l.j.C.de veteri iure enucle.l.prima.cum simili. ¶ Sed Uber.dicit aut pupillus est infans: et tunc non valet pax etiam cum autoritate tuto.sed si est maior infante: ꝛ tunc cum autoritate tuto. et decreto iudicis valet: vt.ff.de penis.l.j.ff.de admistratio.
14 tuto.l.j.§.j.C.de predi.mi.l.minores.cum simi. ¶ †Sed quid aliquis in presentia iudicis fecit pacem et remissionem M. presbytero quodā presente ꝛ recipiente pro offendēte et eius vice ꝛ nomine ꝛc.an talis pax valet. ¶ Respon.dicunt quidam quod sic quia sacerdos est publica psona: vt.ff.de iusti. et iur.l.ius publicum.et per publicam personam alteri acquiritur ius.C.per quas perso.no.acqui.l.j.ff.de adoptio.l. non aliter. ¶ Itē qꝛ pax est res fauorabilis vnde est ampliāda.ff.de liberis et posthu.l.cum quidam.et in hac opi. fuit Guido de suza. ¶ Sed videtur contra quod alteri stipulari, vel pacisci nemo potest: vt institu.de inutili stipu.§. alteri.ff.de verbo.obligatio.l.stipulatio ista.§.alteri de bo. auto.iudi.pos.l.cum vnus.ff.quod vi aut clam.l.prima.cum
15 similibus. ¶ †Item queritur dicitur in statutis quod si quis habuerit pacem ab offenso, vel herede eius quod non possit personaliter de homicidio condemnari. quidam fuit occisus et plures reliquit heredes nunquid est opus quod ab omnibus habeat pacem: an sufficit si ab vno habeatur. ¶ Respon.ꝛ videtur quod ab omnibus: quia quod omnes tangit ab omnibꝰ debet approbari.arg.C.de auto.prestan. l.fina.in fine.ff.de lega.secūdo.l.si pluribus heredibus.cum similibus. Dy.sed tu dic quod sufficit quod a maiori parte.
16 ¶ †Sed quid dicit statutum quod homicida non possit habere pacem, et si habuerit quod pax ei non prosit. imo non obstan.cōdemnetur de homicidio.contingit quod quidam non occidit sed mandauit fieri et fieri fecit homicidium. An pax prosit isti si habuerit. ¶ Respōdeo dicūt quidam quod sic: quia statutum dicit solum de occidente et si voluisset idē
a esse in mandante:[a] dixisset.C.de caducis tollen.l.prima.§.ne autem. Item quia statutum est stricti iuris et seruandum est prout iacet.ff.de extraordina.crimi.l.prima.§.cum ergo.de legatis tertio.l.non aliter. Item forma statuti est seruanda. ff.ad municipa.l.constitutionibus. Item illud quod non est expressum in statuto pro omisso haberi debet.ff.de verborū obligatio.l.quicquid astringende. ¶ Item cum diuersitas sit in vocabulo ergo et in effectu: vt.C.de codicil.l.si idem.et facit pro ista parte.ff.solu.matri.l.si vero.§.de viro.ff.de iniurijs.l.item apud labeonem.§.ait pretor.ff.de regulis iuris.l. expressa nocent.cū similibus. ¶ Econtra videtur quod pax non valeat quia qui mandat fieri facere videtur.ff.de solutio.l.qui mandat.de iniurijs.l.non solum.§.si mādato.nam qui per alium facit ꝛc.ff.de vi ꝛ vi arma.l.prima.§.deiecisse. de administratio.tutorum.l.ita autem.§.gessisse. Item qui mandat fieri magis delinquit quam qui facit: quia peccat in se ꝛ in alium quem peccare facit vnde grauius est puniendus.ff.de seruo corrup.l.in hoc modo ibi iustius est ꝛc.ff.qꝺ vi aut clam.l.si tibi.cum similibus.et hoc verius puto per iura nunc allegata.facit.C.de accusatio.l.non ideo minus.ff. soluto matrimonio.l.si vero.§.de viro.ff.de vi et vi arma.l. j.ibi per vim ꝛc.ff.ad silla.l.et si certus sit percussor. cum similibus. ¶ Item quia licet statutum dicat solum de occidente debemus illa verba reducere: vt idem sit in mandāte secundum iuris interpretat.vt.ff.de mu.et hono.l.vt grada-
17 tim.§.sed si lege.cum similibus. ¶ †Sed quid duo fecerunt pacem et remissionem et promiserunt pacē obseruare: vnus postea frangit pacem et vulnerat alium qualiter punitur. Respon.videtur in manus amputatio.vt in vsibus feudorum de pace te.capi.j.§.si quis alium. ¶ Si vero occidisset alium, tunc punitur.l.cornelia de sica.ad mortem sicut homicida.ff.de sica.l.j.§.penul.& parri.l.penul.§.qui alias personas.cum similibus. Uel si alio modo offenderet punitur secundum qualitatem delicti: vt patet per diuersos titulos
18 huius opusculi. †Sed pone quod guerra erat inter duas ciuitates, vel castra.tandem peruenerunt ad pacem et concordiam et promiserunt adinuicem sub certa pena pacem et concordiam perpetuo inuiolabiliter obseruare. Contingit quod aliqua certa terra de vna ciuitate, vel castro se supponit et commisit iurisdictioni alterius propter quod illa terra sub cuius iurisdictione erat supposita ante pacem indignata fuit et fecit nouitatem contra illam terram: que nouiter suscepit sub sua iurisdictione et commisit homicidia, vel incendia, vel alia delicta. Queritur nunquid videatur contra pacem fecisse: ita vt incidat in penam. Respon.omissis ambagibus, et videtur quod sic.argu.ff.de serui.rusti.predio.l. seruitus.ibi efficiatur ꝛc.ff.de testa.tu.l.si quis filiabus.cum
19 similibus. Dy. ¶ †Sed quid ordinatum est per.l.Mantue, quod homicida puniatur in decem lib. quidam fuit cōdemnatus in dicta pena pro homicidio commisso: et postea fecit pacem cum filio occisi. vel cum alio cuius intererat: cōmune vult quod ille homicida soluat dictam penam: iste dicit ꝛ allegat pacem factam. Modo queritur quid iuris, et videtur quod soluere teneatur: quia maleficia non debent esse impunita.ff.ad.l.aquil.ita vulneratus. ¶ Item quia reipublice interest ob maleficia penas solui.ff.& fideiuf.l.si a reo. ¶ Itē quia ex dicto maleficio duplex iniuria nata est, vna iniuriato et eius filijs ꝛ parentibus: alia reipublice: vt.ff.de publi.l. licitatio.§.quod illicite.ff.de iurisdi.omnium iudicum.l.si familia. ¶ Item quia pax facta per priuatam personam non preiudicat communi siue reipublice.ff.de pactis.l.ius publicum.ꝛ.l.iuris gentium.§.si paciscar.cū similibus. ¶ Econtra quod non fauore pacis.C.de transactio.l.transigere.C. de cadu.tollen.l.j.in princip. ¶ Item quia non habet querere pretor qualitercunqꝫ partes velint a controuersia discedere: vt.ff.de operis noui nuncia.l.j.§.inde queritur.cum similibus. ¶ Sed prima opinio videtur verior per iura
20 prius allegata cum similibus. ¶ †Sed an tutor[b] vel cura-
b tor nomine pupilli infantis, vel curatoris pro adulto potest facere pacem vt valeat. Respon.et videtur quod non: vt.C. de pactis.l.pactis.ff.pro empto.l.qui fundum.§.si tutor.cū similibus. ¶ Econtra quod sic: qua pro ipso iurare potest: et iuramentum deferre et transigere: vt.ff.de iureiuran.l.tutor.de in lit.iuran.l.videamus.ff.de fur.l.pignore.§.fina.et. l.interdum.§.qui tutelam. ¶ Item quia loco domini tutor est.ff.de administratio.tutorū.l.tutor.§.qui tutelam. ¶ Sodico aut certus est de maleficio commisso: et tunc non possit in preiudicium minoris: alias si videtur.arg.C.de transac.l. pactum.de admi.tuto.l.j.§.sufficit.et.l.lucius.in fi.cū simili. ¶ Sed an possit minor pacisci cum autoritate tut.vel cura.
21 dixi.§.proxime. ¶ †Sed nunquid si plures fecerunt pacem

a ¶ Mandante. Adde tu, an statutum loquēs de occidēte habeat locū in mandante per Alexā. de imol.plene in cōsi.lxv.in.iij.vol.

b ¶ An tutor.vide Bald.in.d.l.pactum hic allegata.et ibi Alex.et adde Abb. quē oino vide in cōsi. suo.xxix.in.j.vol. Ang.et Pau.de ca.in.l.tutoris.ff. eodem titulo.

adinuicem de omnibus iniurijs, vel offensis hincinde illatis: promittens adinuicem non contrauenire sub certa pena ꝛc. et contingit quod vnus fecit contra pacem, et alius postea ipsum percussit ex parte diuersa. puta. M. percussit. B. an possit de pace rupta accusari ꝛ puniri ꝛ incidat in dictam penam. Rñ. et videtur quod sic per. l. C. de vi publi. l. si quis. Item quia fecit ex interuallo: vnde ad vindictam fecisse videtur quod non licet. C. de iudi. l. nullus. ff. de vi et vi ar. l. iiij. §. cum igitur. Item quia promissio de non faciendo sepe committitur. ff. de ver. obli. l. sicut. ¶ Econtra quod non: quia ille fregit sibi pacem: vnde nõ debuit ei obseruari pax. C. de pac. l. cum proponas. C. de transac. l. siue apud. et. l. si quis maior. et hoc verius videtur. ¶ Sed tamen potestas loci poterit ipsum punire de offensa illata non autem de pace rupta: quia maleficium non debet esse impunitum. ff. ad. l. aquil. l. ita vulneratus. et quia quãtum est ad commune delinquit: vt. l. licitatio. §. quod illicite. de publica. vnde puniendus est communiter cuius publice interest ob maleficia penas
22 solui. ff. de fideius. l. si a reo. cum simi. ¶ † Sed pone quod statuto cauetur quod si quis habuit pacem cum suo inimico quod dimittatur ei pena, vel condemnatio, vel quod debeat eximi de banno. Ponamus quod vniuersitas alicuius loci propter delictum commissum fuit codemnata: et vult facere pacem: vt pena minuatur, vel vt eximatur de banno qualiter fiet. Rñ. faciet syndicum cum speciali mandato: vt. s. di xi in prin. et ille syndic⁹ nomine et vice vniuersitatis predicte faciet pacem. et hoc videtur sufficere. arg. quod cuiusq; vniuersi. l. item eorum. §. actionem. et. l. ij. ibi quod non erit dicendũ ꝛc. ꝛ. l. nulli. ꝛ. ff. de fideius. l. mortuo. quia syndicus representat totam vniuersitatẽ: et ideo dicitur syndicus idest singulorum causam dicens ꝛc. ¶ Et qui per alium facit per seipsum facere videtur ꝛc. dummodo syndicus sit legitime constitutus: vt. d. l. nulli. Nam omnes consiliarij sunt vocandi vel sono campane, vel voce preconis prout moris est: vt quod omnes tãgit ab omnibus approbetur. C. de auto. prestan. l. j. ¶ Sed saltem due partes omnium consiliariorum debent esse presentes ꝛ maior eorum pars debet consentire: vt in dictis. ll. et. ff. ad munici. l. maior. et autoritas etiam superioris et consensus debet accedere: vt. l. si decretum ordinis. C. de seruis reipublice ma. cum similibus.

¶ Finis huius operis.

¶ Questio do. Jo. Andree.

¶ De clericis relinquentibus habitum ꝛ tonsuram, ꝛ delinquentibus qualiter puniantur. Rubrica.

1 Quia sepe † querimus ꝛ dubitamus de clericis relinquentibus habitum et tonsuram et delinquentibus, vel facientibus contrarium ordini clericali. ad dubitationem tollendam
2 omnium decretaliũ sic distingue. ¶ † Aut clericus clericaliter ducit vitam suam: aut nõ. Et si quidem viuit clericaliter et delinquit in habitu quocunq; modo et qualitercunq; non amittit priuilegium nec potest capi detineri, vel puniri per iudicem secularem: et percutiens, vel capiens incidit in canonem late sententie. xvij. q. iiij. c. si quis suadente. et in casu loquitur. s. de iudi. c. si quis ab homine. quod apparet ex verbis ipsius. c. que dicunt ipsum esse clericum et in ordinibus constitutum assertiue. ꝛ hoc nisi fuerit incorrigibilis ꝛ fuerit depositus per iudicem ecclesiasticum: et traditus postea curie seculari: vt ibi dicitur. ¶ Si vero clericus non viuit clericaliter. ¶ Distingue, aut portat tonsu-
3 ram et habitum aut nõ. ¶ † Et si quidem portat tonsuram et habitum: tamen vadit negociando, vel tenet tabernam, vel stat ad aliquam stationem: et ad faciẽdum aliquem mercantiam. ¶ Et tunc non perdit priuilegiũ clericale nisi post trinam admonitionem: et in hoc casu loquitur extra de vita et hone. cleri. c. si. et hoc apparet per id quod dicitur in. d. c. quidam clerici ꝛ c. et ita ponit assertiue: et postea dicit in negociationum suarũ questionibus per quod apparet quod loquitur quando clericus mercatur et negociatur causa lu-
4 cri et questus. ¶ † Si vero accipit secundam vxorem, vel viduam, vel facit se militem, tunc ex toto amittit priuilegium clericale: q2 in talibus non cadit caracter ordinis clericalis: vt. lxxxiij. distinc. c. quisquis. et extra de bigamis. c. ij. et. iij.
5 ¶ † Si vero accepit vxorem vnicam ꝛ virginem tunc portãdo habitum et coronam et clericaliter viuendo non perdit priuilegium clericale: vt extra de vita et hone. cle. c. clerice. si tonsura dimissa, alias si accipit vxorem et relinquit habitum clericale perdit priuilegiũ: vt extra de clericis coniug. c.
6 pe. et. c. Joannes. et ibi no. ¶ † Si vero non coniugatus et non portat vestes nec habitum nec tonsuram clericalem. et facit aliquid contrarium ordini clericali, vel delinquit: tunc distingue. Aut leuiter delinquit, vel aliquid facit contra regulam ordinis clericalis: vt quia portat arma, vel ludit ad tabulas in vijs, vel mutuat ad ludum et vadit venando: et tunc si aliquis ignorans eum clericum committat in eũ non incidit in penam canonis si quis suadẽte ipsum percutiendo, vel feriendo: secus si scienter: vt extra de senten. excom. c. sacro. et l. si. ꝛ hoc. nisi post trinam monitionem: q2 tunc perdit omne priuilegium. extra de. senten. excom. c. in audientia. vbi dicit quod portabat arma relicto habitu et tonsura clericali. et in. c. si contingat. dicit quod delinquit seculari luxu. et ita quodãmodo non delinquit leuitatis causa. seu muta. per que apparet quod in ipsis capitulis loquitur quãdo le-
7 uiter delinquit vel modice. ¶ † Si vero relinquit habitum et tonsuram et immisceat se enormitatibus: vel seua exerceat et in istis perseueret, ita quod hoc faciendo fuerit deprehensus per iudicem secularem, vel offensus fuit per alium tunc nullo gaudet priuilegio, vel beneficio: ꝛ in his casibus loquitur extra de apostatis. c. j. et. c. priuilegijs. et exces. prela. c. ex parte. circa fi. ꝛ. c. perpendimus. ¶ Et eñ ratio manifesta q2 cum elegerit vitam secularem ipsius vite debet subijci disciplinẽ iuxta illud dignũ est: vt qui cum alijs similem vitã suscipiunt similẽ in legibus sentiant disciplinam: vt extra de sta. mo. c. recolentes. ꝛ per hoc reducentur ad concordiam glos. Inno. Ber. et aliorum doctorum. Deo gratias, Amen.

¶ Primum volumen maleficiorum in quo continentur tractatus ad materiam maleficiorum pertinentes: et per quam necessarij dñi Angeli de Aretio: ac dñi Alberti de Gandi. necnon domini Bonifacij de Uitalinis de Mantua. J. U. claris. doc. cum disputatione do. Joan. Andree: et cum quibusdam allegationibus in causa adulterij. J. U. principis do. Alexandri de tar. de Jmola: et respõsionibus do. Agostini de Arimino: nuper repertis: et in hoc volumine fol. 56. Impressis: et alijs nouis apostolis locis suis insertis: cum summarijs nouiter adiunctis: et Repertorio copiosissimo nuper excogitato. Deo maximo cum Uirgine matre concedentibus, Feliciter finem cepit.

¶ Lugduni,
Excudebant Stephanus Rufinus, et
Joannes Ausultus.

1542.

Regestum.

a b c d e f g h i k l m n o p q r s t v x y z A B C D E. Omnes sunt quaterniones Dempto E qui ternione completur.

Tabula rubricarũ in hoc volu. Bonifacij contentarum.

¶ FINIS.

141

D. ANGELUS
Aretinus,
Sup.
maleficis.

colorchecker CLASSIC

calibrite